

JOANNIS RAII
Historiæ Plantarum

TOMUS SECUNDUS:

CUM

DUPLICI INDICE;

Generali Altero

Nominum & Synonymorum præcipuorum;

ALTERO

Affectuum & Remediorum:

ACCESSIT

NOMENCLATOR BOTANICUS

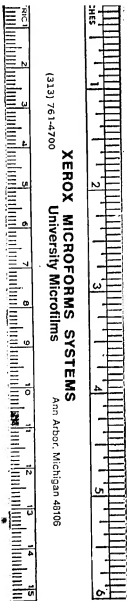
Anglo-Latinus.

LONDINI:

Typis MARIE CLARK:

Prostant apud HENRICUM FAITHORNE Regiæ Societatis Typographum,
ad insigne Rosæ in Cœmeterio D. Pauli. c15 15 CLXXXVIII.

P R Æ F A T I O.

Quamvis initio hujus operis præfatus fuerim quæ tum sufficere arbitrabar, nonnulla tamen ab ejus editione quæ Lectorem monitum oportuit à me omiſſa animadverto, alia interea temporis quæ ad Hiſtoriam illuſtrandam, augendâ aut etiam emendandam pertinent, vel ab exteris prodita, vel ab amicis communicata ſunt, vel mihiſemiptiſ inter legendum occurrerunt, quæ novam exigunt Præſationem, nec permittunt ut Tomus hic ſecundus accephalos prodeat, qui aliis id non requiſiſſet, cum ejusdem velut corporis medietas ſit, non aliam ob cauſam bipartiti, quàm ne ſi in unum volumen compingeretur, nimis id ſpiſſum minùſque tractabile eſſet.

Primo ergo noverit Lector, me omnes de nomenclaturis concertationes ſtudio declinaſſe, nec valde ſolicitem aut induſtrium fuiſſe in exquirendo quo quæque Planta nomine Veteribus diceretur, cum in multis ob notas adſcriptas, paucaſ illas, generales, & pluribus ſpeciebus communes, illud certò deſignari nequeat, in aliis contraverſis id tentare majoris eſſet operæ quàm fructus, cùmque ab aliis me longè doctioribus in hac palæſtra jamdudum abundè deſertatum fuerit, nec quicquam ſerè dicendum reſtet quòd non dictum priùs, oportet autem ut Contraverſarum etiam aliquis modus ſit. Hinc nomina recepta & diuturno uſu approbata ubique retinui, nec temere ſolicitanda aut locomovenda duxi quæ initio forſaſſe injuriâ impoſita fuerint, ne præſcriptionis jure nobiſcum expeyiantur.

Deinde cum nominum non minùs quàm rerum non neceſſariam multiplicationem oderim, in iis etiam ſpeciebus quas à genere ad gèus tranſſuli perſæpe nomina antiqua, novis nullis impoſitis, reliqui: hinc ut nonnullis forſaſſe videar, multiplicandi metu à neceſſaria etiam diverſione abſtinuiſſe, & illorum cætui me aggregaſſe qui dum vitant vitia in contraria currunt. Indicis tamen & exoticis nominibus quæ auribus Europæis auriora & abſona poſſunt videri, lemmata ſeu titulos deſcriptorios aliquoties adjeçi, quod Lectori nec inutile nec ingratum futurum ſpero.

Proximo in loco monere convenit, me non pro mèis venditare omnia quibus Autoris nomina adſcriptum non eſt: illud enim in multis incuriâ aut feſtinatione omiſſum & ſentio & doleo: imprimis Jo. Bauhini, è cujus Hiſtoria plurima mutuatus ſum eò non laudato; quòd hic palam & ingenuò agnoſco; ne quis ob ſcripta aliena clam ſurrepta gravem mihi plagii dicam meriti impingat. In mutuatiſ iſſa Autorum verba ſcrupuloſè ſervavi; non tantum mihi in aliorum ſcripta licere ratus ad ea immutarem; veritus inſuper nè ſi id facerem, (ut eſt prociſis in errorem lapſus) ſenſum corrumpere, novùmque & ab Autoris mente, forſè etiam veritate, alienam malè intelleftis ſententiam aſſingerem, & Lectori obrunderem.

Porro, In Fructuum exoticorum, quorum ingens numerus à Carolo Cluſio, Jo. Bauhino, Jo. de Lact, Olao Wormio aliſque deſcribuntur, Hiſtoria, me planè, peregrinum eſſe, & velut in Sylva quadam aut Labyrintho verſari fateor, unde nullâ induſtriâ memet expedire poſſum, ſingulſque ſpecies ad ſua genera reducere. Quocirca in iis ordinandis C. Bauhini potiùs methodum, quamvis non nimis accuratam, ſequi malui quàm in nova & commodiore inveſtiganda me fruſtra fatigare. Alias à Bauhino non traditas, nullo ſerè ordine ſervatas, prout ſeſe obtulerunt exhibui, minimè dubitans quin nonnulli arborum in Hiſtoria deſcriptarum fructus ſint, alii ſub diverſis nominibus bis tervè repetiti. Qui in magnis Emporiis degunt, ipſosque fructus à nautis redimendi opportunitatem habent, quibùſque curioſorum Muſea ejuſmodi cimeliis reſerta patent, obſque coram inſpicere, invicem conferre, & curioſè examinare conceditur, facilè diſcernent qui quarum arborum fructus ſint, quine ob nominum varietatem & deſcriptiones imperſectas iidem cum ſint pro diverſis fallant: omniumque convenientiſ & diſſerentiſ adnotatis, ſuis ſingulos locis diſponent & in ordinem reducent.

Tandem, nè quid diſſimlem, dum ſchedas à prelo tranſmiſſas ad examen revoco, ab Operis Typographicis ſæpiùs, à meipſo aliquoties, & pluries equidem quàm vellem, erratum deprehendo. Nec tamen mirum in tam longo opere homini veterſo diuturni laboris lædio ſomnum quandoque obrepiſſe, inque tanta feſtinatione præcipiti calamo multa atque deleſcenda excidiſſe. Quæ in rebus ipſiſ Errata obſervavi in Appendice emendata reperies, quæ in verbis & ſyntaxi inter mæſepugla Typographica. Quinimo præter hujusmodi opæculâ à me obſervata, in diſpoſitione ſpecierum ſæpiùs erratum vereor, cùm multas mihi nondum videre contigit, quæſque olim vidi non ſim curioſè contemplatus, ut notas generum characteriſticas inveſtigarem (nec enim jam tum de Hiſtoria Plantarum condenda per ſomnum quidem cogitabam.) In aliorum autem deſcriptionibus partes præcipuæ ex quibus notæ modo

PRÆFATIO.

dicta desumende sunt, flores scilicet & fructus, corumque calices & conceptacula, non raro omittantur: unde in his coniecturas probabiles sequi coactus sum, quodque suspicabar potius quam quod compertum habebam.

Miraberis fortasse, Lector, Appendicem in tantam molem excrevisse: Illud autem duabus potissimum de causis accidit; quarum prima obliuio & escitantia nostra. Cum enim ut Opus hoc consecrarem, Historias Plantarum euoluere, multisque inibi species locis alienis dispositas inuenirem, easque idcirco differrem & in presens omitterem, nec tamen, memoria nimium fissa, & ignavia libenter indulgent, eas studioso exciperem, et in schedis diligenter adnotatas reservarem, cum ad loca ventum esset quibus inseri deberent, & memoria facile elapsa & per obliuionem omisse sunt. Altera Appendicis aucta causa fuit noua multis necdum descriptis Plantis post Tournum primum & secundi etiam magnam partem absolutam & impressam euulgata, tum ab alii, tum præcipue à Celeberrimo viro & rei Herbarie longè peritissimo D. Paulo Hermann in Academia Lugduno-Batava Medicinæ & Botanices Professore, in Catalogo stirpium Horti Medici illius Academiæ. Horum quidem pars magna in hortis circa Londinum colitur. At nobis ob rationes hic non dicendas Londinum adire vel non licuit, vel non placuit. Quin si id licuisset, cum Catalogi mox laudati editionem propediem expectarem, satius dixissem labori meo parcere, quam tibi describendis inutilem operam nauare; siquidem accuratioris pleniorisque earum historiarum quam ego possem texere me inibi inuenturum considerem; cum ego semel tantum & breui temporis spatio istis interesse poterim. D. autem Hermannus semper & ubi apud Baginam ex his, & accepit, & accepit. Plurimas certe eruditissimo huic Viro gratias debemus, tum ob ea que iam præstitit in Opere prædicto nuper edito, tum ob ea que pollicitus est in Museo Zeylanico breui edendo. Hic cum animaduerteres multos lucra intentos negotiandi causâ magnis quotannis classibus Indiam Orientalem adnauigare, neminem ad id habitum & idoneum Plantarum indagandum & Historiæ Naturalis promouende studio illic proficisci, quamvis regio ista, celo soloque stirpium generationi propitio, innumeras ferè species & secundissimo suo sinu effunderet, nouas, raras, facie & viribus admirandas, ipse ad opus se accinxit, strenuè magnanimitè tam longinquæ itineris difficultatis & periculis, per immensum æquor in Indiam contendit, ibidemque aliquot annos subsistens & institutum peritaciter urgens, quæ ad Historiam Naturalem pertinent curiosè rimatus est, tandemque Orientis diuinitus onustus in Europam rediit.

At neque, cum in hoc sumus, reticendum Illustrissimæ Viri & immortalis fama dignus, D. Henricus van Rheede, van Draakenstein, qui rebus pace belloque per Indiam Orientalem gessit clarus hoc sibi ad laudem non sufficere arbitrabatur; verum ingenti & doctæ Historiæ Botanice illustrandæ & amplificandæ zelo flagrans, in stirpibus per totum Regnum Malabaricum nascentibus conquirendis, describendis, delinquantibus nullis laboribus, nullis sumptibus pepercit, ut huius beneficio iconas non tantum omnium que extant pulcherrimas habeamus, sed etiam descriptiones non minus accuratas & fideles, plurisque species in lucem prolatis, quam ego per universum Indiam sponte viri inquam credidissim.

Hic adtingere licet & tertium, non minoris in Botanice nominis & fame, D. J. Banister, qui in India quam vocant Occidentali idem studium decurrit, & Virginia, ubi nunc degit, Historiam Naturalem meditatur. Nemo certe hactenus ex nostra gente Botanice scientiâ omnique literaturâ genere ei similis ut secundus in Novum Orbem pedem intulit, nemo omnibus requisitis ad talem Historiam conscribendam paratior accessit.

Horum industria Indici utriusque montes, flumina, vallis, litora, campi, prata, viridaria perustrata, eorumque stirpes nativæ & alumna oculis nostris exposuæ. Hinc ut discamus, Indiam ab Europa non minus naturâ quam loco distare, ejusque regionis genium tanopere de nostrate abluere, ut siquis hinc illuc per quietem transferretur, experiret vix credere se vigilare, aded omnia nova, insolita, admiranda ubique oculis occurrerent; ut verbi gr. Arborum nonnullarum stipenda proceritas, altissimarum Europæarum dupla triplice, ut quæ trecentos pedes adest, vel etiam superet; altarum enormis crassities, ut earum caudices vel sexdecim hominum amplectentium ulnas extensas implent: Hujus folia in eam longitudinem extensa & latitudinem fusa, ut singula vicinis hominibus inuibrandis & à pluvia protegendis sufficiant: Illius ligni durities ferri æmula, nec gravitas multo inferior. Quid mirabilius quam arborem cernere, quæ cum per triginta quinque aut quadraginta annos neque fructum, neque florem protulerit, tum demum novam velut arborem de vertice emittit, & deinde folia omnia exuere, velut altissima quedam navis malus (naturâ enim pyroscæ est, ut reliquæ Palmæ) erecta & in sublime elata appareat; donec nova hæc arbor paulatim comam explicet, ramisque & sarcoculis numerosissimis quaquaversum diffundat, incredibilis florum isque succedentium fructuum multitudine onstos, quibus ad maturitatem perductis mater ipsa radicibus interit.

Quis

PRÆFATIO.

Quis crederet in una provincia Malabara, eoque non admodum vasta, trecentas arborum & fructuum species spontaneas inueniri? & tamen plures adhuc dari verisimile est. Quis tot usquam terrarum herbas frutescentes & lignosas provenire speraverit quos in Indiis observare fuerint? Vix ullum certe herbarum genus est in quo non dentur plures huiusmodi species.

Si cuiquam Europæo per solvas iter facienti arbores quadam in conspectum venirent corticum siquæ internodi lucentium splendore, iam claro ut vis illustrandi sufficeret & ad eum litera legi possit, quem non sumpere percelleret tam insolens spectaculum? & tamen huiusmodi in America reperiri idoneos testes habemus Illustrissimum Dominum D. Joannem Comitem de Carbery Jamaycæ Insulæ nuper Proregem, Regiæ Societatis nunc Præsidentem dignissimum; & D. Thomam Traham M. D. in insula jam dicta medicum facientem.

Illud insuper singulare, Indiæ proprium, & miraculo affine, Arbores nonnulli, imò non paucas ibidem crescere, quæ cum florere incipiunt folia omnia amittunt, atque interim dum florent nude isque vidine manent, novis tandem decessu flore una cum fructu erumpentibus: Fortè ne solares radiis quibus illustrari gestiunt flores saliorum objectu interciperentur; fortè etiam ne folijs ornatis quæ superbiunt arbores ostentationi folia offerrent, ejusque parte aliqua occultata impedirent ne adstantium oculis tam pulchri speculaculi integra voluptate fruerentur.

Quis jam crederet in mediis Indiis Europam reperiri? in regione feruida, quæ nihil ferè cum temperioribus commune producit, frigidioris etiam cæli patientibus plantis alibi locum esse? Hujus tamen rei fidem nobis facit insignis peregrinator D. Bernier. Cum enim in terris magno Mogorum Imperatori subiectis iter faciens montes excellos transgredere, à latere meridionem spectante, Palma, Piper, Arundines jacobarina, breviditer Indica & Exotica omnia; Verum post sex septemve horarum iter, cacumine superato cum ex adverso latere descenderes, ecce nova rerum facies, & velut momento temporis in Europam translati fuisse, Quercus, Ulmi, Pinus, Hysopus, Majorana, Rosmarinus, nec alie quam nostro Orbis quadranti familiares stirpes conspiciende.

Sed ut è diverticulo in viam redeam, non illustrata tantum prædictorum operâ Indiæ, sed & in Europam quadantenus translatæ sunt, ut si in hortis nostris cultioribus obambules, te in ipsi Indiarum viridariis spatari crederes, tot ubique Indica & Exotica oculis obverfantur.

Horum decemque hisque similium per Europam plantas indagantium & censentium, D. Pauli Bocconi, D. Jacobi Breyonii, D. Petri Magnoli, D. Josephi Tournefortii, quos honoris causâ nomino, indefessis studiis & laboribus Botanice scientiâ, quæ à Clusii & Bauhinorum temporibus paulatim elanguit, resuscitata est, miror quæ intra hos viginti annos proximè elapsos progressus fecit. Vigilans scilicet sæculi nostri Botanici, nec majorem inventis contenti ad ulteriorem tendunt, nec alius sibi inquisitionum terminos & columnas figunt quam quas natura terris fixit, universum orbem curis suis complexi.

Unum adhuc in excusationem nostram præstandum superest, nimirum Plantas multas quarum nomina in Catalogo Horti Regii Parisiensis aliisque extant à me omisissæ, quod scilicet pigeret tot nuda nomina vel paucis Epithetis aucta, nullis additis descriptionibus aut figuris, Historiæ inserere, cum mihi non constaret, annon earum aliquæ sub aliis nominibus jam editæ & descriptæ fuissent, alie jam descriptarum varietates potius quadam quam nove species essent.

At nec ante finicundum quàm, præter initio laudatos, eorum qui Tomo huic secundo symbolas suas contulerunt honorifica mentio facta fuerit. Hi autem sunt 1. Illustri Viri D. Gulielmus Courtine Medici Templi Londinensis Amiger. 2. Præclarus Vir, & in stirpium cognitione nulli secundus, D. Leonardus Plukenet, M. D. 3. D. Samuel Doody, & 4. D. Jacobus Pettiver, Pharmacopæi Londinensis, Botanices apprime gnari. Horum frequens mentio tum in Historia, tum in Appendice, quid quisque contribuerit Lectorum certiorum faciet.

His addo quamvis initio dictum, non tamen sine ingratitudinis nota in fine operis reticendum doctissimum & amicissimum Virum D. Tancredum Robinson M. D. cujus perpetuâ & eruditâ industriâ, quam mihi per totum compositionis & editionis tum primi tum secundis Voluminis decursum benevolè commodavit, Historia nostra multis & speciebus & observationibus auctior, & mendis repurgatior quam abique eo fuisset, proditura est.

Sed & enumeratio Auctorum alteri Tomo præmissa, imperfecta cum sit, eorum adjectione supplenda venit qui à nobis per obliuionem omisi, quorumve scripta post id tempus edita, vel nobis saltem tradita sunt. Primo in loco Clariss. Viri D. Christophori Merrett, amicus & scientiâ graviter, de Professione sua deque Repub. Botanica optime meriti: & ejus Pinace rerum naturalium Britannicarum, Annotationibus in Antonii Nerii Artem vitrarum, aliisque scriptis non paucas in Historiam nostram transfusi.

Deinde

P R Æ F A T I O.

Deinde D. Pauli Hermanni, de quo supra, è cujus Catalogo Plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi Appendicis magnam partem mutatus sum.

Tum Joannis Baptistæ Trumfetti, cujus Observationibus De Ortu & Vegetatione Plantarum aliquamultas novarum Plantarum descriptiones sumptas Appendici inserui.

Poss Jo. Commelini, cujus Catalogum Plantarum Indigenarum Hollandiæ editum An. 1684. in 12. vidimus, & ex eo species nonnullas in Historiam nostram transcripsimus. Idem Horti Malabarici Tom. 2, 3, 4, 5, 6. notis adauxit & commentariis illustravit. Idem Tractatum de cultura Limonum & Aurantium emisit in 8.

Tandem Pauli Ammanni, cujus Character plantarum naturalis Francofurti 1684. impressus notis & descriptionibus nonnullis Historiam nostram auxit.

Ejus Hortus Bosianus 1687. editus ad manus nostras nondum pervenit.

Denique D. Rochefortii, cujus Histoire naturelle des Antilles nos debitos agnoscimus.

Nec minus Mauritii Hofmanni Catalogo Plantarum Horti Medici Altdorffini, & Catalogo Plantarum circa Altdorffium nascentium.

Item Jacobi Sutherlandi Horto Edinburgensi.

Atque nec amittende Roberti icones fol. Parisiis. Neque D. Rob. Ploti Historia naturalis terrarum Oxoniensis edit. An. 1677. & Staffordienfis An. 1686. fol. è quarum parte ea quæ de plantis agit historiam nostram locupletavimus.

Joan. Baptistæ Ferratii Hesperides, sive de Malorum Aurantium, Citriorum & Limonum varietatibus, cultura & usu, fol. Romæ. 1646.

Joan. Eusebii Nicemburgi Historia Naturæ. Antwerp. fol. 1635.

Joan. de Læet Historia Indiæ Occidentalis. fol.

Museum Olai Wormii. fol.

Museum Regiæ Societatis Londinensis. fol.

His addi possunt libri nonnulli Botanici quos nobis nondum videre contigit, nimirum,

Hyacinthi Ambrosini Phytologia partis primæ Tomus primus.

Mich. Boym, S. J. Flora Sincensis Viennæ 1656. fol.

Francisci Stearbeck Citri cultura. Ejusdem Theatrum Fungorum 4.

Georgi Turri Historia Plantarum fol. Patav. 1684. Hic liber agit solummodo de facultatibus & viribus Plantarum è Theophrasto, Dioscoride & Galeno.

Post Opus absolutum & typis impressum literas accepi à Botanico non incelebri D. Tho. Lawfon in Westmorlandia degente, quibus Catalogum inseruit Plantarum à se observatarum in Septentrionalibus Angliæ sponte nascentium, quarum nonnullæ novæ & nondum editæ, aliæ à nobis in Catalogo Anglicanarum præterita & inditæ.

Primi generis sunt

1. Cerasus sylvestris fructu minimo cordiformi, The least wild Heart Cherry-tree, Rusticis Cestrianibus, The Cherry-tree, cujus in Phytologia Britannica mentio. Hanc circa Buriam & Mancunium Lancastriæ oppida, & alibi etiam in Westmorlandia inventiri scribit D. Lawfon; circa Stockportum & alibi in Cestria D. Stonehouse, qui hanc Mersalum sylvestrem Ungarorum Clusi, à nomine Cherry-tree conjectaretur, ni color fructus dilute ruber, qui Mersalo Ungarico niger est, obfaret. Verum erat D. Stonehouse; Clusius enim Mersalo sylvestri fructum nigrum non attribuit sed rubrum; Mersalo autem simpliciter dicto nigrum; unde color fructus non impedit quo minus Mersalus sylvestris Ungarorum Clusi esse possit.

2. Cochlearia marina folio anguloso parvo, in Walney vulgò Waney Lancastriæ insula. Huic nulla quæ extat mihi falem visa neque icon, neque descriptio respondet.

3. Geranium hamatodes flore eleganter variegato: in insula Walney prædicta copiosissimè provenit. Hanc speciem pro varietate Geranii hamatodis vulgaris in Historia pag. 1061. habuimus, at nunc, ex observatione plantæ in horto cultæ melius edocti, diversam agnoscimus; non enim floris duntaxat variegatione quam etiam culta retinet, sed & parvitate sua & humilitate, aliisque accidentibus ab eo differt.

4. Lilium convallium angustifolium; ad pontem Waterfall in Westmorlandia.

5. Hieracium macrocaulon hirsutum folio rotundiore, prope Shap vicum in Westmorlandia.

6. Gramen sparceum capite bifido vel gemino D. Merret. In Westmorlandia copiosè.

Secundi generis sunt

1. Gramen sparceum montanum spica foliacea graninea majus, à nobis in summis altissimorum Cambriæ montium verticibus copiosè nascentem observatum, quamvis in Catalogo per oblivionem omisium.

2. Lunaria minor ramifera,

3. Lunaria minor foliis dissectis, utraque Stricklandia majori in Westmorlandia.

4. Pyrola Asines flore Brasiliæ, prope Gisburgum oppidum in Clevelandia.

5. Sambucus foliis laciniatis prope Mancunium Lancastriæ in sepibus.

6. Scabiosa pratensis minor flore carneo Park. in Westmorlandia.

7. Sorbus sylvestris Anglica English wild Service, Chest Apple, Sea-Quiers. Asleric Parkinson eam in Witherslake Park sponte nasci. Verum arbor eo loci hoc nomine vulgo dicta Aria est Theophrasti.

8. Viola folio Trachelii D. Merret.

9. Viola palustris rotundifolia D. Plot Hist. nat. Oxon.

10. Geranium columbinum maximum fol. dissectis ejusdem, quorum descriptiones in Historia nostra exhibuimus; ut &

11. Adiantum foliis bifidis vel trifidis.

12. Helleborine minor alba Park. Westmorland.

His adde Varietates quarundam Plantarum insignes, v. g.

1. Carduus monstrosus Imperati.

2. Cotula non fetida flore pleno Westmorl.

3. Gentianella flore lacteo ibid.

4. Geranium batrachoides flore eleganter variegato, in old Deer-Park by Thornthwaite Westmorland.

ER

Diguntis, colore albis;

{ *Bifida*; *ALSINE genuina*.
Integris

{ *Alnus* foliis; *ALSINE minima*.
Folia angustissima,

{ *Bina* in caule oppositis; *SAXIFRAGA pusilla*.
Caulis ad nodos sessiliter ambientibus; *SPERGULA*.

Ad ungues junctis, adeo ut flores integri decendant; in singulis foliorum alis
 singulis; *ANAGALLIS terrestris*.

Hexapetalis, in aquis nascentes,

{ *Erecta* & *procera*, floribus in spicis longis in summis caulibus; foliis ad genicula interdum ter-
 minis; *LYSIMACHIA purpurea spicata*.
Humilis & *supina*; foliis Portulacae rotundis, flosculis & seminibus in foliorum alis sessilibus:
ALSINE Portulacae folio.

Androsomon & *Acyron* sub *Hyperici* titulo comprehendendo; omnino enim genere conveniunt, cujus
 notae sunt flos flavus, coma terentium digitos velut cruentans, & pericarpium tribus carinis com-
 positum.

Ad hoc genus pertinent *Holosteum minimum* dictum & *Saxifraga graminea* pusilla, ob folia in cau-
 libus ex adverso bina, & vasculum feminale in metæ formam tubinatum, quamvis floribus sint te-
 trapetalis.

Gramen leucanthemum majus & minus & *Caryophyllus holosteum* uterque *Alfines* species censendæ sunt
 ob florum petala bifida, & vasculum feminale conforme.

Hypophylla hujus etiam loci est, cui *D. Morifonus* florem pentapetalum tribuit, capsulam femi-
 nalem longam innumeris seminibus minutis refertam. At *Jo. Bauhinus* florem hexapetalum eidem
 affribit. Uti ego subscribam nescio, nec enim ipse florem adeo exacte & diligenter observavi, ut
 recorder quot petalis constet.

Globularia lutea montana F. Columnæ *Lychnidis* Speciebus annumeranda videtur.

CAP. I.

De Caryophyllo.

Caryophyllus ab odore Caryophyllum aromaticum referente dicta est hæc planta, fortè etiam
 ab aliqua similitudine, quam habet flos expansus cum suo calice cum Caryophyllo dicto.
 Nonnulli Veterum Vetoniam seu Beticam à Vetonibus Hispaniæ populo dictam esse
 arbitrantur. Officinis Tunica à Beticam per apharesin denominatur.

Ego Veteribus incognitum fuisse credo. Si enim flos tam eximie pulchritudinis & fragrantie
 quam est Caryophyllus altis & hortensis, eis innotuisset, proculdubio non minoribus eum encomiis
 celebrasset quam Rosam ipsam, cui odore quidem æquiparanda est, venustate & durabilitate etiam
 præferenda.

Caryophylli note characteristice sunt, calyx floris oblongus, cylindraceus, lavis, integer, in mar-
 gine duntaxat fovea dentatus, vasculum interius continens oblongum, cylindraceum; Petala mar-
 gine extremo incisa aut laciniata, femina compressa, rugosa, per maturitatem nigra.

Duplex est 1. Angustifolius folio gramineo, glauco: 2. Latifolius, calyce foliolis oblongis cincto,
 Armeria dictus.

§. 1. Caryophylli angustifolii calyce non barbato, sed ad basin squamis brevibus cincto.

1. *Caryophyllus hortensis* Park. *Caryophyllus altilis major* C. B. *Betonica coronaria sativa*, sive *Ca-
 ryophyllus* flos J. B. *The Globe-July-flower*.

Folius est & singulis geniculis binis, angustis, gramineis, duris, per extremum acuminatis, cævo
 quasi flos glauco colore: caulibus levibus, teretibus, cubitalibus, raro alioribus, geniculatis, nodosis,
 in ramos divisis: in quorum fastigiis longiusculis spectantur calices teretes, glabri, orbiculo supe-
 riore denticulati, quibus desilientibus paulatim diversa apparent florum genera, candida scilicet
 ex candido purpurea, coccinea, nigricantia, variegata, diversæque colore variegata, idque non una
 sed vari ratione. Invenias siquidem in quibus candidus & coccineus color ita miscetur, ut in alio
 candida in alio rubra foliola numero superiora evadant. Quid quod nonnullos vides ita candidos,
 ut minutissimis rubris punctulis sint redimitti, contra qui rubent lacteis notis aspersi videantur. Po-
 tremo ex uno & eodem caule non raro duo florum genera, quod ad colorem attinet, hoc est par-
 tim

tim candidi rubrifque maculis notati, partim verò toti rubri seu coccinei profiliunt, & quod mirum
 magis videri possit sæpe uno pediculo diverfi coloris flores suffultas deprehendas. In florum medio
 stamina emicant cum apicibus candidis & bina cornicula recurva supra florem eminentia femi-
 nicali interdum longitudine. Cornicula hæc nihil aliud sunt quam *stylus* geminus summo *vasculo*
 feminali innatus, oblongo, tereti, semen continentis per maturitatem nigro, rugoso, compresso. *Ra-
 dice* simplices, fibrolæ.

Caryophylli vulgò dividuntur in hortenses seu altiles, & sylvestres: nec præter rationem, siqui-
 dem hortenses & sativi dicti à sylvestribus & spontaneis revera specie differant: quamvis nugandum
 non fit quoniam etiam alibi sponte proveniant, & nos ipsi in Italia observavimus *Caryophyllus*
 sponte nascentes, quos sativorum primos ut ita dicam parentes fuisse suspicamur: ex his enim itera-
 ta facione, transplantatione, irrigatione, aliisque cultu & mangonio paulatim immutatis & cura-
 ty hortenses tandem in solo pingui & bene subactò satum, præsertim loco calidiore, soli expolito
 & ab aeris injuriis tuto, sobolem producere florum magnitudine & figurâ, necnon petalorum mul-
 tiplici serie, & colorum varietate à matre diversam, que diligenti cultu & mangonio dicto adeo
 adhuc immutari & (si ita loqui liceat) meliorari possunt, ut novum tandem vultum & habitum
 induat, nec pro primitivæ plantæ progenie ab harum artium ignavis & miris exercitatis agnoscî
 possit.

Caryophylli hortenses à nonnullis dividuntur in maximos & minores, & utrumque genus in eos
 qui multiplici petalorum serie donantur, & qui simplici. Alii Caryophyllus hortenses seu sativos
 primò distinguunt in eos qui flore sunt simplici & flore multiplici seu pleno, & utrumque genus in
 plurimas species subordinatas. Nos has omnes varietates pro una & eadem specie habemus, adeoque
 his recensendis non immorabimur. Nec tamen si maxime vellemus id unquam efficere possemus,
 cum hujusmodi varietates, novis indices emergentibus, infinitæ sint. Si quis species celeberrimas scire
 desiderat Parkinsonum & C. Bauhinum consulat, necnon Hortum Elytærensem, Theodori de Bry
 florilegium, Crispini Pallii hortum florum, Emmanuelis Swertii florilegium, aliisque.

Innumeros (Deo benediciente) solo decot. florum Caryophyllorum vindicavi à febribus malig. *Vires.
 nis*; & hoc omnibus Medicinæ studiosis jurato veluti affirmo, vel potenter sudores movent, vel
 urinas pellunt citra magnos naturæ motus, simulque cor corroborant, sicutque sedant. *S. Paul.
 Quadrip. Botan. p. 242.*

Flora Caryophylli cephalici sunt ac cordiales; unde usus eorum præcipuus est in capitis malis,
 Vertigine, Apoplexia, Epilepsia, Paralyti, aliisque nervorum affectibus, in syncope, palpitatione
 cordis, &c. in ventriculi imbecillitate, cardialgia, &c. in febribus pestilentialibus, dato vel succo ex-
 presso totius herbe ad 3 iij. vel pulvere radicis ad 3 iij. Eodem tempore nares contingere oportet
 aceto Caryophyllato, gellare linteola eadem madafacta. Fugant lumbricos, partum facilitant. Ex-
 ternis scilicet adhibentur in vulneribus capitis, extrahunt ossa crani fissâ, leniunt cephalalgiam & odo-
 ralgiam. In usu sunt succus inspissatus, essentia dictus. *Scrodo. 2. Conserva ex floribus. 3. Aqua
 stillata ex floribus. 4. Syrupus ex infusione florum. 5. Accutum ex infusione florum.*

In facultatibus (inquit C. Hofmannus) compone florum nostrum cum rosâ. Quemadmodum
 enim illa inestimabilis odoris gratiam habet, ita etiam flos noster, estque pariter gustu amarus,
 sine tamen ungue suo.

Quemadmodum Rosâ flos cordiales, reparatis spiritibus animalibus ob
 benignas & ventriculo ad caput evaporationes; ita heic. Veruntamen hæc differentia. Rosâ calidis
 affectibus sunt aptiores, Caryophylli frigidis. Hoc enim affirmo ut Rosâ temperata vix est, ita Ca-
 ryophylli superant temperiem.

2. Caryophylli arboreasens Creticus C. B. *Betonica coronaria arborea* Cretica J. B.

C. B. prod. f. B.

Ex radice crassa, alba, dura & lignosa canles cubitum superantes exurgunt, albi, rotundi, leves,
 geniculati, lignoli, in alas brachiat. *Folia* glauca, sesquicentiam circiter longa, angusta, rigida, in
 acutum & pungentem mucronem desinentia, in folium & circulum extremis duntaxat con-
 formiter posita conspiciuntur, ut muscaria totidem videre videaris; nam in reliqua ramorum parte
 caduca, velutis relicti nodosam illam alpredinem efficiunt. *Calyculi* antequam in flores expli-
 centur exigui, echini instar spinulis horrent, ipsique adeo ejus mucro pungit: interim manebant
 istem spinulis calix productior redditus florem exhibet simplicem cinctatè rotundatis, & quinque
 foliis constatum, per extremam oram incisus, colore dilute purpureo præditis, striatis, paulo ultra
 medium lineolâ guttatâ saturatius rubente pæctis, ex quarum omnium concursu circulus describitur,
 infra quem languo quadam apparet. Medium occupant *stamina* florum concolora.

Floret mensis Julio & Augusto, inque multis annos durat, hyeme in hypogæum reponen-
 dus.

Nobis planta hæc Caryophyllus arboreus sylvestris *Alpin. Exot.* videtur, quamvis icones non bene
 conveniant.

Vel hæc ipsa planta, vel ei valde similis nobis inventa est in Provincia monte S. Balneari dicto
 prope cryptam S. M. Magdalenæ.

* 3. Caryophyllus sylvestris flore magno inodoro hirsuto C. B. *Caryophyllum sylvest.* 2. Clus.

Clus.

Hujus breves flos *cauliculi*, tres uncias raro excedentes, geniculati: *folia* in singulis geniculis bina,
 superioribus breviora, molliora, viridia, dorsum reflexa, splendentia, in novellis autem germinibus,
 satis copiose ex eadem radice nascentibus, majuscula, latioraque: flos & nigricans & crassior ca-
 liculo emergens summis cauliculis infidet, unicus, superioribus major, quinque etiam foliis constans,
 paulo saturatior priore, circa umbilicum longioribus villis hirsutus, & eleganti ex saturâ purpurâ albo
 multâ

Locum.

mixta varietate gratus, inodorus tamen. *Semen* in longis *vasculis*, quæ maturitate hiantia paleaceum fuscum aliorum Caryophylloorum modo continet. Radix superior similis est.

Frequentissimum est in Sneeberg & aliis Aultriacarum Striacarumque Alpium jugis; ubi sub finem Junii & Julio flores.

Illi per omnia ferè simile crescit in altissimo Jugo *Etsch* vocato, nisi paulò longioribus esset *foliis* & *cauliculis*, flores plerumque majore, nec eo unico sed gemino aut triplice: præterea sub villis umbilicum ambientibus inaequalem quandam & in frequentes mæandros excurrentem lineam impreffam habet, humani cranii futuram referentem, colore rubro saturatiore præditam, ut prioris est.

In eodem jugo paucas hujus generis; in Sneeberg verò secundi aliquot plantas inveniebam, quæ ab illis duntaxat floris varietate differrent: nam licet forma dispar non esset; color tamen albus erat, umbilici ambitus purpureo: nitibus villis hirsutis.

4. Caryophyllus *sybo*. flore laciniato sine corniculis odore, C. B. *Betonica coronaria folio æruginoso latiore, flore rubro laciniato, repens* J. B. Caryophyllus 3. Clusf.

Clusf.

Cauliculi huic paulò majores crassioresque pedali plerumque altitudine assurgunt, geniculati, singula genicula ambientibus *foliis* binis, primo genere [Clusf.] longioribus & latioribus, æruginæ quodammodo coloris: ex summis alii binii, ternii, singulatum autem nascentes *flares*, priori non multum absimiles, quinque *foliis* per oras laciniatis, atque circa umbilicum carneæ lanuginæ pubescentibus constantes, rubri coloris, nullis corniculis inflexis præditi, odorati, qui & calyculis primum emergentes candidi futuri videntur. Floribus succedunt *cornicula* satis crassa, *semen* nigrum plenum, ut ceteri Caryophyllei, continentia. Radix oblonga, fibrosa, à capite plures fuscis in orbem diffundit, qui plerumque fibras agentes adeo se propagant, ut brevi totas areas occupent.

Unde primum illatus ignoro: sed in omnibus Aultriacis, Ungaricis, Bohemicis, etiam Germanicis plerisque hortis colitur, & Maio mense cum reliquis flores.

Hic est etiam, fortasse, qui in hortis nostris nomine *Pink* ubique ferè emittitur, floris colore plerumque ex purpureo rubente; interdum etiam albente ex carneo, cum corolla circa umbilicum macularum atro-rubentium saturatiorem. Habetur etiam flore pleno seu multiplici. Flos odoratissimus est, adeo ut cum florer odorem exhaleat suavissimum, qui & longinquo percipitur, & non tantum flore naribus admo. Verum in nonnullis Caryophyllis *sybo*. *Pink* nostratibus dictus à Clusiano Caryophylleo tertio differre videtur, quod non (quantum quidem hæcenus observavi) eo modo, fuscis radices agentibus se propagat: deinde quod in cauliculis radicibus plures ternis flores gessit. Est ergo Caryophyllus *Pink* nostratibus dictus.

- A. 5. Caryophyllus *simplex* flore minore pallide rubente C. B.

Qui in muris lapideis & lateritiis eodem ferè modo oritur quo *Keiri* seu *Leucoium luteum*.

- A. 6. Caryophyllus *minor repens nostras*. An *Virgineus* Ger? *sybo*. *humilis flore unico* C. B? *Betonica coronaria* five Caryophylla *repens rubra* J. B? *Waiden Pink*.

Radix tenuis, longa, paucis fibris donata, plurimos per terram ramulos spargit, in terram reclinatos, & subinde radices agentes. *Cauliculi* flores sustinentes sesquipalmares sunt aut dodrantales, teretes, tenues & vix se sustinentes, geniculati, *foliis* crebris, binis ex adverso positis, absque pediculis caulium amplexis, digitali interdum longitudine, sed plerumque brevioribus vestiti, in summitate duos vel tres flores sustinentes rubellos, circulo seu corolla punctorum saturatiorem circa umbilicum insignes, & calice longo, oris in quinque segmenta acuta divisus, ut in reliquis caryophyllis. Ramuli seu cauliculi illi in terram procumbentes qui flores non proferunt, crebris foliis vestiuntur brevioribus ut quæ in caulibus sunt, angustis, nec admodum acutis. *Semen* in calyculis paleaceum, fuscum.

Locis fabulosis duntaxat apud nos in Anglia sponte provenit. Assidue ad Autumnum usque flores. In collibus fabulosis prope Nottinghamiam oppidum locus vix copiosè provenit. Observavimus præterea in quibusdam collibus arenosis prope *Sandy* vicum in agro Bedfordienfi, scempe in collo quodam non longe ab *Hildesheim* in agro Cantabrigienfi monstrante D. Dent. D. *Willagby* eundem invenit non procul *Bridgenorth* Salopie oppido: Denique D. *Horrell* in colle quadam *Mant-lam-hill* dicto prope *Slough* vicum sesquimillari remotum à Windesore oppido, viâ quæ Londinum iur.

Caryophyllus qui his in locis oritur duos aut tres & interdum etiam plures in uno caule flores profert, cum qui Clusio & Bauhino describitur unicum plerumque (interdum binos flores) in singulis caulibus producere dicatur, ut dubitemus an specie convenienti necne, quamvis aliis & figura & descriptio illius huic nostro satis bene respondeant; Descriptionem Clusii subiciemus.

Dodrantales huic sunt *cauliculi*, teretes, geniculati: *folia* in singulis geniculis bina, inter se opposita, oblonga, angusta, dura, mucronata, colore quasi cæcio. Flos & calyculo rubente emergens, singulis cauliculis unicus plerumque infidet. (interdum binii) quinque foliis constans, lentè fimbriatis, coloris in dilutè purpuræ rubentis, circa umbilicum hirsutus, & saturatiore purpuræ nitens, atque inodorus, ex cuius medio umbilico duo brevia *stamina* prominent: *Semen* in calyculis paleaceum fuscum. Radix longa, tenuis fibras spargens, & cuius capite plures cauliculi latè in ambitu & confertim sese diffundunt.

Invenitur in Hamburgensi monte duobus supra Pofonium, octo infra Viennam Aultriacæ milliaribus. Floret isthic Maio, in hortos verò translati etiam Aprilis. At nostras ferè multo florere incipit, & ad Autumnum usque florere perseverat.

Locum.

7. *Betonica coronaria* five Caryophylla, corollâ purpureâ inflexâ J. B.

J. B.

Non alie affurgit & hæc Caryophylli species. Rami supra terram sparsi, ut in precedente, denso foliorum stipatu muniti, minis cæriorum: qui imè parte durissuli & ferè lignosi. *Caulis* in duos, aut ad summum tres ramulos divisi, quorum quilibet singularem sustinet *florem*, elegantissimumque partem, in ambitu pulchre dissectum, & in medio amena corollâ saturatiore purpurascens decoratum: cuius odor suavissimus gratissimique.

Præcox est & reliquos anteverit: Maio sc. flores.

Hujus descriptio melius convenit Caryophyllo supra proposito, apud nos in arenosis nascenti quam Clusiana Caryophyllei sylvestris primi: nosster tamen ferèus floret quàm vel hic, vel precedenti loco propositus; ut putem ab utroque diversum esse.

8. Caryophyllus *sybo* five *Corinthiacus ruber* C. B. Caryoph. *sybo*. 4. Clusf.

Clusf.

Crassiusculam habet *radicem*, nigro cortice tectam, satis fibrosam, supernè in aliquot ramos dividam, qui summâ tellure multa capita gignunt, è tenuibus, graminibus, virentibusque *foliis* conflata: inter quæ proflunt aliquot ramuli *folia cauliculis* tenues, geniculati, palmares, & ad singulos nodos bina exigua *foliola*. *Calices* in singulis cauliculis singulares, majusculi, è quibus *flor* ruber dilucet quinque foliis nonnihil per ambitum crenatis constans, è cuius umbilico bina interdum albicantia *cornicula* exeunt cum aliquot staminibus. *Semen* ut in cæteris nigrum, paleaceum.

Crescit in Tauro Carinthiæ monte. Floret Julio, *semen* Augusto maturum est.

Hoc genus Caryophylli in monte Jura prope Genevam, invenimus.

Locus & Tempus.

9. Caryophyllus *sybo* five *terius flore laciniato, staminibus corniculatis odoratis* C. B. *Betonica coronaria minus ramosa, flore tenuiter fimbriato, albo, coniculis duobus emergentibus* J. B. Caryophyllus *sybo*. 5. Clusf. *montanus albus* Ger. emac.

Clusf.

Huic crassa & nigra *radix* est, dura, lignosa, multos ramulos humi spargens fundens, nigros item illos lentiores & subinde fibras agentes: ex iis *cauliculi* exeunt dodrantales, geniculati, infima parte graminibus quibusdam, brevibus, angustis, colore cæcis *foliis*, binis semper ex adverso inter se oppositis, deinde secundum genicula aut nodos aliis rarioribus onusti: extremis cauliculis infident longi *calices*, flores continentes album, odoratum, quos foliis valde laciniatis constantem; è quorum umbilico bina emergunt *stamina* longiuscula, corniculorum Papilionis instar inflexa. *Semen* deinde in longioribus capitulis plenum, quale reliquorum Caryophylloorum.

Provenit in Hamburgensi monte inter faxa, quæ Aultrum & Septentrionem spectat. Floret Locum & Tempus.

Maio.

2. Istius etiam genus ibidem invenitur, longioribus *cauliculis*, & plures flores proferens, superiori quidem formâ & candore similes, sed inflexorum corniculorum expertes, atque eorum loco decem staminula, ipsius floris superficiem paululum exuperantia habentes: capitula etiam in quibus *semen* continetur longiora. *J. Bauhino* *Betonica coronaria minus ramosa, folio tenuiter fimbriato, planè albo, sine corniculis*. C. *Bauhino* Caryophyllus *sybo*. floribus lanuginosis hirsutis.

3. Aliud tertium paulò majus inveniebamus (inquit Clusf.) ad radices montis oppido *Melching* imminentes, tertio ferè à Vienna milliari. Firmioribus & longioribus est *cauliculis*, majore etiam flore, licet non minus profunde per oras laciniato, nec odorato, aut lactei candoris omnino, aut dilutius rubentis, & quodammodo carnei coloris, brevibus villis purpureis umbilici circumferentiam in utraque specie occupantibus, nullis similiter corniculis, sed decem staminibus ut in superiore prominentibus, aliqui foliis, radice & florendi tempore conveniunt. *J. Bauhino* *Betonica coronaria five Caryophylla, flore tenuiter laciniato, minore albo & dilutius rubente*. C. *Bauhino* Caryophyllus *sybo* five *laciniatus* 1. seu flore tenuissime dissecto.

10. Caryophyllus *sybo*. alter flore laciniato odoratissimo C. B. *Betonica coronaria tenuissime dissecta, five Caryophylla superba elatior vulgariis* J. B.

J. B.

Caulis huic sunt multi, cubitales & bicubitales, ramosi, geniculati, *foliis* inferioribus pluribus, latiusculis, dodrantalibus, virentibus, superioribus cæterarum *Betonicarum* coronariarum similibus, binis geniculis amplexentibus, saporis anari. Flores sparsi, ex pediculis longioribus, multi, longioribus caliculis inclusi, quinque foliis, minus albis, nunc purpureis constantibus, in longissimas & tenuissimas lacinas dissectis, umbilico virefcente, & purpurea lanugine hirsuto, suavissimi odoris & è longinquo nares ferentis. *Vascula* succedunt duas penè uncias longa, tenuia, superna parte in quatuor partes crenata, extra calicem eminentia, qui tunica constat & aliquot brevibus foliolis juxta pediculum, *semine* abundans nigro, compresso, paleaceo. Radix fibrosa.

In montibus Genevæ vicinis sed parvis hæsit: invenimus etiam in Germania, in quibusdam *Locis* sylvis non procul *Weissenberg* Franconie oppido. Sponte nascitur (inquit Clusius) in humidioribus Viennensis agri pratis, atque etiam ad cæditarum sylvarum pratis vicinarum declives margines, plerique Aultriacæ locis. Serius reliquis floret, nimirum Julio & toto Augusto.

Reperitur etiam flore pleno, qui J. Bauhino *Betonica coronaria five Caryophyllus flos, flore tenuissime dissecto, pleno, purpurascens*.

- * 11. *Caryophyllus simplex* *supinus latifolius* C.B. *montanus humilis latifolius*. *Betonica coronaria* *sive Caryophyllus minor* folio viridi nigricante repens, flore argenteo punctis notato J.B. *Caryophyllus sylv.* 7. Clus.

J.B.

Foliorum hujus *Caryophylli* raritas descriptionem promerita est: ea enim tam sunt *Nyctaginis* foliis toto vultu similia, colore, figurâ, non tamen odore & sapore, ut legenti imponant: ceterum *cauliculi* palmares, *Caryophyllorum* sylvestrium instar geniculati, nonnihil asperi, subhirsuti, *flores* sustinent *Caryophylli* sylvestris, quinquepartitis, supina parte hirsutos, fluaverubentes, argenteis punctis guttatos, quorum singula folia lambdoides linea saturationis coccinea pingit, orâ autem crenatâ sunt: porro prona parte color est ex luteo virelens, levi robore perfusus marginibus. Reptatrix est planta.

Locus. Crescere audio (inquit Clusius) in monte illo non procul à *Niclasburg* Moraviæ dissito. Umbrosus locus delectatur.

Hujus speciem, [potius varietatem] flore pleno in hortis quibusdam observavit & descripsit Clusius: cui an *Betonica coronaria* minima, rubello flore pleno repens J.B. eadem sit necne dubii sumus: *caules* ei in aliâ uot ramulos divisos attribuit, in eorumque extremitate singulares flores, parvos, plenos, rubellos; *foliis* est brevibus, latiusculis.

12. *Caryophyllus caruleus* *Monspeliensium* C.B. *Ger. Aphyllanthus* *Monspeliensium* J.B. *Lob. Caryophyllus caruleus* *sive Aphyllanthus* Ger.

J.B.

Multos junceos enodes *caules* emittit, quorum singulis *flor* satis magnus insidet, unicus in summo, quinque denticulatis *ceruculis* foliis confans, ex *calice* oblongo crumpens, gustu dulci. *Radix* fibris multis, longis, contortis, lignosis, duris, albis confat: circa quam *folia* multa graminea, celeriter marcescentia.

Locus. In collibus juxta *Castelmus*, aliisque sterilibus Monspelio vicinis abundat.

13. *Armeria prolifera* *Lobellii* Ger. *Caryophyllus prolifer* Park. *Sylvestris prolifer* C.B. *Betonica coronaria squamea sylvestris* J.B.

J.B.

Radices complures emittit *caules*, leves, geniculatos, dodrantes, interdum cubito longiores, ad quorum singulas juncturas bina *folia* graminea, angusta: summo cauli extremisq. ramulis *calyx* inordinat squamas habens albas, *florem* promens parvum pallide rubentem, quo marcescente alius quoque *flor*, subinde plures, suis singulis *calicibus* obvoluit subnascuntur, tanto numero, [ad septem aut octo] ut tandem prægnantes *calici*, qui reliquis junioribus cum suis *foliis* complectitur, alvus lobulis multitudine rumpatur. Flores parvi admodum sunt, plerumque singuli rarissime bini una aperiuntur & e *calyce* apparent.

Locus. In Italia, Sicilia, Gallia, Germania frequens occurrat, in pascuis, præsertim sterilibus.

- * 14. *Caryophyllus pumilus latifolius* C.B. Park.

C.B. prod.

A radice *cauliculus*, statim in duos ramulos sex uncias altos, tenues, rotundos divisos prodit, cui ad radicem *folia* brevia, latiuscula, in ramulis longiora, mollia & pallida, binis sibi invicem ad geniculos respondentibus. Cuilibet ramulo *flor* unus, sequente multo minor, pallide purpurascens, magisque albens, ex brevi *calice* prodians insidet. Habuit ex Austria.

- * 15. *Caryophyllus sylvestris biflorus* C.B.

C.B. prod.

Ex radice parva *folia* pauca, angustissima ut prioris [*Caryoph. sylv. repentis multiflori C.B.*] sed multo longiora exsurgunt, & inter hæc *cauliculus* tenuis, plus minus palmum altus, in summitate in duos pediculos semper distinctus, quorum singuli *flores* magni, *Caryophyllo* sylv. vulgarissimo multo majorem, quiescens, leniter laciniatum, colore pallide rubentem sustinet.

Locus. Circa Genevaam Cherierus collegit.

§. 2. De *Caryophyllo latifolio barbato* *sive Armeria*.

1. *Armeria alba relictus rubra* Ger. *Betonica coronaria*, *sive Caryophyllus sylvestris vulgarissimus* J.B. *Caryophyllus sylv. vulgaris latifolius* C.B.

J.B.

Hinc *caules* plures, & e diversis capitibus, recti, rotundi, strigosi, nunc palmares, nunc pedales ac etiam cubitales, non ramosi, nisi interdum in summitate: *folia* graminea, viridia, ad genicula bina, propter terram numerosiora: *radix* longa & satis crassa, colore foris fusco, intus albo, sapore subamaro. *Flores* modò singulares, modò plures simul, fluave-rubentes, odore nullo excellentes, per obtusum marginem crenati, ex valculo oblongo, tereti, atro-rubente, cui ad basin *foliola* acuta, calyci aequalia, sæpe breviora apposita.

Locus. In pratibus, pascuis & incultis campis per Germaniam, Italiam & Siciliam frequentissima est. Hujus aliam speciem habet C. Bauhinus sub titulo *Caryophylli sylv. vulgaris angustifolii*, *Caryophylli montani albi* Tab. Ger. apud quos vide ejus descriptionem.

2. *Armeria*

2. *Armeria rubra latifolia* Ger. *Armerius latifolius simplex*, *flore rubro* Park. *parad. Caryophyllus boreensis barbatus*, *latifolius* C.B. *Betonica coronaria latifolia petraea*, *flore punctulata alba* notato J.B.

J.B.

Lignola radice caules emittit cubitum unum aut alterum altos, leves, teretes, geniculatos, inanes; ad quorum singula genicula *folia* hirsuta, atro-virentia. *Flores* in caulium & alarum extremis, fluveolentes, multi simul in umbella formam puncti, ex oblongis rubentibus *calicibus*, coccineis, crenatis, circumlati punctis albis, saturisque purpureis circa inam foliorum partem obtinentes.

Genus in petrosis collibus & alperis, saxosis, sabulosis apicisque locis nasci scribit.

Hæc planta *florum* colore insigniter variat: nimirum 1. *Alba*, hinc *Armerius latifolius simplex* *Locus.* *flore albo* Park. 2. *Variegata*, hinc *Arm. latif. variegatus* *sive verticolor* Park. Huic in eadem umbella *flores* habentur nonnulli purpurei, alii albicantes, alii carnei, cum circulo five corollâ punctulorum albescentium five argenteorum, aut purpureorum vel saturationum vel dilutorum, &c. aut sine illo. 3. *Rubro saturato holosericeo*, ut nos etiam cum Parkinsone observavimus. Variat insuper hoc genus *flor* multiplici seu pleno. Hinc *Armerius latifolius flore rubro* multiplici Park.

Uniuscujusque *floris* *calicem* circumstant *foliola* sex, angusta, mucronata, calice ipso longiora: *Semina* in vasculis cylindraceis per maturitatem nigra, *Caryophylleorum* æmula. *Flores* qui cum primo aperiuntur albicant, postea paulatim purpurascunt.

3. *Caryophyllus barbatus borensis angustifolius* C.B. *Armerius angustifolius rubens simplex* Park. *Betonica coronaria minus latifolia flore profunde dissecta* J.B. *Armerius fluave-rubens* Ger.

J.B.

E radice alba fibrosa plura prodeunt capita *foliorum* palmum longorum, unciam ferè latorum, atro-virentium, similium quodammodo *Plantagini angustifoliae*, in quibus duo nervi exigui juxta costam secundam longitudinem extenduntur. *Caulis* folisque bipartitis, recti, glabri, in plures ramos divisi, per quorum genicula *folia* alterno posita discrepantia, angusta, surrecta. Summitates ramulorum *flores* stipant suaviter olentes, accedentes quadatenus ad Superbæ dictæ *florem*, minus tamen profunde atque tenuiter scissi, sed profundius multo quam in præcedente, purpurei, potissimum circa *foliorum* media & umbilicam, extremitatibus atque segmentis ad albedinem tendentibus, in quibusdam etiam saturatis candicantibus, in quibus *apiculis* eminent gemini, candicantes, exigui. Sapor radices & *foliorum* amarum.

C. Bauhinus *Armerium* simplici *flore* Pannonicum *Chyl.* huc refert, cujus differentia quinque: 1. Eleganti est *flore*, eoque aut plane rubro aut lactei candoris maculis asperso, aut niveo oris carnei coloris. 2. Omnino niveo. 3. Flores pauciores, dilutius rubentes, & carnei coloris. 4. *Flor* purpurascens oris albis. 5. Flores die primo & secundo quo aperti sunt lactei proflus candoris, sequentibus paulatim albedine evanescente, tandem omnino purpurascunt, sic ut in eadem umbella *flores* lacteos, alios exalbidos & mediâ ex parte purpurascunt, alios omnino purpureos conspiciere liceat.

Mihi equidem videtur *Armerium* hunc simplici *flore* Pannonicum *Chyl.* præcedenti *Armerio latifolio* eodem esse ob *florum* conformitatem, qui in hoc uti in *Armerio latifolio* umbellatim nascuntur & eodem modo colore variant, quamvis minus rectè pingatur folio minus angusto. Hinc & *Armerium* pleno *flore* Clusii superioris speciem *flor* varietatem esse oportet.

Ceterum & *Armerius* hoc in loco è J. Bauhino descriptus *floris* colore albo variat, quæ varietas Parkinsone describitur sub titulo *Armerius angustifolius albi simplicis*; & Utraque etiam varietas *flore* pleno reperitur *flor* potius duplici, quæ *Armerius angustifolius duplex* Park.

- A. 4. *Armeria sylvestris altera calyculo foliolis fastigiatis cinctis* Lob. *Caryophyllus pratensis* Ger. *pratensis noster major & minor Park. Viola barbata angustifolia Dalechampii* J.B. *Caryophyllus barbatus sylvest.* C.B. *Deptford Pink.*

E radice alba, lignosa, simplici, fibellis innumeris tenuissimis capillata *caules* exeunt plures, tenues, teretes, satis firmi & rigidi, obscure virentes, imâ parte glabri, summâ brevi admodum & vix conspicua lanugine hirsuti, nodosi, longis internodiis, in spontanea non multum palmum excedentes, in culta cubitales & altores. *Folia* ad nodos bina advergia, angusta, oblonga, acuta & velut graminea, calicibus adnascuntur. *Caulis* ad nodos in ramos frequentes divaricatur, in quorum extremis *caliculi* plerumque plures conferti, nullâ tamen umbellâ formâ, pediculis brevibus aut nullis insidentes, cylindracei, tenues, unciali longitudine striati, foliis binis angustis, acuminatis, æqualibus aut etiam longioribus obvallati; è quibus *foliis* emicant parvi, pulchrè rubentes, petalis angustioribus, quorum latera *flore* expansio se mutuo non contingunt, minus obtusis quam in aliis *Armeriis*, per extremum subrotundis, & unâ alterâve crenâ incisâ, punctulis saturationibus circa umbilicam aspersis, quibus in vasculis oblongis cylindraceis, quæ summa parte per maturitatem in quatuor denticulos aperitur, succedunt *semina* parva, angulosa, nigra. *Folia* quæ primo à sætione anno è radice exeunt latiora multo sunt & ferè unciam dimidiam excedunt, æquæ propemodum latitudinis ab exortu ad extremum, quod subrotundum est, duos plus digitos longa, obscure viridia, glabra, nullis præter costam medianam nervis conspicuis.

Secundo à sætione anno caulem edit, & postquam semen perfecit radicibus exarefcit.

In pratibus & pascuis plurimis locis invenitur, solo præsertim arenoso aut glareoso, sætate *flor*et.

Locus.
Temps.

Plantam quam C. Bauhinus Joanni fratri Lychnidis parvæ titulo misit folia infima propter terram ungue non multò longiora, at superiora longiora & latiora paulò extiterunt, Polemonii petrar foliis similia sed minorâ, magis hirsuta. A caule medio summo tenuis tenuia foliola & flosculi alternatim descendunt, oblongi, tunicâ striatâ, rubente longis pilis obfita involuti, &c.

Flores colore variant, purpureo, mixto ex albo & rubro, &c. Accedit ad lychnidem nostram hirsutam flore eleganter variegato.

Locus. Præcedentem plantam in marginibus quorundam Castellæ agrorum invenit Clusius: hanc, non nisi in collibus Salmanticæ vicinis, inter faxa proventientem, atque utramque Maio florentem.

12. *Lychnis spectum meridionalium annua, hirta, floribus albis, uno versu dispositis* Morif. *An Lychnis sylv. alba spicâ reflexâ* Botan. Monsp.

Morif.

Caulem emittit pedalem, erectum, cujus singulis geniculis bina è regione adnascuntur folia angusta, hirsuta: versis cymis plurimos fert flores albos, quinque angustis petalis ad medium bifidis donatos, stellulâque quasi annulantes, atque uno versu dispositos: quibus succedunt capsulæ oblongæ, pericarpio exteriori hirsuto, capsulâ interiore cartilagineâ, continente in se semina minuta, subnigra.

Locus. Plantam à D. Morifono descriptam & depictam circa Neapolim & Messaniam invenimus.

Lychnidem suam albam sylv. spicâ reflexâ *D. Magnol* sic describit.

Radix ei alba est & fibrosa: è qua *Caulem* oritur, [aliquando duo] sesquipalmaris. *Folia* circa radicem per terram sparsa, Bellidi minori similia sunt, pilosa: quæ verò ad singulos cauliculos geniculis bina opponuntur angusta & oblonga sunt: In caulis summo oritur florum spica, quæ initio caudæ Scorpii modo recurva est, sensim tamen post floris lapsum erigitur, & utriculos producit aliarum Lychnidum more. *Flor* quing, petalis albidis profundè bifidis constat, quæ cum marcescere incipiunt intro recurvantur. Planta est annua.

13. *Lychnis flore albo minimo.*

Folia huic angusta, inferiora & quæ è radice exeunt tres uncias longa, vix unam lata: superiora in caulibus sensim breviora & angustiora, supina facie rarior pilis & longioribus, inferna sepe pronâ crebrioribus & brevioribus hirta. *Caulis* cubitalis, teres, infirmus, hirsutus, inferius prope radicem rubens, geniculis ut in hoc genere fasus crebris interceptis, foliis binis, ex angusto principio sensim dilatatis, absque pediculis adnatis, ad singulos nodos cinctis, in mucronem tandem contractis. E foliorum superiorum sinubus exeunt flores singulati & alternati, brevibus pediculis, inferioribus vix semuncialibus, è calycibus longis pilis hirtis, striatis ut aliarum congenerum, perexigui, pentapetali, petalis angustis, & in extremo vix bifidis, tenuibus, fugacibus & rarè expansis, marginibus intorsum flexis, albi plerumq, interdum tamen purpurascenibus in eadem planta. *Cona* & vascula seminalia, ut in plerisq, aliis Lychnidibus humorem quandam viscosum exudant, quo stringentium digitis adhærescunt. *Folia* figura sua Armeria præsentis dictæ amulantur.

Ex semine ab eruditissimo & amantissimo Viro D. Hansio Sloane ac me transmissio enata est. Unde aut à quo illud semen habuit non adscripsit.

14. *Lychnis sylvestris, pluribus foliis simul junctis* C. B. *L. sylv. angustifolia* Park. *sylv. foliis angustis & pluribus è geniculis singulis* Clusio 1. in *Hisp.* 8. in *post. bist.* J. B. *sylv.* 8. *Clusii* Ger.

Clus.

Geniculatus habet caules, tennes, in plures alas divisos, pedales aut majores: folia in singulis geniculis bina ternave, interdum plura, angustiora quam reliquorum, viridis candido persufi & quasi casti coloris. *Flores* in fumis ramulis nascentes, quinis foliis bifido mucrone præditis constantes, interna parte candidos, externa aliquantulum purpurascenibus, & antequam omnino tacebant sese contrahentes & circumvolventes: calyces admodum duros, breves, subrotundos, semen parvum, rotundum Papaveris rheodas continentes: radicem satis crassam, albam, multifidam, altero anno pereuntem.

Locus. Non modò in cædis sylvis, sed etiam ad restibulum agrorum margines nascitur per universam Austriam, infra Anisum, Moraviam, Bohemiam, Pannoniam, ultraque Muram & Dravum; abundè etiam sylvis Francofurti vicinis. Ubi adolevit lento quodam & glutinoso humore, superiore parte illita videtur.

Lychnidis ejusdam verbo meminit C. Bauhinus, quam flore obsoleto Autumnalem calyculis turgidis vocat, nulla addita descriptione aut Synonymis.

- * 15. *Lychnis sylvestris hirsuta perennis foliis Cochlearia Britannica, flore amplo Saponaria,* Morif.

Morif.

Caulibus est hæc sesquipedalibus aut pedalibus, partim humi procumbentibus, partim erectis, geniculis crassioribus: quibus adnascuntur folia oblonga, hirsuta, forma Cochlearie Britannicæ: in summis calycibus conspicuntur flores ampli, Saponariae florum æmuli, quibus singulis deciduis succedunt capsulæ pares continentes paria semina [Lychnidis sylv. albæ]

De tempore florendi nihil habet.

- * 16. *Lychnis*

- * 16. *Lychnis Chalepensis annua, foliis parum hirtis & angustis, flosculis carneis, pediculis infirmis biuncialibus insistentibus, capsula fere rotundâ,* Morif.

Morif.

A longitudine pediculorum, scilicet biuncialium, è quibus dependent flores & capsulæ feminales succedentes notu facilis est à cæteris suis fortis.

Hæc & præcedens ex seminibus Chalepo usq, à D. Rob. Huntington missis enatæ sunt in Horto Botanico Academiæ Oxoniensis.

Plantam hanc, si modò rectè picta sit, ad Alfines genus potius quàm ad Lychnidis pertinere puto, ob calycem in segmenta divisum, & ad modum floris expansum.

- * 17. *Lychnis glabra annua, foliis oblongis mucronatæ flore amplo rubello, capsulâ oblongâ pyramidalis* Morif.

Morif.

Florem gerit amplum, eleganter rubellum, cui succedit capsula versus fundum crassè satis, in longum acumen desinens pyramidis in modum.

18. *Lychnis erecta parva, flore rubello, folio longo angusto.*

Inter segetes Lini invenimus Aprilis mense florentem, medio circiter itinera inter Massam & Lucum.

19. *Lychnis hirsuta flore eleganter variegato. An Lychnis Hispanica viscosa minor hirsuta, floribus maculis sanguineis notatis* Hort. Leyd.

E radice alba, simplici, rectâ in terram descendente paucis fibris donatâ caules surgit plures, interdum unicem, pedales, teretes, solidos, ab imò statim ramulos, hirsutos, infirmos, fragiles. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina, ab angusto principio sensim dilatata, duos circiter digitos longa, medium digitum lata: superiora in caule angustiora, macronibus acutis, utrinq, hirsuta. Summi caules & ramuli ad tactum viscidè & pingues, floribus ex alis foliorum singulatis exeuntibus alterno ordine, pediculis admodum brevibus insistentibus, onulsi. *Flores* è calycibus oblongis striatis rubentibus exeunt amentis, quin, foliis subrotundis non crenatis, medio purpurantibus, circum oras albis compositi. Delapsis floribus calices striati in ventres utring, turbinatos extumescunt Vascula seminalia occultantes glabra, turbinata, seminibus exiguis purpurantibus repleta.

Estare floret & semine ad maturitatem producto radicitus interit: semine deciduo sequenti vere Tempore renovans in hortulo nostro: non raro etiam Autumno è semine deciduo oritur, & per totam hyemem viret, & sequenti vere in cubitale altitudinem assurgit.

20. *Lychnis minima rigida* Cherleri J. B.

J. B.

Rigidula est planta, duum triumve unciarum altitudine, rarè palmum attingit, caliculis duris rigidis, ramosis. *Folia* ad nodos bina opposita, semuncia breviora, perangusta, pilosa: è quorum alis nascuntur calices semunciales, perquam graciles, equables, hirti & alperi: è quorum apice flosculus profluit, quem præ exiguitate vix visus caput, purpureus. *Radix* dura, lignosa.

In collibus prope Florentiam nobis observata est, Cherlerio prope Nemaulum juxta molen-*Locus.* dinum.

21. *Lychnis sylvestris calyculis striatis* Park. *calyc. striatis 2. Clusii* Ger. *sylv. latifolia calyculis turgidis striatis* C. B. *Muscipula major calyce turgido ventrioso* J. B.

J. B.

Cubitale emittit caulem, rectum, statim à radice ramosum, crassiusculum, hirsutum, striatum, fragilem *Folia* Ocyroidis non speciosi, hirsuta, mollia. Ex ramorum divaricationibus, foliorum sinu ramisque extremis flores ex pediculo satis longo appensu, quin, petalis bifidis purpurascenibus, orto Sole flaccescentibus constant apicibus in medio albis, ex calyce oblongo, hirsuto, pulchre striato, quem in immensum distendunt seminum vascula, è lata sessilique bale ventriola, in mucronem desinentia, semen continentia pulchrum, nonnihil ad papaverinum accedens, sed majus, compressum, striatum, cinereum. *Radix* robusta est, recta, ex lateribus fibras producens. Tota planta ad tactum viscosa: foliorum sapor glutinosus. Herba est annua.

In Germaniæ palus & agris focus Rhenum copiosè provenit.

Locus.

22. *Lychnis sylvestris angustifolia calyculis turgidis striatis* C. B. *Muscipula majori calyce ventrioso similis* J. B. *sylv. incana calyculis striatis* Park. *sylv. incana Lovelii* Ger. *præcedentis est variata.*

J. B.

Multum similitudinis habet hæc herba cum præcedenti: radix alba, crassiuscula, paucis fibris donata: caules crassiusculi, rigidi, pedales, purpurascenibus, geniculati: Ad genicula folia bina caulem amplectentia, superiora unciam longa, angusta, hirsuta, candicante: caulium supremæ partes dividentur possimum in ternos breves ramulos, in quorum extremis calices turgentibus, magni, breviores multo quàm in præcedente: in iis vascula breviora: tunicis divisa, semina Papaveris modo parva cinerea continentia. Hæc ex sicca.

Montepoli focus vias observavit Cherlerus.

Locus.

Hæc, autore D. Magnol qui vidit sponte ortam in loco à Cherlero designato, præcedentis varietati tantum censeri debet.

§. 3. *Lychnis calyculis*, seu *utriculis*, membranaceis, laxis & velut inflatis.

1. *Lychnis sylvestris* quæ *Ben album* vulgo C. B. *Ben album* Offic. Ger. *Ben album* Officinæ J. B. *Papaver spumeum* seu *Ben album* vulgo Park. *Spitting Poppy*.

f. B.

Lignosa radix, crassa & alba, caules emittit cubitos & sesquicubitos altos, tenues, teretes, leves, geniculatos, in alas circa summum divisos: Ad singulos articulos folia bina opposita nascuntur, Lychnidis formâ, sed penitus glabra, cum dulcedine quadam acris affatim & subamara. Flores ex laxis utriculorum instar habentibus calycibus, quinquepartitis, rubro herbidoque & albo verticilloribus, glabris parum prominent, vel albi, vel ex albo purpurascetes, quinque, foliis bifidis constantes, staminibus purpurascensibus medium occupantibus. Calyces postea pericarpia continent Lychnidis semine plena.

Locum.

In palcuis & inter segetes frequens oritur.

Hæc planta foliis est plurimum glabris, nonnunquam tamen hirsutis; staminum quoque apicibus perlonga, albis, interdum purpureis reperitur.

In horto medico Lugduno-Batavo has invenio varietates.

1. *Lychnis* seu *Papaver spumeum* flore pleno. N. D.
2. *Lychnis montana* seu *Pap. spumeum* flo. albo: item flo. ex albo obsoleto.
3. *Lychnis hirsuta latifolia* flo. albo seu *Pap. spumeum*.
4. *Lychnis sylv. angustifolia*, *Ben album* dicta.

f. B.

2. *Lychnis frutescens myrsifolia*, *Ben albo similis* C. B. *Ben albo* Officinæ similis; planta semper vivens J. B. *Lychnis sylv. semper vivens*, seu *Ocymoides arboreum semper vivens* Clus.

Clus.

Huic multi ab eadem radice prodeunt ramuli, palmares, crassiusculi, lignosique quidem, sed fragiles: in quibus nascuntur bina semper adversa inter se folia, Bellidis foliis non majora, ab imo paulatim in latum expansa, sed summo mucronata, viridia admodum & splendens: e summis aliquot ramis alii enascuntur dodrantales aut pedales interdum ramuli, geniculati, graciles, binis inter se oppositis angustioribus foliis ad singula genicula donati, & summo in alas contrario sine utrina, nascentes divisi: quibus insident membranaceis pinguibus calyculis inclusi flores, quinque bifidis foliis constantes, coloris quodammodo carnei, & quorum medio terna gracilia incurvataque prodeunt stamina. Radix candelata, paucifloris fibris prædita est, pereanis tamen, Floret Junio.

Semine ex Italia misso Clusio enata est.

Hanc P. Boccone sub titulo *Saponaria frutescens acris foliis ex Sicilia* depingit & describit: & circa Panormum & Agrigentum inter laxa ubique erumpere monet.

- A. 3. *Lychnis maritima repens* C. B. *marina repens alba vel rubra* Park. *marina Anglica* Ger. *marina Anglicana* J. B. *English Sea Campian*.

f. B.

Præcedenti apprime similis est, ut haud à quoquam ita facile discerni queat. Nam ut in illa bina quoque geniculis hærent folia, multò tamen minora, crassiuscula, glabra, glauca, per oras seu pilis brevissimis albis serrata: Cauliculi teretes, dodrantales & longiores, glabri, humi sparsi: Flores ex turgidis folliculis prodeunt speciosus, striatis & Avellana magnitudine ferè æquantibus, pauciores, foliis constantes quinque, bifidis, niveis, quam in illo latioribus, & ita geminatis, ut flos plenus illius respectu videatur: in medio stamina totidem sine apiculis, & plura quoque cum capitulis geminis ex fusco luteolis: sapor nullus insignis. Ad hunc modum in horto Montbelgard. itam atque cultam descripsit J. Bauhinus: in spontanea florum petala non aded lata sunt & geminata. Observavimus interdum cum foliis præsertim primulum erumpentibus tomento candido hirsutis.

Locum.

In toto litore Meridionali Angliæ inter flicces & Braccas marinas, quæ ferè undæ alluant enasci & nos cum Lobelio observavimus; verum non in Meridionali tantum sed & in Occidentali, ut Lancasteri, &c.

Quæ de staminibus habet J. Bauhinus illius fide tradimus: nobis enim non observata sunt. An specie revera differat à *Ben albo* vulgari mihi nondum planè constare fateor.

§. 4. *Lychnis segetum*.

- A. 1. *Lychnis segetum major* C. B. L. seu *Lychnoides segetum* & *Nigellastrum* Park. *Pseudomelanthium* Ger. J. B. *Cœtilis*.

Simplici & albâ radicula nititur. Folia ei in caule opposita, angusta, longa, per margines aquilata, lata basi caulem amplexa, & in acutum mucronem sensim definita, longis albicantibus pilis hirsuta & incana. Caules teretes, hirsuti, cubitales & altiores, geniculati, inanes, in ramos aliquot divisi, in summitate gestantes flores pentapetalos petalis bifidis, purpureos, circa umbilicum saturatioribus lineis striatos cum punctulis in stris nigricantibus, & calice oblongo, striato, villosa, in quinque oblonga segmenta, flore altiore diviso. Succedit oviculum seminale oblongum, glandis ferè figura; in quinque partes per maturitatem dehiscens, semina magna, angulosa, striata, per maturitatem nigra, sapore amaro in se continens.

Inter

Inter segetes passim observatur Maio & Junio mensibus florens.

Huius solum microscopio inspectum Echimum in se conglobatum non malè exprimit.

Locum.

Quidam foliis facilius huic herbe tribuunt, & hinc misicè eam commendant in sanandis im-
pignibus, aliisque scabiei generibus: item vulneribus glutinandis, ac fistulis curandis, compescen-
doque sanguine utilem esse tradunt. Fuchs, quæ ut incerta in medio relinquitur.

Radice Nigellastrum in fistenda hamorrhagia à D. Sennerto recordor commendatam fuisse disci-
pulis suis, cuius usus est, ut lingua subdita agri ore aliquandiu detineatur. Huius radice stupendam
vim expertus fui in hamorrhagiis epidemicis per Daniam faventibus, aded ut me magnum aut Da-
monem nonnulli suspicarentur. S. Paul. Quadrip. Botan. Class. 1. p. 93.

2. *Pseudomelanthium glabrum Siculum*. *Lychnis foliis glabris, calice diutiori* Bocconi.

Radix ei alba, lignosa, unde plantam annuam esse colligimus. Caulis nunc simplex, hinc mul-
tiplex, teres, gracilis, levis, pedalis aut cubitalis, ab imo statim ramosus, magis minuscè pro ratione
foli in quo crescit, nodulos. Folia ad nodos ex adverso bina, longa, angusta, acuminata, Graminis
leucanthemi foliis nonnihil similia, raris pilis hirsuta. Flores in caulis & ramulorum fastigio pedi-
culis longis insident, ut in *Pseudomelanthio*, pentapetali, pallide purpurei, *Pseudomelanthii* dicti
similes, circa umbilicum velut calycem quandam habentes & folioli ferè petalorum appendicibus
quodam, surrectis, bifidis compositum, ut in *Lychnide coronaria*. Calix floris striatus ferè canu-
latus *Pseudomelanthii* instar. Succedit pericarpium oblongum, semine minuto fusco prægnans.

In lateribus montium Messanae imminetium, inque agris ad promontorium Puntio Cerasio di-
ctum non longè à *Puzalla* observavimus.

Huic eadem nobis videtur

Lychnis segetum, *Nigellastrum minus glabrum dicta*, flore eleganter rubello Moris. bift.

3. *Lychnis segetum rubra foliis Persifoliata* C. B. *Lychn. seg. Vaccaria rubra dicta* Park. *Vaccaria*
J. B. Ger. *Red Cow-campion*, impropèriè called *Cow-Basil*.

Caulis surgit singulari, cubitali & altiore, levi, terete, concavo, glauco quodam polline, qui fa-
cile detergi potest, obducto: qui ab imo statim ramos emittit alternos, circa fastigium in oppositis
divaricatur, atque hi in alios, situ semper contrario. Folia ad caulis genicula bina sita caulem na-
scentur, ex glauco pallentia, oblonga, acuminata, lata basi abque pediculis alii sita ita caulem præ-
scedentia, ut ab eodem transadagi videantur. Ex ipsis divaricationum angulis exeunt pediculi præ-
longi flores sustinentes, qui extremis etiam ramis insident, parvi, dilute rubentes, quinque foliolis
bifidis compositi; paulum & calice prominentes, qui canaliculatus, glaber, pentagonus, angulis viri-
dibus, cæteroque pallens. Pericarpium eodem obvolvitur turbinatum, semine plenum rotundo, nigro,
Sinapeos majore. Radix lignosa, candida, recta, fibras & latere spargit.

Junio & Julio floret, & brevi semen perficit, quo perfectò radicibus exarscit.

Ob coloris, ut puto, similitudinem *Isatis* species à nonnullis censetur, nam ad tingendum om-
nino inutilis est. *Vaccaria dicta* est quod vacca eam libenter depascatur.

Tempus.

§. 5. De *Lychnide Saponaria dicta*.

Saponaria Recentioribus ab extendendi facultate dicta est: hæc herba, quod Saponis ritu pannos
eluat purgetque: Scythium Veterum nonnullis creditur, quod à verbo *σπῆλαινα*, id est, lanas pur-
gare & candidas facere nomen accepit.

- A. 1. *Saponaria Anglica convoluta folio* Park. *Sap. concava Anglica* C. B. *Gentiana folio convoluta* J. B. *Gentiana concava* Ger.

C. B. prod.

Planta est elegans, radicibus fuscis, crassis, longis, lentis, repentibus, fibrillis paucissimis adheren-
tibus: unde caules exurgunt cubitales, rotundi, striati, glabri & albi, geniculis distincti, in terram re-
clinati & concavi, circa quos folia viridia, glabra, rotunda, nervosa, uncias duas lata, paulò longi-
ora, rarius ex singulis geniculis bina, sed ex quolibet geniculo unum tantum, nullo certo ordine
vel numero nascuntur, quod antequam expandatur fistula instar caulem amplectitur. Flores in
summo cauliculis ex superiorum foliorum sinu, teneris pedicellis subnixi, ex calyculis ob-
limbo, nonnihil hispids prodeunt, Saponaria vulgaris formâ, ex quinque foliis per oras crenatis
commixti, quod illius floribus differunt, qui colore albi sunt, levi carne colore asperso, in quorum
medio staminula quadam exigua. Semen non vidit C. B. at neque Parkinsonus, invenit Joan. Ge-
rardus: at in loco illo eam indagantibus hodie non comparat. Nobis Lusus naturæ seu Saponaria
quadam degener esse videtur.

- A. 2. *Saponaria Ger. vulgaris* Park. J. B. *major levis* C. B. *Sopelwort*.

Radicibus tenuibus geniculatis cortice rubenti totis sub terra repit. Caulis sesquicubitalis & al-
tiores, teretes, glabri, [J. Bauhino hirsuti] subrepentes, vix se sustinentes, crebris geniculis inter-
cepti, multo fæciti. Folia ad genicula ex adverso bina, plantagineis similes [J. Bauhino Gen-
tiane cruciata] tribus nervis insignioribus secundum longitudinem decurrentibus, glabra, sapore
nitrolo, brevibus aut nullis pediculis. Flores in summis caulis velut in umbellas digesti, singuli
brevissimis

brevissimis pediculis nixi, e calice tenui, unciam longo, glabro [J. Bauhino hirsuto] non striato, qui marcescente flore in ventrem turgescit, pallide rubentes seu carnei, odorati, petalis quinque compositi, nec lacinia neque bifidis. Succedunt *semina* in *vasculo* oblongo, circa medium crassiore, parva, penè rotunda, compressa, spadicæ.

Locut. Juxta torrentes, fluvijs & stagna locis apicis & arenosis sponte nascitur, florens Junio, Julio, Augusto & Septembri, ut rectè J. Bauhinus.

Viver. In usum medicum veniunt folia sed rarè & radix. Saponariæ radix attenuat, aperit, sudorifica est. *Ufus* in Asthmate, utero & mensibus ciendis. Decoctum ejus in lue Venerea commendat Septalius: Extrinsecus ptarmica est, tumores ac præcipue panos discutit. *Schrod.*

3. *Saponaria Lychnidis folio, flosculis albis* C. B. *Lanaria* sive *Struthium Dioscoridis Imperato* J. B.

Imper.

Ortus hujus plantæ similis ferè est Saponariæ vulgaris aut Lychnidis. *Folius* Caryophylli, bina ex adverso sita, angusta fuscicilia: *Caules* cubitales valdè ramosi & ad ramos angulosi, tenuibus admodum ramulis, quorum extremis *flosculi* harent pentapetali, albi, minimi. *Semina* minimis involucri continetur nigra, magnitudine grani Milii, saporis amarissimi.

Locut. Nos in præruptis montium Messane immimentium invenimus. Imperato auctore provenit in Calabria & in regione Basilicata, Regni Neapolitani provinciis, ubi Lanaria à paganus dicta est, quod hujus radice rasilique commodè utantur ad mundandas lanas.

Suspicio hanc genuinam Lychnidis speciem non esse.

Huic eadem nobis videtur, quamvis C. Bauhinus distinguat & separet, Saponaria altera fruticosior ex Sicilia, angustioribus foliis quasi Oleæ Castalpino, lato celsipie floribus distans.

§. 6. *Lychnis petalis lacinia palustris*.

A. *Lychnis plumaria sylvestris simplex* Park. *Amerinus pratensis* Ger. *Flos cuculi*, *Odontis quibuldam* J. B. *Caryophyllus pratensis lacinia flore simplici* sive *Flos cuculi* C. B. *Spandow pink*, *Wild Williams*, *Eichow-flower*: rectius *Spandow-campion*.

J. B.

Subinde reptante fibratæque radice se propagat; *caules* atrolens cubitales & altiores, inanes, hirsuti, geniculatos, striatos; in quibus folia ad genicula bina, striata, oblonga, acuta, glabra, absque pediculis. *Flores* Caryophylli superbi dicti, rubente carneæ colore, eodem modo in ipsis angulis divaricationum caulium in ramos fiti, quo Alines vulgaris, pediculis longis insidentes, fimbriati, apicibus cineris, ex calice oblongo purpureo striato & quasi cannulato.

Locut. In pratis humidioribus & ad rivis ubique ferè cernitur.

Variat interdum floris colore albo. Habetur etiam in hortis flore multiplicato.

§. 7. *Lychnis viscaria*.

A. 1. *Lychnis sylvestris viscosa rubra angustifolia* C. B. Park. *Odontidi sive Flori cuculi affinis* *Lychnis sylvestris*, 1. *Clusii* in Pannon. 4. in Hist. post. J. B. *Muscipula angustifolia* Ger. emac.

J. B.

Caulem tollit cubitalem, rectum, cavum, longis internodiis distinctum, tactu circa cacumen glutinosum: ex singulis geniculis bina *folia* ex adverso sita. Floris cuculi, oblonga, acuminata, crassiora, saturatiusque ventria: ad eadem genicula à medio ferè caule ad summum fastigium pediculi à foliorum sinu exorti longi flores crebros sustinent, pulchrè purpurascens, quinque foliis constantes, Saponariæ floribus accedentes, ex calice oblongo. *Semen* rufum sequitur in vasculis ex principio angusto paulatim dilatatis. *Radix* crassiuscula, nigra, singulis annis novos cœpes numerosos caules profert.

Locut. In rubus in vivario Edinburgensi. In omnibus fere Pannoniæ & Austriæ inferioris cœdibus sylvis provenit (auctore Clusio) editisque & herbis locis. Floret Maio, semen Junio maturæcit. Cum floret, flores multi simul aperti & elegantissimo colore rubro ad purpuram tendente rutilantes pulchram speciem exhibent.

D. Lloyd eam invenit ad latera cujusdam montis *Craig Wreidbin* dicti in comitatu Montis Gomerici in Walliâ, ut nos monuit D. *Tancredus Robinson*.

2. *Lychnis viscaria purpurea latifolia* Lævis C. B. *Muscipula Lobelii* Ger. Park. *Centaurium minus adulerum*, quibusdam *Lychnidis viscidæ* genus J. B. *Adels Catchfly*.

Radice nititur albâ, lignosâ, simplici, paucis fibris donatâ. *Caulis* plerumque singularis [interdum plures] altitudine pedali aut cubitali, tenues, teretes, rigidi, glabri, ramosi, propè terram interdum rubentes alias cauli, geniculati. *Folia* ad genicula ex adverso bina, latè basi caulem amplectuntur, & in acutum dehinc mucronem, glabra, glauca, sapore ferè oleraceo, magis nitrofo. *Flores* in summis caulis & ramulis in umbellis quodammodo dispositi videntur Centaurii minoris æmulas, suaverentes: verum si accuratius cos inspicias observabis omnes in ramorum divaricationibus sigillatim oriri, quomodo & Lychnidum aliarum & Alines; è calice prælongo, striato purpureo exsertis; quinque petalis obtusis nonnihil bifidis compositi. Circa floris umbilicum singula petala duos processus acutos recurvos obtinent. E medio flore *staminula* aliquot exeunt cum apici-

bus purpureis. *Vascula* *seminalia* oblonga, & propè cylindracea, calice tamen duplo ferè breviora. Paulo infra genicula superiora è caule exudat, humor quidam viscosus quo mæcæ capiuntur. *Semen* minutum subrotundum, J. Bauhino cinereum. Vasculum per maturitatem in quinque segmenta acuta summa parte fideitur & aperitur.

Spontaneam invenit D. Magnol solummodo circa *Sumeni* sub castaneis Junio & Julio mensibus *Locut.* florentem. *Botan. Monsp.*

3. *Lychnis viscaria rubra altera* Sylv. C. B. *Muscipula viscaria sive Lychnidis species* J. B. *Lychn. viscaria sive Muscipula* Ger. *Lychn. Sylv. rubra minor* Park.

J. B.

Crebris statim à radice fruticat ramis, multis eadem ipsam cubitalem altitudine æquantibus, geniculatis, solidis, rotundis: per quos ad genicula nascuntur folia adversa, duobus plura, oblonga, acuminata, quibus latiora & obtusiora sunt infima, ad Bellidis accedentia, viridia, glabra. *Flores* tum extremis ramulorum, tum è foliorum sinu prodeunt rubelli, ex calice simili Polemonio petraeo, oblongo, striato, qui delapsis floribus à pericarpio & vasculo in ventrem turgente distenditur, semine subnigro. *Radix* lignosa, alba, multifida.

Sponte nascitur in arvis inter segetes, pingui solo, auctore Clusio, plerisque Castellæ veteris locis. *Locut.* Floret à Maio usque in Autumnum eodem quo lata est anno, & superveniente hyeme corum. *Tempus* puer.

4. *Lychnis viscosa foliis lanuginosis, floribus carneis* C. B. *Lychn. Sylv. semine nata* 3. *Clus. Muscipula Italica flore carneis* Park.

Clus.

Ex una radice tenui aliquot profert *caules*, tenues, nodosos, quadam lanugine pubescentes: quibus ex adverso semper inhaerent bina lanuginosa folia. Summis ramulis alternatim inter folia innascuntur caliculi tumidiusculi, striati & pubescentes, è quibus emergunt *flosculi* coloris ex albo pupurascens vis carnei, in quibus exilia stamina.

A. 5. *Lychnis montana viscosa alba latifolia* C. B. *sylvestris alba* 9. *Clusii* Ger. *Sylv. alba minor* seu *Ocinoides minus album* Park. *Polemonium petraeum Gejeri* J. B. *Wild lupine Catchfly*.

Radice nititur crassiusculâ, lignosâ, albâ, simplici (interdum tamen ramosa) profundè in terram descendente, fibris aliquot donata, in plurima capita divisa; undè exorta folia plura densò cæspite terram opacant. *Folia* singularia hirsuta, atro-virentia, unciam circiter lata, tres, quatuorve uncias longa, figura foliorum Ocymoidis albi, sed minorâ, pediculis longis carinatis stipata. *Caules* ex eadem radice plures cubitales, tenues, rotundi, hirsuti, foliis vestiti ad singula genicula ex adverso binis hirsutis oblongis, summa parte ex alis foliorum ramulos emittunt binos semper, inter se oppositos; quibus ut & summitati ipsius caulis innascuntur flores pediculis uncialibus aut brevioribus albi, evandii, petalis bifidis, è calice rubenti striato, staminibus quinque calice longioribus. Succedit *vasculum* *seminale* pyriforme, *semina* intus parva, pulla, reniformia continens. Pars caulis superior humorem pinguem glutinosum exudat, undè & *Muscipula* dicitur. Junii mensis initio & Maii fine floret. Maturò semine vasculum *seminale* summa sui parte aperitur in sex segmenta dentata.

Singula petala binas mucronatas appendices circa umbilicum obtinent. In muris arvis Noctinghamie provenit. Geneva in muris ipsius urbis, inque montibus vicinis abstin. *Locut.* dat: in Germaniæ quoque meridionali parte nusquam non obvia est.

6. *Lychnis viscosa foliis brevi lanugine aspersis* C. B. *viscosa flore albo Italica, sive Muscipula Italica alba* Park. *Sylv. Clusio* 1. è *semina nata, folio lanuginoso, flosculo niveo, viscidatiss* *Muscipula Italorum* J. B.

Clus.

Cubitali aut ampliore caule excrevit, nodoso, bina folia alternatim ad singula genicula semper ex adverso proferente, oblongiuscula, extremo mucronata, è quorum alis exeunt tenues ramuli, lento quadam rore, ut extrinsecus caulis, obliiti, sustinentes tenues, longiusculos, striatèque *caliculus*, è quibus emergunt elegantes *flosculi*, proliis nivei, quinque foliis, à summo mucrone orbiculati ad medium usque per longitudinem sectis constantes, in quibus decem *stamina* alba, tenuia, quorum quinque flore fere explicante statim conspicua sunt, & albicantibus apicibus prædita, alia demum exeunt contracte se Milvinorum ungium instar folia. *Duriore capitula* floribus succedunt, in quibus *semen* quale in reliquis. *Radix* multifida est, è qua ramuli enascuntur purpurascens ferentes adversa inter se folia, quadam brevi lanugine aspersa, quæque faciliè propagari & pangi possunt.

7. *Lychnis viscosa floribus foris purpurascens, intus albis* C. B. *Sylv. Clusio è semine nata, folio lanuginoso, 2. flore foris ex fulgine purpurascens, intus albo viscidatiss* J. B. *Muscipula altera purpurascens* Park.

Clus.

Huic brevior est *caulis* & cubito minor, rotundus, multis nodis cinctus, è viridi purpurascens. *Folia* paulò majora quam in superiore, non minus tamen lanugine obita: ex quorum alis exeunt ramuli, lento humore (quemadmodum & extrinsecus caulis) obdueti. Ex radice secundum caulis latera enascuntur alii ramuli, frequentibus foliis prædicti, aequalibus ferè præcedentibus foliis, omnino purpurascens, qui non minus quam superiores pangi possunt: Summo cauli & extremis ramulis, qui valdè purpurascunt, insident striati ex atro-purpurascens *caliculi*, è quibus emergunt *flosculi*, petalis

Locus.

Hæc circa Mompeliun, in pede montis, qui est prope Boutonnet, copiosè reperitur, quam Centaurium minimum appellabant.

- * 7. *Lychnis Lufitanica hirsuta non descripta* Hort. Lugd. Bat.

Semen in capitulis oblongis verrucosis aliorum ejusdem generis simile. *Flos incarnatus.*

- * 8. *Lychnis noctiflora minima, flore exiguo* Bocconi.

Boc.

E radice parva, leviter fibrata *Cauliculi* plures tenues emittit, primum per terram in orbem stratos: *folia* ad genicula bina, è regione opposita, angusta, uncialia, Liniariz minimè fere Spargulæ æmula gerit; quorum in linu subinde foliola alia duo nascuntur, brevissima & tenuissima: eriguntur denum *cauliculi* stipati numerofo geniculati, multiplices, in ramos divisi, nonnihil pilosi, ut & folia, quorum quæ ad summitatem accedunt sensim breviora sunt & latiora. In summitate & foliorum ultimis albis subrubet exeunt *stoculi* quinquefolii, Alfines magnitudine, capsulis minimis Lychnidum formâ inferti. Tota planta villosa quodam glutine manus inficit.

De loco & florendi tempore nihil addit.

- * 9. *Lychnis omnium minima ex monte Argentario* Bocconi.

Boc.

Rectus huic *cauliculus*. *Folia*, *flos* & *capsule* quoque quibus semina includuntur Alfines hirsutæ sunt, singulis tamen multo minoribus.

Locus.

In monte Argentario inter saxorum rimas & hiatus frequenter pullulat.

- * 10. *Lychnis parva palustris, foliis acutis, lanceolatis, stoculis purpureis* Mentzel.

Locus.

Hæc uncialis quandoque, rarè trium aut quatuor unciarum.

In udibus circa oppidum Marchiz Besovicia, & in aliis Silesiæ & Crosse locis reperitur.

- A. 11. *Lychnis Alpina minima. Caryophyllus 9. Clusio. Caryophyllus pumilio Alpini Ger. emac. Mulsus Alpini flore insigni, dilute rubente J. B. Ocyroides muscosus Alpini Park. Lych. Alpina pumilio folio gramineo, sive Mulsus Alpini Lychnidum flore C. B.*

J. B. Clus.

Craffiulculus habet *radices*, in multa capita divisa, numerosis fibrillis donata, unde *folia* infinita, angusta, vix unciam longa, terræ incumbenter nascuntur. Phyllum Dalechampi magnitudine æmulantia, sine ulla asperitate; inter hæc *pediculi* exeunt vix unciales, tenues, quorum unicuique *flos* infidit, quinque bifidis foliolis constans, magnus, coloris rubri dilutioris sive carnei ex calice oblongo, striato; *Semen* in capitellis fuscis & splendentibus renis formâ, exiguum, subrotundum.

Hæc planta cum flore tum semine fœ genuinam Lychnidis specie esse fatetur.

Locus.

In altissimis verticibus montium max. Carthusianorum cœnobium cingentium observavimus: Clusius in summis Austriacarum & Striacarum Alpium jugis. Floret Junio; *Semen* Augusto plerumque maturitatem adipiscitur.

Nuperrimè in Cambriæ Septentrionalis altissimo monte Snowden dicto, à D. Lloyd detecta & observata est; ut nos monuit D. Tancredus Robinson.

12. *Lychnis arvensis minor Anglica* Park.

Folia infima parva, hirsuta seu pilosa Auriculæ muris similima: quæ *cauliculo* gracili, vix pedem alto, (qui nunc simplex à radice, nunc multiplex affurgit) bina semper ad nodos opposita, adnascuntur, minora sunt, maculis albis infecta: è quorum finibus alia enascuntur bina multo adhuc illis minora, sapore nullo manifestè prædita. *Flores* parvi, albi, aliarum Lychnidum sylvestrium similes; quibus succedunt *capitula* oblonga, canescentibus *seminibus* repleta. *Radix* parva, alba, quotannis marcescens.

Locus.

In arvis prope Colcestriam oriri tradit Auctor.

13. *Lychnis exilis rubra* Park.

Caryophylli minoris species censerî posset, ni capitula cum seminibus obstarent: Multa enim ad inum caulem foliola parva, graminea obtinet & ad geniculos, (qui crebri sunt) singulos bina vel plura, similia, sed minora. *Flores* in summis caulibus duo trèse simul è longis tenues calycibus exeunt, Mucipulæ Lob. fœ Ben rubri similes, colore rubente petalis in extremo crenatis. *Radix* minima, longa, non duriora.

14. *Lychnis tenuifolia altera* Park.

Parvitate sua, tum foliorum situ & nascendi modo à præcedente parum differt, nisi quod bina duntaxat plerumque folia ad singulos nodos habet. Præcipua differentia est in floribus qui æque parvi sunt, verum non summos tantum caules ornant sed & à superioribus eorum geniculis exeunt, suntque colore pallide viridi, petalis integris absque ulla in extremo crena. Semina cœruntque conceptacula parva & præcedentium similia. *Radix* fili instar tenuis velut præcedentis.

Has

Has duas species in Anglia spontaneas inveniri tradit variis in locis. Et revela præcedens nobis sup eritis sub titulo Lychnidis sylvestris hirsute annuæ flore minore carneo Moris. descriptæ similis est si non eadem. Huic autem ultimæ nihil à nobis simile in Anglia nec visum, nec auditum.

CAP. III.

De Cisto montano seu Ledo Alpino.

Hæc plantæ veræ & genuinæ Cisti species sunt ex flore & vasculo seminali, loco tantum differunt.

1. *Ledum Alpinum hirsutum* C. B. *Ledum Alpinum sive Rosa Alpina* Park. *Nerium Alpinum quibusdam aliis Ledum hirsutum* J. B. *Cistus Ledum Alpinum Clusii* Ger.

Clus. J. B.

Multis *stolonibus*, duris ac lignosis, cubitalibus aut paulò longioribus, vix unquam surrectis fructicat. *Folia* potissimum per ramorum extrema conspiciuntur, & illic quidem conferta, breviora quam Ledo Alpini glabri, & obtusiora, Chamælex Italice foliorum æmula, utrinque virentia, sed virore saturato & splendente, infernè dilutior, per ambitum pilis, eæ ciliorum, longis & conspicuis obfita, saporis non ingrati, aromatici & nonnihil resinosi cum adstrictione quadam. Germinum extremis insidet coma *florum*, pediculis hirsutis inherentibus, deorsum inflexorum & propendentium, Campanulæ modo concavorum; qui summa labra quinque divisis secta habentes, foris intenus rubent, & argenteis veluti guttis (cum ipsis unde dependent petiolis) conspersi sunt, interiore verò parte dilutius rubri, aliquot *staminibus* intra latentibus, suaviulculi odoris. Iis succedunt exigua *capitula* quinque cellulis constantia, in quibus *semen* solum minutissimum Scobis instar. *Radix* dura, lignosa, oblonga; sed rami per terram sparsi interdum radices agunt.

In fumis Sneberg, Snaelben, Weeslein, Durrenstein & vicinarum Alpium jugis inter saxa ad de- Locus. vexam plerumque latera invenitur. Nobis in præruptis Alpium scopulis prope Ponticum oppidum, quod Venetianum & Imperiale territorium determinat, observatum est.

Florēt Junio & Julio: semen Augustò maturificat aut aliquantò serius.

Tempus.

2. *Ledum Alpinum foliis ferræ rubiginis nigricantibus* C. B. *Nerium Alpinum quibusdam, aliis Ledum glabrum* J. B. *Chamarhodendron Alpigena* Ger. *Ledum Alpinum sive Rosa Alpina* Park.

Clus. J. B.

Rami huic contorti, digitali crassitie, cortice vestiti extimo quidem cinereo, interiore autem nigricante; à minimi ramuli subinde etiam rubente cortice teguntur; per quos *folia* circa fastigium conferta, glabra, brevibus harent pediculis, Lentis foliis paria; nec formâ dissimili, nisi quod crassiora & nervosiora, minimè in ambitu hirsuta, superiore parte virent, inferiore ferrugine sunt coloris, saporis adstringentis & quodammodo resinosi. *Flores* habet superiori similes, sed paulò dilutiores: *Capitula* & *semen* similia. *Radix* oblonga, lignosa, dura, subnigro cortice.

Hujus Folia Clusio rariora nec ita conferta, majora, duriora, admodum venosa, longiore mucrone prædita quam præcedentis.

Hujus porro circulorum summitatibus *capitula* quadam incrementis squamis foliaceis congesta, oblonga, & gemmæ majoris speciem exhibentia, colore rufis foris, intus flavescens, cujusmodi in Salicibus cernuntur. Folii verò ramisque adnata aliquando reperiuntur tubercula nunc nucis Ponticæ, modo Pisi magnitudine, inæqualia, foris rutilante aut pallidente nonnunquam colore, intus fungosâ, albâ, gustuque adstringente pulpâ plena, quæ Gallorum vicem præstare possint, cujusmodi pilulæ Quercum foliis laxissimè accrescunt. Perpetuâ fronde viret.

Invenit Clusius in Snaelben supra Neuberg: nos in summis jugis montis Jura prope Geneva: Locus. J. Bauhinus utrumque in montibus Rhæticis ut Burmo. Florēt utrumque Junio & Julio: *Semen* sub Augusto finem aut paulò serius maturificat.

Utroque Ledo Alpino tinctoris, qui montium Sneberg & aliorum vicina inhabitant ubi provenit Uffor. untur ad lineas penulas nigro colore inficiendas, auctore Clusio.

3. *Cistus pumilio montis Baldi, foris Austriacus myrsinifolius* J. B. *Cham. hirsuta* C. B. *Cistus humilis Austriaca Clusii* Ger. *Chamaecistus hirsutus* Park.

J. B.

Compluvialis fœscuncalibus & quadrantalibus affurgit *virgulis*, lignosis, tenuibus & hirsutis. *Folia* virentia, crebra satis, similia Myrto Tarentinæ, vel Lentis foliis paria, nec ita dissimili circumfcriptione, ortu & positu diversissimo, quippe bina, inconstita tamen, forticis pilis supra, subtusque donata, per margines copiosioribus ut in Nerio Alpino: *Flores* extremis ramulis unici, satis magni, cum multis *staminibus*.

Eadem forte est (inquit J. Bauhinus) cum Chamæcisto 8. Clus. quem sic descripsit:

Palmaris est aut paulò amplior, [à nobis observatus semipedalis erat aut altior,] superioribusque firmior, multis, lignosis, rectis & nigricantibus ramulis præditus, quos numerosa & admodum conferta ambiunt folia ut quævis veridice superne splendunt, quorum gustus adstrictionis particeps est. *Flos* autem & hirsuta, licet atra vindicte superne splendat, quorum gustus adstrictionis particeps est. *Flos* autem & hirsuta, licet atra vindicte superne splendat, quorum gustus adstrictionis particeps est. *Flos* autem & hirsuta, licet atra vindicte superne splendat, quorum gustus adstrictionis particeps est. *Flos* autem & hirsuta, licet atra vindicte superne splendat, quorum gustus adstrictionis particeps est.

bere

- * 6. *Cistus mas foliis Chamædrys* C. B. mas 5. *foliis crispis & quodammodo sinuosis* J. B. mas *dentatus* Ger. mas *humilis* Park. mas 5. *Clusf.*

Locus & Tempus.

Clusf.
Humilis est & supinus ut plurimum, pedalis ramis aut paulo amplioribus, multis ex eadem radice prodeuntibus: *Folia* crispata sunt & quodammodo sinuosa, candidantia & hirsuta, gustus acerbi & astringentis. *Flores* ramulorum summis aequali altitudine & quasi umbellatim nascuntur, superiorem paulo minores, sed elegantius ex rubro purpureo coloris, intensioris quam in quarto. *Capitula* reliquis minoribus, suis involucribus plerumque, connecta, *semen* continent reliquis simile, magis atrum.

In solâ Lusitaniâ nascentem vidit Clusius, nec usquam frequentiore quam apud monasterium *Pera longa* dictum, quinto supra Ulyssipponem milliari. Floret Aprilis serissime aut citius pro loci natura & temperamento: Semen Augusto, Septembri aut Octobri maturelit.

D. Magnol hanc speciem invenit in sterilibus locis vulgò *Garrigues* inter *Pezenas* & *Bexiers* Maio mense florentem copiosè.

CAP. V.

De Cisto femina.

- Cistus femina folio Salvie* C. B. *femina* Ger. *fem. vulgaris* Park. *femina Monspeliana flore albo & Hispanica luteo* J. B.

Locus.

Clusf.
Rutæ est ramulosus, cubitum interdum altus & erectus, nonnunquam supinus & humi stratus, gracilibus, nigricantibusque *ramis*; *folia* non minore quam in maris quarto genere, circinate ferè rotundatius, rudi & aspero, viridi tamen, saporis adstringentis & acerbi. *Florem* habet paulo minorem quam *mas*, quinti generis flori penè similem, album, nonnunquam etiam flavum, laetis fibris, ut in Rosâ sylvestri, medium florem occupantibus, non minoribus quam maris, multo majoribus quam Ledi. *Capitula* minoria flori maris capitulis, nigriora, non mucronata sed nonnihil compressa superiore parte, pentagona, *semen* paulo nigrius & satis magnum continentia.

In sterilibus & saxosis collibus & dumetis per Italiani, Siciliam & Galliam Narbonensem vulgatissima est.

Duplex habetur, elatior & humilior, ut rectè notat C. Bauhinus.

CAP. VI.

De Cisto Ledo seu ladanifera.

Hoc genus humore pingui, Ladano dicto, quem copiosè exsulant folia à precedentibus distinguatur.

De Ladano.

Ex foliis Cisti Ledon appellati exudat liquor quidam, Ladanium dictus, in massas graves ex purpurea fuscas coactas, odore valido sed suavi, inflammabilis, accensaque gratum odorem halans.

Modus colligendi.

Tradit Dioscorides succum hunc hircorum barbis dum fruticem depalcuntur adhærescere, indeque depecti; nec barbis tantum sed & femoribus villosis. Quidam etiam (inquit) funiculos per frutices trahunt, & adherentem ipsis pinguedinem derafam efformant. Qui modus cum colligendi idem ferè est quem Bellonius in Creta observavit, & accuratius ita describit. Græci colligendum Ladano peculiare instrumentum parant rastro dentium experti simile, *Ergastri* illis dictum. Huic affixæ sunt multe ligule sive zonæ e corio rudi nec preparato confectæ: eas leniter adfixant ladaniferis fruticibus, ut inhæreat liquidus ille humor circa folia concretus, qui deinde à ligulis per summos ardores Solis cultris est abradendus. Itaque Ladanium colligendi summus, in tolerabilis, est labor, cum totos dies ardentissimo canicula æstu in montibus herere necesse sit: neq. facile quilibet alius ad id colligendum operam sumit præter *Calobieros*, i. e. Monachos Græcos.

Siquis tamen in Hispaniis huic colligendo operam navare veller, multo minore (ut Clusio videtur) negotio magnam eius longè purissimam, resinofam & odoratam copiam colligere posset; cum integrè aliquando sylvæ inventantur omnium purissimæ illius Ledi, quod Cistus Ledon flore maculâ nigricante notato inscribitur.

Vires.

Ladanium emollit, digerit, maturat, attenuat, aperit, officina venarum referat, inspissat. *Quomodo autem emolliendi & aperienti, cum pissidini & astringenti facultate convenire potest?* Uili præcipit. (inquit Schroderus) est in capite humore ac catarrholo, inque dysenteris. Laudant Veteres in tussis à crassa pituita, &c. Extrinsecus eius utilis est in emplastris emollientibus, anodynis, tussim sedantibus, in Alopecia (inunge vel coque in vino & lava) in odontalgia & cardialgia dolore ventriculi (cum modico bellidii pilulas faciant dandas numero i. vel 2. hora i. ante pastum. *Crato*) in suffocatione uteri (introsusum adhibutum) cicatrices curat. *Schrod.*

In

In suffumigis efficax est, in pellendis secundinis & foetibus immortuis, in scirrhis uterinis; peculiariter ad uteri vitia convenit. *Diosc. Galen. Plin.*
Maximè celebratur in ulceribus antiquis & cavis cum magno laborum tumore & duritie.
Galenus Ladanium defluentes capillos retinere posse concedit, non tamen Alopecia aut ophthalmias sanare, utpote magis discolorias vires quam quæ Ladano insunt potentes.

1. *Cistus Ledon foliis Laurinis* C. B. *Cistus Ledon latiore folio* J. B. *Ledon 1. latifolium* Clusf. *Cist. Ledon latifolium* Park.

Clusf.
Superatâ Calpe, litore marino, quâ Malacam iter est, nascitur hoc genus, latiore folio, quasi ad Lauri angustifoliae foliorum formam & amplitudinem accedente: non minus tamen pingui lentior, illo humore abundat quam id quod angustior est folio, proximè describendum.

In horto Botanico Monspeliano hanc pulchram Cisti speciem vidimus, & vicinis montibus (ut nobis retulerunt) delatam: cujus plenior descriptionem & Parkinsoni Theatro Botanico mutuatari dabimus.

Virgæ aliquot lignosæ, quinque aut sex pedes altæ, in plures ramos divisas assurgit, *folia* ad genicula binis oppositis cinctos, latioribus paulo quam proximè sequentis folia, & ad Laurinorum formam proximè accedentibus, supina parte colore viridi obscuriore splendentibus, infernè canescentibus, ad tactum pinguibus & glutinosi una cum caulibus & furculis tenellis; odore valido suavi è longinquo nares ferientes, æstivo præsertim tempore & natalibus locis calidioribus. E summis ramulis erumpunt *flores* simplices, candidi, petalis quinque latis, subrotundis compositi, interdum maculis carentibus, aliàs ad ungues maculâ atropurpureâ in angulum fursum versus productâ notatis, in aliis minore, multis *filamentis* luteis medium florem occupantibus. Succedunt *capitula* grandiora, quinquepartita, dura, subrotunda *femina* parva fusca continentia.

Quærendum annon hæc species Cisti sitquam observavit D. Wheeler in monte Olympe Asia, & describit Itinerar. lib. 3. pag. 219. in qua cuticulas varias faciliè separabiles (quas ut verisimile est quædam exiit) observavit.

- * 2. *Cistus ladanifera Hispanica incana* C. B. *Cistus Ledon 1. Clusii* Ger. *Cistus Ledon flore maculâ nigricante notato* J. B. *Cistus Ledon angustifolium* Park.

Clusf.
Hoc (inquit Clusius) omnium per Hispanias nascentium vulgatissimum & pinguißimum Ledoni fruticat ad hominis altitudinem, quam etiam interdum superat, *ramis* frequentibus, lignosis, duvis, nigris. *Folia* quædammodum & rami ex adverso sita sunt, oblonga, transversum digitum quandoque lata, nonnunquam etiam latiora, superne ex viridi nigricantia, infernè candidantia, quæ cum tenellis ramulis pingui quodam, odorato, calido & transparente liquore adeo copioso aspersa sunt, ut procul etiam ex splendore conspici & agnoscî possit, odor autem octavâ Germanicæ milliariis parte naribus percipit. *Flore* est inter reliqua Cisti generis & pulcherrimo & amplissimo, magnæ Rosæ instar, simplici quinque foliorum texturâ, omnino interdum albo, sed cujus singula folia circa unguem ex purpurea nigricante maculâ rhomboide, nunc majore, modo minore & angustiore, ut plurimum infecta sunt, floris umbilico multis croceis fibris pleno. *Capitula* in longis pediculis foliis, luteis dentatis, omnium maxima, rotunda ferè & plana, non mucronata, & sæpè numero decagona, dura, inferius flavescentia, quibus dehiscitibus *semen* decidit copiosum, subrotundum, omnium minutissimum.

Tota planta, dum resiccata est, quandam candorem contrahit, pinguem tamen illum suum lentorem & suavem odorem non amittit per multos annos.

Crescit frequentissimè multis Hispaniæ & Lusitaniæ locis, pistoribus ad calefaciendos fornaces & tenuiores fortasse hominibus ad fruendos ignes interveniens. Nulquam tamen abundantius quam in collibus eorumque declivibus inter Tagum & Anam flumina; & toto ferè monte *Sierra Morena* nuncupato. Repertur etiam una cum precedente versis *Carporian* & *S. Jordi* in incolis. D. Magnol.

- * 3. *Cistus Ledon foliis Populi nigre major* C. B. *Cist. Led. Populi nigre foliis Clusii major* J. B. *Cist. Led. Populnea fronde major* Park. *Cist. Led. 2. Clusii* Ger.

Clusf.
Brevius est & bicubitalibus duntaxat assurgit *stolonibus* ramosis: *rami* sunt fragiles; *folia* omnium inter Cisti genera quæ observabat Clusius maxima, superne viridia, infernè nonnihil candidantia, Hedææ foliorum formam interdum, & Populi nigre plerumque æmulantia, satis rudia & carnosa, hyeme rubedinem nonnullam contrahentia, subacidi & adstringentis saporis. *Flos* candidus, Cisti femine flori par: *Capitula* pentagona, mucronata, exili & nigricante femine referta sunt.

Tenellæ plantæ neque pingues, neque odoratæ sunt, sed annotine duntaxat & vestituosæ, Autumnum præsertim, quo tempore omnes Cisti species, quæ pingues sunt, abundantiore succo, crassiore saltem & magis tenaci, prægnantes esse mihi visæ sunt.

- * 4. *Cistus Ledon folio Populi nigre minor* C. B. *Populnea fronde minor* Park. *populea fronde* Ger. *Pop. nig. foliis Clusii minor* J. B.

Clusf.
Precedenti per omnia similis est sed humilior, neque cubitum excedens: folia etiam minora; flore, femine gustu conveniunt.

Utrumque genus nascitur in ea montis Mariani (vul. *Sierra Morena* dicti) parte, quæ superandâ est is qui Ulyssipponè Hispani iter faciunt, & in quibuldam collibus Granatæ vicinis.

Locus.

- * 5. *Cistus*

Rrrr

- * 5. *Cistus Ledon Cretense* C. B. *Cist. Led. latifolium Creticum* J.B. *Cistus ladanifera* Cyprica Park. & *ladanifera Cretica vera* eisdem. *Cist. Ledon* 4. *Clusii* Ger.

Clus.

Cubitali & interdum majore altitudine astringit, fruticosum, nigricantibus ramis, carnosus foliis & præ saturata vividitate nigricantibus, mediæ inter primi & secundi generis [secundi & tertii nostri] folia magnitudinis, brevioribus tamen & rhomboidis quadammodo figuræ, quæ cum novellis ramis lento & rufido humore oblita sunt, non adeo tamen abundanti & densi, neque etiam adeo odorato ut in secundo genere. *Flos* albus est, secundo generi similis; *semen* etiam exile nigricans in rotundis capitulis.

J. Bauhinus folia infernè candicantia, tribus secundum longitudinem decurrentibus nervis plantagineis describit: capitula Ciceris circiter magnitudine, Olivæ fere sive oblonga figurâ, hirsuta, cum quinque angulis, membranis distincta, plena *seminibus* minutis, papaverinis, fuscis, angulosis.

Locus.

Nascitur in Creta & Cypro insulis.

An Alpinus de hac ait? Plantam ex qua *Ladanum* Cretenfem colligunt, planè differentem ab ea quam hæcenus fere omnes prodidit, inlæxi; *Cisto* femina perfoliata est, foliis tamen *Cisti* longioribus prædita, Salviaque proximis, floræque fert sylvestribus rosis omnino similes, roseo etiam colore, quam *Cisti* femina majores. *J. B.*

Hunc in exoticis describit Alpinus, quem consule.

- * 6. *Cistus Ledon hirsutus* C. B. *Cist. Led. 4. Clusii* Ger. 4. *Clusii flore candido* J. B. *hirsutum* fere 4. *Clusii* Park.

Clus.

Multis ramis fruticat, cubito longioribus, lentis & flexibilibus, hirsutis, albicantibus. *Folia* reliquis *Ledi* generibus molliora, ad *Cisti* femina folia accedunt, verum paulò longiora, angustiora, hirsuta, nigriora, & lentè pinguedine conspersa, non modo verno tempore, sed etiam per totam æstatem conspiciuntur. *Flos* albus est, *Cisti* femina flore non minor, nec ei absimilis; *capitula* exigua, membranaceis quibusdam & laxis involucri tectâ, *semen* continent omnium inter *Cisti* genera maximum, nigrum.

Locus.

In sola Castellâ veteri hoc genus observabat Clusius, vicinis pago S. Martini del *Castanall* locis.

7. *Cistus ladanifera Monspeliensium* C. B. *ladanifera, fere Ledum Monspeliacum, angustò folio nigricans* J. B. *Cistus Ledon 5. Clusii* Ger. *Cist. Led. Oleæ folius* Park. *Cist. Led. folius Oleæ sed angustioribus* C. B.

J. B.

Frutex est bicubitalis, odoratus, in ramos plures brachiatus, cortice nigro obductus; *foliis* sesquianciam longis, angustis, nigris, rugosis, ex brevibus intervallis sibi mutuo oppositis. *Flores* albi, parvis rosis sylvestribus affimiles, in quorum medio apices lutei. Succedunt pericarpia hispida [nobis observantibus, parva, quinquepartita, per maturitatem colore spadiceo splendens, non hispida, calycibus tamen hispidis occultata] & semina minorâ quam in *Cisto* mare Monspeli.

Nos cum J. Bauhino, cui etiam assentitur P. Magnol, in Cistis Monspeliensibus existimamus *Ledon* V. Clusidum esse huic Monspeliensi, namque & descriptio & locus conveniunt: ait enim nihil isto *Ledi* genere vulgatus esse toto Valentini regno & Narbonensi Gallia, ubi aliud utiq, *Ledum* non observavit. Hinc C. Bauhini *Ledum 9. folius Oleæ sed angustioribus*, huc reducendum est. Folorum varietas ex locorum diversitate dependet.

Ad hujus radices Hypocistum adnatam observarunt tum Clusius tum J. Bauhinus.

- * 8. *Cistus Ledon angustis foliis* C. B. Park. C. *Ledon VI, minoribus angustioribusque foliis Clusii* J. B. *Cist. Led. 6. Clusii* Ger.

Clus.

Quinto pene simile est, brevius paulò, minoribus, angustioribusque foliis lento humore aspersis quemadmodum illius folia. *Flos* major est, albus item & quinque foliis constans; *semen* etiam respondet.

9. *Cistus Ledon foliis colore cinereo* J. B. *Cist. Ledon foliis Rosmarini hispida* C. B. *Cist. Led. 7. Clusii* Ger. 7. *Clusii fere Rosmarini hispida folius* Park.

Cubitalis est, multis & frequentibus ramis fruticans cinereo colore præditi: quos septiunt frequentissima folia, Rosmarini coronarii foliorum æmula, omnino calenescit & hispida, nec minus pinguis & lento succo perfusa cum suis tenellis ramulis quam quincum genus. *Flos* lammis ramis copiosus, candidus, superioris similis, nec *semen* dissimile.

Locus.

Valentini regno hæc duo postrema Clusio tantum observata sunt circa *Xatrua*.

10. *Cistus Ledon foliis Rosmarini subtus incanis* C. B. *Cist. Led. foliis Rosmarini coran, Clusii, flore luteo* J. B. *Cist. Led. 8. foliis Rosmarini subtus incanis* Park.

E' dem quâ superius magnitudine crescit, *rami* tamen magis expansi sunt, *folia* tenuiora, supernâ parte ex fumo viridia, infernâ verò candicantia, ut Rosmarini coronariæ folia videntur, gustu tamen adstringentia, licet lento quadam & pingui humore sint cum tenellis ramis oblita. Numerosi flores secundum ramorum longitudinem nascuntur, exigui, postremo tamen descriptis pares, lutei coloris. *Semen* in pusillis capitellis ex cinereo nigricans.

Inve

Invenitur frequens inculis illis locis citra Tagum supra Ulyssipponem cum *Cisto* foliis *Halacis*, limi, &c.

- * 11. *Cistus Ledon foliis Rosmarini, sed non incanis* C. B. C. *Led. Rosmarini foliis subtus non incanis* Park. *Cistus Ledon 15. Clusii* J. B. *Cistus Ledon foliis Rosmarini* Ger. emac.

Clus.

Minus est superiore, *folia* paulò majora, neque subus incana, ut in precedente, sed rariora & magis glutinosa: ramulos quibus flos inhaeret tenues, exliccos, planque retortidos; aliquot inania capitula & omnino hiantia jam excussio semine, sustinere deprehendebat Clusius.

- * 12. *Cistus Ledon foliis Thymi* C. B. Park. *Cist. Led. Thymi foliis Clusii* J. B. *Cist. Ledon x. Clusii* Ger. emac.

Clus.

Pedali duntaxat est altitudine, ramulis exilibus, lignosis, satis tamen fragilibus, nigricantibus; pinguis, & quodam lento humore madentibus: *foliis* longè minoribus quam in precedente, non multum à Thymi foliis diffidentibus. *Floræ* non observavit Clusius, quemadmodum nec in superiore, sed in oblongis ramulis quasi umbellatim prodeuntia *capitula*, exigua & superiore parte aperta, inania jam, & cum suis ramulis arida.

Nascuntur hæc duo postrema in extrema Batice parte qua Castellam novam spectat.

Locus.

- * 13. *Cistus Myrsinifolius Balcaricus Pennæi, Myrsinifolius Pennæi* Park. *Clus. C. B. Myrtoc. Th. Pennæi Angli* Ger. *Myrtoc. Pennæi, floribus luteis oblongis* J. B.

Clus.

Frutex est interdum tricubitalis, scabro admodum cortice, & veluti quibusdam tuberculis obfuso, qui in vetustis ramulis facili abscidit & sponte decidit. *Folia* sunt parè Myrti (quorum dorsum qui in vetustis ramulis facili abscidit & sponte decidit. *Folia* sunt parè Myrti (quorum dorsum non minus scabrum est quam ipsi ramuli) superne lævia, conjugata ut in *Cisti* & Myrti generibus circa ramulos nascentia. *Floræ* summis virgis insident lutei, quinque oblongis foliis constantes, & multis in medullis longiusculis staminibus præditi: His succedat oblongum & pentagonum *capitulum* semine plenum.

Tota stirps odorata est, & lentorem sive pinguem quandam succum, quali *Cisti* *Ledi* genera madent, effundere videtur.

Ex Balcarium insularum majore *Majore* vulgò dicta eruit Pennæus.

Locus.

C A P. VII.

De Cisto vasculis trigonis, & primo De

§. 1. Majore & fruticosore, Cistus semina diste.

- * 1. *Cistus semina folio Sampsi* Park. *folio Sampsi* incano C. B. *folio Sampsi Clusii, cui macula in flore* J. B. *Cistus folio Sampsi* Ger. emac.

Clus.

Frutex est multos graciles ramulos proferens, in quibus *folia* parva, quasi circinata, incana, Sampsi similia, paulò minorâ & dorso eminente, contrariis inter se pediculis, ut in cæteris *Cisti* generibus, nascuntur, & adstrictionem habent cum quadam aciditate & salidine conjunctam. *Flos* in summis ramis copiosus, albus, medullarum petalorum macula ex purpura nigricans inficit, villis & staminibus flavis medium florem occupantibus: *Capitula* deinde Lini fere exigua, trigona, in quibus *semen* minutum Hysocyami, ex nigro candicans sive cinereum continetur. Totius vero oblongus ille ramulus qui florem & capitula sustinet, semine maturo arefcit, ut in singulis *Cisti* generibus.

Locus.

Copiosum invenit Clusius circa *Caraicejo* & toto Batice agro inter Tagum & Anam flumina.

- * 2. *Cistus semina folio Thymi* Park. C. B. *folio Thymi Clusii sine macula in flore* J. B. *folio Thymi* Ger.

Clus.

Pedali fruticat altitudine, ramulis ex purpura nigricantibus, duris, lignosis, qui magna ex parte sine foliis conspiciuntur præterquam circa eorum summitates, in quibus confertim nascuntur, exilia admodum, viridia, Thymi foliorum æmula, adstringentis gustus. *Floræ* summis ramis fert, superiori similem, minorem & nullis maculis infectum. *Semen* non observavit Clusius.

Solimi autem conspectus est extrema Batice parte, qua Castellam & Lusitaniam spectat.

Locus.

- * 3. *Cistus semina folio Halimi major* Park. *sem. Portulacæ marine folio, latiore, obtuso* C. B. *folio Halimi* Ger. *folio Halimi, flore luteo* J. B. *folio Halimi 1. Clusii*

Clus.

Cubitalis aut ampliores profert *ramos*, graciles, satis fruticosos; in quibus folia Portulacæ marine similia, sed omnino incana ut Halimi, obtusius mucrone, subacidi & adstringentis gustus. Summis ramis multi inhaerent *flores*, flavi coloris, minores quam in superioribus, Helianthemo similes, suas fibras in medio conducentes.

R E R T A

H I S

His succedunt longiuscula & triangula *capitula* exiguum subfrutrum *semen* continentia. Ad hujus radices Hypocistidem observavit Clusius.

Cistus femina folio Halimi minor Park. *fem. Portulacae marinae folio angustiore mucronato* C. B. *folio Halimi longiore incano* J. B. *fol. Halimi 2.* Clus. *Cistus folio Lavendulae* Ger.

Clus.

Procerior est priore, firmioribus ramis & incanis ut prior. *Folia* etiam habet Halimi, paulò tamen longiora, angustiora, magis mucronata & dorso elatiore, incana tamen tota & sicca, subacidi etiam & adstringentis saporis. Hujus neque florem, neque semen vidit Clusius.

Uterque frequens est in Lusitania arenoso solo, & aurà marinà afflato inter Ericas non procul Olyfippe, nequam alibi Clusio conspèctus.

* 4. *Cistus femina Lavendulae folio* Park. *folio spicae* C. B. *folio Lavendulae Clusio, fortè idem cum Helianthemum recto* J. B. *mas tenuifolius* Ger.

Clus.

Cubitali plerumque altitudine est, plurimis ramis iisque brevibus praeditus; circa quos confertim nascuntur *folia* angusta, incana, Lavendulae foliis proxima, adstringentis gustus. *Flores* superioris floribus non multum abimiles, parvi, candidi; Semen non observavit Clusius.

Adèò Lavendulae similis est, ut excepto odore & sapore cum non flores pro ea sumi possit.

Solo Valentino regno, aridis & petrosis locis quarto à Valentia mil. Aprilis initio invenit Clusius.

5. *Chamaecistus Halimi folio oblongo* Morif. præhid.

Hic suffrutex ad pedalem altitudinem usque, aliquando ad bipedalem assurgit. *Folia* proferit, oblonga, mucronata, incana, Halimi instar. *Flores* fert luteos, quibus delabentibus succedunt capsulae triangulares, minuta multa subnuda *femina* in se continentibus.

In glareosis & arenosis circa caput Cenomanorum.

6. *Cistus Ledi folio Myrti* C. B. *Ledi angustifolium* Ger. *Ledi Myrtifolium Lobelii* Park.

Virgis, firculis, foliis multò crassioribus, latioribus & longioribus est quam mas, femina, aut lanifera vulgaris, Sumachi Plinii aut Ruscii modo fruticosa, semine item tricocco.

Multa lascivit quopiam in monte celsissimo agri sterilis Sevenae, cui nomen S. Columbae. Alioqui gustu Cisti Ledi, & fragrantia graviuscula.

Suspicio hanc non differre specie à Cisto Ledi 1. seu latifolio Park. quantumvis Lobelii semen tricoccum ei attribuat.

§. 2. De Cisto capsulis trigonis annuo.

1. *Cistus folio Plantaginis* C. B. *Tuberaria major Myconi* J. B. *An Tuberaria nostra ejusdem.*

J. B.

Caulis pede altior, teres, alioqui glaber, imò duntaxat parte tomento candicante obtectus, interducente levicula quadam rubedine. *Folia* circa infimum caulis crebra, Plantaginea, ex rotundo oblonga, latitudine semunciali, longitudine fere unciali, supra subulque incana lanigine pubescentia, nervis tribus Plantaginis in morem dispositis distincta. Per reliquum caulem ex longis intervallis bina *folia* adverso lito velut ex geniculo nascuntur, (aut alterum paulò inferius) angustiora, longiora, acutiora, quam infima, glabra, nervosa. In supremo caulis fastigio *flores* plures, interdum ad 12, plurium foliorum voluminibus contexti, quorum basin fulciunt foliola perfoliata, acuminata.

In monte D. Joannis propè Pisas collecta fuit inter plantas Stoechadis Arabicae.

Mycono *Radix* lignosa per summa coespitem spargitur; *flores* color luteus; semen folliculo in clum.

D. Magnol in *Indice plant. Monsp.* Tuberariam majorem & minorem Myconi pro eadem plantae specie habet, pro loci humidioris vel ficioris natura variante.

2. *Cistus flore pallido, punicante maculâ insignito* C. B. *annuus flore maculato* Ger. *emac. annuus flore guttato* Park. *Ponae. Tuberaria minor Myconi* Lagd. J. B. *Helianthemum flore maculoso* Col.

Folia in terram strata promit, tribus nervis distincta, oblonga, Centaurii vulg. min. modo, sed acutiora. [Mycono plantaginis familia sed minor, humi repentia, villosa; Ponae Oleae effigie] Unico caule observavit Columina, nec ramoso, [Binos caules appingit Myconus] pedali altitudine, tenello, recto, nec admodum ramoso Clus. quadrato, hirsuto, virecente Ponae. *Folia* per genicula bina, alterno situ, parva, hirsuta. In summo ex petiolis longa *Flores* plures, pentapetali, lutei, petalis singulis punicante Columinae ex nigro rufescente macula circa ungum insignitis, antequam aperiantur nutantes, sicut & fructum habentes, & hianres eriguntur, paulatim, in medio apice habentes crassum, quem pluma flammae circumdant. Tenella admodum & triquetra *capitula* pusillum & cinereum *semen* continent. *Folia* dilata viriditate praedita una cum ramulis per Caniculae aestus pungi quodam & lento humore sunt obfita. Clus.

Nos ad radices Velsuvii montis invenimus flore non maculato, quales & F. Columina observavit quamplurimes eodem loco una cum maculosis nascentes. Maio mense floret.

In

In Madritiana sylvâ invenit Clusius secundo ab urbe Lutetia milliari. Myconus ex Hispania misit, ubi passim, inquit, in pratis reperitur locis pinguis & terrenis. Radice simplici, lignosa, tenui, & nonnihil fibrosa altior.

D. Magnol (ut diximus) Tuberariam majorem & minorem Myconi pro eadem plantae specie habet, pro natura duntaxat loci humidioris aut ficioris magnitudine variantis; utraque, autem in luco Granatum abundè provenire ait, quoniam & foliis angustissimis se invenisse plurimis aliis in locis, valde accedentem ad Cisti speciem annuum angustifoliam J. B. Nos ejus sententiae libenter assentimur, ut qui species temere multiplicare odimus.

Santo ergo, si videtur, Tuberaria nostras J. B. Tuberaria major & minor Myconi. Cistus annuus secundus Clus. Cistus annuus flore guttato Ponae, denique Cisti species annua angustifolia J. B. una & eadem plantae species.

3. *Cistus annuus* Ger. *annuus folio Salicis* Park. *annuus 1.* Clusio *folio rotundiore* J. B. *folio Salicis* C. B.

J. B.

In hortis cultus ad cubiti interduum altitudinem & majorem excrescit: ab una radice lignosa & nigra, modò *calculo* uno, modò pluribus, quinq. ac etiam sex, medio erectiore, omnibus hirsutis, teretibus: *folia* veluti per genicula bina, Majoranae similibus, longioribus, postitumum circa medios caules, inferiora enim rotundiora sunt, superiora verò angustiora, pilola. Ad latera singulorum geniculorum, ad unumquodque *folium* duo parva foliola. In extremis ramis duo, tres, quatuorve *flores*, pallidi aut albicantes, uniusquisq. in luo geniculo, ex brevi pediculo, hirsuto, uno folio longo & duobus parvis ad ejus exortum appositis. Floribus succedunt *vascula* triquetra, brevia, magna, Cicerei fere aequalia, quae matura in tres dehiscunt veluti cotylas, latas, corticolas, rufas, quas cingunt foliola tria hirsuta, costas habentia. Intus membranula, tenus, lucida, cui adherent multa *femina* minus ruffa, papaverinis minorâ, inaequalia, matura Augusti.

In vinetorum apud Salmanticensis marginibus, & Granatensis regno Clusio observavit est.

Castellani *Turnerem* hunc vocant, autore Clusio, i. e. Tuberariam, forsan quia ubi hac nascitur Tuberaria, quae illis *Turnas* dicuntur, crescat. Eadem scribit Myconus de Tuberaria sua minore, quae ab hac tamen diversa est, nimirum Cistus annuus 2. Clusii.

Hujus alia species invenitur, longioribus aliquantulum *virgis* non tamen minus hirsutis, angustioribus etiam *foliis*; cujus *flos* minor, pallidus, valde caducus: *capitula* & semen similia. Huic similis est, si non idem,

* 4. *Cistus Ledi folio* C. B. *annuus folio Ledi* Park. *annuus folio Ledi, flore luteo* J. B. *annuus longifolius Lobelii* Ger.

Park.

Elaetior est praecedente, *virgis* crassioribus, non minus tamen hirsutis; *foliis* ad genicula duobus tribusve cinctis, longioribus, angustioribus, mucrone acutiore, hirsutis nonnihil, colore viridi saturatiore. *Flores* exanthes, versus summos caules ex alis foliorum exeunt singulatim, pari cum superioris floribus magnitudine, pallide lutei. *Capitula* & *semen* illius similia.

Annua est planta & in hortulo tamen nostro aliquando hyemem pertulit, cum superiori aestate non floreret, inquit Parkinsonus.

In loco dicto la garrigue dau Terrail & Cista Salenavim in herbis incultis ultra pontem sepius Locu. collegimus, inquit D. Magnol in Botan. Monspel.

Eidem Cisto annuo Clusii similis etiam est

* 5. *Cisti species annua angustifolia* J. B.

J. B.

Dodrantalis est, vel etiam major ac cubitalis: *radix* unica, leviter fibrosa, satis tenuis, recta: *Caulis* unicis, teres, hirsutus, gracilis, quatuor aut quinq. geniculis distinctus; ad quorum unumquodque *folia* bina, duabus uncis longiora, angusta, hirsuta, ad Ledi Monspellulani accedentia, ad radicem breviora. Subdividitur in aliquot ramulos, inaequaliter non ex adverso fitos, quod observaverimus, quatuor aut quinq. uncias longos; *capitulis* minus (ad quindecim numeravimus) parvis triquetris, Ledi Monspellulani similibus, minoribus tamen, ex pediculis fere uncialibus in unam partem instar jube vergentibus. [Flos circulum in medio nigrum habet cujus interiora alba, punctulis nigris aspersa, aliquando etiam stris intercurrentibus nigris, folia flava Cherb.]

Inter Monspelum & Peroul invenit C. Bauh. *D. Magnol* pro Tuberaria minore Myconi hunc habet: vide supra quae ad illam plantam annotavimus.

§. 3. De Cisto capsulis trigonis humilioris & perenni seu

De Chamaecisto & Helianthemum.

A. 1. *Chamaecistus vulgaris flore luteo* C. B. *Helianthemum vulgare flore luteo* J. B. *Helianthemum Anglicum luteum* Ger. item luteum Germanicum ejusdem. Dwarf Cistus, or little Sun-flower.

E *radice* alba, lignosa *Caules* plures, tenues, teretes, humi fusi, hirsuti emergunt, *foliis* vestiti oblongis, angulis, ex adverso binis, pediculis brevibus insidentibus, superne viridibus, subius incanis, mucronibus obtusis. *Flores* in summitatibus in longas veluti spicas dispositi, alii super alios, pediculis semuncialibus appensi, lutei, pentapetali, cum plurimis inter *staminibus* flavis, & *calice* trifido lineis

Rrrr 3

rubris

Locu.

Locu.

Locu.

Locu.

Locu.

Locu.

rubris striato exeunt. *Flori* succedit vasculum trigonum, grande, *semina* aliquot trigona, ruffa continens. Ad floris uniuscujusque pediculum apponitur foliolum longum angustum. Delapso flore *semina* deorulum dependent. Floret Junio.

Locus.

In montosis ficioribus præsertim cretaceis abundat.

Helianthemum foliis majoribus flore albo *J. B.* Chamæcistus vulgaris flore albo majore *C. B.* à priorè sola magnitudine & floris colore albo differt, inventur rarissimum est.

Vires.

Vulneraria est & astringens hæc planta, unde in spurso sanguinis, alvi profluvio, uvula (& ut numero dicam) omnibus affectibus quibus hucus nimis conjunctus est, Symphyti aliarumque consolidarum more, usurpari potest *J. B.* Hinc *Panax Chironium* nonnullis credita est, & Herbariorum Germanicorum vulgo *Consolida aurea* dicta.

Exhibetur decoctum in vino rubro cum Symphyto & Plantagine ad sanguinis sputum, diarrhæam, dysenteriam, &c.

Ad ulcera oris & genitalium decoquitur in vino rubro addito momento Aluminis, decoctioneque os colluitur ut ulcera partium dictarum.

- * 2. *Cistus humilis Clusio* sive *Helianthemum omnino candidum flore nunc albo, nunc pallido J. B.* Chamæcistus foliis minoribus & incanis *C. B.* Chamæcistus 4. Clusii.

Clus.

Exigua est plantula, tenuibus, lignosis, humique sparvis virgulis prædita: foliis primo generi, quod Helianthemum putant, similibus, minoribus tamen, omnino candidantibus, gustu adstringentibus. Flores extremis ramis infident, coloris interdum albi, ut plurimum pallidi, *staminibus* medium florem occupantibus. Semen triangulis capitulis, Lino paribus inest, exiguum, rufum. Radix lignosa & fibrosa.

Locus.

Salmaticensi agro frequens est: *J. Bauhinus* Monspelii vidit florentem in monte propè *Casteineuf*, & in montibus propè *Gigan*, mense Martio & Aprili.

Mentzelius in Pugillo Plantarum rariorum Helianthemum speciem in monte Apennino collectam depingit quam

Helianthemum saxatile, caulibus & foliis incanis, oblong. fl. albis, Apenninum inscribit.

3. Chamæcistus foliis Thymi incanis *C. B.* Helianthemum flore albo folio angusto hirsuto *J. B.* An Chamæcistus V. Clusii? Helianthemum angustifolium Park. Ger.

J. B.

Plantula sesquipalmaribus dodrantalibusve ramis donata, interdum paulò majoribus, Monspelii verò & Lugduni nunquam ferè cubitalibus, parum erectis, parim repandis. Folia mediocriter magna, semunciam longa, angusta, pilosa, incana, ut Lavendula, insipida, nonnihil viscosa. Flores ex longa ferie plures, quales Helianthes vulgaris, nisi quod albi, fibris luteis medium occupantibus. Calyces hirsuti, vasculis quoque consimilia in quibus semen. Quæ Monspelii provenit radicem habet crassifusculam, lignosam quæ in frequentes abit propagines.

Locus.

Propè Monspelium in collibus Castro novo adjacentibus observavimus atque etiam circa Nemausum. Folia ei oblonga sunt, incana, & figurâ suâ ad Rosmarini folia accedentia, nisi quod breviora sint.

J. Bauhinus dubitat an hæc planta sit Chamæcistus 5. Clusii. hirs. & revera descriptio Clusii non videtur exactè respondere.

- * 4. Chamæcistus repens serpyllifolia lutea *C. B.* Serpylli folio nigricante & hirsuto, flore aureo odorato *J. B.* Serpylli folio, flore luteo Park. 2. Clusii. Cistus humilis Serpyllifolia Ger.

Clus.

Multos promit ex eadem radice ramulos, tenues, oblongos, summâ tellure sparfos, subrubentes; in quibus exigua folia, ordine quodam ac duplici ferie disposita, Serpyllo ferè similia, nigricantia & hirsuta, crassaque: sub florum autem partium in novellis ramis longiora & candidiora. Flores in extremis eisdem novellis ramulis terni aut quaterni, oblongis & hirsutis pediculis inhaerentes, Helianthemum vulgaris floribus magnitudine pares, fed aureâ planè coloris & odorati. Semen observare non licuit. Radix multifida, aliquot fibris latè sparvis capillata.

Nunquam nisi in summis Austriæ & Stiræ Alpibus invenit Clusius, idque semel, mense Augusto florentem: in hortos translatus Maio mense floruit; sed flores cum suis pedicellis nimium caduci, omnem observandi seminis occasionem planè ademerunt.

Cistus Helianthemum flore parvo luteo *J. B.*

Florum parvitate qui triplo minores quàm Helianthemum vulgari, & loco nascendi circa Nemausum à superiore differt.

- * 5. Chamæcistus angustifolius flore luteo Clusii *J. B.* Chamæcistus angustifolia *C. B.* Chamæcistus 6. Clusii. Cistus humilis angustifolius Ger. Helianthemum angustifolium Park.

Clus.

Dodrantales aut majores humique fufos ramulos habet, multis oblongis angustisque foliis, nullo certo, fed confuso, ut plurimum, ordine dispositis sepro, præter vulgarem in omnibus Cisti generibus foliorum formam, sporis initio velut gummosi, deinde amarancti. Extremos ramulos bini aut terni occupant flores, lutei cum suis in medio staminibus coloris: quibus succedunt trigona capitula satis magna, majusculum & inæquale semen continencia. Radix lignosa, dura, vivax, foris nigro cortice obducta, & in aliquot ramos sparfa.

Rarior

Rarior est, nusquam enim nisi in monte Badensibus thermis imminente, quarto a Vienna Austriæ milliari, atque in Hamburgensi duobus à Posonio Ungariæ urbe mil. pauculas plantas invenit bat Clusius florentes mense Junio, & brevi fermen perfricantes.

- * 6. Chamæcistus foliis Myrti minoris, incanis *C. B.* foliis Myrti Tarentinæ canis vel cinereis *J. B.* Chamæcistus 3. Clusii. Chamæcistus latifolius Park. Cistus humilis latifolius Ger.

Clus.

Dodrantalibus est ramulis, humi diffusis: quos bina semper contrario inter se situ sepiunt folia: Myrti Tarentinæ foliis æqualia aut angustiora, superne cinereâ quadam lanugine obducta, inferne verò omnino incana, gustu adstringente & nonnihil amaro prædita. Pedicellos postea exierit duas aut tres uncias longos, quibus infident quinque aut sex flores Chamæcisti serpyllifolii ferè formâ similes, lutei coloris. His succedunt trigona parva capitula, semine inæquali, minuto, ruffo plena. Radix lignosa, dura, vivax. In hoc etiam ramuli flores sustinentes, maturo & sepe semine, excidari & confringi plerumq. solent.

Nascitur maximâ abundantia in omnibus illis montibus, qui à Calenberg Danubio imminente ad Alpes Austriacæ continua quadam serie procurunt, &c. Floret Maio; semen maturum est Junio. Inventur etiam in monte Capouladon non procul Monspelio Botan. Monsp.

Locus.

- A. 7. Helianthemum Alpinum folio Pilosellæ minoris Fuchsi *J. B.* Item, Cistus Helianthemum folio Polii montani ejusdem fortè: item Cistus pilosellæ folio candido, flore luteo ejusdem.

J. B.

Fruticosa est herba, cui folia oblonga, Pilosellæ minoris Fuchsi familia, inferiore parte magis candidantia, superiore viridia & pilosa, sed minus quàm in inferiore. Flos luteus, qualis Helianthemum vulgari.

Plantula nobis collecta in monte Saleve propè Genavam, cauliculis surrigit palmares & longiores, tenues, teretes, incanos, non ramosos, foliis per intervalla longiora binis adversis cinctos, summâ sui parte quatuor aut quinque flosculos singulatim caulem confcendentes, pediculis tenuibus appendiculis, parvos, colore luteo. Folia una uncialia ferè aut minora, oblonga, in acumen desinentia, cinerea & fere alba: quæ cauliculos vestimenti breviora sunt & pro magnitudine latiora. In montosis Septentrionalibus Angliæ à se inventum nobis ostendit *D. Jac. Newton*.

Ad latera & radices montis Saleve propè Genavam copiosè oritur.

Locus.

- * 8. Helianthemum sive Cistus humilis folio Sampsonii capitulis valde hirsutis *J. B.*

Plantæ nobis descriptæ & intellectæ eadem esse videtur. Radicem lignosam crassifusculam ei attribuit; folia Majoranæ foliis paria. Vide & confer.

Hunc Monspelii collectum habuit *J. Bauhinus*. Juxta Monspelii patibulum magnâ copiâ fruticat Cisti folio Majoranæ nomine notus. Botan. Monsp.

- * 9. Chamæcistus Serpyllifolia floribus carneis *C. B.* Cham. 7. Clusii. Cham. Serpylli folio, flore carneis Park. An Chamæcistus Alpin. ex? Serpyllifolius Ger. emac.

Clus.

Oblongis, quandoque dodrantalibus tantum serpit ramulis, humi diffusis, nigricantibus, in multos alios breves ramulos divisus. Folia frequentia & conferta sunt, bina semper inter se opposita, exigua, Serpyllo minora, Thymi durioris foliis haud majora, crassa, superiore parte viridia, inferne candidantia, amaricantis saporis: extremis ramulis innalescentibus bini aut quaterni flosculi, simul juncti, perpusilli, pentapetalis, carnei quasi coloris: His succedunt capitula in quinque crenas maturipusilli, sepe aperientia, & semen exile admodum ostendentia. Radix dura, lignosa, aliquot fibris donata est: quinque rami subinde tenues fibras agunt. Excicata planta non injucundo spirat odore.

Nascitur tenui solo inter saxa, in summis Sneberg, Snealben, & aliis Austriacarum Stiriacarumque Locum. Alpinum supercilios. Floret Junio aut interdum paulò maturius.

Vasculo feminali ab hoc genere differe videtur.

10. Helianthemum tenuifolium glabrum flore luteo *J. B.* Chamæcistus Erica foliis Park. Cham. Erica folio luteo *J. B.*

J. B.

Ex radice crassa, lignosa, cortice nigricante cuncta ramuli plures exurgunt, lignosi, dodrantales, nonnunquam erecti, interdum per humum sparfi, foliis donati valde tenuibus & angustis, ut in Cori Monspellulana, vel Erica arborecente, viridantibus & subrubentibus, glabris, nec sibi oppositis ut Thymi in vulgari, fed alternatim ramos confcendentes, & singularibus. Ramofius videtur quam Thymi folium sequens. Flores multò minores quàm in vulgari, aurei, caduci, quibus succedunt vascula majuscula, lucida, quæ semine maturo in tres veluti scutellas triquetras dehiscunt; ea autem vascula ambiunt tres tunice. Semen copiosum, ferrugineum, triquetrum.

Ad radices montis Juræ & in collibus saxosis circa Genavam & Monspelium multus oritur. Duplex habetur erectior & humilior. Hi (inquit *D. Magnol*) non tantum magnitudine differunt sed & modo conservandi seminis, siquidem erectioris capitula dum aperitur decidit statim semen, sicut aliis accidit, at in humiliori quamvis capitula aperta fit & pronâ versâ terram, manet tamen semen quasi capitula adherens.

- A. 13. *Acyroth supinum villosum palustre* C.B. Park. *Acy. supinum* *Andros. Clusii*, Ger. emac. *Marth. St. Peters-wort*, with hoary leaves.

Clas.

Hoc genus *Acyro* molle est proflus & lanugine oblitum, caule non quadrangulo, sed tereti & rotundo prædium, quem alternis bina semper ambiunt folia, ex adverso nascentia, ut in *Acyro* vulgaris, aliquantum tamen magis orbiculata, summo caule gestans flores (paucos) quinque foliis constantes, flavi coloris, qui tria sanguineo succo non inficiunt, ut illius quod sicioribus locis nascitur; quod humidioribus natalibus tribuo. Procumbunt autem singuli cauliculi, & recenter loci humores turgent, ad singula pene internodia fibras agentes, & subinde novellos ramulos producentes, sub aqua tamen latentes; qua ratione feliciter sese propagat.

Locus.

Hæc planta in Occidentibus Angliæ, locis palustribus frequentissima est, alibi rarior. In palustribus putridis & aquis late se propagat; & totas paludes nostras *Woggs* & *Woggs* dictas occupat. In altitudinem non attollitur, rarius ultra semipedem supra aquas eminens, nec admodum ramosa est, & paucos in summis caulibus flores gestat.

Huic eandem esse suspico *Caryophyllum palustre*, foliis fibrotundis incanis, floribus aureis *Mentzelii*; namque & descriptio, & icon, & locus conveniunt.

14. *Hypericum tomentosum* Lob. J.B. *tomentosum* *Labellii* Ger. *supinum tomentosum minus* Park. *Hyp. supinum tomentosum minus vel Monspeliacum* C.B.

J. B.

Radice est crassifcula, lignosa, rubente; *Cauliculis* multis, palmaribus & dodrantalibus, ferè totis hirsutis, incanis: *foliis* Hyperici vulgaris sed albidis lanugine oblitis: *floribus* luteolis minoribus, capitulis brevioribus.

Labellii folia non tantum minorâ esse quam Hyperici vulgaris, sed & ex intervallo rariora esse vere scripsit.

Locus.

In Insula Melita & circa Monspelium in locis naturâ udis & ubi per hyemem aquæ stagnârunt nobis observata est hæc species.

15. *Hypericum supinum tomentosum majus vel Hispanicum* Clusii C. B. *tomentosum majus* *Hispanicum* Park. *tomentosum majus Clusii* Ger. ico.

Clas.

Multis ramulis hirsutis, humi stratis prædium est, numerosis confertisque foliis illos ambientibus, vulgaris Hyperici similibus, sed planè tomentosius & incanis. Ejus flores secundum ramulos lutei, pallidiores tamen, & minores aliquantum quam in vulgari; quibus succedunt capitula seu vascula vulgaris capitulis similia. *Radix* est dura & lignosa; sed ipsi etiam rami per terram sparsi subinde fibras & radices agunt.

Locus.

In convallis quibusdam non procul Salmantica crescit, ubi Julio mense florescentes plantas invenit *Clusius*, adeo late sparsas & diffusas, ut ampliatif orbem aquare possent.

Labellium sibi injuriam conqueritur *Clusius* quod plantam superius proximè descriptam Hyperico huic Hispanico eandem esse asserit: Verum cum descriptiones tum icones in omnibus fere conveniunt, nisi quod huic numerosa & conferta in caulibus sint folia, illi rariora: quod tamen non tanti est ut speciei diversitatem inducat. Nos ergo in *Labellii* sententiam procliviores sumus: præsertim cum & *Melitense* nobis observatum Hypericon tomentosum *Monspeliacum* idem esse comperimus. Nobiscum etiam sentire videtur *D. Magnol* in *Botan. Monsp.*

- A. 16. *Androsæmum vulgare* Park. *maximum frutescens* C. B. *Siciliana* aliis *Caciliana* vel *Androsæmum* J.B. *Clymenum luteum* Ger. *Cusan*, & *Park-leaves*.

Radix ei crassa, lignosa, rubens, fibras longissimas emittens. *Vimina* lignosa, cubitalia & sesquicubitalia, rotunda, rubentia, glabra, pinnulis membranaceis alata. *Folia* bina ex adverso sita, Periclymeni, quæ tamen caulis non transligit, glabra, superne atrovirentia, inferne candidantia. *Flores* Hyperici, minores tamen minusque speciosi, observatione nostra, quamvis *J. Baubinus* contrarium asserit, quinque foliis luteis constant, quibus totidem viridantia subiecta, quæ delapsò flore augentur. *Vasculum feminale* quam in Hyperico rotundius baccam simulat: est enim membrana ejus exterior seu pericarpium semen continens, crassum & carnosum, quod tamen ante maturitatem seminis exiccatur & arefcit: videtur quoque tribus partibus componi, nam tres in apice stylos habet. Flores in hac specie pediculis longioribus insident quam in reliquis.

Locus.

In dumetis & sepibus & umbrosis aggeribus ætate floret.

- A. 17. *Hypericum majus* sive *Androsæmum Matthioli* Park. *Hypericum Androsæmum dictum* J.B. *Androsæmum hypericoides* Ger. alterum foliis Hyperici, quod aliquibus Hypericoides C. B. *Cusan* & *St. Johns-wort*.

Caulis sesquicubitalis & altiores, teretes, hirsuti, rigidi, per totam longitudinem, præcipuè summa parte ramosi, ramulis brevioribus quam in Hyperico vulgari; foliis crebris vestiti, ex adverso positis, lanuginosis, venosis, quam Hyperici vulgaris majoribus & latioribus. Flores quam illius minores nonnihil & pallidiores; vascula feminalia similia. Calicum segmenta ad margines scutis ex rubro nigricantibus obita sunt, unde & coma punctulis nigricantibus ceu pulvisculo quodam aspersa videtur. *Radix* subest furculosa, obliqua.

Ab

Ab Hyperico differt caulibus hirsutis, minus ramosis, foliis pariter hirsutis, majoribus & latioribus & in caule crebrioribus; quodque lineis in caule extantibus caret. Floribus (ut diximus) quam Hyperici minoribus & pallidioribus. Caulis, folia, in universum tota planta pallidior est quam Hypericum.

Ad sepas & in demetis, Julio mense floret.

Locus.

18. *Androsæmum persolidum & perforatum* C. B. alterum *Apulum* Col. Park.

Col.

E radice fibrosa, rubente, obliqua, plures furculæ pedales & majores profert, rubicundis & rotundis; limbo alternatim per longum decurrente, ægeniculo ad geniculum, caules veluti angulosos efficientes; ab imo pluribus alis divisis, atque geniculis eorum & caulibus foliis binis hærentibus, admodum ex opposito alternatim, atque adeo ut à caule perforata videatur, ut in *Periclymeno* & *Campoclaresii* *Androsæmo* proximè describendo, minora verò, acutiora, & inferne albidiora, lævia, & imperceptibilibus ferè punctis nigris per oras depicta, lucem etiam ex poris transmittentia, ut Hypericum. Differt ab aliis, nam circa caulis summum non decrefcentia & minora, sed huic semper amplius & latiora ad caulis usque cacumen [folia sunt] ipsaque vasa velut pellicula, per ambicum minutis dentibus serrata, ut penè fallant oculos. Flores insunt multi, coarctati velut corymbi, quorum calycum foliola & florum depicta sunt punctis illis nigris minutissimis, non elatis ut in superiore. Florum botri antequam pandantur rotundiores & compressiores lani sunt, sed oblongi parumper sunt desinere incipientes. Aprilis & Maio mense floret. *Androsæmum* cava & latiora superioribus insunt nerviculis per longum ductis, ac etiam ut calicum inscripta tunc inferne apparent. Maio fructus perficit.

Differt hæc à *Campoclaresii* foliorum tenuitate, quæ illi minorâ triplo ferè videntur, acutiora, molliora & lucem transmittentia, atque in summo imis majora; differt etiam nervorum discursu in foliis & floribus.

Locus.

Hujus ortus in campestribus Soli expositis calidiorum regionum Cirinolanis incolto agro, illius verò in umbrosis montosis, frigidioribus septentrionalibus locis.

Hujus historiam integram & *F. Columnæ Hist. minus cognit. & rariorum stirpium* transcripsimus, quoniam planta rarior est, & parum cognita.

- A. 19. *Hypericum elegantissimum non ramosum foliolato* J.B. *Acyron* sive *Hypericum bispidum glabrum non perforatum* C. B. *Androsæmum Matthioli* Park. quod descripsi. *Androsæmum Campoclaresii* Col. *Elegant imperitæ St. Johns-wort*.

F. Col.

Hujus plantæ *radix* tenuis est, lignosa, multifida, fibrata, tortuosaque, duos vel tres caules produens, cubitalis & altiores, teretes, rectos, glabros, tenues, firmos tamen; folia geniculis apæ petiolis hærentia habentes ex adverso bina, ut ferè persolati videntur, virentia, nullis foraminibus (ut Hyperici vulgaris) pervia, membranacea, glabra, à nervo medio in mucrone excurrente productis sinuatis in arcum venulis; inferna parte per margines punctulis rubris inscripta. In caulis imo folia rotundiora sunt, minora, Hyperici vulgaris paria densiora, ob intervallorum brevitatem, ad medium usque caulis semper majora longius distantia [intervallis palmaribus & amplioribus] oblongiora, trianciali longitudine & sescunciali ferè latitudine: à medio caulis verò ad summum usque semper decrefcentia, minora, angustiora, ut admodum tenuia sunt. Flores umbellæ simulachrum efficiunt, dum adhuc florescunt, Centaurii minoris modo, summum caulis fastigium occupantes, cum in ramos Hyperici modo non findatur, colore melino, Hyperici non dissimiles nisi magnitudine, punctis nigris inscripti fecus oras petalorum & calicum, in quibus puncti illi nigri è pilo tenuissimo brevissimèque sustineri videntur. Deflorescentibus floribus, protendent se magis caulis cæcamine, alæ illæ [ex quibus umbellæ componitur] dividuntur atque aliæ super alias alternatim superesse videntur; in quibus calices fructus habent ut in Hyperico, semine intus copioso, nigro, minuto.

Odor plantæ, florum & fructuum præsertim resinosis; atque succum nigro-purpureum, flores, fructus & ipsa coma, ut in Hyperico, trita emittunt.

Planta hæc in montosis non admodum rara est, ut v. g. in rupe *S. Vincentii* propè *Brissoliam*; *Locus.* in dumetis montosis supra oppidum *Deshigh* in *Wallia* & alibi tum in Occidentibus, tum in Septentrionalibus Angliæ regionibus. Neque verò loca plana & depressa penitus averfatur: nam in hortu *D. Fr. Willingby* Middletoni in agro *Warwicensi* sponte succrevit.

C A P. IX.

De *Lyfmachia lutea*.

Hujus notæ sunt capsula bivalvis, flores lutei, quæ nominis ratio, folia Salicis oblonga, ad genicula interdum terna aut quaterna.

- A. 1. *Lyfmachia lutea* J.B. Ger. *lutea major*, quæ *Dioscoridi* C. B. *lutea major vulgaris* Park. *Yellow Willow-herb*, or *Loose-strife*.

J. B.

Subrubente radice, repiatrica, summo cespite hærentes nitent: Caules autem profert sesquicubitalis & bicubitalis, striatos, hirsutos: quibus ad genicula adnascuntur folia terna aut quaterna, striatis

511

rarius bina, Salicis latifolia, acuminata, supernè atrovirentia, infernè magis candicantia, lanuginosa. Flores in extremis ramorum fastigiis lutei, Hyperici, acidi saporis, è quinque petalis compositi, totidem staminibus medium occupantibus. Semen [potius vasculum sem.] Coriandro par, sapore haud segnerè adstringente.

In aquis & ad rivos sed raris invenitur.

Locis.

2. *Lyfimachia lutea minor foliis nigra punctis notatis* C. B. *lutea minor* J. B. Ger. Park.

Clas.

Cubitali plerumq; assurgit caule, interdum etiam ampliore, firmo, duro, lanuginoso & villis obfeto: hunc ambiunt ordinatè quadam serie quaterni plerumq; simul, nonnunquam etiam terna adveris inter se pediculis folia, mollia, aliquantulum incana, quam præcedentis minor, acidi initio saporis, deinde salivam cientis, infernè parte nigris punctis distincta. Circa summum caulem ex singulorum foliorum sinu prodeunt vel ramuli aliquot floribus onusti, cum singularibus aliquot floribus, vel singularibus duntaxat flores, præsertim summo caulis fastigio, lutei, cum quadam gravitate odorati, veluti quinis mucronatis foliis constantes, sed qui tamen infima sede coherent & simul desunt, cum totidem staminibus flavis. Radix geniculata ex singulis ut plurimum geniculis novas propagines producat, & subinde fibras agens, quibus telluri firmiter inhaeret.

Locum.

Crescit in Alpium Austracarum alarumque vicinarum regionum convallibus & prætenfibus locis plurima: ut Clusio & nobis observatum. Floret Junio.

* 3. *Lyfimachia trifolia lutea spicata* C. B. *lutea altera* Edm. Col.

Col.

Folia obtinet ad singula caulis genicula terna, hirsuta quam *Lyf. lutea* vulgaris minor; è quorum & caulis sinu petiolis duas uncias longis dependentes lutei flores, illius non dissimiles, emicant, pentapetalis è calyce quinquepartito. Caulis tenuis angulis striatus, quibus, ni fallimur, flores respondeant. In summo foliosum cacumen representabatur, quo caulis desinebat, densè atque in acumen spatum. Præsertim concipit decidentibus floribus folioso illo conceptaculo rector, Coriandrinò seminipares atq; similes, in quibus semina que ob imperfectionem observare nequivimus. Radix ei oblique repens, tenuis, plures emittit foboles: Colore est extrinsecus carneo, intus verò flavicante, fibris oblique frequentibus; crassitie ipsius respectu, humum findentibus, propè summam tellurem hærentibus divisa: Sapore adstringente, odore gravi terreo.

Differt hæc à vulgari, foliorum brevitate & ramorum modo, quibus illa in summo dividitur, in quibus flores ramosis etiam petiolis elati atque plures simul insidentes producat.

Plantam hanc cum præcedente specie eandem esse suspexit. In horto cultam vidit Columna, non in loco natali crescentem: Clusius tamen petiolos florum longos neq; dixit, neq; pinxit: & præterea ramulos floribus onustos è foliorum sinu provenire scripsit, non semper flores singulares.

* 4. *Lyfimachia lutea Aegyptiaca Cassabel darrinè* Alpin. exot.

Alpin.

Semicubitalis & amplior frutex est, ferens ab radice caulem longum, geniculatum, ferè ex toto rotundum, cavum, intus habentem medullam albam ut Sambucus, colore fulvescentem, ramulos, ramulis ex opposito exeantibus, rectis, geniculatis, è quorum geniculis utriq; duo exeunt furculi, subiles, flores terentes magnitudine & figurâ florum luteæ *Lyfimachia*, quibus succedunt parvi folliculi oblongi, in acutum desinentes, nigri, semen nigrum & minutum continentes. Folia verò bina in singulis caulium geniculis utriq; ex opposito posita cernuntur, oblonga, lata inferius, in acutum desinentia, sine petiolis adherentia cernuntur, *Lyfimachia* foliis similia, sed minora tamen. Radix est crassa, longa, in acutum terminans.

Hæc planta (inquit) videtur similis ex tota *Lyfimachia* lutea. Caules ejus crassiores non superant crassitiem digiti minoris, qui succulentos medullâ fîccatâ, ut calamî cavi evadunt, colore fulvescent, facile franguntur, intusq; habent medullarum substantiam albam, que in ore agitata lentescit: inodori sunt, vel exigui admodum neque ingrati odoris, præsertim radix: in gremio cum aliquanta acrimonia est amarum: Quibus notis convenit cum Calamo aromatico Dioscoridis: pro quo eo unatur Arabes & Aegyptii.

In Aegypti locis humidis nascitur.

Locum.

5. *Lyfimachia lutea flore globofo* Ger. Park. *bifolia flore globofo luteo* C. B. *altera lutea Lobelii, flore quasi spicata* J. B.

Clas.

Podalem habet caulem, tenuem, striatum, cavum, multis nodis septum: ab imo brevibus binis foliis vel potius vaginulis, ad singulos nodos ex adverso nascentibus cinctum: quæ circa medium caulem nascuntur longiora sunt, angusta, renella, ex viridi pallescientia, tenuibus quibusdam venis oblique fecta: ex quorum sinu enascuntur unciales pedicelli, tenues, sustinentes florum mucosorum, & quinque flavi foliolis constantium (prodeuntibus ex medio longiusculis tenuibus staminibus cum apice auro) veluti spicam. Radix nititur longa, hac illac se spargente, ad cujus internodia frequentes crescunt tenues & quasi capillares fibræ, quibus pleræque aquaticæ stipites donatæ sunt. Adnatis se propagat.

In fossis palustribus circa *Sevenbunds* in Hollandia invenimus: Lobelius in humentibus fossis circa Gandavum, atq; inter *Teneramundum* & Gandavum, necnon in Hollandia circa Amstelredamum: Schlickius riguis locis ad Alpium Kautburnio vicinarum radices.

Locum.

Nuperrime

Nu perrime peritissimus Botanicus D. Dodsworth, in Anglia, Comitatus Eboracensis orientali parte hanc invenit.

Lyfimachia lutea flore globofo similis Brasiliæa innuminata Margg.

Margg.

Caulis lentio, anguloso, ruffo, serpit, & trium aut quatuor digitorum intervallo, in pediculo digitum longo tria semper folia sibi apposita habet, quinque aut sex digit. longa, in ambitu serrata, late viridia, nervo & venis obliquis conspicuis prædita. Ad pediculum foliorum alius pediculus, quoque aut sex digitos longus provenit, ruffus, qui umbellam habet instar Sambuci, foliis minimis qui nullis foliis constant; in totum languine elegantissimi coloris; quilibet eorum figuram habet rhopali quo leprosi mendicantes circumcursant.

Ephemerum Matthioli J. B. Ger. emac. *Ephemerum Matthioli, vel potius Ephemerum spurium* Lob. Dod. C. B.

Prodit foliis oblongis, latis, duriusculis, veluti flâctis, sed tamen minoribus: cauliculis compluribus, rotundis, cubito altioribus, non absque adnatis: quos superius quinquefolii candidi convolvunt folioli, haud magni successivè prodeuntes. Semen succedit in rotundis capitulis exiguum. Crassis & multis fibris capillatæ radices.

In Ananienfibus montibus, tam in pratibus, quam in sylvis copiose nascitur, autore Matthiolo.

Locum.

CAP. X.

De Anagallide.

Anagallis dicta videtur viris doctis ab *ana* & *gallis* quod æquè reprimat ac reponat sedem prociduum. *Idem* denotat eum cui amputata sunt virilia. Verifimilius illud nomen ac cepisse *ana* & *gallis* nris *gallis* animas evocare ac dicere, magica enim herba est ac à Magis proprio nomine Magico donata, Belgis *guncchet kuyt* Germanis *Quinchail*, i. e. fatuorum salus, quod in limine vestibuli suspensa contra malefactorum introitum pollere crederetur. Magicam herbam esse ostendunt hæc Plinii verba, *Præcipit aliqui effusis, aut Solis ortum, priusquam quicquam aliud loquantur, ter salutare eam, tum sublatam exprimere, ita præcipua esse vires. To. Bod. quam aliud loquantur, ter salutare eam, tum sublatam exprimere, ita præcipua esse vires. To. Bod. Forè à colore hyacinthino, qui in femina relucet nomen accepit: eff enim *Todus* Hyacinthus.*

Note Anagallidis sunt Folia ex adverso bina, in vulgari subus maculata: Flores in singulis foliorum alis singuli, pediculis longis, tenuibus, hærentes petalis ad ungues junctis, adeo ut flores integri decident: Vascula feminalia per maturitatem transverfim seu horizontaliter disrumpit diffidentia.

A. 1. *Anagallis mas* Ger. flore phaniceo C. B. Park. *phanicea mas* J. B. *apale* Dimpernel.

Radix ei alba simplex, tenuibus fibris prædita. Cauliculi infirmi & humi fusi, palmares aut semipedales, quadrati, leves, foliis cincti per intervalla binis, oppositis, Alifines media paribus, absque pediculis adnatis, inferna superficie creberrimis punctis ex rubro nigricantibus guttatis. Flores ex alis foliorum exeant singulati, pediculis tenuibus oblongis nixi, in quinque segmenta acuta totidem folia imitantia ad ungues ferè divisi, è calice quinque angulis, oblongis, acutis segmentis dem folia imitantia ad ungues ferè divisi, è calice quinque angulis, oblongis, acutis segmentis composito. Succedunt sphericæ ferè rotunditatis vasculæ feminalia, pro plantula modo grandia; femine repleta, quæ per maturitatem transverfim seu horizontaliter disrumpit femem effundunt. Florum stamina purpurea, apiculis luteis. Sapor totius plantæ acris.

In arvis & hortis. Serius & circa mediam æstatem flos; Semine perfectio marcescit eadem qua *Leoni*.

Anagallis moderatè calida est & sicca, quantumvis C. Hofmannus repugnet, unde & pro vulneraria habetur, adhibeturque usu interno & externo.

Adversus pestem misericè conducit, ita usitata, ut postquam ex illa (in vino sc. decocta) medicamentum hautum acceperis, in lectum te componas probe coactus ac ludes. *Trag.* Mulier quædam Lutecia aqua è Phorcea Anagallide destillatâ multos suffusione laborantes curavit.

Ad Phthirim, tabem pulmonum, spurum fecitidum & purulentum bibat æger singulis diebus manè & vespere aquæ Anagallidis maris destillatæ cum pari lactis è vacca rubra emulsi quantitate, permixta & Sacchari optimi q. f. edulcoratæ cochlearia duodecim. Expertum multoties medicamentum.

Camerarius in horto scribit, venatores in ovis fraxis Anagallidem dare cani ab altero demorfo Basileæ in frequenti usu est pro terminibus recens natum. Eius decocto utuntur Westphalicae mulieres in menibus movendis. C. Hofman. de Medicam. Offic.

Vulgus decoquit eandem in urina, & cataplasmatibus forma, calide applicat pedibus ubi podagris doloribus infestantur: quod Nobili Anglo præ omnibus aliis pretiosis profuit, teste Gualtero. Imò multo pediluvium ex urina cocta facit cum quo à paroxysmo sæpe liberari videntur. Discunt urina ob salem suum volatilem *D. Tancr. Robinson*. Cavendum est maxime in hoc morbo à repellentibus: Semper enim pessima symptomata post se ducunt: Quippe, ut inquit Hofmannus, tum vires dero nos podagricos mori, si humores influentes repellantur ad viscera, aut si viscera tam sint debilita, ut humores ad superficiem pellere non possint. Itaque si diu superesse podagrici discipiant, & diu

Sicc 2

retici

reticis & viscera corroborantibus medicamentis eis opus est: topicis & repellentibus omnino eis interdicendum.

Epilepticis quibusdam Aq. Anagallidis phoeniceæ certo experimento dedi. Ex Observ. Achillis Gasteri *D. Barn. Soame.*

Willifius in mania pro specifico vendit decoctum Anagallidis flore purpureo, item summitatum Hyperici. *D. Soame* & Dolao.

A. 2. *Anagallis famina* Ger. *carulea famina* J. B. *carulea flore* C. B. Park. *female or blue-flowered Pimpernel.*

Solo floris colore à precedente diversa est, ideoque ulteriore descriptione non indiget. In transmarinis regionibus, Italia & Gallia ubique obvia est, nec superiore quæ flore est phoeniceo minus frequens.

Nec aliter quàm floris colore à precedentibus, & inter se differunt.

1. Anagallis flore obsoleto purpureo *Clusi Park.*

2. Anagallis flore carneo. *Park.*

3. *Anagallis omnium minima* Morif. præluo.

Morif.

Planta est in humidis proveniens, vix biannualis. *Flosculi* gerit cœruleos, vulgaris Anagallidis triplo minores; capsulas feminales pariter minores.

A. 4. *Anagallis lutea* Ger. *flore luteo* Park. *lutea nemorum* C. B. *lutea, Nummularie similis* J. B. *Yellow Pimpernel.*

Numerosissimis fibris albenibus aut fibrubentibus è geniculis demissis raditur. *Caules* plures per terram spargit infirmos, teretes, rubentes, foliis per intervalla vestitos ex adverso binis, quàm Nummularie acutioribus & minoribus, Alfinis aut Anagallidis maris similibus, glabris, inferè splendentibus, pediculis brevibus nixis. *Flores* ex alis foliorum exeunt, singulares, tenuibus & oblongis pediculis, lutei, monopetali quidem, in quinque tamen segmenta acuta ad unguem fere divisi, ut pentapetali videantur; magnitudine & figurâ florum Anagallidis vulgaris terrestris: quibus succedit vasculum feminale rotundum, parvum, quinque calicis acutis foliolis obvallatum.

In sylvis post mediam ætatem florer.

* 5. *Anagallis carulea foliis binis ternisve ex adverso nascentibus* C. B. *tenusfolia* Ger. *emæ. tenusfolia flore caruleo* Park. *tenusfolia* Monelli Clus.

Plures statim à radice ramos spargit, pedalis longitudinis, quadrangulos, ut alie Anagallides, qui deinceps alios minores à latere procreant, cinctos per intervalla longiusculis & angustioribus foliis quàm alie Anagallides habeant, & ad Gratiolæ foliorum formam plurimum accedentibus, atque ex adverso semper nascentibus, ut plurimum binis numero, interdum etiam ternis, raro pluribus, iisque aliquando in eodem ramulo: è quorum alis magna ex parte totidem exiliunt petioli, quos folia cauliculis per intervalla simul ambiunt, summo fastigio sustinentes flores pentapetalos, coloris cœrulei, umbilico tamen purpurascente, & phoeniceis majores, è quibus exiliunt exigua staminula. Abundè flores profert, & plerumque toto trimestri spatio. Floribus succedunt orbicularia vascula, ut in reliquis, simile semen etiam continentia, quo deceduo sequente anno novæ plantæ generantur; annua enim five æstivalis duntaxat est planta.

Semine Gadibus accepto Monello orta est.

CAP. XI.

A. *Anthyllis maritima lentifolia* C. B. Park. *Anth. lentifolia, sive Alfine cruciata marina* Ger. *emac. Anth. lentifolia* Pepsius *effigie maritima* J. B. *Alfine litoralis foliis* Portulacæ C. B. *Alfinis* genus pelagicum Clus. *Sea-Whitchered.*

Clus.

Longè latèque summa arenâ serpit, multique ramis humi jacentibus prædita est, tenuibus, lentis, flexilibus, quadrangulis; quos multa ambiunt folia, Anagallidis aut Alfinis foliis non dissimilia, sed crassa admodum & succi plena, (ut sunt pleræque. Pelagicarum stirpium) bina semper ex adverso alternatim nascentia, viridia, glabra, salso gustu; inter quæ extreme ramulis *flosculi* virentes, quinque foliolis constantes, & in his quinque staminula pallida. floribus succedunt vascula grandia, in quibus femina quàm pro plantæ modo multo majora.

In arenosis maris litoribus ubique fere in circuitu Angliæ.

Hæc planta quamvis Alfinis nomine innoscat, nec flore tamen, neque semine cum Alfine convenit; ideoque seorsim eam collocavimus.

CAP.

CAP. XII.

De Alfine.

Alfine dicta est quod *Alnus*, id est, lucos & umbrosa loca præcipue amet. Alfinis notæ genericæ sunt Folia conjugatim in caule sita, calyx ad modum floris in plura segmenta, seu mavis folia expansis, valcula feminalia simplicia, hoc est, in plures cellulas seu loculemmentis minime divisa, feminibus medium occupantibus exterius protegente vasculo. Harum nonnullæ præter reliquarum normam tetrapetalæ tantum sunt, atque hoc respectu anormales, quas seorsim collectas primo in loco exhibemus. Quæ pentapetala sunt, vel petala habent in medio bifida, vel eadem integra.

§. 1. Alfinæ tetrapetalæ anomala.

Has pro Alfinis habendas ducimus ob convenientiam in reliquis notis, quamvis petalorum numero ab his differant.

A. 1. *Alfine tetrapetalos Caryophyllides*, quibusdam *Holoficum minimum. Alfine verna glabra* Ind. Monsp. *Alfine montana capillaceo folio* Park. C. B.

Radicula ei alba, tenuis, fibris donata: *Cauliculi* plures, femipalmares, tenues, teretes, infirmi, rubentes, crebris geniculis intercepti. Ad singula genicula apponuntur folia ex adverso bina, caulem fere amplexa, dimidium vix digitum longa, è basi laxiuscula in acutum mucronem sensim desinentia. *Flosculi* in summis ramulis, albi, tetrapetali, è calyce quadrifolio, quâ notâ à reliquis Holoficeis dictis discreti facili est.

Vere florer in glareosis florilibus frequens. Hæc planta eadem proculdubio est quam desert. *Locus* bit. *D. Magnol* Alfinis vernæ glabræ titulo: cui radicalem exilem attribuit, circa quam aliquot foliola angusta, oblonga, glabra oriuntur: *cauliculus* uncias tres altum, duobus aut tribus articulis distinctum, binis foliis articulum amplexentibus, ad secundum vel tertium articulum in duos vel tres ramulos divisum, quorum quilibet *florem* unicum habet foliolis albis constantem, quibus quatuor foliola viridia, acuta supposita sunt: Succedente loco oblongo minuto semine pleno.

Circa pratulum luci Gramontii copiosam invenit vere cum flore & semine.

* 2. *Alfine Alpina minima glabra* C. B. Park.

Plantula est flosculis elegantissimis placens, ex cujus radice rufescente, in fibras oblongas abeunt *cauliculi* plures in terram reclinati, foliis multis, prioribus similibus, sed glabris vestiti, prodeunt: ex quibus pedicelli unciales rarius triunciales nudi effertur, qui in summo in duos, tres & plures petiolos dividuntur, & singuli *flosculum* elegantem, stellatum, quadrifolium, punctulis insignium, album, vel etiam purpurascens, ex calyculo emergentem, sustinent.

In Helvetiorum montibus, ut monte Fracto, & ad Thermas Fabarias, ætate florens, repe. *Locus* ritur.

3. *Alfine muscosa* Park. Lugd. *muscosa quibusdam* J. B. *tenusfolia muscosa* C. B. *Ant. Alfine saxifragæ angustifolia minima montana* Col?

J. B.

Tenella admodum & infirma est plantula, veluti musco terre superficiem operiens, palmaribus & bipalmaribus *cauliculis* interdum duas aut tres uncias longis, prætenibus, ramosis, quorum nodis folia adnascuntur uncialia & fuscuncialia, aliquando vix semuncialia, fili instar tenuia, læte virescentia; *Flores* minimi, ex quatuor foliolis constantes, albi, Spermulæ facie & formâ, quorum media apiculi albidissimi, nodulo viridanti insidentes, occupant. Flosculos sequuntur calyculi exigui, spadicæ aut atro-rubente semine, Portulacæ fere, fardi. *Radicis* gracilis, inutilis, articulatum fibrata. In hæc planta tantillum amaricantis saporis percipimus.

Montium summis aditibus umbrosis idique fere gaudet. In montibus Sciræ, itémque in Jura & *Locus*, Saleva propè Genevæ, locis humidis & umbrosis ad fontes & aquarum scaturigines observavimus.

Tempus.

Julio & Augusto florer.

* 4. *Alfine montana capillaceo folio* C. B. Park. *Alfine Saxifragæ angustifolia minima montana* Col. Item *Saxifragæ montana Neapolitana* Park. p. 428.

In faxorum rimis rupium præruptarum, & eorum cavis umbrosis, circa D. Philippæ antrum Æquolorum, ab aque pluvialis impetu rura oritur hæc plantula tenera pusilla, quæ angusta oblonga folia profert, Saxifragæ magnæ Matthioli modo, paulo latiora, albicantia, molliora, è viculorum geniculis bina prodeuntia: ex quorum finu alæ, & in summo flores, candidi, quatuor foliolis conjugatis, *feminibus* intus multis, candidis, tenuibus admodum, florescentes Maii fine & Junio: quibus utriculi succedunt fere orbiculares, parvi admodum, Mili seminis magnitudine, cartilaginei, in quinque oras divisi, Ocyroidis modo, in quibus silvum, obscurum *semen*, minutum.

Foliis tantum latioribus & albicantibus à precedente differre videtur.

Altera species. Alteram huic similem sed majorem duplo in menis maritimis Neapoli observavit Columna, Autumni fine florentem, suave-rubente flore, pericarpio oblongo, acuto, in quo semen exiguum, Vulgari colore simile. Planta est repens, sed cum floret resupinatur: flante Africo alluitur unda illaque gaudere videtur.

Hæc etiam plantæ Parkinsoni bis descriptæ, primò p. 428. sub titulo Saxifragæ maritimæ Neapolitanæ: deinde p. 763. sub titulo Alfinæ repetitis angustifoliæ flore suaverubente.

- A. 5. *Saxifraga graminea pusilla flore parvo tetrapetalo.* Caryophyllus minimus muscosus nigerus Park. *Saxifraga Anglicana Alsinifolia* Ger. emac. descr. *Heartwort.*

Folia ad radicem in orbem disposita, angustissima, graminea, glabra, obscure viridia, mucronata, semunciam longa. Caules ex eadem radice plures exeunt, semipalmares, tenues, infirmi, rotundi, humi procumbentes, ramosi, glabri, crebris geniculis intercepti, & ad singula genicula binis foliis cincti. Ramuli verò è foliorum alis alternis semper exeunt. Flores quoque è foliorum alis alternatim enascuntur, singulares, pediculis longis tenuibus fultis, tetrapetali, albi, perexigui, è calice quadrifido. Succedit vasculum feminale rotundum Alfinæ, per maturitatem membranaceum, pellucidum, seminibus perexiguis rufis repletum. Radix nunc simplex nunc multifida pluribus fibrillis capillata. Saportula acris & calidiusculus.

Locu. In uliginosis, inque pascuis sterilibus & hortorum areis frequens occurrit. Per totam ferè ætatem flor.

Flore est plerumq. mutilo, foliis illis albis seu petalis quæ floribus propria sunt, carente; unde eam in Catalogo plantarum Cantabrigienium flore herbido & muscolo denominavimus.

- A. 6. *Saxifraga Anglicana annua Alsinifolia* D. Plot.

D. Plot.

E radice parva, fibrosa cauliculos diffundit tenues infirmos, fescunciales, geniculatos; foliis exiguis angustis ad singula genicula cinctis, ut in præcedente. E geniculis superioribus versus extremos caules exeunt *stoculi* herbaei, tetrapetali, vasculo feminali membranaceo, petalis illis cæu calyce incluso.

A præcedente differt foliis & caulibus fordide viridibus ex fusco seu brunno; radice annua; quodque non reptat ut illa, aut ex cauliculorum geniculis radices agit.

Locu. In ambularis hortensibus Collegii Baltholensis, inq. novibus & arvis requietis circa *Heddington* & *Cowley* agri Oxoniensis.

- A. 7. *Milegrana minima* Ger. minima sive *Herniaria minor* Park. *Polygonum minimum* sive *Milegrana minima* C. B. *The least Rupturewort*, or *Al-seed*.

Radice nititur parva, alba, simplici. Caulis digitalis aut altior, simplex, rotundus, valde ramosus. Ramuli prætenues, rubentes, foliis vestiti Thymi aut Alfinæ minime figurâ, sed multis numeris minoribus, absque pediculis immediate adnatis, ex adverso binis, glabris. Tum caulis tum etiam ramuli bifariis dividuntur & subdividuntur sæpius. Ex ipsis ramulorum divortis aut divaricationum angulis oriuntur flores singulares, pediculis pro plantule ratione satis longis, tenuibus infidentibus, tetrapetali, albi, minutissimi: quibus succedunt vascula feminalia rotunda. Semina præ exiguitate vix conspicua.

Locu. Ætate viget in ericetis sabulosis & humidioribus præsertim.

8. *Paronychia sive Alsinifolia incana* J. B. *Antyllis maritima incana* Park. *marit. Alsinifolia* C. B. *marina incana Alsinifolia* Ger. Lob.

J. B.

Humi spargit numerosos caulis-los, palmares, subrubentes, crebrò geniculatos, subinde in ramos divisos: quorum articulos folia v. junctiverticillatim, Alfinæ minora, per extremum rotunda, glabra, incana, bina & etiam quaterina, foliis membranæ luteentibus subiectis. *Fasci* albi, copiosissimi extremis caulium ramulorumque acervum congesti hærent, pusilli. Radix simplex, brevis.

Locu. In viner circa Messanâ & Monspelium per totam ferè ætatem florēt: folia tamen ut rectè D. Magnol, non incana sunt, sed pallide viridia.

9. *Polygonum angustissimum gramineo folio erectum* Botan. Monsp.

Magnol.

Ex radice tenui palmares & sesquipalmares cauliculos producit, erectos: folia habet ex articulis bina, angustissima & oblonga, & quæ in florente planta ut plurimum fissa sunt: flores ex ramulis plures prodeunt, tetrapetali, albi, quibus totidem folia viridia supposita sunt. Semen parvum est & nigricans.

Tempus & Locu. Annua est planta, quæ Julio & Augusto mensibus florēt in marginibus sabulosis satorum Boutoneti prope Monspelium.

Plantam huic similem si non eandem cum Monspeli essem observavi satis frequentem in agro marginibus, cui radix simplex, lignosa, alba: caules plures, semipedales aut dodrantales, teretes, tenues, satis firmi tamen & erecti, crebris geniculis, ad quorum singulos folia bina angustissima, vix uncialia, & versus summos caules duplo breviora. Caules supra parte ramulos fundunt non binos ex adverso sed alternatim singulos, in quibus ut & in summis caulibus ex alis foliorum utriculi palacei exeunt, parvum, pullum, nonnihil compressum & subrotundum semen continens. Florem non vidimus, jam enim præterierat, Septembri mense.

§. 2. Al-

- §. 2. *Alfinæ pentapetalæ genuinæ petalis bifidis.*

* 1. *Gramen leucanthemum marinum maximum* Hort. Lugd. Bat.

- A. 2. *Caryophyllus holosteus arvensis glaber flore majore* C. B. *Gramen leucanthemum* Ger. Park. *Gramen Fuchsi sive leucanthemum* J. B. *Stitchwort.*

J. B.

Tenuis & infirma radicle, summo cespice geniculata reptat, demissis tamen altius fibris. Coliculi inanes, quadrati, dodrantales & cubitales, geniculis distincti, ad quorum unumquodque bina folia graminea, acuta & rigida: ex quorum alis pediculi exeunt tenues, hirsuti, quibus infident *stoculi* ameni, candidi, è quinque foliis profundè fittis & striatis compositi, in quorum medio apices crocei. Deficientis autem calicis quina folia virefcentia toti flori sublimi. Capitulum succedit pileiforme, sex partibus coagmentatum, semen continens.

Hæc J. Bauhinus, quibus adde, Caulem prope summum in binos ramos dividi, utrumq. deinde ramum in alios binos, &c. Ad singulas autem caulis & ramulorum divaricationes ex ipso angulo exoritur flos unicus longo pediculo nixus: qui florum situs huic cum Caryophyllo holosteo, arvensi alique hujus generis plantis communis est.

In sylvis, lepidibus & dumetis passim: Vere florēt.

Locu.

- * 3. *Caryophyllus holosteus, foliis gramineis acutis, floribus albis* Mentzel.

Marchiz Brandeb. incolæ est: non describit sed tantum depingit Autor.

- A. 4. *Caryophyllus holosteus arvensis glaber flore minore* C. B. *Gramen leucanthemum alterum* Ger. *leucanthemum minus* Park. *Gramini Fuchsi leucanthemum affinis & similis herba* J. B. *The lesser Stitchwort.*

Serius hoc florēt, tenuioribus, quadratis *utriculis* nervo medio tenaci & valido farscis. Folia bina opposita, breviora & viciiora quam in vulgari Leucanthemo. Caules eandem observant divisionem, & flores eundem situm cum illius floribus: verum longè minores sunt, & pediculi prælongis infident: quicquid pariter foliis constant, verum ad ungues ita fissis, ut incurvatis spectanti decem videntur apiculis rutilantibus. Calicis folia quinque acuta. Capitula minora, oblonga: radix simpliciter fibrosa, læpsus.

In pascuis & vepretis, interque genistas, præsertim flos arenoso, exit.

Locu. Ratione loci in quo crescit faciem insigniter mutat, siquidem in aggeribus paludum Elsentis insule colorem glaucum Caryophyllorum obtinet, & caules firmiores breviorēq., ut diversam quis posset suspicari plantam.

- A. 5. *Caryophyllus holosteus* Ger. *holost. arvensis hirsutus* Park. *hol. arv. hirsut. flore majore* C. B. *Auricula muris pulchro flore albo* J. B. *Chickweed, Mouse-ear, with a large white flower.*

Radix ei geniculata sub terra reptat, ad nodos fibras demittens, & furculos promens. Caules per terram spargit complures, teretes, hirsutos, infirmos & humi procumbentes, foliis cinctos ad singula genicula contrario situ binis, hirsutis, Alfinæ Myosotidis angustioribus, exceptis his quæ in caulibus florigeris existunt, quæ aequè lata sunt; absque pediculis caules amplectentia, qui in summitatibus suis in binos ramulos dividuntur, & uterq. ramulus in binos furculos, & unusquisque furculus deinceps ordine in alios binos, donec ad extremum ventum fuerit, appositio flore in uniuscujusque divaricationis angulo, pediculo oblongo infidente. Sunt autem flores amplii, floribus Graminis leucanthemi dicti pares & similes, pentapetali petalis in medio bifidis, striati, cum staminibus in umbilico plurimis apices pallide luteos sustentantibus. Calix pariter quinquefolius. Folia quoque & florum calices hirsuti.

In aggeribus terrenis prope Cantabrigiam ut v. g. colle *Sanitaris* dicto; in planitie prope *Newmarket* inter vepres, in via quæ Londinum ducit inter *Trumpington* & *Harwellton*, & ultra *Sulmere* vicum, aliusque locis plurimis copiosè. Florēt ætate.

6. *Alfinæ Caryophylloides tenuifolia montana*, Lini flore. *An Auricula muris pulchro flore, folio tenuis* J. B.

Radix ei lignosa, vivax. Cauliculi seu ramuli multi, ut in Caryophyllis, lignosi, cortice cinereo tecti [versutiosius intellige] geniculis crebris intercepti: ad quorum singulos folia ex adverso bina, Tunica minime vel Spergula purpureæ, angusta, Laricæ. Cauliculi ramosi, infemis glabri, superius hirsuti flores gestant in summitatibus longis pediculis hirsutis infidentibus, magnos, albos, quinq. petalis minus striatis, subrotundis, non fissis in extremo Lychnidum in morem, adeo ut flos integer Lini florem referat, non tamen perinde caducos est, sed dum durat, stamina plurima continens sub-lutea, vel ex albo ad herbaceum colorem tendentia. Calyx hirsutus, quinquefolius, ad modum floris expansus. Vasculum feminale longiusculum, crassum.

In monte *Thuneri* gentilis Junii sine floruit.

Locu.

Locus.

In sylvis in ascensu montis Salevæ invenimus. Hæc est proculdubio *Alfine montana* hederacea maxima *Col.* parvitate tantum differens; nam *Columnæ* planta folia habuit majora, duas nimirum uncias lata, atque tres longa. Flores petiolis longis insident, eodem quo in aliis hujus generis fiti, nimirum in ramulorum floriferorum divaricatione. Vasculum feminale pyramidale cum fulvo intus semine, minuto, copioso.

Tempus.

Augusto florēt, & Septembri perficitur.

Huic recti fructus, atque elati remanent petioli eorum, non ut in vulgari deorsum spectantes. In umbrifolis excellorunt montium Campoclaresium atque Æquicolum dēnsis sylvis collegit F. Columna.

Hæc non alia in re (ut modo diximus.) quam magnitudine à nobis observata & descripta differt, quæ loco debetur.

- A. 19. *Alfine major* repens perennis J. B. *Alfine altissima* nemorum C. B. item *Alfine aquatica* major ejusdem. *Alfine major* Park. item *Alf. aquatica* sive *palustris* major ejusdem. *Alf. major* Ger. & *Alf. palustris* ejusdem. *Great Marsh Chickweed.*

F. B.

Ex radice perenni, repente, fibrosa *caules* profert plures, qui latè se diffundunt, cubitos aliquot longi, teretes, subrubentes; lanuginosi & ramosi; ad quorum singulos nodos *folia* ex adverso fita nascuntur, quorum majora Parietariæ folia aquant, formâ eadem, secundum nervos & per oras hirsuta, minorâ verò ut *Alfines* vulgaris, pediculo aliâ nullo, aliâ mediocriter longo, pilolo, sapore fatuo. *Flores* speciosi Graminis leucanthemi, quorum foliolis constant, singulis ad imum usque fissis, candidis, striatis, *staminibus* niveis medium occupantibus cum capitulo viridi, & ejus summo quinq; reflexe flore emicant, totidemque flori toti sustinento subjunguntur *folia* viridantia, villosa, quæ *caulibus* subséquenda obvolvunt, Hyperici vasculis similia, turbinata, in quibus *grana* continentur Papaverinis paria, ruffa, circa clavam racemariam coherentia.

Locus.

Folia in hac planta interdum nonnulli sinuata sunt per margines & veluti crispâ. In locis humidis & palustribus, itemque prope fontes & defluentes aquas reperitur. Haud dubium est quin Dodonæus *Alfines* majoris titulo hanc plantam describat: Dodonæi autem figuram assumunt Lobelius, Gerardus & Parkinsonus, pro *Alfine* majori, eandem ergo plantam intelligunt, idèque hi duo ex una specie duas faciunt, nimirum *Alfinem* majorem, & *Alfinem* palustrem.

Lobelium autem in Adv. non cognovisse *Alfinem* majorem suspicatur J. Bauhinus. Hanc etiam esse puto quam describit & depingit Christianus Mentzelius, in Pugilio rariorum plantarum, ad calcem Indicis sui nominum Plantarum multilinguis, titulo *Alfines* maximæ Solanifoliz *March. Brandeburg.* Hæc enim (ut dixi) folia habet ad margines non raro parum sinuata.

- A. 20. *Alfine vulgaris* sive *Morvis Gallina* J. B. *Alf. minor* sive *media* Ger. *Alfine media* C. B. minor Park. *Common Chickweed.*

Non multum dissimilis est majori, aliosis locis perinde gaudens; *radiculis* capillaribus [potius singularibus in plurimas fibrillas divisis, quæ adeo foriter terram apprehendunt ut extirpato difficiles sint] humi stratis, tenellis, hirsutis, subrubentibus, geniculatis *visciculis*. *Folia* Anagallidis, minora quam in majore, subhirsuta, ex geniculis similiter adversa, gustu fatuo: *flosculi* candidi, stellati, minores: *Semen* in pericarpis non diffimile.

Locus.

In uliginosis ad sepes & vias, itemque in vineis & hortis inter olera passim provenit, & per totum fere annum florēt.

Hæc planta ratione loci aliorumque accidentium magnitudine adeo insigniter variat, & faciem mutat, ut pro diversis à Botanicorum vulgo habeatur. Hinc *Alfinem* marinam *Dod. Ger. Park.* pro eadem habeo. J. Bauhinus suspicatur *Alfinem* marinam *Dod.* convenire posse cum *Alfine* Plantaginifolia: & dubitat an Dodonæus exhibuerit figuram suâ *Alfines* marinæ: Siquidem imago quæ pro *Alfine* marina ab illo ostenditur à Lobelio pro *Alfine* majore ac passim nascente accipitur.

Nos Dodonæum *Alfinem* cruciatam marinam intelligere suspicamus.

- A. 21. *Alfine longifolia* uliginosis proveniens locus J. B.

F. B.

Radicalis est tenuibus, serpentibus. *Caules* pedales, quadrati, infirmi; ad quorum genicula *folia* bina, Gratiolæ foliolis paria, minora, nec per ambitum serrata, in acumen definita, gland. nervo unico medium decurrente, circa medium latiora quam in Gramine leucanthemo minore, cui tamen *flores* satis similes, aut *Alfines* vulgaris, extremis hærent ramulis, stellati, albi. Cæterum foliola *florem* ambientia quinque sunt viridia, alba autem decem & præterea apicis.

Locus.

In palustribus putridis & rivulis provenit non raro. Petala huic in flore decem revera non sunt, sed duntaxat quinque, usque adeo ad unguem fere fissâ ut decem videantur, & minus cauto facile imponant.

- * 22. *Alfine inapeto flore seu unicaulis nectiflora* Morif. prælud.

Morif.

Caules producit triunciales, quorum nodis apponuntur bina *foliola*, & regione disposita, mucronata, Lingue passerinæ similia. In caulium summis nascuntur *flores*, singuli quinque petalis albis, ad medium bifidis constantes, aliarum hujus generis more, qui vix interdum lucente sole conspicuntur, propter tenuitatem partium. Hoc valde rarissimum est pluribus *Lychnidum* speciebus. Crescit in arvis, inque sylvis humidis & udis. Quam plantam intelligat nescimus.

Locus.

* 23. *Ocy.*

- * 23. *Ocyroides Lychnitis reptante radice* J. B. *Lychnitis mona repens* C. B. *Ocyroides Lychnitis* Col.

Col.

Radice tenui admodum firmatur, parum sub terra descendente, atque circum reptante, ex qua plures fruticant viticuli, rotundi, incani, hirsuti, bina *foliola* singulis geniculis hærentia habentes, quæ in imo minorâ sunt, deinde majora in medio vinculo, quod contra evenit in plantis ab radice statim foliatis ante caulis eruptionem; ut in Theophrasto legitur, hirsuta, carnosa, incana, *Lychnidi* similia, sed magnitudine & formâ *Ocyroides* Polemonii dicti. Cujus etiam, sicut & aliarum congenerum ritu *flores* edit Aprilis atque Maio mensis candidos, quinque foliis bifidis constructos stamina intus quinque lutea habentes. Junio *semina* in oblongis pericarpis mollibus, cartilagineisque perficit, fulva, angulosa, hirsutaque. Pericarpia vero non calice obducta sunt ut in *Lychnidibus*, sed tantum basin quinque foliolis constructum ut in *Alfine* habent. *Radix* admodum vivax est, idèque multum fruticat, terramque ipsius comâ operit.

Sapote ac frequens oritur in monte D. Mariæ virginis appellato, locis humentibus petrosis. *Locus.*

Sapor plantæ dulcis est; quare non ineptè Herbariorum semellarumque vulgus ad eliciendum lac copiosum utitur; atque plantam sicuti cætera olera jusculis admixtis ovīs disruptis decoquant; non sine Piperis atque Amaraci modico, vel (ut alii solent) in placentam efformant, ejus usum magnum lactis copiam provenire experimento se habere asserunt. Ab hac lactis eliciendi facultate Herbaris Neapolitanis vulgò *Herba Lactaria* dicitur.

- * 24. *Alfine Bononiensis non aculeata* Bocconi.

Boco.

Humi procumbit, atque *cauliculis* tenuibus, rigidulis, geniculatis, in plures ramulos distributis prædita est, circa quos *folia* tenuia, angusta, Trichymali leptophylli æmula, densò stipata invicem coherent, quæ in senescente planta dum contrahuntur aculeata videntur. *Flosculi* albi & *capsula* aliarum more.

Bononiæ & ad vicum Chantilly observavit Autor.

Locus.

- §. 3. *Alfine petalis integris, aliæque miscellaneæ incertæ sedis.*

1. *Alfine minor multicaulis* C. B. *minima* Ad. Lob. *Dod. Ger. J. B. aquatica minima* Park. *The least Chickweed.*

Tota facie *Alfine* minori seu mediæ similis est; [Lobelio in Ad. Anagallidem admodum præfert] verum per omnia minor, tenellis ramulis & hirsutis donata; *foliis* minimis *Alfines* mediæ minoribus, nigricantibus, paulum hirsutis, pediculo brevissimo nixis, & *flore* similiter albo: *Semen* in pericarpis minutissimum, rufum.

Folia hujus plantæ Serpylli folia referunt: *Flos* quinque petalis indivisis constat, unde ab *Alfine* majore & medio nullo negotio discernitur.

In iisdem cum præcedentibus locis invenitur, non raro etiam muris innascitur.

Locus.

Alfine minor Lini capitulis C. B. *petraea* Ger. Park.

Mihi sanè à præcedente non videtur diversa.

Alfine minor foliis rotundis C. B. *Alfines minoris aliæ species* Thal. nobis incognita, q. apud Tholm.

- * 2. *Alfine Alpina glabra* C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Ex radice albidâ, oblongâ, fibris capillata *cauliculis* plures, ique palmares, tenues, levos, rotundi & geniculati in ramulos aliquot, hique in alios divisi, produnt: qui *foliis* pallide virentibus, Lini formâ, sed brevioribus & acutis, binis ex adverso suis cinguntur. *Flores* plures, albi, staminibus aliquot donati, pedicellis infidentibus, & caliculis prodeunt, capitulis minuto semine repletis succedentibus.

Hæc locis saxosis humidis gaudet, quam copiosè circa balneum Sultzbergense in Marchionatu Locui observavimus.

- * 3. *Alfine Alpina juneco folio* C. B. Park.

C. B.

Ad palmi altitudinem accedit: ejus *cauliculus* statim à radice in duos, hique in alios ramulos breviores dividuntur; inter quos unus vel alter semipalmaris exurgit, in summate *florem* unum sustinens, vel is uno alterove pediculo donatur, & calibet unus, siquæ albus, pentapetalus, laxis magnus, ex calyce prodiens infidet. *Folius* est capillaceus, viridibus, rigidis & inordinate dispositis Julio floret. In Helveticis & Genevensium montibus reperitur. Nobis in montibus illis non occurrat.

- A. 4. *Alfine tenuifolia* J. B. An *Alfine nodosa Germanica* C. B. prod. Park.

Radices habet numerosas, albicantes, lignosas, multifidas: ex quibus surgunt *cauliculi* palmares & sesquipalmares, aut etiam altiore, teretes, ramosi; ad quorum nodos *folia* bina nascuntur, Tunice minima, longa & tenuia; *Flosculi* fastigiis hærent ramulorum pediculisque longiusculis & foliorum finis

finu ortis. * Alines tertie Fuchsi minores, candidi, stellati. Sapor huic plantae nullus conspicuus. Lino, cachartico-cusfi flor. similis est. In arvis ad margines collum Gogmagogi, & ericeti Triplov in agro Cantabrigienfi provenit, necnon alibi in eodem Comitatu. J. Bauhino Monpelli in agris Aprilis florens occurrat.

A. 5. *Alfne Plantaginifolia* J. B. & nobis. An *Alfne fontana* Ger? i. e. *aquatica media* C. B. Park? *Plantaginifolia* Chikwech.

E. radice tenui fibrillis numerosis tenuissimis capillata, cauliculis fundit plurimos, dodrantales, teretes, tenues, humi procumbentes, geniculatos, ramosos, brevi lanugine hirsutos ut fere obtutum fuit. Folia ad radicem parva, pediculis longiusculis infidentia, in caulibus minora, pediculis brevioribus, ex adverso bina, nonnihil productiora & acutiora quam Alines vulgaris, in quibus praecipue notabiles sunt nervi secundum longitudinem decurrentes, plantagineis similes, quinque plurimum, in averfa parte elati & facile conspicui. Flosculi in caulium & ramulorum divaricationibus singulis singuli, pediculis uncialibus & longioribus infidentes, parvi, albi, pentapetali, petalis integris, acutis, minime bifidis ut in Alfine vulgaris, quinque calicis foliis longis, angustis, acutis circumvallati. Vasculum seminale quale fere. Alines vulgaris, fastigiatum, feminibus copiosis parvis, nigris, splendens, ad renis figuram accedentibus repletum, summa parte per maturitatem se aperiens, Lychnidis more.

Planta haec nullo reque sapore neque odore notabilis est.

Floret mense Maio Junio, & semen brevi ad maturitatem perducit. In sylvis caeduis & sepium aggeribus frequens occurrat, locis praesertim uliginosis.

Tempus & Locus.

* 6. *Alfne Latoides* Sicula Bocconi. *Alfne palustris minor folio oblongo* C. B.

Hujus plantulae subrepentes, geniculati & invalidi cauliculi humi sparguntur. Folia quoad substantiam seu texturam & figuram, non numerum, quadrantens ad Loti Libycæ Dalech. five Tri-foli velticari five halicacabi Cam. folia accedunt. Flosculi, capsula & semen Alines vulgaris modo verticillatim cauliculis ambiunt.

Locus.

Prope Catanam in palustribus & humentibus locis invenit Paulus Boccone.

C. Bauhino sic describitur.

Radice est tenui, oblonga, capillaceis fibris praedita: cauliculis frequentibus tenuibus, humi fufis, & subinde ad internodia fibris le firmantibus: foliis oblongis angustis, pallidis, binis ex adverso nascentibus: flosculis parvis, racemi modo junctis, & tenuissimis pedicellis infidentibus, quibus semen minutum succedit.

Folia hujus non respondent descriptioni Bocconi, ut nisi ipse affirmaret eandem esse praecedenti, mihi quidem non videretur. Ego in Catalogo plantarum Angliae Alfinem palustrem minorem folio oblongo C. B. Alines rotundifoliae five Portulacae aquaticae nostrae & Ger. emac. synonymam feci. Verum si recte descripta fit C. Bauhino flosculis racemi modo junctis, & tenuissimis pedicellis infidentibus, fallus fui; quamvis recte descriptio conveniat.

* 7. *Alfne facia* Paronychia secunde Matthioli Bocconi.

Boccon.

Tribus aut quatuor ramulis humi jacentibus, Alines foliis numerosis, copiosis etiam flosculis in summitate coherentibus donatur, ad formam accedens Paronychia secunda Matth. Annua est planta.

Locus.

Exit passim in maritimo litore Modicae civitatis. Suspicor hanc plantam eandem esse Millegrae minime.

* 8. *Alfne maritima longius radicata* Herniarie foliis Bocconi.

Boccon.

Radice nititur pro plantae modulo longa, crassa, dura, Caryophyllorum ac Lychnidum more, adnatis enim appendicibus quasi ramosa, aut potius multis modis furcata: Ab hac Cauliculis denso cepite plures gignuntur, circa quos folia sunt varia; uni quidem [in Sicilia] Herniarie formae & magnitudine; alteri vero Alines maritimae Neapolitanæ Col. Floret & semina sunt proflus Alines vulgaris. Capsulas non observavit Autor.

Aliam hujus generis tantam pingit P. Boccone quam inscribit *Alfinem maritimam alteram angustis foliis*.

A. 9. *Saxifraga palustris* Anglica Park. *Alfne palustris foliis tenuissimis*; five *Saxifraga palustris* Alfnefolia Ger. emac.

Radice nititur alba, multiplici, fibris majusculis donata. Folia quae ad radicem graminea, angustissima, uncialia aut leucuncialia. Caulis ex eadem radice plures, palmares, tenues, infirmi, glabri, crebris geniculis intercepti. Ad singula genicula folia ex adverso bina, angustissima, brevina, acuta, inferiora digitum longa, superiora brevissima, sedentibus in foliorum albis glomerulis foliolorum minutissimorum velut ramulorum germinibus. Floret in summis caulibus & ramulis Alines florum situ, pediculis semuncialibus, tenuibus, majores quam pro plantulae modo, albi, pentapetali petalis concavis acutis, & calice quinquepartito. Stamina in medio flore decem alba cum apicibus concoloribus capsulum circumstant Alines simile, semina parva, per maturitatem obscure rubentia continent.

Locus.

In palustribus mense Julio floret.

* 10. *Saxifraga*

* 10. *Saxifraga Bavarica* Park. Ponæ.

Humi se spargit ramulis plurimis teretibus tenuibus, in alios minores subdivisis, foliis crebris ad singula genicula binis, angustis, oblongis, crassiusculis, pallide virentibus. In ramulorum summitatibus singulis singuli flores, calyce & foliolis albenibus composito obvallati, pentapetali, nivei, petalis acuminatis. interdum fimbriati & purpure dilutius tincti, stellae in modum expansi, cum flaminibus in medio pallidis. Semen valculis parvis & rotundo oblongis includitur minutum, compressum, nigrum, splendens. Radix parva, alba, albis in terram descendens.

A. 11. *Alfne pusilla pulchro flore*, folio tenuissimo nostras: seu *Saxifraga caryophyllodes pusilla*, flore albo pulchello.

E radice simplici furculosa cauliculis fundit numerosos, tenues, teretes, infirmos & humi procumbentes, geniculatos, foliis ad genicula binis adversis cinctos, angustis, vix dimidium digitum longis, & basi latiore in acutum mucronem sensim desinentibus, Caryophyllorum in modum; versus summitates in ramulis aliquot sparsos, qui flores gestant candidos, pulchellos, pentapetalos, longis pediculis nixos, in divaricationibus caulibus & ramulorum eodem modo flos quo Alines vulgaris, apicibus intus rubentibus. Succedunt Vascula Alines amula semine referta exguo ruffo. Nullo insigni neque odore, neque sapore excellit.

In montosis Eboracensibus prope Sattle, necnon Derbentibus copiose.

Locus.

* 12. *Saxifraga Antiquorum quibusdam J. B. magna Matthioli* Ger. Caryophyllus Saxifragae C. B. *Saxifraga major* Italorum Matthioli Park.

J. B.

Digitis parvi magnitudine five crassitudine observavimus radicem lignosam, palmo longiorem in numerosa capita divisam, unde stolones pullulantes innuunt, palmares & longiores, geniculati, foliis ad juncturas binis ex adverso positos, Hyssopi similibus, minutis amicti. Flos unicusque stolonis cacumini infidet unicus, multis in medio staminibus, & calyce albedo, semunciali, stiris viridantibus virgato, inferius angustiore.

Ex hac descriptione Lychnidis species esse videtur.

Locus.

Rara est haec planta, nec nobis unquam occurrit vel in Anglia vel in transmarinis regionibus, quicquid dicat Lobelius. J. Bauhinus ex Galia Narbonensi habuit.

* 13. *Caryophyllus sylvestris strigosus*, vel *Caryophyllus sylv. flore minimo* C. B. *Saxifraga Antiquorum* Lobelii Park.

Lobelii sententia eadem est praecedenti, verum strigosior ob locum; non est ergo sufficiens ratio cur Bauhinus eas separet. Lobelius tamen memoria lapsus puto, cum magnam hujus copiam in Anglia provenire scribat; Nobis enim nusquam visa aut audita est.

14. *Arenaria* J. B.

J. B.

Delicatulæ plantula, vix palmaris, ex radice longiusculis albis, crebris geniculis intercepta, ramulis satis frequentibus proferent tenuissimos: folia ad radicem multa, uncialia; & geniculis inferioribus circumposita, semuncialia longiora, sed insignis tenuitatis, una cum minoribus quibusdam adjunctis; at per articulos bina; in superioribus vero radiatim penè disposita, brevina minutaque ut nihil supra, verticillis imita. Hirsutem interdum per coliculum exhibet, extremique ramis florem Spargulae album, minorem, calyci infidentem viridi, foliolo.

15. *Rubia linifolia aspera* C. B. *Juncaria Salmanticensis* Clus. Park. *Juncaria* J. B. Clus.

Habet in singulis geniculis bina folia ex adverso sita, Asperulae odoratae foliis quodammodo similia, breviora tamen & Lini latius foliis non absimilia: frequentes ramuli ex alarum sinu prodeunt similibus foliis praediti, copiosos, paleaceos candicansque proferens flores: semen deinde exile nigricans. Radix tenuis est, candicans, non vivax, sed singulis annis semine deciduo novellæ plantæ enascuntur illo ipso anno etiam sub finem mensis Augusti.

Provenit locis arenosis inter vineta, secundo à Salmantica milliari. Floret Julio: semen Augusti gustu maturum est.

Locus & Tempus.

* 16. *Caryophyllus saxatilis* Ericae foliis umbellatis corymbis C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice tenui lignosa, contorta & reclinata, cauliculi plures, geniculati, rufescentes, semipalmares atolluntur: ad quorum exortum foliola brevina, angusta, ericæ familia, & ad genicula singula bina, brevissima & rigidiuscula: cauliculorum summitatibus, veluti umbellae ex corymbis compositae, infident, unde flores candidi ex quatuor, aliquando quinque, foliolis constantes prodeunt.

D. Magnoli flores semper pentapetalos observavit, inque descensu montis Caputadus à las Cambréttes Junio cum flore frequentem vidit.

Locus & Tempus.

In Gallo-provincie locis saxosis in monte edito prope Vigan reperitur.

T t t t

* 17. *Caryophyllus*

- * 17. *Caryophyllus saxatilis ericaefolius ramosus repens* C. B. *saxat. ericaefol. ramosus repens*, aut *ei similis* Park.

C. B. prod.

Hic infar musci clavati per terram repens ex radice caulem lignosum emittit, in ramos plures & hos in alios subdivisum, quos folia exigua Erice folis familia cingunt, quorum summitatibus flores copiosi, nivi, magni, elegantissimo spectaculo insident.

Ex Pyrenais. Huic floribus rubris, sed majoribus, folisque ad cauliculos longioribus & latioribus ex Hispania habemus.

- A. 18. *Spergula purpurea* J. B. *alpineformis* sive 5. cap. 436. lib. 2. Ger. emac. *Sagina* *Spergula minima* Park. *Alpine* *Spergula facie minor*, sive *Spergula minor flore subcaerulea* C. B. *Purple Spurrey*.

J. B.

Radice est singulari, longâ, crassifusculâ, apophyses quasdam è lateribus emittente, sapore betaceo. Caulis multi, per terram ipsam, dodrantales & minores, in ramulos divisi, ad quorum singulos nodos folia stellatim adnascuntur. [Quamvis folia caulium nodos stellatim ambiere videantur, curiosi tamen rimanti duo tantum plerumque folia apparebunt ad singula genicula, ex eorum autem finibus reliqua oriuntur,] angusta, acuta, quam *Spergula* vulgaris breviora, obscure viridia, semuncialia circiter, plurimum glabra, raris hirsuta, quibus ad exortum velut squamulae duae albae ut in Polygono circumponuntur. Sapor herbaceus. In divaricatione ramulorum *stefculi* singuli; in summis ramulis etiam cauliculis ad singulos nodos singuli oriuntur, purpurei, Anagallidis phaeo-niceae floribus similes, è quinque foliolis compositi, alii recti expansi, alii penduli ocellis, calice quinquefolio, oblongo, herbaceo, subhirsuto; pediculis oblongis hirsutis nixi. Semen in capsulis co-noidibus, per maturitatem in tres carinas dehiscenibus, minutissimum arenæ instar, fuscum aut rufum.

In arenosis & glareosis frequens; Maio & Junio mensibus floret. Quarit C. Bauhinus, annon hæc fit Asterias seu Stellaria *Lagd.* i.e. Aster. sive Stellaria. Monspeliensis *Park.* D. Morisonus duarum aliarum *Spergula* specierum meminit, solo semine à vulgari differentium, quorum tituli,

1. *Spergula annua*, semine foliaceo, nigro, circulo membranaceo albo cincto.
2. *Spergula annua*, semine compresso foliaceo minore, in medio fusco, circulo pariter albo cincto.

Utraque hæc species Autore nostro detecta fuit in arvis segetalibus circa Rupellam, & in arvis arenosis intra septa *Chambors* litis.

Verum cum *Spergula* marinæ semen foliaceum sit & fuscum cum circulo foliaceo albo, cavendum ne multiplicentur *Spergula* species, ut rectè monet D. *Magnol* in Botan. Monspel.

- A. 19. *Spergula* J. B. *Sagina* *Spergula* Ger. emac. *Sag.* *Spergula major* Park. *Alpine* *Spergula dicta major* C. B. *Spurrey*.

J. B.

Palmaris & sesquipalmaris est planta, ad cubiti etiam altitudinem excrefcens: caulibus multis teretibus, frequenter geniculatis, subhirsutis, ramosis. Folia ad singulos articulos numerosa, radiatim ut in Galio caulem ambiunt tenuitate quoque pari, sed nequaquam ita rigida, verum flaccescentia; superiora cum colico leviter hirsuta, averia parte sulcata, sapore nullo evidente. Capitula in ramulorum fastigiis multa, singula singulis pedicellis donata (quorum unus aut alter deorsum pendet, alii surriguntur, ut in *Holoste* *Caryophyllo* *arvensi* *Tab.*) *Alfines* similia, hirsuta, quæ in *stefculos* albos è quinque foliis integris compositos explicantur, *apocicum* luteis; quibus succedunt *vascula* *Alfines*, *semina* continentes pusilla, nigra. Radix subest singularis, recta, raris fibris albis donata.

Inter segetes ubique ferè nimis frequens.

- A. 20. *Spergula marina nostras* J. B. *marina* *Dalechampi* sive 4. cap. 463. lib. 2. Ger. emac. *Alpine* *Spergula facie media* C. B. *Sagina* *Spergula minor* Park. *Sea Spurrey*.

J. B.

Crassiflore est radice quam mediterranea *Spergula*, ex qua caules similiter multos proferit, palmares & pedales; ad quorum genicula nascuntur radiata in orbem folia, *Spergula* jam dictæ modo, crassifuscula, fassa. Ramulorum cacuminibus flores è calycis hirsutis erumpunt, similes quoque formæ sed colore purpurascens [apud J. Bauhinum legitur luteo, errore forte. Scribat aut Typographi, neque enim unquam vidi *Spergulam* flore luteo, aut de ea audivi.] Vascula nonnihil turbinata semen continent foliaceum.

Adco similis est *Spergula* purpureæ in Mediterraneis nascenti, ut aliquando totam diversitatem loco natali inputandum censui; verum postea semen hujus compressum & planum esse animadvertens, sententiam mutavi.

In salis palustribus & maritimis passim provenit.

- * 21. *Alfne* *Betica* Clus. Park. *Alfne* *Symphyti* *petrai* *capitulis* C. B.

Clus.

Caulis simplicissimus & singulari donatur, interdum multiplici, geniculato, pedis dodrantem alto, subrubente, aliquot ramulis prædito; foliis latis angustis, secundum petiolos tamen latioribus, & extrema parte mucronatis, dorso magis emittente, nullâ lanugine obfusus alterius instar, sed lavibus & saturatè virentibus, geminis semper ad singulos nodos ex adverso nascentibus: extremi ramuli

multi velut capitulis instar *Symphyti* *petrai* onusti erant, quæ oblongis & purpureis floribus repleta: radix medicocris, candida.

Circa *Xeres de la frontera*, aliisque *Beticæ* locis observabat Clusius.

Locus.

- * 22. *Alfne* *maritima* *Neapolitana* Col. Park. *maritima* *flore rubente* C. B.

Col.

Folia è angustissima, nec latitudine viticulis ipsas, in quibus hærent geniculatim bina, superantia, ipsaque cruciati ordine ex foliato geniculo prodeuntia, longitudine pollicari & majore: flores habet in summo è longis petiolis prodeuntes cum calyce foliato, ut in congeneribus, colore flavo-virentes, fructu oblongo & semine similibus. Radice admodum tenui, fibrillis divisa, candicante, ex qua in orbem repunt viticuli fruticantes, humi jacentes, sed cum florent resupini. In-bent viticuli medium stamen, ut in congeneribus.

Oritur in maritimis Austro expolitis circa Neapolin Italice urbem.

Locus.

- * 23. *Saxifraga altera* Alpin. exot.

Alpin.

Ab una radice multis affurgit *surculis*, longitudinis dodrantalis, tenuissimis, ex intervallis geniculatis, ex quorum singulis geniculis utrinque ex opposito bina foliola exeunt, tenuissima, longa, in acutum admodum desinentia *Caryophylli* minimi foliis proxima, sed minora tamen & tenuiora, Tunice minimæ verius similia, aut sola, aut una cum ramulis binis tenuissimis ex eisdem furculorum geniculis itidem prodeuntibus: in summis tamen verò *stefculis* purpurei, parvis *Caryophyllis* non dissimiles emicant, & in furculorum cymis parvorum ferè umbellarum modo, quibus *semen* minutum, nigricans succedit. Radix longa est, in acutum desinens, lignosa, utrinque demittens aliquot radicales longas, tenues, fibrosas, per latum in terræ superficie actas: Tota planta inodora est, gustu modice astringit abique ulla amaritudine aut acrimonia, siccata. Ex *Creticis* semini-bus Alpino nata est.

- * 24. *Alfne* *Alpina* *cauliculis nudis* *prolifera* C. B.

Neque describit, neque synonyma addit, dumtaxat quarit, an sit *Saxifraga* 3. Col.

Alfne *stolonibus* Tab. Ger. *aquatica minor* & *fluviatilis* C. B.

Nobis incognita & suspecta. Videtis ejus iconem & descriptionem apud Tab. & Ger.

- A. 25. *Alfne* *rotundifolia* sive *Portulaca aquatica* Ger. emac. *aquatica minor* *folio oblongo*, sive *Portulaca aquatica* Park. *Water Purslane*, or *round-leaved Water-chickweed*. *Anagallis* *Serpillifolia* *aquatica* J. B.

Plurimis fibris albenibus è geniculis in terram demissis radicans. Caules palmares, ceretes, *Johnsoni* infirmi, rubentes, foliis vestiti crebris, ex adverso binis, *Portulacæ* *arnulis* sed longè minoribus, ex quadratis, angusto nimirum principio paulatim dilatatis, & in extremum rotundum desinentibus, glabris, non crenatis, luteo-viridibus. Flores in alis foliorum singulorum singuli sedent, nullis pediculis, sex purpurantibus foliolis compositi, quibus succedunt *vascula* subrotunda seminibus repleta, minutis rufis.

In palustribus & aquis ubi per hyemem aquæ stagnant, per totam Angliam frequentissima. Hanc olim habuit pro *Alfne* *palustris* *minoris* folio oblongo C. B. verum nunc mutata sententia pro *Alfne* *palustris* *minoris* *Serpillifolia* *ejusdem* eam habeo, sed neque hujus descriptio per omnia respondet, nec enim nostræ folia sunt *Serpillii* multò minorâ. Plenam & accuratam hujus plantule descriptionem vide apud J. Bauhinum lib. 29. cap. 113. Sub finem æstatis floret.

Tempus.

- A. 26. *Alfne* *palustris* *Portulacæ aquaticæ* *similis*. An *Alfne* *aquatica* *varietas* J. B? An *Alfne* *palustris* *Serpillifolia* Ger. emac. *Small water Chickweed*, by some called *Blincks*.

Radix plurimis fibris capillaribus constat. Caules inde emergunt plures, rotundi, rubentes, in terram reclinati & subinde radices agentes, duorum triumve digitorum longitudine, ramosi & crebris geniculis intercepti; quos vestiant folia ad nodos bina opposita, pallide virentia, ad *Serpillium* vulgare accedentia, verum angustiora pro modulo suo & longiora, fassa crassa, pallide virentia. Versus caulium summitates ex alis foliorum egrediuntur *stefculi*, aliis ex singulis pediculis femuncialibus singuli, aliis plures in eodem communi pediculo, perexigui, pentapetali, albi, quibus succedunt *vascula* tricocca, semina tria rotunda nigra continentia, quæ in tres carinas per maturitatem dehiscunt, & semina ostendunt: Carinule deinde se contrahentes semen suum cum impetu ejaculantur. Sapor plantæ amaricans.

Amat loca humida & palustria, sed nec aridiora aspernari vere præsertim pluvioso: observavi. Locus.

Hæc planta est, ni fallor, quam in *Prælad. Botan.* describit Morisonus sub titulo *Portulacæ* *minimæ* flore albo. Est autem plantula singularis & sui generis.

Descriptione *Portulacæ* exigue five *arvensis* *Camerarii* cum nostra hujus herbule diligenter collata, eandem omnino judicamus plantam.

* 27. *Alfine palustris Serylli folio* Bocconi.

Bocci.

Parvis est foliis, carnosis, Gratiolæ Hyssopifoliæ angustioribus, ad cauliculorum humi jacentium nodos binis ex adverso positis: Floribus in foliorum sinu rubentibus, exiguis capsula & semine Allines vulgaris. Integra planta dimidia palmæ magnitudine vix aequat.

Locus. Locus palustris circa Syraculas nascitur. A præcedentibus diversa videtur.

* 28. *Alfine palustris minima, flosculis albis, fructu Coriandri exiguo* Mentz.

Unciæ quadrantem non superat. Foliola Lentis magnitudine longa & lata. Flosculi vix conspicui. In Boruffia locis udis crescit.

Locus.

CAP. XIII.

De *Lyfimachia purpurea spicata*.

A. 1. *Lyfimachia purpurea spicata* Ger. Park. *purpurea, quibusdam spicata* J. B. *spicata purp.* forè Plini C. B. *Purple spiked Willow-herb, or Toote-strife.*

J. B.

Plures spargit radices digitales, lignosas, albas. Caulis ad hominis altitudinem latiore solo adulescent, rigidi, in alas divisi, angulosi, subrubentes. Folia plurimum bina ex certis intervallis, alias terna, Saligna, quàm lucæ Lyfimachiz strictiora & saturatius viridia, acuminata, sicco gustu. Flores in flicis dodrantalibus aut brevioribus, è pluribus velut verticillis compositis; hilari purpuræ oculos perfringunt; quorum singuli fenis foliis constant, flaminibus concoloribus medium occupantibus, ex caudiculis oblongis striatis subpurpureis, in duodecim segmenta divis.

Præcipue notabile est in hoc flore, quod petala non exeant ex imo calice circa basin vasculi seminalis (quod in eodem forè occultatur) sed è summo calicis margine, ut statim patebit ea avellentium cum jam marcescere incipiunt.

In palustribus & ad fluviorum ripas abundè provenit. Estate floret.

Aqua hujus destillata ad vulnera, puncturas & fuscillationes oculorum, necnon ad obscuritatem aliaque eorum vitia præsentaneum est remedium autore Parkinsōno; specificum est in inflammationibus.

Locus.

Viter.

* 2. *Lyfimachia purpurea 2. sive minor* Clus. *Lyf. rubra non siliquosa* C. B. *purpurea Pannonica* J. B. *minor rubra sive purpurea* Park. *purpurea minor Clusii* Ger. emac.

Clus.

Humilior est præcedente, cubitalem altitudinem ratò superans: Caulis illi teneriores, graciliores, quadranguli, cacumine in plures ramulos ex adverso inter se nascentes divisi. Folia vulgaria minora & angustiora, sibi invicem etiam opposita, lenta & quodammodo gummosa, deinde nonnihil acrimonia & amaritudinis exferentia. Quæ in summis ramis nascuntur confusum habent ordinem, neque seriem ullam servant: inter quæ calyculi emergunt rariores, minores, neque adeo barbati, aut verticillorum instar caulem ambientes ut in præcedente, plerumque hexagoni, ex quibus flos prodiit hexapetalos, ruber, aliquot flaminibus ex umbilico prodeuntibus. Radix dura, lignosa, non repens ut in superiore, sed ex eodem corpore multos caules singulis annis proferens, & subinde lateribus se propagans, multique fibris inherens.

Provenit multis Pannoniæ locis in humidis pratis & Danubii insulis. Floret cum vulgari Junio & Julio.

Locus.

* 3. *Lyfimachia rubra minima* Clus. *linifolia purpureo-cærulea* C. B. *purpurea sive rubra minima* Park.

Clus.

Dodrantalis est altitudinis. Statim secundum radicem ramulos in latera fundens, graciles, virides, frequentibus foliis angustis instar foliorum Lini, sed brevioribus obitos: inter quæ nascuntur funiculosque, interdum gemini calyculi, longiusculi, quales ferè in præcedente, è quibus emergit flosculus quinque petalis confans, ex purpurea cæruleis, quibus defluentibus succedunt capitula membranacea caliculis inclusa, exili semine candicante plena. Radix longiuscula, fusca, aliquot fibris donata.

Gulielmus Mera Clusio ostendit, ex Italia rediens in itinere lectam.

CAP.

CAP. XIV.

De *Trifolio spinoso* Cretico.

Trifolium spinosum Creticum C. B. Clus. Park. Ger. emac. *aculeatum Creticum* J. B.

R. Arum est hoc Trifolium (inquit J. Bauhinus.) Cretæ munus, cui caulis in ramos alternatim orundos, creberrimos, angulosos, denso in minores ramulos divaricatos; hutniq. fufos, striatofque dividitur: ubiq. verò quæ rami fursculi, dividuntur duo exeunt pedicelli breves, oppositi, singuli folia terna, parva, oblonga, in acumen spinosum definentia glabraque suffutantes; iisdemque divaricationibus subfunt, adunci, rigidi, mordaces, deorsum spectantes aculei [Clusio ad iisdemque divaricationibus subfunt, adunci, rigidi, mordaces, deorsum spectantes aculei] Superis verò ex ipso singulos nodos, quatuor spinule, binis superne, totidem inferne spectantibus. Superis verò ex ipso ramorum coitu pediculus exit brevis, cui ex calyce viridante emicans infidet flus amœnus, magnus, purpureo-violaceus, Lyfimachiz speciosa similis è quinque foliis compositus, medium obfidentibus apicibus luteis. Siliqua quatuor aut quinque costis canaliculatis, latiusculis ad mucronem turbinate coccinibus constant, semine in singulis contento lato rufio.

Semen hujus misit ad Clusium Honorius Belli 'Ogbrige' nomine.

CAP. XV.

De *Caryophyllo marino*.

Hæc planta pentapetala quidem est, verum quæ semen producat, nudumne an vasculo inclusum nondum discernere potuimus, revera quamvis diligenter quasivimus nullum hactenus semen in ea invenimus, quo tamen proculdubio non caret, ut nec alia planta quæcunque.

A. 1. *Caryophyllus maritimus minimus* Ger. Lob. *montanus minor* C. B. *Caryophyllus flos apyllocaulos vel juncus minor* J. B. *Gramen maritimum minus* Park. *Thist, or Sea-Pulp-flower, or Sea-rushion.*

J. B.

Folius est Serpentinæ priusquam floreat, brevibus duarum unciarum, ubi verò caulis excrevit & floret quatuor vel etiam quinque unciarum, & paulo latioribus: radice crassa, non brevi, ut vult Dodonæus, in planta sicca rubente, ubi folia protrudit in aliquot capita divita, ex reliquis veterum foliorum quasi capillata: Caulis primò aliquot unciarum, deinde palmaris, tenuis, infra capitulum (quod Scabiofæ ovine accedit) vagina longiuscula ab ipsi capituli basi enascente, & deorsum ad digitalem longitudinem producta inclusus. Exterior facies capituli constat foliolis membranaceis, exteriore virentibus, interius argenteo colore lucentibus. Totum capitulum scæter membranaceis foliolis lucentibus, inter quæ exortuntur flores in calycibus summa parte membranaceis, quinque petalis purpurantibus compositi, cum totidem staminulis eisdem annexis apices albentes gestantibus. Semina nondum in conspectum nostrum venerunt, nam quæ pro feminibus habet J. Bauhinus membraneo umbilico, florum calyces sunt & vascula etiam, ut opinor, feminalia.

In palustribus maritimis inque scopulis ad mare per totam Angliam ubique frequentissima habetur.

Hac (ut rectè Lobelius) Angli & Belgæ arearum margines ornant; est enim vivax admodum, denso cæspite tentum operit & per totam æstatem floret.

2. *Caryophyllus montanus major flore globofo* C. B. *Caryophyllus flos apyllocaulos vel juncus major* J. B. *Caryophyllus Mediterraneus* Ger. *Gramen maritimum Mediterraneum majus, Statice quibusdam* Park. *Great Thist.*

J. B.

Præcedenti eadem, vel valde similis, caules dodrantales emittit, rectos, enodes, quorum uniuscujusque cacumini (quod uncialis & longior vagina membranacea obvolvitur) flos infidet item glomeratus, Schoenoprasii ferè similitudine, ex albo purpureo, foliacearum squamarum vallo circundatus. Radix longa, lignosa, teres, crassiuscula in multa capita dividitur, uter terram proximè magna seges foliorum emergit, gramineorum, glaucorum, latitudine paulò subinde variantium.

Parkinsōnus caulem non prorsus nudum esse affirmat, sed duobus parvis preterbrevibus foliis ad nodum quem habet unicum cinctum, quæ præter aliorum omnium foliorum normam non sursum crescendo attolluntur, sed deorsum vergunt. Præterea flores non unà omnes ut etiam multos simul aperit, sed eosdem plerumque singulos, alios post alios, ut diu sit antequam totum capitulum desolueret.

In locis Mediterraneis & à mare procul remotis oritur. Nos propè Moguntiam Germaniæ urbem invenimus, & alibi etiam in Germania frequens habetur. Consultè si placet J. Bauhinum: unde C. Bauhinus non sine ratione montanum eum denominavit.

Cæterum licet Dodonæus usum in medicina nullum habere testetur, sed flosculos in coronis solum gratiam aliquam obtinere dicat, Dalechampius tamen saporem totius Statices plantæ astringentem perhibet, ac facultatem habere ad miculum usq. desiccandi, & erumpentium humorum impetum

Locus.

imperum cohibendi, five trita admoveatur, five succus ejus bibatur; Dysenteris succurrere, men-
fium abundantiam, sanguinis e naribus profluvium sistere, sanguinem excreantibus opitulari, de-
nique vulnerariam esse, & maligna ulcera ad cicatricem perducere.

* 3. *Statice Americana* Park. Sea-Gilly-Flower, or Thrift of America.

Folia habet superiori familia, sed obscurius viridia, nonnihil splendentia, duobus secundum longitudinem decurrentibus nervis, micromibis obtusis. *Calliculi* pariter tenues confusimile flosculorum glomerum gestant, colore tamen albo, et membrana erumpentium, quæ deorsum circa caulem reflectitur. *Radix* longa, paucis fibris donata.

LIBRI DECIMI NONI
SECTIO SECUNDA.

De Herbis pentapetalis foliis in caule alterno aut nullo ordine positis.

Herbæ flore pentapetalo aut polypetalo, foliis in caulibus nullo aut alterno ordine positis, sunt vel vasculo seminali.

(*Simplicis*, i. e. non diviso in locamenta, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur; *Rose*
Hayo, calice bivalvi; foliis crassis, levibus, extremis subrotundis; *PORTULACA*.

Bicorni: foliis in nonnullis speciebus crassis; SEDUM.

Triquetra, seu è tribus carinis composito, flore

N. B. Sedum latissimo sensu accipi pro planta quacunq; pentapetala aut. polypetala vasculo bicorn, imò plantas etiam succulentas multifloras complecti; à nobis autem hoc in loco tum à succulentis multifloris, tum à plantis vasculo bicorn foliis minus succulentis, quales sunt *Cotyledon*, *Sanicula gutrata* & *Saxifraga alba dicta*, distinguitur.

Notata dignissimum est plantis plerisque crassas & succulentas in petrosis & ficioribus provenire, ibidemq; sine humore diu durare; cujus ratio esse videtur, quòd folia cuticula densiore minimeque porosa, quæ humorem evaporare non sinit, involvantur.

§. 1.

- A. 1. *Sedum minus teretifolium album C. B. minus, folio longiusculo tereti, flore albo J. B. minus Officinarium Ger. Vermicularis flore albo Park.*

J. B.

Vermiculari huic nomen fecerunt *folia*, quæ pinguibus casorum putrescentium vermibus sunt simillima, alternatim in *caulibus* spithameis & dodrantalibus disposita, atrovirentia, vel punctis crebris guttata. *Flores* conferti velut in umbella, stellati, quinque foliis constantes, interne albis, *apicibus* multis atro-purpureis umbilico conoidem albidum, circumstantibus. *Radix* tenuis fibrosa.

In hoc Sedo nullam percipio acrimoniam, quicquid dicat in *Adversariis* Lobelius.

Locus.

In veteribus muris & tectis non raro invenitur. Mensibus æstivis flores promit.

- * 2. *Sedum minus teretifolium alterum C. B. J. B. minus 2. Clus.*

Clus.

Hujus *folia* præcedentis similia sunt, sed frequentiora & densius in caule stipata, in muris & maceris etiam nascens, sed priore minus frequens, humi procumbens & fibris subinde se firmans.

3. *Sedum parvum folio circinato, flore albo J. B. minus folio circinato C. B. Vermicularis diffusum Park.*

Lugd.

Radix est brevi, capillata & pallida, gracili, in exigua terra & parietum rimis hærescente: *ramuli* plurimi, quatuor digitos altos, perquam ipsæ congestis: *foliis* numerosissimis, crassis, teretibus, albicantibus seu glaucis, confertissime stipatis, gustu sanis, cum levi quadam adstringente: *flore* in virgulis tenuibus candido, copioso: *semine* exiguo, subrotundo.

Locus.

Circa Mopselum, Gunevam, Lugdunum, &c. in muris & rupibus copiose oritur.

J. Bauhinus & Clusius folia hujus Sedi min. acris foliis comparant, quibus paulo crassiora & candidiora sunt.

- * 4. *Sedi minoris albi Mopsellana species major, folio acuto J. B.*

J. B.

Parietinis hæret passim Mopseliensis & Nemaufensis Sedum quoddam satis magnum, *caulibus* crassiusculis, frequentibus ex una radice subulocentibus; quos *folia* vestiunt *Sedi minoris vulg. flore luteo* foliis similia, sed majora, crassiora, longioraque, in acumen desinentia. *Floribus* ornatur albis.

Floret loco natali mense Julio.

5. *Sedum Alpinum ericoides purpurascens C. B.*

C. B. prod.

Ramis est palmaribus, lentis, flexilibus, dense geniculatis, per terram sparsis; quos *folia* brevia, crassiuscula, *Ericæ* formæ vestiunt, & hi in plures alios duarum triumve unciarum & etiam breviores dividuntur, hique foliola frequentia, sibi se invicem incumbunt & rotundiora habent. In singulorum summitatibus, velut ex squamoso calice *flor* satis magnus purpurascens, ex quatuor, aliquando quinque, foliis, & aliquot in medio staminibus compositus insidet.

Ex horto Dei habuit C. Bauhinus.

- A. 6. *Sedum Alpinum Ericoides caeruleum C. B. J. B.*

C. B.

Ex præruptis jugis ac faxis humidis propendit, *radicem* habens oblongam, fibrosam, rufam: *ramos* plures, foliolis quam in priore brevioribus, crassis, cinereis, velut Sanamunda 2. *Clus.* vel *Ericæ Alexandrina* compactis cinctos. Singulis cauliculis umbellulis, foliaceis *flor* magnus, coerules, quadrifolius, aliquot *staminibus* brevibus donatus insidet.

In rupibus ad latum Septentrionale montis *Engleborgh* copiosissime provenit. Primo vere, nimirum Martio mense floret. C. Bauhinus in Alpibus Rhæticis, inque Gothardi summitatibus, & in Valesia ad thermas Leccentes supra Gemme invenit. *Florum* magnitudine & eleganti colore coerulesco oculos reficit & delectat valde: rarissima sane est plantula, cujus *flor* præcox in frigidissimis illis montium jugis & rupibus humidis ver ipsum ævertat: verum an ad Sedi genus referendum sit dubito cum *flor* explicet quadrifolium, vasculum autem seminale non observaverim.

Locus & Tempus.

- * 7. *Sedum Alpinum minimum, foliis cinereis, flore candido J. B. Sedum Alpinum album foliolis compactis C. B. Sed. minus 9. Clusii, minimum Alpinum muscoides Park. Sedum Alpinum 3. Clusii Ger. emac.*

Compactis & sibi invicem insidentibus est *foliolis*, minimis, rigidulis, crassis, cinerei coloris ad cæruleum quodammodo tendentis, ut tota planta (quæ acidi saporis est) nihil ferè nisi muscus

muscus quidam videatur: *Pedicelli* è medio foliorum exeunt duas panè uncias longi, graciles, juncei, in quibus terni plerumque *flores*, pentapetali, candidi, cum aliquot intus *staminibus* luteis. Cum in semen abeunt *flor* cauliculi aliquantulum excreverunt. Mirum in modum propaginibus serpit & radices agit *Cotyledonis* alterius ritu, integros cespites, cujusdam musci instar, interdum occupans.

In Baldo, Brailio & Monte frædo sive Pilaci juxta Lucernam reperitur: inque præruptis *Sneeben Locu* & *Sneberg* locis inter faxa. Julio & Augusto floret.

J. Bauhinus *cauliculis* tres, quatuorve uncias altos huic attribuit, fili instar graciles, hirsutos, raris *foliis* angustioribus donatos: *radices* lentas, lignosas, crassiusculas, nigricantes.

8. *Sedum montanum minimum Caryophylli folio, lacteo flore. An Sedum muscosum J. B?*

Denso cespite terram operit. *Folia* habet graminea, angusta, acuta, glauca, non pilosa, neque crassa, Caryophylleorum similia, sed multis numeris minorâ, & pro magnitudine etiam breviora, confertissima: è quorum medio exsilit *cauliculus*, vix duos digitos transverfus altus, obscure rubescens, villosus, brevibus & rubentibus foliolis vestitus, unum & alterum in summitate *flor*em gestans, candidum, quinque foliolis rotundiuculis, tenellis compositum, cum *staminibus* in medio luteis.

In montibus non longe à Bolzano supra Tridentum, Martio mense florens nobis observatum *Locui* fuit. A præcedente specie diverſum videtur, cui tamen in multis persimile est; ipso florendi tempore ab eo satis distinguitur.

- * 9. *Sedum muscosum J. Bauhinus his verbis describit,*

Cespites totos operit luxurie fecunda, Sedorum in morem, radicularum reptatu. *Folia* majora quam Sedi Alpini cinerei, acutiora, molliora, muscum terrestrem imitata. *Coliculus* ex umbilico natus, unciam unam aut duas altus, foliolis crebrioribus vestitus unicum plerumque in fastigio gerit *flor*em magnum.

Propè rivulos in Alpibus crescere dicitur.

Sedum montanum persissimum luteolis floribus *Park.* A Sedo muscoso J. B. fortè non differt: descriptio enim convenire videtur. *Flor*em ei attribuit pallide luteum.

Locus.

- * 10. *Sedum Alpinum grandiflorum Park. Alpinum Saxifragæ albæ flore vel grandiflorum C. B. minimum Syriacum luteolo flore, Saxifragæ albæ, J. B. minus flore amplo Ger. An Sedum Alpinum IV. Fr. Gregorii Rheginensis Col?*

Lob.

Omnium [Sedorum] huic longè minimo, ex Syria asportato *folia* quam superioris [Sedi minoris majoris facie & foliis Lob.] & petrai montani Sedi minora. *Cauliculis* scissuram æquant, in quibus luteolis *flor*es majores quam pro plantæ modo, Saxifragæ albæ aut Sedi petrai montani. *Radix* implicata, fibrata.

- * 11. *Sedum Alpinum rubro magno flore C. B. minus montanum flore rubro Park. Aircoides montanum Lugd.*

- A. 12. *Sedum parvum acre flore luteo J. B. Sempervivum minus vermiculatum acre C. B. Vermicularis sive Illecebra minor acris Ger. Illecebra minor sive Sedum 3. Dioscoridi Park. Wall-pepper, or Stonetrop.*

Obvium in muris est, capillaribus radicularum fibris appensum, unde ramuli plurimi palmares aut breviores, tenues oriuntur, *foliis* exiguis admodum, densitate cum longitudine ferè palmari. *Flores* in extremis ramulis plures, lutei, quinque foliis radiatis constantes, *apicibus* in medio similitur. Sapor plantæ acris.

In muris, tectis & aggeribus ficioribus passim reperitur.

Locus.

- * 13. *Sedum minimum lateum non acre J. B. Sempervivum minus vermiculatum infidum C. B. Illecebra infida Park.*

Cord.

Coliculis & foliis multò minoribus & exiliioribus constat quam præcedens. *Flores* habet illius similes, cum quinque exiguis acuminatis in medio apicibus semini ferendo natis, hisdemque decem staminibus circumvallatis, non tamen illius modo umbellam seu capitulum constituentes, sed deinceps ab umbellulis aut longioribus coliculis adnatis utrinque alterno situ exeunt.

Idem cum priore acris locis invenitur.

Locus.

Ad multifloras pertinet & non est hujus loci, verum ibi per inadvertentiam omisissum.

- A. 14. *Sedum minimum non acre flore albo, White flower'd Stonetrop, or Wall-Pepper.*

An à præcedente [12.] aliter quam floribus colore differat mihi non constat, nec enim utraque inter se studiosè contuli.

In sterilibus Suffolciæ, toto ferè itinere à Yarmouth ad Dunwich oppida plurimum observavimus: nec minùs abundat in rupibus Westmorlandicis & Lancastrensis juxta lacum *Windermere* dictum.

Ver.

Vires.

Vermicularis herbe stupendas vires in Scorbuto Castrensi expertus est cum incredibili successu D. Below interne in decocto, & etiam externe applicat in contracturis membrorum, in ulceribus & gingivis corruptis. *Ephem. German.* An. 6. & 7. Obf. 22. D. Taucerd. Robinson nobis suggestit. Eandem observationem habui à D. Palmer ex dictatis D. Hermann.

* 15. *Sedum Alpinum bispidum*, fere *spinosum*, flore pallido J. B.

J. B.

Multos dodrantales fere *caules*, tenues emittit, *foliis* vestitis alternante situ, semuncialibus, perangustis, acuminatis, ex viridi pallentibus, spinulis per margines asperis, qualia prope terram multa reptantem inferiorem caulium partem ornant. *Ramuli* in quos *caules* superius dividuntur, *florem* in acuminem gestant singuli Sedi montani minimi lutei parem, pallentem, *apiculis* in medio multis. Succedit unicuique *capitulum* Lini simile, minus, turbine bifurco patente, e quo concussu excidit *semen*, longè copiosissimum, minutissimum pulvisculi instar, colore nigrum.

Locus.

Ex monte Calcaris, item Gothardo attulit J. H. Cherlerus.

* 16. *Sedum Siculum maritimum* *vermiculatum*, flore Saxifragie albe, semine villosio Boccon.

Boc.

Hæc plantula Sedi aut Kali speciebz annumeranda venit; *Caulibus*, *foliis* acutis, & vermiculatis illis omnino permissis. *Flores* promit Saxifragie albe bulbifera: *Semen* villosum, utriculo inclusum, non ab simile Semini pentagono, quod in Gelseminio Peruviano conspicitur.

Locus.

Frutescit ut plurimum Thymi capitati modo in maritimis ad granarium Agrigentinum.

* 17. *Sedum minus* xi. Clusf. S. *Alpinum gramineo folio*, lacteo flore C. B. *minimum Alpinum gramineo folio* Park.

Clusf.

Longiora nonnihil habet *folia*, graminis modo angusta, dura, viridia, levia, subacidi initio saporis, deinde ingrati. Unicus aut alter inter *folia* erumpit *cauliculus*, lavis, gracilis, junceus, trium fere unciarum longitudinis, raro major, in quo unicuique, interdum bini sunt *stipules*, superiore majores, candidi, medio lutei, quinque folioli, cordis ut vulgò pingitur formam referentibus praediti.

Locus.

Serpit & hoc reliquorum instar, in Sneeberg & vicinis jugis invenitur, sub finem Junii & Julio isthuc florens.

* 18. *Sedum montanum gramineo folio alterum* Park.

Park.

A. præcedente crescendi modo, foliorum parvitate, cauliculorum floriferorum altitudine parum differt: præcipua differentia est in floribus, quos plures in summis caulibus profert, colore pallide luteos, eoque petalis non cordatis sed integris compositis.

Hanc speciem à nemine antè se exhibitam ait Park. verum nec ubi sponte nascatur, nec à quo aut unde habuit nos certiores facit.

* 19. *Sedum Alpinum flore pallido* C. B. Park. *minus* 6. fere *Alpinum* i. Clusf. *parvum montanum luteum* J. B. *Alpinum* i. Clusfii Ger. emac.

J. B.

Caulis unum pluresve erigit, palmarem, dimidio nonnunquam minorem, *foliis* crebris vestitum Sedi minoris lutei vulg. minus acutis, planioribusque, qualia etiam per terram sparsa caulibus imo haerent: superius dividitur in *ramulos* satis frequentes caulibus, qui *flores* gestant pulchellos, majusculos, ex luteo colore aliquantulum pallentes, pentapetalos, *apicibus* luteis. *Radicalis* summa fere tellure vagantur, & subinde novas plantas producant, subinde terram subeuntes. Sapore est valde excitante.

Locus.

Provenit in monte Baldo, in monte Pilati & Gothardo: in Sneeberg aliisque Striacarum Alpinum jugis, in Tauro monte atque Judenberg crescere scribit Clusius; flore sub finem Julii & Augusto. In descensu montis Capoladen à Los Cambreres non procul Monipelio invenit D. Magnol Julio mensis florentem. Vide Botan. Monipf.

A. 20. *Sedum minus Alpinum luteum nostras*.

Radix huic extrinsecus nigra, multis fibris prædita, in quamplurima capita, que ut in aliis Sedi speciebz densè cespitem terram operiunt, dividunt. *Folia* ut plurimum longiuscula, angusta, plana, pallide virentia, glabra & nonnihil splendens, raris ad margines spinulis donata, apice acuto. *Caulis* semipalmares & nonnihil altiorem, teretes, hirsuti, crebris foliis vestiti, tres aut quatuor, aut etiam plures gestant in summitate *flores*, luteos, pentapetalos, plurimis punctis croceis circa umbilicum notatos, *stamina* lutea cum *apicibus* croceis continentes. Flos cum expanditur decapetalos videtur, quò quingue calicis folia floris petala ordine interjacentia. *Vasculum* seminale bicornè; *semina* exigua, oblonga, ruffa. In nonnullis plantis folia que ad radicem breviter sunt, latiuscula, & Paronychia foliis nonnihil similia.

Locus.

Ad latera montis Ingleborougj juxta aquarum scaturigines frequens: invenitur & in Hardknott & Wrense Westmorlandiæ montibus, & alibi prope Shop vicium in eodem Com.

A. 21. *Sedum*

A. 21. *Sedum Alpinum trifido folio* C. B. *Alpin. laciniatis Ajuga foliis* Park. *Sed. affinis tri-fulca Alpina flore albo* J. B.

J. B.

Summo cespite vagatur, magnūque spatium occupat, terre appressis *caliculis* tenuibus, fuscis, & quibus nascuntur *folia* uncialia, in trifidum tridentem latiusculum, Chamæpteros minorem, densantia, subhirsuta; alia in oblongum utriculum glumulosum convoluta, lanugine, pinnata granum Avenæ asabre referunt, trifidulis illis foliis subinde obvallata: *Caules* surgunt quidam teretes palmares, superius in pediculis aliquot, [quibus foliolum indivisum pusillum appositum] diducti, quorum uniuscuique *floribus* gestat Spergule parem, albidum, hirsutum, & *vasculo* succedente parvo, semihibus pleno, quod circumdat *florum* calix lacinis denticulatus.

In montibus Cambrobritanicis, ut Snowden, inque Eboracensis ut Ingleborougj copiosissimè *Locus*. oritur, invenimus & in Jura monte, & alibi in transiariis.

22. *Sedum tridactylites Alpinum majus album* C. B. *Tridactylites Alpina* J. B.

C. B.

*Radix*em habet tenuem, capillaceam; *cauliculus* semipalmarem, purpurascētem, nonnihil pilosum, in ramulos plures tenues & fragiles divisum: *folia* ad radicem tenuia & mollia, lata, (in ramulis minuta) in tres lacinas primum, deinde in alias divisa. *Flores* in ramulorum summis albi, quinguefolii, totidem *staminibus* donati; quibus *capitula* subrotunda, longiuscula semen minutissimum continentia succedunt.

Ex Baldo monte habuit C. Bauhinus.

2. Simile, sed foliis latoribus, & in ternas primum profundas lacinas divisus, hisque in minima S. Tridactyl. Al- pen. pallide luteum C. B. tenuiora segmenta sectis, *caulibus* pedalis, *floribus* pallide luteis, in humidis montium Pyrenæa orum natum habuit idem.

3. Aliud cauliculo rotundo, semipalmari, pilis levissimis asperis; *foliis* parvis crassiusculis Sedi S. Trid. Alp. tridactylitis rectorum modo divisus, totumque caulem alternatim basi sua cingentibus, qui in summitate in ramulos dividitur, & singuli *stipulam* candidum fide minorem sustinent, *capitulaque* ut in C. B. præcedente succedunt. Ex Taurero Aultræ monte habuit. Habeo inter plantas ficas Sedi tridactylitis Alpini speciem majorem circa Monipeliolum collectam, *caule* dodrantali, summâ parte in aliquot ramulos divisum, in quibus flores candidi, succedentes vasculis magnis. Hanc eam esse putamus quam describit Joan. Bauhinus sub Tridactylitis Alpina titulo, his verbis,

Palmaris interdum & major multo est planta, *folia* plerique humi fundens, interdum unciali longitudine ac etiam multo minora, per extremum tripartita; alia verò nullam agnoscunt divisionem, ut que in cauliculis sunt, in ramulos paucos divaricatis. *Flores* parvi, *vascula* magna: rari dicitur ut Agerati purpurei propagatur.

23. *Sedum tridactylites Alpinum minus* C. B. *Sedum Monipeliense & Pyrenæum laciniatum* Park.

Ad radicem parvam repentem & nigricantem, *folia* plura, exigua, viridia, simul compacta, superne in crenas profundas, communiter ternas, rarius plures, divisa: ex quorum medio *cauliculus* unus vel alter, tenuis aliquando divisus, paucis & exiguis foliolis cinctus trium quatuorve unciarum exurgit, cui *stipuli* terni, quaternive pallidi, quinguefolii, multis *staminibus* donati, singuli singulis pedicellis insident: his *calices* parvi semen minutum continentes succedunt.

Hoc in montium Lupi & Calcaris rupibus collegit C. Bauhinus: nos quoque eandem plantam *Locus*. habemus in monte Lupi collectam, quæ aliorum Sedi minimi generum modo fere propagat in plura capita, & foliolis plurimis coarctatis composita, eaque arcu stipata, ut densè cespitem terram operiant. *Folia* minutissima sunt, lata, summâ & latiore parte in tres, nonnunquam & plures lacinas divisa. Huic titulum imposuimus *Sedum tridactylites Alpinum minus, hirsutum*.

Huic congener aut forte idem est

24. *Sedum Alpinum* III. Fr. Gregorii Rheginis Col. *secunda varietas*.

Cui *radix* fibrosa, tenuis, *folia* in summo binis incisuris divisa: *Caules* majores quam Chamæptiles: *Vascula* Sedi tridactylitis rectorum, singula vel bina in eodem caule.

Prima varietas ab hac differt; est autem *radix* multa, fibrosa, ex fusco rufescente: *foliis* non densis & in caput efformatis, sed divaricatis, ex pediculo tenui in latitudinem ampliatis, lingue effigiem imitans, majoribus duplo quam Chamæptiles, uti sunt & *caules*, in quorum summo unicuique bini sunt flores. Ex flica descripsit Columna.

A. 25. *Sedum tridactylites rectorum* C. B. *Tridactylites rectorum flore albo* J. B. *Paronychia rufescente folio* Ger. *foliis incisfis* Park. *Rue-whitlow-grass*.

Radix tenui simplici furculosa nutrimentum haurit. *Caulis* plerumque unico assurgit tereti, tenui & infirmo, ramoso, rubente, altitudine palmari, aut paulo humiliore altiorve pro loco in quo nascitur. *Folia* priora oblonga, simplicia, alia vero sine pediculis calici apposita, pinguia fove succulenta, pallida, hirsuta, tactu glutinosa, in tria segmenta ceu digitos divisa, & interdum in quina: verum quæ in summis caulibus sunt, iterum simplicia & indivisa sunt, alternatim posita. In summis caulibus & ramulis longis pediculis insident *stipuli* parvi, albi, pentapetalis petalis subrotundis, minimè fissis, & *calicibus* oblongis hirsutis quinguepartitis. *Vasculum* seminale in summo bicornè, infra calicem floris in ventrem rotundum turgescens Oxycanthæ fructum refert. Tota planta ad tactum viscosa est.

In

Locus &
Tempus.
Vires.

In muris & tectis locis ruderatis & ficcioribus copiose provenire solet. Floret mense Maio, & brevi semen perficit, inde radicitus exarefcit.

Herba infusa in cervisia tenui seu leptomera, & per aliquot dies pota, absque ulla evacuatione sensibili folliculis medetur, humorem abluendo, dolores mitigando, tumores discutendo, & ulcerosos exsiccando. D. Boyle, de utilitate Philosph. Nat. ad Medic. p. 203.

§. 2. *Plantula quadam Sedi nomine à Columna descriptæ & depictæ, quas tamen ad aliud genus pertinere censet.*

- * 1. *Sedum Alpinum* F. Gregorii Reginsei, 1. Col. Alp. exiguis foliis C. B.

Col.

Radice[m] habet tenuem admodum, æqualem, ex fusco rubentem, quinque uncias longam, ex cujus cespite, qui prius novellæ plantæ caput fuit, ramos duos vel tres edit, tennes, cannabini filii crassitie, ex fusco rubentes, raris exiguis foliis, angustis alternatim interceptos, & in summo in densum foliolorum capitulum, quod dimidiam unciam diametro æquat, desinentes: quibus vetustis alios ex illis producit ramos, eodem ordine regerminantes, ut plantulam censamus esse multorum annorum; ex ramis verò in terram procumbentibus iterum radice[m] fundit similem, sed hirsutam, quod non in prima observatur radice. Florem non habebat, sed inter ramulos superiores binos petiolas observavimus fructum habere, ex calyce prodeuntem quinque-foliato, oblongum, cartilagineum, nec absterilem nimis fructui Lychnidum aut Armeriarum, sed semine longè ab omnibus differens, quod binum intus, oblongum, ovali figurâ continet, colore ex fusco rubescens, cavum intus, sed antequam dividatur veluti parvum & nigrum Tritici granum. Sapor in ficca parum acris apparuit. Folia non admodum carniosa aut vermiculata videntur.

Sui generis planta esse videtur.

- * 2. *Sedum Alpinum alterum* ejusdem. *Sed. Alp. angustissimo folio, carneo flore* C. B.

Col.

Priore majus est, ejusdem effigiei, nisi quòd nova germina foliorum supra vetustiora emicant immediate longiorque *cauliculis* tennes, atq. paleares, [sequuntur] longos duos vel tres in singulis foliorum cespibus exierit, in quorum cacumine florem, [interdum duos] ex calyce virenti, apicibus quinque diviso promittit foliorum quinque in summo filorum cordis figurâ. *Radix* tenuior & brevior ex cespite cinereo, fusca, & etiam ex procumbente ramulo exit. *Folia* eodem modo quo superiori densa, in caput conglobata sunt, supra cauliculis elata.

Ex ficca descriptit Columna.

§. 3. *Seda aliquot è C. Baubini Prodro[m]o, quorum descriptiones nimis breves & generales, nec iconibus illustratæ.*

- * 1. *Sedum saxatile hirsutum purpureum* C. B. Park.

Plantula est triuncialis, *radiculâ* capillacæ; *cauliculo* tenui, leviter piloso, cujus summities in breves ramulos dividitur, qui singuli florum purpureum sustinent: *Folia* ad radicem plura, hirsuta & Lente minorâ.

Ex Pyrenæis allatum est.

- * 2. *Sedum saxatile atrorubentibus floribus* C. B. Park.

Hoc tres, quatuorve uncias non excedit, *radiculam* habens exilem, longiusculam; unum alterumve *cauliculum* biunciale, *foliis* paucis, exiguis, longiusculis alternatim vestitus, *foliis* atro-rubentes, velut in umbella dispositos sustinentem.

- * 3. *Sedum saxatile variegato flore* C. B. Park.

Radice est capillacea; *cauliculis* plurimis, tenuibus, biuncialibus, per terram repentibus, & fibellis capillaribus terræ adherentibus: *foliis* multis, pallide virentibus, subrotundis, Lente minoribus vestiti. E ramulorum summis pedicelli plures, capillacæ, oblongi exurgunt; singuli *florum* quadrifolium, varium, album, purpureum & atrorubentem sustinent, eleganti spectaculo, cum plantula hæc cespitis mucicque instar saxa exornet.

Inter Valesiam & Augustam vallem in monte Slesburgh dicto copiose provenit.

Ob florem tetrapetalum aliò quàm ad Seda referenda videtur hæc planta.

- * 4. *Sedum Alpinum foliis crenatis asperis* C. B.

Radice est capillacea repente; *cauliculis* tenuissimis, semipalmatis, etiam brevioribus, raris palmatis, in summo in ramulos aliquot secis: *Folia* habet longiuscula, angusta, acuminata, crenis utrinque exasperata, & parte averâ ciliatis. *Flores* quadrifolii, purpurascens & flaminibus donati cauliculis sustentantur, quibus *capitulum* subrotundum, membranaceum, apice donatum, minutulum *semen* continens succedit.

Julio mense floret in ascensu montis S. Bernardi majoris & Gothardo.

Hoc etiam, cum florem tetrapetalum habeat, ad aliud genus pertinere videtur.

5. *Sedum*

5. *Sedum arvense flore rubente* C. B.

Radice est lignosa, fibris capillata: *cauliculis* aliquot palmatis, rotundis, rugoso rufescente cortice tectis, qui in ternos, quandoq. plures, ramulos (quorum aliqui recurvantur) dividuntur. Hos *folia* longiuscula, angusta, succulenta sine ordine ambiunt. Ramulis superioribus flores plures, vulgaris Sedi floris similes, sed rubentes insident, *seminibus* vulgari simile succedit. Non longè Basilea in agris Hunenegenisibus Autumno jam exsiccatum reperitur.

Locus.

6. *Sedum Alpinum floribus lateis maculosis* C. B. *Sedi minoris generis foliis lateis vel croceis maculosis* Geln. fra.

Consule Gesnerum.

CAP. III.

De Seda foliis latioribus minus succulentis serratis aut crenatis &

§. 1. De *Cotyledone dista*.

Cotyledon à figura folii acetabulum referente ἀκτύων Dioscoridi Anglicè a *Saltuer*, est enim *vestigia* acetabulum sinus in quo caput femoris vertitur, & in genere quodvis cavum. Falluntur ergo (inquit Jo. Bodeus) Botanici maximi nominis, quod nomen hoc accepisse putant, quòd planta hæc folia habeat circumacta in orbem, concavitate[m] humani umbilici forma leni descensu referentia, nec talem formam *Cotyledoni* tribuit Dioscorides à quo describitur primum genus, &c.

Cotyledon ergo propriè accipitur de primo genere seu Umbilico Veneris vulgari. His autem plantis de quibus nunc agimus Umbilici Veneris nomen melius convenit quàm *Cotyledonis*: nam eorum multa foliis in globulos compactis umbilicum seu oculum referunt, ad instar Sedi majoris, cujus folia ἀκτύων ὁμοειδὲς *merystipiti*.

1. *Sedum serratum alterum foliis longis angustis. An Sed. Pyrenæum serratum longifolium* Hort. Blas? *An Santicula montana longifolia serrata* C. B? *An Sed. serratum majus foliis trium quatuorve unciarum* J. B?

Longitudine & angustia foliorum, fortè etiam & aliis accidentibus à Seda serrato vulgari differt.

Invenimus in Alpium præruptis non longè à *Penticha*, postea in horto Regio Parisiensis cultum vidimus, utrobique Autumnali aut Hyberno tempore, unde nec flos, nec caliculus seminale nobis conspicuus est.

Eandem plantam esse suspicamur quæ in Cat. Horti Reg. Paris & Horti Leydensis, inq. Prælad. Bor. Morisoni *Santicula Alpina crenata umbilico pallido* dicitur, cujus infra è Morisoni Præl. Bot. descriptionem dabimus.

2. *Sedum serratum* J. B. *Cotyledon media foliis oblongis serratis* C. B. *Cotyledon alteri Matthioli* Park. parad. Cor. alb. *versicoloribus floribus* ejusdem in Theat.

J. B.

Tenuis, nigra est *radix*, subinde productis fibris latius se propagans. *Folia* plurimùm per terram sparsa, rarius humo se tollant, Sedi, pinguis, oblonga, extremo rotundo, atque etiam quadam in acutum desinentia, unciam unam aut duos longa, colore glauca, argutissimis in ambitu denticulis rigidulis, reliquique folio candidioribus crenata, sapore strenuè adstringente: è quorum medio exurgit *caulis*, palmum unum aut alterum altus, foliosis, in alas aliquot divisis. *Flores* albi, petalis quinque non mucronatis sed subrotundis, circa umbilicum punctulis rubentibus notatis constant, umbilico viridi J. B. [potius flavo] apices croceos habentes.

In montibus Tyrolensibus & Helveticis, inque Saleva & Jura Geneva vicinis observavimus.

Locus.

- * 3. *Cotyledon altera minor* Park. *quoad icon. Cotyled. altera 4. five Matthioli* Clus. *Cotyled. media foliis subrotundis* C. B.

Clus.

Huic numerosa & conferta sunt *folia*, oblongis ligulis similia, crassiuscula, mucronata, nonnihil per ambitum crenata, candicante, acido & subadstringente gustu: è quorum centro seu medio foliorum exortu *caulis* interdum cubitalis, plerumq. pedalis duntaxat assurgit, superiore parte hirtus, brevioribus *foliis* inordinatè nascentibus septis, summo fastigio ex singulis foliorum alis pedicellos emittens, quibus insident bini aut terni *flores*, albi, pentapetali, interne veluti sanguineis guttis aspersi, umbilico pallido & splendente, decem staminibus cincto. *Semen* continetur in capsulis, exile, nigrum. *Radix* subest fusca, tenuis, fibrosa, cui secundum matrem multe alie in orbem adnascuntur plantæ, ut integrum cespitem aliquando regans vulgaris Sedi majoris instar.

Unum

Nascitur

Locus.

Locus.

Locus.

Nascitur non modò in *Sneberg*, sed & in reliquis Austriæ & Stirie Alpibus, saxis & scopulis inhaerens, in quibus floret Junio & Julio.

Dubitat J. Bauhinus an hæc non eadem sit *Sedo* serrato: verum si icon proba sit, non erit illi eadem, cum floris petala acuta pingantur; quæ illi obtusa & subrotunda sunt: descriptio etiam hujus non usquequaq. illi respondet. An *Sedum* serratum majus f. B?

* 4. *Cotyledon altera* V. Clus. *Sedi species frivæ Cotyledon altera Escheriana, lanugine alba, hirsuta foliis* J. B. *Cotyledon media subhirsuta floribus punctatis* C. B.

Clus.

Præcedenti affinis est, sed mollius, angustioribus & longioribus foliis, non dentatis, sed alba duntaxat lanugine hirsutis, minus etiam incanis, brevioris crassiorisque pediculo, & multis foliis septo, quæ plerumq. tam superne quam inferne nonnihil hirsuta sunt; paucioribus floribus hinc inde secundum caulem ad singulas alas sparsis.

Locus.

Observevit Clusius hoc genus in Escherianis jugis mense Junio suis floribus onustum. Miror C. Bauhinum *Sedum* foliis minoribus albicantibus serratis synonymum facere, cum Clusius expressè scribat hujus folia minime dentata esse.

* 5. *Cotyledon minor foliis subrotundis serratis* C. B. C. *Bauhini* J. B. *Cot. alter minor folio subrotundo* Park.

C. B.

Radix subest tenuis, fibrosa, fusca; circa quam folia multa, semiungue minora, non ut in præcedentibus oblongis ligulis similia, sed subrotunda, margine crenato, crassiuscula, candicantia & nonnihil adstringentia: è quorum medio *caulis* semipalmaris, quandoque palmaris, subsuper, minimis & paucis foliis cinctus assurgit: in cujus summo pedicelli flores multo quam in prima specie minores, pentapetalos cum apicibus in medio subsistentibus, qui albi, aliquando punctis rubentibus aspersi, nonnunquam extrinsecus lineis tenuis foliola floris percurrentibus, ita ut flores pallide purpureascentes appareant: hos capitula exigua nigra semen continentia sequuntur.

In Helvetiorum Alpibus ipsis saxis ac scopulis adhæret. Junio & Julio floret.

Locus & Tempus.

6. *Cotyledon frivæ Sedum serratum latifolium montanum guttato flore* Park.

Radix hujus filamentis pluribus nigricantibus composita, eodem modo se diffundit quo sui generis relique, maxima capita seu gemina protrudens è plurimis foliis non in ocellos conglobatis, ut in *Sem-pervivo* majori & *Sedo* serrato, sed in superficie ferè planam Rose amulam expansis, congesta. Sunt autem folia cum adoleverint majora, latiora & tenuiora quam cujusvis præcedentium, pediculis uncialibus, latiusculis donata glabra, obtuse viridia, inferius tamen per maturitatem rubentia, præcipue secundum venulas seu nervos, quæ ubi unciam lata, longitudine ferè ad latitudinem fœsquialtera, circa margines crenata crenis rarioribus, ut denticulis crenas interjacentes latiores & obtusiores sint, mucronibus obtusis. E foliorum medio, Maio exeunte, emergunt *cauliculi* tenues, rubentes, foliis minoribus ad medium ferè cincti, ubi in ramulos dividi incipiunt, in quorum fastigiis, *foseculi* existunt numerosi, quinque petalis, exiguis aliquantulum acuminatis, interna parte dilutius rubentibus, plurimis punctulis sanguineis eleganter guttatis compositi, *staminula* carnis capitulum subviride obvallantibus, quod delapso flore extumescens fit vasculum seminale, in summo bicorni, semen continens pusillum nigricans.

Dux hujus species seu varietates habentur, altera flore majore, altera minore.

In hortis nostris frequentissima est: ubi tamen sponte ortur nobis nondum constat, est autem proculdubio montium incolæ.

7. *Cotyledon minor foliis rotundioribus, guttato flore.* An *Cotyledon altera olim Matthioli* J. B.

Planta quam hoc nomine intellectum volumus in hortulo nostro Cantabrigie aliquot annos enutrita est. *Folia* ea plana, ex oblongo & latiusculo pediculo ferè rotunda, imò (ni male memini) latiora interdum quam longa, circumcirca crenata, denticulis crenas interjacentibus magnis, quam in præcedente acutioribus, glabra & ferè splendens, minora & pallidius virentia quam præcedentis folia, nec adeò conferta.

Cotyledonem alteram olim Matthioli, quam huic eandem esse existimamus, J. Bauhinus sic describit:

Quicquid habet foliorum id omne per terram spargit: Sunt ea verò numerosa, pediculis uncialibus latiusculis, unde veluti ex cervice incipiunt dilatari, ut tandem circumscriptioe sint rotunda, pulcherrime crenata, semicircularis magnitudinis, crassiuscula, & ne vel siccata quidem corrugari solita. *Caulis* unicus, tenuis, septem vel octo digitorum tenues ramuloscos divisus, quorum extremis hærent unciali foliis donatus, superius in plures tenues ramuloscos divisus, quorum extremis hærent *foseculi* parvi, pallide rubentes, saturatioribus punctis sanguineis creberrimis aspersi.

Reperitur in montibus circa Conium & Gotthardum, utremque in Stirie Alpibus. f. B.

Locus.

A. 8. *Cotyledon aquatica hirsuta.* An *Sanicula Alpina aliquatenus affinis* J. B? An *Sanicula montana alterius species* 2. Clus? *Warty Kidneywort.*

Radice oblique sub terram agit, ubi locum invenit, satis crassam pro plantæ modo, fibras longas, albas, crebras emittentem. *Folia* in orbem spargit brevia, viridia, pilosa velut Auricule muris, pilis rarioribus, quatuor vel sex denticulis majoribus serrata, in acutum desinentia, unciam aut fœsculiam

fœsculiam longa, semenciam versùs mucronem lata. E foliorum medio *cauliculi* exurgunt palmares & altiores, teretes, pilosi, foliis nudi ad locum usque ubi in ramulos spargi incipiunt: gestant autem in summitate flores aliquot, quinque petalis albis, acutis, duabus maculis flavis propè ungues notatis compositos, *stamina* in medio decem, purpurantibus *apiculis* capitata continentes. *Vasculum* seminale crassum, bicorni, ut in reliquis hujus generis, semen parvum, rotundum, rufum.

Loca humida montium altiorum scaturit, ut rivulos & scopulos udos, & aquarum featurigines, Locus Saxifragæ aureæ modo. Ad latera montium *Snowdon*, *Carnedd-Llewellyn*, *Caderidris*, &c. sicut rivulos defluentes: necnon in montibus *Harckner* & *Wrensch* in Westmorlandia.

9. *Sanicula Alpina aliquatenus affinis* J. Bauhinus sic describit.

Ex *radiculis* sparsis capillaribus, dodrantalibus surgit *cauliculi*, sine nodis, cavis subhirsutis, superius in ramulos abeuntibus; quorum extremis hærent flores *Saniculæ* Alpinae guttate, quinque candidulis constantes *foliis*, *apicibus* cum bifido umbilico turbinato medium obtinentibus, circumjectis toti flori foliolis viridantibus. *Folia* per teriam sparguntur subhirsuta, unciam aut fœsculiam longa, sensim dilatata, femicircularia, serrata superiore potissimum parte, crassiuscula, gustu adstringente.

Reperit J. Bauhinus in rivulo fontis pulcherrimo, qui est in cacumine Vogeli montis, dicti *Balov*, Locus ubi florebat Augusto.

Descriptio satis bene convenit *Cotyledoni* nostræ aquaticæ hirsutæ, ut & locus, nonnulla tamen omiffa sunt: icon non respondet; folia enim non satis conferta & in orbiculato composita, neque pilosa pinguntur.

10. *Sanicula montana alterius speciem secundam* Clusius his verbis describit.

Saniculâ guttatâ minus est, angustiore folio & per extremum serrato, hirsuto etiam, & adstringentis gustus, coloris ex herbaceo pallefcens. E medio foliorum prodeunt *cauliculi* triunciales, nudi, qui circa summum fastigium in plures ramulos funduntur, candidis *foseculis*, *Saniculæ* guttatæ similibus, omnihus, verum nullis sanguineis guttis, ut illi, aspersis. Bifida succedunt ut in illa capitula exigua nigricans semen continentia.

Floret etiam Junio, in hortis Maio; in *Snealben*, &c.

Sanicula montana minor C. B. *prod.* in omnibus ferè cum *Saniculâ* mont. alterius specie 2. *Clus. Tempus.* convenit, exceptis *foseculis* punctatis: non dicit tamen cujus coloris puncta sint, si sanguinea. Clusiana *Sanicula* esse nequit; fin flava, ut in nostra *Cotyledone* aquat. hirsuta, non obstant quin Clusiana *Sanicula* dicta eadem esse possit.

Nos ergo pro eadem specie habebimus *Cotyledonem* nostram aquaticam hirsutam, *Saniculâ* Alpinae aliquatenus affinem f. B. *Saniculæ* mont. alterius speciem secundam *Clus.* & *Saniculam* mont. minorem C. B. *prod.* donec quis certiora docuerit.

11. *Sanicula Alpina crenata umbilico pallido* Hort. Reg. Paris. & Hort. Lugd. Bat. Morif. præclud.

Morif.

Species est *Saniculæ* montanæ guttatæ, cujus folia sunt oblonga, tenuia, serrata, è quorum medio foliis crenatis (Rose instar) septo exit *cauliculus* dodrantalis, ruber, sustinens plurimos flores albos, punctatos, umbilico pallido, quorum filiculi succedunt silique bifurcate.

12. *Sanicula montana rosea flore guttato* Hort. Reg. Par.

§. 2. De *Sedo foliis subrotundis dentatis Saniculâ dictâ.*

1. *Sanicula montana rotundifolia major* C. B. *San. Alpina guttata* J. B. *Sanicula guttata* Ger. Park. *Spotted Sanicle.*

Clus.

Multa habet folia circinata ferè rotunditatis, Saxifragæ aureæ foliorum æmula, longis pediculis inherentia, altis per ambitum incisuris serrata, sic ut minima folia tanquam digitata videantur, pingula, hirsuta, superne viridia, inferne aliquantulum exalbida, & valde hirsuta, adstringentis gustus: *Caules* deinde promit pedales, aut interdum ampliores, virides, hirsutos & nonnihil tortuosos, & in his folia superioribus respondentia. Summi caules in plures alas dividuntur, & singulis ramis infundunt terni aut quaterni flores, *Oxyacanthæ* odorem referentes, quinque foliolis albis, sanguineis punctis inferiore parte notatis constantes. Bifida *vascula* cum decem *staminibus* medium forem occupant, quæ matura exilè & minutum admodum nigrumque semen continent. *Radix* quodammodo ligumata superne, & crassiuscula, multis candicantibus fibris prædita est, & à lateribus propagines agit.

In Alpibus Helveticis, inque montibus Jura & Saleva propè Genevæ: Crescit etiam, autore Locus Clusio, in omnibus Austriæ & Stirie Alpibus, umbroso loco, &c. Floret Junio, in hortis etiam Tempus. maturis.

2. *Sanicula montana rotundifolia minor* Hispanica.

Minor est præcedente, foliis multis è radice exeuntibus, circinate rotunditatis, aut nonnunquam latioribus paulò quam sint longa, circini ore crenata, rarioribus crenis, Saxifragæ albæ in modum, laciniis aut segmentis crenas interjacentibus latis & subrotundis, minime acuminatis, ut in Saxifraga modo dicta, raris & brevibus pilis superne hirsuta, colore obtusè viridi, pediculis tenuibus

bus longis. *Cauliculi* & flores Sedi serrati montani latifolii guttato flore *Park.* quantum quidem memini.

Cantabrigiæ per multos annos hanc plantam alui quæ umbrosis delectatur, hortis facile affuefcit & se propagat, nec hyemes nostras reformidat, quamvis ex nomine Hispanicæ originis fit.

Sanicula rotundifolia crenata pilosa Hort. Lugd. Bat.

Quam pro non descripta habent præcedenti fortè eadem eff; nec enim illa à quoquam (quod sciam) hæctenus eff descripta, & nomen convenit.

§. 3. De Sedi foliis subrotundis crenatis *Saxifraga alba distila*.

1. *Saxifraga alba* Ger. *alba vulgaris* Park. *rotundifolia alba* C. B. *alba radice granulosa* J. B. *White Saxifrage*.

J. B.

Radix illi plurimis bulbulis, Coriandri feminis magnitudine, purpurantibus, amaris, tenuibus fibris inter se commissis constat, quamquam & aliis præterea fibris longioribus crassioribusque fit donata: *Caulum* proferit singularem nonnquam, aliàs ternos, quinos & plures, teretes, hirsutos, purpureos, ramulis brachiatis: quibus insident *flores* albi aliquot, quorum non idem omnium tempus florendi, quinque petalis subrotundis, non bifidis ut in *Alfine*, *flaminibus* luteolis & stylo vitidis constantes, odore nullo evidente. *Flores* includuntur foliis quinque viridantibus cum ora purpurea, hirsutis, & tactu nonnihil viscosi, cujus lentoris particeps est cum foliis caulis. *Folia* ex pediculis palmariibus aut brevioribus, hirsutis, ferè rotunda, cristata, ad *Hederæ* terrestris folia quodammodo accedentia pingua: eorum verò quæ in caule sunt, videas aliqua nullam deflectionem experta, integra, lanceolata, mucrone spadiceo: alia fimbriata quidem, sed non ita propè orbem complentia. Valsculum feminale bicornè eff, velut Sedi cuspisdam.

Floret circa finem Aprilis & initio Maii in aggeribus sepium, paucis & pratis siccorioribus.

Hujus herbe in cineres redactæ sal fixus spiritum præbet nitrosum qui multum calculo conducit. *D. Palmer.*

Tempus
Locus.
Vires.

* 2. *Saxifraga angustifolia Autumnalis flore luteo guttato* Breynii.

Breyn.

Rariorem hanc elegantemque *Saxifragam* humida & muscosa fundunt prata quædam *Borussiæ* & *Cassubæ*, præferunt secundum arcem *Klein Krakow*, ubi ab Augusto in serum usque Autunnum floret, in hortis autem udo nec aprico nimis loco reposita aliquando maturius, à Julio nempe ad medium Septembrem.

Ex radiculis capillaceis, subcandido colore & sapore adstringenti, *propagines* multæ rubentes, pilis ferrugineis lanuginosæ, integros sepiusque cespites serpendo occupantes, emittuntur: circa quas *folia* angusta, carnosa, subtilissimis decurrentibus nervulis, sunt atro-virentia & rigidiuscula, per marginem subinde pilosa, cum *Polygalæ* & *Nardi* *Celticæ* foliis mediocriter conspirantia, quorum nonnulla Autumno ficefcere incipientia pro viridi suo tristrem seu flavum induunt colorem, insit *Nardi* *Celticæ*. Inter *propagines* *Cauliculi* dodrantales, ut plurimum summa tellure sparsi, tenues, rotundi & virentes, inferiore parte subrubicundi, superiore molli, ferruginea vel pallidiorè lanugine leniter hirsuti, procrefcunt; qui foliis parumper minoribus temere & confuso ordine, circa radicem dense, in superna autem cauliculi parte subinde rarenter & parè vestitiuntur. Cauliculorum fastigia in ramulos duos, tres, quatuor, pluresve abeuntia, *stipulos* admodum elegantes *Saxifragæ* albæ, sed luteo colore tinctos gerunt, quinis foliolis nervosis, in ungue appendiculas binas *Gentianæ* duodecimæ seu punctatæ *Clus.* in modum habentibus constantes; in quibus non sine ingenti voluptate est cernere, quàm nitidè & curiosè dædala natura punctulis innumeris saturè croceis densissimè illos conspersit, & quidem à medio usque ad umbilicum: unde *stigma* subvirescens bifurcata, loculamentis binis *Saxifragiarum* more distincta, inter flamina decem, crocis capitulata, prominet: quæ deciduo flore magis magnifice intumescit, justamque maturitatem consecuta, per cornicula finditur, ac *semine* exiguo, subrotulo & micante sese exonerat. Flos aequè ac folia, imprimis verò cauliculi, amariuscule & adstringente sunt gustu.

Variat; quædam enim florum petala magis obtusa; quædam magis acuminata: præterea foliis majoribus & minoribus, dilutioribus & obscurius virentibus invenitur.

In multis cum *Hirculo* *Friscio* *Clus.* convenit, à quo tamen differt; si modò *Hirculi* flores senis petalis constantes duplici tantum punctulorum serie interlincti; ac folia circa radicem ac in caule tam lata, & unico saltem nervo plurimas laterales venulas fundente, prædicta sint, sicut in *Clusii cur. post.* planta delineatur.

Saxifraga alba petraea Ponæ Park. Ger. emac.

Hanc C. Bauhinus in pinace ad *Sedum tridactylites* *Alpinum* majus album refert, quod superius positum, unde *Parkinsoni* reprehensionem incurrit. Verum five ad *Sedum tridactylites*, five ad *Saxifragam* albam referas perinde est, siquidem & *Saxifraga alba* dicta Sedi propriè dicti speciei est.

Saxifraga alba Alpina Park. Lugd.

Saxifragam *Alpinam* *Lugd.* C. Bauhinus *Saxifragæ* *Alpinæ* eandem esse suspicatur.

3. *Saxifragia*

• 3. *Saxifraga alba altera bulbifera* Park. *Sax. bulbosa altera bulbifera montana* Col. *Saxifraga ad folia bulbos gerens* C. B.

Col.

Hujus radici adnascuntur non acini ut præcedentis, sed veluti squamosi bulbuli, Lili modo se propaganti, duplo superioris grumis seu granulis majores, foris rubescentes, intrinsecus albi, sapore primum adstringente, postea amaro & ingrato, paucis in imo fibrillis terram amplexantibus. *Folia* huic minora, rotundiora, brevioribus purpurascens petiolis, pilosa, per ambitum rotundis crenis divisa, tactu gummosa sicuti caulis, florum calyces, & tota planta. *Caulis* edit crassiforem, parum hirsutum, purpurascens, cui densa alternatim folia, absque petiolo, per ambitum cristata, veluti *Euphrasie* folia acutis crenis divisa, in quorum sinibus bulbuli oriuntur, quibus propagatur, veluti vicem supplentes, citius enim sati erumpunt, atque nedum in foliorum sinibus, sed in florum petiolis atque juxta flores ipsos, qui in summo caulis veluti corymbi uno ortu è caulis summo prodeunt, ramosi, petiolis insidentes, Aprilis mense atque Maio in quinque foliola candida dehiscunt, calyces veluti cythos hirsutos habentes, vel *Hyoscyami*, quinque etiam oris divisos, in quibus fructus bicornes, flaminibus pluribus flaventibus circumdanti, qui perfecti per cornicula difsecantur, copiosa, arenæ instar minutissima semina extendentes, supervacua.

Pratenibus montium gaudet, & saxosis herbis umbrosis *Campocleri* & *Æquiculis*.

Locus.

C A P. IV.

De Gramine Parnassi.

Hujus nota sunt *Pericarpium* conoides, è tribus carinis compositum: *Flos* uniformis, speciosus, albus in uno caule unicus: *Folia* parva hederacea, *Locus* palustris.

Gramen Parnassi Lob. Ger. *Parn. vulgare* Park. *Parn. flore albo simplicis* C. B. *Parn. Dodonæo, quibusdam Hepaticis flos* J. B. *Ætatis* & *Parnassius*.

E. radice fibrosa modice crassâ [ex albo rubente, cum vestigio levi caloris adstringente] *folia* prodeunt satis frequentia, pediculis longis [rubescens] appenda, violaceis similia sed minora, glabra, pallidius virentia, mucrone acuto: [J. Bauhino *Hederaceis* non angulosis similia, multo minora, crassiuscula, sinuatis à pediculo nervis excurrentibus, non ignava adstrictione prædicta.] *Caulis* ex eadem radice exurgunt plures, spithamei, angulosi, rigidi, unico folio non longè à radice, eoque basi sua caulem amplectente, cincti, quorum unicuique *flos* unus insidet, speciosus candidus, quinque foliis compositus concavis, subrotundis, intus striatis. Medium occupat concum capitellum purpurascens, dum generum flaminibus circumdatum, quinque majoribus, longioribus, albis, cum *apicibus* concoloribus; totidem minoribus, apiculis luteis, in margine virentibus & cochlearis figuram referentibus. [Tandem concum illud capitellum paulatim in *Cicoris* majusculi molem excrefcit, quod in quatuor carinas dehiscens semen ostendit copiosum, minutum, rufum.]

Vix temere alibi quàm in palustribus putridis occurrit. Augusto demum mense floret, & vix semē ante hyemem perficit.

Hæbetur etiam duplicato seu pleno flore.

Locus & Tempus.

C A P. V.

De Viola.

Viola per diminutionem à *Græco* *ῥω* dicta est, spiritu leni in *ω* litteram converso, ut in aliis multis.

Nota ejus generis *flos* flos pentapetalos difformis, calcar donatus, valsculum seminale ternis loculamentis distinctum.

Duplex est, alia foliis rotundis, alia foliis oblongis, quæ & *Jacea* dicta.

§. 1. *Viola Martia folio rotundo*.

A. 1. *Viola Martia purpurea* J. B. Ger. *Martia purpurea, flore simplici odore* C. B. *simplex Martia* Park. parad. *Purple Violet*.

J. B.

E. radicibus fibrosis, aliquando in plura capita divisis, *clenata* em. t. multa, quæ fibris subinde demissis radicanat, & plantam propagant. *Folia* è radicibus & sarmentis exeunt multa, ex rotundis nonnihil oblonga, serrata, longis pediculis appenda: inter quæ *petioli*, è radice quæ, enati sunt, singuli *florum* sustinentes, ex cæruleo purpurascens, odoris suavissimi, calcar donatum, è quinque foliolis compositum; quo evanescente ex albis pediculis (quod notatu dignum & singulare est

Uuuu 3

est in hac planta) ad radicem oriuntur subrotunda *capitula*, in tres carinas dehiscencia, *semine* plena parvo, rotundo.

Vacuola feminalia extrinsece hexagona videntur intus in terna loculamenta dividuntur, quorum unumquodque binos feminum ordines continet.

In aggeribus sepium invenitur sed rarius.

Locus.

A. 2. *Viola Martia alba* C. B. *Martia flore albo odorato* J. B. *flore albo* Ger. *simplex Martia flore albo* Park. parad. *White Violet*.

Non aliter quam floribus colore à precedente differt. Ad sepes & in aggeribus fossarum, & frequentius multo quam præcedens invenitur, à qua non videtur specie differre, sed forte ob siccitatem aut sterilitatem soli florum color in album languescit. J. Bauhinus folia minora & magis hirsuta huic attribuit, flores etiam minores, quæ quidem nobis non observata, si tamen vera sint, solo manifeste debentur, ut in aliis multis sylvestribus cernitur.

Tum hæc tum præcedens flore multiplici seu pleno inveniuntur in hortis cultæ. J. Bauhinus observavit, *Viola Martiam intensè purpuream, flore minore pleno*: item aliam *flore ex albo & ceruleo mixto multiplicate, odoratissimo*. Costeus com. in *Messem* Viola speciem Byzantii coli scribit Martia similem, sed flore infinitis foliolis conftructo, & Rosam Damascenam æquante, non solum magnitudine sed & odore nostrates superante.

Vires.

In Viola odorata, ut & in aliis compluribus plantis, multe sunt partes viribus distinctæ. Radix enim, umbilicus & semen vim habent cathartica: radicem enim tres uncie concisæ, & in aquam ferventem, cum ab igne removetur injectæ, aut vino per noctis spatium infusæ, vim purgatricem ipsis conferunt. Semen pulveratum & liquorium mistum sesquidragmæ pondere idem præstat. Umbilicus multo est debilior, eamque vim communicat aquæ cui infunditur ex qua fit syrump violarum quem ex infusionibus vocant: humores autem deiciunt biliosos, serosos, nec admodum pertinentes.

Folia verò subfrigida & aqueam substantiam habent superantem: itaque phlegmonas mitigant, æstuantem in ventriculo & oculis calorem sedant; in olera sumpta leniunt alvum. P. R. & nolan.

Flos recens refrigerat, humectat, emollit, laxat. Cordialis est & quatuor illorum famosorum numero & pectoralis. Ufus præcip. in fervore febrium compescendo, dolorq. capitis inde nato, in tussi, asperitate gutturis & pleuritide. Syrupus creberrimi usus est ad scim febrilem restinguendum & alvum leniter subducendum.

Violarum semen est lichenotripticum insignis, D. Buslero Cantabrigienfi medico celeberrimo olim inter arcana. D. Nædham.

Dioscorides & Plinius id quod in flore purpureo est cum aqua potum angina correptis & Comitialibus maxime pueris mederi affirmant. Quod autem aiunt Comitialibus mederi (inquit Paul. Renealmus) experientia docuit non vacare imposturæ: Antiquorum scripta non sine mendis ad nos traducta malit asserere.

A. 3. *Viola Martia inodora sylvestris* C. B. *canina sylvestris* Ger. *cerulea Martia inodora sylvestris*, in cacumine semen ferens J. B. *Viola sylvestris* Park. *Wild. or Dogs Violet*.

J. B.

Radice est farmentosa, tenui, lignosa & longa, vario reptatu hinc inde penetrante, densæ & longæ fibrarum comâ per intervalla præditæ. Folia circinata: ferè rotunditatis, nisi in mucrone acutiores desinere, supina parte leviter hirsuta, viridantia, pronâ verò glabra, dilutis virentia & ferè luteola, interdum subpurpurea, in ambitu serrata, gustu viscido, pediculis tenuibus, quadrantalibus. Cauliculi pauci, quos ad alas involvunt foliosa, acuta, in ambitu hirsuta complexuntur, *stipules* in ramulorum summitatibus proferunt. Violæ Martiæ odoratae similes, ex quinque petalis constantes, quorum supremum longius protensum reliquis, calcar deformat, purpuream utrinq. secante falcia albâ, quâ ipsâ albedine reliquorum quatuor foliorum saturatâ purpurâ tincturum unguis colorantur, nullâ odoris gratiâ: in medio *flemina* lutea cum stylo virente. *Caulis* subinde cubitalem nanciscuntur longitudinem, inq. ramos ducti foliis vestiuntur; flores, ut mox diximus, gerentes; quos subsequuntur *stiquæ* longæ, in tres carinas dehiscences, *semine* farctæ copioso, ex rotunditate oblongo.

A Viola Martia purpurea differt præcipue foliis minoribus & magis mucronatis; floribus languidiorè purpurâ tinctis & inodoris: valculo denique feminali productiore triquetro.

Ad sepes & in dumetis passim & abunde oritur; ubi floret cum priore aut paulò serius, sed diutius durat in multam ætatem.

Locus.

* Hist. Nat. Oxon.

A. 4. *Viola palustris rotundifolia glabra* D. Morif. & D. Plot.

Morif.

Hujus radix alba, geniculata, multis fibris ex singulis geniculis exeuntibus, horizontaliter non deorsum tendentibus, prædita; ex capis superiore parte protruduntur pediculi tenues, quorum singulis singula innituntur folia rotunda, glabra, atq. exinde etiam exeunt alii pediculi tenues, sustinentes flores saturatè violaceos, duplo aut triplo floribus Violæ Martiæ minores: quibus flacculentibus subveniunt *capsule* oblongæ, tenues, tribus loculamentis distinctæ; in quorum singulis continentur plura *semina*, subfusca.

In humidis & paludosis locis, musco obductis invenitur: ut v.g. ad margines fluvii Cherevill inter Oxonium & Water-Eyton.

Locus.

Nos

Nos in palustribus & aquis locis multoties observavimus Viola sylvestris speciem, quæ (quantum meminimus) folia habuit tenuiora quam sunt Viola canina vulgaris, flores minores, rubentes, saturatioribus lineis striatos; quam eandem putamus Parkinsono descriptæ sub titulo *Viola rubra striata* Eboracensis.

A. 5. *Viola Martia major, hirsuta, inodora* Morif. D. Plot. *Viola Trachelii folio nomenclis*, D. Plot.

A Radice fibrosa folia emittit plurima, hirsuta, aversâ præcipue parte, majora, longiora, magisq. acuminate quam sunt Viola Martiæ vulgaris folia, pediculis satis longis innitentia. Inter folia exeunt flores, ut in reliquis, pallide cerulei, lineis seu radiis albis è medio exeuntibus striati, inodori. Hæc species neque repit flagellis emissis Viola Martiæ vulg. rotundifoliæ modo, nec in ramos dividitur ad instar Violæ caninæ.

In sylvis caduis propè Oxonium copiosè provenit: ut in Shetover colle, Ston-wood, Col. Lectu. legi Magdalenensis sylvis, &c.

Item à D. Dale observata est in Essexiâ ad dextram viæ Tilburia Claram Suffolciæ oppidum ducentis, propè Tilburiam: item in via quadam umbrosa Ovinton & Belcham-S. Paul disterrante, & à Noat-green in Parocia Belcham prædictæ ad Claram ducente ad dextram. In confinis Cantabrigiæ comitatûs versus Suffolciam, Viâ publicâ ab Ashley ad Silverton-feeple tendente, in aggeribus.

6. *Viola Martia lutea* Ger. Park. J. B. *Alpina rotundifolia lutea* C. B.

Claf.

Folia habet nigra: Viola ferè similia, minora tamen, breviora, & è viridi colore pallefcencia, calido gustu: [J. Bauhino folia circinata ferè rotunditatis sunt, ad pediculum longum, tuncem falcata, parva, cæterarum Violarum foliis delicatiora, tenuiora, quod & nobis compertum] angulose *cauliculis*, in quibus bini aut terni flores, ex alarum sinu prodeuntes, Violâ minores, flavi, inodori, quinque foliis constantes, quorum infimum majusculum est, & quinque radiolis five nervis nigriore parte distinctum; reliqua verò exteriore parte. Semen in triangulis *capitulis* quæ maturatè dehiscent, exiguum, nigricans, aliis Violis simile, præsertim tricolori. Radix alba, crassiuscula, multas propagines è lateribus procreat, candidiq. & longis fibris hirsuta est.

In supremo vertice montis Juræ Thauri dicto nobis inventa est. Clusio in omnibus Austriæ & Locus. Stiria Alpibus abundanter nasci dicitur; Junio atque Julio florens. Idem in Borealiibus etiam Angliæ montibus inveniri se intellexisse scribit: nobis in illis montibus plantas indagantibus nusquam comparuit.

7. *Viola lutea Virginiana* Park.

De hac nihil habet quam quod Viola lutea in Paradiso suo descriptæ simillima sit, & flores parvos similes habet. Ego autem in Paradiso illa non aliam Violam luteam descriptam invenio quam montanam luteam flore magno C. B. quæ est Jaceæ tricoloris species.

8. *Viola Alpina purpurea exiguis foliis* C. B. *montana purpurea, solidiore folio* J. B. *montana* 2. Clul.

Claf.

Exit hæc in summi Sneberg jugi vertice, perquam exiguis foliis & quasi circinata rotunditatis, in ambitu leviter serratis, crassiusculis, longiusculo pediculo inherentibus: *Cauliculus* affurgit è medio foliorum duæ uncias longus, unicum *florem* sustinens, purpureum, vulgari similem, sed longè majorem & inodorum, cui succedit triangula *stiqua*. Radix nonnihil serpit & aliquot fibris donata est. Floret sub finem Junii.

9. *Viola Alpina folio in plaves partes dissecto* C. B. *montana folio multifido* J. B. *montana laciniato folio* Park. *Viola* 7. Ger.

J. B.

Rarum hoc violæ genus J. Bauhino in monte Nombres Rhatorum prope balneum Wurms inventum simplici ferè radice hærebat. Folia pediculis longiusculis nitebantur è radice statim ortis, in decem longiuscula & angusta segmenta [singula Linariæ folium referentia, nervo secundum longitudinem decurrente] ad pediculum ulque dissecta, gustu glutinoso, reliquarum Violarum more. Florem, qui tum deciderat non observavi, superfluis adhuc *stiquis* in tres carinas hiantibus, quas pediculi breviores quam foliorum sustinebant.

10. *Viola Americana foliis Granadille* Hort. Paris. *Viola Nova Angliæ Maracobi facie* Londinensis.

Flore, semine & capsula feminali Viola nostrati Martiæ omnino conformis est: Floris item color violaceus. Folia solummodo habet lata, sinuosa, in ternos lobos hederaceos profundè satis divisa, Granadille seu floribus triphylli modo, unde ei nomen impositum. Hæc D. Morifonius; est tamen etiam differentia in flore, quantum memini: per aliquot enim annos Cantabrigia in hortulo meo plantam alii, Londino acceptam triginta circiter abhinc annis.

8. 2. *Viola*

3. *Phyteuma* J.B. *Refeda affinis Phyteuma* C.B. *Ref. aff. Phyteuma Monspeliensium dicta* Park. *Valeriana* 7. Ger.

7. B.

Radix hujus singularis, nullis aut perpaucis fibris donata, satis crassa, lignosa, alba. *Caulis* emitit plures, pedales, in ramos multos filios, partim rectos, partim reclinatos: per quos *folia* oblonga, per extremum obtusa, subinde filia, mollia, quamquam infima nullam agnoscant divisionem, quatuor unciarum circiter longitudine. *Flores* per ramos crebri, albi, è meris flaminibus compositi [in hoc Bauhinum deceptum puto] quibus radiata folia viridantia subiecta. *Siliqua*, turgidula, semunciam longa, striata, superiore parte perforata: *semen* claudunt copiosum, nigrum.

Circa Monspeliū passim provenit: in Italia quoq., circa Romam & alibi.

Locus.

4. *Refeda alba minor* C.B. *Sesamoides parvum Salmanticum* Clus. *Muscipula Salmantica minor* Park. *Sesamoides Salmanticum parvum* Ger.

Clus.

Dodrantes tres aut quatuor ab una radice producit *virgulas*, teretes, circa *folia* Lini exigua, crassa, inordinata, & in lumnis plurimos *stipulos* spice aut racemi instar confertos, ex herbaceo purpurascens initio, deinde tenuibus capillamentis ex albo pallascentibus ornatos, in quorum medio veluti quatuor grana viridia conspiciuntur, quæ exculso flore in *vascula* excrevunt, exili nigricante *semine* plena. *Radix* crassifuscula, candida, dura, vivax, subinde etiam ante hyemem repullulat.

In collibus Salmanticæ proximis lapidoso solo provenit. Maio florēt & deinde semen profert. Planta hæc, si recte à Clusio describatur, quatuor vasculis, semine repletis unicuique fiori succedentibus, ad multisiliquis pertinet & non ad hoc genus, quod Bauhinum sequuti eam retulimus.

Locus.

5. *Refeda Linariae foliis* C.B. Park. an *Sesamoides Salmanticæ parvum alterum* Clus?

C. B.

Ex radice candida, longiuscula *caulis* cubitalis, rotundus, in ramos palmares divisus, foliis Linariae strictissimis, oblongis, viridibus vestitus exurgit: rami singuli in florum oblongam veluti spicam abeunt, quam *stipuli* parvi, mucosii, tenuibus capillamentis ornati, ut in præcedente, pallide flavescens constituunt, quibus capita vel *vascula* angulosa, bifida, exili semine pallido plena succedunt.

Hæc in solo arenoso convallium montium Pyrenæorum collecta fuit. Nobis siccam communicavit Monspeli D. Carolus Sueker Dantiscanus.

Locus.

6. *Lutea maxima Cretica Honorii Belli* J.B. *Luteola herba folio Cannabino* C.B. *max. Cretica fecunda & sterilis* Park.

Belli apud J. B.

Radice maximam profert, lignosam, in multas divisam, orasso & lento cortice vestitam. *Stolones* plures ab una radice nascuntur, brachiali crassitudine, qui ad quinque, sex, atque etiam ad decem usque cubita attolluntur, qui hyeme exsiccantur. *Folia* fert magna, pinnata, ex multis foliis magnis constantia, longis, serratis ut Cannabes, alterno positu herentia, sine tamen ordine certo. *Flores* munimi ex viridi pallascent. Trunci pars superior in magnam spicam fastigiatur, duos & amplius cubitos longam, ex vasculis quibusdam longis & angustis densique constatam, similibus iis quæ *Refeda* vulgaris gerit, *semine* plenis ad rufum tendente. Procul intuentibus Cannabes esse videtur. Tota herba & radix ita amara est, ut Aloem etiam & Colocynthidem ipsam meo iudicio superet. Colore luteo inficit Autumno, ideoque Luteam vocare.

Nascitur in rivulo inter montes, tertio ab urbe Cydonia lapide.

Luteola herba sterilis non aliter à descripta differt quam Cannabes aut Lupulus fertilis à sterili.

Locus.

7. *Luteola vulgaris Cretica* Park. *Luteola Cretica* C.B. *Struthium legitimum Dioscoridis*, quæ *genon* in tota Græcia appellatur quâ fulones in tingendo serico utuntur Hon. Belli ep. 2. ad Clusium.

Hanc Bellus à Melchior Guilandino epistoli ad Maximilianum II. Cæsarem anno 1572. descriptam dicit. Camerarius vulgari eandem facit.

- A. 8. *Luteola* Ger. *vulgaris* Park. *Lut. herba Salicis folio* C.B. *Lutea Plinii quibusdam* J.B. *Wild Wood, Diers-weed*.

Radice nititur simplici, albâ, lignosâ, paucissimis fibris donatâ, crassitie interdum pollicari, sapore nascitur acri. *Caulis* bicubitalis, teretes, striati, glabri, viridantes, arctiori tubulo perusti; ramosi, foliis crebris longis, angustis, glabris, non crenatis, verum obiter interdum finatis aut crispis, nullo ordine positis vestiti. *Folia* antequam excaulescat humi in orbem spargit nitentia. [J. Bauhinus longitudinem palmarem, latitudinem semuncialem foliis attribuit, saporem subacrem cum lenore.] *Thyrsi* florum prælongi, teretes, magnam caulium & ramorum partem occupant. *Flosculi* singuli brevibus stipati pediculis, quatuor petalis lacinatis componuntur, cum pluribus intus apicibus pallide luteis; quibus succedunt *vascula* tripartita, humila, tribus loculentis, quæ vix unquam exacte clauduntur, sed in medio debilitant, & *semina* parva nigra, rotunda continent, composita. Ad singulos florum pediculos ligula apposita est.

In muris & locis rudertis, non raro etiam in arvis requietis: seritur etiam in agris ad usum tinctorum.

Locus.

Quæ de hujus plantæ viribus in medicina à Matthiolo traduntur pro incertis habemus. Nonnulli *Vires & contumax* vulneribus recentibus imponunt. Lanarum insectioribus (ut J. Bauhini verba ulirpem) addit & serici, utriusque magni esse quotidiana testatur experientia: rudes enim & albas cum alumine decocta colore luteo tingit, ceruleas autem viridi, idq. magis minufve intento, quo saturatio dilutione fuerit color ceruleus. Ita panni bicolores, uno eodemq. tempore, uno eodemq. decocto, ex eadem cortina extrahuntur.

- Gratiola angustifolia* Ger. emac. *angustifolia sive minor* Park. *Hysopifolia* C.B. *Hysopifolia aquatica* J.B.

Caulis multi, dodrantes vel etiam longiores, striati, virides, foliis amicti alternatim positis, Hysopi, aliquando brevioribus, brevis vite, nervo unico secundum longitudinem distinctis, sapore nullo manifesto: è quorum sinu ab imo ferè ad summum usq. cacumen *flos* unus vel duo, longiusculi, cerulei, sex folioli [Lapidei quinque, qui puto naturalis est numerus] striatis constantes, è calyculo viridi, cauli adnato: succedunt pro flosculorum numero *siliqua* longæ, teretes, membranulâ viridante involute, quâ detractâ, calyculum propriè constituens tunica fusca *semen* continet copiosum, minutum. *Radix* brevis fibrosa.

In aquis & ubi per hymem aquæ stagnant non raro invenitur tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus.

Locus.

Hysopifolia minor vel potius Thymifolia maritima J.B.

Simplice, lignosa, contortâ *radicula* nititur, *caulem* tollens palmarem, aliàs dodrantem altiore, in ramos diductum, per quos crebra folia, Camphoræ, sursum vergentia: ex quorum singulorum sinu ab imo ad summum usq. cristatæ *siliqua* perexiguæ, rubentes, Hysopifoliæ majoris, semine referte minuto, ex albo flavescens. *Flos* ut alterius minor, qui vix facile discerni possit.

In vineis maritimis, & ad vinearum margines propè Grammontium in agro Monspeliensi collegit Cherlerus.

Nos in Sicilia insula propè Messanam duas invenimus Hysopifoliæ species simul nascentes, alteram triplo elatiorē, omnibûsque suis partibus majorem alterâ, aliàs similem. Verum minor species erat, quam solam in Anglia hæcenus observavimus.

Ageratum purpureum Dalechampii J.B. *purpureum* Park. *serratum Alpinum* C.B.

Radice est brevi, capillata, subflava: *foliis* parvis, numerosis circa radicem sparsis, Agerato similibus, gustu subamaris, anteriorum subobtusis: *cauliculis* plurimis per faxi crepidines pendulis laxum, aulorum instar ornantibus & contegentibus; flore copioso, purpureo, pentapetalo, suavisimè olente; *semine* copioso, minuto, in oblongis vasculis.

In rupibus ad radices montis Salevæ, inq. ascensu montis Juræ prope Genevæ, utrobique copiosè oritur.

Locus.

Datur hujus varietas foliis & caulibus villosis, quod Ageratum purpureum villosum Morison.

C A P. VII.

De Geranio.

Geranium à gruini capitis & rostri imagine quæ summæ ejus plantæ capitulo inest, aptissima similitudine dicitur: nec aliam querere necesse est notam Geranii characteristicam quam vasculum pentacoccum rostratum, quo ab omnibus cujuscunq. generis plantis distinguitur, si addas florem pentapetalon.

- §. I. *Geranium foliis paulo productioribus, Albæ æmulis*.

1. *Geranium Albæ folio* C.B. *Albaeodes majus* Park. *malvaceum* Ger. *malvaceum* J.B. *marsh-mallow-leaved Cranes-bill*.

Folia huic malvaceis magnitudine, colore & mollicie proxima sunt, nonnihil oblonga, subhirsuta, in ambitu serrata, pediculis appensa duas trêse uncias longis, interdum ferè dodrantalibus. *Caulis* ex eadem radice, solo latiore & fimetis, multi, hirsuti, mediocriter crassi, dodrantem aut cubitum alti. E foliorum sinu pediculus exit duas trêse uncias longus, multifidus, cui flores insident multi, cerulei, pentapetali, quibus decidentibus *rostra* oriuntur unciam aut sescunciam longa.

Circa Genuam in Italia, Monspeliū & alibi in Gallia Narbonensi sponte & copiosè oritur.

Hæc planta (inquit J. Bauhinus) aliquando vix orientalis est, foliis bvtatis, crenatis & Beticæ ferè similibus; quæ forte eadem est Geranio nostrati pusillo supino maritimo Althææ aut Beticæ folio proximè describendo.

Locus.

In Siciliæ quadam insula ad Promont. Pachynum nunc dierum *Capo Passaro* dictum, aliam hujus speciem minorem observavimus quod

nus, in primis quò altiorē in caule gradum obtinet. Sequuntur *flores* caulium & pediculorum in cacumine quibuldam foliis radiato se representantes, novem vel decem in umbellam dispositi, *Geranii trifidis* Corn. nonnihil majores, qui in *fructus* longos, rostri grinalis instar formatos abeunt, *semen* oblongum continentes, coloris (nisi me fallit memoria) olivacei.

- * 13. *Geranium noctu olens* Ethiopicum, radice tuberosa, foliis Myrridis angustioribus Breynei. Breynei.

Præcedenti in omnibus simile est, nisi quod *Flowers* ad purpureum obsoletum inclinent colorem, *foliisque* in lacinias plures & angustiores dissectæ, quorum pediculus nonnunquam magis purpurascit.

- * 14. *Geranium noctu olens* Ethiopicum radice tuberosa, Aquilegæ foliis Breynei.

Radice habet tuberosam; folia verò Aquilegæ; nec plura de eo addit. Colitur in horto Leydeni, ut à D. Palmer habeo.

- * 15. *Geranium Ethiopicum Myrridis folio, flore magno striato* Breynei.

Breynei.
Pedales & cubitales proferunt caules, hirsutos, partim virides, partim rubentes, geniculatos, ramosos, quorum articulum juncturis pinnae duæ cartilaginee annexæ, & folia longis pediculis adherent subhirsuta, plurimis segmentis divisa, crenata, & per oras aliquantulum rubentia, faciem mediam inter *Geranii Apuli Coriandri folio* Col. & *Geranii trifidis* Corn. folia minora habentia. *Flowers* in umbella pauci, carnei, speciosi, striis purpureis insigniti, foliis quinque amplis, ad imum angustis conflatis, & calycibus longis, hirsutis, quinquepartitis exeunt: quibus *Fructus* rostratus & *semen* *Geranii Apuli Coriandri* folio succedit.

Omnes hæc *Geranii* species à Promontorio bonæ spei ad D. Beverningh transmissæ sunt.

16. *Geranium fatidum* Park. Strong-scented Cranes-bill.

Park.
Folia emitit æquimulta è viridi canescentia, in tenues lacinias plurifariam dissecta; è quorum medio duo trève *cauliculi* exurgunt tennes, hirsuti, ad nodos foliolis paucis, exiguis vestiti, tres quatuorve *flores* majusculos rubentes in summitate aliorum *Geraniorum* similes, in horto nostris suaviores, verum in calidioribus regionibus, ubi sponte oritur, graveolentes. Succedunt *semina* oblonga rigida. Radix atque in terram descendit, coloris exterius rubentis, interioris albi, odore graviore & ingratiore quam vel folia; vel *flores*; & in multa capita dividitur.

Ad latus Boreale montis *Lupi* prope Monspelium sponte oritur, referente Parkinsono. A nobis quidem ibi frustra questum: verum D. Magnol Monspeliensis M. D. Rei herbarie peritissimum collegit & nobis ostendit: unde & exsiccatum habemus ex dono D. Znecher Dantiscani.

Hanc plantam Lobelius in stirpium Illustrationibus describit, Radicem illi tribuens castissimam, rubro-nigricantem: folia palmaria, partim villosa: caliculis palmares: flores ameneæ cæruleos, lineolis plurimis obscurioribus distinctos.

Odorem habere qualem habet angustifolium ac longissima deprehendit D. Magnol, nec tantum fetere ut liphothymam inducere valeat, sicut dicit * Lobelius.

- A. 17. *Geranium Robertianum* C. B. Ger. Robertianum vulgare Park. Robertianum murale J. B. Herb. Robert. Robertianum à rubore caulium & florum dictum creditur.

J. B.

Obvium ubique in rudibus *Geranium Robertianum*, radice tenui, colore buxæ, quæ caules surgit dodrantales & cubitales, hirsutos geniculatos, rubentes, maxime circa articulos & propter terram, ramosos. *Folia* partim à radice, partim ex geniculis hirsuta, pediculo rubente hirsuta, Martianæ fere divisa, segmentis primariis duntaxat tribus, odore ubi teritur Pastinacæ, sapore adstringente, per oras aliquantulum rubentia, interdum tota. *Flowers* purpurei, dilutior purpura striati, pentapetali, & calyce hirsuto, atro-rubente, quinquepartito exeunt, apicibus in medio croceis: succedunt *rostra* mucronata, *semen* appendicem habentia.

In veteribus muris, cæcis arboribus, aggeribus septum & locis ruderatis passim provenit, tota æstate florens.

C. Bauhinus, quique eum sequitur Parkinsonus nostras, alteram hujus speciem constituunt. Verum nota à Lobelio in Adv. allatæ nostræ judicio non sufficiunt ad speciem distinctam arguendam; nec putamus hactenus inventas aut descriptas duas species. Certè C. Bauhinus perperam & sine necessitate entia multiplicat, cum *Geranium 4. Fuch.* Grinalem Dod. Lugd. *Geranii Anemonis folio* rotundo speciem VII. facit fulv. titulo *Geranii batrachiodis*, Coll. gravis Germanorum, & postea eademmet nomina adhibet pro Synonymis *Geranii* sui Robertiani alterum.

Geranium gruinale J. Bauhini, cui eadem synonyma accommodat quæ Casparus frater Geratio Robertiano alteri, *Geranii Robertiani* species esse non potest, cum folia ei *Pedici columbini* attribuit rotunda: videtur potius accedere ad nostrum *Pedem columbinum foliis laciniatis*.

Valde vulnerarium est *Geranium* tum columbinum, tum Robertianum, tam potionibus vulnerariis indium, quam externis applicatum. Fluxum sanguinis sistit, ipsūque sanguinem coagulatum resolvit: vulnera quoque & ulcera mundificat, calculum vesicæ & arenulas pellic, colicos dolores sedat, autore Lobelio. Decoctum in vino arthriticos dolores lenit [in fomentis] Ad herniam & rupturam commendatur.

Ufus est vulgus ad erysipelata, ad oris, mammarum & pudendorum ulcera & vulnera. Rarè in usum affinitur ob frigiditatem. Fusch. Vix credo plantam frigidam esse posse à quo odor adeo vehementer, iter & ingratissimus exhalat.

Simplex

Simplex decoctum *Geranii* Robert. mammis cancris applicatur sepe non infelici successu. Fabr. Hilden. Chirurg. Relatum est mihi de cancrofa quadam habere solatium in dolore ab aqua hujus. C. Hofman. De Mel. Officin.

Decoctum pastores præbent jumentis cruenta mingentibus.

- §. 3. *Geranium folio circumscriptiōne subrotundo in nonnullis tamen speciebus ad pediculum fere laciniato.*

- A. 18. *Geranium columbinum majus flore minore carulo.* The greater blew-flower'd Doves-foot Cranes-bill.

Radix alba, simplex plurimos cauliculos fundit, infirmos, & fere procumbentes, dodrantales aut longiores, crassiusculos, teretes, geniculatos, brevi admodum & vix conspicua lanugine hirsutos, nonnihil interdum rubentes, multo tamen minus quam vulgaris caules. *Folia* Malvæ, altius tamen incisa, & in plura segmenta divisa, longis pediculis mixta, brevi lanugine ad tactum mollia. Ad genicula exeunt *seculi* binos gestantes flores, suis singulis pediculis uncialibus mixtos, parvos, pentapetalos, ex corculo dilato purpureos. *Rostella* foliulis succedentia vix femuncialia. *Semina* quina, ad basin rostellis, suis singula loculamentis inclusa, ut in reliquis omnibus *Geranis*, per maturitatem fulca.

In locis ruderatis & glareosis septumque aggeribus provenit.

Locus.

- A. 19. *Geranium columbinum* Ger. columbinum vulgare Park. folio rotundo multum serrato sive columbinum J. B. folio Malvæ rotundo C. B. Doves-foot, or Doves-foot Cranes-bill.

Cum priore convenit radice alba, simplici, furculosa, caules emittente plurimos, in terram reclinos: *Folia* malvaceis, in plura segmenta [septem plerumque insigniora, aut saltem quinq., etiam in summis caulibus] divisa: *Floribus* pariter, ut in illa binis in eodem furculo, seu communi pediculo, nec unquam plurius, prope summitates caulium & ramulorum ex adverso plerumque foliorum sitis. *Rostella* paria; *semina* fulca similia sunt. Ab eadem differt 1. Parvitate sua. 2. Hirsutia caulium & foliorum; Caules præcipue lanugine molli, altè pubescent, imò quoque parte multo magis rubent quam illius. 3. Floribus multo majoribus, & hilaris purpuræ nitentibus. 4. Surculis vel pediculis communibus foliis sustententibus plerumque brevioribus. 5. Folis minoribus, mollioribus, villosis, longis pariter pediculis fulcis.

Vere floret in glareosis & sterilibus, non rarò & ad vias & sepes.

Locus.

- * 20. *Hujus speciem minorem majore flore, foliis florum bifidis proponit D. Magnol in Botan. Monsp. passim juxta vias cum superiore nascentem circa Monspelium, à quo facile distinguitur cum floret.*

- A. 21. *Geranium columbinum majus dissectis foliis* Ger. emac. malacoides laciniatum sive columbinum alterum Park. An Ger. Malvæ folio II. sive columbinum tenuis laciniatum C. B. Malacoides sive columbinum tenuis laciniatum Park. Doves-foot Cranes-bill, with jagged leaves.

Caules huic infirmi, pedales aut cubitales, ramosi, foliis per intervalla longiora ex adverso binis vestiti. *Folia* ima & quæ è radice exeunt pediculis longis [palmaribus] insident, duriora quam præcedentis, minus hirsuta, altius in quinque lacinias ad pediculum fere divisa, ut in *Geranio* batrachiodis. *Floribus* ex alis foliorum exeunt bini simul in eodem communi pediculo, semidigito brevior: at pediculi privati quibus singuli flores insident, longiores sunt, & prope florem sursum recurvi, ut in hujus generis reliquis. Color florum purpureus amoenus, nullis lineolis striatus: *Rostella* nonnihil longiora quam in præcedentibus duobus; vascula femuncialia turgidiora, adeo ut calycis folia non ed uque convinentes occultent semina ac in aliis plerisque *Geranis*. *Semina* fulca sive pulla.

In hortorum ambulacris, arvis requietis, inque pascuis sterilibus & ad sepes, locis præsertim Locus. glareosis oritur, & æstat floret.

- * 22. *Geranium gruinale folio tenuiter diviso* J. B.

Aut eadem species est, aut mihi nondum cognitum. Repugnat quòd flores *Geranii* Robertiani paulo majores esse dicat, cum in hoc iis minores sint; folliculo etiam laxiore obitos.

D. Magnol in Botan. Monsp. *Geranii* columbini speciem ponit, quam majorem, foliis tenuiter dissectis, petalis bifidis appellat, quam in omnibus convenire dicit descriptioni *Geranii* prædicti gruinale J. B. nisi quòd in isto petala bifida sint, quòd fortè à Bauhino non fuit animadvertum. In pratis Lateræ.

- A. 23. *Geranium columbinum dissectis foliis, pediculis florum longissimis.*

Tota planta aliquanto glabrior est quam præcedens, foliis viridioribus, calycis segmentis triplo quam illius amplioribus. Rostris longioribus. Præcipue verò notabilis est longitudo pediculorum quibus insident flores, palmaris interdum aut major. Planta est annua ut præcedens.

Xxxx 2

Hanc

Vires.

Semen Nigellæ præcipue in usum medicum venit: in mucilage scil. pulmonum resolvenda & expectoranda, lacte augendo, urinâ ac mensibus ciendis, moribus venenatis corrigendis. Specificè, in febribus quartanis & quotidianis. Extrinsecus crebri usus est in Cephalalgia sedanda, catarrhis exficandis, in cucuphis, epistemat. &c. applicatum. *Sched.*

Radix siliis proprietate sua hemorrhagias, si dentibus masticetur, naribusque imponatur. *Idem.*

Exprimitur ex semine isto oleum, quo imperiti Pharmacopei plerique pro oleo Nardino non absq. gravi utuntur errore.

Viride excrementitiam humiditatem plurimam habet, ob quam non nisi cum periculo intus sumitur, ut Tragus monet. Ideo (inquit Casp. Hofmannus) ut semen Carui post ablutonem laboriosè sicari debet: ita Melanthium quoque. Quam ob causam frictum potius quam crudum in Catarrhis & Coryzis usurpatur. Fritxa aut ustuata incredibili successu in Catarrho aut Coryza usurpatur: in his casibus commendo hunc nodulum. R Sem. Nigellæ toff. Tabac. styrac. calamit. ana ʒij, ambre griseæ gr. ij. M. ac inde sydoni rubræ. F. l. a. nodulus subinde naribus admovendus. *Sim. Paulus.*

Ad amissum odoratum, R Nigellæ Romanæ q. f. redigatur in pulverem, & cum oleo veteri subigatur in mortario. Ex hoc liquore, capite supino & ore aquâ pleno immitte in nares attrahendo spiritum. *Galenus.*

Nobilissimum Dominana à gravi Coryza liberavi, postquam ei illud erithonon, cujus in historia Majorana facta est mentio, commendavi hunc nodulum, R Sem. Nigellæ toffi ʒiss. Abelmofchi, Carvi folior. Majorana ana ʒij. Styrac. calamit. Tabac. ʒi. Ambre griseæ gr. vij. Olei ligni Rhodi gut. iij. M. F. l. a. nodulus, quo postea catarrhis valde obnoxia se ab eis præservavit. *Sim. Paulus.*

Nigellæ flores, quamvis cæreulei sint, si manibus chartæ aut linteos cos affricas colorem pulchrè viridem reddunt. *D. Marret. Observ. in Anton. Neri p. 338.*

CAP. XI.

De Lino.

Linum à Græco *λίον*, à quo non aliter differt quam modulo syllabæ: nam priorem Græci corripit, Latini producit. Sepe utuntur Græci pro rebus & Lino confectis, ut pro Lintheis ac velis.

Lini nomine genericæ sunt vascula seminalia subrotunda, in decem loculamenta totidem semina continentia dispersita, semina melina plerumque, flores caduci.

A. 1. *Linum sativum* Ger. emac. C. B. Park. *Linum* J. B. *Spinnet flax.*

J. B.

Tenui radiculâ nititur, paucis fibris donatâ: caule tereti, plurimum simplici, inani, tenni, glabro, cubitum aut sesquicubitum alto, alis circa summum diviso. Folia acuminata, culmum lata, uncias duas plus minus longa, alternatim aut potius nullo ordine cauli apposita, mollia, glabra. Flores cæreulei, pentapetali, petalis extremo subrotundis, striatis, & calicibus in quinque segmenta acuta divisus, pediculis tenuibus longiusculis insidentes, admodum caduci. Capitula succedunt rotunda, [Ciceris magnitudine, in quibus semina decem continentur, loculis in circuitu propriis distincta, depressa, in angulum acutum desinentia, superficie valde levî & splendente, mellei coloris Cæ.] J. Bauhino fulci.

In agris feritur tam in Anglia, quam in transmarinis regionibus.

Plinius proemio Libri 17. de Lini usu ad vela navium agens, in qua (inquit) non occurrat vite parte? quodve miraculum majus? herbam esse que admoveat Egyptum Italique herbam esse que Gades Herculis columnas septimo de Ostim afferat, & ceteriorum Hispaniam quarto, Provinciam Narbonensem tertio, Africam altero? Audax vite, scelus plena, aliquid feri ut ventos procellasq. recipiat: & parum esse fluctibus solis vehi: denique tam parvo semine nasci, quod orbem terrarum ulro citroque portet, tam gracili avena, tam non altè à terra tolli: neque id viribus suis neci, sed passum tuisque & in mollium lana coactum, injuriâ naturæ ac summâ audaciâ. — At nos priore libro imbres & flatus cavendo frugum causâ fructifera præmonebamus, ecce feritur hominis manu, metitur ejusdem ingenio quod ventos in mari optet. Hæc Plinius, quibus addit J. Bauhinus, At quanta censenda est velorum ex Lino utilitas, si ad reliquum Lini usum per omnem vitam conferatur? Hoc loci detergemur, hoc foridus strigimur. Ex hoc facta veste totum corpus ad cutem integre omnes interdu vestimur, noctu stragulis inde factis incubamus ac integrimur. Rusticana gens [in Germania] utriusque linteis pallia & tunicas ex ipso gessat, & mundus muliebris magna ex parte ex hoc consistat. Sed omnes has necessarias vite utilitates facile superat Linum chartarum dono. Hæc ex ipso penitus detrito & nullus amplius usus rejicilo sunt, tot hodie ubique officinis, ut multa hominum millia ex preparandi chartas opera, in pyrræis (ut vocant) molendinis se nutriant. His chartis & literarum notis omnes bonæ artes, leges, tota Philosophia, & vite piæ ac rectæ agendæ rationes excipiuntur, conservantur. Harum utilitatem vix animo quis concipere possit, nedum pro dignitate explicare, quantumvis longa instituta oratione. Hactenus Bauhinus.

Libri impressus ex solo Lino confabuit, si papyrus ad nigredinem usitam, & oleo Lini incrassato mistam pro atramento utaris. *Michael Mayerus in lusu serio.*

Quantas

Quantas injurias, quot tormenta hac herba præ aliis omnibus hominibus patiatur, legat qui volent *Gorgopium Becanum* luculenter & rhetoricè demonstrantem. *Hernath. lib. 1.*

Quidam olim Galeni tempore utebantur semine Lini tosto pro obfioio cum garo, item melle admixto. Sed statuosum est, inquit, stomacho incommodum & agrè concoquitur. Quod paucis abhinc annis Middleburgi in Zelandia (inquit Tragus) animadverti potuit, cum propter frumenti aliarumque frugum inopiam plerique ex civibus parte & cibus ex hoc coctis velerentur. Distenta enim his valde citò hypochondria fuerunt, & facies alieque partes tumide factæ, quorum non pauci sic affecti etiam mortui sunt.

Oleum Lini, quod ex semine ejus exprimitur, multiplicem usum habet, neq. enim à pictoribus aut statuariis, alivis artificibus expetitur solum, vel ad lucernas tantum utile est, sed etia immedico usui servit. Nam & durities omnes emollit, nervorum tensiones contractionesque laxat, dolores illicum sopit. *J. B.*

In Angina & Pleuritide, alii addunt Phtisi & Colica, datur nonnullis bibendum: verum cum cautela ut recens sit. *C. Hofman.*

Oleum Lini est magnarum virium in peripneumonia, phtisi, doloribus colicis. Ego multoties in pleuriticis doloribus nihil melius expertus sum quam Oleum Lini propinatum: hoc enim statim respirationem facilitavit sputumque promovit: in hamoptycis etiam idem Ol. exhibui cum optato successu: Consolidat enim partes affectas vi sua balsamica & emplastica. *Ephem. Germ. An. 6. & 7. ex Observatione D. Rayeri, Obl. 209.*

Oleum Lini partes habet adeo subtiles, ut in fictilibus servari nequeat quin exudet. *Michael Mayerus in lusu serio.*

Atramentum typographicum è fuligine lanæpadi & Oleo Lini componitur.

Silex politus si in Oleo Lini coquatur duritiem invictam acquirit, unde terendis iis quæ opus est in tabula marmorea evadit aptior. *J. B. in hisfor. fontis & balnei Bollenfis, ex relatione D. Lutz Pharmacopæi Kirchenfis.*

Tumores ventris felicissime curantur ab Olei Lini usu. *Ephemer. German. An. 3. 216.*

2. *Linum arvense* C. B. *Sylvestre vulgatum* Park. *Sylvestre, sativum planè referens* J. B. *Common wild flax.*

Trag.

Sativum planè refert formâ, nisi quòd caules habet & folliculos crassiores, & majores, & in summo furculis multis brachiatis. Maxima autem inter hæc duo Lini genera in eo consistit differentia, quòd folliculi sylvestris Lini calore Solis non aperiantur perinde ut alterius: nam quamprimum exficat Sole fuerint, excurrere sentiunt ut aliarum frugum oportet, autore Trago.

Inter fegetes Avena reperitur.

Locus.

* 3. *Linum perenne majus cæreuleum, capitulo majore* Moris.

Non alias in descriptione notas ponit quam in titulo posuerat.

* 4. *Linum perenne minus cæreuleum, capitulo minore* Moris.

Hoc caules emittit non rectos ut præcédens, sed reclinatos, foliis angustioribus cinctos: flores & capitula quadruplo minora producit.

* 5. *Linum sylvestre latifolium bisutum cæreuleum* C. B. *Sylv. latif. bisut. flore cæreuleo* J. B. *Sylv. latifolium* Ger. *Sylv. latif. cæreuleum* Park. *Sylv. latifolium* i. Clus.

Clus.

Ex eadem radice, quæ crassiuscula est & candicans, unicum, interdum plures profert caules, modò pedali, nonnunquam etiam majore altitudine asurgentes, crassos, firmos, hirsutos, superiore parte in plures ramulos divisos. Folia quæ eos ambiunt referunt generibus majora, venosa, hirsuta, minimum digitem lata, gummoso gustu; deinde amaricant. Ramuli ad infimo ad summum fluvium onusti omnium maxime, Malvæ vulgaris forè amulis, cæreuli coloris, aut vegetioris aut diluvioris, cum quinque internis flaminibus apicem habentibus: quibus succedunt capitula dura, mucronata, quinque foliis five apophyllibus inclusa & comprehensa, quæ maturitate hiant, semina, continent sativo Lino simile, latum, nigricans, splendens. Radix perennis est & vivax, singulis annis repullans, cauliculolque etiam ante hyemem profertens tenellos, foliis multa lanugine hirsutis onustis.

Frequens est multis Pannoniæ superioris & Austriæ inferioris locis editoribus & siccoribus graminibus tamen: loca particularia vide apud Clusium. Floret Junio & Julio: semen maturum Augusto.

Locus.

* 6. *Linum sylv. latif. bisutum candidum venis in umbilico purpureis* C. B. *Syl. latif. lanuginosum, flore candido, purpureis lineis striato* J. B. *Sylv. album purpureis venis* Park. *Sylv. latifolium* 2. Clus.

Clus.

Pedales, graciles, lanuginosæ ternos aut quaternos ab una radice promittunt caules, in quibus Lini latiuscula folia, trinervia, ad Afcyri formam fere accedentia, nec multum à prioris foliis discrepantia, lanuginosa. Extremi cauliculi in binos aut ternos ramulos divisi, & Heliotropii majoris quodammodo instar circumflecti, pleni sunt floribus, qui ab imo aperti incipiunt. Lini florum divitiorum, sed majoribus, superiori forè æqualibus, candidis, quos alibi purpureæ venæ interscindunt.

Yyyy 3

dunt. *Semen & capitula* Lini familia. *Radix* perennis est, crassiuscula, longa, candicans, raris fibris septa.

Locus. Apud Lusitaniam urbem Colibriam celebri Academia claram hanc stirpem duntaxat observare meminit Clusius.

- 7. *Linum sylvestre minus* C. B. *Linum pumilum, foliis semper binis, albo flore, vel luteo palente* J. B. *Chamaelinum perpusillum* Ger.

Clus.

Exili, rotundo, dodrantalique aut paulo majore affurgit *cauliculus*, quem adverso situ, ut in Hyperico, bina semper amplectuntur folia. Lini sativi foliis fere paria. Supremus cauliculus in aliquot ramulos dividitur, qui in oblongis pediculis exiguis flosculos albos proferunt, luteis intus *staminibus*. Flosculus succedunt parva *capitula*, Lini vasculis non ab similia, minora tamen, in quibus semen.

Radix tenuis, aliquot exilibus fibris donata est, sed an perennis & rediiva ignoro. Provenit in herbosis collibus & montanis Austriæ atque Pannoniæ: florēt Julio & Julio. Pedale & erectum vidit D. Magnol in herbidis montis *Capouladon*, juxta fluvium *Heran* Julio mense florens: folia angustissima habet, flores velut in umbella dispositos, luteos, parvos: aliud invenit palmare Julio mense in herbis à la Garrigue de Perault, quod forte *Linum perpusillum* Lob. Olf.

Locus.

8. *Linum sylvestre caruleum folio acuto* C. B. prod. *sylvestre angustifolium caruleo amplo flore* Botan. Monfp.

C. B.

Caulis est pedalis, rotundo, lignoso, statim ad exortum in ramos palmares diviso: quos folia atro-virentia basi latiore alternatim cingunt, & in exquiritissimum & veluti aculeatum mucronem desinunt. Ramorum summities * cauliculi multi, quasi in umbella dispositi, *calices* aliquot apicibus donatos sustinent, & quibus flores magni, cerulei, in medio staminibus donati, prodeunt, quibus *vascula* subrotunda succedunt.

* *Potius pediculi.*

In faxosis Provincia non longe Massiliâ provenit. Variis in locis sterilibus circa Monspelium Junio mense cum flore reperitur, sed præcipue in via quâ itur *Grabels*, prope prædium dictum *la Teillière de Massanes*.

Locus.

9. *Linum sylvestre angustif. & densifloris foliis, flore minore* C. B. *sylvestre 4. angustifol.* 1. Clus. *sylv. angustifolium flore minore* Park *sylv. tenuifolium* Lob. Ger.

Clus.

Complures sunt huic *cauliculi*, teretes, firmi, pedalis longitudinis, virides, frequentibus foliis, Lini sativi similibus, ex viridi subceruleis onusti, summo fastigio in aliquot ramulos divisi, quibus initiæ flores intense cerulei, sativi Lini foribus similissimi, quinque in medio *staminibus*, totidem *apices* separatos continent. *Semen* in capitulis crassioribus, subrotundis, Lino sativo non minoribus, nigrum, oblongum, planum, sativi femi fere par. *Radix* candicans est, perennis, aliquantulum fibrosa, amarifculi gustus, deinde luavis, acrimonie particeps.

Locus.

Variis circa Viennam Austriæ locis nascitur, præsertim in graminibus acclivitatibus & juxta vias. Floret Maio & Junio interdum etiam tota æstate, semen vero maturum est Julio.

Linum sylvestre angustifolium foliis rarioribus C. B. descripto idem videtur, ex sententia D. Th. Johnsoni Gerardi emaculatoris.

Huic per simile est si non idem

- A. 10. *Linum sylvestre caruleum perenne nostras.*

Cui *radix* altè depacta, perpetua: *caules* ex eadem radice plures, in terram reclinati, pedales aut longiores, saturatus virentes. *Folia* brevia, acuminata, cauli concoloria, unciam circiter longa, modicè lata, Lini sativi similia, crebra, nullo ordine posita. In summis caulibus flores pentapetalis, Lini sativi, cerulei saturationis lineis striati, unguibus flavis. Succedunt capitula Lini sativi, paulo minora, non exactè rotunda sed nonnihil sursum productiora.

Locus.

In agro Cantabrigienfi ad margines satorum in collibus *Gogmagog* dictis copiosè provenit. In Catalogo Plantarum Angliæ hoc genus habui pro sequenti seu Lino sylvestri angustifolio flore magno C. B.

- 11. *Linum sylvestre angustifolium flore magno* C. B. *sylv. 5. angustifolium* 2. Clus. *sylv. floribus albis* Lob. Ger. *sylv. angustif. caruleo vel albo flore magno* Park.

Clus.

Dodrantales, nonnunquam etiam pedales, habet *cauliculi*, graciles, firmos, rectos: folia sativi Lini, angustiora, dura, mucronata, virentia, amaricantia: flores in summis cauliculis multos, magnos, quinque foliis albis præditos, circa umbilicum quinque purpureis lineis distinctos, totidem staminibus, & quinque separatis apicibus ex medio umbilico prodeuntibus, odoratos: *Semen* in rotundis vasculis planum, nigricans, splendens, sativo Lino simile: *radicem* candicantem, duram, aliquot fibris donatam, perennem & singulis annis novos cauliculos proferentem.

Locus.

Magnâ copiâ nascitur toto Viennensi agro, florificè aliis Austriæ & Pannoniæ editoribus locis, atque secundum publicas vias. Floret Junio, semen pericit Julio & Augusto. Junio & Julio mensibus copiosum reperit D. Magnol cum flore in sterilibus herbis circa S. Martin versus montem Lupi.

12. *Linum sylvestre angustifolium flore quasi cinereo, capitulis magnis* J. B. Lini *sylv. V. Clusii* varietas.

Clus.

In Autricis Albus, præsertim verò Sneberg, aliud genus invenitur, huic omnino simile, cauliculis & foliorum gracilitate & tenuitate florumque formâ & radice: in *stemon* duntaxat colore est differentia, qui nivei non sunt, sed cerulei in candidum languescentes, & quasi cineræ. *Capitula* etiam floribus succedentia longè ampliora, nec minora quam in sativo. Florebat isthic sub finem Junii. *Semen* extremo Julio & Augusto maturum.

- A. 13. *Linum sylvestre angustifolium floribus dilute purpureiscentibus vel carneis*, C. B. *sylv. angustifolium* J. B. An *Linum sylv. 6. angustifolium* Clus.?

J. B.

Duram lignosamque possidet *radicem*, satis crassam, ex qua germinant multi simul *caules*, tenues, qui ad cubitalem altitudinem ascendunt, foliis stipati confertissimis, tenuissimis, longitudine fere Lini sativi. Ex calycibus longiusculis *floribus* extremis ramulorum brevium nascuntur, magni, albi, vel quasi cinerei, fortissimè ceruleis striis sublaetibus, tam caduci ut vix attingi possint quin delabantur: *vascula* minora quam Lini sativi, quadripartita, Semine Lini minore.

C. Bauhinus *florem* ex diluta purpura candicantem, vel carneum huic attribuit: Clusius *floribus* formâ & colore superiori fere similes sed minores; *vasculis* dodrantales, firmas, licet valde graciles; *foliola* Lino multo angustiora & minora; *capitula* & *semen* Lini, sed minora; *radicem* exilem, candicantem, perennem tamen.

Clusio observatum est hoc genus in anteriore Madritiana sylve parte, quæ secundo ab urbe Luteria lapide distat, inter gramina loco aperto & nullis arboribus confito, florens Julio, maturum seminem proferens Augusto.

Nescio an huic, an præcedenti Lino idem sit quod in Cornubiæ pascuis prope oppida *Truro* & *S. Ives* expios provenit, à nobis etiam prope Genèvam observatum, cui folia (quantum memini) non adeo conferta aut crebra sunt in caulibus; duriora tamen & mucronata: reliqua autem de non scriptio quam ex J. Bauhini historia dedimus, & Clusiana satis aptè conveniunt. Planta ipsa, (quam ad nuncum non habemus) inspicenda, & cum descriptionibus conferenda est. Putamus tamen non proxime descriptæ eandem esse speciem illam Lini quam in sterilibus circa montem Lupi in longè à Monspelio, Septembri adhuc mense copiosè florentem observavimus. Erat autem iis in locis perexigua, foliis angustissimis, densis seu confertis in caule, flore satis grandi, coloris ex purpurea albicans.

- 14. *Linum fruticosum niveum* C. B. *sylvestre 7. fruticosum* Clus. *fruticosum semper virens* Park.

Clus.

Fruticosum est, atque dodrantalibus pedaliisque fermè ramulis semper virentibus prædium: quos numerosa folia exornant, mediæ inter Thymi & Psyllii magnitudinis, subalida; flores deinde superiore paulo majores, omnino nivei summis ramulis insident: quibus succedunt capitula semine plena. *Radix* dura & lignosa est.

Exit desertis quibusdam Hispaniæ locis, sole illustratis: florēt Junio & Julio.

Locus.

15. *Linum sylv. latifolium, caule viscoso, flore rubro* C. B. *sylv. latifol. flore rubro* Parki

Hujus meminit C. Bauhinus in pinace, verum non describit. Nos in planitie quadam prope Augustam Vindelicorum, per quam Monachium Bavaria iter est, pulchram hanc invenimus, Lini speciem, verum, quod dolet, in ea exactius describere minus curiosi fuimus.

Folia habet pilola, longitudine foliorum. Lini, modicè lata, acuminata, nervis quinque per longitudinem decurrentibus. Flores pentapetalos, coloris incarnati, saturationibus & veluti sanguineis lineolis striatis. *Radix* lignosa est, & per plures annos durare videtur.

Augusto mense florentem adhuc invenimus.

16. *Linum latifolium luteum* J. B. *sylvestre latifolium luteum* Park. C. B. *sylv. 3. latifolium* Clus. *sylv. latif. 3. Clusii* Ger. emac.

J. B.

Caulibus adolefcit angulosis, firmis, cubitum altis, aliquantulum rubentibus, pluribus ex una radice ortis, & superius in ramos breves divisi, quos folia vestiant alternata, glabra, crassiuscula, uncia dice longa, semunciam lata, in obtusum mucronem desinentia, perquam amari saporis. Flores numerosissimi extremis ramulis innascentur, magni, perelegantis flavi coloris, quinque *staminibus* totidemque villis luteis medium obsidentibus. *Semen*, teste Clusio, in capitulis compressioribus reliquis paulo minus, nigricans quidem sed non splendens quemadmodum illorum. *Radix* satis crassa, conorta, albicans, aliquot fibris donata, singulis annis repullans, novisque caules producent.

Exit abundè in monte Badensibus Austriæ thermis imminenti locis graminis, secundum septa, Lucca. inque vicinis, &c. Floret Junio & Julio; *semen* maturat Augusto.

17. *Linum luteum Narbonense* J. B. *maritimum luteum* Ger. *maritimum luteum* C. B. *sylvestre angustifolium luteum* Park.

J. B.

Ab una radice *caules* surgunt plures, cubitales, qui superius in ramos dividuntur; per quos folia mollicella, latiuscula, breviora quam Lini sativi, insipida. Flores extremis hærent ramulis, Lini, sed coloris

coloris lutei, amaricantes; quibus succedunt *capitula* minora quam *Lini* fativi, amara, *semen* continentia.

In pratis circa *Monspelim* & *Sellam* novam observavimus etiam Septembri florentem. Huius varietatem duplo grandiorē invenimus ad mare, quam tamen à priore specie differre nequaquam concedimus. Flores nempe, caules, capitula, semina utriq; eadem: Differentia tantum in magnitudine & statura, quæ ratione loci evenit.

Infinchu J. Bauhini hæc duo *Lina* inter se studiosè contulimus, cum *Monspeli* effemus. *Linum frutescens* subflavum C. B. prod. Idem fortè est majori huius varietati: Descriptio in omnibus convenire videtur.

Col.

* 18. *Linum luteum ad singula genicula floridum* C. B. *luteum sylv. latifolium* Col.

Hyemal gaudet tempore planta hæc, ex pratensibus, argillosa humentique tellure eruta, Decembri mense. Radice nititur lignosa, parva, intortâ; ramis pluribus & caulibus in summo trifidis, & duorum digitorum interstitio ex geniculis prodeuntibus foliis. In singulis geniculis *florem* habet luteum, & postea fructum acinofum ut *Lini* fativi vulgaris, cui etiam *semen* compressum simile, nitidum, fuscum, amaro parum sapore. Flos & fructus incident quinquefoliate basi, exiguis angustis foliolis constructæ. Folia in imo exigua, & per caulem semper majora & *Lino* latiora duplo, & in ramis postea semper ad cacumen ulque decrevissent & angustiora.

* 19. *Linum arboreum Creticum luteum* Park. *arboreum Alpin.* exot.

Alpin.

Planta est arborecens quasi, constans ramis obliquis actis, gracilibus, rotundis, cortice nigro tectis: foliis *Lini* fativi latioribus, ut ad *Myrti* folia magis accedant, densis & undique ramos contegentibus. In cacumine producantur flores flavi, pentapetali, & folioli multicapitulares, suis pediculis singuli adherentes, magnitudine *Cicerum*, figurâ pyramidalis, cæterorum *Linorum* modo, *semina* continentis *Lini* fativi seminibus omnino similia, sapore amaro. Provenit in *Creta* insula: Floret æstate, atq; eadem durante semina sua perficit.

* 20. *Linum sylvestre minus luteum annuum folio latiore & angustiore* Morif.

Morif.

Vix palmarem aut ad summum dodrantalem excedit altitudinem. Flosculus fert luteos, pentapetalos: capsulas feminæ cæterorum capsulis conformes, *seminibus* ibidem contenta paria sed minora. Duplex est, aliud foliis latioribus, aliud angustioribus, nullo alio discrimine intercedente.

Utrumque sponte crescit in sylvis humidis circa *Blasas*.

21. *Linum sylvestre catharticum* Ger. emac. pratense flosculis exiguis C. B. *Chamelinum Clusi* flore albo, sive *Linum sylv. catharticum* Park. *Alpine verna glabra flosculis albis, vel potius Linum minimum* J. B. *Purging or wild Swart-flax, or Aspil-mountain.*

E radicle tenui, alba, lignosa, fibrillis aliquot donata, cauliculos emittit nonnihil reptantes, mox humo ad palmum & altius se attollentes, tenues, rotundos, rubentes, fastigio sursum ramoso, nutante. Folia infima mucrone obtuso & subrotunda sunt, superiora quæ in caulibus bina opposita, crebra, exigua, semunciam longa, culum lata, glabra, absque pediculis adnata. Flores pediculis longis tenuibus insident, albi, pentapetali, petalis acutis, minimè bifidis, cum apicibus totidem in medio luteis, est calice quinquepartito. Vascula succedunt *Lini* parva, canaliculata, in quibus *semen* lucidum & lubricum *Lini*, compressum & oblongum J. Bauhini. Sapor totius plantæ amarus & nauseosus.

Floret initio Junii, & deinceps per totam æstatem, & in pascuis siccioribus præsertim montosis abundat.

Huius herba integra cum caulibus & capitulis vino albo per noctem super cineres calidos infusa serofos humores purgat satis validè.

Sumi potest vel herba confusa, vel ejus exsiccatæ pulvis, cum tantillo cremoris Tartari & seminum Anisi, & purgat sine molestia. D. Bowle.

22. *Linum minimum stellatum* C. B. *Chamelinum stellatum* Park.

C. B. prod.

Tota plantula duarum, rariùs trium unciarum est, radiculâ capilli instar tenui, albicante, cauliculo uno vel altero tenuissimo: foliis brevibus in exquisitissimum apicem desinentibus inter quæ *flosculi* parvi, pallidè virentes, ex quinque radiolis exiguum circulum vel umbonem cingentibus compositi.

Monspelim in Gramuntio & Boutoneto & aliis plurimis in locis provenit, ubi vere floret. An vera & genuina *Lini* species sit ex descriptione hæc non satis constat: nobis autem nondum videre contigit.

23. *Linum foliis asperis umbellatum luteum* Botan. Monsp. *Litho German Linaria folio Monspeliacum* C. B. Park. *Passerina Lobelii* J. B. *Paf. Linaria folio Lobelii* Ger.

J. B.

Flos est per caulem dodrantalem confertis, *Lini* similibus, viridantibus, acuminatis, uncialibus, circa superiora minoribus, rarioribus: floribus in summis ramulis brevibus, acervatim congestis, luteis; quos excipiunt vascula exigua, turbinate *Lini*, dimidio aut triplo minora, foliolis quibusdam acutis undique obvoluta, semine plena lubrico, lucido, fusco, multo *Lini* seminibus minore. Radix fatis longa, tortuosa, alba, lignosa.

Circa *Monspelim* in squalidis locis *Garrigues* dictis observavimus: at prociorem in *Sicilia*.

C. A. P.

C A P. XII.

A. *Plantaginella palustris* C. B. *Plantago aquatica minima* Clus. Park.

Radice fibrosa albis terram apprehendit: est ubi radicem simplicem profundè in limbum demissum fibræ plures cingunt. Folia ex eadem radice plura, *Plantaginis* aquaticæ similia, sed multis numeris minora, pediculis longis donata [duarum interduo triumve unciarum] in terram reclinata. Quod folia majora sunt eo longioribus pediculis insident, quod minora eo brevioribus. Inter folia plurimi è radice exeunt flosculi, singuli singulis pediculis insidentes (alias enim caulem non producit) nonnullis semuncialibus, aliis multo brevioribus, tenuibus, in terram reclinatis, quinque petalis exiguis, acutis, albis compositi, calice quinquepartito. Succedit vasculum seminale turgidulum, ovale quodammodo aut glandiforme, seminibus exiguis rufis copiosis repletum, per maturitatem in duas carinas dehiscens.

Sapor plantule initio herbaceus, postea nonnihil acris gustanti sentitur. Flagellis emissis ad intertalla radices agentibus immensum se propagat locum idoneum nata.

In fundis piscinarum, aquis æstate exsicatis, aut albi ubi per hyemem aqua stagnant provenit, *Lentis*, verum non admodum frequens.

Alpine palustris exigua foliis lanceolatis *Plantaginellæ* aquaticæ instar, flosculis albis vix conspicuis huic eadem nobis videtur.

C A P. XIII.

Pentapetalos Brasiliensis floribus luteis minimis.

In duorum aut etiam trium pedum assurgit altitudinem; caule tereti, geniculato, subrustescente paululumque piloso: ex geniculis emittit ramulos & bina folia semper sibi opposita, brevioribus pediculis inintertia, quinque aut sex dig. longa, aliquando crassio modo dentata, interdum etiam non. In extremitate ramulorum flores nascuntur solitarii, lutei, umbilico conico constantes, & in ambitu illius quinque foliolis luteis minimis. Radix exilis admodum. Flos trinus odorem habet suavem, ferè ut *Chamæmelis*.

C A P. XIV.

Pentapetalos Brasiliensis flore Lychnidis.

Marggr.

In quatuor aut quinque pedum altitudinem assurgit, caule rotundo, lignoso, leviter piloso, quique superius in multis se dispicit ramos sursum elevatos. In caule autem & ramis solitariè posita sunt folia angusta, brevibus pediculis inintertia, quatuor aut quinque dig. longa, similia foliis *Sabice*, atque pilosa, diversæ magnitudinis, in summitate enim plantæ angustissima sunt & parvula. Flores fert magnitudine florum *Lychnidis*, albos, pentapetalos, unguibus in medio purpureis & geminis luteis. Radix haud longa est, sed habet multas proles ad latera extensas, atque etiam filamenta.

C A P. XV.

Rhabarbarum lauguesum, sive Lapathum Chinese longifolium Munting. *Rhabarbarum* J. B. *Rhabarbarum* I. seu *Officinatum* C. B. item II. quod *Matthioli* pingis ejusdem.

Munting.

Radice longava, crassa, fermè rotunda, parum ultra semipedem longa, fibris quibusdam brevibus ac crassiusculis undiq; enatis onusta, externè fusca vel quasi è rubedine nigrescente, internè lutea rubris nonnullis striis venustè permixta, succo ex parte viscoso, è rubedine flavescente plenè, amarâ, necnon gustui ingrata. Folia protrudit numerosa, ut ultra digiti unius latitudinè, manus longitudine aut majore, inferiori parte adeo angusta, ut ultra digiti unius latitudinè vix obtineant, in medio tamen latiora & supremo latissima, ubi tres plus minus digitos latitudine aquant, in mucronem planè rotundum desinentia, molli lanugine, in marginibus maxime visibilibus obducta, non dissecta, neque plicata, verum plana, superne late viridia, inferne pallidiora; unica in medio latiori ac majori vena, è qua plurimi minores in latera undique excurrentes;

tes, & circa ea parum incurvatè dispositæ proveniunt, prædita; naturâ quidem sursum tendentia, anteriori nihilominus parte, Struthiocanellæ plumarum instar, quod magnam plantæ venustatem addit, parum deorsum sese incurvantia; substantia modicè crassâ, gustu amara, necnon tactu mollia.

E foliorum medio Pediculus unicus, ad tres, quatuorve digitos supra folia eminens nascitur, tenuis, teres, è viridi purpurascens; cujus summo flores octo, decem, aut duodecim numero, brevibus pediculis nitentes, & modò ex hac, modò ex illa caulis parte provenientes, pallido colore cæruleo non ingrato donati, formâ & magnitudine Leucolii arborecentis floribus non valdè diffimiles, quinque petalis subrotundis constantes, odore admodum ingrati, cerebrum non parum perturbantes, & succum fermè cæruleum edentes videntur, qui brevi in his oris nullo relicto semine marcescunt & decidunt.

De Rhabarbari viribus & usibus superius egimus in capite de Lapathio.

HISTORIÆ

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS.

QUI EST

De Herbis flore pentapetaloidè vasculiferis.

Erbas hoc Libro comprehensas pentapetaloides potius quàm pentapetalas vocamus, quoniam quæ videntur petala distincta, reverà non sunt, sed ad unguis juncta, adeò ut flores integri decident, & strictè loquendo monopetalis annumerandi sunt. Verùm ne à recepta sententia nimis recederemus hujusmodi flores pentapetalis potius quàm monopetalis annumeravimus.

Herbæ flore pentapetaloidè anomale.

Florem pentapetaloidem dicimus potius quàm pentapetalon, quia folia seu petala florem componentia ad unguis juncta sunt, adeò ut flores integri decident. Hæc vel sunt

Terrestres, foliis

Simplicibus, h. e. in singulis pediculis singulis, caulibus

Nudis, flore è tubo oblongo in quinque lacinias seu folia bifida expanso; foliis

Rugosis, texturæ rarioris; floris calice oblongo, concavo, striato; PARALYSIS.
Levioribus seu planis, succulentioribus, densioribus, calice floris breviorè ut & vasculo
feminali; AURICULA URSI.

Foliis vestitis

Adversis, seu binis in caulibus oppositis,

Siliquosa & lanigera,

Lactescentes, filiquis plerumque binis; APOCYNUM.
Succo limpido,

Elatior, flore parvo, filiquis singularibus, Ciconiæ rostrum referentibus; ASCLEPIAS.
Humilior, provoluta & repens, foliis glabris, colore & consistentiâ heracaceorum, flore amplo, filiqua bicorni; CLEMATIS daphnoides.

Pericarpis semine minutissimo refertis, nullâ intus lanâ, floribus in summis caulibus & ramulis crebris, sapore amaro insignes, flore

E tubo oblongo in quinque segmenta acuta expanso; CENTAURIUM minus.
Sine tubo in octo fere lacinias seu petala diviso; foliis in caule adversis in unum coalescentibus ut in Diplaco, glauco colore conspicuis; Centaurium luteum.

Alternis, floribus in thyrsis oblongis confertis: pericarpio bivalvi

Conico aut turbinato; VERRASCIUM.
Globofo; BLATTARIA.

Compositis, in uno scil. pediculo ternis, vasculo pentagono, per maturitatem si tangatur disfilente, & semen ejaculante, sapore totius plantæ acido; TRIFOLIUM acetosum, Oxys trifolia.

Aquaticæ foliis

Integris

Integris simplicibus subrotundis, seu quæ est

Flagellis reptatricibus, in alis foliorum florent, foliis subrotundis per margines aequalibus; NUMMULARIA.
Caulibus erectis, foliis in eodem pediculo ternis, floribus intus filamentosis in summis caulibus in thyrsium depositis; TRIFOLIUM paludum.

Tenuissimè dissectis, floribus speciosis; VIOLA aquatica.

Auricula ursi in summo caule, unde pediculi florum singularium exeunt, quædam habet foliorum rudimenta, quæ quoniam perexigua sunt, nec ejusdem figure cum iis quæ ad radicem, pro foliis perfectis non habeo; ac proinde caulibus nihilominus nudis nobis censetur. *Paralytis Alpina* dicta *auriculæ ursi* accensenda est.

Quod Clematis daphnoides siliquam producat lanigeram mihi non constare fateor: quod siliquam satis longam bicornem & velut geminam producat (ut recte Casalpini) mihi compertum est: unde ob convenientiam in siliqua cum Apocynis, sive lanigera sit, sive non, cum eisdem merito copulatur.

Ros folia caules producit nudos flores sustinentes longa seriè versùs unam partem spectantes, è calice seu tubo oblongo in quinque segmenta divisos; valcula feminalia oblonga, feminibus minutissimis repleta; atq; idcirco ad hoc genus pertinere videtur.

Herbæ flore pentapetalo & polypetalo feminalis valculi respectu commodius dividi possent in *unicapsulares* & *multicapsulares*. *Unicapsulares* ob defectum commodioris vocabuli dicimus vasculo simplici & in loculamenta non partito contentas, quibus feminis sedes in medio est, exterius protegente vasculo; *Multicapsulares* vasculo è pluribus cellulis seu loculamentis conjunctis composito donatas.

Prioris generis sunt *Caryophyllus*, *Armeria*, *Lycinis*, *Alfme*, *Spergula*, *Anagallis*, *Paralytis*, *Auricula ursi*; fortè etiam *Centaureum minus luteum* & *purpureum*, *Lythymachia lutea*, *Portulaca*, *Nummularia*, *Viola aquatica*. Verum quoniam de nonnullis hujus generis mihi nondum constat, quomodo vasculum feminale conformatum, & semina in eodem disposita sint; alias notas magis obvias & expostas pro caracteristicis generum subalternorum tantisper adhibere coactus sum dum vascula feminalia omnium de quibus dubito videndi & curiosè examinandi occasio dabitur.

C A P. I.

De Primula veris & Paralyti.

Primula veris dicitur hac herba quod primo vere floreat; Paralytis quia Paralyti morbo medendo adhibetur à peritis medicina.

Notæ ejus genericæ sunt caules foliis nudi, flores è tubo oblongo in folia seu potius lacinias quinque bifidas expansi, eorumque calyces oblongi, concavi, laxi, striati; folia rugosa texture rarioris.

A. 1. *Primula veris vulgaris* Park. *veris minor* Ger. *veris floribus ex singularibus pediculis, majoribus, simplicibus* J. B. *Verbasculum sylvæarum majus singulari flore* C. B. **Common Primrose.**

Fibris numerosis, albicantibus, majusculis, profundè in terram demissis, & fibrillis aliquot tenuibus capillatis, è radice modicè crassa squamola, rubente exeuntibus firmatur. *Radicis* sapor subastringens: *Quantæ* autem è foliis quorundam marcescentibus residua sunt.

Folia plus palmum longa, sesquidigitum aut duos digitos lata, obtusa, rugosa, ad margines denticulata, lupina parte glabra, pronà hirsuta, nervis crebris hirsutis eam percurrentibus, ex angusto principio sensim dilata, pediculis propriè dictis carentia. Inter folia emergunt flores ab eadem radice plures, pediculis tenuibus, teretibus, aphyllis, hirsutis, radicem versùs leviter purpurantibus, semipalmariis aut palmariis nixi; in singulis pediculis singuli, è calicibus oblongis, pentagonis, angulis hirsutis, margine in quinque segmenta acuta diviso; monoperali, ampli, è tubo oblongo, angusto, in quinque segmenta cordata totidem folia imitancia divisi, è languescente luteo palliduli, unguibus flavis, in quorum medio reconduntur *stammina* lutea, pistillo herbaceo capitellum viride nunc albis infusa flamma reconditum proferente, nunc in summa tubi parte supra flamma emittente. Olor validus & non ingratus. Vasculum feminale in calice reconditum.

Locus.

In sylvis, sepibus & dumetis verno tempore ubique extit.
 Hujus multiplex habetur varietas. 1. *Flore niveæ*, quæ Parkinsono *Primula veris flore albo*. Adv. *Sylvæarum Primula albo*. In hortis nostris frequens est. 2. *Flore viridi simplici*, cujus tum Lobelius, tum Parkinsonus meminerunt. Flos è calyce fere concolor est, magisque expansus quàm vulgaris *Primula*. 3. *Flore viridante & albo simplici* Park. 4. *Flore viridi duplici* Park. quæ ab ea quæ flore est simplici seu secunda flore tantillo saturiore, è duplici petalorum seriè composita differt. 5. *Flore multiplici, separatum diviso* Park. quæ *Primula veris* Hesketi dicitur. Hac præter flores quos profer singulares in pediculis seu cauliculis singularibus *Primulæ vulgaris* modo, alios etiam producit caules qui

qui in fastigio suo plures flores gestant ex uno calyce erumpentes, interdum plurium duntaxat florum fragmenta seu partes in eundem calycem confusas. 6. *Flore pleno seu multiplici omnium fere Aurorum*. 7. *Flore duplici* Park. quæ præcedente omnibus suis partibus minor est, flores autem duplici duntaxat petalorum seriè compositos proferit. His addere possumus octavam adhuc varietatem, cujus calycem è quibus flores exeunt segmenta in foliola viridantia excrescunt & degenerant; seu majoris dicere, calicem segmenta in magnitudinem aucta viridanti margine foliaceo velut fimbriata sunt.

2. *Carchibæc Turcarum sive Primula veris Constantinopolitana* Cornuti. *Primula veris Turcica* Tradescanti flore purpureo Par. **Dieto Primoto.**

Cornuti.

Folia à vulgari nonnisi molitie distinguuntur. Foliorum medium discriminant costæ albæ, infima parte latiores, ac levi rubore asperæ: margines ut in *Lactuca Romana* modicè crenantur: numerosè ac confertim in orbem crescunt ex crassa ac fibrosa radice subalbida. Hanc solent herbarii ob plantæ raritatem multifariam dissecare, ut præter semen hac etiam ratione propagatur. Inter folia pediculi multi vix ultra digitum longitudinis efferruntur; calices sustinent subvirides, tot sinibus striatos quot postmodum folia in flore succedere debent: non plura quinque illa esse consueverunt: singula cordis effigiem præsentant, & dilutè purpurè colorantur, nisi quæ unguiculus est, colorem enim in hac parte variat, in radium aureum croco adumbratum efformatus. Dicerem medium floris umbilicum stellam esse, adeo radiis quinque fulgentissimis intermixt. *Pistillum* edit medio stellæ concolor. Integro prope anno floribus ornatur. Hos statim aquæ ventus decussit, sequuntur *semina* alba, Papaveris albi facie, quæ levi capsula inclusa maturescunt. Multa deinde soboles juxta decio semine germinat.

Apud Turcas audio nominari *Car chibæc*, quasi quæ nivalem florem nuncuparet: Argumentum nominis floris vivacitas dedit; media quippe hyeme supra nives etiam caput exerere solet.

Calida est & sicca, gustuque non mediocriter adstringere percipitur. Usi efficaci pollet ad melancholicos & pituitosis affectibus: cohibendo alvi profluvio magnopere confert: ventriculum atque adeo universa intestina soluta roborat.

Floris colore infinitum variat, cœrulescente, purpureo remittente, & intensiore seu violaceo, carneo, ferrugineo, obsoleto pallido, minato, albo, &c. Reperitur etiam flore geminato seu altero alteri innato, variorum colorum. Hæc omnes hæcque adhuc plures varietates semino debentur.

3. *Primula veris Constantinopolitana sive Carchibæc polyanthos.*

Hæc plures in eodem caule gestat flores velut in umbellam diffusos, *Primulæ pratensis* inodora luteæ modo; sunt autem flores nonnihil minores præcedentis floribus.

Flores pariter colorum varietate ludunt, & non raro geminati observantur.

A. 4. *Primula pratensis inodora lutea* Ger. *veris caulifera, pallido flore inodoro aut vix odore* J. B. *Verbasculum pratense aut sylvaticum inodorum* C. B. *Paralytis altera odorata flore pallido polyanthos* Park. parad. **Great Cowslips, or Cowslips.**

Folia & radice cum *Primula vulgari* convenit, flores insuper, & pediculorum hirsutis: differt, quod plures in caule flores gestet in umbellam quandam digestos, *Paralytis vulgaris odorata* in modum, cœdèque tantillo minores & coloratiores. Cum *Paralyti vulgari* convenit, quod plures in eodem caule flores gestat: ab eadem differt foliis *Primulæ vulgaris* similibus; caule zonâ rubrâ ad petiolorum basin cincto; caulibus & pediculorum hirsutis, horum etiam longitudine; Flore pallidioris, majore, magis expanso, minus odorato; calicibus minus tumidis. Differt denique quod præter flores quæ in umbellis alios producit singulares, è radice exeuntes in privatis pediculis, quod in *Paralyti odorata* nunquam accidere observavi.

In sylvis & ad sepes non admodum infrequens, interdum etiam in pascua descendit. Aliquanto *Locus* ferius floræ quàm *Primula vulgaris*.

Hujus etiam varietates aliquot habentur in hortis enurritæ. 1. *Paralytis flore flavo simplici inodoro*, absque calycibus Park. Flos huic nudus est absque ullo omnino calyce. 2. *Paral. flore geminato inodora* Park. 3. *Paral. inodora calycibus dissectis* Park. 4. *Paralytis flore saturo* Park. Hæc floris loco in summo caule congeriem gestat foliolorum angustorum viridantium, luteis nonnullis intermixtis.

A. 5. *Primula veris major* Ger. *veris odorata flore luteo simplici* J. B. *Verbasculum pratense odoratum* C. B. *Paralytis vulgaris pratensis flore flavo simplici odorato* Park. parad. **Common Paigies, or Cowslips.**

Radice cum *Primula veris vulgari* convenit. *Folia* per terram sparsa, quàm illius minoræ, breviora, obtusius virentia, rigidiora, glabriora, non crenata, pronæ parte languine adeo brevi obita ut vix perceptibilis sit. *Caulis* ab eadem radice unis [interdum plures] sesquipalmarij velut in dorantalis, nudus, teres, firmus, solidus, brevi & vix conspicua languine hirsutis: in cujus fastigio flores sex, septem, aut etiam duodecim, aut plures [in nonnullis 24. numeravimus] velut in umbella diffusi, singuli singulis pediculis è caulibus fastigio enatis fulti, è calyce majusculis, pentagono, albicantibus, in quinque segmenta acuta, non tamen profunde, incisio; minores quàm *Primula vulgaris*, magisque concavi, & saturatius flavi, unguibus maculâ crocæ verum exigua notatis, valde odoratis. Valcula feminalia in calice occultantur.

Aprilis mensis apud nos floret in pascuis frequens.

Z z z z

Hujus

Locus
Tempus.

Varietates.

Hujus etiam non pauciores habentur varietates quam præcedentis: 1. Paralytis altera odorata flore pallido polyanthos *Park.* Folia huic majora, pallidius virentia, flores in uno caule plures [ad 30. interdum numeravi] pallidius virentes, pediculis longioribus appensi. 2. Paralytis flore viridante simpliciter *Park.* Flores huic tantillo ampliores sunt quam vulgari, calicibus viridantibus concoloribus. 3. *Paral. flore & calice cripto Park.* 4. *Paral. flore geminato*, seu altero alteri innato: in hac specie & omnibus quas observavi hujus generis flos exterior nihil aliud est quam calix natus lusu in florem degenerans, flos potius evectus. 5. *Paral. hortensis flore pleno.* 6. *Paral. flore viridante five calamistrato Park.* Flores hujus & plurimis exiguis angustis foliolis compositi, nullo calice inclusis, Rose parve in modum ferè expansi, luteo-virides seu pallidi, inodori, si à Solis radiis defendantur ad duos etiam menses durant antequam marcescant.

Vires.

Radix hujus aqua aut cerevisia cocta vertiginem sanat. *D. Palmer.* Paralyti, vertigini & similibus nervorum affectibus utilem esse hanc herbam vel nomen arguit.

- * 6. *Paralytica montana rotundifolia Equicolorum Col. Primula veris montana incana, lutea C. B.*

Col.

Variat hæc à congeneribus, rotundioribus admodum foliis, tenui, longo, trigono & triangulari petiolo insidentibus, erectis, carnosius, venosis, inferne incanis, lanosis, sinuosis oris ut crenata videantur, è radice obliqua, carnosa, multis fibris albis, Ellebori modo carnosius dependentibus, atque humum amplexantibus, odoratis, sapore acri, amaro, odorato parum palato. *Caulem* dodrantalem emittit, vel majorem loci & alimentis uberioris causa, rotundum, tenue, nudum, Junci aut Cyperi modo, thyrsum representantem, in fummo ex basi tenuibus foliis divisâ flores decem vel pauciores prodeuntes sustinentem, luteo colore hilari, ex calycibus hirsutis incanis, quinque oris divisus, in quibus rotundum *pericarpium* longo apice perficitur, marcescentibus atque etiam harentibus floribus, in quo *semina* nigra, angulosa & copiosa concluduntur.

Equicolorum montibus supra Flaminianum, lo *Serrone* dicto loco, in cacumine, Septentrioni opposito latere, humenti humo, Maio flore, Junio perficitur.

Primularum folia & flores gustu non ingrato in olera, placentis & acerbis sumuntur, suntque admodum amica & utilia capiti & nervoso generi. Adhibentur & in Apoplexia, Paralyti & articulo doloribus. Florum succus maculas rugasque faciei, & alia cutis vitia mirifice detergit. Aqua florum & conserva nec minus syrupus anodyna sunt & hypnotica. Infusa, decocta & extracta Primularum veris cujuscunque generis, anodyna & hypnotica sunt benigna & innoxia, iis qui tenerioris setæ sunt, seu constitutionis apprime idonea. *D. Tancredus Robinson.*

Decoctum radicis Primulae veris vulg. in Zythogalo aliòve idoneo vehiculo sumptum singulare est & presentissimum remedium ad vertiginem. *D. Hulse.* Succus foliorum & florum expressus cum pari quantitate lactis è vacca rubra uberibus emulsi frequenter haustus Cephalalgiam inveteratam perfecte curavit, cum alia medicamentis nequicquam tentata fuissent. Hujus mentionem & ad hunc affectum leniendum commendationem factam invenio in *Horto Sanitatis Langhami*, Idem.

Acetum radicibus imprægnatum, ac loco erithini in nares attractum odontalgiam mirabiliter sedat. *Siebold.*

Paralytin lateris finitri curavit Tho. Bartholinus spiritu frumenti cui herba Paralytis incocta erat, ut ipse refert, Ephemer. German. An. 2. Obf. 2.

CAP. II.

De Auricula urfi.

A Similitudine aliqua foliorum nomen sortita, differt à Primula veris, cui aliàs simillima, foliis lavioribus, densioribus, succulentioribus, floris calyce breviori, ut florum tubi ferè nudi appareant, foliorum quorundam rudimentis in caulis vertice è quibus florum pediculi exeunt.

1. *Auricula urfi flore luteo J. B. Ger. urfi lutea Park. Sanicula Alpina lutea C. B. Heilobu Bears-eat or Auricola, French Cottswy.*

Clusf.

Hujus folia Primulae veris foliis ferè respondent, rugosa tamen non sunt, sed crassa, Fabarie foliorum instar, cique aut farina quasi polline conspersa, & proflus incana, aut leviter tantum effluvia, interdum omnino viridia & lavia; rursus omnia vel per ambitum ferrata, vel nullis denticulis prædita, interdum novella duntaxat dentata, vetusta minimè, omnia autem gustu amara. Ex horum medio aut è lateribus prodeunt *cauliculi* dodrantales aut minores, nudi, veluti quidam farinâ respergi, qui 10, 20, 30, interdum etiam plures (præsertim si in hortis colatur ubi admodum luxuriat) flores sustinent, ex uno veluti capite æqualiter prodeuntes, & petioli (quos tanquam squamula quædam incana ab invicem segregant) brevibusque *caliculis* inherentes. Primulae veris similes, quinque aut sex divisuris constantes, dulcem & melleum quandam odorem spirantes, coloris aut læti aut pallentis, atque vel majores & ampliores, vel minores, omnes autem interitis circa umbilicum albo circulo insignitis, stylo inter flamina nonnunquam prominente, interdum nullo. Semen deinde fuscum, inaequale, bullatis vasculis inclusum quale Primularum veris. Radix crassa

crassa est & multis candidis oblongisque fibris prædita, ex qua in cultis si pangatur plures plantæ enasci solent.

Crescit in Sneberg, Nuberg, Escher, & aliis vicinis Austriae, & Stiriae Alpis, &c. v. Clusf. Locu.

Auricula urfi 7. Clusf. cur. post. ab hac non videtur nobis specie diversa.

2. *Auricula urfi flore purpureo Ger. flore carneo Park. Auric. urfi, sive Primula veris Alpina flore rubente J. B. Sanicula Alpina purpurea C. B. Purple Bears-eat.*

Clusf.

Folia hujus breviora sunt, extremâ parte latiora plerumque, & initio quasi rotunda, quæ tempore successu angustiora circa radicem fiunt, crassa quidem illa, sed minus quam superiores, in ambitu serrata, superne viridia & lavia, inferne ex viridi pallifcentia: inter quæ vel ad quorum latum exeunt nudi, duas uncias longi, aut paulo longiores quam, quibus insident sex, octo, aut plures flores, simul in caput aut umbellam congesti, ut in superiore, illisque formâ similes, sed majores, rubro colore nitentes, obscuriore tamen initio quasi mororum succo infecti essent, deinde eleganti & dilucidâ rubrâque purpurâ gratissimi, intus circa umbilicum pallentes & exalbidi, odorati quidem illi, sed minus superioribus. Semen in capitulis longè minoribus, parvum, innum, inaequale. Radix prioris similis.

In Oenipontinis & vicinis Alpibus abundè nasci intellexit Clusius, eam in Austriaci s&c. Stiriaci Locu.

Alpibus frustra quaesiveris.

Auricula urfi 3. Clusf. Auricula urfi, flore rubro, maculis exalbidis, foliis subhirsutis. J. B. Sanicula Alpina flore variegato C. B. foliis minoribus, tenerioribus, minus crassis, subhirsutis, & flore rubro, maculis exalbidis asperso à præcedente differt; nec tamen (ex puto) specie diversa est.

- * 3. *Auricula urfi 5. Clusf. Sanicula Alpina foliis rotundis C. B.*

Folia circinate ferè rotundatis, longiuscula tamen & in ambitu serrata, longè minora quam præcedentis, & minus viridia, sed æquantulum califcentia; inter quæ tenuis & fuscum longus *cauliculus* exilit, binos, ternos aut plures flores sustinens, superiore minores, quinque petalis bifidis etiam constantes, colore rubente minus saturo quam in præcedente. Radix fibrosa est ut reliquorum.

4. *Sanicula Alpina rubescens folio non serrato C. B. Auricula urfi carnei coloris, foliis minimè serratis J. B. Auricula urfi 4. Clusf.*

Clusf.

Quarta hæc Clusii Auricula minoribus est quam secunda foliis, carnosius, mucronatis, in ambitu non serratis, superne lavibus & splendentibus, inferne ex viridi pallentibus & venosis, minorque acrimonia & amaritudine præditis quam aliarum folia. Flores illi secundo generi similes, prostrati, stylo lacinis secti, colore dilutius rubente, intus circa umbilicum incanâ quandam lanugine villis, orbis prominente, bini terni aut ad summum quaterni, summo uncialis, raro longioris cauliculi fastigio nascentes. Semen in parvis vasculis reliquis majus & fuscum. Radix minor & nigricans, atque adeo numerola foliole interdum se propagans ut latissimos cespites occupat.

Invenitur in Sneberg reliquisque vicinis jugis & Stiriae Alpibus frequentissima.

Locu.

5. *Auricula urfi vi. Clusf. Auricula urfi alba J. B. Sanicula Alpina alba foliis non crenatis C. B.*

Floris præcipuè colore candido aliisque accidentibus à cultura & facione ortis à præcedente differt, unde nec specie ab ea diversam puto. Siquidem ex Auricula urfi semine satò innumera ferè varietates indies producuntur, non floribus duntaxat, sed & figurâ & magnitudine diversæ.

In Cur. post. Clusius inter sextam & septimam species aliam interlerit quam septimam facit, quæ in paucis differt à prima specie, ut ejus semini satò ortum suum debere suspicer.

6. *Auricula urfi angustifolia, colore rubente J. B. Auric. urfi 7. Clusf. hist. 8. ejusdem cur. post. Sanicula Alpina angustifolia C. B.*

Clusf.

Crassiuscula radice nititur, quartæ haud diffimili, multis candicantibus fibris capillatâ, ex qua angusta folia quina aut sena, succulenta & pinguis, quartæ foliis multo angustiora, à medio ad extremum usque, mucronem in ambitu serrata, amarique gustus prodeunt. *Cauliculus* inter ea nascitur tres uncias longus, nudus, lavis, sustinens capitulum è foliis compactum, unde quaterni aut quini flores elegantissimi, quinque petalis bifidis ut reliqui constantes. Capitula hujus quartæ proxima erant; Semen observare non licuit Clusio.

Crescit in quibusdam Stiriae & Carinthiae Alpibus, præsertim vèrò Tauro monte & Judenberg Locu.

juga. Floret lux finem Julii, nivibus liquefactis. Rara est, & cultum ægrè admittit.

Similem huic in Tyrolensibus Alpibus nasci postea intellegit Clusius, cupus plantam siccam à fratre Gregorio Rhegenfii Capucino accepit, ejusque iconem exhibet in cur. post.

- * 7. *Auricula urfi minima flore carneo & niveo J. B. Auric. urfi 8. minima Clusf. hist. Sanicula Alpina minima crenata C. B. item Sanicula Alpina minima nivea ejusdem. Auric. urfi minima alba Park.*

Clusf.

Folia hujus unguem magnitudine vix æquant, inferne circa sedem angustiora, superne & in extremo latiora crenatæque, viridia, nervosa, superioribus minus densa, amari gustus. *Pediculus* inter folia exilit, vix digitum transversum altus, unicum, interdum alcerum, florem ferens, dilutius ruben-

5. *Apocynum d. latifolium Scammona Valentina* Clusf. *Scammona Monspeliaca dicta* Park. *Monsp.* flore parvo J. B. *Monsp.* foliis rotundioribus C. B. *Monspeliensis* Ger.

J. B.

In longis, teretibus, tenuibus, bicubitalibus *armentis*, vicina quæque amplectentibus, ramosis, folia nascuntur opposita, Aristolochia Clematidis, vel Alari, falcata ad pediculum, in mucronem definita, lata, densa, glabra, uncia longioribus pediculis hærentia, succo lacteo pregnantia. Flores ex foliorum sinu pediculo orto multifido insident plures, confertim congesti, parvi, stellati, albi. Semen Lobelio angulosum, in utriculo minore quam Aristolochia. Radix longa, digitali ferè crassitudine, alba, longo (inquit Lobelius) reptatu multum fibrosa, fusculenta veluti reperia planta.

Ad mare propè Montpellierum oritur, & ut Clusius refert, in regni Valentini maritima.

Locus.

6. *Apocynum Syriacum Clusii* Ger. emac. rectum *Americanum majus* sive *latifolium* Park. *Deidel.* *Alpini*, sive *Apocynum Syriacum* J. B. *Lapathum Aegyptiacum latifolium* sive *Asclepi.* *dis* C. B. *Wysanck* sive *Vincetoxicum Induanum* Ger.

Radice constat albâ, pollicem crassâ, paucis fibris donatâ, quæ longo reptatu hortis non mediocriter infesta est. Hyemem superat humo sepulta vivens. Sub finem Maii foliones teretes [Johnson quadratos, digitali crassitudine, concavos] lentos & fractu contumaces, duos trêve cubitos altos, superiores parte ramulos paucos & foliorum sinibus alternatim emittentes exierit: quibus alternatim bina semper adverla, nullis intercedentibus pediculis adnascuntur folia, lata tres uncias, sex longa, à latiore basi in longum gracilescens como rotundata, firma quidem illa & crassa, ad Alos tamen crassitudine minimè deducta, aliquot nervis è media costa excurrentibus satis crassâ, & averla folii parte maximè conspicuis prædita, ex viridi pallescencia [Johnson superius obscure viridia, inferiori albicantia] gravis odor. Nec à tenera solum adolescentia leni canitie, & inspersis veluti pruinis cum virore albicat, sed etiam caule, ramis, nervulicis cunctis acre & amarum lac ubertim effundit hæc planta; quod concrefcens locis calidioribus, non saporis sed candoris quadam similitudine *Mamm* & *Sacchar* ei usar appellatum fuit.

Circa summum caulis fastigium pediculi crassi, singuli [non bifidi ut vult Clusius] eximiam florum umbellam sustinentes, quinquaginta, sexaginta, aut etiam centum, vel pluribus floribus compositam, tenuibus, longique pediculis apensis, & plerumque pendulis seu cornu, terram respicientibus. Singuli autem flores componuntur primò è quinque, foliolis exiguis, viciniantibus, retrorsum reflexis, quæ pro calice inserviunt; deinde folia totidem quadruplo majoribus, retrorsum pariter reflexis, & prædicta calycis folia obreagentibus, hæc autem infernâ parte viridia sunt, superiore pallida cum aliquo rubore: restant tandem interius sita quinque granula (si ita appellare liceat) externa facie Liliæ gravis similia, internâ concava, colore suave rubente, è quorum singulis singula egreduntur filamenta seu stamina, capitulum parvum subrotundum gignentia, inferius viride, superius albicans. [Clusius flores unico quodam folio constare, sed quinque profundis incisuris diviso, instar florum Apocyni Asclepiadis scribit.] Ex numero florum compage vix una aut altera *siliqua* succrescit, quæ longitudine digitum implet, contineatque membranaceo involucreto semina lata, depressa, instar Corone Imperialis, frequentia & quasi imbricatim disposita, quibus ad germem promissa lanugo fericea adnascitur, candidissima & mollissima, ignem celeriter rapiens. Siliquæ cum semine & lanugine intus contenta Asclepiadis siliquis simillimæ sunt. Exterius fructus membrana villis & rariore velut pube resperla videtur.

Parkinofus noster Apocynum suum rectum latifolium Americanum à Beidelsar Alpini, & Ossar frutice Belli, i. e. Apocyno Syriaco Clusii specie diversum putat; his rationibus inductus: 1. Quia Apocynum Americanum frutex non est, nec folia per hyemem retinet, Ossari Belli instar, sed tota ejus superficies hyeme quotannis emoritur, radice duntaxat in terra superstitie latente. 2. Quia lac Apocyni Amer. acre & causticum non est. 3. Quia siliquæ Apocyni Amer. incurvæ sunt & productiones, Beidelsaris autem rectæ & breviores. 4. Denique quia Apocynum Americanum radicibus insigniter reptat; cujus qualitatis in Descriptionibus Belli & Alpini nulla mentio.

Nos tamen his non obstantibus tum Beidelsar Alpini, tum Ossar fruticem Belli unam & eandem cum Apocyno Americano Park. plantam esse minimè dubitamus: siquidem Beidelsar Alpini cum Ossar frutice Belli specie convenire tum nomen, tum locus natalis suadet. Beidelsar autem Alpini Apocyno Americano Park. eandem esse accuratior ejus descriptio quæ extat apud Illustriss. Vellingium *Observationibus in Alpin. plant. ægypt.* & siliquæ figura addita convincunt. Vellingius enim ipse in Ægypto peregrinatus est, & Beidelsar loco suo natali crescentem vidit & descriptit. Nec obstat, quod Bellus Ossar suum folia per hyemem retinere scribit, cum eadem planta in calidioribus regionibus folia retinere, in frigidioribus amittere possit. Plantæ ipsæ inspicendæ & diligenter conferendæ sunt.

- * 7. *Apocynum Brasiliænum amplexicaule fructu magno Beidelsaris*, Ibat *Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

Caule lamentofo, exterius cinereo, interius viridi, spongioso longè humi serpit, aut aliis plantis se implicat. Folia semper fert bina in suis pediculis sibi opposita, figurâ cordis quando vestitura, oblonga cum juniora, mollia, subhirsuta exterius paulum incana, in caule quoque, multos ramulos surrectos, solitarios cum similibus foliis appositis. *Filiculus* fert copiosus ad quassilber folii pediculum, vario numero sine propriis pediculis: quilibet autem confat quinque folioli, & stellam quinqueangularem apè repræsentat: in medio habet obtusum stamen, haud elevatum, cum coroula quadam; totus est pallide leuteus, interius umbratus, inodorus. Hinc provenit fructus oblongus, albus, in extremi-

extremi-

extremitate acuminatus, magnitudine ovi gallinæ, ex viridi subflavus, quando maturus, habens corticem crassiore Auranii, exterius multis prominentiis instar aculeorum præditum: Fundit de se succum lacteum glutinosum, ita ut glutinis loco fungi possit: maturior aperit se, ac interius de femina oblonga, nigra, insigni ordine disposita habet: quodlibet autem granum seminis habet cum quasi è pluma, coloris argentei splendidissimi. Hi flocci in extremitate fructus interius etiam junctur & superior pars cavitatis fructus monstrat femina, inferior floccos illos argenteos, jucundo spectaculo. Totâ planta oler graviter & copiosum lac habet albidissimum.

- * 8. *Apocynum Mexicanum Tepexantli dictum seu spicis Mayzui montani* Fr. Hernandez.

Herba est folia ferens purpurascencia, Limonii formâ sed majora: caules, quinque, ferè dodrantes longos, teretes, purpureos, digitum crassos, geniculatos per intervalla, fructum Chili [Capfic] refertum semine planè orbiculari, & lanugine compheño; radicem verò contortam & candidam, quibundam veluti glandibus adherescitibus.

Locus.

Nascitur in frigidis & saxosis locis.

Radix extra intusque candescit, gustata virum minimè ingratus olet, Pæoniæ simile. Senfum Vires. aliquem caloris, nec dicam urendis præbet circa guttur. Tula ac sili pondere ex aqua devorata omne humorum genus supra infraque evacuare dicitur.

- * 9. *Apocynum Canadense angustifolium flore Auranii* Morif. prælud.

Morif.

Vix bipedale excedit altitudinem: folia gerit angusta, longiora multò Apocyno surrecto umbelliferi Cornuti, [quod nos pro Beidelsar Alpini habemus] In caulium summis fastigiis flores aureos aut aurantii coloris gerit: quibus singulatim succedunt siliquæ membranaceæ, papposæ materia intermixta semina compressa, rufa (æterorum ritu) continentis.

- * 10. *Apocynum Virginianum flore herbaceo, siliquâ longissimâ* Morif. prælud.

Morif.

Hujus folia lata sunt, glabra, Beidelsar Arabum foliis magnitudine accedentia. Caules habet teretes aut quaternos pedes altos, fibubros. In summis alis caulium proveniunt *foliuli* herbacei, ejusdem cum cæteris sue sortis formæ, sed multo minores; quibus flaccidis succedunt siliquæ, dodrantes, tenuissimæ, papposam materiam & semina compressa, aliorum more claudentes. Lactescit etiam aliorum Apocynorum & Asclepiadum modo.

- * 11. *Apocynum Indicum minus Nummularie foliis* * Breynii.

Breyn.

Simile est Apocyno primo latifolio Clusii; & sicut minus ita in omnibus subtilius deprehenditur. Caules proferunt teretes, concavos, lactescentes: per quos ad genicula nascuntur folia gemina, contrario situ opposita, Nummularie paria, magis acuminata, quorum unum majus alterumque minus, semuncialibus & longioribus pediculis mixta. *Filiculus* perpallidi, multoculi, in caulium & ramorum apicibus, ac inter foliorum alas alterno ordine, in umbellis parvis, cauliculis tenuissimis secuncialibus insidentibus dispositi.

* Ephemer. German. Ant. 1. 3. 5. 6. Obs. 138.

In Insula Zeilan oritur.

Locus.

12. *Apocynum minus rectum Canadense* Cornuti. rectum *angustifolium Americanum minus* Park. Cornut.

Longè aliter se habet Apocynum minus, neq. enim sili terra repit ut Syriacum, sed per summam terram multis radicum fibramentis apricatur. Maio revirescit, folia angusta, digitum longis & acutis, per teretem & atropurpureum caulem geminatim præcedentes more dispositis: altitudine vix cubitum aequat caulis, qui in summo floribus ornatur multis, umbellæ formâ: hi similes quidem cum Apocyno Syriaco figura, sed saturatore purpurâ nitent.

Cim desoluit caulis in duos cauliculos dividitur, qui elatores facti alteram in fastigio florum umbellam proferunt. Lentor quoque pariter florem obtegit, & à multis tueri, qui si temerè advolent, vilis implicatis pediculis tenacius adharefcunt, & frustra alarum nili vite consilios tentant. Sub Autumno è floribus nascitur folliculus unus aut alter, membranaceus, Asclepiadis instar, in quo semina depressa & lata concluduntur, à quorum acutiori parte papposa lanugo dependet. Planta hæc lacteo succo deleterio turget.

- * 13. *Apocynum Canadense foliis Androsæ majoris* Bocconi, Morifon.

Boc.

Hæc planta raritate atque elegantia insignis, Arbustula more erigitur: Caule pedali & longiore, enodi, apophyllo, subfuso, supernè in varios & multiplices ramos distributo atq. diviso, donatur. Folia bina, subrotunda, Androsæ majoris foliis quam proximè accedentia, è regione petioli suis caulibus hærentia, adornant totius plantæ compagem. Ab extremis cymis caulium exeunt ramatim *foliuli*, è diluo rubore leviter purpurascences Liliæ convallium aut Unedonis calculati; quibus subeunt siliquæ Asclepiadis angustiores, candida intus lanugine & semine compresso, plano, subfusi coloris resectæ. Radices longè lateque sub terram serpentes admodum vivaces sunt, & subinde progeniant etiam in calcatis areolarum semitis. Lacteo succo catet, qui emanat quancumque parte vulneretur, æterorum sui generis omnium adinstar. Muscarum perniciës est si floribus insideant.

Lutetia in horto Regio vidit.

In horto Cheltenham prope Londinum colitur sub nomine Apocyni flore Liliæ convallium purpureo, rescente, ut nos monuit D. Tancredus Robinson.

Locus.

CAP. VII.

De *Asclepiade seu Vincetoxico*.

A Sclepias dicitur ab antiquo medico, nec dubium quin illud nomen ei impositum sit à vi quæ venenis resistit. *Jo. Bod.*
Nomen Vincetoxici vel Vincetoxici barbarum est, & à recentioribus huic impositum, quod illi insignis adversus venena vis infit. Vox conflata est ex *vinco* & *toxicon*, rectius *vincetoxicon* utraq; voce Græca dixissent. *Idem.*

Hirundinariam etiam vocant à fructu seu potius siliquis quas producit, quæ dehiscences plumosum ostendunt semen, atq; Hirundinis figuram referunt. *Idem.*

Ab Apocyno differt succo limido, siliquis singularibus Ciconiæ rostrum referentibus. At Colurna Asclepiadem succo dilute luteo turgere scribit, non limido seu aqueo.

1. *Asclepias flore albo* Park. Ger. C. B. *Asclepias seu Vincetoxicum multis floribus albicantibus* J. B. *Swallow-wort.*

J. B.

Numerosas radix demittit fibras, benè habitas, longas, albas, gustu nauseoso, caules ferrugines lentos, cubitos & sesquicubitos altos, hirsutos, geniculatos: ad quorum genicula bina semper folia adversa, ex brevibus pediculis sursum vergentibus, nonnihil per extremos margines & nervos hirsuta, formâ hederaceorum, longiora, rugosiora: Ex quorum alis pediculis prodeunt, flores privati insuper pedicellis donatos sustinent, albicantes, pentapetaloides, quinque apicibus concoloribus rotule modo, sessili, pistillo viridi medium occupantibus. Hic succedit cornicula, seiscunciam aut amplius longa, semen tomento involutum contentiva rufum.

Per Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem non in montosis tantum, sed etiam in dumetis & sepibus ubiq; sepe invenitur.

Locut.

Virex.

Radix hujus herbe alexipharmaca ac sudorifica est insignis. Usus præcipui in peste alisq; venenosis affectibus, in obstruccionibus mensium, in palpitatione cordis ac lipothymia, in Hydropse. Semen commendatur ad calculum. Extrinsecus usus tam florum, quam radicem ac seminis est in ulceribus fordidis ac malignis purificandis, ad icetus insectorum venenatorum, in ulceribus mammae, &c.

De vi ejus ad Hydropem vide J. Bauhinum & Tragum, item Ephemer. German. An. 1. Observ. 156.

Radix pondere semilibra per noctem in vino macerata, & deinde usq; ad tertias decocta, manè jejuno stomacho calida pota, sudore interim provocato, mirifice expellit aquam intercutem, adeo ut illa per pedum plantas erumpat, estq; hoc singulare experimentum.

Nobis interim mirum videtur Apocynum malignum & lethiferum esse herbam, Asclepiadem autem ei planè congenerem salutarem. At Pena & Lobelius in Advers. se certum exploratumque habere aiunt jam diu Apocynum latissimum saltem alius venenis à cane devoratis antipharmacum fuisse: quibus contraria scribit Clusius.

- * 2. *Asclepias angustifolia flore flavescente* Hort. Reg. Paris & Blas.

3. *Asclepias flore nigro* Ger. Park. C. B. *flore nigro quorundam* J. B.

Col.

Radice nititur fibrosa, Asclepiadi non dissimili: caulibus seu viticulis flexibus, levibus, duos aut tres cubitos longis, in multas alas divisis, qualibet sulcata, Periploce instar se circumvolvendo, confendentibus, in altum enititur. Folia habet succulenta, mollia, viridia, levia, Asclepiadis similia, nonnihil in summo acuminata. Flores Apocyni repenti vulgari similes, sed colore pullo, parum in purpureum vergente, quamobrem nigrum florem habere dicitur. *Siliquas & semina* papposa, uti aliud vulgare Apocynum, compressa & nigra Augusto mensis perficit. Tota planta succo turgere ingratum.

Locut.

Hanc in collibus Monspelienfis agri Frontignanæ vicinis nasci tradit Lobelius.

- * 4. *Asclepias Cretica Clusii* J. B. Park. *Asclepias siliquâ bifido mucrone* C. B.

Ab Asclepiade vulgari flore albo in paucis differt, ut descriptiones conferenti apud J. Bauhinum patebit. Folia nimirum dilutius virentibus, siliquis brevioribus sed crassioribus, striatis, bifido mucrone, interdum singularibus, nonnunquam geminis. *Flosculi* terni aut quaterni simul prodeunt, pediculis brevibus nitentes.

CAP.

CAP. VIII.

De Clematide Daphnoide seu Vinca pervinca.

Clematis hæc dicitur quia instar *κλῆματος* repentes proferat cauliculos, quos *κλῆμα* [sarmenta] Græci vocant: Daphnoides vero, cum à Lauri foliorum figurâ, tum ad differentiam aliarum cognominum. *Dad.* Vinca pervinca, quod humi serpat, & se in modum fructiculi porrigat, vicina quæque vinciens. *Pach.*
Notæ ejus sunt sarmenta longa, repentia, folia glabra, colore & consistentiâ hederaceorum, flos amplus, siliqua ad singulos flores gemina non langeta.

- A. 1. *Clematis Daphnoides minor* C. B. J. B. *Vincapervinca minor* Ger. vulgaris Park. *Pertivinkie.*

J. B.

Flagellis reptatricibus, humi fufis, latè se propagat. Radix fibrosa est: sarmenta multa, tenuia, teretia, virentia & geniculata, & geniculis emissis fibris rursum radicanitur. Folia è geniculis bina opposita, Laurinis similia [colore & consistentiâ Hederaceorum ut nobis quidem videtur] minora tamen multo, acuta, rigida, levia, brevibus pediculis appensa, superne saturato virore nitentia, inferne dilutiore, sapore adstringente, subamaro. Flos pediculo è geniculis enato, duas uncias longo, singulari singularis infidet, oblongus Gelsemini modo, nunc simplex, in quinque lacinias altissimas & latas diffectus, nunc aucto foliorum numero multiplex, quorum interiora modò bina, modò terna, ad imum integra, superius ut extrima laciniantur duntaxat, alias penitus separata. Color simplicis cæruleus cum apicibus concoloribus, sed dilutioribus parum, vel albus cum staminibus luteis, pistillo albo, fundo candidis versibus striato; vel pulcherrimo spectaculo violaceum florem per singulas lacinias à summo ad imum linea decurrit lactea, id quod & in multiplici observatur. Verum quæ multiplici est flore eam non alio quam purpureo aut purpureo-violaceo colore observavi, & bi colore ut dictum. Flori succedit sed rarissime siliqua bicornis, Castalpinus; Cornicula tenuia sunt, arcuata, utraq; extremitate coherentia, bina plerumque semina continentia, oblonga, Sessilis.

Ad sepes & in aggeribus fossarum.

Vulneraria insignis est. Usus præcip. in fluxionibus alvi, dysenteria, hæmorrhoidibus, expuitione sanguinis, hæmorrhagia narium, vulneribus serolis liquore manantibus. Extrinsecus in profluvio mensium, in laxitate ac dolore dentium: lac extinctum revocat. *Sched.*

Folia ore retenta sanguinis fluxum è naribus erumpentem compressisse frequenter vidimus, inquit Cossius libro suo de stupium differentiis.

Folia recentia super chartam bibulam vel emporeticam imposito superius lino pexo interbafata, & duris odorata suffita, consilio mulierculæ cujusdam in strumis adhibita, discussere tumorem brevi tempore, qui per anni spatium aliis medicamentis à medico doctor præscriptis continuam obtinebat. Eodem medicamento ejusdem mulieris monitu pro deplorato relicto curatus est antea.

D. Hulse.
Vinum turbidum, quodque colorem amisit, hujus herba q. f. vasi imposita, intra quindecim dies purum clarumque & genuini coloris reddet. Expert. Trag. Præstabit tamen ut vinum prius in aliud vas transferatur.

2. *Clematis Daphnoides major* C. B. Cl. *Daph. major flore curvato & albo* J. B. Cl. *Daph. seu Pervinca major* Ger. Clem. *Daph. latifolia seu Vinca pervinca major* Park.

J. B.

Per omnia major est Pervinca vulgaris. Folia quæ opposita, ex semuncialibus & longioribus pediculis appensa, è viticulis junco crassioribus oriuntur, tres circiter uncias lata, paulò longiora, nunc acutiora, nunc obtusiora, cum acrimonia amarefcenti sapore ingrati. Flores ex foliorum alis, pediculis hærent semuncialibus, longo corniculo, divisione & formâ forum Pervincæ vulgarioris, sed, ut par est, multò majora, coloris cærulei vel interdum albi. In hac siliquas five cornicula singularia observavimus. Apud nos frigore interdum absumitur.

Circa Monspelium frequens reperitur.

Locut.

CAP. IX.

De Centauro minore, purpureo, luteo vel non persoliato.

Centaureum unde nomen accepit diximus in capite de * Centauro majore.
Notæ Centaurii minoris non persoliati sunt flores è tubo oblongo in quinque segmenta acuta expansi, in summis caulibus & ramulis crebri, sapor amarus, semina minutissima.
Centaureum luteum persoliatum toto genere ab hoc differt, sapore duntaxat amaro & seminum parvitate convenit.

* Lib. 7. cap. 14.

A. 1. *Centaurium minus* C. B. *minus vulgare* Park. *minus flore purpureo & albo* J. B. *parvum* Ger. *Small purple Centop.*

J. B.

Radix ei parva, alba, lignosa, oblique acta, furculosa, exucca & insipida. *Caulis* plerumque unicus, angulosus, dodrantalis aut pedalis, lavis, firmus. *Folia* alia in terram sparguntur, alia in caule bina ex adverso sita, Hyperici foliis majora, glabra, viridia, tribus nervis insignioribus, avera parte maxime conspicuis, secundum longitudinem excurrentibus donata. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum, plures simul juncti, nullis pediculis donati, est tubo longo in quinque segmenta mucronata totidem folia imitantia expansi, suave-rubentes, apicibus pariter quinque luteis. *Calix* floris quinque foliolis angustis, acutis componitur. Floribus succedunt *capitula* longa strigosa, *seminibus* minutissimis arenularum similibus plena.

Sunt autem, inquit J. Bauhinus, tum flores tum folia insigni amarore prædita.

Græcis *Kavvatox oxey*: Plinius ob summam amaritudinem Fel terræ dici affirmat. Italis Febri-fuga.

Locus.

Julio mense floret, in pascuis siccioribus frequens.

Hortense solum respuit, nec hortis quamcumque adhaerens curam assuecit. *J. B.* ad *Stapel* in *Theophr. hist.* lib. 2. cap. 2. p. 87. Et iterum lib. 9. cap. 9. pag. 1045. Illud experientia didici, Centaurium in hortos translatum eodem periri anno, nec unquam ex semine renasci. *Verum in orto nostro semel succrevit ex semine, viguit, floruit, & semen perfecit.*

2. *Centaurium minus frigidum* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *radice* parva, alba, fibrosa *caulis* exargit mox in duos palmares & semipalmares, striatos, hique in alios divisi. *Folia* sunt parva, pediculis carentia, quorum prima lata, subrotunda, superiora angusta, acuminata, quandoque bina adverso situ caulem amplexantia. *Flores* oblongi, non semper albi, ut vult C. Bauhinus, sed frequentius purpurei, præcedentes similes, ab imo sursum per ramulos sparsi, singuli ut plurimum ex una caule parte flos invicem succedentes, est vasculis foliosis prodeunt. His *filique* ut in vulgari *semine* minutum continentes succedunt.

Locus.

In agro Montipolienfi & alibi in Gallia Narbonensi frequens est.

3. *Centaurium purpureum minimum* Morif. hist. & prælud.

Morif.

Caulis binaucialis & triuncialis ramatim fert: *flores* purpureos, minimos, pentapetalos: *capsulas* feminales minores, & *semina* multa-exilia Centaurii majoris vulgaris rubri modis.

Locus.

In humidis circa stagna estate excoctata locis provenit.

Centaurii min. varietates.

D. Wheeler in Itiner. duas proponit Centaurii varietates, nimirum Cent. ramosum rubrum & album in insula Coreya observatas.

4. *Centaurium luteum novum* Col. *luteum pusillum* C. B. *minimum luteum* Park. *Centaurii lutei varietas* Park.

Col.

Dodrantalis est, *radice* perquam exigua, lignosa, pallente: *foliis* in imo stratis ut congeneris & vulgaris flore purpureo, sed minoribus: *caule* anguloso, binis oblongis *foliolis* alternatim per intervalla hærentibus ut in vulgari, sed duplo minoribus, Rute proximis: in summo verò *flores* binos aut unicum, longis calycibus pro basi insidentes, colore luteo, Maio mense hiantes, semine ut congeneris. Sapor amarus platie admodum, sed non tam intensus ut vulgaris purpurei.

Locus.

In recto vereris ædificii Baiani *Piscina mirabilis* dicti observavimus: verum quod ibi ortum est folio floris colore a minore purpureo differre nobis videbatur. Columna in maritimis oppidi dicti vulgo *Torre della Nunciata*, non longe à Stabii ruinis, in Vestuvi montis radice illud primum invenit.

A. 5. *Centaurium palustre luteum minimum*.

Radix ei alba, lignosa, simplex, nonnunquam fibris majoribus donata. *Folia* ad radicem parva, angusta, oblonga. *Caulis* trium circiter digitorum altitudine assurgit, nunc simplex, nunc multiplex, ramosus: ad cusps singula genicula, duo ex adverso sita foliola angusta, acuta. *Flores* in summis ramulis longis pediculis subnixi, lutei, exigui, ferè semper clausi, quinque petalis (quantumprehendere licuit) mihi visi flos componi. Vasculum feminale figure ellipticæ, per maturitatem in duas carinas dehiscit. & *semen* effundit minutissimum, subrotundum, ex ruffo nigricans.

Locus.

Versus extrema Cornubiæ locis putridis & lacustribus provenit, nec alibi observavimus.

6. *Centaurium minus Brasiliæ* Breynii.

Breyn.

Pulchra hæc plantula *radice* nititur flavescente, tenui, fibrosa, uncias duas longa & nonnihil longiore, gustu amaro. Ex qua *Caulis* geniculatus, perennis, erectus, dodrantalis altitudine caudicis loco exit; qui in summitate in ramos duos, quasi brachia expansa, dividitur, & hi in ramulos rursus alios, unciales & majores, alterno ordine plerumque positos; *Folia* oblongis dilute viridibus, Genistæ tinctoriæ formâ haud absumilibus, binis semper ad singula genicula sita adverso positis cinctis. *Flosculorum* quidem in caulis apice inter brachiorum juncturam tantum fert unicum; sed plures tam in extremitatibus ramulorum, quam inter foliorum illorum alas, perpulchros, purpureos, tubulosos, in quatuor folia rotunda exerentes, Centaurii vulgaris flosculis duplo majores; & *calyculis* spectabilibus admodum, quadrangularibus, membranaceis & rigidiusculis, venulas conspicuas, & in quolibet

liber angulo fimbriam latam habentibus, prodeuntibus. Hos *capsula* angusta, oblonga, Centaurii minoris æmula, seminibus rotundis minutis & fuscis refert, sequuntur.

CAP. X.

Centaurium luteum persiliatum.

Hujus notæ sunt *Folia* in caule adversa in unum coalescentia ut in Diplaco, colore glanco; *flores* eorumque calyces in octo lacinias, totidem folia imitantes, divisi.

A. *Centaurium luteum persiliatum* C. B. J. B. *minus luteum persiliatum ramosum* Park. *parvum luteum* Ger. *Yellow Centop.*

J. B.

Intili, fibrosa, multifidaque albâ *radice* nititur; *caulem* tollens modò simplicem, modò ramosum, teretem, glabrum, sesquipalmarem aut dodrantalem; qui *folium* ad singula genicula gemellum, mucronatum trajicit, haud secus atque calidarum regionum *Polygonum*: ceteroqui circa radicem proximèque terram sternuntur *folia* multa in orbem, Saponariæ vulgaris non dissimilia majora tamen & candicantia, seu glauco quodam polline, qui digitis facile detergitur, (ut & tota planta) obducta. Summus caulis in *florem* unciali aut breviori pediculo suffultum, velut in divortio seu angulo duorum ramorum (qui ad utrumque ejus latus oriuntur) situm, terminatur. Ramuli isti alius affurgentes primum in duos dividuntur ramos, inter quos in rectum affurgens consistit flos, & deinceps ramuli eodem ordine subdividuntur, donec ad extremos furculos ventum sit. *Flos* quàm Centaurii min. purpurei major, calicis loco octo plerumque angustissimis foliolis obvallatus, è tubo vasculum feminale amplectente in octo plerumque folia, aureo fulgore micantia expanditur; quos magna excipiunt *vascula* subrotunda, *semen* copiosum minutissimum nigrum claudentia.

Herba perquam amara est, non autem flos.

Floret apud nos Julio & Augusto mensibus, serius citiusve pro anni temperatura.

Tempus

In montosis & siccioribus pratis.

Locus.

Centaurii minoris vires summam recenset Schroderus his verbis.

Spleneticum est & hepaticum, amarum citra mordacitatem, unde & leviter astringens, exter. Vires. gens, aperiens, vulnerarium. Utile est in ictero, mensibus suppreffis, Scorbuto, arthritide, lumbicis, & (specifice in morfu canis rabidi). Datur ejus decoctum utiliter tertianariis, quòd bilem per inferna deicere dicatur, quo factum est ut quidam hanc herbam Febrifugam vocaverint.

Ceterum quod Dioscorides, & post eum Galenus, eoque secuti ferè omnes Botanici scribant bilem & pituitosos humores per alvum educere, ischiadicisque infundi decoctum (inquit Dodonæus) tamen frequenter & feliciter hoc usi, per alvum tamen expurgationem ullam facere observare non posuimus, &c.

Dodonæo fe opponit C. Hoffmannus, Licet enim (inquit) Centaurium nostrum minus purget quàm Veturum; non ob id tamen non purgat. Videmus enim si debita quantitas detur quòd purget. Controversiam experientia determinandam relinquimus.

Herbæ comæque decoctum lentigines, varos, albos & cæteras cutis infestationes exterit. In Herbaria Biondella nuncupatur, quoniam extergendis dealbandisque mulierum capillis ex lixivio plurimum præstat. *Marth.*

Novi hominem qui pro desperato reliquis importuno haustu Centaurii min. in potentibus, & haustu decoctionis fortis in vino omni mane ab ictero convalevit. D. Bates in M. S. communicavit. *D. Hulse.*

Frequentissimum certissimòque est mulierculis remedio dum mensium obstructione insistantur, quos decocto Centaurii hujus proritant. *Sim. Pauli.*

Sal Centaurii minoris certo experimento Tertianam fugat: & aqua ejus destillata usui est ut in ea pulvis febrifugi, vel sal ejus dissolvantur paroxysmi tempore propinandi, ut largiter fident.

Contra furfures & crustosam capitis scabiem vix præstantius ullum decoctum reperimus quàm Centaurii min. ex pilorum isto brodio paratum quod coqui profundunt, quando ad eam usque molliem cocta sunt deglubenda ut pinfi quant. Illo enim decocto fi laetetur caput insigniter furfures & scabiem deterget, imò unâ myriades pedicularum enecat. *Idem.*

Tantæ estimationis est hæc herba apud Germanos, ut vix vinum, medicatum seu absinthites vulgus parat, cujus partem non constituit. *Sched.*

Galenus ob insignes mirasque hujus plantæ facultates de ea & ipsius viridibus integrum librum conscripsit.

Ad ischiadem, R Centaurii min. q. s. decoquatur, per clysterem insulum misricum est auxili-um: humorem enim elicit, & dolorem sedat. *Fernelius.*

A a a a a

Cap.

CAP. XI.

De Verbasco.

Verbascum nonnullis quasi Barbascum dictum putatur, quia folia ejus pilosa sunt: Italis enim *Barbasco*, & prima species vulgo *Taplus barbatus* dicitur. Plinius à *Verbena* deducit. Grecis *ελεως* appellatur, *ελεως* *ελεως* à *flamma*, quod ejus folis & caulibus in laetis pro elychniis uterentur.

Note ejus sunt folia in caulibus alterna, flores in thyris oblongis conferti, non horizontaliter sed potius ad horizontem perpendiculares; capsulae bivalentes conicae aut turbinatae.

- A. 1. *Verbascum mas latifolium luteum* C. B. *vulgare, flore luteo magno, folio maximo* J. B. *Verbascum album vulgare, five Taplus barbatus communis* Park. *Taplus barbatus* Ger. *White-flowered Squillain*. *High-taper, Common lungwort*.

Radix alba, lignosa, simplex fibras aliquot grandiores è lateribus emittit, minor quam pro plantae modo, crassitie pollicari. *Folia* ad radicem multa, dodrantem longa, quatuor pollices lata, molli & incana lanugine utrinque hirsuta, per margines leviter crenata. *Caulis* planusque unicus, bicubitalis aut tricubitalis, teres, hirsutus, rigidus, medullis factus, foliis nullo ordine positus, crebris, imo mediate adnatis, iis quæ ad radicem similibus vestitus, longis appendicibus hinc inde productis caulem velut alutem efficitur. In summo caule flores in longo thyrso conferti clavæ figuram referunt. Flores autem singulares non maximi sunt, monopetali, in quinque tamen laciniis obtusis, totidem folia imitantes divisi, cum quinque intrinsecus staminibus villosis, flavis, apicibus rubentibus, & stylo in medio virente. Pediculi florum brevissimi sunt, calices hirsuti, in quinque segmenta acuta divisi. *Vasculum seminale* non sphaericum, sed oblongius, acuminatum, rasili lanugine hirsutum, quod per maturitatem in binas carinas deficit, *Seminibus* parvis, pulvis repletum.

Ad agrorum margines, & in aggeribus foliarum, nonnunquam in muris & rudericis.

- * 2. *Verbascum maximum Meridionalium odoratum duplex luteum & album* J. B. *Verbascum femina flore luteo magno* C. B. item *Verbascum femina flore albo ejusdem*. *Verbascum album* Ger. & *Verbasco*. *lychnis ejusdem*. *Verb. mas foliis longioribus* Park. & *Verb. femina flore albo vel pallido ejusdem*.

Loc. Ad.

Excellit maximus odoratus Meridionalium *Thaplus barbatus*, ut magnitudine foliorum, sic etiam odore suavi, omnibus Verbasco, varietas tamen videtur descripti communis Phlomi: floribus quippe luteis & interdum albis exit, semis foliis, quæ arantur rubris lineolis, odore suavissimo; folio longiore, latiore: *radice* crassa, nec alibi diffimilis tota planta.

Cum Lobelius ipse fateatur hanc varietatem tantum esse communis Phlomi; nec nobis in agro Pedemontano, Italia aut Gallia Narbonensi eam contigit videre, in Angliæ autem campistris non inveniri certum sit, non immerito dubitamus an detur hujusmodi planta. Verum mentio ejus à re Botanica facta, & ideo quæ exat à planta ipsa, ut verisimillimum est, desumpta contrarium fident: quin & utraque varietas habetur in Catalogo horti Regii Parisiensis.

3. *Verbascum pulverulentum flore luteo parvo* J. B. *mas foliis angustioribus, floribus pallidis* C. B. *Woarp, or dusty Squillain*.

Radix pro plantæ ratione non admodum crassa, alba, furculosa, sapore amaro. *Caulis* bicubitalis & tricubitalis, teretes, unâ cum foliis & floribus pulverulento candicante, qui facile derergetur quæ obducti, ex singulis radicibus singuli, ab imo ad summum usque ramosi, ramulis qui in longos florum thyrso caulem undique obvallantes ipsissime ferè alutidine æquantur exeunt. *Folia* imo pedem & interdum cubitum longa, palmum aut semipedem lata, pediculis manifestos non habent, à principio tamen angustiore paulatim in latitudinem funduntur, deinde rursus in acumen sensim desinunt, circa margines obscure crenata, in caule creberrima, alternatim adnata, quæ primo exent utrinque lanuginosa, postiora ferè glabra [gravis si fricentur odoris, sapore herbaceo cum tantillo amarore.] *Flores* in summis caulibus & ramulis conferti, & velut racematim nascentes, pediculis admodum brevibus, monopetali, in quinque subrotunda segmenta partiti, pallide flavi, cum aliquot intrinsecus staminibus lanuginosis, croceos apices sustinentibus, cum stylo. *Flos* minor ejusdem est quam Verbasco vulgaris, non tamen quadruplo, ut vult J. Bauhinus.

Loc. In.

Circa Nordvicum urbem, Barium oppidum, invenitur, & alibi in Anglia.

4. *Verbascum crispum & sinuatum* J. B. *laciniatum* Park. *nigrum folio Papaveris corniculati, & Cam. C. B.*

H. B.

Hujus infima folia selgipalmum circiter longa, Papaveris corniculati modo sinuata, candicante, superiora verò breviora, in acutorem mucronem delincentia, ferè hederacea, pulvere aspersa utriusque magis tamen inferne, videntur, nullo pediculo, alia caulem, cui sunt continua, amplexantia. *Flores* parvi, lutei, Blattariæ floribus non asbimiles, caduci, in quinque segmenta laciniarum, staminibus totidem villosis purpureis medium occupantibus, apicibus croceis.

In Italia ad vias passim invenitur. J. Bauhinus Montepeli observavit, ubi Autumno (inquit) passim florēt.

A. 5. Ver-

- A. 5. *Verbascum flore albo parvo* J. B. *Verb. Lychnites flore albo parvo* C. B. *Verb. Lychnites Mat-thioli* Ger. *White-flowered Squillain*. *Verbascum mas foliis longioribus* Park.

J. B.

Haud alius oriundum natalibus, nec facie multum diversa ex Verbasco luteis cognoscendum: *radix* compar, & *caulis* alis concavus, lanuginosus. Verum folia inferne tantum incana illa lanugine pubescent, superne verò, si tenella illa & exigua floribus apposta excipias, glabra ex aro virent, acuminata: *Flores* verò parvi, in alis digesti, Verbasco pulverulentum modo, colore albo. *Stamina* hirsuta buxæ sunt coloris, apicibus miniatis.

Flores in hoc ut & in aliis generibus petalorum seu segmentorum in quæ finduntur numero ludunt, quippe in eodem ramulo & ex eodem puncto orti modo quinis, modo senis constare deprehenduntur.

In agro Cantiano focus vias frequens cernitur. Quotannis se propagat semel satum ex semine de. *Loc. cido*: primo anno caulem non fert, sed folia per terram sparsa: caule producto perit.

- * 6. *Verbascum angustifolium ramosum, flore aureo, folio crassiore* J. B.

J. B.

Folia dodrantalibus, uncias duas & semis latis, spissis, albis, veluti lanugine pulverulenta obductis; floribus aureis, minoribus quam in vulgari à precedente differt. Dedit Agerius in Austria collectum.

- A. 7. *Verbascum nigrum flore parvo, apicibus purpureis* J. B. *Verb. nig. flore ex luteo purpurascens* C. B. *Verbasco. nigrum* Ger. *delc. nigrum vulgare* Park. *delc. nigrum Salvifolium luteo flore* Lob. *Sage-leaved Black Squillain*.

J. B.

Radix Verbasco vulgaris, ut & *caulis*, non minus altus, brachiatus, striatus, purpurascens, minus hirsutus. *Folia* minora, rariora, alternatim posita, pediculis rubentibus duas aut tres uncias longis appenduntur, *Salvia* æmula sed multo majora, foetida, at virentia, minus villosa, leviter crenata. *Flores* sita & creberrate pares sed minores, saturatiore croco tincti, Blattariæ vulgaris, purpurantibus staminibus villosis. *Semen* ut in vulgari. Superficies hyeme perit.

In agro Cantabrigienfi pluribus in locis occurrit, & alibi etiam in Anglia. J. Bauhinus Basilæ & *Loc. Montebelgard* frequentem esse scribit.

- * 8. *Verbascum perenne nigrum floribus albis* Morici. prælud.

Hæc Verbasco species folia gerit subviridia; floribus albos minutos, quibus pariter succedunt capsulae bivalentes, multa semina minuta, ut cætera suæ familias, continentes. Perennis est planta.

Mior Moriconum nullam hujus inter Verbasca mentionem facere in Historia sua universalis.

- * 9. *Verbascum subrotundo Salviae folio* C. B. *Salvifolium exoticum cistoides* Park. *Salvestre Salvifolium exoticum folio rotundiore* J. B.

Lob.

Hæc foliis rotundioribus, densioribus candidioribusque, minus tamen lanugine canis, sed *Salvia* æmula concrectione: aliquot lignosa fibratæque *radice*, caule & facie non ita diffimilis, hisdem gaudet Syriæ natalis quibus Verbascum lychnites Syriacum. Flores descriptori Lobelio videre non contigit, quia, ut refert, marcidis jam erant. Parkinsonus, nescio unde doctus, flores luteos quinquæ foliis subrotundis compositos ei attribuit, & appingit.

Verbascum nigrum odoratum Park.

Blattariæ species esse videtur, & fortasse à vulgari lutea non diversa: verum descriptio Verbasco nigro Salvifolio melius convenit quam Blattariæ, ut nisi ille expressis verbis id venisset & negasset ego eandem plantam credidisset.

Spontanæum in Angliam quamvis minus frequentem inveniri tradit: nos nondum tam felices fuimus ut illud ipsi reperiremus, at neque quicquam alius à se inventam nobis hæcenus ostendit.

Descriptionem & historiam integram vide apud Parkinsonum.

- * 10. *Verbascum Danicum humile* Park.

Lob.

Foliorum figura & hirsutia, & florum colore aliisque accidentibus cum *Taplo barbato* communi convenit: verum humilior est & minor multo, caule pedem altitudine non excedente: foliis quam illis duplo minoribus: floribus tamen pro plantæ proportionem amplissimis.

Observavit Lobelius inter Cronenburgum & Hafniam prope Ellenoriam in Dania.

Loc. In.

Verbascum [summitates & lanugo] in hæmorrhoidum doloribus à Godartio & Riverio, item à *Vires. Dan. Sennerto* & *Weikardo* commendantur.

Taplus barbatus specificum est contra tympanitem, autore Grembs.

Verbascum primum præcipue utile est in morbis pectoris, tussi, expuitione sanguinolenta, torminibus ventris. Ad pulmonum affectus in jumentis & vaccis à Veterinariis nostris adhibetur, unde nostratum vocat *Cous Lungwort*, id est, Pulmonaria vaccarum appellatur. Extrinsicus flores & folia præcipue æstimationis sunt in sopiendis doloribus quibuscumque, imprimis in affectibus ac tumorebus ani, hæmorrhoidibus, in capillis luteo colore tingendis. *Schedw.*

A a a a a 2

Hujus

Hujus folia plantis pedum nudis intra calceos supposita, paucis diebus ante debitum purgationis tempus menses remorantes leniter movent & educunt.

CAP. XII.

De Blattaria.

Blattaria, monente Plinio, lib. 25. c. 9. Est similis Verbasco herba, quæ sæpe fallit pro ea capta, foliis minus candidis, cauliculis pluribus, flore luteo. Hæc abjecta blattas in se contrahit, idèque Romæ Blattariam vocant.

Blattaria vulgaris, ut rectè Plinius, a Verbasco foliis minus candidis differt; at certior distinctio nis nota est capsula feminalis sphaerica seu globosa, cum Verbasco nonnihil turbinata sit & in acumen producta.

1. *Blattaria lutea* J. B. *lutea minor seu vulgaris* Park. *lutea folio oblongo laciniato* C. B. *flore luteo* Ger. *Blattaria* *spinosum* Muller.

J. B.
Firmum tollit caulem & rectum, altitudine interdum humana, lævem, crassitudine pollicari, densissimo ramorum stipatu fruticantem: in quibus alternatim positi flores Verbasci, ex pediculis hirsutis, uncia longioribus, flavi sed saturatius, sic ut nonnihil rutilantis ruboris sit affusus, unguibus intrinsecus villosa lanugine pubescentibus; *staminibus* similiter lanuginosis, apices miniatos sustentibus, nonnihil odoratis. Succedunt *semina* nigra, in vasculis rotundis, bivalvibus, è vertice stylum proferentibus: cæterum uniuersus, floris pediculo appositum est folium acuminatum, unciam circiter longum aut majus: reliqua autem folia, quibus multus scætet, Verbasci sunt, angustiora, aerovirentia & superius splendentia, nulla lanugine donata, in ambitu laciniata, odore ingrato. *Radix* Napi figurâ, alba, sapore nescio quid aromatici respiciente.

Locum.

Varis in locis hanc observavimus, tam in Italia & Gallia Narbonensi quam in Germania, juxta aquarum margines, in luteis aggeribus, & haud longè à fluviorum ripis, ut rectè Dodonæus.

Tempus.

Floret à Junio mense in Septembrem usque; *semen* interea perficitur.

Gerardus & Parkinsonus nostrates ex unica hac planta duas fecerunt, quarum alteri *Blattaria* *Plinii* Gerardus, *Verbasci nigri vulgaris* Parkinsonus nomina dederunt, alteri *Blattaria* *flore luteo*. C. Bauhinus hanc duplicem facit, alteram quatuor cubitorum, tria, quatuor, quinque, aut plura vascula conjuncta habentem; alteram humiliorē, singula vascula proferentem, foliis multo viridioribus.

Varietates.

Quæ flore albo est, externè violacei quiddam habente ab hac non differt specie, siquidem ex hujus semine deciduo ortus, ut in hortulo nostro Cantabrigiæ aliquando experti sumus.

Blattariam flore viridi à Lobelio in iconibus pictam C. Bauhinus ad Blattariam flore albo refert itemque Blattariam flore viridi purpurascēte *Lob. ic.* item Blattariam alteram *Lob. ic.* variat, inquit, Blattaria alba flore parvo, eoque albo, vel viridi purpurascēte, & magno flore. Nos C. Bauhino libenter assentimur: nec enim sine necessitate species multiplicandas ducimus.

Blattariam flore luteo purpurascēte *Park.* è luteæ vulgaris semine ortam esse. Autor ipse haud dubitat, & tamen (quod mirum) radicem vivaciorem ei attribuit.

- * 2. *Blattaria magno flore* C. B. J. B. *flore amplo* Ger. *Blat. lutea major* sive *Hispanica* Park.

Park.

Folia habet longiora & viridiora quam præcedens apicibus rotundioribus: *caulem* clatiorem & robustiorem, superiore parte præter folia flores etiam gestantem copiosos, colore auro relescentes, minus confertos, ampliores tamen quam luteæ vulgaris, staminibus purpurascētibz medium copantibus, mulcæ similitudinem quandam referentibus: quibus succedunt *capsula* rotunda, bina ternæ aut plura interdum simul, plurimum tamen singula; *semina* fusca claudientia. *Radix* non admodum crassa, fibrosa, semine perfectò exarefcente.

3. *Blattaria flore cæruleo vel purpureo* J. B. *flore purpureo* Ger. Park. *purpurea* C. B.

J. B.

Radix crassa est & longa, succulentæque, cortice obducta rubente, albâ medullâ intus referta, sapore subdulci: *foliis* per terram expansis ad Conyazam Matthioli majorem [Baccharin Montpellier Ger.] accedit, non tamen ita villosa sunt, sapore subacri cum aliqua acrimonia. [Parkinsonio folia latiora & breviora sunt quam Blattaria luteæ, magis canescētia, paucis aut nullis per margines serratis, mucronibus acutis] *Floribus* & *capsula* Blattariæ vulgaris similia fert secundo anno. C. Bauhino foliis est nigrioribus non laciniatis, parumque serratis. *Flos* modò obsoleto colore purpurascit, modò nigra: *Viola* colore eleganti nitet, quandoque dilutè rubet: & hanc vocamus Blattariam flore pheniceo. *Flore cæruleo* purpureove floret Junio & Julio. *Stamina*, annotante Parkinsonio, in medio flore flava; *capsula* minorâ quam in Blattaria lutea; *caulis* humiliores, non raro tamen ramosi; *radix* in multis annis vivax.

Folia in planta à nobis culta non nigricant, sed ut rectè Parkinsonus potius canescēbant, & ut verè J. Bauhinus, folia Conyazæ majoris Matth. referebant, tum colore, tum serratura, &c.

* 4. *Blat.*

- * 4. *Blattaria perennis flore gilva seu obsoleto coloris* Morif.

Morif.

Folia hujus præcedentis foliis multo sunt majora, & Symphyti foliis quam proximè accedunt. *Flora* edit satis amplos, elegantè coloratos, è carne seu dilutè rubello gilvos; in reliquis cum præcedentibus convenit. Natura adeo intenta esse videtur hujus propagationi per radices ut agrè in Gallia Meridionali, multo magis in Anglia, semen suum perficiat.

- * 5. *Blattaria lutea odorata* Park.

Park.

Folia huic plura, per terram strata, è viridi canescētia, latiuscula & oblonga, parum aut nihil serrata, in acutum brevè dentata: *Caules* duos tresve pedes alti, foliis minoribus vestiti, à medio sursum in plures oblongos ramos divisi, *stipula* pallidè luteis, odoratis, crebris onusti. Semen rariùs perficit. *Radice* edit vivaci & perenni, quod paucis hujus generis plantis contingit. Præcedenti eandem esse suspicor.

- * 6. *Blattaria pilosa Cretica, sive Arctis quorundam* J. B. *Verbascom humile Creticum laciniatum* C. B. *Verbascom Brassica folia* Col. *Blattaria Cretica incana rotundo laciniato folio* Park.

Col.

Longa & *pedalia* fere profert *folia*, alternatim ex caule exsuntia, appendicibus sive lobis circa petiolum, ut in Brassicæ foliis observatur, quæ summum foliū habent magnum, uncias quatuor latum, longum quinque, & amplius, ratione ubertatis loci, in mediâ pediculo lobos digitales, & reliquum nudum; suntque ex viridi incana, lanugine crassè obducta, dura tactu, & pilosa, sicuti & *caules*, qui rotundi, bipedales, & alis multis è foliorum sinibus prodeuntibus divisis. *Flora* in summo caulis & alarum profert, sed in caule prius, deinde in alis, ita ut ditiùs floreat, & ab imo incipiant *flora*, qui magni sunt & pollicari diametro, colore auri hilari, quinquepartiti, Verbasci vulgaris figurâ, purpurascētem habentes umbilicum, & capitata *stamina* lutea; sed totum stantem hirsutia magna, tenuissima ut Bombycina, purpurascēte, & pilis illis hirsutis: capitatis obtusum: *Apicem* etiam habent medium, qui flore excussio & integrè deciduo, ut in Sambuci flore observatur: & alis, *fructus* subest rotundus in acutum desinens ut in vulgaribus Verbascis, in quo semen exiguum non dissimile continetur, & satum exit. Maio mense floruit.

Hæc est *Arcturus* Creticus Belli. *Verbascom* fruticosum auriculatum *Pons. Ital.* Variat (inquit C. Bauhinus) nam aliud foliis est latioribus, capitulis rotundis: est & alterum longioribus & angustioribus foliis, capitulis longiusculis, & hoc est *Arcturi* secunda species *Pons. Ital.* *Blattaria* *Cretica incana* longiore laciniato folio *Park.*

Locis.

Provenit inter saxa, & super parietes, autors Bello.

- * 7. *Ab hac diversam facit* C. Bauhinus, *etiam*, *secutæ Parkinsonianæ* *Verbascom* suum foliis subrotundis, flore Blattariæ, quod in *Prodromo* sic describit.

C. B. prod.

Caulibus est cubitalibus, viridibus, rotundis, striatis, leviter villosis, nec ramosis: *foliis* inferioribus oblongis, reliquis omnibus subrotundis, parvis, caulem basi sua alternatim amplexantibus, infernè incanis, superne nigricantibus: ad quorum fere singulorum exortum duo minora adjiciuntur, ex quorum summi *pediculi* rursus duo, tres, rariùs quatuor, prodeunt, quibus singulis *flor* unicus, luteus, parvus, pentapetalos infidet, cuius medio *stamina* aliquor purpurea, quasi ex calyculo ut in Blattaria emergentia, infident. Huic vasculum semen minutum, rotundum continens succedit.

Flora minore à præcedente differt, & parium omnium paritate. Morifonius noster hanc annuam facit, illam perennem: verum Parkinsonus utramque, latem apud nos, annuam, Chabreus apud J. Bauhauum pro eadem cum præcedente habet: verum si C. Bauhino rectè descripta sit, *foliis* superne nigricantibus, *caulibus* non ramosis, *staminibus* luteis, parvis, oportet ut sit diversâ.

- * 8. *Blattaria Cretica spinosa* Park. *Leucium Creticum spinosum* Clus. J. B. *Creticum spinosum incanum* luteum C. B. *Galatfridia Cretensium* Belli. *Leuc. spinosum cruciatum* Alp. *spinosum Creticum* Ger. emac.

Bellus.

*Radix*em habet multifidam, lignosam, firmam, longam, multos caules conjunctim proferens: in orbem diffunditur, & latè fruticat: pedem altitudine non excedens: *caules* albi sunt, crebris fissuris, spinis præditi: inter quos *folia* Leucoii albi foliis similia, licet minora & quadam lanugine obta: *flora* Verbasci aut Blattariæ similes, albi, paululum ad flavum tendentes, in quorum medio *stamina* quadam purpurea: Floribus succedunt exiles *stigma* rotunda, tenuissimum semen continentes.

Rustici ad frusendum ignem calefaciendâq, fornacem ac utuntur, ob similitudinem verò quam cum Stoebe habet, & album colorem galam stividam vocant, non quòd lac emanet. Hactenus *Hon. Bellus*.

Clusius descriptione sua flores tetrapetalos statuit. Leucoii lutei similes, sed minores: *stamina* oblonga, plano semine plenis; quibus notis à Belli Galatfridia in tantum differt, ut sitque toto genere diversè videantur Leucoium Creticum spinosum Clusii, & Galatfridia Cretensium Belli; quamvis Clusius & C. Bauhinus eas specie convenire putent. Plantam ipsam non vidit Clusius, idèque excusandus si eam minus rectè descripsit.

Zzzzz 2

* 9. *Blat.*

* 9 *Blattaria incana multifida* Bocconi.

Boc.

Capsula, semen & flores Blattariam esse arguunt. *Folia* verò magna, multiplicibus & profundis divisionibus incisa, colore è virore candicantia, Abinthii Pontici vulgaris aliquatenus æmula sunt.

Ramum unicum hujus plantæ abq. radice à *Jeanne Maria Ferro*, Veneto aromatario habuit D. Boccone; qui à *Ragula allatum* esse affirmabat.

CAP. XIII.

De *Trifolio acetoso*.

A B acido sapore voce diminutiva *Acetofella* dicitur: *Oxys* Plinii creditur. Calabris Juliola dicitur, ridiculè Barbari corupere in Lujula & Alleluia. *Scal. in Theophr. de causis Plant.*
Notas insignes habet quibus ab omnibus aliis plantarum generibus facillè distinguitur, nimirum *Folia* in eodem pediculo terna, florem pentapetaloidem, laporem acidum, valculum feminale pentagonum, quod per maturitatem levi tactu diffiliens cum impetu semina ejaculatur.

- A. 1. *Trifolium acetosum vulgare* Park. C. B. *Oxys alba* Ger. *Oxys sive Trifolium acidum flore albo & purpurascens* J. B. *Acetofella & Lujula sive Alleluia* Offic. *Wood-Sorrel*.

J. B.

Ex crassifuscula, squamata, alba, vel ex albo rubente *radicula* longè & crebrè pendens fibræ albicantes, indidèmq. emergunt pediculi infirmi, tenues, rotundi, palmares & longiores, terna gerentes *folia* satis magna, latiora quàm longiora, cordata, hirsuta, ex viridi flaventia, sæpe reflexa, ut capitulum ad pediculum coitus turbinatum reddat formam, sapore acido. Inter hæc alii surgunt pediculi, *florem* singuli sustinentes unicum, magnum, albicantem, striatum, tenerum [quina, petalis ad ipsos tamen ungues junctis compositum, unguibus (præsertim interius) flavicantibus.] *Folliculum* pentagonum, quo attactò *semen* exilit rufum, nucleo Persici simile, striatum.

Locus.

Opacis plurimum provenit locis, in sylvis & ad sepes.
Ut sapore idè & viribus cum *Acetofa* convenit, ideoq. æstum febrilem mitigat, sitim sedat, & ventriculi ardore, jecur refrigerat & cor roborat, quoquo modo sumpta. Fit enim ex ea syrupus, conferva, aqua destillata ad hos usus. Extrinsecus adhibetur aqua destillata ad collusiones oris, ad Erysipelata, ad ulcera fordida mundanda, &c. Observasse autem sese scribit Eucherius, atq. adeò multorum experientia compertum, quod ejus herbæ copiosi flores crebras illius anni pluvias & aquarum inundationes certò portendunt: pauci contra siccitatem.

2. *Oxys lutea* Ger. J. B. *lutea flore* Park. *Trifolium acetosum corniculatum* C. B.

J. B.

Serpendo per terram spargit *coliculos* palmares aut sesquipalmares, graciles. *Folia* tenuissimis nixa pediculis terna coherens, minora quàm *Oxys* vulgaris, magisque per extremum fissà, corculum (ex vulgò pingi solet) expressius effigantia, hirsutiora, ex brevibus pediculis à coliculo procedentibus dependantia, gustus acidi. *Flores* forma stellata eadem, sed color luteus: quem *cornicula* sive *stigma* ferè unciates sequuntur, sursum spectantes, crassifuscula, foliolis, ex quinq. loculis constitutæ; quæ ubi ad maturitatem pervenerè, levissimò attactù *semina* plurima, parva, ruffa, aspera exiliunt & lateribus, oculis quàm primum conniventibus, ut nè appareat *siliques* distillasse. *Radix* longiuscula, gracilis, fibrata.

Locus.

Planta est annua, femine deciduo fe propagans, in Italia & Sicilia, umbrosis præsertim, ubique ferè obvia. Æstatè tota flores producit.

- * 3. *Oxys affinis planta bulbosa Africana, flore purpureo magno* Breynii.

Hujus *flos* ex cinereo in quinque lacinias angustas profundè dissectò subhirsuto *calyculo*, primùm pyramidalè formà convolutus, postea verò in quinq. *folia* ampla, ex rubro siave-purpurea, cum cæruleo colore mixta explicatus, forma florum Convoluti Indici majoris (præterquam quod non monophyllus) se diffundebat. Fulcrum ejus *caliculus* erat subviridis, teres, duas trève uncias longus, carnosus, debilis & tener: *Folius* circa medium compluribus, pediculis longis insidentibus, lætè viridibus, crassifusculis, tergeminis, Trifolii similibus, comitatus. Hujus origo ex *bulbulo* nigerrimo, Avellane magnitudinis, multis squamis compacto, cui etiam planè atræ, capillaceæ, oblique appendebant longissimæ fibræ.

Locus.

È promontorio Bonæ Spei in Belgium delata est, ubi in horto Beverningiano florem explicuit.

4. *Trifolium bulbosum flore albo premont. Bonæ Spei* Bod. à Stapel.

Folia tria in unoquoq. pediculo crassifuscula, saporis aciduli habet. Bulbus ejus oblongus est, cortice nigricante: *Flos* albus quinis, femine folius constat.

A Justo Heurnio accepti Bodæus.

CAP.

CAP. XIV.

De *Trifolio palustri, fibrino nonnullis dicto*.

- A. *Trifolium palustre* J. B. C. B. *paludosum* Ger. Park. *Trifolium fibrinum* Tabernaemont. & Germanorum. *Wartsh Treoil, Duck-beans*.

J. B.

G Eniculata *radix* longa, alba, prorsum incedit, fibris subinde demissis firmata: pediculi infieris latiores vaginæ instar, dodrantales, tria habent annexa *folia*, magna, Fabaceæ formæ & magnitudine respondentia, levia; inter hæc *caulis* surgit cubitalis, levis, gracilis, vires, thyrsus gerens florum, ex albo purpurascendum, speciosorum, qui antequam aperiantur exterius rubent, reclusi in quinque segmenta acuta expanduntur (sunt enim monopetalis) superficie interna tenuissimis & candidis filamentis crispis, vultu languine seu pube quadam obducta. E singulis floribus exeunt *stamina* quinque alba cum *apicibus* flavis; in medio *Folius* brevior & viridior. Succedunt *capitula* seu valcula subrotunda, in quibus *semen* Helianthemum simile ex fusco favescent.

In palustribus & aquosis frequentissimum occurrit: Extra aquas non diu durat. Maio & Junio *Loewi* floret.

In morbo articulari debellando vires insignes exserit hæc planta, nulli hæctenus Botanicorum *Vires*.

proditas, sed *Thornii* Prussicæ in nonnullis agris feliciter expertas. *Folia* herbæ in Cerevisia decoquantur, & bis aut ter de die cum dolore sentiunt, decoctum bibunt, quamvis ingratiissimi odoris & saporis sit. Qui autem eo utuntur levamen omnes percipiunt. Quin & matrona quedam gratia in aqua decocta, & calidè parti affectæ applicata in Arthritide vago admodum deprædicat. Gravior reddi poterit herba preparatione usitata in spiritum, extractum liquidum, & Syrupum. *Ephem. German. Ann. 4 & 5. Observ. 123.*

D. *Tancredus Robinus* Trifolium paludosum in hydropicis affectibus commendat; sèpe sæpius observasse ait oves tabidas in paludibus hac herbâ abundantes compulsa, ejus usu sanitati restitutas: quin Germanicos nonnullos scriptores eam laudare in Scorbuto, febribus intercurrentibus & catarrhis.

Simon Paulus cum succum Cochlearis Scorbuticis valde prodesset scripserit vel cum sero lactis vel per se exhibuit, sed tamen Trifolium fibrinum, inquit, est præferendum est.

P. Tilingius præparat varia medicamenta è Trifolio paludoso, ut spiritus, salia, essentias, tinturas, olea, quæ in morbis chronicis egregie deprædicat, omnibûsque aliis plantis hæc longè præfert. *Ephem. German. An. 12. Obs. 74.* Rectè observavit D. *Tancredus Robinus* herbam hanc Germanis, aliisque gentibus Septentrionalibus nunc dierum unicè charam & in magno pretio esse, & assiduo usu frequentari in omnibus ferè morbis, ut certissimam panaceam, ad quam etiam in deploratis affectibus velut ad sacram anchoram confugiunt.

CAP. XV.

De *Numularia*.

Numularia à foliorum figura rotundâ nummi æmula dicta, flagellis reptatricibus, floribus è foliorum alis exeuntibus, loco natali in aquosis, ab aliis hujus generis distinguitur.

- A. 1. *Numularia* Ger. vulgaris Park. major lutes C. B. *Num. sive Centimorbia* J. B. *Wortwort, or Herb Two-pence*.

Longis sed tenuibus viticulis angulosis, è geniculis fibras longas demittentibus proferpit; quibus ex brevioribus intervallis *folia* bina opposita adnascuntur, subrotunda & nonnihil crispâ, gustu vehementer citra morsum siccante adstringentique: ex quorum alis flores ampli, flavi, quinque foliis acuminatis compositi, [quæ tamen ad unguem juncta sunt, ut *flos* integer decidat,] totidem in medio staminibus cum suis apicibus luteis, stylo tenui non capitato vasculo seminali insidente. Pediculi florum feminales aut longiores, ex alis foliorum singulis singuli exeunt, ut ad singuli genicula bini plerumq. flores sint. In nonnullis ramulis terna *folia* & totidem flores ad singula genicula observavimus. Delapso aut marcescente flore calicis *folia* connivent ut in Convolvulis, & valculum feminale rotundum, admodum exiguum, sentine intus minutissimo & vix conspicuo repositum occurrant.

Juxta scrobes & fluentia, aliæque liguæ loca provenit, subinde & in humidis reperitur sylvis, ut *Loewi*. rectè J. Bauhins. A Maio mense in multam æstatem floret.

Sicca est & adstringens, vulneraria è præcipuis. Flores & *folia* trita & imposita vulnera & ulcera *Vires*. quævis glutinare valent: Eadem cum vino sumpta dysenterias, ventris inbecillitates, fluxusque ac humiditates sanant. Conducunt & ad sanguinis rejectiones profusius mellebricia, & ad omnia interiorum vulnera & ulcera, potissimum pulmonis. Commendatur & in Scorbuto. Præcipuum autem vim ejus esse dixit Matthiolus ad puerorum enterocelas tum illic, tum in pulvere hausta.

A. 2. *Nummii*.

A. 2. *Nymularia minor flore purpurascens* C.B. Ger. emac. Park. *Nym. rubra* J.B. Purple flower'd Moneywort.

Caulibus tenuissimis per terram reptat, fibris albicantibus è geniculis demissis. *Folia* ex brevibus intervallis conjugatim bina, subrotunda, pallide virentia, glabra, non crenata, brevissimis pediculis fulta, Serylli vulgaris foliorum magnitudine aut tantillo minora, Chamælyces paria. Flores ex alio foliorum exeunt singulares, pediculis longis tenuibus, pro plantula ratione grandes, in quinque oblonga segmenta ad unguem juncta partiti, cum filamentum in medio lanuginosorum glomere. Succedit vasculum seminale parvum rotundum. Calicis folia angusta sunt & acuminata.

Paludosis gaudet, & Julio demum mense floret.

Locus & Tempus.

3. *Nymularia mucronata* Premont. bon. f. Bod. à Stapel.

Folia habet lanuginosa.

CAP. XVI.

De Rore Solis, sive Rorella.

A. 1. *Ror. Solis folio rotundo* J. B. C. B. Ger. Park. *Ror. solis* & *Rund-dew*, with round leaves.

Folia è radice fibrosa tenui plura exierit, pediculis longis supernè hirsutus nixa, circinata ferè rotunditatis, auriscalpi figura, modicè concava, pallide viridia, tenuium, rubelcentiumque filamentum velut citio circumquaque, fimbriata; alperginè rorida guttularum etiam per terrenissimos seltus pilis adherescens madida. Equispodi itamina sed breviora median quoque folii partem supram obdunt: prona namque superficies omnino glabra est & pilis destituta. E medio foliorum exiunt caules duo aut tres teretes, graciles, rubentes, foliis nudi, palmares aut semipedales flores sustinentes longa serie, versis unam partem spectantes, brevibus pediculis vasculis, candidulos, è calice oblongo in quinque segmenta diviso exeuntes. Floribus succedunt vascula seminalia oblonga, figura & magnitudine ferè granorum tritici, semine repleta.

Ros pilis seu sevis adherescens tenax est & viscidus, inque filamenta ductilis digitorum attactu.

Floret mense Julio, & in humidis palustribus oritur, non raro inter mulcos aquaticos.

Locus & Tempus.

A. 2. *Ror. solis folio oblongo* C.B. J. B. Ger. *Ror. solis* & *Long-leaved ror. solis*, & *Rund-dew*.

Magnitudine sua, & foliorum figura quæ sensim ab imo ad summum usque dilatantur, nec in rotundum velut auriscalpium desinunt, & multo quam illius longiora funt, à præcedente differunt.

Non procul Cantabrigia in palude quadam *Hinton near* dicto provenit.

Præter descriptas & à nobis observatas tres adhuc alias Rorella species invenit, inque literis ad me datis sic breviter descripsit Tho. Willifellus, transmissis etiam earundem iconibus rudi manu à se delineatis.

3. *Rorella* species tertia, seu *rotundifolia perennis* vulgari rotundifolia major est, radice perenni, foliis erectis, non ut in vulgari in orbem super terram stratis, pediculis propè exortum è radice aliquoties nudis, superiore tantum medietate ad margines pilosis. *Devonia* natalis locus debet.

4. *Rorella* species quarta, seu longifolia perennis Radice est perenni seu vivaci; siquidem eam sæpius vidit cum caulibus superioribus anni exicatis adhuc eidem manentibus. Foliis est duplo pluribus quam vulgari longifolia, una parte prope terram teretibus, & postquam dilatari incipiunt aliquoties adhuc nudis h. e. nullis ad margines sevis fimbriatis. Provenit in agro *Eboracensi* inter *Donsaltram* & *Bautram*.

5. *Rorella quinta*, seu longifolia maxima, foliis est longissimis, ab eadem radice pluribus, utrinque ab exortu usque pilosis. Tribus à *Cartholo* milliaribus *Scotiam* versus eam observavit & eruit. Hæc magnitudine præcipue à secunda specie seu vulgari rotundifolia differre videtur.

6. De viribus hujus plantule non convenit inter Botanicos: Sunt qui ad phthisin, ad pestem, ad vulnera, ad epilepsiam eam commendant: alii nec sine ratione, usum ejus internum vetant, quoniam caustica est, & cuti imposita ipsam exulcerat. Hinc

Planta Roris foliis ovibus maxime noxia censetur, Pulmones enim ovillas adurit, & tussim lethaliter excitat: Hinc & nostratibus *The red hot* dicitur. Ex Obs. *Olai Borrichii* in *Act. Med. Th. Barolin.* An. 1676. Obs. 53. Non tamen hoc primus observavit aut prodidit Ol. Borrichius: siquidem Camerarius in horto annotat. In Anglia observant esse ab opilionibus oves quæ crebro hæc herbæ vescuntur, hepar & pulmones male affectos & marcore quodam vitatos habere. *D. Tardus Robinson*.

Aquam vite seu ardentem cui Rorella cum Aromatis nonnullis infusa est, olim in frequenti usu fuit pro cordiali in hypothyria & deliquio.

Multa traduntur superstitiosa de hac herbula, quæ consulto prætereo: cuius fortasse commatis est, quod amico quodam suggerente subijcimus.

Ros Solis collectus quando Sol est in medio Leonis exsicceatur, & sacculo reconditus pectori applicetur. Arcanum est ad hæmorrhagiam narium.

CAP.

CAP. XVII.

De Viola aquatica.

A. *Millefolium aquaticum dictum Viola aquatica* J. B. M. aquat. seu *Viola aquat. canle nudo* C.B. M. aquat. floridum, seu *Viola aquatica* Park. *Viola palustris* Ger. *Water-Violet*, & *Wittst.*

J. B.

Purimas fibras tenues albas, alæ in limbum demittit. Caulis oblique sub aquis feruntur, foliis crebris pinnatis pinnis angustis uncialibus, nullo ordine positis vestiti. Caulis flores lutescentes surrecti supra aquas eminent, inanes, striati, geniculis aliquot per summa nodosi, ad quorum unumquodque quinque aut septem verticillatim nascuntur flores pelchri, majusculi, Leucois similes, quinque foliis albis, apicibus in medio luteis constantibus, pediculis uncialibus & scissuralibus hærentes. Florem calicis vice obvallat foliola oblonga, viridia, ipsique pediculis apposita foliola alis quot longiora, acuta, radiata. Succedit vasculum seminale parvum, subrotundum, semine parva continens.

N. Flos revera monopetalos est, in quinque segmenta adeo profundè ad unguem ferè divisus, ut pentapetalos videatur.

In aquis residibus ut & fluentibus vadofis lubens nascitur, & Maio mense flores prodit.

Locus.

CAP. XVIII.

De Anagallide aquatica rotundifolia non crenata.

A. *Anagallis aquatica rotundifolia* Ger. aquat. 3. Lob. folio subrotundo non crenato Park. aquat. rotundifolia non crenata C. B. *Samolus Valerianæ* J. B. *Round-leaved Water-Pimpernel*.

Radice ei albe, fibrosa. Folia ad radicem ex angusto principio sensim dilatantur, extremitate subrotunda, duas uncias longa, unciam lata, pallide viridia, per ambitum minime incisa, crassa, glabra. Caulis semipedales aut dodrantales, altiores, tenues, rigidi, teretes, foliis per intervalla alternatim positis vestiti, absque pediculis, sursum spectantibus, brevioribus & rotundioribus his quæ ad terram funt. Caulis superius in ramos finditur. Flores in summis caulibus & ramulis in singulis pediculis semuncialibus singulis, raris dispositi. Ad exortum pedicularum è caule nullum apponitur folium, ac in ipso pediculo non longe à flore semper habetur folium. Flores autem parvi, albi, in quinque segmenta lata divisi; sunt enim revera monopetalis, & integri decidunt. Succedunt in calicibus quinquepartitis, à flore residuis vasculis rotunda, semine parvo, per maturitatem subrotunda repleta. Sapor plantæ amarus est.

Amar loca paludosa, & Junio mense flores.

Locus.

CAP. XIX.

A. 1. *Pyrola Alpinæ flore Europæa* C.B. Park. *Herba trientalis* J.B.

J. B.

Caulis albugit simpliciter, terello, gracili, palmum plus minus alio, tereti, nudo, glabro, qui summo tenus velut in umbella folia sustinet ex brevi pediculo sex, septemve, pallide virentia, ovata [nostratis folia oblonga sunt & acuminata, ut in icone C. Bauhini] uncia vix longiora, latitudine proportionata ad figuram ovatam, quadam etiam minora, nonnulla majorum vix mediam aut tertiam partem æquant; è quorum costa venulæ eminentiores alterno positi exeunt ad ambitum: sed è minimum quoddam unum aut alterum Serylli folii facie & magnitudine caudiculis adnascitur. Porro è medio foliorum exortu pediculi communiter bini surguntur scissuralibus: sed è duarum unciarum ac ferè capillares, subrotundi, vasculis sustinentes singulares, stellatis, albis cinctos, quæ foliola predictis foliis concoloria, & stellam pulchrè positi experimentis ambiunt, octo-na plus minus. Radix quamplurimis, tenuibus, prælongis, albenibus fibellis constat. *Flor. (quantum memini) simplici lamina constat, in quinque lacinas rotundæ folia imitantes divisa.*

Tho. Willifellus cum invenit nobiscum ostendit ad orientalem extremitatem *Rumbe-mear* prope *Melby* in agro Eboracensi, loco paludoso inter junco: inque Northumbria trans murum *Pictorum* quinque m. ultra *Hexham* oppidum Boream juncos: necnon inter ericas in montosis palustribus non longe ab oppidulo *Harboile* ad Occidentem. Nascitur etiam in montosis humidis nonnullis Germaniæ in locis; vide J. B.

Duplex est, auctore C. Bauhino, major & minor. Primus, inquit, Val. Cordus in Observ. Sylva sub *herba trientalis* proposuit: deinde Jo. Thalus in sua Hærcynia Saxoniæ-thuringica sub *Alpinæ* thems descripsit: & tandem Casp. Schwenckfeld. in suo catalogo plantarum Silesiæ *Alpinæ* Alpnam nominavit, nullâ differentia ostensâ, &c. vide apud C. B.

2. *Pyrola*

2. *Pyrola Alfine flore Brasiliiana* C.B. Park.

C. B. prod.

Ex radícula alba, tenui, capillata *cauliculus* effertur singularis, sex, septenive unciarum, inferiore parte nudus, circa medium duobus foliis parvis, sibi oppositis donatus, superius verò foliis sex vel septem per ambitum cinctus, quæ magnitudine imparia sunt, aliquibus uncias duas, aliis unam longis; unciam vel semunciam latis, Plantaginis quinquenervie formâ, (cum & per hujus folia quinque nervi discurrant) sed glabra, tenera & viridia, in acumen fastigiata; ex quorum medio pedicellis tenuis, uncialis exurgit, *florem* singularem, pallidè luteum, ungui pollicis æqualem, quadrifolium, striatum, cujus folia (stellæ modo disposita) lateralia aliis duobus latiora sunt: ad floris umbilicum staminula plura, exigua, rufescentia occurrunt.

In Brasilia apud Tououpinambaultios reperta est. Ab Europæa foliis quinquenerviis, flore quintuplo majore differt. At Brasiliiana minor ab Europæa minore solum foliorum magnitudine, quæ in Brasiliiana longiora angustioraque sunt differt.

Locuti.

CAP. XX.

Valeriana Græca Ger. Park. *Græca quorundam colore cærulea* & alio J. B. *cærulea* C. B. *Græca Valeriana, called by the vulgar, Ladder to Heaven, or Jacob's ladder.*

Pxydata radice, tenui, fibrosa, albicante, evidenter amara proserpit; inquit J. Bauhinus. Plura è radice folia emittit, per totam hyemem virentia, è multis pinnularum ad mediam costam adnexarum conjugationibus composita [decem interdum aut duodecim] cum impari costam terminante. Singule pinnae digitum longe sunt, dimidium late, è lata basi in acutum mucronem sensim angustata, tribus nervis insignioribus secundum longitudinem excurrentibus, glabræ, virides, per margines æquales. *Caules* ab eadem radice plures exeunt, teretes, striati, inanes, hirsuti, digitali crassitudine, altitudine sesquicubitali, ramosi, foliis ornati ad intervalla singulis. In summo caule & ramulis flores conferti, pediculis brevibus, tenuibus, deorsum nutantes, è calice in quinque, acuta segmenta diviso, ipsi satis speciosi, cærulei, quinque, foliis obtusis, ad ungues junctis constantes, adeo ut integri decendant; quinque intus stamina apicibus luteis donata continent, cum stylo oblongo in summitate trifido & saturatis cæruleo, odore minimè commendabiles. Vasculum feminale turbinatum Alfine modo, in tria loculamenta divisum, quod per maturitatem in summitate dehiscit, semina oblonga, parva, nigricantia continens. Sapor herbe lentus & amarus.

Tempus.

Maiomense floret.

CAP. XXI.

1. *Glaux exigua maritima* Ger. J. B. *maritima* C. B. *maritima minor* Park. *Sea-Silkwort, or Black Saltwort.*

J. B.

Puillus & gracilibus est *coliculus*, subinde reptantibus, & filii instar tenuium fibrarum è geniculis propagatione radicatis. *Folia* per articulos Herniarie, bina contrario situ, ex quorum uniuscujusque sinu *semen* perpissillum nudum fulcum [Parkinsonus & Gerardus capsulas seminibus repletas stoculis purpureiscentibus succedere scribunt.]

In salis palustribus mari conterminis ubiq; ferè reperitur.

Locuti.

2. *Glaux maritima major* Park. *latiore folio Thuringiaca*. C. B.

Glaux major palustris flore herbaceo Morif. præl.

Morif.

Hæc in fluviis & ad margines fluviorum per prata labentium provenit: *caules* habet pedales aquis innatantes, à quorum geniculis nodifve demittuntur fibre in aquam, quarum beneficio nutritur tota planta. Ad singula genicula oriuntur bina *folia*, Pulegii regalis foliis latiora, glabra, mucronata: in caulium alis superioribus emergunt *flores* herbacei coloris, qui relinquunt in capsulis oblongis Caryophylli aromatici magnitudine; [in singulis] infinita *semina* minuta, subviridia.

Planta hæc nobis incognita ad hoc genus minimè pertinet; verum ob nomen Glaucis ab Authore inditum cum hac reulimus, donec certius innoteat ubi disponi debeat.

CAP.

CAP. XXII.

Quadrifolium annuum Persicum Zanoni.

Zan.

Multosundt *cauliculus*, palmum circiter longos, tenues, lignosos, fragiles, membranæ tenuissimâ in viridi rufescente rectos, medullâ albicante plenos, crebris nodis prominentibus, annularibus distinctos, ad intervalla circiter uncialia, ad quorum unumquemque appositâ quaternâ folia, crucis formâ, brevi & tenui pediculo intercedente, superne viridia, subtus alba, hic illic aspera, & lanugine quadam albâ punctata, quæ ea visui grata reddit, nervo tenui per mediam longitudinem divisa, Anthyllidis Valentini Clusii familia, sed paulo latiora, & extremo nonnihil excavata & incisa. Ex singulis geniculis præter folia exeunt ramuli foliosi, & ex his denno alii minores, & deinde tertii, foliis minutissimis vestiti, geniculis adeò vicinis, ut planta foliis & ramulis creberrimis admodum densa videatur, sapore exiccante & asperbo siccis immaturi. E geniculis præter folia dicta egreditur etiam gemma quadrata, quatuor costis valde elatis, intercedentibus sulcis satis depressis & concavis, parte inferâ, præcipue secundum costas, rubescens & punctis supradictis variegata, quæ circa principium Junii *florem* explicat pulcherrimum, colore Amethystino, quinque petalis subrotundis, extremo (foliorum instar) crenâ excavatis, compositum. Flore delapsæ restant in conceptaculis *semina* minutissima, quæ microscopio inspecta figure ovalis tritici familia apparent, extremo minore nigra, cum fissura in medio ad modum tritici, Tabaci colore aliquantulum lucido. *Radix* tenuis est, aliàs simplex, aliàs in ramulos divisa, tenuissimis fibris donata, colore ad ferrugineum obscurum tendente.

Planta est annua.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS PRIMUS.

QUI EST

De Herbis radice bulbosa donatis, inque affinibus.

Herbæ quarum plantula seminales bifolia seu bivalvis, seu maxime coryledonis instructa non est, sed unica tantum vel nulla coryledone seu folia seminali donata, sunt vel flore imperfecto seu flammico, vel flore perfecto seu petaloide. Hæ vel sunt radice bulbosa, vel tuberosa fibrosa, quas bulbosis affines dicimus. De bulbosa radice præditis hæc in Parte agemus, de bulbosis affinibus in sequente.

PARS PRIMA.

De Herbis radice bulbosa præditis.

Radicem bulbosam voco quæ unico constat tubere seu capite, fibras multas ex ima sede seu basi emittente. Non me lateri dari etiam alias herbas præter eas quas intellexas vellem, quarum radicibus hæc definitio conveniat, ut v.g. Ranunculo bulboso, verum ex in diverso genere sunt, quarum fili. plantula feminalis binis coryledonibus instructa est.

Huius autem generis herbæ plantulam feminealem unico tantum coryledone donatam obtinent, & aliis præterea insignibus notis à reliquis tuberosis differunt, nimirum foliis sine pediculis in longitudinem productis, vasculis feminalibus in terna loculamenta dispersis: Floribus plurimum hexapetalis, aut certe in sex laciniis ad margines sectis.

Hæ vel sunt bulbo squamoso, seu ex pluribus imbricatis incumbenibus squamis composito; vel bulbo tunicato, hoc est, ex pluribus corticibus seu tunicis in orbem se amplexantibus coagmentato; vel tertio bulbo solido, substantiâ continuâ, nec in squamas aut tunicarum involucria divisâ.

Secundi generis plantæ quarum bulbi tunicati sunt dividi possunt in graveolentes, & odore nullo aut minus gravi præditas.

SECTIO PRIMA.

De Herbis bulbo squamoso.

Herbæ radice bulbosa è squamis compactis.

Herbæ radice bulbosa donatæ sunt vel eadem squamosa, vel tunicatâ, vel solidâ, hoc est substantiâ continuâ, nec in tunicarum involucria aut squamas divisâ.

Quæ radice squamosa sunt dividi possunt in eas quarum bulbus componitur è squamis

Multis imbricatis incumbenibus, caule

Foliofo, florum petalis

Reflexioribus, floribus etiam ipsis erectis: LILIUM VULGARE.

Reflexis, floribus ipsis pendulis seu deorsum nutantibus MARTAGON, Lilium montanum.

Nudo, flore Hyacinthi; HYACINTHUS LILIFOLIUS stellatus

Paucioribus

Paucioribus & majoribus majores & elatiores, caule

Supra flores asurgente, floribus ipsis pendulis caulem coronæ instar in orbem cingentibus, radice vulpem olente: CORONA IMPERIALIS.

In florum thyrsum terminato, floribus parvis, deorsum nutantibus: LILIUM PERSICUM.

Binis duntaxat, humilior, flore Tulipæ, pendulo seu deorsum nutante, caule foliofo: FRITILLARIA.

Herbæ radice bulbosa tunicata sunt vel graveolentes, stoculis multis è summo caulis fastigio enatis & in umbellam aut corymbum diffusis; vel odore nullo aut minus gravi præditæ.

CAP. I.

Corona Imperialis Ger. Park. Corona Imperialis sive Tufai alius J. B. Liliū sive Corona Imperialis C. B. Che Crown Imperial.

7. B.

Radix bulbosa, rotunda, crassa, diversa à Liliorum forma, est enim compressa, ex magnis, crassissimis & succulentis squamis compacta, colore interdum albo, nonnunquam etiam purpurascens, sæpe pallido, odore foetido & viroso, uti & folia, Colchicum olente, Clusio vero hicum [nobis penitus vulpem] naves etiam procul feriente, qui eruit binas & amplius libras pendentes. Caulem tollit singularem, bicubitalem aut etiam altiore, digitali crassitudine, inferiore parte plerumque pollicari, firmo, intus fungoso, viridi, rotundo quidem, sed ad cubiti altitudinem striato, foliis magna parte stipitatis numerosis, splendore viridanti nitentibus; Liliaceis, modo æquali, modo confuso ordine cum ambientibus, nullo nixis pediculo, sed latiore sui parte cauli adnatis, ita ut appendices paulum eminentes ab eis propagati caulem reddant nonnihil angulosum. Supra autem densius hoc foliorum agmen caulis ad pedem, nonnunquam etiam cubitum protenditur nudus, sine foliis, gracilior quam inferius, & teres, neque striatus & viridis sed lævis & purpurascens coloris, Serpentinæ instar maculosus, qui in summo totidem panis in angulos definit quot flores sustinebit, nempe binos, ternos, quaternos, quinos, senos aut plures, omnes Vere quasi æquales & contrario situ nascentes, singulorū inter bina folia, interioribus breviora & angustiora, æquali fere longitudine. Quum flores primum erumpunt, inter folia latent, candicantēque sunt, deinde paulatim incrementum sumunt, unâ etiam succrescente eâ caulis: quæ illos sustinet nuda parte: florum vero pediculi, qui seculcinales, in augmento deorsum inflectuntur, è quibus flores penduli sunt circumcirca, regum coronas imitanti, Lili candidi pares, flammico colore rutilantes [Lobelio ex phœniceo rubentes] patuli, senis constant foliis latis, per extremitum mucronatis, pulchra striarum saturatiorum live purpurearum discursantium picturâ variegatis, laciniatâ celsurâ subinde ludentibus, ungue autem (inquit Clusius) singulorum petalorum nonnihil foris eminente, & ex nigro purpurante, quorum uniuscuiusque fundum obscuriore colore pictum oblider gemmantis liquoris margaritæ argentea limpidissima & dulcissima, pertinacis durationis, post multos etiam dies à refectione; [Lobelio Vici grano fere pares] Ea deinde tubercula marcescentibus floribus in albas lacunas abeunt. Ex ipso penitus floris umbilico prodeunt pro foliorum numero flamina candida adeo conjuncta, ut pro uno fallant obiter intuentem, apicibus majusculis in Ochram vergentibus, brevioris trifido stylo inter ea latitante. Supra flores Caulis denuo attollitur dodrantali pierumque, aut majori amplitudine, foliis exilibus & angustis onustus: nonnunquam supra flores nullus calliculus eminet, sed conferta duntaxat angustiorum foliorum coma: interdum etiam (inquit Clusius) mihi nati sunt supra flores non unicus calliculus sive ramulus, sed bini, terni aut plures, suis etiam foliis singuli ornati.

Flori succedant magna trigona capita, interdum etiam tetragona ut in Lilio puniceo, quorum singuli anguli utrinque pinuati sunt, & alati; excusso autem tetragono floris statim sursum eriguntur quæ secunda futura sunt capita: Semina plana sunt, liliacea, paulo oblongiora, cartilaginosa, subrufta, duplici serie in singulis digitata, quemadmodum in Lilio generibus, &c.

Huius plantæ multiplex habetur varietas, nimirum

1. Liliū fivē Corona Imperialis duplici corona C. B. Caulis enim in hac planta nonnunquam supra priorem illam florum æqualiter propendens feriem dodrantali longitudine attollitur, aliamque florum feriem gestat, aliquando etiam tertiam, & tum demum foliorum comam supereminentem: eas verò stirpes unicuique florum ordinem subsequentes annis plerumque, ferre observavi (inquit Clusius) ut peculiare genus non sit censendum, sed Naturæ luxuriantis quidam duntaxat lusus.

2. Corona Imperialis flore luteo cum stiris purpureis: qualem Clusius primo in loco describit. Variat in nonnullis plantis florum color, est enim vel medius inter utrumque, genus, vel ad prioris secundive colorem quam proximè accedit.

3. Liliū fivē Corona Imperialis multiflora, latoque, caule C. B. Caulem lærescere & multos deinde flores proferre, aliis etiam aliquam multis plantis accedit.

4. Liliū fivē Corona Imperialis flore pleno.

5. Liliū fivē Corona Imperialis foliis angustioribus, non ferens Clus.

6. Liliū fivē Corona Imperialis ramosa C. B. Tufai sive Clus.

Hæ alique varietates quarum meminit Lobelius accidentales nobis videntur, & vel soli luxurienti, vel cultura & mangonio deberi, nec speciei diversitatem arguere.

B b b b

De

De Corona Imperiali per omnia *Cat. Paris.* & Corona Imp. Sinenfium seu folio vario *ejusdem*, cum mihi nondum fuerint confpectæ, quod dicam non habeo.

Constantinopoli allata est hæc planta: ex Persia verò Constantinopolim delatos illius bulbos omnino sibi persuaadet Clusius, quoniam cum accipiebat inter reliquas hæc fuit inscriptio, *Tulsi sive Persiani rosso de discolore con la testa avvello*, hoc est, Tulsi sive Flos Persicus ruber aut decolor nutante capite.

Floret Aprili, interdum etiam Martio vi aeris temperies paullo calidior fuerit.

Coronæ Imperialis guttis in flos utitur Turcæ ad vomitum excitandum; alii ad foetum exclu- dendum. *D. Palmer*, & dictatis *D. Herman*.

*Locu.
Vires.*

C A P. II.

Lilium Persicum Ger. Park. C. B. *Persicum sive Susianum* J. B. *The Persian Lily*.

J. B.

Caulis ei procerus, non multum crassus, cubitalis & altior, rotundus, *foliis* ab ima parte fur- sum versus dense stipatus, Lili crocei foliis angustioribus, acutioribus, digitalis longitudi- nis, longè quam Coronæ Imperialis angustioribus, illis ferè similibus quæ in summo ipsius capite nascuntur, virentes ex cinereo coloris, sive quodammodo æuginosi (inquit Clu- sius) qualis in Tulipæ foliis conspicitur; contorquentur verò illa, buxeique sunt odoris. Sum- mus caulis longum gerit thyrsum *florum*, selquincialibus & longioribus pediculis hærentium, nu- merosorum, pendulorum, terræque spectantium, Leucosii bulbosi nolas imitantium, saturâ pur- purâ tinctorum, sive (ut ait Clusius) foris purpuræ valde obsoletæ colore prædiorum, internè au- tem dilutorum, unguibus subvirescentibus, odore nullo insigni. Ex umbilico sex inæqualia *stam- inula* prodeunt, purpureis apicibus primùm confuscia, qui ovesi flavo polline conspersi ap- parent: tria deinde longiora *stamina* coeunt, *sistuntque* medium florem occupantem amulantur. Sequuntur deinde sexangula capita sive triangula, quorum singuli anguli binis alis sunt præditi, Co- ronæ Imp. capitibus ferè similia, sed minora & breviora; *semine* etiam simili, paululum tamen bre- viore. *Radix* bulbosa, Poni Arantii magnitudine, subrotunda, fissa, magnis squamis lorata, ex albo flavescent, tenui membrana cincta; substantia ejus qualis in reliquis bulbis: ima parte scissilis, foramine plurimum pertusa caulis vestigio. Sapor substantiæ peramarus horribilis; nullo tetro aut gravi odore nares feriente prædita est.

Tempus.

Floret Aprili, semen ejus maturum cum Tulsi semine aut paullo post. Apud nos etiam perdurat hyeme non nimis acri, sed bulbis semper decrefcit, nisi calido in loco feratur, aut in fictili per- hysmen reponatur.

Clusio Lilium Susianum dicitur, quod Susi Persiæ urbe delatum sit.

C A P. III.

De Fritillaria.

Fritillaria à tabula Scaccaria seu abaco in quo Scaccorum lusus exercetur, quem Fritillum dici existimant, nomen accepit. Verùm Fritillus non est propriè tabula Scaccaria, sed valculum aleatorum seu pyxis cornea ligneave turricula aut infundibuli specie, è qua mitterentur aleæ vel tessere in tabulam ad cavendam fraudem.

Gesnero & aliis Meleagris dicta est, à Meleagris avis plumis, quas si non coloris specie, tamen varietate & dispositione, & macularum magnitudine refert. C. B.

Meleagris nomen sunt Radix in duas velut partes divisa, Morifono è duabus velut magnis squa- mis composita; flos Tulipæ æmula, deorsum nutans vel pendula, maculis quadratis tabulæ Scac- cæ in modum pictis.

1. *Fritillaria vulgaris* Park. Ger. *præcox purpurea variegata* C. B. *Meleagris sive Fritillaria dilutior & saturator* J. B. *Common Fritillary, or chequer'd Lily*.

J. B.

Ex radice emergit bulbosa, candida, solida nullis tunicis septa Clusio, sed veluti in binas, easque ut plurimum inæquales partes secta; è cuius medio protuberat quasi pulvinus quidam, unde *caulis* emergit, scissili parte nullis fibris donata. *Caulem* promit teretem, tenuem, singularem, dodrante- lem & pedalem, interdum etiam majorem, foris ex viridi purpurascetem, vel fusco obsoleto co- lore præditum, lævem, intus fungosum; ad quem sine pediculis adnata hinc inde, nullo ordine, folia Tragopogonis purpur. quinque, sex, septem, mediocriter longa, angusta, carinata, fubacido sa- pore prædita. In summo caule *flor*, saepe unicus, aliquando bini, interdum terni [Clusio eodem tempore se aperientes] ex pediculis uncialibus, cauli concoloribus incurvis nutantes dependent, pulchri, Campanæ instar, magni, hexapetali, tessellato emblemate fritilli seu tabule latrunculorum distincti, plagis alterno rubore, carneo sanguineove & albedine pictis, aspectu pulcherrimo, inte- riore superficie saturatore purpurâ splendente: singula petala ab imo costam elevatam habent, ad petali usque medium abeuntem, in tantillo puniceo luteolam: in floribus medio *stamina* sex, capitulo

farini

farinâ croceâ asperso, *stylus* ambiunt tricuspitem, coloris herbacei, odoris nullus. Florem verò excipit *capitalum*, triangulare, unciam plerumque longum, superna parte crassius & sine corona, ali- qui Narbonensis Tulipæ capiti simile; quod in se continet *semen* pallidum, compressum, Tulipa- rum semini accedens, vel, ut ait Clusius, Tulipæ Narbonensis semen quasi referens, membranaceo margine latiore, in quo nullum, contra quàm in Tulipa, germen conspicitur.

Floret cum præcocioribus Tulipis, interdum etiam Martio in hortis. Sponte quibsdam pratis *Tempus & Locu.*

ad Ligerim flumen, non procul Aurelia urbe Gallie celebri oritur.

Duplex est, altera speciosior & coloratior, paullo citius florens; altera colore dilutior est, mi- nus speciosa & nonnihil tardius florens. Ob soli luxuriam interdum florem geminatum producit, sive dodecapetalon. Hinc

Fritillariam flore magno pleno C. B. *Cam. Eysl.* Fritillariam flore dupli albi ante Park. pro

laescentis nature lili habeo, non pro specie aliqua Fritillariæ distincta.

Qui naturalem & stabilem hanc speciem esse affirmant non varietatem accidentalem & mutabi- lem, observent, an hujus semine facto ortæ plantæ hujusmodi semper vel maxima ex parte flores

producant.

2. *Fritillaria alba præcox* C. B. *alba* Park. *albo flore* Clus. App. alt. & auct. & cur. post.

Præcedentis varietas potius esse videtur quàm species distincta: siquidem, annotante Clusio, cau- les & folia vulgaris habet similia, & præcoxius unâ cum illa floret. Notæ præcipue quibus ab ea differt, observante Parkinsono, hæc sunt. 1. Caulis & folia profus viridia sunt, non ut illius ima parte purpurascens seu fusca. 2. Floris color albus, qui tamen in nonnullis variat, interna parte venis quibusdam purpurascens distinctus. 3. Ungues petalorum virides sunt, costa etiam viri- dis medium folium dividit, per longitudinem.

In plerisque hujus generis plantis tessellæ quadam obscuriores apparent, in nonnullis etiam color purpurascens dilutior: unde manifestum est eas rē alter differre à vulgaribus Fritillariis, quàm alie plantæ flore albo interdum variantes ab eisdem flore rubro vel cæruleo vel alio quocunque na- turaliter & usitate præditis. Hinc neque Fritillariam albam ex phæo purpureo tessellatam *Lob. Ad. part. 2.* cujus flos internè rubicundior est, unguibus albis præditus, à vulgari Fritillaria specie di- stingui concedimus.

3. *Fritillaria serotina atro-purpurea* C. B. *Xanthonica serotina* Lob. Ad. part. 2. *An Fritil. flore atro-rubente* Park?

Loebelis hanc fice breviter describit. Serotina Xanthonice flos pulcherrimus est, & saturatioe ni- tidiorque purpureo-vioaceo nigro colore gratissimus. Parkinsono fufius, si modo eandem intelligat, hunc in modum.

Radix hujus nonnihil rotundior est magisve coacta quàm præcedentis; *caulis* brevior & humilior quàm alterius cujusvisque Fritillariæ speciei, *folio* inferius unico vel altero donatus, superna parte duobus tribusve arcè junctis, latiores, breviores & albidioribus quàm reliqua, Fritillariæ luteæ foliis ferè similibus, inter quæ exit pediculus *florem* sustinens deorsum nonnihil nutantem, seu potius profus extantem, quàm vulgaris amplioris, & Fritillariæ luteæ flori magnitudine ferè æqualem, foris obscurè cinereum seu par totum ex cinereo fuscum, internè atro-rubentem, variè striatam seu maculatam. Hæc species neque radice libenter se propagat, neque semen perficit apud nos.

Cum præcocioribus floret: Flos autem ejus citius evanescit quàm cujusvis alterius Fritillariæ.

4. *Fritillaria flore luteo puro* Park.

Park.

Radice habet rotundioris, minus planam seu compressam quàm superiora genera, mediocri- magnitudinis: *caulem* selquipedalem & interdum altiore, *foliis* aliquam multis, oblongis, latiusculis, ex viridi cæsis fere albicantibus, Fritillariæ nigre similibus sed duplo angustioribus, vestium *florum* minusculem, oblongum, Fritillariæ nigre figurâ suâ non valde dissimilem, petalis tamen minoribus & mucronibus rotundioribus, pallide fere ex viridi luteum, nullis neque foris neque intus maculis fere tessellis variegatum, *staminibus* & apicibus intus luteis. Semen primi generis simile.

Hanc in hortulo nostro Cantabrigiæ alimus; Ad Fritillariam nigram accedere videtur.

5. *Meleagris sive Fritillaria flavia* J. B. *Fritil. flore luteo vario sive punctata* Park. *Fritil. flavia rubris maculis distincta* C. B.

Assurgit ad altitudinem præcedentis æmulum, *foliis* cinereis, latiores, brevioribus & obtusiori- bus; *radix* majoribus, quorum petala flavi sunt coloris, rubris maculis distincti, illorum medio nervo prominulo & virentis coloris.

6. *Fritillaria lutea maxima Italica* Park. *Meleagris flos maximus Italicus* Eysl.

Caulem surgit teretem, ex fusco virentem, *foliis* aliquot latiusculis brevioribus obtusum, quæ basi sua cum amplexantur, coloris obscurè viridis. Propè summum caulem, qui deorsum nonnihil in- curvatur, folia exeunt tria vel quatuor, è quorum funi emergit *flor*, plurimum singularis, quàm præcedentis longior, deorsum nutans reliquorum instar, colore è luteo obscuro purpurascens, maculis parvis rubris tessellatus.

Serò & post reliquas tandem omnes floret.

Tempus.

Bbbbb z

7. *Fritillaria*

7. *Fritillaria lutea junceifolia* Lusitanica Park. An *Fritil. angustifolia variegata* magniflora C. B?

Park.

Caule affurgit tereti, oblongo, tenui & infirmo, foliis rarioribus, oblongis angustis & fere junceis vestito. Florem edit parvum, luteum, maculis tamen rubris crebrioribus segmentatum quam quodvis aliud *Fritillariae* luteae genus.

Fritillaria Lusitanica Clus. cur. post. huc referenda videtur. C. Bauhinus tamen distinguit, & vera nota nonnullae sunt in Clusiana descriptione quae non bene conveniunt, nimirum caulis firmus, foliola breviora, color floris foris purp. obsoletus, in venas quaedam ad extimas oras vergentes distinctus.

8. *Fritillaria flore minore* C. B. item *Fritil. serotina floribus ex flavo virentibus* ejusdem. *Meleagris* sive *Fritil. Pyrenaea flore minore* J. B. item *Meleagris* sive *Fritil. Aquitanica reflexis oris* ejusdem. *Fritillaria Pyrenaea* sive *Apeninica* Park. *Fritil. Aquitanica minor flore luteo obsoleto* Ger. emac. *The black Fritillary, or Heather-coat*.

Bulbum habet [Clusio] *Fritillariae* cap. x. lib. ii. *Hist.* descriptae formam similem, minorem tamen. [Parkinsonus hujus bulbum in eam molem & magnitudinem interdum excrefcere scribit, ut Corona Imperialis radicem mediocrem mentiat] ex quo prodit pedalis *cauliculus*, gracilis, viridis, tenuis aut septenis foliis septus, ex viridi cineraceis, qualia fere sunt in aliis *Fritillaribus*, in ejus summo fastigio nascitur *flor*, aliarum *Fritillariarum* flore minor, sex petalis constans, quae extimas oras nonnihil reflexas habent, ut parvi tintinnabuli formam exprimat, quorum terna exteriora internis angustiora sunt, omnia obsoleti foris coloris, circa oras tamen (praesertim interiora) venis quibuldam flavescens distincta, internae vero ex viridi flavescens & splendentis; a medius porro foliis ad ipsos usque ungues (qui similem colorem habebant) plurimis maculis saturate purpureis tessellatis dispositis notata. Ex umbilico prodeunt sex breviora *filamina*, longis apicibus pallidis praedita, trifido stilo in medio illorum procedente. Odor ejus gravis, quasi Phalli odorem referens, & proximè ad eum qui in Spatula foetida percipitur accedens. Semen *Fritillariae* vulgaris semini simile.

In earum porro *Fritillariae* plantarum quae ex Pyrenaeis montibus eruuntur (loquitur Clusius in *hist. app. alt.*) floribus non minor observatur diversitas quam in illis quae vulgares in diversis Galliae provincis reperiuntur: nam licet omnium, (quos mihi quidem videre contigit) forma quodammodo similis sit, sex viz. petalis constans, eorumque terna interna magna ex parte tribus externis sint latiora & ampliora, quidam tamen flores illa repanda habent, h. e. illorum extimas oras reflexas, nonnullorum vero ore vel non sunt reflexae penitus, vel certe quam minimum: rursus illi flores qui extimas foliorum oras reflexas habent alii aliis saturationis sunt coloris, quidam etiam adeo latius ut nigri videantur, praesertim externa foliorum parte, quae nec splendet, nec tessellis distincta apparet, at internae purpureis quibuldam maculis distincta vel frequentioribus, vel minus frequentibus, aut magis saturis, aut dilutioribus, eaque splendet. Illi vero flores qui folia repanda non habent, vel quorum ore paululum duntaxat sunt reflexae, externa parte utriusque virentis sunt coloris, internae autem ex viridi flavescens & splendentis quali panis praeditus est tenuior ille sericeus pannus, quem vulgo *Tafetas* nuncupant, ex flavis & viridibus sericeis staminibus contextus, atque in illis tessellatum illa distinctio obscurior apparet. Singulorum autem foliorum ungues interni nonnihil cavi subviridem maculam impressam habent; ex floribus vero umbilico sex alba *filamina* prodeunt, quorum apices pallidi, inter quae trifidus exilit stylus paullo supra stamina sese exerens.

Florent paullo serius quam vulgares serotinae *Fritillariae*, & semen ferunt in, thecis seu capitulis triangulis, vulgaris *Fritillariae* instar, planum, vulgaris semini profus simile, in quo nullum etiam germen conspicitur. Interdum haec planta binos flores in eodem caule profert quemadmodum vulgari.

9. *Fritillaria Aquitanica* Clusii & Boissoti serotina, i. e. *Fritil. serotina floribus flavovirentibus* C. B.

Videtur Lobelio Adv. part. 2. quadrare cum varietatibus *Fritillariae* nigrae: nonnullae tamen notae reclamare videntur. 1. Quòd in florum petalis dorsi nervus exuberabat paululum atque virefcebat. 2. Quòd petala omnia ab imo ad extremas oras obsole x purpure radiis, sub quibus nonnihil flavi conspiceretur, distinguebantur. 3. Quòd folia angustiora magisque herbacea. 4. Tenerior erat & frigoris impatientior.

Odore *Fritillariae* quam Clusius Aquitanicam vocat haemorrhagiam in juvene Belga suppressam observavi Lugduni Batavorum. Est vero teretissimi odoris, cui similem putidissimum ovum spirat. S. Pauli Quadrip. Botan. Class. 2. p. 83.

10. *Fritillaria umbellifera* C. B. Hispanica umbellifera Park.

Fritillaria nigrae haud dubie congener est, adeo paribus omnibus ei similis est, major duntaxat, quod foret solo laxiori debetur. Flores in fastigio quatuor vel quinque simul penduli Corona Imperialis instar caulem ambiunt, colore intus flavo-viridi, rubentibus maculis notati, foris nigricantes.

Fritillaria II. seu ramosa C. B. item *Fritillaria* III. seu polyanthos flavo-viridis, si à praecedente specie differant nobis certè incognitae sunt.

II. *Fritil.*

II. *Fritillaria Lusitanica* Clus. cur. post. ambigere videtur inter *Fritillarias* vulgares & *Fritillarias* nigras, siquidem petalorum mucrones in ea non reflectebantur, coloris tamen erant foris purpurei obsoleti, in venas ad extimas oras vergentes distincti, nullis maculis tessellatis dispositis apparentibus, singulorum mucrone ex viridi paululum flavescens. Floris pars interior subflavi coloris erat, ungues vero virentes macula infecti. In flore odorem nullum deprehendere potuit Clusius, quo à *Fritillaria* nigra differt.

11. *Fritillaria minima pluribus floribus* C. B.

A Swetio pingitur.

12. *Fritillaria Indica maculato caule, Viperina dicta* Hort. Reg. Paris & Lugd. Bat.

Fritillariae flos (autore Paul. Renèalmo) non tantum ardentibus febribus confert, sed & sedanda *Virei*, si ex hujus succo fit unguentum ad carcinomatola ulcera praestantissimum. Vim praeterea hic flos roborandi cordis & cerebri non parum possidet, meconique (ut me docuit experientia) malignitatem infringit. Aqua ut decet destillata oculorum inflammationibus succurrit.

CAP. IV.

Martagon Canadense maculatum Park. Mart. seu *Lilium de Canada*, auri colorem referens flore intus nigris maculis asperso Bry.

Park.

Ambigere videtur inter *Lilia* floribus reflexis & erectis. Folia ut in illis per intervalla rotatum caulem ambiunt. Radix parva, squamula, fibris tenuibus longis ex ima sede dependentibus. Caulis satis crassus, sesquicubitalis aut altior, foliorum longorum, angustorum, viridium, pauciorum tamen quàm in *Martagone* circulari, triplici aut quatuor per intervalla serie circulariter cinctus. Ex supremo foliorum circulo alia erumpunt quatuor aut quinque flores, *Lilii* rubri penè pares, singulis pediculis longis tenuibus fultis, deorsum nonnihil incurvati, pulchro colore flavae sui auro tincti, internae parte maculis seu stris atro-purpureis picti, cum sex staminibus totidem apices sustententibus & pistillo in medio.

CAP. V.

De *Lilio simpliciter dicto floribus erectis, & eorumdem petalis non reflexis*.

Lilium Latinis à Græco λέλειν deductum est, & litera in l mutata.

1. *Lilium album* Ger. album vulgare J. B. Park. album flore erecto & vulgare C. B. Common white Lily.

J. B.

Florum deliciae *Lilium* ex radice bulbosa, multis nucleis constante caulem surgit rectum, cubitalem & sesquicubitalem, vel etiam altiore, singulare, teretem: cui ab imo ad summum adnato folia nullo pediculo, oblonga & latiuscula, viridia, glabra & splendens, versus summum caulem sensim minora & angustiora. Flores in scapo ferie quodam plures, non eodem tempore panduntur, odoris suavitae eximia, colore lacteo, senis pinguis repandis foliis calathum imitati, in quorum medio stylum longiusculum, ex albo viridantem, trifidum circumstant *filamina*, foliis numero & colore paria, quibus apices insident crocei.

Stillatium *Lilium* aquam dari utiliter potandam agere parturientibus, & ad pellendas secundas addito croco & casta scribit Machioli. Crocum & Castam ad augendam penetrantiam addi non concessit Camerarius: qui aquam stillatiam solum ad hos usus efficacissimam ait, unde non teretere in aliis affectibus dandam. Tragus duo aut tria cochlearia restituere animo liquentes scribit ex aliorum sententia. Schroderus usus crebri esse in affectibus pulmonum, asthmate, tussi & similibus scribit. Virgunculus familiaris & expedita esse, ut de faciei nitorem conciliant, tanialum Camphorae & Olei Tartari per deliquium destillati in ea dissolventibus. Sim. Panller.

Oleum ex floribus per insolationem fit. Cavendum autem ne folia relinquuntur in oleo vetere ad quindecim dies: Cum enim tota planta turgat succo mucagino, facile putrescant, & oleum jam re- quodet non *Lilia*, quae prima bonitatis nota est, sed grave & foetidum quid. Sufficit igitur triduum, quo exacto imponentur alia, cum denique iterum alia. Sufficit enim tertium repositum.

Hoc oleum maximas habet vires in quibuscunque doloribus & affectibus frigidis: tensa remittit, dura emollit, dolores sedat. Usus ob id est in doloribus colicis & nephriticis, in pleuritide, &c. Usus etiam est in induratis nervis praecipue, in schirrho uteri & inde dependente menses mora.

C. Hofmannus.

Radix usus internus rarus est, externus crebrior in tumoribus leniendis & maturandis, in clavis pedum tollendis [axungia vetere excepta & illius] in pueris parturientium emolliendis, in ambustis emendandis, &c. Schroder. B b b b b 3

Stamina

Stamina exhibentur ad facilitandum partum cum aqua Verbenæ vel simili. *Idem.*
 Gulielmus Goderus, Elizabethæ reginæ Chirurgus, referente Gerardo, multos hydropes laborantes sanavit radicis succo cum farina. Hordeacea mixta pane scilicet ex istiusmodi massa confecta, argo per mensem aut sex hebdomadas continas exhibito; quo solo & non alio pane per totum id tempus velleteretur.

Idem eodem referente, Radicis tuse succum expressum cum vino exhibitum & per duos tresque dies potum venenum pituitale expellere, & facere ut foras erumpat in pustulis & vesicis cutem externam occupantibus.

2. *Lilium album Byzantinum* Clus. Park. Ger. *Lil. album floribus dependentibus sive peregrinum* C. B. *Sultan Zambach & Martagon Constantinopolitanum albo flore* Clus. hist. *Lilium album Syriacum Rauwolfii* J. B.

Clus.

Lilii albi genus est vulgari proximum: Ejus tamen caules licet vulgari non breviores, à diligentius observantibus graciliores, rarioribusque & minoribus foliis septi deprehenduntur, ipsiusque flores paulo minores, æque tamen ac vulgares flores odorati. Nonnullæ verò radices in tantam molem excreverunt, ut vix utraq; manu comprehendi possint. Horum nonnulla in plano & lato caule sexagenos flores protulerunt. Lobelius in caule palmaris latitudinis, humane proceritatis, 200 & plures candidissimos & suavissimos flores observavit.

3. *Lilium rubrum vel croceum majus* J. B. *purpureo-croceum majus* C. B. *Lilium aureum* Ger. Park. *forti. Martagon Chymistarum* Lob.

J. B.

- Par est magnitudine Lilio albo, nisi quod folia incondita minus sint lata, ac fursiora, nervosiora, atro-virentia, splendentia, longiora quam in bulbero. Caulis maculatus, bicubitali; summitas in pediculis aliquot facessens, singulis singulos inhaerentes flores sustinet, Liliaceis magnitudine formâ foliorumque numero similes, verum colore rufo coruscantes, saturatioribus viris stigmatibus punctati. Radix subest bulbosa, è squamis compactis, alba, ex qua ramuli repentes novos generant bulbos.

Locut.

Nusquam non sponte provenit (teste Matthiolo) in Italia, quandoquidem circa mensem in arvis inter segetes, in pratis, in montibus & in vallibus aureo colore emicat. Nos in sylvis supra Neapolin prope Camaldulensium cenobium observavimus.

4. *Lilium phanicum* C. B. *phanicum dilutum* J. B. Lob. *rubrum* Ger.

Clus.

Longo & præalto assurgit caule, valde dilutos fert flores, serotinaque est, cum Lilio albo duntaxat flores: in quo sexagenos aliquando flores uni cauli inhaerentes observare memini.

Hanc speciem Clusius vulgarem & omnibus notam scribit. Parkinsonus quoque sub Liliis auris titulo hanc describere videtur. Nos à precedente specie diversam non putamus.

Huc fortè referendum est Lilium Sandicis colore polyanthos C. B. cruentum polyanthos Hort. Ess.

5. *Lilium rubens vel croceum minus* J. B. *Lilium purpureo-croceum minus* C. B. *pumilum cruentum* Park. *purpureum minus* Ger. emac.

J. B.

Squammatum bulbus caulem promit angulosum, striatum, altitudine sesquicubitali, cui temere folia numerosa adnascuntur, atro virore splendentia, perquam angusta, secundum longitudinem nervosa. Caulis fastigium in aliquot pediculis ferens, punctis rubris variegatus, modice hirsutus dividitur, quorum unicuique sex insidet Liliaceus, colore ex rubro flavescente seu croceo, folia intus sulcata & saturatioribus punctis notata habens, odore suavi, flammibus & pistillo flori concoloribus.

Præcocior est priore: Singulare etiam habet hæc planta, quod ex majore bulbo oblique & in latera propagines sub terra graminis modo spargat.

Flore pleno in hortis colitur.

6. *Lilium cruentum latifolium* J. B. *cruentum Plantaginis folio* C. B.

Bulbo innititur omnino tali quali Lilium album: caule verò donatur, non ut cetera Lilia, crasso, qui florem producit unicam, cruentum, sex foliis latis constantem. Cauli folia rara, valde lata, Plantaginis similia. C. Bauhinus dubitan an deus hujusmodi planta & quamnam sit.

7. *Lilium bulbiferum latifolium majus* C. B. *bulbiferum majus* J. B. Park. *cruentum bulbiferum* Ger. emac.

Clus.

Bicubitali interdum assurgit caule, firmo, crasso, foliis septo Liliaceis, subatis, in summis alis crassiores bulbos gestans & amplos flores rubros, Lili puniceo minori non bulbifero concolores. Teniores hujus plantæ ante quam flores ferre incipiunt, bulbis secundum caulem inter folia nasci non minus donatæ sunt quam reliquæ dæ species, sed quando robustiores sunt, floræque aliquot annis proplerunt, vix, nisi in summo caule ubi in alas dividuntur & secundum flores majores bulbi nasci solent.

Florer hæc planta cum duabus subsequentiis Junio, alia aliâ paulò maturis, sensimque perficit Augusti. Bulbi in aliis herere solent, donec vento aut contactu excutiantur; imò interdum plantæ adhuc inhaerentes fibræ deorsum spectantes agere solent, tanquam ad communem matrem terram aspirantes, & illâ se condi cupientes.

Invenitur

Invenitur apud Lobelium in iconibus Martagon cruentum angustifolium, C. Bauhino Lilium bulbiferum angustifolium dictum.

Lilium bulbiferum incanum J. B. C. B. Clus. *cruentum latifolium* Ger.

Clus.

Vix cubitalem excedit altitudinem; caule etiam est firmo, striato, ex viridi nigricantibus foliis prædito, quo tamen cum summo caule incana lanugine pubescent: Ejus flores igneo rubore non præditi, ut in superiore, sed magis pallescent, & ad Lili punicea non bulbiferi majoris colorem plurimùm accedunt. Ejus adultioris caules paucos etiam bulbos oblique superiore minores nisi in summis alis gestare solent.

9. *Lilium bulbiferum minus* C. B. Park. *bulbiferum repens* J. B. *cruentum secundum caulem bulbis donatum* Ger. emac.

J. B.

Inter Lilium bulbiferum majus & incanum media est magnitudine, nonnunquam etiam primum æquat Bulbo squammato cum reliquis hujus generis convenit. Ceterum caulis firmus, striatus, cubitalis [Clusius caulem infirmiorum & graciliorum ei attribuit] ac major multo, maculis nigris notatus, lanuginosus & in alas divisus, flores multos proferit amoenos, Lili formâ, necnon aliquantulum colore, ex sex repandis aliquantulum petalis, multo croco tinctis, intrinsecus multis liris asperatis, (qua parte & color folii medi dilutior) punctifl., saturatè sanguineis notatis, extrinsecus lanugine levi profusis: quorum nonnulla elatiorem, latiorum, saturatiorumque costam, profundò utrinque, ad latera sulco, habent: medium florem obidient reliquorum instar lena flamma, pistillumque triquetrum, eodem cum flore colore prædita. Folia fert Martagonis, quorum alii bulbi frequentes insident. Radix plerumq; è lateribus propagines spargere solet, quæ ad singula genicula in candidos bulbos excrecentes, subinde novas in circuitu plantas producant, Lili rubri minoris non bulbiferi modo.

Ferunt omnes hæc plantæ in capitibus triangulis semen latum, cartilagineum, subscutum, quemadmodum Lilium vulgare, quod non sterile est, sed sui generis plantas proferit, verum quæ ex bulbis in aliis nascentur plantæ longè citius adolefcunt.

Hæc & præcedens species in montanis Austriæ & Stiriz pratis sponte crescant, hæc tamen rarior inter. *Clus.*

Solent verò cum hæc, tum aliæ non bulbifera, cum primum forum gemmas ostendere incipiunt, à formicis admodum infestari, &c. *Idem.*

C A P. VI.

Bulbus Liliaceus vomitorius Capitis Bone Spei Breynei.

Breyne.

Hujus bulbus Liliis miniati Byzantini valde similis est, nisi quod plerumq; major, & ex majoribus, crassioribus, saporis initio viscidis & aëquos, mox autem acerrimis, ac linguam instar Ari ferre vellicantis, purpurascens squamis compactus; in quibus Soli obversis punctula obscure purpurea dense impleta, & lineole quædam per longitudinem excurrentes ceris punctula obscure purpurea dense impleta, & lineole quædam per longitudinem excurrentes ceris nuntur. Folia Lili foliorum colorem, formam & totum habitum emulantur, sed longè angustiora sunt. Scapum ex bulbi centro teretem, diluto virore albicantem, bipedalem sesquicubitalémve impellit. Floribus creberrimis, ex subviridi albescentibus, à tertia inferiori parte ad apicem usque in spicam longam congestis, decoratum: Quorum nondum aperti, immaturi Hyacinthi flore albo floram longam congestis, decoratum: Quorum nondum aperti, immaturi Hyacinthi flore albo floribus similes, reliqui autem folia sua tam mirè & variabiliter explicabant formâ, ut numerum eorum figuram, enucleare haud valeret Autor: in quorundam umbilico stylus longus, quadrangularis, ante obtusus & velut resectus; in aliorum è contrario reflexus, & quasi ex multis orbicularibus arcu conjunctis globulis contractus apparebat.

Descriptio caulis ad imaginem pictam à D. Beverningh missam composita est.

An *Bulbus viridis Promoti. Bone Spei adhuc incognitus squamis Swartz?*

Naturam calidam & siccam, atq; vim abstergendi & provocandi habere [nisi quid virosi illi in. Vires. ei] existimo. Tres aut quatuor hujus bulbi squamas cum nonnulli carnis concisæ famelicæ canis devorandis obijci, qui elapsis quibuldam post simplicem hoc fecerunt huius multam tenuem crassamque pituitam evomit: tandem & materiam pituitosam per alvum rejecit, quamquam non sine magnolanguore. *Jac. Breyne in Ephemer. German. Ann. 4. & 5. Obl. 134.*

C A P. VII.

Hyacinthus Lilifolius stellatus J. B. *stellatus foliis & radice Lili* C. B. *stellatus latifolius* Ger. emac.

Clus.

Ubi est Liliaceo satis simili, sed minore & oblongiore, flavescente ut Martagonis. Sena aut plura fert folia Lili albi (antequam in caulem abeat) foliis similia: & quorum medio caulibus exilis pede brevior, multos flores in summo sustinens, Hyacinthus stellatus vulgo nuncupari

Tempus.

cupati floribus omnino pares, sex foliis constantes intense cœruleis five violaceis, eminente ex umbilico quodam veluti umbone. Flori succedunt triangula capitula in quibus semen.

Locus.

In montibus Pyrenæis nascitur, necnon in quibusdam montibus Gallie Aquitanicæ, & locis humentibus gaudere dicitur.

Pastores animalibus hanc plantam depascitibus caput intumescere Joachimo Venerio asserunt. Clus.

Invenitur etiam sed rarius flore niveo.

C A P. VIII.

De Lilio floribus reflexis Martagon dicto.

1. *Lilium floribus reflexis montanum C.B. flore mutante ferrugineo minus J.B. Lilium montanum sive sylv. 2. minus Clus. Lil. montanum minus Ger.*

J.B.

Floribus hujus bulbis ex squamis acuminatis compactis, subulci & viscido sapore, fibris donatis albidis, albis in imo, alius quæ caulī committitur, quem erigit bicubitalem, teretem, punctis rubentibus maculofum: cui ex intervalis radiata circumnascitur foliorum Liliaceorum, atrorenitentium series: circa caulis etiam summum singularia folia temere quæ fors tulit apponuntur. Caulis fastigium ornant: Liliacei penduli flores sex foliis pinguibus purpureiscentibus, sanguineo saturatioribus guttatis, reflexis admodum constantes, quorum medullarum occupant totidem ferruginei apices cum pistillo, odore gravi.

Locus.

In montibus Germanie oritur, præsertim sylvis: Montbelgardi sponte & copiose in monte Bar, Basileæ in monte Moutetz. Genevæ in montibus abundat J.B. Nobis in monte Saleva prope Genevam observatum non visum est differre à sequente, at in observando minus curiosi sumus: differ enim insignibus notis, si J. Bauhino fides, nimirum floribus paucioribus, eorumque petalis admodum reflexis, colore etiam diversis.

2. *Martagon Imperiale sive Lilium montanum majus Park. Lilium sylvestre sive Hemerocallis moschata polyanthes, Martagon Imperiale superum Lob. Ad. par. 2. An Lilium flore mutante maximum J.B? Lilium pyramidale moschatum C.B.*

Bulbus huic ex squamis acuminatis compactis reliquorum Liliorum instar, pallidius tamen flavus, minor interdum quam pro plantæ modo. Caulis erigit bicubitalem & altiore, ex purpureo fusco superiore parte, & brevi lingue hirsutum, florum pyramidatum acervum, 120 & plurimum, jucundissimo spectaculo, suavissimi Rosæ moschate odoris æmuli, fastigio sustentent. Flores penduli seu deorsum nutantes, sex petalis pinguibus, unciam longis, medium digitum latis, colore in pallido rubentibus, fortius ex fuscis pinguibus maculis latoribus aspersis compositi, per exortus quinq. aut sex variè & fuscæ caulem ornant. Folia ex intervalis radiata serie caulem ambiunt seu coronant: bini aut terni, & interdum quaterni, foliorum circuli cauli circumnascuntur; & præterea circa caulis summum singularia folia reliquis minora multo, temere quæ fors tulit apponuntur. Sunt autem folia glabra ex rotundo turbinata, juxta annexum angustiora, eminentibus ramosiora, à tergo in mucrone cœnubis venis. Stamina ferunt singuli flores sena, petalis numero respondentia, in quorum extremis apices oblongi, in rufis purpureis, rubiginoso pulvisculo statim, pereunte conspersi. E medio staminum prode incurvus apex, in triquetrum rubens, capitulum desinens, viridi & triquetro folliculo insidens, qui defluentibus florum partibus solus remanet, & resupinus sursum incurvatur, paulatim, increfcit, donec uncia longior & semuncia lator fiat, qui inferius angustior existit: idem fex eminentibus angulis totidem, lateribus constat, intus autem tribus membranis seu parietibus in tres æcuveneras per longitudinem dividitur, in quibus bini contigui parvorum, latorum planorum, fides invicem superjacentium & flavorum seminum series continentur.

Hanc plantam, ni multum fallimur, invenimus in sylvis montis Salevæ prope Genevam. Florum petala in hoc genere non usq. adeo reflectuntur ac in minore proximè descedendo.

Hoc fortè Quartum Lili montani genus est Clusio, cujus flores seriùs sese explicare soliti sunt,

illa, non inflati odore præditi.

Vires.

Martagonis radix urinam ciet.

3. *Lilium montanum seu sylvestre minus Park. An Lil. mont. sive sylvestre I. majus Clus? Lil. floribus reflexis alterum lanugine hirsutum C.B? montanum majus Ger.*

Bulbo est majori seu Imperiali persimili, ut difficulter possit indè distingui. Differt 1. Quòd mensis plerumq. spatio seriùs è terra exeat, & tamen maturus floreat. 2. Quòd folia angustiora sint & acutiora, viridioraq. 3. Quòd florum petala aliquanto longiora sint, saturatius rubelcant, minoribus maculis conspergantur, interdum etiam maculis careant multoq. magis reflectantur. 4. Quòd flores in eodem calice multò pauciores obtineant & rariùs dispositos. 5. Quòd florum capita antiquam flores aperiant hirsuta sint & lanugine incana. [In nonnullis hujus generis plantis, Autore Parkinsono, nulla hujusmodi canities cernitur, verum capitula glabra sunt & purpurea sunt.] 6. Quòd summi caules in hoc glabri sunt & virides secus quam in illo. 7. Denique vascula seminalia longiora multo & duplo fere majora sunt.

Lilium

Lilium flore nutante albo J. B. floribus reflexis albis non punctatis C. B. Lilium mont. flore albo puro Clus.

Non species Lili distincta, sed accidentalis hujus varietas, à semine orta, nobis videtur. Hujus inquam, non primi generis, ut vult Parkinsonus. Florum enim gemmæ, referente Clusio, antequam expandantur, multà candidà lanugine sunt obste, quæ una est ex notis quibus hoc genus à priore distinguitur.

Lilium florib. reflexis variis C. B. i. e. Lilium montanum seu sylv. 3. Clus. cuius florem antequam explicatur foris carneus, explicatus intus albus notis purpureis insignitus.

Item,

Lilium floribus reflexis albis punctatis C. B. i. e. Martagon flore albo maculato Park. Item Lil. flor. reflex. polyanthos alb. punct.

Et alias quas recentent varietates Clusius & Lobelinus, pro accidentalibus vel hujus vel præcedentis generis differentis habemus. Parkinsonus pro præcedentis differentis reputat, ob notam characteristicam quam cum eo communem obtinent, ea autem est, squamas radices eo modo congeatas seu dispositas habere, ac si duæ trève simul, altera alteri innascerentur.

4. *Lilium Byzantinum miniatum C.B. item Lil. Byzant. miniatum polyanthos C. B. flore miniato nutante, sive Hemerocallis Chalcedonica quibusdam J. B. Lilium rubrum Byzantinum sive Martagon Constantinopolitanum Park. Byzantinum Ger.*

J.B.

Ex radice bulbosa emergit caulis bicubitalis, minimi digiti fere crassitudine, ima parte punctis rubentibus guttatis, cetera virefcens, concavus, paulo postquam è bulbo eluctatus est radiatis fibras circumquaq. emittens: per quem frequentia oriuntur folia, indigesta, Lili Martagonis, striata, acuminata, per marginem nonnihil veluti pilosi ostentantia, sapore oleraceo prædita. Flos cauli summo reflexo insidet, plerumq. unus, aliquando duo aut plures, colore pheniceo pulcherrimo, quorum singuli Liliacei similes, senis foliis constant, utcumq. angustioribus quam Lili albi: hæc striis notata, quæ extroforum reflexa seu Martagonis, apicibus circa caulem cœunt, prominentibus nudis miniatis apicibus, quos pallida stamina sustentunt, quorum medium obtinet pistillum apicibus concolor. Stamina, Clusio teste, sunt in anguloso capite plana, aut Lili sylv. femini fere similia, sed nigriora, minora, neq. adeo spongiosa: terra commissa proderunt, planaq. foliola tulerunt. Radix ut plurimum non est adeo magna ut quidam existimant, sed Lili semestris radice hanc multum superat, coloreq. dum recens enata est adeo illi persimilis [serenim si diutius extra terram asseveret purpurea fere tota est, & subindè quibusdam notis saturatè rubentibus inspergitur] ut etiam in stirpem cognitione admodum exercitati, nisi eas inter se conferant difficile discernere possint.

Hujus tamen radix è tenuioribus squamis contexta est, nec minus fibris supra & infra quam illa donata.

Duplex est, una dilutioribus floribus prædita, altera saturatioribus. Ego sanè (inquit Clusius) longa experientia didici, eas plantas quæ dilutiores ferunt flores, caulem & folia viridiora habere ut quibus saturatioribus sunt flores: postremis enim caulis & folia plerumq. ex purpurea nigricant.

Lobelius etiam duas varietates memorat, alteram præcœntem, quinquè, sex, decemq. ut plurimum flores proferentem; alteram ferotinam, quandoque diu multique annis unicum florem edentem.

Floret Junio aut paulò serius, Constantinopoli, Viennam ad Clusium delatum ex hortis supra si. Tempus, nam in cornu Byzantino vulgariter Pera nuncupato sitis Zuziniare appellatione.

Martagon Constantinopolitanum maculatum Park.

A descripto differt magnitudine & proceritate: flore ampliore & saturatior, maculis & striis aliquot nigricantibus variegato.

Lilium purpureo-sanguineum flore reflexo C. B. Byzantinum flore purpureo-sanguineo Ger. emac.

Cum Lilio Zuziniari idem esse vult Clusius.

5. *Lilium rubrum præcox Clus. rubrum angustifolium C.B. Ger. emac. An Martagon Pannonicum vel exoticum flore spadicco Park? Lilium præcox nutante flore rubro J.B.*

Clus.

Floris color minus satur est & longè dilutior eo qui in floribus præcedentis apparer: Caulis gracilior & brevior Byzantini adultis, cubitalem videlicet altitudinem non multum excedens. Uno, duobus, tribus est floribus: & quia aliquando angustioribus est foliis vel latoribus, idcirco Clusius in Lilium rubrum 1. & 2. distinguit. Primum folia multò breviora habet & paulò latoria quam Constantinopolitanum, secundum verò angustiora.

Sub finem Maii aut initium Junii floret.

Tempus

6. *Lilium rubrum præcox 3. angustifolium Clus. Lil. brevi & gramineo radice C. B. Lilium præcox nutante flore rubro tenuifolium J.B. rubrum angustifolium 2. Ger. emac.*

Clus.

A præcedent (inquit Clusius) valde diversum est, non quidem floris formâ, sed colore, qui Lilio cuncto majori non bulbifero similis est, tum situ foliorumque per caulem sparsorum diffimilitudine; multa enim & conferta fert folia, cubitalem & ampliore caulem confusè vestientia, admodum angusta & longa, instar penè foliorum Tragopogi: caulis item fastigium flores proferet, non eodem ortu, ut in Byzantino, sed in summis caulis alis, inter angustissima foliola ægrotantes nascentes. Hæc ex aliorum relatu.

Postea

Postea hujus floris colorem plurimum ad Mali Aurantii pramaturi colorem accedere observabat Clusius; odorem autem non adeo suavem ut præcedentis, sed potius Lili montani flavo flore odorem referre. Plurimos interdum flores in caule fert. Ab hoc non differt, ut puto, specie.

7. *Lilium minutum odorum angustifolium* C. B. Martagon Pomponii Clus. cur.; post. Martagon Pomponium sive *Lilium rubrum præcox* & *Lilium Macedonicum* Park.

Quod longè nitidioribus est floribus, nam profusè miniatos illos fert ut Byzantinum, certè magis saturos quàm descriptum, nec eos inodoros. Folia etiam licet angusta ut illius magis tamen satira viriditate prædita & magis splendens Clusio videbantur, atque inordinatè quemadmodum flores in caule nascebantur. Observabat etiam prædictus Autor ejus caulem non adeo brevi marcescere ut illius, sed diutius perdurare.

Parkinonius nostras plantam hanc plenius & accuratius descripsit, ideòq; non pigebit descriptionem ejus Latinam facere & huc transferre.

Radice[m] habet squamofam, squamis arctè compactis, latoribus & tenuioribus quàm reliquorum congenerum, ætate grandefcentem, colore luteo saturatione tinctam. Caulis inde exiliter viridis, plurimùm teres, rarius planus, sequecubitalis aut bicubitalis, foliis plurimis, angustis, oblongis, Caryophylleorum æmulis sed viridioribus, creberrimis, nullo ordine positis gradatim minoribus, ad fastigium ferè vestitus: cui insident flores plures paucioresve pro ætate aut vigore plantæ, in junioribus pauciores & rarius dispositi, in vetustioribus multo plures & densiores [in uno caule flores sexaginta & plures numeravi, in altero ad centum usque, confertim nascentes.] Color florum ex luteo rubescens, minùs saturatus seu intensus quàm Martagi Constantinopolitani: flores ipsi quàm illius tantillo minores, alias formæ similes: Seminum *theca* triangulari illius etiam similis sed minor, in qua sexuplici serie continentur *semina*, plurimum inania, quæ verò solida sunt plana: orbiculata, parva, subrubentia. Adnatis rarissimè se propagat.

Hujus tres quatuorve varietates recenset Parkinsonius.

1. Primam foliis in caule minùs crebris, seriùs aliquantulum florentem.
2. Secundam foliis brevioribus paululum & latoribus, maturius nonnihil florentem.
3. Tertiam floribus pallidius rubentibus & ad flavum tendentibus, foliis etiam præcedente latoribus & brevioribus, seorsimam.

8. *Lilium flavum angustifolium* C. B. *Lilium nutans flore flavo* J. B. *Lilium mont. flavo flore maculis distincto* & non distincto Clus. Martagon luteum punctatum & non punctatum Park. mont. flo. flavo punctato & non punctato Ger. emac.

Caulis huic bicubitalis & ampliores, rotundi, virides, quos incondito ordine plurima ambiunt folia, longa, angusta, viridia, mollia, trinervia, crispalbicantibus & velut lanugine quadam obfusa, flores in fastigio sustentantes ternos, quinos, septenos aut plures, cum primùm aperiantur coloris ex viridi palliscentis, deinde pallidi, tandem flavi, petalis sursum reflexis & convolutis instar reliquorum hujus generis, à medio ad umbilicum internè punctis seu maculis ex atro-purpureis distinctis, [Reperiuntur hujus generis flavo flore puro, seu nullis maculis notato] sex *framibus* viridescens, miniatò apice prædictis cum pistillo triangulari crassifculo ex umbilico prodeuntibus, quo pistillo nonnulli flores carent etiam in eadem planta quæ alii: Odor medius inter gravem & suavem, qualis fere in Sambuci & quarundam Iridum floribus. Radix crassa, multis squamis prædita instar radicis Lili albi.

Montium Pyrenæorum incolæ est. Byzantino & miniatò Martagone maturius floret.

Lecul.

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Herbis bulbo tunicato graveolentibus.

Herbarum caules è summo fastigio plurimos fundunt petiolos flosculos sustentantes in corymbi aut umbellæ formam dispositos.

Herbæ radice bulbosa graveolentes, flosculis multis è summo caulis fastigio enatis, & in umbellam aut corymbum diffusis, sunt vel foliis

[Fistulosi, capitulis

{ Proliferis, seu è multis bulbillis, quibus flores intermiscuntur, compositis, unde & hujusmodi plantæ amphicarpe nonnullis dicuntur; ALLIUM SYLVESTRE Ger.
{ E flosculis solis compositis, radicibus seu bulbis

{ Non proliferis, grandibus, efculentis, major & elatior, caule in ventrem utrinque turbina-
tum intumescens; CÆPA.
{ Proliferis; vel

{ Minor, florida; PORRUM SECTILE.

{ Major, non florens, aut saltem rarius florens; ASCALONITIS.

[Solidis & planis,

{ Longis, graminibus, bulbo

{ E multis nucleis seu spicis composito, odore

{ Graviore, caule recto, Sativa; ALLIUM.

{ Remissiore, caule summo in gyrum intorto; OPHIOSCRODON.

{ Simplicis, non composito ex nucleis, floribus

{ Speciosis; MOLY.

{ Minus pulchris,

{ Elatior & major, radice angusta, odore mitiore, flosculis plurimis in spheram
conglobatis; PORRUM,
{ Humilior & minor; ALLIUM SYLVESTRE.

{ Latis, brevioribus;

{ Montanum, floribus minùs speciosis in globum aut corymbum circumactis; VICTORI;

ALIS LONGA.

{ Aquaticum, floribus albis speciosis in umbellâ; ALLIUM URSINUM.

Allii Sylvestris plurimæ sunt species, quæ ad duo genera reduci possunt; alterum capitulis proliferis, seu è multis bulbillis, quibus flosculi intermiscuntur compositis; alterum capitulis è foliis floribus coagmentatis.

CAP. I.

De Cæpa.

Cæpa, Græcis *καπνον*, teste Isidoro ita dici videtur, à capitis magnitudine: eaq; causa est cur per æ scribitur.

Novus Græcis est Cæpa condimentaria, quæ opponitur capitæ, nam Gethyon caput non habet, aut vix habet. Recentiores Græci *τάνω* dixere. Ac censet Salmasius *Æoles* pro *γάνω* dixisse *γάνω*, inde esse *cæpe*: vel venire illud ex *Æolico γάνω* vel *γάνω* pro *γάνω*: *Æoles* enim *νιν* *α* converterebant, ut pro *αδελφ* *αδελφ*, unde *scena*: Simile fit pro *γάνω* *γάνω*, inde *cæpe*, *Voss*. Hæ meræ conjecturæ nobis videntur. Ego Isidori sententiam magis probo.

Cæpe

Cepæ notæ characte. istice sunt folia fistulosa, radices magnitudine insignes non proliferæ, caulis in ventrem utrinque turbinate intumescens.

1. *Cepa vulgaris* C. B. *Cepa alba & rubra* Ger. Park. *Cepæ sive Cepa rubra & alba, rotunda ac longa* J. B. *Onyons*.

¶ B.

Bulborum quantum usiam est in natura ditione notissima Cepa est, cujus radix acerrima, oculos mordicando lachrymas elicit, ex tunica involucri contexta, modo rubra, [potissimum tunice exterioris] modo alba, interdum orbicularis, alias bulbo longo, pendulis ab imo fibris albis. Folia pedalia fistulosa, parum acrimonia videntur radici cedere, si recentia fuerint. Caulis nudus, rectus, duorum triumve cubitojum altitudine, circa medium in ventrem utrinque turbinate turgescit, glomeratum in summo fastigio gestans florum caput, pugni magnitudine, adeo ponderosum cum semine prægnans est, ut à caule nisi fulciatur, agere possit sustineri. Semen angulosum, atrum.

Cepa ab aliis omnibus bulbosis differt quod ejus radix nullam omnino sobolem edat, unde & *Unio* Latins dicta est olim, referente Columella: unde Anglicum *Onyon*.

Ceparum variet habentur species lex potius differentie accidentales, v. g. 1. *Cepa vulgaris* alba & rubra.

2. *Cepæ oblongæ*, nostratibus *St. Omers Onyons* dici solita, i. e. Sancti Audomari *Cepæ*: *Cepa Hispanica oblonga*.

3. *Cepa radice candida dulci* C. B. Hanc *Cepam* edulem Barkinsonus *Cepam* Hispanicam vocat, tum longam, tum planam, atque tam dulcem esse ut Pomi instar mandi possit, & à multis mandatur. Hispanis tamen ipsis in cibo non adeo familiaris est, qui *Cepis* albis vulgaribus vesci amant.

4. *Cepa candida* tum oblonga, tum plana seu lata, quæ per maturitatem in terra jacentes lapidum cretaceorum speciem exhibent.

5. *Cepa Argentinensis* rubra, cupis exteriores tunice rubræ, interiores albe, acres admodum & vehementes.

Cepæ calidæ sunt, partium crassarum, adeoque statulentæ. Utiles sunt iis qui frigidis & viscidis abundant humoribus; in quibus somnum faciunt, coctionem juvant, acidos ructus sedant, alvum modo movent modo sistunt, obstructions expediunt, menses & urinas cient, transpirationem insensibilem promovent. Contra in biliosis omnia mala inducunt, caput præcipue valde petunt, somnia inquietia faciunt, oculis adversantur, &c. *Hofman*.

Olâctu ipso (inquit Plinius) & delacyrmatione caliginis medentur, magis verò laci inunctio: unde & Diofcorides, Succus cum melle illitus oculorum hebetudinibus, argemiss, nubes, & incipientibus suffusionibus auxiliatur; *Cepæ* tamen in cibo usurpatæ modernorum medicorum consensu oculis nocent.

Qua qualitate *Cepa* lacrymas elicit queritur: non acrimonia sola, cum alia acriora, ut *Allium* & *Piper*, id non faciunt; sed acrimonia & lentore. *Cardanus* de variet. rerum.

Anicula nostre crudam cepam conficiunt, ac in aquam fontanam injiciunt, perque noctem in ea macerant, postea eam aquam pueri & infantibus potandum exhibent ad ejiciens ventris lumbricos sane haud infelici successu. ¶ B. Decoctum puto melius est. *Allium* hoc præstat efficacius.

Cepa magna excavata, theriaca deinde repleta & recta, ac postea in calidissimo cinere assata, demum detractis exterioribus tunicis fusa, ac cataplasmatim rita imposita, pestes ac venenosa ulcera reliqua quæ collectiones malas & duritias efficacissime emollit & aperit.

Ambrosius Paracelsus ad ambuista, modo ne epidermide pars sit spoliata vel ulcerata, mire commendat cepas crudas cortice liberatas, & cum momento salis subito applicatas, empyreuma enim extrahere, vesiculas prohibere. * Fernellius quoque cepas cum sale contritus parti impositas ambuista miraculo sanare scribit.

Cepas contritas ad Alopecias commendant tum Veteres tum Recentiores. Post fortis inunctiones præferunt Fernellius, ut manè & vespere caput iis confricetur dum prorsus rubescat, & mox melle oblinatur vice cataplasmati: *Schol. Salern.*

Contritus cepis loca denudata capillis

Sæpe fricans poteris capitis reparare decorem.

Ad cephalaem, R. *Cepam* albam, per medium incidatur, & in Sp. vini infusa applicetur supra partem dolentem. Valde prodest, ut mihi nobilis mulier communicavit ad antiquos capitis dolores & hemiorianiam. *Chefnau*. Pernioni conferunt cepæ cum adipæ coctæ & impositæ. Cepa non solum ac *Allium* Rusticorum theriaca est, & præservare creditur à peste reliquisque morbis contagiosis manè comesta.

Calor ignis in aspectum producit literas scriptas succo cepæ prius delitescens.

Ad dolores post partum, R. *Cepas* q. v. coctas cum vino; cum oleo postea fixæ in sartagine prius contul. applicentur calidè supra ventrem, statim dolorem sedant, inquit Bayrius. *D. Hulsf.*

Ad pedum inflationes, applica cepas contritas, vel succum ceparum cum adipæ gallinæ mistum.

Liber Avicennæ.

Bubonis attractivum, R. Rad. Liliorum alborum aut *Cepam*: coque in aquæ pauco, & porcino adipæ non, sâdo contunde cum theriaca 3ij. & applica sero & manè. *Chefnau*.

Intensissimus hamorrhoidum dolor quæ occultæ externis se non proferebant filiam meam graviter afflixit. Appositis tamen Cepis à pelliculis liberatis & contritis proritato fluxu sanata est. *Achilles Gasterius* Oberv. 88.

Novi anum quandam, quæ plurimos curabat pleuriticos fomento ex cepa incisa & sub cineribus, assata mixta cum cremore lactis. Hieron. Reutnerus in * Oberv. à Velschio editis.

Doloribus calculi jam præsentis, & accelerandæ excretioni nullum præstantius in seipso expertus est remedium Decanus capituli Augustiani ad S. Mariæ ex omnibus topicis quàm cepas in vini & olei

olei olivarum part. equal. coctas, & tribus sacculis injectas, quorum unus Dorso, alter & tertius Illis fortiter alligandus est. Ex * Observationibus Hieron. Reutneri à Velschio editis. * Obv. 167.
In tuist desperata & hamoptysi concurrente Doleus laudar decoctum ex alio vel cepis. Lib. 2.
Cap. 1. Sect. 18. D. Soame.

CAP. II.

De Bulbosis graveolentibus, foliis fistulosis, radicibus proliferis.

1. *Cepa Ascalonica sive fissilis* J. B. *Cepa Ascalonica sive Ascalonitides* Park. *Ascalonitides* Ger. emac. *Cepa ferilis* C. B. *Warren Onyons*, *Etchalottes*.

¶ B.

*P*lures simul conjunctos bulbos, Porraceis mediocribus suppres, fibrosos habet, sapore *Cepæ* vulgaris. Folia exeunt fistulosa, teretia, glabra, eodem sapore prædita. Caulum & florem rarissime profert. Nobis certe florentem nondum videre contigit: non tamen idcirco nunquam exaulescere & florere existimamus.

Elicatos autem Gallicas Antiquorum *Ascalonitides* five *Palestinas* cepas arbitrantur Adversarios auctores, quas Francigenæ *Appetiz* vocitant, quod appetitum ad cibum excitant & accunt.

2. *Porrum scitrum & Schenoprasen quorundam* J. B. *Porrum scitrum juncefolium* C. B. *Schenoprasen* Ger. Park. *Cives*, & *Chitres*.

¶ B.

Conferunt in fasciculos plures nascuntur hujus plantule, implexu mutuo coherentibus bulbis albis, odoris cepacei, quo etiam prædita sunt juncea folia fistulosa *Cepæ* adolescentis, sesquipalmum aut dodrantem etiam alta. Flores ex utriculo albedo umbellatim prodeunt, quorum singuli foliis constant sensis acuminatis, colore dilute purpureo, striâ saturatiorum medium solum percurrente. Stamina albidia apicibus flori concoloribus.

Felicio succelli plantantur plures conjunctæ terræque insertæ, sic enim hyemis frigora facilius ferunt.

Minutum incisâ pro olere usurpantur: Acetariis quoque admiscuntur ad saporem acutum communicandum.

Viribus cum cepis conveniunt, ut eadem repetere non sit opus.

3. *Allium bicorne proliferum flore intus albescente cum striâ purpurascete externâ* J. B. *Sylvestre bicorne flore obsoleto* C. B. *An Moly montanum* 3. *Cluf.*

¶ B.

Diffidet hujus radix ab *Allii* radice, non tantum odore minus virolo, sed & quod non est spicis constata, verum simplex *Cepacearum* tunicarum involucri tunica consistit, sublonga, candida, nuci monachate par, pendulis fibris tenuibus donata, superacris. *Caulum* producit cubitali, bicubitali & amphorem, firmum, teretem, nonnihil striatum. [Apud nos sponte ortum pedalem altitudinem raro superat] quem involvunt cœu vaginâ pedem aut cubitum longa folia, quæ ubi à caule abscedunt pedalia, vel etiam cubitalia, *Cepaceis* similia, fistulosa, striata, sed strigillosa multo & compressa, in terram reflexa. Cæterum caulis in folliculis duos desinit, in corniculatum mucronem desinentes, palmum circiter longos, globum continentes cauli continuum, *Avellane* roetinde parem, & multis bulbis rubentibus congestum, inter quos frequentes exeunt pediculi, unciam unam aut alteram longi, quibus insident fissilis sensis foliis contexti externè viridibus, intus albicanibus, purpurascete lineâ striatis, apicibus bulborum occupantibus. Superveniunt capitula sexangula.

Genevæ passim provenit.

Moly montani 3. *Cluf.* tum figura, tum descriptio per omnia ferè huic plantæ conveniunt, ut rectè J. Bauhinus.

C. Bauhinus *Allium* sylv. tenuifolium *Ad. Lob. Dod.* ab *Allio* canino altero *Trag.* Sylv. altero *Fuch.* diversum facit, illud sub titulo *Allii* campestris juncefolii capitati purpurascens majoris id ponit, hoc tamen in hoc sibi ipsi satisfacit, cum *Tragus*, inquit, ita obscurè hanc tradidit historiam, ut nihil certi affirmare aum.

Luc & præcipue butyrum hujus odore & gustu infectum iri cerum est, si ubi pabulantur vaccæ *Quadrata*, hoc genus *Allii* creverit graminis intermixtum: quod multo magis de *Allio* urfino verum est.

- A. 4. *Allium sylvestre* Park. Ger. emac. *Sylvestre tenuifolium* Ad. Lob. *campestre juncefolium capitatum purpurascens majus* C. B. *Common Crow-Garlick*.

Folia huic juncis similia, teretia, glabra & interius vacua: inter quæ medius exit canis cubitalis aut altior, interdum tamen pedalis aut brevior pro ratione loci, duobus tritibus folia, ima parte vaginæ instar cum obvolvibus, cinctis, superiora versus nudus, gracilis, teres, glaber, durus ac flosculus, in cujus fastigio semina multa, triuces grani magnitudine paria aut majora, purpurascens, denso stipata in globum collecta; odore saporeque *Allii*. Pro radice est bulbosus, non quidem è nucleis compositus, sed adnatis nonnullis donatus.

Semina è quibus capitulum componi diximus, nihil aliud sunt quam nuclei seu bulbilli, qui plerumque germinantes, & foliola tenuia viridia emittentes capitulum comosum reddunt.

Capitulum in hoc genere unico tantum & simpliciter non bicorni involucri includitur, quo cepam imitatur.

Nos in hoc genere flosculos nondum observavimus, verum in omnibus quas hactenus videre contigit plantis capitula ex foliis nucleis seu bulbillis nullis intermixtis flosculis consistant.

In fastigio caulis geminum caput seu geminum nucleorum globulum non raro observavimus, unde Porrum sylvestre gemino capite C. B. id est, Ampeloprasum seu Porrum sylvestre Lob. & aliorum ab hoc non diversum opinamur.

Locus. Gignitur non raro in arvis inter segetes, quin & in pratis locis aridioribus & in muris antiquis. Segeti innatum tritico pravam odorem & saporem communicat, quo deinceps tum farina, tum panes imbuuntur.

Folius fistulosus capituli folliculo seu theca simplici, ut in Cera, capitulum globale è foliis nucleis compositis, nullis intermixtis flosculis ab aliis omnibus nobis cognitis Allii speciebus differt.

5. *Allium sphaerocephalum purpurascens.*

Bulbus è simplex, albus, veluti parva Cera, folia cepacea, fistulosa, glauca, culmo minora, tria, quatuorve. Caulis dodrantalis aut paulo altior humiliorve, in cuncine flores gestans in orbiculare ferè capitulum conglobatos, è membranae involucri, purpurascens, striato, in duas carinas debilitate erumpentes. Flosculi singulares brevibus pediculis nixi, sex foliolis constant, longiusculis, acuminatis, pallide purpurea obiter dilutis, per medium decurrente linea purpurea saturiore: intus occultant flamina sex, breviter apices purpureos sustinentia.

Locus. Florentem inveni Junii initio, in arenosis ad Rhodanum amnem paulo infra Genevam. Hæc planta quantum observavi, non est capite proliro seu bulbifero, quo à precedente differt.

6. *Allium flore luteo sive pallido* J. B. *Allium montanum bicorne flore pallido* odor C. B. *Allii montani* 4. species prima Clusii. Clusii Ger. emac. *Moly Pannonicum odorato flore* Park.

Clas.

Terna habet juncea folia; caulem cubitalem, rotundum; cui insidet caput duabus membranaceis tunicis caudatis concludum, quo utrinque dehiscens inagm explicatur forum ex longis pediculis dependentium coma, qui sex pallidis foliolis constant, totidem etiam flamina cum stylo in medio obtinent; qui cum suo caule resecti, & in cubiculum illati, suavissimi odoris (qualis in præcocioribus Cyclamini floribus percipitur) sed fugacis admodum esse deprehenduntur. Iis succedunt trigona capitula, in quibus semen nigrum, planum, Caryophylleorum forum semini non multum abhinc. Radix globosa est, superiori [Allii 2. Clas.] similis, & eodem modo capillata, nucleos interdum, in lateribus deponens.

Locus. Circa Poloniam Ungaria, & locis Nicolaburg in Moravia vicinis, omnium autem abundantissime supra Badenenses thermas crescit.

Allium juncifolium bicorne luteum C. B. ab hoc non videtur specie diversum; quamvis bulbum oblongum ei attribuat C. Bauhinus, caulem breviorum, umbellam parvam.

Ætate conspiciuntur in satorum marginibus supra Boutonnetum & alibi propè Monspeliū sed rarius. D. Magnol.

7. *Allii montani quartæ species* 2. Clusii. *Allium montanum bicorne flore obsoleto* C. B. *An Allium sylv. bicorne flore viridi* J. B. *Moly montani* 4. species Clusii Ger. emac.

Clas.

Pari ferè cum precedenti altitudine excrefcit, similibusque propè foliis prædita est; cuius coma inter laxas membranaceasque & longum mucronem habentes tunicas latè sese explicat, florum coloris valde obsoleti plena. Radix superiori similis, nucleos etiam in lateribus profert.

Allium sylv. flore viridi J. B. *Allio sylvestri nostrati* Croti Garlick dicto radice & foliis simile erat, comam non proferebat cœruleam, sed viridem, copiosiores etiam flores, nec bulbulos ad flores.

Locus. In sterilibus herbidis propè La Valette sub magnis rupibus juxta Ladum amnem Monspeliacum Augusto mense cum flore collegit D. Magnol, tum & in vinearum & satorum sepibus circa rivulum dictum Rucaudum. Botan. Monsp.

8. *Gethyoides sylvestre* Col. *An Allium montanum bicorne flore exalbido* C. B. *Moly moschatum* tertium Clusii Ger. emac?

Col.

Ampeloprasii vulgaris est effigie, bulbo oblongo, parvo, cortice tenui fusco, intus candido; foliis cavis sive fistulosis, ut Cera sunt, dimidiatae virge figuram æmulantibus, striatis parum dorsoque elato in rotunditatem, altera parte planis que caulem respicit, sapore herbaceo, parum dulci, nullo gravi odore nares ferientia, aut gustu inficientia, tantillum vix calorem exerentia. Caulis albicans est, rotundus solidus, succosus, lavis, tripedalis aliquando, & tenuis, in summo folliculum oblongum profertens, longis binis apicibus veluti foliis emicantibus, quorum alter pedem longitudine aequat, alter brevior est. Maio flores edit in orbem dispositos, corymbi figurâ, albicantes, effigie cævos ut congenerum, stellatos, sex foliolis constructos, nervulis virentibus distinctos, staminibus intus sex, parum exsertis, capitellis tantum pallentibus, medium vero locum fructus obinet oblongus, qui Junio & Julio proficitur. Radix fobolem è latere emittere solet, eodem cortice contextâ, sapore parum acri absque ferore alicuo.

In Asprensibus observavit Columna atque etiam alibi.

9. *Moly*

9. *Moly moschatum capillaceo folio* C. B. *moschatum vel Zibetinum Monspeliense* Park. parad. *Allium sylv. perpusillum juncifolium moschatum* J. B.

Lob.

Aridis Nitiobrigum agri Monspelio vicinis collibus exiguis hic bulbus convictor & alumnus, parili bulbo Hyacintho Autumnali. Cauliculo palmari, recto, rigidiusculo, exili; è cuius summo sex circiter erumpunt propagines, & quibus flosculi veluti in umbellam positi prodeunt, quinis aut senis foliolis constantes, parvis, angustis, & oblongis, Ornithogali floribus similibus, acuminatis, lineis fuscis in medio per longitudinem intermixtis Asphodeli albi instar: coloris albi obscurioris, staminibus, in medio, Moschi planè odorem suavissimum spirantibus, prædictis: quibus succedunt capitula rotunda, in quibus tres vel quatuor, triquetra, oblonga, nigraque semina continentur. Bulbi subint parvi, albi, oblongiusculi, Allii sylv. similes, ingraticule odoris. Folia emittit juncea, exiliora, tenuissima, quaterna aut quina numero, vix unciam longa.

In collibus propè Monspeliū & Sellam novam, aux Garigues copiosè provenit.

C A P. III.

De Bulbosis graveolentibus foliis solidis & planis, & primò

De Allio Sylvestri planifolio.

1. *Allium montanum bicorne latifolium flore dilute purpurascens* C. B. *Moly montanum latifolium primum* Clusii Park. Ger. emac. *Allium sive Moly montanum latifolium* J. B.

Clas.

Causam habet duorum cubitorum altitudine excrefcens, quem ad medium usq; ambiunt folia, multò quàm in Allii generibus latiora, longa, Porraceis proxima. Summo cauli, qui lavis & juncosus est, insidet caput è multis bulbis ex atro purpureis, simul congestis, fastigiatis, crassis constans: inter quos in oblongis petiolis nascuntur flores dilute purpurascens; quibus succedunt trigona vascula in quibus semen. Radix bulbosa, crassa, ex multis nucleis constans, multis albis fibris prædita est: sed & bulbi rotundi radici inhaerent, is ferè pares qui in capite nascuntur, quia, terè excepti plantas sui generis producant. Toti stirpi Allii gravis odor inest.

Junio & Julio flores & bulbos fert.

Tempus.

2. *Allium sylvestre bicorne purpureum proliro* J. B. *montanum bicorne angustifolium, flore purpurascens* C. B. *Moly montanum* 2. Clusii Ger. *Moly montanum Pannonicum bulbiferum secundum* Park. parad.

J. B.

Tenui, sed duro, tereti, glabro & singulari est caule, cubicum alto, in quo folia tria quatuorve, sesquipalmaria & dodrantalia, admodum angusta, crassiuscula. Scapo summo insidet capitulum, è bulbis viridantibus glomeratum [duabus laxis membranaceis involucri longiore mucrone præditi obvolutum] è quorum [bulbillorum] commissuris emicant tremuli pediculi, numerosi, sextantem circiter longi, punicantes, flores concolores sustinentes, sed dilutiores, è senis foliis, quorum medium tria saturatior percurrunt compositi, è medio proficentibus flaminibus purpurascens. Radices bulbaceæ plures simul coherentes, oblongæ, albae, fibratae, sapore Porri.

In Germania inter Lodesheimium & Basilicam collegimus: Clusius in Stiriaci Austriacique Alpibus.

A. 3. *Allium sylvestre bicorne flore ex herbaceo albicante cum triplici striâ atro-purpurea. An Allium sive Moly montanum tertium* Clusii? *All. montanum bicorne flore exalbido* C. B.

Radix huic Cera figurâ, nucis Myristicæ parvæ magnitudine, alba, è multis tunicarum involucri Cera in medio composita, sapore & odore Allii non admodum vehementi. Caulis cubitalis, tenuis, veluti Allii corvini Anglis dicti, duobus tribusve foliis cinctus, quæ cum tubi in modum aliquotâ amplexutur, angustis, carinatis, planis tamen & solidis, minimè teretibus aut fistulosis, ut in Cera aut Allio corvino, spithamam longis. Summo cauli, ut in aliis hujus generis insidet capitulum, bulbillis crebris, paucioribus tamen quàm in Allio corvino, granorum Hordei figurâ ferè & magnitudine aut tantillo majoribus compositum. Inter bulbillos emergunt pediculi tenues, sesquialter aut longiores, flosculos sustinentes quaquaversum diffusos, petalis oblongis, colore obsoleto, nimirum ex herbaceo albicante, cum striâ in medio secundum longitudinem & duabus aliis ad margines fere purpurascens. Capitulum autem anæquam fæ explicat folliculo herbaceo striato bicorni, sex ex duabus carinis in acutos culpes procurrentibus composito obvoluitur. Flores inter chartas repositi & leviter compressi post paucos dies colorem obsoletum in pulchre rubentem mutaverunt.

Invenimus inter segetes Noctæ in Eflexia Augusto mense florentem. Excepto floris colore à precedente non multum differre videtur.

Locus.

Ccccc 2

4. Scap.

4. *Scorodoprasum alterum bulbo & convulso capite* Park. *Ophioscorodon* Ger. *Allii* genus, *Ophioscorodon dictum quibusdam* J. B. *Allium sativum alterum sive Allioprasum caulibus summo circumvoluto* C. B.

f. B. Clus.

Hujus bulbum multis nucleis constantem, fibris, numerosis exalbidis capillatum sessili parte circumvestitum tunicae capae binae aut ternae, ex albo purpurascens. *Caulis* singularis, minimi digiti crassitudine, sesquicubitalis aut bicubitalis, *folia* ab infima parte ad medium usque, porraceis, ut plurimum quinque circundatis, quae postquam caulem aliquousq. involverunt, ab eo abscedente reflexa terram spectant, medio inter Porrum & Allium odore. Reliqua caulis pars nuda, viridis, laevis, summo fastigio caput sustinet & multis bulbis ut in *Moly Indico* congestum, & candicante membranaceo involucrio, culspide longa, viridi praedito contextu, quod deinde bulbis excrecentibus rumpitur, nudisque bulbis initio purpurascens, postea exalbidis detegit, inter quos *flosculi* quidam nascuntur. Summa pars caulis in gyrum unum aut alterum spirarum serpentinarum more intorquetur, donec tandem caput erigat.

Tempus.

Junii initio sum caput contorquet, Julio vero erigit, eodemq. mense bulbos ad maturitatem perducit qui terras crediti sui generis plantas procreant.

J. Bauhinus *Moly perperitum* *Lab.* hoc refert, sed dubitanter: C. Bauhinus speciem diversam facit, titulo *Moly angustifolii foliis reflexis*.

Parkinson noster in *Parad.* *Moly perperitum* in hunc modum describit. Hujus bulbilli ex quibus componitur capitulum summo cauli infidens rubicundiores & aspectu hilariores sunt quam *Moly* mont. latifolii primi vel secundi *Clus.* *Caulis* humilior & tenuior: *folia* graminea, reflexa & contorta (unde nomen obtinuit) minora & pallidius virentia: *Flores* ex interstitiis bulbillorum enascentes pariter purpurascunt, sed pulchriores sunt: odor multo quam illius remissior. *Radix* parva, rotunda, albicans, plurimis bulbillis, piso non majoribus, albicantibus, circumcirca adnatis se propagat.

5. *Allium sphaerocephalum purpureum sylvestre* J. B. *Allium seu Moly montanum* s. *Clus.* *Allium montanum capite rotundo* C. B. *Moly mont. quintum Clusii* Ger. emac. *Moly purpureum Neapolitanum* Park. parad.

Clus.

Caulis affurgit cubitali aut sesquicubitali, nudo, viridi, [colore & forma junceo, solido tamen & firmo], *foliis* tribus, palmum longis, interdum minoribus pro natalium ratione obito: cuius fastigii infidet caput obiculare initio, [ovo columbino par aut majus] & multis *floribus*, brevi petiolo praeditis congestum, qui sex foliola nunquam sese prorsus explicantia habent, sex in medio staminibus & stylo, elegantius purpurei coloris. *Radix* bulbosa, alba, nucleos interdum tenui membranâ tectos, & proximè caulem lateribus adnatos habens, & sessili parte multas albicantes fibras. Ejus odor Allii instat caput ferit.

Locus.

In vineis & segetibus variis in locis reperitur, circa Genevam, Montepelium, Francofurtum ad Moenum, Polesonium in Hungaria, &c.

Tempus.

Junio & Julio mensibus floret.

- * 6. *Allium sphaerocephalum bifolium Italicum* J. B.

f. B.

Vix sesquipalmarem altitudinem aequat. *Radicalis* nititur olivari, fibrata, alba, nullo tunicae foris conspicuo vestigio praedita. *Coleculus* rigidus, & pro planta proportionem sic satis crassus teresq. furgit, atroviens, binis foliis crassis & canaliculatis vestitus. In summo *flores* gerit, in glomum congestos, elegantius purpurâ conspicuos, ex quibus *staminula* quaedam mucosa proflunt. Sapor Allii haud dissimilis.

Locus.

Româ hujus bulbillos aliquot attulit Cherlerus. Floret toto Maio; ingruente tandem aestu fatiscit donec planè marcescat.

Tempus.

- * 7. *Allium petraeum umbelliferum* J. B. *Allium montanum sive Petroscorodon* Gesn. hort. *Al. mont. foliis Narcissii minus* C. B. *Moly Narcissii foliis tertium* Ger. emac.

f. B.

Inter *folia* graminea, complura, angusta, compressa, dodrante longiora, in retusum mucronem desinentia, obscure virentia, sapore Cepae acris, *Caulis* surgit singularis, palmaris vel pedalis, nudus, enodis, angulosus & nonnihil compressus; cuius extremo *flores* infident numerosi, terram versus orientes, colore purpurascens, apiculis saturatioribus, interdum pallentibus, triquetrum in medio posuit capitulum circumstantibus. *Radix* bulbosa, porracea, alba, tuberculis adnascensibus novam bulborum fobolem proferit, fibris longiusculis capillata ac veluti repens, multum se multiplicat.

Locus.

Burmi Rhatorum Junio mense Florentem invenit J. Bauhinus. J. Bauhinus hanc plantam pingere existimat Clusium pro Allio sive *Moly Narcissii* foliis secundum C. Bauhinus *Petroscorodon* Gesneri ab Allio *Narcissii* foliis secundum Clusii diversum facit. Nos cum J. Bauhino sentimus.

8. *Allium umbelliferum pratense* J. B. *An Allium sive Moly Narcissii foliis* i. *Clus.* *Allium montanum foliis Narcissii majus* C. B. *Moly Narcissii foliis primum* Ger. *Moly Narcissii foliis* Park. parad.

f. B.

Udis pratis Genevæ ultra flumen *Arve* oriundum *Allium umbelliferum* nobis dictum, *radice* nititur

tur Porri sublonga, fibrata, alba, sed quae ex bulbo radicem obliquam fibratam, Valeriane horrentis radici aliquid similem producat, odore Allii. *Folia* primum penè triangularia, paulatim compressiora evadunt, cubito longiora, *caulis* aequalis, qui nudus, angulosus, in caput albicans oblongum desinens, ex dehiscente umbellam explicat Allii urini umbellae similem, *flosculis* sex foliis apicibus compositis, colore purpurascens.

Floret mensis Junii principio: Loco à J. Bauhino memorato nobis etiam observatum est hoc Allii genus. Ei, inquit J. B. magna similitudo cum Allio umbellifero petraeo superius proximè descripto. Considerandum an forte tantum ejus varietio sit ratione loci; vel an idem cum Allio sive *Moly Narcissii* foliis i. *Clus.* cujus descriptionem subjiciemus, ut Lector botanicus eas invicem conferat & judicet.

Moly Narcissii folio i. Clus. Bulbus vomitorius nonnulli.

Quia aut senu ex radice promit oblonga *folia*, plana, succulenta, *Narcissi* alterius niveo flore *Clus.* finalia, viridia admodum & splendentia, inter quae cubitalis plerumq. exit *caulis*, nudus, firmus, viridis, striatus, ferens in summo multos *flores*, sex purpurascensibus foliis, rotundemque interioris staminulis praeditos, simul congestos, & veluti globosum caput constituentes, quemadmodum in Cepa; quibus succedunt trigona *capitula*, quae maturitate desiccantia, rotundum, nigrum *semen* continere deprehenduntur. *Radix* nodosa est, anteriori progrediens Polygonati modo extrema parte globosa, candida, multis tunicis circumvoluta, plurimis albis fibris praedita, & adnatis feliciter se propagans.

Aliud ejus genus est, non valde absimile, mollioribus & magis cineraceis foliis, dilutioribus etiam floribus. Floret utrumq. sub extremum Junium & Julio. Nascitur in Leytenberg supra Manderstorf (ubi tepidae sunt aquae) & aliis montibus urbi Vienne vicinis.

- * 9. *Allii genus forte Scorodoprasum alterum Lobelio* J. B. *An Allium sphaerico capite folio angustifolium* C. B. *Scorodoprasum minus* Ger. emac. *alterum Lobelii* Park.

f. B.

Sesquicentis est aut longiori bulbo, fibrato, turbinato, tunicis multis ruffis compactis; ex quo *folia* duo aut tria, tenuia, palmum longa, caulem aliquousq. obvolvencia pedalem, firmum, teretem, enodum; qui umbella infidet parva *sternum* pallidorum minorum quam Allii petraei.

Ab hoc non diversum videtur

Allium montanum radice oblonga C. B. procl.

In hujus descriptione nihil singulare invenio, nisi quod capitulum rotundum pallide purpurascit: Non longè deorsum in loco montoso, qui Hortus Dei dicitur observavit C. Bauhinus.

Allium montanum minus

A C. Bauhino in Prodomo descriptum an ab aliis omnibus superscriptis Allii speciebus distictum sit necne, mihi non constat.

10. *Scorodoprasum dictum* J. B. *Scorodoprasum* i. *Clus.* *Allium sphaerico capite, folio latiore, sive Scorodoprasum alterum* C. B. *Scorodoprasum primum Clusii* Ger. emac. *An Porrum sylvestre folio latissimo* C. B. *Syracum* Tab?

Clus. f. B.

Oblonga & lata proferit *folia*, Porraceis majora, carinata: *caulem* sesquicubitalem, nonnuncquam bicubitalem [J. Bauhino tres, quatuorve cubitos altum] infima parte digitalis crassitudine, superiore parte nudum, paulatim in junceam tenuitatem desinentem, ferentem in summo caput membranaceo involucrio tectum, ut cepa, sub quo florum glomer purpurascit, multos *flosculos* simul congestos, Cepaeis rectius, sex exalbidis foliolis constantes explicatis ostendens: quibus succedunt trigona capitula, in quibus nigrum semen, Cepae semini par. *Radix* subest crassa, parva: Cepae aequalis, multis albis tunicis confans, fibratus, florum glomeri suppar, & spicis multis Allii ritu coherentibus compositus, odore & sapore remissiore, [Clusio gravi odore, mediocriter inter Allium & Porrum, vestitus in alios majores bulbos sese dividens] adnatis etiam extrinsecis bulbillis, triangularibus ferè, tunica durâ involutis.

Junio & Julio floret.

Tabernamontanus iconem habet sub titulo Porri Syriaci, nulla addita descriptione: Gerardus iconi *Tab.* quam assumit descriptionem Clusii accommodat. C. Bauhinus Porrum hoc *Syr. Tab.* pro Porri specie proponit à Scorodopraso toto genere diversa, vocatq. Porrum folio latissimo. J. Bauhinus dubitat an ad hanc Scorodoprasii speciem referendum sit necne. Nos cum J. Bauhino & Johnsono sentimus Porrum Syriacum *Tab.* non aliam plantam esse quam Scorodoprasum i. *Clus.* nihil tamen affirmare audeamus, praeterim cum videamus Parisiensis in Catalogo horti Regii Porrum latissimo folio C. B. pro distincta Porri specie ponere.

Hanc plantam olim Cantabrigiae alii nomine Allii Romani. In Italia observavi in orto quodam in urbe S. Martini, nescio an sponte natum. Florum corymbus minor est quam plantae magnitudo promittit. Byzantio Viennam delatum est, autore Clusio.

* 11. *Scorodoprasum* Ger. Park. *Alloporrum* sive *Scorodoprasum* C. B.

Radix bulbus Cepaceo major, candidus, splendens & ferè pellucidus, rarioribus adnatis facundus, folia aliquot edit magna, Porraceis multò longiora, crassioraq, interdum etiam *caulem*, non tamen quotannis, mollem, fuculentum, digito crassiforem, bicubitalem, summa parte à medio usque nudum, in fastigio gestantem *florum* glomerem membranaceo involucreo tectum, quo disrupto apparent *stipendi* multi quam Moly Homericis pallidiores aut potius albicantes; quibus succedunt *capsulae* triangulae *seminibus* nigris repleta.

A. 12. *Allium glycyphre latifolium* C. B. *ursinum* Ger. Park. *ursinum bifolium verum* Strav. cum J. B. *Ramfong*.

J. B.

Radix est oblonga Porri, tenuiore, longis & frequentibus fibris capillatà, membranà mediocriter crassitudinis involutà, Allium redolente; à cuius imo statim exoritur bina aut terna *folia*, odore vehementi Allii, & gustu fervido, læto virore splendentia, striata, tenera, sesquipalmm longà, in acumen desinentia, duas uncias lata, pediculo dodrantali, virente, qui post in membranam tenuem, lucidam, striatamque facessens, floris alteriusve vicini folii pediculum ad radicis usque fibras vaginæ instar obvolvitur. Eodem autem loco cum foliis surgunt *pediculi* bini, terni aut plures, triangulares Cypari modo, dilute virentes, in bulgam foetam latissimam, exalbidam, mucrone virente striatam, desinentes, quæ ubi se explicaverit umbellam ostentat, numerosis folliculis, etiam ad quadraginta, constantem, candidis, stellæ in modum radiatis, quos constituent folia læva, oblonga, mucronata, intra quæ *stamina* totidem alba, *stylis*, concolor, ex umbilico tribus tuberculosis virentibus compacti. *Semen* succedit parvum, rotundum, nigrum, læve.

Locut.

In prat. & ad rivulos frequens oritur. Aprili pleniq, mense & initio Maii floret.

13. *Allium Alpium* J. B. *montanum latifolium maculatum* C. B. *Alpinum latifolium*, seu *Victorialis* Ger. *anguinum* Park. *Victorialis longa* Clus.

Radix nonnihil obliqua est, in longum bulbum desinens, multasq, fibras perplexas emittens, multiplici cortice, variis fibris transverlim coeuntibus quodammodo reticulato involutà, singulis annis (autore Clusio) feliciter aliis bulbis circa ipsam adnatis se propagans, fibræ adeo implicatis, ut difficile sit bulbos conjunctim natos & coherentes sejungere. Hinc emergit *caulis* cubitum altus, minimi digiti crassitudine, propter terram rubescens, onodis, lævis, superius viridis, striatus, fungosus, qui insident glomeratim congesti *flores*, Ceparum floribus similes, uncia longioribus pediculis herentes; candidi (in planta nobis observata flores non candidi prorsus erant led ex albo palliduli) quibus trigona succedunt *capsulae*, *seminibus* rotundis, pulvis repleta. *Folia* duo aut tria vaginæ suæ caulem complectuntur, formâ foliorum Allii urisini, nervosa, sublonga & lata, acuminata, sed majora, rigidiora, Gentianæ majoris foliis panè similia, ut non male censet Clusius.

Locut.

In summis jugis altissimorum montium maximo Carthusianorum cenobio in Delphinatū immineunt. Viribus cum reliquis Allii sylvestribus per omnia convenit.

Vires.

Plebi nostræ (inquit Schroderus) jucundissimum, amuletum est familiarissimum, quo à spectris aeræque infecto se tutos fore persuasi sunt, unde & Victorialis nomen ei inditum.

CAP. IV.

*Allium flore specioso Moly dictum.*1. *Moly vulgè Lilium Indicum* Bontii.

Lilii nostris rubris figurâ & coloris elegantia haud cedit. Si tamen ulli florum Indicorum comparandus, certè Moly montano latifolio, flore flavo Clus. similis existit. *Caule* unico, enodi, firmo sed tenui, ad altitudinem nostratis Lili assurgit: cui infra tria quatuorve *folia* oblonga, surrecta, supina parte carinata & contorta adnascuntur. Summo autem fastigio ex membranaceo folliculo, bifariam diviso quindecim aut plures *flores*, uncialibus vel longioribus pediculis, senis foliis, stellæ in modum expansis emergunt, qui simul eleganter juncti Coronam Imperialem representant.

2. *Moly Theophrasti magnum* J. B. *Moly Theophrasti* sive *Homeri* Park. *Moly Homericum* Ger. *Moly latifolium, liliflorum* C. B.

E *radice* bulbosa pugni interdum magnitudinæ, foris nigricante, intus alba, *folia* emittit quinque, cubitum longa, duos aut tres digitos lata, crassifolia, supina facie concava, invicem amplectentia, in mucrone acutus desinentia, colore viridi, glauco quodam polline, qui facile detergitur, obducta: *Caules* teres, concavus, bicubitalis aut tricubitalis, nudus, foliis concolor, in fastigio flores gestans in umbellam dispositos, minores quam pro plantæ modo, pediculis fuscuncialibus aut longioribus insidentes, sex & non raro septem foliis mucronatis compositos: totidem *stamina* breviuscula, apicibus pallidis insignia capitulum circumstant naturaliter trigonum, non raro tamen tetragonum. Florum umbellæ initio membranâ crassâ includuntur, quâ disruptâ explicantur. Color florum albus est cum diluto

diluto rubore. Exteriùs linea viridis petala media dividit ab ungue ad apicem. Addit Clusius, (quod & nobis observatum) juxta eandem inter folia aliam plerunq, exit cauliculus planus & foliaceus, seu verius folium, summo velut Allii nucleum gerens initio candicantem deinde pallescentem, qui terrâ exceptus germinat, & ejusdem generis plantam profert. De loco hujus natali nihil certi traditum invenio.

* 3. *Moly Indicum* sive *Caucasum* Park. J. B. *Moly latifolium indicum* C. B. *Moly Indicum* Ger. & ejusdem *Caucasum*.

Clus.

Superiori foliis & reliquis formâ simile est; nunquam (inquit Clusius) flores apud me, neque apud multos alios protulit: sed eorum loco caulis pedalis, sed planus, adeò infirmus ut nisi aliquo fulcrautur adminiculo attolli non possit, summo fastigio conglomeratum caput fert, multis velut Allii spicis, Melpii vulgaris magnitudine, confans, initio viridibus, deinde pallescentibus, quæ etiam in terra non repositæ germinant, telluri tamen commissæ in majores bulbos adoleſcunt, foliæque & caules (non tamen singulis annis, quemadmodum nec ipsa etiam parens) producant. *Radix*, ut alterius, cepacea, rotunda, alba, multis tunicis amicta, quarum externa fulca, vetustate se separans, & in alios bulbos pangens.

Constantinopoli allatus est hujus bulbis; Neapolitano etiam in regno sponte nasci autor est Fer. Locut. vantes Imperator.

4. *Moly latifolium flavo flore* Ger. *montanum latifolium flavo flore* Clus. *montan. latifol. luteo flore* Park. *latifolium luteum odore Allii primum* C. B. & secundum ejusdem luteum Botanicorum *latifol. Allii odore* J. B.

Clus.

Cum non floret unicuique duntaxat *folium* emittit latum & oblongum, cum caulescit & floriturum est bina, infimâ parte sese mutuo amplectentia, decem aut plures uncias longa, unam lata, surrecta, firma, supina parte nonnihil carinata, Porraei coloris & odoris Allium referentis: inter quæ assurgit *caulis* enodis, & satis gracilis, firmus tamen, vireſcens, pedem altus aut paulò amplior, fuscinus summo fastigio prodeuntes, ex membranaceo folliculo, bifariam diviso triginta aut plures *flores*, uncialibus & longioribus pediculis, iisque firmis axillis, senis petalis, stellæ in modum expansis constantes, foris pallescentes, interiore parte profus flavas, occupante umbilico triangulari capitulo, sex flavis taminibus cincto, quorum apices etiam flavi. Floribus succedunt trigona capitula *semen* nigrum inaequale continentia. *Radix* alba, bulbosa, interdum gemina, ut Orchidis radicem quodammodo æmuletur.

Floret mense Junio: è montibus Pyrenæis erutam esse aiunt.

Tempus & Locut.

* 5. *Moly Pyrenaum purpureum* Park. *Allium Pyrenaum* C. B.

Park.

Folia emittit duo aut tria, precedenti nonnihil similia, sed angustiora, nec adeò albâ: Flores in summo caule pauciores, colore purpureo obsoletiore. *Radix* albicat, odore Allii satis vehementi prædita, frigore facile corrumpitur.

* 6. *Moly montanum latifolium purpureum Hispanicum* Park. Clus. cur. post. ad. *Moly latifolium Hispanicum* C. B.

Clus.

Bina cum excaulescit lata, prælonga, viridia producit *folia*, infimâ parte sese mutuo amplectentia Moly latif. lutei in modum; inter quæ assurgit *caulis* teres, firmus, bipedalis aut altior, summo fastigio flores sustinens plurimos, è membranaceo involucreo erumpentes, amplos & speciosos, oblongos pediculis subnixos, *petalis* sex, stellæ instar expansis compositos dilutius purpureoscentes, *staminibus* totidem concoloribus, apicibus luteis donatis, *capitulum* medium cingentibus. Inter caulem & folia ima bulbos aliquot adnascens obtinet, qui sati facile comprehendunt. *Radix* parva rotunda, fibrosa; alba multos edit bulbulos. Nec radix, neque folia aut flores Allium redolent, aut resipiunt.

Sub exitum Maii floret.

Tempus.

7. *Moly Dioscoridi parvum quibusdam* J. B. *Moly angustifolium umbellatum* C. B. *Moly Dioscorideum* Park. Ger.

J. B.

E *radice* bulbosa, nucis Avellanæ parvæ magnitudine, cortice nigricante tecta, plurimas prælongas fibras ex ima sede emittente, Allii odore ingrato, *caulem* erigit pedalem aut cubitalem, teretem, lævem, solitudinem, in cacumine disruptâ membranâ umbellam gerentem *florum* candidorum, flores Allii urisini experimentium, minorum paulò, sex foliis candidis, oblongis constantium, quibus succedunt *capsulae* *seminibus* ternis loculentis contiguis composita, quæ per maturitatem semina effundunt.

Folia profert graminea, in terram nonnihil reclinata; bina ternave caulem amplectentia, hirsuta, [quæ in caulibus superiora, lata sunt, glabra, carinata] Allium obolentia & resipientia. Quæ ad terram sunt media hyeme mense Januario exeunt.

Flores explicati duntaxat durant antequam marcescunt.

Juxta sepes umbrosas prope Frontignanam viâ quâ itur *Balerne* Maio mense cum flore collegit P. Locut. Magnol.

8. *Moly*

8. *Moly Diofcorideum Hispanicum* Park. parad.

Præcedenti per omnia simile est, verum majus & speciosius multo; floribus candidis, duplo majoribus. Frigoris impatiens hyemes nostras ægrè tolerat.

9. *Moly minus* Clus. minus flore orbiculato majore J. B. *Diofcorideum minus* Park. *Moly angustifolium floribus majoribus* C. B. *Moly minus flore albo* Ger. emac.

Caulis hujus palmaris, viridis, decem aut plures sustinet flores, sex niveis foliis, non mucronatis, ut superioris, sed orbiculatis & majoribus constantes, sensu in medio *staminibus*, inter bina Portacea quodammodo, sed angustiora folia emergit. *Radix* rotunda candicans, nucis Ponticæ magnitudine, albicantibus fibris prædita.

10. *Moly parvum caule triangulo* C. B. *Moly caule & foliis triangularibus* Park. parad. *An Moly flore albo, foliis viridis coloris* Swertii?

Folia edit quatuor vel quinque, oblonga, latiuscula, pallide viridia, superne plana, subtus in angulum elata seu carinata, unde & triangulara videntur, inter quæ *caulis* attollitur sesquipetalis aut major, triangularis pariter, flores aliquamullos in fastigio gestans, è membranaceo folliculo erumpentes, albos, satis amplos & oblongos, campaniformes fere, unumquodque petalum exterius linea viridis per longitudinem medium dividit. *Stamina* capitulum medium cingentia apices luteos sustinent. *Semen* parvum nigrum. *Radix* exterius alba, Moly lutei perquam similis.

Radix, folia, flores Allii odorem sed mitem & vix perceptibilem expirant.

Plantam hanc inter Massam & Sarzanam Etruriæ oppida Aprilis mense florentem invenimus, nec multo post circa Baias in agro Neapolitano.

11. *Moly Africanum umbellâ purpurascens* C. B. *Africanum umbella purpurascens* Park.

C. B.

Ex radice bulbosa *caulis* (modò unus, modò plures) cubito altior, nudus & cavus exurgit, unum cum foliis aliquid latiusculis, in acutum desinentibus, palmaribus & etiam sesquipalmaribus, per margines instar graminis hirsuti pilosis. *Umbella* *caulis* summo insidet, cujus flores communiter è quinque foliolis dilute purpurascens oblongis pediculis & firmis insident: quibus vesicula duo trias *semina* nigra rotunda includens succedit.

Male Bauhinus flores communiter pentapetalos huic plantæ attribuit, cum bulbosæ in universum omnes flores hexapetalos obtineant, aut saltem monopetalos in sex laciniis divisos.

12. *Allium sycostre sive Moly minus roseo amplo flore* Botan. Monf.

Magnol.

Bulbosa *radix* plurimos alios bulbulos producit, in qua folia angustifolia umbellati foliis latiora, oblongiora & omnino glabra oriuntur. *Caulem* habet pedalem & sesquipedalem, cui insidet veluti umbella florum, iuxta foliis roseis multo quam Moly Diofcor. latioribus & amplioribus constantium, cum totidem staminibus & apicibus luteis. Antequam marcescant flores plures in eodem capite simul rosei, alii albi videntur gratum odorem spirantes.

Plurimum oritur in vineis, quæ sunt circa Colombiere & Mommai, & Maio mense floret. In Germania huic similem invenimus capite bulbifero.

13. *Moly flore subviridis* Bocconii.

Boe.

Bulbum habet oblongum: *Folia* Asphodeli albi familia: *Caulem* rotundum, lævem, non rarò tribucubitali proceritate enutrientem; cujus summum occupant in umbella quasi flores è luteo virentes, longissimis pediculis innixi.

Gaudet opacis locis & sylvis umbris. In montis Mudonæ convallibus copiosum occurrit.

* 14. *Moly humile folio gramineo* C. B. *Chamaemoly an Moly Diofcoridis* Col.

Col.

Radix bulbosa parva, nucis Avellanæ magnitudine, flavo cortice duro obducta nititur. *Folia* quatuor vel quinque, ab radice, per ambitum hirsuta Autumnio emittit, Graminis formâ, magnitudine (gradu) inter se distantia, maximum verò non excedit pedem. Primo cæli tepore, ipsa etiam Hyeme, flores folliculo simul inclusit inter folia terram tangentia, caule nequequam a terra clato, emittit; qui aperto folliculo septem aut decem erumpunt stellati, albi, singulorum petalorum cloro purpurascens aut virente. In florum umbilico fructus extuberant apicem habentes, luteis sex staminibus circumdatis, quibus cum petalis marcescentibus crescunt fructus in Pisi vel Cicoris magnitudinem, per maturitatem in sex partes divisi, *semina* ostendunt nigra, angulosa, vulgaris Moly similia.

Cirriola per semitas & agros non procul ab oppido floruit Januario. Floribus evanescentibus fructus in terram incurvatur. Odor inter Brassicam & Allium.

15. *Moly angustifolium foliis reflexis* C. B. *Serpentinum* Ger. Park.

Lob.

Diofcoridis Moly perfimile ortu, folio ad terram item reflexo, odore & bulbo: sed flos candore rubens, cui subjacent nitidi bulbuli Indici Moly ritu. *Radix* Cepaceo prædura involucri obtegitur. *Caulis* pedalis & sesquipetalis, Belgis hortensile est.

CAP.

CAP. V.

De Allio sativo.

Allium nonnullis dictum videtur ab *ἀλλαν* exilire, quòd exiliendo crescat. Sunt qui ab *hālante* gravi odore deducunt, & Allium scribunt: Vossius non dubium putat quin sit ab *ἀλλαν*, i. e. Alliorum capita seu nuclei.

Græcis *ἀλλαν* dicitur quasi *αλλαν* *ῥίζα*, i. e. rudis rosa, propter odorem gravem: vel quòd comestum vapores excrementios ad cutem pellat & vescentibus punctionalibus moveat.

Allii vapores, note sunt bulbis à multis nucleis seu spicis compositis, odor gravis vehementior, caulis rectus lingularis.

1. *Allium Park. Ger. sativum* C. B. *vulgare & sativum* J. B. *Common Garlic*.

J. B.

Scapus Allio procerus, enodis, concavus, glomeratim congestos in magna capita flores sustinens, Cepaceos, rupto folliculo apparentes, postmodum & nucleos parvos quibus possit propagari. Verum *stria* non ut Cepis fistulosa, sed graminea: bulbis denique non simplex sed numerosis nucleis, sub una communi tandem membrana collectis constat, sapore peracri, odore gravi, unde fibra candida dependit.

Allium passim & vulgò omnibus notum ubique ferè gentium ferit.

Allium eximie calidum est & causticæ facultatis pariceps, quippe quod non tantum vesicas excitat, sed cutem corrodit, Costæ observatore. Nec obstat, quod in censu alimentorum est: nam & alia sunt foris quidem caustica, intus autem minime; quia intus miscentur cum aliis edulis cumq; acido ventriculi attenuantur: & præterea ventriculus humore mucoso satis densò oblitur; ut cutem ejus interiori non tangant ingesta.

Incidit & discutit, Alexipharmacum est. Usus præcipuus internus & externus est in colica flatu. *Usus* lenta, humbrici, peste [cum aceto] tussi, calculo. *Schrod.* Et ad prædictos effectus sapissimè à vulgo vel in lacte, vel in jusculo decoctum exhibetur, unde & *Theriacæ rusticorum* appellatur. Verum usus ejus frequentior molestus est & noxius, partim ob fetorem intolerabilem, præcipue verò quia capitis dolorem infert, stimulat, oculis nocet, sensumque omnium instrumentum.

In thoracis affectibus pituitosis egregie facit ad expectorationem. In lacte coctum & tritum sistit catarrhos & prodest ad raucedinem. Mulierculis nostratibus ad hocce affectus in pueris in frequenti usu est; ut & ad lumbricos ventris enecandos & expellendos.

Allium (inquit Platerus de Febribus) in hydromeliste decoctum, & ad 3ij. vel paulò plus exhibitum potenter sudores & urinas elicit in peste laborantibus. Hungari (inquit Joh. Bockelius de Peste) pestis tempore non habent certius remedium quam Allium: exsiccat enim corpora humana & putredinem impedit.

Refert historiam Zacutus Lusitanus de quodam sene, qui cum in tempore hyberno per nivosa loca diu iter fecisset, innato ventriculi calore pane extracto lethaleri decubuit. Pro quo instantando & vivificando cum calidissima remedia nequequam proficerent: tandem Zacutus admonitus ab Avicenna Allium sicum melle delibutum exhibuit. Hoc cum quadriuo usurpasset melius habere cepit, & cum ejus usum mensè unum continuasset, sanitati restitutus est. Atque id ipsum Septentrionales populos natura docet, qui propterea Allium in continuo usu habent. *Sennert. Insist.* lib. 4. part. 1. cap. 3.

Allium cum adipe suillo tustum, si plantæ pedum eo inungatur, multum conducit ad pulmonum canales aperiendos & ab infarctu liberandos in Asthmate, &c. *D. Hulse.*

Si emplastræ ex Allio censito plantis pedum applicentur, oris halitus Allium spirabit. Tradit etiam *Pet. Laurebergius* in *Apparat. Plantar.* lib. 1. cap. 2. Allium gallinis & aliis altibus cum esca objectum saporem & odorem suum in eorum carne & ovis proderet. Denique Christophorus Benincæ M. D. Londinensis in *Theat. tabidorum exerc.* 29. afferit foniculos ægorum membris vel incinctis vel inustis in rarioris texture hominibus, Allii intus sumpti post tertium aut quartam à comestione horam odorem reddere. Verum (ut rectè *D. Lower* contra *Edm. de Meura*) istiusmodi odorem vapores totum corporis habitum penetrantes non producant; sed corpuscula quadam ex Allio decidentia sanguini miscentur, cumque eo simul ad pulmones delata, una cum fuliginosis sanguinis effluvis per expirationem emittuntur.

Alli succus potest hominem non modò turbat, sed etiam interficit *Spigel. Itag.* lib. 2. cap. 16.

Amulphi Imperatoris vitam terminarunt vermiculi in ejus carne ex nimia Allii comestione generati. *Cranz. bist. Sax.* lib. 3. cap. 2.

Allia cum excaulescent plenius quam recens edita olent. *Marantha method. cogn. Simpl.* l. 2. c. 3.

Gilbertus noster de Magnete lib. 1. figmentum ait & mendacium esse, Magnetem non attrahere ferrum si Allio illitus fuerit, aut si Adamas propè.

Ad cornu pedum, & Allium sub cineribus coctum, pluries calidissimè supponatur: est viri religioni experimentum. *Chesneau.*

A. 2. *Allium montanum majus Anglicum* Newtoni.

Radix nucleis aliquot majusculis constat Allii vulgaris in modum, tunica duntaxat subfissa recta, quam facile exiit; de reliquo integra est, & candida, è basi multas oblongas, validas, albas fibras demittens. *Caulis* firmus, medullâ quadam spongiosa factus, quatuor pedes altus, parte inferiore ad

ad cubiti circiter altitudinem per intervalla foliis quatuor cinctus imā sua parte eum amplectentibus, reliqua superiore parte nuda & glabra; cujus fastigio infidet corymbus amplus flosculorum purpureo rufcentium tenuibus pediculis fulcorum. *Semen* parvum, album, sublongum, triquetrum, vaeulo tricapitulati exiguo inclusum.

Tempus &
Locus.

Augusto florer. In parva insula *Holms* dicta supra Bristolium in Sabrinæ æstuuario copiose provenit.

Ob convenientiam cum *Allio* sativo in radicibus seu bulbis ē multis nucleis compositis eadem subjunximus.

CAP. VI.

De *Ampeloprasso*.

A. *Ampeloprasum* J. B. Park. *Ampel*, sive *Porrum sylvestre* Ger. Lob. *Porrum sylvestre* primo capite C. B. *Porrum sylvestre vinearum* C. B. quomodo differat alius inquirendum & examinandum relinquimus.

Lob. Obj.

Vinetis, arvis, marginibus, senticetis & dumetis Gallie & Belgii gaudet. *Folio* exit *Allii* sylv. tenuifolii non ab simili, sed majore & acriore in bicubitali caule. *Radix* bulbosa, non ex nucleis, sed singulari capite constans, Porri minor, durior, acrior, nonnullis adnas sese propagans. *Flore*, & nucleis feminis vice triccis granis paribus, in glomeratis capitulis non disparibus *Allii* sylvestris tenuifolii.

De *Ampeloprasso* mihi nondum satisfactum fateor. *Allii* genus in Borealiis Angliæ prærupti montium faxis sponte proveniens observavi, quod *Ampeloprasum* esse aliquando suspicatus sum. Folia ei neque fistulosa, neque teretia, sed supernè plana, subter carinata, angusta, glauca, tria aut quatuor in caule. Capitulum duplici folliculo membranaceo in acutum mucronem definiente clauditur. Huic simile, si non idem in pratis & umbrosis sepium aggeribus prope Cestriam copiosum videtur, cujus bulbos simplex cortice nigro tegitur, mitem & vix perceptibilem *Allii* odorem spirans. Hujus flos mihi non conspicuus; cum enim *Cestrie* sui Mai mensis initio nondum floruerat.

CAP. VII.

De *Porro*.

Porrum Latinis dictum volunt nonnulli quod porro eat & longè latèque grassetur. Sed est (inquit Vossius) à *negus* facta secundæ tertique literæ trajectione & quartæ mutatione in R. quomodo à *nigra* est turris, à *rubus* celer.

Porri notè sunt radii angusta, florum corymbi magni, seu flosculi plurimi in capitulum sphaericum grande conglobati.

Porrum fœtile in nostrâ graveolentium divisione ad aliud genus pertinet: foliis enim fistulosis cum *Cepa* convenit.

1. *Porrum* Park. J. B. *capitatum* Ger. *commune capitatum* C. B. *Leeks*, or *Pozret*.

J. B.

Folius luxuriat adolescentius adhuc Porrum semunciam circiter latis, alternatim positus, inferiori superius cu vaginâ aliquotque completente: adultis idem positus, sed longitudo cubitalis, latitudo sextantalís, forma carinata, color fere glaucus, sapor cepaceus. Ubi cauleis *scapum* digitale & crassiores ad tres, quatuorve cubitos surgit, solidum, succulentum, glomeratis in pilam, quam utraq; manu vix completaris *flosculos* sustinentem, suo unumquemque pediculo innixum, ex albedo purpurascens, apicibus saturatior cinctis purpura. *Semen* triangulum, atrum, *Cepæ*. *Radix* bulbosa, tunicis albis compactis, fibrata, sapore mitiore quam *Cepæ*.

Porrum fœtivum latifolium C. B. Porrum fœtivum aut tonsile Ger. à præcedente non differt specie, cum ex eodem semine utraq; generentur, sed culturâ tantum: quia id quod ad culinaria jussula sæpius detonderi solet, fœtivum aut fœtile Columellæ & Palladio nominatur: quod vero capitatum fieri debet, non tondendum, & autumnali tempore transferendum; etiam Plinio monente C. B.

2. *Porrum sylvestre inodorum* C. B. Lob.

Omnia Porro similia sunt sed exiliora & inodora. Lieræ Brabantorum in horto D. Joannis Diffi altior. Hac Lobelius in Observationibus, nec plura habet.

Vires.

Porrum ut gustu sic viribus cum *Allio* & *Cepa* convenit, attenuat, aperit, incidit, resolvit. Usus præcip. in serpentum moribus & utionibus, mucilagine pulmonum. Extrinsecus in aurium tinnitu & suppurantibus: in hæmorrhoidum tumore, &c.

Ad dolorem Pleuriticorum, R. ex albedine Porri minutim incisū q. f. frige parum in sartagine, & applica supra partem dolentem. Multos juvisse testis sum, inquit *Chefnan*. D. *Huds*.

Ad

Ad Polypum, R. succi Porri non fœtilis q. f. cum paucis tartari & cere viridis, F. ung. de quo aliquid sæpius in nasum intromittatur. *Alexis Pedemont*.

Prænotus Porrum confixum undiq; radiculis Hellebori nigri coctum aliquoties jejunè mensibus instantibus elatum in eorundem difficultate commendat D. *Soame* ē Dolæo.

N. Frequens Porri usus somnos turbulentos inducit, visisque officit.

Nonnulli ad vocis claritatem & splendorem inducendum Porri esum commendant. Vitari tamen debet (inquit J. Bauhinus) assiduus aut multus ejus usus, quia visis obscuritatem efficit, stomacho adversatur, multaque alia incommoda facit: eapropter nonnulli robustis admodum, decoctum, cum melle, vel in Pisana eric exhibendum.

CAP. VIII.

De *Bulbosa Africana anomala Moly affini*.

Narcissus Indicus Serpentinus Col. notis in Recchum. *Indicus puniceus gemino latiore folio* Ferrar. *Africans foliis Bifolii* C. B. *marianus Africanae sive exotici Lætilii* Park.

Ferrar. Col.

Bulbosa radix, Pinæ nucis par, oblonga, squamola, imi fibrati verticis orbe angusto coronata, fibris instar botryodis Hyacinthi, quem *Muscari* vocitant, crassis latèque prorepentibus subnixâ, deorsum porrecto tabere callosa. Septembri mense caulem protrudit crassitudine digitali, pedalem aut majorem, in rotundo utrinq; planum, ex viridi pallentem, maculis distinctum obliquis, purpurascens ex castaneo, colore Draconii caulis amulum, summa parte rubentem. Inde flos emicat nudus, ipsi foliis floris in cont effigiem convolutis, post primas æstatis sine pluvias, qui dehiscens magnus fit admodum, trium fere unciarum diametro, magnis foliis carnosis, duris, parum striatis, septem externis, & tribus majoribus internis, colore sanguineo rubente, interna verò parte dilutior, magnum calycem efformans, intus flosculos confertissimos, nonnulli hiantes, rubicundulos, brevibus subalbidis, pediculis nixos complectentem. Horum singuli præter medium stylum oblongiorem, oblongo, candicante capite micantem, fena exilia stamina, rubentia, capitibus luteis definita, & quinq; angusta ribescentia foliola, staminula & stylum connatis deferunt. Flosculis postea dilapsis [marcescentibus & dependentibus floris foliolis] subiecta capitula turgent in folliculos ardenti colore rubros, trigonos, Olive nucleis magnitudine, racemi seu corymbi aspectu conglobatos, singulos in ternas cellulas divisos, in quibus singula semina nigella, minuculi Phæcoli figura & magnitudine. Bina post excussum florem folia exstant, flaccelcenti atque in semen exeunti scapo adnata & superinducta, ovata, in duos circiter palmos longa [bipedali longitudine lata] in palmi dimidium lata, Scyllæ foliis crassitudine equalis, plana sive equalia & minime carinata, nigrantia, primò surrecta, humi denum jacentia.

Africana origines est, planta anomala ad Moly nimbis accedit, verum calyce polyphyllis florem mentiente, & flosculis pentaphyllis fructui immascentibus non à Moly tantum & Allio, sed & ab omnibus aliis bulbosis differt.

SECTIO TERTIA.

De *Herbis bulbo tunicato odore vel nullo vel minus gravi præditis*.

Herbæ radice bulbosa tunicata, odore nullo aut minus gravi præditæ sunt vel flore

Emmepate, foliis illis quæ reflectuntur sursum in flore

Bifidis: IRIS BULBOSA.
Integris: SYSTIRYCHNIUM.

Hexapetalo floribus

Folliculo seu perianthis inclusis, summo pericarpio infidentibus,

Com calyce tubroso in medio flore quem sex folia circumstant: NARCISSUS.
Nullis in medio flore calyce à sex petalis distincto, floribus

Majoribus

Majoribus

Liliaceis; LILIO-NARCISSEIS.
Colchici; COLCHICO-NARCISSEIS.

Minoribus, pediculis, petalis albis cum apicibus viridibus in plerisque, speciebus: LILIO-COILUM-BULBOSUM,

Nudis, fructus seu vasculi seminalis basi coherentibus caulibus

Foliis, floribus erectis, amplis, in singulis caulibus naturā singulis, colorum varietate & pulchritudine insignibus, seminibus compressis tenuibus, radice esculenta: TULIPA.
Aphyllis, floribus in singulis caulibus pluribus

Moritis, radice grandi, floribus folia antevertentibus, SCYLLA.
Mediterranea, staminibus floribus;

Tenuibus seu angustis & teretibus, florum petalis plerumq. puris seu unicoloribus: HYACINTHUS.
Latis, spicatis aut gemmatis, quorum tria acuminata, tria bifida seu sinuata sunt [stamina hæc capitulum seminis seu stylum includunt arcu coeuntia, etiam explicatis foliis exterioribus] radice lactea, florum petalis in plerisque, speciebus, averfa parte lineis virentibus notatis: ORNITHOGALUM.

CAP. I.

De Iride bulbosa.

Iris Dioscoridi à celestis arcus similitudine nomen accepit, quem vario colore floris quadantenus figurat.

Note Iridis sunt flores emneapetali, petalis sursum reflexis bifidis.

1. *Iris bulbosa latifolia acaulis odora* C.B. *bulbosa latifolia flore caerulea & candida* J.B. *bulbosa latifolia* Ger. emac. *bulbosa latifolia prima Clusii* Park. parad. *Broad-leaved bulbous flower-de-luce*.

Clus.

Senia ut plurimum habet folia, longiuscula & latiuscula, Hemerocallidis Dodonæi five Liliaphodeli foliis ferè similia, breviora tamen, alternatim invicem amplectentia, mollia, in terram prona, supernè ex viridi pallentia, infernè verò incana: è quorum medio flos exiit, è membranaceo involucrio, unicus, odoratus, cæruleus (interdum lactei candoris) novem foliolis constans, Iridis figurâ, quo marcescente utrinque alii singulares succedunt. Nullus est illi caulis, sed flos longo duntaxat pediculo infidet, ut in Croco. *Radix* bulbosa, candida, Avellanæ instar dulcis, multiplici cortice nigricante involuta; Cui (præsertim dum floret) aliquot præter fibras crassæ longæ radice subnascuntur, ut in Hyacinthi radicibus interdum fieri solet.

Lcen.

Invenitur in Lusitanicæ Bæticæq. collum radicibus non procul ab Ana flumine fitis, & copiosè circa Antequeram & Cordubam. In Lusitania porro Januario: in Bætica autem Febuario observabam & eruebam, inquit Clusius.

Iris Bulbosa Persica Park. parad. *Iris Persica variegata præcox* Ferrar.

Park.

Ad præcedentem accedit tum radice, tum foliis, quæ tamen breviora sunt & angustiora. Floris figura non multum dissimilis, color diversus nimirum pallide cæruleus rufescens, petala tamen repanda ferè toto colore obscurè purpureo inficiuntur, cum macula in medio flavâ.

Raritus apud nos floret.

Ferrarius eam sic describit:

Hujus radix proximè superiori per similes minorem nata est modum. Folia pauciora, diluto viore veluti rorulenta, atq. in canali effigiem concava, sex digitorum longitudine, dum latitudine desinuntur. Exiguè post foliorum exortum flos extremum Februarium flores existunt, supradictis conformatione pares, numero autem & colore dispares. Hi enim quaterni tantum quive pro capiti, bulbi viribus funduntur; totiq. sic albicant, ut folia terna surrecta dilutiore fuco cæruleo interfuso pulchrè liveant: totidem verò hîc subiecta cum prominula crocea lineâ intercurrente distincta, tum violaceis guttis circumlita, grandiore janthini coloris velut holoferica maculâ deæxum labrum insulfante, splendè nigrescant.

Deniq. ejusdem formæ folliculus Junio mensè maturefcit in semen.

2. *Iris*

2. *Iris bulbosa tota violacea vel caerulea* J.B. *bulbosa foliis cepæcis maculatis, flore purpureo inodoro* C.B. *bulbosa purpurea & purpureo-violacea* Park. *bulbosa Anglica* Ger.

Clus.

Craffiore & latiore est folio, ac veluti cepaceo, parte interiore carinato, multisq. quasi bullis argenteis resper, exteriore striato: crasso inermi, caule, quem quæternâ aut quina folia amplectuntur: binos ex vaginulis ut plurimum promit flores, invicem succedentes, interdum unicum duntaxat, novem foliis constantem, violacei profus & elegantissimi coloris, interdum dilutioris, inodorum tamen, quorum tria majora sunt ad terram inclinata & prona, ut in vulgari Iride, & laborum instar propendunt; tria alia angusta & extima parte bifida alataq. is incumbunt, utq. ad luteam maculam (quæ majoribus pro fimbria est) pertingunt: tria alia surrecta supremâq. parte latiuscula, infimâ verò valde angusta: floribus succedunt trigona laxâq. capitâ, quibus semen infest rugosum fulvescens Ervi magnitudine, quod maturum in capitibus crepitat, si moveantur. *Radix* magna plurimis membranibus tenacibus nigricantibus circumvoluta, intus alba, & seffili parte fibris prædita, quæ singulis annis multos nucleos circa lætera deponit. Hujus folia novo vere demum germinant.

Hujus generis plantam in horto nostro alimus à Clusiana in nonnullis discrepantem. Plura etenim in caule [ad decem usq.] folia habet: Floris petala extima & repanda maculis ex cæruleo nigricantibus perbellè pinguntur: petala etiam surrecta varia sunt è cæruleo aut purpureo cæruleo saturiore & dilutiore. Flores insuper per se tres in eodem caule profert.

Hujus varietates nobis esse videntur,

1. *Iris bulbosa major five Anglica cærulea* Park. parad. *Sweeti*, *bulbosa Anglica* Ger.

2. *Iris bulbosa major purpurea variegata five striata* Park.

3. *Iris bulbosa major flore rubente ejusdem.*

Has aliâq. C. Bauhinus sub titulo *Iridis bulbosæ latifoliæ caule donatæ* complectitur: quam tamen specie distinctam ab Iride hoc in loco à nobis proposita constituit.

3. *Iris bulbosa major five latifolia alba* Park. *bulbosa latifolia candida* C.B.

Integro mensè seriùs quàm præcedens è terra emergit, foliis nonnihil majoribus laciorebûsq. caule craffiore & breviori, binos plerumq. per amplos flores gestante, quorum alter altero priùs aperitur, posterior tamen per se ante explicatur quàm prior contractus fuerit, colore antequam explicatur albente cæruleo diluto, quem argenteum vocamus. Aperti candidiores sunt, non tamen profus nivei, sed aliquam languidiorem cærulei cincturam ostendentes. Petala florum propendunt per amplam sunt, maculâ illâ in medio flavâ insignia.

Hujus varietates aliquot proponit Parkinsonus, nimirum Iridem bulbosam majorem albam variegatam, & majorem five latifoliam vericolem.

4. *Iris bulbosa angustifolia tricolor odore Coriandri* C.B. *bulbosa 3. five versicolor* Clus. *bulbosa caerulea & albo versicolor* J.B. *bulbosa varia* Ger.

Huic quinq. aut sex sunt folia, angusta & tenuia, cubitalis longitudinis, interna parte striata & candicante, externa rugola, viridis cum cinereo commixti coloris, caulem amplectantia cubitale, interdum etiam majorem, nodosum, unicum plerumq. florem, rarè binos, è membranaceis vaginulis proferentem, Iridis angustifoliæ formâ similem, cujus tria latiora & ad terram inflexa folia extima parte ampliora sunt & candicante, luteâq. maculâ insignita, eâ videlicet parte, qua folia his incumbuntia & ligulam occultantia, bifidaq. & in parvas alas reflexa, desinunt, illâq. subcærulei ex candido coloris; reliqua tria erecta sunt, oblonga, & dilutiùs ex cæruleo purpurascencia. Totus flos jucundo spirat odore, premanfi Coriandri obducti saccharo five preparati instar. Flori succedunt longum triangulum caput, altero gracilius, neq. laxum, semen angulosum, subrustum continens. *Radix* bulbosa, candida, subulcis, spadicis aliquot membranibus involuta, minor superioris radice, & illâ liberalius nucleos producentis, quibus facillimè feri potest.

Variat flore latiore & radice brevi, binis plerumq. floribus, altera flore angustiore radice oblonga: utraq. dilutioris aut saturatioris coloris. Vide Clusium.

In nonnullis Castellæ collibus non procul Pincæ sponte nascitur.

Iridis bulbosæ versicoloris quinq. varietates è femine enatas proponit & describit Clusius, quarum descriptiones à C. Bauhino contractas dabimus.

Lcen.

1. Trium foliorum [floris] inclinatum labra flava sunt, maculâ aureâ magnâ in labro reflexo insignita, ad quam venæ purpurascences excurrunt: at trium incumbuntium dorsum & alæ pallent, lætera candicant: tria erecta alba, venis subcæruleis saturatioribus vel dilutioribus distincta.

2. Tria inflexa pallent labro flavâ maculâ notato, internè quibusdam venulis purpurascensibus distincta: tria ligulam tegentia albicant, vel ochri colore sunt tria surrecta exalbida, nervo flavo excurrente.

3. Flore est latiore breviori, tenuis foliis inflexis latis, & propendente labro aureâ maculâ insignito, & alio orbe cincto, per oras crispæ, cærulei coloris, nervo extrinsecus virente, intrinsecus pallente, venis purpureis in lætera excurrentibus: at tria gibba purpurea sunt gibbo albicante, alis cæruleis: tria erecta ex cæruleo purpurascunt.

4. Tria reflexa flava sunt, macula aureâ in labro, à qua venæ dilutiùs purpurascences sparguntur: folia incumbuntia exalbida, nervo pallido divisa: tria surrecta inferius venis cæruleo-purpurascensibus distincta, supernè candicant.

D d d d d

5. Terna

5. Terna inflexa lactei coloris, aureâ maculâ labro impressâ: folia incumbientia & terna erecta alba, & circa ungues subcerulea.

5. *Iris bulbosa lutea inodora major* C. B. 4. *seu lutea* Clus. *bulbosa lutea* J. B.

Iridi bulbosâ 3. seu versicolori Clus. per omnia ferè similis est, brevior tamen *caule*, gracilioribus, & ex viridi palliscentibus foliis: *flos* unicus, interdum binus, contractior, latior tamen ex vaginulis summo cauli inherentibus prodeunt, lutei coloris, inodori, mediæ inter secundum & tertium generis magnitudinis quemadmodum & siliquæ, seu caput trigonum, in quo semen superiori simile continetur: radix tertii generis radici similis, quæ nucleis non secus acilla propagatur.

Sed hæc in flore quandam etiam differentiam habet, licet exigua: nam invenitur latiore aliquantulum saturationeque & magis rutilante aureo colore: radice item breviori & crassiore, membranacea præterea illa vagina, unde primum folia emergunt, sanguineo colore à summis vaginæ oris in inferiorem illius partem radiatim definiente magis infecta est, quam illius quæ dilutior est flavo colore: nam illa interdum sanguineo hoc colore caret, utriusque autem, quemadmodum & tertia folia ante hyemem germinare solent.

Leucis

Nascitur pingui solo & petrosi collibus ad Tagum frits supra Olyssipponem. Floret paulò maturius tertio genere, eodem quo secundum tempore.

Clusius multas proponit varietates ad tredecim usque, è semine flava-variaz ortas, quarum descriptiones qui desiderat apud ipsum videat. Nec enim eas huc transcribere operæ pretium putamus, cum & aliæ multæ nullo certo aut definito numero à semine sato obtineri possint, quas si quis omnes describere vellet, de unico hoc flore integrum volumen componere possit: quod idem de Tulipa dictum intelligatur.

CAP. II.

De Narcisso.

Narcissus non à Narcisso adolescente, nimium seipsum adamante (ut poetæ fabulantur) sed à vi stupesciendi, quam *νεμεσις* Græci vocant, dictus est: seu, ut Plinius, à narce, quam vim Narcissus ineffe. l. 21. c. 19. testatur: hinc Plutarchus in Sympotico quasi nervos hebetans, & torpidas gravitates efficit, dicitur. C. B.

Narcissus à reliquis bulbosis tunicatis certissima notâ, calyce in medio flore distinguitur, ut plures addere non sit opus.

Narcissus clarioris doctrinæ gratia dividemus in latifolios & angustifolios seu juncifolios. Latifolios iterum partiemur in monanthes seu unicum in uno caule florem gerentes, & polyanthes seu pluribus in eodem caule floribus donatos. Monanthes denique subdividemus in 1. calyce seu tubo longissimo præditos, 2. calyce mediæ longitudinis & 3. calyce brevi.

§. 1. *Narcissus calyce seu tubo longissimo latifolius Pseudo-narcissus & Bulbocodium dictus.*

1. *Bulbocodium flore pallido, tubo flavo, serotinum.* An *Narcissus minor pallidus amplo calyce flavo* non descriptus Sweet? *Narcissus alter crasso bulbo* C. B.

Folia huic breviora sunt quam vel vulgari Pseudo-narcisso vel Hispanico, duplo tamen latiora, planiora nec adeo carinata, minus glauca, pallidiora, mucronibus obtusis, sesquipalmaria aut semipedalia. *Caulis* semipedalis, satis crassus & firmus, è membranaceo folliculo *stemon* exferens, in sex folia pallidiora quam Bulbocodium vulgaris, albidia, latiora tamen expansum, cum tubo in medio prælongo, flavo, fundum versus tumidiore & quasi ventricolo, summo margine circumcirca sinuato non tamen fimbriato aut incisio, nec extorlim reflexo campanæ in modum, ut illius. Folia tubum circumstantia propius ad illius basin sita sunt quam in vulgari Bulbocodio & expanduntur magis. *Stylus* in medio flore pallidus ad summum propè tubum extenditur, quem sex *stamina* longitudine eidem ferè æqualia arcuè cingunt.

Serius floret quam vel vulgare Bulbocodium vel Hispanicum, viz. non ante initium Aprilis. E singulis autem bulbis quatuor exeunt folia. Ungues solorum floris & fundus tubi intensius flavent seu croceant.

De loco natali nihil certi habemus, bulbum accepimus inter alios multos ab eruditissimo & amicissimo viro D. Uvedale.

2. *Narcissus major totus luteus calyce prælongo* C. B. *Pseudo-narcissus Hispanicus aureus maximus* Park. *Bulbocodium Hispanicum* J. B. *Pseudo-narcissus Hispanicus* Ger. emac.

Elatius est & omnibus partibus majus Bulbocodium vulgariore, *caule* pedali aut altiore, *foliis* digitum latis, dodrantem longis, in hortulo nostro è singulis bulbis binis. *Flos* longè major est vulgaris Pseudo-narcissi flore, [unde miramur Clusium florem paulo minore huic attribueri] totus flavus & quasi aureus, tam calix, quam folia eum cingentia, alioquin ei similis. *Radix* hujus crassior est quam illius.

Floreat

Floreat nobis circa initium Martii.
Parkinsonius *Pseudonarcissum aureum Hispanicum flore pleno* è semine ut conjectatur præcedentis *Varietas flore plena* sibi natum describit *Parad.* pag. 103.

3. *Narcissus albus oblongo calyce* C. B. *Pseudonarcissus albo flore* Clusii J. B. Ger. emac.

Hic præcedenti per similes est foliis & caule. E singulis tamen bulbis tria prodibant folia. Flos totus, tam tubus, quam folia eum circumstantia, albus est, aut potius pallidus. Aliquanto serius floret quam præcedens; flos quoque tenerior est & citius marcescit.

Clusius speciem hanc exactius describit his verbis. Valde elegans hæc planta terna è *radice* bulbosa oblonga, nigroque cortice five membranâ tecta (à cujus sede frequenter tenuellæ oriebantur candidæ fibræ) proferebat *folia*, dodrantem vel paulo amplius longa, Narcissi angustioribus foliis valde similia, lupina parte carinata, inter quæ nudus prodibat *caulis*, satis exilis, non crassus, dodrantem altus, summo fastigio membranaceum folliculum gerens, è quo propendebat flos totus albus, Pseudonarcisso vulgari formâ quidem similis, paulo tamen minor [imò potius major] *stercianum* longus, sex foliis tubum amplectentibus similiter constans, tubo autem paulo angustiore, & oras nonnihil fimbriatas habente, in quo sex alba *stamina* flavescēte apice prædita, & medius *stylus* longior. Nullum vero peculiarem odorem in eo flore observabam, qui aperiebatur Aprilis, deinde Junio semen proferebat in triangulari capite five theca orbiculare, nigrum & splendens, quale Narcissi juncifolii albo flore reflexo, sed majus.

4. *Bulbocodium minus* J. B. *Pseudo-narcissus minor Hispanicus* Clus. Ger. emac. *Narcissus parvus totus luteus* C. B.

A Pseudo-narcisso Hispanico majore differt *foliis* longè minoribus & angustioribus, *flore* pusillo infidente digitali, tenui, viridi *cauculo*. *Capitellum* trigonum obtusis est angulis & ferè rotundum, in quo semen inæquale nigrum, satis magnam pro plantæ proportionem. *Radix* bulbosa, exigua, foris nigricans.

A. 5. *Narcissus sylvæstris pallidus calyce luteo* C. B. *Pseudonarcissus Anglicus* Ger. *Anglicus vulgaris* Park. *Bulbocodium vulgaris* J. B. *Adia English Dastodii*.

J. B.

Radix bulbosa ex multis tunicis compacta, mediocri magnitudinis, tactu & gustu viscida, cum aliqua dulcedine, acrimoniam tandem aliquam relinquens, qui subsunt mulse capillares fibræ, nonnunquam unica, alias plures ubi se propagat. *Folia* longa, angusta, è viridi cæcia, caulem ad summum fastigium comitantia, striata, costis duabus aversâ parte prædita, terna, quaternâ, quina tunicâ unâ cum caule statim è radice exorto involuta. *Caulis* palmaris & dodrantalis, compressus, striatus, fistulosus, qui insidet *flos* singularis, deorsum nutans, duas uncias longus, sex, pallidus & stellatim decussatis foliis constans, magno, longo, flavoque & fimbriato *calyce* campanulæ ferè figurâ protuberans, aureus, splendens fimbria comata & laciniata, in cujus medio apices sex lutei circa pistillum concolorem intorquentur, minimo odore, non, ut aliqui volunt, nullo, quæ parte geniculo intermedio cauli flos adnascitur membranula exalbidâ florem antequam explicetur involvit: pauloque infra flores medium sex folia pallidula, micantia, mediocriter lata, mucronata ex ipso flore codio recta foris se pandunt. Succedunt pericarpia rotunda, in quibus semen *Camer.* nigrum, in principio latissimum, temporis progressu rotundum.

Varis in locis sponte oritur, circa margines agrorum & vervactorum, humido præsertim solo, *Leucis* inque sylvis & dumetis, locisque arboribus confinis. Martio incuneat apud nos in Anglia floret, aut ferius citiusve pro anni constitutione, & aeris temperie.

1. Bulbocodium flore pleno seu multiplice calyce carente: item

2. Bulbocodium floris calyce seu tubo duplici, triplici & pleno: item

3. Bulbocodium pleno flore speciosum genus Venerio Clus. J. B. pro luxuriantis naturæ lufibus ha-*Varietates*. benda censeo, non pro speciebus Bulbocodium distinctis. Horum descriptiones si quis desiderat, Clusium, Lobelium & J. Bauhinum adeat.

Non distat hic à Dioscoridis Narcisso facie vel viribus: Is autem vomitorius est & nervis inimicus. *Vires* extrinsecus tamen prodesse dicitur ambultis, vulneribus & herniis.

Narcissi cuscumque radicem vomitum ciere Clusius se sæpenumero expertum esse scribit: quin & Lobelius hujus plantæ radicibus rusticam plebem vomitiones moliri assent.

Folia confusa in Erysipelate conducunt. D. *Palmæ* dictante D. Hermann.

Meminit C. Bauhinus Narcissi totius lutei floris foliis reflexis C. B. i. e. Narcissi tot. lut. oblongo calyce & reflexis foliis *Eysf*.

Item, Narcissi albi, fimbriâ luteâ C. B.

Item, Narcissi lutei repentis, i. e. Pseudo-narcissi lutei repentis *Eysf*.

§. 2. *Narcissus amplo calyce, mediæ longitudinis.*

6. *Narcissus maximus pallidus amplo calyce flavo* Clus. *latifolius pallidus calyce amplo alter* C. B. *latifolius omnium maximus amplo calyce flavo, sive Nonpareille* Park. *omnium maximus* Ger. *De great Nonpareille, or Bonnetuch Dastodii*.

Ex singulis bulbis quatuor aut quinque emittit *folia*, pedem aut sesquipedem alta, unciam lata, carinata glauca, longiora latioraque in hortulo nostro quam aut Bulbocodium vulgare, aut Hispanici.

D d d d 2

Caule

Caulis elatior, unicum in summo *florem* gestat, duplo fere ampliorem Pseudonarcissi vulgaris *flore*, magis expansum, sex foliis amplius, pallide luteis cum medio tubo flavo compositum. Tubus dimidio brevior est quam Pseudonarcissi vulgaris, inferna parte angustior, versus margines continue latiores, oris circumcirca sinuatis & inequalibus, minus tamen incisus quam illius. Floris tubus à vasculo seminali ad locum ubi exoritur folia angustius est, digitali longitudine secus quam in Bulbocodis. Stamina in medio *flore* à stylo recedunt.

C. Bauhinus ex hac planta duas species facit, nimirum Narcissum maximum pallidum foliis incanis & Narcissi latifolium pallidum amplo calice alerum.

Narcissus omnium maximus *flore* & calice flavo Park. qui flores interdum binos conjunctim ex uno membranaceo folliculo prodeuntibus obtinet: item

Narcissus max. griseus calice flavo Park. non sunt species Narcissi à reliquis distinctæ, sed varietates duntaxat præcedentis è semine nate, quæ fatè denuo speciem suam non propagant.

Habemus etiam in hortis nostris hujus generis Narcissum floris calice pleno seu multiplici: qui

7. *Narcissus latifolius flavo flore, amplo calice* Clus. cur. post. *latif. flavo flore amplo calice* frons Martensii Park. parad. *latif. pallidus, calice amplo & aereo, striato* C.B.

Radix bulbosa, oblongiuscula: *Folia* tria aut quatuor latiuscula, sesquipedem longa [tantiulo breviora & angustiora quam præcedentis] *Caulis* pedalis, striatus, *Floris* petala pallida, seu dilute admodum flava, calix semuncialis longior, oris valde fimbriatis, coloris auri. [Parkinsonius calicem pallidum flavum petalis concolorem facit, & fortè natura in his ludè] Sex breviuscula *filamina* flavis apicibus prædita: medius floris flaminibus longior. Odor satis obscurus, nonnihil tamen Spinzæ appendicis floris odorem referens, qui April & Maio aperitur.

Calice brevior & angustior, nec ita à fundo ad margines sensim dilatato, marginibus etiam minus fimbriatis à præcedente differt, nec tamen ob hæc speciem differt concedimus.

8. *Narcissus montanus albus apophyllus prædatus* Park.

Folia è singulis bulbis emittit tria vel quatuor, lata & oblonga, glauca seu ex viridi canescentia; inter quæ *caulis* exurgit cubitalis, unicum in fastigio *florem* sustinens amplum, [rarius binos] sex petalis albis compositum, absque ulla vel levissima flavi tinctura, non admodum latis, quorum tria averfa parte ad exortum ex uno latere apophyllin quandam foliaceam velut auriculam obtinent singula; reliqua è carent. *Calix* non multo minor Narcissi incomparabilis minoris calice, ad fundum angustius, ad oras seu margines latus & peramplius, pulchre flavis, marginibus interdum saturatioribus & velut croco tinctis. Odor floris grævis & valde suavis. *Bulbus* magnus, albus, cortice exteriore pallido potius quam nigricante. Adnatis rarius se propagat in hortis nostris, nec semen ad maturitatem perducit, ob tenebrositatem & frigoris impatientiam.

9. *Narcissus oblongo calice* Clus. *albus oblongo calice luteo serotinus major* Park. *albus calice flavo Muscari odore* C.B.

Clus.

Terna habebat [Clusio] oblonga & satis angusta, carinataque *folia*, cæsi quodammodo ex viridi coloris; inter quæ prodebat *caulis* pedalis longitudinis aut amplior, levis, enodis, satis gracilis, firmus tamen, summo fastigio folliculum membranaceum sustinens, è quo emergebat unicus foli longiusculus, summa parte in sena folia alba, satis ampla & in mucronem desinentia divisus, cujus umbilicum occupabat *calix* flavis, semuncialis longus, oris aliquantulum incisus, & quodammodo fimbriatis, habens in medio *stylum* pallecentem, ejusdem cum calice longitudinis, cinctum sex *filaminibus*, flavâ veluti farinâ conspersis, eorum præsertim apicibus; valde autem suavis erat odor & Muscari floris odorem penè referens. *Radix* bulbacea, longiuscula, digitalis crassitudinis, alba, è multis tunicis constabat, quarum exterior subfusca, aliquot crassioribus fibris albis infima sede donata.

Clusius duplicis præterea hujus varietatis meminit:

1. Alter *flore* præcedenti proflus similis, calicis tamen oris magis croceis. Hunc Parkinsonus *Narcissum pallidum serotinum* vocat, & *florem* summa parte magis flavum ei attribuit, paulo ampliorem, calicis marginibus intensius flavis seu croceis.

2. Alteri petala ex albo pallecebant, aut *arebantes* erant, calix verò multo latior quam descripto & oras planè croceas habens.

His addit Parkinsonus duas alias varietates:

1. Narcissum totum pallidum oblongo calice serotinum minorem.
2. Narcissum album oblongo calice flavo serotinum, duobus floribus in caule.

10. *Narcissus albus calice flavo alter* C. B. *Narcissi, albus oblongo calice præcocior primus* Clus. ad. cur. post. *albus oblongo calice luteo præcox minor* Park.

Lata & carinata habet *folia*, non incana sed viridia, tria vel quatuor, fere qualia Leucocii bulbosi vulgaris, pedem alta. *Caulis* viridis, foliis brevior, unicum in fastigio *florem* gestans, mediæ magnitudinis, minorem tamen quam præcedentis primo loco descripti, petalis albidis, ad cremoris seu floris laticis colorem accedentibus. Medium *florem* occupat tubus exactè luteus seu flavus, fœmuncialis longior cum stylo intermedio, sex *filaminibus* farinâ luteâ conspersis cincto, interdum longioribus ipso stylo, interdum brevioribus. Odor non ingratus, sed obscurior.

Extremo Martio & ineunte April flore.

Autores Additamentorum ad Clusii curas posteriores duas hujus varietates proponunt;

1. Altera

1. Altera folia habet angustiora, non tamen ita angusta ut juncifolia dici queat; *caulis* aliqui & floris magnitudo & forma conveniunt cum priori. Floris folia in utraque hæc specie alba sunt, ita tamen ut pallorem aliquem oculant, quâ notâ præcipue à serotinis fecernuntur.

2. Tertia à prioribus duabus differt foliis tubum cingentibus non albis sed plane palliis, paulo angustioribus & acuminatis. Parkinsono Narcissus pallidus oblongo calice flavo præcox dicitur.

3. *Narcissus latifolius monanthes brevi calyce.*

11. *Narcissus medio-purpureus* J. B. Gen. *medio-purpureus serotinus* Park. *albus circulo purpureo* C.B.

Radix ei bulbosa & fibrosa, sapore amaricante *folia* à radice statim exoritur eulem tanquam vagina aliquovisque involventia, latitudine semuncialis, pari cum caule longitudine. *Caulis* singularis, sesquicubitalis, compressus nonnihil, utring, acutus, fistulosus; in cujus fastigio *flor* unicus, amicus, suave-oleus, candidus, nutans, pediculo per articulum cauli juncto, vaginâ membranæ obvoluto, cujus cervix in triquetram saturatè virentem floris quasi basin definit: hinc canalicula fistula explantatur, cui sena illa floris candidi folia coherent, fibrotunda, quorum tria aculeum molliculum proferunt, totidem alternatim eo destituuntur: *florem* medium obtinet corona fimbriata, ora rubenti, infra quam circulus exalbidus, aliusq, huic subiectus luteus: sena in fistuloso cauali *filamina* lutea, tria modice elata, reliqua tantillum apices proferentia.

Hanc plantam in quibusdam Gallie Narbonensis pratis observavi. Clusius sponte provenientem: Locui J. Bauhinus in Italia. Narbonensium prata stellarum candore ornare dicit Lob. in Adv.

Tres hujus species habentur formâ, colore aut odore nequaquam differentes, sed florendi tempore: magnitudine etiam nonnihil sed parum dissidentes. Majores mediis præcoces & serius prodeunt minores sunt. Dod.

Parkinsonus 4. species proponit, nimirum:

1. Narcissum medio-purpureum præcocius.
2. Narcissum medio-purpureum serotinum: cui folia tribuit quam præcedenti latiora: *florem* etiam majorem, petalis latoribus & sibi mutuo contiguis: radicem etiam crassior.
3. Narcissum medio-purpureum maximum: qui omni sua parte, foliis, floribus, radicibus reliquis major est, & cum serotinis flore.
4. Narcissum medio-purpureum stellarem: cujus folia quam præcedentium tantillo angustiora sunt & viridiora: floris petala angustiora, nec sibi invicem contigua, unde & longiora videntur, & stellam referunt. Odor huic remissior est quam primæ speciei.

Prima species Martio mense foret, reliquæ April aut Maio. Secunda species in Italia, Gallia Narbonensi atq, etiam Germania sponte provenit, reliquæ Constantinopoli misse sunt.

Narcissus albus circulo croceo vel luteo C. B. A priori potissimum circuli colore differt, ideoque distincta ab eo species non est censenda.

12. *Narcissus medio-croceus serotinus* Park. *albus circulo croceo minor* C. B. *medio-croceus minor serotinus* Ger.

Folia huic minora & breviora quam præcedentibus: *caulis* etiam humilior; *floris* petala angusta, spatio intermedio relicto à se invicem disjuncta, stellatim expansa, nivea, calice circum oras croceo colore tincto. Maio foret.

13. *Narcissus medio-purpureus magno flore folio latiore* J. B. *albus magno odore flori circulo pallido* C.B. *latif. 7. Clus.*

Clus.

Latiore reliquis *folia* habet, coloris fere æruginæ pallecentis: inter quæ satis latus prodebat *caulis*, nudus ut reliquis Narcissis, paullo infirmior, foris striatus, intus concavus, summa parte sustinens magnum, laxum, membranaceum folliculum, quo desiccante exit unicus upulacum floris magnus, odoratus, sex albis foliis medium calicem pallidum cingentibus confans, cujus fimbria ex pallido purpurascit. Flori succedit alba crassum triangulum *caput*, nigrum *semen* continens. Radix crassior superiore, & cum Narcissi medio lutei vulgaris radice comparanda, etiam loboles satis feliciter procreans.

E Syria allatum aiunt. Serius reliquis foret, nempe Maio mense. Eadem videtur Narcisso medio-purpureo 3. seu maximo Park. superius posito.

14. *Narcissus niveus odoratus circulo rubello* C. B. *medio-purpureus minor* J. B. *latifolius 6. Clus.* *Narcissus medio-purpureus stellaris* Park.

Clus.

Hujus quaterna aut quina Martio mense erumpunt *folia*, oblonga, angusta, inter ea deinde *caulis* nudus, rotundus, intus fungosus; in cujus summo è tenui membrana prodeit unicus, nonnunquam & alter, *flor*, sex niveis foliis stellæ modo decussatis confans, patrum calicem pallidum cingentibus, cujus ore rubellâ fimbriâ exornata, sex in eo inequalibus *filaminibus* flaviscentibus. Flori suavitè odorato succedunt capitula triangula, crassiuscula, in quibus nigrum inaequale *semen*. Radix ut ceteris bulbaceis, multis candicantibus tunicis confans, extrema quæ reliquis ambit fusca, & cujus scissili parte plurimæ subfusce fibre dependent.

Provenit magno milliari supra Garingam Carthusianorum monasterium, pratis quibusdam altissimo lacui vicinis.

D d d d 3 *

Hic

28. *Narcissus albidus polyanthos calice amplo luteo minor.* An *Narciss.* orient. albus calice luteo minor C. B? an *Medius* ejusdem?

Hic precedenti per omnia similis est, sed multo minor. *Folia* angustiora habet & viridiora, quatuor ab eodem bulbo. *Caulem* minorem & infirmorem, *flores* in summitate gestantem albidos, cum calice flavo, dimidio ferè minore, breviorèque quam precedentis.

29. *Narcissus luteus polyanthos Africanus C. B. Africanus aureus major Park.* *Africanus flavus polyanthos* Addit. ad Clus. cur. post.

Folia habet lata valde, bipedalia aut pede altiora, non adeò cana; inter quæ latet *caulis* brevior, crassus, rotundus, firmus, ex uno membranaceo folliculo *flores* producens duodecim aut plures, quorum singuli majores sunt quàm reliquorum *Narcissorum* qui plures simul unico caulis innascentes *flores* producant, & paulò minores vulgaribus medio-luteis aut medio-purpureis *Narcissis*, proflus flavi & splendentes lutei coloris, è quorum medio exiit *calix* longus, seu tubus parvulus, magis flavus quàm ipsa *folia*, minor tubo *Narcissi juncifolii* 1. *Clus.* major autem illo calice qui in *Narcisso* pallido medio-aureo conspicitur, admodum grati odoris minimè crenatis & incis marginibus, sed præfectis quodammodo & æqualibus planè oris: in cujus medio *apices* sex lutei formâ quasi conferti, non conspicuo stylo seu pistillo.

Tempus.

Extremo Martio & ineunte Aprili floret.

Parkinonius *Narcissi* Africani auri minoris meminit, qui non alia ferè in re quàm omnium suarum partium parvitate & pallidiorè floris colore à precedenti differt.

30. *Narcissus luteus polyanthos Lusitanicus C. B. Narcissus Aegyptius J. B. Narcissus d' Argiers* aut *Aegyptius* Lob. Ad. part. 2.

Lob.

Bulbo est *Narcissi* mediolutei Narbonensis pari & simili, sed externis involucri nigrioribus. *Flores*, *caulis*, *folia*, *Narcisso* Pisano similia, sed *flores* variant, aliis minoribus, rotundioribus & veluti decurtatis; aliis verò unâ pluribus & longioribus.

Locus.

In Lusitania erutus est propè D. Uve.

31. *Narcissus luteus Constantinopolitanus C. B. latifolius flore proflus flavo sive 4. Zerincada* cactamer nomine allatus Clus.

Clus.

Folia huic proximè descripto [latifolio niveo 3. *Clus.*] similia. *Flos* variat, nam vel totus flavus est, vel omnino pallidus, præter calicem, qui in hoc planè aureus est. *Semen* in trigonis capitibus *Narcissum*, inaequale, nigrum. *Radix* tunicis spadicis coloris tecta.

Locus.

Byzantio alius est.

32. *Narcissus angustifolius totus luteus C. B. totus luteus, semper florens Caccini* Clus. ad. cur. post. *angustifolius luteus semper florens Caccini* Park.

Clus.

Folia habet angusta, pedem aut circiter longa, coloris obscurè virentis, & aliquo modo carinata, media quodammodo inter *folia* Pseudonarcissi Hispanici & vulgarioris medio-purpurei *Narcissi*, latet latior quàm ut *juncifolius* accenseri debeant: ideoque angustifolius *Narcissus* vocari non incommode poterit. Inter hæc *folia*, quæ satis numerosa ex una radice prodeunt, *caules* aliquoti asurgunt, singuli duos aut tres *flores* proferentes [imò multo plures usque ad quindenos] parvos, luteos, mediâ coronâ seu *calice* brevi, proflus flavi coloris, odoris obscuri: quodque mirum est sæpius in anno *flores* proferit, ita ut nunquam desinat florere, quin & ex adnatis suis bulbis, quos eodem quo terræ commissa est anno plures habere solet, illo ipso anno alios *caules* & *flores* proferit.

Locus.

E Florentia missus est.

33. *Narcissus angustifolius albus minor C. B. prod.*

C. B. prod.

Ex radice bulbosa tunica subnigra tecta & paucis fibris capillatâ *folia* bina vel terna oblonga, angusta, porracea exurgunt: inter quæ *cauliculus* palmaris, cujus summo bini *flores* parvi, albi, *calice* oblongo, angusto donati insident.

Locus.

In sterilibus collibus circa montem Lupi & in monte Cetio Aprili mensè cum *flore* invenit D. Magnol.

34. *Narcissus totus albus major C. B. latifolius simplici flore proflus albo* 1. Clus. *Narcissus cum pluribus floribus totus albus major J. B. totus albus* Ger.

Clus.

Folia habet terna aut quaterna, viridiora paulò quàm *Narcissi* mediolutei nivei, longiora & angustiora, è quorum medio exiit *caulis* latifolius, angulosus tamen & concavus, qui insident sibi, septeni, interdum deni *flores*, prioribus similes, sed oblongiores paulò, & omnino nivei, quorum videlicet calix ille medius, qui in * prædicto flavus etiam albus est: odor illius similis, similis etiam *radix*. Illius neque capita, neque semen observare potuit Clusius, cum Januario extremo nascentem pinguî solo nonnullis Lusitanicæ & Bericæ locis, & uliginosis, multaque adhuc aquâ stagnantibus cum *floribus* observabat, tum etiam Februarii initio in summa Calpe.

* *Narc. med.*
luteo Narbon.

35. *Narcissus totus albus minor C. B. foliis candicantibus cum pluribus floribus, totus albus minor* J. B. *Narc. latif. niveus alter* Clus.

Clus.

Superiore minor est, firmioribus magisque candicantibus *foliis*, qualia ferè in *Narcisso* marino Pancratio dicto, *calice* breviori, & duos, tres aut quatuor duntaxat *flores* proferente. Reliquis *Narcissis* ferè, h. e. Maio mensè floret.

36. *Narcissus niveus C. B. niveus latifolius Byzantinus J. B. latifolius niveus* 3. Clus.

Clus.

Folia pàm generi familia profert; *Caulem* inter *folia* pedalem, qui ternos & quaternos *flores* gerit, ejusdem cum superiore magnitudinis, nivei proflus coloris, id est, *calice* etiam niveo, & quibus emergunt fena *filamina*, terna aliis longiora, flava.

Locus.

Hic *Byzantio* allatus est. Alius præterea adeò illi in omnibus similis, ut vix quispiam discernere potuisset, nisi differentiam fecissent *flores* illo minores & frequentiores in summo caule nascentes, odorem & fragrantiam Jasmimi referentes: Hujus semen in trigonis capitulis inclusum, nigrum, inaequale. Utriusque *radix* minor paulò priorè, & nigris tunicis lepta.

Maio mensè floret.

Tempus.

Hic addit C. Bauhinus, 1. *Narcissum* Orientale majorem album, i. e. *Narciss.* Orient. maior. totum album polyanthem. *Eysf.*

2. *Narcissum* Orient. medium album, i. e. *Narc.* Orient. medium totum album polyanthem *Eysf.* qui à priorè sola magnitudine differt. Est autem prior latifolius, floribus copiosis albis per amplis, odoratis, tribus staminibus luteis brevibus donatis.

3. *Narcissum* Orient. album odoratum, calice stellato *Eysf.*

4. *Narcissum* album maximum, calyce luteo brevi *Hort. Eysf.*

5. *Narc.* latifolium sulphureum vel album brevi calyce C. B.

§. 5. *Narcissus juncifolius.*

1. *Narcissus juncifolius præcox* Ger. *juncifolius flore luteo* J. B. *Narc. juncifolius* 2. Clus. *juncifolius oblongo calice luteus major* C. B.

Radix est bulbosa, tunicata, tunica seu membrana exteriorè nigra aut fusca, plurimis fibris ex ima sede seu basi prodeuntibus stipatâ. *Folia* ex eodem bulbo plerumque duo, pedalis longitudinis, angusta, tenuitate & viore junceo, interiorè tamen seu supina superficie nonnihil concava, inter quæ *caulis* exurgit teres, nudus, tenuis, parvis ferè altitudinis cum foliis, in cacinime è thecula membranacea tres aut quatuor *flores* promens, penitus flavos, è longo & angusto tubo in sex *folia* expansos, cum parvo & brevifolculo in medio calice circum oras innuato, tria intus staminula, cacinimula flava gestantia continente. His (inquit Clusius) succedunt triangula capita, obtusis angulis ut reliquorum *Narcissorum*, nigro & anguloso semine plena, minore tamen quàm aliorum.

Aprili mensè floret. Sponte nascitur in montanis pratis non procul Toletò & circa Guadalupe. Tempus & Locus.

Clusio in Hist. *Narcissus* X. qui angustifolius II. & *juncifolius* I. dicitur.

Narcissus juncifolius flore rotunda circinnatis roseo Lob. hic refertur; à C. Bauhino pro diversâ specie proponitur titulo *Narcissi juncifolii* flore rotundo roseo.

2. *Narcissus juncifolius minor* Clus. hist. *juncifolius luteus minor* C. B. *juncifolius flore luteo* J. B. *juncifolius ferotinus* Ger.

Clus.

Hoc præcedente minus est, gracilioribus, rotundioribus frequentioribusque *foliis*; *cauliculus* è medio prodeuntibus pusillus, unicum plerumque aut alterum *florem* duntaxat sustententibus, flavum & odoratum ut alterius, sed foliis constantem firmioribus & magis odoratis.

Uginosis inter Hispaniam & Gades locis cum ipso flore Januario mensè eruit Clusius: In hortis nostris nonnisi Aprili aut Maio floret. Locus & Tempus.

3. *Narcissus juncifolius flore luteo variegato* C. B. *juncif. luteus albicanibus lineis distinctus* Park. *juncif. luteo albicanibus lineis distinctus, brevi calice* Swer.

Park.

Folia habet teretia, viridia, oblonga, *Juncifolii* *Narcissi* vulgaris similia; *caulem* duos tresve *flores* sustententem luteos, petalis extremo subrotundis, lineâ albâ per uniuscujusque medium decurrente variegatis, *calice* brevi, corollæ simili, oris nonnihil crispis seu sinuatis, cetera à præcedente non differt.

4. *Narcissus juncifolius flore pallido reflexo, juncifolius minor flore pallido* J. B.

Huic in hortulo nostro *solum* è bulbo unicum exibat palmare. Non tamen dubito quin plantæ vegetiores solo lato plura & majora producant. *Caulis* palmaris firmus, teres, viridis è folliculo membranaceo binos protulit *flores*, pediculis longis pendulos. *Floris* *tubus* à valculo feminali qui infidet angustus ad fio. em usque digitum aut amplius longus. *Calix* floris mediis semidigitalis ferè, campaniformis, marginibus æqualibus, nonnihil sinuatis, cum *style* in medio paris longitudinis, quem

quem circumstant *stamina* breviora. Floris folia reflexa sunt. Totus autem flos tam folia quam calix pallide lutea sunt, ejusdem fci. coloris cum foliis tubum circumdantibus in flore Bulbocodi vulgaris.

5. *Narcissus juncifolius Autumnalis flore viridi* Park.

Park.
Folium unicum duntaxat promit, prelongum, teres, viride, saltem in omnibus quas Descriptionis auctori videre contigit plantis, quo tandem marcescente & evanido emergit *cauliculus*, folio prædicto similis, teres, nudus, viridis, summa parte *flores* tres quatuorve sustinens ex involucrio tenui membranaceo empuentes, petalis sex angustis, in mucronem acutissimum & veluti spinulam desinentibus, cum calice in medio rotundo parvo compositis. Floris totius tum calicis mediis, tum petalorum ambientium color viridis, odor suavis admodum, reliquorum hujus generis similis. Florem non ante mensum Octobrem explicat, qui prunis brevi supervenientibus non ita multo post apud nos corrumpitur. Planta est tenera, nec hyemes nostras facile tolerat.

Locus.

E Barbara Africa delatus est.

6. *Narcissus juncifolius flavus amplo calice* J. B. *juncifol.* I. *amplo calice* Clus. *angustifolius flavum magno calice* C. B. *angustif. flore juncif. maximus amplo calice* Park. *parad. juncifol. amplo calice* Ger. emac.

Clus.

Bina aut terna huic sunt *folia*, pedalis aut majoris longitudinis, crassa & succulenta, carinata & viridi colore prædita, proximè ad juncifolii Narcissifoliorum viriditatem accedente. Prodit inter folia *caulis* gracilis instar ejus qui sublequatur, firmus, pedalis longitudinis, qui summo fastigio membranaceo folliculo binos aut ternos *flores* promit, valde elegantes, majores & laxiores quam reliquorum Narcissiflorum juncæo folio, sex prædictis foliis flavis, quorum medium occupat *calix* major quam in ullo Narcissiflorum genere, semunciam namque longus & per oras veluti sinuosus, paullo saturatioris lutei coloris, continens brevia sex *stamina* flava, apicibus aureis prædita, & *stylum* flavum, extrema parte crassiflorum. Odoratus est is flos perinde ac Narcissifolii juncifolii flores. *Radice* habet Narcissifolii sequentis bulbo aequalem.

Locus & Tempus.

E montibus D. Jacobo Gallæcie vicinis à Nic. le Quelc ad Lobelium devecus est. Aprili mensē vocat.

7. *Narcissus juncifolius minor* Clus. *minor flore pallido* J. B. *juncifolius flore pallidiore, calice flavo* C. B.

Clus.

Ex bulbo aliorum Narcissiflorum juncæo folio bulbo non dissimili, valde tamen pusillo, quinque aut sex *folia*, prodeunt, angusta quidem illa & juncæa, aliquantulum tamen planiora, dodrantem aut pedem longa, nonnihil procumbentia, viridia: inter que prodeit unus aut alter *cauliculus*, gracilis, nudus, viridis, pedalis longitudinis, summo fastigio gestans folliculum membranaceum instar aliorum Narcissiflorum, & quo exiliebant unus aut alter *flos*, longo pediculo innixus, formâ juncifolii vulgaris floribus similis, sed paullo minor, sex foliis pallidioribus constans, cum medio *calice* flavo, majore aliquantulum, & majus patente quam in illius flore; & ejus umbilico pallidula brevique *stamina* emergunt, medio *stylo* prominente. Odoratus quidem est flos, paullo tamen gravior est ejus odor quam vulgaris juncifolii.

Locus.

Sponit nascitur in illa Gallie parte que vulgo *Rovergne* appellatur. Aprili flore.

Clusio describitur in Appendice ad Hist. plantarum rariorum.

8. *Narcissus juncifolius totus albus* C. B. *juncif. flore albo alter* Clus. App. alt. auct. *juncifolius albus* Park.

Clus.

Hujus multò longiora sunt *folia* quam Narcissifolii juncif. flore albo reflexo, & viridia; *caulis* etiam longior, summo fastigio sustinens binos aut ternos *flores*, diversa tamen ab eo formæ: nam Narcissifolii juncifolii minoris floribus valde similes sunt; horum tamen color albus, tam ipsius calicis quam sex foliorum illum ambientium. *Radix* non valde magna est, longiuscula, membranâ eam cingente proflis fusca.

Locus.

Floret Aprili: è Pyrenæis autem montibus erutus est.

Narcissifolii juncif. albi *Park.* folia magis ad casum tendebant, penè ut foliorum Pseudonarcissifolii, quales erant plantæ à Venerio ad Clusium missæ.

Parkinofius aliam adhuc hujus varietatem proponit calice majore, cætera similem.

9. *Narcissus albus Autumnalis minimus* C. B. *serotinus sive Autumnalis minimus* Clus. *Autumnalis minor* Ger.

Clus.

Unicum *cauliculum* digitalis longitudinis, gracilem, vacuum habet hic Narcissifolius, in cujus summo florem *Narcissiflorum*, odoratum, sex foliis albis constans, & in medio exiguum *calicem* flavum continens: *folia* succedit exilio, trigonum caput, exiguum, nigrum, angulosumque *semen* continens. *Radix* Narcissifolii juncifolii valde similis, minor tamen, multis candidis tunis, lentroque succo prægnantibus constans, sed nigra quadam membranâ recta. Tota planta amara est.

Locus.

Nascitur plurimum ad Anam flumen in Turdulis, ubi florentem, & suis capitulis jam maturare incipientibus erubam sub Octobris fine, nullis è bulbo natis foliis, nec ulla eorum vestigia observans.

10. *Narcissifolii*

10. *Narcissus montanus juncifol.* *calice flavo* C. B. *Pseudonarcissus juncifolius primus* Clus. *juncifolius montanus minimus* Ger. emac.

Clus.

Folia huic valde angusta, five potius juncæa; *caulis* tenuis, nudus, palmum altus, cujus extremi tati infidet *flos* è vaginula emergens, qui sex foliis ex herbido pallacentibus & expanfis constat, quorum medium *calix* flavus, calathi instar oblongus, oris prædictis non sinuosis & fimbriatis ut feriorum sed æqualibus: *radix* exiguo Narcissifolii similis, intus candida, foris nigricans.

Locus.

Nascitur quibuldam Lusitanie Baturæque collibus, ubi Januario florentem invenit Clusius.

Parkinofius trium adhuc specierum seu varietatum Narcissifolii juncifolii flore reflexo meminit, nimirum,

1. *Narcissifolii juncifolii flore luteo reflexo foliis majoribus & longioribus* quam Narcissifolii juncif. flore albo reflexo; *caule* tantillo elatiore *flores* duo trêve, totos aureos sustinente.

2. *Narcissifolii juncif. calice albo, reflexis foliis luteis, caule pedali, viridi, duos, trêve flores sustinente petalis pallide luteis, calice pallide albo.*

3. *Narcissifolii juncif. calice luteo, reflexis foliis albidis.*

11. *Narcissus montanus alter flore fimbriato* C. B. *Pseudonarcissus juncif. II. flavo flore* Clus. *montanus juncif. flore fimbriato* Ger. emac.

Clus.

Tenuiora paullo quam præcedens, licet surrecta habet *folia*; florem flavum, hoc est, *calicem* per oras leviter & tenuiter fimbriatum, & sex illa foliola calicem ambientia ex herbido pallentia: in capitulo flori succedente nigrum rotundiusculum *semen* proferit. *Radix* pusilla, foris nigricans, bulbacea, tenuibus fibris è sede prodeuntibus firmata.

12. *Narcissus montanus albus minimus* C. B. *Pseudonarcissus juncif. tertius* Clus. *omnium minimus montanus albus* Ger. emac.

Clus.

Quætera aut quina *folia* protulit [Clusio] tenuissima & capillaria, viridia, humi procumbentia & sparsa: inter que *cauliculus* emerit infirmus, palmaris, tenuis, nudus, unicam in summo florem è membranaceo folliculo prodeuntem sustinens tenellum, candidum omnino & calicis oris fimbriatis. Semen non potuit observare Clusius. *Radix* inferiori similis.

Hujus & superioris radices è Cantabrorum jugis erute fuer.

Locus.

13. *Narcissus angustifolius albus, calice oblongo floreque reflexo* C. B. *juncifolius albo flore reflexo* Clus. App. alt. auct. *juncifolius flore albo reflexo* Park. *juncifolius reflexus flore albo* Ger. emac.

Clus.

E radice bulbosa, nucis Ponticæ magnitudine, candida, fusca membranâ obducta, cujus sedem plurima tennes albe fibræ occupabant, quætera aut quina exiliebant *folia*, dodrantem longa, angusta & penè juncæa, aliquantulum striata, & supina parte nonnihil carinata, viridia; inter que prodiabant *caulis*, viridis, lavis, non valde crassus, summo fastigio sustinens in membranaceo involucrio binos, ternos, interdum quaternos oblongos *flores*, nivei quidem candoris, sed odoris expertes, deorum propendentes & nutantes, sex longiusculis & satis angustis foliis constantes, sursum reflexis florum Cyclamini instar; è quorum umbilico prominebat *calix*, semunciam longus, vel etiam longior, inæqualibus oris, continens tria *stamina* alba, quorum apices flavescerent, & tenuem longam *stylum*, calicis oras multum superantem. Succedebant triangulæ *silique* five thecæ, exiguo orbiculari, nigroque & splendente *semine* plenas.

Florebat Aprili. Nicolaus le Quelc ex Hispaniis aut Pyrenæis montibus attulit.

Locus.

14. *Narcissus Autumnalis albus* C. B. *juncif. foliis albis Autumnalis, medio obsoleis* Swertii.

15. *Pseudo-narcissus gramineo folio, sive Leuco-narcissus æstivus* C. B. prod.

Ex radice oblongum, angustum bulbum imitante, exiguis capillaceis fibris prædita, membranâ fusca recta *folia* bina croceis anula oblonga exurgunt, que saepe caliculum superant, qui nudus tenuis, trium, quatuor, quandoque quinque unciarum, qui foliis ternis, quæteris brevissimis cinctus florem unum stellatum, intrinsecus albicantem, extrinsecus venis purpurascens variegatum, ex foliolis sex compositum, sustinet, in cujus medio caliculus brevissimus in *stylum* abiens, quod *staminula* apicibus candidis donata cingunt, cui capitulum triquetrum semen continens succedit.

In Alpibus Helveticorum & Rhetorum, ut monte Spigel & ad Thermas fabarias Julio mensē *Locus* floret.

16. *Narcissus montanis coronatus* C. B. *Bulbocodium minimum coronat* J. B. *Narcissus juncifolius reflexus minor* Ger. emac. An *Pseudo-narcissifolii* genus admodum exile Hispaniæ missum per Regis Hispaniæ hortulanum Clus. Pan?

CAP. III.

De Lilio-narcisso.

Lilio-narcissum dicimus hanc plantam, quia flore Liliū refert radicē narcissū. Flores autem ē membranaceo involucrio Narcissiflorum modo exeunt, unde ad Narcissū propius quā ad Liliū accedit, & secūda species, si rectē descripta sit, vera & genuina Narcissi species videtur.

1. *Narcissus maritimus* C. B. *marinus* Clus. hist. app. alt. *Pseudonarcissus marinus* albus, *Pancreatium vulgo* Park. parad. *Pancreatium marinum* Ger. *Monspessulanum*, multis Scilla alba parva J. B.

J. B.

Radicē nictur bulbosā, minore quā Scillā vulgaris ruffe; Lobelio Advers. cum maxima est quanta maximi Lili, aut Arantii vel Limoni, oblongā, fibris donatā, cortice Cepe obiectā pullo, intus candidā, tunicis vestitā cepacis, pelliculis, leniter striatis, aliquot detractis candidissimis, etiam in medullis satis crassis, minus tamen quā Scillā dictā, albis, viscidis, lento humore plenis, sine acrimonia amaris. *Folia* septena vel octona, Porraceis similia, cubitalia, pollicem circiter lata, coloris glauci, in obtusum mucronem definita, [planiora & firmiora quā Narcissifina Clus.] Inter hæc *caulis* attollitur, parū foliis longior, crassitie Alphodeli, tenerior, nudus, enodus, qui ē fastigiū folliculo membranaceo flores quosque, lenes & interdum plures proferat, magnos, Pseudonarcissi vulgaris similes, uncias tres vel quatuor longos, albos, præter externorum sex foliorum nervum & extremos mucrones, qui viridi colore nonnihil aspersi videntur. E medio oblongo protuberante *calice*, per oras laciniato exeunt candida sex oblonga *stamina*, suis *apicibus* flavis ornata, & medio longo *stilo*, ut Lilio albo ferē, quibus succedunt *pericarpia* aliquot trigona maxima plena *semine* nigro, magno, lato, compresso, fungulo.

Locus.

In maritimis circa Valentiam Hispaniæ frequens, ut toto illo maritimo tractu infra Monspelium, ubi Maio mensē florentem, Julioque & Augusto semen maturum ferentem observavit Clusius. Nos in litoribus arenosis prope Neapolim florentem invenimus Junio & Julio, necnon in Sicilia.

Mutato natali folio nunquam aut rarissime florere solet, cum viz. concepto jam in ipso bulbo flore erigitur & transferatur.

Variat flos colorē; (ut aiunt) apud Monspelienfēs est albo, est subluteo, & est pallescente, apud Italos rubro & purpureo quandoque punicante C. B. Clusio altius coloris flores videre non contigit quā albi, uti nec Parkinsono.

2. *Narcissus Ilyricus* Liliaceus C. B. *marinus* sive 3. *Matthioli* Park. *Narcissus tertius Matthioli* Ger. emac. *Pancreatii Monspeliani* vel *Hemerocallidis Valentini* facit Lilio-narcissus, vel *Narcissus* 3. *Matthioli* J. B.

Radicē hujus Narcissi, si in eodem loco per multos annos quiescere permittatur, nec aliud transferatur, in magnitudinem Scillæ mediocrius æmulam, reliquorum cujusque generis Narcissiflorum bulbos longē superantem excrescit, tunicis aliquot nigricantibus exterius obiecta, multis ex ima sede exeuntibus fibris longis, crassis, variè ramosis, aliis prope terræ superficiem diffusis, aliis deorsum tendentibus, quæ non, ut in reliquis ferē omnibus Narcissis, quotannis marcescunt & intereunt novis subnascentibus, sed perpetuo durant, unde planta hæc non amat transferri, sed in eodem (ut diximus) loco persistere sinenda est, si velis ut floreat & vigeat. *Folia* emittit sex, septem, aut plura, duplo latiora quā Narcissifina reliqua, pro latitudine tamen brevia, ut quæ dimidiam longitudinem nonnullorum Narcissiflorum vix attingunt, ex viridi caula aut canescente. Ex horum medio & interdum etiam ad eorundem latera emergunt *caules* nunc singuli, sæpius plures, pedales aut altiores in cacumine sustinentes octo, decem, duodecim, aut plures *flores*, ē membranaceo folliculo egressos, sex petalis albis expansis compositos, cum brevi in medio calice fere corollæ, in sex partes seu segmenta divisæ, & unoquoque segmento in tres denud lacinas, [in univarium octodecim] in petala supradicta resupina. Ex singulis hujusce calicis segmentorum angulis singula exeunt *stamina* alba longa, extremitate sursum reflexa aut incurva, apices luteos gestantia, ē medio flore *stylus* albus. Flori delapsi succedunt *capitula* trigona, semine magno, nigro, rotundo, aliorum Narcissiflorum simili repleta. Floris odor suavis, minus vellemus.

Planta hujus generis Parkinsono à semine orta, non ante decimam quartam à satione annum flores produxit.

Locus.

In Ilyrico sponte nasci dicitur, inque altissimis Sardinie insule montibus, & in locis etiam maritimis, quā ratione Narcissus hic vel maritimus, vel montanus nuncupari possit.

Nos hanc speciem observasse putamus in maritimis Siciliæ arenosis, ut à bulbi magnitudine conjectabamur, nam florem non vidimus.

3. *Narcissus marinus exoticus* Park.

Park.

Quinque aut sex *folia* larga longā, emittit, pallide viridia; inter quæ *caulis* exurgit firmus & satis crassus, summo fastigio plurimos sustinens flores, ē folliculo membranaceo tenui erumpentes, peramplius sex longis & acuminatis foliis, pallide purpureiscentibus compositos, cum *calice* in medio amplo, rotundo, paulo, colore saturatiore quā folia prædico. *Radicē* prægrandis, reliquorum tamen Narcissiflorum similis, tunicis exterioribus leucophaeis aut nigricantibus.

Locus hujus natalis ignoratur.

2. Nar-

4. *Narcissus Indicus Autumnalis* C. B. *Pancreatium Indicum* aut *Narcissus Indicus Autumnalis* quorundam Lobelii Park. *Pancreatium* aut *Narcissus Indicus maximus autumnalis* quorundam non amarus, albus J. B.

Leb.

Radicē est spithamam longā, brachialis crassitudinis, multis Cepacelis subalbidis tunicis squamosā, extimiq. cuticulis ex ruffo subfucis aut Castaneæ diluti coloris; sessili parte majore medioerem pugnum æquante; numerosis, carnosis, habitioribus fibris, Pancreatii aut Scillæ instar, quasi trunco aut nodo collectis & appensis, fulta. Septembris aut Octobri octo aut decem stellatis floribus, Colchici albi Anglici paribus, sed longioribus, subluteis, ex albo luridis, senis longioribus *staminibus* albis præditis, latoribus ē membranaceis tunicis, Moly Dioicoidis modo, pendulis, brevioribus, sine caule, penurā fortē alimenti inherentibus. Foliorum rudimenta retusa apparuerunt, Pancreatii Monspeliaci similia, duas uncias lata, breviora tamen, fortē nondum prolus enata, aut perfectam longitudinem assecuta.

Ex Hilpaniola advectus est hic bulbos.

Locus.

5. *Narcissus Jacobæus Indicus* Ger. *Indicus totus ruber* C. B. *Indicus latifolius rubro flore* J. B. *Indicus flore rubro*, dictus *Jacobæus* Park.

Clus.

Radicē huic bulbosā, Cepe rotundæ simillima, verūm supernā tunicā pullā. *Folia* primum emittit crassa, oblonga, Narcissi marini r. æmula, secundum verò folia, atq. adeo ex latere pedalis & longior etiam emicat *caulis*, plerumq. unus, aliquando verò & alter, nonnunquam pariter (quantum hoc raro) interdum successivè, dilutè rubens, rotundus, compresso tamen stylo, cavus & interius subalbidus, qui in membranaceam definit vaginulam saturatè rubentem, & ad extremum acuminatam fissam, ē qua *flos* unicus erumpit oblongus, pediculo nixus viridiore, qui deorsum inflexus & nutans, minus tamen quā in Leucoio bulboso aut Lilio rubro, sex munitur petalis, elegantissimi mini colore rubentibus, tribus superioribus, totidem inferioribus, quorum quod ē superioribus medium est, surrectus eminet, reliqua duo ad latera à medio reflectuntur, inferiora autem deorsum curvantur, cunctis ita concinnatis, ut ensis etiam rubri, qui ab ordinis S. Jacobi equitibus in veste gestatur formam valde referat, unde Jacobæi cognomen à Simone de Tovar descriptionis autore ei inditum. Sicut porro in hoc elegantissimo flore *stamina* septem, similiter rubra, quorum medium aliquanto longius in triangularem apicem definit, cætera sex apices transverbi finitū interius fucis, superficie verò luteo pulviculo obducti; cuncta verò ad medium ferē eorum longitudinem medium ex inferioribus folium ambit: idem etiam à reliquis duobus inferioribus complexum: atq. ubi hæc deorsum secluntur *stamina* ipsa sursum elevantur. Clusius florem Artundinis Indicæ dictæ florī non valde ab similem dicit.

Ex India Orientali adfertur.

Locus.

6. *Narcissus ex albo rubescens* C. B. *Narcissus Garati flore albo*, exteriore parte rubicundo Swertii.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis extat.

Locus.

7. *Narcissus Virginicus* Park. parad. *Lilio-narcissus Indicus pumilus monanthus albus* Moris. Atamusco dictus.

Park. par.

Caulem edit spithamæum, unicū in fastigio *florem* gestantem Liliaceum, album, hexapetalum, Tulipæ instar erectum, cum *stilo* in medio, quem sex *stamina* circumstant. Flore præterito *folia* demum prodeunt duo vel tria, longa & angusta, viridia ad modum Violæ bulbosæ majoris & splendens [Narcissifina similia, magis mucronata Mor.] *Bulbus* subest cepaceus, oblongus, ē multis tunicis compositis, exterius nigricans, intus albus. *Capitulum* parvum oblongum *semina* continet parva, nigricantia, compressa.

Maior mensis florēt; ē Virginia Americæ Septentrionalis provincia ad nos delatus est, ubi copiose provenit: in hortis nostris raro florēt, nec celo aut solo facile assuescit.

Tempus & Locus.

8. *Narcissus Indicus Liliaceus saturato colore purpureo* Ferrarii.

Fer.

Magnitudinem formæque candido Lilio par est, *flores* foliis magis continuatis minimeque resupinis dispar, forum numero superior, quibus albo rubrā, blandè temperatis circiter Septembres calendæ expingitur, ut ipsius pulchritudo lactæ & sanguine coaluisse videatur. Albide membranæ rupto involucrio, connatis primū folia *floris* modicè rubent, coloratoribus tantū lineis in longitudinem virgata: in calathi deinde imaginem diducta adulto piodere suffunduntur. Toro deniq. senili vultu rubicundior, dum deflorescant floridiora sunt. Unus imbutus intus floribus flaret. Sex inæqualia *stamina* ima parte candicantia, summi subrubentia, lunatos in crocos ex viridi flaventes desinunt. Septimum & medium *stamen* prolixius, tidensque coloratum apice nullo insignitur [stylus hoc] Viceni plurivæ flores, ē pediculis satis crassis, binos sex ternos digitos longis, ex atro viridibus, & five deversis five arcectis, modò in orbem penduli, modò in stylum prominuli, necnon particulatim dehiscentes summum caulem coronant. *Caulis* ipse rotundus, digitum crassus, ac prope bipalmis ex viridi obsolescit in rubeum. *Folia* Liliacæ viridis & Narcissifina magnitudinis, arefacta jam flore, à latere caulis enata in ipsū caulem incumbunt. Bulbus Neapolitano in tempore Scillam prope exequat, Romano sub celo ministrum; instar Eriophori summo sub cortice membranaceo lanolis exa pallet, nec florem fert nisi ad justam Punctum mali molem adolevit. Ex hic Narcissiflori more cæterorum seminat, paucos tamen proventus.

Ecccc

Nar-

Alia species.

Narcissus Indicus Liliaceus diluto colore purpureo Fer. ad præcedente, contractiore bulbo, caule tenuiore pedali & inæqualiter rotundo, florum quoque minore & magnitudine factique dilutioris degenerat.

Cornut.

9. *Narcissus Japonicus rutilo flore* Cornut.

Inter omnes Narcissos, qui hæcenus invisi apud nos exiterunt, prima ut arbitror auctoritas nobis huiusmodi huic generi debetur.

Spectabilis thyrus, per initia nudus, foliis paulatim se in pedis altitudinem subigit, superiore parte virens, infernâ 1000. atro-purpureis notis infuscatus: in cuius fastigio novem aut decem foliorum gemme totidem petiolis in umbellam disponuntur, quæ prius oblonga & rotunda quadam vagina celabantur. Hæc dum florem patefaciunt in sex folia diduci solent, si potissimum planta hæc resoluta & pingui humo feratur; nam si ficca aut confecta posita sit, foliis macies plerumque nonnullis uno aut altero folio mutilat. Singula cuiusque, floris folia duas uncias sunt longa, admodum angusta & exigua veluti lacuna sulcata: juxta floris centrum levi acumine gracilescunt, extremâ parte inflexa resupinantur (pro more Lili montani quod Martagon vocant) Color floris est Cinabaris aut Lacce elegantioris, venâ languentiâ tamen lacunarum media discriminating. Sex statim in medio filamenta, foliis longiora, & pallidius rubentia, totidem apicibus atropurpureis ornata. Unus odor abest, ejus defectum naturâ supplet vivacitate coloris, quem non modo pigmentorum mixtura artificio quilibet assequi nequit, sed nec ullis hæcenus floribus similem concessisse nunciam observatum est. Nam præter exitum hunc colorem, quo intentum obtinuit hebetat, si forte serenus dies affuerit, florêque radiis Sol meridians illustraverit, mille velur scintillas eribrat, quas pertinax oculus, inconvivensque vix momento sustineat. Subest bulbus prioribus similis. Folia verò nonnisi tabido caule erumpunt: quorum color non glaucus, nec obfuscus, sed gratâ viriditate renidet.

Cornut.

10. *Narcissus pumilus Indicus polyanthus* Cornut.

Radix est carnosior majorque bulbus; folia octo aut novem, palmum longa, lata pollicem, glaucè virentia, non recta ut reliquorum sed modicè flexuosa, juxta terram nata oblique prodeunt. Inter quæ non mediis caulis, sed relictis ad latera foliis nudus & liber erumpit. Hic non rotundus ut reliquorum, sed semunciam latus, postquam mediis palmi proceritate implevit, membranam turbinatam, quæ veluti capite clauditur aperit, apparet tandem eximia novendecim aut viginti florum umbella, qui pro soli coelestis ratione languidius aut saturatius rubescunt. Singulis est Colchici præteritis & figura & magnitudo; sex enim etiam constant foliis, quæ ab angustis in latitudinem paulatim sese laxant. Foris sinus secundum totam eorum longitudinem fertur, qui & in subiectum flori capitulum producit, ut pariter crissis extuberans quot folia stris excavant. Sex statim in medio filamenta longiora apicibus coruleis donata. Substant quibusdam floribus pediculi triangulares, hi cum inter se caulis in apice committuntur, admirando proflus ordine dispositi naturale fide vix imitandum coalescent formant. Flos quoque, ut aspectu ita suavitatis est inenarrabili, præcocior est etiam reliquis: floret siquidem ante Arcturum, octiduo post autem apud nos femine viduum collabunt.

11. *Narcissus Indicus major duplex præcox & serotinus* Cornut. An *Narc. Indicus totus ruber* C. B?

Præcocior floribus est ex rubro candicantibus & odoratissimis: caule dum femina maturefcunt virenti.

Alter vero florem edit post Arcturum, longè rubentior, sed ignavius odoratum, caule semper atro-purpureo.

Communem autem habent florendi modum, siquidem utriusque, caulis exit sine foliis, subnascens tantum clasplo flore, in eoque maxime differunt a pumilo jam descripto, cujus non solum uno eodemque tempore caulis & folia prorepunt, sed etiam per hyemem tabido caule eadem vires perleverant, reliquis differentias vide.

12. *Narcissus Indicus flore Liliaceo sphaerico* Fenzl. An *Narc. Ind. obtuso latiss. folio, bulbo ovato* C. B?

Fenzl.

Bulbus longè Scillino major ventrem prope rotundat: ferrugineum & quamvis tenue durissimum tamen corium superinducit: imam partem ut in botryode odorato Hyacintho, protuberantem, pro corporis amplitudine late circinat: fibras minimi vice digiti præcrassas, prælongas, immortales diffundit. Floris vagina ad calendas Septembris existit in lanceam cuspidata, ternos lata digitos, quinos longa, exuberante cinnabari saturata. Post decem dies subnascens scapo in palmum exerta, turgente jam atque urgente numerofo foru, in geminas partes oris anguine modo latissime hiat. Apparet primò convencionem florum confertissima congeries, quæ ramoso paulatim incremento rotundam ita rarefcit in sylvam. Scapus exurgit propè bipalmis, binos digitos latus, ex rotundo pressior, ex viridi rubens, qua parte Solem apicet colorator, summâ capitatus. Funduntur è capite densiori more capitilli, frequentes, proluxæ, flavæque vixenda lacinia, quibus internati radiata rounditate porriguntur *cauliculi* triangulares, palmo longiores, minusculum digitum lati, interfuso rubore virentes, in capita extumidi Tuliparum triquetro foliolo fide præferrat crasse clavæ simillima. Plerique instar candidi camelino collo Narcissi cervicem deflefcunt: recto rigidoque nonnulli statu circumstant. E singulorum verticibus eminent sursum versus spicantes elegantissimi

gantissimi flores, rubro convoluti, montium Lilio æquales, nec absmiles, quippe phœniceo rubore colorati, & foliis quinque nativos in cirros reflexis calaministrati, exteriori folio cum staminibus affurgente, quæ sanè conspicienda stamina sic extant: Sena læto colore punicea in totidem verisatiles apices primùm flavos & grandisculos, deinde contractiores, subter subfufculos, supra exalbidos & veluti farina conspersos degenerant. Septimum sine apice pistilli facie, productus, crassus, longè utrinque, rimula interficante striatum, summâ parte recurvum, pariter purpurat. Omnes inter hæc flores ternis quaternive digitis intervaccantibus distant. Per partes dehiscunt, nec prior ante deflorescit quam vernerit universi. Senium illos non contrahit, sed infuscat ad demum decuit. Mensura ipsi vita & ver Autumnale: Septembris eisdem parit oriens, perimit occidens. A florum interitum trianguia capita grandescunt, pleraq; inania, perpaucâ nonnulla abortivi feminis rudimento fæta, five quædè primâ planta nostratris autumnî frigus reformidat, five quæ eadem apud nos nondum robustè fecunditatis est. Folia circa Octobris exitum apparent flore non proveniente: in ejusdem provenitu seriis, extremo sci. Novembri mensè existunt. Pauciora initio, sex tandem flori prolusere. Longitudo illis bipalmis, latitudo palmaris, dimidiati ferè digiti seu cultri crassitudo, retusa forma, lata viriditas & fusco per oras rubore circumlata; corpus humi erraticum, lætè procumbens; vita usque ad extremum Maium five ad primos calores producta.

13. *Narcissus Indicus folio latissimo triquetro* C. B. *Narc. sive Pancratium Orientale* Swert.

CAP. IV.

De Colchico-narcisso.

Hæc planta radice Narcissum refert, verum tum flore, tum florendi tempore aliisq; accidentibus Colchicum; ideoque de utroque participare, vel inter utrumque ambigere videtur.

1. *Colchicum melino flore* C. B. *Narcissus Persicus* Clus. Park. Ger.

Clus.

Augustinè planè est hæc planta, & floris duntaxat pediculo prædita, veluti Crocum Colchicinq; exilit ergo è membranacea cucullo tanquam ex theca floris oblongis, Croci aut Colchici floris æmulis, sex foliis constans, ex flavo pallidescens, quorum tria interiora paulò angustiora sunt, exteriora latiora, & summo mucrone nonnihil incurva five *ampullæ* quandam habentia, quæ interiorum mucronem amplectuntur & comprehendunt, ingrati odoris & Papaveris quasi virus redolent. Stamina sex medium florem occupant, in foliorum ungubus nata, sed internorum foliorum reliquis longiora. Exilit è medio oblongior *stylus* gracilis, & sine capite. Folia illi sunt Hemerocallidi Valentini non multum absmilia, lata, plana, ejusdem, cum illis coloris, h. e. ad æruginem tendentis, quæ ut plurimum convolvuntur, aut sese circumagunt. Radix crassa, bulbosa, à basi (quæ multis fibris donata est) statim extuberans, intus candida, foris pallidior quidem sed aliquantulum etiam nigricans. Efflate breve inter folia caput, pollicem crassum, brevi pediculo inhaerens & summâ tellure vix erumpens ferè aliquoties observavi, quod cum inane esset, feminis conspiciendi spes omnis sublata. Sub finem Septembris flos emersit Clusio.

2. *Colchicum luteum majus* C. B. *Narcissus Autumnalis major* Clus. Park. Ger.

Clus.

Præcedenti valde affinis est, tamen neuter flore Narcissum æmuletur, sed foliis foliis & radice: Quina autem aut sena habet folia oblonga, pollicem lata, præ viriditate ferè nigricantia, splendens, humi plerumque sparsa; inter quæ brevis exit *cauliculus*, viridis, rotundus, vix supra terram sese attollens, cui insidet floris, superiori formâ similis, sed brevior, flavi omnino coloris; ex membranaceo foliolo emergens, cujus exteriora tria folia interioribus majora sunt, eaque velut amplectuntur, omnia autem mucrone sunt magis orbiculato quam Persici folia; sex *stamina* suis apicibus ornata, & *stylus* è floris umbilico erumpit. Radix crassa est, rotunda, intus candida, foris, ut Narcissus, nigricans.

Sub finem Augusti & Septembris germinare incipit & plerumque floret. Gaudet montanis quibusdam Hispaniæ pratis. Invenitur foliis angustioribus.

Tempus
Lævis.3. *Colchicum luteum minus* C. B. *Narcissus Autumnalis minor* Clus. Park. *Colchicum parvum montanum* luteum Ger.

Clus.

Octobri mensè, quemadmodum Persicus, nudum è vaginula membranacea profert florem, sex oblongis & angustis foliis constantem, non aequalibus, nam exteriora paulò longiora & latiora sunt, omnia autem mucronata, foris flavescens & splendens, floris flava, ad majoris colorem magis accedentia, flavâ *stamina* medium florem occupant. Odoratus est hic floris, soloque pediculo innitens, supra terram non attollitur: Flore jam marcido emergere interdum incipient folia, ut plurimum autem ineunte vere duntaxat, terna aut quaterna, plana, viridia & splendens instar foliorum majoris, sed longè angustiora, & præter aliorum morem sese contententia & cincinnorum instar convolvenda. Semen fert in capitulis uncialibus ferè trigonis, rotundum, nigrum, cui adhærent albiancs quædam & spongiosa ab uno latere materia. Radix pusilla, nigra tunc recta, inferiorèque sedè tenuibus fibris firmata.

Ecccc 2

4. Clus.

4. *Colchicum luteum vernum* C. B. *Narcissus vernus praecox flavo flore* Clus. Ger. emac. *Narciss. Trapezunticus flore luteo praecoxissimus* Park.

Clus.

Quaterna aut quina producit *folia*, plana, digitem panis lata, surrecta, viridia, Narcissi medio-lutei foliorum aemula; inter quae prodit *caulis* fere dodrantalis, planus, non valde firmus, lavis & enodis, sustinens summo fastigio membranaceum folliculum reliquorum Narcissorum modo; e quo dicitur, sustinens summo fastigio membranaceum folliculum reliquorum Narcissorum modo; e quo dicitur, emergit unicus *flos*, coloris flavi, penultimo in loco descripti Narcissi formam non valde dissimilis, sex etiam petalis constans, seiscunciam longis, semunciam latis, mucronatis, quorum terna interiora paullo longiora sunt externis, totidem ex umbilico prodeuntibus staminibus candicantibus, in flavum apicem desinentibus, atque illorum quidem tribus brevioribus quam cetera, cum medio *stylo* omnibus staminibus longiore. *Radix*em habet crassam, rotundam, & multis tunicis constantem (aquarum internae albae, externa vero ex spadice nigricantes) & infima sede multis fibris praedita.

Praecox est hoc genus, Clusio Februario mense florem produxit: Patavio missum est, ad Clusium a Jo. Pinello: Parkinsonus Constantinopoli accepit, Narcissi Trapezuntici titulo, unde verisimile est circa Trapezuntium spontaneum inveniri.

5. *Colchico luteo similis flore albo* C. B. *Sparganium Placca* Clus.

Clus.

Supra Valentiam salebrosus & petrosus locis nascitur quaedam planta bulbacea, binis foliis praedita, humi stratis, longis, crassiusculis, ex viridi nigricantibus, Narcissi majoris Autumnalis foliis fere similibus, sed quibus interna parte secundum nervi medii longitudinem alia quaedam latiuscula linea ducta est. *Radix* bulbosa, multis tunicis constans candicantibus, & lenti viscidique succi plenis, ingrati amarique saporis, foris nigro cortice obductis. *Caulis*, referente Placca, pedalis, lavis, aliquot in summo *flores* Lilii aemulos, candidos fert, deinde rotunda capitula, in quibus exiguum continet *semen*.

C A P. V.

De Leucoio bulboso.

Leucoium bulbosum à Narcisso & congeneribus differt calycis in medio flore carentia, staminibus ipsi minoribus, pendulis, petalorum apicibus vel omnium, vel aliquorum virentibus in plerisque speciebus.

1. *Leucoium bulbosum vulgare* C. B. *bulbosum hexaphyllum cum unico flore, rarioris bino* J. B. *bulbosum serotinum Ger. bulbosum praecox majus* Park. *parad. The common greater early-flowering Bulbous Diolet.*

Clus.

Tota planta quam Leucoium minus triphyllum crassior: *bulbus* multis candidis tunicis [extima tamen fusca] constans, & candicantibus fibris similiter capillatus, sapore viscido, acrimonia vix notabili. *Folia* porracea ut Triphylo, sed latiora & splendendor, tria, quatuor, quinque, viridia admodum & nitida: *Caulis* dodrantalis, cum floret angulosus, striatus, cavus, nudus, quem simul cum foliis investit etiam ad medium usque vagina alba. *Flos* plerumque singularis, interdum geminus [rarò tertius Clusio] pediculo longo appendis, est vagina peculiari in medio membranae, ex albidis, ad latera casciflore, virente, nutat & deorsum spectat, exigui cymbali modo, major quam triphylo, ex foliis sexis sex, interdum septem & octo [hoc luxurie soli debetur] cetera candidis, mucrone acutiusculo, extrinsecus macula virente notato, intro leviter reflexo: in medio *apice* lutei sex, modice inter se distantes *filum* internum candidum ambiunt. Olor ei non ingrans, qui Fasciis Violarum purpurearum porfus refert, Clusio Oxyacanthae vulgo creditur odorem referens. Succedat *flori capillum* membranaceum, Pyri modo (ut ait Clusius) turbinatum. *Semen* ex candido flavescens oblongiusculum, durum.

Locu.

In umbrosis Helvetiae ad sepes in pascuis montosis plurimum observavimus Martio mense florens, quin & in Italia prope Taurinum, sylvis montosis, itaque inter Ballanum & Tridentum. Provenit insuper multis Germaniae in locis, v. J. B. Maio mense evanescit, radice tantum in terra superstita.

C. Bauhinus Leucoii bulbosi alterius flore patulo meminit, cui folia latiora, florem majorem & patulum attribuit.

2. *Leucoium bulbosum minus triphyllum* J. B. *trifidum minus* C. B. *bulbosum praecox minus* Ger. Park. *The lesser early bulbous Diolet, or Snow-drops.*

J. B.

Radix est bulbosa, parva, multis tunicis albis constante, externa nonnihil nigricante, multis fibris longis albis appendis sessili parte donata: Gultu lento, amaro, subacri. *Cauliculus* inde exurgit singularis, angulosus, una cum foliis vagina alba ad tertiam usque longitudinis partem inclitus, tenuis, concavus, nudus, dodrantalis, aut paulo major; quem fere ad summum usque comitantur *folia* bina, porracea, glauca fere, nec ita lucida ut Leucoii hexaphylli, vel (ut ait Clusius) colore zurguelo & quodammodo cineraceo. Extremum *caulis* tenet *flos* pediculo longo, nutante, vaginula albaque

usque incluso, unicus, parvus, foliis tribus penitus lacteis, nonnihil obtusis, aliis interioribus duplo longioribus latioribusque constans, intra quae alia tria, alternante sive breviora, angustiora, rigidiora, levi cessura in summo, in quo extrinsecus corollae ex diluto virore pene luteo effigiatur, intrinsecus discurrentibus per folioli longitudinem alternatim stris albis & viridantibus. Totius floris medium obducunt *apices* lutei, rigidiusculi sex, *stylis*que exillis candidis, interioribus floris foliis medio brevioribus. Florem sequitur *capitulum* ut Narcissi, olivae virentis (inquit Clusius) formam dimidio breviores. In quo *semen* candidus altero [Leucoio bulboso hexaphyllo cum unico flore rarioris bino.] *Flos* modo se contrahit, & cum sole explicatur, etiam extra terram in hypocaufto. Folliculus unde *flos* exit duas habet virides & herbaceas costas ad latera, quibus adherent membranae folliculorum efficientes. Tum herba tum radix odoris sunt ingrati, ad Lamium accedentis. Floris odor Clusio nullus, at perquam exiguus.

Februario mense floret, inter ipsas interdum nives, unde apud nos trates *flores* *Snow-drops*, id est, guttae nives appellatur.

In umbrosis ad radices Alpium dum Tridentum Venetis iter faceremus observavimus. Ubique *Locu*, fere per totam Angliam in hortis colitur, radicibus numero saepe fecundis.

3. *Leucoium bulbosum praecox Byzantinum* Clusii Ger. emac. J. B. *bulbosum trifolium majus* C. B. *bulbosum praecox minus Byzantinum* Park.

A praecedente vix alia in re quam partium omnium, [radicis, folii & floris] magnitudine differt, ut descriptionem ejus quae habetur in *Clus. hist.* cum praecedentis conferent patebit. Byzantio missus est hujus bulbus, Neapoli etiam a Fer. Imperato, e monte Virgineo erutus. *Locu*

4. *Leucoium bulbosum trifolium caeruleum* C. B. *triphyllo flore caeruleo* Someri J. B. *Leucoii bulbosi praecoxi Byzantini varietas* Ger. emac.

In Albania Constantinopoli rediens eruit Somerus.

5. *Leucoium bulbosum vernum minimum* Clus. Park. *bulbosum tenuifolium vernum* C. B. *bulbosum* 6. Ger. emac.

Clus.

Hujus bulbum à Nicolao le Quelt redimebat Clusius. Proferebat verò ante hyemem terna aut quaterna *foliola*, penè capillaria, is non valde dissimilia quae Leucoium minimum autumnale habere dixit [Clusius] ea sequente Aprili emarcuerunt. Extremo autem subsequente anni Maio nudus exillique exortus est *cauliculus*, angulosus, semipedalis longitudo, summo fastigio membranaceum sustinens folliculum, e quo bini exibant *foeculi*, longiusculi tenuibusque pediculis subniti, deorsum instar Campanulae pendentes, senisq. foliolis constantes candidis, quorum terna interiora latiuscula, externa verò paullo angustiora, & foris secundum exortum circaeque capitellum subrubentibus, flavis *staminibus* umbilicum occupantibus: totus elegans erat hic *foeculus* & flavis odore, perstabatque in sua elegantia quinos aut senos dies: nullum verò dedit semen, atq. subsequens hyems plantam corruptit.

6. *Leucoium bulbosum polyanthemum tardius florens floribus minoribus* J. B. *bulbosum majus polyanthemum* Ger. *bulbosum majus serotinum* Park. *bulb. majus sive multiflorum, quod aliqui Aconitum Plinii statuunt.* C. B.

J. B.

Leucoium hoc ut reliquis ejusdem generis seriùs, ita tota mole majus, radice crassa, longè majore, bulbosa, quae multis succulentis tunicis ac etiam fibris constat, sapore amaro. *Caulis*em tollit unum aut alterum, pedalem, cubitalem & selquicubitalem, crassum, viridem, qui nè planè rotundus sit, impedimento est utrinque vel altero tantum latere elata costa acuta. *Folia* Narcissina, virentia, caulem tanquam vagina inferiore parte completentia multa [Clusio quinque aut sex] carinata, semunciam aut unciam lata, mucrone obtuso, quorum alia pari cum caule altitudine affurgunt, alia infra subsistunt. In singulorum caulium cacumine ad geniculum est vagina oblonga prodeunt *flores* Leucoii bulbosi hexaphylli similes paulo minores, numerosi, quin, feni aut etiam duodeni, cinctinabuli modo penduli, sex aequalibus & niveis foliis constantes, quorum extimam partem virides maculae inficiunt, senis intus staminibus flavis, medioque lacteo stylo, apice viridi insignito, odorati; pediculis aliquando palmaribus, aliquando vix uncialibus, praefertim antequam *flos* expanditur; hi quo non simul se explicantes, sed alii expansi & fere marcesci, alii primulum est vagina pullulantes prodire occipiunt. Floribus succedunt magna & trigona capitula angulis obtusis, Pyri in modum fere turbinata, in tria locamenta divisa, quorum unumquodque duos seminum ordines continet, ut in aliis bulbosis.

Seriùs superioribus plerumque germinare solet, atque Maio demum mense flores proferre. *Tempus*

Plantam hanc in palustribus prope Pisas Etruriae urbem copiosam observavimus: Clusius in ulgi- *Locu*, nos praes hunc Waradindum in Pannonia interamini: Oritur & in pratis Laterae vicinis non procul Monfepio.

7. *Leucoium bulbosum Autumnale tenuifolium* Clus. *bulb. Autumn. minus tenuifolium* J. B. *bulb. Autumnale* C. B. Park. *bulbos. Autumnale minimum* Ger. emac.

Clus.

Cauliculus est palmatus alto, gracili, unicum, interdum alterum & tertium ferens *florem*, omnino lacteam, pendulum, sex petalis constantem, & cinctinabuli modo formatum, inodorum, ingratisque gustis, in quo pallida *stamina*. Flore jam aperto demum prodeunt quaterna aut quina capillaria viridique

viridiâq. folia. *Radix* bulbosa, satis crassa pro plantæ exilitate, è multis glutinosis tunicis compacta & amara, quæ candicante membrana integitur.

Lecui.

Extremâ Beticâ, quâ Lusitaniam continenda est, non procul *Badaioze*, ad flumen Anam situm sub finem Octobris & Novembris initio cum suo flore eruebat Clusius.

Virei.

De Leucoi bulbosi temperamento & viribus P. Renealmus hæc habet,

De foliis Erangeliz [Veris nuncia] i. e. secundæ speciæ temperamento & viribus nobis agendum: quid enim aliæ possint propter ipsarum raritatem explorare nobis non licuit. Temperamento ergo bulbos est calido & sicco secundi gradus initio, præterea subtilium partium, vomitumq. movet, quare iis quibus ventriculus frigidus & viscidus humoribus est infarctus magnopere prodest. Urinas ciet, melenarium obstructionem liberat. *Flores* minis calidi sunt, sed parvum subilitate præstant, sudoriferi, movent: tam flores quam bulbi ad ionthos defendendos, & scrophulosos tumores discutiedendos admodum conferunt, sed bulbi floribus præstantiores hac in re.

Leucoio bulboso affinis duplex C.B.

Bulbus quatuor aut quinque flores gestans in modum Campanulæ albæ *Clus. hist.*
 Alterum addit bulbum flore magno, Campanulæ formâ terram spectante, intus luteo, foras purpureo. *Ibid.*

CAP. VI.

De Tulipa.

C. B.

Tulipa, cujus descriptionem & figuram primus Gesnerus, Anno 1560. in Append. ad Cordi hist. dedit, à pilæo Dalmatico, vel amulo capitis, ab ipsis gestari solito, Tulipam dicto nomen accepit, idque propter floris cum pilæo similitudinem. Sunt qui Anemoneum *Lupulus* Theophrasti velint, cum ibi Palsatillam intelligere videatur: alii Cynorrhodon Plinii 1.21. c. 4. censent: alii ad Satyrion trifolium referunt. Dodonæus, quem sequitur C. Bauhinus ad *Andros* Theophrasti.

* Clusius & Parkinson.

Genera tria sunt: præcocius unum: serotinum alterum: dubium tertium, modum tempore florens. * Alii & rectius duo tantum genera constituunt, præcox & serotinum, tamen enim igne naturam quædam veluti dubia (verba sunt Clusii) quæ medio inter utrumq. genus tempore flore solent, potius tamen inter serotinas habenda sunt quam inter præcoces, quod & foliorum colore patenter virescente cum eis conveniunt, & caulium procerum floræq. amplum earum instar proferunt, quodq. è mediarum semine serotine, è serotinorum semine enascantur, nunquam tamen quod observavit Parkinsonus, è mediarum semine præcocius exorte sunt, quamvis Clusius contrarium affirmet; cui potius ut diligenter & veraci fideamus. Nos certe omnes Tuliparum majorem differentiam & varietates è semine primitus oriundas suspicamus, idèoque unam tantum Tuliparum majorem speciem agnoscimus.

Tulipe Neta.

Nota Tuliparum characteristice sunt Caules foliosi, flores ampli, hexapetali, nudi, in singulis calibus natura singuli, erecti, colorum pulchritudo & varietas inexplicabilis, unde à nonnullis *Lilia agrorum* creduntur de quibus affirmat Salvator noster, nè Solomoneum quidem in omni gloria sua amicum fuisse quemadmodum unum ex illis; femina compressa, tenuis, Liliaceorum amula, unde à nonnullis, planta Liliaceis dicitur, minus rectè cum nihil ferè cum Narcisso communis habeat.

1. Tulipa præcox in genere.

Clusio sic describitur: Unicum fert *caulem*, pedalem maxima ex parte, interdum ampliorem, rotundum, virescentem, & brevi quadam incanâq. lanugine aspersum, non concavum, sed firmâ medullâ plenum. Hunc plerumq. terna amplectuntur *folia*, nonnunquam quaterna & quina, inferiora lata admodum, utriusq. palmarem latitudinem explere videntur, & Liliacea, longiora tamen & crassiora, carinata, supra terram sese pandentia & contortuenda, superiora autem minora & angustiora, sibi vel propenduntia & nutantia, aut interdum surrecta, omnia autem colore ex ceruleo virescente aut æruginæo, & velut fasina aspersa. Summo cauli infidet magnus flos unicus, (geminus etiam aliquando vidit [hoc præter naturam ob luxuriam folii accidit] vel summo caule conjunctim nascentes, vel bifido inherentes) sursum spectans, sex plurimum foliis constans (quantumq. & spens & odoris conspexerim) equidem initio cum caule coloris, & interdum ad terram sese inflectens, illicque incumbens, ut colubus aut serpentis caput in terra decumbentis ementiatur, deinde paulatim sese sublevars & colorem mutans, atque tandem sese explicans, & calathi cyathive instar in fundo patiens, ex quo feno, aut totidem quot foliis constat stamina prodeunt, modo lutea, modo pallida, modo nigricantia, pediculis etiam quæ stamina fulscent mirum in modum variantibus. Excollo flore succedit membranaceum triangulare caput, satis magnum, oblongiusculum, vel brevius, ventræque magis prominulo, quo in tres partes à summo deficiente, conspiciuntur sex ordines, feminis plani, cartilaginei, Liliacei ferè, & circinate propemodum rotunditatis interdum, altera tamen parte quæ capitis centrum & interiora pertingit, oblongiusculi, ut plurimum pallidi, fulvi aut rubescentis, & ibi res frequentiores ceciderint, etiam fulci. *Radix* bulbacea est, interdum brevior, nonnunquam oblongior, crassa, inferiore sede nonnihil prominente, uti Colchici radix ferè, sibi aliquot

aliquot tenuibus donata, & foris vel fulvescente, sed magna ex parte nigrescente membrana obducta, quæ interna parte lanuginosa est, castaneorum corticis instar, aliquando autem adeo denso tomento plena, ut molitissimè recubat bulbos, qui solidus est, firmus, & velut albumen ovi coctum candidus, gustantique dulcis, saltem non ingratus.

2. Tulipa serotina.

Describente Clusio, major est amplitudine, cubitalem enim & tripedalem interdum habet caulem, firmiorem, crassiorum, rotundum, fungosa materie plenum, & brevi etiam incanâq. veluti lanugine, sive efflorescentia quadam aspersum. Hunc alternatim amplectuntur quaterna plerumque *folia*, nonnunquam quina aut sena, carinata, firmiora quam in præcoce, ut plurimum erecta, non nutantia aut ad terram inflexa, atque oris interdum modo reflexis, ut sinuosa videantur, aliquando omnia aequali. Summo cauli, qui pedali vel majore plerumque longitudine, inò cubitali nonnunquam nudus supra folia eminet, unicus infidet flos magnus & oblongus, cyathi modo concavus, sex foliis constans, extremo apice omnium mucronato vel orbiculato, aut tribus exterioribus duntaxat mucronatis, interioribus orbiculatis, ut in præcoce, & contra: caput ut in illa triangulare, membranaceum, crassius ut plurimum & prominulo ventre, quo à summo deficiente, sex ordines *feminis* plani, cartilaginei, fulvi aut rubescentis, majorisque quam in præcoce conspiciuntur. *Radix* præcoxi similis, longiore tamen majorque bulbo constat plerumque, in reliquis cum illa convenit.

Caulis huic interdum *ramosus* est, quod proculdubio accidentarium est, & soli uberat plantæque luxuriei tribuendum.

In hoc genere tam insignem colorum varietatem non deprehendit Clusius, sed flavas duntaxat, vel ad auri colorem inclinantibus, & rubras, unguibus plerumq. nigris, orbe aureo cinctis; cæque vel odorato vel inodoro flore.

Cæterum harum serotinarum Tuliparum, quæ vel flavi, vel rubri coloris flore prædita sunt nulla hæcenus (inquit Clusius) varietatem in satione mihi pepererunt, nisi quod interdum ex rubra semine flavæ, contra ex flavæ semine rubræ natæ sunt, unguibus sæpenumero variantibus.

3. Tulipa dubia.

Tulipe medio inter præcociam & serotinam tempore florentes, videlicet quæ marcescente præcoxi flore suos explicant, & serotinis florere incipientibus jam senescunt, imò interdum cum illis etiam florent, Dubie quodammodo appellari possunt, cum utriusque generis naturam referant. Sunt verò inter eas nonnullæ, quarum flores & ipsa plantæ serotinorum magnitudinem æquant: aliæ quæ præcoci non superant, nec illis formâ sunt dissimiles, & illæ quidem vel amplissimis floribus prædita, vel præcoce non majores: sunt etiam quædam præcocius humiliores. Harum differentias à se observatas latè persequitur Clusius.

De Tulipis Observationes generales.

Nobis non videtur operæ pretium singulas enumerare, multo minus accuratius describere, cum eas pro specie distinctis non habeamus, quippe quod seminio ortum suum debeant, nec semen earum satum eisdem perpetuo varietates producat. Hinc novis quotannis è semine exorientibus earum numerus infinitus, certè indefinitus aut indeterminatus est, unde etiam constat eas species distinctas non esse, cum specierum numerus in natura certus & determinatus sit, ut * superius diximus. Quibus addi potest hujus generis plantas colorum varietate & pulchritudine maxime spectabiles, si in eodem loco absq. cultura diu restare sinantur, degenerare paulatim & colores mutare, & è variegatis unicolores evadere. E contra habuisse se refert Clusius Tulipam cujus flos cum præcedentibus annis elegans ruber fuisset, postea variegatus ex rubro & flavo inter se confusus coloribus, modo flavo medium quasi solum occupante, modo rubro vel utroq. radiatum per oras discurrente, fuerit. Similiter flavam quæ flavum & rubrum, & purpuream quæ album & purpureum colores variegat inter se commixtos & radiatum folia secantes habuerint. Ac illud etiam observatum quodque sic nativum colorem mutarunt subinde corrupti folia; voluisse tamen antea hac colorum varietate heri sui oculos oblectare, tanquam postremum valedecitum.

Hinc probabiliter colligitur colorum varietatem in Tulipis morbida constitutionis potius symptoma esse, quam luxuriantis nature lusu, debent.

Præterea, observante Clusio, non omnes Tuliparum flores diu in sua coloris elegantia & venustate perdurant; verum nonnullarum magis caduci brevis marcescunt, aliorum firmiores sunt, & coloris gratiam diutius retinent, præsertim serotine & dubie: omnes certe nubo celo sese contrahunt, & pluvio facile corrumpuntur, etiam ante quam expandi possint interdum, si continui cadentibus: contra temperato Sole illustrati explicantur, & diutius conservantur: at vehementer etiam quæ ardore nimium excocci, & suo humore exhausti facile deflorent. Neq. omnes vericordes, tam præcoci quam serotine, singulis annis eandem colorem gratiam perpetuo retinent, sed alteris variare sæpenumero observari. Instantias seu exempla vide apud Clusium.

Cæterum, pergit Clusius, tamen seminibus terre mandatis Autumno (inutilis enim bulbosarum & tuberularum maxima ex parte verna est [ratio] hujus plantæ genus conservari solet: interdum tamen & nucleis majori bulbo adnatis propagatur, sed nulla inter præcocias Tulipas fertilibus rubra & alba, omnium autem maxime serotina rubra, quæ adeo fecunda est, ut etiam semine flava, & vix bima alba proles generet, biennio aut triennio antequam florere incipiat, quod etiam faciunt plerique dubie. Solent enim omnes Tulipe nondum adultæ, & antequam flores proferre incipiant, ut plurimum singulis annis recta & quasi ad perpendicularium in dodrantalem & palmarem altitudinem profundius

* Lib. 1.

profundius descendere, (Apenninae excipio & quasdam alias, quae non in altum, sed in latum & obliquum antequam floriferæ sint, proles & longis vites dependentes spargunt) ferocinae autem illae & dubiae jam dictae etiam in veteris bulbi exuvio aliquid substantiae relinquere, quae in alium bulbum efformata similiter in exuvio substantiae quidpiam relinquit, quae in alium bulbum transit, ut si quis cum dexteritate quadam & industria trimos & quadrimos eruat exuviorum vestigia sequendo, nonnunquam velut carenam aliquot bulborum coherentium, & ex primo exuvio ortum ducentium inveniat, licet interdum accidat, ut Radix ferocina jam grandior, nondum tamen planè adulta, instar Tulipae Apenninae live Bononiensis proles in latum spargat, ut non semel observavi.

Memini & bulbos in infima alba, quasi summa tellure natos, in ferocinarum & dubiarum generibus praefertim, qui telluri commissi, ejusdem coloris cum matre florem subsequente antea protulerunt: eandem etiam colorem retinent bulbi matri adnati. Ex feminibus verò quae sit propagatio planè incerta est, in praecocius nimirum & dubis, nam ferocina magna ex parte suum genus conservare videntur, aut si aliquam mutationem adquirent exigua ea est, & plerumque in unguium & staminum varietate, aut coloris intentione vel remissione consistit.

Solet caulis & medio bulbo erumpere, sed ipso cum foliis jam marcido & ficcato, si bulbum eruas, ad latum illius adnatum conspicies, (quod etiam evenit in Iride bulbosa, Colchico & congeneribus aliis) novo bulbo paulatim succrescente, & totius plantae succum ad se recipientem, quo tempore commodissime erui potest, erutus bulbos diu extra terram adfervari, & in alia loca etiam procul distita sine noxa transferri.

Omnis cuiuscunque generis Tulipae, quandiu florem non ferunt, æquam planè sunt, & unicum folium singulis annis proferre solent: at si dum emerit sese explicare incipiens secundum etiam eo inclisum appareat, illo anno florem prolatum spes est, nisi pruina aut aliud ab insectorum erosionis incommodum eam interceptum.

Petalorum figura in Tulipis variat, in nonnullis enim omnia acuta sunt, in aliis omnia obtusa aut subrotunda; in multis tria exteriora acuta sunt, tria interiora subrotunda, in aliis vix vix exteriora acuminata, exteriora subrotunda. Præterea in nonnullis petala omnia longa sunt & angusta, in aliis breviora & latiora. E praecocius nonnullae flores habent peramplas & ferocinarum ferè pares, alie eosdem parvos, nec Bononiensis Tulipae majores. Quin & petalorum fundi in Tulipis plurimum differunt, ut & stamina & apices, in aliis enim nigri sunt, in aliis albi, &c.

Est & in florum odore diversitas, nonnullarum enim flores valde odorati sunt, aliarum prope modum inodori, aliarum odore remissiore non ingrato inter utrumque aliarum denique odore satis vehementi sunt & ingrato.

Asserit Parkinsonus se nunquam observare potuisse, quicquid alii scribunt, de semine praecocium Tuliparum medias aut ferocinas nasci, sed semper praecoces, multo minus praecoces de semine mediarum aut ferocinarum, quod argumento est eas semper differre.

Quod ad electionem seminum, Clusius & praecocius ex alba semine prognatas plantas insignem colorem varietatem præ reliquis nasci experientia & diligenti observatione didicit. Parkinsonus pro semine exhibendo albo puro foliis praefert cum cui aliquid rubri aut purpurei admiscetur: præ alio autem * ad hunc usum purpureo flore insignis semen commendat, post eum purpurei marginibus albis, tandem rubri marginibus flavis.

E mediis pro semine praefert albas flavas, purpureas rubris, flavas & rubras omnino rejicit. Albi puris maculosos praepunit. Verum in his fundi foliis præcipue rationem habendam monet. Nam si flos albus sit aut albidus, maculosus vel striatus, fundo caeruleo vel purpureo, hæc omnium longè præstantissima est, ad producenda ex semine lato plantas colorum varietate & raritate spectabiles.

Tempus serendi Autumnus est, ut superius & Clusio innuimus. Parkinsonus ferocinam potius factionem probat circa finem Octobris, quàm Autumni initio, aut cum semina jam penitus matura & exsiccata sunt. Nam quæ maturius feruntur, praecoci ortu interdum ver anteverunt, & supervenientes pruinis compunguntur.

Semina non nimis densa seu crebra serere convenit, terræ laxa & opulenta. Nam quo solum pinguis & uberius est eo major florum elegantiam & variegationem proventus sperandus.

Praecocium Tuliparum folia observante Parkinsono, hæc notæ à dubiarum & ferocinarum foliis discerni possunt quod è terra tota extant, pediculus cui insident ostenduntia, cum dubiarum & ferocinarum folia è terra nunquam penitus emergant & appareant, verum inferior eorum pars terræ perpetuè immersa latet.

Tulipae de semine ortæ cum jam trime sit (nonnullae etiam bimæ si solum & coelum faveat) è terra erigende sunt, & vel alto transferrande, vel eodem loci iterum deponendæ, postquam paululum exsiccatae & mundatae fuerint; nam naturâ suâ aut in terram descendunt ideoque elevandæ sunt subinde versis ejus superficiem. Cavendum autem ne nimis densè serantur, sed modico spatio interpositio pro bulborum magnitudine, ne sibi mutuo impedimento sint, nimirum circa finem Julii aut Augusti initio. Quinto plerumque à factione anno florem producant, rariùs quarto, interdum non ante sextum & septimum, aut etiam forte octavum & decimum. Ad Tuliparum rariorum et teneriorum bulbos à frigidioribus & pruinarum injuriis defendendis consilium Parkinsonus ut paulo altius in terram demergantur, & eorum morem probat, qui hyberno tempore soli superficiem stramine operiunt.

Tulipas transferre cum jam fibras novas ex ima sede seu basi egerint, (hoc est à Septembri mense ad florenti tempus) valde periculosum est. Verum cum defloruerint, foliaque & caules exsiccati sint, tutissimè è terra eximi possunt, & per sex mensium spatium, modo in loco secco, solaribus tamen radiis aut ventis minimè expositis fuerint repositæ, extra terram servari debent infigni noxa.

Notandum hic in genere bulbos omnes quorum floræ imæ quotannis emoriantur novis subnatis absque ullo detrimento vel injuriâ è terra eximi posse, quo tempore fibræ emarcescunt & novæ non dum

dum subnatae sunt, & diu extra terram, (ut jam diximus) servari; quæ vero fibras perpetuè servant sine detrimento è terra erui nequeunt.

Notandum etiam Tulipas si colorum elegantias diu tueri nec degenerare velis, quotannis è terra opportuno tempore eximendas esse, & exemptas aliquandiu detinendas, antequam iterum deponantur.

Tandem quod de Tulipae bulbo observavit ingeniosissimus Ferrarius minimè prætereundum videtur. In initio (inquit) bulbo, unde caulis & flos eminet, novus quoque bulbos, veluti gemmulus fraterculus, ejusdem scapo floris adnascitur, pariterque cum illo, non modo per materni bulbi fibras terræ alimentum, sed ipsum quoque succum matris exigit, ubi verò defito jam flore, lateri coherens caulis inanuit, reliquo illo succo innutritus adolefcit, vetere interim evicerato bulbo membranae in exuvias, nempe in recentis involucria deficient. Mirandum jam non est, vel eruto bulbo extrinsecus hærentem aridum scapum inveniri, cum idem utrumque partus conjunxerit, vel altera novum bulbum parte planiorem esse, cum flos adnatus absolute offererit rotunditatem. Ita vetula parens cum flore partu juventutem reparat & semet intra se parturit. Si cui libeat quod affirmo oculata fide credere, tulipae bulbum cum jam coepit egerrimare intercidat, invenietque inter convoluta flosa pusillum flosculi rudimentum, adnatumque surgenti cauliculo novi bulbi nucleum.

Simile quid à Clusio observatum superius proposuimus; verum Clusius obscurè de eo scribit, nec rem clarè perspexisse videtur, aut certe mendum subest in verbis. Est ergo Tulipae, ut & aliarum bulbosarum unicatarum, bulbis nihil aliud quam gemma grandis subterranea, ut in libro primo diximus, quæ præter adnatas externas intra se concepit alium bulbum seu gemmam, qui matri bulbo succedens eadem videtur, cum revera non sit, sed diversus, ipsique soboles; cumque intra ipsum bulbum conceptus & nutritus sit, adnatis extremis grandior & habior evadit ipsique parentis emulus.

Notatis notæ in Tuliparum floribus sunt, 1. colores petala penetrantes & utrinque conspicui, 2. tres vel quatuor diversi in eodem flore colores.

4. Tulipae dubia pumilio J. B. Clus. pumilio latifolia rubra C. B. Park. parad.

Clus.

Pedaleum altitudinem non superat, imò ut plurimum infra eam consistit, foliis & flore ad praecocem proximè accedens, floris autem folia omnia mucronata, sed exteriora multo longiora, foris obscurè rubra, extremis tamen oris virentibus; interiora omnia folia intensè rubent & splendunt, unguis flavi, radiati, sed quos nigerima macula sic inficit, ut orbis aureus & radiatus cum duntaxat ambire videatur, & oculum quodam modo ementiarum; stamina cum suis apicibus nigrescant. Hujus radix bulbacea interdum eriophora est, nam tenerior illa membrana bulbi substantiam amplectens & tegens plurimo denso, candido mollique tomento suffulta est ut mollissimè bulbum recubare necesse sit.

5. Tulipae pumilio altera J. B. Clus. pumilio angustifolia C. B.

Clus.

Tota planta (quantum ex icone deprehendere potui Clusius) palmo major non est, quatuor promens folia angusta, carinata, Tulipae Monspeliaceae foliis similia, inter quæ cauliculus prode uncialis aut paulo longior, nudus, (præter aliarum Tuliparum morem) ex viridi purpurascens; summo fastigio florem gerens hexapetalon, foris nonnihil purpurascens, intus candidum, umbilicum occupante oblongo capitulo, sex flavis staminibus septo. Florem mense Aprilis protulisse inde conjecit Clusius, quoniam sub Maii initium pictura missa fuit. Bulbus ei exiguis, bulbi tamen aliarum Tuliparum formam referens, ex spadiceo nigricante cortice tectus.

Hanc cum C. Bauhino habeo pro Tulipae pumilionis angustifolia alba Lob. quantumvis J. Bauhinus diversam faciat.

6. Tulipae pumilio gramineo folio C. B. pumilio alba altera Lusitanica J. B. Lusitanica seu pumilio varicolor Park.

Uncialis aut sesuncialis hæc plantula, exilioribus brevioribusque, angustifoliae Tulipae superioris foliis, flore alio exili brevique pediculo. Bulbus valde parvus erat, effigie aliarum Tuliparum, denore involucri, externè pillo, squamoso obductus, interiore autem rubens.

Sponte in monte D. One ad maris litora provenit.

Parkinsonus Tulipam suam Lusitanicam varicolorem Tulipae minoris Bononiensis & Italicae similem & congenerem facit, floris duntaxat colore diversam, qui venasque rubras cum percurrentes obtinet, unde à Lobeliana quam descripsimus diversa videtur. Lobelius tamen florem duntaxat siccum vidit.

7. Tulipae minor lutea Narbonensis J. B. minor lutea Gallica C. B. Narbonensis seu Monspeliensis vel pumilus Park. parad.

Lob.

Foliis est angustioribus & ferè porraceis, bulbo & caule Narcissi, minore, tenuiore, delicatore, flore unico luteo, ad Lilium, aut potius ad Liliaphodoli lutei florem accedente, filamentis luteis è medio enatis. Bulbus exilior multo, nucleum oblongum Albi aequat, sibi quæ sæpius adnatum Alium exili filo adnexum habet.

Minor est in omnibus Tulipae Apenninae, flores foris magis virentes, intus flavi, delicatius quidam spirant: Radix etiam è tenuibus nervis in latera soboles & bulbillos spargit. Clus.

Lobelio & Cebennis montibus primum eruta est.

Locus.

8. Tulipae

* Variæ coloratos flores obviemus.

occupante ut in vulgari: triangula deinde *capita* nigrum, rotundum *semen* continentia. *Radix* sub. est bulbosa, longa, candida, lento humore plena, gustus primum insipidi, deinde acris, foris cinerea tenui membrana obduta, & scissili parte multis candicantibus fibris capillata. Illud peculiare habet hæc planta, ut natali loco, ubi sponte nascitur, magna ex parte cum floribus onusta est, sine foliis conficiatur, aut saltem jam ferè evanidis & flaccidis. At in hortis culta diutius plerumque folia retinere solet, & in majorem amplitudinem excrevit, spicam vicentium aut plurium florum nonnunquam profertens.

Iocum natalem titulus indicat.

J. Bauhino Ornithogalum Creticum, quod ab Honorio-Belli accepit, huc idem putat. Addit in sinu floris velut glomulum esse staminibus cinctum: *Semen* parvum, nigrum, rugosum, ac velut araneosis punctulis eleganter impressum, rotundum nisi quod una parte modicè acutum sit, durum, intus candidum, sapore subdulci.

5. Ornithogalum maximum floris profusis niveis Clus. J. B. latifolium & maximum C. B. maximum album Park.

Clus.

Multa id ineunte vere ab radice producit *folia*, longa, dilutius virentia, latioraque quam Narbonense aut Byzantinum: inter quæ prodele squibubitalis & amplior interdum *caulis*, viridis, levis, magnam longaque *florum* spicam gerens, ut centenos & plures in eadem spica numerare videretur, sex foliis acuminatis constantes, nivei profusis candoris, & nullo nervo viridi ut aliorum flores insignitos [in hortulo nostro floribus qui primo aperiebantur petalorum virides virebant] qui interdum explicantur, sexque *filamina* breviter & latiuscula, alba, flavis apicibus prædita, *capitulum* trigonum cingentia, & umbilicum occupantia ostendunt, noctu verò contrahuntur aliorum instar. [Singuli flores pediculis duas uncias longis insident, & è sinu folioli oblongi exeunt.] Floribus ex cussis succedunt trigona *capita* semen rotundum nigrum continentia. *Radix* bulbosa, crassa, candida, è lata sede multas fibras emittens. [Folia marcescere incipiunt antequam flores aperiantur, & si ferè florēt penitus exsiccantur antequam flores desinat.] Floret cum aliis majoribus Maio, inter quæ etiam Junio pro anni præcocioris aut magis serotini ratione.

6. Ornithogalum latifolium alterum C. B. Æthiopium Clus. cur. post. Park.

Clus.

* Clusium.

Ex radice Ornithogalo majori vulgari (quod nonnulli Alphodelum Galeni cognominant) penè simili, teste Davide Mofart, qui hujus folia cum aliquot floribus ad * me mitterat, multa producebat *folia*, pedalem longitudinem habentia, unciam aut paulo amplius lata, mollia, quæ confracta tenui sanguine prædita apparebant, perinde ac Enophori folia, (quam similitudinem notam in aliquo aliarum bulbacearum plantarum foliis non semel observare memini) inter quæ cubitalis affligebat *caulis*, satis firmus, viridis: à cuius medio ad summum usque fastigium prodibant *flores*, uncialibus & longioribus, illique crassiusculis & viridibus pediculis inhaerentes, sex foliis nives constantes, Ornithog. Arabici floribus penè similes, nec iis multo minores, quorum ungues aliquantulum flavesciebant, ex eorum autem umbilico prodibant sex candida *filamina* flavis apicibus prædita, quorum terna latiore basi *capitulum* medium crassiusculo brevique *filo* præditum amplectebantur, ac illud trigonum, quod successu temporis oblongum evadere, *semen* continens.

Locut.

Propè promontorium Caput bonæ spei dictum collectum fuit.

7. Ornithogalum Neapolitanum Ger. J. B. Park. exoticum magno flore, minore innato C. B.

Clus.

Folia huic carinata, longa, Hyacinthinis non valde dissimilia, verum angustiora, viridia. *Caulis* crassus, satis firmus, dodrantem altus; levis, viridis, sustinens superna parte *flores* denos, duodenos aut etiam plures, pediculis femuncialibus pendulos, in anteriorem partem propendentes, tamen à ternis in singulis *caulis* lateribus nascentes è cuspida membranula sinu; foliis sex acuminatis, internè parte candidis, externè autem ex cinereo viridescibus, oraque albas habentibus constantes. Floris umbilicum occupat alius *folculus* sex etiam foliis minoribus surrectis, & vasculum quoddam seu tubulum efformantibus compositus: in quo apparebant sex alba *filamina*, flavescibus constantes, *capitulum* crassiusculum, in obtusum mucronem desinentia, caulem propter gravitatem deprimentia *semine* nigro rugoso repleta. *Radix* bulbosa candicans, fusca tamen membrana tegitur, in conum superiè parte fastigiata, inferna autem plana, perinde ac Ornithogali Arabici radix, minus tamen ampla sede, sed multis candidis fibris in ambitu prædita.

Locut.

Hæc planta Hyacinthus arvorum Ornithogaloides dicitur; quam in agro Neapolitano frequentissimam, eodemque tempore cum comoso Hyacintho vulgari botryode florere scribit.

8. Ornithogalum Arabicum Park. Clus. majus Arabicum Ger. emac. umbellatum maximum C. B. Lilium Alexandrinum sive Ornithogalum magnum Syriacum J. B. Great Arabian Star flower.

Clus.

Oblonga habet *folia*, viridia, carinata, Hyacinthi Orientalis foliis adeo similia, ut ab iis vix discernat quispiam nisi in hoc studio bene exercitatus, præsertim in planta suo caule ac floribus viduat; minime autem Narcissi foliorum amula: inter quæ cubitalis emergit *caulis*, levis, nudus, graciis, virentem, quem aliquot in summo nascentes confuso ordine ambiunt ramuli, five longi pedicelli *flores* magnos sustinentes, Narcissinis magnitudine pares, sed Ornithogali formâ præditos, illorumque modo vix vesperam ferè claudentes, sex foliis profus albis constantes, medicati odoris, & præmarum Coriandrum ferè referentes, triangulari capitulo nigro, splendente, medium florem occupante, quod

quod ambiunt sex alba stamina flavo apice coronata: Semina nunquam adhuc observare licuit, licet singulis annis Byzantio cum aliis stirpibus ejus bulbi Viennam missi fuerint, quorum nonnulli flores delectant: *capitula* tamen incrementum capientia senescente flore, & ex nigro viridem colorem contrahentia, ut semen datura viderentur, paulatim contabescere ceperunt. *Radix* bulbosa, Hyacinthi amula, candicans plerumque, è multis tunicis conflata, lata admodum sede, & in ambitu fibras spargente.

Floret Maio.

Tempus.

Mira est (inquit Clusius) hujus bulbi natura, nam plerumque experti sumus vix ulla folia promere, nisi singulis anni exemptas aliquanto tempore adfuerit, deinde Autumno terre denique concredat, tum enim denum germinare solet etiam ante brumam: nullus autem flore mihi istic erui conceptum est nisi recens Constantinopoli allatus. Nam ex illorum numero est qui nisi itihic erui conceptum jam in utero florem habeant, nullum dent in frigidiore provincias transfati. Frigoris valde impatientis cum sit, hyemes nostras non fert, sed in sicili reponendus est, ubi bulbis circa matrem adnatis feliciter ferè propagare solet.

- A. 9. Ornithogalum vulgare & verius J. B. vulgare Ger. Park. umbellatum medium angustifolium C. B.

J. B.

Radix bulbosa, candida, quæ multos bulbos adherentes habet, veluti racematim compactos, fibrosos, fere plurimum multiplicantes, gustu amaricante, lentè spumoseque mucagine masticatos os replentes. *Folia* promitt angusta, tenuia, semipedalia, caulem superantia, carinata, medium eorum lactea discurrente linea, in terram strata, mollia, & inter hæc caulem palmarem aut semipedalem, tenerum, teretem & nudum, qui circa fastigium pediculis emittit, quorum unicuique subiectum foliolum oblongum, membranaceum, *flores* sustinentes è foliis senis compositos, oblongis acuminatis, lacteo intus candore, foris nonnisi per oras, medio herbido: intra quæ *filamina* latiuscula sena, candida, in mucrones acutos fastigiata, quibus insident apices pallidi: in eorum medio capitulum stylum è summo profert albidum, *semina* continens compressa, nigri coloris. *Flores* autem in summis *caulis* velut in umbellis expansi sunt.

In Germania, Italia & Gallia sponte provenit: aiant & in Anglia spontaneum inveniri, & nos Locut. quidem in pomariis ad sepes vidimus copiosum, fortè tamen olim ibi latum. Habetur major hujus species fi C. Bauhino creaturus.

10. Ornithogalum vulgari simile latiore folio J. B. Ornith. umbellatum album medium latifolium C. B. Ornith. aliud vulgare Clus.

J. B. Clus.

Hujus *caulis* J. Bauhino brevis, *flores* ampliores quam præcedentes, externis virides interius albi, folia latiora duplo, linea albicante destituta; bulbos paullo major.

E Tyrolensi comitatu allatus est; quin & Neapoli ad Clusium misit Fer. Imperatus.

Locut.

11. Ornithogalum album minus C. B. Ornithogalum minus è Pyrenæis Clus. J. B.

Clus.

Ab Ornithogalo Hispanico minore Clus. in eo duntaxat Clusio videbatur differre, quod istius *flores* paullo majores apparent, petalis singulis foris nervo seu venâ subcæruleâ secundum longitudinem per medium essent distincta, & sex staminulorum apices in hoc furvi qui in illo violacei.

12. Ornithogalum Hispanicum minus Ger. Park. Clus. J. B. Ornith. umbellatum scissulis ex albo subcæruleis C. B.

Clus.

Ex parvo, orbiculari, albicante *bulbo* sena aut septena novo vere profert *folia*, Ornithogalo vulgari ferè similia, sed paullo angustiora, nulla venâ candicante per longitudinem secta; è quorum medio prodit singularis *cauliculus*, interdum & alter, palmaris, tores, sustinens senos, septenos aut plures *filculos*, alternatim quidem nascentes, sed quasi umbellam quandam efformantes, adeo equali tute altitudine, non secus atque in vulgari & Arabico, filis foliolis ex albo subcæruleis constantes, totidemque candidis *filaminibus* & medio *capitulo* subcæruleo umbilicum occupantibus. Nulla adhuc capitula vel semen observare potui, totâ comâ brevi à floribus marcescente.

Floret Aprili.

Tempus.

Ornithogalum cæruleum pallens Lob. Obf. flore Hyacinthi Autumnali penè pari & simili J. Bauhino præcedenti idem esse suspicatur; Calparus frater diversum facit & Ornithogalis spicatis annumerat, fortè quia Lobelius florem ejus Hyacinthi Autumnalis florē penè parem & similem esse scribit. Non tamen dicit Lobelius spicatum esse, sed tantum flores ejus singulares illius floribus similes.

- A. 13. Ornithogalum luteum C. B. Park. luteum sive Cape agraria Ger. Bulbus sylvæstris Fuchsii flore luteo, sive Ornithogalum luteum J. B. Yellow Star of Bethlehem.

J. B.

Veris munus Ornithogalum luteum radice est bulbosa, Ornithogali albi bulbum aequante, albâ, prætenuibus filamentis fibratâ, gustu viscoso & subdulci, non amaro & adstringente, ut annotat Fuchsius & Dodonæus. E radice statim *folium* emergit portaceum, semunciam ferè latum, do-drantalis circiter longitudinis, in terram caducum, coloris glauci, in teretem mucronem deinsens, glabrum, superius leve, inferius costis Plantagineis donatum, modo unum, modo duo aut tria; plura interdum folia sunt, pinguicula, angusta, triquetra: comatur ipsa è bulbo quoque, ortus *caulis* sim-

ffff

gularis,

2. *Hyacinthus stellatus albicans serotinus* J. B.

Hunc C. Bauhinus cum *Hyacintho stellari albo* eundem facit: frater J. B. distinguit. Lobelio in Ap. serius floret & folia exiliora habet: Flos aspectu jucundus albicat, septem interdum aut pluribus floribus luxuriat.

Locu.

In Belgium delatus est & Bisciaie montibus.

Perperam pictus est à Lobelio cum flore pentapetalo.

3. *Hyacinthus stellatus vernus parvulus, flore ex caeruleo cinereo* J. B. *stellatus minimus* C. B. *parvulus stellatus vernus* Lob. Ger. emac.

Lob.

Flores terni aut quaterni, stellati, ex caeruleo cinerei, senis foliis, totidemq. staminibus & apicibus caeruleis obfcuris conflati, pistillo in medio cum umbone ex caeruleo cinereo. Vix palmaris est plantula, foliis angustis, surrectis quatuor aut quinque. Radix parva, alba, oblonga, parum fibrata.

Johnstonus apud Ger. emac. hanc speciem tertiam ponit in capite de *Hyacintho Autumnali*.

4. *Hyacinthus stellatus major* J. B. Lob. *stellatus purpureus* C. B.

Lob. Ad. p. 2.

Omni fuit parte duplo major est *Hyacintho stellari Germanico*; flores intensioris purpurei. Radix bulbosa albat.

Hic addit Parkinsonus *Hyacinthum stellatum Martium* sive præcoccum caeruleum, eundemq. flore albo & flore suave rubente.

5. *Hyacinthus stellatus flore cinereo* Park. *stellatus multiflorus cineracei coloris* J. B. *stellatus Someri* Ger. *stellatus spicatus cinereus* C. B.

Lob.

Facie tota, sparsis foliis & cauliculo spithameo *Hyacinthum Anglicum* quadrantes emulatur; sed umbellæ instar initio stipitatum stellati, subcœrulei, pallidi flores [ad triginta interdum aut plures] Plantaginis Rôleæ modo in latam expressam aut aliquidum depressam spicam, & tandem in longam fastigiati. Floribus succedunt capitula trigona semen continentia. Radix bulbosa, candida, infusa radices *Hyacinthi* Anglici.

Floret cum vulgari sub extremum Martium, vel etiam Aprili, paulò tamen senius vulgari.

Locus hujus natalis non traditur, quod sciam; in hortis tamen nostris frequens est.

6. *Hyacinthus stellatus Byzantinus major flore Boraginis* Ger. *stellatus Byzantinus alter, sive flore Boraginis* Park. *stellatus Byzant. alter elegantissimus serotinus bulbatus* J. B. Lob. item *Hyacinthus varius* J. B. Hyac. *stellatus caeruleus amemus* C. B. qui & *Hyacinthum latissimum Dalechampii* huc refert, quoad iconem.

J. B.

Radice nititur bulbosa, magna, fibrata, alba, alicubi purpurascens, sapore subdulci, viscido & nauseoso. Folia à radice quaterna aut quina, per terram sparsa, unciam lata, *Hyacinthi* stellatis dumerotum latiora [à quo differt licet affinis] longitudine cubitali, carinata, striata & splendens; Causis tenuis, unus vel duo, interdum quaterni, cubitum alti, [alii palmum, sequipalmum & palmos duos longi] purpurantes, nitentes, angulosi, flores sustinent in summo fastigio quatuor, quinque vel sex, à lateribus, petalis 6, sublongis, acuminatis, caeruleis, vel potius violaceis, ungue albicante, decurrente per longitudinem lineâ saturatiore violâ tinctâ, ita à se invicem ad pediculum usq. distant decurrente per longitudinem lineâ saturatiore violâ tinctâ, ita à se invicem ad pediculum usq. distant parvi magnitudinem, album, locumtenens feminum rudimentum, quod ordine circumstant flamma rigida, fœna, violacea, circa imum albicantia; & medio autem capitulo filis violaceis emicat: pediculi inferiorum quidem florum plura quàm duas uncias longi, purpurantes, splendidi, surrecti, superiorem verò vix culmum latum longi, mediorem medio modo se habent.

Locus natalis indicat, mense autem Aprilis floret.

7. *Hyacinthus stellatus Byzantinus* J. B. *stellatus Byzantinus nigra radice* Park. parad. *stell. Byzant. nigra radice, flore caeruleo* Ger. *stellatus obsoletus caeruleus vel major* C. B.

Clus. Park.

Quaterna huic aut quina sunt folia, humi fusa, longa, carinata, dilute virentia, *Hyacinthi* Anglici foliis aequalia sed breviora: inter quæ causis affurgit digitalis fere longitudinis, gracilis & infirmus, quinque, aut sex flosculos sustinent, stellatos, dilute caeruleos, inodoros, petalis à se invicem distantibus cum flores expliciantur nec adeo contiguis & admotis ut in aliis congeneribus: staminulorum apices purpurei. Succedunt capitula triangula, qualia in vulgari sed inania: raro etenim semen ad maturitatem perducit, quoniam capitula plerumq. ob gravitatem suam à caulis infirmis sustineri nequeunt, sed humi strata, vel ab humore vel à pruina cortumpuntur. Radix bulbosa est non magna, nigro cortice tecta, & fibris nonnullis longis, crassis, albis subius prædita.

Magnam cum præcedente affinitatem habet.

8. *Hyacinthus stellatus Byzantinus major* Park. parad. *stellatus Byzantinus major flore caeruleo* Ger. emac.

Park. par.

Præcedenti omni fuit parte major est, aliàs ei permissilis. Folia ad radicem plura & multò majora obtinet: radicem triplo quàm illius majorem, non tamen exterius nigricantem, sed albam.

9. Hyacin.

Hyacinthus stellatus, capiteus, striatus C. B. Hyac. *stellatus Porrei* Clus. cur. post. *stellat. Porrei* Clus. *flore caeruleo, striati purpurei* Ger. emac.

Clus.

È crassifolius & quasi nucis juglandis magnitudine. bulbo quaterna duntaxat promissat. folia latiuscula, præcedentis foliis non valde dissimilia; inter quinque aut sex exiliebant dorsalis longitudinis cauleis, firmiores quam in illo, purpurascens & striati, sustinentes è longis petiolis dependentes septem aut octo flores expansos, caeruleos, venâ media petala secante saturatiore & quasi violacei coloris. Floris umbilicum occupabat trigonum capitulum, violaceis exiguis (silo prominente præditum, sex violaceis staminibus cincto, quorum apices nigri.

Flos Aprilis aperitur, & tenuem quendam atque evanidum odorem habet. Ex his flore trigona illa capitula maturitatem adeptâ pusillum nigrum semen continereprehendebantur: Radix autem non valde dissimilis erat *Hyacinthi* sub Autumnum flores proferentis bulbo. Radix Proxime accedit ad *Hyacinthum* rarum J. B. superius descriptum, si non idem sit.

10. *Hyacinthus stellatus saturo caeruleo* C. B. *Hispanicus stellato flore* Clus. cur. post. *Hispanicus stellat. flore saturo caeruleo* Ger. emac.

Clus.

Terna aut quaterna producit folia, humi expansa, pedem longa, viridia, carinata, semunciam vèrò lata, atque sensim in mucronem desinentia: inter quæ sub extremum Aprilis prodiit causis dorsalis aut paulò longior, viridis, firmus, sustinens ex intervallis octodecim aut viginti flores, foliis stelle in modum expansis præditos, coloris caerulei saturi: præterum circa umbilicum, nec valde dissimiles Eriophori Pennani floribus, & quorum umbilico prodiunt sex pallida flamma medium capitulum violacei coloris amplectentia, trigonum. Semen quale esset Causis ignotum.

11. *Hyacinthus stellatus æstivus major* Park. parad. Ger. *stellatus æstivus* J. B. Clus. *stellatus æstivus caeruleo-purpurascens major* C. B.

Clus.

Quaternis, quinis aut pluribus foliis præditus est, viridibus, carinatis, palmum longis, satis angustis, humique quasi in orbem stratis, alioqui satis firmis, instar foliorum *Hyacinthi* stellati, flore cinereo; inter quæ affurgit palmaris cauleis, satis firmis, sustinentes in oblongis petiolis inter appendiculas purpurascens, prodeuntibus decem aut duodecim flosculos, ex caeruleo purpurascens, nullius aut certe perexigui odoris, umbilicum occupante umbone five capitulo rudimento mucronato, cuius sex staminibus ex albo purpurascens, quorum apices caerulei. Fiebant tandem ea capitula triangula & mucronata, qualia fere in *Hyacintho* Belgico, quæ maturitate desinentia, semen continereprehendebantur rotundum, nigrum, splendens, illius semini profusum simile. Radix bulbosa est, pene orbicularis & candicans, infima five sessili parte in ambitu frequentibus & tenuibus albis fibris in latera fere spargentibus donata, & interdum usq. etiam crassiores, digitum pene longa, atque in profundum se mergente, ut aliquoties in aliis etiam *Hyacinthorum* generibus observare memini.

Ex Lusitania allatus esse dicitur.

Locu.

12. *Hyacinthus stellatus æstivus minor* J. B. Ger. Park. parad. Clus. *stell. æst. minor flosculus alternatim satis* C. B.

Clus.

Cum primùm è terra prodiit, septem aut octo è radice promit folia, angusta, plana, viridia, & quodammodo splendens, circiter septem uncias longa, quæ sese humi diffundunt & in orbem spargunt, atque veluti contorquent: inter quæ affurgit cauleis teres, brevis, binarum unciarum longitudinem non excedens, summo fastigio sex aut septem flosculos alternatim ferens, veluti in spicam congestos, formâ & colore præcedentis pene similes, sed longè minores & dilutiores. His succedunt triangula etiam capitula, extremo mucronata, nigrum semen continentia. Radix bulbosa, fere orbiculari, Avellane Hispanice magnitudinem æquans, candidâ fed fuscâ imbricatâ tecta, & ejus infima sede numerosis exiliebant fibræ, magna ex parte valde rænes, is tamen admixta septem aut octo paulò crassiores.

Floret Maio mense cum majore; & è Lusitania pariter allatus est.

Locu.

A. 13. *Hyacinthus Autumnalis minor* Ger. Park. autumnalis minimus J. B. *stellatus autumnalis minor* C. B. *Hyacinthus Autumnalis minor* J. B. Clus. *Hyacinth. autumnalis* J. B.

J. B.

Folia vix pollices quinque excedunt, tenuissima, tria quatuorve ex albicante bulbo exorta: Causis palmo brevior, tenuis: Flores à medio ad summum parvi, caerulei, stellati, quos excipiant conceptacula parva.

Flores incipit antequam folia emergunt, sub initium Septembris. In rupe S. Vincenti prope Bristolium observavimus, & in promontorio Lizard point dicto in Cornubia copiosissime: Clusius in colliculis Monsipello vicinis invenit, & in Madritana sylvâ prope Lutetiam, necnon circa Salmanticam in colliculis ad Thorium fluvium sitis lapidoso admodum fole.

14. *Hyacinthus stellatus Autumnalis major* C. B. *Autumnalis major* J. B. Clus. Ger. Park.

Clus.

Quina aut sena habet latiuscula & flexuosa folia, viridia, aliquantulum carinata, Colchici montani Hispanici instar: inter quæ prodiit unus, nonnquam bini, terni aut plures, cauleis, palmo majores, satis firmi, multis flosculis sex foliis stelle instar expansis confiantibus, & dilute purpurascens, stipati, in quibus quedam staminula nigricantibus apicibus prædita. Marcescentibus flosculis silico succedunt

F. f. f. f. f.

tryoidis albi Baubimiana nihil invenio quod non conveniat Hyacintho cœruleo præter floris colorem: Confule J. Bauhinum, & confer descriptiones utriusq.
 Omnium hujus generis femina in triangulis quibusdam vasculis continentur, rotunda, nigra, exigua: omnium etiam radix plurimus exiguis nucleos in ambitu generare solet, nulla tamen abundantius quam primò descripti Clufi.

30. *Hyacinthus racemosus moschatatus* C.B. *botroides major moschatatus* sive *Muscari flore cineritio* Park. *Muscari oboliore flore* Cluf. *Hyac. odoratissimus dictus Tibcadi & Muscari* J.B. *Muscari Clusii* Ger.

Cluf.

Quina aut senu oblonga producit folia, humi diffusa & oblique inflexa, canaliculata, satis crassa & succulenta, Hyacinthi comosi majoris foliis perquam similia, & tenuia stamina etiam si rumpantur ostendentia, non adeo tamen abunde ut Eriophori folia, quæ cum primum germinant vel purpurascunt, vel albescunt, vel interdum pulcherrimo rubro colore nitent. Ex horum medio *caulis* verno tempore erumpit satis crassus, rotundus & nudus, admodum infirmus pro sua crassitudine: hunc à medio ad summum ferè racematim coherentes ambiunt flores, ut ceolos propemodum similes, initio interdum purpurascens aut virides, deinde ex purpura virentes, aut cum viriditate albicantes, nonnunquam subcœrulei, aliquando nigricantes initio sive saturatè purpurascens, deinde pallidi vel flavescentes, vel ab initio pallidi, postea flavi, postremò ubi tabescere incipiunt nigricantes aut palli, itq. mucrone quàm in alis crassiore & obtusiore interdum, qui marcescere incipientes gratissimum moschi ferè aut aromatum odorem referunt, licet qui flavo colore est gravior quidpiam & Narcissinum quodammodo spiret: intelligo & niveo colore inveniri, atq. etiam egregiè rubente, quos sane mihi nondum videre contigit. Omnibus succedunt prægrandia trigona & veluti pinnata capsulae, in quibus semen continetur nigrum, rotundum, magnitudine Orobi. Radix subest magna albicans, multis tunicis ceparum modo contexta, & frequentibus crassis fibris ex ima sede prodeunibus firmata, perennibus, nec singulis annis marcescentibus & perennibus, ut Hyacinthorum, Narcissorum, Tulparum, Liliorum, & multarum aliarum bulbacearum stirpium fibræ. Ab imo flores explicare incipit ut cæteræ bulbaceæ spicatum vel botryodesmum florem ferentes.

E vicinis Constantinopoli hortis, ultra Bosporum in Asia sitis primum Europæ communicata est hæc planta, autore Clusio.

Hyacinthus racemosus moschatatus luteus C.B. *Muscari flavo flore* Cluf. *Hyac. botroides major moschatatus*, sive *Muscari flavo flore* Park. parad. *Hyac. odoratissimus Tibcadi luteus* J.B. *Muscari flavum* Ger.

Clusius nullam particularem hujus descriptionem ponit licet iconem ejus habeat, sed in superiori descriptione & hunc comprehendit.

Hyacinthus racemosus luteus præcox C.B. *Tibcadi lutei varietas*, sive *Muscari luteum præcox* Lob. Ad. part. 2.

Flores initio subcœrulei sunt, postea lutei.

§. 5. *Hyacinthus racemosus comosus.*

31. *Hyacinthus comosus* Ger. *comosus major purpureus* C.B. Park. *maximus botryoides comò cœruleo* J.B.

J.B.

Ex cepaeo bulbo folia aliquot interdum scapo longiora, & plusquam semunciam lata, cæsa, per terram sparguntur: inter quæ surgit cœlis singularis, duas spichamas longus, nondum explicatis foliis in pyramidalem thyrsim desinens, qui ubi expansi fuerint, longius invicem abjunguntur, colore obsoleto, concavi, ab angustiore basi, quæ pedicello semunciali appenduntur, sensim dilatati, vix tantillum hiantes, oris in sex segmenta obscure partiti, ut difficulter conspici possint latentes apiculi cinerei. Fastigium autem thyrsi in comosam jubam cœruleo-purpuream longis pediculis concoloribus explicatur, odore nullo eccellente: plerumq. flores abundant pulvere fuliginoso. Amara est hæc planta.

Locus.

Inter segetes circa Genèvam & Liburnum copiosum observavimus. Italix, Narbonæ, reliquæ etiam Gallix tepidiori abunde in satis & viarum marginibus provenit. Lob.

Varietates duæ.

Hujus duo genera in Pannoniis observavit Clusius: *Alterum* præcox, latiore folio, crassiore comâ, in elegant tamen, majorq. bulbo. *Alterum* magis serotinum angustiore folio, tenuiore comâ, latiore verò & elegantiore: hujus flores comæ proximi ex cœruleo purpurascunt, ejusdemque cum comâ sunt coloris, quæ nota in priore desideratur; bulbis etiam minor.

32. *Hyacinthus comosus Byzantinus* Cluf. Ger. Park. *comosus albus Byzantinus* C.B. com. *Byzant. candicans cum staminibus purpureis* J.B.

Cluf.

Quaterna, quinq. aut sex interdum habet folia, humi ut plurimum fusa & expansa, nonnunquam procumbentia duntaxat, oblonga, præcedentis foliis valde similia latiore tamen mucrone prædita, & in lateribus veluti tenui lanugine obfita, præsertim infima parte, circa eorum exortum, ingrati gustus & nauseam facili excitantur. Ex horum medio, pedalis, nonnunquam major, nascitur *caulis*, teres & rotundus, nudus, intus fungosus, foris viridis levissq. quem à medio ad summum sexaginta

ginta plerumq. aut plures ambiunt flores, oblongiusculi, oris in sex laciniosis divisis, sex staminibus purpureis intus præditi, inodori, initio candicantes, deinde cum marcescere incipiunt fusci & inegantis coloris: pediculi quibus flores innituntur initio brevissimi sunt, deinde paulatim marcescentibus floribus excrecentes quatuor unciarum aut ampliore longitudinem acquirunt, sic ut totus *caulis* suis floribus ita expansis onustus, aspergillum non minus referre videatur quàm Hippuri quoddam genus. *Caulis* suprema pars cum forum pediculis purpurascit: incipit florere ab imis. Trigona deinde capsula fert exigua pro plantæ amplitudine, in quibus paucum semen, interdum in singulis capitulis unicum duntaxat, rotundum, nigrum, præcedentis semine minus continetur, interdum nullum, nam ut plurimum capsula inania sunt. Radix rotunda, bulbosa, multis candicantibus tunicis confita, exteriorè subfusca & basi multis albis fibris prædita.

Locus.

Constantinopoli primum allatus est circiter annum 1578.

33. *Hyacinthus comosus albus* Ger. Park. parad. *comosus albus Belgicus* C.B. *comosus albo flore* Cluf. *comosus albus cum cœruleis staminibus* J.B.

Cluf.

Præcedenti non admodum dissimilis est, nullâ aut perpusillâ comâ præditus, cujus flores obsoletioris coloris albicantes, illius floribus satis accedunt, pediculi tamen flores sustinentes in longitudinem non excrecunt; *semen* & *radix* satis conveniunt. Parkinsonus omnem profusum comam huic denegat, ideoque Hyacinthos botryodes potius quàm comosos referre scribit; *radicem* nigricantem & sublongam tribuit, unde folia exeunt tres aut quatuor, levia, albicantia, angusta, carinata; *caulis* pedalis aut altior, stoculis summa parte prioris similibus, minis tamen crebris, obfusus, tantillo longioribus & amplioribus, osculo latiore, ad margines interius maculis quibusdam nigricantibus infecto.

34. *Hyacinthus pennatus* sive *comosus ramosus elegantior* Park. parad. *Hyac. Samensis comâ paniculâ* Col. *Hyac. comosus paniculâ cœrulea* C.B. *comosus ramosus elegantior* Ger.

Col. Park.

Martio mensè [in Italia] tribus quatuorve foliis erumpit, Hyacinthi botryoidis moschati nonnihil similibus sed minoribus, brevibus, latiusculis, colore casto, inter quæ *caulis* exurgit pedalis aut altior, fastigio forum comam gestans speciosissimam, in comi effigiem efformatam, in innumeris ramulis divisa, quæ cum flores explicantur, ovarum racemum albis acinis amulatur, magnitudine dodrantis ferè, panicule graminis Miliacæ modo paulatim fastigiata. Singuli ramuli in alios denuo dividuntur filamentorum crispiorum glomeris extremitatibus contortis & velut cincinnatis; colore purpurascens pulchro ferè columbino, odore cum gravitate jucundo. Flos gratiam suam diutissimè retinet antequam marcescat, & tandem nullo succedente semine evanescit. Mirum dictum (inquit Columna) bulbosam plantam vulgaribus Hyacinthis non abfimilem, fructu ac semine proflus delituit: an translatione & cultura id accidat, an nimia florendi luxuria ab ubertate provenire (Sylvestrum enim nondum videre licuit) ignoramus.

Nos equidem hanc plantam pro specie Hyacinthi nova & ab aliis omnibus distincta habemus, verum ubi sponte ortus seminis secundum esse minime dubitamus. Alit varietatem hanc quæ in hortis nostris colitur Nature initio deerranti, aut si mavis lascivienti ob alimentum ubertatem, alitavie nobis incognitam causam tribuendam censemus; adeoq. accidentalis cum sit, frustra in agris sponte provenientem quæri.

In agro Papiensi primò inventum aiunt: adnatis se propagat.

Locus.

35. *Hyacinthus comosus ramosus purpureus* Park. Ger. emac. i. e. *comosus quartus*.

Hujus folia latiora, breviora & viridiora sunt quàm Hyacinthi comosi vulgaris, non tamen pariter infirma & humi strata, sed firmiora & erectiora nonnihil: *caulis* altitudine par; comæ præcedenti similis, minus sparsa & cincinnata, colore purpureo obsoletiore: Radix etiam major & brevior quàm illius pluribus adnatis se propagat.

His adde

Hyacinthum indicum bulbosum minorem C.B. *indicum minorem Orientalem* Swertii.

Item, *Hyacinthum latifolium maximum* C.B. *Hyacinth. Ind. Orient. dictum adhuc incognitum* Swertii.

Item, *Hyacinthum latifolium alterum* C.B. *Hyacinthum Africanum bulbo crasso, facie Hyacinthi Peruanum* Swertii.

Item, *Hyacinthum Tripolitatum* J.B. *exoticum flore Phalangii* C.B.

J.B.

Folia est longis, tenuissimis, Phalangio nostro similibus. *Caulis* satis magnus, in cujus summitate quatuor flores, speciosi, colore & magnitudine similes foliis tribus erectis in parva Iride cœrulea: Radices forma & colore Tulipis similes.

Florebat Aprili Tripoli, ubi observavit Rauwolfius.

Locus.

§. 6. *Hy-*

§. 6. *Hyacinthus Indicus anomalus.*

1. *Hyacinthus Indicus minor tuberosa radice* Park. parad. *Indicus tuberosus* Ger. *Indicus tuberosus*, flore *Hyacinthi Orientalis* C. B. *Indicus tuberosa radice* J. B. Morif.

E radice tuberosa Ari Ægyptii aut Colocasiae simili sed longè minore & graciliore, adnatis se propagante, multisque fibris prædita prodeunt folia multa humi in orbem sparsa, oblonga, angusta, carinata, mucronata Altit foliorum amula; à quorum medio plures exurgunt caules, teretes, graciles, bicubitales interdum aut longiores, duriusculi, leves, minimi digiti crassitudinem nunquam superantes; unde ob nimiam illam longitudinem & tenuitatem quo tempore florent se contorqueant, ac humi plerumque procumbant, nisi bacillis, fulcris, alivise adminiculis sustineantur. Hos autem caules per intervalla singularia folia alternatim lata basi velut Perfoliata folia ambiunt, breviora multò sed magis acuminata iis quæ circa radicem atque in eorum summo permulti spicatum coherentes insident flores candidi, Hyacinthi Orientalis floribus omnino similes.

Folia avulsa & contracta non secus in stamina deducuntur quam Bulbi eriophori folia.

In America seu India Occidentali oriuntur: in frigidioribus hæc regionibus si omnino vix ante medium Augustum floret.

2. *Hyacinthus Indicus major tuberosa radice* Park. parad. *Indicus Autumnalis*, flore amplo alio odoratissimo, radice paritè tuberosa, paritè bulbosa Morif. *Indicus tuberosus* flore *Narcissi* C. B. *Tuberosa*.

Florem habet omnium maximum, album, odoratissimum, Narcissi albi in modum expansum, cum apicibus in medio luteis. Caules pedales, robusti & firmi, quos deorsum versus radicem ambiunt folia plurima, dilute virentia, palmari longitudine, mucronata, quo altius sita in caule cò minor. Radicem habet inferiori sui parte tuberosam, superiore autem bulbosam seu tunicatam. [gemmae scilicet transversa radice erumpentes tunicatae sunt bulborum instar.] Ex inferiore tuberosa parte plurima crasse fibre in terram demittuntur.

Eisdem gaudet natalibus cum præcedente. Folia rupta pariter in filamenta ducuntur.

CAP. IX.

De Scilla.

Notum est discrimen, Scyllæ marini monstri àd se addux dicti, & Scillæ plantæ, de qua agimus quavis Græci nonnulli & plantam ipsam *Scyllæ* scribant, minus rectè.

Nomen accepit quòd inter hanc & testaceum piscem à tunicea squamarum compa-tili serie maxima similitudo intercedit, vel *scilla* nomen obtinuit àd se addux i.e. viriditate, quòd in fabuleis marinis sole retortidis oriatur; cuiusmodi sunt in Hispania, & propè aride Lusitania tesqua maritima. Latini Scillam dicunt & Squillam etiam antiquissimi. *Ju. Bod. à Stapel.*

Cepaceo generi tantopere est compar (inquit Lobelius) ut multi eam *Cepam marinam* vocent. At nos Hyacinthus, ut puto rectius, cum adjudicamus.

Notandum Scillam Græcis veteribus etiam *phor* dictum fuisse nomine cum Lentisco communi. Idem Vereres tria Scillæ genera tradunt; duo medica, masculum albis foliis, feminam nigris, & tertium genus, & tertium cibus gratum Epimenidium vocatum. *Plin. lib. 19. c. 5.* Hofmannus Epimeniam corrigat.

1. *Scilla rubra magna vulgaris* J. B. *Scilla vulgaris radice rubra* C. B. *Scilla rubra sive Pancratium verum* Park. *Pancratium Chlivi* Ger. *Chlivi red Squill*, & *De-Orion*.

J. B.

Bulbum habet magnum Pomo Adami vel Citrio majori sape parem, multis crassis fibris donatum, e laminis tunicis, rubentibus, viscidis contextum, sub bulbo multa fibra, e quo folia emergunt impense virentia, cubitum longa, palmum fere lata, fusculenta, crassiuscula, cum multa visciditate amara: inter quæ surgit caulis Aphodeli, floribus insignis, serie longa dispositis & succellivè se apertentibus, candidis, Ornithogali spicati flores emulantes. *Fuchs.* Caulis ut in croco præs se profilit, tum ex eo flos in luteo candidus, qui cum tenuerit folia demum multis post diebus emicat latus, nullo nixa pediculo, Cepitua quadam specie, & pleraque ex iis in terram deflexa. Matthiolo amara est Scilla & acris.

Clusius Pancratio suo amplitudinem majorem tribuit quam Scilla, extimas tunicas rubentes, folia ampliora, longiora, magis carinata & quodammodo furecta. Verum quod ad bulbum attinet, non aliter à Scilla alba differre quam colore J. Bauhinus & Lobelius consensunt, cum tunice extime huic rubcant, ut Cepis oblongis, ali ibent.

2. *Scilla radice alba* C. B. *Scilla magna alba* J. B. *Scilla alba* Park. *Sc. Hispanica* Clus. *Hispanica vulgaris* Ger. enac.

Clus.

Caulis huic plerumque cubitalis est aut major; rectus, nudus, absque foliis, plurimis candidis & stel-

latis floribus ornatus, Aphodeli minoribus, Ornithogalo majori (quod quidam Scillam Epimenidiam putant) valde similibus, qui ab imis (uti verissimè Theophrastus Hist. 1.7. c. 12. scribit) explicari incipiunt, quemadmodum Aphodeli & quarundam aliarum bulbacearum, stirpium flores. His succedunt triangula capitula compressis angulis & velut inania, in quibus tamen nigrum, planum, paleaceum *senec.* Quinque, sex aut plura demum emergunt folia, liliacea, lata, viridia admodum, densa sive carnosa, humi expansa, nonnihil carinata. Radix crassa est, multis tunicis albis lento quodam humore plenis prædita, multisque crassiusculis fibris capillata.

Copiosè nascitur supra Olymponem & plerisque aliis Lusitania & Hispania locis. Floret Augusto *Locus* & Septembri, semen Octobri & Novembri maturefcit. Folia maturo jam semine & exarido caule emergunt Novembri & Decembri.

J. Bauhinus in Scillis albis discrimen à vulgari rubra non potuit animadvertere: præterquam in colore magnitudo eadem, squamæ crasse ac late; ex quibus apparebat folia æque lata esse atque rubris. Non placet ergo duplex descriptio Scillæ albidæ tradita à Dodonæo.

Præterea, cur (inquit) Dodonæus & Clavius Scillam albam verius Scillam censent quam rubram non possunt adhuc intelligere.

De Scillæ viribus & preparatione multa habent Plinius, Dioscorides, Galenus, quæ apud ipsos *Vires* vide: Incidenti, aperienti, discutienti vi prædita esse Recentiores consentiunt: unde usus ejus est in obstructionibus hepatis, meatus biliaris, lienis, mensium retentione, urinae & in mucilaginis pulmonum & tussi.

Maximus ejus usus est (inquit C. Hofmannus) pro Trochiscis Scilliticis qui Thieriacam ingrediuntur.

Habemus in Officinis duplex Oxymel Scilliticum, simplex & compositum, utrumque Mesue, ad affectus præcipuè pectoris ex pituita crassa, &c. Habemus & Lach ejusdem duplex, simplex & compositum, utrumque ad crassos & frigidos in pectore humores. *Hofm.*

Tupa ipsi Brasiliensibus, Lusitanis Cebola alba Margg.

Margg.

Bulbum habet album, rotundum, Pomi nostratis magnitudine, cuticulâ tectum umbræ coloris, qui inferius multas agit radicales, quasdam ad novendecim digit. longas: producit porro duo, tria, aut quatuor folia, pedalis aut sesquipedalis longitudinis, quatuor digitos lata ubi latissima, succulenta, dilute viridia, splendens: a lineis secundum longitudinem & latitudinem viridioribus quasi texta.

CAP. X.

Tigridis flos C. B. Dod. Lob. Ger. *Tigridis flos Draconculi species putata* J. B. *Osculoebiel seu Flos Tigris* Hernandez.

Hunc florem signentum esse suspicati sunt multi Botanici, nec dari in rerum natura ejusmodi plantam putarunt: verum *adversus* & fide dignis potius credendum, qui dari affirmant. Lobelius à Joan. de Brancione accepit coloribus affabre expressum, & sic describit; Virentibus, oblongis, angustis & acuminatis est foliis è pullo radicis bulbo: flore luteo exiguis quamplurimis notulis fortuitis puniceis variato, e cujus medio suave-rubens stylus exierit.

C. Bauhinus radicem ait habere porraceam, folia Gladioli, florem egregiè rubentem, circa medium tamen album, & instar pellis Tigridis maculatum.

Cum C. Bauhino consentit Franc. Hernandez, qui plantam sic describit,

Herba est folia fundens Gladioli, nervis discoloribus densis, & secundum longitudinem procedentibus. *Florem* rubrum, magnum, ternis contantem foliis, sed circa medium pallentem albumque & Tigridis pellis more maculatum, unde nomen. Additur in corollas floresque manipulos ob floribus præstantibus. Radix vero porracea est, quæ frigefaciat ac febrem extinguit 3j. pondere ex *Vires*, aqua devorata, & punctis adverteatur, quæ ardentes febres sequi solent. Sunt qui dicant devoratum, efficere fecunditatem; edulis etiam est, frigiditate nec omnino injunctum nutrimenti, lubrica & pectoris confersens.

Nascitur clementi celo, quale sortitur urbs Mexicana, hortensibulque præcipuè, humidisque & cultis locis.

Brey.

Bulbus oblongus Æthiopicus foliis guttatis & ciliis instar pilosis Brey.

Narcissorum aliqua ex parte similis est hic bulbus, nisi quòd sesquipalmaris propemodum longitudinis, ad proportionem laud crassus, fibras autem validas ima basi Hyacinthi instar Mulcari diffusis. Hic in Beverningiano orto folia quinque proferbat, glabra, crassa, carnosa, in mucronem parumper exuntia, supina parte saturè viridia, prorsè dilutiora, quinque vel sex uncias longa, sed nè duas quidem lata, nimirum circiter medium ubi latissima; quæ contracta subamarè nauseabundum odorem (quamvis sapor singularem amaritum haud præ se ferat) atque ex venularum cavitatibus in carne destituentium, tenuissima, araneæ instar subtilia staminia, in modum Eriophori Peruviani præbent. Digna verò spectatu hac folia reddebant margines, pilis fibrigis spadiceis, duplici serie, admodum curose, & fere ita fimbriati, ut pro ciliis innumerabilium in altera folii parte apparentium guttularum sive ocellorum haberi queant.

Nondum floruit apud D. Beverningh.

CAP. XI.

De Sisyrynychio aut potius Sisyrynychio.

Sisyrynychio non solum sullo pabulo bulbosae atque carnosae radicis aptitudo, sed rostrata forma radicis rostro sullo similis, monente sagacissimo Columna, nominis causa fuit.

Nos in hoc capite duas toto genere diversas plantas conjunximus, nimirum Sisyrynychium Clusii, & Sisyrynychium Columnae, alteri enim folia in flore novem, alteri sex tantum; altera, id est Sisyrynychium Clusii, ad Iridem bulbosam accedit, à qua tamen differt radice fex bulbo gemino altera alteri indidente ut in Xiphio, & petalis illis quae sursum reflectuntur minime bifidis, observante Jungio, altera, id est, Sisyrynychium Columnae, Croco similior est, verum foliis canaliculatis, & radice cum epiphyti rostrum sulcum referente distinguitur, geminum autem bulbum habet praecedentis modo.

Utravis planta satis apte respondet descriptioni Theophrasti & Plinii. *Peculiare Sisyrynychio datum est* (inquit Theophrastus) *ut una radix primo augeatur hyeme, tum inveniunt vire quod in uno excreverunt contrabatur, supernumque crescat quod manducant.*

Sisyrynychium Columnae ob dictam radicis epiphytin melius convenit nominis interpretationi, quod rostrum porcinum significat; & praeterea edule est, quod de Sisyrynychio Clusii negat Boelius.

1. *Sisyrynychium majus flore luteo macula notato* C. B. *Sisyrynychium majus* Clus. Ger. *Iridi bulbosae affinis Sisyrynychium majus* J. B. *Sisyrynychium* Park. parad. *Spanish Iut.*

Clus.

Oblongus est angustique foliis, mollioribus quam Iridis bulbosae folia, & ad Allii aut Hyacinthi botryodis folia proximè accedentibus, striatis, viridibus, & humi plerumq. fufis, rotundo, dodrantali, striato firmo, caule qui ex multis involucribus tanquam ex vaginulis flores promit quatuor aut quinque, alternatim prodeuntes, h. e. ut primo marcescente alter succedat, deinde tertius, & sic deinceps, Xyridis potius florem referentes quam Iridis, ex novem foliolis compositos, quorum tria dorsum inflexa, pro fimbria, luteam maculam habent; alia tria sursum aliquantulum attolluntur; tria verò reliqua, quae in alio ligulam tegere solent, sursum, summa parte divisa & bifida. Est verò totus flos pulcher aspectu, coloris corulei, praeter maculas illas, & odore quidem praeditus sed valde fugax. Floribus succedunt folliculi, vaginis quibusdam cutaceis inclusi, adeo tenui membrana constitutus, ut semen rotundum, parvum, lubrum, quod in illis continetur, conspici possit. *Radix* bulbosa, gemma, planta ipsa florente, & altera alteri indidentis Xiphii modo; superior plena, candida, bulbosa, caulis, & pueris expetita, inferior flaccida; totam nimirum substantiam ad se trahente superiore, ut in Croco, Xiphio, & tandem evanescens cum adhaerentibus fibris: multiplex verò cortice reticulato, crasso, nigro integitur Xiphii radicis inflexa, & adnatis sese propagat; nam quas interdu etiam senas aut plures plantas, quarum singuli bulbi suo retiformi tegmine involuti erant, alio viscoso caparior, tegumento simili comprehensa erueri memini in collum supra Olyssipponem urbem accivitoribus, atq. etiam Gadibus non procul à ponte qui etiam insulam continet nunc conjungit.

Tempus.

Florabat Martio natali solo, sed apud Belgas Maio duntaxat, interdum etiam Junio, idq. valde raro, utpote quod alternis ut plurimum annis duntaxat prodire soleat, imò paulatim plerumq. contabescens prorsus tandem saepenumero pereat.

Hoc genus (inquit Clusius) Lusitanis *Nozelbas*, quasi nucas dices, appellant, quia pueri isthic ejus bulbo, perinde atq. Avellanis, vescuntur, etumque in deliciis habent.

Clusio contradicit Gulielmus Boelius, referente Parkinsono in Parad. & hujus plantae bulbosus in locis *Nozelbas* appellari negat, ipsiusdem enim eos esse, minimèq. edules, verum Croci parvi seu vulgaris variegati radices ita dici, asserit, quae & gustui dulces sunt, & à pastoribus puerisq. avidè appetuntur.

Locu & Tempus.

Nos plantam hanc in lingua portum Messanensem à freto Siculo dirimente observavimus florentem circa medium Aprilem, & in Insula ad Promont. Pachynum.

Huc refer Sisyrynychium flore alba macula notato C. B.

2. *Sisyrynychium minus* Clus. Ger. *Iridi bulbosae affinis Sisyrynychium minus* J. B. *Sisyrynychium* Park. parad. *Sisyrynychium medium* C. B.

Clus.

Superiori (inquit Clusius) simile est, minus tamen gracilioribq. foliis. *Flora* è vaginulis prodeuntes, colore superioris floribus similis, sed magis odorati: tenuiores etiam folliculi minore & exiorem semine pleni; *radix* item minor, non minus tamen quam superioris reticulato cortice tecta & gemma.

Crescit Valentino Hispaniae regno, sed Murciae frequentissimum observabam, praesertim tribus locis supra Murciae Antiquis Murgin, ejus regni metropoli.

Floret cum priore.

Vires.

Ad ventris tormina utilis esse referebant incolae, sed devorata radice illico corpus saltatione esse excreandum.

Clusio item contradicit Boelius, & duplex Sisyrynychii genus dari negat, nec enim majus à minore alter quam magnitudine differre quae major est plantis in maris vicinia nascentibus ob undarum alluvionem, aut auræ marinae afflatum.

3. Sif.

3. *Sisyrynychium Mauritanicum* Clus. Park. parad. *Sif. flore alba macula notato* C. B.

Hoc genus flores Clusio protulit Sisyrynychio majori Lusitanico formâ prorsus similes, non tamen cereolos ut illius, sed purpurei dilatioris coloris, valde etiam fugaces & ephemeros, quorum terna caerulea Croci inflexa & terram spectantia alba macula erat insignita.

4. *Sisyrynychium Theophrasti* Col. *minus angustifolium* C. B.

Radix habet bulbosam, parvam, Avellanae nucis medullae parem, cortice Colchici modo obductam ruffo, qui facile avellitur, rotunda formâ oblongâ verò, & inferius non ut aliae bulbosae rotundam planam & fibrosam basin habentem, sed in oblongum productam, sinuosam & in acumem desinentem, Delphini vel Suis rostrum effigiantem, laevem veluti arte elaboratam, superiorem animalis mandibulam imitantem, atq. palati cavam partem: ex alia verò velut inferiorem alteram mandibulam, quae tenuis est & lata, mobilis menti instat, ex lata in tenuissimas fibras divisa, tandem dens velut capillamentis quibus terrae adharet desinens: inter ambas verò linguae modo carnosae fibra rotunda longa exit, ex qua se propagare videtur, ut aliae bulbosae solent, & bulbis uno sequenti efficitur. Cujus rei signum est cortex infans bulbi qui supra vegetum bulbum paulo superius invenitur. Fibræ pullae, diaphanae ut Orchidum fibræ, non solidae ut bulbis, qui densis, duris, albis, splendens est, Castaneae immaturae sapore. Duas uncias infra terram occultatur, & supra folia emittit quatuor, quinque, aut septem inaequalia, tenuia, dura, carnosâ, minora & breviora Croci facivi, nec lata, sed Xiphii modo tota dorsum, solida, duricula, striata. Binos emittit flores observavimus, stellata inter folia terrae haerentes sex foliis constructos è folliculo exeuntes: quorum tria exteriora virescunt vel violacea sunt, reliqua alba, & lineis tribus violaceis per longum ductis depicta, sylvestris Croci modo, brevibus intus staminibus. His marcescentibus fructus remanet oblongus, viridis Tridici grano par, trigonus, deinde duplo major, in quo semina turgent, & in superficie propter castitatem extuberantia apparent; siccatum dirumpitur & copiosa, minuta, rotunda & flaventia ostendit.

Novembris fine observavimus in hac planta bulbulum emittere supernè, uti Gladiolus, qui tunc Tempus. parvus admodum erat, duobus foliis emissis, atq. hyeme postea crevit, foliaq. alia emittit. Quare hyeme bulbulum crescere & pinguescere certum videtur, asserit verò contrariè exlucum, nam Vere fructus efficit Aprilis mense cum floruerit Martio. Hac omnia F. Columna.

Per viarum margines herbidos Cirinola observavit Columna.

Locu.

5. *Sisyrynychium alterum latifolium* Col. *minus latifolium* C. B.

Col.

Hujus radice simili formâ, sed duplo major oblongior, ac multiplici cortice nigrioreq., inferius barbata ut superior, sed ex altera menti parte oblongus, plantis, rostratus & flavescens adheret bulbis, qui anni praecedentis erat vultus, cortice supra vegetum novum bulbum relicto, ut in inferiore. Hac praecedente succosior est, atq. sapore amaricante parum. *Folia* lata, porracea, breviter latitudinis, laevia, splendida, oris parum pilosis, *fructus* inter folia, & terrae haerente, ut vix prominat & appareat, trigono uti superioris, sed majore, rubescente, in quo duodecim *semina* insunt, quatuor singulis angulis, crassiora, Orobi aut Vicie ferè magnitudine, angulosa parum.

Via quâ ad Acquamenam vineam itur inter Orchides sphegodes.

Locu.

6. *Sisyrynychium Asprensium angustifolium alterum* Col. *minus angustifolium flore majore variegato* C. B.

Col.

Hac minimo acri tempore emicat, florentemq. Januario mense observavimus in Castro *Aspra* dicto, in Sabinis, olim *Castoris* appellato. Bulbo est crassiore praecedente Apulo, qui folia similia quatuor ponit, canaliculata, sed ita tenui scissura ut nisi animadvertatur, juncea videantur, & costae effigie. *Flora* edit Croci figurâ & odore, magnum respectu plantae, sed Croco minorem, candicante colore, & in aliquibus summae folies partes purpureo-ceruleae, & imx velut ungues luteo candicante colore, & staminibus intus tria, crasso & oblongo capite praedita, lutea, medium verò apicem albu, oblongiorem, in sex tenues brevèq. lacinas in summo divisum, ex pallido candicante colore. Variat flos, nam tria ex sex foliis exteriora dorsum habent vel rubens & lineis variegatum, vel ex luteo virente linea inter purpureum colore, aut obsolecâ purpurâ. *Radix* bulbosa barbata Apulo similis, sed majore duplo, eodem sapore Castaneae, etiamq. se bulbo superiore propagante. Iisdem locis congener altera Apula oriebat.

Corn.

7. *Sisyrynychium Indicum* Cornuti.

Huc *radix* bulbacea, Nuculae magnitudine, Croci effigie Moesiaci, quam incolae libentius esunt (sicut quidem etiam generis indigenas Hispani opiliones edunt, quas *Nozelbas* appellant vocabulo vernaculè Avellanam significante.) Postrema ætatis parte, quam *oporan* vocant flores fundit in singulis cambis nunc singulares, nunc etiam plures, sex foliis varic coloratis compositos: Interna siquidem pars caerulea est, circuloq. flavo divisa, dorsum autem mediâ & infima parte cineraceum, mediâ vero quae in macronem porrigitur languide caeruleum. Elapso flore *semina* in folliculo lubrotundo & carinato, ut Gladioli, concepta subnascuntur. *Folia* ut Iridis bulbosae aut Alphonelli lutei minoris, teretia sunt, & per longitudinem striata.

Ex India Orientali delatum est.

G E E E E 2

8. Sif.

8. *Sisyrhynchium ex phæniceo suaverubente flore Ethiopicum*. Breyn.

Brynn.

Alcivinda plasmum pedale affurgit, *bulbum* possidens rotundum, Croci aut *Silyrhynchii* Indici *Coronaria* affurgit, et fulco cinereo et filamentolo obductum : è quo *caulis* viridis, ut eximio carnoso affurgit, *foliis* partim longissimis, partim brevioribus, angustis, nervosis, vegetissimâ viriditate coloratis, in nodum fere *Silyrhynchium* *Clusi*, amicus; cujus superior pars papaveris erratici infar hirsuta, *florem* sua venustate aspectum delectantem sufficit, Croci aut *Silyrhynchii* Aprenum-*folia* Croci grandiores, foliis sex teneris, è carneo è pheniceo, necnon dulcia Rolarum purpurea paulatim rubentibus, ad ungum croceis, congestum; cujus in medio *stylus* quadrangularis, *grasus*, pheniceo coloris occultatur.

Ex intuitu figuræ suis coloribus ad vivum depictæ, à *D. van Beverningk* (in cujus horto floruit ipsa planta) transmissæ descripsit *Ja. Breynius*.

LOCUA.

Locus ejus natalis Promontorium Caput Bonæ Spei dictum.

Variat flore tristius & obsoletius rubente, & languido collo deorsum dependente, velut Polyg. nat. ramosi flore luteo *Corruiti*, pari quoq. formâ & convolutis foliis.

9. *Sisyrinchium ramosum* Ethiopicum foliis plicatis nervosis & incanis, radice tuberosa phænicea Brevii.

Huius radix tuberosa, lindum quadrantenus similis, vis felcuniam in longitudine, ac pollicem transverfium in latitudine contingens, non adeo inconvenienter Cygni corpus repræfentat; fubftantia carnofa, ex phœniceo crocea lentam mucilaginem continente, & cuticulâ firmiter inhaerente, tenui, fanguineâ, contrêta, qui infuper cortex, colore & fubftantia Colchici fimilis, quo languis fuerat, (cuius bulbum accepit Autor à *D. van Beveringh* milium) jam refoctus, quo tandemque perpulcher radices color fine impedimento melius oculos luftuari poffet. Eâ enim Radix hæc eft naturâ, ut illo quo planta optime augetur tempore imminuta, venuffimum coloris fplendorem deperdat, formamque fuam in pedis figuram convertat, fub qua emiffas inter fibras nova pro-pago tandem procreſcit.

pagoda tandem procrelit.
 Hujus tiber mensile Julio terræ commiffum paucos poft dies *folia* octo aut decem producbat, pol-
 licaria, palmaria, vel etiam pedalia, lreidis facie, & que eo etiam modò in latum expañã, nu-
 tuoque fe amplexando nafebantur, obfcuris autem viridia, incana, hirsuta, nervofa, plicata, &
 ab imo ad medium ufq. carinã apicula prædita : E quorum medio *Caulis* pedalis, rotundus, viri-
 dis, & hirsutus effundebatur, parte inferiori rubicundus ; ima medietate geniculatus, fingulis ge-
 nicularum folio anguftiore brevior, cindeis ; fupra vero pluribus ramis, (quorum quævis circa bal-
 longum anguftum, comitabat foliolum) brachiatus ; quos Syfyrinchii Theophrasti C.¶ pares,
 fe grandiores duplo ornabant *filicis*, fex foliis purpureis, aliqua hævede ex pheniceo colore
 intermixtis, forfic, leniter hirsuti, conftructi. His marcefcitibus *fructus* enafebantur quidem
 trigoni, nec tamen ut Syfyrinchii C.¶ oblongi, fed Hyacinthorum in modum fubrotundi, qui
 perfectionem debitam non affeclit, virides erant, & pilis brevibus, velut calva foliagæ, hirsuti,
 intrinfecus verò glabri, in tres feparati partes, fingulas *femina* fingula tantum complectentes, quan-
 tum ex fructu fiquæ enudare licuit.

10. *Sysirhynchium Persianum* C. B. *Flos Persicus Sysirhynchio congener* Clus. hist.

Huius *Astiridis* flos (quem solum cum suprema caulis parte coloribus suis duntaxat expremisse vidide Clusio) pulcherrimus erat, summo calici fatis gracili & virefcenti innitens, & ex membrana calicis, infra folliculorum qui Iridium floris ambiunt, emergens, triplex tantum foliis, & pappi fide, infra adhibenda) constans, mucronatis, binas uncias longis, minimum dignum talis, & pappi elatore, cereulei coloris adeo elegantius ut cum Gentianellæ cereuleis floribus cunctis compararetur: interna parte ramola quadam *ramina*, in multas tentas fides continere videretur, rufi coloris, *apiculus* vero albis infra illud addita erat alterius floris gemma, suo membranacea folliculo etiam, involuta.

Hujus pictura Constantinopoli expressa erat ex altera pictura è Persia allata.

C A P. XII.

De Gladiolo.

Gladiolus à foliorum formâ dictus, Dioscoridi *αἰσιον*, foliis ensiformibus, floribus in singulis caulibus pluribus longa serie & forma peculiari à congeneribus distinguitur.

I. *Gladiolus* sive *Xiphion* J. B. *Gladiolus Narbonensis* Park. *Italicus* Ger. *Glad. floribus uno versu dispositis maior* C. B. **Com-flag.**

Cord.

Rectum & mucronatum emittit folium, è quo alia duo aut tria erumpunt, Iridi familia, multò tamen angustiora, utrinque striata, & Iridis modo sibi inserta, junceum, teretem, cubito longiorem & glabrum caulem amplectentia; in cujus summitate quinque, sex, aut septem, egregiè figuræ & coloris

est; subjectum utrinque minimum; quæ deinceps posita magna; infimum autem valde exiguum: uno verbo breviora longioribus interlunantur. A cavo hujus floris quatuor *flamma* flunt, quæ per supremi folii finem deducuntur inequali longitudine: inferiora duo humiliora sunt, tertium elatius est; singula purpureis apicibus ornantur, fissis parte supina, pronâ verò duplici linea ex pulvere luteo confectâ distinctis. Quantum stamen sine apice est, & lingue serpentis modo trifidum ap. parat.

A Promontorio bonæ spei dicto delata est egregia hæc Gladioli species.

7. *Gladiolus Africanus, radice tuberosa, Cæpe foliis* Broyen.

Tuberosa constat radice crassâ, penè pugillari, foris ex cinereo fuscâ cum aliqua flavidine for. descende, intus carnem solidam cerini coloris habente, in superiore parte colliculi inflat subrotundâ elevata, ac fibris multis ex ima circulari ferè planaque basi diffusis, de qua binæ radices plerumque itâ conjunctæ ut facili tamen negotio separari possint. *Folia* ex colliculorum verticibus proluxa emittit, Cæpe vulgaris formam, colorem ac magnitudinem æmulantia, concava, aut materia levi, spongiosa, ut & spumâ quâdam glutinosi saporis farcta: hæc folia tenues veluti glauci coloris halitus suffundunt, qui levissimo tactu desolantur: Horum primum emergentia inferiore parte incumbunt terre, superiore autem eâ se erigunt figurâ, ut cornua penè tauri repræsentent. Caulum (ut ferunt) impellit rotundum, foliis minoribus vestitum juncis, & floribus suave rubentibus, cacumen onerantibus densissime spicatum: hi Gladioli *Æthiopici Cornu*. dimidio breviores, nec eo modo incurvati, in medio *flamma* apicibus luteis donata, completentes, est calculo binorum foliorum membranaceo Cannæ Indicæ progenerantur.

An. Radix tuberosa Promont. bonæ Spei, collo eximie crasso Swertzi?

C A P. XIII.

De Colchico.

Colchicum dictum est quod plurimum in Colcho nascitur.

Magnitudine sua & foliis latis Lilieaceis, vasculis feminalibus majoribus, à Croco cui aliis persimile est, distinguitur.

A. 1. *Colchicum commune* C. B. *Colch. Anglicum purpureum, & Anglicum album* Park. *Gu. Colchicum* J. B. *Apudobolus* Baffron.

Cord.

Autumno edit quincunciale, nonnunquam etiam dodrantale, gracile, glabrum, candicans, atque egregie teneritudinis *caulem*, in cuius summitate *flor* Lilio non dissimilis, sed minime repandis & reflexis deorsum foliis, sex petalis, longitudine sesquicunciam aut bessem æquantibus, latitudine verò uncia paullo angustioribus, utrinque acuminatis, glabris, nitidis, pinguibus, in atriu glutinosi, primum clausis & convolutis, postea se explicantibus constans, colore in subrubente purpurea albicans; in medio luteo colore *flamma*, numero ipsa floris folia non excedentia continens, qui postquam unum aut alterum diem duraverint flaccescunt: deinde paulo post frequentis Venis initium *folia* proferit, longitudine dodrantalis, latitudine verò uncie aut sesquicuncie, acuminata, cristâ, Lilieaceis formâ & substantiâ lentore similia, sed longiora, sub terra coeuntia, & teretem, tenerum, candicansque pediculum constituentia; in quorum medio præpè terram utriculus extuberat, acuminatus, triquetrus, longitudine ad sesquicunciam plerumque accedens, latitudine verò unciam utplurimum æquans, rotundus, mihi quæ majori, primum candido, estate deinde post Solstitium maturiscente, ad rufum in nigro colore transeunt *semine* plenus: quo sparsa *folia* flaccescunt. Inveniuntur nonnunquam duo aut tres utriculi firmi conjuncti, & ab una radice prodeuntes, cum eadem radice totidem flores produxerit, sed unus tantum ex his magnitudine præstat, alii veluti abortivi sunt. Radice nititur longitudine sesquicunciali, modicè in plantam compressa, latitudine unciam plerumque quarta ejus parte excedente, superius turbinatâ, inferius autem latifuscula parte veluti in parvum unguem desinente, & candidas fibras in terram demittente, & parvis bulbis circa latera enatis se propagante, foris multis in ruffo nigrescuntibus vestita, ex quarum numero ejus ætatem cognoscere potes: Singulis enim annis singulas superinduit tunicas, quibus detractis reliqua radice pars carnosa, totâque candida, & succo lacteo plena est, eadem ab una parte rimam veluti habet, per quam floris colliculus transivit; hunc enim non è superiori & acuminata parte majoris radice Autumno promit, sed ab inferiori flaccescit unguis & latiore, contra reliquorum bulbosorum morem. Ea verò radice à cuius mucrone floris & folia emittuntur, sulco caret usque in Autunnum, donec subnascentes parvula alia emissis flore priorem sulcet. Hinc est quod radices, quibus Verè & Estate principio *folia* insident canaliculatum illum sulcum non habeant. Eadem radix quæ priore anno germinavit, sequenti flaccescit, Autumno succedit alia admodum parva, inferius adnascens, à cuius superiori parte Autumno floris prodit: (nam hic minime à majori exit) minor hæc radix unciam florem adolefcit; in Verè autem & estate sequenti simul cum semine ad iustam magnitudinem pervenit, quo tempore prior omnino perit. Siccata radix tam foras quam intus fusca fit; saporem habet dulcem, simuleque amarum tenuem salivam provocantem, & aliquantulum nauseosum. Odorem verò omnes herbe hujus partes gravem & nauseabundum spirant.

Nascitur in pratis tam planis quam montanis, solo pingui, tam in Occidentalibus, quam Boreali-bus Angliæ partibus: nec minus in transmarinis regionibus.

Colchicum

Colchicum Anglicum album Park. candido flore Anglicum Lob. à descripto non aliter quam floris colore differt, quicquid dicat Lobelius. Hoc autem merè accidentarium est, nec speciem mutat. Nos enim neque vidimus neque à quoquam audivimus, ullum aliud præter descriptum Colchici genus in Anglia sponte natum inventum unquam. Certe nihil tale in montosis & collibus præpè Brittoiam occurrat.

Forè Lobelius Colchicum polyanthes album Clus. sive Pannonicum, quod in hortis cultum vidit, per errorem pro Anglico & specie distincto habuit.

2. *Colchicum album cum purpureiscentibus lineis* J. B. *Colch. purpureiscentibus* alterum Clus. ex albo purpureiscentibus varium C. B. *variegatum* alterum Park.

Floribus candidis purpureiscentibus lineis & notulis eleganter perpersis à precedente differt; in reliquis ferè convenit.

J. Bauhinus in Helvetia in convallibus ad radicem montis *Wasserfall* invenit Septembri florentem.

Reperitur flore pleno.

3. *Colchicum purpureo-lacteam variegatum* C. B. *versicolor* Clus. Park. *purpureiscentibus* Clus.

Non minus crasso est bulbo quam Pannonicum *purpureiscentibus*, vel etiam crassiore. Octobri paullo ferius quam superiora binos, ternos aut quateros producit flores, vulgari breviores & brevi pediculis inmixtos, ut vix supra tellurem attollantur, quorum interiora tria folia ex purpura quadammodo rubent, aut Hispanici montani floribus concolores sunt utplurimum: exteriora autem tria vel omnino lactei candoris sunt, vel internè media ex parte purpurea, aut crassioribus purpureis venis radiatim distincta, vel purpureis maculis aspersa, omnia verò mucrone magis orbiculato & obtuso quam in vulgari. Hujus folia ineunte vete germinantia ex viridi purpurascunt, deinde explicata saturatius virident vulgari foliis.

4. *Colchicum Pannonicum album* Park. *polyanthes album* J. B. *candidum multiflorum* C. B.

Bulbo majore; foliis dilutius virantibus; floribus lactei candoris, ab eodem bulbo pluribus ad septenos, denos aut duodecos, &c. à Colchico communi differt.

Autumno pratis quibundam Viennæ Austriæ vicinis non procul à Danubio eruit Clusius.

Locus.

Colchicum polyanthes sive multiflorum purpureum Lobelius J. B.

A precedente non aliter quam floris colore differre videtur.

5. *Colchicum Byzantinum latifolium polyanthes* Clus. J. B. *Byzantinum* Park. lato *Hellebori albi folio polyanthes* C. B.

Novo vere germinat, ternæque aut quaternæ producit folia amplissima, Ellebori albi foliis nec formâ nec magnitudine valde ab similia, nec illis minus nervosa, magis tamen viridia, & ferè mutuo amplectentia. Autumno cum vulgari numerosos fert flores, ut viginti aliquando observare meminerim ex eodem bulbo prodeuntes, vulgaris quidem floris formâ & colore præpè similes, sed ampliores, crassioræque pediculis subnixos, foris dilutius, internè saturatius purpurascens, & tanquam venis quibundam per folia sparsis notatis, in quibus *flamma* ut in vulgari. Satis copiosum semen fert interdum in triangulis, laxis, brevibusque capitulis sive folliculis, triplo crassius vulgari. Eius radice crassissima pugnum æquans vel etiam amplior.

6. *Colchicum Lustranicum Fritillariæ* Park. *Lustranicum purpureum cum albo mixti coloris* Clus. J. B.

Hujus plantæ florem tantum describit Clusius, Parkinsonus reliquas etiam partes accuratius, idèque descriptum ejus adhibebimus.

Floris hujus majores & longiores sunt quam vel Anglici, vel Pannonici, ad præcedentes flores proximè accedentes, ejusdemque ferè cum illis coloris, paullo duntaxat saturatiore, maculis tessellatis (ut in Fritillariæ flore) dispositis purpureis, sed floridioribus, & vel è longinquo conspicuis. *Folia* hujus ortu suo reliqua omnia Colchica Autumnalia prævenit, siquidem ante hyemem semper emergunt, quinque vel sex numero, breviora potius quam longa, basi latâ, summitate acuminata, canaliculata seu concava, quasi in circulum disposita: quæ longe mutuo ima parte amplectentia, colore pallido; seu ex viridi canescente, à reliquiis hujus generis colore diverso. Radix Anglici aut Pannonici persimilis, paulo duntaxat major. Floret Autumno omnium primum.

Colchicum latifolium Boslotti Clus. Clusius ipse hæc referendum suspicatur.

7. *Colchicum Neapolitanum Fritillariæ* Park. *flor. Fritillariæ instar tessellatæ* C. B. *Colchicum* Neap. Clus. hist. App. 1.

A precedente, cui aliis persimile est, differt florum colore saturatiore, adeo ut macule tessellatæ è longinquo etiam conspicue sint, florisque Fritillariæ alciuscus intentius coloratæ similes, & quam præcedentis pulchrioris & speciosiores. *Folia* post flores brevi exeunt, sunt, nonnihil longiora quam illius & obscurius viridia, ad cinereum tamen tendentia; nec adeo decenter in orbem diffusa, sed erectiora, & velut inter se complicata.

Clusius

15. *Crocus vernus capillaris folio* J. B. C. B. Clus.

Clus.

Exiguam habet radicem, bulbosam, duro spadicis cortice tectam: è qua prodeunt duo aut tria, angustissima & quasi capillaria folia, viridia, surrecta: inter quæ pediculus verius quam calliculus, uncialis longitudinis aut paullo major, ab una parte planus, sultinens semuncialis magnitudinis florem, petalis tribus exterioribus paulo longioribus & purpurei coloris, tribus venis saturatioribus secundum longitudinem exterioribus distinctis, tribus interioribus brevioribus & dilutioribus colore præditis, omnibus autem internodiis distinctis purpurascens, & ungues habentibus pallidos, ternis venis distinctis, prodeuntibus ex umbilico tribus staminibus brevibus, longo apice flavo præditis, & medio folio extrema parte diviso.

Florem profert initio Maii, qui Sole splendente aperitur, sub noctem clauditur, & paucos dies durat, nullus aut per tenuis odor.

16. *Crocus vernus angustifolius variegatus* C. B. *vernus aureus variegatus* Eysl.17. *Crocus* J. B. Ger. *saivus* C. B. *vernus saivus Autumnalis* Park. parad. *Saffron*.

J. Bod.

Constat hic bulbo dulci, Avellanæ (interdum etiam Juglandis) magnitudine, tunica incandescens cinerea in tenuia & oblonga capillamenta fissili foris obiecto, multis fibris capillato: Folia quæ aut octo, palmum aut etiam dodrantem longa, admodum angusta, striata. Caulis inter hæc onitur brevis sub finem Augusti aut Septembris mensis, florem sustinens unicam, Colchici flosi similem, sex petalis ex purpureo rubente coruleis constantem, in quorum medio *stamina* sex, tria recta apicibus flavis donata, inutilia, brevia & superficie pulveracea sunt; reliqua tria longitudine ipsi floris folia paulum excedunt, cum egiæ ex clauio convolutæque flore jam ex terra prodeunte extis capitibus perficiant: eadem inferius angusta, superius vero latiuscula existunt, & subtilissimis cernis nonnullorum oculis subterfugientibus incisa; color est in rufis punicis, [J. B. stamina hæc flammæ ruboris sunt] Ea collecta aroma celebre conficiunt, omnibus Crocus seu Crocum appellatum, gustu amarissimum, odore jucundo, acri, late spirante, oculis aliquantum mordicante, lachrymas profundere cogente, & modice cum siliatate non ingrata caput aggravante, somnūque conciliante. Eius tam tria, quam integri parva portio magnum aquæ aut vini quantitatem luteo aut citrino colore ad puniceum inclinant tinct. Flores unum aut alterum tantum diem postquam aperti fuerint durant. Cum desoriunt, vel cum adhuc flores folia emergunt, quæ hyeme non flaccescunt, sed sub ipsa nive virent. Radix Autumnum cum planta floret bulbo consistit singulari, sequenti autem vere & æstate duplici, atque altero alteri superius insidente. Cum enim vix initio folia increscant superior radices pars è qua folia exeunt increscit pariter, donec æstate parentem illa se retentam quantitate æquet. Hæc itaque vigentem, solidam succosamque constitutionem nati ipsa parens languida & flaccida redditur, atque Autumnum tota evanescit. Hoc omnibus Croci communis esse puto.

De loco natali ubi sponte oritur nihil certi traditur: feritur autem in plerisque provinciis, ut Sicilia, Italia, Pannonia, Gallia, Germania, Anglia. De semine altum apud Botanicos est silentium. Seritur autem depositis radicibus bulbis. Semen apud nos quantum audivi nunquam fert, nec alibi, ut puto, in frigidioribus: in locis autem ubi sponte oritur semen perficere minime dubium est.

Crocus electionem vide apud Casp. Hofmannum. Qui vulgo venditur, fere est corruptus Cartamo seu Cnico, quem Crocum Saracenicum vocant. Laudatur in Croco summa partium tenuitas, & trahitur in dubium (inquit Casp. Hofmannus) annon illa vincat omnia alia simplicia.

Moderatus ejus usus cerebro prodest, sensus vegetiores reddit, somnum & torporem excutit. Dol. [copiosior vigilas inducit, & capitis dolorem] omnium consensu corroborat cor, & læticiam gignit; quod experimento confirmat Amatus Lusitanus afferens fe mercatorem vidisse, qui cum in illam in qua carnes coquebantur multum Croci iniecerit, post earum elum, in tam profusum flammam erupit, ut partem abstergeret cum rursi nimio & cachinno è vite excoerit. Simile exemplum est apud Julium Alexandrinum in *Salsub.* Nos, ait, nobilem sceminam Tridenti vidisse horarum circiter trium spatium immo modo rursi concuti, eliciendorum fortè mensium causâ. Justo plus crocum illius Thoracis crudos humores ad concoctionem perducit, pulmones aperit, & ab obstructione liberat, & ad hæc tam efficax est remedium, ut subinde phthisicis in summo vite discrimine, & prope modum animam agentibus spiritum reducat, & vitam ad aliquot dies proroget, scriptuli dimidi, aut ad summum integri, cum Passio aut vino Pramnio vel alio dulci, exhibitus; quomodo etiam datus gravissimas subito irruentes citra febrem dyspnoeas statim & momento temporis tollere non semel à nobis compertum est. Crapulam etiam arcere hoc modo sumptum Dioscorides refert. Laudatur ad hepatis & fellis obstructions, necnon ad regium morbum; atque hinc bonum colorem Crocum efficere Dioscorides scribit. Additur eodem autore ad omnes quæ interaneorum causa temperantur potiones, sed nostra ætate ad eas potissimum quæ menses, fetus & secundas educunt. Uirnam cit, Venerem excitat, ad Vulvæ & sedis cataplasmata additur, necnon ad emplastra & cerata veteres tumores & dolores discutientia, inflammationes erysipelatos mitigat; compositionibus articularibus utiliter admiscetur: oculus ab ephymatis & exanthematis cum lacte aut Pceniculi Rosarumve liquore præservat illitus, & humorum in eos infusiones reprimat. Hæc è Dodonæo.

Nos efficaciam ejus in ictero, si tempestive bibatur, sæpius experti sumus, ad quem morbum quæ partium tenuium sunt & tingendo apta pleaque conducunt.

In partibus difficultatibus adeo visus est fortiter egisse (inquit C. Hofmannus) ut totus infans aperiret croceus. Hoc experimentum est à Rhafi, quem Serapio laudat. Fuit mulier quædam, inquit, quæ aliquot diebus laborarat in partu & dedi illi in potu 3ij Croci, & peperit filium. Et expertus fuit hoc postea statim sæpe, & semper fuit ita. *Verisimile est librorum errare pro 3ij, 3j scriptum.*

Apud

Apud nostrates ad varias expellendas in frequenti usu est; item in sacculis suspenditur sub mento vel gutture, ad dissipandam scilicet materiam pyridam & venenatam, nè ibidem stagnans inflammationem excitet, ægrumque strangulet.

Crocus in nimia dosi noxius & lethalis censetur. Sed quæ tandem est illa dosi à qua periculum est? 3ij, vel ut Julius Alexandrinus 3ij.

Crocum non dilatando esse solum gravem sed & obstruendo & strangulando C. Hofmanno videtur.

Idem Dodonæum erroris insinuat quod Crocum vigilas facere scribat in nimia dosi, cum è contra somnum faciat, & caput gravet. Nec probat quod Dioscorides & Plinius *desipulam* esse affirmant; cum Arabes & etiam experientia contrarium doceant.

Crocus paralyticis membris ac induratis nervis apprime confert: quare Oxycroceum emplastrum ex Croco conficitur ad emolliendam nervorum duriciem accommodatissimum. *Trag.* In Apoplexia gutta una aut duæ tincturæ aspergiuntur linguae. *Schrod.* *Hierodius* integrum librum de Croco conscripsit, quem consulat Lector. Pro cultura Croci vide Philosoph. Tranact. N. 138.

18. *Crocus Alpinus Autumnalis* C. B. *montanus* I. Clus. *mont.* *Autumnalis* J. B. Park. Ger.

Clus.

Flore est fativi Croci, sed minore & dilutior, tribus inter crocei staminibus, & filo luteo summa parte in aliquot stammina diviso. Folia illi quatuor, Crocinis similia, breviora tamen, interiore parte lineam quandam candicantem secundum longitudinem, exteriori vero binas tanquam canaliculos folio sulcos, utrinque secundum nervum excurrentes habentia: Radix minor quam in fativo, candida, plena, & velut internodiis distincta, denso quodam cortice è multis villis contexto involuta & recta, tembulisque fibris per corticem se exerentibus sessili parte donata: subulcis porro illa est initio, deinde ingratum saporis.

In nonnullis Lusitanis rubus, præsertim iis quæ non procul à mari absunt Novembri observavit, Locui. Cum suo flore eruit Clusius.

19. *Crocus Autumnalis florem sine foliis promens, odoris* C. B. *montanus* 2. Clus. *montanus* 2. flore purp. foliis orbiculato mucrone J. B.

Præcedenti ferè simile, florem sine foliis promit Septembri, unciali aut longiori pediculo innitentem, satis odoratum, sex aequalibus foliis orbiculato mucrone præditis saturatoris purpuræ coloris panque violacei constantem, tribus ex umbilico prodeuntibus flavis staminibus & filo extremum mucronem multifidum crassiusculumque habent. Radix prioris radici valde similis, cortice è multis villis contexto involuta, oblongus interdum nucleos satis procul à matre spargens.

20. *Crocus Autumnalis subcervuleus multiflorus* C. B. *montanus tertius* Clus. J. B. *Crocus Byzantinus argenteus* Park. *montanus Autumnalis flore majoræ albedo ceruleo* Ger.

Clus.

Flos inodorus est, vel tenuis admodum & evanidi odoris, petalis interioribus paullo brevioribus, omnibus autem orbiculato mucrone præditis, albicantis initio coloris, sed in quo deinde temporis successu dilutus quidpiam ceruleum perfusum videatur. Stamina ex umbilico prodeunt terna, flava, & in medio stibus five penicillis in tria vel plura stammina divisus, flavi etiam coloris. Flaccescente vel jam marcido flore quina, senu, raro plura emergunt in ambitu folia ex tenui membrana quæ florem initio obvolverat, Croci verni latifolii foliis penè similia, h. e. paullo latiora quam fativi, alba linea singula per longitudinem spinatam parte distinguente, & prona binis. Radix digitalis, vel etiam pollicaris est crassitudinis, orbiculata terè, alba, solida, tunica spadicis coloris obducta, multis albis fibris lub ea nascentibus prædita, quæ florum satis ferax est; nam & tertios, & quaternos, interdum etiam quinos profert flores.

Constantinopoli altius est, estque proculdubio idem Croco syl. Byzant. ferotino *Lib. Ad. part. 2. Locui.* quamvis Parkinsonus distinguat: qui florem plerumque unicam raris binos proferre scribit.

Octobri demum mense floret.

Temptis.

21. *Crocus Pyreneum Autumnale* Clus. ap. 2. *montanus Pyreneum Autumnale* J. B. *Crocus Autumnalis flore minore* C. B.

Clus.

Florem fert Primi Croci montani flore ampliore, colorisque saturatoris, & quodammodo medii inter illum & secundum genus, cujus medius stibus multifidus summa parte perinde ac illius, magis tamen diluti coloris & profus flavi. Hujus item folia marcescente flore non statim prodeunt ut in primo.

E Pyrenæis montibus à quodam Rhizotomo erutum redemit Clusius.

Locuis.

22. *Crocus montanus Autumnalis* Porta. *Autumnalis, flore majore variegato.*

† H h h h h

C A P.

CAP. I.

De Iride tuberosa & fibrosa.

Nominis rationem dedimus in capite de Iride bulbosa: Notæ characteristicae sunt flores cœnæpetali, folia gladii figuram referentia, acie cauli oberfæ.

1. *Iris vulgaris* Ger. *purpurea* sive *vulgaris* Park. Germanica Fuch. *vulgaris* Germanica sive *stylifera* C. B. *vulgaris violacea* sive *purpurea, hortensis & stylifera* J. B. *Œe* moti common purple flower de-huce.

Cord.

Ab uno cespite plura & erecta erigit cubito longiora folia, duum digitorum latitudine, rectivina, inferius in radicem capitibus conjuncta, ceu ex omnibus unum fiat, & sibi invicem inserta, singulorum aperto & incisio ventre fere carinâ alterius dorsum excipiente, superius verò alæ modo in latitudine explicita, & in mucrone gladii figurâ definitiva: è quorum medio caulis affurgit (scilicet) quicubitalis, rectus, teres & glaber, veluti cinereo polline conspersus, facile abstergentibus cedente, quinque aut sex geniculis interceptis, ex quibus singula exeunt sine pediculo caulem amplectentia folia, inferioribus eò minorâ quò summatis propinquiora; in tres vel quatuor ramos divisis. Flores in summitate post medium Veris per intervalla erumpunt, primum convolutis in turbinem membranâ paulatim fæ in novem folia explicantibus: ex his tria inferiora digitali funi longitudine, bractea exortum angusta, reliquâ sui parte unciâ multò latiora, deorsum reflexa linguæ figurâ, fere lividi coloris in cinereo & circa principium viridia, intus verò purpurea, seu violacea, latis & hædæ venis propè exortum, à fimbria productis varia. Adhæret iis in interiori sinu, mediâ folii parte, per longitudinem exprorecta lanugo, oblongis pilis inferius albis, summâ parte luteis composita, Languinem cuiusq. folii aliud parvum obteggit folium, in summitate in duas partes dissectum, ab utroq. latere herbacei coloris [in nobis observato pallidè cœrulei seu cinerei] in medio livido extante dorso: paullò tamen dilutior quàm in propendentibus petalis] quâ verò prioribus alterno positâ adpæctantur purpureis & albis lineis à medio petalo ad latera utrinque productis striata sunt. Triduum vel quatuordecim durat aut longius pro aeris constitutione, deinde contrahitur & decidit, inferius longum ex sexangularem foliolum relinquens, intus in tria locamenta intersepm, in quibus rotunda sunt & oblonga semina. Radicibus nititur multis, invicem in latitudinem sibi adnatis, duum digitorum crassitudine, geniculatis, in transversum striatis, per superficiem terræ sparsis, fosi modicè in flavo rubentibus, intus candidis, ex inferiori parte longas tenuissq. fibras in terram agentibus. Gravior tota herba, ut Sambucus fere, dum teritur spirat, præsertim radix, gustu ac, consumptoque superfluo humore tandem odorata.

Sylvestris ab hortensi non videtur aliter differre quàm accidentibus à cultura ortis: foliis mino-ribus, & hyeme præcæscitibus, caule breviorè, floribus præcocioribus & saturatius purpureis, &c.

Locui.

Nascitur editis & clivosis locis inter arbuta.

2. *Iris flore albo* J. B. *hortensis alba* Germanica C. B. Park. item *alba Florentina eorundem*. *Iris alba*, & *Iris Florentina* Ger.

J. B.

Qui præcedentem rectè nôrit, & hanc noverit, nullam quippe in radicibus, foliorum florûq. forma differentiam notabilem animadvertimus, in quibus tamen utrisque coloris non modicum est discrimen. Folia enim colore ad glaucum magis accedunt. Flores paucos, sed eo tamen grati, odore præditi, lacteo candore perfusi sunt, eximiorum costis non minùs quàm purpureæ, extra virentibus, quibus intus lutea crocomata respondent, inorum autem foliorum margines luteæ sine percurrunt.

Nos Iridem albam Florentinam à vulgari flore albo specie diversam non facimus. Differentia sola est in radicibus, quæ in Florentina majores, crassiores, solidiores, candidiores, odoratores, ut rectè J. B. Regionis forte calidioris diversitas debeat. Sic Fœniculum dulce & Apium dulce in frigidiore regionis translata paulatim in vulgaria degenerant. Fortè etiam Florentina dicta satiori primam suam originem debuit, nam ab eodem semine proveniunt Irides flore odorato & inodoro, cur non & radicibus.

Non videtur J. B. propter colorem albam particulatim vocanda Iris Florentina, cum utraq. abundet Florentini, & utramque indiscriminatum sumant; à bonitate autem potius utramque Florentinam denominari, non propter colorem.

C. Bauhinus Iridem Illyricam à Florentina specie diversam facit. Differentia est in floribus coloris in Florentina candidissimus est, in Illyrica dilutè cœruleus pallescens, & odore remissiore. Nobis, his non obstantibus, eadem videtur.

Iridis radix in vino aut cerevisiâ suspensâ hanc dulcem conservat, illud jucundo tum odore tum sapore commendat, illius planè amulo quem mora Rubi Idæi communicant, ut nos in vino rubro sæpius experti sumus, sed & pituitosus ad parandum fermentum triticeis panis magnopere utilis est. Hæc partim & Trag. hist. desumpta, partim nostræ sunt observationes.

Plurimæ hujus plantæ radices virtutes à Veteribus & Neotericis attribuantur. Sic breviter Scroderus. Usus præcip. in mucilagine seu tartaro pulmonum, tussis, asthmate, obstructione mentium, corni.

Iris Illyrica
C. B.

Vires & Cyn.

terminibus ventris infanatum. Extrinsecus abstergit cutis maculas & lentigines (cum Helleboro & melle mixtus) Creberrimus usus modernis est in pulveribus qui capillis infperguntur. Vulgus vocat pulveres de Cypro. Quin & Hydropi confert & lero.

In Hydrops ad serum in specie purgandum commendatur radicis Ireos succus ab 3 β. ad 5 β. dandus. Honsita matrona mihi nota fæ plures hydropicos curasse affirmavit solo usu hujusce succi, exhibendo quotidie manè jejunio quatuor cochlearia in sex cochlearibus vini albi.

In desperata albi obstructione succus radicis Ireos recens ad 3 j. propinatus expertus fuit, teste Schenchio lib. 3. Observat. D. Edv. Hulse. Purgat, auctore Casp. Hofmanno primario pinitum & aquas, secundario idem, non contra. Hodie fere solus succus frequentatur in hydropicis: in quibus cum sepe dolores faciat, non in faucibus tantum, sed & in toto corpore, quidam profus abhorrent ab illo. Sed distinctione opus est. In Germanica id fieri venissimè est, in Florent. non est. Deinde verum est de succo crudo, per refrigerantem non depurato. Id autem fieri debet si modo tuto curare volumus. Succus crudus non ultra 3 j. exhibendus est, depuratus & imprimis Italicus in majore dosi fimitur. Casp. Hofmanno videtur 3 j. superari non posse.

E Flandria advehitur ad nos in corticibus testivè Tellinarum pulcherrimum quoddam pigmentum, quod vulgari eorum idiomate dicitur *Verdelis*; ipsum verò ita paratur. Iridis florum summitatem colligit ante maturitatem perfectam, quam tundunt in mortario lapideo cum pistillo ligneo: inde massam sic tulsam recondunt in vitro vase, & in cella vel alio loco humidiore collocant per dies quindecim, ut digeratur atque putrescat: quibus elapsis eliciunt materiam è vase, & linteo venter percolant; nam versa erit fere tota in liquorem, quem ipsi exponunt in ollâ vitreâ ut ferret, donec decrecat tertia pars, cui tunc additur Aluminis Roche modicum plus minùs donec dissolvatur, magis clarescat, & delectetur color, quem experiri poteris, si in ipsi liquore madescat frustum albe pagine [chartæ] & conspicietur pulcherrimus color, qui servari potest in Tellinorum testis juxta Flandrorum morem. Canepar. de Astramentis Londini impress. p. 306. Ipsemet idem observavi quater vel quinguis in locis Belgii Hispanici & Federati, ut in Diario meo invenio. Hoc pigmento usos observavi Belgas ad chartas colorandas, & ad vasa tum lignea, tum fictilia pingenda, cupis non meminit Caneparus. D. Tamerlus Robinson.

3. *Iris altissima bicolor, cœrulea obsoleta, cinereæ mixta* J. B. *hortensis pallidè cœrulea* C. B.

J. B.

Rarior hæc Iris, proceritate vulgarem superans: folia non minùs lata: floribus autem suaviter odorati & vulgari minoris non obvia amenitas, cujus tria extrema folia repanda summâ orâ saturâ purpurâ tincta sunt; inde usque ad fimbriam crocatam, humani supercilii amulam fatiæ lineis purpureis longis, campum album percurrentibus, utrinque autem à fimbriæ lateribus oblique ferrugineis luteos margines distinguunt: terna quoq. folia, ut in hoc genere fieri solet, innotum curvata surriguntur, colore magna ex parte ferrugineo cinereo obsoleta, ima parte rigidiuscula, lutea, saturâ ferrugine guttata: penultima & ultima terna in costa foris, intusque leviculâ & sordida purpurâ palent, utrinque lateribus major luro infectis.

Hæc nobis latissia major vulgaris obsoleta Clusii esse videtur, hortensis pallidè cœrulea C. B.

4. *Iris Chalcedonica* Ger. *Chalcedonica sive Susiana major* Park. *Susiana, flore maximo ex albo nigricante* C. B. *latifolia major Susiana vel Chalcedonica, flore majore variegato, Clusio* 1. J. B.

Clus.

Sena aut octona habet folia, Iridis Lusitanice bifloræ foliis non absimilia, mutuo sese ut in aliis Iridum generibus amplectentia: è quorum medio caulis exit cubitalis aut amplior, rotundus, geniculatus, digitalis crassitudinis, florem sustinens omnium quos unquam in Iridibus conspeximus maximum, novem ut reliquorum foliis constantem, colore tamen ab illis differentem: nam tria ad terram inclinata folia crassa sunt, interiore parte omnino nigra, nisi quædam venæ ex purpura candentes intercurrant, ab infima basi ad medium usque nigris villis latè obfusa, maculâ nigra, sericeis villis nigri panni instar, medium folium occupante; foris multò dilutiora sunt: terna illa minora ex incumbencia, quæ ligulas regunt, fornicata & bifida sunt, & ejusdem fere coloris paullo tamen dilutior, licet ad obscuram purpuream accedentis; tria surrecta palmaris sunt amplitudinis, & membranaceæ pene tenuitatis, plurimis lineis ab infima basi ad extremum usque folium excurrentibus, partim nigricantibus, partim ex cinereo candidantibus, ut Americani Pavonis expantibus caudam fere imitentur, internè circa unguem nonnihil hirsuta. Nullum odorem in hoc fereprehendit Clusius, sed solâ coloris varietate & raritate commendabilis est. Illi succedunt, sed raro admodum capita trigona, crassa, uncias tres, quatuor, & quinque interdum longa, numerosum semen, rugosum, fuscum, Pili fere instar magni numeri continentia.

Constantinopoli delata est. Hyemis iniurias diffugit fert in horto reposta, reliquis Iridis ge-locus & neribus: Rarus etiam cæteris flores, & unicum, ut plurimum, florem proferit Maio: semen matur. Tempus. rum Julii initio.

5. *Iris Asiatica cœrulea polyanthos* C. B. *Asiatica. cor omnium Iridum amplissima, Dalmatica affinis* J. B.

Clus.

Sena, septena, octonâque habet folia, omnium Iridum amplissima, & in latum expanfa, viridis cui arugo permixta videatur, coloris, mutuo se amplectentia; è quorum medio caulem promit squibicubitalè, interdum etiam bicubitalè vel ampliorè, firmum, crassiore superiore, lævem, geniculatum, multique alis concavum, è quibus copiosi (nullam enim feraciorè conspexi) vaginulique inclusi prodeunt flores, magni, petalis deorsum inflexis dilutè purpurascens, & ad cœruleum tendentis coloris, multis purpurascens venis ab infima parte, & flamineâ fimbriâ flavâ

H h h h h 3

in

in longitudinem & latera excurrentibus: bifida petala exalbescunt, gibbo tamen illorum dilute purpureascent: tria surrecta, angustiore, & ima parte quibusdam purpureis brevibus venis distincta sunt, ubi verò se in latum expandunt subcœruleum habent colorem, dilutorem adhuc quam inflexa, & florum Sambuci odorem, graviores tamen, quodammodo æmulantur. His succedunt rariores *siliqua* five capita crassa; magna, triangularia, & obtulo mucrone prædita, quæ maturitate delibentia semen continere deprehenduntur, crassum, angulosum, durum, flavescent, superiori ferè par, *Radix* crassa est, magna, nodosa, multis longis crassisque fibris donata, lateribus ut reliquæ se propagans, & si repurgata siccetur odorata.

Hanc Constantiнопoli accepit Clusius. Huic perisimilem in hortulo nostro habemus, cujus tamen flores vulgaris Iridis floribus minores sunt: petalis reflexis & dependentibus ima parte purpureis, lineis ex flavo albescentibus ab ungue folii & juba villosa in margines undique productis. Fimbria jube villosa ab ungue per medium petali cervicem aliquousque producta magis flava est quam in vulgaris Iride: quæ huic incumbunt petala crassiuscula, bifida, ad margines lutescunt, gibbo cinereo: tria erecta petala cinerea sunt, seu albent cum diluta cœrulei tinctura, versis unguibus tamen flavicant, & lineolis ferrugines striata sunt.

6. *Iris Dalmatica major* C. B. Ger. *Dalmat. major, flore vulgaris minus violacea* J. B. *major latifolia tertia* Clus.

J. B.

Speciatæ pulchritudinis & magnitudinis est hæc *Iris*, *caule* bicubitali, tereti, minimi digiti crassitudine, albis crebris donato: in quorum extremis flores multi, magni, toti cyanei, exceptis paucis in unguum albis fribus obliquis, verticilloribus, alternoribusque foliorum fimbria crocea, angusta quidem, sed elata: folia verò quam in illa alia [quam coluit J. B.] latiora, uncias tres lata interdum, explicatas Aquilæ alas referunt, ultimo proximum sinu suo semper excipiente, ut in aliis, colore glauco.

Clusius hanc à præcedente floribus in summo caulis fastigio magis confertis, semine in breviori capite, minore, pallido, rugoso, præcipue differre scribit.

7. *Iris Dalmatica minor flore purpurea dilutioris* J. B. *Iridi biflora affinis minor* C. B. *Iris Dalmatica minor* Ger.

J. B.

Iridi Lusitanicæ seu bifloræ similis (inquit Clusius in Histo.) quam Pancius ad nos misit nomine *Dalmaticæ* minoris insignitam, nisi quod paullo angustiore folio videatur. Flores purpurei dilutioris, & terni aut quaterni in singulis caulibus, oblongiori pediculo inherentes: semen in breviori et angulâ *siliquâ* angulosum, pallidum & rugosum. Floret seriù Vere.

8. *Iris major latifolia Byzantina Dalmatica à Pantio missa; i. e. minori similis* J. B. *Byzantina purpureo-carulea* C. B. *major latif.* 18. Clus.

Clus.

Folia est quinto generi [Afiaticæ purpureæ] non dissimilibus, sed breviori aliquantulum *caule*, in aliquot ramos divisio, qui sustinent flores & vaginulis emergentes jam dictis paullo minores, quorum color medius inter secundi & quinti generis flores.

9. *Iris latifolia humilis purpurea* C. B. *major latif. angustioribus foliis, purpureis floribus minoribus*, Clasio 19. J. B.

Clus.

Præcedenti magnitudine par est, angustioribus tamen foliis; *caule* gracili, pedem & semilem, interdum etiam cubitum alto, in ramulis diviso, quibus insident flores, omnibus prædictis minores, tribus petalis ad terram inclinati dilute purpureis, tribus verò erectis obsoletis purpurei coloris, qualis in vulgaris quodam genere conspicitur. *Radix* non magna, nodosa.

Ab hac non differt specie quam Clusius majorem 20. facit sed floribus colore tantum qui in plantis hujus generis à semine ortis plurimum variat.

- Iris latifolia humilis versicolor* C. B. *major latif. surrectis floribus foliis flavis & purpureis lineis distinctis* Clus. 20. J. B.

Clus.

A decima nonâ nec gracilitate *caulis*, qui in ramos etiam divisus, nec angustia foliorum, nec radice differt: flores similiter magnitudine pares habet, sed diversi coloris; nam terna ad terram inflexa diluti & quodammodo obsoleti purpurei funt coloris, multis saturatoris purpureæ venis à fimbria ad oras se spargentibus; fimbria flavis staminibus constat: bifida folia illam regentia obsoleta flavescent: terna surrecta infernè angusta: flava etiam sed purpureis venis distincta, latiore autem parte pallescentis coloris, quodammodo tamen suffulsi levissima & quæ vix apparet purpurea. Sambucinum odorem refert, sed paullo graviorem.

Nec magis à præcedentibus differt *Iris* major latifolia 21. Clusio à semine deciduo sponte orta, quam C. Bauhinus Iridem latifoliam Germanicam candido-purpuream vocat; J. Bauhinus Irid. maj. latif. purpuream, foliis repandis candicantibus, purpureis venis distinctis.

Quæ non minus ampla habuit folia quam superior, inter quæ *caulis* affurgit pedalis, teres, geniculatus, viridis, sustinet membranaceas thecas virides, per oras leviter purpureascentes, & quibus emergunt bini aut terni flores, jam descriptæ paullo minores, petalis terram spectantibus ab imo angustioribus, candicantibus intratis, saturæ purpureæ venis eleganter distinctis, latiore verò parte omnino purpureæ: Villosa fimbria infernâ parte flavescit, supernâ purpurea, bifida foliola sub quibus latet floridi purpurei sunt coloris, ut & terna folia surrecta. Flos tenuiter odoratus.

10. *Iris*

10. *Iris Damascena polyanthos* C. B. *major latifolia 4. sive Damascena* Clus. *major latif. sive Damascena carulea* J. B.

Clus.

Dalmaticæ majori non dispar est *foliis* & *radice*. *Caulis* cubitali aut paullo majore: floribus numero, magnitudine, colore Afiaticæ cœruleæ respondentibus, petalis tamen ternis inflexis paullo dilutius purpureiscentibus, & ad cœruleum tendentibus; ternis bifidis & gibbis angustioribus & cinereis quodammodo coloris; ternis verò surrectis cœrulei coloris, & latis interdum candicantibus venis externâ parte confertis, odore Afiaticæ similis.

11. *Iris Afiatica purpurea* C. B. *Afiatica purpurea major latifolia* J. B. *major latif. 5. sive Afiatica purp.* Clus.

Clus.

Folia habet secunda [Afiaticæ cœruleæ] familia, paullo tamen breviora & angustiora, inter quæ exit *caulis* rotundus, cubitalis, digitalis crassitudinis, in aliquot ramos divisus, qui promunt & membranaceis thecis flores superiore minores, nonnihil odoratos, quorum labra five folia ad terram inflexa, saturatoris sunt purpureæ; & infra circa unguem, quæ videlicet hirsuta illa & pallescent fimbria excurrit, variis venis distincta. His incumbunt tria alia latiuscula bifida folia, quæ candicantes ligulas regunt: deinde à lateribus surgunt terna etiam folia, elegantia purpureo colore prædita, flori Lusitanicæ bifloræ ferè similia, latiora tamen. Succedunt triangulares *siliquæ* obtulo mucrone, in quibus semen inaequale. *Radix* tuberosa, secunda similis.

Hæc etiam Constantiнопoli missa fuit: Maio floret. Huic congener fuit latifolia-major 6. Clus. peregrina rubens inodora C. B. maj. latif. flo. purp. cum aliqua rubedine J. B.

Cui *Caulis* paullo majore: flores fimiles, aliquantulum majores, inodori, quorum terna surrecta folia aliquid rubedinis habere videbantur.

12. *Iris latifolia Germanica odore suavi* C. B. *latif. major purp. quibusdam Illyrica* J. B. *major latif.* 7. Clus.

Clus.

Longa latia *folia* habet, *Dalmaticæ* majori parè paria: *caulem* non minus grandem, nec rariores minoresve profertem, petalis inflexis & terram spectantibus plane purpurei five violacei, dilutioris tamen coloris, nullis nisi circa infimam partem venis distinctis, fimbriâ medium illi nervum occupante, albis staminibus flavo apice præditis donatis; surrectis ejusdem ferè, sed magis diluti coloris, ut & ternis bifidis ligulam regentibus & fimbriæ incumbentibus; odore satis suavi.

In hortis Francofurtensibus observavit Clusius.

Locus:

13. *Iris latifolia Germanica odore Sambuci* C. B. *major latif. cui in flore crassa vena purpurea* J. B. *major latif.* 8. Clus.

Clus.

Similia habet *folia*, ab exortu autem circa radicem purpureascentia: *caulem* cubitalem aut ampliore, multos & vaginulis, purpureascentibus radiis insignitis, profertem flores, petalis ternis incurvis multis crassius venis purpureis notatis, fimbriâ ad labrum inflexum protensa, capillaribus staminibus flavo apice præditis donata; ternis erectioribus plerumque bifidis, colorémque habentibus obsoletum in quo purpureum quidpiam magis vel minus saturum elucet: alata angusta folia fimbriæ incumbencia ejusdem cum surrectis sunt coloris, præter nervum medium in longitudinem excurrentem, qui ex cœruleo purpurea. Odor florum Sambuci. Breviter Iridi obsoleta Belgicæ valde similis est.

14. *Iris latifolia Belgica odore Sambuci* C. B. *Iris Clusii major latifolia 1x. cum venis purpureis* J. B.

Clus.

Breviora quam superior habet *folia*, alioqui non dissimilia, nec minus circa radicem, quæ invicem amplectuntur, purpureascentia: *caulem* cubitalem & ampliore, in alas divisum, in quibus multi flores, totidem quot præcedentes foliis præditi, quorum terna deorsum inflexa, per oras subcœrulea, circa unguem ex flavo candicant, deinde multis crassiusculis saturæ purpureæ venis ab imo in longitudinem excurrentibus sunt prædita: staminum fimbria superiori similis est: terna erecta petala candicantis ex cœruleo funt coloris; eorum ora quodammodo flavescent, ungues tenuioribus venis distinguuntur: bifida & alata petala fimbriam regentia ferè ex flavo candicant. Odor præcedenti similis.

Iconem eandem habet Lobellus pro Iride Lusitanica verna violacea.

15. *Iris latifolia Belgica versicolor odore Sambuci* C. B. *latif. major, cui ora ad florum obsoletum accedunt* J. B. *latifolia major* 10. Clus.

Clus.

Paullo humilior est præcedente; nec ejus folia circa radicem purpureascent: *Caulis* gracilior in alas finditur, flores gestantes superiori formâ quidem fimiles, diversi tamen coloris: nam terna inflexa *folia*, licet illius foliis non sint disparia, ora ad florum obsoletum accedentes habent, venâque paullo dilutioribus; terna sursum erecta obsoleti sunt coloris, ex flavescent & purpureascent mixti, Verticilloribus, quam à Camerario accepit Clusius, foliis non absimilia, paulo tamen dilutiora, circa unguem etiam magis flavescentia, & tenuioribus purpureis venis notata; angusta alataque folia,

folia, simili colore prædita, præter medium nervum, qui magis purpurascit: Odor etiam florum Sambuci æmulus.

Præcedenti eadem videtur; nec diversa.

16. *Iris latifolia Belgica odore Sambuci altera C.B. latif. major cum oris purpurascens J.B. latif. maj. XI. Clusf.*

Clusf.

Paria superiori habet *folia*, inter quæ cubitalis ferè & superiori æqualis affurgit *caule*, ternos aut quaternos è vaginis viridibus, oras purpurascens habentibus, ferens *flores*, quorum tria inflexa petala decimæ quartæ non valde abscissa, longius tamen protensam habent fimbriam illam villis confertam, quàm ut à bifidis & gibbosis foliis tota regi possit, quorum color obscurior & saturatior, quemadmodum & sese attollentium, quibus nonnunquam imperfe lura macula. Odoridem cum superiore. Paullo tamen feris hæc floruit.

Iris major latifolia flore versicolore J. B. latif. Belgica variegata C.B. major latif. XI. Clusf.

Clusf.

Præcedenti colore satis respondet, & peculiare id habet, ut inflexa folia duobus diversis coloribus secundum longitudinem sint discreta, altera videlicet parte reliquorum foliorum coloris respondente, altera diverso.

Hæc ex femine nata est, cum aliis Iridibus, quarum nonnulla unicum duntaxat folium variegatum habebant, quædam versicolorem tantum nervum medium folium secantem, eumque, vel amplius & latius, vel angustius: ut mirum dictu sit, quomodo natura in his floribus ludat.

Iris latifolia major versicolor cerulea dilutior J. B. Clusf. 13. Iris latifolia Belgica cerulea versicolor C.B.

Clusf.

Hoc etiam genus femine natum, in prædicti varietate colorum conspicuum, non adeo tam elegans, sed coloris ex cinereo pallescentis, ut versicolor cerulea dilutior dici queat ea Iris. Superioris varietas esse videtur, non species distincta.

17. *Iris exotica colore quasi pallido, fulgine perfuso Camerarii, Clusf. 14. J. B. Iris latifolia odore Oxyacanthæ C.B. Iris Camerarii Ger.*

Clusf.

Ampla huic sunt *folia*, & longiora latiora, quàm in præcedentibus, viridia admodum, rugosa, aliquantulum crispata, mucrone natiore, è quorum medio emergit cubitalis aut major *caulis*, leviter rotundus, viridis, in aliquot ramulos divisis, qui è virentibus vaginulis satis amplius prominent *floribus*, nonnihil odoratos, & ad vulgaris Oxyacanthæ floris odorem accedentes; quorum tria reflexa petala pallida, multis crassis purpureis venis à folii infima sede, & à fimbria ad extremas oras sparsis prædita sunt, labris etiam saturæ purpuræ nitentibus: tria illis incumbunt, sub quibus occultantur ligule, coloris pallidi tanquam fulgine perfusi, ut etiam sunt tria erecta, sed magis lurida. Nullum (inquit Clusius) mihi hæcenus semen tulit, tamen multos annos illam jam aluerim. Maturius paullo floruit secunda, & color floris aliquando saturatior, interdum dilutior.

Ex Iride varia Pannonica caulifera nata censetur. *Clusf. pamm.* qui eam à Joach. Camerario habuit.

18. *Iris latifolia Pannonica colore multiplici C.B. latif. major 15. Clusf. Iris lutea foliis florum repandis variegata J. B.*

Clusf.

Rugosa sunt etiam isti *folia*, minus tamen lata, longa & viridia quàm in decima quarta, secundum radicem omnino interdum purpurascens; è quorum medio *caulem* promittit cubitalem, levem, viridem, aliquot ramulis donatum, quibus insident *flores* è vaginulis emergentes, magni, vel proflus inodori, vel Oxyacanthæ vulgaris florum infar odorati, coloris varietate commendabiles: nam tria folia quæ sursum spectant & attolluntur, rarè se mutuò amplectuntur, aut cacumine nuntant, sed plerumque (nisi marcescere incipiant) recta sunt, ut in Iride bulbosa, nonnihil tamen convexa, angustiora, lutei coloris, quemadmodum & illa quæ ligulas fimbriamque, contegunt tria ad terram inflexa circa basin & exortum latera, reliqua parte candicant, multis tamen purpureis radiis ab ipsa sede ad extremas usque folii (quod plerumque saturatius purpurascit, in earum stirpium floribus quæ circa radicem nullâ purpurâ sunt suffusa) pallidas oras eleganti picturâ decurrentibus: villosa fimbria quâ parte integritur lutea est, extrema vero exalbida; pallentes ligule: magna, triangulari & obtuso aliquantulum mucrone *capita*: semen Orobi magnitudine, fuscum, rugosum contingentia. *Radix* nodosa, vulgaris Iridis instar, foris flavescent, multis utrinque nascentibus fibris firmata, quæ repurgata & exsiccata odoratissima est, & cum Illyrica, quæ in Officinis habetur, odoris gratiâ contendere posse existimo.

In montanis Ungariæ observavit Clusius: Utrunque genus in Leytenberg monte supra Manderfhorf, & scicioribus pratis Sopronio vicinis, &c.

Floruit Maio, sub Junii finem semen maturat.

Camerarius hanc Iridem florum suum in locis natalibus non promere scribit, in hortos verò transplantatum, contra aliarum sylvestrium plantarum naturam altero anno florere, & quotannis postea, ac longè latèq; seipere.

Ab hac non differt species sed foliis tantum variegatis

Iris latifolia alba viridis C.B. major foliis duobus coloribus distinctis albo & viridi, Clusf. 16. J.B.

Clusf.

Præcedenti valde similis est, & ex ejus femine natam putat Clusius; *folia* tamen illi breviora, & (quod rarum) magna ex parte duobus coloribus distincta albo & viridi, sic quidem ut albus per longitudinem excurrat nonnunquam dimidium folium occupans, interdum ferè totum, ut albus per eum duntaxat partes: iidem etiam coloribus aliquando distinctè vaginæ flores includentes, qui à præcedentis floribus non multum differunt, staminea duntaxat fimbria in reflexis foliis tota flava est; & folia surrecta infima parte purpureis velut maculis internè aspersa sunt.

19. *Iris latifolia ex albo pallescens striata C.B. major latif. pallescens ex albo cum purpureis venis J. B. maj. latif. 17. Clusf.*

Clusf.

Pedalem habuit *caulem*, rotundum, geniculatum, binos aut ternos ex membranaceis vaginis prominentes *flores*, quorum terna terram spectantia pallescentis ex albo sunt coloris, multis purpureis venis ab infima foliorum basi, quæ angustior est, in latera, tum à fimbria, quæ flava est, ad extremas foliorum oras procurentibus, quibus singulares, interdum binæ, purpureæ maculae sunt aspersæ: bifida folia fimbriam tegentia *Oxyacanthæ* sunt coloris, cujus etiam terna surrecta (excepta eorum angusta basi quæ flavescent) multis purpureis venis in latera procurentibus.

20. *Iris biflora Lusitanica flore violaceo, Clusf. 22. J. B. biflora flore minore, odore Lili convallium C.B. Iris biflora Ger.*

Clusf.

Folia è vulgari breviora & angustiora, alioqui non valde dissimilia: in summo pedali caule *floribus* è purpurascens vaginulis prominent violacè omnino five saturatis purpureæ coloris, qui in inflexis & propendentibus foliis intensius nitet; villosa illa fimbria qua donata sunt proflus candida. Unicum autem singulares caules plerumque, *flores* ferunt, interdum sed rarè alterum, rarissimè tertium, singularem quæque vaginulâ inclusum, jucundissimi odoris Lili convallium. Semen angulosum, rugosum in triangulari capite satis crasso, sed rarius *radix* illi subest nodosa, geniculata, solidior, pollicaris crassitudinis, gibba, intus candida, ingrati saporis initio, & paullo post fervidissimi gustus, multis fibris summa tellure hærens, & subinde in plures propagines, è lateribus nascentes divisa.

Nascitur multis Lusitanicæ locis supra Tagum, vel pingui solo & in arvis, vel fœlebrofis & lapideosis locis. Vere floruit, & postea etiam Autumno in horto Car. Audomari, cujus rei gratiâ bifloram cognominavit Clusius.

Locus & Tempus.

Hujus potius varietas videtur quàm species distincta

Iridi bifloræ affinis flore majore C.B. Iris Illyrica biflora similis, Clusf. 23, flore purpureo J. B.

Clusf.

Non multum à præcedente differre videtur: Quia enim aut sena ex singulis radicis capitibus promittit *folia*, illius foliis simillima: *caulem* raro ampliorem, qui in summo è vaginulis purpurascens *floribus* promittit, Lusitanicæ formâ persimilem, paullo tamen minorem & teneriorem, nec adeo suavis odoris, licet ad eum satis accederet. *Radix* nodosa & geniculata ut superioris, odoris cum virescens est ingrati, exsiccata verò satis grati, & insipidi initio gustus, postea tamen fervidi faculæque urentis.

Nec diversa specie putanda est

21. *Iris major latifolia Romana cerulea, Clusf. 24. J. B. Iris peregrina odore Oxyacanthæ C.B.*

Quæ proximè præcedenti cætera similis, petalorum in flore trium surrectorum colore ad cæruleum magis tendente, fimbriâq; inferiorum magis flavescente, & odore vulgaris Oxyacanthæ differbat.

22. *Iris latifolia caule aphylo C.B. maj. latif. 25. Clusf. An Iris flore violaceo, folio vivente J. B.?*

Clusf.

Lata habet *folia*, rugosa, pedalis ferè longitudinis, circa radicem nonnihil purpurascens: *caulem* non prodeuntem è medio foliorum, ut alia, sed scortum sine foliis, pedalem, in quo tres aut quatuor flores è purpurascens vaginulis exeuntes, magni, purpurâ saturatiore nitentes, inodori, quorum tria folia ad terram inclinata ab ipso exortu, usq; ad fimbriam (quæ tota candida est) extremum, albis radiis insignita sunt. His succedunt triangulares *ligule* magnæ, obtuso mucrone, magni coloris continentes aliarum Iridum modo. *Radix* crassa, geniculata, intus candida, foris furvi coloris cortice tecta, satis odora, ad Phu five Valerianæ domesticæ odorem accedens.

Peculiarem habet hæc præter cæteras Irides notam, ut nulla folia per hyemem retineat, sed omnia flaccescant & exsiccentur nudâq; conspiciantur, deinde ineunte vere nova germina proferat.

Iris major latifolia 26. Clusf. haud dubiè à prioris femine orta est, à quâ non aliter differre Clusio ipsi vila est quàm foliis circa radicem saturatius purpurascens.

Neque ab eadem diversa censenda est

Locus.

Tempus.

Circa Bodam in Pannonia Moesia finitima eruta fuit. Clusio enutrita brevem admodum caulem, vix ternos digitos supra terram eminentem habuit, qui infederunt bini flores. Nec magis specie differre censenda: reliquæ Chamæridium varietates à semine ortæ, quas describit Clusius septimo, octavo, nono, decimo, undecimo loco.

Chamæris latifolia minor 7. *Clus.* Ch. minor flore variè picto C. B. *Iris humilis latifolia minor elegantissima, variè picta* J. B.

Huius flori tria petala deorsum inflexa varis radiis ex pallido purpurascētibz, ab imo sursum & in latera sparsis sunt distincta; per oras etiam tenui quodam cæruleo colore aspersa: fimbria medium folium ad inflexionem usque occupans multis villis constat, quæ bifido folio intèguntur flavis, reliquæ parte dilute cæruleis: petala gibba illam & ligulam tegentia coloris sunt ex cæruleo candicantis, qui in costâ & oris paullo latitior: terna sese attollentia folia ex cæruleo flavescēte ab imo angusta, & multis purpureis venis in latera excurrentibus prædita, quæ verò in latum expanduntur purpurascētibz maculis aspersa sunt. Flori succedebat longiusculum triangulare caput.

Florēti cum aliis Chamæridibus dedit Aprilis, nullâ odoris gratiâ commendabilem.

Chamæris latif. minor 8. *Clus.* flore purpureo flavescēte C. B. *Iris humilis latif. minor, flore vario, ejus foliis valde incurvis* J. B.

Chamæris latif. minor 9. *Clus.* Chamæris flore pallide læteo C. B. An *Iris humilis latif. flore pallido, albicantis & vario* J. B.

Chamæris latif. minor 10. *Clus.* Ch. minor flore purpureo C. B. *Iris humilis latif. minor flore vario violaceo* J. B.

Chamæris latifolia minor 11. *Clus.* Ch. candicans venis variis distincta C. B. *Iris humilis latif. minor flore vario, foliis ejus inflexis candicantibus* J. B.

Harum descriptiones omisimus, è Clusii *hyst. plant. rarior.* si quis eas desiderat, petendas. Cum enim hujusmodi varietatum numerus (novis quotannis è semine lato subnascentibus) certus & definitus non sit, infinitum esset singulas persequi, & si id aggredieremur, plantarum historia in immentum tandem excreveret, nec Elephantinis voluminibus posset comprehendi. Verum certus & definitus est, ut sæpius diximus, in rerum natura specierum numerus, à prima creatione ad hunc usque diem, ut credi par est, constans & immutabilis.

6. *Chamæris flore læteo* C. B. *Iris minor lætea* Dod. *Chamæris lætea* Ger.

In sterilibz Garrigues dictis, Momman, la Colombiere & aliis prope Monspelium abundat. *Blin. Monsp.*

6. 3. *Irides angustifolia.*

1. *Iris Tripolitana* Clus. *Tripolitana, foliis longissimis, flore aureo* J. B. *media longissimis foliis lætea* C. B.

E celsiorum aut altius assurgentium genere est hæc, folia habens reliquis quas conspexerat Clusius, multo longiora, bicubitalia videlicet, mediæ inter latifoliam & angustifoliam latitudinis, unciæ fuscis læta, reliquarum Iridum foliis magis viridia, non tamen splendentia ut Xyridis: *Caulem* habebat inter folia prodeuntem, quinque pedes longum, vel etiam longiorem, rotundum, firmum, licet non valde crassum, nodosum, & aliquot brevioribus foliis præditum, in cuius summo bini & terni flores, è vaginis prodeuntes, petalis sinuosis, Iridis bulbosæ flavo flore floribus formâ non dissimiles, aurei coloris, quorum tria majora versus terram valde reflexa, & iis incumbētia tria alia minorâ, alata, ligulam flavam tegentia: tria reliqua è lateribus majorum prodeuntia, assurgēbant in star illorum quæ in Iridibus bulbosis conspiciuntur, bifidumque mucronem habebant. Floribus sic cesserunt trigona capita, in singulis lateribus geminâ costâ sive nervo secundum longitudinem eminente, non dissimilia capitibus Iridis angustifoliæ majoris, similibus etiam seminibus plena. Radii digitalis crassitudinis, nigricans & nodosa, instar radicis angustifoliarum.

2. *Iris pratensis angustifolia folio læteo* C. B. *tenuifolia Michelseldensis spontanea* J. B. *angustifolia major sive* 1. *Clus.*

Multa profert folia, longa, rigida, angustiora & nigriora quàm Tripolitana, quæ compressa vel contracta ingratum tetrumque odorem spirant, propemodum ut Sparula fœtida folia, minis tamen graveolentem: inter quæ *Caules* teretes oblongi & cubitales, interdum etiam longiores exsurgunt, quatuor aut quinque flores ex vaginulis lateribus prominentes, Iridis bulbosæ verticilloribus floribus formâ non admodum dissimiles, colore cæruleo saturatiore præditos: quibus succedunt oblonga capitula trigona, subfusa, multo firmiora, magisque cartilaginosa quàm latifoliarum Iridum, iis paria quæ in Tripolitana, angulis etiam eminentibus & quodammodo geminis, quæ desiccantes semini duplici serie digestum, aliquantulum compressum & angulosum, offeæque duritiæ, subrescēte membrana tectum ostendunt. *Radicēs* oblique, longe, nodosæ, graciliores quàm in latifolia, Tripolitana: radicibus æqualis, foris nigricantes, intus candicantes aut pallidescētes, sapore acri & fevido, multas longæque fibras spargentes. Invenitur etiam foliis non graveolentibus.

In Germania & Hungaria in pratis invenitur.

Locus:

3. *Iris pratensis angustifolia non fœtida altior* C. B. *tenuifolia major flore cæruleo & striato, angustifolia* 2. *Clusio* J. B. *angustif. minor sive Pannonica verticilloribus* Clusii Park. *Iris sylvestris Byzantina* Ger.

Clus.

Cubitalia, interdum etiam longiora folia habet, admodum angusta, minimi digiti five semuncie latitudinem non excedentia, viridia, non tamen splendentia, summâ parte mucronata, infimâ verò, quæ sub terra latent, purpurascētia, nullo ingrato odore, [J. Bauhino olerecum quid redolent.] *Caules* habet sesquicubitales, nonnunquam bicubitales aut ampliores, rectos, teretes, firmos licet intus cavos, geniculatos, virides, summo fastigio in binos aut ternos ramulos divisos, quorum singulis insident singuli flores, Iridis bulb. vertic. latif. floribus formâ similes, odorati, quorum terna petala deorsum inflexa, infimâ parte, & quatenus bifido alatoque folio ligulam occultente teguntur, furvo colore sunt, reliquæ verò parte (quæ in nonnullis brevior & latior est) in albis oblongior & angustior) nunc candicante, modò purpureo seu violaceo colore, venis saturatiore purpurâ nitentibus per folii longitudinem & latitudinem excurrentibus, & fimbriâ five supercilio carentia: tria sursum erecta angustiora sunt, & cum bifidis illis exalbidas ligulas regentibus, purpurei saturati five violacei sunt coloris. Breves deinde succedunt *stipula* five capita triangula, breviora quàm in præcedente, neque adeo mucronata, neque geminâ costâ eminente prædita, quæ per maturitatem nigricantem colorem contrahunt & desiccant. *Semen* inæquale, angulosum, nonnulli compressum & durum continentia. *Radix* nigra, tenuis, dura, nodosa instar superioris, fibris duris & tenuibus prædita.

Clusius in pratis nonnullis & locis pratensibus Austriæ & Ungariæ eam invenit: Loca particularia *Locus*, apud Ipidum vide.

Clusius Iridis angustifoliæ secundæ speciem alteram meminit, ejusque iconem dat, sed nullam *Varietate* addit descriptionem. Hanc C. Bauhinus. Iridem pratensem angustifoliam humiliorem appellat, apud quem reliqua Synonyma vide.

Iris candidis floribus angustifolia Lab. ab hac non aliter quàm floris colore differre videtur.

Iris angustif. flore albo J. B.

4. *Iris angustifolia maritima major* C. B. *angustif. 3. Clus.* An *Iris tenuifolia flore violaceo* J. B? *Iris maritima Narbonensis* Ger.

Clus.

Ex radice nodosa multa producit folia, firma, longiora quàm præcedens, & prioris foliis magis angusta, saturatè viriditate prædita, nonnulli etiam lætida: inter quæ cubitalis assurgit *caulis*, firmus, aliquot flores profertens secundæ floribus longiores, & primæ penè similes, sed longè saturatiore purpurâ & quasi nigra præditos: quibus succedunt *capita*, primæ capitibus penè similia, *semine* etiam simili plena. *Radix*, ut dictum, nodosa, dura, foris nigra, minimi digiti crassitudine, internâ parte ex albo flavescens, antrodictum & in latera progrediens, aliarum angustifoliarum Iridum instar, & tandem veluti in orbem sese spargens, (quod omnibus Iridibus commune est) multis fibris donata gracilibus, duris, fœcis, lentis tamen & fractu contumacibus, quarum anteriores & novellæ crassiores, molliores & candidæ.

Ab hac mihi non diversa specie videtur.

Iris angustifolia maritima minor C. B. *angustif. minor Clusii quarta* J. B.

Clus.

Præcedente humilior est, floribus paullo minoribus & angustioribus, atque etiam dilutioribus, primæ tamen floribus saturatiore; cætera similis. Nascitur utrumque hoc genus Hispaniæ & Galliæ Narbonensis locis maritimis.

5. *Iris angustifolia hortiensis verticilloribus* C. B. *angustif. flore violaceo, reflexis foliis læteis & purpureis venis variis* J. B. *angustif. 5. Clus.*

Clus.

Nec foliorum formâ, nec radicibus multum differt à majore marina, nisi quòd folia habere non videatur tam atra viriditate prædita: flores etiam plurimum differunt: nam tria folia surrecta purpurei sunt coloris & violacei: tria verò reflexa & terram spectantia paullo latiora sunt, & multis læteis purpureisque venis, alternatim permixtis, ab ipso folii ungue exorientibus, atque secundum longitudinem & in latera se spargentibus gratissimam varietatem efficiunt.

Florēt cum marina, seriùs primâ, Junio videlicet mensē: Semen maturitatem acquirit Septembris initio.

Hanc maritimam varietatem fuisse suspicor, à semine deciduo in hortis enatam.

6. *Iris graminea cui perveni quotannis folia* J. B. *Iris angustif. primum redolens major & minor* C. B. *angustif. 6. Clus.* *Chamæris tenuifolia* Ger.

J. B.

E radice inodora, tenuiore & graciliore quàm cæterarum Iridum, nodosâ, nigro cortice tectâ, obliquâ, brevi tempore magnum cespitem occupant, ut cum difficultate erui queat, *caules* palmares [uni pedales, alteri vix dodrantales *Clus.*] tenues surguntur. *Flor* amenus è subiecto *calice*, sex profundis sulcis totidémque acutis porcis exarato, emicat, novem petalis aliarum more constans, sed multum diversis: nam tria extrema repanda extremâ orâ albis violaceisque striis obliquis variata sunt, inde contractis folium quasi ex isticmo eludatam paulatim latefcit, purpurascens in lateribus, nullâ in medio hirsutâ fimbriâ, cuius locum supplet linea lata lætea, striis purpureis picta: cui extrinsecus respondens costâ ex læteo virefcit. Hic incumbunt similiter repanda tria illa bifida folia, quæ in medio quidem è viola purpurascunt, à lateribus autem è diluto rubore ferè cinerea

Locus & Tempus.

Nos in montibus Messanz imminetibus atque etiam in collibus saxosis agri Montepelienfis observavimus. Floret Martio & Aprili. At nos Autumno etiam florentem invenimus: unde fortè Afphodelus Autumnalis Cam.

2. *Aphodelus albus non ramosus* C. B. Park. *major albus non ramosus* J. B. *non ramosus* Ger. 2. Clusf.

Clusf. Præcedenti omnino similis est, exceptis caule, qui unicus est, neque furculosus, & flore, qui omnino albus: Illius etiam radice non admodum numerosa. In Sicilia circa Syraculas & alibi observavimus.

Aphodelus purpureus foliis maculatis C. B. *major flore carneo* Park. *flore rubente* Ger.

Cum nulla præter eas quas tituli exhibent notæ hujus tradantur, nos varietatem præcedentis accedentem, non speciem diversam arbitramur.

3. *Aphodelus minimus* Clusf. hist. app. Ger. emac. *minimus albus* J. B. C. B. Park.

Clusf. Minor est tertio jam descripto [*Phalangio Cretæ Salonenfis*] & ab eo plurimum differt: nam glandulosas radices habet instar secundi generis, licet minores, & quarum capite prodeunt quinque aut sex folia valde angusta & longiuscula, inter quæ affurgit *cauliculus* rotundus, dodrantem aut paulo altius, singularis, nec illis ramis præditus, in quo ipse in modum nascitur multi flores albi, singulis petalis internæ & externæ venæ secundum longitudinem notatis, perinde ac tertii singulis petalis internæ & externæ venæ quàm reliqua genera suos abjecerunt. Hyeme folia amittit, & novâ ætate acquirit circa Aprilis initium.

Tempus.

4. *Aphodelus luteus* Ger. J. B. *luteus minor sive Hastula regia* Park. *luteus & flore & radice* C. B. *Yellow Asphodel, or Kings Spear.*

Radices ab uno capite multæ nascuntur, longè tenuiores quàm *Aphod.* albi majoris, colore luteo præditæ, exporrectis per transversum fibræ se propagantes. *Caulis* sesquicubitalis aut altior, singulatis, à medio ad summum *floribus* *Aphodeli*, ab imo incipiendo successivè se aperientibus ornatis, sed luteis, quos excipiunt pericarpia rotunda, semen nigrum ferè triquetrum continentia. Folia porro angusta, veluti angulosa ut triquetra ferè videntur, fistulosa, colore glauco prædita, à radice satis numerosa oriuntur, & caulem etiam ferè vides usque crebra undique convehunt. Radicibus undique diffusis multum se propagat.

Locus.

In insula ad promontorium Pachynum & alibi in Sicilia eum invenimus. *Aphodelus luteus minor* Ger. huic eadem species videtur.

5. *Aphodelus Autumnalis* C. B. *Autumnalis sive major* Cam.

CAP. IV.

De Phalangio.

Phalangium sic dictum est Galeno 8. Simpl. facult. quod demorsis à Phalangis [Araneæ genere] auxilietur: cui ut Plinio l. 27. c. 12. Phalangites. Ab *Aphodelo* radicibus fibrosis differt.

1. *Phalangium flore Lilii* J. B. *Allobrogiacum* Park. *Allobrogiacum majus* Clusf. *magna flore* C. B. *Phal. Antiquorum* Ger. emac. *Spider-wort.*

Clusf.

Quina vel sena producebat [Clusio] folia, carinata, satis firma, surrecta, viridia, summâ parte mucronata, internâ seive infemè amplexuentia inter aliorum Phalangiorum: inter quæ prodebat *cauliculus* pedalis aut amplior, viridis, teres, firmus, summo fastigio inter singulares appendices denos aut plures gestans flores, proflus niveos, majores quàm in majore Phalangio vulgari, in anteriorem partem propendentes, (ternis interioribus petalis paulò latioribus & crispis, exterioribus verò viridi mucrone præditis) florum parvi Lilii formam quadammodo referentes, odoratos, & quorum umbilico sena gracilia prodibant *stamina* unciam longa, terna tamen alius paulò longiora, extima parte curvæ, & flavis apicibus donata, oblongiore gracili in medio stylo, ut commodius mea opinione comparari posse videantur quàm parvo Lilio albo. Floribus succedebant trigona capitula, fuscum semen & inæquale continentia. Radix in multas, crassas, candidas & longas fibras, aliorum Phalangiorum radicibus non dissimiles dividebatur, & adnatis se propagabat.

Locus.

In Alpibus Allobrogiis prope maximum Carthusianorum cenobium sponte oritur. J. Bauhinus reperit florentem Junio in pratis montis Septimi Burmi Rhætorum prope Kästel: atque etiam, Gœneve cum esset, in monte Thuri.

2. *Phalangium*

2. *Phalangium pulchrius non ramosum* J. B. *parvo flore non ramosum* C. B. *non ramosum vulgare* Park. *parad. non ramosum* Ger.

J. B.

Folia est Phalangio ramoso parè similibus, latioribus paulò: caule eodem, sed non ramoso: floribus paulò majoribus, albis, multis, & spicam repræsentantibus: succedunt capitula sublonga, in quibus semina rotunda.

Duplicem hujus speciem facit C. Bauhinus, majorem folio longiore & latiore, semine majore: & alteram in qua omnia minora: Clusius adhuc alterius meminit, cujus folia longè ampliora, longiora & crassiora quàm præcedentis, caule etiam multo procerior, qui & flores longiore spatio ab invicem distantes præferebat. Fortè hæ omnes sunt tantum præcedentis varietates. Reperiuntur in montibus Pyrenæis. Nos in monte Saleva prope Genavam hic descriptam observavimus.

3. *Phalangium parvo flore ramosum* C. B. J. B. *Phalangium ramosum* Park. Ger.

J. B.

E radice perenni fibræ crassiusculis, candidis, subdulcibus, glutinosis composita caulis surgit singularis, tenuis, lavis, teres, sesquicubitalis, cujus scapus in ramulos aliquot facessit, flores sustinet frequentes, stictatos, emaculato candore Lilii conspicuos, quibus pericarpia globosa succedunt. Lini capitulis aequalia, per maturitatem in tres partes deficientia, semine (ut vult Dodonæus) nigro, veluti Melanthii, non perinde tamen anguloso, resecta: folia graminea, porraceis tenuiora, angustiora, carinata, pede aliquando longiora, ac etiam cubitalia, statim à radice exorta in terram repanda parùm altituntur.

Circa Francofurtum ad Menum, Basileam, Genavam & alibi in Germania, in collibus, pascuis Locui montosis, & ericetis copiosè oritur.

4. *Phalangium Cretæ Salonenfis* Lob. Ger. *Aphodelus foliis fistulosis* C. B. *minor foliis fistulosis* J. B. *albus minor sive fistulosus* Park.

J. B. Clusf.

Ex fibrosis Phalangii (cui tota planta satis similis) radicibus, mediocriter crassis, non nodosis, ex uno capite numerosis folia promittit multa, angusta, rotunda ferè, striata, fistulosa, tres aut quatuor uncias longa, [in culta planta etiam cubito longiora] in acumen desinentia: & quorum medio sex aut plures eadem radice affurgunt caules, cubitales, ramosi, quos sine ordine nascentes stipant flores, superioribus similes, sed minores, colore lacteo, lineâ ferrugineâ [Clusio purpurascens] unumquodque petalum secundum longitudinem percurrente, staminibus in medio lacteis, apices ferrugineos sustinentibus. Vascula suboriuntur triquetra ferè, semen nigrum, triangulum rugosum claudenda.

In campo illo lapidoso supra Arelatem versùs Massiliam, circa oppidum Salomam, Cretam Salonensem vocat Lobelius, vulgò le Crane, copiosè provenit. Nasçitur etiam, referente Clusio, pleriq; regni Granatensis locis.

CAP. V.

De Pseudo-phalangio.

1. *Phalangium Virginianum Tradescanti* Ger. emac. *Ephemerum Virginianum Tradescanti* Park. *parad. Allium sive Moly Virginianum* C. B. app. *Virginian Spider-wort.*

Park.

E radice fibrosa, longè latèque sub terra repente hic illic folia protrudit, ex cinereo viridia, bina aut terna simul, rarius plura, imâ parte se mutuo mucrone sensim desinentia, per margines nonnihil aspera, nervosa, cauliculos superantia. Cauliculus inter folia exurgit palmatis, rigidiusculus, geniculatus, foliis ad singula genicula singulis eum amplexentibus vestitus, & quorum finibus ramuli interdum exeunt. Caulis fastigium in duo plerumque folia discedit, Cypri ferè in modum; inter quæ flores emergunt plurimi velut in umbella, ad viginti interdum, tripetali, satis ampli, purpureo-ceruleo saturo colore tincti, calice virente trifido pariter antequam aperiantur inclusi, & ex tenuibus pedicellis penduli, qui flore se explicare incipiente productiones facti eriguntur. Medium florem occupat umbo five capitulum, staminibus sex rubentibus, plumosis, apicibus luteis insignibus, circumvallatum. Flori interdum aperitur, sub vesperam se claudit, deinde marcescit, & contrahens se calice deorsum denuo nutat. Umbo medius, calice occultatus, in vasculum seminale turgescit, semina parva, nigricantia, oblonga continens.

E Virginia ab amico quodam in Angliam illatam accepit Joan. Tradescantius senior.

Variat floribus colore albo & rubro; & foliis etiam amplioribus.

2. *Phalangium ramosum Virginianum foliis latis, repens* Jac. Zanoni.

Zan.

Radice mitius longa, repante, tenaci, caule non crassiore, nodosa, & singulis nodis fibras emittente longè latèque sub terra repentes teretes, pallide luteas, quæ facile delibranur, medullâ intus solidâ, succulentâ, sapore initio dulci tandem mordicante, Raphani amulo. Caulis & radicis capite exilit glaber, cubito paulò altior, lentus & frangi contumax, medullâ densâ viridi, succulentâ repletus.

pletus, succo tamen minimè viscoso uti præcedentis, cortice, seu cuticulam mavis dicere, tenui, viridi aut purpureo, maximè versus fundum, vestitus, lanugine subtili albicante obductus, raris nodis interceptus, mediæ parte longioribus intervallis distantibus, summa & ima satis vicinis. E quorum singulis singula enascuntur folia, membranæ ad exortum late caulem aliquousque obvolvuntur pediculi brevi lato adnexa, tactu mollia; nervo medium percurrente, infernè elevato seu extantibus, superiè in sulcum tenuem depresso, cum aliis subtilissimis nervulis, per totum solum excurrentibus; tactu aspera, substantiâ cartilaginea, superiè obscure viridia; inferiè albicantes, nonnihil lanuginosa, confusimiliter lineis viridibus striata, quæ à basi ad apicem usque extenduntur; adeo exiles ut ægrè sint visibiles. Caulis in ramos satis crebros dividitur, & hi vicissim in ramulos secundarios. In extremis ramulis nascuntur pelliculae [seu calyces] herbaceæ, substantiâ membranosa feu cartilaginea, quæ clausæ hemisphæricæ figuram præsentant, quarum unamquamque florem sustinet tripartitum, Phalangii præcedentis, hilare coruleum, tribus in medio staminibus apices flavos sustentibus: apertæ triangulum referunt. Flore delapsi restant calices supradicti herbacei, lineis arcuatis adeo eleganter striati, ut luci oppositi velut reticulæ aut Araneærum tele appareant. Hi undique clausi sunt excepta parte superiâ, quæ eorum centro interius exortu pediculus teres, tenuis, nodosus, in duos tresve pedicellos tenuiores retortos divisus, quorum unusquisque conceptaculum sustinet capitis serpentini ore hiantè effigiem affabre mentiens, cum lingua intus palato adnexa, quæ postea (emen efficitur, lingua figurâ colore obscure cinereo, subtus flavascente. Planta hæc ob nimiam radicibus fe propagandi aviditatem rarò florem producit: nam si fidei coercetur quotannis plerumq. floret.

Phalangium Africanum Hellevorinis folio non descript. Hort. Lugd. Bat.

CAP. VI.

De Pseudo-alphodelis palustribus.

Pseudo-alphodelorum historia, turbante Lobelio, magnâ confusione & obscuritate laborat. Turbante inquam Lobelio, qui primò sibi metipsum parum constare videtur, cum in *Obs. & Icon. Plant.* Dodonæi iconi hujusmodi titulum imposuit, *Alphodelus minimus luteus Aconitifolius palustris*: *Alphodelus luteus palustris* Dodon. in *agro Lancastrie Angliæ*: & tamen in *Adv. part. 2.* Tab. nomenclaturam reprehendit, quòd Lancastriensem Britannicum palustrem Alphodelum luteum cum Batavo aut Plandrico Alphodelo palustri Dodonæi confunderet, quod scilicet ipse fecerat. De inde errore tenetur, nostrâ sententiâ, quòd Alphodelum suum minimum Norvegicum luteum palustrem Scoticum & Lancastriensem, quem Anglo-Britannæ mulieres, apud quas frequens nascitur, à tingendis capillis *Wapden hair*, i. e. virginum capillum, vocitant, à secundo Pseudo-alphodelo *Clus.* non diversum putet, sed variare paritate & magnitudine ratione natali soli.

Quamvis enim alicubi forte in Angliâ proveniat (quod non credimus) Pseudo-alphodelus secundus *Clus.* non tamen certo certius adeò frequens usipiam oritur, ut rusticis & mulierculis cognitus, & in vulgari usu receptus sit. Verùm Pseudo-alphodelus palustris nostras [&], ut putamus, *Dodonæi* magnâ copiâ tum in septentrionali, tum in Occidentali Angliæ parte, locis palustribus & aquis oritur, ut nemini è medio vulgo incognitus esse possit. Adde quòd hic à floribus colore flavo tingendis capillis aptus videtur, non autem Pseudo-alphodelus secundus *Clusii*, cujus flos pallidus ex herbaceo coloris est. Lobelium secuti J. Bauhinus & Johnsson Gerardi emulatores eodem errore tenentur. C. Bauhinus hos rectè distinguit; atq. insuper Pseudo-alphodelum palustrem Anglicum à Pseudo-alphodelo palustri Scotico diversum facit: Hoc etiam rectè, si Pseudo-alphodelus palustris Scoticus noster ei cognitus fuerit, de quo est cur dubitem. Certè Lobelius Alphodelum suum minimum Norvegicum palustrem Scoticum cum Lancastrensi flos Anglici miscet & confundit.

Restat adhuc scrupulus. An sci. Pseudo-alphodelus luteus palustris nostras idem sit Alphodelo luteo palustri *Dod.*? Si enim hic caulem pedalem habeat, prout eam describit Dodonæus, eumque non nudum, sed multis foliis five vaginulis illam amplectentibus donatum, ut vult *Clusius*, à nostrate, qui humilior est plerumque, & caule foliis paucis eisque exiguis induto directus videtur, ut & ab aliis nobis cognitis, adeoque quatuor erunt Pseudo-alphodeli species, quod non credo. Est ergo Pseudo-alphodelus *Dod.* cum nostrate idem.

Nos equidem tres hæc Pseudo-alphodeli species vidimus, inque locis suis natalibus collectas, ficcas adhuc asservamus, nec plures agnoscimus. Ex sunt

1. *Pseudo-alphodelus minor* sive *pumilio folio Iridis* sive 2. *Clus.* *Pseudo-alphodelus Alpensis* C. B. minor folio *Iridis* Park. *Alphodelus Lancastrie* Ger. descr.

Clus.

Numerosa sunt huic *folia*, sese mutuo amplectentia, ut in Alphodelo luteo palustri *Dod.* & *Iridis*, angusta, brevia, viridia, dura, amariaculi & calidi saporis: è quorum medio *cauleculis* gracilibus egreditur, pedalis interdum aut major, aliquot nonnunquam foliis inhaerentibus, spicam *stolonum* ferens sex foliis constantium, alterius instar, sed minorum, pallidius ex herbaceo coloris, & odoris expertum: quibus succedunt trigona capitella, interdum tetragona aut pentagona, minutissimum rufum semen continentia. *Radix* vix corpus habet, sed tenuibus aliquot fibris distaxat constat.

Hunc *Clusius* Alphodelo luteo palustri *Dod.* per omnia minorem facit, foliis ei valde similem.

Hanc speciem in Angliâ sponte oram nunquam invenimus, nec ab aliis fide dignis inventum audivimus: in transmissis autem semel, ut v. g. ad radices nomine Salevæ præp. Genevæ in aquis, & alicubi in Germania J. B. *Pseudo-alphodelus quibusdam* dicitur, Johnsson apud Gerat. emaculatum perperam *Alphodelus Lancastrie verus*, supra iconem inscribitur. A. 2. *Pseudo-*

- A. 2. *Pseudo-alphodelus palustris vulgaris* nostras. *Alphodelus Lancastrie verus* Ger. emac. de ser. *Pseudo-alphodelus primus* Clus. *palustris Anglicus* C. B. *luteus acorifolius palustris Anglicus* Lobelii J. B. *Lancastrie Alphodeli*, & *Wapden Alphodeli*.

Folia habet uncias duas cum dimidio, aut tres longa, ima parte latiora, in mucronem acutum fensim angustata. *Caulis* alicuiusmodi pedalem raro, assequitur, leviss & foliis paucis donatus; ejus summam partem spica occupat *florum* elegantium, stellatarum, sex foliis constantium, colore flavo; quibus succedunt *capitula* longiuscula, trigona, interdum etiam tetragona & pentagona, semen exile, rufum, continentia.

In palustribus putridis & aquis, multis Angliæ in locis, copiosissimè oritur, & æstate floret. *Leuc.*

Hanc pro Alphodelo luteo palustri *Dod.* habemus, quantumvis neq. descripto, neq. figura *Dodonæi* ei per omnia respondent. Differentia enim in magnitudine, & caule multis foliis induto non tantè est, ut propterea species multiplicandas putem, præsertim cum loco convenienti *Dodonæi* Alphodelus palustris & nostras.

Alphodelum Lancastriensem ad vulnera sananda mire efficacem esse aiunt. Vid. *Philosoph. Transact. Virid.* N. 117. p. 398.

Floribus lixivio maceratis puellæ crinem flavum inficiunt. *Lo.*

- A. 3. *Pseudo-alphodelus palustris Scoticus minimus*. The least Scotic Alphodel.

Triplò aut quadruplò minor est Pseudo-alphodelo palustri Anglico; foliis Iridis, angustissimis, seculantibus longis, in acumen desinentibus; caule vix palmari, vel nudo, vel unico eoque minimo foliolo donato: spica *florum* brevi; flosculis (quantum conjicio) albescentibus; quibus succedunt *capitula* breves & subrotundæ. Radices subnigrescentes, interdum etiam tetragone 2. *Clus.*

Hanc speciem juxta rivulum quandam non procul Bervico in Scotia invenimus.

CAP. VII.

De Aloe.

Aloen Græci & Latini pariter tum & Officina herbam ipsam ejus, succum densatum appellat. Aloe autem dicta videtur quia maritimus gaudet. A Recentioribus Sempervivum & Sempervivum maritimum, quia Sempervivum modo diu durat appellatur. C. B.

Floribus hexapetalis, valculis feminalibus in ternâ loculamenta divisus se ad hoc genus pertinere ostendit. Folis crassis succulentis, ad margines aculeatis, radice succum crassum, flavum, insigniter amarum fundente à reliquis congeneribus differt.

1. *Aloe vulgaris* C. B. J. B. *vulgaris* sive *Sempervivum maritimum* Ger. Park. *Common Aloes*.

Folia bene multa è radice emittit, in orbem disposita, imâ parte se mutuo amplectentia, oblonga, succulenta, digitum crassa, pallide viridia, dentata dentibus rigidiusculis, in acumen desinens, quorum exteriora apud nos plerumque in terram reclinata aliquantulum, verum in loco natali erecta, ætati viridis, adeo ut per hybernus menses extra terram, in hypocautis suspensa non marcescant; sapore apud nos, (imò etiam loco natali auctorè Parkinsono) minimum amaro, sed potius refrigerante. *Caulis* è medio foliorum exurgit, crassus, in duos tresve ramulos divisus, alitudine flosculipedali aut bipedali, à medio ad summum usque plurimos flosculos, lagenulæ figurâ, deorsum reflexos seu dependentes, apud nos albicantes [in calidioribus flavascentes] oris in sex lacinias divisus, sustinens; Quibus præteritis succedit (emen in capitulis Alphodeli amulis inclumum, *Radix* crassa, pedem longa, in fibras tandem crassiores spargitur, tenues & raras è lateribus emittens. Caulis foliorum delapsorum vestigia retinet, ut in Brasilia.

In Sicilia & Melita insulis, in muris & rectis frequentem observavimus. *Clusius* in Hispania. *Leuc.*

Succus ille insipissimus, Aloes nomine vulgò notus ex hujus plantæ foliis elicitur in Socotora insula, Persiæ & Indiæ Orientalis provinciis nonnullis, unde ad nos deferitur. In Italia, ubi etiam *Aloes elicientis* de modis. sponse & fata libenter provenit, ob cœli solive varietatem Succum hujusmodi non reddere offum creditum. Verum ingeniosissimus F. Columna, Aloem etiam in Italia eliciendū modum à se inventum in Historia Rhipurum rariorum publicavit. Is autem hujusmodi est. Supposito lato signilum vase viriato, multa supra illud ab radice statim avulsa folia suspendit, atque ex illis spontaneum succum luteum (quem in venis tantum contineri animadvertat) descendere & guttatim dehiscentia permittit, manibus postremo etiam deorsum versus comprimens folia, atque quod imis foliorum oris concreverat radendo. Excepto itaque ex pluribus foliis copioso succo, vas illud tribus diebus Soli exposuit, ex circumferentia vasis quotidie quod harebat duriorè (statim enim quod paucum est concrevit) abrado & cum liquidiore commixto, idque pluries in die, noctuque reposito vase, concretum postmodum succum omnem atque friabilem habuit. Color (inquit) ex citrino cum concreverat incipit rufescit, atque concretus magis nigricat, atque obscure parum rubentem acquirere colorem, sanguinis concreti modo, vel potius Hepati simillimum, transillucidus, leviss, odore gravi aromatico, sapore amaro admodum ac abhorrendo; & huiusmodi manu tantum attractanti illius vapore inficiatur aer, atque guttur amarum reddatur. In pulverem (ut Dioscorides notat) digitis confectus succus, qui probe fuerit arefactus, ad minimum usque ramentum facile reducitur, & aqua infusa statim liquefit, dissolvitur, atque citrino evadit colore, quo

quo ante concretionem præditus fuit. Omnes habuit notas optimæ Aloes, & cum præstantissima Officinarum Aloes Succotrina comparatus, cum excellere videtur: eisdem etiam vires obnecere, & ad eadem in medicina valere experientia didicit idem Columna. Hæc cum ita sint verisimile nobis videtur in Orientalibus etiam regionibus Aloem hoc aut simili modo ex hujus plantæ foliis elici: non ex iis in frusta dissectis & confusis exprimi, eo modo quem describit J. Baubinus. Sæpe por quippe foliorum minimè amarus est; sed potius leviter refrigerans; dissecto etiam plantæ folio atque radice concisa (monente Columna) nihil succi, neq. amari, sed mucosum quid, ac potius insipidum gustu inveniebatur. Ex quo hæc scripsi hodiernum Aloes colligenda modum & dicta h. D. Hermannii nobis communicavit amissimus vir D. *Josua Palmer* M. D. is autem sic se habet.

Ex foliis à radice avulsis manu vel instrumento leviter compressis succus destillat in vas recipiens. Subsidere debent partes crassæ per noctem. [& postea insolant] aliæ vero supernant. Postea die in aliud vas infundunt & insolant ut concrecat & exsiccat, in quo tempore fulvum acquirit colorem, quæ est Aloes Succotrina Officinis: crassa verò pars remanens effunditur in aliud vas & insolatur, ut colorem hepaticum contrahat, quæ Aloes hepatica dicitur: crassissima pars Caballina appellatur. Succus sponte ex foliis oblique incisus emanans aureum habet colorem.

Hic modus conformis est superius proposito à Columna invento.

Muntingius florem hujus plantæ in quinq. particulis obtusè mucronatas non profunde dividi scribit. Verum suspicor illum vel errare, vel memoriæ lapsum esse, cum Clusius in sex lacinas cum dividi affirmet; cūque verisimile non sit cum à reliquorum hujus generis normâ abulderet. Notabile est quod scribit idem Muntingius hujus plantæ florem duabus interne tribulibus guttulis, utin *Corona Imperialis*, limpidissimis ac melle dulcoribus, deorsumq. vergentibus, nunquam tamen deo dentibus præditum esse. Idem confirmat D. Hermannus Leydenis, qui & semina Sedi familiæ ei attribuit.

2. Aloes vera minor Munting.

Munting.

A præcedente differt foliis rectè magis sursum vergentibus, vix pedem, in Belgii oris, longitudine superantibus, nec ultra digitum in medio latis, in angustum mucronem finientibus, colore non cinereo sed albescente, ut in illa; sed viridi saturo, neq. tot tantisq. maculis albis ab utraq. parte cunctis, sed paucis duntaxat minoribus, iisque in extremo mucrone juxta se positis condecoratis, non fulgentibus, spinulis verò à parte utraq. frequentissimis, exiguis, crassiusculis, lata basi nitentibus, colore dilute albescentibus vel è luteo candidis, parum aut nihil pungentibus sed mollitullis, atque quàm in priori multo arcuatis dispositis, cætera similibus. Nondum floruerat Muntingio.

3. Aloes vera costâ spinosa Munting.

Munting.

Differt ab Aloes vulgaris foliis crassioribus, neq. in mucronem adeo acutum, sed paulò latiore deminentibus, superne planis, inferne ex obtuso triquetris, in dorso eminentem non minus quàm in lateribus spinulis ejusdem coloris, at magnitudine atq. crassitie eadem superantibus, præditis, albidis maculis latioribus simul & angustioribus undiq. conspicuis; nervis internis ex albidio lutescentibus, raris, repletis. Flores in thyrso rotundo, tres circiter pedes alto, digitum in imo, in superficie vero haud ita crasso, recto, folio, colore ex obscuro luteo quasi hepatico obsoleto fulgente, atq. superius in tres æquales partes semipedes longitudine superantes diviso inhaerentes; colore vulgaris Aloes florum dissimiles: Hi enim albescentem non ingratum: Illi verò ex obscuro lutescentem: Alii vero luteum stris diversis albicantibus distinctum obtinent.

4. Aloes vera major Munting.

Munting.

Folia edit vulgaris Aloes in modum disposita, eodémque ordine, similique formæ aspectu ac colore donata, sed longè majora; maxima enim ultra quatuor pedes Romanos longa sunt: cætera tamen pro illorum serie paulò minora, atque magis ordinatè disposita: in imo, ubi latissima, septem aut octo digitos lata, tres verò plus minus crassa: tantæ amaritudinis succo repleta, ut eam degustata Autor ferre non poterit.

Harum plantarum succus, in aluta, utribus aut vesicis concretus, Solisque calore induratus hodie ut olim Aloes dicitur.

Hujus in Officinis genera reperiuntur tria, 1. Succotrina seu Succotrina. 2. Hepatica. 3. Caballina. His addit Schroderus *Lucidam*, quam alii à Succotrina non distinguunt.

1. Succotrina ab infula Succotræ denominatur (Est autem Succotræ Indis infula, ultra 128. m. p. à maris Erythrei freto distans) Hæc omnium præstantissima est, 1. colore cum rubedine flavescens hepatis in modum, nitida etiam, & pellucida seu transparent. 2. Odore aromatico, ac myrrham ferè accedente, unde odoramentis & suffumigiis olim adhibita erat. 3. Sapore amaro, aromatico & adstringente, amaro fugaci nec diu morante in lingua. 4. Pondere levis, subtilitatem tamen compacta. Tractando, in Sole etiam vel calore mollescent, frige facta friabiles; & quæ Aloes optimæ note sunt.

2. Hepatica, quod hepatis colore tum consistentia similior sit vocatur, præcedente impuriore, colore è citrino rufescente, non pellicida, odore graviore, amaro intensiore, magisque adstringens.

3. Caballina, quæ est Aloes crassamentum, seu pars impuriore, arenosa & sordibus confusata, ideoque caballis seu equis exhibenda.

Horum

Horum trium generum ex una eadémque planta, vel coadunatis earum speciebus, parandi rationem post J. Baubinum tradit Abrahamus Muntingius in *Abid hisf.* sequentem.

Folia ad unum omnia, radice in terra permanente, abscondunt, in frusta secant, atque planè condecunt, necnon per 30. horarum spatium in vase quodam fictili vitreato reponunt. Quo facto supremam succi partem, ad ejusdem usque evidentem omnino differentiam demunt, quam in alutam vel vesicam, Solisque calore exsiccamand deponunt, eamque Aloes Succotrinas vocant tum Infule Succotræ tum Indiarum indigenæ omnes.

Deinde in medio consistentem succum, uterculis exsiccandi causa concrendum tollunt, quem Hepaticam dicunt.

Tandem ex sola remanente illorum fæce Caballina vocitata, omnium scilicet impurissima, perficitur. Nos potius suspicamur Aloem à vulnere seu incisione in foliis facta emanare: Aloes enim nobis videtur esse succus plantæ essentialis & proprius, sanguini analogus, in vasis majoribus contentis, inquantum, ut vocant, essentiam coctione exaltatus, in quo tota vis plantæ quæ talis nidulatur: non crudior ille & limpidus, qui fibræ & parenchymati foliorum inest. Calore autem Solis concrecit. Quæ in opinione auctoritas Plinii me confirmat.

Aloes vim præter purgantem obinet & exsiccantem calefacientemque; obstructions aperit, meatus reflat: Purgat autem biliosos & pituitulos humores.

Aloes pene sola medicamentorum quæ alvum solvunt confirmat etiam ventriculorum, adeo non labefacta vi aliqua contraria. *Galen. Plin. &c.* Hoc castigatione opus habere scribit C. Hofmannus in *De Medicam. Officin.* Est enim (inquit) purgans propriè dictum, quo ipso efficitur secum aliquid naturæ adversum, quod dum corrigere volumus Masticæ, Croco, Cinnamonom, tacite fatemur culpam. Quinetiam Aloes lota magis roborat ventriculum, minus purgat. Elauunt enim simul cum sordibus partes quædam igne acresque, quæ alioqui ventriculum lacessunt.

Quod frequens Aloes usus hemorrhoidum venas aperiat, ego (inquit Fuchsius) millies observavi: & vos ex 100. eorum qui Aloes ad excernendas faeces utuntur, videbitis 90. hemorrhoidum fluxum pati, omisso vero Aloes usu venas illas claudere. Certe venarum officia aperienti vim habere in confesso est, ob id vitanda iis qui hemorrhagiæ obnoxii sunt ex ore, alio, utero; hinc noxia prægnavit, Et Tho. Bartholinus *Act. Med. Ann. 1673. Obs. 64.* exemplum adducit urinae cruentæ ex nimio Aloes usu. Dices validum adstringens esse. Imò externè applicatum, non intrinse sumptum. Non autem quod medicamentum facit foris, id protinus etiam intus facit.

Aloes ventris tinea & lumbricos enecat & expellit: cum aceto & felle bovino mixta, atque umbilico impolita intus efficit; putrefactionis flavam depellit, omnemque putredinem arcer, necnon diu cadavera corruptionis vel puerificationis immunia, cum Myrrha præsertim aliisque mista, conservat. Quare nonnulli Muntie efficaciam omnino possidere contendunt, eamque præter Aloem humanam pinguedine mistam nihil aliud esse asserant. Ejus verò pilule tres per aliquot dies exhibitæ mentium abundantiam excitant. Habui ancillam (inquit C. Hofmannus) cui nulla aliâ ratione promoveri poterant menses quàm usu pilularum de tribus.

Externè pulvis hemorrhoidibus inspersus sistit. In vino dissoluta Alopeciam curat. Collyris indita visum acuit: Cum melle mista pudendorum ulceribus, necnon fistulis, orisque putredinibus omnibus medetur, & halitum emendat. Ora venarum claudere, languinem sistit, densat & siccit externè admoda; in pulvere vulnera recentia & quæ aegre ad cicatricem perducî possunt mirificè conglutinat. *Munting.*

In Aloes exhibenda cautiones quædam habenda sunt. 1. Nè detur iis qui ex nuda intemperie sine materia laborant. Tales non indigent vacatione, nedum medicamentum tam foriter siccante, quodque loco vacationis tabem inducit. Contra datur cum magno commodo frigidis & humidis.

2. Nè senibus detur & quicquid, quacunaq. de causa siccati sunt, nisi necessitas urgeat.

3. Nè fit usus ipsius nimis creber, adeoque quotidianus, ut quidam faciunt. *Evacuatio enim quæ fit per purgantia valde indigentibus & ex longo tempore utilis est. Vide C. Hofmann. l. 2.*

4. Quemadmodum Agaricus prohibetur gravidis, ita Aloes & Aloetica. Hinc ratiocinatus Helid. in pertinacissimis menses obstructionibus dar Elect. de Hiera 3j. cum Scrupulo Croci integro.

Hæc omnia Hofmannus.

Tria sunt (inquit Le Brun) in Aloes quæ correctione egent: 1. Quod tardè fit operatio: quod corrigitur additis aromaticis essentia tenuioris & acris, ut sunt *Mastic, Nux moschata, Caryophylli, Cinnamon, flos nardi, Calam. aromat. Cube. Schenanth. Crocus.*

2. Quod debilis fit operatio: quod corrigitur à Russo addita Terebinthina vel alia resina acriori. Alii abluunt eam in decocto Rhabarbari, vel infusione Rosarum, & sic reddunt robustiorem.

3. Quod anastomatice fit, & officia venarum aperiat. Quod corrigitur commiscendo Masticem, Tracantham, Bdellium & similia. Vel abluendo eam aqua Endivæ vel Cichorii: ut superius innuimus.

5. Aloes Americana Clus. Park. Americana muricata J. B. Aloes folio mucronato Ger. folio in longum aculeum abeunte. C. B.

Clus.

Multa sunt illi folia humanam longitudinem attingentia, saturatè virentia quidem, sed quibus inspersus videatur cineracei quidpiam coloris, ut in Tuliparum quarundam foliis, levia, circa infimam sedem trium aut quatuor digitorum transversorum crassitudine, quodammodo carinata, valde lata, mutuo se amplectentia, instar foliorum Aloes vulgaris aut Alphodeli, sensim in mucronem deficientia, qui nihil aliud est quàm spina, fusca, crassa, unciam cum semisse interdu longæ, & adeo firma ut Americani pro subula uti solerent, & cupisid ferreæ loco ad sua tela adaptarent: foliorum latera tenuiora sunt, & spinis ejusdem coloris aspera, sed brevioribus, latè basi præditis, & deorsum incurvis ut in Rhanno tertio; interiore parte fibrosa sunt hæc folia & succi plena, sed non anari. Ex eorum medio *caulis* enascitur, brachiali crassitudine, & brevioris lanceæ altitudine. *Ra. dia*

dis est crassa, longa, curva, veluti internodiis articulata, è quibus ad latera enascuntur aliae plantae alternis, ut in Arundinum nodis germina seu gemmae sunt dispositae.

* Addit: ad Clusii cur. post.

Planta hac brevi interdem temporis spatio, celerissimo auctu, mirae proceritatis caulem emittit. Jacobus Fontanus in Epistola ad D. Doins enutrita, quae per 100 (ut credebatur) annos ibi manserat, necdum floruerat hac habet. Caulis ex ea oriri cepit Sexto Nonas Maii 1599. quae intra 45 dies crevit ad 32 palmos. A medio fere hujus caulis ad summum usque ramos five furculos emisit 29 perinde efformatos ac brachia candelabrorum quae illuminationis causâ in aula Magnatum suspenduntur, origine recti, tandem furculam recurvi, in quorum fastigio summo valge enata sunt plurima. Hastulae regiae valgis non absumis, quibus suprema parte herebant flores croci, floribus Rosarum capillamentis inhaerentium non dispares.

Petrus Borellius Aloe plantae caulem, cum per longum tempus sine eo remaneret, tandem erumpere scribit cum fragore & strepitu, ut impetu facto tota in truncum fere converteretur; & coram mirantibus hominibus incrementum tantum suscipere, ut etiam Quercum mediocrem aequet, & 30 circiter palmarum altitudinem, & femoris crassitiem acquirat, floribusque in summitate decoretur. Quodque magis mirandum intra paucos dies, [quatuor vel quinque] hanc molem attingere, adeo ut incrementum ejus etiam oculis percipi possit. Tale quid visum nuper apud Monsipienles, &c. Credit Judaeus Appella. Nos anno 1663, Aug. 20. Monachii Bavariae, in horto Illustriss. Ducis octo aut decem hujus generis plantas vidimus quae jam, caules produxerant haec altitudine, brachii crassitie, summa parte plurimis floribus onustis, eodem fere modo è caule exantibus quo describit Jacobus Fontanus, nondum tamen planè explicitis: de caulium eruptione & celeri auctu nihil prodigiosi nobis ab Hortulanis relatum. Verum eundem est, intra unius aestatis aut semestris spatium caulem erumpere inque eam altitudinem & crassitiem excrevere, ut arbor quaedam videatur, quod quamvis mirum, non tamen fit foliorum & reliquae plantae magnitudinem consideres omnino portentosum & incredibile apparebit. Proinde in ratione hujus phaenomeni exquirenda frustra se fatigant supradicti auctores. Flores hexapetali hui sunt: [semina tribus cellulis distincta].

Vires & Ulin.

Planta haec unica (inquit Franc. Hernandez) quicquid vite esse potest necessarium praestare facile possit, si esset rebus humanis modus. Tota enim illa lignorum sapiendorumque agrorum usum praestat, caules tignorum, folia vero recta tegendi, imbricium, lancium: eorumdem nervuli & fibrae eundem usum habent ad lineamina, calceos & vestimenta conficienda quem apud nos Linum, Canabis, Gossypium, &c. E mucronibus viri clavi, aculei, subula, quibus perforandis auriis, macerandi corporis gratia Indus ut mox erat cum Daemonum vacarent cultui; item aciculae, acus, tribuli militares, & rastilla idonea petendis subtegminibus. Praeterea è succo manante, cujus evulsis gemminibus internis foliisque tenerioribus cultis [Xanthini] in mediam civitatem stillat planta unica à 50. interdum amphoras (quod dictu est mirabile) Vina, Mel, Acetum ac Saccharum parantur. Si eus namque deffillatione fit dulcor & spissior donec tandem cogatur in saccharum. Vinum fit et eodem fuso dicto fontana aqua, additis corticibus Malorum Medicorum Limonumque, & alis. E saccharo dicto paratur acetum, nempe resolutum in aqua, & novem diebus infusum. Idem fucus mensis ciet, alvum lenit, urinum evocat, renes & vesicam emundat. E radice quoque reses sunt firmissimae. Crassiores foliorum partes trunculque decocta sub terra edendo sunt apta, sapientius Citrea frusta saccharo condita: quid & vulnera recentia mirè conglutinant. Fit enim fucus alitione glutinosus, qui suapte naturâ frigidus ac humens est. Folia quoque assa & affecto loco imposita convulsionem curant, ac dolores leniunt (praecipue si fucus ipse calens bibatur) quamvis ab Indica proficiantur leve, sensumque hebetat atque torporem inducunt. Radicis fucum lum Veneriam curat apud Indos, D. Palmer.

6. Aloe Americana minor Munting. An Theometi sive Magnei divinum Hernandez?

Radice nictur digito interdum crassiore, nodulis diversis geniculatim distincta, colore planè albidopraditâ, necnon innumeris fibrosis, primò albescentibus, postea verò ad helvum declinantibus radicalis ditata.

Folia protrudit sese mutuo amplexentia, pedum Romanorum duorum longitudinem nunquam excedentia, pro illorum autem brevitate admodum lata, sex nimirum octo aut novem digitos non raro superantia, ceteris obtusiora, & in brevem mucronem desinentia, reliquarum specierum more crassa, circa margines tenuiora, necnon frequentioribus ibidem atque exilibus planè spinulis exornata.

Ex Hispania nova allatam Muntingio oblitus naucerus quidam, qui ab Indigenis America Theometi vocitari reulit: eadem videtur Theometi five Magnei divino à Fran. Hernandez descripto & depicto Rerum medic. Novae Hisp. lib. 8. cap. 19. namque & nomen & vires conveniunt: siquidem ejus succum optimo cum succu trium quatuorve cochlearium mensurâ fabricitantibus omnibus exhiberi praedictus naucerus ab Hispana quadam muliere edoctus est.

7. Aloe ferrata major umbellifera Munting. Mel sive Magnei Hernandez.

Radix hui brevis est, crassa tamen, subfusca, fibris frequentissimis undique obsita; Planta ipsa praecedente omnibus partibus major, prima tamen specie minor est, eique effigie ac foliorum dispositione perisimilis, nisi quòd folia paulò sint latiora ac magis canaliculata, attamen breviora, viridiora, atq. ad utrumq. marginem parte spinulis crassioribus horridioribus, & modicè longis, ac serrâ in modum bellè admodum, non tamen adeo rectè dispositis, necnon in apice seu horrido ac crasso quadam mucrone è purpureo colore obscuro praedita, quatuor plus minus pedes longa, vix unum lata. E quorum medio Caulis in adultâ plantâ brevi tempore, ad duodecim, quatuordecim, & non raro fere eundem pedum proceritatem affurgit, unicus, ima sui parte coxendicis humanae crassitie, pyramidalis, numerosioribus quam in Mucronato folio majore foliolis eum artius amplexentibus cinctus. E quo-

* Aloe Americana Clus.

rum sinibus in superiore parte ramuli undique enascuntur, non adeo multi, umbellae in modum dispersi, quorum apicibus insident flores, pediculis brevibus & tenellis nixi, vix plures conjunctim, sed separatim dispositi omnes, ultra articulum longi, minimum digitem crassi, in imo juxta pediculum viridi quadam coronula externè cincti, in supremo verò in sex foliola divisi, quorum interiora tria lutea, exteriora è pallido lutescunt, culmum lata, mucronata, digitem plus minus longa, necnon radiantem stellam pulchrè efformantia, circa styllum albidum sex luteis flammulis, saepius explicatis, interdum felse contorquentibus, suisque prominentibus apicibus onustis, emergentibus. Flores rethorpsi progressu paulò succedente femine in frigidioribus regionibus marcescunt. Semen Aphodeloidi simile. Herman.

Hac planta esse videtur quam describit Gomara, (referente Clusio) nomine Mel, nonnulli Magnui alii Cardon. Cui et eadem nomina ita eadem fere virtutes ascribit, quae Hernandez; eas autem superius posuimus sub Aloe Americana Clus.

8. Aloe purpurea laevis Munting. Pati, seu Mel lenissimum Hernandez.

Munt.

Radice nictur copiosa, stramenti instar crassa, longa, externè fusca, internè candefcente, fibris tenuioribus hinc inde emergentibus praedita. Folia duo, tresve pedes pro aetate plantae longa aut etiam longiora, tres, quatuorve digitos lata, ad basin angustiora, in medio laetissima, indeque in angustiore ac modicè longum mucronem spinula quadam è fusco nigricante vel purpurascente armatum finientia, marginibus tenuibus, laevibus ac planis, nullisque omnino spinulis obfisis donata Yucca in modum carnata, externè maxime ex parte è viridi purpurascens, aut purpureis quibusdam maculis hinc inde contaminata, internè verò ad albedinem quandam vergentia, solida, rectè semper sursum tendentia, necnon permixtis filis internè albicantibus, ceterisque Aloos speciebus omnibus tenuioribus ac pretiosioribus repleta.

Caulis octo, decem, vel duodecim nonnunquam pedes altus, unicus, raro plures, foliis minoribus, carinatis, crebris ab utraque parte eum arcè amplexantibus septus supremo apice varios in ramulos umbellatim dispositos sparsos. Flores & semina non vidit Autor.

9. Aloe Brasiliensis Caraguata dicta Marggrav.

Marggr.

Radice cum Aloe Americana Dodonai, foliis cum vulgari convenit: nimirum ex radice crassa, brevi affurgit folia viginti aut plura, crassa, fuscicula, acuminata, utroque latere dentata seu spinosa, unum vel etiam duos pedes longa, pallide viridia, atque hinc inde griseo colore maculata. Inter folia prodeit caulis, tres aut quatuor pedes altus, in duos ramos divisis, quorum quilibet sustinet spicam florum flavorum: est autem quilibet folius cavus, digitem longus, ad oram flexitexteris scissus, continens totidem flaminula flava apicibus flavis: insidet quilibet folio suo petiolo brevi, & apertus propendet deorsum, adhuc autem clausus directè ad latera: est indodorus.

Suipicantur nonnulli (qui de rebus Indicis scripserunt) Ambram-grylae Anglicè Ambergreete esse succum concremum cuspidam Caraguata, Marguey, seu Mel laxis & scopolis copiose nascentis, qui vi maris & piscibus abreptus huc & illuc agitur, coagulatur, & interdum in magnam molem conglomeratam variis partibus coalescentibus. D. Tancred Robinson; qui ulterius addit D. Tra-phum observasse in hac fusciculenta plantâ materiam quandam viscosam, crassam, & bituminosam, quâ folia turgent, Ambræ-grylae valde similem.

10. Caraguata secunda Marggr. lib. 2. cap. 16. primo in loco descripta.

Marggr.

Ex radice filamentosa, super caudice & ramis arborum fundata, proveniunt novem, decem aut plura folia, ab uno ad quinque pedes longa, & crassa ut folia Nanae, tres aut quatuor digit. lata, & cava instar canalium, atque in ambitu dentata, aculeis brunnis, acutis, fursum erectis. In medio autem horum foliorum prodeit caulis albicans, teres, minimum digitem crassus, duos circiter pedes longus, lignosus & medullulosus, ad quem bina & bina capitula posita, in summitate autem plerumque quinque, figurâ ut Cinarae, magnitudine Nucis Juglandis, ex crassis atque auleatis foliolis constantia, elegantis coloris incarnati.

11. Caraguata guani Marggrav.

Marggr.

Est major species, ex sabulosa radice, quae magnitudine, figurâ & colore plane cepam aemulatur, atque inferius multa habet filamenta, primò affurgunt tria, quatuor, aut quinque folia, crassa, succulenta, viridia, cava; dein proveniunt plura, figuram habentia trianguli acutissimi, stantque erecta, in orbem adnata, octo, decem, quindecim pedum longitudinem aequantia, pedem lata, in extremitate acuminata, & in lateribus versus inferiora acutis denticulis rufescentibus munita. Ex una radice 30. aut 40. folia prodeunt. In medio foliorum, quando planta bonam aetatem habet, affurgit caulis seu truncus, superioris tibiae humanae crassitie, rectus, spongiosus fve mollis, hinc inde triangulæ ripis foliis, minoribus vestitus, altitudine circiter octodecim aut viginti pedum; in summitate autem explicat tenerum & fastigiatum truncum instar arboris cum suis ramis; & rami iterum ramulos habent, & multa conica corpuscula, pene digitem longa, quae sese aperientia florum exhibent, quinque plures compositum, magnitudine florum Ithababae ex viridi flavescentibus, ac aliquot flaminulis in medio; refert flos figuram stellae. Brevi tempore in summam altitudinem excrevit.

Ex foliis hujus plantae optimus pannus confici potest, qui praestat bonitate panno lineo. Ex substantia conicorum corpusculorum, antequam in flores abeat, alba filamenta, Gossypii emula extrahi possunt. Radix aut etiam folia hujus plantae recentia trita ac aquae injecta pisces ita exanimant, ut statim desuper nateat & manu prehendi possint. Lignum siccatum instar funiculi sulphurati ardet; ex eo ignis elici potest diutiori ligno applicato.

12. *Caraguata acanga* Marggr.

Marggr.

Folia è terra protrudit septem aut novem pedes longa, sesquidigitum lata, instar canalis cava, late viridia, & propè exortum unguis habentia miniatos, crassa, in extremitate acuminata, duorum circiter digitorum intervallo per ambitum aculeis munita. E medio foliorum proximè ad terram multi flores juxta se in orbem positi proveniunt, ex cœruleo purpurei, & in medio alba stamina habentes: quilibet flos digitorum longus constat tribus foliis. Fructum fert edulem, quinque digitos longum.

Hæc planta plurimum accedere videtur ad *Mexocotil* seu *Magnei* prunorum Fr. Hernandez, ut eandem suspicemus. Ad hoc genus minimè pertinet: verum ob foliorum similitudinem locum quem occupavit tenere permittimus, donec certius constiterit quò referenda sit.

13. *Aloe ferox* Munting. An *Mexcalmetl* Hernandez?

Munting.

Hujus *radicula* cinereo erant colore obscuro, tenera, modicè longæ, planè fibrosæ, è basi crassi, rotunda, retusa, nonnihil striata, atq. ex parte tuberculosa pullulantes. Folia max. 2½ pedes longa erant, circa basin latiora & crassiora, indègue Cupressi modo, in pyramidalem angustiam sensim tenuata, semipedem plus minus lata, ab utroq. gracili latere spinis digiti unius transversè longitudinem atq. circiter possidentibus, admodum crassis ac ferocissimis, colore è nigro purpureiscentibus horridè confita, naturâ omnino atro-virentia, inq. mucronem longitudine sua, latitudine atq. crassitie terribilem desinentia, ore commanfa palato non ingrata, necnon filis quibuscumq. albescentibus internè donata.

CAP. VIII.

*Aloes Americane quedam species è Fr. Hernandez historiâ.*1. *Metl Coztli* seu *Metl luteum* Fr. Hernandez.

Hernand.

* *Metl sive Magnei.*

Folia est modicis si cum * præcedentis foliis comparantur, ad margines luteis, spinis parvis & nigris: *caule* bicubitali, digitorum lato & rubro, cum *stere* cœruleo pallascenti cacumen quo occupante, & *radice* furculosa.

Locut.

Vires.

Campestribus locis Mexici nascitur, quamvis sola æstate floreat. Seritur ex germinibus ortis juxta parentem.

Jus trium quatuorve foliorum, additis Siliquastris ternis, frigentes ac crassos humores per sceculum & urinam paulatim vacuat.

2. *Mexcal metl* seu *Magnei aptum ut assum comedatur* Fr. Hernandez.

Hernand.

Species est parva, valdè spinosa, & virore admodum exsaturato tincta; cujus *folia* eduntur assè, & sunt præ cæteris gustui grata.

Locut.

Offenditur ea in montibus Tepoztlanensibus.

3. *Mexocotil* seu *Magnei prunorum* Fr. Hernandez. An *Caraguata acanga* Marggrav?

Hernand.

Planta est spinosa, fructu dulci, acido; Prunis simili, multiplici, & in orbem Indice Pineæ quadantenus parem composito, eduli fuscis pleno & grati saporis. Folia sunt Metl, aut illis potius Pineæ Indice similia, spinosa, fulva ac veluti marida. *Caulis* vero brevis, teres ac crassus: *Radix* fibrata crassaq. Pruna sunt oblonga, glandibus similia, & ex candido pallascentia, obducta membrana, intra quam continetur callus candens, ac ut diximus dulcis & acidus, Pinearum Indicem sapore reterens; *semine* principio candido, ac postea nigro, obrotundo & duriculus.

Locut.

Nascitur in faxosis regionum calidarum *Tepencaculci*.

Ad Nanas potius referenda videtur hæc planta ob fructum.

4. *Nequametl* seu *melis potatrix* Hernandez. *f. de Laet depingitur & * describitur.*

Hernand.

Rarâ est formâ, *folia* namq. digito transversio paulò crassiora profert, aspera juxta latera, ac impensè acuminata circa cuspidem: *caulem* brachii crassitudine: cujus cacumen *fructus* occupat oblongus, Pyrorum parvorum formâ, undiq. sepiens caulem. Nascitur in calidis. V. J. de Laet Hist. Amer. lib. 17. c. 7.

Sunt & aliæ quamplurimæ species, quarum, quoniam facultate similes sunt, & formâ parum differentes, nomina ac nonnullarum partium differentias subjiciam.

1. *Mexocotilis* seu *Mel* viride.2. *Nexametl* a cinereo colore dictum.3. *Quametl*, seu *Magnei montanum*, squalenti colore, fibrata radice, & longo crassiq. insigni furculo.4. *Hob.*4. *Hoinzâzmetl*, aculeis longis, purpureisq. radicibus & spinis.5. *Tepaxmetl* seu *Magnei* tapayaczin præcedenti simile.6. *Acametl*, seu *Magnei* arundineum, albidioribus juxta radicem foliis & rubescentibus spinis atque radicibus.7. *Magnei* nigrum, ob colorem atrum, quanquam spinæ radicisq. ex nigro fulvescant.8. *Xilometl*, seu *Metl* pilosum, rubeis spinis & radicibus.5. *Tepemexcalli* seu *Magnei montanum aliud* Hernand.

Formâ Metl constat sed tenuibus spinulis.

Montosis faxosisq. gaudet locis calidarum regionum qualis est *Tepoztlanica*.

Constata atque devorata, illitavè curat eos quorum artus motu privati sunt ob nervorum convulsionem.

Locut. Vires.

6. *Tlacametl* seu *Magnei luteum* Hernand.

Eadem pæne formâ & viribus est quibus cætera, & eisdem quoq. usibus, sed inter reliquos vigorem ac robur addit feminis syncope tentatis, aut imbecillibus. Nomen habet à magnitudine.

7. *Theometl* seu *Magnei divinum* Hernand. v. *Aloe Americana minor* Munting.

Eadem pæne cum reliquis facultate est & formâ, longâ radice, fibratâq. & exilis spinis: duas spithamas longa sunt tantum folia: succus verò epotus aut illius febres extinguit.

Nascitur in frigidis & calidis locis editis atque campestribus. Plenius & exactius describitur à Muntingio, sub titulo *Aloes Americane minoris*.

8. *Pati sive Metl lenissimum* Hernand. *Aloe Americana foliis angustioribus atq. spinis.*

Folia est angustioribus, minoribus & tenuioribus, magnâque ex parte purpureiscentibus, è radice fibrata crassaq. Parantur ex eo fila tenuissima, in magno habita pretio, pannique lineis preciosis tendendis aptissima.

9. *Quetzalichtli* aliis *Metl Pica* Hernand.

Assurgit in arboream altitudinem; *radicem* fundit crassam fibratâq. & sensim gracilescèntem; *folia* verò spinifera & Metle similia. Fit ex ea quicquid ex *Metl* fieri consuevit.

Xilometl seu *Magnei servi* Hernand.

Species est *Metl* tribus veluti orbiculis aggregatis; *radice* constat firmata & fibris actâ rufescentibus, unde proferuntur folia coccineis horrida aculeis, raris, & à medio usque ad mucronem procedentibus. Succus foliorum expressus ac bibitus decem unciarum pondere, universi corporis doctores & præcipuè articulorum tollit: verum quo bibitur tempore corpus est magnâ curâ operiendum.

Nascitur *Haesovine* juxta fauces fluminum.

Locut.

CAP. IX.

De Yucca.

Yucca sive Yucca Peruana Ger. *Yucca nova gloriosè elata & opinata planta* Lob. Ad part. alt. *Yucca sive Yucca Park* parad. *Yucca foliis Aloes* C. B. *Yucca, or Indian Bread.*

Radice nititur crassâ, tuberosâ, grandi, succeflu temporis in multa capita protuberante, intus candida, foris rufa. Rapi substantia sed durior, succi plenâ, sapore subdulci, *folia* emittente plurima, in orbem se mutuo amplectentia, cubitum longa, dura, carinata, è cinereo viridia, in acutum & fuscum mucronem contoluto utring, cacumine desinentia, æterno virore, lenta insuper & fractu contumacia: in quorum medio, postquam planta adoleverit, at ne tunc quidem singulis annis, exurgit *caulis* tripedalis, teres, firmus, superiore parte in ramos divisis, quibus innascuntur *flores* plurimi, satis ampli, hexapetali, albi, deorsum dependentes, tribus exterioribus petalis venis multis dilutè rubentibus aversâ parte striatis, è petalorum unguibus ad mediâ eorum partem extensis, non ad margines usq. Flores in Septentrionalibus & frigidioribus regionibus nullo succedente *semine* aut pericarpio incrementum & decidunt: verum in locis natalibus, Indici scî. Occidentalis provinciis plurimis triangulares capsulas in tria locumenta dispersitas producere dicitur, seminibus rotundis aut quodammodo angularibus repleta.

Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico aliam depingit & describit *Yucca* speciem quam vocat

Jucam Americanam & Brasilianam stellatâ eamq. folio mucronato & folio obtuso.

K k k k k

Alteram

Alteram *Yucca* speciem exhibent Muntingius & Morifonus quæ donatur foliis filamentosis, seu potius foliis filamentis albis interseptis.

Nullius in medicina usus, imo venenatus esse dicitur sed perperam; cum non solum ad vitæ sustentationem conducatur, sed etiam ex radice in farinam comminuta panis esculentis conficiatur. Radix insuper sine omni injuria, imò cum commodo comeditur absq. ulla ejus præparatione. *D. Palmer* ex dictatis *D. Hermannii*.

Non est autem hæc planta ex cujus radice panis in America usitatissimus *Cassavi* dictus sit, ut nonnulli per errorem crediderunt.

C A P. X.

De *Canna* seu *Arundine Indica florida*.

1. *Canna* sive *Arundo Indica*, quibusdam *Flos Cancri* J.B. *Canna Indica* flore rubro & flore luteo punctato *Park.* *Arundo florida* Ger. *Arundo Indica latifolia* C. B. *Meeru Brasiliensis* Marggr.

J. B.

Inquiliæ orbi nostro caule geniculato, cubitum & sesquicubitum alto surgit: *Folius* quam pro planta modo majorem, cornicula chartacea convoluta primo pullulat: emulantes, quæ ubi explicantur insigniter apparent ampla, duorum palmorum latitudine, trium quatuorve longitudine, tenebra, membranea, modicè in acumen definentia, à nervo medio secundum longitudinem de currente exportectis in margines agmine prædento venulis obliquis. Caulem summum ornant florum minio saturatiore tincti, Gladioli haud ita absmiles, capitello verrucoso insidentes, quod deorsum flore grandescit, triangulumq. fit & veluti spinosum (inquit Clusius) ut Ricini fructus, in quo continetur semen per maturitatem fulcum, atrum & rotundum, Fabæ Veterum dictæ magnitudine. Radix nodosa & crassioribus fibris stipata, alios radicis nodos adnascens habens, qui stiones cum matri similes proferunt.

Frigidioris cœli impatiens hyemes nostras non fert, nisi in scissili deponatur & in hypocaulum recipiatur.

Marggravius plantam hæc in *Historia sua rerum naturalium Brasiliæ* plenius describit. Caus (inquies) in octo aut decem pedum altitudinem assurgit succulentus, viridis, digitum crassus, quæ per intervalla ambiunt falsa foliaria: posita. Flores, tribus petalis linguæformibus constants, circiter duos digitos longis, erectis, quæ circumdantur ab aliis foliis acuminatis & convolutis: in medio autem sunt duo angusta paululum contorta, & in horum medio adhuc unum, instar ligule, habens ad latus stamen fulcum in quadam prominentia. Flos est inodorus. Fructus dividitur interioris in tres cellulas, habens in qualibet utplurimum duodecim grana seminum; durissima, quæ malle contusa continent intus durissimam substantiam albam, quæ cavitatem intra se habet instar vini vinari, & in illa corpusculum instar vermiculi casei, ex quo progerminatio fit. Radix humanam crassitudinem acquirit, longa, splendide ex albo flavescens, instar Cephæ squamas habens rufas, atq. succulentæ: per intervalla autem hinc inde habet tubera seu prominentias fastigiatas, unde novæ profundit caules. Observat Clusius è vetustis hujus stolonibus cum marcescentes in vaporum præscinduntur lachrymam exstillare albam, Tragacanthæ emulam, subdulcem & lentam: aqua in ipsis etiam foliis senescentibus existere tenue quoddam excrementum, niri sapore.

Marggravius eam quæ flore flavo est speciem diversam facit, & sic describit.

Folius est angustioribus, magis acuminatis, ac utplurimum circa imum caulis è vaginis erumpentibus: *Floribus* paullo majoribus, quorum utriusq. tribus petalis cochleariformibus (puta Lætanicis) constat, tres digitos longis, incurvatis, in quorum medio adhuc angustum foliolum, sesquidigitum longum, instar cuspidis directè extensum. In posita parte floris post tria lila majora folia iidem talia foliola duo mucronata extant, ita ut totus flos octo constet foliis, & adhuc in medio, more Gladioli, staminulum flavum extremitate sua fulcum obtinet. Cætera cum præcedenti conveniunt.

2. *Canna Brasiliensis confusa* *Paco* Catinga dicta Marggr.

Marggr.

Caulis habet arundinaceum digitalis crassitudinis, rotundum, & intus continentem succulentum medullam subdulcis saporis, consistentiæ ferè ut *Canna Saccharifera*. Hunc porro ambiunt sine pediculis hinc inde *folia* solida, septem, octo, vel novem dig. longa, circiter tres lata ubi latissima, interdum & majora, figurâ lingue, nervo in medio secundum longitudinem donata, nullis secundum latitudinem venis, sed subtilissimis lineis oblique discurrentibus ut in *foliis Meeru*; suntq. superius glabra & dilute viridia, inferius molli hirsutie prædita, & subalbicans. In summitate caulis provenit *conus* (ut in *Pino*) octo aut novem dig. longus, in fastigio paulo acutior; squamis præditus ut *conus Pini*; quæ in prominentibus extremitatibus aurei sunt coloris, in partibus ubi sibi invicem incumbunt miniat. Successu autem temporis squamæ illæ à se invicem dilatantur, & sub quæ apparet *strobilus* cavus, instar alveoli apertus dilute purpurascens coloris; sub strobilo verò cuticula est albescens, rotundum faculum præbens, & qualibet continens 24 aut plura grana seminis nigri splendens, magnitudine seminis ceparum, multangularis, lûnta, grana albis filamentis, quasi lineis involuta & illis adherent.

* *Canna Indica florida*.

Caulis hujus plantæ masticatus detrahatur humoris è capite, calefacit insuper & frangit calculi. Vires los usurpatus, estq. insignis remedium contra Gonorrhoeam, quam frequenter de die masticatu, deglutito succo intra octiduum ferè curat: nullo alio medicamento adhibito. Acore suo ventriculo infestus est, ideoque frequens ejus usus vitæur.

Reperitur & alia hujus species, foliis inferius levibus, strobilis rubris.

Item tertia, floribus coruleis tetrapetalis.

Piso radicem huic Arundini bulbosam attribuit, eamq. semper virere scribit.

3. *Paco-Seroca Brasiliensis* Marggr. *Piso. Canna Indica ad imum caulem racemifera*.

Marggr.

In sex, septemve pedum altitudinem assurgit, caule recto, spongioso & viridi instar * *Meeru*; habetq. folia eodem modo alternatim disposita, & ejusdem magnitudinis, figurâ, coloris, ac similibus lineis striata, sed in summitate folium convolutum ut in *Paco*. Ad exortum autem caulis propè folium provenit pediculus crassus, verum brevis, in aliquot ramulos superius divilus, qui multos habent flores, sesquidigitum aut circiter longos, cavi floribus *Paco* quidem similes, sed incarnatè rubentes. Flores hosce sequitur fructus in uvam congestus, Pruni magnitudine & figurâ, habens prominentem umbilicum, estq. adhuc immaturus saturatè viridis, maturus verò subfuscus, triangularis figurâ, & cortice Aurantii mali cortici panè aequali cinctus, qui sponte finditur in tres partes, atque facile separatur, intus verò habet paucam pulpam, filamentosam, magnitudine nucis Avellane, in tres itidem partes divisibilem per cuticulam flavam. Pulpâ autem hæc Cinnabari est coloris, odoris vinosi ferè ut nostras cydonum, in qua continentur supra 30. grana seminis triangularia, fusca, cum macula cinnabaria in acutiore parte, magnitudine seminis Canabæ, & albisimum nucleum habentia: Cortex exterior succulentus, qui cutem tingit colore brunno, ut Cerasa nostratâ nigra vel Viola Martiæ, atque ideo usurpatur loco attractienti.

Folia recentia, ut & *caulis* & fructus immaturus si fricentur odorem de se fundunt Zinziberis & suavem admodum; ac proinde defectum aromatum suppleant. Balnea quoque calida ex his conficiuntur.

4. *Bulbus Indicus squamosus flore. Tamotavara Brasiliensis* Marggr.

Marggr.

Ex bulbo albo, splendente, triangulari tunici constante, figurâ & constitutione ut Tulipæ, ovali vel etiam rotunda, magnitudine ovi Anserinis vel etiam minore, producit caulem duos aut tres pedes altum, inferius in longis pediculis duo vel tria folia habentem, ut & in summitate unum aut alterum, foliis *Cisti trepæobæ* figurâ & aspectu similia, sed paulo minora. Sub folia autem quod in summo caulis est pediculi duo, tres, quatuorve proveniant, duos circiter digitos longi, quæ quatuor ferunt flores splendide albos, sesquidigitum longos, ex triangulari obtusis squamis more pineæ nucis compositos, inodoros. Bulbus coquitur, & more Battatæ comeditur, boni saporis.

C A P. XI.

Aguinepo-obi Brasiliensis Marggr.

Marggr.

Ex radice superius rotunda, subruffa & esculenta, quæ inferius sex, septem, octove dig. in terra oblique distenditur, & multa crassa habet filamenta; provenit *caulis*, tres, quatuor, quinque pedes longus, arundinaceus, rectus, digitum crassus, hinc inde habens in pediculis duo, tres, vel etiam quinque aut sex dig. longis, *folia* unum aut sesqui aut etiam duos pedes longa, quatuor dig. lata, acuminata, eleganter viridia, splendens, ad tactum instar membræ chartæ, aut foliorum *Paco-cira*, nervo secundum longitudinem, & subtilissimis lineis obliquis decorata, & in ambitu lineâ rubrâ fimbriata. In summitate caulis provenit flos instar Lilii, egregiè incarnatus & ignei coloris, tribus vel quatuor petalis constants: apud quolibet folium tria, quatuor, aut quinque *stamina* existant ejusdem coloris, figurâ ut dens *Apri*.

Radix contusa ulceribus medetur, mundat ea & implet carne: afflatæ autem & coctæ comestur tempore famis.

Kkkkk 2

C A P.

C A P. XVII.

Iris uaria Promontorii bonae spei Bod. à Stapel.

Florem habet coloris phoeniceae qui uulvis deorsum dependentibus capite illi vel cunei formam habet. *Caulis* bicubitalis, rotundus, fusci coloris. *Folia* longa, digitum lata, utroque latere acuta.

Nobis ad Hyacinthum botryoden accedere videtur, minime ad Iridem: verum ob imperfectam descriptionem quod referenda sit certo definire nequeo.

C A P. XVIII.

De Aro.

DE Ari Erymo ita Lobelius, Quin si è Græco non sit *Agryneon*, quasi Sacrum, ut in Iride factum; plebecula quæ Barbam Aronis vocat, videtur agnoscere ex Palaestino vernaculo & ornamento Aaronis Pontificis sumptum.

Notæ Ari genericæ sunt pilulis in medio flore pro stylo nudus, flos monopetalos sedi fructuum coherens, baciferum esse, fructus enim pulpa humidâ semina ambiente constât. Folis integris & minus dissectis à Dracontio differt.

Dracontium à caule Serpentinâ pellis instar maculato dicitur.

A. 1. *Arum* J. B. *vulgare* Ger. *vulgare maculatum* & non maculatum Park. *Arum* 2. & 3. *maculatum maculis candidis vel nigris, & vulgare non maculatum* C. B. *Walteri* Clusio. *Cuckow-pint.*

Radix est tuberosa, teretiuscula, oblonga, transversa, fibras undiq; in terram demittente, immo candida, pollicem crassa, tuberculis è lateribus egerminantibus se propagante: è cuius altero extremo folia una cum caule tria vel quatuor, rarius quinque exeunt, quibus hyeme marcescentibus vere insurgente è contrario extremo nova folia germinant. Sunt autem folia oblonga, triangula, Sagittæ dictæ, sed latiora, minisque alata, lævia, supra infraque splendens, sed hinc minus, inde magis viridantia, maculis nigris interdum repleta, gustu, ut & radix, acerrimo, & linguam ad instar transfigentem idque per longum tempus postquam gustaveris: inter quæ *caulis* exurgit pilmaris, teres, striatus, in cuius fastigio è membranacea vaginâ, longâ prominens pilillum nudum, oblongum, atro-purpureum, infima parte apicularum coronâ artè cinctum, sub qua racemus baccarum, per maturitatem miniatu colore pictarum, denso stipatu confertarum Vagina membranacea & pilillus quum aliquandiu duraverint, marcescunt & decidunt.

Locus. Ad sepes & in umbrosis primo vere exit ubiq; ferè.

Vires. Ari cuscuscus, sed præcipuè maculati, radix insigni acrimonia pollet, ita ut semel gustata verno tempore cum succo maxime turgit, integro die linguam vellicet. Quantumvis autem acris sit, si penitus exsiccata fuerit & aliquandiu asservata, acrimonia omnem amittit & insipida evadit.

* 7 Hist. 11. Radices omnium dum teneræ sunt lacteum succum stillant incisæ.

Ari radices & folia, testibus * Theophrasto & Dioscoride, olim cibum præbuerunt satis gratum, sed prius in aceto coquebantur ad acrimonia tollendam. Non credo nostratis Ari radices, quæ præpè caustica est, illa in aceto maceratione fieri posse esse tantam.

* 2 Aliment. 63. Arum, quod * Galenus in Ægypto edule esse ait instar rapum, proculdubio erat genus illud quod Colocasiam vulgò vocant: & tamen monuit me D. Iacodus Robin, ex observatione Helbigi ex India reduci, Radicem Ari coctam ab Indis quibuldam loco panis haberi: maximam enim & crassissimam ibi crescere. Fortè intelligit Colocasiam dictam, quæ revera Ari species est, & in India Orientali copiosè oritur, ex qua & Indi Javanenses, Malaii, Chineses panem conficiunt; referente Bonio: qui hæc de ea scripsit. Alpinus Colocasiam edulem esse ait, quod quidem verum est, sed cum cautione est intelligendum, nè ignarus quidam vitæ periculum incurrat, cum planta hæc naturâ suâ venenata sit. Itaq; radices ejus crassas & in taleas discissas Javani per triduum aut quatuor in profluenti macerant, ut mucilaginosâ quæ in eis est substantia abluatur. Nam in hac mucilagine deleteria ejus vis consistit. Tunc expressas torculari easdem radices soli ficcandas exponunt, & dein eas in pollinem terentes, placentas ex his loco panis & oryzae conficiunt. Præterea dum hanc radicem coquunt, ejus decoctum abijciunt, & additâ aquâ recenti recoquunt, & tam is quoq; vescuntur cum aceto & oleo nucis Indicæ & pipere: ut nos radicibus Betæ rubræ.

In Febre quotidiana continua loco digestivi palmam alis præcipit Facula radicis Ari. D. Soame è Dolæi Lib. 3. C. 14. S. 18.

Radix, ejus maxime quod maculata habet folia, sive sicca, sive recens, rufa, ac ad minus drachmæ pondere sumpta, remedium est præsentissimum ac minime fallax adversus venenum & pestem: quidam tantumdem addunt Theriacæ. Trag. & paulo post, ad pestem & Anthracem vix præstantiorem ac salubriorem herbam novi quam folia Ari recentia imposita.

Decocta radix melle excepta medetur pectoris morbis omnibus pituitosis; expectoratur enim valè diffinè

diffinè crassas lentisque excretaiones, adeoque asthmaticos maxime juvat: hernias curat, & urinas ciot.

Eadem siccata insigne medicamentum est in Scorbuto; nec minus efficax in affectibus lienis & uteri, frigidis; præsertim in flatibus. D. Needham.

Ad Arthritidem, R fol. Ari, contundantur & cum fectore vaccino applicentur calidè. Valde prostant, inquit Matthiolus.

Nostrates mulieres ex Ari radicibus stillatiq; aqua ad fucum parant, quas ad faciem erugandum illustrandūque magnis laudibus effertur.

Id quod etiam efficacius præstat insolatus radicum succus, cerussæ speciem referens, quem Ger. corrupto ut videtur à Cerussa nomine vulgò vocant: is siquidem mirum in modum cuti splendorem & nitorem conciliat. Matth.

Hujus herbæ & radicibus circa Maidston Cantiani agri non ignobile oppidum ad linteamina mundanda saponis loco, aut certè eidem admixtis utuntur. D. Phil. Skippin.

Radices Ari cum floribus sulphuris commixtas B. Beynon, misericors ille Samaritanus tanquam summum remedium, dum adhuc viveret nobis in Phidisi revelavit. Dolæus L. 1. C. 5. S. 16. D. Soame.

2. *Arum venis albis* C. B. *magnum rotundiore folio* Park. *maius Veronense* Lob.

Folius est viridibus, venis albis distinctis, quam Ari vulgaris duplo majoribus, & in hyemem usq; durantibus, alias Aro vulgari similibus. Acini, (observante Dodonæo) minus saturati, sed ad eroci inclinate colore rubent. Cætera Aro vulgari respondent.

Primo in insulis circa Venetias se nobis in conspectum dedit, etiam Novembri mense virens; Locum, postea in Lombardia peregrinantibus occurrebat.

3. *Arum Byzantinum* Clus. J. B. C. B. Park. *Draconium minus* Ger. quoad icon.

Clus.

Hujus folia, referente Clusio, primis duobus annis postquam tuber Constantinopoli acceperat, ad Ariari latissolia folia satis accedebant, nec valde mucronata erant, sed potius orbicularem figuram referebant, nec radix valde dissimilis. Verum postquam ea augeri cepit, digitalem longitudinem acquisivit, multis tuberculis inaequalem, & uncialem aut amphorem crassitudinem, multaque proles adnatas habuit: folia item protulit longè majora, ad Ari foliorum formam plurimum accedentia, nec illis minus splendens superne & inferne. Interdum arte brumam folia emittit. In vernis foliis quandam differentiam observavit Clusius, quod ad formam & figuram attinet, sunt enim illa profus simili formæ, sed inaequalis magnitudinis: & in quibusdam plantis licet ex eodem matre abruptis folia aut nigris aliquot exilibus maculis distincta, alia minime: tum etiam flos colore variat, nam plantæ maculis nigris notata folia habentes penicillum purpureum folliculo inclusum habuerunt, alie verò candicantem, atq; postrema folia ante hyemem pierunq; germinare solebant, alterius novo vere duntaxat.

4. *Arum montanum* Alpin. exot.

Alpin.

Radices majores quam in hætenus descriptis Ari speciebus, radiculis fibrosis aliisque proflus parvis Colocasii strongylorhizis perfimiles, sex septemve ad plus singule folia producant ampla, longis pediculis prædita, ad Personatæ quam Ari vulgaris magis accedentia, elegantiorisque viriditatis: inter quæ caulis exit rectus, dodrantalis, crassitie ferè digiti minoris, cum involucri Ari vaginæ simili, sed longiore & latiore cum flore Ari & fructibus, sed longè minoribus. Radix rotunda, & in germen ad acutum declinans, exterius tenui cute tegitur ad obscurum fulvescente, intus candida, extimæ acrimonia: exterius etiam quosdam globulos parvos per totam superficiem sparsos habet, qui suo tempore germinant, non secus quam in Colocasii.

5. *Arum maximum Ægyptiacum, quod vulgò Colocasia* C. B. *Ar. Ægypt. rotunda & longa* radice, vulgò Colocasia dicta Park. Colocasia Clus. J. B. *Ægyptiacum* Ger.

Radix tuberosa, crassa, magna, Clusio & J. Bauhino duplex, altera alteri imposita, intercedente cervice ut lagenulam imitari videatur. [P. Alpinus radices duplicis figuræ observavit quasdam longas, quasdam rotundas, magnitudine mali Cotonei; hæc exterius rubescunt, intus candicant, & gustu acres cum adstrictione observantur.] Vesca, intus alba, fibris adnatis se propagans. Folia terna aut quaterna Nymphaeæ foliorum figura, & magnitudine, longis, utrinque subrotundis alis similitudine donata, crassa, lævia, sed averfa parte nervi obliqui in margines excurrunt crassiusculi, à nervo per longum discursante producti, quos venulae intercedunt undatim: pediculis autem crassius non extremo folio, sed aliquot digitos integro folio inseritur.

Hæc in locis natalibus Ægypto, Creta & Cypro insulis, ubi sponte & copiosissime provenit nunquam florere dicitur. Alpinus, Bellonio aliisque attestantibus se nunquam, licet sæculo perquisiverint in Ægypto florentem vidisse, nec ab aliis observatam audivisse, Ægyptis eos identitibus qui rogant ut flores fructusque Colocasiarum ipsis ostenderent, quod videlicet eam flore omni & fructu destitutam esse se compertum habere crederent. Verum quod in Italia interdum floreat, tum viri doctissimi Fer. Imperatus & Fab. Columna Alpinum monuerunt, tum experientia propria olim contra sententiam convicit.

Huic plantæ in secretiori Alpini horto primum *cauliculus* exiit rectus, rotundus, Asparagi crassitie, cum foliis ejusdem concolor, ut ejus apice vagina seu involucri longum Ari involucri simili-

2. *Dracontium polyphyllum* caule non maculato N. D. Hort. Lugd. Bat.

3. *Serpentaria major* seu *Dracontium major polyphyllum Brasiliensis* Margg.

Caulibus affurgit ad duorum pedum altitudinem, rotundis, digitum crassus, ex viridi, flavo & albo variegatis instar Serpentis: quilibet folium gerit circumferentia folii *Peoniae*, in quatuor aut quinque lacinias dissectum, continetque quilibet lacinia nervum crassum, & variè in ambitum exsectum est pluriquam *Hieracii* aut *Chondrillae* folia; sunt autem folia glabra & viridia. Inter folia exurgit caulis florem sustinens, ut in reliquis, & ejus summitate prodit vagina, pedem aut amplius longa, plus quinque digit. crassa, in extremo acuminata, quæ se aperiens pediculum satis crassum monstrat, ad quem spica in modum, ut in *Milio Indico*, composita sunt grana, *Mili* magnitudine, striata, rotunda, succulenta, quinque aut sex partibus composita, primò viridia, hinc flava, & punctis rubris subulbilis variegata, ubi maturerunt rubra. In his granis continetur semen figuræ ovalis, nuclei interioris Cerasi magnitudine. Radix rotunda est, pomum majus æquans aut etiam superans, cunctula ex albo rufescente tecta, superius ubi caules erumpunt multa habens filamenta. Saporis est acris instar *Ari*.

4. *Serpentaria triphylla Brasiliensis* C. B.

Imperfectè describitur à C. Bauhino in Prodromo. Nos ergo descriptionem ejus è D. Dodartii supplebimus.

Radix rotunda à capite seu summa parte multas tenues, albicantes fibras emittit. Caulis inferius membranâ laxâ maculosa tegitur, Folia *Ari* similia. C. Bauhinus folia & florem ita describit, Foliis pediculis palmatis & levibus, in ejus summo folium tenue, albidè vires, fibrosum, fibro-tundum, trifidum, in exequitum apicem desinens, duabus partibus inferioribus, & quidem inferius finem obtinens, quorum quodlibet uncias binas cum dimidia latum, longitudine verò uncias quatuor superat. Flos *Serpentariae* majoris formâ, similiter pediculo truncali donatus, longitudine unciarum quinque, latitudine fusciculi, atro-rubens, striatus, venis albicantibus per medium maximè extrinsecus excurrentibus, pistillo nigricante, oblongo, ex rufo fusco D. Dodart tres digitos longo, quod spicam tandem producit è parvis rubicundis granis compositam membranâ longis foliaceis cinctis.

Radix insipida est, reliquæ partes gustanti inigio dulcia, verum aliquandiu masticata acerrima. Umbrâ gaudet per hyemem reponenda: à Canada missa.

C A P. XX.

De Orchide in genere.

Orchis i. e. Testiculus, cur dictum sit hoc Plantæ genus, neminem qui ejus radices unquam eruerit latere potest: Quod si quem fortè lateat, Spiegelium attendat in *Flage ad rem barbaram* rationem reddentem his verbis. *Cuncta herba quæ bulbosâ binas aut ternas habent radices instar testiculorum, semen humanum quodammodo redolente, Orchides censentur.*

Satyrium à Satyris dicitur ob incendium libidinis, quod Veneris incontinentium vocant, esset præ reliquis bulbis. Satyria dicuntur quibus unicus est bulbos, Orchides quibus gemina, autore Dioscoride. Spiegelius, nescio quo autore, *Satyrium propriè dici ait quod ternas habet radices, Orchidum radicibus similes, unam quæ sursum erigitur virilis membri formâ, duas alias inferius, ex eodem uno testiculorum modo dependentes. Quod si verum sit, nulla fortasse, certè paucissima, erunt Satyria.*

Cæterum cum Orchidum historia magna confusione & obscuritate laboret, partim ob multitudinem specierum, & nonnullarum etiam similitudinem, partim ob earum apud botanicos descriptiones, adeo breves interdum & generales ut & una pluribus, & plures unius speciei accommodari possint: unde perspicacissimum quemque & in his studiis versatissimum perperam torquent & perplexum reddant, necesse est: At neque icones nos expediant, vel quia minus diligenter pictæ, vel quia nota quibus cognatæ inter se distingui possent picturâ exprimi nequeant: Nos ut lucem ei aliquam foveremus, certa & clara, nobiliter penitus perspecta ab ambiguis & obscuris, quæ Oedipo euidam enodanda relinquimus, distinguemus.

§. 1. De Orchide testiculatâ, quæ vel geminum, vel simplicem, vel interdum triplicem habet bulbum subrotundum in digitos minimè divisum.

A. 1. *Orchis barbata fastida* J. B. *Tragorchis maximus* & *Trag. mas* Ger. *Tr. maxima* & *Tr. vulgaris* Park. *Orchis fastida* 1. seu barbata odore hirci, breviori latioreque folio C. B. item 2. seu odore hirci, longiore angustioreque folio ejusdem. *The Wizard-flower*, or great Goat's flower.

7. B.

Hujus bulbi & reliquæ plantæ partes, si cum congeneribus conferantur, plerumque majores videntur, quippe cum bulbos Juglandem unum cum suo callo carnosio æquantem magnitudine observaverimus.

mus. Folia multa, magna, Liliacea, levia, & à radice, & in caule ad ipsam usque spicam fore nata. Caulis crassus spicam densam sustinet florum fetidorum: quorum singuli pediculo viridi (cui appositum foliolium sextante longius) intorto, ventricosio infident, calcarî admodum brevi & viridi, galeâ & alis foris ex alto virentibus, intus purpureis punctis & stris notato. A labello exterius albidis, interius purpurâ punctato aruncus demittitur, triplici cinctum viridanti compositis, quorum laterales crispî brevioresque & convoluti interdum, medius longior, bifidus propendit. Odor gravis & virosus. Semen in valvulis oblongis striatis perexiguum.

Solo pinguisimo nascitur Lobel. Floret circa finem Maii, & fore usque ad medium Junii. Pro. Tempus est venit in collibus mucosis, præsertim inter umbras convalles. 7. B. In Cantio viâ quæ à Crayford Locin. ad Derford oppidum ducit invenit D. Bowles. Cur Jo. Bauhinus, quem sequimur, non separet *Orchin* sectam 1. & 2. C. B. apud ipsam vide.

2. *Tragorchis minor flore fuliginoso* J. B. *Tr. minor* & *varior* Park. *Orchis odore hirci minor* C. B. *Tragorchis femina* Ger.

Geminum habet bulbum, mediocrem, rotundum, alterum superius, alterum inferius situm, ut in aliis ferè sit. Caulis plerumque pedalis, ab imo ad summum usque foliis vestitus, longis, angustis, acutis, carinatis, quæ sinu suo ipsum amplectuntur: in nonnullis plantis decem vel duodecim folia numeravi. Summo cauli infidet spica florum congesta, duos digitos longa, obsoleta purpurâ tincta. Singulis flosculis ad pediculi exortum apponitur folium satis longum. Flosculi ipsi parvi pediculis infident brevibus, adeoque contortis, ut calcaria velut amplectantur. Galea, ut in aliis, quinque componitur foliolis adeo arcte conniventibus & velut agglutinatis, ut una & continua lamina videantur. Labellum breve est, retrorsum flexum, magis ætiam quam in ulla alia quam hæcenus viderim *Orchidis* specie, in medio seu rictu ipso punctulis purpureis aspersum. Dividitur autem in tres lacinias satis latas, quarum media longissima est: Color laciniarum ex herbaceo nigricans seu fuliginosus. Odor cunicum ingratus.

Florentem invenimus Maii 26. prope Genevam in pascuis trans Rhodanum. Locin. *Orchis* illa quam Clusius in pratis urbi Londinensi proximis eruebat, spicam florum purpureorum, teteriori odoris, quenquam fuerit ignoramus: nihil ejusmodi nobis unquam occurrit, neque in pratis circa Londiniam neque alibi in Anglia.

Orchin Batavicum vi. Clus. bisf., quam ingrati odoris esse scribit, nec ineptè *Tragorchin* minorem nuncupari posse, caule dodrantali, tribus quatuorve angustis foliis cincto, spicam sustinente florum elegantis exteriori rubi coloris internè verò paulo dilutioris, trifido labro propendente, *Orchidi* non ferè ferotina purpureæ spica congesta pyramidali eandem censio. Nam & ipse Clusius hæc in hortos translatam latius explicare florum comam, in metæ quasi formam desinentem scribit.

3. *Orchis frateumatica* Ger. *frat. major* J. B. *militaris* seu *frateumatica major* Park. *latifolia altera* Clus. *Cynopsis Orchis militaris major* C. B.

7. B.

Caulis est eminenti, [pene cubitali Clus.] folio amplissimo, i. e. longo simul & lato, & subrotundo inter initia. Flos intus candidus, maculis purpureis interstinctus, foris velut fibris purpureis ac citrinis impenitus rubens. [Clusius exalbidum Galeam *Orchidi* suæ latifoliae attribuit.]

Hujus (inquit J. Bauhinus) provenit uberior in sylva Floridae vallis. Erumpit nempe Decembri, floret autem Maii auspiciis ad finem usque. In sylvis *Nemetibus* oppido vicinis & in Leytano saltu supra *Manderkorf* observavit Clusius.

Mentio quare J. Bauhinus cur frater C. Bauhinus *Orchidem* latifoliam alteram Clus. bifoliam vocet, cum Clusius talem esse non scribat, quin iconem cui multa folia per ea ponit, quæ à Lobelio frateumatica dicitur. C. Bauhinus tamen *Orchidem* psychodem diphylam Lob. hujus synonymam facit, & frateumaticam Lob. (cujus icon eadem est cum Clusiana *Orchidis* latifoliae alterius, ut diximus) *Orchidis* suæ militaris majoris synonymam facit. Nos certè hæc non intelligimus. C. Bauhinus per inadvertentiam *Orchidem* latifoliam alteram Clusii bis ponit, primò pro synonymo *Orchidis* bifoliae alterius errorè; deinde pro Synonymo *Cynorchidis* militaris majoris.

4. *Orchis bifolia latifolia* C. B. *Serapias bifol. latifolia* Park. 1. *amplissima foliis* Clus. *An Orchis altera psychodem diphylam* Lob? i. e. *Hermaphrodita secunda* C. Gemmæ.

Clus.

Bina habet folia, Ellebori albi foliis magnitudine non cedentia, aliquot venis à pediculo ad extremum usque folium productis similiter insignita, superne virentia, inferne dilutiora, proflus tamen splendens. Caulis cubitale, paucis foliis five involucri prædium, pentagonum; flores in summo spicam coherentes, cujus autem coloris, cujusve formæ ignoro, cum antequam aperirentur plantam duntaxat observaverim: Radices binas, crassas, & parvi Napi modo oblongas, supra quas infimo cauli inherent aliquot fibre satis crassæ.

In declivitate montis, cui inædicata est arx *Grehen*, inter Savum & Drayum amnes, binis ultra Waradum milliariis, observavit Clusius. Cum hujus descriptio apud Clusium imperfecta sit, nec quicquam præterea, quod scimus, eam descriperit, quo referri debeat dubii sumus.

5. *Cynorchis prior Dodonæi* J. B. *latifolia hiantæ cucullo altera* C. B. *major latifolia altera* Park. *Cynorchis major* Ger.

Dod.

Folia habet lata, pingua, Lili foliis propemodum similia: caulem pedalem aut altiore, angustum [Lobelio sequipedalem, glabrum, midium, cavum in summo] & in eo flores copiosos, ipsam digestos, colore rubentis dilute purpureæ, cucullo aut galeæ patenti similes, ex quibus parte inferiora

inferiore lacinioso quiddam canis aut aterius animalis quadrupedis exuvio simile dependet, distat & ipsum purpurascens, punctulis magis purpureis respersum. Lobelius florem odoratum, purpureum, maculis albicantibus atque pullis variegatum ei attribuit. Quæ de bulbis & fibris habent, omnibus ferè Orchidibus communia sunt.

Quamquam Orchidis speciem describant Dodonæus & Lobelius nosse scimus, & an à quoquam præterea Botanico alio nomine descripta sit: certe nota quas tradat generales sunt, & nos incerto relinquunt. Quid quod Lobelius in pratis riguis frequentissimum scribit: Ubi quæso terrarum? nobis in Anglia & regionibus transmarinis plantas sedulo indagantibus nullibi conspecta est.

C. Bauhinus huc refert Cynorchididem marem quartum Tragi: J. Bauhinus eam leparat, & sub titulo Orchis alias purpurea, alias ex roseo candidis five quartus Trago proponit. Hujus sententia nobis magis probatur: inquirendum tamen proponit, annon Tragus fortè intellexerit Orchin majorem totum purpureum, cui revera descriptio Tragi convenit. Magna confusio & obscuritas.

6. Orchis magna, latis foliis, galeâ fusca vel nigricante J. B.

J. B.

Folia habet quatuor aut quinque, magna, Liliacea, palmaria, & sesquipalmaria, uncias circiter tres lata, striata, nitida, & præter hæc duorum foliorum in nota rudimenta. Caulis striatus, sesquicubitalis, superiora versus purpurascens, in quo florum thyrsus majusculorum, galeâ brevi, atropurpureâ, striatâ, quibus apprimuntur binæ alæ concolores, calcarî parvo ad pediculum longiusculum conortum angulosumque appressio: Ex pediculo pender labellum, exuvias Martis aut Zibellini extans egregiè exprimens una cum cruculcis & caudâ, adversâ parte ex albo purpurascens. Infima flos penetralia rubro candidoque variata sunt. Odor levis non ingratus: sapor viciidus non infamis.

Ad latus sylvestri cujusdam collis propè montem Saleve non longè à Geneva invenimus, Maio mensè florentem.

Locus & Tempus.

A. 7. Orchis morio mas foliis maculatis C. B. Park. Cynorchis morio mas Ger. emac. Orchis major; tota purpurea, maculoso folio J. B. The male fool-stones.

Radices geminæ, olivarum modo rotundæ; una novâ & plena, altera fungosâ, rugosâ & flaccida. Folia ad radicem sex septemve, & interdum plura, modicè lata, lævia, Lili foliis similia, superius maculis aliquot ex rubro nigricantibus signata, nonnunquam his carentia, quorum unum & subinde alterum caulem quoque circumplectitur. Caulis dodrantalis aut pedalis, teres, striatus. Flores in spica longâ purpurei, numerosi, odorati & aspectui grati, cruce umbilicum albidiores, & punctis paucis purpureis saturatioribus puncti, posterius calcanem habentes brevius & crassius. Folia illa angustâ & acuta quæ à galeâ lateribus exurgunt, & in hoc genere flosculis alæ dici solent, nonnihil extant velut auriculæ quadam, & in acutum mucronem desinunt. Ad pediculum flosculi uniuscujusque apponitur folium acuminatum, purpureum. Flosculi in spica non admodum arctè stipati sunt.

Tempus.

Flores circa finem Aprilis & initio Maii, æstive frequens in dumetis & pratis; & vel indè à reliquis hujus generis dignosci potest, quod omnium quæ apud nos sponte oriuntur prima flos.

Orchidem majorem totam purpuream non maculatam J. B. cum ipse considerandum proponat quâ in re, dempsit maculis nigris in foliis, differat à descripta, non nisi accidentibus quibuldam ab ea differre existimamus, non aliter quàm Arum vulgare non maculatum à maculato: quamvis (ut verum fateamur) nonnullæ sunt in descriptione notæ, quæ diversam arguere videntur: v. g. flos confertus, odore ferè nullo, calcarî satis longo.

A. 8. Orchis morio femina Park. C. B. Cynorchis morio femina Ger. Orchis minor purpurea & aliorum colorum cum aliis viventibus J. B. The female fool-stones.

Radices geminæ, rotundæ, nucis myristicæ parvæ magnitudinem æquant, altera superior, altera inferior, cum fibris aliquot superius adnatis, ut in hujus generis aliis. Folia quatuor aut plura summa tellure jacentia, non admodum longa, neque grandia, reflexa plurimum & quodammodo in torta; minime maculosa: in caule palmari duo plerumque existunt cum amplexa. Spica florum brevior est quàm in Cynorchis morione mari; flores pauciores, purpurei, & interdum carnei aut albi, fuavescentes, labello latiore punctis purpureis saturatioribus notato. Alæ huic latiores, concavæ, minus quàm in * illo extantes, cujusque demum coloris sunt viventibus lineis striatæ, quæ notâ ab omnibus quas hæctenus vidimus Orchidibus distinguunt. Flosculorum pediculis apponitur folium purpurascens. Floret circa finem Maii, & pro vera constitutione interdum maturius. In pascuis ubique ferè obvia est.

* Cynorchis morione mari.

Vires & Usus.

Orchis calf. & hum. saporis est dulcis. Usus præcip. (ex signatura lasciva) ad virilem fortitudinem restaurandam: Sic & uterum confortare creditur & ad conceptionem disponere. Schroder.

Ad conceptionem juvandam R. Sal. Syriacum. Scrup. ß. cum vino Malvatico aut Aqu. vitæ Mulieri fæpius post Menstruorum fluxum. Multas feminas hoc remedio curavit Hartmannus. D. Hulse.

* 9. Cynorchis latifolia spicâ compactâ C. B. Park. Orchis sive Cynorchis tertius Dodonæi, Lobelio major alter J. B. Cynorchis palustris.

Dodon.

Folia edit angusta, striata, Plantaginis angustifoliæ foliis quodammodo similia: caulem dodrantalem: flores in brevi densâque spicâ copiosis, colore foris puniceo & obscuriorum purpuram referente, intus verò albicante, ejusdem cum * superioris formæ sed tamen minores; dependente quoque ex ipsis rudi & infirmi exiguâ Quadrupedis veluti animantis rudimento. Radices subsunt aliorum Orchidum similes.

* Cynorchis: aliter Dodonæi.

Icon Dod. & Lob. tantum habet similitudinem (inquit J. Bauhinus) cum Cynorchide majore Lobelii & priore Dodonæi, ut insigne aliquid discernere statueret non possimus. Nobis idem videtur.

In herbidiis locis Valenæ sylvæ, viâ quâ itur ad pagum Viols, Maio mensè copiosè florentem col- Loc. & legit D. Magnol. Utinam notam aliquam characteristicam nobis dedisset, quâ eam ab aliis omnibus Tempus. certo distinguere possemus. Mirum Dodonæum in Hist. Gal. magna & lata folia, Liliorum foliis pene similia huic tribuere, adeoque sibi ipsi contradicere.

* 10. Orchis genus parvum flore profusus purpureo, odoris suavissimi J. B. Cynorchis montana, purpurea, odorata C. B. fortè etiam Cynorchis obscurè purpurea, odorata ejusdem. Cynorchis militaris purpurea odorata Park.

Folio vestita est, describente Trago, Lilio simili: Flore emicans purpureo profusus, (nec enim ulas offendit lituras) eoque instar frumentorum in spicatum desinente cacumen, quod in hoc genere minimum existit suavissimo commendatur odore, & ad Caryophylleam accedente. Nascitur plerumque in asperis montibus inter Juniperos, terrâ fortè & albâ gaudens.

Locus.

* 11. Orchis Pannonica tertio Clus. obscurè purpurea odorata C. B.

Clus.

Hæc binis bulbis crassis prædita est: foliis longis, angustis; caule interdum pedali: spicâ florum elegante, odorata, quorum galeola obscurâ purpurâ nitet: hiatus cum propendente labro candicans, purpureisquæ maculis insignitur.

J. Bauhinus perpendendum proponit annon hæc præcedente eadem sit. Differentia est in floribus quorum labellum in illâ purum est sine maculis, in hac maculis purpureis insignitum; unde nos species diversas verum simillimas existimamus.

A. 12. Orchis Pannonica 4. Clus. Orchis parvis floribus multis punctis notatis. An Clusio Orchis Pannonica 4. J. B. Cynorchis militaris præfatus humilior C. B. militaris Pannonica Park. Cynorchis minor Pannonica Ger. emac. Little purple-flowered Orchis.

Bulborum altero olivari, altero rotundiori fibræ adnascuntur ut in cæteris. Caulis sesquipalmaris & dodrantalis, cui circumjuncta folia quina, septenagæ sesquialtitudinali latitudine, longitudine palmari, quorum aliqua repanda, alia caulem involvunt. Flores in spicam satis brevem conferunt digesti, ferrugineum conum in fastigio caulis antequam explicenter emulantes, odore melleo. Flores singulares exigui, calcarî herbidio brevissimo, galeâ ferrugineâ, alis vel totis herbis, vel ex dimidio purpurantibus, intus rubro punctatis. Labellum simile quodammodo Animalculo quadrupedi, tripartitum vel quadripartitum alatum, foris pentus albicans, intus creberrimis punctis saturatè purpureis notatum; apicibus in rictu luteis.

Locus.

Clusii descriptio melius congruit Orchidi apud nos in collibus sicciorebus & sterilibus, præter tim cretaceis, frequentissimâ, quam militarem Pannonicam appellare solemus. Foliis est quintis aut senis: spicâ elegantium pusillorum florum, purpurascens galeâ testorum, prominulo labro, & in quatuor lacinias diviso, albo, purpureis punctis distincto, parvo calcarî à tergo prominente, tenuis odoris.

Hæc à præcedente (quantum ex descriptionibus colligere licet) magnitudine præcipuè differat videtur.

13. Orchis parvo flore rubro sive phæniceo J. B. An Cynorchis Militaris media C. B? militaris rubra Park? An Orchis 2. flore rubro elegantissimo Clus?

J. B.

Palmo major est; foliis pluribus, non magnis, caulem multum amplexantibus: floribus velut in spica fescualicis longa, & pene unciali latâ, parvis, rubris, & pene unguis coloris.

Circa Montebelgardum mensè Junio florentem vidit J. B. Orchidi secunda Clus. folia sunt plura quàm latifolia ipsa ejusdem, angustiora; caulis gracilior, pedalis: flores rubri, pulcherrimi, quales ferè in Belgico illo Orchidis genere videre meminit, quod & pratis Lovanio vicinis eruebat.

Hanc olim habui pro Orchide nostra purpurea spicâ congesta pyramidalis; verum in tanta descriptionum brevitate & imperfectione nihil audeo definire: suspitor tamen me falsum fuisse, saltem quod ad Clusium attinet, ni fortè bis eandem plantam tradiderit, siquidem Orcheus Batavice vi Clus. descriptio melius videtur convenire Orchidi nostræ spicâ pyramidalis, quam secunda flore pulcherrimo superius posita. J. Bauhino descripta à Clusiana fortasse diversa est, & nostra spicâ pyramidalis eadem.

A. 14. Orchis purpurea spicâ congestâ pyramidalis. An Orchis Batavica vi. Clus? An Or. parvo flore rubro sive phæniceo J. B? An Cynorchis militaris spicâ rubra conglomerata Park? Purple late flowering Orchis.

E gemino bulbo orbiculari, non palmato, caulis exoritur palmaris & major, erectus, foliis multis, angustis, plerumque cum amplexantibus non maculatis, pallidis virentibus cinctis: cujus fastigio infidet spica florum brevis, densa, pyramidalis, pulcherrimis flosculis purpureis vel fuave-rubentibus nullis maculis notatis, cum longis calcaribus retrorsum extensis composita. Horum cuiculi reliquorum more quinque foliis constant, quorum duo velut alæ nonnihil extant: labellum propendens in-
† L I I I I 2 feriores

feriore parte in tres lacinias dividitur, superiore duobus processibus albescentibus huic Orchidi propriis donatur, qui processus in finem exiguum seu cavernulam flexi auriculam quodammodo referunt. Variat interdum flore albo.

Tempus &
Locus.

Floret mense Junio, omnium quæ apud nos sponte oriuntur Orchidum, Triorchis & Monorchis exceptis, postrema: in pascuis ficcoribus & cretaceis satis frequens.

Cynorchis militaris montana spica rubente conglomerata C. Bauhino in prodr. descripta huic eadem videtur, magnitudine sola differens. Orchis Batavica vi. Clus. huc referenda est, i. e. Orchis odore hirci minor spica purpurascens C. B.

15. *Orchis globosa* flore C. B. rotundus Dalechampii J. B. *Cynorchis capitulo globoso* Park.

Radice constat geminâ, exigua & oblongâ non exactè orbiculatâ: caule cubitali, rotundo, recto, gracili. Folia, ex nostra observatione, longa sunt, angusta, carnosa, subglauca, tria vel quatuor in caule, ad radicem nulla: Flores summo cauli insident in capitula globosa & aliquantulum compressa coacti, non aliorum generum modo in thyrsim longum & spicatum digesti: [Thalio in umbellæ parvæ ferè modum explicati.] Descriptio Thalii plantæ à nobis in monte Jura inventæ & observatæ melius respondet quàm Lugdunensis.

J. Bauhinus fratrem Calparum reprehendit quòd in Phytopinace Orchidem rotundam Dalechampii luteam appellat, cum is, inquit, non fit flore luteo sed puniceo. Verùm, quantum memini, luteus fuit in iis quas nos observavimus floris color: à memoria non multum fido, cum in sicca, quam observavimus, color purpurascens & quasi carnes appareat, & C. Bauhinus in Pinace lutei epitheton omisit; & inter notas de ea nostras hæc verba invenio: Labella flosculorum saturationibus punctis purpureis notantur.

Locus.

Clivosis pratis montium frigidiorum gaudet, ut rectè Lugdunensis.

* 16. *Cynorchis angustifolia* biante cucullo C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Huic radices subsunt duæ globosæ: caulis cavus striatus, cubito minor, foliis aliquot pallide virentibus, lavis, striatis, uncias sex longis, semunciam latis infernè, & uno alterove superne, ample xantibus: spicam habet oblongam ex floribus raris, candore purpurascens, ex oblongiusculis pediculis dependentibus hiantem cucullum referentibus.

Locus.

Hanc in pratis Patavinis legit C. Bauhinus.

* 17. *Cynorchis militaris pratensis elatior floribus variegatis* C. B. prod. Park.

C. B.

Hæc priore [Orchide spica pyramidalis] testiculis est minoribus; caule breviori; foliis latioribus, uncias duas longis; etiam caulis summum tubi instar cingentibus: spica breviori, ex floribus priore longè minoribus, itque ex albo & rubro eleganter variegatis.

Locus.

In pratis humidis Michelfeldensibus & trans Rhenum reperitur.

* 18. *Chamaorchis Alpina* folio gramineo C. B. prod. Alpina flore viridi Park.

C. B.

Planta palmaris est, ex cujus radice gemina globosa, oblonga, folia angustissima, utrinque quaternâ, cauliculum nudum, triangularem, qui inter ea fertur, superantia exurgunt: spica unciali, cui utrinque foliolum brevissimum subijcitur. Flosculi virides, galericulati sunt.

Locus.

In monte Helvetiorum Gothardo copiosè & acervatim Junio florens reperitur.

* 19. *Monorchis Ophioglossoides unifolia* Mentzel.

Mentzel.

Ex radice bulbosa, globosa, parva cauliculum protendit tenuem, uncias duas longum, & unam cum dimidia latum, Ophioglossi folio perfoliale. Cauliculum in spicam florum desinit, foliolis florum minutissimis, capillaris, figuram. (si per microscopium florem intuearis) Orchidum exactè præsentantibus, coloris herbacei. Spica hæc cum suo folio adnato eminus intuenti Ophioglossum mentitur.

Locus.

In udibus & paludosis Borussie circa pagum Schreicklaken in ditione Samlandia mense Augusto; item circa Gedanum urbem reperitur.

Inveniuntur interdum cum altero foliolo radici adnato.

* 20. *Monorchis bifolia* floribus viridibus Moschum olemibus Mentzel.

Hæc unico radice testiculo caule assurgit biunciali, quem inferius duo investiant folia, unciam excedentia, striata & in rotunditatem acuminata. Superius eminent flosculi Orchidum virides, odorati Moschi suavior spirantes.

Locus.

In Alpibus inter Trevisanum & Ispruck secus vias in scopulis nemorosis & umbrosis. Non videtur quid differat ab Orchide vulgari odorata moschata, excepta parvitate.

Reperitur hæc foliis similibus, floribus pallide virentibus: item floribus luteis prioris similibus, suave-olentibus, citra tamen Moschi odorem.

21. *Monorchis foliis pluribus angustis, floribus luteis ceram olemibus* Mentzel.

Copiosè circa Berolinum sedem Electoralem Brandenburgensem in pratis provenit.

Locus.

A. 22. *Orchis odorata moschata* sive *Monorchis* C. B. *puffula odorata* Park. *parva autumnalis* lutea J. B. *The yellow, sweet, or musk Orchis*.

J. B.

Duobus aut tribus foliis, Plantaginis quinquenervie similibus, venosis, glabris, immo caulem complexa donata est: ipse verò caulis junceus pedalis, [nunquam vidi apud nos ea altitudine, sed ple-rumque palmarem aut sesquipalmarem] thyrsim gerit longum flosculorum pusillorum, tribus apiculis constantium, ex herbido colore in luteum vergentium, suavi Moschi ferè odore fragrantium. Flosculi ut in reliquis Orchidibus summis vasculis feminalibus insident, quæ eis marcescentibus augentur, & longiuscula evadunt, breviora tamen pro plantule parvitate quàm in perispermis congenerebus, in sinu folioli è quo exeunt nullo pediculo, fessili, cauli appressa, conferta. Bulbus cauli imò adhæret unicuique exiguis; supra quem longæ propagines exporriguntur, crassæ, quibus unicuique aut alter bulbulus pendulus adhærescit. Bulbus quotannis marcescit & novus producitur.

In pascuis sterilibus, maxime cretaceo solo, sed non ita frequens nascitur.

Locus.

* 23. *Orchis Frisia hirsuta* J. B. lutea hirsuto folio C. B. *Frisia lutealis* Park. *Frisia lutea* Ger.

Duo habet folia bifolia similia, paulò minorâ quàm *Plantago angustifolia*, aspera & hirsuta tamen: caulis palmum altus: flosculi multi, ex luteo virides, ut in *Hyacintho* majore: Radices duæ, parvæ, rotundæ.

Orchis sive *Triorchis* lutea altera, nonnihil hirsuta J. B. lutea altera C. Gemma Lob. Park.

lobelii ipso autore videtur eadem aut congener cum præcedente. Folia est rotundiorè & latiorè: quàm superior [Orchis spiralis alba odorata] virentiorè & nonnihil hirsuta.

* 24. *Triorchis lutea* folio glabro C. B. *Orchis minor* Leodientis, *Triorchis lutea*, flore luteo C. Gemma, sive *Basilica minor* Lob. *Orchis Leodientis* Ger.

Lob.

Terna folia angustiora Quinquenervie Plantaginis amula promit, levore & viriditate Auriculæ urinae. Flos itidem in cauliculo exili Testiculi odorati pari. Radix ternis & quaternis pusillis pendulis testiculis subest.

C. Bauhinus ex hac planta duas facere videtur; Alteram Triorchin luteam folio glabro, alteram Triorchin luteam alteram.

* 25. *Triorchis lutea* tertia C. Gemma Lob. lutea radice oblonga C. B. *Orchis* sive *Triorchis* lutea tertia oblongioribus radicibus J. B.

Oblongioribus est radicis olivaribus bulbis, nec plura habet lobelias.

Nobis suspensæ sunt tot Triorchidis luteæ species, præsertim cum nemo hæcenus Botanica præter Gemmam & lobelium eas accuratius descripsit, aut à se videri meminisset. Utinam eximerent nobis hunc scrupulum herbarii Frisii & Leodienfis.

A. 26. *Orchis spiralis* alba odorata J. B. *Triorchis* Ger. *Triorchis alba* odorata minor atque etiam major C. B. Park. *Triple Ladies traces*.

J. B.

Duplici radice mittit bulbosâ, oblongâ, villosâ, ima versus acuminatâ, aliquot fibris donatâ, [imò per sæpe triplici & interdum etiam quadruplici.] E cujus summo folia vaginato pediculo unciali furunt, viridia, pinguia, semunciam lata, unciam aut amplius longâ, dorso crasso averfa parte, quæ ex atro virentes venula ab imo ad summum conspicuntur. Juxta hæc coliculus quoque erigitur dodrantalis ut pedalis, teres, foliolis acuminatis, ceu vaginis, vestitus, iidem tamen vix ac nè vix quodam prominentibus. Flosculorum odoratorum thyrsus, albidiorum, claviculatimque hærentium ita natus, ut ipsarum latus summa versus circumagatur. Hi internâ parte ex luteo virent, ad latus vero duo foliola candida veluti ala hærent. Utriculi succedunt ut in reliquis ferè Orchidibus, parvi, pulverulento semine repleti. Thyrsus florum amaricat, & jucundi odoris est.

Autumno florer, & in pascuis ficcoribus, arenosis & cretaceis, interdum etiam in humidioribus reperitur.

Locus &
Tempus.

27. *Orchis anthropophora* oreades Col. *anthropophora oreades* semina Park. flore nudi hominis effigiem repræsentans, semina C. B.

Col.

Hæc nudi hominis aut potius mulieris effigiem integrâ veluti umbram imitari videtur, floribus caput habentibus regimento quinquepartito rectum, [duabus lacinias angustis, nec nisi manibus aperiri conficiendis] virecente, purpureis oris circumdato, e quo dependet labellum, in quo non solum omnis humana proportio circumscribitur, sed & faciei ferè. Flores autem pallido colore & veluti arenulis aureis impressi micant, eodemque quo in cæteris modo in spicam per calicis fastigium dispositi circum dependent. Caulis sesquipedalis, lavis, rotundus, duobus foliis interceptus,

L 1111 3

CAVIS,

caviss, illum amplexantibus: Reliqua ima folia quinque, oblonga, semipedalia fere, atque unciam vel minus lata, virentia, supra humum elata & convexa, ex longa cervice propendunt: cuius imo fibrae exoriuntur, quadrantales, crassae, variae & oblique sparsae, quibus subsunt duo testes, quorum alter durus, laevis, albicans, iuxta olivae magnitudine, alter vero rugosus, pullus, vultuosus, ut in omnibus observatur.

LOCUS.

Maio floret in montibus sylvis Æquicolum.

Hanc esse puto quam nos circa Genevam invenimus, & Orchidis anthropophoræ flore ferrugineo titulo hunc in modum descripsimus.

Geminis habet ut reliquæ *bulbos*, fatis graminæ: *Folia* ad radicem quatuor vel quinq; nervola, pallida, quatuor uncias longa, unam latæ: in ima caulis parte duo vel tria, quæ ipsũ completũtur. *Caulis* cetera nudus ad spicam usq; quæ prælonga est, numerosis *floſculis* exiguis, herbaceis, obiter tantum obsoletis & quasi ferrugineâ purpurâ tinctis; composita. *Galea* quinq; foliis conflat, in tantum conniventibus ut unum & indivisum videantur. *Labellum* propendens prælongum est, & in quatuor lacinas longas divisum, quarum superiores duæ utrinque ad commissuram *galeæ* & labelli brachiorum, reliquæ in extremo labello crurum modo dependent. Flos ipse calcar non habet: pediculi *floſculorum*, ut in aliis ferè fit, contorquentur, cochleæ in modum, habent, sinuuli ad exortum suum foliolum præxigunt.

Facie exteriore planta hæc Orchidem palmatam flore viridi nobis dictam imitatur : nec affur-
git ad eam altitudinem, quam Columna Orchidi suæ anthropophoræ oreadi tribuit.

* 28. *Orchis anthropophora altera* Col. *anthropophora creades mas* Park. *flore nudi hominis effigiem*
repræsentans, mas C.B.

Col.

Huc. folia ex pallido virent, ex *radice*, ut in congeneribus, tecticulata, primum bina, quorum alterum majus & sequefquencia longitudine, duplo latitudinem fuperante; deinde alia quinque paulum fert majora, longiora, latiora & unciali latitudine, palmum longa, per ambitum undofa, primis exceptis, & quae veluti folliculi caulem ambiunt, tria iterum decrefcencia. *Caulis* effe pedalis, tener, lenis & virefcens, in fummo folios denfos in craffam fpicam & obefam, & florum ab imo defhicientium plenam congeflos habens, colore atqueam defhicit rubente, deinde aperti florum carne humanam amulantes, flauo-rubentes, ac ficut colore ita etiam effigie nudi hominis figuram exprimentes, brachiis incurvis velut amplexari cupientis, reliqua figurâ corpus, femora, crura, fexipum imitantes. Cæter ut flori foliora fuperna includunt, ut in congeneribus.

crura, sexumq; imitantes. Caput inter floris foliola luperna includitur, ut in congeneribus.
Sata germinat Autumno. Aprili mense Columnæ floruit ex Asprensis allata. Oritur etiam ad
radices Vesuvii montis. In Asprensum collibus herbosis reperit Columna.

Tempus &
Locus.

A. 29. *Orchis galea* & *alis ferè cinereis* J.B. *Cynorchis latifolia* hiante cucullo minor C.B. *latifolia* minor Park. *major altera* Ger. *Cynorchis altera* Dod. de floribus. The Man Orchis.

Huic *bulbi* fibræque appendæ haud aliis abfimi: *folia* dux uncias lata, quatuor aut sex longa, [in collibus apricis & fertioribus, ex nostra obfervatione, dimidium itus longitudinis latitudinem non attingunt.] quaterna aut quina. *Costæ* dodrantalis, flores fuffinet in fpecam congestos, odoratos, quorum finguli pediculis feminealibus infidentes, calice brevis exprimit, galea alba, foris cineris, intus rubentibus, & faturioribus punicis lineis *Hæatis*; quibus interjecta bina foliola oblonga, valde angufta, rubentia: labellum oblongum, in bifidas alas rubentes difcedum, inus albidum, punctis rubris pictum, foris ex albo ad purpuram declinans: in *triçti* apice herbidi. De donans dependere ait ex fingulis floribus veluti animalculi quadrupedis vel hominuli extensis brachiis & divaricatis cruribus abque capite corporculum.

Circa Montbelgardum abundat in collinis pratis florens Maio, inquit J. B. Genevz itidem, & satis copiosam, observavimus. Reperitur & in Anglia in collibus prope Thamefin fl. ad pontem *Cannam* non longe Redinga oppido, ubi eam indicante D. D. *Brown* observavimus. In hoc genere brachia etiam incurva fere sunt.

*Locus &
Tempus.*

Nos cum Genevæ Orchidem hanc primum invenimus, eam *Cynasorbem militarem spec. purpureascente conglomeratâ* denominavimus, & hoc modo descripsimus.

Ad pedalem ferè altitudinem affurgit. *Folia* edita viridia; *Arista* fere nervosa, non maculata, quatuor vel quinque digitos longa, seſcanciantia late, in acumem deſinentia, in caule duo aſtrua, quæ eum tibi inſerte circumcingunt. *Florum* ſpica fummo caſu inſiſſens denſa; brevis, ex foliis pallidiorè purpurâ obiter diluſis compoſita: Singuli autem *ſex* parvuli ſed folioſi conſtans; quorum quilibet galeam conſciunt, in tantumſi contrivientia ac ſi tumum duntaxat forent; in tres lacinias ſiſum, duo nempe quæ inter ſupremum & alia media ſunt penitus occuſantur. Labellum in quinque, parvas barbulaſ dividitur. Primum barbularum par ad ſpium antiquum quem ſaciunt galea & labellum exoritur: deinde labelli corpus aliquouſque productum in aliud tandem barbularum par deſinit; inter quæ & quinta brevis & exigua barbula ſed lacinia cernitur. Tum labellum, tum alia interiorum maculis purpureis perexiguis aſperſuntur. *Barbulæ* autem ſtatim roriorè purpurâ quam reliquæ ſloſ tinguntur. *Calcar* ſubſet breve & in extremo edita geminum. Quod ad exortum foliorum aſcendit ſolum vix perceptibile eſt.

Maii mensis initio florentem invenimus juxta Rhodani fluvii ripas & alibi propè Gene-
vam.

Huic, ni magnitudo obfaret, eandem dicerem Orchidem Zoophoram Cercopithecum exprimen-
tem oreadem *Columnæ*, cujus idcirco descriptionem subiciemus.

LOCUS.

LOCUS.

30. *Orchis Zoophora Cercopithecum* exprimens, oreades Col. Park. *Orchis flore Simiam* refrens C. B.

Col

Col. Hæc superiori accedit, quâ tamen omnibus sui partibus major est; qui nisi faciei magnitudine & oculorum dederetur, animalis Ceropitheci caudâ detrunctâ, quod referre videtur, maris hominis effigiem repræsentaret. At quia circa brachia admodum atque tibias habet, erectam Ceropitheci animalis iconem magis refert, sicut etiam monstrata facies. Eodem modo caput tegitur quo theci animalis iconem vegetus rotundus est, digitali diametro pollicis, fissuram Armeniaci mali modo habens, alterius vero oblongior rugulos, ut in congeneribus. *Folia* hic in imo tria palmaria, duplo superioris [anthrophore oreadis *Col.*] latiora verum breviora, reliqua tria minorâ caulem distinguunt fere bipedalem, [forte bipalmarem] circa summum rubescentem. Florum latitudo in totum purpurea: at media pars, Animalis corpus referens, atque etiam tegumentum entris eodem colore insperguntur, nam dilutiora sunt multum.

Maio in *Aegicolorum* montibus observavit F. Columna:

Ab hac etiam non video quid differat

Locus:

Orchis Cercopithecum exprimens Lusitanica prima Breynii, quam sic describit.

Hujus testiculi Orchidis Anthrophophora alterius *Col. planè* filites, supra quos, ut in aliis, fibre aliquot expanduntur, foliis adhaerentes prebrevis, caulis inum vel folliculi completèbimus. Ex foliis dictis folia nascuntur Liliacea, nervosa, per ambitum undosa, Orchidis modò dictæ foliis admodum respondentia, inter quæ *caulis* effertur pedalis, minoribus foliis sepius, cum dumtaxat innumeri *flores*, ex purpureo rubentes, in spicam densam dispositi exornant. Horum singuli è pediculo lubidini, torosis, contortis, foliolum lubi fede acuminatum habentes, pendentes; & ex galea è purpureo rubente, foliolis tribus acuminatis, nervosis, majoribus, quibus interjecta binaminiora, constant, in qua pone calcar cernitur, infra verò foliolum sive labellum oblongum, galeæ instar coloratum, punctulis purpureis insperlum, quod brachii, curvis, caudæ, & in superiore insuper parte per exuberantem lubidum, carnosam, tanquam capite monstruoso ita intrinsum, ut Ceropithici effigiem veluti umbra repræsentet. Floribus exarefactis pediculi eorum tandem intumescentes, in *siliquis* maturitate secundum longitudinem rimis. Helleborines in modum desiccantes, & semine exiguo Scobis instar se exonerantes, exerecunt.

Differt ab *Anthrophora* alterius *Col.* flore quâ corpus angustiore, cruribus latoribus & minus expansis, ac caudâ etiam longiore.

Aliam hujus speciem observavit Autor in horto Beverningiano, Floris labello brevior, brachijs brevioribus, brevioribus itidem, angustioribus atque expansis magis cruribus, cætera similem.

Orchis strateumatica minor J. B. Lob. *militaris minor* C. B. Park.

Cum hæc species Orchidi galæ & alis cinereis perfimilis sit; proximum ei locum dabimus. Differt ab Orchide dicta, quod alæ inferius purpureo lineolis finè striata, quodq. labellum latius sit, superioribus lacinis brevioribus, inferioribus autem non brevioribus duntaxat sed multis etiam numeris latioribus. Adde quod ferus floreat, circa finem videlicet Maii.

In monte Saleva observavimus.

Locust

* 31. *Orchis Apem referens Lusitanica Breynii.*

Breyn.

Bryon.
Ex bulbo geminato Serapiadis secundæ *Dod.*: sapore subdulci & viscoso, *Folia* quadam angusta, striatæque, Tefliculi vulpini fecundi phagedias à Lobello descripti foliis, similia emittit, acque *caulem* scilqulampularem longiorè, binis vel ternis minoribus foliis circumjectum; cujus fummo *flores* tres, quatuor, quinqueve infolit, calcaribus Orchidum pleratum, Serapiadum brevioribusque, non destituti, galeam habentes è foliis tribus grandioribus & duobus angustioribus quadam crassa, albicanibus vel carneis, nisi et purpureiscentibus contractam sibi qua exuberatio quadam crassa, carnea, subviridis, formæ ex ovo prorepentis aviculæ, oculis emittentibus & rostro crasso adnato, curiosè adèq. tepidè se ostentat, ut illa contem্পtatione non modo digna, sed sola etiam ad percipiendū & admirandū huic folio conciliandum sufficere videatur, nisi gloriæ ipsæ maxima in dependentè veluti holocentris leniter & breviter villosis, ferrugineo (aut ex cinereo ferrugineo obsolèto) ac ventrosio confatèr labio, quod Apis, mellificantes cadaverculum magnitudinis & figuræ tam exactè, tamq. repræsentat veniunt, ut propter bestiolæ dulcissimè speculum flores attingere verearis.

A. 32. *Orchis myodes* galea & alis herbidis J. B. muscæ corpus referens minor, vel galea & alis herbidis C. B. *myodes* Ger. *myodes minor* Park. The common Fly-Orchis.

7.B.

Folia tria, quatuor, aut quinque obtinet, unciam lata, interdum angustiora, longitudine circiter palmari: *Caulis* tenuis palmaris, sesquipalmaris & major, flores sustinet ex pediculo surrecto, ventricolo, cui oppositum folium ad ipsius floris cunctum ullo, pertingens, raras, nullo calcar, galea & alis colore herbeaceo, reliqua parte musce corpusculum affabre exprimente, pronā parte albidā, oris ferrugineis, supinā vero colore fuliginoso, donā subceruleā septem cingente : in nictu geminis corniculis stipato apices lutei occurrunt.

corniculis stipato apices lutei occurrunt.

In Angliā invenitur sed sparsim & rarius. Nos in Cantabrigienſi agro, Suffolcia & Eſſexia obſervavimus, v. g. in aggreſſa ſolſa iſtius famoſæ vernaculæ, *The Devils ditch* dictæ, in prætulo quodam

30. *Orchis*

tum veluti folliculum magis purpurascens, per caulem in longam spicam pedalem disponitur: quibus utriculi magni succedunt, aliis similes, *semine* supervacuuo pulverulento repleta.

43. *Orchis Ornithophora folio maculoso* Lob. ico. Ger. Park. *Orchis papilionem referens foliis maculatis* C. B.

Hujus, teste Lobelio, differentiae accidentales plurimae sunt. *Floribus*; purpureis, purpurascens, albis: *Foliis*; praegrandibus, parvis, ovalis figurae, ex lato in acutum desinentibus, ex acuto in amplum & rotundum.

Tabernamontano folia lata sunt cum nervis apparentibus, multis maculis aspersa: flores avolanti similes purpurei. Suspicio eum ex icone descripsisse.

44. *Orchis Ornithophora floris colore herbaceo* J. B. Or. *papilionem expansum herbacei coloris referens* C. B. *Ornithophora* Ger. *psycodes herbacei coloris* Park.

In hujus descriptione nihil invenio quo ab aliis omnibus Orchidum speciebus certo queat distinguui, quod non ex titulo & icone statim possit colligi. Si tamen detur aliqua *Orchis caule* multis foliis ei velut appressis cincto, *flore* herbaceo, *papilionem* alis expansis referens, distincta omnino species est, nobis tamen incognita.

- * 45. *Orchis Ornithophora candida* J. B. Lob. Ger. *Orchis papilionem referens angustifolia alba* C. B.

De hac praeter iconem & titulum nihil invenio.

- * 46. *Cynorchis Delphinia maculosis foliis, flore purpureo-violaceo* J. B. *Orchis morio foliis sessilibus maculatis* C. B.

Sessilibus est & maculosis obtusioribusque foliis; *flore* purpureo-violaceo; *Caule* sesquicubitali, majusculum olivari gemino bulbo.

- * 47. *Orchis morio minor foliis maculatis* C. B. *Cynorchis minimis secundum caulem [pedalem & cubitalem] maculosis foliis, floribus purpureis* J. B. Lob. ico.

Plura non invenimus.

- * 48. *Orchis minor angustifolia in suprema parte longis foliis* J. B. *Orchis Serapias 13. sive angustifolia* C. B. Ger. emac. *myodes angustifolia* Park.

Hac non satis valido tibicine Tabernamontani auctoritate nictur, qui, ut ait J. B. more solito nullam exhibet descriptionem. Si icon ad plantam facta, notabile est Orchidis genus, in eo differens a ceteris, quod folia superiora juxta flores sint longa, cum aliis sint brevia.

- * *Orchis melittias* J. B. *melittias sive Apis cadaverulam exprimens* Lob. *suum referens, flore subvirente* C. B. *Serapias secundum minor* Dod. *melittias sive aspera* Park. *melittias* Ger.

Hujus descriptionem videbis apud Dodonaeum. Nobis ab Orchidibus fucifloris superius descriptis non diversa videtur.

Orchis Araneum referens C. B. *Arachnitis* Park. *Andrachnitis* Lob. ico. Ger. *Spider-Orchis*.

In Ephemer. German. Ann. 2. Observ. 41. Orchidis Serapiadis seu Arachnitis iconem invenio, nulla addita descriptione, nisi quod ejus flores Araneum purpurei coloris affabre exprimebant, quodque in sylvis apud Patres Camaldulenses prope Warfiviam Poloniae eam inveniret Martinus Bernhardus a Bernitz; qui iconem Dodonaei secundum Orchidis Serapiadis Fucum referentis ab Arachnide sua parum declinare, imo eandem se credere scribit. C. Bauhinus tamen ad Orchidem Melittiam eam iconem refert, ut superius vidimus. Cum ergo Dodonaeus ad fucifloram eam retulerit, C. B. ad Melittiam, Autor hic noster, ut & nostrates Botanici ad Arachnitem: nobis equidem verisimile videtur, unam & eandem Orchidis speciem esse Melittiam, Fucifloram, Arachnitem dictas.

- * 49. *Orchis trifolia minor* C. B. Ger. emac. *Orchides, culices minores triphyllae* J. B. Lob. ico. *Orchis minor culicem exprimens* Park.

Vide descriptionem in hist. Belgica Lobelii.

- * 50. *Orchis Hermaphroditica* C. B. *batrachites* J. B. Lob. Park. *Serapias batrachites* Ger.

Ranula a floris figura dicitur. Ex eorum genere est quae sexus ambigui sunt, ut & Hermaphroditicum testiculum non male appelles. Sunt enim media inter Serapiadas & Cynorchides, maxime quoad formam radicem. Lob.

51. *Orchis castrata* C. B. Park. *Serapias castrata* Ger. *Satyrion castratum seu Eumachura* Bernhards a Bernitz. *Orchidis genus, quibusdam Satyrion castratum* J. B.

Martinus Bernhardus a Bernitz sic eam breviter describit. Planta est elegans, coloris purpureo-violacei, & punctis ornata. In nostris pratis in pratis mense Junii conspicitur. Bulbum habet divisum in duas, aliquando in tres partes. Unde verisimile est aliud illud genus *Satyrion* castratum & pedali, cum quatuor radicibus crassis, uncialibus & sesquialibus, &c. ab hoc non diversum esse.

5. 2. *De Orchide palmata, quae geminum habet bulbum, velut in digitos divisum.*

- A. 1. *Orchis palmata non maculata* J. B. *palmata major mas, sive Palma Christi mas* Park. *Palma Christi mas* Ger. *palmata pratensis latifolia longis calcaribus* C. B. *The male handed Orchis, or male Satyrion Royal*.

Radix gemino bulbo, in quatuor fere digitos diviso constat, sapore fatuo. Caulis dodrantalis aut pedalis, ab imo ad spicam fere foliis vestitis oblongis fasciculis latis, mucronibus acutis, nullis maculis notatis, pallidis virentibus. Flores in spicas nec admodum densas, nec valde productas congesti, purpureas, alas utrinque erigunt purpureas; Folium quoque supremum erigitur, quae autem ei sublimi coeunt galeam emulantur: labellum latum, tripartitum, lineis & punctis purpureis saturatioribus striatum fere guttatum: calcar retro extenditur semunciale. Ad singulos florum pediculos apponitur folium latum & oblongum, purpurascens. Sapor foliorum amarus. Pediculus floris intortus, ut in hujus generis omnibus, in vasculum seminale turgescit & retorquetur, longitudine semunciale.

In pratis humidis, & locis palustribus putridis, & ad aquarum rivos oritur. Mense Maio floret. Locui. Variat floris colore purpureo saturatiore & dilutiore, carneo, & interdum albo. Variat etiam magnitudine & spica longitudine insigniter.

Hec est proculdubio quam * observavit Clusius in pratis urbi Londinensi proximis: quin & * Hist. lib. 2. Orchidis V. descriptio huic egregie convenit, nisi quod bulbos seu testiculos rotundos, non palma-cap. 61. p. 268. topice ipsi appingat: quid intelligat per illam aliam grandiore paulo florum purp. spica, reterrimo odori, quam in istem pratis eruit, nos nescimus.

- A. 2. *Orchis palmata speciosiore thyriso, folio maculato* J. B. *palmata pratensis maculata* C. B. *palmata mas sive Palma Christi mas* Park. *Palma Christi mas* Ger. *The female handed Orchis, or female Satyrion Royal*.

J. B.

Caulem pedalem & interdum cubitalem aut altiore erigit, viridem aut subpurpureum; in cujus fastigio spicam dispositi flores rubentes vel dilute purpurei, calcar trientem pollicis circiter longo, cristis duabus erectis, galea ex duobus foliis quibus tertium oppressum incumbit composita, labello in tres lacinias diviso, purpureae saturatioris lineolis & punctis guttato, pediculo purpurascens aut viridi, cui semper appositum acuminatum folium viride aut purpurascens. Hujus flores observantur & intensius purpurei & penitus quoque albi. Folia plura, & a radice orta caulem ambientia, & ex caule ipso nata, inferna sublonga, satis lata, superna angustiora & breviora, alterno situ posita, crebris maculis nigris notata. Radix ex gemino bulbo lato, utroque in digitos fere quatuor absente, composita, ad quorum conjunctionem propagantur fibrae. Sapor radicis aqueus viscidus cum nonnulla amaritudine: folia multo amariora. Descriptio est J. Bauhini.

Spica florum in hac planta plerumque densa est floribus confertis, interdum rarior. Statura & spica longitudine insigniter variat: nam in sylvis & pratis pinguibus maximo & vel palmam longo thyriso prodit, in palcuis sterilibus (nam utrobique oritur) spica est dimidio minore & brevior.

Mense Junio plerumque floret.

Palmata maculata J. B.

In paucis a precedente differt, altitudine minore, foliis evidentius maculosis, foliolis acuminatis ad flores appositis saturatius purpureis. Haec autem differentia non tanti sunt ut speciem diversam existimem.

Palmata alba J. B. *Serapias candida flore montana, maculatis foliis* Lob.

Hanc quoque solo floris colore a precedente (quam flore albo interdum variare observavimus) differre cum J. Bauhino suspicamus, ideoque nec ejus tanquam speciei distinctae rationem habebimus.

Hanc C. Bauhinus Orchidem palmatam vicefimam facit, titulo Orchidis palmatae montanae maculatae.

3. *Orchis Pannonica* VIII Clus. Or. *palmata Sambuci odore* C. B. *palmata, sive Orchis Pannonica floribus exalbidis* J. B. *palmata Pannonica* 8. Clusii Ger. emac. *palmata Pannonica Clusii* Park.

Clus.

Lili primū enascentia folia tria aut quatuor habet, dilutioris & quasi pallentis viriditatis, nulaque macularum aspergine notatis, ingrati saporis. Palmaſem caulem amplectuntur aliquot foliola, in cujus summo fastigio flores spicati digesti nascuntur, exalbidis & quasi pallentibus coloris, nullis punctis distincti, antennis mortuorum hiantibus cucullis similes, utrinque auriti, & latiusculo pallido labro propendente, posteriore verò parte corniculum habentes, ut Conſolida regali aut Linaria, sed latus & obtusum, gravior odorati, florum Sambuci odorem referentes: ad horum exortum singula foliola nascuntur, pallentia, & floribus colore respondentia. Radices geminae velut palmae in binos digitos distrahuntur, & quatuor vultuſque fungosa, nigrior & flaccidior est, altera candida vegetior & folida, paucis supra earum exortum nascentibus fibris.

* Hoc omnibus Orchidum speciebus commune est. Locis & Tempus.

Variat floribus colore purpureo.

In Leytano saltu supra Manderſtorff, aliſque Austriae inferioris ſylvis, inſuper, editioribus quibusdam pratis Viennensi ſaltui proximis invenitur. Floret autem Aprili & nonnunquam etiam Maio.

4. *Orchis palmata montana maxima* C. B. Park.

C. B. prod.

Radices habet geminas, infraſque palmarum duarum ſibi invicem junctarum, & velut in plures digitos diviſarum. Caulis eſt bicubitalis, ſtriatus, vacuus, quem folia pedalia primū, mox palmarum ſequentiū lata, nervis diſtincta complectuntur: in cujus ſummo flores in ſpica palmari digeſti, coloris dilute purpurei, qui parvi ſunt, galeaſe recti, labro exiguo propendente, in anguſtiſſimas barbulaſe diviſo, & a tergo oblongo, capillaceo calcarī donati: ad quorum exortum foliola ſingula, quaſi in filamentum abeuntia, obſervantur: hiſ capitulum oblongum, ſtriatum, ſemen exiguum locis inſuper continens ſuccedit.

In montibus vicinis [Baſileæ] poſitiſſimum Muleto, copioſe Maio menſe florens provenit.

5. *Palmata anguſtiſolia maculata purpurea* J. B. *An palmata anguſtiſolia minor* C. B? Park? quam tamen ad ſequentem reſert J. Bauhinus.

Foliis eſt anguſtis, maculatis & non maculatis, quinque vel ſex alternatim per caulem provenientibus: inferiora latiſcula, uncia tamen multo anguliora, retroflexa, quatuor aut quinque uncia longa, ſuperiora breviora & valde anguſta: caule cubitali, aliis majore, interdum etiam minore. Flores multi, ſpica breviorum exprimentes, purpurei. Radices pluribus digitis conſtant.

In valle Griebſbachiana, acidiorum fontium florentem Junii principio obſervavit J. Bauhinus.

- A. 6. *Orchis palmata rubella cum longis calcaribus rubellis* J. B. *palmata minor calcaribus oblongis* C. B. cui & eandem ſuſcipitur J. Bauhinus *Palmata anguſtiſoliam minorem* C. B. *Serapias niteſcente flore* Ger. *Red handed Orchis, with long ſpurs*.

J. B.

Dupliſ nitiſ radice palmata, vigore viſciſſitudinario annuatim in iſ pulcherrima obſervatione ſe exerente: nam ea quæ cauſi pabulum pariter & fulcrum ſubminiſtrat, tota flaccida apparet eſſeſſeſſe, quæ verò ſequenti anno cauſem productura, plena ſucculentaque, ſapore viſcido: plurimis alioquin digitis unciaſ longis prædita ſunt: Obſervati ſane nobis in utraque ad 24. [Rarum hoc nec niſ ſolè teſtiſſimo] Supra palmarum radices (ut in reliquis Orchidibus) aliæ craſſitudinis fibrarum Helbori. Folia prodeunt palmum longa, cauſem completentia, anguſta, pallide viridia, non maculata. Caulis pedalis aut cubitalis, quem parva & anguſta quadam foliola ſtipant: ſuprema verò thoſis occupat peramantem, palmaris aut ſemipedalis hoſculorum rubellorum, nec aliis nec labello lineatis nullis aut punctis ſaturatioribus notatis, calcarī proſlongo, tenui & unguculoſo avium ſimili, recurvo, præditiſſimo, quibus ſuccedunt utriculi ſtriati, ſemino pulverulento ferrugineoque repleti. Odor non vehemens, nec ingratus. Foliorum ſapor amarus; radices viſcidus, neſcio quid hircinum reſpiciens.

Hæc ſpecies ſpica longitudine, hoſculorum rubellorum unicolorum parvitate, foliis non maculatis, calcaribus hoſculorum longis & tenuibus à reliquis palmaris facile diſtinguitur.

Junio menſe apud nos florēt in pratis & palcuſis humidioribus.

- A. 7. *Orchis palmata flore luteo-viridi. An Or. palm. flore viridi* Park. C. B? *An Or. palmata batrachites vel myodes* Lob. Park? *Serapias batrachites altera* Ger. emac? *The Frog-Orchis. Handed Orchis with a green flower*.

Ex radice duobus teſticulis palmaris, in duos, [interdum quatuor] digitos diviſis cauſis exurgit palmaris, & nonnunquam ſemipedalis aut etiam dodrantalis, ſuperiore parte ſtriatus, foliis veſtiſ dilute virentibus, oblongis, modice latis, non maculatis; ſpica in cacumine ſuſtinetur mediocrem pro plantula modo, hoſculus rariſ diſpoſitis, pediculis intortis, quæ in vaſcula ſeminalia turgelant, inſidentibus. Ad exortum uniſcuſque pediculi apponitur ſolum oblongum, acuminatum, ut in aliis Orchidibus ſerè ſit. Flores ipſi [qui, ut & tota planta digitis compreſſa, odorem ſpirant gravioſem] pro calcaribus veſticulis obtinent pellucidas, in duas partes impreſſa lineæ diviſas, adco ut vineæ non male amulenter. Galea ſive cucullus, ut in plerique aliis, eſt quinque foliis conſtitutus, quæ aqualis ſerè ſunt longitudinis: bina interiora quæ ſupremo adſtant exterioribus multo ſunt anguſtiora. Pro ſtylo occultat galea quoddam quaſi corpus inſecti. Color galeæ viridis, marginibus &

& nervis ex ſuſco purpaſcentibus. Subeſt labelllum longiuſculum retrorſum flexum, coloris ex ſuſco purpurei & interdum luteo-viridis (nam ſape variat) in tres lacinias diviſum, quarum media longè breviffima. Univerſa floris facies Biſſolii ſimilis, niſi quod flores Biſſolii veſticulis illis quæ calcarium loco ſunt omnino careant, & in iſ labium propendens in duas tantum barbulaſe dividatur.

Floret circa finem Mai & Junii initio, in palcuſis ſiccioribus.

Deſcriptio C. B. in plerique huic noſtræ convenit: diſfert, quod hoſculos in ſpica paucos habere dicit, labro in duas duntaxat barbulaſe diviſo.

Orchin batrachiten ab Herbariis noſtratibus dici ſolitam intelligo, unde & Lobelianæ Serapiadi batrachiti eandem exiſtimo.

8. *Orchis palmata minor odoratiſſima purpurea ſive nigra* J. B. *palmata anguſtiſolia Alpina* Park. *palm. anguſtiſ. Alp. nigro flore* C. B.

Foliis conſtat Croci: caule dodrantali, juncæo levique: in cujus cacumine ſes emicat purpureus, Amaranthi æmulus, qui recens odorem quam ſuaviſſimum reddit.

In palcuſis montioſis Juræ & Salevæ montium propè Genevæm copioſam obſervavimus.

9. *Orchis palmata pratensis anguſtiſolia major* C. B. prod. Park.

C. B.

Radices habet parvas, veluti palmas geminas, in binos digitos diſtributas, fibris paucis annexis: folia liliacea, anguſta, levia & palmaria, per quæ veluti rubum cauſis cubitalis cavus eſſertur, cui ſpica ſerè palmaris, anguſta, ex floribus dilute purpureis, brevi calcare donatis compoſita, quibus ſingulis foliola oblonga, acuminata ſubiſcuntur, & capitulum oblongum, ſemen aliarum inſtar continens ſuccedit.

Hæc in pratis udis Michelfeldeniſibus ipſa æſtate reperitur.

10. *Orchis palmata anguſtiſolia minor odoratiſſima* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice eſt geminā, oblongā, anguſtā, palmarū ſimili, in tres, quatuorve fibras craſſiſſimas diviſa, ſupra quas ex imo cauſe fibræ aliquot ortæ expanduntur. Ex radice folia quinque aut ſex, oblonga, graminea prodeunt; inter quæ cauſis unicuique palmaris, pauciſſimis & exiguis foliolis donatus, qui velut in ſpica biunciale abſe, cui flores dilute purpurei, odoratiſſimi inſident, qui galeæ recti, labro prominulo, in quatuor barbulaſe diviſi ſunt, & parvo calcarī a tergo prominente donati.

In pratis humidis Michelfeldæ provenit & Autumno floret.

11. *Orchis palmata caryophyllata* J. B. C. B. Park. *Serapias caryophyllata* Lob. Ger.

Vide Lob. Hiſt. Belg.

- A. 12. *Orchis pusilla alba odorata, radice palmata. White handed muſh Orchis.*

Ad latus montis *Snowdon* dicti in Wallia, ſecus viam quæ à *Llanberis* ad Carnarviam oppidum ducit, hanc obſervavimus; non tamen, (quod dolet) deſcendiſſimus.

- §. 3. *Orchides quadam palmata vel breviter & obſcure deſcriptæ, vel quarum nudi duntaxat tituli aut icones traduntur abſque deſcriptionibus: ut nobis incertum ſit an à ſuperiſ propoſitiſ & deſcriptiſ ſpecie differant necne.*

1. *Orchis palmata paluſtris latifolia* C. B. Park. *palmata ſive Serapias paluſtris latifolia flore albo ſubpurpaſcente* C. B.

Lobellius præter notas in titulo poſitas non alias habet, quam quod ſit folio levitatōque, violacæ præcolor. Ego equidem hanc non diſſerre ſuſpicor à vulgari Orchide palmata non maculata, quæ non alibi apud nos quam in pratis humidis & locis paluſtribus oritur.

2. *Orchis palmata paluſtris altera* C. B. *palmata Serapias paluſtris leptophylla, violacea maculata & non maculata* J. B.

Lob.

Serius floret, comā violacæ, foliis interdum levibus, interdum maculoſis.

3. *Orchis palmata paluſtris tertia* C. B. *palmata anguſto folio viſciſſima paluſtris* J. B. *Cynoforebis paluſtris levis folio, ſeu leptophylla omnium viſciſſima* C. Gernæ C. Lob.

Icon Lobellii, obſervante J. Bauhino, non demonſtrat folia anguſta.

4. *Orchis palmata palustris tota rubra* C. B. *palmata floribus impense rubris* J. B. *Cynosor. Dracontias foliis & floribus impense rubris* C. Gemmae Lob.

Tempus.

Floret circa finem Aprilis & initio Maii. Nascitur in humidis & uliginosis pratis, praesertim ubi nigrum terra est. Lob.

Hanc etiam à vulgari *Palmata* non maculata specie non differre conijcio.

5. *Orchis palmata palustris maculata* C. B. *palmata palustris nephelodes* J. B. *Cynosor. palustris lobodes vel nephelodes* C. Gemmae Lob.

Flos illi communis ferè cum cæteris maculosus. Orchidi palmatae feminae in palustribus nascenti eandem suspicamur.

6. *Orchis palmata Serapias montana folio levi* J. B. *palmata montana altera* C. B. *palmata montana Lobelii* Park. *Serapias montana* Ger.

7. *Orchis palmata pratensis maxima* C. B. *palmata, sive Cynosorchis macrocaulis galericulata* C. Gemmae J. B. *Cynosorchis macrocaulis, vel conopsea, vel galericulata* C. Gemmae Lob. *Orchis palm. prat. maxima, Conopsea dista* Park. *Palma Christi maxima* Ger.

Tempus.

Floret circa medium finemque mensis Maii usque ad Junii ferè medium. Flores in hujus icone, observant J. Bauhino, multum habent similitudinis cum Orchide palmata rubella cum longis calcaribus.

CAP. XXI.

De Pseudo-Orchide.

Foliis & floribus cum Orchide convenit, radice non tuberosa sed repente aut fibrata ab eadem differt.

1. *Pseudo-Orchis* C. B. *Orchis radice repente* J. B. *minor radice repente* Cam. Park. *Palma Christi radice repente* Ger.

Hanc sic describit Camer. in hort. Orchis minor flosculis albis, foliis crassis nigris: radice repente geniculata; & ubi folia emergunt apparent pusilla rudimenta, tanquam naturæ testiculos fingere conantis.

Nascitur sponte in opacis sylvis in ramentis arborum quæ longa vetustate emarcuerunt. Ad hortos translatus durat, sed colorem acquirit magis pallidum, nec tam crassa manent folia.

2. *Pseudo-Orchis rad. repente, foliis maculis nigris aspersis* Mentzel.

Locus.

Folia Cyclamini aut Fritillariæ instar eleganter sunt maculata. Hæc raro in nemoribus temperatis circa Furstenwaldiam, Berolinum & alibi in Marchia Brand crescit.

- A. 3. *Pseudo-Orchis bifolia palustris. Orchis bifolius minor fabularum Zelandiæ & Bataviæ* J. B. Lob. Ad. in append. p. 506. *Chamaorchis bifolia* C. B. *latifolia Zelandiæ* Park. *Stuart-Orchis of Zealand and Holland*.

Radice habet bulbosam, è squamis compactam, intus si dissecetur viridem, & Orchidum plane dissimilem; nam fibræ è bulbo procedunt infra, non supra & juxta bulbum è caule, & præterea repentinè se propagant, fibris in novos indurtescentibus bulbos. Folia proferit luna, pallide virentia, inter quæ caulis palmaris & major exurgit, angulosus, in summitate flosculos tres vel quatuor & interdum plures sustinens, dilute virides seu herbaceos, sex petalis compositos, cum stylo in medio viridi, alba macula in apice notata, & paululum incurvo, ac si quicquid vicem suppleret. E petalis quod dependet labelli loco cæteris multo latius est, è reliquis quinque tria ejusdem ferè sunt longitudinis, duo longe angustiora alarum loco sunt. Vaseula seminaria in Lobelii iconè optime pinguntur.

Locus.

In aquis palustribus propè Hinton & Teversham vicos, non procul Cantabrigiæ. Pseudo-Orchis purpureus Chnf. huic per similes est, eandem dicam nisi obfiteret monophylli epitheton. Forte tamen Clusius non integram vidit.

CAP.

CAP. XXII.

De Orobanche.

Orobanche dicta est ὀροβανχὴ ὁ ἄσπετος, quia Viciis strangulat. Florum figura ad Orchidem accedit, foliorum, viridum & herbaceorum carentia differt tum ab Orchide tum ab aliis plantis. Est autem vel radice simpliciter non repente squamosa, Orobanche simpliciter dicta; vel radice denticulata repente, Demaria; vel radice multis fibris crassiusculis implexis composita, Nidus avis.

- A. 1. *Orobanchi sive Rapum genistæ* Ger. Park. *Orob. flore majore* J. B. *major, garcyophyllum oleus* C. B. *Worm-Rap.*

Cubitali altitudine exurgit & majore, caule recto, tereti, hirsuto, pallido aut luteolo, aut sub-ruffo, concavo: in quo non tam folia, quam foliorum rudimenta, angusta, longiuscula, seu ligulae celerrimè marcescentes, rarè; quorum etiam singula singulis floribus sunt subiecta. Flores in thyrso Orchidum more, sed ex longioribus intervallis, Melissæ Fench. magni, impense hirsuti, colore ex purpureo obsoleto pallido, rictum effigantes, è quo prominent apices nigricantes staminum albidorum: labrum autem quod demittunt in tres lacinas est divitum, ipsèque floris fundus melleo succo viscido madet. Radix bulbosa, è squamis compactis, non admodum altè demergitur: sapor ejus admodum amarus. Flores odorem spirant haud ita ingratum.

Genistæ radicibus frequenter adnascitur unde & Rapum genistæ vulgò dicitur: invenimus & Locus inter segetes.

Herba condita aut ejus syrupus ad splenicos & hypocondriacos affectus usus est eximii; anguen. Vires. tum ex eodem cum Axungia ad tumores duros & scirrholos. D. Bowle.

Orobanche floris minore J. B. adeo parum differt à præcedente, ut specie diversum esse mihi persuadere vix possum.

2. *Orobanche magna, purpurea Monfessulana* J. B. *major Monfessulana* Park. *major Monfessulana floris oblongis* C. B. Ger. emac.

Huic digitalis crassitudinis, altitudinis autem bicubitalis caulis adolefcit, totus purpurascens, cui serie quadam sursum versus apprimuntur folia satis brevia, amplexicaulia: Scapum obfident flores purpurei, Orchidis floribus similes, calcaribus brevibus, singuli foliolo interiecti. Radix superiorem refert partem radicem Orchidis, nullis testiculis tamen aut bulbis donata. Sapor amarus, teterimus.

Propè Monspelium in sylva Gramont mensè Aprili florentem observavimus J. Bauhinus. Locus.

Clusius hujus meminit sub titulo Pseudolimodori Monspeliani. Hanc loco prædicto se sæpius collegisse scribit D. Magnol Aprili & Maio mensibus: vorum figuræ ejus quæ habentur apud Clusium & J. Bauhinum non probat: nam in figura Clus. labrum inferius bifurcatur, quod (inquit) in nostra non fit: in figura J. B. nulla est proportio caulis cum floribus. Tempus.

3. *Orobanche majore flore* C. B. Ger. emac. *Orobanche subcarniæ flore sive* 2. Clus.

Cardui vulgaris, inter segetes nascentis radicibus inhaerentem olim eruiere meminit Clusius cum Mompeli viveret.

D. Magnol in herbis maritimis sæpius collegit.

Locus.

4. *Orobanche flore majore & caruleo purpurascens* C. B. *flore majore purpurascens* Park.

C. B. prod.

Radice est crassa, longa, fibrosa: caule semipalmari, foliis paucis, brevissimis, crassis & acutis cincto, qui in quinque, sex, etiam plures pediculos, nudos, triunciales absumitur, quamvis etiam ex foliorum alis pediculi prodeant, quorum summo calix uncialis, sinuatus infidet, & ex quolibet flos unicus, ceruleo-purpurascens, longo pediculo donatus exit, qui magnus, uncias duas longus, formâ galericulatus, & velut rostratus, ut in Alektorolopho, ex quo filamentum oblongum reflexum prodit: quod flori succedat non constat.

In Pyrenæis montibus collegit Burserus.

Locus.

5. *Orobanche ramosa* Ger. Park. C. B. *minor purpureis floribus, sive ramosa* J. B.

J. B.

Ramoso est caule: sæpe etiam plures, dodrantes aut breviores emittit caules, multo tenuiores quam Orobanches vulgares, rigidioresque, duros, rufescentes, hirsutos, in ramos subinde divisos, foliorum duntaxat vestigiis quibusdam ornatos. Flores spicati, minores, purpurei, oblongi, hiantes, è multo fido calice emergunt, cui singulo singulum appositum foliolum acutum. Sequuntur capitula turgida, pulvisculo plena. Radix tuberosa Avellanæ magnitudine, fibrarum propagibus donata. Sapor plantæ aliquantulum amarus.

In arvis demissa segete primò circa Ratiponam Germaniæ urbem observavimus, postea etiam in Locus Italia & Galliæ Narbonensi.

M m m m m 2

6. Orobanche

6. *Orobanchae parva radice coralloide ruberrima* Mentzel.

Corallia rubra, & colore & specie externa magno naturae miraculo in hujus plantulae radice expressa ad vivum exemplar conspiciuntur.
In scopulo Mittenwaldensi reperta est.

Locut.

7. *Orobanchae hypopitys lutea* Mentzel.

Locut.

In Pinastretis sub altissimis Marchiae Brandeburgicae nascitur. Cum mensibus Maio & Junio semper corpusculum luteum in se contoritur, tanquam esset fungulus orbicularis luteus, ostendit. Ac de corpore ultra spithamam longa exurgit. Radix saepe ultra longitudinem ulnae in terram demissa radicis arboris inhaeret. Planta cum marcescit nigrum colorem acquirit, saporisque Ulmariae habet. Aliarum etiam plurimarum arborum radicibus infixam observavit Autor.

8. *Orobanchae quae Hypopitys dici potest* C.B. prod. *Hypopitys* Park.

C.B.
Vulgari similis est, sed humilior & nigricans, caule unciarum quatuor, quasi squamis contecto. Flores in summo velut in parvam spicam congesti, Nido avis similes, albidiores rariores ac duriores. Sub piceis, Abietibus & Pinastribus provenit. Sapore est aliquantulum adstringente.

9. *Orobanchae quae Hypocistis dicitur*. *Hypocistis* Ger. Park J. B. C.B. & aliorum. *Stape* et *Cistis*.

Hypocistis est variorum *Cisti* generum radicibus excrevit. *Orobanches* seu *Limodori* quoddam genus videtur; crassum est, pingue, carnosum, succi plenum, ex multis veluti *Hyoxyami* utriculis, aut *Mali Puniceae* cymis totum constans. Haec *Budaeus* à *Stapel*. Multis, describit Parkinsono, exurgit caulis erectis, foliis parvis crebris undique obsitis, vix pedem altis, multos in summitate flores confertos gestantibus; crassos & succulentos, albescentes, *Mali Puniceae* cymis similes, relinquens post se semina in capitulis duris pulveris instar tenuissima.

Clusius sub Cisto mare primo *hypocistidem* nasci refert elegantissimam omnium quas unquam vidit. Nam quando primum è terra emergit, purpureum five *Kermesinum* siccum esse dicens, deinde paulatim assurgens & sese explicans multum de pristini coloris elegantia remittit, & ex cymis suos proferit candidantes, turgidos & leno succo plenos.

Idem ad radices *Cisti Halimi* folio *Hypocistidem* observavit omnino lateo seu ochraceo colore ipsius plantae florem referentem.

Idem ad *Ledi Narbonensis* radicis adnatam inveniebat, multis veluti squamis, ut quod in alio *Cisti* generum radicibus crescit, compactum, pallidescens coloris, quibusdam tamen lineis purpureiscentibus & nonnihil virefcentibus distincti, cymis flos summa parte proferens, leno & glutinoso succo totum praegnans.

Quin & aliarum etiam *Cisti* specierum radicibus adnasci *hypocistidem* in calidis regionibus venisse videtur.

Vires.

Admodum efficax remedium est ad omnes fluxiones puta sanguinis reiectiones, profluvia muliebria, celiacos dysentericisque affectus. Quin siquam partem roborare consilium sit, quae viz plumbri, celiacos dysentericisque affectus. Quin siquam partem roborare consilium sit, quae viz plumbri, celiacos dysentericisque affectus. Quin siquam partem roborare consilium sit, quae viz plumbri, celiacos dysentericisque affectus.

Hodie ad hunc ferè preparatur modum, Cytinum contrahunt recentem, ex eodem eliciunt succum, qui subinde infolatur ac densatur servaturque ad usum. *Bod.* à *Stapel*.

CAP. XXIII.

De *Nido avis*.

- A. 1. *Orobanchae affinis nidus avis* J. B. *Orchis abortiva russa* seu *Nidus avis* Park. *Satyrion abortivum* seu *Nidus avis* Ger. *Orchis abortiva fusca* C. B. *Asiaticum* *Orchis*, *q Birds-nest*.

f. B.

*C*aulis surrigit modò singularem, modo duos vel tres, pedales aut cubitales, albicantes; folia vestitos concavis, pellucidis, striatis, neutiquam acutis, sed obtusis, superna parte quodam modo cordis formam experimentibus: quorum summa florum rhyris. Orchidum modo & formam occupat coloris helvi aut pallidi, qualis & foliorum tabidorum; ac occulsi quidem è brevibus pediculis, ad quorum exortum foliola parva, singula sese exerunt: vix verò se aperient, Orchidum modo hiant. Galea exigua sub qua pistillum breve cum apiculis albicantibus, quod utrinque ad latus bina foliola cingunt: *Labellum* magnum, ima floris occupans, cavum intus: nullus odor notabilis. Dehiscenibus floribus utriculis pulvisculorum succedunt striati, angulosi, residuis florum petalis marcidis insigniti. Radix crassius fibris, succulentis, fragilibus tota perplexa, nidorum avium stru-cturam imitans, quorum extrema obtusa observavimus. Sapor radicis ac totius plantae amarus horridus.

Locut.

In sylvis & opacis invenimus in Cantio prope *Maidford* oppidum, inque *Suffolcia* non longe ab *Aldeburgo*. In transmarinis etiam in montibus & sylvis opacis reperitur.

A. 2. *Orobanchae*A. 2. *Orobanchae Verbaſculi odore* D. Plot.

D. Plot.

Radix hujus plantae obtusa est & squamosa, cui appenditur glomus aut velut fasciculus fibrarum complicatarum *Nidi avis* dicti similium. *Caulis* exierit tenerum, teretem, valde fragilem, vix octo digitos altum, foliis parvis, brevibus, squamosis, tenuibus & ferè membranaceis, proximè admodum seu appressis obtusum. Propè fastigium caulis flores exeunt parvi octo aut decem interdum, ab *Orobanchis* vulgaris floribus longè diverſi, petalis ſci. quatuor majusculis exterioribus, quae totidem interioribus minorâ continent, compositi. Vasculum ſeminale fundo globoso, collo angustulo cum foramine in apice, ambiunt ſtamina tenuia purpureis apiculis insignia.

Tota planta caules, folia, flores cum florere incipit colore est pallide luteo seu stramineo; & fracta seu compressa odorem exhalat *Primulae* radicis amulom.

Ad radices arborum in sylvis prope *Stoken* templum oritur, in Comitatu *Oxonienſi*.

Locut.

- A. 3. *Orobanchae & Nido Avis affinis Pseudo-limodori Austriacum violaceum* J. B. *Orchis abortiva violacea* C. B. *Nidus avis purpureus* Park. *Nidus avis flore & caule purpureo-violaceo*, an *Pseudo-limodori Clusii* Ger. emac. *Purple Birds-nest*.

Clus.

Pedali assurgit caule, frequentibus secundum radicem foliolis tanquam vaginulis involuto, spicam gestans florum tetrapetalorum, superiore petalo in corniculum desinente, & promulcide quadam inter media folia prominente, cui adnata sunt duae tenues barbulae. Floribus striata & longa subint capitulo, femine exili & Orchidum simili plena. Subrotundam radicem non habet, sed crassas longas & obliquas fibras quemadmodum *Helleborine*. Tota stirps saturè purpura & planè violaceo colore praedita est.

In montanis supra *Badenses* thermas observavit *Clusius*. In *Southamptoniae* comitatu prope *Locut*. *Alton* oppidum invenit *D. Goodyer*.

CAP. XXIV.

De *Dentaria aphylla*.

- A. 1. *Orobanchae radice dentata major* C. B. *Dentaria major Matthioli* Ger. *Orch. radice dentata* seu *Dentaria major Matthioli* Park. *Anblatum Cordi* seu *Aphyllum* J. B. *The greater Tooth-wort*.

f. B.

*E*X radice multiplici, mira squamarum denticulatarum congerie stipata, alba, molli & succosa, caulem erigit minimi digiti fere crassitudine, dodrantalem aut altiore, teretem, succulentum, fragilem, tenui membranâ vestitum, aequè pulpâ abundanter. Juxta quem ex longis intervallis auriculæ quadam membranaceae, foliorum æmulae prodeunt, adverte quidem, sed alterâ tantillum emittentior. Tertiam & supremam cauliculi partem flores occupant plures, hiantes, eodemque modo nutantes & antrosum spectantes omnes, brevi pediculo appenſi, à quorum tergo pediculorum quoque exortum foliola muniunt. Floris color ex rusto vel purpura candicans. Illis succedunt vascula *Avellanae* ferè magnitudine, à pediculo ad medium calice foliaceo, subhirsuto, tenello, succoso & quadruparito vestita, lineis quibusdam ac canaliculis quadrupartita, femine rotundo, ova piscium minima emulante densissime facta, quod maturum totum nigrum est, papaverinum, sed lextuplo majus. Tota cæterum planta gustu est aquoso, acerbiculis, non sine aliquo amaritudinis sapore, quæ tamen in femine magis conspicua.

In umbrosis septum aggeribus & sub arboribus solo friabili in Anglia invenitur, sed rariss.

Locut.

2. *Orobanchae radice dentata minor* C. B. Park. *Dentaria aphylla altera* Clus.

Clus.

Tota tenella est, radicemque habet candidam, è multis veluti denticulis congestam, cauliculum seu potius pediculum proferentem dodrantalem aut paullo majorem, succi plenum, & quasi transparentem, candicantem, foliorum expertem, quibusdam tantum velut articulis distinctum: qui flores summo fastigio gerabat binos aut ternos, alternatim dispositos, ex albo purpureascentes, nigrae violæ aut verius *Orchidis* seu *Limodori* florum æmulos & valde tenellos.

Florentem Augusto mensè invenit *Clusius* ad radices *Etcheri* jugi sub *Aberibus* aliisque hujus *Tempus* & generis arboribus, quo Sol vix unquam penetrat, nullaque alia stirpes nascuntur: Ampliorem & *Locut*. plurius floribus onustum in *sylvula* *Francosurto* ad *Mœnum* vicina Junio mensè.

3. *Orobanchae radice coralloide* C. B. *Dentata aphylla minor* *Tabernamontani* J. B. *Dentaria coralloide radice* seu *aphylla* 3. Clus. *Dentaria minor* Ger.

Clus.

Huic flores sunt quinque aut sex, minores, *Orchidis* pumilæ floribus pares, similitex ex herbaceo pallescentes (labro tamen propendente exalbido, & circa umbilicum purpureis venis insignito) in odori, spicæ in speciem in palmari pediculo enascentes, foliis carente & subfiscis veluti vaginulis recondito. Radix illi ramosa *Coralli* instar, proflus alba, succi plena, nullis fibris contexta, amarioris saporis.

†

M m m m m 3

Hanc

Hanc duntaxat observavit Clusius Maio mense florentem in sylva recens caesa paullo supra Em-
gessorf in Langheithal.

4. *Orebanche radice dentata, aliis radicata, foliis & floribus purpureis* Mentzel.

Mentzel.

In Borussia & Marchia frequens terra erumpit fertili, sub Fagis umbrosis, primò instar criste ad
terram retortæ, postea maturior erigitur, spithamam exsuperans. *Radix* squamata & altissime ra-
dicata, superius furculos emittit, qui intra terram emorantur, medio & supremo furculo extra ter-
ram tantum se erigente.

5. *Dentaria apophyllos flore purpureo.*

Densò cespitè terram operit Sempervivi majoris in modum. Ex singulis squamis singulos pro-
mit *flores*, pediculis feminalibus insidentes, è calyce amplo, striato, turgidulo, quinquepartito,
galeatos, magnos, purpurascèntes, cum flammulis intus plurimis.

Locus.

In Italia locis humidis & umbrosis secus fluvium quandam medio circiter itinere inter Massam
& Lucam observavimus. Plurimum differt à reliquis Dentariis. Nos ob festinationem in ea ob-
servanda & describenda minus diligentes fuimus.

CAP. XXV.

De Helleborine.

A Foliis nervosis Hellebori albi quadantenus similibus nomen sortita est.
Radice fibrosa, foliis nervosis ab Orchide differt, cui quoad flores & vascula feminalia
similis est.

A. 1. *Helleborine latifolia montana* C. B. *Helleborine* Dod. Ger. *Helleborine Dodonæi* J. B. *At*
Helleborine flore viridante Park. *The most common bastard Helleboze.*

J. B.

Numerosis fibris radicatur, albidis, quàm Ellebori habitioribus, & ad Rusci radices accedentibus,
sapore amaricantè: *caulis* modò unicuique, modò plures, pedales aut etiam cubito altiores, nullis ra-
mis donati, teretes, & farinà quadam aspersi, quibus sine pediculo adnascuntur *folia*, Hellebori
albi instar nervosa, sed multis numeris minorà, & vix ad foliorum Polygonati magnitudinem per-
tingentia, sapore itidem amaro. *Caulis* à medio ferè ad summum usq. fastigium, per intervalla
alternatim floribus ornatur, Orchidum floribus non multum dissimilibus, quos constituunt folia bina
albida, terna herbacea, utraq. expansa, quorum medio ceu exenteratum muscæ cadaverulum ex
albo purpurascens conspicitur. Flori subest canaliculatum capitulum, pediculo inhaerens brevi, quo
auctò *semen* clauditur minutissimum & pulvisculi instar.

Locus.

* Hist. Nat.
Com. Oxoni-
ensis.

In sylvis cædis, lucis & opacis sæpius occurrit. Estate floret. Variat floribus colore hæc species:
nobis observata flore erat herbaceo, * D. Platt & Oxoniensibus botanicis, flore purpureo, etiam si-
turatione quàm Helleborines flore atro-rubente dictæ. Hinc nonnunquam dubitavimus an Ellebo-
rine quam nos invenimus sæpius tum in Anglia, tum in regionibus transmarinis sit Helleborine
Dod. necne, & non potius Damasonium flore herbaceo, intus nonnihil candicante J. B. necdum
nobis plane constet; Hujus idcirco Synonyma & descriptionem proximo in loco dabimus.

2. *Damasonium flore herbaceo, intus nonnihil candicante* J. B. *Elleborine recentiorum* 3. *Clus. Hel-*
leborine angustifolia palustris sive pratensis C. B. *Helleb. flore viridante* Park.

Clus.

Parti eum præcedente magnitudine, paullo latoribus *foliis*, minoribus *floribus*, qui etiam
quinque petalis constant, & galeolam cum prominente labro amplectuntur, colorisque sunt her-
bacei, intus nonnihil candicantis, nullius odoris: quibus torosa contortâ *capita* subsunt. *Radix*
nonnigrae similis.

Locus.

Invenitur in quibusdam Austriæ & Pannoniæ siccioribus pratis, & in Norimbergensi sylva ubi
vicina ad latomias.

Miror cur C. Bauhinus hanc angustifoliam appellet, cum Clusius folia illi latoria tribuat quàm
sint Helleborines Dod. quam tamen idem C. B. latifoliam vocat.

Suspiciamus hanc non differre specie ab Helleborine Dod. uti nec sequentem.

3. *Elleborine flore carneæ* J. B. C. B. *Elleb. flore purpurante* Park. *fortè*. 4. *Clus.*

Clus.

Huic minor est altitudo, similia nonnunquam *folia*, interdum multò latoria; *flores* aut omnino
purpurascèntes, aut propè carnei, Helleborines Dod. floribus prorsus similes, nec *radix* differt.
Crescit in montanis pratis in cædis sylvis Austriæ.

Locus.

4. *Elleborine montana angustifolia spicata* C. B. J. B. *Elleborine* 5. *Clus.*

Clus.

Cubitalè altitudinem superat, & amplissima omnium sunt illi folia, atq. oblonga purpura-
scentum florum spica.

Nascitur

Nascitur in multis Pannoniæ & Austriæ sylvis, & ad montanorum pratorum margines, &c.
Hanc non differre specie suspiciamus à sequente.

Locus.

A. 5. *Helleborine altera atro-rubente flore* C. B. *Elleborine flore atro-rubente* Park. *Elleborine bo-*
tryades sive Alisma racemosum J. B. *Wild, or Bastard white Helleboze.*

Sesqui-dodrantalis est planta: *caule* geniculis discretis: ex quibus continuo ordine folia sua exle-
rit, Plantaginem majorem ferè imitantia, fuscumciani lata: *flores* verò racematim quasi in longo
recurvòq. scapo dependent plurimi rubicundi.

Species illa Helleborines quam nos pro Hellebor. flore atro-rubente habemus, quàmqu. sæpius in
montosis Angliæ & regionum transmarinarum observavimus, ab Elleborine Dodonæi nobis credita
differt, foliis angustioribus, in caule crebrioribus, florum colore atro-rubente, quamvis hoc non sic
perpetuum, & tempore etiam florendi, menstruo minimum spatio serius quàm illa, ut nos mo-
nuerit D. Plot.

A. 6. *Helleborine flore albo* C. B. Ger. *vel Damasonium montanum latifolium*. *Damasonium Alpi-*
num sive Elleborine floribus albis J. B. *Elleb. minor flore albo* Park.

J. B.

Radices ei fibrosæ, tenues: *Caulis* modò dodrantalis, modò major, modò minor, gracilis foliis, al-
ternatim amictus, Plantaginis lanceolata, angustis, alias etiam uncia latoribus, sed Hellebori albi
modò striatis, nitidis. *Flores* per caulis summa spicantur & velut Orchidum modo dispositi,
è sinu foliorum exiguorum, singulares, majusculi, lactei, longi calyces capitulo impositi, tribus in
ambitu foliis præditi, intra quæ duo alia minorà, his verò oppositum tertium hians & labellum
luteum velut alis quibusdam munitum; ex hujus hiatu pistillus albus, nitidus, brevis, capitulum
sustinet nictidissimum, tenerimum, oblongum, summâ parte per longum hili impressione no-
tatum.

In sylvis prope summitatem montis Salevæ Genævæ vicini invenimus. J. B. in montibus ad *Locus*
S. Urlinum florentem Maio, item prope Tigurum urbem. Repertur etiam in Anglia, viz.
in sylvis prope templum Stokense agri Oxoniensis, non procul viâ quæ Londino Oxonium ducit.

7. *Helleborine angustifolia montana purpurascens* C. B. *Damasonium purpureum dilutum sive Elle-*
borine 6. *Clusii* J. B. *Helleborine angustifolia* 6. *Clusii* Ger. *Elleborine angustifolia spicata*
verficolor Park.

Clus.

Cubitali *caule*, tenui, rotundo, geniculato, quem in singulis geniculis alternatim ambiunt angu-
sta *folia*, Elleborines Dod. foliis non dissimilia, erere meminit Clusius: cujus summus *caulis* delin-
nebat in spicam sex, octo, aut plurium interduum florum, quinis foliis, elegantissimè diluteque pur-
pure coloris constantibus; inter quæ latebat quadam velut galeola, muscarum proboscidi similis,
labrum inferiore partè adnexum habens, æqualis ferè cum folii longitudine, candicans, intus
striatum. Sustinebantur illi flores anguloso, tortili, hirsutisq. nonnihil capitulo. *Radix* illi fibrosa,
sparsa, subferecentis coloris.

Ad radices montis Salevæ versis Genævam copiosè oritur. Floret Junio nonnunquam etiam Julio. *Locus*
In Ungaria sylvis Zollonock vicinis observavit Clusius. *Tempus.*

8. *Elleborine ex albo sublutea* J. B.

J. B.

Caulis surgit recto, sesquicubitali plus minùs. *Folii* vestitur pluribus, alterno situ positici, perso-
liatis, latoribus quàm Elleborine, flore albo, venosis & striatis ut Ellebori albi, sed multis numeris
minoribus, saturè virentibus. *Caulis* summa thyrus occupat florum ex albo luteorum, galea albâ,
labello luteo & subrocce præditorum: è quorum sinu pistillus firmus, crassius cum apicalis farina-
ceis. Ad quorum pediculos semencium longis singula extoritur conspiciuntur foliola parva, an-
gusta acuminata. *Radix* fibrata, ad Elleborum accedens, valde profunde radicata. Sapor amarus
admodum in foliis & floribus.

In sylva quadam monti Salevæ versis Genævam vicina invenimus. J. Bauhinus observavit flo-
rentem mensè Maio in limitibus Montebelgardensis ditionis versis *Marbæi* arcem in vepribus & in *Tempus*.
monte dicto *Moniar*. Flores omnium quas novimus hujus generis prima.

Hæc & præcedens pauciores proferunt *flores* quàm reliquæ praeque Helleborinae, eòq. (quan-
tum meminimus) majores & summos caules occupantes: nec multum à se mutuo differunt præter
quam florum colore.

9. *Elleborine tenella, tribus in caulo foliis prædita* J. B. *Helleborine* 7. *Clusii* C. B.

Clus.

Hanc siccam tantum vidit Clusius. Erat autem pedalis ferè altitudinis, gracili *caule*, tribus fo-
liis præditi, Elleborines vulgaris foliis formâ similibus, & quinq. nervis per longitudinem eorum
excurrentibus, sed longè minoribus, ut quæ circiter unciam longa sint duntaxat; semencium lata.
Summus *caulis* in spicam florum definit, Orchidid & Elleborines vulgaris flores imitantium, sed mi-
norum. *Radix* summa quasi tellure sparsa crassiusculis succulentisq. fibræ egerat.

A. 10. *Helleborine palustris nostræ*. *Marbæi Helleboze.*

Radix oblique sub terra reptat, fibras albas crassas subinde emittens. *Caules* dodrantalem & in-
terdu pedalem altitudinem assequuntur, teretes, non ramosi, summa parte purpurascèntes. *Folia*
sex

sex septemve in caule, ad singula genicula singula, basi sua caulem amplexa, glabra, nervosa, quam Helleborines Dod. angustiora & acutiora. *Floris* in summis caulibus in spicas laxas dispositi, infimis pediculis ferè penduli, è quinq; partibus foliis componuntur, quæ quoddam quædam vertulum mulcæ exenteratum ambiunt. Horum exteriora tria exterius purpurâ obsoletâ tinguntur, tantillo viridis & albi coloris admixto: interiora ex utraq; parte interna & externa albicante, purpureis lineis seu striis notantur. *Stylus* ille, quem mulcæ corpûculo comparavimus, capite est luteo, pectore albo, purpureis striis intus sulcato, ventre albo tenui commissura pectori adnexo. *Labellum* propendens amplum est, album, & veluti fimbriatum in margine. Singulis florum pediculis singula adnascuntur folia exigua, acuta, & in supremo caulis fastigio tria quatuorve miniora, apicem quandam constituenta. Superior pars caulis ubi flores ei appenduntur, uti etiam florum calices seu tria externa folia, farina quadam albicante aspersa sunt.

Nusquam apud nos quam in palustribus (quod unquam viderim) occurrit. Mense Julio floret.

11. *Damsonium Alpinum floribus luteis* J. B.

Lugd.

Radice est nigra, modicè fibratâ, altius descendente: *foliis* oblongis, angustis nervosis, lanceolatis five Plantagini minori similibus, aliquanto longioribus, acuminatis: *caulibus* pedalis: *floribus* luteo, *seminibus* oblongis angulosis, quaternis simul sic junctis, ut hiant medio spatio, fenestrata quadam meta appareat, apice nigro supereminente, eleganti sanè figurâ, laterna, quæ nondum coacta chartæ obducta est, clausula, simili & huic plantæ peculiari.

In Alpinum umbrosis convallibus gignitur.

A. 12. *Helleborine flore rotundo* five *Calceolus* C. B. *Elleborine major* five *Calceolus* Park. *Damsonii* species quibusdam five *Calceolus* D. Marie J. B. *Calceolus* Marie Ger. *Our Lady's Slipper*.

Folia huic venosa, subhirsuta, Hellebori albi, alternatim per caulem pedalem, firmum, aliquantulum lanuginosum disposita, quatuor aut quinque, sapore amaricante. E folioli quod extremo cauli infidet, nonnunquam & ex proximi sinu prodit *flor* unicus, longo pediculo nixus, quatuor petalis atro-purpureis, decussatis, oblongis, acuminatis, supero & infero majusculis, lateralibus angustis & interiore parte lanuginosis, constans. Ex horum umbilico emergit membranaceus quidam, tamen concavusque utriculus, columbinum ovum pene æquans magnitudine, superiore parte secundum umbilicum apertus & hians, lignipedum Franciscanorum calopodia imitatus, cui color aut luteus, aut pallidus, internè nonnihil villösus, infernè autem purpureis quibusdam venis secundum longitudinem distinctus: hiatum tegit duplex ansula, quarum superior alba, tenerior, purpurea maculis confersa, inferior verò densa, herbidi coloris, & veluti Cancrorum ocellos in lateribus habens: ipsæ flos non penitus odoris expers. *Capitulum* illi succedit oblongum, minimi digiti magnitudinem æquans, triangulum, tenue & veluti pulverem semen continens. *Radix* nigra, non valè crassa, in longitudinem & latitudinem obliquè summa tellure se spargens, multâq; fibris donata, superiorum annorum caulis vestigia impressa retinens, extremitatibus semper in novum germen extuberantibus, amariculis gultis.

Reperiri autem flore albo, & utriculo purpureo: Habetur in Anglia sed rarè: v. g. in sylva quadam prope montem *Ingleborough*, *Helkewood* dicta. In montibus Helveticis satis frequens est: Nos in sylvis ad latera montis *Sæviæ* prope *Genevæ* invenimus. Clusius in sylvis & sylvis loca Pannonici eam observavit, quem consule.

13. *Calceolus Mariannæ Canadensis* Cornuti.

Corn.

Figurâ nullo modo sed magnitudine & colore differt à vulgari: *Folia* siquidem longè majora sunt, & ferè tantum gemina nascuntur. Floris verò utriculus candidus est, lineis rubentibus hinc inde distinctis. *Radice* quoq; transversam habet & Ellebori modo fibrosam.

Floris Maio. Flore elapso apud nos semine vidua tota planta præter radicem hyeme tabescit.

C A P. XXV.

De *Bifolio*.

Notam hujus characterificam nomen *Bifolium* indicat.

A. 1. *Bifolium majus* five *Ophrys major* quibusdam J. B. *Bifolium sylvæ* five *vulgare* Park. *Ophrys bifolia* Ger. C. B. *Common Twap-blade*.

J. B.

Quin ex Orchidum sit familia *Bifolium* ambigi vix posset, nisi *radices* multiplices fibrosaq; obfisterent: siquidem *floris* eleganti thyro dispositi, quam proxime accedunt, herbacei, calicum ferè formam exprimentes, sex foliis compositi, nimirum labello longo bifido, galea ei adversâ, aliis duabus, auriculis duabus, quibus galea incumbit. Calcare carent: Utriculus infident hexagonis brevioribus & tumidioribus quam in Orchidibus plerique, in sex partes per maturitatem dehiscentibus, pulvisculo seminali Orchidum simili. Ad florum pediculos ligule minutissimæ, & non quales Orchidibus. *Caulis* singularis, teres, modo vix sesquipalium altus, alias pedalis aut etiam cubitalis, hirsutus. *Folia* verò duo solummodo habet nervosa, plantaginis latifolia circa medium caulem, al-

tero ex alterius sinu prodeunte. Sapor radices subamarus cum aliqua acrimonia non sine visciditate: *Caulis* verò & foliorum liquor viscidus.

In sylvis & dumetis, non rarè etiam in pratis & pascuis udus occurrit. Junio mense floret. *Locus & Tempus.*
Ophris trifolium Ger. & aliorum pro specie Ophrys degenerare habeo. Ophris bulbosa Dod. si de eorummodi, radice sola bulbosa à descripta differt.

A. 2. *Bifolium minimum* J. B. *Ophris minima* C. B. *The least Twap-blade*.

A radice subflavescente, fibrosa & Orchides redolente cauliculus simplex trium quatuorve unciarum sub foliis prodit, cui *foliola* duo Ophrys vulgaris modo apponuntur, quæ parva sunt, glabra, splendens, coloris Unifolii, & nonnihil in cordatam effigiem è rotundiuscula figura discedentia, quibus cauliculi altera pars, similiter trium quatuorve unciarum supereminens, cujus summo *stipulis* parvi, herbacei infident, ab Ophris vulgaris floribus exilitate sola recedentes, quibus *cauliculi* exigua succedunt.

Julio mense potissimum floret loco natali, sed in hortos cum gleba soli natalis citius.

In ericetis udus, in opacis inter Ericas observavimus in Anglia, sed rarè, & in Septentrionali parte insule duntaxat, ut v. g. prope *Almondbury* vicum in comitatu Eboracensi, in monte *Pendle* dicto Lancastrensi, &c. In opacis muscosis, sylvis Broccio & Offmannino versici dicto intervenientibus nascitur C. B. *Locus.*

3. *Ophris minima floribus purpureo-croceis*. Mentzel.

In scopulo Alpeitri Mittenwaldensi, mediâ viâ inter *Innsbruck* & *München*.

A. 4. *Bifolium palustre* Park. *Marsh Twap-blade*.

Park.

A Bifolio vulgari differt parvitate sua & quod interdum etiam trifolium sit, virore insuper & glabritate foliorum; florum spicâ multo minore, stoculis singulis aliis similibus & concoloribus: tandem radicibus sub terra reptatricibus.

In palustribus oritur. Hæc planta à *D. Dent* hoc anno 1684. in palustribus prope *Gamling ay* in agro Cantabrigiensi inventa ad nos delata est à *D. Dale*, stirpium indagatore diligentissimo. Parkinsonus non in udis & humidis locis prope S. Albani oppidum & *Hatfield* in agro Hartfordiensi inventam scribit sed in palustribus Romanensibus in Cantio plurimam. *Locus.*

C A P. XXVI.

De *Pyrola*.

A Foliorum cum Pyri foliis similitudine nomen sumpsit. Florum spicâ & semine pulvisculi instar minutissimo cum hoc genere convenit, radicibus fibrosis & foliis semper-virentibus à reliquis speciebus differt.

A. 1. *Pyrola* Ger. J. B. *nostræ vulgaris* Park. *rotundifolia major* C. B. *Common Wintergreen*.

J. B.

Quinque aut sex *folia* humi spargit, subrotunda, Pyraceis paria, crassa, atro-virentia, glabra, nitida, facie suprema, pediculis palmaribus ferè inherentia: inter quæ *caulis* nascitur dodrantalis, angulosis, parvis & acutis foliis aliquot donatus, nullam ramorum divisionem agnoscens, thyrsium gerens amonorum *florum*, pentapetalon, albidum, Orchidum fermè modo, superis duobus [petalis] galeam, imo verò labellum bifidum referentium, multis umbilicis obidentibus apicibus croceis, ex quibus pistillum recurvus prodit, & ima versis reflexus, & quandam veluti proboscidem referens. Flores *capitula* sequuntur angulosa, pulvisculo minuto plena. Sapor totius plantæ amarus non sine insigni astrictione.

Hæc, observante Clusio, flore est vel ampliore molliorque, vel minore & durior. Nos etiam in flore differentiam observavimus.

In Septentrionalibus Angliæ variis locis invenitur. Prope *Halifax* oppidum copiosè oritur. *Locus.* In montosis prope *Genevæ* collegimus; inq; sylvis montosis, plurimis Germaniæ in locis, Apud nos in ericetis muscosis inter Ericas sæpius occurrit quam in sylvis.

Vulneraria est usu interno & externo celeberrima. Vide Chirurgiæ scriptores. *Viret.*

A. 2. *Pyrola folio serrato* J. B. *folio mucronato serrato* C. B. *tenerior* Park. *secunda tenerior* Clusii Ger.

J. B.

Tenerior est altera, *radice* repente, caule brevior, infirmior, foliis circa imum ornatò, dimidio minoribus, tenuioribus, oblongis, acuminatis, tantillum in ambitu crenatis. *Floris* per caulem thyrsifoides, precedenti similes, minores, *capitula* relinquunt angulosa, stylum ex umbilico proferentia.

In montibus Genevæ vicinis, inq; sylvis montosis non longè à Constantia urbe Scaphusiam versus nobis inventa & observata est. *Locus.*

Hanc

Hanc esse suspicor quàm in sylva *Hazelwood* in Comitatu Eboracensi nascentem observari, ubi bisq[ue] ostendit D. Witham: nam & folia minora erant quàm in *Pyrola* vulgari, & mucronata & circum oras leviter crenata, & in umbrifis oriebatur.

3. *Pyrola fruticans* J. B. Park. Cluf. *frutescens*, *Arbuti folio* C. B. 3. *fruticans* Clusii Ger. emac.

Clus.

[illegible]

Abunde provenit in fylis Entzeftorf arci vicinis, vulgari interdum permixtum.

Locus:

HISTORIAE

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS SECUNDUS.

QUI EST

De Herbis Graminifoliis flore imperfecto culmiferis & non culmiferis.

L O R E M imperfectum voco qui merè stamineus est, hoc est, solo calyce & staminibus constat, foliis illis fugacibus coloratis, quæ petala dicimus, caret. Calycis nomen hic latè accipio pro glumis etiam acerosis, è quorum sinibus stamina exeunt, quæque semen aliqua saltem ex parte tegunt.

Cum autem Graminifolia flore imperfecto duorum sint generum, culmifera scilicet & non culmifera, Librum hunc in duas partes dividemus, quarum Prior agit de culmiferis, Posterior de non culmiferis.

Herbæ Culmiferæ sunt quæ caulem teretem geniculatum & plerunque concavum edunt, foliis cinctum ad singula genicula singulis.

Hæ vel sunt grano *major*e, vel grano *minor*e.

Culmiferæ grano majore, frumentaceæ & Cereales dictæ, sint vel grano hominū

Esculento, quæ propriè Frumenta, sũntque vel

[*Spicatae*, grano itidem vel

(Majore & oblongo)

(Nudo, glumis vel

Triturando facile abscedentibus, seu quæ grano est

¶ Turpidiore & lucidiore, sulcato, farinâ candidiore & levioꝛe, nutrimenti optimi;

TRITICUM.
Strigosiore & fusco, farinâ crassiore nigriore & viscidiores; SECALE.

Arctius adhaerentibus, ut eas triturando non deponat; ZEA.

Cortice crassiora testeo, Spicâ

3 Compact & simpliciter HORDEUM.

Laxâ & ex pluribus compositâ, ORYZA.

Minore. & rotundiore: PANACUM.

Paniculatæ seu *jubatæ*, grano

{ Oblongo, seu nudo seu gluma crassiore tecto; Avena.
{ Subrotundo

Subrotundo

§ *Majore*, nigro plerumque aut fulco, culmo arundineo sex septemve pedes alto; Sor-

Minore & splendente; MILIUM

Paniculate firmul & spicate, Paniculâ in cacumine cassâ, spicis maximis è geniculis ad culmi
lateralia exeuntibus: MAIZIUM, *Fruentum Indicum*.

Non esculento,

Spicatæ;

Spicata; Spica

Longa compressa, strigosa, semine caput tentante & vertiginem inducente; **LOLIUM**.
Breviore & habiitior e squamis compacti; **PHALARIS**.

Paniculata, glumis castis, seminibus à glumis aliquantum remotis, perforatis, maximis, polii
lavoris & invicta duritiei, culmo & foliis arundineis; **LACHRYMA JOBI**.

Herba culmifera grano minore sunt vel

Maiores & elatiores; **ARUNDINES**.
Minores & humiliores; **GRAMINA**: quae vel

Spicata; quae in plura adhuc genera subdividi solent, à similitudine denominata, nimirum
Triticum, Secalinum, Hordeaceum, Phalaroides, Lolium, Panicum, Typhinum, Alo-
pecuroides, &c.
Paniculata; quae pari modo vel à similitudine cum frumentis vel à loco natali aliisve acciden-
tibus, in plura adhuc genera subdividuntur, nimirum, Pratense, Miliaecum, Avenaceum,
nemorosum, aquaticum, &c.

PARS PRIMA.

De Herbis Culmiferis.

Culmiferas vocamus herbas quae caulem teretem, geniculatum, & plerumque concavum edum,
foliis cinctum ad singula genicula singulis, longis, angustis, acuminatis, quarum etiam
mina glumis acerosis tecta sunt.

Culmiferae sunt vel grano majore, vel grano minore.

Culmiferae grano majore Frumentaceae & Cereales dicuntur, quia earum grana hominibus in o-
bum veniunt, si non omnium certe plurimarum, cuiusmodi sunt *Triticum, Secale, Hordeum, &c.*

SECTIO PRIMA.

De Culmiferis grano majore, seu Frumentaceis & Cerealibus.

C. A. P. I.

De Triticum.

Triticum inde dictum creditur quod ex spicis trituranando facile excutiat, Graecis *τροπιον*, quae
avens; à *avens* semen. Pro qua Etymologia facit, quod Herodianus scribit, à Syracusanis
non *τροπιον* dictos fuisse *avens* quasi *avens*. Quibusdam *τροπιον* dicitur ab acutis & pyramidalibus
cae figura.

Est autem Triticum frumenti genus, grano majore in hoc genere, oblongo, nudo, hoc est gli-
mis non arcte adherentibus, sed trituranando facile abcedentibus tecto, turgido, lucido & flavescens,
ab uno latere sulcato, farina candidiore & leviori, nutrimenti optimi.

A. 1. *Triticum spica mictore Ger. Park. Triticum hybernium arista carenti C. B. vulgare, glumis
trituranando deponens J. B. White v. Red Wheat without awns.*

Ex radicibus multis, tenuibus, culmi plures, geniculati assurgunt proceri, trium cubitorum & non
raro octoniarum altitudine, quatuor plerumque geniculis nodosi, satis crassi, intus concavi. Summo
culmo spica infidet palmaris circiter, arista carentis, aut brevibus admodum cincta; circa festum S.
Joan. Baptista florens. Ubi desoruit grana subrotunda succedunt, per quorum longitudinem ri-
mula discutitur, superiore parte hirsuta, quae alius candida, alius fibrata, figurâ etiam & magni-
tudine pro ingenio loci nonnulli variant, triplici glumarum, quas tribulorum verbera deponit, vallo
clausa, ita ut gibbus duabus, sulcus unus muniat.

Provent

Provenit in omnibus ferè orbis culti regionibus, solum lætum & pingue amans id, apicum ma-
gis & siccum quam humidum: pro terra enim bonitate & diligenti cultura mirè luxuriat.
Tritici muci seu aristas carentis duæ apud nos in Anglia species feruntur, nimirum

A. 1. *Triticum spica & granis rubentibus*

Quod & ponderosius est, & farina cum fursures exculsi sunt candidiore:

A. 2. *Triticum spica & granis albis.*

Quod levius est precedente, & grano plerumque turgidior: fortè Triticum filiginèum C. B. cui
granum mollius, levius, extrinsecus nitidum, medulla laxiore & candida, farinam omnium candi-
dissimam & levem faciens. Nostrium quoque farinam optatissimè candidissimam reddit, dum recens
est à mola; verum postquam fursures diligenter secreti fuerint precedentis farina seu potius farinae
flos candidior habetur.

Has duas species in se invicem nonnunquam transmutari non inficias iverim.

Utraque autem spicam aristatam interdum, sed rarius, producit; quod quidam, (C. B. verba sunt)
frugis proprietati, quidam agri conditioni tribuunt, ita ut in pingui & stercoato agro aristas careant,
in macro & non stercoato usdem horreant. Addunt & cœli statum, quod sæges adolescit, humi-
dior aristas carere, siccior aristas muniri. Sunt qui segetis densitatem tantatènt, ut id facere
velint, densiore segete spicis muticis, rariore vero cum aristas prodire.

Nos in iis quæ ordinariè & naturaliter spicas seu muticas flos aristatas producit, id frugis pro-
prietati ascribendum esse, non agri conditioni, non cultura, affirmamus. Quod verò quæ natura-
liter spicis sunt vel muticis, vel aristatis, nonnunquam valent & diversas producant, soli ubertati
aut luxurie imputandum censemus, aut alii cuidam nondum nobis cognita & comperta causæ aut
accidenti.

Alias præterea Tritici rubri varietates observavimus, alteram nimirum spica mutica albicante,
alias spica aristata albicante.

Nos in Anglia Triticum Autumnum semper serimus, nunquam Vere; nisi quis animi aut
experientiæ causâ aliter faciat. Minime autem dubium censemus, quin Triticum quodcumque Vere
satum tum proveniret, tum semen perficeret ante Autumni; verum id Autumnali infirmitas esset.
Quodcumque enim frumentum hyemem tolerat Autumnum satum multo lætius & uberius, grano quoque
firmiore & copiosiore evadit quam si Vere sereretur.

Nos cum Columella & Bapt. Porta Triticum æstivum seu trimestre proprium genus non esse opi-
namur: verum agricolis si quando Autumnus male cessit, hanc rationem pro subsidio commentos
esse. Et apud Samnitates, aliasque gentes Alpina, quia Triticum hyemis rigores & imbres neuti-
quam perferre possit, sationem in vernum tempus differri; non quod existiment, si alibi ubi celum
indulgens sit letatur non provenire, vel quod proprium genus sit. Et alibi, Genus trimestre
Theophrasti vel Italici incognitum est, vel Triticum pluribus annis Vere satum quoddam genus con-
stituit. Nam continuatio unius rei ejus naturam mutat; unde non specie, sed imbecilliore quadam
constitutione hoc trimestre Triticum à vernaculo differt.

2. *Triticum rufum grano maximo C. B. rufum grano maximo, Far sive Alderum Veterum puta-
tum J. B.*

Spicam fert muticam, granum maximum & amplissimum, sed ad conficiendum panem minus
utile, ex quo decorticato cum lacte puls fit, in cibo rusticis gratissima, quare ad eas delicias
colunt.

Haud procul Lugduno in pagis monti alto seu aureo propinquis colitur, & ob incolis *Blé rûne, Louc,*
& *Gros blé* vocatur. Lugd.

Cum non alium habeat autorem præter Lugdunensem, nobis suspensum est: fortè ob ubertatem soli & calis
temperiem in locis Triticum vulgare grano majore & turgidiorè proveniat.

3. *Triticum rufum hexastichon C. B. J. B.*

Ex eadem est Officina: Spica est rigidissima & firmissima, sex ordinibus distincta, cum in aliis
quatuor tantum reperiantur.

Circa pagum Erium in Allobrogibus habetur, ubi *Blé régier*, id est frumentum rigidum dicitur;
alii *froment à six quarrès*, i.e. sexangulum vocant.

Notat dignum est, Triticum quatinus omnium frugum præstantissimum sit, & in cibo tum fa-
pidissimum tum saluberrimum, utriusque extremi frigoris & caloris patientissimum esse, nec in re-
gionibus tantum temperatis provenire, sed hinc in frigidis & Septentrioni subiectis, Scotia v. g.
Dania, &c.

Inde in fervidis & Meridionalibus, ut *Ægypto, Barbaria, Mauritania, India Orientalis provinciis,*
Guinea, Madagascar, &c.

Nec minus observabile est, & cum Divina Benignitatis agnitione commemorandum, Triticum
(ut rectè Plinius) nihil fertilius esse, quod ei natura, (rectius Naturæ Parens) tribuit, quoniam
eo maxime hominem alit: utpote cum è modio, si & aptum solui, quale in Byzacio Africæ
campo, centeni quinquaginta modii reddantur. Misit ex loco Divo Augusto procurator ejus
ex uno grano (vix credibile dictu) 400 paucis minus germina: misit & Neroni similiter 160 stipulas
ex uno grano. Verum de Tritici fertilitate libro primo, dixi, ad quem locum Lectorem re-
mitto.

Nnnnn

Notan-

Notandum præterea solum pinguiſſimum & opulentiſſimum Tritico aliſque frumentaceis perſciendis non convenire, uti nec pauperiſſimum & graciliſſimum: ejuſmodi enim in ſolia & ſtipulis vim ſuam totam effundit, quæ mirè luxuriant & excreſcunt, ſpicis interim gracilibus & ſere vacuis paucis intus granis, iſque malè nutritis & ſtrigofis. Herba ſcilicet & culmi alimentum præſentant & ſpicæ defraudant, forte etiam propitiis Solis radios arcent, qui ſucco nutritio excoquendo & in materiam ſemini idoneam evehendo neceſſarii ſunt. Huius rei experimentum habuere noſtrates, cum Triticum vulgare in America ubere gleba ubi & cœlum favebat, primo ſerent, in hæſte enim altitudinem fuereſcit, ſpicæ tamen ſermè vacuæ & ſemine caſſas produxit. Quopirca Agricola tam Veteres quàm moderni ſata lætiora pecudibus immiſſis depalcere & coercere ſolent. *Luxuria ſigutum caſſigatur dente pecoris, in herba diuturna, & depaſſa quidem vel ſepius nullam in ſpica injuriæ ſentiant.* Plin. l. 18. c. 7.

Notandum denique humorem nimium frumento nocivum eſſe apud nos in Anglia, non aſtum & ficcitatem: unde diverſo jactatum eſt. Siccitates in Anglia annonæ caritatem nunquam effere: quod experientia nupera confirmavit, cum Anno 1664 æſtate omnium memoria noſtra ſiſſima, Triticum aliæque frumenta ſatis feliciter adoleverant, & granum protulerant plenum, & ponderoſiſſimum.

4. *Triticum multiplex ſpica* C. B. Ger. Park. *Trit. cum multiplici ſpica, glumas facillè depaſſens* J. B.

7. B.

Radice fibroſa, culmum geniculatum, foliæque cum vulgari uſis Tritico habet communia: at ſpica faciliſſimum diſcrimen, quæ in hoc præter quatuor illos verſus aſtatos, qui in ſumma ſpica ſolitarii, circa medium complures undique ſibi adjungit, multipliceque congeſtione in ventrem creſcit: granum etiam multò candidius & delicatius. C. Bauhinus Tritici ruſi ſpeciem facit. Hoc Neapolitani, quibus familiare eſt, ut cætera genera ſerunt & colunt, referente Porta.

5. *Triticum ſpecioſum grano longo* J. B. *An Triticum oblongo ſemine* C. B?

In ſpicam exit ſpicæ Tritici vulgati longè majorem, ſex, aut ſeptem unciarum, aſtiſis dodrantalibus, pedaliſſive ſub minimis. Glumæ unciales ſerè granum oblongum, uncia triente, & quàm vulgati duplo ſerè longius continent, è glumis facillè ſeparabile, in quo cum vulgato & cinereo convenit.

Ex horto Stutgardiano habuit J. Bauhinus.

A. 6. *Triticum aſtiſis minutis, rubentibus granis & ſpica, glumis lævibus & ſplendentibus. Red-eared bearded wheat.* *An Trit. aſtiſis circumvallatum* Ger. & Park.

Hæc ſpecies apud nos in Anglia ſeritur, eſt ſpica minoribus quàm Triticum cinericeum, glumis lævibus & ſplendentibus, caſtanei quodammodo per maturitatem coloris ſeu ruſi, granis etiam ruſeſcentibus. Hæc ſpecies aſtiſas ſponte non deponit etiam poſtquam maturuit, verum ex pertinacius adhæreſcunt quàm in Tritico cinericeo.

7. *Triticum cinericeum maximis aſtiſis donatum, glumas trituranæ deponens* J. B. *An Triticum typhinum ſimplici folliculo* C. B? *Triticum typhinum* Ger? *Typha Dodonæi* Park?

Specioſum viſendæque magnitudinis eſt, calami proceris geniculatis, folioſis, ſpicâ maximâ, ſerè ſeſquipalmari, duobus granorum ordinibus compactâ, glumis hiſcutis, cinericeis, in longiſſimas aſperimalæque aſtiſas deſinentibus, quibus tribuli verberè in area facillè excutuntur ſemina. Huic nobis idem videtur

A. *Triticum aſtiſatum, ſpicâ maximâ cinericeâ, glumis hiſcutis, noſtras. Gray Pollard, in ſome places Duck-bill wheat.*

Hoc genus apud nos in Anglia frequens ſeritur: Tritico ſpica muticâ majus eſt & elatius, ſpica majoribus habitioribus aſtiſis longis circumvallatis, quas tamen non rarò ante maturitatem amittunt, glumis cinereis hiſcutis.

Noſtrum hoc non ſimplicem habet folliculum, qualem Tritico ſuo typhino tribuit C. Bauhinus; ideòque ſi detur ejuſmodi Triticum typhinum quale deſcribit C. Bauhinus noſtrum hoc eſſe non poſſet. Verum Hiſtorie plantarum Ebrodunenſis Auctores C. Bauhinum erroris inſinulant multiplex in ſynonymis huius aliorumque Tritici generum, quos conſule.

Triticum longioribus aſtiſis, ſpicâ carnulâ C. B. *Triticum lucidum* Ger. Park.

Spica eſt eleganti & magna, & cum maturuit aſtiſis denſis longis horret, cœrulei aliquando coloris ſecus quàm in aliis frugum generibus, quarum ſpice flaveſcunt: grana ſunt magna, dura, atropurpureo colore nitentia, cujus coloris & farina.

Tragum frumenti genus ſpica cœruleâ *Lugd.* quod huius ſynonymum facit C. Bauhinus ad præcedentem ſpeciem refert Hiſtor. Ebrodunenſis: quod & nobis etiam placet.

Triticum

Triticum longioribus aſtiſis, ſpicâ albâ C. B.

Priori ſimile eſt grano excepto, quod pulchrius eſt & album, ex quo farina alba & delicata fit. Triticum quo ponderoſius cæteris paribus eo melius. Hinc apud nos Londinenſes inſitiores pondere Triticum emunt: habet aliquid lentoris & obſtinentis naturæ.

Nota: optimi Tritici ſunt quod recens, & perfectè maturum fit, quod colore luteum, quod denſiſſimum & ponderoſiſſimum, quod aquâ maceratum ciliſſimè & maxime intumeſcat, quod copioſiſſimam farinam præbeat, quod ab omni vicio immune, ut Lolio, Melampyro, uſilagine, &c.

Triticum inter omnia Cerealia tanquam præſantiſſimum commendatur, non ſolum ob inſignem nutritiæ vim, ſed quod etiam adverſus multos morbos & intrinſecis & extrinſecis utiliter ulmperur. C. B.

E Tritici farina probè fermentata optimis conficitur panis. Verum & Amylum ex ea fieri Plin. Vires & niſ aſſert. Pulvis quoque infantibus commodiſſime ex ea in aquâ aut lacte decocta ſunt, quæ & optimè nutriunt, & in canina appetentia & Veneris defectu commendantur. Eadem in faucibus & pectoris affectibus, Renum & Veficæ exulceratione, fluxionibus alvi, præſertim dyſenteria, periculis ſunt, vel ex juſculis cum butyro confectæ. Crudi Tritici eſu alvus inflatur; nec facillè conficitur. Galenus Tritici elixati in cibis uſum damnat; verum non ab ejus butyro conditi, & Saccharo edulcorati, uſu frequenter nullum damnum aut noxam ſenſimus.

Grana Triticæ confectio apud Catonem, (ſic vocat pſitanam triticæam pulſemve ex ea paratam) parum diſſert à præparatione pulvis triticæ apud nos in Anglia uſitata, *Frumentum pſicæ. Seldram tritici puri in mortarium purum indat, lavet bene, corticemque detrahât bene, eluâtque bene, pſicæ in ollam indat & aquam puram, coquâtque, ubi coctum erit, lac addat paulatim uſque addo donec cremæ craſſus erit factus.*

Extrinſecis ad viſum & debilem & obſcurum & ad maculas tollendas collyrium quod Triticum ingreditur vide apud C. B. in Theat. Ad maculas tollendas ſuccus è Tritico expreſſus valet. Faciem erugat farina Tritici, ſi cum aqua Fabarum calida ſolvatur.

Ad lichenas recentes in mento aut alia faciei parte Criſpi apud Galenum è Tritico medicamentum.

Tritici grana multa in incudem imponent, deinde laminam æris [aut ſerri perinde enim eſt] igne calefactum Tritico ſuperponito, & reſolutum ab eo liquorem calidum adhuc aſſerto ac ſuper lichenas limito. Hoc ſolo multis curatos ſcimus, nec ſolum ad lichenas faciei, ſed experientiâ noſtrâ ad omne genus herpetas & impetigines valet. Idem ad ulcerum ſinus, pedum & manuum rimas à frigore, & cutem aſperam lævigandam facit.

Farina cum oleo mixta & in forma cataplaſmatis impoſita, ſed meliùs in aqua cocta, oleo addito, mammarum duritiem emollic. Eadem Apoſtemata hepatis, lienis, aliarumque partium maturat.

Nervorum contractionibus & mammis dependentibus ex aceto cocta & impoſita prodeſt. Triticum crudum commanducatum & impoſitum commorſis à Cane rabido auxiliari dicitur. Idem oculorum apoſtemata maturat.

Ad alvum irritandam, è farinæ partibus duabus & unâ ſalis cum albumine ovi paſta conficitur, in formam ſuppoſitorii reducit, oleo vel butyro inungitur & ano inditur. Podagræ conferre dicitur pedes ad genua uſque in Triticum mergere, quo levatus eſt inopinatò Sextus Pomponius referente * Pimio: meliùs ſuccedat curatio, ſi Triticum conſuſum in vaſe ad ignem caleſcat. * Lib. 22.

Ad omnes quorumcumque artuum dolores mitigandos valet cataplaſma ex farinâ Triticæ & Hordeacæ, florum Chamæmeli & Roſarum, ſingulorum uncias duabus, in aqua decoctis, dein olei Chamæmelini & Roſacei ſingulorum uncia una additis, ac in modum cataplaſmatis calidè parti impoſitum.

Fermentum ex farina triticæ caleſcendi, extrahendi & maturandi vi præditum eſt, privatum callos in plantis pedum extenuat, & cum alia tuberculâ tum etiam funiculos ex ſale maturat atque aperit.

Furfurum multiplex uſus eſt. Interveniunt manibus purgandis ſaponis vice, ſi aquæ in qua abluntur immiſceantur, quin & manus molles albæque reddunt.

Furfuribus purgandis inſervit aqua in qua caleſcit per diem & noctem inſuſa fuerint. Gargarisma ex decocto faucium aſperitatem & dolorem lenit.

In aqua decocti & ſacculo inditi omni humore expreſſo ſi calidè applicentur, Pleuriticorum punções mitigant, modo ſacculus refrigeratus in eadem aqua calefactus & expreſſus ſæpius applicetur.

Alia præterea multa juvamenta præſtant quæ ſi placet apud * C. Bauhinum vide.

* Theatr. lib. 1, Sect. 4. cap. 2.

De Pane.

Panis multiplex Etymon adfertur. Vel enim deducitur à *Panus*, i. è *Torſum* five fili glomus ad cujus ſimilitudinem panes ſingi ſolent. Varro. Vel dicitur Panis quaſi pascinis à paſcendo. Vel eſt panis à Deo Pane, quod Pan primus conſparſas fruges coſille perhibetur. *Caſſiodor.* Vel ab Adjectivo *panis*, quaſi à *panis* *panis* *panis*. Panis dictus quod cum omni cibo apponatur, vel quod omne animal cum appetat inſidit. Vel quod inſar omnis cibi ſit.

Sed omnium (ſiquis Voſſius in Etymolog.) horumque ſententias diluit Athenæus, ex quo diſcere eſt Romanis panem vocari quod Dores dicunt *panis*. Vel *aplanos* panem à *aplanos* deducere licebit.

Panis, deſiciente C. Bauhino, eſt cibus ex frumentaceis molitis, aquâ maceratis, pinſicis ac coctis apparatus.

[N a n n n 2]

Quatuor

Quatuor panis genera apud antiquos à tritico fiebant.
 1. *Siliginus* panis, *avrym*, ex frigine, id est, flore farinæ, five purissima, mollissima & tenuissima parte, ab omnibus furfuribus exactissime repurgata.

Tener & niveus mollique siliginis factus. Juvenal.

2. *Similagineus*, *avrym*, ex simila seu similagine, id est, farinæ parte tenui quidem, sed frigine impuriore, utpote ex quo non omnes excussi sunt furfures, sed craffiores tantum.

3. *Confusum*, *avrym*, & *avrym*, ex farina omnino frumenti partes in se continente, cui nihil vel floris, vel furfurum decessit.

4. *Cibarius*, gregarius, sordidus, *avrym*, è furfuracea farina coactus, ex quo mollissima purissimaque farina excussa est. Nonnulli his addunt quintum genus, quod furfuraceum vocant, *avrym* seu *avrym* Athenæ, qui Canicæ panis dicebatur, quod in Canum fere gratia conflat. Fiebat: Et hic ex Tritici extis constat, quæ Latini furfures, canicæ & apudas vocant.

Fiebat & olim (Marcello fides) è polline frumenti tenuissimo, ad molæ parietem adhærescente indeque multis cum furdibus deterio.

Optimus ac saluberrimus panis est qui concoctus facillimus; talis autem est, monente Galeno, qui plurimum est fermentatus, & pulcherrime subactus, quique in cibano igne moderato fuerit affatus. In summa (inquit C. Bauhinus) panis optima commendatio constat Tritici bonitate, iustitate ejus molitura ac pistoria, cribri tenuitate, missione plurima, fermenti, salisque modico; deinde apparatu subactioneque exacta, & proba coctura, de quibus copiose differere nostrum non est institui.

Notandum tamen in Anglia spumam Cerevisie concretam usitatum frumentum esse, nec nostras alio ferè uti, nisi in hujus inopia. Hoc autem fermenti genus (teste Plinio) apud Septentrionales olim in usu fuit. *Gallia & Hispania frumento in potum resoluta, quibus dissimul generibus, spumâ ita concretâ pro fermento utuntur. Quæ de causâ levior illis quam cæteris panis est.* Plin. hist. lib. 18. cap. 7. Est ergo, Plinii testimonio, laudatissimum hoc fermenti genus.

Certum est furfur vires absterforias obtinere, quibus intestina, si intus sumatur, ad dejectionem stimulantur. Hinc panis qui fit ex farina cui furfures omnes excussi non sunt, modò probe fermentatus sit salubrior nobis videtur, lapidiorque etiam quam qui ex mero flore seu frigine. Ex triticeis mica panis ad eadem fere utilis est ad quæ farina triticea. Galenus scribit cataplasmata ex pane factum magis digerere, quam quod ex Tritico fit, eò quod Panis saleum & fermentum adjuncta habeat, cujus sententia rationi consentanea videtur, & experientia etiam eam confirmat.

Chondrus & Alica quid sint diximus in explicatione terminorum quantum sufficere videtur: cum enim jam in defensionem abierint, non est cur de eorum preparatione aut usus in cibo & medicina admodum solliciti simus. Qui pleniorum eorum explicationem desiderat C. Bauhini Theatrum & J. Bauhini historiam petat.

Amylum etiam quid sit ibidem dictum est: cujus vires & usus vide apud Bauhinum utrumque.

Far duplex est, naturale & factitium: naturale est certum quoddam frumenti genus: factitium Plinius pro Farris farina, five pulve, five grano decortico summissi videtur, cum ex Verri sententia scribit Populum Romanum farre tantum è frumento trecentis annis usum fuisse. Far ex Aëro ostenditur esse quodvis frumenti genus, decorticutum, & ab utriculis repurgatum ac deinde in partes aliquo contritum & siccatum.

Athera, puls & gluten consistentia tantum differunt. Athera enim pulcrita liquida est, infantibus conveniens quæ ex farina tenuiore cum cerevisia tenui aliòve liquore coquitur.

Athera craffius & solidius est gluten, Græcis *starch*, ex similagine & farina Tritici, quo chartæ glutinantur: quod propter eam quam habet glutinandi vim sanguinis excretionibus prodest.

In utriusque medio *starch* five puls est, solidior quidem ac spissior Athera, liquidior verò Glutine, proinde minus glutine, plus autem quam Athera viscera obtinens. Athera aut potius pulsus genus est, edulium quod Galenus ex multa Tritici farina lacti permixta fieri scribit, quo hac ætate universa inferior Germania frequentissime utitur. [Pulem puto intelligit quam nos *Hastpud* vocamus.] Cibis boni succi & multi alimentis, sed eos qui eo assidue utuntur offendens. Nam in hepate obstructions parit, & calculos in renibus gignit, autore Galeno. *J. B.*

Tragus est res factitia. Fiebat autem ex diversis Frumentorum generibus, ut ex Dioscoridis Galeni, Plinii locis ubi de eo agunt inter se collatis patet. A Chondro & Alica preparatione potissimum differt. Chondrum siquidem gypsum & arena perficiunt: Halicam creta emundat, Tragus solâ aquâ maceratus excoctatur.

• 8. *Triticum Creticum* Park. *Sylvestre Creticum* C. B.

Herba est Tritico similis, folia & caules Tritici ferens, spicasque aliquantulum asperas, nigiores & aristas breviores, cujus grana Tritico sativo minora sunt & altera parte obtusa, ita ut Secale grana potius quam Tritici, amulentur.

Frequentissime in Creta invenitur, & negligitur unde Honorius Belli ejus semina ad Clusium missi *Agriofari*, quod Triticum sylvestre significat, nomine. Quare non absque ratione Cretenses, Diosdoro Siculo referente, sibi persuaserunt Triticum primò à Cere in Creta inventum fuisse.

• 9. *Triticum Tripolitatum* Park. *Zea Theophrasti fort.*

E semine Tripoli allato in Anglia satum culmo surrexit bicubitali, foliis quam Tritici nostratis latioribus cinctis, spicis palmum longis, aristis prelongis circumvallatis, granis Secales instar nigricantibus.

CAP. II.

De Secali.

Secale à secando dicitur. Nam cum duo sint genera frugum, *Frumentum* & *Legumen*; legumina quidem manu leguntur vellunturque: Secale ac frumenta alia secantur. *Voss. Etymolog.*
 Secale à Tritico differt grano strigiosiore, tenuiore & nigriore, glumis non operio sed nudò: culmo elatiore.

A. 1. *Secale* Ger. J. B. *vulgatius* Park. *hybernium vel majas* C. B. *Itic.*

C. B.

Radix est multis, tenuibus, fibrosis: *foliis* cum primùm prodeunt rubescentibus, dein ut reliquorum frumentorum virentibus, Tritici tenuioribus, longioribus; *culmis* numerosis, senis, septenis, etiam pluribus (si enim ante hyemem à pluvia tempestate illatum radices egerit, & in celsipem quasi evaserit, magni proventus spem facere solet: quæ plerunque adeo non fallit ut ex uno grano duodeni & plures quandoque spicati culmi exeant) qui Triticeis graciliores, at firmiores, longiores, & ex vagina aspera graminea Arundinaceæ, quateris ut plurimum, nonnunquam quinis internodiis distincti prodeunt, spicis in versis digestis, aristis brevibus, nequaquam innocentibus cinctis, & aliquot quasi hamulis ferratis (caveat ergo quis ne ori spicam indat) quod & in reliquorum frugum aristis notavimus. *Floris* est luteolo, qualis in plerisque frumentis observatur; & diu floret, adeo ut quadragesimo tantum die à flore maturecat, postquam enim defloruit septimanis quinque maturatur. At spica cum floret erecta est, quare rubigini cum imbres retinentur opportuna: Semine verò prægnans procumbit & deorsum propendit quæ longior. *Gratum* est oblongum, strigiosum, tenuius & nigrius Tritico, glumis non operio sed nudum, idè caducum & sæpenuero sponte exansum.

Duas hujus species constituit C. Bauhinus, *hybernium* scilicet seu *majas*, & *vernum* seu *altivum* & *Itic*. Species seu Varietates.

In Germania, Gallia, Anglia, aliisque regionibus, potissimum Septentrioni subiectis nascitur quæ lenticule solo, etiam gracili, macro & arido (arenoso sabuloso & levi) in secundiore tamen & latiore melius & præstantius.

Apud Anglos feritur Autumno, nunquam (quod sciam) Vere, etiam ante æquinoctium; quo maturius eo melius & uberius evadit.

Proximum inter frumenta à Tritico locum vendicat. Panis ex eo factus ater & ponderosus est, *Vires* & lentioris atque obstruentis nature nonnulli habens, concocti difficilis & ventriculo gravis, præsertim si furfurum expers fuerit; quin iis qui non affueti sunt alium plerunque movet non sine torminibus. Agriculis periculatum est hujus panis usu corpora validiora fieri. Bruyerius asserit in Lugdunensi tractu & vicinia mulieres quæ pane Secalino utuntur validas, & bene curatas, formæque egregias confici, qui tamen admodum spernendum alimentum hominibus præstare censet.

Panis secalinus eo humiditatem suam à nonnullis præferat ei qui vel ex Tritico vel ex Zea conficitur, cum non ita facile & subito ab aere exsiccus & aridus reddatur.

Solent nostri tantumdem Triticeæ vel ex Zea confectæ farinæ admiscere, ut panis teneritudinem suam diutius retineat, leviorque & gravior evadat: siquæ paratus etiam medicorum consilio ad album emolliendum etiam Magnatibus in usu est, maxime æstate. C. B.

Apud nos in Anglia, & ut Ruellius refert, apud Gallos etiam, Secale non tantum solum & simplex feritur, sed cum Tritico mixtum, æquis fere partibus. Miscellanum hanc segetem Latino nomine *Miscellum* appellamus, & alibi *Spung-corn*.

Quæ de Secalis ejusque partium viribus & usus in medicina traduntur vide apud C. Bauhinum Theat. Botan. Lib. 1. Sect. 4. cap. 17. Quibus adde è Sim. Pauli Quadripartit. 1. Illud verissimum & experientia confirmatum, quod farina Secalina confusanea diuturnioris capitis dolores leniat, in linteo capiti circumligata; quæ etiam delirantibus profuisse observatum est, præsertim si ei remissi fuerint abstinèti corymbi. *Sim. Paulus.*

Vulgus doctum est ubi Erysipelate infestatur siccam farinam Secalinam indere mundo linteo, ac loco applicare, idque successu satis felici discutere. *Idem.* Habui ex excerptis D. Hulse.

Per frequentes pluvias grana picarum inferiora in Secali per maturitatem in grana atro-purpurea excrecant [C. Bauhino semina quædam longius ex utriculis suis seu glumis protruduntur, ac in medietatem etiam craffiscentem excrecant, quorum quædam in corniculæ modum curvantur, quæ omnia nigrum colorem foris contrahunt, intus verò candida farina densioris materiæ continent,] quæ substantiæ farinaceæ, saporis Malti, Noticis *Spitterkorn*, i. e. Secalis mater dicitur, & singulare præsidium ad compescendum lochiorum fluxum habentur. Secale hoc modo degenerans Secale luxurians C. Bauhino appellatur, Clavi Siliginis Loniceri. Annon insecti alicujus puncturæ originem debeant hujusmodi excrecentiæ inquirendum.

C. B.

2. *Secale latifolia peregrina* C. Bauhini J. B. *Secale latifolium* Park.

Culmis exurgit candicantibus, rotundis, striatis, quibus *spica* palmum longa, crassa, aristis longissimis, & ut in vulgari, tenuissimis denticulis asperis armata, infidet: *Folia* habet cubium longiora, uncinata, & per marginem leviter exasperata: grana non vidit, spicam & folia habuit & Contarini Veneri Sen. horto.

Ustilago Segerum five frugum, præsertim spicarum, Secales, Tritici, Hordei, atque etiam Ave-næ vitium est. Iphis autem accidere solet, antequam è graminis vaginis penitus seles explicent ac

N n n n 3

in

in culmum attollant, idque celi constitutione crebro inconstante. Quando enim Aprilis & Maius mensibus, post Solem ardentem subita pluviae succedunt, & sol continuo ardentis radios spargit, spicae adhuc tenerae ac latentis, humore madidae à Solis fervore correptae, sic aduruntur, ut quantum primum è vagina prodeunt, nigrae & veluti pulvere fusco aut atro obstitae appareant.

Locus cavis (docentibus Theophrasto & Plinio) & à statu silentibus praecipue segetes arugine igneque infestantur: motu enim excutitur & decedit humiditas aruginis causa. Aufugunt hoc vitium quae stant non erecto sed prono cacumine. Quamobrem spicam inclinari utile est, ut imbres decendant; nec rores excipi possint. Hinc arugo, quamvis frumentorum omnium commune vitium sit, magis tamen infestat Triticum, quod tunc tunc integrat pluribus, & folium spicae gerat proximis, unde frugem suam effundit: resistit enim in eo humor putrefactus qui aruginem creat. Adde quod spicam geret erectam densiorémque unde humor minus potest defluere. Hæc forte causa procatartica & externa utlaginis esse possunt: quod si non adit interna dispositio in grano ipso seu semine, causa externa effectum suum non sortiuntur. Hinc agricola: nostri maxime cavent à semine segetis utlagine infectæ, & præterea ad præcavendum hoc malum semen antequam terre committitur livio ex cinere per 24. horas insulum calce viva aspergunt, adeoque firmum efficiunt adversus hujus vitii causas.

CAP. III.

De Zea.

Zea Tritici quoddam genus est, glumis adeo artè adhaerentibus ut eas ricturando non deponat. *Zea* aut *Zea amba* & *Zea dicta* volunt, quod ea ante inventum frumentum homines vitam tolerabant. Antiquissimis autem Romanis (teste Dionysio Halicarnassensi) *Zea* Far dicebatur. Farris tamen vox ambigua & æquivoca.

1. *Zea sive Spelta* J. B. *Zea diococo sive Spelta* vulgo Park. *Zea diococo vel Zea major* C. B. *Zea sive Spelta* Ger. *Spelt.*

J. B. C. B.

Tritico haud absimilis est, radice multiplici culmis tenuioribus, numerosis, geniculatis, firmis, Hordei altioribus, at Tritico brevioribus. Spica, quæ circa festum S. Joannis Bapt. floret, palmaris aut sésquipalmaris, incondita, compressa, plerumque mutica, interdum aristis circumvallata, longioribus brevioribusve, gemino granorum versu, vel ita dispositis granis ut alternatim unius principio medium alterius respondeat, multiplici folliculo artè inclusis, & geminis utriculis geminis granis junctis, quæ Tritici semine longiora, dorso acuto, colore rufio, pertinaciter herentia, nec tribuli idem semen relinquunt, quo nomine (inquit J. Bauhinus) à Tritico vulgari distingui licet, alioqui glumis & tuncis exuta grandi vix internoscas.

In multis Italiae, Galliae & Germaniae locis provenit, qualicunque solo etiam humidior, lato tamen pinguique melius proficit.

Locus.

* 2 hist. c. 5.

Eodem cum Tritico tempore feritur, floret & demetitur. Zea, si pista ac purgata seratur anno tertio in Triticum mutatur, * Theophrasto auctore. Et Plinius, *Tradum* inquit, *Zeam ac Tiben*, cum sint degeneres, redire ad frumentum, si pista serantur, nec proximo, sed tertio anno. Nos non negamus accidere interdum posse ut Zea in frumentum transeat, verum ut hoc semper eveniat si pista seratur nobis non videtur verisimile; penes autorem fides esto.

3. *Zea monococco, Briza quibusdam* J. B. *Zea Briza dicta seu monococco Germanica* C. B. *Zea monococco, sive simplex, sive Briza* Park. *Briza monococco* Ger. *St. Peters Corn.*

C. B.

Culmis est & spicis diococo brevioribus, angustioribus, tenuioribus & depressis: spicis duplici ordine Hordei modo digestis, aristis subsuperis armatis: seminibus duplo minoribus, singulis utriculis (qui laeves, candicantes & modicè depressi) inclusis, à quibus in mola, non in area excurrunt. Folia angusta sunt: radix fibrosa.

Nascitur asperis & montosis plerisque Germaniae locis, solum tenue & aridum amans. Autumnio cum reliquis frugibus feritur, serius tamen, ac subinde Septembri demum mense maturescit.

Locus & Tempus.

Ubi.

Panes ex Zea Germani conficiunt, non minus albos quam ex Tritico, leviores tamen, mitiusque nutrites. Recens suavis est & concoctu facilis, antiquis non ita gratus & concoctu difficilis.

Ex eadem pulvis cum lacte, vel Amygdalato, vel vino, vel cerevisia & saccharo fiunt & sanis & aegris utilis. Pulcra ex farina adstringunt, unde ad eadem valent ad quæ pulvis ex Oryza, hampeylin, dysenteriam, diarrhoeam, &c. praecipue cum pedibus vervecinis & vitulinis decoctæ: exterius quoque ad eadem utilis est.

Not. Veteres uno quasi ore panem ex Zea dammare. Quare manifestè (inquit C. Bauhinus) patet Zeam illam aliam esse ab ea, quam Plinius semen Romanis vocari tradidit, ex quo tam præclarus cibus Alice fiebat.

CAP.

CAP. IV.

1. *Zea verna* J. B. *Zea Amylea seu Olyra* C. B. theatr. *Olyra* Park. *Triticum Amyleum* Ger.

J. B.

Culmus habet tres cubitos altos, quatuor, quinque aut sex geniculis donatos, & planè triticeos. Folia plerumque semunciam lata. Spica duorum est versuum, sibi mutuo aequaliter respondentium, aristis multis vallata, ut catenus ad Hordeum accedat: in singulis autem veribus ordines duo seminum majusculorum, quæ glumæ involvunt valida, aliàs albicantes, aliàs quasi ferrugine infectæ vel rubentes, binæ quidem undique, extrema vero externa tantum parte. Grana glumæ exuta Tritici granis similia sunt, unde nobis semen ejus Londino mustum est sub titulo *Tritici* specie *Hordei*. Seminibus nondum planè maturi aviculæ appetentissima sunt, ut difficile sit illud ab earum rapinis defendere.

In Germania locis aliquibus feritur, & quidem verno tempore circa festum S. Georgii. Tardè *Locus*. metitur scilicet primum Septembri.

Hæc planta inter Hordeum & Triticum quodammodo ambigit, spicam enim habeat Hordei, granum Tritici.

2. *Zeorithon sive Oryza Germanica* C. B.

C. B.

Cum Oryza nihil affinitatis habet, sed potius media inter Zeam & Hordeum natura est: radicibus, foliis, culmis genicularis Zea similibus: spicis Hordei modo asperis & acutis aristis armatis, singulis tamen majoribus: grano candidiore, utriculis ut Amyleum inclusis, quod Zea modo à cortice in mola repurgari postulat.

Est ex æstivarum frugum genere; quare apud Mediomaticas cum aliis trimestribus seminibus in optimis agris feritur.

Si hæc planta à C. B. rectè describatur nostrum *Spiz-Batley* esse non potest.

CAP. V.

De Hordeo.

Hordeum Velio teste, prius fuit *Fordeum*, unde per aspirationem scribendum liquet. Videri possit Hordeum dictum ab *horreo*, est enim horridum ab aristis hispida & mordaces. Sed malim statuere *fordeum* & *forbea ejusdem* esse originis, nempe à *forbo* *alo*, *nutrio*, unde *forbo* alimentum à quo *forbea*, sed in *fordeum* b in d convertitur. *Postius Etymolog.* ubi plura vide.

Hordeum à reliquis culmiferis spicatis grano, cortice crassiore undique artè adherente, nec ullis præterea glumis, tacto differt; ab Oryza spica simplici compactione.

- A. 1. *Hordeum distichum* Ger. J. B. Park. C. B. *Common Batley.*

Breviore culmo est quam vel Triticum, vel Secale, sésquicubitali tamen interdum, & in latiori solo bicubitali, quinque plurimum, interdum sex geniculis intercepto, ad quæ singula folia culmum aliquotque obvolvunt, ima Triticeis angustiora, superiora nonnunquam, æquæ lata, & quousque culmos obvehunt glauco quodam polline plerumque obducta. Spica longis asperisque horret aristis, quæ singula è singulorum granorum capitibus exerunt: grana vero glumâ tenui, simplici clauduntur, quam nullâ tritura deponunt, nisi vel molarium contritu, aut facculi asperioris, calidâ prius, macerata, aut denique pila. Distichon nominatur hoc genus quod duos habeat granorum ordines, quibus tamen interjecta & aliorum rudimenta, sed quæ nihil aliud sunt quam inutiles glumæ.

Stipulae per maturitatem molliores sunt, minusque fragiles quam triticeæ, unde & inculcentes sunt, & pabulum bobus & vaccis alendis commodius & pinguis suppeditant. Spica ob longitudinem & gravitatem plerumque nutant & deorsum incurvantur, & vel viginti interdum grana in singulis veribus continent. Radices ut in reliquis culmiferis fibrosæ. Ad eodem grano plures stipulae exeunt.

Seritur hoc genus Vere, nec enim hyemes nostras asperiores tolerat.

Tempus.

- A. 2. *Hordeum distichum spica breviori & latiore, granis confertis.* An *Hor. distichum minus* Park. *Hor. dictum Germanis Oryza* J. B? *Zeorithon sive Oryza Germanica* C. B? *Spiz-Batley*, or *Battle-doo; Batley.*

Hoc à præcedente differt staturâ plerumque breviori; spica breviori latioréque, granis magis confertis, & à capto medio extantibus, aristis quoque brevioribus nonnullis: quin & ab avium injuriis tutius esse creditur, quia grana ejus ante perfectam maturitatem à spica difficiliter avelluntur.

Tempus.

Hæc duo genera apud nos in Anglia hyemem non ferunt, ideoque feruntur Vere. Inter geminos granorum versus duo alii utrinque, i. e. quater gemini intercedunt, paleacei, nullum granum continentes, molliculis & brevibus aristis donati. J. B. H. & in *Hordeo vulgari* habentur, sed confectiores sunt in hoc genere.

- A. 3. *Hordeum*

4. *Hordeum exoticum causticum* C. B. *Cevadilla* sive *Hordeum causticum Americanum* Park.

Planta est à Nicolao Monarde propofita, quæ in Hispania nova *Cevadilla*, id est, Hordeolum vocatur, à similitudine quam cum nostro Hordeo habet, in spica & vaginulis quibus semen includitur, sed eo minus & Lini semine neutiquam majus; & longè aliis facultatibus præditum.

Vires.

Hujus semen adeo urente vi præditum est, ut in gangranis, putridis & impuris ulceribus eodem quos sublimatum & cauterium ignem effecit præbeat: pulvis sensim inferlus vermes in ulceribus necat, ulcera putrida expurgat, pro ulceris magnitudine, majori minorè quantitate inferlus, modo præservativa, quæ in horum remedium usi usurari solent, adhibeantur. Ad hujus facultatem infringendum pulverem aqua rosarum aut Plantaginis excipiunt, & Lini intinctum ulceribus & gangranis imponunt, dein medicamenta sarcotica adhibent. Hæc omnia Monardes.

CAP. VI.

De Oryza.

Oryzæ ut semen ex India primum fuit allatum, sic & indidem nomen *Labelii* ascitum videtur. Oryza gluma seu cortice crassiore arcè adhaerente granis, spica laxa, è pluribus composita a reliquis frumentaceis diffingitur.

Oryza J. B. C. B. Ger. Park. & aliorum omnium. Ritz.

C. B.

Radixibus est triticeis, *culmis* bicubitalibus & tricubitalibus, striatis, triticeis & hordeaceis, crassioribus ac robustioribus, geniculatis: *foliis* longis, arundinaceis, carnosius, Porraceis haud abimilibus; in culmi cæmine non spica sed *juba*, Milii aut Panici modo, in ramulis divisa, in quibus semen utrinque impari ortu & alternatim provenit, cortice subflavo, aspero, & angulosis fritis in longitudinem donato, superne villosio, ovi figurâ, tectum, & aspera arista armatum est, quo exuto granum quovis præstantissimo Tritico candidius, pellucidum, durum, Avenâ brevius & crassius conspicitur. Flores ut in Milio purpureos esse, & eodem tempore flores & semen proferre dicunt.

Locuti.

Oryza præcipua omnium Indiarum Orientalium annona est, indeque primum allata in Græciam & Italiam. Hoc etiam seculo in universa India frequentissimus ejus ulus est, ut in omnibus fere ejus regnis, provinciis, insulis copiosissime leratur & colatur, ut *Bengala*, *Pegu*, *Cambaja*, *Ceylon*, &c. Quinctiam in Ægypto magno provenit feritur, alibi etiam in Syria, & Fortunatis insulis: inque Hispania & Italia, ubi nos in Ferrarientis ditionis his palustribus satam observavimus.

Humidis locis delocatur, & in ipsis aquis crescit. In insula *Zeilan* aquas in stagnis reservant ad Oryzæ latic irriganda: & ibidem, (ajunt) terra pinguis perpetuis exundationibus ita mollescit, ut Oryzæ messem facuri ad dimidiuni genu in aqua versentur. Sic, auctore Porta, in Salernitano agro, ubi parenti, unde plantie maximo provenit feritur, euripis & ilicibus & fluvii ductis quoties opus est rigant, alias nullam aut cassam segetem laturam: ita ut mirum sit tam ficcum & exilicuum granum tam humidum requirere solum; terramque humidam & uliginosam tam præstantis saporis & salubris nutrimenti tam ficcum frumentum procreare.

Tempus.

Maturefcit æstivis Solibus, ejusque messis serotina est circa æquinoctium Autumnale: quare Septentrionales regiones, licet humentes magis, tamen ut aliosas respicit, nec ibi ad frugem pervenit.

Vires & Cui.

In cibus Oryza admodum est familiaris, apud omnes nationes Orientales præcipue apud Indos; concoctaque facilius evadit & oritur, ubi ex lacte bubulo aut Amygdalarum cremore, aut carum pingui jure decocta fertur. Datur utiliter in cibus dysentericis, celaciis & diarrhæa affectis, præsertim ubi prius torrefacta, in lacte, in quo igniti calculi fuerint extinguitur, decoquatur. *Math.*

Oryza Indis panis loco est, variis modis preparata; Præparandi modos vide apud C. Bauhinum *Theat. Bot. lib. 1. Sect. 4. cap. 29.* Potum quoque in multis Indiarum locis ex Oryza conficiunt. Vide C. B. loco cit. Turce quoque ex Oryza pulvis efficitur, & multa ex ea ferula parant. Varios Oryzam ad cibum præparandi modos in Europa, ubi Triticum in panem venit, vide apud prædictum autorem loco laudato.

Vulgi animos opinio pervasit Oryzâ frequenter vespcentes obefiores reddi; quare in quibusdam locis femina graciliores & macilentiores ea frequentius utuntur ex lacte & largiore saccharo assumentes. Sed Veterum medicorum sententia contradicit: ut qui inter *diarrhega* seu leviter alentia, & *diarrhega* sive quæ difficulter conficiuntur eam retulere. Nobis aliter videtur, & vulgi potius opinio accedit, nec audent damnavere edulium tot gentium, tot sculorum usu approbatum: Avenam modè asfringere concedimus: unde & in hepatico fluore & mitione sanguinea, inque tussi utile esse aliis adstriguntur additis non absumimus. Farina etiam cataplasmatibus repellentibus admiscetur, & iis quæ mammarum incipientem inflammationem arcent floribus Chamameli & rosarum additis. In hæmoptysi laudat Helmontius Oryzam Aq. vel Lactis chalybeato coctam. Dol. l. 3. C. 8. S. 16. D. Saame.

Oryza tenuius decoctum, in aqua, usitatissimum est apud Indos multorum medicamentorum vehiculum.

Liquorem vinosum ex Oryzâ extractum *Arak* aliqui vocant.

CAP.

CAP. VII.

De Panico.

Panicum, Græcis *ἑλνυθὸς καὶ μέλις*, Etymon Plinius adfert, lib. 18. cap. 7. *Panicum*, inquit, à *panicula* dictum. Ac paulo post ait, quoddam *Panici* genus esse à *pano* parvis racematum *panicula*. At *Panicum* non *duos* à *panicula* dicitur; *Ἀνάσθη* enim repugnat, sed à *panu* cuius diminutivum *panicula*, ut *panicum* & *panicula* ejusdem sint originis. Panus autem à *πῶς* pro quo *Dores* & *ῥοῖες* πῶς: à *πῶς* autem *πῶς* ἢ *δὲ* πῶς *κῶν*. *Voss. Etymolog.*

Panicum spica laxiore, & velut è racemis composita, grans minoribus à reliquis frumentis spicatis differt.

1. *Panicum Germanicum* sive *panicula minor* C. B. *Panicum vulgare* J. B. Ger. *Panicum album vulgare* Park. *Panick*. In Gerardo emaculat, icones duas ultima sunt transpositæ.

C. B.

Radice nititur valida & fibrosa, è qua plures erigit *culmos*, Arundinaceos, duorum plerumque cubitorum (solum tamen fecundum proceriores) rotundos, solidos, geniculis tumentibus, decem nunquam, præcinctos, ac sensim extenuatos, cacumine languido & nutante: quibus adnata *folia* arundinacea, Milii alperiora & acutiora, tritici latiora, uncialiq. latitudine, Arundinaceis non multum dissimilia, è geniculis exeuntia, plerumq. cubitalia. In caulis summo *spica* oblonga, dodrantalis, rarius pedalis, teres, crassa, non ut in Milio divisa, sed racemi instar compacta, ex granis Milio numerosioribus & minoribus, rotundioribus, splendentibus, infusillis quibusdam subulatis obvolutos. In eo differentia quoddam flavis, alterum purpureis aut nigris spicarum fastigiis emicat, & hoc quoque avicularum injuriis obnoxium est.

Increfcente spica à duobus geniculis inferioribus culmi undiq. in orbem excrefcunt, & in terram fibræ descendunt, quibus culmus fulcitur ne pondere spicæ nutantis sternatur & humi procumbat.

Seritur in agris in Germania, Gallia, Italia. Solum & terram qualem Milium desiderat, nimirum levem solutamq., arenosam item & sabulosam, modò humentem. J. Bauhinus hujus varietates duas describit & depingit: nimirum

[1. *Panicum panicum vel rubrum*]

Quod, uti provenit in horto, *radices* habet fibrosas, sed validas, subrubentes; *caules* verò duum aut trium cubitorum altitudine loco fecundus, firmos, ex viridi rubescentes, crebris geniculis intercepitos, ramosos & laves præterquam sub spica, quæ selsupialium longa, spiculis compluribus dense congestis componitur (in minoribus plantis spica non apparet ita ex spiculis composita) in quibus semen Panici vulgaris copiosum; gluma etiam non alia, sed aristis quæ inter-grana plurima emicant purpurascens. Folia Arundinacea, frequentia, vaginis longis caulem involvunt, adeoque & inferior vagina superiorem excipit, tactu alpera.

2. *Panicum spica insigniter divulsâ.*]

2. *Panicum Indicum panicula villosa* Park. *Panicum Indicum* Ger. *Panicum Indicum* sive *panicula majore* C. B. *Indian Panick*.

Hoc radice, culmis, foliis priori, ut & Milio per omnia simile, sed omnibus sui partibus facundius existit, maximeq. paniculâ differt, siquidem in hoc pedalis longitudinis est, & duorum digitorum crassa, ad terram versa, grans numerosis hirsutis; color paniculæ etiam variat, in quibusdam candidat, in aliis rufescit, in pluribus verò flavescit: sic & feminis color variat.

Ego hanc speciem potius Indicam quam Italicam dicendam puto; siquidem à quodam chirurgo Britolico Angliæ, cum Lobelius ibi commoraretur, ex novo orbe delatum est; & ipse eam in horto colui è semine pro Panico Indico misso ortam.

3. *Panicum carneum* Ger. *carneum vel Indicum* J. B. *Indicum carneum* Park. *Indicum*, spica obtusâ *carneâ* C. B.

C. B.

Radixibus est validis, fibrosis, amplioribus quàm sint vulgares: *culmis* harundinaceis, rectis, crebris geniculatis, & veluti articularis præditis, lanugine obfisis, vulgari Panico longè & quidem digito crassioribus, firmioribus, altioribus, humanam altitudinem fape superantibus, & juxta radicem cœruleo eleganti & nitido purpurascens, medullâ fungosâ, pallente factis, & velut in ramos divisis: siquidem inter folia è geniculis alii breviores culmi prodeunt: *foliis* vestiuntur arundinaceis, ex singulis geniculis prodeuntibus, magnis, longis, latis ac duris, medio nervo divisis, & per ambitum levissime instar Milii Indici (is non valde dissimilibus) dentatis: culmbus culmo spica crassa insidet, quæ aequalis ubiq. propemodum crassitudinis, instar clava Typhina dense compacta, aliquantulum hirsuta, nonnunquam digitalis, interdum solum pollicaris longitudinis, specie cylindri seu conii, fastigio retulo ad effigiem Mayzit, subcœrulei coloris, & in regionibus calidioribus saturatoris, siquidem stamina florum ex cœruleo diluto nirent: *Semina* petiolis oblongiusculis & gracilibus innixa, capillaceis utriculis, quæ ipsam spicam hirsutam efficiunt, inclusa, quæ extrema parte è glumis prominente vulgari crassiora magisq. rotunda, lavia & subcœrulea sunt.

E Peruvia in Europam pridem fuit allatum.

4. *Panicum*

Locuti.

4. *Panicum Indicum spica longissima* C. B. *Americana spica longissima* Ger. emac. *Americana* *sesquipedalis* spica J. B.

Spica habet sesquipedem longiorem, crassam, firmam & compactam, non ut in priore aequali, sed paulatim ex ima parte gracilescens: femina praecedentis Panici similis, nec multum majora, sed plura simul juncta, & glumâ hispida inclusa, brevique pediculo innixa.

Locut.

Vires.

Londino à Jacobo Gareto primum accepit Clusius, postea similes ex Guinea. Tres Panici Indici species depingit Parkinsonus, quorum iconas apud ipsum vide. Gustu, qualitate & viribus Milio respondet, quare in cibo, pane & medicina ut Milium usum, pari potest; unde magni per universam Germaniam, Ungariam & Bohemiam, perhibente Clusio, usus est: etenim in alimentum cedit ac pulvis ex ejus somne deglutato sunt non ingrati saporis. At, inquit C. Bauhinus ex Veterum sententia, mali succi est, difficilis in ventre coquitur, flatu parit, alvum astringit, ficit atque refrigerat: ideoque Milium Panico ad omnia praestantius. Lac ei admiscere [in pulve] salutare inventum fuit, tollit enim aut saltem minuit praedicta mala.

Puls cum lacte in capitis doloribus à bile causatis, hæmoptoicis & pollutione nocturna commendatur. Ventris fluxus, cum ipsum etiam Milium, nonnihil sistit Galeno; in lacte caprino coctum & bis die haustum, Plinio, cui & sic prodest ad tormina. Foris in cataplasmate illum exsiccat & refrigerat.

Apud Italos ad Gallinarum, columbarumque, saginam potius quam ad hominum alimentum scribitur. Nos etiam non dico cum C. Bauhino, illud rusticis forsioribus & messoribus, sed jumentis & avibus corallibus comedendum relinquamus, & melioribus frugibus Dei gratia repertis utamur.

CAP. VIII.

De Phalaride.

Spica è squamis compacti, culmo tenui, granis lucidis à reliquis frumentis spicatis differt.

Phalaridis nomen accepit *ἡνὶ δὲ γαρνερῶν*, quod semen splendidum candidumque reddat. Spicam spumâ alba obductam esse non semel observavi. *Bod. à Stapel.* in Theophr. hist. lib. 8. cap. 3.

1. *Phalaris* J. B. Ger. *vulgaris* Park. *major semine albo* C. B. *Canary-grass*, i. e. *Grana Canariense*, quia ex insulis Canariensibus delatum est, & Passeribus Canariensibus alendi inservit.

J. B.

Culmo adolefcit sesquicubitali, Hordeaceo [C. B. *Zææ* non dissimili, graciliore tamen] quantum aut quinque geniculis nodoso: *foliis* Hordeaceis, parvæ Arundini aut Tritico similibus [C. B.] radice habitore [parva, multifida & fibrata C. B.] Unicuique culmo (qui ex una radice plures proficiunt) *spica* singulae insident, sesquinciuntiam aut unciam longe, turbinata, foliaceis glumis latis, squamatis scandularum ritu compactiles, è quarum sinu tremula stoliculorum pallidorum filamenta promuntur, iisdemque postea loculis *semen* reconditur lubrico nixore Milii, candidum, forma Lini, sed magnitudine suppar.

Locut.

Vires.

Sponte oritur non in Canariis tantum insulis, Fortunatis olim dictis, sed & in Hetruria, autore Anguillara, inter segetes, & in Hispania, & in Gallia Narbonensi circa Monspelium.

Phalaridis semen, & herbe succum, & folia pota ad vesicæ dolores & cruciatum commendat Veteres.

Alimento esse & nonnullos panes ex eo pinfendos curare, edificareque ad calculum faciliusque vesicæ perhibet Lobelius.

2. *Phalaris major semine nigro* C. B. J. B. *Phalaris semine nigro* Park. *Canary-grass*, *hith hith* *fecit*.

E radicibus fibrosis, majusculis, fibellis tenuibus rubentibus cinctis, tres quatuorve aut plures pro ratione soli *culmos* erigit, bicubitales, quinque vel sex geniculis interceptos, ad quorum singula singula folia, semunciam lata oblonga, Triticeis fere paria, nec folia tantum, sed ex inferioribus articulis rami seu culmi secundarii exeunt. *Spica* quam praecedenti longiores & graciliores nonnulli, viridiores, è squamis lineis virentibus & albidis striatis compactiles: *stoliculis* albidis, è tenuibus filamentis pendulis: *Semina* minora, per maturitatem fusca, seu nigricantia, imâ parte albicantem quandam hirsutiem habere videntur.

Locut.

Circa Messaniam, in Sicilia, Baias & Neapolin in Italia, & Monspelium in Gallia Narbonensi spontaneam observavimus.

3. *Gramen Phalaroides Lusitanicum*.

Ex semine Londino missio succrevit nobis hoc genus Graminis, annui & supini, culmis vix dodrantalibus, ad terram reclinatis: cui *Spica* breves, crassæ, Phalaridis, è foliulo vix exeuntes.

* 4. Gramen

* 4. *Gramen Phalaroides minus* C. B.

Folia est oblongis, angustis, viridibus, quorum unum vel alterum culmos cubitales tenues tubi instar cingit: In culmorum summo *spica* Phalaridi similis, sed angustior, trium unciarum insidet. Nec radicem nec semen vidit descriptionis autor C. Bauhinus.

5. *Phalaris bulbosa semine albo* Park.

Park. Crescendi modo Phalaridi vulgari similis est, *culmis* tamen tenuioribus tenerioribus, elatioribus. *Folia* tum quæ ad culmorum genicula, tum quæ ad radicem molliora lenioraque: *Spica* minores sunt & nonnulli longiores, nec perinde compactæ, ad tactum etiam molliores, *semina* minora sed candidiora producentes. Pro radicibus bulbuli substant multi, coarctati, fibras longas in terram profundè demittentes, quibus firmiter ei inhaerent, nec quotannis aliarum specierum modo ehoriantur, sed in multis annos durant in magnos densosque cespites excrecentes. In Hispania inventam attulit Boelius.

Loris.

6. *Gramen phalaroides spica Panicea Siculum*.

Culmo est procerio, firmo: *foliis* longis & modicè latis, *spica* palmari Panicea, hoc est, è multis brevibus & confertis spicis coagmentata, glumis acerosis & viridi albicantibus, nullis omnino aristis donatis. Semen nondum maturum erat, cum observavimus: In Sicilia.

CAP. IX.

De Frumento Indico Mayz dicto.

Hæc planta insignibus notis ab aliis omnibus frumentaceis differt: Est enim paniculata simul & spicata. Panicula scilicet cassâ, acerosâ summo culmo insidet, *spica* crassæ tres quatuorve è foliorum sinubus exeunt.

1. *Triticum Indicum* J. B. *Frumentum Indicum* Mays dictum C. B. *Item Frumentum Indicum* Mays dictum alterum ejusdem. *Milium Indicum maximum* Mays dictum, seu *Frumentum Indicum* Park. *Frumentum Turcicum* & *Indicum* Ger. *Indian Wheat*.

C. B.

Radicibus nititur numerosis, duris, fibrosis, sed minimè crassis, & albis: quibus ab imo caligineculo fulcra quadam in terram demittuntur, quibus culmi à vento agitati sustineantur, qui Arundineis, septem vel octo pedes alti, rotundi, pollicem crassi, rigidi, multis geniculis articulati, inferna parte purpureascentes, qui paulatim extenuantur, solidi, densâ & albâ medullâ, instar Arundinis Saccharinæ, fracti, qui dum adhuc virides & succulenti sunt, dulcedine sunt Sacchari. *Folia* est Arundineis, cubito plerumque longioribus, tres aut quatuor uncias latis, venosis, marginibus aliquantulum asperis: *panicula* summo caule dodrantalibus, gracilibus, raris, sub modo multiplicibus, aliquando in 15, 20, & etiam 30 spicas procumbentes divisis, aristis carentibus, & flori tantum emittendo natis. Etenim flores summo culmo nant, non fœturæ destinati, non umbræ, sed ornatu spectatores oblectantes, naturæque luxum ostentantes, quod raro in aliis conspicitur: nam cum desoluerint exarscunt, & nullum sensum producant. Floret autem Secales instar, flore nunc candidi, nunc lutei, nunc purpurei coloris, prout videlicet fructus five frugifera *spica* colorate erunt. Et quod singulare huic plantæ videtur esse, quod alia parte florê, alia fructum ferat, & non reliquiarum frugum more in panicula semen fructumve proferat, sed à latere ex culmorum geniculis, medio foliorum & geniculorum sinu *spica* aristis carentes, longæ, crassæ, rotundæ, cylindraceæ effigie, fructum ferentes, & ab uno culmo tres quatuorve æternò ordine exeunt; at à singulis nodis singula, quæ multis foliaceis tunicis vaginæ instar obvolvuntur, in summo tam arcuè convolvunt ut nè aquam quidem transmittant, quæ spicas corrumpere possit: & *spica* cum ad justam magnitudinem pervenerint Piceæ arboris conus tum longitudine, tum crassitudine aquant, & è vaginularum verticibus filamenta capillacea eodem cum granis colore dependunt, quod ab avium & vermium injuriis tute esse possint. Vaginis cum exaruerint denudatis grana apparent. Pisi magnitudine, omnino nuda, nullâque folliculo inclusa, levia, subrotunda, & quæ mediastino fuliginoso undiq; herent; propter compressionem angulosâ, frequentia, quæ sepe in uno racemo apud Indos 700 (apud quos sepe ex uno grano 300 modia colliguntur) coarctata, at archimide juncta, ac in octo, aut decem, rarius duodecim ordines, in longitudinem rectis lineis digesta: quæ ratione coloris variant, modo candida, interdum lutea, modo purpurea, nonnunquam fusca aut rubra; medullâ tamen candidâ, & sapore ceteris frumentaceis dulciori ac suaviori.

Interdum panicula, Camerario monente, etiam grana adnascuntur, ubi nondum plene sese explicavit, potissimum circa imam partem, quæ tunicis vestitur, quasi fecunditas nuditate evahescens pereat, eademque à tempestatum injuriis operimentis integra conservetur.

Quid paniculae floriferæ inscandat à semine seu fructu remotas gerit non huic frumento proprium est, sed & *Lachryma* Joli dicta commune.

Quid vero panicula hæc omnino ad generationem inutilis sint? & ad spectaculum seu lachrymæ naturæ ostensionem

O o o o o

tationem ducasat comparate, Baubino non assentior: Verisimile enim est apices floridos spermatia masculini vicem prestare, & semen secundum reddere, ut in Parte Generali docuimus.

Frustra Gerardus nostras, Tabernamontanum scatur, pro granorum colore species multiplicat, cum ex eodem semine pleræq. hæc varietates haberi possint.

Frumentum hoc India Occidentalis indigenum esse (in cuius omnibus ferè regionibus reperitur) indicat in Africam, Asiam, & Europam delatam, Matthioli consensus; quicquid contradiçendū studio reputant Adversariorum auctores: Milium autem Indicum Plinii, quod Neronis principatu in Italiam fuit conveçtum, Melicam seu Sorgum esse minime dubitamus.

Tempus &
Locus.

Seritur Martio, in singulas scrobes, inter se passum unum distantes, quaternis quinqueve granis coniectis: Nascitur paucis diebus, & quarto in India mense demeritur. Apud Germanos feri in agris observavimus; ubi terram probe stercoratum, pinguem & humidam expetit. Frigoris & prunarum impatiens est. Tempus ferendi pro regionis qualitate & temperamento variat: alibi feriis, alibi citius ferendum. Alibi etiam breviori temporis spatio semen perficit & ad maturitatem perducit, alibi longius requirit. Est genus trimestre; est quod duobus tantum mensibus & feritur & metitur. Quinetiam aliud est quod 40 tantum diebus à satione maturefcit; si Autoribus fides. Quod in altitudinem excrefcit, & plures spicas producat, vel soli fertilitati, vel cœli temperi debetur.

Vires &
Ufus.

Quidnam hoc frumentum in Medicina possit nondum satis constat (inquit J. Bauhinus) quia autem dulcedinem & lentorem quendam grana præ se ferunt, haud dubie idem cum Tritico habebit temperamentum, & eo proinde etiam facultates obtineat necesse est. Grana itaq. tenentur in candidissimam farinam, quæ in panificia subinde cogitur. Panis tamen ille lentoris quiddam & obstruentis naturæ habet. Hinc est, quod in Asia & Turcia illius nullum in cibo usum esse, nisi cum annonæ premit inopia, dicunt. Panis ex eo paratus (autore Dodonæo) mediocriter quidem candidus est, absq. surfuribus concinnatus, sed durus ac ficcus, veluti biscotus, nihilq. lentoris habens; concoctus eas ob causas difficilis, corporis, nullum aut omnino exiguum alimentum præbens, tardè descendens ac alvum constringens, veluti ex Milio aut Panico factus.

Franciscus Hernandez frumentum hoc valde celebrat: Temperatum est (inquit) aut ad caliditatem humiditatemq. paulisper declivè, substantia mediocri, concoctu facile, præcipue his qui eo victu uti consueverunt, non crassa, aut, veluti quidam opinantur, obstruenti & viscosa, quod vel Indis ipsis, qui ex eo pane in placentulas formate vivunt, nec tamen obstruunt, aut decolores conspiciuntur, periclitari licet: iidem affirmantibus, nullam in ventriculo gravitatem sentire post epulas, imò post paucas horas rursus ac si nihil ingessissent esurire, & magna aviditate, si adit copia, repetere nutrimentum, nec vel de nomine solo ad adventum usque Hispanorum lithiasin novisse: quin quod nullus est apud Mexicanos celebrior agritudinum acutarum & commodior victus, qui etiam Pisanæ præfertur, quod mille experimentis comprobatum confirmatumq. est: Celeriter utique (aiunt) coctum descendere, corpora quantum sat est nutrire, nullum inferre gravitatis sensum, mollire ventrem & pectus, calorem subtilem demulcere, (præsertim si pulvis ejus ex aqua permittatur brumali tempore gelare) urinam evocare, viasq. omnes extergere. Reliqua apud ipsam vide, ut & varios modos illius parandi tum sanis, tum morbo aliquo affectis.

C. Bauhinus, nescio à quo edoctus, scribit Indos si nimum utantur hoc frumento in cibus, timidos & scabiosos reddi. Imò (inquit) pueri Guineensium, qui hoc frumento sæpe panis loco utuntur, videlicet granis è spicis excussis, iisque nonnihil tostis & præstis, si paulo frequentius utantur, à scabie sese vindicare non possunt, cum sanguinem nimis calidum & quasi adustum signat.

Panis & Vini ex hoc frumento conficiendi apud Indos modum vide in Histor. C. B. lib. I. Sect. 4. cap. 31.

Farinæ usus est ad cataplasmata mollientia & suppurantia, nam suo lentore meatus obstruens apostematibus suppurandis peridonea est. Foliorum item recentium succus refrigerandi facultatem obinet, & Erysipelatibus, si panis intincti applicentur, conducit.

2. Frumentum Indicum Mays dictum minus C. B. Indicum alterum sive minus Park.

Quod mediam præcedentis altitudinem vix attingat, cuiusque spicæ frugiferæ non ad culmum latera prodeunt, sed paniculis cum desoruerint succedant cætera ei similis, cum invalido obine solus Tabernamontani fide & auctoritate nitatur, nobis quidem dubium & suspectum est.

Pro culturâ & usu frumenti Indici Mays dicti consulantur Tranfact. Philosoph. N. 142. p. 1065.

C A P. X.

De Milio.

Milium, Græcis *χλῆρα*, ut Varroni placet à Græco derivatum est, nam illud prius *χλῆρα* post *χλῆρα* dicebatur seu *χλῆρα* cum Panico nomenclaturâ. Verum probat Vossius *χλῆρα* vocem apud Dioscoridem, Galenum aliisque veteres pro Panico dumtaxat accipi. Probabilior ergo quibudam videtur Festi opinio, Milium dictum à copia seminum, quasi millesemum ferat granum.

Milium autem effusa jubâ, granis minoribus, subrotundis, lucidis ab aliis frumentis paniculatis distinguitur.

1. Milium

1. Milium J. B. Ger. Milium semine luteo C. B. Milium vulgare album Park. Willer with yellow seed.

J. B.

Radices crebræ, fibrosæ, validæ, albicantes. Pluribus culmis, crassiusculis sesquicubitalibus, brevibus internodiis geniculatis surgit. Folia Arundinacea, uncia latiora, hirsuta, præsertim quæ parte culmum obvolvunt densa lanugine obita sunt, & evidentius firiata, postquam à culmo abscesserint laviæ & glabra paulatim evadunt. In summis stipulis juba explicatur ampla, atro-purpurea, deorsum reflexa, ad longa tenuiaq. stamina inermibus glumis comprehensa grana, lubrico lavore lucida, parva, colore fulvo aureove appensa obtinens.

Levem solutimque terram desiderat, nec in sabuloso solum, sed in arenoso quoque provenit, *Locus.* modò vel humido solo, vel riguo, nam ficcum cretulosumque reformidat. Ante ver commodè feri non potest, quoniam teporibus maximè letatur. Ultima parte mensis Martii commodissimè terræ committitur. Nec impena gravi sationem cultoris onerat, quippe Sextaris ferè quatuor (quinque Palladio) jugerum implet Columella. Si densius seminetur nocet. Terto post sationem mense perficitur: est autem ad annonæ caritatem & famem remedium permaximum. Contra tempestates enim universas acriterque malignantes resistit, & nullo tempore deficere potest, licet frugum cæterarum sterilitas invalescat.

Habemus aliquando hujus varietatem semine aureo.

2. Milium semine albo.

Hoc quamvis ab omnibus Botanicis cum præcedente ad idem caput reductur, ejusque tantum varietas habeatur, est tamen revera species distincta: siquidem non tantum granorum colore ab eo differt, sed staturâ & magnitudine, & florendi tempore, & jubâ seu paniculâ: illo etenim multo elatius est, ut quod ad bicubitalem aut tricubitalem altitudinem affurgat, culmo crassiore, geniculis pluribus intercepto, foliis latioribus longioribusq. multò, pallidius virentibus, comâ magis inflexa, albicante.

Serius deniq. paniculam explicat, nec ferè in hortis nostris ante exitum Julii.

Hæc species esse videtur quam describunt Joan. & Caspar Bauhini.

3. Milium semine nigro C. B. semine nigro spadicæ J. B. Milium nigrum Ger. Park. Willer.

C. B.

Caulis est altiore, tenuiore, non hirsuto sed glabrò; jubâ latiore; semine nigro oblongiore, medullâ quam in priore albiore, illoque deterius, non minus tamen aviculis, ut columbis & gallinis nutriendis, expetitur.

In Argovia Helvetiorum frequenter feritur Milium nigrum, quod foliis est vulgari latioribus, caule non adeo alto, jubâ sparsâ & minore, semine aliquantum majore & rotundiorè, & ad pulces conficiendis altero longe utiliore. An à præcedente diversum?

Milium refrigerare & siccare Veteres & Recentiores consentiunt. Mali succi est, difficulter con- *Vires & Ufus.* coquitur, alvum colibet, & flatum generat. Attamen hoc multis genitibus in cibus gratissimum fuisse, & hodie quoque esse, inter omnes constat. Meliorum frugum inopiâ in panificia olim cogebatur, ut testantur Galenus, Plinius, Dioscorides aliique à Veteribus. Apud Italos (inquit C. Bauhinus) vidimus frequenter panes ex Milio confici, qui flaventi, quia calidi devorati sua dulcedine placent, & à mulis, etiam non urgente necessitate, expetuntur. Cum verò panis ex Milio obdu- ruit planè nigratus est. Ex farina quoq. ejus & lacte Itali lagana & placentas parant: quæ nisi mox cum coctæ fuerint edantur, in mandendo glutinosæ & ingræte sunt. Pulcem candidam ex Milio olim farinâ fuissè testatur Plinius. Sarmatarum quoq. gentes hac maximè pulse aluntur, & crudâ etiam farinâ equino lacte, vel sanguine è cruvis vinis, admixto. Hæc puls etiam Germanis hodie in usu est, cum lacte coctâ, butyro addito, & saccharo plerumq. asperso: Hujusmodi etiam pulvis in Angliam pridem introductus & in usum receptus sunt.

Cæterum Milii farinæ olim usus fuit in fomentis ad tormina, capitis quoq. & nervorum dolores. Foris impositum fuit in facculis; nam in cataplasmatibus ob friabilitatem difficilis ejus usus est. Qui plura de ejus facultatibus & usibus desiderat, C. Bauhini theatrum Botan. & J. B. historiam adeat.

Si membrana cerebri fuerit vulnerata, egregiè ipsam conglutinat (inquit Archigenes) Calamintha succus infusus, & farina Milii arida inspersa.

Ad sudorem provocandum, & Decoct. Milii cum passulis & ficibus. Nobile sudorificum & diureticum vocat Otto Heurnius. Vel & Decoct. Milii ad crepturam cocti ʒiij. Vini albi ʒij. Exhibe calidè agrotanti. Vocatur syrupus S. Ambrosii. *Chesneau.*

4. Milium Sabæum C. B. An Milium exiguum argenteum ex Cayro J. B?

C. B.

Granum est parvum, rotundum, Milio ut nomine, ita & formâ non absimile, sed gustu dulcius.

Hoc in Guinea, in regno Sabo *Millo* vocitant, & hoc frumento incolæ præcipue vescuntur, ex hoc panem conficientes: granum probe maceratum lapidi plano seu lateri imponunt, hâque alio lapide manibus suis affidue terunt, non secus ac pictores coloramenta sua comminere solent, comminutum aquâ subigunt, & ex eo rotunda liba aut globos conficiunt, quos intreis aliive ferunt, panisive involvunt coquunt, quantum ipsis sufficere videtur. Panis hic ingrati gustus non est. Ex

Ooooo 2

codem

Parkinsonus & Gerardus vel hujus non meminere, vel cum precedente miscere: à quâ J. etiam Bauhinus eam specie diversam non facit. In Anglia multo frequentius & copiosius feritur quam Avena alba.

- A. 3. *Avena nuda* J. B. C. B. Ger. Park. *Baked Oats*, & in Cornubia, ubi copiose feritur. *Pills & Pill-corn*.

Hujus semen durum corticem non habet ut Avenæ vulgaris, sed plures glumas tunicæve tenues, palaceas; porro autem granum ipsum habitus est & ex albo fulvescens, quodammodo simile Avenæ.

Quod J. Bauhinus Avenæ nudæ granum minus pertinaciter glumis herere affirmat nobis non probatur, quin potius contrarium videtur.

In extrema Cornubia prope Belerium promontorium copiose feritur ubi non minori pretio venditur quam Triticum ipsum.

- A. 4. *Agilops quibusdam aristis recurvis sive Avena pilosa* J. B. *Festuca utriculis lanuginis flavo-centibus* C. B. *Agilops bromoides* Ger. emac. *Ag. bromoides* Belgarum Park. *Scarbed wild Oats*, & *q. d. habet*.

J. B.

Folii sunt Avenæ foliis amula, spica verò fiquæ alia ejus generis Cerealiæ, admodum speciosa pedalis, rarius tamen, glumis stipata: hæc quippe alias binæ, alias ternæ, longis & trium unciarum pediculis hærent perquam elegantes, glumis utrinque, munitæ oblongis, lucentibus, striatis, pallide perit virentibus, partim virentibus, latioribus quam in vulgari Avenâ, cui similia grana, intus una communiter, rarius singulalia, fulvo ac panis ruffo colore prædita, pilis flavo-centibus, ac pulchre hinc longe, duarum aut trium unciarum, atque incurvæ, uti crura Locustarum sylvestrium, rigidulæ. Spica Avenæ spicam pulchre æmulat; nam ad ejus modum, ex granorum, uti conciscere est, pendere, pedicellorumque, subtilitate ita pendulae æque tremulae hærent glumæ, ut nec pendulas nec sic rectas quis simpliciter dicere queat.

Locust.

Inter segetes nimis frequens est: nec agri qui eâ semel infecti sunt facile hac peste liberantur: etenim ante messim maturescens, semen in terram effundit, quod per hyemem ibidem restans, aut per integrum annum si satio intermittatur, cum segete denuo succrescit.

Vires & Usus.

Avena in qualitatibus primis temperata est: delicat, medicoriter digerit, & adstringit nonnihil: in usu frequentissimo est apud nos tum in cibo, tum in medicina. Sentitur quidem pro equorum pabulo, quin & anseres ea saginantur, & gallinæ aluntur: Ex ea tamen non solum pro rusticis, sed pabulo, pro magnatibus farinâ optimæ & variæ pulvis & sorbitiones conficiuntur: Ex ejus farina, (granis decorticatis) interdum sola cum sale & passulis aquæ incoctâ, sed frequentissime una cum ceribus, juscula & sorbitiones paramus: nec alia ferè juscula apud nos in Angliâ in usu sunt quam avenata tam apud nobiles quam plebeios, quæ sanè tam ægrotis quam sanis saluberrima sunt, facile concoquuntur, & optimum alimentum corpori subministrant. In annonæ caritate tenuioris conditionis homines hiçæ jusculis præcipue victant: & tamen meliore valetudine fruuntur, quam qui delicatissimis variis arte confectis cibis utuntur: bene nutriunt, floridumque satis colorem infantibus efficiunt. Orisibulo quoque Avena maximè omnium leguminum ad concoquendum accommodata est, & ejus optima est sorbitio. Rectè ergo Plinius (inquit C. Bauhinus) Germaniæ populus Avenam ferere scribit, quibus frumentum instar sit, cujus etiam pulvis vivunt.

Solent & Saxones farinam Avenæ crassioram, quam ipsi *Grate* vocant omnibus ferè obfontis, ut cum sale alpergere & sic simul coquere. Nos quoque in Angliâ Avenæ grana deglubita integra *Grates* vocamus, iisque utimur ad farscinam & botulos cruiore distentos parandos.

In montosis Septentrionalibus Angliæ, inque Cambria, ex Avenâ decorticatâ & molita panes & placentas vari generis conficiunt, nec alio pane utuntur rusticis, & tamen optima valetudine fruuntur, & maximè sunt longævi. Eæ sanè minimè dubium est, quin panes hi saluberrimi sint, quamvis non assuetis ob amorem minus grati.

Cerevisiam quoque ex Avenâ non secus quam ex aliis frugibus Angli non minus quam Lithuani conficiunt: quæ hordeaceæ bonitate non multum cedit, aliquo etiam respectu ei præferitur.

Walli ex Amylo Avenæ in aqua ad gelatinæ crassiem decocto ferculum parant *LLummary* eorum lingua dictam, quod magno, non in Wallia tantum, sed per totam Angliam in pretio est. Gelatinam hanc Antyeam Avenaceam seu *Flummary*, calidam in taceolas dissectam cum lacte, vel cum cerevisiâ aut vino albo saccharo edulcorato mixtam comedunt.

Cremor Avenæ non minus utilis est ægrotantibus quam Psisana ex hordeo. Medici nostrates in morbis acutis non aliis ferè sorbitionibus ægrotos alunt quam Avenatis. Farina Avenæ extrinsecus ad cataplasmata non minus utilis est quam Hordei, desiccata & digerit medicoriter, ac sine morbo.

Avenâ, dum colica nos affligit, cum medicamento potissimum utimur, quæ confersa pugillis alit quot Salis communis torretur in sartagine, tosta verò sacco tenuioris tele indita adgessum sit applicatur, & plerumque nisi colon & intestinum rectum excrementis sint repleta, ingens levamen ab illius usu percipi solet. S. Pauli.

Qui calculo renum laborant iis commendandum balneum ex polenta trita, Lupulo & Avenæ stramine, quod infusio mitigat dolores nephriticos, calculum & urinam ita pellens lumbis, stramine calente & probe percocto circumdato, in vasis confidentes metuantur: & fæpculis sine dolore calculum excernunt. Quod Euporiston lubeus publici juris facio, quod jam per 30. & amplius annos compluribus commendavi ægris, in multis aliis remediis incassum adhibitis. Simon Paulus.

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Cniferis Grano minore seu De Graminibus.

Gramen à gradiendo seu progrediendo, serpendove, quod genicularis viciculis per terram mirificè repat, nomen habet: vel à gignendi fecunditate, siquidem crebro à se novas radices spargat, idque non tam ut terram ameno virore ornet, quam ut ejus perenni proventu bobus & jumentis pabulum suppediret. C. B. Verum non omne graminis viciculis serpit, sed caninum præcipue, quod ob id Gramen simpliciter & *gr. triticea* dictum.

Gracis *Agropyron* dicitur quasi Agrestis *mes tōn agropōn*, eò quod in agris ubique sponte, quovis celo, & solo etiam non satum, nec cultum luxuriet.

Gramina in duo genera dividemus, spicata nimirum & paniculata.

Primum Genus

Gramina spicata continent.

Hæc à similitudine cum Frumentis aliisque rebus à Botanicis in plura subalterna genera dividuntur. Nos à Graminibus caninis dictis partim ob spicam Triticeæ similem, partim quia Graminis nomen à gradiendo seu rependo dictum sit præcipue & maxime proprie competit, incipiemus.

C A P. I.

De Gramine canino.

- A. 1. *Gramen repens*, Officinarium fortè, spica Triticeæ aliquatenus simile J. B. An Gramen caninum Ger? caninum vulgariis Park? caninum arvense, seu Gramen Disseridis C. B. *Common Dogs-grass*, & *Quich-grass*, & *Couch-grass*.

J. B.

Procerum est graminis, interdum tribus cubitis altius; Folii è longa vagina, plerumque asperis, rarius glabris, quatuor vel quinque in eodem culmo, è totidem geniculis exeruntur. Spica summo culmo insidet duorum versuum, eodem cum Triticeis fitu, sed omnibus modis stragor, cum aristis perbrevis subrubens, femine oblongo fusco. Radices pro Graminum ratione crassiusculæ, longe latæque reptantes, extremis germinibus acutis, duris & pungentibus, sapore dulci prædite sunt.

In agris & hortis reptatu suo & importuna luxurie odiosum, molestum, & extirpatu difficile est. Locut.

Hujus aliam seu speciem, seu varietatem observavimus cum aristis multò longioribus, circa *Settle Varietas*, oppidulum in agro Eboracensi, & alibi in Septentrionalibus Angliæ.

Si C. Bauhinus eandem nobiscum plantam intelligat, spica minus rectè picta & descripta est.

Gramen viride, non tantum *gr. triticea* Officinis dictum, sed quodcumque, dissolvit calculos præ-Vires, ferit biliosos: Oves & boves calculus vexati in hyeme Verno tempore liberantur à Gramine recenti, ex Observ. *Fran. de la Boe Sylvii*, p. 300. Idem jampridem observavit D. Glissonius in libro de Anatomia hepatis.

- A. 2. *Gramen caninum maritimum* Ger. *caninum maritimum spicatum* C. B. *caninum geniculatum maritimum spicatum* Park. *Gram. repens maritimum spicæ exiguæ* J. B. *Sea Quich-grass*.

C. B.

Ex radicibus oblongis, tenuibus, albicantibus, lignosis, levissimè capillatis viticellis plures, repentes, rotundi, laves, pedales, cubito etiam longiores, frequenter geniculati, unde ramuli plures foliolis arundinaceis, brevibus & angustis cincti, prodeunt, quorum superioribus spica triuncialis, ex cinereo nigricans insidet.

In toto littore prope Monpelium frequens invenit D. Magnol.

Hæc descriptio minimè convenit Gramini nostro canino maritimo spicæ triticeæ, ideoque alio Locut. Hæc descriptio plantæ sit oportet: nihil tamen fidenter affirmo. Nam Johnsonus Gerardus amatoriæ Gramen geniculatum caninum maritimum Lib. I. c. Gramen caninum maritimum spicatum seu S. C. B. idem esse conjectatur Gramini nostro canino maritimo spicæ triticeæ, quamvis icon minus proba sit.

- A. 3. *Gramen caninum longius radiculatum maritimum alterum* Lob. Gr. can. maritimum spica foliacea C. B. can. marin. alterum Ger. can. marin. alb. longius radiculatum Park.

Ex singulis radicibus oblongis capillatis, priori similibus culmus unus & alter tenuis brevifolius inter folia sempalmaria assurgit, qui in spicam crassam, foliaceam, velut squamulam & duram abis, & sapore cum priore convenit. [C. Bauhinus in Theat. Botan. cap. 2. duas habet species Graminis canini]

Mirum nec nobis per loca illa peregrinantibus, nec alii cuiquam præter Tabern. hoc genus Sparti observatum fuisse.

5. *Gramen Spartum spicatum latifolium* C. B. *Spartum maritimum* sive *Oceanicum latifolium* J. B. *Spartum maritimum nostras alterum* Park. *Spartum herba* 4. *Batavicum* Clus. *Spartum* 4. sive *Anglicanum alterum* Ger. emac.

Clus.

A Sparto loco penultimo descripto minimè differt tota plantæ formâ, radicelâ, sub terra condenti lateq; spargendi licentiâ; ejus tamen spica breviores videntur, & Phalaridis potius quàm Secalis paniculas imitata.

Id Batavis, quibus valdè familiæ, iidemq; usibus servit quibus jam dictum, etiam *Halm* ap. peltatur.

J. Bauhinus *Spartum nostras alterum* Lob. ico. huic idem putat, quod in fabulosis collibus Wallachia & Hollandia reperitur, spicâ, radice, magnitudine, semine aceroso ad *Spartum* 3. Clus. proximè accedens, foliis folis differens, quæ pulchra, Frumentaceis & Graminis striati sulcati foliolis; coloris glauci.

Quamvis Parkinsonus hoc genus Sparti nostras, & Gerardus Anglicanum vocat, nos tamen nondum adeo felices fuimus, ut in litoribus Angliæ plantas indagantes in illud incideremus, at nec ab alio quoquam fide digno inventum vidimus aut audivimus.

6. *Spartum maximum maritimum* Hollandicum spicâ Secalinâ. *The greatest Holland Sparweeb*.

Hoc duplo majus est & elatius Sparto maritimo Anglico spicâ Secalinâ vulgari. Spica laxior est, & glumis minus confertis.

Locu.

In arenosis ad vicum Schevelingam uno ab Hagâ Comitum milliari invenimus, & quoniam tum ab aliis proditum putavimus, describere negleximus.

7. *Gramen pennatum*, aliis *Spartum* J. B. *Spartum Austriacum pennatum* Clus. *Spartum Austriacum* Ger. *Gramen Spartum pennatum* C. B. *Feather-grass*. *Gramen plumarium* Park.

Clus.

Folia obtinet pedalis longitudinis, gracilia, numerosa, plana initio, sed quorum limbi tandem coeunt, unde Junci modo levia, teretiaque fiunt, Sparti Hispanici foliorum instar, quibus non multum abfimilia sunt, sed minora & graciliora. Inter ea culmi exeunt graciles, foliorum fastigium non superantes, qui spicam ferunt aliis dissimilem, sed tribus aut quatuor oblongiusculis granis, longâ contortâque caudâ insignitis duntaxat constantem, quæ in dodrantalem, imò pedalem interdum veluti pennulam, tenuioribus alarum Avis illius *Mannocodiatæ* sive *Paradisii* vulgò nuncupata pennulis ferè respondentem definit. Radix libest è multis capillamentis gramineisq; fibris composita: Hispanici Sparti radicis instar.

Tempus.

Semen maturum Junio vel levissimo auræ statu excutitur, atq; cum sua pennula, paululum volans, ubi decidit, statim per gramen arripit & terrâ se condit.

Locu.

Abunde provenit in monte Badenibus thermis imminente totâque illâ catenâ montium, qui inde usque ad Danubium procurrit, præterea ad sylvulam *Lachs*, aliisque apertis & graminis locis Austriæ & Ungariæ, sed omnium uberimè in vivario illo Neapoli Austriacæ urbi contiguo, in quo uberius lætisque provenit. Clus.

Habetur & in Italia apud Taurinentes & Goritienfes luteo colore. Inter Viterbum & montem Fiasconem albo colore reperitur. C. B. hist.

- A. 8. *Gramen Spartum juncifolium* C. B. *Spartum parvum Lobelio* J. B. *Spartum nostras parvum* Lobelis Ger. emac. App. *Spartum parvum Batavicum* & *Anglicum* Park. *Small Sparweeb*.

Duras crassâq; fibras demittit (inquit J. Bauhinus, qui ex sicco descripsit) [J]onsonus tenues, fibrosas repentes radices ei attribuit.] Culmi numero plures, imâ parte foliorum circumjectorum voluminibus crassescunt, alioqui filii instar, tenues, enodes, dodrantales, quos à medio ad summum usque descendunt, altera duntaxat parte erumpentes, eodémq; vergentes glumæ, duræ, tenues, longiusculæ. Folia ubi stipulam non ampliùs involvunt admodum tenuia & ferè rotunda, trium quatuorve unciarum longitudine.

Folia (annotante Johnsono in Append. ad Gerard. emac.) è radice erumpunt, tria quatuorve simul membranulâ albicante involuta, inferius crassiora, & sursum versus paulatim gracilescunt, ut in Schoenantho, donec altitudinem semenculæ adepta è membranula involvente emergant, & in terram reclinentur: Sunt autem viridia, juncea, eorûmq; longissima vix duas uncias excedunt, inter quæ culmi graciles, palmaris aut altior exurgit, summa parte reflexus, duplicem seriem glumarum acerosarum sustinens. Circa initium Angulî perficitur.

Locu.

In palustribus præsertim montosis frequens est. Parkinsonus aliam speciem producit, quam *Spartum minimum Anglicum* vocat, Entia (ut mihi videtur) sine necessitate multiplicans.

Gramen Spartum Basileense, sive *capillaceo folio* C. B. *Spartum Basil. cap. folio* Park.

Cùm imperitè è describatur, nulla nec culmi nec spicæ facta mentione, omittimus.

* 9. *Gramen*

- * 9. *Gramen Spartum Monspeliacum*, sive *capillaceo folio minimum* C. B. *Spartum Narbonense* Park.

C. B.

Radice habet ex fibris albis, oblongis, capillaceis compositam, folia capillacea, uncialia: calmos tenuissimos nodos, trium quatuorve unciarum, paniculas parvas, è locutis minimis compositas, & per maturitatem rufescentes.

Monspessuli in agris æstivo tempore reperitur. Frequens est (inquit P. Magnol) in ficioribus *Locus* factorum marginibus.

Gramen Spartum Hollandicum capillaceo folio minus C. B.

Suspicio & hoc non differre à Sparto nostrate parvo superius descripto. Videfis descriptionem ejus apud C. Bauhinum.

Gramen Spartum variegatum C. B. *Spartum variegatum* Park.

Cui pars una folia viret, altera rubet alternatim, cùm nec paniculum nec culmum describat omittimus.

- * 10. *Gramen Spartum scissas equinas referens* C. B. J. B.

C. B.

Hoc album est, & ex radice alba, setarum instar, folia cubitorum quatuor longa producit, quæ formâ, & tenuitate & robore caudam equinam ejusq; setas referunt, ex quibus Javæ insula incolæ tapetia texunt. Hujus videatur facta mentio apud Clusium, ex descriptione navigationis Stephani van der Hagen versus Guineam his verbis. Ambonenses funium genus torquere solent ex herba quadam Sparto Hispanico non abfimili, quam alioqui setas equinas quæ esse judicaret: qui fines multo meliores sunt quam quos ex Cocci five Nucum Indicarum cortice conficiunt, & melius aque injuriis & putrefactioni resistunt.

C. P. V.

De Gramine Paniceo.

- A. 1. *Gramen panicum spica simplicis Levis*. An *Gramen panicum spica simplicis* C. B. Ger. emac. *Panicum sylvestre spica simplicis* Park? *Panich-grass, with a simple spike*.

Fibris non admodum multis, tenuibus & brevibus capillamentis cirsatis radicular. Culmi indè exeunt, nunc singuli, nunc bini ternive aut plures pro foliis succedunt, sequecubiles aut altiores, pluribus geniculis, ad sex usque, intercepti, ramosi, ramuli ex inferiorum foliorum sinibus egressi, in spicas terminati; tres quatuorve in eodém culmo ramulos spicatos seu culmos secundarios observavimus. Sunt autem culmi graciles, ad nodos inferiores nonnulli reflexi. Folia, ut in aliis culmiferis, ad geniculâ singulâ, culmum aliquotique obvolventia, à quo postquam abfcesserint ad sequepalmarum aut bipalmarum longitudinem porriguntur, latitudine dimidii digiti aut majore, hilarè viridia, in longum & angustum mucronem sensim coarctata, si deorsum stringantur ad tactum aspera. Culmus tandem in spicam exit angustam, tres uncias longam, eodém modo è seminum racemulis squamatim incumbentibus compositam quo in Panico vulgari lativo, aristis brevibus purpureiscentibus undique circumvallatam, quin & spica ipsa in apicis & foli expostis purpurascit nonnulli, alias viridis est. Grana Panici fativâ similia sed minora, per maturitatem è viridi absentia, interdum etiam purpureascent ab extremo foli expostis, minimè autem flavent. Spica compactior est quàm in lativo Panico. Nulla in aristis aut glumis nobis tractantibus sentitur aperientia, at neque vestibus adherescunt; proinde diversum est à Gramine paniceo spica simplicis C. B.

In exteris regionibus frequentissimum est: in Angliâ rariùs invenitur, in arvis demesse segete. *Locus*.

- A. 2. *Gramen panicum spica divisa* C. B. Graminis genus quibusdam Gallis *Deus canis secundus*, sive *Panicum sylvestre spica divisa* J. B. *Panicum vulgare* Ger. *Sylvestre Herbariorum* Park. *Panich-grass, with a divided spike*.

J. B.

Calamos è radice fibris compluribus crassiusculis constantè locis humidis emittit duos trève cubitos altitudine æquantes. Folia Arundinacea in acutum mucronem desinunt: Foliâ explicat palmarem & sequepalmarum, subrubentem aut è rubro nigricantem, crebris spicis compositam, densò granulorum Panicorum, glumis mucronatis subhirsutis, nunc mucicis, nunc aristatis, idque interdum in eadem planta, inclutorum stipatu confertis, libero tamen costâ dorso ut in Gramine Mannæ.

Vagat interdum ludente natura, spicâ nudâ & aristis carente, aut aristis longis armata, ut in descriptione innuimus; unde C. Bauhinus duas species non necessariò facit.

Locus palustris delectatur, inq; Germania, Italia & Gallia passim provenit. In Angliâ rariùs *Locus* invenitur. In eisdem cum subsequente locis observat D. Newton.

Ppppp

- A. 3. *Gramen*

6. *Gramen Loliaceum minus spica simplici* C. B.

C. B.
Ex radice capillacea cauliculi plures rotundi, duri, duarum unciarum & etiam semipalmares, folia paucis, angustis & brevibus cincti, exsurgunt, quibus spica duarum unciarum, angusta, Lohio similis infidet.

Locum.

In agris Monspelienfibus frequens est.

7. *Gramen loliaceum minus supinum spica multiplici* C. B. *Phanix multiplici spicata panicula* Park.

C. B.
Cauliculus est multis, majori parte reclinatis, unciarum quatuor: foliis paucis & spica multiplici, cujus utriculi semini parvum oblongiusculum includitur.

Apud Monspelienfes reperitur; ubi in maritimis herbis se saepius legisse refert P. Magnol. qui

Gramen maritimum panicula loliacea, ramosa ejusdem.

Quod in litore propè Peranis non longè Monspelio legit, aliorum tantum varietatem esse conjetatur.

8. *Gramen phalaroides exile, humi sparsum* Danicini Lobellii Gr. *loliaceum supinum* C. B. *Loliaceum supinum* Lobellii Casp. Bauhini J. B. *phalaroides minus supinum* Danicini Lobellii Park.

Ad Gramina Loliacea refert C. Bauhinus, Puffillum est; humile, humique sparsum, talia fusca, cirrho, culmis quamplurimis, duarum triumve unciarum, torulis spicatis, assidue fastigium, & exilibus apiculis praeditis: foliis latiusculis & uncialis longitudinis: Tota herba per totum annum albet.

CAP. VIII.

De Gramine Alopecuroides.

A Spica caudam vulpinam referente nomen accepit.

A. 1. *Gramen Alopecuro simile glabrum, cum pila longiuscula in spica, Onocodon mihi denuciatum* J. B. *Alopecuroides majus* Ger. *Phalaroides majus* Park. Gr. *Phalaroides majus*, seu *Italicum* C. B. & forte etiam *Phalaroides spica molli, sive Germanicum* C. B. Park. Et *most common Fox-tail grass*.

Radix hinc fibrosa: calamus cubito altior, non raro bicubitalis, internodiis longis distinctis, quibus inoffense susque deo, contractes licet, duobus tribusve foliis donatus, spicam sustinens sesquialtem aut duarum unciarum, mollem, cinereo colore splendens, brevibus & mollicellis pilosis glumis compactilem, aristis mollibus longiusculis cinereis singularibus donatis. Folia non almodum longa, glabra, glauco quodam poline, averfa praecipue parte obducta, quae facile detegitur potest.

Locum.

In iconè Gerardi & Lobellii spica juvior & crassior pingitur.

Mittor Gerardum & Parkinsonum nostrates de planta adeo, ubi, obvia & vulgari, in pratis & paludibus per totam Angliam frequentissima, tam obscure & confuse scripsisse, ut eam nescivisse videantur.

Inter prima mense Aprili, aut ineunte Maio spicam producit.

A. 2. *Gramen aquaticum geniculatum spicatum* C. B. *farvum spicatum* Ger. *aquat. spicatum* Park. *Spined fote-grass*.

Spica permissis est praecedens spica, molli pariter, unico ex singulis squamis eam componentibus exente pilo seu arista brevi; nec bicornes sunt squamulae ut in typhino dicto. Spica duntaxat gracilior est & minus laevigata quam in praecedente. Caulis infirmus fuit, crebro geniculatus, & ad genicula sursum reflexi, procumbentes, & ad nodos, ubi totam attingerint, radices agentes, quibus locum idoneum natum immensum se propagat: e geniculis ramulos emittens. Folia modice lata, palmaria aut sesquipalmaria, levia, superiora glauca.

In aquis frequens oritur.

Historiae Ebrodunensis auctores Gramen cum parva cauda muris, radice nodosa [male imputatur non nodosa] repens J. B. huc idem faciunt, & C. Bauhinum notant, quasi ex una specie duas fecisset, quod hoc ab illo separaverat, ipsi potius reprehendendi, cum Gramen aquaticum geniculatum spicatum, revera specie distinctum sit a Gramine cum parva cauda maris radice nodosa repente J. B. ut rectè illa distinguit C. Bauhinus.

A. 3. *Gramini*A. 3. *Gramini cauda muris purpurascens aliquatenus simile* J. B.

J. B.

Oblique radicem agit crassam satis, tenuibus fibris donatam, veteri praeteritorum foliorum caespide amictam; ex qua è terra statim plucula prodeunt folia, graminea, vix triuncialis, raris pilis ad latera obfita, striata. Culmi surguntur aliquot pedales, cubitales aut etiam altiores, teretes, rigidiusculi, paucis internodiis, versis ima potissimum, donati: quorum singulos oblongo intervallo sejuncta amittunt foliola sesquialia, aut ad summum duas uncias longa, inferius alioqui similia. Summitati inheret spica, quae primulum prorumpentes Caudae muris purpurascens spicam aliquatenus amulantur, tum figura, tum colore, praeterquam quod aristis nullis sit septa. Mox divulsa & aperta elegantem glumarum purpurearum aut xerampelinarum & pulchre splendentium thyrium exhibet. Ex quibus flosculi vel potius apiculi utrinque bifidi (dum nimirum floret) dependent, pulchelli, obscure purpurascens, tremuli: glumae ceterum caesae, inutiles. Sapor Graminis vulgaris.

Sicco gaudet cespere, arenosis item, squalidis & laxolis viarum marginibus arvorumque oris incol. Locum: tis. Junio floret.

A. 4. *Gramen Alopecurinum minus* Ger. *Alopecuroides spica longa majus & minus* Park. *typhoides* V. seu *spica angustiore* C. B. cum cauda muris purpurascens J. B. *the lesser bastard Fox-tail grass*.

J. B.

Ex denso foliarum gramineorum, glabrorum agmine aliquot emergunt culmi, quorum alii pedales, alii cubitales aut sesquicubitalis, interdum purpurei, foliis infernis latioribus vestiti, paucis atque exiguis articulis distincti: in summo spicam gestant purpurascens, palmarem aut breviorum, teretem, caudae muris formam, sed confuso glumarum sterili ordine resectam, ex quibus breves & tenellae profluant arista. Flosculi ejus sunt apices luteoli pallidi, ex tenuissimis filamentis penduli. Radix merae sunt fibrae.

Inter segetes plerumque apud nos provenit.

Locum.

A. 5. *Gramen pumilum hirsutum spica purpureo-argentea molli, nostras.*

Hoc genus graminis observavit nobisque communicavit D. Dale. Radices ei pro more fibrosae. Folia ad radicem longitudine digitum aut duos digitos longitudine raro superant, suntque perangusta & hirsuta. Culmi tenues, erecti, uno alterove folio cincti & geniculo nodosi, altitudine sesquipalmari interdum semipedali aut majore, colore purpurascens, in summo spicam gestantes uncialiam aut sesquialtem & longiorem, è purpura argenteam, mollem, & laxiorem, nullis aristis donatam. In montosis & campestribus sed rarius.

Locum.

6. *Gramen Alopecurus spica brevi* J. B. Gr. *Alopecuroides spica rotundiore* C. B. *Alopecurus* Ger. *Alopec. genuina* Park. *Short-eared Fox-tail grass*.

J. B.

Herba mollissima est, brevi spica, utpote duum plus minus unciarum, sed rotundiore, propius ad vulpinam caudam accedente, coloris albi & rari, glumis tomentosis vix apparentibus propter toment densitatem, aristis longiusculis, mollicellis circumcirca radiatis. Culmus geniculatus cubitalis & sesquicubitalis, foliis amictus gramineis, parvis mollissimis pilis albis hirsutis. Radix parva, alba, capillaris.

In Sicilia, Italia v. g. circa Baias, & Gallia Narbonensi propè Frontiniani oppidum, praesertim Locum. in arenosis observavimus, verum & spica brevior erat, & culmus humilior, nec pedalem altitudinem excedens, quam ei rectè attribuit C. Bauhinus; erat etiam summa parte praetenuis.

7. *Gramen Alopecuroides spica aspera* C. B. *Alop. spica asp. brevi* Park. *Gra. cum cauda leporis aspera, sive spica murina* J. B. *Rough-eared Fox-tail grass. Alopecuroides spica aspera* Bauhini Ger. emac.

J. B.

Plurimos furgit calamos, graciles, rigidulos, pedales aut sesquipedales, in quorum summitate spica fere breves, magnitudine & figura caudae vulpinæ haud dissimiles, sed crispis asperis, utrinque quoque muricatis cum aristis longiusculis & leviter recurvis, & quae ex brevi reflexu in summitate culmi nant: in quarum sinu glumae latent parvae, inutiles. Folia mediocri longitudinis, rigidiuscula, glabra. Radix densa satis numerosam hirsutiarum fibrarum prolem demittit.

Circa Monspelium in marginibus ficcis satorum copiose provenit.

Locum.

C. Bauhinus hoc genus rectius describit caule palmari summum pedali; nec enim altiores nobis vili.

8. *Gramen Alopecurus spica longa tomentosa candicante* J. B. *Alopecurus major spica longiore* C. B. Gr. *Alopecuroides alterum radice repente, seu Pseudo-schaeanthum Monspeliensum* Park. *Schaeanthum adulterinum* Ger. *Great long-eared Fox-tail grass*.

Culmo est bicubitali fere, gracili, geniculato; foliis gramineis, glabris, ad tactum non asperis, squabulis Schoenanthi folia quodammodo imitantibus; spica palmari, mollicella, tomentosis, candicantibus cum nitore velleris holosericeae glumis emicantibus tremulis; radice fibrosa infirma.

In maritimis Monspelio vicinis observavimus & collegimus. Pro Schoenantho à Pharmacopoeis Locum. Venetis & Monspelienfibus sibi obtrulum fuisse Pena scribit.

Ppppp 3

A. 9. *Alopec.*

- A. 9. *Alopecurus maxima Anglica* Park. altera *maxima Anglica paludosa* Ger. emac. Altera *maxima Anglica paludosa*, sive *Gramen Alopecuroides maximum* J. B. Lob. Adv. part. alt. *Great English March Fox-tail grass*.

Lob.

Culmus cubitalis, fescuicubitalis, bipedalis & quandoque procerior, geniculatus, & folia illi Graminis aut Triciti; sed quinque uncialis saepe speciosissima, habitior, sericea, spicata, caudatque panicula Monspeliensium Pseudo-schoenanthi.

Locus.

In riguis herbidis Comitatus Southamptoniae proximè falinas & antiquas ædes Drayton vocatas, eis mare, duobus mill. Anglicis à *Portsmouth*, ex adverso Vectis insulae plurima: itémque in udis fossis lacubribus Effexiensis Comitatus, juxta Thameis amoenissima fluenta.

- * 10. *Gramen Alopecuroidis accedens ac Phalaridis, spica longiusculâ, folio lanuginoso* J. B. typhoides molle C. B. *Alopecuroides minus* Ger.

J. B.

Duras & frequenter latis ab infimo culmo pendentes habet *fibras*, easque candicantes. *Culmus* autem cubitalis, propter terram rubescens, folis pro geniculorum numero obsepsus, palmo longioribus, Hordeaceorum latitudine totis molli canâque lanugine tectis. *Spica* singularis, uncialis aut etiam sextantalibus, argenteo nitore micans, turbinata, glumis acerosi, gracilibus, mollibus, turgentibus, densò stipatu coacervatis constans.

Locus.

C. Bauhinus aut potius Lobelius, passim ad semitas reperiri ait. Si differat à Gramine Onocordo, nobis incognitum est. Et figura & descriptio C. Bauhini Onocordo graminis conveniunt, præterquam quod folia angusta ei attribuat. J. Bauhinus tamen, qui & hoc vidit à fratre Calp. circa Monspeliem collectum & allatum, diversum facit, cui subscribitur.

- * 11. *Gramen cum cauda muris foliis hirsutis* J. B. typhoides culmo reclinato C. B. *Alopecurus majus* Ger.

J. B.

Culmi aliquot cubitum excedentes, internodiis circa imum nonnihil rubescentes, densis; rarioribus & ferè nullis superiis, foliorum vaginâ multum involutis, quæ ubi à culmis recesserunt breviter latis sunt, & angusta, hirsuta. *Spica* trium unciarum, nitida, densissimis tenuibus glumis compacta, lævola ferè; singulae glumæ planæ, angustæ, in acumen unicum desinunt; tota autem spica nonnihil divisa conficitur. *Radix* capillaris, alba, tenuis, ex capite crassifusculo; an repat non observatum Monspeli.

Locus.

C. Bauhinus in cultis secus vias reperiri asserit.

- * 12. *Gramen Alopecurus altera, Lobelii* J. B. C. Bauhinus idem hoc facit Gramini *Alopecurus spica rotundiore, seu Gram. Alopecurus spica brevi* J. B. Locus tamen diversum est.

Aliud (inquit Lobelius) genus quoddam est caudæ vulpinæ Theophrasti, spicis tamen minoribus ac brevioribus, nec ita lanuginosis ut Monspeliensis. Culmos quoque multò surrigit altiores, bicubitalis: *Folia* graminea; *radix* fibrosa.

Locus.

Sesquimiliari Brugis distantibus campestribus juxta *Merkereb* copiosè provenire ait Lobelius. C. Bauhinus hic nomina confundere videtur; aut fortè Chabræus apud J. Bauhinum.

- * 13. *Gramen Alopecurus minor spica longiore* C. B. *Cauda vulpina Monspeliensium* Ad. Lob.

Lob. C. B.

Tota planta pedem alta est, *radice* fibrosa, *culmis* multis, geniculatis, recurvis; foliis quàm Alopecuri spica rotundiore longioribus, angustioribus; spicâ trium unciarum, rariis minore, albidâ, Graminis panicæ effigie, sed lanuginosa, quæ compacta est ita ut simplex videatur, cum tamen ex multis spicis sit composita, quæ in re potissimum à prædicta differt, & quod eâ minus speciosa & molli sit.

Frequens est locis maritimis Monspelio vicinis ad Magallonam & Aquas Marianas. Copiosè oritur, inquit P. Magnol, in fossis circa stagnum, quæ ætate calore fossis liccantur. Nos in Scilla circa Messaniam invenimus. Spicarum ariste quæ molles sunt & numerosissime flavicant.

14. *Gramen typhoides maximum spicâ longissima* C. B. *typhoides maximum* Park. *typhinum* tertium Ger. emac.

C. B.

Ex *radice* parva, nodosa, cui fibræ exiguae & plurimæ adnatæ, *culmus* rectus, fescuicubitalis, internodiis rarioribus distinctus exurgit: qui in *spicam* rectam, teretem, palmarem, virecentem, in maturitate albicantem, tactu mollem desinit: cujus utriculi copiosis & oblongiusculis aristis amantur. *Folius* est gramineus, paucis oblongis majori etiam parte caulem vestientibus.

Locus.

Hoc copiosè inter fruteta ad aciculâs Gapingenses Wirtembergici ducatus Julio mense primum observavit C. Bauhinus: dein non longè Basilea in sepibus agrorum, & in salicetis Michelsfeldæ legit.

Non multum differt à prima specie seu Gramine Onocordo, viz. spica longitudine & loco inter fruteta, ut ego idem esse suspicer, non tamen asserere ausim idem esse.

C. A. P.

C. A. P. IX.

De Gramine typhino.

Gramen Typhinum dictum ab Alopecuroide differt spicis asperioribus, squamulis spicas componentibus bicornibus.

1. *Gramen cum parva cauda muris, radice nodosa repens* J. B. Gr. *nodosum spica parva* C. B.

E *radice* fibrosa & veluti bulbulis nodosa aliquot emergunt *culmi*, cubitales aut fescuicubitales, tenues, laves, & ab internodiis reflexi, quos ab imo statim plufcula comitantur *folia*, glabra, brevina, angusta. Ex fingulo cæterum internodio fingulum prominet foliolium; summmitati *spica* infidet parva, hispida, Lobelii Typhini graminis figura, bicornibus squamulis densissimè facta.

In dumetis propè Belfordiam dei intinere à Basilea distantem reperit J. Bauhinus Augusto cum Locus.

Huic synonymum faciunt Historiæ Ebrodenensis auctores, sed erroneè, Gramen aquaticum spicatum Lob. ut superius monuimus.

- A. 2. *Gramen typhinum majus seu primum* Ger. emac. *medium sive vulgatissimum* Park. cum *cauda muris majoris longa majus* J. B. *typhoides asperum primum* C. B. ex sententia J. B. *The greater Cats-tail-grass*.

J. B.

Radices tenues; *culmi* habent principium bulbo oblongo simile, cubitales altioresque interdum, quatuor aut quinque geniculis intercepti; ad quos folia aspera [asperitas vix sensibilis est] latiuscula, canescentia, palmaria, [quæ è radice exeunt longiora sunt] vaginâ longiore stipulam circumplexa. Summum cacumen palmarem, saepe etiam longiorem *spicam* sustinet, teretem, caudæ magni Muris similem, mollem si sursum versis manu demulceas, asperam si contra, coloris cinerici, innumeris squamulis in binas breves aristas desinentibus, dimidiatis solenas, aut latericias cannulatas scandulas imitatis, constantem.

In pascuis frequens est & agrorum marginibus, ad semitas item & sepes, solo præsertim humi- Locus.

- A. 3. *Gramen typhinum minus* Ger. Park. *Gramen cum cauda muris minus* J. B. *typhoides asperum alterum* C. B. *The lesser Cats-tail-grass*.

Varietas potius præcedentis esse videtur quàm species distincta. Differt ab eo staturâ minore, & spica brevior, angustiorque. Descriptionem ejus videtis apud J. Bauhinum tom. 2. pag. 471.

C. Bauhinus fibras quasi ex bulbiculis promanantes ei adscribit & appingit.

In fabulosis reperitur, inquit C. Bauhinus, quod potius sequenti speciei convenit.

Locus.

- A. 4. *Gramen typhinum maritimum minus. An Gr. typhinum Danicum minus* Park? *Sea Cats-tail-grass*.

Hæc species esse videtur quàm Lobelii fabuletis & maritimis natalibus gaudere scribit. Verum nostrum pedalem quàm illi attribuit altitudinem rarò assequitur, sed palmare ferè est aut fescuipalmare. *Spica* uncialis turgida, ima parte plerumque angustior.

In fabulosis maritimis frequentissimum est.

Locus.

Gramen typhoides spica multiplici C. B.

Graminis cyperoidis species nobis videtur. Parkinsonus Cyperum typhinum hoc genus appellat.

5. *Gramen supinum aculeatum* J. B. *aculeatum italicum* Park. *album capitulis aculeatis italicum* C. B.

J. B.

Brevibus fibris *radicatur*: ramos verò terræ apprimat in orbem, multos, palmares & fescuipalmares, aliquando pedales, aliquos verò duntaxat unciales, rigidulos. Ad quorum genicula utriculi instar *foliam* striatum glumas numerosas, conglomeratas squamarum foliacearum complexu comprehensas claudit, deinceps in mucronem rigidum & acutum, uncialem & breviorē, rectâ in latus protentum desinit. Extremo verò cauli hujus generis * plura folia, & utriculi glumis gravidi echi- * C. Bauhinus

nati aliquid ostentant. Itinere inter Liburnum & Pisas, deinde circa Monspeliem copiosum observavimus. Graminis typhini species videtur.

via folia aculeata.

C. A. P.

9. *Gramen arvense paniculâ crispâ* C. B. Park. *minimum rubrum* sive *serampelinum* Ger. *Gramen cum panicula molli rubente* J. B.

J. B.

Confractis capillaribus radiculis sub cespite foliorum ima prodeunt, tuniceis involucri compacta; inter quæ *bulbuli* oblongi capitulum efformant, quæ à radicibus statim multa pronascuntur, quadrantalæ & trientalis, perangusta, mollis, glabra, in culmis pauciora, minora, in singulis tamen geniculis singula. *Culmus* pedalis, minor interdum, subinde major, tenuis paniculam gerit uncialem & fescunculæ, divulsam ex viridi purpurascens, glumis crebris exilibus, in breves interdum toniles aristas, molles & quasi fereas desinentibus; [potius virides & foliaceas seu gramineas.]

Locus.

Genevæ inter segetes copiose provenit, quin & in muris ipsius urbis, alibi etiam in Germania & Gallia. Simile est hoc *Gramen* *Gramini* nostro montano spicâ foliacea gramineâ, nisi quod panicula crassior & magis conferta sit.

10. *Gramen montanum spicâ foliacea gramineâ* P. B.

Hæc species spicam præcedenti similem habet sed laxiorem.

Locus.

In fumis altissimorum Cambriae montium *Snowdon*, *Caderidris*, &c. verticibus inter faxa, ubi nulla fere alia planta præter muscum provenit observavimus.

11. *Gramen Camerarii repens* J. B.

J. B.

Radice adipiscitur longam, tuberosam, sed æqualem, articulis præcinctam, & hinc inde relictis, non tamen profundius radicatam, filamentis constantem pluribus. Suum protrudit hæc ab unoquoque articulo *culmum*, continuo se innovans & multiplicans. *Folia* longa, acuminata, dura, Arundinis instar parvæ lata. *Culmus* duarum ferè spicamarum altus, admodum angustus, & tenuis more flaminis, tribus quatuorve nonnunquam articulis præditus, spicam superiori parte præsertim paulum, quæ parvum continet *semen*. Folia cum radicibus saporem habent dulcem, cum adstrictione quadam & acedine.

12. *Graminis primi Dischoridis species minima Thalii* J. B. *Gramen caninum supinum paniculatum folio varians* C. B.

Nobis incognitum, nec ali præter *Thalium* Botanico descriptum, nec iconè illustratum cum sit, Lectorem qui plura de eo velit ad *Thalium* remittimus.

13. *Gramen versicolor* J. B. *Avenaceum glumis variis* C. B.

J. B.

Reptantibus graminibus accensendum, *radices* duras, geniculatas, longè latèq. spargit, fibris profundè demissis, satis crassis, vix evelli potest è rupum rimis: *Culmi folia* crebris vestiti, dodrantales, spicam singuli gestant graminis anthoxanthi, paulo breviorè, modò purpuream, quæ colore ad objectum lucis variante placet: parvum, *semen* longiusculum, ad *semen* *Graminis* *Mannæ* accedens, rufescens externè, internè albescens, involutum parvis glumis.

Locus.

Addè ex C. Bauhino radicem albâ rugosâ membranâ integrâ, *culmum* fragilem & levem esse. Genevæ in collo *la. Bassit*, & circa S. Hippolytum Burgundia. Solet inter rupes provenire loco soli exposito.

14. *Gramen paniculâ aureâ* J. B. Gr. *paniculâ pendulâ aureâ* C. B. i. e. *paniculatum arvense* 2.

Tenuem surgit dodrantè majorem *culmum*, per cujus fastigium conscendunt quinque vel sex auricolores *paniculae* splendide, semunciales, graciles, teretes, acerosi glumis contextæ. *Folia* perangusta vix culmo cedunt longitudine.

Locus.

Argentinae habuit J. Bauhinus: in ficioribus & squalidis locis provenit, ut testatur Hist. Lugdunensis.

15. *Gramen minimum Dalechampii* J. B. *minimum paniculâ elegantissimâ* C. B.

J. B.

Est vultu gleba ampliuscula, rotunda, *radiculis* plurimis brevibus, candidis: foliis digito non longioribus, teretibus, spicâ valde gracili, parva: foliulis rubris.

Tempus.

Locus.

Februario statim ad primam aeris temperiem exoriente, sapore initio dulci, deinde amaro. Nascitur in arvis, circa Monspelium frequens.

C. Bauhino *Radix* plurimis cirris oblongis albicantibus componitur: *Folia* unciam, rarius duas uncias longa, capillaria, cæsa, teretia copiosa: *Culmi* multi, uno alterove nodo distincti, duarum, trium, etiam quatuor unciarum.

16. *Gramen minimum* J. B.

J. B.

Capillorum instar tenuis radicula cespitem mordicus obfidet: *culmi* numerosi, plus minus unciales, enodes, molles, tenuissimi in spicam desinunt, alternis glumis graminis prætensis obstitant. *Foliola* stipulas à radice aliquoties, comitantur, tenella, perussilla.

Locus.

Prope fontem illum magni templi Dianæ prope Nemausum collegit Cherlerus, nec alibi usquam observavit.

- A. 17. *Gramen*

- A. 17. *Gramen minimum spicâ brevi habitiore, nostrum.*

Fibellis plurimis capillaceis terræ adhærescit, è quorum capite plures emergunt *cauliculi*, fescunciales aut duarum unciarum, tennes, rigidi tamen, duobus plurimum geniculis, (interdum tribus) intercepi, & foliis è singulis ortis singulis aliquoties, obvoluti, spicam in fastigio sustinentes perbreve habitiore, è locustellis, laxius sitis, glumis canescens brevissimis aristis donatis compositam. *Folia* non admodum numerosa è radice exeunt, angusta, vix trientem uncia longa. Imi culmi plerumq. purpurascunt.

Secundum Genus.

Gramina paniculata.

CAP. I.

De Gramine *Dactyloide* seu *Ischemo*.

Hoc genus graminis inter spicata & paniculata ambigere videtur: panicula enim è pluribus spicis composita est, unde & *Gramen* multiplici seu compositâ spica, seu polytachyon dici potest.

Dactylon appellatur eo quod panicula in quaternas, quinas, senas & plures partes divisa, quasi digitos manus expansos referat. *Ischemum* verò à sustendo sanguine nomen invenit.

- A. 1. *Gramen repens cum panicula Graminis Mannæ* J. B. *dactyloides radice repente* Ger. *canarium ischami paniculâ* Park. *dactylon folio arundinaceo majus* C. B. quod nomen huic nostro usque minori & supino minime convenit. *Creeping Cocks-foot grass*.

J. B.

Dudum generum folia & culmos profert. Primum enim lentis longisque ad cubitum unum aut alterum *caliculis*, solidis, crebris geniculatis, levibus, caducis nascitur, qui ubi terram attingunt, statim per fibras è nodis demissas comprehendit, radicaturque; atque ex eisdem geniculis *folia* mutuo amplexu stipata surgunt, brevia, angusta, hirsuta: deinceps adultius culmos producit erectiores, vel uti superiorum ramos, pedales, tenuiores, *foliis* amictis longioribus, hirsutis, & rarioribus geniculis interceptis, quorum summis in spicas finditur, quatuor, quinque, sex, spicis *Graminis* *Mannæ* similes, sed minores, concinniores, imbricatos, non tamen circumcirca, perinde ut jam dicto *Gramine*, cui pars spica interior nuda, hoc discrimine interim, quod ea pars *Graminis* *Mannæ* sulcata sit, in hoc verò in cristam elata. *Flosculi* fert atro-rubentes. *Radice* nititur geniculata, reptante, subdulci, alba.

Hoc *Gramine* (quod legitimum vocat Clusius) nihil vulgatius tota Hispaniâ & Galliâ [addè etiam Italiâ] in arvis, vinetis, atq. etiam in maritimis, in quibus multò lætius & uberius crescit: nam ejus radices interdum digiti crassitudinem æquant es eruerè meminit Clusius. C. Bauhinus etiam hoc Theophrasti *Gramen* esse credit.

Hujus minor species seu potius præcedentis varietas habetur apud C. Bauhinum cujus descriptionem in Theat. Botan. p. 113. vide. Hæc varietas eadem videtur nobis visè in Galliâ & Italiâ.

2. *Gramen dactylon Siculum multiplici panicula, spicâ ab eodem exortu geminis.* An *Gramen bicorne, seu distachyophorum* Bocc? An *Gramen distachyophorum* Col? *Two-eared Cocks-foot grass*. An *Festuca juncea folio, spicâ geminâ* C. B?

Radix huic est perennis, innumeris fibris quasi reticulato textu implicitis compacta. *Calamus* pedalis, longiorq., geniculatis, paucis foliis cinctus, ex quo ad instar juli rectè triuncialis longitudinis exit è folliculo *spica*, rubente colore prædita, quæ per maturitatem *Graminis* *dactyli* modo, in furcâ dividitur. Ejusdem spicæ glumæ in aristas tenuissimas & longas abeunt.

Flores vere, & usque ad finem æstatis.

Hæc est descriptio *Graminis* *bicornis* Bocconiani, quæ nostro *Gramini* *dactylo* *Siculo* *distachyophoro* non convenit, ut nostrum ab illo specie diversum arbitremur; nam in nostro spicæ vix unciales sunt, & hirsutæ. Quin & nostrum multa in eodem culmo habet spicarum paria è foliorum alis peculiari modo exeuntia. Nam è foliorum supremorum sinibus exeunt pediculi seu ramuli, tennes, longi, nunc unus, nunc duo trësve simul, quorum uniusquisque media aut inferiore parte geniculum seu articulum habet, è quo exit folium pediculum obvolvens ad spicam usque. Atque hoc modo duplici vel triplici gradu *panicula* affurgit.

Festuca *juncea* folio spicâ geminâ C. B. culmo est sesquicubitali, rotundo, geniculato & ramoso: cujus summities *spicæ* vix unciam longæ, molles, rufescentes, aristis oblongis armatæ. *Ischemum* *gramini* villosi similes, insident; semper duæ simul uni oblongiori tenui pediculo adherentes junguntur. *Folia* habet juncea, longa, inordinate posita.

Hæc descriptio in omnibus præterquam foliis junceis plantæ nostræ convenit.

3. *Gramen*

3. *Gramen crucis* sive *Neiem-el-salib* Alpini J.B. Bontii. *Gram. dactylon* *Aegyptiacum* C. B. Park. *Egyptian Cock's-foot-grass*.

Alpin.

Gramen quoddam nascitur exile, radicibus repentibus, albis, geniculatis, dulcibus cum aliquo acrimonia, communi Gramini proximis, digitis altitudine, geniculatis ramulis assurgens, foliis communi Gramini similibus, sed minoribus: Ramuli habent quatuor spicas, Ichemi vel Graminis sanguinari filiales, perfectam crucem figurantes, quam æque omnes uno modo formant: ex quo ipsum *Aegypti Neiem-el salib* vocant, quasi dixerint Gramen crucis, in quibus sunt *semina* munditia, *seminibus* communis Graminis similia.

Maximum usum femina apud omnes habent, Ad eos sci. qui tum renum, tum vesicæ calculi laborant, atque ad frangendos lapides in vesica concretos: quod genus morbi ibi est familiarissimum & quasi endemium. Mulieres radices decoctum tum ad pueros valis atque morbillis correptos maxime sequuntur, tum ad seipsas, ubi cupiunt interceptas menstruas purgationes rursus evocare. Sunt aliqui qui pro secreto auxilio habent decoctum ex feminibus modice confusis parum ad juvanda exanthemata in febribus pestilentibus, quas periculis nostri appellant. Ad usum quoque vulnerum & ulcerum non parvum apud eos tota herba, præcipue radices habent usum. Aiunt radicem frigidam atque siccam esse, tenuissimamque partium: Quamobrem non desunt multi, qui ad movendum sudorem ejus decocto familiariter utuntur.

Abundantissime in insula Java crescit non secus ac in *Aegypto*, Jac. Bontio autore, ubi & sequens stellatum Vellingii reperitur.

4. *Gramen stellatum* *Aegyptium* Vellingii. *Dactylon Aegyptiacum* Park. qui in descriptione prædixi hujus memini.

Velling.

Affurgit altitudine pedali, culmo rotundo, geniculorum aliquot internodiis distincto, circa quatuor digitis latis, & in acumen attenuata folia producit. Fulcitur radice firma, candicante, & ipsa geniculis aliquot nodosa; subdoli quadam acrimonia gustum perstringit. Calami in quinque latusculas paniculos dirimuntur, longitudine dispares, Ichemo gramine breviores quidem, sed longe densiores: Aversa facie in longum excurrente validâ carinâ, & porrectis à latere staminibus munimus, quibus squamatis compactis spicae florum congeries, virore flavescente renidens, superius inserta est. Congenera itaque hæc gramina sunt. Nec mirum ullum in stellis aliquid abire posse, quam crucem tunc.

Usum item medicum eundem obtinent, quamvis calculis intra vesicam duratis frangendis vires non possident. Qui lapidulum aliâ vesicæ synagma citra sectionem eduxerit, ut alibi Poth. Alpini scripsit in magna *Aegyptiorum* Memphis, quamvis curiosè inquiriverim, neminem deprehendi. Hominem tamen religiosum à monte Sinai, calculos extra vesicam in urethra subtilitates, compressa supposito digito vesicâ, & meatu urinario per immixtum pennæ Anserinæ tubulum valide inflato, eisdem extrorsum propulsisse, ab agris ipsis acceptum satis & cognitum habeo.

Circa Heracleam oppidum sive Rossetum primum conspexit Vellingius.

Gramen dactylon Africanum Park.

Præcedente paulo altius exurgit, paniculis tantillo longioribus & crassioribus, granis ordinate dispositis, cætera simile.

5. *Gramen dactylon Col.* *Gram. spica gemina Milipedæ similis* C. B. *Spica gemina Columa* Park.

Col.

Radice admodum tenui, æqualiter fibrosa, capillari, ex albo pallente nititur: ex qua plures culmi exeunt, supini, dense geniculati, foliis gramineis parvis, in summo binas semper preferentes spicas, ex una parte dorso per medium discurrente utrinque pinnatas, ex alia vero quatuor angulis per longum, & in medio canaliculis tribus aut quatuor foliaceis fructuum ordinibus emicantibus constructis, in quibus parvum semen, fulvum, angulosum, minus anagallide singulis continetur. Spica vero à dorsi parte Milipedam seu Scolopendram ferè emulari videtur.

Campestris est; *dactylon* appellavimus, quia binas semper in culmine spicas speciosas profert.

6. *Gramen dactylon latiore folio* C. B. *Graminis genus, Dens caninus* 3. sive *Gramen primum* ad Galli crus J. B. *Ichamoni* vulgare Ger. *Ichb. sylvestre latiore folio* Park. *Cock's-foot* *Grass*.

J. B.

Culmus ex radice fibrosa plures promit, tribus quatuorve articulis nodosis, subinde etiam ramulos subrepentes. Folia Triticeis breviora, latiora, hirsuta, culmos longiusculâ vaginâ involvunt. Folia singulis infidet culmis, palmum aut fœquipedalem longa, quatuor, quinque aut pluribus setis comata, quorum alteri parti secundum longitudinem è bifido gluma *foseculi* purpurascens adnata, averti parte nuda, sulcata: *semen* isdem glumis conclusum, Panici granis longius.

Annua est planta, etiam hortis valde odiosa Dens caninus sylvestris tertius, qui Julio apparere incipit. Ab hoc sativum, quod privatim Gramen *Manna* vocant, non nisi cultura differre videtur, inquit J. Bauhinus. Quocirca ad hoc caput sub uno & eodem titulo refert Gramen echinatum & aculeatum 3, sive album capitulis aculeatis Italicum C. B. quam rectè viderit ipse. Gramen dactylon folio latiore *ejusdem*, itemque Gramen dactylon esculentum *ejusdem* C. B.

Cacumina

Cacumina pueri naribus inferunt, extrahuntque, ut sanguinem eliciant, & hinc ab effectu *He. Vitis* truci *Sanguinellum* vocant. In Germania locis *seriaci* colli audio (inquit Mattholus) non minore cura quam cætera frugum & leguminum genera, quidem ejus semine frequenter vescuntur in cibis, quod in jure carnum pinguium decoctum, non minorem cum palato inerat gratiam quam *Oryza*, cui ego facillè præposuim. In pila autem ipsi tum tondere oportet ut à suo resiliat putamine.

7. *Gramen digitatum bifidum* J. B. *dactylon angustifolium spica villosa* C. B. *Ichamoni* *Gr. sylvestre spica villosa* Park. *Hairy perennial Cock's-foot-grass*.

J. B.

Perenni radice & firmâ nititur, ex qua culmes emittit cubitales & bicubitales, tenues, rubentibus geniculis nodosis, frequentius singulares, alias ramosos: folia tres quatuorve uncias longa, angusta, & raris longis pilis hirsuta, subinde rubescentia; statim à radice parva, partem sed minorâ (exceptâ vaginâ) ex culmis oriuntur, paniculâ jubata, quatuor aut quinque spicis comata, Gramini *Manna* similibus, minoribus, purpurascens, molli lanugine villosis, ex glanarum nudrone arista molli ruffâ prominente. Flouculorum staminula saturatiore purpura tinguntur.

In exteris regionibus frequens est locis fœcis & equalidus. Ab hoc non diversum specie, esse suspicamur Gramen Ichami paniculis Gallicum *Libellæ* *Gr. sylvestris* descriptionem subijcimus.

8. *Gramen dactylon scoparium* C. B. *scoparium Ichami panicula* Park. *scoparium Ichami panicula* Gallicum Ger. emac.

Lib.

Figura ei graminea Ichami vulgaris; gracilis culmus, rigidus, geniculatus, cubitalis, in quatuordecim, quinque, interdum senas & plures elegantissimas, lucidas spicas caudicellas Ichemo graminis similes, fastigiat: Foliis item non dissimilibus, gustu Graminis, dulcioribus.

Copiosè provenit in Gallia sabulosis vicinis castris Insulari locis vocitati (vulgò *Chapen de l'Esle*) Locis, propè Aurelian.

Ex hujus prælongis, prætenubus rigidisque cubitalibus & longioribus radicem cirris concinnatur *Ufus*. Scopula illa vulgarissima, nitentis coma conciliatiss, frictonibus capitâ accommodatissima & usitatissima. Crema in Lombardia Italiae hujusmodi scopulae laudatissime sunt. Gramen ex cujus radicibus scopulas faciunt ibidem *Capriolam* vocant, quod nomine in Hetruria Gramen *Manna* vocitari scribit Mattholus. Fortè *Capriola* nomen commune est omnibus hujus generis Graminibus; vulgus enim non distinguit. Gramen autem quod nobis pro *Capriola* ostenderunt non videbatur differre à Gramine digitato hirsuto: idem tamèn prorsus esse non audentis fideat asserere.

9. *Gramen exile durius Norvegicum aut Danicum, Graminis scoparii cognatum* J. B. *Gram. foliis junceis, radice jubata* C. B.

Lib. Adv. p. 2.

Saxorum interuenis, levi terra, sterili petrae Norvegiæ, inisicæ marcidis rimosis caudicibus, sylvarum Danicæ hoc gramen viger, densissimum, sparsoque rigidorum, junceorum, seliquinalis altitudinis, tenuissimorum foliorum stipatu, seliquipalmaribus, numerosis, cirratis, geniculatis, stamineis calamus, quorum summa folia latiuscula vaginula instar spicatas, unciales paniculas claudunt aut amplectuntur. Jubata: cincinnatæque dodrantalis radix buxci pallidi coloris, totaque prolixior plantâ, tui Graminis scoparii, cujus cognata videtur.

10. *Gramen dactylon aquaticum* C. B. *aquaticum geniculatum* Tabern. *digitatum, atro-purpureum* J. B. *geniculatum aquaticum* Ger. *geniculatum majus* Park.

Tab.

Radice est fibrosa, ex qua plussculi nascuntur tereces, geniculati, seliquipedales circiter calami, foliis ad articulos gramineis, brevibus, latis, acuminatis amicti, calamorum fastigiis spicæ innascuntur longe, tenues, digitalis Ichami spicis similes, breviores, atro-purpureæ Tabern.

Passim in lacubus & palustribus nascitur. Quod si ita sit, mirum alios Botanicos hæcenus latere, qui quicquid de eo habent Tabernamontano debent.

Ab hoc non diversum, aut saltem ei valde simile esse suspicatur J. Bauhinus,

11. *Gramen panicum spica nigra* C. B. *Panici effigie Gramen* 3. *Lib. Graminis Dentis canini spica* *divulsa* tenuiore nigra speciem J. B. *Gr. panicum* 3. *Tab.*

Descriptio (inquit) mihi convenire videtur, nec figura multum discrepat. Culmis est tenuioribus [Gramine Dentis canini primo & secundo] geniculatis; foliis minoribus; spicis Ichamo vulgaris similibus, nigris; semine glumis exuto albo.

CAP. II.

De Gramine tremulo.

Hujus spicæ e quibus panicula componitur pulcherrimæ, squamosæ, è filamentis tenuibus dependet, ut vel levissimo flatu agitata tremiscant.

1. *Gramen tremulum minus* J. B. *tremulum minus, paniculâ parvâ* C. B. Park.

J. B.

Ex radice rufescente & quaquaversum reptante culmos surgit pedales plus minus, graciles, viri uno vel altero distinctis articulis, *jubar* sustinentes parvas è folio vaginaceo, superna parte acutæ, & jubam ipsam sæpe superante, media parte sui prominentes, quæ ex squamulis delicatulis, rotundis, pallidis aut flavescens, & splendens, ex brevibus pediculis pendulis, tremulis, sed in unum tantum latus plurimum nutantibus consistant. *Folia* cæterum inferna graminea, pallide viridita, angusta, acuminata.

Lacu.

In pratis montosis Basiliensibus provenit; & vulgo *Pes leporinis* dicitur.

2. *Gramen tremulum minus paniculâ magnâ* C. B. J. B. Gr. *Amouettes alterum* Clus. cur. post. *tremulum minus alterum* Park.

In cacumine aliquando tres aut quatuor ramulos exiles fundit, semênque triangulum habet.

In lucco Grammuntio frequens nascitur, autore P. Magnol, quod minor figura Graminis tremuli majoris C. B. optime repræsentat.

C. Bauhinus in Theat. Bot. ita describit:

Hoc radice est minori [quàm proximè sequens] culmo palmari, tenuissimo, uno alterove geniculo distincto: *foliis* tribus vel quatuor angustissimis: in culmi fastigio duo triæ filamenta, quorum singula paniculam squamatam sustinent, squamis inferioribus atro-rubentibus, reliquis pallidis, quintuplo quàm præcedentis majoribus.

A. 3. *Gramen tremulum* J. B. *tremulum majus* C. B. *Phalaris pratensis* Ger. Gr. *tremulum* J. B. *Phalaris media Anglica, prima ac secunda* Park. *Quaking grass, Cow-quaking, and in some places, Ladies hair.*

J. B.

Radix fibris tenuibus, non valde numerosis, obscurè cinereis, aut fuscis terram apprehendit: nec multum se diffundit, sed uno alterove præter culmum gemine emissio perennem plantam se esse prodit. *Culmus* autem tenuis, cubitalis, duobus plerumque geniculis interceptus. *Folia* magni sui parte culmum seu vaginâ completuntur, reliquam surgunt breviorum, rigidam: à summo culmo multi, tenuissimique rubentes petioli graminei sunt rubescentes, è squamulis pulchro ordine congestis compactiles, levissimo atactu tremulos, minores quàm tremuli majoris, formâ conoide, compressâ. *Folia* quæ ad radicem modicè lata, & palmum interdum longa, plerumque tamen breviora.

Lecu.

Hoc genus in pascuis per totam Angliam vulgatissimum est, nec aliud (quod sciam) apud nos invenitur. Maio mense paniculam explicat. In omnibus quas unquam lustravit Clusius regionibus prata multis locis vestit.

In horto Medico Leydensi habetur quoddam *Gramen tremulum* perenne n. d.

4. *Gramen tremulum maximum* J. B. C. B. *trem. maximum Hispanicum* Park. *Phalaris graminifera* Ger. eniac. *The great quaking grass.*

Radices ut in plerisque graminibus fibrosæ, fibris albis. *Folia* quæ à radice exeunt, semunciam lata, palmum & dimidium, vel duos palmos longa, glabra, glauca, & plerumque intorta. *Culmi* cubitales aut sesquicubitales, non admodum tenues, quatuor vel quinque geniculis nodosi, totidemque foliis eos aliquoque obvolventibus amicti, in summo paniculam gestant sparsam, è pulcherrimis aliquot spicis squamosis compressis, pendulis, è bino squamarum ordine compositis, dimidium digiti longas aut etiam longioribus, latitudine subdupla, contextam. Squamæ ad basin spicarum quadrice, reliquæ à viridi albicant, saturatoribus lineis viridibus striatæ, per siccitatem albicant aut rufescent.

In hortis nostris Vere satum non ante Augustum mensẽm paniculam suam explicuit. At quod Autumno exiit Vere floruit.

Prope Messanam Siciliæ in pascuis spontaneum invenimus.

5. *Gramen paniculatum elegans* Ger. *Gramen amoris dictum* J. B. Gr. *paniculâ elegantissimâ, sive Eragrostis major* C. B. *Phalaris pratensis major, sive Gramen tremulum maximum* Park. *Love-grass.*

J. B.

Fibræ numerosæ, sacis crassæ in unum caput coeunt: è quo surgunt pedales culmi, graciles, levibus vestitis foliis, Calamorum fastigia occupant paniculâ pulcherrimâ, albicantibus, è spicis plurimis uncialibus ciliatis, culmi latitudine, compressis, gemino versu squamularum contextis, aristâ omni piloque carentibus, non tamen pendulis, quantum nos observare potuimus.

Primo

Primo nobis obviam fuit Francofurti ad Mœnum, deinde passim per Germaniam, Italiam & Lucum. Galliam Narbonensem.

Hujus varietatem circa Florentiam & Monspelium observavimus paniculis multo minoribus magisque sparsis. Gramen tremulum propriè dictum non est, nec enim spicæ filamentis tenuibus appendicæ levi flatu agitantur, cum potius erectæ sint, & pediculis rigidis infideant; Verum ob spicas squamosas elegantes non dissimiles, ei non immerito subiungitur.

CAP. III.

De Arundine.

Aruno, Græcis Κάλαμος, ab areo dicta est, eo quod citò arefcant, ut volunt Grammatici. Arundo planta est inter culmiferas maxima, paniculâ lanuginosâ, aquis gaudens. His adiungimus plantas nonnullas Indicas, à Botaniciis Arundines dictas ob similitudinem aliquam, quibus an notæ prædictæ conveniant nescimus.

A. 1. *Arundo vallisoria* Lob. Ger. *vulgaris palustris* J. B. *vulgaris sive phragmites Dioecoridis, phragmites Theophrasti* C. B. *Harundo vulgaris sive vallisoria* Park. *Common reed.*

J. B.

Obliquè geniculatam agit radicem, novos subinde furculos oculisque continuo auctu protrudens, ex quibus culmi surgunt, hominis altitudinem æquantes, aut altero tanto majores, minime digito teniores, geniculati, inanes: ex quorum nodis singulis ferè culmum involventia folia exeunt, rigida & aspera nonnihil, uncias duas lata circiter, cubito longiora, venosâ. Scapus summus in comatam, mollem, purpureascentem jubam, tandem villosorem, mollioremque, coloris cinerici redditam, nutandam effunditur; quæ ventis ludibrium debens sine seminis spe abripitur, glumis videlicet cassi contexta. [Rectius C. Bauhinus semina non conspicua dicit.]

Nascitur in aquis relictis, veluti in fossis, piscinis circa fluminum laxiorum & lacuum ripas, Lecum. ubi vis regionum notissima.

In omnibus anno primo fistula latior, corpus gracilius, contra sequentibus annis: nam increscente corpore angustior fistula redditur. C. B.

Utiles est ad tuguriorum tecta, iternque ad valla & sepimenta, unde & vallisoria dicitur.

De Arundinis usibus elegantem Marcellus, cujus idcirco verba adducimus, Si Arundo juxta usus bonorumque suorum estimationem etiam maximis arboribus comparetur, nullibi quàm in ea natura liberalior fuisse videbitur: nec aliunde major illi meritò laus erit, quam verò hoc fragili & mani

Usus.

* Lib. 1. in
Dioecor. cip.
99.

fomes omnes ferè toto orbe gentes ad omnem fortunam & vitam intruxisse: quando una hac sacrificiis, epulis, theatris, funebribusque tibus multiplices dederit: Una hæc subinde humanas voces perentes rethet, & ad alios consilia & cogitationes nostras transfert: hæc una ad propulsandas injurias, & longe arcendos hostes militem etiam nunc in Oriente armat: hæc in rustico opere invenitur, in quo modò tuguria tegit, modò floreis materiam præbet, modò vitem fulcit, modò hortum clausum à pecore tueretur, & nè voluptati etiam desit, aucupio per hyemem inservit. Quæ omnes parentis omnium naturæ in fructu hoc non contemnendæ laudes sunt. Rectè ergo Plinius, Arundines belli pacisque experimentis necessarias atque etiam delicias gratas scripsit.

Arundines etiam fistæ & folia earundem vinculorum quoque vicem sibiunt. Umunt & textores cannis, ex illis instrumenta fulsque conficientes pro filis glomerandis: & chirurgi ossibus fractis colligandis adhibent.

Urinam mensèque movere & ichuria succurrere radicis tam sylvestris quàm sativi in vino vel Vires. aqua decoctum propinatum scribit Mattheolus. Eisdem in vino decoctum furfures auferit, si eo caput abluatur. Erythelati alique inflammationibus (etiam testium) folia viridita tula & imposita medentur. Æstivo tempore hæc per febricitantes conclave refrigerandi gratiâ sparguntur. Maculas ex variis relictis succis radicis cum sero hircino & melle pari dosi delet. Sudores potenter movet medulla contusa fyncipiti & pedibus adposita si quis in lectum se componat & cooperiet. Spicula atrobisque corpore extrahit radix contrita tum per se, tum cum bulbis imposita. Quæ præterea habent Veteres de Arundinis viribus apud ipsos vide.

2. *Arundo sativa seu Donax Dioecoridis* C. B. *Harundo Donax* Park. *Ar. maxima & hortensis* J. B. *Arundo Cypria* Ger. *The great Spanish, or Cyprian reed, or Cane.*

Radix nititur durâ, longâ, crassâ, contortâ, nodosâ, geniculis multis, radicis China æmulâ, quâ tamen aliorum, latè huc & illuc subus humum porrectâ, fibrisque auctâ, quæ quotannis nova germina protrudit, cupisque teneri turiones cum grata dulcedine editari possint. *Calami* est duris, firmis, vacuis, decem cubitorum, militaris hæstæ crassitudine, & non raro etiam proceritate, densis nodis distinctis, cortice squamoso, qui facillè detrahitur, aspero & flavescens vestitis: circa quos folia longa, lata, crassa, superficie ob fibras copiosas alpora, & circumferentiâ acuta, quæ membræneo cortice usque ad medium internodium calamum vestiunt. *Paniculam* seu jubam elegantem habet, densam, Milli modo sparsam, mollem, & lanosâ cesarie nuntantem, & purpureascentem, quæ hyeme sine ullo seminum vestigio in auras abit. [In frigidioribus fortasse regionibus, aut loco incommodo sita, Nam loco natali proprio, ubi sponte oritur, quæ semper producat & etiam perficit minimè dubium est.] Calami quotannis humo tenus secantur, sed illico regerminat è radicem geniculis.

Qqqqq 2

Hispanica

14. *Arundo Indica volubilis* C.B. J.B.

Arundinis Indicæ admodum mirabile genus, variè se circum arbores vinciens & contorquens in insula Sumatra reperitur, centum, ducentum imò trecentum & plurimum orgyiarum longitudine, ita ut ejus origo ac finis vix deprehendi possit; quod circulis valarum conficiendis valde commodum est.

Hæc ad Clusii curas posteros addita sunt.

15. *Arundo Saccharina* J.B. Ger. *Arundo Saccharifera* C.B. *Harundo Saccharifera* Park. *The Sugar-cane*.

Medius inter Miliaceas atque Arundinaceas plantas videtur Saccharatus calamus. In quinque, sex, septemve pedum altitudinem assurgit ordinariè, exceptis foliis (quamvis viderim decem pedes longam, & sex supra quinquaginta juncturis constantem *Marg.*) crassitie quatuor digitorum triplicium; multas habet juncturas seu nodos, quorum quilibet circiter quatuor digitorum interstitio distat ab altero: & quo magis distant nodi, seu internodia longiora sunt, eo melior judicatur *Arundo*. *Folia* superius multa gerit, longa, acuminata [bicubitalia ac interdum longiora, sursum erecta, Arundinis latæ angustiora, palustri *Typha* tam figurâ, quam positi similia, scabra & secundum longitudinem striata, stolonis amplectentia C. B.] Paniculum producit, postquam longum tempore stetit, aliquo modo Melicæ similem [Margravio instar *Vulbe*, i.e. Arundinis sagittatæ] Color Arundinis ex viridi vergit ad fævedinem: ad nodos ex una parte albescit, ex altera flarescit, quasi duo annuli, alter flavus, alter albus circumdarent nodum, qui ipse elevatus est, & canaliculus nigrescit. Medulla Arundinis solida, succulenta, dulcis, alba. *Radix* crassa, geniculata, obliqua, & per transversum se propagans, ad Donacis radicem accedens, sed dulcior, succulentior, minus lignosa.

Locus.

Arundo Saccharina sponte oritur in utraq, India, tam Orientali quam Occidentali. Sentit etiam alibi multis in locis, ut in insulis Canariis, Lusitania, Hispania, Sicilia, Creta, Cypri.

Solum amat pingue & humidum: cuiusmodi obinent plani campi ad fluviorum majorum ripas, qui hyeme inundantur.

Optimum tempus plantandi [in Brasiliâ] est mense Januario vel Augusto, aut circiter. Plantatur autem hoc modo, in terra elaborata sulci fusi paralleli operâ ligonis; in hos sulcos ordine recto ponuntur Arundines, ita ut initium sequentis attingat finem antecedentis; hoc facto tales he inhumantur. Ad singula internodia germina sua prodeunt hæc canna plantata, ita ut quodvis internodium det novam Arundinem.

Postquam sic progerminaverit *Arundo*, singulis tribus vel quatuor mensibus, pro ratione soli ab herba luxuriante purganda est, ne illa plus incrementi capiat quam canna ipsa; ista labor tandum repetendus donec *Arundo* in aliquâ magnitudine adolescant.

Spatio octo, decem vel duodecim mensium à plantatione *Arundo* hæc justam acquirit magnitudinem, pro ratione soli, ita ut tunc apta sit ad saccharum ex illa conficiendum.

Sacchari conficiendi modum Piso sic describit.

Sacchari conficiendi modus.

Cannæ maturæ factæ circa fundum, ac in ipso geniculo absconditur, quod in eo aqueus quidam humor continetur. Mox amputata, frondibusque quibus maximam partem vestiantur resectis, in fasciculos coguntur, & curri imponuntur.

Molendina tribus gravissimis axibus, [erectis] ex solidissimo ligno confectis, circumfusi, ferres ductus nituntur; inter quos *arundo* continetur inserta, & axium se contingentium angustis compressa, liquorem fundit dulcissimum. Mole vel aqua, vel jumentis versantur. Ille aqua longissimo canale deducta, lapsi impetu ex alto in supernos extitisse magnitudinis fontes descendens vi circumaguntur, hæc boum aut equorum operâ, quorum contentione exactius & fidelius *Canna* exprimitur.

Cæterum liquor hic, qui in Saccharum ipsum postea abit, ad 24 duntaxat horas durat, mox accedit, & ad conficiendum Saccharum proflus fit inidoneus, sed si diutius servetur bonum inde nascitur acetum.

Axès arefacti, per quos succus fluit, tum & alveus per quem decedit bis spatio 24 horarum, vel una Tareffa (Tareffa est spatium terræ cujus quadra viginti circiter est passuum, & tor canalis profer quod per diem naturalem meti possunt) lavari debent.

Canna primò à tergo axium excipit vicino denuo immititur, ut siquid succi in ea sit reliquum penitus exprimat, tunc *Bagasso* vocatum, quod tanquam inutile excrementum igne absumitur.

Succus, quem *Caldo* vocant Hispani, per canales & ductus ligneos in amplissimos aëreos canos bos derivatur, in quibus continetur, nunc vehementius, nunc lenius, toto quo mole agitur tempore fervebit, frigidaque aspersione interior ebullitio coercetur, ut substantia minus consumatur. Ab hoc succo in primo ahene consistente, modicòque substructo igne, paulo faculentior & capiosior spuma auferitur, vocaturq, *Cagassa*, quæ solis pëcoribus escam potumq, suppeditat.

Sublatâ *Cagassa* liquor seu *Caldo* in proximum ahenum, *Caldera de mellar* Lusitanis, effunditur, in quo coquitur & prægandi cochleari, crebris foraminibus pertuso à sordibus liberatur. Ut exquiritur immundities seceratur, forte quoddam lixivium affunditur. Hinc per lineum percolatur, tandem succus eo pacto novissimum excrementum, siquid habet, deponit. Hæc feces manipulis victum sufficiunt. Vinum quoq, exinde, vulgò *Garapa* dictum, conficiunt, intermiscendo aquam, quod avidissime appetunt incolæ. *Rom* aliqui vocant.

Porto

Porto minores qui sublequantur *Cacabi*, *Tachas* appellant, alii sunt ad concutendum, alii ad coquendum parati; in quibus succus jam dictus tantisper condenatur, donec Serapii, & mox Sacchari consistentiam acquirat. Adhæc vehementi & assiduo labore, primum in majoribus, tum minoribus ahenis iter coquendum capacissimis cochlearibus agitur quatius, & ad altitudinem viginti plus minus pedum attollitur, unde rursus in vasa probatur.

In *cacabi* minoribus ob ignem intensissimum vehementioris ebullitionis habenda est ratio, statutiq, temporibus olei modicum guttatim infunditur, ne ignis vehementia Saccharum aliquo detrimenti capiat.

Observatu dignum est, si oleum majoribus inderetur ahenis, in quibus liquor, primo *Caldo* dictus, purificatur, Saccharo conficiendo planè foret ineptus. Vicissim si minoribus lixivium sicut majoribus infundatur, aquè impossibile Saccharum conficere. Si deniq, momentum succi Limonii vel acidi quid iniiciatur, Sacchari consistentiam nunquam acquirat.

Forme porro fictiles innumera, quando succum fluidum acceptum, ordine asseribus perforatis in amplissimis adibus (*Casa do purgar* vulgo) imponuntur, mox superimposita luto humefacta, dicta vasa à melle, quod subfusco antea colore Saccharum tingeat, repurgantur. E formis excussum candidum à nigricante, *Mascovado* dicto, separatur, & in frusta redactum soli sereno exponitur, probeq, exsiccat donec cistis recondatur.

Margravio Sacchari conficiendi methodum & processum fufius quidem sed & confusus describit, quem si placet consule, ut & Franc. Hernandez qui non minus consulis est. Videatur etiam D. Hugesii Angli tractatus Anglicè conscriptus *Medicus Americanus* dictus, & D. Ligonii Historia Insulæ *Barbada* dictæ.

Lutum, quo utuntur in Anglia ad Mel Saccharinum *Melleffo* dictum precipitandum, vel idem est ei quo ad fistulas Nicotianæ fumo hauriendo destinatas conficiendas utuntur, vel simillimum. Lutum aqua temperatum Saccharo in formas insulo superimponitur operculi modo. Aqua è luto defluens & per massam transiens Saccharum in granula cogit & condensat, mel una secum devehens eluit & expurgat, ut in Saccharo coquendo & purgando exercitati quidam opinantur. Rectè hi an *feces* sentiant mihi non constat: illud autem experientiâ certum affirmas Margravio, nec aquam solum, nec limum seu lutum solum Saccharum purgare, sed utramque jundam: nam seorsum qualibet materia illud corrumpere. Cæterum Lutum ad Saccharum dealbandum utile esse Gallinarum indicio compertum alunt, quæ cum luteosis pedibus fortè Saccharum calcidant, & argillâ infecissent, deprehensum fuit partes illas latius candicare quas contingerat argilla.

Sacchari facultates & usus in cibo & medicina, quin & præparationum modi adeo numerosi *Vires* sunt ut singulos recensere & accuratius expendere vel justum volumen requireret. Sic breviter *Ufus*. C. Bauhinus.

Ufus ejus ad condimenta, obsonia, & alimentorum sapores edulcorandos, ingratos, etiam infidiosos suaviores reddendos; imò nullum nunc epulum magnificum, vix quotidianus victus, sine Saccharo placet. Acris quidem lenit, acida retundit, austera palato gratiora efficit, & saporibus omnibus majorem gratiam conciliat. Equidem cum aliis cibis moderate sumptum satis laudabile alimentum subministrat: colorem florum reddit, urina provocat, si parum movere & id sua dulcedine ac lentore præstat: in nonnullis concoctionem promovet, si post largius assumptum cibum parum ejus in fine comedat: sed si largius fumatur, capitis dolorem excitat, quia difficilis, & quidem melle difficultis concoquitur. Verum & pistoris & coqui in frequentissimâ usu habent: placentas inde & massas panis (ut vocant) effingunt ac torrent: omnis generis animalia & aves & pisces & quadrupes ex eo scitè efforant, vel integra, vel eorum partes, ita coloribus fucant, ut vera esse videantur: sic & fructus omnis generis, naturalibus similes & formâ & colore continent; in summo Saccharum non aliter quam farinam in omnem formam componunt.

Sic & Aromatari ipsa aromata ut Cinnamomum, fructus seu nucleos Pineos, Amygdalas, Avelanas, Pistacia; seminum varia genera, Coriandrum, Anisum, Feniculum, Carum, Papaver album, illo, modo corticis cassiadina, modo cunctis tenuitate, contegunt & includunt.

Quin & innumera bellaria, dulcitaria, scitamenta ad mensas secundas instructas ex omne generis fructibus cum Saccharo obaditis liquidâ & sicca formâ parari solent.

Nec minus frequens est Sacchari usus in Officiis, ad Symporum, Conservarum, Conditorum, Electuariorum, Tabellarum & aliorum confectionem.

Est autem Sacchari in medicamentis componendis ut & Mellis triplex usus, 1. ficitate & lentore suo conservare; imò Saccharum Salis quoddam genus est, unde a nonnullis Sal Indicus dicitur, eodémque modo quo Sal corpora conservat; 2. ficitate eadem abstergere: 3. sapore dulci condire: & hoc cum suavis sit mellei, condimenti gratia sæpe additur: nonnunquam quibusdam medicamentis præter Saccharum, & Mel, ut magis absterget, admiscetur.

Notandum, rectè à multis fieri dum Saccharum melli in medicamentis quæ mulieribus exhibentur, substituit; siquidem mel utro valde inimicum est.

Tandem è Saccharo cum aqua fontana, cuncti pulpa vâriorum fructuum, Prunorum, Ceraforum, Cicerium, Gossularium, Ribum, &c. varia potum genera parantur, quibus enumerandis & describendis immorari opere pretium non ducimus.

Antiquiores medici qui superiore seculo vixerunt unanimi fere consensu Saccharum ad peccatoris & pulmonum vitia, raucedinem, tussim, gutturis asperitatem, lateris & thoracis ulcera commendant. Cæterum apud nos in Anglia non ita pridem in crimen adduci, & magnâ infamia laborare coepit, medicum tum nostratium, tum extraneis Scorbuti & Tabis popularium morborum prætor. Ilicum & grassantium niperas furas, immoderato in cibis & potu Sacchari usu imputantibus. Et ne quis huiusmodi auctor potius aeris constitutioni eas pestes deberi suspicetur; in Lusitania (aitur) regione calida

net palmares, candicantes, acerosas, mediocriter divulsas. Pro radice fibris nititur. In foliis hujus plantae triplex interdum color cernitur, albus, viridis & purpureus.

10. *Gramen Arundinaceum maritimum acutissimum* C. B.

Hoc radice est fibris capillata, caule cubitali, Arundinis modo viridi, geniculato & striato: foliis alternatim ut in Arundine prodeuntibus, uncias quinque superantibus, arundineis, in aculeatim & atrociter pungentem apicem finientibus: Caulem non vidimus.

In maritimis Monspelii provenit.

Locus.

11. *Calamogrostis altera Norvegica* Park.

Præcedentis [Graminis Arundinacei majoris] magnitudinem non assequitur, durius tamen & asperius est tum culmo, tum foliis. Juba in summo amplior est magisque sparsa, tactu etiam asperior. Radix similiter plurimis seu filamentis constat.

12. *Calamogrostis nostras sylvæ S. Joannis* Park.

Caule & foliis Gramen tomentosum nonnihil refert: culmi tamen duobus tribusve articulis intercepti sunt, duos tresve cubitos alti; foliis angustioribus, acutioribus, duos propemodum cubitos longis & nonnihil etiam striatis. Panicula pedem aut amplius longa, in multas oblongas spicas divisa, serici instar molles, & purpureo obsoleto colore splendentes. Radix alba, fibris crassis, sub terra interdum reptans.

13. *Calamogrostis toresæ panicula* Park.

Folia emitit longa, angusta, præcedentibus nonnihil leniora & tactu molliora, quæ tamen jumentis non attingunt. Panicula rotundior, torosior brevioribus & densioribus magisve compactis & capitatis capitulis seu spicis composita, ab uno tamen latere nonnihil compressa, flosculis seu apicibus ex luteo purpureis. Radices subsunt parvæ, fibrosæ. Panicula interdum longiores & angustiores obfervantur.

14. *Gramen Arundinaceum maximum Bayonense* Park.

Culmi crassis, robustis ad humanam altitudinem assurgit, ad summum usque articulatis, foliis ætatis longis, laticulculis, duris, asperis, striatis, inferioribus tamen minoribus. Versus summum caules cum foliis seu ex eorundem sinubus exeunt panicula acerosæ multæ, longis & tenuibus pediculis infidentes: Panicula tota pedem & amplius longa est. Radix in palustribus & fossis aquis longè latèque reptat circa S. Joannem de Luce, ubi sponte oritur.

15. *Gramen Arundinaceum sericea molliore spica* Park.

Præcedenti [Gr. Arund. acerosæ glumæ nostrati] nonnihil simile est, sed minus, angustioribus & brevioribus foliis; culmis humilioribus, articulis & foliis paucis donatis. Panicula Schœnandri dulcerini nonnihil simile, in pappum abeunt, qui venti arbitrio fertur. Radices fibris multis, tenuibus, longis, ad caput junctis constant.

C A P. V.

De Gramine Miliaceo.

A. 1. *Gramen miliaceum* Lob. Ger. J. B. *glysticum*, paniculæ miliacæ sparsæ C. B. *Gr. miliaceum vulgare* Park. *Millet-grass*.

Agrosum venti spicæ simile est admodum culmo & radice (inquit Lobelius) sed paniculæ miliacæ.

C. Bauhinus ita describit, Radice est satis crassa, rufescente, multis fibris longis capillata: ex qua culmi plures rotundi, leves, striati, geniculati, bicubitales, cum foliis viridibus, oblongis, striatis exurgunt: paniculam habet Miliaceam, pedalem, rariorem, glumis exiguis donatam.

Offendit nobis D. Tamer. Robinson Graminis miliacei speciem à D. Doody, peritissimo Botanico & Pharmatopœo Londinensi observatam in sylvis ad latera montium circa Londinum, quæ hinc forte eadem est: Assurgit ad altitudinem tricubitalem, culmo satis gracili, quatuor vel quinque, geniculis intercepto, longis internodiis. Ad singula genicula, ut in omnibus fere graminibus, singula folia culmum aliquando obvolvunt, à quo postquam recesserint ad sesquipalmarem & majorem longitudinem extenduntur, latitudine feminali. Panicula in summo sesquipalmaris, sparsa, è locustellis plurimis minime squamosis composita. Semina ad Mili seu Phalaridis accedunt, longiusculâ, è viridi albicantia, lucida, Miliaceis minorâ.

2. *Gramen*

2. *Gramen montanum paniculæ miliacæ sparsæ* C. B. prod. & theat. *Miliaceum alterum* Park.

C. B. prod.

Ex radice fibrosa, rufescente folia pauca, angusta, uncias quatuor vel quinque longa, una cum culmo tenuissimè cubitali, uno alterove folio vestito exurgunt, in cujus summo panicula sparsa, ex locustis minutissimis composita.

In monte Cronzacenfi provenit.

3. *Gramen arundinaceum paniculæ miliacæ* C. Bauhini J. B. Park.

C. B.

Ex radicibus fibrosis albis unus & alter culmus cubitalis exurgit, quem parte inferiore folia Arundinacea unciarum trium cingunt, ad partem supernam, duobus nodis distinctam, folia duo angustiora longioraq. vestiunt: in cujus summo panicula trium unciarum, Mili paniculæ similis.

In agro Patavino reperitur, & à Gramine miliaceo à Lobelio proposito planè diversum est.

Locus.

C A P. VI.

De Gramine Sorghino.

1. *Gramen Sorghi effigie Lobelii* J. B. *Gr. Sorghinum* Ger. Park. *Gr. Sorghi paniculæ erectum* C. B.

C. B. Theat.

D sesquipedalem surgit altitudinem, foliis parvis, latis. Semen & spicæ Sorghi similes. Lobelius Gramen sonorum Flandrorum appellat, quia pueri ex ejus calamis fistulas efficiunt.

C. Bauhinus sic describit, Ex radice parva fibrosa culmus exurgit cubitalis, geniculatus, foliis paucis, acutissimis vestitus: paniculam habet Sorghi effigie, ex utriculis pluribus, aliquibus in aristam finientibus, compositam, quibus semen album, splendensq. includitur.

In agris ficioribus & incultis reperitur.

Locus.

2. *Gramen arundinaceum Sorghi paniculæ sparsæ* C. B. Theat. *Gr. Sorghinum alterum* Park.

C. B. Theat.

Hoc culmis est cavis, magna parte inclinat, ita ut capillaribus radicibus terræ affigantur, qui per folia (quæ longiora & angustiora quam in priore) veluti per tubum transeunt, & in summo paniculam fere palmarem, sparsam, parvis utriculis donatam sustinent.

C A P. VII.

A. *Gramen segetum paniculæ speciosæ* Park. *segetum altissimum paniculæ sparsæ* C. B. *Gramen capillatum* J. B. *segetale* Ger. *The fair panicked Corn-grass*, or *Sent-grass*.

Plures ex fibrosis radiculis tollit culmos cubitales, bicubitales & altiores, aliàs ex viridi in luteum lagentes, aliàs rubentes, duobus plerumq. interdum tribus, geniculis interceptos, ad quos folia longissima vaginâ stipulam involvunt, & postquam à culmo abcesserunt in dorantalem aut pedalem longitudinem producunt. Summum cacumen in jubam explicatur pedalem circiter, atque Arundinaceam: paniculæ ex intervallis radiatim disponuntur, nunc flavescences, nunc viridantes, sæpius rubentes, serici instar splendentes; in tenuium pedicellorum staminulis, theculis pusillis semen claudentes minutum, subulsum, acere molli, capillari & obtutum fere fugiente donatum. Locustellæ paniculas componentes perexiguæ sunt, flosculi purpurei utrinq. bifidi. Folia è radice densis cespitibus oriuntur, suntq. in latiore solo cubitum longa, angusta, obscure viridia, pulchrè striata striis plurimis, tenuibus, secundum longitudinem decurrentibus, asperiora quam quodvis aliud gramen nobis observatum, quod facile percipitur, si digiti deorsum ducantur.

Inter segetes, locis præsertim humidioribus invenitur, nec rarè in sylvis & pascuis locis aquis. Locus.

Ex hujus culmis cum paniculis seriatis funiculo vel junco connexis rusticæ craticulas quasdam conficiunt, Anglicè *Bents* dictas, quibus æstivo tempore caminos ornare solent. Huic usui adhibetur etiam Gramen agrosum venti spicæ Lob. teste Johnsono apud Gerardum, & Gram. cristatum, teste Lobelio in *Adv. part. al.*

C A P.

CAP. VIII.

De Gramine nodoso.

- A. 1. *Gramen caninum nodosum* Ger. *nodosum* J. B. *can. nodosum bulbosum vulgare* Park. *nodosum* 1. seu *Avenaceæ paniculæ* C. B. *knotty-rooted Dogs-grass*.

Folia huic lata, pilis destituta, nonnihil tamen aspera sentiuntur, si in contrariam partem seu dorsum à summo ad imum digiti ducantur. Quæ ad caulis nodos orientur, culmum ad alterum ferè nodum involvunt, deinde dilatata abcedunt, scilicet pancia ferè lata, palmum longa. *Culmi* bicubiales & altiores *paniculam* in summo gestant bipalmam, nonnihil sparsam, non raro etiam dorsum nutantem, vel saltem ad unum latus flexam, locustis, avenaceis, paniculis compositam, glumis argenteo nitore splendidibus cum mixtura quadam purpureæ. Singula autem locustæ singulis aristis purpureis, brevibus, mollicellis præditæ sunt. *Radices* bulbis cæcis tuberosæ, creberrimis fibris longis capillatæ, sapore parum fuscido.

Locut.

Vires.

Nascitur in segetibus, non raro etiam in agrorum marginibus ad fepes; in dumetis quoque frequens.

Saporis amari & acerbis sunt radices, quare valentius obstructions expedire, & urinam ciere aiunt quam vulgare. Herba, inquit Marcellus, quæ Gramen dicitur, nodorum 27, ex vino ad medietatem decocta & expressa, atque colata, potuique franguloso ex vini cyatho uno mixta data, adeo potenter succurrit, ut ubi sine tormento, urinam facere ceperit, dari non oporteat: sed febriensibus ex aqua sola dabitur. Ex quibus verbis apparet nodulum istud Gramen apud Veteres pro Gramine propriè dicto seu Agrosti habitum, & adversus calculum & Vesicæ morbos commendatum quod, fuisse. *f. B.*

2. *Gramen gemmeum seu nodosum alterum* C. B. J. B. *Perlara vulgi* Cæsalp.

C. B.

Prædictæ species est, radicibus geminæ rotundatis, unionum instar candidis, quatuor aut quinque simul, ac si stylo essent transfixæ, junctis: *culma* cubitalibus, geniculatis, foliis Tricis, panicula lutea juba Milii, seminis Avenæ; sed brevioribus & tenuioribus aristis ut *Oryzæ*. Graminis modum dice propagatur.

Locut.

Circa Patavium in montibus Euganeis legit C. Bauhinus.

CAP. IX.

De Gramine paniculato pratensis & arvensis.

1. *Gramen Avenaceum pratense elatius, paniculæ flavescens, locustis parvis. Meadow-grass, with a yellowish panicle.*

Duorum nonnunquam pedum altitudinem assequitur. *Culmi* graciles, geniculati, subbifidi: *Folia* angusta, ex utraque parte hirsuta. *Panicula* in summo caule sparsa, non tamen dorsum nutans, trium digitorum longitudine, pallide viridis seu flavicans è locustis parvis composita. Singula autem locustæ duas habent aristas, ita ut bifurcæ appareant.

Locut.

In pratibus & pascuis latis frequens occurrit, & æstate paniculam explicat. An descriptum sit apud alios mihi non constat.

- A. 2. *Gramen agrorum Lobelii* J. B. *agrorum venti spica* Park. *Arundinaceum* Ger. *segetum paniculæ* Arundinaceæ C. B. *Corn-Arbe-grass, or Bent.*

Lob.

Agrorum venti spicam diximus (inquit Lobelius) quod spicam habeat latam, comosam, pansam, & à ventis communitur in alterum agitatam latus. *Folius* aliqui & radice magnitudinem ferè æquale est segetum graminum. Juba cæterum Millicæ graminis juba haud àsimilis est.

Locut.

In pratibus & pascuis latis frequens occurrit, v. g. in agris prope Nottinghamiam eundo ab *Alphist* opido, necnon prope *Barton-mills* in Suffolcia. Attulit Th. Willifellus collectum circa Londinum.

- A. 3. *Gramen pratense minus seu vulgatissimum. An Gram. paniculatum minus album & rubrum J. B? Gr. pratense paniculatum minus C. B? prat. minimum album & rubrum Park? The most common Meadow-grass.*

Fibræ albenibus, tenuibus, innumeris terram firmiter apprehendit, & novas assidue in ambitu aggenorans, germinat, emittens paulatim se dilatat, & denso cespice solum occupat. *Folia* ei palmum longa, angusta, hilare viridia, glabra, tenera & succulenta. *Culmi* semipedales aut dodrantales, tenues, tribus aut quatuor geniculis intercepti, non erecti & firmi, sed plerumq. terram versus paululum reclinati, & ad geniculæ recurvi, paniculam in summo gestant sparsam, non tamen propendentem, unam præcipuè partem spectantem, cujus portiuncula seu panicula singulares è duplici glumarum

glumarum squamatis incumbentium, non aristatarum versu compositæ, non multum diffimiles sunt paniculis Graminis tremuli minoris. Tenerum & succulentum est hoc genus, gratissimumq. bobus & jumentis pabulum, quo impensè delectantur & pinguescunt.

Pinguè solum amat, nec quavis concalcum aspernatur, ideoque ad semitas & agrorum limites per sepe reperitur. Vere in culmum abit, & paniculam explicat, & deinceps per totam æstatem.

- A. 4. *Gramen pratense paniculatum majus C. B. pratense Ger. pratense vulgatius Park. The greater Meadow-grass.*

Fibræ innumeris, tenuissimis filamentis capillatis, & variè implexis radicitur. *Culmi* pedales aut sesquipedales, tenues, quatuor vel quinque geniculis intercepti, foliis, totidem vestiti, angustis & tactu nonnihil asperis, in summo paniculam gestant sparsam & in omnem partem extensam, erectam tamen nec nutantem aut dependentem. Nimirum in ima ex uno caulis latere quinque, vel sex simul pediculi locustas seu spicas sustinentes exeunt, deinde paulo superius ex adversa seu opposita scapi parte totidem vel pauciores, adeoque pari modo ex hac & illa parte alternatim oriuntur, sed pauciores semper donec ad summam paniculam ventum est, quæ in spicam simplicem terminatur. Quæ interdum pediculorum gradibus seu ordinibus panicula affurgit. Locustellæ seu spicæ minimæ sunt, breviores quàm in præcedente, squamosæ tamen pariter, non aristatæ.

In pascuis ubiq. frequentissimum occurrit.

Locut.

5. *Gramen pratense paniculatum majus angustiore folio C. Bauhini J. B.*

Ex radice capillacea rufescente folia capillacea, quadam brevita, quadam palmum superantia, prodeunt: inter quæ *culmi* tenues, geniculati, cubitum superantes, uno alterove folio brevi cincti, in quorum summo panicula leviter expansa, uncias quatuor longa, quæ ratione loci strigosior vel latior.

In pratibus & dumetis ad ripam Wisæ fluminis Basileæ reperitur.

Locut.

6. *Gramen pratense paniculatum medium C. B.*

Ex radicibus albis, fibrosis, duas uncias longis *culmi* proferit plures, internodiis aliquot distinctos, dodrantem vix superantes: foliis est oblongis, angustis, nervo elato per medium divisus, utrinque acutis. Culmorum summis spicæ plures, binis sibi respondentibus, insident, in quibus semen.

Variat foliis angustioribus & latioribus.

In aridioribus pratibus, collibus item siccioribus provenit.

Locut.

- A. 7. *Gramen pratense paniculatum molle C. B. Park. lanatum Dalechampii* Lugd. J. B. *Gramen 6. capitis 22. lib. 1. Ger. emac. Soft tufted Meadow-grass.*

Totum mollicellum est, tomentumq. obrita non tantum folia longiuscula, sed & calami eorumq. genicula: *panicula* mediocriter divulsæ spicam mentuntur sescunciam [cui primò è thecis prodeunt] sæpe palmarem & longiorem, colore plerumq. purpurascens vel ex purpurascens & cinereo mixto, interdum cinereo, vix ullis donatæ pilis, molles tamen non minus quàm folia, glumis laxioribus, brevibus, aristarum expertibus, plurimum strâ unica obfusior donatis, florum apiculis luteis.

Culmo est pedali aut altiore, quatuor plerumque geniculis intercepto, totidemque foliis cinereis vestito.

Circa finem Maii aut Junii initium apud nos paniculam promit, inque pascuis abunde oritur.

Tempus & Locut.

- A. 8. *Gramen Caninum paniculatum molle. Soft tufted Dogs-grass.*

Hoc præcedenti adeo simile est ut diu pro eodem habuerim, verum in multis manifestè differt, siquidem longè majus est & elatius: *culmi* quatuor aut quinque geniculis intercepti & *panicula* minus pulchrè colorata: sed præcipua, & maxime conspicua differentia est in glumis, quæ & huic majores multo, & in brevibus aristas terminatæ. Quin & è radicibus Autumnali præcipue tempore germina emittit, & sub terra reptans Graminis canini vulgaris modo infinitum se propagat, & extrinsecus perdifficile est.

In arvis inter segetes nimis frequens Junio mense paniculam promit.

Locut.

- A. 9. *Gramen pratense, paniculæ durioræ, laxæ, unam partem spectante. Meadow-grass, with harder sparsed panicle.*

Radix fibris nigricantibus constat: *Folia* ad radicem, saltem in sterilibus, angusta & ferè capillacea, vix palmum longa. *Culmi* dodrantales & pedales, tenues, duobus ferè geniculis intercepti, foliis obvoluti latioribus in quæ ad radicem, paniculas in summo gestant laxas, unam partem spectantes, è spicis oblongis, squamosis in aristas brevissimas desinentibus compositas; colore plerumq. obscure purpurascens, interdum è viridi albicans.

In pascuis frequentissimum est, & sub finem Maii paniculam explicat.

Hoc genus cum in sepius vel frutetis oritur folia edit longissima, (pedalia aut cubitalia) angustissima & ferè capillacea, saturatius viridia.

Locut & Tempus.

Ritit

A. 10. *Gras.*

A. 10. *Gramen paniculatum elatius spicis oblongis, muticis squamosis. Paniculate Meadow-grass, with oblong spikes without awns.*

Præcedenti simile est, sed majus & elatius multò, spicæ etiam squamosæ ex quibus panicula constatur longiores sunt, squamis non aristatis, circa margines cinerascensibus seu incanis, reliqua fere purpurantibus, compositæ. *Panicula* interdum palmaris, non multum sparsa, versus unum latus plerumque flexa, leviter etiam nutans. *Culmi* pedales & non raro cubitalis aut altior, tribus fere geniculis interceptus, gracilis: *folia* etiam angusta, glabra. *Radix* fibris tenuibus capillata.

Locus.

In pascuis locis humidioribus plerumque oritur.

A. 11. *Gramen caninum maritimum paniculatum. Panicked Sea-Dogs-grass.*

In arenosis maris litoribus densis cespitibus nascitur. Fibræ quibus terram apprehendit & alimentum exigit, breves cineræ: præter quas emittit etiam germina seu flagella sub terra, quibus longè latèque reptat & se propagat, quorumque ut in Gramine officinarum extrema dura sunt & pungentia. *Folia* pro magnitudine & altitudine culmi satis lata, obscure viridia, semipalmaria & longiora, carinata, duricula & rigida, in acutos apices desinentia, imâ parte se mutuo amplectentia, ut totum germen ad exortum planum & compressum sit. *Culmi* selsquipalmares aut semipedales, in cultu altiores una alterove nodo intercepti, paniculam in summo gerant brevem, nec multum plenamque sparsam, è locustis parvis squamosis, muticis non nihil interdum purpurascensibus Graminis prætenis similibus compositam.

* In horis
culmi semper
dalis.

A. 12. *Gramen paniculatum maritimum vulgatissimum. The most common panicked Sea-grass.*

Radix fibris albis tenuibus constat, unde plura exeunt germina. *Folia* brevia longitudine vix palmari, perangusta, carinata, lateribus ita adductis & quasi complicatis ut teretia, seu juncea videantur. *Culmi* lati firmi, pedales, duobus tribusve geniculis intercepti in summo paniculam gestant palmarem, non multum diffusam, purpurascens, è locustis seu spicis oblongis angustis, squamosis non aristatis compositam.

Locus.
Altera species.

In palustribus maritimis ubique frequentissimum est. Hujus alia species occurrit major & elatior multò, ad bicubitalem altitudinem assurgens, stipulis, crassius etiam cricicis majoribus, quam nobis ostendit D. Newton.

A. 13. *Gramen pratense paniculâ fere arundinaceâ J. B. Meadow-grass, with a fixed-lili paniclè. In Gram. montanum paniculâ spadiceâ delicatiorè C. B?*

E radicebus fibrosis, albis plurimæ & confertæ, ut in aliis graminibus exeunt stipulæ, pedales & interdum cubitales, tenues, in terram plerumque reclinate, tribus quatuorve geniculis interceptæ, & ad nodos sursum incurvatæ. *Folia* angusta, pro tenuitate tamen stipulæ satis lata, longitudine postquam à caule abscesserint, (quem ut in cæteris graminibus aliquoties involvunt) vix palmari *Panicula* palmaris aut selsquipalmaris, purpurea, cum primò egreditur minus sparsa, summitate inflexâ Arundinaceam æmulatur, postquam explicatur, non amplius nutat, sed erigitur, & in omnia partem diffunditur, numerosissimis & creberrimis locustellis non squamosis, sed duabus duntaxat glomis compositis constans.

Locus.

In pascuis ubique vulgatissimum Junii initio paniculam promit. Nescio an huc referendum sit

Gramen parvum repens purpureâ spicâ J. B. Gramen caninum supinum Lob. supinum minus C. B.

Descriptio satis convenit nisi quòd radicem sub terra huc illuc vagari scribat.

A. 14. *Gramen paniculatum locustis parvis purpureo-argenteis annuum. Small annual paniclate grass.*

Fibræ radice albae sunt: *Folia* perangusta & fere capillacea. *Caulis* semipedalis aut dodrantalis, interdum altior, geniculatus, gracilis: *Panicula* sparsa locustis parvis, purpureo-argenteis bina semina interdum aristis perexignis & brevibus armata continens. Summitates caulium & locustarum pediculi per maturitatem purpurascunt. Scapus culmi ubi primus paniculas emittit non rectâ deinceps assurgit sed reflectitur nonnihil. Evulsu facile est hoc genus, & annuum.

Locus.

In sterilibus plerumque occurrit.

A. 15. *Gramen murorum spicâ longissimâ Ger. emac. spica nutante longissima Park. p. 1161. Capons-tail-grass, i. e. Gramen Asotivivens.*

Radix paucis fibris, tenuibus, rubentibus constat, unde exeunt *folia* brevia, angusta, inter quæ cauliculi plures tenues & infirmi, duobus plerumque, rarius tribus, geniculis intercepti, totidemq. *folia*, aliorum Graminum in modum, obvolvi, & spicam in summo sustinent selsquipalmarem aut semipedalem, strigulam, angustam nutantem, è fere prætenis squamosis, glumis in oblongas, tenues, purpurascens, aristas desinentibus compositam. Planta videtur esse annua & semine ad maturitatem perducto radicibus exarescere.

Locus.

In muris & sterilibus provenit Junii initio spicam producens, cujus aristæ versus unum plerumq. latus flectuntur.

A. 16. Gramen

A. 16. *Gramen paniculatum bromoides minus, paniculis aristatis unam partem spectantibus. Small panicked Cat-grass, with awns.*

Hæc species cum præcedente in multis convenit, nimirum radicebus fibrosis, culmis tenuibus, paniculâ aristatâ unam partem spectante, *foliis* angustis, altitudine pari. Differt spica seu panicula breviorè latiorque, locustis squamosis eam componentibus multo majoribus & latioribus; caule pluribus geniculis, tribus nimirum aut quatuor, intercepto.

Idem cum superiore in locis invenitur: & interdum altius lætiori solo assurgit.

A. 17. *Gramen exile duriusculum, in muris & aridis proveniens, minus duriusculum Ger. minus Monspeliense J. B. quod Monspelit Gr. exile durius appellari scribit. Gr. pratense paniculae multiplici C. B. Park. Small hard grass.*

J. B.

Dure radicum fibræ, culmi paucis geniculis distincti, palmares & selsquipalmares *foliis* stipati prætenibus, culmo altioribus. Paniculæ in metam fastigiantur, & versus unum duntaxat latus flectuntur.

In muris & aridioribus provenit. Radicum fibræ tenues, albentes, culmi tenues, duobus fere geniculis nodosi. Spicæ paniculam componentes angustæ, oblongæ, squamosæ, pediculis insidentes, quo à scapo medio aliquantulum extant.

Locus.

A. 18. *Gramen exile duriusculum maritimum. Small Sea hard grass.*

Plurimis prælongis fibrillis, tenuissimis filamentis capillatis, & variè implexis raditur: è quibus multi exeunt culmi selsquipalmares aut majores, crassi satis & rigidi, uno alterove folio angustio cincti, & geniculo intercepti, singuli in fastigio spicam sustinentes duas uncias longam, è plurimis elegantibus squamosis, oblongis, non aristatis paniculis, hinc inde alternatim, duabus tribusve simul, nullo fere pediculo scapo adnascensibus compositam. *Folia* angusta, modicè longa. Planta est annua.

In arenosis maris litoribus provenit.

Locus.

A. 19. *Gramen asperum J. B. spicatum folio aspero C. B. pratense, spica multiplici rubra Park. Rough Grass.*

Culmo est selsquicubitali, interdum etiam bicubitali & altiore; tribus fere geniculis intercepto, aspero, potissimum sub nodis, & in fastigio. *Folia* longâ vaginâ culmum involvunt, (ut aliis Graminibus) in acutum pungentemque mucronem desinentia, à quo deorsum si digitis stringas aspera sentiuntur: *Panicula* itidem aspera, rigida & crassa, albicans vel rubens, sæpe minus sparsa, alias etiam magis, cum parvis paniculis, è pediculis longis asperis, antrorum duntaxat vergit, ex latiusculis seu mucariis composita, foliuculos luteos vibrantibus. Aliorum Graminum modo densis cespitibus terram occupat, & innumeris fibris tenuibus oblongis raditur. *Folia* quæ ad radicem non multum latoria sunt foliis graminis prætenis, longitudinis palmaris, semipedalis, aut dodrantalis.

In pratens & pascuis sub finem Maii & Julii initium floret.

Locus.

A. 20. *Gramen spicatum montanum asperum. Spiked mountain rough grass.*

E rupium fissuris in monte Ingleborough exit densis cespitibus. *Folia* ei longâ, modicè lata, carinata, marginibus asperis si deorsum digiti ducantur. *Caulis* tenuis, cubitalis, spicam in cacumine gerens brevem, semina longa, nigra.

A. 21. *Gramen dumetorum paniculâ acerâ, semine papposo. An Gramen plumosum Lob? arundinaceum paniculâ spadiceâ molli majus C. B? spicâ candidâ, & serici modo lucens J. B? Gr. tomentosum arundinaceum Ger. Calamagrostis sive Gramen tomentosum Park. Woolly-grass, with a pappose paniclè.*

Lob.

Folia est duris, rigidis & aridis, ad Schenanthi folia non parum accedentibus; culmi similiter rigidi, selsquicubitus aut duos cubitos alti, spica longâ, densâ, ex purpureo rubentes, paleaceæ, per maturitatem candidæ, & serici instar micantes.

Locus nascitur fenticosis sylvarum quarundam Flandriæ & Angliæ, jumentis inutilis.

Locus.

Huic simile, si non idem, collegimus in dumetis quibudam agri Northamptonensis & Essexiensis: Ad basin seminis lanugo papposa in circuitu adnascitur.

A. 22. *Gramen Maris J. B. paniculatum montanum 2. seu paniculatum odoratum C. B. Gramen paniculatum Germanicum odoratum Park.*

C. B.

Radicebus candidis, geniculatis, fibris crassis demissis serpit: culmo est bicubitali, geniculis paucis distincto; *foliis* angustis, longissimis, paniculam superantibus [coeuntibus marginibus ita convolutis, ut teretem junceum culmum imitentur, rigidis, firmis, pungentibus J. B.] suavem odorem spirantibus, cujus culmo panicula parva, leviterque sparsa insidet.

A. Regiomontanis (unde è Bonifia missum) Gramen Maris dicitur, quod in fasciculos collectum propter odoris fragrantiam vestibus adiciant.

A. 23. *Gramens capillaceum locustellis pennatis, non aristatis.*

Densis cespitibus agglomeratis solum occupat, pro radicibus fibras tenuissimas in terram demittens. *Folia* creberrima, capillacea, sescunciam aut duas uncias longa. *Culmi* tenues sescupalmari aut bipalmari, unico articulo, eoque non longe à radice distincti, & folio inde enascente obveluti, *paniculam* in fastigio gestantes parvam non multum sparsam, purpurascens, è locustellis pennatis, hoc est, è glumis ad modum pennæ villorum dispositis, non aristatis compositam.

Observavit & ad me attulit D. Dale, in ficcoribus collectum.

24. *Gramen longissimum J. B. sylvaticum paniculatum altissimum C. B.*

J. B.

Duorum triumve cubitorum altitudinem nonnunquam superat, *foliis* & *caulibus* tenuibus, triangularibus, pluribus, ex *radice* crassiuscula, perenni, nigricante, fibrosa: panicula parva, vix uncias, in aliquot veluti parvas spicas divisæ. Flosculi ex apicibus luteolis: sapor nullus insignis.

Locus.

In montibus circa Genevam cubitum excedit: Montbelgardi in sylvis duos & tres cubitos. Montbelgardi utuntur hoc Gramine rustici ad equorum torques, quibus aratra trahunt. Efficitur etiam ex eo Chlamydes pastorales, quibus opiliones adversus pluviam utuntur.

A. 25. *Gramen serotinum arvense spica laxa pyramidalis.*

Radix fibris non admodum multis è castaneo albenibus, constat, unde *culmi* emergunt plures ad sex sepe, pedales, rarius pedales, tribus quatuorve geniculis distincti, graciles, *foliis* veltutiusculis, brevibus, pallidius virentibus, ad tactum asperis si deorsum stringas. Fastigium occupat *panicula* mollis, angusta, pyramidalis, tres quatuorve uncias longa, non multum sparsa seu explicata antequam floret, postquam maturit adeo contracta, ut spica potius quam panicula videatur, & contum valde acutum representet, in quam formam Cupressi ab Hortulanis compingi & detondendi solent. Locustæ singulares minimè squamosæ sunt, verum singula granula continent, glumis in molem seu aristam exeuntibus.

Locus & Tempus.

Inter segetes multis in locis copiosè provenit, Julio mense paniculam promens. Annua videtur esse planta.

A. 26. *Gramen pratense serotinum panicula longa purpurascens. Gr. pratense spica Lavendulae D. Merrett. Late-flowering Meadow-grass, with a long purple panicle.*

Radix fibræ crassiores sunt, albæ, sapore sativo. *Folia* modicè lata, raris pilis prædita. *Caulis* pedales aut cubitales, unicum tantum uniculum habent à radice non longè, ad quod duo aut tria folia oriuntur; caulem aliquotque amplexcentia, quod huic speciei peculiare esse videtur. Ex his autem foliis exterius & caulem & reliqua folia ad sequeidigitum ferè amplexcentur, medium (si ab sit) interius ad alterum sequeidigitum, & interius caulem ad idem spatium. Panicula in summo non multum sparsa, tres aut quatuor digitos longa, purpurascens. Flosculi utrinque bifidi purpurei. In pratis humidioribus frequens Julio mense floret. Montepeli sub finem Augusti observavi.

Locus & Tempus.

CAP. X.

De Gramine Avenaceo.

A. 1. *Gramen Avenaceum parvum procumbens paniculis non aristatis. Small supine Cat-grass, without awns.*

Folia ei pilosa, maximè inferiora & propè terram: *Caulis* tenuis, non surrecti, sed terram versus reclinati, dodrantales & pedales, in cacumine paniculam gestant parvam, è locustis rugidulis, nullis aristis donatis compositam. Locustæ si curiosè examinentur tria quatuorve granula duabus glumis obvelata continere deprehenduntur.

Locus.

In pascuis non raro occurrit.

A. 2. *Gramen avenaceum capillaceum minoribus glumis C. B. Anglo-Britannicum avenaceum, Danico nemorali simile Lob. an Gr. aven. rariore grano nemorense Danicum ejusdem? nemorale avenaceum alterum, ex fusco xerampelinum, & lucidum Danicum J. B. avenaceum xerampelinum Danicum Park. Red Cat-grass of the Woods.*

Lob.

In sylvis Danie collibus & montibus (inquit Lob. Adv. p. 2.) perelegans exilique Gramen oriundum foliis creberrimis, rigidis cirtatque uncialis & binarium unciarum altitudinis radicibus Pedales & sescupedales, exiles, lucidi & nitidi, aspectu jucundi *culmi* ex fusco xerampelinum, in quibus è longiusculis *paniculis* Avenacea femina. In Angliæ locis umbrosis, sylvis, præsertim præteritis.

Gramen hoc à Lobelio descriptum diversum videtur à Gramine nostro avenaceo nemorense glumis rarioribus ex fusco xerampelinum, quod propius accedit ad Gramen montanum avenaceum locustis rubris C. B. prod. Suspiciamus tamen omnia hæc Gramina unam & eandem speciem esse.

Gramina

Gramen avenaceum rariore gluma nemorense Danicum in sylvis non procul Croneburgo castro Regio Selandiæ Danorum collegit Lobelius, arido solo.

3. *Gramen montanum avenaceum locustis rubris C. B.*

C. B. prod.

Ex *radice* tenui, repente, albæ, fibris capillaribus utrinque donata, *culmum* simplex, lavis, pæne cubitalis, (rariis ex una radice plures exsurgunt) circa radicem purpurascens, qui quasi in spicam tenuem definit, cujus glumi ut plurimum ab una parte siti sunt, & foris ex nigro purpurascunt, intusque albi sunt; in quorum medio *aristulas* parvas, candidas, pedicello donatas *semen* minutum continet: *foliis* donatus paucis, angustis, acuminatis, circa radicem brevibus, at circa culmum, quem duo triæve cingunt, longioribus, communiter spicam superantibus.

Julio & Augusto hinc inde in montosis & umbrosis, ut circa arcem Riechenstein, in monte Muteto Locus & Tempus.

Banienhensium, & monte Crentzacenfi, reperitur.

A. 4. *Gramen avenaceum nemorense, glumis rarioribus ex fusco xerampelinis, nostras.*

Culmi semipedales aut dodrantales, tenues, duobus tribusve *foliis*, semunciam propemodum latis, dimidium pedem aut spithamam interdum longis, tactu aridis, asperis, & Graminis Avenacei dumetorum similibus, spicam ipsam longitudine æquantibus; *Paniculam* in summo gestant raram, sescupalmarem & longiorem, è locustis raris compositam. Singulæ autem locustæ glumis duabus, exterius ex rubro nigricantibus seu ex fusco xerampelinis (ut cum Lobelio loquar) interius sinu suo utriculum unum continentibus, in quo *semen*, non aristatis constant. Radice est reptatrice.

Invenitur hoc genus in aggeribus sepium umbrosis juxta sylvas, verum non ita frequens apud nos. Locus.

A. 5. *Festuca Avenacea sterilis elatior C. B. Bromos herba sive Avena sterilis Park. Bromos sterilis Gor. Agilops Matthioli forst J. B. Great wild Cat-grass, or Rank.*

Radices fibrosæ, implexæ: *Culmi* plures, cubitales aut longiores, geniculati pluribus geniculis [quinque non raro] tenues; *paniculam* ferunt singuli multifariam divisam, cujus portiuncula è longis & tenuibus velut filamentis pendula, squamatis & pluribus glumis compactis spicam parvam mentiuntur, locustis Avenæ non multum dissimiles, aristis donatæ mollibus longis, interdum purpurascens. *Folia* modicè lata, hirsuta, & ad margines pilosa. Cum planta in culmum abit quæ ad radicem sunt exarascunt.

Maior mense ad sepes, secus vias & in agrorum marginibus reperitur. Locus. Vires.

Adversus infantum vermes tanquam singulare auxilium radicis in vino albo decoctum diebus aliquot continuè potum commendat Tragus.

Festuca Avenacea sterilis humilior C. B.

A priorè differt, quod humilior sit, culmis striatis, molli lanugine incanis, foliis brevibus, angustis, lanuginosis: juba minore, molliore minisque sparsa, sic & aristas non multis nec asperis armata: Anspecie diversa sit aliis judicandum relinquimus.

A. 6. *Festuca Avenacea hirsuta paniculis minus sparsis. Gramini murali Dalechampii simile si non idem J. B.*

Radices fibrosæ terram apprehendit: è quibus *culmi* multi, cubitales & altiorem, pro ratione soli in quo crescit, geniculis plurimum quinque intercepti, *foliis* hirsutis & ferè canescentibus vestiti. *Juba* distichon habet partium texturam, spicas breves imitatur, imà parte latiores, in acutum desinientes, aristis mollibus brevibus glumas etiam molles, striatas, plurimum hirsutas: [non raro tamen laves] armaribus. Aristæ purpureæ sunt, glumæ circum oras canescunt aut cinerascunt.

Spicæ partiales in hac specie erectæ plerumque sunt, non pendulæ aut nutantes, ut in Gramine du Gros Montbelgardenfi J. B. cum quo plerique Botanici hoc genus confundere videntur. In muris & aggeribus inque agrorum marginibus & tumulis ficcoribus passim provenit, & circa Locus.

A. 7. *Festuca graminea spicis habitioribus, glumis glabris. Gramen Gros Montbelgardenfi J. B. Festuca graminea glumis glabris varians C. B.*

A præcedente differt culmis elatioribus, spicis habitioribus & latioribus, magis sparsis & dependentibus glumis glabris: loco etiam inter segetes: cetera similis. Descriptiones C. Bauhini huic non ineptè quadrant, quos si placet consule.

A. 8. *Gramen Avenaceum dumetorum panicula sparsa. An Festuca graminea nemoralis latifolia mollis J. B. C. B.? Bush, or Wood-Cat-grass, with a sparsed panicle.*

Pluribus nodis crassiusculis, albenibus radicitur. *Culmi* sescupicubitalis aut bicubitalis, tribus plerumque nodis articulati, totidemque *foliis* ima internodia aliquotque obvolvuntibus vestiti: quæ quatenus stipulas obvolvunt longiusculis pilis crebris hirsuta, & striata, sunt, postquam à culmo abscissæ, in longitudinem semipedalem extenduntur, latitudine semuncialis, è viridi flavicantia, striata, rarioribus & brevioribus pilis, usque ad margines & mediam costam præcipue, donata, ut summa

Rrrr 3

summae foliorum partes glabrae sint. Summum caulem occupat *panicula* sparsa, inflexa raris spicis, tenuibus pedicellis appensis, composita. Singulae spicae longiusculae sunt & strigosae, è pluribus glumis squammatim incumbentibus, & in breves purpureas aristas desinentibus constantes.

In sylvestris & dumetis ubique frequens est. Perfamilie est Gramini Avenaceo dumetorum spicato, nisi quod stipulis sit majoribus & elatioribus, panicula sparsa.

Locus.

* 9. *Festuca graminea glumis vacuis* C.B. J.B.

C. B.

Ex radicibus fibrosis simul junctis *culmi* aliquot, geniculati, pedales, ad radicem lanugine pubescentes, foliis angustis, paucis donati exsurgunt, qui glumos plurimos, laves & vacuos, filamentis tenuissimis adpendentes, partim virides, partim spadiceos, aristas oblongis donatos sustinent.

Hæc apud nos in rectis & muris crescit (inquit C. Bauhinus) & cum glumi longissimis filamentis appensi sunt, facile à quovis venato agitati tremunt. Hinc Monspelensibus Gramen tremulum dicitur.

Locus.

In hortorum muris & juxta sepes passim reperitur (inquit P. Magnol.) Nobis incognita est.

10. *Festuca graminea effusa jubæ* C.B. J.B.

C. B.

Altiùs exurgit caule viridi & rotundo, qui in *jubam* pedalis longitudinis effunditur, cujus glumi angustiores & longiores, brevibus aristis cincti, pediculis capillaceis oblongis insident qui per maturitatem albicant. Inter segetes reperitur.

Descriptio hæc bene convenit *Festuca* cuidam à nobis observatae *Genevæ* inter segetes, nisi quod *juba* non adeo longa erat in plantis à nobis visis. Fortè in lætiori solo longiorem paniculam producit.

Locus.

In nostro locustæ seu spicae partiales ex quibus juba componitur, oblongæ squamosæ, squamis in breves aristas desinentibus, sensu paniculam promissa.

A. 11. *Gramen Avenaceum montanum, spica simplici, aristis recurvis.*

Radix oblique acta fibras crebras demittit; *Folia* vix palmaria [in lætiori solo eam longitudinem excedunt] non admodum angusta, carinata, satis dura & rigida. *Culmi* semipedalis, tenuis, purpureascentis, uno duntaxat nodo in iis quas observavi plantis propè terram interceptis, unoque solo eum aliquotque obvolvunt donatus, cætera nudus; spicam in summo sustinet duas trève uncias longam, raris glumis alternatim fitis duo vel tria grana aristis recurvis purpureascentibus donata oblongis.

Locus.

In summis tumulis seu colliculis Bartolienfibus manu quondam ageffitis, in ipso limite agri *Essexiensis* versus Cantabrigiam inventum ad nos attulit D. Dale medicus & pharmacopeus Brantensis: idem inter Novum Mercatum dictum oppidum & *Exning* vicum, in agrorum limitibus, inventum. Hinc transferendum est ad Gramina spicata.

12. *Gramen Avenaceum maximum utriculis cum lanugine alba, & aristis longissimis* Botan. Monsp.

Botan. Monsp.

Radices fibrosæ sunt, è quibus plures *culmi* bicubitales, nodis distincti oriuntur, foliis angustis rectis: *Spica* Avenacea est, cujus utriculi oblongis pediculis insidentes lanuginem albam habent, & longissimis aristis donantur, quæ sesquipalmares sunt & dum ficcantur in modum spicae convolvuntur.

Locus.

Maior mense invenit cum spicis in sylva Valenæ locis herbis D. Magnol, præcipuè circa *Cantabrigiam*. Huic non longe dissimilis est.

13. *Festuca longissimis aristis* C.B. *Ægilops bromoides* Tab. Ger.

Quæ ex radice pluribus tenuibus citris prædita multa parva, angusta & oblonga folia promittit: inter quæ tres quatuorve *culmi*, tenues, cubitales, quibus spicae Avenaceæ insident, glumis vacuis, spadiceis coloris, aristis longissimis armata, quæ ex folliculo foliaceo prodeunt in unum latius rectantur.

Locus.

Nos in Germania hanc observavimus non semel. Tabernamontanus inter Wormatiam & Frankenthalium notavit. Aristæ tenues cincinnorum in modum non raris intorquentur.

A. 14. *Ægilops Narbonensis* Lob. *Festuca sive Ægilops Narbonensis* Park. *Festuca Italica* Ger. *Gramen Festuca XIV. sive Festuca altera capitulis duris* C. B.

C. B.

Radice est fibrosa, alba, pusilla: *culmi* tenues, breves, communiter pedales proferunt; foliis paucis Tritici & Hordei annulis, sed mollioribus mitioribusque per latera pilosis. In culmorum fastigio spica parva ex duobus vel tribus capitulis duris, utriculisque striatis compositæ, quibus semina Hordei similia sed paulo minorâ et lætiorâ, eaque terna, glumo tenuiorâ includuntur. Ab utriculis, non autem à feminibus) tenues, oblongæ, & acutæ aristæ candidæ eminent.

Locus.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensi vulgarissima est, æstuosis & glareosis locis [in agris inter segetes triticeas & hordeaceas Lob. C. B.] In hortis culta elatior & major evadit, spicis ex quinque sensim capitulis compositis. In Sicilia aliud genus candidum, aliud nigrum, & aristis magis lutescentibus habetur. *Cesl.* Nobis ibidem non observata est talis differentia.

Ægilops

Ægilops morbo potius fieri cepto quàm jam longius progresso, non semel periclitati fumus profuerit. Exficcat enim addringendo citra calefactionem multam. Potui Cereali etiam addita semina cerebri temulentum faciunt. Lob.

15. *Festuca juncea folio* C.B.

C. B.

Ex radice parva, fibrosa, alba folia pauca, juncea, semicubita longa, & culmus rotundus, cubitalis exsurgit, qui in paniculam avenaceam, sed angustiore, albam desinit; quæ ex oblongo folliculo (à folio confectio) paniculam longè superante prodit, cujus glumi rari aristis longissimis & argenteis donantur.

In Valtellina ad urbis Sedunensis paludem copiosè provenit.

Locus.

* 16. *Festuca graminea arvensis minor* C.B.

C. B.

Cauliculi est tenuibus, striatis, foliis brevioribus: in cauliculorum summo utriculi quidam parvi, membranacei & paleacei, palmi longitudine, racematim dependent ex tenuissimis & vix visu perceptibilibus pediculis, quorum exteriores membranula rubent, quibus desinentibus flos candidulus emicat.

Passim in agris Hærcyniæ Saxono-Thuringicæ provenit. Thal.

Locus.

* 17. *Festuca pratensis lanuginosa* C. B.

C. B.

Ex radice capillacea, rufescente folia multa, angusta, pedalia, unâ cum culmis tenuibus, bipedalibus, foliaceis, molli & pauca lanugine (culmis potissimum) aspersis exsurgunt. Spica est oblonga, angusta, ex glumis oblongis aristis donatis composita, & quasi in paniculam parvam expansa.

Basilicæ passim in pratibus.

Locus.

* 18. *Festuca dumetorum angustissimis & pilosis foliis* C. B.

C. B.

Radix est albicans, ex durioribus fibris composita: ex qua calami aliquot tennes, uno alterove geniculo distincti, & pæne nudi, exsurgunt. Folia sunt brevissima, angustissima, levi mollique lanugine hirsuta. Culmorum summitati panicula, ex spicis plurimis composita, quarum quilibet capillaceo pediculo insidet, multis glumis aristatis & candicantibus constans.

Basilicæ in dumetis circa Clyben reperitur.

Locus.

19. *Gramen Avenaceum panicula longissima.*

In Sicilia observavimus hoc genus. Panicula erat longissima, bipalmari nimirum aut dodrantali, modicè sparsa, è plurimis locustis tribus quatuorve glumis oblongis, acutis, non aristatis constantibus composita, colore rubente: nec folia nec radicem observavimus.

C A P. XI.

De Gramine nemoroso hirsuto.

Ambigere videtur hoc genus inter Culmiferas, & Graminifolias non Culmiferas: culmo enim terete, geniculato cum illis convenit, verum flore seu potius calyce hexaphyllo, feminibus angulosis, panicula juncea ad hæc accedit.

A. 1. *Gramen exile hirsutum* Ger. *nemorosum hirsutum minus angustifolium* Park. *hirsutum capitulis Psyllii* C. B. *Gramen Luzule minus* J. B. *Small hairy Wood-grass.*

C. B.

Radice est rufa, oblonga, repente, pluribus fibris capillatâ: ex qua folia plura, semidodrantalia, modò lætiora, modò angustiora, acuta, villosa prodeunt: inter quæ cauliculus palmaris, lavis, tenuis, viridis exurgit: paniculam brevem ex pluribus floribus compactam, rufescentem sustinent. Flores quando aperiuntur in foliola sex atro-rubentia lateribus pallidis expanduntur, è quorum medio stamina flava sex, & tria filamenta pallida prodeunt.

J. Bauhinus calamum duobus articulis ditatum scribit, ex quibus folia duo, uncias duas longa emergunt, alterum in medio, alterum in supremirate, ubi coma in tres vel quatuor (ceu capitula) dividitur partes.

Floret sub finem Aprilis & initio Maii in pratibus & pascuis frequens.

Tempus & Locus.

A. 2. *Gramen hirsutum latius panicula juncea compacta. An nemorosum hirsutum V. seu hirsutum angustifolium majus* C. B. *nemorosum hirsutum majus angustifolium* Park? *Hairy-grass the greater, with a more compact rush-like panicle.*

Duplo elatius est quàm præcedens: foliis duplo triplove longioribus, duobus etiam tribusve in caule: panicula multo majore, magis compacta, ex plurimis veluti globulis coærcatis. In palustribus provenit. Suspexar aliquando hoc non differre specie à præcedente, sed ratione loci duntaxat variare: verum nunc aliter sentio.

A. 3. *Gramen*

- A. 3. *Gramen nemorosum hirsutum vulgare. An Gramen nemorosum hirsutum Lob? Ger? nemorosum hirsutum latifolium majus Park? nemorosum hirsutum majus latifolium C.B? Common hairy Wood-grass. Si hoc intelligant perperam majus dicitur.*

Dodrante est altitudine. Radix ē fibrarum tenuium cespice constat. Folia pedem dimidium longa, pallide viridia, latiuscula, ad margines pilosa. Culmuli seu culmī ex eadem radice plures, geniculis tribus pluribusve intercepti, ad quos folia breviter, culmum aliquouque amplectentia; in fastigio paniculam gestat sparsam, in eo à Gramine exili hirsuto diversam, quod hosculi eisque succulentia vascula feminalia non plura simul congesta unicum capitulum seu globulum componant, sed singula seorsum nascantur, alia sessilia, alia pediculis longis tenuibus appenda, qui non raro deorsum reflectantur. Flores ex illis sex foliolis, quæ calycis loco vasculum feminale amplectuntur, & totidem intus apicibus constat.

Locus.

In sylvis admodum frequens est, præsertim montosis.

4. *Gramen rore lucidum nemorense sive Luzula J. B. nem. hirsutum majus latifolium C.B. item nem. hirs. latif. minus ejusdem, magnitudine potissimum differens, ex sententia Obscuri.*

Differt à descripto. 1. Radice magna, fibrosa, geniculata ruffa J. B. quamvis C. Bauhinus ex pluribus fibris nigricantibus compositam ei attribuat. 2. Culmī sesquicubitalis C. B. cum J. Bauhinus dodrantealem altitudinem eis attribuat. 3. Foliis cubitalibus C. B. J. Bauhino quadrante alia palmaria, rigidiuscula, acuta, surrecta, extrorsum striata, glabra, at in lateribus longâ, canâ, tenerrimè lanugine, in folium etiam totum utrinque incurvante, obita: Ista lanugo vel pili, qui facile decidunt tacti colligunt rorem, qui splendet noctu, irradiantibus stellis vel Luna, ita ut sit admirationi videntibus. Herbarum perquirentes decidente rore invenire non possunt. Descriptio Graminis hirsuti latifolii majoris apud C. B. in Hist. in omnibus ferè excepta magnitudine, quæ excellit, Gramini nostro hirsuto nemorensi vulgari convenit.

Gramen ejusdem hirsutum latifolium minus convenit melius descriptioni Graminis rore lucido nemorensi apud J. Bauhinum. Hac autem duo Gramina (nemorense hirsutum I. & II. C. B. intelligo) specie convenire, seu unum & idem specie Gramen esse Chabræus vix mihi persuaserit: nec enim magnitudine sola differunt, sed & foliis, & culmo, & paniculis, ut descriptiones conferunt patebit. Minor species foliis rigidiusculis, acutis, surrectis, ex radice insitatis cespitis prodeuntibus cum gramine hirsuto maximo nostrate convenit.

- A. 5. *Gramen nemorosum hirsutum latifolium maximum. An Gr. nemorosum hirsutum latifolium minus juncea paniculata Park? si hoc intelligit, male minus appellat. An Gr. hirsutum latifolium minus C. B? An Gr. Luzula maximum J. B? Panicula convenit: folia nimis longa pinguntur. The greatest broad-leaved hairy Wood-grass.*

Folia huic graminī qualia Gramini rore lucido nemorensi attribuit J. Bauhinus, nimirum palmaria aut sesquipalmaria, rigidiuscula, acuta, surrecta, semunciam lata, extrorsum striata, glabra, & in lateribus pilis longis, canis mollicellis donata. Juba amplissima & late diffusa, qualem Gramini Luzule maximo appingit Jo. Bauhinus, juncea: Semina ut in aliis generibus spadicæ, triquetra.

In Gram. Luzule maximo J. B. folia unciam latitudine ferè æquant, longitudine cubitali: nostro, quantum hactenus observavimus, folia breviora sunt, perinde tamen interdum lata.

Locus.

In umbrosis saxosis sæpius observavimus. Repertur etiam Hampstedii non longe à Londino propè sylvam.

Gramini Luzule maximo J. B. Radix crassa, obliqua, nigra, numerosis fibris capillata.

6. *Gramen nemorosum hirsutum angustifolium minus paniculis albis C. B. nem. hirsutum minimum Park. male. Gramini Luzule affine flore albo J. B. White-panicled Wood-grass.*

J. B.

Perennis vitæ gramen foliis est ad Graminis Luzule sive nemorosi folia accedentibus, consimiliter pilosis: at culmī majores, cubitales: florum manifestum discrimen: si squidem in summo fastigio albi sunt, festucae, cum in altero non in festucae, sed in capitula desinant, seu parvos calyces semina claudentes, eosque nigricantes, cum hujus festucae albescent. Luzule modo quodam habet pilos, qui etiam facile decidunt.

Locus.

Plantam hanc quam describit J. Bauhinus, ad latera montis Salevæ & in colle La Bassie propè Genevæ observavimus. An idem sit quod C. Bauhino describitur sub titulo allato dubitamus, cum ille hosculos singulos expansos semis donatos foliolis suo attribuat, unde totidem staminula prodeunt.

PARS

PARS SECUNDA.

De Herbis graminifoliis non culmiferis flore stamineo.

CAP. I.

De Gramine cyperoides & Cypero.

Hujus notæ sunt præter folia graminea & stamineos flores toti generi communes, caules triquetri in omnibus, & in plerisque etiam femina.

Horum spicæ seu paniculæ in nonnullis aliæ supra alias è foliorum sinubus exeunt, quæ Gramina cyperoides polystachia dicimus; in aliis summos caules terminant, quæ vel spicæ, vel paniculæ. In utroque genere maxima, modò radicibus tuberosis donata sint, Cyperi simpliciter dicuntur.

Cæterum Cyperus Kerner à radicis effigie pyxidulam aut vasculum pusillum imitata dicitur.

§. I. Gramen cyperoides polystachyon.

- A. 1. *Gramen cyperoides cum panicula nigra J. B. cyperoides majus latifolium Park. cyperoides Ger. Cyp. latifolium spicæ ruffa, sive caule triangulo C. B. Great vernal Cyperus-grass.*

J. B.

Geniculatum incedunt & prorsum radices crassiusculæ, Cyperi longi radicibus similes, à quibus pendunt fibræ crassiusculæ. Folia cubitalia & sesquicubitalia, lata, carinata & striata, Cyperi paria. Caulis duobus cubitis interdum altior, concinnè triquetrus, solidus, imâ parte uno vel altero folio ceu vaginâ cinctus, cæteroque nudus, per fastigia foliis aliquot, ipsius cacumen haud multum superantibus donatur; è quorum sinu spicæ quædam emicant, dudum triumve unciarum, ex obscurâ purpurâ initio nigricantes; deinde è squamarum singularum sinubus singuli exeunt utriculi, è viridi flavicantes, acuminati, singula intus femina triquetra nitida per maturitatem nigra, continentes. Summum caulis fastigium occupant tres, quatuorve spicæ, è spadicæ nigricantes, contiguae ferè, habitiores, femine calæ, è mollioribus glumis contextæ. Quin & spicarum seminferarum summa pars non raro paleacea est & femine vidua ad modum supremarum mox dictarum. Caulis cætera enodis, ad exortum foliorum è quorum sinubus spicæ exeunt nodosus est.

In aquosis, inque aquis ipsis ad fluviorum ripas non raro oritur, & Maio mensē, aut etiam Aprilī floret & spicæ producit; inque multos annos durat. Per totam Angliam frequentissimum est.

Locus.

- A. 2. *Gramen cyperoides majus angustifolium Park. Graminis nigro-lutei vernalis varietas major J. B. Great narrow-leaved vernal Cyperus-grass.*

Hoc genus præcedenti per simile est, sed per omnia minus, in parem tamen altitudinem assurgit, caule concinnè triquetro, solido, imâ parte foliis aliquot cincto angustioribus, brevioribus & minus striatis, cætera & nudo, & enodis ad fastigium ferè, ubi ad intervalla duo triæve folia, è quorum sinubus spicæ exeunt angustiores & graciliores multo quam in illo: utriculi etiam femina continentes minus turgidi erant, verum compressi in plantis nobis descriptis, (forte ea maturæ non erant.) Summum caulem terminant spicæ similes paleaceæ & femine calæ, verum pauciores & strigiosiores multo.

Hanc plantam iidem cum præcedente locis unâ nascentem observavimus multoties, unde specie distinctam esse minime dubitamus.

Locus.

- A. 3. *Gramen cyperoides foliis Caryophylleis vulgatissimum. Graminis nigro-lutei vernalis minor varietas J. B. Sharp-spined Cyperus-grass, with Tulip-flower leaves.*

Radix fibris magnis rubentibus constat, aliis etiam minoribus rubentibus intermixtis. Caules inde attolluntur locis humidis & laxiori solo non dico dodranteales, sed pedales & sesquipedales, triquetri quidem non tamen adeo concinnè & manifestè, foliis circa infimum duobus tribulve ceu totidem vaginis, altera alteram excipiente, obvoluti, deinde nudi ad fastigium ferè, ubi duo aut tria habentur, è quorum sinubus totidem spicæ spadicæ-virides exeunt, pediculis longiusculis tenuibus appendæ, primi generis similes sed minores. Summum caulem terminant spicæ graciles, elegantes è squamis obtusis, è squamis seu glumis coruleo spadicis, flavâ per mediam longitudinem lineâ striatis marginibus cinerascensibus, compactæ. Folia Caryophylleis latitudine & colore glauco paria & similia, longiora, retrorsum flexa. N. Spicæ femine calæ in summo caule in prima specie minus concinnè sunt, è squamis in acutis cuspidibus exeuntibus compositæ.

In pratis humidis verno tempore & ad rivulos copiosè oritur, & spicæ producit.

Locus.

- A. 4. *Gr.*

- A. 4. *Gramen cyperoides polytachyon lanuginosum. Many-spiked hoary Cyperus-grass.* 48
Gr. cypr. Norwagicum parvum lanuginosum Park? pag. 1172.

Hujus tum folia, tum caules, tum etiam spicae in apricis lanuginosae sunt: Nonnunquam tamen folia ad genicula duntaxat quae caulem amplectuntur lanuginosa sunt. Magnitudo ei Graminis Caryophylli.

In summo caule duas aut tres spicas habitiores gestat semine cassas; & inferius ad magnam distantiam è foliorum sinibus duas aut tres alias, in quibus semen. His duabus notis ab aliis congenitis abunde distinguitur.

Locus.

In pascuis locis humidioribus oritur.

Figura Graminis cyperoidis Norwegici parvum lanosum apud Parkinsonum aliam plantam demonstrare videtur, quam Botanici Londinenses circa altam Portam inquirendam relinquo. Ut & Gramen cyperoides Norwagicum alterum ejusdem in udis Sylvis apud nos nascens.

- A. 5. *Gramen cyperoides polytachyon flavicans, spica brevibus prope summam caulis. Yellowish Cyperus-grass, with short spikes.*

Altitudo est dodrantalis & interdum pedali: Radice alba, fibrosa; foliis angustis, subius interdum pilosis, caule brevioribus: caule triquetro, duobus tribusve foliis inferius cincto, deinde aliquotum nudo, prope summam duas tresve spicas promente, ex singulis scilicet foliorum alis singulis breves, habitiores, flavicantes, è pluribus granis rigidiusculis, non exaristatis in acutum mucronem ut in Gramine palustri echinato, compositas, unica in supremo majuscula, acerosa, flavicante spica.

Locus.

In pratibus & pascuis frequens oritur per totam Angliam.

- A. 6. *Gramen cyperoides spica teretibus erectis. Cypr. angustifolium spica longius erectis C.B. Cyperus-grass, with many erect spikes.*

Sesquicubitali altitudine affequitur. Folia angusta, concava, glauca, caulem aliquotum amplectuntur, longitudine superant. Caulis triquetrus quidem, sed ita ut vix possit discerni; in capmine spicas gerit tres vel quatuor, aliquotumque junctas, tenues, longiusculas, semina cassas, ad quorum infimam apponitur foliolum. Inferius è foliorum sinibus exeunt duae aut tres spicae, habitiores, teretes, erectae, duas uncias longae, è membranaceis subrotundis utriculis, pallide virentibus, mucronis donatis compositae.

Locus.

In aquosis & stagnis vadosis observavimus in agro Warwicensi.

- A. 7. *Gramen cyperoides spicatum Ger. emac. spicatum foliis Caryophyllae Park. Caryophyllae foliis, spica divisa C.B. Gramen cyperoides verum minimum. The least vernal Cyperus-grass.*

Radix ei longa, fibrosa: Folia angusta, glabra, viridia: Caules trianguli, foliis nudi, palmum & dimidium non excedunt, in summitate spicas tres quatuorve gestantes, breviusculas, juxta politas & fere contiguas, non è foliorum alis egressas ut in precedentibus, (quamvis interdum observare rim unam è folii inferioris sinu exeuntem) superiorem acerosam & semine vacuum, reliquas semine foetas.

Locus.

Spicam producit & floret primo vere, ante reliqua genera, in pascuis sterilibus passim.

- A. 8. *Gramen cyperoides spica pendula breviori C.B. Cyperus sive Pseudo-cyperus spica brevipedunculata Park. Graminis cyperoidis genis, Pseudo-cyperus Lobelii, spica vel panicula pendulibus ex longis pediculis J.B. Pseudo-cyperus Ger. Dwarfed Cyperus with short pendulous spikes.*

C.B.

Radix est candida, nonnunquam nigricante, crassa, frequentibus fibris capillaceis obsepta, & verum Cyperum geniculis amulante, sapore herbarico, inodora: foliis Cyperi: caule cubitali, in curvis summo spicae plures oblongae [cyndraceae] singulae ex singularibus pediculis oblongis dependentes, quae squamosae & flavescentes.

Locus.

In palustribus & aquaticis, stagnis vadosis, rivorumque marginibus reperitur, non tamen ita frequens apud nos.

Hujus spicae non exeunt omnes ex eodem caulis puncto, sed ex singulis foliorum sinibus singulae; caule in spicam strigulam, acerosam, semine cassam terminato, ut in aliis hujus generis.

- A. 9. *Gramen cyperoides spica pendula longiore Park, spica pendula longiore & angustiore J.B. C.B. Many-spiked Cyperus-grass, with long pendulous spikes.*

Magnitudine & statura aequat vel etiam superat Gramen cyperoides cum paniculis nigris. Spica in summo caule semine cassis singularis & habitior. Quae secundum caulis longitudinem è sinibus foliorum singulis singulae exeunt longae sunt, angustae, pendulae, flavicantes: quing, plurimum in eodem caule semine praegnantem praeter eam quae in fastigio est acerosam & vacuum. Spicae haec pendulae sunt non tam ob longitudinem & tenuitatem pediculorum quam ob ipsarum spicarum longitudinem & gracilitatem & summam partem ob crassitatem suam ponderosorem; ex innumeris autem veticulis seminalibus exiguis, acuminatis compositae. Caulis infra spicifera folia, quatuor vel quing,

quing, non spiciferis cum obvolvendis vestitur, ut exigua admodum pars caulis à foliis inferioribus ad superiora nuda sit.

In fossis Noleae prope Brantiam in Effesia copiosae.

Locus.

- A. 10. *Gramen cyperoides spica parvis, longissime distantibus.*

Caulis est bipedalis & longiore, & pro longitudine tenuissimo. E foliorum alis ad longissima intervalla spicae exeunt, ut in hujus generis reliquis, singulares, pediculis tenuissimis uncialibus aut longioribus appendae, ipse graciles, [interdum habitiores] unciales aut longiores. Spica paleacea semine vacua, singularis caulis fastigium occupat. Folia ad radicem multa caules singulos circumstant, modice lata, carinata sesquipalmaria aut semipedalia, quorum duo triaevum caulem ceu vagina amplectuntur, deinde ad longitudinem pedalem caulis fere nudus est. Spicas plerumque tres praeter summam strigulam & semine cassam in singulis cauliculis producit.

Hanc speciem primus mihi ostendit D. Martinus Lister, postea ipse observavi loco putrido & palustri prope molendinum Machinis milium dictum sequimillari à Wirham oppido versus Camaldunum.

- A. 11. *Gramen cyperoides sylvae tenuis spicatum Park. Lob. in Illustr. stirpium p. 63. Silver-rare wood Cyperus-grass.*

Radix satis crassa oblique incedit demissis fibris albenibus terram firmiter apprehendens, germina obiter protrudens multa, unde planta se dilatat, & commodum locum nacta densis cespitibus terre superficiem occupat. Folia quae è radice exeunt semipedalia, modice lata, glabra, pallide viridia, in medio carinata, & utrinque lateribus secundum longitudinem reflexis, duobus inferne sulcis, superne eminentibus porcis exarata, ut in Cypero Officinarum. Caules cubitales & longiores, versus terram plerumque reclinati, tenues, triquetri, ima parte uno alterove folio cincti, deinde longis intervallis duobus tribusve alius, è quorum sinibus singulis singulae exeunt spicae longiusculae, graciles & strigulae, è viridi lutescentes, praetenuibus (& inferiores etiam praelongis) pediculis pendulae, summo caule in simplicem, tenuem semine cassam xerampelinam spicam exeunte.

In sylvis copiosissime oritur.

Locus.

12. *Gramen cyperoides polytachyon minimum, spica per maturitatem albicantibus.*

Radix oblique incedit, fibris subinde demissis, per siccitatem rubentibus. Folia ad radicem plurima conferta, palmaris longitudinis, angustissima, & in sicco ob convolutionem fere juncea. Cauliculi plurimi, semipedales, tenues, recurvi, ima parte velut vaginam quidam cincti, cetera nudi, ad fastigium fere, ubi è foliorum seu vaginularum quarundam sinibus binae utplurimum spicae (h.e. è singulis singulae) perbreves, ex utriculis aliquot turgidis & subrotundis semina triquetra continentibus compositae exeunt, summo caule in spicam tenuem acerosam, semine cassam, semuncialem, albicantem desinente.

Sub monte Saleva prope Genevam invenimus.

Locus.

- A. 13. *Gramen cyperoides palustre leucanthemum, junceum leucanthemum Ger. emac. lib. 1. cap. 22. n. 7.*

Folius.

In palustribus putridis & cenoosis, Bogis dictis, in Occidentalibus praesertim Angliae sapienter occurrit sub finem Julii paniculam promens, pedali altitudine aut paulo majore; caule duro, rigido, junceo, [D. Newton observante triquetro] tribus circiter articulis distincto, ad quorum unumquemque, ut in aliis graminibus apponitur folium. E superiorum autem duorum foliorum sinibus exit furculus seu pediculus tenus, duas tresve uncias longus, cujus summitati innascitur quadam veluti umbellula, è flosculis seu potius glumis acerosis, elegantibus, albis composita: in summo autem cauliculo aut prope eum existunt duae tresve simul ejusmodi umbellulae confertae, brevibus & tenuibus pediculis infidentes.

Affinitatem quandam habere videtur cum Gramine junceo aquatico Ger. junceo polytachyo C.B. inferius inter Gramina juncea descripto.

- A. 14. *Gramen cyperoides angustifolium spica sessilibus in foliorum alis. Narrow-leaved Cyperus-grass, with short sessile spikes.*

Fibris albenibus tenuibus raditur, & in densis plerumque cespitibus nascitur. Cauliculi tenues, pedales interdum & altiores, triquetri, inferiore parte foliis tribus quatuorve angustis, longis, caulem ipsam longitudine non raro aequantibus, reliquorum hujus generis in modum, obvoluti; deinde aliquotumque nudi, superiore parte foliis iterum vestiti tribus quatuorve, infima caulem excedente, in quorum alia spica parva, squamosa, ejusmodi etiam nullis adnascensibus foliis summum caulem occupant duas tresve, proximè, admodum, & velut spicam compositam efficientes.

In aggeribus fossarum plerumque oritur, praesertim umbrosis.

Locus.

- A. 15. *Gramen*

- A. 15. *Gramen palustre rebinatum* J. B. Ger. emac. *palustre aculeatum vel minus Germanicum* C. B. *aculeatum Germanicum* Park. *Marsh Hedge-hog grass*.

Palmari & interdum sesquipalmari est altitudine. *Cauliculi* ima parte propè terram tribus quatuorve foliis non admodum angustis, breviusculis, obscurè virentibus, reliquorum hujus generis in modum, obvoluti, deinde ad fastigium propè nudum, summa iterum parte duobus tribusve foliis vestiti, quorum finis occupant spica sessilibus, teretibus, echinata, semuncia breviores, & triangulatis loculis minoribus, semen quoque triquetrum continentes composita, quibus supereminet luminum caulem finis imperfecta spica rufescens, longior fere duplo, vix quantam crassitudinis partem equans, mollis, meris squamulis contexta. *Radices* prorsum agit nigricantes.

Parvitate sua & spicis compactis habitioribus muricatis in foliorum alis sessilibus à congeneribus facile distinguitur.

In paludosis frequens occurrat.

Locus.

6. 2. *Gramen Cyperoides cum spicis aut paniculis in summitate caulis.*

- A. 1. *Gramen cyperoides palustre paniculâ sparsâ* Park. *cyperoides paniculâ sparsâ majus* C. B. *cyperoides vulgatus aquaticum* Ger. J. B. *Water, or Marsh Cyperus-grass, with sparsed heads.*

Ex radice longa, nigra, digitum crassa, Cyperi longi formâ, geniculata, huc illuc se diffundente, multum fibrata *caulis* sesquicubitalis, tribus angulis asper exurgit; quem folia Cyperi vel *Arundinis* ex radice prodeuntia vestiunt. Caulium summus spica cirris brevibus villosa, ex aliquot paniculis composita, subultra, & per maturitatem rufescentes, insident, quibus folia terna aut quaterna subjiciuntur; quorum quaedam lata & palmum longa, quaedam brevia & angusta.

In fossis palustribus Elicenibus, inq. fluviis majoribus, ut Thamefi: J. Bauhino ubiq. in aquosis palustribus & stagnantibus reperitur. Verum non adeo frequens habetur in Anglia.

Locus.

- A. 2. *Gramen cyperoides palustre spica longiore laxâ, Marsh Cyperus-grass with loose spikes.*

Caulis huic sesquicubitalis, triquetrus, angulis ad tactum asperis, si deorsum digiti ducantur, is firmus, nudus, enodis, in cacumine spicam laxam seu potius paniculam longam minus sparsam, & cida gestans, & pluribus spicis secundariis compositam, quæ ex aliis adhuc exiguis, subrotundis, squamulis constant. Densius, firmis & arcte compactis cespitibus nascitur hoc genus, radicibus autem implexis Juncorum in modum, ut eidem tutò insistere possit. Ad initium spicæ aut nullum apponitur folium, aut perexiguum. Quæ & radice exeunt folia non admodum lata sunt, caule tamen nonnunquam longiora.

In palustribus putridis & aquosis oritur.

Hujus aliam speciem per omnia similem sed minorem, spicis angustioribus & gracilioribus, spica nactem, non in ejusmodi densis cespitibus, iidem in locis observavimus.

Locus.

- A. 3. *Gramen cyperoides spica à pluribus spicis mollibus compositâ, Cyperus-grass, with soft compound spike.*

Cauliculi huic dodrantes aut pedales atque etiam aliores, triquetri, concavi, enodes, ima parte quatuor vel quinque foliis, eos vaginæ instar aliquosque obvolventibus cincti, cætera nudi, spicam in fastigio gestantes quatuor, quinque, vel sex spicis brevibus subrotundis, ad tactum mollibus, ex utriculis compressis squammatim incumbentibus compositis coagmentatam. *Folia* brevia ut quartam caulis partem longitudine æquant, latitudine Graminis præfatis minoris.

In pascuis locis humidis copiose provenit.

An hoc idem sit Gramini cyp. ex monte Ballon J. B. dubitamus, ob altitudinem minorem, folia nimis brevia, nullum spicæ subiectum folium. Verum hujus generis plantæ pro loci genio multum variant.

Ex quo hæc scriptimus ostendit nobis D. Jacobus Newton amicus noster, rei Botanice peritissimus ipsissimum.

Locus.

- A. 4. *Gramen cyperoides ex monte Ballon spica divisa* J. B. *cyper. palustre majus spica divisa* C. B. *cyper. palustre minus* Park. *cyper. parvum* Ger. ico.

Quod à præcedente differt altitudine majori, cubitali sci. aut sesquicubitali; caulis tamen gracilioribus, neq. adeo manifestè concavis; spicis partialibus minoribus, non tamen minus crebris & confertis; corrigiati foliolo oblongo spicæ subiecto, quo interdum rectâ supra paniculam assurgens caulis Junci speciem refert; foliis longioribus, angustioribus.

In pratis propè Hitham Colcestrensem in Essexia. Alibi etiam sæpius idem observavit D. Newton.

Locus.

A. 5. Gr.

- A. 5. *Gramini cyperoidi ex monte Ballon simile, spica totali à pluribus spicis compositâ, AnGr. cyp. elegans multifera spica* Park. *Cyperus-grass, with a soft more compound spike.*

Præcedente majus est & elatius, ut quod cubitalem altitudinem æsequatur. Spicam habet à spicis multo pluribus & densius stipatis compositam, nec ejusdem magnitudinis omnibus, ut in illo fere, sed sursum versus cacumen minoribus, donec tandem in unam simplicem majusculam spicam terminentur.

Locus.

In palustribus & aquosis Maio floret.

Spica in hac specie coloris est ferruginei, & initio ad tactum mollis. Caulis concavus est, minus tamen quam in præcedente.

- A. 6. *Gramini cyperoidi ex monte Ballon simile, humiliori, in maritimis & arenosis nascens, Sea Cyperus-grass, with a compound spike.*

Radices crassæ, crebris geniculis articulatae, æq. geniculis fibras tenues capillatas emittentes, huc illuc vagantur. *Folia* angusta, semipedalia, carinata, ima parte, seu vaginâ caulem amplectantur, aliorum hujus generis in modum, semipedalem, tenuem, nudum, enodem, triquetrum, in summo spicam sustinentem à multis spicis compositam, paucioribus tamen quam in superiore. Singulis feminibus (quæ velut totidem squamæ spicas parciales componunt) duos plerumq. tenues & contortos pilos emittunt, unde tota spica velut ferrugineo quodam capillatio hirsuta videtur. Ob tenuitatem caulis, & gravitatem feminum spica plerumq. deorsum nutat.

In arenosis maritimis frequens occurrat.

Locus.

- A. 7. *Gramini cyperoides elegans spica composita asperiore, Elegant Cyperus-grass, with a rough compound spike.*

Radices huic albe, fibrosæ: *Folia* angusta & vix à digiti partem lata, pallide viridia, caulem aliquotq. amplectentia, dodrantem longa. *Caulis* pedalis, triquetrus, nudus, enodis, in cacumine spicam gestans colore herbaræ seu ex viridi flavicente, & spicis parvis quinq. vel sex, vel pluribus paucioribusve, compositam, brevibus, teretibus, squamosis, squamis (quæ nihil aliud sunt quam utriculi femina continentes) compressis & acuminatis. Ad spicam autem nullum apponitur folium.

In stagno quodam non longe à Middletem vico versus Cotes-hill, in agro Warwicensi, propè Locum Wrexham in Wallia, & alibi varus in locis observavimus.

Locus.

- A. 8. *Gramen cyperoides palustre majus spica compactâ C. B. palustre cyperoides aquaticum spica integrâ J. B. palustre cyperoides* Ger. *cyp. palustre majus* Park. *The greater spiked Cyperus-grass.*

Triquetrum Cyperi tollit caulem, cubitalem & sesquicubitalem, solidum, enodem, ima parte quatuor aut quinque foliis, cum vaginæ instar includentibus, cinctum, caetera nudum; cujus fastigium ornat spica, (Panici quodammodo similis J. B.) sesquicubitalis & major, & squamis compressis, acuminatis & quodammodo aculeatis composita: Sunt autem squamæ hæc nihil aliud quam loculi triangulares, semen continentes, Milio fere æquale, compressius. *Radices* fibrosæ, ex deciduorum foliorum fibris compositæ, *Folia* mediocriter lata caulem fere longitudine æquant. Ad basin spicæ plerumq. apponitur foliolum angustum oblongum, aliâq. etiam sed breviora ad bases spicarum particularium totalem componentium.

In aquosis frequens nascitur.

Locus.

- A. 9. *Gramen cyperoides spicatum minus, Gr. cyp. spicis minus compactis* Park. *cyp. parvum* Ger. *descl. cyp. spicis minoribus minus compactis* C. B. J. B. *The lesser spiked Cyperus-grass.*

Præcedenti simillimum est hoc genus, sed multis numeris minus. *Radix* obliqua, fibris crassiusculis rufescentibus donata. *Cauliculi* pedales, terram versus plerumq. reclinati, ima parte sex septemve foliis aliquot [sex, septemve] cum vaginæ instar obvolventibus aliquosq. cincti, cætera nudi ad spicam usq. quæ minus compacta est quam in præcedenti, & spicis minus arcte stipatis composita. Utriculi & femina illius similia. *Folia* angusta, carinata, modicè longa, multo tamen caulis breviora.

Extra aquas plerumq. oritur, in pascuis humidioribus.

Locus.

- A. 10. *Gramen cyperoides spicatum minus, spica longâ, divisa seu interruptâ, The lesser spiked Cyperus-grass, with a long interrupted spike.*

Radix obliqua fibris crassiusculis demissis terræ firmiter adhærescit. *Cauliculi* dodrantes aut pedales, tenues, triquetri & striati, terram versus plerumq. reclinati, ima parte sex septemve foliis angustis, carinatis cincti, enodes tamen. *Folia* ætenuim omnia caulem ad tertiam fere longitudinis partem seu theca obvolvunt & includunt, & inferiora etiam superiora, omniâq. & radice unâ cum caule exeunt, adeo ut ima pars caulis sex septemve velut vaginis integatur: quod & alia etiam hujus generis Graminibus commune est. Spica in summo cauliculo longâ, divisa seu interruptâ,

51111

rupsa,

rupta, è sex nimirum septemve spicis parvis, squamosis, sessilibus, ex utriculis aculeatis compositis, longius distantibus [inferiores intellige] coagmentata. *Folia* interdum seliquipalmaria sunt & longiora, caules ipsos longitudine vel aequantia, vel etiam excedentia, quo à reliquis hujus generis spicatis differt. Spica inferiores ad exortum folium viride, angustissimum capillaceum obnunt. In pascuis locis humidioribus nasci amat.

Ufus.

- A. 11. *Gramen cyperoides spicatum minimum, spica divisa aculeata. Gr. Sylvaticum* 3. Tab. parvum tenuissimum cum spica aculeata J. B. *memoratum glabrum* 4. five spicis parvis asperis C. B. *The least prickly spiked Cyperus-grass. An Gr. cyperoides echinatum montanum* Park.

Radicum fibre crassiusculæ, pro plantule modulo, nova in ambitu germina emittentes herbam propagant. *Folia* angusta, brevia, imos cauliculos ut in precedentibus cingunt, sunt autem in palmariæ & interdum seliquipalmariæ, tenues, triquetri, spicam in summo sustentantes tribus plerumque glomerulis folliculorum aculeatorum semina includentium compositam. Utriculi per maturitatem extrorsum magis reflectuntur quam in precedentibus, unde & spicæ magis aculeatae sentiuntur.

Locum.

In locis palustribus, solo putrido & spongioso plerumq. oritur.

- A. 12. *Gramen cyperoides seminibus deorsum reflexis puliciformibus. Flea-grass.*

Hujus cauliculus palmaris in summo spicam gestat brevem, raram è seminibus paucis, puliciformibus deorsum reflexis, spadiceis compositam.

Locum.

In palustribus putridis oritur. Parvitate sua, figura, colore & situ seminum à reliquis hujus generis facile distinguitur. Semina quantum memini triquetra sunt: Plantulam accuratè deservit quando ejus copia facta erat neglectius; in palustribus tamen non valde infrequens est.

- * 13. *Gramen typhinum* Tab. spica multiplici nigra J. B.

Nobis cum J. B. ad *Gramen cyperoides* accedere videtur, verum quodnam genus sit non dum constat. Consule si placet J. Bauhinum lib. 16. cap. 181. & C. Bauhinum Theat. l. 1. s. 1. c. 1. n. 7. cui *Gramen typhoides* spica multiplici dicitur.

- * 14. *Gramen cyperoides latifolium spica spadiceo-viridi majus* C. B.

Quod in humidis ad Sellam novam Monspellii primum vidit, quòd P. Magnol abundante in Ladum annem scribit, ad novam species sit & ab omnibus superius à nobis descriptis diversa nobis. Si D. Magnol accuratius descriptum nobis dedisset, hunc scrupulum exemisset. Nomen incertum sumus de

- * 15. *Gramine cyperoides angustifolio spica spadiceo-viridi minore* ejusdem.

- * 16. *Gramen cyperinum memoratum* Tab. J. B. *memoratum spica sublonga recurva* C. B.

Radicibus fibrosis, *foliis* angustis, dodrantalibus, acuminatis, *caulibus* rotundis, *pedalibus* sua duas trève ex luteo purpurascens, trium unciarum sustentibus, nobis incognitum, circa Monspellium pratorum & satorum margines ornare ait P. Magnol.

Præter has & alias adhuc quatuor Graminis cyperoidis species novas, & à nemine ante se prætas proponit & describit Parkinsonus in Theatro suo Botanico. Eæ sunt

1. *Gramen cyperoides Danicum glabrum foliis caryophyllis.*
2. *Gramen cyperoides spicata fuscâ elegantissimâ paniculâ Bayonenf.*
3. *Gramen cyperoides palustre Bayonenf.*
4. *Gramen cyperoides Bayonenf. licheni paniculis fuscis.*

Quod ad singula genicula è foliorum finibus duas trève plerumque spicas promittit: quod si verum sit, huic generi peculiare esse videtur, quantum hætenus observavimus.

Horum descriptiones è Parkinsoni historia petas: nam quia nobis incognitæ & suspectæ sunt pigeas huc transferre.

1. *Gramen caryophyllatum memoratum spica multiplici* C. B.

Item,

2. *Gramen caryophyllatum montanum spica varia, ejusdem:*

Item,

3. *Gramen spicatum angustifolium montanum ejusdem,*

Graminis cyperoidis species esse videntur: quorum descriptiones in C. B. prodromo habentur.

- * 17. *Gramen marinum cyperoides* J. B. *cyperoides maritimum* C. B. *Juncus cyperoides maritimus* Loh. maritimus Nordbois Park.

C. B.

Radicæ nititur lignosa, longâ, rufâ, nigrâve, geniculatâ, prolixius serpente, fibrifq. capillata, multis villosis cirris additis, sapore grato: *foliis* longis, pallidis, crassis, porraceis, lentis, sparsis & inflexis caulem pedalem, rotundum, levem nudum superantibus, cujus summitati caput globosum, Ampelopræsi magnitudine & figura infidet, corticosum, squamisque factum, ex luteo rufescens [J. Bauhinus]

himo rectius ex nigro rubescens] splendensque: cui folia plerumque terna, [duo utrinque Dalechampi] aliquando quaterna, triuncialia & veluti cornua prominente subjiciuntur. *Seminibus* est rufescentibus, triangulis, modicioribus.

In arenosis litoribus propè Neapolin copiose provenit. Habetur etiam ad mare Monspellii.

Locum.

6. *Cyperus Botanicis dicta.*

Hi majores sunt plerique aliis hujus generis, radicibus tuberosis. His tamen ob convenientiam in paniculis squamatis species nonnullas è minoribus accensimus.

- A. 1. *Cyperus longus* Ger. *longus odoratus* Park. *odoratus radice longa, five Cyperus Officinarum* C. B. *paniculâ sparsâ speciosâ* J. B. *The ordinary sweet Cyperus, or English Salingale.*

Radicibus est oblongis, geniculatis, multis internodiis, sibi implicitis, ut sunt radices Arundinum, & Graminis modo summo cespite serpentibus, fibris multis capillatis, è puniceo nigricantibus, succulentis, carne vero in subitico albicante, odoratis, subamaris, cum ob nimiam locorum humiditatem amaritudo non rectè perferatur, vel subacris cum quadam adstrictione. Radiculæ quinetiam in Olivæ portiones extuberant atque ita continuatæ sunt ut in Filipendula. *Folia* habet Arundinaceæ, porraceis longiora, graciliora, duriora, dorso emittente & acuto, ut tanquam acies manus evellentur scindat. *Caulis* est cubitali, nonnunquam etiam altiore, erecto, enodi, glabro, striato, triquetrum, medullâ albâ, ut in Junco, referto: In cujus cacumine folia minora, quadrantenus stellatim disposita, comæ, quam etiam superant, subiecta. *Panicula* seu juba (Junio, Julio, & Augusto subrufa, & dum floret Agallocho ferè olente) lata laxaq. ex cacumine pendet; in cujus glumis exiguum semen durum, cortice nigro vestitum & triangulum includitur. Quod semen (air Fallopius) infestissimum in nostra Oriza, in nostris regionibus, & si comedatur inebriat ut Lolium.

In pratis circa Monspellium, inque Sicilia & Italia observavimus locis cultis & palustribus. D. Locum. Newton in insula Purbeck dicta Dorsetiæ Angliæ eum invenit prope Sacellum quoddam, à latere Portlandiam insulam spectante.

Stomachica est, & uterina hujus radix: Usus præcip. in urina & mensibus ciendis, cruditate ventris & triculî confumenda, hydropis inchoato præservando, colica ac vertigine discutienda, interiectu roborando: masticata oris fetorem emendat. Cocta vel macerata in oleo, consula & impolita renibus ac pectinis calculum depellit & urinam proritat.

Si radicibus pulverisatis saccharum & mel addatur, & cum paucis vino simul coquantur, dein in taleolas dissecantur, & juleculum affundatur Gingerbread condimentum emulabitur.

Spites cum radicibus sole exsiccatos & aceto conspersos frustatim tundunt, & vestibus interponunt ut suâ odoris gratiâ commendent Galli. Ruell. Sic & Hispaniæ & Italiæ muliercule radices aceto paratas pro odoramento ac suavi fuffitu recondunt: aliquæ etiam exinde pulveres conficiunt.

Radix pulverisata ad 3 j. cum spica Lavendulæ optimè fetum expellit, ut & secundinas. D. Palmer ex dictatis D. Hermann.

2. *Cyperus panicula crassiflora minus sparsa* J. B. *An Cyperus rotundus inodorus Germanicus* C. B? *Cyp. rot. littareus inodorus Anglicus alter* Park?

Culmum tollit triangularem ad cubiti & seliquicubiti altitudinem, quem stipant folia graminea, striata, carinata, acuto dorso, gibba: in culmi summitate folia duo aut tria breviora, angustiora oriuntur, quorum finis paniculæ se explicant fuscæ, flosculis pallentibus. *Radix* è pluribus olivariis glandibus constat, colore foris fusco, intus albo, substantiâ durâ, dulci. Hiæ adnatâ complura filamenta, glandiumque inter se connexa per filamenta fit culmum crassitudine æquantia. Vires odore destituitur.

Floret Junio & Julio suo nimio reptatû molesta.

Tempus.

Plantam cujus descriptionem è J. Bauhini historia mutuatum dedimus eandem esse quam C. Bauhinus *Cyperum rotundum inodorum Germanicum* appellat, minime dubitamus. Nam & descriptiones per omnia conveniunt, & C. Bauhinus se eam vidisse ait copiose in horto Monsbelgensi à Joanne fratre cultam: cui etiam idem est cum eo qui in scrobibus & rivulis ad Scaldæ amenissima fluenta provenit, Lobelio monente, cui *Cyperus aquaticus Septentrionalis*: at Camerario *Cyperus rotundus*, nigras inodoras radices habens dicitur.

Chabreus apud J. B. hunc *Cyperum rotundum odoratum* vulgarem C. B. facit. Verum si rectè pictus sit, nec panicula, nec radices conveniunt. Notandum tamen P. Magnol observare in Planta propè Monspellium nascente, quam pro *Cyp. rotundo* vulgari C. B. habet, caules ex radicibus rotundis exire, ut in icone *Cyp. rotundi* modici Germanici ejusdem C. B. pinguntur, non autem radicibus fibrosis appendi rotundas, ut in icone *Cyp. rotundi* odorati vulgaris. Nos certè in plantis nostris flicis Monspellii collectis invenimus *Cyp. paniculâ crassiflorâ minus sparsâ culmum & paniculam*. Fortè igitur *Cyperus rotundus odoratus vulgaris* C. B. & *Cyperus rotundus inodorus Germanicus* una & eadem planta sunt; de quo tamen ob iconas tantopere diversas dubitamus.

- * 3. *Cyperus rotundus Orientalis major* C. B. *Cyp. Syriaca & Critica rotundior* J. B. *Cyp. rotundus odoratus Syriacus* Park. *rotundus Syriacus* Ger. emac.

Alpin.

Radicibus est rotundis, Olivæ crassitie, multis, mediâ quadam fibrâ tanquam filo, Filipendulæ modo, connexis, variis lris alperitis, foris subrufis, aliquando rubentibus, aliquando etiam nigris, intus albidis,

CAP. II.

De Papyro.

Papyrus nisi nomen peculiare sortita esset, ob caulem triquetrum Cypero potuisset accenseri.

Papyrus Nilotica Ger. J. B. *Antiquorum Nilotica* Park. *Nilotica sive Aegyptiaca* C. B. Item *Papyrus Syriaca vel Siciliana* ejusdem & Park. Nos enim non distinguimus. *The Papyrus* fied.

Hanc ita describit eruditiss. Veslingius: Assurgit ab Arundineis fibrosisque radicibus [Cæsalpinus radices lignosas, crassas, Harundinis modo geniculatas, numerosa sobole in obliquum tendentes, sapore & odore Cyperum æmulantes, fed infirmius, subrustas Papyro Sicilianæ attribuit] circa Nilum stagnantis ripas caule numerofo, triquetro, non raro septem cubitorum mensuram speciosa proceritate cum aequante, tum superante. *Folia* circa utrumque scapi extremum, inferius ampliora spargantur Cyperisve instar repanda, superne minora, quæ radiatum veluti calycem innascenti jube spargantur. Denso flaminum ordine stipatum caulis fastigium cæsarium exprimit, & circa summum hujus prominuli forei apices obligatum circumpectat hederæ thyrsus exprimit. J. Bauhinus sic florem comam describit. Floribus est perquam speciosis & luculentam in ambitu cæsarium effigiantibus, numerofo gracilibus thyrsulis, denso & aequabili comarum stipatu, & apicibus prominentibus, Ferula in modum collectis, non ut Cyperi sparsis: nimis ornatè & minus clarè. Cæsalpinus comam latam, ex numerofo parvis juncis triangulis constantem, in quorum summo flocci rufi, ei ascribit; magis perspicuè.

Papyrus, quam Cæsalpinus in horto Aquano aluit, ex Siciliæ palustribus delatam, quam, eodem autore, in Sicilia vulgo Piperum vocant; quam J. Bauhinus in horto dicto Cæsalpini benevolentia vidit, nobis non alter differre videtur à Papyro Nilotica Veterum quam magnitudinem aliisque accidentibus à loci diversitate ortis: neque J. Bauhinus aut etiam Cæsalpinus ipse distinguunt; alter quam magnitudinem.

Ex Papyro olim chartæ fiebant ad scribendi usum, conficiendi modum vide apud Plinium lib. 17, cap. 11, 12. Hæc ante reperta fruges Aegypti alimentum [omnes enim Aegypti incolæ & crudum & elixam & assam manducabant, & succum dederant, manducamentum autem expebant] strigulas, navium contextum, vasorum utensilia, florem ad coronandos Deos, & calceos horum sacerdotibus præbebat. Radix in usum ligni cedebat. Chirurgi, referente Alpino, foliorum medullam utuntur ad ulcerum ora dilatanda. Ex scapique combusto cinere recentia ulcera curant, qui etiam maligna augeri (si sepe aspergatur) non sinit. Ex scapis recentibus aquam destillant ad oculum suffusionem, caliginem ac obcuritatem maxime proficiam.

Chartæ ex Papyro in deservendum obierunt: novo chartarum artificio circa Annum 1470. (quo tempore ex Gallia duo viri Antonius & Michael in Germaniam & Basileam venerunt, & secum artem illam antea Germanis ignotam attulerunt) invento; Linea scilicet usi dericta & flaccida tandiu turgent machinis aqua motis donec in succum dissolvantur: hunc optimè aqua dissolvitur, non sine glutine, & confurbatum, cribris excipiant, qui succi crassitiam retinentes, paginam reddunt se per stramenta ad usum parata, quæ ad prioris imitationem Papyrus quoque nominatur, eò quod eundem nobis usum præstet quem olim Aegypti Papyrus præstabat.

CAP. III.

De Juncu & Gramine juncea.

Juncus caulis teretibus, fungosis, panicula vel in summo caule existente, vel ex ejus latere inferius exsurgens, & multis seminibus majusculis composita à reliquis graminifolius distinguitur. Gramina juncea à Juncis distinguuntur caulis foliis articulatis. Folia etiam in his non temper tergestia sunt, sed in nonnullis speciebus compressa, in omnibus tamen fungosa.

Notandum etiam nos communem Botanicorum sententiam secutos nonnullas species Juncis admiscuisse, quæ ad hoc genus propriè non pertinent, ut v. g. Juncum acutum maritimum Cambro-britannicum, Gramen tomentolum, &c.

Juncus autem à jungendo dicitur, quod cum flexilis sit, res eo jungi possint.

D. 1. Juncus.

Juncus acutus capitula Sorghi C. B. *maritimus capitula Sorghi* Park. *pungens, seu Juncus acutus capitula Sorghi* J. B. *Picking large Sea-Rush*.

Dense stipatus tollit culmos, sesquicubiales, crassiusculos, rigidos, cortice spisso, medullâ solidâ, alba, quos statimâ radice, crassis fibris contextâ, involvunt foliacea vaginæ, rubentes, dodrantem circiter longos, comitantibus pinnatis cistis, Sparti Austriaci formâ non autem colorem, qui hic

hic rufus, æmulantibus. Infra mucronem autem culmorum pungentem tribus quatuorve pollicibus exiliant florum seminumque glomerata capitula, [subrotunda, splendentia, fusca, Sorghi æmula, semina minutissimum, oblongum, & subfufcum continentia] quorum exortu subsecum est solum, indidem erumpens, ex latere principio vaginam imitata, in acumen desinens.

In arenosis cumulis ad Occidentale Cambriæ litus Merionethense copiosissimè oritur. C. Bauhinus circa thermas Aponianas frequens esse ait, ut & non longè Monspelio ad pagum *Peraul*, imò in tota illa ora maritima passim provenit.

A. 2. *Juncus acutus maritimus capitula rotunda* C. B. *acutus maritimus alter* Park.

C. B. Hic multo procerior est [precedente] inquit C. Bauhinus, [imò nobis observantibus nihilo procerior:] radice crassa, lignosa & nodosa, fibris capillata, ruffo cortice obducta: calami sive fipri permutis, duos cubitos superantibus, ad exortum rufâ tunica operis, fungosa medullâ farctis, in vertice mucrone pungente duplici, altero saepe uncis quatuor capitula superante, altero breviorè, dorsum reflexo: inter quos scapus diffilil, pediculi prodeunt, foris leves ac teretes, intus veluti canaliculati: capitula parva, rotunda, aspera, Sparganii formâ sustinentes: nonnunquam verò capitula plura, aspera, conglobata sine pediculo proximè caulem amplectuntur; quibus mense Junio flos capillaceus & candicans insidet, seu lanugo mollis, nivea & tomentosa instar barbule propendit.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensi ad maris litus valde frequens est. Nuper etiam in Anglia *Locus* detexit, in comitatu Somerseti D. Stephens.

Ex medulla & ellychnia & alia à circulatoribus fiunt, unde columbas commentitias volitantes, *Ufus*, aque aere sese librantes conflatas vidit Lobelius. *Advs*.

A. 3. *Juncus acutus maritimus caule triangulo* C. B. Park. J. B.

C. B. Radice est repente, fibrosa: à qua alia radicle prioribus exsiccatas nascuntur: hinc culmi, quos ad radicem brevia folia cingunt, pedales, trianguli exsurgunt, & in extremitatem pungentem desinunt, & paulo infra fastigium à latere floccus racemulos rufescens, ex granulis tribus lateribus donatis confistit, exit.

In maritimis propè *Frontignanam* & *Peraul* oritur. Apud nos ad ripas Thamefis fluvii tam supra, quam infra Londinum, ut à fide dignis mihi relatum est: quamvis ipse nec ibi, nec alibi eum habemus viderim.

A. 4. *Juncus acutus maritimus Anglicus* Park. *English Sea Hard Rush*.

Eodem modo radicibus se propagat quo alii Junci. Sunt autem scapi seu calami sesquicubiales aut altiores, teretes, leves obscurius virides, duriores & solidiores multo quam Junci laevis vulgaris, medullâ densâ & foliis farcti, alioqui magnitudine illis non multum cedunt; ad imum tribus quatuorve thecis squamosis ex rubro nigricantibus cincti. E scapo in finem excavato, & in duo cornua, altero admodum brevi, diducto, sesquipalmari aut dodrantali ab apice distantia, erumpit panicula ampla, in plures pariales paniculas divisa, una præ alia longo pediculo insidente & supra reliquis eminente ac li separata esset. Panicula in latitudinem minus diffusa est quam Junci laevis vulg. colore albi spadicis tantillo intermixto, vasculis triangularibus confusa.

In maritimis palustribus copiose oritur, ut, v. g. circa Camalodunum in Essexia & ad Occidentem *Locus*, tale Cambriæ latus.

A. 5. *Juncus acutus* Ger. *acutus vulgaris* Park. *acutus panicula sparsa* C. B. *An Juncus foliaceus* J. B.: *Common hard Rush*.

Radix propè terram (superficiem oblique incedit, fibris frequentibus fufcis demissis firmiter depacta: Plurimi inde conferti junci & capitula seu gemmis crassis & velut bulbosis squamis membranaceis spadicibus splendentibus obvoluti exeunt. Humidum membranosi follioli, spadicæ colore splendentis, ac fi politi essent, intimo reliquis multo longiore, imum juncum ad palmi & amplius longitudinem involvunt & obvestiunt. Junci sesquicubiales sunt & altiores, graciles, teretes, striati, cortice crasso, medullâ intus paucâ, non tamen inanes, & radicibus omnes oriundi, nulli (quantum nos observare potuimus) ex aliorum finibus, ut scribit Dodonæus, eumque secuti alii plerique Botanici. Forte alium & à nostrate vulgari Juncu acuto seu duro diversum describit: in acutis mucronibus exeunt: infra quos ad dimidii plus minus pedes distantiam erumpit panicula sparsa, rufescens, fermen in vasculis.

In pascuis & ad vias publicas solo humidiorè passim provenit.

Junci panicula arundinacea descripta apud J. Bauhinum: in multis ad Juncum nobis descriptum accedit.

Juncus montanus palustris, An. *Oxybenas sive Juncus acutus Alpium Cambro-britannicus* Park? *Woods Rush*, *Boote.com*.

Favus maculis rubentibus radicans. Folia numerofo, non erecta, sed plerumque supra terram expansa itella in modum, brevia, dura, acuminata, non exactè rotunda, sed supra pars canaliculata, unde passim fortasse ad Gramina quam ad Juncos referendum est hoc genus. E medio foliorum exurgit caulis dodrantalis aut pedalis, firmus, medullâ farctus, uno tantum folio propè terram cinctus, cætera nudus, juncum in summo paniculam gestans, & pluribus particulis compositum, quæ singule & sinu foliis, quod in caule ad earum basin consistit emergunt. Flos Graminis hirsuti exilis, hexapetalos,

Locus.

hexapetalos, cum totidem in medio staminibus fimbriatis luteis. Succedunt capsula majuscula, subrotunda, semen continentes.

In montosis palustribus solo spongioso & putrido per totam Angliam copiosè nascitur: ut loco indicare non sit opus. Propè Londinum in ericeto Hampfiedensi.

Figura & descriptio Graminis juncei maritimi majoris apud Parkinsonum huic nostro convenit. Parkinsonus speciem hujus minorem habet, quam vocat *Oxyfchenum* sive *Juncum acutum* minorem, p. 1192.

A. 7. *Juncus aquaticus maximus* Ger. *lævis maximus* Park. *max. boloschanos* J. B. *Juncus maximus* seu *Scirpus* C. B. *Sub-russ, or great Water-russ.*

C. B.

Hic magnitudine & crassitie reliquos superat, & proceritate Typhæ aequalis est: ex radice crassitudine ferè cubitali, geniculata, hinc inde per terram repente, cortice atro-rubente insecuta, inus candida scirpi seu junci hominis altitudinem superantes, minimi digiti crassitie, virides (qui exsecati albescunt) rotundi, enodes, medullà candida, molli & fungosà farcti attolluntur: quorum cacuminibus scirpis reclusis petioli inus canaliculati, foris teretes extenduntur, qui summo apice floccos seu paniculas rufas, inaequales, squamatis compactas metâ figurâ, infernè latiores, superne acuminatiores sustinent. *Semen* Milii magnitudine, triangulum, alterâ parte compressum, alterâ dorso elato succedit.

Hic ob fungosam & foraminulentam medullam levissimo vento facile hinc inde, instar Arundinis vulgaris agitur.

Locus.

Ufus.

In fluminibus, piscinis & stagnis majoribus, aquas semper habentibus invenitur.

Juncorum multiplex usus est, ad tegetes, scabella pedum, ad cathedrarum sedes, sportas, &c. Inter Indos ad tapeta, stragula, pileos, &c.

Juncus seu Scirpus medius C. B. Park. *glysticus Tabernamontani* J. B.

A præcedente magnitudine potissimum differt, & in sylvis sed locis aquosis provenit; unde Juncus sylvaticus Tabernamontano dicitur. Pleniorè descriptionem videbis apud J. Bauhinum.

A. 8. *Juncus lævis vulgaris paniculâ sparsâ nostras. An Juncus paniculâ arundinaceâ* J. B. *Jun. lævis paniculâ sparsâ major* C. B. Park? *Juncus lævis* Ger? *Common soft Russ.*

Ad bicubitalē aut majorem altitudinem affurgit, scapis teretibus, erectis, minimè nodosis, calmo crassioribus, viridibus, glabris & nitenibus, medullâ solidiore & densiore quàm in sequenti specie, unde ad ellychnia aptiores sunt, in mucrones acutos desinentibus. Dodrantali seu apicem spatio erumpit panicula sparsa & latè diffusa, saltem in locis ubi humor abundat, aliàs enim paulo compactor est: in petiolis tenuibus valcula propendunt, multò quàm in sequenti Junco minori, pallidiora, quamvis planta ipsa major sit.

Locus.

In aquis ipsis aut juxta aquas.

Hujus medullæ utilis est ad ellychnia. Ex cortice textunt funes in agro Staffordiensi, vide D. Plat.

A. 9. *Juncus lævis vulgaris panicula compatiore. An Juncus lævis vulgaris* Park? *An Jun. læv. glomerato flore ejusdem?* *Juncus lævis paniculâ non sparsâ* C. B. *Round-headed Russ.*

Hic à præcedente differt caulibus striatis, medullâ rariore & spongiosiore, unde ad ellychnia inutilis est, paniculâ compatiore & valculis feminalibus majoribus, superius seu cacumini propius crumpebantibus, tempore denique florendi maturiore.

Locus.

In palucis & sylvis locis humidioribus copiosè non rarè oritur, cum superior plerumque in aquis tantum aut juxta aquas: locis cerè humidioribus quam hoc loco descriptis.

Juncus Matthioli figura apud J. Bauhinum huic convenit, non item descriptio.

10. *Junci genus medullâ profusè niveâ* Hist. Lugd. J. B. *Juncus lævis alter* C. B.

Parum differt à Junco lævi vulgari paniculâ sparsâ: ut nesciam an planè distinctus sit.

11. *Juncus cacumine reflexo major* C. B. J. B. Park.

C. B.

Radice nictur capitata, & quâ parte alia aliis adherent & incumbunt, leviter compressâ, cortice nigro obductâ, fibris plurimis deorsum & ad latera emissis, & in unum cespitem coacervatis: Scirpi est sesquicubitalibus, ad exortum tunica atro-rubente & splendente rectis, qui infra cacumen incurvatum; pedis ferè spatio, ad latus scirpi fuso, plures pediculos emittit, qui foliaceæ, membranosa & oblonga vastula, in quinque apices fissa sustinent: quæ fructum angulosum, nigrum minuto semine, eoque flavo, referunt continent. Vel, ut Ruellius, Melancranis seu Attriceps dicitur: fructum gerit ivarum coherentium modo, in quibus cuspidatum semen clauditur. Aquei & subaustrii petioli.

Locus.

Nascitur in aquosis & pinguibus locis, sed pura & præterlabente aqua ferè madentibus.

12. *Juncus*

12. *Juncus acumine reflexo alter* C. B. J. B. Park.

Canis est sesquicubitali, rotundo, lævi, aphylo: paniculâ umbellæ similis, atroplendens, pediculis carente, filamentis cæruleis, (ut in Aphyllante cærulea) donata: quam caulis durum triumve unciarum, acutus sed mollis, parumque reflexus superat.

In Provincia Gallie provenit.

Locus.

A. 13. *Juncus trifidus* J. B. *acumine reflexo trifidus* C. B. Park.

J. B.

Ex radice nigra, geniculata & fibrosa, longiuscula scirpi producuntur plures, dodrantales, valde tenues, quorum singuli per extrema in tres stylos palmares tenuissimos, acutos funduntur: interque hos ad exortum sedentes paniculae paucæ, exiguae, ex rufo fusæ.

In monte Fracto Lucernatum, inque Pyrenæis & montibus Moraviae provenit.

Locus.

A. 14. *Juncellus emmum minimus, Chamaechanos* Ad. Lob. *Juncellus Lobelii* Park. *An Juncus humilis* J. B. *An Juncellus inutilis sive Chamaechanos* C. B. *The least Russ.*

Transversam agit radicem, in superficie terræ repentem, è qua obiter hinc fibræ albentes demittuntur, inde surguntur Junci crebri, qui paniculas producunt, tres uncias aut interdum palmum altitudinis, unico vel altero ad basin foliolo cincti, setæ equine crassitudine aut etiam tenuiores, erumpentes, propè apicem ad latus, ut in aliis juncis, paniculis brevibus compactis habitioribus (ut mihi videbatur) squamosis, absque pediculis, plerumque duabus, interdum unico, rarissimis, colore primum virentibus, tandem nigricantibus in cinereo. Inni junci & transversa radix spadicæ sunt.

In arenosis & glareosis humidioribus oritur.

Locus.

15. *Juncus exiguus montanus, mucrone carens* C. B. Park. J. B. *An Juncus lychnambemo tenuis Thalii?*

Radice pusilla, nigra, capillacea: cauliculo quatuor vel quinque unciarum, cujus summo capitulum parvum, ex fusco purpureo, quadrifidum, in exiguum, rigidiusculum filamentum abiens imidet: foliola ad cauliculi principium tria, juncea, unciam longa.

In Taurero Raftadiensi Austriae monte provenit.

Locus.

A. 16. *Juncus lævis paniculâ glomerata nigricante* C. B. *Lithospermi semine* Hort. reg. Blas. & Paris. Botan. Monip. *Round black-headed Marsh-Russ, or Bog-Russ.*

Magn.

Radice habet ex multis fibris nigricantibus, in unum cespitem coacervatis, compositam, unde plurima folia palmaria, triangularia producuntur, inter quæ plures oriuntur scirpi cubitales, quorum unumquodque capitulum spadicum producit, scirpo adharens, ex variis folliculis compositum, in quibus femina alba, splendens, Lithospermi majoris feminibus minora continentur. Folia & scirpi versus radicem colorem habent atro-rubentem.

Provenit apud nos locis palustribus, putrido & spongioso solo ut v. g. Hintoniæ & Teversham Locus. mariscis propè Cantabrigiam. Repertur etiam circa Monpelium: unde à P. Magnol pro nondum edito depingitur & describitur.

A. 17. *Juncus parvus calamo supra paniculam compactam longius producta.*

Semipedali altitudine affurgit, scirpo tenui, gracili, paniculâ compactâ, tercia circiter totius longitudinis parte à summo scapi mucrone crumpeante.

Tribus hinc notis, 1. parvitate sua; 2. paniculâ compactâ; 3. scapo supra paniculam longius producta, ab aliis Juncis facile discernitur.

In Westmorlandia non procul ab oppido Ambleside dicto invenit D. Newton.

Locus.

A. 18. *Juncus capitulis Equiseti* C. B. *aquaticus minor capitulis Equiseti* Ger. Park. *capitulis longis, sive clavatis* J. B. *Club-russ, or Haglet-headed Russ.*

C. B.

Radice est geniculata, Graminis aut Arundinis modo serpente, & innumeris fibris implexa: scirpis cubitalibus, aliquibus tamen ad radicem duarum & trium unciarum, ad exortum subrubro cortice rectis, tenui & fungosâ medullâ planis, quorum verticibus capitula exigua, rufescentia, aliquid rotunda, aliquando oblonga, Alparagorum Equiseti vel clavæ instar insident: flores candicantes & villosi, in latus exporrectos Maio & Junio mensibus emittit. Septembri mensē in hoc, quem admodum in Secali luxuriante grana, oblonga, nigricantia, dura, intrinsecus alba vidimus.

Varietas observatur in styli vel scirpis, alteri enim triplo latiores, alteri angustiores sunt.

In rivalis frequentissimus est: reperitur etiam in aquis stagnantibus.

Locus.

A. 19. *Juncus capitulis Equiseti minor & fluitans* C. Bauhin J. B. *Juncellus capitulis Equiseti fluitans* C. B. Park. *Floting Club-russ.*

C. B.

Ex radientis capillaceis juncus tenuissimus recurvus prodir, qui in pureis Juncellos duarum triumve unciarum subdividitur, quorum aliqui erecti, aliqui reflexi capitulum minimum sustinent, & Juncellus singulis foliolum tenue, capillaceum adponitur.

In

Locum.

lam incoctam Filipendulae modo explicatur, cujus capitula singularia polita, rotunda folliculis nigricantibus semine obvolutum gestant, tandemq; in tres exiles carinas dehiscunt.

In pratis humidioribus & palustribus provenit, non maritimis tantum, quamvis ibi copiosissima, sed etiam à mari procul remotis.

- A. 7. *Gramen junceum spicatum seu triglochis* C. B. *triglochis* J. B. *triglochis Dalechampii* Park. *maritimum* spicatum Ger. emac. *perperam*, cum procul à mari reperitur. *Arrow-headed grass*.

J. B.

Ex capite pendulis fibrosis tenuibus complicatis radicibus nititur, culmos tollens nudos, enodos junceos, cubitales & sesquipedales [rectius C. Bauhinus pedales, rarius cubitales, quin potius apud nos dodrantales] interdum in locis squalidis palmares ferè; spicam à medio gerunt summo tenuis longa serie *stipulis* turbinatis, formà ferè capitulorum Pyrolae delapsis primulum floribus, non item magnitudine, [ex albo sublatei C. B.] quos excipit series mucronatorum fructuum, qui acumine continui, infertus in triplicem barbulam alati, instar tridentis sagittave distillant. *Folia* ab radice orta culmos comitantur palmaria & dodrantalia, perangusta, plana.

Locum.

In palustribus frequens habetur.

- A. 8. *Hyacinthi parvi facie Gramen triglochis* J. B.

J. B.

Oblongum habet comatūq; bulbum Alii Alpini in morem, simplicem aliis, alias multiplicem, à cuius imo demittit fibris radicator. *Folia* tenuissima, glabra, palmaria, interdum majora, tria aut quatuor statim à radice oriuntur. Cauliculus durissimus, teres, gracilis, nudus, enodis inter folia surgit, palmaris & sesquipalmaris, longam gerens spicam, flosculorum luteorum (nisi fallit in flos planta color) exiguorum, & quorū medio protenditur stylus longiusculus, ita ut cum eo flos roraret rudimentum capituli Pyrolae delapsis floribus: Hinc stylus ille satis longo nixus pediculo triangulus apparet; inque tria spicula superius coherentia subter dehiscit, ut in præcedente gramine. Ego nihil ferè video in hac descriptione quod non conveniat gramine triglochini.

Locum.

In squalidis maritimis Galliae Narbonensis.

- A. 9. *Gramen maritimum spicatum* Clus. *aquaticum spicatum* Ger. *spicatum alterum* C. B. *maritimum spicatum alterum* Park. *Sea-spike* grass.

Fibris plurimis majusculis, cum primò erumpunt albertibus dōrde luteis radicator. *Folia* tria vel liquis graminibus agminatim nascuntur, juncea, superne plana, inferne rotunda, sesquipalmaria & longiora. Inter folia exeunt spicae palmares interdum & longiores, flosculis crebris purpureis, compositae, singuli brevibus pediculis fulti; quibus succedunt capitula brevia, striata, per maturitatem in sex partes seu semina dissidentia. Cauliculus spicam sustinens durissimus, teres, gracilis, nudus, enodis, palmaris & sesquipalmaris.

Locum.

In salis maritimis ubique ferè invenitur.

Malè inscribitur hoc Gramen à J. Bauhino Gramen spicatum cum pericarpis parvis rotundis. Pericarpia enim non exatè rotunda sunt, sed oblongiuscula & striata.

- * 10. *Gramen montanum Avenaceum spicatum* C. B. *montanum spicatum Clusii* Park. *maritimum spicatum alterum* Ger.

Clus.

Ex radice digitali, bifida, interdum trifida, multis tenuibus fibris superne donata capita multa prodeunt, quorum singula folia sex, aliquando decem & plura, oblonga, crassa & nonnihil carinata, infima sede sese invicem complectentia, gustu amarissimo & calidiusculo proferunt: Ex quorum medio cauliculus palmaris, aliquando pedalis, firmus, rotundus, lavis, nudus & enodis praeit; qui in summo fastigio multos flosculos, ordine ab una caulis parte dispositos, herbaceo colore praeditos, & in capitula conglobatos profert.

Locum.

In pratis montosis Austriae & Haecynia reperitur. Similem autem in Flandriae maritimis frequenter legisse se meminit Clusius. Ego maritimum ab hic descripto diversum fuisse suspicor.

- A. * 11. *Gramen junceum montanum subciliatè spicè* Cambrobritanicum Park.

Nobile hoc Graminis genus plurima tenuia, delicata, juncea folia, cubitum paulo minus longa emittit: inter quae duo tresve cauliculi graciles dodrantem circiter longi, foliis multo humilibus, exsurgunt, in fastigiis gestantes paniculam fere capitulum parvum spicatum, squamosum, pulchre ceruleiscentis, in sinu seu medio duorum foliorum membranaceorum, ima parte latorum, versus apices tenorum, uno tamen semper altero longiore, situm.

Locum.

In altissimo quodam monte Cambriae *Berwin* dicta, qui caput inter nubila condit, imbribus ferè perpetuis rigans, etiam cum valles & depressiora in circuitu sereno fruantur coelo, Sole illucescente, à Lobelio observatum, qui (ut refert Parkinsonus) Nardi Gangii spuriæ similis capillaris plantae nomen ei imponere in animo habuit.

* 12. Gramin

- * 12. *Gramen junceum speciosum minus* Park.

Præcedenti perfimile est, verum foliis multò minoribus, tres quatuorve uncias longitudine non superantibus, è duro leucophæo folliculo seu vagina radices capiti innascente exeuntibus; inter quae cauliculi aliquot exsurgunt, articulati, confimilibus foliis vestiti, capitulum parvum, Castanei coloris lucidi, quam præcedens minus, pro modo plantæ, duobus, etiam ei ut in illo appositis foliis, gestantes. An Juncus semine Litholpermi?

Gramen junceum sylvæarum minus articulo folio Park.

Item,

Gramen juncoides Junci sparsa panicula ejusdem.

Et alias quas habet varietates Graminis Juncæ seu Holosteæ Matthioli apud ipsum requirendas omitto. Cum enim sylvas & prata circa *Alam Portam* pleraque eas varietates alere scribat; alii autem periti Botanici & curiosi Plantarum indagatores Londinenses in locis Graminis juncæ nullas præter superius à nobis descriptas species invenerunt; Parkinsonum deceptum puto, & pro novis graminibus habuisse quæ jamjam ab aliis descripta fuerant.

- A. 13. *Gramen junceum parvum seu Holosteum Matthioli*, & *Gr. bufonium Flandrorum* Park. *Gr. junceum* Ger. *Gr. nemorosum calyculis palaeæ* C. B. *Holosteum Matthioli junceum* J. B. *Coad-grass*.

J. B.

Matthiolus Holosteum vocavit plantulam, in palustribus obviam, palmum aut sesquipalmum altam, *caliculis* frequentibus, tenuibus, nonnihil rubentibus, & in ramulos plurimos divisis. *Folia* acuta, duas aut tres uncias longa, angusta, floribus secundum ramulos adobis, & in extremis crebris. Succedunt vascula pusillum semen rufum, pelliculum claudentia. Radices sub sunt capillares.

Anglice *Coad-grass*, i.e. Gramen bufonium dicitur, quia provenit in locis ubi bufones stantur.

- * 14. *Gramen foliis juncæ oblongis, radice albâ* C. B. *Gr. junceum Dalechampii* Park.

C. B.

Radice est ex pluribus tenuissimis fibris albicantibus contexta: ex qua folia multa virentia, junci modo rotunda, longa, etiam sesquipalmaria prodeunt: ut & culmi tenues geniculati: Juba arundinacea, è parvis utriculis constata.

In figidis & aridis reperitur, nonnunquam inter saxa ad moenia Basileensia. Simile est gramine *Locum.* juncæ Dalechampii, qui suo florem Arundinaceum in paniculis purpureiscentibus, gustumq; subdulcem tribuit.

- * 15. *Gramen foliis juncæ brevibus majus, radice nigra* C. B.

Cum descriptio hujus brevis sit, nec icone illustretur, nec planta aliunde nobis cognita, quæ C. Bauhinus de eo habet apud ipsum Lector curiosus videat.

16. *Gramen junceum polytachion* C. B. *junceum minimum aquaticum capitulo squamoso* Park. *junceum aquaticum* Ger.

C. B.

Radice habet digitalis crassitie, per transversum latam, multis fibris capillatam: culmos tenues, cubitales, quatuor aut quinq; foliis oblongis, angustis, ex internodiis prodeuntibus vestitos: Inter caulem & solum spica parva, ex atro flavescentibus, quaternæ, quinæ & plures, sibi invicem succedentes, prodeunt.

Humidis & paludibus gaudet. Forte Gr. cyperoides leucanthem, superius descript.

Locum.

- * 17. *Gramen junceum maritimum dense stipatum* J. B. Park. *junceum, foliis & spica Junci minus* C. B. *junceum maritimum* Ger.

Lob.

Radice & foliis est Graminis marini spicati Zelandici similibus, duris & rigidis, cujus culmi spicas gerunt Junci aquatici: alioqui maritimo Gramine haud melius est aut utilis.

C. Bauhino Radice cum Gramine Juncæ pericarpis rotundis convenit: Culmi est pedalis, foliis angustissimis, juncæ, duris, firmis, quatuor unciarum. Culmorum summis spica parva ut in Juncis insident.

Ad litus Middelburgicum reperiri refert Lobelius.

Locum.

- * 18. *Gramen junceum montanum capite squamoso* C. B. Park. *junceum ex monte Baldo* J. B.

C. B.

Imum culmum amittunt folia pauca, dura, cateroqui nudum, enodem, dodrantalem, glomeratum è glumis candidis capitulum summo cacumine gestantem; cui ad basin subjecta bina foliola acuta, adversa, alterum altero longius, parum tamen semunciam superans. Hac J. Bauhinus ex sicca. Caspar frater sic describit,

Radice

T t t t t

dissepit, quod in orbem acti flores glomerati subsequenter capitulis aequales, tremulas staminum luteorum fibras vibrant; eo in summo scapo ordine, ut verticillorum series appareat. Iisdem cum priore locis reperitur, non tamen perinde frequens.

A. 3. *Sparganium minimum* C. B. J. B. Park.

Plantula est unciarum quatuor: è radice ex fibellis oblongis composita cauliculus unciarum duarum effertur, qui in capitulum exiguum subrotundum, cui aliud minus infidet, herbaei coloris ac formae, ut in Sparganio minore desinit: circa quem folia utring, quaterna vel quina, angusta, cauliculum superantia.

Locus.

Northuffi in lacunis quibusdam cenosis, quarum partes superiores per aestatem exsiccantur. Sparganium gustu est adstringente & exsiccante.

Quae de viribus ejus habent Veteres & Recentiores, quoniam nobis suspecta sunt, omitimus. Con- fule si placet C. Bauhini historiam.

Ufus.

Ex hujus foliis tegetes & flores olim rustici texebant, quod & Ruellius respexit & Gesnerius, dum Butomum herbaris & Officinis hodie Juncum cabacinum vocari tradunt: namq. corbulae quibus ficus & uvae passas recondunt cabas appellare solent.

CAP. VI.

De Typha.

Typhe florum effigies turbinata & in clavam composita (quae & plantae nota characteristica est) quasi Typhonis sese gyrantis turbine, aut gigantis staturam minacem signaret, no- men dedisse videtur. C. B.

A. 1. *Typha* Ger. *palustris major* J. B. C. B. *palustris maxima* Park. *Great Cats-tail*, q. *Red-mare*.

J. B.

Altitudine procerum hominem aequat vel etiam superat, caule saepe singulari, est ubi pluribus, rectis, rigidis, teretibus, lavis & velut perpolitis, aequalibus, solidis, longis geniculis articulatis. Folia cubitos aliquot longa, unciarum lata, accipiti acie stringentem vulnerant, triangula, crassiuscula, substantia spongiosa, longissima vaginam caulem involventia, sapore subdulci, quorum alia statim à radice oriuntur, alia è caulium geniculis. Ceterum caulis fastigium tomento in cylindri formam rufescente, in pappos tandem abeunte obvolvitur, morionis clavam imitatus, mucrone palmari aut longiore praepilatus [caulis cammini spica primum tenuis, mucosos flores proferens, infidet, quae arida & decedente Julio & Augusto panicula clavae similis, ex densa lanugine compacta, punicea & obscuri coloris, pollicis crassitudine, palmari aliquando & pedali longitudine succedat, quae tandem in pappum cinereum ventis abrepta evanescit C. B.] Radix obliquo actu serpit, novo foliis pullulatu se propagans, ex albo rufescens extrinsecus, intus vero nivei candoris, veluti è funiculis multis compacta, à qua frequentes dependent fibrae concolorae, sapore deniq. satiu est. Oculi verò ex radice primulum emergentes subdulces & teneriusculae sunt.

Locus.

In stagnis & piscinis majoribus, inque urbium fossis & ad fluviorum lentè fluentium ripas oritur.

A. 2. *Typha palustris media* J. B. *palustris clavata gracilis* C. B. *Typha minor* Park. Ger. *The lesser*, q. *middle sort of Cats-tail*.

Clav.

Folius est multo angustioribus quam Typha vulgaris & graciliore clava. Alioqui à majore non differt pullo illo tomento in clavam compacto, & florum oblonga spica, tenui flavo polline resper- sa, supra clavam enascente.

Locus.

Cum priore nec minus frequens oritur. Utramque speciem simul crescentem vidi in rivulo quodam juxta ædus nobiliss. Comitibus Warwicensis *Leez house* dictas in Essexia. Priori folia laevia, glauca, spica major, nigrior; serius etiam floret. Posteriori huic folia angustiora, pallidius virentia; spica gracilior, minisque colorata, maturius quoque exeunt spicae seu clavae: Altitudine tamen ei non cedit.

Supra clavam Junio mense (observante C. Bauhino) florum spica oblonga, clava paulò brevior tenui flavo polline resperata enascitur.

Gerardus hujus meminit in loco Typhae.

3. *Typha palustris minor* C. B. *Typha minor* J. B. *minima* Park. *Little Cats-tail*, q. *Red-mare*.

E radice obliqua, geniculatim incedente folia promit graminea, longa, striata, angusta, acumi- nata, aliquantum rigida; & inter haec caulem seluicubiti aut duorum cubitorum altitudine, le- viter, junctum, rigidum, enodem, cujus summus capus clavam parvam, angustam, saepe duplicem, modicè inter se distantes intercapedine sustinet, quarum inferior minor, rotundior (contrarium

Adversaria

Adversaria observant) superior verò major, duabus uncis ab inferiore distans & longior, cui fo- lium Tricucum, aliquantum intortum subjiciunt.

Hanc nos eodem in loco ubi olina Lobelius & J. Bauhinus observavimus, nimirum ad fluvium Avee quæ Rhodano confluit, propè Genevæ. Cum eam primum vidimus perexigua fuit, clava gracili & strigosa, ut non dubitavimus distinctam speciem esse: postea vero caput cylindraceum clavatum in tantam intumuit crassitiem ut suspicari coepimus parvitatem loco potius (liquidem extra aquas crevit) quam plantae naturae debere. Quod vero clavas geminas in eodem scapo pro- ferat perpetuum non est, & accidentarium esse videtur: nec minus quòd clava superior inferiorve major sit, vel minor.

CAP. VII.

De Acoro.

Acorus quia & *ægeus*, id est, pupillis five aciei oculorum caliginosæ medeatur, dicitur. Spica quam profert simplicem, elegantem Iuli speciem, eam ab omnibus aliis hujus gene- ris satis discriminat, si aliae notæ desint.

A. *Acorus verus* sive *Calamus Officinarum* Park. *verus* sive *Calamus aromaticus* Officinarum C. B. *verus*, Officinis solum *Calamus* Ger. *Calamus aromaticus vulgaris*, multis *Acorum* J. B. *The sweet-smelling flag*, q. *Calamus*.

Radix longa [quincuncialis C. B.] multis geniculis inaequalis, summâ terrâ obliqua seu tranf- versa hærens; externâ parte candicans cum sub terra later, supra terram extans virens, interna parte candidissima, firma atque amara, innumeris inferna parte adnatis fibris crassiss & albican- tibus, etiam odoratis donata. Serpit autem & summa tellure sese diffundit, è laceribus & singulis ferè articulis seu geniculis propagines alternatim in obliquum spargens, ut brevi tempore magnum spatium occupent: folia surgunt cubitalia & seluicubitalia aliquatenus spatulae ferè, angustiora, corae herbaceo, margine subinde rubente, & propter terram penitus rubentia, mediâ costa latiore [Clusio Iridis tenuifoliae majoris ferè, sed multo longiora, sapore subamaro, acri & aromatico, tri- caque jucundo & aromatico spirant odore, quem etiam ressecata & exsiccata vel post multos annos acquirunt.] Sub hyemis initium marcescunt & liccantur, ineunte autem vere nova germinant, ut in rement.] Sub flore sulum seu nucamentum profert, rigidum, & oblique surrectum, teres, inde angustifolius. Tulus sulum seu nucamentum profert, rigidum, & oblique surrectum, teres, sensim in acumen desinens, squamulis imbricatis virentibus compacte, apicibus exsertis multis luteis: prodens è sinu medi folii, statim à radice cum aliis exoritur, reliquis angustioris breviorisque ita & crassioris. Tulus unicus, (aliquando teste Clusio) ferè rarissime geminus: foliis dum- ne explicat pallidis, mucosus inodorus quadrifolius plenus: is paulatim deinde incrementum sumit, do- nec humani ferè digiti longitudinem crassitudinemque acquirat, frequentibus tuberculis virentibus tam eleganti serie dispositis ut recentem Pinastrum conum æmulum videatur.

Plantam hanc non esse verum Calamum aromaticum seu odoratum Antiquorum Botanici erudi- tiores consentiunt, sed Acorum verum Dioscoridis, quibusdam & nos sentimus. Eorum argumenta, & responsiones ad rationes contra sententiam vide apud J. Bauhinum Hist. plant. lib. 19. cap. 18.

In fluvio Hiera sive Yare Nordvicum urbem alluente, non longè ab ipsâ urbe, à Clariss. Viro

Locus.

D. Thomas Brown Equite aurato & M. D. observatus, nobisque ante viginti annos ostensus est. Alii etiam in Angliâ sponte oritur, nimirum circa *Hedly* vicum in Surreia, à D. Brown S. T. B. Collegii Magdalenensis, in Academia Oxoniensi socio inventus. Quin & D. Needham M.D. in agro Cestriensi eum copiose provenire nobis retulit: ut non opus sit nobis eum à Mæotide, Tar- taria, Litania, Russia, Bithynia arcescere: Humidis locis gaudet & secundum fluentia longè felici- us provenit. Junio, Julio & Augusto sulum, producit. Sui generis planta est, nec operosa descrip- sione indiget cum ab aliis omnibus nobis cognitis duabus statim notis distinguatur foliis Iridis seu Xiphii & nucamento seu Tulo Pinastrum conis recentis æmulo.

Vim habet Acori radix excaleariaria & fescantem, partium est tenuium. Ufus præcipue, in obstru- ctione mensium, in dolore colico, in ruptis & contusis. Ad urine deductionem commendat Fallo- pius in vino tenui decoctam radicem cum succo Boraginis. Schrod.

Radices conditæ gustui sunt jucunda & ventriculo grata, easque Turcae manè jejuni adversus cor- rupti aeris contagia manducare solent. Quin & radices Acori Antidotis utiliter admisceri scribit Dioscorides. Tartaros quoque eas circumferre solitos, & aquam non bibere quin prius Acori ra- dix in ea fuerit macerata Clusio referebat Bernhardus Paludanus.

Radices ficatee gratiores spirant odorem; nam (ut rectè Plinius) recentium virtus majus.

In catarrhis exsiccandis, præcipue convulsivis, inque Apoplexia ipsa magnam habet laudem con- dita radix.

Ad anorexiam, Radix Acori quo acrior eo melior, five recens usurpetur minutim incisa cum cochleari Juniperi, vel eadem in loco umbrato ficcata, sed non preparata in pulverem redigitur, se- ligendo substantiam intermediam acrem, & cum dimidio extracti Tormentillæ miscendo egregium suggerit pulverem stomachalem contra anorexiam. D. Hulse ex Etmulmeri praxi. Aliquoties (in- observavi cum in declinatione morborum occasione salivæ viscidæ & glutinosæ [malè habe- rent] agri) quod ex infusione radices Acori & Helenii recentium in vino optimè brevi habuerint, dum hic saliva correctâ & appetitus egregie provocatus fuerit.

Vires.

Valere dicitur contra serpentum morfus, si membra eo ligentur supra vulnus inflictum. Pifo experientia sua commendat radicum juncearum decocta ad venena.

7. *Gramen digitatum plumosum Brasiliense.*

Caulis teres, tenuis, cavus, gramineus in 18 aut 20 digit. altitudinem affurgit, in medio habens nodum, & inferius tres, superius autem supra nodum unum solum acutum, gramineum; in summitate caulis quinque aut sex spicas tenues, duos circiter digit. longos, crasso filo haud crassiores, coloris argentei, à quibus parvuli & cinereo ad purpureo-ceruleum colorem vergentes flocculi dependent. tremuli, qui vento abripiuntur.

8. *Gramen elegans plicatum Paniceum aut Miliaceum.*

In trium, quatuor, aut etiam quinque pedum altitudinem affurgit, ex radiculis filamentosis Arundinis modo. Folia circiter unum pedem longa, eleganter plicata, viridia, figurâ pæne ut Palmæ nuciferæ majus, in caule plura. Caulis superius fert spicam, selsquipedem longam Milii spicæ vel Panicis fylv. figurâ & magnitudine.

Emolliendi vim obtinet internè & externè, malvazq; vices supplet: in fomentis etiam tenefmo conducit. *Pifo*: qui Gramen hoc *Amongeebae* nomine pingit.

9. *Gramen florens capitulo squamoso, Jupicai Brasiliensibus Pison.*

E pilosis radiculis caules protrudit perquam multos, tennes, junceos, pedem aut sesquipedem longos, qui inferiore parte gramineis foliis vestiuntur. Quilibet caulis gaudet capitulo ovali, squamato, splendenti, coloris sublaescentis & ex pallido variegati: his superius flosculus infidet tribus quatuorve foliis compositis. Si hoc fit verum, plane anomalum est hoc genus Graminis.

Ad curandam impetiginem fimileſq; cutaneos affectus, à colore & acrimonia natos ſucco refrig.
rante quo ſcatet, parti affricum conducti; multúmq; ſolatii & levamini adfert pruritus intolerabi-
lem mitigando. *Psion.*

10. *Gramen striatum* Brasiliense.

Ex una radice quatuor aut quinque folia enascuntur, & assurgunt in sex pedum altitudinem, familia Gramini Hispanico striato, præterquam quòd in unico folio una tantum stria sit alba.

II. *Gramen dactylon plumeum*, Capuueba *Brafilienfis*, *Lufitanis* *Pes Gallinaceus dictum*.

Ad duorum aut trium pedum altitudinem affurgit, caule tereti, geniculato, foliis ad genicula plus sesquipied. longis : qui in summitate in 20, 24. & interdum 30 tenuiores caules dividitur, quorum quilibet versus summam, ad duorum, trium quatuorve digitorum longitudinem argentea vestitur paniculâ, quæ in medio semen graminæ continent. Caules egregie rufescent.

Radicem ad quodvis venenum in quovis convenienti liquore propinatam commendant Brasil-
enses. *Piso.*

12. *Gramen dactylon altissimum Brasiliense.*

Bicubitale vel tricubitale fortitur altitudinem, caule & foliis gramineis. Panícula superius in duodecim, quindecim aut plures divisa, quorum quilibet octo aut novem digitos longa, coloris obscure rufescentis.

Duodecima Graminis species *Maregrav.* hujus varietas esse videtur, panicula longiore & pedali subtiliusque composita, atque coloris viridis.

HISTORIÆ

HISTORIÆ
PLANTARUM
LIBER VIGESIMUS TERTIUS, 1741

QUI EST

De Herbis anomalis & incertæ fedis.

HERBAS *anomalas* voco quæ ob singularem partium structuram seu conformationem ab aliarum norma ablundit, nec notis characteristicis cum præcedentium Generum aliquo conveniunt. Incerte sedis sunt quarum notæ Characteristicæ adeoque Genera quo referenda sunt ob imperfectionem descriptionum ignorantur.

Has ad confusionem vitandam, & memorie juvandæ causâ, in quatuor Sectiones distribuiimus, nimirum in 1. Anomalas aquaticas. 2. Anom. filiquo-
sas. 3. Anom. quæ ob convenientiam aliquam in partibus præcipuis ad superi-
orū generum aliquod reduci possunt. 4. Anom. incertæ sedis.

SECTIO PRIMÆ.

Herbæ Anomalæ aquaticæ.

C A P. I.

De Nymphæa.

A Nymphis dicta putatur. Δοκεί γ' ἀντιφάσις Νυμφαία διὰ τὸ ἔρως εἶναι τῶν, quia aqua amat loca.
Plinius deducit à Nympha zelotypa erga Herculem mortua, *que in eam transformata fuit*;
unde inquit Heracion locum alteri, alii Ropalem à radice clavæ simili; idèoque eos qui
biberint ante duodecim dies coitus genituræque privari, lib. 25. cap. 7.

A. 1. *Nymphaea lutea* Ger. J. B. *major lutea* C. B. Park. *Nemophar. luteum* Brunt. Water-lily, with a yellow flower.

Hand temere herbam aquaticam invenias, quae majore radice nitatur quam Nymphaea, quippe
 et vivunt cruris craffitudinem nonnuncquam aequatur. Hamum quae lutea est radicem habet fo-
 rum emittit, intus albam, fungum & porolam, lapore fibramque praeditam cum quadam adftri-
 ctione, cui multa appensa adnata, craffitudine digitali, foris nigricantia, fibrilis, multae capillata
 ut aqua innatante, fithamam aut fequipedum longa, latitudine palmari, formâ folet equina,
 apemodum rotunda, paullo oblongiora quam candida, pinguis, lentior, virore fplendens, fu-
 mitem parte glabra & levigata, inferiore vero fibris aliquot distincta, pediculis digitali craffitudine,
 inter duos aut tres longius, aut etiam longioribus, teretibus, medulla fungosa, creberrimis rectis
 caliculis pervia: quibus ad exortum interdum concurrentibus pilulicis lanugo candidiffi-
 mus, quae & folia nonnunc explacata, haeta mucronem emulanti exteriori parte obvefit. Flores
 candidi confimilibus infident, fapore cum dulcedine aliqua, arene adfringente, odore Silybri
 radicinis confimilibus infident, fapore cum dulcedine aliqua, arene adfringente, odore Silybri
 radicinis, quinc, folis craffulculis confimiles, colore luteo praediti, exceptis unguibus, qui ex-
 tera parte virefcunt: intra vero feptem foliorum quing, duplex est corona, prior minus, minorum
 forma, quae externis apicula rugola confpicitur, & fimiliter lutea, quo etiam colore, praedita
 interior, fed dilutior, ex compluribus ligulis retroactis, & apicibus propriis coronam contingen-
 tes; medius occupat petiolarum rudimentum ex luteo viride, quod delapsis coronam, foliisque
 vna, totis jam viriditibus, futuro virore fed, niente tingitur, papaveracei capitis magnitudine,
 formâ truncum affibere exprimens, turgido venae in angustam caricem sefciente, quae fenfim
 data marginis urci effigit, fatis extarpius alperatis, &, orniculi loco aliquoque, perturba: in
 fens continetur, fplendens, majus quam alba, Tritico grano minus.

Posthinc spiritum illam ardentem seu liquorem destillatum, quem *Aquam vitae* vulgo vocant,
 referre nonnulli vident.

Locus.

In fluviis & fossis palustribus majoribus, inque aquis stagnantibus majoribus crebro reperitur.

A. 2. *Nymphaea lutea minor flore fimbriato* J. B. C. B. *The lesser peltoty Water-Lily, with a fringed flower.*

Radix multis uliginoso cœno infixæ est, capillares, è caulium nodis prodeuntibus; *folia* multo, longo rotundoque pediculis nixis, gustu amaris, aquæ innatantibus, densis, *caulibus* teretibus geniculatis; floribus luteis flori Cucurbitæ perquam similibus, quinque tantum foliis constantibus, non ut in lutea majore numero stipati congestis, aut multos apices intus gignentibus, per ambitum venustissime fimbriatis: calyculo oblongo, lato & compresso, seminibus pleno oblongis, laeis, in ambitu pilosis. Atroplicis fere modo, gustus quoque amari.

Locus.

In fluviis & stagnis majoribus nascitur, non tamen admodum frequens. In Insula Eliensi abundat.

A. 3. *Nymphaea alba* Ger. J. B. *alba major* C. B. *White Water-Lily.*

F. B.

Luteæ ante floris productionem simillima est, rotundioribus tamen foliis, [Dod. & foliorum & florum pediculis rotundis.] *Radix* crassissima, cortice tegitur nigriore, intus candida & fungosa, unde plurimæ exeunt fibræ, quibus in fundo hæret: *floribus* autem longissimis, aquas traicientibus pediculis hærentes, candoris emaculati, nonnihil odorati, Lilieæ floris similes, multiplices foliorum agmine stipati; verum extrema folia exteriori parte ex albo virescent, ut Ornithogali medium occupant *stamina* numerosa. Dodon. autore post *florem capitulum* prodit rotundum, in quo *semen* nigricans, splendens, Miliæ majus.

Nymphaea Brasiliensis flore albo, *Aquæ* indigenis dicta, non videtur specie diversa. *Flor.* (ob. servante Marggravio) duodecim constat foliis, oblongis acutis, angustis, albis, & quatuor foliis viridibus subtus, flavis odoris.

Locus.

In fluviis oritur sed rarius apud nos in Anglia.

A. 4. *Nymphaea alba minima* C. B. *alba minima sive Morfus rane* Park. *Nymphaea minor sive Morfus rane* J. B. *The least white Water-Lily, or Frog-bit.*

In aqua fluitans multiplicat se flagellis suis tenuibus, in quibus veluti parva capita, unde foliorum exortus, & radices tenuissimæ, fundum versus tendentes. *Folius* circinatè rotunditatis, teneris, uniculibus, interdum duplo majoribus, Alari foliis fere similibus, sed minoribus, pediculis nixis palmaribus. *Flores* veluti è vesica prodeunt, masculi foliolis terais albis constantes, Dod. medio lutei.

Locus.

Varietas.

In aquis pigrioribus & cœnosis tardè fluentibus.

Hujus varietatem flore pleno odoratissimo observavimus in fossa quadam palustri ad latus aggeri seu calcet *Audrey causey* dicti, præponte ligneum, in insula Eliensi.

Hic addit Lobelius, & ex eo Gerardus, Parkinsonus, & Bauhinus uterq; *Nymphaeam luteam minorem*, quam juxta amœnissimam Thamefis fluentia in udis scrobibus frequentem scribit: Item *Nymphaeam albam minorem*, quam in Anglia, viâ quæ Londino, Oxonium, ac Bristoliam ducit secus & trans aquas viarum pigriores minuscule, profundas reperiri assertit. Ego & amici diu utramque quærivimus, necdum invenimus in Anglia, aut ab aliis fide dignis inventas audivimus, tantum abest ut inquentes sint apud nos. Ego certè Lobelio non multum fido: nam & alias aliquot plantas sponte in Anglia oriri tradit, quas post ipsum nemo quisquam hæctenus invenire potuit, nec puto inventurus est. *Nymphaea lutea minor* flore fimbriato in Anglia satis frequens est; fortè hanc intelligit Lobelius, *Nymphaea lutea minoris Septentrionalium* titulo. *Nymphaea alba minor* nobis hæctenus incognita est. D. Magnol Montpelensis in stagnantibus aquis circa Lateram eam æstatè Lepius occurrere scribit: utinam! accuratius descriptam nobis dedisset.

Vires.

Nymphaea utriusq; albæ & luteæ radix, folia, flores, semen in usu sunt adversus fluxus, præcipuè verò gonorrhœam & pollutiones nocturnas, seminis acrimoniam, sanguinem æstum & tenuitatem. Extrinsecus sæpe adhibentur folia & flores ad febriles æstus & vigilias sopientes [in lotionibus pedum; in impositione foliorum scilicet lumbis, temporibus, plantis pedum.] *Schrod.*

Multi ab hujus plantæ usu cavent, eo timore ne si coeundi tum vires, tum desiderium minuantur: compertum enim aiunt usum seminis atque radicis homines reddere ad Venerem valde frigidos & tardos. *Plin.* lib. 25. c. 7. coitu genituræ privari scribit qui biberint eam duodecim diebus.

Radix Nymphææ candidæ vino nigro decocta & pota mensium muliebrium abundantiam ficit efficaci remedio, etiam iis qui de omni auxilio desperarunt. Idem de Semine intellige. *Trag.* Hænicus Petrus radicem Nymphææ albæ vino coctam & potam commendat in nimio mensium fluxu, è *Doszi* lib. 5. c. 4. sect. 18.

Turcas perhibent per noctem flores Nymphææ in aqua macerare, qua si nares inungant, vel eandem bibant, putant se à multis gravissimis morbis immunes futuros, & se ab iis præservari posse. Nos ex floribus albis conservam & syrump conficimus quæ somnum conciliant, segnius tamen quam Papaver. Simon Paul. *Quadrup. Botan. Class. 2. p. 94. 95.*

Experientia scio in exoriatione palati vel Uvulæ & Lingue à materia calida adusta Aq. Nymphææ cum Casura conducere, ex observationibus Marcelli Cumanii ab Hieronymo Velichio editis.

* 5. *Nymphaea*

* 5. *Nymphaea alba major Ægyptiaca sive Lotus Ægyptia* Park. *Lotus Ægyptia* Alpin. exot.

Folius constat numerosis, magnitudine colore acque figurâ Nymphææ albæ foliis proximis, undiq; crenatis, pluribus lineis seu nervulis per folii superficiem variè difcurrentibus, pediculis è radice exeuntibus nixis ut in illa. Ac nec folia tantum Nymphææ similia habet, sed & *capita*, & *radices*, & *floribus* etiam magnitudine, figurâ, & colore albis Nymphææ floribus similes, singulis singulos pediculis seu caulibus viridibus, rotundis insidentibus, aliquantum odoris levissimi, ad Violæ odorem inclinantes respirantes. Floribus succedunt *capita* rotunda, Mespilo magno magnâq; fructu Nymphææ albæ similia, cortice viridi contexta, intus veluti longos parvosq; folliculos habentia, quæ *semen* continent minutum Brassicæ semini simile. Pediculi tum florum tum foliorum longi sunt, digitum minimum circiter crassi, teretes, cavi, decem fere alterutrorum ab eadem radice. Radix rotunda in oblongum, magnitudine & figura ut Pyrus parva, exterius nigra, intus flavescens, pulpa sanè carnosa & dura, gustu adstringens & subdulcis. Prorsus verò aucta non superat magnitudinem ovi gallinacæ. Indigenæ ex jure coctam libenter comedunt. Videtur coctum intus colore ovi rubrum imitari. Ab hac radice crassa & torosa innumera fere fibrosa, tenues, colore albicantes radicle procedunt.

Locus.

In locis nonnullis aquâ Nili fluminis, æstatè de more solito aucti, inundatis, ac velur lacunis effluviis (quos locos *Birchus Ægyptii* vocant) adeò abundat, ut tota aquæ superficiem foliis contexta occultetur, plantæ tandem vivens supra terram cernitur, quoad tota aqua terrâ fuerit absorpta, atq; siccata; quod fieri solet Novembri mense, quo tempore Loti plantæ sub terra occultantur, marcescentibus tum foliis, tum floribus, tum fructibus, cum totis suis plantis: quo constat Lotum annum esse plantam.

Id propriè hæc plantæ (inquit Alpinus) habere videtur, quòd quantacumq; sit aquæ altitudo usq; ad illius superficiem crescat, florèq; nunquam intra aquam aperiat sed semper supra superficiem ejus, non multum tamen, attollat.

Quæ Theophrastus & Plinius habent de mirabili hujus plantæ ad Solem conversione, quòd scilicet flores ejus sole occidente se comprimant, capitula integant, ad ortum aperiantur & supra aquam assurgant, se in Nymphæa alba observasse affirmat Prosper Alpinus, ipsam nempe occidente Sole florum claudere, deinde se totum cum foliis sub aqua occultare, eòq; oriente florum primum extra aquam promerere, aperire, atque paulo post cum omnibus foliis supra ipsam assurgere: Nobis certè incredibilia videntur.

CAP. II.

De Tribulo aquatico.

Tribulus dicitur *τρυβλὺν τὸ τοῦ βάλλου*, quòd fructu suo tria vulnuscula infligit, vel quòd cuspidatum trifariam foriat. *Bod. à Stapel.*

Tribulus aquaticus J. B. C. B. Ger. *aquaticus major* Park. *Water Caltrops.*

F. B.

Ex uno capite *scapulis* folia multa, fescuncialia, duobus quadrantibus superioribus serrata, supra glabra; subtus rugosa, Populneis quodammodo similia, pediculo palmari & sesquipalmari, fungoso & paullo infra insertionem tuberoso hærentia. *Flores* parvos albos sequuntur muricati *fructus*, * *Imo spinis* * *sp. crassis & rugis.* nullis armati, nigricantes, Castaneis pares, pulpâ nucleovæ non dissimiles, candido, eduli, gustu hanc ingrato, qui, auctore Dod. & recens manditi, & arefactus, molâque contritus in panem cogi posse fertur. *Radices* longissimæ ex intervallis, veluti ad genicula staminum utrinque cesariem promunt, partim in aqua natantes, partim limo hærentes.

Nascitur variis in locis, ac fere stagnantibus fluviorum partibus, lutosi lacubus, & urbium fossis, quibus limosis fit fundus. Inter Montebelgardum & Basileam observavit J. Bauhinus, ubi florum mense Junio. Matthiolus in perispermæ Italice fluminibus & lacubus provenire ait, præsertim in agro Mantuano & Ferrariensi: neque solum in dulcibus aquis gigni, sed etiam in mari, quod non credimus. Nos fructus Venetiis venales vidimus.

Pleniorem hujus plantæ descriptionem videbis apud Jo. Bod. à Stapel, Comment. in Theophr. hist. lib. 4. cap. 11.

CAP. III.

De Faba Ægyptia.

HÆC planta à nonnullis Nymphææ species censetur ob conformitatem in foliis caule & radice. Flos etiam cætera Nymphææ similis solo colore purpureo differt. Præcipua differentia est in fructu.

Uuuu

Faba

CAP. VII.

A. *Militaris Aizoides* Ger. *Stratiotes* sive *Militaris Aizoides* Park. *Aloe palustris* C.B. *Aloe* sive *Aizoon palustre* J.B. *Water-Bengreen*, or *Fresh-Water-Souldier*.

f. B.

Folia habet Aloes herbae familia, sed breviora & minora, per ambitum duris quibusdam, brevibus aculeis spinosa; inter quae *viagina* quadam erumpunt, cancorum forcipulis similes, quibus desiccantibus flores exeunt candidi, trium foliorum, Ranæ morsus per similes, luteola exigua *stamina* in medio gerentes. Pro radicibus fibrae longe sunt, rotunda, candida, crassioribus lytarum fidibus, aut longis lumbricis per similes, quae ab ipso folia promente brevi capite descendentes aquae fundum petunt, quem tamen rarissae attingunt. Exeunt ab eodem & aliae obliquae fibrae, quibus uti Ranæ morsus multiplicatur.

Locut.

In fluentis pigrioribus, stagnantium aquarum lacubus, & fossis palustribus majoribus non raro invenitur, maxima foliorum parte una cum floribus aquas superante; reliquis stirpis partibus sub aquis conditis. Junio, Julio & subinde Augusto floret in Insula Eliensi.

Cæterum fibras, quas pro radicibus habet, sceleratè Agyptæ, in aquæ plena phiala, quod majores appareant, mulierculis ostentatas impudenter mentiuntur vermes esse, quos medicamentis suis ex intestinis eduxerint, teste Dodonæo.

CAP. VIII.

Stratiotes Aegyptia J. B. *Srar. aegyptia vera* Dioscoridis & *Aegyptiaca* Park. *Lenticula palustris Aegyptiaca* sive *Stratiotes aegyptia foliis* Sædo majore latioribus.

Alp.

Propè Pelusium, nunc Damiatam dictum, Aegypti urbem, in fossis aqua Nili decurrente plenius copiose provenit hæc herba, aquae Lenticulae palustris modo supernatans, sine caule, foliis Cynoglossæ, brevioribus, latioribus, densioribus, durioribus, hirsutioribusque ac albidioribus, a quibus pro radicibus exigua & rara quædam lanugo pendet. Sædo majori similis est; Nullo odore prædita, eo excepto quem ab aqua accipit; sapore tamen adstringente ac sicco linguam ferit, non secus quam Acacia.

* Lib. 4. cap. 102.

Hanc plantam Antiquorum Stratiotem esse minime dubium videtur. Stratiotes enim, teste * Dioscoride, fluviatilis cognomen ex eo trahit, quod in aquis nascatur, inque iis supernatans sine radice vivat, quamvis folium habent Aizoon simile, ac majus. Plinius verò tradit eam in Aegyptotantum ex inundatione Nili nasci; Aizoon etiam similem esse, ni majora haberet folia.

Stratiotes Aegyptia Dioscoridis Vesslingii.

Cum in eodem loco, nempe in Nilo propè Pelusium observata sit ab Autore Cl. Vesslingio à præcedente non diversam esse suspicor, quamvis nec descriptiones nec icones per omnia conveniant.

Folia hujus, describente Vesslingio, Aizoon quidem, sed majori illi & arboreo similia dices, ni majora multo forent pariterque latiora. Surrecta pleraque videntur, rosæque concessu stipata, & citra male ætatis dispendium plicis in longitudinem rugisque non ineleganter crispata. Circa exortum, ut solet, angustiora folia paulatim deinceps dilatantur: extremorum altero non in acumen exeuntia, sed reflexis leviter oris paulatim diducta sunt: cætera dilutius virefcentia, Verbasci instar mollior utrinque hirsuta. Flores non observavit. Planta tota sessili base Nilo incubat aquis innatans circa radicem, quamvis radicem vicem demissa terram versus tenuissima fibrarum veluti filamenta sustineant.

CAP. IX.

Lens palustris latifolia punctata Park. *Lenticula palustris latifolia punctata* C.B. *Lens palustris Patavina* J. B.

f. B.

Adunam costam longiusculam adnascuntur utrinque, in alæ modum folia denso agmine mutuo se plurimum tangencia, ex oblongo rotunda, semuncialia superius punctis minutissimis notata, inferius multo obducta. His inferne copiose Lenticulae, aliquando singulae, aliquando ternæ & quaternæ, rugoso prætenui cortice donatæ adherent, quibus semen copiosissimum minutissimum & flavescens includitur. Sapore est aëquo.

Locut.

Hanc in fossis Patavinis aquis supernatantem vidit C.B. & in Silesia circa Vratislaviam reperitur.

Hæc planta rectius fortasse ad Capillares refertur.

CAP.

CAP. X.

A. *Graminifolia palustris repens vasculis granorum piperis amulio. Pepper-grafs.*

PExiguæ hæc planta per terram repit foliis tenuissimis; in alis foliorum globulos sessiles profert granorum piperis magnitudine ferè, feminibus albis refertis.

CAP. XI.

Gramen Ossifragum Norvegicum & Cimbricum.

Hæc planta improprie Gramen nominatur à S. Paulo & Bartholino, quia non est flore stamineo. Radix ejus crassa, nodosa, instar radicem seu raparum Rochfeldianarum folia longa, acuta instar Iridis, flos flavus colore saturato. Locis paludosis & humidis crescit inter alia dumeta prope omnes villas colonorum; primum gramen est quod vere prodit, unde avida sunt pecora ad decerpendum; ex esu hujus pecora male fe habent, macie confecta, spinâ dorsi extrâ protuberante (unde rustici dicunt quod dorsum sit fractum) pedibus offibus, debilibus, ut agerrime incedere queant. Pro Antidoto Rustici semper habent ossa exsiccata in promptu, in parva frusta confecta, quæ quotannis magnâ copîâ colligunt, & conservant ad hunc usum; hæc avidè devorantur ac arthriticis bovibus, vaccis, ovibus, equis, porcis, &c. & in minima dentibus comminuntur, & deglutuntur unde salvatio subsequitur, & pecora convalescunt: aliqui pro remedio utuntur radice Tormentillæ, omnes ferè tamen offibus acquiescunt.

An hæc phenomena producuntur à fodinis mercurialibus vel plumbeis, eorumque effluvis, vel à superflua humiditate vernalis plantæ, contendunt Philosophi.

Notandum est variare plantas pro diversitate soli, loci, & Climatis, in quibusdam enim regionibus hæc herba innoxie à bestiis consumitur (adnotavit Bartholino) & à Chirurgis usurpatur pro Centauro minore; in aliis verò tam perniciofa pecoribus & odiosa rusticis, ut ista loca circumsepunt in quibus copiose luxuriat. Vide D. Joh. Frid. Treubleri Observ.

Suspiciatur D. Tancredus Robinson, (qui omnes has observationes de gramine Ossifrago collegit) hanc plantam esse vel Centaureum palustre luteum minimum nostrum Catalog. plant. Angl. vel Ranunculi graminæ aut potius Asphodeli speciem.

CAP. XII.

A. *Gladiolus lacustris Dormanni* Claf. cur. post. p. 40. *Leucocum palustre flore subcaruleo* C.B. *Glad. lacustris Clusii*, sive *Leucocum palustre flore caruleo Bauhini* Park. *Water-Cladiolæ.*

Claf.

Hujus folia dodrantalem longitudinem raro excedant, crassiuscula & concava sunt, interstitio, discreta instar filiquarum alba Viola & similium, viridia aliquin, & dulcis saporis, anathibus urinantibus gratum pabulum; nam ad aliquot unarum altitudinem sub aqua latent, quam tamen caulis inter illa emergens superare conspicitur, floribus albis onustus, Leucocum flore amplioribus, cava illa & infima parte, petiolo à quo dependunt proxima subcerulei coloris, formam panis referentes Gladioli, non prorsus tamen similes, quinque foliis constantes, quorum duo superiora ad pediculum reflectuntur, tria reliqua, quæ latiora, propendunt. Floribus succedunt sessili nata vascula, rufa semine plena.

Nascitur in stagnis quorum fundus puro sabulo subfstermitur, nullam alioqui plantam præter hanc alente. Sub extremum Julium florentem se observasse scribet Bartmannus apud pagum *Norb. & Westerveld* in Drentia, nusquam alibi. Nos in lacu parvo aut stagno *Hulswaer* dicto non longe à *Pereb* Camberlandiæ oppido copiosum observavimus.

SECTIO II.

Anomale Siliquose.

CAP. I.

De Acantho.

Acanthi pueri in flore sui nominis versi fabula nobilis quem Pæderotà à puerili, uti suspicatur Kyberus amore Græci vocant. Melampython etiam non ineptè à Græcis dicitur hæc herba, quod solitum saturato virore nigrescat. Planta est singularis & anomala, quam Betanici vulgò ob folia in Sylvestri genere spinosa Cardui annumerant.

Uuuuu

Dicitur

Dicitur verò Branca urfina à similitudine quam folia habent cum anterioribus urfi pedibus. Acanthi folia veteres Architec̃ti ob figuræ venustatem & elegantiam epistylis seu columnarum capitulis inculpere solebant. Frondibus Acanthi (inquit Virgilius) columnas Corinthias veteres Architec̃ti coronabant, quarum effigies adhuc hodie nostris frequenter oculis offerunt. Vestibus etiam pretiosis figuram Acanthi foliorum circumtexebant: unde Virgilius,

Est circumtextum croceo velamen Acantho.

Verum an Branca urfina vulgaris sit verus Antiquorum Acanthus merito dubitatur, quia Plinius Acanthum topiarium herbam facit, Branca autem urfina operibus topiariis omnino inidonea est, nec enim ductilis & leuax, & in Animalium aliarumve rerum formas & effigies fingi apta. Ex altera tamen parte Acanthi descriptio apud Dioscoridem Brancæ urfinæ perbellè quadrat. Consule si placet Jo. Bod. à Stapel. Comment. in Theophr. hist. lib. 4. cap. 3. p. 308.

1. *Acanthus sativus* Lob. Ger. Park. *Sativus vel mollis* Virgili C.B. *Carduus Acanthus sive Branca urfina* J. B. *Wank-urfine, or Bears-breech.*

J. B.

Acanthi folia humi fusa, pedalia, profundè lacinata, mollia, intenso virore splendens, pilosa. Inter hæc surgit *caulis* dudum triumve pedum, rectus, foliis nudus, minimè ramulosi, qui à medio ad summum usque fastigium thyrum gerit florum candidorum, quorum folia rictum imitata, oblonga, foliis coercentur viridibus, per extremum laciniatas nonnihil & spinosis, medium occupantibus *flaminibus* crassifculis. *Semen* in oblongis continetur pericarpis, latum, planum, rotundum, crassum, foridè luteum. *Radix* longè, lateq; vagantur, foris nigra, intus alba, sapore giunio & viscido, ut & folia: adeo vivaces ut vel minima particula in terra relicta germinabit; frigoris tamen minimè patiens est.

In Italia meridionalibus circa Baias & Neapolin, inque Sicilia insula copiosè provenit.

Est è quinq; herbis emollientibus. Usus potissimum externus est in clysteribus aliisque pargoriis, quantumcumque formularum & utplurimum in cataplasmatibus. Radices, autore Dioscoride, ambustis & luctatis commodant in cataplasmate impositæ. Potè urinam ducunt & alvum ficiunt. Podagris calidis trix & calefactæ utiliter illinuntur. *Plin.* Profunt etiam tabidis, sanguinem spensibus, ex alto delapsis, ictu aliquo aut conatu supra vires latis [ruptis atque convulsis Diosc.] non minus quam Symphyti majoris radices, quas substantiâ, lentio succo & qualitate proximè refert. *Dod.*

2. *Acanthus aculeatus* C. B. *Sylvestris* Park. *Carduus acanthus sive Branca urfina spinosa* J. B.

Dod.

Sylvestris Acanthus caule, fastigio acuminato, floribusque cincto, florum colore ac specie, tum & semine sativum refert, sed tamen brevior ac humilior: folia similiter ampla, multis incisuris laciniosa, fed haudquaquam lævia, virent frequentibus, asperis, duris spinis circa marginum crepidines horrentia.

C A P. II.

Leontopetalon Ger. Park. C. B. *Leontop. quorundam* J. B.

Radix pugnum implet, rotunda, tuberibus multis inæqualis, cortice cinereo, pulpa virente in luteo, sapore amaro. Hinc exeunt pediculi pedales, trifariam divisi, quorum singula de summis bina aut terna gerant folia, circinata ferè rotunditatis alia integra, alia lacinata & veluti crispâ, colore ex glauco flavescente, venosa. Inter folia caulis exurgit, lineis pallide purpureis striatus, in multis ramos divisis, foliis minoribus minutique incisus ad genicula donatus. *Flori* in uncialibus pediculis foliis oblongis interjectis, in caulibus spicatum congesti, lutei, Ranunculiflori magnitudine, quinq; stellatis oblongis foliis constant, apicibus luteolis umbilicum circumstantibus; quibus marcescentibus prolongantur pediculi in palmarem longitudinem, in extremo uncinatum venosum Halicacabi sustinentes. *Semen* nigrum, Cannæ Indicæ semini persimile. Parkinsonus siliquas parvas floribus succedere scribit, crassiores & breviores quam Fumariæ bulbosæ, alioquin nonnihil similes, *semina* parva, rotunda continentes: quin & totam plantam Fumariam bulbosam quodammodo æmulari.

Locus.

Circa Halepum Rauwolfius reperit. Matthioli in Hetruriz arvis aliq; Italiae locis se vidisse ait, nascique frequentem in Apulia.

Radix usurpatur in Halepo ad detergendas vestium maculas.

2. *Chrysogonum* Park. *Chrysogonum Dioscoridis quibusdam* J. B. *Leontopetalon affinis foliis querni* C. B.

J. B. Rauwolf.

Alitudinem Leontopetali adsequitur, estque huic caule, floribus, radicèq; rotunda (que interna parte rubra est) haud absimilis. Cauliculi tamen graciliores, in terram repandi, & ab origine filii modo tenues, in varjos ramulos divisi, quorum extremis *stoculis* adhaerent conspicui, lutei, densiores, stipati positi, quatuor communiter foliis constantes. *Folia* colicorum dorso adherent gemina utrinq; & ita sibi invicem opposita ut crucis figuram positi suo efficiant; atro-virentia, in extremo latiora, dissecta ad instar foliorum *Querni*.

C A P.

C A P. III.

De Sesamo.

Sesami nomen inditum videtur *amē sē sē*, quod quandoque *sē* denotat concutio, impello, & *amē* moto, quod subito & quasi impetu ad messem propelleretur. Potius nomen exoticum est, ab Ægyptis sumptum, quibus *Semsem* dicitur. *J. Bod.*

Sesamum J. B. C. B. Park. & *aliorum Lustanis* Gergelim. *An Gangila sive Sesamum Africanum* Pisoni & Marcegrav? *Oil purging* Ozaïn.

J. B. Velling.

Per caulem cubitalem, rectum, firmum, crassum & pinguem folia habet semuncialibus pediculis prærentia, crassifcula, ex atro virore nonnihil rubentia, oblonga, acuminata [inferiora latiora & profundioribus incisuris ferrata, superiora integris oris angustius patentia *Velling.*] & quorum alis flores emicant calathi formâ, oblongi, magnitudine eximia, monopetali, reflexis labelis, intus albi, exterius Violæ colorem induti, tenuiq; respersti lanugine. *Silique* rectâ secundum caulem ascendentes, non quadrantes tantum sed etiam quinis sensiq; lateribus angulosa, stellatum occupant *calicem*, oblongum illud, compressum, pingue, flavescēq; *semen* inclusum custodientes.

Ægyptiis tum in cibo, tum in medicamentis usitatissimum est, quod cum reliquis frugibus, post-Vires & quam arentes campos scatebris suis temperavit Nilus, celeri proventus furgens siliquâ minimè fallaci *Urs.* cultorem flos locupletat. Parkinsonus, nescio quo Autore, Sesamum in India Orientali sponte nasci ait, in Ægypto, Syria, Græcia, Creta, Sicilia, in agris duntaxat, feri & coli.

Oleum seminis expressum *est* *Ægypti* *Zeid taib*, i.e. Oleum bonum Arabes nuncupant, quod ad cibos in frequentissimo usu est, majorique pretio quam Olivarum oleum in Ægypto venditur.

Marggravius radicem teneram, rectam, multis filamentis præditam, exterius ruffam, interius albam huic plantæ attribuit, si modo eandem plantam describit.

Plantam hanc non esse verum Antiquorum Sesamum nobis cum J. Bauhino & Scapelo videtur, ideòque an vires à Dioscoride Sesamo adscriptæ ei convenient dubium est. Is ergo omnis, quas proponit in libro de Plantis Ægyptiacis Prosper Aspinus, adferemus. Plantæ (inquit ille) decocto utuntur in fotu ad ophthalmias, ad tussis, anhelitūq; difficultatem, pleuritidem, peripneumoniam, & tumores duros scirrholos: Mulieres pro uteri duritie infestationes faciunt, & utuntur ad capitis furfures loricq; faciei: planta & seminibus coctis cum melle ad exsiccatos nervos, ad combustas partes, ad calidas inflammationes: Decocto in clysteribus ad colicos dolores, & ad emolliendam alvum: Ad movendas menstruas purgationes. Oleum faciem, ejus bibere ut impinguescant mulieres in balneis familiarissimum habent. Oleo etiam ad multa alii Ægypti uti consueverunt, viz. ad cutis pustulas, asperitatem, atq; omnem defecationem ex humore melancholico tum epoto, tum in cibis frequentato, vel ipsi affectis partibus inunctis. *Secretum* apud quosdam ad cutis pruritus, ejus quatuor uncias multis diebus bibendas exhiberi, ad anhelitū difficultatem, pleuritidem desperatam, peripneumoniam, ad movendos menses, atq; ad vehementes stomachi, intestinorum, uteriq; dolorum cruciatu demulcendos intus & extra.

C A P. IV.

Balsamina famina C. B. Ger. Park. *famina Persicifolia* J. B. *The female Balsam Apple.*

J. B.

Radice fibrosa & candida nititur: Caulem autem habet enormis crassitie, cum altitudo cubiti sæpe vix æquet, rarè autem & parum superet: est is verò cortice aut ruffo, aut rubescente aut herbido tectus, ad genicula nodosus, succo fatuo prægnans, glaber ferè, cum interm ramis, quos nullo ordine emittit tomento levi vestiantur, foliis dense stipati Salignis aut Persicæ, acuminatis, per ambitum serratis, succulentis, sapore amaricante præditis; è quorum alis *floris* simul pulvis Persicariae glisquolæ profluit, calcarî longo, ex carne colore herbaceo, reliquis vero flos rubefact, pediculis brevibus infidentes. [Est autem flos hexapetalos, folio supremo lato, infimo huic opposito concavo & in corniculum incurvum producto, binis lateribus inferioribus oblongis, latis & propendentibus, latèque appendice velut geminis; superioribus duabus brevibus, parvis.] *Fructus* figurâ ferè Balsaminæ maris, acuminatus, verrucosus, in plures partes se contorquentes si digitis levitet præmatu deliscens, *semina* ejaculatur parva rotunda ex ruffo fusca seu pulla.

De loco natali nihil certi traditum invenio. Tenella est planta: semen rariùs apud eos perfcit, nisi diligens cura & cultura accedat; quotannis ferenda.

C A P.

Suspicio Trifolium hoc congener esse Trifolio filiquoso flore tetrapetalo, lib. 17. cap. 3. descripto.

CAP. XI.

De Epimedio.

Epimedium Dioscoridis & Plinii quamvis herba sit inter Botanicos non venit: Discrepantes sententias vide apud J. Bodaum à Stapel Comment. in Theoph. hist. & Parkinsonum. Cur ita dictum sit prodictum non invenio.

Epimedium Ger. Park C.B. quorundam J. B. Warrenwort.

Radix oblique agitur, nec altè demersa, gracilis satis, longè latèque sub terra reptans & se propagans. Hinc surgunt pediculi dodrantales, atque etiam cubito altiores, tenues, politì, rigidulì, in ternos furculos divisi, quorum singuli rursus in alios ternos dividuntur, ità ut unicuique folium hæreat unum, haderaceum, ex rotundo oblongum, rigidulum, acuminatum, nervosum, avera parte glaucum, superius ex viridi pallidescens, juxta pediculum pinnis duabus subrotundis, quarum altera, altera longior donatum, circumcirca mitibus denticellis crenatum, tenue & velut membranaceum. Peculiaris quidam ramus paulò infra primam ramorum divisionem exit, palmaris aut dodrantalis, in ramulos divisis, quorum unusquisque plures. [tres Park.] gerit flores, privatis petiolis hirsutis nixos, structura singularis quadripartitis ità ut tetrapetali tantum videantur, cum revera octapetali sint. Petalis enim exterioribus quæ latiora sunt & rubicunda, exterius tamen ex luteo rubentia, & lineis albis striata, interiora minorà & lutea arctè superincumbunt, unde inferiorum petalorum marginibus circumcirca se ostendentibus, flos negligentius intuenti tetrapetalos videtur, medio flavo marginibus luteis. Medium florem occupant apices etiam lutei. Floribus succedunt *filiquæ* tenues, oblongæ, [cornutæ] semina compressa, rubentia continentes. Florum descriptio Parkinsoni est, verum adhuc curiosius observari desiderant, nec enim de interioribus petalis flavis mihi satisfactum est, an revera petala dicenda sint, & an quaternà; quantum enim memini, mihi conspecta singularis quidam substantia erant, & unicum corpus constituebant, in quatuor tantum obtusas lacinias divisum.

Locut.

Cæsalpinus in montibus Liguriæ provenire ait. Camerarius propè Vicentiam in Italia. Bauhinus uterque in montibus Euganeis inter Balneum Aponense & Arqua, in Romania, locis humilibus & umbrosis. Nos in Alpibus non longè à *Ponteba* oppido, quod territorium Venetum & Imperiale determinat observavimus, unde montium incolam esse apparet. Floret Aprili aut etiam semis in regionibus frigidioribus. In hortos translatus ob importunum radicem reptatum coerceri requirit.

De viribus nihil traditum invenio, nam quæ Veteres de Epimedio habent an huic herbe conveniunt non magis certum esse potest, quàm quòd hæc eorundem Epimedium sit.

CAP. XII.

Guaiana Timbo Pison.

Nomine & noxia qualitate reliquis *Timbo* speciebus similis, ceterum dissimilima apparet, quæ sola in Medicis ulus recepta est, nec frondibus destituta sicut pleræque *Timbo*; sed floribus, foliis magnis, glabris, acuminatis hinc inde vagatur, atque in caulis extremitate tenuibus *filiquis*, levibus, cubitum longis copulatimque ornatur, quæ merito à Lusitanis *Faisans d'Impie*, live *Fabæ impieginis* appellantur, quòd earum cortex succum piscibus quidem insectum, sicut & aliz *Timbo*, sed impieginis & puerorum scabiei, cæterisque hujus generis affectibus cutaneis, proficuum continet. Mensibus enim pluvii immaturæ, filiquæ & virides succo turgent præstantissimo, eoque frigido & acro, quo si fricetur qui impieginis laborat curabitur, modo aliquoties iteretur remedium.

Vires.

Quando maturaverunt filiquæ tempore æstivo, mox exsiccantur, tuncque non solum tunica externam, sed & succum atque semina quibus latent paulatim nigrescere & aromaticum odorem spirare comperies: verum tunc prædictis malis minùs apte judicantur.

CAP. XIII.

Volubilis filiquosa Mexicana foliis Plantagineis. *Aracus aromaticus*, Tlixochitl, seu *Flos niger Mexicanus* dictus Hernandez. p. 38. *Vaynillas Hispaniæ à vaginarum similitudine*, Pilo, Mantil. Arom. p. 200. *Lathyræ Mexicani species* Amman. *The Vanilla's*, or *Vanille's*.

Hern.

Volubilis herba est, arborescens & amplectens *Hernand.* Folia undecim uncias longis, sex latis, figurâ Plantaginis sed-pinguioribus & longioribus, virorè infectis saturato: linguulis ex utraque parte caulis alternatim exorientibus: floribus nigricantibus: *filiquis* longis, angustis & pane terebinthinis, nigris, olentibus mulsam aut Balsamum indigenam.

Calidis

Calidis regionibus, humentibus locis provenit, & filiquas verno tempore profert. Siquæ binæ aquâ resolutæ & potè urinam cient, menstrua evocant, cum *Mecoxochitl* partum accipiunt. Siquæ secundas mortuûque fœtum expellunt: ventericulum calefaciunt & roborant, flatus discutiunt; humores crudos concoquunt, cerebrum confortant; & ad ictus venenatos utiles esse dicuntur. Hinc *Chocolata* compositionem ingrediuntur. Elegantes Icones, foliorum, filiquarum, & seminum microscopio conspectorum exstant in D. *Francisci Redi* Experiment. circa res naturales.

Locut.

SECTIO III.

Herbe anomale ob convenientiam aliquam in partibus præcipuis ad superiora genera referendæ.

CAP. I.

Trifolii spica Critibum marit. non spinosum Brasiliensè. *Caaponga* I. Pison. *Perexyl* Lusitanis Margrav.

Sempedales aut paulò longiores caules adipiscitur, teretes, nodulos, rufescentes, partim humo incumbentes, partim nonnihil se exigentes. Ad singulos nodos duo aut quatuor folia habet, Hyllophiæ amula, sed crassiora & nonnihil carinata, opposita: superius autem capitulum oblongum five ovale est, album ut in Trifolio ferè pro flore, habens in se aliquot *staminula* parva circæ coloris.

Folia & breves ramuli decerpti ac parùm cocti superfuso aceto conduuntur, & eduntur cum carminibus aut piscibus pro acetiariis: excitant enim appetitum, movent urinam, & aperiant viscerum oppilationes.

Hæc planta, quantum conjicio, ad Corymbiferis affines, Scabiosam, Eryngium, &c. pertinet.

Anonymous Brasiliæ Limonia congener. Marggr. Ad Lib. 9. cap. 5.

Marggr.

In squamulem aut paulò majorem altitudinem assurgunt caules multi, striati, pluribus ramis onusti, quorum quilibet eo loco quò è caule oritur nodum habet: rami inordinate positi; folia ad exortum solitaria, oblonga, fastigiata, venosa, ad tactum mollia, foliis Oxylapathi similia; interdum majusculo folio minutulum junctum, distat unum ab altero circiter sesquidigitum. In summitate caulis & ramorum extremitate nascuntur multæ spicæ: parvulæ, virides, quatuor aut quinque dig. longæ, quæ sese apertentes *flosculos* promunt minimos, flavos, tantæ parvitatì, ut foliolum quodvis floris non sit majus cuspidè acutis. *Radix* albicat, lignosa, nullo manifesto sapore. Perennis est planta & novos producit caules.

CAP. II.

Caaponga Brasiliensibus, Lusitanis Erva de Nossa Senhora, aut Cipo de Cobras Marggr. Pison. Lib. nono adjectenda. *Convolvulus Brasiliæ flore octapetalo, monococco.*

Marggr.

Scanthis est planta, caulibus teneris, rotundis, viridibus, admodum lentis. Folia quodlibet fœsculum positum in caule, in suo pediculo rufescenti, duos digitos longo, & in exortu paululum incurvato, orbiculare, vel cordis latioris, ut pinguit, figurâ, consistentiâ folio Perfoliatæ simile, superius dilatè virens, inferius albescent (in quibusdam plantis folia pene omnia sunt rotunda) Pediculus autem folii cujusque non inseritur in fimbriam seu extremitatem folii, sed plus dimidio digito ab ora versus medium folii, ut fit in Nasturtio Peruviano. Ad pediculos foliorum etiam pediculus provenit sesquidigitum longus, *flosculum* sustinens pallidè flavescens, octo petalis constans hoc modo: Quatuor superius adposita sunt parva, obrotunda, his subest amplum, obrotundum, adhuc magis inferius tria parva alternatim posita. In summitate pediculi inter quatuor superiora folia granum provenit, magnitudine parvi Pisi, figurâ ovalis, interius viride, hinc rubrum, *Radix* longa, quasi contorta.

Planta hæc nullum habet odorem præter herbacæum. Folia contusa & imposita contra morbos venenatorum animalium singulare sunt remedium. *Radix* contra calculum excellentissima est.

CAP.

CAP. III.

Diptalos Brasiliensis foliis Gentianæ aut Plantaginæ. Lib. 9. capiti decimo subnectenda.
Marggr.

IN pedalem aut etiam majorem excrevit altitudinem, caule nodoso, partim incumbente terre, partim fe surgente; pars quæ terræ incumbit crebras agit radicales. Distant nodi circiter trium digitorum intervallo, ex quibus prodeunt folia, unum aut duo minimum digiti longa, nervo & quinque aut sex venulis secundum longitudinem ut in Plantagine, superius viridia, inferioris parum cinerescens. In summitate caulis duo folia parva sibi applicata inveniuntur, figura conchulæ quam mellellam vocant, ex quorum medio stipes enascitur, eleganter coruleus, foliis tantum duobus obtundis confans, aliquot *staminula* habens corulea flavis apicibus. Tota planta Gentianam aliquo modo representat. Radix teres, tenuis, longa, sine fibris, hepatici coloris.

CAP. IV.

Erva Cidreira Lusitanis Marggr. : Cirago seu Melissa cirrata Brasiliensis. Ad Lib. 11. cap. 23.

IN quatuor aut quinque pedum altitudinem assurgit, caule striato, geniculato. Ad quodlibet geniculum duo rami sibi oppositi nascuntur, & itidem duo folia opposita, tam in caule quam in ramulis. Folium quodlibet duo aut tres digiti longum, acuminatum & in ambitu serratum, breviter infidens pediculo. In summitate caulis & ramorum *spica* provenit duos aut tres digitos longa habens *stipulos* minimos, dilute coruleos multo albo mixtos. Tota planta maximi odoris, nec ante annum quamvis sicca odor minuitur, gravior quam Melissæ cum Citro mixta.

CAP. V.

De Myosuro.

MYOSUROS ad Ranunculum accedit, idcirco Lib. 12. cap. 10. subnectenda.

A. *Myosuros* J. B. *Cauda muris* Ger. *Holosteo affinis Cauda muris* C. B. *Holosteuum* Lonicæ, *Cauda muris* vocatum Park. *Mousse-tail.*

J. B.

Fibras numerosas pro *radicibus* habet: unde folia germinant multa, graminea, spissa, angusta admodum, versis extremum latiora, tres quatuorve uncias longa. *Cauliculi* ex eadem radice plus altitudine folia excedunt, enodes, teretes, nudi, non ramosi, *stipulos* in cacumine gestantes singuli singulos, mucosos, quinque foliolis compositos, herbacei coloris, pluribus intus staminibus cum apicibus subulceis, succedente *clavæ* unius duarumve unciarum, tereti, mucronata, *granalis* multis compacti, caudam marinam affabre mentiente. Ranunculis cognata est hæc plantula, sapore acri Aprili mense floret, Maio semen maturat & exarescit radicatus.

Locus.

In arvis, hortis, ad vias, & inter segetes sponte oritur, sed rarior.

CAP. VI.

De Ananas seu Pineæ Indica ad Herbas Pomiferas referenda, Lib. 13. part. 1.

1. *Nana Brasiliensis, Ananas Lusitanis* Marggr. *Nana sive Strobilus Peruvianus & Ananas* J. B. *Carduus Brasiliensis foliis Aloes* C. B. *Anana seu Pineæ Indica* Matzatl seu *Pineæ Indica* Hernandez. *Pineæ Indica Hispanis* J. B. t. 1. l. 9. c. 7. *The Pine-Apple.*

Marggr.

EX radice Carduo eduli perquam simili proveniunt quindecim aut plura folia, Aloes folia æmula [Aloes aquaticæ foliis non valde dissimilia, minus tamen crassa *Clus.*] duos arg. etiam tres digitos longa, unum aut sesquidigitum lata ubi latissima, versis extremitatibus angustiora & acuminata, crassa, saturate viridia, in ambitu denticulis prædita instar denticuli Lucii: in medio horum capitulum provenit instar Cinaræ fructus, ejusmodi foliolis acutis compositum, insignis Cinnabari coloris, quod successu temporis augetur, figurâ instar Strobili, unde Pineæ nutes & Pini apud omnes ferè gentes dicuntur hi fructus: & dum augetur inter foliola ejus prodeunt flosculi corulei, tribus foliolis singuli constantes. Fructus quando maturuit magnitudinem obtinet majoris Melonis vulgaris [Alii autores minorem faciunt] figure ovalis, exterius eminentis confans, quasi umbilicis humanis, quæ in totum flavescens citius, per oras autem incarnati, qualibet autem in medio foliolium habet triangulatum, serratum, griseum. Fructus * odoris est suavisissimi [adeo ut prætereuntis dignoscere queant ades in quibus sit] saporis ferè instar Fragorum gratissimi [Linschotano qualis Mali Persici bene maturi, Parkinsono vini cum aqua rosacea & saccharo permixti unanimes omni-

* Ovisius Cotonæ odorem sed gratiorem ei attribuit: vel Melo cottæ.

pium consensu delicatissimo sapore reliquos omnes fructus longissime superat] apprimè succulentus. Cortex ille absconditur, & fructus secundum longitudinem in partes secatur, & comeditur. Medium illius quod relinquitur inter secandum, instar pile quadratæ, etiam ambeditur, & pro optima parte habetur; in sui medio habet medullam duram & lentam instar Pastinacæ, quæ abijcitur. Continet fructus in se granula feminis. Fructus maturus superius plantam juniorem habet, quæ decerpitur, & ita sine radice (nullam enim habet) terre imponitur, quæ sequenti anno fructum fert. Unaqueque planta semel & unicum fructum profert annuo spatio, & fructus novam simul plantam, quæ cum plantam vetus eradicatur & abijcitur utpote inutilis.

Ex fructu hoc succus exprimitur & cum aqua miscetur, daturque in ægritudinibus à Brasiliensibus, prout nos Hydromel damus.

Ex provincia S. Crucis in Brasilia primum in Occidentalem Indiam, deinde etiam in Orientalem Locos, delatus est, autore Acofta.

Exhibetur fructus (inquit Fr. Hernandez) febricitantibus refrigerii causæ, & ad excitandum appetitum, retineturque ore, ut situm mitiget, & linguam humectet. Pilo febricitantibus, tum febribus aut ulceribus infestatis profusus abstinentum ab hoc fructu monet; adeo enim inquit humores accendit, ut non solum impediatur restitutionem ægrotorum, sed & in pejus eos disponat. Ego potius cum Hernandez fenserim etiam in febribus moderate sumptum non inutilem esse.

Jac Bonitus fructum hunc in taleolas dissectum aquâ aut vino paululum macerare necesse esse ait, ut credens vis ipsi infusa extrahatur, aliâ calore suo palatum & linguam exulcerat, ballastique in eis excitat. Quapropter omnibus & singulis suaserim, ut his fructibus moderate utantur, ne decepti à gratissimo sapore incurabilem dysenteriam incurant.

Mirum est quod de hoc fructu referunt Acofta & Linschotanus, nimirum cistellum ei inferum, si unus dies aut noctis spatio [horæ mediæ Linschot.] relinquatur, ferè consumptum iri totam scilicet partem quæ in vulnere hælit. Hoc si verum sit succum hujus fructus valde acrem & erodentem esse convincit; atque idcirco non sine causa Bonitus ab immoderato ejus usu cavendum fructum; nec Linschotano assensientium, qui fructus hocce communis usui hominibus vix nocere scribit, nisi supra modum fumantur utque ad gulam.

Azoi majoris ortu persimilis exotica planta *Label. J. B.* nihil aliud est quam Ananæ germina.

Adde ex Pisonæ, quod tum recens fructus liquor, tum vinum inde expressum urinae suppressioni & doloribus nephriticis succurrat, tum quoque venenis, in primis succo *Mamibocæ* adversatur; quod idem illius radix fructu deficiente præstat.

Omnia hæc efficacius operatur liquor stillatitius de fructu vi ignis extractus, si modica quantitate exhibeatur, largius sumpta nocet ob corrosivum qualitatem.

2. *Ananas sylvestris, folio Aloes, fructu Cupressino* J. B. *Carduus Brasiliensis sylvestris* C. B.

Nana brava, i. e. sylvestris Brasiliensibus Marggr. *The wild Pine-Apple.*

Acofta.

Alnus assurgit quam præcedens, namque truncum habet fastæ magnitudine, levem admodum, rotundum, & Mali auræ crassitie, spinis horridum. Folia spinosis cupidibus prædita, & per ambitum mollibus spinis septa. Singulæ arbores secundum radicem summa tellure magnam foliorum comam fundunt; majorum quam quæ in arbore sunt, quæque procul intentibus Aloes foliis similitudo videantur, tenuiorum tamen, pluribus spinis horridiorum & dilute virentium: Adnatis se propagat, atque stirpes ex aliis enascuntur, præsertim in sepibus & horum ambitu quos egregie muniant. Rami foliorum simul glomeratorum capita proferunt, flaventium admodum & tenerorum, suavisissimi odoris, quæ nihil aliud sunt quam flos ipse: Ex horum singulis spica prodit, Arundinis spicæ non abfimilis, sed crassior, compactior & elegantior, odore Cedri. E ramis dependent fructus, *Ananas brava, i. e. sylvestris* dicti, quia cum domesticis nonnullam habent similitudinem, Melonis magnitudine; coloris rubri elegantis, toti in partes divisi quemadmodum Cupressini strobili seu nutes exsiccatæ, sed tuberculis foris obstiti, ut procul spectantibus magni Pinei strobili appareant.

Marggravius hoc modo fructum describit. Ovalis est figura, Citrulli magnitudine, compositus è quadrangularibus quadratè pyramidalibus, per maturitatem flavescens, qui separari ab invicem possunt. Cavi hi sunt, continentes granula ovalia innumera pallide flavescentia, papaveris majoris semine majora, fluvia & dulcissimo rore imbuta instar mellis. Quodlibet corpus cylindricum separatim exprimitur digitis in os, & granula illa rore melleo imbuta absorbeant. Fructus etiam transversim dissecitur in tales.

Succus Ananæ ferrum corrodere dicitur non secus ac Aqua fortis.

Vires.

CAP. VII.

Herba lanuginosa Brasiliensis Pilo:

HERBAM hanc aspectu egregiam Lanuginosam appellare placuit, quod caulem & folia, eaque exigua, pulchra, longa, & molli lanigine obducta habuit. Fructum fert rotundum & videntem, lanuginosum, satium. Radicem habet parvum & tennem, non ingrati, sed subamarum saporis, cum quadam adstrictione, in qua sola parte plantæ qualitatem medicam latere computem est.

Contra fluxus ventris à frigore natos, apud mediterraneos Brasilienses familiare est remedium. *Vires.*

Locus &
Tempus.

dunt. *Radix* crassifolia, brevis, dura, lignosa, vivax, aliquot fibris donata est. Tota planta amaricat.

In montosis Austriae & per Pannoniam inter annem nunquam non occurrat. Floret Maio & Junio.

4. *Polygala vulgaris* coloris obsoleti, foliis angustissimis J. B. An *Polygala acutioribus* foliis *Monspeliaca* C. B.

Paucis aliquot adfurgit coliculis, aliquando etiam singularibus, pedalis, altioribus, magna parte nudis; circa ima fere foliis vestitis quam in reliquis *Polygalae* speciebus angustioribus, acuminatis, prope terram tamen existentibus latiusculis & brevioribus. Ramorum extremis quoque, *stipuli* coloris obsoleti, & post hos vascula membranacea, binis foliis lucentibus obducta, lineisque virentibus notata haerent, sed rariore stipata, eaque serie ut alterum post alterum rite positum esse videatur. Tota spica palmum fere aequat. *Radicalia* simplex duriuscula, alba, nullis paene fibris praedita. Facies plantulae, h. e. partium figura & color facile eam a reliquis *Polygalae* speciebus distinguit.

Locum.

In Galliae Narbonensis locis saxosis, collibus praefertim sterilibus prope Monspelium, aestate prompenter observavit Cherlerus: fac aliocum frequens loco suo natalicio, qui tamen rarius occurrat. D. *Magnoli* in Indice suo plantarum circa Monspelium nascentium *Polygalam* annuam, erectam, angustifoliam floribus coloris obsoleti, carnis lineis virgatis eam appellat: rarumque esse scribit & paucis Botanici notam.

C A P. XIII.

Verbena facie planta Brasiliensis Marggr. *Tetrapetalis anomalis* ad finem lib. 17. adijcienda.

Marggr.

*E*X radice recta, haud crassa, multis radiculis praedita ad latera, alba, gustu amaricante, adfurgit caulis angulosus ac nodosus in sesquipedalem altitudinem; ad singulos autem nodos duo nascuntur folia sibi opposita, sesquidigitum longa, per latera in medietate posteriore sensata, & ad eisdem quoque ramuli duo exeunt, sibi oppositi, cum similibus foliis ad nodos oppositis, sed non solum duobus, sed tribus aut quatuor foliis minoribus semper junctis: & in hinc ramulis ad nodos etiam multi pediculi, breves, quatuor uplurimum ad quemlibet nodum; quorum quilibet habet capitulum rotundum, cum parva prominentia instar cuspidis acicular, quod se aperiens protrudit *stipulum* lactescens coloris, tetrapetalon, habetque in medio multa parva *staminula*, erecte stantia, quae representant plumam, ita ut flosculus quasi plumatus appareat.

C A P. XIV.

Spica trifolia Alpin. exot. *Spica trifolia festuacea mirabilis* Park. Ad lib. 18. cap. 8.

Alpin.

*M*irabilis haec planta non una quidem, sed duae diverfi generis plantae simul esse videtur. Prima est planta festuacea, spicis multis ramorum instar ab radice exeuntibus, colore sub-rufis; *stipulae* oblongos, magnitudine atque figura *Hyacinthi* floribus similes, albos, interseptos ferentibus, dum recentes sunt laeviter olentes; a quibus sunt *semina* alba, rotunda, minima. Ab radice vero ex spicarum festucis capillamenta Cuscutae familia, subtiliora tamen, albicanitia, ita innumera fere exeunt, spicas ex toto occultantia, densissima, in folia parva, elegantissimi *Trifolii* pratenfis foliis similia, minora tamen, & circumcirca perpulchre crenata. Tota haec planta lata est, in orbem velut acta, exterius *Trifolium* simulat, interius, nimirum in parte convexa terram spectante, festuacea nota esse videtur; & florescens multam elegantiam pra se ferre.

In Creta insula nascitur.

Locum.

C A P. XV.

Verbena Indica lanuginosa Bod. à Stapel. Ad fin. lib. 19.

*F*olia habet oblonga, ambitu incisa, in extremo obtuse mucronata, lanuginosa, inodora, prope radicem crebriora; caulem rotundum, semicubitale. Cauli assurgunt *stipuli* parvi, coloris obscuri phoeniceo, quinque foliorum racematim ex calyculis subulereis protrusi, inodori. Radix fibrosa.

Floret April, id est, Autumni in illis regionibus initio.

Iustus Heurnius, qui ex India Orientali misit plantam descripsit.

C A P.

C A P. XVI.

Caa ponga II. Pilon. *Portulaca Brasiliensis* repens.

*C*Aule *Portulacae*, tereti, geniculato humi serpit & quibuldam fibris se firmat in terra, atque circa maritima luxuriat in infinitum. Ad quodlibet autem geniculum quinque, aut sex folia apposita, figura foliorum *Lavandulae*, verum crassa & succulenta ut *Portulacae*. Inter folia in singulari pediculo fert *stipulum*, dilute purpureum, quinque foliis constantem, dorsum incurvatis, & multis ejusdem coloris staminibus in orbem dispositis, quae in medio adhuc stantem viride ovale continent. Radices hinc inde unicas agit, pennam anserinam crassas, innumerabilibus subtilissimis filamentis circumdatas; & caule serpente fibræ ex illo variis locis procedentes se terra infigunt.

Folia muria & aceto conduntur, & in acetariis usurpantur, sicut *Crithimum maritimum* & si. *Ufus* milia.

C A P. XVII.

Viola spicata Brasiliensis.

Aguay ponda Brasiliensis Marggravi. *Stattenheert* Belgæ, i. e. *Myosotidis*. Ad lib. 19. Sect. 2. cap. 5.

Marggr.

*I*N sesquipedalem aut majorem quoque altitudinem adfurgit, caule geniculato, tereti, viridi. Ad singula autem internodia folia habet quatuor, quinque, aut plura, angusta, serrata & fastigiata, viridia, inaequalis magnitudinis. In summitate caulis spicam unum pedem longam, teretem, flosculis undique eleganter caeruleo-violaceis plenam, colore *Viola Martiae* nostratis, quinque petalis subrotundis compositis. Integer flosculus non male refert *Violam Martiam*, & paululum etiam ejus odorem. Radix illius recta, mediocriter crassa, & multas parvas radiculas adjunctas habens, adhuc filamentosa.

Reperitur & alia praecedenti plane similis, nisi quod spica florum lata est, cubicis tovis insignita, longam representans, viridis: ex foveis autem illis prodeunt flosculi caerulei ut in praecedente.

C A P. XVIII.

Acetosa Bulbosa Bod. à Stapel.

*S*iphamea altitudinem habet; Folia dilute viridis coloris duriuscula & complicata, longa, & angusta, quae quinque, vel sex, vel vario numero ex summo cauliculo exoriuntur, caule ceterum foliis orbo. Radix bulbosa, exterius lutea.

C A P. XIX.

De Galanga, quae ad Iridis genus pertinere videtur.

*G*alangae, recentioribus Graecis *Galanga*, Vocem Arabicam originis esse minime dubium est; sed corruptam misceat, ut sudandum fuerit illi qui legitimam eruere velit. C. Hofmann. Quidam radicem *Schenanthis* esse volunt; alii *Acorum Dioscoridis*; alii *Cyperum* ejusdem: Nè desit (inquit C. Hofmannus) quod essentiam distinguunt etiam majorem à minore: ego nihil video quo minus ab eadem planta sit utraq, quae Iridis forte sit. At peritissimi Botanici distinguunt, & pro diversis habent. Iridis tamen ejusdem radices esse nos etiam cum Hofmanno & Clusio opinamur, quod pari modo foliorum vestigiis, seu zonalis circularibus cinetæ sint.

Utramque *Galangam* Veteribus ignotam fuisse, & Arabibus non satis perspectam Botanici plerique sentiunt.

1. *Galanga minor* Ger. J. B. C. B. Park.

C. B.

Radix est geniculata, & in quosdam nodos crassiores, (& juxta nodulos ex intervallis) nonnihil intorta, inaequali, lavi, & adnatis in transversum & in obliquum tendentibus brachiata, crassitudine minimum digitum aequante [unde junceae crassitudinis apophyses pronascentur, ea fere forma quae Cypri radices concipiuntur J. B.] foliorum vestigiis ex intervallo seu zonis circularibus cinetæ, foris rufa & subulca, intus autem flava, [imò tam intus, quam foris rubens] dura, solida, venosa cum frangitur tritu difficilis, [matrice parva solida, sapore & odore longe vegetiore generosiorque, quam major, & fervore aromatico rotas fauces abunde implet.] odore valde acri, aromatum modo jucundo, & *Cyperum* quadantenus tum forma, tum odore imitante: Foliis, autore Garcia, Myrti. Duarum palmarum altitudine fruticat.

Sponte nasci aiunt in China, unde in Indiam deferuntur.

X x x x x

2. *Galanga* Locum.

2. *Galanga major* J. B. C. B. Gør. Park.

Radix est pollicem, & duos interdum pollices crassa aut majore, crebris pollicaribus apophysis subinde donata [nodosa, inæquali, quasi ramis brachiata C. B.] cortice satis extenso, circularibus zonis (quæ foliorum vestigia sunt) cincto, fusco aut rubente, substantia solidiuscula cinerea albicantè, punctulis (quæ extrema sunt fibrarum) notata, venosa, Zingiberi simili, matrice magis fungosaque: odore acrimo, ingrato, ventriculum subvertente. Caulis Arundinacei ad Zingiberisæ altitudinem assurgens [Garcia binum cubitorum, Javanensis vero quinque, spithamarum] *Folia* longa, mucronata, superius saturè, inferius dilute viridia [Iridis aut Xyridis, nigricantia, angustiora tamen Pena.] Flores albicantes, inodori. [* *Folia* & flores *florem* Iridis amulantur] semen fatuum.

IV. part.
Ind. Oriental.

Locum.

Acosta *folia* Orchidis ei attribuit & appingit, caulem è foliorum involucri constantem. In Java & Malabar sponte oritur; sed in Java copiosissimè. Scribitur radice in terram desola, ut Zingiber.

Neque *Acosta*, neque *Garcias* ab Hort. Clusio satisfaciunt in *Galangæ* majoris descriptione, præsertim si ea quæ Europæ officinæ utuntur legitima sit *Galanga major*; etenim ejus radices multo majorem habent similitudinem cum Iridis quàm cum *Aphodeli* aut Zingiberis radicibus. Eæ certe omnino sibi persuadet *Galangam* nostram majorem Iridis genus esse. Jo. etiam *Bauhinus* cum Patavi esset in horto Cortusi *Galangæ* majoris nomine plantam vidit Iridi valdè similem foliis & radice.

Vires.

Radix *Galangæ* majoris ad omnia utilis est ad quæ Zingiber, atq. eodem modo quoq. condiri solet: in usu etiam est ad orexin excitandam, non secus ac capparès & Oleæ fructus apud Europæos. Recens quoq. utriusq. *Galangæ* radix in taleolas dissecta cum carnis pilicibus, coquitur in eundem finem. Sic quoq. cruda sale & aceto & oleo insperla cum pilicibus & carnis assis cominodè editur ad juvandam concoctionem. Malabareses & Javani non solum contra hominum sed & iumentorum mala frigida magni faciunt. Potentes seu panes è farina radices confectas in frequentu usu habent, quas cum succo nucum *Cocos* præparant contra uteri & vesicæ mala exhibent. Vide *Bontium* & *Acostam*.

Galanga medicamentum est cephalicum, cardiacum & stomachicum, ad frigidos affectus magni usus. Ventriculum roborat & concoctionem promovet. Acidis ructibus commandacata subvertit, flatus dissipat, halitum oris emendat. Colicæ opitulatur. Renes calfacit & Venerem excitat. Saccharo condita ad frigidos cerebri & nervorum affectus, Cephalæam, & artuum dolores conducit.

Cordis palpitacioni cum succo Plantaginis utilis est, & ad lithomyias si à frigore caulentur pulvis cum vino generoso aut aqua Melissæ, vel succo Boraginis: quare consuevere Germani his quibus vena secta masticandam præbere.

CAP. XX.

Radix Ninzin *Pisonis* Mantif. Arom. *Quibusdam* Ginseng & Genfeng.

Folia Pastinacæ sativæ *Geel-peen* Belgis dictæ similia sunt. *Radix* magnitudine Pastinacæ multum cedit, ut quæ digitalis tantum sit longitudinis & crassitie, in fine filamentosa: colore ex flavo albescente, sapore subdulci, non ingrato, pingui.

Locum.

Nullibi quàm in Regno Coreæ crescit, inq. mediterraneis ejus partibus, 200 plus leucis à mari remotis.

Vires.

Hujus decantatæ Panacæ usus est non solum apud incolas Regni Coreæ, sed & *Tankinde* Chinae & Japoniæ, adeoque ad illam tanquam ad sacram anchoram configunt, quâ tamen non semper solâ & simplici utuntur, sed utcumque alius remediis nativis mixta, manente *Ninzin* Compositionis basi. Illa autem medicamenta quæ adduntur Coreæ incolæ celant & tanquam arcanum sibi relevant. Quando autem animus est expugnare magnos aliquos naturæ hostes, ut motus Epilepticos, Vertigines, Spasmos, Hydropses, Lithomyias, Choleras, &c. tunc medici robur adiunt huic radici ex valido aliquo additamento pro vehiculo. At verò nulli alteri mixta omnibus languidioribus & cachecticis non solum in usu est, sed eam tanquam præservans contra malignos & venenosos affectus domi forisq. perpetuò ad manus habent, atq. bis terve de die exiguum particulam recentis radice masticant: unde muricæ virum restaurationem, cordisq. refectionem omnes se experiri testantur. *Haciens* *Piso*. Ob similitudinem ad Pastinacam referri potest, lib. 9. cap. 19.

CAP.

CAP. XXI.

Radix S. Helenæ Park. Rad. S. Helenæ, *Galangæ* species J. B. *Cyperus rotundus inodorus* ex Florida C. B. *Apoyomati* seu *Phatzilifrandæ*, *Cyperus Americanus* Hernandez.

J. B.

EX portu S. Helenæque est in Florida radices quædam ad nos importantur teretes, oblongæ, nodis distinctæ, quibus dissectis perforatiquæ sunt sphaerulæ precatioræ, quæ siccata rugantur, olèsmque acquirunt duritiem: extrinsecus nigre, intus candidæ. Cortex adco adheret medullæ ut unum fiat continuum. Sapor ejus aromaticus est & gratus, ut *Galangæ* quædam species esse videatur: Pollicari sunt crassitie aut circiter. Herba verò parum habet caulis, & huius spargit semina. *Folia* fert ampla admodum & viridia. Locis humidis nascitur.

Si *Folia* rectè descripta & depicta sunt *Cyper*i species esse nequit, ut ex descriptione & facultatibus colligi posse putat Clusius. At Icon & descriptio Hernandez *Cyperum* esse convincunt.

Herbam Indi lapidibus terunt, eaq. universum corpus balneanturi fricant: aiunt enim afringere, *Ufus*. membræque roborare odoris gratiâ: Hocq. sæpius faciunt ob insignem utilitatem quæ inde ipsis resultat. Pulverem tenuissimum ejus tam Indi quàm Hispani in vino insulum ad ventriculi dolores felici cum successu hauriunt.

CAP. XXII.

Drakena radix Gør. *Contrayerva* Hispanorum sive *Drakena* radix Clusii Park. *Drakena* radix J. B. item *Contrayerva* radix ejusdem. *Cyperus longus inodorus* Peruanus C. B. item *Cyperus longus odorus* Peruanus ejusdem.

*R*adicem Hispanico *Contrayervæ* nomine in Officinis notam periti Botanici Thomas Johnson & Joannes Parkinsonus eandem esse affirmant cum radice *Drakena* Clusii; siquidem radices *Drakenæ* descriptio Clusiana radicibus ex Hispania ad nos allatis *Contrayervæ* nomine examinis convenit. Ea autem est hujusmodi:

Semunciali magna ex parte erat crassitudine & prælonga, subinde in nodos & inæqualia capita extuberans, atque in summis capitibus velut è crassissimis squamis contexta. Denticulæ *inæquales* ferè instar, spicæ nigricans, rugosa & dura, quia resiccata, inferiore parte alba: tenues fibras hinc inde adscendentes habebat, quasdam crassiusculas & majusculas, duras & lentas, è quibus alii nodi dependebant. Nullo manifesto odore præditam esse observabam, sed saporem habere deprehendebam nonnihil adstringentem, diutius verò manducatam tenuem suavemq. acrimoniæ relinqueret. J. Bauhin in radicibus *Drakenis* diutius manducatis acridinem molestam adhuc sentiebat; unde non deest radicibus huiusmodi caloris gradus quem Clusius desiderabat, quod minus esse possent radices veneno resistentes seu *Contrayervæ* Monardi, quibuscum facultatum ratione valdè convenient.

Monardus quidem radices hæc Iridis radicibus valdè similes esse scribit sed minores & Ficulnæ foliis odore. At Parkinsonus nullam cum radicibus Iridis in forma convenientiam observare potuit in radicibus pro *Contrayervæ* ex Hispania huc allatis, imò in multis differre ostendit. Petrus de Olina *Folia* Plantaginis quinquenervie Plantæ attribuit. Deest etiam Aromaticus sapor in *Contrayervæ* Officinam ejus meminit Monardus. Quicquid autem sit de *Contrayervæ* Monardi, Officinarum *Contrayervam* nihil aliud esse quàm *Drakenam* radicem Clusii certum est; qui id nominis ei indidit in gratiam D. Francisci Draci, qui ei illam donavit.

Contrayerva, quasi dicas Alexipharmacum, appellant Hispani, quoniam earum pulvis ex albo vino sumptus adversus omne venenum, ejusque tandem sit generis præsentissimum est remedium, uno sublimato excepto, quod sola lactis potione extinguitur, vomitione illud rejicere faciens, aut per sudores evacuat; sed & amatoris pocula eo pulvere hausto educi ferunt. Ventris etiam animalis pellit. Febrium etiam quotidianæ, tertianæ & quartanæ ante accessionem sumpta paroxysmum minuit, ejusque usu continuato planè tollit. Plura de ejus viribus videlicet apud Parkinsonum.

Drakena affinis radix J. B. Clus. *Cyperus longus inodorus* Orientalis C. B.

Clus.

Radices hæc tuberosæ erant, & quantum ex earum forma colligere licebat summa terræ superficiei repentes, multisq. villis & fibris obitæ, fuliginoso colore præditæ, nonnihil tamen ad flavum tendente, salivam dum manducabantur inficientes & amaræ, foliorum quidem aliquos particulas adhuc retinentes; qualia verò illa fuerint nemo facile dixerit. Cæterum magni usus apud Indos fuisse verisimile erat, quandoquidem Prorex Hispanus eas referret cum nobilibus aliis medicamentis in India Orientali nativis.

CAP. XXIII.

De *Zedoaria*, quæ fortè ad *Arundinis*, fortè ad *Cyper*i genus pertinet.

*Z*edoaria Græcis Veteribus incognita; recentioribus, ut Aetio & Actuario *Zadæ*, *Zadæes*, & *Zadæes* dicta est, ab Arabibus mutato nomine.

Folius est Zingiberis, sed majoribus, longioribus & latioribus, ut & radice; sapore etiam Zingiber amulatur, unde in *Calcut* Zingiber sylvestre, Garcia autore, vocitatur.

XXXXX 4

Hujus

Hujus tres species faciunt, quas tamen omnes unius & ejusdem plantae radices esse peritiores Botanici existimant.

Zedoaria longa C. B.

Radicem habet longitudine sextantali, trientali aut quadrantali, crassitudine minimi digiti, quae utrinque in obtusum mucronem definit: foris candida, intus ex cinereo in fuscum colorem vergente: cujus substantia densa, solida, pinguis & ponderosa: gustu atque odore tenui, subamaro, medicocriter acri cum gravitate quadam, ac valde aromatica suavitare, dum tunditur aut manducatur spirante, minima portione halitum commendante & in caput penetrante.

Eligenda est magna, densa, plena, non rugosa: substantia veluti pingui, lenta, dentibus propter soliditatem aliquantulum repugnante, odoratissima, nullis foraminibus pervia.

Ut diutius fervetur loco fisco reponenda est.

Sponte nascitur in sylvis *Calecut* & *Cananor* Regni Malabarici.

Zerumbet Arabum esse putatur; Anguillae *Costus* Arabicus.

Locum.

Zedoaria rotunda C. B.

C. B.
Substantia pondere, soliditate, colore, sapore & odore longae Zedoariae omnino similis est, foliaque figurâ differt, quae globosa, unciali magnitudine; superficie aliquantulum inaequali, ac praefarum fibrarum vestigiis tuberosa, Ari bulbo similis, nonnunquam in brevem mucronem delinens, quo terrae adhuc haerens germin fundere consuevit.

Locum.

In Java & Sunda copiose nascitur.

A priore non videtur alter differre, quam quod radices partes sint diversae. Rotundam autem partem Zedoariam; longam vero appendicem Zerumbeth, veluti res essent diversae nominasse Avicennam existimat C. Bauhinus, ignorantem, viz. ex qualinam planta, aut qua regione ejusmodi radix proveniret; sed cum vidisset in frusta rotunda, interdum vero in oblonga concisam ad Sinum Persicum vehi, duo genera existimasse. Reliqua vide. Radix resecta & siccata saccharo conditur: cujus usus praestantior & commodior quam Zingiberis existit. C. B.

Zedoaria tuberosa foris nigricans C. B.

Rotundum hoc genus instat Aristolochiae rotundae, foris nigricans, interdum cinerei coloris, intus candicans, gustu usualis Zedoariae apud quosdam Aromaticos Antverpiae inveniri scribit Clusius, *Block Zeduar* ipsis dictum. Lobelius cum vulgari rotunda junxit.

Zedoaria Geidwar Avicenna Garcia C. B.

C. B.

Radix est magnitudine glandis, ejusdemque ferè formae, colore sublucido. At dicimus rebus Anthore, vel Aphodeli bulbo minori similem esse, foris cinericea, interius vero flavescens coloris, duram & solidam, gustu acrem & acalefacientem.

Hanc Garcia in regionibus Sinenfium provinciae vicinis, magno emi, nec facile inveniri scribit, nisi apud circumforaneos quosdam & circulatorios quos Indi *Jogues* appellant. Idem Zedoaria vocabulum corruptum esse putat, & Geiduar dicendum.

C. Bauhinus Arabes triplicem plantam Zerumbeth nomine proposuisse putat. 1. Zedoariam Officinariam longam, quae Zerumbeth Avicennae, ut ex ejus descriptione patet. 2. Zedoariam rotundam dictam, quae Zerumbeth primum Serapionis, & Zedoaria Avicennae. 3. Egregiam illam arborem in Libano foliis Salicis, odore Citri, quae Zarnabo Avicennae, hodie incognitam nisi forte sit Salsaf Syrorum Rauwolfii.

Vires.

Zedoariae radix calida & sicca censetur, corpus impingat & imbecillum reficit, ut volunt Arabes, status ducit, Odorem sumptorum Alliorum, Ceparum & Vini aufert; morsui venenosorum confert, alvum sistit, uteri apostemata resolvit, vomitum reprimat & Colicæ ventosæ confert. Nostrae aetatis Medici contra pestilentis caeli contagia utuntur, & permutis medicamentorum compositionibus miscent. Ventriculo utilis est concoctionem juvando, eismq, & reliqua viscera calefaciendo. Germani ex ea Vinum Zedorium conficiunt ad usus praedictos, Zedoariam contusam & sacculo inditam in doliolo musti cocti pleno suspendendo.

SECTIO

SECTIO IV.

Herbe anormale incerta sedis.

CAP. I.

De Pipere.

EArum quae ambiguae sunt & incertae sedis principem locum sibi vendicat famigeratissimum Aromaticum Piper, omnibus seculis, omnibus terris ad cibaria condienda expetitur. Cum enim qui plantam descriperunt de floribus ejus altum fideant, incerti fumus an eos imperfectos & staminicos, an vero perfectos & petalodes obtineat, adeoque an ad genus earum quae flore sunt imperfecto, an potius ad eam quae flore perfecto, semine nudo solitario, referenda sit.

Nomen vocem *adè* *in* *nostris* i. e. *consequere* Etymologus deducit. Verisimilius tamen est *nomen* peregrinum & barbarum vocabulum esse, ut *selum* & *seer* & pleraque in *o* definitia: à Persis profectum docet Galenus, qui proculdubio ab Indis hauserunt, quibus (teste Garcia) Piper longum *Pimpilum* dicitur.

Quae de Pipere ejusque speciebus habent Veteres Graeci & Latini manifestè ostendunt Plantas piperiferas ipsi prorsus incognitas fuisse, eosque rumores incertos & vulgi fidem secutos in ejus descriptione Ruellius pro Piperis specie Sinilacem alperam proponit, ut existimat J. Bauhinus; Matthioli Ribes nigrum. Nos incertis & suspectis omittis descriptionem Piperis est Cl. Car. Clusii Exoticis mutatam dabimus.

Piper longum à rotundo genere diversum videtur: verum quia viribus conveniunt, & Botanici ad idem caput utrumque reduciunt; nos etiam de illis una agemus.

1. Piper rotundum nigrum C. B. Piper nigrum J. B. Park. Round black Pepper.

Clas.

Valde farmentosa est Piperis nigri planta, & adeo imbecillis atque caduca, ut nisi pedamentis fulcitur, aut juxta arborem aliquam, circa quam se convolvere possit, pangatur, humi procumbat ac passatur, perinde ac Lupus salictarius: lenta vero ac flexibilia sunt ei sarmenta, frequentibusq, nodis fivegeniculis distincta, & quae humi sparsa multas fibras ad singula internodia agunt; quibus se humi figunt, quemadmodum Clematidis aut Periclymenii flagella, ut in illorum nonnullis observabatur quae fibras adhuc retinebant. Sarmenta porro ad singulos nodos singulare folium proferunt alternatim, Hederaceæ quodammodo formæ, vel ejus Cycloaminis quod hederaceo confat folio; cui tamen anguli desunt, neq, adeo crassum, verum multo tenuius, quatuor interdum uncias latum, formæ quasi orbiculari, nisi quod in mucronem desinat; plerumq, tamen binas duntaxat uncias latum, quatuor longum, *Tambul* five *Betle* folio adeo simile, ut alterum ab altero vix discerni queat, nisi Piperis folium paulo durius, & nervos illos per folii longitudinem excurrentes crassiores habere videretur: nec illud in ambitu serratum est, ut quidam pinxere, sed prorsus aequale, & nihil similitudinis habens cum Mali Assyrii folio. Omnia vero folia quinque nervis sunt praedita, quorum medium & crassior medium foliorum per longitudinem secat, reliqui quatuor, minus crassi ab illo oriuntur, utrinque bini, in latera secundum folii patet longitudinem expansi, & illi quidem in nonnullis foliis aequale ex opposito nascentes, in aliis vero inaequaliter oriuntur, neq, ipsam proportionem servant. Cæterum folia omnia prona parte dilatoria sunt quam supina, atque per universum folium venulae oblique transversim evagantur. Uvae porro ad ramorum internodia nascuntur teretes & oblongae, multis granis orbicularibus, nunc majoribus, modo minoribus, ipsi scapo sine petiolo adnatis constantes, & illae quidem non è foliorum finibus, sed ex altera farmenti parte, folii pediculo viz. opposita. Non modo folia sicca acrimoniam retinent, sed etiam ipsa sarmenta, atque (quod magis mirum) ipsa radix quae sub terra latuit.

Piperis folia à Betle foliis effigie aliisque non parum differunt. Piperis enim folia, quae non tribus tantum sed quinque nervis per longum folii ferè Plantagineis distinguuntur, carnosiora & solidiora sunt foliis *Betle*, magisque ad ovalem figuram accedentia, & inde in acutum definitia: Betle vero iisdem nervis tenuioribus molliora & delicatiora sunt, admodum, & circa petiolum latiora, atq, in summo sinuosa, ut ipsius Coni potius quam ullam ovi effigiem exprimerent viderentur. Piperis folium majus quod habuimus (inquit Columna) latum in medio erat uncias quatuor, & dupla longitudine, quamvis aliqua oblongiora ac etiam obsoletiora reperiantur, nec tamen in imo ita lata ut in Clusii figura, sed acutior circa pediculum, qui non lignosus, sed nervosus est, dimidi folii longitudine, Piperisque sapore. Haec Columna nunc in *Receb.* pag. 876.

Nascitur in plerisque Indiae provinciis: verum in quibusdam regionibus vix tantum redundat ex cultura quantum ipsis incolis sufficiat: aliis autem in locis, praecipue in Malacca, Java & Sumatra, adeo luxuriat Piper hoc Aromaticum, ut inde per totum orbem distrahatur. Seritur non procul à mari, & ad radices arborum, praefertim quae *Fausel* appellantur, vel appositis perticis quibus admittitur more Vitis. Altitudo ei par cum ea arbore aut pedamento cui advolvitur. Saepè cum veterascit & cineribus simoque stercoretur, excedit altitudinem fulcrorum suorum, ut Lupuli instat cum scandere alius non potest, se demittat. *Pijo.*

Fructus

C. Bauhinus Piper longum angustissimum ex Florida à Pipere longo Monardi diversum facit & Piperi longo seu Felsel Alpini candem, ut & Plantula peregrina Clusii, quam describit Cauliculo uncialis longitudinis aut amphoris, valde gracili, sustinente ut plurimum binas oblongas gracies quincuncialesque veluti spicas, longo pediculo subnixas, adeò oblique quaquaversum striatas & rugosas, ut exilium Lumbricorum ficatorum, aut tenuium limularum formam quodammodo referant, coloris fusci & fuliginosi, subacris & calidi saporis, odore autem Melilotum pene referentes.

Filfel Alpini Junci foliis est sed crassioribus, è quibus sectis succus quidam flavus, valde acris ac exurens, totaque Planta est calida in quarto gradu, magis quam Piper exurens. Eà utuntur emphysii modo imposita ad coxendicis dolorem, necnon ad frigidis articulorum dolores. Caloremque oleo Rosaceo vel Myrtino temperant.

Ex particulis hisce plantarum mutilis & imperfectis vix quicquam certi colligi potest, de ipsarum generis & formæ.

7. Piper inache C.B. Canarium à Canara loco natali dictum.

Noftrati Fegopyro simile est, coloris cinericei, intus cavum & repletum granulis aliquot exiguis Manducatum pari pene acrimonia cum prioribus deprehenditur, sed minus aromaticum. Eius nulli apud infimam plebem nullus est in indris usus. Hæc etiam diversi generis planta est à Pipere vulgaris, nec scio quo referenda.

CAP. II.

Limonio congener Clus. congener Clusii Ger. emac. Park. Limon. peregrinum foliis formâ flosum Aristolochia C.B. Incerta sedis est.

Clus.

Hanc plantam siccam & mistilem Ulyssipone accepit Claudius Conier pharmacopœus Lætanus, à quo sedem ejus & folium rhinocatum habuit Clusius.

CAP. IV.

Melanthium odoratum Alpin. exot. Nigella Cretica odorata, foliis Lini, seminibus biformibus Park.

Alpin.

Radice parva, tenui, fibris tenuibus multis prædita cauliculos plures producit, graciles, teneros, rotundos, palmum altos, foliis Lini ex opposito vestitos. In caulium summitatibus flores fert cœruleos, Papaveris similes, à quibus filiquis quinquepartitis semina nigra, minuta, colorata continentur. At in cauliculis etiam alia semina minuta, rotunda, racemorum modo, albicantia pendunt. Quibus hanc plantam naturæ summopere curæ fuisse constabit, quod eam nè deficeret duplici seminis genere donavit.

CAP. V.

Johrandi prima species Margg. Incerta sedis: Si flos perfectus sit ad Lib. 9. partem primam pertinet.

Margg.

Ad duorum pedum altitudinem assurgit, caule lignoso, tereti, per certa intervalla nodoso, tortuoso & inæquali, coloris grisei, quorum unus, duo vel etiam tres ex una radice produnt, & in ramos se pandunt. Radix autem haud crassa est, sed in multas radículas & filamenta dividitur, exteri ex albo flavescens, interius albicans, odoris acrisculi, saporis acris ut Pyrethrum. In singulis ramulis ab internodiis pediculus prodians, digitum longus tria habet folia sibi crucis modo opposita, ad tactum ut Lilie folia mollia, parum pilosa, nervo conspicuo & venis obliquis, ab uno ad quinque digitos longa, totidemque lata ubi latissima, inæqualis quippe magnitudinis, pallide virentia, inferne paulum candicantia. In extremitate ramulorum multa foliola parva venabuli figurâ sibi invicem confertim sunt opposita, in duos ramulos quasi cornua diducta, in quibus flosculi albi, tetrapali, quos sequitur semen duplici paleâ tectum ut in Cannabi, fuscum, compressum, parvulum cordis

lesquinciam longa, hinc inde tuberibus oblongis donata, intus fibrosa, sed pallefcens; etiam al-
luteum inclinante, odore intenso ac jucundo, ad Cupressi aut Cedri Libani odorem accedente, gu-
stu acri, interdum & buxæ visitur, uti vulgata, odore & sapore simili, subamara (eximie ama-
ruginis utraq. Clusio) cætera similes. Terebines etiam ut Zingiber sentit.

E Syria & Ægypto Venetias maximâ copia advehitur, quæ Zedoaria aut Zingiberis est effigie.

Coffus Iridem redolens C. B.

C. B.

Hujus radix facie & concretionē Centauræ majoris vel Gentianæ radici similis est, gravis, solida,
cortice pullo seu cinereo tecta, substantiæ candicantis, interdum ex cinereo flavescentis coloris, quæ
violæ seu radicis Iridis odorem, præsertim dum manditur, spirat, tantilla hirci grævolentia mixta,
gustu peramara (sicut senescens) partem extratertam eminet caulis fragmentum inhaeret, quod
Ferulaceum quiddam refert, & medullam fungosam continet.

Convenire videtur cum Costo à Garcia proposito, Sambuci effigie, & Arbuti aut Azimbri mag-
nitudine, flore odorato. Præcellit, inquit, is qui intus candidus est, cortice cinereo, infrenatur
etiam odore buxi, cortice pallefcens, tantâ odoris fragrantia præditus, ut plerisque nâres feriat, &
capitis dolorem excitet; gustu minimè amaro, nec etiam dulci, tametsi jam senescens interdum
amarefcatur, nam recens acri gustu est, ut reliqua Aromata, (& ut Camerarius, substantiâ intus
albâ, laxâ, rarâ & friabili: facili in pulverem abeunte Acoftæ) caulē foris striato, intus multâ me-
dullâ albâ infarctis.

Locus.

Nascitur in Guzarate aliisq. Indiæ Orientalis provinciis. Indiæ medici eo in multis medicæ
mentis utuntur. Indè in Persiam, Arabiam & Turciam quin & Chinæ regionem trans-
fertur quibus in locis ejus usus permagnus est. Exigua admodum ejus quantitas in Lusitaniam deferretur.

Nobis cum Clusio videtur Costum hunc non esse Veterum Costum, cum ille, ut ex Dioscoridi
descriptione facili colligitur radix fuerit, quod Pinii confirmat eam radicem diserte appellans: &
hic [Garcia Costus] radicis minimum habet, & ferè nihil est nisi lignum suo cortice cinctum.

Coffus Moluccensis corticosus C. B. Ad.

Hic major est, & arboris majusculæ cortex videtur: figurâ Sambuci adultioris & cineraci, rugis
& plicis frequens, sapore & odore vehementi.

Coffus Moluccensis lignosus C. B. Ad.

Præcedente minor est, radici Solani sylvestris valdè similis, colore diluto pullo, gustu urente ut
vix ardorem lingua ferre queat.

Locus.

A Lunaio Medico Rupellensi utrumque accepere Adversariorum Auctores, qui à nascenti è
Moluccis reducibus habuit.

Coffus amarus Officinarum C. B. Heleni facie Officinarum J. B.

C. B.

Radix est nostro Helenio per omnia similis, densior tamen & solidior, & ob cœli calorem magis
percocta, quapropter dissecta minùs in exsiccano flavescit, minùs, in rugas nostrâ contrahitur,
quæ in concocta humoris plus habet, quo inter exsiccandum exhalante flavescit, & in rugas contra-
hitur. Colore candicat recens; antiqua, vel intemptivè effossa, aut negligenter siccata liveat aut
fusca est: lineis in cortice transversis, medullâ albâ & magna, sapore amarissimo, ut & nostra, non
tamen adeo acri: inveterata ingrato admodum & viroso est sapore, medicato tamen.

Locus.

E Comagena Orientis regione advehitur, & pro candido, i.e. Arabico Costo usurpatur.

Coffus dulcis Officinarum C. B. dulcis Officinarum Centaurio magno cognatus J. B.

C. B.

Hic radice est crassa, solida, ponderosa, lineis multis à centro radicis ad superficiem ductis, quæ
Centaurii majoris species videtur, effi ejus odorem non habeat, & sapore sit subdulci.

Coffus adulterinus insipidus C. B.

Hujus descriptionem videat qui volet apud Camerarium, aut C. Bauhinum in Theat.

Coffus Officinarum ingratus sive Thapsia species C. B. J. B.

Radix per transversum in taleolas secta crassitudine plerumque manum complet, foris fusco, in-
tus candicante colore: cortice crasso, substantiâ rara & levi, quæ cum teritur rancidam aliquam
pinguedinem olet, gustu supra modum acri, nauseosa, rancida, salivam ciens, & strangulationem
comminans. Est autem Thapsiæ majoris species, in monte Gargano effossa, quam Agyrtæ com-
muni nomine cum Italis *Coffones*, quasi Costum amarum vocant. Cord. in Diosc.

Vires.

Costus Dioscoridi vim habet exsiccandi, [adeo ut etiam exulceret Galen.] urinam ciendi, men-
ses ducendi, & ad uteri affectiones auxiliarem, & in pectus & in persusionibus ac fomentis. A vi-
pera morbis succurrit semuncie pondere potus, convulsis inflammationibus, cum vino & Abinthio.
Sed & Venerem stimulat ex vino nullo. Pellit etiam lumbricum latum cum aqua, ob amaritudi-
nem quæ illi inest. Illinitur quoque cum oleo in rigoribus ante febrium accessiones itém, resolutis
Vitiæ cutis (ut contractas ex Sole maculas) aquâ vel melle illitus emendat. Additur etiam in ma-
lignata & Antidotos.

DENDRO.

DENDROLOGIA, SIVE HISTORIA Arborum & Fruticum.

Yyyyy

PREFATIO.

PRÆFATIO.

CUM Arbores ob insignem magnitudinem & staturam conspicue, cuiusvis etiam ex itinere tantum vulgo oculis occurrerent: nonnullarum etiam flores inimitabili colorum varietate & maiore artificio naturæ penicillo depicti, aliarum fructus in elegantissimos schematicos efformati, intuitum visibus ablandientes, manus etiam ad se decerpentes invitarent: hinc factum est, ut quamvis herbarum ad arbores, non in Europa tantum sed (ut verisimile est) per totum terrarum orbem decupla fere proportio sit, Indicarum tamen & exoticarum arborum plures etiam quam Herbarum species Clusii & Bauhinorum temporibus observate nobisque traditæ fuerint.

Verum cum earundem observatores & descriptores plerique, Botanices minis gnari, nec in plantis describendis satis versati essent, breves, obscuras & ambiguas specierum historias reliquerunt; unde maximam in iis distinguendis, reducendis & ritè ordinandis perasperam difficultatem experimur. In tanta enim rerum & nominum varietate, brevitate, & ambiguitate descriptionum exercitissimus quisque non raro hæreat, suspensulusque & incertus fluctuet necesse est, & vel nihil omittendi studio specierum numerum supra modum augeat, vel entia multiplicandi metu eundem nimis contrahat & decurtet.

Hicce difficultatibus superandis, rectumque inter extrema cursum tenendo me omnino imparem fateor: ideoque sicubi in Arboribus exoticis Indicis & Americanis disponendis erravero, sæpius autem erraturum vereor, Lectoris veniam imploro, quam me facile impetraturum confido apud æquos rerum iudices, qui rei difficultatem perpendant.

De ARBORE.

Arbor prout eam Lib. 1. cap. 28. Jo. Bodæi à Stapel verbis descripsimus, est *Planta lignosa altitudine & crassitudine inter omnes maxima, cui caudex pro superficie est perennis & natura simplex, qui in multis ramos majores, & deinde ramusculos multiplices funditur.*

Hæc definitio nimis stricta est nec omnibus Arboribus convenit. Datur enim genus Arborum & ramis & firculis carens, nimirum Palmæ illæ, affines.

Frutex est stirps inter lignosas altitudine & crassitudine mediocris, cui pro superficie stipex perennis, natura multiplex, quia, facile in naturam arborum stolonum abscissione transcendit.

Verum quoniam difficile est certum aliquem magnitudinis limitem inter Arborem & Fruticem constituere, qui hunc ab illa differminet; cum ejusmodi limes non naturæ, sed arbitrio humano constet; cùmque Arbores & Frutices præcipuis notis conveniant, quod utraque scilicet gemmiparæ sunt & substantiâ lignæ constant. At neq. simplici caudice assurgere omnibus Arboribus, neque multiplici omnibus Fruticibus conveniat, ut alias rationes, Lib. 1. cap. 28. adductas omitam, hos ab illis minimè separandos duxi, sed omnes unâ tradendas.

Met hodum autem illam quâ in Arboribus & Fruticibus disponendis alibi usus sum, cum minimis proba & naturæ consentanea, in nonnullis etiam vitiosa & erronea videretur, rejeci, aliâque ejus loco, & meliorem, ni fallor, substitui.

HISTORIÆ

Arborum, sub quo nomine impræsentiarum & Frutices complectimur, Tabula Generalis.

Arbores sunt vel Caudice

Simplici, non ramoso, navigante & parvoque Theophrasto, quæ etiam *navigantes* dici possunt, earum pleraque & *navigantes* hoc est, unicam tantum una vice in summo fastigio gemmam maximam producentes, suntque vel folio

Arundinaceo seu irino, hoc est, striato & nervoso, nervis secundum longitudinem productis, flore tripetalò, & pleraque etiam Spathifera; PALMÆ. Lib. XXIV.
Lato, nervis à media costa vel à pediculo ad latera excurrentibus, seu

Circumscriptione subrotundo & in lacinias secto; PEPO ARBORESCENS, Papaya & Mammœra. Ibidem.
Longissimo & maximo, caudice annuo; Musa. Ibidem.

Ramoso; Hæ autem sunt vel fructu

A flore sejuncto seu remoto; quæ vel

Nucifera; Nuces autem voco fructus majores putamine duriore nucleum claudentes, eoque vel

Osseo & fragili; JUGLANS & AVELLANA. Lib. XXV. Sect. 1.
Coriaceo & molliore, exteriùs vel

Tegumento echinato undique incluso; CASTANEA & FAGUS. Lib. XXV. Sect. 1.
Calyce seu cupulâ excepto, superiore parte nuda; QUERCUS & ILEX. Hæ Glandifera dicuntur. Lib. XXV. Sect. 1.

Conifera, Conos voco fructus squamosos duos & ficos, polyspermos, in coni seu mete formam plerumque evbinatos: Hoc etiam nomine comprehendo fructus pluribus partibus crustaceis aut lignosis per harmoniam coaptatis & maturitate dehiscen-
tibus constantes, quamvis Conoides non sicut; vide Tabulam sequentem. Lib. XXV. Sect. 2.

Lanigera, quarum Semina lanugine involvuntur esse lanugo adheret; ut SALIX & POPULUS. Lib. XXV. Sect. 4.

Valculis membranaceis aut membranâ auctis semina claudentes; BETULUS, Carpinus. Lib. XXV. Sect. 5.

Flori contiguo, quæ vel

Flore fructuæ aggregato, seu ex pluribus in unum coeuntibus composito, ut FICUS, &c. Lib. XXVI. Part. 1.
Flore simplici, nec è pluribus flosculis confecto: in quibus Flos vel

Summo fructui infidet, unde fructus à calyce floris plerumque residuo velut umbilicatus est, qui vel

Humidus; pericarpio seu pulpâ humidâ Semina vel universa simul, vel singula seorsum ambiente, estque vel

Major,

Polypyrenus seu plures nucleos continens. Arbores autem ejusmodi fructu donatæ POMIFERA umbilicata nobis dicuntur, v.g. PYRUS, MALUS, &c. Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 2.
Monopyrenus, seu unicum nucleum claudens; cuiusmodi fructum producant Indicæ nonnullæ arbores, quæ exinde *Frutifera umbilicata* dici possunt. Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 2.

Minor, qui iidem vel Polypyrenus, vel Monopyrenus; Horum omnium matres productrices arbores *Bacciferarum umbilicarum* nomine comprehendimus, Lib. XXVI. Part. 2. Sect. 3.

Siccus, ut in *Pipere Tavasici* & *Caryophyllo aromatico* Lib. XXVI. Sect. 4.

Imo mediocriter fructui adheret; Hæ vel sunt fructu

Subrotundo

Humido,

Majore,

{ *Monopyreno*, seu unicum intus nucleum aut officulum includente;
PRUNIFERÆ dictæ. Lib. XXVII.
{ *Polypyreno*, seu plures nucleos continente,

{ *Cute membranacea seu tenuiore testæ*. Lib. XXIX. Sect. 1. seu
fructu conoide squamoso. Lib. XXIX. Sect. 2.
{ *Corticosa* seu cortice crassiore non tamen duro obducta, cu-
julmodi sunt *Malus Citria*, *Avantia*, *Limonia*, &c. POMI-
FERÆ dici solitæ. Lib. XXIX. Sect. 3.
{ *Corticæ per maturitatem duro & crustaceo munito*, cucurbitæ aut
melonis formâ, unde hujusmodi arbores CUCURBITIFERAS
appello.

{ *Minore*, vel nudo, vel calyce excepto, vel monopyreno vel polypyre-
no; BACCIFERÆ. Lib. XXVIII.

{ *Siccæ*, quæ vel *nucifera*, vel *baccifera*, vel *lanigera*, vel fructu alato seu
membranulis aucto, vel *multisiliquis* &c. Lib. XXX.

{ *In longitudinem productæ*, vasculo plerumque bivalvi & seminibus rachi seu dorso
adnascens; quæ SILIQUOSÆ appellatur. Lib. XXXI.

His addimus Arbores & Frutices vel anomalas, vel minus cognitæ & imperfectè descriptas.
Lib. XXXII.

Item Partes Stirpium minus cognitatarum, *Corticæ*, *Ligna*, *Folia*, *Floræ*, *Fructus*, *Succos* & *La-
cyngas*. Ibidem.

Arborum Coniferarum Tabula.

Arbores Coniferae sunt vel

{ *Resinifera*, fructu{ *Squamoso*, binis sub singulis squamis seminibus, foliis{ *Perpetuis*,{ *Angustis*,{ *Sparsum undique è furculis exeuntibus*, itque vel

{ *Longioribus* & binis ex eadem theca seu tubulo exeuntibus; PINUS.
{ *Brevioribus* & singulatis enascentibus; ABIES, quæ duplex, *mas* & *femina*.
{ *Brevissimis*; & *Tamaricis* vel *Cupressis* similibus

{ *Dura & pungentibus*, conis minimis; SABINA vulgaris.
{ *Mollioribus*, ramulis compressis, conis paulò majoribus & paucisqua-
mis compactis; ARBOR VITÆ, Thyia.

{ *Agminatim in tuberculis*, in penicillis velut coaggestis, conis magnis sursum
spectantibus; CEDRUS Libani.

{ *Latiorebus*, salignis similibus; Arbor Conifera à Carolina.{ *Deciduis*, Cedriporum in modum nascentibus, conis parvis, LARIX.

{ *E clavatis tuberculis per harmoniam coaptatis composito*, foliis brevibus in squamas degen-
rantibus; CUPRESSUS.

{ *Succo aqueo prædita*.

{ *Folia minoribus* Populi, virgis tenuibus lentis rubentibus, ramis adulatoribus & caudice albican-
tibus, cuticulas annuatim exeuntibus, conis minimis; BETULA.
{ *Folia majoribus* Coryli, in aquosis nascentis, conis aliquantulo majoribus; ALNUS.

Myrtum Brabanticam dictam ad hunc etiam locum pertinere suspicor. Examinent curiosi qui-
bus plantam florentem & fructu onustam videre contigerit.

Inter pag. 1350. & 1351.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS QUARTUS,

QUI EST

De Arboribus caudice simplici non ramofo.

OC genus Arbores à Theophrasto *μονοκαυχίς* & *μονοκώτις* appellantur. Possent
etiam pleræque, si non omnes, *καυχίαι* dici, quia unicam tantum unâ vice in
summo fastigio gemmam, eam tamen maximam producunt, quæ in Palmis
καυχία seu Cerebrum dicitur, quâque decidit arbor interit.

Hujus autem generis præter Palmas paucissimæ arbores sunt, nimirum Pepo-
nifera quædam, Mamoeira dicta.

Musam arborem dictam, quamvis revera & propriè loquendo nec Arbor sit
neq. Frutex, Botanicos secuti, & quod caulem habet pariter simplicem non
ramosum, his subjunximus.

CAP. I.

De Palmis in genere.

Cum in Methodo Plantarum à me non ita pridem editâ Palmas arbores congenere à se in-
vicem distrahi, & ad diversa genera, Pruniferarum scilicet & Nuciferarum, relegari animo
adverterem; absurdum illud & à ratione alienum ratus, methodum illam ad examen denique
revocandam; & certiores Generum notas investigandas statui. Et imprimis Palmas dictas inter se
conferenti, quibuscumque in rebus & inter se convenirent & ab aliis arboribus differente consideranti
occurrit illico, id genus omnibus commune, & foliis ferè proprium esse, caudice simplici & indivi-
duo seu non ramofo asurgere, & gemmam una vice unicam, eam tamen ingentem, concipere. Quo-
circa proprietatem hanc pro Palmæ characteristica, natura ipsa dictante, adhibendam censui.

At inquit, Botanici uno ore Palmas ramofo esse pronunciant. Agnosco: verum eorum Au-
toritas me non multum movet, cum re non satis perpenâ, vera & genuina folia pro ramis ab iis
habita fuisse noverim. Ramos autem illos quos vocant revera folia composita esse, non difficile est
demonstrare.

1. Nam primò, Deciduum esse folio non ramo convenit. Ramus enim utpote ipsius trunci di-
visi quedam productio, pars est stabilis & perpetua; Rami autem illi dicti, seu ramastri in ple-
risq. saltem si non omnibus Palmis statim temporibus decidunt: proinde rami genuini esse non possunt;
sed mera folia sunt.

2. Secundo, Partem pronam à supina diversam obnitere folii nota est, non trunci. Ramus enim
teres & undiq. uniformis est. At in Palmarum frondibus costæ mediæ lupinæ canaliculatæ sunt aut
plane, prout convexit.

3. Tertiò, Nunquam germinare seu gemmas protrudere folium arguit, non ramum. Ramus enim
quotannis semel aut sæpius germinat, & furculos producit. At ramastri illi Palmarum cum semel
expliciti sunt nunquam gemmas edunt, aut partes aliquas aggerant.

4. Quarto, In folium desinere seu terminari folii compositi proprium est, à rami natura alienum.
At ramastros palmarum in folia terminari notum est.

5. Quinto, Accedit levitas insignis, quæ ramastros hosce lignæ naturæ, (quæ plerumque solidior
est & ponderosior) minimè participes esse arguit.

Nec quem ab hac sententia deterreat ingens illa & ramorum æmula magnitudo: Nam in
Palma folio flabelliformi, quæ folia & sunt & ab omnibus vulgo habentur, nihil minora repe-
riuntur.

Obijcies, Palmas nonnullas (id tradente Theophrasto) bifidas exire, ut in Ægypto, starq. itâ
bifurcatas. Tradunt & Cretensum plures bifidas esse, quasdam & trifidas: in Lapæa verò genus
quoddam quæqueps nasci. Observatum etiam est ab Horti Malabarici Auctoribus in Palma Ja-
ponensi *Tolda Palma* dicta, ex uno trunco quatuor aut quinq. vertices interdum nasci.

Respondendo, Rarum illud & insolitum esse, & singulis arboribus simplicem plerumque esse verti-
cem: unde non datur genus hujusmodi Palmæ bifidæ aut trifidæ, quæ semine lata speciem suam con-
stanti naturæ lege propagat. Sed ut Palma multiceps sit, præter ordinem & institutum naturæ ac-
cidit, & quodammodo monstruosum est.

Yyyyyy

Notan-

runt infecundum esse. In avium enim genere feminae nonnullae ova abique maris interventu aut cotui aliquo non tantum concipiunt sed & pariunt, verum ea subventanea, ut vocant, & irrita; in plicibus autem plerisque cotus nullus observatur, sed feminae ova primum edunt, deinde mas super-
veniens lac vitale eis inpergit.

Verum quae praedicti Auctores habent de Veneris intellectu in palmis, quod feminae in mare nut-
tent blandioribus comis, quodque vehementer se mutuo prosequuntur amore, quem variis modis sta-
nantur, ut fabulosa & falsa rejicimus, & Lectorem qui ejusmodi scire desiderat ad J. Bauhini histo-
riam remittimus.

Locum.

Quod ad locum attinet. Nulla est, auctor Plinio, in Italia sponte gentia Palma, nec in alia parte
terrarum nisi in calida; frugifera vero nusquam nisi in fervida, ut Theophrasto ipsaque experi-
entia teste, caloris est avida, & frigidum ferre nequit; unde ne in Graecia quidem fructum ma-
turat.

In Aegypto nascitur, ubi largè suavitèrque fructum progenerat, atque etiam magis circa Babylo-
nem ac Syriam fructu praecellit Theoph. Provenit etiam in Arabia ad oram maris rubri; in Aethiopia
Aegypto contermina, in Judaea, ut circa Hiericho copiosè, quae idcirco copiosè, quae idcirco copiosè, quae idcirco copiosè,
dicitur. Idumaea à Palmarum copia poetis celebratur: Syria quoque, & Persia Palmis fructibus a-
bundant.

Vidimus & nos Monspelii insignem illam Palmam quam J. Bauhinus, & flore & dactylos ferre
scribit; & se etiam ex arbore deceptos habuisse tam flores, quam dactylos satis magnos refert; unde
& reliquas Palmas quae Nemausi, Arelatae, & alibi in Provincia & Gallia Narbonensi videntur hand
dubie fructus laturas ubi ad aetatem pervenerint affirmat: Nam & Monspeliiensis illa centumum
annum superare creditur: Et vulgo ibi persuasum, ante grandem aetatem fructum non profecto, &
vix ante quinquagesimum annum.

Amat loca fœlla, argumento quod ubi Palmarum copia est solum tale spectatur, ut in Africa,
Syria, &c. quo fit ut ubi salugo non fit ope proxima salis subveniat. Theoph. Idem & Plinius
confirmat iniquens, *Gignuntur levi fabulosae terra, majore in parte & nitrofa.* Ergo ubi solum
non est tale, saltem aspergunt, non radicibus, sed longius paulo.

Garcias memorie prodidit Palmas tota India nusquam reperiri, & fructus earum deferri ex Arabia
in Indiam, ubi magna quantitate siccas edi, similiter & in massas compactas, abjectis nucleis.

Palmarum differentias non persequar, cum eas inter se non specie, sed accidentibus dantur,
quemadmodum Pyros & Pomo, distare existimus, proinde & infinitae esse possunt. Consule de
his Theophrastum & Plinium. Libet tamen de differentia colorum respectu adnotare, quod Prosper
Alpinus cum Theophrasto consensit dari palmis alios candidos, alios flavos, alios rubros, alios vides.
At Vellingius flavos tantum & obscuros purpurascens meminit à se observatos in Aegypto.

Palmarum excellens sylvam in Arabia deserto Rauwolfius transivit, referente C. Bauhino, & tre
Dactylorum species observavit. 1. Quales ad nos adferuntur. 2. Penitus rubros. 3. Flavos, primi
minores, sed lapidiores.

Palma medulla omnino careere auctor est Theophrastus: Arborem maximè longævam esse con-
sentiunt Botanici quotquot de eâ scripserunt.

Palma praevallidam esse ad sustinenda pondera scribit Theophrastus: non enim sœcitur decum
ut cætera ligna, sed ponderi retinendo sursum incurvat: At non tantum Theophrastus sed & re-
liqui Veteres magnò consensu id tradunt. Verum Veterum auctoritati, in re quæ rationi & naturæ
analogie repugnat, Amati Luciani & Antonii Musa Brasavola experientiam oppono, qui se sit
sum comperisse testantur Palma lignum contra pondera inniti aut recurvari, imò experientiam indi-
care lignum hoc debile esse. Nec me moveret, quod Historia Ebrodunensis Auctores tot Classiorum
Aurorum consensum unius experimenti putari specie rejicere, prudentis non esse dicant. Fortè enim
Amatum rem non rite expertum, vel in ligno non satis adulto, aut in non rite secto, vel non adhibita
mora temporis competente. Hæc inquam me non movent, cum ratio etiam experientia Amati suffi-
getur; & vis sursum tendenti, siqua ligno ei inesse, majori vi & pondere proculdubio possit superari.

Hæc autem & alia multa à Veteribus tradita, incerto primum auctore prolata, & in vulgus para-
doxorum credulorum sparsa, auida aere ab eo hausta, & pro veris libenter admittenda crediderim; quæ
postea eruditi, partim experiendi tadio, partim quod passim cognitis & confessis fidem derogare
nefas ducerent sine ulteriore examine scriptis suis inseruerunt, alique alios secuti, non quæ eundem
esset, sed quæ irætur, magna sententiarum phalange veritate oppressa errorem confirmarunt.

Palma ligna ad ædificia & archæduram nihil valere scribit Bellonius: verum Alpinus Aegyptios
ex truncis domorum trabes facere ait. Utri potius fidendum? Alpino favet Theophrastus.

Usum.

Palma folia, Plinio sæculo, cum primum novellas demonstrare gemmas, ad fines vituliumque
nexus, & capitum levitæ umbracula findebantur. Ad floresque & sportarum texturam ut alba & idonea
siant viridia adhuc à ramis avellenda sunt, & sub recto deponenda ad quadratum, & postea rursus
rotibus expostita, ad quadratum compli sinenda, & à Sole reficari donec alba evadant.

Fiunt & e Palmæ foliis scopæ; quæ verò ad nos ex Hispania adferuntur, & in præcipua æstima-
tione sunt, & Palmæ humilis non è Dactylifera foliis sunt, quæ tamen fortè non minus commoda ad
hunc usum forent, si haberi possunt. Flabella etiam & sportæ ex iis texuntur: E caudicis autem
cortice funes pro navibus.

Palmula bene mature non nimium pingues ventriculo gratae sunt, plurimum nutriunt & corpus
pinguedinatum verum concoctum difficiles esse, & capitis dolorem inferre medici veteres plerique omnes
consecrunt. Unicus Aretæus omnia bellaria caput dolorem infestare scribit præter Palmam, ficus &
uvæ.

Veteres vinum è Palmulis aquæ infusis faciebant; cujus præparandi modum vide apud Diosco-
ridem.

Vires.

Palma fructus, eodem tradente, acerbis est atque adstringens & contra alvi profusiva fluxumque
muliebrem in vino austero bibitur: Hæmorrhoidas quoque sistit, & vulnera illitu conglutinat, re-
centes

centes autem plus fœcis astringunt, sed capitis dolorem afferunt, & copiosiores in cibo sumpta ina-
brant. Sicce autem sanguinem excreantes, stomachicos ac dysentericos eicere juvant; necnon &
trite cum Cydonio & cerato, cananthico vefice vitis utiliter illuntur. Maxime verò caryote si
comederant faciem alperitati medentur. Thebaicarum decoctum potum caustonem sedat, & cum
hydromelite vesitum potum vires recreat: Quin & ipsa cibo idem præstant. Fit etiam ex iis vi-
num ejusdem cum fructu facultatis. Decoctum earum per se potum & gargariarum vehementer ad-
stringit & cohibet.

Palmarum nuclei cæterorum omnium more in fideli novo crepantur, deinde restincti vino la-
vantur, & tanquam spodi vicem suppletentes ad ornandas decorandasve palpebras conducunt. Vim
habent adstringentem, & spiracula cutis obstruunt, ad oculorum pustulas, staphylomas, cilio-
rumque deflavia addito Nardo efficacem. Supercrecentem carnem cum vino repuntur, & ulcera
ad cicatricem perducunt, &c.

Palmae spatha linguatarii in unguentorum spissamenta utuntur. Optima habetur odorata, ad-
stringens, ponderosa, præclara, interna parte pinguis. Vis ei adstrictoria, quæ ulcera depalcantia
sistit, laxatofe articulos committit, si trita malagatis & cataplasmatibus admisceatur. Prodest &
præcordis, & stomacho imbecillis, necnon & jecinoris affectibus convenientius mista cataplasmatibus.

Ejus decoctum subinde affricitum capillos denigrat: Potui verò datum renum, vesicæ, aliorumque
viscerum vitis confert; alvi uterique fluxiones sistit: ipsa verò scabiem sanat, diebus viginti, si ad-
huc tenera cum refina & cera decocta imponatur. Ad eadem etiam valet fructus intus contentus
Elæ & Borsalis dictus præterquam quod ad unguenta non fit utilis.

Quæ de vinibus & ubibus Palmae ejusque partium habent Plinius, Galenus alique Veteres apud
iplos vide, aut etiam apud J. Bauhinum, Hist. lib. 3. cap. 159.

E Recentioribus Alpinus fructum in medicina apud Aegyptios usum enarrat his verbis. Ex fru-
ctibus tria sunt præcipue quibus sanitatis gratia utuntur, quippe spatha, pulvis spatha contentus, atque
dactyli. Spathæ igitur membranam tum pulvis facta utuntur, tum ex ea parato decocto. Pulvis ma-
ximam usum habet per os sumpta ad diarrhoeam, lienteriam, atque dysenteriam; nec minus ad
omnes alia vel sanguinis, vel alterius humoris non naturales rejectiones sistendas; præcipue verò ad
hepatum fluxum, hæmorrhoidum atque uteri cruentam, vacationem, atque ad ipsum sanguinem.
Hoc pulvere quoque utuntur ad firmandam ulcera depalcantia, ad uvæ relaxationem, atque ad den-
tum commotionem. Decocto ad omnia prædicta quoque utuntur, sed sæpe cum eo misto prædicto
pulvere. Articulus debiles aptofque fluxionibus mirum in modum ipsum juvat, eos firmando & robo-
rando. Pulvere vero albo in involucro veris tempore invento, quando scilicet palmæ florere incipiunt
utuntur familiarissimè ad faucium raucedinem, tussim & ophthalmias cum saccharo misto; estque
ipse dulcis, subfastigens: mulieres eum habent familiarissimè ad firmandos mentes retinendūque
torum.

Eandem quoque usum habent Dactyli immaturi, tum in cibum usitati, tum eorum decoctum, ad
spum sanguinis & quancumque sanguinis vacationem cohibendam, & ad lienterias, diarrhoeas &
dysenterias, ad vomitum sanguinis, hæmorrhoidas exsicandas atque ad ulcera vulnerique simplicia
perforanda: in frequentissimo usu ad nuper dictos affectus habent syrupum & dactylis immaturis
confectum. Idem dactylis utuntur probè maturis, qui tunc admodum dulces existunt, cum ob-
fusca aditione; idcirco eas frequentant ad faucium raucedinem, tussim, dyspnoeam, pleuritica
ac peripneumoniam; nec minus ipsum decoctum frequentant ad adjuvandas variolarum in pueris
excretiones. Hæcenus Alpinus.

Cæterum Palma officulo feritur. Seruntur autem, docente Theophrasto, officula plura [Plinio
bina juxta se composita, & supernè totidem] juxta se in eodem foramine deposita, bina supersus
totidemque inferne colligata, quoniam infirma singulis planta est. Horum radices mutuo am-
plexu connectuntur, & statim primæ germinationes ita coalescunt, ut unus ex omnibus stipes gignat
officula.

Officula sata etiam apud nos in Anglia facillè germinant, foliūque emittunt unicum, nervosum
& arundinaceum; quod hyemes etiam nostras non raro tolerat, & sequenti anno alterum vel etiam
tertium edunt, non tamen multum proficit, nec diu durat enata planta, sed post duos, tredecim annos
tabescit & interit.

Notandum autem quod non ex fissura, sed ex opposita fere gibba parte ubi ocellus seu umbilicus
emittit germen emittit; quodque unico & singulari prodeat folio, cum aliæ pleraque plantæ (non
tamen omnes ut perperam existimavit Jo. Bodaas à Stapel) bina primo ortu folia è semine pro-
ducunt.

Plinius in Palmæ foliis olim scripturatum tradit. Verum Palmæ vulgaris Dactylifera folia ob
asperitatem duritiem & nervos crebros huc usui inepta videntur. Hoc ergo vel de Palma Indica
coactera, vel de Palma Læmor dicta accipienda sunt, in quorum foliis etiamnum hodie scripturari
testantur Rerum Indicarum scriptores.

Amatavit Plinius Elephantæ Palmæ excelsiores fronte prosterne, ac ita jacientium fructus absumere.

2. Palma Guineæ J. B. Palma coccifera ex Guinea C. B. Nucula Indica altera Park.

Clas.

Altitudine & crassitudine sunt hæc Arbore navalis Mali, summo fastigio gestantes folia, deorsum
inflexa, duodecim aut quindecim pedes longa, Arundinum ritu incisa. Sub his foliis nascuntur,
brevibus pediculis inherentes uvæ humani capitis magnitudine, in quibus congesti fructus Pruni
majores, coloris auri, quorum nucleos incolæ eximentes contundunt: Ex his exit liquor olei lim-
pidi instar, oleum de Palma ab inquilinis appellatur, quem edulis miscunt ad odore colorisque
gratiam conciliandum. Is liquor huc delatus frigore concrevit butyri instar, colorumque aureum
contraxit. Eum liquorem sive oleum qui reteritur, recentibus vulneribus & artubus contorione
latis vel afflicis illitum levamen attulisse deprehenderunt. Incolæ cerebri perossos arboribus ligneum
paxillum

passillum indunt: ex eo foramine profluit liquor dulcis feri lactis infar, quo cum melle sylvestri commixto potionem faciunt, vini de Palma appellatione, quo liberalius hausto etiam temulentia fiunt. Arboris materia rufescens flavis venis distincta, ad fabricas inutilis, quia fissa tenuibus & gracilibus segmentis diffilile.

In Guinea circa metallicas auri venas abunde crescit. A Fr. Penino habuit Clusius. Huius Arboris synonymum facit C. Bauhinus Palmarum *Ad Roelfio* in Epist. ad Clusium, quam J. Bauhinus diversam statuit & seorsim proponit sub titulo *Palmarum Ad*, insula S. Thomae, &c. quibus idcirco descriptionem subieciemus.

Arbor est valde colla & procerca, Pinum altitudine superans, trunco crasso, nudo, erecto, *angustatus*, materie rara, succo praegnant, foliis Palmæ cocciferæ similibus. In vertice plurima excrescit germina, quibus præcis vel cæsi laevis vas aliquod idoneum appendunt, in quo lacrymantem colligunt succum, qui vini vicem apud Indos tenet, & facile inebriat. Dulce hoc vinum est, verum post paucos dies aciescit: nec idcirco fructus suos facere desinunt ejusdem arboris reliqua germina, quæ a ferro intacta manerunt. Huius autem Palmæ germen non edunt incolæ: illius infusa; quemadmodum Indi Palmæ cocciferæ.

Integer fructus Lusitanis dicitur *Caryocæ* & *Caryosæ*, indigenis nigris *Abanga*. Cortex ejus exterior luteus est; huic subest pulpa seu caro fulvescens, quam pullum putamen osseum sequitur: hoc vero intus nigrum continet nucleum ejus aptum, qui adempta pellicula candidus est. Fructus integer forma & magnitudine est Mali Limonii. Edunt ipsi hos fructus inflatos, frequenter etiam crudos Nucleos integros inter edendum mifcent Mandiocæ farinæ. Hos credunt ipsi mirum in modum reparare languentes ex morbo virent: ad sui aegris bis tervie in die confortandi causâ tres quatuorve Abangæ nucleos exhibent. Præterea ex hoc fructu oleum conficiunt: nempe ut carni à nucleis avulsa adjiciant quæ ferventis bonam partem; deinde jubent ut pulpa in lebetè diu agitur committatur, exacte super ignem, deinde remotum ab igne lebetem tandiu fiant finant, donec amurca omnis in fundum sublegetur; tandem oleum aquæ supernatans cochleari excipiunt; quo ex hausto aqua fervente iterum assuâ operationem repetunt. Olei color croceus est; frigore concretus, alias liquidum est, esculentum etiam; et ad eisdem usus ab incolis adhibetur ad quos apud hos oleum olivæ vel butyrum, quibus tamén odore & sapore inferior est.

Olei huius usus apud incolas vulgaris est ad inungendas partes corporis rigidas atque contractas, imprimis, nervos distentos relaxare dicunt. Exercitatos etiam & quovis labore fessos toto corpore inungunt: nempe quod exercitiis similes corporis partes exhalant & exsiccantur, quod ipsum in meditatione sua impedit huius olei perfusoria ac lubrica frictio. Hoc ipsum acopon est & in signe lassitudinis remedium esse prædicant.

3. Palma vinifera Theveti J. B. C. B.

Arbor est speciosa & procerca, perpetuo virens. Fert parvos dactylos auteros & acidos, ut non facile ed possint. Caudicem ipsa parte duorum pedum altitudine à terra perforant sylvestres Aethiopes indeque exstillat liquor gustu suaviissimo, colore vini albi Andegavensis; quem vas teres exceptum ad usum reservant, & *Mignol* vocant, & ut facilius à corruptione præservetur flos aliquid quantum condunt, aliqui facile aciescit. Apissimum est ad odorem & stim. Aegyptios olim mortuorum cadavera antequam Balsamo cõdissent hoc succo ter quaterve abluabant, ita tutiora futurum existimantes à putrefactione: quod unde haussit nescimus.

Abundat Promontorium viride hoc genus Palmis, quod annon idem possit esse præcedenti cogitandum proponit J. Bauhinus.

De Palma Indica nucifera Coccis dicta.

Coccus five Coccus dicta est hæc arbor à vocabulo Lusitano *Coquos*, quod Simian aut Cercopithecum significat, à tribus fructui impressis foraminibus Cercopitheci faciem aut larvæ aliquis effigiem æmulantibus nomine indito.

Nos in ejus historia descibenda optimos auctores, Gulielmum Pisonem, Georgium Marggravium, sed præcipue accuratissimos Horti Malabarici conditores sequimur; omisissis iis quæ vel superflua vel incerta putavimus. Lectorem etiam ad Hortum prædictum aliquoties amandamus, quoniam omnia transcribere tædio nobis fuisset.

4. Palma Indica coccifera angulosa C.B. Palma Indica nucifera J.B. Palma five Nux Indica Mart. & Mart. Cocos Park. India guaciba, vulgi Cocos Pisoni & Marggravio. Nux Indica & Coccia. Coyoli Mexicanis Hernandez, Tenga Hort. Malab. The Coco, & Coccia Mart. & Mart.

Marggr. H. M.

Caudice est raro, recto, sed plerumque incurvato, quatuor, quinque, sex, aut etiam septem pedes crasso, 30, 40 & interdum 50 alto [Hortus Malab. pedalem tantum crassitiam ei tribuit, & in ima parte, ubi maxima, ferme bipedalem: ad Pifo affirmat partem caudicis humo proximam non crassius aut firmius esse, quàm quæ in summitate existat.] Cortex cinereus est instar Juglandis, & quasi vibicibus hinc inde transversim per ambitum notatus. [Hort. Mal. cortex nigricans quæ deglabi negat, seminariorum circulis ac notis, quibus pedes foliorum insident, striatus.] Lignum ejus non multum est utilis: constat enim ex meris filamentis, & est dulce, quasi lacteo succo turgens, unde arbore cæsa à formicis appetitur [intra mollius, ad corticem durius, per versutatem arboris etiam multum durius & magis nigricans; & iuri expositum intra duos tresve annos corrumpitur, in aqua durabilis est.]

Caret ramis, sed in summitate quindecim, octodecim, viginti aut plura habet folia, magna, alata, in orbem dispersa, partim surrecta, partim protensa, partim dependantia, grato aspectu. In exordio

fio hæc folia alata quadam textura vestita sunt naturali, obscurè grisei coloris, quasi crudum textum cannabinum esse, & successu temporis hæc textura se solvit, subsequente altera, & à vento circumagitur. Quodlibet folium alatum longum est circiter fœdecim pedes, ac in exortu pedem circiter agitur, dissectum in folia five alas ordine juxta se positas aut oppositas. Quodlibet tale folium crassum, ad amplus pedes longum est, duos digitos latum, & versus extremitatem angustius, acuminatum, habens in medio secundum longitudinem nervum osseum, flavescens, ac transversim ordine subtilissimas fias virides (ut & ipsum est) ac totum carinatum cavitate sursum versus, substantia instar folii Gladioli, latè viride ac splendens.

Folia hæc Hort. Mal. ramos foliaceos appellat, minus recte, siquidem, ut affirmat, decidunt alter post alterum temporis ordinatis dum alii ex summitate caudicis de novo erumpunt; quod folio non ramo convenit.

Inter folia alata ex summitate arboris oritur filiqua seu vagina 2½ circiter pedes longa, crassa. In arbor ordinariæ sunt in medio novem aut decem digitos, fastigiata, viridis, striata, quæ successu temporis fuscescit, ac sponte rumpitur. Antequam autem rumpatur, eleganter intus compositus reperitur caulis, pedem longus, tres aut quatuor digitos crassus, in plures ramos pedales aut sesquipedales distinctus, qui ita apte à natura in theca complicati magnam spicam repræsentant. Rami hi onusti sunt trianguliformibus corculis magnitudine Amygdalarum albis, quæ rudimenta sunt florum, & hinc nucum; nam rumpens vagina rami hi se explicant instar arbutulæ, & stilocos exhibent luteos. Hinc læscerecunt fructus, quilibet insidens suo pediculo, pennam anserinam crasso, & cupulæ iquam constanti ex rufo flavescens.

Hort. Mal. fructus à floribus disjungere & removere videtur: nam in hisce surculis in capsulis flores & fructus ex ordine provenire assit; ut fructus in inferioribus partibus prodeant quam gemma florum, & surculi atque inflorescent. Flores autem parvi & flavo-albicantibus calycibus, trifoliatis excepti, ipsi tripartiti sunt, petalis ad unam oram rotundioribus, & in vertice cuspidatis, divisis, rigidis & crispatis, habentibus in medio sex filamenta flava, quæ oblonga, crassiuscula, primum surrecta, dein decumbentibus apicibus dotata sunt, ac ex unguiculis petalorum prodeunt, ac cum eis solum brevem, crassiusculam & albicantem, superne rigidam, sinque odore patrat velut Lilia, licet debili, qui postquam de capsulis eruperint consistit in surculis deciduis. Tertio à fatione anno folia incipiunt defluere, nec enim ante justam magnitudinem adipscentur. In arborè grandi ordinariè 28 plus minus conspiciuntur folia.

Consistit fructus totus primùm exteriori tegumento, secundò cortice, tertio nucleo, & quarto aqua. Exterior tegumentum externè glabrum, in totum constat è filamentis crassiusculis, longis coloris rufescentis instar Lini, referens stupam cannabinam, crassam ac crudam, estque in ea parte quæ nux pediculo adhæret supra duos digitos crassum, in reliquis lateribus circiter unum. Cortex est crassus instar cranii humani, & ea extremitate quæ adhæret ramo tria habet foramina nucleum Cerasi capientia. In cavitate huius corticis seu in interiore ambitu ejus adhæret nucleus, qui & ipse sua cuticula vestitur, in sua convexitate (inter corticem ac se) rufi coloris, ad vsum ut nux molchata. Nucleus nux maturæ crassus est ½ digiti, albisissimus, lacteo succo turgens, sapore inter optimarum Avellanarum: denique in illa cavitate nucleus continetur aqua; paucæ quidem quando plene maturæ nux; nec ad potandum grata, sed quando mediæ ætatis est, nimirum quando tegumentum flavescere incipit, cavitas illa est plena aquæ suaviissima, continet enim pintam Hollandicam aut amplius, pro magnitudine. Aqua hæc tum gratissima est ad potandum, dulcis, frigida ac clara. At hinc cùm aqua abundat, nucleus adhuc mollis, nec ita gratus est. Ergo pro aqua haurenda eliguntur matris matricatis, pro nucleo edendo planè maturæ. Ex nucleo maturo exprimitur lac, cui incoquitur Oriza pro pulmento.

Notat H. M. Fructus cùm teneri adhuc sunt, & ex capsula cum spicis erumpunt calyce flavo-albicante, qui ex rotundis foliis mutuo circumvoluitur constat arcte & in totum obduci. Interna cavitas in fructu quando atqueur hic videt. Nucleus seu medulla fructus cùm vetustissima est maxime oleosa evadit, ac ex oleo ceruleo, odorem fortem oleosum, qui ingratus est, spirans. Pro diversâ medullæ consistèntia fructus viris nominibus sunt donati, quæ hic vide; & quæ habent de mutatione gustus & consistèntie in liquore. Aqua in fructu nominis duri id proprium habet, quod ut liquor dictus Suri, fermentatione ad oculum notabilis dicitur: cum medulla dura est, ac fructus exsiccati incipit, in ollam infusa & aeri exposita saporem dulcem illico amittit & subacida redditur, idque ocyus si vento moveatur, sine ulla tamen fermentatione.

Magnitudo fructus interdum capitis humani, forma externa oblongo-rotunda & Peponis æmula, tribus angulis obtusis, ad partes suturarum, quæ in interiore cortice sunt, coeuntibus.

In Coccis vetustis ad partem eorum inferiorem intra medullam seu nucleum oculum oblongo-rotundum albicans, qui postea flavescit se prodit, estque tenerum germen fructus [plantula feminialis] qui eo tunc mercede ex superiore parte per oculum operimenti minus durum seu latus furculum novellum extrudit, atque ex inferna parte pirum dictum Lusitanis *Pingo*, quod magis & magis increfcens dum aqua interea exsiccat totam cavitatem adimplet. Surculus autem novellus ex oculo prodiens extra operimentum emicans, paulò reflexus corticem exteriorè perterrebat, ac inferio partem emittit radicales, quæ per corticem exteriorè primùm oblique decurrendo, tandem eo rupto se terre hinc inde affigunt. Pirum quod in cavitate nascitur albicat & in striatore parte, quæ ex oculo prodiit sufflavum, exterius rugis in longum striatum, & granulatam, ac oleo innunctum, intus fungulosum, humidum, molle & albicans, esculentum, sapore multò dulcior quam medulla, verum nonnulli fastidiofo.

Radix crassa, cortice rufescente ac nigricante, interius ligno molliori, fibras latè transversim diffundens. Ad Pifo mirum esse ait truncos adeo proceros posse sic brevis & tenuibus & vix terra cooperitis radicibus in aere subsistere, neque suo multo pondere & fructuum mole, ventisque etiam vehementioribus eos sape quatientibus humi concidere.

Acumen arboris, quod à teneris ramis circumdatur, cùm altior ac vetustior est in conum falligatur, ac molli & albicante pulpa seu corculo, dicta Lusitanis *Palmita*, Pisoni *Palma*, quod exte-

7. *Todda panna* H. M. *Palma Indica caudice in annulos protuberantes distincto, fructu Pruni formi.*

H. M.

* Dues tresce digitos latis
trium quatuor
digitum intervallo
à se mutuo
distantibus.
12.

In arborem excrescit iuxta magnitudinis, 40 circiter pedes altam, caudice crasso uti *Tage*, qui circularibus & extruberantibus * annulis undiq. circumdatus, & cortice crasso, cinereo, liguamolo, intus purpureo obductus est; lignum albicans, molle, cuius matrix flavescens. Cum vero arbor hæc primum è terra erumpit, nullum caudicis fundamentum sub dio obtinet, sed Conus prodiit foliaceis tegminibus coopertus, qui cum undiq. sese aperit, ac novelli foliorum furculi [folia composita] tribus semper insequentibus ordinibus (in inferiore sexdecim, in medio novem, in superiore sex octo) ex eo prodeunt, pederentim foliacea illa tegmina sublevantur, ut qui primò, ferme plani erat conus apex, acutius sensim, tandemq. rotundum acquirat cacumen, usqueadum obtegenda illa foliola transiunt concedere cogantur foliosis furculis, qui, quo magis adolescant eo magis explicantur, foliorumque illa operimenta versus latera diducunt, atq. ita foliosi furculi majori spatio indigentes magis reclinant & ad latera vergunt, donec tandem ipsam caudicis peripheriam circumvestiant, lauguidis tunc & marcescentibus eorum primis tegminibus, quæ dein decidunt & sui stigmata relinquunt, de circularibus prominentibusq. angulis eam cingunt. Post hæc inter ipsas arboris frondes nova oritur conus, priori planè similis, è quo novelli foliorum alatorum rami [potius nova folia pinnata] denudè prodeunt, quæ foliorum productio toties renovatur, quoad fructibus ententis apæ sit arbor: quo tempore conus in humani capitis magnitudinem augeat, ac undique sese aperiendo plures ramulos reflexos fructibus ornatos exhibet, & simul ac aperitur novus ex ejus cavitate & emergit foligerus conus, qui cum denudè augeat aperitur, ac novellos foliorum ramos undiq. emittit, ecce novus intus adest fructipromus conus: quæ foliopromi & frugiferi Coni vicissitudines toties fiunt quousq. viget arbor. Contingit quoq. nonnunquam ut ex uno trunco quatuor aut quinque, ramos enascantur, quum caudice ad viginti circiter pedum altitudinem aucto fructipromus conus non tam sed plures includit novellos conos, è quibus totidem prodeunt arboris vertices; id tamen raro observatur, & singulis arboribus simplex plerumq. adest vertex.

Quoties folia cum foliaceis coni tegminibus decidunt (quod semel intra annum aut sesquiannum contingit) toties circulari prominentique annulo caudex cingitur & augeat.

Conus consistit è plurimis, oblongo-tetragonis, crassis coriaceis, densaque lanugine vestitis foliis, lanugine vero detrita viridi fuscis; quæ aperto cono erumpentibus foliis pinnatis (ut diximus) decidunt.

Folium pinnatum integrum octo pedum mensuram longitudine haud raro superat, ejus pelliculis saturate viridis est, ac in superiore limbo exiguis spinis munita: pinnæ autem seu foliola medie colæ adnexa atro-virescentia superne splendent, inferne nequaquam.

Fructipromus conus è multis linguiformibus involucri, veris fructuum loculis componitur, foliaceis tegminibus involutus.

Sunt autem fructus oblongo-rotundi, prunis majoribus haud absimiles, quos tegit cortex glabre, viridis ac nitens, postea subflavus, & dein rubescens, grati dulcisq. saporis, cui subiectus cortex rufus ac lignosus, nucleum continens candidum, sapore castaneis haud absimilem.

Ubi transversim dissectat caudex guttas expromit pellucidas, quæ radiis Solaribus incandiscens crystallinæ, gummi inspersantur.

Locus.

Crescit hæc arbor locis montanis, petrosis & arenosis, in *Tirissour* & *Concomada* Provincie *Malabar*, necnon in Japoniæ insulis *Ronkou* & *Leguas*. Indifferenter quocunq. anni tempore nascuntur suas patitur, & foliopromos fructipromosque profert conos, atq. à quinto sextove circiter rationis anno ad centesimum, & ultra frugifera est.

Cæterum arboris hujus tanta est fertilitas, ut recisus ejusdem ramus terræ vel levius commissus in novam arborem progredieret: quinimo experimento compertum dicitur, rejectum trunci fructum novas radices emittere & in arborem denudè renasci: quodq. magis adhuc mirandum, si vel per annum, vel per plures annos è terra evulsa servetur sicca arbor, & postea terræ committatur resuscet. Quæ de lymphatja hujus arboris cum ferro habent apud me certè fidem non inveniunt.

Vires.

Fructibus vescuntur Malabarenes cum saccharo Thomaæ, aliquo alvum relinquunt astridam. Succus è novellis foliis expressus atq. exhibitus intestinorum cruciatu compescit, stomachi ardorem sedat, & vomitu cruento medetur. Fructigerus conus contusus, & in cataplasmati formam redactus, lumbisque applicatus dolorem nephriticum tollit, & involuntarium seminis in gonorrhæa effluxum mitigat. At verò è fructibus tenerioribus in aqua decoctis medicamentum paratur, quod vomitum, sciendò venterculum egregie expurgat. Ipsius arboris gummi assumptum quibusdumq. venenis resistit, atq. cum gallinæ stercore mixtum, & locis applicatum viperarum morsus mirifice sanat. Ex arboris truncò Japonenses farinam, ex eaque panem faciunt *Sagon* ipsi dictum. Deniq. ii Malabarenes qui à D. Thoma se conversos profertunt, templa sua diebus festis foliis hujus arboris ornant, atq. hæc ab causam arbor hæc *Palma d'Ischia*, sive *Armataria* das *igresias* à Lusitanis appellatur.

Cum Auctores nostri è farina trunci hujus Arboris Japonenses panem conficere affirmant, *Sagon* ipsi dictum, non video quid obstat quo minus arbor ipsa possit esse *Palmam* referens arbor *farinifera* C.B. seu *Sagu* Amboenium: nihil tamen affirmo; forte enim è variis Palmarum speciebus diversis in locis fiat farina *Sagon* seu *Zegou* dicta. Variant etiam peregrinationum conscriptores in historia *Zegou*. Alii enim farinam eam fieri aiunt è medulla capitis cuiusdam Palmæ in Ternate insula nascentis, cujus summum fastigium in orbiculatum caput insit Bræficæ capitæ extuberat: ali ex ipso trunci ligno, malleis Arundinaceis confuso. De hæc farina plura vide in capite de Palma folio simplici plicatis tabelliformi.

8. *Pindoba*

8. *Pindoba Brasiliensis* Marggr. *Pindova* Pison, *Inaia Brasiliensis*. *Palma Brasiliensis caudice glabro, fructu ovi gallinæ magnitudine, & figurâ.*

Palma nucifera species est, caudice ut plurimum crassiore quàm *Palma coccifera*, proceritate æquali vel etiam longè majore. Caudex enim crassus ad quatuor, quinque, aut sex pedes, cortice gyrolo seu cinereo, glabro, in quo vibices vix apparent, secus quam in *Coccoloba*. Folia fert ut illa alata, sed quæ non ita in orbem dependent, sed maximam partem stant surrecta. Propter foliorum exortum etiam rami proveniunt dependentes, qui proferunt racemos, quatuor aut quinque, pedes longos, plenos flosculis: post quos etiam racematim proveniunt fructus, vel centum in uno racemo, ovi gallinæ figura & magnitudine, aut paulo etiam majore, fastigium habentes acuminatum, altera extremitate insident calyce vel cupulæ, foliis triangularibus constanti. Maturus exterius è viridi flavescit, vel etiam brunnefcit. Cortex exterior filamentosus est ut in *Coco*, verum haud crassus, sed duplam tantum crassitiem testæ ovi gallinæ habens, qui incisus detrahi potest: illo detracto apparet pauca caro croci coloris, nullo manifesto sapore, quæ ab Æthiopiis cum farina comeditur: hæc ambit nucem durissimam, ovalem, ejusdem ferme crassitudinis cum *Coco*, verum caret tribus illis foraminibus: hæc difficulsa apparet intus in cavo, per interstitium more juglandis distincto nucleum magnitudinis Juglandis, candidus, duriculus, saporis ut *Coco*, sed paulò ficior, neq. tam suavis. Colliguntur per totum annum.

Ex carne crocea fit oleum croceum, quod in lucernis usurpatur, è nucleo limpidissimum per expressum ad condiciendos cibos quandiu recens est, & itidem ad lucernas quandoque verus. Utrumque qualitate frigidum, & illud è nucleo expressum loco Rosæ olei usurpatur.

E folijs arboris fiunt recta domorum, stozæ, corbes & alia.

E fastigio arboris gummi pellucidum, odoratum & pulcherrimum fluit, quod in locum Arabici non nunquam venit.

Potremò medulla coloris albicantis, & recentem Juglandem resipiens in vertice ligni continetur, optimum alimentum si cum sale & pane comedatur.

Lignum albicans & scabrosum corticis loco habet hæc arbor, ligni autem loco fungosam & intus filolam medullam, facile combustibilem, è qua sane & fortissima lixivia norunt conficere.

9. *Palma Brasiliensis quinta* seu *Tucum* Pisoni. *Pal. Brasl. aculeata, fructu Pruni Damaseni magnitudine & figurâ.*

Arbor est mediocris altitudinis: si frondes spectes *Pindovam*, si cetera, *Palmam* dactyliferam representat. Truncum, ramos, atq. folia habet aculeata: lignum verò nigrum & durissimum, quo indigenæ sagittas exasperant. Fructus producit rotundos racematim, Pruni Damaseni magnitudine & figura, 200, 300, & plures aliquando uno eodemque racemo. Sues & Simiæ is insignitur. Oleum exinde limpidissimum exprimitur, iidem usus quibus nuces *Pindovæ* dicantur, magnèq. fit apud omnes passim incolas. Fructus hi exterius nigricant: nucleo fuit albo non insuavi, præsertim recenti. Ex filis Brasiliæ solum deducunt tenuissimum & fortissimum, rubicundo Serico persimile.

10. *Palma Brasiliensis Septima*. seu *Aquæ* Pisoni. *Palma Brasl. vinifera, foliis cinereis.*

Arbor est mediocris, foliis cinereis. Fructus fert racematim Pruni magnitudinis, flavos ubi maturuerint, dulcissimi saporis, nucleo albo ac pergrato, ex quo incole vinum conficiunt. Nigritæ illam appellant proprio idiomate *Carole*. Familiaris est hæc arbor Brasiliæ Septentrionali non Australi.

11. *Palma Brasiliensis octava* *Irabá dicta* Pisoni. *Pal. Brasl. farinifera. An Tri Lari? id est, Palma Americana fructu racemoso C. B.*

Præcedentibus major est, familiaris in *Piratinigæ* sylvis. Ad summitatem illius circa ramos medulla continetur candidissima, quæ cruda vel etiam cocta cum carne vel oleo inter bonos cibos numeratur: Substantia verò durior, candida, quæ confusa cogitur in massam farinæ similem, unde placentule non ingræte fiunt; ex succo verò illius pulmentum admodum dulce & suave. Fructus quoque producit sapidos & dulces: remedium contra famem illis qui per sylvas eas & vastas solitudines peregrinantur.

Lenius Tri fructum rotundum tribuit, Prunellorum specie, sed in racemum congestum tante magnitudinis ac ponderis, quantum homo vix una manu atterere queat. Sed meri sunt nuclei, & quidem Cerasi similis minores, quorum quidem fit ulus. Sed & teneram quandam gerit summitatem inter folia [juniorum arborum] quam in cibum cadebat cum Sociis.

Fructus racemis præcedentem *Palmam* refert.

12. *Palma nobilis* seu *Regalis Jamaicensis* & *Barbadosi*. *Palmitæ* Franc. D. *Rochefort*. *The Cabbage-tree, or Palmetto royal.*

Rochefort.

Arbor est grandis, recta, altitudinis * immensa. Radix supra terram attollit in circuitu caudicis ad duorum triumve pedum altitudinem; sunt quidem ex paucis respectu proceritatis arboris quam sustinent, verum adeo confusæ & densæ inter se implicite & intertextæ, ut ei firmam & stabilienze sufficiant. Hoc insuper peculiare habet hæc arbor, quod crassior fit plerumq. superne quam inferius. Cum junior adhuc est corticem habet tenerum, canescentem, ad singulos circiter pedes circulis distinctum, unde arbor insinotescit, novum enim quatuordecim annis acquirat circulum. Verum

Z z z z z

eum

* Ad 250. pedum altitudinem excrescere aiunt, imò ad 300. pedes.

cum adolevit & ad statum pervenit, adeo solida & compacta evadit, ut non amplius id observari possit.

Summitas seu fastigium multis * ramis pulchellis, annulatis & poliosis exornatur, qui utring, foliis innumeris viridibus, oblongis, angustis delicatis instructi mirabilem arbori gratiam & decorem conciliant. Ramuli teneriores, necdum plane expansi, in medio arboris recta attolluntur, dum interius reliqui qui circumcirca incurvati dependent pulcherrimae coronae specie erectos cingunt.

Singulis ferè mensibus unum aliquem & ramulis [rectius foliis] abijcit hæc arbor, & corticem quandam exuit, qui ab infra primò abscidit, èstque quatuor vel quinque pedes longus, duos circiter latus, crassitie corii preparati; Indigenæ *Tché* vocant, eumq; ad culinas integendas adhibent, aliquid suarum ædium conclavia, quemadmodum & folia ad domus operiendas.

Ufus.

In summitate trunci medullam quandam continet, albam, tenerimam & sapidissimam, gustu nucis si cruda comedatur, verum cocta & condita cum foliis multis tenellis & albis, quæ eam undiq; contegunt & obvolvunt, inter delicatiora Antillarum fercula locum non postremum sibi vendicat. Galli, & nostrates etiam, substantiam hanc medullasam cum foliis eam involventibus *Chou de Palmiste*, id est, *Caulum* [Braflicam] Palma vocant, quoniam eam jusculis incoquant *Caulis* & aliarum herbarum loco.

Siquis hujus arboris truncum bifariam in longum findat, eximátque (quod factum facile est) substantiam interiorem filamentosam & molliuolam, quod restat lignum ita excavatum, politum, crassum, canales longos, aquæ deducendæ commodissimos & ad durandum firmos præstat. Ex eodem nigricante colore naturaliter imbuto, quodq; polituram facile admittit, multa & rara vascula aliaq; utensilia detornantur.

E summo scapi cacumine eminet florum & fructuum involucrum, Spatham vocant, exterius calcinescens, intus è rubro deauratum *foliolis* innumeros flavos arbutulæ seu scopæ cuspulam virgulæ adnascens continens: quibus decidentibus succedunt fructus rotundi, ovi gallinacci magnitudine. Spatha vel vagina ad florum & fructuum dum adhuc tenellis sunt tutelam comparata utraq; extremitate acuta est, medio crassa, ab uno latere rimâ in longum fissâ, è qua, cum maturescere incipiunt flores & expandi requirunt, ramulus seu arbutula cum accrescunt foras egreditur in *diastolam auræ*. Arbor hæc circulis annularibus caudicis cum Todda panna convenit, summitate effluente cum precedente specie. Capite detruncato arborem perire affirmant nonnulli, negant alii.

13. *Uruuviaba* Margg. & Pil. *Palma Brasiliensis farinifera, fructu Pruni, cupule insidentis.*

Palma species est, dactylifera per omnia similis, excepta magnitudine minore, & quòd folia non sint spinosa. Flos ut *Givara*. Fructus (qui & *Uruuvi* vocatur) fert racematim ut *Pindoba*: quibus autem habet magnitudinem Pruni, & cupule squamosâ insidet, cuticula grisea, pulpâ luteâ magnitudine, parca, dulci confans, intus continet lapidem durum, in quo nucleus candidus, edulis.

Ufus.

E cortice nuclei applicato tubo fit instrumentum ut ad hauriendum petum. E ligno hujus arbori (quod filamentosum plane est) caslo & confuso, sine alia opera fit farina, Lusitanis *Farinha de pa dicta*, Brasiliensibus *Uruuvi*, coloris rufescentis, quæ utuntur in defectu farinæ de *Manduca* ad panem conficiendum.

Rami hujus arboris, seu potius folia lentissima sunt, unde serviunt ad tegendas casas, & ad viandandum, ideò, magis usû sunt itinerantibus.

E fructu fit oleum ut è fructu *Pindobæ*, valde medicinale, imprimis adversus Raiarumpundus venenatas; nec puto præstantius remedium dari contra illud malum.

In ipsâ arbore nascitur *Polypodium Caraguata*, quæ aquam præbet ad bibendum.

14. *Palma Brasiliensis nana* Mirici dicta Pisoni.

Familialis est præfecturæ *Coaræ* & *Maranabæ*. Fructum fert unicum, edulem atq; dulcem, ovali etiam magnitudine. Cortice est rubicundo nigris maculis; intus verò rubro. Folia illius magni sunt ab indigenis, ut illis regularum vice utantur.

15. *Palma Brasiliensis decima, Miraiba dicta Pisoni.*

Familialis est præfecturæ S. Vincentii, cortice spinis armato: materie durissima, ex qua sunt arcus nigri coloris. Fructus fert ovi columbini magnitudine, edules & satis gratos. Nimis brevis est Pisoni in harum arborum descriptione.

16. *Jocara* & *Jucara Brasiliensibus* Maregrav. *Givara* Pisoni. *Palma coccifera minor Brasiliensis.*

Caudice tenui, recto, glabro, gryseo exurgit, more Palmae cocciferae, sed vix dimidiæ altitudinis. *Foliosculi* parvuli, tripartiti, ex albo subflavescentes, in ramo duos circiter pedes longo, in multos ramulos tripedales plus minus expansi, è filiqua flavescente egresso numerosissimi, in medio aliquot staminula flava habentes. Flori succedunt parvulus fructus figurâ *Coco* [Pisoni parvuli fructus, racemosi, instar *Palmarum*] Supra squamam (quæ ambit suo exortu, seu vaginâ, arboris quasi caudicem), folia in summitate proveniunt alata ut in Palma coccifera, sed breviora, nec alæ ita longe ac lata. In summitate arboris plerumq; folium convolvitur, stans erectum instar fistulæ. Admodum lentus est floris ramus, & pro scopis, imò flagellis potest usurpari.

17. *Palma*

17. *Palma Americana spinosa* C. B. *Palma Hayri* Park. *Palma facie Haini* J. B. *Palma Brasiliensis sexta* seu *Ayri Pisoni*. *Che pichalp* Palm.

Arbor est ingens, *trunco* multis spinis armato tenuibus & pungentibus instar acuum, Rochefortio latis seu planis, digitem longis, denticulipil figurâ, politis, colore è rubro nigricante; *foliis* Palmae sed longioribus, ligno marmoris nigro simili, quod ferri modo in aqua fidit: quare Barbari ex eo enses conficiunt atque monilia, adeoque durum ac validum est, ut eo sagittæ qualvis ferreas loricæ penetrare possint. Fructum edit pilæ luforiae magnitudine, altero extremo quodammodo acutum, [Pisoni rotundum ut cæteræ Palmae, sed non adeo racemiformi] nucleo intus albicante, pingui, sed non eduli.

Rochefortius arborem totam echinatum esse ait, per trunci ramulos & folia rigidis & acutissimis spinis, nec impunè trañendis obstitam, quæ si quem compungant periculofum nec facile medicabile vulnus infligunt nisi remediis idoneis tempestivè succurratur. Quocirca Nigritæ antequam eam attingant igne in circuitu accenso aculeos amburant. Fructum griseum durum, rotundum, nucleum esculentum claudere. Facta sub ramis incisione vinum quoddam inde eijciunt Nigritæ.

18. *Areca* sive *Fausel*, sive *Avellana Indiana* *versicolor* Park. *Fausel* sive *Areca* *Palma* foliis J. B. *Palma* cujus fructus sessilis *Fausel* dicitur C. B. *Areca* sive *Fausel* Ger. *Canniga* H. M.

H. M.

Arbor est procera, altitudine *Tengæ* seu *Cocci*, radice nigricante, oblonga, spithamam crassa, radiculis albicantibus & rufas, quæ intus lignoso foliamentum sunt, ex se diffundens, *caudice* ad radicem spithamam crasso, in summitate paulo minore, cortice obduco viridi-claro.

Rami [verius folia] ex caudice decussatim bini ordine producent, ex se mutuo emergentes, cum pede summitatem caudicis instar vaginæ seu capæ rotunda ac clausæ circumplectentes, exterioribus interiores circumdantibus, ac simul caput oblongum in summitate arboris quod crassius est ipso corpore caudicis inferiore, constituentibus: rami exteriores pede fiso ac rupto post succellive suo tempore decidunt. Sunt autem rami hi seu folia pinnata pectinata, costâ mediâ cum pinnæ seu folia adnectuntur superius nonnihil cavâ, inferius rotunda, colore utring, viridi: pinnæ seu folia binâ ordine opposita, tres quatuorve pedes longa, quatuor plus minus pollices lata, ac instar flabellorum in duas trêve, etiam quatuor aut quinque, plicis complicata, & cum plicis ex oris ramorum producta, in parte interiore in plicarum angulis eminentibus costis viridi-clavis obfita, & intus venis in longum striata, contexturâ rigida, superficie plana, viridi-fusca & nientia utrinque.

In summa arbore è foliorum sinibus exeunt vaginiformes *capse*, quatuor plus minus spithamas longæ, è singulis foliis singula, furculos floribus & fructibus onustos incidentes, interiore latere concave, exteriori convexa, superficie glabra & aequali, in medio partis cavæ striâ lacunosâ sulcata, secundum quam rumpuntur seu aperiuntur, exterius primum è viridi albicantes, post ætate flavescentes, exterius candidæ. Excrecente theca folium è cuius sinu exit vi detruditur. Ramuli seu *Surculi* capsis inclusi, ima & crassiore parte fructibus teneris dotati sunt, & in furculis tenuibus spicis suis seu gemmis *florum* in duabus oppositis partibus obditi; sunt autem gemmæ istæ parvæ, angulosæ, albicantes, in tria folia rigida, cuspidata ac crassifolia se aperientes, continetq; in medio flamina novem, albicantia, tenuia, sine ullis apicibus, tria longiora ex flavo albicantia, quæ à sex minoribus magis flavis cinguntur.

Fructus justam magnitudinem adepti oblongo-rotundi sunt, in ima & superiori parte strictiores, cortice crasso recti, pulpa rufo-rubescente, intus in medio medullam albicantem [nucleum seu semen] continente. Cum autem teneri sunt hi fructus candidi sunt ac nitentes, albicantibus furculis appensi, formâ non rotunda sed angulata, maxima parte foliis calycis oblongo-rotundioribus & mutuo circumvolutis comprehensi. Quomodo fructus paulatim mutantur pro variis maturitatis gradibus hic vide. Cum teneri sunt humorem multum & clarum, saporis adstringentis, in medio pulpæ continent, pulpâ paulatim auctâ humor minuitur donec nulla superfit, dein medulla albicans nascitur pulpâ indurecente, & cortex tandem auro-flavus fit. Est verò pulpâ cum tenera & humidâ est colore albicante subflavo, formâ oblongâ, angustâ & ad summitatem cuspidatâ, dura, colore ex ruto rubescente, formâ minus oblongâ, crassiore ac magis ad conum accedente cuius basis est in ima parte fructus. Pulpâ seu dura, seu mollis cum *Betel* addito momento caloris manditur, maxime autem mollis.

Cortex pulpam circumdans corticula exteriori densiori & duriori, quæ superficie plana & glabra est, ac primum albicans, dein viridis, post cum pulpa ac medulla dura est auro-flavi coloris, obductus est: reliquam corticis descriptionem, vide in H. M.

Quatuor plus minus capse in ejusdem arboris capitulo simul reperiuntur. Septimo à satione anno arbor hæc fructum edit, aut si terra ferax sit quinto; vivit 50 annos, 30 in vigore durat, post languescit. Fructus post unum mensem quo è capsa erupere aquam recipiunt, post tres menses fructus omni aqua repleti sunt; post sex menses pulpa durâ.

Clusius scribit arborem hanc cortice adeo lævi integri, ut nullum ascensum præbeat, nisi aptatis ad pedes compediis ac laqueis, aut cincto per intervalla caudice vinculis quibuscumq; ex sparto aliâ materia confectis.

Mirum auctores nostros non meminisse interiorem nuclei substantiam candidis rubentibusq; venis repletam esse Nucis molchate in modum.

Linchotanus ad caput rudiorum bene descripti ramum floriferum & fructiferum vaginâ inclum, Fructus, iniquens, ex longo crassoq; ramo in petiolos scopæ instar divisio dependet, magnitudine haud parâ.

Zzzzzz 2

In

Locus.

Vires
& Ufus.

In arenosis & maritimis tantum locis nascitur, mediterranea respuit.

Maximam hujus arboris fructui famam conciliavit quodiam eius apud Indos magnates usus, qui cum cum foliis *Bete* assidue masticant.

Areceae ac Betelae libum ex ligno five arbore quam *Katam* vocant etiam admiscunt, ipsaque Betelae folia calce ungunt ex ostrearum testis adfusa confecta, quae tamen ob exiguitatem corpori nocere nequit. Hanc confectioem pariter deglutunt, succum nempe, nam cetera exspunt. Valet (ut aiunt) adversus fœdum oris halitum, firmat dentes ac gingivas, olcedinem, five (ut vulgo vocant) Scorbutum avertit, atq. ideo experimentis constat, Indos os nunquam male olere, nulli dentium dolorem esse, aut stomacacæ fœditatem, vel hujusmodi alia vitia, ad summam senectutem usque inviolato dentium ordine, cum interim os velut cruore delibutum fœdo aspectu fœquaret.

Ejus elu ventriculum roborari, nauseam arceri, appetentiam excitari aiunt.

Siccatum fructum (Garcia teste) sic parant, Constatum nucem *Fausel* in tenuissimas partes cum Lycio & folio *Betel* cui exemplum fit nervus masticant.

Multæ sunt hujus fructus varietates; tria genera è Linfchotano proponit C. Bauhinus. 1. Latere uno pressius, altero latius ac majus. 2. Minus, nigricantius, durius, *Checany* dictum. 3. A cupis masticatione homo æquè ac à vino inebriatur. At scribit Garcias immaturum fructum stupescere & inebriare.

Fructum quem formâ oblongâ Arece subjungit Clusius, Palma-pini suæ nucleo idem existimat Lobelius, affirmat D. Syen commentari in H. M.

* Hist. lib. 3.
cap. 169.

Palma *Babeti* Coyoli dicta Franc. Hernandez, lib. 3. cap. 42. huic eadem nobis videtur. 1. Describit * Jo. Bauhinus Nucleum quemdam nuci Molchate & *Fausel* similem his verbis, Formâ erat & magnitudine Nucis Molchate, non sessili & turbinate ut plerumq. est *Fausel*, unciam longus, durus, sectioni resistens qui injectus in aquam sedit: in una parte pulcher umbilicus, in medio nonnihil protuberans: ab umbilico exoriebantur nervi nonnihil elati, albi, qui per nucem fuscâ levi nigricantem obliqui & reticulatim perveniunt ad oppositam partem.

* Hist. lib. 3.
cap. 190.

2. Alium fructum * describit idem lib. titulo *Fructus una parte sessilis, velut sulcis distincti infer* durus, sectioni resistens, colore fusco, globosus fere nisi una parte nonnihil sessilis esset, non tamen *Fausel* modo, sed suo particulari, cui aliqui fere similes habet sulcos penè reticulatim distinctos: corticem duplicem, unum tenuem, nigrum, lucentem; externum fuscum cum aliquo robore, similem cortici Nucis Molchate, durum fragilem tamen habet magnum umbilicum album.

Hunc fructum à Clusio traditum putat Exot. lib. 2. cap. 22. primo in loco.

3. *Fausel* accedens nux J. B. Exot. lib. 2. cap. 24. secundo in loco à Clusio descriptus, sessilior: is erat longitudo, uncialis crassitudo, cutaceo putamine præditus, cineraceis foris coloris, internè multis fibris constans, penè instar involucri nuci *Fausel*, inferna parte gemino & veluti duplicato calyce munitus, extimâ five supremâ mucronatâ: nucleum, five verius nucem, continens nigrâ, valdè rugosâ durâ, *Fausel* non dissimilem; ad cuius genus non ineptè referri possit arbitrari Clus. Similem deinde accipiebat, cupis officulum erat durum, nigrum, multis villis obstitit, nucleum continens rugosum, durum, insipidum.

4. Nucleus pyramidalis Indictis, ad *Fausel* accedens venis. Pyramidalis erat, unciam longus, ex terra parte nigricantibus venis pictus, ad *Fausel* accedentibus, pulpa alba, dura; in medio aliqua cavitas, eodem modo quo in Nucis Indicta magna: saporem manifestum in eo non experiebatur J. Bauhinus.

Siri gata Gambê Indis sunt Passilli ex *Fausel*, Lycio, Caphura, ligno Aloes & Ambari momentopositus, quos potentiores apud Indos essant. Sunt autem circinatæ prorsus rotunditatis, plani, Nucis Vomice magnitudine & pene forma.

19. *Katow-Indel* H. M. Palma *glaberrima Malabarica*, folio acuto, fructu *Pruni* facie D. Com-melin.

Quatuordecim circiter pedes alta est, cortice nullo, sed crustâ cinereâ solummodo obducta, ligno albicanti prædura arctissime unita.

Radicis albicans, fibrata, odoris sylvestris, sapore unguosus.

Folia pinnata ordine decussato è caudice erumpunt, è vertice solum prodeuntia, novellis autem erumpentibus veltutiora decidunt. Horum pediculi fere costæ mediæ virides sunt, glabræ & nitentes, minus plana, extus convexa, hecnon inferius spinis oblongis & rigidis obfita. Pinnæ brevibus peniculis ex adverso costæ adherent, numerosæ, oblongo-teretes, acuminatæ, densæ, glabræ, viride nitenti, ad exortum interiora versus clausæ, necnon nervulis subtilioribus in longum striatæ.

Flores rigidi, viridibus ac coriaceis capsis primo occultantur, è quibus deinde apertæ emergunt exiguæ, plurimum tunc pediculis inhaerentes, tribus rotundis è viridi albicanibus foliis, tribus albicanibus laciniosis flammulis dotatis cohescentes; odore nullo, sapore austero.

Fructus oblongo-rotundi, exigui, prinnellorum sylvestrium ad instar, cupide duro ac lignoso in vertice dotati, ad basin verò calyce viridi, in tres lacinias facti excepti, primum virides, dein rubicundi, maturiores verò rubro-fusci, nigricantes & nitentes, cortice tenui & fractu facili obducti, ac carne albicante, dulci, farinacea repleti; intra quam officulum continetur oblongum, rufum, sulco profundo in longum striatum, nucleum continens albicantem & amarum. Hi verò fructus rami proveniunt viridibus, glabris & nitentibus, duos ferme cubitos longis, duosq. digitos latis, planis, rigidis ac lignosis, nulloque cortice vestitis, quorum tenerioribus albicis liquor effluit pellicula austera.

Provenit hæc arbor locis montanis, petrosis & arenosis ubiq. in Malabar, imprimis circa *Wark-puli* & *Treanmoor*: quovis anni tempore floret fructuq. fert, estq. non raro ad sexagesimum annum frugifera.

Fructus hujus arboris, quemadmodum fructus *Fausel* seu *Arece* cum folio *Betel* & calce viva à *Vires* & pauperibus manducantur: avide quoque ab Elephantibus expeuntur ob *Palmino*, hoc est, medullam suavissimam ramulis quibus fructus adherent inclamam. Cæterum folia, fructus, aliaq. arboris partes validissime altringunt, & fluxus quoscunq. potentissime sistunt. Insuper è foliis pileos con-textunt indigenæ.

20. Palma facie cucifera J. B. Palma cujus fructus Cucis C. B.

Euphorbia Theophrasto Palmæ similis est; similitudinem habens in caudice & foliis. Sed differt ab ea: Nam Palma individua simplexq. attingit, hæc autem ubi plurculum adoleverit dividitur & sic bifida, atq. utraq. ramus rursus subdividitur. Virgas breves, nec multas profert: Fructum fere magnitudine quæ manum impleat, rotundum & oblongum, colore flavicante, succo dulcem & gratissimum, non congetum ut Palma, sed per singula discretum, nucleo magno vehementerque duro, &c.

Ex hæc Theophrasti descriptione constat arborem cuciforâ Palmæ speciem non esse: Verum quia Botanici omnes ad Palmam eam referunt, & pro Cuciphoræ fructum describant, qui fortasse Palmæ cujusdam sit. Nos quoq. eos secuti jam Palmis subiungemus.

Fructus quem Cucioforam vocant, describente Jo. Bauhino, pugillari est magnitudine, coloris fere melini, altera parte latiore, altera magis turbinata, Cydonum malum aliquatenus referens; Cortice polito, punctis notato, duro, cum fungosa subest substantia, medium digitum fere crassa: Nucleus minor quam figura Clusii [sub nomine Bælli fructus] exprimit, *Piri* parvi formâ turbinate, nonnihil rugosus, sessiliorum fere longus, unciam latus, cortice undiq. obtectus, nonnihil rugoso, rufo, tenui, pelliculæ interiori Avellanarum aliquatenus simili, sub quo immediatè substantia candida, cornu instar dura [in ficca nostra] gustu lapido & suavi, ut Nucis Indictæ pulpa, aut Amygdalarum dulcium nucleis, semunciam crassa. Cavitates duas habet; alteram in totius fructus medio oblongam, fructus formæ respondentem, inaequaliter tuberosam, pulsâ ex *Oryza* facie, sed cornea duritie, cæteroque inanem; alteram in parte turbinata, paulo supra priorem incipientem, & ad corticem desinentem, oblongam, exiguam, quam exactè complet corpusculum quoddam, rufum, molle, dulce, quod germen existimamus, à quo per majorem cavernam filum demittitur, duritie, colore & sapore cum nucleo conveniens.

Cordi Nux Indictæ minor, Theophrasti Cucis in omnibus præterquam magnitudine & figura, cum Nuce Cocos dictæ convenire nobis videtur.

Arboris Cucioforæ descriptionem apud Recentiores non invenio. Fructus tamen Palmæ Indictæ speciem esse arguit, & quidem coccineæ angulosæ C. B. De loco nihil certi traditur.

CAP. III.

Palma Indica folio bicomposito, fructu racemoso, Schunna pansa H. M.

H. M.

Arbor est procera, nascens in arenosis, radice ex rufo obscuro cortice testâ, medio ligno molliore, fibris hinc inde vestita.

Caudex duorum hominum amplexum implet, cortice seu potius crustâ cinereâ obductus quæ deglubi nequit, ligno exteriore ad corticem uriore, intimo seu medio molli.

Folia (ramos vocant) bina ordine decussato è caudice prodeunt, * pedibus suis cum ambientia quemadmodum folia *Tenge*, & reticulato cortice, cujus filamenta ex oris pedum originem sumunt circumvestientia, suntq. ad pedem seu bases suas pediculi hi tenues ac cavi, tomentosa rufa lanugine exterius obfita, ac tactu velut coriacei, interiori superficie albicantes seu rufi; inferius latiores, parte superiori, quæ à caudice reflectuntur, rotundiores sunt, & duabus lacunis latis interiori utrinque in longum striati, ex quibus versus oppositas partes furculi foliaceos emittunt, qui angulati, & interiori striati sunt [furculis hujusmodi in foliis compositis ramulorum appellat Jungius] ad exortum extuberantes, exterius virides ac pilola lanugine, quæ facile deteri potest, obfita, intrus filamentis lignosis laxè pertexti, ob lignum paucum leves.

His versus superiorem partem adnascuntur *folia*, bina ordine opposita, oblonga & velut triangula, exteriore latere longiore, inferiore ad scapum seu costam breviora, quæ concursu suo ad exortum folii angulum acutum efficiunt: tertium latus folium anteriori terminans, & prædicta duo latera connectens, cum interiori & breviori angulum obtusum, cum exteriori & longiori acutum efficit. Folia isthæ cuspidibus acutis eminent, suntq. contexturæ rigida, venis ex angulo exortis prodeuntibus, quæ certis intervallis velut nervi eminentes, in averia parte extuberant, superficie utraq. glabra ac viridi-fusca, & valdè nitentia.

Flores & fructus in capsis oblongis, quæ ex caudice supra originem furculorum foliaceorum exeunt, acunum brachium longe sunt, & quatuor vel quinque viridibus, scutellatis corticibus constant, simul proveniunt furculis numerosis, qui capsis apertis eas erumpunt ac ramo medio crassiori coronatim circumpositi, octo plus minus cubitos longi evadunt, & graves fascias constituunt, densio ordine arctè insidentes.

Flores spici, bini ex adverso, dipetali aut summum tripetali, petalis surrectis, cuspidatis, duris, rigidis, crassis, nullis venulis striatis, intus concavis, colore primum viridi, post rubescente, dein flavescente, alii aperti, alii clausi, atque adeo diversis coloribus, alii rubri, alii coruleo-rubri dilutius aut intensius, alii flavi.

Zzzz 3

E medio

E medio horum spicorum foliorum erigitur penicillus angustiorum, flavorum, surrectorum ac strigulorum foliorum, quæ insularum sunt.

Gemma fructuum juxta spicatos flores sita sunt, minores quam flores, rotundæ ac in ventre cuspidatæ; & cum culpe anteriori versus reflexæ, quæ floribus deciduis remanent ac in fructu crescunt; ingenti numero cum jam adulti sunt ramum onerantes, plano-rotundis furculis striatis sine petiolis adnatis, dum immaturi sunt duos ac virides, dein flavos, rubicundos & per maturitatem rubicundo-obscuros & nitentes, constantes cortice tenui, & carne ipsius molli & rubra, linguam acerrimè pungentem ac lancinantem.

Intus semina seu nuclei duri duo sunt, totam semine capacitatem fructus replentes, formâ oblonga, una parte gibbi, altera quæ sibi mutuo accumbunt plani, striis lacunosis, colore exteriùs rubro, ac carne intus cerulea, albicante & rubra.

Chamæthiphen peregrinum Clus. D. Syen nihil aliud esse suspicatur quàm fasciam seu racemum cui adhaeserunt hujus arboris fructus; cui opinioni ut probabili nos etiam consentimus.

Palma vinifera fructu ex arboris trunco spinoso C. B.

Hujus arboris fructus ex stipite pendunt, Pinæ Nuci seu Ananas non dissimiles. Ad me scriptis D. Tameruzi Robinson Arborem istam, cujus elegans Icon ex Indiâ Orientali ad Regiam Societatem Londinensem transmissa fuit sub nomine arboris *Sageewer*, esse hanc palmam, vel ei valde similem, quod fructus ex arboris trunco pendunt, ut in Arbore *Jaca* dictâ, & folia sunt pinnata, ex adverso bina. A flore vulnerato exillat Vinum: me monuit idem Amicus hanc Arborem esse veram Palmam ob ramatosos Arundinaceos, folia acuta, pinnata, palmacea; & ab hisce notis facillimè distinguuntur *Jaca*, & Arbore Indica *Mamei*, *Momin*, & *Toddy* dictâ.

Hæc Arbor a genuinis Palmis differt situ fructus, qui in hæc est trunco nudus, in illis è capite seu gemmâ prodit vaginâ Spathâ dictâ inclusus.

CAP. IV.

De Palma folio plicatili flabelliformi majore.

Palma coccifera, folio plicatili flabelliformi semina, Carimpana H. M. Palmeira brava semina Lusitanis.

Radice est supernè fibris capillatâ, rectâ descendente, ac ramos transversos obiter emittente, cortice ac ligno nigricante.

Caudex ligno ex rufo nigricante constat, corculo in medio molli, exterius cortice seu crusta nigricante, quæ deglubi nequit, ut *Tenga*, obductus ligno ac crustam durior.

Folia (ramos vocant) decussato ordine summum caudicem coronant, pediculo quatuor ferme cubitos longo, supernè plano & nonnihil cavo, inferius rotundo, ac in oris ob cuspidem eminentes aspersi & incidente, ima parte spithamam ferme lato, summâ strictiore nec palmum latitudine excedente, prægrandia, in latum expansa, ac velut flabellum plicata, in plicarum oris eminentibus costis aspersis obducta, in anteriore parte incisa, ac in plures cuspides stricta, texturâ densâ ac crassâ, in longum venis densis striata.

Fructus externâ formâ similes sunt fructibus *Tenge*, sed minores ac rotundiores, & in vertice nonnihil plani, calyce arcto & majori, & foliis arctè circumvolutis excepti, prodeuntes ex capsâ quæ tribus foliis arctè circumvolutis constat, ac supra ex exortu foliorum erumpunt. Fructus hi exterius cortice crasso constant, qui corticula densâ obducta est, in fructibus immaturis viridi-fusca, nitens ac glabra, in maturis inferius supra calycem nigricans & nitens, sulcis & fissuris in longum striata, superius in vertice ex viridi flavescens viri proflus flava; ipse autem intus pulpam habet densam, quæ primâ mollis & alba est, dein cum fructus probè maturi sunt, filamentis lignosis, tenuioribus ac mollioribus, densè perexta, ac succulenta, saporis subdulcis & non ingrati, odoris fortis ac ejusdem cum carne fructus dicti *Sebacea*. In medio hujus pulpæ duæ trêve nuce, oblongo-rotundæ, & plana, pulpa intermedia à se mutuo sejunctæ confixæ sunt, constantq; exterius operimento crasso ac lignoso, cum vetustiores sunt poroso, ac nonnihil duro, quod in exteriori superficie filamentis lignosis albicantibus arcuissimè obductum est, adeo ut minus glabrum sit quàm operimento lignosum in fructu *Cocos*. In hisce cum teneriores sunt intus medulla est cerulea & transparen, crassa, mollis, gelatinæ consistentiâ, ac esculenta, saporis dulcis haud ingrati, quæ tempore valde indurêscit, adeo ut mandari nequeat.

Non est hæc arbor *Talagaba* seu *Talipot*, i. e. Arbor umbrosa Cingalensium, ut opinans est D. Syen.

Nascitur in arenosis.

2. *Palma coccifera folio flabelliformi mas, Ampama H. M. Lusitanis Palmeiro bravo macho.*

A præcedente in eo tantum differt, quod loco fructuum, capitula teretia & florifera proferat, quæ ex capsâ præcedentis similibus exeunt è foliorum sinibus pariter emicantibus, duos spithamas plus minus longa, & nonnihil incurva, primùm cum caulibus albicantibus, dein virescentia & fractu facilia, in superficie plurimis squamulis, quæ ex intortione aperta summitatem eorum respiciunt, obducta.

Flores

Flores quos ferunt inter squamas ex suis oculis emicant in tractibus spirabilibus ac non signatis ac sibi mutuo parallelis constiti: suntque stellula, constantes tribus parvis, intensis cochlearis-cavis ac rigidiusculis foliolis, quæ primùm cum capitulo albicantes, deinde viridescunt, constantes; continentque in medio quodam vel sex tenuia stamina, quæ apicibus albicantibus, subulvis & grandiusculis ac striatis dotata sunt.

In hisce capitulis floriferis intra carnem proximè ex adverso oculorum florum *Gemma* oblongo-rotundæ, ad superficiem erectæ, quæ glabro localitatem occlusæ sunt, continentur, quorum oculis flores inserti sunt.

Capitula isthæc & figurâ & texturâ suâ se genuinis julos seu nucamenta esse produnt: unde arborem hanc à præcedente specie distinctam esse non concedimus. Stanibus ergo mature legibus à Robinson exhibitis non necesse est ut hæc arbores disjungantur, cum altera florifera tantum sit, altera fructifera; seu distinctæ, non specie: quod idem & *Salici* & *Palmæ* dactyliferae & aliis præterea arboribus accidit. At vero si fructum respicias secundum leges istas Palmæ ad diversa genera redeuntem sunt. Aliæ scilicet ad Prunifera, quarum fructus pulpâ humidâ molli officulum ambiente constat; Aliæ ad Nucifera, quarum fructus pro exteriori etiam tegumento materiam habet ficeiorum. At neq; figurâ conveniunt Palmarum fructus, ut earum descriptiones attendenti manifestum fiet, neq; officulorum seu seminum numero: Alii enim & quidem plerumq; simplex officulum habent, alii geminum aut etiam plura.

3. *Palma montana folio plicatili flabelliformi maximo, semel tantum fructifera. Coddâ-Penna, seu Palma montana Malabarica H. M. Cingalensibus Talagas & Talagaita, & Talipot. An Palmam referens arbor farinifera C. B?*

Penna Malabarensibus generale nomen est, quod cuiq; Palmæ speciei attribuitur.

Magnam habet quoad folia similitudinem cum *Carimpana* & *Ampama*. Folia autem, cum arbor in summo vigore est, latitudine quatuordecim, & excepto spinoso pediculo longitudine octodecim pedes superant.

Potestque arbor hæc intra annos triginta quinq; aut sex ad 60 vel 70 pedum altitudinem excrevit, nullis interea floribus aut fructibus prolatis, è medio ejus apice novum quasi caudicem emittit, qui trium quatuorve mensium spatio ad 30 circiter pedum mensuram alscit, quo tempore folia plerumq; decidunt, ac arbor altissimo ac levigato malo planè similis est. Dein novus hic caudex, duodecim aut tredecim circiter hebdomadam decurrit, undiq; longos, rotundos ac leves ramos, nullis foliis aut ramulis lateralibus ornatos emittit, quorum inferiores viginti pedum longitudinem obtinent. Atq; ex his ramis demum plurimi ramuli prodeunt, qui copiosissimis ac exiguis albicantibus foliis, in fasciculis quasi collectis, ternis quaternive contiguis, tribus foliolis lexque itaminibus dotatis, instructi, jucundum exhibent spectaculum. His autem foliis post tres quatuorve septimanas decidentibus exigue succedunt bacce, quæ indies augentur, & sex circiter mensium spatio perfectas ac maturas exhibent fructus: quibus lateribentibus novus hic caudex ematrescit, totaque arbor emoritur. Sunt autem fructus exactè sphaerici, cortice glabro, viridi, carnoso, aequo, succulento, subpingui ac subamaro vestiti; nucleus verò qui hoc fructu continetur, satis magnus, rotundus, albicans ac eburneus, carne dura & ossa infersitur: medullare autem corculum nunquam induratur, sed tempore consumitur, & cavitate relinquit.

Hujus arboris ejusque partium omnium in initio & prima germinatione, in incremento, in statu & vigore, inque declinatione delineationes accuratissimas, duodecim tabulis æneis comprehensas, exhibent Horti Malabarici auctores.

Nascitur hæc arbor locis montanis & petrosis in Malabar, nimirum *Mangati*, *Tinsjour*, *Katour*, *Locu*, & pluribus aliis locis. Crescit quoq; in insula Zeilan provincis *Menda Corla*, *Agras* & juxta *Boudou Malee*, seu *Adams pico*. Floret indifferenter quocunque anni tempore, quanquam in Augusto non rarè hi foliuli observentur, qui intra quatuordecim menses vix maturas exhibent fructus. Una autem arbor plerumq; viginti millia fructuum producit.

Foliorum hujus arboris apud indigenas frequentissimus usus est ad homines innumbrandos: inter *Ufus*, grum autem folium istius magnitudinis est ut decem pluribive hominibus umbraculi loco inferre queat: quem in finem incolæ extremas folii lacinias consunt, ut rotunditatem quandam acquirat quæ facilius sub ejus tegmine aliquot homines ab imbris radiisque Solaribus defendi possunt. Insuper folia adhuc totis inserviunt; necnon pro chartaceis philibus Malabarensis eis utuntur, adeo ut eorum libri non ex libris, hoc est, arborum corticibus interioribus, ipsi ligno adherentibus, sed ex hujus arboris foliis consuntur, admodum durabiles, & si bene asserventur pene perennes: quibus ferreo stylo quos characteres imprimunt, unde superiore cuticula desiccante literæ insignite remanent. E fructibus autem globuli ad armillas, brachialia, moniliæque pro Domocellis [virginibus & matronis] tornantur, sique levigati & rubro colore tincti, pro genuino rubro corallo impentis facili obtruduntur.

Ceterum arbor hæc in Medicina vix ullum habet usum: nihilominus tamen succus è furculis fructiferis expressus vomitum excitando conducit ex morfu leprosinis vertiginosis ac delirantibus. Fructuum theca renella adhuc si discindatur liquet exillat, qui radiis solaribus in substantiam duriorē condensatur, ac mulieri gravidæ exhibitus sœtem necat & potenter expellit.

Arbor hæc à Roberto Knox Navarcho, qui viginti annos in insula *Ceylon* captivus detinebatur, in Historia quam publicavit istius insule satis accuratè descripta est. Hujus arboris (inquit) solum admodum tenax est & molle pergameni instar, & ut commodè circumferatur ab itinerantibus mirabiliter conformatum. Quamvis enim cum extenditur tantæ latitudinis sit ut vel viginti homines protegat & inumbret, est tamen flabelli in modum plicatilis, quod adeo ut in magnitudinem brachio humano non majorem contrahi possit, & præterea levissimum est, ut in partes dissectum in manibus facile gestetur. Integrum solum expansum circuli propemodum implet; verum partes quas secum circumferunt triangulares sunt, eas autem capitibus superimponunt, acutiore angulo anteriorum

trorfum directo, quò facilius arborum & fructuum denforum ramos obvios penetrant & viam aperiant. Milites ea perpetuo secum circumferant tum ad pluvias defendendas, tum ad tentoria sub quibus internofu quiescant. Flores graviter admodum olent, & propterea Cingalenfibus adeò ingratifunt & odiosi, ut siqua arbor eorum domiciliis vicina crescat, florendi tempore eam excindunt, nulla fructuum ratione habita.

Medulla arboris antequam floret, (est autem tota ferè medulla paucò ad corticem ligno) elucida est. Pinifunt eam in mortario, ut veteres frumentum solabant, & à farina panes seu placentas conficiunt, quæ in cibano aut sub cineribus coctæ, panem similaginetum lapore reterunt. In thopia Oryzæ ante messim frumentum vicem indigenis fupplet.

Hinc forte Arbor hæc *Palman* referens arbor *farinifera* C. B. fuerit à Clusio descripta exot. lib. 1. cap. 3. quæ in Ternate insula Æquatori proxima provenit, cujus summum fastigium in capite orbiculatum instar Brassicæ capitatæ extuberat, in cujus medullis farina, è qua panes fiunt, sicut etiam apud Amboenfes & panes & alia cum lacte fercula conficiuntur: Baradenfio descriptio hæc minimè quadret nostræ huic arbori, sed potius *Palma* nobili seu Regali Quaradensi, de cujus medulla farina non fit. De eadem arbore *farinifera* C. B. accipienda esse quæ Clusius habet Exot. lib. 1. cap. 16. vel locus indicat. Arborem quandam in insula Ternate nasci, quam recisam in multas partes findunt, quas malleis ex crassa arundine factis contundunt, atque inde eliciunt velut farinam quandam, ipsi *Sagge* appellatam, scobi lignorum quæ ferrà resecta sunt similem, ex qua panis satis albi placentas quadrangulas conficiunt *Palmi* magnitudine, quibus non modò vescuntur, sed magna ferè ex parte mercimonia sua exercent.

De farina *Sagge* facta ex medulla Arboris *Palman* referentis, ex qua panem Amboenfes conficiunt gustui gratum, & boni nutrimenti. Vidè Aditamentum ad curas Clusii posteriores. Ditiore desunt hanc farinam cum lacte ex ipsa arborè hausto mactatam, quod pani multum gratæ addit.

Arbor adeò mollis est materiæ & corticis ut eam culello menfario pane transcendere poterunt nautæ. Huc referendam putat Clusius arborem eam cujus meminit M. Dolus Venetus lib. 4. sui Itinerarii, de regno *Fausur* agens, his verbis.

In ea (inquit) provincia vastarum arborum genus est, quas duorum virorum ulnæ vix amplecti queant. Harum adempto cortice, qui tenuis est, succedit ligni materies, tres digitos per totum arboris ambitum crassa, medullam in se continens farinaceam, similem cariei lignorum. Hæc in figuram sub aquâ plenum injecta baculo agitur, ut surfures & reliquæ fordes supernaret, purgatque lina subfidat. Effusa deinde aqua fit è repurgata farina massa, ad varii generis edulia conficienda idonea, panis hordeaceo colore & sapore similia. Illius arboris lignum ferro conferri potest, nam in aquam injectum illico fidit & mergitur, directèque ut Arundo Donax finditur. Ex eo molles lanceas fusi parant, &c.

Cæterum & *Palmarum* Brasiliensium Iraiba Pisonis & Urucri-iba *Maragrav.* medullæ sanam fuppeditant.

Cum ergo tot sint *Palma* farinifera species, an Amboenfis illa sit *Todda* panna Malabariensium, an *Codda* Panna eorundem seu *Talipot* Cingalenfium, an verò Arbor ab utraq, specie diversa non nondum constat: non video autem cur non eadem possit esse cum *Codda Panna* dicta.

Ex quo hæc scripsi me monuit D. *Tancredus Robinson*, Arborem istam, cujus elegans Icon ex Indiæ orientali ad Regiam Societatem Londinensem transmissa fuit sub nomine Arboris *Sagge* seu *Zagge*, non esse *Coddam pannam* folio plicatili flabelliformi Hort. Malab. sed potius *Toddam pannam* H. Mal. foliis pinnatis, fructipromo cono è multis linguiformibus involucriis (veris fructuum localis) composito; & caudice in protuberantes annulos distincto.

4. *Palma Brasiliensis prunisera folio plicatili seu flabelliformi, caudice squamato.* Caranaiba & Ananachiravii *Bresiliensis* *Maragrav.* Pison.

Arbor est *Palma* dactylifera magnitudine & altitudine, ligno duro, rufo seu brunno, crassis nervis intus constante, nullius usûs; cortice exterius gryseo, & cartilagine à terra ad quoddam spatium squamato, squamis ordine cochleatim positis, quæ primò longiores, successu breviores fiunt, imò tandem decidunt, superne intacto fado; nam arbores adulescentes caudicis medietatem superioriorem habent glabram ut *Coccio*, inferioriorem solum squamatam, squamæ autem nihil aliud funt quam reliquæ ramulorum [foliorum verius], qui decidunt arbore in altum assurgente enascentibus aliis. Ramus quilibet [rectus pediculus folii] duos vel tres pedes longus, compressus, in utroque latere acuto duris spinis nigris armatus, figurâ densicalpium referentibus: unum in uniuersum, rami [folii pediculi] extremitate folium rotundum figurâ, & ita plicis donatum ut manuarum formam flabellum referat, viridis coloris, ab extremitate ad medietatem ferè intorfum sectum in multa carinata segmenta, foliis *Palma* dactylifera similia: quolibet ex his sectis foliis circa duos pedes longum est. Arbor in summitate ramos folia, [rectius folia] quaquaversum in orbem expandit, sursum, deorsum & ad latus, ut *Palma* dactylifera.

Inter ramatosæ seu folia ramuli prodeunt longiores, quatuor, quinque, aut sex pedes alti, in multos furculos, lanugine albescente obductos expansi alternatim, & quasi è vaginula prodeuntes, in his existunt *foeculi* pallide flavi sine pediculis, tribus foliis constantes. Post hos proveniunt *fructus*, figurâ & magnitudine Olive, dum virides amari, nec edules, nec ullius usûs; at maturi nigrescunt, & indigenis esculenti evadunt. Secta hæc arbor nunquam renascitur è caudice; tardè quiescent crescit & longo tempore opus habet ut grandescat.

Folia serviunt ad tegendas casâs & corbes fasciandos.

Piso duas species pingit, & sibi notas scribit, sibi invicem multum similes, nisi quod mira foliorum & corticis conformatione discrepant.

Utriusque arboris scapus interior egregiè flammam concipit, & instar facis diu foveat, ita ut mihi (inquit) per deserta peregrinanti solatio fuerit, non solum ad illuminandum, sed ad abigenda quævis insecta, & serpentes nocte vagantes.

Huic valde similis est si non eadem *Palma* tertia species, *Latanier* dicta *Rocheferii*. Folia expansa ad pediculum rotunda sunt, extremo plicatilia flabelli in modum, pediculis magnis adnexa, qui è filamentis quibusdam trunci caput cingentibus exeunt. Hæc in falciculos colligata casis integendis *Ufus*. serviunt: membranz seu cuticula pedunculis detracta, cribris, canistris seu sportulis, aliisque vasculis curiosis extendendis idoneæ sunt, quæ Indi inter rariora sua & pretiosiora suppellectilia habent. E folio ipsius arboris, ut & *Palma Franca* dictæ, arcus efficiunt, & clavas quibus enfium loco in conspectibus utuntur, *Zagge* etiam, quæ sunt lanceolæ quadam, quas in hostes suos manibus projiciunt; quin & sagittarum acies eo muniant, quo non minùs penetrantes evadunt quam si chalybe cuspidatæ essent.

CAP. V.

De Palma Humili.

1. *Palma humilis Hispanica spinosa & non spinosa* J. B. *Palma minor* C. B. *Palmires* seu *Chamerhipes* Ger. *Palma humilis* seu *Chamerhipes* vel *Palmires* Park. *Palma folio plicatili seu flabelliformi humilis.* *Che Dwart* *Palin.*

FRUCTUS *Chamerhipes* quos habuit J. Bauhinus magnitudine erant & figurâ olivari, triplici cortice obditi: extimus colore castaneæ, in russo nigricans tenuis est: huic alter subjaceat crassior, colore cinereo, in fila ductilis: tertius ad nucis mollior: colorem accedit, nucleum obvelans duritie cinerea, sapore dulcem, album, quem percurrunt linearæ rugæ breves, ex iisque una cæteris longior ad centrum pertingit.

Folia, quæ sicca adpressavit, ita erant digesta ut muscari instar ex pediculo uno seu manubrio triangulari, non multum crasso foliorum dense stipatum agmen assurgat, quorum singula semunciam lata, triata, bifida aliquando, longitudine cubitali in culcrum mucronem desinebant.

Folia nobis observata in locis natalibus, & è scopis vulgo venalibus exempta cuivis observatu facilia, ad pediculum palmi unius spatio integra sunt, deinde finduntur in folia plura descripta J. Bauhinus; ubi autem tela folii integra est ad pediculum, flabelli in modum in plicas componuntur; quicquid foliorum diversorum speciem exhibent.

Hoc & J. Bauhinus alibi expressit, Quædam inquit folia dividuntur, sed aliqua tantum ex parte, non ex toto, ut relinquant *Palma* manûs latitudinem præter digitos, ut in humili genere apparet.

Planta ipsa ad cubiti altitudinem & amplius assurgit, inferiore parte (ut aucti) crassior, superiore tenuior. Flores edic ex obliquo è capillacea quadam corna emergentes, & racematim coherentes, quibus fructus succedunt Palmulis vulgatis minores. Pars radici propinquier in globum extuberans internum germen quoddam, quod Cerebrum vocant; innumeris ferè involucriis circumseptum habet, tenerum, lapidum, suavi Carduorum gustu, proinde secunds mensis pro bellariis eorum cum Piper & Salis momento, & ad Venerem excitandam haud parum præstare creditur. Bellonius Alexandrie in Ægypto crudam mandi ait.

In insula parva ad Promontorium Sicilia Pachynum, inque maritimis Etruriæ observavimus non hanc speciem sed quæ foliorum pediculis spinosis est: eandem etiam esse putò quæ in Hispania maritimis oritur: nam foliorum ex quibus scopæ illinc ad nos allatæ sunt, pediculi spinosi sunt.

Bellonius duas distinguit species nimirum, 1. Hispanicam non spinosam, quam à J. Bauhino descriptam dedimus; 2. Creticam spinosam. C. Bauhinus unam tantum agnoscat speciem: Et revera quotquot nos observavimus vel in Italia; vel in Sicilia, vel ex Hispania allata folia pediculis erant spinosis. Scopæ tamen Hispanicæ è duam generum foliis, aliis majoribus & mollioribus, aliis minoribus & durioribus compositæ videntur, amobus tamen pediculis spinosis insidentibus. Verum hoc curiosius observandum propono.

Folia ad sportulas, tegetes & scopas parandas incisa sunt: sunt enim ad verrendas domos non *Ufus*. solum peridonea, sed etiam utilis, quòd non confingantur, neque deterantur nisi tempore longo.

Bacæ suæ adstringente vi dantur contra omnes corporis fluxiones.

Chamerhipe peregrina *Clus.* vide *Palman* Indicam folio bicomposito, fructu racemoso sive Schunda pana *H. M.*

2. *Palma humilis spinosa*, Atitara *Bresiliensis* dicta *Maragrav.*

Maragr.

Folius est Sigilli Solomonis. In septem, octo aut novem pedum altitudinem assurgit, caudice fistis crasso & acutissimis spinis ubique munito, unum etiam argue alterum de se spargens ramum majorem: Per intervalla autem ambiunt ramuli fruticem, duos, tres aut quatuor pedes longi, aduncis & deorsum versis spinis viridibus cum cuspidibus brunnis splendens: in his ramulis folia sunt, interdum bina opposita, interdum unum solitarium, inodora, sesquipede longa, duos & semis circiter digitos lata ubi latissima, foliis Sigilli Solomonis aut Lili convallium consentanea & colore planè similia, & in medio nervum secundum longitudinem habentia: tres aut quatuor etiam acutissimæ spinæ rectæ minuit folium inferius. Extremitas autem ramulorum ad unius circiter pedis longitudinem caret foliis, iudex spinosa, & in modum sagittæ tripliciter figurata.

Folia hujus plantæ antequam se pandunt arcte sunt complicita in modum foliorum *Palma*, ramulo adherentia, deinde se explicant. Hinc inde in hoc fructu provenit filiqua, pedem aut quintum digitos longa, teres, duos aut tres digitos crassa, & in utraque extremitate acuminata, paulum incurvata,

incurvata, ubique per ambitum acutissimis spinulis obfita, primò viridis, dein nigrescit, & sponte se aperiens promit ramum ex se, more & modo Palmæ nuciæ in multos ramulos distributum coloris ex flavo albescens, cui folioli multi, hinc copiosi globuli sunt, qui in fructus abeunt, quorum formam & consistentiam Auctor non describit.

Vera & genuina Palma species esse videtur: nec obstat quod unum aut alterum ramum majorem de se spargat: hoc enim Palma etiam dactylifera interdum accidit, esseque insolitum & merè accidentarium, natura aut lascivientis est derrantis effectum: ut aliquoties etiam monimus.

Alias adhuc Palmarum species partim è Jo. de Laet Indici Occidentalis Descriptione; partim è Purchasii nostri Navigationibus producit Johnstonus Dendrol. lib. 2. Verum quoniam imperfectè admodum descripsit, ut nesciam an à præcedentibus distinctæ sint necne, omittendas censui. Earum quas meminit J. de Laet in insula Maragnana nascentium nomina barbara sunt, 1. *Muruy-wee*. 2. *Thiaia*. 3. *Carana-wee*. 4. *Ovacurui*.

Palma Manicam Hippocraticam referens C. B. Palma sacifera Cluf.

An hæc planta in Americæ Insulis nasci dicta sit genuina palma, multum dubito; cum nulla passim describitur ab autoribus præter folliculum seu fructus thecam.

CAP. VI.

De Arbore melonifera à Mamœrâ & Papaia disti.

1. *Mamœra mas* & *semina* Ger. Park. Marggr. *Arbor Platani folio, fructu Peponi majusculine C.B. Item Ficuum specis fructus Peruani ejusdem. Papaia Peruviana J.B. Papaia H.M. Pino guau Pisoni. Papaia Orientalis, sive Pepo arborensis Col. Annot. in Recchum. Mamœira mas Marggr. Ambapaia H.M. The male Papa Tree.*

Marggr. H.M.

Radix recta in terram descendit, constans cortice & carne albicante, humida, pingui, sine ligno, saporis & odoris oleosi, gravis & ingrati.

Caudex affurgit ad altitudinem viginti & plurimum pedum, pedem circiter crassus. Cortex cinereus est, satis lævis & Juglandis æmulus, in summitate autem, ubi folia circumstant, aliquantulum rufus: densus, viridis H.M.

Folia pediculis insident rotundis, cavis, rufescentibus, satis crassis, ferè directè à caudice extensis, sursum interdum & deorsum vergentibus 1, 2, aut etiam 2½ pedes longis, ambitu orbiculata, pedem lata, in sex aut septem lacinias incisâ, quæ singulæ anteriùs cuspidatæ sunt, & septem iterum incisuras habent, texturâ tenuia, mollia ac tenuia, & latè viridia.

Folia nova è summitate caudicis semper erumpunt, vetustioribus quæ in inferiore parte stirpis sunt deciduis, & notas albicantes in ejus cortice viridi relinquentibus, ut inferiori trunci medietas nuda sit, superior foliis vestita.

Flores petiolis tenuioribus teretibus, tres spithamas longis, dilutè viridibus, in medio tubulo peristylis, ex alis foliorum ortis insident, multi, conferti, pedicellis brevibus, albicantes, odoris grati, quinque petalis oblongo-rotundis, in stellæ formam expansis compositi, calyce parvo, arcto & è viridi sulco excepti. Marggravius colorem pallidè flavum, cerâ æmulum flori attribuit. E medio flore emittunt staminula decem brevissima, ad unguiculos petalorum in duplici serie affixa apicibus rotundis, oblongis, pallidè flavis insignes.

Floret toto anno, fructus fert nullos. At Marggravius falsum esse scribit fructum ferre nullum, uti & feminam non ferre fructum nisi mas addit. Contrarium enim, inquit, me multiplex experientia docuit.

An nos utrumque verum credimus: possunt tamen fortasse nonnullæ arbores androgynæ dari, quæ & flores & fructus proferant; quomodo urticis accidit, quarum nonnullæ mares flores sine fructu, alia feminae fructus sine flore, alia androgynæ tum flores tum fructus sed à se invicem sejunctos & remotos proferunt.

Nascitur in arenosis; H. M. ubique in sylvis obvia est; Marggr.

2. *Mamœrâ femina* Marggrav. *Papajamaram* H. M. *Arbor Melonifera* Bontii. *The female Papa Tree.*

Mari similis est caudice & foliis, [minùs excelsa & caudice graciliore H. M.] foliis plurimum majoribus. Flores fert non in pediculis longis, sed ad ipsum caudicem ex alis foliorum egressos, magnitudine florum Gladioli, quinque petalis oblongis, flavis [albicantibus H. M.] ligule instar angustis, in cuspidem contractis, extrorsum & deorsum cum cuspidè reflexis & contortis constans, odoris jucundissimi. In medio stamen ovale est, pallidè flavum, magnitudine nuclei Pruni, cui insidet corona egregia flava.

Calyx quo continentur quinque brevium cuspidum est, qui petalis decisis fructum inferius complectitur.

E medio cujuslibet floris nascitur fructus, nec petala decidunt antequam fructus Juglandis magnitudinem consecutus est, manente quoque, ad tempus stamine floris in umbilico fructus.

Fructus

Fructus ita caudici adnati referunt mammas, unde & nomen meruerunt apud Lusitanos. Magnitudinem acquirit Mali cotonei vel vulgaris Melonis, & ejusdem figure: immaturus est viridis, & incisus excludat lac, maturus ex viridi flavus, carne lutea instar Melonum, densa & solida. Cortex eodem modo separatur & fructus dividitur, grandi intus cavitate.

Semina in interiori superficie inter fungulam carnem numerosa, in quinque series disposita, ad 120, 130, aut plura in uno fructu, ovalis figura, magnitudine Coriandri, superficie rugosa seu aspera, fusca, nucleo intus albo, singula involuta in membrana albicante, transparente & nitente, quæ detrahenda est siquis semina velit servare. Saporis sunt ejusdem cum Nasturtio aquatico nostratæ.

Pulpa eadem est quæ Melonum tum colore, tum sapore, sed inferior. Fructus crudus esse potest, sed ut plurimum solus, aut cum carnibus coquitur, sed non magni fit ob abundantiam.

Arbor toto anno fructibus onusta cernitur, & semper etiam floret.

Ex quolibet femine annuo spatio habetur Arbor fructifera, nulla autem durat ultra quatuor annos.

Signum mortis est quòd cacumen sponte corrumpatur.

Rarò reperitur arbor habens plus quàm unum aut alterum ramum, maxima pars ramis caret, atque ita speciosiores sunt.

Arbor cucurbitifera Ficus Nigritarum Theveti J. B. huic eadem videtur.

Papayæ Orientalis fructum Petrus de la Valle ita describit. *Colum. Annot. ad Recchum.*

Vulgari nostro Melopeponi similis est, sed minor, ovali effigie, lævi & virente cortice, nullis aut vix apparentibus striis. Interna parte carnem habet Aurantii colore saturam, sapore dulci, nostratibus simili, sed quid amplius aromatici præ se ferente. Fructifera etiam satis est arbor, & semen colore nigrescente dum recens, & postea ad castaneum dilutum inclinans colorem, quod Coriandri semen æquat crassitie, verum oblongius & densè asperum; modulla candicante, sapore dulci, ad oleum accedente.

Rochefortius duplicem Papayæ distinguit, unam quindecim aut viginti pedes altam & pro altitudine satis crassam, minimè ramosam foliis tripartito divis Fidis ferè in modum, pediculis longis appendis, qui digiti crassitudine sunt & intus concavi: Fructu mali Cydonii magnitudine, è summo trunco in circuitu enascente.

Alteram huic similem in insula S. Crucis nascentem pulchriorem, foliis crebrioribus onustam, fructu Melonis magnitudine, nec minùs delicato gustu, cortice exteriore flavo, lineis quibusdam videntibus distincto, innumeris granulis rotundis glutinosis & mollissculis, sapore acri & aromatico intus repleto.

Nonnulli fructibus crudis vescuntur, verum delicatioris cum Saccharo præparatis. Ventrículum virenter roborant & concoctionem promovent.

C A P. VII.

Varias arbores Meloniferas seu Cucurbitiferas continens.

1. *Guanabano* Scaligeri J. B. Park. *Baobab* Alpini. *Baobab sive Abavi* Clusii J. B. *Abavo arbor radice tuberosa C. B.*

Hanc arborem Scaliger stipite proceram esse ait, folio magno, oblongo: fructum ferè Melonis magnitudine, cortice coloris viridis, splendore Cydonii, digitalis crassitudinis: carne intus candida, dulcedine lactis coacti: semina continere fœculacea. J. Bauhinus fructum à Bern. Paludano missum pro Guanabano Scalig. sic describit.

Fructus est Cucurbitæ formâ, cubitalis ferè longitudinis, pugillaris crassitudinis, cujus cortice cucurbitino minimùm duro detractò medulla in conspectum se dat, ex albo tantillum pallescens, non ingrata aciditate prædita, in pulvisculum vetustate fatiscens, cui semina immerguntur, perinatè harentia, turgidula, renem figuram imitata, cortice si ungue radatur obducta nitidissima, coloris nigri, quibus nuclei insunt candidi, callosi, saporis strobili dulcis, tenui pelliculâ obvoluti. Cæterum grana adhuc medullâ involuta filis appenduntur tenuibus, quanquam semina sola nequaquam obleravimus filis illis annexa.

Alpinus arborem quæ fructus Baobab dictos fert, foliis esse ait magnitudine ac figurâ Arantis valde similibus: in Æthiopia inflammatis locis nasci.

Fructus recenit ab arbore excisus gustui admodum gratus est, acido sapore, quem comperant *Vires* & divites saccharo: sitim valenter extinguit, multumque refrigerat. Ibi eo utuntur ad omnes calidos *Vires* affectus, febresque putridas, præcipue pestilentes, tum ejus pulpam cum saccharo comedentes, tum succum expressum cum saccharo potantes, vel ex eo paratum syrupum accipientes. Cayri pulpâ in pulvèrem redactâ utuntur ad prædictos affectus & ad Lienteriam, dysenteriam, aliisque fluxus alvi & uteri.

Huic cum C. Bauhino eandem specie esse opinor

Abavum Æthiopicum fructum Bello J. B. quæ Abavo arbor radice tuberosa C. B. Baobab sive Abavi Clus. J. B.

Pulpa friabilis in pollinem faciliè resolubilis, acida ori grata, semina renibus animalium similia continent: differt corticis duritie cucurbitina, quæ ab ætate esse potest, & pulpæ colore subrubro, qui etiam forte vetustate mutatur. Locus utriusque Æthiopia. Abavi fructus pediculo crasso & firmo arbori adheret, ad quem sulcorum rudimentum cernitur, in quibus lanugo quædam inest, ut in cotoneis malis; reliquo corpore, in quo nulli excurrunt sulci, lævi.

Planta

Planta è femine nata: Bello prima folia habuerunt mali quidem Citri foliis fimilia, nullo pediculo fubnixæ. At ubi caudex pedalem altitudinem acquiſiſſet in ramos ſparſi cepiſſe ait, foliaque protuliſſe longiore pediculo prædita, & illa non ſingularia, ſed initio bina, deinde terna, quaterna, & tandem quina ex eodem pediculo prodeuntia, quemadmodum in Pentaphylli, Lupini, Calthæ equina foliis videre licet, quorum medium reliquis majus eſt, deinde illi utrinque proxima. *He inſolens non eſt in alijs plantis folia compoſitis donatis, ut prima quæ exant folia ſimplicia ſint & ſingularia, deinde paulatim foliorum partialium numerus in eodem pediculo augeatur, donec ad juſtam ſummam perveniat.*

Radice firmabantur ſingulari in arborum genere, nimirum rotundâ, tuberoſâ, ovi magnitudinis, appendicibus paucis & tenuibus utrinque exeuntibus, cortice tenui veſtita, quem tenuiſſima pellicula fuliginæ coloris tegebant, qui facile digiti attritu detergitur, ut tunc radix alba appareat, carnoſa ſubſtantia Raphano ſimili, ſed tenerior, in qua per tranſverſum ſecta multæ linæ à centro ad circumferentiam ductæ conſpiciuntur, ut in Raphani radice. Præmanſa tota ſerè in aqueum ſuccum vertitur, ſubdulcem, terre odoris, quiſque in ore aſtrictionem quandam relinquit, non ſine exiguo caloris ſenſu, ſalivamque copioſè elicit. Ligni materies ſatis infirma eſſe videtur, quapropter inter ea arbores hanc recenſendam judico quæ brevi incrementum ſumunt, & fortaiſſe etiam brevi ſeneſcunt.

Boobab five Abavi Cluſii, (quæ huic proculdubio eadem arbor eſt) deſcriptionem vide apud ipſum in exoticis, lib. 2. cap. 1.

Hæc arbor congener eſt & valdè ſimilis Mamœræ dictæ ſeu Papayæ Orientali *Columæ* notis in Recchum, ſpecie tamen diverſa; nam & pulpæ colore differt, & pediculi longitudine. Fructus etiam *Boobab five Abavi Cluſii* brevi quadam lanugine ſeu flore viſcente obſitus erat; cujus in Mamœræ fructus deſcriptione nulla mentio.

2. *Higero Oviæ J. B. Arbor Indica fructu Cucurbitæ forma & ſapore C. B. The Calliſta Eric.*

Arbor eſt prægrandis veluti *Morus nigra*, fructum ferens Cucurbitæ rotundæ, interdum oblongæ, ſimilem. Ex eo pateras & alterius generis vaſa conſciunt Indi. Materie eſt robuſta atque apta laboribus, ſubſellus Ehippiis, aliſque operibus fabricandis, Mali etenim Medicæ aut Punice materiam eſſe diceres. Cortice facile delibatur. Folio eſt longo, anguſto per extremum latiore, à quo ad pediculum uſque paulatim anguſtus fit. Indi in aliorum fructum penuria interdum hujus carne veſcuntur, quæ Cucurbitæ carni cum adhuc vires ſimilis eſt, Corticis etiam color & forma Cucurbitæ. Maximus ejus fructus libram aquæ continere poteſt, minimus pugnum non excedit magnitudine.

Locus. Vulgaris eſt in Hiſpaniola, reliſque inſulis & Americæ continente.

3. *Chireſ Thoret J. B. Fici Nigræ ſimilis fructu magno Meloni pari C. B.*

Si modo rectè deſcribatur folio eximè viridi, exquisitè rotundo, aureo nummo Gallico pari: fructu magno Meloni pari, ſuaſſiſſimo, cum manditur Mannæ modo in ore liqueſcenti, ſeminibus Cucumeris noſtratis, cortice cum maturit croceo; à prædictis arboribus Cucurbitiferis ſpecie diſtincta eſt.

4. *Cboyn Americana J. B. Laurifolia Americana pomis capitis magnitudine C. B.*

Fructum fert magnitudinis mediocris Citrulli, qui quamvis elegans non tamen edulis eſt, figurâ ovi ſtruthio-cameli, ex quo Indi pocula conſciunt, & inſtrumentum *Marcæ* dictum quo in ſuſceptione ſua utuntur: Folia Laurinis ſimilia.

Frequens eſt in regione Americanorum quam Morpionem vocant.

Cluſius hujus fructus hiſtoriam non malè Guanabano convenire videri tradit.

5. *Arbor folio Lauri, fructu Cucurbitæ ex Guinea J. B. Laurifolia Guineenſis C. B. Cluſ.*

Juglandis arboris celſitudinem æquare, nec diſſimili cortice teſtum eſſe ferunt: Folia Laurinis habere ſimilia; ad quorum exortum fructus in ramis naſceretur, initio quidem viridis, per maturitatem ex flavo ſpadice coloris interdum etiam nigris maculis conſperſi, interna parte fuliginofi, & nihil continens præter nigrum quandam pollinem. Mali magni ſimilis erat, & orbicularis pæne formæ, craſſo ſatiſque firmo cortice præditi; & levis admodum pro ſua magnitudine.

Hæc Arbor & præcedentes an ad hunc locum pertineant necne, non ſatis ſcio: ſuſceptor potius non pertinere. Verum cum fructus Melonum aut Cucurbitarum figurâ & magnitudine æmulos proſerant Mamœræ dictæ impæſentiarum ſubjungendas duxi. Ad Arbores pomiferas fortè reduci poſſunt.

CAP.

CAP. VIII.

Ambaiba Braſilienſis Marggrav. Piſoni.

Arbor hæc elegantem nancſcitur altitudinem, & ſerè rectam, ut plurimum & ſine ramis; quædam tamen & ramos habent, ſed in ſummitate tantum.

Cortex exterior ſimilis ſici, conſtans primùm cuticula tenui & cinerea, & ſub ea craſſo, lento, ac viridi cortice. Lignum album eſt inſtar Betulæ, verum molle, & quod facile poteſt ſcindi.

Caudex mediocris craſſitiei, & totus intus cavus à radice ad ſummum uſque, & cavitas illa per interſtitia ſemidigiti uſque diſtincta eſt tranſverſali membrana, in cujus medio foramen rotundura magnitudinis Piſi. In hac cavitate reperitur ſemper formicæ rubræ; ipſa coloris eſt hepatici. Verſus ſummitatem folia circumpoſita ut in *Mamœira*, quodlibet innitens ſuo pediculo, ſatis craſſo, unum, duos & plures pedes longo, exterius ruſo, interius ſpongioſo. Ipſum folium latum, rotundum, magnitudinis integri folii chartæ expaſſi, aut etiam majus, in novem aut decem lacinias ſectum, quarum centro infixus pediculus, à quo per ſingulas lacinias nervus ruſus tendit per longitudinem, & venæ emittentes per obliquum; ſuperius ſunt ſaturatè viridia, & inferius cinerea, & videntur colorum in toto habere qualem ſanguis cum aqua mixtus, hiſpida ut folia *Fici*, in extremitate laciniarum lineâ cinerâ ſunt fimbriata. In ſummitate arboris cavitas continet medullam albam, ſucculentam & pinguem, quâ Nigritæ vulnera ſua feliciter curant.

Incrementum autem ſumit arbor hoc modo: in ſummitate arboris exiſtit theca oblonga, foliacea, incana, quæ continet in ſe unum ſolum, & duas, tres, vel quatuor minores thecas. Exteriore theca ſe aperiente arbor folio augeatur, & ſenſim fit altior; folium autem hoc in theca adhuc abſconditum orbis menſalis magnitudinem habet; cum theca naturâ ſua aperitur, egregiè complicata ac reconditum jacet, & quod jucundiffimum ſpectaculum novum illud folium planè incanum eſt interius, ac dilute viride, ſuperius planè rubrum, ut alata *Prutenica*, & eo modo ſplendens. In centro autem folii, ubi pediculus inferitur, in ſuperiori ſuperficie ceu ſtella rubra, è viridi ſubflava conſpicitur, nimirum quaſi centrum omnium nervorum dilute virentium & ſubflaveſcentium, qui per omnes lacinias ſecundum longitudinem extenduntur. Exteriore theca aperta reliquæ minores ſuccellivè ſe aperiunt, & ſimilia folia exhibent.

Flora prodeunt hoc modo: in brevi pediculo ex caudice ſuperiori, ubi folia ſtant, enaſcuntur quatuor aut quinque, juxta ſe pendentia, farciminum inſtar, cylindracea corpora, ſex, ſeptem aut novem digitos longa, pollicem humanum craſſa, intus cava, & conſtantia goſſipio, mollia, exterius autem acinis brunni coloris, ut flores ſiliginis noſtratis: hiſ decidentibus acini illi augentur, denub detrahuntur ac comeduntur. Cito admodum hæ arbores in eximiam altitudinem aſcendunt.

Ignem ſine pyrite & chalybe ita eliciunt Braſilienſes: Fructum ligni aut potiùs radicis hujus arboris ſumit excutatum, in eo faciunt foraminulum, huic immittunt bacillum ſaſſigiatum ex duro aliquo ligno, & quaſi terebrando circumagunt, pedibus fructum illud immotum tenentes, ac applicantes folia ſicca arborum ſeu goſſipium, ſic eliciunt ignem.

In ſylvis raro reperitur, ſed in arvis quondam excuſcis.

Pinguis eſt ſummitatis hujus arboris expreſſus ſuccus non ſolum ſecentibus ſed & inveteratis ul. *Locus.* ceribus medetur. Folium quoque tenerum & recens, aut levior hujus arboris cortex ſi apponatur *Vires*, temperat & mundificat partem affectam.

Succus è gemmis expreſſus, qui facultate refrigerandi atque adſtringendi pollet, puli de *Tipioca* inditis calidam ventris proluviem ſiſtit: menſes denique nimium fluentes tum & virulentum genitalium profluviū compellit. Idem puerperis nimio menſtruum profluviū laborantibus, in modum cataplasmatis umbilico impoſitum inſignter prodeſſe experientiâ ſua confirmat Piſo.

Ambairinga Piſoni & Marggrav.

Ramo eſt rubicundo & ligno minùs cavo, foliis verò ſuperius ſaturatè, inferius dilute viridibus, adeoque aſperis, ut loco limæ quadam cum iis poſſint levigari. Liqueorem continet oleoſum ejusdem cum ſucco *Ambaiba* uſus & efficacia. Fructus fert magnos, tennes, palmæ longitudinis: maturiſcentes dulceſcunt & edules ſunt.

CAP. IX.

De Muſa ſeu Muza arbore.

Muſa Arabibus dicitur, *Pala*, ut putamus, Plinio à voce *Bala*, quâ hodiernum, ut olim, *Malabaribus* innotet.

Ceterum quamvis ab omnibus Botanicis arboribus accenſeatur, vix tamen frutex, ne dum arbor, cenſenda eſt, cum caule annuo ſit.

Nos quoniam Planta hæc ad modum *Palme* *ambairinga* eſt & non ramoſa, ei ſubjungendum duximus, quamvis revera ab eadem genere diſſerat.

Aaaaa

Oviedo

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS QUINTUS,

QUI EST

De Arboribus quarum fructus à floribus remoti vel
sejuncti sunt.

Hæ in quatuor genera dividi possunt. Sunt enim vel,
1. *Nucifera*; Nuces autem voco fructus majores putamine durissimo
vulgenter claudens. Hæ vel sunt nucæ duræ & fragili putamine rectæ, *Ju-
glans* v. g. & *Avellana*, vel nucæ molliore & coriaceo tegmine obductæ;
quæ scilicet in duplici sunt differentia, nimirum vel 1. nucæ tegumento
exteriore echinato undiq. inclusæ, eoque vel spinis minus rigidis hispida,
nucæ triquetra; ut in *Fago*, vel spinis rigidioribus magis, pungentibus
munita; ut in *Castanea*: vel 2. nucæ calyce seu cupula exceptæ; ut in
Quercu, *Subere*, *Lice*, quod genus arbores *glandifera* appellantur; & di-

vidi possunt in eas quæ folio sunt leniore ut *Quercuum* variaz species; & eas quæ
folio sunt aculeato, eoque vel semper virente ut in *Lice*; vel deciduo, ut in *Subere*.

2. *Conifera*; de quibus vide Sectionem secundam, his adjungimus quasdam bacciferas ob eas
illis convenientes.
3. *Lanigera*; vid. Sect. tertiam.
4. Seminibus vasis membranaceis, vel membranis extantibus actis inclusis, vide Sect. qua-
rtam.

Librum enim hunc pro hac divisione in quatuor Sectiones partiemur.

SECTIO PRIMA.

Arbores fructu à flore sejuncto Nucifera.

CAP. I.

De Juglande.

Juglans quibusdam dici videtur à juvando & glande, ut Macrobius refert; tamen non dubitan-
dum quin sic vocetur quasi *Jovis glans*. Nempe eâ ratione à *Joviglans* est *Juglans*, qui
est *Jovipater Joviter*. Nam ut dicitur *Marfiter* & *Disfiter*, sic & *Jovipater* seu *Jovifiter*,
ubi Jovis est antiquus nominativus.

Non est tamen *Juglans* à *Jove* & *Theophrasti*, cum ea potius *Castanea* fit, sed ut nonnullis
videtur, *Nux Persica* ejusdem, ut alius, *Nux Euboica*. *Nux Basilea* seu *Regia* *Dioscoridi* & *Galen*
dicitur: *Persica* etiam & *Basilea* *Plinio*. Nucem *Caryon* (inquit *Plinius*) à capitis gravidine,
propter odoris gravitatem convenit dictum.

A. *Nux Juglans* J. B. Ger. *Juglans vulgaris* Park. *Juglans sive regia vulgaris* C. B. *Quæ
ad Alnut-trec.*

J. B.

Proceræ arbor est, multis prælongisq. nixa radicibus, trunco ad bipedum terminæ cubitorum com-
plexus sæpius crassescente, materie ampla, rufa vel subfusa, multis exiguis segmentis scarificata,
quibusdam partibus undulatis crispis, robusta: firmis vastisq. ramis brachiata, cortice cinereo,
crasso, lavi, per senium hiulco, & in rimas alas desinente. *Folia* pinnatim disponuntur, con-
jagationes claudente folio impari, quorum singularia ampla, sesquipalmum longa, palmum fere lan-
guina, principio & mucrone angustiora, venis obliquis à medio nervo deductis, cum tenera adhuc sint
rubricantia, suavitèq. olentia, cum adoleverint pulchrè viridantia, odore jucundo, ferè Laureo, sed
graviori

graviori & vehementi, sapore adstringente. *Julum* profert longum, multiplici callo compactilem,
cujus flavescences panicula brevi decidunt: cum flos emergit herbaceus, [ego pro vero & genuino
flore *Julum* habeo, ut qui è staminibus & apicibus componitur] totidemq. calyculacea tegumenta
quot flores petiolo contrahuntur, quibus singulis fingula includuntur nuces. *Nucem* sive fructum,
quales simul multi confertim ex eodem pendunt pediculo jam perfectiore tegerè pulvinatus calyx,
acerbi & amari saporis, nec sine acrimonia, nigro colore manus inficiens, cui subiectus cortex ru-
gosus, lignosus, in duas carinas apertilis *nucleum* continens in binas partes ad medium fere fissum
& pene quadrupartitum, revolutionibus cerebri similiter inaequalem, primò mucosum ac insipidum
ferè; deinde per maturitatem callosum, candidum, dulcem, cuticulâ pallidâ rectum, exortum tra-
hens ex candida, & exacido-amaricante quadam substantia pulposa, cujus terrestris portio in li-
nea, vel ex ligno membranacea quadam nucleorum diffimentia abit, qualibus tenerioribus interior
offis cavitas magna ex parte obducta est. Integri & maturi magnitudine minoris aut mediocri
Persici, & pulpa viridi, seu integumento externo pulvinato [quem Festus vocat *culculum* quasi ex-
ligum culeum] atq. carnosio dempto, uncia ferè latiore, & hac ipsa latitudine longiore, ex rotundo
in oblongum subumbrantes, sed delumbata utring, quâ valvularum commissura est cinctatione ro-
tundi. *Nucleus* duplici cuticula seu membrana tegitur, exteriore flavicante & *subamara*, quæ dum
mox adhuc recens est facile deglutitur, cum arefcit arctè adhaeret nec potest separari; interiore tenuiore &
pellucida.

Nuces Juglandes magnitudine, figura, duritie, sapore multimodis differunt. Recentiores sex po-
tissimum differentias adnotant. 1. *Nux juglans*, sive *Regia vulgaris*. Hanc à duro cortice & *species*.
frangendi mora *Moraciam* & *Moracillam* vocari tradit Hermolaus. Non facile à putamine purgari
potest. Surdam nominat Cæsarpius. 2. *N. J. fructu maximo*. Caballinam Dalechampi vocat.
Nostrates *Ege & Syren Walnut*, i. e. Juglandem Gallicam. Bonitate & pondere ad proportionem
reliquis cedunt: non enim intus oppleta, sed magna ex parte vacua sunt, minus lapida. Malis
magnitudine ferè æquales, è quarum cuppis ferè valvis marsupia pueris gestanda sunt. 3. *N. J.*
fructu tenero & fragili putamine, à Dalechamio *mollisca* dicta, quod ceteris generibus mollior sit;
ejusque putamen vel digitis facile rumpatur. Tarentine vel eadem est, vel similis. 4. *N. J. bifera*.
cujus generis Hermolaus in Silvatiano Patavini agri viculo provenire satis constare tradit. Et *Plinius*
nuper (inquit) Consularem virum audivi biferas & Juglandes nuces se habere prostantem.
5. *N. J. fructu serotino*. Nuces S. Joannis dictæ, quia ante diem S. Joanni sacrum neq. folia, neq.
neces offendunt; cum verò id tempus adest, pares reliquis nucibus quoad fructum & folia existunt;
quales Tragus Valonia ad Rhenum, binas etiam Giengenbachii extare refert; J. Bauhinus circa
Tigurum aliquando vidit; Dalechamius circa Lugdunum observavit. Has ego non peculiare ge-
nus fuisse existimo, sed differentiam quandam vel varietatem accidentalem & præternaturalem.
6. *N. J. folio serrato*. Hujus nuces teneritudine & longiori forma à vulgaribus diversæ ab Hege-
lando latè non modo germinant, sed etiam folia protulerunt, vulgaris quidem Juglandis similia,
sed longè magis renella, atq. in ambitu serrata. *Chuf*.

His addæ Virginianum Juglandium duo genera: Unum forma & sapore parum ab Anglicis dif-
fert, putamine crassiore & duriori: alterum majus, cortice scabro & duro, nucleo magno, dulci
& oleaginoso, ex quibus confusis lac conficiunt cum suis cibis miscentes. Harum arborum nonnullæ
80 pedes longæ. Parkinsonus duas Juglandium Virginensium species describit, quæ ab his videntur
diversæ. 1. Prior, *Nux Juglans alba Virginensis* eidem dicta, arbor est erectior & minus parva,
nucæ rotundior, minore, putamine multo crassiore magisque albicante quàm cuppis ex prædictis,
nucleo etiam multo minore, æquè tamen candido & dulci. 2. Posterior *N. J. nigra Virginensis* de-
nominata fructu potissimum à præcedente differt: qui niger est & rotundus, alper seu rimosus, pu-
tamine admodum crasso & duro ut validis mallei ictibus vix possit confringi, nucleum intus minimum
claudens.

Ubi sponte proveniat *Nux Juglans* nescimus: in Italia, Gallia, Germania, atque etiam Anglia *Locus*.
in viridariis & agrorum marginibus passim plantatam observavimus. Amat loca montana, humida
& frigida, plerumq. lapidosa, Autore Palladio. Quod in Italia & calidis regionibus fortasse ve-
rum est, at in frigidiorebus, ut Anglia & Germania, summitates ejus sæpius gelu peruntur, ut
præcocius germinaverit: In Germania juniores arbores interdum perduntur, præsertim si loco
humidior plantatæ fuerint, teste J. Bauhino, quod in Anglia nunquam observari evenire.

Julos gemmasq. protrudit Martio, aut initio Aprilis. Fructum ante initium Septembris apud nos *Tempus*.
non pericit. Differunt tamen arbores hoc respectu, alie enim præcocius sunt, alie serotinae,
nec ante Octobrem mensem maturantur. Diu est antequam fructum ferat hac arbor; viginti
plerumq. anni prætereunt à prima satione seu germinatione è semine ad fructificationem. Multos
annos supervivit, ac mirum in modum grandæscit. Carlem (ut annotat Tragus) ventositatemque
non sentit. Teneram esse arborem, & in calidioribus regionibus locisque apricis feliciter provenire
scribit J. Bauhinus, quod ut verum sit, frigidiore tamen non averlatur.

De satione & infusione hujus arboris consule geponicos. Nucibus seritur *Juglans*, nec inferi
vult ut alie arbores. *Trag. Ruell.* quod sanè nobis verisimile videtur, quamvis Palladius aliq. contra-
rium affirmat. Ut res sit, nos cum J. Bauhino insitionis multâ curâ non opus esse judicamus, si-
quidem nucem satâ facili ac feliciter proveniant.

Ut nucs in proximum annum copiosius proveniant, mos est hodie apud rusticos quosdam, ut
nucs perticis decutiantur. Hinc non inconcinne quidam alludendo cecinit,

*Nux, assuta, mulier simili sunt lege ligata:
Hæc tria nil fructus satum si verbera cessant.*

Verum hic mos, quantumvis apud nostrates etiam inolevit qui & summi rhythmum habent,

A a a a a a

A. Spaniel,

*A Spaniel, a Woman, and a Walnut-tree,
The more they are beaten, the better still they be.*

rationi repugnare videtur. Quid enim aliud ab huiusmodi verberatione sperandum est, quam ut gentie futuri insequenti anno proventus spes decurrerent?

Utram Juglandis noxiam esse plerique affirmant & capiti inimicam: Johan. Muis in Podalirio reditivo, p. 57, 58. Decubium sub hac arbore dolorem capitis inducere experientia D. Boyle probat. Hic autem dolor (inquit) non provenit ab umbra (ut vulgus arbitratur) sed a vaporibus ex foliis arboris egredientibus, qui quam infestissimi sunt muscis etiam unicuique, notum est: nam affatim tempore ad mucas abigendas valde familiare est, ramulum Juglandis ab arbore avellere; verum quicquid est de muscis, haud facile id mihi persuaserint, imò cum D. Evelyn non tantum innocuum, sed & amicum, & salubrem existimo ob odorem gratum quem folia expirant, & deceptos suspicor qui se contrarium expertos affirmant.

Vires.

De viribus Dioscorides & Plinius hac habent. Nuces Regiæ in cibo sumptæ concoctæ sunt difficles, stomacho nocent, [bilem gignunt] capitis dolorem inferunt, suntque tussientibus inimicæ; [Plinius de ficiis, quæ unguinosiores sunt, hac tradit; Recentiores enim (inquit) iucundiores sunt,] utiles verò in cibis jejunis ad vomitiones concitandas. [Pro his Plinius habet inimicæ esse vomitibus jejunis, atque, aptæ in Tenefimo solo; trahunt enim pituitam.] Venenis quoque resistunt cum ficibus & Ruta præsumptæ, ac etiam post ipsa Venena hausta comestæ, addit Plinius angine prodesse cum Ruta & oleo. Largius estatæ latus lumbricos pellunt. Imponuntur & mammarum inflammationibus, abscessibus, luxatiss, cum mellis exiguo & Ruta. Cum Capæ autem melle & sale contra canis hominisque morsus proficiunt. Eadem cum calyce suo perusta & umbilico admotæ terminata sedant: Putamen vero combustum tritumque in vino & oleo puriorum capite peruncto capillos decorat, & Alopecias replet. At qui intra ipsum est nucleus tritus & cum vino appositus mentes ficit. Perveterum autem nucum nuclei commaducati & impositi gangrenæ, carunculis, Agilopibus & Alopecias præstanti sunt remedio. Aliis miscetur ad acrimoniam ipsorum eadem: Plin. Capis.

Cortex Juglandum lichenum vitæ & dysenterici prodest: Folia trita cum aceto aurium dolori Plin. Antidotum Mithridatis ipsius manu descriptum constabat ex duabus nucibus ficiis item Fici rotidem, & Ruta foliis 20 simul tritis, addito Sals grano: qui hoc jejunis sumat nullum venenum nociturum illo die.

Coquitur hæc nux, autore Galeno, facilius quam Pontica, i. e. Avellana, stomachoque est gratior, & multo magis quando cum Caricis manditur. De recenti nux hæc accipe, nam sicca in succum pinguem transmutatur ut cibo proflus fit inepta.

Corticis nucum exterioris succus expressus vel crudus, vel cum melle decoctus ad dandum constitentiam, in ore gargariatus, ad uvulæ relaxationem, tonsillarumque & gutturis inflammationes si sua adflictoria cum tenuitate partium conjuncta utilissimus est Galeni experimento.

Virides seu recentes Juglandes ventrem cient. Galen. At. Veteres & ficæ potius affringunt. Concoquantur probe in Ventriculis frigidis, in calidis in bilem vertuntur.

Cortex interior arboris ficatus vomitum ciet valide; Juli five nucamenta lenius.

Tinguntur cortice illarum [nucum] lana, & rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis, Plin. hist. lib. 15. c. 22.

Inest quoque Juglandibus nucibus propria quadam ac peculiaris facultas ad remoratos menses cunctos, aliis medicamentis nihil proficientibus. Macerantur in aqua donec nuclei membranis possint nudari; deinde nuclei ita expoliati macerantur in Aqua vitæ per biduum, eorumque duo vel tres quotidie manè jejuna exhibeantur per decem dies ante tempus menstruæ fluxionis.

Succus radicis violenter purgare dicitur nonnisi rusticis exhibendus.

Aqua etiam Juglandum immaturarum destillata ad multa commendatur, v. g. ad dissolvendos thrombos concreti sanguinis, ad vulnera & ulcera calida, ad anthracem pestilentem foris impolita. Ad eadem valet & foliorum Juglandis aqua. An verò aqua Juglandum refrigeret, adeoque Anthraci conveniat merito dubitat J. Bauhinus.

Nuces Juglandes post pilces sumptæ eorum coctionem adjuvare creduntur, unde Jilind Scholz Sarmatiana,

Post pilces nuxes, post carnes casens effo.

Certum est etiam eas venenis repugnare presumpas in cibis unde severite pestilentia Proceres pariter ac plebs infima, quin etiam rura tostas jejuni mandunt.

In transmarinis regionibus Juglandes teneræ & immaturæ, cortice exteriori acuto cuncto deciso atque etiam putamine duriore, in aqua frigida maceratas aliquandiu & deinde ad mollitiem coctas in syrupo de saccharo preparato leviter bullitas & in eundem demersas reservant pro Belariis.

Juglandes virides decerpæ Maio vel Junio appetente, antequam earum putamina obdurerent, saccharo adfervate stomacho utilis evadunt. Imò ex nostra observatione Juglandes, dum virides adhuc & immaturæ sunt integræ una cum corticibus & putaminibus saccharo condite, five (ut moris est) in aqua saccharata decoctæ donec teneferant, deinde eidem aquæ ad syrupo consistentiam coctæ immixtæ ut servantur, si duæ vel tres sumantur sub vesperam a cibo sumpto, alvum leniter subducunt.

Decoctum corticum exteriorum nucum Juglandum terræ superfluum lumbricos & foraminibus suis vel elicit, vel exigit.

Tragus

Tragus scribit quosdam exteriorem corticem nucum Juglandum arefacere, inque pulverem redactum Piperis loco in condiendis cibis usurpare: cui ad saporem commendandum nonnulli pulverem foliorum Salviæ adjiciunt.

Juglandis materies mensis & urensilibus laudatæ dicitur, & operi tectorio. In Gallia plurimi fit hoc lignum pro mensis, scammis, lectis, cathedris; scribitur & aliis ejusmodi, quæ tela cerea fricatæ sepe; hoc egregie poliantur, & nitidum splendorem acquirunt. D. Evelynus fabros nostros oleo flos calido affricco lignum hoc expolire solere ait. Maxime autem altimatur ob colorem suum varium, venas undulatas aut crispas, & materie soliditatem.

E nucibus tussis, caleractis & expressis eliciunt olunt; quo nonnulli ad gangrenas, carbunculos, ægulas & nervorum ulcera utuntur. Infusum auribus fuditur prodest, & idem utile calidis doloribus illitum. Matthiolus nullius in Medicina usus esse scribit, sed ad lucernas & lampadas præcipue expoti, quod durabilis sit oleo olivarum. Præfertur etiam pictonibus ei quod & Lini semine expumitur; siquidem hoc cerussæ admixtum tractu temporis colorem immutat, illud vero in incorruptum perpetuo asservat. At alibi status potenter dissipare, & in coli affectibus a flatu genitis plurimum afferre auxilium tradit. Aetius eandem ei vim tribuit quæni oleo Amygdalino, insuperque hoc privatim habere tradit, quod inaurantibus aut inurentibus conducit. Siccat enim & ad multum temporis inaurantibus & inustiones continet & adfervat.

Iscæ [scæ] Paulo sunt spongiosa quadam corpora in Quercibus & Nucum Regiarum arboribus nascentes, [Fungus, puto, intelligit] quæ Barbari magis in usu habent. His inter cætera cæteriorum genera usui fuisse Antiquis idem Paulus testatur, in longis stomachi destitutionibus, inque Hydropticis. Quomodo autem istis ad usum nem uterentur hic demonstrat Cælius Aurelianus. Fungos lignosos interitus ac superius angustos formantes [convenientes interitus latos efficerent, quo melius cui infisterent] patientibus apponunt locis, quos fummitate accensos sinunt concrenari donec cinerescant atque sponte decendant. Id hodie imitantes Turcæ sarmatiani vitis bene aridum parti male affectæ applicant & fummitate eius accendunt. Hoc modo Mæssæ dicta utuntur nunc diurnum, ad Podagras & alios morbos. Cæterum creber est usus Fungorum Juglandum sclopetratis ad ignem conservandum: modum præparandi fungos ad hunc usum vide apud J. Bauhinum in historia hujus arboris.

Arbor vulnerata initio veris antequam folia emittit liquorem effundit copiosum, minus tamen dulcem quam fit Betulæ succus.

CAP. II.

De Corylo seu Avellana Nucæ.

Coryli vocis Erymon non invenio. Avellanam ab Avellano Campaniæ oppido ubi abundat dictam putat Servius. At Plinius Avellanas antea Abellinas patrio nomine dictas scribit, lib. 15. cap. 22. Abella igitur oppido nomen. Pontica dicitur sunt hæc nucæ, quoniam in Asiam Græciæque è Ponto veniunt. Auctor Plinius loco citato. Potius, crediderim, quia in Ponto abundat; nisi de Satisvis seu barbaris intelligat, quibus forte Ponto patria; nam sylvestres passim spontaneæ sunt. Theophrasto Heracleotice ad Heraclea Ponti urbe, cui & æque simpliciter, uti probat J. Bauhinus; Aliis Prænestine dicuntur ab Agro Prænestino, ubi assatim proveniunt; vel quia Prænestini olim à Pœnis obfessi is famem toleraverint. Hippocrati de Dieta ægriæ maris, teste Casp. Hofmanno, dicuntur.

A. 1. Corylus (sativa J. B. item sylvestris). The Filbert, and the Hazel Nut.

7. B.

Folio est Alni, sed acutiore, nec eum in modum viscido, hirsuto, modico ferrato, rugoso, suaviter odorato. Flor è gemmula erumpit coccineis filamentis compositus; simulque juli longi, tenulosior quam Nucis Juglandis, qui priusquam decendant flavi sunt. [Ego Julos pro genuinis & legitimis floribus habeo, non filamenta illa coccinea.] Fructus simul aliquot juncti, involucri callosi, lincocis, herbacei, barbati, hirsuti, adstringentibus & acidis oblecti, magnitudine dimidio minores utplurimum Juglande, oblongi vel globosi, putamine umbilicato, per maturitatem flavescente aut rufis, lavi, lignoso aut duro satis: cui subest pellicula, in domesticis quibusdam coccinea, in aliis subrufa, nucleum obvestiens albidum, firmiusculum sicut Amygdali nucleus, ejusdemque sapore dulci, lacteum remittentem succum. In Avellanis nucibus antequam nucleis formetur aut perficiatur ambiens pulpa est candicans, fungosa, saporis acidi. Ipsi vero nuclei plurimum obnoxii sunt vermibus; qui omni inus nutritio consumptio ipsam etiam putamen pertruncant ac prorepunt. Ipsa Corylus arbor est ex radice crassa late se diffundente, nodosa atque crispâ caudices magna ex parte aliquot emittens, in multos ac robustos subdivisos stolonos, virgule lentas & obsequiosas quales quotannis emittit novas, nec ramosa; materie candida, molli. Caudex ubi annosus fuerit cortice obducitur incano, lavi, & vilum nonnunquam producit, ut nos etiam observavimus.

Nuces Avellane primariæ divisione distinguuntur in sativas seu barbatas, nostratibus *Filberts* dictas, & sylvestres seu calvas, Anglis *Hazel-nuts*.

1. Sativæ seu barbatæ dictæ, quia membrana exterior callosa, totam nucem contegit, utraq, eam sibi infundit in barbe modum protrahit. A vulgaribus seu calvis distinguuntur quod majores sunt & longiores, umbilico majore & elatiore, opposita parte acutiore, putamine minus crasso, fructu faciliore, gustu nucis gratiore. Harum duas seu species seu varietates observavimus, Alteram nucleo rubra vel purpurea tunica cincta, quæ sativa rubra 7. B. Sativæ fructu oblongo rubente C. B. Sativæ fructu longo 7. B. Alteram nucleo alba pellicula recto, cujus meminere etiam C. Bauhinus &

Avellana

3. *Castanea peregrina*, an *Gor arbor*? J. B. *Fructus peregrinus Castanea similis* C. B.

Figurâ & facie Castaneam non malè repræsentat, nisi quòd eâ parte quâ sessilis est Castanea, hæc in gibbum elata sit, & concolor, consimili corio universam integente, cortice spadiceo, Castaneæ similis integitur, nisi quòd paulò saturatior sit, & plusculis striis inæquali: à cujus summo ad imum mucronem hylî facie linea latifuscula cinerea, striarum itidem eminentis asperata protenditur. Superna parte (sive infernam dicere lubeat) linea coronali cingitur, intra quam pars clausa nigrior, nullisque striis donata. Impressio arguit alteri cuidam adhæsisse. Sapor pulpe, ex albo in fuscum inclinatissimus (forè ob vetustatem) ac firmæ, amaricans ac ingratus. Cæterum oleaginosa, ut impressa aciculæ acies prodidit: juxta enim oleaginosum quid excludat haud fecit ac Nucis scharæ ab acu punctatæ.

* Exerçit.
181. part. 20. Gor arbor * Scaligero juxta fluvium Nigir oritur, cujus fructus Castaneæ similis sed amarus. Jo. Leo tradit has arbores mirandæ esse proceritatis, satis procul à mari in continente.

4. *Castanea Peruana* Clus. Park. *Peruviana* J. B. *Leporini reni similis* C. B. *Castanea Peruana* fructus Ger.

Clus.

Spharicæ pene est figurâ, nisi haberet latera paulò depressiora, præsertim ubi pediculo inhaeret, cortice satis crasso, fragili tamen & velut fungoso, obducta, coloris ex fusco aliquantulum flavescens. Huic subsunt innumera, tenues quidem, sed firmæ spinæ, putamini quod nucleum includit neciter inhaerentes. Ipsum putamen fuscum est, non densum, sed lentum & fractum connatum, interiori parte læve & splendidum, quo continetur nucleus Amygdalæ [suo putamine liberè] magnitudine ac colore, forma autem Leporini reni similis, intus albus, sapore dulcis ferè ut Amygdalæ aut Castaneæ vulgaris.

5. *Castanea purgatrix* J. B. *Castanea purgatrix* C. B. *Americana cathartica* Park.

Fructus est arboris cujusdam vastæ, Castaneæ similis, sed calyce lævi, non ut earum echinatum. Eo calyce fructus continetur Castaneæ non admodum absimilis, sed sine cortice & ferè quadratus, in duas partes divisus, medium intercurrente, & totum deinde ambiente pellicula.

Ex maritimis Nicaragua invenitur in Novam Hispaniam. Editur hic fructus viridis, aut cotinatus vino exceptus: si ficus, ejus pulvis ex vino aut gallinæ jusculo sumitur. Datur etiam totus, ut nimis purget. Quocumq; tandem modo sumptus sine molestia purgat, corpore ritè preparato, debito modo exhibitâ. Pellicula illa exterior interno follicitè detrahenda & abicienda est, aliâ nimis vilenter purgat & gravia symptomata inducit.

* P. 3. T. 32.
P. 25. 6. *Castanea * Malabarica Angelina dicta. Anjeli* H. M. *Angelina Zanoni Acoftæ. An Angelina* arbor C. B?

Arbor est vastæ magnitudinis, sedecim pedum mensuram crassitie non rarò superans, multique ramis, rotundis, geniculatis, hirsutis, subsæperis & spadiceis donata. Lignum solidum, prædurum, albicans, intus subrumum, crasso, viridi, ac intus albicante cortice tectum, qui insuper cinerea & austrii saporis crustâ squamola obductus est.

Radix crassa, albicans, fibrata, cortice crasso, candido, cuticulâ rubicundâ & squamosâ obducta tecta, odoris & saporis sylvestris & ingrati.

Folia brevibus rotundis ac hirsutis pediculis ramorum geniculis ordine decussato inhaerent, oblongo-rotunda, densa, glabra, longitudine spatulam, latitudine palmum aquantia, supernè colore ætrotivirescente nitentia, infernè viridi dilutiorè, necnon brevibus ac lanuginosis pilis obdita, alpera, & manui tangentes adhaerentia. At vero tenella folia è vertice ramorum prodeunt, spadiceo-viridi, villosa involucri inclusa, ut in Tilia cernitur: ipsa verò arbor cum tenerior est, in utroque plerumq; lacinias incisâ sunt folia.

Florum loco supremis ramis julos arbor hæc producit virides, intus albicantes, teretes ac lanuginosus, longitudine spatulam, crassitie digitum æquantes, ique siccati candelarum instar à pueris in ludis accenduntur.

Fructus *Angelica* dicti rotundis, crassitie, spadiceis ac lanuginosis pendunt petiolis oblongo-rotundi, cortice crasso, aculeato, seu potius echinato viridi & dein flavescere obducti, fructibus Dauræ hæc ab similes, at pugnè magnitudinem superantes: intus verò, uti in *Fæca* cernitur, alii minores fructus, oblongo-rotundi, ac sulcati intra corticem & medullam occultantur, fabarum aut castaneæ arum ad instar, sapore acido dulcis & vinosi, odorisque fragrantis: necnon integro fructu discisso lacteus succus exsillat.

Crescit locis petrosis & arenosis ubique in Malabar, imprimis in sylvis *Kalycolan*. Singulis annis mensè viz. Decembri fructus profert maturos, ac integrum sæculum fructifera manet.

Folia excicata calefactaque artibus impoita eorum dolorem ac rigiditatem demulcent. Eadem testiculorum intumescientiam ex contusione vel quavis externa vi ortam, ut & *Aspidochloa* & *Arctostaphylos* discutiunt, at in pulverem redacta, & cum unguento alio capharuto forisficis applicita B. bonos venereos curant, vel cum radice curcumæ trita, atq; indies parti affectæ affricata, vi sua astringente valorem orificia consolidando inverterunt hæmorrhoidum fluxum planè reprimunt. Fructus verò immaturi avidius comestis diarrhæam facili excitant, quam arboris radices & cortices pari facilitate sedant. At oleum è fructibus coctis expressum, vel intus sumptum, vel foris applicitum appetitum excitat ac alimentorum in ventriculo fermentationem juvat: Idem cum affato & trito Alho, necnon coagulato lacte fixatum & podici admodum hæmorrhoidum dolores potenter sedat.

Ex

Ex ligno ingentes citæ & naves fabricantur, & ex hujusmodi arboribus excavatis naviculas Indi conficiunt quas *Manjoni* appellant, quarum nonnullæ longitudine 80, latitudine novem pedes superant. At verò naves ex ligno hujus arboris, quamvis duro, constructæ vèniunt putredini obnoxie sunt in aquis fluminum minimè salis.

CAP. V.

De Quercu.

Δὲ Græcis generale nomen est, omnes arbores glandiferas complectens, quas una voce comprehendi posse Latino sermone negat Plinius. Quercus enim inter *Arbores* differentias ab eodem recenlectur. Verum quoniam Quercus nomen à vulgo extenditur ad omnes glandiferarum species significandas, nos non inviti, cum J. Bauhino, (nè quid novi sapere velle videamur) Quercum loco generice vocis usurpabimus. Quercus Jovi sacra erat, quòd vitæ causâ in hac primum arbore mortalibus fuit, qui primum glande vesceretur.

Et quæ deciderant patula Jovis arbore glandes. Ovid.

Hujus enim fructu suos populos primum aluisse dicitur, ante fruges inventas. Civica corona, militum apud Romanos virtutis insignie clarissimâ, è Querna fronde fiebat, de qua differentem lege Plinium. Civica dicta est quoniam dabatur ob civem servatum.

Quercus vox vel primitiva est, vel ignota originis. Vossius forè à *κρηαίνω*, quòd valet *durus*, asper, dictam putat. Est enim ligni duræ & corticis asperi: quòd non verisimile nobis.

1. 2. *Quercus vulgaris brevis ac longis pediculis* J. B. *vulgaris* Ger. *latifolia mas*, quæ brevi pediculo est C. B. item *Quercus cum longis pediculis* ejusdem. *The Common Oak*.

J. B.

Vix ulli genti Europæ (inquit J. Bauhinus) incognitam putamus Quercum vulgarem, recto, crassissimo, vasto, ac valido *caudice*, nec minus firma materie; crasso, intus rufo, rimoso, scabroque cortice [in caudice & ramis majoribus, nam in furculis & ramis minoribus lavis est & nigricans aut cinereus] brachiis longè latèrque luxuriantibus magnam innoxiamque umbram loco inducentibus: foliis longis, summa parte obtusis, ad latera profundis anfractibus & crebris sinuatis, præsertim in ventosior arbore, minus in ea quæ cæsa novam frondem emittit, glabris, nitidis, obscurè virentibus, pediculis brevibus nixis, costâ mediâ utrinque elatâ & eminentè, sed magis averfa parte, singulatim nascentibus. In hac arbore nucamenta seu *juli* observantur, in quadrantalibus tenuibus pediculis ex cæcis intervallis mucosæ, ex apiculis sessilibus herbidis, eodem puncto pluribus exortis compositi, sic ut interdum verticillatim ligulam cui adherent coronant. Observantur quoq; & glandium rudimenta, tanquam globuli minimi purpurantes & hirsuti [qui mihi J. Bauhino * *stoculus*] privati pediculis indigentia. Glandes in calycibus suis seu *cupulis* sessiles, vel furculo proximè adhaerent, vel longis tenuibusque pediculis appenduntur. Atque est magnitudine varient, unciam tamen communiter longæ sunt, corticosâ membranâ tectæ puniceâ, [potius leucophaea seu *Bætica*] nucleo calloso, acerbò & austro, quemadmodum & cupula exterius asperiuscula, interius lavis, prædicto cortice multò densior, vix tertiam glandis partem capiens. Aculeus in summo glandis fastigio eminet, brevior & minus pungens. Sæpe ternæ glandes simul coherant, aut binæ, rarò unica prodit: pediculus eas sustinens inde nascitur ubi ramo folium adheret.

Arbor hæc in * Angliæ sylvis & sepibus ubique vulgarissima & nemini non nota; nec in Angliâ tantum sed per totam etiam Europam: nec ullum ferè solum refugit. Ejus aliquot seu species seu varietates observantur. Dalechampius in Hist. Lugd. duplicis meminit, nimirum *maris*, quam descripsit, & *famine*, in faxosis & asperis locis ferè nascentis, mare humilioris, cortice in tenellis furculis rebescente, non ut in illa albescente, folio minore, breviori, angustiore, antiorum magis acuminato, tam densis lacinias sinuoso lateribus, ut eminus crispum videatur; latius & nitidius virente, glande pusilla & strigosa: quin & femineæ varietatis in aliis quercetis provenientis, folio quam maris breviori, antiorum latiore & magis obtuso, infernè pallido, cortice ramorum nigriore; glandibus minimis, in ramorum & furculorum vertice prodeuntibus, interdum senis aut quinis, sæpe ternis aut quaternis, rarò binis, rarissime singularibus, quasi digito reusis, aculeo minimo, parum è calyce prodeuntibus, sed ei summiter annexis. Verum non species diversa, sed varietates potius accidentales à loco aut semine ortum ducentes nobis videntur hæc differentie; ut & aliæ ab aliis Botanici proposita. At Quercum cum longis pediculis J. B. ab ea quæ glandem cum brevibus ferè pediculis revera specie differre existimamus. Hæc enim glandem non brevibus tantum pediculis hærentem fert, sed nullis, ipsis calycibus earum ramis immediatè adnascensibus. Harum gemina conspicitur varietas, una cum majoribus glandibus, binis aut ternis; altera cum minoribus, ternis aut quaternis. Istam Quercum differentiam vix ponere possumus nisi quis earum quæ brevi aut nullo pediculo sunt folia inspicere velit splendidiore & paulò firmiora.

Quam primas Quercus species in Pinace C. B. hoc capite comprehendo. Eæ sunt,

I. Quercus laetifolia mas, quæ brevi est pediculo.

II. Quercus latifolia femina, i. e. platyphyllos femina Lugd. superius descripta.

III. Quercus latifolia perpetuo virens, qualis in Thuringo agro ubi Sybaris fluit, Theophr. & Plinius meminere: qualem etiam Clusius in montibus Calpi frætique Herculeo vicinis vivere semper

B b b b b

ait.

ait. Lugdunensis quoque Hist. in Appennino & Andium Gallicæ gentis agris reperiri refert. Nec enim has arbores à reliquis latifoliis Quercubus specie distingui existimo.

IV. Quercus cum longo pediculo; quæ est nostra vulgaris Anglica; & quæque sola, quod sciam, è Quercibus in Anglia sponte nata reperitur. Nam quas D. Evelynus in Sylva proponit pro varietatibus potius quam pro distinctis Quercus speciebus habeo. Glandium autem respectu innumera sunt Quercuum differentia. Nomina & descriptiones variarum Quercus specierum à Veteribus Theophrasto & Plinio, propolita, Quercubus hodie non accommodare difficillimum iudicamus, quod vel inde patet, quod doctissimi Botanici, qui se tentant inter se minime consentiant. Quercus cum nec nos quicquam certi habemus quod adferamus, de iis omnino tacere malumus quam nihil dicere, & Lectorem adhuc incertorem dimittere.

Quercus latifolia amplissima circa Viennam Clusius meminit, cujus omnes glandes oblongis pediculis dependentes quasi viridi quadam excrecentia, multis inæqualibus angulis prædita & scabra insculptæ erant, quæ rescicata gallarum modo duri & firma erat. Hæ excrecentia præcedit decidit, & insectis in suam debeant; & proinde in enumeratione specierum Quercus nulli eorum ratio habenda est.

3. Quercus parva, sive Phagus Græcorum & Esculus Plinii C. B. Phagus vel Esculus J. B. Phagus sive Esculus Park.

Lugd.

Fagus Theophrasto dicta, vocis argumento Latinis Esculus, quod glans ejus esculenta & dulcissima esset. Brevis est arbor, in orbem comosa, non erecta, caudice crassissimo: folio quam Hæmis angustiore & breviori, obtusius virente, internè candicante, glande dulcissima, terete, longa, è brevi crassique pediculo subrecta, calyce multum ejus complectente, tenacius hærente in ramorum furculis, ad exortum fingulorum propædum foliorum unica, raro gemina, graciliorè quàm in Lat. folia & magis acuminata, aculeo suo magis pungente.

Reperitur & in hoc genere arbor, quæ glandem fert superiori omnino figurâ similem, sed ca. fiores, altiores, pleniores, ob molis suæ pondus è calice facile deciduum.

Esculus, si Virgilio credimus,

quantum vertice ad auræ
Ætheris tantum radice in Tartara tendit.

Bellonius Quercus cujusdam meminit in Trachonide provenientis, quam Esculum vocat, & Græcis antiquis, erroneè, platyphyllon statuit, qui fert glandem, magnitudine ovi columbini, qui possent vitare homines tempore famis, ad gustum enim (inquit) Castaneæ accedit. Hæc Scalliger Quercus peregrina seu Mauritanica videtur quæ grandem fert glandem, oblongam, sapore longè dulciore & delicatiorè quàm Castanea. Nam Hispani, qui arborem Euxinam vocant, glandes vero Veleas has ob suavitatem sub cineribus tostas mensis secundis apponunt.

Arbor hæc diversâ videtur ab Esculo Dalechampii, cujus descriptionem dedimus. Velenis nomen, & quod glandium calyces pro coris præparandis usurpantur, Cerri speciem esse arguit.

Aliam præterea Quercus speciem memorat Bellonius à nostris diversam, quam Veteribus ignotam arbitratur, cujus glandes minoribus Fabis haud sunt majores.

Nos cum C. Bauhino sentimus Robur primum Clusii Phagum seu Esculum esse Dalech.

De hujus potissimum glande intelligendus est Plinius, cum ait, Glandes opes esse nunc quoque multarum gentium, etiam pace gaudientium, constat: nec modò inopia frugum arefactis molitur farina, fissa virque in panis usum; quin & hodie pro Hispanias secundis mensis glans inseritur. Dulciore eadem in cinere cocta. Esculi tamen glande, vel sub prunis cocta, vel in aqua elixa, cum vescuntur rustici gravitate capitis tentantur & velut inebriantur, non aliter quàm qui Lolium pani commixtum edent, ut testatur Dalechampius.

Ego equidem suspicor Esculum Dalech. non differre specie à Quercu latifolia vulgaris. Bellonii Esculum pro specie distincta habeo.

4. Robur II. Clusii J. B. Quercus foliis molli lanugine pubescentibus altera species C. B.

Clus.

Quercus ferè magnitudine in Austria, Stiria & Pannonia crescens, strigosus est Quercu, ligno duriori, folio minus amplo, altera parte nonnihil incano; exiguum glandem fert.

Considerandum proponit J. Bauhinus, quantum hoc Robur differat à Quercu vulgaris cum glandibus sine longis pediculis minoribus. Ego libenter eundem senserim, nè species temere multiplicetur.

5. Robur III. Clusii J. B. Quercus gallam exigua nuci magnitudine ferens C. B.

Clus.

Humilior est, & interdum humanam altitudinem non excedens, aliqui priori omnino similis, tum facie, tum foliorum formâ canicæque, ut videtur illius pumilum genus esse. Fert hæc prægrandem gallam, exigui Mali magnitudine, copiosissimum ramo ferè contiguum, &c.

In multis Castellæ veteris montibus frequens est, & plerumque numerosis ab eadem radice stolonibus fructuat. Harum ramis contortis, deinde fissis & exsiccatas tadarum loco rustici alicubi utuntur.

6. Robur

6. Robur IV. Clusii J. B. Quercus foliis muricatis non spinosis, glande superiori simili C. B.

Clus.

In arborem excrevit pusillum: ejus item folia minora sunt, duriora, angustioraque, nec adeo profundè incisa & sinuata, sed veluti aculeatis denticulis tantum serrata, internè quidem candicante, sed nulla molli lanugine aspersa.

Frequenter etiam ista alit gallam superiori similem, & tuberculis acutis ornatam, pallidiorè tamen colore.

7. Robur V. Clusii J. B. Quercus foliis muricatis minor C. B.

Clus.

Priori ferè similis est, sed stolonibus brevioribus, & magis contortis, rugosiorèque cortice: gallæ item extremis ramulis nascuntur, aliis minores, laves & sine tuberculis, colore ex rufo nigricante.

Nascitur utrumque hoc genus in Lusitanie solitudinibus, iis in Ulyssipponensi, non procul Eboræ, Lecce, & ab incolis Carvalla nuncupatur.

8. Robur VII. Clusii J. B. Quercus pedem vix superans C. B.

Clus.

Adeo humile est hoc genus, ut raro pedem magnitudine superet: ramuli tenues & flexibiles, vulgaris Quercus virgultis similissimi. Folia ad proximè descriptas accedunt, sed aliquid majora & molliora. Hoc fert glandem Quercuæ vulgaris brevi minorem interdum etiam crassiorè, calyce plantiore, admodum amarum. In reliquis generibus nullas observavit glandes Clusius, præterquam in secundo.

Inter Eufria & Aldæa Galega solo arenoso, non procul Ulyssipponi invenit Clusius frequentissimum.

9. Robur VI. Clusii J. B. Quercus humilis gallis binis, ternis aut pluribus suavi junctis C. B.

Humile est, nec humanam altitudinem excedit, fructus potius quàm arboris nomine donandum, tenuibus & lentis ramis; foliis secundo ferè similibus, sed minoribus, nec adeo sinuosis, minorum gallarum, quæ plerumque binæ, ternæ vel plures simul nascuntur, admodum ferax.

Nascitur in Austria & Pannonia, ubi Rustici cum secundo confundunt. Mirum Clusio tunc Roboris species observatas cum nobis in Germania & Italia peregrinantibus nè una quidem occurreret. An ex diversitate Gallarum certo colligi possit specierum diversitas dubito.

10. Agilops sive Cerrus mas majore glande Park. Quercus calyce echinato, glande majore C. B.

Agilops Idæorum, Agilops Maurorum, Latinorum Cerrus ejusdem, Cerrus Agilops, Agilops Theophrasti putata J. B.

Hujus glandium calyces Venetiis vidimus, ubi Vallonia dicuntur, ab Apollonia Dalmatiæ urbe hodie Vallonia dicta unde adferuntur, nomine accepto. Eorum usus idem est qui corticis Querni apud nos, nimirum ad coria densanda.

Glandis hujus calycem à Valerando Dourez Justinopoli allatum sic describit J. Bauhinus:

Cavitas ejus (seu cuniculus) in diametro habuit, paulo minus alta, quam undiq. crassa, rigidèque creberrima spicula obvallant, præruptæ rupis fragmenti æmulum, non minus ternis uncis in diametro habentem, internè hirsutum: squamæ late sunt, in cinereo candicantes. An arbor ipsa à quoquam descripta sit nescio: nam quæ videntur itinere à Pefaro ad Romam, quas describit Lobelius, eandem esse puto cum nobis visis circa lacum Volsiniensem, hæ autem Cerri minore & mitiore minuscule, echinato calyce erant.

Nec alia videtur cujus rami ad J. Bauhinum missi à Dalechampio. Folia habuit vulgaris Quercus, sed ut longiora, ita in tenuiores altioresq. lacinias divisa, supernè lucida, subtus autem cinerea. Cæterum proximè ligno adherent fructus, calycibus hispida & fenticosis, unciam latè, glande tamen nondum matura, similibus planè calycibus Quercus Burgundicæ echinato calyce.

Folia Cerri nobis observata circa lacum Volsiniensem in Etruria omnino talia erant qualia hic describit J. Bauhinus, sed glandium calyces diversi à calycibus Cerri Vallonia dictis.

Usus calycum est ad inficiendos atro colore pannos Gallarum vice: Sed illis tinctura dilutior, usui fugacior, viliorq. est. J. B.

11. Glandis magnus calyx Clus. exot. J. B.

Quem ex Wingandæacæ Virginie delatum habuit Clusius parum admodum differt à supra descripto Vallonia calyce; non tamen eundem affirmare audent ob loci natalis distantiam. C. Bauhinus Glandem Virginæ vocat.

12. Halipblaos sive Cerrus femina minore glande Park. Halipblaos putata, & Cerrus femina Dalechampii J. B. Quercus calyce hispido, glande minore C. B.

Clusius sic describit. Eadem altitudine qua vulgaris Quercus, atq. etiam celsiore affurgit, caudice erectiore, corticeque crassiore & magis scabro: Folia frequentioribus incisionibus, sed minus altis divisa habet quam Quercus [at à nobis observata in Etruria Cerrus folia habuit profundius sinuata seu potius lacinata, quam vulgaris Quercus] longioribus tenuioribusq. pediculis inhaerentia; ramulos breviores frequentibusq. nodis obitos, gemmas minores, & aliquot gracilibus foliolis, seu staminibus aut villis, septas: Calyces brevi crassoque pediculo annotinis ramulis adnatis, non in foliorum

B b b b b 2

alis,

alis, omnino hispida & molliter echinata, in quibus glans est querna, paulò brevior & obscuriore mucrone prædita, quæ Autumnum maturitatem consequitur. Adherent interdum inter folia multis squamis constantia capita. [Hæc excrecentia quedam sunt, quales in Salicibus frequenter cernuntur, Rosæ dictæ] Materies ejus candidior, laxiorque & ad opera minus apta à Rusticis censetur.

Locus.

Non modò in Viennensi saltu, sed etiam in plerisque Pannoniæ sylvis frequens est. Quod habet de fragmentis hujus arboris in lapidem commutatis, non nature ligni sed ingenio soli in quo spulsa erant, aut vaporis auidam petrificanti in ejus poros se infinuans totum lignum permeavit, tribuendum arbitror. Nam & alia etiam ligna præter Quercinum alicubi lapidescere deprehenduntur.

Quercus Burgundica calyce hispido J. B. C. B.

Quam uterque Bauhinus præcedenti eandem esse suspicatur *J. B.* sic describit, Glandes non multo vulgaribus majores erant, aut certè pares: Calyx paulò major, interim echinatus spiculis, non rigidis tamen, fasciis, longis horret, atq; ternas & quaternas proximè punctas, non tantum fingularis extremitati ramulorum adherentes. Folia verò parùm nobis à vulgaribus differre apparet, nisi quòd accedere videantur ad colorem foliorum Quercis pediculo brevi vel sine pedicelo.

Copiosè nascitur in Appennino, & in Burgundia, quæ itur Vesuntio Dolam.

Locus.

Hemeridis cujusdam seu Quercus pumila in Nova Anglia nascentis.

Mentionem factam invenio in D. Evelyni Sylva, inq; Actis Philosophicis Londinensibus.

Vires & Usus.

Apes materies, autore Theophrasto, spissa, dura, adeoque flexum nullum recipit, tam navibus, quam domibus commoda; necnon in terra obruta durat.

Hujus foliis præ reliquis omnibus conservatum debemus melleum liquorem roremve ex ære descendentem, ex quo apes mella conficiunt. *Butler. Traët. de Apibus, tom. 6. n. 40. & Theophr. lib. de melle.* Plinius etiam lib. 16. c. 8. Constat, inquit, rores melleos & celo cadentes non aliis magis infidere frondibus.

Aliquando idem præstant Acer minus & Corylus, sed parè. Idem *Butler. ibid.* Mirum sane melleum rorem harum tantum arborum non aliarum foliis infidere. *Idem.* quid harum folia densiora sunt, adeoque rorem facilius refectunt & condensant, qui in aliarum arborum folia, (quæ rariora & spongiosiora sunt) facile penetrat & se infinuat? Adde quòd superficies horumque foliorum glabra & veluta est, adeoque conducit ad humorem incidentem sistendum & congelandum; quemadmodum videmus speculi superficiem affiantis halitum sileo densare, & in guttulis brevi coagere. An fortè similitudo quedam & quasi cognatio intercedat inter particulas foliorum hujus arboris, eorumque poros & roris mellei, quo hic iis facilius & promptius adherescat.

Mirum etiam nobis videtur quòd apud Cordum legitur, Constare omnibus, qui usq; ad extremam senectutem apum naturam scrutati sunt rusticis, apes ipsas mellificatas tantum è floribus collectum liquorem, in favis reponere, rorem vero melleum cum decidit haudquaquam ad favos convehere, quòd ipsi quoq; (inquit) verum esse deprehendimus. Hinc quamvis mellito rore delapo ad eum frequentes convolant apes, minimè tamen ut eum in alvearia convehant, sed tanquam ad cibum & pastum, quo adeò se replent, ut proforsus inertes & ignave reddantur, multaque morantur. Itaq; rustici dicere solent, melliores rores bonum quidem pastum apibus præbere, sed amelificandum minimè conducere. Hæc Cordus. Nobis tamen planè contrarium videtur, illi qui apum naturam, actiones, totamque œconomiam diligenter & curiosè observarunt ingeniosis & eruditis, quibus plus fidendum quam rusticorum vulgo, qui receptas majorum traditiones sine examine sequi & amplecti, illicque mordicus adherescere solent. Observavimus enim rore melleo delapo integra fere apum examina, paucissimis domi relictis, evolare, mirâ, industria & maximâ felicitate sese melle onerare, & ad alvearia convehere, multoties eundo redeundòq; donec calor solis rorem vel dissipaverat vel condensaverat.

Folia Quercum nascentium circa ripam rivuli percelebris ad oppidum Smolnicium in provincia Hungaria Zepusienfi, non procul à monte Carpatho siti, Autumni tempore delabuntur in rivum, & sic metamorphosi quadam in æs mutantur, sicut ferrum in hac aqua infusum in cuprum transmutatur: Ex observatione Wolfgangi Wedelii Ephem. German. Ann. 6, & 7. & Linæar. D. Brown. Communicavit D. T. R.

Quod ad vires attinet, Quercus omnis (possit & dicere omnibus suis partibus) autore Dioscoride, adstrictoriam vim habet; maxime verò atstringit membranacea tunica quæ corticem & melleum ipsum interjacet, similiter & ea quæ circa glandem est sub putamine. Harum autem decoctum datur coeliacis, dysentericis & sanguinem excreantibus; Eadem trixe fluxione laborantibus feminis in pectus subducunt. Sed & glandes eodem effectus habent, urinam quoq; cient [miratur Jo. Bauhinus ut ita facultate præstant. Respondeo adstrictoria, quæ sanguinem velut coagulans ferum ab eo separant, adeoque illud copiosius per renes excurrunt. Non alia fere ratione quam alumen aliavè adstringentia putant ex ore elucent, nam partes folioliore constringendo & comprimens humorem in iis contentum expriment.]

Si comedantur capitis dolorem inducunt, & flatus gignunt. Difficilis sunt concoctionis, tardius descendunt & crudos humores gignunt: propterea eas porcis saginandis relinquimus: hoc enim peius diffusum & grandissimum faciunt, ut Varro scribit, & testatur experientia.

Glandium & corticis decoctum contra toxicum prodest ex lacte vaccino potum. Non probat hoc J. Bauhinus contra toxica assumpta, potissimum in principio: Si tamen vomitus vel alvi fluxus mul-

tum vexent, rejecto toxico per vomitum vel alvum, prodesse tunc posse existimat. Crudæ ac irritæ inflammationes illi leniunt; vulneribus etiam recentibus utiliter imponuntur Galeni experimento.

Aqua è foliis Quercus juvenis destillata præferbitur ad album mulierum profluvium, ad dysenteriam phlegmaticam, &c.

Quidam glandes aridas adversus calculum exhibent, nescio quo successu, inquit J. Bauhinus.

Bartholinus de Medicin. Danorum domesticæ, refert Norwegos aliq; Septentrionales in inopia frumenti conficere panem è glandibus quercinis.

Folia tenera & rubicunda, vino decocta collata ac gargarifata dentium dolorem sedant à fluxionibus ortam, sed hæc decocto calido os colluendum; quo experimento non sæpe felicissimè usus fuisse testatur, etiam in inveteratis dentium doloribus. J. B.

Ut verbo dicam, Quercis partes omnes, cortex, folia, cupula, glandes, ac etiam lignum ipsum, ad fluxum omnem alvi, uteri, feminis, sanguinis sistendum utiles sunt, & ad omnia quibuscunq; adstrictione opus est.

Lithotomi ad vulnus urethræ inflictum sanandum & consolidandum utuntur balneo è cortice Quercis in aqua decocto.

Corticis in iscobem commoliti insignis & frequentissimus usus est coriariis ad coria præparanda: & ad hunc usum aliis omnibus adstringentibus antecellere nobis videtur. Coria enim Anglica, quæ eo densantur, reliquis Europæis soliditatis & durationis respectu palmam præcipiunt.

Carbones optimos è Quercu, tanquam materia spississima fieri auctor Theophrastus, solidissimos etiam esse ait & firmiores cæteris.

Ligni usum nemo facillè declaraverit. Vix enim aliud habeas in hoc nostro orbe perennius, quòd ad plures usus necessarios accommodari possit ac soleat, ut ad ædificia, naves, & instrumenta, tam ea quæ in terra, quam aquis ului esse possunt. Fiunt ex eo dolia vinaria cæteris omnibus præstantiora & sola ferè bona. Hætenus J. Bauhinus.

In ædificiis immensum durat, modò ab humore nimio defendatur, imò vetustate ita indurescit, ut chalybis aciem reundat, imò ipsius propmodum ferri soliditatem & rentitatem acquirat. At nec aliud lignum adversus vicissitudines humoris & siccitatis magis firma & pertinax, & ab illis difficultius corruptibilis.

Navis extruendis præ alia quacunq; materie idonea est, quòd tenax & flexure patiens, quòd firma nec tamen nimis ponderosa, quòd aquam difficulter admittat, quòd percussa aut globis tormentariis trajecta non facillè findatur aut rimas agat.

Quercus autem Anglica ad naves fabricandas præcipue æstimationis est, aliisq; omnibus præstare censetur.

Quamvis autem alia nonnulla ligna, ut v. g. *Buxus, Cornus, Ebenus, Lignum Brasiliannum*, aliæque Indica, duriora, foliiora & ponderosiora sint, pleraq; tamen fragiliora, nec ponderibus incumbentibus sustinendis adeo apta & commoda observantur.

Nulla est arbor quæ præter genuinum tot spurios & excrementitios producat fructus ac Quercus. Hi à Theophrasto enumerantur, Hist. Plant. lib. 3. cap. 8. item à Plinio. Vide Verulamii Nat. Hist. cent. 7. expor. 635. Hi fructus arboris non sunt, sed excrecentia quedam & tumores præter naturam infectorum moribus, laponationibus aut afflatus venenatis originem suam debentes. Infecta enim hujus arboris gemmas, folia, furculos teneriores pungentes, humorem aliquem venenosum per vulnus infillant, qui tumorem præter naturam excitat. Fortè etiam ova duntaxat venenata & fermentativo humore delibuta, nullo vulnere inflicto ibidem deponunt, qui sufficit contagio loco succo nutritio alterando & in motus irregulares compellendo. Hi autem tumores & excrecentia quamvis arboris respectu præternaturales sunt; à natura tamen destinantur ut sint velut matricæ & uteri, infectorum eorumdem ovis excipiendis, tuendis, fovendis, sterilibus excludendis, editisq; alendis infervientis.

Horum autem excrementorum notissima & utilissima sunt Gallæ, Græcis *malvæ* dictæ. Harum multæ sunt species, magnitudine, colore, levitate aut asperitate superficiei, pondere, figurâ differentes de quibus prolixius agere magis curiosum esset quam utile. Placet tamen Gallæ Officinariam descriptionem J. Bauhini iustiora peritiam subjungere.

Gallæ Officinariam vulgarissimæ rotundæ sunt, leves, foraminulis pertusæ, leves, paucis interdum tuberculis asperæ, interdum multis & angulosis, magnitudine variæ, unciam ample, quamvis magna ex parte infra foliisistant; sunt etiam majores, rotundæ, interdum turbinate ac pyritiformes, colore rufis, levi malleo ictu fragiles, intus unguè friabiles, cavernosæ, fungosæ, gustu adstringentes & acerbæ.

C. Bauhinus has species recenset. 1. Gallam maximam orbiculatam, quæ duplex Orientalis quæ fortasse Gallia maxima exotica *J. B.* ovi gallinacæ magnitudine, & Provincialis aut Illyrica. 2. Gal. oblongam. 3. Gallam minorem. 4. Gal. galeculatam. 5. Gal. angulosam. 6. Gal. umbellatam. 7. Gal. Brasiliannam quinquangulam. Alias adhuc varietates habet J. Bauhinus, quas apud ipsum vide. Variant enim hoc genus excrecentia pro natura arborum & quibus oriuntur, infectorum quorum matricæ sunt, & fortè etiam locorum in quibus inveniuntur.

Quòd Theophrastus & Plinius scribunt Gallam conferim & subito noctu oriri, unaque die augeri nobis non videtur verisimile.

Quæ glandem ferunt (inquit Plinius) omnes & gallam. Alii Robori duntaxat proprium esse volunt, gallam proferre; Nos potius Plinio assentimur Quercum nimirum omnem gallam producere, at non omnibus in locis: in Anglia enim nullus unquam auditus est gallarum provenire: quòd infecta illa quibus ortum debent in Anglia non inveniuntur, ut nobis quidem videtur. Gallas enim Quercui latifolia nostratî simili, & specie (ut putamus) eidem in exteris regionibus adnascentes vidimus.

Bbbbbb

Gallæ

Gallæ tinctoribus magni usus sunt ad pannos atro colore inficiendos: Ex iis etiam cum calchano, gummi, & vino atramentum scriptorium optimum paratur hoc modo,

R. Gallarum ʒiij.
Calcanthi ʒi.
Gummi Arabici ʒi.

Gallæ craffiusculæ contritis in vini Gallici rubri, (quod Claretum nostrates vocant) Sextantis duobus [a quart] infundas per novem dies, vas prope ignem collocando, & liquorem quotidie tuniculâ agitando ad commovendo. Deinde Calcanthum & Gummi immittas; & cum unum amplius diem steterit, atramentum usui idoneum erit. Literæ hoc atramento exaratz in charta duritate temporis colorem non mutant.

Gallæ vehementer adstringunt: Tritæ, autæ Diofcoride, gingivarum & Columellæ fluxiones infuperq, oris ulcuscula cohibent. Quod verò in earum medio est, dentium cavernis inditum dolores sedat. Cœliacis & dysentericis in aqua aut vino tritzæ, seu illitzæ, conveniunt, necnon obfionis addite; Item crematz & in vino aut aceto extractæ, quomodo & menses sistunt & vulvæ procidentiam. In summa, ubi quid adstringere, sistere aut ficcare opus est, usurpandæ sunt. Tritarum pulvis intus assumptus in vino austro aliòve conveniente vehiculo certo experimento diarrheam sistit.

Ad bubonocelen, epiplocelen & enterocelen quidam pharmacopœus utebatur liquore stillato ex Gallis Orientalibus, & multis licet ætate provectos sanabat. Liquor non est oleum, sed aqua cum qua Sal quoddam volatile ascendit. D. Hulse & Chesneau.

Præter Gallas alia etiam multa excrementa seu tumores præter naturam in Quercubus observantur, ut v. g.

1. Pilulæ foliorum Quercus ʒ. B. aquosæ C. B. quæ averfæ seu terram spectanti foliorum parti plerumq, adnascuntur, læves, fungosæ, pallidæ aut parte Soli opposita rubentes, sapore subacido & adstringente molles, exquisitè plurimum rotundæ, pilo non multo majores, & exiguum gallam raro æquant, venustatè, corrugantur. Vermiculum intus alunt, qui in muscam figuratur, de quo confilendus D. Malpighius.

Hæ in foliis Quercuum frequentissimè inveniuntur in Anglia.

Ex adfcriptionis argumento iidem viribus quibus Gallæ præditas esse non malè quis dixerit ʒ. B. 2. Excrementum Quercuum fungosum ʒ. B. Oak Apples. J. Bauhinus sic describit,

Quercuum vulgariorem frondibus verno tempore etiam sine pediculo adnascuntur excrementa fungosæ, rara, laxa, succulenta, acida, insigniter adstringentia. Magnitudo nucis Juglandis aut cicæ, superficie inæquali, tuberosa, pulcherrimo rubore plurimum ornata, reliqua parte albidâ, aut fœmorum instar luteola. In quibus vermiculi hospitantur, qui in iis multis cellulas callosas sibi pro domiciliis effungunt.

Inveniuntur Maio in Quercubus glandes cum longis pediculis ferentibus. In Anglia frequentissima sunt & nemini è vulgo non nota, nec minus copiosa in arboribus nonnullis cum fructus ipsi: Botanici tamen nostratibus, ut Parkinsono, ignota fuisse videntur, adeò confusè de illis scribunt, & cum pilulis foliorum confundunt; quod & C. Bauhinus etiam facit. An Pilulæ in aliis ramorum natæ Plinio?

3. Uva Quercina, quam J. Bauhinus sic describit,

Radicem Quercus fibris sub terra adnascitur, & circumnascitur; Juglandis magnitudine, ex pluribus velut acinis racematim coherentibus (unde & Uvæ nomen) compacta, substantiâ durâ, immo rubentis seu ferruginei coloris, medullio nonnihil albo, sapore insigniter acerbis & adstringente.

Huius pulvere nullum præsentius remedium in dysenteria, & in omni alvi fluxu.

Præter hæc à nobis observatas, & à quoquam facile observabiles Quercuum excrementas aliz adhuc enumerantur à J. Bauhino & Casparo fratre, v. g. Coccus Quercuum Diof. 2. Nucula facie album Quercus excrementum, ʒ. Bauhino observatum & descriptum. 3. Excrementum lignatum Quercuum ʒ. B. Pilulæ lanatæ C. B. 4. Quercuum capitula squamosa ʒ. B. Pilulæ è foliis convolutis C. B. 5. Quercuum squame candidæ, caducæ ejusdem. 6. Excrementum Quercus tuberosum ejusdem. 7. Foliorum Quercus gemmæ foraminulæ ʒ. B. C. B. 8. Nodi seu Vertices Quercuum ʒ. B. C. B. 9. Quercus albumen eorumdem. Excrementum tauri caput referens C. B. Joannes frater Gallis annuerat. His addit C. B. pinacæ, 1. Excrementum moro simile, fed duum admodum, & fractu difficile, è Theop. & Plin. 2. Excrem. pudendi virilis effigie è Theop. 3. Pilulæ capitulæ, ex ejusdem. 4. Pumex quercinus, ex ejusdem. Hoc etiam in loco agunt de musco Quercuum & aliarum arborum, quem Quercus excrementum villosum appellat C. B. de quo nos libro secundo inter alios multos egimus. Hic etiam de Agarico Quercuum aliusque fungis tractant; de quibus nos inter reliquos congeneres; Hic denique de visco Quercus & aliarum arborum, de quo nos inter Bacciferas.

* Anatom.
Plant. p. 2.

CAP. VI.

De Illice.

Lex Isidorò visum ab illiciendo deducere, quòd mortales eam nondum repertis frugibus in vitum elegerint. Sed hoc opinor. Magis verisimile fuit esse ab Hebræo ʒ78 quæ à robore nomen habet, nempe ab ʒ78 robustus. Voss.

1. Illex arborea J. B. major glandifera Ger. major aculeata & non aculeata Park. IV. (sen folio rotundiore, molli modicè, sinuato C. B. necnon I. sen folio oblongo serrato C. B. Theophrastus Oak.

Clus.

Arbor est Mali aut Pyri magnitudine, multò frequentioribus brevioribusque ramis prædita quam Suber, quos latè spargit. Folia perpetua, superne viridia, inferne candicante, gustu adstringente, foliis Suberis minorâ, & magis orbiculatâ, in adultis arboribus plerumq, fine aculeis, præter novellâ & nunc primùm enata, quæ aliquantulum incisa & aculeata sunt: certè in tenellis arboribus, antequam glandem ferre inciperent omnia folia aculeata observabam. Multos in extremis ramulis fert oblongos folios, qui in flavos & mulcosos flosculos, polline & tenui pulvere perfusos explicantur. Glandes è floribus non oriuntur (nam sunt inutiles) verum in aliis quibusdam separatis pediculis: ex autem Quernis glandibus sunt similes; nunc majores longiorèq, modò minores & breviores, quæ nonnunquam ante maturitatem nigrescunt, & gummi quoddam reddunt, gustu calidum, saporis tamen non ingrati. Maturarum cortex five putamen nigricat; nucleus candidus, firmus & dulcis est, præsertim majorum: utraq, tamen à nonnullis maximè expetuntur, illique non minis avidè velantur quam nos Castaneis & Avellanis. Hanc ob causam in foro Salmanticensi, aliisq, Hispaniæ locis venales mensibus Octobri & Novembri proponuntur; ut non immerito dixerit Plinius, per Hispanias glandem mensis secundis inferri.

J. Bauhinus brachia ramulòque Illici incana lanugine obductos esse observavit: inque foliis & ramis excrementum per vernum tempus nigrum & rotundum adnotavit. Theophrastus præter glandem granum quoddam punicum ferre scribit.

Differentiæ Illicum mihi accidentariæ potius esse videntur, quam (ut cum Philosophis loquar) specificæ. Nam in arbutulis junioribus folia sinuata, aculeata, lata & Agrifolii æmula observari, in veltioribus oblonga, aliàs aculeata per margines, aliàs aculeata, neque serrata neque sinuata, & Oleagineis similia, prout ea rectè describit Matthioli, quicquid alii contradicant.

In Hetruria aliisq, Italiæ provinciis, præsertim ad mare inferum, inq, Gallia Narbonensi & Hispania, in sylvis, collibus, & campestribus maritimis passim & copiosè provenit. In Anglia vidimus arbores amolâs & grandes quatuor aut quinque in Horto D. Francis Wilkighby, Wollertoni propè Nottinghamiam, quæ tamen glandes suas ad maturitatem non perducunt: quoniam hoc genus arbores, etiam locis natalibus, fructum suum tardius perficiunt.

Phellodryn Theophrasti (quam & alio nomine Ariam eidem dictam probat J. Bauhinus) Plinius videtur eandem existimasse cum Subere, quod & Phellos dicitur, siquidem ea omnia Suberi tribuat quæ Theophrastus Phellodry.

Phellodrys five Cerro-sugaro Matthioli, cum nunc ab eodem descripta sit, neque Clusio, neq, J. Bauhino, neque nobis in Italia peregrinantibus usquam conspicitur, an ab Illice specie distincta sit merò dubitamus. Si liceat suspicari exicone (inquit J. Bauhinus) ea accedit ad Smilacem Dalechampi.

Phellodrys quinque species proponit & describit Historia Lugdunensis: verum cum in collibus Rhodano vicinis, aut non procul ab eo distitis, eas provenire dicat: nos autem ibi loci Illicis dumtaxat varietates quasdam, non species distinctas, observavimus, Phellodrys illas non arbores vel à se inivim, vel ab Illicibus specie diversas esse suspicamur; sed Illices majores foliis ludentes. Fortè tamen Phellodrys nigra J. B. species distincta fuerit, quam sic describit.

Phellodrys nigra id nominis à ramis nigricante cortice vestitis & glabris adepta est. Folia ab Phellodry. Illicis differunt, quòd rotundiora multò & latiora, à Smilacis foliis quod longè breviora pro latitudine, minùque candida inferius; à Suberis nobis tractis, quòd duriora, spinis mordacioribus magis horrida. Calyx glandis, tradente Dalechampio levis est. Forte hæc est Illex folio Agrifolii D. Magnol, quæ folia habet spinosa Agrifolii, obscure virescentia; quam tamen ipsam à vulgari Illice arboris specie diversam esse se nolle statuere ait, quousq, cultura innotuerit.

At neq, Smilacem Dalechampi apud historiam Lugd. ab Illice arborea differre putamus: cum primum genus in agro Monspelienti frequentem provenire asserit, ubi nulla præter Illicem ejus generis arbor, neq, à nobis neq, à D. Magnol observata: alterum in collibus Rhodanum respicientibus, totòque eo tractu quò à Vienna Allobrogum Arelaten usque ducit, (ubi nihil aliud præter Illicem nobis occurrit) observavit.

Aria & Phylla Belloni quomodo ab Illice differant, cum eas non describat, nescimus, quæ de iis Aria habet collegit in unum Jo. Bauhinus lib. 7. cap. 3. Hist. Plant.

Illicum folia, cum glandes cum Quernis viribus conveniunt. Hæ autem subus saginandis utiles res habent. Usum in cibis in descriptione argimus.

E ligno sunt carbonēs ad metallâ fundenda utilissimi. Matthiolus Hetrulcis in pretio esse tradit, non modò quòd ignem diu foveant, sed etiam quòd (ut aiunt) caput minimè teneant. Arborum trunci ad molarum fabricas & alia opera servantur ob materiæ firmitudinem & durabilitatem, teste Clusio: Plinius rotarum axisbus Illicem duritiâ suâ utilem esse ait, ut & malleis majoribus.

2. Illex

GAP.

- A. 2. *Abies mas* Theophr. *Picea Latinorum*, sive *Abies mas* Theophrasti J. B. *Picea* Park. *Picea major* Ger. *Picea major prima* sive *Abies rubra* C. B. *The common Fir* Eng. *or Pitch-Tree*. *Abies conis dorsum spectantibus*.

Axius.

Proceræ est arbor, caudice recto uti *Abies*, cortice rubefcente, nullo modo fragili, ut in *Abietis* sed lenito & flexili. Ramos habet *Abietis* ramis similes, & ita ordinatos, [decussatis positos] non quidem in terram deflexos, sed ad coelum spectantes: [et contrario ex J. Bauhino & nostra observatione plerumq. in terram reflexos] *Folia* sunt dilute viriditatis, nec ita ut in *Abiete* pectum modo disposita, sed ex duobus furculorum lateribus, & ex superiori parte prorumpunt, nec inferior præfusus est nuda, sed illa ad latera flectuntur, ut inuentibus inferior pars nuda videatur, quæ autem in superiore parte crecunt, non ita ad latera flectuntur ut inferiora, *Abiegnis* angustiora sunt, breviora, curviora, acuta & pungentia. Serculi ramorum *Piceæ* plura habent folia quam *Abietis*. In fœcis ramulis folia admodum caduca sunt, ut inter exsiccandum experti sumus. Reçtæ negæ *Piceæ* nius *Piceam* exhibitari flore, & immerito hanc ob causam à *Dalechampsio* notatur, qui scribit *Piceæ* florem oblongum ac rubentem quivis observare potest. Fefellit illum sine dubio color, putavitque conos tanta rubedine non esse præditos: sed si diligentius inspexisset, sanè aliter scripsisset, enim nihil aliud quam conuli prorumpentes & rubentes, & nihil omnino floribus simile præter colorem representantes. Nos potius assentimur J. Bauhino, Clusio, *Dalechampsio*, gravissimis imprimis & æquioribus Auctoribus affirmantibus extrema ramorum hujus arboris inveniuntur æstæ julis præradice foliis, pallidescere quoddam fœmā referens, quàm Axius ita neganti: præsertim cum & ipsi ejusdem julis in *Picea*, cui ille pariter flores denegat, observaverimus. Præterea nullam omnino in rerum naturam plantam dari contendimus cui non flos sit, nec aliquid flori analogum; nec enim sine femine mæculo qui in apicibus florum continetur plantæ ullius semen prolificum esse posse putamus.

Picea conos fert teretes spichamæ longitudine, extremitatibus ramulorum annexos, & dorsum pendentes, quod propter pondus ipsorum fieri autumo, ex meris squamis coalitis; in medio scapum habent longum, cui squamæ sunt adnatæ, quæ in medio late sunt, in superiore parte acuminatæ ac tenues, in inferiore autem parte, ubi scapo annectuntur, angustiores, crassiores tamen: mediæ majores sunt, infimæ & supremæ paulo minores: Esti dehiscunt squamæ non tamen excidunt, ut in *Abiete* femina. Singulis in latere exteriori annectitur longum & latiusculum foliolum, superius paulum incisum, in inferiore parte annectitur illis geminum semen, magnitudine seminis *Cnici*, superius alatum, colore fusco. Semen plenum est olei cujusdam fragrantissimi, lingineque acrimoniam suâ ferientis. Totus conus, si recens ex arbore venit, plenus est resinâ, & granulosum spirat odorem.

Nascitur in montibus & sylvis. Nos in Sueviæ & Baviaræ sylvis inque Alpibus Rhæticis & Helveticis observavimus & quidem multo copiosiorum quam *Abietem* feminam. Hanc arborem esse conspicio quæ in Suecia, Norvegia aliisque Septentrionalibus regionibus copiose oritur. Mensis Septembris fructus sunt maturi.

Ufus Ligni.

Materies ligno quidem facilis fabricis, sed in opere deterior, ut quæ pro aeris constitutione immesit, detumescente, subinde in ædificiis crepantis. Ad omnia illa adhibetur, ad quæ *Abies* femina, non tamen ita frequenter. Lignum accensum, imprimis resinosum, fumum edit amum, & omnia ad quæ pertingit nigrore afficiunt. Quando cortex vulneratur magna copia effluit resina, ex qua nostrates [Thuringi] picem destillant. Axius & J. B.

Quæ de viribus *Piceæ* Veteres habent apud ipsos requirenda omitto. Cerevisia diætetica dicta, in qua insiti fuerint ramuli aut summitates hujus arboris, in æstibus Scorbuticis bono cum successe sepe numero usus sum. D. Needham. Idem affirmat Mollenbroeck de Arthrit. vag. scorbut. Bartholinus de Medicin. Danorum domest. refert Norwegicos alioq. septentrionales masticare corticem *Abietis* in inopia frumenti.

Hæ arbores (ut diximus) copiosam resinam præbent, cujus elicendæ modum apud Germanos his verbis describit Jo. Conradus Axtius.

Mense Maio, decretescente Luna, corticem *Piceis* detrahunt nostrates hoc modo. Incipiunt in parte superna quæ æciâ pertingere possunt, & detrahunt corticem latitudine trium digitorum, ut in partem imam, ita tamen ut pedibus duobus à terra plagâ abist. Deinde sinunt corticem in arboris latitudine unus circiter palmæ, & iterum eandem plagam inferunt, & sic pergunt donec tota arbor ita fit laucata. Duobus aut tribus annis plagæ illæ ita sunt replete resinâ, ut deradere possunt. Accingunt itaq. operatores sese operi, & induunt tunicas breves, ampliores tamen, ubique confutas præterquam in inferiore & superiore parte, hæ pertingunt ad umbilicum, & resinam in rasura excipiunt, ne indusia operatorum ab illa maculentur. Faciunt deniq. vascula quædam, fædo sporum & cortice Sorbi sylvestris, figurâ coni inversi: has in terra ad latus arboris ponunt; quo facto deradunt resinam cultus five radulis incurvis, longis infixis baculis, quam excipiunt sportulis illis, & in æcervum congerunt, donec in casas, in quibus pix destillatur, convehatur. Picem & Resina *picea* hoc modo conficiunt Germani; Faciunt in Officinis suis furnum quadratum, oblongum, in quo duobus ferè pedibus à terra ponunt duos canales ligneos, in posteriori furni parte tantum prominentes, unicuiq. canali imponunt tres ollas oblongas in fundo foramen digiti latitudine habentes, juxta ollas illas tria relinquunt foramina, in anteriore parte pedem unum circiter alta, & plus dimidio lata, in posteriore furni parte minora sunt, quæ loco fumariorum sunt, ut eo melius ignis & foraminibus anterioribus flammam emittat. Furno ita perfectio implent ollas illas resinâ, & unamquamq. regunt operculo: deinde accendunt ignem in foraminibus anterioribus. Cum itaq. resina per calorem ignis percipit, liquefit in ollis, & per foramina ollarum pix destillat in canales subdolos, per quos in posteriore parte furni effluit. Canalibus ibi supponunt vasâ abiegna, aut etiam aliâ vasculâ è cortice *Piceæ* fabrefactâ; hisce effluentem picem excipiunt & dividendum. Si nihil amplius fluat, residuum eximunt ex ollis, & implent eas iterum resinâ, sicque pergunt donec omnis resina

finâ facta fit pix. Residuum seu caput mortuum resinæ in frustra magna quadrata cogunt, ex quibus deinde fuliginem urunt.

Alius est modus excoquendi picem liquidam ex ipsâ *Piceæ* ligno, persimilis illi quem describit Theophrastus histor. lib. 9. cap. 3. *Piceæ* in Tadam conversâ stipites affilantur cælos super area seu pavimento è luto utro aut lapideus antea preparato, ei similem quem extruunt qui carbonem faciunt. Stream hanc frondibus, faginis pineisve undique contegunt & deinde pulvere aut luto commingito inaspero curose loriant, ne quæ fumus aut flamma eluctari possit. Ignem postea, foraminè aq. id relicto, desuper accendunt, quemadmodum Carbonarii solent, qui liquorem ligni oleosum sui resinæcum ad ima subfidere compellit: Is autem ob pavimenti declivitatem in canalem (qui æcervum undique coronæ instar cingit) ad id factum promptè delabitur, indeque per alios ductus in lacus aut vasâ ei recipiendo destinata derivatur. Ex hoc in cortinas injecto, & tandiu decocto donec omnis humor absumat, fit *Pis arida* & *rasilla*, Græcis *Παχυνμα* dicta, Nostrates Picem liquidam *Car* vocant, siccam seu aridam *Pitch*. Hinc patet Picem à Plinio recte definiti Resinæ combustæ fluxum.

De Resinæ & Piceis usibus in Medicina & Mechanicis dicemus in historia Pinct.

In Nova Anglia pavimentum, in quo pineas tales componunt ad excoquendam picem, non à centro ad circumferentiam, sed è contra à circumferentia ad centrum devexum faciunt, & canalem inde ad circumferentiam, ad picem defluentem derivandam, ducunt. Ibidem etiam lignorum stream luto undique illico obducunt, & foramen in summa parte relinquunt per quod igne desuper immisso ligna accendunt; quibus jam penitus ignitis foramen illud obstruunt, & per foraminula aliquid circumferencia in lorica lutea seu tectoria relicta aerem admittunt quantus satis fit ad ignem fovendum, cauto interim ne in flammam erumpat. Foraminula quibus ignem moderantur, & vel occludunt vel aperiunt prout res postulat, Registros vocant.

3. *Picea pumila* J. B. Park. *pumila* Clusii Ger. emac. minor C. B.

Clus.

Nunquam valde affurgit, sed pumila manet, fertque quadam nascentia Nucis Ponticæ magnitudine, è squamulis imbricatis compositis, sed in pungens foliolum deficientibus compacta, quæ maturitate deficientia concavas inanitates & veluti cellulas ostendunt; à summis verò & extremis nucamentis ramuli nonnunquam enascuntur, frequentibus, brevibus & pungentibus folioli obsei: sed tota arbuscula brevioribus & pallidioribus foliis quam superior prædita est.

Neque florem, neque fructum observavit Clusius.

Pinum tubulum sive tibulum Plinii *Dalechampsio* vocare videtur.

4. *Abies Mexicana* Fr. Hernandez. *Aueuel* & *Aborboetl* indigenis.

Hanc arborem Hispani Sabinam & Cedrum ob materiei rubrum colorem vocare soliti sunt: verum ad Abietum genus omnino referendam esse præter fructum omnemque faciem, materia suadet, quæ mollis ac lenta est, corruptionique & vitio abundè obnoxia, maxime si terræ defigatur.

Sunt autem (inquit) quatuor, quod adhuc intellexerim, hujus arboris differentiar, inter se magnitudine, colore & fructu distantes.

1. Quædam siquidem illarum altissimas Pinus longitudine atq. amplitudine superant, & candidæ esse reperiuntur. Earum nonnullæ 24 aut amplius pedes crassitudine aquant.

2. Aliæ, quarum materia quoq. candens est, & rubrum cor, sine medulla his cedunt, & nuce *Pineas* resinâ refertas produunt, sed quæ vulgares Oleas minimè magnitudine vincant.

3. Aliæ his quoq. inferiores spectantur, sed rubra materie, & orbiculatore coma.

4. Postremæ & quæ omnium minimæ sunt, vix Malos Medicas vulgares vincunt magnitudine, quibus materies rubra est & candens medulla.

Cortice omnes teguntur rubeo, foliâ, ferunt *Abietina*, est minora & exiliora: Ex omnibusque resina, si non sponte, at flammis liquata fluit. Forma est eadem quæ nostrati *Abietis*, ni folia, ut diximus, tenuiora, rami depressiores & fastigia acuminatiora affurgunt.

Affluz in vasâ fidicilla connectæ oportetque igne supposito resinam fundunt: ea tamen sponte non emanat.

Quibusvis regionibus proveniunt circa fluenta, stagnantesive aut lentè fluentes aquas uliginosæ Lem. loca: est omnium minima longe ab æquis & nasci & fœrari solet. Nullo tempore aut loco invenitur florere. Nihil temere hoc pronuntiare Hernandez, nisi forte julos pro floribus non habentes censuit.

Resina hujus *Abiegna* vulgari longè acrior & calidior est & viribus vehementior.

Corticis, Foliorum, Resinæ vires & usus, vide apud Hernandez, lib. 3. cap. 66.

* Tractatu de Arboribus confertis, &c.

CAP. II.

De Pinu arbore.

Pinus arbor Latinorum quo nomine Veteribus Græcis dicta sit non levis est inter eruditos controversia.

Pidælus Veteres Græcos pro Pinu usurpasse J. Bauhino dubium non est. Idem videtur Caparo fratri, Carolo Clusio, Boderio à Stapel. alijque doctoribus. Mihi Turneri nostri sententia probatur; nimirum Theophrastum à Stapel appellasse quam Latini Pinum: Pinium autem *Pinu* Græcorum pro Pinu accepisse, quod Pinus Pityocampas Pinorum erucas verat, non Piceæ. Galeo etiam Pityn Pinum esse, ait enim Pityn maximas ferre conos: Verisimile etiam patet Galeni tempore Græcos & qui eum secuti sunt semper Pityn pro Pinu usurpasse.

Pinus Theophrasto quæ arbor sit nobis non constat, J. Bauhino Pinastrum seu Pinum sylvestrem esse verisimile videtur.

Nominum mutationis, & errandi ansam præbuisse videntur Arcades, qui (ut scribit Theophrastus) quod ceteri *Pinu*, *Pinu*, contra quod *Pinu* *Pinu* vocarunt.

1. *Pinus sativa* C. B. *sativa* sive *domestica* Ger. *urbana* sive *domestica* Park. *officinalis* Lær. *folia longis* J. B. *The manured Pine-tree*.

Excelsa est arbor, caudice recto assurgens, cortice scabro & subrubenti; materie robusta, sublixa, odorata, pingui. Rami per intervalla eo ordine rotati prodeunt quo in cæteris arboribus comitis. Ex tuberculis passim in rugulo ramorum cortice extantibus *folia* enascuntur, bina fert, circa imum conata, mox ab invicem abscidentia, quæ se mutuo spectant canaliculata, fere manui æmula & aequalia, duorum triumve palmorum longitudine, mucrone acuto & rigido. Coni magni, crassi, turbinati, arctissimo squamarum contextu compactiles, quarum crassa, lignosa, lucida cupa extantia tuberculorum agmine inæquales reddunt conos: singulares squamæ unciam late, duplo longiores, à capite refinam albam, odoratam subinde fundentes, lineisq; ex umbilico deversis donatæ, paulatim hastam versis extenuantur, crasse, sinu suo complexæ naturâ binæ unam aut alteram ptycidem, oblongam, ferè uncialem, torosam, pulvisculo atro-purpureo resperfam, olle casto, duro & nucleo candido, pingui, dulci, pelliculâ rutilâ obvoluto.

Locui.

Copiosissime in Italia propè Ravennam provenit, quo in loco sylvam ex se facit amplissimam in longitudinem extensam ad maris litem: alibi etiam in Italia observavimus spontaneam. In Gallia Narbonensi ad aquas Marianas spontaneam perhibet Lobelius, & circa Masiliam; in Colce *Provencia* eam terebant pro refinâ sciendâ.

Radix nullam ex se penitus sobolem emittit, ideoque truncò recisò prorsus emoritur, & semine tantum provenit. Proprium esse aiunt huic arbori ut salso solo lætissime fructificet, quemadmodum apparet ex amenissimo Pineto prope Ravennam.

Vires & Usus.

Pinus cujusvisq; cortices & folia refrigerant & astringunt, unde in dysenteria & fluore mensium profuit. Decoctum aut infusum summittit Pinus in Cerevisia aliòve idoneo liquore ad calculum renum & vesicæ plurimum valere creditur, necnon ad Scorbutum aliòque thoracis affectus. A turionibus Pini mille hominum liberatos à Scorbuto affectibus refert Hofmannus in Method. medendi.

Nuclei Pinei saporis sunt delicatissimi, ipsis etiam Amygdalis preferendi, ideoque in Italia mens secundis adjiciuntur. Caliditate temperati sunt & humidi; maturant, leniunt, impingunt. Uls præcip. in *Phthisi* & *tabe*, quia nutriunt bene, quamvis non omnino facile concoqui vult Dodonæus; in *tussi* & *dysuria* pectoris vitia per se aut cum mellis aliòve elegmate, quoniam exasperata leniunt; in *nebricitis affectibus*, stranguia, acrimonia urinæ, &c. quos mitigant & dolores sedant. Augent item & lac & lenient genitale, ideoque Venerem languentem excitant & naturam calefaciunt, præsertim Saccharo conditi. Totus Conus seu Strobilus cum Marrubio recenti decoctus (inquit Galeus) si postea addito melle modico iterum coquatur, donec ipsum decoctum mellis accipiat crassitudinem medicamentum est ad thoracis pulmonisq; excretionem conveniens, veteri tussi & tabidum conferens, ut Dioscorides etiam testatur. Aqua Strobilorum astringit, ideò, utilis est ad faciei rugas delendas, mammarum incrementum impediendum, in procidentia matricis, &c.

Notatu dignum est quod observavit Cæsalpinus, & nos etiam ipsi, nucleos hosce non bipartitos esse ut aliis plurimis, sed velut in alveo novellum Pinum continere, cujus radix intensus spectat.

2. *Pinus cui officula fragili putamine sive Cembro* J. B. *Pinus sylvestris montana tertia* C. B. *Pin sylv. altera fructifera*, *Tæda arbor fortè* Park. *Pin. sylv. 2.* Ger. descr.

J. B.

Pinus foliis breviora sunt Cembali folia, palmaria, itidem bina è tuberculo uno prognata, cancellata, videntur acutiora tamen. Conus minor quam Pini, hoc commune habet cum cono Abietis, quod quævis facile à pediculo divellantur, in cæteris differt. Squammis compactis est minus multo extantibus & compressis, rugosis, non lucidis ut Pini sativi, nec firmiter compactis, extremam singularum marginem [non medullarum] occupante umbilico. Ptyides binæ singulis squamis occultantur, dimidio minores quam Pini domesticæ, olle triquetro, turbinato, rubente, tenui & fragili, adeo ut digitorum pressu haud ita violenter diffiliant, nucleo crassiore, breviori, sapore & substantia cum Ptyidibus domesticis eadem.

In

In Rhetia copiosissime nascitur, ubi rustici ejus fructu vescuntur, qui quamvis, Bellonio iudice, *Locus* minus duro sapidioreq; sit nucleo quam Pini vulgaris, adeo tamen vili venit, ut vestrà dignus non censetur. Quinetiam in convallibus montis Juniperorum dicti & montis Senesi, per quos è Gallia Mediolanum iter est, nullus est pagus qui eam sub *Elvi* nomine non agnoscat. Genserus in altis montibus Rhetorum & Valesiorum nasci scribit, nec ullam arborem altius. Plinii Pinum Tarentinum esse volunt nonnulli.

Bellonius hoc genus Theophrasto incognitum esse ait, in Græcia enim aut Asia montibus non nasci. Dalechampius Tædam arborem Plinii esse vult, Theophrasto ignotam.

3. *Pinus sylvestris* C. B. *Pinus sylv. vulgaris Genevensis*, & *Tæda* J. B. *An Pinastr Austriacus major, albus & niger* ejusdem? Item *Pinastr*, sive *Pinus sylv. Hispanicus major* Clus? J. B. ? i. e. *Pinus maritima altera* C. B. ? *Pinus sylv. Mugo* Ger. ico. *The Mountain Pine*.

Axiom.

Caudicem habet* interdum distortum, sæpiissime tamen rectum: cortex in inferiore arboris parte* *Imo plerumque si eandem nobiscum arborem intelligat.* plenus est rimarum atq; scaber, colore quodammodo cinerascens, in superiore tamen parte plenus est squamarum & rubicundus, in ramis tenerioribus Lauri modo livescit. Surculus ramorum habet fragiles, qui si frangantur apparent inter corticem & corticem minuti pori, ex quibus refinâ exsurgat. Adultæ arbores ramos habent minimè rectos sed sinuosos. Folia habent tenuia, rigida, multo longiora foliis Abietis & Piceæ, semper gemina ab uno veluti tubulo excurrentia, in ipso exortu connexa, in inferiore parte; quæ sese conspiciunt; concava, acuta, pungentia, gustu adstringentia; undiquaq; ramos vestientia.

Coni ex compactis squamarum acervo sunt turbinati; ramulis pediculo brevi, in nonnullis rectis; in aliis aducis, ad latera ita firmiter adherent; ut cum novi erumpunt anniculi adhuc in ramis hæreant; quamprimum inaruerint dehiscunt. Squamæ sunt oblongæ, sub quibus semen latet nigricans, magnitudine Anisi, alatum, plenum albâ medullâ.

Arbor hæc optimam fundit refinam.

Descriptio hæc in reliquis bene convenit Pini sylvestris à nobis in Suevia, Bavaria, Austria, & alibi in Germania passim observata, sola seminis parvitate differt. Nostra folia habet longa, in viriditate nigricantia, conos satis grandes, minores tamen quam Pini sativi, oblongos, turbinatos, ramorum alas spectantes & reflexos, nucleis parvis, nec Mali vulgaris nucleis multo majoribus, quibus & figurâ suâ accedunt.

Hæbetur in viridariis nostris frequens in Anglia, & ab Hortulanis vulgò, *The Mountain Pine*, id est, Pinus Montana, dicitur; excrevit autem in magnitudinem & proceritatem eximiam, quamvis cum sylvestris & suæ spontis sit, plerumq; pumila manet in Germania.

Hæc proculdubio est quam Bellonius libro Coniferarum describit sub *Piceæ* nomine, caudice, cum in arbore excrevit, contorto, rubro cortice vestito, rimis hulco, sinuosis ramis, fragilibus, coma in latum expansâ, mediocri magnitudine, &c. vide. Pinastr Austriacus major Clus. duorum est generum, adeo inter se simulum, ut pauci nisi materia: calores discernere queant. Alterum tamen genus lætior & erectior est caudice, læviore cortice, majore cono. Alterum verò crassius plerumq; est caudice, scabriore cortice, foliis paulo crassioribus ac minore cono.

Pinastr five Pinus sylv. Hispanica major Clusio, in Aquitania, inq; Pyrenæis & plerisq; aliis Hispaniæ locis frequentissima, quæ ipso monente, à Pinastr 1. Austriaco albo parum & foliis fortè natalibus differt, in Pini sativi altitudinem excrevit, interdum etiam superat. Nobis observatae quavis satis grandes & proceræ, minores tamen erant fativæ.

Sunt ergo nostrâ sententiâ Pinus sylvestris vulgaris Genevensis J. B. Pinastr five Pinus sylvestris Hispanica major ejusdem. Item Pinastr Austriacus major albus, & niger, una eademque Pini species, ut & ipse Jo. Bauhinus suspicatur. Quamvis, ut verum fatear, descriptio Pini sylvestris Genevensis J. B. huic arbori non bene conveniat: nec enim conii in hac parvi & breves & non turbinati sunt, sed rotundiores, fragili & brevi pediculo adherentes ramis, verum è contrario magni, & longi & turbinati & ut superius diximus.

Ex hujus arboris inferiore parte, radicibus vicinioribus sunt affluæ illæ pingues ad ignem accendendum *Ufus*. & lumen præbendum idoneæ, magni per multos Germaniæ provincias usus. Strangulat enim humor ad radices descendens ipsas arbores sic ut in Tædam vertantur, de qua affluæ.

De Tæda.

Transcunt in Tædam quandoq; Picea & Larix, sed rarò admodum: Pini enim sylvestris proprius ac peculiaris morbus est. In Tædam autem arbor conversa dicitur, cum non modò cor ejus sed & reliqua substantia in pinguedinem mutata est. Hinc (inquit J. Bauhinus) Plinius non absq; errore Tædam sui generis arborem esse existimavit, & sextum Coniferarum genus statuit. Plinius pariter erroris infamulat Matthiolum, Bellonius, Casp. Hofmannus, Boderus à Stapel, alique. Ego potius cum Dalechampio, Clusio, Parkinsono sentio, Tædæ vocabulum *quædam* esse, & nunc Pini resinolam & pingue lignum (*Pinu* *Pinu*) significare, quod lucernæ candelæve loco utatur, nunc arborem sui generis Theophrasto ignotam.

Quoniam affluarum Tædæ ad lucernas usus est, hinc tæda pro facie quacunque, præsertim nuptiali, accipitur.

At tibi ego ignarus thalamos tædâq; parabam.

Ovid. Metamorph. 1.

Ex hoc genere in Aquitania, apud Cantabros & alia Hispaniæ locis, indigenas refinam colligere observavit Clusius, & nos etiam, nec in Aquitania solum sed etiam in Gallia Narbonensi, ubi arbores vulnerantur ejus rei causâ, singulis annis novè vulnere supra annotatum inficito, donec decem

C c c c c 2

decem aut duodecim pedum altitudinem pervenerint, & humor ab ea parte manare desinit; nam deæquum simili modo ex alia parte, ac deinde alia aperitur.

Pinaster latifolius julis virecentibus aut pallescentibus C. B. *niger, laiore folio, julis pallescentibus* Park.

Clus.

Pinastri nigri genus interdum invenitur, tristiore arbore, contorto caudice, & in latum sparsiis ramis, minore adhuc quam præcedens cono.

Est tantum varietas *Pinastri* Austriaci secundum seu nigri *Clusii*: quæ nostrâ sententiâ non differt à secunda specie seu *Pinu sylvestri* C. B.

4. *Pinaster Austriacus tenuifolius* J. B. *Pinaster tenuifolius julo purpureo* C. B. Park. *Tada sive Pseudo-pinus* Ger. *Pinaster* 3. *Austriacus* Clus.

Clus.

Crescit ad nonnullorum Austriæ montium radices in scopulis, & supra Badenenses thermas, quæque supra Viennam mill. in montium crepidine tenui gramine obrita, aliud quoddam genus, contorto admodum caudice, divaricatis ramis, quorum surculi multo graciliores tenuioresque sunt quam in superioribus duobus generibus: *folia* item habet illis longe tenuiora & breviora, tamen bina semper conjunctim ex eodem tubulo in virgaram ambitu nascentia. Extremis virgis botus five Uva exiguorum jolorum veluti nucamento tenuiorum squamarum inclusa adnascitur, qui non virescunt aut flavent, ut in antedictis, sed purpurascunt, deinde in tenuissimum pulverem abeunt, succrescente ex eorum medio novo germine suis novellis foliis, membranâ vel vesiculâ inclusis, onisito. Hujus conus etiam minor est, & obtuso plerumq. mucrone.

Hujus arboris ramos solent nostrates Onopoleæ ante ædes suas proponere, ut Viennenses Abietis tenuiores ramos, & aliarum regionum incolæ: Hederam C. B.

5. *Pinaster conis erectis* C. B. *Pinaster Austriacus* Ger. emac. *pumilio montanus* Park. *An Pinus sylvestris Mugho sive Krein* J. B? *Pinus tubulus seu tubulus* Pin? *Sylv. Mugho* Math.

Clus.

Humanam non superat altitudinem, sed statim à radice in lentos & obsequentes, tamen crassos, rugulosque & denso cortice teptos, ramos dividitur, atq. in latitudinem diffunditur: hos per singulas squamas bina semper ex eodem tubulo simul prodeuntia & juncta *folia* ambiunt, quæ admodum in *Pinu* & vulgari *Pinastro*, magis tamen carnosa sunt, crassiora, breviora, & obtusius mucrone prædita, colorq. saturatius virescente. Strobili unciales, squamatis compacti, Laricis conis hanc majores, sed magis turbinati rectiq., pediculo introrsum non inflexo ut in præcedentibus generibus, nucleis alatus ut reliquorum, & inter compactas squamas latens. *Radix* crassa, lignosa, in diversâ tendens.

Nascitur in summis Austriæ & Stirie Alpium superciliis inter saxa & scopulos, ut plurimum ubi illæ alie arbores proveniunt.

Pinum sylvestrem Mugho five *Krein* sic describit J. Bauhinus. Parva & pumila arbor est respan aliarum resiniferarum, & *Pini sylv. Tæx* dicti, ramis bipartitis *Folia* prodeunt ex tubulo bina, res digitos longa una parte rotunda & carinata, altera plana, similia *Pino sylv. Tædx*, sed colore magis viridi, pungentia. Coni deorsum nutantes, paulo longiores quam *Tædx* aut *Pini sylv. Generensis* & nigriores. Squamæ crassæ & exuberantes ut in illâ, sed manifeste differentes, quia emittunt pulchre sursum vergunt, cum dorso evidenti, immediatè harent ramulis, à quibus faciliè dissoci possunt: ubi *folia* decidunt sunt tubercula crebra. Arboris cortex nigrior, odorator etiam videtur arbor. Ramuli rectiores pluribus foliis ornati. Refina alba, sicca. Matthiolus & Cæsalpius hanc speciem describunt ramis procumbentibus humi, spatio cubitorum decem, quindecim, utilis ad cingenda vasa vinaria.

Dubitat J. Bauhinus annon hæc sit *Picea nigra* Corcyrensis Bellonii.

Pinum sylv. Mugho Matth. C. Bauhinus à *Pinastro* pumilione Austriaco *Clus.* diversam facit.

6. *Pinaster teretis Hispanicus humilis* J. B. *Pinus maritima minor* C. B. Park. *Pinaster maritima minor* Ger. emac.

Clus.

Eiusdem ferè est cum superiore seu Austriaco quarto altitudinis, sicut in lentos & obsequentes ramos divisus sit, non sunt tamen adeo crasso rugulosque cortice tepti, neq. ita in latitudinem diffusi virgæ etiam graciliores, *folia* exilia, Laricis foliis non dissimilia, non adeo tamen mollia, neq. ut illa decidua, sed immortalis viriditate prædita, ut superiorum *folia*: *Strobili* exigui & graciles, nucleis etiam pusillis & nigricans, alatus ut reliquorum.

Solo Murciano regno hoc genus, idq. rarissimè, conspexit *Clusius*.

Opinatur Lobelius hunc non differre à *Pinastro* humili Gallo-provinciæ & Narbonensis collibus ad Lupum montem oriundo, Nobis *Pinaster* ibidem frequens idem videbatur *Pinastro* Austriaco primo *Clusii*, tertio in loco descripto.

7. *Pinus sylv. maritima conis firmiter ramis adherentibus* J. B. *Sylv. altera maritima* Lob. obs. *An Pinaster* 2. *Hispanicum* Clus?

Coni ex adverso bini, deorsum nutantes, crasso, lignoso pediculo firmiter harent (quo nomine ab aliis differt *Pini* & *Pinastri* specibus) trium digitorum transversorum longitudine, in acutum medioctior mucronem desinentes, quatuor in ambitu uncias ad basin colligentes, squamis non multum extantibus compactiles, ad *Pini* domesticæ conos accedentes, nisi multo essent minores. Ligno materies alba, cui refina vehementis odoris sublesta.

In collibus versis montem Lupi plures sunt sylvæ ex *Pinis* hujusmodi compositæ, quarum alie *Loc.* arborecentes, alie verò pumilæ reperiuntur, inquit D. *Magnol*.

Dubitat J. Bauhinus an hæc arbor eadem sit cum *Pinastro* altero Hispanico seu minore Hispanico *Clus.*

Pinaster nobis observatus circa montem Lupi non videbatur differre à *Pinu* nostra tertia seu *sylvestri* C. B.

Pinus maritima major C. B. *maritima major fructifera* Park. *Sylvestris montana* Ger. *Pinus maritima Theophrasti* Lobelo J. B.

Stipite, ramorum & foliorum facie perfimilis videtur *Pinastro* montano, sed ramis glabris, caudice nigrioribus. Conus phoeniceus, brevis & superne lator. Huc refert C. Bauhinus

Pinastrum alterum Hispanicum vel minus Hispanicum Clus. *Pinum maritimum majorem fructifera alteram* Park. *marit. majorem* Ger.

Quem *Clusius* duorum hominum altitudinem raro superare ait, inflexo & contorto caudice, ut plurimum ab imo ramo. Folia illi majori Hispanico similia, sed breviora, dilutius virescentia; coni etiam minores, oblongi tamen, turbinati & candicantes, multa plerumq. resina infecti, non admodum is dissimiles qui Austriaco albo cognominato innarescunt; nuclei quales in majore, nigra membranâ contecti.

Murciano & Valentino regno frequens.

Loc.

A. 8. *Pinus sylv. foliis brevibus glaucis, conis parvis albenibus, hortulanis nostris, The Scottis* fit, i. e. *Abies Scotica* perperam dicta.

Hæc in proceram facis arborem adolefcit, caudice recto, firmo & minime contorto, cortice minus scabro quam *Pinastri* vulgaris, cinereo seu albicante, foliis brevioribus, latoribus, glaucis, conis parvis turbinatis, & acutis, albenibus, seminis intus minimis.

Hanc aliquando habui pro *Pinastro* altero Hispanico *Clus.* Verum non convenit caudex inflexus & contortus: coni etiam majores pinguntur.

In Alpibus Stiriacis spontaneam observavimus. D. Evelynus, hujus semina è Scotia à D. Marchione Argathelæ ad se missa scribit, ubi propè lacum *Loughbrum* dictum inter lacum & montem vicinum sponte proveniunt eâ copia, ut ex eis casu delapsis aut subversis, & ibidem jacentibus aliis supra alias ad hominis usque altitudinem interstitiis paulatim tractu temporis oppletis collis medicioris aggestis & elatus est. Ob elegantiam suam & pulcherimum aspectum, nunc diuturn in hortis & viridiariis nostris frequens colitur.

Descriptio *Piceæ*, quæ in Olympi Phrygiæ montis jugo nascitur apud Bellonium in pleriq. huic arbori convenit. Ea Abietis rectitudine constat, cortice, si ad alia comparetur glabro & subalbido: cætera omittit apud ipsum videnda.

9. *Pinus sylvestris, sive ut Bellonius, Picea, Sylvestris Ida Troadis, cujus conis facile decidunt* J. B.

Piceam, quæ in Ida Troadis nascitur, plurimum ab aliis discrepare comperit Bellonius [Arb. conf.] Siquidem in Ida Martio mense breves julos ut *Corylus* promittit; quo tempore coni à montis Olympi *Piceis* decidunt, quod aliarum regionum *Piceis* non accidit. Pediculus quo coni ramis adherent gracillimus est, quare cum maturuerint levi ventorum flatu deturbantur decutunturq. ab arbore, aliorum fructuum modo, cum tamen in aliis ferè omnibus anniculi cum nuper nascentibus in arbore permanere comperiantur.

De Refina *Pini*, *Abietis*, &c.

Refina liquor est pinguis ac oleaginosus ex arbore sæpius sponte, interdum eâ vulneratâ defluens.

Refina propriè dicta in oleo promptè solvitur, in liquoribus aqueis nullo modo.

Refina respectu consistentiæ vel *liquida* est, subalbida & odorata, è *Pinorum* sylvestrium præcipue generibus, vel sponte vel vulneratis effluens: vel *arida* è corticis rimis vel circa abscissos ramos, & quidem *Piceæ* vel *Abietis* exiens.

Strobilina refina nomen accepit, quæ circa conos seu strobilos concreta reperitur.

E. Refina *liquida* colo prius defæcata ut sordes secerantur in duplo aquæ decoctâ, quousque omni lentore consumpto odorem amittat & fibrilis reddatur, tàmque arida ut tundi, teri, cribra-ri possit, sit candidissima ac fere nivea etiamsi antea oleosa aut mellei coloris fuerit. J. B. è *Dioscor.*

Spissatur etiam refina cocta sine aqua in corticis aneis subiecto primùm lento igne, deinde ubi coire cepit, carbonibus liberalius aggestis, & acuto igne, ut quicquid feroci sit exhaleat: quod requirit trium dierum & noctium continuam cocturam. Idem.

Haud abissimilè coquendi modus Chymistis usitatus, oleum è Terebinthina elicientibus. Phialam ingentem luto oblitam, & resina ad dimidium usque repletam fumo imponens, & vas recipiens adaptant. Dein eâ cautione qua dictum est ignem accendunt. Fluit primùm liquidus sudor, Resina aquam vocant, Pisselæo veterum respondens, qui tanquam inutilis abijcitur, tamen ad ea vasa aquam vocant, Pisselæo veterum respondens, qui tanquam inutilis abijcitur, tamen ad ea vasa

leat ad quæ Pisselæum commendatur. Sequitur oleosus liquor, qui cum totus exstillaverit ardet

fibrilis

fratilis in Phiala fundo refina superest, Colophoniam hodie nominant, magni, ut & olim, in medicina usus. *Idem.*

Ceterum Colophonia variae significationis est: vel enim Resinam crudam ex Picea Pinove sic cam, denotabat, Chia Maltice per similem, est Colophonia adveni solitam, vel resinam liquidam & iisdem arboribus ab eodem loco missam. J. B. est Galeno. Pix Burgon. seu Burgundiaca videtur esse refina Piceae secundum Parkinsonum.

Refina omnis confert praecipue tussi alioque pulmonum affectibus (cum melle) urinae ac alto cienda. Calculum pellit, Arterios affectus juvat, gonorrhoeam sistit.

Extrinsecus Chirurgis utilissima est in Emplastris, movet enim pus, maturat, & scabiei medetur.

Sunt qui Terebinthinam vulgarem (est autem ea Laricis refina) in Cerevisia infundunt, atque simul deservire sinunt pro potu ordinario in praeservatione calculi, viscerumque obstructionibus. *Sebrod.*

Refina Abietina calefacit & humectat, consumit & separat, articulos roborat, tumores duros dissolvit, dolores podagricos & ischiadicos sedat, emplastris juncta pus promovet: mundificat & incarnat renes, eosque à calculo purgat: specificum est in vulneribus capitis: Imprimis emplastris modo clavis pedum aut manuum applicata dolores lenit, & partim ejusmodi tumores eradicat. *Wegnerus, p. 297, 298. D. Hulse.*

De Pice.

Pix non tantum ex Abietis, sed ex Pindis, & aliarum etiam arborum resiniferarum lignis affunditur, & in frustum compositis, eo quem supra explicuimus modo, rudi quadam per descensum distillatione, vi ignis excoquitur.

Nonnulli ad usum subitanos est Pice liquida, siccam faciunt hoc modo: Liquidam in cacabum ferream infusam supposito igne fervefaciunt eoque ut flammæ concipienda apta fit, deinde accendant tandi deflagrare sinunt, donec absumpto humore sicca evadat, cujus cum in parva quantitate experimentum fecerunt, imposito operculo flammam extinguunt.

J. Bauhinus Pice arida duo genera facit. Vel enim, 1. Liquida consue tantum coquitur dum ad visci firmitudinem coacta sit, & atque hac *Boreas* nominatur, fortassis quod in pellibus (sive *Cortice*) piceum conderetur ac venderetur: aut quod piceum scabiem sanaret, aut quod illi graves privatim signaret. Officinis *pix navalis*, quod hac naves picanur: Hac ipsa cum puluerata miscetur aque ferventi, & trahitur, sive (ut loquuntur) malaxatur manibus sevo inunctis fit fororum illa quâ fila cannabina inungunt. Vel 2. igne tam valido & tandi continuato coquitur, ut absumpto profluo humore (per quem alia tenax est) fragilis ac rasilis fiat: Hac Graeci *Εξωκτω*, Latini Pix ficca & arida, aut rasilis, dicunt.

Πισθαιον Dioscoridi fit est Pice separato quod in ea aquosum est, quodque eidem velut serum lacti supernat. Excipitur porro interea dum Pix coquitur expansis supra eam mundis vellibus, quae postquam hactenus ex ea sublato permaduerint in vas aliquod exprimuntur, iteratque illud tanquam dum Pix coquitur. Unde patet Pissivalem nihil aliud esse quam serum piceis vel aquapicis destillatum. Hoc Galenus Pissanthos florem Pice vocat, Pissivalem autem piceam liquidam cum oleo permixtam. Ad eadem facit ad quae Pix liquida.

Zopissa est *Pix navalis*, ex cera & refina confecta, derafa scilicet ex navibus, quae diu in mari versata essent, ac (ut vult Plinius) velut vitam illuc peregrinant: Eaque per intentionem Zopissa, quali efficacior dicta, & quod abjecto salis marini callo stimulata sit, *Antopyra* appellata fuit. Multum digerentis habet facultatem. Dos. in unguentis & emplastris ab 3ss ad ʒi. & plures.

Pice usum apud Veteres duplicem fuisse Rei rusticae scriptores tradunt: Unum ad dolia & seras ceteraque, vasa ante quadragesimum vindemiae diem picanda: cujus usus erat ad duratorem firmatatem vino praestandam (inquit Plinius) ne corrumpatur, & sicubi rimosum vas sit ne transfluat. Verum cum hic mos dudum apud nos exolevit in vasis saltem majoribus; qui modum scire desiderat quo vasa picabant, hunc ad eisdem RR. scriptores remitto.

Pice alter usus erat ad condituras, ut vina infirma durare possent. Pice autem odor saporque Romanis olim fuit gratissimus in vinis, quae ob id Picata appellabant. De modo condiendi vina cum pice opportunior erit dicendi locus cum de vinis agemus. At neq. ad vina condienda nunc diem ullus, quod sciam, Pice usus est, unde nec de conditurae modis opus est ut admodum solliciti simus.

Pice illita olim pilos avellere solebant & corporis partibus quas natura iis vestitas esse voluit, quod *πικρὸν* & *καταρτικόν* Graeci dicunt; qui mollium & effeminatorum mos erat.

Quin & pice corpora hominum torquebantur: unde *καταρτικόν* inter alia cruciati & supplicio afflicte significat.

Facit Pix liquida, eradente Dioscor. ad lethalia medicamenta [venena *Lugd.*] phthysicos, purulentos, excrenantes, tussis, anhelationes, & humores intra pectus contentos agre excrenabiles, si cyathi mensura cum melle delingatur. Pergunda valet ad tonsillarum & uvulae inflammationes, & anginas, itemq. ad aures purulentas cum rosaceo [Galeno concoquit duros & crudos tumores omnes cataplasmaticis indita] necnon & ad septentium morbus cum trito fale adhibita: pari vero cere admixta scabrosos ungues detrahit [scilicet impetigines *Gal.*] vulvae tubercula *sedisq. duritias educit. Cum farina hordeacea urinamque pueri decocta strumas circumquaque rumpit. Cum sulphure, Piceo coctis, aut suffusibus illita quae serpunt ulcera cohibet. Manne Thuris ac cerato permixta sinuosa ulcera agglutinat. Pedum sedisve rhagadibus commodè illinitur, ulcera replet & cum melle purgat. Quin & cum uva. passa ac melle carbunculos putrescentiaq. ulcera emarginat. Septicis quoque seu erodentibus emplastris utiliter admiscetur.

Cale.

Calefactoriam vim habet Pix arida, molli, pus movet, tubercula panolæ, discutit, ulcera replet, ac utiliter vulneris medicamentis admiscetur.

Pix liquida junctorum & pcedum ulcera scabiemq. illica sanat. Nostros certe ovium & junctorum ulceribus & vulneribus Picem liquidam illinere solent; verum ad ea potissimum contra muscarum injurias tuenda quae locis crudis & ulceribus, ubique, cutis deterior & caro denudatur perpetuo insidentes admodum moleste esse solent, ovisque ibi depositis vermiculorum catervam ingenerare.

Norwegici Picem liquidam Abiegnam cum cerevisia mixtam in febris malignis magno successu bibunt: Iis etiam Pix arida podagrae praesentaneum habetur remedium. Th. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obi. 131.

Pulverem insuper & muscum Abietis vulneribus periculosus inspergunt. In affectibus scorbuticis medicamenta est Pice preparata valde celebrantur à Claudio de Bassamandis corporibus p. 88. Habui à D. T. R.

Oleum Templinum dictum fit ex conis viridibus Piceastris per descensum igne leni destillat. Oleum hoc cum olei Rosacei partibus duabus mixtum solamen est in omnibus vulneribus, praecipue capitis cum fractura ossis: impetiginem quinetiam sanat, verrucas consumit. Wagnerus Hist. Nat. Helvet. p. 298. Transmisit D. Hulse.

Verum praecipuus piceis usus, in quem ingens ejus copia quotannis absumitur, est ad naves pican- das earumque rimas & commissuras omnes obturandas & communicandas nequa se insinuare possit aqua marina.

Ceterum Refina liquida quadruplex. Terebinthina nomine dicta Officinis nostris in usus est.

1. Primo, *Terebinthina Cyprica*, *Cyprus Turpentine*, quae genuina Terebinthi arboris lachryma seu Refina est, quam in capite de Terebintho descripsimus. *Terebinthina* est *Chio* ex eadem arbore.

2. Secundo, *Terebinthina Veneta*, *Denice Turpentine*, quae Laricis arboris ad medullam terebratae latex est.

3. Tercio, *Terebinthina Argentoratensis*, *Strasbourg Turpentine*, quae ex tuberculis Abietum novellarum colligitur. Vide cap. de Abiete femina. Hac à multis Terebinthinae Venetae praefertur nec immerito, certe triplo plus venit. In quibus à Veneta seu Larigna differt Calp. Hoffmannus nos docet. 1. *Abiegnam* longè pellucidior est Larignâ; Idem quidam (ait Martholus) Larignam colatam & ad ultimam claritatem perductam vendunt pro Abiegnâ. 2. *Abiegnâ* non tam lenta est & contumax, sed subito abruptum fit digito immisso attollatur. 3. *Abiegnâ* est odorator non Larignâ tantum sed ipsa etiam vera Terebinthina. Est autem odor Thuris. 4. *Abiegnâ* est amarior, & quodammodo refert saporem corticis Mali Citrii. 5. Post annum incipit flavescere.

4. Quarto, *Terebinthina communis* seu vulgaris, *Common Turpentine*. Hac minus liquida & crassior est reliquis, nec pellucida, albicans, consistentia fere Olei frigore nonnihil densat; Hanc Pinus montana seu sylvestris C. B. liquorem effe existimo; siquidem à Massilia ad nos deferunt; ipse autem observavi non procul ab ea urbes montes hoc genus arborum sylvis vestitis, earumque plurimas deciso non longe à radice cortice vulneratas ut resinam funderent, eiq. excipienda scissila truncis appenda aut subiecta.

Th. vulgare Officin. nostrarum, *Common Frankincense*, & *Parrosin* Pineam resinam esse affirmat Parkinsonus in terram desinentem & brevi indurescentem; cui & nos facile assentimur, quia ab eodem loco ad nos adfertur, nec alia sint in vicinia arbores resinsiferae.

Picea Burgundica nostratibus dictam, *Burgundy*, & *Burgonp Pitch*, idem Parkinsonus Piceae arboris Resinam esse existimat, cum primo effluit liquidam, tempore indurescentem, ut tandem fratribus reddatur: quod an verum sit nescio, necdum enim certi quicquam de ea comperi.

Suspiciatur D. *Tancredus Robinson*, Thus vulgare Officinarum non solum è Pinu, sed è Piceâ, alioque arboribus resiniferis effluere in terram, & laxa, ibiq. in micas indurescere parte magis oleosa evaporata; unde candida illa gemma cum resinis lapenumero mixta, & à Plinio annotata inter Mercatorum fraudes. Olibanum pretiosius, & rarius, hoc igitur fit Arabicum, Thus vulgare Europaeum. Aramentum illud fuliginosum nostratibus *Tamp-black* dictum, nil aliud est quam fuligo resinae vel piceis concremata; propter quod Officinas efficit fumum cum non emittentes, olim ad aramentum scriptorium in usum erat, & ad colorandum. Adulteratur fornacum, balnearumq. fuligine. Vid. Pin. lib. 35. cap. 6.

CAP. III.

De Cedro conifera.

Cedrus, *Κεδρος*, nunc à *κεδρεω*, *κεντρεω* id est *κεν*, à *κεν* id est *κεν* id est *κεν*, quod facile accendatur utaturque. Prius Etymon minori Cedro magis convenit, posterius majori: hac enim facile ardet ob resinam Cedricam dictam.

Cedri nomine duae diversorum generum arbores donantur: altera *baccifera* est folio spinoso seu pungente Oycedrus inde dicta, quae revera nihil aliud est quam Juniperi species majore; Notandum autem, Lignum quod ad nos ex America deferunt *Cedrim* appellatione, Juniperi cuspidam ibi nascentis candice crasso & procerò lignum esse: altera *conifera*, de qua hoc in loco.

Differt

* Cap. De A. biete.

* Alii peni loquunt.

Ad Scrophulas, & folia Cupressi nec duriora, nec teneriora; tortivo vino consperge donec in corpus coeant, & applica super Scrophulas. *D. Hulse à Cheneau.*

Cupressum refinam fundere superius annotavimus cap. de Cedro confera.

2. *Cupressus Virginiana* Tradescanti. *Americana* Park. Tradescanti *Virginian Cupress.*

Hanc arborem ob fructum (ut puto) & in parte etiam odorem, Cupressi nomen adeptam, quamvis folia ab ea multum differat, Parkinsonus sic describit, Aliquibus in locis Americæ Septentrionalis in proceram & speciosam arborem adolefcit, caudice ad 50, 60, imo 80 nonnunquam pedum altitudinem nudo seu ramis viduo, ima parte tres propemodum orgyas in ambitu colligente, summa ramos grandes undiq; proterentes, in furculos divisos, foliis multis alæ in modum dispositis obstitis, tenuibus, oblongis, planis, lavibus, ad tactum mollibus, non ut in Cupresso quadratis, rugosis aut plicatilibus: quamvis autem ramulis hinc inde adnascantur, non tamen semper bina sibi directè opposita, sed inordinatè. Nuces Cupressinis nonnihil similes sunt, sed majores, crassiores squamis magisque hiantibus compositæ, semina intus majora claudentes. Lignum nonnihil odoratum.

Habebit fructus Paludani ab hac nucle non multum albidit, seu formam speciem, seu squamarum amplitudinem; ob loci tamen natalis distantiam eandem non ausim asserere.

Me monuit *D. Tancredus Robinson* se vidisse in horto *D. Almon* speciem Cupressi huic valde similem, vel eandem, sub nomine Cupressi Virginianæ foliis Acaciæ deciduis.

CAP. VI.

Arbor Vita Ger. Park. *Vita, sive Paradisiaca, vulgè dicta, odorata, ad Sabina* accedim. *J.B. Thuya Theophrasti* C.B. *The Tree of Life.*

J.B.

Quamquam non inquilina elegans hac arbor, facile tamen cælo soloque nostro afflicta, sic ut in iusta proceritate arborem excreseat: caudice recto, nodoso, cortice cinereo ut rubente, materie Aëignâ, resinosa, ramis perpetuâ comâ virentibus, & alarum modo expansis, qui in alios ramulos planos, alternatim è latere succrescentes divisi, abeunt deniq; in multa oblonga folia, numerosis foliolis compressis, quaterna medium gibbosum completentia ex ramulorum extremis aut paulò citra. Vere oriuntur folia, pusilli, flavescetes, quorum nonnulli deinde in conos parvos, sublongos, Pinei nuclei magnitudine efformantur, è sex tenellis squamulis compactos, initio virides, deinde pallescentes, postremò ubi planè maturaverunt nigricantes, qui in quatuor carinas dehiscetes, semina ostentant sublonga, quaterna, plerumq; paleacea, medio paululum exuberante, in quo medulla acris & amariculi saporis. Coni hi nonnulli detracti ferè aut tabidi pediculo exstant. Hujus plantæ odor nobis non est gratus. (Mihi quamvis vehemens sit non tamen ingratus) de quo hæc Clusius. Tota arbor graviter odorata est, reliquis congeneres longè superans odore, quem, si quis folium digitis nonnihil duntaxat confricaverit, facile eluere non possit. Hunc autem non modò viridis ex se exhalat, sed etiam multis in annis excisa & resiccata retinet.

Nonnullis Thuya Theophrasti aut Bruta Plinii censetur: nobis tamen verisimilior Veteribus præfata incognita; ut rectè Dodonæus, Novi orbis nova stirps habenda est. Galli *Arbre de vie*, ita est Arbor vitæ, eoque secuta reliquæ fere gentes nuncupant, nescio qua ratione ducti (inquit Clusius) nisi fortè ob immortalæ ejus comam quam habet, aut odoris ejus vehementiam, quam salubrem esse existimant, hoc nomen indiderunt.

E Canada Septentrionalis Americæ provincia in Galliam primùm illata, & Franciscò primo Regi *Arboris vitæ* nomine donata est: inde in alias regiones translata, & in Germaniâ, Belgiâ, Angliæ hortis frequens facta. Facile enim rami depaâi radices agunt, præsertim loco umbroso, & ferili pinguique solo. Nascitur etiam semine: Sed tenellæ plantæ, antequam in ramos dividantur & explicentur, Oxycedrum Juniperumq; majorem primùm enatas admodum emulantur. Frigoris patientissima est: hyeme tamen fuscum & fuliginosum colorem contrahentibus foliis, quæ novo vere prulium nitorem & viriditatem recipiunt. *Chif.* Non profundè radicatur, quin oportet majores fulcire, nè à vento deiciantur.

Ex sapore & odore facile colligitur hanc arborem temperiei esse calidæ, & partium tenuium, unde verisimile est digerendi & abstergendi facultate præditam esse. Parkinsonus folia tenera & cruda cum butyro pani illata & comesta ad tenaces & viscidos humores expectorandos nonnullis in usu esse scribit, verum aliquibus qui teneriore sunt constitutione non convenire quod nautæm facile moveant. Elmicur ex ea aqua & oleum per Chymica organa, utile ad dolores podagricos ritè impostum. *Cam.*

Hæc arbor, si rectè describatur, flore fructui prævio & contiguo, in nostra methode ad hoc genus propriè non pertinet, sed anomala est: Verum quoniam Cupressum foliis valde æmulatur, & quodammodo confusa est, hac referendam duximus.

CAP.

CAP. VII.

De Alno.

Alnus, (Græcis *κλάδης*) inde dictam putat Curtius quod ab æmne alatur. Quid si dicamus, quod ipsa potius herbas alat? *Pascia sata* (inquit Plinius) & sub Alni tegmine herbas succulentiores nasci observatum. J. B. Hoc de gramine fortasse verum esse potest (quod tamen nobis non videntur) at nec frumenta, nec legumina, nec linum, aut milium & similia, rectè & feliciter sub ejus umbra frigida proveniunt, ut observavit Ang. Gallus.

A. 1. *Alnus* Ger. vulgaris Park. J.B. *rotundifolia glutinosa viridis* C.B. *The Common Alder-tree.*

J.B.

Arbor est justæ magnitudinis, cortice scabro, fusco, ligno molli, rufescente. Rami valde fragiles sunt, ut vel digitales levi inflexu frangas, (ob id Frangula hæc arbor dici possit) cortice ex fusco subcinereo, maculato, internè luteolo, amaro cum adstrictione, & ingrato, ligno intus albo & medulloso: foliis vestiantur latis Avellane vulgaris, rotundioribus, nervosis, crenatis, viridibus, splendens, lento & viscido humore oblitis. Oculi triangulares ex cinereo rufi, interdum & virides, aut in purpuream quodammodo vergentes. In ramulorum fastigiis nucleamenta seu juli dependent, simul multi, virentes vel rubentes, unciam circiter longi & fragiles, antequam fissuræ conferruminatarum particularum dehiscant, quæ ubi se explicuerint, duas etiam uncias longitudine superant, sapore adstringente, cum aliqua amaritudine. Cæterum portiunculas dictas ad mediam tanquam costam albigatas ambiunt staminula multa, ut in Corylo. Mense Septembri apparent etiam minimorum rugigatas ambiunt staminula multa, ut in Corylo. Eodem mense veteres conos videas, privatis ramulis pendentes, binos, ternos, quaterinos plus minus, pulchrè hiantes & apertos: item paulò ante, aut eodem tempore novos, magnitudine parvæ Avellane, primò virentes, ubi maturefcent rubentes, & mox hiantes, ex imbricata squamarum compage coagellatos: è quibus & ante seminis maturitatem stamina purpurea prominula quædam observata, quæ fortasse florum loco haberi possunt. Horum gustus valde atringens cum aliqua amaritudine: in quibus semina ubi matura fuerint parva admodum, compressa, inæqualia, rubentia, atq; in eis medulla alba, pauca, sapore manifesto destituta.

Gestius, Tragus, C. Bauhinus, Bodaus à Stapel & alii Julos à Conis non distinguunt, sed in conos contrahi statuunt: cum res sint diversissimæ Coni & Julis, exorta distinctæ, uno eodemq; tempore in hac arbore observabiles: unde patet non temere fidendum esse descriptionibus horum, fluidum coram, partium apud Botanicos, sed res ipsas inspicienda. Ad Julos esse flores, quicquid contradicat J. Bauhinus, prædictis autoribus non inviti concedimus.

Gaudet aquis plurimum Alnus, ut haud ferè alibi quam humectis & uliginosis nascatur locis, ad *Locut.* fluminum ripas, inde palustribus cœnosis & ad aquarum saturigines. Fructus communiter maturalescit Septembri, quo tempore & novi exeunt Juli. Vidimus sæpius Julos, conos veteres & novos simul. *J.B.*

Folia Alni viridia imposita tumores discutiunt & inflammationes restinguunt: viatorum calceis Vires & immixta dolorem & lassitudinem mitigant: viridia rore madentia conclavibus inspersa, brevî, alba, pulvis is facile adherentes tollunt. *Trag.* E cortice Alni cum ferro detricto & rubiginoso per aliquot dies aqua macerato color efficitur niger, Atramenti similis, quo nonnulli ad tingendum utuntur, Sutores etiam ad coria denigranda. Cortex Matthiolo pro atramento scriptorio conficiendo galle vicem supplere potest. Dodonæo auctore cortex incipientibus inflammationibus utiliter imponitur, & ad oris & tonsillarum inflammationes ac tumores conducit.

Folia five viridia, sive arida vetustis vulneribus sæpius imposita hæc ad sanitatem perducere feruntur.

Materies olim fabricandis naviculis inservit.

Tunc Alnus primùm fluvii sensere cavatæ. Virg. Georg. 1.

In ædificiorum fundamentis sub terra posita in solo humido permanet immortalis, & sustinet immania pondera structura. Vide *Vitruvium ubi agit de lignorum materie*: Plin. l. 6. c. 37. *Theophr.* de causis l. 3. c. 17. Cur Alnus sub aqua non putrescat sed duret rationem reddit Sciliger, quod humidum habeat communis naturæ; non enim aquam sub aqua putrescit, quod nulli inveniatur peregrini. Venetis magnis etiam fumpibus Alnus accessit solet ad faciendâ palatiorum & ædificiorum fundamenta: pals etiam ex Alno in terram adactis inædificatur pons ille famossissimus unius arcus de *Rialto* dictus, canali magno impositus, & duas partes urbis connectens.

Certum est & indubitatum (inquit J. Bauhinus) palos ejusmodi sub aquis infixos temporis progressu lapidescere, &c. Verum hoc neq; Alno proprium, neque materiei ejus naturæ tribuendum censemus, sed potius conditioni soli aut liquori cuidam vaporis lapidescenti, qui in ejus poros se infundit; nam nec ipsam ligni substantiam in lapidem mutatam esse facile concederem: nec Alno semper & in quocunq; solo accidit ut lapidescat; & alia etiam lignorum genera in lapideam substantiam indurata vidimus.

Experimentum Kentmanni, quod refert J. Bauhinus, de Alno in lapidem transmutanda nobis tentantibus non successit, nec cuiquam successurum putamus.

D d d d d

2. Alnus

2. *Alnus folio incano* C.B. Park. *hirsuta* Ger. emac. *hirsuta* & *incana* J.B. Poart det.

J. B.

Folia huic vulgari *Alno* familia, minus tamen rotunda: desinunt enim in acumen, magis serrata & pane lacinata, subius hirsuta & incana, non virentia, nec etiam viscosa: Color quoque ramulorum diverfus, non ita virens sed candidior. Julos & fructus ut vulgaris foret.

Locu.

Circa Genevam & Montbelgardium variis in locis observavit J. Bauhinus, sed humidis potissimum uti precedens. Alunt eam Austriae & Stiriae montana ad flumina: etiam in Danubii infans circa Viennam frequens est priori commixta, teste Clusio.

3. *Alnus Alpina minor* C.B. Park.

Hoc cum prima convenit quidem, sed per omnia minor & humilior est, nec folia ita lento huius more aspersa sunt: quae in Alpibus Striacis provenit.

C A P. VIII.

A. De *Betula omnium Aetorum. The Birch-tree.*

Betula, (Theophrasto *Ξυβδα*) quibusdam sic dicta videtur, quod bitumine scateat. Plinius *Gallias ex ea bitumen excoquere* tradit l. 16. c. 18. Alii *ab utero*, i.e. cadere dictam malunt, q. *Batula*, quod ejus viminibus caduntur pueri.

Hæc arbor omnibus ferè Botanici *Betula* dicunt, nec plures ejus species hæcenus observate fuerunt. Fructu squamoso semina continent ad conferam arborum genus pertinere se prodit: folio deciduo ad populneam accedente à reliquis speciebus distinguitur.

Arbor est satis procera, sæpe etiam fruticans; Ramos spargit tenues, flexiles, magna ex parte deorsum pendentes. Multiplici libro vestitur: in tenera ætate rufum aut fuscum offendit contem; qui cum illa adoleverit subinde candidior apparet, in tenues phylaras ductilis, in adulta arbore candidus, rimosus: qui huic subest interior tenuis admodum, lavis, ac instar membranæ pellucida. Cæsi forum ramulorum cortices etiam inalbant, sed minimorum puniceus aut spadiceus est, qui à ficatis & aridis pelliculæ specie avelli, & ungue separari potest, quemadmodum & incanus ille in ramis majoribus lavore inoffenso. *Folia* quæ primo exeunt plicata ac crispâ prorumpunt, viridi pulchrèque herbaceo tinguntur colore, singula singulis, itaque tenuibus, dependentia pediculis, ubi excreverint Populi nigrae ferè, sed minora, minus lavia, saturatius virentia, paulò angustiora, subpinguia, odorata, sapore amaro.

Fert *Julos* seu nucamenta longa. Piperi longo vel Alni Julis familia, è squamulis composita, in quibus semina parva, compressa; Ego coquos seminiferos à Julis diverfos esse suspicor, nihil tamen temere affirmo.

Locu.

In frigidis, aquosis, inq. Ericetis humidioribus frequens invenitur. J. Bauhinus in arenosis maris Germaniæ non infrequenter esse scribit. Apud nos in sylvis, ericetis & montosis provenit, sed locis plerumq. humidis, quibus tamen non rarò arena subest.

Ufus
& Virtus.

Hujus viminum seu furculorum gracilium usus ad magistratuum olim, nunc ad paedagogorum vigas, ad equos domandos, ad scopas, visco illitorum ad aucupia, ad fascium vincula, &c.

Piscatores Northumbri corticem delibratum fisco bacillo interpositum accensumque usurpant ad pificationes nocturnas, tridentemq. adnatantes pisces confodiunt. Hinc è delibrato contortèque cortice facies ad nocturna lumina parant.

Laniones ex Betula verucula conficiunt. J. B. Nostri lanii Corno femina utuntur pro veruculis conficiendis non Betula, quod ficiam, forè quia rarior est, nec facile parabilis.

In Allasia & alibi circulos ad solia magna contringenda probatissimos è Betula parant.

Tragus, Lonicerus & C. Bauhinus referunt Veteres ante repertum chartæ usum in hujus cortice candido scribere solitos. Vidimus nos (inquit Tragus) Curie oppido Rhaetiae superioris nomalla carmina in cortice Betulae exarata. Et revera experientia teste, non inepti sunt huic usui exteriores illi candidi & membranacei cortices, qui veluti cuticulæ quædam in mediocri magnitudinis arboribus crassiores corticem amplectuntur, cujusmodi quatuor aut etiam quinque, diversas nonnunquam separamus: unde suspicamus novam quotannis huic arbori cuticulam accedere, vel ex humore qui paulatim per corticem transudat concretam, vel ex annua à cortice decedente tunica, spoliis serpents in modum exarescente.

Folia calfi, sic. atten. abstergunt, resolvunt, aperiunt, amara sunt, hinc usds non minimi in hydropoe, scabie, &c. intus & extus adhibita. Cortex quoq. quia bituminosus calfi & emollit, adhibetur in suffutibus aeri corrigendo dicatis. Fungus ejus vi pollet astrictoria, unde ramenta ejus hamorrhoidibus inaspera ad miraculum fluxum cohærent. Schrod.

Hæc arbor veris initiis, antequam folia prodire, in trunco aut ramis vulnerata dulcem & potentulum succum copiosè effundit, quem isti preffii pastores in sylvis sæpenumero potare solent: quemadmodum & nos (inquit Tragus) non semel eo liquore recreati fumus cum herbarum causâ vastas peragraremus sylvas. Hujus liquoris vim & efficaciam in calculo renum & vesicae inq. stranguria & urina cruenta non immerito celebrant Tragus, Helmontius, Charletonus, & alii.

Hæc arbor interdum circa medium Februarii, cum sci. tempestas clementior fuerit, succo ascendente percussa lachrymare incipit, interdum non ante initium Martii. Tragus ad morbum Regium hunc

hunc liquorem commendat, alii faciem eâ ablunt ad maculas delendas & cuti nitorem conciliandum.

D. Gualer. Needhamus Medicus insignis & amicus noster summus hoc succo partim mero, partim cum melle mixto Phefifin Scorbuticam non semel curavit.

Ventriculi pecorum è quibus coagulum lactis nostri parant, succo Betulae conditi seu macerati causas omnes qui eo coagulo coeunt à veribus asserunt, certo id attestante experimento. Trag. Ionthis faciei certo experimento medetur succus Betulae, interdum, & præsertim manè & vespere, si facies eo lavetur, atque finat eum sponte sua non deteriam ficelescere. S. Pauli Quadrip. Bor. Class. 2. p. 27, 28.

SECTIO III.

Arbores flore à fructu remoto bacciferae foliis angustis, perpetuis.

Hæ merito Coniferis subjunguntur ob folia angustissima, creberrima, perpetua, succum etiam resinofum consimilem.

C A P. I.

De *Junipero.*

Juniperus à *Junior* & *pario*, quod juniores & novos fructus pariat antiquis maturefcentibus, ut qui pariat usq. ad tertium annum arbori suo inherente fructu. C.B. Græcis *Ἰουνύς* & *Ἰουνύς* ἢ *Ἰουνύς* ἢ *Ἰουνύς* ἢ *Ἰουνύς*, quod ejus odorem omnia reptilia averfentur, vel *Ἰουνύς* ἢ *Ἰουνύς* ἢ *Ἰουνύς* ἢ *Ἰουνύς*. Idem. Offendit Anguillara Juniperum Dioscoridis & nostram unam esse ex Cedris Theophrasti. Oxycedrus etiam ferè Cedrus Lyeia nihil aliud est quam Juniperi species major. Lignum quoq. Cedrini nomine ex America allatum Juniperinum est.

A. 1. *Juniperus vulgaris baccis parvis purpureis* J.B. *vulgaris* Park. *vulgaris fruticosa* C.B. *Common Juniper-tree.*

J. B.

Plerumq. denso ramorum stipatu fruticat duntaxat Juniperus, aliquando in justâ magnitudinis arborem adolefcit, ita ut in Hispania supra Segobiam quâ Madritum iur, ex ea trabes & ædium conignationes sibi incolæ fabricent; caudice tamen non multum crasso, cortice scabro & deciduo, rubente; materie firma, nonnihil etiam rubefcente, maxime si siccata fuerit, odore resinofum, valde angustis, superne glabris, inferne virentibus, splendidis, rarò uncâ longioribus, sæpe brevioribus, valde angustis, terminis plerumque simul per intervalla. Baccæ per ramos sparsæ, numerosæ, rotundæ, umbilico in tres radios, totidem seminum loculos ostendentes distincto, donata, duplo majores granis Piperis, primùm virefcentes, per maturitatem cæruleæ aut nigre, in quarum singulis grana tria oblonga, triangula, (nonnunquam quatuor Cæsalp.) pulpa nonnihil ruffa involuta, sapore acri, resinofum cum quadam dulcedine, tactu quoque ubi inveterarint oleoso & glutinofum; pro flore tribus foliolis minutissimis obseptum infidet futurae baccæ rudimentum, tam exiguum, ut nonnisi à diligenter inspectanti animadvertatur.

Nos pro fructibus calyce hæc foliola habemus, non autem pro flore. Pro flore enim non agnoscimus quod scaminibus & apicibus caret, quæ floribus præcipua pars sunt. Unde & multis floribus petalis seu foliolis coloratis fugacibus caret, nulli autem apicibus. Apicibus enim, nostrâ sententia, sunt vascula seu conceptacula seminum masculi in plantis. Adq. idcirco Cæsalpinus rectè scripsit, Juniperum quæ fructum fert non florere. Quod & Veteribus observatum. Nam, referente Theophrasto ex eo Plinio, Quidam Juniperum duo genera tradunt, Alteram florere nec fructum ferre: Quæ verò non florēt, ferre protinus, baccis subnascentibus, quæ biennio hærerunt.

Per reliqua similis est huic Junipero quæ femina [rectius mas] dici potest, flores producents plurimos, aliis quâ foris gult, sparsos per ramulos, alias confertos, conorum exigiorum instar habentes, purpurei cum croceo mixti pictos, ex plurimis corpusculis rotundis, papaveris semine minoribus, pulvisculo farinaceo farctis compactiles, intercedentibus raris quibusdam viridantibus acuminatis foliolis, squamatis corpusculis dicta obtegentibus. Videas autem cum desinunt effigiem capituli Equisetis florentis, unicuique squamulæ adnatis apicibus rufis. Cæsalpinus vocat foliculos amentaceos exiles. Cæterum tantum florum apparatus, quasi ad ostentationem comparatum, nullus fructus sequitur, sed in auras abiens pulvisculus vanam baccarum spem eludit.

Notanda sententia (ut modo dictum) folioli hi non ad ostentationem tantum sed ad usum comparati: siquidem pulvisculus eorum apicibus inclusus femininarum baccis aspersus spermatis masculini modo vis fecundanda inferitur. Consentit Tragus inveniens, Maio mensis tenuissimis ac luteis pulvis è Juniperis in auras evolare conspiciat, quod semen illius esse animadverti [J. Bauhinus perperam pro semine florum scribit] Post hanc quem diximus pulverem baccæ prorumpunt exiguae, virides, quæ altero

D d d d d z

demum

demum anno, Autumno appetente, quod illis tempus maturitatis est, ceruleo tinguntur colore.

Locu.

Juniperus in ericetis agri Cantiani, Eflexiensis, & alibi in Italia copiose provenit, sed plerumque humilis & fruticosa; quoniam jumenta cum assidue carpunt & coercent, & in arbore adolefcere non permittunt: in hortis culta arboris modice magnitudinem & staturam assequitur. Invenitur etiam non minus frequens in Belgio, Germania, Gallia, &c.

Tempus.

De tempore florendi jam diximus. Fructus, notante Casalpino, maturefcit anno secundo, ut aliquando fructus trium annorum contineantur, cum is qui maturus est servetur ad tertium annum intactum nascentem.

Quaecumque in Junipero cernuntur (inquit Tragus) odorata sunt. 1. Humor qui ex ea, si laedatur cum in succo suo fuerit, effluit. 2. Radices & caudices aridi. 3. Baccæ recentes & maturæ. 4. Folia acuminata.

Ufus
& Virtus.

Lignum præcipue ob suaevoleantiam commendatur (præsertim si Maio mense cædatur) unde incensum ad aerem emendandum, & odores noxios aut contagiosos accendos suffumigatur.

Juniperi arbor Maio mense cum pluviosa fuerit tempestas lautea est cortice sudat lachrymam, quæ magna in copia tanquam fungi exigui arbori adheret, nec magnopere odorata est.

Lignum vix sentit vetustatem, & carbones dat tantum non æternum viventes: Chymistæ, tradente Matthiolo, asseverant carbonem Juniperinum accensum ac suo cinere obrutum ignem integro anno fovere. Trabes Juniperinæ fuerunt in templo Dianæ Sagunti, cui religione inductus Annibal peperit, ut est apud Plinium.

Rasura ligni non sine causa in cucuphis adhibetur, quippe cephalicum est, nervosumque genus insigniter roborat. Schroder. Fit etiam cinis ex ligno, per quem cinerem colatum vinum tam potens est sudorificum, ut quibuldam exhauserit aquas vel pituitam ex roto habuit. Ex arido ligno destillatur & oleum per descensum vel retortam; melius tamen elicitur per vesicam. Extrahens ejus usus est in morbis nervinis, in tibiæ fæpigne & cancro, vulneribus & ulceribus malis.

Baccæ in cibo esitate stomacho frigido utiles sunt, plicuitamque quæ in illo coit digerunt, contra inflationes & tormina faciunt, vitia pectoris purgant, tussis, medenter, urinam efficaciter ducunt, venenung, à corde repellunt. Eadem mentes & coxendicum vitiosos humores ducunt. Sæpius Tragi iudicio, ad cibos condiendos Pipere salubiores. Utiles etiam sunt in affectibus capitis & nervorum. Differunt autem baccæ, aliæ enim dulces sunt & edules, aliæ acres & aromaticæ.

Lapponi Baccarum Juniperi decoctiones bibunt quemadmodum nos Caovæ & Thez, sicutque præcipua apud illos medicina pars. Schæfferus Hist. Laplandia. Earum vires fuit traduntur à Schænero de Junipero, & Joan. Michaelæ de eadem.

Succus extractus est baccis Juniperi ad prædicta omnia utilis est, & alia multa, si credere fas sit, quæ vide apud J. B. Theriacam Germanorum nonnulli dixerunt, tum quod sit efficax contra venena, tum quod Germanorum corporibus amississima & maxime salutaris.

Oleum fit vel per destillationem est baccis confusus cum aqua mixtis, oleum enim cum aqua ascendit, vel per expressionem est baccis confusus cum oleo olivarum mixtis. Valet ad torminaliaque multa. Guttulæ duæ vel tres puerilis verminantibus exhibite lumbricos quibus vexentur enecant & expellunt.

Vim diureticam in Juniperi baccis, earumque, oleo (inquit Cargillus) in me expertus sum sæpius manifestam, & tum ex illis paucas devoratas, tum panem hujus guttulæ tinctum evidenter violam odore urinas imbueret, non secus ac Terebinthinam vulgarem ejusque oleum stillatitium. Cum generoso vino albo decoquenda, & decoctum singulo manè saccharo edulcoratum calculis propinandum.

Ego fretus hac observatione complurimis commendavi baccarum Juniperi blandè contul. hinc solum exteriori cortice insutum in vino, qui perbellè ab illius usu valuerunt, & à iugi nephritico dolore vindicari tunc: exemplo fit Laurentius Rosochiensis professor: is enim quotidie circiter j. pugillum grossè contusarum aut dentibus comminutarum bacc. Junip. deglutiebat, quo simpli medicamento obtinuit, ut non solum arenulas, sed calculos minutulos, imò etiam Lentis magnitudine, si non sine omni molestia, attemen dolore excrevit, cum ante usum harum baccarum læpe oppido malè habuisset. Sim. Paulus. Spiritus & oleum non modo contra calculum sed etiam pectoris vitia valde profunt.

Elixir Juniperinum admirandarum virum in calculis quod insuper stomachicum insigne est, &c. R. Baccar. Juniper. maturar. & electar. q. v. contundantur crasse, digerantur, affusâ aliquâ aquâ diuretica. Hinc exprime, abstrahendogue insipidâ ad consistentiam mellis. Hujus mellis Juniperi cochl. 10, 11, 12, &c. misce optime cum aqua vite Juniperina, digeret, aliquandiu lenissimè calore (Solis aut sim) Schroder.

Baccæ apud Germanos singulari remedio ad grassantia Pestilentia contagia depellenda usantur. Triag. A nostris sunt & aliæ Antidoti ex his baccis contra febres pestilentiales, quæ laudo vel ideo quia medicamentum est domesticum. D. Berulæ. Baccas in aceto maceratas, exsiccatas deinde & in pulverem redactas in peste utilissimas esse scribit, in observationibus ad nos transmissis.

Affert Clusius Narbonenses Gallos à Juniperi baccis oleum exprimere, quod ipsi de Cade vocant, capris scabiei, ut pecorum etiam scabiei, & ulceribus, quibus à tonsione insistantur, ad primè utile.

Gummi Juniperinum sex Vernix sicca (Arabibus Sandaracha seu Sandarax, à Græcorum Sandaracha, quæ auripigmentum est, longe diversa) recens, pallida & pellicula probatur; cum inveterat fit flava & friabilis, masticis modo, quam mentitur in multis: Sanguinem undequaque fluentem sistit, ulcera putria curat, cruditates ventriculi emendat, diarrhoeas antiquas sistit, lumbricos

* Præter Ver-
teribus memo-
ratis.

conoscant. Schrodero Ufus præcipuus est in nervorum affectibus, resolutione, frigidityte, contra-
dione, &c. & in capitis affectibus reliquis à frigidityte laborantibus.

Quod Vernix liquida seu Vernigo sit lachryma seu gummi Juniperi, falsò à Matthiolo, Lacuna, * Vernix
Casalpino, & aliis asseritur, inquit Cornarius. Nam factitia res est Vernix: non tamen à lachryma quid
Juniperi in oleo Lini soluto (ut * multi volunt) sed ex scobe Succini in oleo dicto decocta ut post * Schrodero,
Cornarium affimat Casp. Hofmannus. Ufus ejus est ad illustrandas picturas, ad nitorem ferrè Parkinsgum.
conciandum, ad rectoria oblinenda, fabris & pictoribus.

De usu ligni Juniperini in lue Venerea, ad modum Guaiaci, & pro eo substituto, cum dubium
sit an prodest, nihil dicam. V. si placet Hist. Ebrodun. lib. 9. cap. 22.

Umbram Juniperi noxiam esse versus ille Virgili multis persuasit, Juniperi gravis umbra, &c. Non
nulli etiam rationem ejus reddere conantur, quia quæ ob densitatem foliorum vapores & terra noxios
exhalantes repercutit & diffundi non finit, unde ibidem stagnantes aerem prava qualitate infi-
ciunt. Ego potius Juniperi umbram salutarem esse crediderim ob suavem quem arbor expirat
odorem.

2. Juniperus major bacca rufescente C. B. Oxycedrus Park. Oxyc. Phœnicea Ger. Cedrus Phœnicea
Bellonio, sive Oxycedrus, Quibusdam Juniperus major bacca rubra J. B. *Oxycedrus*

Folia quàm Juniperi vulgaris duplo sunt longiora, latoraq., rigida, infesto mucrone pungentia:
baccæ duplo aut triplo Juniperinis majores, coloris non utillæ ceruleæ, sed ruffi, sapore tamen
& odore simili. Clusius sic describit. Junipero ferè similis est Oxycedrus, magna ex parte con-
toro ut illa caudice, interdum etiam in arbusculam excrefcens, tenui & rufescente cortice. Folia
habet Juniperi vulgaris modo pungentia, aliquantulum tamen longiora & rariora, terna semper
circa ramulos simul nascentia, ut in Junipero min. Fructum initio viridem, deinde flavescerem,
postmodò cum maturui puniceæ coloris, Juniperi fructu multò majorem ut interdum Avellanam
magnitudine æquet, & tuberculis quibuldam, veluti squamarum rudimentis oblitum, nucleos
tres aut quatuor inæquales continentem, majores quàm in superiore, medullâ intus alba.

Floret Juniperi minoris modo, & eodem tempore utriusque fructus maturitatem adipiscitur.

In collibus circa Monspelium frequentem observavimus.

Provenit (inquit Clusius) plerisq., Hispaniæ & Narbonensis Galliæ asperis locis: nusquam tamen
majorem videre memini quàm supra Segobiam & Guadarrama, itinere Madritiano, ubi arborum
magnitudinem & altitudinem interdum æquat, trunco humani corporis crassitudine æquante Cas-
alpino. Et fructibus Juniperi majoris cum maturi sunt vino remolissis exprimitur liquor, qui saccharo
exceptus utilissimus: utpote qui ex pulmone & pectore educit purulentia; ac tempore pestis præse-
rvative loco esse potest.

Observavit D. Tancereus Robinson in Galliâ Narbonensi itinerans incolas ex Oxycedro elicere oleo-
sum seu resinofam substantiam, eodem modo ut è Pinu, & Abiete, in tædam converso, destilla-
tione rudi factâ per descensum; quâ utuntur in scabie, & ulceribus pecorum.

3. Juniperus major bacca cerulea C. B. maxima Illyrica J. B. Park. maxima Ger.

Juniperi (inquit Lob. & Pena in Adv.) quædam habuimus plantas non disparas fronde &
figuræ acutæ Junipero, sed fructus erat teres oblongior, mediocri Olivæ par, cerulei coloris. Vide-
tur Diolcoridis major Juniperus.

A. 4. Juniperus Alpina J. B. Clus. Park. Alpina minor Ger. emac. Mountain Dwarf
Juniper. *Var. of the 1.*

Clus.

Cubitalè altitudinem non excedit, sed depressa est & quasi humi sparsa, multoque crassioribus
& brevioribus constat ramis quàm vulgaris, lentis etiam fractuq., contumacibus & contortis: tenel-
los ramos ambiunt terna folia, æqualiter semper nascentia ut in vulgari: verum latoria, breviora,
crassiora, nec minis quàm illa pungentia, colore interius ex ceruleo candicante, exterius viridi.
Florem non vidit Clusius: fructum autem in ramulis gestat, vulgari similem, paulò tamen (ut ei vi-
debatur) longiorem, antequam plenam maturitatem consequatur viridem, ubi maturuerit nigrum,
ejusdem, cum illo saporis.

Creſcit in scopulis Durrenstein & Escheber: quibus duntaxat in locis inveniebat Clus. Augusto mense
paucas stirpes fructu maturo & immaturo onustas.

In altissimo Cambria monte Snowden dicto, inquit montibus Westmorlandicis in Septentrionali
Angliæ parte sponte provenit: utrobique monticolis Sabina nomine insignitur: Et revera valdum
Sabine odorem naribus offert. Decoctum fummitatum, vel etiam succum expreffum equis verm-
bus ventriculo & intestinis hærentibus, Vets nostratibus dictis, laborantibus exhibent.

5. Juniperus major Americana Park. Cedrus Americana vulgo dicta. Juniperus Virginiana & Barba-
densis. Noſtratibus The Cedar of Virginia, Bermudas, Barbados. *Var. Virginiana*

In magnam & proceram arborem adolefcit (Parkinsonus asserit se vidisse tabulas ex ejus trunco
cælas viginti pedes longas, latitudine cubitali, è Bermudis seu Summeri insulis allatas) ramofam.
Folia parva, breviora, Juniperi vulgaris permissilla, sed minoræ, eodem modo ramulis adnascantia.
Baccæ parvæ, vix Juniperi nostratis majores, nigro-ceruleæ pariter. Materia rubra, mollis, fragilis,
odorator etiam quàm Juniperi nostratis: ligni color variat, ruber, flavus, albidus.

Multis Americæ locis provenit, v. g. Virginia, Bermudas, Jamaica, Barbados, &c.
Autor descriptionis Carolinæ affirmat Cedros istius regionis, quod ad pectinem ligni, odorem & Locu-
colorem,
D d d d d 3

dum comperit est. Hanc Salicis albae seu Pericalis distinctionem à C. Bauhino factam invenio in suo Mathiolo. Salix (inquit) *pericalis* vel est *sevilis* flores ferens amentaceos ante folia, vel est *fructifera* ferens racemulos, Populi instar, oblongis granulis.

Hæc arbor est quæ passim in Anglia oritur, quam Botanici (ut suspicio) in plures distinguunt species. Nihil tamen fidenter affirmo. Non enim mihi cognita sunt omnes Salicum species; nec quia mihi incognita sunt, non dari ejusmodi pronunciare debeam.

Salicem tamen *roseam* non esse speciem à vulgari alba distinctam certissimum est. Nam capitula hæc squamola, Rosas imitanti in diversis Salicum speciebus observavimus, v. g. in *Salice alba vulgaris*, in *Cærea latifolia*, in *Salice humilis foliis angustis subcæruleis*, in *Chamaeica*, aliisq. Nihil enim aliud sunt Rosæ hæc quam excrecentiæ quædam præternaturales, multis Salicum speciebus communes, ab insectorum fortè moribus aut punctiõibus, aliòve nescio quo, accidente excitatæ. Excremis autem virgis semper innascuntur, & reliquis foliis delapsis hæc quamvis exsiccentur & nativum virorem penitus amittant, per totam tamen hyemem, etiam levissimam, tenaciter virgis adherent, & se cuius conficiendæ præbent, quia sine pediculo is firmiter adnectuntur.

- A. 2. *Salix pumila angustifolia infernè lanuginosa* J. B. *pumila brevi angustifolia folio incano* C. B. *humilis angustifolia repens* Park. *Barrow-leaved Dwarf-willow*.

Clus.

Hæc gracilibus & cubitalibus interdum virgis affurgit, lentis, quæ à medio ad summum ramulorum multas ferunt exiguas *florum* spicas, molles & incanas, maturitate in pappum & lanuginem abeunt. Folia quam pumilæ angustifoliae prona parte cinereæ breviora, angustiora, superne viridia, infernè cana lanugine pubescentia & splendens. Radix digitum crassa est & tenuibus fibris prædita. Sed & virgula secundum summum radicis caput, quæ telluri coherens, subinde tenes & capillatas fibras agunt.

Locus.

Invenitur in Pannoniæ & Austriæ depressis quibusdam cædis sylvis & uliginosis pratis. Nec huic dissimilis, paulò tamen laticoribus foliis prædita, quæ passim in fabulosis Hollandiæ agris Oceano objectis inter graminia & Spartum nascitur. Hanc speciem seu varietatem tam esse existimo quam observari in arenosis maritimis circa Sandvicum oppidum copiosè nascentem, quæ tamen folio erat utrinque lanuginoso & argenteo.

- A. 3. *Salix folio lato splendens fragilis*. An *Salix fragilis* C. B.? Park? *Salix spumosa fragilis Amygdalino folio auriculata & non auriculata* J. B. *The Crack-willow*.

In mediocrem excrevit arborem, corticem virgatum ex luteo rubente, glabro; ramulis fragilibus, unde vulgo Cantabrigiensi *The Crack-willow* dicitur. Folia habet omnium Salicum quæ folio compatiore sunt amplissima, angustiora tamen quam *Salicis Laurini*; quatuor nonnunciam aut quinque uncias longa, unciam aut sesquunciam lata; in ætæm mucronem desinentia, brevibus pediculis nullo ordine ramulis adnexa, glabra, splendens, in ambitu serrata, superne hilari virore prædita, infernè magis glauca, ad basin interdum auriculæ, sed minoribus, turculis adnatiscentibus, donata, sæpius tamen sine desitura. *Foliis* Salicis arboreæ albae vulgares similes; floriferi è staminibus seu filamentis luteis, apicibus polline luteo alperis incumbentibus compositi; ad quorum filamentorum bases foliola lutea, singula bina staminula amplexentia, apponuntur.

Tum descriptio tum figura J. B. huic arbori quadrant, ut vix dubitè eandem esse quam illè describit. Synonyma adjecta non respondent descriptioni.

Locus.

In aquis & Salicetis frequens est.

- A. 4. *Salix folio auriculato splendens flexilis*. An *Salix folio Amygdalino utrinque virore aurato* C. B.? *vinosa nigra* Park? *The round-eared shining Willow*.

Hæc in arborem, quantum adhuc vidimus aut observavimus non adolefcit. Cortex virgatumque interiorum luteo-viridis est, interdum ad rubredinem inclians. Folia alternatim posita, duas aut tres uncias longa, semunciam aut unciam lata, à basi ad mucronem sensim angustata, marginibus eleganter denticatis, superne hilari virore splendens, saturatior tamen nonnihil quam superiores, subtus pallidiora. Illud huic speciei peculiare est (certè cum paucis commune) quòd ubiq. ad basin foliorum utrinque auriculæ obtineant amplas, subrotundas, eodem modo quo folia denatis versis folium in angulum exeuntes. Juli floriferi muscoli, præcedentis similes, nisi quòd tria staminula ex unius folioli lutei sinu exeunt, non duo tantum.

Locus.

In Salicetis.

- A. 5. *Salix folio laureo, seu lato, glabro odorato*. An *Salix latifolia non hirsuta cum gallis* J. B. *Bar-leaved Sweet Willow*.

Hujus virgæ tenuiores nigricant. Folia inter Saligna latissima, & Laurinis satis similia, glabra, superne sativo virore nitens, subus dilutiora, duas trève uncias longa, sesquunciam & amplius lata, per margines denticulis parvis crenata, brevibus pediculis hærentia, alternatim aut nullo ordine posita, suave-olentia. Flores non observavimus.

Locus.

In montosis Westmorlandiæ pratis ad rivos frequens occurrit, & in montosis comitatus Eboracensis parte.

Salicis latifolia non hirsuta descriptio apud J. Bauhinum huic plantæ satis bene convenit.

- A. 6. *Salix folio Amygdalino, utrinque aurato, corticem abijiciens*.

Folia huic quam penultima seu quartæ speciei longiora, angustiora, in prælongos & tenuissimos mucrones producta, obscuro virore (splendens ac si posita essent, figurâ suâ ad Amygdali aut Perficæ folia accedentia, circa margines eleganter dentata, appendicem etiam utrinque ad basin habent magis conspicuam quam alie Salicum species, præter auriculæ ad pediculum exortum utrinque, virgis adnatiscentes, quæ minores sunt in hac quam prædicta quarta specie; in utraque, tamen aliisque omnibus ante folia desunt. Cortex caudicis & ramorum adultiorum cinereus, rimas agit, & à ligno sponte abscidit. Color viminum luteus.

7. *Salix lutea tenuior sativa viminea* J. B. *sativa lutea folio crenato* C. B.

J. B.

In pulchras arbores adolefcit hoc Salicis genus, quorum vimine nullam nobis notum ligandis virgibus similibus aptius, tanta est, tamq. lenta, rupturæ secura flexilitas, ut merito viminea *ut* dici mereatur. Cortice integitur vitellini coloris, amaro. Folia rara, acuta, palmum circiter longa, semunciam lata, superne cum virore splendens, glabra, incana, non video quomodo hæc inter se conveniant habere folia cum virore splendens & tamen incana in infernè nonnihil pilola, postissimum superiora, exiguis per ambitum denticulis crenata, nullo manifesto amarore prædita; adstrictionem aliquam præ se ferentia.

Ab hac differre volunt illi per omnia similem, cujus tamen cortex tantum pallidior, & quæ non minoris usus estis minoris commendationis.

Hæc arbor in multis cum præcedente convenit, ab ea tamen differre videtur, quòd major & præcior, quodque folia breviora subtus nonnihil pilola obtinere dicatur: nobis ergo incognita est.

8. *Salix rubra minimè fragilis, folio longo, angusto* J. B. *Salix vulgaris rubens* C. B. *angustifolia purpurea nigra* Park.

J. B.

Magni usus est hæc Salix hortulanis ad ligandum; cujus cortex intensè rubet; folia oblonga, acuta, utrinque glabra, sed subtus nonnihil candicantia, argutis denticulis undique crenata: Vimen lenum, & ut liber obsequiosum.

Hæc pertinet varietas illa quæ vulgari, cortice minis rubente, fortè & foliis laticoribus.

Passim in pratorum & hortorum marginibus colitur. Est & spontanea non infrequens. Basileæ Locus. & Montebeldi abundat. Nobis hæc species circa Basileam non animadverta, si differat à quarta speciei nostra.

- A. 9. *Salix humilior foliis angustis subcæruleis, ex adverso binis*. *Salix tenuior folio minore utrinque glabro fragilis* J. B. *The peltate Dwarf-Willow*.

Cortex ramorum exterior cinerei coloris est, & velut politus: Folia oblonga, angusta, non auriculata, ex intervallis bina ut plurimum adversa seu opposita, non crenata, vel saltem leviter, ejusdem fere ubique latitudinis, & non à basi ad apicem sensim angustata, ut in reliquis. Hujus Juli floriferi omnium minimi sunt five longitudinem, five crassitatem spectes, ex staminibus seu filamentis luteis & foliis lanuginosis composita. Hæc densius stipata corpus nucamenti efficiunt compactum satis & lanuginosum, quod pediculo brevi foliis ornato sustentatur.

Observavit J. Bauhinus speciem hanc excrementum producere in ramulorum fastigio, Rosæ æmulum foliis confertim stipatis compactis, partim hirsutis, partim glabris. Ejusmodi excrecentias Rosarum æmulas & nos quoque in Germania ad ripas Danubii supra Ratisbonam extremis hujus (quæ ibi copiosè crescit) virgis innascentes observavimus: necnon vides illas subrubentes, foliis insidentibus, quarum ille in descriptione meminit, qualisque in Ulmi foliis reperitur. Hinc non immerito querit idem J. Bauhinus, Annon hæc sit Salix angustifolia Pannonica Clusii, quam sic describit.

Crasso caudice & ramis in multò tenuiores frequentioresque ramulos divisim prædita est, quam vulgaris ea Salix, quæ angustis alioqui foliis, prona parte incanis est. Hujus insuper folia non modo subtus canescunt, sed licet superne viridia, quadam tamen alba lanugine pubescent, angustiora sunt, in longiorem mucronem desinunt frequentioraq. in ramulis nascuntur. Flores alii generibus similes, pallidi; semina, minutissimum nigrum, candida molliq. lanugine exceptum, levis aut arboris huc illuc fertur. Solet etiam hæc Salix alia quadam peculiari notâ à cæteris distingui: Nam plerumq. subrubentibus quibusdam tuberculis, baphico cocco fere similibus onerata folia habere conspiciunt.

Juxta torrentes & udis locis crescit. Viennæ torrens sub urbe Vienna in Danubium influens eâ Locus. maxime abundat.

Hanc Salicem eandem esse cum nobis observata & descripta mihi pane persuasit, quamvis folia in nostra (quantum hæcenus observavi) glabra sint, nec ulla lanugine pubescant.

J. Bauhinus in hoc genere foliosa capitula ramulorum vertici adnata delapsis jam foliis in arbore manentia observavit: quod nos in Salice vulgari arborea alique.

Quære annon huic? Juli ipsissimi sunt quos describit idem pro excrementis bombycinis, ** Imo præcili dubio sunt, vermiculo in medulla latitante fari* longioribus, candidis, lanam tant substantia fungosa, tum etiam colore per omnia referentibus teretibus aut oblongis, quæ siquis aperit in singulorum medullis, insciti quoddam minimum genus reperiet albacans, pediculum capitis æquans, in eo tamen differens, quòd teres sit atq. oblongiusculum, depes nullamque progrediendi vim in se habens. Cateroqui notandum, quòd in exteriori parte nucamenti hujus holsolorum, lutei apices toto se proferant ambitu, exterique suis finibus conspiciantur.

3. *Salix sexatilis minima* C. B.

C. B.

Hæc duas uncias vix superat, quæ ex radica caudicem crassiusculum, vix semiunciale emittit, qui in binos ternosve unciales ramulos, terre incumbentes dividitur. *Folia* sunt parva, oblonga, subrotunda, atrovirentia, venosa; quorum medio capitulum parvum, subrotundum, velut ex multis bacis compositum infidet, quibus maturis apertis veluti ex triangulari capitulo mollis, candida & brevis lanugo effertur.

Locus.

In Alpium Helveticorum jugis saxis infidens reperitur.

4. *Salix Syriaca folio oleagineo argenteo* C. B. *Ægyptiaca & Syriaca* Park. *Salsaf* Syrorum, *Salix* *species* J. B.

Magnitudine variat, Betule similis trunco, ramis frondibuscq. Virgæ longæ, graciles, molles, & ex pallido flavescens. Surculis mollicellis folia hærent Viticis. E ramis germina spithamea hinc inde prodeunt, haud secus ferè ac in Ficu Cypriotica; E quibus primo vere flosculi mollicelli ac lanuginosi pendunt, pallidi, Populneorum æmuli, naturâ ficiore, jucundi odoris. Hos legitur incolæ [Halepi] eo quod nullum ferant fructum, & ex iis aquam Cardiacam pretiosissimam elicunt.

* Imo fructus lanuginos proculdubio intermiscetur ut in aliis Salicibus.

Hanc arborem Rauwolfius, eumq. secutus Clusius, Elaagnon Theophrasti esse censent. Idem Rauwolfius ait esse *Arnabo* Æginetæ, *Zarnab* & *Zarnabum* Arabum, *Zarumab* Serapioni communi nomine dictum cui & J. Bauhinus subscibit. Discrepantes sententias Botanicoz de *Zarnabo* & *Arnabo* vide apud J. B. hist. lib. 8. c. 21. versus finem. Est autem *Arnabo* ex aromaticis, unde in unguenta miscetur. *Zarumbeth* Arabum ficit & adstringit; Cor exhalat, & confortat, compescit vomitum, muliebria sistit, flatus resolvit, venenatorum moribus resistit.

Châf seu Bañ Alpini.

C. Bauhinus & Parkinsonus pro præcedentis synonymo habent. J. Bauh. à præcedente separat. Et revera Alpinus foliis majoribus & latioribus depingit & describit, quocum etiam consensit eruditiss. Vesslingius, annotat tamen varietatem eam potius accidentalem esse, & loco debere: ait enim inter Syros vicinior, populus angustioribus foliis contractam plantam conspici. Eam (pergit) nulla infidet lanugo, nec à medio nervo productæ fibræ ambitum foliorum divisuris intertingunt, ut ioni Alpini præteritæ. Ad foliorum exortum, folliculi emesunt singuli, rubro livore colorati, ceterisque diastole sese fringentes figuram expriment, unde & nominis & virtutum ratio primis ducta videtur. Caleb enim sive *Calub* Arabibus cor denotat. Dehiscens tandem folliculus florem dicam an lanæum partem excludit, interfusæ candori flavedine pictum, quem in rectum exiens in clusus stamineus scapus fulcit.

Vires.

E floribus elicetur aqua odorata, *Muculaf* dicta Alpinum. cujus frequens usus est in Affectionibus cardiacis calidis. *Rauwolf*: ad venena arcentia, ad cor recreandum, & putredinem exsicandam eum prædicant Ægyptii, & in febribus pestilentibus pro secreto habent. *Alpin*. Per variolas deturpatis infantibus cum Bezoar aliquot granis utilissimè exhibetur. *Vessling*.

Aquam in qua flores multi infusi vel bulliti fuerint, exhibent ad dolores capitis, & ad reliqua ad quæ aquam destillatam, èltque ad quoscunque febricitantes maximo apud illos in usu. *Alpin*.

5. *Salix Arabica foliis Atriplicis* C. B. *humilis Arabica foliis Atriplicis* Park. *Garb Maurorum* *Salicis* genus J. B.

Rauwolf.

Arbor est patula, haud tamen multum assurgens, cujus surculi extremi teneriores fragiliorisque quam ut Salicum nostratum instar vimineo operi infervere queant. Cortex ex pallido flavescit, si cut & folia, quæ oblonga palmum circiter, duos digitos lata, per ambitum velut Atriplicis folia sinuata, modicè siccante & adstringente facultate. Fructum & florem se vidisse negat.

Scribit Rauwolf, ex ea aphronitrum, Salem petre vocant, optimum fieri ad pulverem tormentarium. Surculos scilicet extremos cum foliis in cinerem comburi, assusæ aquæ macerari, separari & multa ebullitione coagulari. Sed pulverem illum nostri haud æquivalere. Nihil certe aliud est quam Sal fixus istius arboris, quem ab alterius cujuscunque plantæ sale fixo non differre specie existimo.

Ceterum Avicenna, notante J. Bauhino, suo *Garab* eadem panem vires tribuit quas Salici.

6. *Exiteæ Aethiopicæ confusa foliis Cneori, Salicis æmulus* Breynii, cent. 1. cap. 9.

Breyn.

Ramosus est valdè, ligno duro, subalbido, cortice è gryleo rufescente; *Foliis* frequentissimis, crassis, duris, Cneori similibus; quæ in surculis paulo minora, quò autem magis superiora versus tendunt, eò majora latioraq. spectantur: donec surculorum tandem fastigia coronando sinunt, iusq. suo medullis, pariter ac inter surculorum divaricationes, Globulorum lanuginosum & penitus niveum, Salicis Capræ Tabernæmontani catulo similem, sed minore, & tuberculis subtilissimis fribili instar immixti de Pinalstro exasperatum continet; è quo succrescent *fossiles* multosq. Salicis quodammodo similes, flaminibus pallidis constantes, erumpunt. His deciduis globulis ille in comun fuscum, uncialem & majorem, squamis in extremitate sua albidis & lanuginosis, evadit.

Reperitur hujus species major, foliis majoribus.

Julus

Julus descriptus, fruticem hunc Salicis speciem esse demonstrat: cumq. florifer sit, sexus masculinum.

Capitis bonæ spei inquilinus est.

Nullius (ut rectè Plinius) tuior est redditus minorisve impendii [quàm Salicis] aut tempestatum Locis, fecior. Tertium locum ei in æstimatione ruris Cato attribuit, priorèmq. quàm olivens, quàmq. frumento, aut pratis.

Temper.

Inter primas arbores germinat Salix, Julos & flores initio Veris ostentans. Juli autem floriferi brevi decidunt; semini ferè ad æstatem usque in arbore durant. Componuntur hi è multis vasculis seminalibus, oblongis, mucronatis, per maturitatem in binas carinas dehiscenibus, & lanuginem ostentantibus, qui semina involuta. Semina autem sata germinare & Salices edere à Trago observatum & proditum: idemq. confirmat J. Bauhinus. Salix ergò ab Homero *ἀνὰ ἔγρητον* dicitur, non quòd sterilis sit aut infrugifera, ut nonnulli opinati sunt, hoc enim experientia repugnat; neq. quoniam occysimè amittat semen, antequam omnino maturitatem ficiat, ut Theophrastus, Plinius quia semen virile infuscandum reddit & conceptum impedit. Nam & folia Salicis contrita & pota intemperantiam libidinis coercent, & in totum auferunt ipsam sapiens pota. *Plin*. & sterilitatem inferunt conceptumq. impediunt. *Disse*.

Salicis cortex, folia, Juli refrigerant & astringunt; exsiccant etiam citra mordacitatem tum *flor*. & res, tum succus expressus, quem medicamentis efficacioris reservant. Haud enim invenias quid ad *Ulm*. hinc sanguinem expuentibus profuit. Corticis è ramis primis cinis clavum & callum aceto maceratus sanat; vitia cutis in facie emendat, magis admixto succo suo.

Succus è plaga manans cum floret ad expurganda valet quæ obstant oculis; item ad spissanda quæ opus sunt, ciendamq. urinam, & ad omnes collectiones intus extrahendas.

Plura habent Veteres de viribus Salicis ejusq. partium, quæ vide apud J. Bauhinum.

Folia cum ramis in cubulis strata ærem infringunt & febricitantium ardores mitigant. In quem usum haud infeliciter etiamnum in Italia & Gallia quibusdam locis adhuc observamus. Folia cum aliis refrigerantibus aquæ incocta ad lotiones pedum febricitantibus conducunt. Ex ejusdem ligno & bacilli rasorii parantur ad abradendam linguam caulo & febribus ardentibus laborantium, notante Camerario. Hæc omnia è J. Bauhino historia.

Salicis arboreæ ramorum usus est ad perticas pro Lupulis & ad stipites pro sepibus; ligni etiam olim ad scuta; nam cum lentissimum sit, plaga ei inficta contrahit se penitus, eludique suum vulnus, & ob id contumaciùs transmittit ferrum; & quòd levissimum sit, utilitatem eandem ingeminat. *Plin*.

D'Evelynus lignum hoc ad cultros mensarios exacuentes & poliendos alii cuiuscunq. non ligno tantum fed & cotti præfert.

Precipuus autem est usus viminum ad corbes, sporas, qualos, canistras, fisciças, clathros, vannos, cathedras, cunas, anacletaria, aliæque utensilia innuente texenda, in omni vita adeo necessarius, ut non immerito Cato tertium Salicis locum dedisse videtur, ut superius diximus.

SECTIO V.

Arbores floribus imperfectis, seminibus in vasculis membranaceis, aut membranis actis contentis.

CAP. I.

De Ulmo.

Ulmi vox (ut videtur) primitiva est: siquidem nullum ejus Erymon apud Grammaticos aut Botanicos reperire poterim. Græcis *ἰριαν* dicitur.

Ejus notæ characteristice sunt folliculi females compressi Atriplicis hortensis folliculorum æmuli atquequam folia erumpant præcoci maturitate decedentes.

Ulm duo genera à perleque Botanici Theophrastum secuti statuunt. At neq. hi in nominibus aut descriptionibus conveniunt. Nos in Anglia tres observavimus species, quibus addit D. Goodyerus quartam. Eæ sunt,

A. 1. *Ulmus vulgarissimus folio lato scabro* Ger. emac. *vulgaris* Park. *The Common Elm*.

J. B.

Arbor est grandis & procera, multis ramis brachiata: cortice juniorum ramorum seu virgarum ex cinereo rubente, nunc lavi, nunc profundissimis sulcis eminentissimisque, porcis secundum longitudinem exarato, interiori albo, lento admodum & tenaci, ut in longum facile sine ruptura detrahi possit. Cortex arborum adultiorum pro earum versute in rimas finditur, & admodum rugulis & inæqualis evadit. Lignum interius ex luteo rubescit, pectine in tabulis levigatis valdè cori-

Eeeeeee 3 spicuo;

Flores (ut omnes hactenus tradiderunt) non fert, sed statim parva fructuum rudimenta, quae grossi Latini vocant. Pilo aut Fabae aequalia: ea paulatim incrementum, donec Pyri medietas figuram & magnitudinem consequantur. Cuiusmodi magnitudinem pervenerit, intra se ferre [quod fortasse mireris] concipiunt, figuram confertis staminibus similes, colore in candido purpuralescentes, & carne exeuntes, & ad mediam fructus cavitatem se dirigentes: quae fori observatio Cordo debetur.

Fructus ex succulis Pyriforibus nascuntur, basi latiore coelum spectante, palposi & molles, virides, sed viridis quodammodo obsoletus, aut ex viridi rubentes, fuscive, quidam etiam per maturitatem flavum inclinantem, melleae dulcedinis, carne pallida aut subrubra, innueneris granis luteolis, quae *sempidibus* vocant, resperis; ex quibus seminibus nihil producat, autem. Camerario: odorum etiam spargit haud in iocundum sibi, peculiarem.

At non movet me Camerarii auctoritas ut credam Ficum ex semine non nasci: cum illud praeter naturam ordinem sit, ut quavis planta (emen producat toto genere infecundum. Semen enim a natura definitum est ad plantam propagandam. Natura autem sine suo non excidit nisi ob defectum aliquem aut impedimentum interveniens. Quin & Geoponicis plerique, antiquiores Ficum ex semine nasci fatentur. Et Cicero in *Calvo* maiore, Ex Fici (inquit) tantulo grano tantis truncos procreat.

Locuti.

Ficus in toto Europae tractu temperatione calidioris, Graecia, Hispania, Italia, Gallia Narbonensi obvia, in hortis & pomariis culta. In Anglia etiam in hortis frequens colitur, nec raro fructus ad maturitatem perducit, modo loco idoneo soli exposito & a ventis Septentrionalibus tuto servatur. Sylvestris seu Caprificus in Italia, Hispania & Gallia Narbonensi passim provenit, in montanis & ceteris locis inq. vetustis muris & rudibus.

Ficum multas species, seu varietates potius, recensent Veteres, Theophrastus, Plinius, Adrianus, & alii; sumptis differentis vel ex ipsa natura & nascendi modo, vel a maturiscenti tempore, vel a diversitate figurae, coloris & magnitudinis, vel a regionibus in quibus nascuntur, vel ab Anomaliis ipsis qui primi vel invenerunt, vel observant, vel produxerunt, quas omnes persequi, (cum nomina jam evanuerint ex usu, & difficillimum, nec dicam impossibile, sit Antiquorum appellationes Ficus habere notis accommodare) non necessarium duxi. Consule si placet J. Bauhinum in *Hist. plant.* lib. 1. cap. 56. & Bodardum ad Stapel notis in Theophr. hist.

Hodie a colore & magnitudine praecipue Ficus distinguunt, in albas fci. & coeruleas, pallidas, virides, luteas, purpureas, subrufas, nigras, & varias; in minores & majores; item a loco unde adferuntur. Verum cum mihi persualum sit, Ficum non minus quam Pomorum Pyriforibus varietatibus a semine provenire, adeoque certus earum in natura & definitus numerus non sit, sed nova in specie ratione obtineri posse, omnibus enumerandis & describendis nec animus mihi, nec facultas suppetit.

Quae de Caprificatione Veteres tradunt fci brevis complexus est J. Bauhinus. E putredine Caprifici fructu culices geniti in urbem fructus evolvant, eosque moris apertientes superfluum humiditatem depascuntur, radiolus una Solares intronant, adeoque non tantum impediunt nec decidunt, sed & earundem concoctionem & maturitatem promouent & accelerant. Hinc (inquit Plinius) Ficitis Caprificus permiscetur ad rationem venti, ut flatus evolantes culices in Ficus ferat. Qui plura de Caprificatione velit Theophrastum & Plinium consulat. Nunc diem nulla ejus ratio habetur.

Hic tamen mos suspitionem mihi injicit, dari etiam in Ficibus, sexum diversitatem, Caprificos autem Ficus mares esse, earumque fori pulverem foraminum fructibus aspersum, non autem culices & fructibus evolantes, tum in perficiendis & maturandis, tum cenchranidibus succedendis inservire; unde Plinius ad rationem venti Ficitis Caprificum permisceri ait, ut flatus non culices (ut ille vult) evolantes, sed pulverem prolificum & seminale in fructus ferat.

Ficum fulmine non tangi Veterum opinio fuit, at non minus rationi quam experiendae contraria.

Observavit enim a fulmine tactam Ficum Laurumque lib. 3. *Stapelinus*. Carnes animalium, sed praecipue Avium, in Ficu suspensas tenerescere, arboris nimirum afflatu, iidem tradiderunt. Ejusdem note est proculdubio hac observatio cum praecedente: Carnes tamen diutiores teneritatem tempore contrahunt in quacunque arbore suspensae. Aer enim carnem ad corruptionem disponit. Eiusdem commatis est quod fertur de Tauris, nimirum ferocissimum quemque huic aliquam arbori miscere subito, tangente manu ac subigi tolerare, &c.

Ficus recentes, modo maturae sint, a Ventriculo ocyssime & facillime concipiuntur, imò quovis alio horario fructu celerius concipiuntur. Quod vel inde constat, quod non solum citra noxam copiosius aliis fructibus eas ingerimus, fed etiam quod illis praesumptis si consuetum & parem cibi modum addamus id nihil incommodet. J. B.

Nos certe in Italia ante praedium Ficus sapientum sine ulla incommoda copiose ingestimus, prout huius moris est. Galenus ut salubrem vitam degeret ad omni fugaci peno se abstulisse tradit ad 28. annis cum ad senectutem usque, exceptis exactis matutinis Ficus aut, uvae. Quin & amicos qui ejus mentis ad emolvi fructibus abstinentur sine morbo fuisse.

Facilem Ficus glutinosam & salisam inesse probat J. Bauhinus, quod ob lentorem manibus adherescant, & illas tamen abstergit salis laxativis & nitri modo. Hinc alvi dejectionem molitur, sine torminibus tamen aut perturbatione. Angetur salugo addito sale, quocum fere recentes comedi solent etiam hodie in Italia & Galloprovincia. Est autem potius sumptis Ficos affluendum bibendum, ne in ventriculo subsistant fed facilius concoquantur & promptius descendant.

Veteres, Dioscorides, Plinius, Galenus in descriptione virum huius fructus admodum sunt prolixi.

Pectoris & Pulmonum vitia, Asthmata, tussi, &c. caricas conducere inter medicos veniunt. In usu est duas tresve caricas macerare per noctem in aqua vitae, & mane dare edendas asthmaticis. Verum (inquit C. Hofmannus) exiguum est valde quod cum saliva in masticatione descendit ad pulmonem;

pulmonem: efficacissimum est decoctum cum Hyslopo, quod magnum abstergium dicitur a Mesue. Arenulis renum & vesicae medentur & urinam ducunt [virides C. Hofmann. nam ficis hoc debeat.]

Virides etiam hanc habent laudem quod sitim sedent & calorem extinguunt: sicca contra; praecipue in biliosis, & cum naturae ipsorum convenientibus febribus affliguntur. Bilescunt enim facile, ut Saccharum, Mel & alia dulcia.

Ficus maturissimas & ultimas cavebit (monente C. Hofmanno) quicunque humidioris est alvi. In primis cavebit in prandio, quod febres generent putridas, si ob moram putrescant.

Hodie usque fere siccarum ficum in duobus tantum casibus est: in decoctis pro puerorum variolis & morbillis: inque gargaris pro inflammationibus faucibus & tonsillarum. C. Hofm. At superius diximus eas Asthma, Tussi, aliisque pulmonum affectibus, unanimes fere medicorum consensu, apprimere conducere. Mulierculis nostratibus, appropinquante partu, ficum totissimum eis ad partum facilitandum est familiarissimum. Quin & familiare est super ficu spiritum vini accendere, broditumque ad tussim sedandam propinare.

Carica extrinsece applicata maturant, molliunt, attrahunt. Cum fermento tritae admixto sale bubones pestilentialis alioque abscessus intra paucos dies rumpunt. Eodem medicamento Regem Execrationum Propheta monitu usum fuisse (2 Regum 20.) existimat Tragus.

Ficum frequentem esum pediculos generare praeter Galenum Paulum Aegineta, Oribasium, & Recentiorum quamplurimi sibi persualum habent. Quae opinio & apud vulgus nostratum viget. An experientia suffragetur dubito.

Fici succus, sive is ex incisa arbore emanet; sive e foliis expressus sit, valde calidus est & mordax, ut sit inter caustica; debito tamen modo preparatus locum suum habere potest, in ulceribus malignis, lichenibus, lepris & aliis cutis foridibus aspergendis fici adhibitus: Verrucas etiam quas myrmecias vocant ejicit.

Idem iudicium est de grossis sive Fici, sive Caprifici (inquit C. Hofmann.) Nam huius praecipue habent non minus caustici quid quam arbores ipsae; ut intelligere est ex illo quod in aceto soluti sanguinem taurinum dissolvere valeant.

Hac qui considerabit, mirabitur quomodo succus tam virosus in Ficu matura possit excoqui in tantam dulcedinem. De ratione huius phaenomeni Plutarchum in Symposiacis disputantem videas. Alii hoc in aliis etiam arboribus multis accidit, Pruno sylvestri, Cerasis, Piris, quarum succi amari aut ingrati, fructus maturi dulces. Plantarum enim succi coctione miscetur; fructusque ipsi ex acerbis dulces fiunt. Hinc tamen documentum tibi parabis, quantae sit opera pretium diffinxisse ficum per se ad maturam ab imperfecte: ut recte monet C. Hofmannus. De immatura habemus experientiam Bruyerini, 11. Cib. 37. In cibo usurpatum multorum sanorum valeudinem afflissit. Tales autem fere sunt Ficus quae in locis algidioribus proveniunt.

In Succulis Fidis, in frustula inciduntur, ad fb. j. decoquantur in vini fb. j. & aquae fb. j. Dosis 3 iij. mane in hydropse. Egrege sudorem movet, ut assensit mihi vir quidam religiosus. *Chefneau*.

Litere quae lacte fere succo turionum Fidis exarantur in charta, omnino inconspicuae sunt, donec charta igni admodum vehementer calefcat, tunc autem velut usculata se manifestant: quod etiam aceto, succo limonum aliisque acidis commune est. Hinc & Lac succo isto coagulatur in calcem, Plinio & Dioscoride testibus.

2. Ficus sylvestris Dioscoridi C. B. Caprificus Ger. J. B. Park. The Wild fig-tree.

Quidam Ficum sylvestrum a Caprifico distinguunt; verum * non necessario, cum usu solum * Ficus sylvestris Caprificandis differat. At neque a Ficu sativa specie differt Ficus sylvestris vel Caprificus, quod stris a sativa hac ex illius grano nascitur, sed accidentibus tantum a cultura ortis. Sexu tamen (ut diximus) forte differt Caprificus a Ficu tum in genere sylvestri, tum in sativo.

His addit C. Bauhinus; i Chamassium seu Ficum humilem, quae omnium partium parvitate excocta, quodque tenerior sit & frigoris minus patiens, a Ficu vulgari non differt.

Pro diversa specie proponit Parkinsonius Ficum nigrum fere praecoxem, quae tamen non alia in re praeficitur a Ficu vulgari differt quam Fructus colore exterius nigro-purpureo, coerulei tinctura obducto, intus obfcuri rubro fere aut rubente & quod bis in anno fructus producat.

Libet hic adiacere quae C. Bauhinus de Ficibus in Indis nactentibus habet. Variant (inquit) in Ficus in India pro regionum diversitate: nam in Provincia bonae spei fructus perpetuo ferunt (part. 8. *Femina*).

Ind. occid.) & in Peru summa earum ubertas (part. 9. Ind. occid. l. 4. c. 31.) Addit Josephus A. 13. miliarium intervallo a los Reyes Ficus est, quae parte dimidia, quae Austrum spectat frondes ac fructus fert, quando in montanis aestas viget, altera vero pars contrario anni tempore, cum in planis astat. Accolta l. 4. c. 32.

Ficus arbores, Monarde referente, ex Hispania in Peruanas provincias delata plurimos & optimos fructus gestant: & ut folia isthuc non deponant Deus singulariter voluit, quod semper remedium praesens esset contra insecta quae, Araneae appellantur, quorum ictibus virulentis lac ex Fidis foliis manans, bis terve in vulnus infillatum remedio est.

Ficum specie fructus Peruanus C. B. Papea Peruvianus J. B. videtur esse Arbor Paponifera unguis, superius descripta.

J. B.

Annotat Benzo Hist. suae l. 3. c. 18. Apud Peruvianum Mantam peculiare quoddam fructuum genus (Indigenae Papea vocant) Ficum specie modicorum magnitudinis nasci, quale nulumquam in India praterquam in eo regno vidit. Arbor quae illud Pomorum gignit proceram & gracilis, fructus sapore dulci est.

Vel solum *Papae* nomen arguit hanc arborem esse superius à nobis traditam & descriptam inter eas quæ caudice sunt simplici non ramoso, F. Columnæ notis in Recchum *Papae Orientalis* & Arboris *Peponiferæ* nomine, C. Bauhino pro Platani specie, titulo Arboris Platani folio, fructu *Peponis* magnitudine, eduli, Lusitanis *Mamoera* dictæ propositam. Unde eadem arbor à Bauhino bis pro duabus diversis proponitur.

Benzo fructum pessimè describit *Ficum* specie, unde proclivis in errorem lapsus est.

Arbor ocurbitifera, Ficus Nigratarum Theveti J. B. Ficus similis arbor fructu oblongo C. B.

Suspicio & hanc quoque ad *Papayam* referendam esse, nam & folia conveniunt; nec fructus præterquam figurâ oblongâ multum differunt. Solent autem Scriptores vetustiores & historici parum accurati esse tum in describendis tum in delineandis stirpibus.

CAP. II.

De Ficu Indica, Europæ analogâ.

Ficus Indicæ tria genera sunt. Primum Europæ analogum voco, quia eodem modo cum *Ficibus* Europæis propagatur, nec funiculis è caudice aut ramis versus terram demissis, & ubi em attigerint radices agenticibus se multiplicat.

Secundum funiculis, quos diximus, è summis ramis ad terram usq; demissis & radices agenticibus se propagat. V. Cap. Ieq.

Tertium fibris ex ipso trunco exeuntibus & deorsum tendentibus eidemque accrescentibus, & in terram tandem radicatis augetur. V. Cap. IV.

* P. I. F. 25.
P. 431

1. *Atty-ala* * H. M. *Ficus Malabarensis folio oblongo acuminato, fructu vulgari annuo D. Syn. annot. in H. M.*

H. M.

Arbor est procera densis & opacis frondibus, latè sparsis, nasciturque in arenosis. Radix crassa radicales laterales plurimas fibrosas, tam subus quam supra terram longè latèque diffundit, cortice lacteo, qui sub crusta nigricante ex albo rubescit, ac incisus flos detractus pleniori rubedine celeriter perfunditur. Brachio inciso aquam limpida & insipida ac subrubram saporisque frigidi ubertim exhibet.

Caudex ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice crasso, radicis concolori; surculi tamen teneri virides geniculati.

Folia pediculis mediocriter longis & crassis insident, longitudine ad latitudinem, que in medio maxima, ferè dupla, & petiolum subrotundum, antennis in cuspidem leniter contracta, tenuia, mollia, glabra, superne obscuriore virore nitentia, subus diluore, *Venarum per folia discursus descripsimus vide*. Sapor foliis adstringens, odor nullus. In vertice furculorum conus oblongus & viridis inter foliola involuta, viridia folia tenella recondens: quod & aliis hujus arboris speciebus commune est.

Flores fert nullos: conspicuos intellige.

Fructus in furculis petiolis curtis, crassis nonnihil incurvis plures unâ proveniunt, plano-rotundi ac ad petiolum contractiores, nonnihil pilosi, cum umbilico in vertice, haud dissimiles nostris ficibus: cum immaturi sunt virides, & lacteo liquore, maturi colore rubicundo & minis lactei, esculentis.

Insunt is ut in *Ficis grana* parva, tenuia, oblonga, numerosa serie, constantia ex capitulo rotundo & rectâ caudula, quacum ordine cortici interioris insident, sântque instar folliculorum, in suis capiculis unum semen minutum nigricans continentia, primum albicantia, ex maturitate subflavescentia.

Fructibus cum matureſcunt formicæ innascuntur; hósque indigere habent in edulis, non vado eos qui aliarum sunt specierum.

Bis terte in anno fructus dat hæc arbor ut & cæteræ species.

Viret.

Radices decoctum, ut & ejusdem incisæ succus, vase supposito exceptus, servit ad purificandum sanguinem, ad hepar malè affectum, ad fûculos & fistulas manuum, oris, aliarumque partium. Cortex ad eadem datur in decocto, tritus ulceribus proficue imponitur, ut & parti laboranti morbo sacro Lusitanicè dicto *Cobrella*.

Fructus alvum astringit, estque proficius pro pituita humorumq; mala temperie corrigenda.

* P. I. F. 27.

2. *Ave-ala* * H. M. *Ficus Malabarensis folio cuspidato, fructu rotundo, parvo, gemino, D. Sien. H. M.*

Arbor est procera, densis & opacis frondibus, latè sparsis; nascens in arenosis & petrosis, atq; in arboribus, ut *Uty-ala*.

Radice cum *Per-ala* inferiori describendo convenit.

Caudex crassus est, ad duorum hominum amplexum cortice ut in *Per-ala*. Surculi novelli virides, geniculati.

Folia longis tenuibus pediculis appenda cordis humani formam habent, antrofurum angusta, ac longè lanceolata cuspidata, quæ vetustiora sunt ad petiolum rectioribus oris, quæ teneriora rotundioribus circumscripta, solida & densa, minus crassa quam *Uty-ala*, superne obscuriore virore nitentia, subus lucidiore. Costæ foliorum mediæ in utraq; parte eminent, nervi transversi inde egressi in superiora parte maximè; nervorum per folia discursum vide.

Fructus

Fructus ramis furculisque supra ad exortum foliorum in nodulis bini & bini, arcè juncti insident, parvi, rotundi, illis *Uty-ala* planè similes, cum umbilico parvo in vertice; formicis intus carentes, continentes grana numerosa *Atty-ala* magnitudine, semen minutum nigricans in se recondentia.

Est hæc arbor Deo *Vishnu* sacra, quem sub æ natum esse & flores fustuliles fabulantur; estque ex religione eorum hanc adorare, muro lapidum cingere, eamq; seu lapides juxta positos rubro colore signare, quamobrem ab incolis Christianis arbor Diaboli nuncupatur.

Quod ad vires non multum differt à reliquis *Alu* speciebus.

3. *Ficus Malabarica fructu Ribefsi forma & magnitudine*, Tsjela dicta. Tsjela H. M. P. 3. Tab. 63. p. 85.

H. M.

Arbor est varæ magnitudinis 70 circiter pedes alta, caudice crasso, octodecim pedum mensuram in ambitu non rarè superante, multisque ramis in orbem diffusis donato. Lignum albicans, cortice crasso, scabro, cinereo, intus rufè obductum, cujus matrix præsura, crocea.

Radix albicans, flavescente cortice recta, fibris suis crassioribus profundè terræ inheret; sapor lacteus & subfalsus, odor nullus.

Folia rotundis ac subviridibus petiolis in novellis ramis densa congerie proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, communi virore superne splendens, inferne subviridia, insipida, inodora. Fructus ipsi ramulis inter folia sine petiolis adherent, cum formâ, cum magnitudine Ribefsi haud ab-similes; sântque exiguae ficus, rufis granulis plene, ut omnes *Alou* ac *Teregam* fructus, insipidi, inodori.

Nascitur locis sylvestribus, montanis ac petrosis Malabar, præcipue in *Ambalakatti*, atque per totum annum fructus fert. Vespertiliones, quoniam fructibus delectantur, in hac arbore frequenter nidificare solent.

Ex radicis cortice cum Pipere longo in aqua communi decoctum paratur, quod tussi inveteratæ *Ujui*, alique pulmonis affectibus medetur. Lacteus ex radice & fructibus expressus succus efficax in oculorum vitis remedium est.

4. *Ficus Malabarica semel in anno fructifera, fructu minimo*, Tsjakela dicta. Tsjakela H. M. P. 3. T. 64. p. 87.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, multisque ramis crassioribus in orbem diffusis donato, cortice nigricante, intus purpureo, obducto, quo leviter inciso succus exillat lacteus, acris, inodorus.

Radix fibrata, albicans, flavescente cortice recta, incisa & vulnerata similem planè emittit lacteum succum.

Folia rotundis ac viridialbicantibus petiolis in novellis ramis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata densa, longitudine spathamam, latitudine palmum superantia, colore ut in præcedente, insipida pariter & inodora, nervis aliquot albicantibus ac eminentibus è media costa in latera excurrentibus. Fructus præcedentes similes.

Crecit locus montanis Malabar, præcipue in sylvis *Parakaroo*: Semel in anno, viz. Decembri & *Locui* Januario mensibus fructus fert, atq; sobole lata ad quinquagesimum usq; annum non rarè frugifera manet.

Ex arboris cortice peculiari artificio chordæ torquentur, quibus arcus tenduntur. Necnon co-*Ujui* lor paratur rubicundus, quo vestimenta *panos de Cambaya* ipsi dicta tinguntur.

Eisdem habet in medicina usus cum *Atti-Alou*.

5. *Teregam* * H. M. *Ficus Malabarica foliis rigidis, fructu rotundo, lanuginoso flavescente*, * P. 3. T. 60. Cerafi magnitudine D. Comelin. P. 79.

H. M.

Arbor est procera, triginta circiter pedes alta, caudice crasso, cortice atro-viridi, intus albicante obducta, necnon ramis lanuginosis ac asperis in orbem diffusis eleganter ornata. Lignum ex albo flavescent, molle, insipidum, inodorum.

Radix fibrata, albicans, cortice rubicundo intus croceo recta, inodora, insipida.

Folia rotundis, viridibus ac hirsutis ramulis sine ordine inharrent, foliis Mali Citrii haud ab-similia, atro-viridia, densa, spinulis quibusdam tenuibus & rigidis omni ex parte vestita.

Fructus ad ramulorum exortum ramis inharrent, *Alou* fructibus perfimiles, rotundi, lanuginosi, Cerafi nigri majoris magnitudine, viridi primum, dein flavescente colore, ac granis plenti, insipidi, inodori.

Provenit locis sylvestribus Malabar, imprimis verò circa Cochîn; per totum annum viret, fructusque fert, ac diu superstes manet.

Folia ultrapunt ad seriniam, ac quæcumq; lignea, cornea, stannea & argentea vasa fricanda, atq; *Vires*, scabritie sua polienda ac leviganda. Radix cum aceto è nuce Indica confecto contusa, & manè jejunio ventriculo assumpta vicerum ardorem compescit. Fructus iidem impensè refrigerant.

6. *Peru Teregam* H. M. *Ficus Malabarica foliis asperis major, fructu itidem rotundo, lanuginoso majore*.

H. M.

Præcedenti species est major atque altior, caudice crasso, candido, molli, multisque ramis geniculatis donato, qui cortice cinereo, subaspero atque hirsuto cincti, intusque medulla cocconea re-ferri sunt. Radix albicans & lactescens, nigricante cortice obducta, necnon fibris suis latè per terram diffusa, inodora, insipida.

FFFFF 2

Folia

modum conferti. Fructus ferunt hæc arbores ter quaterve quotannis, parvos, ad cinereum colorem tendentes, ex oblongo rotundos Prunorum instar, toto fere anno in arbore suis inventendos. In Cypro insula provenire vel nomen arguit. Nascitur etiam in Syria, Rhodo, &c.

Locus.

3. *Sycomoros foliis minoribus* C. B. *Sycomoro similis* J. B.

Similitudinem quandam habet cum Sycomoro. Foliis vestitur paulo minoribus quam Ficus. Fructus fert Ficibus adfimiles, parvos, luteos, sine granulis aut semine. Trunco, ramis, cortice fructu, succo lacteo, & foliorum acrimonia planè similis est Fici. Fructus ejus nunquam ad perfectam maturitatem pervenit. Arbor est admodum fructifera, ut haud facile inveniatur absque fructu. Non provenit ex femine aut fructu, sed ex furculis aut taleis in terram depactis.

Invenitur in insula *Meyo Viridium una. Lmschborn.* Non placet quòd habet de seminum carentia: Nos non agnoscimus tales fructus in natura dari, ut aliàs & sæpius diximus, nisi fortè Arbor hæc aliunde huc translata fuerat, adeoque ob cœli solive incongruitatem fructum non perficeret.

CAP. VI.

De *Jaca Indica.*

Sycomoro subjungimus Jacam Indicam, non ob fructuum similitudinem, quæ exigua est, sed quòd ex arboris pariter trunco prodeant, nullo fere prævio: nulla certè Floris mentio fit ab Antioribus qui de Jaca egerunt: videtur ergo existimasse eam flore carere. De hoc ergo diligentius inquirendum, quem huic arbori denegatum vix concesserim.

* P. 3. T. 26, 27, 28 p. 17.

1. *Jaca Indica* J. B. *Jacca vel Jaca* Park. *Tsjaka-maram* * H. M. *Palma fructu aculeato* ex arboris trunco prodeunte C. B. *The Jack-tree.*

H. M.

Arbor est pregrandis & procera, *candice* ex albo flavescente, variegato, crasso, præduro, multilo, ramis viridi-fuscis, geniculatis donato, qui cortice crasso, cinereo, rufo ac intus croceo obducti, ubi inciduntur lacteum succum stillant.

Similiter *radix* crassa, cortice crasso aqueo, rufo, intus verò ad medullam croceo-rubescente tecta, necnon fibris suis latè per terram diffusa; sapore amaricante, odore nullo.

Folia oblongo-rotunda, densa, glabra, brevibus ac rotundis petioli ramulis inhaerent, ac longitudine spithamam superant, supernè colore ex atro-virescente splendent, subtus viridi diluto; costâ mediâ crassâ, & in averâ parte alè exuberante: difficta succum lacteum insipidum & inodorum fundunt.

Fructus *Jaca* dicti ex ipso caudice & ramis crassioribus [non minoribus] enascuntur, & non rarò cum imò caudice cui inhaerent intra terram sepulti sunt, oblongo-rotundi, seu potius conici, latitudine spithamam, longitudine duas spithamas, pondere 2½ libras haud rarò superantes: cortex namque viridis est, crassus, & squamis densis aculeatis, velut gemmis adamantinis, bullatim expansis, intusque albicans & lacteus [Acosta squamarum aculeos minime acutos aut pungentes esse ait, quamvis minitari videatur.] Cæterum intus in fructibus hinc majoribus innumen minores, fructus intra communem corticem includuntur; suntque hi oblongi, carne spissa, flavescens, dulcis gratissimique saporis & odoris, referti, qui singuli in medio unam continent castaneam, quæ intra carnem tanquam sacculum consistit, ac albâ, tenui pelliculâ, seu tunica interiore, cooperta sunt. Hæc autem Castanea oblonga, & sacculis inclusâ, cortice tenui, cartilaginolo, albicante & transparente teguntur, qui alter rufus subficitur, nucleum continens densum, albicantem ac lacteum, ejusdemque castaneis nostratibus saporis. Porro in medio ingentis hujus conii stylus columnaris, crassus, albicans & lacteus adest; cui tanquam communi basi fructus minores in orbem locati, inserti sunt una, & altera extremitate ipsi cortici è diametro adherente, inter quos numerosa observantur ligamenta coriacea, albicantia & subflava, quæ & stylo medio & cortici affixa sunt, è quibus [disillis intro fructu] ut è stylo & cortice, succus lacteus glutinosus, terebinthinè instar excludit; quo aves capiuntur.

Locus.

Nascitur ubique in Malabar & per totam Indiam: Singulis annis maturus exhibet fructus, mensè viz. Decembri, atq; à sexto circiter sætione anno ad septimum & ultra fructifera est. Propagatur autem hunc in modum: Integer fructus terræ committitur, omnèsq; furculi, quos singuli minores fructus majori huic cono inclusi emittunt, ab incolis viminibus colligantur, ita ut in unum excrevant caudicem. Id verò peculiare hic observatur, quæ arbores locis petrosis nascuntur crassiores sunt & minus alte; quæ arenosis altiores sed minus crasse: ut radix arboris cœcis aquis insitit nullo profert fructus.

Arboris hujus ultra triginta numerantur species, ratione fructuum distinctæ, quæ tamen omnes ad duo referuntur genera: quorum alterius fructus, qui carne succulenta graffissimi mellitique saporis turgent, *Varaca*, (Acosta *Barca*) at alterius, qui carne flaccida, molliori & minus sapida referti sunt, *Tiaka*, *papa*, (Acosta *Papa* aut *Girafal*) nuncupantur.

Fructus hi maturi corticibus denudati in deliciis comeduntur, at largius comesti difficile digeruntur. Ab indigenis fructus teneri in edulis *Caril* expentur, vel muria in *Astjaar* condiuntur, vel etiam in frusta confici coquantur, aut in oleo de Palma friguntur.

Castaneæ affatæ castanearum vulgarium modo, dulcis saporis sunt, & inter bellaria ad secundæ mensæ delicias habentur [& Venerem excitant, ob quam solam rem plebs frequentius is uti solet *Aust.*]

Tisus in cibo & medicina.

Acoph. verum avidius comestæ fauces pectusque ardore, ac dein rucedine infestant: indigenæ quoq; in edulis *Caril* hifce untur, atque ex his Sole siccatis fatinam, ex eâque placentas, *Apas* dictas, conficiunt. Necnon corticula, quæ Castaneæ pulparum proximè vicem *Arequæ* live *Kanige* is præstat in manducatione *Berel*.

Præterea è fructuum teneriorum cineribus lixivium paratur, quocum lotrices linteamina eluunt. Adhæc arboris lignum operi fabrilis inservit.

Acosta pulparum flavescens, lentam, Castaneas involventem grati saporis esse scribit, optimi Melonis pulpæ admodum similis, duræ tamen concoctionis esse & admodum gravare ventriculum, & si in ventriculo corruptatur noxios ac venenosos humores generare; quia, frequentius hoc fructu vescuntur facile in pessimum illum & pestilentem morbum *Morxi* appellatum incidere.

E radicibus arboris decoctum paratur diarrhoeam affectum. E foliorum pulvere Bubali excrementis *Viret*.

Admixto cataplasma conficitur quod callidè maxillis impostum spasmus medetur. Lacteus fructuum succus cum pulvere Calami aromatici tritus, oculisq; illitus Nyctalopia conducit. Tritum cum aceto lignum uvulæ relaxationi & faucium tonsillarum inflammationi prodest. Radix cum fructus pulpa trita, & addito saccharo in emplastrum formam redacta, ac loco dolenti imposita maligno ac vermiculari herpeti cum vermium nece confert.

2. *Penga* * H. M. *Jaca minor sylvestris Malabarica* D. Comelin. *Tataiba Brasiliensium* Pilon. * P. 4. T. 35. p. 73.

H. M.

Arbor est procera, 40 circiter pedes alta, candice crassa, præduro, cinereo, cortice furvo, glabro, inodoro ac insipido obducto, necnon multis ramulis, glabris, rufis, intus albicantibus ac duris donato.

Radix rufa, inodora, insipida.

Folia line ordine crassis, rotundis ac fuscis petioli circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, colore atro-viridi supernè splendentia, infernè viridi-dilutiora, odor sylvestris ac gravis, sapor nullus.

Floris hæc arbor aut nullos fert, aut saltem non conspicuos. Fructus verò ipsis ramis adherent, & haud secus ac *Tsjaka* proveniunt, unde Lusitanis *Tsjaka do Mato*, i. e. *Tsjaka* sylvestris dicuntur. Sunt autem calyces echinati pungentes, erinaceis similes, primum virides, dein rufi, in quibus continentur plurima oblongo-rotunda, acuminata, ac rufa semina.

Crescit locis arenosis ac montanis circa *Cranganoor*. Semper viret & fructus fert.

E viridibus hujus arboris fructibus confectis cataplasma conficitur, quod tumoribus impostum eo *Viret*. rum suppuracionem potenter promovet.

E cortice & radice in aqua coctis fomentum paratur, quod oedematosis crurum tumoribus (malo Indis endemio, & *Pædo S. Thome* Lusitanis dicto) supervenienti inflammationi medetur.

CAP. VII.

Arbores fructu totali (si ita loqui liceat) è pluribus partialibus aggregato, quorum singulis singuli flores insident.

1. *Arbor Indica fructu aggregato globoso*, Katu *Tsjaka* dicta. Katu *Tsjaka* H. M. P. 3. Tab. 33. p. 29.

H. M.

Fructus totalis ex pluribus fructibus partialibus polyspermis aggregatus, quorum singulis singuli insident flosculi.

Arbor est procera, *candice* crasso, præduro, multisque ramis donato, qui cortice glabro, cinereo intus viridi obducti, atque medulla rufa & molli referti sunt.

Radix fibrata, albicans, ac fusco cortice tecta, coloris saporisque ingrati.

Folia geminata brevibus, crassis, ac rotundis petioli ordine decussato furculis geniculatis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, densa, supernè obscuro virore intexta, subtus dilutiora, sapore acedulo.

Summis ramis innascuntur *globosa capita*, quæ densa congerie in orbem flosculi flavescens inodori insident, qui è calyce candido, in quinque lacinias secto prodeunt, & quinque oblongis, exterioribus versus reflexis foliolis confiant, totidem in medio *flaminibus* rufis præditi, inter quæ oblongus, furectus, plurimas producit *stylus*.

Flosculi verò decidentibus fructus globosi, virides primò succedunt, qui dein rubicundi, tandemque nigricantes & fragiles evadunt, & si asperius tractentur facile solvantur, ac in plures oblongos, virides, nitentes foliolicos sedecunt; quibus numerosa, albicantia, exigua continentur *semina*: sapor nix aqueus, in cortice verò acidus.

Nascitur in locis sylvestribus Malabar, imprimis circa *Cranganoor*: quovis anni tempore floret *Locus*. fructusq; fert, ac diu frugifera manet.

E fructibus expressus succus ventris cruciatus mitigat.

Ujus.

2. *Arbor*

* P. I. F. 52.
p. 97.

2. *Arbor Indica fructu aggregato conoide* Cada-Pilava dicta. *
Cada-Pilava H. M. *Arbor confusa*, Macandou Bontii.

H. M.

Radix cortice est nigricante croceo.

Succuli superiore parte quadrangulares sunt & sulcis striati, nodulisiq. exuberantes.

Contra est nodulis binatis exiunt petiolis crassis rotundis, grandia, oblongo-rotunda, ad petiolum contracta, inde oris rotundiusculis circumscripta in cuspidem tandem desinunt, texturata crassa, mollia, plana, superne obscuro virore nitentia, subius pallidiora, sapore subamaro. Costa folii media crassa est & albicans. Folia superiora in furculis minora sensim petiolis brevioribus.

Flores supra ex fructibus proveniunt petalis quatuor vel quinque, oblongo-angustis, cuspidatis in stella formam expansis constantes, crassis, interioribus candidis, exterius est viridi diluto albicantes, habentque pedem rotundum, longum, viridi-dilutum & albicantem.

Stamina quatuor, quinque, sex, pro numero petalorum, brevia subflava prodeunt: *stylus* viridis, ad summitatem crassior, bifidus ac obscure rufescens, estq. pes florum, per quem is transmittitur, interioris villosi seu densis pilis obitus. Gemmae florum oblongo-rotundae & flavo-albicantes.

Fructus in caulibus est nodulus ex adverso foliorum proveniunt, in petiolis longioribus, sesquialter albus, rigidus, viridibus & crassis, oblongi, conoidei, ad petiolum crassiores, in summitate strictiores, exterius distincti cancellis exuberantibus, oculatis, versis summitatem minoribus, ex quorum oculis gemmae, quae in medio oculatae sunt, emicant ac exuberant, suntque colore primum viridi, [in gemmis oculatis albicantes] dein cum maturi quoque albicantes intus carne albicante, odore cum maturi sunt tetro & stercoreo, sapore amaro. *Flores* qui supra in hisce fructibus proveniunt, cum suo pede gemmis ipsis insident, ac ex oculo qui in medio gemmarum est stylum suum accipiunt, suntque flores semper maxime conspicui plures arcte ad se invicem in summitate fructus, ceteris ex gemmis inferioribus deciduis.

Semina forma oblonga & plana, ordinate jacent propolis ad corticem, cum sua longitudine ad gemmas ex quibus flores erumpunt erecta, ac carne intermedia a se mutuo sejuncta, colore cum sicca sunt nigricante.

Bontius fructum nucem Pineam planè referre scribit, nisi quod tam acutè in conum non desinat, neq. tam lapidea sit duritie, sed mollis planè, sapore fatuo aut insipido potius: flores Peridymeni floribus assimilant.

Vires.

Malaii sub cineribus assatum comedunt ad dysenterias & cholerae organum sedandum & sistendum; tum pectoris vitis Asthmatis, Phthisi, Pleuritidi conducere aiunt, propter vim emplasticham quae in ipsius mucagine est.

Bontius Consolidam Indicam arboream denominandam censet, quod in Nosocomio vim fructus consolidantem in hamoptyli non semel cum succellu expertus sit. Folia quoq. farcetica esse ait, & in vulneribus & ulceribus carnem egregie generare & ceterum cicatrice obducere: in quam rem sal quoq. ex foliis arte Chymica elici potest, quod praeter consolidantem qualitatem etiam quavis inveterata & caecohera ulcera munda reddit.

Succus expressus cum oleo è foliis Fici inferni decoctus podagrae convenit, si pars affecta eo perungatur.

3. *Frutex Indicus fructu aggregato conoide* Kaida dictus.

H. M.

Frutex est spinosus & aculeatus, stipitibus numerosis, qui sepiissime transistum praebent, ac per quos insipienti caelum pervium est, terre impactus, nascentisq. in ripis aquarum.

Folia cuspidata, longitudine quinque, sex, septemve cubitorum, tribus ordinibus aculeorum, duobus in oris, uno in medio, munita, venis subtilibus in longum striata, colore viridi saturo.

Loco *Florum* fasciae albicantes flocculose supra exortum foliorum prodeunt, quarum flocculi seu apices albicantes albisimo farinaceo polline aspersi, petioli medi candidissimi & nitentis ramulos obdunt.

Fasciae haec in foliis oblongis, cuspidatis candidis, quae quoq. spinis in oris ac in medio munita sunt, primum involvuntur, ac foliis aperitis se produnt, ex diuturniore aperture rubescunt, suntq. una cum foliis involventibus odoris acris & fragrantis.

Fructus, qui fasciis flocculosis succedunt, oblongo-rotundi sunt & praegrandes, primum viridi-fusci, dein vestimentis colore rubicundo, in cortice confertis tuberculis exturgentes, ac in singulis tuberculis tribus aculeatis, ruffo-rubris, duris, lignosis papillis muniti, carne intus flava succulenta.

Folia super terram fratris indigenae dapes imponunt.

Floribus ob odorem amicum mulieres se exornant.

Fructibus vescuntur gentiles dicti *Poles*, uti & Elephantes.

Foliorum simul & radicis succus pro balneo maniaci subministratur. Flores cum Santalo ac Cammino ad potiunculam aptati, simidque comminuti atque hypogastrio inuncti gentiles vires instaurant. Ex radice paratum apozema dysuriam tollit. Ex ejusdem succo deponitur coquendo oleum antarthriticum.

Vires.

2. *Kaida*

2. *Kaida-Taddi* H. M. P. 2. F. 6. p. 3.

A priori hac, ut & sequentes duae species, in fructibus folium differit.

Sunt autem *fructus* hujus praegrandes, forma rotundiores, in corpore diversis grandibus nodis, qui sulcis profundis & laeis interfracti sunt exuberantes; suntque in superficie nodorum septem octove passim minoribus nodulis, in quibus singulis papilla durula ruffa emittens est, interfracti, colore primum viridi, dein corallino rubro, ac in superficie nodorum singulorum dilatatore, carne intus flava; in medio caverna vacua excavati, ac carne albicante farinacea; in medio nodo cuiusque unum rotundum oblongum *semen* continentes.

E foliis tenens exactus succus cum saccharo sumptus dysenteriae medetur. Ex maturo autem *Vires* fructu pressus liquor saccharo mixtus aphthis adversatur.

3. *Perin-Kaida-Taddi* H. M. P. 2. F. 7. p. 5.

Fructus hujus oblongo-rotundi sunt, ac minoribus nodis, qui sulcis quoq. profundis interfracti sunt, exuberantes, ac in superficie cuiusq. nodi una papilla ruffo nigricante dotata: suntq. hi flavo-nubescens, ac odoris vegeti & haud ingrati.

4. *Kaida-Tjerria*. H. M. P. 2. F. 8. p. 7.

Fructus hujus haud dissimiles sunt fructibus *Tijaka* forma oblongo-rotunda & angustiores, in superficie bullis seu oculis exuberantibus dotati & oblongis nigricantibus rigidis spinis in vertice bulbarum muniti, cortice viridi, ac odoris vegeti ac grati.

Suspicio hunc fructum fore obtinere a fructu *sejundum* seu aliquantulum remotum; proinde & minus rectè hoc in loco disponi, sed ad praecedens genus potius pertinere. Verum quoniam Auctores nostri fructus fasciis flocculosis succedere in descriptione tradunt, impraesentiarum hic collocandum censui.

C A P. VIII.

Frutices flore composito seu aggregato è pluribus flocculis dense stipatis, quorum singuli singulis seminibus insident.

1. *Alypum montis Ceti*, sive *Herba terribilis* Narbonensium Lob. *Al. Monspeliensium* sive *Herba terribilis* Park. *Al. Monspeliarum* sive *Frutex terribilis* J. B. *Thymelae foliis acutis, capitulo Succisa* C. B. *Herb terribilis*.

J. B.

Frutex est cubitus aut sesquicubitus altus, in multis divisus ramos, lignosos, foris tenues, rubentes, vel ex fusco purpurascens cortice tectos: per quos folia concoloria ferè nascuntur, Myrto vulgari accedentia magnitudine sua, non ita penitus formâ: Ex angustissimo enim principio ad extremum usq. propemodum dilatantur, ubi interdum una aut altera crena incisa obtusum mucronem efficiunt, crassa, solida, amara. *Flocculi* extremis ramulorum plurimum, alii ad medios ramulos glomeratim congesti haerent, purpurei, è tenuibus squamulis contexti. [Clusio summis ramulis singulares inhaerent calyces, squamatin compacti, interioris orbis florum Scaboli aut Morsus Diaboli magnitudine, qui florum continent villosum & lanuginosum, ex coeruleo candicantem in medullis, at in ambitu omnino coeruleum.] Radix caesia, dura, nigra, lignosa. Cuncta planta (inquit Lob.) amara, & inameno Thymelae aut Chamelae gustu, aut vehementiore enaniam a sexto anno.

In monte Ceti Frontiniana versus Austrum opposita & in mare procurrente provenit copiosè. *Locus*.

Quin & in aliis Narbonae & Gallo-provinciae locis ad mare & Austrum deversis, & praecipue maxime (ut annotat Lobelius) natales suos delegit. Nos in collibus saxosis juxta *S. Chamas* Gallo-provinciae oppidum copiosum observavimus.

Vim cathartica vehementem obtinet, nec minus violenter purgat bilem, pituitam & aquas quam *Vires* Thymalus. Quapropter non temere eâ utendum censuimus. J. B.

2. *Cattu-Schiragam* H. M. P. 2. F. 24. p. 39. *Scabiosa Indica arborea*.

H. M.

Frutex est altitudine humana, nascent in arenosis.

Radix brevis, recta, una fasciâ albicantiâ ac glandulosarum fibrarum, quae condensis pilis inter se implexa sunt, vestita, sapore subamaro.

Stipes, qui ex radice unus exturgit, rotundus, pollicem ferè crassus, surrectus, furculos è superiore maxime parte emittens, cortice viridi-dilato, ligno subrubro, in medio corculo cavo, seu fungoso & albicante, corculo proximo molli, humido & subviridi.

Folia subinde parvis foliis, quae ex eorum origine oriuntur, comitata sunt, forma oblongo-angusta, in inferiore parte lateribus strictis, inq. mucronem acutum desinentia, ad margines dentata; excepta parte anteriore ad cuspidem, & inferiore ad pediculum; textura tenui, languida in superficie raris, tenuibus pilis obita, utrinq. ad tactum subaspera, superne obscure viridia, subius pallidiora, *Flores* planè amaro.

Flores parvi, plures simul prodeunt cum pedunculis viridi-dilutis ex superiore parte foliorum capitulorum, suntque purpureo-rubro diluti, incisi quinque, cuspidatis foliis, quae arcu clausa sunt circa medium viridi-dilutum stylum, ex quo tanquam thecala emittit filamentum tenue, albicans, superne bifurcatum. Sutura flores odoris nullius.

Semina, quae in foliosis capitulis numerosa continentur, oblongo-rotunda ac angusta, in longum striata, inferius in cuspidem stricta, cuspidem basi capiti inserta, suntque singula superne in obtusa penicillo longiusculorum, albidum & subflavum pilorum, ex cuius medio unus flosculus cum suo pedunculo viridi diluto emergit, circumdata. Semina cum sicca coloris sunt rufi.

Semel in anno fert flores tempore pluvioso.

Vires.

Pro pustulis corporis, si contrita cum oleo coquantur, & pars affecta decocto foveatur, conducit: in febre ex cholera orta confert delibutio capitis cum succo qui ex ea trita expressus est. Semina in pulverem redacta, & cum aqua calida epota pro tussi dantur, ac flatibus tollendis servantur, uti & enecandis vermibus in infantibus, lenitque ventris dolores, ac urinam cient, partique affecta podagra, vel doloribus ex frigore obortis commoda sunt facta ex iis perunctione cum aqua calida.

3. *Scabiosa Africana arborescens seu Cupressi-pinus Capiti Bona spei Breyn. Scabiosa affinis arbuscula Africana ericoides, sphaerocephala.*

Breyn.

Arbor est pumila, semper virens. Virgae à Breynio descriptae pedales erant, teretes, pennae striptae crassitie pene atringentes; ligno subalbido, cortice rufescente ex cinereo tecta, foliolis angustissimis, triangularibus ac mucronatis, cupressi instar ramulorum, squamata. His vero virgae ramuli duas tresve uncias longi, graciles, valdeque flexibiles adnati, qui foliolis Ericae vulgaris persimilibus, decussatim positos dense vestiuntur. Quilibet ramulorum superiorum Strobilo, modo uno, modo pluribus, exiguo, orbiculari, lanuginoso & albo, iuxta ramulum planiusculo, foliolisque firmiter adhaerentibus subtilissimè scandulato onustis, forma & magnitudine Fragarum, squamulis autem innumeris, intus villosis, ac argenteo nitore splendens, in anteriore parte foliolam vixit monstrantibus, archilimè compacto, cuius squamae (ut autumno) processu temporis dilatantur, lignum & cortex rami saporem * fallum & nonnulli adstringentem, sed foliola cum ramulis ingratum, subadstringentem cum tantillo amaro praebent.

* Forsk ex asperione aquae marinae.

In Appendice huius historiam ulterius prosequitur & illustrat, ramulum tum depictum, tum sic cum ad se transmissum à D. ten Rhyno, nomine *Erica noduligera capitulis birtis ex purpureo flos coloris* describens. Hic, inquit, affinitatem aliquam cum Scabiosis praetendere videtur. Namque Strobilo rum inter squamulas *Pericarpia* lanuginosa & dura occultantur, Scabiosae arborescentis Cretica haud imparia, concava intus, *seminis*, oblongum includentia, in superiore autem parte, calycis loco membranacei, foliis coronata quinque, crassis ac lanuginosis, quorum in medio strobilus pentapetalus, Globulariae luteae montanae Col. accendens; quem (etsi ad flavedinem inclinet fuscus) purpurei coloris existimo, cum eisdem etiam coloris mentisgem in Plantae huius nomine D. ten Rhyni facit.

Hac Arbuscula non inepte mea sententia, denominari possit, Scabiosae affinis arbuscula Africana ericoides, sphaerocephala.

LIBRI VIGESIMI SEXTI PARS POSTERIOR.

De Arboribus quarum flos summo fructui insidet.

Arbores, quarum flos fructui contiguus est, sunt vel eodem summo fructui insidente, vel basi fructus coherente. Quarum flos summo fructui insidet, fructu sunt plerumque ex residuo calyce umbilicato seu coronato; & dividi possunt in eas quarum fructus pericarpio seu pulpâ humidâ femina vel universa simul, vel singula seorsim ambiente constat; & eas quarum fructus materia per maturitatem ficiore & seminis inclusae componitur. Prioris generis arbores sunt vel fructu polypyreno, vel fructu monopyreno. Quae fructu polypyreno sunt dividi possunt in maiore fructu donatas, quas *Pomiferas* dicimus, & minore fructu praeditas, quas *Bacciferas* cum vulgo appellamus. Quae fructu monopyreno item vel eodem maiore sunt, quas *Pruniferas*, vel minore, quas *Bacciferas* appellare liceat.

1. Primò ergo in loco agemus de arboribus fructu umbilicato, polypyreno, maiore seu *Pomiferis umbilicatis*. His autem necessariò admiscendae sunt nonnullae fructu minore quarum scilicet fructus cum maioribus notis genericis & characteristicis conveniunt. Sic verò gratià Oxycanthae vulgaris seu spina alba, quamvis fructu parvo sit, ob convenientiam in reliquis notis omnibus cum Mespilo Aronia dicta, ab ea minimè separanda est. Idem dicendum de aliis multis speciebus *Sorbi* & *Mespili*, &c.
2. Secundò, de iis agemus quarum fructus pericarpio donatus monopyrenos maior, seu de *Pruniferis umbilicatis*.

3. Tertiò,

3. Tertiò, de iis quae fructu minore sunt seu monopyreno seu polypyreno, hoc est, de *Bacciferis umbilicatis* pericarpio donatis.
4. Quarto tandem in loco eas trademus quarum fructus umbilicatus materia per maturitatem ficiore constat.

SECTIO I.

De Arboribus fructu umbilicato humido polypyreno maiore, seu

De Pomiferis Umbilicatis.

Hac Sectione comprehendimus omnes arbores fructu polypyreno maiore quarum flos summo fructui insidet quamvis vel nullum calycem reddat, vel calyx flori superstes non sit, ne quis cavilleatur arbores hic insertas quarum fructus umbilicatus non est.

CAP. I.

A. De Malo Sativa. The Apple-Tree.

Malum priore producta à Dorico & Æolico *Μᾶλον* pro *πῶλον* est, quod non modò pecus & mammillam, sed & *Pomi* genus significat. Arbor ipsa *Malus*, Græcis *ἀνέστη*. Voss. *Pomi* vox latius patet quam *Mali*: nonnulli enim Nucem etiam, quæ Græcis *ἀνέστη*, hoc nomine complectuntur. Alii Nucem à Pomo ita distinguunt, ut *Pomum* sit quicquid foris habet quod edendo est, durum intus includit, *Nux* quicquid foris durior corio tegitur, intus habet quod edendo est. Sed vulgo genus pro specie accipitur. Pomum autem à *μῆλα* five potius *μήλα* (nam & hoc invenitur) dictum arbitratur Julius Scaliger: quia sitim tollentes eorum plurima, si melle essent cibo & potui.

Malus autem, cum fit arbor tota Europâ notissima, prolixâ non indiget descriptione. Quin si indigeret, nostram in eo describendo operam superfluum reddidit accurata J. Bauhini descriptio, quam nonnulli auctam Lædori proponemus.

Arbor est mediocris magnitudinis, ramis magis patula plerumque, quam alta, cortice scabro, sepe musculo, obrecta, foris cinereo, intus flavo, ac lavi potius quam aspero, materie alba, vel candicante, fragili, mediocriter dura, & variis utensilibus praefertim domesticis parandis, atq. ad torni artificum haud incommoda: radice non valde multa, nec admodum profunda, sed in summo ferè terre obstruente.

Folia ex rotundo oblonga, vel obtusa, vel acuminata, infernè villosa magis quam superne, praefertim nova, in ambitu crenata, alternatim posita.

Floris simul multi, ex brevibus tomentosis pediculis, suave-olentes, candidi vel purpurascens, pentapetali, apicibus in medio subflavis.

Ipsa verò Mala adeò variant formâ, magnitudine, colore, sapore, maturescendi tempore, ut dinumerare haud sit facile. In genere tamen Malum fructus est magnitudine & figurâ varius; quippe aliud rotundum, aliud turbinatum, aliud sessile, quædam etiam angulosa. Sunt etiam quæ ad pugni gemini magnitudinem accedunt, sunt & parva & mediocria, tunica omnia contexta vel pallida, vel flavescens, interdum rubra, aut ex toto, aut ex parte, raris subcinerea, aut ad glaucum vergente, vel flavescens, interdum mitis, odorata in maturis, in immaturis & sylvestribus durior: sapore vel cui caro seu pulpâ subest mitis, odorata in maturis, in immaturis & sylvestribus durior: sapore vel dulci, vel subacido aut vinoso, vel acido dulci; in sylvestri austera atq. acerba. Pediculo suo quodâ, adheret, eo ipso longitudine & crassitudine diverso, è parte inferna, atque ut plurimum cavata, raris prominente emerso: in cuius opposito, parte nimirum superna, est id quod *πυρρίδα* quidam vocant ex Polluce, alii *εὐκαρπὸν*, umbilicus nempe seu cavitatis quædam, cui inuile illud floris residuum, [floris calyx] insidet. In ipso fructus medietullo, seu *Polosa* Scribonio dicta, femina latrant oblonga, altera parte obtusa, altera acuta, quæ petiolum spectant, intus latentia, per maturitatem nigra, membranaceis quibusdam atq. duris pelliculis [cartilagineis potius] ceu partibus intergerminis, sejunctâ, ita ut singula in singulis latent cellulis, interdum etiam gemina, quarum medulla candida, sapore subdulci.

Mâ unam duntaxat speciem agnosco: nam quæ feruntur species varietates tantum sunt accidentibus quibusdam, magnitudine, figurâ, colore, sapore, maturescendi tempore differentes.

Has autem varietates idcirco specie differre non existimo quia sationi originem suam debent, suntque infinitæ, nullo certo aut determinato numero, cum ex semine saxo novæ indies exoriantur.

Bauhinus uterque Pomorum varietatem ex inficionum maxime varietate ortam esse asserunt: Nos è feminis satis varietatem hanc provenire existimamus; cum (ut * alibi diximus) in inficionibus fructus furculi seu gemmæ naturam semper ferè sequatur. Non tamen negamus fructum inficione emendari & velut cicurari, succo ex acerbo aut acido in mitem evecto.

Gggggg

Mali

* Lib. I. c. 19.

Tempus.

Locus.

Mali apud nos in Anglia florent sub exitum Aprilis, & initio Maii: Fructus suos maturant alie citius, alia tardius, præcoces Julio mense & Augusti initio, serotinae non ante finem Septembris, aut Octobris initium.

Amat quævis ferè loca Malus, si ferventiora excipias, sed maxime temperata, aut etiam humida: (ut rectè J. Bauhinus) non tamen frigidissima. Rarè sunt in interiore Italia & Gallo-provincia ob cæli fervorem J. B. Abhorrent etiam loca maritima, nec usquam nobis visa in ejusmodi locis; ac nec in vicinis quidem commodè coluntur. Idem. Concludit tandem Malos temperata loca quærere, quæ tamen nonnihil ad calorem & siccitatem vergant, ut nascantur lapidiora.

Genera illa Malorum quæ C. Bauhinus in Pinace pro peculiaribus habet nobis non aliter differe videntur quàm reliquæ varietates. Eæ sunt

1. Malus pumila, quæ potius frutex quàm arbor.
2. Malus exigua pallidis floribus.
3. Malus sine femine interius in fructu.
4. Malus non florens fructificans tamen; quæ duæ species sunt degeneres seu monstroæ.
5. Malus folio Pyri.
6. Malus flore pleno. Natura lufus est, ut in Cerafo.
7. Mala sylvestria, Perfica, &c. quæ & alba & rubra, & majora & minora. De his tamen paulò post specialius agemus.

Vires & Ufus.

Vires Pomorum variæ sunt pro saporum varietate: Acida, acerbæ & austera astringunt ac proinde alvum sistunt; verum cum butyro cocta cibum febricitantibus præbent commodum, inquit Schroederus.

Dulcia sunt naturæ calidioris & laxantis.

Subacida seu vinola naturæ sunt mixtæ, conveniuntq; ventriculo & cordi.

J. Bauhinus Aristotelis sententiam probat, ut Poma ante cibum sumantur. Sumpta enim, inquit, ante cibum facillimè alvum solvunt; at si post cibum, nihil ferè aliud quàm infant, & stans excipiendo molestiam creant stomacho, ut proprio periculo didicimus. Nostræ experientia commodissimum tempus edendi poma non est matutinum ante prandium, cum ventriculus planè vacuus est & jejunos, ob crudelitatem & acorem, uti nec ante cenam ob eandem rationem: at neq; ita ut prandio aut cenæ, sed duabus tribus, quatuorve horis post utramlibet refectioem, cum ventriculus nondum penitus exhaustus est, nec nimis repletus. Poma sanè sunt fungosa & spongiosa, quæ injecta aquæ innatant, contra Pyra residunt, unde Poma difficulter in ventriculo concoquantur.

Pyra five cruda five cocta facillimè fero, meliùsq; digero, inquit Idem.

Quamvis autem Poma ventriculo frigidiore & humidiori fortasse noceant, calidiori tamen & bilioso apprimè conveniunt, & alvum facilem reddunt.

Omnibus ferè Pomis commune est, quòd succus expressus admixto paxillo Croci ebibitus veneno adversatur, & ventris animalia pellit.

Punctionibus lateris Camerarius inducit cataplasma ex pomo dulci, cui tunc contusum inditur, at simul afficitur. Idem ad pulveris pyri empyreuma extinguendum pomum dulce in Plantaginifolia aqua coquit ad tabitudinem, dein cum lacte factò cataplasmate vulnèri inditur.

Nos in quotidiano usui habemus, ac magni facinus experimentum quòd è Pomis in aqua coctis paratur, & pulmenti speciei oculorum inflammationibus imponitur. Possunt & ex lacte coqui, vel caprino, vel muliebri, vel ex aqua rosæ, euphras, vel ex alia aqua frigida. Ego tamen feliciter sæpius hoc medicamentum expertus sum, etiam sine lacte. J. B. Nostrates non minore modo pomum putridum oculorum inflammationibus & tumoribus quibuscunq; imponunt. Memorabile est experimentum quòd refert Simon Paulus, Quadrip. Botan. Class. 2. p. 82. Recordari inquit honestissimam matronam mihi famam, sibi à Lithotomo quodam Strallundensi femur gangrenâ correptum, omnino restitutum esse postquam illius usui poma putrida contusa, & sine illius liquoris affusione cocta, cataplasmatibus formâ semel atq; iterum applicuisset.

Gelnerus in vinis pulmonis & dyspnoeæ Malum assuum excavatum, & drachmâ thuris repletum, felici cum successu comedendum dedit.

Deniq; poma comesta, syrupus, de pomis simpli. & compositis cor exilarare ejusq; palpitatiõni & syncope conferre, inq; morbis Melancholicis summo opere prodesse creduntur. [Casp. Hofmannus, quòd tantis laudibus par sit syrupus de pomis se vix credere scribit.] Pomorum etiam ulus est ad nobilem illam confectioem Alhermæ.

Cæterum Poma commodissimè asservantur in loco frigido, & siccò potius quàm humido, in acervum etiam congesta. Verum nè à frigore nimio congelentur diligenter cavendum: ideoq; cum gelu vehementius ingruit, vel fragilis injectis, vel copioso stramine, (quidam Avencum præcipue commendant) contegenda sunt, vel in cellam subterraneam profundiorè recondenda; ubi à gelu etiam vehementissimè tuta & illa lætiant; ut plurimorum experientia constat.

E Pomis contusis & prelo subjectis succus exprimitur, qui postquam fermentatus & partibus heterogeneis secretis probè defæcatus & clarus evaserit, potu idoneus redditur, nec vino multum inferior sapore aut viribus. Variat autem pro qualitate & ingenio Pomorum ex quibus efficitur, ut & pro ætate.

Pomaceum parandi modus simplicissimus nobis omnium optimus videtur. Succum expressum valè satis capaci & aperto exceptum tandiu restare sinas, donec feces craffiores subsederint, & effervere incipiat; deinde in doliolum clausum & operculatum, cervisiam aut vinarii simile infundas; ubi cum sese purgaverit & partibus heterogeneis secretis & ejectis clarus evaserit, (quod mensis unus minimum spatium postulat) in ampullas vitreas testaceæve angusti colli & oris exhaustas, easq; bene obturatas in cellam aliumve locum frigidum recondas. Hoc modo paratum & asservatum Pomaceum in multis etiam annis durabit incorruptum, nec in vappam aut acetum degenerabit; quin si ex Pomis electis, & boni succi fiat, generosum & lene experieris, quoque vetustius eo

eo ferè melius. Nonnulli ut liquor clarior & defæcator evadat, è doliis exhaustum in nova transfundunt, & aliquantisper denuò restare faciunt.

Infinitus effem si omnes Pomorum usus in cibo & medicina enumerare aggredierer. Sufficiat dixisse omnium apud nos nascentium arborum fructum longè utilissimam esse, nec sine insigni detrimento is carere posse humanam vitam.

Pomorum Anglicorum laudabiliorum varia genera.

Quamvis Pomorum numerus (ut diximus) incertus & indefinitus sit, celebriores tamen species seu potius varietates, quæ præcipuò apud nos in honore & pretio sunt, recensere non ab re fuerit. Cum enim Poma Anglica, palato nostro arbitro, bonitatis & nobilitatis palmam Europæis omnibus præcipiant, cur non & nos aliorum imitatione Patriæ nostræ in hoc genere divitiis explicemus, nec minore quam alias terras optimorum fructuum proveniunt eam abundare ostendamus? At nec inutilis erit ejusmodi enumeratio iis qui Pomaria conferunt ad delectum stirpium faciendum, ut vilius & fatuis fructibus rejectis, nobiliores duntaxat, & opimo succo prægnantes, quæ pari facilitate, utilitate autem multo majore plantantur, admittant.

1. Poma molliora & fugaciora, missis secundis instruendis idonea, quorum nonnulla præcoccia.

1. *The Ginetting, or Juncting*, Pomum Ginetinum, quod unde dictum sit me later. Est illud omnium apud nos nascentium Pomorum initium, ut præcoccissimum ita ferè minimum; quibus notis ab aliis discretu facillimum.

2. *The Margaret, or Magdalene*. Margareta seu Magdalene Pomum; mihi ignotum, hoc saltem nomine.

3. *The King-Apple*, Pomum regium.

4. *The Aromatick, or golden Russetting*.

5. *The Flay-Apple*. A Lino denominatum, nescio ob quam rationem.

6. *The Spice-Apple*. Pomum Aromaticum ab odore & sapore.

7. *The Summer Greening*. Pomum reginale æstivum, nonnullis Caryophylleum. *The Golden-flower-apple*, ab odore dictum.

8. *The go-no-further, or Cats-head*, i.e. Caput felineum à figura & magnitudine denominatum; Omnium, mihi saltem cognitorum pomorum maximum, nec tamen succi illaudabilis.

9. *The Golden Pippin*. Pippinum aureum, chrysolomum. Multa sunt apud nos Pomorum genera Pippini nomine insignita, à Gallis fortè mutuato. Quodam autem genus Londinenses hortulani, qui Catalogum hunc dederunt, hoc nomine intelligant non satis scio: nam quòd apud nos in Essexia hoc nomine colitur, pomum est exiguum, sublongum, luteo aureove per maturitatem colore, unde & nomen, si fortè ab excellentia aut dignitate & pretio suo ita dictum sit, carne firma, solida, & ad ver usq; durabili, unde pomis activis seu fugacibus accenseri non debet, quamvis etiam initio hyemis crudum esculentum sit. Ad omnes culinæ usus præstantissimum habetur, & Pomaceo conficiendo egregium. Hoc nonnulli *The Barford Pippin* vocant. Certè alia species est quam Parkinsonus *The Golden Pippin* vocat, quòd Pippinorum dictorum omnium, maximum esse non minus quàm optimum scribit.

10. *The Good Housewife, or Nontradue*.

11. *The Giant-apple*. Gigas, ob magnitudinem fortè dictum.

12. *The Pome-water*. Pomum aqueum, olim apud majores nostros celebre. E majoribus est, exterius albicans, succo prægnans, acido, grato, & nonnihil una amaricante.

13. *The Summer Pearmain*; quòd nomen Pyrum magnum æstivum significat, cujus rationem non assequor. Magnitudinis mediæ est, exterius rubro striatum, carne firma, sapore delicato.

14. *The Kirton Pippin, or Holland Pippin*. Pippinum Kirtonianum sive Hollandicum. Parvum est, depressum, & in lactitudine diffusum, umbilico lato, unde & *Broad-ey* in Suffexia dictur, dulci & pungenti acore inprimis commendabile.

15. *The Orange-Apple*. Pomum Aurantiacum seu Oranganum.

16. *Summer Belle-boon*. Bellum & bonum æstivum, ut nomen ita & fructus Gallicæ originis est. Aspectu pulchrum, mediæ magnitudine, colore flavicante.

17. *The Paradise-Apple*. Pomum Paradisiacum. Visu pulcherrimum & speciosum, colore flavo, verum carne levi & spongiosa, sapore dulci amaricante, minus laudabile.

18. *The Famagusta*, à Cypro insula metropoli nomen adeptum, fortè quòd inde translatum.

19. *The Coddling*. Pomum coctile. Externe albicat, è latere foli overlo rubore perfusum; articulis levi, quam à coctione facile exuit. Crudum vix editur ob duritiem & aciditatem, sed coctum vel cum cremore lactis, vel cum aqua rosacea & saccharo comestum inter laudatissima fercula habetur. Avulsione vel ramulo deciso feritur & facillè comprehenditur.

20. At nec omittendum est in hac Catalogo *The coddard-apple* dictum, quòd tante olim æstimationis fuit, ut Melopoli per antonomasiam quandam id nominis inditum fuerit. Nam *Coddard-mongers* etiamnum hodie dicuntur.

21. Tandem nec nobis reticendum, nec à pomario excludendum Pomum *The Sops in wine*, id est, Offæ vino intinctæ, dictum. Quamvis enim carne sit molli & fungosa, nec sapore præcipuo, tamen ob colorem rubentem quo pulpa interior per totum suffusa est, raritatis & spectaculi causâ coli meretur.

2. *Poma quædam provinciis nonnullis peculiariter; quæ locis suis natalibus laudatissima habentur, & aliis translata fere degenerant.*

1. *The Stockin-apple, or Stoken-apple* ab oppido *Stoke* nomen forte adeptum, in *Hærfordia* celebre.
 2. *The Golden Renet.* Pomum renatum aureum, *Hartfordiæ* proprium.
 3. *The Darling.* Pomum delicatulum *Cestriæ*.
 4. *The Angels-bit, i.e.* Buccœa Angelica *Worcesteriæ* præcipuo in honore.
 5. *The Harbey-apple.* Pomum Harveianum ab inventore *Gabriele Harveio* Doctore nomen sortitum, *Cantabrigiæ* suæ delicta. Grande est, colore è viridi albente, maculis plerumq. nigris infecto; vix ultra natalitia Christi durat.
 6. *The Quarrington Devonæ.*

3. *Poma Hyemalis, & durabilia.*

1. *The Winter Queening.* Pomum Reginale hybernum, è lata basi in rostrum acutus productum; carne firma & solida, sapore Caryophyllum redolente. 2. *The Winter Apple.* Pomum cydonies fere cotonei formâ. 3. *The Winter Pearmain.* De cognomine æli vo diximus superius. 4. *The Pome-luch.* Pomum incomparabile. 5. *The Peeling.* 6. *The Weather-coat.* Pomum duricorium, si ita loqui liceat, cujus non carnis tantum sed & pulpa tota dura est: nonnullis *The Winter John*, id est, *Joannium* hybernum dicitur. 7. *The Pome-kop.* Velut Rex Pomorum. 8. *The Worling.* 9. *The Winter-flower Apple.* Caryophyllum. 10. *The Pear-apple.* Pyriforme. 11. *The Gyring.* 12. *Tones Pearmain.* 13. *The green Russetting.* 14. *The red Russetting.* Poma hæc Rossetina dicta à colore quodammodo ferrugineo seu rosso cute sunt undiq. scabra & velut stipulata, carne firma, & solida, succo paucò & bene concocto, sapore optimo, per totam durant hybernem, & saporis gratiam retinent. 15. *The Winter Pilet of Violet.* Pomum violaceum hybernum. 16. *The Winter Belle & bonne.* 17. *The Oaken pin.* 18. *The John-apple, or Durans, i.e.* Pomum Joanninum seu biennale. Pomorum omnium durabilissimum est, & cum alia poma mollescere & corrumpi incipiunt, maturefcit & esui opportunum evadit. 19. *The West-burn.* 20. *The Winter-Reed.* 21. *The Flower of Kent.* 22. *The Winter Chisur.* 23. *The Maligar apple.* 24. *The Short tart.* 25. *The Pelmel.* 26. *Christ.* 27. *Winter Clary.* 28. *The Fig-apple.* Ficoides. 29. *Horum nulli secundum, five magnitudinem, five saporem, five durabilitatem species, Pomum Pippinum simpliciter & Pippinum album dictum, Effexiensibus Renatum [The Renet,] à Gallis mutato nomine: ideoque non omniumque fuit, at nec ultimo in loco ponendum. 30. Locum enim aliquem, nè dicam principem, sibi vendicat Pippinum Cantianum, quod prædicto majus est & succulentius, pythome profundius depresso, saporis tamen gratia nostro judicio ei cedit. 31. Nec prorsus rejiciendum Pippinum Gallicum, The French Pippin. Pippinorum dictorum maximum, quod quamvis carne molli & fungosa sit, sapore tamen grato palato aridet, & quod mirum diu durat.*

4. *Poma Pomaceo seu Cidre conficienda maxime idonea.*

1. *The Red-sreak, i.e.* pomum rubro striatum, omnium optimum habetur, quanvis gustui minus gratum sit, & ad sylvestrium potius naturam accedat. 2. *The Bromsberry crab.* 3. *The Golden Pippin,* de quo jam dictum. 4. *The Gemet-moil.* 5. *The Westbury-apple.* 6. *The white and red Mass-apples.* 7. *The John apple.* 8. *The Underleaf.* 9. *The Winter Pilet.* 10. *Elliot.* 11. *Stochen apple.* 12. *Bitter-Scale.* 13. *Claret-time apple.* 14. *Arrier Apple.* 15. *Richards, or Orange Apple.* 16. *Celing apple.* 17. *Libe apple.* 18. *For-whelp.* 19. *Pippins and Pearmain mixt.* 20. *The Silly flower apple.*

Catalogos hocce Pomorum, ut & Pyrorum, Prunorum, aliorumq. fructuum, nunc dierum præcipue celeberrim ad me transmisit *D. Tanceredus Robinson*, quos dictantibus periculis nonnullis & expensivissimis hortulanis Londinensibus à se consultis in nostram gratiam conscripsit.

A. 5. *De Malo sylvestri five ægresti Angli. The Crabtree, or Wilding.*

Arriret nobis Scaligeri sententia, quam ex Platonis Timæo hausit, nimirum sativas omnes arbores olim fuisse feras, neq. à seipis nisi cultu differre, translataq. Malum ægrestem ex færis locis cultu miscere, quod non heret, inquit, si natura esset fera aut sterilis. Verum hoc intellectum volumus de arboribus quales nunc sunt postquam, Adamo è Paradiso excluso, terra maledicta est, non quales initio à Deo creabantur.

Quicquid tamen de hoc sit, neq. enim mordicus hanc sententiam tuemur, Malus ægrestis atque ejus fructus in tantum differt à mitium genere, ut merito velut distincta species haberi possit. Eam autem J. Bauhinus sic describit,

Minus ferè procera est quam sativa, tortuosior, ramosior, strigosior, materie, ut putatur, duriore firmioreque. Multiplex illa ramorum & furculorum incondita divisa ægrestem & inculum habuit facile ostendat. Sed & stolonem tam è caudice quam è radicibus luxuriantes ut neglectum cultum, ita & propria rigiditate sylvestrem naturam produunt. Folia quam sativæ magna ex parte minorâ, confectiorâ. Flores sativæ similes, sed ferè minores, egregie odorati, interdum subrubelli. In fructu differentia præcipua, qui parvus & rarò Juglandem æquans, magnitudine ferè Mespili, figura

figurâ rotundior, longiusculo ac tenui pender pediculo, cortice seu cute viridi, tandem & flavescente quorundam etiam pulchrè rubente. Sed nec substantiæ mollior, nec saporis convenientiâ, unquam ad sativam accedunt, ac nè quidem ad infimam notæ acidissima vel asinifera: tanta pollent adstringendi facilitate, tandemque acerbitate, ut esui planè inepta, nec unquam fiant apta.

Malorum ægrestium non minus quam hortensium & cultorum plures habentur species, quas pariter enumerari nequeunt, nec si possent operæpretium id foret.

Florent cum hortensibus ferè, aut paulo etiam seriùs: tardius etiam maturantur, nempe Octobri. Tempus. In sylvis & sepibus frequentes occurrunt non in Angliâ tantum sed etiam in regionibus transmarinis. Locu.

Fructus vehementer asperus est, acidus & adstringens nec minus succosus & confusus prælo expressi Vires.

Fructus usque frequentissimus est in Angliâ, Galliâ, Germaniâ, Aceti loco, *Ægrestem* nonnulli vocant. Repopulum per annum aut etiam plures aservant. Pifces eo coctos firmiores fieri & lapidiores existimant Galli & Germani, quod nobis etiam probatur, inquit J. Bauhinus. Succum hunc *Perjuite*, i.e. viridem succum appellant nostrates, à Gallis mutato nomine. Cum flore cærescit mixtus & impositus utilis est adversus ignem sacrum, scabiem, inflammationes quascunq.

Oculis instillatus eorum inflammationes & hippitudines specifica proprietate sanare creditur.

Ad Scrophulas, & Succum Pomorum ægrestium calefactum, ulceribus diligenter eo lotis & purgatis sanam nigram oleo è pedibus bubulis priùs humectatam impone. D. Hulse è MS. nondum edito.

6. *Malus Indica poma anguloso Caramobolas dicta, Tamara-tonga seu Caramobolas H. M. Caramobolas Park. Caramobolas Acoffe J. B. Malia Gœnfia fructu octangulâri pomi vulgaris magnitudinis C. B. erone, fructus enim quadrangulâri est, aut pentagonus.*

Ad duodecim aut quatuordecim circiter pedum altitudinem excrefcit. Caudex pedis mensuram in ambitu vix superat, multiq. ramis in orbem diffusis donatus est, cortice scabro & fusco obdus. Lignum albicans, medulla intus albicante & molli refertum.

Similiter radix albicans, nigricante cortice recta. Folia ordine parallelo ramulis inherent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, mollia, glabra, viridia, superne splendens, inferne nequam: Colore sylvestri, sapore amaro & adstringente. Flores racematis ipsis ramis inherent, atq. è calyce rubicundo in quinq. lacinias secto prodeunt, quinq. tenuibus, oblongo-rotundis, purpureis foliis constantes, quinq. in medio albicantibus staminibus, flavescentibus apicibus dotatis præditi: saporis subacidus, odor nullus.

Fructus oblongi, umbilico exiguo, ac eminente, in vertice præditi, quinq. angulis crassioribus fuscatis, qui tamen in medio eminentiores sunt, juxta utrumq. caput non tam evidentes, cortice tenui, undiq. carni artissimè adherente, glabro, nitente, primum viridi, dein flavescente cinet, carne primum albicante, deinde eadem flavescente, tenera, succulenta, saporisque primum æquâ, dein acidulo dulci & suavis intus referti. In pentagono ejus medullato decem latitant semina oblonga, altera parte obtusa, altera acuta, rufa, glabra, membranaceis quibusdam atq. duris pelliculis, seu parietibus intergerinis, uti in malis, sejuncta, ita ut gemina in singulis latente cellulis.

Garcias & Acoffa fructum quadrangulum faciunt, in quatuor velut partes divisum, majusculi ovi gallinacis magnitudinis.

In hortis & pomariis feritur: ter singulis annis floret & fructus exhibet maturos, Sobole aut se. Locu. minibus sat à primario triennio ad annum quinquagesimum usq. frugifera est.

Succus è radicibus expressus & assumptus æstium febrilem compescit. E foliis confusus cum Oryze Vires.

Insulo cataplasmâ conficitur, quod tumores quoscunq. potenter emollic & resolvit: ex eisdem in Oryze insulo decoctis aut maceratis egregium fit decoctum vulnerarium. Succus è fructibus expressus pruritus, impetiginem, psoriam, simileque affectus cutaneos sanat, si lineis parvi affectæ subinde admoveatur: idem, si cum adusto Nucis Indicæ vino (quod vulgò *Araque* dicitur) propineetur, alvi quævis lenis, & diarrhoeam sistit. Insuper è foliis his confusus & cum succo è Palmæ fribus expresso cataplasmâ paratur, quod inflammationibus quibuscunq. medetur. E fructibus exsiccatiss, cum foliis *Betule* confusus pulvis fit, qui cum Nucis Indicæ vino adusto propinatus dolores partiumque promovet, necnon fetum mortuum & secundinâ expellit.

Fructus maturi in deliciis comeduntur, immaturi vero lachroa vel muria & aceto condiuntur.

E fructibus immaturis succus exprimitur, qui in vestes incidens fluo acore colores exedit: atq. adeo ad maculas quascunq. è lineis delendis frequenter usurpatur: colores etiam ad linea tingenda adeo ex paratur: necnon cum fructibus immaturis Auri fabri valâ argentea decoquere & depurare solent.

Dux sunt species, quæ inter se vix distinguuntur, nisi quodd altera dulcissimè plane sit saporis. Folia in hac arbore pinnata esse videntur, pluribus pinnarum conjugationibus mediæ costæ adnexis cum impari in extrema costâ folio.

7. *Malus Indica fructu pentagono, Bilimbi dicta. Bilimbi H. M. Billing-bing Bontii.*

H. M.

Arbustula est humilis, octo aut decem circiter pedes alta, caudice tenui, ramis in orbem diffusis elegantè ornato, qui cortice aut viridi, primum hirsuto, & spinis tenuissimis subaspero, dein glabro obdus, atq. molli & albicante medulla intus referti sunt. Lignum tamen prædurum, albicans, in spidum, inodorum. Radix similiter albicans, rufo cortice recta.

Folia pinnata: pinnae seu foliola singularia oblongo teretia, crassa, mollia, viridia, superne splendens, inferne nequam, odore suavi, sapore subacido.

Flores non surculis foliosis, at ipsis ramis, necnon toti caudici inherent numerosi, & quasi in spicam (pacham) longas collecti, atq. è calyce rubicundo, in quinq. lacinias acuminatas secto prodeunt, quinq. tenuibus oblongo-teretibus, superne colore purpureo, inferne pallidore nitentibus, flexis foliis constantes, decem in medio rubicundis staminibus, albicantibus apicibus ornatis mediatis

bilici radius, in viridi canescens: apices in medio multi, purpurei. *Folia* florenti arbore subcus & in ambitu cana lanugine obfita, foliorum Cotonei instar, superne virentia, slipperida, alias utrinque glabra, lucida, subrotunda, crassiuscula. *Fructus* non uniformes, sed alias rotundi & modice compressi, alias ex rotundo leviter turbinati & longiusculi, austeri & acerbis valde, nec edules donec fracescant, quod fore fit Octobri, semen intus continentia Pomorum seminis simillimum. Extrema alioqui facie Pyri speciem facile repræsentant. A radice numerosos emittit folones, valde spinulos, cortice rubicundo vestitos: Copia & rigiditate spinarum facile discernuntur à stolonibus Malorum sylvestrium.

An Pyrus sylvestris cultu mutari possit in mitem seu hortensem quæstio est. Theophrastus disertis verbis id negat. Scilicet affirmat Pyrum feris translatam locis adhibito cultu deponere agrestem illum habitum simul cum aculeis quos adulta tulisset, simulque & laxat illa densitas que videri in ejus popularibus, unde transportata fuit ad naturam meliorem. Quod an verum sit necne vix ipsum Sciligerum experiri credo.

Locus.

Pyrorum sylvestrium non minus quam facivarum plurimæ sunt differentie: passim occurrunt in sylvis & sepibus, locis præsertim montosis: loca calidiora refugiunt, unde in Ægypto nullum prolixum sylvestris Pyri genus; mitis etiam rara.

Tempus.
Vires.

Florent simul cum lativis, sed fructus tardius perficiunt, viz. non ante Octobrem mensem. Florent simul cum lativis, sed fructus tardius perficiunt, viz. non ante Octobrem mensem. Florent simul cum lativis, sed fructus tardius perficiunt, viz. non ante Octobrem mensem. Florent simul cum lativis, sed fructus tardius perficiunt, viz. non ante Octobrem mensem.

Pyrum sylvestre [*Asæti*] ficitur & astringit valida; longaque efficacius quam lativum: conciditur (inquit Plinius) suspensum, ficitur ad sistendum alvum, quod & decoctum ejus potum præstat. Decoquuntur & folia cum Pomo ad eosdem usus. Veteres & Recentiorum nonnulli Pyratris fructum adversus Fungorum venenum commendant, vel simul cum Fungis coctum, vel à Fungis comestis confectum sumpunt. His refragatur J. Bauhinus, & eruditius considerandum proponit an tutus sit usus Pyrorum sylvestrium cum Fungis; cum Pyra valde adstringit vomitum, & alvi fluxum compescunt adeoque impediunt, ne Fungi per vomitum rejiciantur aut per alvum promptè descendant. Fungi autem, cumque tandem generis sint, quo citius à natura deiciuntur & extra corpus pelluntur eo salubrius, cum ventriculum gravent, aut lancescent vixentive. Reliqua apud ipsum vide.

Pyra Anglica celebriora.

1. Muris applicanda, ut ad pumilionum modum & staturam coercenda.

1. Bon-Christien Summer & Winter de quibus superius diximus. 2. The Bary de Roy, 3. Butter-pear. 4. The green Burp. 5. The Violet. 6. The Dove. 7. The great Muskl. 8. Amadot. 9. Rouflet. 10. Beller Jean. 11. Great Sovereign. 12. Blood-pear. 13. Windsoy-pear. 14. Greenfield-pear. 15. Dyonier. 16. Great Bergamot. 17. Virgatus. 18. Kiofca. 19. Double-flowered-pear. Pyrus flore pleno.

2. Pyra mensalia seu esculenta, in viridariis serenda, & ut adolescant sinenda.

1. The Hill-pear. 2. The Primating. 3. The white and red Seneteng. 4. Green Chiffel. 5. Sovereign. 6. Orange. 7. Katharine. 8. Anthony. 9. Sugar. 10. Lion's pear. 11. Pimp. 12. Berry. 13. Popering. 14. Dead-mans. 15. Scarlet. 16. Tropical. 17. Donlich. 18. Kings-pear. 19. Ladies-buttock. 20. Mulcate. 21. Oak. 22. Ice-pear. 23. Galscoigne. 24. Bergamot. 25. Winter Popering. 26. Little Dagon. 27. Great Hair-bille. 28. Long Bergamot. 29. Slipper-pear. 30. Aetiv.

3. Pyra costalis, aut vino Apiti seu Pyraceo conficiendo idonea in agris serenda.

In cibano coquendo. 1. The Portsmouth-pear. 2. The black Worcester. 3. The Quince-pear. 4. The Bishops pear. 5. The Arundel. 6. The Bell-pear. 7. The painted pear. 8. Wardens of several sorts.

Pro Apiti seu Pyraceo. 1. The red and white Horse-pear. 2. The Choak-pear. 3. The pear. 4. The Bishops pear. 5. The Arundel. 6. The Bell-pear. 7. The painted pear. 8. Wardens of several sorts.

Catalogos hosc ad me transmissit eruditissimus & amicissimus Vir, de hoc Opere deque ejus Auctore optime meritis D. Tanderus Robinson.

C A P. III.

De Malo Cydonia seu Cotonea. The Quince-Tree.

Arbor hæc Cydonia à Cydone Crete oppido, etiamnum habitata, à quibusdam dicta putatur. Plinius lib. 15. c. 11. *Cydonia Mala Græcis ex Creta insula advecta* scribit. Et Serenus. Aut quæ forma Cydonia Creteis misit ab oris.

Hoc Etymon improbat Goropius, cujus rationes vide apud J. Bauhinum *Hist. plant.* lib. 1. cap. 3. Cotoneum

Cotoneum malum primus Cato, dein Plinius nominavit: quia (ut putat Lonicerus) lanugine [quæ ut ille ait Coran Græcis est.] tecta fuit: quod etymon Casp. Hofmannus etiam adfert. Verum apud nullum hæcenus probatum autorem legitimus, Coton vel cotoneum aut cotona esse lanuginem, sed barbarum ex voces debere, ex Gallico & Italico mutuata, videntur, quibus *Coton* Gossipium est, quod nec ipsum quidem quæ proprie lanam dixerit. J. B.

Hujus arboris fructus Aurea Hesperidum Mala tantopere Veteribus decantata fuisse multis probat Goropius, & post eum J. Bodaus à Stapel, quorum argumenta apud ipsos vide.

Malus Cotonea pusilla arbor est, ligno contorto, intus pallente & albicante, firmo satis & equali, cortice obstecto mediocri, non rimoso, nec valde scabro, inferna parte subfusco, superne subscilicet, leviori atq. glabro. *Folia* gerit Malo vulgari equalia, nulla in ambitu crenâ incisuræ distincta, prona parte cana lanugine ubertim obfita, supina verò viridantia & lævia ferè, rarius [& nonnulli tenellis foliis] lanuginosa, quæ lanugo facile affricu digiti deraditur. *Flores* non multi simul ut in Malis, sed in furculis singulares, Rosis sylvestribus permissiles, quinque, foliis subrotundis ac semunciatia latioribus, carneo colore præditis constantes; in quorum medio *stamina* multa purpurea, sententia, apicibus luteolis: flori autem toti subsunt quinque, folia, ex viridi canescencia, villosa, quæ postmodum fructus *malis* foliatum efficiunt. Sub illis lanuginosum quid exuberat, futuri fructus rudimentum, quod cadentibus floribus soliolis incrementum capeffit, donec fructus perficiatur magnitudine Mali, figurâ variis, turbinate, & torulis eminentibus tuberosus, parvus, magnus, mediocri, densa lanugine rasil obductus, pulpa melina, odora, adstringente & subacida. *Semina* in ipso Pomi centro, quique cellulis distincto continentur, cortice spadeo, medulla albâ, Pyri seminibus non multum dissimilia, viscido quodam lentore lubrica, quæ in aquam dejecta deponunt, & ipsam meclaglinam reddunt. *Radix* copiosa, fusco cortice vestita, alias recta, alias oblique acta, & ejus summo multos stolonis virgati sese exerunt.

Scribit avilensium, insitione, vivradice, ramulis & taleis. Ipse verò fructus ex arbore pendens incurvatos trahit ramos, prohibetque crescere parentem, ut Plinius; hæcque hæc arbor omnium Malorum infima omnium Malorum maxima, ut annotat Goropius.

Cydoniorum hortensium duo genera describit Jo. Bauhinus.

1. Cydonia minor, Mala cotonea minor C. B.

Minora (inquit), quæ omnium vulgarissima, pugnum vix equant, nam quatuor uncias raro superant, circa pediculum turbinate, juxta pythmen latiora & quodammodo sessilia, angulis torosis inæqualia, & veluti per longitudinem fuscata, colore primum quidem virente, sed mox maturata, saturæ aureole, copiosa lanugine obducta, odore grato quidem, sed vehementi, & qui quorundam capta ita percellit ut ipsi dolorem moveat, præsertim si conclavi aut musco inclusa habeantur. Caro flava, firma, atq. quovis Pyro compactior.

2. Cydonia major, Mala cotonea major C. B.

Hæc ut prædicta magnitudine superant, ita & figurâ variant ab iis & inter se quoque. Omnia verò circa pythmen videntur angustiora, circa pediculum verò alias acuta, alias sessilia, imò & utrinque sessilia vidimus. Cortice hæc longè leviori tecta, exiguo aut ferè nullo cotone obducta; dilutior etiam eorum color sive flavum spectes, sive ex flavo viridantem. Caro minus firma quam minorum, nec tam vehementem ut illa de se odorem spirant. Hæc Struthæa putamus Veterum, illa verò Cydonia simpliciter dicta, & *advena* Dioscoridis, si modo nobis sint ea ipsa genera Cydoniorum quæ Veteribus descripta sunt.

His addit tertium genus quod miscellaneum vocat; C. Bauhinus Mala cotonea media, quæ proveniunt à Cotoneis quæ Struthæis, vel à contra, insita fuerit. Parkinsonus quinque recenset Mali Cydoniz genera.

1. Malum Cotoneam vulgarem seu Anglicam.
2. Malum Cydoniam Lusitanicam, quæ duplex habetur, 1. Fructu Maliformi, magno & flavo, qui plerumq. rimas agit, gustu adeo jucundo, ut crudus mandi possit instar Pomi vulgaris; vulgari cotoneo quovis modo coctus multo delicatior. 2. Pyramiformi fructu, præcedenti simili, qui tamen non ut ille crudus esui aptus est, sed coqui requirit; nostrate tamen mitior est, & pauciori Saccharo opus habet ut palato ardeat.

3. M. Cydoniam Barbaricam, *The Warberry Quince*, Bonitate & saporis suavitate præcedentis amulo fructu, verum minore & non rimoso.

4. M. Cydoniam Lugdunensem; fructu est mediocri, Cydonio Anglico simili, nec ita flavo ut Lusitanicum.

5. M. Cydoniam Brunsvicensem; pomo pane rotundo, nec Malo, nec Pyro simili. Præter hæc & alia proculdubio habentur alibi, & haberi adhuc possunt Cydoniarum genera: nam harum etiam non pauciores fructuum respectu à fatione varietates quam Pyrorum & Pomorum obtineri posse minime dubitamus. Siquis sua interesse putaret ut id tentaret.

Cydonia autem in Anglia, Gallia, Italia, Germania, &c. in hortis & viridariis passim coluntur. *Locus*. Amant in genere loca frigidiuscula, tam plana, quam declivia, humidiora tamen potius quam sicca: Nos enim in Anglia ad fluviorum & stagnorum ripas & secundum rivulos & aquarum decursus eas plerumq. plantamus.

Florent una cum Pyris circa finem Aprilis, serius citiusve pro tempestate & loco in quo nascuntur. *Tempus*. tur. Poma maturantur Septembris & Octobri mensibus. Barbarica & Lusitanica mensibus spatio Anglica anteverunt.

Horulani nostri in Anglia nunc dierum Pyros Cotoneis inserunt, ut & plantæ & fructus firmiores, durabiliorque evadant, horum etiam saporis emendentur: Prunus Armeniaca, Malus Cydoniz insitæ

Vires.

infita vel non comprehendit, vel saltem ad frugem non pervenit: oportet enim ut arbor cognata sint, quae in se mutuo infita proficiant, cuiusmodi sunt Cydonia & Pyrus, item Oxycantha & Pyrus, Prunus & Armeniaca, Persicaria: Prunus & Cydonia minime.

Mala Cydonia stomacho commoda sunt; ob adstringentem facilitatem, quae insigni pollenti, utilia sunt colicis, dysentericis, cholericis, sanguinem excreantibus, & in genere fluxu quocunque laborantibus. Plinius non idem posse decocta scribit quoniam amittant constringentem illam vim succi. Nos cum Jo. Bauhino editione remitti adstringentem illam concedimus, amitti nequam.

N. Ante cibum sumpta alvum constipare creduntur, & contra à pastu laxare. Si deglutitio laedatur ab exsiccatione in febribus interne, mucilago semini Cydon. cum aqua spermat. ranarum extracta est egregia. Et mulier in cap. de deglutitione lesa communicavit D. Huls.

Celeberrimi Veratri succum, quo sagittis illis feras inimedabili vulnere conficiunt, si ubi Cydonia mala fuerint, reponatur, elanguescere & vim suam maleficam exuere usi deprehenderunt. Addit Curtius praestanti suo odore lethalius venenorum vires retundere, & eorum vehementiam hebetare, sicut venenarum vendentes rem ita se habere deprehenderunt. Cydonia quamvis alvum altringunt, tamen urinam cient; proinde in ardore urinae cum ulcere vel sine eo ab eis cavendum.

* Recentiores
saccharum lo-
co melli ad-
ciunt.

Ex Cydoniis tuis & expressis fit vinum, sed quo perditur quindecim sextarius succi unus * mel-
lis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Adstringit, stomacho commodum est, dysenterici prodest, hepaticis, nephriticis, & in urinae difficultate.

Miva Cydoniorum nihil aliud est quam decoctum Cydoniorum, vel ex aqua & melle vel saccharo, addita etiam parte vini ad suavitatem decocta caro atque condita. Ex vel succo fit Cydoniorum cum vino coctio, addito melle optimo & desumpto.

Cydoniatum seu Marmelata cydoniorum in usu est frequentissimo in bellariis ad secundas mensas instruenda. Sic autem paratur, Segmenta à feminibus & fungosis eorumdem conceptualis repurgata atque decoctata, diutius in aqua elixa, addita sacchari q. s. donec bescant, deinde exempta, vel in mortario ligneo tundas, vel cochleari in vase idoneo premas & comminas, donec in passum seu pulpam mollem aequabilem redigantur: Commixtus liquorem iterum affundas, deinde simul denuo coquas donec debitam consistentiam acquirat, tandemque in scutulas, scitilia vitreata, aut etiam vitrea vasa effundas, & ad usum referes.

Si Marmelatam rubram desideras Cydoniorum segmenta in vase occluso seu operculato, & diutius coquenda sunt: Operculum enim igneus particulas quae ruborem conferunt detinet ne evadent aut evaporent. Si Cydoniatum album velis in vase aperto res peragenda, nec tantum coquenda segmenta.

Ante cibum succi magnitudine sumptum alvum cohibet, post cibum vero solvit. Ventriculo apertum conducunt.

Multi medici condita Cydonia mala gravidis commendant, statuentes non modo factum corroborari, sed quoque, usu venire, si saepe usi viderent gravidas, ut scitissimi in lucem edantur liberi venula facie vultuque ingenuo. S. Paulus Quadrup. Botan. Class. 2. p. 83.

Sunt & alii modi varii Cydonia preparandi vel ad cibum, vel ad medicinam, quorum descriptiones omittit, in Pharmacopeis requirenda, aut etiam apud rei coquinariae scriptores. Consile si placeat J. Bauhini Hist. plant. lib. 1. cap. 3.

Paravi non semel mel acidulum, syrupum, vel potius mivam Cydoniorum ex solo succo adrupi consistentiam blando igne decocto, cuius effectum laudabilem & saepe valde differentem miratus sum saepenumero. Huius fit cochli. β. infatigabilis, vel plus adulteriosis exhibeatur, pituitam glutinosam incidit, & nunc tussi ex pulmonibus educit, nunc vomitu à ventriculo tenuique intestino, nunc dejectione ab usum partibus expellit, quodque maxime faciendum, robur fuit affert agnis, adeo ut hoc uno remedio plures restituerim agros à plerisque medicamentis abhorrentes. Pituita autem imprimis conducit tum evacuatam tum corrigenda. Sylv. de le Boe Method. Medend. lib. 2. cap. 10. D. Huls.

Est & leminibus sua praestantia. Ea siquidem cum aqua roseacea madescentia ac mollita lento calore humore ambustis igni, & lingua, gulaque ardori illa medentur; ad dolorem haemorrhoidum (in clyster.) ad scissuras mammarum.

Ceterum Marmelata seu Marmelada ab Hispanico *Marmellos*, quo nomine Mala Cydonia appellantur, deducitur.

Cum medici (inquit J. Bauhinus) Cydoniorum succum atque etiam substantiam stomacho familiarissimam adverterent, qui ferè purgantibus laedi solet, medicinas purgativas ei addecerunt, & Diacydonium laxativum dictum vel purgans confecerunt, cuius confectionem & usus vide apud Practicos, & etiam J. Bauhinum loco praedicto.

Diacydonii purgantii lucidi & non lucidi, quod in secretis habere dicit secretorum florum beccatores, vide apud eundem J. B.

3. *Malus Coronata sylvestris* J. B. C. B.

Pyrus Cydonia

Locu.

Sativa per omnia similis existit, à qua ramis distat ramis tantum, caudice surgens rectiore, juxta terram minus fruticosa, sed singulari frequentius. Eadem numerosioribus scaturit floribus & longius fructificat. Fructus ferè perit, qui etiam sativae fructibus multo sunt minores.

Nascentur in Danubii petrosi ripis & collibus plurimumque supra Ratissponam & Keylihemium oppidum usque ad Petras fauces, per quas Danubius labitur, frequenter inter petras, & vinearum sepius, autore Cordo.

C A P.

CAP. IV.

Pomifera Indica Maliformis Guayava dicta.

1. *Guayava Park. Ger. Guaiabo pomifera Indica C. B. Guayava Indica fructu Mali facie* J. B. *Pela H. M. P. 3. T. 34. p. 31. The Guabo Tree.*

Pomifera Indica

Arbor est iuxta magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice recto, praeduro, sesquipedi crassitudine, multisque ramis donato, [in Mali figuram excrescentem *Maregravi*.] qui cortice glabro, rubro-virente, saporisque austeri obducti sunt, novellis tamen omnino virentibus. In arbuscula ex insula Barbado in Angliam delata & à nobis visa, virga rubescebat Cornu semina virgerum insit.

Radix rufa cortice testea fibris suis late per terram diffunditur.

Folia decussatis brevibus crassisque pediculis ramis, surculisque coherent, crassa, oblonga, acuminata & nonnihil crispata, [nervo & venis parallelis lunaribus oblique discurrentibus & subius valde conspicuis, supernè profundis, unde quali rugola apparent folia *Maregravi*.] infernè scabra seu aspera, supernè nequaquam, color ex auro virentis: [Maregravo pallide viridis & splendens quodammodo, infernè non splendens; longitudine duorum vel trium, Clusio quatuor, digitorum, laetigo digiti aut sesquidigiti aut duorum digitorum.]

In exortu binorum foliorum alius pediculus brevior nascitur, qui florem fert magnitudine floris Cotonei, quinque petalis albis, oblongo-rotundis constantem, ac in medio multa filamenta villosa, alba habentem, figurâ cristae Pavoninae, apicibus flavescentibus ornata.

Fructus nostratibus pyris haud absimiles, [magnitudine & figurâ Pomi nostratis *Maregravi*.] in vertice umbilico praediti lacunoso, ac tenui & è viridi albicante cortice cincti. Pulpa pallide sanguineâ est coloris, (aliis albicantis) dulcique ac grati saporis & odoris etiam per maturitatem; intra quam numerola, subrotunda ac praedura observantur grana.

Fructus pro diversitate temporis triplici sapore participat. Maturefcens enim antequam mollescat ac flavescat austerus ac astringens est, tuncque coctus ventriculo prodest. Mox paulo maturior medietate & optimus evadit: melius tamen sanitati consilium qui cum sive coctum, sive saccharo condiam, quam qui crudum mentis infert: accedit quod odoris & saporis fit gravioris & palato magis adlandientis. Ubi verò flavedine & mollitie integram maturitatem acquisiverit, odore & sapore est instar fructus Rubi Idæi, alvum movens, nec ita salubris paulo largius assumptus, quia facit corrumpitur & vermes producit.

In multis Americae provinciis necnon in India Orientali oritur. Seminibus sata tertio anno fructus ferè, manetque frugifera ultra 30 annos.

Radix hujus arboris quinque aut sex ulnarum longitudinem saepe superat, extus rufa, intus albicans coloris, substantia succulenta ac subdulcis. Haec cum cortice astringente in aqua cocta ac pota minime medetur dysenteriae, quando indicatio est astringendi & roborandi. Folia sunt acida & astringentia, odorata, balsmice dicata. Montibus & sylvis non innascitur sed planitiem & campos amat.

Addit Fr. Hernandez folia in lorionibus scabiei curare: corticis decoctum tumentibus cruribus ope ferre, & fistulosis ulceribus mederi, surditati quoque conferre, & dolores ventris tollere. Folia etiam fit syrupus utilissimus adversus fluxum alvi.

Duas species describit Hernandez. Alteri fructus sunt longè majores, neque tam malè olentes ac delicatioris: alteri minores, cimices quodammodo redolentes.

Hortensiam Malabaricam duas exhibet species, quae à se invicem vixaliter differunt quam, 1. Foliorum & fructuum magnitudine.

2. Quod altera fructu sit rotundior & Mali similis.

3. Quod fructus intus carne punicea, acidiuscula praediti sint in una specie, in altera albicante.

Quae fructu est majore ejusque pulpa albicante, *Pela* simpliciter dicta H. M. Pisoni *Araça guayava* dicitur. Quae fructu minore carne sanguinea *Malacka-Pela* H. M. Pisoni est *Guayava*.

Pomifera Indica

2. *Pela sive Guayabo sylvestris* H. M. P. 3. Tab. 36. p. 35.

H. M.

Arbor est mediocri magnitudinis decem aut duodecim pedes alta, caudice mediocriter crasso, multisque ramis in orbem diffusis donato, cortice crasso, lignoso, scabro, furvo ac intus rubro obducto. Lignum albicans, densum, ponderosum, insipidum.

Radix indidem albicans, cortice fusco, intus rubro testea.

Folia oblongo-rotunda, crassa, mollia, lanuginosa, in ambitu crenata, crassis, brevibus, albicantibus petiolis ramorum extremis proveniunt rubicunda, quae tamen postea supernè atro-viridia, infernè lividiora evadunt, longitudine tres, latitudine duos palmos facile superantia, insipida, inodora.

Floris brevi pediculo extremis surculis multi simul juncti insident, atque à calyce viridi quadripartito produnt, quatuor crassis oblongo-teretibus, flaccidis, viridi-striatis petalis constantes, numerosis filamentis albicantibus, flavescentibus dotatis apicibus, medium floris caviterem & umbilicum occupantibus; inter quae stylus prodit oblongus albicans. Odor gravis ac foetidus, sapor amarus.

Fructus Pyris haud absimiles, ac viridi, glabro, nitente ac duriore cortice cincti, intusque carne densa & albicante repleti: intra quam oblongo-rotunda, glabra, rufa, densa, sapore Castaneae aemulancia locantur semina: fructus verò immaturi valde dum sunt, foetidi, saporisque ingrati; & quam

2. *Mespilus folio laciniato spinosa fructu majore esculento.*

Ornithoglossum *Azardus* *Mespilus Aronia* Ger. *Aronia Veterum* J. B. *Aronia sive Neapolitana* Park. *Apia folio laciniato* C. B. *Lazarole* Ital.

f. B.

Folius ad Spinum album accedit, sunt ea tamen majora, crassiora, in tria plerumque segmenta primaria divisa, aliquando in plura, profunda, altioribus incisuris & rarioribus subdivisa quam ut serrata dici possint. Rami & folia nonnihil pilosa sunt, magis tamen his illi. *Fructum* fere rotundum, rubrum, umbilicatum, Mespilo vulgari minorem, in quo nuclei terni, Cerasi nucleis paulo majores, triquetri, durissimi, oblongi. *Flores* albi.

Arbor hæc adeo similis est *Oxyacanthæ* vulgari, ut sola fere foliorum fructuque, magnitudine, hujus etiam sapore suavi acido & grato differre nobis visa est. Spinosa est, fed ubi magis domestica spinis caret, etiam Theophrasto monente. C. B.

Locus.

In sylva Valena prope Monspelum provenire eam scribit Lobelius *Adv.* & D. Magnol confirmat, qui ex vicinis pagis, Septembri mense, fructus copiose Monspelum deferri scribit, qui saccharo conditi stomacho grati sunt, alvumque constringunt.

Usus.

Fructus maturi ab Italis pro deliciis crudi appetuntur in cibis: nectantur crudi sed etiam saccharo conditi & asservati eduntur. *Lazarole* autem Italis dicti sunt ab Arabico *Alzaror*. Nobis certe crudi grata acititate placent hi fructus, & Mespilis delicatioris vili sunt, moderate admodum astringunt, iisque qui alvo sunt laxiore cibis sunt utilissimus.

Ornithoglossum *Oxyacantha*

A. 3. *Mespilus Apia foliis sylvestris spinosa sive Oxyacantha* C. B.

Oxyacanthus Ger. *Oxyacantha vulgaris sive spinus albus* J. B. *Spina Appendix vulgaris* Park. *The White thorn, or Hawthorn.*

f. B.

Firma est siquæ alia materies *Oxyacanthæ* vulgaris. *Caudex* mediocriter crassus, & ramis laxis firmisque, operi topiario maxime idoneis brachatus. Spinis horret rigidis & acutis, multo etiam ligno durioribus. Cortex furculorum juniorum ruber, adultiorum cinerascit. *Folia* Apia seu Mespili Aronia; gustu viscido. *Flores* odoratissimi, confertim nascuntur ex sequinacibus fere pediculis, albi, pentapetali, apicibus ut in Pyro rubentibus. *Bacca* per maturitatem rubra, velut ex umbella pendens, Myrti bacis majores, umbilico nigro, pulpâ glutinosâ paucâ, molli ac subduli, singule ofsculum continentes unum vel duo. Unum si fuerit rotundum, at si duo, per medium divisi globulum efficiunt; & interna parte quâ committuntur caveolam ostendunt incurvam. Durissima sunt & propemodum ossia. Raritas tria in una bacca inveniuntur. Variant & figura, sed communissima obicularis.

Mirum Parkinsonum nostrum Tragum & alios secutum fructum exiguis nucleis, aspera adâque languine involutis referunt scribere. Hoc in Rosâ sylv. fructu deprehenditur, non in *Oxyacanthæ*.

Locus & Tempus.

In sepibus passim provenit, tam in frigidis quam calidioribus regionibus, nec ullum fere solum aut cœlum refugit. Maio mense fleret. Fructus Septembri maturefcit, & in multam hyemem namis foliis jam viduis pertinaciter adhaerens cernitur.

Arbucula hæc ad vivas sepes commodissima est, 1. Ob densitatem ramorum & acutissimas spinas, tum quod frigoris patientissima sit, tum denique quod radice non repret, adeoque nec solum late occupat, & quotidianam agricolæ molestiam creat Pruni sylvestris modo. Est insuper ad sepes tonsiles & opera topiaria præ alia opportuna.

Vires.

Flores odoris suavitate commendantur; quamvis nonnulli odorem corundem minus salubrem existiment nescio quo experimento.

Quæ de hujus fructus viribus tradunt Tragus, Matthiolus, Schwenckfeldius, quod sci. astringit & omnis generis fluxus sistit non probat J. Bauhinus, nec enim fabulater est (ut vult Lobelius) sed gustu aliquantulum glutinosus & dulcis: At neque e contra absenter Angullaræ eum ventrem lubricare & fluxus provocare. Nec tamen negat aquam ex floribus pleuritis utilem esse posse, at calculosis prodesse. Certe fructus vel aquam destillatam, vel siccatis pulverem, vel insulum in vino conferre adversus arenulas & calculum consentiunt Botanici.

Quamvis *Oxyacantha* frutex potius quam arbor censenda sit, cum fruticis modum plerumque non excedat, commodum tamen locum nata, si permittatur, in proceram & justæ magnitudinis arborem adolefcit.

Parkinsonus duas adhuc alias *Oxyacanthæ* species seu varietates producit.

Spina acuta humilis.

1. Primam e Dodonæo. Spinam acutam humiliorē, cujus folia angustiora sed oblonga: Bacca luteo Cori colore rubentes: Spina ipsa humilis est, nec ita facile arborefcit, rara quoque & in paucorum tantum modum hortis apud Belgas reperitur. *Dod.*

2. Secundam vocat Spinam bifloram Britannicam, quæ quotannis circa natalitia Christi Domini fleret, paulo serius civitate pro hyemis temperie, quibus etiam succedunt bacce antequam folia erumpunt: iterum, usitato tempore, Maio viz. mense, denuo fleret, adeo ut fructus virides simul & maturi eodem tempore habere conspiciatur. Hujus Generis arbor habetur prope Glacienburium Somerset oppidum, *Spina Christi* dici solita, altera reperitur in paladis Romanensis vicis *High Street* dicto. Nos tamen fruticem hunc à vulgari *Oxyacanthâ* non differre specie existimamus: sed vel casti, talem initio extitisse, vel arte aliqua factum. Solo enim hoc accidente à vulgari disciprat.

Frutex hic *Oxyacantha* Theophrasti esse non potest cum folio sit deciduo, nec Spinæ Mali Medicæ similes habeat: at descriptio *Oxyacanthæ* apud Dioscoridem ei satis apte convenit. Mespil

tertium

tertium genus Plinii videtur C. B. qui eum rectè Mespilis annumerat: Siquidem Mespilo Aronia dicæ adeo similis est ut fructus magnitudine & sapore tantum differre videatur.

Materie ejus (inquit J. Bauhinus) nihil magis expectatum ad torum, propter duram & firmam aque tenacem ejus æquabilitatem, quâ proximè ad Bixum accedit.

Oxyacanthum bacis albis in Agro Oxon. crescere affirmat D. Plot.

CAP. VII.

Sorbo affines foliis integris.

A. 1. *Sorbus Alpina* J. B. *Sylvestris Aria Theophrasti dicta* Park. *Aria Theophrasti* Ger. *Am Ornithoglossum* *Alia* *effigie lanato folio major* C. B. *The white Pear-tree.*

Rigidi cœli amafia egregiè adolefcit recto & robusto caudice, atq. cortice rubente, potissimum extremorum ramorum, materie alba & firma. Oculi primum emergunt (sublate), acuti, squamati cum fimbria nigricante. *Folia* Alni ex oblongo rotundata, rugosa, prona parte incana, supernè viridia, serrata, sapore adstringenti, multis nervis parallelis hinc inde à costa media ad latera excurrentibus, pediculis brevibus, lanuginosis. *Flores* conferti Sorbi terminalis modo, umbellæ quodammodo instar, [tetrapetali Park.] candidi, odorati: quibus succedunt Pomæ parvæ, Avellanæ minora, rubra, pauca quadam lanugine obducta, umbilicata, pulpâ luteola, sapore acerbo primum, quæ tamen mollia reddita gratiores sapore incipiunt commendari: in quibus semina aliquot spadicæ, Pyri ferè, minora, medullâ albâ, eodem pane sapore, cortice quodam durissimo oblecta, ut in Sorbo terminali.

Non placet J. Bauhino hanc arborem pro Aria Theophrasti sumi, quæ eadem videtur Phelodry.

Gaudet præaltis & frigidis montibus, insidèq. sylvis. In montibus sylvis & petrosis in Anglia frequens occurrit, præsertim in Occidentibus Insulæ paribus.

Fructus non ingrati sunt, nec perinde adstringentes ut Sorbi terminalis, unde rustici in Burgundia eis avidè velcuntur ubi molles evaserint, & ad hyemem. Fugaces enim non sunt si bene asseventur. Tufes non aliter quam Ziziphi bacce leniunt, & spumæ adjuvant.

E ligno firmi & solidi sunt baculi, item carbones qui diti retinent ignem.

A. 2. *Sorbus sylvestris Anglica* Park. *Red Chese-apples, or English wild Service,*

Park.

Fruticis modum & statum non excedit, stipite & ramis incano seu cinerascete cortice tectis; foliis latis ad Viburni accedentibus, per oras minime incisus aut dentatis: floribus coloris muscosi obsoletis, quibus succedunt fructus Pyri sylvestris magnitudine, exterius rubente, lapidis acerbis Sorborum immaturorum. A rusticis tamen matura, meliorum fructum inopia non rarò comeduntur, potissimum enim decerpit & aliquandiu reposita fuerint miora evadunt.

In agro Westmorlandico nasci dicitur.

Sulpicar D. Taverdus Robinson hanc sorbum esse sorbum pyriformem Lobel. observatam in agris Worcesteriensibus & Staffordiensibus à D. Pitt & D. Flor. vel sorbum pyriformem horum Autorum esse solum C. B. superius descriptam, quam Angliæ Indigenam esse denegavimus.

Clarissimus Hermannus in Catalogo Hort. Leydens. etiam speciem recentem sub nomine Sorbi Virginianæ foliis Arbuti Breyn. item Bonitatis forbi, seu potius Corni Javanensis speciem. Idem Hermannus habet Mespilum spinosam sive *Oxyacantham* maximam Virginianam; & Mespilum spinosam sive *Oxyacanthum* Virginianam nigram; Vide ejus excellentissimum Catalogum Hort. Lugduno Bat. An. 1686. edit.

3. *Pyracantha* Park. *Pyrac. quibusdam* J. B. *Oxyacantha Theophrasti* Ger. *Oxyacantha Dioico-*

ridis sive Spina acuta Pyri folio C. B. *Ever-green Thorn.*

f. B.

Frutex est spinosus, cortice nigricante tectus, cujus per ramos aculei, alii unciam longi, alii breviores, sursum ferè spectantes, rigidi; *Folia* juxta aculeos, Arbuti foliis quodammodo similia, alia selscenciâ longiora, alia unciam longa aut breviora, semunciam aut unciam lata, leviter acuminata, in quædam rotunda, pulchrè per ambitum serrata, glabra, potissimum inferiora, siquidem superiora interdum nonnihil lanuginosa sunt, nitore illo, quem superna facie ostentant inferiora, destituta ferè. *Flores* tetrapetali acervatim congesti ex luteo rubentes. Fructus *Oxyacanthæ* vulgaris perisimilis ex auro colore ad coccineum vergit, densius & velut racematim coarctatus, acidi gustus grana alio quot continens, Parkinsono granula quatuor vel quinque, ex luteo albicantia, triangula, nonnihil splendens.

In Gallo-provinciæ & Italiæ sepibus visitur sed non ita frequens Lob. Nascitur etiam in Alpina. rum gentium Bracamovici & Ebrodunensium saxosis convallibus, maxime quâ torrentes præcipiti cursu vicinas terras glareâ & arenis obruunt.

Quamvis Bauhinus uterq. hanc Dioscoridis *Oxyacanthæ* esse velit: nobis tamen potior videtur sententia Parkinsoni *Oxyacantham* Dioscoridis nostram esse Spinam albam: itaque Dioscorides Mespilum Aronianum *Oxyacanthæ* folio (quamvis alii Pyracanthæ legant) esse tradit: Mespilum autem Aronia fere Anthedon Theophrasti Apia folio est, quæ quidem figura Spinæ albæ foliis convenit, non autem *Pyracanthæ* vulg.

H h h h h h

CAP.

Punica Granata
Linn.

1. *Malus Punica* J.B. *Punica sativa* C.B. Park. *Granata* sive *Punica* Ger. *The Pomegranate-tree*.

J. B.

Humilis & haud magna arbor vel potius frutex est, ut recte J. Bodaeus, quamvis interdum culta, stolonibus abscessis in iustam etiam arborem excrevit, ramis tenuibus, angulosis brachiatis, quos armant spinæ rigidae aliquot, oblongae, subrectae, cortex obducit rubescens. In his folia inconstita, Myrti vulgaris æmula [vel olea] vel etiam majora, non ita acuta, ex viridi in levem quandam rubredinem vergentia. [J. Bodaeus nidi viridis, pediculis annexa rubentibus, rubricolor intercurantibus venulis prædita] averia parte nervosa, odore gravi, præsertim si manibus contractata navius admoveantur, [J. Bodaeus canum halitum, selumque urinæ graveolentiam aliquo modo reterentia.]

Ex ramorum lateribus flores emittant puniceæ, pentapetali, quorum medium occupant complura stamina cum suis apicibus, clypeo insidentia sive calyci, qui puniceo etiam colore fulget, uncia longior, corticulis in plures lacinias mucronatas, totidem scilicet quot flori folia, facessens, quæ umbilicum postea Pomi succedentis coronant. Est autem Pomo magnitudo varia, omni fere æqualis, & maximis Malis æqualis, rotunda fere, nisi quod utrinque leviter compressa. Cortex mediocriter crassus, durissimus, fragilis tamen, ante maturitatem viridis ac lavis, post puniceus & rugulosus, qui tandem etiam ad spadicem accedit, intus luteus, gustu adstringens, numerosis acinis plenus, vino abundanti ebriis, dulci aliis, aliis acido, interdum medio, favorum modo dispositis, carnosis membranisque dissimulatis, seu parietibus intergerinis, circumceptis, amaris, modo candidis, modo purpurascens; ipsis verò granis gigartorum vitis similibus, quæ constant ligneo cortice & nucleo amaro, non tamen sine adstrictione.

Reperitur singulare quoddam hujus Mali genus, quod nullum in acinis semen continet: Verum hoc accidentarium est, & ex usu quodam natum.

Distinguntur Mala Punica saporum respectu in dulcia, acida & vinosa, seu in dulcia, vinosa & media: quæ genera aliter etiam distinguuntur, ut v. g. magnitudine: Dulcia enim sunt multo majora & speciosiora, & granis majoribus. Perhibentur etiam dulcia cæteris magis scabro esse cortice. *Antipylus* dicuntur non quibus nulla inest granorum duritia, sed quibus minor.

Amat hac arbor solum cretolum, macilentum, sed in pingui quoque provenit. In calidis Mædiæ præcipue regionibus sponte exit, velut in Gallia Narbonensi, Balearibus insulis, Italia & Hispania, ac præsertim in regno nunc appellato Granatæ; quæ à frequentia Malorum Punicarum nomen accepisse creditur. [In finibus Granatæ paræ, quæquid scribat Matthioli; nam hac in parte maxime fidem habemus Lacunæ Hispano. J. B.] In frigidioribus regionibus, ut Germania & Anglia, narium flos duntaxat hortis culta cernitur, ubi etiam hyeme curiosè contemenda aut reponenda est, ad frugere violetæ. Et tamen ubi frigus avertitur, & rigationes.

Temperamentum & Virtus.

Poma omnia in genere censentur boni succi, vitriculo convenientia, sed pauci nutrimenti: omnia (autore Dioscoride) Veneris impetus excidunt, ea præcipue quæ frigida temperantur sunt, ut acida.

Dulcia eorumque, syrupus exhibentur in tussi chronica & pleuritide: in febribus minus commoda sunt, quia inflationes, caloremque, augent.

Acida frigida sunt & adstringentia: stomachica: unde eorum ut & syrupi ex iisdem confecti usus est ad sitim, febres biliosas, gonorrhœam, picam gravidarum, oris putredinem & similes affecus.

Vinosa (acido-dulcia, Granata mædæ) media sunt nature inter dulcia & acida, cardiaca & cephalica Usus præcip. in Syncope, vertigine, &c. Ex malis hisce ad usus supradictos succus exprimitur & fermentatus depuratusque vinum dicitur.

Varios modos parandi vinum Granatorum vide apud J. Bauhinum. Simplicissimum videtur sequens.

Acini maturi diligenter à cortice & membranis repurgati prælo committuntur ac exprimuntur, mox vinum saccis ad id accommodatis percolatur, & in vasis ad expientibus desidere sinitur, de saccatum reponitur assulo oleo nec vappescat aut accescat. Utiles est potus ad sitim febrientium extinguentiam.

Potest etiam ex succo expresso & defæcato, admixto saccharo, & decocto, deinde fermentato, parari vinum generosum & inebrians.

Flores, tam *Balaustia*, quam *Cytini*, natura sunt terrestris & valde adstringentes, unde creberrimis eorum usus esse solet in omni generis fluxionibus, v. g. diarrhœa, dysenteria, fluxu uterino, &c. Extrinsecus in pulverem trita & inspersa intertriginibus aliisque ulceribus celerim ad cicatricem abq. erosione producent: sanant etiam oris ulcera, tonsillas, uvulam, &c. in collutionibus. Scorpionibus etiam adversari dicuntur.

Cortex (*malicorium*, *phidum*) ejusdem nature cum floribus est; Utiles etiam ad coria præparanda, & ad aramentum velle gallarum. Addit Constantinus, Malicorium vino decoctum & potum omnes ventris tinea necare, maxime eas quas Alcandas vocant.

Nuclei itidem refrigerant, astringuntque, imprimis qui ex pomis acidis collecti. Breviter flores, cortex, nuclei [adde & folia] ad ea conducunt quibusque, adstrictione opus est.

Ex Malis Punicis confusus cum suis corticibus exprimitur succus qui purgat bilem flavam, ut scribit Cæsalpinus. Hoc de Punicis dulcibus accipit J. Bauhinus, & corticis amaritudinem tribuendum censet.

2. *Malus Punica sylvestris* C. B. Ger. *agrestis* J. B. *The wild Pomegranate*.

Domestica & cultæ per omnia similis est, asperior tamen & spissior. Passim hæc sua sponte luxuriat in sèpibus Narbonensibus. Nobis non videtur specie differre à sativa.

2. *Malus*

3. *Malus Punica sylvestris major*, sive *Balaustium majus* Park. *Balaustium flore pleno majus* C. B. *Balaustia Hispanica* J. B. *Balaustia* Ger.

J. B.

Balaustia flores sunt ampli, Punice ejusdem sylv. densissimo foliorum purpurascensum factu stipati, gustu adstringentes, non Cytino oblongo ut in sativa pomifera Punica seu simplicis, seu multiplici flore, (qualis nonnunquam reperitur) sed compresso, lato suffultis, cui color ex flavo purpurascens, corum durum, lignosum, in lacinias quoque divisum. Adeo multiplici folio interdum constant, ut Rose videantur centifolia colore saturato.

4. *Balaustium minus* Park. *Balaustia flore pleno minore* C. B.

Folis atro-virentibus, calice crassiore, flore minore, tristiore, saturatè purpurè punicante à priore differt, inquit C. Bauhinus.

Cortex Granatorum mentes movet, & febres intermittentes sæpe fugat, ab experientia Tachenii; abundat enim quodam Alkali aperitivo, quod patet multis experimentis. D. T. R.

C A P. XI.

Malus Limonia Malabarica fructu umbilicato.

Katou-Naregam H. M. P. 4. T. 13.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, multisque ramis donato, qui cortice cinereo odorato obducti, ac fungosi intus medullâ repleti, necnon spinis fulcis, nitentibus & aculeatis insuper muniti sunt.

Radix flavescens, sulco cortice tecta, amara, odorata.

Folia per similia sunt foliis *Mal-Naregam*, præterquam quod nervuli è costa media exeuntes crassiores sunt, & internervi magis emineant; quo fit ut in plicis ea ac rugas crispentur.

Flores plures simul juncti extremis furculis proveniunt, & calyci viridi in quinque lacinias acuminate sedo inhaerent, viridi-flavescens, odorati, subamari, quod subrotundis foliis constantes, flammulis candidis octo aut decem medium obfidentibus; inter quæ stylus prodiit exiguis, iidem albicans.

Fructus Limones pusilli sunt, tenuioribus sulcis striati, ac in vertice calyce florum surrecto coronati, atro-virides primum, albis interstincti punctulis, dein aurei, cortice Limonum cortici haud assimili cincti, carnes candida, acidi ac vinosi saporis, intus repleti; intra quam numerosa continentur semina oblongo-rotunda, plana, candida & nitentia, duplici ordine locata, ac membranis quibusdam pelliculis seu parietibus intergerinis sejunctis, ita ut singula in singulis latitent cellulis.

Crescit frequenter locis arenosis & petrosis circa *Parakad* & *Kaymaal* provincias Malabar: Semel Locum in anno maturus fert fructus, mensibus viz. Decembris ac Januario.

Succus foliorum egregium capiti expurgandum habetur errhinum. Idem cum Pipere longo, Zinzib. Vire. bere, & saccharo exhibitus tussim sedat, cæterisque pulmonis affectibus è causa frigida natos poterit sanare. Insuper è foliis hisce in aqua coctis Balneum fit, quod lassitudinem, necnon arum doloribus tollendis mirificè conducit.

C A P. XII.

De Ficu Indica Tuna dicta seu Opuntia.

Quamvis Frutex hic Theophrasti & Plinii Opuntia non sit, cum illa, ab Opunte oppido circa quam provenit nomen sortita, herbula sit non frutex, medium arbor, merito tamen Opuntia Indica arborea, aut fruticosa dici possit, quia insigni proprietate è folio radices emittendi cum Opuntia Theophrasti convenit, nec alia quævis præter eam, quod hæcenus audivimus, arbor aut herba. Quinetiam Opuntiam hodie (ut puto) in Locride frustra quaesivimus.

Cum dico Tunam è foliis radices agere apparentiam potius & opinionem vulgarem sequor, quam rei ipsius veritatem. Quæ enim folia videntur revera non sunt sed potius rami. Nam, 1. Folia non germinant, alique ex se folia emittunt, sed rami. 2. Folia intra annum saltem spatium in iustam magnitudinem extenta postea non augentur. In hac autem stirpe quæ dicuntur folia quotannis augentur & incrementum capiunt, & in nonnullis speciebus ligneant. 3. Addit Gul. Piso, Folia contigua tantum esse arbori, è contra omne quod rami vicem subire continuum: Se autem in quibusdam Ficibus dissectis radices immediate continuatas vidisse frondi. Tandem, 4. Folia plerisque omnibus plantis, etiam semper virentibus, tandem decidunt; at in hac propne loquendo perpetua sunt. Verum argumentum hoc non concludit quoniam dantur nonnullæ v. g. Epiphyllasperme in quibus folia durant quædam caules: ut neq. quod hac fructum è foliis dictis emittat; nam epiphyllasperme quoque, idem faciunt.

Forma tamen externa lata & compressa cum foliis conveniunt, & à ramis differunt, qui in omnibus aliis stirpibus teretes sunt.

Dicitur autem hic frutex Botanici Ficus Indica, ob aliqualem fructus cum Fico similitudinem.

1. *Ficus*

Cactus Opuntia

1. *Ficus Indica* major Park. *Indica* Ger. *Indica folio spinoso, fructu majore* C. B. *Opuntia-vulgi* Herbariorum J. B. *Che Drichly Pear-tree.*

In magnum interdum evadit fruticem, cui *folia* magna, longitudine nonnunquam plusquam pedali, latitudine sesquipalmari, ex oblongo rotundata, pollicem crassa, infima etiam multo crassiora duriora, supremis, foris membranâ tecta, plurimis tuberculis asperata, et quibus (spinis) albe, acutæ, facili contractantur adherentes, insitæ, aculeo stationem nativam deferentes, succo intus turgentia, colore herbaceo, tactu viscido, fâlvoso, qui exsiccatæ granulosis arenâ tenuissime instar atriculi digitorum resolvitur, per quem discurrent nervorum plurimorum mediocriter crassorum reticulatis plexus; atque hæc quidem *folia* ex albis foliis juvenudo connexu succrescunt, quibus etiam plurimum pro caudice utitur, & in brachia ducitur. Post hæc cum tempore increscant magis, & sunt rotundiora, imo lineam tandem substantiam acquirunt, præsertim inferiora, tunc, & spinas magna ex parte amittunt. Femoris crassitudo interdum acquirit, ut nos in Sicilia observamus. Foliorum pinnis insident fructuum rudimenta multa, similiter spinosa, et quorum umbilico flores emicant, calathi Balaustii quadantenus effigie, succulentiore magnitudine, multi, lutei, multis foliis ungue latiores, Rolarum foliis similibus confantes; quibus marcescentibus fructus maturatur, Ficum magnam adæquans, supernè umbilicatus, pulpâ sanguineo colore manus tingente insensibile, figum subduali, sed quam Ficum insuaviore, graminulis farctâ Lentis fere magnitudine, sed sinuatis & inæquali ambitu donatis, insidens, concoloribus in sinu. Gelsus in fructu gravem quandam odorem esse annotat.

Cum primum exit hæc planta foliola duo emittit crassa, succulenta [aliquid Sedi genæ emergere dices] mucronata, et quorum finu conjugali ceu pili quidam candicans & purpurantes, futurarum spinularum primordia simul exierunt, quos non multo post folium sequitur idem vestitum & hirsutum totum, nec latum sed teres fere, quod tamen temporis progressu paulatim in latitudinem compingitur, fiuntque aculei cum tempore etiam duriusculi. Radicula novella plantæ simplex & albicans est.

Exstillet & gummi hæc arbor, Succino flavo colore & substantia, si duritiem eximas lapideam, admodum simile, & glebulis concretum, & Tragacanthæ fere in modum vermiculatum, adeo durum, ut dentibus comminueri vix sit. Candela admodum flammam non concipit, sed comburitur, nec tamen ullam odoris spirat fragrantiam, masticatum quoque, nullum saporem essam dignum exhibet.

In omnibus fere Americæ provinciis & insulis, exceptis maximè Borealibus, provenit. In Europæ etiam calidioribus regionibus facile comprehendit & in magnitudinem proficit. Vidit Camerarius Neapoli altero tanto majorem quam hominem, caudice duro & lignoso. Vidimus & nos Romæ in horto Pontificali Vaticano *Belvedere* dicto non minores.

Observavit D. *Tancredus Robinson* hanc ficum Indicam producere fructum maturum in Gallia Neapolitana, & Regno Neapolitano, ubi instat sylvestris plantæ loci Indigenæ ad vias, latera montium, & inter scopulos copiosè crescit.

Tam vivax est hæc planta, ut cum seminale fato, tum folio humi medio tunc desoso erecta facillime. Frigoris impatiens est, ideoque hyeme reponenda, atamen & loca nimis occulta odit. Humore nimio corrumpitur & putrescit: ideoque ab Autumnalibus imbribus & qui verno tempore cadunt perispe leditur.

Multa hujus fruticis species in America reperiuntur.

In Mexicana provincia Fr. Hernandez observavit sequentes.

1. Prima, *Tachac-Nochtilis* vocatur, quod albus fructus ejus sit: *Folia* fert rotunda, parva, levia rarique, horrentia aculeis: *Florem* luteam: fructum spiniferum & candentem; & in fruticis attollitur magnitudinem.
2. Secunda, *Cox-Nochtilis* dicitur, quod pallentem proferat fructum. Folii constat amplis, orbicularibus, multisque & prolissis, horrentibus aculeis; *flore* coccineo, per extrema pallidiori, & pomo luteo ac raro.
3. Tertia, *Atlatoc-Nochtilis*, seu Tuna ex albo in rufum colorem inclinans. *Folia* fert angusta, oblonga, impensè aculeata, & nonnihil purpurascens, quod est hanc tunc generi penicillæ, cum cæteris omnibus viridia sint: fructum non valde spinulosum: *florem* extra luteum, intra vero ipsum Tunæ colore.
4. Quarta, *Tlapalnochtli*, id est, coccineum. *Folia* fert tenuia, angusta & oblonga, sed breviora præcedentibus, ac minis spinosa; *florem* ex albo rubescens & parvum; pomum non adeo spinulosum, sed coccineo flammatoque colore præditum.
5. Quinta, *Tzaponochtilis*, ob similitudinem quam habet cum fructu Mexicanis dicto *Tzapoti*, *folia* fert squaletia, ovi figurâ, quibudam horrentia spinis, & *flores* in his luteos ex albo in coccineum colorem vergentes.
6. *Caca-nochtli*, seu herbecia sylvestris, Tuna, in arboris magnitudinem attollitur, multis alis concava est, foliis, constans rotundis, parvis & spinosis, sylvestri fructu vix Juglandem nucem magnitudine superante, sed spinis horridior & pallidior floribus.
7. Est & *Xocobonochtilis*, similibus formâ præcedenti sed tam foliis quam fructu acida.

Sunt & aliæ præter dictas hujus fruticis species seu potius varietates, pro diversitate regionum in quibus oriuntur, quemadmodum apud nos Pyrorum & Ficuum.

Ficus Indica levius pilosa C. B. diversa species videtur. Hæc ex Creta missa; eaque duplex, altera folio rotundo, altera oblongo.

Ficus Indica humilis C. B. Ramis est reflexis, & veluti repentibus: flore magno luteo. An *Ficus Indica* spinosa minor Park? *Ficus Indica* folio spinoso fructu minore C. B?

Species

Species illa quam primo loco descripsimus eadem est quæ in Insula Jamaica & Barbados, *Che Drichly Pear-tree*, id est, *Pyrus spinosa* dicitur, quæque in Europa frequentissima est, cujus fructus aliquot comesti rubro sanguineo colore urinam tingunt, ut admirationi sit.

Tum fructus tum *folia* refrigerant & humectant, salivæque sunt, quo fit ut eorum succus ex *Vitis*, pressis febres ardentes maximè extinguat, & sitim expleat. Grana sicca & adstringentia sunt: Hinc Poma cum granulis loco cibi sumpta alvum sistere dicuntur: gratum præbent alimentum refrigerantque, est fâlvosum, & corruptioni obnoxium, si largius fumantur, quemadmodum alii higerantque, æstuantibus jucundissimum, Succus plantæ aut aqua stillantia admirabilis est adversus rari fructus, æstuantibus radicibus ejus cum Hieracii quadam specie Eneoreolis, & Erythipalæis melibolus febres. Auxiliantur radices ejus cum Hieracii quadam specie Eneoreolis, & Erythipalæis melibolus febres. Indi locis expresso pro aqua utuntur; & D. *Hughes* se fructibus hisce in inopia aquæ perducitur. Indi locis sedale refert.

Experientia constare aiunt *folia* eorumve succum vulnera recentia mirabiliter sanare. Tumores etiam & apostemata, quæ nautis plerumque accidere solent in Americam trajicientibus, potenter discutunt. D. *Hughes* *folia* chartâ mædæfactâ involuta, & sub cineribus tosta ejusmodi Apoplethæ cataplasmas formâ applicare solebat, succellu supra spem & expectationem prospero, ut nullum vel præstantissimum medicamentum compositum ad hunc usum æque commodum & proficuum fuerit.

Montanis magna ex parte in locis proveniunt referente Hernandez: at *Hughesio* in depressis præcipue ad maris litus. Gummi plantæ renum & urinæ calorem temperat.

Species illa Tunæ quæ vermiculos Cochinitæ dictos producit & alit *Nochtesnopalli*, seu *Nopal* *nochtli* Indis Mexicanis dicitur. Hernandez studiosè colitur, & a pecorum alimentorumque injuriis diligeret defenditur. Interdum sponte natura, interdum hominum industriâ vermiculi hujus semina [superioris anni] seu ova tunis admoventur, quæ brevi animalcula excludunt, cum adoleverint & ab incolis exsiccata fuerint Grana perperam dicta. Hæc toti Europæ inferuntur diffusio commercio, quinquies mille sexcentas septuaginta arrobas, anno 1587, una classe in Europam tractas refert Acofta. Curam & culturam grant tradit Herrera his verbis: Est illud [Granum dictum] vivum animalculum vel potius insectum, à cunicis formâ non multum abladens, cum primùm plantæ se applicat pulce paulo minus, è semine erumpit Acari magnitudine, & arborem intertegum atque adeo totum hortum implet, & ferel atque iterum quatuorannis colligitur. Arbores cario ordine instat Vitium disponunt, atque studiosè colunt, & repugant à zizaniis: quo recentiores sunt plantæ eo copiosius & præstantius ferunt granum: inprimis autem necessarium est ut à variorum insectorum injuria defendantur, nec minus à gallinis quæ granum devorant. Utuntur vulgus caudis ad plantas detergendas, ne novella insectorum semina lædant: ubi autem jam satis adoleverunt, magnâ curâ eximuntur, necanturque aquâ frigida aspersa, atque in umbra siccantur & conduntur scitibus. Eadem & cinere injecto enecant, deinde abluunt, atque alis in super modis suffocant, frigida tamen enecta cæteris præstant. Plurimis modis granam à mercatoribus adulteratur. Optimum longè granum dicitur *Tlaxcallam*, cujus indigena præstantissimum tincturam ex illo conficiunt, hoc modo, Comminuant & macerant in decocto aluminis, & ubi relesiderit cogunt in tabellas, quas Hispani vocant *Grana en pan*.

Hanc Tunæ speciem describunt Piso & Marggravius, *Jamacaru* V. nomine.

Ad nos scripsit D. *Tancredus Robinson* Insectum illud, seu Vermiculum exsiccatum *Cochinitæ* dictum & Ficum Indicam depalcens, evadere Hexapoda, & propriè nominari posse Scarabæum Mexicanum punctatum seu maculatium nostratibus *Adip-cotu* dicto similem; cujus elegantem Iconem exhibuit ingeniosissimus vir D. *Edwardus Tyson* M.D. in Philoloph. Transact. N. 176.

2. *Ficus Indica* seu Tuna prima, seu *Jamacaru* Brasiliensium prima Pisonis.

Adeo inter se variant *Ficus Indica* Tunæ dictæ, pro natalis soli diversitate, ut nisi flore & fructu, tum interna qualitate convenire deprehenderentur, ad diversâ genera pertinere viderentur.

Prima species Fruticibus aut arboribus adnascitur, tenues radices habens, quibus se illis inserit. *Folia* ejus crassa, folida, instar Aloos triangularia, vario modo sibi invicem opposita, ut in *Ficu Indica*. *Folia* viridia, turgentia succo viscido, sed insipido; in extrematibus angularibus foliorum rudimenta fructuum sunt, & spinulæ acutæ juxta se posite quatuor neræ.

Provenit in ejus luminatate flos suavis odoris, cæterum Nymphaeæ majore similis, exterius constans multis foliis viridibus, angustis, oblongis, & in medio horum columna flava, rotunda, superius in multas partes diducta.

Frutis ovi figurâ est, & plus minus magnitudine, triangularibus eminentius conspicuus, cute tenus instar corticis Mali Aurantii, internè & externè colore elegantissimo ceu lacæ & cinnabarii mixto. Caro interior alba, succulenta, saporosa, *seminibus* nigris, splendens referta, quæ simul cum pulpa comeduntur.

Præterquam quod ob delectabilem fructum fragrantiam & ob succum ex acido dulcem, ab æstuantibus expetuntur, febrientibus inprimis & biliosis conveniunt recentes, quod grato acore palatum afficiant, & sitim sedent, cor ac ventriculum mirè reficiunt. Succus denique ex hac planta extractus febribus ex bile ortis medetur.

3. *Jamacaru* seu *Ficus Indica* 2. Pisonis, prima Marcgrav.

Frutex est arborefcens, mediocri magnitudinis, caudice tereti, griseo & stellatis aculeis obfito: superiores rami deorsum propendunt, quorum exortus sunt longi processus, stellati, stellatim aculeati ut caudex. His ramis versis exteriora insident *folia* Tunæ modo, ovalia, compressa in ambitu aculeis singularim positis. In superficie utrâque, foliorum eminent tubercula quædam: color autem ramorum illorum & foliorum viridis est. Fert *florem* albicantem, qui ex illis tuberculis foliorum enascitur.

Ceterum Rosa tum ob venustatem & amplitudinem floris, tum ob ejusdem fragrantiam, omnibus seculis, omnibus terris fummo in honore & pretio habita est, omnibusque floribus & odoribus prelata.

Rosam Pomiferis accensuimus; quoniam fructus in nonnullis Pomi magnitudinem assequitur, in omnibus figurâ potius ad Pomum accedit, quam ad Baccam.

Rosam in genere sic describit J. Bauhinus, Est (inquit) frutex infirmus, Cæf. & citò senescens nisi recidatur, ut cum suffruticibus ambigere videatur, ramis aut potius virgis duris, lignosis, & ut plurimum hispida mordacibusque aculeis horrentibus, non rectis, sed modice recurvis, frequentibus, foliis subtundis, asperis, per ambitum serratis, quing. & septem ex uno nervo five pediculo coherentibus, sibi invicem oppositis, supremo singulari: *floribus* primum herbaceo inclusis calyce; qui nescientes in virides alabastris fastigiantur, quibus dehiscitibus flores panduntur (vel simplices, vel multiplices) in calycis sui medio *filamina* quadam capillacea, luteis *apicibus* donata complexi: femine in oblongis capitulis, quæ calycibus & floribus subsunt, per maturitatem rubentibus, & in quibusdam nigricantibus, duro, lanugine involuto: *radicibus* duris lignosis, in diversa tendentibus, stolones crebros emittentibus.

Porro Rosæ partes Medici numerant octo. 1. Capitulum illud solidum, lanugine quadam repletum, floribus subtratum, cœu basin totam Rosam sustinens, Calyx vocatum, *quo nuncius tanta globus rosæ totus nondum apertus sed adhuc commixtus dicitur.* 2. Cortex, [rectius Calyx] apertâ rosâ in quinque pinnulas seu lacinas divisus, Alabastris quibusdam dictos; Harum duæ barbatae sunt, duæ imberbes, quinta ab uno latere barbata, alia altera minimè. 3. Floris medium illud croceum, quod capillamentis infidet, *Anthera* Paris. [apices.] 4. *Capillamenta* Anthera seu apices sustentantia. 5. *Folium, petalum*, cujus 6. Ima pars candida *anguis* appellatur. 7. Lana in capite contenta. 8. Semen lanugine inclusum. Cortex cum lana & seminibus inclusis Fructus rectè dicitur, quarum maturitas tum ex colore ruffo, tum ex mollitie æstimatur.

1. *Rosa rubra* Ger. C. B. *rubra, flore valde pleno, & semipieno, & simplici* fere J. B. *Rosa rubra Anglicana* Park. parad. *The red rose.*

J. B.

Rosæ rubræ frutex minor est quàm albæ aut rubellæ, virgæ non ita crassæ, spinæ multo rariore & minores, nec ita mordaces; alique rami etiam sine spinis: *folia* ex longiusculo pediculo, cui in principio velut auricula, foliola sunt terna vel quina, [plerumq. quina Par.] utrinque glabra, superne magis virentia, subtunda: *Flores* five Rosæ rubræ, magnæ, quadam plenæ admodum, coloris intense rubri five purpurei, quadam paucifolia, odoratæ omnes & potissimum sicca. *Flores* quæ fructus five capitula sublonga, rubra ubi matura.

Flores colore plurimum variant; alii colore fuscis intense rubro sanguineoque seu in rubro nigricante, plenæ admodum, foliis omnium Rosarum amplissimis; alii pallidiores sunt & ad Damascenarum dictarum colorem accedentes; alii adhuc dilutiores Rosæ caninæ ferè colore; omnibus tamen folia seu petala ampliora sunt quàm Rosæ Damascenæ vulg. *apices* etiam crocei in medio multo plures. Odoris gratiæ & suavitate quævis Rosam albam superat, Damascenæ neutiquam confertur. [Olor quævis satis validus est, nobis non admodum gratus videtur] Folia probe cæscata & reposita tum colorem, tum odorem diutius retinent quàm Damascenæ folia, quantalibet curâ & diligentia asservata.

C. Bauhinus huc refert, 1. Rosam Milefacam flore simplici rubro, vulgo Rosafina. 2. Rosæ rubro nigricante flore pleno. 3. Rosam Milefacam flore simplici rubro. 4. Rosam rubicundam Saccharinam dictam, Græculam Plinii. Cam.

Ebrodunensis historici auctores huc etiam referunt Rosam rubram pallidiorē C. B. item Rosam saturatius rubentem *eisdem*. Verum utramque erroneè: Posterior enim est Rosâ 1. Prænestina similis *Clus.* quam & ipsi distinctam speciem paulo post faciunt: Si autem per priorem intelligat Rosam holosericeam dictam, nos eam pro diversâ specie habemus.

2. *Rosa Damascena* Ger. Park. *Sativa* IV. *flore purpurea* C. B. *rubello flore majore multiplo* *flore pleno, incarnata* vulgo J. B. *The Damask Rose.* *Clusio* Prænestina dicitur.

Rosæ hæc fruticis sunt præalti ut albæ, spinosiores tamen iis multo. Ejus rami abundant spinis aduncis & mordacibus. Folia non vident ut in rubra, nec polita sunt ut in albâ, terna, quina aut etiam septena, penè rotunda. *Flores* multi simul, ex longis pediculis hispidis, calyce etiam hispido, magni, pleni, incarnati, odoratioris dum vident rubris & albis, imò omnium non dico Rosarum, sed florum in genere longè odoratissimi, ut quæ halitu suo suavissimo sensum mirifice olebant, citra ullam omnino offensionem aut fastidium.

Damascenæ dicuntur quoniam ex Damasco Syriæ urbe advectæ creduntur. Per totam autem propemodum Europam in usu frequentissimo sunt ad Syrupum ex multiplici earum infusione parandum.

Hyemes nostras etiam æsperrimas facile tolerant.

Rosæ versicolor.

Rosæ ejusdem meminit Clusius, cujus flos multo dilutior erat, Prænestina, & ferè albicans, perinde tamen magnus & plenus, in quo nonnulla etiam folia observavi media ex parte candiantia, altera purpurascientia, vel similis coloris venis alperâ.

Alterius [aut ejusdem] Prænestinæ similis forma & magnitudine, quæ ut plurimum dimidia ex parte candida folia haberet, reliquâ rubra, aut tertia duntaxat ex parte albâ, vel nunc integrâ albâ, modò integrâ rubrâ inter se commixta conspiciantur.

3. *Rosa*

3. *Rosa Provincialis rubra* Park. parad. *rubra flore valde pleno* J. B.

Hanc J. Bauhinus in urbe *Provinciæ* Galliæ se vidisse scribit valde plenam & rubram, quæ in variis Galliæ partibus efficitur distribuitur, quia valde odorata. Ex hac conserva sicca ubique paratur. Huic flos densissimis factus foliis multo minoribus quàm in vulgari rubra, odorator etiam quàm illi. Calyx spinulos horret. *Folia* dum ordinum, duo semper sibi ex adverso opposita sunt, quantum verò in summate media inter ordines locum occupat, omnia in circuitu serrata, glabra, superne viridia, inferne canescientia.

Frutex ipse paulo minor est quàm Rosæ Provincialis Damascenæ, cortice viridiore, nec adeo rubente. Folia magnitudine paria: Flores paulo minores, petalis non ulque adeo confertis & numerosis, colore minus saturo quàm in Rubrarum optimo genere.

4. *Rosa rubra humilis seu pumilio* Park. parad.

Rosâ rubra vulgari minor est & humilior, aliquot ei non ita dissimilis, spinulis paucissimis vel nullis. *Flores* multiplicibus confertis, archè stipatis foliis constant, minores, minutique expansi & paruli quàm rubræ vulgaris, petalis adeo aequalibus ac si forcice resecti essent; colore rubro minus saturo quàm Rosæ rubræ Provincialis, odore languidiore rubræ vulgaris.

5. *Rosa holosericea simplex & multiplex* Park. R. *rubra pallidior* C. B.

Virgæ hujus vetustiores cortice obscuro seu nigricante teguntur, stolones novelli viridi obscuro, paucissimis vel nullis omnino spinis muniti. Folia saturatius virent quàm in aliis plerisque Rosis, septem plerumque eidem costæ seu pediculo communi adnexa, cum in aliis plurimum quinque duntaxat observentur. Flos aliâ simplici quinque petalorum latorum serie, cum multis in medio apicibus croceis constat; alias duplici, exterioribus laticioribus & majoribus, interioribus minoribus, colore rubro saturo seu sanguineo, holosericeum crenellatum dictum referente: interdum etiam flos magis multiplex est, sed compositus aut pluribus foliis compositus, magnitudine ferè aequalibus. Omnes odore infimior quàm Rosâ vulgaris rubra.

Hæc C. Bauhinus rosâ rubra vulgari minis rubet & flore simplici plerumque est, & foliis latissimis, cujus frutex spinis communiter caret.

6. *Rosa pumila Pannonica flore rubello* J. B. Sylv. 14. seu *pumila rubens* C. B. *pumila rubra Auftriaca* Park.

Petalas atque aliquando cubitales etiam ex eadem radice profert virgæ, virides, lentas, infernè paucæ, superne multis spinis rigentes; foliorum alas rubræ simillimas, quinque aut septem foliis, superne viridibus, infernè candicantibus constantes: summis virgæ & ramulis innascuntur facis magis calyces, five alabastris, hirti barbarice, quales in Rosis rubris simplici foliorum ordine constantibus; ex quibus deinde sese explicant magnæ, non omnino odoris expertes rosæ, pentapetale, initio rubræ, deinde palatim remittente & evanescente rubedine, carnei fere coloris, multis luteis staminibus floribus umbilicis, quoniam admodum in aliis Rosis occupantibus. *Fructus* ruber, rotundus, omnium maximus, & Pyri in modum turbinatus, fulvescente pulpa, inæqualia albâ *semina* continet.

Flores passim in caducis sylvis, aliarum sylvarum marginibus, sublimioribus & desertis agris per Austriam inferiorem & universam Pannoniam Junio: Fructus maturefcit Augusto.

Hæc eadem videtur Rosæ versicolori Park. parad. quam Anglicè, *The York and Lancaster Rose* vocant: est autem Rosâ Damascenæ varietas potius quàm species distincta. Odor Damascenæ remissior.

Nec diversâ videtur Rosâ crystallina *Parkins. parad.* quæ non aliter à præcedente differt quàm Rosâ crystallina colore vulgarum in flore pallente saturatiore seu intensius incarnato.

Locus & Tempus.

7. *Rosa Provincialis seu Hollandica Damascena* Park. parad. *Hollandica five Batava* Ger. *maxima multiplex* C. B. *Hollandica rubella plena, quibusdam centifolia spinosa frutice* J. B. *The Damask Province Rose.*

Ad staturam & magnitudinem Damascenæ æmulam assurgit; cortice rubente tum à Damascenæ frutice, tum ab aliis Rosis facile discernitur. Folia etiam majora & rubicundiora aliis. Rosæ colore incarnato cum Damascenis conveniunt, duplo triploque majores, foliis numerosissimis dense stipatis compositæ, extrinsecus majoribus, intrinsecus pusillis, staminum locum explentibus, & in ipsum calycem reflexis, adeo ut *filamina* & *apices*, siquos haberet, vix compararent. Odor Damascenæ ad albam nonnulli accedens, Damascenæ certè longè inferior, non tamen ingratus. Variat interdum flore albo C. B.

Antequam plene explicatur flos admodum concinnus, venustus & speciosus est.

A Galliæ urbe *Provinciæ*, in cujus agro provenit, nescio an sponte, an aliunde translata, nomen accepit. Videtur equidem species Rosæ distincta, verum de eâ mihi non certò constat, cum reperiantur ejusmodi & rubræ, & albæ, & luteæ, cümque staminibus & apices in flore nondum observarentur. Forte aree aliqua & mangonio talis initio effecta est.

Hujus varietatem observavit Clusius, priore aliquanto minus, hoc est, mediæ inter Prænestinam & centifoliam magnitudinis, aliquot colore, odore & formâ convenienti, quæ Rosâ centifolia Batavica altera J. B. multiplex mediâ C. B.

IIIIII

8. *Rosa*

8. *Rosa sine spinis, flore majore C.B. sine spinis Ger. sine spinis simplex & multiplex Park.*
Rosa acanthos, flore pleno, coloris rubelli J.B.

Clusf.

Multis statim à radice assurgit virgis, humanam altitudinem interdum aequantibus [Rosa intense rubescens altitudine, figura & effigie J.B.] Si fertili solo & loco umbroso pangatur, ut plurimum verò longè infra eam magnitudinem, & cubitalibus duntaxat aut sesquicubitalibus, laevibus, & sine spinis, viridibus, flexuosis, in varios ramos diductis; [quarum tamen summi propter floris calycem, & folia furculi horridiculi sunt, ex densissima apicularum nigrarum & asperifcularum congerie J.B.] Folia habet alata, hoc est ternis aut quinis uni costae (quae subspera est) inhaerentibus, binis semper inter se oppositis, extremis impari facis amplo constantia, fusca viriditate supernè nudentia, infernè cancellata. Extremis ramis insident flores, oblongis hirsutisque pediculis inhaerentes, multiplici foliorum numero constantes, Prænestinis [Damaecenis] majores, medi inter illas & rubras coloris [quem ornat varia vagaque venarum purpurascenscentium delineatio, subius verò folia ex incarnato candicant omnia J.B.] jucundi odoris: fructus brevis crassus, pennis orbicularis, maturitate rubens: inaequale semen lanugine involutum continet. Radix repens, lignosa, dura, aliarum instar.

Aliud genus Rosa sine spinis invenitur, non valde dissimilibus virgis, quod minores & rariore foliorum texturâ constantes flores proferit, colore pene sacum vini rubri, quod C. Bauhino Rosa sine spinis flore minore: J. Bauhino R. sine spinis colore pene sacum vini rubri.

Florent hæc cum reliquis Junio.

9. *Rosa rubella sive incarnata similis J.B. Rosa prima Prænestina similis Clusf. hist. C.B.*

Prænestina, quam vulgus Provinciale vocat, valde similis est [Rosa prior Clusii præter vulgares] nec illa minus altè assurgit: in solo flore discernim est, qui circiter quadragenis aut pluribus foliis, paulo amplioribus & saturatis nonnihil rubentibus constat, multis staminibus flavis umbiliculis occupantibus, alabastrisque multo crassiore ac brevior: odor minus suavis & alba ferè proxi-
 Locut. Tempus.

mis. Valde frequens est Viennensis hortis & totâ Austriâ, nullius tamen apud illos usus, quàm ad eliciendam aquam stillatitiam. Floret cum ceteris Junio, interdum etiam Maio.

10. *Rosa folio crispo rubello seu incarnato J.B. Rosa folio subrotundo & crispo C.B.*

Rosa Damaecena varietas esse videtur, cum non aliter ab ea differat quàm folio subrotundo & crispo, flore rubello sive incarnato.

11. *Rosa sylvestris rubella parva frutice J.B. An Rosa sylv. odoratissimo rubro flore C.B? Rosa sylv. tertium genus Trag?*

J.B.

Hujus frutex parvus est, cubitalis ut plurimum, formâ similis Rosæ intense rubræ, curvis nonnullum spinis, sed raris: foliis ut in illa quinquepartitis, rariùs in septem foliola distributis, serratis, glabris, supernæ parte obscurius virentibus, denique ejusdem ferè & coloris & formæ, sed rotundioribus & minoribus; flore non parvo, coloris rubelli sive incarnati, ut vocant, quinquefolio, jucundissimi odoris, cui succedit capitulum cum pediculo insipido.

In collibus circa Genevam, v. g. la Bassie, Champe, &c. observavimus Junio florentem.

12. *Rosa rubello flore parvo simplici, non spinosa J.B. Sylv. minor rubello flore C.B. qua vulgo à mense Maio Asiaticis dicitur.*

J.B.

Mitior hæc nullis horret spinis, pediculo duntaxat floris nonnihil aspero: foliorum autem glabrorum conjugationes præter extremum impar tres sunt vel quatuor, serratorum, superius virentium, inferius albicantium, glabrorum: rosæ sunt parvæ, quinquefoliæ, odoratæ, coloris rubelli. Fructus rotundus, parvo Mespilo paulo minor, per maturitatem rubens, grana tomento involuta continet. In hortis fere altitudinem hominis excedit.

In montibus prope Genevam sponte provenit, nobis & J.B. observantibus. Ad radicem montis Albi prope Tigurum Gesu. Colitur etiam in hortis.

- A. 13. *Rosa sylvestris inodora sive canina Park. canina inodora Ger. sylv. vulgaris, flore odorato incarnato C.B. sylv. alba cum rubore, folio glabro J.B. The common wild Briar or Dogs Rose. Cynosbati & Cynorrhodos Officinarum, quibusdam hæc Syprice.*

J.B.

In magnos hæc excrevit frutices, magnis armatos spinis. Folia sunt satis magna, utrinque glabra: Flores simplices, quinquefolii, albi cum aliquo rubore, in medio stamina lutea. Succedunt capitula longa, primum viridia, deinde Coralli modo rubra, quæ ubi planè matura mollia redduntur, lapidi gustus cum aliqua aciditate: à pilis quibus semina involuta sunt inter edendum cavendum.

In hujus virgis spongiosæ villosæ saepe videntur.

In sepibus passim invenitur, omnibus in terris.

Ab hac ego speciem diversam non puto

- A. 13. *Rosam sylvestrem odoram Ger. sylv. foliis odoratis C.B. foliis odoratis Egleptinam distam J.B. sylv. odoram sive Egleptariam flore simplici Park. The Sweet Briar.*

Non alia quippe in re quàm foliorum odore ab ea differt: neque in ejus descriptione Botanici qui diversam velint consentiunt, aut notas distinctionis certas adferunt. Cùmque inter alias Rosas caninas hujus generis una vel altera ipsarum & rariùs in sepibus occurrat, & nunquam plures simul, verisimile est has ab earum semine nasci. His addè quod Rosa Egleptaria transplantando interdum degeneret & odorem amittat, ut observarunt Gelsnerus & Lobelius.

Nobis suffragatur Turnerus, iniquens, Ego hanc nihil aliud quàm suaveolentem Cynosbati speciem existimo.

Ab hac non aliter quàm flore multiplici seu pleno differt Rosa Egleptina flore pleno J.B. sylv. flore pleno seu multiplici C.B. & aliorum.

Rosa sylvestris flore odorato incarnato varietatem observavit nobisque ostendit D. Dale, quam & nos quoque dudum observasse meminimus pomo spinulis sed rarioribus obfuso, rotundiorè quàm Cynorrhodi vulgaris & hilarius rubente, quodque barbula seu calycis radios non abijcit, quemadmodum vulgaris Cynorrhodi pomum, sed in hyemem usque retinet donec fructus maturefcent.

- A. 14. *Rosa sylvestris altera flore albo nostras. Rosa sylv. folio glabro, flore planè albo J.B. An Rosa sylv. 4. species Trag? i. e. Rosa sylvestris 17. seu arvensis candida C.B? An Rosa canina humilior fructu rotundiori D. Plot.*

Differt à vulgari Rosa canina virgis gracilioribus, spinis rarioribus & multò minoribus obfisis; foliis albis, longioribus pediculis insidentibus, pluribusque simul in umbellæ formam se componentibus; fructu minore & rotundiorè: foliis minoribus & ad Rosæ pimpinellæ formam quodammodo accedentibus. Planta tota minor est & humilior Cynorrhodo vulgari. In sepibus frequens est.

J. Bauhinus Rosam suam sylvestrem folio glabro sic describit, Floribus est multo simul punctis, Rosæ mollioræ in modum, majoribus, omnino albis, odoratissimis, calycibus eorumque, pediculis rubentibus: foliis septenis, planè glabris, Rosæ sylv. albae similibus. Non ita in altum excrevit, nec ita robustus proferit ramos ut Rosa sylv. vulgaris, sed multum fersens, ramis quibusdam parum spinosis. Floret Junio & Julio, paulò tardius quàm reliquæ sylvestres.

Rosa sylvestris Cæsalp. virgis humilioribus & minis spinosis, floribus albis, nobis eadem cum hac rosâ videtur. C. Bauhinus ad Rosam humilem flore albo Clusii refert, minus recte nostrâ sententiâ: diversam enim speciem putamus. Videndum quid differat ab hac Rosa campestribus repens alba C.B. pumila campestribus alba Park.

Cynosbati flores quatuordecim convenire videntur cum Rosis facivis, sed majorem vim adstringendi Vires habent, proinde in prolativo uteri rubro & albo summa sunt æstimationis.

Fructus vi lithontripica maxime commendantur, in qua tamen excellunt exempti arillis. Schroder.

Pulvis iste in Antheris Cynosbati reperibilis, crocei coloris & summe volatilis, est genuinum sulphur vegetabile ab Archæo sublimatum, egregie dotatum potestatibus: cui consanguinei sunt pulveres, viz. Alcohol ex Julis Coryli, summatibus Pini, musco terrestri clavato, & in Antheris Lilliorum alborum. Habent egregiam vim anodynâ, ioposiferam, cardiacam. Hagendornius Cynosbatiolog. p. 48. idem tradit Wedelius de sulphure plantarum. Ego in phthiricis & convulsivis affectibus, in phrenesi, & doloribus leniendis utiles esse existimo. D. Tamer. Robinson.

In acinis seu seminibus Cynosbati reperitur oleosa & balsamica substantia, egregie efficacie in Lithiâ; flammam citò concipit, & continet ipsam essentiam plantæ. Hagendorn. Cynosbatiolog. p. 70. Duo Hydropici pro desperatis habiti ad integram valetudinem restituti sunt à diuturno usu decocti fructuum Cynosbati integris cum arillis in vino. Hagendorn. Cynosbatiol. p. 154. Idem affirmatur de his floribus à Wedelio.

Hujus poma cum maturaverint pulpam continent saporis cum aciditate grati, ad appetitum excitandum & æstum febrilem compescendum perutilem.

Ex hac pulpa cum Saccharo Officina nostræ Conservam parant, non modò ad febriles æstus, sed & ad Scorbuticos affectus calidiores utilissimam: ventrem etiam leniter alstringit, & defluxiones sistit, ut taceam palato admodum gratam esse, ventriculo acceptam, & concoctionem promovere.

Ex hac etiam pulpa bellaria & scitamenta multa, parare norunt coci & matronæ honestæ ad mensas secundas intrudentes.

Inanabilis ad hocæ annos (inquit * Plinius) fuit rabidi canis morsus, pavorem aquæ potiusque omnis afferens odium. Nuper quidam militantis in prætorio mater vidit in quiete, ut radicem sylvestris Rosæ blandiam sibi aspectu pridie in fructu mittitur filio bibendam. In Lusitania res gestæ, est enim rehat, proxima Hispaniæ parte: casique accidit, ut militæ à morsu canis incipiente aquas expavescere superveniret epistola orantis ut pareret religioni, servatûque est ex insulperato, & postea quisquis auxilium simile tentavit.

In hujus ramis, fractis præcipue altèrve laxis, vel ab insecto aliquo compundis per æstam multo scotum quoddam corpus herbacei & rubescens coloris sepe excrevit, quod * Bedeguar Lobelius, * Bedeguar Spongiam alii appellant, vulgus [Germanicum scilicet, circa Norimbergam] quod suppositum sonum incumbenibus provocet, Dent Schiass; cujus cineres ad dyturan, tuncas ad vermes expellendos Camer. laudat. Spongiam hanc si incidideris, vermiculis exiguis albi intus referent invenies, quæ per totam hyemem in cellulis suis latitant, mensè denum Maio intersequens Bedeguar Arum Cardui anni mulcarum formâ prodeunt: quarum nonnullæ aculeo fusi spiculo è cauda semper prominente armantur, & ad Mouffeti Seticidas referri possunt, alia è omnino destituta; & in hoc fortè C.B. sexum differentia. Descriptionem mulcarum vide in Cat. Cantab.

- A. 15. *Rosa pumila spinosissima foliis Pimpinellæ glabrâ, flore albo* J. B. Item, *Rosa sylv. pomifera Labeo, flore rubello, sine spinis, pumila ejusdem*. Item, *Rosa arvensis Tabernæm. spinosa ejusdem*. *Rosa sylv. pomifera minor* C. B. R. *Pimpinella sive pomifera minor* Park. *Rf. Pimpinella folio* Ger. **The Pimpernel Rose.**

Frutex est parvus, humilis, cubitalis aut summum felseucubitalis, virgis spinosissimis, foliis minimis, Pimpinellæ foliorum æmulus, unde ei nomen quatuor conjugationum: Rosæ exiguis, candidis, [inodori Park.] Fractus rotundi satis grandes, per maturitatem nigri.

Locut.

In fabulosis & petrosis frequens nascitur. Reperiri autem cum & sine spinis, C. Bauhinus se utramque habuisse ait, & Parkinsonus in eodem agro utramque simul sepius inveniri asserit. Nobis in Anglia speciem illam quæ spinis caret nondum videre contigit, nec puto apud nos oriri nisi ex accidente: at neq. dari inter has duas essentialium seu specificam quam vocant differentiam. Hinc tamen non immerito C. Bauhinus ad idem caput reducit Rosam pomiferam *Ad. Lob.* quæ levis, & Rosam arvinam *Tab.* quæ spinosa. Rosæ pomiferæ titulo Lobelium describere Rosam Pimpinellam nostram cum Camerario & C. Bauhino sentio, quod eam Angliæ perquam familiarem esse dica, quamvis negligenter nē dicam falsō eam descriperit, & sine spinis depinxerit, unde J. Bauhinus dubitavit, annon Rosam suam rubello parvo flore simplici non spinosam intelligeret.

Rosæ pomiferæ *Lob.* Camerarius eandem facit Rosam campestrem odoratam Clusii; cui & ego libenter adtipulor; quantumvis tum J. Bauhinus, tum Casparus frater diversam faciant, & Clusius ipse videatur distinguere: siquidem descriptio ejus Clusiana, excepto floris odore, Rosæ nostræ Pimpinellæ egregie conveniat, quam adponemus ut Lectori judicium permittamus.

Rosæ campestris odorata, infit ille, cubitalibus aliquot aut ad summum, sed rarissime, bicubitalibus, assurgit virgis, firmis, duris, lignosis rubescentibus, densissimo spinarum vallo munitis; ex quibus frequentes confuso ordine oriuntur spinosi ramuli, virides, singuli suum florem sustinentes, album, odoratum, pentapetalon, luteæ aut Canellæ Rosæ vulgaris æqualem, capillaceis quibusdam *staminibus*, cum suis apicibus luteis, medium floris umbilicum occupantibus. *Fructus* rotundus, brevis, initio viridis, deinde plenam maturitatem adeptus niger, crassa, angulosa, dura *semina* continet. Folia sunt inter eam quæ luteos simpliciter fert flores, & eam quæ ab aggeribus in quibus sponte provenit, fuit à Pimpinellæ foliorum similitudine nomen apud Belgas accepit (*Wumen roosen* & *Pimpernelle roosen* enim appellant) ferè media, per ambitum serrata, & nullius splendoris. *Rada* dura, lignosa in diversa tendit.

Locut.

Invenitur multis circa Viennam locis, præsertim edicioribus & montosis. Floret Maio, quo tempore rusticæ mulieres plurimos ejus fasciculos, ob odoris gratiam, venales in forum deferunt. Fructus Augusto maturificat.

Rosæ spinosissima pumila flore rubro *J. B.* quæ circa Monspelium in luco Grammuntio reperitur hujus tantum varietas est, colore floris differens. *Botan. Monsp.* His addē

16. *Rosam campestrem spinis carentem bifloram* C. B.

Flore est languide rubro, vere & autumnio prodeunte, quæ duplex, alia odoris expers, alia folijs exiguis suavissimi odoris in monte Pilati Lugdunensium.

17. *Rosa sylvestris pomifera major* Park. C. B. *Rosa pomo spinoso, folio hirsuto* J. B. *J. B.*

Folius est palmum ferè longis, quinquepartitis, ad rubellam plenam penè accedentibus, minis rotundis, longioribus, serratis, subus hirsute quadam lenibus tactu & penè cinereis, capitibus five fructibus spinosis, magnitudine Avellane rotundæ ex pediculis brevibus, spinosis: per ramulos sunt spinæ rariores.

C. Bauhinus Rosam suam sylv. pomiferam majorem sylv. pomiferæ *Lob.* majorem facit, ahiorem, ramiosorem, paucissimis aculeis, foliis majoribus pallide virentibus; & Basilæ locis humidis in Alnetis provenire scribit: quam descendit J. Bauhinus à monte Calcari allata est. Ab hac diversâ videtur

- A. 18. *Rosa pomifera major* Park. parad. b. c. *sylv. pomifera major nostras*. **The greater Apple-Rose.**

Park.

Hujus virgæ crassiores sunt, cortice obscuro canescente testæ; teneriores furculi rubescunt nonnihil, spinis crassiusculis acutis hic illic armati, verum nec tantis, nec tam crebris quam Rosæ Eglanderiæ. Folia pallide viridia, quinque simul in eodem communi pediculo, rarius pauciora. Flore parvi, simplices, pentapetali, inodori, aut leviter odorati, Rosæ Eglanderiæ parum majores, eodem etiam colore rubello perfusi, capitulo spinoso infidentes, & alabastris barbatulis alarum rosarum instar cincti. Capitula floribus delapsis in formam & magnitudinem parvi Pyri excrecent, barbula in Vertice seu umbilico gestantia, & spinulas etiam retinentia, per maturitatem pulchre rubentia, semina multa, alba, dura, subrotunda, languine involuta, pulpâ molli inclusa continentia. Pulcritudo hujus plantæ in pomorum rubentium decora specie & jucundo aspectu potius quam florum formâ aliâve alioque partis consistit.

In Septentrionalibus Angliæ montosis. Westmorlandia puta & Eboracensis territorio copiose provenit.

Locut.

19. *Rosa cinnamomea multiplex* Park. *cinnamom. flore pleno* Ger. *odore Cinnamomi, flore pleno* C. B. *minor rubello multiplicato flore, asperis spinis armata* J. B. **The double Cinnamon Rose.**

Descriptio Jo. Bauhini quamvis brevis huic stirpi apprime convenit, & ad eam ab aliis Rosis distinguendum sufficit.

Frutex (inquit) est asperis, duris spinis armatus, in altitudinem satis magnam, multis virgis rubentibus valde excrecens. Rosæ huic parvæ, ex brevibus pediculis, plenæ, odoratæ. Adde ex Clusio, Foliorum alæ quinis aut septenis foliis æquali inter se spatio distantibus constant, uno hinc, altero inde geniculatum conjugatimque semper adherente, unoque in caumen exeunte, coloris superna parte viridis, inferne candidantis. Flos multiplici foliorum pusillorum glomeratione constat, colore rubello. Cinnamomi odore remisso, unde nomen. Radix latè admodum serpit, & vivax est, novas virgas subinde producent.

Maii mensis initio, omnium Rosarum prima floret, in hortis nostris frequentissima est, unde pri- *Tempus* mum delata, aut ubi sponte proveniat incertum.

Huic specie eadem est, accidentibus nonnullis diversâ,

20. *Rosa Cinnamomea simplex* Park. *cinnam. simplici flore* Ger. *odore cinnamomi simplex* C. B. *cinnamomea floribus subrubentibus spinosa* J. B. **The single Cinnamon Rose.**

Parkinsonus virgas hujus minus rubere ait quàm ejus quæ flore est multiplici. C. Bauhinus hanc habet pro Rosa Maii [sine spinis] J. Albi montis prope Tigurum *Gesl.* qu. an rectè. J. Bauhinus Rosam Maii Albi montis *Gesl.* diversam facit à Cinnamomea simplici.

21. *Rosa sylvestris Russica* Park. **The wild Brier of Muscovy.**

Stolones crebros, luteo-rubentes è radice emittit, tuberculis hic illic erumpentibus inæquales, quibus insident spinæ ut in Cynobato vulgari. Folia non admodum crebra, parva, quam in illa minor. Rosæ simplices, parvæ, colore incarnato saturo.

22. *Rosa sylvestris Virginienfis* Park. **The Virginia Brier-Rose.**

Stipitum & ramorum magnitudine & crassitie nulli Rosæ cedit; Virgæ & furculi novelli virides sunt, ventiosiores canescent; plurimis aculeis tenuibus, cum crassioribus aliquot intermixtis, obsita. Folia in viridi obscuro nientia, parva & propemodum rotunda, multa uni costæ conjugatim adnexa, Rosæ luteæ simplicis folijs quadratenus similia. Flores summos ramos occupant, parvi, pentapetali, pallide purpurei fere saturatis incarnati, Cynorrhodi vulgaris floribus similes, caduci.

23. *Rosa alba Ger. Anglica alba* Park. *alba vulgaris major* C. B. *candida plena & semiplena* J. B. **The white Rose.**

J. B.

Virgæ allugit longis, lignosis, fungosis, in quibus spinæ acutæ, aduncæ, raræ, cortex alioqui politus & lavis: Foliola quina vel septena, crenata, glabra, sublonga, quadam penè rotunda, pediculi dorso spinoso interdum: Extremis ramis *calyces* plures ex pediculis non minacibus inhaerent: quibus apertis apparent rosæ pulchræ, odoriferæ, albæ, multorum foliorum: (interdum cum negliguntur pauci apparent folia, nisi aliud genus sit) quorum interiora minora, exteriora verò majora & ampliora, in medio apices luteos includentia. Succedunt fructus rotundi, rubri ubi maturi, in quibus grana dura, lana involuta. Odor huic languidus.

Dum est generum, altera flore majore & pleniore, quæ in umbrosis interdum ad octo aut decem pedum altitudinem assurgit, stipite in hoc genere crassissimo; altera flore minore & simpliciore, Rosæ Damascenæ altitudinem vix excedens: illius flores imâ præcipue parte versus fundum aliquam rhoris tincturam ostendunt; hujus candidi purioris & impermixti coloris sunt. Hæ tamen duæ non videntur specie differre, sed accidentibus duntaxat quibusdam à Soli aut cæli aut cultura diversitate ortis variare.

At neque Rosæ incarnata ab alba minore differre specie censenda est, cum solo floribus colore incarnato, ejusdemque majore expansione discrepet.

24. *Rosa laetolia* J. B. *alba minor* C. B.

Elegans est, non magna, foliis multis, dense stipatis: quæ singula si evellantur candida sunt, cum verò simul calyci inhaerent in flore integro, videtur quiddam diluti ruboris emicare.

Et hæc prior varietas esse videtur.

Considerandum etiam quantum ab eadem differat

25. *Rosa humilis flore albo* Clusii J. B. *sylv. odorata albo flore* C. B.

Clus.

Quæ humilis est & fruticosa, foliis illi quæ album florem fert persimilis: sed ejus flores, licet albi, longè minores, neq. unquam planè sese explicantes, ejusdem cum alba vulgari odoris & coloris, qui tamen plus carni admixtum habet. Paulò serius illa floret. Plurimum accedere videtur ad Græculam Plinii.

37. *Rosa Hungarica* Park. parad. *The Hungarian Rose.*

Rosa Hungarica virgis viridibus, spinis raris obfistis *Rosæ* vulgaris rubræ staturam & magnitudinem assequitur, raro excedit. Flos ipse magnitudine, foliorum multiplicitate, & figurâ *Rosam* rubram amulatur, verum pallidior est, & si curiosos spectetur maculis crebris dilutionibus eleganter confersa rubra velut irrorato, apparet. Odor quam rubræ jucundior.

Aliæ varietates *Rosarum* in hortis reperiantur, ut *Rosa punicea Cornut.* *Rosa* Arboreas non descripta *Sibbaldi* prodrom. Hist. Scot. *Rosa Cypriana* seu *Rosa Pimpinella* foliis minor nostras, flore eleganter variegato Catalog. Hort. Med. Edinburg.

De *Rosarum* temperamento, calidum sine aut frigida non levis est inter medicos controversia: quâ misâ, nos earum vires & utilitates quas humano corpori præstant breviter indicasse contenti erimus. In usu sunt rubræ præcipue & incarnata, vulgò *Damaſcenæ* dictæ.

Vires.

In rubris plus est terræ substantiæ, & reficantis adstringentisque facultatis, non tamen absq. humido quodam permixto, quod quidem ipsis adhuc virentibus inest, in reficatis vero perditum est. Succus ergo hac de causâ & dilutum earum ad alvum subducendum quoque facit, minus tamen quam *Damaſcenarum*. Reficcata autem hæc *rosa* humiditatem jam assumptam, adstringit & reficcant. *Dod.* quocumq. periores medicis consentiunt. Nam (ut rectè Langius) virtus *Rosarum* laxativa & odorifera in superius ejus partibus consistit [unde & facillè evaporat] at adstrictoria & roboris alitrix in internis delitescit. Hæc de *Rosæ* rubris intelligenda sunt; nam *Damaſcenarum* folia etiam reficcata cathartica vim retinent, ut & ipsi experti sumus. Pergit Dodonæus, Robur cordi conciliant, ac tremori & palpitatio ejus succurrunt, hepar, renes & alia viscera debilia confortant: ventriculum flaccidum, debilem & humidum ficcant & corroborant: eruptiones sistunt: sudores reprimunt, alvum nimio fluore laxam constringunt: antiodor omnibus utiliter admiscuntur, & alius quoq. medicamentis, siue foris adhibendis, siue intra corpus assumendis, quibus adstringens ac corroborans aliquid inde accedit.

Ipse expertus sum (inquit Simon Paulus) pulverem *Rosarum* ex atrorubentium 3j. pondere singulis vicibus bis quotidie in aqua Plantaginis propinatam ex sententiâ contumacissimum dysenteriam persanasse. Botan. Claf. 2. p. 181.

Apices crocei, Officin. Anthraci dicti, reficcant similiter & affringunt, & potentius quidem quam ipsarum *Rosarum* folia: Exficcati immiscuntur dentitricis ad gingivarum adstrictionem, fluxionemq. exificationem: cum aqua Cydoniorum destillata dantur utiliter nimio mensium fluxu.

Calyces quintetiam & alabaſtri iisdem viribus pollent, unde ad dentes à corruptione servandos, & gingivas roborandas sumitur aceti Scyllit. & aquæ & calycibus *Rosarum* destillatæ aqua porio, & eo lape os colluitur, annotante Monardo Hispal. Sed (inquit Dodonæus) cum his odor desit, minus utilia sunt, humanæque nature minus amica.

N. *Rosæ*, præsertim recentes, adnotante Meliæ, coctionem nullam sistant; facultas enim earum tergens & purgatoria modo igni resolvitur, remanet adstringens manifestior; unde etiam partem vim catharticam in superficialia & facile resoluibili ac separabili parte consistere.

Notatu dignum est, quod quamvis *Rosæ* decerpere celerimè exsiccentur, atque inter siccandum suavitissimum odorem expirent, tamen in hortis sentibus adhuc herentes, nullum ad aliquam notabilem distantiam de se fundunt odorem, quemadmodum Caprifolii & Caryophyllorum nonnullorum flores, adeo ut in *Rosario* floribus explicitis pleno deambulans fragrantiam nullam naribus percipies, ut si oculis clausis eo introducas effles, te in *Rosario* versari planè nescires: quod argumento est odorem *Rosæ* in vapore aëqueo facillè resoluibili & dissipabili consistere.

Folia *Rosarum* renibus substrata copiam seminis imminuere scribit Galenus: sequæ in nocturnis Venereis imaginationibus cuidam fuasille *Rosæ* experti, qui ex his substratis levamen sentit, citra ullam renum noxam. Ex foliis etiam aridis & expressis (referente Plinio.) Diaplasinata olim fiebant ad sudores coercentes, ut à balneo inarescerent corpora, dein frigida abluerantur.

E. *Rosæ* multa parantur medicamenta, ut v. g.

1. Aqua destillata. Matthiolus vasis vitreis in *MB.* elicita præcipue commendat, eique quæ in vasis metallicis destillatur longissime præfert: nec immerito. Nam & empyreuma omne hoc modo cavetur, nec aqua pravam aliquam aut noxiam qualitatem à vasis contrahit, ut in metallicis destillata solet.

Refrigerans est & cardiaca, spiritus languentes recreat & confortat, vel odore suo, naribus admotum, vel in cibis & jussulis usurpata, vel temporibus ea fortis, vel in suffumigiis: Vetiæ etiam ad roborem & inflammationes oculorum exterius applicata, necnon ad capitis dolem.

Damaſcenarum aqua multo odoratior est, purgat etiam larga doſi, ad 3 x. exhibita, Costazo teste. Tragematis, placentis, condimentis & aliis, quæ voluptatis excitandæ gratia concinnantur, multis admixta, saporis gratiam conciliat, adeoque frequentius usus est in culina ut vix ullum sibi locum in medicina reliquerit.

2. Conserva *rosarum*, quæ fit tundendo *rosarum* exunguium partem unam cum duplo sacchari solidi in mortario marmoreo pistillo ligneo, Adstrictoria est & Cardiaca, post biennium prævalet viæ cardiaca, recentior magis adstrictoria est, unde cum Mithridatio mixta destillationes in nares & diffusiones humorum in oculos cohibet: utilis etiam est ad alvi fluxum sistendos. Conserva vetustior cum Diarrhoda Abbatis mixta ad lipothymias, deliquia & tremores seu palpitaciones cordis utilis est, ventriculum etiam languentem & infirmum excitat & roborat, concoctionem promovet, vomitum compescit; & antiodor censetur adversus morbos contagiosos.

3. Conserva sicca, Saccharum *rosarum* dicta, iisdem viribus pollet quibus conserva humida vetus.

4. Syrupus

4. Syrupus ex *Rosæ* flicis paratus ad eadem valet, atque insuper sanguinis fervorem temperat, & febricitantibus utiliter exhibetur.

5. Mel *rosarum*, quod fit ex succo *rosarum* expresso & foliis contusis cum melle mixtis, sevesectis, & expressis & deinde colatis, colaturâ decoctâ ad consistentiam mellis. Huius usus insignis & frequens est in gargariis & collutionibus, ad ulcera, oris, faucium, gutturis aliarumve partium mundanda & sananda, & ad humores eo consuetos inbibendos, qui eorum consolidationem impedire solent; usurpatur etiam in clysteribus ad refrigerandum & detergendum.

6. Diarrhoda Abbatis ut & *Aromaticum rosatum* in obstruccionibus viscerum calidis locum habet, etque cardiaca insignis & ad eadem valet at quæ prædictis preparationibus.

7. Acetum *Rosarum* inflammationes omnes sedat, incidit, purgat, roborat. Multi etiam usus est ad somnum inducendum, vel aquâ rosaceâ mixtum, & naribus admotum vel cum albis hypnoticis tenuioribus applicatum.

8. Oleum *Rosarum* calores omnes sedat, inflammationes mitigat aut prohibet: membra debilia confortat, digestivam facultatem & calorem naturalem excitat & corroborat, aliis etiam unguentis & medicamentis admiscitur quæ refrigerando & adstringendo inserviunt. Fit autem ex *rosæ* recentibus contusis in oleo olivarum coctis in *MB.* & expressis.

9. Unguentum rosaceum iisdem ferè usibus inservit quibus oleum. Plurimum valet in principio apostematum; repercutit enim materiam, sedat dolores eorum, & capitis febricitantes, & inquietudinem: refrigerat febres ardentes, epar & stomachum calefactis: cum unguento Populeo mixtum, & fronti ac temporibus illitum somnum provocat. Papulas, ulcuscule, & eruptiones quascunq. calidis refrigerat & compescit.

10. Syrupus *rosarum* solutivus fit ex *rosarum* foliis viridibus modò per infusionem modò per decoctionem. Per infusionem iteratam multoties, hoc est, ex infuso in quo pluries *Rosarum* virentium folia multa macerata sunt, nobile & securum purgatorium medicamentum paratur (inquit Amarus) quod & pueris tuto exhiberi potest; utilissimum quando expurgatione alia potentiori aut opus non est, aut ut non expedit. Humeſcat porro & refrigerat, ideo etiam febrium ardentium calores nimios sedat, & viscerum inflammationes mitigat & litim extinguit, ut ait Dodonæus, & experientia confirmat. Est sanè medicamentum lenè, benignum, tutum, multi usus, & magni in morbis calidis præcipue solaminis, quodque ob vim adstrictoriam in dysenteria & aliis alvi fluxibus non secus ac Rhabarbarum cum ægriorum juvamento usurpatur.

Parantur etiam ex *Rosæ* *Damaſcenis* Conserva & Mel *rosatum* earundem cum Syrupu virium.

Utinur etiam (inquit C. Hofman.) succo *rosarum* incarnatarum ad *Eleſthiar. ros.* & de succo ros. Utinur, recipit & succum *rosarum* & Scammonium eadem quantitate. [At Parkinsonus *Eleſthiarum ros.* & succo *rosarum* rubrarum fieri ait.] Exploratum est (inquit J. B. hist.) contra gutta calidam, & malos tumores calidos & furiosos; fortiter purgat; sanat certas simplices & duplex, & reliquias malorum humorum in convalescentibus exquisitè evacuat, potenter solvit, & est calæ aliarum medicinarum. Alia adhuc medicamenta & *rosæ* parantur, quorum vires ex dictis æstimari possunt.

Folia *Rosarum* *Damaſcenarum* exsiccata ad pulveres Cyprios quos vocant & ad Sacculos cum albis suaveolentibus intermisciendos, quos in arcis inter vestes & lineamina recondunt, ad ea odors suo imbueda. Eadem vel in infuso vel in pulvere exhibitâ satis feliciter purgant [Costæus in sero lactis caprini bibenda præscribit] Unde constat vim catharticam, saltem in hoc genere, parti tenui & volatili quæ inter calidum exhalat & evanescit non inherere: at neq. in parte illa quæ tincturam & colorem communicat, cum *Rosarum* *Damaſcenarum* color, quamcunq. curam adhibeas, magna ex parte ficcando evanescit.

Rosæ autem, præcipiente Sylvio, mediocriter aptæ sereno cœlo manè lætæ, eodem die ut sunt siccantur Sole, si potes, sape vertendo. Nam vix umbra siccaverit, quamquam id esset optatius, ficcata avelle, & vase terreo recondere.

Rosæ proprietas quædam testes ledere scribit Fuchsius.

Rosæ albe non minus refrigerant & exsiccant quam rubræ aut incarnata; non alium tamen in medicina usum habent quam ut ex se aquam stillent, quæ specifica proprietate oculis prodest, eorumque roborem & inflammationem lenire & sanare creditur. Albas *Damaſcenæ* ceteris in purgando excellere scribit Manardus.

Semina dura quæ capitibus *Rosarum* insunt in pulverem redacta, ac è vino pota calculum pellere (Trago teste) tradunt. Eandem facultatem nonnulli spongiosis quæ sylvestribus adnascuntur *Rosæ*, si in pulverem redacta aut in vino decoctæ calidè fumanur, tribunt. Verum cum Dodonæo consentit J. Bauhinus nec femina, nec spongiosas, eo eorum adstrictionem & ficitatem ad calculum & urine difficultatem quicquam valere, nisi per accedens, renes corroborando, & refrigerando. Cum enim nonnulli calidi renes gignant calculos, & verò illi diuretics validioribus valde debilitentur; mirum non est robori inde renes ut pellendo calculo aptiores sint. Reliqua vide apud *Dod.*

Succus è fructu rubro maturo totaque sua substantiâ tulo expressus, posteaquæ ficcatus, demumq. in pulverem redactus gonorrhœæ, & tam rubris, quam albis mulierum profluvii singulari experimento medetur.

In genere Medicamenta è *Rosæ* præparata multum celebrantur in curatione phthisicorum, tabidorum, & pulmonarium affectuum à Riverio, Sennerto, Rosenbergio aliiq.

Egregias vires & efficaciam medicamentorum è *Rosæ* præparatorum in phthisi, podagra, calculo, canum rabidorum morſu, capitis doloribus aliiq. morbis, in fluxibus alvi aliarumq. partium; in febribus, hæmorrhagiis, vulneribus, inflammationibus, insectorum puncturis, Scorbuto, mobilitate dentium. Vide apud Carolum Rosenbergium in Rhodologia sua.

Ceterum odorem *Rosarum* visui nocivum esse ab exemplo probatur in *Ephem. German. Ann. 12.* Obſerv. 149. quod sane nollem, cum nihil odore illo naribus nostris gratus & acceptus sit.

Pro Medicamentis è *Rosæ* Perficis seu Alexandrinis, aliq. vide Monardum apud Car. Cluf. SEC.

vino si propinetur colicam passionem sanat; cum aqua mixtus & exhibitus, vel foris applicatus hæmorrhoidum dolores placat; tandem cum lacte muliebri epotus vomitum excitat, necnon idcirco aliisque morbos biliosos curat; at oculis adhibitus eorum affectibus conducit.

4. *Jambos sylvestris Samfravadis dictus alter.*

Tijeria Samfravadi H. M. P. 4. T. 7. p. 15.

Præcedenti perquam similis est, nec proceritate cedit.

Radix tamen ex albo flavescens, fibrata, amara, inodora. *Flores* purpurei, fructus quadranguli, saporis primò dulcis, dein amari & ingrati.

Provenit in variis provinciis Malabar, locis nimirum uliginosis & aquosis. Singulis annis maturos exhibet fructus, mensibus viz. Januario, Febuario, Martio & Aprili.

Arboris hujus lignum durum est ac solidum, atque operi fabrilis accommodum: Cæteræ verò partes eundem planè habent usum cum *Samfravadi*.

5. *Jambos sylvestris montana*, Malla-katou Tsjambou H. M. P. 4. T. 8. p. 17.

H. M.

Arbor est mediocris magnitudinis, 14 circiter pedes alta, caudice albicante, variis ramis in orbem diffusis donato, qui cortice labro, primùm rufo, dein cinereo, saporis adstringentis, odorisque sylvestris obducti sunt. *Radix* flavescens, rufo cortice tecta, unctuosâ, insipida, inodora. *Folia* geminata brevibus petiolis ordine decussato ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, atro-viridia, superne nitentia, infernè nequaquam; nervis aliquot è costa media albicante, ac in averfa parte altè exuberante, in latera excurrentibus: sapor acidus & austerus, odor nullus. *Flores* exigui Tilie florum magnitudine æmuli, purpurei, inodori, acidi, numerosi furculis tenerioribus proveniunt, atq. calyce viridi in quinque rotunda, cochlearis instar concava foliola secto inhaerent, quinq. aut sex crassius, mollibus, subrotundis, ac exteriora versus reflexis petalis secto inhaerent, in quorum medio *stylus* prodit, itidem purpureus, superius tripartitus. *Flosculus* pari fertilitate succedunt fructus subrotundi, magnitudine Prunis haud absimiles, umbilico lato quadruparto in vertice præditi, cortice viridi cincti, carnèq. densâ, acidi ac ingrati saporis, intus reteni; intra quam nucleus locatur albicans, itidem acidus & austerus.

Nascitur frequenter locis montanis in Paroe aliisq. provinciis Malabar: quotannis maturos fert fructus, mensè viz. Augusto.

C A P. II.

Prunus fructu umbilicato, pyriformi spinosa, racemosa. Idou-Moulli H. M. P. 4. T. 18. p. 41.

ARbor est procerâ, 70 circiter pedes alta, caudice crasso, multifido, ramis longè latèq. diffusis donato, intus viridi; necnon furculis numerosis, rigidis, fuscis, glabris, ac nitentibus spinis insuper dotatis, undique ornati sunt. Lignum albicans fibrosum, densum, cortice cinereo, intus rufo ac subviridi, saporis subamari tectum, cujus matrix rubicunda, prædura. *Radix* albicans rufo cortice cinctâ, saporis amari, odoris terrestris. *Folia* circa ramulos spinulos brevibus ac rotundis petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, infernè subviridia, costa media rufescent, odor & sapor nullus. *Flosculus* itidem circa spinulos ramulos atro-rubentibus ac asperis petiolis numerosi proveniunt, purpurei, quinque, oblongo-rotundi acuminati foliolis constantes, quinque in medio flavescuntibus fibris, apicibus dotatis præditi; inter quos similis prominet *stylus* rubicundus, exiguus: sapor ingratus, odor nullus. *Flosculus* pari fertilitate succedunt fructus pyriformes, subvirides ab una parte, ab altera verò rubicundi, nitentes, exigui in vertice umbilico coronati, carnèq. viridi, densâ, succulentâ amarâ intus resecti; intra quam osculum hæret rubicundum, Nucleum includens candidum, gustu primùm Avellanae haud absimilem, dein tamen ingratum relinquenter saporem.

Provenit locis campestribus & arenosis in *Palœrti* aliisq. provinciis Malabar. Quotannis semel, nonnunquam bis, maturos fert fructus, Januario, viz. & Martio mensibus, diuq. superflus manet.

Cortex, flores, fructus valent adversus Maniam, Phrenitidem aliisque cephalicos affectus. E cortice in aqua communi decoctio fit, quæ icterum, hydropem, aliisque chronicos morbos potenter sanat.

Radix cortex cum Santalo rubro in pulverem redactâ, ex eoque cum lacte muliebri cataplasma confectum ac inguinibus impositum bubonibus Venereis medetur.

C A P.

C A P. III.

Prunus Brasiliensis fructu umbilicato Pyriformi, officio Cerafine pari.

Ibiruba Brasiliensis Marcgrav. Pl.

ARbor cortice, ligno & nascendi modo *Guaibae* similis, ramos tamen habet ut nostra *Cerafus*. *Folia* fert duos aut tres digitos longa, [teretia *Pis.*] membranacea, superius saturatè viridia, inferius pallida, uno nervo secundum longitudinem, nullis venis transversis, duo semper sibi invicem opposita: in ramorum quoq. extremitate duo fructus sibi opponuntur, in suis pediculis digitum longis propè opposita folia enati; flavi seu auri coloris, magnitudine pruni, sed rotundi & versus pediculum turbinati, umbilicati, umbilicò è flore reliquo, cuticulâ tenui vestiti, carnè succulenta fulva, saporis aciduliculi ac paulatim amaricantis, haud ingrati, odoris subdulcis & vinosi. Continet lapidem, (sæpe duos, in uno latere planos & conjunctos, cætera rotundos) magnitudine Cerafini, qui continet intus nucleum album, amaricantem. Similis est lapidi *Upapitanga*, nec facillè dignoscuntur.

Magnâ copîa sine noxa comeditur hic fructus, & ab incolis venum exponitur. Per taleolas translatatur; ob excellentiam fructuum ex sylvis in hortos translata.

Inter folia hinc indè caudici flores cum pediculo adnascuntur, albi, ut in *Guaibae* ferè, *Pis.*

C A P. IV.

Prunifera Indica fructu umbilicato sulcato, Grossularie similis.

Bella Madagam H. M. P. 4. T. 59. p. 121.

ARbor est speciosa atque præcellâ plurimùm; caudice crasso, albicante cortice obducto, ramulifida, viridibus, fungosâ intus medullâ resectis plurimis donato. *Radix* albicans, flavescens cortice tecta, saporis acris. *Folia* Madagam foliis cum formâ tum magnitudine similia. *Flores* suaveolentes, insipidi, plures simul juncti, extremis ramulis proveniunt, calycis viridi in quinque laciniâs acuminatis secto inhaerent: constant ii ex unico folio oblongo-rotundo, bifido & aliquando trifido, superne albo-friato & lanuginosâ, infernè viridi-albicante, quinque tenuibus *staminibus* medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit candidus, oblongus, capitulo rotundo. *Fructus* subrotundi, virides, glabri, uvis crispis haud absimiles, at quinque, angulis sulcati, & calyce furto in vertice coronati, tenui pelliculâ cincti, carnèq. viridi & adstringente intus resecti, intra quam osculum locatur candidum, nucleum includens albicantem.

Crescit locis montanis & arenosis in *Mangatti*: Semper viret, floret ac fructus fert, diuq. frugiferâ sera manet.

Ex arboris foliis cataplasma conficitur, quod tumoribus impositum potenter eos emollit & maturat. Ex iidem in aqua coctis Apozema præparatur, quod urinam movere, & menstrua obstruere provocat.

C A P. V.

Prunifera Brasiliensis fructu umbilicato, octies friato, seu sulcato.

Ibi piranga seu Cerasus Brasiliensis Pisonis & Marcgrav.

ARbor est figurâ Cerasi nostratis acida, nisi quòd truncus contortior hinc indè cum ramis dispergatur. *Folia* habet lœvia, superne saturatè viridia, infernè dilutiora, bina semper directè opposita. Ad foliorum exortum multos fert flores, in pediculis corâinis, albos, quatuor foliis constantes, & multis staminibus. *Flores* sequitur fructus miniatius, magnitudine verticilli seu baccae Mori, rotundus & octies profundè friatus, umbilico præditi; cuticulâ vestitur miniata, cerasina, pulpa quoq. miniata succulenta, saporis calidi & subamari, cùmque gravi acore adstringentis lapidem continet rotundum, paulum compressum, albicantem, haud durum, in quo nucleus deprehenditur albicans, amar saporis: Qui lapis dignosci non potest à lapide fructus *Majandiba*.

Fructus secundæ mensæ deliciis non solum sed ægris prodesse solent: ventriculum enim languidum mirè rescitunt, flatus discutiunt, nausæam stomachi reprimunt.

Olim sylvestris tantum erat hæc arbor; nunc ob usum & elegantiam in hortis Lusitanorum colitur.

K k k k k

C A P.

C. A. P. VI.

*Prunifera Indica fructu umbilicato racemoso Avellane magnitudine.**Katon-Theka H.M. P. 4. T. 28. p. 59.*

Thecæ species est minor & humilior, crassitie Pruno haud absimili caudice, cortice obduco cinereo, necnon ramulis viridibus, quadrangulis, ac sulcatis, plurimis itidem ornato: *Lignum* albicans, inodorum, insipidum. *Radix* purpurea. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè colore atro-viridi nitentia, infernè viridi dilutiore, spithamam longa, tres quatuorve circiter digitos lata, insipida, inodora, costâ mediâ flavescente. *Flores* è furculorum extremis inodori ac insipidi oriuntur in Jube formam dispositi, numerosi, quorum singuli ad flores Lilac accedere videntur, oblongi, candidi, quinque teretibus, crassis, mollibus, & extorsum reflexis foliolis constantes, quinque albicantibus, erectis & acuminatis *staminibus* medium occupantibus. *Fructus* Nucum Avellanarum magnitudine amuli, oblongo-rotundi, exiguo in vertice umbilico præditi, glabro ac flavescente cortice cincti, necnon carne viridi-flavescente, succulenta; dulci referti; intra quam *ossiculum* continetur, *nucleum* includens candidum, dulcem.

Locus &
Tempus.
Vires.

Nascitur ubiq; in Malabar, præsertim circa *Warapoli*: semper viret, quotannis floret, fructuq; fert, mensibus, viz. Augusto, Septembri & Octobri, at diu frugifera non est.

Fructus loco Areque seu Kaungæ cum folio Betel frequenter manducantur. Arboris cortex excisus & in pulverem redactus sicq; exhibitus bilis ardorem compescere dicitur.

C. A. P. VII.

*Amygdale affinis Indica, fructu umbilicato, nucleo nudo, cortice pulvinato trifido testâ.**Paeonæ H.M. P. 4. T. 15. p. 33.*

Arbor est præcelsa & speciosa plurimum, 60 circiter pedes alta, caudice 16 pedes plus minus crasso, multâq; ramis longè latèq; diffusis, ac cortice crasso, cinereo, intus rufo, obduco, donato, qui vulnerat lachrymam fundit resinolam, candidam, pelliculam, odoratam, acrem ac amarâ, ex albo flavescens. *Radix* nigricans, resinosa, amara, graveolens, necnon fibris lignum densum, ex albo flavescens. *Radix* nigricans, resinosa, amara, graveolens, necnon fibris suis longè latèq; per terram diffusa. *Folia* sine ordine crassis, rotundis ac cinereis petiolis ramulis adherent oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendens, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, supernè viridia, infernè è viridi flavescientia; sapor amarus ac resinosis, odor nullus. *Flores* circa ramulos teneriores candidis petiolis glomeratim non sparsim producantur, sensimq; porrectis columellis umbellæ specie panduntur; constant è quinis, oblongo-teretibus, crassis, candidis foliolis, atq; calyci albicanti in quinque lacinias acuminatas secto inhaerent numerosis *staminibus* flavescens medium obfidentibus; inter quæ *stylus* prodit albicans, surrectus, apice rotundo ac flavescente: odor suavis ac lilaceus, sapor amarus. *Fructus* nucum Juglandium viridium magnitudine amuli, petiolis crassis, longis ac rotundis proveniunt, oblongo-rotundi, at superius latiores, inferius angustiores, & calyce florum versis caulem reflexo ornati, quos tegit pulvinatus cortex, coriaceus, atro-purpureus ac tribus angulis sulcatus, qui fructu maturo dehiscit plantæ, & utriusq; funditur, ac nucleum exhibet majorem, oblongo-rotundum, candidum, rufâ cuticulâ tectum, uti in nucæ Avellane cernitur, saporis subamari & substringentis. Hic autem pulvinatus calyx qui fructum ambit levisus incisuris vulneratus, similem fundit lachrymam resinolam uti incisus cortex, quæ aeris attack proptius Saccharicandi instar spissescit, ac dein rufescit.

Locus &
Tempus.

Crescit ubiq; in Malabar; perpetuo frondet; singulis annis maturos profert fructus, mensis viz. Aprilis, & non raro 300 frugifera manet annos.

Ex arborum teneriorum truncis mali navales fiunt: ex ipsis, cum provectiones sunt excavatis naviculas majores (*Manjous*) Indi conficiunt, quarum nonnullæ 60 aut plures homines vehere possunt.

Vires &
Ufus.

Resina quam radix, cortex, fructus, aliæque arboris partes fundunt cum oleo copiosiore vel parciore excocta picis liquidæ vel duræ loco usurpatur, insuper Ethnicis in sacrificiis thuris loco adoletur.

E foliis discos conficiunt gentiles in quibus arboris gummi seu resina excipiunt & servant. Fructuum nuclei confusi, & cum aqua calida super Porphyritem lavigati ventriculum roborant, nauseam & vomitum tollunt, ventris cruciatus mitigant, Choleram sanant. Ex arboris resina cum Sesami oleo eliquata præstans fit balsamum vulnerarium. Eadem pulverisata & exhibitâ gonorrhoeam aliq; Venereâ accidentia potenter sanat.

C. A. P.

C. A. P. VIII.

*Arbor Indica Prunifera fructu umbilicato corticeo Persici simili.**Kara-Angolam H.M. P. 4. T. 26. p. 55.*

Arbor est procera, altitudine 40, crassitie verò sex circiter pedum mensuram æquans, multâq; ramis subcinereis ac viridibus, in orbem longè latèq; diffusis, donata. Lignum albicans, densum, cinereo cortice obductum; cujus matrix purpurea. *Radix* crassa, densa, flavescens, furco cortice recta, necnon profundè terræ inhaerens, fibrâq; suis latè per eam diffusa, sapore acri & amaro odore gravi. *Folia* brevibus ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, mollia, supernè viridia, subus subviridia sapore acri & amaro, odore nullo. *Flores* brevibus ac viridi-fulcis petiolis circa eodem cum foliis ramulos proveniunt, viridique ac profundo calyci insident, è sex teretibus, crassis, densis, acuminatis, candidis foliolis constantes, quæ extorsum reflexa apicibus circa pediculum coeunt; decem aut duodecim candidis & acuminatis *staminibus* medium floris cavitatem occupantibus, inter quæ *stylus* prodit albicans, apice ornatus oblongo-rotundo; Odor suavis, sapor amarus. *Floribus* succedunt fructus globosi, pomorum minorum magnitudine amuli, exiguo in vertice præditi umbilico, cortice crasso, molli, tomentoso, purpureo, intusque albicante cincti, necnon carne rubicunda, succulenta, viscida, tenaci, acidique saporis, intus referti; intra quam *ossiculum* locatur oblongo-rotundum, rubicundum, nucleum includens candidum, amaro-dulcem.

Nascitur locis petrosi, arenosis & montanis in *Kandénate* aliisq; provinciis Malabar. Semper frondet, floret, frugifera, ac diu superstes manet.

Ex arboris foliis cum oleo coctis unguentum conficitur vulnerarium. Radix cathartica est, humoresq; æreos ac pituitosos per alvum educit. Fructus autem raro comeduntur, quoniam impensè sanguinem calefaciunt.

C. A. P. IX.

Latæ arbor Park. Ger. Latæ arbor fructu Cerasi J.B. Latæ fructu Cerasi C.B. The Pettie's Celler Australis tree: id est, Urticæ arbor, asigura foliorum.

J.B.

Lotus dicta arbor magna est, caudice crassissimo, ramis Cerasi instar brachiata, sed in latitudinem magis quam in altitudinem extensis, cortice levi subalbido (ut Cæsalpinus ait, ut Match. in cæruleum nigrescente) foliis Ulmi longioribus, & magis in acutum desinentibus, inferiore parte nonnihil incanis, supernè viridantibus, rugosis, in ambitu ferratis, in acutum desinentibus, quæ nihil nobis cum Ilice videntur habere commune. Ad unumquodq; ferè folium est bacca subnigra, Ceraso sylvestri similis, minor tamen, ex longo pediculo, pulpam paucam albam continens, cum dulcedine asstringentem, gratam: *ossiculum* ad fructus proportionem magnum: bacca tota siccatissima, ut vix ea quis satiari possit. Flosculi, teste Cæsalpino, ex binis foliolis constant, summo fructui insidentibus: Bacca nigra; *ossiculum* durum, veluti quadripartitum, intus unica seminis medulla dulcis.

Si floris sumum rectè describit Cæsalpinus, in nostra methodo ad hoc genus pertinet.

Multis Italiæ in locis reperitur spontanea: nos circa Roman in sepibus observavimus, necnon in *Locis*, Gallia Narbonensi circa Monspelium.

Arbor hæc esse non potuit cujus fructuum dulcedine capiti Ulyssis socii, cum Lotophagis permanere ut eis fruerentur quam ad socios reverti maluerunt. Quæ enim grata esse potuit tam fœdæ & exulci pomis, nisi fortè in iis regionibus carnosior atque etiam suavior quam in nostris sit?

Arborem hoc in loco à nobis è J.B. descriptam ipsissimam Theophrasti, Plinii aliorumque Veterum Locum esse pro certo affirmare non aumus; adeoque an vires Loto ab iis adscriptæ huic conveniant nescio. Fructus adstringunt & alvum sistunt, maturi minis. Ramentorum decoctum vel infusum dysentericis feminisque profluvio laborantibus confert. Rufat flavosq; etiam reddit capillos (quod præter Dioscoridem & Serapionem nemo tradit) eosdemq; defluentes continet.

Vires.

Kkkkkk 2

SECTIO

SECTIO III.

De Arboribus fructu umbilicato humido tam polypyrenis, quam monopyrenis,
seu De Bacciferis umbilicatis.

CAP. I.

De Uva crispa sive Grossularia. *The Gooseberry-bush.*

UVa crispa dictus est hic frutex ab intortis & veluti crispis foliis & acinis quos producit. Grossularia verò à dura illa membrana seu cuticula, quæ obducuntur acini isti, liquorem manducari crepant instar membranae quæ disrumpitur. *J. B.* Aliis ita dicta putatur quod fructus Grossos referat. Certè vox est Gallica *Grossulier* Latina facta: cur autem Gallis ita appellatur nos latet.

Grossulariam Veteribus tam Græcis quam Latinis incognitam, certè indicitam opinamur.

Grossulariam sic describit *J. Bauhinus*.

Frutex est bicubitalis & tricubitalis, ac etiam major, numerosa stolonum segete luxurians, variegata in ramulis subdivisis, cortice purpureo [in adultioribus ramis, in junioribus virgis & circulis albicat] materie fere buxæ colore pallecente; spinis longiusculis, acutis ac rigidis ad stolonum exortum passim armatis, singularibus, binis aut ternis. *Folia* unguem lata, nonnunquam ampliora, nonnihil rotunda, modicè divisa [Apri modò dissecta. *Ruel.*] superius saturo virore splendentia, inferius dilutiora, utrinque hirsuta [pilis rarioribus] sapore acido, ex brevibus pediculis. *Flosculi* pulchelli, parvi, suavi sed nonnihil gravi odore, simul multi ex eodem tuberculo ex quo folia procedunt, ex pediculo brevissimo, puniceo, hirsuto, nutantes, quibus subsunt globuli hirsuti futurarum baccarum rudimenta, ex foliolis quinis utring, rubentibus, extrorsum reflexis, ut radiatam stellam expriment, quæ totidem adnatas quasi lingulas albicantes, intus hirsutas surgentes, forem reliquum concavum efficiunt: inter singulas autem lingulas singula stamina rectè se tollunt, à rubris illis strobilum foliis similiter orta: ex globo autem stylus virefcentis, alba lanugine circa infimam partem oblitus. *Baccæ* succedunt rotundæ [aut ovales] interdum hirsutæ, plerumque glabræ, ante maturitatem acide, mature dulces, in quibus grana multa exigua.

Hujus fructus multæ sunt fructus respectu varietates: nimirum,

1. Grossularia simplici acino spinosa sylvestris *C. B.* quæ variis Germaniæ in locis sponte provenit.

2. Grossularia spinosa sativa *C. B.* Grossularia majore fructu Clusii, uberius nascens, majoribus foliis & baccis prædita; quæ (ut puto) culturæ evadit talis.

3. Grossularia fructu maximo, hispido, margaritarum fere colore. Nostrates Grossulariam albam maximam Belgicam vocant. Foliis est amplioribus, spinis longioribus & validioribus, fructu maximo albicante, aut Margaritarum propemodum colore, (unde à nonnullis, *The Pearl Gooseberry* dicitur) spinulis innocuis hispido, sapore delicato.*

4. Grossularia spinosa sativa altera, foliis latoribus *C. B.* Hoc genus (describente Clusio) amplioribus nigrioribusq[ue], est foliis; spinas ad singulos foliorum exortus binas vel unicam habens, interdum etiam nullas, breves & vulgari modò infirmiores, præter alias inertes & longè breviores ipsam ramis cortice ex fusco purpureo tectis innascentes; fructum dum immatura est vulgaris instar virentem, qui maturus purpurea sit, plena autem maturitate ex purpureo atrum colorem contrahit, perinde ac nonnulla pruna. Triplicem hujus varietatem describit *Parkinsonus*. Nimirum,

1. Jam descriptam fructu obscure purpureo. 2. Alteram huic similem, baccis minoribus, rubicundioribus acidis cum dulcedine. 3. Tertiam vulgari fructu luteo per omnia similem excepto baccarum colore pulchre rubente. Fortè *Gros.* vulgaris fructu rubro *Clus.* quem Ungaros minorem marinam uvam appellare scribit. 4. His addi potest quam pro specie distincta ponit *Parkinsonus* Grossularia cærulea, cui folia majora & primo exortu rubicundiora attribuit quam sunt secundæ varietatis prædictæ, baccas in ramulis rariis tectis, minus autem quam prædictæ Grossulariæ rubræ minoris, colore cæruleo Pruni Damasceni instar, qui pariter detergi potest. 5. Grossularia viridis hirsuta *Park.* Spina huic mitiores: fructus virides etiam cum plenè maturi, spinulis seu sevis innocuis oblitus, gusta prærelictis omnibus dulci & grato. Ex hujus seminibus enatæ sunt plantæ baccis lævibus & minime hispids. 6. Grossularia simplici acino cæruleo non spinosa, quam in hoc tunc haberi ait *C. Bauhinus*.

Amat frigidos tractus, nec ullum frigus reformidat: in Gallia Narbonensi, Italia, reliquisq[ue] calidioribus regionibus minus frequens nisi in hortis ferè reperitur; per totam Helvetiam in sepius vulgarissima.

Sepius hortorum imprimis commoda est. Facillimè enim nascitur, densè fruticat & propagat se ipsam, & spinis suis transiitum prohibet, & acinis jucundi saporis placet. *Gesf.*

Veris initio puber ac virefcit Martio, sæpe etiam ante.

Floret Aprili: Fructum fert Maio, quem Junio & Julio perficit.

Fructus

Fructus immaturus adhuc & acidus coquitur cum carnis & piscibus, nam succo suo subacido *Vires* & cibos commendat. E baccis immaturis probè coctis, confusis & saccharo edulcoratis cum cremore *Ulin.* laetissimum ferculum parant nostrates. Placentæ etiam omnium delicatissimæ, quas *Tartar* vocant, ex eis fiunt.

Ipsæ autem maturas fructus (inquit *J. Bauhinus*) pueris, pauperibus & gravidis mulieribus satis expetitis, imò apud nos ditiores & delicatores meliora genera non aspernantur. Sunt autem adeò innoxie & ventriculo amice hæ baccæ, ut nemo unquam, quod equidem audivim, ex earum esu quavis ad facietatem usq[ue] ingesserit, vel minimum noverunt mentem.

Immature pusillus incoctæ febricitantibus non sine utilitate exhibentur. Frigida namque sunt & adstringentis qualitatibus. Quapropter diversimodè administrari possunt cholericis, calidis, & bile repletis corporibus, tam sanis, quam aegris in intestinis & condimentis. Valent contra gravidarum picam: Appetentiam cibi excitant. Omne ventris profluvium, potissimum verò Diarrheam & Dysenteriam & Iliacam passionem compescunt, ut tradit *Matthiolus*. Commendantur etiam ad hæmorrhagiam quancunque, Gonorrhæam & fluxum album. Utiliter etiam applicantur inflammationibus calidis & Erysiplatis.

Reddè autem monet *Parkinsonus* immaturarum esum largiorem, quomodocunque præparentur, ventriculis frigidis & flatibus obnoxii non permitendum, ne dolores colicos aut tormina inducant. Nobis equidem liberior earum esus in quocunque ventriculo improbandus videtur, non tam quòd flatus exeat, quam quòd ob exsuperantem aciditatem intestinorum tunicas interiores corrodere & violare apte sunt: in condimentis autem & embamatis, si modus adhibeatur, egregiæ sunt: in cibis etiam probas modò non seorsim & nimia quantitate sumantur. Matronæ nostræ cum Saccharo conditas æsservant pro Bellariis; febricitantibus autem conveniunt.

Vinum etiam è maturis parant nostrates hoc modo, Baccis in dolium injectis aquæ ferventis q. f. affundunt, & vase exactè clauso per tres quatuorve hebdomadas restare sinunt, donec liquor baccarum fusco & spiritu penitus imprægnatus fuerit, baccæ autem planæ exsiccæ & insipidæ reddantur; deinde exhaustum cum saccharo in ampullis vitreis infundunt, quas probe obturæ ad tempus reservant, donec liquor cum saccharo intimè mixtus & fermentatus in generosum & vini amulum latènt exaltetur.

CAP. II.

De Ribefo.

A. 1. Ribes vulgaris fructu rubro Ger. *vulgaris acidus ruber* *J. B.* fructu rubro *Park.* *Gross. Ribes Rubrum.* *Larvia* multiplici acino, sive non spinosa hortensis rubra, sive Ribes Officinarum *C. B.* *Ribes Curantia.*

Multis stolonibus, parùm crassis, bicubitalibus & tricubitalibus, aut etiam altioribus exurgit, cortice spadiceo aut cinereo, materie infirma, virente, cum ampla matrice seu medulla. *Folia* Uvæ crispæ foliis similia, sed multò latoria, sinuata, mollia, supernè virentia, glabra, inferè molli lanugine canescentia, sapore subastringente, acido & nonnihil acerbo. Flores racematis coherant plurimi, ex pediculo tenui, unciali & sequiunciali, aciduli, quinque foliis pallide virentibus, oris extrorsum reflexis constantes [rectius unico folio in quinque lacinias profundè divisæ, nodi, h. e. nullo calyce excepti] *staminula* sex sessilibus, exiguis umbilicum medium, qui colore obsoleto est, & stilo virenti minuto bifido lacunam aperit, ambientibus. Succedunt fructus parvi, rotundi, Grossularis minoris, initio virentes, per maturitatem rubri succo acidulo grato turgidi, pluribus seminibus fœti, florem in vertice gestantes.

Passim in hortis colitur, Aprili mensè aut ferus pro Veris constitutione florens, Julio semen maturans: ubi sponte provenit nondum didicimus: humidis tamen delectari videtur.

Ribes Arabum esse non potest; siquidem neq[ue] capreolos proferit, neque folia obtinet rotunda, quæ Serapio Ribis notat. Veteribus Græcis incognita & indicata videtur.

Hujus fructus omnium consensu utiliter exhibentur is qui ardentibus febribus laborant, neque non his qui calidas alvi fluxiones patiuntur, auctore *Trago*. Namque hi acini, sicut & cerapia, & eglema, atq[ue] Rob (ut vocant) de Ribes (hoc est, succus infusus ad mellis consistentiam, vel seorsim, cum saccharo) sitim immensam restinguunt, vomitiones sistunt, cibi appetentiam invitant, cholera morbum reprimunt, dysentericis ex calida causa profunt. Quidam Saccharo hæ baccas condunt ficut & Cerafa: baccas etiam in Sole siccant & æsservant ad eadem affectiones. Reliquas cum Oxyacantha easdem vires obtinet.

Ribes grata sua aciditate ardores febriles restinguit, bilem temperat, & sitim sedat: adstrictoria vi ad cholera morbum aliaq[ue] biliosas alvi fluxiones, ad hæmorrhiam, uvulæ tumorem, &c. usui esse potest.

Matronæ nostrates Ribium baccas in ollam inditas in balneo Mariæ (ut vocant) coquunt, donec succo copiosè exeat. Succum cum Sacchari q. f. decoquant ad gelatinæ consistentiam: (Gelatinam Ribium vocant) & pro dulcuario ad mensas secundas instruendas reservant. Est ea palato gratissima, & ad omnes usus supradictos commodissima.

Existim cum Saccharo vinum parant, eadem methodo qua vinum ex uvæ crispis, post fermentationem & gratam debitam, generosum satis, & palato, nec minùs ventriculo gratum.

Folia vehementer astringere testis est Fuchsius.

Kkkkkk j

A. Ribes

Ribes Uva-crispa
R. Redona tum
Grossularia

* Clusius hujus
juover lo me-
minit Grossu-
larie albo fru-
ctu nomine.

Locus.

Cult.

Tempus.

Tempus &
Locus.

Vires.

* Quædam
non permittunt
bullire.

Var. of the Rubrum. Ribes vulgaris acidus, albas baccas ferens J.B. vulg. fructu albo Ger. fructu albo Park. Gros-
sularia hortensis fructu Margaritae similis C.B. **White Currants.**

Baccis albis, pellucidis, Margaritae panem referentibus sapore vinoso jucundiore; cortice fruticis
candidiore, stolonibus [Parkinsonio] elatioribus, rectoribus, crassioribus, à precedente differ. Ego
pro precedentiibus ponis varietate quam specie distincta habeo.

3. Ribes fructu rubro majore Park. Grossularia hortensis majore fructu rubro C.B. An Ribes flore
rubente J.B.? **Great red Currants.**

Hanc sic describit Clusius, Amphioribus est foliis, & majore fructu, licet acidi saporis ut vulgaris.
Huius etiam flor. variat; quia qui in vulgari herbarie coloris est, in hoc eleganter ruber & punctus
est. Ad hanc speciem annotat C. Bauhinus, cultura aliquando in arborem abire, & acinis Avel-
lanâ majoribus, acidissimi saporis Florentiae vilam, referente Gesnero in lib. de hortis. J. Bauhinus
describente Ribes flore rubente firmior frutex est vulgari ac robustior, cortice rubescente vestitus:
Folius hirsutus, ad tactum levis; angulosi ut vulgaris, sapore tantillum acidum, longis floribus
racemosis quo Maio mense profert, ferè palmaribus, figurâ ferè Uvae crispae floribus similibus, obso-
lato rubore præditis, quorum similia quinquepartita albelcit, sapore subacido.

4. Ribes monacarpus J.B. Grossularia distinctis baccis C.B.

Clus.

Fructum fert vulgari similem, paulo majorem, confertum tamen in eodem pediculo non nascen-
tem, sed singularem, ut in uva crispâ, referente Jac. Gareto.

Ex Anglia accepit Carolus de Tassis Uvae crispae rubro fructu appellatione. Et sanè verisimilis
est Uvae crispae quam Ribis speciem fuisse, cum in Anglia ejusmodi Ribes nobis nusquam viâ aut
audita fuerit.

- A. 5. Ribes Alpinus dulcis J.B. An Grossularia vulgaris fructu dulci C.B.? Grossularia sylv-
stris rubra ejusdem.

J.B.

Fruticatus ut præcedens tenui vimine, cinereo cortice cincto. Folia ex alternis tuberculis exeunt
simul aliquot, cum floret, plerumque dimidio minora Ribis foliis, uvæ crispæ aequalia, in
tres acutos angulos exeuntia, in ambitu serrata, levissimè hirsuta, superne atro-virentia, inferne læto
viridi splendens, excurrente in angulos fissurâ nervo satis elato, gustu subdulci, ex pediculis le-
muncialibus hirsutis. Flores ex tuberculis ejusdem racematum coherent, numerosi ut in vulgari, her-
bacei, sed floribus Ribis vulgaris magnitudine multum cedentes, foliis tamen quinque perinde & ap-
pibus constantes, odore gratissimo. Singularibus stoculis ad pediculum adnascitur foliolum concolor,
tenue & oblongum. Uvae breviores quam vulgari, acini minus rubri, subdulces & ferè insipidi.

Nos in montibus circa Genevam, Saleva & Jura, ubi & J. Bauhinus, observavimus. Provenit &
in montibus circa Basileam. In agro Eboracensi invenit D. Dodsworth.

J. Bauhinus hujus synonymas facit Ribes candidioribus foliis acinis dulcibus Lob. ob. Grossulariam
vulgarem fructu dulci C.B. Ribes genus quoddam quod Austriae & Stiriacæ Alpes alunt, nihil vel
minimum à vulgari differens, fructu tamen non acido sed dulci. Verum hac speciem in multis dif-
fert à Ribes vulgari acido fructu, non in sapore acido tantum. Dari autem ejusmodi varietatem
Ribis vulgaris, fructu sci. dulci verisimile est: proinde Grossulariam vulgarem fructu dulci C.B.
plantam ab hac diversam & Ribis vulgaris fructu acido varietatem esse puto. Suspicio tamen Clu-
sium verbis modo allatis hanc nostram intelligere ob locum natalem, quamvis malè eam nihil vel
minimum à vulgari differentem faciat.

Grossularia 10. seu sylv. rubra C.B. Grossulariæ rubræ five Ceanothi lavis genus circa sylvas
Gesneri Longi. huic eadem videtur.

- A. 6. Ribes nigrum vulgo dictum folio olente J.B. fructu nigro Park. 3. Ger. emac. Grossularia
non spinosa fructu nigro C.B. **Black Currants, Squinancy-berries.**

Frutici folia vitiginea, lata, aversa parte leviter pilosa, odore foetido. Flores ex eodem tu-
berculo plures, aut racematum digesti, Uvae crispae floribus perfimiles, concavi, quinque foliis ruben-
tibus exoritur reflexis, totidem surrectis pallide virentibus, alternante cum quinque fibris concolo-
ribus situ: stilus in medio viridis; odor, qui & foliis, gravis: baccæ oblongæ, colore nigro, quæ
five maturæ, five immaturæ acide sunt, cum sapore partim grato, partim ingrato.

Ad rivorum ripas in Anglia nascitur, sed non admodum frequens. Observavimus Abingto-
nia in agro Cantabrigiensi: Blunhamia in Bedfordiensi, in Cumberlandiâ quoque & Warwickensi
agro; neonon in vicinâ nostrâ ad rivum infra Brantiam defluentem prope pontem Hoppa dictum,
semper juxta aquas, unde Gesnero in Catalogo Ribes sylv. aquaticum Sabinæ ferè odore merito
denominatur. Oloribus Gallis Piper hortense dicitur, teste Ruellio, quod atrum Piper colore &
sapore forsitan æmuletur.

Nonnulli, teste Parkinsono tum baccis, tum foliis in intinibus usurpant: Anginæ utiles esse no-
men Anglicum arguit.

7. Ribes verum Arabum J.B. Ribes Arabum foliis Petasidis C.B.

Rheum Ribes

Hunc Rauwolfius sic describit, Vera Ribes Arabum caules habet asperos, longitudine ferè cubi-
tali, crassitudine pollicari, colore viridi, inferne (ut etiam meminit Serapio) rubescente vel pur-
purascente. Autumno inventi Septembri mense sine flore & semine duobus tantum foliis præditum,
tamen primum prorumpentibus, rugosis, rotundis, Petasidis foliis aequalibus, ex pediculis crassis,
brevibus, quæ etiam grato illo acido succo sicut & caulis plena sunt.

Huc etiam putat uterque Bauhinus pro Ribes à Bellonio descriptam lib. de Coniferis, quamvis
descriptions non conveniant in omnibus, Hac Spicæ Celtice nascendi modo aliquo pacto naturam
refert; siquidem sub nive ferè perpetuo degit, folio Lapathi acuti prædita, ni grandis esset & ro-
tundius, & ad Papyrum accedens. Baccas fert ex sinu medio foliorum rubras, ut in Lauro Alexan-
drina, Hypoglossio & Rusco conspicimus. Septena ut plurimum à radice affurgunt folia, in quo-
rum medio fructus velut racematum dependet, ex quo is luccus qui exprimitur turbidus est, lactile
albedinem habet, idè aliquantisper sibi & insolari debet donec clarescat & depuretur.

In Libano nascitur, si à Cedris paulo altius usque ad præcipitum montis ascenderit. Halepi ag. Locut.
novit Rauwolfius Rob de Ribes ex veteri nomine & acido sapore, ubi non parva ejus quantitas ap-
paretur aliò mittenda, præcipue ad Constantinopolim.

Vitis convenit cum vulgari Ribes.

Ceterum hæc planta nec arbor est neque frutex, sed ad Herbas epiphyllispermas referri debet.

8. Ribes Norvegicum fructu umbellato. Chamæmorus altera Norvegica J.B. Clus. Park. Cha-
marubis folio Vitis C.B.

Ribetum (inquit Hoierus qui historiam hujus Clusio communicavit) foliis & fructu pro sua
proportione adeo æmulatur, ut non dubitem tertium Ribetis speciem appellare. Dondralis est,
cortice penolorum nigricante, foliis latis, dissectis Vitis foliorum modo: Baccæ in cuspide pediculi
apice quamplurimæ conjunctæ tanquam in umbella, non ut in vulgari l'ibeto è multis oblongis ra-
cemus pendentes, rubent; acidulæ, saporis valde grati. Incolis Tellebeeren nuncupantur.

C. Bauhinus in Prodom. recenset Ribem montan. Oxycanthæ sapore. Duplex Ribes in Helve-
ticiæ Alpibus reperitur: altera, quæ frutice & foliis, sed minoribus vulgari convenit: fructum habet
rubrum, hortensi duplo ferè majorem, sapore Oxycanthæ fructui respondentem, in Valesianorum
montibus reperitur: altera humilior est, & per omnia minor, baccis vulgari minoribus, minusq. aci-
dis, in Bernatam montibus provenit.

C A P. III.

De Vite Idæa seu Vaccinio, Officinis Myrtillo.

Vaccinium Latinum ab Hyacintho deducit Salmasius in *Praefat. ad Synon. Hyles latricea*. Nam
pro diminutivo *vaccinior* Boles scribebant *vaccinior* & *vaccinior*, literam u per u efferentes, ut
sunt & quæ pro *vac* & *quæ*, *vacinior* pro *vaccinior*, & similia. Et sanè Vaccinium Virgili, Theo-
cric Hyacinthum esse, & de flore dicti luce clarius est: unde ineptè id nomen hujus fruticis fructui
attribuitur.

At neq. Vitis Idææ Theophr. descriptioni satis aptè respondet ulla hujus plantæ species, ut ostendit
post Dodonæum Jo. Bodeus à Stapel. Verum cum Veteres in describendis plantis non valde ac-
curati erant, hæc autem planta ad Vitem Idæam accedat, non video cur ad id genus non possit re-
ferri, eodém, nomine generico insigniri. Myrtilli autem dicuntur hi fructus ab eorum similitu-
dine cum Myrti baccis.

- A. 1. Vitis Idæa magna quibusdam, seu Myrtillus grandis J.B. Idæa foliis subrotundis, exalbi-
da C.B. Idæa foliis subrotundis major Ger. Vaccinia nigra fructu majore Park.
The great Bilberry-bush.

J.B.

Fruticifer est hæc, virgultis squicubitalibus, teretibus, ramosis [Clusius ramos habere scribit
interdum humi diffusos, lentos] cortice spadiceo [modò cinereo, modò rubescente Clusio] obdu-
tus; materie satis solida & denia: in quibus folia Vitis Idææ vulgaris angulose magnitudine paria,
oblonga, magis tamen rotunda, glabra, nec ullo modo ut illa serrata, inferiore parte nonnihil glauca
[exalbidâ Clusio. venosa] sapore adstringenti & nonnihil acido prædita, decidua. [Flos vulgari simi-
lis, ex candido purpureis, concavis, labris in quinque, crenas divisus & exterius reflexis, suis intus
staminibus Clusio.] Baccæ Juniperinis vel Myrti Tarentinæ pares umbilicum habent latorem; ex cypis
medio apex prodir, quo fit ut quàm Vitis Idææ angulose baccæ minus rotunde sint: hærent autem
pediculis longiusculis, sapore prædita grato, subacido & vinoso, quibus continentur grana aliquot
minuta, sublatea. [Radix est dura, lignosa, multis fibris capillata.] Sarmenta five rami procum-
bentes subinde radices agunt.

Montosis frigidis gaudet. In Alpibus Austriacis & Stiriacis invenit Clusius, in Burgundiacis & Locut.
alibi J. Bauhinus. Nos in montosis Cumberlandiæ, medio itinere inter Hexam & Pereth oppida,
observavimus. copiosius autem prope vicum Gambley ad sextum ab oppido Pereth lapidem, viâ
quæ Novum Castellum ducit, utrobique in pascuis palustribus.

Ursi.

Baccis inebriandi vim inesse referunt venatores & aratores; testantur Du Choul, Camer. aliique, præsertim copiosius devoratis. Folia & virgula eundem Silefiacis usum præstant quem Ledum Alpinum insectoribus Alpinis.

- A. 2. *Vitis Idæa fructu nigro* J. B. *Idæa foliis oblongis albicantibus* C. B. qui *synonyma nomina præcedentis speciei huic attribuit. Vaccinia nigra Pannonica* Park. *Vac. Pannonica seu Vitis Idæa Ger.*

J. B.

Ramis est flexilibus & humi diffusis, gracilibusque, multis germinibus, vix è musco, (quorami occultantur) prominentibus; in quibus nullo ordine digesta sunt folia, priores Ledi Alpini foliis pæne similia, paulo tamen longiora, angustiora, teneriora, minuscule, crassa, admodum venosa, superne virentia, inferne diluoria, leviter per oras crenata, & molibus quibuscumque villis hirsuta, longo pediculo inæherentia, gustus valde ardens. In summis germinibus præcedentis anni *baccas* fert rotundas, Cerasi nonnunquam magnitudine, oblongis & tenuibus pediculis dependentes, coloris initio viridis, deinde rubri, postremò nigri, succulentas, non ingrati saporis, nulla officula continentes, sed plana duntaxat *semina*, alba, numero ut plurimum quina. *Radix* lignola, quibusdam fibris donata, & rami per terram sparsi similes fibras nonnunquam agunt.

Locus.

In unius *Sneekhen* jugi [juxta Ericam baciferam alteram nascentem] supra *Newburg* scopulis mensè Augusto eruebat Clivus. Florem non observavit.

Hanc esse suspicio cujus in *Catal. plant. Angl.* mentionem feci nomine *Vaccinii rubri* foliis Myrtinis crispis *D. Arderi*. quam mihi ostendit Thomas Willifellus, prope *Widdow* vicum septem ab Hoptentall milliar. saxo magno immacentem ad fluvium *Gorip* in Comitatu Lancastria.

- A. 3. *Vitis Idæa angulosa* J. B. *foliis oblongis crenatis, fructu nigricante* C. B. *Vaccinia nigra Ger. nigra vulgaris* Park. *Black Whortz, or Whortle-berries, or Wild-berries.*

J. B.

Virgulis fruticat plerumque pedibus, interdum cubitalibus, satis crebris, virentibus, angulosis, & fractu contumacibus, in multis ramulis divisis: in quibus *folia* crebra, tenera, virentia, caduca, unciam circiter longa, plagaquam semunciam lata, acuminata, glabra, per ambitum argutis denticulis crenata, sapore partim acido, potissimum primum emergentia, partim austero. *Flores* in singulis [pediculis] hærent inter folia bullati, sive urceolum referentes, colore ex albo puniceo, stylo croceo. Succedunt bæccæ singulares quoque, Juniperinis fere pares, per maturitatem violaceæ potius quam nigre, umbilicate, sapore grato & acido primulum degustate, quæ tamen paulo post nescio quid nauseabundi in ore relinquunt, purpureo-violaceæ, satisque peracini tinctura, qui grana immergunt multa, parva, rubentia. *Radix* tum recta, tum obliqua quaquaversum agitur, è lupina etiam parte stolonis emittens.

Locus.

Nascitur tam in Alpibus, quam in vasis, desertis, uliginosis & tenebrosis vallibus aliisque humidis locis Germaniæ, Galliæ, Angliæ. Apud nos in montosis udis inter ericas, & alibi in ericetis & sylvis humectis, solo putrido & spongioso, aquas retinente.

Tempus.

Temperamentum & Virtus.

Floret Maio. Fructus Augusti, interdum etiam Julio maturus edit. Bæccæ hæc, Dodonæo tradente, frigide sunt, & cum manifesta adstrictione rescicant. Ventriculo æstuanti conveniunt, stim sedant, ardentium febrium calores mitigant, alvum reprimunt, vomitum sistunt, dysenteriam à flava bile ortam curant, adversus choleram morbum proficiunt. Sed ad hoc usus Rob fere succus cum Saccharo vel melle inspissatus ipsis bæccis longè præferendus, quoniam frigida cum sint, crude si edantur ventriculum debilem & frigidum offendunt, alvumque percutiunt potius quam adstringunt. Cæsp. Hofman. Myrtillis loco aprico natos & bene maturos nullatenus è frigiditate ascendere putat ut alvum frigidam cruditate sua perturbent, &c.

Idem Myrtillis nigros rectè & ex ordine Myrtis substitui posse putat cum his conditionibus. 1. Si sumantur Septentrionales, non Italici & Hispani. 2. Si non exactè maturi. 3. Non virides fere recens decerpti, sed exsiccati. 4. Non succus crudus, qui ob aquositatem multam multum refrigerat, adstringit parum, sed in Rob densatum.

Partes tenues huic succo inesse, etiam, etiam vehementer adstringere ostendunt nota pene ineludibiles manibus & ori manducantium impressæ. Hinc eo utuntur tinctores ad insicienda lineamina & chartas cereuleo colore.

Pastiores & montana plebs bæccis huic libenter vescuntur: nam suavitate sua cum aliqua aciditate conjuncta gustui placent.

Myrtillorum vires & usus in Scorbuto apud Norwegos vide apud Sim. Pauli. Quadrip. Botan. Clus. 3. p. 406, 407.

- A. 4. *Vitis Idæa semper virens fructu rubro* J. B. *Idæa, foliis subrotundis non crenatis, fructu rubro* C. B. *Vaccinia rubra Ger. rubra buxei foliis* Park. *Red Whortz, or Whortle-berries.*

J. B.

Ramis hæc fruticat rotundis non angulosis, dodrantalibus, quos vestiant folia satis frequentia, cæfiora quam *Vitis Idæa angulosa* ex magne, oblonga, modò per extremum rotunda, modò leviter acuminata, non serrata, in quibus nervi subtilis potissimum apparent, gustu adstringente & amaricante. *Flores* racematum coherent in virgularum extremis, lili convallium foliorum similes, albi, interdum blandè rubentes: quibus delapsis bæccæ similiter racemose succrescunt, sex plus minus racemulo uno, Pisi minoris magnitudine, ex albo luteo rubentes, sapore acido valde jucundo, carne simili *Vacciniis* palustribus, cum immerita grana parvula, lutea. *Radix* obliqua fere, tenuibus & pillamentis fibrata.

Camerario

Camerario describente Baccæ in summitate seu corona quadam denticulate sunt.

Gaudet & hæc locis sylvis, saxosis & opacis. Apud nos in Anglia una cum priore in ericetis *Locus* provenit sed multo rarior. Copiosam observavimus in montibus Eboracensibus, Staffordiensibus, Derbentibus, &c. inter Ericas.

Tempus.

Floret Maio & Junio: fructus Septembri demum mensè perfectè maturatur.

Cum bæccæ sint acide magis adstringentes cæteris, nec perinde succulentæ ut Myrtilli facilius.

Utique frigidam siccam, habebunt. Quapropter ad eos usus ubi adstrictione opus est accommodari possunt, ut v.g. ad Diarrhoeam, Dysenteriam & prædictos pterofa, affectus.

Posti & ex harum succo Rob conficere addito Saccharo aut melle ad viscum calorem & sicum in febribus calidis. Quidam ad embammata commendant additis aromatibus. Hæc omnia J. Bauhinus.

5. *Vitis Idæa foliis carnosiss & velut punctatis, sive Idæa radix Dioscoridis* C. B. *Radix Idæa putata, & Uva Ursi* J. B. *Uva Ursi Galeni Clusio* Park. *Vaccinia Ursi seu Uva Ursi apud Clusium* Ger. emac.

J. B.

Viti Idææ rubræ affinis est, à qua tamen manifestè differt, siquidem *folia* habet densiora, ad Buxum accedentia, ex oblongo rotundata, angustiore ad pediculum cervice, utrinque rugosa, nec nervos ut illa præter unicum qui secundum longitudinem decurrit exhibentia, gustu cum anisore adstringente, quemadmodum Vitis Id. fructu rubro. Hærent autem ea ramis lignosis pediculis, cortice tenui & facile cedente rectis. *Flores* racemosi, concavi, rubri. Fructus ut in Vite semper virent racemulosi in extremitate ramulorum.

Debit J. Bauhinus an Uva ursi Clus. eadem sit huic plantæ, præcipue ob iconem, in qua pingitur nervi transversus, qui in Radice Idææ nostræ non apparent.

Nos in montibus Jura, & Saleva, necnon in colle *la Bassie* dicta prope Genevam hanc stirpem *Locus* observavimus, ubi & J. Bauhinus, qui etiam in Veganis Narbonæ montibus se eandem legisse affirmat.

6. *Vitis Idæa rubra Ravennica bæccis insipidis sine succo* Cam. *Idæa foliis longis acuminatis, bæccis rubris insipidis* C. B. *Vaccinia rubra longioribus foliis* Park.

Cam.

Fruticulus est supinus crassiore caudice quam vulgaris [ea fortè quæ rubro est fructu] quæ apud nos passim cum nigra [fortè angulosa] in sylvis crescit, & *Stein-beerlin* vocatur: foliis item oblongioribus, angustioribus, acuminatioribus, per Autumnum rubentibus: bæccis rubris, insipidis.

Crescit circa Monacum in campis asperis inter Ericas.

Hanc plantam refert J. Bauhinus ad *Rosmarinum sylvestre* minus nostras vulgo dictum; & i. e. ad Vitis affinem *Polisifolium montanum*. Verùm cum *Rosmarinum* illud (ut puto) baciferum non sit, sed Ericæ modo semina producat, proinde & *Erica Rosmarini folio* nobis dicatur, eò refertur non debet, sed potius ad Vites Idæas.

Vitis Idæa Cretica elatior Park. *Cerasus Idæa Cretica* Alpin. exot.

Fruticulus iste plures emittit virgas, tenues, lignosas, nigricantes, ligno duro, albo, inodoro, gustu linguam nonnihil exaltacientem, in ramulis plures divisas, ad nodos, inæqualibus intervallis, *folia* veltatis, singularibus nonnunquam, plurimum tamen binis, rarius ternis quaternis simul, duriculis, subrotundis, circa margines nonnihil dentatis similitudine quadam Agrofollii foliorum, minimè tamen ita duris & aculeatis, superne obscurè virentibus, inferne canescentibus. In summis ramulis & ad nodos è foliorum alis exeunt *flores* multi, albi Cerasinorum similes, singuli longis insidentes pediculis, quibus succedunt fructus parvi, ex rotundo oblongi, rubentes, gustu jucundo, Faba magnitudine corolla in vertice villosa insigniti, per siccitatem nigri.

Vitis Idæa Cretica humilior Park. *Chamaecerasus Idæa* Alpin. exot.

Præcedente humilior est multò, furculis pluribus, tenuioribus, brevioribus; in quibus ad intervalla *folia* ternà quaternave interdum simul, propemodum rotunda præcedentis modo, verùm minorâ, molliorâ, leviorâ, minuscule dentata circa margines; colore etiam minus saturo superna parte, nec adeo intano infernè. Ad nodos pariter unâ cum foliis exeunt pediculi longi, *sepalos* multos albos, racematis compactos sustinentes, quos excipiunt bæccæ minores, atrorubentes, ad verticem villosæ, Myrti bæccis nonnihil similes, à pastoribus & montana plebe vulgo comestæ.

CAP. IV.

Casta Poetica Labelii Ger. *Poetica Montpellierensium* Park. *lignæ Montpellierensium* J. B. *Ostrya frut. siccans bacifera* C. B. *Ostrya* Plinii.

J. B.

Urbitalis est aut etiam bicubitalis hic frutex, in multas virgulas variè divisus, fuscas, striatas, lentas, virentes, interdum etiam nigricantes, præsertim cum novellæ sunt. *Folia* purpurea, rufescentia, angusta, satis longa, interdum foliis Linariæ proxima, saporis amari. *Flores* ut Ribes vulgò dicti, odore jucundo, plane Gallium referente præditi [Lab. ex viridi flavescentes, Clus.

Donnera Alpina
- *gera*

3. *Periclymenum rectum fructu rubro* Ger. *rectum fructu rubro singulari majore* Park. *sed perperam nam geminum obtinet, nisi ex accidenti in unum coalescant. Chamacerasus Gessneri, vel Chamæpericlymenum quoddam Alpinum J. B. Chamæcer. Alpina, fructu rubro gemmo, utriusque punctis notato C. B.*

J. B.

Frutex ligni medulla alba, facie tota ad Xylosteum aliquatenus accedit, brevis ille quidem, licet sit ubi quatuor cubitos aequat, ramis aduersis fragilibus, cinereis cortice obductis. *Folia* Xylostei jam dicti, sed maiora multo, acuminata, hirsuta, potissimum subtus, nec ulquam serrata, binaposita. *Flores* longiusculi, ad florem Periclymeni recti seu Xylostei accedentes, recti paulo hirsutes, rubentes, ex aduerso sitis pediculis longis, ex alis foliorum ortis insidentes. *Fructus* rubri, interdum geminus, tanquam oculis notatus, ex longo pediculo, Cerasi similis, succo insuavi & amaro plenus, in se continet grana fere septenave, aut plura, alba, lata.

Periclymenum IV. *Clus.* quod Botanici pro jam descripto habent, fructum habet plerumque unicam, raro geminum, tamen gemino flori succedat duplici in summo ubi flores inherant figmate notatum, sed unicam granum continentem. At Chamacerasus Gessneri prout ab ipso describitur, & a nobis etiam observata est, fructus obtinet gemellos, singulosque tanquam oculis aut pupillis notatos, & semina sex septemve aut plura continentes, non unicam duntaxat granum.

Xylosteum nonnullis quasi lignum oleum ob ligni duritiem dicitur.

Frequens est, teste Clusio, in montibus Pyrenæis & Allobrogicis, sed omnino abundantiissimum in Pannoniis, Austriacis & Sclaviis. Floret Aprilis & Maio, fructumque Julio & Augusto plerumque perficit. Nos in montibus Jura & Saleva Genèvæ vicinis satis frequentem observavimus.

Locus & Tempus.

Donnera Alpina
- *gera*

4. *Periclymenum rectum fructu ceruleo* J. B. Park Ger. *Chamacerasus montana fructu singulari ceruleo C. B.*

Clus.

Ejusdem cum Periclymeno serratis foliis altitudinis, sed crassiusculo est stipite, multos in ramos diviso, nigricante cortice obducto, qui scaber est, & plerumque multis locis hiat; interdum statim a radice in multos ramos sese dividit: tenelli ramuli purpurei, & incana lanugine pubescent. *Folia* contrario situ inter se disposita ut in reliquis Periclymeni generibus; illi quod bacca rubra fert non dissimilia, exsiccatas & amariculi gustus. *Flores* è tenellorum ramulorum alis pediculis inherentes profert geminos, rudimento fructus ut cæterorum innixos, pusillos, pallentes, caros & in quinque lacinas divisos, ut reliquorum Periclymeni surrecti generum flores, è quorum umbilico prodeunt quinque staminula flava, appendice insignita. *Fructus* singularibus baccis, utrinque inter folia brevi pediculo dependentibus constat, Chamæspisulo Gessneri magnitudine æqualibus, sed longioribus paulo, coloris cærulei, quæ vino & acidiusculo succo plenz manus rubro colore inficiunt, & multa plana grana continent. Radix late diffunditur & multis fibris prædita est.

Crescit sponte ad radices cujusdam montis pag. *Malitz* vocata contigui, ad sinistram via quæ ad Taurum superiorem Striæ Saltzpurgensem ditionem pertingens præcellum montem ducit. Incolæ fructum diligenter colligunt & in cinctarium usum reponunt.

Videtur nobis habere multa communia cum Chamæcerasulo Gessneri, inquit J. Bauhinus.

CAP. VII.

Poterion spinosa
- *nesium*

Pimpinella spinosa Park. *Poterion affinis, folio Pimpinellæ spinosæ C. B. Poterion quibusdam seu Pimpinellæ spinosæ J. B. Poterion Lobelii seu Pimpinellæ spinosæ Camerarii Ger. Pimpinellæ spinosæ seu sempervirentis Morison.*

Caulibus cubitalibus dense fruticat, multis in terram procumbentibus ramis: plerique vero omnes stolonibus statim ex radice rubente saporis fici & nonnihil amaricantis oriuntur, cortice recti exteriori incano, tenero, qui alius subit rubens. *Folia* tenella, longiusculi in pediculis ordine ex aduerso posita, superna utrinque virentia, inferna cinerea, nostræ Pimpinellæ Sanguisorbæ similia. *Flores* primo vere conspiciuntur, herbacei coloris, stellati, parvi quibus succedunt bæccæ exiguæ, albicantes cum paucillo rubore, ordine quodam ad ramos sessiles, Ribis nostri bæccis haud absumiles, conspicuo adhuc in uniuscujusque bæccæ umbilico flore. Rauwolfii descriptio est à J. Bauhino Latina facta.

Planta hæc in Creta perpetuo viret & multos annos durat. Adstringendi vi pollet, vulgenterque in tota Græcia *Zakitha* appellatur. In declivi montis Libani parte nasci vidit Rauwolfius. Sub finem æstatis floret; Autumno semen maturefcit, cum folia primum erumpunt, quæ tum in se contracta videntur, & Alplenii folia quodammodo imitantur, sed longè minora sunt, quæ succis temporis maiora apparent. Reliquam descriptionem Hon. Belli vide apud ipsum, Ep. 2. ad Cusum, qui plantam hanc legitimum Dioscoridis Stræben esse contendit. Argumenta quibus id probare nititur videlicet loco citato.

In sanandis alvi fluoribus indistincte à rusticis Cretensibus usurpatur: nam ejus in aqua decocto jejuni bibunt, & à morbo ut aiunt liberantur. *Bellus.*

C A P.

C A P. VIII.

1. *Baccifera Indica fructu umbilicato quinque-capulari polyspermo.* Kadali H. M. P. 4. T. 42. p. 87.

Frutex est seu arbuscula humilis, caudice tenui, nodoso, ramulisque quadrangulis, viridibus, lanuginosis & asperis, seu frondibus umbrosis, in lacum diffusis ornato: Lignum ex albo flavescens, prædurum, densum, furvo, lanuginoso, asperis, cortice cinereo, necnon fungosè intus medullæ, uti in Sambuco, refertum. Radix fibrata, albicans, rufis cortice recta, inodora, saporis adstringentis. *Folia* bina & bina sibi invicem opposita, superne atro-viridia, inferne subviridia, foliis Malabathri haud absumilia, præterquam quod sint aspera, exiguis spinulis horrida, maculata & in ambitu leviter crenata, inodora, adstringentisque sapore prædita: A pediculo ad apicem folii tres nervi crassiores transeunt, è quibus transversim multe venule parallele excurrunt. *Flores* summis ramis innascentur, calicis quoque croceo, hirsuto, profundo, & in quinque lacinas diviso inherentes, Rolæ instar amplii, elegantes, quinque oblongo-rotundi, cæruleo-purpureis ac nitenibus foliis constantes. Ex umbilico prodeunt decem flamina, quinque viz. viridi-flavescencia, apicibus lutescentibus ornata; quinque vero longiora, inferius flava, superius purpurea & arcuatis implexa, inter quæ stylus prodeit purpureus: odor nullus, sapor astringens. *Fructus* rotundi, & in vertice calyce florum surrecto coronati, croceo crassique cortice recti, qui fructibus maturefcentibus delitescit & aperitur: intus referti sunt carne molli, cæruleo purpurealente, dulcis gratique saporis, atque in quinque distinctos loculos per membranas intermedias nonnihil divisa, intra quam minutissima albicantia continentur granula, adeo ut fructus hi Arbuti fructibus aut Fragis nostratibus haud absumiles videantur.

Nascitur locis arenosis & montanis, præsertim circa Cochim: Semper viret, floret, fructuq. producit. *Locus Usus.*

Ligni hujus carbonibus utuntur in preparatione pyri pulveris.

Floribus Gentiles litare solent in templis Veneri dicatis, ipsique *Mogeni* dictis.

Fructus maturi ab indigenis comeduntur: hinc quoque, panni Gossypini purpureo tinguntur colore.

È foliis tenerioribus in oleo coctis unguentum conficitur aphthis similibusque oris & gingivarum affectibus sanandis conveniens. Foliorum succus cum *Oryzæ* infuso exhibitus colicam passionem sanat.

2. *Ben-Kadali. H. M. flore albicante, fructu viridi, pulpa albicante.*

H. M.

Præcedenti valde similis est: Flores tamen albicantes decem filamentis erectis uniformibus luteis, albicantibus apicibus ornatis, medium occupantibus. *Fructus* vero cortice viridi cincti, carnem, albicantem referri, intra quam minutissima purpurea continentur granula.

Ab indigenis comeduntur, ut in medicina nullus sunt usus.

3. *Katou-Kadali H. M. P. 4. T. 43. p. 91. floribus minoribus, fructibus cortice aspero.*

H. M.

Caudice est tenui, spinulis exiguis horrido, necnon ramulis purpureis asperis ac hirsutis donato. *Folia* Kadali foliis similia, at maiora, aspera, & per folii longitudinem non tres, sed quinque nervi crassiores transeunt, è quibus transversim multe venule excurrunt. *Flores* inodori, calycis asperi ac hirsuti inherentes, Kadali floribus haud absumiles, sed minores. *Fructus* oblongo rotundi, asperi ac hirsuti cortice recti, carnemque intus succulenta, purpurea, dulcis gratique saporis referri, intra quam numerosa, minutissima latent granula.

Crescit locis montanis, quotannis floret fructuq. fert.

Folia contrita & cum Piperis foliis ficiatis in pulverem redacta, atque cum saccharo exhibita, *Viretis* tum sedant, ac phlegmata è pulmone eiciunt.

4. *Tijerou-Kadali foliis, floribus & fructibus minoribus.*

Humilis est frutex, cum Kadali proprus conveniens, nisi quod foliis, floribus fructibusq. sit minoribus. Nascitur locis montanis & petrosis circa Kandenat: Semper floret, fructuq. producit. *Locus.*

Ex arboris cortice, foliis, floribus, fructibusque in Selami oleo coctis oleum conficitur, quod *Viretis* Aphis, lingue fissuris, necnon palati gingivarumque pustulis ac phlyctænis potenter medetur: idemque Epilepsiam, Spasmodum cynicum similesque affectus curare dicitur, si caput eo illinatur.

C A P. IX.

Frutex Indicus baccifer fructu oblongo polyspermo.

Belilla H. M. P. 2. F. 18. p. 27.

Frutex est altitudine sesquihominis, sinuosis ac tortuosis ramis etiam arbores scandens, in arenosis nascens. Radix rufa, fibras capillatas emittens. Caulis lignosi, nodulati, ac in supremis partibus quadrangulares, fusci [verutiores cinerei] emittunt, hinc inde ex nodulis furculos passim binos & binos, se mutuo decussantes, ac anteriora versus incurvatos, qui dum teneri adhuc sunt, rotundi, virides ac pilosi spectantur. *Folia* in nodulis bina simul, atq. etiam terna vel plura periolis languidis (scilicet albis) insident, oblongo-rotunda, oris ad basin seu pediculum subrotundis, in cuspidem angustum terminata, renuia, pilosa ac velut lanuginosa, superne saturatis viridia, subus dilutiora. Costa media in supina parte necnonnihil eminet. Folia sapore sunt nullo nisi

L. IIIII

lyvestri

gravi. Flores exigui, purpurei, suaveolentes, spicatum extremis ramulis proveniunt, calycique exiguo, rotundo, viridi-purpureo arcte inhaerent, quatuor acuminatis expansisq. foliolis constantes, totidem *staminula* tenuibus, purpureis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit crassior, oblongior. Flosculis succedunt bacca dicocca, nonnunquam tricocca, exiguo nigricante umbilico in vertice coronata, virides, inodora, subsalsa, cartilaginosa & quasi carneo corrice cinctae; qui tenui viridique pellicula obductus est, intusque continet bina ternave *semina*, dura, cinereo-albicantia, dissimulantibus ab invicem sejuncta.

Locus &
Tempus.

Viret.

Provenit locis montanis & sylvestribus Regni Malabarici, praesertim in *Paracaro* & *Mangati*. Floret Julio & Augusto mensibus, Novembri autem & Decembri maturos fert fructus, diuque superstes manet.

Ex succo foliorum cum recenti butyro mixto linimentum paratur, quod in carbuncolorum cura usurpare solent. Decoctio corticis ipsius arboris diuretica habetur. Ex radice cortice cum Zinzibere & curcuma in ebulliato lacte latamentum conficitur, quod ad Arthriticos dolores tollendos summo pere commendatur.

CAP. XIX.

Baccifera Indica fructu umbilicato racemoso, monoppyreno Patsjetti H. M. P. 5. T. 5. p. 9.

ARbor est Pruno magnitudine similis, caudice haud ita tenui, cinereo, saporisque amaro-dulcis cortice munito, necnon ramulis subviridibus in orbem diffusis ornato. *Radix* fibrata, albicans, nigricante cortice cincta, saporis amaro-dulcis. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata, densa, crassa, glabra, nitentia, superne atro-viridia, inferne subviridia, saporis amaro-dulcis. *Flosculi* albicantes ac suaveolentes, racematim furculis inhaerent, quinque oblongo-rotundis, cuspidatis foliolis constantes, quinque flavescens *staminibus* medium occupantibus. Flosculis pari modo succedunt *fructus* rotundi, surrecto florum calyce in vertice coronati, primum virides, dein coruleo-nigricantes, ac nigricans continentes officulum, quod nucleum includit albicantem, dulcis adtingentisq. saporis.

Locus &
Tempus.

Viret.

Nascitur locis arenosis ac petrosis in *Oedampere* & *Candenate*, semper viret, quotannis floret, ac mense Decembri maturos exhibet fructus.

Arboris folia oleo incocta oculorum vitia corrigere feruntur. Radicis cortex cum Cinnabaris pauxillo & lacte muliebri tritus ophthalmiae medetur. Ex eodem cum Zinzibere & semine Camini in aqua cocto potus conficitur, qui ventris doloribus placandis misericie confert.

CAP. XX.

Baccifera Indica umbellata, fructu umbilicato, striato, monoppyreno. Kare-Kandel H. M. P. 5. T. 13. p. 25.

ARbor est 40 circiter pedes alta, caudice crasso, denso, cortice obducto crasso, cinereo, intus rubefcente, multisq. ramulis nodosis ac geniculatis donato. *Radix* itidem crassa, fibrata. *Folia* bina aut terna simul juncta extremis ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, densa, superne atro-vivore splendentia, subius dilutiora. *Flores* umbellae in modum longis ac viridifriatis petiolis circa foliorum exortum proveniunt, inodori, exigui, suntq. quasi gemmulae, & septem acuminatis, viridibusq. foliolis constantes. Ex umbilico prodeunt *staminula* quatuordecim, quorum septem albicantia, *apicibus* crispis candidisque ornata, flosculi foliola intercedunt; septem vero longiora, rotundis flavisque nodulis dotata, mediam flosculi cavitatem occupant, aliiq. emittunt; inter quae *stylus* prodit albicans, superne velut stellula candida septem cuspidum exornatus. *Fructus* consimili modo frequenter succedunt suntque baccae rotundae, umbilico exiguo in vertice praeditae, primum virides, dein rubefcentes, tandem rubro-nigricantes, ac resinosis albicantibusq. stris obductae, carne intus rubicunda ac subacida refertae, intra quam officulum locatur atro-purpureum.

Locus;
Usus.

Nascitur ubiq. in Malabar; semper viret, quotannis floret & fructum fert. Arboris folia agri stercoreantur; Etiam ex iisdem tenerioribus in *Oryza* infuso coctis oris collutio fit aphthis curandis summe utilis.

CAP. XXI.

Baccifera Indica fructu umbilicato, racemoso, candido monoppyreno, rotundo. Pellata-Kanelli H. M. P. 5. T. 20. p. 39.

ARbor est mediae magnitudinis, caudice duro, albicante, furvo cortice munito. Nonnunquam vero plures caudices unica & radice excreverunt. *Radix* rubescens, odora, aromatica. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendentia: costa media albicans, & intersp. eminens est qua nervuli plurimi parallelo

parallelo ductu versus superiora excurrunt, qui in se invicem arcuatum deferuntur; odor & sapor aromaticus. *Flores* racematim in furculis proveniunt, suave-olentes: constant illic unico viridi-albicante foliolo seu calyce, sed in quinque leves incisuras seu lacinias diviso, numerosis *stiribus* candidis, subflavescentibus ac rotundis *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit albicans, surrectus. Floribus succedunt *fructus* rotundi & in vertice calyce, seu foliolo florum surrecto coronati, virides primum, dein albicantes, tandem candidi, tenui pellicula cincti, intusque albicante molli subulsi, adtingente, odorisque aromatici carne repleti, intra quam tenue continetur officulum, Nucleum includens rotundum viridem, aromaticum.

Provenit in *Coevenade* vicinisq. locis montanis & petrosis. Semper viret, floret & fructum fert.

Folia ejus siccata, & in pulverem redacta, atque cum lactis sero exhibita diarrhoeam sanant. Ex *Vires*. foliis in aqua coctis Balneum paratur contra quoscunq. Arthum dolores.

2. *Tigerou-Kanelli H. M. part. 5. Tab. 50.*

Præcedentis species est, ejusque haud multum dissimilis, præterquam quod humilior sit, octo circiter pedes alta, caudice haud ita crasso, ramulisq. & furculis tenerioribus in orbem diffusis donato. *Radix* pariter rubescens, amara, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, splendentia, nervis aliquot & media costa albicante in latera excurrentibus: odor & sapor aromaticus. *Flosculi* in furculis multi simul juncti proveniunt, inodori albicantes, hexapetali, numerosis *stiribus* candidis, subflavescentibus *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quos *stylus* prodit albicans, surrectus. Floribus succedunt *Baccae* tricocce, virides primum, dein albicantes, tenui pellicula cinctæ, intusque carne molli, acido-amara ac aromatica repletae, intra quam tria continentur *semina*, dura, rotunda.

Crescit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Baypin*, *Aroe* & *Bardette*: Semper viret, flo. Locus; ret, fructumq. fert.

CAP. XXII.

Baccifera Malabarica fructu umbilicato Pruniformi, unico intus nucle. Peria-Niar H. M. P. 5. T. 19. p. 57.

H. M.

ARbor est justæ magnitudinis, 40 circiter pedes alta, caudice crasso, candido, cortice obducto furvo, multisq. ramulis viridibus, seu frondibus umbrosis, in latum diffusis, donato. *Radix* rufa, nigricante cortice tecta, aromatica. *Folia* geminata, ordine parallelo, extremis ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, densa, glabra, atro-viridia, splendentia, nervulis plurimis & media costa in latera excurrentibus; sapor amarus, odor aromaticus. *Florus* pediculis oblongis circa ramos teneriores proveniunt, terni, quaterni atq. plures simul ferè congesti, inodori, amari: constant illic in calyce exiguo rotundo, viridi albicante, numerosis *staminibus* albicantibus, luteis *apicibus* ornatis, medium occupantibus. Floribus succedunt *fructus* prunorum æmuli, oblongo-rotundi, exterius gibbi, interius leviter sinuati, exiguo juxta verticem umbilico præditi, atro-purpurei, glabri, nitentes, carne intus succulenta, albo-rubefcente, amaro dulci & aromatico repleti; intra quam *Nucleus* continetur viridis, rufa pellicula cinctus, saporis acris & amari.

Nascitur ubiq. in Malabar, præsertim circa *Porka*; semper viret, quotannis fructus fert, Augusto Locus & Septembri mensibus, atq. per sesquiesciculum non raro frugifera manet: Tempus.

Ex arboris cortice in aqua cocto fit oris collutio pro Aphthis. *Radix* siccata, pulverisata & exhibit diarrhoeam, dysenteriam & Tenesimum curare dicitur. Et fructibus in aqua coctis gargarina conficitur faucium affectibus tollendis utile.

CAP. XXIII.

Baccifera Indica umbellata, fructu umbilicato nigro, officulo intus unico. Niar H. M. P. 5. T. 27. p. 53.

ARbor est procera, 20 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, cinereo cortice munito, ramulisq. in orbem diffusis donato. *Radix* crassa, fibrata, nigricans. *Folia* bina & terna sibi invicem opposita, oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, & splendentia, inferne subviridia; costa media albo-flavescentis ac protuberans, est qua nervuli transversim plurimi superiora versus excurrunt, qui in se invicem arcuatum deferuntur; sapor atrifragens & subacidus, odor nullus. *Flores* candidi, inodori, circa extramos ramulos glomerati, non sparsim producantur, sensimque porrectis collumellis umbellae specie panduntur: constant illic quatuor rotundis, concavis foliolis, numerosis *staminibus* albicantibus, flavescens *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quae *stylus*, candidus crassiusq. prodegit. Floribus succedunt *Fructus* rotundi, virides primum, dein rubefcentes, tandem nigricantes ac nitentes, umbilico in vertice stelliformi coronati, tenui cortice cincti, carneq. intus succulenta ac subdulci repleti; infra quod *officulum* continetur *Nucleum* habens viridi-albicantem.

Nascitur montanis Regni Malabarici locis: quotannis floret, fructumq. perficit. *Radix* variis modis usurpatur ad oculorum palpebrarumq. affectus curandos.

Locus.
Viret.

CAP.

CAP. XXIV.

Baccifera Indica racemosa fructu umbilicato rotundo monoppyreno. Mail-Ombi Malabarensium H.M. P. 5. T. 26. p. 51.

A Rbor est Mali magnitudine, caudice mediocriter crasso, multisque ramulis in orbem diffusis donato: Lignum molle, flavescens, furvo cortice munitum, cujus matrix dura, rufescens. Radix furva, acris, inodora. Folia oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-vididia & splendens, inferne subviridia; costa media crassa, & in averfa parte protuberans, est qua nervuli transversim plures superiora versus excurrunt, qui in se invicem arcuatim deferuntur: sapor saccharis, odor nullus. Flosculi viridi-fulci ac nitentes racematim furculi inhaerent, calycisque exiguo, rotundo arcu infident: sunt Gemmae rotundae, exiguae, in tres quatuorve leves incisuras seu lacinas divisa. Flosculi succedunt Baccae subrotundae in vertice umbilico, in totidem quae Gemmulae incisuras seu lacinas diviso, coronatae, viridi-fulcae, carne intus aequae ingrati ac sylvestris saporis refertae; intra quam semen continetur solidum, oblongo-rotundum.

Provenit multis Regni Malabarici locis, praesertim in Cranganor: Semper viret, quotannis bis maturos exhibet fructus, Aprile viz. & Septembri mensibus.

De viribus nihil constat.

Locus
Tempus.

CAP. XXV.

Frutex Indicus baccifer, floribus verticillatis fructu monoppyreno. Nedum-Scherti H.M. P. 2. P. 15. p. 21.

Frutex est altitudine duorum hominum, nascens in arenosis & petrosis, cortice exterius nullo, intus albicante. Surculi novelli virides & alati, quatuor scilicet alis substriati. Folia conjugata bina ramos amplectuntur, diverso situ, alia antrosum surrecta, alia deorsum inflexa, alia transversim posita; suntque oblonga, ad basin latissima, inde ad apicem sensim contrahentia, acuminata, versus interiora le claudenda, & laterum oras versus exteriora contrahentia, crassiora, ac densiora, pering, nientia sed praecipue superna parte, qua etiam saturatius virent, subus diluora, saporis adstringentis & amari. Costa media in exteriori tantum parte eminet. Flores valde parvi congregati brevibus surrectis ac tenuibus petiolis, parvo cuspidato calyce excepti infident, & foliorum alis egressi ad ramorum nodulos verticillatim, atque etiam hinc inde ex ipso ramorum vel caudicis corpore: proveniuntque simul cum germinibus fructuum in ipsorum vertice, constantes quatuor foliis cuspidatis, colore rubro ac caeruleo-purpureo, qui in aliis est magis purpureo-ruber, in aliis magis purpureo-caeruleus, in aliis vero magis albicans, colorisque nullus. Stamina in floribus octo caerulea seu purpureo-rubra, surrecta, apicibus albicantibus donata, ac cum hilce stylus caerulei seu purpurei coloris, acuminatus rigidus & surrectus, ex umbilico calycis emicans. Fructus sunt parvae ac rotundae baccae, coronatae in vertice umbilico, qui calyx florum est, colore primum viridi, dein albicante, seu subflavo; postea purpurascens, ultimo in totum nigricans ac nitens: carne intus succosa, caerulea, quae saporis dulcis & nonnulli adstringentis, continetur, in se nucleum unum, rotundum, qui cortice est rufescens seu spadiceo diluto, intus pulpa viridi, sapore subamaro & atstringente.

Flores fert tempore pluvioso.

Ejus decoctum cum oleo servit pro pruritu in unctione partis affectae.

Vires.

CAP. XXVI.

Arbor baccifera Brasiliensis, flore Rosea, fructu umbilicato, polyppreno, Cerafi magnitudine. Itabirata Brasiliensis Margg. & Pison.

A Rbor est caudice contorto, cortice cinereo; foliis dilute virentibus, (quae multas costas habent, & quasi rugulae sunt) tres circiter digitos longis, directè sibi invicem oppositis: digitis trita spirant odorem Majoranae cum Rosmarino mixta emulsum. Inter hac spartim provenit pediculus, duos ferme digitos longus, superius tripliciter velut in crucein divisis, ferens tres flores, figurae, odoris & molis ferè sylvestris Roseae, pentapetalos, albos, mense imprimis Januario integros campos fragrantia replens. Mense autem Maio succedit fructus rotundus, Cerafi magnitudine, instar pyri pediculo infidens, exterius coloris brunni, cum umbilico quinquefolio rufescens, reliquis nimirum floris emortui: continet pulpam mollem, pallidam, cui aliquot nuclei coloris incarnati, obrotundi, compressi, mollifculi immixti, qui una comeduntur; sapor autem illius dulcis aliquid resinosi admixtum habens; & post frequentem usum imprimi tandem guttur autem illud Piperi emulsum.

Arbor haec in confragosis Brasiliae nemoribus vasta est & altissima, ligno durissimo & contra putredinem optimo: in collibus verò & campis ad longè minorem molem affurgit, viz. Prunum aequans, foliaque multo minora, fructusque fert minus agrestes.

Folia

Locus.

Folia & flores cum Camara utilissimè adhibentur ad lotionem pedum, in dolore capitis. E floribus visum manè adhuc rorentes collectis item è foliis aqua destillatur, quae refrigerans praesertim & mundificans oculorum inflammationem optime temperat.

Pulvis ligni in carbonem redacti oculis inflatus confert in nubecula, &c.

CAP. XXVII.

Maius Brasiliensis Marggrav. Pomifera Brasiliensis fructu rotundo, cum pulpa molli polyppreno.

A Rbor est mediocri magnitudinis, elegantia habens folia, bina & bina sibi invicem opposita, similia foliis Malabathi venis, consistentia & figura; nimirum tres nervi insigniores secundum longitudinem folii transeunt, & adhuc in quolibet latere unus tenuis, ut quinque sunt in univervo: transversim autem multae venae parallelae rectae currunt: folia inferius sunt alba, lanuginosa, superius saturate viridia, splendidissima: ramuli juniores incani & ad tactum molles; ficcata eo latere quod virebat evadunt nigerrima, pulchro adpectu. Flores Acor non descripti. Fructus rotundus, magnitudine ferè Pyri moschatellini, & pediculo instar Pyri infidens, cute rectus lenta, quando maturuit purpureo-rufus, umbilico quinquefolio ex floribus manubis. Pulpam continet mellis crassioris consistentia, pallidam fave albidam, plurimis acinis minimis repleta, dulcis saporis. Fructus enim quando maturus mollis est, & cum digitis premitur prodit pulpa quae deglutitur.

Brasilienses non gaudent vesci hoc fructu, sed avibus devorandum relinquunt.

CAP. XXVIII.

Baccifera Indica trifolia, racemosa, acinis umbilicatis tricoecis. Tjeran-Theka. H.M. P. 4. T. 29. p. 61.

A Rboscule est humilis, septem circiter pedes alta, caudice pedem crasso, albicante, cortice obducto cinereo, amaro, multisque ramulis viridibus, triangularibus ac geniculatis donato. Radix albicans, saporis amari, odoris terrestris. Folia terna simul circa ramulorum geniculis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, superne colore atro-viridi nitentia, inferne subviridia & tomentosa; costa media crassa & nervi inde exeuntes inferne lanuginosi; odor suavis, sapor acris & amarus. Teneriora vero hujus arboris folia rubicunda sunt. Flores haud fecus ac Katon-Theka flores succulorum extremis racematim proveniunt, caerulei, foliolorum stipatae, viridique & acuminato calyci inhaerent, est quinque oblongo-rotundis ac introsum reflexis foliis constantibus; quinque caeruleis staminibus, flavescens apicibus ornatis, ac extra florem late expansis, mediam ejus cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quae stylus prodit ex albo caeruleus & in acumine divisis: odor suavis, sapor subamarus. Fructus subrotundi, triquetri, in vertice exiguo umbilico praediti, glabri, nitentes, primum atro-purpurei, dein viridi, intus molli carne referti, qui tres includuntur nuclei exigui, virides, sapore fabaceo.

Crescit locis arenosis ubique, in Mahabar, praesertim in Provincia Montan, semper viret, quotannis Locus.

Ex hujus foliis oleo butyro incoctis unguentum conficitur, quod Cephalalgia, Ophthalmia & Vires aurium tinnitui medetur.

E radice cum Zinzibere & Coriandi semine aquae incocta Apozema conficitur, quod exhibitum, coctionem promovet & nauseam sanat.

Fructus confusi & in lacte ebutyrate cocti vel infusi alvum movent & aquas hydropicorum ducunt.

Annotatio.

Myrtum & Hederam ultimo in loco post Indicas bacciferas ponimus, quia cum earum fructus pauca carne sint, & per maturitatem ferè ficci, ambigere videntur inter eas quae fructu siccato sunt & quae fructu humido.

CAP. XXIX.

De Myrte.

MYRTUS, Graecis *Mugelin* & *Mussa* à Myrsine Atheniensis puella, pulchritudine & robore insigni, amica Palladi, quam juvenis ab ea cursu & palaestra superatus interemit, invidia ductus, quod elegantia ceterisque naturae donibus reliquis virginibus praestaret: Arboscule in demortu locum successit, semper Minervae ut Olea chara. Sunt qui velint sic vocatam propter Myrthae quandam emulam odoris gratiam, quae pollent baculae, ut annotat Adversaria: quamvis dubium adhuc sit, utrum Graecis innotuerit prius Myrtha an Myrtus. Nobis sanè (inquit J. Bauhinus)

infunditur. Sed & eorum succus eadem efficit. Ipsa verò folia trita & ex aqua illita humidis ulceribus & partibus omnibus fluxione laborantibus, celiacisque profunt. Siquidem admixto oleo omphacino, aut exiguo rosaceo cum vino valent ad herpetas, Erythelata, testium inflammationes, epiphacinas & condylomata. Arentia verò folia trita paronychiis & pterygiis, itémque alis feminibus, myctidas & condylomata. Arentia verò folia trita paronychiis & pterygiis, itémque alis feminibus, humentibus, adeoque retrum virus spirantibus, utiliter insperguntur, & cardiacaorum sudores prohibent. Cæterum cremata aut etiam cruda cum cerato, ambustis, pterygiis, & paronychiis medentur. Exprimetur & foliis succus assulo vino vetere aut aqua cœlesti, cujus recentis utilis est: nam exsiccat situm contrahit, virisq; amittit.

Myrtidandum magis quam Myrtus affringit. Tufum verò & vino austero addito coactum in paftillos, ficcaturq; in umbra reponitur. Efficacius porro est cum fructu, tum foliis, ceratis, pellis, ineffensibilis & cataplasmaticis admixtum, ubi contringendum aliquid est. Hæc omnia Dioscorides.

Quæ præterea habent Plinius, Galenus, Sethi, alique vide apud J. Bauhinum *Hist. pl. lib. 5. cap. 1.*

Ufus internus foliorum aut baccharum nunc dierum rarior est. Adhiberi tamen possunt in diarrhœa & expulsiōe sanguinis.

Syrupi usus est ad catarrhos calidos, tenues præcipue cū pectus occupant.

Oleum duplex est in Offic. alterum fix ex bacis Myrti, alterum ex foliis oleo communi infusis. Oleum duplex est in Offic. alterum fix ex bacis Myrti, alterum ex foliis oleo communi infusis. Atque ut differentia sit, quod ex bacis fit Myrtinum vocatur: quod ex foliis Myrtillorum. Ego (inquit Casp. Hoffman.) non magni facio, & sicubi opus est illo extrinsecus, in fluxibus alvi, ambustis, intertriginibus debilitate generis nervosi, &c. utor potius melino.

Facultates Myrti omnes dependent à vi siccandi, adstringendi, & suavitate odoris. Myrtisq; emendat oris odorem. Seren.

Aqua è floribus Myrti destillata ob odoris suavitatem myropolis plurimum expetitur.

Plinius apud Antiquos, antequam Piper reperiretur Myrti baccas illius obtinuisse vicem tradit, quodam etiam generosi obsonii nomine inde tracto, quod etiam nunc Myrtatum vocatur. Eademque origine aprorum sapor commendatur, plerumque ad intinctus additis Myrtis.

Varios modos facienda vinum Myrtis, & Oleum Myrtinum apud Veteres vide apud Plinium, Columellam, Dioscoridem, Catonem, Palladium. Consule etiam de his & eorum viribus si placeat J. Bauhinum, loco modo citato. Bellonius refert Illyricos Myrti foliis coria perficere, quemadmodum Macedones Rhoe; Ægyptios Acaciaz filiquis; Asia minoris incolas glandium Æsculi calycibus; Gallos Quercus libro; Phryges sylvestris Pini corticibus. *Clef. hist. lib. 2. cap. 12.* In Myrtis coccum nasci unico animali vivo vehiculâ incluso prædium observavit Bellonius.

8. Cambui seu Myrtus Americana sylvestris Pison, Marggrav.

Dux hujus species in glebosis terris, luto utraque ligno & cortice cinereo, luxuriant; quæ ob fragrantiam, attractionem foliorum, florum & fructuum, Myrti sylvestris nomen merito obtinent.

Prior arborecens, latifolia, Cerafum nigrum per omnia externa æmulat, si ramus, folia, flores & fructus consideres: cæterum interna qualitate eam superat, quod folia & flores optimi non solum odoris, sed fructus nigri admodum fusi saporosi, grata accedente adstrictione, omnibus periter incois expetit, & in foro publico venales.

2. Posterior est rubra, quantumque magnitudine prædictæ cedit, tantum dignitate illam superat, ac proinde fructus inter delicias Pharmacopœiæ habentur. Frutex hic est foliis solidis, late viridibus, oblongis, alternatim sibi appositis, sed raro oppositis.

Semel per annum floret, Sole ad Scorpionem accedente, tam grato odore olfactum, quam niveo colore visum reficiens. *Flos* enim tetrapetalos totus albacit.

Fructus crocei baccharum sunt magnitudine, raro solitarii, sed Ceraforum more copulati positi, & pediculis suis innitentes, rotundo umbilico papillari præditi, qui si tempestivè avellantur, succo turgent optimo, sed tandem fauces, si multum illis velcaris, confringunt. Continent intus nucem tenui cortici inclusam. Cæterum stomachum reficiunt, corroborant, æstusq; sedant: Socii & fomenta foliorum & fructuum tibiari impimis ulceribus, atque aliis malis adstringendo & mundificando medentur. Balnea integra tam fluxibus alvi quam uteri dicata cum selsissimo succellu adhibent. Aliaque præstat quæcumq; Myrtus vulgaris.

3. Tertia Myrti species hic reperitur, quæ Myrtus alba appellatur, sed infrequenter est.

9. Myrtus Zeylanica odoratissima baccis niveis Monococcis Hermann. Maranda Zeylanensis Hermann.

Ligno est candidissimo eboris instar, solido, ponderoso; cortice scabro, tenui. Ramis numerosis, fornicato ambitu perpulchrè orbiculatis; foliis rigidis mucronatis, jucundo viridi leviter nitentibus, odore citri fragrantè, sapore aromatico leviter adstringentis. Ad summos ramos prodeunt uccelli candidi diaphani globuli, florum unedonis instar, è quorum umbilico profuunt innumera æqualia acconcolora stamina. His emarctis uccelli transeunt in baccas pisi majoris magnitudine, mollescentes, niveas, dulcis aromatici saporis, includentes acinum unicum fuscum angulolum. Baccas pueruli edant; foliorum decoctum, observatè tenui diatâ, Luem Gallicam vigorosè expugnat. Lignum ad capias, scrinia, aliâque utensilia expetitur.

Alias varietates recenset Hermannus, ut Myrtum foliis Buxi contortis. Myrt. minimam foliis splendidibus. Myrt. balsamicam foliis Mali granatæ crassiusculis, pinguibus, lucidis. Myrt. fol. Rosmarini. Myrt. foliis odore Nucis Moschatæ, cauliculis rubentibus vulgò odore Citri. Myrt. foliis ex luteo variegatis. Myrt. Africanam humilem foliis Myrtilli crenatis, cauliculis nigricantibus, seu Frutem cœthiopicum baccharum foliis Myrtilli Breyer.

CAP.

CAP. XXX.

De Hedera.

Hedera, Græcis Κλάρι, nonnullis ab herendo dicta videtur, sed malè cū antepenultimam corripuit, unde etiam in antiquis & melioris notæ codicibus malè scribi per æ nemo non videt. Alii edera scribunt, & ab edendo dictam voluit. Etenim arborum importuna amassa & vitæ assentatrix, cortice rimoso impacta maceris vetustiores demolitur, & radicatis propagationibus arbores amplexa enecat & exedit, præsertim illa species quæ major & arborea dicitur. Et mihi sanè (inquit Vossius) hæc posterior placet *ἡδερὰ*. Neque obstat quòd in antiquis codicibus per H scribatur. Nam additur ea, quemadmodum Pontanus quoque sensit, ut in accusativo utroque dativo atque ablativo plurali à verbo *ederam, ederas & ederis* distinguatur.

Κλάρι Græcis dictum putant à Cisso, quem pusionem Liberi patris fuisse Græci fabulantur, & in nominis sui fruticem conversum, dum administrat cum eo Deo saliens allitus terræ perit. At probabilior etymologia est *ἡδερὰ*, i. e. verme seu cucurlicone, qui in frumento, hordeo & tritico maxime nascitur, cui natura est femina illa cuspidè potius, quam ore exiguis foraminibus terebrare, unde *κλάρι* Pumex ob fistulosas ac porosâs cavitates dicitur. Eodem modo planta hæc *κλάρι* vocatur à porosâ textura, & innumeris spiraculis pervia, qua vinum transmittit.

Planta hæc è nonnullis non inepta Parasitica appellatur, quod aliens quadrâ vivat, & partem saltem alimenti ab arboribus quas amplectitur exstugiat. Partem inquam alimenti: non enim (ut vel Theophrastus) apud nos nascens ulla hedera species si inferius succidatur durat, nec emoritur, quin contrarium experientiâ constet, & nostra & aliorum. Miramur autem tot Hederae species in Græcia inveniri quod recenset Theophrastus, aut ubi eas videt, cū in omnibus quas nos illustramus regionibus unica tantum hæctenus observata fuerit. Nam Hederaem helicon dictam, provolant & sterilem, à majore arborea & fertili non alter differre cum Trago, Calsapino & J. Bauhinio putamus, quam vel ratione ætatis, vel loci ubi crescant: hinc enim solum fieri quòd aut formâ diffiant aut fructu.

A. Hedera communis major & minor J. B. arborea C. B. item major sterili ejusdem. Arborea sive candens & corymbosa communis Park. item Hedera helix ejusdem & Ger. Climbing, or berried Ivy; also barren, or creeping Ivy.

J. B.

Sarmentis tenuibus longo & errabundo reptatu proximis arboribus aut parietibus innixa alta petit, ita quæ lenè apprehendit pro radicis usâ, barbetio fibrarum propagatas radices in alieno solo agens, cortice magna parte rugoso, cinereo, in novellis ramis viridi, materie alba firma. Folia nullo ordine pediculis semipalmatis & palmaribus apensis, magna, nervosa, rigida, superne ex atro viriditate & spenduntia, inferne ad luteum tantillum ex viride declinantia, sinuosa, triquetra, alias rotunda, in mucrone exacuuntur, sapore siccatæ & acri. Flores in sarmentorum extremitatibus, sex herbaceis foliis radiatis constant, totidemque luteis apicibus in orbem circumacti multi umbellæ instar. Corymbi succedunt per maturitatem nigri: acini singuli femuncula longioribus pediculis insident, baccis Juniperinis æquales, sessiles & quasi utrinque compressi, circulo umbilicato, cui abest ille reliqui acini nitor, inscripti, velut opercula imposita urceolo, cujus centrum designat prominens niger stylus: intus distinctis sepimento membrance, nonnihilque pulposo. Loculis continentur semina, unum, duo, tria, quatuor, quinque, oblonga, gibba, turgida, cucurliconi convolutio similia, cuticula tenui contexta, intus pulposa, contractæ Oryzæ cum gluma sua, aut pulicula è pane symcomposito non absimilia.

Observante Calsapino, cū ad eam ætatem accesserit Hedera, ut fructum ferrè possit totam mutare faciem naturamque, nam per se legitur, & quidem in tantum aliquando, ut nullum reliquarum conjunctionis vestigium cum repente hedera. Quamdiu enim aliquid est folia fert in angulos densitatis, ad summum quinos, quorum duo utrinque prominent, unus in summo folio: quo autem magis adoleat, folia & pauciores edunt angulos obtusiorisque & ipsa majora sunt & virentiora, & unicolora, cum à initio eadem pusilla sint, nigra & maculis albis [secundum venas] distincta; aliquando inferne subrubentia, cum autem erigitur folia rotundantur, obliteratis ex toto utrinque angulis omnibus, solo eo qui in summo est relicto.

Hedera passim nascitur ad arbores, in sylvis, campis & hortis, & ad ædificiorum muros. Sylvarum opaca, arida & saxosa perrepat, ut rectè J. Bauhinus.

Hedera Dionysias Dalechampii J. B. poetica C. B.

Lugd.

Ex congeneribus nigris folium habet minis atrum, minimè angulosum, crassum, carnosum, venosum, in acumen fastigiatum, nec admodum densum, in corymbis acinos luteos, aureo nitore fulgentes, ex congeneribus aspectu maxime pulchros. Hæc radicosis brachiis reliquarum modo vicinas arbores enecat, succo eorum exhausto. Raro in Gallia provenit: nec rariùs puto in aliis regionibus; est enim, ut mihi videtur, varietas quadam hedera, baccharum colore à vulgari differens, quemadmodum & Agrifolium baccis luteis ab Agrifolio communi: quod rariùs etiam occurrit.

Omnis hedera, autore Dioscoride acris est, atstringit, nervos lædit. Internus hederae foliorum *Vires* utilis (quia capiti nervosque generi adversatur) rarus est. Externus crebor in ichoribus exsiccat & sanandis: in fonticulis ab inflammatione tutandis [imponitur quotidie folium] *apertis* com-
[frondis, humoris] que illuc fluentibus eliciendis *vi sua attractoria*; in oxanis curandis; in aurium purulen-

M m m m m

purulentarum dolore sedando. Veteres folia cum vino cocta ad ambusta & ulcera maligna commendant, & maculas solares: cum aceto cocta aut cruda cum pane trita lenius profunt. Arthritici quidam dolenti parti imponunt cruda folia Hederae, quibus aliqui inpraesentiarum levamen se sensitisse narrat, addit ut per multos annos non aliis topicis usus sit. *Antonius de Heyde* in Centuria observationum Observ. 5. Florum ficcatorum pulvis quantum trium digitorum apicibus comprehendas, ex vino bibitis fluxum dysentericum sistit.

Acini drachmae pondere cum vino assumpti mirifice calculum pellunt & urinam movent. Ad menses suppressos minime fallax traditur remedium, si acini tres Hederae arborae in pulverem triti, cum aqua fillatitia Pulegii & pauxillo Croci bibantur calida, idque mane, diebus aliquot continuus.

Quinque aut sex acini ante poculorum certamen comesti ebrietatem arcere dicuntur. Baccae purgant per superiora & inferiora, unde a nonnullis contra febres exhiberi solent. *Schrad.* Pulvis baccarum hederae plenam maturitatem adeptarum larga dosi exhibitus arcanum est contra pestem. Remedium est Alexis Pedemontani. *D. Boyl.* De utilitate Philosophiae experiment. ad medicinam. R. grana Hederae quae vergunt ad Septentrionem bene matura: in umbra ficcat. in pulverem redigantur. Dof. 3 j. in vino albo provocando sudorem. Expertum saepe remedium. Eundem meminit & J. Bauhinus & Camer. Corymborum pulveratorum scrupulus unus ex aqua Menthae aut simili efficax est ad ventriculi dolores: Alicubi & peste correptis exhibent, quibus sudores eliciunt potenter.

Oleum è baccis destillatione elicium praestans est ad frigidis articulorum morbos; menses ciet, calculos pellit, fordida ulcera extergit.

Hedera hoc à natura peculiare habet, quod prima ejus folia sint angulosa & varia, posteriora & summa rotunda. Solent enim natura aliàs scindendo procedere à simplici ad varium, inquit C. *Hofmannus* in *De Medicam. Officiali*. lib. 2. cap. 102. Idem tamen (quod pace illius dixerim) observatur etiam in Agrifolio, in Smyrnio Cretico, in Sio aquatico maximo, Thlaspi vero *Dioscoridis Zanoni*, aliisque quarum folia ima & ad radicem sinuata aut laciniata, superiora integra sunt.

Vulgo jactatur & Wecherus ex Eutyonio & aliis refert, Vinum ab aqua separari, si vasa hedera conficiatur, eique vinum infundatur cui aqua permixta, brevi enim permanente vinum aquam exillare. [Veteres Cato, Varro, Plinius, vinum exillaturum aiunt, remanente intus aqua, quod verisimilius est, cum vinum spirituosius sit, & tenuiorum subtiliorumque partium.] In hujus experimenti veritatem ut inquirerem, ex ligno Hederae (cui mihi frustum obegerit brachii magnitudine) pocula confici curabam, quorum maximum liquoris libram semis capiebat; cui vini duas partes, aquae unam infundebam; quae per tres dies mixta ubi steterissent, paulatim una transudabant. Ex quo de experimenti veritate iudicium ferre quisvis poterit. *Worm. Mus.* lib. 2. cap. 17. p. 171.

Lignum Hederae de radice dissectum, ubi crassius esse consuevit, à futuribus in eum ulum parari solet, ut postquam cultellos suos ad corium discendum idoneos ad cotem exacuierint, alpenores etiam tunc illos aequales levigatosque reddant ad dictum lignum ultra citraque ducendo: quod praeter aliis ad hunc usum idoneum iudicetur, forte ob molliorem substantiam ipsius, quae etiam sensu percipitur.

Grana baccis exempta, triticeis nonnihil similia, cum à Sturnis aliisque avibus in areis & templorum tectis sparsa à nonnullis inventa fuerint, occasione si dederunt, & sibi imaginandi, & ut vulgus prodigiorum credulo rumpore spargendi tritico pluisse.

Habetur in Officinis Hederae lachryma seu gummi ex saturo virore ferè nigrescens, vitreo nitore, sed non pelliculo, durà satis compactaque consistentia, non tamen uniformi, rubiginosis intercurrentibus micis: haud difficulter in pollinem redigitur, saporem imprimens ficcum haud impicandum, cum levi quadam amaritudine, salivam croceo colore tingens. Candela admotum clarum & pertinacem edit flammam, nidore ferè thuris, & nè tum quidem liquefit. Hujusmodi resina J. Bauhinus rubram, odoratam, pelliculam gustu acrem, chartam inbuenteum olei instar, igni admotam flammam concipientem ut ceterae resinae, in castello *L'Abatie* propè Generam. Nec diffamile ad nos misit amicus quidem Worcesteriae in Anglia collectam: rarius tamen apud nos invenitur.

In fetacis stylus fabricari potest è ligno hederae, novisque imponatur semel in mense. Experior id quoque in meis fonticulis, quibus loco pisorum globulos ex hoc ligno hederaeaco à Tornario concinnatos impono: commodissimi sunt, egregie enim attrahunt, & nonnisi semel in mense eos mutare necesse est. *Hildanus Cent. 1. Observ. 41.*

SECTIO

SECTIO IV.

De Arboribus fructu umbilicato sicco.

CAP. I.

Amomum quorundam odore Caryophylli J. B. Amomum aliud quorundam & Caryophyllum Plinii Clusio [suppositum] *Park. Caryophyllus aromaticus fructu rotundo, Caryophyllus Plinii C. B. Piper odoratum Jamaicense nostratibus. Sweet-scented Jamaica Pepper, or Allspice.*

Fructus, Piper odoratum Jamaicense dictus, nunc dierum copiosè infertur in Angliam, etque in frequenti usu in culinis nostris ad cibos condendos à vulgo Allspice, quasi omnium Aromaticum instar esset, appellatur. Orbicularis est, Piperis grano plerumque major, interdum tamen aequalis aut etiam minor, cortice fusco, rugoso, umbilico seu corollâ summo tenuis praedictus quadripartito, duos continens nucleos (ut rectè J. Bauhinus) nigros, atro-virente membrana tectos, qui intergerino pariete dissepiscuntur. Tota fere fructus figura externa pulchre Mali granati, colore excepto, respondet. Sapore est acriscullo, aromatico, ad Caryophyllos accedente. Clusiana fructus descriptio minus exacta est: ait enim eum apertum seminem continere in binas partes scissile, cum noster fructus non unum in duas partes scissile, sed duo continet semina, duobus distinctis loculamentis seu cellulis à se mutuo separata, seu pariete intergerino discissa: praeterea umbilici fere corollae in summo fructu nè verbulo quidem maminit, ut dubitem an eundem fructum describat necne.

Nos plantam ipsam nondum vidimus, neque quisquam post Clusium, quod scimus, eam descripsit, reliquam ergo descriptionem è Clusii exoticis mutuatam dabimus.

Fructus hic botri in modum nascitur, ut ex multis granis, quae petiolos suos adhuc retinebant, & binis tritumque granis, uni ramulo inhaerentibus conjecturam facere poteram: his adjecta erant folia unius quidem formae, sed magnitudine valde differentia: nam quaedam septem uncias erant longa, tres lata, nonnulla quinque duntaxat uncias longa, duas cum semisse lata; alia trium unciarum longitudinem non excedebant, & vix duarum latitudinem attingebant; quaedam etiam his longè minora & angustiora, praesertim quae cum granis permixta reperta fuerant, pro loci quam in ramis aut ramulis occupaverant ratione: nulla autem inter illa reperta quae serratas haberent oras, sed aequales omnia, & multis tenuibus venis à nervo folia per longitudinem secante in latera oblique excurrentibus praedita, eorum mucrone nunc angustiore, obtuso tamen, nunc latiore & quasi orbiculato, cineracei ex spadice coloris, & satis acris saporis: ramuli qui additi fuerant, tenues, quadranguli, cineracei coloris cortice tecti, annotini videlicet, qui verò postea nati spadiceo, retinentes adhuc vestigia ubi folia adhererant quae utplurimum ex adverso nata demonstrabant; & illi etiam acriscullo saporis perinde ac folia, nec ingratum odoris. Radix una ad Clusium transmissa, quae hujus fructus ferebatur materie erat valde dura & firma, interna parte alba, externa & sub cortice latente fusca [ob vetustatem forsitan] erat autem gemino cortice tectum, interno quidem satis densò, fusciq; coloris & acris saporis, externo vero brevioris, ex cineraceo flavescentis coloris (quam ex argillacea terra in qua planta nata contraxisse verisimile est) acerrimique saporis. Eam porro radicem multis tenuibus fibratam fuisse, quaedam adhuc adherentia, & aliarum quae abrupta vestigia apparentia satis innotabant.

Hunc fructum Clusius Caryophyllon Plinii esse sentit; consentit C. Bauhinus, nec nos repugnamus.

Nullus ejus haecenus in medicina usus est: verum calfaciendi, adstringendi & exsiccandi vi polere odore saporisque demonstrant, & reliqua praestare posse quae Caryophylli aromatici: nec ineptè ob odorem consimilem & umbilicum quadripartitum ad Caryophyllorum genus à C. Bauhino refertur.

In insula Jamaica copiosè provenit, & compositionem Chocolate ingreditur.

Lecur.

Xocoxochitl seu Piper Tavaresi Fr. Hernandez lib. 2. cap. 5. Piper Chiapae D. Redi.

Hernand.

Huc idem putatur, est autem Arbor magna, Mali Medice foliis, floribus coccineis Mali Punice formâ, sed odore florum Mali Medice, atque adeo jucundiore, quod etiam folia ipsa vincunt; fructu orbiculari, acinolo, racematim dependente, primò viridi, mox fusco, ac tandem in nigrum colorem inclinante, acri odorato, & ordine tertio sicco calido.

Piper vicem supplere potest, & pro Carpopallamo aut Carpesio substituit. Roborat cor ventriculique, utero confert, flatum dissipat, obstructions aperit, urinam & menses evocat, frigis pellit, colicis & iliacis opitulatur, venerem exciatur, crassos & lentos humores incidit & concoquit, aliaque praestat quae apud autorem vide.

Folia hujus Piperis seu Caryophylli Americani habent saporem acrem & valde Aromaticum; Piper odoratum Jamaicense nostrum esse hoc Amomum seu Caryophyllum, & Xocoxochitl seu Piper Tavaresi Fr. Hernandez, & Piper Chiapae Franc. Redi à D. *Tancredus Robinson* primum edoctus fuit.

Altius cujusdam fructus in insula S. Laurentii nascentis meminit Garcias, Avellanae magnitudine, aut ea majoris, qui Caryophyllum redeolet, sed incomperit adhuc usus. Caryophylli odore fructus exoticus C. Bauhino dicitur.

CAP. II.

1. *Caryophyllus aromaticus fructu oblongo* C. B. *Caryophylli* Park. *Caryoph. Indici* J. B. *Caryoph. vari Clusii* Ger. *Clodog.*

G. Piffo.

Caryophylli vox Nucis folium significat, verum cur id huic aromati nomen impositum, aut quid huius velit, me nescire fateor. Nostratibus *Clodog.* Gallis etiam *Clou*, & Hispanis *Clavo*, A Latino Clavus, quia Clavi in modum capitiatus est, Belgis etiam *Nagel* eodem significatu & eadem de causa dictus est.

Arbori magnitudo nostratis Cerasi [C. Bauhinus magnitudinem Pyri aut Mali ei attribuit, Garcias Lauri formam & magnitudinem] Caudici crassitudo quanta pane humano corpori. Cortex Olea: folium Pyri nostratis [Cum Pifone consentit C. Bauhinus & Bodæus à Stapel. Linchotanus, Massæus, Clusius aliique folia Lauri ei ascribunt, nervo singula folia per medium longitudinem secante, & nervuli inde multis ad latera utrinque excurrentibus] Folio petiolus est longiusculus. Rami plures & multum fruticantes, quorum plurimi desinunt in tenues valde furculos.

Surculos J. Bauhinus sic describit fructiferos. Ejus (inquit) ramuli aut furculi fide pediculi quos observavimus coloris sunt fuliginosi, longitudinis duarum circiter unciarum, cortice satis crasso, gustuque nonnihil aromatico. His adhærent sæpe Caryophylli aliquot: partes inferiores, quæ crassiores, quadrangule apparent. Ex prædictis ramulis (quorum adversus situm) cu præcipui cavi, rugosi affiguntur, singulares, semuncia longiores, externe fuliginosi coloris, interne divitiores paulo, qui quatuor denticulis radiatis decussatim coronantur, quorum medio capitulum Pisi parvi magnitudinis insidet, & foliis squammatim implicatis contextum; quibus parentibus fibre comparent pilum rufescentes, & inter has ex cavitate quadrangula stylus rector, ejusdem coloris: atque hic nihil aliud est quam flos nondum explicatus, quatenus foliis confatis, initio albicans, deinde virelens, postremo rufescens (tradente Garcia) fragrantia insigni omnes flores superans. [Clusius ab antiquis intellexit, formam non dissimilem esse floribus Ceraiorum, non tamen candidos, sed elegantes cærulei coloris, quorum singula petala tribus candidis radiis seu venis essent distincta; flammula vero medium florem occupantia purpurei coloris.] Sapor recentium [Caryophyllorum] fervens non sine amarore, valde tamen gratus & aromaticus (Cordo astringens quoque) & nescio quid huius lingue imprimens. Succo oleaginoso & rubente. Flore autem excusso cauda calida in ventrem turgescit, longa tamen semper remanens, inque corticem degenerans; nucleum ventri concepit, alias simplicem, alias geminum, ut durioris dentibus difficulter fragilem, ita parum illius gratie aromatica fervide retinentem, nigrum, in duas partes *ut vix* commissas, fissilem. Matursille fide ramulus Caryophyllus tam medicis quam Pharmacopolis *Antophyllus* appellatur. Hic in arbore remanens insequente anno sponte cadit, siq. languescit licet vi aromatica in pretio habeatur, & loco feminis plantationi dicatur, Matrem fructum appellant. * Horum aliqui ab agricolis neglecti, de lapidis, & terræ gremio excepti, sponte germinant, atque octo intra vel novem annos, juxta inter arbores factæ fructum juxta cæteras ferunt. Feliciter tamen quatuor vel octo tertiove anno fructus transplantantur.

Ramulus quem Clusius cubitalem nactus est in ramulos alternatim ex adverso nascentes dividenda: infima parte cineracei coloris cortice tectus erat; graciliores tenellique ramuli cum pilodum habebant, præter extremas festucas ipsum fructum sustinentes, quæ fulci coloris erant, & ternæ pilonque junctæ ramulos terminabant.

Hinc apparet errasse Acoftam, Matthiolum aliisque eorum sequaces, qui fructus sparsim ramis inherentes Myrrinorum modo describunt & depingunt.

Caryophylli in Moluccis insulis sponte proveniunt. Moluccæ autem juxta Aequatorem sunt sitæ, ut fæ Borea in Austrum exporrigant, à se invicem non amplius vicinis leucis distet. Earum maxima ultra fœnas leucas in ambitu non habent. Omnibus solum est adeo aridum & fuculosum, ut non solum cælo laplos imbres momento imbibat, verum etiam à montibus descendentes aquas absorbere antequam colligere se in flumen aliquid, atq. ita in mare delabi queant. Quin aliquot locis è terra sponte ignes & magno strepitu eructant. Unde cætera quidem steriles locis Caryophyllus proferunt. Certè quæ ad victum necessaria ea incolæ coguntur omnia petere à vicinis insulis. Porro ex insulis quæ Moluccæ dicuntur fuit unus Reguli imperio sunt *Ternate Makian & Mutier*. Quarta quæ *Baciam* alium sibi Regulum habet. Hæ quatuor olim abundare Caryophyllis solebant, nunc penitus his destitute, culpâ non novercantis nature, sed largissime & benignissime matri invidentis fortunæ, imò Batavorum avaritiæ, à quibus reguli aliquot millenis imperialibus exarcati ex pacto omnes ibi Caryophylliferas arbores eradicant. Batavi enim, ipso Pifone fatente, ut uni lucro student, sua intereße putant, ne tam nobile Aroma vilesceret copiâ & fertilitate Divina. Itâ Avaritia lege, modo, ratione carens audet ipsi nature Auctori, omnique boni largitori tantum non suam exprobrare benignitatem & liberalitatem. Moluccensium interea cætera *Tidor & Margener*, quas fuit juris Hispanus fecit, Caryophyllia satis abundanter ferunt: Quemadmodum & Amboina, quæ Batavorum commercio patet, eorumdem arboribus & arte confecta est, & naturæ beneficio frequentibus locis dotata. Hactenus Piffo.

Tempestate sicca admirabili luxurie sæpe pifone quam folia numerosiores. Neque tamen per annos constante tempestate omnibus par ubertas: nam altero, tertiove anno, aliquando septimo minor hæc.

Leguntur semel duntaxat in anno ad Octobri ad Februarium. Pars manibus leguntur; pars A-rundine longa aut è funiculis flagello discutiuntur. Ab his periculum tamen est, ne non satis aut provida aut experta manus furculorum extrema quaslet, cum certa in sequentem annum vindemiz etiam sperare jactura. Mirum nobis videtur Caryophyllis, cum fructus rudimentum sint, & proculdubio

virgis tenuissimis adharcent, ulla quantumvis violenta flagellatione decuti posse. Cùm vindemiam * h. e. cum baccæ à viridi aut pallido rubescere incipiunt. est, univerlim sub arbore solum exherbat, quò facilius legantur decussa Caryophylla, [alii reges ut lineæ arboribus subterni aiunt.] Recens lecti rufi sunt, & leviter nigricantes. Qui ut pro-fus evadant nigri & fuscantur & infumantur, atque nō teredo invadat tepidâ tepidâ aliquidum macerantur, iterum, fuscantur: itaque præparati per univerlim orbem distrahuntur. Quò appel-[†] Colecti era-lunt ibi plerumq. purgari à petiolis consuevit, & hi seorsim vendi; qui Lusitani *Bafon*, vulgo *Foffi* dicuntur, & hodie in quampurimis locis, potissimum Genue & Lugduni Saccharo incru-stantur. Gustu & odore paulo quàm ipsi Caryophylli remissiore sunt, sed tamen jucundissimo ac suavitissimo, quæque nullam mordicando palato tristitiam inferunt. Folia quinetiam ac cortex non tanta odoratis gratia fragrant ac ipsum Caryophyllum, non tamen præflos odore desituntur, sed Caryophyllos nonnihil redolent, atq. etiam eorum laporem referunt.

Caryophyllos deliges nigrius, folidius, ponderosius, & copiosorem liquorem divulsim ungue, vel ac punctum exudans, odoratum, frangi contumax ac lentum, recens linguam masticanti una cum faucibus pane adurens, acre & aromaticum. Annos quinq. servari posse ait Sylvius loco comperato.

Caryophylli calefaciunt & efficcant. Et sanè, Calor tam est huic Aromati essentialis & genuina, Viret ut cùm in India emendatur, si vas aliquod cum aqua aliòve liquore addit (teste Linchot.) id omne intra duos dies, etiam aliquatenus diffusum, ingenti ficitate Caryophyllorum exhauriatur, ut sæpenumero experimentis comprobatur ait. Hoc nobis quidem minus verisimile videtur: confirmat tamen Guil. Piffo his verbis, Indi venditari aut vendita [Caryophylla] traditari biduo ante festum in horreis vase Caryophyllorum conditoris apponere magnam & satis capax vas, atque hoc replere aqua. Quæ omnis brevi exhalans subit in Caryophylla, & ponderosior reddit, certo lucro: Quin inventur fæpe Caryophyllon in tantum pondus auctum, quantum fuit aquæ appositæ. Cujus experimenti nostratum aliqui haud ignari, adulterium hoc facile & lucrosum, non semel imitati sunt. Hocacque è vase fuga seu evaporatio, si solito celebrior fit, calidis fortasse *antidivitiis* Caryophyllorum debetur: attractionem ullam proprie dictam dari non concedimus.

Caryophylli oris haultum commendat, idè mulieres Indorum frequenter manducant in eundem finem, atque aliarum gentium. Ad oculi aciem conferre, & nubeculas exterere dicuntur: Ventriculo robur addunt & hepati; vomitum compescunt & nausæ adversantur. Veneris incitamentum sunt Serapioni. Conducunt porro contra morbos omnes Cerebri frigidos, Apoplexiam, spasmus, paralyfin, lethargum, stuporem. Idem sive suffimento, sive elu faciunt contra aerem pestiferum.

Præcipuum autem Caryophyllorum usus est culinaris ad condimenta & embammata: adeo autem expentur & placent ut sine Caryophyllis dapes ferè desiciantur. Nec eorum tantum pulvis omnis propemodum ferculis & intinctibus admiscitur, sed & gallinæ, capones, galli Indici, bubulæ lingue, vaccarum ubera, aliisque ejusmodi Caryophyllis transfixa assuntur: quin & is fructus transfigi, & condituras, ut Mala, Pyra, Coronea à mulierculis consueverunt. Usurpant item ad olfactoriola & vestium odores: in quem usum Mala Aurantia Caryophyllis infixis ficcare solent.

Quidam Cerevisiæ aut vino Caryophyllis incoctis, aut eorum pulvere nodulo incluso & in vase suspeso, odorem & saporem jucundum conciliant.

Ulus est etiam in ventriculo dicatis scitis & facculis tum ad vomitum, tum ad ventriculi dolores à causa frigida.

Quidam pulvere Caryophyllorum caput spargunt contra capitis dolores ac gravedines.

Caryophylla viridia aceto & sale apud Malucanos conduntur, teste Garcia, sed his teneriora saccharo asservantur in magnam palati amenitatem. Nostris quoq. (inquit J.B.) Caryophylla saccharo inerscunt solent, non inconcinno ad placendum palatui, & calefaciendum frigidum stomachum invento.

È Caryophyllis quoq. destillatur Oleum, quod quidam pollere Balsami facultatis afferunt tam interno quam externo usu. Est tamen proculdubio calidius multo.

È floribus & Caryophyllis adhuc viridibus Indæ pariter ac Lusitanæ femineæ destillandum eliciunt aquam vel spiritum, mira odoris suavitatis fragrantem, & cordis & cerebri affectibus singulari potestate convenientem, imprimis autem Paralyticos illi speciei *Berbery* dicte.

Magnates insuper acetum ex infusione Caryophyllorum viridum parant, durabile valde, & cibis condendis ac ventriculo roborando atque concoctioni promovendæ aptissimum: *Achar* idq. appellant.

Annotat Garcia crassiora illa & annotina Caryophylla in Java insula expeti, tum ad obsonia condienda, tum ad medicamenta.

Arbor hæc gummi quoddam seu potius Resinam fundit, crocei coloris [ex atro rufescentem *Clusii*] fragilem admodum & siccam, nullum gustanti saporem offerentem [nisi fortè id verusate accidit] odore tamen ubi adoleat suavi, Caryophyllorum: facile ardet, claraque incendia dat. De hujus viridibus nihil certi traditur. Si sit eadem de qua Avicenna prodidit, quod suspicatur Clusius, Terebinthine facilitate respondet.

Caryophyllus ramosus vel dentatus Jo. Bod. à Stapel. *Spicatus*, Tshinka Popoua Indis Pifon. *Caryophyllus* Regius Wormii.

Batavis *Caryophyllum Regium* vocatur, quia Moluccensis regulis & magnatibus ad superstitionem usque in pretio est, non tam ob gustum & fragrantiam, est enim præ cæteris habet excellentiorem, quam ob singularem formam, imò raritatem summam. Hactenus enim præter unam & alteram arborem negant reperiari, & quidem in sola insula *Makian*. Arborum harum altera altera est ma-

M m m m m 3

jor;

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS SEPTIMUS,

QUI EST

De Arboribus Pruniferis, quarum flos * Basi seu imo fructui adhæret.

* Hoc & de
sequentibus
intelligendum.

Arbores Pruniferas voco quæ fructus majores proferunt officulum intus unicum, rarissimè geminum, pericarpio seu pulpâ etiam per maturitatem humidâ undiq; cinctum continentes.

His etiam annuero unam vel alteram arborem fructu Pruniformi cum nucleo intus nudo, seu nullo officulo tecto.

Hujusmodi arbores distinguo in eas quæ fructibus sunt ad singulos flores singulis, vel quæ fructibus ad singulos flores pluribus, cujusmodi est Theka H. M.

Prioris generis arbores sunt vel fructibus in singulis pediculis singulis; vel in eodem communi pediculo pluribus, quas *Racemosas* appellamus.

Quæ fructibus sunt in singulis pediculis singulis sunt vel iisdem pediculis brevissimis donatis, vel pediculis paulo longioribus, vel pediculis longissimis.

Prioris generis sunt, *Malus Armeniaca*, *Malus Persica*, *Amygdalus*, *Nux moschata*: Secundi fructu Pruni propriè & stricte dictæ: Tertiæ Cerasi & congeneres.

Quæ fructibus racemosis aut umbellatis sunt dividi possunt in eas quæ fructu nudo sunt, & quæ fructu Calyce excepto.

Quæ fructu nudo sunt dividi iterum possunt in officulo fragili donatas, & officulo ligneo & lento: utrumque tandem genus in eas quæ officulo sunt monospermo seu nucleo intus unicum claudente, & eas quæ officulo polyspermo seu multinucleo.

Officulo lento & ligneo donatæ sunt, *Mangæ* seu *Ambæ* dictæ & affines, item *Persea* arbor & congeneres. Officulo fragili præditæ fructu Olivæ & affines, *Padus* Theophrasti, *Machaleb*, *Laurus*, *Cerasus*, &c. Officulo fragili multinucleo est *Myxa* five *Sebesten*, &c.

Arborum Pruniferarum Tabula.

Arbores Pruniferae quarum fructus majores cum sint, pericarpio seu pulpâ molli officulum unicum rarissimè geminum ambiente constat sunt vel fructibus

Ad singulos flores singulis, iisque vel

Solitaria, seu in singulis pediculis singulis, quæ vel sunt pediculis

Brevissimis, fructu vel

Compresso seu pulvinato, officulo

Levi aut *aquali*, folio rotundiore; *MALUS ARMENIACA*.
Inæquali, foliis aut scrobiculis exarato, folio longo serrato, officulo

Rotundiore rugis scabro fructus pulpâ copiosiore, molliore & esculento seu lanuginoso, ut *MALUS PERSICA*, five glabro, ut *NUCIPERSICA*.
Productiore & scrobiculis exarato, pulpâ per maturitatem ficiore; *AMYGDALUS*.

Rotundiore & minis compresso, seu nucleo aromatico, venis flavo-rubentibus vario, triplici putamine tecto; *Nux moschata*, seu nucleo duobus tantum regumentis instructo; *PONNA Hort. Malab.*

Paulo productioribus, flore

Albo speciosiore, officulo fructus compresso & minis crasso ac duro, pulpâ molli; *PRUNUS*.

Luteo aut herbido minus pulchro, officulo duriore, arbore ipsa

Non spinosa, fructu tereti, oblongo, valde acido, officulo etiam tereti, durissimo; *CORNUS mas.*

Spinosa, foliis trinerviis, per ambitum serratis, fructu Olivæ figurâ, officulo pariter, & ut Olivæ scabro; *ZIZYPHUS*.

Longissimis in hoc genere, fructu brevioris & ad basin latioris, rotundiorisque quam sint *Pruna*, & officulo pariter brevioris aq. tumidiore; *CERASUS*.

Racemosas aut confertim nascentibus seu in eodem communi pediculo pluribus; iisque vel officulis

Monospermis seu unicum intus nucleum claudentibus, quæ vel sunt fructu

Nudo, calyce unâ cum flore deciduo, officulo

Fragili; fructu ipso vel

Pruniformi, liquore pingui, Oleo dicto scatente, foliis salignis subtus incanis, perpetuis, officulo fructus durissimo, scabro; *OLEA*.

Cerasiformi, folio

Perpetuo, lato, oblongo serrato, fructu majore dulci; *LAURO-CERASUS*.

Deciduo, seu fructu amaro, Cerasi officulo, foliis Betulaceis *MAHAL* *LEB*; seu quæ fructu est dulci, officulo oblongo scabro, foliis longioribus subtus incanis; *PADUS Theophr.*

Lento & ligneo, nervis seu fibris lignosis exterius undequaque, velut tomento obfuso; fructu ipso seu reniformi ut in *MANGUS* five *AMBA*; vel *Pyramiformi*, ut in *PERSIA*; vel *Pruniformi* ut in *ACAJA*, &c.

Calyci insidente, ut in *CINNAMOMO*, *Vidimaram*, *Karyl*, *Elangi*, &c.

Polyspermis, seu plures nucleos continentibus cujusmodi sunt, *MYXA* five *Sebesten*, *Myrobalanus Emlibica*, &c.

Ad undas florem pluribus, *THEKA* H. M. *Kyati* five *Bontii*.

His addimus duas arbores pruniferas fructu majore bina intus officula continente: item duas fructus nucleis nudo, seu nullo officulo tecto.

CAP. I.

De Mala Armeniaca. The Appricock-tree.

Mala Armeniaca ab Armenia dicta Romanis, autore Dioscoride, Præcocia dicuntur, quod ante alios fugaces fructus maturecant; nominantur & Præcocia. Galenus etiam scribit vetus hujus arboris nomen [*Malva* *Agathianum*] vocare enim omnes tum fructum, tum arborem *agathianum*; hinc * alibi Præcocia ab Armeniacis distinguere videtur, cum illa his præstantiora faciat. *Beenhana* vox quæ recentioribus Græcis hi fructus dicti sunt proculdubio à Latino Præcocia corrupta est: à quo fonte nostrum *Appricock*, & Gallicum *Abricot* proflixit. Plinius Præcocia mala inter Persica numerat, & eorum duo genera facit, *Supernas* amplum & magnum, & vulgare parvum & strigosum, etiam Armenium dictum.

Differt autem Præcocia à Persicis, quod illis folia latiora, Pyrami aut Populum nigram referentia; ossa plana & levia, cum Persicorum rugosa sint & cavernosa.

1. *Armeniaca mala minor* J. B. *Malus Armeniaca minor* C. B. Ger.

Magna est arbor, Persicæ aliquatenus affinis, cortice nigriore, caudice crassiore, firmo, ramis magis patulis brachiata. Folia habet Persicæ foliis latiora, breviora, ad Populnea aut Betulacea quodammodo accedentia rubedine subinde secundum nervos resperfa, acuminata, denticulata, & pinnulis subinde ad pediculum auriculata, lapore acido. Flores ex roseo rubore pallent, Persicæ floribus persimiles; Nobis Præcocia potius floribus similes videntur, sed majores: Fructus verò præcocior citius maturatur, Pruno aequalis, immo perquam major, intus florile, luteus, carne solidiore ficiore, quam Persica, necnon magis la-

Armeniacis

Var. of the 2.

9. *Perfica parva glabra* *J. B.* caro nucleis adheret & non admodum lapida est.
10. *Perfica magna & speciosa*, carne usque adeo rubra, ut Carotarium instar tingant. *Perfica* succo quasi sanguineo *C. B.* Hæc nucleo sunt alias foris rubente, alias nigro, inquit *C. Bauhinus*.

C. Bauhinus in pinace septem enumerat species.

I. *Perfica molli carne & vulgaris, viridis & alba.*

II. *Perfica succo quasi sanguineo. J. B.*

Hæc duæ species (inquit) lanatæ sunt, carnem succosam & flaccidam habent, quæ communiter à nucleo tota recedit, & alia sunt magna, alia parva, quædam proflus viridia, quædam alba, quædam maculis rubris picta; alia carne alba flavescente, alia rubra ut sanguinolenta videatur.

III. *Perfica dura carne candida, aliquando ex albo subrubente.* Hæc sunt *Melocotonea J. B.* *Duracina* (inquit) ob carnem duriores sic nominata, quæ *Rhodacina* dicta, aut ob odoris suavitatem, aut quod plerumque rubro colore altera flos parte nitent, aliquando pugni magnitudine, & fructu anguloso, circa os rubente, quod aliquando per medium divisum, aliquando in partes dissimulatum reperitur, & à nostris *Perfica Moschata* dicuntur. Horum, ut & sequentium caro dura & nucleo tenacissime adheret, quæ aliquando etiam intus saturatè rubet.

IV. *Perfica dura carne buxæ.* Et hæc *Melocotonea* dicuntur.

V. *Perfica æstiva, Armeniacis similia, five Perfica S. Joannis.* Hæc sunt minima alba *J. B.* Eorum quæ apud nos hodie præcipuo in honore & pretio sunt, 1. *The white Putmeg*, perficam à nucleis moschata denominatum album. 2. *The red Putmeg*, Idem rubrum. 3. *The Crop peach*, i. e. Trojanum aut forte Trecenti à Trevis, i. e. *Tropes* urbe Gallica. 4. *The Isabella Peach*, 5. *The Sabon*, Sabaudicum. 6. *The Bourbeaur*, Burdigalense. 7. *The early Newington*, Novingtoniense præcox. 8. *The old Newington*, Novington. vetus. 9. *Diels Newington*, Muscatum violaceum. 10. *Perficum*. 11. *Mutinenle, Modena*. 12. *Morello*. 13. *Rumbullian*. 14. *Bellice*. 15. *Scarlet P.* 16. *The Royal, Regale*. 17. *Sticket P.* 18. *Bloody* *Spontaneum*.

VI. *Nuciperfica, quid nucum Juglandium faciem representet C. B. Nuciperfica* Park. parad. J. B. *The Petarine* à sapore delicatissimo nectareo.

Nuciperfica arbor est humilis, *Perfica* plerumque minor, trunco & ramis majoribus albicante cortice tectis, virgis & furculis tenerioribus valde rubentibus; foliis *Perficinis* adeo humilibus ut discerni nequeant, nisi forte minora sint [Amygdalæ, sed majoribus *Ruel.*] flore *Perficæ*, paniceo. Pomum emicat, viride, carnosum, succulentum, minus & rotundius quam *Perfici*, nulla ad latus rimâ sulcatum, nec ullâ exterius lanugine pubescens, carne firmâ & solidâ, sapore delicatissimo, durâ intus & scabrá nuce in qua nucleus Amygdali aut *Perfici* amarus.

Nuciperfica septem species seu varietates reconferit *Parkinsonus* in Paradiso.

1. *Nuciperfica moschata* ab odore fructûs dicta: carne est rubra, optimæ notæ. Nonnulli eadem sequenti putatur.

2. *Nuciperfica Romana rubra, seu racemosa.* Florem habet amplum, purpurascens, *Perfica*, fundo exterius rubente, interius viridi: fructum exterius pulchrè rubentem, argenteum nalcem [duobus tribusve simul] saporis optimi.

3. *Nuciperfica rubra notha*, florem habet minorem minisque apertum quam præcedens, petalis filamentorum ferè instar tenuibus. Fructus exterius rubent & ad singulos nodos singuli nascuntur: præcedente etiam cum plene maturus gustui crudior videtur.

4. *Nuciperfica flava*, quæ duplex est, alia fructu teniore & sapidiore, alia fructûs carne duriore & minus probâ.

5. *Nuciperfica viridia* majora & minora. Hæc à nonnullis omnium præstantissima habentur.

6. *Nuciperfica alba*, quæ non videt *Parkinsonus*. Præcedente etiam quam natura exoptime albidiora esse dicuntur & specie ab illâ distincta. Præter prædicta in Catalogo *Nuciperficarum* hodie celeberrim in Angliâ ad me millium invenio, 7. *The Murray Petarine*. 8. *The Cowney*, utrumque à colore denominatum, ut & 9. *The Bellot*, i. e. Havum. 10. *The Rustle*. 11. *The painted*, pictum seu variegatum. 12. *Algerianum*, à loco dictum. Cæterum *Nuciperficam* non inde dictam putamus quod, fructus ejus faciem parentis succumque adoptionis exhibeat (cùm à *Perfica* in Juglandem insita nata credantur) sed, (ut rectè *C. Bauhinus*) à similitudine quam fructus glaber & viridis habet cum Juglande, cortice exteriori viridi adhuc tectis.

VII. *Amygdaloperficum J. B. Park. Perfica Amygdaloides C. B. The Almond Peach.*

J. B.

Arbor est inter Amygdalam & *Perficam* ambigens materie, folio, fructu. *Folia* enim oblonga serrata, pediculo plulquam semunciali, virentia, sapore amaro. *Flos* quinque constat foliolis rotundis, colore carneo, ungue sanguineo, staminibus multis purpurantibus ex umbilico calycis quinquepartito rubente, Carnis pulvis densior & copiosior quam Amygdalis; minus copiosus quam *Perficis*. Os licet Amygdalarum, ut *Perficis* tamen rugosum: nucleis qualis Amygdalis. Teneriorem fructum antequam durescat putamen conduunt. Nucleus verò edulis ut Amygdalarum, à quibus vix gustu discerni queat.

Spirium genus esse videtur, de quo *J. Bauhinus* sic rhetoricatur. Hæc soboles mediam inter utrumque progeniorem naturam, ut spero, contraxit: attulitque insitionis, ut arbiter, diligentia, ut satorum mistio novum adulterii genus, ita ut ex Amygdalo seu Nuce Græcâ & *Perfico* progenies invisa prioribus sculis exoriretur, utriusque parentis ingenium referens, & effigiem simul adoptans: hoc est, Malum quod foris æmula facie *Perficam* Pomum mentitur, intus dulcem Amygdalam & facie & gustu repræsentet, ipsum rectè uterque parens Amygdalo-perficum nomen habet.

Ex vulgari insitionis modis hanc varietatem initio ortans non puto, cum fructus furculi aut gemma naturam perpetuo sequatur.

Præter enumeratas alias adhuc *Perficorum* species proponit *Parkinsonus*,

1. *Perfica alba majora*; cuticula sunt & carne alba, boni saporis.

2. *Perfica alba minor*; parvitate sola à præcedentibus differunt.

3. *Perfica incarnata* trium generum, bina rotunda, tertium oblongum: omnia colore sunt albicante, rubro perfusa: rotundum minus vulgatius est & magis ferotinum.

4. *Perfica incarnata grandia*, præcedenti rotundo similia sunt sed majora, & ferotina.

5. *Perfica ferruginea aut rufa*, omnium frequentissima in Angliâ, gustu non adeo grato aut laudabili.

6. *Perfica Islandica*, pulchra & palato grata.

7. *Perfica Novingtonensis, The Newington Peach*; colore exterius è viridi albente, è latere tamen foli opposito rubicunda, sapore optimo, circa festum S. Bartholomæi matura.

8. *Perfica aut Treas*; magna sunt & oblonga, ex albo flavicantia, extrinsecus rubentia, præcocia.

9. *Perfica Reginalia*, pulchra & grandia è flavicante fulca rubro saturo velut obumbrata, sapore jucundo, circa festum S. Bartholomæi matura.

10. *Perfica Romana*; inter laudatissima habentur.

11. *Perfica Hispanica*; colore sunt exterius ex obscuro rubro flavicante, intus alba.

12. *Perfica nigra*; colore extrinsecus obscure brunneo, sapore æquo; tardè maturescunt.

13. *Perfica Albozana*; ferotina sunt, & saporis non contemnendi.

14. *Perfica Monesia* duorum generum longa & breviora; utrumque, laudabile, brevius tamen sapius est.

15. *Perfica Cænasia* ob parvitatem dicta, boni sunt saporis.

16. *Perfica flore pleno* *Ger. emac.* in curiosiorum hortis frequens.

Multa adhuc alia *Perficorum* genera à curiosis in hortis aluntur, quæ, ut suspicor, non secus ac *Pira* & *Poma*, stationi originem suam debent, unde novis quotannis enascentibus eorum numerus infirmis aut incertis est, ut omnibus enumerandis nemo sufficiat: Quocirca nos jam dictis contenti erimus.

Perficæ quibuscunque locis proveniunt, ut tradit *Palladius*; Sed & pomis, & frondibus, & durâ *Locut.*

bitate præcipue sunt, flos celum calidum, solum arenolus & humidum fortiantur: Frigidus verò, & maxime ventosus, nisi objectu aliquo defendantur intereunt. In Italia, Hispania, Gallia, Germania, Angliâ & per totam Europam in hortis & vineis frequentissima sunt. At in frigidioribus, ut ad frugem perveniant defendi postulant: unde juxta parietem Soli meridiano oppositum *Perficæ* plantare mos est, tum ut parietis objectu à ventis Septentrionalibus defendantur, tum ut Solarium radiorum calore ex reflexione geminato forte fructus ad maturatatem perducant, qui aliis frigore penitus statim à flore explicito renelli & invalidi interirent & deciderent. Quænam ramis superfluis amputatis reliquos extendunt, parieti applicant, & vinculis, adactis clavis, affigunt, ut libero radis alio facto, rami, furculi, gemmæ omnes eorum beneficio fruuantur, & tempore exhilarent tum flores explicant, tum fructus percoquant.

Florent Martio & Aprili, tardius aut citius pro natura loci. Fructus magna ex parte Septembris perficuntur. Præcocia passim Augusto maturantur, & in calidis regionibus etiam citius. De statione, insitione reliquæ cultura consulantur rei Rusticæ scriptores.

Galenus & *Paulus* *Perficorum* omne genus damnant, ut pravi succi, & quæ noxam ventriculo in *Vires* ferant; Sudent itaque & ut initio resectum ante alios cibos sumantur, & ne aqua superbibatur, sed vinum mæracum. Addit *Paulus* eos qui crebrius nisi ad satietatem velcuntur febre corripit; lacerare & nervos proprietate quadam.

Ego tamen non video cur *Plinii* & *Dioscoridis* sententia, *Perfica* scilicet ventriculo utilis esse, & alium bonam præstare, nec alium iis innocentiorum cibum, omnino damnetur & rejiciatur. Nec enim venisimile est, fructum adeo lapidum & delicatum, qui nostro quidem palato per omnibus fugacibus aridet, ita ut à natura ipsa nobis ad edendum commendata videatur, noxium proflus & insubrem esse. Oportet tamen ut delectus Pomorum habeatur, & ut modus in eis ingerendis servetur. Hinc quæ de *Perficorum* noxa à Galeno & aliis dicta sunt, de præmolibus intelligenda esse credit *Amatus*: secus enim aut esse de *Duracinis*, ex quibus optimus spirat odor, suavis, gratus & spiritum recreans: nam eorum sapor delicatissimus est, cum quadam austeritate, quæ mediante stomacho conducit & ipsum roborat. Imò omnes principes Hispaniarum & viri delicatissimi à post victum comedunt, nonnulli vino pritis insula, & nullam inde noxam evenire perferunt.

Difficulus adservantur *Perfica*, quia non aliud pomum fugacius, ut rectè *Plinius*, unde à matronis nostris, aut Confectoribus quos vocant, raro conduuntur. *J. Bauhinus* condendi modum hunc præscribit; ritè lecta manu, decorticatæque & officulis exemptis optime purgata cum aqua & saccharo decoquantur ad consistentiam syrupi debitam. Miscuæ placent ægrotantibus, præsertim sihi & lingue ariditate vexatis, refrigerando corroborant, & in omnibus calidis morbis apprimè conducunt.

Brassivola sub cineribus coctum unum vel alterum *Perficum* ægrotantibus suis offerebat. Cibum verò delicatissimum esse & ægris perquam gratum affirmat *Amatus*.

Folia ob amarorem suum in cerevisia aut lacte decocta & pueris exhibita lumbricis intestinorum enecant & expellunt. Galenus trita & umbilico imposita id præstare ait. Parkinsonus etiam alvum leniter solvere scribit, si sufficienti quantitate exhibeantur.

Idem præstant & flores, efficaciam etiam quam *Rosæ Damascenæ*, in quem usum ex iisdem cum saccharo confusis flos conservat, manè potissimum jejuniis exhibenda; sed & syrupus paratur ad prædictos effectus aptissimus. Recentes, autore *Mathiolo*, non tantum alvum depiciunt, sed & vomitiones cient, & *Hydropicorum* aquas pellunt in acetariis elisat, sed non abique ægrotantium labore. Aqua de illata florum maculas faciei delet.

cum Amygdalis Europæis formâ sunt pari, quibus magnitudine quidem nonnulli cedunt, sed venustate maximè antecellunt, ob pulcherrimum densis villis subtilissimis fericeis, colore ad Cinnamomum vergentem pulvinatum callum, quo adeo scitè à Natura sunt vestiti, ut tactu non solum tam lenes ac molles, sed adspectu etiam & splendore tam aequales holoserico villosi, ut nec præstantissimi confectoris Holofericorum manus elaborare illos elegantiores possent. Sub pulvinato hoc mirabili callo officulum lateat, non nimis duro instructum putamine, nucleum continens medicum, cujus saporem odorèq; observare accurate non licuit.

Locus.

Oritur in Promontorio bonæ Spei.

5. *Amygdala Guyanensis* J. Cl. exot. l. 2. c. 6. C. B. *Amygdala Guyanensis* quodammodo triangulari cum tuberculis J. B.

Clus.

Valde crasso & duro putamine erat præditus, ut non immerito Nux appellari queat, triangulari quodammodo formæ: infima enim parte ferè rectilinea erat & depressior, binas uncias longa, deinde ab ejus lineâ duobus extremis in orbem ita affurgebat, ut semicirculum formaret, quinque panem unciam, qua parte longè densior erat & magis tumebat, multis tuberculis per universum corpus sparsis, coloris ex rubescens spadiceis. Ea in binas partes secta magnam nucleum continere comprehendebatur, ejusdem cum nucis figuræ, pelle five membranâ opertum rufa, sed interiore parte candidissimum, atq; in binas partes separatum, instar Amygdalæ, cui etiam similem saporem habebat: quâ de causâ, inquit, non ineptè forsân Amygdala Guyanensis five Guyanica dici possit.

6. *Amygdala Peruana* C. B. Fr. 2. cap. 18. l. 2. Exot. Clus. *Amygdala Peruviana* cortice triangulari rugoso J. B.

Clus.

Huic Amygdalæ Peruana nomen inditum, quia fortè operimentum quo tecta fuit illi simile quod Amygdalam tegit, aut quia nucleus quem continet Amygdalæ nucleo non est dissimilis: certe (inquit Clusius) hujus quæ, aperiebam nucleum & substantiam & saporem Amygdalæ nucleo valde referebat, sed offis five lignei corticis qui nucleum continebat forma dissimilis, nam triangularis erat, dorso lato, in bina latera angulosa desinente, valde rugoso, quemadmodum & utrumque latus: supina pars etiam rugosa, sed angusta & cuneiformis. In aquam conjecta hæc Nux non mergebatur, licet nucleum adeo integrum haberet, ut totum ligneum corticem expleat.

Tres ultimas arbores veras & genuinas Amygdali species esse non affirmo, nec enim sic in character genericus illi conveniat; quin potius contrarium suspicor. Verum quoniam à Botanici peritioribus ad Amygdalas referuntur, nec mihi constat quod referri debeant, receptam sententiam sequi mallem, quam absque probabili ratione aliquid innovare.

CAP. IV.

De Nuce Moschata.

Nux moschata five myristica Recentioribus dicta, Veteribus incognita, nonnullis (ut C. Bauhino) creditur. J. Bauhino, ut & Gallandino, Comacum Theophrasti, Cinnamum & Caryopon Plinii esse videtur. Idem & Chrysobalanon Galeni esse suspicatur.

Ob florem fructui contiguum, & fructum lanuginosum, pulpâ densâ aliâque convenientis, arborem hanc ad Pruniferas potius quam Nuciferas referendam censeo, & Malo Persice non Nuci Juglandis subiungendam. A reliquis autem hujus generis distinguitur triplici fructûs integumento, nucleo ovato, externis rugoso, pulpa interiore venis flavo-rubentibus variâ, aromaticâ.

Nux moschata C. B. Ger. Park. *Aromaticæ* vulgò *moschata* J. B. *The Nutmeg-tree*.

Nucem moschatam conditam, prout ab Indiis adfertur, sic describit J. Bauhinus, Persicum malum mediocre æquat, primumque pulvinato integitur, Juglandis aut Persici in morem, calyce: hinc subest mediocrius crassitudine putamen seu cortex lignosus, nullo nec odore, nec sapore, intus cinereus, foris ex nigro spadiceus, valliculis hinc inde depressis inequalis, quas exitino & huic jam dicto cortici intercepta Macis dicta explet, reticulato plexu certis locis durum illum corticem obvolvens, pertinacius circa pediculum adherens, aliqui liber, & incubitu duntaxat levi appressus, facili negotio avellendus, coloris ex rubro flavescentis, saporis jucundissimi aromatici, acrisculi cum amaro quodam, velut oleagineum quandam puncturâ remittens, quem & acri punctus reddit nucleum, quem vulgò omnes Nucem moschatam vocant, Olive magnitudine, coloris ferè cinerei extrinsecus & rugosus, spadiceis & ex flavo-albicantibus venis undatim vel sine ullo ordine hinc inde discursantibus, substantiâ solidâ, sed in pila fragili, nec difficulter in frusta dissiliente, sapore & odore aromatico & subastringente.

Duntaxat maximè generum sunt Nucis aromaticæ five moschatæ: unum figura Olivari, quod *femina* dicitur: alterum longius minusq; rotundum, quod *mas*.

C. Bauhinus tres hujus arboris species distinguit. 1. Primam vocat Nucem moschatam fructu rotundo. 2. Secundam N. M. fr. rot. parvo. 3. Tertiam N. M. fr. oblongo.

1. Nux

1. *Nux moschata fructu rotundo* C. B. *moscata rotunda* five *femina* Ger. *Nux aromatica femina* J. B.

Descriptionibus aliorum imperfectis omisiss, accuratam Gul. Pisonis adhibebimus. Arbor est Persici Malis aut Pyris haud dissimilis.

Cortice cinereo est, ligno medulloso, medullâ ex fusco, rufescente. *Folia* parvis pediculis è ramis quibus arbor luxuriat, alternatim & ferè catervatim, raro singula dependent, lute viridia & tenuia, glabra, & nervo unico recto cum pluculis venulis obliquis prædita. Ea non recentia tantum conerita manu fragrant, sed & cum exaruerint acrimoniâ servant, & vim Aromaticam insignem, ut esse etiam ului Indigenæ queant. *Flores* floribus Pyri Cerasive sunt & magnitudine pares & colore similes, quique facile cadant & parum fragrant. *Fructus* succedens circa pediculum nonnulli turbidatus, cætera orbiculatus, non ipsis ramorum fastigiis nascitur, ut Nucis Juglandis, neque in foliorum alis, sed in ipsis hinc inde ramulorum articulis. Quâ dehoruit summum Nucis operimentum virens & rugosum, villosumq; primò, satilq; densum est, deinde maturescens interflinguitur multis luteis, purpureis, aureisque maculis, sicut apud nos Armeniaea Persicæ Mala. Villus ille mox filis & hians Nucem offentat suo Maci quasi reticulo amictam, &c.

Nascitur arbor sponte, & frequens admodum, & sine cultura, in insula Banda, [quam nonnulli

Locus.

Moluccensium unam faciunt, plerique à Moluccensibus distinctam] & quidem sola, si Pisoni credimus. Alii in Moluccis inveniri tradunt & in Zeilan, sed infructiferas. Banda autem insula juxta æquatores sita, à Septentrione ad Austrum se incurvans, equinam veluti solem consistere videtur, longa tres leucas, unam lata. Est hæc arbor annua, & perpetuo virens & florens, perpetuèque nubes gerens, alias aliis maturiores. Proinde semper quidem bis, interdum ter fructum unum fert uno in anno. Vindemia prima fit Augusto & Septembri: altera Martio circiter; Tertia alioque Tempore, prout faverit tempestas celi. Legi nubes nisi benè mature non debent, alter minus sunt durabiles, Læte, corticibus exemptæ siccantur primùm ad Solem. Siccatis admittuntur Macis. Postea Nuclei, quos Nucis vocamus, lavantur calce. Hæc enim sola utæ præstantur contra corruptionem, & omnem etiam externam injuriam, & aptæ per universum terrarum orbem longis navigationibus transferri. Optima sunt quibus color est ex rufo cinereus, sed interpolatus fluis quibusdam albidioribus.

Hunc fructum variæ quidem aves depascuntur, sed maximè Columbe genus album & parvum, quæ deficiente nucamento, illectæ suaviatè Macis hunc cum Nucæ eripiunt & devorant, nec nisi repleta ingluvie capacissima laginâ deserunt. Nostrates ibi mercatores Columbus istis *Nut-esters* five Nucivores nomen imposuerunt. Quas autem videntur Nucis post integras per alvum reddunt. Reddite citius deinde germinant, utpote præmaceratæ fervore ventriculi. Arbores inde natæ, quæ præciores, facili sunt corruptioni obnoxie, fructuq; ferunt cæteris multo viliores, & hæc causâ neglectum incolis contemptumq; præter Maciam, quem ad adulterandum meliorem adhibent.

Clusio Arbor est excella, Pyro haud minor, foliis Laurinis, minus tamen duris, & paulò interdum laetioribus, venis Aranti foliis propriis, si appendices demas, alternatim & non ex adverso nascentibus, in ambitu non serratis, pediculis brevibus. *Fructus* singularis utplurimum ex tenuioribus extremis ramulis dependet, interdum bini. Exterius densum fructûs operimentum sulci cuspidam illud in binas partes aequales dividens formâ præditum, eaq; etiam parte maturum dehiscit. Macis color initio adeo rubens & elegans est ut admirationem pariat, sed acri expositus paulatim illam elegantiam amittit, & flavescentem colorem tandem contrahit.

2. *Nux moschata fructu oblongo* C. B. *myristica oblonga* five *mas* Ger. *Nux aromatica* J. B. *Pala Masari* Moluccensium.

Non ideo magis dicuntur quia dignitate & facultate antecellunt, quasi natura majoritatem & longitudinem fecisset notam præcellentia. Quippe (inquit Pilo) locus se res habet. Nam quantum mole cæteras superant tantum ab his superantur virtute aromatica, omnibusque donbus Muschate nuci genuina & nobiliori concessis. Nomen verò à plebe habet, quæ sibi persuadet non ratione aliqua, sed superstitione mera, oblongam Nucem in cibo viris datam potenter eos ciere in Venere, & facere solito frutrenuere. Macis tamen ejus quamvis elegantissimi quoq; coloris sit, adeo est infirmis viribus, ut etiam nullo apud suos fit in pretio. Unde & arbor ex qua nascitur inter degeneres & sylvestres habeatur negligatq;.

Arbor ipsa foliis est longioribus (ut quæ interdum pedem Romanum æquent longitudine, latitudine res aut amplius uncias) crassioribus, nervosioribus, prona parte canelcentibus, supina viridibus & splendentibus. Nucis majores sunt, non solum oblongæ, sed & quadratæ ferè. Ea non è ramorum interstitiis ut priores excreverunt, sed summis, & Juglandum instar simul ternæ quaternæque. Macis etiam resecatus elegantioris coloris est.

Nux moschata subastringit, stomachica est, cephalica & uterina. Flatus discutit, coctionem promovet, balium fecitum oris emendat, foetum recreat, lipophymæ ac palpitanti cordis succurrit, Lienem minuit, alvi fiores compescit, vomitum sistit, Urinas ciet, vitium etiam acut. Aëtiis pulmonibus officere scribit.

In dysenteris aliisque fluxibus Nux Moschata meritò celebrari potest, quandoquidem diversas facultates, omnes in hoc affectu necessarias continet. Ejus oleosa substantia illinc intestina, nec radantur ab acris humoribus, & dolores lenit; aromatica qualitas, in aëro spiritui concitatis, partes nobiles penetrat, & misicæ corroborat; terrestris pars adstringit & exsiccet ulcera, cicatricemq; inducit. *Fab. Hildan.* lib. de Dysenter. c. 10.

Nux moschata saccharo condita utuntur Brachmanes in omnibus frigidis cerebri morbis, Paralyfi & aliis nervorum & useri affectibus, quin & Cardiaca sentent. Jam à multis annis ad nos adferri coeperunt

Vires.

10. *Vall-Teregam* H. M. P. 3. T. 62. p. 83. *Convolvulus Indicus arborescens fructu Pruni mulo.*

Convolvulus est arborecens, humilis, sex, septemve circiter pedes altus, caudice tenui, candido, cortice furvo obducto, ramis tamen lanuginosis latè undiq. aliorum Convolvulorum in modum prorepentibus donato. *Radix* tamen fibrata, albicans & lactescens, rubicundo cortice interea, indurata, insipida. *Folia* decussatim ramulis inhaerent, densa, primum profundè incisa, dein oblongo-tunda, acuminata, spinulis undiq. vestita, ac *Perin-Teregam* foliis similia sed minora. *Fructus* tum magnitudine tum figura Prunorum æmuli, intus & extus *Teregam* & *Perin-teregam* fructibus haud absimiles.

Locus.

Crescit in sylvis Malabar: per totum annum viret, fructusq. fert. Folia isdem usibus servantur quibus folia *Teregam* & *Perin-Teregam*. Succus è radice expressis & assumptus alvi cruciatus lenit; similiter è foliis cum lacte dulci confusis expressis dysenteriam curat. Radicis cortex cum Coriandri semine in pulverem redactus & exhibitus tussi, asthma, similibusq. thoracis affectibus medetur.

11. *Nbua Brasiliensis* Marcegr. l. 3. c. 4. *Prunifera Brasiliensis fructu rotundo albescente.* Marcegr.

Arbor est alta, cortice gryseo, superius in multos ramos contortos seu nodulos expansa, in ramis habet ramulos alternatim oppositos, uti & folia in ramis opposita, ac unicum in extremitate (nimirum in quolibet duo aut tria paria foliorum, & quantum vel septimum foliarum) oblonga, superne saturate viridia, inferne dilutiora, & nervo ac venis obliquis conspicua brevi pediculo innitente. *Fructum* fert globuli luscissimi magnitudine, rotundum, abescentem, brevi pediculo innitente, cuticula pallida, carne alba, saporis subamari. Intus autem habet lapidem durum, oblongum, fuscescentem. Maturus decidit, colligitur & comeditur.

11. *Iva Umbu Brasiliensis* Marcegr. *Prunus Brasiliensis, fructu flavo, nucleo Amygdala se pore.*

Marcegr.

Arbor est cortice fusco ac hinc inde in ramis spinosa. *Folia* fert oblonga, latè viridia, crassiuscula, ad tactum mollia, nervo secundum longitudinem & aliquot venis obliquis, plerumq. retrorsum inclinat: in junioribus ramulis quibusdam solitariè sibi opposita, in adultioribus & pleriq. aliis alternatim posita, duo vel tria juxta se, brevi pediculo innitente. Ad pediculus foliorum nascuntur *foliuli*, minimi, vel solitarii, vel duo aut tres juxta se positi, quinq. foliis constantes.

Hos sequitur *fructus*, pruni nostratis flavi magnitudine & figura, flavus quoque, cuticula & carne ut Prunum, saporis boni, subacidiusculi, & qui admixtus sapor Amygdalarum amaram. Intus continet lapidem figuræ baccæ Lauri, durum, sed non ita crassum, & qui facile dentibus frangitur: continens nucleum Avellanæ mediocriter figuræ & magnitudine, substantiâ & sapore similem Amygdalis dulcibus.

Fructus est edulis; maturus Januario & Febuario sponte decidit & colligitur.

Datur & alia species *Umbu* cujus radices aquam præbent ad bibendum, à Pifone descripta.

12. *Umbu Pifon.* *Prunifera Brasiliensis fructu magno, radicibus tuberosis.*

E longinquo (inquit) prospicienti, magnitudine, structura, & fructu, parva Citrus vel Limonia videtur. Trunco est brevior, nec crasso, sed ramis multis tortuosis, imbelli quidem fabricatis dividitur. *Folia* fert haud magna, lævia, lætèque virentia, gustu autem acida & adstringentia: *sternum* albicantem; *fructum* ex albo flavescentem, Pruno majori similem, sed carne durior, licet pauca, quod intus magnum continet lapidem, sicut fructus *Acacia*, qui ubi maturatur mensibus pluris, saporis fit gratissimum, ex acido dulcis: sin minus, adeò est austerus, ut stuporem dentibus inferat, proindeque tunc eidem usui cum folia, scilicet ad refrigerandum & adstringendum reservatur. *Radix* autem cum peculiare quid præ cæteris arborum radicibus concessum, imprimis est notandi: quod longè lætèque in diversâ & crassa, ponderosâ molis tubera sub terra luxuriat, si pondus, figuram atque colorem, exterius cinerum, consideres, majores radices Battatæ aut *Linhame* diceres; à quibus tamen ablata levi pelliculâ, differunt; quippe interius conspiciuntur nivei coloris, molli turgidâque medullâ, Cucurbitæ planè simili, quæ manducata in aquosum frigidum succum, etiam, dulcissimum atque palato gratissimum solvitur. Febricitantes, astuant, peregrinatores mirifice reficit; ut ipse quam pluries sum expertus: neque aquæ dulcedine & salubritate Citrullo quicquam cedit.

C A P. VII.

De Myrobalanis. Myrobalanes.

Myrobalanus Arabum inventum esse putatur, à quibus ad Græcos recentiores, ut Aëtiarum, ejus cognitio derivata videtur.

Ex sententia Arabum, ut ostendit J. Bauhinus, quatuor duntaxat earundem genera sunt: posterius verò Chebulas & Citrinas differentes fecerunt: quales tamen vix essentialiter differant (saltem

(saltem ut in Offic. hoc nomine habentur) quis existimaverit, qui eas inter se exacte contulerit. Hujus sententia sunt Monachi in Mesuem, qui Chebulas & Citrinas verissimè ex una & eadem arbore esse affirmant, Chebulas verò maturas: Joubertus, Cordus in Diosc. Pena & Lob. in Adv. alique. Quibus se opponit Garcias, inquiens, Falluntur tam uti omnia Myrobal. genera in eadem arbore nasci putant, quam qui flava & Chebula tantum. Nam quing, sunt diversæ arborum genera, & quod magis mireris, in regionibus 60 aut 100 leucis inter se distantibus nascuntur. De reliquis faciliè illi assentior, diversas arbores esse illarum productrices; de Citrinis & Chebulis *improbo*.

Balanus myrpicica Græcorum Veterum ab his diversâ videtur.

Officinis quing, habentur Myrobalanorum species, quæ hoc disticho comprehenduntur:

Myrobalanorum species sunt quinque bonorum, Citrinus, Chebulus, Bellericus, Emblicus, Indus.

Cæterum Myrobalani dictæ quamvis nomine conveniunt, non sunt tamen omnes ejusdem generis. Emblicæ enim, saltem in methodo nostra, ad Myxæ sive Sebesten genus pertinent. Myrobalani à reliquis Prunis differunt costis aliquot elatis secundum longitudinem ductis & officinis majoribus crassioribusque nucleis minoribus.

1. *Myrobalanus Indica* Park. Ger. *Myrobalani Indæ, nigrae, sine nucleis* J. B. *nigra octangulares* C. B.

J. B.

Hæ biduo minores sunt citrinis sive Bellericis, graciliores, nec ut illa ventriosæ, rugosæ, turbinatæ, piceæ nigredinis, substantiâ ubi franguntur succi concreti Hypocistidis, aut potius Bituminis Julaci modo niteant, sapore evidentè acido, minimum acerbò, nullo intus vel putamine, vel nucleo, vel semine [Arbor foliis est Salici similibus, fructu octagono.] His admixta invenitur aliquando in Officinis alia angulosæ magis, paulò majores, nucleo donatæ, quæ an eadem cum Indis non asum affirmare.

Cordus Fructum ideo nucleum intra se nullum habere scribit, quod immaturus est & adhuc adulescens, sed quoddam cavitatis secuturum nucleum excepturæ rudimentum; quod verum est, Nuclei enim rudimentum nos etiam in nonnullis observavimus, & quis faciliè observare potest.

2. *Myrobalanus citrina* Park. Ger. *Myrobalani citrina* J. B. *teretes, citrini, bilem purgantes* C. B.

Citrinæ, à colore flavescente, qui tum in superficie, tum in substantia penitiorè conspicitur dictæ, ex rotundo oblongæ sunt aut turbinatæ, nucis Myrtillicæ magnitudine, aut majores, rugosæ, protrahione subinde apophylli donatæ, quæ arbori suæ videntur adhasisse, necnon quing, costis, quas sæpe utrimque alix intercedunt, per longum decurrentibus. Cuticula exteriori statim subest pulvinatus calix, fragilis, gummosus, sapore mixto acerbò cum obscuro quodam colore & acore: Sequitur deinde putamen insigniter crassum, costis donatum, per totam substantiam veluti foraminulatum, foriculis persuffillis, concreta quadam melligine plenis, nucleum claudens longum, purpurante pelliculâ tectum, album, minus acerbum, oleaginosum.

Arbor Sorbi folio esse dicitur. Expendat Lector (inquit J. Bauhinus) an fortè à Chebulis differant tantum maturitate, unde coloris diversitas fortalè pendeat.

3. *Myrobalanus Chebula* Park. Ger. *Myrobalani Chebulæ, citrinis similes, nigricantes* J. B. *Myrobal. maximi, oblongi angulosi pituitam purgantes* C. B.

Citrinis similes, majores, magisq. turbinatæ sunt, in quing, similiter costas elevatæ, rugosæ, colore fortis obscuriore, & ad fuscum inclinante, penitius ex rusto nigricante, sapore consimili, pulpa crassiore, qui putamen subest angulosum, crassum, cavernosum ut Citrarum, nucleum continens pinguem, oblongum, sapore consimili præditum.

Arboris folia Persicæ similia esse dicuntur. Parkinsonus ossiculum in hac specie minus esse scribit quam in præcedente, nucleum etiam minorem intus continere: unde eadem cum illa esse non potest (ut multi opinantur) maturitate sola differens. Nobis nondum constat.

Chebulorum conditorum major est gloria, quæ tamen raritas ad nos adferuntur, & nonnisi dura & male condita, teste Clusio.

4. *Myrobalanus Emblica* Park. Ger. *Myrobalani Emblicæ in segmentis nucleum habentes, angulosæ* J. B. *Myrobalani Emblicæ* C. B.

Emblicæ sessiles sunt, pulvinato calyce omnium copiosissimo, nigro, sed non nitido, more carnis Indarum striato, etiam in penitiorè substantia pro costarum ossis commissuris sponte dehiscente, qualia plurimum carnis fragmenta adferri solent; sapore Indarum acido, parum acerbò. Os læve, turgidum, hexagonum, substantia lævi, solida, non foraminulenta, ut putamina Citrarum & Chebularum, sensu loculis distinctis totidem semina disclusa continet, Piracæ vel Pomacæ, spadicæ, triangulæ, sponteque in partes fatiscit.

Arbor est Palmæ magnitudine, foliis minutim incisiss & nonnulla fructu minimo nascuntur.

Hanc crebro integram cum nucleis pediculo donatis conditam observavimus. J. B. & Parkinsonus crebro ad nos adferri conditas scribit.

Hæ fructus Myxæ seu Pruni multinuclei species est & ad hunc locum non pertinet; verum ob nomen commune, & quia ab omnibus Botanicis Myrobalanis annumeratur, non separandum duxi.

○○○○○ 2

5. *Myrobalanus*

5. *Myrobalanus Bellerica* Park. Ger. *Myrobalani Bellericæ rotundiores* J. B. *Myrobalani rotunda Bellericæ* C. B.

7. B.

Bellericis, quæ altera parte sessiles ferè, altera turbinate, & in apophysin seu pediculum crassum definites: magnitudo quæ Citrinis, nisi magna ex parte essent rotundiores: superficies quoque levior, minus rugosa, obiter duntaxat costarum putaminis vestigia ostentat, quæ nonnunquam terreo, aliàs ferrugineo colore, licet penitus pulpe substantia etiam flavescat, sapore Citrinarum. Et tamen angulosius, brevius & rotundius, cavernulas non habet gummi receptrices veluti Citrinæ & Chebulæ: cavitatem autem possidet longè capaciorem, triplo puta quadruplòve, in qua nucleus plerumque marcidus.

Arbor est foliis Laurinis, subcinereis.

Myrobalani omnes refrigerant, siccant & astringunt, ut vel sapor indicat, acidus cum tantilla acrimonia, ut in Sorbis. Propterea ulus est ipsarum in affectibus oculorum (inquit C. Hofmannus) qui cum frigidi sint, faciliè laborant morbis frigidis, in defluvio capillorum, in dentium mobilitate (quos tamen denigrant) in ventriculi, hepatis, omnium adeò viscerum & viarum, in quibus tantopere à Melle commendantur, ut dicat corpus floridum & juvenile fervare, exhalare, colorem cutis odorem oris & sudoris commendare. Sunt etiam è numero purgantium. Purgant autem Chebulæ, Bellericæ & Emblicæ pituita: Citrina bilem flavam; Indæ atram.

Myrobalani scissimè & in substantia exhibita (qui modus exhibendi cum purgare volumus nunc non est in usu) minimum purgant, sed vehementissimè astringunt, & hoc èo magis quo tenuius pulverisuntur, ut Melle, vel longius decoquantur, ut Melichius in Dispensatorio.

Tostæ etiam (quomodo quidam in Dysenteria dant, ut & Rhabarbarum) exiguum purgant, sed validè astringunt [simò astringunt tantum C. Hofm.] Hoc amplius faciunt utæ. In infuso scissimè purgant & parcius astringunt quàm in decocto. Tamen, ut Garcias scribit, Indi in purgationibus utuntur tantum in decocto, sed in dosi majori quàm nos. Condite etiam minus purgant, imò astringunt. Condiuntur autem vel recentes si fructuum est facultas, vel siccat & industria humectat. Illæ valde activæ sunt, hæ contra languidæ. Chebulæ etiam præferuntur Emblicis: Hæ condite, autore Melle, ventriculum firmant, appetentiam invitant, coctionem promovent, rationalem animæ partem vegetam reddunt, visum acunt, &c.

Tria sunt quæ in Myrobalanis correctione indigent. 1. Vis adstrictoria quæ obstructiones facit, ob quam exhibendi non sunt iis qui obstructionibus obnoxii. Corrigitur hoc incommodum admixtis aperientibus acerbis & diureticis, ut sunt semina odorata. 2. Acrimonia, quæ herent ventriculo ita ut non descendant, sed nimis tardè operentur. 3. Quod corrugent substantiam ventriculi & intestinorum: quæ duo incommoda corriguntur per pingua, inungendo scilicet Myrobalanos ipsos oleo Amygdalarum dulcium vel butyri dum aterentur & comminuuntur, vel miscendo cum ipsis passulis aut Cassiam fistulam. Hæc è Melle 7. B.

C. Hofmannus à Myrobalanorum usu libenter abstinet etiam in iis febribus in quibus obstructionum metus nullus. Dubitat insuper Annon Myrob. etiam condite in d. febribus habeant aliquid malefici? neq. modicum earum ulum securum putat.

Quoniam in substantia minimè purgant, Medici ita non dant, nisi cum aliis, v. g. in Eleo. E. scoph, Hamech Tryphera Perfica, &c. idq. propterea ut retundant vim aliorum purgantium.

Fallopium infusi & decocti (utriusque eandem vim esse rationem) summam dosim esse ait 3iv, ad quam nunquam ascendit, contentus 3ij ad 3iij.

6. *Myrobalani species Rauwolfio* J. B.

7. B.

Hic fructus Myrobalani quandam speciem præ se ferre videtur, & Rauwolfius qui misit quoddam censere Myrobalani speciem esse scripsit; sibi arborem videre non licuisse, reperiri tamen in Palestina. Magnitudine & forma Olivam Hispanicam æquat, aut glandem Quernam magnam, coloris buxi, verrucis raris asperatus, aliqui leviss, nonnulli canulatus, spiris circularibus præcinctus; quæ arbori flos habet, calyculi vestigium, ut in Dactylis ostendit. Fragili huic cortici subest caro fungosa (vestitus ut videtur ratione) sapore amaricante, ossi aspero & canulato adherens. Nucleus esse continetur magnus, ut in Myrob. Bellericis, utrinque, turbinate, canaliculatus, Amygdalini nuclei consistentia, pinguis, coloris melini obscuri, pellicula intertus albicante.

7. *Myrobalanis flavis similis fructus* C. B. *Hobus seu Horus Indica Pruni facie* J. B.

Arbor est præalta & patula, umbra salubritate apud Indos commendatissima maximeque expectata; quippe sub ea dormientes caput nunquam gravari aiunt. Folia ei modica. Fructum fert, Prunis Damasensis similem forma, crassitudine & sapore, pauca carne, grandiore ligno [Ragolo Myrobalanis flavis adeò similem, ut pleriq. eundem esse contendant.]

Est Hispaniolæ adeò peculiaris ut ejus fructibus porci saginentur.

Ex arboris cacuminibus & cortice odorata sit aqua ad crura roboranda, & fucandam faciem utilis, cutem etenim confringit & densat, in quem ulum etiam balnea fiunt ex ea icinere defessis salutaria. Ejus radix vulnerata multà aqua manat, potui apta.

Fructus salubris est, & facilis digestionis, sed dentibus molestus & noxius ob fibrarum copiam.

8. *Fructus*

8. *Fructus Myrobalani nigre officulo similis nucleo subfusco* C. B. Fr. 10. cap. 15. lib. 2. Exot. Clus. *Myrobalani nigre officulo non valde dissimilis fructus exotici* J. B.

Myrobalani nigre officulo non valde dissimilis erat, major tamen, inæqualis, suo externo cortice (siquem habuit) aut pulpa denudatus, & duntaxat (ut sibi persuadebat Clusius) fructus alicujus officulii, quod contractum satis crasso putamine præditum esse observabat, & nucleum continere subfucum, atque in binas partes divisum.

9. *Fructus Myrobalani officulo similis, niger acerbus* C. B. Fr. minor 10. cap. 20. l. 2. Exot. Clus. *Myrobalani officulo similis angulosus* J. B.

Officulo Myrobalani neq. magnitudine, neq. etiam formâ dispar erat, cum suo officulo ab una parte hexagono aut heptagono, nervis oblique per universum dispersis. Is autem nigra cute verius quàm pulpa rectus erat, acidi saporis: Officulum autem dum putamine constabat, in quo nucleus ex rubro lutescens, non insipidi gustus, sed Amygdalum dulcem vesutam referentis.

10. *Myrobalani facie fructus Indicus* J. B.

7. B.

Extima facie ad Myrobalanum quodammodo accedere videbatur. Magnitudine est pæne Nucis Juglandis, figurâ quâ Myrobalanus Bellerica, aut Ficus, aut Pyrum, sed paulò ventriosior, angulosus, colore ex pullo rufescente, ea parte quæ adhasit in turbinate apophysin extenuatus. Pondus leve satis, substantia carnosa fore, colore cinereo, nullo sapore manifesto prædita. Quid in ejus visceribus lateret nescivit J. Bauhinus.

11. *Myrobalani urentis Aretæ dista. An Palma cujusdam Myrobalanifera fructus?*

Lincol.

In insula S. Mariæ proveniunt pulcherrimæ Myrobalani, quas Aretæ vocant. Obscurè rubent, & lapideum continent insignem. Gustatæ linguam & fauces adurant in modum Piperis. Aretæ est Palma Indica [Fausel dista] species.

12. *Myrobalano citrina aliquo modo similis fructus cævus* J. B.

7. B.

Aliqua huic fructui similitudo erat cum Myrobalano citrina. Unciam tantum longus, Parvi Piri modo formatus, parte una latiore, altera angustiore. In eo costa notabiles sex, interpositis aliis minoribus, inæqualibus: aciculâ perforavimus, cavus repertus est. Color fordidus cum virore. Apud C. Bauhinum vidit.

C A P. VIII.

De Zizypho.

Zizyphi vox peregrina esse videtur. Zizyphi autem notæ quibus à reliquis congenerebus distinguitur sunt folia trinervia, flores herbacei vel luteoli, fructus Olivares, seu nonnihil turbinate.

1. *Zizyphus sive Jujuba major* Park. *Zizypha sativa* & sylvest. J. B. *Jujuba majores oblongæ* C. B. *Jujube Arabum sive Zizyphus Dodonæi* Ger. *Æge Jujube tree.*

7. B.

Quæ in Officinis notæ Jujubas fert, arbor est domestica, sed in fruticem spinosum faciliè degenerans, teste Cæsalp. alioqui satis magna, stipite recto, in ramos plures brachiato, quibus in tenuibus furculis quasi pediculis alternatim adnascuntur folia, unciam aut sescunciam longa, semunciam aut unciam ferè lata, in obtusum mucronem desinentia, splendide virore nitida, tribus secundum longitudinem decurrentibus nervis, per ambitum serrata; ad quorum ortum rami spinis horrent, aliis aduncis brevioribus, aliis rectis longioribus (sed cum senescit aculeis caret, inquit Cæsalp.) eodemq. loci flores, plures ferè simul exeunt, pediculis brevissimis ut fere sessiles videantur, Ribes floribus persimiles, colore herbaceo, apiculis concoloribus. Hoc fructus excipit, formâ & magnitudine Olivari, Corno crassiores, per maturitatem rubentes, vel, ut ait Cæsalp. ex pallido nigrescentes, quasi fumo infecti, pelliculâ crassiusculâ, pulpam subalbida, mollem, fungosam, melleæ dulcedinis contegente, cui immergitur officulum oblongum utrinque acutum, rugosum, in quo nucleus compressus, Lentis majoris instar, rursâ pelliculâ reclusus, sapore amaro.

Gaudet celo & solo calidiore, aut certè temperato: in Hispania, Italia & Gallia Narbonensis locis colitur. Clusius scribit nunquam sponte nascentem à se visam. Forte nullibi terrarum Jujube majores sativæ sponte nascuntur: Sylvestres nos in Italia spontaneas vidimus. E sylvestribus vero satione, insitione & cultu sativas initio factas existimamus. Sylvestres Monsipeli frequentes occurrere scribit: At nobis circa Monsipelum non observatæ sunt; neq. D. Magnol in Botan. Monsip. earum meminit. In rupibus & clivis maritimis propè Tropiam Calabriae urbiculum sponte & copiose crescentes vidimus.

Tempus.

Florent Maio & Junio: fructus leguntur Autumno vel post, una cum furculis, & in manipulis colligati post aliquot dierum infolationem laquearibus suspenduntur: Postremo descripti in capitulis reponuntur ad medicos usus. Sunt qui decepta Zizyphia, & cratibus tegitibusq; instrata tandiu infolant quousque rugosa ibidem fiant.

Nos Venetis recentes apud Meliopolas abunde venales vidimus, quamvis palato nostro non multum arrideant.

An hæc arbor Veteribus Græcis cognita fuerit ambigitur. Vide apud J. Bauhinum concordationes de nominibus. Inclinat (inquit ille) multum animus, Theophr. sub Loto, & Plinium sub ossa Loto de Loto Athenæi locutus, ac Loto Athenæi esse Jujubas.

Serica Galeno (quæ plerq; Jujubas putant) vix quicquam ad sanitatis tutelam pertinent aut morborum profligationem. Mulierum enim aut infantum effrænantiorum sunt edulium, quod exigit el alimentum & concoctio difficile. Verum recentioribus Græcis & Arabibus in usum Medicum vocatæ sunt. Moderatè calidæ sunt & humidæ, ideoque febrium ardentium calores leniunt in Julepis aut decoctis, sanguinis acredinem sedant: ad pectoris & pulmonis vitia conferunt, tussis asperas, arterie asperitatem, spirandi difficultatem; necnon ad renum & vesicæ vitia, urinæ ardorem, &c. J. Bauhinus, syrupum Jujubinum in Pulmonum vitis non à calida tantum causa, sed & à frigida oris concedendum putat; contra Matthiolum & alios, qui in solis affectibus pulmonum calidis locum habere putant. Sunt enim dulces & moderatè calidæ. Ratio & experientia dicit (inquit C. Hofmannus) Jujubas habere vim temperandi calidos & acres humores.

2. Zizyphus sive Jujuba minor Park. Jujuba minores rotunda C.B.

Jujubæ minores, Plinio Tuberes appellatæ ex sententia Cordi, colore, nitore, carnè, molli lentore, sapore & nucleo majores imitantur, iis tamen minores sunt, nec oblongæ sed rotundæ, atque similiter flaccidæ.

Afferuntur hæc quoq; ex Italia.

3. Zizyphus sive Jujuba sylvestris Park. Zizypha sylvest. J. B. Jujuba sylvestris C.B.

Frutex Paliuro similis est, non solum foliis, sed ramis & spinis, quatuor aut quinque cubitos altus, cujus rami se terram versus contorqueant ad formam semicirculi, spinis abundantes crassioribus & similiter acutis, binas simul dispositis. Folia disposita sunt ut in Sorbo. Fructus similes Jujubæ domesticis, nisi quod multo minores, & similiores Oxycedri aut Lauri fructibus, qui ubi maturant rubent, & elui apti sunt: non tamen nucleos qui ossi, ideoque, rejiciuntur. Quibusdam in locis fructus hi in vinum immittuntur ut suavis reddatur.

Reperitur in agris Veronenfibus referentæ Pona: Nos (ut diximus) in Calabria prope Timpam observavimus.

R. Zizyph. Macerentur in sp. vini donec valdè turgeant: Accipe j. aut ij. manè & sero. Mirabilis eis vis inest præservandi à tussi. Hartman.

4. Oenopia spinosa & non spinosa Ger. emac. ap. C.B. Nabca folio Rhamni vel Jujube J. B. Oenopia spinosa & non spinosa, sive Napca sive Zizyphus alba Park.

Arbor est (inquit Bellus) Piri mediocri altitudine, [Loci magnitudine Alpino; vidit Vellingius Cayri Ægypti trunco tam enormi, ut homo quamvis procerus eam amplexu cingere non posset] cujus caudicem & ramos tegit cortex exalbidus ad cineraceum tendens. Folia Paliuri Theophr. aut Zizyphi rutile foliorum æmula, [cordis figuræ Velling.] binas uncias longa, unam lata, à quorum petiolo nervi ter crassiusculi in totam longitudinem porriguntur. Horum ille qui medius utitur, propagines minores submittit, reliqui duo externo potissimum latere, superna parte futura viriditate nitentia infernè ad cineraceum aliquidum tendentia, quæ ramos alternis inordinatè ambiunt [Densitas folii vix nostratæ Piri minor est. Velling.] Flosculi ad foliorum exortum copiosi nascuntur, ex virore quodam albicantes, flosculorum Oleæ instar [Jujubæ floribus planè similes Alpino] peculiaribus longis petiolis singuli nitentes. Fructus succedit pomum exiguum [sylvestre] tota habitudine quam exactissimè referens [ut pro altero alterum quis sumperit Bell.] juratèq; per oculos uos Mespilum Aromæ te conspiciere, solo nucleo quem Nabca continet gemellos hos discriminante, magnitudine ut plurimum Cerasi, interdum tamen Nisicem Juglandem etiam æquante. [E spinola Nabca poma vidi majora, quæque flavam maturatæ corticem elegantè rubore purpurabant. Velling.] suavis gustus cum acore grati, officulum in te continens Olivæ instar. Bifera autem est; nam & novo vere & Autumno singulis annis fructum profert. Vernalis tamen plerumque ad frugem non pervenit ob imbrum copiam; sed à veribus corruptur.

Oenopia spinosa demptis spinis à non spinosa minimè differt: nam reliqua facies utriusque similis.

In Ægypto folia per totum annum retinet. Alpin. at in Cræta, observante Bello, per hyemem amittit.

Fructus ante maturitatem astringunt, unde eorum usus frequens est ad stomachi alvique relaxationem firmandam, succo vel per os sumpto, vel cum Clysteribus injecto. Qui in purgida febri ægris & indulgent, blandimentum sanè cæcum afferunt, emolumentum nullum, inquit Vellingius. Succus perfectæ maturarum optimus est ad purgandum bilem & ventriculo. Alpin.

Elui summe jucundi sunt hi fructus, præcipueque maturi; tamen parum nutriunt, faciliq; ut Cerasi in stomacho corruptuntur, si eorum elui immoderatè indulgeatur. Apud primarios tamen Ægyptios & Turcas in deliciis sunt & magno in pretio habentur.

Alpinus

Alpinus Connarum Athenæi esse existimat hæc arborem, qui consentit Clusius. Verùm nota non conveniunt. Vellingio iudice, quæ inter Ægyptias arbores de Coccymelea scriptæ Theophrastus, & præcipue quæ fructum ferat magnitudine & naturâ Mespilis proximam non coactè huc deduci possunt. Phinius autem hæc Prunum Ægyptiam vocat. An sit Lotus Polybii apud Athenæum inquirent quibus animus & otium est.

5. Perim-Toddali seu Jujube Indica C. Bauhin H. M. P. 4. T. 41. p. 84.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, candido, fibroso, furvo intusq; rubicundo cortice cincto, necnon ramulis, primùm viridibus & lanuginosis, dein rubicundis longè lateq; in orbem diffusis, donato; ad foliorum exortum acutis & rigidis spinis insuper muniti sunt. Radix fibrata, albicans, cortice recta purpureo, intus furvo, inodora, insipida. Folia petiolis rotundis alternatim circa ramulos juxta spinas proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, superne atro-viridia, & splendens, inferne subviridia & lanuginosa: odor & sapor sylvestris. Flosculi plures simul juncti, ad foliorum exortum circa ramulos proveniunt, quinq; terebibus candidis, è viridi striatis atque in orbem expansis foliolis compositis. Foliola hæc intercedunt totidem albicantia, flavescens apicibus ornata & amplexu, necdum occupante viridi ac bifido stylo; odor gravis & foetidus. Fructus tam formati, tum magnitudine Olivæ haud abhinciles, at exigua acutæque spina in vertice dotati, primùm virides, dein maturis facti rubicundi, simile quoque ut Olivæ officulum continent, nucleo intus albicante; sapor acidulus & gratus.

Crescit locis arenosis circa Palæsti. Quotannis bis fructum producit, Martio viz. & Septembri mensibus, atque à 10. latationis anno ad 100. non raro frugifera manet.

Fructus maturi ab Indigenis confeduntur, minus maturi vero sale & aceto in Atjaar condiuntur. Viret & Vis.

Arboris folia ulurpantur ad gemmas quascunq; frigidandas & poliendas.

E foliis in lacte dulci coctis potio paratur, quæ Gonorrhææ virulentæ medetur: ipsa verò folia cocta umbilico cataplasmati in modum impolita dysuriæ & stranguriam tollunt.

Corticis exprellit succus aptharum perhibetur remedium.

Succus & radice exprellis, atque cum Ricini semine & lactis sero exhibitus potenter ventrem subducit, vinolosoq; humores expurgat. E radicis pulvere cum Oryza sativa & butyro Cataplasma fit, quod fronti admodum delirium compescit & somnum provocat. E radice in Sesami oleo cocta Balsamum conficitur, quod membris dolentibus illitum, arthriticum dolorem mitigat.

Hanc arborem pro Jujuba Indica C. B. habet D. Commelinus, qui in Hortum Malabaricum commentatus est. Ex revera descriptio bene convenit. Remor tamen in historia hujus arboris nullam lacem ab Autoribus mentionem factam. Jujubæ ergo istius historiam è C. B. Pinacæ & Acostæ subjecimus, ut Lectori integrum sit de eis iudicium ferre.

Jujuba Indica C. B. item Malus Malacensis nonnulli spinosa ejusdem p. 433. Ber Indica fructu Jujubino J. B. Malus Indica Luffianis, Ber & Bor Acostæ Park.

Acost.

Magna est arbor, multis foliis & floribus prædita, & copioso fructu. Folia minus rotunda sunt Mali foliis, tametia ac æmulantur, superne saturatè virent, infernè candicant & pubescent ut Salvie folia, gulta adstringente. Flores exigui, candidi, quinque foliolis constantes, inodori: Fructus Jujubæ similes, alii alii majores & suavioris, nunquam verò tam probè maturiscentes, ut conservari queant & in alias regiones transferri ut Jujubæ, & perpetuo nonnulli adstrictiōis retinentes: unde colligitur minimè pectore utiles esse, quemadmodum Zizypha.

Conspectu hæc arbor æstatè alatis formicis perpetuo onusta, quæ in ramis ejus Laccam elaborant: Hoc quamvis à Garcia etiam confirmatur, à multis tamen in dubium, nec immerito, vocatur; & Lacca potius lachrymarum & reliquorum gummi modo sponte exsiliatæ & concretescere putatur.

Reperitur hæc arbor in Malacca, Malabar, Balaguate, Sumatra, aliisque Indiæ provinciis. Locum.

Jujuba Indica C. B. huic proculdubio eadem est, nam & descriptio & nomen Indicum Bora conveniunt.

Folia (inquit) hujus subrotunda ut vulgaris Jujubæ venosa, sesquiliunciam lata, duas longa, per marginem crenis exasperata, parte avera molli, rufescente lanugine tecta Boræ nomine cum ejusdem ramulo, qui Lacca adnata erat. Ex India D. Terentius misit.

De Lacca.

Lacca gummi, ut in Officinis habetur, concretionem bacillis pertinaciter circumnata adhærescit, superficie rugosa, inæquali & veluti granulata, pellucida, colore rufo, flavo, aut ex rubro nigrescente, intus cavernosa, nescio quid nigri friabilis substantiæ in antris continens, sapore nullo evidente: putum colore rubro tingit, qui longè apparet floridior si cum aqua misceatur. Pumis imposita bullat primo, levem odorem resinolium spirans, tandemq; flammescit. Vi detracta bacillis corietem fere secum rapit, & canaliculata qua adhæsit apparet. Bacilli duarum triumve unciarum aut longiores cortice teguntur satis crasso, melino sero: materies ut Coryli, sed medulla copiosior fore.

De hujus generatione & fiendi modo non constat. Nam quod Garcias refert à magnis formicis alatis eam elaborari, ut apes mel conficiunt, materiam ex ipsa arbore exigentibus, nobis non videtur verisimile, sed potius (ut J. B.) ex ipsa arbore, vel ejus ramis & furculis, statim temporibus exsiliare liquorem illum, & demum solis vi in eam quam videmus formam concretere.

Lac legitimum hujus gummi nomen est. Sic autem dicitur quod hoc medicamentum ubi ejus usus est, in Lac sive Loc, id est, Mellis crassitiem dissolvatur: in Pegu vero & Martaban, ubi præstantissimæ est, Treæ nominatur.

Duplex

Duplex habetur : ea quæ cum bacillis, vix enim sine eis adfertur, quam Laccam *Sametri* vocant, quia ex Sumatra insula, nonnullis Taprobana Antiquorum credita, habetur : ut eam quæ in glebis sine fureculis affertur Laccam *Comberti* nominant ; & altera factitia, quæ infectoris utuntur, quæ & suas differentias habet. Quædam ex facie Brasili & Cocci conficitur, five ex gummi & liquore Brasili. Laccam veram resina & cerâ interdum adulterari annotavit Acolta.

Lacca Veteribus incognita fuisse videtur. Nec enim eorum sententiam probare possumus quæ Cancanum Dioscoridis esse existant. Cùm Lacca non sit odorata, nec sufficiens apta, ut Cancanum.

Vires & Usus.

Lacca attenuat & aperit, sanguinem purificat, sudorem ciet, diuretica est. Usus præcip. in obstruct. Lienis, vesicæ, fellis, epatis, & hinc in hydropo, ictero, asthma, apostemate pulmonum : in expellendis variolis, morbillis, atque pestilenti contagio, in cendis mensibus, &c. *Sched.*

Ad opilationes tam hepatis quàm splenis, ut & in hydropo & ictero à plerisq. medicis unanimi consensu præscribuntur trochisci Dialacæ dicti. *J. B.*

Ex Lacca etiam bacilli parantur ad obsignandas epistolas, Ceram Hispanicam vocant. Alutas & coria vervicina Lacca contusa & urina veteri macerata rubro colore infici ex altera parte tradit Cluvius ex quorundam sententia.

Cum Lacca in Ceram Hispanicam redacta, & Conchylorum splendicantium in minutissimis fragmentis ligna, tabulas, arcus, &c. inculantur ad elegantiam.

Pictores, aliquæ Mechanici utuntur Lacca ut Vernice, eamque variè colorant, & dissolunt in sp. Vini, vel ol. Terebinth.

CAP. IX.

De Corno.

Cornus Latinis dicta videtur quòd duritie & rigiditate Cornea, vel potius à Græco *Κερά* per metathesin literarum. *Κερά* autem dicta est quod Calvarie instar dura sit. Note ejus sunt flores luteoli ; Fructus oblongus teres seu cylindricus, officulo intus tereti durissimo angusta cavitate, spinis carere.

1. *Cornus mas* Ger. Park. *hortensis mas* C. B. *fativa seu domestica* J. B. *The Cornelian Cherry*.

J. B.

Arbor procerâ satis est Cornus, & multis ramis brachiata, cortice subrubro vel cinereo, materie alba, firma, solida & dura (corticem sabrum & adstringentem valde dicit Matth.). *Floris* primum omnium profert in ramorum fureculis extremis infidentibus, numerosos, brevissimo pediculo appendos, è quatuor foliolis, extra vel intra purpurantibus, aliàs sublateis, intus convexis, luteolis : intra quæ alia concoloria foliola incerto numero, teneriora & minorâ, ex quorum concursu apices attollunt octoni, noveni, deni, hirsuti, qui in quaterna crocea foliola explicantur, *frammina* exigua luna continentia. Subsequuntur fructus oblongi, ad Olivam accedentes, graciliores, primum virides, postea rubri, sanguinei, majores, manus purpurâ rutilâ inficientes contriti, formâ suâ ad Jujubas accedentes, gustu primum acerbo, at ubi maturatione remollita fuerint acido-dulci & suavi cum quadam tamen adstrictione, ossa continentes oblonga, teretia, qualia ferè in olivis, durissima, in quorum angustis cavitatibus nuclei latitant exigui, subdulces, graciles, quic, vix integri eximi queant. Folia qualia Virgæ sanguineæ seu Corno femina, glabra, venosa, per oras aequalia.

Cornum marem in hortensem & sylvestrem distinguunt. Hortensis fructus colore variat : nam communiter ruber est & officulo longiore ; aliquando ceræ colore, rariùs albet : saturatus etiam ruber officulūq. habet crassius & brevius ; hoc est, inquit C. Bauhinus, Cornus maris aliud genus *Clus. Hist.* qui tamen ramulos quàm vulgaris maris longè fragiliores tribuit Cluvius, folia vulgaris foliis latiora. J. Bauhinus quocq. Corna observavit Basilæ apud Fel. Platerum magnitudine & colore discrepantia, alia aliis altero tanto & ferè triplo majora, succulentiora, saturate colorata, & purpurâ suâ manus inficientia, gustu minoribus non minùs lapida. Sunt & colore rubro manus non inficientia.

Locus.

Cornus sylvestris multis in locis invenitur, in Minia, Austria, Pannonia. Nos in agro Pedemontano & Mediolanensi in sepibus eam observavimus, ubi solum frutescit ; sed culturâ in arborem pulchram evadit. Quod Hermolus è Theophrasto hausisse videtur, nimirum Fructus sylvestris Corni maturiores fuavioresque esse quàm urbana, & plerumq. etiam majores, ut Cornus omnem cultum respuat, & negligi desideret, nobis non videtur verisimile : ideòque antequam de re ipsa & experimento constitiret, de ratione ejus reddenda non erimus solliciti.

Tempus.

Floret primo vere antequam folia erumpunt, Martio, & in calidioribus Februario mensis ; pro Veris constitutione & temperamento, ferius citiusve in eodem loco : Augusto, Septembri, interdum etiam Octobri demum fructum maturat.

Vires.

Corna refrigerant, exsiccant, adstringunt, conficiunt quomodocunq. sumpta. Hinc conveniunt præcipue in diarrhæa ac dysenteria : ardorem febrem ac sitim grata sua aciditate leniunt ac resingunt.

Conducuntur muriâ ut Olivæ ; fit etiam ex iis sapa quemadmodum ex Cerasis : itemq. è pulpa Electuarium ad febres, ad fluxiones biliosas, ad sitim, ad excitandam appetentiam utilia. In diarrhæa & dysenteria exhibentur fructus exsiccati & pulverisati ad ʒj.

Corni

Corna fissa contrita, & cum oleo Myrtino aut omphacico mixta in Emplastri formam, præsentia auxilio sunt ad vomitiones ventriculi impostæ : contra fluxum autem alvi abdomini inducta, contra menses immodicos pedum ac coccygi applicata.

Cornum arborum caveri oportet circa alvearia, nam flore ejus degustato alvo concita moriuntur apes. *Plin.*

In Hetruria abstinent demorfi à cane rabido per integrum annum à quorundam lignorum, præsertim Corni maris & femina contactu : Siquidem (ut testantur ii qui rem experimento comperam habent) si harum virgæ tantisper manibus teneantur donec concalescant, illico demorfi rabie exagitantur. *Matth.* quem vide.

Folia quoq. & germiaa gustu acerba sunt, valentèr, desiccant : itaq. maxima vulnera glutinare possunt.

Hujus lignum omnibus lignis durius perhibetur, ad radios & dentes rotarum utilissimum.

2. *Tijeron* Ponna H. M. P. 4. T. 39. p. 81. *Cornus Malabarica foliis Nymphaeæ.*

Quamquam minor Ponnæ species habetur, tamen æquè procerâ est, frondibus umbrosis in latum diffusis : lignum prædurum, rubicundum, crasso ac nigricante cortice cinctum, ut Ponna. *Radix* rufa, croceo intusque rubicundo cortice tecta, odoris gravis, saporis adstringentis : ea verò dissecta lachrymam fundit flavescens ac resinolam. *Folia* Ponnæ similia, at minorâ. Similiter *floris* Ponnæ floribus similes, præterquam quod non ex octo, sed è quatuor plerumq. consistunt foliolis. *Fructus* oblongo-rotundi, glabri, virides primum, dein rubicundi, acido-dulces, Cornis nostratibus cùm figurâ tum magnitudine & substantia haud absimiles.

Crescit locis arenosis ; quotannis fructus fert, Augusto viz. & Septembri mensibus, diuque superstes *Locus & Tempus.*

Fructus hi ab indigenis comeduntur : E nucleis quoque eorum siccatis oleum exprimitur ad lampadas. Usus in medicina nullus.

CAP. X.

De Cerafa.

Cerasus *Kæzo* Theophr. 3. hist. 12. fructus *meßana* Diosc. l. 1. c. 157. Cerasia & Cerafa ; dicta autem à Cerasunte Pontico municipio, unde Lucullus Romanorum imperator, Mirthidae debellato, primum in Italiam arborem inulit, & fructum gentilitio nomine Cerasum appellavit, Athenæo lib. 2. & Plinio l. 15. c. 25. auctoribus. At verò ante id tempus, imò à mundipius primordius Cerasos in Italia spontaneas fuisse, quamvis fortasse neglectas & incultas minime dubito.

Cerasorum multa sunt genera, seu potius varietates, quas C. Bauhinus in Pinace explicat, Cerafa, inquit, alia sunt fativa, alia sylvestria. Sativa fructus forma, colore, sapore ; [adde & magnitudine] variant. Sunt enim pomi *figura*, turbinatiore, longiore, rotundiore, cordis etiam *figura* ; & alia pediculo longiore, alia breviori, lingulis vel pluribus una coeuntibus, ita ut ex uno petiolo vel singula, vel ternâ, quaternâ, quina dependant, vel in racemum modum coarcescant. *Colore* albo sed rariùs, partim rubro, partim candicante, & quadam in maturitate partim ex candido rubent, quadam magis, quadam planè ceræ, quæ Pruno insita sunt ; rubro, rufescente, nonnunquam in atrum vergente, nigro etiam, quadam nigerrimo, & succo sanguineo labia & manus inficiente. *Sapore* dulci, acido, austero, ex dulci & acido admixto, alia amaritudinis quod retinent, non tamen ingrata, *Amaritudo* dicta : sic alia nimia sua dulcedine fastidium pariunt, alia ob nimium acorem respiciunt, alia ob æque succi redundantiam insipida sunt. Similiter alia carne tunc prædura, alia carne molliore & teneriore five aquosa constant, & in quibusdam caro pertinacius nucleo adhæret, qui in aliis fragilis, & nucleo non insuavi est. Sylvestria etiam variant magnitudine, figurâ & sapore.

Nos ex sativis pro specie distinctis habemus, 1. Cerasum vulgare fructu rotundo, acido, rubro. 2. Cerasum fructu cordato dulci. 3. Cerasum acidissimum sanguineo succo. 4. Cerasum majorem fructu nigro parvo, subdulci, nigro colore inficiente. Fortè etiam & alia nonnullæ specie diffunt. Cerasum tamen fore pleno, pro naturæ lassu aut varietate quadam accidentali habemus.

1. *Cerafa sativa rotunda, rubra & acida, quæ nostris Cerafa sativa C. B. Cerafa acida rubella* J. B. *Cerafa Anglica* Park. *vulgaris* Ger. *The common English Cherry-tree*.

J. B.

Ex majoribus Cerasis sunt quæ acida, rubro colore dilutiora [nonnulla ex his per maturitatem saturatius rubent] carne haud admodum dura vel compacta. His sapor valde gratus, præsertim probè maturis, non nimium acidus, sed quodammodo vinosus ; quamvis alia aliis in hoc genere acidiora, quod cultui dicandum iudicamus. Fructus brevi prodiit pediculo, & quàm reliquorum ferè crassior [in nostratibus pediculi satis longi sunt] Arbore ipse haud procerâ, nec rectâ, multis ramis brachiata, humiliores multo quàm dulcium, quarum & minime, atque adèd paucorum annorum fructum ferè consueverunt : ramuli etiam non tenues sunt & flexiles ut in acidis nigricantibus. Ipsa quoq. folia rotundiora sunt. Gummi ex se fundit lucidum, aurei pæne coloris. Huic radix repando late se diffundit, areasque & vicina loca suis stipat stolonibus, qui transplantati & culti in arbore excrevant. Lignum quoq. & rami multo fragiliores, minùsque flexuosi quàm cæterorum : ponde periculolum has arbores confondere.

Cerasus

Cerafa sativa
majora.

Cerafa Flandrica nostratibus dicta à Cerafo Anglica, fructu majore & dulciore differt. Fortè hæc sunt Cerafa sativa majora C. B. i. e. Cerafa Hispanica *Lab. Ger.* Genova tamen & alibi in Gallia vidimus Cerafa Flandricis multo majora, & nostratium vulgarium fere dupla.

2. *Cerafa acida nigricantia solidiora, tardius maturefcencia* J. B. *An Cerafa acidissima sanguine succo* C. B. D. Herman. in *Hort. Leyd. hæc duo separar.*

J. B.

Inter lautiora quidam hæc Cerafi genus habent, cum ob vinolum saporem, tum ob carnis soliditatem, ut equidem censemus. Non est his ea arborum altitudo quæ sylvestribus Cerafis. Ad arboribus acidiorum multum quoque differunt. Non enim solent in magnos ramos dividi & extendi, sed ramulis tenuioribus quam cætera omnes donatæ sunt, pendentibus ferè & ad Betulam quodammodo accedentibus. Fructus ex longitudo pediculo magni, nigri aut ex nigro spadiceo, suo succo inscipientes, carne firmiore, acida valde, multo adstringente.

An Cerafa acidissima sanguineo succo C. B? quæ in altiore arbore proveniunt, & longissimum pediculum habent.

Vires.

Commodè exsiccantur pro siticulosis febrientibus, pulpam etiam excoquant Basilenses. Parant ex iis contusis cum ipsis adde nucleis, & mixtis cum vino bono, id vini genus quod tempore Ceniculæ in deliciis habent nomine *Wieschwein*. Modum conficiendi vide apud J. B.

Hoc genus Cerafi pediculis longissimis, fructu acidissimo, succo sanguineo ab aliis omnibus facile distinguitur. Morella nostratibus dicitur, quamvis Parkinsonus pro Morello aliud proponat.

- A. 3. *Cerafa major ac sylvestris, fructu subduli, nigro colore insciente* C. B. *Cerafa sylvestris fructu nigro & rubro* J. B. *Black Cherry-tree.* *Mazzards.*

Lemma C. Bauhini huic Cerafo apud nos sponte nascenti apprimè convenit. Est enim arbor grandis & proceræ, fructu parvo, carne pauca, succo nigro colore insciente, pediculis longis & quantum adhuc observavimus aliorum Ceraforum tenuioribus.

J. Bauhinus Cerafum sylvestrem fructu rubro & nigro quam vocat sic describit,

Vulgaris noticiæ arbor est, proceræ, recta; cortice exteriori spadiceo aut cinereo, maculoso, lævi; interiore virenti, sub quo materies firma, subrusta. *Folia* Lati oblonga, Pruni foliis longiora, densè crenata, splendida, subamara. *Flores* ex eadem quasi vagina plures simul juncti, pediculis tenuibus sesquialibus aut sextantibus, nonnihil rubentibus, ex foliis quinque, candidis & ut in Pyro cavis, in quorum medio capillamenta multa, alba, apicibus croceis donata, quibus longior stylus in imo calyce surgit, oris in quinque lacinias reflexas, nonnihil purpurascens divisi. Ex hoc stylo observavimus hortulanum ingeniose prædicere solum futurum Ceraforum provenit: sibi eo enim læter fructus rudimentum, quod frigore affectum faciliè nigrescit, remanentibus nihilominus aliquandiu integris, nullaque injuriæ tactu florum peralis. Fructus succedit rotundus, unciam amplitudine inferior, dulcis, magnitudine & colore diversus, in quo osciculum orbiculatum læve, durum, dentibus tamen fragile, nucleum continens album exacutum, amaricantem, flavescens tunica cinctum. Gummi stillat flavum, rufum & densum.

Hæc (pergit J. Bauhinus) quadruplici varietate potissimum differentes fructus gignit: Rubrum & nigrum, & utrumque vel majorem & carnosiore, vel minorem & macriorem. Major tam niger, quam niger dulciore est cæteris, cultu talis, ut equidem censemus, effectus. Minor nullis unquam cultis gnarus, tam ruber quam niger plerumq; amaricat, sed eatenus ut prævalente dulcedine haud sit ingratus. Videtur describere Cerafum nostrum sylvestrem fructu nigro, quæ apud nos nequum (quod sciam) fructum rubrum profert.

Ex hoc potissimum genere meliora nostri torrent, & Eleæuar. conficiunt pro puerorum cibo & condimento.

4. *Cerafus major fructu cordato magno. Cerafa duracena oblonga* J. B. *An Cerafa crassa carne la* C. B. *The Heart Cherry.*

J. B.

Speciosius hic Ceraforum fructus magnus est, oblongus, ad cordis figuram aliquatenus accedens, carne dura solidaque, dulci, coloris ex albo rubelli, nucleo magno. Folia majora sunt quam Cerafi vulgaris acidi, ad Castaneæ folia quodammodo accedentia, deorsum fere dependentia.

In hortis sat frequenter sunt. Variant colore rubro, albo, nigricante. Horum Aviculæ appetentissimæ sunt.

5. *Cerafus flore pleno* J. B. *Cer. hortensis flore pleno* C. B. *item Cer. hortensis flore rosea ejusdem.* *Cerafus flore multiplici* Park. parad. *Cerafus multiflora fructus edens* Ger. *item Cer. multiflora pauciores fructus edens ejusdem.* *The double flower'd Cherry.*

Non alia in re differt à Cerafo vulgari Anglica aut Flandrica quam florum petalorum multiplicata serie. Duntaxat autem generum est, Alterius flores minus multiplices sunt, hoc est, pauciores petalorum ordinibus, duobus nimirum tribusve constant; alterius plenissimi sunt, & pluribus seriebus petalorum compositi. Prior Cerafus flore roseo, posterior Cerafus pleno flore C. Bauhino dicitur. Hæc arbores fructus interdum fide pauciores & sparsos proferunt, illa autem quæ pleno flore est rarior. Gerardus in arbore hujus generis per multos annos à se in orto diligenter culta & parietati affixa, ut Solaribus radius foveretur, nullos unquam fructus observare potuisse scribit.

6. *Cerafus*

6. *Cerafus pumila* C. B. J. B. Park. parad. *Chamaecerasus* Ger. *The Dwarf Cherry.*

Claf.

Variz altitudinis invenitur Chamaecerasi frutex: nam interdum in cubitale, bicubitale aut amplius magnitudinem attollitur, umbrosis videlicet locis & tenui solo; sicciorebus autem locis & juxta semitas plerumq; supra pedilem altitudinem non assurgit. Tenuis & lentos habet ramulos seu virgas, nigricante ex cinereo cortice obductas, quæ ex intervallis quadam tubercula & velut gemmas proferunt, unde tanquam ex Cachryæ aliquot exigua foliola, Myrti Tarentina foliis æqualia prodeunt, similes flores bini, terni, quaterni aut quinque se explicant, candidi, pentapetali, multis in medio flaminibus prædicti, Cerafi vulgaris floribus præfinitis, minores tamen: infra hos flores atq; etiam in extremis virgis ex aliis tuberculis exeunt sine floribus folia superioribus majora, Cerafi vulgaris acerbo fructu foliorum formam imitantia & in ambitu similiter crenata, longè tamen minora, & atra vindictæ splendentia, subamari gustus; His succedit exiguis fructus, rotundus, carnosus, maneat ruber, exsicantis minisque grati saporis quam sunt acida Cerafa, osseo intus nucleo.

Radix crassa, longa, dura, paucis fibris prædita, profundum perens, & quæ difficulter erui possit. Passim in Pannonia, Austria inferiore & Moravia editoribus siccificis locis nascitur, & vineto- Locu.

tum etiam in collibus sitorum marginibus & ad publicas vias.

Not. Non peculiare est Chamaeceraso gemmas alio floriferis minoribus foliis vestitas, alias quædam tantum producere, sed Cerafo, Piro, Pomo, aliisque nonnullis arboribus commune.

- A. 7. *Cerafus sylvestris Septentrionalis Anglica fructu rubro, parvo, serotino.* *The wild Cherry English Cherry, with small late ripe fruit.*

Materies Cerafi nigrae similis. Caudex in insignem magnitudinem excrevit, adeo ut Orgyam nonnunquam seu duas ulnas ambitu excedat. *Folia* quam Cerafi nigra longiora latioraq; & acutioribus denticulis incisa. *Fructus* parvus, rotundus, ruber, quique ante initium Septembris plenam maturitatem non assequitur, quamvis arbor cum primis sui generis floreat, tunc quoq; acerbus ut vix elendo sit. Oscula lata promptè germinant, quaque inde emergunt virgæ seu arbutulæ Cerafis fructibus inferendis aptissimæ censentur; surculis in arbores proceras celeri auctu adolescentibus, fructus etiam præcoces & gustui gratos edentibus.

Ad ripas fluvii Tese, præ Bernardi-castle oppidum copiosè oritur, observante D. Johnson, qui & descriptionem ejus transmisit.

8. *Cerafus uno pediculo plura ferens* J. B. *Cer. uno pediculo plura* Ger. *Cer. racemosa hortensis* C. B. *Cer. corymbifera* Park. parad. *The Flanders Cluster-Cherry.*

Hoc genus modò duos, modo tres, sepe etiam quatuor aut quinque, uno pediculo profert fructus, nec aliter à Cerafo vulgari differt.

Nos pro luxuriantis naturæ effectu aut partu monstroso habemus, nec speciem distinctam confiteri putamus, cum in eadem arborie plures dentur fructus solitarii, seu in singulis pediculis singuli, cumque speciem suam non semine sed stolonè aut infusione producat.

Cerafus racemosa J. B. Ger. & aliorum.

Non diversa videtur à præcedente, etiam C. Bauhini judicio, quadam (inquit) racematim utre modo dependent; cum de præcedenti dixisset, Aliquis terna, quaterna, quinæve poma esse in uno pediculo.

Cerafus amat coeli statum frigidum, solum verò positionis humecta. In tepidioribus parva provenit. Calidum non potest sustinere. Montana vel in collibus constituta regione latatur. *Palat.* Per totam Europam frequentissima est. Nusquam meliora habentur Cerafa quam Lugduni, inquit Amatus, qui assilatur J. Bauhinus, seu hoc loci natura, seu potius cultura diligenti debetur.

Florent omnes in Germania, atque etiam Anglia Aprilis mense; in calidioribus haud dubie citius. Fructum maturant Junio & Julio pro specierum diversitate. Est apud nos præcox quoddam genus quod Maio mense maturefcit, *Cerafa* idcirco *Maius* dicta.

De satione, infusione reliquæ cultura Ceraforum consulantur Rei rusticæ & Horticulturæ scriptores.

Cerafa recentia alvum laxant, sicca restringunt. Item dulcia alvum subducunt, sed minis grata *Vires.* sunt stomacho. Acida & austera pituitosis excrementosisque ventriculi sunt apta, sed astringunt.

Aqua acidiorum stillatitia, & cerafa ipsa in intestinibus febrem ardorem compellunt, sitim extinguunt & cibi appetitum conciliant. Cum Saccharo condita ventriculo grata sunt, & inter præstantissima dulciora à matronis nostris habentur: verum ob humorem aqueum abundantem diu asservari nequeunt.

Doctores Ceraforum acidiorum & arefactorum in affectu hypochondriaco summopere valere, imò hoc unico remedio complures convalescenti liquidi asserere non varetur Fernelius *Consil.* 43. ad D. de Maigry.

Cerafa dulcia in morbis capitis, Epilepsia, Apoplexia, Paralyti, peculiariter proficua censentur. Riffus apud J. B.

Cuius Nobili Apoplectico, qui per tres dies loqui non poterat dedi Sp. Ceraforum, & loquelam mox recuperavit. *Tho. Kester* in sua Chymia, cap. de fructibus.

In balbutie & aliis loquelæ vitis laetur os suspensum cum Sp. Ceraforum nigrorum; sunt enim insigniter cephalici, summopere roborant mulculos lingue & Sp. ejus ului destinatos. P. Jo. Faber. Dulcium

Dulcium nigrorum recentium aquam stillatitiam à nonnullis ad Epilepsiam mirifice commendat ait J. B. in ipso paroxysmo in os insulam dos. ʒiv. aut amplius. Hac valde celebratur, & apud matronas nostras in frequenti usu est ad motus convulsivos, præcipue infantium. Lego apud J. Bauhinum, Prastans hæc habetur à quibusdam adversus puerorum convulsiones, Aqua Cera! nigr. & florum Tiliæ aqua partes miſce. Doſ. ʒi. aut ʒij. pro ætate.

Ex Ceraſis vina seu potiones variis modis parantur, vel per deſtillationem, vino Ceraſis Alembico immiſſis aſſuſo; vel infuſione ſola, vel ex ſucco expreſſo cum Saccharo mixto & fermentato. In Italia ex Ceraſis recentibus potionem parant *Mariſco* dictam, quam bibunt antequam fermentent. Æſtivo tempore in tabernis venalis extat, & ad refrigerandum utilis cenſetur.

Oleum è nucleis Ceraſorum per expreſſionem elicium maculas & lentiginis cutis auferre dicitur illi; utile quoq; habetur Arthritidi, necnon calculo renum & veficæ.

Gummi Ceraſorum cum vino dilutum diuturnæ tuſſi medetur; colorem quoq; commendat, vium acuit & appetitum invitat. Celebratur etiam vi lithontripica ex vino potum. *Diſco. Galen.*

Nonnulli ut minus noceant Ceraſa ſi ad ſatietatem edantur, officula una deglutire jubent. Vorum nobis tentantibus id malè ceſſit. Nam pluribus Ceraſorum una cum pulpa officiis deglutitis per aliquot poſt dies gravitatem & dolorem ſenſimus in fundo ventriculi, ex officiis ibidem reſtantibus ortum, qui egre nec niſi plurimum dierum ſpatio expulſis nucleis ſenſim tandem evanuit. Forſe it quibus ventriculi tonus robuſtor eſt & validior totidem vel etiam plura ſine noxa detorere poſſent.

Videmus Paſſeres qui plurimum Ceraſis delectentur eo tempore quo Ceraſa matura ſunt longeſima habere hepata quam alias. Unde colligitur Ceraſa hepar augere & corroborare. Experimentum eſt Arnoldi Villanorani, de cujus veritate dubito: nec tamen ſi verum eſſet inde ſequitur quod ille deducit. Nam forte magnitudo hepatis morboſam potiùs quàm ſanam ejus conſtitutionem arguit.

Ceraſorum quæ hodie in honore & pretio ſunt Catalogus.

1. Ceraſum præcox Maiale dictum. *The May Cherry*, quia Maio menſe matureſcit. 2. Cer. Ducale. *The Duke Cherry*, 3. Cer. Archiducale. *The Arch-Duke Cherry*, 4. Flandricum, ſuperius dictum. *The Flanders Cherry*, 5. Cordatum rubrum. *The red Heart-Cherry*, 6. Cordatum ſanguifluum. *The bleeding Heart*, 7. Neapolitanum. *The Naples*, 8. Cer. carnatum. *The Carnation*, 9. *The Amber Cherry*, 10. Purpureum. *The Purple Cherry*, 11. Aurelianenſe nigrum. *The black Orleans*, 12. Nigrum vulgare. *The common*, 13. Luca Wardi Ceraſum. *Luke Ward's Cherry*, 14. Ceraſus racemoliſſima habentur Ceraſum Mediolanenſe magnum & Ceraſum Morellum. *The Morella Cherry*; à ſucco Mori armo.

Paco-caſtinga Braſilienſis Marogr.

Ad Ceraſa referri poteſt. De hac tantum habet: Fructus ferre in uvam congeſtos norem, æz decem digitos longam, Magnitudine Ceraſi ſylv. nigri coloris, & nucleo Ceraſino, adtingentiſſis poris: à columbis avidè devorati, ab hominibus non, uſurpari ad tingendum colore cæruleo; baccas ſiccari poſſe & diu ſervari.

Leipitanga ſeu Ceraſus Braſiliana Piſonis & Marogr.

Ad hunc potiùs locum (ut ſuſpicio) pertinet; nec enim calyx ſloris reſiduus eſſe videtur umbilicus de quo loquitur.

Mourouze J. de Laet. *Ind. occid.* lib. 16. c. 11.

De hoc duntaxat ſcitur, non multum abludere à Pruno; flores ferre luteos, fructus inſtar Ceraſorum, longis pediculis, officiulo exiguo, carne crocea & ſuavi.

Capalxocotl Tepacacſum J. de Laet. *Ind. Occid.* l. 5. c. 17.

Arbor eſt inquit Ceraſo valde ſimilis fructus fundens exiguis Pomis ſimiles, qui ſalivam quandam valde glutinoſam fundunt, & ideo ab Hiſpanis *Ceraſa gummiſa* appellantur.

C A P. XI.

De Olea.

Olea Græcis *ἔλαια*, Latinum nomen à Græco factum eſt, æd diphthongo in e abeunte, ſic ab *ἔλαιον* oleum. *ἔλαια* autem à *ἔλαιο*, i. e. leve vel lubricum deducitur, aut à *ἔλαιο* lavigo, lubrico, quod producit id quod lavigat lubricatque, videlicet oleum.

Olea pruniſera arbor eſt foliis perpetuis, fructu racemolo, pulpa liquore pingui ſcatente, officiulo duro ſcabro.

1. *Olea ſativa* J. B. C. B. Ger. Park. *The Olive-tree.*

J. B.

Medicoris magnitudinis arbor eſt, quandoque procera & prægrandis (ut rectè Stapelius) ramis in latum amplius, diſſiſis [J. Bauhinus haud valde patulam eſſe ait] trunco magna ex parte nodolo, materie æqualiter ſpiſſa, ſatis ſolidâ, alicubi & criſpâ & intortâ, guſtu amaricante, colore inter flavum & ſpædiceum ferè medio, nonninqum etiam maculis utriuſq; coloris invicem convolutis conſperſa, præſertim cum ad juſtam ætatis conſiſtentiâ pervenerit, teſte Cordo. Cortex tam trunco quam ramis obducitur coloris cinerei, lavis, glaber. [Cordo in ſiſ flavis] *Folia* oblonga & anguſta, ſalignis ferè ſimilia, acuminata, inciliſis ac maniſeſtis venis, (excepto unico nervo inſigni à pediculo ad æumen oppoſitum excurrente) carentia, craſſa, pingua, rigida, ſuperne coloris atro-virentis, certè ſaturatiùs virentis [rectius Cordus, in viridi ſaveſcentis] inferius caſcentia, nullis tamen pilis obſita, tam brevibus pediculis hærentia, ut ſurculis quaſi inſerta videantur [ex adverſo ut plurimum bina *Stapel.*] ex quorum alis proferuntur pediculi, quibus flores racematum coherentibus ſuſtinentur, albicantes, Sambucinis ſimiles, è quatuor foliis fructus rudimentum complectentibus contexti, ex herbido cæcantes, qui non omnes ad frugem perveniunt in Europa: in ſiſ verò locis quibus propria eſt hæc arbor perveniunt ideoque conſeſta ejus bacca conſerta uvæ æmulantur. Floſculi ſucculentum *fructus* figuræ ovalis, aut glandium ferè, magnitudine varia. Nam in Hiſpania nactos, quos *Oleas Hiſpanicas* vocant, mediocre Prunum æquant; Italica pleræque & Narbonenſes vix mediocre glandem ſuperant, quamvis eâ ſim habitiores rotundiorſque, primum virides, poſtea flavicantes, per maturitatem purpuraſcentes, tandem & nigricantes, quadam etiam ex purpureo punctantes, fed rariſſi: Sunt & quæ in Hiſpania albae ſunt (ut annotat Cluſius) ſapore valde acri & amaro, & neſcio quid acerbatis & nauſeoſi admixtum habente, etiam in maturis & molliſſis, carne primum dura, maturitate molli ac pingui, officiulum lignoſum, oblongum, utrinq; acuminatum, & in hoc proportionatum nucleum unicum habente. Qui vero in ſiſ continetur ſuccus pinguis oleum fit dulce, aquoſus, qui amarus, amurca. Foliorum quoq; ſapor amarus eſt, non ſine acrimonia tamen. *Radicibus* nititur (inquit Cordus) partim rectis, partim obliquis, in ſummo caſpite obærentibus, materiâ trunci modo ſolidâ.

Luſitanica *Olea* (inquit Cluſius) minores *Oleas* proferunt [ita quoque, Luſenfes quatuor *Oleas* *Differencia*. apud nos laudatiſſimæ, alique Italica], ſed multum olei, ejusque præſtantiffimi præbentes. Sic enim nonnullæ quæ in Gallia Narbonenſi & Bætica naſcuntur oleæ minorem fructum ferunt, ex quo plus olei exprimitur, alteri quod de majoribus *Oleis* elicitur longe præferendum.

Decerpuntur menſe Novembri, Decembri, Januario & Febuario in Granatenſi regno: namque *Tempus*.

antea non matureſcunt. Sternuntur deinde in pavimentis donec rigoroſe ſiant: deinde mole ſupponunt, & torculari exprimentur, aſſuſa fervente aqua; ita enim oleum reddunt. Nonnulli *olivas* peritis decutunt, quod alii improbant, qui potiùs admotis ſcalis manu legunt, nè ſequentis anni ſive decuſſis germinibus præſcipiant. Vehementer enim laborant *Oleæ* perculla & detrimentum capiunt. Olivantiſſima lex antiquiſſima fuit, *Oleam* nè ſtringito neve verberato. *Plin.*

Immaturo plerumq; condiunt per Hiſpaniam & Galliam Narbonenſem: interdum etiam maturas & nigras: condimenti loco apud nos cum carnis aſſatis præſertim vervecinis, eſtillant, in acetiſ etiam uſurpantur. Itali menſis ſecundis inferunt, & cum pane edunt. Excitant appetitum, movent alvum, humentem ventriculum exſiccant & confortant.

Olea Minervæ dicata lacraque erat, vel quòd Minervæ munus eſſet, vel ut Martiani Capella, quòd artes & diſcipline, quarum illa Dea eſt, *Oleo* ac lucernarum lubricationibus perſcitantur.

Olea quoque, venæ pacifice index erat, proinde veniam pacemq; ſupplicantes *Oleæ* ramulos manibus geſtare ſoliti erant.

Oleorum differentie deſumptæ ſunt vel à forma, vel à colore, vel à ſucco, vel à magnitudine, vel à loci varietate, vel ab inventoriſ, quas omnes perſequi infiniti laboris eſſet. Veteres varia tradidere genera, quorum nomina ſpeciebus hodie cognitis accommodare difficile eſſet: quocirca nos iſ non immorabimur. *Colymbades* * *Plinius* diſtinctum genus ſeciſſe videtur: alii *olivas* conditas oleo ſuo puras innatantes eſſe volunt, & *Halmades*, i. e. muri conditas ab iſ diſtingunt. Alii *Halmades* & *Colymbades* confundunt.

Oleorum autem tot differentie non obſervantur quòd Pomorum, Pirorum, Prunorum, vel quia arbor natura ſua minus apta eſt ex ſemine nata variare; vel quia acolarum non interſuit in ſiſ ferendis, colendis & quoquo modo immutandis adeo induſtrioſi & diligentes ſe præbere. Hiſ ad arborem ipſam, cum frigidiſſimo celi minis patens ſit, Gallicis; Germanicis, Angliſ Hortulanis, qui in variis fructuum ſpeciebus producendis & procurandis maxime curioſi & occupati ſunt, te condendam non permittente.

Celebriores *olivarum* differentie à C. Bauhino & Joanne fratre reſcenſit ſunt,

1. *Olivæ* maxime Hiſpanica, prunis mediocribus æquales, & figuræ ſimiles, quæ eſſi ſucculente ſunt & carne multa, amaritudinem tamen inſignem habent, unde & olei minus reddunt, amurcæ poſt, ideoque nonnullis minus probantur, minorque iſ ſapore præferuntur.

2. *Olivæ* minores, Genuenſes, Luſenfes, Provinciæ, eadem Luſitanica, Narbonenſes & Bætica Cluſio. Hæ dulciores ſunt & plus olei fundunt.

3. Oblongæ, atrovirentes, ad lacum Comenſem natæ, quarum utroq; Bauhinus meminit, quibus conditis nihil lapidiſ & ſtavius, quamvis & macra ſunt, & propemodum reſpectu maximarum Hiſpanicarum exſiccæ videantur, addit C. Bauhinus carnem duram eſſe & oſſi firmiter hære.

4. *Olivæ* albae, quarum & *Plinius* meminit.

In Hæcuna habentur *Marſh. & Claſ.*

1. Minores & rotundiores, plurimum olei habentes, quæ *Olivellæ* vocantur Claſ. quas prægrandes arbores Juglandium inſtar ferè ſcribit Matthiolus.

2. Majuscula & oblonga, oleum parcius sed dulcissimum reddentes, quæ nomine à radiis desumpto Raggiaræ dicuntur *Cef.* Has Oleæ minores proferunt, isq; in cibo utuntur.
3. Majores & pulposiores ad conditura tantum quæsitæ, quas Regias Cæsar. vocat. Non videntur differre ab Hispanicis maximis: nam Matthiolus eas multo plus amurcæ quam olei fundere scribit.
4. Sunt quædam quarum caro ab effe recedit cum franguntur, vinde quæ conditæ gratissimæ sunt, quas Colymbades Cæsar. censuit.

Varietates Olivarum in Gallia Narbonensi cultas recenset D. Magnol. in *Botan. Monspel.*

1. Oliva major oblonga, angulosa, amygdali formâ, vulgò *amellau*, ad conditura maximè expetitur, suavissima enim est, & rosæ habet odorem.
2. Oliva media oblonga angulosa, vulgò *oliviviere*, vulgarissima ista est.
3. Oliva media oblonga, fructu corni figurâ, vulgò *cornu*, in multis etiam olivetis videtur, fructum habet oblongum magnitudinis ferè & figuræ corni fructus.
4. Oliva minor oblonga; vulgò *picoulaine*, in variis etiam locis ista reperitur: in cibis multum expetitur.
5. Oliva major subrotunda, vulgò *ampoulau*, inter olivarum species ista maxima est, & ad conditura præcipue servatur.
6. Oliva media rotunda viridior, vulgò *verdalle*, ista similiter ad conditura colligitur; cuius species reperitur, quæ albidior est, & vulgò *blancau* dicitur.
7. Oliva media rotunda præcox; vulgò *mouran*, citò maturefcit, & ab arbore cadit.
8. Oliva minor rotunda racemosa, vulgò *bouteillan*, in racemulos veluti congeffa est, unde non habuit.
9. Oliva minor rotunda rubro-nigricans, vulgò *salierne*, non omnino nigra est, sed rubrum colorem habet commixtum.
10. Oliva minor rotunda, ex rubro & nigro variegata, vulgò *pigan*; alia plurimæ variis in locis nascuntur, sed ista, tum ad oleum, tum ad conditura meliores censetur.

Locut.

Olea neq; frigidum, neq; præserviduum celi statum amat, ideoque trans Alpes & Cebennas montes non invenitur nisi in hortis culta & à frigore munita. Quin & frigidiore hyemes etiam in Pates non invenitur nisi in hortis culta & à frigore munita. Cùm in Gallia peregrinaremur, Anno 1665, prævincia & Gallia Narbonensi eam adurunt. Cùm in Gallia peregrinaremur, Anno 1665, prævincia & Gallia Narbonensi eam adurunt. Cùm in Gallia peregrinaremur, Anno 1665, prævincia & Gallia Narbonensi eam adurunt. Cùm in Gallia peregrinaremur, Anno 1665, prævincia & Gallia Narbonensi eam adurunt.

Solum Oleis commodissimum nonnulli esse aiunt cui glareæ subest, aut sabulum pingue: sed & densior terra, si vidua sit & læta, fas convenit. Humidior sanè floridiores & pinguior oleas produciunt.

Hanc arborem multi existimant, ultra miliarium sexagesimum (quadragesimum Plin.) à mari aut non vivere, aut non esse feracem; quod tamen experientia repugnat.

Quercum & Oleam tam perniciosa oleo diffidere aiunt, ut altera in alterius serobe depactæ maneat. *Plin.* Nobis non videntur verisimilia quæ feruntur de huiusmodi antipathia.

Tempus.

Junio mense magna ex parte omnes Oleæ florent, inquit J. Bauhinus, sed in Germania & locis Septentrionalibus tardius, ubi quavis diligentissimè colantur nihil præter florem produciunt. De tempore & modo colligendi superius obiter diximus. Optima ætas ad decerpendum inter copiam bonitatemq; incipiente bacca nigrescere; tunc autem *Drupæ* seu *Druppæ* vocantur.

Olivas etiam decerpitas sed præcipue excussas aquâ calidâ lavare convenit, inquit Autor *Romulus Constantinus Cæsar* attributorum.

Olea lenè admodum crescit, Theophrasto & Virgilio autoribus, sed quàm diutissimè vivit. Plinius firmissimas ad vivendum oleas dixit, ut quas durare annis 200. inter autoribus conveniat. De satu & cultura Olæarum consulatur Rei rustice scriptores, sed præcipue Columella, qui copiosè de his agit: cuius de putandi tempore consilium an præceptum præterire nequeo. Quæntiam (inquit) pluribus annis interpositis olivæ putandum est. Nam veteris proverbii meminitis convenit, eum qui arat olivæm rogare fructum, qui stercoreat exorare, qui cedit cogere. Quod tamen satis erit octavo anno scisse, nè fructuari rami subinde amputentur. Cui potius obtinendum existimamus, quàm aliis qui singulis annis putare præcipiunt; cùm & Malos observaverimus à putatione aliquandiu laborantes malè affectas & infocandas fuisse. Stipitem Oleæ etiam aridum & levem terræ implantantur & germinare & radices agere Fortunii Liceti experimentum est, quo confirmatur illud Virgilii *Trydru* & *feco radix oleagina ligno*. v. Lib. 1. cap. 18. p. 35.

Ex eadem Oliva differunt succi: Primum omnium è cruda atq; nondum inchoate maturitatis, Omphacium vocatur. Hoc præstantissimum; Quin & ex eo prima unde præli laudatissima, ac deinde per diminutiones. Quanto maturior bacca tanto pinguior succus, minusq; gratus. Olea autem ætas ut jam diximus ad decerpendum inter copiam bonitatemq; incipiente nigrescere bacca, Amurcæ color est qui Olivam cogit nigrescere, ideoque incipiente nigritia minimum amprobant, ante eum nihil. *Plin.*

Olivam collectam in tabulatis servandi nec prius quam suder premendi, morem improbat Cato, Plinius alique, cùm omni mora oleum decrecat amurcæ augeatur, Addit oleum non tantum minus sed & deterius fieri. *Oleum quidem inde deterius fieri non denegaverim, quod Olea in acerco commiscant prævia quadam ad putredinem alteratione, & amurcæ foris si in bacca remanserit olei saporem carnes rumpat: at vero mora in tabulato oleum minus amurcæ augeri nequitiam ceciderim, cùm amurcæ aquas sumit calor & calore facile evaporat; Oleum autem cùm sit succus pinguis & tenax, non item; sed magnum humor vim exigit ut elevetur & ascendat, aut dissipetur.*

Quapropter

Quapropter (inquiunt) dubitare non debemus, Olivam lectam primo quoque tempore premendam. Ergo ut primis districta fuerit Oliva, subfistratis tegibus aut pannis expandi debet, quo aquositas ex ipso reficetur, & à foliis ac virgulis repurgetur. Hac enim commissa olei diuturnitas obstat. Tum diligenter mundata protinus in torcular deferri, & integra in fisis novis includi, præloque subijci, ut quantum possit paulisper exprimat. Postea resolutis corticulis emoliri debent, adjectis binis sextariis integri salis in singulos modios. Quod defluxerit in labrum protinus decapulari debeat, & in fictilia labra, huic usui præparata defundat. Hoc enim livissimum est & tenuissimum. Nam æneis & plumbeis vitatur oleum. Longè melioris saporis est oleum quod minore vi præli quasi lividum defluxerit. Nam si nuclei confingantur olei saporem viciant. Deterius est quod ex reliquis fratribus premitur, sed paulo graviore pondere. Hoc torivum non malè dixeris oleum. Sed tertiatione multò deterius oleum exit.

De vitis olei emendandis consule R. R. scriptores.

Olivas condiendi solliciti fuerunt Veteres (verba sunt Cherleri) quanquam revera nihil aliud sunt quàm palatis blandimenta. Tam ingeniosus fuit venter ut & amara, nec ab ipsa natura percocta suæ quoq; voluptati placere coegerit. Quid quæso gustu horridius Olivæ five maturæ, five immaturæ, ad suavitatem inventi ars, quam non potuit natura. Plurimos eas condiendi modos tradiderunt Columella & Palladius, quos apud ipsos requirendos omittimus. Nam nunc dierum unico tantum, eoa simplicissimo modo, muræ ex aceto & sale paratæ conditæ ad nos ferè adferuntur.

Olivæ quamvis per maturitatem nigra sunt, sapore quoque acri, amaro & nausoso, oleum tamen quod inde exprimitur ferè pellucidum est, nonnihil ravigans, sapore dulci & grato, unde patet patrem hunc & odorem parti aqueæ seu amurcæ inherere. Laudatissimum autem apud nostrates habetur oleum quod coloris omnis & saporis maximè expers est.

Olivæ maturæ ex Veterum sententia temperatè calida sunt; verum faciliè corrumpuntur, ventriculo, oculis ac vesicæ nocent; torrefactæ tamen & litæ nomas sistant & carbunculos emarginant: immaturæ exsiccant & astringunt. Colymbades adstringere, ventriculum roborare, appetentiam excitare dicebantur. Quæ ad nos adferuntur conditæ sunt antequam maturerent, intelligo tamen istas maturas & nigras etiam interdum condire.

Oleum folia refrigerant, exsiccant & astringunt, Usus externus & præcip. in fluxu alvi, mensum, in herpetibus & similibus. Oculi medicamentis (autore Dioscoride) ob vim suam mitionem convenientiora sunt Oleastris foliis. Quod intra fructus nucem est cum adipe & farina scabros ungues excutit. Succus fructus accensit recentis destillans fuscus, furfures, manantia ulcera. Plures foliorum visus vide apud Plinium.

Olea materies præcipue commendationis est apud operarios pictores, & statuarios, à quibus ad præstantes operas desideratur, cum Ebano, propter densam & tractabilem ejus substantiam, & colorem subruum & varium (quem tamen Aqua fortis affusa inducunt) quem ductus & nervi intoni referunt. Ad nos allata non mensurâ sed pondere venditur. Lampadibus, aliisque usibus mechanicis intersit.

Olei usus adde multiplex est tum in cibo, tum in medicina, ut omnes explicare plus temporis & olei requireretur quam institui nostri operis ratio patitur. De his consulendus Galenus, tum Dioscorides, Plinius alique tum è veteribus, tum è neotericis.

Pollionem Romulum, referente Plinio cùm centesimum annum excedentem D. Augustus hospes interrogaret, quânam maximè ratione vigorem illum animi corporisque custodiret, respondisse intus mulmo, foris oleo. Cardanus etiam tria præcipue ad longevitatem facere affirmat, nimirum Lac, mel, oleum: intelligit autem non foris inunctum, sed intro assumptum & in cibis usitatum. Oleum & silem emere oportere Aristoteles autumavit, utique quod utrumque ad prorogandam vitam quàm maxime conducere.

Oleum naturæ aeræe participes esse videtur, unde aquæ innatæ, nec cum humidis aqueis permiscetur, sed quavis simul cum illis agitur ob levitatem suam brevi se expedit & sursum ascendit. Ejusmodi autem humida [oleosa & aquea] simul agitata, conpassata & per minima mista colorem album contrahunt & lactis speciem exhibent.

Oleum ad usum per sanitatem optimum (inquit Dioscorides) quod ex immaturis Olivis exprimitur, unde omphacium dicitur. Excellet in hoc genere recens, minime mordax atq; odoratum. Tale ad unguentorum compositionem utile. Quinetiam propter adstringendi vim stomacho accommodatum. Ore si continetur, gingivas contrahit, dentes firmat, sudores cohibet. Refrigerat, siccit, astringit, adeoque multas compositiones ingreditur.

Oleum ex Olivis maturis expressum calfacit & humectat moderatè [Vetus calidius est recentius] emolli, digerit, vulnerarium est, alvum laxat [cum Cerevisia calida assumptum &] ariditatem pectoris corrigit, tormina ventris mitigat, meatus urinarios laxat, erosos abstergit & consolidat. Extinctus creberrimi uss est in clysteribus, tumoris calidis, &c. Cum aqua tepida assumptum movet vomitum, unde exhiberi solet contra venena.

In patria mea Westphalia (inquit Schroderus) usitatissimum est vulneratis quotidie exhibere oleum olivarum cum Cerevisia calida, quo adeo largè utuntur, ut quoq; fudrum oleum redeat.

Ad alvum laxandam segmentum panis tostio oleo intinctum & bene madidum quotidie manè comedendum commendatur: quod præcipuum suavitatis gratiam nobis habere videtur, inquit Cherlerus. V. P. Borelli observat.

Oleo odores maximè conservari testatur Plinius. Oleum etiam membra recreare eidem dicitur. Et membra recreans olei liquor. Et sanè Veteribus usitatissimum erat oleo corpus pangere, quod vigorem & robur ei addebat existimabant, & tonum conservare. Verum hic mos jamdudum obsolevit, nec immerito nostrâ sententia, partim quod ejusmodi inunctio res sordida nobis videtur, partim etiam quod cutis poros obstruat, & transpirationem impediatur, quâ nihil sanitati corporis tueri utilis magisq; necessarium sit.

Pppppp 2

Oleo

Oleo quidem non Apes tantum, sed & omnia insecta exanimantur. *Plin. l. 11. c. 19.* quod Clariss. Vir M. Malpighius in Bombyce aliisq. experiendo verum invenit. Ratio obvia est, quia si oleum meatu spiracula five poros quibus aer attrahitur & redditur obstruit, ob cuius defectum animalculum illico moritur. Nec enim minimis insectis infestis respiratio minus necessaria est ad vitam quam majoribus animalibus, quin potius magis, cum vala in his aeri expiendi destinata maiora proportione, plura, magisq. per omnes corporis partes dispersa in his sunt quam in perfectioribus illis.

* *Hypom. l. cap. 5.*

Oleum picem & pannis extrahit, eam aqua non facit. *Plin.* Vulgatum est (inquit *Sennertus) ut siquis manum pice inquinaverit, eam aqua non mundet, sed oleo aliquo aut pinguedine quae picem liquefaciat.

Olei supremæ regio melior est, nam ima ab amurca turbatur. Summum verò optimum, quod remotissimum sit à nociva parte, nec sua spissitate ab aere læditur. *Plutarch. Sympol.* Idem legitur apud *Macrob. in Saturnal.* qui & vini medium regionem, mellis imam optimum esse ait.

Oleum dealbandi modum vide apud Dioscoridem: item modum parandi oleum Sicyonium dicitur.

Oleum etiam ex olei furculis paratum ad multa utile meminerunt Dioscorides & Galenus; quamquam ille ex oleæ furculorum pinguedine illud oleum fieri dicat, hic in oleo illo conficiendo tantum addi solita germina illa scribit.

De Amurca quid sit superius diximus. Multiplex ejus usus describitur à Catone, Varro, Plinio, Galeno, Columella. Amurca fubigi aere terendis messibus, ut formicæ rimæque absterant, & ne Curculio noceat, neve mures lædant. Quin & lutum parietum ac tectoria & pavimenta horreorum frumenti, vestiarum etiam contra teredines ac noxia animalia amurcâ aspergi. Commendatur maxime ad ulcera inveterata. Reliqua vide apud autores citatos. Cum enim rarioris hodie in medicina usus sit, nec à nobis facili parabilis, non erit operæ pretium plura de ea dicere.

2. *Olea sylvestris* Ger. *sylv.* folio duro, subtus incano C. B. *Oleaster* seu *Olea sylvestris* J. B. Park. *The wild Olive-tree.*

Cum Oleam sativam à sylvestri culturâ tantum differri agnoscat Botanicus, & sativam si negatur in sylvestrem abire, & sylvestrem ex sativæ nucleo nasci; sane Oleastrum ab Olea non specie sed accidentibus tantum differre statuerendum est: proinde in ejus descriptione non opus est se finis prolixi.

3. *U. Utur* caudicis & ramorum magnitudine Oleæ sativæ non cedat, horum tamen frequentia superatur, addè quod & spinas per ramos possidet [quarum tamen Clusius in descriptione Oleæ sylv. Lusitanicæ non meminit] *Folia* minora, non dissimili interim figurâ. Ità quoque & *floru* uernatim cotinacti fructum præcedunt, Oliveæ similem, sed minore, strigiosiore, succo purpureo mordaci præditum. Adde à Clusio corticem huic quam sativæ levioris esse, fructum mucrone recurvo. Totâ arbor insigniter amara est.

Caudex Theophrasto peculiaribus quibusdam cavernulis ut in Olea sativâ dehiscit. Gorgos hoc malum vocant.

Oleastris coronâ Olympiorum victores coronari solitos apud Græcos tradit Plinius; & Oleastrum Olympicæ ex quo primus Hercules coronatus est, ad sua usq. tempora durasse custoditum religiosè, quemadmodum & Oleam Athenis, quæ traditur edita in certamine à Minerva.

Cæterum Oleaster aequè argillas & calculos amat ac Oleum, & eisdem in locis provenit.

De viribus foliorum Oleastris multa habent Dioscorides & Plinius, quæ apud ipsos legi possunt: nos non multum hoc respectu differre putamus ab Oleæ sativæ foliis, nisi quod in operando efficaciora sint; nec oleum ab omphacino distat, nisi quod calidius sit, potentius astringat & tamen extergat. Hoc in cibos non venit, siquis tamen eo quotidie barbam vel capitis capillos inunxit tantum morabitur.

Amurca ex Dioscoride. Quin & desuper capillos inhibet, furfures & capitis ulcera manantia, faciem & lepras extergit.

Eleomeli Plinio & Dioscoridi, in Syriæ maritimis Plinio, Palmyrenâ Dioscoridi, ex Oleis maxit *Plin.* ex quodam caudice *Diosc.* pingue, crassius melle, resinâ tenuius, sapore dulci [mellis *Plin.*] non sine nausea, alvum solvit, bilem præcipue detrahit, duobus cyathis in hemina aquæ dat. Qui libere torquescent, at citra periculum, crebro tamen furi excitandi.

Eleomelitos historiarum maximam lucem attulerunt Pena & Lobelius in Adv. cum inquit, Oles Monipeli in vineis mel five Eleomeli (quod mirum dictum sed verissimum) caudice vulnerato fundere: nimirum ex Olea arbore vulgari perquam amara tota & ingrata, cortice, caudice, fructu nondum fere condito, emanare vere melleum non solum colore, sapore, sed etiam duratione incorruptum se expertos affirmant, seq. è rimosis corticibus partim scalpello fauciatis latis exscipit non modo ad explorandum sed etiam ad amicos impetierundum. Verum nonnisi propemodum matura oliva ac nigricante quilibet reperiet mel istud. Lunellæ autem plurimum extillabat, præsertim secis majoribus truncis, è quibus initio melle liquidior latex glutinosus effuebat, postea mihi refidens aliquandiu, frigore densior evaderebat, atque non tam Mel quam Mannam præ se ferebat, specie, gustu, sapore, concrectione, omnium judicio qui degustarant. Hac & plura Lobelius, quem adi.

Olea Æthiopica Strabonis, Diosc. quæ lachrymam fundit Scammonææ similem [Paulus lachrymam non Scammonia sed guttæ Ammoniacæ assimilavit] quam Cæsalpinus gummi *Elemi* esse suspicatur, quamquam arbor sit, & an diversa ab Olea vulgari nos lateat. Cæterum lachrymam illam ad oculorum cicatrices abluendique & visus hebetudinem illitum facere, urinam & menses ciere, eroforum dentium cavis inditam eorum dolores lenire, partus pelleri, imperiginibus ac lepræ mederi autor est Dioscorides. In medicamenta quoq. exitiali vi prædita refertur.

Olea

Olea Ariftoleis Callitaphanos cujus propaginis frondibus Olympiorum victores coronabantur si modo folia ejus formâ reliquis oleis contrariâ, supinam non pronam partem habebant viridiorum, quod tamen præter eum nemo prodidit, monstruosa potius varietas, quam nova Oleæ species videtur.

Elæostaphylos etiam Geoponiâ Autoris Oleam uvamq. exactè respiciens ejusdem farinae esse videtur: nec tamen putaverim hujusmodi fructum produci eo inficionis genere quam ablationem vocant, nec alio quovis vulgari, ut ille vult.

Viscum bacis rubris & purpurascens in oleis nasci observant Bellonius & Clusius, quod eas stertiles reddit, unde Olivetorum Domini ramos integros & maximam partem cadere coguntur, nè vitium latius serpat.

3. *Jambolones* Garcia C. B. *Jambolonia Indica* folio Arbuti J. B. *Jambolonia* Park.

Frutex est Myrti effigie, cortice ejusdem ferè coloris cum Lentiscis cortice; foliis Arbuti, sed Myrti virentis foliorum sapore. Fert si fructum majoribus Olivis [Cordubensibus] similem, sed gustu admodum adstringentem, & fauces contrahentem. Muria conditur Olivarum modo.

Nullum usum in medicina obinet, sed editur cum Oriza coctus, nam appetentiam excitat; non *Usus* tamen admodum salubris æstimatur.

4. *Olea Malabarica* Nimbo dicta, fructu racemoso oblongo.

* *Aria-Bepou seu Nimbo Acosta* H. M. P. 4. T. 52. p. 107. *Arbor Indica Fraxino similis, Olea fructu C. B. Nimbo folio & fructu Olea* J. B. t. 1. l. 6. c. 8. *Azederach floribus albis semper virens* Herman.

Arbor est procera, caudice crasso, ex albo flavescente, cortice cincto nigricante; necnon ramulis natis, seu frondibus umbrosis in latum diffusis, ornato. *Radix* crassa, albicans, atro-purpureo cortice tecta, graveolens, amara. *Folia* numerosa circa teneriores ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu profundè serrata, tenuia, glabra, nitentia, graveolentia, amara; nervis aliquot è media costa infernè altè extuberante, & folium per longitudinem medium inaequaliter fessante, in latera excurrentibus. *Flores* petiolis oblongis racematum proveniunt, exigui, candidi, indurati, calycisque exigui, viridi, in quinq. lacinias acuminatas secto inhaerent, quinque terebent foliolis constantes, medium occupante calyce fimbriato, exiguo, subulato, *staminula* decem continens, necnon longum tenuemq. *stylum*, extremas calycis ares quodammodo superantem, haud fere ac in Narcisso junctiolo observare est. *Fructus* similiter racematum proveniunt, oblongo rotundi, Olivis minoribus formâ haud absimiles, primum flavescentes, dein purpurascens, tenui pellicula cincti, carnosi, oleosa, acri ac amarâ intus referti, intra quam officulum locatur oblongum, nucleum includens albicans.

Crescit locis arenosis circa *Trepancoor*, necnon in *Tutucoryn*, *Jassanapatnam*, aliisque insule *Zeilan* *Locus* locis. Semper viret. Quotannis floret & fructum dat.

Fructibus Oleum exprimitur, è quo pictores colores conficiunt pannis gossypinis pingendis. *Vires* & *Uj.* E foliis in aqua coctis balneum paratur, variolis expellendis, & articulorum doloribus mitigandis utilis.

Ex ædem foliis fuscatis, pulverisatis, & cum Oleo è fructibus expresso mixtis unguentum conficitur, quod partibus dolentibus, convulsis & spasmo affectis utiliter inungitur: & vulnera, puncturas & contraciones nervorum curat.

Foliorum succus fere per os sumptus solus, aut cum vino, aut aqua, aut gallinæ jusculo mixtus, five umbilico impoitus aut solus, aut cum fellis bubuli, aceti aut Aloes tantillo, ad omnis generis lumbicis expellendis perutilis est. Quamobrem familiare admodum & perquam salubre est medicamentum omnibus Malabar incolis, quoniam lumbicis valde sunt obnoxii.

Garcia & Acosta Nimbo arborem Fraxino comparant tum magnitudine, tum specie externa procul inveniuntibus, quamvis folia Fraxineis dissimilia sint.

5. *Olea Malabarica* Nimbo dicta, fructu racemoso rotundo.

Karibepou seu Nimbo altera H. M. P. 4. T. 53. p. 109.

H.M.

Arbor est praxella & speciosa plurimum, caudice præcrasso, albicante, cortice obducto nigricante, graveolente, amaro; necnon plurimis donato ramulis rubicundis ac languinis. *Radix* albicans, atro-purpureo cortice tecta. *Folia* Aria-Bepou foliis haud absimilia, at minora, ovatis integrâ & sulphureâ, laponis acido-amari. *Flores* haud secus ac illius flores racematum proveniunt, exigui, candidi, graveolentes, calycisque exigui, rufi, in quinque lacinias acuminatas secto inhaerentes, quibus foliolis acuminatis compositi: *Foliola* hæc intercedunt decem *staminula* candida, rufis *capitulis* ornata, medium occupante *stilo* tenui, albicante, capitulo viridi. *Fructus* Aria-Bepou fructibus similes, at rotundi & intensiore purpurâ tincti.

Provenit pluribus locis in Malabar, præsertim circa *Angicozmaal*: Semper viret: quotannis bis *Locus* floret & fructum edit.

Fructibus hinc oleum exprimitur. Ex arboris foliis tenerioribus in lacte dulci coctis & contu. *Vires* sic cataplasma conficitur, quod serpentium aliorumq. venenatorum animalium moribus medetur, ita affectæ parti applicatur. Ex ædem cum *Aria-Bepou* foliis in aqua coctis Apozema paratur, febribus pestentialibus aliisq. morbis malignis perquam utile. Radix quoque modo sumpta alvum movet.

6. *Olea sylvestris Malabarica, fructu dulci, Perin-kara* H. M. P. 4. T. 24. p. 51.

H. M.

Arbor est vasa magnitudinis, caudice crasso, cortice crasso, cinereo, intus purpureo, cinis; nec non ramulis viridi-fuscis, plurimisque virgulis pullulantibus donato; lignum albicans, densum, fibrosum. Radix itidem albicans, rubicundo obducta cortice, qui cuticula nigricante insuper tegetur est: sapor subamarus, odor terrestris. *Folia*, quae primo exortu rufa ac plicata circa ramulos teneriores proveniunt, ubi excreverunt oblongo-rotunda frena, acuminata, in ambitu crenata, densa, glabra, atro-viridia, splendens: sapor acidus primum, dein amarus. *Flores* suave-olentes, candidi, caliculis fuscis inter folia proveniunt, caliculis nimirum spithamam longis, quibus brevibus petiolis adherent, quinque oblongis, ac in plurima tenuia filamenta, comae instar, circa extremitates divisim foliis constantes, atque calyci viridi in quinque lacinias acuminatas secto inherentes; rufis aliquot *filamentis* erectis mediam floribus cavitate occupantibus, inter quae *stylus* prominens viridi albicans, capitis basis globulus exiguus, croceus. *Fructus* pari fertilitate floribus succedunt, cum forma, tum substantia & magnitudine olivis majoribus similes, similem quoque continentem nucleum: Maturo cereo-purpurei, acido-dulces, gratiae propter, immaturi vero flavescerent, austri, subamari.

Locus
Tempus.
Ufus.

Provenit in *Mangati* aliisque provinciis Malabar; quotannis bis floret fructusque fert, Martio viz. & Octobri mensibus, diutius superflue manet.

Ceterum fructus hi in deliciis comeduntur, necnon saccharo condiuntur, ac uti Olive in muria & aceto servantur pro *Achara*, sique cum cibis inter prandendum & cenandum comesti ventriculum roborant, ac alimentorum in eo fermentationem potenter juvant.

7. *Leicocaria Brasiliensis* Marceg. *Arbor Brasiliensis gummi Elemi simile fundens folia, pinnae, foliis verticillatis, fructu Oliva figuræ & magnitudinis.*

Marceg.

Arbor est alta, caudice haud ita crasso, cortice glabro, ac griseo. Crescit ferè ad modum *Fagi*. *Folia* fert in ramulis duo semper sibi opposita, & tertium solitarium in fine: [rectius folia pinnae dixeris, est binis, interdum ternis, pinnarum conjugationibus composita, cum impari foliolo in extremo.] pyri foliis similia, tres digitos longa, anterius acuminata, instar pergamini crassa, læte viridia, splendens, nervo secundum longitudinem, & venis oblique discurrentibus. Ad foliorum exortum proveniunt copiosi *folioli*; racematim fere verticillatim congesti, planè parvuli, quatuor foliolis viridibus constantes, stellatè figuræ. Foliola autem illa viridia in ambitu albâ lineolâ sunt circumdata, & in medio floris sunt alioque *flaminula* flavescens. Post florem sequitur *fructus*, magnitudine *figura* Oliva, colore Mali granati, habens intus pulpam odoriferam, uti est & lachryma arboris. Cortex quippe vulneratus una nocte resnam fundit odoratissimam, odore Anethi recentis consimili, quae postmodum colligi potest: consentitiam habet Manne, colorem ex viridi pallide flavescens; ac commodè tractari manibus potest. Insignis est ad vulnera capitis, & ad omnia ad quae gummi *Elemi* usurpatur.

Locus.
Ufus.

Corticem exteriorem non incisam si manu mucosa paululum, insignem mox spargit odorem.

In annosis & essetis nemoribus reperitur.

G. Pilo hujus gummi *Elemi* planè simile esse ait; quod tamen nostro Officinarum, utpote recentius, odore & qualitate efficacius. In omni topico, siue simplex sit, siue compositum, ad vulnera aperta, & ad interiora mala adeo expetitur, ut vix ulli unquam emplastro stomachali vel cerato adeo sum filius inquit quam huic. Viscera enim roborare, flatus dissipare & doloribus feliciter mereri alioquies sum expertus.

8. *Azedarach arbor Fraxini folio, flore caruleo* C. B. *Azedaracheni arbor* J. B. *Azedarach Avicenna* Park. *Zizypha alba* Ger. *The Dead-tree*.

J. B.

Iusta magnitudinis est arbor, cortice in novellis lævi, in adultioribus scabro & rimolo. Folia Fraxini ferè, serrata, cubito longiora, & folioli multis sibi mutuo respondentibus, ad costam unam ramulosam adherentibus constantia, saturè viridibus & nigricantibus, & sub hyemem cum suis pediculis decidentibus. [Clus. Barba caprinae foliis comparat.] *Flores* è longo pediculo dodrante majore, in ramulorum extremis ad exortum foliorum copiosi, racematim coherentes, parvi, odorati, lapore pullo, ex quinque foliolis expansis constantes, in quorum medio veluti calyx longiusculus, ex purpureo nigricans, in quo fiamina. Floribus succedunt baccae multae, luteae, magnae, amara cum dulcedine quadam, initio virides, maturitate candicantes, magnitudine Mespili Aroniae, ferè, ingratum saporis, in quibus nuclei duri, eleganter angulosi, nunc pentagoni, nunc hexagoni medullam continent albam, valde ingratam.

De loco natali hujus arboris, ubi scilicet sponte proveniat nihil certi traditum invenio. In hortis tamen & viridariis Italiae, Hispaniae, Galliae, atque etiam Angliae frequens colitur.

Vires quae huic arbori (in modo Azedarach sit) ab Avicenna tribuuntur, vide apud J. B. Sed quicquid Avicenna tradit (inquit ille) nolumus hercle tam venenatâ plantâ internè uti, quandoquidem non desint infinitae propemodum aliae ad ejusmodi vitia utiles. Merito fuisse Mattheolum ut omnes caveant, qui hanc arborem in viridariis alunt, nè fortè imprudenter seipsum, aut liberos, vel domesticos in perniciem agant. Nam & Rauwolfius testatur fructus admodum noxios esse, eorumque, esu canes mori, eosque obervat Clusius tota hyeme in arbore durare nullis degustantibus avibus.

Ex nucleis precatórios globulos Monachi conficiunt, ad preces dinumerandas, hinc Arbor de *gi* *Patre nostro* Italici, Arbor sancta Gallis, nostratibus *Dead-tree* dicitur.

CAP.

CAP. XII.

Prunifera Malabarica fructu racemoso parvo, acri, succo tinctorio Katou-Tjere seu Chern H. M. P. 4. T. 9. p. 19.

H. M.

Racemosa est arbor & speciosa plurimam, caudice crasso, multisque ramis longè latèque diffusis, ac cinereo cortice rectis ornato, ramulis tamen tenerioribus viridibus. Lignum albicans, densum, furvo ac lanuginoso cortice munitum, sique vulneratus lachrymam fundit rubicundam, glutinosam, graveolentem, acerrimam ac urentem, quae radiis Solaribus tandem nigrescit. Radix albicans, furvo cortice tecta, inodora, saporis unctuosus, necnon acris & urentis. *Folia* inordinatum circa ramulos proveniunt, spithamam circiter longa, & pollicem aut sesquipollicem lata, suprenè colore atro-viridi nitentia, subius dilutiora. Costa media utrinque, altè extuberat. Sapor acris & urens, succumque, continent rubicundum, itidem acrem & urentem, cutemque, exulcerantem uti Ranuncul. *Flores* è ramulorum extremis racematim proferunt, petiolis oblongis, viridibus & hirsutis, candore insignes, teneros, suaveolentes, qui tamen odor in singularibus vix percipitur, saporis acris ac urentis, è quinque petalis acuminatis, lanuginosis, & in orbem expansis compositis, in quorum medio fibre albae rubicundis & nigricantibus *apicibus* ornatae, quarum nonnullae inter foliola expansae, nonnullae verò erectae cernuntur. Foliolis pari fertilitate succedunt *fructus* parvi, ex rotundo oblongi, ovis cæreleis majoribus, quae Græci *Biquas* dicuntur, cum forma, tum magnitudine perquam similes, primum virides, paulò ante maturitatem glauci & lanuginosi, cum murescentes atro-cærele & glabri, intusque carne subfusca, fusculentâ, necnon glutinosâ, acri ac vix referti; intra quam ossiculum locatur oblongum, nucleum continens albicantem, unctuosum, amariaculum & subacrem, formâ Avellanae haud absimilem.

Datur hujus arboris varietas fructu rotundo, nigricante, cetera similis.

Nascitur ubique in Malabar, locis tum sylvestribus, tum montanis, necnon in fluminis ripis: *Locus*. perpen frondet, floret aut fructus fert, manetque superflue ad 200. non rarò annum. Colitur plerumque, in agris ubi Oryza aut frumentum provenit, ad aviculas delecentia ejus qualitate pellendas.

Ceterum ex ligno naviculae fiunt minores, Indigenis *Manjous* dictæ.

Lachrymâ è cortice, necnon fructuum succo acri & glutinoso, admixta calce, pictores utuntur ad *Ufus* *Ufus*. Lina gossypina variis figuris indelebili colore pingenda. Fructuum decoctio in lacte dulci pota Scabiei, lepræ, capitis dolori è causa frigida, vertigini, colicis cruciatibus, aliisque affectibus è viciis, pinguibus & stultis humoribus natis conducit. Succus è fructibus & arboris cortice expressus, ac denubis admodum odontalgiam sanat; necnon tumoribus frigidis applicatus cutem erodendo ac vesiculas excitando, eos aperit.

Reperitur inter Indos quibus arbor hæc noxiom est venenum, atque ex levi ejus tactu totum corpus mirum in modum intumescit; quod symptoma lacte, butyro, aut oleo assumpto protinus mitigatur.

CAP. XIII.

Prunus Indica racemosa, fructu pyriformi, Tani H. M. P. 4. T. 10. p. 23.

H. M.

Arbor est procera, caudice crasso, ramis glabris, viridi-cinereis, hinc inde in orbem diffusis donato. Lignum ex albo flavescens, cortice crasso, glabro, cinereo, intus croceo tectum, cupus matrix dura, è rufa striata. Radix albicans, furvo cortice cinetâ, inodora, insipida, necnon fibris suis longè latèque per terram diffusa. *Folia* juxta ramulos extremos rotundi, viriditibus ac oblongis petiolis, plura simul juncta proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, longitudine spithamam, latitudine palmum facili superantia, superne obscuro virore splendentia, subius dilutiora: odor nullus, sapor sylvestris. *Flores* itidem extremis furculis inter folia proveniunt, in pediculis communibus spithamam longis, quibus racematim adherent exigui, suaveolentes, insipidi, quinque, oblongo-rotundi è viridi albicantibus foliolis vix apertis constantes, adeo ut geminis non minus quàm floribus assimilari queant; decem ex albo flavescuntibus *filamentis*, *apicibus* ornatis, mediam floribus cavitatem occupantibus. Foliolis pari fertilitate succedunt, pyriformes, Prunis majoribus magnitudine haud absimiles, cortice tenui, undique carni adherente, glabro, nitente ac rubicundo cinetâ, carne viridi, fusculentâ, radicia, intus referti; intra quam ossiculum locatur oblongo-rotundum, nucleum continens candidum, grati saporis, ac Nuci Avellanae haud absimilem.

Crescit locis areosis in *Padijate*, *Bardelle*, aliisque provinciis Malabar; semper frondet, floret, *Locus*. fructusque fert, atque non rarò duo frugifera manet secula.

Hujus lignum opert fabili accommodum, ex eoque ingentes ciste & naves fabricantur: necnon *Ufus* & *Vires*. ex arboribus excavatis Naviculas Indi faciunt, quae *Manjous* appellant.

Fructuum nuclei in edulis sunt, sique in pulvrem redacti endemici illi Cachexiae (quæ *Pitao* Lusitanis appellatur) medentur, atque oculorum vitia emendant: Adhæc expressum ex iisdem oleum capillis firmat capiti inunctum. Arboris cortex Antidotum habetur noxio veneno, quod ex arbore *Katu Tjere*, ejusque fructibus quocumque modo contrahitur; sique minutissime contritus, addito *Aca* *fatide* pauxillo tunc exhibetur. Insuper corticis hujus & radicia succus, cum Oryza & lacte decoctus & exhibitus colicum dolorem lenit.

CAP.

vetustis ramis fert hastulas inter superioris anni folia, digitalis longitudinis, crassifusculas, in quibus brevi pediculo numerosi, & racemi in modum conferti nascuntur *flor.* candidi, pentapetali, multis in umbilici ambitu staminibus praediti, odoros tamen expertes *Clus.* Succedit *fructus*, gravis, dulcis, Ceraso paulo major, sublongus, ex coeruleo rubescens. Sub pulpa, non semina bina aut terna plana (ut in fructu Constantiopolitani ad Clusium misso) plurimum accedentia ad Loti Africanae femina, sed officulum unicum Cerasi officulo simile, longius tamen, sapore amaro, ad Cerasi nucleos accedente, nesci, simile quicquam habet cum Guaiacana vulgo dicta.

Locus.

A Trapezunte primum Constantiopolin allata dicitur; inde in Italiam, Galliam, Germaniam, Angliam, ubi frequentissima habetur in hortis & viridiis, feliciterque, adolescit, floret, fructumque periclit: est enim frigoris patientissima, & hyemes nostras etiam exposita contemnit. Facile comprehendit, citissime crescit & in arborem iuxta magnitudinis brevi evadit: operibus topiarum minus commoda ob ramos subito crassifcentes & lignosos, nec foliis tectis sed nudos in conspectum venientes.

Ego cum J. Bauhino existimo Clusium duos fructus confudisse, nempe Lauro-cerasi cum Guaiacana. Nec enim mihi verisimile videtur unam eandemque arborem fructus tantopere differentes proferre.

De viribus hujus arboris ejusdem fructuum in medicina nihil traditum invenio.

CAP. XVIII.

Capollin Mexicanorum Hernandez seu Cerasus dulcis Indica.

Hernand.

Arbor est mediocri magnitudinis, foliis Amygdali aut Cerasi nostrati, minutim serratis, parvis racematum dependentibus; ac quibus acini sunt Cerasi nostratibus forma, colore, magnitudine offibus & nucleis similes. Nam immaturi paululum sunt acidi & adstringentes, exquisitum maturitatem affecuti dulces & gustu gratissimi.

Tempus

& Locus.

Vires.

Floret vere, fructum vero per universam aestatem largitur. Temperato coelo gaudet, & apud Mexicanos in hortis campestribusque locis & suapte natura, & humana diligentia provenit.

Germium liquor aut succus linguam aestu ardens lenit. Jus corticis decocti per quindecim dies infusus, & 3j. pondere sumptus, dysenteriam curat. Pulvis inflammationibus opitulatur. Ex fructu fit in annonae caritate panis & potio: fed alimentum melancholicum praebet, & halitum frequentiore usu gravem conciliat, cum dentes nigredine inficit, emendari tamen dentificis malum potest. *Triplex* sunt tales arbores, sed fructu tantum differunt, quidem *Xitoma capollin* fructum fert Prunorum circiter magnitudine; *Helocapollin* paulo minorem; ac omnium minimum *Tolacapollin*; universum vero omnes racematum dependentem.

CAP. XIX.

1. *Manga Indica fructu magno reniformi. Mangas Park. Mangas sive Amba J. B. Persica similis putamine villosa C. B. Amygdalam referens fructus hirsutus J. B. The Mango-tree.*

H. M.

Vasta est haec arbor, altitudine 40, crassitie 18 pedum, multisq. ramis in orbem longe lateq. diffusis donata: qui cortice glabro, atro-viridi, ac nitente muniti, ubi incidunt liquorem stillant fuscum, suaveolentem, acrem, amarum. Lignum albicans, molle, ac leve, cortice obductum crasso, scabro, & nigricante; isque vulneratus itidem lachrymam fundit fuscam, viscidam & tenacem, quae radiis solaribus in gummi consistentiam tandem perficitur. *Radicis* crassae, albicans, cortice crasso, purpureo, ac intus croceo tecta, necnon fibris suis late per terram diffusis, sapor amarus, odor aromaticus. *Folia* bina, terna aut quaterna simul ex eodem pediculo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, densa, glabra, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, superne splendenda colore viridi-fusco, inferne viridi dilutiora; costa media crassa, flavescens, divisa, & in utraque parte alae extuberans, e qua nervuli aliquot transversim [crassifusculi, 16 vel 17 unguis, Clusio] superiora versus excurrunt, in ambitu non serrata; odor suavis, sapor aromaticus. Tenella & primum erumpentia plerumque sububra sunt. *Flores* ramulorum extremis racematum inhaerent, exigui, uvarum flosculis haud ab similes, e calyce viridi in quinque laciniis secto prodeunt, quinque tenuibus acuminatis candidis foliolis, flavescente macula intus notatis, constantes, quinque intus albicantibus fibris, flavescitibus *apicibus* dotatis, ac stellae in modum inter foliola expansis, praediti, in quarum medio *stylus* prodit albus & odor suavis ac melleus, sapor aromaticus. *Fructus* oblongo-rotundi, plani, ad latus leviter sinuati, renali forma haud ab similes, ovum asnerum magnitudine superantes, glabri, nitentes, primum virides, albis interstincti punctulis, dein viridi-flavescens, tandemque auri, carne flavescente ac succulenta (Mali Persici aut potius Pruni carni haud ab simili) acidi primum, deinde acido-dulcis, gratiae saporis intus referti, ac pellicula tenui, villosa ac tomentosa aucti. Intra carnem officulum continetur oblongum, compressum & lanuginosum [unde quaque tomento aut duris fibris transversim & oblique excurrentibus opertum *Garc.*] tenne, praedurum tamen & valde tenax, quod nucleum includit, callosum, oblongum, Amygdalae persimile oblongae, eademque magnitudine, [candidum & candida cute tectum *Garc.*] amaricantem non tamen gustui insuavem.

Crescit

Crescit sobole aut feminibus sata in multis provinciis, uti in Malabar, Goa, Guzarate, Balagate, Bengala, Pegu, Malacca, Ormuz, aliisque Indiae locis.

Arbor haec perpetuum frondet, singulique annis semel aut bis maturos profert fructus. Colli-
gendum tempus est in calidioribus regionibus mense Aprili, in serotinis Maio & Junio; interdum etiam
Octobri & Novembri: atque a satiationis anno sexto vel septimo ad centesimum usque frugi-
fit est.

Ceterum fructuum horum haud secus ac Pomorum & Pyrorum nostratium variae dantur species, quae per regionum naturam & diversitatem plurimum variant.

Species autem illa sine officulo, palato admodum grata, varietas tantum seu degener fructus nobis videtur.

Edunt hic fructus in laminas sectus, aut sine vino, aut cum vino maceratus; conditus etiam Saccharo ut commodius asservari possit: atque interdum cutello adaperitur, & in ejus medullarum Zingiber recens, Allium, Sinapi, Sal cum oleo & aceto insperguntur, ut vel cum Oryza edant, vel Olivarum condimento modo.

Atque hoc modo conditi hujus generis fructus hodiernum ad nos adferuntur; nobis etiam observantibus oblongo-rotundi, plani fere paululum compressi, ad latus leviter sinuati, renali forma haud ab similes; quales eos describunt & depingunt Horti Malab. Auctores.

Quod ad temperamentum attinet, frigidus est & humidus hic fructus, quamvis Medici Indi contrarium affirmant. Utimur hic conditaneo pro carniu assatarum condimento; eodem modo quo Cucumeris conditis *Cutichensis* dictis. Ejus officulis affatis alvi profluvia sisti aiunt, quod verum esse dependendi Garcias.

Lignum arboris cum Santalo in usu est comburendis Gentilium: cadaveribus, utpote huic ritui sacrum: hinc & ex eo cista sunt feralia, in quibus cadavera recondunt: materies autem mollior est, nec diu durat.

Caules vicem *Areeque* seu *Cauage* subeunt in manducatione *Betal*; iidemque calcinati ac in pulverem redacti verrucas tollunt. Ex foliis tenerioribus corticibus *Avanaceo*, hoc est, Ricini, semine Cumini, & *Parpadangam* decoctio fit, quae tussi, asthma, aliisque thoracici affecibus summo opere prodest. Arboris cortex in pulverem redactus, & cum jussulo gallinaeo exhibitus sanguinem ex casu alioqui extravasatum & coagulatum egregie dissolvit. Expressis e cortice succus cum albumine oui & tantillo Opii assumptus praesentaneum contra diarrhoeam, dysenteriam & tenebrum est remedium: similiter ex arboris gummi & floribus Oryzae, addito Opi & Piperis pauxillo pilulae conficiuntur, quae cuicunque alvi fluxui medentur.

E nucleis ficcatis farina fit, ex eaque varia ciborum genera conficere norunt indigenae.

Hic fructus describitur a Clusio Exot. lib. 2. cap. 16. fruct. 4.
Amygdali facie fructus exoticus hirsutus J. B. Hist. lib. 2. cap. 10. vel ipsio iudice, nihil aliud est quam *Mange* fructus.

2. *Ambalana H. M. P. 1. F. 50. p. 91. Manga affinis flore parvo stellato, nucleo majore ossa D. Seyn.*

H. M.

Arbor est procera, ramos in altum minus, late in transversum diffundens, nascentisque in areolis: *Radicis* longa, permixtis fibris capillata. *Candide* crasso, ad unius hominis amplexum, cortice vestito crasso, ligno molli: ramis vetustioribus cinereis, tenerioribus viridibus & coeruleo rore confertis. *Folia* composita ex duplici pinnarum seu foliolorum pari, cum impari in extrema costa. Sunt autem pinnae oblongo-rotundae, longitudine ad latitudinem ferme dupla, antierius parva ac contracta cupidae, texturae densae, molliae, glabrae, utrinque nitentia, virore superne saturo, subius diluore. E costa media nervi transversio recto ac parallelo ductu exeunt, &c. vide. *Flores* in furculis teneris, e ventriorum ramorum summitatibus egressae, plures simul proveniunt: Suntque hi furculi (ut & folia) saporis acidi & parum amari similes ei qui in fructibus Manga, odore quoque forti & acido. Sunt autem flores parvuli ac albi, velut stellulae quinque vel sex petalorum cuspidatam, quae oris rotundioribus in cuspidem contracta, necnon rigidifuscula & nitentia. In medio flore corculum est flavum, fructus primordium, quod *stamina* circumstant decem vel duodecim, pro numero petalorum, parva, tenuia, albicantia, *apicibus* flavis. E medullis corculi quinque vel sex minime cupides vel styluli eminent. Calyx quinquefolius, vel hexaphyllos pro numero petalorum, foliis albicantibus ac brevi-cuspidatis. Cum florum gemmae erumpunt omnibus suis foliis nudatur arbor, ac quando floret, is destituta est cum fructibus rursus nova folia refumens. *Fructus* in furculis floriferis petiolis longiusculis crassis, languidis, pandis & cinereo-fusci plures simul pendentes, oblongo-rotundi, duri, similes fructibus Manga, colore per maturitatem viridi claro, dein subflavo, ac aciditate jucunda gustui & odorati, pulpa esculenta: duro ac grandi in medio ossa, quod totam fert fructus capacitate replet, ac exterioris nervis lignosis albicantibus reformatis striatis contextum est ac hinc inde sub contextura lacunosum ac punctiioni pervium, intus durum. Bis in anno floret, & fructus fert.

Fluxum mentium suppressum promoveret radix pudendis indita. Cortex ejus tritus, & in lacte *Vires.* acido epous dysenteriae confert, ad quod etiam juvat succus ejus mistus cum Oryza, ex qua genus panis, communi nomine *Apen* dictus conficitur. Ligni decoctum proficue datur in gonorrhoea. Foliorum succus cum fructu arboris trito auribus inditus eorum dolorem sedat.

3. *Cat. Ambalam* H. M.

A priore differt foliis minis grandibus ac minis oblongis : Fructu minis oblongo, nonnihil rotundiore ac paulo minore, saporis acido-amari; ob quem minis sunt in edulis, nec tam uberi proventus in furculis.

Viribus cum precedente convenit.

CAP. XX.

Manga fructu venenato, officulo cordiformi nucleo gemino. Odallam H. M. P. 1. F. 49. p. 71. *Manga fructu venenato* C. B.

H. M.

Altitudo ei duum triumve hominum : *Radix* fibras capillatas in latum subtus teriam emittit, cortice albicante subdulci & subamaro. *Caudex* hominis amplexum implet, ramos tortuosos diffundens, ligno molissimo, medullâ intus rufa, cortice lacteo-cinereo-fusco, amaro & mordaci, in furculis teneris viridi-fusco, medullâ viridi & humida. *Folia* petiolis crassis albicantibus insident, angusta, oblonga, linguiformia, ad petiolum stricta, antrorum latorum, in cuspidem brevem & angustum contracta, texturâ crassâ, solida, lactea, mollia, lenia, glabra & nitentia, maxime supina parte, qua & obscure viridia; sapore amaro & pungente. E costa media crassa & albicante nervuli valde subtiles transverso ac parallelo ductu exeunt, venulis subtilissimis intertexti. Flores umbellati, petiolis longis, crassis, languidis nixi in summis cum-punt, quinque petalis albisimis, cupidiatis, ima parte contractioribus, uno latere rectiore altero in arcum inflexo, unguibus croceis, compositi calyce quinque, foliis oblongo angustis cuspidatis, crassifolis, interioribus albis dilute viridibus constante excepti. E medio florum emittunt *stamina* tenuia, quinque crassifolia, flavis, striatis ac surrectis apicibus dotata, cûmque in *stylum* tenuis, liber, albicans, cum nodulo crasso ac pyriformi in vertice ex primordio fructus, qui infra calycem est prodians. *Fructus* floribus decisis succedunt pediculis crassifolis, longiculis, languidis ac pandis appeniti, grandes Pomorum instar, oblongo-rotundi & nonnihil plani, tenui sulco in parte magis compressa, per longum striati, pondere valde leves, cortice exteriori tenui, glabro & viridi flavescente, ad corticem intus pulpa tenui, albicante & lacteo, saporis aequi.

In medio *os* est grande, nonnihil cordiforme, durum, exterius sub pulpa mali lato interstitio, filamentis lignosis & albis reticulatum pertextum, ac inter cancellos fungosa albicante pulpa, asperam, includitque nucleos duos albos, intersépimento crasso, duro ac cartilagineo à se mutuo sejunctos, oblongo-rotundius, quo intersépimento adjacent planis, altera parte convexis, longitudine ad longitudinem officuli parallela, & majori cavitatē ad ejus basin, sapore amaro.

Accota hanc speciem sic describit, ni forte diversa sit.

Sylvestre genus *Mangas bravae* nuncupatum, dilute viret, aequilantum splendet, lacteo succo abundat, paucâq; carne praeditum est: nam crasso cortice solummodo integitur, officulum prae-rum & cartilagineum, Cotonei tamen mali magnitudine est.

Adeo praesentis est veneni, ut indigenae illis sese mutuo perimant: nam si quis paululum ediderit illico moritur. Interdum oleum admiscunt ad exacuendam ejus vim, ut coloriem perniciem afferrat. Sed quocumque tandem modo sumptum adeo celeriter perimit, ut haecenus nullum fit reperitum antidotum ad illius vim compescendam.

CAP. XXI.

Persea C. B. J. B. *Persea arbor* Ger. *arbor Clusii* Park. *Laurus Indica* Aldini.

Clus.

Pyro similis est, in latum diffusa perpetuâque virente coma, ramulis ex viridi pallidulentibus. *Folia* illi Lauri latissima, suprema parte virentia, inferne cinerei coloris, firma, nervis aliquot per obliquum discurrentibus, odore & sapore quidem commendata, cum adstrictione tamen linguam mordicantia. *Flos* Lauri fere, copiosus, racematim compactus, pallidus, sex foliis constans. *Fructus* per initia Pruno similis, deinde successu temporis Pyri modum oblongus, nigro colore, jucundoque sapore; nucleum cordis effigie continet, gustu Castaneae aut dulci Amygdalae haud dissimili.

Solo Valentino regno unicum arborem vidit Clusius, in monasterio D. Virginis cui cognomen de Jesu, primo ab urbe Valentia lapide, ex America, ut ferebatur, eò delatam. Vere florentem contempsit Clusius, Autumno maturum fructum ferre intellexit.

Persea arboris meminere Veteribus Theophrastus, Strabo, Plinius, Dioscorides, Plutarchus, Galenus.

Perseam cum *Persea* malo eandem esse nonnulli volunt quos Scaliger abunde refutat, licet Theophrastus utramque *trigaster* nominet. *Persea*, describit Theophrasto 4 Hist. 2. foliis, floribus & ramis, totâque adeo forma Pyro similis est, sed folio perpetuo, &c. Fructus Pyri magnitudine, figurâ oblongus, Amygdali simile, colore herbideus, nucem intus habet quemadmodum Prunum, sed

sed minorem & molliorem, carnem valde dulcem &c. Multa ex his nous non conveniunt *Persea* à Clusio descriptae, ideoque, vel ipso fatente, diversa est hac ab illa; an eadem sit ei quam Plinius describit, adeoque Pliniana *Persea* diversa à Theophrasti, ut Clusio videtur, inquirant alii.

Hanc arborem prodidere nonnulli in Perseide quidem exsistam esse, translatam vero in Aegyptum, naturâ mutatâ cibo idoneum fructum protulisse. *Dioscor.* Idem narrat & Galenus. Plinius quoque venenatam cum cruciata in Perseide gigni, & penarum causâ à regibus translatam, terrâ mitigatam de Perseide diligenter tradidisse affirmat: quod tamen eruditores negasse refert; sed à Perseio Memphi fatam: quibus & nos subscrībimus: non tamen negamus dari in Perseide ejusmodi arborem venenatam à Persea Aegyptiaca specie distinctam: praeterim cum & Rauwolfius scribat, Perseianam quandam mercatorem indicasse sibi de venenato fructu Perseae eis noto nomine *Sepha*; propterea ab his negligi. Laurum Indicam Aldini cum Persea Clusii eandem arborem esse à D. Tancr. Robinson, admonitus sum; ideoque ejus descriptionem subijciam.

Laurus Indica Aldini.

Ex Indicis quibusdam feminibus, quae racematim brevi pediculo quinque, vel septem simul cohaerebant, baccarum Lauri vulgaris formam habentibus, verum non rotunda erant, sed oblongiuscula & parum acuminata, parvae Olivae figurâ, ab extra nigra, & rugosa, ut Lauri baccæ; enata est planta, brevi in magnam altitudinem adolevens: folia autem odore & figurâ Laurum nostratium non parum amulabantur, inter Lauri vulgaris & Regii dicta media, vel potius Cedri foliis similia, non enim ita dura ac lucida sunt sicut Lauro. Colore sunt subviridi; Hyeme (quae sunt vetustiora & calura) citrinescent ac rubent; longitudine aliqua excedunt palmum, alia semipalmum tantum aequant, latitudine vero nonnulla sex uncias excedunt. Mania amaricula primo sunt, postea cum dulcedine pauca mucilaginosâ, & odorem nostratis Lauri referunt. Foliorum autem pediculis, qui crassior est, arque etiam ramorum lignum subdulcia sunt: sed mirum quanta mucilago in ore sentitur viscida & lenta his manis: id nullâ alia in re unquam observavi, quanvis ultra mille passus degustaverim. Sed neque talis apparet unquam manis communibus mucilaginosi seminibus, ut Cydoniorum & Psyllii, &c. nec radicibus Althaeae, &c. Huc usque apud nos florem non producit.

Persea nuci similis fructus nucleo venenato Monardi J. B.

Cathectica vel verius septicâ est hujus fructus facultas, quo Indus quidam Aethiopiânam (ut refert *Vires*.

Monardi) ejus crura malignis & inveteratis ulceribus scatebant in pulvere redacta atq; insperso curabat, exela carne putrida. Eundem pulverem cum elychnio eisdem imposuit ulceribus ad generandam carnem & ulcus ad cicatricem perducendum. Est fructus in insula *Margarita* dicta admodum vulgaris, quo etiam in cibo frequenter utuntur, magnitudine Mali Alysii vel Aurantii, nucem Persici mali officulo similem continens, ejus concremati pulvis ad ea quae modo dicta utilis est. Nucleus qui intus continetur adeo noxius est, & deleteria facultate praeditus, ut five homio, five bestia eo vescatur praesentaneam mortem sibi moliat, cui nullo remedio occurrere potest, tanquam sublimam aut corrosivum aliquod medicamentum sumpsisset.

Venimile est fructum hunc eundem esse cum fructu *Mangae sylvestris* seu *Mangae bravae* ab A. costa descripta. Quod si *Odallam* eadem sit arbor, mirum deleteriae hujus fructus nuclei qualitatē nullam ab Autoribus Horti Malabarici mentionem factam.

CAP. XXII.

Sabagari Cottana * H. M. *Cornus Malabarica*, folio cuspidato, officulo tomento obfuso. D. Syen.

* P. 1. F. 56.
p. 105.

H. M.

Arbuscula est humilis, humana altitudine, nascens in arenosis. *Radix* fasciculos fibrosos spargit, cortice sub cuticula nigricante sanguineo, ligno albicante, saporis astringentis. *Caudex* brachiis crassitie: *Sarculi* vetustiores cinerei, teneriores spadiceo-clari. *Folia* petiolis curvis nixa, quam primae speciei multo majora, oblonga, cuspidata, ad petiolum lata cavitatē; crispâ, superne sauro virore parum nitentia, subus clareo: texturâ crassâ, & in prona seu inferna parte eo nervorum eminentiam valde scabra. Praeter costam mediam, & petiolo laterales duae, hinc inde una, exeunt. *Flores* in summis furculis plures simul conveniunt ac tres plerumque juncti, quatuor aut quinque petalis, oblongo-rotundis, angustis, surrectis, ex viridi albicantibus & hirsutulentibus compositi, intus concavis: habentque in medio congeriem numerosorum *staminum*, tenuium, flavos, rotundos ac parvos apices gestantium, ac *stylum* viridi-dilatum, ex globulo, qui primordium fructus est, emergentem; Calycis foliis angustis ac flaviiculis succincti. *Fructus* sunt baccæ oblongo-rotundae, ac nonnihil pyriformes, ad petiolum strictae, per maturitatem nigrae & nitentes, sapore primum acido, qui ex maturitate dulcescit, atque indigenis est in edulis.

In medio durum, ex albicante sublavum & grandiusculum ac pyriforme officulum est; quod in totum filamentis densis, quae in arcus varios ad se invicem ordinatē conductae sunt, est obductum.

Ardori membrorum restinguendo servit Succus expressus, ac cum saccharo sumptus: Decocto os *Vires* abluunt pro tumellae tumefactae relaxatione. Foliorum succus cum saccharo epotus conducit pro hepate ac fluxu ventris; ejus lotio pro oris pustulis: in angina cum eodem succo mixto cum aceto guttur commodè abluunt.

Q99999

CAP.

CAP. XXIII.

Prunus Brasiliensis fructu racemoso, ligno intus pro officulo.

Acaja Pisonis, Acaja quæ & Irametara Brasiliensibus Maroegr.

Maroegr. Pif.

IN altitudinem & magnitudinem proceræ Tilie affurgit, cortice rugoso & è cinereo albicante instar Sambuci. *Folia* illi sunt lævia, directè sibi invicem opposita, duos, tres, vel quatuor digitos longa, inæqualis magnitudinis, sèsequi vel duos digitos lata, acuminata, splendens, nervo lato secundum longitudinem, foliis Juglandis haud absimilia sed acutiora. *Flosculi* fert copiosius, in magnos racemos congestos, ex albo subflavescentes. Post flores prodeunt *pruna* flava, nostratibus figurâ & magnitudine similia, pauxilla cute, acidi saporis, lapidem continentia magnum, ex filamentis lignosis constantem, nec durum, verum dentibus cedentem, qui nucleum continet ex albo flavescentem.

Vires & Usus.

Folia hujus arboris (imò & lignum) saporis est egregiè acidi & adstringentis, ac ad appetitum proptum revocandum & sitim sedandam in febribus utiliter usurpantur.

Fructus & intinctus ad carnes assas ex junioribus foliis tritis, gratissimi saporis.

Ramus arboris decisus & terræ implantatus brevi radices agit, & in arborem adolescit.

Lignum rufum & leve ut Suber, cujus loco usurpari potest. *Fructus* & opercula ex eo ad obtinendas lagenas.

Fructus grati est acoris, & inter tragemata locum sibi vendicat, maturus statim decidit & suavissimi odorem spirat.

Inter refrigerantes & astringentes habetur, usque adeo ut immaturus dentibus afferat stuporem, qui ex manducatione durioris alijus ligni tollitur. Nauseabundus & astuantibus prostant, & contra sanguinis alvi fluxus in pretio habet. Vinum ex his conficitur, quod verus inebriat.

Gemmae & summitates hujus arboris sanis & ægrotis in acetariis exhibentur, ex quibus confusæ emanat puma fortis & tenuium partium, quæ oculis indita inflammationes ardet, visum clarificat, nervos & nubes oculorum tollit: dolor quem primò inferit facile evanescit.

Folia, succi, oculi & cortex externis iuxta & internis affectibus medentur, quæ omnia in gurgulium contra gutturis inflammationes & similia mala præparantur, vel in lavacro contra multos externos pedum & corporis calidos affectus adhibentur.

Peculiare habet hæc arbor, quòd volucres Pice magnitudine, nigris & aureis plumis elegantè vestite in extremitatibus ramorum affabè & concinne pendulos suos nidos construunt, ut insidias serpentum, aliorumque noxiorum insectorum declinent. *Piso.*

CAP. XXIV.

De Guity sive Guitys arboribus Brasiliensibus distis.

VARIE (inquit Gulielmus Piso) arbores excellæ *Guitys*, ejusdem generis fructus producant, pauca carne, magnòque lapide ovalis figuræ intus repositos, quorum fructuum ad minimum mihi tres vidisse species contigit.

1. *Guity-iba Pisonis & Maroegr. Arbor prunifera Brasiliensis, fructu maximo, officulo ligno.*

Cujus fructus *Guity-corga* dicitur: altitudine, soliditate & duratione ipsam Quercum superat, lignumque à fabris in pretio habitum est: cortice tegitur gryseo. Rami *folia* habent alternatim opposita, oblonga, linguæ ferè figurâ, ad tactum instar corni Hispanici [nervum, decem, duodecim aut quatuordecim digitos longa, quatuor, quinque aut sex lata *Maroegr.*] superius dilute viridia, inferius ochræ coloris, nervo eminentè secundum longitudinem, & venis obliquis, partim æqualibus, partim inæqualibus distincta, hinc inde molli lanugine obducta.

Tempus.

Flores in longam quâdâ spicam congesti, inodori, parvi, flavi. Floret Januario, & Maio aut Junio fructum maturat. Subinde alterum arboris latus uno anno, alterum secundo fructus profertur maturo tertio quiescit, quarto demum tota fructifera est.

Prunum pomum vulgare magnitudine excedit, informis rotunditatis & tuberosius. Color cutis est instar panis secundarii aut atri, vel corticis fusci Betule: pulpa mollis, flava, grati ac dulcis saporis & odoris, pariem recentem emulans. Lapis intus contentus magnitudine & figura est ovi Anserini, cortice lignoso hirsuto, continens nucleum albicantem, non edulem sed medicinale, consistentiâ nucis *Cocci* adstringentis qualitatis.

Vires.

Drachma ejus plus minus rafa optimo cum successu ex liquore datur convenienti contra dysenteriam. Idem præstat nuclei insulum duplici quantitate exhibitum ad sistendos quovis sanguinis fluxus.

2. *Guity-*

2. *Guity-torobis Pisonis & Maroegr. Prunifera Brasiliensis minor, fructu Aurantia magnitudine.*

Quantum precedenti altitudine cedit, tantum elegantia eam superat: Aurantia tamen major. *Folia* fert in frondes congesta, semipedem longa, saturatè viridia ut Lauri folia, splendens & crassa instar Pergameni, ad tactum lævia, figurâ nucis Juglandis foliis non dissimilia. Inter copiosa folia ad frondum extremitates in ipsis ramulis copiosi flores proveniunt, flavi, odore & magnitudine florum Tilie, [brevis pediculis, è calice rotundo] cavi ut nola ac roundi, unico folio constantes, sèsequi in circumferentia fissuris ad medietatem usque, quæ floris globulum in sex veluti foliola dispelcunt: in medio cavitatis stamen instar pilæ quod alia sex staminula circumstant, ex medio cujusque segmenti prodeuntia, & spongiæ forme corpusculum gestantia.

Fructum fert rotundum, Aurantia magnitudine sed non figura, verum superius paulum turbatum, absque corona, flavescentis è purpureo coloris, inodorus quando integer, sed concisus validum odorem spirat, nauseabundum, carne flava & solida, dulcis saporis. Lapis contentus Juglandis est magnitudine, sed figurâ compressiori, altera parte grysei, altera umbra coloris splendentis, cui nucleus inclusus est, iidem usus dicatus ut supra. Decidit sponte quando maturus est, alias edulis non est, nam lacte acri plenus est antequam decidat.

Diâ florèt, tardèque fructificat idque mensibus æstivis. Caudex vulneratus lac acre exsudat immole.

3. *Guity-iba Pisonis & Maroegr. Prunifera Brasiliensis Manga affinis.*

Precedentibus *Guity* minor & tenuior est [Tilie magnitudine, sed caudice non ita crasso *Maroegr.*]

Folia fert linguæ figurâ, circiter quinque digitos longa, sesquidigitum lata, latè viridia, splendens, inferius alba lanugine obducta (quæ digitis abstergeri potest; juniora tota lanugine obducta flavescit) alternatim posita in ramulis, & ad quemlibet pediculum brevem foliorum uvula progeminat una, duæ vel tres junctæ, vestitæ globulis parvis albicantibus, qui se aperientes produnt fissoculus albos, sex parvis foliolis constantes, in medio multa *staminula* alba cum *apicibus* pallidis instar scoparum setacearum stant erecta.

Fructum fert ellipticæ figuræ, magnitudine ovi gallinacæ, interdum & majorem, initio viridem, ubi maturat flavum exterius, citrinâ cuticulâ tenui, quæ facillè separatur, tectum. Pulpa ejusdem coloris, mollis ut pyrum emollitum, filamentosa, ob filamenta quæ exterius lapidi fructus adherent, qui magnus, ovalis, exterius ex albo flavescent, villis, mediocriter durus, nec crassus, magnum nucleum flavo incarnati coloris continens, sicum, amaricantis saporis. Caro autem fructus intus paucæ, dulcis saporis, quasi molchus dulcedini admixtus esset.

Julio ferè & Augusto floret: Martio fructum maturat.

Tempus.

CAP. XXV.

1. *Myxa sive Sebesten J. B. Myxos sive Sebesten Park. Sebestena, Myxa, sive Myxara Ger. Sebestena domestica, an bivaucis Athenæo C. B. The Sebesten, or Asiprian Plum.*

MYXAR dictam volunt hanc arborem ἀμύρα μύχης i. e. humore lento è naribus destillante: nam & hunc fructum simili mucoso lentore referunt esse. Sebesten Arabibus & Officinis dicta est, vel à Σεβας & Augustus: in cujus honorem ita denominata est: vel à Sebesta Samariæ metropoli, ubi olim crecebat: nam è Syria in Ægyptum translata refert Alpinus.

Sebestena, describente J. Bauhino sunt fructus parvis serotinis Prunis pares, nigricantes, turbati, in aconem desinentes (in rugas contracti quæ in Officinis habentur) calyci insidentes facillè recedentes, qualem in Dactylis videmus, sed longè majori, & acetabuli infanti concavo, cinerei ferè coloris. Horum pulpa atra est, viscidâ, dulci sapore prædita, pertinaciter officulo adherescens, quod aliis tribus cois donatur, aliàs compressum Pruni nostratis officulum imitatur; in cuius utrolibet sine foraminulum appareat, atque ex inferiore quoque, qui vel in geminis, vel ternos mucrones acutius finditur, germinis veluti rudimentum exilit. Nuclei tribus loculis scorum tres continenter, oblongi, triangulares, albi, Melonum vulgari magnitudine & sapore, quique eodem modo venustate rancescunt, qui non inflaves in recentibus: aliis unicus nucleus officulo clauditur. Eligenda plena, majora, pinguis, carnosa, quæque situm non redolent, quæque adhaerentia, terebina non arola.

Arboris ipsius duò (inquit Alpinus) sunt genera: Alterum sylvestre, Pruno simile: alterum domesticum, foliis laticoribus ac crassioribus à sylvestri differens. Utraque arbor flores fert albos, parvos, Gerani proximos. Sylvestris fructus fert minores, tardius maturescentes, imperfectiores iis quos domestica Sebesten profert.

Folia Sebesten, adnotante Vellingio, extremis suis ovalem magis rotunditatem quàm angulosum acumen præ se ferunt, superiore ambitu per spatia inæqualia variis incisuris dentata, & nonnumquam segmento veluti subducto mutilata. Fructus fert insidet calyculo, rotundus tenui spinoso umbilico leviter adstrictus, maturaq; jam ætate pelliculis, non insuavi glaucescine incluisa semina manifestat.

Vere floret, Autumno semen maturat. In Ægypto, & Asiâ.

Tempus & Locus.

Q99999 2

Myxa

flaminibus, flavescentibus apicibus ornatis, medium occupantibus; inter quæ globulus conficit viridilutius, è quo sex, septemve tenuia ac albicantia filamenta plerumq. prodeunt. Floribus parifertitate fructus succedunt; calycis, rotundo, crassique inhaerent, oblongo-rotundi cum cuspidè in vertice, alioqui glandibus nostratibus tum formâ, tum magnitudine haud abimiles, subvirides, glabri, molles, tenui pellicula cincti, carneæ, albicant, pellucida, mucilaginoâ, viscidâ, saporis, primum subacidi; deinde dulcis intus refert: intra quam officinam locatur rufum, oblongum, quadratum, nucleum continens albicantem, amaro-dulcem.

Locus &
Tempus.

Vires.

Crescit variis in locis Malabar, præsertim circa *Bardella*, palustribus & uliginosis. Semper vires, quotannis maturus fert fructus, mensibus sci. Julio & Augusto, atq. ad sexagesimum annum non raro frugifera manet.

Fructus hi sale & aceto condiuntur in *Arsjaar*, maturiores verò comeduntur, at alvum relinquunt astrictam.

Ex arboris cortice succus exprimitur, qui cum Oryzæ infuso & concreto Nucis Indicæ succo exhibitus vehementes alvi cruciatus (quos *Tripas subidas*, hoc est, *intestinarum spasmodum* vocant Lullian) sedat. Idem succus pedum clavus admotus eisdem emollic sensimq. tollit.

Radix quocunq. modo sumpta alvum move.

E foliis aqua communi additis aliis speciosis coctis apozema fit, quo indigenæ plerique quotannis per 40 dies continuos uti solent adversus viscera quorundam obstructions & artuum dolores. Succus è foliis expressus & cum conchylii cujusdam pulvere in linimenti forma mixtus fœdas facit totiusq. corporis maculas delet, si eo illinantur.

CAP. XXXIII.

Prunus pentaphyllos Malabarica fructu calyci insidente.

Karil H. M. P. 4. T. 36. P. 75.

A Rbor est vassæ magnitudinis, 50 circiter pedes alta, caudice crasso, denso, albicante, cortice obducto crasso, cinereo, saporisque astringentis, necnon ramulis viridi-albicantibus, fungosâ intus medullâ, ut in Sambuco, refertis, ornata. *Radix* furva, saporis amari, odoris terrei. *Folia* terna vel quina simul juncta petiolis longis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, ac in mucronem desinentia, densa, glabra, superne atro-viridia & splendentia, inferne subviridia, sapore subamaro. *Flores* similes petiolis longis circa ramulos proveniunt, cæteris sitaevalentibus, rufidâ, ac rotundo calyci inhaerent, quinque subrotundis & extrorsum reflexis foliolis constantes, æruleo medium occupante stylo. *Fructus* pari fertilitate floribus succedunt, calycis, glandium inhaerent, oblongo-rotundi, Prunorum sylvestrium æmuli, subvirides, glabri, carneæ molli, humida, viscidâ ac albicante referti, qui fructibus discissis mox inspissatur ac purpurea evadit: odor ingratus, sapor amarus: intra carnem officulum locatur oblongo-rotundum, nucleum continens candidum, amaro-dulcem.

Locus.

Vires.

Provenit variis in locis Malabar, præsertim circa *Moutan*: Semper vires; quotannis florem fulgumque perficit, Julio viz. & Augusto mensibus.

E radice, foliis, fructibus, aliisq. hujus arboris partibus in aqua coctis balneum paratur quibusq. articulorum doloribus tollendis utilissimum.

CAP. XXXIV.

Prunus Malabarica fructu calyculato.

Elengi H. M. P. 1. F. 20. p. 33. *Olsea affinis Pyrifolia Malabarica flore odorifero stellato*. D. Syen.

A Rbor est procera, frondibus densis & opacis, latè sparsis, in arenosis nascens. *Radix* ei crassâ, altè descendens, ramôsâ, transversos subus & supra terram latè extendens, cortice laevo. *Caudex* quantum duo homines ulnis extentis amplecti possunt, cortice crasso, exterius haudo & scabro tectus, ligno lacteo, fistili, gravi, in aquis summè durabili, extra aquas putredini facili obnoxio. *Folia* in parvis viridibus petiolis, oblongo-rotunda, rotundis ad petiolum oris, brevi antennis cuspidè, versis exteriora reflexa, crassa, solida, plana, glabra, superne obscuro virore nitentia, inferne lucidiora, odor foliorum Pyri nostratis. E costa, supinâ etiam parte eminente, venæ transverse subiles ac dense excurrunt. *Flores* è foliorum sinibus exeunt quing. vel sex simul, pediculis uncialibus, è viridi flavescentibus nixi, primò albicantes, dein flavescentes, seu ex flavo fuscescentes, stellati è 16 petalis oblongis, angustis, cuspidatis compositi, quorum duo & duo ætius juncta sunt, odore fragrant. In medio flore octo alba surrecta folia, octo *flamina* surrecta, curta, crassa, albicantia ac pilosa circumstant, versus summam in cuspidem stricta, ac flava, capitulo albicanti flavo, quod germen fructus est, circumposita, ex quo *stylus* viridi-dilutus & albicans emicat. Calyx octo oblongis, angustis, cuspidatis, stellatim expansis foliis conflatus, exterioribus quatuor flavescentibus & mucosis, interioribus datis, stellatim expansis foliis dilutis, exterioribus quatuor flavescentibus & mucosis, interioribus ea intercalantibus albicantibus. *Gemma* florum conice sunt & mucosi coloris. Ex floribus lata seu corollas efformant. *Fructus* calyce inferius comprehensi figurâ sunt olivarum, primum virides, deinde flavi ac rubescentes, carne sub cortice flava ac farinaceâ, esculenta, intus continens unum,

ac etiam duo grandia officula, oblongo-rotunda, nonnihil plana, spadiceo-fusci & nitentes coloris. His in anno floret.

E floribus aquam stillatiam indigenæ eliciunt, quæ odorata est, & epota melancholicis ac fe. Vires. bricantibus proficua.

Gravidis in difficili partu fructus triti commodè dantur in aqua calida.

CAP. XXXV.

Prunus Chinenfis duplici in fructu officulo.

Manyl-kara * H. M. Prunus Chinenfis Belgæ. An Pruno similis fructus Chinenfis C. B.

* P. 4. T. 34.
P. 53.

H. M.

A Rbor est procera, caudice crasso, multisq. ramis longe, latèque diffusis donato; qui cortice atro-viridi obducto, ubi inciduntur liquorem excludunt unctuosum, insipidum, inodorum. Lignum cinereum, cortice obductum denso, scabro, fusco, intus rufum. *Radix* flavescentis, saporis acris, odoris sylvestris. *Folia* crassis, rotundis, ac viridibus petiolis circa extremos ramulos numerosa proveniunt, oblongo-rotunda, atro-viridia, crassa, densa, glabra, splendentia: media costa folii crassa, rotunda, ex viridi flavescentis. Manibus si confricentur hæc folia viscidum, lacteam ac acrem fundunt liquorem, quo mediante eadem teneriora arcè complicata sunt. *Flores* magnitudine Lilie floribus haud abimiles, itidem circa extremos ramulos inter folia rotundis, lanuginosis ac purpureis petiolis glomeratim, non sparsim producantur, sensimque porrectis columellis umbellæ specie panduntur: triplici constant ordine foliorum acuminatorum ac ruforum, quorum singuli ordines sex continent foliola. ac medius planè erectus est; inhaerentque calyci crasso, rufo ac lanuginoso, in sex lacinas acuminatas secto, sex candidis flaminibus rufis apicibus dotatis medium floribus cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quæ stylus prodit, ipsius fructus rudimentum: odor suavis ac mellens, sapor nullus. *Fructus* tum forma, tum magnitudine Olivis similes, immaturi virides, nitentes, succo, viscido ac lacteo referti; maturiores verò purpurei, intus rufâ, succulentâ, ac acido-dulci carne referti, intra quam bina, (rarius unum) locantur officula, oblonga, glabra, rufa, nitentia, nucleum continentia album ac amarifciculum.

Arbor hæc nullibi, nisi (obole aut feminibus in hortis lata; provenit in Malabar: China & Ind. Locus. sularum Philippinarum indigena est, indeque in Malabar illata; hinc Manyl-Kara quasi Kara è Malabaris insulis appellatur. Quotannis maturus fert fructus, Augusto, viz. & Septembris mensibus, semper vires, diuque frugifera manet.

Fructus maturi inter bellaria comeduntur, appetitum augent, & concoctionem promovent. Vires.

Ex arboris foliis cum radice *Curcuma* & Zanzibaris foliis coctis & contusis cataplasma conficitur, quod tumores quoscunque poterit maturat.

Ex idem in Selami oleo coctis, addito cortice hujus arboris pulverisato, litus paratur, qui affectui paralytico endemio, Indis Beriberi dicto, sanando summopere conducit.

CAP. XXXVI.

ibacu-rapari Brasiliensis Marcegrav. Prunifera umbellata fructu reniformi cum duobus officulis.

Marcegr.

A Rbor est mediocris, cortice griseo. *Folia* fert in frondes congesta, ab uno ad quatuor digitos longa, latè viridia, foliis Persicæ haud abimilia. In cujilibet rami extremitate umbella enascitur, plerumque in quatuor brachia rhombi instar expansa, quolibet brachium iterum in multos pediculus, in quorum quolibet *stipulus* provenit, calice albo, digito longo, superius in quinqueangularem stellam divisus, coloris obscure cæruleo-purpurei, inodorus. Sequitur fructus Pruni æquini magnitudine, figurâ renis ovilli, in superficie glaber, cuticulâ lutea, & interius carnem luteam habens, odoris ut Sapo Hispanicus. Carni autem involuti duo lapides figuræ ellipticæ, compressi, duri. Fructus non comeditur.

CAP. XXXVII.

Prunifera vesicaria fructu multiplici, officulo in singulis quadrato.

Theka * H. M. Kyati seu *Quercus Indica* Bontii.

* P. 4. T. 27.
P. 57.

A Rbor est præcelsa, atq. speciosa plurimum, caudice præcrasso, cortice crasso, scabro ac cinereo obducto, necnon ramulis viridibus, geniculatis ac quadrangulis plurimis donato: Lignum albicans, durum, glabrum, striatum, quercino ligno haud abimile. *Radix* rufa, saporis adstringentis & subamari, odoris subacidi. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, densa, crassa, superne splendentia, inferne nequaquam, duas spithamas aut amplius longa, spithamam lata: odor acidus, sapor austerus. Manibus si confricentur

centur hac folia succum fundunt, qui illico sanguinis instar atro-purpureus evadit. *Flores* exigui, suavolentes, circa ramulos teneriores ad foliorum exortum petiolis longis, quadrangulis ac fuscatis proveniunt, sensimque porrectis columellis umbellæ specie panduntur: constant quinq; vel sex subrotundis, candidis & extrorsum reflexis foliolis, inharcent, exiguo & acuminato calyce: foliola hac intercedunt totidem *staminula* alba, *apicibus* luteis donata, medium occupante *stilo* subviridi, acuminato. Tandem superveniunt vesicæ magnæ, virentes, superius apertæ, in quibus tres quatuorve, (ligneo tamen sepiemento ab invicem sejuncti) locantur. *Fructus*, subrotundi, virides, lanuginosi ac hirsuti, necnon carne viridescente inodora, saporisque amari & adstringentis, referti, intra quam *ossiculum* continetur quadratum, ex albo rufescens, nucleum includens exiguum, albicantem.

Crescit ubique in Malabar, ac præsertim in provincia *Arisen cogl* & *Calicolan*, ubi integre sylve ingentium harum arborum reperiuntur. Semper viret, quotannis floret fructumq; fert: mensibus, viz. Augusto & Octobri.

Lignum hujus arboris Quercino ligno haud ab simile est, operi fabrilis accommodum, atque naves ad navium fabricam in usu, sed in aquis, præsertim dulcibus, terebini facili obnoxium.

Gentiles, nescio qua superstitione ducti, hoc solummodo ligno sua vel construnt vel reparant templa: Et reulic Princeps *Calicolan* fæ integrum templum ex unica hujusmodi arbore edificare curasse.

E foliis tenerioribus purpureus conficitur color, quo panni sericei & gossipini tinguntur. Etiam tenera hac folia in deliciis indigenæ comedunt, ex illisque coctis cum saccharo syrupus fit, qui aphthis medetur. Ex floribus cum melle coctis medicamentum paratur, quod assumptum aquas hydropicorum educit. Radix succata, contusa, & in pulverem redacta, siccæ exhibita sanguinem ex calu alicubi concretum dissolvit. E fructibus tenerioribus contusis unguentum conficitur hepe faciendo perquam utile.

C A P. XXXVIII.

Prunifera racemosa Malabarica fructu compresso, nucleo nudo. Panel * H.M.

Frutex est altitudine quinque sexve pedum: *Radice* capillata, cortice cinereo aromatico testata. *Folia* in brevibus & crassis petiolis oblongo-rotunda, ad petiolum contractiora, in mediastissima, cuspidè modò obtuso, modò angustiori, utrinque adversis extantibus nervis et costa striata, ac inaequalis superficiei ex grosso plurium nervorum undique decurrentium cancelliformi contextu; coloris viridi-furdi. *Flores* in racemis longis hinc inde è foliorum sinubus egressis consistunt, candidi, quinq; petalis rotundis ac anterius rotundo-cuspidatis compositi, odoris haud injeundum. *Stamina* decem, velut angusta foliola albicantia, *apicibus* parvis flavis dotata: *stylus* in medio crassus & subviridis, in summitate habens capitulum flavo-albicans, estque principium ac gemma fructus. *Flores* sequuntur fructus, qui sunt bacca plano-rotunda, in vertice habentes spiculum seu nodulum, qui stylis germinis sui capitulum constituebat, suntq; odoris aromatici, amulantis odorem Piperis dicti *Cap. Molagè*, & gingiberis viridis, cum immaturæ sunt colore viridi albicante, ac cortice, qui crassiusculus est, aspero seu minus flavo, ob gemmulas viridiusculas hinc inde eminentes; ex maturitate primum albescent, dein cum planè maturæ sunt colore albicante eburneo & ad pericarpium vergente, corticisque glabro nitente ac nonnihil transparente, carne succulenta & subdoli: suntq; hæ in edulis.

Intus unum rotundiolum, planum ac grandiusculum semen continetur, quod tenuissimo ac viridi cortice etiam cum maturo, ac pulpâ albâ odoris aromatici ac saporis subacris.

Flores fert toto anno.

Totius plantæ trita & decoctæ vapor in parte affecta exceptus sedat dolorem arthriticum. Radix humoribus evocandistrata, & cum aqua in qua Oriza macerata fuit in lotionè adhibita infervit: eadem trita & in aqua sumpta appetitum acuit, in decocto data status discutit. Folia in capitis affectionibus conferunt, ut præcipue in phrenesi: eorum succus cum oleo decoctus & auribus immixtus, eorum dolorem sedat: decoctorum vapor ore attractus dentium dolorem mitigat.

C A P. XXXIX.

Ospata H.M. P. 4. T. 45. p. 95.

Arbor Indica fructu conoide, cortice pulvinato nucleum unicum, nullo ossiculo testum claudente.

H. M.

Arbor est præcella & speciosa plurimum, altitudine 70, crassitie verò 16 circiter pedum mensuram æquans, multisque ramis cinereis, longè latèq; in orbem diffusis, donata. Lignum albicans, cortice munitum cinereo. *Radix* fibrata, rubicunda, rufo cortice testis, inodora, mucilaginosâ, saporisq; subasali. *Folia* geminata ordine parallelo brevibus petiolis circa terminulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, nitentia, superne viridia, inferne subcinerea, inodora, insipida. *Flores* racematim proveniunt, exigui, suavè-olentes, calycisq; viridi in quinq; lacinias acuminatas secto inharcent, quatuor oblongo-rotundis, acuminatis, luteis, atq; in ambitu albicantibus petalis constantes, inter quæ totidem albicantia, bifidis *apicibus* ornata *staminula* intercedunt, medium occupante *stilo* exiguo, candido. Pari fertilitate floribus fructus succedunt conformes ac plani, cum cuspidè in vertice, cortice viridi, crasso, carnosio ac pulvinato recti Amygdale

Amygdale in modum: huic includitur nucleum fabam majusculam cum formâ, cum substantiâ & odore referens, & saporis amari, qui dum in involucri suo adhuc continetur, germinare incipit, ac radicis foliorumq; primordia emittit.

Provenit locis arenosis ad ripas aquarum salinarum præsertim circa *Cochin*. Singulis annis maturos fert fructus, Augusto viz. & Septembri mensibus, atq; per seculum non rarò frugifera manet.

Lixivium è cineribus præstans est ad pannos eluendos; Pictores etiam coloribus admiscere solent, ut picturis adhærere firmius queant.

Fructuum nuclei in edulis *Caril* ab indigenis expetuntur, amaritudine per diutinam macerationem & coctionem in aqua sublata. Insuper è fructibus hilce viridibus, cum foliis *Adamboe* coctis & addito butyro contusis cataplasma fit, quod tumoribus impositum poterit eos emollic, & maturat: eundem in finem cataplasma hoc variolis & morbillis imponi solet, ut citius vel maturentur vel discutiantur.

Fructus magnam cum Anacardio habet similitudinem.

C A P. XL.

Prunus laqueensis Rochefortii.

Arbuscula est fruticis in modum sparsa, perpetuæ frondis honore gestiens; foliis parvis longiusculis, bis quotannis floribus innumèris, pulchellis, albis aut violaceis, interstinctis, omniat. Floribus succedunt fructus parvi, rotundi, magnitudine Pruni Damasceni, qui maturitate albi aut violacei evadunt ad modum florum. Valde autem dulces sunt hi fructus, Indis quibusdam qui juxta sinum Honduræ degunt in deliciis habiti; qui eorum adeò avidi & amantes sunt, eaq; tam faciliunt, ut ipsi *laqueenses* inde denominentur: Proinde quando maturescunt pruna excubias agunt, & armata manu vicinos arcent, nè furtim aut aperta vi ea rapiant, aut fruteta depopulentur.

Prunus de Montbain Rochefort.

Præcella est arbor, pruna longa, flava odore satis grato producens. Verum cum ossiculum grande, pulpam seu carnem paucam habeant, non magni sunt, ni forte ab iis qui potius *Onicon* vel *Mobby* dictæ ea admiscant ad saporem gratiorem communicandum. Quo tempore maturitatem adeptæ in terram decidunt hæc pruna, Porci in sylvis degentes ex eorum esu, quo multum delectantur pinguescunt admodum.

Hæc Arbor gummæ exsudat flavam odore intensiore quam sit ipse fructus. Ramuli avulsi autuchi terræ impacti facile comprehendunt & radices agunt, unde ad sepiamenta vivariorum quibus peiora includunt frequentissimus eorum usus est.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER VIGESIMUS OCTAVUS,

QUI EST

De Arboribus Bacciferis flore imo fructui
coherente.

Accam voco fructum minorem pericarpio seu pulpa humida donatum, cui femina seu nuclei includuntur vel solitaria, vel bina, terna, quaterna aut plura.

Quæ fructu sunt monopyreno, hoc est singulari seu unico intus officulo aut nucleo, sola fructuum parvitate à Pruniferis distinguuntur.

Baccifera arbores sunt vel singulis acinis singulis floribus succedentibus, vel pluribus acinis confertis ad singulos flores, ut *Rubus*.

Primi generis plantæ sunt vel baccæ calyculatæ, hoc est, calyce à flore superfixe exceptæ, vel baccæ nudæ, calyce scilicet unâ cum flore deciduo.

Quæ baccæ sunt nudæ sunt vel eadem monopyrenæ seu unicum intus nucleum claudente, vel polypyrena, nimirum vel duobus intus nuclei, vel tribus, vel quatuor, vel pluribus.

Draco arbor quam ad hoc genus refero insigni nota foliorum gramineorum ab aliis omnibus differt, ut per se genus unum subalternum constans.

Librum ergo hunc in quatuor Sectiones partiemur.

Prima erit de Bacciferis fructu calyculato seu calyce à flore residuo excepto.

Secunda, De iis quæ fructu sunt nudo & monopyreno, seu unicum intus nucleum claudente.

Tertia, De iis quæ fructu sunt nudo & polypyreno, sive duos nucleos seminave contineat, five tres, five quatuor, five plura, quibus admisceo eas de quarum nucleorum numero nondum mihi constat.

Quarta denique de iis quarum fructus eidem flori succedens ex pluribus acinis componitur.

SECTIO I.

De Arboribus bacciferis fructu calyculato.

C A P. I.

1. *Sassafras* Ger. Park. *Sassafras* sive lignum *Parvatum* J. B. *Sass. Arbor* ex Florida *Ficulneo* folio C. B. *Anhuiba* seu *Sassafras* major Pifo. *The Sassafras-tree*.

Maximæ hujus generis Pini sunt magnitudine & formâ: nam præterquam quod sunt trunco unico, & Palmæ instar non ramolo, valido & recto; ramos in cacumine habent coronæ instar ornate expansos ad instar *Pinis* repurgatæ. Cortice sunt tenui, glabro ex gylvo nigricante [crasso, fulvi coloris, alio tenuiore cinereo tecto] veluti odore, ita & sapore admodum aromatico, ad *Feniculaceum* accedente. Ramis hærent folia viridia, tenuia, ficulneorum aut *Vitis* albæ æmula, odorata, multoque magis exficcata: Tenera adhuc *Pyri* foliis similia sunt, vixque ullum angulum ostendunt, inquit Monard. quod confirmat Tho. Johnsonus in Gerardo suo emaculato: qui *Sassafras* arbutulæ à se vix in horto D. *Guliel.* Coyz Stratfordiæ prope Londinum ramulum describit & depingit foliis infimis integris & propemodum *Pyri* formibus, summis in tres cum spides divis; in eodem utiq. ramulo. Perpetua fronde est, floribus & fructibus Monardi & Pisoni incognitis. At C. Bauhinus fructum oblongum, rugosum, longissimis pediculis donatum ei attribuit. Parkinsonus ex relatione Jo. Tradescantii. *Floræ*, parvos, luteos, flamineos Corni maris floribus perfimiles

perfimiles esse tradit, quibus succedunt pro fructu baccæ parvæ, nigricantes, calycibus parvis exceptæ, multe simul racematin congestæ, pediculis longis infidentes. *Radices* nunc crassæ, nunc tenues, ad terræ superficiem expansæ, unde arbor exstirpatu facilis, quarum cortices arborum corticibus ut odoratiore ita & in medicina præstantiores; *Fœniculum* recipientes Clusius *Draconis* herbe gustui assimilant.

G. Pifo Monardi descriptioni circa lignum *Sassafras* non acquiescendum esse ait, siquidem affirmat *Sassafras* Floridæ lignum decorticatum vix ullius dignitatis esse, cum Brasiliensē eximie dignitatis & virtutis habeatur, atque à cortice liberatum in aliquot annos immutè servatur: Duas adhuc alias hujus arboris species describit Gu. Pifo: 1. Prior albicante & flavescente est ligno, ac proinde Lusitanis *Cedro branco* vel *Canella* ob odorem dicitur, Brasilienses *Anhuipitanga* vocant. Foliis est parvis, angustis & tenuibus.

2. Altera fere tertia species, *Anhuimiri*, quantum duabus prioribus magnitudine inferior, tantum virtutibus superior, omnibus pariter Brasiliensibus in quotidianos usus reposita. Foliis est Lauri, seu minori, fructu odorifero & nigro ubi maturerit, eoque simul cum cortice, ligno, foliis & radice intense calidis.

J. Bauhinus lignum *Sassafras* sic describit. Cortice regitur interius fungoso nonnihil molli: materies subjacet alba, vel ex albo rufescens, aliqua interdum etiam ex parte ad cinereum vergens, mollis & pectinibus Tiliaceis, odore & sapore suavi, aromatico, acrisculo & subdulci quodammodo Anisi.

Nascitur in maritimis locisque temperatis [in vastissimis & distitis salubus *Pison.*] non tantum *Leoni.* in Florida, sed & in aliis Americæ regionibus, etiam Brasilia ipsa.

Folia confusis imponunt Indi, sicca etiam in medicos usus assumunt.

Ligni decoctum, sed maxime radices ejusque cortices, multi usui est, quod vel meracijs vel saturatis pro ægri viribus, ætate aut temperamento sumendum est. J. Bauhinus cum *Monspeli* agere ligni cum suo cortice derafi 3 lb. in tribus tantum aqua fontanæ libris à medicis *Monspeliensibus* infundi solere ait per horas 12. deinde ad lib. ij. consumptionem decoqui & de colatura lbj. manè sumi calidè. Meliusque censemus (inquit) cum celeberrimis ejus loci medicis in duas tantum doses sic parari quàm in plures, tum quia asservatum gratum odoris amittit, tum quod facultas illius facile evanescit. Est enim tenuissimarum partium.

Radicem prædicti decocti infundeant per tres horas in lib. 16. aq. font. decoquebant ad lib. ij. consumpt. colatogue per manicam Hippocrat. Saccharo, Boschei titulo, aut sine eo, pro potu ordinario utebantur, liberaliori adhibito victu quàm in decocto *Guaiacino*, quo nomine frequens ejus usus in corporibus macilentis. Hæc ratione magno successu prescribent ad podagras, ischiadas, veteres fluxiones, obstructions confirmatas, febres nothas & antiquas, & singulari propemodum experimento ad fœdos virginum colores. In lue Venerea idem præstat quod *Guaiacum*, China, *Sarsaparilla*, simili usui & utilitate. Valer & ad membra resoluta. Ventrem solvit cyathum manè calidè sumptus: Passionem coeliacam diuturnam sanat, flatus uteri & cruditates consumit certo experimento; mentis mirifice provocat, sterilitatem ejus emendat. Macilentis confert & carnem auget: Multi etiam ad pestis & morborum contagioforum præcautionem aquâ vel decocto ejus utuntur.

Monardes ad frigidos ventriculi affectus & flatus commendat, necnon ad concoctionem promovendam, & vomitum compescendum. In morbis thoracis frigidis efficax est; inque capitis doloribus tam novis quàm inveteratis. Calculosis utiliter datur isque quibus arenulæ gignuntur in renibus: Adversa est iis qui urina ardore laborant. Halitum denique oris emendat. Hæc Monardes ad quem Lectorem qui plura velit remitto.

Notat Schroederus instar Panacæ in catarrhis haberi.

Ligno *Sassafras* dicto subjungit J. Bauhinus Lignum *Anisi*.

A Tho. Platero medico communicatum, odore Anisi & quàm *Sassafras* suaviore mitioræque, materie solidâ, subfusâ, pectines rectos, maculis transversis ac splendencibus intersepticibus, quales fere in *Fagino* ligno videri solent. Facile finditur. Flamme admotum facile adolefcit; & luculentam flammam præbet; sed odorem gratum non reddit sicuti *Sassafras*.

2. *Sassafras* arbor folio crenato Munting.

Hanc depingit & describit Abrahamus Muntingius in Herbario Belgico, quem consulat Lector; Nos enim linguam Belgicam non intelligimus.

C A P. II.

Tinda-parua H. M. P. i. F. 48. p. 87. *Arbor Malabarica baccifera, cortice albicante, glomerato flore* D. Syen.

H. M.

Arbor procera est, nascens in arenosis. Radix, quæ fibris terræ se affigit, cortice est crasso, subflavescente, molli, lactescente, laporis adstringentis; ligno albicante. Stipes ambitu hominis amplexum implens, cortice est cinereo, sublaeteo, ut sunt & rami & furculi. Folia brevibus petiolis hinc inde infident, oblongo-rotunda, nonnihil cuspidata, ad petiolum etiam contracta, in margine denticulata, intus sublaetea, texturâ rigida seu dura, superne obscurius viridia, subtus

R r r r r

subtus lucidiora. Nervorum ductus & divisiones in foliis nihil habent singulare. Descriptionem si placeat vide. Flores in capitulis plano-rotundis, petiolis simplicibus, curtis infidentibus, per furculos hinc inde, ut gemmae plures unitae producant, quatuor petalis cuspidatis, dilute virentibus compositi. Stamina quatuor, ex foliis longe emittant, apices gestant albicantes, grandifolios. Stylus in medio brevissimus cum capitulo albicante. Fructus sunt baccae rotundioles, calyce quadrifolio primū arcte tectae, de vertice stylum bifurcatum ejicientes, primū virides, dein albescentes, per maturitatem rubicundi & parū niteres. Unum capitulum gemmeum nonnisi unum fructum proferit. Sub cortice exteriori tenui unus nucleus rotundus, viridis continetur, qui proprio, nonnihil cartilagineo, rufescente cortice tegitur.

Radix trita & cum aqua Oryzae in lotionē adhibita morbo sacro confert: eadem trita Apollonem imponitur. Folia decocta in fomentis aut cataplasmatibus quoscūq; dolores leniunt, & in pueris juvant.

CAP. III.

Frutex baccifer Malabaricus fructu calyculato, rotundo, monoppyreno. Myrsae dictus. Modera-cami H. M. *part. 2. Fig. 19. à Modira, i. e. myrsae dicta. Cantram species est descript. P. 1. F. 37.*

H. M.

Frutex est altitudine duum hominum, nascens in arenosis. Radix crassa, exterius cortice flavo seu ruffo, qui albicante farina seu calce obductus est, intus ligno fusco-ruffo, & gran ac aromatico odoris. Rami cortice sunt cinereo, illicque spinae unciales, lignosae transverse hinc inde innascuntur. Folia in brevibus furculis qui intervallo ab exortu ferme unciali ad utramque partem lignosa & spiratim intorta barba muniti sunt. [Hinc planta *Modera-cami* dicitur. Nam *vox modra* in lingua Malabarica myrsacem denotat.] proveniunt, & in superiore eorum parte quae supra barbā est, & infra quoque ad eorum exortum brevibus pediculis appensa, suntque oblongo-rotunda, anteriori obtuse cuspidata, ad petiolum nonnihil stricta, virore utrinque claro, superne parum nitente; ad exortum duobus foliis cuspidatis angustis velut auriculis comitata. Flores in summis furculis pediculis vix femuncialibus infidentes, duo tresve simul prodeunt, consisti in calyce viridi-flavescente quinquē cuspidatorum foliorum, suntque colore flavo & parum nitente, constantes quinquē petalis tenubus, oblongo-rotundis, & venulis tenuissimè in longum striatis, unguibus albicantibus. Stamina in medio 10, longiuscula, subflava conspiciuntur nodulis flavo-rubris dotata, inferius albicantia, quae in calyce mutuo unita capitulum medium albicans circumambunt; & ejus vertice producant alia quinquē *famina* parva, subflava, cum viridibus nodulis seu *apicibus*. Fructus rotundae baccae sunt, inferiori parte in calyce arcto profundè infidentes, glabri, niteres, per maturitatem flavi & subrubri, sub exteriori pellicula carne valde rubra, densa, humida constantes. In medio officulum albicans, durum, in longum venis striatum, parum nuclei continens.

Vires.

In lotionē corporis adhibitus humores evocat. Radix inflammationibus sedandis & tumoribus resolvendis confert trita & imposita: eadem praesentaneum remedium est pro icu virulento colubis; usurpatur quoque pro febribus, praecipue infantium, intestinorum torminibus, dolore colico & venium eocatione; effusae sudorifera, urinam ciens artiusque corroborans. E radice cortice Alei-pharmacum contra venena formatur.

CAP. IV.

Baccifera Indica fructu cuspidato monoppyreno, calyce residuo excepto. Basaal H. M. *P. 5. T. 12. p. 23.*

H. M.

Arbor est mediocri magnitudinis, caudice tenui, albicante, cortice cinereo fusco obducto, necnon pluribus ramulis subviridibus ac subcinereis donato. Radix albicans, crassa, subrubra cortice tecta, saporis amaricantis. Folia circa extremos ramulos brevibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, flaccida, atro-viridia; costa mediā crassa. Sapor amaricus, odor acris. Flosculi numerosi racematim proveniunt, candidi primū, deinde ex albo rufescentes, suaveolentes, calyce exiguo, subrufo, in quinquē lacinias acuminatas secto inhaerent, quinquē oblongo-rotundis ac stelle in modum expansis, foliolis constantes, quae totidem intercedunt *faminula* alba, surrecta, subrufo *apicibus* ornata, medium occupante stylo exiguo. Flosculi succedunt *Baccae* rotundae, rufescentes cum cuspidē in vertice, inferius calyce quinquangulo exceptae, carne succulenta ac subdulci intus refores, intra quam officulum locatur albicans, plano-rotundum, nucleum continens candidum, amaro-dulcem.

Locus.

Provenit locis arenosis, praesertim ferili solo circa *Cochin*: quotannis floret fructūque profert, atque à primo latens anno ad decimum quintum frugifera esse solet.

Vitis.

E tenerioribus foliis addito zinzibere in aqua coctis gargarisma paratur faucium affectibus utile. E bacis in butyro fixis unguentum conficitur, quod fronti ac temporibus illitum phreneticis valde prodesse dicitur. Nuclei vero earundem assumpti lumbricos necant.

CAP.

CAP. V.

Baccifera Indica fructu oblongo, calyce incidente monoppyreno, officulo compresso. Kaka-Niara H. M. *P. 5. T. 28. p. 55.*

H. M.

Nlaræ species est sed humilior, quatuordecim circiter pedes alta, caudice tenui, albicante, cortice munito furvo, intus flavescente, necnon ramulis viridi-fuscis, in orbem diffusis, donato. Radix fibrata, nigricante, intus subrubescente cortice cincta. Folia oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia, inferne subviridia: sapor subacido astringens, odor nullus. Floris extremis furculis proveniunt, inodori, quinquē oblongo-rotundis, acuminatis, rigidis, crassis, colorisque carnei foliis constantes, totidem *faminula* albicantibus, flavo-rufescentibus *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quae stylus prodit viridi-albicans, ipsius fructus rudimentum. Floribus succedunt *baccae* oblongo-rotundae, calycique exiguo, viridi, in quinquē lacinias secto inhaerent, virides primū, dein albescentes, post rufescentes, tandem nigricantes ac niteres, carne intus subrubescens ac subdulci refores, officulo albicante plano-rotundo.

Provenit in *Pores & Montan*; semper viret: quotannis floret, fructūque fert, mensē viz. *Ant-Locus* gulto.

Expressus è foliis succus, & cum lacteo nucis Indicae succo exhibitus lumbricos necat; & cum *Vires*, muria potus eosdem expellit.

CAP. VI.

Peregu H. M. *P. 2. F. 25. p. 41. Frutex baccifer Malabaricus, floribus pentapetalos, binis, una bacca nigra in calyce stelliformiter expansa.*

H. M.

Tripetalis est altitudine, in arenosis nascens, radice fibrosa, flava seu rufa, saporis & odoris nullius. Stipites & furculi teretes, verum in summo quadrangulares, vetustiores cinerei, teneriores ex viridi spadicei & tomentosi. Folia petiolis rotundis, tenuiter pilosis seu tomentosis, bina conjugatim, & alterno ordine furculis adnascuntur, cordiformia, cuspidata, crassa pilosa lanugine obducta & veluti instar lenia, viridia, subtus dilutiora, sapore subamaro, descriptionem ductus nervorum vide. Flores bini una proveniunt in petiolis rigidis, oblique surrectis in furculorum superiori parte hinc inde supra eae origine parvorum ac se mutuo ordine decussantium foliorum, quae quidem cum majoribus forma conveniunt, at longe minora manent, & minora sunt quod apici furculi propiora. Sunt autem flores candidi, quinquē petalis compositi, oblongo-angustis, ad unam magis partem fatis, quae in medio una venā striata sunt, infident, pediculo albo [tubo seu collo] subflavo calyce amplo, laxo, quinquē foliorum cuspidatorum, quae in medio anteriori nervulis striata sunt. Stamina è medio exeunt quatuor, tenuia, candida, longa, cum *apicibus* nigricantibus lunulatis incumbens: item stylus tenuis, candidus, in summitate viridis ac bifidus, è primordio fructus, quod ex calycis officio se exsert, prodians. Flores odoris sunt gravis male-olentis. Floribus delapsis succedunt *baccae* singulae, à calyce laxo primū in totum comprehensae, dein è calyce stelliformiter expanso, ac exteriora versus reflexo emicantes; suntque primū virides, deinde ex viridi-fusco caeruleoscentes, post cum planè maturae nigrae ac niteres, cortice tenui, intus parum succulenta, ac comestae nonnihil adurunt. Semina quae fructus in totum replent, ac in singulis duo, tria, vel etiam unum continentur, una parte rotundiola sunt, altera plana, vel duobus planis lateribus constantia, in latere rotundo nervulis eminentibus cancellatim striata, ac colore cum sicca ex rubro nigricante.

Radix profusa est pro lenteria & intestinorum torminibus & dolore colico, in lacte acido vel *Vires*, etiam vino data. Eadem in pulverem redacta ad pustularum exiccationem confert. Foliorum succus epotus lumbricos in ventre enecat.

CAP. VII.

Baccifera Malab. racemosa, tripetala fructu oblongo tricoeco, calyce excepto. Tijerou-Poam H. M. *part. 5. tab. 56.*

H. M.

Arbuscula humilis est, caudice tenni, albicante; cortice cincto nigricante, intus viridi, multique ramulis geniculatis donato. Radix flavescent, rufa cortice tecta, odoris ac saporis ingrati. Folia oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, lenia, superne atro-viridia & splendens, inferne subviridia ac lanuginosa, nervis aliquot è media costa albicante, & in averia parte extuberante in latera excurrentibus: Odor & sapor ingratus. Flores inodori, viridi-albicans racematim ad foliorum alas in furculis proveniunt, calycique viridi tripetali inhaerent, tripetali, è tribus viz. oblongo-rotundis, acuminatis expansisque foliolis constantes, medium occupante globulo viridi, è quo exurgit stylus tenuis oblongus, è viridi flavescent, capitulo rotundo. Floribus pari modo succedunt *baccae* oblongo-rotundae, tricoecae, virides, calycibus exceptae, tria

tria intis continentes *femina*, viridi-albicantia, amara, membranaceis pelliculis *sejuncta*, ita ut *fi-*
gula in *fungulis* latent loculamentis.

Locu.

Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Repoly*: semper viret, floret & fructum fert.

Vires.

E floribus, fructibus & cortice in oleo coctis linimentum paratur, quod capiti inunctum cephal-
giam sanare fertur. Folia recentia contusa & parti erysipelate laboranti imposita id tollere di-
cuntur.

CAP. VIII.

Frutex baccifer Malabarius fructu calyce excepto, sulcato trippreno. Katou-Patsjotti H. M. P. 5. T. 7. P. 13.

H. M.

Arbuscula humilis est, caudice æquii, albicante, cortice obducto cinereo-rubefcente. *Radix*
subalbicans, rufo cortice cinctâ, grave-olens, unctuosâ. *Folia* oblongo-rotunda, acumina-
ta, in ambitu crenata, crassa, superne colore atro-viridi splendentia, interne subviridia, mollia
ac tomentosa; nervis aliquot e media costa in latera excurrentibus. *Flores* ad foliorum
exortum racematim furculis inhaerent, tribus rubro-flavescens, subrotundis ac intus concavis foli-
is constantes: odor nullus. *Fructus* calycibus quinquepartitis excepti floribus pari modo succe-
dunt, subrotundi, anteriùs in acutum mucronem desinentes, tribus angulis sulcati, crasso viridique
cortice recti: in medullâ tria latent *femina*, oblongo-rotunda, triquetra, purpureo-nigricantia,
membranaceis pelliculis *sejuncta*, ita ut singula in singulis latent cellulis.

Locus & Tempus.

Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Candenate*, semper viret, quotannis fructus
fert, Septembri fci & Octobri mensibus.
In re medica nullus ejus usus est.

CAP. IX.

Frutex baccifer Malab. fructu calyculato, tetracocco, umbellato. Tsjocatti H. M. P. 5. Tab. 48. P. 95.

H. M.

Arbuscula est humilis, duodecim circiter pedes alta, caudice tenui, multisque ramulis lignosis
donato: Lignum albicans, rufescente cortice cinctum, matrice viridescente, molliore. *Radix*
albicans, amara, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata,
crassa, densa, glabra, splendentia, superne atro-viridia, interne subviridia; costa mediâ cen-
sa, e qua plures exigui nervuli ordinatim ad prominentes dentatâq, oras exeunt: sapor amarus. *Flores*
flavescens, inodori, umbellatim extremis furculis proveniunt, calycique rubro-flavescens, in quin-
que laciniâ oblongo-rotundis secto inhaerent, quinque oblongo-rotundis ac stellâ in modum expansis foli-
olis constantes, luteis aliquot *staminibus* surrectis acuminatâq, medium occupantibus: inter quæ *ap-*
istulum prodit planum albicans, quinquepartitum, e cujus vertice *stylus* exit tenuis, albicans, longus, acu-
pra *staminula* emittens. Floribus deciduis succedunt *Bacca* tetracocce, aliquando pentacocce, subvi-
rides primùm, at per maturitatem rubentes ac nitentes, calycique atro-rubenti inhaerent: sapor acido-
amarus. Intus continentur *femina* quaterna plurimùm, albicantia, renalis figuræ, saporis amaro-dulcis.

Locu.

Vires.

Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Candenate*; semper viret, floret, fructumque
profert.

E foliis cum fero lactis decoctio conficitur, quæ in Cardialgia valde commendatur. Ex iisdem
cum floribus & fructibus in aqua communi coctis oris collutio fit ad erosas gingivas sanandas, den-
tesque vacillantes firmandos. Ex radice cum Cumini semine in lacte cocta potus conficitur, qui
potenter vomitum sedat. Eadem radix tanquam amuletum ventri appensa colicos dolores mitigare
perhibetur.

CAP. X.

*Baccifera Indica fructu calyculato, subrotundo, cuspidato, quadripartito, tetrappreno. Acara-Patsjot-
ti H. M. P. 5. T. 8. p. 15.*

H. M.

Humilis est arbuscula, Katou-Patsjotti æmula, *Folia* tamen minùs lata, & in ambitu non cre-
nata. *Flores* candidissimi, suavescentes, ramulorum extremis numerosi proveniunt, atq,
calyci viridi, in quatuor laciniâ subrotundis secto, inhaerent, quatuor oblongo-rotundis,
ac versus exteriora reflexis foliis constantes, *staminulorum* albicantium, carnis ac subrotundis *apicibus*
ornatorum congerie mediâ floribus cavitate & umbilicum occupante: inter quæ globulus prodit
oblongus, acuminatus, quadripartitus, quatuor seminum, in fructu dein succrescentium rudimentum.
Fructus subrotundi, cum cuspidate in vertice, quadripartiti, virides primùm, dein atro-rubentes ac ni-
tentes,

tentes, & calyce florum occulto constantes, quatuor oblongo-rotunda, subviridia, ac distinctis suis
pelliculis inclusa *femina* continentes; sapor ingratus & sylvestris.

Provenit etiam locis montanis & petrosis in *Candenate*: semper viret, Septembri & Octobri men-
sibus fructus fert.

Locu.

Ex ejus foliis in Oryza infuso coctis gargarisma paratur, quod aphthis potenter medetur.

Vires.

CAP. XI.

Baccifera Malab. fructu oblongo, tetracocco, calyculato. Niir Notzil Malabarensis H. M. Part. 5. Tab. 49.

H. M.

Arbuscula humilis est, seu potius frutex, sex circiter pedes altus, caudice tenui, albicante, cor-
tice cincto cinereo, intus viridi, furculisque rubro-purpureis ac nitentibus pluribus donato.
Radix lignosa, fibrata, albicans, flavescens cortice rectâ, graveolens, amara. *Folia* sine
ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, crassa, glabra, lenia, nervis aliquot e costa me-
dia albicante in latera excurrentibus: sapor acris, odor gravis. *Flores* petiolis longis, tenuibus, rubro-
purpureis, in ramulis & extremis furculis proveniunt, candidi, pentapetaloides, perianthio excepti
quinquepartito, viridi-purpureo, *staminibus* quinque tenuibus, longis, purpurâ-splendentibus, croceis
falcatis *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit tenuis, longus, purpurascens.
Floribus succedunt *Bacca* oblongo-rotunda, tetracocce, virides primùm, dein purpuralescentes ac ni-
tentes, calycique profundo arcu inhaerent, carne intus succulenta ac subamara referta, intra quam
femina continentur quaterna, oblonga, triquetra, dura, nucleis albis, amaris.

Locu.

Nascitur locis aquosis & fluminum ripis circa *Cochin*, *Porca* & *Parce*.
Folia ficcata in pulverem redacta, ac quotidie exhibita cum Saccharo & Oryza infuso lumen

Vires.

Venerem sanare feruntur. Ex iisdem foliis coctis & pistis cum ovi vitello cataplasma paratur, quod
bubonibus inguinum Veneris impositum potenter eis prodesse statuant. E foliis & radicibus in
aqua coctis balneum fit, quod Phrenitidi, mania, aliisque cephalicis affectibus perquam utile censetur.
Ex radice in oleo cocta linimentum fit antiarthriticum.

CAP. XII.

Mail Anjchi * H. M. Rhamnus Malabarius fructu racemoso calyculato.

* P. 1. F. 46
P. 73.

H. M.

Altitudine est trium hominum, ramis densis & opacis, latè sparsis: *radice* crassa & profundè
se demittente, fibras hinc inde exferente, cortice rectâ cinereo sub cuticula rubescente,
albicante ligno. *Stipes* paulò minùs hominis amplexum implet, cortice cum ramis cinereo,
ligno duro & albicante. *Folia* in furculis tenuibus, qui bini, terni, quaternive sinuâ ramis,
crassioribus erumpunt, bina & bina, vel solitaria, brevissimis pediculis insident, suntque parva, ob-
longo-rotunda & angusta, cuspidata, ad petiolum stricta, texturâ tenui, superficie plana & glabra,
vireore communi nonnihil nitenti, sapore subamaro, odore nullo. *Flores* in summis furculis, plures
racematim juncti, parvis, tenuibus, rubris petiolis insident, odoris haud injucundi, quatuor petalis
ex albicante subflavis, crispis, latiusculo intervallo à se invicem distantibus, quæ postea magis fla-
vescunt, compositi. *Stamina* in iis octo, albicantia, *apicibus* grandiusculis & subflavis dotata, quæ
bina & bina e foliorum intervallis emicant: in medio se prodit globulus dilute viridis & rotundus,
qui primordium est fructus cum stylo albicante in vertice. *Calyx* quatuor foliis cuspidatis & viri-
dibus constat. Floribus deciduis succedunt in racemis *Bacca* rotundæ cum spiculo in vertice, &
calyce suo infertus rectè contenta, *femibus* numerosis repleta, & carne inter femina, saporis ad-
stringentis, primùm virides, post rubescentes, tandem nigricantes. *Semina* sunt oblonga, cuspidata,
angulosa, cum basi rotunda ad corticem fita, ac alia in parte superiore, alia in inferiore baccarum,
cum strictiori parte seu cuspidate interiora baccarum respicientia, primùm subflava; matura fusca aut
nigricantia.

Tempus

Flores fert semel tempore pluvioso: nascitur in arenosis.
Radix decoctum conducit in podagra: Foliorum cum Saccharo in ictero; item folia simpliciter
in lacte pota: Eorundem succus expressus & in lacte vacca cum Saccharo epotus urinantibus ma-
teriam albam & purulentam prodest.

Locu.

Vires.

CAP. XIII.

Frutex baccifer Malabarius fructu calyculato, rotundo, rubro, polyppreno. 1. Schetti H. M. P. 22. P. 13. P. 17.

H. M.

Frutex est unius hominis altitudine, in arenosis nascens, & petrosis. *Radix* profundè in terram
se demittit, cortice exterius rufo-obscuro, uti est & stipitum & ramorum majorum cortex, in-
terius rubescente, cum in illis albicet: Ramorum superiorum cortex exterius cinereus, intus
albescens, ac teneriorum castaneo-fusco-rubescens. *Folia* in ramis & furculis bina, cuspidibus ad se
invicem

invenim inflexis oblongo-rotunda sunt, ad petiolum oris rotundis, in summitate parum acuminata, crassula, texturæ densæ, lenia, superne glabra, & obscuro virore valde nientia, subtus dilutiora, sapore adstringenti & amaro. Tum costa folii media, tum nervi transversi in supina parte non-nihil eminent, hi autem recto & parallelo ducto crebri versus marginem folii excurrunt. *Flores* in fummis ramulis umbellatim congesti, petalis quatuor (rarius quinque) oblongo-angustis constant, quæ antèrius & ad petiolum rectis oris fricta & velut cancelliformia sunt, coloris utrinque incarnati, interius autem magis intensi, ac postea ubi flaccescunt dilutioris ac flavescentis, infidentque pediculo tenui longo ac surrecto, incarnato-luturo, seu rubro Corallino, ac nitente calyci parvo quatuor calicidum minorum; odoris nullius. E medio flore *stylus* parvus emicat cum nodulo superne bifido rubro obscuro & nitente, inferne globulo viridi in calyce qui rudimentum fructus est infidens, ac in orificio pediculi, inter petalorum ungues quatuor lingule seu stamincula parva rubra infixa sunt, quæ inflexa velut quatuor uncinuli sunt, qui unguiculosis foliorum in angulis intermediis arripunt. *Fructus* sunt baccae calycibus suis arcte infidentur: cortice glabro, per maturitatem formæ rotundioris, ac colore rubro-obscuro-fusco, dein rubro saturo ac nitente, suntque carne albicante ac parum humida.

In hisce baccis, quæ dulces ac in edulis sunt, duo, tria, quatuorve officula albicantia insunt, quæ se mutuo contingunt plana ac duum laterum, in alia autem parte rotunda, ac nucamento officulo minus duro constantes, pulpa intus viridi.

Flores & fructus fert toto anno.

Flores huius fructus Gentiles Deo *Isoræ* in sacris offerunt.

Vires.

Radix trita & in aqua frigida-epota servit pro febre calida ac ardore manuum, & prodest expulsi-entibus sanguinem; cum aqua frigida in perunctione adhibita sedat dolores capitis; epota in lacte vaccæ arduos renem restinguendis confert, ut & gonorrhææ; cum liquore *Sari* in perunctione corporis affecti variolis prodest; atque eodem modo usurpata cum lacte *Cogui Indici* servit pro pullulis, aliisque morbis cutaneis exsiccandis.

Ex cortice, foliis & floribus extrahitur succus, qui mixtus cum oleo *Sirgelini* intus sumitur ad minuendam plethoram.

2. *Bem-Schetti* H. M. P. 2. F. 14. p. 19.

Huius folia quam præcedentis longiora sunt, antèrius magis cuspidata, & ad petiolum nonnihil fricta, & minus crassa. *Flores* albicantes & subflavi, pede autem quo calycis infident nonnihil quoque rubescente, ac in eis est *stylus* superne bifurcatus, ex orificio altè emicans, & *famina* quatuor tena, longulecula, apicibus flaviculis donata; *fructus* magis oblongi, ac colore primum viridi, deinde viridi-dilato & subflavo, carne intus succulenta & albicante, necnon officulis albicantibus. In reliquis cum præcedente convenit.

Fructus sunt in edulis, ac saporis subdulcis farinacei.

Flores hic frutex in anno rarius fert.

CAP. XIV.

Guaiacum Patavinum latifolium & angustifolium Ger. *Guajacana* J. B. *Arbor Guajacana* fœ *Guajacum Patavinum* Park. *Lotus Africana latifolia & angustifolia* C. B.

f. B.

Guaiacanz proceritas quanta arboris magnæ: in ramis folia alternatim posita Nuci [Juglandis] foliis singularibus æqualia, acuminata, atro virore splendens superius, subius magis albicantia, utrinque modice hirsuta, sed magis parte averfa, brevibus petiolis hærentia, sapore mixto, subaustero, leviter amaro, tandem & subdulci. *Flores* radiatis calycibus infident ramis apprimuntur, mari quidem majores, femina non tantum minores sed etiam calyce illo destituti, quos nullus sequitur fructus, qui tamen maris florem sessilis excipit, magnitudine & colore Pruni sylvestris, sapore dulci suavi, in quo *femina* aliquot. Pomorum feminibus paulo majora, quædem cum illis coloris, tanta duritie ut vix dentibus atteri possint. Cortice vestitur hæc arbor tenui, rugoso, fusco. Materies ei spiri in orbem circinata, colore cinereo vel subcæruleo, in omnibus à Guaiaco valde diversa.

Parkinsonus *flores* huic arbori attribuit tetrapetalos, ex purpura obscure rubentes, calyce paucior quadrifolio exceptos, qui & fructum etiam iam parte obducit adinstar Sebesten. Fructum lobotundum cum parvo acumine in fastigio. Africana originis esse dicitur. Scribit tamen Gelsner se audivisse nasci eam in montibus circa Veronam, & e ramis ejus aqua macerata ruiticos Vilum parare. Quod non videtur verisimile, cum Guaiacana tenerior sit quam ut montium istorum frigus per hyemem toleret. Nos tamen itinere à Lericio ad Lucam in descensu montium non longe à Luca Etruriæ urbe arborem invenimus quam pro Guaiaco Patavino habuimus, ipsam tamen fuisse non audemus fidenter asserere, sed duntaxat similem. Qui per ea loca in Italia peregrinantur diligentius observare possunt.

Matthiolus iidem cum Loto viribus pollere tradit.

Vires.

CAP. XV.

Frutex Indicus baccifer fructu calyculato monopyreno, Negundo dicta. 1. *Negundo mas & femina* Park. *Negundo arbor mas & femina* J. B. *Piperi similis fructus striatus* C. B. *Cara-nisi* H. M. *Negundo famina* Acolta.

* P. 2. F. 11.
P. 17

Frutex est sesquihominis plus minus altitudine [Perficæ magnitudine Garciz, Amygdalæ Acastæ.] nascens in arenosis.

Radix fibrosa exterius fuscescens, intus albicans, cortice tenui & subamaro, diutius autem manlo fibraci.

Folia in communi pediculo plerumque terna, bina sibi mutuo opposita, unum in extrema costa reliquis majus, oblongo-rotunda, antèrius cuspidata, margine æquali, texturæ crassitie mediocri & mollia, superficie lenia, superne obscuro virore nitentia, subtus pallidiora, sapore amaro & acri. [Acolta & Garciz folia Sambuci simillima videntur procul intenti, simili modo per ambitum serrata, in mare arbore *Acofæ* superne virentia, inferne lauginola & hirsuta foliorum Salviz modo] odore grato Lavendulæ amulo [Acolta folia Salviam odore & sapore referunt.]

Flores multi simul in pediculis communibus seu furculis, è nodulis supra exortum foliorum binis & binis ordine decussato, egressis proveniunt brevibus pediculis hærentes; purpuro-cærulei, eodem quo folia odore sed magis vegeto, quinque petalis difformibus à collo Campaniformi, quorum unum sursum est & latius, interius concavum & pilosum, uti & collum floris quod ad ejus folii partem est interius est pilosum, quatuor reliqua petala in latum ferme expansa, & magis inter se similia sunt, nisi quod quæ folio surrecto proxima sunt, parum latiora & rotundiora, duo reliqua anteriora venis contractiora.

Samina quatuor tenuia, surrecta, purpuro-cærulea, cum nigricantibus & arcuatis apicibus; interq; ea *stylus* tenuis, purpuro-cæruleus, versus folium cæruleum cum cuspidè bifido inflexus, qui ex rudimento fructus, quod inter calycem est, originem sumit.

Calyx, qui floris collum inferius arcte arripit, quinque brevibus, viridi-dilutis, cuspidatis foliis constat, ac costulis tenuibus in longum striatus est.

Fructus sunt bacce rotundæ, parum oblongæ, ejusdem cum floribus odoris, maximam partem à calyce comprehensæ, quatenus calyce reguntur colore viridi diluto, parte superiori quæ eminent, primum rubescentes & nitentes, dein cum sicci instar atramenti nigricantes. In medio est oblongo-rotundum officulum, durum, carne viridi & dura, quæ etiam ex maturitate fructus minus mollescit, involutum, continens nucleum albicantem, qui sapore est nullo.

Oleum ex radice per distillationem extractum clarum est subviridescens, saporis dulcis, acris & penetrantis, odoris grati.

Adèd frequens est (inquit Acolta) huius arboris usus ad medendum in his regionibus [Malabar, &c.] ut nisi Deus recisos ramos multiplici scetura renasci faceret, jamdiu fuissent consumptæ arbores, aut certè maximi pretii nunc essent. Sed quo magis præciduntur rami eò felicius renascuntur, & perpetua fronde virent.

Rami teneriores, folia, flores, fructus contusa aut in aqua decocta, vel in oleo fricta aut elixa utiliter imponuntur omnibus doloribus ex quacunque causa proventicibus; præsertim verò in articulo doloribus ex frigida causa natis, atque in tumoribus & contusionibus mirabiles præbent affectus. Non desunt qui supra vulnera admoverint, unaque nocte dolorem sustulisse materiamque digestisse affirmant.

Ulcibus etiam vetustis folia trita imponuntur felici successu, quandoquidem eorum materiam digerunt eaque emundant, & ad cicatricem perducunt. Et sane in vulneribus, apostematibus & contusionibus adèd utilem experientur, ut chirurgorum operam minimè requirant. Mulieres hominum florum decocto omni tempore universum corpus lavant, tantaque invasit persusio apud illas, Negundo flores, folia & fructus utilia esse ad juvandam conceptionem, ut eum qui contrarium persuadere conetur lapidibus sint obruturæ. Masticata folia oris halitum emendant. Hactenus Garciz & Acolta.

2. *Bem-nisi* H. M. *Negundo mas Garcia & Acolta.*

H. M.

Huius folia in petiolis terna & passim quina proveniunt, suntque oblongo-angustiora, in cuspidem angulatam contracta, ad petiolum rotundiora & latissima, in anteriori parte magis minusve tenuiter crenata, colore viridi minus fusco, superne clariore; quod in extrema costa est folium maximum est, bina illi proxima majora pediculis paulo minoribus pollice, costa media hærentia; duo reliqua valde parva sunt & petiolo communi infidentia. In reliquis cum præcedente convenit.

Folia serrata Sambuci æmula hanc speciem Negundo marem Garciz & Acolta esse indicant.

SECTIO

SECTIO II.

De Arboribus bacciferis fructu nudo monopyreno.

CAP. I.

Olea sylvestris folio molli incano C. B. Oleaster Cappadocius Park. Ziziphus Cappadocius, quibusdam Olea Boemica J. B. Zizypha Cappadocica Ger.

J. B.

ARbor est juxta magnitudinis [Salicis magnitudine Dal.] radicibus multis, crassis, hinc illic diffusis & loci plurimum occupantibus, per summam terram vagis, stolonibus multis minteribus, qui nisi avellantur matrem emaciant, avulsi verò & depacti vivunt & arborefcunt; ramis patulis. Cortex albicat, in stipite valde rugulosus & crassus, in ramis tenuior; [Lavis J. B.] & molli quadam lanugine pubescens. Folia mollia, longius à Zizyphi foliis recedunt, sagittatis propiora [imo Oleæ sativæ familia,] aliis alternatim, aliis nullo ordine per ramos nascuntur, scilicet longiora, unciam fere lata & angustiora, tota albicantia, potissimum parte inferiore, brevique & molli lanugine prædita, modicè obtusa, brevi pediculo hærentia: E quorum alii flosculi emicant, argenteo pallore renitentes, in sex cuspides dissecti, odorati, vel ut Clusius ait, gravem non tamen injucundum odorem spargentes & caput ferientes. Baccæ sublongæ, exigui Odoris aut Zizyphis similes, albæ, fungosæ, & dulci carne five pulpâ, [apice in summitate aculei simili Matth.] saporis aciduli, osseo intus nucleo, canaliculato. Rami interdum spinosi sunt. Materies flavicat, non admodum firma.

Locus.

In Syria nascitur, inque Ethiopia & monte Libano, notante Rauwolfio. Sponte etiam provenire in Bohemia sylvis auctor est Matthiolus: In sepibus cum Rhamno & Vitice juxta urbem Guadix in Regno Granatensi Clusio. Floret æstatis initio, fructus Autumno maturescit.

Non dubito (inquit Dalechamp, apud J. B.) quin ex hujus floribus præstantissimi odoris aqua destillari possit, oleumque parari odoris eximii & fragrantis.

In icone hujus arboris apud J. Bauhinum velut corolla seu umbilicus multorum culpidum summo fructui appingitur, unde suspensor forem summo fructui innasci: corolla enim videtur esse calyx residuus. Verum Matthiolus non umbilicum seu corollam, sed apicem in summitate aculei similem esse scribit; ut dubius sim de situ floris in hac arbore, adeoque de ipsius loco in nostra methodo.

CAP. II.

A. 1. Arbutus Ger. Park. Arbutus, Comarus Theophrasti J. B. Arb. folio serrato C. B. The Strawberry-tree.

J. B.

*Ut in moneta Arbo, testame Bellonio.

ARbutus, quamvis * locis nonnullis in justam arborem adolescit, plurimum tamen frutex est, contortis stolonibus scabro cortice interdictis, in quibus perpetui viroris folia, Laurinis similia & paria fere, crassa, virentia, per extremum tantillum purpurascencia, circumquaque eleganter crenata. Flores tanquam ex amento racematim penduli, pulchri, fimiles fere floribus Lili convallium, concavi, albi, odoris jucundi. Hos excipiunt fructus Fragis similes, sed multo majores, exactè rotundi, acerosi, ante maturitatem lutei, maturi autem rubentes, sapore valde grato & dulci præditi. Semen (ut ait Clusius) Milio non multo majus, inque fructus medullis contentum, nihilominus tenui obductum membrana.

Hujus fructus Plinio Unedo dicitur ex argumento unum tantum edendi. At verò Galenus Unedonem fructum Arbuti non esse, sed Epimelidis arboris scribit. Hinc in diversâ abeunt notitiæ, alii Plinio adversantur, alii eum defendunt. Nostra sententiâ Unedo Arbuti fructus est non Epimelidis; Suspecta siquidem nobis cum Jo. Bauhino videtur Galeni sententiâ, quem scimus in Italia fuisse peregrinum, ideoque Plinio, qui Italus fuit, citius falli potuisse. Si autoritatem spectes utrinque fore par pondus. At profectò non placet (inquit J. B.) Galenus Epimelidi Unedonis facultates & vires tribuens. Nam si Epimelis sit Mespilus (ut plerique doctis persuasum scimus) quis dicat ejus fructum noxam afferre capiti aut stomacho esse molestum, quem plerique medici stomacho familiare dicunt. At forte Galenus de fructu non dum fructu locutus est, quo tempore vere Unedo dici possit; nam ne unus quidem ejusmodi fructus absque difficultate & strangulationis periculo tunc temporis edi potest. Arbuti autem fructus plurimi sine noxa vorantur à nonnullis.

Locus.

In Sicilia, Italia & Gallia Narbonensis sylvis & dumetis passim & copiosè provenit: quin & in Hibernia quoque occidentali parte reperitur spontanea. Scribit Bellonius in montibus Ajo tantopere præcis celebrato vallibus vicinis Arbutos (qui ut plurimum aliis locis fructuant) in vasta magnitudinis arbores evadere. Variat autem fructus magnitudine & sapore.

Vires & Cus.

Arbuti fructus, Memacylon Græcis dictus, ventriculo incommodus est, & capitis dolorem inducit, ut tradunt Vereres Dioscorides, Plinius, Galenus. Mihi sanè (inquit J. Bauhinus) quoties comedi dolorem causâvit ventriculi hi fructus. At Clusius se multos semel sine ulla noxa edidisse ait, & revera sapore sunt non usque adeo grato ac Fraga, dulci tamen, cum proprio & peculiari quadam gustu.

gustu acerbo, quem vis exprimas, ut rectè J. Bauhinus. Patavii in foro venales vidimus; & à tenuioris fortunæ hominibus non minus in Italia quàm Hispania appetuntur.

Amatus ex Arbuti foliis & floribus aquam vitreis organo elici tradit, eamque servari tanquam facratissimam adversus pestem & venena antidotum. Matthiolus pulverem ossis de corde Cervi ei admiscet. Eam verò aquam statim ipso morbi initio propinandam aiunt. Fructu delectantur Turci & Merula. Ex ligno etiam carbonibus optimi funt.

Scribit Plinius hoc solum Pomum simile fructui terræ gigni. Verum non adeo similis est hic fructus frago cum Fragum femina habeat in superficie pulpæ, hic autem in ejus medullis: & aliæ arbores fructus edunt Herbarum fructibus similes; v.g. Morus.

2. Adrachne Park. Adrachne Theophrasti J. B. Arbutus folio non serrato C. B.

Bell.

Frequens provenit in Creta, montibus Leucis & alibi inter saxa, fruticis potius quàm arboris modo: perpetua fronde viret, foliisque habet Laurinis adeo similia, ut solo odore dignoscantur: nam Adrachnes solum odore caret. Caudicis & ramorum omnium cortex adeo lavis, rubens & splendens est, ut Corallii rami esse videantur: æstate rumpitur cortex, & in tenuissimas bractæa decidit; quo tempore neque rubens, neque splendens cernitur, sed medium quandam inter pallidum & cineraceum colorem acquirit. Florem & fructum bis ut Arbutus profert, & hunc quidem adeo similem, ut alterum ab altero nullo modo dignoscere queas. Differt tamen arbor hæc ab Arbutu: quoniam tantum provenit in montibus, neque solum serratum habet, neque corticem caudicis quæbrum. Ligni materies durissima est, fragilis tamen, quæ flecti non potest.

Rustici igni fruendo servit, & ad verticilla confectenda, mulierum fufis appendenda. Theophrastus recenset hanc arborem inter eas quæ detracto cortice non intereunt, & perpetua fronde virent, hyememque in cacumine folia retinent, quod ita fere habere à me observatum est. Vocatur hæc arbor in Creta, & tota fere Græcia Adrachne. Hæc Bellus.

Hanc arborem Bellonius multis locis in sua peregrinatione observavit; scribitque iter facienti Hælepo Antiochiam in tumulis nascentem sibi conspexisse, cujus ramos flos fructu onustos quilibet eorum qui comitabantur abstrulerat, ut in itinere ederet, maturus enim erat, elegantique suo colore singulos ad edendum invitabant: Racematim autem cohærebant, magnitudine & colore fructus Rubi Idæi, mollesque ut Arbuti fructus.

Quin arbor hæc à Bello descripta sit Adrachne Theophrasti nemini historiam ejus apud Theophrastum legenti dubium esse potest: altipatur etiam nomen Græcum hodiernum Adrachne. Adrachne monente Plinio ab Adrachne differt, cum hæc herba sit, Portulaca Latinis dicta, illa arbor.

Arbuti autem vox vel primitiva est, vel incerte originis. Nam ab Ἀρβύς fieri non placet, cum Ἀρβύς Juniperus sit non Arbutus.

Hanc Arborem D. Wobærus observavit in Achaia prope Montem Pentelicum non procul ab A. Locutis; fructusque vidit Smyrna.

CAP. III.

1. Terebinthus Ger. J. B. vulgaris C. B. angustiore folio vulgarior Park. The Turpentine-tree.

J. B.

ARbor est Terebinthus, sed quæ, Clusio teste, magna ex parte fruticax, ramis longis, raris, cinereo cortice tectis, nec ea quidem, quantum animadverterimus, frondis suæ per hyemem tenax. Primus fere est florum verno tempore apparatus, quos è ramulorum tuberculis copiosos in longo racemo producit, menis flaminibus fibris purpurascens contextos. Hinc fere explant in alam folia, quamquam non semper aequali situ, Laurinis similia, sed magis obtusa; [Pistachis, & ejusdem odoris Clusio] conjugatim ut in Sorbo nascencia, subrubentia, quæ crebris obliquis nervis percurrunt. Fructus delapsos flores excipiunt, parvi ex rotundo oblongi, rubentes, Carpopollamo Offici. pane similes, resinoso lentore viscidis, nucleum continentes [ex cæruleo virentes, tactu pingues & resinosi, manūsque dum colliguntur inficientes.]

Fert etiam vindemiarum tempore concavos quosdam folliculos seu vasa, foliis & ramulis inherentes, quales fere in Ulmi foliis nascuntur, sed pallido aut purpurascens colore: interdum etiam extremis ramis oblonga & cartilaginea cornicula [rubentia, quatuor, quinque, aut sex digitos longa, aut etiam longiora J. B.] variâ formâ excrecentia, concava, quæ (ut etiam folliculi) aperta lentorem quandam continere deprehenduntur, cui permixta cinerea & fuliginosa excrementa, atque exigua animalcula alata. Horum Corniculorum meminerunt omnes fere qui de hac arbore scripserunt: nihil autem aliud sunt quàm excrecentiæ quædam ab insectis folia & involucris componentibus, & ibidem ova sua deponentibus, excitata, ut interseriant matricem seu uterum loco in fovendis & excludendis, feribique editis alendis & protegendis, mirâ naturæ providentiâ.

Adversariorum auctores, Theophrastum (ut puto) secuti, Terebinthum sempervirentem & perennis foliis esse scribunt. Verum Bellonius, Rauwolfius, Cæsalpino, Clusio, testibus Aristoteli & Theophrasto, folio deciduo esse affirmantibus omnino ab eo hæsitatio credendum.

Terebinthus libenter provenit locis siccis, lapideis & soli expostis, ut testatur Matthiolus. Auctore Dioscoride in Judea, Syria, Cypro, Africa & Cycladibus insulis. Clusius in plurimis Lusitanis, Hispaniæ & Gallie Narbonensis locis, sponte nasci tradit ubi interdum in arborem adolescit, sed maxima ex parte fruticax. Addere potuisset & Italiam, ubi nos eam observavimus. At nūquam, quod tarent Clusius, commemoratis locis resina è Terebintho elicitur. Lobelius tamen Terebinthi arbores

bore in Valena sylvā Monspeliensium, ferro vulnuscus infictis sapius non paucam Terebinthinam extillānt lucidam Bellonius in Syria & Cilicia copiosam inveniri, ex qua gummi colligitur, quod vendendum fuit Damascum: quod vero in Cairo venditur adferri ex regione Turcis dicta Al-mia, i.e. Mesopotamia & Assyria.

Tempus.
Vires &
Fus.

Floret Monspelli mēse Aprili: Septembri cum fructibus legit J. Bauhinus. Terebinthi folia, fructus & cortex (tradente Dioscoride) quo pollent adstringendi vi ad eadem, ad quae etiam Lentiscus conveniunt simili parata modo, sumptuque. Eius fructus esculentus est, at stomacho noxius: urinam vero ciet & excalefacit. Est & ad excitandum Venere apertissimus. Ex vino vero potus contra phalangiorum morbus prodest. Semen Plinio in capitis dolore bibitur.

Bellonius testatur veterem morem in comedendis feminibus Terebinthi nunc adhuc durare in Cilicia & Syria sibi, aliquando rusticum Arabem occurrisse ducentem Camelum Terebinthi fructibus onustum, ut Damasci venderet.

Species sunt Galie, magnitudine Avellanae, intus cavae, provenientes ex excrecentiis foliorum Terebinthorum masculorum. Haec circa finem Junii colligunt Rustici Thraciae & Macedoniae, & carē vendunt ad tingenda Serica sublimi diversis coloribus in urbe Bource, i.e. Prusa Bithyniae. Colliguntur autem vere, cum primū efformatae Gallarum magnitudine sunt: quo tempore nisi colligerentur in longitudinem fempedalem excreverent ad formam cornu. Eum duntaxat in usum 6000 porido quotannis infum.

Terebinthina vocata, descriptio Cordo, est Terebinthi arboris refina, colore candida, subflava, vitrea, aut candida cereuleum colorem affectans, interdum pellucida, quae friata in plurimas massas, resitur, mox lentescit & glutinosa fit: odorem habet acrem, suavem, aliquantulum gravelem, & laetior, resine non dissimilem, praeterim manibus tractata & prunis imposita, gustu modo amariodori & inter dentes lentescit, si dum masticatur adhærens. Destillat hæc primum liquida, deinde paulatim arefcit. Siccam impositores Thsu seu incensum vocant, & pro thure vendunt: Thsu autem verum Olibanum vocant, non intelligentes hæc duo vocabula, alterum Græcum, alterum Latinum ejusdem rei nomen esse.

Atqui Per-
fæ, autore Bel-
lonio, mandant
Terebinthi-
nam, ut Cre-
tensis Masti-
chen, nec den-
tibus herere,
nec in ore dis-
solvi ait.

Rehinas omnes (autore Dioscoride) antecedit Terebinthina, proxima huc Lentiscina. Galenus Lentiscinam præfert. Quomodo hi conciliandi vide apud J.B. in hist. pl. lib. 3. cap. 20. & C. Hofmannum.

Vis autem refinæ ejusvis (Dioscoridi) molliendi, calefaciendi, discutiendi dissipandive, & expurgandi. Tussi ac tibi conveniunt in eleganter, per se aut ex melle; quæque ex pectore elici oportet expurgant. Urinam quoque movent, cruda concoquunt, & ventrem emolliunt: ad agendum mandos palpebrarum pilos conferunt, itemque ad lepras cum argine, futuro atramento ac nitro: ad aures denique sanie manantes cum melle & oleo, necnon ad genitalium pruritum sunt utiles. Emplastris quoque, malagmaticis ac acopis admiscetur, & per se illitæ aut impositæ laterum doloribus utiles sunt.

Galeno cum adstrictione moderata adjunctam habet amaritudinem quandam Terebinthina, per quam magis etiam quam Mastice digerit: Ob eam qualitatem inest & absterisio, tanta quidem ut & ploras sanet: Iisdem facultatibus & ventrem movet.

Recentioribus, purgat thoracem ab omni immunditie, item jecur, splenem, renes & vesicam. Conferet vereri tussi, spirandi difficultati, spūto sanguinis purulento, vertiginosis, calculosis, & peculiter etiam Ichthiacis, Podagricis, Chiragicis: aperit, mandat, calfacit & roborat nervos.

In specie utilissima est nephriticis & calculosis. Hinc Practici in curatione arenularum postquam mitefactum est symptoma, præcautionis ergo utuntur terebinthinā, sed coctā ut dicunt, ut minus calefaciat, magis adstringat. Idem fit in ichthide, paralyti, arthritide data bis in septimana, vel lotā, vel lotā in aqua Cichorei. Hofm. Magnæ autem ipsius laudes in Podagra & omnibus articulis malis, si accipiat, ut docet Avicenna, quantitas nucis Avellanae lingulis matutinis a jejunio. Nec mirum quod calculo conferat etiam Podagræ prodesse, cum cognati sint hi morbi, & eandem causam continentem seu materiam habent, unde non raro in se mutuo transmutantur.

Exhiberi potest 1. Per se, placentalis quæ oblatas vocant involuta. 2. In aëquo liquore adjecto tantillo vitelli ovi, sic lacteum scilicet exhibet liquorem. 3. Inspissata aliquantulum, & in pilulis redacta. Verum ob evanescentiam spiritus præstant modiores. Schroder.

N. 1. Terebinthinam veram Officinis esse ignotam: Officinalem, esse vel refinam Laricem, vel refinam Abiegnam & tuberculis Abietum novellarum collectam.

N. 2. Odoris vim manere etiam in urinis utentium, quæ violas quodammodo redolent. A. divi (inquit C. Hofmann.) qui diceret, in doloribus partium genitalium præsentissimum esse antidotum.

Verno tempore ramulorum pullulanti tenella Terebinthi effracta flagella, ipso etiam Nabonensi aut Monspeliensi agro insar Ficulnæ arboris lac stillant, quod concis exceptum & adervatum in limpidissimum, tenacem, resinofum laicem abit, qui dum recens est, id est, in multo (ut Plini verbis utar) in laneam vestem fufus neg, maculam facit, neque si eluatur vestigium aut notam relinquit; senescens tempore crassescit, nec abluatur nisi ovi vitello addito. Lob. de Balsamo.

Terebinthina destillata, seu oleum Terebinthinæ proximum est oleo Balsami, vel parum calidior, & confert omnibus ægritudinibus frigidis, fed præcipue nervorum.

Oleum Terebinthinæ destillatum singulare solacium præbet in doloribus nephriticis eius sumptum: exterius illitum, & calida manu diti affricatum parti dolenti in nervorum contractionibus, tensionibus aut relaxationibus egregium auxilium præbet, præsertim si cum spiritu vini defacatissimo mista & conqussata adhibeatur. Modum eliciendi hoc oleum vide apud Ebrodunensis Hist. plant. auctores lib. 3. cap. 20. vel etiam in Pharmacopoeis vulgaribus.

Sunt qui Terebinthinam in Cerevisia infundunt, & simul deservere sinunt pro potu ordinario in calculo, viscerumque obstructionibus. Schroder.

Dio.

Dioscorides etiam vinum Terebinthinum parare docet & bacciferis ejus ramis cuis & in multo fervefacit: quod quoniam in destitutum abijt, omitto.

Apud Veteres tam commendabiles erant Asparagi Terebinthi, ut etiam in hyemem reservarentur.

2. Terebinthus major Pistacia folio Ad. Lob. latifolia Ger. Park.

Huic folia multo latiora & rotundiora quam vulgari Terebintho, vicina Lauro & Pistachia adeo ut minus intuentem fallant. Ait non solum folia latiora & rotundiora habet quam vulgaris Ter: sed & fructum duplo aut triplo majorem, quicquid dicat Lobelius in Adv. Raro autem cum fructu videtur quia sylvæ Valenæ ubi oritur arbores certis annorum intervallis excinduntur, ita ut ad justam magnitudinem pervenire non possint, ut fructum producant. Hanc idcirco, quia sine fructu passim cernitur Terebinthum Narbonensem sterilem vocavit Hort. Reg. Paris. uterque D. Magnol. Hanc C. Bauhinus cum Terebintho Indica sequente Rauwolfii miscet. Verum quamvis fructus respondeat: folia tamen rotundiora Pistaciæ differunt.

3. Terebinthus Indica major fructu rotundo J. B. peregrina, fructu majore, Pistaciis simili, edulis C. B. Terebinthus latifolia Ger. Park.

Hujus nucleæ Pistaciis bonitate non cedunt: in quibus præter saporem salsum inest mediocritas quedam fictitas: Pistaciis etiam satis similes sunt, sed breviores & rotundiores, ex racemis pendent ut illa, vel ponit ut bacca Terebinthi, pro qua etiam nonnulli habentur, potissimum quia arbores sunt maxime foliis longiusculis Terebinthi foliis facis similes, quā notā facile quoque à Pistacia arbore distinguuntur, cui folia rotundiora speciosioraque, ut testatur Rauwolf. His inquilini perinde ut nos Avellans velsuntur.

Copiose proveniunt in Agemia aut Persia, Mesopotamia & Armenia.

Hanc J. Bauhinus pro Terebintho Indica Theophrasti habet; quam plerique botanici Pistaciam esse volunt.

Locus.

4. Terebinthus Indica fructu parvo, ad corculum accedente J. B. peregrina fructu minore & ceruleo eduli C. B.

Terebinthi Indicæ alterius nucleæ cum suis putaminibus magnitudine ferè sunt Pisi, rotundius accedunt ad corculum aut Doram, id est, Indicum Milium; in cæteris similes præcedenti.

Iisdem ubi & præcedens nascitur. Rauwolf. cui Bel. Serap. Avic. & Rhaf. Boiss Souger Arab.

Incolæ perinde ut nos Pineos nucleos comedunt. His Persæ plusquam bis mille annis ante panis usum vitam sustentant, & etiamnum totius Syriæ incolæ cum pane velsuntur, & propter colorem inter viridem & ceruleum medium Arabes veteres Granum viride, Bellonio attestante, appellānt. C. B. Alii hæc de Terebintho vulgari accipiunt.

CAP. IV.

De Lentisco.

Lenticum dictam putat Ruellius quod liquore quodam lentescat: Lentorem quippe foliorum attritu quilibet percipit, inquit Lob. in Adv. Vel forte Lentiscus ob virgultorum lentitudinem dicitur: ut Stapelius: vel potius quod ipsa lentescat arbor, dum refinam fundit, ut Volsius. Græcis *ῥαῖς* & *ῥαῖς* scindo, findo, quod lignum ejus facile finditur, quodque ejus *ῥαῖς*, hoc est, segmentis seu fragmentis & ligno scissis tolerent uni ad dentiscalpia, ad nitelam alioquinque dentium, ut etiamnum fit hodie.

Masticæ *ῥαῖς* & *ῥαῖς*, i.e. masticandum dicitur; nam & olim & hodie in masticatoriis usurpata est.

Certe Græci in insula Chio eam perpetuo in ore habent, & ad multa utilem esse ejus assiduam masticationem sibi persuadent.

Lentiscus Lob. Ger. Park. J. B. vulgaris C. B. The Mastick-tree.

J. B.

Multis fructat Lentiscus stolonibus, mediocriter crassis, flexilibus ramis brachiatis, cinereo cortice obductis. Interdum in justa magnitudinis arborem excrevit, ut observavit Clusius. Folia minora quam Pistaciorum aut Terebinthi, Glycyrrhizæ foliis paria, sed Buxeorum soliditate [Notandum observantibus Glycyrrhizæ foliis minora erant] ex viridi nonnulli rubentia, conjugatim sine ullo impari ad costam canaliculatam rubescentem annexa, in spinulam plerumque desinentia, inque eandem ferè partem vergentia, perpetua, jucundi cum quadam gravitate odoris, sapore acidulisculo & adstringente. Interdum folliculi vel vesiculæ quadam adnascuntur, culicibus exiguis referti, haud fere quam in Terebinthinis aut Ulmeis. Ad alæ immo exoritur *ῥαῖς*, veluti racemuli rubentes, vel colore ex herbaceo pallentes, nonnulli purpurascens, qui in fructus abeunt, dimidio ferè Pisi minores, in stylum minutum desinentes, rotundos, rubentes & per maturitatem nigrescentes, acidos, nucleum continentes parvulum, durum, nigrum, medullā intus albā. Fructum Cæsalpinus oleaginosum dicit, nucleum viridem.

SMITH

In

Locum.

In Italia, Sicilia & Narbonensis Gallia faxosis collibus, ora praesertim maritima, Lentiscum copiosissimum observavimus: nec minus frequens, teste Clusio, nascitur in Lusitania, Batavia, regno Valentino, & toto illo tractu ad mare Mediterraneum obverso: ubi nunquam (quod equidem viderim) iusta arboris staturam & magnitudinem assequitur; forte quia ab hominibus caesa aut iumentis depasta & coercita non permittitur adolere. Nam quando non cedit sed negligitur (ut perisque locis ad Anam flumen observavit Clusius) in arborem iusta magnitudinis excrevit.

In sola insula Chio, Bellonius auctor, refinam fundit Mastichen dictam. Alii in Italia quoque Mastichen praebere, sed non copiosam tradunt, ut v. g. Matthiolus, (qui tamen sibi contrarius in Hist. Germ. dicit, in sola insula Chio Lentiscum Mastichen fundere) Celsipolus & Lacina. Nos eum in Italia & Gallia Narbonensi peregrinaremur nusquam Mastichen fundentem vidimus hanc arborem, neque quis fide dignus nobis unquam retulit se vidisse. Idem dicit J. Bauhinus. Argumentum tamen ab Auctoritate negativum nihil concludit, ut loquuntur. Neq. enim sequitur non dari in Italia arbores Mastichen fundentes quia ego aut mille forte alii non viderimus, & plus valet unus testimonium se vidisse affirmantis ad probandam affirmativam, quam vel mille negantium, ad negativam stabilendam.

Verum nonnulli Terebinthus refinam fundens ab Italica specie distincta videtur. Qui in Chio aliquandiu haeserunt Clusio retulerunt Lentisci arbusculas ab iis que in Italia nascuntur nonnulli differre. Et Camer. Sunt, inquit, qui velint Italiam Lentiscum a Chio in eo tantum differre, quod fruticosa sit illa, haec vero arborec, etiam sine cultu. Audivi ex quibusdam e Chio oriundis arbores, quae Mastichen ferunt longe prociorens pulchriorisque sylvetribus esse, quae tamen eodem loco nasci solent. J. B. verum Bellonio potius, curioso observatori & veraci, fidendum, qui Lentiscos qui in Provincia & Italia proveniunt, similes dicit nascitibus in Chio; Mastichen tamen non fundere.

Tempus.

Floret Lentiscus magna ex parte Aprili vel Martio. Fructus Octobri & Novembri primum maturascit. Ter autem fructum ferre tradunt, forte quod tribus distinctis temporibus eundem perficiat. Cicer. ex Arato.

*Jam vero semper viridis, semperque gravata
Lentiscus, triplici solita est grandescere fetu:
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.*

Vires.

Ciceronem nonnulli inscitiae accusant quod Jovis Lentiscum transtulerit, cum vox Jovis apud Theophrastum & antiquiores Graecos Cessiam significet. Ciceronem quomodo defendat J. Bauhinus, aut potius Cherlerus, apud ipsum vide.

Lentiscus, auctore Dioscorido, omnibus fide partibus, germinibus & foliis, fructu, ramorum & radicis cortice adstrictoria est. Exprimitur & succus e cortice, radice aut foliis in aqua decoctis, aut etiam e foliis viridibus tritis, qui valet ad sanguinis rejections, alvi profluvium & dysenteriam in populo, itemque contra sanguinis ex utero eruptiones, atque tum ipsius uteri, tum sedis procidentias. In summa denique Acaciae & hypocistidis vice eo uti licet: nomas arcet, urinas ciet, dentes mobilis collatione firmat atque stabilis. Eadem fere habent Plinius & Galenus.

Porro dentiscalpia e Lentisco parata tum priscis, tum hoc seculo, magnatibus & delicatioribus praesertim, in usu quotidiano habentur.

Cherlerus sibi aliiisque studiosis salus & colles aridis Narbonae peragratis in os folia non modo suaviter spirabant, sed etiam sitim ardentem & fauces humidas tuebantur.

Oleum Lentiscinum similiter atque Laurinum e maturo fructu confectum, ac prius inspissatum, scabiem jumentorum canumque sanat: Pessis, acopis & ad Lepras tollendas accommodatis medicamentis apte & utiliter admiscetur & sudores quoque cohibet. Gal. in desuio capillorum Lentiscinum oleum valde commendat, habere namque adstrictionem, sponteque naturae tale existere quale est ipsum Ladanum. Quare neq. expertum se, neq. mente concipere posse illum praestantius pharmacum ad desuio capillos quam quod ex Ladano & Lentiscino oleo permixtum consistat. Oleum hoc ad gingivarum inflammationem summoque commendat Aetius, si moderatè calidum ore continetur. Ab Hispanis oleum fructuum Lentisci in maximo habetur usu.

Itali lignum Lentiscinum in diarrhoeis laudant, & decoctum exinde paratum. Transfudit nempe ex hoc Mastiche: unde in ejus locum decoctum Mastiches seu stomachicum nobile in diarrhoeis usurpari potest; quod etiam quorundam medicorum fuit secretum. Etmull. pract.

Lentisci varietas habetur in hort. Lugd. Bat. foliis minoribus & pallidioribus.

J. B.

De Refina Lentiscina Mastiche dicta.

Hujus grumi, quales ad nos importati in Officinis habentur Oryzae granum aequant, longè etiam interdu majores, candidi, pellucidi, fragiles, qui statim sub dente dissiliunt, mox tamen fractura omnis denovo coit continuata masticatione, lentescitque mollietate cere [sine adhesionis ad dentes metu] quam rursus exiit simul ac aereum lenit. Prunis injecta flammam concipit, promptus tamen fumus quam flammescit, contra ac Thus, guttulae attingit destillat, id quod Thus negatum, odorcinus, non ingratum spirat. Sapor leviter adstringens cum calore modico.

Olim adulterabatur Thus & refina strobilina, sed odore fraus deprehenditur, aut sapore gummi dente lentescens. Scimus (inquit J. B.) inter Mastiches glebas non raro reperiri glebulas gummi Tragacanthi & Arabici.

Praefertur pellucida, cere Tyrrhenica candore similis, densior vel plena, arida, friabilis, odorata: viridis minus probatur.

Galenus lib. 2. ad Glauconem Aegyptiacam Mastichen commendat: hoc autem tempore (sicut in sola Chio reperiri; ubi Lentisci arbores tali diligentia & cura excoluntur, ut non minores in eam

rem sumptus fiant quam apud nos in vinetorum culturarum; nec immerito cum potiores incolarum hujus insulae opes in Mastiche consistant. Nisi enim diligenti cura cohereretur exiguum gummi provenire darent.

Mastiches proventus in Chio insula tantus est, ut singulis annis Turcico imperatori pro 4000 aut 5000 ducatorum pendunt, in deductionem ejus summae quam illi tributi nomine dare debent, i. e. 12000 ducatorum singulas centenas libras 105 ducatis aestimant. Quicquid ejus superest sibi reservant. Mercatores Galli Mastiches pretium idem perpetuo esse considerantes, existimant atq. etiam referunt incolas collecta ejus certa quantitate reliquum abicere. Sea falluntur. Nam, ut diximus, magnae impense in Lentisci fruticibus colendis & curandis faciendae. Quia vero Turcico Imperatori singulis annis pro quatuor aut plurimum millium ducatorum estimatione pendunt, ejus pretium vel augere vel imminuere non licet. Bellonius Observe.

D. Thevenot Peregrinat. part. 1. p. 95. mira nobis de Lentisci in Chio cultis narrat, nimirum tormentos esse Vitium instar, & humi provolvi, seu per terram repere. Reptantes haec arbores mensibus Augusto & Septembri compungunt, eq. foraminibus in cortice factis Mastiche exsudet, & in terram desiliat, ubi in frustula plana indurescit; Hanc indigenae colligunt, & in cribro ad id comparato [a ranging Siebe] agitant ut pulvis separetur, qui operariorum faciei adeo pertinaciter adheret, ut absq. oleo elui nequeat. Viginti duo in insula pagi sunt quorum agri Lentiscis confiti, ut numerus arborum per omnes simul culturarum sit circiter 100000. pro quibus annuatim Turcarum Imperatori pendunt 400 Mastiches cistas, quae simul efficiunt 27000 Ognae singulis cistis nonaginta ogis attribuit. Ogna autem unica 400 drachmas continet.

Vindemize (si ita loqui liceat) tempore omnes insulae adeo vigili cura custodiunt & observant, ne quis Mastichen suffragari effugere possit. Quicunque autem deprehensus fuerit istius criminis reus ad tremes illico ablegatur.

Matthiolus etiam Mastichen ex arboribus desinentem in terra circumspavita concrelescere scribit. Multantur autem inquit, scata manu qui Lentiscum Mastichen fundentem in proprio vel alieno agro exciderint.

Mastiche pota sanguinis rejectioni & veteri tussi utiliter adhibetur. Stomacho quoque est utilis, namque, movet: additur etiam in dentificia & faciei illitus: quippe quae nitorem cuti conciliat. Quin & pilos oculorum fluentes glutinat & cohibet. Commandata oris halitum commendat, gingivaeque contrahit.

Oleum unguentumve à Veteribus è Mastiche Chia confici solitum est. Modus praeparandi duplex extat alter simplex, alter compositus. Prior Mastiches 3ij. in olei Sesamini sextario coquantur in vase duplici, alter, Mastiches 3ij. Vini boni albi 3iv. alii viij. Ol. ros. lbj. in vase duplici coquantur ad vini consumptionem. Cerebrum, nervos, juncturas, ventriculum, hepatis corroborationem, tumores duos lenit, dolores sedat. Posterius hodie fere tantum est in usu, quod praestantius est priore J. B.

Ad omnem ventriculi dolorem (ut refert Matthiolus) vomitum & nauseam magni faciunt hoc remedium Alfarabius & Matthaeus de Gradi. R. vitellum oui n. j. Mellis de spumati coch. ij. Mastiches gr. xv. Contrita & commissa indantur refta magis oui Anserini si haberi possit, & in calidis cineribus assentur. Ad dolores ventriculi topicum.

In pulverem redigitur Mastiche inspergendum linteum aut alutatum, post calefacta imposita ventriculo vomitum & dolorem compescit. Vel R. panem tostum, tere subtilissime, cui admisce Mastiches 3ij. Sacculo immixta & calefacta ventriculo imponantur. Contra omne alvi profluvium, praecipue vero hypercatharsum. Cingitur arctissime, mox prunis injecto pulvere ex aequalibus partibus Mastiches & Thuris suffutium ano excipito, exemplo fistulae. Egregium & probatum ad inveteratum coxendicis dolorem. R. Myrrhae & Mastiches ana part. aequales contrita coquantur in oleo Chamamelino. Eo calido inungatur locus dolens. Emplastrum ad arthritidem à frigida caula. R. Mastich. Cymini, Puleg. Salv. Bacc. Lauri ana partes aequales. Subacta cum melle calide applicentur. Hanc è J. B.

Coquitur 3ij. Mastiches in aquae lb. iij. vel iv. & datur pro potu ordinario in Diarrhoea. Schroed. Extensae super alutam Mastiches frequens usus est in desfluxionibus ad dentes, temporibus applicata. Cum enim in vasis cutaneis fereat materia, ipsa quidem intercipitur, vasa autem clauduntur. In istud malis frequentatur suffumigium, praecipue si non succedat affixio, & argumentum prebeatur de via intrinseca. Cass. Hofman.

Ceterum Chineses tam viri quam foeminae & pueri Mastichen fere semper in ore habent, ad roborandos dentes & gingivas, necnon ad halitum oris emendandum Panibus etiam & biscoctis immiscere & incoquere solent, ad eos gustui delicatioris reddendos.

Summa Mastiche in omnibus affectibus in quibus adstrictione opus est, praeter alios medicamentis commendatur.

C A P. V.

Pavate Park. Acofste. Pavetta seu Malleamathe H. M. P. 5. T. 10. p. 19. Pavate arbor foliis Malis Aures J. B. lib. 15. cap. 4. Arbor Malabarensum fructu Lentisci C. B.

H. M.

Arbuscula humilis est, seu potius Frutex, trium circiter pedum, [octo aut novem Acofste] altitudine, caudice tenui, albicante, cortice cinereo cinereo, ramulisq. viridibus, in orbem diffusis ornato, [Acofste non admodum ramoso]. Radix fibrata, albicans, saporis amari, odoris aromatici [Acofste alba & insipida cum nonnulla tamen amaritudine, odoris propemodum expers.]

Siccitas;

Folia

Folia geminata parallelo ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, mollia, viridia, superne splendentia, inferne nequaquam, media costa è viridi albicante, odore gravi, sapore acido vinolo. [Acofta folia rara, Mali aureae foliis minoribus fimilia, excepta appendice quæ carent.]

Flores in umbellas expansi extremis ramulis proveniunt, odori, quatuor candidis, acuminatis, ac stellæ in modum expansi foliolis confantes: folia hæc totidem intercedunt *staminibus* alba fimiliter expansa, medium occupante tenui longo candidoq. *style*. [Acofta floris odor Periclymeni forum æmulus.]

Floribus succedunt *Baccæ* rotundæ, glabro, viridi-fusco ac nitente cortice testæ, carnæ, intus aequæ, viridi faporiq. subacidi refertæ; intra quam nucleus continetur rotundus, dura cartilagineosq. pellicula cinctus.

Crescit multis Regni Malabarici locis, præsertim in *Warapoli*: semper vires, quotannis floræ, ac maturos exhibet fructus.

Ex arboris radice cultorum capula conficiuntur. Folis stercoreantur agri. Adhæc ex folis in Palmæ oleo fixis linimentum fit ad tollendam impetiginem & variolas exiccandas: Ex ipsidem in aqua communi coctis fomentum paratur ad hæmorrhoidum dolores placandos.

Radix cum zinzibere & croco in pulverem redacta, & cum Oryzæ infuso exhibita, hydropem faciat, serofitates superfluas per vias urinarias potenter educendo.

Acofta ad duo præcipue hunc fructum commendat.

1. Adversus alvi profluvia, in quibus tamen sitidens multis aliis medicamentis imbecillior est.
2. Ad omnis generis Erysipelata curanda, præsertim è mera bile orta. Truncum aut radicem tritum Oryzæ decocto macerant, & aliquot horas quiescere sinunt ut acefcant hæc aqua, Erysipelas deinde ea inungunt, bibendamq. propinant sufficiente quantitate bis in die purgato prius veniculo; eandem aquam præbent iis qui jecoris inflammatione laborant & febrium ardoribus: eadem addito succi foliorum Tamarindi momento vulnerum labia circumquaq. inungi solent ad inflammationem prohibendam.

CAP. VI.

Lentiscus Peruana C.B. *Lentici* Peruanae similis *Molle* dicta Park. *Molle* J.B. *Molle seu Molle Clusii* & *Labellii* Ger. *Aroiera* Marçq. *Aroiera* sive *Lentiscus* Pilon.

J.B.

Molle arbor est procera & patula, folis Lentici, longioribus multo, angustioribus, acuminatis, levibus, obliquis venulis à nervo per longum decurrente exporectis, conjugatum ad costam laticulam compressam alligatis, per ambitum aequalibus tantillum nonnunquam per extremum serratis. [Folia in tenella incisa sunt, in adulta nec dissecta, nec crenata, ut in Sorbo aucuparia adolecente & adulta observatur.] *Flores* peculiari ramulo furculo hærent numero-fissimi perpusilli, stellati, viginti pares, [Marçgravius *Aroiera* foliis tribuit ex albo subluteis, quingue foliolis acuminatis constantes] quos *baccæ* excipiunt. Asparagi baccis ferè pares aschmides, pingues, rugosum officulum nucleatum continentes, sapore & odore baccharum Juniperi ac cum amaro aliquo. Folia trita Fœniculi odorem reddunt *Clusii*.

Arbor vulnerata resina fundit fragrantissimam instar Lentici. Resinam hanc seu gummi describit J. Bauhinus, additque magnam habere similitudinem cum eo quod in Officinis prolat nomine *Gummi Elemi*, nisi quod paulo videtur candidior.

Lobelius Mollem arborem veri Balsami speciem esse vult, verum erroneè. Odoratum illum latecem *arborescentis* melius dixisset Balsami similem liquorem, quam Mollem arborem veri Balsami speciem.

Abundanter nascitur in convallibus & locis planis Peruanae regionis, ut referunt omnes qui Occidentalium Indiarum descriptionem dederunt. Baccæ maturefcunt mensè Julio.

Corticis decocto crurum dolores & infansiones summa cum utilitate fovenitur.

Ex ramulis sunt dentalipia utilissima.

Ex fructu cum aqua decocto pro coctura modo fit aut vinum seu potio admodum bona, ut acetum, aut mel.

Foliorum decoctum doloribus ex frigida causa ortis auxiliatur.

Gummi lacte dissolutum oculorum caliginem abstergere dicitur. Corvini Romanus ejus siß egregie alvum cire propriè experientiâ J. Bauhino testatur.

Pulverem corticis vulneribus inspersum ea mundare & sanare scribit Monardes. Dentes eodem fricati stabiliuntur & gingivæ abscedentes sanantur.

Folia contrita insignem & nobilissimum odorem emittunt: in eorum decocto intindî panni, & calidi vulneribus, aut pulvere corticis illius insperso imposti curationem eorum accelerant & humorum eò defluxum prohibent.

Granum maturum habet in superficie parum admodum carnis suavis & palato grata, reliquum amaricat egregie. Conficiunt ex is potione conficando blandè inter manus in aqua calida donec dulcor omnis defricetur, cavendum enim ab amaro quod potum corrumpit. Percolant hanc aquam servantq. aliquot dies donec faeces subsident: potus est limpidus, gratissimus atq. adeo salubris, præsertim illis qui affectibus renum aut vesicæ laborant, maxime si potio Mayzæ adiciatur. Aqua eodem plenius cocta evahitur in optimum mel, & Soli exposta, additis nescio quibus rebus vertitur in optimum acetum.

Tempore paroxysmi feblicitant, Empiricorum more, exhibent cum successe oculos seu gemmas arboris ex aqua nocturno rori expositos. *Pisa*.

CAP.

CAP. VII.

De Viscis.

Viscum seu Viscus ab Æolico *εἶκος* pro *ἔτος*, quod idem significat. Latini *Foles* sequuntur. Unde est quod non tantum asperum spiritum in V convertitur; quo modo ab *Esomæ* est Vesper sed & lenem, ut in *Onon* vinum, *ima* vomo, *ima* vitulus, *ida* video, *ita* te ver, *ida* viciis, *ida* vena, *ida* vis, aliisque quæ apud Caninium legi possunt. Viscus est planta parasitica, seu Frutex arboribus aut fruticibus aliis inascens, baccifera, mono-pyrenos.

A. 1. *Viscum* Ger. *vulgare* Park. *baccis* albis C.B. *Viscus Quercus* & *aliarum arborum* J.B. *Aspistee* and *Asistee*. *Aureus* Virgilii *ramus* & *Æneid*. 6. nonnullis existimatur.

J.B.

Multis stolonibus fruticat, cortice testus coloris herbacei, ac interdum flavescentis, minimi digiti ferè crassitudine, nonnunquam crassior, quos intercipiunt genicula, è quibus rami frequentes propagantur, nodosi & ipsi, similemque sibi sobolem procreantes ramulorum. *Folia* bina opposita, Portulacæ foliorum formâ, oblonga, per extremum rotunda ferè, coloris herbidi, crassa, nervis rectis Plantaginis pentaneuræ modo secundum longitudinem donata, saporis subdulcis & subacris. *Flores* tum ad genicula, tum extremis ramis hærent parvi, lutei, quadripartiti, qui in *baccas* abeunt confertim coæcervatas, uvæ crispæ suppare, [inò multo minoribus] eodemque modo striatas, albicantes, pelliculo, lento ac tenaci liquore plenas, odore quodam grato, vinolo; sapore jucundo, quibus immersa sunt grana, non tamen nigra, ut vult J. Bauhinus, sed potius argentea, singulis singula, lata, compressa, cordis effigie.

Viscum multis arboribus innascitur. Vidimus in Acere minore & Fraxino in vivario ferarum *Locos* (Parcum vocant) J. D. *Francisci Willughby* Middletoni in agro Warwicensi, in Corylo, prope Brantiam in Essexia, in Tilia, Ulmo, Salice, in Sorbo Aucuparia, & Rhamno cathartico. Malis & Pyris necnon Oxycanthæ frequenter, aliis arboribus rarius innascitur. Apud nos rarissime invenitur in Quercu. At Quercus latifolia, teste Clusio, per multas Pannoniæ sylvas Visci feracissima est. Ec Bellonius inter montem Athon & urbem Ceres & *Tricala* nomen esse Quercum scribit, in qua non proveniat viscum, omnino diversum ab eo quod nascitur in Pyris, Pomis & aliis arboribus, at non indicat in quo differentia consistat. Multas alias arborum species enumerat J. Bauhinus in quibus viscum nasci à se & aliis observatum.

Viscum Amygdalæ innasci (inquit Tho. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obs. 67.) nemo hætenus opinor animadvertit; id tamen frequens est in Provincia Gallicana, præcipue ad urbem Cisteronem, & in montanis, ubi ad vias publicas in Buxis & Amygdalis Viscum alce progerminat & copiosè. At J. Bauhinus in Amygdalo semel observasse se scribit.

Theophrastus & Plinius Hyphear & Scelin à Viscis specie distingui statuere videntur: Verum err. nec. Si enim res distinctæ sunt, cur à tot sæculis, à tot post Theophrastum auctoribus, non ab aliquo declarata? mirum tandiu curiosos Botanicorum oculos latuisse & diligentissima scrutinia elusisse. At neque distinctionem illam Visci probamus quæ delimitur à differentia arborum quibus innascitur, ut specie distincti sint qui arboribus specie differentibus accrescunt. Quodque Theophrastus prodidit perpetuam frondem agere in arboribus *asphodias* nascentem, adnatum verò arboribus quæ amittunt folia, in iis quoque sentire dispendium, experientia repugnat, siquidem quod Pyro, Pomo, Amygdalæ, aliisque multis quæ folio deciduo sunt, innascitur, perpetua fronde vires, nec unquam folia amittit. Matthiolus Quercui, Robori & Castanæ innascenti appertente hyeme omnia folia decidere affirmat, penes quem fides esto. Nobis certe in nulla hætenus arbor observata foliis omnino ulla anni parte viduus. Quinetiam distinctio Visci pro baccharum numero in simplex & polylocon nobis minus aridet. Nam & nos cum J. Bauhino in eadem arbore aliquando binis vel ternis, aliquando pluribus baccis racematim coaggestis Viscum observavimus.

An hujus fructus semen (perfectum cum fit & maturum) sui generis plantam aliquando producat necne controversetur. Affirmativam partem tuerent Aristoteles, Plinius, & universi Antiquorum ceteri; Viscum nempe ex ipsis baccharum semine, per alvos turdorum, Palumborum ceterarumque id genus avium, postquam acinorum pulpam concoxere, reddito nasci. Hæc est natura (inquit Plinius) ut nisi maturatum in ventre avium non proveniat. His se opponunt, & pro negativa depugnant Jul. Scaliger eumque secutus J. Bauhinus & plerique recentiores multis argumentis, quorum tamen nonnulli facile responderent. Difficilis est responsio ad argumentum quod desumitur à situ Visci in ramis. Quomodo enim semen Visci consistere potuit in ramis tenuibus, erectis in quibus aves vix possunt consistere, iisque ventis agitatis, & crebris imbris complicitis? quomodo in prona seu terram spectante ramorum parte? Cui tamen non sine aliqua probabilitatis specie responderi potest, excrementa avium visco pasturam de ejus natura participare, & proinde semina in delibuta ramis agglutinare posse adeo firmiter, ut non facile ventorum impetu aliave tempestatum vi deiciantur. Nos sanè non libenter, spontaneam aut æquivocam generationem admittimus: cümque, ut rectè Theophrastus, omne semen fit propter generationem, absurdum nobis videtur, nec verisimile naturam semen aliquod perfectum magnâ etiam copiâ creasse tota specie ad generationem inutile & insecundum.

Viscum Veris initio florere: Baccæ tamen per totam hyemem in frutice durant. In quacunque Tempore, autem arbore nascitur noxam ei affert, ut etiam interire possit teste Theophrasto.

Viscum

Vires &
Ufus.

Viscum ad aucupia ex hujus fruticis baccis tum olim tum etiam nunc diurnis aliquibus in locis parabatur. Baccas in aqua decoquant donec disfrumpantur, postea contundunt & tandem lavant in aqua quousque furfuracea excrementa eximant. Paratur optimum ex Castaneæ Visco. Quod apud nos in usu est Viscum est cortice Agnifolii fit. In Damasco è Myxis five Sebesten paratur, quod Venetias inde transehitur.

Viscum seu gluten ad aucupia paratum multi apud Veteres in medicina usûs erat. Vim habet emolliendi & discutiendi tumores, paroides & abscessus resinæ parique ceræ admixtum: Epilepticas quoque in splenio sanat. [Strumas ficit, comitalibus medetur. *Plin.*] reliqua vide apud Dioscoridem, Plinium & Galenum.

Ligni usûs præcipue ac specificus in Epilepsia. Præscribitur etiam contra Apoplexiam & Vertiginem, tum uti opotum, tum verò collo appendum: Quibus in morbis multum præstare tum veterum tum recentiorum medicorum unanimis est sententia. Scimus quosdam (inquit J. B.) Visci ligno in vino macerato non inutiliter usos contra Vertiginem. Pulvis Visci (maximè Quercini) non Epilepsie tantum medetur sed & menses movet. Arcanum etiam est contra Pleuridem semel atque iterum & tertio in aqua Cardui & Papav. exhibitus. *D. Bowla.*

J. Bauhinus contusum & aquis convenientibus maceratum adversus vermes intestinorum, in pueris aliquos usûs suo usûs scribit.

Visci Oxycantho innascens pulvis vino albo aut Hispanico infusus, & duabus ante paroxysmum horis exhibitus, doli subinde repetita si opus fuerit, febrem quartanam non raro fugat & pericula sanat.

Commanducate fruticis frondes & depastæ à jumentis & vaccis à rusticis nostris ad secundas remorantes ejciendas utiles censentur.

Quodd Viscus Quercinus præ aliis in honore & pretio fit, Druidum superstitioni tribuendum autumno, qui Viscus & arbore in qua nascebatur, (si modò ea Quercus fuerit) nihil habuere sacratis. *Plin. lib. 16. cap. 44.* Aiunt & Druidas solitos fuisse per adolescentes suos viscum suum anni principio mittere, quo visco clamarent omnes Annum esse novum: atque hinc manasse quod juvenes hodieque anni principio offitiam discurrentes, stipendium carmine poscentes appellant *id ægulense* quasi *A qui l'an neuf*, i. e. Ad Viscum annus novus. *Voss. Etymolog.* Fecunditatem eo potò dari cunctis, animali sterili arbitrabantur Druidæ, contrariâ venena omnia esse remedium. *Plin.* apud quem plura vide.

Est Viscum Corylinum in Epilepsia & aliis capitis affectibus longè efficax Quercino: Sed non nascitur in Corylo nisi post centesimum annum ex opinione Henrici ab Heers. *Joh. Helf. Jucker* in Chym. experimental. curiosa. p. 618. *Utriusque usûs perinde esse putat.*

2. Viscum baccis rubris C. B.

Clusius non procul Hispani in Hispania Viscum copiosè in oleis nascens observabat. Habuit verò id baccas non albas, quales in aliis arboribus nata, sed ex rubro purpureascentes. Bellonius quoque Observat. cap. 83. simile viscum in oleis Hierosolymitano agro crescere scribit.

An hoc à vulgari baccis albis specie differat nobis non constat.

3. Viscum Indicum Ger. J. B. Park. latifolium senis circulis utrinque insculptis C. B.

Ex Indicis plagis accepimus, (inquit Lob.) hanc nuspam nisi in ramis & truncis arborum nasci solitam, ritu Visci, quod quia multum adumbrat, *Indicum Viscum* vocavimus. Sessilis, sed transversim excurrente est radice cespite, gramineis genicellis, & Polypodii quadantenus sed albicantibus: *Culmis* item ex pallido virentibus, à medio summo tenus crassioribus, fungosis, striatis, sesquipedem longis; in quibus *folia* semper virentia, Visci effigie, sed duplo majora, fungosiora, & secundum nervum medium folium intercurrentem circulis utrinque senis, non parum admirationis novientibus, veluti calpro insculpta.

Plantis Capillaribus potius affinis videtur quam Viscis, tum ex radicibus, tum ex circulis foliis insculptis.

4. Viscum Indicum aliud J. B. Viscum Peruvianum Ger. Park. Visci modo arboribus Indicis adhaerens C. B.

Ad Lob.

Eidem coelo & natalibus ramorum arborum Indicarum debemus hanc; cæspite latiore sessilis caudicibus incumbit, fibrillis Cepaceis radicata, unde proximè surgunt folia invicem convoluta, tunicea, inferius forè palmum lata, numerosa, quadantenus Aloes aut Scyllæ, & superius in ligulis prætenues mucronatas densitenta, purpureum, striatum, concavum, alis donatum scapum Hastulæ Regiæ aut Aloes, duorum aut trium cubitorum ambitia, quæ multis glutinosis siliquis spicantur, Avenæ fusi, magnitudine verò & fericeo tomento candido Apocynum & Asclepiadem representant, & semine, sed Conyze exili; gustu salso, ingrato, nitroso, fortè quia in aura marina adolevit, ut Aloes illic in fabuletis.

Planta est Graminifolia, à Viscis diversissima.

5. Viscum Oxycedri J. B. Clus.

In Hispania (inquit Clus.) in Oxycedri ramis mense Octobri observabam plantulam digiti longitudine, ramolam, geniculatam, viridem, interdum flavescens, ramulis Myricæ recenter enatis, five *Salicorniæ* nonnullis dictæ, sed paulo minoribus, constantem, quorum extremis interdum veluti fructus

fructus inheret Musci qui in arboribus aut faxis nascitur fructus perfimilis. Acido autem & perquam adstringenti gustu tota plantula hæc est, Oxycedro velut Viscum in aliis arboribus innascens.

6. Sedum arborescens Bontii. Frutex parasiticus baccifer Sempervivi æmulus flore odoratissimo.

Bont.

Arboris Mangiferae & Quercus cuidam speciei, quam Indi *Kiati* vocant, Visci instar, accrescit. Folius est oblongus Perficariae, sed crassioribus longè & succulentioribus, qualia sunt Sempervivi majores. Radices edit mirabiles, teretes, ex quibus fibras demittit, quæ vel lapidem, vel arborem apprehendunt, & sine limo vel terra sic affixæ crescunt magnitudine glandium, formâ & figurâ tali quale est manubrium hastæ vel lanceæ quibus Persæ & Turcæ equites etiamnum utuntur. *Flores* quales sunt Anagallidis flori similes, sed albam, & tam aromatici odoris, Citri æmuli, ut me in vita nil quicquam odoratus percepisse sciam. Unde etiam apud Malaios nil ad cerebrum & nervos. *Vires.* rum præternaturales affectus aequè conducere fertur. Hinc quoque in spasmo & cholera conservæ ex floribus & foliis hujus plantæ singulare est remedium. Comperi quoque egregios ejus effectus in dysenteria: habent enim folia qualitatem altringentem, & saporem planè talem qualis est in Ace-tola patria, sed palato longè gratiorem. Flores quoque conditi non minus cordiales sunt quàm Buglossæ aut Boraginis. Fructus medium digiti longi, sapore mucilaginoso & fatuo, & per medium transversim diffecti semen ostendunt paulo majus quàm Mili, idem mucilaginosum, quodd decussatum situm est, ut fermè arcem representet, quatuor suis vallibus & propugnaculis exornatum. Conducere dicitur ad venenata vulnera, unde & ad ictus venenatorum animalium utilem esse conjicere licet.

C A P. VIII.

De Phyllyrea.

Philliream Dioscoridis multi cum Philyra Theophrasti confundunt: alii & rectius (ut existimo) eas distinguunt, *Macaleb* autem Arabum Phyllyream esse Dioscoridis J. Bauhinus probat. An verò *Macaleb* seu Phyllyrea ea ipsa arbor sit quæ hoc nomine nunc vulgo innotece non ita manifestum est. Rauwolfius scribit se vidisse Halepi apud aromatarios parva semina alba, *Macaleb*, quæ duro cortice continentur, longiuscula, acuminata, obducta tenui tunica, Pictachiorum modo, quibus utuntur ad odoratum saponem. Et Monachi qui in Mesium commentati sunt scribunt *Macaleb* esse arbutulam in Syria nostrissimam, spinosam, foliis Olivæ similibus: ferre grana quatuor racemati in ramis, ut Lentiscus; paulo crassiora tamen, è quibus Syri oleum exprimunt valde odoratum, ex quo conficiunt saponem, olfactu suaves alique plura. *Hæc omnia quomodo convenire possint Phyllyrea vulgaris non video.*

1. Phyllyrea angustifolia J. B. Ger. Lob. angustifolia prima C. B. Park. i. e. 4. Clusii. item angustifolia secunda eorundem, i. e. 5. Clusii. Parrot-leaved Rock-privet.

Clus. 7. B.

Humanam altitudinem æquat aut etiam superat, ramos tamen minores & frequentiores habet quàm Phyllyrea latifolia serrata aut levis, nigriore cortice tectos [cortice cinereo, materie alba] *Folia* ex adverso respondentia, Oleastris, angustiora, viridiora, amaritudinis non expertia. *Flores* ad foliorum exortum multi utring, ramulos coronant, Oleæ similes, ex herbaceo albi: quibus succedunt *baccæ*, Myrtinarum magnitudine, rotundæ per maturitatem nigre [cæruleæ vel potius violaceæ] brevissimis pedicellis racemati ramulis adhaerentes, dulces cum aliquo amaro: in quarum unaquaque officulum parvum, durum.

In Etruria copiosè provenit, necnon circa Monspelium, in locis *Garrigues* dictis. Magnitudine *Locm.* insigniter variat, unde Phyllyream quartam & quintam *Clus.* specie à se mutuo distinctas non arbitramur. *D. Magnol* etiam suspicatur Phyllyr. quintam *Clus.* nihil aliud esse quàm varietatem quartæ.

2. Phyllyrea latifolia folio C. B. latiore folio Ger. latifolia, folia ferè non serrata Park. folio Ligustri C. B.

Clus.

Minor est ut plurimum Phyllyrea folia Ilicis, duorum tamen hominum altitudinem æquantem se vidisse scribit Clus. Ejus rami (inquit) exalido cortice teguntur, aliquantulum rugoso. *Folia* habet ea quæ folio est Alaterni aut Ilicis angustiora, nullis crenis serrata, ejusdem ut in præcedente coloris, adstringenti gustus. *Flores* Oleæ similes, pusillos, ex herbaceo candicantes, confertim inter foliorum exortus nascentes: fructus deinde rotundum, superiori similem.

Deserti Bæticæ locis nascitur, imò circa Monspelium frequens est. Rectè Lugdunensis in Gram-*Locm.* muntio lico, ac in ejus tractus laxo fidei glareosique rupibus crescere notat.

Hoc genus foliorum figurâ, colore, magnitudine mirè ludit, unde Phyllyream arborem Lobe-ho 7. B. i. e. latifolium lævem C. B. ab his non distinguo: quanquam in eam magnitudinem ex-crescere non observaverim.

3. Phyllyrea

Vires.

Mezerii vis est ignea, acerrima, exulcerans & mordens; commandacatum fauces & oesophagum adurit, tum multumque vexante impressione, Lobelio & experientia testibus. Febres accendit, cordis precipitandum parium vires exolvit, validissime bilem biliosaque serofitates purgans. Corrigit macerando hor. 24. in aceto (ut Elleborus ac Elusa) succo mali Punici aut Cydonii, Porcellae, mucilage sem. Pyllyi. Alii corrigit infundendo in vino & iterum exsiccando: Alii tribranam macerationem in aceto requirunt, singulis diebus novum affundendo, & tandem aqua bene eluendo. Verum Folia, cortex, baccae quomodocumq. preparatae & correctae ob malignitatem rarissime in usum veniunt, nec nisi in tutorum medicamentorum inopia & casu aliquo desperato exhibenda sunt, idque magna cautione.

2. *Chamaelea Sabaudica folio utrinque incano, flore alba.*

Daphne alpina

Ad pedalem & sesquipedalem altitudinem affurgit, virgis in plures ramulos tortuosos & ad genicula leve divaricationes reflexos divisilis & subdivisilis. Lignum ejus supra modum fragile est, cortex cinereus, Folia Mezerei Germanici, sed multo minora acuminata, utrinq. hirsuta, glauca summos ramulos occupant: in quorum etiam extremis Flores existunt quatuor aut quinque aut plures simul conferti, pediculis nullis, nullo calyce excepti, è tubo longiusculo in quatuor foliola acuminata, alba expansa, filaminula crocea intus continentes. Floribus succedunt baccae longiusculae, quorum rudimenta tantum vidimus; nam planta Mali initio cum eam invenimus in flore tantum erat.

Locus.

In sylvis ad latera montis Saleva prope Genavam. Folia sicca degustata etiam post vicennium, fervorem & acrimoniam manifestam probebant.

3. *Thymelaea Ger. Park. foliis Lini C. B. Montpellierae J. B.*

Clus.

Daphne genkium

Frutex est pollicaris interdum castrifidus, cubitalis verò altitudinis aut amplior, & in multis virgas divilus, cubitales, tenues, pulchras, rectas, quae sepius perpetuo virentia folia, Lini fere, sed majora, laciore, non obtrusa cupide ut Chamaelea, neq. adeo fragilia, sed mucronata, lenta, & gummosum quiddam si dentibus atterantur praebentia. Flores fert in extremis virgis copiosos, tetrapetalos, Oleae fere similes, candidos, racematim fere propendentes; deinde fructum baccharum Myri interdum magnitudine, paulo longiorum, initio viridem, postea Coralli modo rubrum, carne succi plena Ceraurum instat; fub quo latet unicum semen, nigra fragilique pellicula obductum, & fervidi saporis medullam obvolvens. Radix lignosa est & dura, in tenellis plantis Raphani modo efformata, crasso cortice recta, sed quemadmodum tota planta lento & admodum tenaci.

Locus.

In Italia & Gallia Narbonensi agris depressioribus inter alios frutices passim provenit. Clusius per totam Hispaniam locis asperis nasci tradit.

Hujus fructum coccum seu Granum Cnidium Antiquorum Botanici peritiores existant. Officinis Mezerei Germanici baccae pro cocco Gnidi habentur. Cocco Gnidiae vis ardens & fuscis adurens: unde miramur Perides & aviculas Thymelaeae baccis avidissime vesci. Alii grana non sunt baccae integre rubrae (quae foret esculenta sunt) sed semina quae baccis celantur. Rustici Hispaniarum singulis annis prope infinitas aviculas hoc semine curvatis virgis & quibusdam lines dispositis venantur, testibus Amato & Clusio.

Caendum monet Camer. ne quis radice vescatur, quia paucis horis perimit.

4. *Thymelaea foliis Polygalae glabris C. B. Sanamunda glabra J. B. Sanamunda Montpellierae glabra Park.*

F. B.

Daphne Thymelaea

Lentis & oblongioribus est ramis, cortice tectis flavescente, in fila Mezerei Germanici in morem ductili, per quos agminatim descendunt folia crebra, Myrtis similis, unciali plus minus longe dine, vix semunciam lata, in acumen desinientia, glabra: è quorum finu per intergum fert ramum flores oblongi, parvi, ex luteo herbacei, quatuor folioli decussatis constantes. Succedunt granum rotundum, singulare.

Locus.

Vires.

In maritimo tractu Narbonensi prope Agdes oppidum collegit J. Bauhinus. Mycono autore vis purgandi ei vehemens, & quam in Chamaelea valentior: nam 3 ꝑ. pondere potenter efficit alvum movere ac aquae evacuat, non sine torminibus & magno cruciatu.

5. *Thymelaea foliis candicantibus, Serici instar molliibus C. B. Tarton vaira Gallo-provinciae Loh. Ger. Massiliensium Park. Massilien. Sanamunda 1. Clusii J. B.*

F. B.

Daphne Jordan-raiva

Frutex est cubitalis, valde ramulosus, radice nitens altè acta, crassa, quem cortex tegit mirè obsequiosus & lentus, in minima stamma non sine floccis quos lanam dicas carptam, ductilis, quali etiam cortice vestiuntur rami, sed superstrato denso tomento albedo, & quasi argenteo. Folia Myrti Texendine magnitudine, nisi quod per extremum sint paulo laciore, in acumen tamen obtusius desinentia undique lanuginosa & tactu mollia, albidè vel argentea, lucida; inter quae flores exunt, Oleae similes, Clus. oblongi, in quatuor foliola per extremum divisi, colore luteo. Fructus [quemadmodum ex relatu accepit Clus.] Thymelaeae fere, sed nigricante colore.

Idem Clusius folia carnosa esse dicit, aliquantulum hirsuta, gummosa, si mordeantur amara initio, deinde acia & adurentia; fub cortex exterior nigrescente, obdici, alio interiore lento; quae nota bene conveniunt plantae à nobis observatae in rupibus maritimis non longe à Salerno in Italia; unde non mirum Lobelium separare Tarton vaira Gallo-provinciae à Sanamunda 1. Clus.

Circa Massiliam, locis ad mare deversis, praefertim, collem Mont rond vocatum, liguatulum, aridum, glareosum plurima fruticat. Frequens quoq. est (inquit Clusius) regnis Granatensis & Valentini, in apricis & Sole illustratis locis. Verno tempore, hoc est, Martio & Aprili fleret; Aestate semper pericit.

Locus
Tempus.

Folia sunt adurentia, uti dictum: ob purgandi facultatem rusticis Hispanis magno in usu. Sed ef. Vires. frenis & exuperans ejus purgandi vis, (inquit Lob.) non raro dyenterias fluxuque immoderatos accerit: ideoque non nisi robustis & cum cautione exhibenda.

6. *Thymelaea foliis Kali lanuginosis salsis C. B. Sanamunda 2. Clusii J. B.*

Clus.

Cubitalis altitudinis frutex est, ramis lentis, flexibilibus, carnosus & denso cortice intectis, qui sub lata exteriori cute per totam plantam, praefertim circa radicem, Lini aut Cannabis modo in fila duci potest. Superiores ramulculi densiorum, confertorum, lanuginosorum, & velut tomento quodam obfuso foliorum comam pariunt, superiores minorum & mucronatorum, salsi nonnihil gustis, sed deinde acris & calidi. Exornatur haec coma flavescens fliscularum, Oleae similium, numerosa fobole. Radix crassa & lignosa superiori similis est. Fructum hujus observare non potuit, quodammodo fœtoreo florentem inveniebat petroso & salicibus loco, maritimis Batice, inter Calpen & Estepona, montibusque Granatae proximis.

Drachmae pondere cum decocto Cicerum sumpta misericè purgat per inferiora. Circa Calpen, Vires & Ufu. ubi vulgo Burchalaga appellatur, nullus illius usus praeterquam ad exalaciendos fornaces.

7. *Thymelaea tomentosa foliis Sedi minoris C. B. Sanamunda tertia Clusii Ger. Park. Sesamoides parvum Dalechampii Sanamunda 3. Clusii J. B. Cneorum Calap.*

Passerina hirsuta

Nos fruticem hunc in insula parva ad promontorium Siciliae Pachynum dictum sic breviter descripsimus. Folia est Illecebrae: caulibus & ramulis incanis, uti & lupina foliolorum parte: Flos parvus, luteus quadrifolius, fere potius monopetalos in quatuor lacinias sectus: Folia in crucis formam disposita.

Clusius fide descriptit, Superiores duos magnitudine excedit, candidioribus & multo lentioribus virgis. [Rectè J. B. Ramos farctim densa, candida, cineracea lanugo obvolvitur, quae in majoribus virgibus parior.] quarum cortex supra modum lentus est & frangi contumax: extremi ramuli frequentes, & fere omnino tomentosi, procumbentem comam habent, & frequentibus foliis obfusi sunt, carnosus, parvis, Illecebrae valde similibus, urentis etiam facultatis. Flores superiores similes, interdum herbacei funt, aliquando pallentes. Sed neque istius fructum Clusio observare licuit.

Floret cum superioribus: invenitur autem toto illo tractu maritimo, Meridiei objecto, qui ab Her. Locus. calio feto ad Pyrenaeos usq. excurrit.

Cesalpium fructum Thymelaeae similem, femine nigro huic fructi, si modò ipsius Cneorum sit (ut putamus) attribuit.

Viribus cum praecedentibus convenit.

8. *Thymelaea Aethiopica Passerinae foliis Breyn. Cent. 1. cap. 6.*

Passerina filiformis

Hujus Fruticis ramus doctranalis à Promontorio bonae Spei ad D. Beverningh allatus tenuis erat, in ramulos duos alios ductus, quorum singuli rursus in virgulas tres aut quatuor rectas dividebantur. Lignum hujus niveum, cortice obductum rubicundum, qui in candidissimam lanuginem fereceam, corticis instar Sanamunda Clusii, discerpi potest; aequè ac folia, vix semuncialia, angusta, crassiuscula atq. acuminata, Passerinae quodammodo aemula, gustu initio paulisper adstringente; sed aliquantulum multa mucilaginem abundè reddentia. His foliis ad extremum usque dense & undiq. sparsae sunt virgulae, ubi tandem circinato congestae, acuminibus fuis sursum tendentibus illas concludunt, & ex centro suo furculas duos aut tres perbreves tenuisq. emittunt; quorum singuli pariter superiore parte minutioribus quibusdam foliis coronati. E foliorum medio folioli tres aut quatuor, pallidi, in lacinias quatuor per extremum dissecti, Thymelaeae similes emergunt, in ima parte velut album, tomentosum calyculum ostendentes.

9. *Thymelaea affinis facie externa C. B. Cneorum Matth. suffrutex J. B. forte etiam Thymelaea minor Cordi ejusdem. Thymelaea minor sive Cneorum Matthioli Park.*

Daphne Cneorum

Suffrutex est elegans, cui multi rami, graciles, flexibiles, lentis, furculosi, ab ima procinus tellure emergentes & humi diffusis. Folia nullo ordine disposita ramulos ambiunt, viridia, cutanea, Thymelaeae vere proxima, ingrati primum, deinde amari saporis, nullà aut perexigua (quantum quidem gustanteprehendere licuit) acrimonia praedita. Flores in fumis furculis sex, septem, aut plures, conferti, tetrapetali, ex rubro purpureiscentibus, Centaurii minoris florum penè amuli, ingrati etiam & amari saporis, aspectus tamen pulcherrimi, atq. odorati, caput si ductis naribus admoveantur tentantes. Iis succedit fructus exiguis, Thymelaeae fructui haud dissimilis, non ruber quidem, sed candidus, oblongiusculus, semen continens cinerea membranà tectum, rotundum, Thymelaeae grano par. Radix longa, minimi digiti ut plurimum crassitudine, interdum nigricans, majore verò ex parte flavescens, lenta, superna parte nonnunquam gracilior, unde rami flexibiles & humi dispersi emergunt, & subinde secundum alarum cava satis crassas fibras flavescens agunt.

J. Bauhino folia circa vigintiorum fastigia conferta, virentia, Thymelaeae multò breviora, obtusiora, glabra, quae notè optime conveniunt.

Provenit in multis montibus Viennae Austriae vicinis tantà abundantia, uti rusticae mulieres dum Locus. floribus abundat montibus ejus manipulos in forum venales afferant exornandorum tricliniorum gratia; alibi etiam in Pannonia sylvis, & ficioribus pratis prope Francfortum ad Menum. Aprili plerumq. Tempus. fructus Juncio maturifcit. Floret interdum ter in anno.

Floribus candidis variantem conspexit Clusius inter Ericas prope Francfortum loco dicto.

A Cneoro Matthioli J. Bauhinus diversam facit Thymelaeam minorem Cordi: C. Bauhinus alique hanc illius synonymam faciunt. Nos in descriptione Cordi nihil fere invenimus quod non conveniat

T e t t e

Cneoro,

Cneoro, nisi quod Radicem gustu ad aliquot horas fauces & palatum Coccognidii instar exaltescente & scarificante esse scribat. Nos circa Basiliam & alibi in Germania fruticulum observavimus, quem pro Thymelea minore Cordi habuimus, verum radicem non degustavimus. Mirum tamen videtur saporem radicis & foliorum tantum distare.

10. *Chamaelea incana* & *lanuginosa* J.B. *Alpina incana* Park. *Alpina folio subtus incano* C.B.

Clus.

Recto stione fruticat, ramósq; habet admodum flexibiles, tenaci cortice & qui difficilè disrumpi potest obductos: *folia* admodum conferta, carnosa, Daphnoidis foliorum formam imitantes, multo tamen minora, & incana langine, infernè præsertim, pubescentia: *flores* simul congestos, tetrapetalos, dilutissime purpurascens, & lanuginosis colorisq; argentei calyculis prodeunt. *Fructum* non tricoecum sed unicum, oblongiusculum, tenui, miniatâ membraná cæctum, succulenta carne, & fervidum nucleum in se continente præditum.

Locus.

In hortis Belgicis cultam vidit Clusius, bisq; interdum in eodem anno florentem. Frigoris imperat: Clusius Viennæ, Austria, aliquoties ejus semen terræ credidit, & natas plantulas diligenter summâq; curâ conservare voluit, sed subsequens hyems semper corrupt.

Italiam originem suam debet.

C A P. XII.

A. *Viburnum* Park. vulgo C.B. *Lantana sive Viburnum* Ger. *Lantana vulgè*, aliis *Viburnum* J.B. *The plantain-tree*, *The Wapting-tree*, Ger.

J. B.

Hic frutex arboreus est, grandis quandoq; licet in amplitudinem magis diffundatur quam in altum assurgat, lignosus, constat fungoso & medulloso. *Radice* summo caespite vagante ramos digitali crassitudine, emittit bicubiales etiâq; longiores, cortice ruffo farinaceo pulvisculo conferto, materie paucâ ac viridi, medullâ amplissimâ ac albâ. *Folia* ad Alnum vel potius ad Sorbum Alpinum accedentia, opposita, lata, sublonga, crassiuscula, in ambitu crenata, hirsuta, & pulvisculo albo, maximè inferna parte, quæ ob id etiam magis candicat, gustu adstringente. *Flores* in umbella, odore florum Sambucis, candidi, caduci, quinque petalis, exteriorum modicè reflexis, constantes singuli, in quorum medio stamina quina surriguntur, longa, albicantia, modicè reflexis, constantes singuli, in quorum medio stamina quina surriguntur, longa, albicantia. Quos excipiunt supervenientes *baccæ*, primum virides, deinde rubræ, per maturitatem nigrescentes, dulces & viscosæ, sapore tamen nostro palato minus gratae; quamvis è rusticis multi is vescantur, quos ut citius maturecant: supra paleas aut fenum reponere alterno stratu solent. *Semen* inus continent latum, compressum & striatum, offeo cortice intectum.

Locus.

In sepibus non infrequens est, solo maxime inculto & argilloso. Æstate florat, citius aut ferius pro tempestate cæli, temperie & conditione soli. Magna ex parte citius rubescunt Julio, Augusti fine demum & Septembri maturescunt, ut testatur J.B.

Vires.

Tum folia tum baccæ fuscant & adstringunt, unde ad tonsillarum & gutturis inflammationes, columellæ precidentiam, dentes vacillantes, alvi fluxiones commendantur. Folia in lixivo decocta capillos denigrant, & eisdem fluentes sistunt. Paratur & radicem corticibus sub terra maceratis, & subinde decoctis ac diu rursus cum ad aucupia haud inutile. *Matth. Dod.* Veretur cum J.B. ne Matthiolus multa tribuerit Viburno quæ sunt Rhois, cum easdem aliquando putant, Ruellium secutus.

Ex furculis paratur optima aqua ad oculos. *Camer.*

Rura nostra (inquit Ruellius) *Vurnam* appellant, fluxu ferè invictam, & ob id fascibus ligandis utuntur; prout & alibi fere passim ubi provenit; unde periores Botanici eam *Spiræam Theophrasti* esse existimant.

Ceterum *Viburnum* à viendo seu ligando dictum est: Viburnum enim non est aliquis particularis fruticis nomen apud Antiquos; à Recentioribus huic arbori ut proprium tribuitur, quia rami ejus sunt læni unde & *Lantana* dicitur.

C A P. XIII.

De Rhoë.

1. *Rhus sive Sumach* J.B. *Rhus folio Ulmi* C.B. *Coriaria* Dod. Ger. *obsonium* Lob. Clus. *Sumach sive Rhus obsonium & coriaria* Park. *Common Sumach*.

J. B.

Rhus arbuscula est, altitudinem hominis superans, parvulis ramis, subhirsuto cortice, potissimum circa fastigia vestitis; & quibus folia alternatim exeunt alata, Sorbi, quinq; aut sex conjugationibus, ex intervallo longiusculo dispositis consistat, costæ tenni hirsutæ herentia; singularia folia oblonga, acuminata, hirsuta, serrata. Ramulorum fastigia inter folia ferè sustinent racematim congestos, Sambucinis similes [Cæsalpino rubri & minuti] quos & racemosa grana excipiunt, orbiculata, Lenticula modo compressa, rubentia, medullâ exiguâ, cuticulâ acidâ: poris obducta. Radix haud altè descendit, per summa caespitem herens.

In

In collibus circa Nonipelum, prope Castrum novum, & *Garrigues* dictis copiose provenit. Clusius magnam ejus proventum Salmanticensi agro esse, istiq; quæstus grati diligenter colè observavit. Multi (inquit) agri eo confici, nec minore ibi cura quam vineta, alioqui nec tam latè afflueret; & si cultura absit degenerat ac sylvestris.

Cæduntur singulis annis enati furculi cubitales ad radicem usq; aut summam tellurem, deinde defloccantur, in pollinem rediguntur, & in usum convertuntur ad paranda coria, qui usus in tota Hispania celebratissimus habetur. Tardè fructus suos ad maturitatem perducit.

Rhus Ponticum, Syriacum, Obsonium, Coriaria, Rubum apud Galenum non sunt arbores specie diversa: Sed Rhus Obsonium nihil aliud est quam fructus; Coriaria quam folia & fructus ramulculi; Rubum quam ejus semen immaturum, cui major adstringendi facultas inest quam maturo, cujus acini quadantenus nigricant.

Folia & furculos teneriores hujus fruticis non minus olim quam nunc diem ad coria spissanda perficienda, celebres fuisse nos docent Theophrastus, Dioscorides, Plinius; unde pater eæ adstringentis & delicantis nature esse.

Fructus ejusdem non minus usitati fuere ad cibos condendos, vel salis loco, vel cum Sale mixti ut Veteres testantur, qui usus etiamnum hodie à Turcis frequentatur est, ut scribit Bellonius. Nam in Heraclea ubi in vicinis montibus abundat, magnos saccos venales videas fructu plenos, quibus confectis cum sale & aliis suis cibis non infuavem gratiam conciliare norunt, asperso hoc condimento tam assis quam elixis cibis.

Notat Sylvius Rhois succum esse vice Omphacii in Gallia Narbonensi.

Cum ergo (ut diximus) Rhois folia & semen astringant, refrigerent & exsiccent, hinc fluxum *Vires* quemcumq; alvi, uteri, mensium, hemorrhoidum compellunt, vomitum sistunt, bilem obdunt, seu intus in julsulis & foribonibus sumpta, vires exus adhibita. Dentes denigrant, putredini & Gangrenæ resistunt: utilia experimento se agnovisse tradit Galenus ad crustas & uvula inflammationes. Gummi dentibus inditum odontalgiam sedat.

Rhus nomen acceptum à colore coccineo acinorum. A voce $\mu\sigma$ Latinorum ruffum manasse contendunt. *Bod. à Stapele*.

Rhus non videtur pertinere ad hanc classem ob paucam vel nullam pulpam nucleos ambientem; Periores tamen Botanici, quos sequimur huc eam referunt.

2. *Rhus Virginianum* C.B. App. *Sumach sive Rhus Virginiana* Park. *Virginian Sumach*, *Duck-hog*.

C. B. Park.

Arbuscula est Rhoë vulgari major. Rami ex stipite pullulantes tenella cervorum cornua è cranio multo erumpunt adeo referunt, ut obiter intuentem fallant: similiter enim hirsuti sunt, eundem colorem, eandem figuram habent. Cæsi aut vulnerati lac pallidum reddunt, quod brevi in gummi formam crassescit. *Folia* alata multo majora quam vulgaris Rhoë, octo, decem, aut pluribus foliolorum conjugationibus composita, impari extremum nervum seu costam mediam terminant. Foliola hæc multo majora sunt, acutiora, molliora, viridiora quam Rhoë vulg. per margines argutè denticulata; quodlibet uncias quinq; aut sex longum. Folia superiora Jasmini æli foliis similia sunt. Spicæ in summis ramis multo majores quam Rhoë vulg. ad tactum molles & tomentosa, crassæ, fulvæ, & multis brevibus floccis compositæ, inter quos se produnt multi *stipules*, minuti, floccis longè rubicundiores; quos sequuntur numerosa *semina* dense stipata, valde rubra, orbiculata compressa Lentium instar, quibus & minora sunt, sub cortice exteriori cutaneo nucleum parvam nigricantem habentes, testâ duriusculâ nucleum album claudentem. *Radix* longè latèq; sub terra repat, stiones subinde emittens, etiam procul à matre.

Hujus species humilior habetur in Horto Academico Leydeni.

3. *Rhus angustifolium* C. B. in *Prod. descriptum*. An *Rhus Virginianum* humile Herman. *Hort. Leyd.*

In paucis differt à præcedente foliis, brevioribus nimirum, angustioribus, minus profundè crenatis, & minus viridibus. Forte convenit cum Rhoë humili Virgin. *Hort. Leyd.* Brasiliam agnoscit matrem.

C A P. XIV.

A. *Cornus femina* Ger. C. B. Park. *Cornus femina putata*, *Virga sanguinea* J.B. *The female Cornel*, *or Dog-berry-tree*, *or Gatter-tree*, *or Blackwood*.

J. B.

Ex fruticum familia est quam Cornum feminam vulgo vocant, multis stolonibus luxurians, ramis plurimum oppositis, cortice spadiceo, sed ramorum sanguineo, odore vinoso prædito, materie alba & dura. *Folia* ad Corni lativæ quamproximè accedunt, atrovirentia, nonnumquam robore asperso, bina ex opposito nascentia. *Flores* in umbella gerit odoratos, candidos, quatuor foliis radiatis constantes: in medio oblique surgunt toridem ejusdem coloris *stamina*, stylo recto subviri. *Baccæ* Hederaceis vel Juniperinis pares, languineis petiolis appendæ, primum virides, per maturitatem nigricant, lacunâ in umbilico parva perforata, in quibus osculum pulpa virente, acerba insuavi, nec fine amarore immersum, striatum, nucleum continens album, amarum. Ligni materies, autore Matth. dura ossæq; Cornu minime cedens, virgis Cornu tenuioribus, robustis, nodosis, cortice sanguinis modo rufescente.

Tetete 2

Cæsalp.

Locus.

Cæspalino fructus niger, ut in Ligustro rotundus, offe binas cavitates habente, in quibus singula femina continetur.

In sepibus & sylvis seu fruticulis passim provenit tam in Anglia quam in exteris regionibus. Æstare floret. Bacca Septembri maturatur.

Lignum lanionibus ad verucula conficienda in frequenti usu est; nam durum admodum est & renitens, ideoque carnes facile penetrat exacutum. Tragus ad utensilia & rustica instrumenta, potissimum verò ad carnos pertinentia conficienda expeti scribit ob durabilitatem.

Camer. tradit Italos ex hujus ligno aquam stillatitiam elicere, quâ solâ frumas (siqua id fieri possit ratione) penitus discutiunt; sin minis maturare parum & diminuere.

Fructum ingustabilem omnibus animalibus producit Cornus femina. At Cæspalinus à turdis multum expeti asserit: cui contradicit Dodonæus, baccas sapore ingratas, & volucres nulli deside- ratas esse scribens.

Ananientia rura in agro Tridentino oleum ad lucernarum usum conficiunt & Cornus feminae baccis decoctis primo in aqua, deinde torculari expressis. Matib.

In demorsis à cane rabido eundem habere effectum dicitur hujus lignum quem habet Corni maris.

Modestinus in l. penult. ff. ad legem Pompon. de parricidis, antequam sacco parricidæ inderentur, ostendit in more fuisse positum; ut virgis sanguineis caderentur, nempe ex hac arbore sumptis, non, ut quidam legunt, sanguine, aut, ut alii interpretantur sanguine rubentibus, quoniam infelicissimum haberetur & maxime infame. Magini, & ex eo Dalechamp.

Hinc fortasse Veteribus Fagus sanguinea dicta est hæc arbor; ni potius quod virge ejus magna ex parte rubeant sanguinis instar.

CAP. XV.

De Rhamno.

Rhamni nominis etymon non occurrit; ita vocant Frutices quosdam Bacciferos spinosos, quorum nonnulli fructu sunt monopyreno, spinis longis validis qui hujus loci sunt.

1. *Rhamnus spinis oblongis, flore candicante C. B. cortice albo Montpellierensi J. B. primus Clusii flore albo Ger. secundus Montpellierensi, sive primus Clusii Park.*

F. B.

Frutex est magnus, totus spinis armatus, in caudice quidem magnis ut Oxyacanthæ Matib. in ramulis minoribus, cortice albicante: & quod observatione dignum, grandiores illi aculei, palmum circiter longi, rigidi, acuti, ex ramis enati, alios pariunt aculeos parvos, non minus rigidos pangen- tes, eodemque loco folia magnitudine varia. Rami una cum spinis cortice teguntur cinereo, folia suffultis Salicis, terna aut quaterna, indidem orta, fragilia, candicante, succulenta, nullo ligni sapore prædita. [Vere natorum ramorum folia magna, spinæ parvæ.] Flores pauci, Laureolæ folio deciduo similes, parvi, longiusculi, candicantes [subcærulei F. B.] extremis oris in quinque cre- nas divisi: quibus decidentibus leminis quoddam rudimentum relinquunt (inquit Clus.) At Cæsal- pino observante baccas fert parvas, Oleæ figurâ.

Locus.

Nascitur multis Hispaniæ, Lusitanie & Gallie Narbonensis locis, autore Clusio. Nos circa Mon- spelium & Florontiam Hetruriae urbem copiosum observavimus. Floret Martio, pariter atque Au- tumno. Autumno nova succrescunt folia, interdum decidua.

Usus.

Hujus folia Salmantica & aliis quibuldam Castellæ locis, autore Clusio, cum turionibus ex oleo & aceto edunt primis mensis: nonnullam enim acrimoniam cum aciditate conjunctam habent, quæ saporis gratiam conciliat.

2. *Rhamni primi Clusii (species altera J. B. Park. Rhamnus alter Clusii flore purpureo Ger. emac. alter foliis salicis, flore purpureo C. B.)*

Clus.

Hic, observante Clusio, primò fere similis est, sed humilior, & frequentioribus ramis fruticans; minoribus foliis & magis carnosus, salicis quoque gustu, superiore candidior: Floribus ejusdem planè cum illo formæ, sed purpureo planè colore.

Uno tantum loco invenit Clusius juxta Horivellam urbem, Orcelium Veteribus dictam, ac flumen Setabin Vet. nunc Siguram appellatam, Regni Valentini extremis limitibus.

3. *Rhamnus Salicis folio angusto, fructu flavescente C. B. secundus Clusii Ger. emac. primus Dioscoridis Labeo sive livialis Park. Rhamnus vel Oleaster Germanicus J. B. Ballou. Thon, or Sea-Duckthorn.*

Frutex est tricubitali altitudine, quibusdam in locis arborefcens, at ramis rigidis & frangi con- tumacibus; Oleæ foliis sed angustioribus, superne viridibus, inferius candicantibus, perpetuis. Flo- culi totis ramulis adnascuntur ad foliorum exortus herbacei, mulcosi, quibus succedunt bæccæ seu acini rotundati & magnitudine Myrti, in se numerosa congerie racematim compacti, ac ramis arcte applicati affixi, perexiguæ petioli appendice, colore flavescente ac luteo, maturitate crocato, sapore acido ac peracido, unico intus nucleo aut vinaceo, non lapidoso ut Corni, sed quæ denti- bus facile attenuatur. Baccæ per totam hyemem virgæ adherescunt. Radice nititur multifida, diffusa. Totus autem frutex pulvere resperius videtur.

Pro-

Provenit in arenosis maris litoribus, propè Sandvicum Cantii oppidum & Delam. Item in mari. Locus. inis aggeribus Lindisæ Lincolnie copiosè. In Gallia etiam & Hollandiæ maritimis plurimis locis provenit. Nos in arenosis propè Augustam Vindelicorum observavimus; inq. glareosis ad Rhenum & Rhodanum amnem.

Floret Junio, post Autumnum demum baccas maturat, quas subinde (ut diximus) tota hyeme Tempus retinet.

De viribus nihil certi traditur. Scribit Camer. acinos purgatricem habere facultatem à quibus- dam affirmari. Addit tamen, parari ex eis Rob, quod vehementer acidum sit, & attenuans & incidens ut Berberis fere, commendarique ad dysenteriam: quæ quomodo conveniant inquirendum.

4. *Rhamnus niger Theophrasti Park. tertius Clusii Ger. J. B. tertius, flore herbaceo, baccis nigris C. B.*

Clus.

Fruticosa est, frequentibus ramis, Spini in sepibus nascentis, & Pruna sylvestria ferentis magni- tudine, cortice nigro tectis, & longis spinis armatis. Folia ex quibusdam tuberculis ut in priore multa simul enascuntur, longa & angusta, carnosâ, viridia, saporis adstringentis, & Rhabbarbari saporem utcumque referentis, perennia. Flos veris initio parvus, plurimus, & confertum juxta folia nascens. Æstate nigrum fructum fert, parvo Pruno sylvestri similem, rotundum, acerbum.

In incultis Granatensis & Murciani regni locis invenit Clusius inter alios frutices frequentem: Locus: ad quem postea missus est ejus fructus ex Hispania Lycii nomine, ex quo nate plantæ.

Lycium Hispanicum Lob. Historiæ Ebrodunensis auctores conjectantur non diversum esse ab hac Rhamni specie, cum Clusius unam tantum plantam ex suis Lycii nomine donatam in Belgio pro- venire tradat (nimium hanc) non duas. Vide locum.

Fructus decocto membra relaxata & dissoluta, atque etiam podagræ dolores utiliter foveri incolæ Viteri referebant.

CAP. XVI.

Copiiba Brasiliensis Margg. Arbor baccifera Brasiliensis, fructu monopyreno, folio sesquipedali.

Arbor est alta, cortice cinereo, superius in ramos displicitur, habens folia sesquipedem longa, majora minorave, bina sibi invicem opposita, in extremitate tria junguntur; suntque ob- longa, acuminata, nervo & venis paulum rufescentibus, superius viridiora, inferius diluta. In extremitate ramorum multi sunt congesti ramuli, quibus folia insident; ibidem & proveniunt rami florum, (quos tamen Auctor non descripsit) quibus succedit fructus bæccæ Lauri magnitudine & figura, initio viridis, per maturitatem niger, paucissima carne subulci, à qua cutis crassifcula fa- cile detrahitur. Lapidem continet ovalem, haud durum, nucleo albo, farinacei saporis, non eduli; fructus tamen comeditur: exlugunt Brasilienses succum & expunt cutem. Maturus est mensis Aprilis.

Folia huic arbori pinnata sunt & pluribus foliorum sesquipedalium conjugationibus composita.

CAP. XVII.

Arbor baccifera Brasiliensis fructu Piper respiciente. Pindaiba, nonnullis Ibirá, Písori.

Piso.

Juxta Olindæ promontorium speciosè ut plurimum nascitur, ob acrimoniam fructus cæterasque qualitates Piperis Brasiliensis amula. Folia fert exigua & acuminata, & Olive foliis similia. Lignum ejus tenue. Proceræ est admodum arbor, & in summam altitudinem recta assurgit.

Menibus pluvius acini illius virent, sed maturefcences mensibus Decembri & Januario rubent, atque decidunt: qui si fuerint desiccati nigrescunt, uruntque linguam, & aromaticum quid sapiunt, Tempus. ablati semine nigro oblongo, quod in illis continetur, quod Juniperum redeolet.

A ejusmodi manducati stomachum debilem corroborant, & discutunt flatus. Tum contusi & ap- Pires. plicati moribus serpentum medentur. Ex eisdem fructibus in pulverem redactis & exsiccatis garga- rismata conficiunt contra frigidus gutturis affectus. Excoquantur ut referentur in Officiis. Culinis quoque vicem Piperis præstant.

Ex arboris deniq. corticibus funes ignarii, quibus milites ignem foveant, conficiuntur.

CAP. XVIII.

Baccifera Indica trifolia, fructu rotundo monopyreno, pediculo longo. Molago Mariani H. M. P. 5. T. 25. p. 49. Ceraso affinis.

H. M.

Arbor proceræ est, caudice crasso, multâ, ramulis rotundis, viridi-flavescens, ac tomen- tosis donato: Lignum densum, albo-flavescens, cortice munitum crasso, cinereo, aspero. Radix rufa, graveolens, insipida. Folia terna simul juncta petioli longis, rotundis ac to- mentosis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, superne lanuginosa, inferne

Tttttt 3

inferne

inferne lenia, nervis aliquot & costa media, viridi-albicante ordine parallelo in latera excurrentibus; odor & sapor ingratus. *Flosculi* numerosi petiolis longis ac lanuginosis insident: constant ii unico, rufo & piloso foliolo seu calyce, *staminibus* tribus candidis *apicibus* ornatis medium occupantibus. Singulis *flosculis* singula succedunt *bacca*, rotunda, atro-virentes primum, dein viridi-albicanes ac lanuginosae, carne intus viscosa ac subdulci refertae; intra quam *semen* continetur solidum, albicans, nucleo candido.

Nascitur sylvestribus Regni Malabarici locis, praesertim in *Paroe*: semper virescit, floret & fructum fert.

Ufus in medicina nullus.

CAP. XIX.

Erutex Indicus baccifer hexapetalos, fructu rotundo monopyreno nigro. 1. *Tijerou-Panel* H. M. P. 5. T. 16. p. 31.

H. M.

Arbuscula humilis est, atque tertium genus *Narum-panel* superius descriptae, cui tum caudice, tum radice & crescendi modo similis est. *Folia* sine ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-vididia & splendens, inferne subviridia, costa media crassa, & viridi flavescente. *Flores* rotundi, viridibus ac lanuginosis petiolis circa extremos ramulos proveniunt, rubelcentes, calycis, exigui, subviridi, ac tripartito inhaerent, sex oblongo-rotundis, cuspidatis, ac stellae in modum expansis foliis constantes, medium occupante *capitulo* globoso, albicante primum, dein rufescente, punctis minutissimis in superficie notato, quod ipsius fructus rudimentum est. Floribus succedunt fructus rotundi, nigricantes, glabri, carne intus succulenta acido-dulci referti, intra quam *ossiculum* continetur rotundum, nigricans, nucleum includens albicantem.

Crescit multis Regni Malabarici locis, praesertim in *Angicaimaal*: semper virescit, floret, fructum fert.

Ceterum expressus de foliis succus, & cum opii tantillo in initio febrium intermittentium exhibitus illarum paroxysmos mitigat. Ex iisdem in aqua communi coctis semicupium paratur ad arthriticos dolores placandos.

2. *Katsjan-Panel* H. M. P. 5. T. 18. p. 35. *Præcedentis fructus minor species.*

H. M.

Arbuscula est humilis, quatuor circiter pedes alta, caudice tenui, multique ramulis subviridibus donato; Lignum albicans, cortice cinereo, intus viridi, saporis acris & aromatici munitum; necnon rufescente ac fungosa intus medulla refertum. *Radix* vero insipida, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, superne atro-vididia & splendens, inferne subviridia, nervulis aliquot tenuioribus ac vix conspicuis & costa media viridi-albicante in latera excurrentibus; odor gratus, sapor subacris. *Flores* & *Fructus Tijerou-panel* floribus & fructibus similes.

Nascitur locis montanis circa *Mangatti*: semper virescit, floret & fructum fert.

De viribus autem nihil constat.

3. *Kaltsjerou-Panel* H. M. P. 5. T. 17. p. 33. *Panella minor foliis minoribus aromaticis.*

Arbuscula humilis est seu potius frutex, atq. quarta *Narum-panel* species, praecedentibus haud dissimilis, praeterquam quod folia minora sint, oblongo-teretia, acuminata, suave-olentia, aromatica.

Provenit locis montanis & petrosis circa *Paracaro*: semper virescit, floret, ac fructum profert. Viribus cum *Narum-panel* convenit.

CAP. XX.

Corinti-Panel H. M. P. 5. T. 14. p. 27. *Erutex Indicus baccifer, flore hexapetalos, fructu rotundo, racemoso, monopyreno.*

H. M.

Arbuscula haec *Narum-panel* superius descriptae altera species est, similique modo, ac pari altitudine excrevit. *Radix* albicans, cinereo ac lanuginoso cortice tecta; sapor acris, odor aromaticus. *Folia* sine ordine ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, nitentia, superne atro-vididia, inferne subviridia, costa media crassa. *Flores* racematim proveniunt, constantia, sex viridibus, oblongo-rotundis, ac extrorsum reflexis foliis, medium occupante globulo plano-rotundo, viridi, qui ipsius fructus rudimentum est. Floribus succedunt *bacca* rotunda, primum virides, dein rubicundae, carne subdulci intus refertae, intra quam *ossiculum* locatur rotundum, rubro-fusum, nucleum continens albicantem.

Crescit ubiq. in Malabar, & praesertim locis arenosis ac petrosis in *Candenate*: quotannis floret, fructusq. fert, mensibus viz. Julio & Augusto.

Viribus cum *Narum-panel* convenit.

CAP.

CAP. XXI.

Arbor baccifera Indica racemosa tetrapetalos flore fructu rotundo monopyreno. *Kasjavo-maram* H. M. P. 5. T. 19. p. 37.

H. M.

Arbor est iuxta magnitudinis, caudice mediocriter crasso, multique ramulis nodosis donato. Lignum praedurum, albicans, furvo cortice munitum. *Radix* fibrata, albicans, rubicundo cortice cincta, inodora, subastringens. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, glabra, nitentia, superne atro-vididia, inferne subviridia, subacido-altringentia. *Flosculi* inodori, subcerulei primum, dein purpurascens, ad foliorum exortum racematim furculis proveniunt; calycis, exigui, rubicundo ac quadripartito inhaerent, quatuor subrotundis foliolis constantes, octo *staminibus*, rotundis *apicibus* ornatis medium occupantibus, inter quae *stylus* prodit tenuis, sarreatus. *Fructus* rotundi, glabri, nitentes, virides primum, dein albicantes & subcerulei, tandem ceruleo-nigricantes, carne intus ceruleo-albicante, succulenta dulci, referti: intra quam *ossiculum* continetur, nucleum includens albicantem.

Crescit locis sylvestribus circa *Cashin*: Semper virescit, floret, & fructum producit.

Ex arboris foliis cum viridi curcuma in oleo coctis linimentum conficitur hyatidibus pellendis utile. *Vires.* Foliorum succus cum linteis ponit aures postius lippitudinem curat. Ex radice in oleo cocta litus paratur contra Arthritidem & Cephalaeam.

CAP. XXII.

Baccifera Malab. floribus spicatis dipetalis, fructu monopyreno. *Watta-Tali* H. M. P. 5. T. 32. p. 63.

Arbor est iuxta magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, multique ramulis in orbem diffusis donato: Lignum albicans, densum, cortice munitum crasso, furvo, inodoro, saporis unctuosus, necnon medulla intus refertum flavescente. *Radix* idem furva, subulsa, multilaginosa. *Folia* subrotunda, acuminata, oblongis rotundisq. petiolis circa ramulos proveniunt, superne eleganti virore splendens, inferne subviridia, inodora, insipida. Nervis aliquot & media costa viridi-albicante, hirsuta, & in avera parte exuberante, in latera excurrentibus. *Flosculi* ad foliorum exortum spicatum proveniunt: Sunt ii gemmulae rotundae, muscosa, viridi-flavescentes, quae apertae duobus constant foliolis, binis *staminibus* transversis, exteriora versus reflexis, pluribusq. flavescentibus *apicibus* ornatis. *Flosculis* succedunt *Bacca* rotundae, viridi-flavescentes, inodorae & insipidae, unicum intus includentes *semen* rotundum, viride.

Provenit variis Regni Malabarici locis, praesertim circa *Crangancor*. Semper virescit, quotannis *Locus & Tempus.*

Arboris folia cum viridi Tabaco & *Oryza* infuso trita, ac ulceribus inveteratis & verminosis im-*Vires.* polita, potenter iis medentur. Ex iisdem in aqua coctis balneum paratur, adversus algidas febres. E floribus & fructibus contusis, & in nodulum colligatis, lactea muliebri incoctis conficitur erithinum, quod algidis febribus mederi fertur.

CAP. XXIII.

Arbor racemosa Brasiliensis foliis Apocyni Breyn. Cent. 1. cap. 3. sine nomine *Marogravio* descripta & descripta, Lib. 3. cap. 18. p. 134.

Breyn.

Arbor est Pruni altitudinem assequens, ramis peramensis, umbram jucundam spargentibus, sed quodammodo deorsum inflexis, cortice cinereo tectis: Quibus *Folia* gemina in acutum terminantia, directè sibi invicem opposita, brevibus pediculis appendent, magnitudine & figura Apocyni 2 *Clas*. duriora & rigidiora, superius lavia & hilari virore micantia, inferius propter densos & subtilissimos pilos mollicula instar Serici, atque ex cinereo argenteoq. colore splendens, nervo conspicuo per longitudinem, & compluribus venis in latitudine praedita. Ramorum fastigia inter folia *Flores* in peculiari pediculo triunciali, brevissimis petiolis more Berberis, numerosos & umbilici dependentes racematim sustinent, è quaternis vel quinis foliolis flavis congestos, multis in umbilici ambitu staminibus pallidis & subtilibus praeditos. Quos *Bacca* tandem excipiunt rotundae Ribesi magnitudine, sed lutei coloris, quantum ex siccis observare licuit. Materies est alba & lenta, Salicis ligno similis.

CAP.

C A P. XXIV.

Arbor Baccifera Indica fructu cuspidato monoppyreno. Mala-Poema H. M. P. 5. T. 9. p. 17.

H. M.

A Rbor est procera, caudice flavescente, cortice obducto cœruleo-alicante, rugoso, necnon ramulis subcinereis ac lanuginosis, in orbem diffusi, ornato. *Radix* rubescens, furvo cortice cincta, amara. *Folia* brevibus, crassis ac hirsutis petiolis densa congerie circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, splendens, supernè atro-vididia, infernè subviridia ac lanuginosa, mediâ costâ crassa, viridi-alicante, hirsuta: sapor amarus. Interim ipsi ramuli *Gemmae* proveniunt subvirides, exiguae, rotundae, quadripartitae, quibus apertis quinque prodromæ *stipuli*, quatuor vel quinque, oblongo-rotundis, viridi-alicantibus, ac inferius subrubescens foliolis singuli constantes, octo vel decem albicantibus surrectis *staminulis*, flavescentibus *apicibus* omnis, medium occupantibus. *Flores* succedunt *Baccæ* subrotundæ cum cuspidè in vertice, viridi-fuscæ, glabræ, nitentes, saporis subamari & aromatici, unum intus Nucleum continent.

Locu.

Nascitur variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Rapolyu*: semper viret, quotannis floret, fructumq. fert.

Vires.

Folia cum ficcato Elephantis fimo in pulverem redacta, & relictis post curatas variolas ulcuscis inspersa, iisdem mederi feruntur.

C A P. XXV.

Frutex Indicus baccifer fructu racemoso, cuspidato, Ribum simili, monoppyreno. Tiseriam Cuius H. M. P. 5. T. 11. p. 21.

H. M.

A Rbifcula est humilis, caudice candido, cortice obducto cinereo, inodoro, acri. *Radix* albicans, acris, inodora. *Folia* crassis brevibusque petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, supernè viridia, infernè subviridia, costâ media albica: sapor adstringens & sylvestris. *Flores* racematim proveniunt exigui, suavescentes, constant ii quinque, viridi-fuscis, subrotundis ac expansis foliolis, quinque è viridi flavescentibus *staminulis* medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit tenuis, viridi dilutus, capitulo subrotundo. *Flores* succedunt *Baccæ* rotundæ cum cuspidè in vertice, primum viridi-alicantes, dein rubescentes, carne intus humida saporisque acidi refertæ, Ribibus nostratibus haud multum abimiles, præterquam quod unicuique tantummodo in singulis continetur officulum scabrum, albicans, plano-rotundum.

Locu.

Crescit multis in locis regni Malabarici, præsertim in *Warapuli* & *Paherti*: semper viret, quotannis semel, nonnunquam bis flore fructumq. fert.

Vfus.

Ex arboris foliis in aqua coctis fit oris collutio, gingivis flaccidis ac prætumidis curandis utilis. Etiam ex cortice in sero lactis cum semine cumini decocto gargarisma paratur, quod aphthis potenter mederi dicitur.

C A P. XXVI.

Kari-vetti H. M. P. 4. T. 54. p. 111. Arbor baccifera Indica racemosa, acinis oblongis monoppyrenis, flore tetrapetaloidæ.

H. M.

A Rbor est mediocris magnitudinis, caudice crasso, flavescente, cortice obducto cinereo, multisque ramulis rufis ac quadrangulis donato. *Radix* fibrata, albicans, cortice cinereo, intus rufo tecta, inodora, saporis acris. *Folia* bina & bina fide invicem opposita, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, atro-vididia, supernè splendens, infernè nequaquam, inodora, insipida: costâ media albica. Tenella folia è ramis prodromæ primum subcinerea sunt, dein purpurea, tandemque atro-vididia evadunt. *Flores* extremis furculis racematim proveniunt, exigui, suavescentes, insipidi, purpurei: constant à unico foliolo, sed in quatuor profundas lacinas diviso, sic ut plura videantur, binis *staminulis*, luteis *apicibus* ornatis medium occupantibus. *Flores* pari modo succedunt *baccæ*, oblongo-rotundæ, rubro-cœruleæ, intusque carne succulenta & amara refertæ, intra quam officulum locatur candidum, glabrum, nucleum includens albicantem, subamarum.

Locu.

Nascitur ubique in Malabar, præsertim circa *Cochin*: semper viret, quotannis fructus fert, mensis viz. Augusto, diuque frugifera manet.

Vires.

Succus è foliis hujus arboris expressus, & cum sero lactis exhibitus egregium est vomitorium, humoremque biliosum ac pituitosum per superiora educendo ventriculum potenter expurgat.

C A P.

C A P. XXVII.

Calefiam H. M. P. 4. T. 32. p. 67. Arbor Baccifera racemosa, Vitis floribus acinis oblongis, compressis monoppyrenis.

H. M.

A Rbor est præcella atque speciosa plurimum, altitudine 60, crassitie septem pedum mensuram circiter aequans, multisque ramis cinereis in orbem longè latèque diffusi donata; Lignum atro-purpureum, glabrum ac flexile, cortice obductum nigricante, crasso, molli, intus albicante, qui incisionis alicubi vulneratus illico purpureus evadit. *Radix* fibrata, albicans, furvo cortice tecta. *Folia* geminata ordine parallelo tenuioribus ramulis inherens, oblongo-rotunda, glabra, mollia, supernè colore atro-vididi nitentia, infernè viridi dilutiore. *Flores* ramulorum extremis racematim proveniunt, exigui; Vitis viniferae *Flores* perfimiles, inodori, inharèntæ, calyci exiguo, subviridi, quatuor acuminatis ac viridi-flavescentibus foliolis constantes, octo *staminulis* albicantibus, flavescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit flavescentis ipsius fructus rudimentum. *Fructus* pauci fertilitate floribus succedunt, ac iidem racematim proveniunt, uvarum aut ribum adinstar, suntque baccæ oblongo-rotundæ, compressæ, virides, tenui cortice cinctæ, intusque carne succulenta ac insipida refertæ, intra quam officulum locatur viride, oblongum, compressum, nucleum includens candidum, ac panè insipidum. Insuper præter genuinis hujus arboris fructus qui floribus succedunt, alii arboris candidi & ramis undique adnascuntur, genuinis fructibus majores, rugosi, forma renali, viridi-diluto cortice tecti, carneque viridi, densa, ac humida, saporisque acerbi intus referti, intra quam exigua ac rubicunda vermiculus subinde hospitatur. Hi fructus nihil aliud sunt quam *Galla* seu tumores ex insectorum punctationibus excitati, ut sint ovorum *receptacula* & statum tenerorum *alumna*.

Locu.

Provenit ubique in Malabar, locis viz. petrosis necnon in antiquissimarum adium tectis: quotannis maturos exhibet fructus, Novembri sci. & Decembri mensibus: cum vero floret antiqua decidunt folia, iis præsertim in locis ubi flores erumpunt; atque sobole lata ab anno decimo ad quinquagesimum & ultra frugifera manet.

Vires & Vfus.

Ex ligno autem hujus arboris enitum ac cultrorum vaginæ conficiuntur. Cortex pulverisatus, & cum butyro in unguenti formam redactus spasio cynico, aliisque convulsionibus è gravibus vulneribus oris medetur; item ulcera quævis maligna dolorèque arthriticis sanat. Insuper corticis hujus succus aphthas curat, & assumptus dysenteriae remedium est. Idem cortex cum cortice *Codam-pulli* in pulverem redactus & exhibitus alvum movet, humoremque pituitosum & arabitarios ducit. E foliis & cortice in aqua coctis Semicupium paratur feminis parituris, ut facilius & felicius succedat partus.

C A P. XXVIII.

Mallam-Toddali H. M. P. 4. T. 40. P. 83. Baccifera Indica racemosa, florum staminibus binis, acinis monoppyrenis. Ex descriptione flos summo fructui insidere videtur, unde pertinet ad genus eorum quæ fructus sunt umbilicati.

H. M.

A Rbor hac media magnitudinis est, caudice crasso, denso, albicante, cortice obducto furvo ac glabro, necnon ramulis subviridibus & lanuginosis ornato. *Radix* albicans, rubicundo cortice cincta, sapor acris & amarus, odor aromaticus. *Folia* brevibus ac lanuginosis petiolis alternatim ramulis inherens, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu serrata & horrentia, supernè atro-vididia, infernè subviridia, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus; sapor acris & altringens, odor suavis. *Flores* circa ramulos ad foliorum exortum racematim proveniunt, suntque gemmule parvæ, subvirides, è vertice duo candidissima *staminula* pilis plumatim obfita, velut duo exita cornua, transversim emittentes: odor nullus, sapor acris. Hæ verò gemmule maturiores fructum constituunt, ique sunt baccæ exiguae, virides, carne succulenta & amara refertæ, intra quam exiguum locatur officulum glabrum, rubicundum cum nucleo intus, sapore Cerasorum nucleorum æmulo.

Locu.

Provenit locis montanis, attamen humidis ab imbris frequentioribus, necnon in fluminum ripis circa *Combaro*: quotannis fructus fert, Septembri viz. & Octobri mensibus, atque per 60 non raro frugifera manet annos.

Vires.

Arboris hujus partes, radix, cortex, folia, fructus, specificum habentur adversus Epilepsiam, Phrenitidem, similesque cerebri morbos remedium.

C A P.

De uvarum generibus breuiter *Plinius, Uvarum genera magnitudine, colore, saporibus acinis innumera, etiamnum multiplicatur vincto. Hic purpureo lucente colore, illic fulgent rosco, nitenti, viridi. Candicans enim nigresque vulgares: Tument verò mammarum more bumasti: Prelongis dauctyli porrigitur acinis, &c.

Genera vitium innumera & infinita esse non fecus ac Pyrorum & Pomorum apud Veteres etiam in consensu fuit, cum (ut rectè Plinius) totidem pæne sint quot agri, & nova indies producantur & usque producantur.

Columella & Plinii avo celeberrime apud ipsos videri possunt. Utriusque auctoris consensu principatus datur *Aminæis* propter similitudinem semioque proficentem ubique vini ejus vitam. Quinque harum genera, &c.

Proxima dignitas *Nomentanis*, rubente materia, quapropter quidam rubellas appellaverunt vineas, &c.

Apianæ apes dedere cognomen, præcipue earum avidæ, &c. Atque hæcenus, inquit, potissima nobilitas datur peculiaribus atque vernaculis Italie. Cæteræ advenere & Chio Thasovæ. Verum cum Plinii & Columellæ exemplaria in omnium manibus sunt, non opus est plura huc transcribere.

Nomina Vitium antiqua speciebus hodie notis & ob nobilitatem præcipue cultis accommodare perdifficile foret: nè dicam impossibile. Nos ergo, quibus nec otium nec facultas fuppetit, id non tentabimus. Nonnullas tantum vires quas inter se & ab aliis omnibus species distinctas esse suspicamur proponemus.

1. *Vitis Corinthisca* sive *opprina* J. B. *Uve passa* minores, vel *Passule Corinthiscæ* C. B. *Uve Corinthiscæ* Park. *The Currant-Wine*.

Folius est (autore C. Bauhino) rotundis, crassis, subius incanis, in pauciores lacinias obtusis divisis.

Labellio Corinthia quæ vocatur uva, nomen patrium testata, effigie nihil planè differt à communis. Sed algidioris coeli impatiens, fragilitate tantum racemorum & exilitate acinorum superatur, qui gigartus carent, suntque *æmæne*, ut quadam Mala Granata arillis vacua. Botri enim sine racemuli ipsi constantur acinulis Piperina aut Sambucina grana aquantibus.

Ebroduntensis historia auctores huc etiam referunt. Uvas passas Indicas gigartus carentes C. B. Ebroduntensis historia auctores huc etiam referunt. Uvas passas Indicas gigartus carentes C. B.

Quæ sequuntur e D. Georgii *Wheeler* Itinerario transacta sunt.

Uva à Corinthio denominata circa urbem eam hodie non inveniuntur crescentes, ab incolis forte neglectæ, quia desunt mercatores quibus eas dividant, nec enim operæ pretium foret vires

colere, non permitteribus Turcis naves majores *Sinum Corinthiscum* ingredi. Vires quibus innascuntur aliarum similes sunt, foliis duntaxat nonnihil majoribus. In *Zacyntho*, *Cephalonia*, *Nathalge*, *Mesolongia* & *Patria* præcipue coluntur, ubi tum incolæ ex earum mercimonio quæstum faciunt uter-

rum, tum Venetis ex earum vectigali ingentes redditus quotannis accedunt. Siquidem *Zacynthi* ritum, insule folius annua vindemia quinq, aut sex navis majoribus onerandis sufficit: *Cephalonia* tri-

bus aut quatuor: *Nathalge*, *Mesolongia* & *Patria* uni. Pretium in mille pondo Thaleri seu Corobus aut quatuor: tantundem etiam Venetis pro tributo seu portorio dependitur; qui ex hac sola merce lucrari feruntur quotannis quantum Classi suæ instruendæ & alendæ sufficiat. Uva

quæ in his insulis coluntur nigra duntaxat sunt, quamvis *Placencia* Italie hujus generis albas vidisse me-

mini: Sunt autem omnes apervæ. Augusto mensis cum maturerunt decortas humi stratis rariore

mente exsiccant: ficcatas & à sordibus repurgatas colligunt, & ad apothecas (*Serraglie* vocant) de-

portant easque per foramen in tecto ad id relictum uvis desuper immisissis seu infusis ad summum

usque replent, ubi suapte pondere subidentes adeo coherescunt brevi, ut quando eximenda sunt fer-

raments acuminatis effodi requirant. Cum in dolia inferiendi sunt ut venundentur mercatoribus

& aliò transmittantur, nudipes aliquis in vas inflat, ut aquæ sensim immisissis concutendo premis

& confiat, ut in angustum coactis solum plures capiat, & aere excluso fructus diutius incorruat

durent. Hæc de vite Corinthiaca ad nos transmittit D. *Tancredus Robinson*.

2. *Vitis folio Apii* J. B. *laciniatas foliis* Park. *The Parsley-Wine*.

J. B.

Peculiaris folii forma hanc Vitem facile ab aliis dissecit, quippe non tantum plerumque minus

Vitigenis vulgariis, sed & profundè dissectum, ex pluribus quodammodo foliis apparatus vincto

possit, singulis segmentis in Apii foliorum formam subdivisis, ita tenuiter, ut plurimus etiam vincto-

ribus, quibus obtuli, non agnosceretur pro foliis vitium, rarè sane divisurâ. Baros ferè al-

bos, donatos acinis satis magnis, non multum compactis, sed paulò rarioribus, valde dulcibus &

lapis.

Varietas potius Vitis à satione initio orta quam distincta species videtur: verum quoniam ob ele-

gantiam suam & raritatem spectabilis nec minus ob uvæ præstantiam jamdudum nobilitata & ab

omnibus experta sit, sine speciali mentione & descriptione prætermittenda non fuit. In Catalogo

Vitium celeberrimâ D. *Tancredi Robinson* ad me transmissa hanc speciem Canadensem cognomina-

tam invenio. Quod si Canadensis originis sit, proculdubio non accidentibus quibusdam sed tota

specie à reliquis vitibus differt. Forte tamen ideo Canadensis cognominata est, quia à Cornu

Canadensium plantarum historie inferitur.

3. *Uva passa major* *Æneas* Græcis fortè C. B. an potius, *Uva acinis oblongis magnitudine & forma Prunorum ejusdem*?

Hæc magnitudine eximia, sed præcipue formâ Olivæ Hispanicæ aut Pruni æmula; ab aliis omni-

bus uvarum generibus facile distinguuntur.

Hæc sunt (ut puto) quæ ad nos ex Hispaniis Uvarum insolarum (*Raisins of the Sun*) no-

mine deferuntur. Eas autem hoc modo exsiccant, Bororum ferè racemorum quos ad hunc usum

destinant pediculos ad mediam partem transversim incidunt, adeoque succi nutritii magnam partem

intercipientes impediunt ne ad uvæ copiosæ affluat sed parçè admodum derivetur. Racemos semi-

secos in vite pendentes relinquunt, donec paulatim calorem solis & alimenti inopiâ exsiccentur:

cum sufficienter exsiccatos senserint demetunt & in vasa recondunt.

4. *Vitis sylvestris Virginiana* Park. *sylv. Virginea* Park. *The wild Wine of Virginia*.

Labniscis seu Viti sylv. Europæ cætera similis, acinis foliis differt, qui minores sunt, paucio succo,

gigartus verò duplo majoribus. Harum tres species seu varietates sunt, 1. Acinis albis minoribus.

2. Acinis majoribus coeruleis, acidioribus. C. Bauhinus est contra ex Harior. describe Virgin. Uvas

tenuis acerbæ facit, majores dulces. 3. Vitis *Vulpina* dicta, cortice rugosiore folio parum dissec-

sed duntaxat ferrato, acinis albis vulpem obolentibus & resipiensibus.

5. *Vitis sylvestris trifolia Canadensis* Park.

Ortu & flagellis, necnon scandendo modo cum reliquis Vitibus sylvestribus convenit, foliis dif-

fer, dimidio minoribus, tripartitò duntaxat divisis, ad pediculum usque cui insident oblongum, gla-

brum, peringente incisione, adeo ut terna videantur in unoquoque pediculo folia, crassiuscula, ob-

scure virentia. Fructus ut in reliquis sylvestribus pauca carne, cute & vinaceis crassis constat.

Uvarum genera in Anglia hodie maxime celebra, quibus comparandis & colendis Vinitores præcipue operam dant, sunt,

1. *Molchærellinæ* albae & rubrae, *The white and red Muscadine*. Sapore dulci sunt, carne

firma & folida, tum acini, tum racemi maximi sunt. Parkinsonus racemos nonnullos sex libras

pendentes observatos tradit, acinos dimidiam unciam.

2. *Parva* nigra seu *Corinthiscæ*, *The small black Grape*, or *Cluster-grape*, or *Currant-grape*.

3. *Uva Canadensis* seu *Apii folio*. *The Canada or Parsley-grape*.

4. *Uva* *Frontiniana* eadem generum, alba & rubra sapore sunt delicato, quod vel vinum inde ex-

pressum declarat generosissimum & molchum redolens.

5. *Aureliana* rubrum & nigrum, *The red and black Orleans*.

6. *The Raisin of the Sun-grape*. Uva insolarum in vite pendentes exsiccati solita. Hæ

maximis sunt tum acinis, tum racemis; colore per maturitatem rubente.

7. *The Burtlet-grape*. Emaximis est, alba, omphacio magis quam vino idonea. Æstate ta-

men fervida maturelens mitis & palato grata evadit.

8. *The Grape de Arbois*. Uva *Arboise* rubra five nigra J. B. à loco in Burgundia ejus

nominis dictæ spectandæ pulchritudinis sunt: acini magni, sublongi, ovales, carne firma, dulces ta-

men. Difficiliter maturelens, ideoque frigidioribus locis non conveniunt.

9. *The Burtarode-grape*. Uva est alba, dulcis, speciosa, præcipue æstimationis circa

Parisios.

10. *The Muscate-grape*. Uva *Moschata*, *Apiana* Plinio, C. B.

11. *The Canary-grape*. Uva *Canarine* à Rheno huc translata.

Dantur etiam Uvæ non tantum cuticula exteriori nigra, sed & succo interiori ex purpura nigri-

cante seu sanguinea.

Quod ad locum attinet, Vitis (ut rectè Dodonæus) celo calido latatur; æstuosissimum tamen locus

non desiderat, frigidum verò & glaciale non sustinet. Eleganter Columella, Vitem non cæteris sti-

pitiis jure præponimus, non tantum fructus dulcedine, sed etiam facilitate, per quam omni pæne

regione, & omni declinatione mundi, nisi tantum glaciali vel prætervia, curæ mortalium respon-

det: tamque felix campis quam collibus provenit, & in densa non minus quam resoluta, sæpe etiam

gracili atque pingui terra, siccæque & uliginosâ. Deinde quæ cui regionis statui cœli solive re-

spèdu tum genus Vitis, tum cultura conveniat exponit, quæ apud ipsum requirenda omittit.

At fi vito (inquit) est eligendus vineis locus & status cœli, ut censeat verissime Celsus, optimum

est solum nec denium nimis, nec resolutum, solum tamen proprius nec exile, nec laxissimum, proxi-

mum tamen uberi, nec præceps, simile tamen edito campo, nec siccum, nec uliginosum, modicè

tamen sordidum, quod fontibus non in profundo terre scaturiat, sed ut vicinam radicibus humorem

subministrat, eumque nec amarum, nec salum, nec saporem vini corruptat. Cœlum porro neque

glaciale vinea, nec proflus æstuosum desiderat, calido tamen potius quam frigido latatur, imbr-

ibus magis quam serenitatibus offenditur, & solo sicco quam nimis pluvio est amior: perfluit mo-

dico lenique gaudet, procellis obnoxia est. Hæcenus Columella.

Quò regio calidior est eo Uvæ felicius maturelens, & succo meliùs concocto vinum generosius

præbent, modò calor non sit interior quam ut eum vitis toleret, ut in Indiis, Arabia felice, Ægypto

aliisq, regionibus intra vel prope Tropicos jacentibus. Hinc in Hispania, Gallia Narbonensi, Italia

XXXXXX 2 Sicilia

Defrutum Columella idem est quod *Sapa* Plinio, nimirum mustum ad tertias decoctum. Plinius *Defrutum* a *Sapa* distinguit, quod sit mustum ad dimidiam decoctum. His addit Palladius,

Carenium, quod ait fieri cum duabus partibus deperditis tertia remaneret.

De viribus & usu *Sapae* nihil attinet dicere cum iam dudum in desuetudinem abiit.

Lora Græcis *Avrora* seu vinum secundarium, fit ex macesatis aqua vinacis. Tria ejus genera Plinio. Decima parte aqua addita quæ musti expressa sit, & ita nocte ac die madesactis vinacis, rursusque prelo subjectis. Alterum, quomodo Græci facitavere, tertia parte ejus quod exprellum sit addita aquæ, expressio decocto ad tertias partes. Tertium est facibus vini expressum, quod *facatum* Cato appellat.

Spiritus Vini. Spiritus vini seu Aqua Vitæ est liquor ex vino destillando in vas idoneis elicitus. Calidus est & fœcus, penetrantissimus: Eximius usus in animi deliquis, ut vel naribus admodum odore suo animam revocet, in cordis palpitante ac tremore; resistit putredini, in tantum ut carnes vel cadavera ei immergenda, diu servari possint incorrupta; spiritus languentes retocillat, apoplecticos & comate oppressos juvat. Extrinsecus resolvit tumores frigidos ac scirrhos, arctet coagulationem sanguinis in contusionibus, cruorè quæque resolvit ac discutit. Nimis copiosus & frequenter pro pon ordinario sumptus calorem naturalem paulatim extinguit, ventriculi tonum relaxat, appetitum prostruit, totamque naturæ economiam subvertens tabem & mortem inducit. Menstruum est (ut vocant Chymici) hoc est, solvens, ad tincturas extrahendas aliæque nobilissimum.

Acetum.

Acetum fit ex vino vel in loco nimis calido deterento, vel diutius reservato, vel Soli exposto. Arte fit cum vinum aut cerevisia coquitur, refrigeratque fermentum, aut panis calidus hordeaceus [qui unus omnium pravelet] aut Pila, aut Hordeum tostum imponitur. *J. B.*

Aceti usus frequentissimus est & fere quotidianus in cibo & medicina: in cibo ad condimenta & tinctus. Appetentiam cibi excitat, & concoctionem promovet acidum ventriculi, quod cibi maxime conficiuntur, roborando.

In medicina usus est ad æstum febrilem contemperandum, putredinem arcendam, phlegmaticos & glutinosos humores incidendum, ut excretionis & expectorationi habiles fiant. Extinctus scabiem, pruritum, herpetem, &c. calorem eorum contemperando, & malignitatem corrigendo sanat. Nervis, nervosisque partibus inimicus est: corpus quoque extenuat, unde macilentus ejus usus incommodus est. Memorabilis in hanc rem est historia quam narrat F. Strada de bello Belgico l. 8. Chiapius Vitellius generalis castrorum præfectus sub mediam fere ætatem, in crecente adeo mole, ut facia & collo demissa sustinendus esset venter, videns inde quotidie tardiorum se reddi ad belli munia, vino sua sponte sibi interdixit, acetum exinde bibere ad vitæ usque finem perseveravit, effecitque ut detumescente abdomine, deflueretque ventris pelle, quæ ipsæ se thoracis inserta involvbat, octoginta septem librarum pondere decrevisse compertus sit.

Ad fuligos aut suffocatos etiam spumam emittant, da bibendum acetum multum cum Piperis, aut Acetum cum pulvere Pulegii & Piperis. Tres servatos vidit Christophorus à Vega. *Cheneau.*

Ad tineam R. Zinzib. 3ij. decoque in Aceto acerrimi & Butyri ana ʒss quousque Acetum sit consumptum: deinde contunde & cum Butyro fiat ung. quo manè & sero tinea inungatur, & intra quatuor aut quinque dies sanabitur, (inquit lib. Arcanorum) *idem.* Observationes è *Cheneau* excerptas transmissit *D. Hulse.*

Vaporis aceti in peste usus est eximius de quo medici consulendi.

Pro Tartari Historia, usu, preparationibus, &c. vide chymicos scriptores; plenam utz historiam scribere mihi nec locus nec opportunitas est. Tartarus est vel albidus vel rubescens; albidus magis æstimatur, ut purior & minus terrestris; optimus è Germania defertur. Ejus præparationes habent facultatem attenuandi, incidendi, & aperiendi.

Cremore Tartari ad 5β dato ardor ventriculi jam desperatus fuit sublatu. Ettmuller. prax. cap. 8.

Ad singultum ex inanitione R. Vini Hispānici & Sacchar. q. s. f. Syrup. sumat ager frequenter. Ex Manuscript. *D. Page.* Medici Suffocientis.

Bulimus curatur optimè per Vinum, quod quo vetustius eo melius. Malvaticum præ cæteris convenit.

In picâ & malaciâ specificè commendatur à quibusdam aqua pampinorum vitis vere ex vitium succulis stillans.

Quidam fani siti matutine sunt obnoxii, hos optimè curare solet haustus vini Absinthitis. Tumor cancerosus omnino curatus est in quodam viro mihi familiari ex usu vini Rhenani lib. ʒ. cui infundebatur Raphan. Sylv. 3ij. per horas duodecim; in cujus usu perseverabat per dies octo vel decem matutino tempore. Ex *M. D. Fyber*, M. D. communicavit. *D. Hulse.*

Ad mixtionem sanguinis R. pulv. fol. Vitis quæ post Vendemiam rubescunt 5i. cap. in Vino albo. lib. Arcanor. *Cheneau.*

De Spiritu Vini illud adnotandum quod ille qui conficitur ex frumento multo magis anodynus sit quam alius. *Muis* in Podalir. redvivo p. 21.

R. Uvas suspensas putidas, projice in aq. ferventem per horæ dimidium; eas supra ardentem prunas injice, sumumque excipiat mulier septies in die ad deturbandum fœtum mortuum. Mirabile (inquit *Zacutus*) quod in tam facili remedia tanta vis recondita sit, quod ego feliciter sum expertus, lib. 3. Prax. Hist. c. 17. Observ. 2.

Spiritus Vini vulgarem (*Whandy*, i. e. vinum usum) cum pulverizat. Zingib. mixtum, & fortiter insufflatur in ejusdem lateris cum parte affectâ narem, vel parti dolenti applicatur, ab experientia frequentius commendat *D. Hulse* in Odontalgia, cum alterutra ex gingivis afficitur absque ulla dentium carie aut cavitate.

CAP.

CAP. II.

The Sinensum sive Tia Japonensibus Breynii. *Chaa*, *Herba Japonia* J. B. lib. 27. c. 1. C. B. p. 147. *Thee Thee of Tea Plant.*

The compluribus & densis ramis est frutex: Folia obscure viridibus, per circuitum serratis, non tam Chamælaagni, quam Spirææ Theophrasti substantiâ & toto habitu aequalibus, sapore exsiccatum cum quadam amaritudine: Flores profertens (quantum ex pictura, & duobus, at imperfectis, ex Japonia transmissis foliulis concipere potui) Cisti femineæ & Gossipi mediam faciem obtinentes, uberrimis, quinis foliolis albicantibus aut pallidis confantes, itaminulis multis relictum florem occupantibus. His demum succedunt fructus, dum adhuc vigent (ut ferunt) virides, sedificati autem cortice magis rugoso, ex spadiceo fulco vestiti, in quibus non minus quam in Coccis Orientalibus mirabili varietate mutabilis Vortumnus ludit: quidam penitus globosi sunt instar didorum Coccorum, eâ etiam magnitudine, aut duplo pæne aliquando majores, semen tantum unicum continentes: alii contra geminati, five in duos loculos dispartiti, alii verò trigoni, forma & magnitudine à fructu Ricino simili *J. B.* non admodum abluentes: Hi maturi ubi se aperunt in tres, illi in duas dehiscunt partes, quarum quilibet semen continet, quod vel orbiculare planè ad Syriacis, vel quia nimis splendet, ad Fructum exoticum 15. à Jacobo Gareto acceptum *Chaf.* propriis accedens, vel in una parte sessilis, nonnunquam etiam triquetra est nucula, tenui putamine & lavi, spadiceis seu subfusi coloris, exceptâ basi (qua parte adhalet) albidâ, confans, quo nucleus subalbus pallidusque, ac valdè rugulosus, gustu primum dulci, postmodum amaro & nausabundo, tandemque calido & valdè exsiccante, cuticulâ tenui & cinerea obductus, continetur.

Catalogum Autorum qui de hoc frutice scripserunt vide apud Jac. Breynium *Exot. Centur.* 1. cap. 52. quibus addit *D. Pechlin* Bolgæ Tractatum de Thea anno 1684. editum, in quo historiam ejus plenam tradit, & contra Sim. Pauli usum ejus defendit. *M. Du Four* historiam Theæ, Lugduni impressam 1687, & Tractatum quendam Anglicè conscriptum Londini 1682.

Verum omnibus quæ de Thea scripta ab aliis sunt Observationes *D. Wilhelmi ten Rhynce*, magni Imperatoris Japoniæ medici, præferendas censemus; quæ apud Jacob. Breynium habentur in Appendice ad Exot. centur. 1.

Semen hujus fruticis circa mensem Februar. terræ (ni nimio indurata gelu, vel nive altius tecta sit) mandant Japonenses sequenti methodo: In terra bona, dulci, non salâ, neque limosâ, neque arenâ nimis, fed temperata, rotundum ad octo aut paulo minus pollicum altitudinem scrobem effodunt, cui à 40. ad 50. feminales folliculos confertim injiciunt, exinde scrobem operientes, eundemque in horreolice bruma stramineis foreis tegentes. Hæ autem semina capitula communiter in sex, octo, decem, ad quatuordecim, & quandoque plures paucioresve fructus propullant, quos absque ulteriore cultura naturæ ingenioque suo relinquunt agricola; nisi quod ab inutilibus herbis repurgent. Siquis autem qui in spissis glomeramen altioreque apicem (rarius tamen supra quatuor aut quinque pedes) exsurgunt eo meliores judicantur, mollioribus utpote magisve benignis foliis, quæ rarenter intra primum triennium decerpunt Japonæ: decerpunt autem plerumque mense suo tertio, qui ordinari juxta nostrum Aprilèm est, nonnunquam adque medium Maii procurrit (anno nimirum intercalari, quovis triennio recurrente) quando matres cum suis infantibus & ancillis folia hæc calathis colligunt, novellâ & recens edita (subflavescente suo virore & parvitate à virentiâ foliis facillimè distinguenda) cum parum adoleverint sicca tempestate, quacunque diei hora, imprimis intensiore Solis aestu, avulsâ circa vesperam portant domum.

Tum singula folia fusæ ex ferro patellæ Sinicæ, nitidæ, candenti atque obliquè collocatæ (ne manus comburant) injectant, eademque manibus assidue versant, usquedum flaccescant, mundis tunc floribus papyræo imponenda, ac persillata fiabellu ut frigescant; hinc in planis ex Arundine Indica confectis corbibus contenerunt, donec compactè crispentur: hinc iterum in pura & modicè candelata patellâ ubi antea manibus continè versantur donec mediocriter induraverint, deinde patellâ eximunt & fiabellu frigescent, & in tertia ac quarta patellis per gradus minus calefactis revolvunt, ut majorem siccitatem duritiemque contrahant. Tandem ollis intrinsecè vitreatis bene clausa servant, & in urbes pagosve venalia transferunt. Postquam autem per Sextiduum circiter ollis repleta fuerint, easdem aperunt, foliorumque delectum, minora & teneriora à majoribus & durioribus separando, faciunt, ultimâque vice in quinta patellâ securitatis ergo siccant, in annos tunc durabilia, si accuratè obcurata teneantur.

Pro Imperatore & Magnatibus majore studio & cura colitur, [Prope *Miko* urbem locus *Oasi* dictus totius Japoniæ in hoc opere princeps est.] Frutices nempe, à nimia pluvia, vel inteno ardore frigore, cæterisque aeris, injuriis & pravis purgantibus, volatilibus reptilibusve infectis studiosè præmuniunt, iugo rigantur tempore, &c.

Congrua tempestate scrupulosa foliorum fit electio: tenerissimi fruticum ramusculi primævis in apice foliis nudantur, quæ eapropter carissima potentioribus reservantur emporibus; hæc autem à medicis; hæc iterum à majusculis, hornotinis tamen singulis, segregantur: omnia in umbra siccantur.

Ruricolæ & tenuiores folia eo quo diximus modo preparata promiscuè in anno cacabo aquæ donec iterato lento coquant igne, & sic toto die pro communi potu in foco suspensum servant; quæ ita tincturâ folia illa debilitate rejiciuntur, ingetis proptinus novis. Primates autem & locupletiores cives nullum in re domestica opus majore diligentia, fastu atque nitore & artificio curant quam fuit *Tchia* præparationem. Quandoquidem qui in cæteris parcissimè sunt supellectilibus copiosus & superbo instrumentorum famulorumque apparatus impense imò ad superstitionem usque gestant.

Instrumenta

CAP. VI.

Frutex baccifer Malabaricus foliulis pentapetalis ramis inhaerentibus, fructu tetrappyreno. Perin-Patsjotti H.M. P. 5. T. 6. p. 11.

H.M.

Arbuscula est humilis, septem circiter pedes alta, ac *Patsjotti* similis. *Folia* ordine decussato ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, crassa, densa, glabra, splendens, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus. *Flosculi* non furculis foliaceis, at ipsi ramis inhaerent quinque, candidis, oblongo-rotundi & acuminatis foliis constant, numerosis, *staminibus* albicantibus, *apicibus* ornatis, medium occupantibus, inter quæ *stylus* prodit exiguus, obtusus. *Flosculi* succedunt *Baccæ* rotundæ, quadripartite, viridiflavescens, quatuor intus continentibus *semina* rubicunda, oblongo-rotunda.

Provenit in *Candenate*, semper viret, fructus fert Septembri & Octobri mensibus. Ex hujus foliis in lacte vaccino & Selsami oleo coctis linimentum paratur ophthalmicum & cephalicum.

Locus.
Vires.

CAP. VII.

Frutex baccifer Malab. fructu plano-rotundo piloso tetrappyreno. Pai-Paroca seu Conradi H.M. P. 5. T. 46. p. 91.

H.M.

Arbuscula humilis est seu potius frutex, sex circiter pedes altus, *caudice* mediocriter crasso, cortice vestito spadicco, ramulis ejusdem coloris ac lanuginosis in orbem diffusis ornato. *Radix* fibrata, rufescens, nigricante cortice cincta, acris, aromatica. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, spinulosa, exiguis hinc inde obsita, crassa, aspera, atro-viridia, superne splendens, inferne nequaquam: sapor amarus, aromaticus. *Flores* inodori, plures simul juncti petiolo longo in furculis proveniunt, quinque, oblongo-teretibus, intus albicantibus, extus viridibus ac subasperis, & exteriora versus reflexis foliis constantes *staminibus* aliquot albicantibus, flavescens *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit viridis, fuscus, capitulo plano. *Floribus* succedunt *baccæ* plano-rotundæ, virides primum, dein flavescens ac crocæ, longissimæ, albicantibus pilis obsite: intus continentur officula quatuor, dura, albicans, nucleos includentia, candidos amaris.

Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Porea*, *Cochin* & *Caliculan*: semper viret, quotannis mense Julio floret, Novembri autem maturus fert fructus.

E foliis, radicibus, fructibusque in aqua coctis Apozema conficitur, quod in Arthritide perquam utile perhibetur.

Locus.
Vires.

CAP. VIII.

Frutex Indicus baccifer floribus umbellatis, fructu tetracocco. Sondari H.M. P. 5. T. 40. p. 79.

H.M.

Arbuscula humilis est, decem circiter pedes alta, *caudice* mediocriter crasso, ramulis viridibus in orbem diffusis ornato. Lignum albicans, furvo cortice cinctum, necnon rufescente intus medullâ refertum. *Radix* nigricans, odora, saporis haud ingrati. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, superne atro-viridia ac splendens, inferne subviridia, costa media crassa, lignosa, viridi-albicans, ac in averfa parte extuberans, è qua plures exiles nervuli superiora versus exoritur, qui in se invicem arcuatim deferuntur; sapor sylvestris ac ingratus. *Flores* exigui, suavolentes, candidi, *calycibus* exiguis subviridibus, in quinq; lacinias acuminatas latis, inhaerentes, extremis ramulis umbellatim proveniunt, pentaphylli, è quinque scilicet acuminatis foliolis, inferius junctis constantes; totidem staminibus albicantibus, rufescentibus *apicibus* ornatis, medium occupantibus: inter quæ *stylus* prodit exiguus, viridi-albicans, ac superne bifidus, cujus basis est globulus exiguus, viridis. *Flosculi* succedunt *baccæ* tetracocce, aliquando pentacocce, virides primum & nitescentes, dein flavescens, tandem maturiores nigricantes, carne intus refertæ succulenta, nigricante, aromatica, intra quam quatuor plurimum continentur officula scabra, triquetra, albo-rufescentia.

Crescit in variis Regni Malabarici locis, præsertim circa *Cranganoor*; semper viret, quotannis floret ac maturus exhibet fructus, mense viz. Septembri.

In Medicina vix ullum habet usum.

Locus & Tempus.

CAP.

CAP. IX.

Frutex Indicus baccifer, floribus racemosis fructu oblongo, tetrappyreno. Perin-Patel H. M. P. 5. T. 15. P. 29.

H.M.

Frutex seu Arbuscula humilis, quatuor circiter pedes alta, *caudice* tenui, albicante, cortice obducto cinereo, intus viridi, aromatico. *Radix* densa, albicans, furvo cortice tecta, saporis acris, odoris aromati. *Folia* geminata ordine parallelo circa ramulos crassis ac subviridibus petiolis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, tenuia, superne colore atro-viridi splendentia, inferne viridi dilutiore, costa mediâ crassa. *Flores* racematim proveniunt, candidi primum, dein rufescentes, quinque, teretibus, acuminatis, ac extrorsum reflexis foliis constantes, totidem albicantibus *staminibus* flavescens *apicibus* ornatis medium floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quæ *stylus* prodit surrectus. *Floribus* delapsis succedunt *Baccæ* oblongo-rotundæ, acuminatæ, crasso, duro & atro-viridi cortice tectæ, pulpâ intus albicante primum, dein subcrocæ, aquosâ ac inipida refertæ. In medullâ decussatim quatuor latitant *semina* albicantia, dura, oblongo-rotunda, membranaceis pelliculis à se invicem sejuncta.

Nascitur Regni Malabarici variis in locis, præsertim in *Berkenhout*: semper viret, floret & fructum edit.

E foliis hujus ficcatis & prunis impositis suffumigium fit, quod paroxysmos hystericos potenter *Vires* solvere fertur.

Locus.

SECTIONIS III.

MEMBRUM QUARTUM.

De Arboribus & Fruticibus bacciferis, acinorum granis vel pluribus quatuor, vel numero nobis incognito, & nondum explorato.

CAP. I.

De Rhamno Cathartico seu Spina Cervina.

Quamvis arbuscula hæc in singulis acinis plura quatuor grana non contineat, quia tamen granorum numerus nobis nondum exploratus est huc eam retulimus.

Ar. 1. Rhamnus Catharticus J.B.C.B. solutivus Ger. emac. Solutivus, seu Spina insectoria vul-garis Park. Duck-rhogn, or common Purging-Thorn.

F.B.

Celebravit Rhamnum catharticum usus in purgandò multus & felix, arbusculam sepibus alicubi familiarem, cortice externo nigro vestitam, cui duo alii subsunt, alter viridis, alter luteus, materie pallida, dura, ramis satis crebris, iisque ferè ex adverso fittis brachiata, duris rigidisque & longis spinis foliosis minacem, aculeis præterea aliis minoribus horrentem. *Folia* ad Pruni folia accedunt, acuminata, atro-virentia, crenata, nervosa, adstringenti sapore. *Flores* herbacei coloris, parvos proferunt, quatuor apicibus constantes, multos simul junctos. Succedunt *baccæ* frequentes ad radicem spinarum, ex longiusculis pediculis, Frangula: pares, per maturitatem nigra, succo virescente plene, in quibus grana terna vel quaterna, Pyrorum granis parè similia, figurâ ferè triangulari, cortice nigricante, medullâ albâ, non ingrati saporis, quæ faciliè ungue premente franguntur: sapor baccarum amarus, & adstringens, & qui faciliè gustantî nauseam moveat. Habet & succus earum nescio quem sibi peculiarem odorem.

Locis fœtiosis, sepibus & sylvis non rarò occurrît in Anglia, Germania, Pannonia, &c. *Locus.* *Ussas.* *Baccæ* hujus fruticis tria colorum genera præbent. 1. Messis tempore lætæ, arefactæ & tulsæ, inque aqua & alumine macerate luteum seu croceum potius reddunt colorem, ad chartas luforias & coria tingenda ætiamnum in usu. 2. Autumnum cum maturitatem assecutæ nigra evaserint collectæ, tulsæ & in vase vitreo asseveratè pulchrè viridem exhibent colorem, quem *Sap-green* vocant pictoribus accommodatissimum, & in magno usu. 3. Circa Festum S. Martini in arboribus adhuc hærentes si legantur, Punicum colorem reddunt (ut perhibet Tragus) is qui coria inficiunt, & chartas pictas coloribus illustrant utilem.

Baccæ purgatives sunt, atq; crassam pituitam & biliosos quoq; humores per alvum educunt, ut *Vires*. nonnulli volunt: Rectius earum vires æstimant qui ad pituitam tenuem & serolos humores educendos utuntur. Nos (inquit J.B.) peculiarem earum vim in sero & aquosis humoribus educendis experti sumus: quapropter non rarè earum syrupum ad uncias tres hydropicos præscriptus notabilî cum successu datur, atq; etiam exhibetur aridarum pulvis à 3j. ad 3ij. nonnulli baccas numero exhibent à 15 ad 20. Verùm ob vehementiam mollioribus & debilibus in substantia non sunt exhibenda.

Yyyyyy

Locus.

Apud Complutum alitque Castellæ veteris locis, & Bæticæ parte, quam vulgo Extremaduram vocant, circa fluenta, & declivibus locis, hyeme exundantibus nascentem observavit Clusius. Castellani scoparum usum præbet: componitur etiam in fasciculos pistorum fornacibus calciciendis idoneos.

Lycium Hispanicum Lob. non huc refert cum Lugdunensi J. Bauhinus, sed ad Rhamnum 3. Clus. C. Bauhinus eundem secutus Parkinsonus pro distincta Lycii specie habent, & Lycium Hispanicum folio oblongo vocant. Indicent periti.

7. Frutes exiguis foliis confertus C. B. Tamoxo Clus.

J. B.

Pedali altitudine assurgit, frequentibus ramculis præditus, qui adeo exiguis & confertis foliis onusti sunt, ut ramulicorum lignum vix conspici possit. Ea ex cinereo virentia sunt & extreme amaritudinis.

Locus.

In incultis nascitur.

8. Lycium Garciae frut. Cate J. B. Lyc. Indicum putatum Garciae Park. Lycium foliis Erice C. B. Arbor spinosa ex quâ Lycium seu Cate exprimitur Bont.

Garc.

Arbor ex qua succus Cate Indis dictus extrahitur magnitudine est Fraxini, folio minuto Erice vel Tamarici similimo. Florere aiunt; sed fructum ferre negant: multis spinis horret. Materies ligni robusta, dura, densa, ponderosa, nec (ut aiunt) putredini obnoxia, five Solibus exponatur, five aquis immergatur.

Porro succi extractendi hæc est ratio; Ramos hujus arboris minutim concisos elixant; deinde contundunt, postmodum cum farina Nacbam (semen id est nigrum & minutum, sapore Secalis conficiendis panibus aptum) & ejusdam nigri ligni, quod isthic nascitur scobe (interdum sine eo) pistilli aut tabellæ formantur, quæ in umbra siccantur, nè Solis ardore earum facultas evaporet.

In Cambaya, Balsam, & pluribus aliis Indis locis provenit: in Sarum regionem & Malacam deportatur.

Locus.

Vires.

In masticatoriis, ad gingivas mollificandas & relaxandas confirmandæque plurimus illius cum Bete usus est. Medicamentum est cum amaritudine adstringens & exsicicans, ad alvi profluvia curanda, & oculorum dolores tollendos optimum, in quibus plerumque optimo cum succellæ usus sum (inquit Garcia). Ex ligno propter duriciem & pondus pistilla fiunt deglutanda Oryzæ idonea in mortariis lignis, sex palmos in ambitu continentibus.

Cæterum Caten Indicum Lycium Veterum esse non posse (ut opinatus est Garcia) facile esse ostendere: siquidem Lycium Diosc. folia Buxi habet, & pusilla sit arbor.

Bontius paulo plenius hanc arborem describit l. 6. c. 3. Creberrimis iniquis in trunco & ramis spinis est obitus, foliis ferè Sabine vel arboris vite, sed non tam pinguis & crassius. Catenam fascis rotundas fert, puniceo coloris, in quibus tres, ad summum quatuor nucleis clausæ latent, tanta duritie ut dentibus frangi nequeant: Hisce pueri apud nos loco sphaerarum laceritarum in lusu suo utuntur. Sapor foliorum astringens, unde eorum expressio in ulceribus usus est Bontius in aliorum medicamentorum defectu: idem e cortice & foliis multoties præstantissimum excoxit. Lycium Ciproffii aut Arboris vite species videtur.

9. Lycium Indicum creditum Alpino Park. Indicum Alpino putatum J. B. Lyc. Indicum alterum (Uzeg) C. B.

Alpin.

Frutex est multis ramis rectissimis, ab radicibus multis, duris, lignosis oblique incidentibus, longitudine trium cubitorum & plus observatis fursum assurgens; ramisque spinæ acutissimæ & longe multatque insunt, quorum quadam foliosis vestita spectantur. [Folia circa spinarum bases non quater tantum, sed plura dispari magnitudine confurgunt, Olivæ foliis minora, magisque tenella, nec in acumem angustata, sed Buxeorum instar rotunda Vessing.] Flores ut minuti, hic numerosi existunt, non ventricosi, sed à contractiore tubulo sensim ampliati amabilem in risum huius labia deducunt. Sinum intimum flavescens tingunt, purpureis aliquot punctis recessu foliorum inspersi, reliquo corpore hyacinthi ferrugineâ Violis permixtis, utroque tamen dapsili halitus gratissimè expirant longe suaviore. Ex his fructus nigri, parvi producuntur, Ebuli fructibus proflus similes, leves, gustu amari & adstringentes.

An succus ex hoc frutice paretur quem Lycium Indicum vetustissimi Auctores nominant ex notis plantæ facilis divinarè licet, quam ex Ægyptiorum sermone colligere, inquit Vessingius.

Locus.

Vires.

Supra ripas rami Nili Calig vocati decem milibus passuum supra Alexandriam urbem invenit Alpinus.

Qui ex vicinis Arabiæ atque Æthiopiæ locis huc in utriusque affertur condensatus succus, saltem si recte paratus sit, Lycii Indici indolem minime obscuris signis exhibet, inquit Vessingius. - Alpini adulterinum esse putat, quod neque amaritudinem habeat, neque incensum rubescenscentem spumam edat. Hoc succo in omnibus ulceribus utuntur Ægyptii, præsertim oris, aurium, narum, ani, intestinorumque: ad ipsum etiam sanguinis, ad dysenteriam & diarrheam, aliisque fluxus alvi & ureri. Illium quamcumque partem à fluxu humorum valenter defendit.

Modus præparandi Lycium Indicum ex Acaciæ quadam specie extat in Ephem. German. An. 13. Obs. l. p. 9, 10, 11.

ro. Lycii

10. Lycio affinis Ægyptiaca C. B. Agiabalid Ægyptiaca Lycio affinis Park. Agiabalid Ægyptium folio Buxi, an Lycium? J. B.

Arbor est magnitudine Pyri sylv. ramis raris non multis, in rectum inæqualiter delatis ordinatim acutissimis multis spinis obita; Folia præ se ferens Buxi proxima, tamen latiora, pauca, rara, singula vel bina [etiam terna pluræ] æqualibus interstitiis adnata: Flores habet parvos albos, Hyacinthi Orientalis floribus similes, sed minores; à quibus prodeunt fructus nigri Ebuli similes, gustu subamari & adstringentes.

Mihi sanè hæc planta non videtur diversa à præcedente, siquidem magnitudine præcipue differre videtur & foliis Buxi æmulis. At Vessingius præcedenti folia Buxi attribuit, quem nos in eo describendo secuti sumus.

Quid quod frutex ille quem Vessingius Cayri in hortis ædibus Consulium Venetorum proximis vidit, Agiabalid Hortulanis dictus, quatuor vel quinque cubitorum altitudine, ipso iudice Uzeg Alpini erat.

C A P. III.

De Cappare.

Capparis Bodzo à Stapel dicitur non quòd in campis proveniat, ut vult Phavorinus, verum, quòd furori & melancholiæ medetur, sed non ut vult Bodzo.

1. Capparis spinosa folio rotundo Park. rotundior folio Ger. spinosa, fructu minore, folio rotundo C. B. spinosa J. B. Caperea.

J. B.

Importunius nihil Capparium luxuriantibus longè latèque radicibus Veteres prodiderit. Ipse autem frutex multis etiam stolonibus præditus est, quos adnata spinæ deorsum spectantes Ruborum in modum armant. Folia alternò posita nascuntur, circinate rotunditatis, alias modicè acuminata, uncias duas circiter lata, parùm variante longitudine, saporis perquam amari. Ex horum finu pediculi singulares exeunt, longi, quibus capita insident viridantia, quæ explicata flores exhibent candidum, Rolæ parvæ æmulum, medium obtinentibus infinis fibrarum cirris. Semen pericarpio oblongo, Olivæ aut glandis figurâ, clauditur, multum, parvum, [Parkinsono durum, fulcum, uvæ giganto non nihil simile.]

Locis arenosis & ruderalis gaudet. Nos in muris & rudibus Romæ, Senarum, Florentiæ & alibi in Italia observavimus spontaneam; cultam circa Toloniam in Gallo-provincia, ad muros & macecias. In foraminibus scilicet murorum lapideorum, trium vel quatuor pedum intervallo prope terram ad id factis, Cappares plantant. Gemmas florum adultas, antequam tamen explicentur, colligunt, & per trium quatuorve horarum spatium in umbra sparsas relinquunt, donec haccrescere incipiunt, & ad impediendum nè se aperiant. Tum vasi immittunt, & acetum super affundunt intervallo posito vas contegentes, adeoque contactas ostiidum restare sinunt. Deinde exemplis leniter premunt, & recenti aceto insundunt per alterum ostiidum. Eandem operationem iterum repetunt, expressis gemmis & novo aceto tertium affuso. Quo peracto, eas in dolia cum aceto recondunt. Nonnulli hanc aceto admixtum, quod genus murie præstantissimum habetur & Cappares ad triennium integras & incorruptas servat, nec colore nec sapore à recentibus discernendas.

Gemmae hoc modo conditæ ad nos transportantur & in frequenti usu sunt ad intussum pro carnis basillis & elixis, nec minis pro piscibus: appetitum augent, & concoctionem promovent, hepatis & lienis conferunt obstructions eorum referando.

Lobelius in Advers. majores Cappares quamvis pretio viliores præ minoribus, quæ cariores sunt, commendat, quòd minus combibant muriam majores, &c. Quas vocat majores nescimus, forte indeligit fructus, qui interdum conditi solent, & Capparium longiarum nomine advehi, talis Parkinsono. Ad nunc diem rarus vel nullus eorum usus est in Angliâ, proinde & importari deserunt. Quantumvis autem Lobelius alive in Capparium conditarum ulum declamant, nobis non minus ventriculo commodæ quàm palato gratæ videntur, nec ullum unquam in quotidiano earum usu no-cumentum percipimus, aut alios percipisse audivimus.

Memorable est (si modò verum) quod scribit Pinius, Ferunt (inquit) eos qui quotidie Capparin Italicam edunt Paralysi non periclitari, nec Lienis doloribus. Dioscorides Cappareos fructus splenem huiusque asserit, si duarum drachmarum pondere cum vino bibantur ad dies 40. Coxendicum quoque morbo & resolutioni opitulatur, ruptis item ac convulsis. Ducunt & menses, & pituitam de capite detrahunt. Dentium item dolorem sedant cum aceto cocti & collati.

Eadem omnia, auctoribus Dioscoride & Galeno, præstat cortex, radicis imprimis, lienis scilicet. In-duratos siquid aliud juvat, cum intus assumptus, tum foris impositus, ulcera extergeat & delectat: ad dolorem ischiadicum valere dicitur & affectus arthriticus: Vitilignes etiam cum aceto discuti, & cherodas [strumas] & duros tumores digerit, idoneis ad ea medicamentis mistis.

2. Capparis spinosa folio acuto C. B. Park.

Non alia in re à præcedente differt quàm figurâ foliorum, quæ acuminata sunt.

Y y y y y 3

3. Capparis

CAP. VI.

Jaborita Marcegrav. Pison. *Arbor baccifera racemosa Brasiliensis, baccæ trigonæ prolifera.*

Litoralibus Brasiliæ locis luxuriat. Arbor est mediocris altitudinis, cortice griseo, iniquis, ligno molli & lento: *Folia* fert alternatim opposita, dilute viridia, & in certis ramulis copiosos *foliulos*, racematim congestos, pentapetalos, flavos, suavissimi odoris. *Fructus* quoque, qui maturefcit Martio mense, provenit racematim, nimirum in quolibet pediculo baccæ, magnitudine nuclei cerasini, conica fere, vel quasi triangularis: cuilibet autem baccæ alie tres quatuorve insident sine pediculis, ovales, ejusdem cum inferiore magnitudinis; omnes colore nigri, ut Myrtilli nostrates, & eodem modo tingentes, carent acinis, & sunt saporis adstringentis: eidem non solum usibus dicati quibus myrtilli Europæi, sed & oleum in quotidianos usus pro acetaris receptum ex eis exprimitur.

CAP. VII.

Baccifera Indica fructu rotundo, cuspidato, Cerasi magnitudine, polyppreno. Anavinga H.M. P. 4.

T. 49. p. 101.

H.M.

Arbor est mediæ magnitudinis, altitudine viginti, crassitie vero sex circiter pedum mensuram æquans, multisque ramis furvis intrinseque viridibus donata: lignum albicans, densum, cinereo, glabro ac amaro cortice munitum. *Radix* rufa, fibrosa, nigricante cortice tecta, testia, & amara. *Folia* alternatim ramulis inherens, oblongo-rotunda, acuminate, & in ambitu quodammodo crenata, glabra, densa; colore atro-viridi superne splendentia, inferne viridi diluore, nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus; sapor amarus, odor ingratus. *Flores* exiguæ, virides, inodori, saporisque amari, brevibus petiolis ad foliorum exortum ramulis inherens, atque quatuor rotundis, intus concavis constant foliolis; sex viridi-flavescentibus *staminibus*, rubicundis *epistibus* ornatis medium occupantibus; inter quæ *stylus* prodit viridi-flavescentis, capitulo rotundo. *Fructus* globosi cum cuspidate in vertice, Cerasorum magnitudine æmuli, virides, glabri, tenui pellicula cinis, carnæque viridi succulenta, saporisque amari intus referti; intra quem numerosa *semina* rufa Mali Punici in modum disponuntur.

Provenit locis arenosis, in Malabar, præsertim circa *Cochin*; semper virescit, quotannis maturus fert fructus, mense viz. Augusto.

Succus è fructibus expressus & exhibitus sudores movet, ac morbis malignis medetur, necnon laxam servat alvum.

E foliis in aqua coctis balneum fit, quibuscumque articulorum doloribus tollendis utile.

CAP. VIII.

Baccifera Indica floribus ad foliorum exortum, fructu sulcato decapreno. Pevetti H.M. P. 4. T. 55. p. 113. Solanum semiferum Antiquorum Alpini. exot. fort.

H.M.

Arbor est justæ magnitudinis, caudice crasso, candido, cortice obducto cinereo, multisque ramulis cinereis donato. *Radix* fibrata, albo-flavescentis, rufo, intus purpureo, cortice tecta. *Folia* geminata, ordine parallelo ramulis inherens, oblongo-rotunda ac in mucronem desinentia, crassa, glabra, mollia, nitentia, sapore acido astringente, odore nullo. *Flores* plures simul juncti ad foliorum exortum ramulis inherens, exigui, inodori, insipidi; sex terebibus, acuminatis, subflavescentibus, ac extrorsum reflexis foliolis constantes, medium occupante *style* exiguo, candido, capitulo flavo. *Flores* succedunt baccæ plano-rotundæ, acuminatæ, decem angulis sulcatæ, purpureæ, glabræ, nitentes, intusque in decem loculamenta per membranas quasdam pelliculas distinctæ, in quibus totidem locantur *semina*, oblongo-rotunda, triquetra, crocea, glabræ, intus candida, amaro-dulcia, ita ut singula in singulis latent cellulis.

Provenit ubique in Malabar, præsertim circa *Palorti*; semper virescit, quotannis fructus fert, mense viz. Augusto, atque per octoginta non raro frugifera manet annos.

Ex arboris foliis unguentum conficitur vulnerarium.

CAP. IX.

Arbor baccifera Brasiliensis floribus spicati, Uvae crispæ fructu. Mureci Brasiliensis Marcegr. Pison. Marcegr.

Cortice est cinereo, & ligno fragili, *foliis* multis, ferè in frondes congestis, longis, & in extremitate lateribus quam in exortu, non serratis, colore & lanugine Verbasci foliis similibus, juniora plurius sunt hirsuta & rufa. *Folius* fert spicatum congestos, luteos, cum suis pediculis, quinque petalis deorsum incurvatis, orbiculatis, figura auriscalpi cum manubrio rubro: in medio autem flore extant *staminibus* multa, ex flavo albicantia. *Fructus* sunt baccæ magnitudine fructuum

fructum Uvæ spinæ qui comeduntur. Maturi gratissimo quidem acore palatum vellicant, sed stuporem tandem dentibus inferunt, simulque adstringendo intense refrigerant. Quapropter probè condiri solent, & loco Berberis quibus sapor & efficacia similes sunt agris ad restringendam sitim & stomachum recreandum exhibentur. *Piso.*

Harum arborum quatuor minimum diversæ species numerantur. Earum duæ maximè celebres, & in usu habentur *Mureci-petina* & *Mureci-guacu* dictæ.

Arenola & *srientia* loca eas produciunt, quæ omnes mediocris altitudinis sunt.

Primi generis [hidescripti] corticibus retia & coria tinguntur, & contra putrefactionem mutantur. *Barbati* ex iisdem potiones conficiunt ad purgandum alvum, quod à me nondum comprobatum est. *Piso.*

CAP. X.

Bentheca H.M. P. 4. T. 30. p. 63. Baccifera racemosa acinis oblongis polypprenis Areca.

H.M.

Arbor hæc licet nullam cum *Theka* similitudinem habere videatur, ejus tamen species Indis habetur; eisque proceræ, caudice denso, albicante, cortice obducto cinereo, necnon ramulis cinereis ac glabris, in orbem diffusis donato. *Radix* furva, odoris saporisque sylvestris. *Folia* inordinatè circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda ac in mucronem desinentia, superne atro-viridia & nitentia, inferne subviridia & lanuginosa, crassa, densa, longitudine spithamam, latitudine palmum æquantia, inodora, insipida. *Flores* exigui, è viridi albicantes & suavescentes racematim proveniunt, atque *calyci* inherens exiguè viridique: constant ii unico foliolo, sed in quinque profundas lacinias diviso, sic ut plura videantur; quinque flavescentibus & acuminatis fibræ medium occupantibus; intra quas *stylus* prodit erectus, capitulo viridi. Floribus pari fertilitate succedunt *fructus*, oblongo-rotundi, virides primum, dein rubicundi, glabri ac nitentes, *Arenolæ* fructibus tenerioribus haud absimiles, similique carne intus referti, intra quam plura continentur *semina*, oblongo-rotunda, furva, glabra, nitentia, nec minus dura, duplici ordine locata, ac membranaceo dissipatione, seu pariete intergerino sejuncta: sapor austerus, odor nullus.

Crescit locis montanis & arenosis in *Teckenour*: semper virescit, quotannis floret & fructum fert, *Locus* ac diu frugifera manet.

Ex arboris foliis cum melle medicamentum paratur, quod exhibitum sudores movendo assum fe-*Vires*. bilem temperat & variolas expellit.

CAP. XI.

1. Vstadagou H.M. P. 5. T. 30. p. 59. Baccifera Indica fructu rotundo atropurpureo pentacocco.

H.M.

Arbutusque est humilis, septem circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, albicante, cinereo cortice munito, multisque ramulis viridi-rubescens, cum frondibus umbrosis in latum diffusis, donato. *Radix* fibrata, albo-rufescens, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, crassa, mollia, glabra, splendentia superne, nequaquam inferne; nervis aliquot è media costa in latera excurrentibus: sapor subamarus. *Flores* albicantes, quinque subrotundis foliolis constant; odor nullus. *Flores* succedunt baccæ rotundæ, atropurpureæ, quinque intus continentes *semina* solida, triquetra, albicantia primum, dein rubescentia, tandem nigricantia.

Nascitur variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Angicemal*; semper virescit, bis in anno *Locus* & fructus fert, Martio scil. & Septembri mensibus.

E foliis confusis & cum *Sesami* oleo coctis linimentum paratur, quod abdomini illitum difficili *Vires*. partui succurrere, & retentas secundinas expellere fertur.

2. *Kal Vstadagou H.M. P. 5. T. 31. p. 61.*

Præcedenti per similes est præterquam quòd *folia* minora sunt & magis teretia; *Flores* rubicundi: *Baccæ* mali Aurantii coloris, acidique saporis.

Provenit locis montanis & petrosis in *Teckenour*; virescit perpetuo, quotannis floret fructusque fert, *Locus* mense circiter Februario.

Vires eadem sunt quæ præcedentis.

CAP. XII.

Arbor baccifera Brasiliensis cortice saponario fructu magno in quinque partes dissiliente, polyspermo. Ilcixuma Brasiliensis Marcegr. Pison.

Marcegr.

Arbor est instar *Cerasi* sylvestris nostratis, etiam ejusmodi pæne *folia* per ambitum venustè serrata obtinet, cortice ex fusco cinereo. Ad quodlibet folium, five illius pediculum, brevis enascitur pediculus continens *foliulos* parvos, quinque constantes foliis flavis deorsum stans, quasi quinque uniones affixæ essent; in medio multa *staminibus* flava extant: suntque *foliuli*

Viret.

Radix servit pro inflatione ventris, vel etiam alicujus partis tumefactione, trita & imposita in modum placentulae. *Folia* apostematatis maturandis servantur trita & cum lacte acido ita apposita: ad quod etiam conducit foliorum & corticis simul tritorum cum aqua calida lotio.

H. M.

2. *Katou-Niouri* H. M. p. 5. Tab. 44.

Arbustula humilis est, precedenti valde similis. *Flores* exigui, rubefcentes, tenuibus viridibilibus petiolis ad foliorum exortum, & extremis furculis proveniunt, sex oblongo-rotundis ac expansis foliis constantes. Spiccedunt *Baccæ* plano-rotundæ, tricoce plurimum, rubro-cœruleæ primis, dein cœruleo-nigriscentes *semina* sex semilunaria intus continentes.

Provenit locis humidis ac arenosis circa Cochîn: semper viret, foret fructumque fert. E foliis in aqua communi coctis oris collatio conficitur ad erofas gingivas sanandas, dentibus vacillantes roborandos. Ex foliis cum fructibus, cortice ac radice coctis balneum fit antiepilepticum. Ex radicis cortice cum Pipere longo & zinzibere cocto potus paratur, qui ad ventriculi roborem, pituitolâque humores incidendos & attenuandos summe utilis perhibetur.

Locut.
Viret.

CAP. XIX.

De Fruticibus quibusdam exoticis Vitis Idææ foliis aut fructu.

1. *Frutex Indicus baccifer Vitis Idææ secundæ Clusii foliis*, Breyn. *Caju-manis Indis*, i. e. lignum dulce.

Frutex videtur arboreus, pluribus tenuibus ramis diffusus. Rami, quos nactus est Jac. Breynius, lignei erant, teretes, tennes, utrinque ramulis inaequali ortu, plus palmaribus, instar Filicis plani alati: in quibus pariter, alternatim, tam plana dispositione ab imo usque ad summum coctis multa, rotunda, Vitis Idææ secundæ Clusii æmula, solidiora, pronâ parte albidâ, supina viridâ se fusiunt. Ex foliorum singulorum sede vel *Flosculus* exiguis, mucosus, Cassiæ Monspelienfium non absimilis, vel bacca jam eminet rotunda, nigricans, Piperis magnitudine, pythmene parvo, sex granulis triangularibus referto.

Breyn.

2. *Frutex Aethiopicus baccifer foliis Myrtilli* Breyn. Cent. 1. cap. 5.

Solitudo incola non procul à Promontorio bonæ Spei, lignum habet durum & album, cortice è gryseo rufescente obductum; in multos ante dissepitur ramos, & hi in plurimos dense confusos ramulos, quos nulla serie digesta fide confusa *folia*, brevibus pediculis infidentia, per ambitum leniter serrata, viridâ, supernè splendentia, infernè nequaquam, Vitis Idææ angulose J. B. foliis paria, nisi quod crassiora & solidiora ambiunt. Baccas nigras, avibus maxime expetitis gere dicitur.

Alterâ species in eo potissimum differt à descripta, quod densioribus ac minoribus ramis, angustioribus & oblongioribus foliis præditus sit.

Hujus fruticis mentionem fecimus inter Myrtos.

3. *Caagibuyo Brasiliensis* Marcgrav. Pil. *Frutex baccifer Brasiliensis, fructu racemato congesto Myrtilli*.

Suffrutex est instar Rubi Idæi quoad magnitudinem. *Caulis* est planè lignosus & hirsutus; *Folia* bina sibi semper opposita, hirsuta, ad tactum mollia, leviter serrata, tribus eminentibus nervis secundum longitudinem conspicua, transversim autem multis venulis intertexta, superius magis viridâ quam inferius, ac præterea superius tuberculis per totum, inferius crotoculis scænt: quolibet tuberculum pilum habet albescens. Fert *fructulos* in pediculis parvis duos, tres, quomodo vel quinque, in racemum sibi appositos, albos, pentapetalos: post quorum casum nascitur bacca nigrâ, magnitudine baccarum Juniperi, dulcis saporis, quæ comeduntur ab Aethiopicis, & succum dant instar Myrtilliferæ.

Foliorum pulvis ulceribus ex causâ calida ortis inspersus optimè illa curat. Nascitur pluribus locis in Brasiliâ.

Viret.
Locut.

CAP. XX.

Frutex baccifer fructu ad singulos flores multiplici. Narum-panel, H. M. P. 2. F. 10. p. 11.

H. M.

Frutex est altitudinis quinque sexve pedum, ac etiam juxta arbores quas amplectitur ad duum triumve hominum staturam ascendens. *Radix* fibris longis crassisque terre se firmat, cortice nigricante, intus rubescente, odore aromatico vegetiori quàm præcedentes [Panel.] Cænicis quoque ac ramorum cortices nigricant. *Folia* petiolis curtis crassioribus appenda, oblongo-angustis sunt quàm primæ speciei, cuspidè acuto venulique parum extantibus striata, atque adeo in superficie texturæ æqualis ac glabra. Virore foliis magis saturus, ac etiam cum nitore, supina maxime parte: odor aromaticus, haud dissimilis foliis Cinnamomi. *Flores* brevibus petiolis infident, sex,

sex, ramis septem, petalis compositi, rotundis, oris in cuspidem contractis, crassis, rigidis, ex umbilico in planum explicatis, ac cuspidibus orbiculatim rigida flexione æqualiter interiora versus intortis: [unde flores rosas repræsentant] colore primis viridi-fusco, postea magis & magis rufescente donec tandem rubro-sanguineo-furda evadant. E medio horum florum (si non potius foliorum dicendi sunt) capitulum emicat rotundo-planum, albicans, in cuius parte superiori gemmulæ quatuor ac planæ densè agmine in orbem confite sunt, subflavum primum colore, è quibus multis tunc temporis humor unctuosus exsudat, postea, ut & capitulum medium, rufescente aut ex rufo fulcente, *Fructus* cum adhuc tenerissimi ac velut prima germina, sunt oblongo-angusta ac veluti spicæ in capitulo florum, gemmis ejus oculatis infita, quo capitulum rotundum, spicatum repræsentant: cum autem in usum excrevere magnitudinem petiolis longis tenuibus ac succis gemmulis oculatis infident, ac capitulum in orbem coronæ instar cingunt, suntque oblongo-rotundi, longitudine ferme unius pollicis, latitudine dimidii: per maturitatem ex flavo rubefcentes, odoris aromatici minus vegeti, gingiberis viridis æmuli.

Semina, quibus fructus in totum repleti, planâ utrinque oris rotundiolis, exceptis iis quæ in extremo fructu sunt, quæ ab uno latere convexa, ordine super se invicem velut totidem caseoli, lateribus suis planis in latitudine fructus sita, membranis tenuibus ac ad oras carne tenui fructus à se mutuo sejuncta, ac sub cortice fructus extuberantia, per maturitatem ex viridi subflava cum venulis fufescentibus, cum planè sicca subflava.

Oleum ex radicis corticibus per distillationem extractum cum aqua ascendens eique innatans, tene, clarum & viridescentis, odoris mints grati, pingue & subamarum, resingendo ardori jecoris conducit, inque dolore capitis, &c. cholera exulsa; halitum male-olentem reficit, juvatque pro fulcis oris, ut & radix trita mixta cum aqua & inuncta. Eadem trita & in aqua epota addito momento Sacchari confert in febre frigida & in ardore jecoris: eadem trita in aqua salâ seu marina servit pro vermicibus ex putrefactione humorum natis, facta inunctione membrorum. Ejusdem cortex tritus & in aqua epotus proficius est pro phlegmate & pro Angina, atque eodem modo juvat in febribus, ac in fluxu simplicis ac dysenterico, ut & in ardore hepatis & oris aperturis ac scissuris.

Hanc arborem pro Nimbo Garcia & Acosta habet D. Commelinus: verum tunc icones cum descriptionibus nimium distant: siquidem Nimbo Garcia Fraxini magnitudine est, cum Narum-panel quinque aut sex pedum tantum altitudine esse dicatur, nec fruticis modum excedat. Deinde flores Nimbo pentapetali sunt & albi, Narum-panel vero hexapetali, & rubro-sanguinei: tandem nec nomina conveniunt. Vires autem attribuunt Nymbo sive Garcia & Acosta sequentes. Tria tria, & vulneribus cum hominum tum jumentorum cum succo limonum imposita miraculose ea sanant. Foliorum item succus perutilis est sive per os sumptus, sive per os vino, aut aqua, aut gallinâ pisculo, sive umbilico impositus solus, aut cum fellis bubuli momento, aut aceto, aut Aloe ad necandos & expellendos omnis generis lumbricos: ideoque familiare admodum & salubre medicamentum est Malabarenfibus quoniam lumbricis valde sunt obnoxii. Magnus est etiam eorum usus, tum florum & fructus, in articulo doloribus, tumoribus, membrorum debilitate & apostematibus.

Olei etiam ex fructibus expressi magnus est usus in nervorum doloribus, quo vulnera, nervorum puncturas & contractiones curant Malabarenfes.

CAP. XXI.

Baccifera Indica flore composito. Mala-Elengi H. M. Part. 5. Tab. 55.

H. M.

Arbor est juxta magnitudinis, 20 circiter pedes alta, caudice crasso, flavescens, cinereo cortice cincto, ramulisque viridibus pluribus donato. *Radix* albo-flavescens, amara, inodora. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, glabra, leviter serrata, tribus eminentibus nervis secundum longitudinem conspicua, transversim autem multis venulis intertexta, superius magis viridâ quam inferius, ac præterea superius tuberculis per totum, inferius crotoculis scænt: quolibet tuberculum pilum habet albescens. Fert *fructulos* in pediculis parvis duos, tres, quomodo vel quinque, in racemum sibi appositos, albos, pentapetalos: post quorum casum nascitur bacca nigrâ, magnitudine baccarum Juniperi, dulcis saporis, quæ comeduntur ab Aethiopicis, & succum dant instar Myrtilliferæ.

Crescit variis Regni Malabarici locis, præsertim in *Baypin*, *Warapuli*, & *Angie caimauli*; semper viret, quotannis foret & fructum profert.

E foliis cum Pipere & Calamo aromatico in Selsami oleo coctis linimentum paratur, quod in vertigine, Epilepsia, similibusque cephalicis affectibus valde laudatur capiti inunctum.

Ex cortice cum thure & auripigmento unguentum conficitur, quod hepatis regioni inunctum affectibus ejus potenter mederi fertur.

Fructuum nuclei cum pipere nodulo inclusi è collo gestantur pro amuleto ad arcedandam Epilepsiam.

Usus in medicina.

Z z z z z z

CAP.

Flores bis fert in anno, fructum non dat nisi cum venustior est.

Radix ejusque cortex siccatus tritus & cum lacte spisso, *Day* dicto, mixtus & impositus apostematibus maturandis & aperiendis infervit, in pulvere cum aqua calida exhibitus menstrua & scutum expellit.

Flores triti & cum oleo decocti facta inunctione cephalalgie, oculorum affectibus & podagra conducunt; iidem in oleo per 40 dies insolati eadem præstant.

Aqua è floribus destillata odorifera est, & cor ex hilarat.

Garcias formam florum *Champe* dictorum, aut stirpem cui imascuntur non describit, tantum dicit, eorum in Indiis magnum usum esse, & odore graviore quam *Lilium album*.

Sunt (inquit) odoribus adeo dediti regionis illius incolæ, ut plerumque cibo abstineant, quod habeant unde odores sibi comparare possint, ideoque non immerito proniores in Venerem esse censentur. Munera quæ à tenuioribus offerri solent Regibus prædicti sunt flores & *Rosæ nostrates*, quibus solent cubacula Regis insternere.

Nominis affinitas, florum gratissimus odor, aliæque quæ huic Plantæ ab Autoribus adscribuntur circumstantiæ non difficulter mihi persuadent eandem esse cum ea quæ à Bontio cap. 45. describitur, inquit D. *Syer* Comment. in hanc Arborem, quamvis fateatur ejusdem descriptionem obscuram esse, mutilam, quin & forsitan viciosam: cujus sententiæ nos quoque subscribimus.

HISTORIÆ

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER VIGESIMUS NONUS,

QUI EST

De Arboribus Pomiferis quarum flos imo
fructui adnascitur.

Omiferas arbores voco quæ fructum proferunt majorem, pericarpio donatum, & in plerisque polypyrenum. In plerisque dico, quoniam pro Pomis habeo fructus omnes majores cortice crassiore aut duriore tectos, quamvis unicum duntaxat intus nucleum contineant, modo pulpam humidam semen ambientem habeant. Ad Prunum enim constituendum requiruntur officulum intus unicum, pulpa seu caro humida illud ambiens, & cutis exterior tenuis ac membranacea.

Hujusmodi arbores sunt vel fructu membrana tenuiore tecto, vel cortice crassiore, eoque vel molliore vel duriore.

SECTIO I.

Pomiferae fructu cute tenuiore seu membranacea tecto.

CAP. I.

Sorbus spuria Malabarica Katou-Kalefiam dicta. Katou-kalefiam H. M. P. 4. T. 33. p. 69.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, altitudine viginti, crassitie verò septem pedum mensuram raro superans, multisque ramis nodosis donata, è quibus ramuli foliosi in orbem eleganter diffusi demum emergunt: [quos ramulos foliosos vocant nihil aliud sunt quam folia composita pinnata.] Lignum albicans, prædurum, cortice munitum furvo, scabro, crasso, molli, intus subviridi. *Radix* albicans, furvo cortice tecta, inodora, insipida. *Folia* *Kalefiam* foliis similia, at densa, fragilia & in ambitu serrata. *Flores* furculis oblongis racematim inhaerent, atque è calyce subulato, in quinque laciniis acuminatis secto prodeunt, quinque crassis, densis, acuminatis, flavescens, extrorsumque reflexis foliolis constantes, octo in medio citrinis, acuminatis, *staminibus*; inter quæ *stylus* prodit viridi-flavescens capitulo viridi, globoso. *Fructus* globosus, glabri, subvirescentes, tenui pelliculâ cincti, intusque carne densa, succulenta, subviridi, saporisque adstringentis; referti: intra quam quinque locantur rufa *officula*, seu potius semina, formâ fabarum arthula, *nucleum* continentia candidum, amaro-dulcem, acrem.

Crescit locis arenosis circa *Cochin*; quotannis maturos exhibet fructus, diutè frugifera manet. Flores cum fert, Septembri viz. & Octobri mensibus, antiqua decidunt folia. Locum & Tempus.

CAP. II.

Arbor Pomifera Brasiliensis fructu hispido Pomi magnitudine, seminibus plurimis minimis. Apociba Brasiliensis Marcegr.

Marcegr.

Arbor est vasta, atque in multos ramos expansa, cortice cinereo. *Folia* habet quasi in frondes congesta, longa, in ambitu autem leviter serrata, superius saturatè viridia, inferius magis incana, & densa quadam lanugine vestita. *Flores* fert stellatos, flavos, quinque foliis constantes flavis, & quinque aliis ex viridi flavis, suavis admodum odoris. *Fructum* prodegit magnitudine Pomi aut circiter, orbicularem, compressum, hispidum exterius, instar spongiæ manitæ & villosam, ex muscolo colore fuscum, qui ubi maturuit in tres partes sponte dehiscit, continetque

tinēque intus globulum magnitudine ficis siccata, conglobatum *seminibus* obscurē brunis, magnitudine grani Sinapis, sed compressis quodammodo.

Fructus apud incolas nullius est usus, ligno utuntur ad *Cinebas*, i. e. lembos piscatorios & *Jangas*, quibus utuntur in fluminibus trajectiendis, atque etiam in mari.

CAP. III.

* P. 3. T. 42.
P. 49.

Pomifera Indica trifolia fructu Pruniforini caudato. Niruala * H. M. *Tapia Brasiliensium similis.* D. Conellin.

H. M.

A Rbor est vassa magnitudinis, 30. aut 40. pedes alta, paucis ramis in orbem diffusis, cortice glabro, cinereo, albicantibus interstincto punctulis, obductis; lignum praedurum, flavescens. *Radix* albicans, cortice cinereo tecta graveolens est at fere insipida. *Folia* terna simul petiolis teretibus, longitudine spithamam aquantibus, proveniunt, oblongo-rotunda ac in mucronem desinentia, glabra, virore nitentia, subacida, manibus confricta suaveolentia: E costa media, insigni plures nervuli ordinato ac parallelo ductu exeunt. *Flores* in ramorum extremis, tenuibus, oblongis, glabris viridibus proveniunt petiolis, iisque quatuor oblongo-rotundis, acuminatis albicantibus ac striatis constant foliis, quae totidem intus exiguis, acuminatis subviridibus foliolis sunt munita, numerosis, viridibus ac rubris *staminibus*, purpureis oblongis *apicibus* dotatis, medium floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quae viridis prodit *stylus*, oblongus, crassius, surrectus, apice rotundo, saturato-vidi eleganter ornatus, e quo dein *fructus* emergit: odor suavissimus & vinosus. *Fructus* vero viridibus, oblongis, crassius, rotundis, lignosis pendunt petiolis, qui articulatim florum junguntur pediculis, uti & hi geniculatim ramulis inhaerent; suntque oblongo-rotundi, virides, cortice cinereo tenui obducti: intus carne humida, albicante, quadripartita, odoris saporisque vinosi repleta, intra quam numerosa continetur *semina* flavescencia, praedura, angulata & plana.

Locus &
Tempus.

Locus petrosus & arenosus provenit imprimis circa provincias *Mangati* & *Poiga* in fluminum ripis: Menſe Aprili folia decidunt, verum sequente Junio & Julio dum fleret novis denuo frondeſcit foliis: at Novembri & Decembri menſibus maturos fert fructus, vixque annos 40. frugifera manet.

Vires.

Foliorum succus linteis exceptus, & inguinibus adhibitus urinam ciet. Idem praestant fructus contusi & cum Sale, camphora & felis fletore in cataplasmatibus formam redacti, & dictis locis applicati. Cortex in aqua maceratus, & cum zinzibere & pipere longo in lacte vaccino & oleo Salsami ad humidi consumptionem excoctus, egregium praebet exsiccatilis frigidis humoribus limen-tum. Semen cum Oryza infuso coctum, & dein cum butyro recenti contusum ac cataplasmatibus formae abscissibus applicatum potenter eos emollit ac maturat.

CAP. IV.

Pomifera Indica flore Rhododendri, fructu Pyriformi. Madagam H. M. P. 4. T. 58. p. 119. H. M.

A Rbucula haec altitudine duodecim, crassitie vero quatuor pedum mensuram circiter aequat; ramulique albo-viridescens in orbem late diffusis donatur; lignum albicans, cinereo cortice cinctum. *Radix* albicans, furvo cortice tecta. *Folia* petiolis alatis circa extremos ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, densa, glabra, superne atro-viridia & splendens, inferne subviridia, costa media albicante. Cum decidunt folia, sui stigmata relinquunt, circularibus prominentibus, annulis, arboris ramos cingunt. *Flores* plures simul juncti extremis ramulis proveniunt, odori, candidi, Rhododendri floribus similes, calicis viridi, in quinque lacinas secto inhaerent, quinque subrotundis foliis constantes, totidem albicantibus, luteis *apicibus* ornatis, *staminibus* medium floris cavitatem & umbilicum occupantibus, inter quae *stylus* prodeat capitulo viridi. *Fructus* pyriformes, virides, intus fungosi, adstringentes, numerosi, minutissimique granulis repleti.

Locus.

Provenit ubique in Malabar, praesertim circa Candanate; Semper vires, floret ac fructus fert, sed diu frugifera non manet.

Vires.

E cortice & radice in aqua coctis Apozema paratur inveterato capitis dolori tollendo utile. E foliis potio conficitur ad menstrua suppressa revocanda.

CAP. V.

Arbor Prunifera Brasiliensis fructu ovali, polypryno: Mangaiba Marogr. & Pison. Marogr. Pif.

A Rbor est pulchra, crispa & fecundissima: magnitudine & figura nostratum Cerasum aequat, aut etiam superat [supra altitudinem Pruni Europae non attollitur, quam fructu, praecipue vero ligno & foliis emulatur] In multos ramos varie distribuitur, qui in alios tenues ramulos seu furculos desinunt, ut in Betula. Cortex coloris fulci cinere asperis, ramulorum autem similissimus ramulis Betulae junioribus: lignum lentum, exigua intus medulla, fractum aut consensum lactem fundit humorem. *Folia* fere parva, solida, egregie virentia, bina sibi semper opposita,

opposita, nervo in medio secundum longitudinem, transversim autem venis five lineis subtilissimis parallelis praedita. *Flores* gignit Jalmimi modo dispositos, calycibus sesquidigitum longis, & superius in quinque foliola acuminata expansis, stellulae figura, coloris albi, odoris suavissimi. *Fructus* magnitudinem habet Prunorum nostratum, aut ovi gallinaei, rotundiusculus aut ovalis, quam Soli exponitur aureus, rubrique maculis distinctus [Marogr. ex viridi flavus, ac in uno latere egregie punctulis rubris insignitus, quae in quibusdam plura sunt, in quibusdam pauciora, in aliis nulla] Tenuissima cuticula tegitur, pulpam continet albam, mollem instar butyri, gratissimi vinosi acidissimi saporis, quae licet lequax ac ductilis videatur, manducando tamen nihil tale deprehenditur, o-rigue inserta statim liqueſcit; *Semina* lutea, compressa sex, septem, duodecim, aut plura continer, ovalis figurae, in medio umbilicum habentia, cute instar Amygdalarum dulcium sed lenta, intus habentia nucleum albiſſimum dulcis saporis, quare integra cum fructu deglutiuntur. Fructus non est edulis nisi sponte decidat, nam in arbore existens plenus est lacte aceto & amaro, adeo ut vix pecora quidem immaturum attingant, decedens in terram illico maturitatem aſſequitur. Maturi quotidie magna copia sub arboribus colliguntur, & qui non plane molles per noctem seponuntur & mollescent. Probe maturus facilis est digestio, ardores viscerum domat, & febricitantibus auxiliatur. Porro haud facile haec poma noxam, etiam abunde jejuno stomacho manducata inferunt, nisi quod frigida & humida fugaciūque alvum deſiciant, flatūque excitent.

Exspirante hyeme, menſe nimirum Augusto, florere incipit, ultraque novem menſes prunis onera. *Tempus* tur & ornatur. Seri non plantari amat in terra sicca, ubi nulla topia luxuriantium herbarum.

In finis omnium Sanctorum integrae sylvae spontaneae reperiuntur.

Locus.

CAP. VI.

Suſim Arbor & fructus Sinenſis Mich-Boym Jonſon. Dendrolog.

A Pud Sinas tantum nascitur. Est & aurei & purpurei coloris. Magnus Pomum excedit: carne mollem & rubeam cum simili pellicula reſert; Officula hinc inde interius abſcondit; cum siccatur Ficibus Europaeis similissimus est, & per multos annos conservatus a Sincis medicis saepenumero in pharmacis adhibetur. Arbor onerata purpureis hīce pomis gratissimum exhibet aspectum, quae ne ab avibus decerpantur continuis vigiliis custodiuntur.

In calidioribus regionibus Januario, Februario & Martio; in Septentrionalibus Junio, Julio & Augusto maturascunt.

CAP. VII.

1. *Arbor pomifera Brasiliensis fructu trippreno* Jſto Brasiliensibus Marogr. Pif.

Cortice est fusco, qui multa punctula, hinc inde sparsa lutea habet. *Folia* bina sibi opponuntur, sex, septem, octo, aut novem digitos longa, paulo plus quam duos lata ubi latissima, non serrata, nervo conspicuo & prominente secundum longitudinem, venis in quibusdam sibi invicem oppositis, in quibusdam alternatim positis.

Post florem (quem Auctor non describit) sequitur *fructus*, magnitudine globuli lusuſii, major aut minor, obscurē lutei coloris, qui in se tria ovalia *semina* continet, magnitudine feminis Pomi vulgaris cuticula obscurē flavā tecta, nucleum autem illorum albicantem.

2. *Jſto prior Pison. Arbor baccifera Brasiliensis; fructibus in racemos uvarum similissimos confectis.*

Piso.

Haec arbor Pyri Europaeae magnitudine est, undequaque obvia: *Foliis* tenuibus, oblongis, acuminatis, nervo eminente secundum longitudinem excurrente, parvo pediculo cauli ordinatē appositis. *Fructus* racematim copulatos profert. Arbor ut ob fructuum rarum aspectum multis nota, ita paucioribus ejus radicis qualitates probe constant. Si ulli figura, colore, totaque proſus facie racemi uvarum e longinquo insipienti videantur, hujus sanē arboris fructus sunt; quorum tamen uva innoxilis habita, lignaeque intus existunt. Toto anno apparent, verno tempore late flavescences, multo tistis minati coloris sunt, nihilque promittunt, ut neque folia, neque lignum ipsum arboris: sed totum in cortice radicis, acri & calido, quod ad rem nostram faciat consistit. Cujus efficacia indo-Vires, vulnita ad turbandum & purgandum corpus tam alē at natura posita, ut non impunē ab imperio vulgo trahatur. In pulverem redactus ab indigenis & robustioribus agricolis Lusitanis contra inveteratas obstructions capitis indiscrata quantitate, semipugillis circiter. Mihi rarior fuit illius usus, iſque nisi deficiente forte benigniore medicamento, mediantibus tamen correctoris, & quae vinum purgatricem infringunt.

Ni idem huic cum praecedente nomen imposuissent Brasiliani, Bacciferis potius adnumeranda esset.

CAP. VIII.

Conopsea Brasiliensis Marcgr. prima species. *Pomifera Brasiliensis* fructu cupule insidente, seminis singulis duplici pellicula involutis.

Marcgr.

IN fagi altitudinem & figuram excrescit, cortice cinereo, cui aliquid fusci admixtum, instar ut dulci panni. Folia habet solida, oblonga, inferius dilute virentia, superius saturiora & splendentia, insigni nervo secundum longitudinem, at nullis panē venis conspicuis: pediculus soli decerpens fundit aliquid lactei. Flos innititur pediculo quilibet suo magnitudine Rose, & foliis albis rosaceis confat, suave-rubentibus ungibus: medium occupat pro umbilico globulus resinofus, flavus, magnitudine Pisi; refina illa clara est ut Terebinthina, glutinosa, flava, odoris tamen incipit: hunc circumdant multa staminula rubra arcē sibi invicem adhaerentia. Flores sequitur fructum cupule infidens fore ut glans; immaturus secundum longitudinem concisus multos feminum ordines continet, magnitudine & figurā feminum Mali, transversim per longitudinem positum; quodlibet autem semen includitur pellicula suae rubrae, atque alteri pelliculae miniatæ involvitur. Caro fructus est flava, & succum exsudat flavum.

Cortex licet crassus sit facile se separat a ligno, quod fragile est, continetque in se medullam mollem quæ facile extrahi potest, ita ut lignum remaneat instar fistulae.

Altera species.

Magna est arbor, cortice gryseo, in amplex ramos sese expandens; foliis in frondes congestis, oblongis carinatis, foliis *Morici* similibus, sed non lanuginosis. Fructu globuli luforii magnitudine, rotundo, per maturitatem exterius viridi, interioris rubescente, & multis granulis Fici modo refo, fisco, saporis haud manifesti, ita ut comedatur quidem a quibusdam, sed nullus sit pretii.

CAP. IX.

Japaraudiba Marcgr. & Pisonis. *Arbor pomifera Brasiliensis*, flore roseo, fructu rotundo segmento superius velut ablato.

Marcgr.

ARbor est cortice cinereo, subnigricante instar Alni; ligno duro, meduloso; ramis paucis. Folia sine pediculis ullis [cum pediculis Piso.] inordinatè & copiose circumposita, foliis *Japipaba* similia, pedem circiter longa, acuminate, leviter quasi crenata in ambitu, costā secundum longitudinem conspicua, multisque nervis eminentibus secundum latitudinem decurrentibus, tres tantum digitos lata vix laetissima. Florem fert insignem, orbicularem, diametrum fere trium digitorum habentem octo crassioribus foliis constantem, figura, magnitudinis, coloris & odoris rosarum: in medio stant multa staminula erecta, in orbem composita & instar Lumulae incurvata, & quasi globum representantia, apice flavo & tremulo. Flos autem insidet crasso ligno pediculo (plerumque bini aut terni in tali bistro aut trifido pediculo) Florem sequitur fructum Mali magnitudine & figurā, sed superna parte planus, ac si pars abscessa esset, extus gryseis, intus flavi coloris, continens multos nucleos, satios, angulosos, hepatici coloris, splendentes, magnitudine Avellanae, cordis figurā.

Vires.

Ramorum paucitatem foliorum frequentia compensat, quibus folis, quatenus haecenus consistit vis medicatrix infusa est. Hac autem vel integra, vel contusa, hepaticae regioni applicata durities hypochondriorum restituit: eisdemque malis, si rite ex arte preparentur, atque in apozematæ exhibeantur conducunt, ac proinde aperientium numero adscribenda sunt.

CAP. X.

Arbor venenata Mancinello dicta; Macanillo * Jo. de Laet. *Araticu pana* Marcgrav. Piso. Franc. Redi *Exper. natural.* p. 76. *Chy Apanchinello Tree.* *Exsentia* D. Tancredi Robinlon.

* Descripti:
Ind. Occid.
l. i. c. 1.

IN arborem excrescit haud grandem, ramis *Araticu panhe*, similibus, sed foliis longè minoribus, tres quatuorve digitos longis, sesquidigitum latis, figurā ut folia Pyri nostratis; flore minore & in totum luteo, exceptis ungibus interne, qui sanguinei sunt fructu minore, per maturitatem flavo (aliis viridi) pulpā intus aureā, odore casei putridi, nucleis multis ex flavo albicantibus.

Fructus propter frigidam suam qualitatem esse venenatus. Profundè autem radices agit hæc arbor, amplas, crassissimas, longas, ligno levi instar Suberis, ex quibus clypei formantur, quos sagitta aut gladius ictus penetrare nequeunt.

Juxta flumina germinare solet. Notatu autem dignum est (inquit Gul. Piso) ejus radicem in paulatim crescentem profundè in terram descendere, (quod tamen in aliis Brasiliæ arboribus haud facile conspicitur) unde credibile noxiā ejus frigidamque qualitatem, quā fructum nocere constat, ex infesto terre frigore acquirere. Ejus autem fructus adeo venenata qualitate malignus est, ut à Canceris terrestribus comestus ipsos statim enecet; ut testatur Jesuita quidam apud *Franciscum Redi*

in *Experim. natural.* p. 76. Verum Rochefortius aliusque Cancros is impune vesci scribit. Mirum autem Pisonem & Marcgravium de venenata & maligna qualitate fructum hujus arboris adeo persensorio agere, ac si excessu frigoris is tantum noceret qui se is nimum ingurgitaret; cum alii de funesta & perniciofa eorum vi admodum tragice declamarent. Hinc dubius aliquandiu hæsi An *Araticu pana* Marcgrav. & Pisonis eadem esset arbor cum Mancinello Rochefortii & nostratum; verum cum legrem; ut mox dictum apud Franc. Redi *Araticu pana* in Brasiliā etiam Cancris terrestribus noxiā & lethalem nedum hominibus, omnis mihi scrupulus exemptus est, & in sententia D. Tancredi Robinlon confirmabar eandem esse.

Addit Hughefius noster Arbores hæc fructibus plerumque abundare ad morem Malorum Sylvestrium Europæarum, itaque adeo pulchris & speciosis, ut à decerpendo vix se poterit abstinere ad suum resurgendum quā inter iterandum interdum prenebrat. De maligna & venenosa qualitate Mancinello arboris Rochefortius in Histor. Insularum Angilles prolixè agit.

Arbor est (inquit) aspectu pulchra, foliis Mali sylvestris, fructu Pomi Apiani [*cf. App.*] simillimo, ab uno latere rubro striato, aspectu pulcherrimo, & odore perquam grato, ut facile ad se gustandum invitet facultatis noxiæ ignarum. Quamvis autem gustu dulcis sit, adeo malignæ tamen & funesta qualitatē participes est, ut comedentem, non brevi aliquo 24 horarum, sed æterno & ex quo nunquam evigilaturus esset sopore opprimat.

Crescent non raro hoc genus arbores ad litora maris & fluviorum ripas; quod si contigerit poma *Locus*, in aqua delapsa à piscibus vorari, quotquot ea degustaverint mortem certam incurunt. Diu autem in aquis incorrupta durant, crustam duntaxat è sale petrae solidam lapideæ fere duritiæ contrahunt.

Cancrī qui sub hujus arboribus versantur malignam inde qualitatem participant, ut ex eorum esu non pauci malè affecti fuerint, & in morbos inciderint; quocirca medici quo tempore poma maturā in terram decidunt, à cancris comedendis abstinere jubent, quotquot saluti suæ consulunt cupiunt.

Sub cortice trunci & ramorum continetur aqua quadam glutinosa, & lactis instar candida, vehementer maligna & perniciofa: cūque in viis publicis plures occurrant Mancinelli, si forte ramum aliquem inter eundem manibus confrices, exillit inde lacteus ille succus venenosus, qui si fore in cūmiam seu interulam incidit, maculam illi inuret foridam agrè elubilem; si in carnem nudam, ni confestim frigidā illam ablusā à loco tacto, cutim inflammat & pustulas excitat. Præcipue tamen timendum oculis, in quos si forte aquæ hujus causticæ & venenolæ guttula incidit inflammationem vix credibilem excitat, & per novem fere dies visu privat. Ros aut pluvia foliis arboris insidens aliquandiu eundem producit effectum, cutim aqua fortis instar adrens.

Umbra hujus arboris homini noxia est, & si quis forte sub ea dormiverit totum corpus inflatum sentit mirò modo. Accedit ad malignas Mancinelli qualitates, quod cibis igne ex ejus lignis accensis facto coctis aliquid noxiū imprimit, quo edentium os & fauces urant.

Harum qualitatū quorū Indī Antilliani toxicis suis quibus sagittas illunt ad plagas lethales inferendū tum rorem foliis arboris desuper incidentem, tum succum fructuum perpetuo admiscunt.

Remedium affectuum ab hujus arboris succo aut rore inductorum, quod pustulas excitatas brevī sanat, inflammationemque & inflations sedat & compescit, est aqua quadam clara intra testam Limacis Miltis dicti contenta loco affecto applicata, aut oleum sine igne ex eodem insecto elicium. Hæc & plura Rochefortius.

Hæc etiam arbor esse videtur quam J. Bauhinus *Arborem venenatam aliam* vocat, quæ, describente Thevet, fructum fert Pilæ palmæ magnitudine, visu speciosum sed venenatum, cujus succo Barbari sagittas imbuunt, si contra hostes uluri.

Hic eadem nobis videtur, quamvis minus exactè descripta,

Teliatum seu arbor urem Nieremberg. *Hist. exot.* l. 15. c. 14.

Venenata qualitate cum Mancinello convenit. Lac enim (inquit) ita adurit, ut contactu minime etiam per umbram pilos desuere faciat. Corticis qui frigidus & siccus decoctum articularum dolores solvit. Ex materia quæ virorem Chalcanti emulatur sunt lestorum fulcra. Cimices quidem concipere non solent, sed fabrorum mabus & ora ita insantur dum illam contrahant, ut multis demum concipere non solent. *Nostrates etiam Americæ coloni conclavium tabulata, spondas, aliisque suppellectilibus hoc ligno faciunt quoniam infecta quæ aliam quæcumque materiam ardeant & corruptum hanc non attingunt.* Nieremberg. Arborem esse magnam scribit, materie firmæ, fructus vires, unedonis firma & magnitudine est. Nascitur in frigidis montosisque locis Tepoztlani, at calidiora non refugere ait, nam apud Haitinos invenitur.

CAP. XI.

Cayanda Indica Arbusti facie J. B. *Cayanda Garcia* C. B. *An Azubus Ovidi?*

Garc.

ARbustula est Arbusti magnitudine, foliis similibus, copioso flore, odore Periclymeni, fructu exiguis Malis persimili, nigricante per maturitatem, gratissimo utarum sapore, ex quo à nonnullis vinosus succus exprimitur. Fructus autem vires magnitudinem esse nucis Ponticæ cum suo putamine, interdum majore, succum nonnumquam extillans viscidum & lacteum. Editur à nonnullis fructus maturus cum sale. Solet tamen cum viridis est muria & aceto condiri, & ita ad servari ad excitandam languescens appetentiam.

Nascitur tum in continenti, tum in Balagare.

Azubah *Locus.*

Anzubam Ovidius in hunc modum describit, In Hispaniola insula vasta est arbor, pulchraque, materie firma & utili, *Anzuba* nomine, fructu quidem longè suavissimo ut sunt Pyra *Apiana*, (moschatellina vocant) sed qui lacteo succo, eoque viscido & glutinoso abundet, qualis est qui in *Picubus* immaturis, idcirco molestus his qui eo velcuntur, nisi prius fructum in aquam abiciant, & lacteum succum digitis exprimant, qui in aqua fidit.

Arborum proceritas differt. Ergo an eadem sit vel diversa arbor illarum regionum vestigatoribus decernendum relinquimus. *J.B.*

CAP. XII.

Jacaranda Brasiliensis Marcgr. *Jacaranda alba* Pisonis, fructu manūs magnitudine & crassitie.

INodora & Pruno Europæ similis in apricis locis mediterraneis reperitur: *Folii* parvis, acuminatis, directè sibi oppositis in ramulis alternatim sitis, tres circiter digitos longis, non serratis, supernè obliquo virore splendentibus, subus è viridi albicantibus sine splendore. In quolibet ramulo versus exteriora multi proveniunt ramuli, qui quasi racematim per multos dies habent globulos nuclei Cerasini magnitudine, coloris olivacei, qui læ perites in quinque finduntur folia, deorsum inclinata, quæ interius tactu & visu referunt holofericum olivaceum splendens: his insidet *flor* dulcis odoris, unico folio luteo, subrotundo, ad latus explicato confans; in medio autem flore eriguntur *fructus*, *stamina*, alba, *apicibus* luteis latis magnis in copiarum setacearum modum. Floribus succedit *fructus*, palme manūs magnitudine & crassitie, aspectu rarus ob insuatos naturæ lusus, quod gibbosus & sinuosus admodum & contortus appareat, atque ob gravitatem semper pendulus. Haud edulis est, nisi coctus. Incolæ exinde coquant pulmentum quoddam stomacho imprimis amicum, quod *Manipoy* vocant. Alteri speciei lignum est nigrum & bene olens atque durum. Frequens est in Bahía omnium Sanctorum.

CAP. XIII.

Tabucicaba Pilo. Marcgrav. *Arbor pomifera Brasiliensis fructu à tubere per totam arboris longitudinem extenso exeunte.*

ARbor est recta, procera atque elegans, vastissimis ornata ramis. Fructum fert cinerei coloris, parvæ magnitudinis Limoni, succo dulci, tenui pellicula, instar uvæ bene mature, qualitatis temperate atque salubris, ferebantibus jucundissimum. Non fert flores, sed fructus in tubere, qui ab ima radice usque ad summum ramum ita per totam arborem conjunctim catervatimque extuberant, ut continuis potius racemum quam arbor videatur.

Species quædam hujus arboris invenitur in sylvis *Pagi Tabucurana*, sed fructus fert cum aliis minime comparandos: ex quibus incolæ expriment vinum delicatum & dulce, quod nisi statim ebibatur deterius fit & in acetum degenerat.

Utraque hac arbor nonnisi in vastis silvis provenit, & frequens est in præfectura S. Vincentii, teste Emmanuele de Morais.

Quamvis fructum hujus arboris flore omnino carere non censeam, poterat tamen scibus quæ etiam flore carere vulgo creduntur subijungi, in memoria excidisset.

CAP. XIV.

Arbor racemosa Brasiliensis foliis Malabathri Breyn. Cent. 1. cap. 2. *An Muira Brasiliensis* Marcgrav. fructu rotundo, cute lenis, pulpa molli, polypyræno. *Vid. p. 1501.*

ARbor Canella mediocrius fere forma, isdemque concinna serie positæ ramis se effert, quorum minores densò tomento obfiti, candidi ac lanuginosi, & partim brevioribus partim longioribus articulorum distantibus intercepti. Ex quibus *folia* bina adversa, & alternatim disposita, pediculis uncialibus inharrentia exeunt. Folio Malabathro *Officin.* valde æmula, nisi quod latiora, & parte prona, sicut pediculi, lanuginosa & alba; suprà verò atro virore splendentia cernuntur: siccata autem eo quò virebant latere evadunt nigerrima, instar atramenti scriptorii; inde mira admodum nec alia apparent quæ si ex corio Hispanico confecta essent. Per uniluculique folii longitudinem grandes ac à tergo magis conspicuæ transverse consistit quinquæ; quarum maxima, medium folium transcurrens recta, reliquæ autem omnes arcuum modo inflexæ, inter quas venæ minoræ rectæ, veluti parallele, per latitudinem nonnihil fursum tendentes, & ex his fibræ oblique innumerabiles, partim per latitudinem, maximè verò per longitudinem pulcherrimo spectaculo discurrentes, apparent. Ex ramulorum apicibus racemus suam petit originem, pulcher, palmaris aut dimidio major, ex pediculo internodiis feminalibus distincto, & ramulis directè sibi oppositis confectus, cupis ramuli, præsertim inferiores, in minores iterum divisi, qui ut & reliqui plurimis utrinque granulis orbiculatis, à Lunaræ racemose non abhorrentibus, aliquantulum modo majoribus, nec viridibus, sed ex albo ad ferrugineum nonnihil tendentibus, onusti. Hic racemus, quoniam planè lanuginosus, æquè ac arboris ramulculi, cum prona foliorum parte, ad tactum tam molles est quàm optimus ex Britan-

tia pannus. An flores & fructus ex Botri granulis prodeant, enucleare non potuit Jac. Breynius. Hanc arborem esse illamper *Muira* Brasiliensem *Maregrav.* nobis minime dubium videtur, ob partium ab utroque [Maregravio & Breynio] descriptarum exactam in notis adscriptis convenientiam. *Vid. p. 1501.*

CAP. XV.

Pomifera seu potius prunifera Indica nucæ reniformi summo pomo innascente, Cajons dicta. Anacardii alia species C. B. Cajons Ger. Park, J. B. Acajaiba Pisonis & Maregravii. Kapamira H. M. P. 3. T. 54. p. 65. The Cajon of Cassi Cree. Anacardium occidentale Cajons dictum officio remi leporis figuræ Herman.

H. M.

ARbor est mediocrius magnitudinis [at Maregravio affurgit in Fagi altitudinem & Pisoni *Quantum lenta solent inter viburna capressi*, tantum inter ceteras Brasiliæ arbores eminet. *Forè in Brasiliâ, ubi indigena est, ad majorem proceritatem atollitur, quàm in India Orientali, ubi ad vena & alunde illata creditur*] caudice crasso, candido, cortice cinereo, intus purpureo, odoris subacuti, laporifice adstringentis, recto, & ramis atro-viridibus, elegantem in orbem diffusis donato. *Radii* albicant, cortice furvo, tenuibus filamentis perexto, obducti. *Folia* sine ordine ramis adherent, oblongo-rotunda, glabra, virore splendentia, nervis aliquot infernè eminentibus è costa media densa in latera excurrentibus. Tenella manibus conficta glutinosa sunt, & fragrantem spirant odorem; vetustiora autem priusquam decidunt planè rufescent. [Pisoni folia, si nervos, si figuram spectes, Juglandi similia.] *Flores* suavescentes, ac melleum odorem spirantes, racematim ramulis extremis inharrent, atque è calyce exiguo, viridi, in quinque lacinias acuminatis secto, prodeunt, quinque cæteribus [angustis acuminatis *Maregrav.*] reflexis, primum è viridi flavescens, dein rufis tandemque purpureis constantes foliolis, *staminibus* quibusdam tenuibus, flavescens *apicibus* ornatis, medium floris cavitatem occupantibus: inter quæ *stylus* prodit, qui ex ipsius fructus germine emergit.

Fructus tum figura, tum magnitudine Pyris nostratibus haud absimiles, glabri, splendentes, primum nudi, dein virides, tandemque flavescens, carne intus è viridi flavescens, fungosa & aquosa referti, ac tenui pellicula cineti: odor suavis, sapor vinosus, acris tamen & austerus, si nondum probe maturi sunt. Hujus verò fructus alteri extremitati *Nux* quædam figura & magnitudine Leporinum renem referens, vires, altera parte gibbosa, oppositè lacunam impressam habens, adnascitur, quæ cinereo tegitur cortice, præter quem alius *Nucleum* complectitur pallidum, eâ formâ quâ & totus est fructus, succulentum, Amygdalæ dulcis sapore, substantia molliore. At vero inter duos hosce cortices, qui culmi fere latitudine invicem abstant, tephaceis cavernulis corocætur melleo, crassiuscula & lenta, sæpe Ceraforum colore & consistencia, sapore primum adstringente, mox insigni acrimoniâ linguam & fauces velliciente, servata tamen adstrictione.

[Post florem primo prode Nux renis figura, quâ incrementum capiente, inter illam & pediculum paulatim excrescit pomum oblongum, ovale aut etiam rotundum, nam in variis arboribus figura variat, atque etiam colore rubro vel flavescens. Succus ferrugineo colore lineamenta maculat, qui difficulter admodum elui potest.]

Provenit ubique in Malabar: at Brasiliæ indigena censetur. Singulis annis, Augusto & Septembri *Levis*.

Menibus, maturus fert fructus, manetque frugifera 30 circiter annos. In Brasiliâ, auctore Maregravio, florere incipit circa finem Augusti, maximè autem florēt Septembri, Decembri & Januario maxima est copia fructuum maturorum. Reperitur in Jamaica.

Fructibus hisce potius exprimitur, qui debito modo fermentatus vinosus fit & inebrians. * *Fru- * Reniformis, dus* [tostus] castaneis longè antecellit, saporèque non minis gratum habet quàm Amygdalæ. Crudum nemo securè ore aperiet, quod continuo cutem abradat, magno dolore eorum qui ignari temere eum necant, ideo cultro aperitur. Gutture peculiari natura fructus his qui deglutuntur [crudi] stringunt, gustu acris & austero: ideoque in orbem scinduntur, adjunctâ aquâ vel vino, saleque injecto, quibus modis acrimonia illa mirigatur, palato ita gratissimi: ventriculū roborant, fermentationem juvant, necnon vomitum & nausæam tollunt; leviter tussis vescentur Indi ad Venerem stimulantem. Succus verò è fructibus hisce expressus diarrhæam sistit, & diabetem sanat. Noces flammæ admodum flagrant.

Ex melleigne, quam gemini cortices continent, copiosum indigenæ eliciunt oleum, quod pictoribus ad lineamenta quævis indelebili nigricante colore pingenda in usu est, eodèmodò oleo si lignum ungatur, contra putredinem præservatur. Insuper acri illo oleo nihil præstantius esse ferunt ad lichenes, impetigines, lichenem, vermiculos necandos, &c. exterius illito.

Arbor hac vulnerata fundit gummi pelliculæ, consistentiâ & colore planè simile optimo gummi Arabico. *Maregrav.* An ex hoc fit confectio *Cassie*, seu *Cassia*, vel *Catechu*?

Brasiliens annos ætatis suæ per Castaneas *Cajus* computant, singulis annis unum recedentes: è ligno autem varia sunt, est enim durum. *Idem.* Vermes non facile generat, unde navibus idoneum.

Est hac arbor fructus respectu singularis: Poterat fortasse rectius ad Pruniferas referri.

SECTIO II.

De Arboribus fructu conoide squamoso aut reticulato Anona & Araticu dictis
asperis & levibus, & congeneribus.

CAP. I.

De Anona, Aratica, Durione.

1. Pomifera Indica fructu conoide squamoso, viridi. Ata maram H. M. P. 3. Tab. 29. p. 21. Abate de Panucho Recchi.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis ad viginti circiter pedum altitudinem assurgens: cortice tegitur fungoso, intus rubro. Lignum albicans, prædurum, cujus matrix viridior est, inodora, gustu subamara ac subaustera: paucos diffundit ramos, quorum ut & ramulorum ac virgultorum cortex viridis est, cinereis interstinctus punctulis. Radix flavescens rubido tegitur cortice, graveolens est, saporis vero unctuosus, & in plurimas divisa fibras, quæ tamen per terram non læte diffunduntur. Folia oblongo-teretia atque glabra, foliis Malakatisjambou haud abfimilia, sibi tamen è regione non respondentia, superne viridia & nitentia, subius subviridia, manibus confecta unduosa, inodora. Flores singuli suis pediculis coherent, foliis ornatis minoribus, quæ postea decidunt, petalis constant tribus, crassis, triquetris, coriaceis, intrinsecus albicantibus, extrinsecus verò dilute viridibus, odorem cortis usito æmulum, si adolescentur, spirantibus.

Cæterum è floribus stamine emergit, seu potius *Comus*, qui maturus magnitudinem habet Ciri vulgaris, exterius viridis ac striatus, interius verò albicans, necnon medullâ succulentâ saporis grati, odorisque suavis, refertus. In his autem fructibus, semina dura, oblongo-teretia, glabra, nitentia, necnon plana ac utriculis inclusa, locantur; eaque succulenta & albicante fuctus pulpâ artificiali obducta cernuntur. At verò fructus ipsi immaturi decerpuntur, qui sponte per se Mespilorum instar mitigantur & comeduntur.

Nullibi in Malabar sponte oritur, sed ex insulis Philippinis in Indiam delata fuit. Amat locum calidum & humidum, & hinc equino subactum, atque rigatione & fervidis solaribus radis gaudet.

Tempus.

Porro post primum biennium aut triennium arbor hæc denum frugifera est, Aprili viz. Maiò, tum Augusto atque Septembri mensibus flores fructusque fert: flores namque qui mense Aprilis emergunt, Augusto circiter maturos proferunt fructus; quique mense Septembri prodeunt proximo Februario perfectum habent contum. Non raro ad quinquagesimum annum & ultra frugifera est, modo conveniens adhibetur cultura.

Vires.

Folia hujus arboris minutum confuta, & addito sale in cataplasmatibus formam redacta, tumoribus, malignis imposita, potenter eos maturant. Fructus verò immaturi in aqua communis cum paulillo zinziberis decocti vertigini medentur; ac sufficienter mitigati, & in deliciis comesti valde refrigerant, alvumque reddunt laxiorem si aqua superbibatur.

* P. 348.

Fructus huic simillimus à * Reccho depingitur sub titulo Ahate de Panucho. At D. Hermannus Anonæ Maram H. M. synonymum facit.

Li-ci & Lumyen arbores & fructus Sinenfes

Michaeli Boym in Flora Sinenfi depicte à præcedentibus non multum abluunt. *Li-ci*, inquit, fuctus Piniferæ arboris fructum refert, sed *Lumyen* lævissimam pelliculam habet, uterque inquit fraga & uvæ, Junio & Julio mensibus maturefcunt. Sinenfes pulverem ex illorum nucleis bibendum præbent agrotis. Si dicti fructus sint sylvestres nucleos grandes & de subacida carne parum; si transplantati nucleos exiguos & de carne dulci plurimum habent. Caro est coloris unguitum humanorum. Recens collecti si salita aqua aspergantur per plures dies conservantur; abstractoque cortice recentium saporem præstant.

* P. 3. T. 30, 31. p. 23.

2. Anona Indica fructu parvo violaceo Herman. H. L. Anona Maram; an Anon Oviedi, H. M. patius Guanabanus Oviedi, fructu squamato J. B. Pyro similis fructus aliter in nova Hispania C. B.

H. M.

Præcedenti haud abfimilis est, nec proceritate cedit; Folia tamen angustiora, magisq. acuminata, ac pluribus ornata nervulis, necnon altiori virore nitentia.

Flores à prioribus vix differunt. Fructus vero licet non, uti *Atamaram*, è compactis lignosarum squamarum struce compositi, sed undique glabro, hyacinthino, ac tenui cortice obducti sunt, nec magnitudine cedant, quoad cætera tamen plani cum his conveniunt. Hac quoque arbor provincie Malabar peregrina est, & è longinquis regionibus delata.

Viribus cum priore convenit.

Guanabani Oviedi icon quæ habetur apud J. B. Tom. 1. lib. 1. cap. 55. cum icone hujus plantæ in H. M. adeò exactè convenit, ut utramque ejusdem speciei fructus esse minime dubium sit. Guanabanum autem Oviedis sic describitur:

Procera

Procera est arbor & formosa, folio ferè Mali Medice quam Limoniam vocant, fructu pulcherrimo, mediocri Melonis magnitudine, qui tamen interdum in capitis pueri magnitudinem excrefcit. Cortex huic fructui viridis, & qui certis quibusdam squamis distinctus videtur ut frobilis, lavioribus tamen, neque ita tumebus, quandoquidem totus cortex tenuis sit, neque crassior quam in Pyris. Caro candidissima, saporisque delicatissimi, quæ facile pinguedinis lactis instar in ore resolvitur. Per ejus carnem sparâ sunt semina magna, cucurbitarum feminibus aliquanto majora & nigricantia.

Frugibus est hic fructus, & per æstus utilis. Nam tamen si integrum Guanabanum devoret, nullum inde sentiet nocumentum. Infirma est ligni materia.

Per universam ferè Americam nasci tradunt.

Proceritate, & fructus colore differre videtur ab Anona-maram. Clusius ait cum Durionibus plane convenire Guanabanum Oviedi: Quod si ita sit, Durio minus rectè describitur à Garcia & Acosta fructu Melonis magnitudine, denso cortice septo, eoque multis brevibus aculeis crassifol, ac pungentibus horrente intus concamerationes quatuor secundum longitudinem habente, singulas tria aut quatuor receptacula continentes, quibus singulis fructus insunt admodum candidi, magnitudine ovi Galinacci, gustu suavi, &c.

3. Anon Oviedi, Hispanis Mangier blanco, fructu minore luteo.

Adeò in paucis differt à Guanabona, ut specie diversam vix putem.

Anon (inquit) arbor est cujus fructus magnam cum Guanabona habet similitudinem, cum formâ, tum carne & semine. Sed & ipsa Anonis arbor Guanabani arbori simillima est, & magnitudine, & formâ, & folio. Duobus verò in rebus differunt. Primum quod hujus fructus minor sit Guanabano, corticisque color luteus, qui in Guanabano viridis est: deinde quod meo quidem judicio gratior sit palato Anon quam Guanabanus, utpote firmiore carne. Utrumque magno in pretio habent Indi Americæ, & diligenter in prædiis suis colunt.

Annonam à Guanabano specie distinctam non esse Josephus Acosta l. 4. c. 25. affirmare videtur, Annona, inquit, sive Guanavano Pyri est magnitudine, Pulpâ butyri modo, cui grana plurima nigricantia includuntur. Nihil tamen temere affirmandum.

Fructus hic Hispanis *Mangier blanco* dicitur; *Manjar arbor blanco* Hispanorum cum fructum esse quem nostrates Americæ coloni *The Custard Apple* vocant, *D. Tancredus Robinson* à quodam negotiatore Americano edoctus est. Idem ingeniosus. Amicus noster aliorum relationibus & historicis cum descriptionibus *Araticu* quæ apud Pisonem & Franciscum Redi habentur diligenter collatis exinde collegit *The Custard Apple* nostratum eundem proflus fructum esse cum *Araticu* teretia, seu *Araticu Ape* eorundem Autorum: cujus sententiæ & ego libenter subscribo. Descriptionem autem ejus & historiam paulò inferius dabimus.

4. Anona Americana fructu majori, Soortfack parvum vulgè Herman. Hort. Leyd.

Nomine (inquit) Soortfack parvi ex America huc invecita sunt semina oblonga, angulosa, nonnihil depresso, flavescencia, Anona Indica majora, quæ fata protulerunt fœbolem pedalis longitudinis, cui alterno ordine adstant folia Lauri amplitudine, læte viridia, lucida, glabra.

5. Araticu prima seu simpliciter dicta Francis Redi Experiment. natural. p. 75. Araticu posse Maragravi & Pisonis. Nostratibus Jamayca & Barbados insularum colonia, *The Solwer* Sop, ut D. Robinsono videtur.

Maragravi.

Arbor est caudicis & ramorum figurâ, ac colore corticis ut Malus Aurantia, sed foliis, flore & fructu differente. Folia habet circiter semipedem longa, alternatim opposita, elegantia, superius saturatè viridia, crassa & ad tactum solida, duos panes digitos lata, lingue humane figurâ, & in extremitate acuminata. Hinc inde folii provenit magnus, egregius, magnitudine superans florem Frutillaræ, totus flavus, exterius compositus è tribus foliis cordiformibus, fersquidigitum longis, & crassis inflex corticis Aurantii Mali, erectis, quæ in sui medio continente alia tria minora, & dimidie crassitie, quorum quolibet semiglobum concavatum refert: tria autem hæc ita composita & extremitatibus sibi imposita sunt, ut globum integrum, interius cavum, & magnitudine Juglandis referant: globus hic in cavitate sua Stamen habet globosum, magnitudine Avellanæ, luteum, & in stamine apicem parvulum, rotundum. Sunt autem & stamen & apex tuberculis exiguis luteis prædita, quæ videntur ut pori in cute hominis argenti. Flos totus flavus est, odoris suavis sed nauseabundi decedens; singulis diebus multi se aperiant, & post aliquot horas sponte decidunt, strepitum excitantes inter cadendum ac si baculo aliquis feriret arborem, gravis enim est flos & grandis.

Florem sequitur fructus, qui maturatur præsertim Decembri & Januario. Non est autem edulis nisi sponte decidat, tunc enim instar pulvis mollis est: autem figure turbinatæ, quatuor aut quinque digitos longus, ubi pediculo adhæsit septem aut octo digitos crassus in ambitu. Externè color est ex albo & viridi mixto, vel planè pallidè vires, & videtur quasi cutis è squamis composita esse, ita enim lineis viridibus pallidè virescentibus squamæ delineatæ sunt, & quælibet harum habet tuberculum in medio exiguum, fuscum, ita ut necem pinæam ferè repræsentent. Mollis est cum sponte decidit, ita ut instar casei veteris putridi digitis deortari possit. Continet carnem fere pulpam subflavam, quæ quasi ex pyramidibus videtur composita, filamentis quibusdam intermixta & multis nucleis seu feminibus. Pulpæ odore non malè refert massam panis fermentatam cui aliquid mellis admixtum; saporis est dulci subacidi & subacris. Eo loco ubi pediculo insidet fructus, durioris carnis corpus, suppositori figurâ, in se continet, quod seorsim extrahi potest, quod comeditur & pro latissima buccella habetur.

Aaaaaaa 2

Semina

perpetuis quadratis constans, ovi Struthionis plus minus magnitudine & figura, coloris viridis, intus repletus pulpa alba humida, quæ maturefacta & exsiccata farinacei fit saporis, & tempore facis comeditur. Cujus tamen excessus cum evidenti vite periculo fit, quod ob frigiditatem & flantiam, more Fungorum terrestrium suffocationem minuitur.

Lignum earum quæ ad arborem magnitudinem excreverunt ad varia mechanica usurpatur: cum enim levis sit, tenax, suberulosus totus caudex, Indigenæ & Nigritæ exinde *langadas* potissimum conficiunt, id est, rates suas ex triglino copulato ad fluvios raptim trajiciendo. Medica autem qualitas in bulbosa sua radice consistit.

Aninga simpliciter dicta, seu I. Pisonis.

Eisdem locis stagnantibus, ejusdemque altitudinis conspicitur. Caudice itidem unico, sed qui displicenter mox in varios caules crassiusculos, molles & junceos, Musæ arboris instar. Inde ex unoquoque caule folium pręgrande, oblongum, raris venis conspicuum fastigiatur. *Flor* est unico, atque magno & candido, ex quo progerminat fructus haud vulgaris, primò viridis, mox ex cinereo flavescens, oblongus, crassus, compactus, ac veluti granis & punctulis distinctus; Barbaris edulis defectu melioris alimeni.

Uterque *Aninga* radice est crassa, bulbosa, quæ sola foliis & fructui harum plantarum in medicina præferenda est. Quippe cum tenuium sit partium & deobstruens, in varios usus adhibetur à Lusitanis & Barbaris.

Contra hypochondriorum & renum inflationes ac obstructions fomenta inde conficiuntur. Oleum expressum præstantissimum etiam habetur contra prædicta mala, atque olei Nymphæ & Capparii vices supplet.

Si ex radicibus denique in urina humana coctis balnea fiant, eaque aliquoties calida reterentur, summo existunt solatio contra morbos articulares tam inveteratos quàm recentes.

Arbor fructu nucis Pineæ similis C. B. Pineæ nucis species Melancten J. B.*

Thevet.

Magnus est, Nucis Pineæ specie, cortice luteo, quo spoliata carnem in particulas dissectam si degustaveris, saccharum ore continere dixeris, cum paucilla Nucis Moschatæ portiunculâ permixtum. Hoc Barbari ad sedandam sitim utuntur.

Fructui *Nanæ* satis similis est, nisi quod in arbore provenit, Mori ferè proceritate, nigro cortice vestita, folio quadratenus rubescente, longitudine & latitudine folii Angelicæ.

In *Necumere* maris Indici insula invenitur.

Pino similis Orientalis C. B. Pini formâ Cibagæ J. B.

Ex Orientalibus regionibus *Cibagæ* nomine à Paludano delatum est semen, colore nigrum, acumine donatum, ex quo prodiit planta, Pini formâ, sed tenerior. *Camer.*

SECTIO TERTIA.

Arbores Pomifera fructu corticofo, floris calyce basi adherente.

FRUCTUM corticosum vocamus qui non membrana tantum tenui pulpam ambiente sed cortice crassiore eo tamen molliore cingitur, cujusmodi sunt Mala Citria, Limonia, Aurantia, &c. Horum plerique polypereni sunt, quibus ob convenientiam in reliquis unum vel alterum monopyrenum adjungimus.

Nè quis autem objiciat hoc factò confundi Arbores Pruniferas & Pomiferas, sciat nos pro Pruniferis habere non omnes quæ fructum obtinent majorem pericarpio donatum monopyrenum, sed in super requirere ut is tenui tantum membrana contegatur.

C A P. I.

De Malo Citria sive Medica, The Citron Tree.

Malus Citria, Græcis Malus Medica & Assyria dicitur, utroque nomine à regionibus, unde primum in Græciam allata, ducto.

Cùm Veteres scripserint Mala Medica non mandî, conjectatur J. Bauhinus Mala aurantia nostra potius quàm Citria Veterum Medica fuisse. Tantum enim abest ut Citria hodie non comederant, ut præ cæteris omnibus in maximis deliciis habebantur: nisi quis (inquit) malit probare rationem Atheni, non ideo abstinuissè Veteres à Citriorum usu, quod non fuerint edulia, sed quia in alium usum, tanquam rem magni pretii, potius asservanda duxerint.

Athenens Citrii nomen extare apud Veteres Græcos negat. Suspiciatur ille Citrium à Cedro tanquam Cedrium nominatum fuisse; propter odorem fortasse, inquit J. Bauhinus. Hæc conjectura Vossio improbat. Palladii diligentia Citrus in Italia primum coaleuit; hunc folers imitata posteritas eam Gallia & Hispania, ubi nemora jam & campos occupat, communicavit.

Caterum

Caterum Citri vox æquivoca est & pro duabus arboribus accipitur, alterâ in frugiferâ è cuius ligno mensis olim sebant; alterâ pomiferâ, quæ aliter Malus Medica & Assyria dicebatur, ut Plinius diffatis verbis docet. Consule Erymologicum Clariss. Vossii.

Citrus, descriptis Cordo, arbor est fruticosa veluti Cotonea, brevi trunco, longis ramis, crassiss, lentis & obsequiosis, viridi glabrâque vestitis cortice, ferendæ fructuum fulmi valde imparibus, & ad terram pronis, ideoque subjectis per transversum hastilibus furcibus fulciendi. *Folia* Laurina similia, densiora tamen, multoque majora, & ad Juglandis magnitudinem accedentia, oblonga, utrinque acuminata, egregie viriditatis splendore, præsertim supernè; infernè enim pallidiora sunt. [per ambitum serrata] totâ hyeme arborem suam exornantia, odoris acerrimi, late spirantis, qualis in Melissophyllo sentitur, cum gravitate quadam ciniceo imitante, [juncturâ quadam pediculo inherencia; Soli si objiciantur, instar foliorum Hyperici foraminibus visum ferè effugientibus undique punctim trajecta cernuntur. *Bod.*] Spinis armatur vel omnium foliorum annexibus longitudine uncialibus, rectis, acutis ac viridibus [J. Bauhino rigidiusculis, flexilibus tamen nec ita infestis] *Flor*es virentes gemmarum calyculi emittunt oblongos, candicantes [sæpiusculè forinsecus purpurantes, calathi effigie, solidos, odoratos, staminibus in medio tenuibus ac capillaceis.] *Horum* duplex est genus; sterile & infecundum quod colo caret; & fertile, quod in medio stylium exsert pensum cum involutum amulantem, cujus à tergo fructus rudimentum annexum.

Fructus florem sequuntur singuli, longitudine non raro dorantali, figurâ ovatâ, interdum etiam globosâ, superficie rugosâ tuberosâque, colore primum viridi, in maturitate verò aureo seu citrino, odore foliorum simili. Cortice ambiuntur tenui, amaro & fervido, cui subest caro cartilagineæ duræque consistentiæ, colore candido, sapore acetoso, condita capitatè Bræffice truncos referens. In medio malo cavitas quadam est, succo vehementer acetoso, suis membranis contento plena, cui immixta sunt oblonga & semuncialia *semina*, utrinque ferè acuminata, cute foris flavâ innataque, intus candido duplicique nucleo constantia, quibus amarus, tenuis & mediocriter fervens est sapor, præsertim cutis, nucleus enim dulcedinem quandam admixtam habet. Radicibus nititur copiosis & tenuibus.

Fructus Citrii magnitudine variant: quidam enim in molem excreverunt Mellopeponibus parem, ita ut ad pondus librarum decem nonnunquam perveniant, hi nullo ferè succo sunt; adferuntur autem ex Liguria & Adriatici maris insulis: alii Limonum magnitudine sunt: alii paulò majores, quæ à lacu Benaco alportantur. Formâ etiam differunt citria; nam alia prælonga sunt, alia rotundiora, alia in varias figuras hominum industriâ vasis figulinis inclusa formantur. Quædam sapore refulsore sunt, quædam vehementiore. In colore etiam differentia observatur, nonnulla dilutiora, alia saturatiora sunt; non multum tamen differunt naturâ & viribus. Nos omnes has differentias accidentales & à sætione aut ferè etiam infusione ortas suspicamus. C. Bauhinus quatuor distinguit species:

- I. Malus medica simpliciter ei dicitur.
- II. Malus medica maxima, pulpâ plurimâ.
- III. Malus medica fructu ingenti-tuberoso, Citrangua quibusdam.
- IV. Malus medica ab Imperatore Carolo V. ex Hungaria in Hispaniam delata, quæ omnium Mali medicæ generum acidorum suavissimum, ut Clusius in sua historia refert. Parkinsonus noster in Theat. Bot. sex recenset & describit varietates: eæ sunt
  1. Malus citria major.
  2. Citria malus minor, sive *Limonera*, quæ à præcedente differt foliis minoribus & brevioribus; floribus etiam minoribus & saturatius rubentibus: fructu minore longiorèque, cortice mediocriter crasso, flavo, minus scabro, succo copiosiore cum paucioribus seminibus.
  3. Citria malus sive *Limonera* prægnans, alium fructum minorem in se continens. Fructus est menstros.
  4. Limonera dulcis; Hispanis Limones Imperatoris.
  5. Limonera acida.
  6. Limonera multiformis: Has quinque posteriores species, Limoneras Clusio dicit C. Bauhinus, & rectius nostra sententia ad Malum Limonium refert. His adde è Ferrario 1. Malum Citreum vulgare belluatum. 2. Malum Citreum Cucurbitinum vulgare. 3. Malum Citreum digitatum seu multiflorum. 4. Malum Citreum dulcissimâ medullâ, apice non ita plerunque cuspidato.

D. Tavernier in peregrinationibus suis per regnum *Tingini* duo citriorum genera observavit, alterum flavum, alterum viride, utrumque adæo acidum & immitte ut mandî non possint aut degluti abique insigni offensione ventriculi. Succus tamen, quemadmodum apud nos Aqua Fortis usurpatur ad mundanda metalla, cuprum, stannum, ferrum, antequam deaurantur; ut & ad tincturas præcipue Serici. In usu etiam sunt pro lixivis ad candorem lineaminibus conciliandum, eaque emaculanda. Quin & per totum Magni Mogoris Imperium succo isthoc Citriorum utuntur ad pannos lineos Calceticos dictos candefaciendos, unde interdum adæo nivei & lucidi evadunt, ut splendore nimio intuentium oculos perstringant & offendant.

Citri Mali partes omnes, cortex exterior & interior, pulpa seu succus, & semina, eximii usus sunt in medicina; & contrarios sibi invicem effectus producant. Exterior cortex flavescens valde odoratus est & aromaticus, sapore amaro, efficacius cardiacum est insignis & Alexipharmacum, ventriculi frigidum & flatuosum calefacit & corroborat, flatus potenter diffundit, humorisque crudos ibidem aut in intestinis contentos concoquens & digerens; masticatus halitus omis emendat: ciborum concoctionem promovet, & melancholias conducit: in hypochondriacis morbis, ut in vaporibus, flatibus, palpitatione cordis, obstructionsibus & imbecillitate viscerum plurimum commendatur à experientia. *Herman. Grube de Malo Citreo*, p. 26, 27. Pulverem corticis exterioris Limonium & Aurantium ad eadem valere verissime est. Saccharo conditus inter bellaria mensis secundis inferitur; Elethuaris etiam cardiacis admiscetur adversus contagionem & affectus prædictos. Quinetiam alvo laxanda conducit, in quem usum ex eo paratur *Elethuarium de Citro solutivum* ad humores frigidos & pituitosos evacuandos utile: tunc etiam usurpari potest cùm bilis phlegmati admiscetur.

Interior

Interior & alba pars corticis pæne infipida est, nec ullum habet in medicina usum; inservit tamen pro confectionibus dulcioribus, & apophoretis.

Caro seu pulpa interior aut succus inde expressus quamvis succo Limonium minus acidus sit, vi tamen refrigerandi ei plurimum antecellit, inquit Parkinonius: in febribus ardentibus & pephiliatibus apprimè utilis est, ad venenum refringendum, æstum contemperandum, bilis effervescentiam & sanguinis organum reprimendum, sicut extinguendam, spiritus recreandos, appetitum accendunt: aiunt & ebrietati resistere & vertigini conducere.

Semina cardiaca sunt & alexipharmaca, adversus ictus scorpionum aliorumque animalium venenatorum, necnon pestis & variolarum contagia cor muniant; ventriculi & intestinorum vermes enecant, menses provocant, abortum causant, humores crudos & serolos digerunt & exsiccant tam interne in corpore, quam externe in ulceribus humidis & ichorosis.

Memorabilis imprimis est historia, quam Athenæo narravit civis quidam suus cui Ægypti mandata fuerat administratio. In maleficio deprehensus quosdam ille ad serpentem morfus damnare rat. Productis illis & ad theatrum euntibus destinatum latronum supplicio in via forte caupona quædam, misericordia commota, quod in manibus tum habebat Malum Citrium dedit. Acceptum verò illi comederunt; & paulo post ingentibus ac ferocissimis anguibz oblatis, commorosis ab Aspidibus nihil lassi sunt: qui tandem cum illorum custodem militem interrogasset, nunquid bibisset aut edidisset, ut id comperit quod id acciderat, nimirum, absque dolo Citrium illis traditum fuisse, potestidie alteri rursum dari iussit alteri minime: percussus hic confessum perit, illa vero qui Citrium comederat: indeque multis & expertis cognominum est Citrium adversari venenis omnibus.

Citria innoxia & quasi recens collecta pocum mitti possunt, si arboreo mulo singillatim involvantur ramulorum cæsuris cerâ vel cretâ superlitis. *Ferrar. Hesperid. l. 2. c. 19.*

C A P. II.

De Malo Limonia. De Limmon.

Malus Limonia Citria seu Malo medicæ congener est.

Limonia nomen haud temerè apud ullum probatum, vel Græcum, vel Latinum autorem invenias, videturque posteriori seculi esse inventum.

Differt à Citria Malo fructu minore, cortice tenuiore, copiosiore pulpa, eaque acidiorè. Malus autem Limonia magno candore affurgit, [Circa lacum Benacum in eam sese attollit prociptem in quam alius in locis Saldice & Ulmi Calzalar.] ramisque habet tenuiores, longos, firmos, longis, virentibus spinis armatos, [isque aliquantulum hamatis, multoque pluribus quam Citra, quod fitur ejus virge quandam Rubi imaginem referant. *Cord.*] Folia per ambitum nonnihil serrata, minora quam Citrie, confimiliter foraminulenta, densa, viridia, ac glabra. *Flos* purpureus (J. B. purpureus) quam Citria paulo minor, alias non dissimilis. Forma Pomo oblonga, tubinaria, rugosa, & tuberculis inæqualis, sed minus quam Citria; color pallidior, magnitudo minor: in eo etiam differt à Citrio, quod cortice pulso tenuiore, minutisque carno, succo uberiore donetur, eoque acidiorè, ut interdum nihil ferè nisi succum contineat. *Semen* non multum dissimile amari.

Hujus etiam arboris plurimæ species seu varietates habentur: Quatuor recenset Cordus.

1. Primum asnerini ovi formam ac magnitudinem habet, odore inter Citriam atque Arangiam Malum medio.

2. Secundum globosum minisque prædicto, utroque capite veluti eminente umbilico insignitum cetera sui parte fruticosum.

3. Tertium oblongum est Gallinarum ovi figurâ & magnitudine.

4. Quartum tertio aequale est, sed globosum, & superficie magis aequali.

C. Bauhinus in pinace novem constituit species.

I. Malus Limonia acida, de qua dictum.

II. Malus Limonia major dulcis: fructu minore & oblongis Limis simili *Claf.*

III. Mal. Lim. folio serrato, fructu oblongo cortice tenuissimo, quæ Limas primum genus *Claf.*

IV. M. Lim. fructu rotundo orbiculato. Limas alterum genus *Claf.*

V. Limones prægnantes, alium fructum minorem in se continentes *Claf.*

VI. Limones varium figurarum, toti ferè carni *Claf.*

VII. Malus Limonia minor dulcis, Limonis genus in Hispania, minimo fructu, vix nucis magnitudine, odore cæteris præstantiore, excolere arbore.

VIII. Limonum Sylvestrium in Syria provenientium inque Ægypto & Africa meminit Scaliger, pomis admodum exiguis acidissimis.

Limonia à Ferrario & Cornelio descriptorum Catalogum sequentem D. Tancredo Robinson debemus.

Limon Ligusticus, insigniter variat, ut Limon S. Remi, Ceriæscus seu Citriformis, Genuensis, qui à fructu parvo rotundo *Pussila Pila* nominatur.

Limones Neapolitani multum variant, ut *Limon Cajetanus* figurâ ultra vulgarem modum ovatâ, ac cacumine fastigiata: *Limon Amalphitanus* forma oblonga, apice admodum eminente: *Limon* perpulchellus *Calabrensis* fructu subrotundo.

Limon Romanus à Rio vel Rivo, insigniter cuspidatus, nonnunquam digitatus.

Limon prægrandis Dominæ *Lauræ.*

Limon incomparabilis, figurâ inter oblongam & rotundam ovatâ.

Limon Imperialis, cæteris productior satulique crassus.

Limon medulla dulci duplex, vel vulgaris italicus, vel Olyssipponensis, qui foliis & fructu faciliè distinguuntur.

Limon

Limon Pyri effigie, vulgò *Peretta* five *Spatafora*, isque major & minor, lavis vel stratus.

Peretta confimilis Limon, sed oblongior & angustior.

Limon Spatafora Rheginus, crasso mucrone fastigiatus, Aromaticus, cortice punctum lacunosum.

Limon Rheginus fructu racemoso oblongo, paulatim extenuato in apicem cuspidatum.

Limon stratus five *canaliculatus*, summa parte mullebrum in papillam exuberantem.

Limon stratus Amalphitanis, Mali Citrii magnitudine, cortice perquam verrucoso & scabro.

Limon Sardonius subrotundus, manente floris apiculo velut rostratus.

Limon Kojolinn, umbone retortum in mucronem emisso bene fastigiatus.

Limon Florentinus Barbadorus, foliis serratis, viridi atrore pictis, & Hyperici modo punctum perulis & transilucidis.

Limon Scabiosus Lepreæ facie.

Limones varii Citrati, leves & scabri & alios Limones sepe includentes.

Limon Pseudo-citratus Barberinorum.

Limon citratus Sylvestris.

Limon globosus Poncinus, isque quintuplex, Ligusticus, Rubens, Romanus, Chalcidonicus, Tripolitanus.

Limon spongiosus Calabriae rugosus.

Limon spongiosus (spongiosus) Liguria verrucosus.

Lima est multiplex, dulcis, acris, agri Pivernensis Romana, citrata.

Lima Citrata oblonga, scabiosa & monstrofa, quandoque vandoque & subrotunda.

Lima subrotunda spinis crassitie & longitudine vastissimis Piorum in hortis Romæ.

Gaudet Limones eodem celo calido, curâ ac cultu quo Citria. Ad nos deferuntur ex Hispania *Lecus*,

& Italia, in quas regiones ex Media & Persia primum invecita, nec enim sponte ibi proveniunt.

Lima cum gustu reliquis omnibus [Aurantio & Citrio] sint acidiora, idè sicut frigidiore *Vires* &

esse probabile est. Valent ad eisdem usus ad quæ Citria; ad venena tamen ut minus efficacia, ita *Ufus*.

ad æstuantibus morbos potentiora habentur. Et hæc quidam comediunt, non integra, (ut Jo. Bauhinus ait.) sed cortice denudata & in laminas concisa, asperso multo Saccharo, quomodo magnam cum palato gratiam ineunt, sicut potenter refrigerant & febrem ardorem compescunt.

Succi Limonium sunt admodum efficaces in dissolvendis calculis & detergentis partibus. *Herman.*

Grube de Limon. p. 10. Idem scribit Crato, aliquæ, ut M. Blegny in *Zodiac. Med. Gallicæ* An. 2.

p. 127.

Syrupus de succo Limonium magni fit ad calculum & obstructionem renum; item ad sicut & æstum in febribus ardentibus: cordi & ventriculo robur addit, & bilis effervescentiam compescit: isque haud infeliciter imbecillitates, lithomyias, fluctuationes, vomitus & singulis febribus ardentibus supervenire solitos curat.

Cortices Limonium non minus quam Aurantium Saccharo condiuntur pro bellariis, & ad eisdem usus valent. Condiuntur & parva integra ad varios usus.

Aqua à Limonium, ut & Citiorum succo destillata cosmeticum insignie habetur.

Succo Limonium scribuntur literæ occultæ, quæ igni adnotæ manifestantur. Eorum acido succo tantum elegantem purpureum colorem conservare solent, aut etiam Violarum aliorumque multorum conciliabit, ut nihil supra. Hinc & tinctoribus utilis est ad colores multos transmutandos aut figendos, qui magnam ejus quantitatem insunt.

Ad nephriticos affectus & Ligni querc. derafi ʒ j. aqu. font. lb vi. succi Limonium ʒ iiii. Infund. omnia per 24 horas supra cineres calidos, postea coq. ad tertie partis consumptionem: coletur.

Dosis ʒ vi. valde prodest calidæ jecoris intemperie, puerilis renum, ardoris urinae, sed præcipue pituitam salisam & vicidiam è renibus & vesica evacuat. dysur. & strangur. causam. Potest ex hoc decocto vinum dilui. Mihi communicatum à patre religioso. *Chefneau.* Excerptis D. E. Hulse.

2. *Mal Naregam* * H. M. *Malus Limonia pumila* Sylvestris Zailanica fructu monoppyreno D. * P. A. T. 15. Hermann.

H. M.

Medix est magnitudinis, cortice glabro, cinereo, coloris saporisque aromatici & acris obducta, ligno albicante, denso, prædura, archissime unito; ramis foliaceis è caudice erumpentibus, spinis rigidis, è succo flavescensibus obfistis. Radix albicans, subrubro cortice tecta, odoris aromatici, saporis amari. Folia juxta spinas circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, densa, glabra, cum formâ, tum colore, odore, & sapore Limonium pulcherrimorum foliis haud abfimilia. Flores plures simul juncti extremis furculis inhaerent, exigui, candidi, odorati, quatuor oblongo-rotundis, acuminatis, crassis ac mollibus foliolis constantes, *staminibus* multis, calycis in modum junctis, medium occupantibus; inter quæ stylus prode crassus, albicans, superius planus ac rubescens. Flocculis succedunt fructus ovales, tum figurâ, tum magnitudine olivis haud abfimiles, ac in vertice exigui spinulâ dotati, colore primum viridi, in maturitate verò aureo seu citrino, uti Limonia: cortice ambuntur tenui, gustu amaro, atque in mediis fructibus cavitas quadam est, succo acetoso ac luba-

maro, suis membranis contento plena; qui inclusus est nucleus oblongo rotundus, acuminatus, albicans, rufâ obductus pelliculâ, odore saporisque Limonium folia referens.

Nascitur locis arenosis ac montanis ubique in Malabar. Floret plerumque Junio, Julio, Augusto & Septembri mensibus, atque dein maturos proferit fructus.

Decocta in oleo hujus arboris folia, ac capiti applicata cephalæam tollunt; eorundemque succus præstans habetur errinuum capiti purgandum. Expressus è fructibus endemix illi cachexia (pitua) medetur. E folia deniq. radice pilulæ formantur antispasmodicæ.

Hic fructus quamvis in reliquis cum Limonio convenit, in eo tamen differt quod monoppyrenos sit.

Locus

Tempus.

Vires.

3. *Malus Limonia Indica fructu pusillo. Tsjerou-Katou-Naregam H. M. P. 4. T. 14.*

H. M.

Arbuseula est humilis, ad sex, septemve circiter pedum altitudinem affurgens, caudice tenui, ramulis spinosis, cinereo cortice obductis donato. Lignum flavescens, prædurum, inodorum, insipidum. Radix fibrata, flavescens, saporis amari, odoris aromatici. Folia oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, odorata, aromatica, petiolis alatis seu foliolis circa ramulos geminata proveniunt, duobus viz. tribulve paribus, cum simpliciter plerumque folio in extremitate, adeo ut petiolo facile quis folia judicaret, & tria extrema folia simul puncta vulgare trifolium non male representent. Flores brevibus petiolis ad pinarum eorum in ramulis proveniunt, & calyci viridi, in quinque lacinias acuminatas secto insident, candidi, suave-olentes, amari, quinque oblongo-teretibus, & in orbem expansis foliolis præditi, septem, odore in medio albicantibus ac lanuginosis flammulis, flavescens apicibus dotatis præditi, inter quæ stylus emergit, itemd albicans, capitulo flavescens. Fructus pusilli Limones sunt, rotundi, magnitudine uvarum æmuli, virides primum albis interstitiis punctuli, dein aurei seu citrini: cortice ambiuntur Limonium cortici haud abfimili, atque in mediis fructibus cavitas quædam est succo acetoso, subamaro ac aromatico, suis membranulis contento plena, cui immixta sunt tria oblongo-rotunda, acuminata, & ex albo flavescencia semina, membranaceis pelliculis à se invicem distincta.

Provenit locis montanis ubique in Malabar, præsertim circa Candanate, semperque florere & fructus fert.

Vires. Huius folia præsentaneum habentur curandæ Epilepsie remedium. Radix alvum movet, sudores expellit, necnon cruciatibus colicis ac cardialgia medetur. Fructus ficcati stomachum roborant, ac alimentorum in eo lesam fermentationem restitunt; adhuc acri ex variolis febrilibusque malignis & pestilentibus contagiolo potenter resistunt, atque variis venenis præstantissimum censentur antidotum.

4. *Malus Limonia Indica, floribus umbellatis, fructu parvo. Moul-Ila seu Moul-Elevon H. M. P. 5. T. 34 p. 67.*

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, quindecim circiter pedes alta, caudice crasso, ramulisque, geniculisque in orbem longe lateque diffusis ornato, qui cortice viridi-fusco saporis subacris & aromatici cinchi, & crassius, duris, rigidis acutis, spinis insuper muniti sunt. Radix rufescens, aromatica, subatringerens. Folia in ramis viridibus, rotundis, bina opposita, oblongo-rotunda, acuminata, mollia, superne atro-viridia, inferne viridibus, splendens: Nervis aliquot è media costa albicant, ac in aversa parte embeurrante, in latera excurrentibus: sapor subacris. Florenti in umbellæ expansi extremis ramulis numerosi proveniunt, quatuor oblongo-rotundis, subviridibus ac uniformibus foliolis constantes, totidem flammulis viridi-albicantibus, flavescens apicibus ornatis, medium occupantibus; inter quæ stylus prodeit exiguus, viridis. Flocculi succedunt fructibus rotundi, cortice cinchi viridi-fusco, crasso, inæquali, odore corticem Citri, sapore quoque, ac acriore & ardente, pulpæque intus referri insculentis acidis. Quam ob causam cibis incoquantur Limonium & Piperis loco. Hinc & Saccharo vel melle conduntur, & comeduntur ad ventriculum roborandum, coctionem promovendam & venter necandos. Insuper muriæ & acetio conduntur in Atsjaar additis viz. Allis, Sinapi, & Zinzibere.

Vires & Ujus.

Locus.

Provenit in Palattatsjiri, ubi in hortis studiosè colitur. Semper viret, florere, fructumque fert.

CAP. III.

De Malo Aurantia. The Orange.

J. B.

Paradisorum nostri seculi, ubi id solum & cœlum concedit; delicias sunt Medicorum malorum species, æternæ frondis virore, & fructuum ubere quovis tempore provenit & luxurie, aliis primum è floribus eluculentibus, aliis adolecentibus, aliis maturis, atque his quidem simul omnibus plerumque placentes. Notissima vero reliquis, vulgiora sunt Aurantia dicta, quibus aureis ille & rutilis floribus fulgor nomen dedisse potuit. Hæc aliis magis orbiculata, nonnihil compressa, parum ingoso & foraminulento luteo cortice, interius tamen albicante non multum spisso (fœminas vocant) vel crasso (mares dicunt) amarissimo & evidentiter calido teguntur, quæ tamen ante maturitatem viridis regit cortex. Sapor succo pro maturitatis progressu aut generis varietate acidus, dulcis aut medius, seminibus æqualibus, multa medullâ fardis, amaris. Folia peculiaris forma, semper virenti, & Hyperici instar infinitis propemodum foraminulis pervio, quippe quod gemellum videri possit, majori Laureo, acuminato, nec crenato, alio seu corculo subiecto. Flus, ut & fructus, fragrantis odoris [qui Cordo cinnicum virtus nonnihil redolere videtur] coloris candidi, flammulis multis medium obductis, pulchrior quam in Citro, & odorator, intus subcitrinus, per oram vero limbi purpureascentes. Arbori, quæ multo major quam Citri, cortex viridis, spinæ rigide sed raræ.

Aurantiam ab auri potius colore dictum puto quam ab Orange Gallie oppido, vel ab Aurantia Achaie urbe. Aurantie enim nomen prisicis incognitum, non ante in usum venit quam Aurantium oppidum deletum est.

J. Bauhinus Malum Aurantium potius quam Citrium dictum, Theophrasti & Plinii Malum Medicum esse (ut superius innuimus) suspicatur; quod Auctores hi Malum Medicum non comediciant, quod de Malo Aurantio verum est; de Malo Citrio minime, quod totum manducant. Verum pæce tanti viri Malum Aurantium cortice excepto esculentum est, & vulgò comeditur pro cibo, & non in condimentis tantum. Pulpa enim interior Aurantii multo mior est minisque acida quam

vel

vel Citri vel Limonii: & nos in Italia & Sicilia observavimus rusticos & nautas Aurantia mala cum pane pro refectione comedentes, nunquam verò vel Limonia, vel Citria. Dantur etiam mala Aurantia dulcia: quæ mandî posse ipse non negat. Est insuper in Europam parum invecitum Aurantia quoddam genus, esculentum, Chinesè dictum, saporis delicatissimi, cujus etiam cortex una cum carne comeditur. Quocirca quod Domitianus Marianum malum super cenam fumpit, non obstat quò minus Malum Aurantium hodiernum vel Cestianum, vel Marianum Plinii fuerit.

Requiri idem, ut Scaliger vel alius aliquis subtilitatis professor responderet sine cunctatione alteri argumento quò idem probare nititur. Aurantia (inquit) exsiccata vel in multis annos odorem argumentum retinent, ideoque vestibus interponi ad odorem communicandum & arcenda noxia aptissima esse. Citria vero est exsicantur quoque, sunt tamen evanida, adeoque nec odore nec usu commendabilia.

Aurantiorum plures species seu potius varietates esse nec pauciores quam Citriorum aut Limonium constat.

C. Bauhinus ista genera proponit:

I. Malus Arantia major. Cujus plura genera esse ait ab infusione prodeuntia: pleraque cortice amaro, crasso, auro: alia subvirente; alia cortice tenuissimo, subrubente, medulla dulci: aliqua & cortice dulci: aliqua in uno pomo duo genera botrorum habent: alia abique seminibus: Sic & pulpæ sapore differunt; nam alia acida, alia dulcia, alia vinosa, five media sunt.

II. Malus Arantia humilis.

III. Malus Arantia cortice dulci eduli: an Chinesè?

IV. Mal. Arant. unico grano.

His addit Parkinsonius Malum Arantiam sylvestrem, quæ tamen in Europa non invenitur.

Ferrarius has habet varietates.

Aurantium ficiore medulla hybernium.

Aurantium femine carens, quod vel subrotundum, vel oblongum Limonis effigie.

Aurantium geminum & crispo folio & flore duplici.

Aurantium stellatum & roseum.

Aurantium virgatum & striatum.

Aurantium fœmina five feciferum.

Aurantium hermaphroditicum five corniculatum.

Aurantium callosum multiforme.

Aurantium Olyssipponense, Sinenfe nostratibus, mediocrem supra modum tumens. Caro cum ipso cute confunditur, & editur jucundissimè. Novem spicarum medulla blandè mordacis dulcedinis tum vehementer flavescit, ut aurum in eam distabiles credas. Corticis insuper seu potius cuticulæ glabritie & seminum paucitate à reliquis generibus distinguunt. Adde quod in hoc genus fructu pulpam vitiosam, cariosam, aut corruptam nondum videmus.

Aurantium Indicum ex insulis Philippinis.

Aurantium dulci cortice & Sinenfe.

Aurantium omnium maximum.

Malum Aurantium Lauri angustis foliis.

Malum Aurantium umbilicum Rosæ instar gerens; fructus quidam monstruosus aut præternaturalis esse videtur.

Malus Arantia hermaphrodita, fructu medio Citrio, mediocrem Aurantio, odoratissimo Herman. Cat. insitionis ingenio producta videtur, applicatis ad se mutuò Mal. Citrie & Aurantie furculis per medium secundum longitudinem fissis, aliòve aliquo artificio permixtis seminibus; ad eundem fœrè modum quo Malus Afina equam incute generatur.

Hujus arboris descriptionem vide apud D. Hermannum in Catalogo Horti Lugd. Bat. qui habet Malum Aurantium Indicam fructu omnium maximo Papelmum dictam medullâ pallescente & rufescente.

Gaudet Aurantia istem locis ac regionibus quibus Mala Medica, ubi passim abundant in hortis & viridariis, maritimis præsertim tractibus, ut in Liguria circa Genuam, & in insulis Stœchadiæ Heres dictis prope Olbiam Gallo-provinciæ, ubi adeo familiarem esse Aurantium scribit Lobelius, ut semper vigintiunum lucorum amenitate & Pomorum fœnura perenni nequiquam iniquina videretur. Nostem insula Melita in Magni Magistri viridario arbores satis grandes & proceras videntur. Nostem insula Melita in Magni Magistri viridario arbores satis grandes & proceras videntur. Hispania apud nos in maximo pretio sunt. Peregrine tamen sunt hæc arbores in Europa & aliunde intro advectæ, quemadmodum Citria & Limonia, nimirum ex Asia. Aurea Hesperidum mala nonnullis creduntur, quæ verissimilius Cydonia fuere, ut alibi diximus.

Flores mali Aurantie odoris gratia in præcipuo honore sunt: decepti enim per maria in longinquas regiones perferuntur, & aqua quoque fragrantissimi odoris ex his paratur arte distillatoria quinquas aurantes vocant: non tantum ad delicias, sed contra pestem & morbos contagiosos utiles, & cordi amicæ, quæ & sudores movet. Hispani parturitibus in difficultati partu propinant cum paululo aquæ Pulegiæ.

Cortex amarior est ac proinde calidior. Citri cortice, saccharo conditus verminantibus pueris utilis futurus ni amarorem respuerent. Per aliquot dies aqua infusus amarorem deponit & edulis fit, deinde conditus saccharo non tantum mensis secundis inter delicatissima bellaria inseritur, sed & medicum usum habet, in corde & ventriculo roborandum, inque his affectibus quibus Citria conducunt. Modum condendi cortices Arantiorum & Limonium vide apud J. Bauhin.

Pulpa interior seu succus mior est minisque acida quam Citrium & Limonium succus, frigidus tamen & gustus gratus, & ad appetitum excitandum utilis, ut & ad sitim extinguendam in febris. Nos certè in febrili ardore magnum inde solatium multoties sensimus.

Mala

Mala Aurantia scorbuto fanando efficacissima esse perhibentur, ut quidam etiam solo esu cū dorum diuturno pereuntur.

Malum Aurantium Hispanicum integrum cum cortice & carne comestum ante accessum febri intermittens, praeteritum tertianae, per seipsum paroxysmum avertit, & febrem ipsam profligat.

Oleum ē corticibus expressum igne pene qualitate esse comperit fumus (inquit J. Bauhinus) quod facile patet ei qui corticem recentem iuxta candellam praefertit, ut exiliant guttulae instar rosae, videbit strepitum & scintillas flammæ excitari ac si pulverem sulphureum in flammam iniecerit. Sunt qui existimant eodem modo expressos cortices in oculis clarificare visum.

E tenellis deciduique Aurantis sunt globuli ad monilia, & ad preculas numerandas, odore suo commendabiles.

Semina verminantibus pueris utiliter dantur. Ex semine terrae commisso arbutula primo anno prodeunt, quae in acetarii modum comestae, admodum palato sunt gratæ, ventriculum insuper corroborant & appetitum excitant, autore Dodonæo.

Ad lumbicos, & Malum aureum, perforatur, & digitis comprimitur, ut succus exprimat. Deinde oleo Lini & succo Absinthii Rutæque paribus portionibus impletur paucis Theriacæ & farrinae Lupinorum addito, parumque bulliant. Hoc linimento pulsus, tempora, nares, stomachus & umbilicus linantur, & videbis mirabilem operationem, Alexis. Hoc remedium semper mihi placuit inquit Chelneau. Habuit ad D. E. Hulfe.

2. *Aracynappil Malis Aurantis parvis similis fructus* J. B. *Malis Aurantis parvis fructibus similis* C. B.

His fructibus, quos binos videbat J. Bauhinus, si non fuisset appensa schedula, cui erat inscriptum manu D. Paludani nomen *Aracynappil*, nihil aliud iudicaret quam parva Mala Aurantia; erant enim eodem modo orbiculares, rugosi & nigricantes sapore eodem.

3. *Arbor peregrina Aurantis similis fructus* Clus. J. B. C. B.

Palmaris erat hujus ramulus, quam vidit Clusius apud Paludanum, ē Nigritarum regione delatus, quadrangulus rugosus, nodis distinctus fragilibus. Bini semper ex adverso huic ramulo innascebantur furculi, lutescentes brevi castris, petiolo fructus, ē calyce velut quatuor squamis constante productæ, uncialis ut plurimum magnitudinis, orbiculatæ formæ, rugulosi, nigros instar Arantii parvi refecati: intus plenus fungosa quadam pulpa (cui commixta parva quadam grana, parve ut in Ficubus) adstringentis initio saporis. Nulla porro in eo ramulo foliorum vestigia apparebant, ut dubitari posset, An hac arbor ex illarum sit numero, quæ pediculo five ramulo æquales suos flores & fructus proferunt, ut Aromatici Caryophylli. Grana Ficuum familia hujus fructus pulpæ admixta, arborem ad Ficus potius pertinere arguunt quam ad Aurantias.

C A P. IV.

Malus Adami C. B. *Poma Adami* J. B. *Malus Assyria vel Poma Adami* Park.

Proxima Aurantis sunt Poma Adami nuncupata, si fructum spectes, orbiculatum illud quidem & aureum, aequabili Aurantium superficie, sed multis numeris majorem, & nonnunc ad umbilicum veluti ambum, colore magis fulvo quam Aurantia, & odore ignaviores, carne Citris simili, sed gustu insuavi, multo interim succo pregnante, sapore Aurantis affini. At verò folium in Limonium aut Citrium familiam cooptare jubet, ut qui nulla subiecta pinnula, nam pori quibus pertunditur omnibus communes sunt, veluti & spinæ virorūque pertinacis vix foli. *Flores* Citri.

Pomum Adami dictum voluit, quod in superficie cœni infixorum dentium vestigia habere videatur, quasi ab Adamo primo homine commorsum fuisset.

Ejusdem originis est cum reliquis congeneribus & in eisdem locis colitur, iis tamen minis obvia, nec ita passim nota.

Virei.

Viribus cum Malo Citrio convenit: peculiariter autem ad scabiem valere creditur, per medium sectum, & tenuissimo Sulphuris flos asperum, deinde cinere ferventi calefactum corpori scabioso affricetur. *Dalschamp.*

Notat Clusius succum hujus fructus ut & Mali Aurantiæ brevibus folliculis comprehendi, cum in reliquis generibus folliculi flos vesiculæ succum continentes oblongiuscule sint.

Cæterum Pomi Adami seu Paradisi, Lumia dicta, variae recensentur & describuntur species, nimirum

Pomum Paradisi fructu oblongo.

Pomum Adami subrotundius, idque vel Rhegium, Neapolitanum, Romanum, vel secum five alia poma includens.

Lumia five Pomum Adami Spataforum nothum.

Lumia five Malum Assyrium Ollula aspectu.

Lumia experts medulla.

De situ, terra, fimo, fatione, infusione, propagatione, translatione, collocazione, stercoratione, irigatione, injuriis celestibus, morbis, remediis & usibus Malorum Citiarum, Limonium & Aurantium prolixè agit Ferrarius in Hesperid, & nuperimè Commelinus, quos consulat Lector.

Olea

Olea expressa & destillata ex harum seminibus, floribus & corticibus, præcipui usus sunt in Mechanicis & Pharmacia. Succus ē medulla expressi juvat in febribus, scorbis & calculosis affectibus, Cortices fucati & pulverisati in affectibus stomachicis & flatulentis (praesertim in frigida intemperie) commendantur.

Turce populeque Orientales varias conditurae ex hisce preparant, & sum *Sherbet* ex horum succis & Saccharo componunt.

C A P. V.

1. *Carcapuli* Park. J. B. C. B. *fructu malo aureo amulo.* *Coddam-pulli* H. M. P. I. F. 24. p. 41.

H. M.

Arbor est procera, densis & opacis frondibus, latè sparsis. *Radix* crassa brachia seu ramos subus ac supra terram latè diffundens, cortice albicante flavo, crusta nigricante obducta, ligno albicante & subflavo: incisa per viscosum humorem, qui saporis est nullius, exsultat. *Caudex* quantum duo homines amplecti possunt: cortice eodem quo radix, ligno albicante. *Folia* conjugata bina furculis adnascuntur, petiolis brevibus, oblongo-rotunda, in medio latoria, ad utramque extremitatem sensim contractiora, cuspidè, versis unam partem nonnihil inflexa, textura crassa, ipsa ac solida, superne obscuro virore nitentia, inferne dilutiora, venulis à media costa oblique sursum tendentibus inferne apparentibus, & nullis præterea conspicuis; sapore acido. *Flores* in summis furculis brevissimis insident pediculis, incarnati & flavescentes, quatuor petalis rotundis, parum oblongis & concavis, crassis & densis sine venis.

In medio florum emicat globulus viridis, rudimentum fructus, in octo latera oblonga per strias distinctus, in vertice capitulo seu umbilico, quod ex gemmis albicantibus constat, donatus, quem circumstant *filamina* surrecta albicantia, apices flavo-rubros sustinentia. Flores autem odoris fere nullius & saporis subacidi. *Calix* quatuor pallidis concavis foliis constat. *Fructus* uncialibus petiolis appensi, grandes sunt, rotundi, octo, novem, decemve costis exuberantes, capitulo in vertice parvo, quod etiam costulis striatum est, primum virides, deinde flavescentes, cum maturi albescentes, sapore acido-dulci. In medio pulpæ *semina*, oblonga, magnitudine unius articuli, compressa, colore cereuleo-nigro.

Fructus *Acotæ* Mali aurei cui cortex exemptus est, magnitudine & formâ, ex grumis pariter constans, sed non ut in illo separabilibus, tenui levique & splendenti cortice testus.

Siccus ex Malabar in alias provincias deferitur.

Ex utroque in cibis, magnaque apud incolas illius est laus in curationibus, sed inter omnes quæ ex *Virei*. perientia comprobatae sunt eminet profluviis albi cusculum, generis restrictio, in iis praesertim qui nimio Veneris usu hoc malum contraxerunt. Editur verò aut ipse fructus maturus, aut ejus succus cum oxygala fumitur aut illius exsiccati pulvis: cum oxygala autem mixtus & cocta oryza mirifice appetitum dejectum revocat. Utilis etiam est ejus succus & exsiccati pulvis in oculorum caliginibus & lussationibus. Familiaris est fructus pulvis obstetricibus, puerperis enim exhibere solent ad pellenas secundas, & ad purgationes atque lactis ubertatem præstandam, tum etiam ad facilitandam partum magna, ut aiunt, efficacia.

Carcapuli Linschotani, quem C. Bauhinus cum precedenti conjungit. *Carcapuli* de Bry.

Hujus fructus aliquot intus continet lapillos: gustu est admodum austero, magnitudine Cerasi, ipsa etiam arbor Ceralo nostro similis est. *Linschot.*

De hoc fructu & arbore in Annotationibus D. Syen ad H. M. hæc habentur, è D. Hermannii literis ad ipsum datis. C. Bauhinus in pinace utramque arborem *Carcapuli Acotæ* & *Carcapuli* Linschotani sub eadem specie perperam comprehendit. Differunt enim inter se flore ac fructu, licet in reliquiis sub eadem specie perperam comprehendit. Differunt enim inter se flore ac fructu, licet in reliquiis conveniant. Prior fructu est acido, sulcato, aureo, mali magnitudine; altera fructu dulci, rotundo, Cerasi magnitudine. Prior *Gboraka* Cingalensis simpliciter dicitur, altera *Kanna Gboraka*. Ut *gummi Gotta* fundit. Præstat autem illud quod ex *Kanna Gboraka*.

Confundi autem non debet (inquit D. Syen) *gummi Gotta* hic descriptum cum vulgari, quod ab *Elæ* Indice affini planta colligi testatur Bontius cap. 57. & ab Indis vocari *Lonani Cambodja*, quod in *Cambodja*, vicina regno India provincia frequenter proveniat.

C A P. VI.

Cannim *H. M. *Malis Malabarica fructu corticeo amaricante, semine plano compresso* D. Syen.

* P. I. F. 37. p. 67.

H. M.

Arbor est procera, ramis densis, latè sparsis, nascens in arenosis. *Caudex* ambitu amplexum duorum hominum implet, æstque ut & rami majores, cortice cinereo nigricante aut rubescente. Surculi teneriores ex viridi fusci sunt, nodosi, cortice amaro. *Folia* ex nodis oriuntur bina simul, oblongo-rotunda, in medio latissima, anteriori rotundo-cuspidata, plana, virore communi, superne nonnihil nitente, inferius fusco, saporis valde amari. Præter costam foliorum duæ alia: hinc inde è petiolo egrediuntur minores, in stipula etiam parve nonnihil eminentes, ductu arcuato antrorsum excurrentes. *Flores* in furculis ex nodis umbellatis proveniunt, suntque, parvi, quatuor, quinque, vel etiam sex petalorum dilute virentium, cuspidatorum & crassiflorum, cum

Bbbbbb

cum pediculo crasso, parvo, viridi, calyci arcto quinque foliorum cuspidatorum infidentes formæ ex æquâ haud dissimiles Caryophyllis, odore debilis, haud inuicendi. *Stamina* quatuor vel quinque, *diffusi apicibus* longis viridi-dilutis & medio emicant, inter quæ *stylus* viridi-dilutus supra apices emittens, qui est globulo viridi prodit. Flores cum in gemmis promicant, omnibus foliis vetustis arbor est spoliata; ac cum gemmis floribus simul tenella foliola velut nova germina prorumpere conspiciuntur. *Fructus*, qui solitarii, vel etiam duo, tres, quatuor, pluresve simul furculis petiolis curtis adnæcantur, rotunda mala sunt, glabra, absque rugis, colore aureo-flavo, carne per maturitatem candida & mucilaginis, cortice crassiusculo & fragili, suntque saporis valde amari. *Semina*, quæ intra carnem fructus consistunt, formâ rotundiola plana ac compressa, cum planis suis superficialibus jacentia in longitudine fructus, cortice exteriori per maturitatem insitit veluti viridi, suntque pulpa valde amara.

Tota arbor ob amaritudinem celebris est.

Florès sènt tempore æstivo, pluvioso fructus.

Tempus.

Viret.

Radix vel in decocto vel in infuso propinata cathartica est, prodèstq. febribus pituitosis, doloribus colicis, intestinorum torminibus, ventris fluxibus. Conducit in podagra si cum ejus decocto pan affectu siveatur; in vertigine siquæ atrabile, si ejus decoctum cum lacte vaccæ mixtum ad distributionem capitis adhibeatur. *Cortex* contritus & mixtus cum aqua in qua fuit *Oryza flava* bile fluxum reprimit. Succus ex foliis expressus ac in decocto datus capitis dolores sedat, largius epotus venenæ vires habet, mortem inducens, in æthere hominis comestio salus est.

Ufus sentinum in fructibus per duos annos continuatus, sumpto singulis diebus uno aut duobus numero, efficit ut morsus venenatus Colubri, vulgò *Cobra Capella* dicti, nullas noxas adferat: si credes fas sit.

CAP. VII.

Laurifolia Javaensis C.B. Mangostani García: J.B. Bont. l.6. c.27.

PUssila est arbor (inquit García) Malo vulgari similis, foliis Laurinis, floribus luteis [Clusus *folia* Laurinis majora & latiora esse scribit, amplissimorum foliorum Mali formam magis referentia, sex aut septem crassioribus venis ex utroque nervi medii latere procedentibus prædita, intercurrentibus creberrimis subtilissimisque venulis, ut qua parte attrita erant folia subtilissimis filis contexto rete constare viderentur, sapore acruisculo. Quadam porro folia quatuor, quinque, aut sex unciarum longitudinem habebant, trium latitudinem, aut amplius pro foliorum magnitudine, eaque in ambitu non dentata aut crenata.] Bontius folia hujus arboris, ut & truncum & ramis, nisi quod spinosi non sint, Mali Citrei arborem æmulari ait, & nisi odore distinguerentur, qui in *Mangostan* foliis nullus est, proculdubio aspectum fallerent. *Fructus* inter omnes Indici fructus longe lapidissimus est. Cortice refert planè Malum Granatum seu Medicum, eodemque modo attingit cum paulo majore amarore. In basi seu inferiore parte veltur circa caudam tribus vel quatuor, quasi separatis corticibus, minutioribus, ut in Rosa videre est. In vertice vero coronam gestat, quæ quos radios habet tot nucleos in aperto Mangostano, candidissima carne nvis infat vestitus reperies; ita aliquando sex, aliquando octo, pro radiorum multitudine indubitato intus occluduntur.

Locus.

In Java insula circa *Bontam* emporium nascitur.

CAP. VIII.

Thyia Brasiliensis Marcgrav. Pison. *Pomifera trifolia Brasiliensis* fructu corticeo multis utilis pericarpio inclusis pleno.

Marcgrav.

ARbor hac in Fagi aut Quercibus altitudinem assurgit, cortice lavi, cinereo, ac multos habet ramos; folia autem in quolibet pediculo tria, sibi opposita, lavi, splendentia, superne saturatiore, inferne dilutius virentia, quatuor aut sex digitos longa. In extremitatibus ramorum 20, 30, aut plures pediculi sunt Cerasini, in quibus singulis flor constans quatuor foliolis albis, digitum longis; quodlibet habet suum petiolum, digitum fere longum, figurâ fere venabuli, & nervum secundum longitudinem, ac venulas obliquas virentes, ut folia alijus arboris, & cum his alternatim posita quatuor foliola breviora, virentia: inter omnia hæc enascuntur *stamina* multa, subrustra, circiter sesquidigitum longa; in medio denique horum erumpit pediculus duos aut sesquidigitum longus. *Fructum* fert rotundum, magnitudine mediocri pomi, qui quando maturus flaret instat Aurantii, ac corticem illi æqualem habens; interiori autem plenus est capillis duris, magnitudine seminum Ceraforum, oblongis, flavis & nucleum continentibus albam: circa lapides autem est pulpa alba, mollis, dulcis saporis ac nauseabundi odoris. Edulis est fructus.

Lignum hujus arboris fragile, medulla alba, Sambucina.

Viret.

Folia hujus arboris confusa excellentissimum sunt remedium contra malum hic perferant, quod vocant *Bicho de cu* si exterius applicentur; tadarumque instat ano indantur: omnes denique fervores refrigerio suo restinguunt, dolorisque mitigant. Præter hæc auribus indita restituant dolores capitis ex calore natos.

Due hujus arboris reperiuntur species: Prioris lignum judicatur durissimum, omniumque in his locis nascentium gravissimum; purcedinis quasi expers omni corruptioni resistit, ac proinde navibus struendis dicatum. Arbor habetur infrugifera.

Alera

Alsea [Pisoni cognita] folio est glabro, magno, uno nervo recto & rarioribus venis obliquis prædita. Fructum fert Aurantio malo majorem, cortice crasso, duro, fulvo, cinereisq. maculis variegato, quo melleus quidam liquor continetur, dulcedine sua certans cum Saccharo, cui nuclei multi sunt permixti, qui exiccato liquore Pomi strepitum edunt ut capita Papaverum. Pro pectoris morbis in usu habetur.

Viret.

CAP. IX.

Karin-kara H.M. P.4. T.23. p.49. *Malus Indica*, pomo corticeo Juglandi pari, monopyreno. H.M.

ARbor est mediocri magnitudinis, caudice mediocriter crasso, candido; cortice furvo, scabro, inodoro, ac amaro obducto, necnon ramis viridibus in orbem diffusis donato. *Radicis* rufa, albicante cortice tecta. *Folia* sine ordine brevibus, rotundis ac fuscatis petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, glabra, superne atro virore splendens, subus viridi-flavescentia; costa media albicat: sapor amarus ac austerus. *Flores* albicantes, magnitudine *Paenae* floribus, formâ verò Geniftæ aut Laburni similes, aut in ramulorum extremis, aut è lateribus in tenui ligula dependent, atque calyci viridi, in quinque acuminata, magnitudine inæqualia foliola secto, inherent, quinque oblongo-tetebus, crassis, candidis foliolis constantes, supremo reliquis multo majore, lato, sursum reflexo, ac inferius aperto hiatu desolente; è quo numerosa prodeunt *stamina*, candida, apicibus ornata: odor suavis, sapor amarus. *Fructus* nucibus Juglandibus magnitudine similes, rotundi sunt, globosi, ac quibus protuberantibus ad verticem striati, viridi-flavescente cortice cincti, carnèque intus albicante, primum densa, dein molli, pulacea ac subdulci referti, intra quam nucleus locatur rotundus, bifariam aut trifariam divinus, subviridis, rufa pellicula reclus, fabarum sapore amulus. Crecit in locis sylvestribus *Malabar*, perpetuo viret; non raro bis in anno maturos fert fructus, Locis mensibus, viz. Aprilis & Octobri: at non diu superstes manet.

CAP. X.

1. *Pomifera Brasiliensis* fructu tres nucleos continente.

CORTICE est griseo seu fusco, hinc inde ramos suos directè projiciens. *Folia* habet in ramulis oppositis opposita, ad tactum dura & membranacea, longa, solida, foliis *Araticum pombe* quodammodo similia. *Fructus* maturus flavus, rotundus, Pomi magnitudine, cortice parvis fere cum Aurantio malo crassius, qui incisus facillè separatur: Continet duas aut tres Castaneas, ovales, magnas, uno latere planas ubi invicem appositæ sunt: has pauca ambit caro, albicans, saporis acis & subamaricantis, quæ comeditur. Castanea non est edulis.

Arbor incisa lac croceum de se fundit.

Prope sinum Aquapetida invenit Marcgravius, fructu maturo mense Martio.

Locus & Tempus.

* 2. *Pegaea* sive *Pekia* secunda Pison. J. de Laet.

Folio est glabro, magno, uno nervo recto & rarioribus venis obliquis prædita. Fructum fert Aurantio malo majorem, cortice crasso, duro, fulvo, cinereisq. maculis variegato, quo melleus quidam liquor continetur, dulcedine sua certans cum Saccharo, cui nuclei multi sunt permixti, qui exiccato liquore Pomi strepitum edunt, ut capita Papaverum. Ab omnibus passim Barbaris peregrinantibus fructus ob dulcedinem gratam appetitus est: Europæis tantum pro pectoris morbis in usu habitus.

CAP. XI.

Pomifera Brasiliensis fructu corticeo ovali, monopyreno. *Pitoma Brasiliensis* Marcgrav. Marcgrav.

ARbor grandis est & ramosa, cortice gryseo, coryli nostratis cortici haud absimili. *Folia* inæqualis magnitudinis, à tribus, ad octo digitos longa, pediculis brevibus infident, & bina sibi opponuntur, quemadmodum & ramuli, hic illic tamen folium solitarii invenitur: sunt autem oblonga, anterius acuminata, auris Afinitæ figurâ, superne latè viridia ut *Caju* folia, inferius paululum pallida. Ad foliorum exortum duo ramuli enascuntur oppositi, interduo unicus] tres, quatuor vel quinque digitos longi, spica modo in totum numerosis veltis *fofculis*, quorum quilibet folio infidet pediculo brevi, parvulus, in quatuor crenas sectus, *stamina* novem, sesquidigitum longa, erecta, croci coloris, apicibus tenuibus rubicundis, continet. Pediculus floris coloris est melini, flos ipse ejusdem cum paulillo rubro mixti. *Fructum* fert annumque suo pediculo innitentem, ellipticæ figuræ, umbilico autem instat puncti eminentem: exterius coloris est obscure flavescentis, cortice carneo, solido quidem, sed fragili fere, majoris crassitie quam cortex est Castaneæ, sub quo later pulpa, pauca, albicans, gelatinæ consistentia, saporis acidi grati & adstringentis, quæ sponte à cortice fracto se separat & comeditur. Continet denique in medio sui

Bbbbbb 2 nucleum

interius albo viridibus constant foliis, multis in medio subviridibus *flaminulis*, viridibus apicibus donatis, prædicti, inter quæ *stylus* prodit oblongus, crassus, surrectus, qui ipsius fructus rudimentum est. *Fructus* mala rotunda externa formâ referunt, quos regit subviridis, tenuis cortex, cui subiectus alter prædurus, lignosus, & pæne ossæus, carnem continens viscosam, sublavam, humidam, saporis acidulcis, intra quam *semina* plana, oblonga, alba, gummoso pelliculo succo intus turgenta, recondita sunt.

Locus.

Nascitur in Malabar inque insula *Zeilan*. Seminibus sata sexto vel septimo demum anno fructus fert; quos tamen linguis annis Decembri & Januario mensibus maturos exhibet; ac integrum & culum frugifera manet.

Vires & Virtus.

Fructus teneri saccharo vel aceto condiuntur, maturiores verò in deliciis comeduntur: immaturi diarrheam ac dysenteriam sistunt.

Ex arboris cortice & radiculis cum aqua communi decoctum paratur, quod melancholiam hypochondriacam, cordis palitationem & lypothymiam sanat. Ex cortice pulverisato & cum Melle mixto Electuarium conficitur, quod manè sumptum alimentorum in ventriculo fermentationem promovet, capitis dolorem ac vertiginem tollit. Foliorum decoctum asthma medetur. Ex floribus aqua destillatur Cardiaca & Alexipharmaca.

Solent Guzaratenfes medici (ut scribit Garcias) ut hoc fructu tenero adhuc & immaturo, aceto vel fæculæ condito in inveteratis alvi profluviiis sistendis. Quocirca, autem modo præparati in dysenteria profliganda magno cum successu exhiberi solent. Plura videlicet apud Garciam.

C A P. II.

P. 3. T. 41.
P. 45.

Pomifera Indica tinctoria Janipaba dicta. An Panisjica Maram Malabarensibus * H.M? *Janipaba Brasiliensis* Pison. & Marcgr. Genipar Park. *Pomo semita Brasiliana* C. B. *Janipapeyva Brasiliannorum, nucum folis, sive Genipar* J. B. *Janipa* Rochefort.

H. M.

Arbor est procera, altitudine 80, crassitie quindecim pedes non raro superans, multisque ramis donata: Lignum prædurus, albicans, nigricante austerique saporis cortice obductum. Radix itidem albicans, nigricante cortice tecta, & fibris suis latè per terram diffusa. Folia oblongo-rotunda, glabra, densa, nitentia, crassius, brevibus, viridi-flavis petioli, rubicunda prominent, quæ tamen postea supernè atro-vidua, infervè subviridia evadunt; odoris & saporis lytho-færis ac ingrati [Marcgravius folia *Janipaba* lingue bubulæ figurâ esse scribit, sed in utraq. parte fastigiata, pedem aut sesquipedem longa, superius splendentia ac dilutè virentia, inferius saturatè & non splendentia] A pediculo ad apicem folii nervus decurrit conspicuus, rotundus, viridi-albicans, inferne emittens, & quæ plurimi exortum nervuli, contortuplicati, exigui. Flores vel candidi, vel albo-flavescentes, brevi pediculo extremis furculis multi simul juncti insident, atque & calyce viridi-flavescente prodeunt: constant in unico folio, sed in quinq. profundas lacinias divisio, sic ut plura videantur, numerosis fibris pallidis erectis medium floris cavitatem & umbilicum occupantibus. Odor suavissimus & aromaticus, necnon è longinquo nares feriens. Fructus, qui etiam pilares simul floribus succedunt, ac calyce viridi, grandiculis excipitur, exactè rotundi sunt, & pilarem obtinent magnitudinem, in vertice umbilico prædicti, & cortice primum viridi, deinde rubro, villosi seu lanuginosi, tandem verò glabro & cinereo cincti, carne intus albicante, subviridi, & aquosa vel potius glutinosa, saporisque valde acidi primum, deinde acido-dulcis repleti; intra quam octo aut decem *semina* rubicunda, plana, oblongo-rotunda, fructuum *Cacao* æmula, ac utriculis inclusa in orbem locantur, eaque glutinosa fructus pulpâ artificiosè obducta cernuntur. Ad verò immaturi cum hi fructus sint humore glutinoso, gummoso & aqueo-pelliculo ita abundanti, ut cortice pluribus foraminibus pertulo guttatim exsudet, qui radiis solaribus in substantiam spissioreni concretescens, ipsam fructum gummi inflexu oblini: fructus autem cum indices maturefcunt, viscositas hæc, ut & humor ipse minuitur, donec tandem modico ac grato flosculo repleti, elui apti evadant.

Locus & Tempus.
Vires & Virtus.

Nascitur ubique in Malabar: quovis anni tempore fructus fert, quamquam Aprilis & Octobri mensibus plurimum floret, atque à septimo circiter stationis anno ad centesimum & ultra frugifera est. Arboris hujus folia tenella cum aqua trita (quam medicamentis formam perier, Asiatici pro more habent) ac potui data, vel etiam succus è fructibus tenerioribus expressis, egregium est ad aphthas & lingue fissuras remedium, si ore continetur. Idem succus oculis infillatus ophthalmie conducit. Arboris cortex in pulverem redactus, ac cum Oryzæ infuso, & expresso è matura nuc Indica lacteo succo mixtus, atque fæbricantibus exhibitus, æstus potenter extinguit: insuper decoctum ex hoc cortice paratur, cui mel admiscetur, idque assumptum ventris tormina sedat. E seminibus oleum exprimitur, quod cum zinzibere & semine Cumini sumptum hydropeis succurit, insuper alvi cruentus lenit, eandemque evacuat. Fructus verò maturiores cum inclusis seminibus seu nucleis ab indigenis comeduntur. Succus deniq. glutinosus, gummosus, pelliculosus, qui è fructibus haud maturis exprimitur, radiis Solaribus concretescens ac rufescens, seu ex rufo nigricans, & velut viscidus, optimum evadit gluten, quo ad quæcunq. artissimè conjungenda untuntur incolæ: quemadmodum Judei & Lusitani in compingendis libris solo hoc glutine untunt, quique ob id tereclini nunquam obnoxii sunt, &c.

Janipaba.

Immaturs fructus [Janipabæ] concisus & cuti affricatus tingit colore ex nigro subcærulescente; quæ nullo modo elui potest, sed post octo aut novem dies sponte evanescit. Lignum seu ramus decerpitur eodem modo tingit. Barbari in symplosis suis, & ad bellum turis solent hoc lignum inficere ut terribilioris hostibus videantur. Mirum Hori Malabarici auctores nullam hujus qualitatè & usum mentionem facere, si modo eadem fit arbor *Panisjica-maram* & *Janipaba*, cum omnes qui de *Janipaba* scripserunt ejus meminerint, Clusius, Thevetus, Leriis, Pilo, Marcgravius, Hernandez, Rochefortus,

chefortius. Ego cognatam potius quàm eandem judico: quocirca Janipabæ historiam à G. Pisonis Hist. nat. & medic. Ind. mutuam subijciam.

Una ex præcioribus Brasiliæ arboribus est *Janipaba*: quæ figurâ convenit cum Fago. Corticem habet griseum seu canum; lignum fragile & medullulosum. Rami foliis vestiti oblongis, lingue bubulæ figurâ, fed in utraque parte fastigiatis, septem, octo, vel novem juxta se dispositis, unum aut sesquipedem longis, superius splendentibus ac dilutè virentibus, inferius saturatè viridibus, quæ singulis annis, mensè imprimis Decembri, decidunt, non omnia quidem simul, fed pars illorum diverso tempore: Mox nova prioribus multò lætiora & majora acquirit, idque singulis mensibus.

Florem gignit exiguum mensè Martio & April, cæterum Narcisso haud multum dissimilem, qui odorem Caryophylli Carthianorum æmulatur; coloris albi cum unguibus interioris flavis; in medio floris filament crassiusculum flavum habens ac insuper inter duo folia floris corniculatum pallidum, è medio floris prodehens, deorsum incurvatum.

Fructus illius magnitudinem habet Mali Auracii, vel majorem, rotundus, * cortice tenui, lento, * *Janipapeyva* tinero, sub quo primum continet carnem solidam, lentam, succulentam, flavescenstem, saporis acidi & refrigerantis, odoris grati. In medio autem fructus est cavitates repleta seminibus molliori pulpa circumdatis, ejusdem cum reliqua carne saporis. Seminibus grana sunt compressa & suborbiculata, ferè ut *Mangaba*, quæ unâ comeduntur. Immaturs poma viridia sunt, mox matura, Mespilorum instar, putrescunt, atque elui apta fiunt. Cruda non cocta appetuntur, Saccharata & condita lautiore sunt. Contra fluxum ventris felicitè exhibentur. Ardore palati & stomachi compescunt, sanique & agris solatio sunt, nisi quod fortioris sint odoris, caput afficiunt. Immaturs poma trita, & in capulmatatis formam redacta, ulceribus malignis & clavis his Venereæ imponuntur. Vinum quod ex illis exprimitur in eodem usu reservatur, sed vetus reddidit calidius existit, minisque adstringens. Ex pomo nondum maturo vi ignis liquorem extrahunt * indigenæ, quo adversus eadem * *Brasiliæ* mala untuntur.

Rochefortius narrat Fructus hosce inter decidentium strepitum edere bombardæ non abfimilem; quod inde accidere ait; quod spiritus quidam seu status intra pelliculas femina involentes inclusi, casu illo commoti vesiculis disruptis cum impetu egrediantur.

Fructus hujus tinctura saponè elui nequit, verum intra dies novem aut decem sponte evanescit. Cum poma decidunt non aves tantum sed etiam porci qui illa comedunt, carnes atque etiam adipos colore violaceo tinctas obtinent.

Clusius Exot. lib. 2. cap. 7. duos describit fructus Janipabæ similes.

Prior orbicularis erat pæne figurâ, è Brasiliæ allatus; formâ non valde dissimilis *Janipapeyva* Brasiliannorum, teneriore tamen cortice præditus, & superna parte planus, atque quodammodo in tenerum umbilicum desinens, continebat autem interna parte multa semina rugosa, Staphylagrie seminis non dissimilia, nucleum continentia in binas partes divisum. Pediculus cum inhaerebat triuncialis longitudinis erat.

Alter, etiam ex Brasiliæ allatus, pæne ovali erat figurâ, instar Mali Citrii five Limonis, superna tamen parte magis mucronatus, tres uncias longus, ejus ambitus fex unciam erat, duro lento tamen cortice præditus: intus verò pulpa nigra continebatur, quæ propter visumtatem in pollinem prosfus resoluta erat. Cæterum hunc fructum lectum fuisse arbitraturs Clusius antequam maturitatem adeptus esset, quandoquidem rugosâ erat cortice & plerisque locis velut in lacunas contracto.

C A P. III.

1. *Arbor cucurbitifera Americana folio subrotundo. Cuietæ Marcgr. & Pison. vulgè corruptè Cochine. Higuero Oviedi J. B. Park. Arbor Indica fructu Cucurbitæ formâ & sapore C. B. The Calabath-tree.*

Marcgr.

Arbor cortice griseo, ut Sambucus, contortè nascitur, longos habens ramos, & in iis folia frondatim & alternatim posita; minimum rami habent alternatim tubercula digiti intervallo, & ad quodlibet sex, septem aut octo folia, arcè sibi opposita, semipedem plus minus longa, planè angusta versus exortum, versus extremitatem verò sensim ampliantur, sesquidigitum lata ubi latissima, in acumen quoddam obtusum desinentia, supernè saturatè viridia & splendentia, inferne dilutiora, nervo conspicuo & venis transversis prædita. Non solum in ramis sed & in caudice passim proveniunt duo, tres vel quatuor flores juxta se positi, in pediculis digitem ferè longis, ipsi quoque duos & semis digitos longi, figurâ pæne Lili, quinq. incisuris in quinq. acuminata folia desinentes, coloris ex albo & viridi mixti, & secundum longitudinem valde elegantibus nervis, ac hinc inde venulis dilutè purpureis variegati; in medio autem quinq. *stamina* ejusdem extant coloris, quorum quodque corpus in summitate habet flavescens, & lineolis nigris variegatum, quintum & medium stamen [stylus] figuram habet auriscalpi; huic autem flos insidet & detrahi potest, ut assium carnis frustum de veru: odoris flos est nauseabundi.

Post florem sequitur *fructus*, variz magnitudinis & figuræ, vel ovi Struthionis, vel rotundus & magnitudine capitis humani, vel oblongus, initio viridis, per maturitatem niger ac durus, intus continens *semina* Cucurbitæ modo, fusca seu obscurè brunnâ, magnitudine seminum Cucumeris, ac nucleis flavescenst; exterius autem quasi fascia simplici semen convolutum videtur. Immaturs fructus pulpam albam succulentam continet, odoris ferè ut Nasturtium, sed qui dulcedo quadam est admixta; per totam denique pulpam non in medio tantum ut in Cucurbita, semina illa dispersa sunt, quæ per maturitatem fusca fiunt.

Saccharo immaturs fructus conditur, & in febribus usurpatur: maturis untuntur incolæ patina-nam, pocolorum & lagenarum modo. Præparatur hoc modo.

Maturus

Maturus fructus aquae calefactae immergitur, & plenè coquitur: hinc inciso foramine ligno duro excavandus est: Sin fecare in patinas aut alias figuras illas velis, funiculo crassiore sectionem quam proposuisti circumliga cocto fructui, & malleo ligneo pulsa funiculum, sic sponte secabitur: cultro si rem tentes operam ludes.

Arbor hæc certis anni temporibus omnia folia amittit, biduo autem post iterum foliis onusta ceruitur. Per ramos incisos, & terræ implantatis facile propagatur.

Locus.

Familiarissima est arbor omnibus insulis Americae, & pene toti continenti, & sub nomine *H. guero* Oviedo describitur.

Pulpa fructus matura non est edulis, sed ad placandos capitis dolores, præsertim ex fervore Solaris natus, insignè remedium: Si convenienter temporibus & fronti formâ cataplasmati applicetur.

Arborem hanc *Calebassior* titulo sic describit Rochefortius in *Historia insularum Antillarum*. Altitudine, magnitudine & formâ Mali vulgaris majoris crescit, ramis crebris; quibus *folia* oblonga, angusta, glabra, obscure viridia, per extremum subrotunda agminatim adnexa.

Flores colore sunt canescente (griseum vocat) cum viridi mixto, maculis nigris, aut interdum violaceis guttati, quibus succedunt *Poma*; brevibus pediculis nixa, magnitudine & figurâ adeo varia, ut difficulter invenias in eadem arbore bina paria & similia. Hoc habent commune omnia, quod cortice integuntur duro, lignoso, eâ crassitudine & soliditate, ut pro valis [lagenulis, calycibus, scyphis, cochlearibus] interserviant. Materiâ intus replentur fungosa, per maturitatem violacei coloris, cui interspersentur granula aliquot dura, alba, quæ tardè maturescunt: quin & liquorem quandam continent, odore vini æmulum, ad saporem non perinde grato, quem tamen Indi bibunt. Fructus huius poma initio viridia sunt & mollia; adultis cortex seu crusta exterior Cucurbitæ modo indurcescit. Cuticulâ viridi derasa cortex interior albus; unde si stylo ferreo per cuticulam adacto aliquid fructui inscribas insculpsisse, exsiccatæ eo pulchram & elegantem speciem sculpturae exhibet. Fructu maturo pellicula exterior è viridi leucophæa evadit, magnitudine varia sunt (ut diximus) hæc poma, à parvæ pilæ ad Melonis maximi molem; ut eorum nonnulla; medulla omni & pulpa interior pro foramen in extremitate parvum extracta, quatuor aquæ sextarios [duas quartas Anglicas] capiunt: quodque ad figuram attinet, alia oblonga sunt, alia rotunda, alia ovalia.

Locus.

In sylvis copiosè inveniuntur hæc arbores, sicutque per totum annum fructifera; pomis aliis recens natis, aliis adolescentibus, aliis maturis, aliis *imbecillis* simul onusta.

Indi fructus hosce expolunt, variis coloribus pingunt, aut etiam figuris perbellè insculpunt, ex illicque omnis generis vasa efficiunt, pyxides, lagenulas, calyces, patellas, cymbia, cochlearia, &c.

Chouf Theveti foliorum respectu ad hanc arborem accedit: at fructus videtur esse Papayæ. Est enim (inquit) è magno Meloni par, suavissimus & cum manditur Mannæ modo in ore lique scens, femina intus continens qualia in Cucumere nostro reperitur, cortice cum maturus cocco, folio arboris eximie viridi, exquisitè rotundo, aureo nummo Gallico pari. In insula *Zipangu* provenit: vide supra in capite 7. libri 24. p. 1372.

Huius seminibus Canibales filum trajiciunt, curribus alligant, & pro tintinnabulis utuntur. Higuero Oviedo, cujus descriptionem dedi loco jam citato, huc referendam censio, arboricæ à Mammoera toto genere diversam existimo.

2. Arbor cucurbitifera folio longo mucronato seu *Laurino*. Arbor folio *Lauri*, fructu *Cucurbitæ* ut *Guinea* J. B. *Laurifolia* Guineensis C. B. Arbor peregrina ex *Guinea* Clus. ex l. 1. c. 9. §. 2. an à precedente diversa, & *Laurifolia* Americana pomis capitis magnitudine C. B.

Juglandis arboris magnitudinem æquare, nec dissimili cortice tectam esse ferunt: folia Lunis habere similia, ad quorum exortum fructus in ramis nascitur: Erat quem Clusio misit *Gæna*, magni mali instar, & orbicularis pene formæ. Nam ductâ à pediculo per longitudinem fructus mensurâ ad alteram partem pediculo proximam, decem unciarum fuisse reperit: quam ea quæ fructum per medium transversum ambebat vix superabat. Levis erat pro sua magnitudine, & crasso fatisque firmo cortice præditus, foris lavi & splendente, ex flavo spadiceo coloris, interdum etiam nigris maculis consperso, interna autem parte, fuliginosi, & nihil continens præter nigrum quandam pulverem.

Proximè ad hanc accedit, ut ego eandem suspicer, *Choyne* Americana Theveti & Lerii, fructum ferens magnitudine mediocri *Citrulli* [capitis infantis *Lerii*] formâ ovi struthio-camelæ, non edulem, cortice duro, quem perforant, & faciunt ex is instrumentum is *Maraka* dictum & pateras ad potandum. Arbor ipsa folio *Lauri* est. Idem suadet nomen vulgare corruptum præcedentis speciei quod occurrit apud Pilonem, nimirum *Cobine*, non multum diversum à *Choyne*. Huius descriptionem superius dedimus pag. 1372. lib. 24. cap. 7. Huius etiam arboris, ut præcedentis speciei, fructum esse suspicor *Lagenulas* Americanas Clus. ex lib. 2. cap. 8. descriptas, formâ pene orbiculari, duro, lavi, spadiceo coloris cortice præditas, extima parte funiculo trajecto & quodammodo connexas. Hæc fortè sunt quarum meminit Americus Vesputius in *Navigat* 2. quas viri de collo suspendunt, quarum una herbâ plena est quam mandunt, altera farinâ quam bacillo madefactæ herbæ aspergunt.

Hæc Arborum cucurbitiferarum mentionem fecimus inter Meloniferas & Papaia.

CAP.

CAP. IV.

Macocquer Virginianum fortè * Clus. J. B. *Fructus orbicularis, gravis cordis effigie* C. B.

* Exot. l. 2. c. 2.

Orbiculari profus formâ erat, quatuor unciarum diametro, cortice duro præditus, foris lavi & subfusco, internè nigrâ membranâ inducto, per quam sparæ quadam fibræ à pediculo ad summum; continebat verò pulpam nigram, (qua non recens sed ficcus & vetustus) acidique & quodammodo salii saporis, in qua plurima grana involuta, subfusi coloris, plana, & cordis (ut vulgo pingitur) formam referentia, medulla albicante prædita.

Clusius facile sibi persuaderi siverit, hunc fructum silum esse quem Virginienfes Macocquer appellant, & (magno aliquo periculo liberati, vel bello defuncti, in latitæ signum structo igni affidentes) pulpa seminibusque exemptis, implent lapillis aut crassioribus quibuldam granis, ut majorem strepitum agitus & commotus edat, bacilloque aptantes manu tenent, petinde ac *Brasiliani* suum *Tamaracæ*.

Ego potius *Macocquer* Peponis speciem esse existimo nam *Macocq* Virginienfis *Peponem* denotat, & * C. Bauhinus ex descriptione Virginie habet, *Macocquer* peponibus, melonibus & cucurbitis valde similem esse, cujus unum genus mensitro, alterum bimelstro spatio maturefcit. Fructus autem descriptus à Peponibus valde diversus est.

Idem Clusius fructum hunc non valde dissimilem videri scribit *Higuero* tetrasyllabo *Ferd. Oviedo*, quod ego non invitus concesserim: nam à *Junipapecuwy*, quacum J. Bauhinus conferendam proponit, diversam puto.

CAP. V.

Arbores duæ cucurbitiferae imperfectè descriptæ.

1. Arbor fructum Melonis facie proferens J. B.

Celsa est hæc arbor in insula S. Mariæ Indicæ proveniens, ex qua crescunt fructus Melonis facie, cortice duro atq; lignoso, plurima intus continentes grana, viscida, lata, alvum cientia. *Linschot.* ex brevi hac descriptione an hæc arbor eadem sit alicui Cucurbitiferis descriptis, an diversa colligi nequit.

2. Arbor Cucurbitifera *Tabacensium* * De Laet.

* Ind. Occid. l. 17. c. 28.

Folia ejus longissima sunt, sed angustiora & obtusa. Fructus trunco & majoribus ramis innascuntur, grandes cucurbitarum instar, & qui sæpe duas fopas & dimidium, ut *Hollandi* loquuntur, capiunt. Cortice teguntur non quidem crasso sed durissimo & penè ligneo, qui pulpam spongiosam optimi saporis tegit. Singulis prope anni mensibus funditur.

Locus. Virer.

Locus modice humidus nascitur.

Succus dicitur alvum & sanguinis profluvium sistere.

An & quantum hæc à supra descriptis differat considerandum.

CAP. VI.

Juracatia Brasilienfis Marcegrav. Piso. Arbor peponifera *Brasilienfis* spinosa, fructu *Mamao* simili, ramosa.

Marcegrav.

Arbor est alta, recta, caudice inferius crasso, qui versùs fastigium magis magisque attenuatur, cortice griseo, ligno molli & lactescente. Caudex autem & rami armantur spinis brevioribus, crassiusculis, duris. Et ramos quidem in orbem projicit, sed inordinatè, superiorèq; inferioribus breviores, nec ramuli magis ordinati, in quibus folia in frondes congesta, *Mandibæ* modo, figurâ & magnitudine, superius splendide viridia, inferius incanescentia, quinque, septem, vel novem in stellæ modum sibi apposita. Florem fert & fructum ut *Mammao* mas vel *Proguacu*, petiolo longo dependente, tres digitos longum, crassitie duplici pollicis humani, ftris haud profundis secundum longitudinem, vel quasi lineis solum notatum, coloris exterius & interius crocei, ut *Mammao* saporis ejusmodi substantiæ, & simili modo granis refertum, magnitudine & figurâ grani *Hordei*, & carne haud manifestè: immaturus adhuc lactescit ac villicat linguam, maturus autem sponte decidit & comeditur crudus atq; coctus.

Folia amittit singulis annis, & mense Martio nova protrudit, hinc floret & fructum fert qui fine Tempus. Aprilis & Maio maturatur.

Femina dicta per omnia minor est mare, aliàs similis.

CAP.

Hujus florem solum Chocolatæ immiscet, [olim immiscere solebant] ad odorem & saporem suavem ei addendum.

6. *Vaynillus* seu *Banilla*, i.e. *Thilacobis* Hernandez, de quo * alibi diximus.
* L. 23. p. 1330.
7. Piper Tavalci sive *Xococonchil* Hernandez. Piper odoratum Jamaycense nostratibus, Carpo- ballum officin. Hughesius inter simplicia Chocolatam ingredientia recenset, de quo alibi diximus.

8. His addit Pifo liquorem quandam resinofum, *modexen*, quem Indi *Hollis*, Hispani *Uli* nominant, destillantem ex arbore *Holquabuyli* dicta, seu *Chilli*, quæ stipite est lavi, &c. His raris admiscetur Chocolata, tunc possimum cum Diarrhæa aut Dysenteria moderi vultu, nucleis quatuor *Cacao* unica *Hollis* miscetur. Verum *Cacao* nuclei ob pinguedinem, & gummy *Hollis* ob tenacissimum glutem primum debent torri, ne viscera obstruant & cachexias producant.

Hæc aliæque vegetabilia (inquit Pifo) Novæ Hispaniæ patria, non ideoque putari recentenda, quod omnis potio Chocolata simul ea recipere debet, sed ut ex iis quilibet sibi maxime convenientes eligat. Indi ante Hispanorum adventum simplicia *Cacao* farina contenti a compositionibus abstinebant, sanitatis potius tuendæ solliciti, quam palato gratificandi.

In Jamayca *Cacao* nuclei crasse contriti in panes seu massas librales aut bilibres trahere efformantur absque ulla mixtura. Hanc pastam antequam pro potu utuntur radula in scobem seu pulverem tenuissimum comminuant. Atque hanc massam a mercatoribus & nautis in Angliam sæpe allatam, ex optimis esse pastis quæ Chocolatæ haberi possunt affirmat Hughesius. Nec enim convenit, inquit, ut nuclei in tenuissimas particulas comminuantur, hinc enim aeris impressio. magis obnoxia eyadit massa, & spiritus solani facilius evolat, relicta pasta fatua & insipida.

Varios Chocolatam parandi & componendi modos describunt Pifo & Hughesius.

1. *Cacao* nucleos probe curatos, & in Sole, vel supra lentum ignem in vase convenienti siccato, detractis cuticulis in mortario marmoreo tundunt & comminunt in particulas tenuissimas, pastam inde efficiunt quæ vel seorsim, vel addito ovo & farina Mayziti tantillo in rotulos, pilas, trochiscos, aliaque massas formari potest, vel in pyxides immittit; quæ super asseres seu tabulas aequalis supposito folio aliquo aut charta mundâ in umbra ficanda, (in Sole liquefunt) adeoque brevi tempore rescit pasta, & ad hebdomadam, mensiem, anni dimidium, aut etiam integrum annum pro usu quotidiano servari potest.

Si nucleos in sarragine supra ignem exsiccas cavendum tibi est ne adurantur. Nuclei non nimis tundendi sunt, ne plus æquo oleo eyadant. Panes & rotulæ Chocolatæ curiosè compingi & levigari debent ne nimis aut siccis hinc, adeoque aere se infinuante mycidi brevi fiant, nec diu durent.

2. Nonnulli supra lapidem amplum aequali, vel seorsim, vel cum tantillo *Naty*, quæ cardiaea est. Atque hæc (inquit) optima est Chocolatæ pasta, utpote simplicissima, quæ Indi olim ante Hispanorum adventum uli sunt. Tantum enim abest (ex Autoris nostri sententia) ut mixtura illa & varia ingredientia Chocolatam meliorem reddiderint, ut eam potius depravarent, & plañe corrumperint.

3. Hispani & nostrates eos imitatur nucleorum *Cacao* pastæ adjiciunt vel *Chille*, vel *Achute*, vel aliud quodvis à supradictis ingredientibus, vel plura eorum simul, quæ haberi possunt, pro gulu conficiendis, vel pro utentium constitutione, vel medentis scopo addita tandem facchari q. l. Singula autem quæ massæ admiscenda sunt seorsim debent comminui & in pulverem subtilem redigi. Methodum conficiendi massam Chocolatæ composuit hanc tradit Jul. Pifo.

Cacacius cæteraque ad mixturam hanc pertinentia pinuntur lapide quodam Metatis nomine dicto, ad hujusmodi usum excavato: Animadvertendum autem est 1. Ut omnia quo melius frangi possint, ante torrentur ingredientia, præter *Achiotem*. 2. Ut diligentia adhibeatur ne adurantur nigrescant, contrahant colorem, aut nimio admodum calori instam suam exhalent virtutem, amaritque acquirant saporem. Præcedunt in comminatione Cinnamonum & *Chille*, quæ simul cum Aniso molitur; postremo autem loco *Cacacius* ipse, qui paulatim confringendus restat; singulis quippe victus quoties quid de eo mole subijcitur circumagatur lapis ut facilius diffiliat, meliusque contratur: deinde in ahenum post Cacacii comminuti ingredientium pulveres injiciuntur, qui lignæ quodam spatula eadem permiscuntur. Coacta in unum massa lapidi rursus subdita, cui subiectæ candentes fuerint prius, perquam optime diluitur. Cavendum tamen est, ne vehementior supponatur ignis, ut butyrosus nimio calore effervescens humor effundatur, Achiotem velim Cacacio admisceas, ut cum eo molatur, coloremque melius acquirat; ceteri pulveres cribro antequam confundantur secerni debent. Quod si sufficiens facta fuerit contritio (quod videbitur cum nulla amplius particula apparuerint) spatula massæ pars eximitur, quæ statim fundetur in orbem, atque in arcus tunc reponitur; cûnque congelata dux confiliet. De modo exsicccandi arborum frondibus aut chartæ mundâ supposita eadem habet quæ supra ex Hughesio retulimus.

E nucleis *Cacao* oleum exprimi potest quemadmodum ex Amygdalis, & ad eadem utile ad quæ Amygdalinum, atque etiam effiacius.

Hisdem etiam nucleis Mexicani olim aliæque nationes Americanæ pro nummis use sunt, atque etiamnum utuntur eosque imitati Hispani eos pro mercibus permutant. Modus quo ex massa Chocolatæ potus paratur Gul. Pisoni duplex traditur. Primò quidem modo diluitur Chocolata cum aqua frigida, sumensque ejus humor eundem infunditur pollubro, id verò quod remanet igni admovetur una cum Saccharo. Hoc postquam incaluit cum spuma illa à qua sejuncta fuit iterum confunditur atque ita ebibitur. Alter autem modus vulg calidiori aquam, & in vase repositam Chocolatam quantum satis est haberi, superque illam parum aquæ fundi, ac versatili dispergi mola; tunc statim atque bene diluta est reliquum calidæ cum Saccharo in eadem Chocolatam misceri & hauriri. Si placuerit frigidam potare Chocolatam, dilues Chocolatam in aqua, molaque versatilis subsidio utatur.

nam elicies, quæ magis augebitur quo diutius Cacacius ipse comminuitur: effusam in aquali spumam paulum sponges; id quod remanet miscbis cum Saccharo, superque spumam immittes; frigidatque potabis. Verum non convenit omnibus temperamenti hujusmodi potio ob nimiam frigiditatem.

Utriuscunque hujus potiois præparandi modus pro vulgo, agricolis & servis in Jamayca aliisque insulis nostræ ditionis hic est, referente Hughesio.

Rotulos vel massas Chocolatæ penitus exsiccatas & aridas (nam duas fere septimas à prima compositione requirit, ut probe fermentetur & effusi apta eyadat) radula stannea in scobem subtilem decerunt quantitate sufficiens. Deinde aqua frigida clara quantà opus est (quam in hunc usum paratam habent) panis Cassiavæ dictæ aequali aut paulo minorem quantitate quam fit pulveris, Chocolatæ infundunt; qui in frigida facili liquefit & dissolvitur. Soluta Cassiava aquam illam vasi idoneo infusam supra ignem suspendunt, & cum bullire incipit, Chocolatam derafam infundunt, & ad horæ pene quadrantem decoquant, sæpe interim liquorem versando. Decoctum in pelvim aut catinum effundunt, & pauxillo Saccharo edulcoratum, cyathis hauriri & calidum ebibunt. Atque hoc quotidianum est jentaculum servorum & operariorum, sine quo labores suos improbos & arduos tolerare nequirent.

Sunt qui pro aqua Chocolatam cum lacte temperant, aut lactis & aquæ æquis partibus. Verum melius nostro palato sapit; minutiusque obstruit quæ paratur ex aqua simpliciter edulcorata, Chocolata comminuta, & ovo uno aut altero. Ora enim efficiunt ut aqua & Chocolata uniantur & in unum corpus quasi coalescant. Alii *Ardle* seu farinam Mayziti, & Cassavam contritam admiscunt.

Alios potiones paranda modos vide apud Hughesium.

Cæterum potus hic moderate admodum fundens est, quoniam obstruentis naturæ esse videtur. Quinque vel sex uncie manè tutissime forbentur omni fere anni tempore.

Post sumptam potionem semihoræ aut horæ integræ spatio quiescere oportet & à labore cessare, ne coactio impediatur aut turbetur: à cibo etiam aliquandiu abstinere convenit. Cæterum Chocolata stomachum corroborat, ciborum concoctionem promovet, tuissi & asthmatici conducit, sitim mirum in modum restingit, continuato uli corpus pinguefacit, diaphoretica etiam est & sudorifera, vaporibus blandis ad caput elevatis somnum inducit placidum & tranquillum, adeo copiosè nutrit & vires reficit ut commodè satis absque ullo alio alimento eo bis in die hausto vivi possit. Labore immoderato desessos & exhaustos mirifice recreat, & vires instaurat. Cuicunque constitutioni & corporis temperamento convenit, & sine periculo sumi potest, à quovis sexu, ætate, conditione, etiam non observata exacta dosi, modo ad satietatem sumpta non nimium gravat ventriculum. Ut verbo absolvam: cardiaca est, & analeptica egregia, potio hæc verè nectare, multi & optimi nutrimenti pabulum, inquit Hughes. & supra aliud quodvis alimentum, præsertim intra limites Zone torridæ, corpus reficiens & pinguefaciens. Quin & summe commendatur (inquit Schroderus) ad roborandum vitæ balsamum, & Venerem priorandam, Reverè omnium qui in America aliquandiu vixere unanimi consensu & testimonio faluberrimus est iis regionibus Chocolatæ potus, adeoque necessarius incolis & advenis, ut agrè sine eo vitam tolerare, nedum labores suos obire possent.

Medici ad varios morbos Chocolatam accommodant, medicamentis scopo suo convenientibus admixtis, v.g. ad ventriculum roborandum Croco, ad fluxus alvi sistendos Cinnamonom, nucem moschatam, aut limaturæ chalybis tantillo; ad tussim & rauedinem Amygdalis earumve oleo, Saccharo aut Saccharo cando, &c.

D. Quatremain M.D. Hemorrhoidas seu ficos anni in seipso curavit, partes affectas butyro nuclea *Cacao* unguendo. D. *Stables* de Nectare Indico, p. 180.

Phthificus fere deploratus robori suo & sanitati restitutus erat præter omnem spem à quotidiano usu nectam *Cacao*, seu potiois Chocolatæ. D. *Mundy* in lib. de potentia.

Chymicum insuper analysin nucis *Cacao*, & Le *Febvre* aliorumque Chymicorum scriptis excerptam ad me transmissit idem eruditissimus Vir, D. T. R.

Nucleorum *Cacao* non decorticatorum uncie octo in pulverem comminutæ & Retortæ inditæ, substantiæ adeo fixæ & difficulter resoluibilis se esse prodiderunt ut modica ignis vi nihil redderent præter album quandam liquorem aqua instat clarum & pellucidum, idque pauca quantitate, quem pro plegmatæ habuerunt: Aucto igne ad eum usque gradum qui spiritui vitrioli eliciendo sufficit septendecim horarum spatio elevatus est spiritus vaporum specie lactei candoris, qui præter aliorum spirituum morem in plegmatæ subsidit ad fundum vasis recipientis; tandem adhuc igne vehementissimo reverberii in vegetabilium destillationibus minus usitato, ascendit oleum intense rubicundum & velut sanguinem, verum pellucidum valde, quod refrigeratum crassescit instat olei seu butyri coræ. Destillatione peracta Caput mortuum 3ij & 3vj, pendere deprehendebatur; Spiritus 3ij: oleum 3ijss reliqua materia in operatione assumpta. Spiritus non admodum fervidus erat sed penetrantissimus, nec gustui, nec olfactui ingratus, quemadmodum esse solent & sanguine aut carnisbus elicit. Oleum pariter mirifice pungit & penetrat, sale volatili cujus magnam quantitate continet nondum separato, ætque valde aromaticum & cardiacum. Spiritus brevi aciescit, quo se acetum copiosum continere prodit.

Cacao similis fructus J.B.

J.B.
Cacao fructum magnitudine pene æquabat, membranâ fuscâ tectus, per medium secundum longitudinem divisibilis, ut Amygdalæ, Avellanae, Glandes & similes, non oblique ut *Cacao*, ejusdem tamen cum illi saporis, & forsitan ejus generis.

C c c c c c c

HISTORIÆ

HISTORIAE PLANTARUM LIBER TRIGESIMUS

QUI EST

De Arboribus Fructu per maturitatem sicco.

Hæ autem dividi possunt in 1. *Nucifera*, quæ fructus majores producunt duro putamine nucleum continentes. 2. *Baccifera*, Baccas voco fructus minores parvo-rotundos. 3. Fructu alato seu membranis aucto donatas, cujusmodi sunt *Acer* & *Fraxinus*. 4. *Lanigeras*. 5. *Multifidas*. 6. *Dicocas*. 7. *Tricocas*, &c.

Nos duobus prioribus quia numerosæ sunt duas Sectiones assignabimus: reliquis una Sectione comprehendimus.

SECTIO I.

De Arboribus Flore ad inum Fructum Nuciferis.

CAP. I.

De Arboribus Fructu sicco Squamosis.

1. *Palma pinis* sive *conifera* J. B. *Palma conifera* ex *Guinea squamis ad pediculum conversis* C. R. *Recot*, *Palme montensis* Fructus S. R. Mus.

Hujus fructum sic describit J. Bauhinus, Figurâ ex magnitudine ovatus, cortice constat fulvo in spadicem polito & splendicante, duro satis, tetragonis squamulis pyxidim coaggestis artificiosissima compage, per quarum media singulis ordinibus æquabilis canaliculus per universi fructus longitudinem descendit, uno insigni cæterisque ampliore canali eodem ordine ac descensu inter cæteros conspicuo. Parte superna apex eminet, circa quem longè minutiores squamule reliquarum seriem claudunt, & in dictum apicem fastigiantur, pulchro proflus & vili-do artificio. Ipse fructus concavus sonorus intus contentum nucleum prodit.

Fructum hunc cum ipsa arbore Lobel & Penain Adv. sic describunt, hujus arborem quasi quandam hybridam ex Palma & Pinu natura ludibunda consistisse videtur. Est quippe lignum ipsum fungosâ Palmæ proflum texturâ, in villos dehiscens & squamosa cute loriatum, fastigio tenuis numerosis & in orbem exortis furculosis ligulis 40 aut 50. compactili verticulorum & squamarum serie pyxidatim articulatis pedem longis, rotundis, parum compressis: quarum singulis commissuris singuli numerosi coni altius inferuntur, triceni aut quadrageni, qui mediocrem conum Cætri emittunt, pulvillis in quincuncem digestis, reticulatæque & imbricatæ exuberante ventriolo nucis cortice, fusco, nitido, polito, crassitie & concretione Nucis Indicæ; intus nucleum glandenæ oblongam [selsquanciam aut duas uncias longam] continente, præduro, inque farinam agrè friatili gustu Glandis & Castanæ, quæ sunt ei genti panis supplementum.

Fructus hi cum ramo cui undecim inhærebant à Clusio in *cur. post.* describuntur, sub titulo exotici arboris aut fructus rami cum fructibus squamosis: locum vide.

Lobel. in Obs. *Avellane* Indicæ genus oblongum *Clus.* idem censet esse cum nucleo hujus Palmæ-pini, quod & D. *Arnold.* *Syen* affirmat.

Miror D. Grew in *Descript. Mus. Soc. Reg.* scribere nullum autorem fidei squamarum hujus fructus cum apicibus scilicet ad pediculum conversis meminisse, siquidem tum Clusius tum Bauhinus epi meminerint.

* Notis in
Hort. Malab.

2. *Palma conifera squamis sursum conversis* C. B. *Fructus peregrinus Abiegna nuci persimilis* J. B. *Clus.*

Clus.

Cylindroide erat formâ, tres uncias longus, binarium unciarum ejus ambitus, multis veluti squamis, imbricum modo dispositis constans, in medio nonnihil compressis, oris tenuioribus & quodammodo villosis, instar pane abiegni strobili, sed brevior colore spadiceo, gravis & nucem vel nucleum continens, nam agitatus crepitabat & sonitum edebat; brevi fragilique pediculo subnixus esse videtur. Nucleus oblongæ formæ est, durus, solidus, quique contractus crebras venas ostendit, quales nux Fauvel & nux moschata habent: Deterius & lavigatus pro insigni aliquo & raro lapide ab impostoribus interdum obtrudi solet.

3. *Fructus squamosus orbicularis major, Juglandis magnitudine* C. B. *Fructus alius peregrinus elegans* * *Exot. l. 2. c. 3.* *Clus. Fr. peregrinus elegans squamosus* J. B.

Formâ non dissimilis erat proximè sequenti, sed longe major, ut qui Juglandem externum illum viridem corticem adhuc retinentem crassitudine superaret, orbicularis pane figuræ, magis tamen depressæ, & quasi in umbilicum fidentis supremæ & ima parte, (inter quas trium ferè unciarum erat interstitium) & pane sex unciarum ambitu. Constatat verò veluti squamis elegantis serie in obliquum dispositis ab extimo versus petiolum tendentibus, illisque quodammodo fectis & laqueam habentibus per longitudinem: Squamule autem petiolo proximè sursum vergere nonnihil videntur: Nucis color splendens & spadicæus, eisque nucleum continebat: Nam commota & agitata strepitum edebat: valde tamen levis erat pro ejus crassitudine.

4. *Fructus squamosus orbicularis minor Avellane magnitudine* C. B. *Fr. exilis Canne de Bengala creditis* *Clus. Exot. l. 2. c. 3.* J. B. *An Fructus Canne seu Arundinis Rotang dicta?*

Parvæ Avellane nuci magnitudine erat, valde elegans, orbicularis, nisi extima pars in mucronem abisset: Petiolus cui inhærebat brevis, tribus appendicibus velut calyce fructum imâ parte apprehendens, qui tanquam squamulis serie quadam in obliquum dispositis constabat, ab extimo versus petiolum vergentibus. Flavescerebat autem & inanis erat. Abdalu Guzaratenfis Canne de Bengala fructum esse, sed exilem & immaturum dicebat; quod & nobis videtur, & forte Canne seu Arundinis *Rotang* dictæ, de qua inter Arundines egimus.

5. *Fructus squamosus orbicularis sulcis rectis, obliquis & transversis* C. B. *Guyane fructus elegantiss.* * *Exot. l. 2. c. 4.* *Clus. Nix Indica resellata perelegant.* J. B.

J. B.

Amplitudo ei quem describit J. B. fescuncialis, exactè propemodum rotunda, nisi utrinque leviter sessilis esset. Internè finum & pediculi vestigium habuit. In cortice decus præcipuum, qui cultum crassius & firmus fastis, exterius levius, splendidus, spadicæus, totus ressellatus, sulcis ac stris impressis per singulas ressellas secundum longitudinem excurrentibus, & rursus aliis oblique & inter-cussatis, pulcherrimo mercede nature emblemate. Corticis interna pars fungosa, & eadem pane que interioris corticis Castanæ, tam colore quam substantiâ, sed densior ac minus villosa Nucleum continet, magnitudine ferè Juglandis, sed rotundum aut certè rotundo proximum, superne umbilico prædium satis insigni à quo per ejus longitudinem sulcus insignis descendit, substantiâ ossæ, qui serrâ dissectus ebur politum colore, lavore & duritie refert, sapore quidem nullo manifesto, aut qui vetustate exoleverat.

In uno hujus generis fructu, quem vidit Clusius, squamæ magis distinctæ apparebant, & ad summo ad inum progredi manifestè conspiciantur, non à pediculo ad summam partem; quod in duobus aliis observare non licuit adeo arctè & summiter cohærebant, ut ipsum corium five integumentum sulcis duntaxat distinctum videretur.

Locus Guyana.

C A P. II.

Malus Indica pomo cucurbitæformi monopnyreno. Iripa H. M. P. 4. T. 31. p. 65.

H. M.

Arbor est procera, 60 circiter pedes alta, caudice crasso, denso, cinereo, cortice obdueto nigricante, intus rubicundo, necnon ramulis cinereis & subviridibus plurimis donato. *Radix* rubicunda, flavescente cortice tecta, necnon fibris suis late per terram diffusa, sapor acris, odor nullus. *Folia* geminata ordine parallelo ramulis inhaerent, oblongo-rotunda, glabra, densa, superne colore atro-vidi nientia, inferne viridi diluore; nervulis exiguis plurimis & media costa in prona parte exuberante, & folium per longitudinem medium inaequaliter secante, oblique in latera excurrentibus: Odor nullus, sapor subatringens. *Flores* inter folia circa ramulos sparsim proveniunt, exigui, candidi, inodori, & quatuor acuminatis foliolis constantes, quæ intercedunt octo *staminibus* alba, *apicibus* rubicundis donata, medium occupante *stilo* candido, qui ipsius fructus rudimentum est. *Fructus* oblongo-rotundi, compressi, inaequales, ac sulco striati, cucurbitis formâ haud absimiles, cortice crasso, coriaceo, necnon carnosio, molli, ac pulvinato tecti, Amygdale in modum; qui fructibus in maturitatem tendentibus, in utroque latere dehiscit, selsæ, aperit, ac Nucleum relinquit albicantem, tenui pelliculâ cinctum, densum, compactum, inodorum, saporisque adstringentis.

2. *Palma*

Ccccccc 2

Crescit

Locus &
Tempus.
Vires.

Crescit circa *Repoly*, aliisque in locis Malabar; semper viret, quotannis floret & fructum perficit Augusto, viz. & Novembri mensibus.

Arboris hujus radices alvum movent. E foliis in lotio vaccino decoctis addito melle potio paratur, quæ scabiem, lepram, aliisque cutaneos affectus sanare dicitur. Ex iisdem cum *Mangas* foliis in lacte dulci coctis apozema conficitur, quod ictero, asthma, læsæ in ventriculo alimentorum fermentationi, & inde nato capitis dolori medetur. E fructibus oleum fit contra scabiem aliisque cutaneos affectus.

CAP. III.

Aborai Theveti Clus. Park. *Aborai fructus venenatus* J.B. *Arbor America foliis Pami, fructu triangulo* C.B. *Aboay* Pisonis, qui duplex genus distinguit *Ahoay* guauçu seu majorem, & *Ahoay miri* fructu minore.

J.B.

Fructus triquetra figuræ deltoides est, mediocriter Castaneæ magnitudine, duobus cornibus compressioribus, cæteroque turgidulus, coloris rari, superficie aliquantum inæquali; ac inter cornua inferiora rimam agit ad intima penetrantem: A summo apice, in quo foraminulum pervium, quatuor ducuntur sulci, in totidem quadrantes fructum dividentes, qui concussa nucleum inesse testatur.

Arbori (inquit Thevetus) altitudo Piri, folium verò duos træsive pollices longum, duos latum, mali nostratis non absimile, æterni viroris: Cortex albicat; rami vulnerati succum lacteum manant: odorem autem spirant amputati insigniter fetidum [humanum sterces referentem] ut indigenæ eo nullo modo utantur, nè ad ignem quidem fovendum.

Fructus venenatus est & perneccabilis, veròque deleterius, potissimum nucleus; quo exempto sylvestres illi putaminibus tintinnabulorum more utuntur, quæ curibus circumdata nihilo remissius sonant quam Campanulæ nostratæ.

Aboay duplex est, *major* & *minor*. Hujus fructus vix nucleum Avellanæ, cui multum similis est, adæquat: Illa plus quam Castaneæ magnitudine nuces profert.

Nucula quadam salis Higüero & Aborai putata J.B.

Fructus (inquit J.B.) quem *Higüero* nomine accepimus Phaseoli vulgaris est magnitudine, nihilque aliud quam putamen quoddam levissimum, nudißimum, coloris ipacide oblitus, intrinsecus striatum, rufum; gibbus foramine exiguo pertusus: Sima pars tota patet, ut lenticulam mentitur. Collisum mutuo tinnulum sonum reddit. Foraminula argunt ex funiculo trajecto pepen disse.

Rectè J. Bauhinus fructus hosce à fructibus *Higüero* Oviedi diversos facit.

Non video cur lignum illud fœtidum, humanum sterces olens, quod D. *Philibertus Vernati* ex insulis *Solon* & *Timor*, ubi sponte oritur petium ad Regiam Societatem Londinensem per Malacæ suæ instruendo misit, non possit esse ex hac arbore. Ponderosum est, durum, colore ligni *Quercu* ni, & per multos jam annos servatum de odore suo nihil remittit, sed æque validum & vehementer spirat, D. *Grevio* attestante, quamvis incensum nullum odorem exhalet.

Nuclei *Ahorai* in pulverem redacti scrupulus unus ore assumptus graviora faciliè symptomata, quam ab aliis ullis venenis illata inducit. *Piso*.

CAP. IV.

Arbor nucifera Brasiliensis fructu operculato, monoppyreno. Ibiraba alba Brasiliensis Marcgr. Pison.

Marcgr.

Constitit figurâ Pyri, cortice fusco, ramis inordinatè positis, foliis solidis, factatè virentibus, alternatim positis, Pyri similibus, quæ pediculis innituntur. Fert *strem* amplitudine *Rosæ*, suavissimi odoris, & *Rosam* panè superantis, quinque foliis constantem, pallidè flavis: In medio fert corpus flavum seminale, more cochleæ in se convolutum, castaneæ magnitudine, quod citò decidit, & magnâ copîa sub arbore colligitur. *Fructum* fert instar poculi cum operculo suo plano, in medio paulum turbinato: In circumferentia poculi externæ eminentiæ sexangulares sunt; magnitudo poculi est quasi castaneæ: Cum maturuit fuscum fit & operculum sponte diffilit, & castanea quam continet unicam, excidit, magnitudine nostræ Avellanæ; poculum adhuc in arbore pendulum ad tempus manet.

Atramentum ex hoc fructu paratur.

Nascitur passim: Floret mensibus Octobri & Novembri.

Abirabam nigram non describit Auctor.

Ufus.
Tempus.

CAP. V.

Arbor Brasiliensis nucifera, fructu geminum nucleum continente. Anda Pisonis & Marcgravi.

Piso.

NON procul à litorensibus, nunc mediocri, nunc summa altitudine per terræ temperie exsurgit arbor *Anda*, quæ ligno est levi, raro & spongioso, multique utilis. *Florem* fert magnum & concavum, aurei coloris. *Folia* nunc copulata, nunc inordinatè & lottariè posita, in extremitate acuminata, nervo recto & venis obliquis conspicua. *Fructum* seu nucem fert cortice duplici, exteriori cinereo [viridi instar *Juglandis* *Marcgr.*] interiore ligneo præduro & perforato, [una extremitate acuminatam, & uno latere fissuram habentem;] quo duæ glandes continentur, jeciori leporino non valde dissimiles, & nuces Castaneas sapore quodammodo referentes, licet virtute & qualitate differunt. Una siquidem atque altera cruda manducata alvum ducit, quibuldam & vomitum excitat. Valide est operationis, quamobrem agris morbo fractis haud tutò exhibetur, nisi corrigatur & in Elestrari aut pilularum formam redigatur. R. duas vel tres Castaneas, contusas & cum saccharo despumato excocias, addito Anisi & Cinnamomi momento, gradissimum non solum erit medicamentum, sed & tutissimum infantibus iisque omnibus qui à purgantibus solent abhorrere.

Lustiani & indigenæ ex eadem nuce oleum expriment, quod lychnis affundunt, atque eo corpus inungunt. E cortice autem ustulato incolæ optimum & familiare remedium contra ventris fluxum, iisque quibus post assumptam nucem alvus immoderatè ruit, subministrant.

Barbari cortice illius utuntur ad capiendos pisces, aqua enim in qua maceratus fuerit omnia animalia soporantur.

CAP. VI.

Iba-curá-pará Brasiliensis Marcgr. p. 119. *Arbor nucifera Brasiliensis fructu striato cucurbitiformi multos nucleos continente.*

Marcgr.

Arbor folia habens in frondes congesta, pedem longa, duos & semis digitos lata ubi latissima, linguæ figurâ, ad pediculos acutiora quam in extremitate, figurâ foliis *Fanipabæ* similia, nervo subroso secundum longitudinem, & aliquot venis transversis conspicuis.

Fructus illius magnitudine respondet Aurantio malo, sed figurâ similis est parvo Peponi aut Cucurbitæ; nam rotundus est, & paulum compressus, ac quasi striatus, tot strias seu cavitates secundum longitudinem habens, quot intus Castaneas continet, nimirum quatuor; quinque, sex, aut septem, magnitudine nostrarum Castanearum: Cortex exterior viridis; interior in tot locula menta dividitur. Quelibet castanea cutem fragilem habet, colore flabellino dicto, seu flavescente & splendente: Nucleus albißimus edulis est.

CAP. VII.

Nucifera Brasiliensis cortice fructus ligneo quatuor nuces continente. Jacapucaya arbor Marcgr. *Jacapucaya* I. Pison.

Marcgr.

Alissima est arbor, cortice gryseo, duro, & inæquali, instar veteris *Quercus*, ex quo atramentum scriptorium conficitur. *Folia* juniora rufa sunt, verustiora viridia, Mori foliis similia, in ambitu serrata, quodammodo contorta & incurvata, alternatim in ramulis sibi opposita. Post *strem* (quem nondum videre licuit) fructus sequitur, quilibet suo pediculo crasso, ligneo dependens, magnitudine capitis infantis, figuræ ellipticæ, interioris veluti in conum obtusum fatigatus, superius five ad pediculum depressus, referens poculum cum suo operculo; cortice ligneo & duro, ochræ coloris: operculo autem remoto (nam ipsemet fructus maturus se aperit) decidit operculum, & fructus interioris in quatuor interstitia divisus videtur: & in quolibet loculo menta castanea invenitur, pruni magnitudine, cortice ex flavo subcinereo, rugoso, qui contusus nucleum exhibet album, optimi saporis. Nuces pariter maturatæ consecutæ excussio tegumento è calycibus sponte decidunt.

Semel in anno maturescunt, media videlicet hyemæ.

Cæterum arbor in salubribus & mediterraneis locis adeò luxuriat, ut iusto exercitui sufficiens sit. Stentaculo fructus ejus aliquando fuerint. Sapore & excellenti Pistaceæ adæquantur, & Venerem sopitam dicuntur excitare.

Potiones & pulvis tam ad Medicinam quam ad epulas ex illis comparantur. Oleum quoque pituitosius ex illis exprimitur, Amygdalino calidius: Præstat affatis quam crudis vesci quod caput infestent. Tanta duritiæ pyxides sunt ut Tepuyensis non modò vasa potoria, sed & discos & ollas sufficiant.

Duæ reperiuntur species sibi similes externâ figurâ, sed qualitatibus internis discrepantes: nam altera species calices magis deformes producit, eorumque nudes dignitate inferiores habentur, quippe ex immoderato illarum usu quibuldam capillos defluxisse incolæ testantur.

Tempus.
Locus.

Vires.

Viss.

Utriusque lignum putredini mirè resistit, unde ob summam simul duriciem molendinorum faciliorem axes ex illo fabricantur, cæterisque arbores multum antecollit. E cortice exteriori scato & contulo fit stipula rufescens, quo ad obturamenta utuntur & naves.

CAP. VIII.

* Lib. 17. c. 4.
Ind. Occid.

Arbor Teteisera Orellanensium, indigenis Ademonie Torocke * De Latr.

De Latr.

Arbor est valde procera & ramosa, foliis grandibus, & quæ formâ non multum abluunt ab Ulmi frondibus, obscure virentibus, nisi quod postica parte nonnihil videtur candidare. Nullo fert flores sed certas gemmas quæ colore nihil differunt à foliis, quæ sensim crassescunt & protrudunt fructum grandem, mole interdum capitis humani, pane rotundum, antica parte nonnihil compressum, cortice ligneo, duro & admodum crasso, exterius striato dum, tuberoso, coloris fusci & pane nigri. Dividitur interiori certis spatiis in sex veluti regionibus, quarum singulis continentur octo, decem, & interdum duodecim naves, arcæ inter se conjunctæ, quæ singulæ iterum ligneo, duro, & satis crasso cortice tectæ sunt, & variae formæ, pleque tamen triangulares, una parte convexiore, cum tribus veluti latus, valde rugosæ & alperæ, minis tamen quam exterior cortex, tres uncias longæ, & sesquinciamp late, coloris rufi & interdum cinerei aut fusci. His continetur oblongus nucleus totus implens instar Amygdali, rubicundâ membrana tectus, carne candidissima & solida, & nonnihil oleosa. Sapore videtur magis accedere ad Avellana quam ad Amygdala. Horum tamen usum in omnibus egregie potest supplere, etiam ad tragelanas quam ad Amygdala. Horum tamen usum in omnibus egregie potest supplere, etiam ad tragelanas quam ad Amygdala.

Quoniam arbores quæ hunc fructum ferunt adco sunt altæ, & fructus adeo gravis & durus, illis maturis non audent Barbari sylvas ingredi, nisi validâ parvâ, aut alio tegmine caput tecti; nam fructus decedentes instar silicis caput illis comminuerent.

CAP. IX.

De Camphora.

Camphora seu Caphura in panes fusiles ingentes coacta importatur, pellucida & candido toto, facturi Nitri instar, qui pulsi etiam gignunt edunt argutum, substantiâ pinguisculâ, & quæ faciliè flammam concipiat, quam in mediis etiam aquis inextinguibilem peritaciter retinet, sub denubis lentescens, & exigua portione totum os veluti inflammas, odore vehementi. J. B. Cæterum nisi diligenter aservetur, ex operculatis etiam capsulis nonnunquam evanescit. Allevatur tamen securè vase marmoreo aut alabastrino, Lini & Psyllii semine seputa.

Non una ex arbore colligitur: nam ex cortice radicis Canelle Zelanica destillando elicitur, ut in Historia ejus arboris ostendimus: & ex radicibus arboris cussidam Japonica minium conficitur & in lebetem aneum conjecis, quibus aquam ea quantitate superaffundunt ut radices modicè obtegat. Lebeti autem imponunt pileum vel operculum stramineum, in acutum fastigium, mœque ignem admovent modicum, cujus ope partes radices volatiles separantur, ascendunt & dicto pileo crystallorum instar adherescunt, qui vicissim auferunt, mundantur, rursumque superimponunt. In insula Sumatra, ex alia arboris specie obtinetur; non tamen destillationis ope; sed sponte concretam ex arboris medulla eximunt indigenæ; qui, referente * D. Grimm, postquam extenuis signis, illis notis, percipiunt arborem divitem esse Camphorâ, spoliant eam omnibus foliis, cortice, & externo ligno usq. ad medullam, quæ ab eis finditur. In hac medulla Camphora eleganter in forma coagulata, instar tenuis crystalli foliati latè residet, quæ à medulla ab eis separatur. Nobis autem videtur ut & prædicto D. Grimm, arborem Camphoriferam Borneensem specie distinctam non esse à prædicto Sumatranorum, ut legere est apud Breynium, Cent. 1. c. 6. ex relatione Etim. Stadii, in Tractatu cujus titulus, *Recherches & Observations naturelles par M. Boccone, in his verbis, Caphura de Borneo, quæ melioris notæ & rarior est quam Japonica* [Libra ejus, teste Garcia, tantum emittit, quanti ceno, quæ melioris notæ & rarior est quam Japonica] [Libra ejus, teste Garcia, tantum emittit, quanti ceno, quæ melioris notæ & rarior est quam Japonica] [Libra ejus, teste Garcia, tantum emittit, quanti ceno, quæ melioris notæ & rarior est quam Japonica]

Arbor tamen ejus quæ ex China adfertur] in ea insula ab arbore ibi *Limo* dicta profertur. Hinc arbore tunc temporis cum Caphurâ abundare, & quasi turgere, *Ophe* Græci eleganter dicunt, nōnunt, sub ortum Solis aurem applicant, & notatū dignum strepitum percipiunt; deinde ipsam amputant in partes dissicant, quas findunt, Solique ut siccantur exponunt, siccatis in partem committunt, & Caphuræ frustula eximunt, cæbrique à foribus purgant; si masculicula frustula offenderint, iis oculis leniter & leviter conficari solent. Hæc autem Caphura plurimum à Japonica distat, magisque clara & perspicua est, nec illo modo, ut Japonica, sponte evanescit & consumitur. Cæterum (ut rectè annotat D. Grimm.) si Sumatranæ & Borneenses artem calenter destillationem, longè majorem quantitatem Camphoræ impetrare possent. Percepit enim ille, quod lignum illud, est odor Camphoræ videtur carere, multum tamen Camphoræ in sese adhuc continere. Hinc artem transferri (inquit) serra discinditur, spirat odorem, & multum offendit pinguedinis.

Mirum autem videtur quod scribit purificationem Camphoræ Japonenses adhuc latere. Matthiæ tamen etiam scribit, Camphoram omnem rudem Venetias importari, ibique igne & arte vitæ organis sic ut candefcat elaborari.

Camphora Veteribus Græcis incognita, Arabibus primo celebrari cœpta est. Calidane sit an frigida non convenit inter medicos. Vetusiores frigidam esse statuunt, eo argumento quod Venem

* Ephemer.
German.
An. 11. Obf.
153.

Vires.

nerem extinguar & libidinem compescat, quodque ophthalmiis & oculorum inflammationibus, tum etiam ambubis imposita, nivis frigiditatem referat. Recentiores è contra calidam affirmant, quorum argumenta, Inflammabilitas eximia; odor aromaticus penetrantissimus, ac sapor acor; facilis evanescencia ob partium tenuitatem; quæ sententia nobis probabilior videtur: Ad contraria autem argumenta facile responderetur. Dato enim quod Venerem arceat, non tamen propterea necessariò frigidam concludi argumento sunt Ruta, Virex & sim. At nec Venerem arcere concessit Jac. Breynius; siquidem observatum plurimos Camphoram quotidie purificantes tamen fecundis & multa atque copiosa sobole felices existeret: Nec scio (inquit) an multa in medium exempla adduci queant, Camphorâ purificanda operam navantes conquesitos, se propter tractationem Camphoræ in opere conjugali impedimentum aut remoram aliquam sensisse. Et quamquam forte non negandum, quoddam dari quorum vis nature Camphorâ penitus extincta, tamen non neminem novi, qui contra Veneris irritamenta hac refinâ usi, quæi solitus est, se multo magis ad talia opera incitatus. Deinde, quamvis in multis affectibus, ut in oculorum inflammationibus, Erysipelate, astu febrili, &c. refrigerantem potestatem obtineat, attamen hoc (inquiunt) non per se, sed per accidens solum evenit, ac eo ferè modo (ut vult Breynius) quo per ignis calorem candelæque flammam aucti membri inflammatio extrahitur, vel ut immoderato Piperis usu calor nativus foras pellitur, intusque debilitatur, eaque ratione corporis temperies in frigidam mutatur. Alii alios modos quo hæc præstare possit comminiscuntur, quos partim quoniam non satisfaciunt, partim quoniam non omnino extra dubium est an in his affectibus conveniat Camphora, & annon potius obit quam profit, omitto.

Camphora resistit putredini ac venenis; unde frequens ejus usus est in peste, malignisque morbis, & febribus putridis. Suffocationi uterinæ subvenit Aqua Melissæ in qua Camphora extincta fuerit propinata. Usus externus crebrior est in Epithematis f. Frontalibus refrigerantibus & paregoricis, quibus ut comminiscatur solvi solet in spiritu Vini, vel conteri cum nucleo seu semine aliquo oleaginolo, e. g. pineis, sem. Citrull. & sim. *Sched.*

N. Spiritus vini Camphoram immixtam brevi dissolvit, quæ in formâ olei spiritus superficiei innatabit.

Camphoram saponariis pilis admiscere solent ad cuti nitorem & lavorem conciliandum.

Somnum inducit Camphora foris aut intus exigua quantitate usurpata: Siquis verò sapius odoretur & naribus adhibeat cerebrum exicat & vigilas creat. *Gare.* Applicatur in inflammationibus & debilitatibus oculorum.

Camphora inter fortissima Alexiteria non immerito à viris doctis numeratur; putredini mirum in modum resistit, vapores putrefacti & corrupti membri repellit aut corrigit, in magnis tamen capitis & ventriculi doloribus hæc cautè utendum est. *Fabr. Hildanus* De Spachole cap. 12. Camphora mihi nihil aliud esse videtur quam Sal volatile oleosum, ut ex ejus analysi manifestum fit. *D. T. R.*

1. Arbor Camphorifera Japonica Breyn. cent. 1. cap. 6. & Hort. Leydenf.

Arbor hæc exuberante copia in Satsuma Japonica provincia, Tiliarum nostrarum instar speciosa proceritate adolefcit, materie firma, ponderosa, ex rufo subfusca, multis fuscis segmentis, ligni instar Junglandis fermè, scarificata, saporis amariulci & aromatici, odoris vehementioris, nescio quid ad Juniperi lignum vergens, quæ non solum cistis aliisque machinis, sed extruendis etiam palatis in illo Regno inservit. Hujus ramus ex Japonia transmissus spithameæ circiter longitudinis tenuis erat, rotundus, lavis, extrinsecus nigricans, intus albidus, saporis aromatico ad Camphoræ accedente. Huic alternatim, inæquali serie septena adnata sunt folia, semenciali & tenui pediculo, ex fusco spadiceo prædicta, Lauri Leodinenfis Batavorum, quæ formam & magnitudinem non dissimilia, nisi quod magis plerumque acuminata, inferiori parte albidiora, substantia tenuiore, cum Junglandis foliis melius conveniente: per cujusvis folii medium subfusus vel flavescens nervus porrigitur; ex quo alterno ordine, nonnullæ ejusdem coloris, sed magis ad viridem tendentes venæ conspicuæ sursum in latitudinem sparguntur; inter quas venulæ rursus quedam coneræ, latitudinem folii transeuntes, eâ quodammodo, si accuratè observes, formâ, quæ lineæ transierit in folio arboris Caneliferæ apparent. Hæc verò folia contraria odorem spirant aromaticum; quemadmodum etiam saporem calefacientem, attenuantem & ad Camphoræ vergentem.

De floribus extremitati ramulorum innascentibus nihil adhuc memoratū dignum percipere potui. Fructus autem his succedentes odore quam folia fragrantiores, & calculo oblongo, versus pediculum fastigiato, periculum tenerum atque parvum habente emicantes; sub quo nuclea orbicularis, ex nigro fusca, non valde dura occulatur, intus coloris nigri & splendens, Nucleum continens subalbidum, bifidum & pinguem, saporis aromatici, & acrimonia haud ingrata linguam titillans.

2. Arbor Camphorifera Sumatrana * Grimmii.

Propè Baros in Occidentali parte insule Sumatræ crescit hæc arbor, magna & densa, cujus lignum ob duriciem & firmitatem ad ædificia perutile. Caudicem habet rectâ ascendentem; ramos suos ordinatè explicat, elegantis formæ. Folia magna & carnosa, anteriori acuta: quæ contra odorem spirant Camphoræ, qui tamen cessat, si aliquantisper contineantur ob volatilitatem Camphoræ. Formosos producit fructus, parvæ nucleæ Avellanæ magnitudine, oblongo-rotundus, tenui tunica indutos, quæ rursus, instar Nucum Avellanarum alteri elegantis formæ tunice inclusa jacet, quæ diversos habet colores, ut rubrum, purpureum, flavum & viridem; integrum fructum congerit, & instar Tulipe superius sese aperit.

An ab hæc diversis sit Camphorifera Borneensis inquirendum, *Limo* insularis dicta. Hæc descibente Matthæo Slado apud Breynium, arbor est minor glaciôrque Japonica (quæ interdum vastum Quercum aequat) ejusque trunci diameter septem præterpropter digitorum longitudinem

* Ephemer.
German.
An. 11. Obf.
153.

Scaliger hujus nucleos Pistaciorum esse, sēque ex hac arbore Pistaciorum medullam effrāsse scribit. Fructus ille, per nos licet, deliciis suis, tam laetum ferculum ei non invidemus: Quin veteribus contenti Pistacias novas Scaligero cedimus, quibus ad satietatem ingestis palato suo quantum videretur gratificetur. Nobis naufragum potius commovere & ventriculum subvertere apte videntur quam esui idoneae.

Nullum, quod sciam in medicina usum habent. Pauperioribus tamen multis in locis globulos praecibus numerandis ex iis conficiunt.

C A P. XIII.

1. Pistacia Ger. J. B. Nuc Pistacia Park. Pistacia peregrina fructu racemoso, sive Terebinthus Indica Theophr. C. B. The Pistachio or Pistich-nut-tree.

Pistacia arbor, tradente Rauwolfio, truncus est crassus, ramis expansis, cortice obductis cinereo: In longa costa ē ramis propagata folia conjugatim disposita habet, quamquam non usque adeo exacte semper respondeant singularum foliorum ortus. Sunt ea vero nunc lubrofunda, nunc in mucrone acuminata, nervosa, Terebinthi foliis, nisi iis majora essent similia. Fructus officinis notissimi, Avellanae magnitudine, oblongi, acuminati, una parte in gibbum ciliatum eminentiorem protuberantes, altera depressiori, in acutum fastigiati, opposita parte, quae pediculi quoque adhaerent vestigiis, obtusi, lignosi, lentos, fractu contumaci, ac propemodum inter osseum & crustaceum medio cortice, sed tenni, lavi, candido tecti, cui rugosus alius, ac fere aridus, coriaceus, tenuis & fragilis superferitur, colore supremo Amygdale putamini similis, in exoletis niger. Lignosus cortex nucum modo in duas partes separari solet, interdum sua sponte hians. Nucleum continentem rufā pelliculā conveſtitum in flavo vireſcentem, dulcedinis suavissimā, pinguem, huiusmodi etiam masticatū commendantem, praeterit recentiores. Flores racemosi, purpurantes Terebinthi. Ad

Rauwolfius folia rotunda huic arbori attribuit, & sanē iis quae ex nucum latu nobis ortae sunt talia fuere. Sunt nobis (inquit J. Bauhinus) rami Pistaciae in quibus folia acuta; & ad Lobelio aliusque folia acuta pinguntur. Quapropter diligentioribus considerandum relinquimus an sit aliqua inter Pistacias diversitas.

Plerique Botanici hanc arborem pro Terebintho Indica Theophrasti habent. Et sane Terebinthi Indicae descriptio apud Theophrastum satis convenit Pistaciae. Verum cum in ipsa quoque lingua reperitur arbor correspondens, & quae nomine quoque conveniat, malimus potius eo referre quae de Terebintho Indica Theophrastus scribit, quam ad Pistaciam. Arborem autem illam demonstrat Rauwolfius, capite de Terebintho à nobis proponendam. Pistacia Syriae multis in locis reperitur. Rauwolfius narrat, cum tenderet ex Tripoli in urbem Damasci & Halepū, se vidisse circa urbem Sermin sylvas arborum Pistaciorum, &c. circa Halepū quoque admodum vulgatam esse arborem.

Viret.

Pistacia stomacho grata sunt. Eadem sive edantur, sive trita in vino bibantur contra reptilium bestiarum morsus opem ferunt Dioſc. Plin. aliqui eisdem effectus habere quos Pini nucleū aiunt.

Galenus Pistacias tenuioris essentiae esse scribit, subamari quid & odorati habentis: Obstructiones itaque liberare, maxime Jecoris; veruntamen etiam thoracis pulmonisque, parum nutrire. Verum Recentiores plerique apprimē nutrire & Venerem stimulare volunt. Quibus de causis Bellaris instaurantibus & resistentibus admiscetur tum ab Hispanis, tum ab Italis & Gallis medicis; imò tantum illis tribuitur, ut vix ullum sit medicamentum analecticum sine Pistacio. C. Hofmannus ē contra fidenter affirmat falsam esse opinionem de *manteris*, quinimo astuosa esse ait in calidioribus non minus quam Amygdalas. Ad Venerem arguit; & maximus earum usus est in Italia, teste Braslavolo: Quicquid faciunt statuando faciunt ob excrementicam humiditatem. Haecenus Hofmannus: cui ut & Galeno & sequacibus oppono quotidianam experientiam & Medicorum praxin; quibus plus tribuendum quam Hofmanni auctoritatem, aut ipsius etiam Galeni.

Oleum Pistaciorum potum internos dolores sedare perhibet Matthiolus, quibus origo sit à pituita viscida & flatibus: Idem prodesse contra spasmodum & paralytin, & interno ulni facere ad generationem.

2. Nucula exotica Pistacii specie J. B.

Ad Pistacium suo clausum officulo accedit magnitudine & formā oblonga, nonnihil angulosa, & convexa, inaequali putamine fragili, fusco, rugoso nucleum comprehendente solidum, coloris obsoleti, pingui, rancido, [in nostris saltem vetustissimis] sapore praeditum, quem obvolvit tenerior quaedam pellicula coloris cinerici.

3. Pistacia Virginiana sylvestris trifolia H. Blas. Staphyloendron Virginianum trifoliatum Hieron. H. Leyd.

Foliorum ternā dispositione, seminumque in Vescis parvitate à vulgari facile distinguuntur.

Vescis esse tripartitales seu tripartito divisas, & in unoquoque loculo seu fero uno nucleum seu semen continere observavit vir in re Botanica maxime indultus D. Sam. Doudy.

Hac Pistacia seu Staphyloendron referendum est ad arbores fructu sicco tricoeco.

CAP.

C A P. XIV.

Castanea equina Ger. Park. equina folio multifido J. B. folio multifido C. B. The Horse-Chestnut-tree.

Magna facis est arbor, quanta Morus, & valde patula. Folia palmata sunt, ex segmentis plurimum septem composita, quorum singula Pinnae marinae quodammodo annula, ex angulo admodum principio sensim dilatantur, tandem in obtusum mucronem desinentia, per ambitum serrata, longitudine dodrantali, quae parte laetissima sunt palmum circiter lata, à costa media obliquis ordine nervis in ambitum directis, coloris supernè atro-virentis, infernè hilarioris, sapore amaricante. Porro coeunt haec omnia in unum communem longum pediculum; & estque pedicularum situs oppositus. Flores multi simul in ramulo ex ala folii extremam rami partem occupante prodeunt, longiusculis petiolis subnixi, quorum foliis non valde amplis constant, candidis, quorum bina superiora reliquis paulo ampliora violaceas ex purpureo maculas orbiculatas in medio impressas habent, & florum autem umbilico plura flava staminula prodeunt in aureis apices desinentia. Fructus ipse non ita in conum definit ut vulgare nostrae Castaneae, globosior, altera parte spadicea, qua vero echino adhaeret impressionem cineraceam offert, cui cortici nulla intercedente lanugine pulpa nostratibus Castaneis similis subiacet. Echinus ipse multo crassior & firmior quam dicta, exterius rufus, internè albus, durus; sed rarioribus brevioribusque pinis obtusis, simis tamen & infectis, colorēque flavicantibus, qui per maturitatem in tres partes deliquescentes Nucleum ostendit, ipsius lateri infima parte inherentem, non à pediculo, ut reliqua.

Hanc scribit Clavius Autumno cum folia amisit, protinus amantacum quiddam excrevisse ramulis, & turgidum quasi parturit, pingui ac leno humore conspersum, in quo culices & huiusmodi insecta haerent, totaque hyeme ita perdurare, donec ineunte vere, & prae maturitate admodum gemmae in folia se explicant. Corticem ramis tribuit, novellis quidem virentem, adultis autem cinereum, sub quo lateat alius succulentus, viridis, lignum ambiens, ut in Sambuco vel Aceris latet.

Constantinopoli & in Creta nasci fertur: Certe Constantinopoli ad nos transmissa est, & haec in hortis nostris frequens. Frigoris patientissima est; umbrae & aqua ut Platanus delectatur. Equina dicitur quia equis anhelosis prodest, Matthiolo & Clusio tradentibus.

C A P. XV.

De Manibot sive Yucca ex cuius radice fit panis Cassava dictus.

Quamvis quem fructum proferat haec arbor mihi non constet, quia tamen foliis digitatis Castaneam equinam aemulatur ei subiungendam duxi.

Manibot Indorum sive Yucca foliis Camabini C. B. Manibot Theveti, Yucca & Cassavi J. B. Hucca sive Mandioca ex qua Cassavi fit Park. Maniba & Manduba Brasiliensibus, cuius radix Mandioca. Pison. Marcgrav.

Pison.

Frumento complures Indiarum regiones ad hac usque tempora cauerunt: ea tamen quibus hominum & animalium sustentatur vita, frumentique vicem supplere desiderari benigna mater natura noluit. Radix enim sativa seu altalis, quae Mandioca Barbaris appellatur, in farinam redacta, & in panem coacta cum optimo pane similiagineo certat. Quae plantae licet Angola & Hispaniola, atque aliarum insularum incolae gaudeant (ubi radicem hanc Yucca, aliis Mexicanis Quacucumali, preparantam & in farinam redactam Cassavi vocari Monardes testatur) Brasiliae tamen naturalem, summoque studio ibi cultam constat. Alii omnes America populos à Florida ad Fretum usque Magellanicum hoc pane usos affirmant, quoniam Frumentum Mayr dictum illis non desist.

Plures huius fructus dantur species, quae licet prima fronte inter se haud differre videantur, tamen ab experientibus agricolis dignitate, caule & cortice distinguuntur. Prima species à maris acolis Brasilianis vocatur Mandiba buara, quae albicantibus est radicibus & truncis: Mandibapara, Mandibepa, Mandipuchi, Mandibimana, Aipi (quae iterum plures habet species, quarum nomen vides apud Marcgravium) Tapicima, Aipicapa, Mandipupeba, Aipicacaxera, quae omnes robustius sunt & lactescentibus radicibus & caulis. Omnium harum stirpium radicibus & caulis solum Mandioca nomen inditum, & alimentosis, medicamentosis, venosisque qualitatibus, licet impari inter se gradu, pollent.

Frutex est ad quinque vel sex, ut Rochefortius & Parkinsonus, ad sex, septem, vel octo, ut Marcgrav. pedum altitudinem assurgens, caule lignoso * tortuoso nodoso, fragili, medullam intra * res Pisoni. frutem continente instar Sambuci. Ejus crassities pro fecunditate soli coeque temperie varia. Superius in multos expandit ramos, qui iterum ramulos habent, atque in horum quolibet tria, quatuor, quinque, sex, aut septem folia angusta, oblonga, in stella formam disposita, [ramuli quos vocat nihil aliud sunt quam foliorum digitorum prolongi pediculi. Folia enim ad Lupini aut Hellobori nigri modum ex pluribus foliis digitatis dispositis, aut ex summitate pediculi, quasi ex eodem centro egressis componuntur] ejusdem ferè viriditatis cum Ponzia folia. Flusculi ferè flavo-pallidos, pentapetalos, multis staminibus luteis in medio: Semen autem Ricini semini simile, sed inutile. Radicem Pastinacae haud dissimilem producit, quae lactem trahens succum ab oculis prorepentibus, & trunci internodiis natis hoc liquore egregie intumescit.

Terra

Terra minime glebosa aut irrigua ut Canna saccharifera gaudet, sed sicca potius, sitiente & montola, arque in tuberculis, quasi à talpis egesta. Adeo humiditatis omnis inimica est, ut affvis duntaxat menibus terre committi veli, idque locis apricis ac minime umbrifis. Cum autem adeo acclive ac arenosum folum requiratur, maluit incolae densissima demoliri nemora, demolita exure, eaque arvis & legetibus (*Cibocae Lusitanis*) destinare. Extra terram duobus vel tribus fuculis germinant, qui ubi octavo, decimo atque duodecimo mense liquefcere incipiunt pro semine sunt. Hoc frugum nostratum discriminem, quod Mandihoca nihil de fructu decedat ad sui propagationem, noslris decedat, quibus ipsi fructus sementem faciunt. Per radicem nulla potest fieri transplantatio; nam ea extracta è terra, & tacta statim moritur.

Tres hujus plantæ trunci, frondibus spoliati, figurâ propemodum pyramidalis, haud profunde simul terra graminis, triam circiter pedum inter se distantia inseruntur, prominentique ad palme altitudinem superius se invicem amplectuntur. Qui foliis licet denudati, novis tamen illico velutinnis, nec quicquam radix inde detrimenti patitur, modo caulis integer & illæsus maneat.

Dignitate & mole excellit *Mandihoca*, si anni terræque temperies sicca fuerit. Tum enim quilibet radice sesquipedem, vel duos, interdum etiam tres pedes longa evadit, crassitiem habens brachii vel etiam cruris humani quando satis adoleverit.

Ratio habenda, ut ager, à zizaniis, quæ valde suppullant, ter quaterve repurgatur, donec plantæ adoleverint, ad octo nimirum vel decem mensium spatium. Maturitatem affecit radices, quod annis efflueret à plantatione fieri foler spatium, ad tertium vii sub terra durant: altero tamen plerumque anno pãis illarum putrescit & corrumpitur: ideo ad summum linquuntur annuo spatium, & de novo per tales plantantur. Inguente nimie humiditatis necessitate excindi statim postulat semenibus ante ipsa maturitatis tempus.

Mandiba quæ vocatur *Mandibumana*, omnium citissime crescit & maturefcit, atque optima inde conficitur farina. Hæc planta maxime gaudet solo arenoso, & magis ambusto quam reliquæ. Primaria opisthum, inque quotidiano usui & lucro producit promiscue in quavis terra, vocatur *Mandibogari*.

È terra evulsa radices vix per triduum durant, etiam si fideliter horreis recondantur. Mundatæ & à cortice, quem tenuissimum habent, liberatæ, mole trusatili, à duobus hominibus circumactæ admoventur, ferrigæ cupide conteruntur, & contusarum radicum farinam excipit alveus. Rastia deinceps torculari vel prelo subijcitur, quo magna vi humor ille superfluis & noxiis exprimitur; ut sicca atque absque ulla humiditate maneat. Mox cribro *Urupeba* dicto percolatur. Exinde planfacto sticili aut eneo injectur, in quo substructo igne circumagitur tantisper donec coquantur. Semiocta verò & adhuc mollis effulscnta est, & vocatur *Farinha relada*, quod est, Farina cocta non exsiccata. Reliquum quod superest, & reservare volunt, supra majorem vel minorem ignem pro arbitrio inscunt, atque exacte siccant. Farina enim hac quò plus exsiccata & excocta eò durabilior est. Optime tamen siccatæ & fideliter ab aere defensa, ultra annum vix servari potest; nam si vel levissima uligo eum infecerit corrumpitur, eam non parvam militum stragem in castris excitant vidi. Quapropter nostri Barbaros imitati eam in bolos, quos vocant *Bejns*, passillos & liba cogunt, superque craticulas modico igne induram in penu aliquandiu recondunt.

Ex hoc fructu expresso manat liquor *Manipura* barbaris dictus, qui vasi infusus post duas horts fundo adherescit: ex quo alia fit farina, melior priori, ac majori affluentia floris, quam cremorem de *Tipioca* vocant. Ex aqua farinæ in fundo subsidente bolos quoque consiciunt *Tipico* dictos, quod optimi saporis. Tum Gummi quoddam seu potius Amylum ex ea fit, atque eidem usui inservit, hic liquor *Manipura*, quod dulcis fit saporis ab Animalibus avidissime haustus vi quadam venenata ea statim extinguit: ex radice tamen non expressus (quod mirum) cætera animalia excepto homine nutrit. Præterea radice à sole exsiccata alia fit farina & pollen albicans, imo & panis siliquis & biscoctus, qualis è tritico (cui & similissimus est) pinatur. Hoc alimentum integrum & non comminutum pro jumentis & pecoribus, quibus in pabulum cedit, reservatur.

A veribus & integris formicarum cohortibus hæc planta miserè solet infestari, magno agricolarum incommodo: non solum folia atque caulem, sed ipsam quoque radicem depopulant forarum greges & animalia domestica. Ipsi Brasilienses, Æthiopes & nostratum non pauci hujus plantæ folia amant adeo, ut contusa, cocta & proba condita pro cibis & Lactucis apponant; quæ in massam efformata. *Manicoba* nuncupant Brasilienses.

Porro radix hæc quatuor aut quinque dierum spatium in aqua macerata & emollita *Mandipoba* dicitur, quæ assata maxime ab agrestibus Indorum & barbarorum multitudinem expulset & maneat. E sedimento hujus consistentia Farina mollis notaque melioris conficitur, quam Brasilienses *Tipioca*, Lusitani *Farinha fresca* cognominant.

Ex *Mandihoca* contula, butyro & saccharo insignes sunt boli vel pastæ ad edendum optime. Pulvis deniq; genus paratur ex *Mandipoba*, quod nomen accepit *Mingau peringa*.

Mandihoca illa mollis, illis *Euba*, igni imposita exsiccat, exsiccata appellatur *Carimã*. Ex hac Afri panem optime note conficiunt, quem *Miam*, vel *Angu*, interdum *Enfome* appellant. Omnium autem præstantissimum pulvis genus condunt, quod vocant *Mingau de Carimã*, cui aromatum loco momentum Piperis Brasiliensis, & floris *Nambis* admiscunt, quod optimi cum fit saporis, sanitatque conducit, frequens in prandis esse solet, nec suaviter se vivere existimant, nisi hoc alimentum utantur. Sanis æque atque aegris ejusmodi pulvis, emulsiones, atque adeo pilulas saluberrimas inde confectas exhibent. *Tipioca* liquidam & *Carima* pota, vel Syrupi specie cum aqua folum Auricularum & paxillulo Sacchari exhibita antidoti loco plerumque est. *Tipioca*, si multa locione defacta atque exsiccata probè ab omni humiditate reservetur, tabidis & dysentericis ex arte propinata medetur. Febricitantes, animo deficientes, veneno infectos restituit. Præter hæc violente exercitio fractis vires recuperat, sudoræque immodicos compescit Pisana illius simplex. Quacunq; hæc morthagas, imprimis ex vulnere infectas tum intus assumpta, tum emplastri modo applicata cohibet.

Ex

Ex *Macaxera* optimum fit vinum, serum lactis sapore referens. Mandihoca rasa vulneribus & ulceribus antiquis imposita ea mundificat atque attemperat.

Manipura cocta crassefcit pulvis in modum, alimentoque convenienti existit. Quod si *Oryzam* & saccharum cum aqua destillata ex floribus Aurantium superinfundas conservæ gratissimæ formam induit, mutatoque nomine *Marmelada* de Mandioca appellatur.

Postremo illa species *Macaxera*, præterquam quod vicem farinæ prædictæ suppleat, igne etiam assata absque ulla alia preparatione comeditur, ac *Macapera* appellatur.

A cæteris radicibus abstinentium est, quod præfens illic venenum. Dantur enim quædam, quas citius combusteris quam ut virus suum deponant, & ad edendum idoneæ reddantur. Quin ipsi indigenæ olim minis exercitati in separatione alimentosi & venenosi, aliquoties mortem oppetierunt, nunc eruditores facti, non solum illis præcipio existit vitæ sustentaculo, sed omnibus Europæis in America degentibus: idque panis tritico præferre non verentur licet minoris habeatur nutrimentum.

Æthiopes & Brasilienses inter edendum pugnos farinæ plenos in os injiciunt, ut manu quoque ab ore longius remota vix tamen mica pereat. Raro aut parùm inter prandendum potu utuntur, quod farina aquam nimis imbibat & stomachum inflet. Cum aratrum ejusque usus hic ignoretur, & improbi ac multijugi laboris tædia declinent, faciem hanc & minis ærumnosa agriculturam, tam vitæ ac rei familiaris tuendæ, quam aeri corrodendo egregie adhuc amplectuntur. Quippe unus duntaxat mancipii industria & labore centum tuberculos [monticulos] aliquando unus die decursu absolvunt. Hujus autem farinæ una, quæ viginti cantharos nostrates continet, aut selqui *Alkeira*, h. e. modius unus aut selqui homini robusto & laborioso in mensem integrum plerumque sufficit. Quem modium sex, aut septem, aut ad summum octo foliis comparaveris. Rochefortius vix nota iugum hæc radice plantatum pluribus personis alendis sufficere scribit quæ tria optimo frumento *sata*.

Hæc sunt quæ usui & sedula in hanc radicem inquisitione à rusticis & experientia propria resciscere potuit Gulielmus Piso.

Cum autem usus hujus farinæ tam laud pteat, ut non pauciores ea mortales vescantur quam frumento ipso, valissimè nempe orbis Americani plerique incolæ, integræ ejus historiam hic transcribere non piguit; præsertim cum aliorum minus accuratas historias & descriptiones consensendi labore & sedulo non levet.

Alterius adhuc *Mandihocæ* sylvestris meminit, ejusque itonem exhibet Piso, quam fructum arboriscescentem vocat, cæterum sativæ similissimam, si caulem & folia consideres, verum dignitate longe inferiorum.

Notandum autem quod omnium qui de Mandihoca scripserunt consensu succus è radice expresus omnibus animalibus venenum est præsentaneum; postquam tamen 24 horas steterit qualitatem suam malignam & perniciosam amittit.

C A P. XVI.

1. *Guaiaicum* Ger. *Guaiaicum* sive *Lignum sanctum* Park. *Guaiaicum* magna matrice C. B. *Frutus* *Guaiaici* putatus & felix J. B.

Hanc arborem plenè & accuratè descripsit Jo. Terrentius Lynceus, notis in *Res Medic. N. Hispan.* Fr. Hernandez; atque idcirco ejus descriptionem mutabimur.

Guaiaicum est arbor Juglandis vel Ilicis magnitudinis, cujus cortex colore extrinsecus cinereo, Betule similis permixtis tamen multis maculis viridibus, intrinsecus vero subrubro, non admodum densis, sed immodicè duris, crassitudinis nempe semidigitalis; is ligno recenter caslo adeo firmiter hæret ut vix ferro separari queat, progressu verò temporis faciliè sejungitur.

Lignum in extremis colore qui in Buxo interne nigrescente conspiciuntur, & medullallum ejus est maximum, totumque adeo lignum splendida quadam donatum duritie.

Pinguendo ejus resinaceum quid spirat, utiturque, odore non insuavi, & ab accenso gummi profuit, quod prædurum est ubi refrixerit.

Pondus ejus quale nulli præterea ligno; nulla ejus quantumvis minima pars in aqua fluitat, sed mergitur continuò & subsidet, unde lignum est fortissimum, quod duritie omne robur superat, & idcirco quam minime hiæ, nec, facile videas quod rimas traxerit.

Sapor non ingratus, amarus itam, cum acrimonia nisi palatum ac fauces compungens, qui semel cognitus nunquam errare finit emptorem in cognoscendo.

Decodum ejus æstat ultra tertium diem non perdurat. *Folium* crassum, parvum, durum, viride, multis venis distinctum, quidam Arbuto comparant, alii Buxo; in ramo situm habet ex opposito alterius, ut in Siliqua vel Lentisco videre est; quæterna vel fena ad medium nervum adnexa.

Floris multæ, quasi umbellam vel corymbum constituentes, pediculis viridibus insistant pallidè lutei hexapetali, multis è medio staminibus prodeuntibus; in quorum medio rudimentum fructus Bursam pastoris effigie refert.

Fructus à quibusdam Castaneis, ab aliis Prunis similis refertur, duobus Lupinis sibi conjunctis, aliquando etiam tribus, ut Clusius refert; vel Aceris fructibus, sed sine alis constat, cordis figuram eleganter referentibus; levissima porro distractione minor ab altero, sicut & Aceris fructus, divi-ditur.

Longitudo est transversæ digiti, latitudo paulò minor; color totius corii castaneus aliquantulum corrugatus Pruni interius. In conjunctione cum altero fructu membrana est, densitate, odore, duritie permixtis ei quæ Juglandis semen bifariam dividit. Corium externum corrugatum mollius est, internum vero nucis interno putaminum duritie & colore responder.

Nucleus intus conclusus colore & variis venarum ductibus Nucis myristicæ vel Buxi radici admodum similis. Hunc si diu in ore volvas pulpam quandam abradis quæ acrimoniam manifestam

D d d d d d

linguæ

linguae imprimit, & nucleus in recenti fructu manet coloris castanei, in aliis verò omnino niger.

Nucleum si secundum longitudinem findas, duritiem Daetylorum offendes, totumque oleum, flavum in recente, cinereum in obsoleto. Albe autem lineae transversim paralleles totum pertranscunt, ut admodum eleganter Lyncurium five Belemnitem radiis & splendore referat.

In medio ejus concavitas est longa à summo ad inum pertingens, sed sine ulla ferè latitudine, qualis in Euonymo etiam conspicitur, ubi feminis duo ovalia sed plana, viridia quasi foliola sejuncta in summo uniuntur, eoque extoritur versus componunt, ad modum planè Euonymi, nisi quod cor in Euonymo versus pediculum fit confilium.

Crescit hæc arbor in Hispaniola, Jamayca, & in Continentis regione *Nagrandia* dicta tantà copiam ut numero superent Pinus Hispania.

2. *Guaiacum propemodum sine matrice C. B. Lignum Sanctum Terrentio & aliis. Guaiaci genus alterum, quod Lignum Sanctum, illi præstantius, & ex insula S. Joannis de portu dicitur effertur, quo maxime utuntur. Monard.*

Arbor est admodum similis Guaiaco, sed minor, magnitudine Populi, stipitibus magis spinosis; cortex magis quam Guaiaci pustulosus, cætera similis, cinereus maculis, conspersus, intrinsecus verò obscure rubet, & in recenti ligno etiam facile separatur.

Lignum à Guaiaco differt medullitio, quod in hoc est parvum & in ramis nullum. Ipsius ligni color magis albacit, & ad luteum quandam colorem vergit; medullitium porro nigrum ad vinde inclinat evidenter, imò cyaneum est in viridi.

Tractatim nullus odor occurrit, amulatur tamen Guaiaci odorem, ut in decocto & oleo ejus destillato patet, qui tamen in integro non percipitur, adeo terreis partibus permixta est, ut non inflammato quidem nisi parum admodum defuat, cum tamen per destillationem plus dicitur quam à Guaiaco extrahatur.

Pondus Guaiaco idem est, aquè enim citò in aqua subsidit.

Sapor amarus, sed acrimonia longè major & evidentior, adeo ut amaritudo ab hac oppressa non statim percipitur, ideoque Piperis instar fauces pungit, mordicat, & pulvis ejus naribus inditus iterutamenta ciet, unde longè ab incolis eo vires Guaiaco præferunt tum in curanda Lue Venerea, tum in multis aliis morbis, quamvis immoderato usui nimium calefaciat. Decoctum ejus & amarus est & magis odorum quam Guaiaci, & intensius flavet.

Folia exigua, Rutaceis paulo majora, Lentici modo bina ex adverso posita & ità ordinata sunt, ut nullum sit impar in extremo.

Flores vince-pervince admodum similis est colore & figura, sed sine aliqua longitudine, ejusque foliola quasi duplicata sibi superposita apparent.

Nascitur copiose in insula S. Joannis de portu ricco. J. Terrentius arbores hæc specie differre concludit, licet genere proximo convenient.

Notat C. Bauhinus hoc genus in plura alia genera dividi, eò quod non unum colorem habeat; quoddam enim nigricat, quoddam etiam spadiceo colore flavescit, quoddam præterea omnes istos colores discretos habet: Quare Manardus & ex eo Matthiolus tria genera notantur, que licet colore, magnitudine & pondere inter se discrepent, unius tamen esse arboris, contra quam Fallopius credidit. Matthiolus statuit; & causam refert in ligni maturitate, quo enim maturus est nigrius, & quanto minus adoleverit tanto magis albicare alicet. Probatur maxime quod rufum, spadicem, flavum, lividumque colores simul mixtos habet.

In lue Venerea curanda nullum est medicamentum decocto Guaiaci præstantius aut certius. Nam si ut decet procedat curatio, subque tempore decoctum illud propinetur, certissimum est huic morbo sanitatem perfectam adferri; nec recidivam pati qui simili lue laborabat, modo in idem cœnum se non provolvat denuo.

Convenit item hydropicis, asthmaticis, epilepticis, morbis vesicæ & renum, doloribus juncturarum, omnibus morbis ab humoris frigidis & flatibus procedentibus & diuturnis, quibus inutilia fuerunt ordinaria medicamenta, præsertim si morbum Gallicum subsequantur. Monard.

Usum decocti in curanda L. V. Hispani ab Indis edocti sunt. Magnis doloribus morbi Gallici (quem ab Inda muliere contraxerat) Hispanus quidam torquebatur: ejus famulus Indus, in illa provincia medicum agens, aquam Guaiaci propinavit, quâ non solum magnis illis cruciatibus liberavit, sed pristinae sanitati eum restituit. Hujus exemplo plurimi alii Hispani simili morbo infecti curati sunt. Unde brevi per totam Hispaniam & universam orbem ejusmodi cura evulgata est.

Morbis iste Indis Occidentali familiarissimus & endemius in hunc modum in Europam propagatus fertur.

Anno 1493. eo bello quod Neapoli gestum est à Rege Hispaniæ adversus Regem Gallie cognomento magno capite *Christoph. Columbus*, ex prima illa protectione, quam Novi Orbis inquirendi causâ susceperat, rediit, & detectis S. Dominici aliiisque insulis, inde Neapolim (ubi tum Rex Catholicus erat pace cum Gallo facta) viros & mulieres deduxit. Commentantibus ubi circueque exercitibus, Hispani primum cum Indicis mulieribus, & Indi cum Hispanicis consuetudinem habuerunt: deinde in Italos & Germanos serpsit hoc malum; postremò etiam ad Gallos & sic per universum orbem.

Initio varia sortitus est nomina, Hispani putantes se à Galliis contagium hausisse Gallicum morbum nuncuparunt; Galli existimantes se Neapoli eum confectos Neapolitanum vocarunt; Germani ab Hispanorum contubernio hanc scabiem ab se manasse videntes scabiem Hispanicam appellarunt. Alii rectissime nomine Serpentina Indicam eum vocarunt, inde enim prima hujus mali origo. Frustra etiam de causâ & origine hujus morbi à medicis tunc temporis disceptatum est.

Decoctum parandi modum & methodum eo utendi ad morbi hujus curationem non pigebit è Monardis historia hæc transcribere.

Ligni

Ligni minutim concisi aut ejus scobis xij. corticis ejusdem Ligni contusi xij. in sex aquæ sextariis macerantur fidei novo, aliquantulum capaciore, 24 horarum spatio: fidei bene obrurato lento & luculento igne coquantur ad quatuor aquæ sextariorum consumptionem. Cocta aqua refrigeratur, colatur, & fidei novo asservatur. Statim supra idem lignum quod decoctum fuerat injiciantur denuo octo alii aquæ sextarii, coquanturque ad duorum consumptionem: coletur hæc aqua, & seorsim asservetur. Sumitur autem hoc modo.

Infirmus purgato corpore ex medici consilio cubiculum deligit apicum, quo neque aer, neque frigus penetrare potest. Lectum ingressus diluculo aquæ prioris calidæ x. sumat, & egregie operari ut sudare possit duorum horarum spatio: deinde sudore absterfo lineamenta muret, & indusium calefactum induat: quatuor deinde post horis uvæ passæ illi dabuntur & Amygdalæ, panisque bifocæ, neque affluerent, neque parceret, & de aqua secunda bibet quantum satis erit, etiam interdum. Octo horis postquam comederit ex priore aqua calente denuo uncias decem hauriat, sudabit item duabus horis & à sudore uti superius mundabitur. Unâ post sudorem horâ de isdem passis, Amygdalis & pane bifocæ cœnabit, & ex aqua secunda bibet. Servabitur hic ordo quindecim diebus prioribus nisi vires nimium collabantur, quia eo casu etiam præter supra dicta pullus gallinaceus afflus conceditur. In minus robustis, qui extremam illam victus rationem ferre nequeunt novem dies sufficiunt, quibus elapsis pullus exiguus afflus similiter conceditur. Si verò ager adeo tenuis est valetudine, ut prædictam istam victus rationem nullo modo ferre possit à initio pullus gallinaceus exigui illi dabitur, cibi quantitate sensim augendo. Elapsis 15 diebus, 16to purgabitur x. pulpe Cassiæ fistule per cribrum transmissæ, aut alio simili medicamento, & eo die tenuiorem aquam sive secundæ decoctionis bibet: 17. die ad priorem ordinem redibit, tumèque mane & vespere aquam prioris decoctionis, sudabit eademque victus ratione utetur, nisi quod pulli loco dimidiam gallinam edere poterit, & sub finem diætæ aliquanto plus; eamque victus rationem ad vigesimum usque diem producet, quo tempore per cubiculum vestitus & bene amictus ambulare poterit. Quibus elapsis denuo purgabitur, & per alios 40 dies aquam bibet, selectissimam victus rationem observando in rebus non naturalibus, mulieribus abstinendo & vino, cujus loco simplicem ejusdem ligni aquam, aut si eam fastidiat aquam in qua Anisum & Foeniculum decocta sunt bibet, eritque cœna sobria & sine carnisbus. Hæc, inquit, methodus Luem cujuscunque sit generis radicibus extirpat. Alii aliter sentiunt, neque hanc pestem abque opo Hydrargyri extirpari posse affirmant, si penitus radices egerit.

Cæterum de preparatione Decocti Guaiaci ejusque utendi ratione in curanda Lue Venerea consulantur Fernelius alique medici.

C. Bauhinus Guaiacum cujus ramulum cum floribus & fructibus pingit Clusius notis ad Monardem à duobus prædictis distinctum facit, & titulo Guaiaci foliis Lentici præponit: quàm recte ipse videtur.

Palma sancta similis arbor J. B. Guaiaco occiduo similis arbor Park.

Hujus furculi quos habuit Lobelius rami erant arboris frondis, recti, cortice arboris Judæ, folio Cini, carnoso, nudo, Lauro latiore, brevior, nervoso, horum in summis hærent folliculi pallidi, coriaces, circinate rotunditatis, admodum compressi, nummo Coronæ Gallicæ pares; quorum medio insunt femina Lentis effigie, & colore, compressiora, gustu amaricante.

Hanc C. Bauhinus Guaiaci sui secundi seu Guaiaci propemodum sine matrice synonymam facit. Q. an rectè.

Palum sanctum India Occidua Ad. Lob. Park. Guaiacum Orientale C. B.

Species est hæc à Guaiaco diversa, quamvis similis, nempe non vasta ut Fraxinus, sed minor & ei concolor cortice: folia cujusmodi Plantago, sed crassiora, minora, pinguiora, breviora: fructus Juglandis magnitudine, alvo subducende idoneus.

CAP. XVII.

Andra vulgò Angelyn Pisonis Marcegrav. Arbor nucifera Brasiliensis, fructu ovi figura & magnitudine.

Pis.

DUæ species sub nomine *Angelyn* in memoribus conspiciuntur. Utraque externa facie inter se similes, sed interna qualitate multum differentes, quæ facillè utique dignoscuntur, quod alterius cortex lignum, & fructus amarissimum fuit, instar Aloës; altera major nullius manifesti sit saporis, ex cujus fructibus ferè pinguefcunt. Utraque ligno est duro, & ad ades fabricandas apto, utraque cortice cinereo, foliis Lauri similibus, sed minoribus, oculis seu gemmis nigricantibus, & quibus plurimi flores fragrantis, copulati, purpureo & cæruleo colore insignes, prorumpunt. Fructum profert ovi figurâ & magnitudine [figurâ Juglandis, ovi gallinacæ magnitudine Marcev.] primo saturate viridem, sed mox nigrescentem, quo lato latere quasi saturam monstrat.

Fracto duro putamine nucleus apparet ex albo flavescens, amaricantis & ingrati saporis cum ad Virenti frictione quadam, cujus pulvis ventris lumbicos expugnat, eâ tamen cautione, ut infra scrupuli pondus exhibeatur, ne medicamentum in venenum abeat.

Si Lauri exsiccatæ ramus ramo frequenter conficitur, superasperfo sulphuris pulvere ignis statim exstingit; quod mirum, cum Lauri lignum leve & spongiosum sit. Sed nihil Hedera præstantius quæ teratur, quæ terat perinde est, ut nobis quidem videtur.

In Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi à D. Hermanno edito has Lauri species seu varietates invenio.

1. Laurus Indica *Aldini*. Laurus Regia *Hort. Regii Parisi*. Hanc nonnulli Persæ arbori *Clus.* eandem esse volunt. Laurus cujus cortex Cassia lignæ assimilatur *Park.*

2. Laurus latifolia, *maritima* *Dioscor. C. B.*

3. Laurus vulgaris *C. B.* & aliorum.

4. Laur. vulgar. folio undulato *Hort. Reg. Par.*

5. Laur. tenuifol. *mas Tab.*

In *Tho. Bartholini Act. Medic. Ann. 1673.* inter Plantas à M. Stolle Hafniam allatas à Pro. mont. Bonæ Spei invenio.

Laurum Africanam ferratis foliis: cujus folium Londino ad me misit *D. Tancr. Robin.* Erat id pro magnitudine angustius & longius, Lauri vulgaris folio. Ramulum etiam ejusdem habeo ex pro munere *D. Petiver.* An Eucalyptus affinis *Æthiopis* semper virens fructu globoso scabro, foliis Salicis rigidis ferratis *Herman. H. Leyd.* Lauro ferratæ odoratæ Stapelianæ similis inodora *Cap. Bon. Spei Brey.*

6. Bod. à Stapel habet Laurum ferratam odoratam.
Alia species Lauri invenitur in Horto instructissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis *D. H. Compton.* sub nomine Lauri Tulipiferæ baccis calyculatis, quam ingeniosissimus Vir *D. Banister* transmisit à Virginâ, folia ei integra, non tam viridia & crassa quam Lauro-cerafo.

CAP. II.

Laurus Sylvestris seu Laurus-tini.

1. Laurus Sylvestris Corni famina foliis subbisulatis *C. B. L. Tinnus Lusitanica cœrulea bacca Park.*
Lauri Tini Sylvestris primum genus *J. B. Tinnus 1. Clus.*

Clus.

Magnitudine Cornum fœminam æquat, virgisque habet oblongas, quadrangulas, ramosas; Folia ordine distincta, perpetuo gemina simul inter se adversa, magna, lata, Cornus fœminæ foliis pæne similia, ad Laurina tamen accedentia, perpetua, nigricantia & splendentia, nullo odore & amaro sapore prædita cum nonnulla adstrictione. Summis ramis Flammæ pentapetalorum umbellam præfert, candidiorum & odoratorum. Deinde fructus succedit Myrtæ ex paulo longior, planior, angulosus, cœrulei coloris elegantissimus.

Nascitur præruptis & lapideis locis inter alios fructus, & in sepibus circa oppida Lusitanie *Monemor bo novo & Tamar,* ubi cum suo flore & fructu collegit *Clusius* mense Novembri, tamen aliis Julio & Augusto floreat, fructus Octobri maturus sit.

Locut.

2. Laurus Sylvestris foliis venosis *C. B. Tinnus II. Clus.* Laurus Tinnus alter vel 2. *Clusii Park.*
Tinnus altera *J. B.*

Clus.

Eadem quæ superior altitudine affurgit, frequentioribus & firmioribus ramis, cortice ex rubro virescente rectis: circa quos folia superiore aliquantulum angustiora & oblongiora; pluribus venis distincta. sibi invicem opposita ut in priore. Flores extremis ramis etiam umbellatim nascuntur, colore nonnihil foras purpurascens, minus odorati quam superiores: fructus etiam minor est, plenior, nigrior.

Uno duntaxat loco in Lusitania quodam monasterio *Pera-longe* dicto locis incultis supra Ulyssipponem recens extructo observavit *Clusius* secundum piscinas & deinde Batice maritimas. Hujus iconem habet *Gerardus* sub Titulo Lauri Tini Lusitanicæ. Lauri-Tini fructum esse siccum, Monococcum & umbilicatum observavit *D. Sam. Dody;* ideoque ad bacciferas umbilicatas fructu sicco referenda.

Locut.

3. Laurus Sylvestris folio minore *C. B. L. Tinnus Sylvestris alter sive tertius Park. Tinnus III.*
Clus. *J. B.*

Clus.

Arbustula magnitudine, minore est folio quam superiores, Laurino tamen latiore, levi, nigricante, perpetuo, ramos ordine quodam per intervalla ambiente, ut in superioribus generibus. Umbellæ florum nonnihil foras purpurascendum summos ramos coronant; deinde fructus ex cœruleo nigricans, levis, minor quam in aliis. Bis plerumque flos, Vere & sub hyemem.

In Italia circa Romam, Tybur & alibi frequenter oritur. Observavimus etiam in Sylva Valena prope Monsipellum. Ego cum *J. B.* sentio hanc speciem esse quam Lobelius in Adv. Laurum Tinnum cœrulea baccæ vocat, & in Valenzæ nemore Norbonæ plurimam, & plerique locis Ceti montis inter Cociferas Ilices frequentem nasci scribit: quamvis *C. Bauhinus* & *P. Magnol* ad primum genus illam referant.

Baccæ degustatæ non sœcus ac Mezereonis aut Laureolæ os & fauces inflammant, eo ardore & vehementia, ut nonnisi diuturno tempore aut lacte in ore decento leniri & mitigari possit: intro assumptæ

Vires.

assumptæ purgant dorsum non laevi totius corporis perturbatione, auctore *Parkinsono*. Unde minor Lobelius scribere sturnos isdem valde quam libenter vesci, urmatique ad illas convolare.

4. Laurus Sylvestris Cretica Alpin. Exot. Park.

Nascitur in montanis Creta insula, pumila, fruticosa, ferens virgas oblongas, graciles, nigro cortice obductas, densis veluti nodulis inæqualiter utrinque & in medio positis infectas, ligno albo, duro, seræque gustu insipido præditas, utrinque ramulos producentes, breves, virgis planè similes, ac gracilioribus, in quorum cacuminibus spectantur folia Lauri Sylvestris figurâ, colore, crassitie atque duritie similia, sed paulominora, in acutiusque desinentia, pediculis brevibus inherentia, numero quinque aut sex, aut plura etiam simul in ramulorum cymis inordinatim posita, fere omnino inodora, linguam exalcalescentia cum levi adstrictione. Singuli verò ramuli habent unum aut duos aut tres brevissimos cauleculos, subiles, duros, lignosos, tribus vel quinque pediculis minimis præditos, singulis fructum rotundum ferentibus, Piperis magnitudine, in tres partes Lathyridis modo dissectum, cortice tenui, rufo vestitum, cujus qualibet pars continet semen unicum albicans, oblongum, magnitudine & figurâ Tricico valde simile, substantia fragili, non expers odoris gravis, gustu amarulens atque linguam exalfaciens. Ex foliorum, virgarum & quadrantenus etiam fructuum cum Lauro Tino similitudine, Laurum Tinnum seu sylvestrem merito vocandum censuit *Prosp. Alpinus*. Usus in medicina nullus hæcenus compertus. Conjecturas Alpini de viribus omitto.

CAP. III.

Coffee Frutex ex cujus Fructu fit Potus.

Bon vel Ban arbor *J. B.* item Bana, Banna & Bungos Arabum ejusdem. Bon arbor cum fructu suo Bana *Park.* Eucynomo similis *Ægyptiaca* fructu baccis Lauri simili *C. B.* male *Ægyptiaca*, neque enim spontanea, neque culta in *Ægypto* invenitur, sed in Arabia felice tantum, Banna *Rauwolf.* Bana ex qua in *Alexandria* fit potio *Clus.*

Arbor hæc (inquit *Alpinus*) cujus semina ex Arabia felice asportantur, Eucynomo similis est, foliis crassioribus, durioribus, viridioribus, perpetuèque virentibus. Nec flores, nec fructus describit. Vidisse se ait in viridario Haybet Turcæ. Vellingius cum in *Ægypto* peregrinaretur in viridariis quæ ibi accedere licuit arborem hanc non amplius conspexit.

M. De Four Mercator Lugdunensis qui tractatum de potu Coffee edidit, omnium qui de eo scripti extant optimum, arborem sic breviter & imperfectè describit. Cerales nostrates minores proximè refert, tum ramis & foliis, tum magnitudine, siquidem Arbustula modum non excedit. Rami ejus tenues admodum sunt, folia parva, solida seu compacta, spissa, viridia, quæ subito decidunt, unde fructus in arbore nudi & solibus expositi ad perfectam maturitatem restant. Qualem ferat florem à nemine traditum invenio.

Fructum sic describit *J. Bauhinus*, magnitudine æquat aut certè parum superat Ricini nostratis semen, olivari figurâ, una parte sulcatus, vel utraque, cortice exteriori crassiore, nigricante, interiore tenuiore, & quâ nucleum spectat rutulo, altera facie cinericea. Utrouque cortice detracto nucleum comperimus durum, Dactyli officuli effigie, lacunâ secundum longitudinem sulcatum, pallens cinerei coloris, saporis amaricantis & ingrati. Ab umbilico ad oppositum mucronem ostendit gemina grana.

Rauwolfius fructum hunc in duobus locellis totidem grana flavescencia continere ait. Verum falsus est, non enim binis locellis distinctus est hic fructus, nec bina grana aut semina continet, sed unum & simplex granum seu nucleum in binas valvas seu lobos, exteriori parte gibba, interiore quæ committuntur plana, & in medio per longitudinem sulcatus, sulci fovee subtili labris marginibus intorsum convolutis, ut singuli lobi seorsim concham Veneream perbellè referant.

Ex his nucleis tostis, in pulverem redactis & aquâ decoctis tum Arabes, tum *Ægyptii* quini & Turcæ omnes per vastum illud imperium potionem parant Coava seu Coffee dictam, colore nigrum, non tamen, ut vult *Rauwolfius*, atramenti instar nigrerium, quem pitissimum forbillant ex testis & porcellanis quàm possunt calidissimum, sive inquit *Vellingius*, otii sui oblectamentum, sive bonæ valetudinis firmamentum querant. Venditur hic potus in publicis tabernis, quarum aliquot mille, eodem teste, in una urbe Cayro habentur.

Utuntur autem hoc decocto, Alpino autore, ad roborandum ventriculum frigidiores, adjuvandumque concoctionem, & non minus ad auferendas à visceribus obstructions, inque tumoribus hepatis & lienis frigidis, & antiquis obstructionibus. Uterum etiam exalfacit & ab obstructione liberat; unde in familiari usu est apud omnes *Ægyptias* Arabasque mulieres; ut semper dum fluitantes menses, ipsorum vacationem, hujus decocti serventis multum purgationis forbillantes adjuvent: ad promovendos etiam in quibus suppressi sunt usus hujus decocti, purgato corpore, multis diebus utilis est.

Potus Coffee celebratur maximè vi antihypnotica, ut nemo ferè sit ex ejus potatoribus qui virtutem ejus in somno abigendo facis efficacem in seipso non sit expertus. Hujus phenomenon ætiologiam quam reddit *Clariss. Willifius*, quoniam non usque quaque mihi satisfacit, apud ipsum requirendum omitto. Quæ de ejus usu observavit & præcepit ascribam. Hic potus communissimo licet in usu, ac in quibusdam casibus apprime utilis & valde medicus sit, in aliis tamen forsitan nocivus aut minus salutaris existit. Nam ex vulgari observatione Coffee potatores nimis macilentis saepe-

* Annotat. in
Alpini lib. de
Pl. Egypt. c.

15.

Vires.

* Pharmacœut.
ration. Part. I.
sect. 7. c. 3.

numero,

mas quarumcunque rerum icones, plantarumque imagines ob insignem ligni lavorem, ut vel vix non raro representent ex eo parant.

Verum radicem topi ob varias maculas & intortos linearum discursus ad lautiora opera precipue expetuntur.

Buxus curata Park.

Naturæ lufus est, non alia in re à Buxo arborea vulgari differens quam marginibus foliorum per astatem flavis & velut deauratis.

Buxus longioribus foliis in acumen luteum desinentibus. Herman.

1. *Chamaebuxus minor* Park. *Buxus foliis rotundioribus* C. B.

Ad duos aut tres pedes tantummodo attollitur, sed in latitudinem diffunditur: ramuli huic nunciosi tenues admodum; folia valde parva Myrti Tatensina, rotundiora & dilutius virentia quam Buxi arborea, crebros continuè furculos è radice emittit qui subinde radices agunt, unde facile propagatur.

Magni superiore seculo usui erat in hortis ad areolas & pulvillos limitandos. Quoniam tamen quantum æterno virore & consili in elegantes Schematismos facilitate visui adblanditur, tantum odore quem exhalat tetro olfactum offendit, delicatis præsentis seculi naribus fastidita & facillè jussa, à viridariis nostris exulavit.

C A P. V.

De Tilia.

Tilia, si Papie credimus, quasi *Telia*, quod lignum ejus ad telorum usum sit utile ob levitatem ejus. At Martinus à *rosa penna*, nempe ob foliola albicantia pennas referebat unde umbellatim flosculi efflorescunt.

Cæterum Arbor hæc ligulis foliaceis oblongis communi flosculorum pediculo adnatiscentibus, floribus pentapetalis, fructu rotundo parvo monocoeco, cortice lento & ad funes texendos habili, à reliquis hujus generis non difficulter distinguitur.

A. 1. *Tilia vulgaris platyphyllos* J. B. *femina* Ger. *femina major* Park. *fem. folio majore* C. B. *The common Lime, Lime of Linden-Tree.*

J. B.

Grata late patentium, inque attegias fornicorum brachiorum umbrâ placet Tilia, candidæ mirum in modum grandescens; cujus cortici nigricanti & in vetulis crasso ac rimoso, in minoribus nec crasso multum nec scabro, sed levi ac subcinereo, subest tenuis, lentus ac dulcis liber totius arboris nomen indeptus, si non potius illa hujus: Phyliram dicunt. Materia alba, mollis, f. cilè calo cedit. Extremi ramuli fragiles sunt. *Folia* lata, ex rotundo in acumen desinentia, in ambitu serrata, inferna parte minis hirsuta quam suprema, quæ fere glabra. Ex horum alis oriuntur ligulæ longæ, albicantes, foliaceæ, ex quarum costa media pediculus emicat, qui in tres, quatuor, quinqueve petiolos abit, quorum singuli florem sustinent suavolentem, quinque folia ex luteo albicantibus constantem, apicibus compluribus luteis, stylo albicante: totum florem obvallant calycis dehiscens quinque segmenta, albidia, pinguis. Fructus Pilo majori æqualis, rotundus, aliquantum in oblongum vergens, angulosus, hirsutus, non durus, intus claudens semen vel nucleum subfuscum, dulce.

Folia feminalia in hac arbore (observante J. Bauhino) in quinque communiter divisuras veluti digitos diffecta, extremis & media cæteras longitudine superantibus, quod rarum & fingulare.

Thalius excrementum seu vitium uvis Quercinis simile observavit in Tiliarium antiquarum radicibus.

Botanici multi Phyliram Theophr. cum Phyllyrea Dioscoridis, quæ longè alia planta est, confundentes graviter lapsi sunt, de quibus consule si placet Joan. Bauhini historiam.

Tilia, Plinio autore, montes & valles diligit: item aquosus gaudet montibus. Pingue latumque solum desiderat, in stercoreato optime proficit: in aridis ac saxosis agrè adolescit. In toto Germaniæ tractu, in urbium & mœnium areis in deliciis habent, ob opacitatem, quam vel per se, vel in attegias disposita, deambulantibus recubantibusque tempore æstivo præbet. *J. B.* In Hollandiæ urbibus præcipuis Plateas ad canalium eas medias dividendum ripas Tiliarium ordinibus utrinque confitas observavimus. In Angliâ etiam ad ambulacra expetuntur: Sunt enim ad aspectum palatras, caudicibus rectis, cortice levi & aequali [antequam verisus] folio amplo, rami & frondibus viri comâ totâ in conum fastigiata; nec olfactui minus gratæ suavissimo florum afflatu, eodemque saluberrimo.

Turnerum & Gerardum errasse existimo cum in Essexia Angliæ hoc genus copiosè provenire aiunt, nam quamvis ipsæ Essexiæ incolæ sum, neque inibi neque alibi in Angliâ Tiliam feminaem vulgarem platyphyllon floscentem vidi. Quæ frequens in sepibus & sylvis apud nos invenitur Tilia est minore folio *J. B.* & aliorum.

Floret Maio & Junio; fructum maturat Augusto, qui mox Septembri adaperis satisficit ac sua sponte decidit.

Hoc anno [1687] non ante finem Junii aut Julii initium florem explicuit, quinque petalis albis aut pallidis, latioribus paulo quam calycis segmenta (quæ pariter quinque erant, & in flore expanso petala

petala alternatim interjacebant) constructum, cum plurimis intus staminibus, luteis apicibus dotatis, & stylo longiore fructus rudimento insidente.

A. 2. *Tilia folio minore* J. B. *femina folio minore* C. B. *femina minor* Park. *The small-leaved lime, Lime of Linden tree.* *Arbor Pseudopiperifera* Cat. Alc. *au Tilia foliis Ulimi* C. B.

J. B.

Non minus parula est arbor quam prædicta: *Folia* tamen multo sunt minora, ad Betula accedentia, colore fere Populi Libyæ, nigriora quam præcedentis, non perinde hirsuta, sed firmiora, rigidioraque, & glabra: *Flores* tamen similes nisi minores essent, coloris ejusdem, pallidi, odorati, formâ accedentes ad Berberim, umbellam fere efficientes, sex, septem, octo, novem, aut etiam plures ex luteo foliolo seu amento prodeuntes, sapore acido cum lentore: quibus succedunt fructus parvi, hirsuti, angulosi, ut in alia. Materies similiter alba, lenis, sed cortice magis scabro obducta.

Hanc facile crediderimus prædictâ firmiorem & duriorum: Ita enim arbor torosior.

Hæc est illa species quam in Essexiæ Angliæ sylvis & sepibus frequentem diximus, nec minus in Lincolnia ubi à rusticis (ut nos monuit D. Martinus Lister) Bast dicitur, quoniam ex ejus corticibus funes texunt; cui usui & olim adhibebantur. Invenitur & alibi in Angliâ multis in locis.

Serius floret & fructum perficit quam superius genus.

Bacæ seu fructus duplici tegumento, exteriori cutaneo & molliore, interiore ligneo & duriore, & nucleo intus contento consistit.

3. *Tilia maximo folio* J. B. *montana maximo folio, an mas Theophrasti* C. B.

C. B.

Tilia mas, nova arbor, crasso caudice, ramosa, materia ut Tiliarium robusta [cæteram alioqui materies mollis, etiam pilicis & neotericis Herbatibus testibus J. B.] cortice lanuginoso subrufo: *folia* magnis quæ vix rotundantur, ut in femina fit, sed in acutum angulum desinunt. Mori sativæ foliis quoad formam similia, Tiliæ feminae vulgaris foliis triplo & quadruplo majora: in qua hæcenus nec florem, nec fructum videre licuit: quam tamen ab annis 17 nunc observavi in monte Mureto, vix horæ spatio ab urbe Basilia distante. J. Bauhino folium hirsutius apparet in dorso, quod nervorum eminentia decorat.

Cortex & folia Tiliæ siccant, repellunt, urinam ac menses cient. *Corticis* macilago in ambustis ac *Vires*: vulneribus magni est folaminis. [Cortex commanfus & illius Dod.]

Folia trita & aquâ conspersa pedum tumores desunt, ad aphidas etiam & spasmodum flatulentum in gravidis singulare remedium habentur. Eorundem succus expressis, cum vino mixtus, & calidus ambus infriectus spasmo eidem bene facit.

Flores partium tenuium & cephalici sunt, eorundem odor perquam suavis est. Aqua destillata in frequenti usu est ad Epilepsiam, Apoplexiam, Vertiginem. Commendatur etiam ad cordis tremorem, uteridolores, calculum renum sanguinem consusione aliqua concretum. Aliqui tritos Tiliæ carbones adnecant. Dosis ʒj. aut ʒiſs. Quidam adversus ventris tormina exhibent. Mulierculæ etiam cæ utuntur ad faciei fucum.

Bacæ in pulvere redactæ in dysenteria aliisque alvi profluvii summopere laudantur; cum aceto trite & in nares indite ad hemorrhagiam. Bacæ aliquot deglutitæ validè sanguinis è naribus profluvium compescere dicuntur.

In cortice Tiliæ interiore, Phylira dicta, recentî adhuc olim scriptitatum.

Sutores tabulis ex hujus ligno factis ad secanda coria utuntur, quoniam ob molliem cedit ferro nec ejus aciem retrundit, contra ac veteribus visum. Quin & sculprores simulachrorum ex hujus materia omnia pene simulachra exculpunt. Levis enim est, tenax, facile secatur, diu durat, nec credidini obnoxia est.

Carbones hujus omnium optimi sunt pro pulvere pyrio conficiendo, item pro delineationibus pictoribus expetiti.

E cortice funes (ut diximus) & corbes, lagenæ, & cuna, ut Theophrastus, vel potius cistæ aliæ, talia texuntur.

Basilæ & alibi pauperiores adventante hyeme Tiliæ folia recondere solent pro vaccarum & caprarum pabulo, uti refert J. Bauhinus.

C A P. VI.

De Vitice sive Agno.

Hic frutex *Agnus* i.e. Castus Græcis dicitur, quodd is à quibus estur, aut bibitur, aut subternitur Castitatem conservet, Galeno sexto simpli. autore: quare matronæ Acheniensium in Theophrasti Cereris sacro *Agropyro* i.e. castitatem custodientes foliis ejus cubitis sibi sternere solebant, Dioscoride & Plinio referentibus. Officina ineptè Agnum Castum appellant, non advententes *castum* nihil aliud esse quam expositionem Agni. *Agnus* dicitur, quasi vimen, ob invictam virgaram flexibilitatem. Vitex Latinis à vinciendo cum viendo ob eandem rationem. Semen quibusdam à Piperi similitudine Piper Eunuchorum appellatur.

Folio digitato, Cannabis æmulo, seminibus rotundis, calyce exceptis, nudis, viminibus lentis ab aliis arboribus distinguitur.

4. *Amomum racemosum* ligno Alpin. De Med. Egypt. l. 4. c. 10. *Ægyptii Hamana.*

Est, inquit, ramulus brevis, gracilis, multis obliquitatibus, atque parvis, densis, contortis ramis præditus, verique racemo uvarum figurâ similis. Est tamen lignosus, durus, frangibilis, colore corticis quidem nigro, subrubente: ligni vero vel albo, vel flavo præditus, valde picundum & aromaticum odorem spirans, sed nullus faporis. Vide (inquit D. Jonstons in *Dendrolog.*) annon potius hoc pro Amomo Diofcoridis seu Armeniaco, seu Pontico sumere malis, sine verborum violentiâ. Non alium fuisse credo Garcia ramum quem collatum descriptioni Diofcoridis venustissime quadrâsse referat.

CAP. IX.

Rhus myrtifolia Monspeliaca C.B. *myrtifolia* Ger. *Plinii myrtifolia* Park. *Plinii putata* J.B.

Locus.

Ufus.

R. Anulus quadrangulis bicubitalibus donata est, [caudice pollicem crasso, fragili, cavo Sambuci modo, cortice cinereo maculoso, membrana rufescente subiecta, tecto *Lugd.*] per quos ordine & serie quadam folia oriuntur bina ut in Nummularia & Jujubis; Jujubarum quoque foliis similia, sed acutiora & majora multo. Flores parvi, virides five chlori, racematim quasi congesti, cum apicibus multis, partim nigricantibus. Fructus pistorum magnitudine, pentagoni, cujus semina (ut notat Lobelius) intra angulolum tunicam inclusa sunt cohesita.

Circa Monspelium copiose provenit, præsertim ad ripas Ladi amnis. Cum frutex sit, *Rhus* Plinii *Myrtifolia* esse nequit quæ herba. Verum quia qualitatibus suis Rheum æmulatur, & hoc nomen sibi usurpavit, per me licet etiamnum illud retineat.

Ufus ejus nullus hæcenus innotuit præterquam ad coria firmanda, quo nomine notissimam & usitatissimam cunctæ Narbonæ dicit Lobelius. J.B. Verum *D. Magnol* ad colorem nigrum, vulgo *Roudon*, tinctores eâ uti scribit. *Botan. Monsp.*

CAP. X.

* P. I. F. 1.
P. 35.

Manjapumeram * H.M. *An Arbor tristis Myrto similis* C.B? *Arbor tristis* Garcia & Acofta? J.B. l. 1. l. 4. c. 54. Park. Ger.

H.M.

Arbor est grandis, trium quatuorve hominum altitudine, densis & opacis frondibus, latissimis, nascens in arenosis: *Radix* subtus supràque terram ramos spargit. *Stipes* ambitu amplum unius brachii æquat, cortice cinereo. *Garcia* *Arbori tristis* magnitudinem *Olea*, *sola* *Pruni* tribuit; *Acofta* magnitudinem & formam *Pruni*; *Fabric.* Mordente apud *Clusium* altitudinem trium hominum, in quo pulchre cum *Antoribus* nostris convenit: folia *Myrti*. *Surculi* quadrangulares, ac nodulati, spadicæ cortice obducti. *Acofta* & *rami* tenues sunt, & certa per spatia nodulis distincti. Folia in nodulis pediculis brevibus crassius per intervalla bina simul oriuntur opposita, ad pediculum lata curvitate, antennis in angustam cuspidem contracta, texturâ crassâ, superficie aspera, superne obverso virore nitentia, subtus dilutiore, sapore atringente & subamaro. *Acofta* folia mollia & languida sunt parte averfa, quemadmodum fere *Salvia* folia, & viridia nonnihilque aspera parte suprà, non ad serrata in circuitu ut *Pruni* folia, neque tam multis venis prædita: quæ descriptio cum descriptione & iconæ H.M. convenit. Flores in surculis rigidis bino ordine ex alis foliorum egressi, oblique extensis, & in tres ramulos curtos brevèssime proveniunt, quini simul in singulis furculorum ramulis. *Acofta* paulo aliter, è singularum foliorum sècle nasci ait pediculum, quinque capitula summa sui parte sustinentem, quæ quatuor foliis subrotunda constant, è quorum medio quinque flores exiliunt, candidi, elegantes, *Mali* aureæ floribus magnitudine pares, renouiores tamen, elegantiores & odoratosiores; pediculis magis adbrum quàm ad flavorem colorem tendente, quo Indi edulia tingunt, quemadmodum nos *Croco*. Flores odore suavi sunt optimum mel æmulante, albicante & aqueo colore, sex, septem, octavo, petalis compositi, ad ungues stricioribus, versis apices dilatatis, summitate excavata in medio velut bicornibus, texturâ tenui & rigida, in Sole valde coruscantibus, vix conspicuis, nisi ubi colore albicante attento membranaceæ sunt pelliculicatis.

Sunt autem pediculi florum, quibus è calyce oblongo profundo, viridi, orâ supernâ rotundo, emicant, vaginulæ breves, seminales, croceæ, in quibus duo flamina flava, apicibus crassis, furecatis, flavo-albicantibus dotata. Pediculi ficcati croceum colorem acquirunt, illic Indigenæ cum ligno Sancti mixtis atque tritis corpus inungunt. Fructus sunt rotundo-plani ac compressi, colore viridi, in medio una futurâ extuberante ad verticem utrinq; perducta: in quibus duo rotunda compressa semina, quæ utrinque sub corte extuberant, intersepiuntur medio à se mutuo distincta.

Acofta Fructus magnitudinem *Lupini* eff, virentes, cordis effigie, per medium secundum longitudinem scissis, continens in utraque parte, quoddam receptaculum, in quo semen occluditur, magnitudinis seminis *Cerastii*, cordis effigiem retinens, album, tenerum, membranam subviridi tectum, nonnihil amarum.

Ego cum *D. Syen* sentio Arborem hanc eandem esse cum Arbore tristis *Acofta* & aliorum, ob nonnullas multas communes, ut descriptiones conferent præcipue.

Obstat tamen defluxus florum Arboris tristis de die, quamprimum Solaribus radiis infustrantur, cuius nulla hic fiet mentio. Verum cum, *Fabricio* & *Palindano* testibus, illud eos duntaxat concernat flores ad quos Solares radii pertingere possunt, minoris faciendi videtur hæc difficultas.

Flos

Flos sapore est subamaricante, quem cor refocillare incolæ censent. Nam Garcia floribus ibi medicis semen ejus cardiaca referunt. Volunt etiam nonnulli aquam stillatiam florum oculi utilem esse, admoto lino pannio hæc intincto: in quem usum, & etiam propter odoris fragrantiam studiosè colliguntur ab incolis.

CAP. XI.

Edera trifolia Canadensis Cornuti. *trif. Virginienfis* Park. *Epimedium fruticans* Canadense Londinensibus.

Corn.

Folia habet Phæoli modo tripartita, palmaribus ferè pediculis nixa, qui succo turgent lacteo dum rumpuntur, verum paullo post ita nigrescente ut atramentum videatur. Cujus rei gratiâ à perlisque habetur præcipuus tingendo capillitio, confectisque ad id tincturis insertus, nuper ad miraculum usque id præstitit. Ex tenui & pallido flore luteo-pallidos corymbos profert sparsiore racemo, in quo palpa nulla est, aut saltem adeo flosa vix ut compareat; sed in ejus acinis præter semen rotundum, durissimum, cineracei coloris, membrânâ tectum aridâ & corrugatâ nihil contineri visum est. Lignum obinet ederaeum (longe tamen mollius ac medulliosius) quod mira varietate lacum, nunc enim viget ac lignum admodum stat, nunc ortis ab radice stolonibus per summam tellurem errat, ac si proximo pariete conseratur tenaces in rimas ejus deducit fibras, ramuloseque mittit qui helices modo radicantur.

Floret Julio mense, semina maturescunt Septembri. Folia quotannis amittit.

Duplicem speciem distinguunt, alteram virgultis procumbentibus, alteram virgultis erectis.

Tempus.

Jo. Bod. à Stapel notis in Theophr. hist. lib. 4. c. 5. p. 364. inter alias plantas exoticas & hanc describit titulo *Apocyni trifoliati* Indici vulgo *Epimedi*.

Quærit D. Hermannus in *Cat. Hort. Leyd.* An erectior hujus fruticis species sit *Hederæ trifolia* Canadensis affinis Indici, Arbor venenata quorundam *Hort. Reg. Paris*; quæ culta est in Horto opulentissimo Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton, Rei Botanice Artiumque Mæcenatis Illustrissimi.

Hæc arbor à quibusdam nominatur Arbor Virginiana tinctoria.

CAP. XII.

Edera quinquefolia Canadensis Cornuti. *Vitis seu potius Hædera quinquefolia* Virginienfis Park. parad.

Corn.

Non enodi fruticæ trunco, sed lignum habet farmentosum, geniculis articulatam, Vitis more medullulosum. Cuto verius quàm cortice obductur, levi, similique novellæ vitis palmati, cum teritur inter se, tardè friatur. Amplitudo fruticis tanta, quantus paries aut arbor quibus velut adminiculis sustinetur. Pediculi longiores ex æternis geniculis inæquali situ prodeunt, rubri: quibus folia quinque singula per singulos petiolos inseruntur. Adnascuntur hinc inde ex altera foliorum parte *claviculi*, qui in plures fibras crispas sparguntur, quarum extremitates limosiores teguntur. His velut manibus proxima quæque comprehendit, & parietum asperitibus illaqueat sese, quos tam jucundo spectaculo obvestit, ut ad topiarium opus nihil commodius natura produxisset videatur. Nec enim ruinosa est ædificiis ut *Edera* nostras, quam ob causam eam à domibus procul arcent qui earum diuturnitati consulunt.

Sapor huic acidus ac parum acerbus. Nec florem, nec baccas vidit Cornutus. Folia ut præcedentis hyemem non sustinent.

Flores, observante D. Hermannus, ut habemus ex Annotatis *D. Palmer*, corymbosi, muscosi; bacce rotundæ *Hederæ* in modum. Fructum observavi eruditissimus Vir & insignis Botanicus *D. Leonardus Plucknet*, & capsulas esse affirmat, multa minuta semina continentes.

CAP. XIII.

Spiræa Theophrasti Clus. Ger. Sp. *Theophrasti* forte Clusio J.B. Park. *Spilæa Willow* of Theophrastus. *Frutex spicatus foliis salignis serratis* C.B.

Clus.

Duorum cubitorum altitudine affurgit, tenuibus ramis seu virgis, puniceo cortice obductis, per quos sine ullo ordine sparsa sunt frequentia, longiuscula & angusta folia, salignis proxima, per ambitum serrata, superne dilutiore viriditate prædita, inferne veluti erugine aspersa, exficantibus cum quadam amaritudine conjuncti gustus. Extremi ramuli digitalis ferè longitudinis latissimam spicam ferunt exiguum strobilum, vix in maiorem congestorum, pentapetalorum, è quorum umbilico multa staminula prodeunt, coloris cum flos flore ex albo rubescentis five carnei, nullo peculiari odore præditum, nisi qualis ferè in flore Olea est. Illis evanescentibus succedunt pusilla, pentagona capitula, quæ ad plenam maturitatem pervenientia tenuissimum & quodammodo pulverem semen flavescens effundunt.

A Briga Silesiæ ad Clusium missus est. Mense Julio floret, sub Augusti finem semen maturescit.

Tempus.

E e e e e e e 2

SECT.

SECTIO TERTIA,

Arbores & Frutices Fructu sicco diversorum generum complectens. Ut v.g.

1. **F**ructu membranulis extantibus velut alato donatas; cujusmodi sunt Acer & Fraxinus.
 2. *Lamigeras*, seu Floribus & Fructibus spicatis ut *Tamariscum*, seu in pillulis echinatis conglobatis, ut *Platanus*.
 3. *Coniferas*, ut *Myrtus Brabantica*.
 4. *Multifloras*, ut *Syaltia H. M.* & *Anonymos foliis Ribefii*.
 5. Fructu *Petaioides* donatas, ut *Palmyrus*.
 6. *Fr. Bivalves* diococo præditas, *Carum Carini*.
 7. *Fr. Tricocco*, ut *Codi-Avanacu*, *Tira-Calli* quæ sunt *Lathyridis* seu *Tithymali fruticescentis* In dici species, *Chamelæa tricocco*, *Canthi H. M.*
 8. *Fr. Pentagocci*, *Pocatsjetti H. M.*
 9. *Thlaspeos amplexa filicula*, ut *Rola Hierichontica dicta*, quæ vera & genuina *Thlaspeos* species est.
 10. *Seminibus multis parvis in vasculis fideis*, ut *Cebipira Brasiliensium*, *Amvetti H. M.*
 11. *Vasculo subrotundo semina parva continente in imo flore occultato*, ut *Erica*.

CAP. I.

De Acere.

Acer hæc arbor Vossio dicta videtur, quia acris, hoc est, duri admodum ligni sit, potius quam, ut Perotto videbatur, quia acris in ea artificum ingenia exerceantur juxta illud Plinii lib. 16. c. 15. *Acer ejusdem* (ac Tilia) *amplitudinis, operum elegantia ac subtilitate Cere secundum*.
 Aceris notæ sunt folia laciniata aut angulosa, semina bina juncta, vasculis duris membranis extantibus alatis inclusa.

- A. 1. *Acer minus* Ger. emac. minus sive vulgare Park. *Campestre* & minus C. B. *Vulgare minus* folio J. B. *The Common Maple*.

J. B.
 Caudice ramisque est plurimum sulcatis rugosisque: materie alba, satis fragili, & fissili modula facta. Ramuli minores adverso plerumque situ conjugatim oriuntur. Ramorum tenuiorum cortex tenuis, fulcus, qui ungibus facile abraditur, subest alter etiam tenuis flavescens [Ramonum cortex nobis observantibus cinereus est cum aliqua ruboris tinctura] *Folia* Hederæ foliis quodammodo similia, quintuplici divisura primaria incisa, in principio tenera, molliaque, quo tempore lacte quiddam fundunt; temporis progressu rigidiuscula, pediculis longis virentibus aut rubentibus lenticia (bina sibi contraria) *Flosculi* simul multi ex pediculis lanuginosis, interdum ramolis, muscosi, in novem, decem aut undecim segmenta hirsuta, coloris herbacei, divisi, stamina: virentia aut rubentia apicibus luteis una cum stylo bicorni obvallantia. *Semen* conceptaculo gemino alis libellularum aquaticarum expansis figuræ simili, hirsuto occultatur, in extremis membrano, quo cotus est alarum turgidulo & nonnihil elevato, intus duro & pane osseo, cavo, in qua cavitate semen medullifolium & virens vel pallidum laurat, saporis subadstringentis, non ingrati tamen. Astringentior est: sapor corticis & foliorum, nec sine amarore.

Notatu dignum est quod quavis *Acer majus* & minus arbores sint congeneres, plantula tamen seminalis longe alter complicatur in unius quam in alterius semine, ut examinanti & explicanti patebit.

Tragus *Aceris* folium *Sanicula* non male simile esse scribit; corticem incanum; arborem modò humilem, modò magnitudinem insigni: *radè tamen apud nos in insignem vel altitudinem attolitur, vel crassissimè extenditur*.

Arbor est passim obvia & nemini non nota. Gaudet præruptis & sylvis (inquit J. Bauhinus) at apud nos in sepius ubique occurrit, omni fere solo.

Floret Aprilis & Maio; Septembri fructum maturat.
 In vivario ferarum D. Fr. Willughby in agri Warwicensis vico *Middleton*, non procul Tamwortha oppido visum ferens observavimus.

Veteribus feri solebat ad maritandas Vites non secus quam *Ulmus*.
Aceris radix, Plinio prodrontis, contrita & vino recens, doloribus nullissime imponitur.

Serenus:

*Si latus immensum morbo tentatur aceto,
 Accensum tingit, lardem frigidum unda,
 Hinc bibis, aut Acera radices undas, & una
 Cum vino capis, hic præsens medicamen habetur.*

Acer

Acer operum elegantia & subtilitate Citro, non Cedro ut vulgò corruptè scribitur, secundum: cum maximè annosum fuerit undatim crispatur: plerumque apud nos lautioribus dicatur suppellectilibus, orbibus, mensisque, &c. *J. B.* Excrecentiæ tuberosæ præcipue commendantur ad scirra, purgillares, reliquæ curiosa, ob intortum, crispum, & variè undulatum macularum discursum.

2. *Acer trifolium* C. B. *Monspellanum* J. B.

J. B.
 Arbor est mediocriter procerà, ramis satis explicatis, cortice quodammodo purpurascens; folio *Aceri* vulgari simili, in tres tantum cuspides fide angulos diviso, crasso, venoso, ex longo pediculo pendente, parvis intervallis utrinque sito: fructu gemino, membranulis duabus coherentibus, alis muscarum similibus.

In Delphinatu non procul Gratianopoli eundo ad maximum Carthusianorum cœnobium observavimus. Repertur etiam in sylva *Valena* non longè à *Monspelio*; & in rupibus ad lavam *Cassiri* mœi, juxta *Ladium amnem*.

- A. 3. *Acer majus*, multis salò *Platanus* J. B. *majus* Ger. *majus latifolium*, *Sycomonus falso dictum* Park. *montanum candidum* C. B. *The greater Maple*, commonly, yet false, the *Sycamore Tree*.

J. B.
 Arbor est speciosa & procerà, rubenti cortice intectis ramis affatim brachiata, materie alba nec multum renitente: foliorum verò ampla latitudo, quæ vigineâ, aut *Aceris* vulgatissimi formâ, licet acutioribus laciniis quinquè prædita, supra atrovirentia, infra pane incana, utrinque glabra, sapore adstringente cum amaritudine. Ob foliorum amplitudinem & formam *Platani* æmulam cum Septentrionalibus populis per æstivos calores præcipuum init gratiam. Flores muscosi, ex herbido albidis, calyculo continenter lanuginoso. At alari fructus ex vulgari cognitu sunt faciles, per omnia majores, ex longo pediculo pendentes plures, sed singuli bini foliacei bipennem expansam & invertam, aut *Libellæ* alas imitati, nucleos in medio quæ alæ coeunt itidem gemino utriculo duro satis continent, magnitudinis seminum *Arantiorum* albicantes, gustui non gratos.

Humectis & altissimis montibus gaudet. Nos in Saleva monte non procul *Geneva* observavimus. In Anglia non provenit sponte, quod sciam, adeo tamen frequens habetur in arceis & cœmentis, hortorum ambularis & circa nobilium aedes, ut merito pro indigena accipiatur. Nuper tamen minore in honore effe cepit quam olim, ob folia decidua quæ cum initio hyemis primis statim pruinis decutiantur, in terra jacentia humore in putrilagine illico solvantur, horisicque & ambulacra inquinant & corrumpunt. Floret mense Maio: fructum maturat Septembri.

Materies candidior ab arculariis & mensariis ad varios usus expetitur. Quadra & orbis ex ea usui, laudatissimi sunt.

Veris initio cum germina novella turgescunt, antequam explicentur in folia, arbor hæc in truncis, ramis, aut radicibus vulnerata dulcem & potulentum succum copiosè effundit, non secus ac *Betula*. Quin & Autumnum quoque post delapsa statim folia, & per totam etiam hyemem: quod primò observavit & nobis indicavit Clariss. Vir, & charissimus amicus noster, D. Martinus Lister. Notandum tamen hoc non accidere quacunquæ celi constitutione aut aeris temperie, sed gelida tantum & leviter pruina.

Succus hic Saccharum non obscurè respicit, unde *Canadenses* Americani ex eo *Arundinum* liquoris in modum decocto Sacchari quoddam genus conficiunt, ab *Arundine* discreto haud facile, cupus portunculam munere ingeniosissimi & eruditissimi Viri D. *Francisci Aston* R. S. olim Secretarii, habemus.

Est *Aceris* occidentalis species folio minore subius incano, suprà atrovirente, quæ *Acer* florenscentis *Virginiana* audit; hæc inodora est.

4. *Aceris majoris varietas* J. B. *An Acer montanum* Park? *Acer montanum flavum* sive crispum C. B? *An Ac. mont. tenuissimè & acutis foliis ejusdem?*

J. B.
 Prædicto foliorum amplitudine minimè cedit, nec tam altis sinuum divisuris, nullis item serratis, sed extremorum acutis exquisitissima, ut cum quavis etiam acicula ceteri, pari nervorum divisuris, sed minus frequentibus inferna parte: non incana sunt ut prædicti folia, sed dilute viridia, splendens; superna saturatius viridia, non tamen adeo ut priora. Tota cæterum folii facies mollior, delicatiorque, longioribus etiam harent pediculis. An in flore & fructu aliqua fide diversitas nondum observavimus.

Habemus folia in montibus propè *Genevam* collecta, quæ descriptioni *Bauhinae* examissum quadrant.

Acer montanum femina C. B. colore est magis flavo quam mas, ligno duriore & venosiore magisque crispo, citiusque floret. Germani, inquit, ob flexuosos venarum discursus ad opera lautiora videntur, lignum nobile vocantes; ex hujus radicibus cochlearia pulchra conficiuntur.

In orto *Edinburg. Sutherland* invenio *Acer Maj.* foliis eleganter variegatis.

5. *Acer majus folio rotundiore minus laciniato, an Opalus Italorum?*

Hujus folia habemus in Italia & Sicilia collecta quæ magnitudine ad *Aceris* majoris vulgaris folia accedunt, longis pariter pediculis nixa, verum rotundiora, minus profunde laciniata, laciniis etiam seu segmentis obtusioribus.

Non pediculi tantum sed & vene seu nervi foliorum insigniores rubent.

E e e e e e e e

Arborem

lanuginosis petiolis inherēt, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, superne splendētia, inferne nequaquam, atro-virentia : Costa media crassa & in averfa parte altē extruberans, ē quæ nervi plures ordinatim fere bini & bini parallelo ducti ad prominentes dentatiffimæ oras exeunt : sapo acidus. Inter ipsa autem folia è valido, crasso, quadrangulo caule seu pediculo calyx prodit, qui ad mali Aurantii magnitudinem auctus sese aperit, confans ē quinque cochleato-cavis, viridibus, crassis, validis, nitentibus foliis, seu potius cavis involucribus, contentibus formosissimum & admirandum florem, itidem ē quinque albicantibus, glabris, cavis, rotundis, coriaceis foliis confutatum, plurimis in medio capillamentis albicantibus, aureis apicibus dotatis, præditum, quæ insuper albicante umbilico stellato, eleganter ē viginti angulis formato superius ornata sunt. Postquam verò flos ita apertus, suavitissimo ac Lilieo odore, septem, octavo dies elegantiam suam orbi exhibuit, quinque ejus albicantia folia stellatum umbilicum, ut & albicantia capillamenta instar sativæ Brassicæ archiffimè conftringunt; dein crassa, cochlearis instar cava, viridia, nitentia calycis folia omnes illas floris partes occludunt comprehenduntque, quæ unita singularum quæ in Flore sunt partium complicatio Fructum efformat prægrandi malo similem. Hujus fructus partium omnium accuratam delineationem & descriptionem hic vide. Stellatus floris umbilicus ex pluribus albicantibus seminum folliculis, inter se junctis exigua, albicantia, rotunda semina continentibus confutatur. Semina autem tenaci glutine tanquam piscium ova coherent, Tabaci feminibus haud majora.

Cæterum fructus hi nostratibus Pomis vinosis fere affimulantur odore, sapore & pulpa; mellitissimum tamen paulo aliter hic conformatur : etiam pulpa in fructibus hinc maturioribus factis molliissima evadit.

Locus. Crescit in multis locis Malabar, præcipue circa Cochin & provincias Mountan : semel in anno, Decembri viz. & Januario mensibus fructus fert, & à latissimis anno circiter quarto ad quinquagesimum & ultra frugifera est.

Vires. Fructus hi ob nimiam aciditatem in deliciis vix comeduntur, sed in eduliis, præsertim indigenarum pulchris, usurpantur. Ex arboris foliis lixivium fit, capillorum unctuositati, ac capitis loricibus absumendis, necnon argento decoquendo adeoque depurando accommodum. Sucus ē radicibus expressus cum linteis applicatus tumores phlegmonosos ac oedematosos resolvit. E fructibus tenterioribus expressus succus cum saccharo miscetur, ac inde syrupus conficitur, qui phlegmata incindit & expellit, necnon faucium inflammationem ac aphthas tollit. Fructus autem maturiores lazem reddunt alvum, & diarrhoeam non raro excitant. Denique arboris cortex cum Oryze infuso, (quod indigenæ Ambatacanja nuncupant) tritus, partique affecta illius Arctihidi medetur.

C A P. VII.

Anonymous Ribesii foliis Icon. Robert.

FRutæ est sui generis, foliis Ribis, floribus pentapetalis dilute albidis in umbellæ fere aut Corymbi formam in summis ramulis coaggettis, pediculis tenuibus oblongis infidentibus; calyce pentaphyllo. Singulis floribus succedunt binæ interdum ternæ capsulæ fve Siliculæ, ut in Consolida regali, in hortis nostris semine calæ, quantum hæcenus novimus, ob coeli, ut creditur est, inclementiam; descriptio est D. Tamerici Robinson, qui hunc fructum Parisiis & in hortis dissimilis Reverendissimi Episcopi Londinensi D. H. Compton observavit.

A Canadâ & Virginiâ delata fuit hæc planta.

C A P. VIII.

Paliurus Lob. Dod. Ger. Paliurus sive Rhamnus 3. Dioscoridis Park. Rhamnus sive Paliurus folio Jujubino J. B. Rham. folio subrotundo, fructu compresso C. B. Christis theon. f. B.

NON semper humilis est, verum interdum adeo excrefcit, ut arboris tueri nomen possit, mater perquam dura: virgas emitit rectas, & ab his ramos patulos, deorsum inflexos, subriter rubentes, quos tenues, rigidos & mordaces armant spinæ. Folia Jujubinis tam similia ut nihil supra, quibus tamen nonnihil videntur minora, nec ita profunde per oras crenata, sed minimum ac interdum fere nihil: cæteroque Jujubini folii nervos tres per longitudinem decurrentes obtinent: Juxta quæ flores emicant parvi, stellati, orbiculati. Succrescunt fructus lati, per marginem membranacei, compressi, prominentes utrinque umbone lignoso, cujus medio pediculus infidens, qui diffraçti in geminis vel ternis loculis totidem ostendunt semina, lubrico lavore, & colore seminum Lini, sed rotundiora, torosiora, pulpa dulci, coloris fere porracei.

Fructus (ut descriptio Casalp.) depressus, ex tenui pediculo pender, pulpa quadam fungosa circumducta, officulo intus duro, intra quem tria semina conceptacula, singulis feminibus donata, quæ in suis alveolis tintinnabuli modo sonant.

Facile autem nobis cum J. Bauhino persuademus Theophrasti Paliurum esse hæc plantam: eandemque à Dioscoride uno capite dici Rhamnum 3. alio Paliurum. Consilium Jo. Bauhinum.

Circa Veronam, Bergamum Rom. & alibi in Italia, necnon circa Monspelium in Gallia Narbon. Paliurum in sepius frequentem observavimus. Gaudet autem campestribus & incultis Floret Maio & Junio; fructus Autumno maturefcit, & tota hyeme arbori adheret. Hyemem etiam, nisi sic admodum acris, ferre potest, aliqui diligenter erit à frigore muniendus. f. B. Nonnullis Spina Christi dicitur, quoniam coronam pineam quâ Servatoris nostri tempora violabantur ex ea nexam fuisse autumant;

tumant; nec enim ullum genus Rhamni aliufve fruticis spinis acutioribus rigidioribusque horridum nec impune tractabile temere reperias: Hinc & sepes viva hominum pecudumque incarcibus arcentibus commodiffimæ ex eo parari solebant.

Adfringunt, ventrem fluentem cohibent, digerunt & phymata curant Paliuri folia & radix. Fructus verò tantam obtinent incidendi vim, ut & calculos vesicæ comminuant, & pectoris pulmonis, excretionibus auxilientur. Semina confuta ad tussim commendantur, iis etiam ad arenulas & calculum utuntur Monspelenses medici.

C A P. IX.

Carim-Curini H. M. P. 2. F. 20. p. 31. Frutex Indicus spicatus floribus galeatis, vasculo brevioris decocto.

H. M.

RAdix ei fibrosa, albicans, saporis in cortice subamari. Caudex furculique viridi-fusci, geniculati & supra singulos geniculos extuberantes. Folia petiolis mediocribus, viridi-fusci, languidius bina adverfa, alternatim sita hærent, oblongo-rotunda, & petiolum contracta, anterius in cuspidem desinentia, texturâ minus crassa, mollia, superficie leni, superne obscurius viridia, parum nitentia, subus pallidiora, sapore nullo. Costa media & nervi inde egressi in supina etiam partem emittunt. Flores ē sinubus parvorum & rotundo-cuspidatorum foliorum, quæ furculus bina & bina, alternatim sita, dense & surrectim circumstant, exeunt, viridi-cærulei, galeati, constantes tribus foliis, viridi-cæruleis, quæ ex galea ad unam partem protenduntur, ac pedunculo candido, nonnihil inflexo, ac superius-nodulato ac longiunculo, quo calyci quinque anguliffimorum, viridium & cuspidatorum foliorum, tenuiter pilosorum & striatorum infident, habentque in nodulo pedunculi cui galea cum striis ex transverso astricta est, bicornes eminentias ex viridi subcæruleas, & ad posticam galeæ partem unam laciniam tenuem viridem, subcæruleam dependentem, suntque flores odoris nullius. Folia in medio interius striata, duo oblongo-angusta, & parum cuspidata, medium quoque oblongum & latum, orâ anterius rotundâ terminatum.

Per pedunculum albicantem transmittitur stylus albicans, qui ē vertice germinis capsulæ seminalis oritur. Floribus deciduis ē calyce prodeunt capsulæ seminales, quæ plano rotundæ ac cuspidatæ sunt, ac hastiformes, pediculo oblongo digitali constantes cortice viridi, intus lignosæ, ac in medio in longum striati, ut & in oris unâ striâ quæ utrinque per mediam superficiem pedis excurrit. In singulis capsulis femina duo, ad utrumque latum unum, confita sunt, per intersepium medium, quod ex oris capsulæ ubi striata est instar late fimbriæ excurrit, à se mutuo distincta, valde compressa, rotundiora, ac instar cordis cuspidata, cum suo cuspidæ capsulæ cuspidem respicientia, per maturitatem subflava seu subrufo-pallida, superficie ob punctula eminentia, maximè cum ficeant, scabra, radice nullius.

Radix decocta & sumpta servit pro doloribus arthriticis, decocta cum oleo & butyro vires adauget; eadem cruda & cum oleo Sargelm data mitigandis podagræ doloribus servit. Decoctum ex radice & foliis epotum frangit circulos, eadem quoque virtute tussis folia confusa & alligata super ventrem. Succus ex foliis extractus servit pro calculo. Folia in decocto data in dysuria profunt; eadem epota in aqua calida in tussi & doloribus calculi conducunt, quam etiam virtutem habent, si cum aqua calida ad perunctionem ventris adhibeantur.

2. Bem Curini H. M. P. 2. F. 21. p. 33. Frutex Indicus spicatus floribus pediculis brevioribus:

A præcedenti non differt nisi in foliis & capsulis seminalibus. Flores in summis furculis ē nodulis, ad quos folia quaternâ, parva, albicantia, cuspidata sita sunt, exeunt [Sunt autem folia hæc tenuia & nonnihil transparentia, costis viridibus, quæ ex costa media binæ ac binæ excurrunt, ac propè marginem in se mutuo arcuatim deferuntur, striata, tria magis juncta ad floris exortum] & quidem singuli ē singulis nodulis, albicantes, odore nullo, collo minus longiunculo, calyci, qui quinque viridium, cuspidatorum foliorum est infidentes, quatuor petalis tenuibus constantes, uno ex collo seu pede surrecto, quod latissimum, interius concavum & in cuspidem confutatum, tenuissimum & transparens, costâ media & duabus lateribus versus cuspidem ē collo inflexis exterius striatum; tribus cuspidatis ex collo transversum ad unam partem expansis, quorum quod medium latius est, & sub-nbris radiis ac undulis in colore albo tenuiter variegatum; æstus collum florum nervis tribus, quæ ad tria transversa folia excurrunt striatum. Stamina duo albicantia, folio surrecto ex adverso tractis costarum laterum striatè adiacentia, ac cum apicibus subviridibus, quæ breviter filamenta tanquam appendices demittunt, arcuatim ad se invicem nonnihil inflexa; ac cum iis conficitur stylus seu filamentum albicans media costâ folii surrecti striatè accumbens, quod ex globulo oblongo viridi, qui in calyce est, excurrit. Floribus delapsis calyx se claudit gemmas oblongas seminales constituens.

Radix in decocto data infervit pro febribus, ac capitis corporisque malis affectionibus. Folia fixa in oleo, dein contrita ulceribus sanandis applicantur.

CAP. X.

Codi-Avanacu H.M. P. 2. F. 34 p. 63. *An Lathyrus frutescens fructu in foliorum alis echinatus.*

Suffrutex est, nascens in arenosis, altitudine duum triumve pedum, ramis in latum diffusis. Radix tenuis, fibrilisque tenuissimas a latere ac subus emittens, ac fibrifera. Folia, quae hinc inde in furculis brevissimis petiolis proveniunt, valde parva sunt, angusto-oblonga, plana, ad tactum lenia, mollia, in margine minutissimis condensis, ac viridi-dilutis denticulis seu crenulis incisa, habentque costulam in averla parte eminentem, quae & in recta conspicua est. Flores in brevibus petiolis de foliorum alis oriuntur, suntque gemmulae ex viridi-flavo dilutae, petiolis circumpositae. Fructus hinc succedunt singulares, fructibus *Avanacu* similes, utpote tribus lateribus oblongo-rotundis circumscripti, in medio laterum ac utrinque a striis uno simplici ordine aculeorum seu minutissimorum speculorum muniti, verum parvi sunt. Semina quoque in fructibus tria continentur, intra singula latera tanquam in propriis capsulis singula forma cylindrica, & magis cinerea, minutae, de spadiceo pariticipantia, coloris fuscii. Flores & fructus toto anno fert, sed tempore pluvioso uberiori multitudine. Totius plantae succus cum vino epotus fluxui sistendo proficius est: idem cum oleo coctus utilis habetur ad vires debiles reparandas. Oleum quod ex tota planta paratur capitis abluitioni commodum est ad ejus vertiginem tollendam.

Vires.

* P. 2. p. 60.

Pandi-Avanacu * H.M. seu *Ricinus vulgaris major*.

A Vulgari Ricino in eo tantum differt quod altius assurgat, quodque stipitibus & ramis sit valde rubris seu miniatis & nitentibus: Folii, floribus & fructibus paulo majoribus. Semina eadem, sed majora & paulo planiora, & inter spadiceo-fuscum & nitentem colorem cineris undulis rarioribus conspersa. Rarior est quam *Avanacu* five *Ricinus vulgaris*.

CAP. XI.

Tiru-Calli * H.M. *Tithymalus Indicus frutescens*.

* P. 2. F. 44 p. 85.

Radix tenuior fibras de latere emittit; Stipites assurgit simplici, tereti, crassitie ferme unius brachii, minus lignoso, cortice viridi, subfisso, ramulos emittente tenues virides, & nodulis, qui longiusculi ab invicem diffusi sunt, singulis sex septemve, alios transversim, alios longiusculi, qui in summitate quoque ramulos minores ex eodem nodulo in transversum diffundunt, ac hi in alios teneriores furculos dividuntur. Stipes ut & rami teneriores viridi-fusci, vassitiores viridi-clari. Folia hinc inde rarissime confita in cauculis praecipue tenuioribus, vel singula, vel in summitate plerumque tria quatuorve simul, minutula, oblongo-angusta, longitudine unius ferme pollicis, plana, crassiola, in interiore parte in medio sulco striata, colore viridi, subus dilutiora. Torus frutex, stipes, rami, cortex, folia lacte acri, linguam adurente scitent. Flores in vertice furculorum proveniunt in ramulis crassis, curtis, viridi-fuscis, qui plures simul de vertice emittunt, parvi, quatuor vel quinque petalis rotundioribus, magis arcte tanquam in unum nodum unitis, superius planis, intus lacteis ac viridibus compositi. Fructus succedunt oblongo-rotundi, similes fructibus *Ana-Pana* forma & colore, includentes tria semina, similia seminibus *Nasturtii nostri*.

Vires.

Locus.

Radix in decocto data servit pro torminibus ventris. Lac ejus cum butyro decoctum purgativum est viribus quoque cum *Scabidida-calli*, id est, *Euphorbia iildem*.
Nascitur in arenosis.
Tithymali proprie dicta species est.

CAP. XII.

Chamelaea triccoca J.B. C.B. Park. *Arabum triccoca* Ger. *Widow-wail*.

Locus.

Vires.

Frutex est cubitalis ac bicubitalis, minor quam *Thymelaea Monspeliaca*, magis sarmentosis, rugosis, lignosis, intortus, in ramulos plures divisus: foliis retusioribus, latioribus, & viridioribus, tenuissolam *Phillyream* referentibus: inter quae flores parvi, luteoli, tripetali; quibus succedunt semina triccoca, in primum viridia, maturata vero ruborum induentia, pellicula amari ac ferri gustus obducta, in fructu suo perennia ut sunt *Tithymali* five *Heliotropii verrucosi*, dura, dentibus fractu contumacia, medullam albam continentia, ubi exsiccata fuerint fusca.
Inter *Monspeliu* & *Frontignanum* in collibus saxosis plurimum observavimus. Squalidi, fervidi, saxosi & maritimi soli amalia est. Non in Gallia Narbonensi tantum, sed & in Hispania a Clivio inventa: ac multo vegetior & viridior in *Monspeli* agro quam in Hispania.
Qualitatis magna ex parte cum *Laureola* convenit, eodemque modo corrigitur. Cum dubium sit an *Veterum Chamelaea* sit necne, vires *Chamelae* ad Diosc. & Plin. attribuit ei non ascribemus. Magnus tamen (inquit J. Bauhinus) succi totius plantae usus etiam hodie, praesertim *Monspeli*, ubi Pharmacopoei pressum siccaturumque habent, monente primum *Rondeletio*; cuius imitatione & nos saepius densati succi recentis 3j. aut ij. dedimus per se & saepius aliis Catharticis hydragogis mixtas, perbono

perbono sane eventu, sed non admodum multum excernit, nec aliquo effrangi motu, ut solent *Laureola*, *Mezeoreon Germanicum*, *Gratiola* & alia. Quin perparum aut nihil interdum mover, nisi remixtis quibuldam lenientibus aut similibus cathartics. Pueris etiam datus nec tormina, nec vomitiones facit, sed aquas educit & serum: Admotum pubi & abdomini *Hydropico*, non ullum praestantius ad urinas proliciendas, quo modo libentius utebatur *Rondeletius*. J.B.

CAP. XIII.

Causchi * H.M. *Arbor racemosa Malabarica fructu triquetra* D. Syen.

* P. 1. F. 42 p. 76.

Arbor est procera, nascens in arenosis. Radix crassa, ramos fibrosos quaqueversum ejiciens, cortice exterius cinereo-fusco, intus rubescente, ligno albo. Caulis ambitu unius hominis amplexum implet, cortice cinereo, intus viridi cum ramis majoribus tectus; furculi novelli virides, & nodulis distincti, medulla ramorum & furculorum fusca. Folia de nodis exeunt, petiolis longis, spithamam & amplius longa, duos ferme palmos lata, oblongo-rotunda, ad petiolum latissima, anteriora versis in cuspidem oblongam contracta, tenuia & mollia superne obscurius, subus dilutius viridia, utrinque parum splendens, sapore adstringente & amaro. E petiolo quinque costae seu nervi exeunt in lupina parte folii nonnihil eminentes, quarum discursus distributiones per folium & concursus vide. E foliorum sinibus exeunt furculi floriferi, in quibus flores racematim brevibus & tenuibus pediculis insidentes nascuntur, petalis cuspidatis tribus, rariis quatuor constant, numerosis intus flammibus, viridi-clari, stylo viridi circumpositis, ac apicibus viridi-dilutis, seu etiam flavescenibus ac rufescentibus dotatis, haud dissimiles floribus *Cit-Avanacu*, odoris nullius. Sub tempore explanationis gemmarum in flores omnibus foliis spoliatur, quae rursus tempore fructuum resumit.

Fructus, qui e longiusculis, viridibus petiolis dependunt, sunt plano-rotundi, trium laterum, quae striis distincta sunt, atque in vertice ubi striae concurrunt gemmula eminentia, carne densa, etiam per maturitatem colore viridi.

Intus in medio continentur tria semina, per tenue intersepimentum a se mutuo distincta, quae forma trilatera sunt, uno latere exteriori rotundo, ac duobus quibus intersepimenta contingunt planis.

CAP. XIV.

Frutex Malabar. flore pentapetalo stellato, fructu pentagono & pentacocco. Pocajetti H.M. part. 5. tab. 52.

H. M.

Arbuscula humilis est, decem circiter pedes alta, caudice haud ita crasso, albicante, cortice obducto rubicundo, ramulisque viridibus, fungosa intus medulla refertis, pluribus donato. Radix fibrata, albicans, rufa cortice tecta, amara: Folia sine ordine circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, in ambitu leviter crenata, glabra, densa, fragilia, splendens, inodora, amara: nervis aliquot exiguis & parvis invisibilibus & media costa in latera excurrentibus. Flores petiolis oblongis circa plumosas virgulas proveniunt, inodori, quinque luteis, acuminatis, & stellae in modum expanfis foliolis constantes; quibus totidem alternatim posita calyculi foliola viridia subiciuntur, novem apicibus luteis umbilicum incavum viridanem cum stylo candido quinquangulo occupantibus. Singulis flocculis singuli succedunt fructus, seu singulae siliquae quinquangulae, rubentes, totidem distinctis loculis semina parva solida continent, cuticulam rufa tecta, medulla alba, figura ex rotundo oblonga, sapore nauseabundo.

Provenit locis montanis & petrosis circa *Kandente*. Quotannis bis florere fructumque fert, Martio viz. & Septembri mensibus, at diu superius non est.

Folia contusa, in pulverem redacta, & ulceribus inspersa luxuriantem ac fungosam carnem tollunt. Eadem assumpta sudores movendo febris intermittens paroxysmum minuunt.

Ex cortice & radice pulverisatis ac cum oleo mixtis unguentum conficitur ad scabiem similesque cutaneos affectus.

Locus & Tempus. Vires.

CAP. XV.

Rosa Hierichontae vulgo dicta C.B. Park. *Rosa Hiericho* J.B. Thlapi *Rosa de Hiericho dictum* Hierich. *Rose of Hiericho.* An *Myagrum Arabicum*? Zanoni.

J. B.

Lignosis & confertis statim a radice natis fruticat foliis palmariis aut paulo majoribus, crassis, cinerei coloris, in numerosam ramulorum foveam cancellatim divaricatis, superiore parte omnibus in globum vel coarctantibus per quos folia rara, unciam seculianae longi, lemuicium lata, laciniata, cinerea, hirsuta. Flocculi intrinsecus secundum ramos ubique racematim quodammodo nascuntur candidi: quorum unumquemque sequitur vasculum duobus loculis membranula diffusis totidem semina orbicularia, compressa, rufa, acra continens, binis supra loculos extrinsecus velut auriculis prominentibus, ex adverso positis; ex intergerino calycis pariete surgente stylo longiusculo. Radix satis crassa, lignosa, simplex.

Morionis singulis geniculis singula folia adherere ait oblonga, angusta, olea foliorum amula, & quorum sinibus singulis exeunt flocculi, teretipetali ex herbario colore albidis. Unde appa-

F f f f f f f 2

ret

ret eam veram & genuinam Thlaspeos speciem esse, & inter Thlaspi species reponendam fuisse.

Absurdè admodum & præter rationem Rosa dicitur hæc planta, cum nihil cum Rosa commune habeat. Bellonius monachum quandam inpositorem hujus nominis autorem fuisse refert, cum tamen circa Hiericho nulquam reperitur, sed in Arabia deserta ad litora maris in fabulo. Sylvestre tamen ejus speciem in Syria tectis & rudibus invenit Rauwolfius. Hanc à pluribus annis in horto meo colo, cum facili & crescat & floreat (inquit C. Bauhinus.)

Plantam hanc Amomum Veterum non esse, prout multi opinati sunt, constat, quòd nec folia alba Vitis proferat, necullo seu recens seu vetus spirat odore.

Radice aquæ calidè immersa planta quamvis sicca & contracta expanditur, quocunque tempore, non natalis duntaxat Christi, ut inpositores vulgo persuadere solent, nec parienti horâ tantum partus tempore immixta se expandit, ut illi fabulantur.

Rosa Hierichontea Sylvestris C. B. Park.

Parvitate sua & loco natali à præcedente differt.

Aphyllon Indicum J. B. Rosa Hierichontica exsiccata similis C. B.

In insula S. Vincentii plantam Hollandi copiosè invenerunt, & vocarunt *Blatterlo*, quia nulla folia exactè habebat. Teneriores ramulos Scorbuti curationi abhuerunt non sine effectu. *Ind. Or. Part. I. Fig. 21.*

C A P. XVI.

Arbor Brasiliensis floribus speciosis spicatis, pericarpio sicco. Cebipira Brasiliensis Marcegr. Cebipira-guacu, & Cebipira-miri Pilon.

Marcegr.

Arbor est grandis & ramosa, quæ lignum habet durum, aspectu ferè simile Fagino, ex quo rotæ machinarum & curruum fabricantur, cortice griseo cum fusco mixto. In ramis habet ramulos alternatim sibi oppositos intervallo semipedis ferè, in quibus alternatim vel etiam rectè sibi opponuntur folia parva, duos digitos circiter longa, & 3 digiti lata vix latissima, figura * similia foliis Buxi, supernè saturatè viridia & splendens, infernè quasi canescentia. *Flora* ferè copiosissima, in quolibet ramulo quindecim, viginti, aut plures, suo quolibet pediculo brevè infertentes, magnitudine florum Pomorum, aut paulo majores, quinque petalis constantes, quæ prædeunt è nigro calyce, illique insident. Duo folia floris majora sunt, & præ hæc octo aut novem parvula staminia alba, apicibus nigricantibus. Floris foliis decidentibus nascitur è medio *Siliqua*, ex viridi subflavescens, in qua semen continetur. Foliola floris omnia sunt corrugata ut pannus Gossypinus Lusitanus: Color illorum dilutè cæruleus cum albo; superius floris folium præpè calicem maculam habet rufescentem, & est inodorus.

Floret mensibus Octobri & Novembri.

Temper.

Vires.

È cortice, qui amarus est & astringens, Balnea & decocta sunt præstantissima adversus morbos à frigore natos, pedum & ventris tumores, dolorèque membrorum *Curimento* Lusitanis dictos: ipsam denique Luem Venerèam non inveteratam fornicæus & intrinsicèus adhibita restitunt, sudorèque provocant.

Cum verò adstringendi facultate simul & acrimoniâ quadam agant, scabiei, tineaque, & aliis ejusdem generis cutaneis affectibus medentur.

C A P. XVII.

Amvetti seu Vetti-tali H. M. part. 5. tab. 54. Arbor Indica floribus spicatis, seminibus parvis in caliculis siccis.

Kari-vetti & Pe-vetti Tab. 54 & 55. part. 4. descript. species est, atque arbor humilior, 13 circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, cortice cinereo, intus rufescente, ramulisque viridibus pluribus donato. *Radix* fibrata, rufescens, odoris & saporis sylvestris ac amari. *Folia* oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, glabra, atro-viridia supernè & splendens, infernè subviridia; sapore amaro. *Flosculi* inodori, viridi-flavescens, ad foliorum alas circa sæculos spicatum proveniunt: constant ii unico foliolo, sed in quatuor profundas lacinas diviso, sic ut plura videantur; *staminula* albicantibus flavescens apicibus ornatis medium occupantibus. *Flosculi* emarcescentes *semina* perquam exigua, rufa, inodora, insipida, valculis siccis per maturitatem inclusa succedunt.

CAP.

C A P. XVIII.

De Erica.

Ericam Martinii ab *istha* frango deducit, quia calculos frangendi vi pollet.

Ericæ notæ sunt statura humilis, folium perpetuum, flos nudus, & plerumque urceolaris: *Vasculum* seminale in imo flore cum calyce clausum; in sterilibus, squalidis & palustri seu spongioso solo vigere, quod paucissimis plantis conceditur.

A. 1. *Erica vulgaris* Park. *vulgaris sive pumila* Ger. emac. folio *Myricæ* L. seu *vulgaris glabra* C. B. *Erica humilis*, semper virens flore purpureo & albo J. B. *Common Heath*, or *Ung.*

Fr. B.

Frutex humilis est, rarè supra cubiti altitudinem assurgens: [vidimus tamen in montosis Septentrionalibus Angliæ putrido & spongioso solo quæ etiam duos cubitos superaret] *radicibus* longissimis, fractu contumacibus, spadicis: *virgulis* numerosis, lignosis, duris, ramolis, colore indem spadiceo præditis, vel in nigro rufescentibus. *Folia* frequentia, semper virentia, quatuor versiculis (quamvis incumbunt foliolorum minimorum constant, ut supernè deorsum insipientes cruces continue videantur: ad Cupressum & Tamaricem accedunt, quæ (ut ait Clusius) temporis successu in ramulos expanduntur. *Flosculi* velut spicam exprimentes secundum ramulos à medio ad summum usque propendunt, bullati quodammodo, tetrapetali, elegantissimo purpure dilutioris colore, interdum albi, perbrevis petiolis appendi, quorum medium occupant *apices* rufi.

Septentrionalibus regionibus, (ut rectè Clusius) maximè familiæ est, locis incultis: præsertim autem in montosis frigidis, solo putrido cæneso & spongioso, quod aquas combibit & humore perpetuo turget, ubi nullæ fere aliæ plantæ proveniunt, omnia latè occupat. Rarius in calidioribus invenitur.

A. *Erica vulgaris hirsuta* Ger. *Myricæ folio hirsuta* C. B. *Myricæ folio tomentosa* & *incanis* folio *Clusii* J. B. *vulgaris hirsutior* Park. *Common rough-leaved Heath*.

Nostrâ sententiâ à præcedente non differt specie: cum, teste Clusio, præter hirsutem ei per omnia similis sit; nec minus frequens occurrit quàm vulgaris glabra, non locis tantum incultis supra Windesforam (ubi eam observavit Clusius) sed ubique in Angliâ.

Tum succus Ericæ tum aqua florum destillata ruborem oculorum tollit & dolorem mitigat: quin *Vires* & colicæ laborantibus utiliter exhiberi expertus est Tragus.

Fomenta & balnea sudatoria è floribus confecta podagricis & paralyticis membris conducere creduntur. Aqua, in qua vulgaris Ericæ folia decocta sunt, sumpta tepidè tam manè quàm vespere per triginta dies 5v. pondere, tribus horis ante cibum valet ad vesicæ calculos comminutos & expellendos, experimento Matthioli. Verum id felicitus succedere idem notat, si post id tempus malè affecti in balneo decoctionis Ericæ ingredit, atque ibidem morantes super Ericam decoctam sedere jubeantur, idque pluries repetatur. Addit Matthiolus, se novissè aliquos, qui servata victis ratione, hujus tantum potu vesicæ calculos in minimas partes comminutos ejecerant. *Quis hoc credat?*

Obs ex Ericæ floribus confecto ad tollendos herpes fedos & inveteratos totam faciem occupantes Rondeletium magno successu usum scribit Clusius.

Nec mel quod de Ericæ floribus legunt Apes in Angliâ adeò improbum est; ut scribunt Dioscorides & Plinius, sed paulò duntaxat coloratus.

Orum gregibus Erica hyberno tempore pabulum præbet, & ignibus fovendis inopiâ lignorum inservit.

In Scotia materiari è terra pulla inculcato stramine ex aqua subacta leviter, & æternis Ericæ stratis, extrorsum utrinque spectantibus comis, concurrentibus in medio lignosis radicibus, parietes cum calarum rusticarum, tum hortorum artificiosè extruunt: qui vinculo straminis & Ericæ nec pluvias metuentes, nec attentionum jumentorum affricibus concessi in multos annos durant. *Jac. Cezilius* apud *Fr. B.*

Scoti montani pro lecto sæpe subternunt Ericam, radicibus deorsum, frondibus sursum versis: adeoque scitè hac ratione lectos concinnant, ut mollitie cum plumis certent, salubritate longè superent. Erica enim naturali siccandi vi prædita supervacuos humores exhaurit, nervisque eorum molestiâ liberatis fuit vigorem restituit, ut qui vespere languidi & fessi decubuerint, manè vegeti & alacres resurgant.

Quidam ex radicibus Ericæ calices affabrè componunt. *D. Sibbald.* in *Prod. Scot.*

A. 2. *Erica tenuifolia* Ger. *virgata sive sexta* Clusii Park. *humilis*, cortice cinereo, *Arbuti* florè C. B. *ramulis ternis*, floribus saturatioribus purpureis J. B. *fine-leaved Heath*.

Altitudine est pedali aut cubitali, plures ex eadem radice *caules* emittens, tenues, fragiles, cortice cinereo tectos; germina tamen novella rubescunt. *Folia* terno ordine per intervalla ramulos cingunt, minis crebra quàm in quadrifolia palustri mox descendentis, perexigua, angusta; acuta, saturè viridia, glabra. *Foliolorum* sinibus exeunt *ramuli* mox pariter ordine: versis caulium & furculorum summities *Flores*, longâ interdum serie, crebri, tres tamen plerumque simul, brevibus & tenuibus pediculis rubentibus appendi, monopetali, concavi, urceolos imitati, laturaculo purpureo, è calyce quinque segmentis angustis composito. Flos quinque intus *staminula* occultat apicibus nigricantibus

F f f f f f 3

12. *Erica tenuifolia calyculata* Ger. *Scoparia altera* Park. *hirsuta Anglica* C.B. *ramulis & foliis Corvis ternis, floribus ex rubro purpureiscentibus majoribus* J.B. *Coris folio* 12. *Clus.*

Clus.
Cubitali panē est altitudine, fruticosa, tenuis virgulis prædita, quæ ternæ semper circa majores ex intervallis nascuntur: folia similiter terna ramulis innascuntur, exigua quidem sed latiora quam in superioribus, inferiore & terram spectante parte nonnihil candicante, hirsuta, gustus adstringentis. Summi ramuli ad foliorum exortus verticillatim exornantur per intervalla ternis perpetuo floribus, aequali inter se spatio nascentibus, & in unam partem converfis, majoribus quam in reliquis generibus, concavis, ventre magis turgido, coloris ex albo purpureiscentis, numero sex, novem, duodecim, quindecim aut pluribus.
Eisdem cum *Erica bacchifera* Lusitanica arenosis locis crescit ut plurimum. Floret Decembris mense, & subinde semen exiguum nigricans profert.
Miror cur C. Bauhinus hanc Anglicam denominaverit, cum nullibi (quod ego unquam viderim aut audiverim) in Anglia inveniat.

Locus
Tempus.

13. *Erica procumbens herbacea* C.B. *supina herbacea* Park. *parva foliis Corvis quaternis, flore herbaceo, foliaceis capitulis* J.B. *supina herbacea* Park. *Er. cruciata* Ger. *Small green flowered Heath.*

Clus.
Pedalem altitudinem raro superat, magna ex parte humi procumbit, foliis quaternis ramulis contrario exortu semper ambientibus. Flores secundum ramulorum summam longitudinem inter folia dependent, cavi, pusilli, in quatuor angulos desinentes, herbaceo colore præditi, diademate semina. Radix etiam dura & lignosa.

Locus.

In sylvis montosis non longe à Lindavia Germaniæ urbe collegimus sub finem mensis Augusti, jam tum florere incipientem. *Erica scopariæ* circa Monipellum nascenti similis est sed minor multo, foliis tamen longioribus & crebrioribus in caule & ramulis.

Maximâ copîâ nascitur (inquit Clusius) in ascensu montis illius qui superandus est iis qui Garmingâ ad Seebf vicinâque loca proficisci cupiunt.

14. *Erica procumbens ternis foliolis carnea* C.B. *parva Pannonica foliis Corvis ternis, flore carneo, capitulis Thymi* J.B. *supina carnea* Park. *Coris folio nona Clusii* Ger. *emac. Dillii. flowered leaning Heath.*

Clus.
Æquali cum præcedenti excrescit altitudine, tenuibusque virgulis prædita est, humi diffusis, et purpura nigricantibus, quæ summa parte in multos plerumque ramulos dividi solent. Folia in ocellis & versis digesta ut in reliquis, tenuia admodum, *Ericæ* textæ vix tertiam uncie partem foliis similia, terna semper, quemadmodum in illa, aequali inter se situ virgulas ambiunt: Summi ramuli onusti sunt concavis & oblongis *stysculis*, extrema parte in quatuor angulos fectis, coloris cum quatuor illis foliis unde enascuntur carnei, octonis staminibus nigricantibus, stilisque purpureiscentibus medio flore emergentibus: Semen maturitate nigricans exiguum habet: Radicem alius limilem, lignosam. Adnascuntur interdum hujus etiam ramulis viridia capitula, è latioribus foliis compacta, capitorum Thymi modo.

Locus.

Invenit Clusius apud arcem *Stichstein* in sylva illa imminenti, quâ ad *Sneberg* ex arce iter est, alia item ad finistram oppidi *Neukirch* sylva, & nonnullis montanis Pannoniæ sylvis. Floret ut plurimum Aprilis & Maio, quo tempore aspectu venustissima est.

Hæc est illa species quam nos ad latera montium eundo à Tridento ad Bolzanum & in montibus Martio mente abunde florentem observavimus.

- A. 15. *Erica supina maritima Anglica* Park. *An Polygonum pusillo vermiculato Scrpilli folio* Lob?

Cauliculos fundit plures, dodrantes, teretes, tenues, ramosos, per vetustatem lignescentes, in terram provolutos, juniores rubentes & interdum velut farinâ albicante resperfos, crebris geniculis distinctos. Folia ad singula genicula multa conferta velut in agminulis, vix tertiam uncie partem longa, angusta, marginibus reflexis, glabra, obscure viridia, sapore nullo eminenti. Flores satis magni, & quantum memini pentapetali, pulchre rubentes [D. Goodyerus apud Gerardum emac. Polygonum pusillo &c. Pene ramulos è sinibus seu agminulis mediis emergentes plures attribuit, in quorum unicuique fastigium flos unicus tetrapetalos, pallide purpureus: radicem extrinsecus nigricantem, in terram altè descendentem sapore valde amaro & nonnihil excalescente] Fructum aut lo-men nondum observavimus.

Locus.

In palustribus maritimis, præsertim arenosis, sæpius occurrit: vidi in Lovinglandia Suffolciæ propè pontem Yarmouth seu Hiezæ ostii oppidi, item in palustribus Thurington trans Colcestrium in Essexiâ, necnon ad margines fossarum in aggeribus arenosis juxta viam quæ Camaldunum Goldhanger ducit, & alibi.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER TRIGESIMUS PRIMUS.

QUI EST

De Arboribus & Fruticibus Siliquosis.

SILIQUEAS appellamus Folliculos seu seminum conceptacula in longitudinem producta, five ea membranacea sunt aut coriacea, five crustacea aut lignea.

Notandum autem non omnes in universum fructus quos siliquosos accensimus in longitudinem productos esse, sed nonnullos breviores & tumidiores, quos tamen quia reliquis notis cum siliquosis conveniunt ab iis nullo modo separandos duximus. Sic quæcunque plantæ folliculos habent bivalentes cum feminibus ad rachin annexis uno ordine sitis, cuiuscunque tandem figure five longæ five brevioris & subrotundæ folliculi sunt, Siliquosæ nobis censentur.

Notandum etiam non omnes in longitudinem productos fructus siliquis adscribendos, sed ejus duntaxat plantæ generis cujus pleræque & potiores species istiusmodi fructus producant. Sic cucumeris anguini v. g. fructum siliquam non dicimus quamvis longus & angustus sit, quoniam Cucumeris vulgaris fructus ejusmodi non est; semina autem in longo illo eodem modo disponuntur quo in breviori.

Siliquæ autem nomen præcipuo jure & per antonomasiam quandam nobis convenire videtur folliculis bivalentibus, quorum semina rachi adnexa sunt, & uno versu in eadem linea disposita.

Librum autem hunc in quinque Sectiones dividimus.

Prima erit De Arboribus siliquosis flore papilionaceo.

Secunda De Arboribus folio decomposito flore ramoso, cuiuscunque formæ flos sit.

Tertia De Arboribus siliquosis flore pentapetalo.

Quarta De Arboribus fruticosis miscellaneis, sui anomalis & sui generis seu minus cognitis.

Quinta de Lobis seu siliquis quibusdam, quarum arbores minus cognitæ necdum quod sciam descriptæ sunt.

SECTIO PRIMA.

De Arboribus & Fruticibus siliquosis flore papilionaceo.

CAP. I.

De Arbore Jude dicta.

Arbor Jude Lob. Ger. Park. *Judaica arbor* J.B. *Siliqua sylve rotundifolia* C.B. *Cercis prior Theophrasti* quibusdam, *Colytea* * *Theophrasti* aliis.

* 3. Hist. 14.

Crescit interdum in arborem juxta magnitudinis locis cultis, sed neglecta & sponte nascentis. Inter fructus potius quam arbores plerumque censenda est. Rariores fert ramos, alternatim ex lateribus nascentes, cortice ex purpura nigricante tectos, qui primo vere ante folia, aut eis primò germinare incipientibus inferiore parte ternos aut quaternos flores simul junctos ferunt, Genistæ aut Pisorum formâ, colore purpureo elegante, [* quinque foliis compositis] texti, è quibus duo inferiora magnitudine superant, reliqua tria superiora simul juncta, apicibus è medio multis emicantibus [J.B.] Folia deinde ex intervallis procedunt, Alari ferè, minus tamen carnosa, circinate propemodum rotunditatis, nervosa admodum ut Aristolochiarum, & dura, superiore parte viridia, inferiore verò nonnihil candicante. Floribus succedunt membranaceæ purpureæ siliquæ, & quodammodo transparentes, compressæ, digitalis longitudinis [uncialis] & longioribus pediculis pendula, palmari aut sequipalmari longitudine, membranaceæ, purpureascentes, compressæ, unciam fere latæ] in quibus semina coloris spadicei, dura, Lentibus majora, oblonga.

Aliud xar biddi.

Aliud genus.

Aliud genus invenitur per omnia fere simile, præter florem, qui in hoc candidat, cum in superiore purpureus sit, & corticem virgultorum, qui candidat potius quam purpureus.

Locus.

Sponte nascitur primum genus Granatensi regno, & quibuldam aliis Hispaniæ & Galliæ Narbonensis locis inter segetes. Nos in collibus Romæ vicinis Tiberi immincentibus, postea in Apenninis montibus, vidimus.

C. B.

Semen nummi instar rotundum, planum, denarii magnitudine, crassiusculum, rufum, à Terentio ex India accepti C. Bauhinus cum hac inscriptione, Semen Nummularia est arboris Judæ Indicæ, cujus flos magnus, elegans & odor est.

3. Arbor Judæ Americana.

Hujus ramulum floribus onustum vidimus in Museo instructissimo Ornatissimi Viri D. Gul. Courtiæ Armigeri; Folia ejus non perinde rotunda erant ac Arboris Judæ vulgaris, sed acuminata, flores longe minores brevioribus etiam multo pediculis infidebant.

4. Siliqua sylvestris similis C. B. Acacalis quorundam sive Kesmesen foliis Ceratiæ J. B. An Dioscoridis Acacalis? C. B.

Ex octenni femine enata tenella planta instar Ceratiæ primum erumpentis, rotundis foliis quaternis, utrinque costæ annexis binis: Cauliculus subhirsutus: quæ sub Autumni initium rursus exaruit. Semen altera parte rotundum latiusculum, altera in mucronem collectum.

Vires.

Semen hujus Cayriæ & Kilmesen nomine à Paludano ex Syria reduce accepti C. Bauhinus. Tam vulgare Constantinopoli ad oculorum morbos est remedium, ut cretum sit proverbium; Si doleant oculi habes Chesmesen.

C A P. II.

Siliqua arbor sive Ceratiæ J. B. Siliqua edulis C. B. dulcis sive vulgaris Park. Ceratiæ siliqua sive Ceratonia Ger. Caroba Offic. Panis S. Joannis Germanis & Belgis. *Che. Caroba* J. B.

*Vestling. Flores
sculos rubi-
scenti rhyso
inferos produ-
cere plurimos
singularem brevi pediculo ad costam annexa, subrotunda, tres uncias plus minus lata, paulo longiora, crassa, rigida, nervosa, crebris obliquis venulis in margines excurrentibus, superius atro vi-
rore splendent, inferius pallidiori. Novemb. & Decemb. Julum instar Juglandis fere in flores ex
rubro purpureascentes sese aperientem emittunt: deinde siliquæ, non tantum digito indici æquales,
sed & altero tanto interdum longiores, latiores, modicè intortæ, compressæ, callo dulci, eduli, femina
claudunt membranis distincta, feminibus Cassiæ solutivæ fere æqualia, minorâ tamen, colore spa-
tiosius, dico obscuriore, compressa modicè, altero fine in acumen leviter desinentia, altero latiusculum,
& ipsi tandem decidui.

Locus.

Quin hæc arbor fit Siliqua Plinii, *vestigia* & *vestigia*. Græcorum, minime dubium est. In Sicilia cerata oppidum *Pucallu* frequentem, & spontaneam seu sylvestrem observavimus. In Apulia & regno Neapolitano vel sponte oritur, vel saltem frequens colitur. Itinere à Neapoli ad Romam observavit D. *Tamaredus Robinson*.

Vires.

Vestigius paucas harum arborum in Ægypto vidit, frequentiores in Palestina, plurimos in Judæa montibus, & circa sacram ibidem urbem. Siliquarum (ut rectè Plinius) cortex ipse mandigitur, estque melleo ac dulci sapore. Virides sumptæ, aut est Dioscorides & post eum Plinius, stomacho incommode sunt & alvum solvunt. Eademque alvum siccant & stomacho commodiores sunt, urinamque cient. Quamvis omnes qui de his fructibus scripserunt, siccatis alvum sistere affirmant, nobis tamen contrarium evenit, siquidem quotquot Veneris (ubi magnâ copiâ venales sunt) de iis comedimus, non solum naufragam moverunt, sed & alvum subdlexerunt non secus ac pulpa Cassiæ, ita ut ventriculus postea ab iis abhorret. Non tamen negaverim posse imponi iis velci qui affueverunt.

Ægyptii, tradente Alpino, mel ex siliquis extrahunt dulcissimum, quo Arabes Sacchari loco Cassias solutivas recentes ac parvas, Zingiber, Myrobalanos, Tamarindos ac alios multos fructus coadunt. Hujus quoque mellis usus est frequentissimus ad clysteres, & aliqui etiam per os sumendum concedunt ad subducendam alvum: ipso etiam alvus non minus quam pulpa Cassiæ ibi ad excretionem movetur. Ununtur etiam renum inflammationibus intus extraque apostitis.

Ad suffientes asthmaticos ipsum non læsus quam Cassiam exhibent, valdeque ipsos juvat: nec minus decoctum ex siliquis eadem hæc præstat.

In ardore & dolore stomachi siliqua Ceratiæ comesta est egregia: item syrupus ex summitate Quercus. *Ermüller. præx.*

Siliqua

Siliqua purgatrix C. B. Caroba sive Siliqua ex Guinea purgatrix Park. Pona Ital.

Hanc loco suo naturali in arborem grandem crescere; quamvis in Italia minor plerumque & humilior sit. Crescendi modo & foliis à præcedente non multum differt. Flos qualis sit à nemine hæcenus (quod novimus) traditum aut observatum. Siliqua brevis, crassa, incurva, & ut ait Pona, Anacardio Cajous dicto nonnihil similis, tres circiter uncias longa, exterius spadicea [brunneam vocant] quemadmodum vulgaris Caroba: dorso per totam longitudinem convexo seu arcuato, lineâ in ventre seu concava parte elatâ quatuor vel quinque *femina*, rotundiora minisque compressa, summa parte magis circinata, imâ acutiora quam Carobæ vulgaris, continens, sapore, aciore, quique guttur propemodum adurat.

Æ Guinea allata est hæc species. Hanc arborem florem papilionaceum proferre asserere non ausim: alii observent quibus ejus copia facta est, & si loco alieno à me disposita est in suum transferant. Locus.

Siliqua Africana fructu minore.

Hujus siliquas duplo triploque minores Carobæ vulgaris siliquis vidi apud generosiss. Virum D. *Gulielmum Courtiæ* Medii Templi, & *Sancitæ Cruce* urbe delatas.

C A P. III.

De Acacia Americana.

1. Acacia Americana foliis Coluteæ Monococcos, siliquis echinatis Hort. Lugd. Bat. Hermannii. Acacia Americana Robini Cornut. Pseudo-acacia Americana Robini Park.

Cornut.

Arbor est caudice amplo & duro, cortice nitido & subnigro, nec spinis armato ut Ægyptiæ aut Cappadociæ [Acaciæ] sed lævi. Firmissimis radicibus hæret. Cacumina longè lateque diffunduntur, multiplicibus ducta ramis, teneris, medullosis, aculeis crebris & acutis horridis. Observa tamen aculeos non rotundo stylo minaces, ut Rhamni, sed ex basi in amplam latitudinem compressa acutè gracilescentes ut Rubi aut Sentis canina. Folia in eodem nervo sunt utrinque dena aut octona, uno semper extremum nervi claudente. Peculiaris est in eis noctis sensus, statim enim sub vespere in se adducta per media plicantur, donec sequenti die Sol postliminio reverfus aperiat. Floret Augusto: flos albus est, Pilo similis, in uvam compo-
situs, ut Cythi, non adè tamen fragilis, nec deorsum nutans, sed se in sublime erigens. Succedunt *femina* Lentiscalia familia, quæ singula singulis nucleis, duris admodum, & ex omni parte echinatis clauduntur.

Totius arboris foliorum succus aut decoctum vi summa ad refrigerandum & adstringendum est. Vires. Hæc arbor non (ut vult Jo. Parkinsonus) ad spartum Spinifolium referenda est, sed ad Glycyrrhizam echinatham pertinet, quæ & foliis & siliquis monococcos, erectis, echinatis, pluribus in eodem furculo fere communi pediculo glomeratis, in tantum convenit, ut non immerito Glycyrrhiza echinata arborea dici possit.

2. Acacia Virginiana siliquis glabris. Arbor siliquosa Virginienfis spinosa, Locus nostratibus dicta Park.

Æ Virginia in Angliam dudum translata est arbor huic non multum dissimilis, magnitudine & aëra eximia, cujus truncus cortice lævi integitur, ramuli juniores virides sunt, & ad unumquemque articulum spinæ acutiusculi obstiti, unde & folia egressuntur præcedentis familia, eodemque hinc ad rachin annexa, impari uno alam plerumque terminante, quod tamen interdum deest, breviora nonnihil & rotundiora. Nondum [tempore Parkinsoni] apud nos floruit, nedum fructum protulit. Quæ tamen ad nos Æ Virginia allatæ sunt siliquæ tenues erant, oblongæ & aliquantulum compressæ, ad modum siliquarum Laburni, quibus tamen longiora, tenuiora & nigriora, femina parva, subcinerea, splendens, rotunda, compressa claudentes.

Hæc Arbor sæpius falsò vocatur Acacia Americana Robini ab Hortulanis nostris, annotante ingeniosissimo Viro D. *Leonardo Plucknet*, M. D.

C A P. IV.

De Colutea vesicaria.

Coluteam vulgarem Theophrasti *καλαρία* non esse contendit Jo. Bodeus à Stapel. Colutea autem vesicaria insigni nota, siliquis vesicularum instar tumidis, ab aliis omnibus arboribus fructibus distincta.

1. Colutea

1. *Colutea vesicaria* C. B. J. B. *Vesicaria vulgaris* Park. *Colutea* Ger. *Bastard Sena*. J. B.

Arbor est non magna, in multos ramos divisa, materie fere Sambuci, durior, intus non medullata sed cava; cortice gemino, exteriori cinereo, interiore viridi vestita. *Folia* multa; novem vel undecim ad unam costam alligata, ut plurimum opposita, Glycyrrhizæ, Hedyfari, aut Senæ modo, sed Senæ foliis molliora, rotundiora, nec in acutum mucronem definita, superne glabra magisque viridantia, inferne albiora & hirsuta, gustu amaro. *Flores* ex longo pediculo multi, ut in Pisis & Cicerulis, crocei, formæ similes prædictorum floribus, & Genistæ angulosæ ac rotundæ: Quibus decidentibus succrescunt folliculi, membranacei, pelliculi, interdum videntes, spiritu veluti quodam distendente turgidi, ita ut pressu digitorum cum crepitu, eliso aere, distillant: in quibus continetur semina ad folliculi futuram tanquam costam, quæ maturo semine dehiscit, pediculis brevibus appenda, formâ renis, antè maturitatem lutea, sapore Fabarum seu Pisorum, per maturitatem minorâ, Lentæ æmulantia quodammodo, minorâ tamen, rotundâ, nec ita nigra fere, dura, compressa, lacunâ in medio prædita, saporem pristinum retinentia; amaritudinem in his non sentimus, ut perhibet Matthiolus. In Italia multis in locis invenitur, uno præ cæteris notabili, in lateribus & prope summicitatem montis Vesuvii, in ascensu ad craterem, ubi nullæ fere aliæ plantæ. Observavimus etiam circa Mompelium.

Locus.

Vires.

Hujus folia, sed præcipuè semina, non solum purgant per inferiora, sed & vomitiones movent, veluti semina Genistæ; sunt autem ventriculo & viceribus inimica, ideoque nonnisi robustioribus exhibenda.

2. *Colutea Zeilanica argentea* tota D. Hermannii. Hort. Lugd. Bat.

Herman.

Fruticæ altitudine humana: radice pallescente, brachiata, lignosa: Caudæ simplici, aliquando multiplici: Ramis non incomptis, incano molli tomento obsitis: *Folia* perperis, subrotundis, crassis, albenibus, lanuginosis, ut plurimum septendecim costam mediam binatim cingentibus, unico in summo impari: *Floribus* papilionaceis, luteis, Genistæ Hispanicæ amplitudine, in spica palmari affatum coacervatis, pendentibus singulis ex pediculis parvis, incanis, marginibus crenatis: *Siliqua* coriaceis, bivalvibus, teretibus, digito longis, ventriosi, aliquot quasi isthmi intercepti, deorsum spectantibus, intus & extus incani, albenis coloris, & in molliculum mucronem productis, claudentibus parte quæ protuberat semen globosum, durum, fuscum, magnitudine Ciceris.

Abundat in vepetis maritimis insula Zeylan, dicta ab indigenis *Mundu Murungu*, i. e. *Murungu* * L. Aromat. maritima. Videtur enim habere quandam affinitatem cum Moringa * Christoph. Acosta, quam Zeylanenses *Wattu Murungu*, i. e. *Murungu* hortenſe vocant.

C. 35.

Cæterum gustanti deprehenditur acris, amara, ingrata & nauseosa, virtute purgandi prædita, sed ob ignaviæ & malignitatem à foro medico proscripta.

Propagatur faciliè per novellos stolonas à radice affurgentes, per submersionem aut circumpositionem, ut & per semina vere terre commissa. Frigori subducta tota hyme viget & viret.

D. Hermannus *Coluteam* dividit in *Vesicariam*, & *Siliquosam*: *Siliquosam* deinde in duo genera subdividit: quorum primum fert semina cylindracea, oblonga in siliquis bivalvibus articulata: Alterum, cujus quatuor in Oriente offendit species fruticescentes, siliquis producit bivalentes, ventrias, quasi isthmo interceptas, seminibus intus rotundis; cuiusmodi est planta descripta.

3. *Colutea Æthiopica flore purpureo* Breynii; Cent. 1. *Colutea Æthiopica flore Phœniceo* Barba Jovis foliis Breyn. Prodrum.

Breyn.

Planta Autori nostro descripta ex semine Africano, circa Promontorium Bonæ spei collecta, enata, caules plures sesquipedales, lignosos, striatos, incanos, medullâ candidissimâ fasciis præferebat, sapore dulci: in quibus hinc inde sparsa erant folia, & compluribus incanis folioli, Ciceris sylvestris angustioribus, uni costæ quatuor unciarum utrinque inhaerentibus, unôque extremam alam occupante, composita. E singulis ferme alarum cavis furculis prodibant, duorum aut trium digitorum transverso longitudine, floribus *Coluteæ* vulgaris longioribus, & florido colore ex flavo-rubente purpurascensibus à medio ad summum cacumen decoratis. Quilibet vero illorum florum ex incano, striato, in quinque segmenta expanso emergebat calyce: ex quo flore deorsum *Folliculus* *Coluteæ* vulgaris, tener, membranaceus pellucidusque succrescebat: in quo semina sicuti in vulgari continebantur compressa, reniformia, futura folliculi suprema pediculis brevibus appenda; quæ tamen ad justam perfectionem non pervenerunt.

Locus.

In Hortis frequens est.

4. *Colutea humilis vesicaria* Syriaca flore caruleo Breyn. Cent. 1.

Rarum hoc *Coluteæ* genus Syriæ in locis editis prope Halepum occurrit: Radice fusca, ampla ad Rhapani crassitiem longitudinemque accedente; quæ *Coliculos* fundit palmares, terram versus reflexos, quorum suprema parti novem aut decem Lentis adherent folia pennata: inter quæ flores emergunt *Coluteæ* Æthiopice aut violacei coloris, inque orbem dispositi: quos folliculi excipiunt *Coluteæ*, sed paulo minores.

Hanc in Herbario Rauwolfiano observavit D. Breynius, qui eam pro Astragalo Dioscoridis, (cui apprinne similis) in Herbario pag. 116. descripsit.

CAP

CAP. V.

Barba Jovis C. B. *Jovis barba frutes* Park. *Jovis barba pulchre lucens* J. B. *The Silver Bush*.

J. B.

Arbuscula est fruticosa, altitudine humana [nos tam altam non observavimus] cujus materie durior atque lignosior fere incanus & lanuginosus tegit cortex Rami hinc frequentes latis. *Folia* quinque aut sex, aut septem etiam conjugationibus contexta, quarum singularia Lentis foliis paria, villosa argenteo colore fulgent. Ex pediculi foliorum ala appendices singulares exoritur, lanuginosæ, quarum extremis inhaerent acervatim congesti *flosculi* lutei, quorum singuli non magnitudine sed forma Genistæ flores æmulantur. Succedunt *siliquæ* angustæ, breves, molles, cinereæ, *seminis* duo vel tria in rotunditate oblonga, ex cinereo nigricantia continentes. *Radix* dura, lignosa. Admodum tenera est & frigoris impatiens.

In clivis maritimis Hetruriz & Regni Neapolitani copiosam observavimus. In Promontorio Ceti Locis prope Mompelium, ubi eam oriri tradunt, nec nos nec D. Magnol invenimus.

De viribus aut usibus in medicina nihil traditur.

CAP. VI.

Arbor siliquosa trifolia Indica, flore papilionaceo siliqua grandi pilosa unicam intus fabam continente. Plaso H. M.

H. M.

Trium hominum longitudinis est, unius crassitiæ, cortice exteriori cinereo, siccò, fragili, qui è nigro ruberâ investitur tunica, interiore vero molli, quamvis crasso, quo incisio gummosus, languineus affatim exsudat liquor, sapore subdulcis. *Radix* fusca eodem cum caudice liquore est succida. *Folia* crassa, prægrandia, Brassicæ Sabaudæ hybernæ imitantia, è lato rotunda, selqui fere spichamam longa, albo nervo obducta limbo, tactu subaspera, colore supernè è viridi-fusco nitentia, infernè dilutiora, terna pedunculis rotundis crassis, cubitalibus furculis inhaerent. Venulæ quæ è media majori erumpentes in recta duntaxat parte videntur, in se invicem revolvunt spinam superficiem striant, asperitatem dicto modo causantes; Japori expertia. Longiore densiore è ramo, supra foliaceorum exurgentes, petiolis spissis, selqui fere uncialibus, parumper petiolus plures alteri proveniunt flores, papilionacei, grandifolii, tetrapetali, coloris coccinei, *Murice* adeo similes ut cætera exinde peti quant: odor ipis acris. Calycis vero quinque cuspidati petiolus parum tomentosus est. *Siliqua* permagna, spichamam longa, tres pollices lata, nervis emittentibus, multis pilis dum adhuc virent decumbentibus obsita, lateribus pane contiguis, perplanis, cortice interiore cartilagineo, candido sunt, odore subacri. Harum in vertice una valde compressa ac complana reperitur *fabæ*, cortice tenui, rubro, pulpa in duas se dividente partes, albâ: maturis feminibus siliquæ rubent, quæ priusquam faba conspiciatur in justam excreverunt magnitudinem. Fabâ solitaria magnæ inclusâ siliquæ perdulcis est saporis, graveolens.

Crescit in *Cranagranon*, *Bellanga*, multisque aliis Malabarici regni tam montanis, quam apricis locis copiosa, semper frondens. Bimula flores Septembri & Octobri; fructus Januario sequentibusque fert mensibus. Quadragenaria emoritur. At rami terre impoliti confestim radicanant. Lignum & folia gentiliu caremoniis inferiunt. In pulverem redacti fructus assumpti lumbricos erant; cortex eo modo cum zinzibere exsiccat, exhibetur in morſu viperinò.

CAP. VII.

De Anagyride & Laburno.

Anagyris dictum putant à natali solo, ut Anagyrum pro frutice non secus sumamus, quam Andycram pro Hellebore. Stephanus ad *Andycum* Anagyrum locum esse ait in Attica, qui ad tribum pertinet Erechtideum. Duplex est, non fœtida, quæ Laburnum Plinii putatur, & foetens seu vera Dioscoridis. Folius in eodem pediculo ternis * floribus & siliquis in ob-

* Hoc de Laburno tantum accipiendum est.

1. *Anagyris non fœtida major, vel Alpina* C. B. *Anagyris* Ger. *Laburnum arbor trifolia*, *Anagyris similis* J. B. *Anagyris non fœtida, sive Laburnum majus* Park. *Bean-tree* Læstræ, not thinking.

J. B.

Arboris mediocris magnitudine assequitur, ramis brachiatur, cortice virente, materie dura, ut rusticis palis ea confectis agros suos sepiant. *Folia* ex uno tuberculo plura Trifolii Asphakii, infernè subhirsuta & ex virore pallida, supernè glabra, foliatio saturo virore tincta, pediculo hirsuto, tenui, tereti; longitudine varia, unciali & palmari: *Flores* ex eodem tuberculo cum foliis, aut in ramulorum extremis, aut è lateribus, in longa, tereti, tenui, hirsutæque & incana ligula dependent, Gggggggg

dodran.

dodranti, interdum brevior, flavi, Genistellæ floribus fimiles, è foliis quaternis, supremo reliquis multò majore, lato, sursum reflexo, nigrore intus nonnihil maculoso; bina à lateribus, quartum rostratum, in quo apices crocei, complexu quo coercent: *Omnibus hoc genus stirpibus quas flore papilionaceo dicimus, hujusmodi fere flores sunt.*

Laburnum Plinii videtur esse hæc arbor: nec obstat quòd Plinius florem longitudine cubitalem esse scribat, que in hac arbore palmi longitudinem non excedant, ut objicit Matthioli; Nam fide digni relique herbarie peritiss. se in monte Jura cubito longiores florum racemos vidisse referunt, ut tradit Camerarius.

Locus.

In montibus propè Genevam, Salava & Jura, inque Alpibus Sabaudicis observavimus. Maio & Junio aut etiam Julio mensibus gratum in montibus spectaculo floret. Ex semine facili provenit.

Siliquæ Laburni, describente Solerio apud J. B. Plinurum hortensium foliis fimiles sunt, compressiores, tractu contumaces. In extremis, ac nonnunquam intermedis spatii continentur semen Lentis magnitudine, ex latitudine subrotundum, ima parte, quâ *siliquæ* per petiolum hæret, tantulum excavatum, venis prorsus effigie, quod antequam maturerit viret, post maturitatem varium, durum & ob laborem splendidum est. Variat foliis variegatis.

1. *Laburnum spinosum Mauritanicum fol. Glycyrrhizæ, flore albo* Breyn. Prod.

3. *Anagyris non fatens minor* C. B. Laburnum minus Park.

Præcedenti, magnitudine excepta, per omnia similem esse aiunt. Statura huic humilior, *Folia*, flores, semina dimidio minora. Non modò non ingrati, sed nullius est hæc planta odor.

J. Bauhinus duo Laburna esse vix putat, sed duas figuras unius Laburni apud Matthiolum, qui confudit Anagyridis historiam cum Laburno: cum quo & ego lubens sensissem, si non observavim in Catalogo plantarum Horti Leydenis à peritissimo Botanico D. Paulo Hermannò nuperimè edito hanc pro distincta specie propositam.

4. *Anagyris fatida* C. B. Ger. Park. *Vera fatida* J. B. *The stinking Bean-trefoil* J. B.

Laburno similis frutex est arborefcens. [Fruticosa stirps magis quàm arbor est, inquit Marcellus, Nos tamen vidimus tonsurâ putationeq; coactam ad legitimam arboris altitudinem crescere.] ramis frequentibus satis donatus, cortice (inquit Clusius) ex viridi nigricante, materie pallida. *Folia* terna, oblonga, acuminata, superius virentia, inferius albicantia, odore adeò gravi & terro prædita, potissimum si terantur, ut transuentibus suo fetore caput offendant, in unius pediculi uncialis capite inserta. Ex foliorum sedibus & alii flores ex calyce in quatuor lacinias scisso, glauco & velut argenteo emicant bini, terni aut quaterni, oblongi, quatuor foliis constantes, Genistæ fere aut Cytisi modo, sed quorum supremum, quodque reliqua integræ, brevius est & minimè reflexum ut in illis, colore intense aureo, reliquis pallescentibus, è quorum sinu apiculi pluresculi emicant folii concoloris. Floribus succedunt *siliquæ* digitali longitudine, pollicari verò latitudine, cartilagineæ, in quibus terna aut quaterna *semina*, nonnunquam plura, satis magna, exiguis phalcolis similia, renis formæ, quo initio albescent, deinde colorem purpureascentem contrahunt, tandem per maturitatem ex cereuleo nigricant, ut aptissimè Dioscorides *tricholus* dixerit, cum in eodem fructu non bene maturo tres differentes colores conspiciantur, ut diligenter notavit Clusius.

Tempus & Locis.

Floret Maio & Junio mensibus, grato inter alios fructes per sylvas spectaculo. Nos in montibus supra Messaniam, & alibi pluries tum in Sicilia, tum etiam in Italia observavimus. Clusius in faxoso colle propè Arclatem urbem in Gallia, tum frequentem circa Hispalin & alibi in Hispania.

5. *Anagyris fatida altera rotundo folio* C. B. *Anag. Cretica à Clusio diversa* Honor. Belli ep. 2. ad Clus.

De hac J. Bauhinus, Licet, inquit, Honorius Belli se in Creta passim, secus vias differentem Anagyridin ab ea quam hic describo observasse dicat, quæ rotundiora proferat folia; non tamen ob sola folia que parum variant, diversam existimare faciendam, cum præsertim exolus odor & facultates à Veteribus huic adscriptæ eandem esse clarè demonstrant. Facilius etiam nature lusus in foliis quàm in viribus.

Vires.

Folia Anagyridis fecunda trita & imposita tumores reprimunt: sicca in passio potius mensis ac secundas movent, fetum mortuum ejiciunt. Semen commanducatum vomitiones movet, nec semen tantum sed & folia, unanimi botanicorum consensu.

Accidit interdum (inquit Hon. Belli) ut capræ & oves in Creta fame vexatæ hujus folia depascant, licet odoris sit ingratisissimæ, & postea ex harum lacte casus conficiatur: quo si forte ignarus aliquis vescatur aut lac bibat, statim exciterentur tum vehementissimè vomitus tum fluxus ventris: Et cum hoc facillimè accidat, multi in discrimen vite veniunt, quam ob causam frutex omnibus sit exosus.

Quòd Laburni flores apes non attingant, Plinius eumq; secuti recentiores Botanici affirmant. Sæpenuero autem Laburnum ob ligni duriciem & nigrorem pro Ebena vanit, ex quo pulchra sunt pectinum thecæ. J. B.

6. *Phacelus arbor Indica incana siliquis torosis Kayan dicta. Thora Paerou* H. M. *Cajan arbor Indica, Julis Trifolium bituminosum, siliquis Orobi* Breyn. Prod. *Pisum arborefcens quibusdam.*

H. M.

Arbor est fruticosa, radice ruffa, obscuro cortice, inodora, caudice sesquipedem crasso. *Folia* Salicium effigiem habentia, ex oblongo angusta, quinque pollices æquantia, aculeata, nervis striata,

ta, numero terna, bipollicaribus striatis etiam è furculis brevissimis pediculis dependent, supernè lenia, è viridi fusca, inferè hyalina, odore simul & gustu haud ingrata. *Flores* hic illic in extremitatibus furculorum, propè foliorum exortum expullulantibus erumpunt papilionacei, tetrapetali, quorum unum aduncum, venis striatum, lateribus albicantibus & translucidis, intus flavum, circa medium oræ leviter sinuatum existit. Duo erecta, oblonga, flava foliola propè latus incurvatum circumplectuntur. *Stilus* hamato incumbens folio, candidus in novem filamenta, croceis apicibus donata, divisis, flamine quod filamentum flavo capite ornatum transmittit crocæ gammæ modulato, obtegitur. Eorum calix venosus hirsutissimè, odore autem nullus est. Succrescentes floribus *siliquæ*, digitem auricularem tum longitudine, tum crassitie emulantes, pilosæ, maculis interstinctæ, è viridi dilute sunt, cortice subrubro, cartilagineo, ubi expanditur transparente, multis venulis intertextæ. His includuntur quatuor *Pisæ*, cartilaginosis intersempentibus à se mutuo distinctæ, immatura virentia, glabra, nientia, matura rubentia, quædam ex albidis flavescit, pingui transferuntur obtinentia, in edulia ob gratum saporem relata, quinimo propterea in agris figurioribus sedulo excoluntur, & ubivis venalia exponuntur.

Leguntur mense Januario. Frutex ipse semper frondens brevi emoritur.

Apozema ex foliis assumptum hæmorrhoidum fluxum nimis copiosum retardat. Cum Piperæ contrita folia gingivarum immunditiam, dentium tollunt dolorem. Decocta in Oryzæ lotura semina & cum butyro in linimentum redacta spontanea ac dolorosa artuum propulsant lassitudinem. Paratur insuper ex his quoque salubris contra variolas potio.

Hæc Planta crevit hoc anno 1687. in Horto D. Deady.

CAP. VIII.

Cytisus spinosus Acacia dictus. Acacia trifolia C. B. altera trifolia Ger. secunda seu altera Dioscoridis Park. *Aspalathus secunda trifolia, que Acacia secunda Matthiolo trifolia* J. B.

Hunc fruticem Hon. Belli sic describit, pro Aspalatho secundo Dioscor. vero & legitimo, quique in tota Græcia nomen adhuc retinet. Ligni materies alba, durissima & gravis est; medium autem ligni nigrescit, odore carens: flores habet luteos, Genistæ æmulos, parum odoratos: vento autem spirante eorum odor satis suavis manè longius percipitur, succedunt parvæ *siliquæ* in quibus tria quatuorve semina continentur. *Folia* Rutæ similia sunt, terna simul juncta, licet æstate ipsa amittat ut Autumno aliis induatur. Spinis totus frutex scæret, validis, durum trivium unciarum, quorum nonnullæ bifidæ ac trifidæ, striatæ, reliquæque ramo concoloris, quardam, non commissuris modo, sed ipsæ etiam medietate ex longiusculis pediculis folia hærent, trifolia, exigua quædam ac vix quidem conspicua hirsutè pubescentia. *Radices* nititur firma, lignosa, odoris experte.

In Creta ex hoc sepes conficiunt, totæque sylvæ ex eo consistere spectantur. Vere Lobelius universum Tyrrenum, Liguticum atque Mediterraneum litus, uti pleræque Italiæ loca hoc frutice scætere scribit. Eundem etiam in Sicilia circa Messaniam, & Gallo-provincia propè Tolonam portum observavimus.

Locus.

Potissimum hæc planta Cytisus annumerari, cum quibus in omnibus præterquam spinis convenit.

CAP. IX.

Cytisus adulterinus seu Alysson fruticosus Ger. *Cytisus facie quibusdam Alysson fruticosus* Park. *Cytisus facie Alysson fruticosus quorundam* Lob. J. B. *Pseudo-cytisus flore Leucoi luteo* C. B.

Lob.

Noticis hic frutex floribus luteis Leucoii minoris ætate lucet, è sparsis, numerosis, anfractuosus Polemonii striatis colliculis. *Folia* Cytisi, habitiora, albidia, hispida, setaceis pilis rigida: *Radices* lignosæ, duriores, & in folliculis semine.

CAP. X.

De Genistæ vulgari trifolia.

Genista à genu dicta putatur, vel quòd genu instar flexilis sit, vel quòd genibus moderate dolentibus.

Folii in eodem pediculo ternis, viminibus tenuibus angulosi confertis ab aliis siliquosis & flore papilionaceo donatis plantis distinguuntur.

A. 1. *Genista angulosa trifolia* J. B. *angulosa & scoparia* C. B. *vulgaris & scoparia* Park. *Genista* Ger. & etiam *Chamegenista* ejusdem ex sententia C. Bauhini & Johnsoni. *Comamon* Broom.

J. B.

Fruticosa stirps est, frequenter in magnam altitudinem elata, hominis staturam attingens, interdum humilior multò, caudices habens tenues, lignosos, à quibus plurimæ tenues sparguntur virgulæ,

G g g g g g g 2

angulosa,

Locu.

Clusio plano est eoque altero ex altero nascente folio, quod deinde in cauliculum convertitur. In pascuis Germaniae sterilibus abundè propevit multis in locis: item circa Genevam.

6. *Genifella pinnata altera Hispanica* Park. *Genifella pinnata* Ger. herbacea platyphyllos J. B. *Chamagenista caule foliato* C. B.

Clus.

Chamagenista peregrina Clus. vix palmari magnitudine asurgit, admodum tamen fruticosa, foliis Chamelae proximis, brevioribus, duris & carnosis, aliquantulum in ambitu sinuosis & crispis, rigidiusculisque, uno ex altero è medio folii nervo prodeunte quemadmodum in superiore, interdum etiam binis ternisve simul exorientibus: hic varo nervus paulatim intumescit, & in ramulum convertitur: sic cum tota planta foliata sit, & nonnisi foliis conflans videatur, fit tandem admodum fruticosa. In extremis istis foliis quini senive aut plures flores, simul juncti ex villosis calyculis nascuntur, minores quam in *Genista*, aurei planè coloris, nisi bina inferiora folia incana lanugine pubescent.

Descriptio J. Bauhini nonnihil variat à Clusiana, quam vide apud ipsum.

Locu.

Chamagenistam peregrinam in folis Valentini regni locis inculcis & asperis florentem observavit Clusius mente Martio.

7. *Chamagenista Cretica* C. B. Park.

C. B.

Hac *virgula* est palmo minoribus, humi diffusis, tenuibus, rotundis, subcanis, in ramulis aliquot duarum trimve unciarum divisis: foliis oblongis angustissimis, binis aut ternis ad eodem exortu, sed altero semper longiore, prodeuntibus, incanis. Ex foliorum alis *stipulae* terni aut quaterni, parvi, lutei, *Genistae* hujusmodi simili. Siliquas non vidit descriptionis auctor C. B. E Contarenti orto habuit. Parkinsonus hanc habet pro *Spartio Cretico Alpini* Essi.

Hic addit C. Bauhinus

8. *Chamagenistam folio articulo, i. e. Chamaspantium Narbonense* Tab.

9. *Chamagenistam montanam hispida, i. e. Genistae minoris speciem* Tab.

C A P. XII.

De Spartio non spinoso.

1. *Genista Hispanica* Ger. *juncica* J. B. *Spartium Hispanicum frutes vulgare* Park. *Spartium arborescens semibibus Lenti similibus* C. B. *Spartium* Bozon.

J. B.

Frutex est ad quatuor vel quinque cubitorum altitudinem excrefcens, interdum minor. Vix minima juncica, teretis, obliquola, viridantia; per quæ dum floret & novella adhuc plantæ est, sparsa sunt rara quædam folia, decidua, oblonga, ramis concoloria ferè. Flores in virgularum summitatibus multi, lutei, magni, aspectu lato, floribus similes Pisorum & Cicercularum, gustu dulces. Floribus succedunt siliquæ surrectæ, uncias quatuor vel quinque longe, compressæ aliquantulum incurvæ, colore ferè Castaneæ. In his ad 20 circiter semina, vel pauciora, compressa, rubentia, lucida, Lente minora, non ita circinata. Lentem potiùs referunt quàm Ervum aut Viciam, quicquid scribit Matthiolus. Sapor leguminosus qualis pisorum.

Hanc plantam Dioscoridis Spartium esse Botanici penitiores consentiunt. Nec obstat quod Dioscorides Spartii virgas *apocynis* esse scribat: nam quavis in hac primò exortu ramis quibudam foliis vestite sint, ea tamen brevi decidunt, ut maximam partem foliis vidua cernatur.

Cæterum ad Spartium Dioscoridis Plinii *Genistam* omnino referendam esse existimat J. Bauhinus.

Locu.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi vulgatissima est. In hortis nostris ex semine facili provenit, nec multam curam aut culturam exigit, verùm celerè auctu ad frugem brevi pervenit.

Viret.

Viribus cum *Genistâ* valenter convenit, quæ tamen efficacia est. Pituitam & serofos humores vomitu & dejectione valenter expurgat, unde hypodipicis, ichthiacis, arthriticis opitulatur, uti nam movet, & calculum in renibus frangit.

Hujus etiam flores, autore Dioscoride, cum aqua mulsa obolorum quinque pondere potiùs missiones faciunt: Cum tamen *Genistæ* vulgaris flores plenis discis multi in acetas ex multo oleo vorent, nec quicquam nascunt. Oleum è floribus extrinfectus illitum lienis tumores dissolvit. Flores quoque cum melle rosato aut ovo strumas resolvunt.

2. *Spartium Hispanicum lobis rotundiusculis, flore luteo* J. B. alterum *monospermon* semine reni simili C. B. *Hispanicum minus, monospermon, flore luteo* Park. *Pseudospartium Hispanicum æquival* Ger.

Clus.

Cubitali plerumque stipite asurgit, pollicem crasso, scabro & striato cortice tecto, qui in plures, cubitales, virentes & striatos ramos dividitur, & hi deinde in juncicas, striatas, virides virgulas, quæ novellæ adhuc & primùm germinantes aliquot foliis exornantur, statim aque plantæ rere incipit deciduis, ut tota deinde *apocynis* conspiciatur. E virgarum lateribus prodeunt longi pediculi, & quibus dependunt aliquot exigui flores, Glycyrrhizæ vulgaris aut Trifolii præcensis floribus

penè similes, lutei, inodori. Succedunt cartilaginei, rotundiusculi *lobi*, vulgari Fabæ, quæ in junmentorum pabulum cedit persimiles, ex flavo rufescentes; in quibus unicum maxima ex parte semen (raro bina) continetur, durum, nigrum, exiguo reni simile, quod in lobis agitatius aut concussis crepitat & sonitum edit. Radix dura & lignosa.

Varis Castellæ utriusque locis crescit, arenoso solo, & Maio floret: Semen maturum est Junio. Locu & Tempus.

3. *Spartium Hispanicum flore candido* J. B. *Hispanicum majus flore albo* Park. tertium *flore albo* C. B. *Pseudo-spartium album æquival* Ger.

Clus.

Præcedente longè majus est, & hominis altitudinem superans, *virgula* quàm illius tenerioribus, lentioribus & magis obsequentibus, flore ejusdem cum superiore formæ, sed paulò majore & omnino albo: lobis etiam convenienti, sed minores sunt & minus semen continent.

Gadibus tuxantæ & locis vicinis auræ marinæ perfatis Clusio conspectum est, arenoso & sterili solo, suis floribus onustum Februario.

Locu & Tempus.

D. Hermannus hanc speciem pro præcedentis tantum varietate habet. Hort. Lugd. Bat.

4. *Genistæ Hispanice affinis* C. B. *Pseudo-spartium Hispanicum* Park.

C. B. prod.

Suffrutex est cubitum superans, caule tenui, tereti, candicante cortice tecto, qui in plurimas virgas tenuissimas dividitur: quarum aliquæ palmum superant, aliæ minores sunt: circa quæ folia longiuscula, angustissima & rarissima, ita ut virgæ penè nudæ appareant. Summis virgis singulis unicum capitulum rotundum, villolum, molle insidet, ut in Caryophyllo maritimo, ex pluribus floribus *Genistellæ* tinctoriæ formæ, sed minoribus, pallide luteis compositum. Nam quilibet flos ex calyculo villoso, hirsutie albo prodit.

In montibus planè faxosis ad aquas blancas D. Albinus collegit.

Locu.

5. *Spartium triphyllum* C. B. *Chamaspantium montanum triphyllum* Park. *Genista radiata sive stellata* J. B. An *Spartium minimum montanum triphyllum* Col?

J. B.

Pulchra est planta, ramosa: *Caulis* unus in tres dividitur ramos, hi rursum in alios bis, aut ter, aut quater, semper ternos: internodia duas uncias longa: folia ad unumquodque geniculum sex verticillatim, cauli circumposita, ut in Galio vel Aparine, latiora quam Galio & molliora, incana, hirsuta, uti tota planta. In vinum valde tenerum angulosiorumque extremis flores densi *Genistarum*, eo ordine quo in Anthyllide leguminosa, lutei si rectè memini.

Spartium suum minimum triphyllum sic describit Columna, Frutex est amplus, æquicolum montibus Corinno faxosis nudis devexis, in imo lignosus, innumeris alis divisis, comam conficiens rotundam. Caudes primùm juncæ velut, lani foliis, quæ deinde lignosi, striati, flavescens ex viridi fiunt. E summo verò tribus geniculis virentibus, atque lanugine alba obfusi atque striati: singulis vero geniculis alæ aut auriculæ hærent crasse, duræ, in imo nudæ, lignosæ; ex quibus cum tenerior esset anno prioræ planta foliola terna, utrinque admodum tenuia, albicantia, ac veluti capillaria, Abrotani maris minoræ producebantur, sicuti in plantæ eacumine conspiciuntur. Alarum vero summum aut acutum est, aut in minima foliola definit; aut capitula quatuor vel quinque simul congesta, in quibus flores lutei Sparto & *Genistæ* similes ex utriculis parum hirsutis, minifque luteis albicantibus, ad invicem oppositis: quibus suboriuntur siliquæ, brevès, uncia longitudine, hirsutæ, ex viridi albescentes, in acutum delinquentes gladii modo, parum convexo dorso circa aem, in quibus quatuor includuntur semina dependentia, cordis figuram imitantia. Tota plantæ bicubitalis ad summum, caudice crassescente fruticis instar.

6. *Genista sive Spartium purgans* J. B.

Duos ramos describit J. Bauhinus. Prior sesquicubitalis erat, firmus, rigidus ac penitus lignosus, cortice crasso amariante, ligno internè albicante, in numerosam virgarum prolem temere ac nullo ordine divaricatus. In virgarum extremis aculei quidam apparent. Totus porò ramus virgularum densò stipatu Uvæ marinæ adnihilis quodammodo est; nisi quod nupium uno ex articulo gemini aut plures prodeant furculi. Ramorum extremorum potissimum geniculis folia hærent parva, angusta, cineritià quadam lanugine vestita: Iisdem quoque flores ex longiusculis pediculis hærent lutei, *Genistæ* vulgaris.

Posterior colore & ramorum divisiurâ similis, verùm quàm illa fentiosior & strigosior, quippe numerosioribus ramulis veluti in spinas desinentibus, quæ facili rumpuntur, innumeris nodulis rotundis, vix pedalis, incurvo ligno, &c.

J. Bauhinus hanc Lobelio in *Adv.* descriptam putat nomine Spartii aphylli fruticosi juncæ aculeis, lanatis capitulis; quam Lobelius perperam pro Eriaceæ Clusii habet. Consule J. Bauhinum.

7. *Spartium Creticum* Alpin. exot.

Alpin.

Planta est procera, densissimè fruticans, furculosa; quippe ramulis à crassis veluti caudicibus rotundis, viridibus, densè maculis parvis albis punctuorum alborum modo infectis, nascentibus, longis, subulibus, fursum rectè actis, flexilibus, rotundis, cortice viridi prædita. Hi deorsum ramulos multos habent, utrinque inæqualibus intervallis inordinatim positos, & in medio ramis, foliisque nudi sunt, & postea fursum in spinis densè fruticans. Folia, flores & siliquæ Alpalathi sunt.

Tenera germina, flores & semina valenter per alvum & vomitum pituitam & serofos humores purgare dicuntur.

Viret.

8. *Genista*

8. *Genista arborea Cratica folio perpetuo Zanoni.*

Zanon.

In horto Autoris Arbutulae formā ad trium cubitorum altitudinem, trium quatuorve unciarum crassitiem excrevit, caudice ab imo ad summum usque ramoso, ramis valde lentis & flexilibus, cortice scabro ferrugineo, venis luteis obscuris striato, quique facile à ligno abscedit. Lignum cortice nudatum foris viride apparet, intus coloris paleacei. Rami in multos ramulos minores pariter lentos & plicariles variè dividuntur, & hi demum in furculos *foliis* plurimis vestitos, parvis, angustis, oblongis, crassis & carnosiss, nullo ordine positos, cum marginibus reflexis, ut folia conchæ formam imitant videantur extremis tamen subrotundis & retrorsum reclinatis, in aculeum solidum & durum, non tamen pungentem terminatis; lanugine insuper albicante teguntur hæc folia & ad basin duas intertamen appendices seu aurículas obtinent. E foliorum aliis in supremis ramulis exeunt furculi nudi, lanuginosi flores in pediculis bino ordine è furculis exeuntibus duo, tres, quatuorve simul puncti, flavi, valde exigui, odore admodum grato *Genistæ* æmulo, papilionacei. Floribus delapsis restat in calice una sola *siliqua* perexigua & brevis, è flavo rufescens, apice acuto, unicum tantum semen continens, rotundum, planum, lucidum colore obscuro. Sapor foliorum astringens, acidus & exsicicans; florum fabas recentes refert. Planta est perennis, foliis perpetuis.

Differt autem multimodis à *Spartio spinoso* Alpini, ut descriptiones conferenti patebit.

C A P. XIII.

Genista argentea J.B.

J.B.

SUculum hæc adolescit lignoso, multiplici, in multas alas transversas divisio, tereti, argenteo. Ad ramulorum exortum *folia* hærent singularia, oblonga, angusta, argentea hirsute oblita. *Fra-*ctus furculorum internodiis apice extremis hæret similis Carpopalsam Officinarum vulgaris, calyculo foliato contentus, spadice coloris, corticosus, in summo apiculā acutā donatus: in quo *semen* continetur nigrum, rotundum, rugosum, ac ferè evanidum [in sicca quam descripsit J. Bauhinus] ac proinde nullo lapore effatu digno præditum. Surculi & folia modicè amariunt.

Vel hæc, vel ei similem plantam prope Monspelium in plantis quam transivimus eundo ab oppido S. Lupiani ad montem Lupi observavimus.

C A P. XIV.

*De Genistella spinosa.*1. *Genista aculeata* Ger. Park. *aculeata foliosa* J.B. *spinosa minor Germanica* C.B.

J.B.

HORRIDUS frutex est *Genistella aculeata*, *Genistâ* trifoliâ angulosâ minor, densis tamen ramis fruticans, in quibus *folia* hirsuta alternò posita nascuntur, *Genistæ* vulgaris formâ, acuminata: sed præter *folia* longis creberrimisque spinis minacibus armatur, majorisque spinæ minorum solummodo insecto mucrone pungentium è lateribus pariunt. Flores lutei, spicati, *Genistæ* tinctoriæ vulgaris. Semen in exiguis siliquis. *Radix* lenta & sublucea.

Botanici nostrates (Gerardus & Parkinsonus) plantam hanc cum *Genistâ* minore *aspalathoides* imperitè confundunt.

In Germania passim occurrit, præsertim in arenosis, secus vias, &c.

Adstringentem cum amaritudine facultatem obinet, ac proinde valenter & citra mordacitatem exsiccantem. Ut rem in pauca contraham (inquit J. Bauhinus) idem *Genistella* quod Hippus potest.

2. *Genistella spinosa montis Ventosi* J.B.

J.B.

Frutici huic (cujus ramus palmaris J. Bauhino datus) priores ramuli plures, duas uncias longi, spinis Juniperinis ornati, alii longiores quatuor unciarum circiter, *foliis* hirsutis, longiusculis & latiusculis, sed quam in vulgari *genistella spinosa* angustioribus. Flores in summitatibus aliquot auri, majores quam in prædicta *Genistâ*.

Si hæc non est particularis *Genistâ*, certè egregia est varietas.

3. *Genistella Monspeliana spinosa* C.B. prod. *Spinosa minor Hispanica villosissima* C.B. pin. An præcedenti eadem?

C.B.

Vitis huic æ palmaribus, in terram reflexis, quorum pars inferior in brevissimos ramulos ex parvis spinulis constantes dividitur, à medio verò sursum villosi sunt, quandoque in ramulos brachiatos oblongos, viridibus *foliis*, minoribus sæpe additis, vestiti, spinisque carentes. Summitatibus flores pallide lutei, formâ *Genistæ spinosæ* vulgari similes, infident.

Hanc quidam Monspelii Corrudam luteam vocabant, quæ etiam in Ventoso monte reperitur.

Rarius occurrit in incultis montis Lupi, copiosiores vidimus ultra montem *Esperon* circa urbem *Meyriol*, inquit D. Magnol.

Similiter

Similem sed per omnia majorem, caulibus pedalis, foliis rarioribus, spinis longioribus, minisque pungentibus, floribus majoribus & aureis, quasi in spica dispositis. Ex Hispania habemus, inquit C. Bauhinus.

C A P. XV.

*De Genista spinosa seu Scorpio.*A 1. *Genista spinosa vulgaris* Ger. emac. *spinosa major longioribus aculeis* C.B. *spinosa major vulgaris, seu Scorpius Theophrasti, quem Gaza Nepem transulit.* Park. *Genistella spinosa affinis Nepæ quibusdam J.B. Furz, Whins or Goss.*

Clus.

CUBITALI aut ampliore [supra Burdegalam Bayonenf itinere tanta altitudine affurgit, ut duorum hominum altitudine æquare nonnumquam viderim, crassitudine verò brachium humanum *Clus.* parem etiam in Anglia si permittatur staturam & magnitudinem assequitur.] altitudine affurgit, multis virgis ex atro virentibus, striatis, densissimo spinarum vallo obitis fruticosis. [Ramuli adeo conferti sunt, & spinæ densæ, ut totum caudicem & ramos contegant, & vix lumen ipsum nedum oculi aciem transmittant.] Spinæ autem robustæ satis, viridantes, striatæ, glabræ sæpius, alias pilo brevi oblitæ, nova spinarum minorum è lateribus egredientium lobole fecundæ. *Folia* nulla nisi primo vere apparent, brevi decidua. Flores *Genistæ* minores, pallidi, interdum tamen adeo rufescentes ut rubere videantur, præsertim sub Autumno: *Siliquæ* deinde succedunt breves, cylindricæ, magna ex parte inanes, aliquando tamen ferentes exiguum semen, pallidum aut subficum ut *Genistâ* vulgaris Septentrionalium. *Radix* singularis in alias tenuis le spargens, & interdum latè se propagans.

Non destituitur foliis hic frutex, nec spinam pro folio habet, ut nonnulli existimant, sed vere folia emittit in furculis tenellis, parva, ex rotundo acuminata, interdum longiora & angustiora, superne ex cinereo viridia, subtus argentea aut incana, quæ brevi decidunt. Floret Maio & deinceps per totam æstatem ad Autumnus & Hyemem usque.

In Anglia locis incultis, arenosis, squalidis & sterilibus frequentissima est, nec minùs in Belgio, Gallia & Germania. Quin & in Gallo-provincia regione aestuosa ipsissimum hunc fruticem observavi.

Usus hujus est ad sepes, & exsiccatæ ad fornaces calefaciendos.

2. *Genista spinosa arborescens Africana Bartholin.* Ait. Med. An. 1673.

A Promontorio Bonæ Spei Hafniam allata est à D. Stolle cum aliis multis quarum figuras ibidem exhibet Bartholinus.

3. *Genista spinosa floribus rubris* D. Wheeleri *limerar.* p. 52.4. *Genista spinosa major brevibus aculeis* C.B.

Non videtur nobis à præcedente specie differre. Observavimus equidem in Anglia Scorpii varietatem priore humiliorem, spinis brevioribus, tenuioribus, pallidius virentibus, non tamen minùs crebris, quæ sub Autumno præcipue floret, quando prior maximam jam partem florere desit: verum cum noverim quot eadem planta pro loci diversitate aliisque accidentibus facies induat, hanc ab illa specie diversam esse asserere non ausim. Utunque hujus specie differant, five non, Hæc eadem omnino est *Scorpio* minor in Gallo-provincia nascenti, hoc est *Genistæ spinosæ* majori brevibus aculeis C.B. nec enim ullam ego, qui utramque in loco natali florentem vidi, differentiam observare potui.

Scorpius five Nepem Anguillare hujus Synonymam facit C. Bauhinus; verum floris color non convenit. V. J.B.

C A P. XVI.

*De Aspalatho, & variis Spartii & Genistæ spinosæ speciebus.*1. *Aspalathus* 2. *Monspelensis* J.B. alter *Monspelensis* Park. *Genista-hispanum spinosum majus flore luteo* C.B.

Clus.

TOTA planta cubitum non excedit, fruticosa admodum & ramosa, multis horrens spinis dorsum inflexis, firmis, acutis, in quibus enascuntur pusilla *folia* Lentis magnitudine, viridia, qualia etiam (sed teneriora) fert in novellis ramulis, quibus subsunt recens nati aculei. Flores in firmioribus & rigidioribus spinis terni, quaterni aut plures simul nascuntur, *Genistæ* similes, minores, coloris nunc lutei, nunc pallidissimi: Semen in parvis *siliquis* exiguum.

Aspalathus secunda nobis observata in aridis & sterilibus saxosis collibus circa Monspelium, Ne-mausum & alibi in Gallia Narbonensi, planta erit bicubitalis, ut rectè J. Bauhinus: qui floribus odorem Meliotti Officinarum ascribit, saporem nullum manifestum.

Floribus cum Saccharo fermentatis ad firmandas & restaurandas collapsas vires utuntur Salmanticensis *Clus.*

2. *Aspa-*

2. *Aspalatho Monspeliensi affinis Scorpis* 2. *Clusio* J. B. *Genista-spartium spinosum minus* C. B. Park. *Genista spinosa minor siliqua rotunda* Ger.

Clus.

Pedis altitudinem raro superat, totum densissimis spinis horrens, quæ non confuso ordine, ut in superiore [Genista spinosa seu Scorpis vulgaris] nascuntur, sed feriem quandam servant, & semper contrario inter se exortu binæ nascuntur, virētes quidem, sed languidius quam superiores, neque alia ex aliis. Summis ramulis inhaerent, bini aut terni flores, superiori similes, lutei coloris, mense Martio, quo tempore exiguis brevibus siliquis, vel potius semina Ervi magnitudine, inclusa membrana quadam multa incandente lanugine hirsuta deprehendebam, densissimis ipsius plantæ spinis occultata, ut ex superiore estate deciderant: adeo vero canescebant, ut initio Aranearum telas esse existimabam. Radix singularis, sed in plures deinde propagines sparsa, dura & lignosa est.

Collibus Granatæ vicinis itinere Cordubensi, nec usquam alibi Clusio, conspectum est hoc genus. Dubitat Clusius an sit Echinopoda Cretica Hon. Belli; plurimum certe (inquit) ad illam accedere mihi videtur.

Locus.

3. *Aspalathus alter secundus Clusii* Park. *Genista-spartium spinosum majus* 3. *flore pallide* C. B.

Clus.

Aspalatho altero primo Clus. robustius & aliquanto firmius est, nonnunquam altius excrecens; Flor perpetuo pallidior est, aliquo in non multum dissimilis.

4. *Aspalathus alter tertius hirsutus* Park. *Abrotani facie incana* J. B. *Genista-spartium spinosum majus tertium hirsutum* C. B.

Clus.

Ad cubiti nonnunquam magnitudinem accedit, plerumque tamen minor est, & pedalis tantum altitudinis, totum etiam tenerius: ramuli in multo plures spinas divisi, istæ denno in alias, sic ut singulae spinæ totidem Abrotani multifida floræ videantur, nisi aculei obfisterent, qui à negligentibus intrusibus vix observantur. Vere ex ramulorum lateribus exigui alii prodeunt ramuli incani & hirsuti, quibus adnata sunt mollia & incana Lenticis folia, majora quam in primo genere: in summis illis ramuliculis flores prioris similes, priore majores, lutei nascuntur.

In Cantabris duntaxat, tertio à Victoria urbe milliari, ad radices Pyrenæorum, quæ Hispaniam spectant, observavit Clusius.

Locus.

5. *Genista erinacea* J. B. *Erinacea Hispanica Clusii* Park. *Genista spinosa humilis* Ger. *Genista-spartium spinosum, foliis Lenticulae, floribus ex carneis purpurascens* C. B.

Clus.

Plantæ nova & tota elegans est hac planta, dodrantalis, in orbem per solum diffusa, multis spinis virentibus, five aculeis horrida. Flores Genistæ, ex coruleo purpurascens, minores, calycis inclusi hirsuti, villosi, omnino fere incani, bini aut terni simul semper conjuncti. Foliola interdum dum flores producit, sed raro, eaque parva, Lenticulae similia, quæ cum brevi marcescant & decidant, tota planta maxima ex parte fine foliis spectatur, & multiplici spinarum vallo Erinaceum in se convolvunt representant. Radix lignosa & magna est pro plantæ proportionem.

Nascitur regno Valentino, affluenter autem circa Siste Aguas oppidulum, septimo ab urbe Valentia milliari, Madritiano itinere, asperis locis & secus vias. Aprilis florentem observavit Clusius; Semen videre non potuit.

Incola Erizo, hoc est Erinaceum vocant, ob rationem modo dictam.

Locus.

6. *Echinopoda Cretensis* J. B. *Echinopoda frutex Creticus* Park. *Genista-spartium spinosum apyllon alterum, tribus aculeis semper junctis, floribus luteis* C. B. *An Scorpis secundus* Clus.

Bel.

Echinopoda (inquit Honor. Bellus) vulgatissima in Creta planta est, & multum cum Erinacea Clusii convenit, nisi quod foliis caret, & flores luteos profert, totaque viridi colore cernitur in orbem diffusa, & Erinaceum mirum in modum multitudine spinarum representans. Spinæ ternæ simul in ramulis nascuntur. Flores in summis ramulis proveniunt, non tamen plures simul conferti, sed pauciores: quos apes nunquam attingunt.

Planta hæc non in Creta tantum sed & in Chio insula & per totam Græciam vulgatissima est. Fallitur (inquit H. Belli) Dalechampi Athenæi interpres, quod per Echinopoda Cardui Chii genus intelligeret; cum ea revera fructus genus sit non Cardui.

Locus.

7. *Genista-spartium spinosum foliis Polygoni* C. B. *spinosum Syriacum* Park. *Agul & Almagi Arabibus, Planta spinosa Mannæ respiciens* J. B.

J. B.

Frutex est cubitalis aut altior, densissimo spinarum acutissimarum, gracilium, flexiliumque stipatu refertus. Ex quibus plurimi pendunt flores rubelli: quæ decidentibus succedunt siliquæ rubentes, quales in Scorpis Monspeliensi me vidisse memini, femine concolori farææ. Ex hac Halepi incolæ novum quoddam Mannæ genus legunt, cujus grana Coriandri nostri majora paulo, adeoque figuræ & sapore Mannæ nostræ Laricæ persimilia. Surculis porro infinitis propemodum donatus, teretibus, & a trunco eleganti ordine hinc inde sparsis, majori fere parte Cuscutæ obfuit, velut in Thymo. Folia ad spinarum exortum hærent oblonga, Polygoni figuræ, cinerea. Radix latis longæ, purpurea.

Manna in hac arbuscula inventa Teremîn aut Trangelîn Arabibus dicitur.

Provenit in Persia & circa Halepum: item circa Kacka urbem Mesopotamiae.

Locus.

Folia

Folia ejus calidæ sunt siccaeque naturæ. Florum usus incolis ad purgandum; quibus se purga-Vires. turs manipulis unus ex aqua coctus in singulas doles sufficit.

8. *Spartium spinosum Creticum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Stipite lignoso assurgit, nigricante cortice testeo, multos nigros ramos spargente, in virgas junceas subiles, nigrescentes iterum divisos, quibus in cacumine spinæ duræ, nigrescentes, triangula. In furculorum exortu folia in eodem exortu quina, parva, tenuia. Flores lutei, parvi, Spartii Cretici similes, quibus siliquæ parvæ succedunt.

9. *Spartium spinosum secundum* Alpin. exot. *spinosum aliud Creticum*. Park.

Alpin.

Ramos possidet crassos, rotundus, asperos. Virgæ in spinas acutas, triangulos multos facientes deflunt. Folia duplex ordo. Ad exortum furculorum ex ramis Spartii sunt similia, sed tenuiora, ex uno exortu trina, quaterna vel quina, post in virgis rectis utrinque crebra Tragacantha modo, usque ad apices fere virgularum, quibus subiles, duræ & acutæ spinæ superfunt.

Nascitur in Creta cum priore.

Locus.

- A. 10. *Genista minor aspalathoides* seu *Genista spinosa Anglica* C. B. *Genistella minor Aspalathoides* J. B. *Genista aculeata* Ger. *Genistella aculeata* Park. *Radie Furz* 72 *Petty* 103.

Virgæ cubitales & altiores, ramosa, cortice cinereo testæ è radice exeunt. Folia glabra, glauca in furculis novellis & vegetis parva, subrotunda, Chamelyces paria, in auditoribus aut vetustioribus plantis angustiora & acutiora. Ex alis foliorum egrediuntur aculei, foliis aliquot minutis vestiti, & ipsi interdum alias parvas spinulas [duas aut tres] è lateribus emittentes. Flores in summis ramulis velut spicati, papilionacei, flavi, è singulis foliorum alis singuli, quibus succedunt siliquæ breves, hirsutiores.

In ericetis & humidioribus solo spongioso frequens occurrit.

Locus.

CAP. XVII.

Arbores & Frutices nonnullos exoticos Genistæ & Spartii affines complectens.

1. *Babel-Schullis* * H. M. *Genista spinosa Indica verticillata, flore purpureo-ceruleo, seu Spartium spinosum siliqua geminata*. * P. 2. F. 45: P. 87.

Frutex est spinosus, nascens in aquis; radice fibrosa, capillata, albicante. Caules geniculati, supernè plani, ac utrinque sulco striati, virides ac etiam rubescentes, pilis longis & albicantibus dense obfuit, intus lignosi cum corculo aequo & viridi; severtiam albicante, è geniculis ramis passim binos ac alternatim emittentes, ac in geniculis singulis spinis sex, hinc inde tribus, longissimis, lignosis, duris, ac leniter versis inferiora inflexis, aculeisque à se mutuo averis muniti. Folia, quæ in nodis plura simul ad spinas cauliculis circumposita sunt oblonga & valde angusta, pilisque longis albicantibus in utraque parte obducta, partim aspera, in margine crispâ, teneriora est viridi rubescentia: Costa media viridi-dilutor est, subtus emittens & crassiuscula. Flores verticillati è geniculis prodeunt supra spinas, octo plus minus simul, papilionacei, collo brevi albicante è calyce foliis oblongis, cuspidatis valde pilosis, viridibus ac etiam rubescentibus composito erumpentes, petala duo lateralia cerulea sunt, subpurpurea; petalum, quod clypeum vocamus, in superiore ora in tres linguas seu foliola, quæ versus exteriora reflexa sunt rectis incisuris profundè dissicili est, colore ceruleo-purpureo, maximè in lingulis; petalum quartum angustum, cerulei quoque subpurpurei coloris est, in duas linguas seu foliola, quæ versus exteriora reflexa sunt, rectè incisurâ dissicili est. Stamina quatuor albicantia, crassa, arcuati inflexa, apicibus longis, surrectis & ceruleis dotata sunt: cum his se prodit filamentum longiusculum, albicans, è rudimento fructus ortum. Sane autem flores odore nullo.

Semina in siliquis lignosis, nonnihil cuspidatis, in duo latera [loculamenta] per strias intermedias distinctis, ex fuscitate rubescentibus, ac foliis calycis, quæ etiam rubescunt, fere obtegit, in singulis laeribus [seu loculamentis] tria quatuorve, forma rotundiola, seu etiam longa, plana, coloris cum sicca sunt fusci seu spadicei.

Est & alia species Babel-Schullis, nascens in arenosis, quæ cauliculos & folia habet viridi-clara, flores vero albos ad ceruleum nonnihil vergentes.

Radix in decocto data urinam provocat ac suppressam ciet, unde & hydropem curat, præsertim si cum oleo Ficus infernalis decoquatur. Eadem præstant folia decocta & condita cum aceto. Ex foliis fit pulvis, qui cum oleo expresso ex floribus Ficus infernalis epotus tumori pudendorum virilium solvendo conducit.

2. *Genistella spinosa Africana Laricis folia* Breynii.

Breyn.

Suffrutex est lignosus & spinis horridus, Genistellæ minoris Aspalathoidis J. B. quadantenus similis, qui in multis displicet ramos: horum minores incani, in quibus spinæ acutæ & tenues, semunciam longæ, alterno ordine, aequali quodam intervallo circumpositæ cernuntur. Singularum spinarum exortu foliola viridia & tenuia subnascuntur, numero decem aut tredecim, plura paucioræ semper conjunctæ,

Alterâ
Species.
Vires.

SECTIO SECUNDA.

De Arboribus & fruticibus siliquosis folio decomposito seu ramoso.

CAP. I.

Siliqua sylvestris spinosa, arbor Indica C.B. Coral arbor siliquosa J. B. Arbor Corallii Ferrar. Flora. Siliqua & spinosa trifolia Indica, Coral arbor dicta Park. Tuinamtiiba Marcgrav. Mouricou H. M. Arbor fabifera Javanica Bea Tjinkring dicta Bontii l. 5. p. 134.

* P. 5. T. 7.

Marcgr.

Arbor est cortice cinereo, ligno fragili, in Mali sylvestris amplitudinem excrefens; cui rami decili & terræ infixi novas progenerant arbores, ideoque ad vivas fopes ab indigenis usurpantur. Juniores arbores spinis acutis in caudice & ramis armate sunt, adultiores amittunt spinas, & in ramos varîe distribuunt: illæ nunquam florent, hæ contra: illæ semper habent folia, hæ interdum nulla, sed tantum flores, nimirum Decembri & Januario: post flores demum erumpunt folia floribus decidentibus: utrumque folia sunt similia, subrotunda, sibi apiculis cordis sublateris figurâ, inferius tomentosa, superne glabra & dilutiora, tria semper fidei apponit more Phaeolorum, in pediculo semipedem circiter longo; & calium pediculorum tres, quatuor, quinque sibi apposita sunt in frondis modum.

Flos magnitudine Iridis florem færmè æquat, unico constans folio, crenato, sursum erecto, ad cus-
pus lateris cum adjacente tunica è qua prorumpit dulcis liquor continetur, ut in flore *Paco*, for-
micis gratissimus; & ex eadem multa habet *flamma* carinæ in modum ad laus sensum prodeuntia, co-
loris insignis miniati, sine odore tamen: stamina vergunt ad brunnum. Arbores florentes longè
conspici possunt, instar panni miniati expansi.

Floribus citò & copiose decidentibus sequuntur fructus, viz. copiose *siliquæ*, ubi maturuerunt fu-
sca, ab uno ad quinque digitos longæ, digitum crassæ, teretes, & in tot ventres elatae, & loculamen-
ta divisæ quot continent phaeolos, quorum quilibet magnitudinem habet nucleî Avellane aut Fabæ
seu Phascoli vulgaris. In totum est minimi coloris & propè hilum qui fulciscit parvam habet na-
culam nigram: interius autem ex albo flavescit. Nullus ejus usus apud incolas. Turci, teste
Bontio, eo avidè vescuntur.

Ex descriptione Marcgravi & figurâ & descript. Clasi folia hujus arboris videntur esse bicompo-
sita fve ramola. Privata fve particularia folia in arbore juniore, describit Ferrario, nullis inci-
suris interrupto, sed æqualib; & prope rotundo ambitu circinata leviter fastigiantur; ipsius etiam
Hedera rotunditatem, amplitudinem, crassamentum, duritiæque referunt.

Mouricou H. M. in nonnullis differt à Tuinamtiiba Marcgrav. ut dubitem an specie eadem sit
Caterum Mouricou Malabarica Elephantis arbor Belgis dicitur, quia Elephantis summo opere hoc
delectantur ligno, utpote lent ac molli.

Lignum Malabarense in enfium ac culatorum efformant vaginas: unâ cum cortice ad vestium
Saraffas dictarum locutionem, flores in confectionem *Caryl* adhibent. Cæterum folia pulverisata ac
matura cum nuce Indica cocta donec unguenti crassitudo fit, Veneris consumunt bubones, dolo-
res ossium sedant. Contrita temporibus applicata cephalæ opitulatur & ulceribus. Mixta cum
Saccharo *Jagra* dicto ventris dolores, præsertim fœminis reprimunt, quod præstat cortex aceto le-
vigatus, & nucleus pelliculâ rubrâ denudatus, si deglutatur. Foliorum fuccum cum oleo *Sergele* in
afsumptus dolores levat Venericos; cum Oryzæ infusione haustus fluxus tenet; cum foliis *Betelæ* in
pultem reductus vermiculos in vetustis ulceribus præstat, ex oleo coactus pforam & prurium tollit.

Tres varietates Arboris Coral dictæ recenset *Hermannus* in Cat. Hort. Lugd. Bat. I. Spinis ex
albo virentibus & femibus rubentibus, *Erabadi* Zeylanensium dictam. II. Minorem spinis &
femibus nigricantibus, *Jaccarabuda* Zeylanens. III. Maximam spinis &
Arbor Coral in Hortis frequens est.

CAP. II.

De Brasilia arbore dicta.

1. *Brasilia arbor Park. Brasiliæ lignum J. B. Pseudoantalum rubrum sive Arbor Brasilia C. B. Ibra-pitanga Brasiliensis Marcgrav. Ibra-pitanga sive Lignum rubrum Pilon. Brasili wood.*

Marcgr. Pison.

Alta est & vasta, tantæ interdum crassitudinis ut tres homines amplecti vix possint: cortice fi-
sco, brevis spinis armato; ramis alternatim oppositis, in quibus & ramuli interdum oppo-
siti, uti & folia ad eundem modum, inæqualia nimirum paria in eodem ramulo, circiter
digitum longa, figurâ Buxi foliis similia, crassiuscula, saturatè viridia splendens, sine petiolis ra-
mulis innitentia & quidem non extremitate quæ medio folii respondet sed versis alterutrum laus.
Hæc foliorum descriptio subobscura est: videntur tamen tam ex figurâ, tum ex descriptione folia bicompo-
sita esse, ut in *Elíce* aut *Planta sensitiva*, primum ex furculis seu ramulis (alii ramos vocant) deinde &
primulâ, ita ut scapus seu costa media hinc inde emittat furculos, & unusquisque furculus hinc inde pri-
mulas seu foliola, absque instari tamen in extremis costis folio. Hinc

Hinc inde etiam in ramis prodeunt ramuli, seliquidigitum & amplius longi, multis floribus quasi
in unum congestis onusti, pediculis semidigitum longis infidentes, quinque foliolis constantes, qua-
mior vulgariter cavis, & quinto repando, quod rubrum, & in extremitate sua flavum, reliqua fla-
va; duo repando proxima ungues habent rubros; in medio flaminula flavo-pallida, apicibus fla-
vescentibus: odoris ejusdem, at fragrantioris, quàm Liliū convallium.

Sequuntur flores *siliquæ* oblongæ, duorum circiter digitorum, planæ, compressæ, exterioris aculea-
tæ, obscurè fusca, in se continentes fabas aliquot exiguas, splendentes.

In locis mari vicinis non apparet, sed tantum in mediterraneis sylvis, unde magno labore ad li-
toralia vehitur. Floret Decembri.

Tinctura hujus ligni rubra toti orbi est notissima. Sed minima moles tam vastæ arboris tin-
git,empta enim magna parte ligni superioris sola matrix tibiam circiter crassâ rubi est coloris,
& ad tingendum utilis.

Lignum est frigidum & siccum; mitigat febres, restringit & corroborat instar Santali. Mace-
rata in frigida inter collyria contra ophthalmias usurpatur cum successe.

Ligni usus est ad multa opera fabrilis, sphaeras ludiorum, cultellorum & gladiatorum manubria, ba-
cillos, &c. est enim valde densum & ponderosum, necnon polituræ capax.

2. *Brasilia simile lignum Vernimbock Germani dictum J. B. An Redwood nostratibus?*

Hoc lignum (inquit J. B.) à Brasilio nobis Genevæ pro Santalo rubro exhibito differt, quod non
fidit, habetque quo cum Fagine ligno nonnihil conveniat (si colorem demus) præsertim maculis
illis transversis atque crispantibus per substantiam ejus sparsis neque dulcorem illum masticatum
præstat. At superius paulo dixerat lignum *Vernimbock* ponderosum admodum esse, & in aquam in-
jectum statim fidere, solidum Ebeni instar, rubens; infectores eo uti ad tingendum: addito gum-
mi & alumine elegantem colorem rubrum pro scriptura præbere.

Vernimbock nomen accepit à Fernambuca arce Lusitanorum in Brasilia constructa, ubi Bra-
silienses indigene cum iis mercimonia exercent.

CAP. III.

Ligno Brasiliano simile, seu Lign. Sapou, lanis tingendis percommodum C. B. Tjapangam H. M. part. 6. tab. 2. ejus lobus * Clusio sub nomine Lobi membranacei nigri describitur & depingitur. An Redwood nostratum? Ralhpout Belgis. Acacia tinctoria Herman.

* Exort. lib. 3. cap. 16.

Intra binorum hominum altitudinem proceritas, intra palmam crassities subsistit. Cortice est
cinereo, intus fulvo, ligno admodum duro, rubello, matura ætate rufescente. Ramis in latera
promis, intro albicantibus, spinis intercurrentibus curtis & deflexis: Radice fibrosa, ex albo ru-
bicanâ, inodora, cortice croceo, nigricante obducto pellicula. Folia pollicem longa, digitum la-
ta, rotundiuscula, Orni more, crassiore furculo, spinis privato, ex ordine appendentia, mediâ co-
stâ ab averâ parte multas venulas fundente dividuntur. Odor is gratus, sapor verò subacris &
amaricans. Sole occidente intestinis lateribus se includunt contrahuntque. Flores inodori, flavi,
racematim è ramorum foliis destitutorum extremis furculis erumpunt plures, decapetali, petalis
pene rotundis, tenuibus, quorum quina exteriora cuspidata parum ac subviridia sunt uno median-
geni existente, venulis trajectis roseis, minuscule, cui adstat oblongum, viride, totum florem fuccin-
gens folium. Eminent ex floribus decem geniculata, è flavo viridia *flamina*, nigris semilunulatis
apicibus incurvatis instructa, uti & pedo communi plano, lanugine albidò fructus primordium con-
tinente. Equabiles, compressæ, succreæ *siliquæ*, petiolis adhaerentes pollicaribus, quatuor trans-
versos pollices longæ, duos propemodum latæ sunt, dorso crassiore, cuspidato, ventre pauxillum
incurvo; matura & sicca cortice sunt duro & corneo, è furvo nitente, intrinsecis candida ob-
ducto cartilagine, quæ ubi teneriores sunt transparent, postea vero involvit æque disjungit *femina*
oblonga, subplana, è cinereo fusca, è transverso lingulis siliquarum dorso adherentia.

Arænarum cupida per universum Malabar ob ornatum ulsumque frequens colitur. Sponte in
Trevancoor, provinciis *Goendre* & *Ellé de Soran*, aliusque montanis nascitur locis. Ab Aprilis in
Septembrem usque floret. Fructus carpuntur exeunte anno. Trima fructifera, vitam in 100 tra-
hens annos, quibus nunquam destituit frondibus.

Ex ligno, quod ubique venale exponitur, rubro, aquæ incocto tinctura elicitur nigra (Atra-
mentum vocant) quæ cum Alumine diluta rubricola evadit, maximoque ad lineæ & alia rubello co-
lore imbuenda in usu est, calce verò obscuratur. Quod si fæculorum lignum albicans calce per-
fixeris illico rubescit, quo existente molliori flavet. Ad opera pretiosiora magisque subtili elabo-
randa manu, hoc lignum adhibetur.

Figura exhibet folia bicomposita ad modum Acaciæ aut Fruticis sensitivi.

Hhhhhhh 3

CAP.

CAP. IV.

Glans unguentaria C.B. *Nux Bēb* sive *Glans unguentaria* Patk. *Balanus myrsefica* Ger. *Nux unguentaria* J.B.

Nuces unguentariae dictae oblongae sunt, nuclei Avellanae magnitudine, aut etiam nuclei cum suo putamine sed minoris, figurâ triquetra: putamine reguntur albicante, mediocriter crasso, fragili, cui nucleus subest crassiuscula fungosa pellicula, nivi coloris obductus, albidus, Avellanae nuclei aut Amygdalae consistentia, pinguis, quique nobis jam in nucleis ante 30 annos repositis non rancesceret, sapore tantum amaro praeditus. Hujus generis nuclea alie sessiles, alie oblongae majores, minores; effigies triquetra, sed rotunda & glandis exula huic nomen generis aptavit. Nascitur autem in filiqua admodum eleganti, palmum longâ, carinula bifida constata, tereti, gracili, binisque loculis ventriola, nempe ima mediâque sui parte quâ protuberat, glandem singulam singulo claudens, summa verò acuto stylo rostri instar, vel Rhododendri, vel Periplocae repentis, acutum mucronem protendit: intus subrufo colore, foris pullo, cinereo, & secundum longitudinem furis rugisque exarata: coriacea tota, flexilis & corticola, insipida, subatringens & sicca.

Veteres in Descriptione arboris inter se non conveniunt: Theophrastus folia Myrti ei attribuit, Plinius Heliotropii, Dioscoridis Myricae. At dicendum, Myrti & Heliotropii folia, quod ad figuram attinet non multum inter se differunt, & quoniam *myrtinus* & *myricinus* voces quod elementum quibus scribuntur formam affines & similes sunt, facile à libris hac pro illa in Dioscoridis textu poni potuit: vel dicendum Dioscoridem inter ipsas arbores, non inter earum folia comparationem instituisse.

Arbor ipsa, tradente Bellonio, Beulam refert tum magnitudine, tum ramis similibus, & truncato albo, ita ut è longinquo videntes crederent esse Beulam. Tobia; Aldinus, seu potius Petrus Castellus, arbutulum in horto Farnesiano è femine natam accuratius describit. Folis autem erat bicompositis seu amosis. Nam nervus seu costa media totalis folii subcauleus seu nervos hinc inde emittit juncos non majores, quibus ad intervalla longiora bina conjugatim adnascuntur foliola, nullo impari alam terminante sed nervulo medio in tenuem setam exeunte. Foliola in furculis ima rotundiore cuspidata sunt, Heliotropii foliorum instar, media acutiora & Myrtinis similia, summa minora & angustiora, ad Polygoni folia accedentia: Omnia hyeme decidua cum furculis etiam & costa media.

Lacuna duas Nuclei unguentariae species facit, *Majorem*, magnitudine Avellanae, cortice fragili, triplici costa, medullâ albâ, tenera, oleaginosa, acri cum levi amarore: *Minorem*, Ciceris magnitudine, cortice ad nigrum accedente, medullâ ingrata, quam perniciolam existimari ait: *majorem* solum esse in usu. Fortè in hoc Mesuemi secutus est. In magnitudine differentiam agnoscimus, at species diversas dari non concedimus, nec tamen praefatae negamus.

Locuti.

In Arabia prope *Pharagum* in itinere à Cayro ad montem Sinai nascitur, autore Bellonio. Adfertur verò ex Syria & Aegypto in Europam; atque illic putat Matthiolus ex Arabia advēi, & fortè etiam adhuc ex Aethiopia, ubi ait Dioscorides nasci. *J. B.* In India non nasci opinatur *J. Bauhinus*, quia neque Veteres neque Garcias inter Indicas plantas eam recensent, aut in India nasci tradunt.

Vires.

Dioscorides alique è Veteribus multas ei vires ascribunt. Purgat supernè & infernè, educitque bilem ac pituitam.

Vires.

Mesue filiqua humiditatem habet excrementosam & acrem, quâ ventriculum subvertit, naucaem excitat & viscera conturbat. Pituitam crassam & lentam vomitu ac dejectione purgat: quare confert colico affectui pituitoso sumptus, balano clystere injectus, cataplasmatè ex ipsius medulla, hordei farina & melle appositus, & calore suo nervorum frigidis affectibus, spasmo, tetano, contractioni. Tumores quoque duros, strumas, nodos resolvit cum melle. Hepati aut Lieni obstructo & indurato cum farina Lupinorum & spica confert imposita. Dioscorides ritam & ex posca drach. pondere potam lienem absumere scribit. Oleum auri insusum tinnicu, sibilu, furditi auxiliatur: Cicatrices scabdas, lentiginis, alphas & cetera cuius vicia emendat. Parvus autem fructus ad omnia est valentior, molestè purgat, vires depicit, sudoremque frigidum movet. Magnus ne ventriculo noceat facit afflatu. Ea enim humiditatem excrementosam & acrem, horum symptomatum causam coquit & resolvit, tuncque solum dejectione purgat. Adduntur praeterea ipsi, praesertim coquendo semen Anisi & Foeniculi. Hinc etiam Mesue, & rectè, Ben antiquum recentè praesert in usu medico, quia in praedicta humiditas aquea evaporando consumpta est. Eundem in modum Alari etiam folia & radices violenter purgant per superiora & inferiora ubi vident, propter tale aliquod ferum acre; si exsiccentur amittunt vim illam malignam & vehementem. Quod idem evenit quoque Iridi, quæ vires urit & pungit violenter, exiccata non item *J. B.* Idem etiam observavit D. Grevius de radice Ari, quæ exiccando acrimoniam suam amittit.

Unguentarii oleo utuntur pro conciliendis odoratissimis unguentis, in quæ & moschum, ambram & zibethum addunt pro chirotheis & nanciis, aliisque suffitu perfundendis aut ilinendis. Porro praeter omnibus aliis oleis hoc potissimum celebrant unguentarii, non quod aliqua odoris praestantia commendetur, sed quod solum nunquam veritate rancorem contrahat. *J. B.* Alii tamen ejus loco addunt oleum expressum è nucleis Ceraforum, in quo solvunt Benjoinum. *Heurn. in Med. praed.*

2. Nux

2. *Nux Been Zeylanica*, *siliqua triangulâ*, *seminibus alatis*, *Moringeros Lustanis*, *Katu Murungha Zeylanensium* Herman. Cat. App.

Hujus descriptionem expectamus in Museo Zeylanico D. Hermanni.

CAP. V.

Acacia Malabarica globosa Instia dicta.

H. M.

Binorum hominum implet complexum: libro est cinereo, ligno candido, sulcis quinque, è quibus spinæ crumpunt striato. Radice est adstringente, fibrosa, nigro cortice, intus rubente. Rami cinerei, ligno albidior, propis sensibus duobus in sulcis frequenter oblici. *Folia Nilcamaram*, nisi breviora, essent, poterant videri, infernè striati, uno nervulo in exortu, ut & multis venulis donata, infernè dilutiora, supernè summe sunt virentia. Flores odorati, candidi, rubris è gemmis erumpentes, Acaciae Indicae in modum foliorum acuminatorum, singuli, bini, nonnquam terni, pedicellis pollicaribus in extremis furculorum prodeunt, penicillis tenuium filamentorum, quæ minutissimis capitata apicibus versis omnes sese extendunt partes, ornantur. Fructus perlamina & longæ sunt *siliquæ*, utrinque cuspidatae, cortice crasso, duro, subpurpurascēte nervo, obsepta, singulae aliquando geminae sè furculo dependentes. Ipse autem fabæ molles, subamaræ, oblongæ & planæ, transversariae bobiticanon imitantes in carne albicante includuntur.

Nascitur, quamvis sparsim, in multis areosis petrosissimè *Malabar*, ut & *Cranganor* locis, nunquam in caudicum adolefcens. Floribus induitur Julio & Augusto, fructibus maturis sub hyemem; frondibus semper virentibus, quæ decedente die se complicant. Horum velut & corticis succus cum paulillo salis exhaustus ventris sedat dolores: ipse cortex capitis lavamento utilis additur, qui in pulverem redactus summo cum levamine ulceribus inspergitur.

Lew & Temsu.

CAP. VI.

Acaciae foliis frutex Mesopotamicus Columnæ notis in Recchum p. 86q.

Col.

Elegans hac & rara planta, Acaciae foliis & ramulis adsimilis, nec amarorem, acrimoniam aut Allii fetorem refert, nec manifestam adstringentiam obinet; *foliis* est pennatis, & *senis* pennarum ordinibus utrinque dissectis, ac lobulis ferè viginti admodum exiguis, ut vix pictura rectè exprimi poterint, incisus. Spinæ ex lignosis ramulis ulmo cortice vestitis non simul binas in exortu foliorum, sed distinctas habet, & unicam tantum in illorum exortu. *Semina* pauca profert effigie Pyri sed majora, minora parum Aegyptiae Acaciae, compressa, laevia, nitida & colore spadiceo, siliquis five crassis lobis contortis, oboeis, medulla pallente fungosa turgidis, oblique disposita inclusa; nec ut in Acacia Aegyptia vera, cujus filiqua est depressa latitudine contenta. *Florem* ignoramus cujus sit generis, nam in secco ramulo non aderat. Fruticem amplum, non arborem sublimem esse Petrus de Valle Romanus eques, qui collegit & attulit Columnæ asseruit; humanam altitudinem non excedere, & juxta flumen Tigridem in Mesopotamia, & in deserta Arabia juxta Euphratem vel parum distito loco reporti, cujus siliquam ab incolis ad sanguinis fluxum cohibendum utilem usurpari accepit, & vulgariter siliquam hanc, etiam ut Ceratonium *Charrun* dici, generico forsân nomine siliquarum.

CAP. VII.

Uty Brasiliensis Marcey. Acaciae affinis foliis & floribus.

Marcey.

Arbor est saturatè virens & spinosa, Scorbo Aucuparia nascendi modo figuræque similis: intus multos displicunt ramos, & ferè rotunda est, & in ramis etiam ramuli alternatim sunt oppositi. *Folia* habet minima, eodem modo disposita quæ in herba viva, & in extremitate sua quasi bicornia quæ differunt à foliis Tamarindorum, quæ pariter saturatè viridia, & praeterea acidi saporis, cum hac nullum saporem habeant manifestum. Si sapore essent acido & siliquas ferrent, cum Acacia convenirent. Non tamen semper aequalia folia in hac arbore sibi opponunt, sed interdum solitariæ sunt in extremitate ramuli. Ferè strobilos prope ramulos in uvam congestos, albos, longis staminibus, ita ut pilosi fere spinosi videantur. Signum album est ac lentum, cortice ex glyeo subfuso ut Sorbus aucuparia.

Calyx quinque foliis oblongo-rotundis & denticulis nonnihil incisus, versus inferiora nonnihil reflexus constat. Post flores *fructus* est calyce erumpunt echinati, oblongo-rotundi, valde plani, exterius in utroque latere numerosis spinis longis, acuminatis, rigidis ac succatis obstiti, primum virides, postea ex cinereo nigricantes, duri, interius ad corticem carnis crassiusculi viridi, quæ plurimus guttulis hinc inde circumdantibus est irrigata obducti, ac lata in medio cavitate.

Folia intus duæ, tres, quatuorve ac etiam solitaria, umbilicis, tenuibus, albicantibus, echini dorso annexæ, oblongo-rotunda primum virides, maximè versus umbilicum, cum matura ac sicce sunt cortice duro, albo-cinereo, venuliculis nigris undulantibus striato, intus albidissime sunt.

Putamen adeo solidum & durum est, ut fructus faxei videantur, & cum difficultate confringi possint. Hinc ex America missum accepimus titulo fructus lapidei, fûtque qui nucem Bezoardicum appellent. Nucleus gustu est impense amaro instar Lupini. Hic fructus J. Bauhino *Hist. lib. 3.* describitur sub titulo Fructus peregrini tanquam torno elaborati argentei: estque fructus i. cap. 30. lib. 3. *Exot. Clus.*

Multis in locis tam in America, quam in India Orientali nascitur.

Fructus est filique exemptus, & à D. *Georgio Wilmer* Stratfordiæ propè Londinum fatus, eadem astate non germinavit tantum, sed ad bicubitalem ferè altitudinem excrevit, quaqueversum ramos spargens; parvis, acutis, aduncis spinis tam per caulem, quam per ramos obtusis, foliis alatis seu pinnatis, *Locus* Virginiani amulis vestitus. Sequens hyems plantam corruptit. *Park.*

Hujus etiam generis esse putò fruticem quem depingit & describit J. Bauhinus lib. 3. cap. 47. sub titulo, Fructus omnino rotundus luteus non splendens cum suo fructu.

Radix & Cortex, contriti, necnon folia trita seu in decocto epota, seu externè impolita; item Fabæ seu cum lacte *Cocui* Indici trita & impolita, seu in pulverem redacta & cum vino epote nephrosis tumoribus conducunt, ac insuper flatum dissipant, dolorem colicum sedant, stomachum debilem confortant, menses movent, &c. in calculo emine professe dicuntur.

Johnfonus apud Gerardum sibi à nonnullis relatum scribit hos fructus venenosos esse; ab aliis, vomitum validè cedere.

Hanc plantam Marcgravius sic describit:

In Cynosbati magnitudinem excrevit. *Candex* & ramuli pleni spinulis hepatici coloris, lignum autem intus medullulosum instar Sambuci. Habet in quolibet ramo multos ramulos sibi invicem oppositos; in ramulis porro folia idem opposita, à quatuordecim ad viginti in uno ramulo, qui inter quodlibet par foliorum duobus munitur aculeis. Sunt autem folia late viridia, splendentia, ferè cylindracea, & unum circiter digitum longa. Flores fert in spicam congestos, luteolos. Hos sequuntur folia, spinofa, hirsuta, coloris cum maturaverint hepatici, in quibus singulis continentur duo globuli durissimi, cinerei coloris, glabri & splendentes, qui quassato lobo strepitum edunt; nucleus interior ex albo flavus, amari saporis, instar Lupinorum. Lobus autem per maturitatem diffilii & effundit globulos.

J. Bauhinus duas alias hujus varietates describit lib. 3. c. 48. alterum titulo Fructus peregrini tanquam torno elaborati fructi; alterum tit. fructus Indici tanquam torno elaborati viridi.

2. *Arbor spinosa Indica siliquis villosis monospermis, Ban kareti dicta.* H. M. P. 6. T. 20. p. 35. H. M.

A præcedente differt, quòd hac flores proferat simplices, juxta furculorum exortus positos, decaphyllos è viridi luteos, stilum rubrum emittentes. *Siliqua Kakamulla* effigiem habent, cortice sunt denso, subfusco duro, intus helvolo, foras villosa, non autem echinata, unicam duntaxat fabam continentes, quæ per plana pilositas est, sed prædura & apud medicos in usu.

Nascitur propè montes densissimos in sylvis, in Provinciis *Candemata*, *Cottate*, ut & aliis locis. In hac alii maturefcunt fructus, alii turgescunt, alii florent.

Fructus hujus arboris extat in Museo refertissimo Clarissimi viri D. *Gulielmi Couraine* Medii Tempis.

3. *Lobus echinatus Moluccensis* Ponæ. *Lobus orbicularis fusces, spinosus tuberculis obtusis binis pfeolus nigros continens* C. B. *Fructus* g. l. 2. c. 15. *Exot. Clus. qui Indis Samparantam.*

Clus.

Orbicularis erat hic fructus five lobus, uncialis magnitudinis, infima parte in mucronem desinente, spinosis subrubentibusque tuberculis undequaque obtusis, cunctis dorso non crassior, pediculum ad orbis latum habens, & totius lobii color fusces. Omnes autem hujus generis quos conspiciebat Clusius in medio pertusi erant, ut funiculo trajecti ad commoditatis & facilius (ut arbitratur) rescindendum suspenderentur. Singuli verò lobii five fructus binos phaeolos continebant, seminum Anagyridis formam & magnitudine, priores nigros, ut conjecturam faceret eos lobos anequam pertunderentur, non adeo planos fuisse, sed aliquatenus tumentes. Indi *Samparantam* appellabant: Quandoquidem autem filo trajecti adservabantur, apud illos aliquo in usu fuisse necesse est, sed quali intelligere nequivit Clusius.

C. A. P.

C A P. IV.

Moringa Lentifici folio, fructu magno anguloso, in quo semina Ervi J. B. *Arbor exotica Lentifici folio* C. B. *Moringa* Ferrar. Flor. Park. Acost. *Mouringou* H. M.

H. M.

Quinos homines longa est, unius complexum crassa, cortice obducta nigricante, intus albedo, odore & sapore Nasturtio aut Raphano rustico similimo. Rami sunt ligno albicante, libeo viridi. *Radix* vestitur cortice ex albo flavescente, trunci saporis referente. *Folia* bina sibi invicem opposita, communibus petiolis spithamam fere longis, cubitalibus furculis ad verticem usque adnascuntur, diminutis sensim petiolis: fûtque è longo obfusa, tenuia, mollia tactu & lenia, media cotia prominente, nervis aliquot in latera excurrentibus donata, supernè è prafino fusca, infernè ex viridi latiora: odor Fabis sylvestribus proximis. Flores candidi, decapetali, petiolis incurvatis è ramorum cacumine dependent; quina externa foliola oblonga, extrorsum stellæ in modum expanfa reflectuntur; quorum bina posteriora majori, trina anteriora minori distant Intervallo. Intimorum latorum quatuor inferiora obtegent, quinto ex inferiorum medio prodeunt, è regione arrecto. Hac inter, elevatum foliolum proximè, medianus se erigit colus in decem staminula è viridi albulâ extrorsum inflexa divisus, quorum paria uno grandiusculo, flavescente obtegentur apice. Foliola densa, maxime interna rigida sunt. Calicis latoris, ac è viridi fufci umbilico infidet globulus, fructus germen, oblongus, quadantes pilosus, filamentum prodeus albugineum. Odor is gratissimus & melleus. Deciduis succedentes floribus fructus sunt, poris altioribus striati, sefcuicubitalibus, cortice coloris herbacei, intus carne exalbida, seminis repleti candidis: in deliciis ob gratum saporis habiti, graciles; quippe venustiores, eminentibus singulis in lateribus costulis ligneis, crassescunt, sicquæ rubent. Tribus fructibus lateribus trigona, inclusa sunt semina, cartilagineâ pelliculâ, nucleo intus albente, membranis alatâ tenuibus, secundum siliquarum longitudinem dispositis.

Acosta tum ipsum fruticem, tum ejus ramos valde fragiles esse annotat, fructum pedalem, Raphani crassitie, octo angulis insignitum.

Arenarum amans non modò in Malabariz, verum & in Zeyloniz, aliorumque India locorum *Locus* hortis ac villis ob fructus solummodo colitur, qui Fabarum more venas quovis mittuntur. Floret mensibus æstivis. Fructus nunc in anni exordio, nunc exordio, aliquando in utroque leguntur. Septuagenaria vel octuagenaria extinguitur. *Folia* succrescentibus novis ei decidunt.

Ex foliis, radicibus, cortice & fructu parantur pilule antispasmodicæ. Hujus arboris radix (teste *Vires & Ujui*) Acosta) Unicorni & Lapidis Beazar vices supplet, veraque theriaca est, quâ vulgo Malabarenfes utuntur cum adversus omnis generis venenum, tum ad morsus Serpentium maxime noxiorum vulgò *Cobra de Capellas* dictorum, aliorumque insectorum & virulentorum animantium, tum intro sumpta, tum foris applicata. [H. M. corticis succum merum cum aqua & Allio commixtum hos serpentes ex ædibus expellere tradit.] In cholerica quam vocant passione singulari efficacie esse deprehendit Acosta. Foliorum succus unâ cum Piper oculis immititur contra vertiginem; qui Zinziberi si addatur fugat febres. Radix probè nota est elephantias laborantibus, quorum plurimos continuo ejus usu sanari perhibent: Acost. supposita abortum causat H. M.

Alios usus corticis triti ex aqua Oryzzæ ad cædemata, & adjecto Cumino ad odontalgiam, ad venenatum glirium morsum, succi ejus naribus hausti ad maniam; epoti ad laniationes artuum ex frigore; Foliorum ad tumores Venereos discutiendos, ad pedum lumbricos; Succi arboris ad dolores Venereos, foliorum ad vermes in ulceribus enatos, &c. vide in H. M.

C A P. V.

Siliqua Indica flore Papilionaceo decapetalo siliquis latis monospermis, Kaba Mullu vel Kaka Moullou H. M. P. 6. T. 19. p. 33.

H. M.

Rachium crassa est, ligno candido, cortice leucophæo & scabioso. Rami ejus spinofa, mædullâ perfossi, aliquid tantum contorquentur. Radix odoratus vibrat, subfalsa. *Folia* spissa, solida, glabra, summe viridia, è longo aculeata, ex adverso gemina, furculis, qui duobus spinis gaudent aliguntur, primum leniter conftrictiva, ubi manduntur subacria, inodora. E gemmis fulvis floribus papilionaceis, luteis, furculis pollicaris longitudinis juxta florem inflexis è pedunculis adhaerescunt polyphylli: Decem namque *Mouringou* haud abfimiles constant folioli, quorum ex inferioribus unum infestitur, ceteris cochleari similibus, quatuor interiora è longo latiora sunt. Stylus hirsutus ut *Mouringou*, nisi quòd in novem findatur *stamina*; odoris, licet languidioris, gratissim. *Siliqua* latioris, duro cortice, intus exalbida, singule unam solummodo grandiore involvunt *fabam*, ex albo nitentem, quæ saporis subacris aromaticque est.

Arbor palustris cupida in Mali excrevit altitudinem; vivit prope *Chennotti*, *Paron*, *Warapoli*, aliis *Locus* & sique in locis ad fluminum ripas. Effloret Junio Julioque. Fructus edit sub anni initium maturus, Tempus. Frondibus nunquam nudatur.

Medicus ejus usus plane incognitus, nisi quòd cortex ex lacte contritus vaccino diabetem gonorrhoeisque parlanet.

Hujus ut & præcedentis arboris flores decapetali esse dicuntur. Verum fortè quinque exteriora petala dicta sunt potius calycis quam floris.

Lobum huic valde similem vidi in Museo instructissimo eruditissimi & ornatissimi Viri D. Gulielm. Courtois sub nomine *Bouduch lavis*.

CAP. VI.

Arbor Indica siliquosa flore pentapetalo, siliquis in spiram contortis lanuginosis. Katou-Conna H. M.

Arbor est præcelsa, crassiorque quam ut duo homines complecti possint; ramis patulis umbrosisque, cortice & ligno spadicco, rubra medullâ donato: radice longe aberrante, cortice ac ligno rubro, sapore insipido, odore gravi atque ingrato. Folia oblonga, cuspidata, tenuia, rigida, superne è fusco nitentia, inferne dilutiora, venosaque, gemina plurimum, parvis incurvatisque petiolis, furculis adherent. Flores candidi, odorisque expertes, è furculis ramosis, quinque oblongis constantes foliis, cuspidem deorsum demittentibus, conjunctim nascuntur. Horum è medio, staminum vice, fasciculus filamentorum tenuissimorum eminet. Calix autem parvus, quique habens cuspidem, florem arcu involvit. Siliquæ figurâ spirales, contortæ, crassioribus nervis extuberantibus simul & lanugine obitæ, apertis oris crispata, internum è croceo rubescentem offendunt corticem. Faba in siliquis protuberantes, latoribus intervallis à se invicem distinctum gemularum more dependet, glabro atque cortice nitentes; pulpam habentes prafinam, duabus visibilibus pelliculis distinctam. Odor si gravis, sapor planè sylvestris.

In quovis proveniunt solo, præcipuè circa *Parou & Repolin*. Fructibus aut floribus semper virens jugiter vestitur.

Foliorum decoctum capitem avertit, lepram sanat, quod præstat & cortex cum Saccharo in pastam redactus.

CAP. VII.

Willia Tagera H. M. P. 6. T. 9, 10. p. 17. Siliquosa Malabarica flore pentapetalo, siliquis longis, plamis, diaphragmatis semina secludentibus interceptis.

H. M.

In crassitudinem brachii, altitudinem hominis adolefcit, viridi involuta cortice, ligno admodum paucoribus rotandis atque viridibus. Folia è longo rotunda, permollia ac glabra, pluribus venis, media è costa exortis striata, glauca, foliis *Tageræ* proxima, communibus petiolis prafinis, sulcatis, contrariis, inter se pediculis adherent. Floribus, qui minores, foliola quæ arboris poterant videri, quina sunt, lutea, singula tribus nervulis parumper eminentibus intertexta, & calyce pentaphyllo obfapiuntur. Horum in medio decem ex albo viridantia, oblongis majoribus, flavis, postmodum obfuscatibus donata apicibus, conspiciuntur *stamina*, eminente uno viridato, oblongiore atque incurvo fagineo germine. Succedentes floribus *siliquæ*, duas palmas propemodum longæ, perplanæ, digitum transversum latae, laeves, in transversum posita includunt *semina* elonga, transversis quoque intersementis à se invicem seclufa, aliquantulum sub cortice extuberantia.

Colitur ob solam elegantiam in hortis, in quos è sylvis circa *Panam* ac *Petette* traditur. Præcipiti flores exhibet æstate, seu mensè Sextili: Semen maturum Novembri & Decembri mensibus, arenosos amantes locos, semperternâ virent comâ.

Si radicem excipias, quicquid ex arbore exhibeas, addito Cumino, Saccharo candido & lacte finit gonorrhæam virulentam. Folia lacti incoctâ vaccino vel in balneo parata articulare expellunt morbum. Cortex cum Saccharo & aqua levigatus Diabete commodus est. Radicis cortex cum Croco virente lacte exceptus Podagræ nodosâ *Semla badia* Malabarenfibus dictæ succurit.

CAP. VIII.

* P. 1. F. 22. *Cassia fistula Alexandrina C. B. fistula Ger. purgatrix J. B. solitaria vulgaris Park. Conna * H. M.*
P. 37. *The ordinare purging Cassia or pudding-pipe-tree.*

H. M.

Arbor est procerâ, [Juglandi truncum, ramis, foliisque proxima *Alpin*.] Radix cortice est fusco, ramis transversis spargens. Caulis ambitu unius hominis amplexum excedit, cortice cinereo, ut & rami majores, obduci, furculi novelli virides sunt. Cortex adtrahit & subamarus est. Folia è quinque pinnarum imparibus costam finiente composita, pinnis seu foliis parvulis ad basin latis, ad cuspidem striatioribus & acutis, secus quam in Caroba, mellibus, densis, mediocriter crassis, glabris; superne saturatioribus viride nitentia, subus pallidiora, sapore subdulci & subamaro. Flores longis tenuibus, viridibus furculis seu pediculis hærent è foliorum alii exarcentibus, plures juncti velut racematum, eo modo quo flores Laburni, singuli petiolis triuncialibus hinc inde appensi, flavi, quinque petalis oblongo-rotundis & notissimè crispatis, angustis inferius longius, ex vena media latiore venis obliquis striatis, compositi. Medium florem *famina* occupant decem, tria majora flava cum grandibus apicibus flavo-fuscis, &c. septem minora flava cum grandibus pariter apicibus, seu semibifidis flavo-fuscis linguis. Ex medio longum siliquarum viride gerimen prodit, verum non ex omnibus floribus. Calyx quinque cuspidatis foliis confat. Siliquæ floribus succedentes ad diuturnum cubitorum paulatim longitudinem excreverunt, formâ cylindraceâ, diametro unciali, colore per maturitatem nigricante, cortice lignoso, seu potius cartilagineo duro constantes, interius distinctis

et in localimenta per diaphragmata seu orbiculos cartilagineos, transversos ac parallelos, qui cortici interiori affixi, & in medio rectâ fissurâ, ad eandem corticem partem striati. Orbiculi hi pulpa subdulci, quæ primum albica, dein flavescit, post ex rubro nigricat obduci sunt. In pulpa fabæ involuta sunt, oblongo-rotundæ, orbiculis adjacentes inferiore parte, & cum sua longitudine respondentibus longitudine fissuræ; teneræ cortice albicantes sunt, pulpa intus viridi subacida, quæ carne pellucida & nervola circumdata est, sapore nullo; cum maturæ & siccæ sunt cortice duro, rubro fusco obducuntur.

In regionibus calidis, ut Egypto, & omnibus ferè Indis Orientalis provinciis, oritur. *Locus.*
Egyptii diluculo per Cassiarum loca deambulare sæpius odoris causâ consueverunt: quippe aurâ *Vires & Ujat.*
à Cassis, eximium ac gravissimum, Oriente præsertim sole, odorem spirantibus, ad ipsos delatâ oblectantur.

Quod ad electionem attinet, ea est vel Fistula, vel succi nigri & dulcis.

Fistula bonitatis notæ sunt. 1. Ut sit recens, h. e. ut non diu reposita fuerit. Egyptii autem non utuntur recentissimis, sed saltem post quartum mensem, quandoque juniores recentiorisque inutiles neque à noxa immunes observantur.

2. Qui fistulam quod majorem eò meliorem pronunciant falluntur & fallunt. *Alp.* Eadem nigredinis ratio est. Verus color est cum rubedine nigrescere.

3. Alpinus, Quod aliqui cannas optimas manibus concussas sonum non edere aiunt, falsum pronuntiat. At eruditissimi Velsingius crepitantes à concussu fistulas optimas esse vendaces quosdam Egyptios Alpinus persuasisse dicit; cautiore enim mercatores crepitacula illa à solidiore fructu scernere se vidisse, & siqua fistula parte se distinctius offerant eatenus obrumpere: Arida enim intra septimum semina continent, & pulpamento mellesolida, humore tenui quo redundabant distensa.

Pulpa ipsa tres notas habet, præ nigredine splendens & pinguis fit: dulcis ferè ut Pruna, sed cum aromatica quadam acredine. Quæ enim vel acerba ob immaturitatem, vel acida ob vesutatem in vitio est. Summâ, Quæcumque Cassia cum dulcedine quodam æqualiter afficit fauces, nullo modo mordicans, illa est bona; quascunque fit fistula. *C. Hofman.* Est paulo post, quamdiu dicitur, tantum secutus est ejus usus.

At Fallopius maturitatem Cassiæ exaciditate dijudicandam esse ait: si enim mordicet valde fauces, indicare quod sit matura. Nos cum C. Hofmanno sentimus.

Collectas siliquas Egyptii continuè in opportuna loca se claudunt, ut nullus aer ingrediatur, cum ex minimo aeris contactu Cassiæ corrumpantur. *Alpin.*

Pulpa Cassiæ purgat bilem & serolos humores, & convenit in ardoribus tum externis, tum internis, sanguinem contemperans & puriorem reddens. Affectibus pectoris à distillatione acutorum humorum concitatis mirè subvenit. Pulpa hæc cum Saccharo cando & liquiritia pro secreto uti solent Egyptii ad renem vesicæ, viria. Proinde ejus frequentius usu se à calculo præservant. Monardes & cum eo Matthiolus pro infallibili præservativo habent si quæ quotidie bibant horis ante prandium.

Tamen monet Fallopius, intum esse usum ipsius in ardore urinae, quod ducat ad locum affectum & morbum augeat. Idem observavit Fabric. Hildanus *Epist.* 35.

Habet Cassia hæc duo mala, Humiditate enim ipsa dissolvit tonum ventriculi, & status gignit: Unde nec humidis ventriculis, nec hypochondriacis & flatulentis, nisi carminativis & stomachicis (v.g. Cinnamon. Mastich. sem. Anisi) correctâ convenit. *Scheda.* Præstat tamen (inquit C. Hofmannus) abstinere ab illa in hypochondriacis ob intestinorum debilitatem.

Cassia etiam utitur (verba sunt Alpin) ad cussim antiquam, dyspnoeam, asthma & orthopnoeam cum Agarico: pro calidis articularum doloribus, maximeque in podagra, dolentibus partibus emplastrum modo ipsam adhibent.

Saxoni pro lectione dixisse meminit C. Hofmannus, Capitis dolores post cibum non curari fœdè licius quam Cassia post cibum: quod postea invenit apud Heldæum; qui curasse se ait hoc modo pertinacissimum ophthalmiam.

Omnia lenientia & inter ea Cassia sumi debere aiunt modico ante cibum tempore, quod alii bihorio, alia una horâ, alii semihora definiunt. Vid. *C. Hofmann.*

Errare eos scribit Camerarius, qui existimant semina Cassiæ purgare, cum potius altringant: cuius contrarium se experitum affirmat Fallopius. Garcias etiam Monardi id afferent contradicere.

Corticis siliquarum movere menses & pellere secundinas quamvis Ambrosius Pareus, Sepulveda & alii affirmant, maxima tamen pars medicorum negat.

Siliquæ Cassiarum, perinde ac Phascoli, parvas, virides, in aqua prius parum bullitas, & mox in umbra ab humiditate fœccatas saccharo vel melle condunt, atque ad usum servant puerorum delicatissimæ mulierum. Exhibent verò ad summum eas ad ʒiij, atque ad ʒj pueris, ad supradictos affectus.

2. *Cassia fistula Brasiliensis C.B. solitaria Brasiliensis Park. Cassia fistula Brasiliensis purgatrix composita Lob. in Pharmac. Rond. Tappacayana Brasiliensis Marcgrav. & Pilon. Cassia fistula Brasiliensis flore incarnato Breyn.*

Marcgrav. Psjo.

Arbor est alta & magna, atque in plurimos ramos late expansa, colore exteriori ex cinereo albicante, Folia fert ordine sibi opposita, paulatimque succedunt frondia, figuræ cylindraceæ, duos digitos longa, & ʒ digiti lata, brevissimo pediculo inintenta instar foliorum Senæ, dulces, subterit hirsuta, ad tactum mollia, rubescente nervo secundum longitudinem, & venulis secundum latitudinem ordine positis prædita. Flores fert spicati congestos lutei ramuli, pentapetalos, cum tribus lemnibus corniculis, quæ cum *faminibus* junctim positis succedunt flant, colore incarnato elegantissimo, ob quem à longè conspiciuntur. Succedunt *siliquæ*, immaturæ quidem virides, maturæ nigre seu fulcæ, deorsum propendentes, duos circiter pedes longæ, quinque digitos crassæ [in ambitu] paululum incurvæ: in uno latere eminentia duplex est secundum longitudinem, in altero simplex, quasi chor-

gustioribus, ad oras crispis ac rigide extrorsum inflexis, non striatis compositos, pediculis albicantibus, inferne & superne crassiori infidentibus, calyci arcto quadrifolio cinctos, odoris jucundi & fortis, sed gravis, qui catarrhos & gravedinem excitat, & caput offendit. *Stamina* quodvis tenuia, pilis albicantibus obfita, apicibus flavis & liberis donata; interque ea stylus albicans, tenuis & liber, nodulo albo capitatus, & capitulo parvo viridi. quod rudimentum fructus est, & in calyce situm, ortum duccens. *Fructus*, qui plures simul in furculis nascuntur, *Siliqua* sunt, cubitum ferme longae, angustae, compressae virides, lacte turgidae, in re recentibus numero *semina*, parva, plana, oblonga, cum sua longitudine jacentia, in longitudine siliquarum, ac ex anteriori & posteriori oculo penicillum argenteorum filamentorum eiciunt, in unam seriem per filamenta implicita, colore viridi-flavo seu rubro.

Tempus.
Vires.

Flores fert femel in anno, in Januario.
Cortex tritus & in decocto datus commodus est ventri leniendo, stomacho roborando, (addito momento salis, & piperis) flatibus discutiendis, ac arduosis jecoris restinguendis: idem tritus & in aqua calida potus lumbricos enecat: cum aqua tritus & impositus ulcera purgat & sanat, & dolorem arthriticum lenit: idem cum semine *Cudu-Parisi* coctus in oleo auribus infillatus surditati confert.

CAP. XII.

Perin-covigil H.M. P.6. T.24. p.43. *Siliqua* Malabarica pentapetala, siliquis tomentosis.
H.M.

Arbor est Pruna similis: Radice ligni albicantis atque in circulos distincti, libro quod ad colorem sanguineum, crusta obducto atrâ, nullius odoris, saporis acris. *Rami* ligno candido medullato, cortice spadicis. *Folia* longiora, angusto cuspidate aculeata, superius glabra, spissa, rigida, Pyri paulo breviora, numero quina, virescunt supra parte latiore, pronâ dilutiora, utraque nitente sunt: venulae utrinque conspicuae frequentes per totum oberrant folium, cui sapor nonnihil pungens, odor lenissimus. Exiguâ perianthie quinquies incisio stelliformes, candidi, pentaphylli flores perfecti, in furculorum cuncamine ramulis innati, dena nivea flavis decorata capitibus habent *stamina*, quorum quina, petalorum ex unguiculis quae exeunt, paulo planiora sunt; *Stylus* insuper albenstem, crassum. *Siliqua* verò cortice coloris aureoli, interno rigido, cano, externo tomentoso, nitente, in dorso, ubi maturare hiantes, fabcum includunt *semen* è longo rotundum, pelliculâ tenui, nigella, splendens involutum pulpa confans, in vicem inclinata, umbilico flisque in angulo exuberant, duos in lobos divisum, adherens.

Locus &
Tempus.

Arenosis *Ango-camail* vicinis, aliisque ut in insula *Zeylon*, *Ponitiae* & *Alicae* pratis abundanti-
simè provenit: florifera Augusto, Decembri vix, nonnunquam bis in anno maturus fert fructus. Ceterum è nimio rigentibus frigore membris motum restituit contusi fructus, quorum è lobis exprimitur oleum aphidis convenientissimum. Folia in balnei formam decocta tumores resolvunt edematosis, incantatissimè succurrunt hominibus; quod idem praestat ex aqua *Oryzae* contrita radii, alias oleorum inserviens coctioni.

CAP. XIII.

Padri H.M. P.6. T.26. p.47. *Siliqua* flore pentapetala, siliquis longis angustis, quadratis in-
vorticis.
H.M.

Hic arbori decem hominum altitudo est, crassities unius. *Rami* teneriores virides, ligno similique medulla circa medium flavâ constant. *Radix*, cortex, folia, fructus planè insipida atque inodora. *Folia* è rotunda basi acuminata, spissa, mollia, pronâ parte dilutiora, supina fusca, (ubi venarum porcis medianâ lignosa è costâ aliquot numero diductis striantur) gemella ubique, pedunculis è spadicis nigris, communibus cubitum propemodum longis, spadicis quoque, geniculatissimè adherent furculis. Ast propriis furculis plures ordine geminato tenuibus petiolis ad-
figuntur perfecti flores lutei, Caryophyllos imitantes, quinque è calyce subrufo prodeuntibus foliis, circum oras, ubi pallent, crispatis, venulas in averso latere habentibus, lanugine cana ac molli obdu-
ctis. Quator is tenuia, candida, longioribus croceis instrata apicibus *stamina* lutea. Stylus paulo eminenter è viridi albens, circa imam crassior, supremam striatior partem. E floribus progre-
ssa è longo angusta, longitudinis trium pithamarum quadrata sunt, angulis ipsis acutis emmen-
tib, contortæ, cortice è fusco nitente, maculis interperso, substantia dura, filamentis intus per-
texto ligneis. *Semina* ipsa oblonga, lignosaque sunt, insipida, odoris exortia.

Locus &
Tempus.
Vires.

Montosis frequens locus in *Techenour*, *Calicolum* aliisque provinciis exurgit. Floret Januario; fructus leguntur Aprilî Maioque. Longeva in praecellam excrevit altitudinem.
Foliorum decoctum viscerum rigorem intolerabilem expellit. Linonis huiusque commixti succi medentur maniae. Corticis verò succus cum fructu *peræ* subactis immodicum inhihet fluxum men-
struam. Radicis cutis cum calamo aromatico & zinzibere contrita, foliorumque *Padri* succo admix-
ta exhibentur morbis à putrefaciente colubro, Malabarensisbus *Polonga* dicto.

CAP.

CAP. XIV.

De Mandaru seu Arbore siliquosa Malabarica foliis bifidis.

Arbor hæc à Jacobo Zanoni Histor. suæ capite 20. depingitur sub titulo *Astiræ* sive *Arboris* S. Thomæ. Eodem arboris S. Thomæ nomine primæ speciei ramulus à D. Paul. Her-
man. ad D. Arnold. Syen ex insula Zeylan transmissa est, addita ratione, quod in floribus
apparenter sanguinea stria, ab effluo D. Thomæ sanguine enata: Docuisse enim creditur
D. Thomas in Malabar & Zeylan. Hæc autem arbores eadem non esse cum Arbore S. Thomæ
Acastæ sive Maceræ Zononius & Syenius censent.

1. *Choramma Mandaru prima* * H.M. Arbor S. Thomæ D. Hermans. Arbor siliquosa Malabarica * P.1.F.32.
ræca; foliis bifidis; flore purpureo striato D. Syen. p.57.

H.M.

Arbor est altitudine quatuor hominum, frondibus densis & opacis, latè sparsis: Radice crassa, in
latum sua brachia diffundente, cortice sub exteriore crusta nigricante-rubro: Caudice unum ferme
pedem crasso. Folia petiolis brevibus infident, extremo bifida, ut caprarum pedes, ob id Lusitanis
Pel de Capra dicta, interiora versus nonnihil clausa, lateribus oblongis ac rotundis, antrorsum leniter
contractis, rotundæ ad basin incurvaturæ, superne plana, colore viridi-furdo, subtus viridi-subco-
rulea, ac in margine nervo subtili viridi-diluto circumdata. E petiolo nervi undecim, nimirum costa
media in fissuram terminata, & ad eam hinc inde quinque, flavescentes. Flores in petiolis longius-
culis supra ex origine foliorum proveniunt, odore fragranti ac rosaceo, petalis quinque rotundis
& parum oblongis, ad unam partem magis sitis compositi, quorum unum quod majus est ac latius
& rotundius cæteris, furectum, colore intus purpureo-rubro, ad umbilicum floris flavo purpureis ma-
culis hinc inde notato, & venulis purpureo rubris variegato; ad oras purpureo dilutior tingerit,
exteriori superficie magis albicante: cætera quatuor oblongiora, colore intus rosaceo saturo, exte-
rius diluto; horum duo quæ majori proximè adjacent, interius in ima parte sunt colore albicante,
residua duo interius in totum colore ferme rosaceo: suntque venula mediâ latiori, ex quâ venulae
oblique anteriora versus excurrunt, striata. *Stamina* in medio quinque vel sex, apicibus furectis
ac viridi diluto flavescentibus dotata, versus petalum furectum reflexa, quorum duo vel tria minora
ac magis incurvata colore candido, tria reliqua rosaceo, ac cum eis *siliqua* germen in suo petiolo
se prode. Calyx unifolius striatus à parte petali furecti florem succingens. Post flores *siliqua*,
valde compressa, recte, glabra, septem aut octo circiter pollices longa, prodeunt: *fabas* continen-
tes planas ac oblongo-rotundas, per maturitatem rufas, seu flavo-rubelcent obscuræ colore ad pa-
dioeum vergentes, in propriis localmentis longitudine sua ad siliquas transversis, corneo ac duro
interfperimento à se invicem sejunctas, cum parvo in vertice umbilico siliquarum dorso adha-
rentes.

Toto anno hæc arbor fert flores, tempore pluvioso uberiore provenit. In arenosis & petrosis
nascitur. Tempus &
Locus.

Flores cum Saccharo decocti proficue usurpantur loco sacchari rosati pro leni purgativo. Vires.

2. *Choramma Mandaru secunda* * H.M. Arbor siliquosa Malab. foliis bifidis majoribus, flore in-
tensius purpureo. * P.1.F.33.
p.59.

Hæc quoque procera est arbor, densis frondibus, latè sparsis, nascensque in arenosis. A præce-
dente differt *Folius* majoribus, profundiore fissura incisus, lateribus antrorsum paulo contractioribus,
tactu lenibus, in aversa parte, ubi venulae inter costas media minis extant, colore magis hyalo, at
in supina parte saturatius viridi. 2. *Floribus*, qui unifolio, viridi-flavescente & rubelcent calyce,
crassulo, pilato, & segmentis in inferiori parte fenestrato succinguntur; petalis oblongo-angustis-
rimis, unguibus longiunculis & angustis constant, colore purpureo valde rubicundo, quo eorum qua-
tor tota superficie tam exteriori quam interiori imbuuntur, unum ad unguem intus & extra stris
albæ venulas inter purpureas depictum ac variegatum est. *Stamina*bus crassioribus, & ad exortum
sex, septemve parvis filamentis comitatis, colore purpureo valde diluto seu albicante. *Gemma* florum
quingualibus. *Siliquis* omnium longè maximis, 1½ aut etiam 2 spithamas, aquantibus, lati-
tudine pollicari.

In reliquis conveniunt.

Radix masticata confert in dentium & capitis doloribus; trita & imposita, in dolore podagrico Vires.
cum gingiberæ siccæ trita & in unctione adhibita. Foliorum decoctorum vapor doloris corporis sedat
in parte affecta exceptus. Flores simpliciter comesti purgativi sunt. Cortex flores & fructus
simul triti & mixti cum aqua in qua macerata fuit *Oryza* serviunt apostematibus aperiendis & matu-
randis.

3. *Velutia Mandaru* * H.M. Arbor siliquosa Malab. foliis bifidis minor, flore candido, striato. * P.1.F.34.
D. Syen. p.61.

Præcedentibus humilior est & minor, altitudine unius hominis, Radice minis crassa, nec profundè
in terram descendente, Caudice unum circiter brachium crasso, Folia profundius incisus, longiori-
bus & versus summitatem in cuspidem contractis, superne ad stras costularum nitentibus, subtus ex
viridi flavescentibus, nervisque crassioribus extantibus inter costas striatis. Floribus, qui calyce fe-
nestrato viridi & tenui succinguntur, albidissimis, nullis maculis cinctis, inodoris, petalis quinque rotun-
diolis

diolis, parum oblongis, venulis subtilioribus striatis compositis. *Staminibus* decem candidis cum apicibus flavis ac nonnihil surrectis in fastigiis, inter quæ tenerum siliquarum germen, è cuius vertice filamentum crassiusculum exit. *Siliquis* cæteris minoribus, longitudine quatuor aut quinque pollicum, latitudine quoque pollicari, nonnihil incurvis versus unam partem, ac dorso rotundo latoque circumscriptis. *Faba* oblongo-rotundis, crassiolis seu minus compressis lris *Chiovanna Mandaru*, ac nullo minoribus, coloris flavi minus rubescentis.

Flores bis tæve in anno fert, tempore pluvioso uberiore proventus.

Viribus ferè convenit cum præcedentibus speciebus.

* P. I. F. 35.
p. 63.

4. *Canfchena-pou* * H. M. *Arbor siliquosa Malabarica, foliis bifidis minoribus, flore albo flavo-tescente striato*. D. Syen. *Mandaru quarta species. Flos Drui Thoma.*

H. M.

Arbor est altitudine duorum ferme hominum, ramos quoque densos transversim diffundens; caudice ferme sempedem crasso. *Radix* intus corculum est flavo. *Folia* quam præcedentium, multo minora, antrorsum rotundiola, rectioribus ad petiolum oris, nullo ferè angulo incurvatis utrinque valde lenia & lanugine pilosa, odore forti, maxime cum teruntur nocturno tempore duobus lobis adductis se claudenda. *Flores* calyce unifloro viridi succinguntur, albo flavescens quinque petalis oblongo-rotundis, lateribus unguibus mutuo convolutis, compositi; è petalis quod magis surrectum est & angustius, & oris ad interiora contractis, ad ungum insignitum est macula purpureo-rubundo-obscuri coloris, quæ foliorum parvum in summitate acuminatam representat. Odor eis nullus, *Stamina* decem, ut in reliquis, albo-flavescencia, pariter incurvata, apicibus oblongis & flavis ornata; cum germine siliquæ in medio.

Siliquæ longitudine sunt ut illæ primæ speciei, exterius valde lenes & lanuginosæ cum tenerioribus sunt.

Faba valde parva in loculis satis latis interspermentis distinctis, odore sita quo in superioribus.

Flores bis tæve in anno fert, tempore pluvioso uberiore proventus.

Quæ de viribus habent vide apud auctores nostros.

In Horto Reverendissimi Episcopi Londinensis D. H. Compton crevit hoc anno 1687.

C A P. XV.

Moullava H. M. P. 6. *Siliquosa Indica flore pentapetalo luteo, siliquis lenibus tetrasperma fere.*

HUic sesqui-hominis altitudo, duarum palmarum crassities est. Graveolenti libro circumdatur subfusco; ligno est solido & albente, nusquam non spinis duris & acutis obsita: *Kedica* lignea, gravi, ingrata, terre irreperante, resinosa, ubi læditur, adherente; gravi cum odore, tum sapore. *Folia* Buxo proxima, rigida, ex adverso gemina, supina parte è viridi nitentia, pronâ dilutiora sunt; mediam costam eminentem lapius subdivisam habentia. Inodori, lutei, profundo è calyce prodeuntes flores, quinque foliis Hyacinthina initantibus constantes, oblongis, longa serie in modum coronæ furculorum foliaceorum summitatibus adhærescent. *Stamina* iis quinque, inferius alba lanugine, superius apicibus obscuris ornata. *Sylus* ejusdem, nisi quod vertex albicit, generis alba lanugine, superius apicibus obscuris ornata. *Siliquæ* autem subpurpureæ, tactu lenissimæ, lato è calyce, brevibus pediculis furculis inhaerentes, quatuor plus minus oblongas, furvas, infipidas, ingratalque transversas includunt *faba*.

In insula *Baypin* aliisque arenosis, ast raris crescit in locis. Vernat ubi tempus hyemat: fructus maturi colliguntur Novembri & Decembri mensibus: sempiternam habet comam.

Medicum nullum præstat usum, nisi *Pollas*, id est, pauperibus, qui foliorum fumo naribus admisso capitis dolores vertiginisque sibi adiungunt.

C A P. XVI.

Mandjadi H. M. *Arbor siliquosa Indica flore spicato pentapetalo, siliquis longis, nodosis sabinæ cæcinæ.*

H. M.

Procera est arbor, binorum hominum crassa complexum ligno duro, libro crasso, fusco, squamoso, intus rubente, qualis ferè radicem obvolvitur, qui tamen proximè lignum albicit. *Rami* ligno admodum paucos, è viridi fusco, glabro tamen nient cortice. *Folia* oblongis oris oblonga, tenuia, mollia, lenia, supinâ intensè virentia, pronâ parte dilutiora, alternatim viridibus furculis, spirhamant propemodum longis; qui binarii è spadiceo rubescentibus quoque alis, interioris furculis striatis; è furculis prodeunt, appendentia conspicuntur. Odoris sunt Fabacei, gustus subamarus, Arcto brevique è calyce subrocei pentapetali flores, angustis foliolis acuminatis, extorsum reflexi, frequent numero, tenuibus simul ac brevibus pediculis, furculo duas palmas excedenti, agglutinantur. *Stamina* una cum *syllo* eminente viridi, qui fructus primordium est, decem iis sunt furecæ, flavis quoque exornata capitulis; odor melleus. *Siliquæ* tres palmas longæ, transversum digitum latæ, *semina* seu fabas includunt alæ exuberantes: suntque cortice primùm è viridi fusco, sicce è spadiceo nigricante, nonnullis venulis pertexto. Semina rotundis spariis inter se diffidentia, ossis ad instar prædura, tunica crassa, coccinea, glabra nitentia, sapore Fabarum simillima sunt.

Arbor

Arbor hæc inter proceriores Regni Malabarici arbores caput extollens quocunque crescit solo, *Locus*, maxime tamen in *Mangatti, Cochim, Perquencour* aliisque locis frequens. Anno demum à latatione vigesimo flores Septembri mense; maturi fructus in fine æque initio, quamvis & aliis tempestatibus anni, frondes semper conspiciuntur. Usque adeo longæva est, ut 200 annos perdurare putetur.

In usu quotidiano lignum ob soliditatem variis operibus inservit. Folis in pulverem redactis *Ethnici* in ceremoniis utuntur. Semina verò haud ingrati saporis, præterquant quod à plebeis five cocta, nice comminuta in farinam, comedantur, magnum præstant usum aurifabris & gemmaris, quippe ob æqualitatem granorum vice in ponderandis mercibus adhibentur. Singula namq, *Mayelina* quatuor pendente grana, quibus utuntur Aurifabri; qui quoque ex contritis hinc seminibus aquâ madata una cum borace gluten ad elegantiora tum nova tum diffracta vasa conglutinanda faciunt. Medica vero è foliis contritis potionem lumborum sedantem dolorem parare norunt.

Hæc arbor folio est bicomposito seu ramoso.

C A P. XVII.

Arbor Indica siliquosa, floribus racemosis, pentapetalis, siliquis foliaceis, ad singulos flores ternis. Pongelson seu Perimaram H. M.

H. M.

ALiquando, priusquam in ramos se diffundit ad 50 longitudine, crassitie ad duodecim & plures excrevit pedes. *Cortice* est cinereo, scabro, propè radicem, ubi excepta crassitie quæ illic major est, idem est, graveolenti. *Folia* extorsum crispata, acuminata, densa, glabra, superne nitentia, inferne paululum dilutiora, falciformia, gemina plerumque brevibus pedunculis communibus è furculis lignosis dependent. Costa verò intermedia aversa, in parte summe emittens ad oras usque extensa, arcuatim reflectitur, multas subtiles fundens venulas. Odor ipsius nullus. Inodori, absque calyce pentapetali prodeunt exalbidis flores plures racematim petiolis viridibus rotundis superne angustis inhiestentes. *Stamina* ut in *Mandjadi* colore & numero æqualia sunt: *sylus* in vertice tricuspidato plano ac viridi capitulo coronatur. *Siliquæ* foliaceæ tenuitatis è singulis florum pedunculis ternas prodeunt, lateribus carne intermedia tenui & pauca conglutinatis, digiti ferme quatuor articulos longæ, pollicem latæ, subvirides, crassiori nervo, qui una cum cæteris furculum panem efficit, donantur. Hic locis singulis in siliquis annectitur semen è rotundo aculeatum, quod totum circulum penè implet, viride. Sapor leguminosus sed languidus, ipsi fructus perquam pituitosi sunt. *Siliquæ* omnes ad maturitatem perveniunt, externarum enim una vel altera decidit.

Crescit pinguiore solo circa *Adouan, Parca & Bardalle*, ut & pluribus aliis locis.

Flores Maio Junioque, fructus verò Novembri & Decembri ferè mensibus, frondes semper, quæ ut & flores è sinibus erumpunt ramorum, qui exinde elongantur. Longævis annueratur.

Lignum in cultorum enfumage formatur vaginas. *Folia* contrita aquam elegantem tingunt. Contuso è cortice excoctum oleum corpori illitum humores vitiosos educit. Extillans ex arbore *Ujui*, cum lacte ebulliatro epotus, flatu discuit. Fructus cum *Munja* triturati, *Oryzaque* decocto immixti cephalalgicæ ac ophthalmicæ oculis injecti medentur.

C A P. XVIII.

Nagam H. M. P. 6. T. 21. p. 37. *Siliquosa flore umbellato pentapetalo, siliquis digitalibus, spadicæis, monospermis, ad unum florem pluribus.*

H. M.

Altitudo quatuor, crassitie unius hominis est, ligno candido, rubcæ medullâ trajecto, cortice cinereo: *radice* odore gultique sylvestri. *Folia* ejusdem ac radix odoris saporisque, oblonga, cuspidata, densa, rigida, in superiore parte glabra, subobscura, inferiore cinerea sunt, costâ donata crassiori, in ligneos nervos porrectâ. *Flores* umbelliferi, pentapetali, rubei, furculis ramulosis infidentes, globulum rufum stylumque breviorē includunt. Floribus è singulis quaterni ino qui exoritur fructus. *Siliquæ* digitali longitudine, spadiceæ, cortice subamaro, unam singulæ investunt fabam, pelle candidam, intus mollem & fungulam, gustu amaram & adstringentem.

Arenosis licet, paludosis tamen, gaudet locis, in insulis *Rendurti, Aroe*, aliisque intra *Cranganorum* *Locus* & *Porta* sitis frequens, Augusto, Septembri, Novembri florifera, Martio & Aprilis fructifera, perpetuò *Tempus*, frondens est.

Foliorum succus cum Nucis Indicæ oleo ventri illitus lunaticam ejus intumescencia dispellit. *Vires*,

adherentes. Flores fert parvos, albos, Acacia floribus proximos, ternos singulis alis appendis, quasi in Umbellæ forma, summè odoratos (odor paululo temporis resolvitur) à quibus femina promanant flava, folliculis nigris subrubescens contenta, valde odorata, intusque humorem flavum, mellis perisimilem habentia, sapore subamaro parumque acri linguam ferientia, Opobalsamumque redolentia, Terebinthi fructum figuræ & magnitudinis æmula, extrema aculeata & medium crassum obtinentia.

Opobalsamum, cum primum eductum, colore, ut audio, est albo, qui paulo post in viridem, tertio in aureum, & demum in melleum mutatur [longo tempore:] Eius succi etiam substantia in primis turbida crassaque ut oleum statim ab Olivis expressum cernitur, postea tenuissima atque clarissima, demum Terebinthi modo crassescit, odore eximio inprimis atque acutissimo Terebinthum redolens cum suaviori odoris fragrantia cernitur, saporeque amaro, acri & adstringente. Levissimum est in primis diebus, atque usque adeo validi & acuti odoris, ut aliquibus inter odorandum sanguis è naribus eruperit, & præ multa ejus levitate in aquam stillatum non desidet, sed ex alto in eam projectum parumper in ipsa mergitur, ferèque continuò assurgens supra totam aque superficiem totum expanditur, eique miscetur, & citissime in ea dissolvitur, ut ab aqua maxima cum difficultate separaretur: in qua paulo post concrevit atque coagulatur, coagulatumque stylo totum ab aqua eximitur, quod tunc colore lævescit, seu album quale lac visitur. Quò hic succus annosior, est eo fit inodoratus, atque ad motum segnior, & senio confectus crassius velut Terebinthina evadit.

Bellonium ubicunque nascantur hi fructus duorum aut trium cubitorum altitudinem eos non superare scribit, & pedali altitudine cum sint, in multos graciles ramulos, anserinæ penne caule haud crassiores findi. Alpinus in Arabia fuit ad Lyci, Terebinthi & Pyracanthæ magnitudinem, & majorem etiam excrescere audit.

Bellonium folium accuratius describit: Folia utrinque in nervo nata, ut in Rosarum, vel Fraxini, vel Juglandis foliis videtur est; Cicoris tamen foliorum magnitudinem non excedebant, sicque constructa erat ipsorum series, ut postremum foliorum extremam illam occupans impariem numerum efficeret, erantque reliquis majus; facto enim ab illo progressu aliqua sensim miniatura sunt.

Locum.

Quod ad locum Balsami attingit scribit Plinius Balsamum uni terrarum Judææ concessum, quondam in duobus tantum hortis, utroque Regio. Theophr. pariter in valle Syriæ gigni scribit, in duobus tantum, uti ferunt, hortis. His etiam consensientia scribit Justinus.

Dioscor. non solum in convallæ quadam Judææ sed & in Ægypto nasci testatur, aliique in eadem sententia sunt.

Strabo, Pausanias aliique non in Syria tantum sed & in Arabia quoque, Sabæorum tractu maritimo provenire tradunt. Petrus Bellonius & Prosper Alpinus Arabiam felicem Balsami locum patrium semper fuisse, nunquam Ægyptum aut Judæam contendunt: quod semper tum in Judæa, tum in Ægypto plantæ hæc in hortis culta fuit. Non solum autem spontaneæ plantæ tantæ diligentie coli, neque enim ea indigent: quodque in Judæa dudum perit & evanuit; inque Ægypto fæpius, novis plantis denuo ex Arabia advectis. Josephus etiam, Balsami plantam (inquit) ejus loci ferax nostra regio est, Regimen Saba in Judæam attulisse aint. Quo cum Strabone consentit. Sic rem expedit Bellonius, quamquam putat Theophrastus Balsamum nusquam sylvestre repeteri, constanter tamen affirmare audent, & olim, & etiamnum in Arabia felice existere, unde lignum & fructus ab omni antiquitate cum aliis mercibus Arabicis deserti solita, quod ex Mithridatica Andotodo, ex Dioscor. Diodor. Sticilo, Pausania, Strabonè, Corn. Tacito facile esset probare, adeoque infinitos Cayrini de Balsamo interrogati responderunt quicquid Xylobalsami aut Carpopalsami unquam viderunt, cum aliis medicamentis Mechæ Arabiæ delatum; ubi crescunt in monte quodam arenoso prope urbem: arbutulus autem quæ Matereæ Ægypti videsantur, magnis lumpibus hinc transefectas.

Liquor hic preciosus incisione facta è virgis emanat Junio, Julio & Augusto mensibus, tradente Alpino. Incisura autem, ut vult Theophrastus, unguibus ferreis faciendæ, quodcum consentit Dioscorides. At Plinius, inciditur, inquit, vitro, lapide, ossive cutellis, ferro læti vitalia odit: Quod & Solinus confirmat. Ego cum recentioribus perinde esse existimo vis ferro, siue alia re quavis inciso fiat, modò, ut Plinius, incidentis manus libetur artificio temperamento, ne quid ultra corticem violet. Alpinus partim sponte, partim stipite ferro scalficato opobalsamum destillare & in vitrea vasa recipi scribit.

Folia, ut tradunt Pena & Lobelius, exiit Decembri, quibus nonnisi mense Martio nova sufficiantur. Quod si verum, jam corruit omnium tam priscorum, quam recentiorum recepta opinio esse perperisissimum. Et sane inter notas à veteribus proditas, quibus Balsamum dignosci possit, una est, ut perpetuò vireat. f. B.

Opobalsamum, ad vulnera sananda omni ævo celeberrimum, tanteque efficacie habitum, ut aliis unguentis oleisque vulnerariis preciosissimum nomen suum communicavit; ideoque Empirici & Agypti ut medicamenta sua commendatiora apud vulgus redderent ea Balsamorum appellatione honestassint. Nec desunt exempla vulnerum etiam periculorum brevi temporis spatio Balsami liquore perlanctorum. Quin & sordida ulcera expurgat, ut post Dioscoridem Alpinus scripsit: cuius de viribus & usui Balsami hodierno apud Ægyptios verba adferemus. In venenatis & demoris à serpentibus atque ictis à scorpionibus tum epotum, tum illitum maxime juvat, quod & veteres Dioscor. & Plin. testantur. In peste ut ab ejus contagio defendantur, nihil majus habent quo uti libet & tutius utantur, singulis diebus ejus semidrachmam deglutientes. Multaque etiam putridas febres eo epoto illi sanant, largiore ab ipso erumpente sudore. In Chronicis febribus à crudis frigidisque humoribus obstruccionibusque viscerum nihil utilius & praestantius experientur quam Opobalsami hujus modis scrupulos vel drachmam per os quotidie exhibere. Oculis visum perditum, atque auribus auditum instillatum restituit, auriumque dolorem aufert. Modestus Plinius eundem claritatis plurimum conferre, caliginem disicere & auribus perquam vile esse scribit. Præterea ad con-

vullos

vullos ex humiditate ac frigiditate, ad vertiginosus, epilepticos, resolutos, trementes, ad tussimque ex frigido humore, orthopnoeam, & omnem spirandi difficultatem, pulmonum fluxiones, humiditates & dolores, ad stomachi frigiditatem, cruditates, atque ad omnes flatuum molestias, ad uteri frigidam humidamque intemperiem, ad praefactiones, dolores, sterilitatem, albos flores, ad interceptam urinam ex frigiditate, flatu vel lapidibus, ad calculoque in renibus valenter frangendos ac abstergendos usus Opobalsami est apud omnes illos populos notissimus, & ad hæc omnia mala praestantissimum illi auxilium experiuntur. Mulieres vero Ægyptiæ steriles eo tum supposito, tum epoto, tum fustio feliciter succellunt sepe ad removendam sterilitatem utuntur.

Pro Cosmetico etiam insigni à mulieribus habetur: utendi modum vide apud *Prosop. Alpin. In *De Plantis

Gonorrhæa datur præmissis premitendis. Carpopalsami nomine in officinis habentur semina Terebinthi acinorum oblonga formæ & magnitudine, pediculo brevè donata, cortice rigolo fusco, quatuor costis in totidem quadrantes distincto, cui subest tenerum putamen album, sape cassum, interdum nucleo pingui, dulci, nisi vetustate nimia rancescat, gravidum: alioqui sapor effertis, cujusmodi in officinis asservari solent grana, nullus; nullus odor. Alpinus duplex genus distinguit, jam descriptum, & alterum oblongius, & ex medietate folliculo tectum, odoratum tamen & aromaticum.

Xylobalsami nomine venduntur exoleti ramuli, qui nec saporem, nec odorem ullum evidentem sensibus ingerere solent, contortis, digitali crassitie, duplici cortice intecti, exteriori tenuiore, rugoso, cinereo, interiore crassiore, fusco, texturâ satis compactâ: nodosi sunt admodum, & multis tenuibus ramulis brachiati. Hos, ut & fructus prædictos, pro falsis, adulterinis & supposititiis habent plerique Botanici. Verum Prosop. Alpinus, qui omnium optinè novit, verum esse Antiquorum tum Xylobalsamum tum Carpopalsamum affirmat. Virga autem parvo tempore omni odore ac sapore destituitur. Tanta est enim (inquit) illius humidæ substantiæ, in qua odor saporque fundatur tenuitas, ut citò exsolvatur, simulque cum ea sapor atque odor evanescat. Cæterum semina & lignum Balsami isdem facultatibus donata sunt quibus succus: verum efficacissimum vim habet liquor, proximam huic fructus, minimam vero lignum. Diosc. Alp. Ad robur Romacho conciliandum horum pulverem cum decocto spicæ Nardi ad binas drachmas exhibent: idem præstat decoctum: utuntur & eo in spirandi difficultate & tussi frigida: usum etiam frequentissimum habent pulvis & decoctum ad humiditatem uteri exciscandam, ejusque calorem fovendam. Sufficit ex his frequentant ad omnes uteri morbos à causâ frigida conctatos. Hæc Alpinus de Ægyptiis.

Apud antiquos Balsamum ob odorem præcipue expetitur ad unguenta. Plinius omnibus odoribus Balsamum affirmat: unde & liquor iste interdum duplo rependebatur argento. Qui plura de Balsamo velit, Lobelium consulat, qui integrum de eo libellum conscripsit; & Alpinum, qui Dialogum de Balsamo reliquit. Et Vellingii Opobalsam. Vindic.

Lobelius Opobalsami cussidam crustæ seu concreti à se asservati meminit, Terebinthinae Cypriæ veteris five vitæ aut Resinaceorum liquorum instar densati, glæbæ Benzoini fere concretionem, sapore ac colore fulvo, masticanti ut Mastiche lentescens.

Huic fortè idem Opobalsamum solidum f. B. à Paludano ad Ducem Wirttemberg. missum, quod ita solida est substantia ut flexioni interim non resistat, pellucida & digitis ductili, non friabili ut Colophonia, quam colore rutilo egregie refert, uniformi, odore suavi Benzoini, quem fragrantiorum cum adoleat adspirat naribus, nec segnitè flammam concipit. Sub dentibus lentescit atque is inharæscit.

Balsamiferae Arboreæ Americanæ ad hoc genus non pertinent; quin & ipsæ inter se genere differre videntur: alie enim siliquosæ sunt, alie potius nuciferae. Verum quoniam omnes Balsamiferae titulo superbiunt, non separandas duxi.

2. Balsamum ex Peru J. B. An Cabreiba siue Balsamum Peruvianum Pisoni? Cabui Iba Marcegrav. Forte differentia sola est in loco natali.

Pis.

Folio est exiguo instar Myrti, cortice cinereo, digitem crasso, tenui membranâ miniati coloris exterius cooperto, sub qua flavus liquor, quo totus cortex turgere solet, latitat, qui vetus gratiorem spirat odorem quam si recens fit, sitque consistentia crassioris & coloris punice: Cortex contusis & in massam redactis suavissimos efficit globulos & alia multa. Lignum illius singularem usum præbet in ædificis.

Revirescente arbore circa Februarium & Martium Lunâ plenâ, ex læso cortice destillant pendulis vasculis excipitur Balsamum hoc fragrantissimum Cabreiba dictum.

Ædes non solum, sed lucos integros gratissimo odore, Peruvianum perquam simili, inficit. Substantia est compacta & tenaci, sed calefactum leuacui & ductili.

Circa fluvium potissimum Jeneiro, & in districtibus D. Vincentii & Spiritus Sancti quàm in Par-

nambuensis crebrius reperitur.

Ad internos & externos affectus non inferiori gaudet qualitate quàm Copaiha, calidum est & siccum, dissolvit, digerit, confortat. Aliquot illius guttule per os jejunis exhibitæ Asthmata profunt, intemperiem quoque ventriculi, viscerum languores inveteratos corrigit: tepidum pectori & hypochondriis illitum eorum opilationes & frigiditates tollit. Irrigatione & frictione capitis & cerebri ex panno rubro corroborat cerebrum & præservat à Spasmo & Paralyysi, imò debilitatum omne nervorum genus in pristinum vigorem restituisse fæpissime sumus experti. In nervorum puncturis acinorum saniei, unde tot dolores & convulsionis oriri solent reutundit. Cæterum Lusitani æquæ ac Brasilienses adversus vulnera & morsus veneatorum animalium inesse illi virtutem quandam singularem testantur: ad quam Animalia infinitâ solo naturali consuetudine, corticemque deterentia part læsa præsentissimum inveniunt remedium.

Alia est species hujus arboris, rubescens coloris, odorque Cedro Brasiliensi, quæ incolis Acacia catinga dicitur, non dissimilis. Hæc omnia Pijo.

K k k k k k k

Franc.

Balsamum
Novae Hispani-
ae.

Franc. Hernandez Arborem Balsami Indici, Mexicanis *Hoitzalexitl* dictam, id est, resinā affluentem, sic describit:

Mali Medicae magnitudine est, foliis Amygdali, majoribus tamen, rotundioribus & magis acuminatis, floribus in extremis ramorum flagellis luteis, initio loculorum oblongorum formā, sed procedente tempore quorundam veluti foliorum ceteris longiorum & latiorum, in quorum extremitatibus cavitate femina inclusa continetur, candidantia, & in quendam pallorem inclinantia, oblonga & paulisper contorta, feminibus Mali Medicae similia, aut verius his quae Haytini vocant *Manies*, & saccharo incrustatae solent.

Inciso hujus arboris cortice stipitēve quovis anni tempore, sed praecipue exactis jam imbris, liquor ille nobilis destillat.

Regionibus provenit calidis, qualis est Pannucina.

Icon representat florem papilionaceum, cui proculdubio succedit siliqua seu lobus.

Hæc arbor esse videtur quam describit Monardes cap. 9. sub finem, eique duplicem tribuit corticem, unum crassum Suberini modo, alterum verò tenuem; fructum Ciceris aut Pisi grano non majorem in extremā siliqua, angustā, digitum longā, albā, tenuitate regalīs simplicis.

Balsami duo genera sunt, alterum quod ex incisa arbore ejusve cortice exstillat, tenax, albidus quod praestantius; alterum coctione, modo Indis usitatissimum, elicitur, ex rubro ad fuscum vergens, quod vilius. Balsamum ex Pisi B. Bauhinus sic describit, Liquor est ponderosus, mellē consistēte, densus, lentoris resmacei: color ex rubro ad nigrum vergens; odor fragrantissimus Styraei, ad Benzoini suavitatem non nihil accedens, & qui suā fragrantia totum adeo conclave perfundat, diuque perseveret, sapor subacris, linguam mordicans. Dentibus attritus, lentus, nec illico separabilis adhaerescit. Flammam facillimē concipit igni admotus, suavitēque olentem fumi fumerum spargit. Aque injectus mox fundum petit, in qua existens si vel statim digitis attetur albescit; nec ideo lentorem deponit; sed instar Resinae digitis etiam magis quam dentibus adheret.

Monardes eūque secuti C. Bauhinus aliique Botanici duplex Balsami Indici genus distinguunt, quæ forte non aliter quam eliciendi modo differunt.

1. *Balsamum Indicum ex arbore Punica malo majore, Xylo dicta, foliis Urticae* C. B. *Balsamum Peruvianum* Park.

Pro hujus arboris fructu depingit Parkinson folium longam angustam, colore pullo, qui Balsamum Peruanum aut Benzoinum odoris ad se referebat, ut sibi planē persuaferit ejusdem arboris fructum esse.

Clusius eandem hanc Siliquam lib. 3. Exot. cap. 18. Lobi oblongi aromatici titulo describit, & in Cur. post. ejus iconem a Joan. Pona ad se missam scribit pro effigie fructūs Balsami Peruani, cujus descriptionem vide inter lobos.

2. *Balsamum purum* Monard. *Bals. album* Park. *Americannum* C. B. *Goacomez* Oviedo.

Sunt (inquit Monard.) ex arboribus ex quibus hoc genus elicitur in Americae continente, valte magnitudinis & ad radicem usque ramose, duplici septae cortice, altero crasso Suberini modo, altero tenui interno, materiem arboris complectente. Ex eo quod inter utrumque corticem est spatio incisione Balsamum educitur, alba limpidissimaque lachryma, suavisimū odoris, quod insignes facultates statim prodit. Et certum est illius guttulam potiorē esse alterius quod decoctione extrahitur arvoa seu 25 libris, tamen miraculosus ejus viderimus effectus. Fructus hujus Pisi magnitudine, amara, qui albā siliquā digitum longa includit simplicis Regalis Hispanici tenuitate.

C. Bauhinus huc refert Lobum oblongum aromat. Clus. male nostro judicio, si modo hujus arbor à precedente distincta est, quod mihi non constat.

Balsami Peruani fructus * Clus. J. B.

* Exot. l. 2. c. 29. fr. 1.

Item	<i>Balsami Peruani fructus meta formā</i> J. B. <i>fructus minor</i> 3. <i>Paludani</i> Clus. Exot. l. 2. c. 120.
Item	<i>Avellana Indica pro Balsami fructu missa, ejusque species alia minor</i> J. B.
Item	<i>Nux sive officulum</i> Cypote similis <i>Nuci Balsami Peruviani</i> J. B. Clus. Exot. lib. 2. c. 18.

Horum omnium descriptiones vide inter fructus exoticos. Ex his autem aliisque superius allatis descriptionibus constat Balsami Peruviani arborem siliquosam esse.

Vires.

Ceterum de Balsami Peruviani viribus eadem habent Monardes & Hernandez, quæ Piso & multo adhuc plura, nam intus sumptum ad urinam educendum commendant, ad juvenilem vigorem diutius conservandum, quod exemplo confirmat Monardes, ad colorem emendandum: in pessulos efformatum ac, vulvæ obditiū, secundas & foetum mortuum trahere, & sterilitatem à frigida causā profligare affirmant, aliāque insuper juvamenta praestare, quæ apud ipsos vide.

3. *Balsamum de Tolu* J. B. Park. *Tolutanum, foliis Ceratiae similibus, quod candidum est* J. B.

Arbores est quibus colligitur hoc Balsamum pumilis Pinis sunt similes, plurimos ramos quaqueversum spargentes, foliisque Ceratiae similia obnantes, semper virentia. Inciditur tenuis & tenebrosus cortex ferventissimo Sole (nam nocte ob frigiditatem nihil effluit) liquor effluens cochlearibus est cera nigra factis excipitur: colore est rubro ad aureum tendente, medietate inter densum & liquidum consistētia glutinosus admodum & ubicunque reponatur armiter inhaerens, sapore dulci & grato, nec

nec si fumatur nausam movente, quemadmodum reliqua Balsama, odore excellentissimo, & Limonum fragrantiam quodammodo referente.

Eandem ferè virum est cum Balsamo Peruviano, quas prolixè describit Monardes, quem consule; ex paucis complectitur Schroderus.

Advenit ex continetis quadam provincia inter *Cartagena* & *Nambye de Dios* urbes sita *Taly* ab Indis dicta.

Antecellere videtur facultatibus ei quod è Nova Hispania adfertur (Peruviani nomine) *Yessicaxque* Vires. est ad omnia ad quæ Balsamum Arabicum. Cal. & sicc. attenuat, resolvit, vulnerarium est, peccus expurgat, &c. Ulus praecip. in Asthmate & Plethiti, in ventriculi eructate & dolore. Extrinsecis doloribus à causa frigida quibuscunque & inprimis capitis, Arthriticis & Nephriticis: in defluxionibus ad oculos cohibendis, in paralyti, in ventriculi imbecillitate, dolore, inflatione (innumum cum oleo Nardino) in lienis imbecillitate, in tumoribus quibuscunque ac oedematibus, in contractura: parotides insuper seu scrophulas caecas curat. Inprimis autem celebratur in vulneribus consolidandis, defendendis, praesertim si ossa quoque sunt confecta (quippe fragmenta expellit,) in vulneribus articularum, sectionibus nervorum, puncturis, contusionibus, &c.

4. *Copaiba Pison. & Marcegrav. Arbor Balsamifera Brasiliensis fructu monospermio. Balsamion* Vires. *fructum* quorundam plantarum quas *Copaibas* vocant [Brasiliensis] J. B. c. *Maffeo. de Fr. v. 3. c. 20. l. 2. Exot. Clus.?*

Marcegr.

Arbor est satis procera, cui lignum rubrum, quasi minio vulgari saturatū tinctum, duritie Fagino aequale, ex quo aspers latī fiant ad varios usus. *Folia* fert obrotunda, aut etiam ovalia, quatuor aut quinque digitos longa, duos aut duos & semis lata ubi latissima, in pediculis digitum longis, crassius, uti sunt & nervi, poltica parte maxime eminentes. *Florem* fert biadiocrem, quinque foliis; quorundam constantem. *Fructus* est siliqua obrotunda, magnitudine unius digiti, fusca, quæ si digito prematur facile aperitur, continens nucleum Avellanae nucleis magnitudine & figura, cuticulā nigra membranacea rectum, quæ ad medietatem vestitur paucā pulpā, luteā, lentā, molli, odoris ignitarum Pisorum contumorem: ipse nucleus constat carne lentā, instar cornu emollitū, cedente dentibus, taporis haud manifesti, coloris aequi, qui comeditur. Siliquae maturae decidunt. Simia has siliquas depouillari amat.

In densis nemoribus mediterraneis reperitur; in insula *Maranbou* valde luxuriat.

Oleum seu Balsamum dat limpidissimum, consistētia & odore olei Terebinthini destillat. (Ab inciso cortice ad medullam usque Luna plēnā tanta quantitate destillat, ut spatio trium horarum ad duodecim libras olei effundat. Si nihil forte profuit, statim vulnus cerā aut argillā obruendum est, ne quid effluere possit, & duabus post hebdomadis cum fenore rioram compensasse videbis.

Non solum mirifica pollet vi mundificandi & consolidandi, & ad quavis vulnera; (inprimis nervorum) prima intentione restitutum praebet utilitatem; quippe tres vel quatuor guttulae in ovo foribilibus vel ter manē sumptae dysenteriam vel alios venarū fluxus sistunt, fluxiones etiam muliebres & gonorrhoeam.

Ejus laudatissimas vires in circumfisione experitur Judaei, sanguinem ex crudeli illo vulnere, antea non paucis exitibus, profluentem eo coercentes.

Plerique Americani, adnotante G. Pifone, communi nomine omnes Resinas odoratas & gummi vocant *Copai*; variāque illarum species peculiaribus distinguunt nominibus. Ita Brasiliiani arborem hanc, resiniferam facile principem, *Copaiba* vel *Copaiba* nominant.

Hæc plantæ, Maffeo perhibente, cernuntur affricu animalium attrita, quæ à serpentibus venenatis aut à feris icta ad remedium illud naturæ instinctu se conferunt. Idem tradit Guil. Piso de Cabureiba.

5. *Balsamum fructu racemoso ex Hispaniola* C. B. *novum fructu racemoso* J. B. *Maripendam* * de * Ind. Ocrid. l. 5. c. 23.

Lact.

J. B.

Ad duorum hominum proceritatem interdum affurgit, caulibus cinereis, foliis viridibus, superiore parte magis quam inferiore, grandibus, costa crassiore & elatiore per medium divisis, pediculis non virentibus sed rubescentibus. *Fructus* est racemosus, longus, instar manus digitatæ; acini ejus rari, virentes, & quandoque rubescentes, qui maturescendo magis ac magis rubescunt. Succum ex eo hoc modo extrahunt, Cymas & alparagos teneros colligunt, alii racemos addunt, & ex his succum exprimunt, quem in aqua coquunt ad dimidias, deinde magis ac magis ad Sapa aut Mellis crassitudinem. Residere sinunt & ad usum reponunt. Vulneribus & ulceribus mirificè medetur, ea extergens & sanguinem reprimens. Ex ejus summatibus destillatur aqua, praestantior aqua vitæ, vulneribus utilissima, & morbis omnibus qui à frigore ortum habent, uti dolori ventriculi aut partis alterius, si aliquot diebus bibatur. Foliis Aethiopes loco fistularum ad hauriendum fenum *Tere* untunt.

Maripendam seu Balsamiferam arborem III. Franc. Hernandez sic describit.

Frutex est stipitis ferens viginti fere dodrantum altitudinem habentes, ramis fuscis, ac folia hastarum mucronibus paria crassa latèque, sed superna parte virentiora, & sparsim purpurascencia rubeo, & appensa pediculis in coccineum colorem inclinantibus; fructu racematim dependente, & octo panē uncias longo, cinnato acinis uvarum ferè similibus, sed tamen rarioribus, initio virentibus, deinde rubescentibus & tandem è purpureo nigricantibus.

Superior descriptio ab hoc fonte profluxisse videtur.

Vires.

sum & serratum, multis obliquis venis vestitum. *Siliqua* fert oblonga, Pila rubra continentes. Totus truncus substantia est intus alba, medullosa & planè suberosa, exterius cinerei coloris, validis & horridis spinis à pede ad verticem usque obfessa.

Ex turgidis spinis, rasis & contusis succus elicitur eximius, cuius vel exigua quantitas inflammationis & involuntarie lachrymantibus oculis affricus medetur, tum manifestè quoque visum acui, & robur illi addit.

CAP. V.

1. *Arbor siliquosa Brasiliensis foliis pinnatis, costâ mediâ membranulis utrinque extantibus alata. Inga species, Belgis vulgè Lotus Marcegr.*

Marcegr.

* Quia ramuli vocant nihil aliud sunt quam folia pinnata.

Arbor est haud magna, ramos & ramulos oppositos habens alternatim, & in * ramulis duo, tria aut quatuor paria foliorum acuminatorum, indem opposita: *Caulis* ad quodlibet folium alatus cordis figurâ, ut & reliquæ species. Florem non descripsit Autor. *Fructus* est siliqua fabacea, compressa, flava, duos, tres vel quatuor digitos longa, intus quatuor, quinque, sex, vel plura *femina* transversim posita continens, vestita pulpâ niveâ, quasi holosericeâ, ad tactum frigidissimâ, saporis dulcis grassissimi, quæ sponte separatur ab invicem pro numero granorum feminis, & densius separatur à feminibus, & comeditur, estque boni saporis: Semen autem minime, quod est olivacei coloris oblongum, fissile in duas partes secundum longitudinem. Fructus maturatur Maio.

2. *Arbor siliquosa Brasiliensis, siliqua hispida ferruginea, Ceratonie facie. Breyn. Inga Opea Piha Brasiliensium Marcegr.*

Breyn.

Arbor hæc Sorbi facie nascitur, ramis plurimis laterosorum extensis, cortice cinereo, & potissimum circa frætigia instar Rhois subhirsuto vestitis: quibus *foliis* alternatim adnascuntur, uni costâ, sesquipalmaris fere longitudinis, crassâ & hirsuta, densa plerumque ex adverso sita, per intervalla inhaerentia; singularia verò folia ad Sorbi quodammodo accedunt à quibus potissimum discrepant, quid latentia, nullo modo serrata, Myrti Laureæ effigie, sed paulo majora, ac nervo rufescente, & venis, fibris, pilisque ferrugineis, tam in lupina splendidissima, quam in prona parte, dotata sunt. *Flora* brevissimos pedunculatos, articulis duobus interceptos habentes in ramorum extremitatibus septem pluresque quasi in spica brevi coherentes, ut credo, & albi seu lutei coloris, in modum plerumque que Ingarum Brasiliensibus. Hi locum suum postmodum sponte concedunt *siliquis* subsequentes, quatuor aut quinque uncias longis, unam latas, compressas, forma Ceratonie, antennis adnatis apice prominentibus, & secundum longitudinem ad utrumque latus, veluti Pisorum siliqua, filo quodam circumdatis; quod invisibile interdum ob pilos hirtos ferrugineos siliquam hanc elegantissimam impense itâ vestientes, ut tactu & aspectu velut ex materia holosericea confecta videatur.

Cæterum *Inga Opea Piha* Brasiliensium sic breviter describit Marcegr. Arbor est cortice cinereo, in multos ramos expansa: *Folia* bini directè opposita habens, duos, aut duos & semis digitos longa, rufescente nervo, ac venis & pilis rufescentibus superne & inferne; ramuli juniores item pilis vestiti. Post flores proveniunt *siliqua* parallelogrammi figurâ compressæ, & in totum pilis hirsutæ rufis, in quibus continentur semina.

3. *Inga alia species Marcegr. Siliquosa Brasiliensis, Inga dicta, siliquis longissimis contorti.*

Marcegr.

Arbor est cortice fusco, in multos ramos expansa; *folia* opposita, & ramos alatos habens, ejusdem panis formæ & conditionis, nec distat multum à cæteris speciebus præterquam fructibus qui flores sequuntur, quinque, sex, septem, pedes longi, ex viridi subrufescentes, contorti, Sacchari penicilli figurâ, vel confecturam radicum Pimpinellæ.

4. *Arbor siliquosa Brasiliensis foliis pinnatis, costâ mediâ ad singula pinnarum paria appendicibus aurantiarum æmulis alatis. Inga Brasiliensis Marcegr.*

Marcegr.

Arbor est cortice fusciscenti ut Alnus, ligno lento. *Folia* habet longa, non serrata, viridia, ordine bini invicem opposita, & præterea ramulos inter folia appendicibus alatos, quæ cor effigiant, & viridia sunt ut folia ipsa. Ad exortum autem ramulorum in ramis majoribus terni semper juxta se invicem proveniunt pediculi, sesquidigitum longi, in quorum singulis duodecim, quatuordecim aut quindecim, plures paucioresque in usque modum enascuntur ovalia capitula, quæ sese pandentia dant *florem*, constantem quinque foliis albis, leniter hirsutis instar serici, figurâ florum Lili convallium panis fimiles. E medio autem floris exit manipulus filamentorum albissimorum, sericeorum, longitudine duorum digitorum. Flores porro dulcis odoris ut Lilie. Filamenta hæc in extremitate apices luteos obtinent, ac stant erecta instar plumarum, & decepto flore marcescunt.

Hujus generis plantam Romæ aliquando vidi in horto Henrici Corvini, qui eam pro China Chinæ offendeat.

Hæc Arborea Inga dictæ peculiarem habent foliorum structuram. Eorum enim costæ mediæ ad quas pinnæ conjugatim annexæ sunt, inter pinnarum conjugationes appendicibus autem albis utrinque aucta sunt, iis similibus quæ ad basin foliorum Malæ Aurantiæ connuntur, duæ autem hujusmodi appendices simul cordis figuram referunt. Hujusmodi plantam Romæ cum æssens nobis ostendit D. Henricus Corvinus in horto suo crescentem pro China Chinæ.

CAP.

CAP. VI.

De Syringa.

1. *Syringa carulea* Ger. C.B. *flore caruleæ, sive Lilac* J.B. *Lilac Matthioli, sive Syringa flore caruleæ* Park. *Wey Pipe-tree or Lilac.*

F. R.

Arboris interdum magnitudinem acquirit, plerumque tamen fruticosa est, *radice* multum repicante & pululante, eoque plurimum multiplicante, *foliis* robustis: cortice exteriori in cinereo virescente detracto librum ostentans viridem, sub quo lignum solidum, firmum. In extremitate ramulorum sunt crassæ ac turgentes gemmæ. *Folia* bina adversa, contrariòque ortu serie quadam cruciformi disposita, Asclepiadis foliis quodammodo similia sed latiora, vel Apocyni rotundioris aut Populi nigra, subrotunda, in acumen tamen desinentia, mollia primum cum floret, postea duriora & firmiora, utraq; parte glabra, pediculis uncialibus aut amplioribus appensa, subamara & nonnihil acria. *Flores* ex privato furculo imbricatis foliorum stipatu obvallato suavescentes oriuntur, in jubæ formam dispositi, numerosi, sine foliis, quorum singuli ad flores Laureæ flore deciduo accedere videntur, oblongi, rubentes, aut ex rubore cœrulei, quinquepartiti, quatuor apicibus croceis, altè reconditis fasci. Subsequuntur veluti *siliqua*, rubentes, compressæ, vix unguem longæ, ex brevibus pediculis, quæ maturæ in duas partes separantur, & pulchrè hiant; in quarum interstitiis secundum longitudinem porrecta latitant *femina* longa, angusta, compressa, foliacea, tenuia, Clusio bina in singulis.

De loco hujus natali nihil certi traditum invenio, nec enim cauda vulpina Turcarum *Bellon.* obs. esse potest, cum ea sit folio semper virenti. Cujusvis tamen cœli patiens est. Aprili mense flores. Et ob florum pulchritudinem & suavolentiam in hortis colitur, quamvis nullus in medicina usus sit.

Syringa Africanæ vocabulum C. Bauhino videtur. At Clusio placet hanc arborem Syringam à virgurarum rectarum longitudine & fungosæ interioris medullæ copia dici, quæ exemptæ ramuli fistuloli fiunt. Floris colore interdum variat. Habetur enim flore purpureo, & lacteo seu argenteo.

2. *Syringa Persica sive Lilac Persicum incisum foliis, Jasminum Persicum dictum* Park. *Agem Lilag Persarum, sive Lilac incisio folio Cornut.* *Syringa carulea* Ger. J.B. *Ligustrum foliis laciniatis* C.B. *Syringa Persica purpurea fol. laciniatis, & fol. integris.*

Frutex est nunc trium, nunc quatuor cubitorum longitudine, ligno molli, subalbo, multæque intus medullâ alba repleto, cortice pullo aut fuscè rubente, melleque punctulis subluteis maculato. *Radix* subest lignosa & fibrosa, ut Punica. Varietas est peculiaris in folio, quod in humiliori ramulo Gelseminum divisurâ laciniatur; in editori autem sine laciniis est, referetque quodammodo Ligustri, vulgaris folium: cui magnitudine & figurâ est æquale. Biferum est: primum folis ante Solstitium racematum coherens dilute purpurascit, efflatque odorem vulgari nostro longe suaviorum. Alterum floris tempus, est serus Autumnus (quanquam apud nos id accidit raro, & si quando contingit, tunc temporis in florem profluit, non ille perfectus esse solet, nec pari copia subnascitur) Excipit florem siliqua brevis & latior, quæ acumine extenuatur, utrinque lineola diffracta, qua parte per maturitatem mediâ diffinditur: appareretque semen subnigrum, vulgari simile, sed minus.

Folius Jasminum Catalanicum proximè æmulat, unde à nonnullis Jasmini nomen ei inditum. Verum nulla alia in re cum Jasminis convenit, unde in omnibus cum Syringa; floribus in spicas densis, Syringe cœruleæ adeo similibus, ut vel obiter intuenti Syringam esse se prodât, quin & florenti tempore, & fructus figura, (qui huic siliqua dura est & mucronata, Jasmino bacca) à Jasmino differat, & ligni natura, (quod huic album medullifolium, cortice levè) & denique seminis totiusque fructus sapore, (qui Lilac initio subasper, tandem sub finem leviter astringens, Gelsemino amarus, acer & mordicans, ac summopere adstringens.)

Jasminum cœruleum Serapionis esse videtur. *Agem Lilag* florem Persicum significat: *Agem* enim Persidem significat, *Lilag* florem.

Variat foliis integris, unde Agemi Lilag Persarum folio integro Cornut. Jasminum Persicum fol. non laciniatis *Sutherland.*

CAP. VII.

- Syringa alba* Ger. *alba, sive Philadelphus Athenæi* C.B. *flore albo* J.B. *flore albo simplicis* Park. *Clus.*

Valde elegans est hic frutex, multis ab radice longis virgis præditus, rectis, cinereo cortice tectis, digitalis aut majoris crassitudinis (quæ tandem brachialis interdum evadit) nodosis & quodammodo geniculatis, multam medullam in se continetibus: hæc demum in multos tenellos virides ramos spargunt, quos ex intervallis bina semper *folia*, contrariò pediculorum exortu nascentia exornant, Laurinis majora, oblonga, per extremum mucronata, rugosa, viridia, in ambitu crenata, amaruliculi primum degustantis saporis, deinde acris. *Flores* extensis ramulis insident, terni, quini, septeni, nonnunquam plures, bini semper inter se oppositi, extremo impare constant ii quatuor foliis acuminatis, albis, numerosis fibris pallidis mediâ floris cavitatem & umbilicum

cum occupantibus: odor jucundè gravis, qualis in aureorum malorum & citriorum floribus. His succedunt *capitula* multis quasi valvulis compacta superne obtusa, primum viridia, deinde per maturitatem nigricantia, quibus dehiscentibus oblongiusculum & tenue semen excidit, quod plerumque novellam plantam procreat: nascitur etiam avulsione, & stolonibus radices spargentibus mirè se propagat.

Tinus &
Lecm.

Floret Junio, semen Augusto maturum est. Locus natalis non traditur: in regionibus tam frigidis quam calidis satis lætè viget, utrinquè (ut videtur) extremi patiens, & culturam libenter admittens. In Sabaudia propè montem Salève tam observavi, procul à domo quacunque, non tamen auctim dicere ibi sponte ortam.

Uss.

Utuntur floribus recentibus sæpius mutatis ad suavem odorem chirothecis communicandum. Ad hunc locum non pertinet, verum ob communionem nominis à Syringa cærulea non separandam duxi.

CAP. VIII.

Bresiliensis siliquosa siliquis varis intortis. Avaramo-temi Pison.

Pison.

Hæc arbor mediocrius est altitudinis, montosis locis crescens, foliis triste viridibus, exiguis, buccini similibus: *Siliqua* est inatilis, ex minio nigrescentibus, miris variis, modis incurvatis, quæ æstivis mensibus conspicuntur, & acinis rubris exiguis repleta sunt.

Vires &
Uss.

Cortice exterius & cinereo, interius saturè rubente, quem solum exteriore in Medicinæ usum receperunt, licet foliis eadem qualitates adstringentes à nonnullis attribuantur. Cortex enim (qui gustu amarus est) sive in pulverem redactus, sive excoctus & fomenti loco adhibitus, ulceribus veteratis & male moratis feliciter medetur, ipsūque Cancrum subinde insigni mundificandi & siccandi qualitate curasse fuit compertum.

Præter hæc, quia efficacissimè adstringit, balnea ad firmandas effeminatas carnes ex illis conficiuntur. Potissimum verò meretricibus iis utuntur, ut laxi pudendi partibus tonum restituant; imò quæ possibile virginitatem hoc dolo pretendunt.

CAP. IX.

Arbor siliquosa Indica siliquis longis contortis, in quatuor cellulas per longum divisis. Nir-Pongelion H.M. P.6. T.29. p.53.

Pyro haud absimilis est, caudice decem plus minus pedes alto, hominis unius complexum crasso, cortice è viridi cinereo obducto: *Ramos* habet patulos, qui teneriores spadicè intermigrantes sunt, vetustiores cinerei. *Radices* villosissimæ tam lignum, quam graveolens aciditque correx albicant. *Folia* mollia, densa, glabra, nitentia, subtus dilutiora, oblonga, propè pedunculum rotundiora, anterius acuminata, bina opposita, curvis fuscisque pediculis, communibus innituntur furculis, viridibus, alternatim prodeuntibus, sulco striatis. Purpurei coloris eminentes costa oblique percurrunt folia, quæ odoris saporisque valdè sunt acris atque infesti, ubi tenuiora è spadicè rubentia. *Flores* in ramorum summitatibus provenire soliti, ut plurimum propriis petiolis crassis parumper propendentibus insistant, terni, tubæ formam referentes; quippe è calyce longo angustoque collo pendentes latum in orificium tetraphyllon desinunt; folia crassiora carnosa circum oras crispantur: hæc inter *stamina* candidissima, pissa, acuminata leviterque inflexa eminent. Ex ipso autem umbilico candicante erigit se elongus candens *stylus*, cuius caput explanatum est. Insequentes floribus fructus instar Cassiæ nigre contorta, mucronata, unum duosve cubitos longæ *siliquæ* sunt, cortice ab uno latere è rubro nigricante, ab altero è viridi fusco, lignosis intus filamentis pertexto, odore graveolenti: hæc carnoso densa, juxta longitudinem intersempimento, in quatuor, mox transversum in plures divisæ cellulas, *semina* includunt, è longo angusta, superficie quæ sibi mutuo incumbunt valdè plana, materie duriora, lignosa, primum albidula, ubi ficescunt rubentia.

Locus &
Tempus.

Humido limboque gaudens solo *Oedempe* aliisque locis in fructetis invenitur. *Flores* mensè Aprilis frequentibusque, nonnumquam bis in anno prodeunt; *Fructus* Septembri Martiove mensibus Semper virens, 30 complet annos.

Vires &
Uss.

Fructibus delectantur Phitaci. E ramis radicæque confecta retia corticis decocto subrubro ea conservare assuevere piscatores. Fructus vero nucleus cum exsiccat Zinzibere, radice fructive Pavette contritus, mediante Oryzæ lotura, spasmoticis affectibus Malabaræ *Padda-venera* vocant, laboranti parti applicandum egregium linimentum suppeditat.

CAP.

CAP. X.

Isora-Murre H.M. P.6. T.30. p.55. Frutex Indicus, fructu à styli apice egresso, festuipicis funiculato, in spiram convoluta constans.

H.M.

Pruni altitudinem æquat frutex iste. *Rami* est cortice crasso, duro, colore cinereo, intus virenti, sapore subamaro, obductis; ligno duro candidoque. *Radix* flava, gustu amara, olfactu haud ingrata. *Folia* crassiora, rigida, supina parte hirsuta, aspera. Mori æmula, lata, per ambitum crenata, vel plura, vel solitaria, brevibus capillatæ pediculis è viridi fulcis, ipsis ramis insistant; costæ utrinque, eminentes tres quatuorve è petiolo prodeunt in minores se distindunt, gustu amaricante: *Flores* hinc inde ramorum è nodulis vel singuli, vel bini, vel terni pluresve simul brevioribus, rigidis, scabris luteis petiolis erumpunt, inodori, tenuibus & translucidis colore aureis constantes foliis: horum unum, stylo accubens erigitur petalum, quatuor verò lateralium instar alarum expansorum duo minora angustiorave oblique attolluntur; duo inferiora latiora & ampliora subtus atris asperis maculis, deorsum incurvantur. Hæc inter aureolum, aut inflexum, virens procerior *stylis* extollit caput. *Fructus* autem styli capitulo transversus velut pedunculo inhaerens digitales, è sex velut funiculis, in quos præ siccitate postea se resolvunt spirali modo in coniformam contorti. *Semina* plura è viridi fusca funiculis singulis inclusa continentur.

Arenosis proveniens locis singulare non postulat solum: conspicitur inter *Crauganor* & *Mangatti*, Locus & Tempus. ut & in aliis regionibus, sed rarior. Februario Sexilique mensibus flores, continuo fere maturum exhibet semen. Frondes ei nunquam decidunt.

Vires egregias in empyemate stomachique affectibus præstant radices succus, vel ipsa forinsecus adhibita. In exanthemate quoque & Panaritio similibusque vitis summo pere convenire fertur.

CAP. XI.

Katon-Pulcolli H.M. P.6. T.23. p.41. Frutex Indicus flore dipetalò capsula oblonga, binis cellulis bina semina continente.

H.M.

Frutex est hominem longus, cuius inodora è *radice*, fibrosa, ruffa geniculatus carinatusque exsurgit *stipes* duntaxat unus, fractu perfacilis, ramulos è geniculis protuberantes habens gemellos oppositos. *Rami* ut & furculi perennes ei sunt, colore fusci, teneri, plis rugosi. *Folia* hic illic furculis insident rara, è longo angusta, longitudinis pollicaris, è viridi fusca, internè dilutiora, quæ foliis floribus ramis decidunt. *Flores* purpurei è foliaceorum furculorum erumpentes extrinsecus, *folia* habent è longo angustissima, erecta, extorsim crispata, quorum unum angustius, inferne candidum venis striatum, alterum latius est. *Stamina* bina exalbida, purpureis oblongis apicibus, duabus quoque gemmulis exornata, albens sibi è calyce viridi exortum adjunctum habet filamentum. Decidentibus floribus è calyce *capsula* enascuntur feminales, ubi calyce excipiuntur è longo angustiores, capitulo compresso oblongoque sunt, virides hirsutæ, sicæ lignosæ, cortice albidulo. Ipsa verò *semina* complanata, è ruffo fusca, duabus in cellulis intersempimento quodam distinctis, prope capitulum bina ut plurimum reperiuntur, fabæ figuram æmulantia, odore saporèque carentia.

Arenosis ipsis frutex apicis gaudens campis circa *Cochin* & *Warapoli* multus est. *Flores* Januari, Locus & Tempus. semina Martio Aprilique dat mensibus. Medicus internus usus in stomachi doloribus atque interacore inflammationibus est: externus in scabie herpetiq.

CAP. XII.

Alpam H.M. P.6. T.28. p.51. Siliquosa Indica flore tripetalò siliquis teretibus pulpa absque seminibus repletis.

H.M.

Huius fructus caudex bis tæve divisus cortice vestitur è cinereo viridi, inodoro, acido adstringente. *Rami* ligno albicante, medulla viridi perfollo, nodis interfracti sunt. *Radix* rubra in capillaceas deducta fibras undique se diffundit. *Folia* ex oblongo angusta, in cuspidem excurrentia, superne saturo viore nitentia, inferne fustiora, costa majori ramulosa, venis nervisque intertexta, apicibus, curvis, interius planis, singula duntaxat adherent petiolis. Odore sunt haud ingrato, sapore subacri. E purpureo nigelli, inodori, rotundis ac tenuissimis è petiolis prompunt *flores* bini ternive sæpe conjuncti, tribus laboribus cuspidatis constantes folioli, externè nives obductis pilis; quorum in medio conspicitur trifariam oblongis, transversis, rubris staminibus divisus *stylus*. Floribus cuspidatæ teretisque pulpam carnosam absque feminibus, saltem conspicuis, suberescunt *siliquæ*.

Locus delectatur arenosis & apicis, in *Aregatti* & *Mondabelle* aliisque locis copiosus est. *Flores* Locus, & fructus in anni tam exordio quam exordio, frondes semper apparent.

Quocunque huius fructus cum oleo in unguentum redegeris ad ploram vetustissimamque valet ul- Vires: cora.

Foliorum succus cum Calamo aromatico contra serpentium exhibetur venenum; speciatim vero Reguli serpentis (*Cobra Capella*) veneno resistit radix ex Limonis contrita succo, in nodulum ligata, naribusque pro errhino immissa. Ejusdem junioris colubri infringitur virus eadem radice cum vacino lacte propinata: quem in finem etiam cataplasmata è Calamo aromatico atque hac radice confecta adhibentur.

CAP. XIII.

Waga H. M. *Arbor Indica siliquosa flore tetrapetalo stellato, siliquis bipalmaribus planis.*

H. M.

Hæc *Infisa* perfrimilis est, attamen spinis carens, altis maritat arbores. Rami ejus virides, carinati, atque ubi novi prodeunt furculi binis donati sunt foliis. Radix astringens & amara. *Folia* parva, è lato aculeata, uno è latere convexa, medio recto divisa nervo, intus viridia, exterius rubra, petiolis rubicundis ejusdem coloris furculo per ordinem adhaerent; quæ vel sola, vel cum ramis mota statim, quod inclinatio semper solent die, se contrahunt. *Flori*, quæ odoris sunt mellei, caliculo inclusit rotundo, constantes foliis quaternis oblongis, stellarum modo expansis, tenuibus, molliibus, furvis, propriis racemosis furculis suspenduntur. *Stamina* 13 aut 14, eminentia, tenuia, lenia, quorum infimam partem obducit lanugo, apicum sunt è rubro fulcorum. Hæc inter caput ejusdem coloris fit effectus *stylis* oblongior crassiorque. *Fructus* binas palmas aequat; *siliquæ* sunt duos pollices lata, tenues ac preplane, effixæque rubescentes, cortice intus nivo, fabas adstringentes, amaras, teretes, paululum planas, transversas, è virente spadicæa continentes. Floret ut *Infisa*.

Locus.

Provenit quocunque è solo densis sylvis in *Warapoli*, aliisque Malabarici Regni locis, semper virentium interponitur numero.

Vires.

Hujus arboris succus unà cum Limonis & virente Curcuma in Nucis Indicæ oleo diutius coctus ilinendo prodest lepræ; multi insuper usus est in ulceribus inveteratis.

CAP. XIV.

Arbor Malabarica flore vario, siliquis nuciformi. Karim-Niosi H. M. P. 6. T. 18. p. 31.

H. M.

Arbor est tantæ proceritatis ut sex hominum superet altitudinem. *Caudex* ei hominis crassitudinis; rami cortice nigro, ligno albo, sed amaro; teneriores viridi sunt. *Radix* tum odore, tum sapore gravis atque amara. *Folia* peramara, crassa, solida, glabra, vultuosa facile fragilia, oblonga, obtusa, recta in parte è viridi fusca, inferne dilutiora; è crassis, rotundis, ferè pollicaribus proveniunt petiolis, costâ multas albidulas fundente venulas, divisa. *Flori* circa ramorum summities in furculo perlongo, rotundis, parvulis, purpureis petiolis plures conjunctim inhaerent, tribus, & quatuor, & quinque interdum, ad invicem inflexis constantes foliis, ex angusto latè & obtusis, lenibus, colore ab uno latere subflavo in album vergente, ab altero prope modum sanguineo, utrinque nitentibus, è calyce in quatuor laciniis dissecto prorumpunt. *Stylus* mediastinus brevis crassiusque, filamentum oblongum è fusco flavum emittens, *stamina* oblonga, crocea, *apicibus* quæ donantur rufis, comitatur: odoris planè expertes. Successi floribus *fructus* pedunculis curvis, tomentosis fasciati elongo cauli seu petiolo appendunt nuciformes, quamvis aliquo modo planiores, cortice crasso, lignoso, tungoso ac levi, qui includit unum nucleum duos in lobos cutes è flavo rubente divisum, gustu amarissimum.

Locus & Tempus.

Arenarum amans propè littora invenitur in insula *Baypin*, pone *Paloerti*, *Arregatti*, aliisque locis, ut & in insula *Zeylonensi*. Flores ejus Januario, fructus Martio Aprilique mensibus, floridè semper videntur.

Vires.

Folia balneum præstant febres fugans algidas, contrita verò Erysipelati occurrunt; temporibus adficta colubri cusculumque adversantur veneno. Eorum oleo incoctus succus linimento *Phydrazæ* est. E fructibus autem primò conficitur oleum articulari, dein potio cholerae medens morbo. Radici Boream versus excrelcenti magicas Malabaræ attribunt vires.

CAP. XV.

Paina-Schulli H. M. P. 2. F. 48. p. 93. *Frutex Indicus spinosus foliis Agrifolii siliqua geminata brevi.*

Frutex est spinosus, nascens in arenosis, radice fibrosa & capillata, albicante; cortice crassissimo, albicante, molli recta. *Caules* teretes sunt, virides, nodulati, spinis quatuor, transversis, duris, aculeatis, ac sibi invicem ferè oppositis in nodulis circumdati. *Folia* ex spinarum origine bina simul exeunt, petiolis brevibus & crassis, densa, rigida & nitentia, obscure viridia, seu flavo-viridia, utrinque in oribus cuspidibus aculeatis eminentibus, qui alternatim versum pronam & supinam foli partem contracti sunt, cum uno in vertice, munia. E costa media nervi in cuspidibus exeunt. *Flori* in summitate caulium bini unâ proveniunt, uno constant petalo grandifolulo, latiori & oblongo, quod versus exteriora cum superiori parte suisque oris nonnihil reflexum est, ac rigidum & crassiusculum, pilis interioris albicantibus obductum, ungue rotundo calyci insidens, colore

lore cœruleo subpurpureo; in medio longitudinis, ubi exuberant ac crassiores sunt & glabri sine spinis, colore cœruleo-purpureo magis saturo, subius dilutior & albicantes ac nitentes, odore nullo. *Stamina* intus quatuor, longiuscula, crassa & albicantia, superne barbata densis, albicantibus seu etiam flaviusculis spinis, ac bina & bina in se invicem decumbentia: inter quæ emicat filamentum tenax, albicans, in summitate bifurcatum, exortum è globulo seu capitulo oblongo in calyce sito, quod rudimentum fructus est. *Calyx* foliis rotundis & sibi mutuo circumvolucis constat. *Capisula* feminiales grandes sunt, oblongo-rotunda, inferiore parte paulò crassiores, & nonnihil planæ, in duabus oppositis partibus, ubi rotundiori superficie sunt, in longum unâ striâ notata, atque in vertice uno piculo nigricante eminentes, cortice per maturitatem nigricante, in profundulo, virididiluto calyce confisi, formâ externâ & magnitudine fructus *Atræque* referentes. *Semina* in duobus locamentis in quæ fructus per intersepimentum dividitur, continentur; in singulis bina, oblongo-rotunda, parte qua ad corticem fructus adjacent convexa, cum immatura sunt candida ac nivea, & cortice crassissimo, candido & velut fungoso, intus nucleo albicante subviridi, saporis subamari.

CAP. XVI.

Nir-Schulli H. M. P. 1. F. 46. p. 89. *Frutex Indicus flore dipetalo labiato, siliquâ geminata aculeata.*

H. M.

Frutex est spinosus, in udibus nascens: radice fibrosa, capillamentis densis vestita, cortice albicante, intus lignosa. *Caules* virides, geniculati, & ad articulos exuberantes lignosi, corculo aequo aut viridi fere albicante, ramulos è singulis geniculis binos emittentes, alterno ordine, superne quadratos, & in lateribus sulco striatos. *Folia* pariter ad geniculos singulos bina, petiolis longius inmixta, oblongo-rotunda, anterius rotundis oris in cuspidem contracta, ad petiolum stricta, tactu mollia, plana, glabra, superne obscurius viridia, subius clariora, in margine limbo rubro acuto circumdata. E foliorum sinibus *flori* plures, ut quatuor vel quinque simul prodeunt, dipetali inodori, *Babel-Schulli* floribus similes sed minores, collo angustiore, colore purpureo cœruleo valde diluto, & maxima parte albicante & nitente, petalis mitius profundè in oris fere labris incisfis, quod latius est, interiori parte punctis rubicundis seu nigricantibus, quæ pilos emittunt, notatum, nullis pariter odoris. *Stamina*, *apices* & *stylis* ita se habent ut in *Babel-Schulli*. *Calyx* foliis parvis, cuspidatis glabris constat. *Siliquæ* surrectæ, quàm in *Babel-Schulli* longiores, teretes, lignosæ, duræ, superne aculeatæ ac pungentes instar spinarum, in longum sex striis sulcatæ, calycis foliis rigidis maximam partem arcuè contentæ, per maturitatem rufæ, in duas cellulas seu locamenta interfectio lignoso in longum divise, in quorum singulis *semina* plerumque sex rotunda, plana, ex rubro fusca continentur. *Nir-Schulli* dicitur quia nascitur in aqua: nam *Nir* Malabaribus aquam significat.

Folia in pulverem trita, & cum oleo Ficus infernalis mixta, tumores corporis & pudendum vires, rilium dissipant; ut de foliis *Babel-Schulli* dictum est.

CAP. XVII.

De Nerio seu Rhododendro.

Frutex hic ad Apocyni genus pertinet quocum partibus præcipuis siliquis & seminibus convenit. Verum quia locis nonnullis fruticem modum excedit & in arboream magnitudinem excrelcat, nec succo lacteo turgat, Apocyni in modum ab herbis separandum & cum arboribus conjungendum duximus.

1. *Nerium* seu *Oleander* Ger. *Nerium* seu *Rhododendron flore rubro & albo* J. B. *Nerium floribus rubescentibus, & Nerium floribus albis* C. B. *Oleander seu Laurus Rosa* Park. *Oleander, or Rose-bay.*

J. B.

Arborea est planta, caudice recto, rectisque ac firmis ramis brachiata, croceis seu ex viridi pallidescens; in quibus *folia* multa acuta, longa, unciam circiter lata, utplurimum terna simul orientia, interdum bina, ubi rami dividuntur, transversum ferè digitum invicem distita, rigida, dura, crassa, superiore parte atro-virentia, ut Lauri *folia*, inferne magis propter asperas hinc inde maculas, albidæ, exsuccæ. Supremi rami in furculos aliquot divaricantur; quibus insident *flori* multi simul juncti, odori, pulcherrime rubentes, quali fere colore Rosæ incarnatæ conspiciuntur, aut albi, divisi quinquæpartita Clematidis Daphnoidis: singulique divisionis partibus interne adnata quadam trifolca appendix; in medio apices quinque simul juncti, albi, pilosi. Floris verò longi velut calycis immum extrinsecus obvallant foliola intense rubentia. *Siliquæ* marcidis floribus succedunt quales Apocyni vel *Aclepiadis* sursum spectantes, papposo semine plena.

Nasci in maritimis & juxta flumina autor est Dioscorides, & experientia confirmat. Passim ad *Locus*, aquarum fluentia in Creta reperitur: Autores Anguillara & Camerarius: quin & in Sicilia ad rivus è monte *Ætna* delabentes: Ad Benaci ripas, & in Argentario promontorio in maritimis Senensibus. *Marb.* In tractu Alpino & montuoso Liguriæ inter Niceam & Genuam cum siliquis copiosissime *Latb.* In montis Baldi parva insula Monachorum minorum Franciscanorum ex faxis nudis prope aquam pullulans abundanter provenit floribus rubris & albis. *Pons.*

In nonnullis Creta insulis ad ædicularum trabes consociendas aptum est, cum alibi parvum sit. *Vi-Vires*, de Lib. 1. cap. 27. p. 51. Dioscorides

CAP. XXII.

Mangla Pyri foliis, cum siliquis longis, Ficus Indica affinis J. B. Mangues seu Mangles tercia species Guaparaiba dicta Pison. Parviter Rochefort. The Mangrove Tree.

Ovioid.

Arbor est inter eas quæ in Occidentali India vulgariter nascuntur, selectissima, tum ad edificiorum fabricas, tum ad reliqua fabrilis. Crescit uliginosis locis, litore maris, falliginosisque fluminum & torrentium in mare delabentium ripis. Folia habet majoribus Pyri foliis similia, crassiora tamen & paulo longiora, sibi opposita, crasso nervo secundum longitudinem, & multis vasis secundum latitudinem, læte viridia. Flosculos ferè multos in calycibus oblongis, Pison. Siliquis binos palmos longas, aut majores, easque crassas, Cassia solutiva fructibus pares, fusci coloris, pulpam instar coaguli, sive medulla ossium similem continentes, quæ Indi aliorum eduliorum penuria vescuntur. Etenim licet amara sit, salubrem tamen cibum esse ferunt. Ego tamen (inquit Ovioides apud Clus. in exort.) ab ejus usu in morbum incidi, tamen ad id dedicatus non sum, nec ab eis cibis abstinere in penuria soleam, quibus alios vesi video, quin etiam nulla urgente necessitate degustare non piget, ut commodius describere possim; eaque de causa hunc fructum degustabam; sed Brutorum animantium & sylvestrium hominum potius cibum dicendum videtur. [Fructus decidens Cancrorum terrestrium potius quam hominum est pabulum] Admiranda autem ejus arboris est natura, plurimæ enim simul crescunt, multique ejus rami deorsum vergere & in radices converti videntur: nam præter malebas, quos erectos solitque omnes atque ab invicem sejunctos, reliquarum arborum instar habet, frequentibus etiam aliis crassioribus & tenuioribus æviæ sels ad aquam demittentibus, aut sub terra aut arena radices figentibus prædita est: qui ubi apprehenderint, alios ramos sursum vergentes proferunt: ereciti non minus firmiter hærent quam primarius arboris truncus, sic ut ex multis caudicibus simul connexis videatur arbor. Lignum arboris est grave, solidum, & corticem habet brunnum, qui coriis præparandis & denlandis inservit, Quercini loco. Nam Quercum in hisce terris nullus est proveniens.

Vires.

Radix arboris, quæ mollis est & humida, fissa & tosta, calida puncturæ venenatæ utrisque piscis Niqui applicata, ejus dolores sedat; & membrum læsum restituit, licet prima fronte dolores exasperet. Magnum sanè remedium est, & à piscatoribus primò inventum nobisque traditum.

C. Bauhinus qui alias non parvus esse solet in speciebus multiplicandis hanc arborem refert ad Ficum illam celebrem Indicam *Arbor de Rays* dictam. Verum non hoc proprium est uni duntaxat arboris speciei funiculis in terram demissis & radices agentibus se multiplicare, sed pluribus commune, ut v.g. duabus tribusve Ficus Indicæ speciebus, huic arbori, Sædo arborefcenti, Kaide, &c.

2. *Cereiba Brasiliensis* Marcgrav. *Mangue seu Mangles prima species Pison. Arbor Brasiliensis foliis Salicis, in quibus Sal. concrevit, floribus tetrapetalis.*

Arbor instar Salicis pumila, tali ligno, ejus denique figuræ, foliis itidem similibus, sed paulo crassioribus: Folia autem directè sibi invicem opposita habet: in extremitatibus autem ramulorum, inter tria, quatuor & interdum duo folia, duo proveniunt pediculi, quilibet tres, quatuor aut quinque flosculos habentes congestos, ex albo dilute flavescentes, tetrapetalos cum quatuor in medio seminibus nigris surrectis, mellei odoris.

Folia hujus arboris lucente Sole saltem albidissimum continent in sua superficie, quando verò cælum nubilum est, aut tempus nocturnum, sal dissolvitur & instar roris adhæret, interdum autem ficus & albidissimus digitis detegi potest: ac tantum ex duobus vel tribus foliis haberi potest quantum julo saliendo sufficiat.

3. *Cereibuma, Mangue, 2. Species Pison.*

Nec radices in terram agit, nec tam tortuoso flexu luxuriat. Folia est crasso, glabro, rotundo, dilute viridi; flore albicante; exiguo *foliis* & valde amaro, nucis Avellanae magnitudinis, quodam Palumbi & cætera volucres defectu melioris alimentis sese ingurgitarunt, earum caro adeo amarefcit, ut vix esculenta sit. Cortice exitit rubro, ex quo Rhois coriaria, Europæa hum inferior, conficitur. Piscatoribus quoque ad retia tingenda in quotidiano usu est.

SECTIO

SECTIO QUINTA.

Lobos seu Siliquas quasdam quarum arbores minus cognite, necdum, quod sciam, descriptæ sunt continens.

CAP. I.

De Lobis Brasiliensis * Clusii.

1. *Lobus Brasiliensis ingens Clus. Siliqua Acaciæ formæ J. B. Arbor siliquosa 'Juglandis folio Brasiliensis C. B.*

Clus.

Precelsa est arbor, in Brasilia nascens, Juglandis foliis prædita, fructum in lobis aut siliquis gerens, articulacim distinctis instar siliquarum Acaciæ, singulorum articulorum etiam medio tumente, quo viz. semen continetur. Erat is quem descripsit Clusius 2; pedes Romanos longus, quatuor uncias (ubi latitudo major) latus, atque planus, instar prædictarum siliquarum Acaciæ, cineraceo quodammodo colore præditus, qui tamen ante maturitatem lectus fuisse videbatur, nam semina contracta & rugosa erant, orbiculari panis figura, Nucis Vomice non valde dissimilia, quodam vestigio impresso ea parte quâ lobo adhaerent, coloris ex albo rufescentis. Semen maturum coloris est spadiceo seu leucopæi splendens, diametro sesquialia, crassitie semineali. Muf. R. S. Non probat siliquas à Bauhino articulatas dici D. Grevius, sed potius inter semina isthmis interceptas, numerandas censet.

2. *Lobus Brasiliensis crassus humidus, Citrii semine J. B. Arbor siliquosa Brasiliensis lobo latissimo C. B. Lobus Brasiliensis alius * Clus.*

* Exor. lib. 3, cap. 2.

Duos hujus generis lobos habuit Clusius, Alter octo unciarum longitudinem habebat, 2; latitudinem, planus, dorso gibbero & alvo crassioribus & magis tumens ipso medullis, quia forè ad plenam maturitatem nondum pervenerat quem legeretur. Spissitas tamen dorso & alvi à lacunarum in quibus semen laterat cavo uncia unius, materie adprimè fungosæ constans; lacunæ binas uncias longæ, numero decem; in quibus semen quatuorangulari, unciam longum, oblique situm. Lobi color externè ex fusco cineraceus.

Alter longè minor erat, colore ex fusco rubescente foris præditus, qui per medium sectus octo duntaxat lacunas ostendebat, in quibus semen imperfectum, Citrii mali semini non valde dissimile. Uterque lobus à Brasilia allatus, & in præla arboris natus.

3. *Arbor siliquosa Guineensis lobo spadiceo fusco C. B. Magnus lobus ex Guinea Clus. Lobus magnus ex Guinea feritiss cum granis Arboris Judee J. B.*

Valde planus erat hic lobus pro amplitudinis ejus ratione, nam cum decem uncias longus esset, & trium unciarum vel ampliore latitudinem haberet, vix quadrantis uncia erat ejus crassitudo; maturum tamen fuisse semina in eo reperta evincebant. Lento autem & veluti cutaceo cortice confabatur, ex spadiceo fusci coloris, frequentissimis venis ab infima siliquæ parte ex pediculo dependente sursum & in latera utrinque sparsis prædicto atque quodammodo ornato: medullam sive pulpam continebat pallecentem, satis gravis odoris & caput etiam ferientis, imò cerebrum offendentis, quâ involuebantur aliquot grana dura, ex spadiceo fusca, non valde dissimilia granis quæ in Arboris Judee lobi reperitur.

Incole illius regionis in qua nascitur grana fructu comprehensa in pollinem comminuunt, quo Usui, ad vulnera curanda utuntur, intra corpus verò non assumenda sunt quia perniciofa.

CAP. II.

Lobus quadrangularis magnus granis Lenticulae nigri J. B. Arbor siliquosa lobo quadrangulo fusco C. B. Lobus peregrinus quadrangularis Clus.

Lobus hic quadrangularis erat formæ, septem uncias longus, pene binas latus, prominentibus & protuberantibus quodammodo in acumen dorso & ventre, ac longo utrinque fusco à capite ad infimum lobum laterales alas superante, ejus color fuscus & splendens. Continebat autem hic lobus in media spina aliquot semina, horum unicum nigrum & splendens cortice rectum erat, Lenticulæ ferè magnitudine, cui suberat alba membrana viridem pulpam continens non inflavam, sed instar nuclei Pistaciorum, fervidiore tamen lapore. Ipse lobi alæ intus inanes, nihilominus ubi circa sulcos intumescabant, succo quodam dulci, qualis panis Ceratiorum, prædite esse deprehendebantur.

CAP. III.

De Phaeolo Coles dicto.

1. *Arbor siliquosa Africana, folia fore Pyri semine Fabaceo* C.B. *Phaeolus V. peregrinus sive Phaeolus Coles* Clus. *Cacao formam quodammodo referens, externa parte rugosus & niger* J.B. *item Cola fructus ad sim. ejusdem lib. 2. cap. 26.*

* Exot. lib. 3.
cap. 7.

COles (inquit Tobias Roelensis apud * Clusium) fructus arboreus est: huiusque arbori folia sunt ferè Pyri, sed longiora. Fructus Boonæ majoris five Fabæ nostratis similitudinem gerit, nisi quod siliquæ Boonis Phaeolifive longiores majoreque sunt & colore candidæ, in quibus sunt quatuor aut quinque semina seu fabæ: harum singulæ suo putamine albo fuerunt tectæ; quo ablato interior fructus pars ex rubicundo colore purpureasit, cinnabarisque ac minui colorem habet: Facile etiam decorticatus fructus in duas seminales sponte finditur, uti nostrates fabæ. Coles fructus exiccatus valde durus ac solidus est, ut mirum sit quod referant stomacho conducere, & quæmli bet potum magis lapidum fieri pramanfo Coles fructu. Sumunt autem hos fructus Africæ incolæ in tractu juxta Promontorium viride semper jejuni, perferuntque, ut perhibet jejunium, toto die ubi res aut quatuor ederint.

Fructus hic, observante Clusio, *Cacao* formam quodammodo referebat: magnitudine unciam aut minorem, saporis non ingrati & adstrictioris particeps: gravis porro erat & in aquam injectus subdebatur.

Ex descriptione nomine & effectu sitim extinguendi apparet Cola fructum ad sim. J.B. huc eundem esse.

2. *Coles fructus alius similis, niger, splendens cum macula subrufa* J.B.

Cum *Coles* (inquit Clusius) quandam affinitatem habere videbatur hic fructus, semunciam longus, semunciam latus, dorso tamen latiore, rugosus aliquantulum & satis levis, solidus tamen, nec cavus, nec in binas partes dividuus, niger, splendens, subrufa macula satis ampla præditus, ea parte quæ putamini adhebat: lobo enim vel saltem aliquo cortice tectus fuisse videbatur.

* Exot. lib. 2.
cap. 14.

3. *Fructus peregrinus ex Bengala* * Clus. J.B. *oblongus cineraceus rugosus & gibbosus* C.B. *Coles similis.*

Quinque pæne uncias erat longus, totidem ambitu complexens una parte gibberosus, rugosus & inæquali cortice confans, satis crasso, duro & lignoso, cineracei ex fusco coloris, qui binas nuce, five verius nucleos continuisse videbatur, eosque uncialis longitudinis, in quatuor partes dividuus, valde duos, coloris ex fusco rubrissi, saporis adstringentis & linguam exccandens, post aliquod tamen temporis intervallum non ingrati, sed vires rescitens & sitim sedantis, quo in usu apud indigenas esse mihi facile persuaserim; cortè & substantia & colore & sapore plurimum accedere videbatur ad fructum *Coles*.

CAP. IV.

Lobi membranacei.

1. *Lobus cortice cartilagineo rugoso fusco, duplici crista sinuosa donatus* C.B. *Lobus cartilagineus ex insula Mauritiis phaeolo sive Fabæ nigra* J.B. *Tom. 2. p. 272.*

Clus.

DUos hujus generis lobos nactus est Clusius: Erant illi diversæ quidem longitudinis, æqualis tamen latitudinis non valde crassius, sed cartilagineo potius cortice tecti, brevi rufati, lanigine obducto, quam adhuc retinebat in lacunis, ubi atrita & deterfa non fuerat, superna & inferna parte duplici crista sinuosa & semunciam ferè lata à pediculo ad mucronem usque que lobi producta prædico: Phaeolos autem continebant pæne unciam latus, orbiculari formæ, non tumentes tamen in medio, sed depressos, quia plenam maturitatem non erant adepti, in ambitu undequaque ferè veluti annulo cinctos, ut plerique similes Phaeoli, valde duos & nigros, nucleo tamen albo præditos, quo recenti velci licuisset, quia non erat ingrati saporis. Istorum autem laborum unus quaternas uncias longus erat, trèque Phaeolos continuerat; alter ternas duntaxat, & binos Phaeolos habuerat: uterque autem binas pæne uncias latus.

2. *Lobus peregrinus cartilagineus, Phaeolo ex puniceo nigro, tanquam annulo cincto* J.B. *pergrinus cartilagineus* Clus.

Quatuor uncias cum semisse longus erat hic lobus, binas aut paulò amplius latus, cartilagineo potius quam duro & lignoso cortice confans, dorso insignito duplici veluti crista cartilaginea & sinuosa, ad extremum usque lobum protensa: rugulosi autem erat cortex, & coloris nigri verius quam fusci: licet porro ea longitudine esset præditus, tres tamen phaeolos duntaxat continebat, orbiculari formæ, media parte aliquantulum tumentes circiter unciam latus, in ambitu ferè undequaque tanquam annulo cinctos, valde duos & ex puniceo nigros.

C. Bauhinus

C. Bauhinus hunc Lobum & præcedentes ad idem caput reducit, nec ego abuserim. *Macoune* species esse videntur, & Leguminis scandentis non arboris fructus.

3. *Fructus subrotundus durus, eleganter rubens* C.B. *Fructus peregrinus 10, Mates nomine accipitur* * Clus.

* Exot. lib. 2.
cap. 30.

Cassia solutivæ aut Ceratiorum semen magnitudine aquabat, cui etiam formâ satis respondebat, tumidum tamen aliquantulum & colore diffrens, qui in hoc egregiè ruber erat, ut in *Oxyacanthæ* vulg. fructu, solidus, durus atque in aqua subfudens & inum petens. Siliqua aut lobo aliquo inclusum fuisse verisimile est.

4. *Lobus cortice membranaceo, atyo, tumido* C.B. *niger primus tumidus* * Clus. *Fructus est Thia-pangam* H.M.

* Exot. lib. 3.
cap. 16.

Clus.

Binas uncias longus erat, unam latus, prorsus atrii coloris, tumidus instar lobi Ciceris, nec formâ valde illi absimilis, major tamen, membranaceo cortice satis duro confans, qui præ siccitate dehiscere & convolvebatur, quemadmodum pæne leguminum lobi, *semindeque* continebat bina aut terna, nigra, circinata ferè rotunditatis, plana tamen (quod mirum in adeò tumido lobo) formâ non multum dissimili articulis lobi *Acaciæ*, non adeò tamen turgentia in medio, tenui admodum membrânâ tectis, eaque etiam nigra.

5. *Lobus membranaceus atro-spadicæus, planus Guineis* C.B. *niger 2. planus* * Clus.

* Exot. lib. 3.
cap. 16.

Clus.

Hic lobus omnino planus erat, alioqui valde similis præcedenti, binarum etenim unciarum longitudinem habebat, unius latitudinem, extremitas paulò latior erat, color ex atro spadicæus.

6. *Lobus membranaceus planus niger* J.B.

Omnino planus erat, alioqui formâ valde similis Lobo quadrangulâri Clus. Binarum unciarum longitudinem habebat, unius latitudinem. Extremitas paulò latior erat, color ex atro spadicæus. E *Guinea* delatus est.

Hos lobos arborum fructus esse conjectatur D. Greyus in Descript. Mus. R. S. p. 214. ut & quartam speciem quam ibidem describit Fructus quadrati alterius lobi titulo, 1½ unc. longam, una extremitate 1½ unc. latam, altera unciam tantum, semunciam in medio crassam, ubi utrinque intumescit. Duo margines oppositi convexi, reliqui duo concavi, glabram & ex spadicæo nigricantem.

CAP. V.

Lobi Miscellanei.

1. *Lobus quadrangulâri Clusii* Exot. l. 3. c. 17. C.B.

Clus.

LOBUS hic quadrangulâri est, quatuor crassioribus & eminentioribus nervis præditus, quadrantem longus, & circiter semunciam crassus, cortice satis denso pro legumine præditus, eoque obliquè striato, coloris ex fusco fuliginosi, sepe grana continente quadrangula, in binas partes aliorum leguminum instar dividua, quæ vestustate duriciem contraxerant.

2. *Lobus oblongus aromaticus* Clus. qui est fructus *Balsami Peruviani arboris* Clus. cur. post. *Lobus aromaticus subsusens, Terebinthi corniculis similis* C.B. *item Balsamum Americanum ejusdem. Lobus longus Aromaticus, odore fere Belzini* J.B.

Clus.

Quinos sensivæ hujus generis lobos à Morgano habuit Clusius, qui varie erant magnitudinis; nonnulli sex duntaxat digitos longi, alii septem, quidam etiam octo uncias longitudine superabant, singuli vix semunciam erant lati, omnes teretes & rugosi, subfusci coloris, ea parte qua pediculo inhaerant nonnulli recurvi, extimâ parte obtusa, breviter formâ non valde dissimiles quibusdam teretibus & oblongis corniculis quæ in Terebinthi arbutulis observantur, qui aperti (in binas enim partes æquales secundum longitudinem aliorum laborum instar dividebantur) nihil continere prehenderebantur quam tenuem quandam pollinem nigrum & splendens, tenaciter interiori lobi parti inherentem, odoris ferè Belzini initio, sed siquis naribus admooveret capitis gravedinem inducentem.

Hujusmodi fructum polline albedo refertum vidi in Museo D. Gulielmi Courtine.

3. *Siliqua Thymiamatis odore* J.B.

Cum J. Bauhinus hanc eandem esse cum præcedente facile sibi persuaderi patiatur, non est cur nos de ea laboremus. Cava erat & plena minimis seminibus, minoribus quam *Peti*, nigris, splendens, sub dentibus stridentibus. Reliquam descriptionem vide apud * J. Bauhinum.

* Tom. 1. P. 2.
p. 439.

4. *Siliqua*

CAP. VII.

Piper Æthiopicum Matthioli Park. Æthiopicum filiquosum J.B. Æthiopicum sive Vita longa Ger. oblongum nigrum C.B.

F. B.

Siliquæ plures ex uno tuberculo pendent, unciarum duarum, trium, quatuorve longitudine, rotunda, pennæ anserinæ crassitudine, nigricantes, incurvæ aliquantulum, thorulis pro contentorum seminum numero distinctæ, aliqui etiam rugosæ, fibris longis, lentis, fractuque contumacibus contextæ: interior substantia ex rubro nonnihil est cinerea. Semina distinctis comprehenduntur loculis (carnoso pariete unumquemque distinguente loculum) ex rotundo oblonga, difficulter è siliqua avellenda, magnitudine minimi Phaseoli, foris nigra & nuda, materia duriscula, rufescente, texturâ cancellata, (præsertim juxta pediculum quâ integitur) favos apum imitata. Sapor tam siliquæ, quam seminum ad Piperis nigri saporem accedit.

D. Grevius semina vel minimo Phaseolo dimidio minora esse scribit; at neque saporem habere Piperis nigri, sed potius Caryophylli, ut quod non valde acre sit, sed admodum aromaticum, præsertim ad ignem excalescitur.

Lobus Piperi Æthiopico similis Clus. Exot. l. 3. c. 16.

Clus.

Non valde dissimilis erat Æthiopici Piperis lobis; nam & illorum instar articulis distinctus, & grana in singulis continebat nigra, crassiuscula, rugosa, acris saporis; aliqui lobus crassior erat Piperis Æthiopici lobis, cortice denso confans, foris rugoso; coloris ex rufo nigricantis, superna & inferna parte duplici nervo à pediculo ad extremum lobum excurrente. Pluribus aliquot articulis præditum fuisse verisimile est, nam post quantum articulum præcisus fuerat.

HISTORIÆ

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER TRIGESIMUS SECUNDUS,

Arbores & Frutices vel anomalas vel minùs cognitatas
exoticas novas & in Europam nuper illatas exhibens:
Necnon Partes quasdam Stirpium minùs cognitarum.

UNC ergo Librum in duas partes dividemus, Altera erit

De Arboribus partim anomalis, partim ob descriptiones imperfectas minùs distinctè cognitatis, partim denique novis, exoticis & in Euproam nuper advectis, quæ nondum apud nos flores & fructus dederunt.

Altera de Partibus stirpium minùs cognitarum, nimirum 1. De Corticibus, & Lignis. 2. De Floribus & Foliis. 3. De Fructibus. 4. De Succis five Gummi sint, five Resinæ, five mixtæ & mediæ inter utrunque naturæ.

PARS PRIMA.

De Arboribus nonnullis Exoticis.

CAP. I.

Arbores Indicæ & Exoticæ ex Historiis Aromaticum Garcia & Acosta.

1. *Macer Veterum. C.B. Macer Dioscoridis & Græcorum J.B. Macer Græcorum Park. Ulmo affinis, fructu vescentis membranaceis. & semine intus inclusio composita.*

Qui Macerem Græcorum & Macin. Offic. unum & idem esse opinantur, nã illi multum hallucinantur. Macer enim cortex crassus est, contra Macis tenuis: Macer perquam astringit, Macis sapore subacris est: Macer temperatus est, Macis calida. Præterea Arabes, ut Serapio & Avicenna, de his, ut de rebus diversis, distinctis capitibus agunt, & Avicenna Macerem *Talsafar* radicis corticem vocat. Tandem Veteres qui de Macere agunt nullam Nucis Myristicæ, cujus operimentum est Macis, mentionem faciunt, quod non verisimile est eos ignorare potuisse, aut silentio præterire voluisse, si illorum Macer cum Maci idem fuisset. Quin Plinius aperte Macir corticem rubeum radicis magnæ esse asserit. Maceris arbor, describente Acofta, valta est, & multis ramis prædita, Ulmo multo major, cujus folia sex aut septem uncias longa sunt, duas lata, exteriore parte diluvis virentia; interiore saturâ. Ea non alium fructum habere creditur præter semen quoddam, denarii magnitudine, tenue, cordis effigie, colore flavo, sapore verò Amygdalæ, aut nucleî Perficorum malorum, tenui & candidâ tunica rectum, quod vesicâ quadam ex tenuissimis duabus simul junctis & transparentibus membranâ constante includitur: ea autem vesica in medio folio nascitur, aliis magnitudine non dissimili, sed cuspidè obtusiore & circa pediculum angustiore, colore medio inter rubrum & fulvum, inæquali, & multis fibris à pediculo ad extremitatem rectâ lineâ ductis crispo & rugoso, haud absimilis illi quæ in Ulmo nascitur, paulò tamen latior & planior.

Succo lacteo prædita est hæc arbor uti Moris, radicisque habet illici persimiles, magnas, crassas, in latum & profundum diffusas, & cortice tectas crasso, aspero, scabro, duròque, cinereo foris colore, interius albo dum recens est, cum sicco flavescentis & admodum astringens: Succo cum adstrictione nonnihil mordicante, quæ tamen mordicatio brevi evanescit.

Radicis

quinque foliola per extremum subtiliter divisi, atque inferius circa pedunculos squamis nonnullis minutissimis ferruginei coloris præditi.

Ad Libri XXVI. Part. 1. cap. ult. referenda est.

3. *Chamelarix* [sive *Chenopoda Monmotapensis* Breyh.

Breyh.

Alunt, inquit, juxta Bonæ Spei promontorium deserta Fruticem echinatum quendam, frequentissimis ramis undique pilosis divaricatum, qui per interstitia breviter invicem ambiuntur à viridibus Laticis in modum in acervos congestis foliis, semunciam vix attingentibus, angustis, pilosis, pallidis, anteriori aculeo, & nervo per medium crasso dotatis. Ferti in ramis & ramulis, inter furculorum divaricationis globum album, hirsutum valde sive villosum, Cerasi magnitudine, ex foliis compluribus, iis qui ramulos vestiant multo hirsutioribus, & arcuum modo inflexis contextum: in quo inter foliola flores flavi nasci dicuntur.

Si fructus & semen cum Echino Alpini convenirent, Echini nomen huic inderetur fructi, eo aptius cum folia & globi formâ Echini animalis in orbem congesti se præsentent.

C A P. III.

Pruno sylvestri affinis Canadensis C. B. Hypericum frutescens Americanum flore albo Park.

C. B.

Frutex est [sequecubitalis] [plurimis virgulis ad humanam ferè altitudinem assurgens Park.] caulis lignoso, rotundo, atro-rubente cortice vestito [cortice albicante Park. forte hic de alterioribus virgis, ille de nobilibus & junioribus loquitur] in ramulos brachiato. Folia habet Raritate hypericoidi similia [ex angusto principio in subrotundum apicem dilatata Park.] Flores Pruni sylvestris floribus similes, sed multo minores, copiosius, candidos, pediculis oblongis uncialibus, & capilli modo tenuibus, calyculis virentibus sustentati, infidentes; in quorum medio filamenta plura exisunt, & tenuissima. Flos nullo fructu succedente in hortis nostris decedit. Folis etiam est deciduis.

C A P. IV.

Arbores exotica à Guliel. Pisono & Georgio Marcgravio exhibite.

1. *Caipouna arbor Brasiliensis Pison.*

DE hac arbore pauca hæc habet Gul. Piso. Multi multis & eximiiis docibus excellere agrestem hanc arborem testantur. Floribus flavis decoratur species illa cujus succus est cortice raso expressus & cum aqua limpida mixtus ulcera inveterata & purulenta mundificat eique carne explet. Præterea ex eodem succo atramentum conveniens elicitur, quo etiam ad tingendos pannos utuntur. Gluten quoque efficax exinde concinnatur, in usus familiares receptum.

2. *Mucuitaiba, & Mocitaiba Brasiliensibus Marcgrav. Pyriformis Brasiliana.*

Marcgr.

Arbor est figuram grandis Quercus aut Pyri sylvestris habens, cortice cinereo, glabro: folia Pyri nostratis similia. Flores non describit Auctor. Lignum ex albo subflavum est; medium autem ex rufo nigricat; optimum est & durissimum.

In summitate hujus arboris & summis illius ramis nascitur planta illa spithamæ longitudine, quæ radice nascitur in ramis, & radice paulo crassiore: in hac ordine reperitur, octo, novem, vel decem globuli flavi, instar myrobalanorum strati & superius acuminati, in quo acumine folium extat sex aut septem digitos longum, angustum, dilute viride, & ad flavum inclinans, nervo in medio secundum longitudinem.

3. *Arbor Brasiliensis fructu ovali, Avellana magnitudine, Piperis gustu, & qualitate. Ibra Brasiliensibus Marcgrav. Pison.*

Marcgr.

Arbor Betula figuræ crescens, cortice fusco & punctulis albis notato, tenuissimo; ligno lento. In ramis ramulos alternatim posticos habet, & novem folia itidem opposita, tres circiter digitos longa, angusta, acuminata, figurâ foliorum Salicis, superne saturatè viridia, glabra, splendens, inferne cinerea; & mollibus pilis cinereis quasi lanugine tecta: quæ stantia in arbore deorsum se inclinant. Flores fert albos, sex oblongis foliis constantes, odoratos, ad singula foliorum paria binos. Fructus est ovalis, & magnitudine Avellanae, saporis aromatici ac acris, qui loco Piperis in cibis usurpatur fuscatus & in pulverem redactus. Habet enim insignem vim aromaticam, nec ita acris est ut * *Pimenta*.

* Capsicum.

Uju.

Tempt.

Cortex arboris detractus loco funium usurpatur, est enim lentissimus. Ex eodem etiam sunt funiculi sulphurari, ad scopeta explodenda necessarii. Quando detrahitur albus est separato exteriori fusco, & statim fit rufescens quadrante horæ. Floret mensè Februarii.

4. *Tupeigava sive Scoparia Pison. 246. Lustranis Basourinha.*

Piso.

Herba non sylvis sed apricis campis gaudet: vix cubitum alta, tenaci, lignosa, unico plerumque caule allurgit, cui à fundo ad verticem usque perpetui ramuli adnascuntur, ornate expansi superne pyramidis instar: Qui undequaque plurimis angustis, exiguis & acuminatis foliis, stellatim compactis, hinc inde sibi invicem oppositis vestiuntur. His inserti apparent infiniti oculi virides, aculeis capitis magnitudine, & quibus foliisculi dilute albicantes & cœrulei erumpunt: Et post illos rotunda corpuscula instar bacularum, quibus continetur semen minimum, fuscum. Radice est recta, brevi, candida, filamentosa, quæ sicut & tota planta manifesto lapore & odore caret.

Integre herba, præsertim juvenis, decocta, balnea, suffumigia admodum sunt anodyna, emollientia & temperantia, ut tot insignibus Malvis in Brasilia luxuriantibus præferri debeant. Nec memini me in tenebris, hæmorrhoidibus, aut inflammationibus vel doloribus præsentibus adhibuisse remedium, tam familiare, sive externè ut supra dictum, admotum, sive per clysteres injectum.

5. *Gonandina Brasiliensibus Marcgr. Sorbo Aucupariae similis floribus umbellatis.*

Marcgr.

Proceræ est arbor, Sorbo aucupariae ex parte similis, cortice cinereo, caudice in multos ramos disperso. Lignum illius incisum fundit de se luteum succum, qui sponte effluit, ac postea indurefcit, ita ut instar picis fit fragilis, nullius odoris, nec usûs, quod sciam, apud incolas. Et quia hæc arbor ripas amnium amat, radices habet multas, variè extra ripas super aquas contortè expansas. Folia habet sibi invicem opposita, angusta, acuminata, folida, lævia, viridia, splendens. Flores fert multos umbellatis, qui ita proveniunt; primò elegantissimi, minuti coloris in singulis pediculis saturatè rubentibus, semidigitum aut plus longius enascuntur, septendecim, octodecim, viginti juxta se in una umbella; rudimenta floris constantia ex foliis complicatis ovalis ferè figuræ sunt, & magnitudine Pruni sylvestris, eleganter quinque lineis obscure rubescentibus secundum longitudinem quasi distincta; hæc paulo post se pandunt in florem, quinquefolium, elegantissimè rubrum, constantem quinque foliis cavis seu semilunariis, exterius flavescentibus in medio extat stamen saturatè rubrum, figurâ planè ut Caryophyllus aromaticus, cui superius adhuc quinqueangulis stellula rubra imposita cernitur.

Fructus ab Autore descriptus non est inventus.

6. *Anil alia species Marcgr. Caachira secunda Pison. An Glasio affinis C. B.*

Marcgr.

Ad duorum aut plurium pedum altitudinem assurgit, caule rotundo, geniculato, lento, succo: lento, & quasi spongioso seu arundinoso, viridi, & hinc inde brevissimis pilis rufescentibus vestito. Ad genicula tam caulis quam ramorum folia sine pediculis duo semper opposita stant directè, tres vel quatuor digitos longa, angusta instar foliorum Lysimachia, viridia, & in utraq. planitie pilis albis breviter prædita, ad tactum paulum hispida. Ad eadem genicula ubi folia sunt hinc inde etiam duo pediculi juxta se positi, erectè stantes, duos vel tres digitos longi, superius florem album circulare sustinentes, magnitudine Bellidis, circumcirca minutis foliis albis; in umbilico minima staminia alba. Radix semipedem aut paulo plus longa, paullum crassa, paucas radicales habens, lenta, lignosa, cortice obscuri coloris vestita, quæ detrahi potest. Planta hæc tota cum sua radice succulenta est, & siquis vel caulem, vel radicem frangat, statim succus effluit cœrulei coloris. Fit ex ea Anil solum herbam contundendo & aquam affundendo: linquitur ut subsideat, hinc detrahitur, & in Sole ficitur quod conficitur.

Hæc planta toto genere diversa est ab Altera Anil ex qua Indigo fit.

7. *Trematè Brasiliensibus Marcgrav. Trematè Pisoni. Frutex Brasiliensis flore composito, in pappis abeunte.*

Frutex arborefcens Mali Punica figuræ est similis, cortice Sambucino, ligno albo, & medullam continente. Folia obscure viridia, haud magna, selquidigitum longa, sine pediculis ramis adhaerentia, aspera, multis venis conspicua. In extremitate ramorum fert multas umbellas magnas, & floribus lutescentibus onustas, quibus aliquid purpurei admixtum. In medio autem sunt multa staminia flavescens, ut florum Hieracii, & eodem modo desunt in pappis: exactè odorem referunt Syracis, & folia trita. Post flores provenit in illis pappis capitulis semen minimum, rotundum higrum, multo minus Papaverino.

Brasilienses utuntur foliis contusis in oculorum doloribus & rubedine.

Virei.

8. *Guirapariba vel Uruapariba Brasiliensibus Marcgr. Arbor Brasiliensis folio ramofo, floribus magnis, pentapetalis flavis.*

Marcgr.

Arbor est alta, lata, & mediocri crassitie, folia sua in frondes congesta ferens, nimirum qualibet frons habet quatuor, quinque, aut sex pediculis, unum aut duos digitos longos, in quorum quolibet quinque folia, quodlibet suo pediculo innitens, junctim existunt (raris tria aut quatuor folia) inæqualis magnitudinis, oblonga, saturatè viridia, splendens, ad tactum membranacea, nervo secundum longitudinem & venis obliquis prædita; Mensè Decembris arbor sine foliis existens, quæ amittit initio æstatis, flores protrudit copiosissimos, flavos, magnos, tres aut amplius digitos longos, superius in quinque quasi folia sectos, sine staminibus, inodorus. Florens, arbor tota apparet flava, & longissime dignosci potest ad tria vel quatuor millaria. Floribus decidentibus folia iterum erumpunt.

M m m m m m z

Alia

Alia occurrit apud Marcgravium Guiraparibæ species Cap. 9. p. 108. descripta. Arbor est magna & ampla, cortice finilis arbori Guayabæ. *Folia* fert parva, in ramulis oppositis opposita, in quolibet ramulo aequalia, parva, cylindracea aut similia, laturæ viridia, nervo secundum longitudinem, & venulis transversis vis conspicuis prædita. Lignum interius coloris est obscure olivacei, ad nigrum vergentis; exterius tamen ex parte est pallidum, & illud interius amari est saporis, si viride masticetur.

Ebeni species est, quare & à Portugallis *Ebeno* vocatur. Folio decomposito seu ramoso esse videtur.

9. *Visqueiro Lusitanæ* Marogr. *Arbor Brasiliensis viscifera fructu longo tubo prædita.*

Alutissima arbor & latissime ramos suos expandens, cortice gryseo aut subrufescente; in ramis autem alternatim positis fert ramulos, quodam directè, quodam alternatim oppositos inque his opposita sibi folia parvula, foliis pæne herbæ vivæ similia, latè viridia. *Flores non describit auctor.* Fructum habet longo tubo præditum.

Ufus. Hæc arbor dat copiosam resinam, mollem, viscosam, inodoram, colore picis quâ untur ad vulnèras capiendas illinendo super baculum ut nos solemus viscum; radiis tamen Solis indurescit, quare ii cavendi.

Duæ dantur species, mitis & sylvestris.

10. *Anonymos Brasiliensis floribus umbellatis albis hexapetalis.*

Marogr.

Caudice est recto, & mediocri altitudinis, cortice cinereo, ligno fragili & medullosio; superius in multos ramos, sed foliis ferè nudos dispelcitur: *folia* tamen habet in illorum extremitatibus in frondes congesta, quinque, sex, septemve juxta hec, superne dilute viridia, inferne albicantia, quædam oblonga, quædam pæne rotunda, nervo secundum longitudinem, & venis transversis ordine sibi oppositis. Inter folia in frondibus etiam proveniunt pediculi duos circiter digitos longi, qui superius multos *stipulos*, oblongos, in umbellam congestos sustinent; albos, hexapetalos, suavis odoris.

11. *Anonymos baccifera foliis salignis Brasiliensis* Marogr.

Marogr.

Cortice est cinereo albicante, multis ramis variè inflexis prædito. Lignum lentum, quasi Salignum obtinet: *folia* autem oblonga, directè sibi invicem opposita, solida, lavia, superne egregie viriditate splendens, & ad tactum inflexu hololeiæ. In extremitate ramorum fert multos *stipulos*, spicatum ferè racematim congestos, suo pediculo, deorsum incurvato insidentes, lutei coloris, & racemus florum elegantissimè est dispositus: post flores nascuntur bæcæ Ribium magnitudine.

12. *Maratitabba Brasiliensis* Marograv. *Arbor Brasiliensis foliis digitatis.*

Marogr.

Arbor caudice recto assurgit, non crasso, cortice cinereo, superius autem duorum aut trium pedum longitudine pediculi enascuntur, in orbem positi, quorum quilibet continet septem, octo, novem aut decem folia in orbem disposita, sex, septem, octo aut novem digitos longa, superne viridia, inferne instar Serici glabra, insigni nervo & conspicuis venis prædita, foliis Ambabæ substantiæ & colore ferè similia, pediculo insidentia duos aut tres digitos longo, cui è longinquo eadem Arbor videtur.

13. *Tangaraca I. Pisonis. Erva do Rato* Marogr. *Frutex Brasiliensis, venenosus, floribus umbellatis rubris.*

Frutex est arborefcens. Lignum habet lentum, & in ramis ramulos oppositos, & duo semper sibi opposita, vel etiam tria sibi opposita foliola oblonga profert, dilute viridia, emittente nervo secundum longitudinem, & conspicuis costis secundum latitudinem prædita. In summitate ramorum spica nascitur ex floribus multis umbellatim positis constans, oblongiusculis, cylindraceis, rubris: pediculi autem florum crocei coloris & longiusculi sunt.

Flores & folia præsepticissimum sunt venenum. Radix verò mox exhibitâ tutum apud incolæ remedium.

14. *Tangaraca III. Pisonis. Frutex Brasiliensis venenosus floribus umbellatis aureis.*

Planta est frutescens radice crassa, *folia* nunc alternatim, nunc sibi directè opposita, cæterum crassioribus & rotundioribus quam priores Tangaracæ. In extremitatibus ramorum pediculi longi, ex quibus *stipuli* umbellati producantur, primò albicantes, mox aureo colore relucetes. Unde advenæ ignari, gratiæ illichi colore, temeritatis suæ nimis magnas penas aliquando dederunt, modo eos offecerint aut tractarint.

In hârim foliis, floribus & seminibus tam alè posita est vis deleteria, ut vel ex levissimo eorum gustu corpus intumescat, mens turbetur, oculi incipiant caligare, veirigines animique deliquia oboriantur, denique mox ipsa sequatur, nisi quantum præsepticissimum remediò obviam eatur.

Antidota præstantissima sunt radices *Ipecacuanbæ* & *Caapia*: His proxima radices *Ipebarandi* & *Jambui*. Quin ipsius *Tangaracæ* radices tutissimum censentur remedium, magna quantitate exhibitæ.

Vires.

Vires.

15. *Curupicaiba Brasiliensis* Marograv.

Arbor cortice fusco, & instar Betulæ crescens: *folia* habet opposita, quinque aut septem in uno ramulo, splendens, acuminata, non serrata, Betulæ foliis viriditate similia. *Fructus* auctor non descripsit. In interioribus ramulis proveniunt folliculi, primùm virides, deinde rubicundi, magnitudine & figurâ Pistaceorum; qui quemadmodum & lignum spirant odorem ferè ut *Leica*.

16. *Guapereiba Brasiliensis* Marograv.

Arbor est ligno gravi & solido, cortice brunno. Ramos & folia habet opposita, atque hæc quidem crassa, nervo secundum longitudinem, & multis venis secundum latitudinem, adhuc latè viridia, magnitudine Pyri foliis aequalia. *Flores* fert multos in calycibus longiusculis, ex viridi subulcos. *Fructus* (quem tamen auctor non describit) decedens Cancrorum terrestrium est pabulum.

17. *Jecuibã Brasiliensis* Marograv.

Marogr.

Arbor satis alta, cortice subcano: *folia* fert in ramulis alternatim oppositis, sibi invicem directè, vel etiam alternatim opposita, & in extremitate uno solitariam, tres digitos circiter longas, acuminata, nervo secundum longitudinem & venis transversis. *Fructus* fert cæruleum. Lignum hujus arboris egregium est ad varia sculpenda, nam ex ruffo brunnum est, & nigro undatum.

18. *Frutex anonymos Brasiliensis flore Keiri* Marograv.

Marogr.

Cortice est gryseo; *folia* habet alternatim opposita, carinata, scaphæ figurâ, circa extremitatem autem dentata, latè viridia, splendens, venulis obliquis, elegantibus prædita. In extremitate ramorum spicatum proveniunt *flores*, & spica floribus adhuc clausis coloris est sanguinei elegantissimi, hinc fit flava, & flores se pendentes sunt flavi, pentapetali: cuilibet autem petalo subiacet folium acuminatum pallidum; in medio floris *stamina* lutea congesta. Flos suavis odoris, ut Keiri nostras.

19. *Ibera-pateruma Brasiliensis* Marograv.

Ligno est durissimo, ita ut aciem cultri retundat. Arbor magna & ramosa; fert *folia* alternatim in ramis opposita, tres aut quatuor digitos longa, figurâ cordis, sed in extremitate acuminata, tenuia, superius dilute viridia, inferius paulum pallida.

20. *Pyri sylvestris facie frutex Brasiliensis inominatus* Marograv.

Marogr.

In modum Pyri sylv. crescit, ligno fragili, cortice cinereo. *Folia* fert Pyri foliis similia, densa, superius splendide viridia, inferius dilutius, alternatim ordine quæque suo pediculo crasso brevi appenda & deorsum inclinata. In extremitate ramorum proveniunt quatuor, quinque aut sex in racemum disposita corpuscula elliptica, Pilo majora, quæ sepe aperientia *fructum* promunt tetrapetalon, petalis albis, crassis, interius ex albo viridantibus, magnitudine Lychnidis, inter quæ in circulum disposita sunt *stamina* alba, alta, 120 & supra numero, sequequidigitum longa, sili Serici crassi crassitie, superius flavescens spongiosam adjunctam habentia. In medio autem floris & horum *staminum* alium *stamen*, duos digitos longum, fortius, flavescens, crescens stat, superius habens cylindraceum capitulum. [Stylus hoc non Stamen] Flos & visu jucundus est, & suavis Rosæ odore præditus sed non ita fortis. (Reliqua non supplevit Auctor) Ramulos, inquit, hujus plantæ appendos habui in museo meo ad libros: noctu ad quemlibet exortum pediculi cujusque folii, ut & ad quodlibet folium floris exsudat guttula splendidi crystallini humoris, quasi plantæ affixa esset, seminis majoris Sinapi mole.

C A P. V.

Arbores quedam ex Horto Malabarico quæ steriles, floræque & fructu aut saltem fructu vidue esse feruntur.

A Rbores hujusmodi tota specie steriles & fructu omnino destitutas dari nequitam concedimus; nonnullas tamen rarissimum fructum proferre agnoscamus, quæque hujusmodi sunt quia earum fructus ab indigenis non fuerint observatæ, pro sterilibus habentur.

1. *Nandi-Ervatam* * H. M. *Syringa Malabarica latèscens, flore niveo, pleno, odoratissimo* D. * P. 2. F. 54. P. 105. Commelin.

Fruticulus est quatuor pedes altus, nascens in arenosis. *Radix* fibrosa, cortice albicante seu subulco, in ramos se diffundens. *Stipites* ex radice assurgentes cortice sunt scabro, cinereo, cum ramis suis nodulati. *Sarculi* tenues & novelli virides. *Folia* è geniculis ex adverso bina petiolis brevibus & viridibus exeunt, oblongo-angusta, rotunda, anterius cuspidè parvo & angusto, qui versus unam partem maxime inflexus est, emittentia, ad petiolum stricta, intus lactea, mollia, superficie lenia, superne obscuriore virore, subius dilutiorè nitentia. Costa folii media, & nervi laterales etiam in

15. *Curupicaiba*

M m m m m m 3

supina

supina parte eminent. Folia odoris & saporis nullius sunt nisi sylvestris. Flores in petiolis, qui supra ex origine foliorum etiam duo; tres vel plures simul oriuntur, plures junctim proveniunt, rofarum amuli, in totum candidi seu nivei, odore suavi & grato, decem peralis oblongis compositi, anteris latoribus, crassifolis, rigidis, ac venis subtilibus striatis, duplici ordine positus, qui in exteriori ordine sunt quinque, in uno latere rectori linea striata sunt, ac magis crassifolia, in altero latere rectori ac tenuiori margine, & crispo seu corrugato, exterius nervulo striata, qui proximè marginem rectum exortus in eum ductu inflexo incurrit; quinque illa que in interiori ordine sunt, lateribus in utraque parte rotundioribus, ac non exactè uniformibus circumscripta, ac in oris undique corrugata. Flores autem calyci quinque parvorum foliorum, pedunculo fusciculi, qui exterius viride dilutus & sublavio, interius flavo ac croceo rore, quo ungues foliorum tingit, conspersus est, insident, Gemme florum conice.

Sub tempus quo florum exortus instat, folia omnia decidunt, novaque simul cum floribus erumpunt.

Fructus num ferat dubium: imò ferre certum, licet ab Autoribus nostris non fuerint observati.

Hic fruticulosus totus lactescit, in anno bis tervè flores ferens.

Vires.

Succus ex ea expressus ac cum oleo mixtus dolores oculorum sedat facta capitis perunctione. Radix masticata, & in ore detenta dentium dolores sedat vermes epacando: cum oleo decocta servit pro omni indispotione capitis, & præsertim ejus dolorem sedat, facta perunctione: eadem trita & in aqua epota lumbricos enecat: trita cum succo Limonis & oculis indita nubeculam tollit.

2. Nandi-Ervatam minor H. M. *Jasminum Malabaricum foliis Mali Aurantii flore niveo odoratissimo* Commelin.

H. M.

A priorè tantum differt, quòd foliis sit nonnihil minoribus, quòdque flores simplicioribus ac minoribus foliis constant, putà tantum quinque quæ sunt familia foliis florum prioris speciei, qui in exteriori ordine sita sunt.

Joan. Commelinus hanc plantam pro Jasmini speciem habet, quoniam flores Jasmini floribus similes sunt, cumque folia foliis Mali Medici respondeant, appellari posse censet, *Jasminum Malabaricum foliis Mali Aurantii flore niveo odoratissimo*: à precedenti autem omnino differe judicat. Nos potius assentimur Autoribus nostris testibus *aurantias* congenerem esse affirmantibus.

3. Ben-Kalefiam H. M. P. 4. T. 34. p. 71. *Arbor Indica foliis alatis, flore & fructu vidua.* H. M.

Arbor est mediocri magnitudinis, caudice mediocriter crasso, scabro & nodoso, multisq. ramis viridibus ac nodosis, in orbem longè latèque diffusis donato; Lignum albicans, odorum, cortice obductum crasso, cinereo, intus candido. Radix crassa, fibrata, albicans, cortice rubicundo squamoso obducta; odor suavis, sapor acris & aromaticus. Folia geminata ordine parallelo ramulis inheredacta; odor suavis, sapor acris & aromaticus. Folia geminata ordine parallelo ramulis inheredacta, (quos ramulos vocant nihil aliud sunt quam foliorum compositorum costæ) oblongo-rotunda, glabra, superne atro-viridia & splendentia, inferne subviridia & langinosa, in ambitu quodammodo crenata, odor suavis, sapor altringens. Flores aut nulos fert, aut inconspicuos, nec magis fructus; nam quos pro fructibus describitur excrecentiæ sunt Gallarum emula, insectorum matricæ, ad foliorum ortum, vel ipsi foliis innascentes, oblongo-rotunde, acuminatæ, primum virides, dein purpurascentes, glabri, nitentes, intus cavæ, ac substantiâ farinaceâ refertæ, intra quam unum alterumve insectum volatile è Papilionum genere hospitatur: sapor aqueus & subastringens.

Locut.

Nascitur ubique in Malabar, & frequenter in agris colitur ob folia, quæ cum in finem colligi solent, ut iis agri stercorentur. Semper vires diutius superstes manet.

Nos negamus ullam arborem dari tota specie sterilem, ideòque & hac proculdubio fructus fert quamvis nondum fuerint animadversum.

4. Aijogam H. M. part. 5. tab. 59. *Arbor Indica foliis aduersis, flore flavescente tetrapetalide, odorato, fructu nondum comperto.*

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, quindecim circiter pedes alta, caudice mediocriter crasso, albicante, fusco-nigricante cortice cincto, ramulique paucis in orbem diffusis donato. Radix albicans, nigricante cortice recta, inodora, profundè terræ inherens, fibrisque suis latè per eam diffusa. Folia ex aduerso bina circa furculos proveniunt, oblongo-rotunda, crassa, spithamam circiter longa, mediâ costâ viridi-albicante: odor & sapor ingratus. Flores odori, flavescentes, in fascias collecti, numerosi circa ramulos proveniunt, constantur ii è tubo oblongo, in quatuor subrotunda segmenta expanso, octo tenuibus, rubro-splendentibus ac longis *staminibus*, atro-purpureis *epicibus* ornatis medium occupantibus; inter quæ stylus prode viridi-albicans, crassus, surrectus, acuminè tereti. Quales fert fructus nondum compertum est.

Locut.

Provenit variis Regni Malabarici locis circa Ehnnicorum templa, qui istiusmodi arbores studiosè ibi colere solent, earundemque foliis & floribus ut in cæremosis suis ad templa oranda. Semper vires, quotannis floret, Decembri viz. & Januario mensibus, diutius superstes manet.

Vires.

È foliis contusis fuscus exprimitur, qui cum feminis Cumini pulvere exhibitus colicam passionem sanare fertur. Foliorum pulvis cum Santalo citrino ac saccharo assumptus sanguinem rescire ac purgare dicitur.

5. Talijr-

5. Talijr-Kara H. M. P. 5. T. 38. p. 75. *Arbor Indica spinosa flore & fructu vidua.*

H. M.

Arbor est procera, 30 circiter pedes alta, caudice crasso, albicante, cortice cincto cinereo-furvo, glabro, ramulique pluribus, in orbem longè latèque diffusis donato, qui oblongis, duris, rigidisque spinis infusè muniti sunt. Radix albicans, furvo cortice recta, odoris gravis, saporis adtringentis. Folia oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu leviter crenata, crassa, densa, splendentia, superne viridia, inferne subviridia; nervis aliquot è mediâ costâ in latera excurrentibus: odor gravis, sapor sylvestris ac adtringens. At verò folia teneriora è vertice ramorum prodeuntia plerumque rubro-purpurea sunt. Flores & fructus, quod hæcenus saltem innotescit, non fert.

Provenit variis Regni Malabarici locis, præsertim circa Warapauli; semper vires diutius superstes Locut.

È radice in aqua cocta potus conficitur, qui acidus salisq. humores per diaphoresin potenter vires evacuat. Ex foliis cum viridi curcuma in oleo fixis paratur linimentum, quod ad scabiem tollendam valde laudatur.

6. Ben-Moenja H. M. part. 5. tab. 57. *Arbor Indica foliis alatis, flore & fructu vidua, Ben-Moenja dicta.*

H. M.

Arbor est procera, triginta circiter pedum; caudice mediocriter crasso, furvo cortice cincto, ramulique rufis, lignosis ac geniculatis pluribus donato. Radix albicans, amara, aromatica. Folia geminata in furculis proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, tenuia, lenia, glabra, superne viridia, inferne subviridia: odor gratus, hortensis. Nec flores nec fructus Autoribus nostris innotuerunt.

Locut.

Provenit variis Regni Malabarici in locis, præsertim circa Aroe & Peedegol. Semper vires. Ex radice cum aqua decoctio fit alexipharmaca, quæ in febribus malignis valde extollitur. Ex vires cortice cum calamo aromatico & sale in Oryza infuso cocto potus conficitur, qui vomitum sanguineum è morfu serpentis excitatum protinus sanare fertur.

7. Amelpodi H. M. part. 5. Tab. 51. *Arbor Indica d'ayap & floribus umbellatis, tetrapetalis.* H. M.

Arbor est justæ magnitudinis, caudice albicante, cinereo cortice obducto, ramulique viridibus & geniculatis pluribus donato. Radix fibrata, flavescent, inodora, amara. Folia geminata ordine decussato petiolis rufis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, crassa, densa, mollia, glabra, superne splendentia, inferne nequaquam: nervulis aliquot è mediâ costâ in latera excurrentibus, ad quorum exortum noduli exigui, virides in avera folii parte conspiciuntur; odor acidus. Flores exigui, candidi, extremis furculis numerosi proveniunt, porrectisque columellis umbellæ specie panduntur, quatuor acuminatis foliolis constantes, inodori, sapore subamargo.

Crescit locis petrosis ac montanis circa Candanæ: semper vires. Junio, Julio, Augusto mensibus Locut.

floret: Fructus vero nulos fert, affirmantibus indigenis: quibus tamen fides minimè habenda est. Radix vero hujus arboris secum gestata Antidotum habetur serpentibus venenatis, atque ideò vires magni vulgò æstimatur.

Cum cæteris Amelpodi speciebus (annotante D. Comelino) nullam planè habet similitudinem.

8. Beluata Amelpodi H. M. P. 6. T. 48. p. 83. *Frutex Indicus d'ayap & foliis binis aduersis, floribus pentapetalis candidis, unguibus luteis.*

H. M.

Frutex est ramis subviridibus. Folia contrariis inter se pediculis furculis innitentia gemina, è longo angusta, acuminata, ad pedunculum quoque stricta, mollia, spissa, glabra, in superiore parte subviridia, inferiore dilutiora. Costæ, quam in recta etiam prominentem habent, in plures disperunt. Saporis experta, intus parum lactea sunt. Flores in furculorum summitate provenientes, quinque habent petala oblonga, candidissima, ab uno latere sinuata, ad unguiculos croceo colore leviter tincta. Odor ipsis nullus.

Montanis gaudet locis: Repertur in Teckenour, alioque locis pluribus. Floribus exhalatur Locut.

menfè Julio & Augusto, frondibus semper, fructibus vero nunquam, si credere fas sit iis qui retulerunt, proculdubio deceptis.

Ex aqua, si usum roges medicum, contricia & assumpta radix serpentium occurrit moribus, si Usus in medicina,

superimponas arthritidi.

9. Tondi-Teregam H. M. P. 4. T. 60. p. 123. *Arbor flore tetrapetalo odorato, fructu nullo.* H. M.

Arbor est procera, 60 circiter pedes alta, caudice crasso, ramulis rectis, longis, atro-viridibus, lanuginosis, alperis, fungosâ intus medullâ refertis, plurimis donato; lignum albicans, nigricante cortice cinctum. Radix fibrata, albicans, lactescens, rufa, intus croceo, cortice recta, inodora, saporis acris. Folia geminata ordine parallelo, petiolis longis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda, acuminata, in ambitu crenata, crassa, mollia, glabra, superne viridia & nitentia, inferne subviridia & langinosa: odor suavis, sapor aromaticus. Foliis pediculis oblongis è foliorum interna sede circa ramulos proveniunt, terni aut plures simul congesti, purpurei, manibus conficti suavescentes, calycique viridi, lanuginoso ac quadripartito inherens, quatuor acuminatis foliolis constantes. Foliola hæc intercedunt totidem *staminibus* purpurascencia, medium occupante stylo pulchrè rubente, capitulo albicante.

Fructus hunc arborem nullos ferre Malabarenfes testantur: at nobis fidem non faciunt.

Crescit

Locus.

Crescit locis arenosis & petrosis in Mangati. Semper viret. Julio & Augusto mensibus flores fert, diuque superstes manet.
Ex arboris foliis in lactis sero coctis fit oris colluctio pro aphthis. E cortice & radice in aqua decoctis Apozema conficitur, quod astum febrilem temperat, hepatis obstructions refert, necnon herpeti, scabiei, similibusque affectibus medetur.

Vires.

10. *Arbor Indica* ~~desap.~~ floribus odoratis pentapetalis, petalo uno luto, reliquis candidiss. *Sida* Poir. H.M. P.6. T. 59. p. 109.

H. M.

Rami ligno albicante, medulla viridi, cortice fusco obducti sunt. Folia acuminata, spissa, solida, glabra, è viridi umbroso superne nitentia, inferne surda, costâ albulâ, venisque subtilissimis lupina in parte conspicuis intermixta, è crassis contrariis inter se pediculis gemina, ramis inhærescunt. Flores numero plures è calyce quinquepartito, in petiolis communibus provenientes, texturâ & aspectu gratissimi, odore amantissimi, quinque latoribus, anteriore in parte innumera in filamenta divisus, quorum unum luteum, quatuor alia candidissima transversim quasi obtegunt, constant foliolis; framinibus verò denis, candidis, crassioribus, surrectis, croceis capitibus, stylo medium occupante viridi, eminentiori, leviterque inflexo. Floribus deciduis tres gemmulae virides, altæ, quæ introrsum folio sunt erecto, conspiciuntur. Prorsus tamen habetur sterilis, quamvis quidam in senectute fructiferam prædicent.

Tempus & Locus.

Floret mensē Maio, Junio, Julioque. Petrosi, glareosis delectatur locis, quapropter in montibus Paracari, Mangati & Pappani vultur. Rarissima, ob florum elegantiam, odorisque jucunditatem in summo honore est. Nullum mechanicum nec medicum habet usum.

CAP. VI.

Arbores quadam Chineses.

1. *Pipa arbor* & fructus *Sinensis* Michael. Boym in *Flora Sinensi* Jonston. Dendrolog.

Fructus cum maturefcit ad flavum colorem declinat. Nostratia Pruna sapore imitatur. Arbor pulcherrima est, foliis & floribus conspicua jucundum præbet aspectum. Officulum solidum & ovalis figuræ habet.

Plerique colligunt fructum Februario & Martio. Dulcissimi est saporis, & pelliculam similem Prunis continet.

2. *Fructus immonitatus Sinensis* M. Boym in *Flora Sinensi* Jonston. Dendrol. *Ficus Sinensis* ~~surda~~ à radicibus fructum emittens.

Arbor est procera, folia maxima, quæ medium hominem contingere possunt, producit: hoc admirabile habet quod media radice tellure inhæreat, ex alia autem parte radicis patente flores rubros & simul fructus similes Europæis ficibus prognerat, qui cum maturefcunt rubent paululum, sed interior caro & sapor eorum figuram & saporem ficium repræsentat. Julio & Augusto maturefcunt.

3. *Cerasus Sinensis* fructibus pulpâ sebaceâ. Johnston. Dendrol. Item, *Arbor Sinensis* pinguedinem Sebi instar ferens Martin. Atl. Sin. ejusdem.

Quod nos in ingentem sæpe perduxit admirationem (inquit Autor Atlantis majoris, tomo Sinensi p. 119.) est illud, quod pinguedo in arboribus crescat, ex qua velut è sero candelæ optime albentes, tactæ manum non polluentes, extinctæque fœtorem non emittentes, à Sinensibus *Kiesqua* vocatæ, parantur. Arbor est satis magna, Pyris nostris folia & figuram non dissimilis: album edis forem uti Cerasus. Florem subsequitur bacca admodum rotunda, Cerasi magnitudine, corticem tenue & nigricantem induta: caro contenta albet, nucleo prægnans, quem baccis maturitatem adeptis per corticem rimam concipientem videre est. Baccas hæc colligunt, & si in calida aqua coquantur caro dissolvitur; exemplo tamen à refrigeratione iterum, uti serum, congelat. Tunc residuum est nucleus, quem imponunt aquæ, uti nos Olivas, ut oleum exprimere queant, quo tamen, non pro cibo, sed in lampadibus utuntur. Hyberno tempore folia hujus arboris planè ceu cuprum rubescunt; tandem decidunt, præbentque (cum pinguedinis quiddam habeant in se) mirum quantum laudabile vacuis & ovibus pabulum.

Poterat hæc arbor ad Cerasos referri.

CAP.

CAP. VII.

Arbores Exotice è Jo. de Laet. Descriptione India Occidentalis & Nierembergii hist. Exot. Cluspi, J. Bauhino & aliis.

1. *Muruçigifera arbor* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 15. c. 7.

Arbor est in Brasilia procera, & Pyro sylv. admodum similis. Fructus, qui incolis *Muruçigæ* longum scapum habet. Decerpitur viridis, & bene mitigatus & sapt & digeritur. Quia ut facilius colligatur prorumpunt arbores, ideò rariores extant. E trunco incalo lacteus emanat liquor, qui confitatus usum cere in tabulis consignandis præbere potest.

2. *Iucaba insulæ Maragnanæ* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

Arbor est vasta, & patulâ ramorum opacitate in vertice lasciva; foliis pæne ficulneis, floribus flavis, fructu Pyri formâ, cortice subflavo, carne intus lapida & optimi nutrimenti, ut credunt.

3. *Copovibh Ocaffu* ejusdem ibidem.

Pyro frondibus & fructu similis est, nisi quod hic flavior & oblongior, & tria intus perdura officula continet. Oumery fructum fert, magno Pyro similem, qui ubi plenè maturus inter optimos primum locum sibi flagitat.

4. *Palisifera arbor* De Laet. Ind. Occid. l. 10. c. 3.

Arbor est grandis & ramosa; fructum ter quaterve mole Pyra Europæa excedentem producit. Quia colore & formâ nostris similis est Pyrum ab Hispanis vocatur. Peruani nomen Palæ à provincia ubi copiosè nascitur indidere. Corticem habet tenerum & levem. Medulla transversè digiti crassitie officulum ejusdem cum fructu formæ ambit. Cum Saccharo condita exhibetur agris. Fructus in insula Hispaniola butyrum emulatur maturus: In Mexicana minor esse, & cutem teneuiorem habere dicitur.

5. *Aguacat Scaligeri Pyri specie.*

In ea Indiæ provincia, quæ sub terra Laboratoris est versùs Isthmum Dariem, arbor est Pyri facie & magnitudine, perpetuo folio, viridissima nitidissimaque superficie. Fructus quoque Pyri specie sed colore viridi, etiam cum maturus; medulla intus concipior, dulcis, pinguis, butyri saporis. Validos adeo efficit ad coitum ut propius miraculo sit ejus efficacia.

6. *Amazquil seu Unedo papiræa* * Nieremberg.

* Hist. Exot.
l. 15. c. 71

Huic materia est levis & parùm à Ficulnea distans: folia Limonis, sed magis acuminata, comata: fructus Nucum Ponticarum magnitudine, candidis distincti punctis, & granula Ficulneis formâ & naturâ similia in se contentibus. Provenit locis calidis qualis est Chietla. Jus decocti corticis radicem febricitantibus valde prodest. Folia umbræ tantum gratiæ expeuntur.

7. *Nizamot, quam Haitini Ceibam vocant* Nieremb. l. 15. c. 72.

Arbor est magnitudinis vastæ, materie lenta ac brevi, foliis novacule formâ. Duæ ejus species: Altera foliis Mali Medicæ, quæ largos imbres dum viridia & tenera sunt effundunt: fructu orbiculari albis maculis distincto, ac granulis granis ficium similibus referto, eduli, & saporem nostratum referente. Indigenæ Hispani Ficum Indicam vocant. Altera latoribus, sed tamen obtusioribus & nigrioribus, unde *Tlimal* vocare malunt, fructuque minori. Hoaxtepecensis Mannam super eam cogunt nostræ & formâ & viribus similem, sed paulò duriorum & glutinosiorem.

8. *Jaruina* Nieremberg. l. 14. c. 104.

Jucaie insulæ arbor est, Ficui similis, eodem modo frondosa, & Populi altitudinem superans, non solida quidem more aliarum arborum, nec inanis tamen uti Arundo, sed uti Ferula potius aut Sambucus; cortice lubrico aut levigato. Fructum creat sèquisiphamalem, mollitie Fidis, lapidum & salubrem sanandis vulneribus. Folia divulsâ ferè à se invicem membra restituere dicuntur.

- p. *Arbor Sycomoro similis in insula Mayo Ind. Orient. pag. 4. fig. 19.*

Arbor est patula, & quæ ex taleis in terram depactis oriatur, foliisque minoribus quàm Ficus vegetat. Fructus fert parvos, luteos, sine granulis, absque quibus haud facile invenitur, adeo fructifera est. Hoc peculiare in ea quod fructus nunquam ad maturitatem perveniat.

* Ind. Occid.
l. 18. c. 4.

10. *Cumana arbor dicta* * De Laet. *Gacirma* Nieremberg. l. 14. c. 5.

Arbor ipsa & fructus Mori similis. E fructus succo syrupus paratur contra tussim & raucedinem. Materies arboris adeo dura est ut exsiccata & collisa ignem silicis instar ejiciat.

* Ind. Occid.
l. 15. c. 8.

11. *Jequingauac arbor* * De Laet.

Fructus fert fragis similes, quibus seminis loco continetur durissima faba, orbicularis, nigra, & instar Thracii lapidis resplendens amarissimo cortice. Supplet egregie vicem Saponis, & validius quam optimum lineam Lufitanicum detergit. Brasiliae indigena.

12. *Onbou* De Laet. Ind. Occid. l. 16. c. 11.

Mangae foliis similis est. Fert fructus Persicis similes, intus & extus, ubi maturerint plane lateos: nec nisi cum sponte decidunt edules.

13. *Curupicaiba* De Laet. Ind. Occid. l. 15. cap. 8.

Folia Malo Persicæ familia habet: cortex vulneratus viscum, quo Barbari in autuipis utuntur fundit: ipsa succum lacteum fuculneo similem, singulare aduersus vulneca & pustulas remedium largitur. Differre videtur ab illa quam Macgrayus describit, Lib. 3. cap. 17. p. 132.

* Ind. Occid.
l. 3. c. 25.

14. *Duchaminiæ Virginiae* * De Laet. *At Pishamin Virginianum* Patk? *Loti Africanae similis arbor* C.B.?

In Palmæ altitudinem adolefcit, & fructum fert Mespilo quidem non abfimilem, primò videntem, deinde flavum, ubi maturuerit subrubicundum: qui tamen inter Pruna computatur. Immaturus autior est, & si masticetur os cum exquisito dolore astringit, maturus gratissimè est saporis, & omnino præcocius similis. Incola *Puchamias* vocant.

15. *Prunorum Indicarum in insula Maragnana nascentium decem genera recenset* J. de Laet. Ind. Occid. l. 16. c. 11.

1. *Pitom*, mole, frondibus & fructibus Pruno similis, sed fructus suavior est.
  2. *Avenon borib* *Acason*, Pomò valde similis, sed fructus illius similiores sunt Prunis, nisi quod crocei sunt coloris, suavioris saporis, officulo perexiguo.
  3. *Zachia*, Pruno admodum similis, floribus flavis quidem, sed fructus illius Prunis omnino sunt similes, lutei coloris, nucleo candido & suavi.
  4. *Cayoven* & 5. *Mukay-ene* parum differunt à præcedentibus.
  6. *Ovagirum*, nascitur ut plurimum in arenis ad litus, nec adolefcit supra fructus modum. Fructum fert instar majoris Pruni, rubri coloris.
  7. *Morocci*, itidem amat arenosum litus. Fructus illius acrioris est saporis.
  8. *Muroure*, non multum quoque abluat à Pruno; flores fert luteos, fructus instar Ceraforum longis pediculis, osse exiguo, carne crocea & suavi.
  9. *Uva-vaissura*, ingens arbor, frondibus Pyri, floribus candidis; fructum fert *Pancorri* non abfimilem, cute flava, dulcis saporis, osse interius facto ad Persicorum modum, nucleo Amygdalis paulò majore & ejusdem saporis.
  10. *Copovitch ajoug*, Pruni arboris mole, frondibus castaneæ, floribus candidis & luteo colore nixtis. Fructum fert instar minoris Pomi, flavum, officulo intus exiguo, nucleo aureo eduli.
- His adde 11. *Jacarandam* Pruno arbori admodum similem, sed foliis latoribus, flore candido; quæ fructum fert duorum pignorum magnitudine, & ubi coctus fuerit edulem. Barbari coquant ex illo pulmentum quoddam stomacho inprimis amicum & salubre, quod vocant *Mampoi*. Ob nominis convenientiam suspicor hanc arborem eandem esse *Jacarandæ Maregravi*. l. 3. c. 13. p. 136.

* Hist. Exot.
l. 14. c. 318.

16. *Macacoxalis arbor* * Nieremberg.

In parem cum nostris Prunis attollitur magnitudinem, simili etiam constat materie. Radices & folia sibi respondent. Fructus *Macacoxali* seu *Pomum cervinum* dicitur. Commune est omnibus fructum adhaerescens stipitibus ramisque prius quam folia proferre, quod paucis admodum arboribus evenire solet: & foliis salustiana condimentæ acida concinnari, emollire alvum: non admodum suave aut salubre præstare alimentum; atque earundem arborum cineris ope puellarum flavescere capillos. In quintuplici verò sunt hac Poma differentia. 1. *Macacoxali dicta*, quæ rubra sunt & in longam protracta formam, nucum Juglandium mediocrius magnitudine, ossibus magnis, firmis, extra & intra lentis, stratis, Dactylorum formâ, callo modico mollique & succo manante, intus luteo, quale est ipsum Os. In cibi hac utrum veniunt, & ab assuetis nostris præferuntur. Alvum emolliunt, & dulci acidoque sapore palato sunt grata. 2. *Aroyaxacoli*, quæ longè minor, colore luteo, orbiculari forma, odore præstantiore, minore nucleo, rotundoque & gustu jucundiore. 3. *Cestiacoxoli*, ut Mexicani vocant, quæ à multis in Myrobalanorum referuntur generi. Pallidiora sunt, majora, maculis perpersa, graviorisque calli. 4. *Aroyaxacoli ebullitæ*, minima omnium, coloris coccinei, sed quæ suavitate odoris reliqua vincunt. 5. *Cibichacoxoli*, h. e. sudore manantia, nucum Juglandium magnitudine, colore Passæ, uberiore quam reliqua callo & minore nucleo.

nucleo. Nascuntur in calidis quibuscque locis, campesribus, hortensibus & humectis. Corticum arborum decocti jus scabiem ac crurum tumorem curat, pulvis vero ulceribus medetur.

17. *Tkopiloti Ximenis* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 7. c. 10.

Arbor est grandis, foliis longis & angustis; fructu longo & grandifculo, officula quædam amara, moschum redolentia, Amygdalorum amarorum sapore, quem putridum post se relinquunt, continente. Extrahitur ex illis liquor quidam oleosus & emolliens, quique Amygdalarum amararum facultates obtinere videtur.

18. *Ajubatipia Brasiliensium* ejusdem.

Arbucula est quinque aut sex palmos alta, fructu Amygdalis simili, sed nigro; ex quo oleum ejusdem coloris exprimitur. Eo artus infirmorum inungere Barbari suetum.

19. *Amygdala Granatensis* De Laet.

Tereti est trunco Pinis instar, & genus quoddam Amygdalarum profert renem Ovillorum effigie, oblongum, sapore suavi & Hispaniensibus amulo.

20. *Fucalia arbor* Nieremberg.

Malo Punice similis est, sed frondosior. Cortex Caryophylli odorem præ se fert, cinnamomi saporem, & zinziberis amaritatem: quotannis nullâ glandium jagurâ detrahitur. In ramis columbarum hospitâ, & quidem tam multarum, ut ex eo proximis regionibus venatum trajiciant, & naves columbis onerentur.

21. *Arbor Naldruensis Candon* Durchafii Jonst. Dendrol.

Suberi ligno affinis est, par Juglandi proceritate: caudici, qui fungosus & Subere levior, cortex candicans: fructus nullus. Lignum in asseres secatur & exurit, miri de cætero usus. Ejus enim beneficio gravissima quæque etiam mille pondo de maris profundo educuntur. Cingitur primò fune quod submersum est hinc per lignum perforatum funis trajicitur, additis tot ejusdem particulis quot necessaria operi exequendo esse norunt.

22. *Platanus Indica Acaba dicta* Nieremberg. Hist. exot. l. 15. c. 83.

Similis est cæteris Platanis, angustioribus tamen foliis, fructu triangulari, decem unc. longo, candido callo, ac nucleis multis & nigris, Cicere paulò minoribus mollioribusque & orbicularibus: ex quo Platani genere lineæ conficiuntur.

23. *Platanus Ind. fulvo maculata* ejusdem ibid.

Fructu parvo est & tenui, in tres præcipuas differentias dividitur, *Tologdato*, *Goyot* & *Bolongon* vocatas, fructu odoro, & oris halitum in multas horas commendante, saporis grati & nostris Apianis malis, si exquisitè maturerint minimè cedente, colorèque extra viridi, ac diversâ magnitudine, temperatâ naturâ, aut paululum frigenti, sed aliquanto humidior. Flatum & pituitam generat, ventrem emollit, & oris commendat halitum: quin post etiam mos est Indigenis ab omni potitionis genere, nè ob immodicum humorem putrescant, abstinere.

24. *Umi Chilenium* * De Laet. *Hispanis Murilla*.

* Ind. Occid.
l. 12. c. 7.

Fructus fert uvarum in modum racematim collectos, Pistorum magnitudine, granorum Mali granati forma & colore, sapore inter suavem & acrem medio. Exprimitur ex eo liquor clarus, ad vinum quam proximè accedens, qui feces sua sponte egerit: fit & laudatissimum acetum.

25. *Gwawirap Brasiliensium* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

Arbor est procera & vasta, frondibus perexiguis, floribus rubicundis, fructu uvam crispam referente.

26. *Johnalschichti, alius Colecahuahiti, seu Flos orbicularis* * Nieremberg.

* L. 14. c. 37.

Sambuci Ebullive folia fert; Umbellæ flosculis orbicularibus ac pallentibus, interdum contractis, nocte hiantibus coarctantur, unde acini racematim dependent, initio virides, dein coctinei, purpurei tandem. Radix est resinosa saporis. Dicuntur folia imposita pectori lyncopen tollere; ex aque epota sudorem ciere, fixa expresso prius fucca corpus impinguare, pulvis inspersus ulcera insanabilia curare, & resolutis ac uterino affectu laborantibus prodesse.

Vires.

27. *Eguamba Urwapsium* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 5. c. 25.

Arbor est mediocris cortice rubescente, ligno fusco, medulla palléscente, foliis latis & concavis, quæ distinguuntur nervulis partim flavis, partim rubris; floribus racematim pendulis & herbaceis, fructu nigro, pleno grani, è quo exprimitur oleum flavum ad tumores resovendos & ad verus plagas. Nascitur in saxosis locis.

28. *Pilipae*

* Hist. Exot.
l. 15. c. 9.

28. *Pilipoc Philippinarum insularum* * Nieremb.
Duo genera sunt, *Mar* & *Femina*. Major ille & amplioribus foliis, interque saxa nascitur: minor haec & in planis. Utriusque radici tubercula fusca, pugni magnitudine, innascuntur. *Sipites*, qui sulci & enodes, transversim si findas, in pelliculas quasdam membranis ceparum similes dividuntur. Folia Laurinis similia, summa parte impensè acuminata. Proveniunt in humidis umbratilis locis, & arboribus advolvuntur. Usus radicis in venenatis morbis & potionibus, sed lentè operatur.

29. *Arbor Laurifolia Sinenfis* Martin. *Atl. Sinic.*

Arbor est procera & magna, foliis Lauri similibus. In ramorum summitatibus racemi prodeunt, in quibus, ut in uvis fructus, sed rarior in longis pedunculis dependet, figurâ Cocculi, magnitudine Nucis Juglandis, nuci Pineae parvae æmulus, squamoso cortice ad membranæ crassitiem accedente, cui intus nucleus succulentus, albi coloris, odoris ac saporis rosacei. Maturus purpurei est coloris. Officulum intra carnem occultatur. Vocant Sinenfes *Liebi*, Lusitani *Liebiar*. Nascitur in *Fokien*, præcipue in *Fochu* metropolis territorio copiosè. Nucleus ad instar tragematis rosacei congelati liquefit in ore.

Est & altera ibidem, quæ flores *Quei* profert: arbor procera, foliis Lauri aut Cinnamomi. Flos minimus, flavus, in racemulos dispersus, suavissimi odoris; apertus in ipsa arbore diu perstat integer, nec flaccescit. Ubi decidit, interjecto mensis spacio, repullulante arbore rursum novus Autumnali tempore gignitur: Turcæ Limonium succo maceratum ad tingendos equorum crines adhibent. Sinis multa bellaria ex eo. Prodit per totam regionem copiosissimus in *Quangfi*.

Addi his potest fructus Sinenfis *Langyen* seu *Draconis* oculis dictus, superiorem minor, cortice duriori magisque squamoso, ex quo liquor, vinum incolis, exprimitur, sed rariùs. Distrahitur per totum imperium, sed succo evanescente non tam gratus.

* Ind. Occid.
l. 17. c. 28.

30. *Arbor Uvisifera Tabacensis* * De Laet.

Materie est rubra ligni Brasiliæ instar: folia pæne orbiculata, fructus uvis haud dissimilis, faporis gratissimi. Nascitur potissimum juxta litora.

* Ind. Occid.
l. 15. c. 8.

31. *Igeica* & *Istaigeica* * De Laet.

Illa producit speciem Mastice gratissimis odoris; cortice illius confuso edit liquorem quandam album, qui condensatus supplet vicem thuris, & emplastro adhibetur utiliter in affectibus frigidis. Est & alia ejusdem speciei quam *Istaigeicam*, id est, Mastichen duram instar lapidis appellant; adeo enim dura & pellucida est illius refina, ut pæne vitrum esse videatur: Barbari communiter utuntur illa ad fictilia vasa incrustanda.

32. *Ambulon Scaligeri* C. B. 459.

Scal.
Arctich. insula fert arborem, cujus è cortice fructus exit candidus, Sacchari speciei, & magnitudine Coniardi, *Ambulon* ei nomen est.

* Ind. Occid.
l. 10. c. 11.

33. *Ovaferova Maragnana insula* * De Laet.

Arbor est alta & vasta, foliis Quercus, sed paulò majoribus, floribus dilutè flavescens. Fructum fert, pedem longum, majorib. melonib. parem, extra & intus flavum, suavissimi & fragrantissimi odoris, fed exilibus & migrantibus nucleis plenum.

* Hist. Exot.
l. 14. c. 62.

34. *Texoçliferia Mexicana* * Nieremberg.

Arbor est mediocris, permulcis spinis horrens; foliis Malorum nostratium fed asperioribus & serratis. Mala fert nostratibus similia sed parva, nec nucibus Juglandibus majora, lutea, ante maturitatem prædura, postquam maturere adipi molitudine quadam paria, ingrato sapore, sed qui à multis non habetur insuavis. Semen (quod in singulis pomis triplex) lunatum, magnum, duobus angulis & uno dorso insignè, lapidi duritie non cedit. Mexicani permixta prius patrescere in emporiis venditant. Diutius ut in corrupta ferventur aqua nitri conspergunt. Germina tula & ex aqua sumpta exanthematis medentur. Montosis locis sponte provenit.

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

35. *Pacovii insula Maragnana* * De Laet.

Vasta est arbor, Pomi frondibus, flore albo, fructu duorum pugnorum magnitudine, cortice dimidium pollicem crasso: binos aut ternos haud insuaves nucleos continet. Cortex coctus, aut saccharo conditus in deliciis.

* Ibid.

36. *Waimacab insula Maragnana* * De Laet.

Magnitudine, frondibus, floribus atque fructibus à Pomo non multum abludit. Sunt isti croci, fed nuclei ob insignem acrimoniam non mandantur.

37. *Uva-*

37. *Uva-Cava ejusdem insula* * De Laet.

* Ibid.

Pomi arboris est magnitudo; frondes Aurantiæ, flos subroceus; fructus instar ovi oblongus, flavus, & palato gratus.

38. *Uva-tyrup ejusdem insula* * De Laet.

* Ibid.

Arbor est aculeata, foliis Juglandis, floribus è flavo, cæruleo & rubro colore eleganter distinctis, Fructus, quem fert orbicularem & mensis pergratum, nonnulli pluvius mensibus decerpitur.

39. *Lætes fructus in insula Magador, in arboris ramis & foliis carentis cacumine puramine fibroso; nucleo Amygdalino part. 8. Ind. Occid. Fr. capitis magnitudine C. B.*

40. *Igncami Brasilianorum* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 15. c. 8.

Arbor est præfecturæ S. Vincentii per familiaris. Fert fructum exiguis Malis similem, intus exiguis granis repletum, præsentissimum (ut fertur) adversus dysenteriam remedium.

41. *Melocoreopali Scaligeri. Corcopal Therenti* Lugd.

A Corcopal Indæ provincia nomen sumptit. Cydonia est magnitudine & foliis. Prægrandem gerit fructum, Melonis figurâ, eodemque fuleatam modo, intra quem terna quaternave grana, acinorum uvæ facie, acore Cerasi. Est & edendo quæ suavissimus, & ad medicinas quia pravos humores per alvum expurgat utilis. Ex nominis identitate Carcapuli eandem suspicamus.

42. *Quanyayac Oculisum* * Nieremberg.

* Hist. Exot.
lib. 14. c. 74.

Arbor est magna, ferens Mali Medice folia, sed tamen acuminata. Cortex adstringit, gravem odorem spirat, calidæque & sicca constat temperie. Fluxum alvi coarctat ac elicit sudorem. Narius inflatus succus sternutamentum excitat, caput purgat, atque ita febres tollit & capitis ardet dolorem; quarum rerum gratiâ in annuos usus recondi consuevit. Nascitur Oculis laxotis locis.

43. *Pequea Brasiliensium* * De Laet. *Pequea sive Pekia Pisomis, de qua supra.*

* Ind. Occid.
l. 15. c. 7.

Duæ sunt species, Una fructum Arantio malo similem, crasso cortice, quo melleus quidam cum saccharo certans dulcedine humor continetur, cui nucleis aliquot fusi permixti, producit. Alterius lignum (quod Lusitanis *Setim*) omnium quæ in Brasilia nascuntur durissimum & gravissimum, idemque omnis putredinis experts judicatur; proinde navibus fabricandis expetitur.

44. *Gojave Maragnana insula* * De Laet.

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

Fruticis est species quæ arbores complectitur, foliis Campanellæ, flore eleganti & palmum lato, echinatis & stellæ in modum diductis foliis, purpurei coloris. Fructum fert ovi magnitudine, sed rotundior, grans plenum.

45. *Uvaytyen ejusdem insula* De Laet *ibid.*

Folia fert longa, flores cæruleos, fructus Aurantiis haud absimiles, sed suaviores.

46. *Cauap ejusdem insula* De Laet *ibid.*

Frondibus est Pomi sed magis patulis; floribus è luteo & rubro mixtis. Fert fructum Malo Aurantio forma & sapore haud dissimilem, nucleis plenum.

47. *Venci Sinenfium* Martin. *Atl. Sinenf. Lusitanis Jamboa.*

Arbor spinosa, Limoniâ major: flores albi suavissimi odoris. Fructus capitis magnitudine: cui cortex Pomorum aureorum, pulpa rubescens, uvæ non omnino maturæ sapore, qui suspensus domi ad annum durat. Provenit in *Fokien*. Ex floribus fragrantissima aqua elicitor. Ex fructu liquor pro potu exprimi solet.

48. *Pytabaia* * Nieremberg.

* Hist. Exot.
l. 14. c. 80.

In scissuris faxorum nascitur. Odit pingue solum: fructus acro-dulci mixtus, lapidus quemadmodum Malum Punicum: Rubri coloris intus & extra est: Malum aureum aequat magnitudine.

49. *Peley insula Maragnana* * De Laet. *eadem videtur cum Pequea sive Pekia Brasilia.*

* Ind. Occid.
l. 16. c. 11.

Tam crassum habet truncum, ut vix trius quatuorve hominum complexu ambiiri possit. Frondes fert Pruni; fructus duorum pugnorum magnitudine, cortice crasso durisque, qui intus tres quatuorve fructus, luteos, forma renis, optimi odoris, saporis non ingrati, ossè aculeato continet.

50. *Aguti treva ejusdem insula De Laët ibidem.*

Folius est Aurantiorum, sed levioribus, floribus roseis, fructu amplo, cortice viridior. Concludit intus acinos Granatorum instar, exiles, dulces & palato non ingratos.

51. *Ubebasou Theveti J.B. Arbor Brassicæ folio excelssima Americana C.B.*

Miræ altitudinis est arbor, cujus rami alii alios subeunt, folia habet Brassicæ: singulos ramos onerant fructus pedem longi: fert & eadem gummi rubrum. Dum in America est Thevetus, sex m. p. ab eo loco quo subsistebat, observatam sibi hanc arborem tradit; quam eminus artificio potius quam naturâ arbitraretur quippiam efficitam.

Ad hujus arboris fructum (inquit) innumera convolant apes ex eo alimentum perentes, in foramen ejusdem arboris se recipientes, ubi mellificio & ceræ incumbunt. Harum apum duo genera describit, Alia nostrarum apum magnitudine sunt, quæ mel optimum conficiunt, ceram flavam. Aliud genus dimidio minus, quarum mel bonitate superat, cera tamen carbonis instar nigra est. Harum favos depopulatur bestia quædam *Heira* dicta [*Tamandua*] i. e. Bêstia mellis, de qua agere non est hujus loci.

Fructus *Ubebasou* quamvis ab apibus appetatur, hominibus tamen non est edulis, propterea quod non facile maturescit.

52. *Pimpiniobi arbor lactescens * J.B.*

* Lib. 1. cap. 68.

In omnibus continetis Indiæ oris (inquit Monardes) lacteus quidam succus elicitor ex arboris Malorum similitudine; Indi *Pimpiniobi* vocant, è cujus ramis recisis lacteus humor illico manat, aliquantulum densus & viscosus.

Hujus succi tres aut quatuor guttæ sumptæ validissime per alvum purgant bilem & aquas. Bibitur ex vino aut deficcato pulvis deglutitur, pauca quantitate propter nimiam vehementiam. Vino aut jusculo assumpto ejus operatio infringitur & cessat subito. Idem traditur de Ricino Indico *Hernandez*.

53. *Arbor vinifera Conton; Juglandis similis J.B.*

In Canada provenit arbor (inquit Thevetus) crassitudine & figurâ similis Juglandis, cujus ulus diu incognitus mansit, donec quidam excindendo arborem observavit fluere succum boni saporis, qualis optimi vini Aurelianensis aut Beannenensis. Ejus succi subito collegerunt quatuor aut quinque magnas amphoras.

54. *Arbor Brasiliana Juglandis similis nucibus carens C.B. Lignum Copau simile Juglandis ligno J.B.*

Scribit Leri in Brasilia provenire lignum, quod nominant Copau cujus arbor similis quodammodo Juglandi, non tamen nucis ferens. Asteres, uti vidit, pro utensilibus adaptati eisdem cum Juglande venas five fibras habent.

55. *Arbor tinctoria J.B.*

Thevet.

Glandiferarum nostrarum crassitudine est, fructum ferens Dactylis parem, ex cujus nucleo oleum exprimitur, miris virtutibus præditum. Aquæ permixtum eam croceo colore planè inficit, quo tingunt pocula ac pileos quosdam ex Junci vel Oryzæ paleis contextos. Præterea id oleum odore est Violæ Martiæ, olei nostri sapore. Quamobrem multi pisces, Oryzam aliisque cibos eo condunt.

Oritur in Senegæ regno ubi Æthiopes degunt.

56. *Baxana arbor venenata J.B. Arbor fructu venenato, radice venenorum antidoto C.B.*

In insula deserta prope *Ormuz*, Quænone dicta arbor est *Baxana*, cujus fructus vel minimum degustatus mox suffocat: id quod ipsius etiam umbra præstat, siquis vel quadrantem horæ sub ea morietur. Cum tamen aliis in regionibus ejusdem arboris radix venenorum omnium sit Antidotus, illic lethalis, necnon & folium ipsius & fructus qui *Rabuxit* vocatur. Hæc nobis non videntur verissima.

57. *Juwâ Amazonum Cluf. Arbor exotica foliis alatis C.B.*

Cluf.

Hujus specimen accipiebat Clusius, teretes, inæquales, angulosos bacillos, rufescentes, in quibus inter binas appendices alternis nascebantur alata folia, five verius alæ tenuissima & firmilime, quinquaginis & pluribus foliis singula latera occupantibus præditæ, ut avicularum pennas opinari quisquam posset, magna quidem ex parte deciderant illa, vestigia tamen ubi hæssissent satis adhuc manifestè apparebant. Istitis aliis tanquam penicillo nobiliores incolæ uti dicebantur ad corpora sua variis coloribus pingenda.

58. *Mippi,*

58. *Mippi, nonnullis Indiæ Caiababa C.B. Cluf. Exot. l. 4. c. 14.*

Cluf.

Ad arbores se applicare Hedera instar referebant nautæ, ejusque adhuc viridis & recentis taleas ab incolis teneret contundi, & supra fracturas alligari: ossa enim fracta ferruminare. Internè multis fibris confabatur frustum ad Clusium missum, quibus incolæ uti intelligebat ad colliganda tigna in suis ædificiis.

59. *Frutex India Orientalis Lavendula folio C.B. Arbor Lavendula folio J.B.*

Cluf.

Admirandæ naturæ erat arbor five frutex, cujus ramus trium pedum longitudinem non excedebat, crassitudine diametrum circiter duarum unciarum erat; cuiusque fastigium in nodosum caput nonnihil extuberans delinebat, è quo seliquipedales quinque minores rami profilliebant, adeo eleganti serie ac ordine dispositi quasi humanâ industriâ fuissent infiti, inferiori ramo facie quidem similes, sed molliores magisque succulenti. In horum comosis fastigiis folia adhuc inhærebant, virentia, formâ, magnitudine & colore Lavendulæ folia valde referentia, sed succi plena, aromaticam quidpiam spirantia, medium inter Angelicæ sylvestris radicem, gummi quod vocant Elemi, & Kunigundis herbam quilibet totum ramum veltigium fuisse ipsa in ramis vestigia indigium faciebant. Quantum verò ex refectione ramorum Clusio colligere licebat, densâ spissaque medullâ instar Sambuci ramorum præditi fuisse videbantur.

Ex India Orientali in Angliam delatus est hic frutex, & à Jac. Gareto ad Clusium transmissus. Vires.

60. *Oxyacantha Americana Galli calcar dicta R.S. Mus. An Mespilus Virginiana fructu coccineo D. Placknēt.*

Hujus baculus ulnam longus, absque ullis enatis ramis in Museo Reg. Societ. asservatur, diametro unciali, consistenti seu soliditate Ligni Oxyacanthini, spinis validis cinctus, alternatim undique positus, eo ordine ascendendo, ut in eodem latere superior ab inferiore 44 circiter uncias differ; crassitie Galli calcaris majoris, & rectissimæ; non merè corticales ut in *Rubo* & *Uva* crissa, sed ex iplo ligno egressæ ut in Oxyacantha vulg.

Hujus Oxyacanthæ seu Mespili folia & fructus ad me transmissit ingeniosissimus Vir D. Sam. Doady, folia denticulata. Spina est crassitie & figurâ Galli calcaris: fructus Sorbi aucupariæ baccam refert.

Planta Indica sanguinea panacea Park. i. e. Pl. sanguineas sudores excitans Monard. in Epist. C.B. Herba mortem aut vitam in morbis prænuuntians: Monard. Lugd. C.B. Arbor Veneris stimulos domans in Epist. ad Monard. C.B.

De his consulatur Monardes, apud quem nullæ earum descriptiones occurrunt: Mihi certè magna ex parte fabulosa videntur ejusmodi narrationes. Idem dictum sit de Arbore aquam fundente.

Herba Indica ad rupturas utilis Monard. Park.

Hujus formam observare non potuit Monardes, tantum dicit miram habere facultatem in rupturis puerorum & adultorum, eaque ulum Indum quandam recenti contusa & rupturæ imposita, adhibito miro quodam ligaturæ genere, quo sine bracciis non minus firmiter ligati incedunt quam si braccati essent. Fortasse ligatura sola ad curam sufficeret sine herba.

C A P. VIII.

Arbores Papyriferae.

1. *Papyracea arbor Guaiabara J.B. Guaiabara in insula Hispaniola ex Oviedo Lugd. C.B. Ovied.*

Hispani Uvero dicta est hæc arbor ab uvis, quod pro fructu uvas ferat. Materia est rubescente, rotunda, densa, atque ideo optima, præsertim ad carbonem, ramis expansis. Uvas edit rarius sparsas, atque à sese distinctas, Moris ferè concolores, exigua earum parte esculenta; nam Acini sunt Avellanæ nucis magnitudine, nucleum tam crassum concludentes, ut parum carnis superfit. Folium maximum, palmæ mandis magnitudine par est, viride, aliquando rubrum, crassum & aquè spissum ut esse possint duo Hedera folia simul juncta. Hispani in Hispaniola eo pro charta utebantur, tam prona quam supina parte literas acicula pingentes, modo recens esset folium & eodem die decerptum: venulæ autem cum tenues sint, scribentis manum parum aut nihil remorantur. J. B. ex Oviedo.

2. *Papyracea arbor Copeia J.B. Copey in insula Hispaniola C.B. Copeia Americanorum Nieremberg. Ovied.*

Guaiabarâ procerior est; folio specie quidem simili sed duplo majore [spithameum latitudine & rotundum ferè] crassiore, & ad scribendum aptiore cum acicula aut stylo; & quod venulæ tenuiores sunt minus scribentis impedimentum afferunt. Chartæ lufior: ex illis ab Hispanis fiebat. Fructus parvus est uti Prunum, esui satis aptum. Ex hac arbore prius alter elicitur quam è Pinu. Vide Nieremberg. Hist. Exot. lib. 14. cap. 85.

Nnnnnnn 2

Papyracea

Papyracea arbor amplissima & tenuissima foliis Nic. Costini apud J. B. & C. B. non alia esse videtur quam *Corda Panna Malabarensium*, quamvis Papyri usum Malabaribus aut Ceylonensibus praeferre non legimus.

Papyracea arbor Tal. in provincia Magni J. B. C. B. quænam arbor sit ex imperfecta & obscura descriptione Theveti colligi nequit. Quod dicit chartæ usum præstare in tota India, Palmam *Lanter* dictam esse suspicari quis posset.

3. *Xagua Martyris* Nierenberg. l. 14. c. 86. *Arbor Papyrifera Xagua dicta.*

Non multum differt à Muza. Habet folia tam grandia ut quodque à pluvia tutetur in caput pertentum hominum totum ac silaneam penulam tergo iniecisset. Mirum quod de eo scribitur. Folio à radice quæ est arbori compactum eruto (facile namque per demissam cuspidem capum folium derahitur ab arbore) in interiore illius tergo philyra albuminis ovi pelliculam similis reperitur candida; eâ, ut ex arietis jugulati corpore pellis, excoriatur, tolliturque à suo cortice integra, alioque minor Arietina vel caprinâ membranâ, cuius operâ utuntur omnes ac si membranas ipsas alioquerentur, neque minus tenacem esse inquitur eam philyram. Forcipibus tantum scindunt quantum ad præsentem scribendi necessitatem sufficiat. Fructus porcos pinguefacit, estque hominibus incommo- dus. Palma: potius quam Muza species videtur.

4. *Papyrus arborea tenuissima ex Java* J. B. *Papyrus ex Java* C. B.

Clus.
Librum arboris scribit Clusius habuisse se, tenuissimâ membranâ instar candidum, quo omnis generis scriptura perinde atque vulgari Papyro excipi queat. Eum in Java insula aliarum nequam permutatione Franc. Draci comites acceperunt. An pannus è libro arboris qui in insula *Tidam* fœminæ pudenda tegunt; qui hoc modo fit. Delibratur cortex, & aqua maceratur donec mollescat ligno enatetur, atque qualibet longitudine ac latitudine diducitur, adeo tenuiter, ut Serici velini instar venis transuersim discurrentibus contextus videatur. *Pigafeta.*

5. *Papyracea arbor cuius liber subpaniceæ coloris* J. B. *Arboris liber subpaniceæ coloris* C. B.

Clus.
Libri hujus fragmentum Clusio descriptum pedalis fere longitudinis erat, quatuor uncias latum, atque lævis ubique & æqualis superficiali, ut nec charta quidem scriptoria magis æqualis sit. Id æmeti neque densum, neque crassum in 6 tamen pagellas nullâ difficultate separari potuit, quæ perbellè scripturam admitterent perinde ac charta scriptoria, nec atramentum transmitterent. Et siquis (inquit) maiorem curam in separando adhibere voluisset, in plures adhuc pagellas haud dubie dividere potuisset.

6. *Filum arboreum tenuissimum & candidissimum* J. B.

Candidissimi filii glomus à Gareto ad Clusium missus quem ex arboris cortice confectum scribat, candidissimis, validis tamen staminibus constabat, filo etiam à Lino aut Canabæ deducto longè validioribus, 33 pedes longis, ex una parte resectis, ut longiora fuisse verisimile esset, ex quibus vitæ & similia ad muliebrem ornatum pertinentia commodissime fieri possent. *Clus. Exot. l. 1. c. 4.* Hujusmodi fili staminia ex Anglia habuit J. B. tres uncias longa, alba, Serici modo tenuia & firma: non monitus iudicaret esse Cannabina.

CAP. IX.

Arbor febrifuga Peruviana China Chinæ & Quinquina & Gannanaperide dicta, Hispanis Palo de castoreo, Cortex arboris Cortex Peruvianus vulgo dicitur, inque pulverem redactus Pulvis Patum [Sci. Jesuitarum] & Pulvis Cardinalis de Lugo. Angl. The Jesuits Powder.

HUjus arboris ramuli iconem ex Italia ad Regiam Soc. Lond. missam nobis communicavit Cl. Vir D. Goodall M. D. quæ vera & genuina videtur; maxime quod conveniat cum descriptione D. Badi, qui se iconem arboris exactam Romæ, à Collegio Romano Jesuitarum naclam refert. Videtur (inquit) hæc arbor aliquam habere similitudinem cum nostratibus. Nam folia ejus videntur similia cum his quæ sunt Prunorum rubeorum, scilicet nec nimium parvis, nec acuminatis, præterea filamentos intertexturæ ambo, & per lineas finduntur. In floribus videtur mihi convenire cum floribus Malorum Punicorum, qui caliculum coronatum referunt. Hanc aliquando unâ cum aliis in æs incisam, Deo volente, publico exhibere cogitamus.

Antonius Bolus Mercator celebris, honestus vir, qui multos annos in Peruvia commoratus est, & historiam arboris Italice conscriptam publicavit, referente Bollo, nasci eam ait in Regno Quichen- si, peculiari quodam loco, qui patrio Indorum sermone dicitur *Losa* seu *Loja*, distatque 60 leucas ab urbe *Quito*: locumque obtinere inter montium coronam.

Cortice pulvis debita dosi exhibitus adversus febres omnes intermittentes tutum, certum & minime fallax est remedium, etiam experientia nostra. Egregius Vir D. Thomas Sydenham M.D. simundum ad Febres intermittentes Specificum vocat, cuius ope nos nunc temporis tum humores illos in quorum redundantia febrium essentiam collocabant medici priores, tum etiam Diætam & regimen quodcumque susque deque habentes, ac nihil nisi methodum pulveri exhibendo debitam observantes, scopum rectè attingimus, vix ab illo aberrantes unquam nisi ægrum lecto nulla necessitate ad- dicimus dum in ejus usu est. Tanta tamen est hujus remedi vis, ut non obstante eo incommo- quod

Vire.

quod sci. Febriâ à lecti calore plus quam erat opus intendatur, ægrum nihilominus ad sanitatem ut plurimum reducat.

Pulverem hunc ante triginta annos, cum primò in Angliam invecit esset, ad febrium intermittenti- um curationem in magna existimatione & frequenti usu fuisse memini. Verum animadverto cum, quod facinus parca dosi exhiberetur, paroxysmum tantum unum vel alterum aut forte plures avere- re, nec febrem penitus expugnare, verum ægrotum plerumque recidivam pati; ob suspensiones nescio quas in crimen adduci cœpit, & paulatim in descensum abire: Donec nuperis annis D. Robertus Tabor, dosi ejus valde aucta, non minus felici successu quam incepto audaci, Febribus omnibus profligatis, usum resuscitavit. Hic enim non intra scrupulos subsistebat, sed ad drachmas & uncias ascendebat, indeque voti compos factus, magnam & sibi & pulveri famam conciliabat.

Vinum Gallicum à cortice Peruano intra breve tempus rubore pellucido tingitur, ut & pluvialis aqua, sed diluto magis, reëctificans autem vini spiritus multo intensiore: hinc ut patet hunc spiritum corticis Peruane tincturæ extrahendæ genuinum menstruum esse. Notum dignum tincturam ad febres sedandas aequè efficacem esse ac corticem, qui extractâ tincturâ viribus destitutus reperitur. *Antonius de Heide* in Centuria Observationum Obl. 70. Verum quicquid dicat hic autor, ego [D. Hulse] aliqui medici quibuscum confuevit habui corticis pulverem in substantia exhibitum efficacissimum esse semper comperimus, etiam adversus contumacissimas febres & quæ insulo ejus minime cedebant. Quin & insignissimus Vir D. Marinus Lister M. D. mihi asseruit insusum nihil valere, totamque ejus operationem subilioribus pulveris partibus in liquore adhuc à defecatione re- fiduis deberi.

Ab eodem etiam edoctus sum pulverem corticis venustioris experientiâ propriâ non minus effica- cem esse ad profigandas febres quam recentis, aliquo etiam respectu commodiorem, siquidem diu- rnatate temporis vis illa cathartica quæ in recenti observatur, & aequè ut verisimile est parti inhez- ret, paulatim evanescit.

D. Spen in libro Observationum sur les fièvres & les febrifuges, se accurata & diligenti inquisitione habita compense ait, Corticem Peruvianum dictum non trunci aut ramoꝝ arboris esse, sed radi- cum; illorum enim, ut in particulis quibusdam ad se missis expertus est, minime amarum esse. Quæ observatio aliquis utis esse potest: is qui in nostro orbe hujus corticis succedaneum querunt. Ego (inquit) nonnullarum periculum feci. Radicum Persicæ cortex asperitatis multum obtinet, parum a- maroris; unde apparere conducere eum ad diarrhœam: Radicum Fraxini pariter asperitatis pluri- mum & acedinis pungentis ob copiam Salium quam continet, quæ febrifugam sibi vim ei conferit: Denique Cerati nigra radicum cortices & asperitatis & amaroris participes sunt; eorum itaque pul- vis in febre Quartana exhibitus illam quidem diminuit, non tamen planè sustulit; ut non dubitem eum debito modo usurpatum, & iusta dosi exhibitum ad febres sanandas utilissimum fore. Qui plu- ra de hoc Cortice velint, consulant medicos qui de eo ex professo scripserunt.

Nos commonefecit D. Tancredus Robinson M.D. iconem folii arboris febrifuge in Museo Cl. Viri D. G. Courtine assevatam non bene quadrare figuræ D. Goodall, & D. Redi, quia folium non usque adeo acuminatum, sed acutius & subrotundum esse videtur, quale fere cernitur in *Pennâ & Tje- ron-Pennâ* Hort. Malab. quæ in India appellatur *Kina* ab Indigenis, ex observatione ejusdem Amici. Sunt qui dicunt eandem semini arboris (quod Hispani Patrio sermone *Pipitas* de *Quina* vocant) fugandam febrium vim inesse; estque simile (ut aunt) semini cucurbitæ: Alii dicunt *Pipitas* fru- ctum esse illius arboris; addunt etiam resinam quoque inesse arbori, nescio an ejusdem virtutis cum cortice & semine, frustula quandoque ligni admiscuntur cum cortice, sed nulla amaritie aut viri- bus donantur. Observavit Bolus arbores febrifugas Peruvianas plerumque omni cortice sine noxa spoliatas cerni, quod & Suberi commune est quod sic potius juvatur exuta, ut scribit Plinius.

CAP. X.

Fruticulus Alpinus floribus umbellatis folio Spirææ minore & angustiore.

SEmpedalem altitudinem aut spithamizæam vix excedit; virgulis pluribus affurgens teretibus, ru- bentibus, foliis vestitis alternatim positos, non admodum crebris, solummodo longis, semuncias latis, acutis mucronibus, ad margines serratis, dentatis acutis non tamen æqualibus, glabris, quantum in sicca discernere licet. Summas virgulas occupant flores velut in umbellis dispositi, qui cum plantulam invenimus Septembri mense jam præterierant. Semina ut & vascula seminalia qua- lia sint ob parvitatem extimam in sicca clarè discernere non possumus.

Hanc Rhipem itinere à Vienna ad Venetias in fumis Alpihus loco confragoso prope Pontebam *Leoni*, Imperialem dictum oppidum invenimus cum aliis multis ranoribus. Qui per ea loca iter facient, eam investigate, diligenter observent & describant.

Nnnnnnn 3

CAP

CAP. XII.

Arbores & Frutices variores, quorum partes aliquas exsiccatas [ligna, ramulos, folia, fructus] vidimus in illustri Viri D. Gulielmi Courtine Medii Templi Londinensis Museo, ingenui suppellectile Romanæ naturalium, atque etiam artificialium, rariorum & selectiorum instructissimo, earumque tam curiose nitide & eleganter asservatarum, ut per totam Europam haud temere reperias quod ei conferri necdum presertim possit.

1. *Arbor Tulipifera Aceris majoris folio, conis erectis* in Virginia vel Carolina, superius memorata.
2. *Arbor pentaphyllis Virginiana, floribus spicatis monopetalis.*

Folia habet in eodem pediculo quina, acuminata, serrata, ad modum *Samoune* Pisonis.

3. *Arbor confisera odorata, foliis Salicis rigidis, leviter serratis, & Carolina.*

Folia longa angusta, hic illic leviter incisa aut serrata; manui affricata odorem suavem exhalant. Coni numerosi, parvi, & plurimis quamulis compactiles, Elaeagno Cordi seu Myrto Brabanticae dictæ quadantenus affinis D. *Taner. Robinsono* videtur.

4. *Arbor spinosa Virginiana; caudice & ramis Lanigeræ spinosæ Malabaricae similis; an Herculis clavæ Mus. Societ. Regiæ?*

Corticis sapore acti & fervido à prædicta arbore Malabarica differt. Truncus quem asservat hujus arboris D. *Courtine*, tredecim uncias ambitu superat. Spinæ incurvæ tertiam digiti partem longitudine non excedentes tuberculis obtusis pyramidalibus digitum & amplius altis innascuntur. Sunt autem tubercula hæc seu spinarum bales, quantumvis magnæ, merè corticales, nec è ligno ortum dicunt.

Qualem florem aut fructum producat nobis incognitum. Eandem esse putamus arborem quam describit D. *Grevius* in Museo Societ. Reg. Londin. Clavæ Herculis appellatione.

5. *Fruticis exotici ramus in clavatam echinatum siliquam terminatus. The Torch-pod.*

E crasso & lignoso principio in siliquam teretem lignosam clavatam, spinis undique obsitam dilatatur. Spinæ crebræ duas trësve uncias longæ, è vertice oblongi veluti pediculi plures hic illic sparguntur. Siliqua intus membranaceis rotundis transversis laminis, pluribus unâ commissis, repletur: Membranas seminula interjacere videntur. Prima facie nemo siliquam esse suspicaretur, sed ligni dumtaxat extumescientiam.

6. *Tamarindus Occidentalis siliqua subrotunda, Carandas fortè Bontii.*
7. *Bondue Indorum, Siliqua minime spinosa.*
8. *Ramus Arboris peregrinæ fructum Ficis similem gerentis, fructibus onustus.*

Non est autem hæc arbor Ficus species, sed Pruni cujusdam fructu Ficiformi, aut forte Palmæ: Fructus enim non grana seu semina parva, sed unicam intus nucleum seu officulum grande continet; proinde minus rectè à nobis Commelinum secutus p. 1438. cum *Hendir-Alon* conjungitur.

9. *Fructus oblongus utrinque acuminatus seu conicus, lævis, splendens, spadicens, quæ Castanea species videtur.*

Putamine crustaceo Castaneæ in modum tegitur. Putamen autem illud prope alteram extremitatem latè dehiscit, quâ adhæsisse videtur vel furculo, vel alii cuidam exteriori tegumento.

10. *Fructus tetraprenus sub putamine ligneo pulpam mollem continens.*

Nuclei quaterni oblongi sunt in singulis cellulis singuli, validis intersepimentis à se invicem secreti. Alios præterea multos fructus apud eundem vidimus, quos partim quia jam ab aliis descripti sunt, partim quia descriptos suspicamur, omittimus. Multas insuper Corallii, Corallinae & Spongiae species de quibus in Appendice.

Caroba siliqua minore & Arbor Judæ Virginiana ibidem visæ, ad congeneres referendæ sunt.

CAP.

CAP. XIII.

Arbores quarum ramulos exsiccatos vidimus apud insignem Botanicum, D. Leonardum Plucknet M.D.

1. **Q**uercus Virginiana Castaneæ folio.
2. *Arbutula Zeylanica Aceris folio baccifera Hermannii. Hujus multe species foliis ad-* veris, & alternis; glabris, & hirsutis.
3. *Ejusdem alia species spinosa, foliis alternis.*
4. *Laburnum spinosum Americanum flore rubro Muntingii.*
5. *Rhamnus Virginianus, Pruni folio, fructu nigro, officulo compresso D. Banister.*
6. *Thymelæa Africana floribus rubacrimis Hermannii.*
7. *Acer Bengalense foliis Laurinis.*
8. *Rhamnus Orientalis Ligustri foliis, spinis atro-purpureis recurvis.*
9. *Arbor è Carmandeli fol. amplis Myrsinæ rigidioribus.*
10. *Arbor Indica Juglandis folio balsamifera; quæ succrevit in Horto maxime Reverendi Episcopi Londinensis D. Henr. Compton.*
11. *Arbor Aromatica è Carmandeli laurinis foliis binis ternisve.*
12. *Arbor venenatae similis è Madagascariæ an Kaou-mail Elou H. M.*
13. *Frutex aculeatus Orientalis Ilcic folio: an sit baccifer non bene memini.*
14. *Frutex baccifer foliis Mali Granatæ è Carmandeli.*
15. *Frutex baccifer foliis Rosiflorini obtusis, & carnosis, plurimis ex uno puncto prodeuntibus.*
16. *Frutex baccifer foliis Lini vel Cassiæ Poeticæ. Ex eodem loco.*

E Carmandeli.

Præter alias multas, quas in Horto suo siccæ, omnium quos unquam vidimus domesticis & peregrinis stirpibus referatissimo, curiose asservatas idem eruditissimus Vir nobis conspiciendas benigne obtulit: Nos autem ob angustias temporis quibus premebamur observare & adnotare non potuimus. Earum Catalogum brevem, Historiam ab ipso D. Plucknet expectabimus.

PARS SECUNDA.

De Partibus stirpium minus cognitarum.

SECTIO PRIMA.

De Corticibus nonnullis exoticis.

1. *Cassie adulterina vel Pseudo-cassie nomine datus cortex J. B. An Cinnamomum seu Cassia crassior, Pseudo-cassia C. B?*

HO C nomine exhibitus cortex, crassitudine ferè semuncialis, Maceris æquat corticem, coloris ferrugini, punctulis albicantibus aspersis, superficie tam convexa quàm concava lævi, substantiâ nullis fibris intertextâ, sapore nullo evidenti.

2. *Lignum aromaticum seu potius cortex Monardis J. B. Canella ex arbore Clus. C. B. Monard.*

Lignum hoc, quod quis primo intuitu Guaiacum putaret, adolescens candela fragrantissimi odoris fumum excitat, alioqui insipidum & inodorum haud secus ac lignum commune aliquod. Corticis verò odor aromaticus præstantissimus, sapor Macis aut Nucis moschatae, eoque etiam vegetior ac suavior, aromaticâ suâ gratiâ vel quodvis Cinnamomum & acrimoniâ ipsam adeo piper superans, & vel ex levi denitum attritu omnes fauces pervadens ac tota ferè die imbuens.

Lignum quod pro hoc habuit Clusus non minus grave erat quàm Guaiacum, candidius tamen, licet nigricantibus aliquot venis distinctum; illius etiam cor nigrum erat instar Guaiaci, odor autem valde tenuis erat, ut qui vix percipi posset, sapor vero nonnulli calidus.

Clusus in ea opinione est ipsi ligno aliquas inesse facultates illis quæ Guaiaco tribuuntur non dissimiles.

3. *Laurifolia Magellanica cortice acris C. B. Cortex Winteranus acris sive Canella alba J. B. An Ligni aromatici Monardis cortex?*

Clus.

Wilhelmus Winter qui D. *Frauc. Drake* ad Magellanicum usque fretum comitabatur Anno 1567, ulterius non progressus, navim cujus præfectus erat Anno inequente in Angliam reducerebat, acque collectum isthuc corticem referebat, viliori Canellæ cùm substantiâ tum colore non valde dissimilem, plerumque

plerunque tamen craffiores & cineracei coloris, vel fuscum externa parte & Ulmei corticis instar scabrum, interna vero nonnunquam dissectum & multis rimulis hiantem Tiliae corticis modo, aliquando valde solidum & durum, odore non ingrato, sed perquam acri sapore, linguamque & fauces non levis urentem quam Piper.

Plurimum accedere videtur ad Ligni aromatici Monardis corticem, quamvis singularem illum odoris fragrantiam, quam suo tribuit Monardes in hoc cortice deprehendere non potuit Clusius. J. Bauhinus hunc corticem sic describit. Canulatus est, crassitudine Castiae lignae fuscus, fragilis, coloris parvi gibba cinerei, convexa fuscis, per substantiam cinerei & fulvi. Saporem inprimis est vestigium luculenter acrem subamarum & aromaticum, qualem haberet Zingiber multum cum Zedaria pauca confusum. Sed cum tenuium sit partium, fervida ejus acrimonia, non ita multo post evanescit, remanente suavi sapore cum amaritudine grata.

Arboris ipsius folium ex viridi albescit, Populi in modum: baccas fert racematis compactas, vel plures simul confertas Oxyacanthae instar, cum pleribus in singulis granulis.

Corticem hunc Canellam albam non esse, ut a multis falso creditum fuit, ostendit Parkinsonus. Nam Canella alba dicta cortex est albus, in tubulos convolutus ad modum Cinnamomi, nec eo multo craffior, saporis quidem fervidi, sed neque Cinnamomum neque Piper referens. At cortex Winteranus multo craffior est, nec in tubulos convolvitur, sapore acriore, colore obscuriore & ad Cinnamomum accedente.

Vires.

Hoc cum recens esset nauta, partim melle condito ut acrimoniam deponeret, partim exsiccatum & in pollinem trito, ut in caulis Castelle aliorumque aromatum vicem praeberet, usi sunt; postea tamen adversus Scorbutum, quo coram nonnulli in illa navigatione affecti fuerant, optimo successu eum usurparunt.

4. Canella alba Park. alba quondam J. B. Cinnamomum sive Canella tubis minoribus alba B. C.

In oblongos tubulos Cinnamomi in modum convolvitur tam extus, quam intus alba, Cinnamomo craffior & lentior, huiusmodi acri, aromatico, Cathophilis referre potius quam Cinnam. sed remissiore, Clusius duos ejus generis observavit. Unum majoribus, longioribusque tubis, & etiam craffius, quod ferro Alterum tenuis minoribusque tubis, quod praeferebatur. Utrique generi extimus cortex (saber vilis): aliove instrumento deterfus & aquatus videbatur. Craffiori color minus albus, minorque acrimonia: tenuiori major acrimonia, & color magis candicans majorque fragrantia.

5. Cortex eriophori J. B. cinereus acri sapore C. B.

Clus.

Hujus corticis fragmenta ad Clusium missa veluti in tubos media ex parte convoluta erant, cineraceo colore, satis vero acri sapore praedita erant, valde fragilia; quae vel in minutas etiam partes fracta & protracta veluti tenuissima stramina instar esse. Araneum, ut lana autem candida ostendebant, quemadmodum Eriophori bulbi folia & squamae radicis ipsius. An a radicibus, an ab arboris aliquis ramis defracta fuerint ignoravit Clusius.

6. Cortex antirheumaticus J. B. Cortex arboris Ulmo similis ad catarrhos C. B.

Refert Monardes de Peru missum esse crassum quandam corticem, ex vasta arbore Ulmo simili tum amplitudine tum forma detractum. Ferunt nati ad ripas fluminis cujusdam 25 leucis a Lima distantis, nec alibi facile in India reperi. Indos capitis defluxionibus, rheumatismis, aut aliqui capitis gravidine laborantibus hujus arboris corticem in pulverem tenuissimum comminatum naribus indere: humores enim insigniter educere, eaque ratione liberari: quod verum esse expertum se testatur.

7. Pacal arbor J. B. Pacal Indis arboriam descripta minor C. B.

Arbor est proximè descripta multò minor. Nascitur etiam ad fluminis cujusdam ripas 25 leucis a Lima distantibus.

Vires.

Fuiss ligni uti cineribus cum sapone mixtis Indi ad tollendos lichenes etiam fordidissimos utuntur, cum qui in capite nascuntur, tum qui reliquas partes corporis occupant.

8. Pinis cujusdam de Nova Scotia cortex. Mus. Reg. Lond. Grevii.

Hic innascebantur hinc inde tubercula multa seu nodi, Fabae equinae magnitudine, concavi, & Terebinthina quadam liquida, pellucida, fragrantia repleti, quam prout defillat incolae colligunt, & pro Balsamo utuntur.

Massoy.

In Ephemerid. German. An. undecimo. mentionem factam invenio cujusdam corticis Massoy dicti, ex occidentali parte Novae Guineae in Indiam delati, quo trito & cum aqua in pulvere redacto incolae corpus inungunt tempore frigido aut pluvioso: Eximie enim calefacit, punctiones & tormina ventris sedat, gratumque est fragrantia. Indi plerunque alium corticem adiungunt similiter calidum & aromaticum in insulis Moluccis nascentem, & Cullawana vocatum.

Cullawana.

J. B.

9. Arboris Yga cortex ad navigia. J. B.

Sunt arbores (inquit Jo. Stadius) in regione Yga Yura dictae, haeque integras decorticant a summo uque ad imum, & ut cortex illarum destrahat peculiari apparatu arbores cingunt; hinc cortices detractos in montes prope mare ferunt, & ignibus exsiccatos in utraque extremitate multum incurvant: per medium ligna transversa relinquant ne dilatentur; & scaphas ita conformant, quarum singulae vel 30 viros armatos bello involvere sufficiant.

Cortex

Cortex hic pollicaris est crassitudinis, latus quatuor circiter pedes, longus 40, alii etiam longiores sunt, alii breviores. Has illi scaphas summa agilitate impellunt, & quolibet locorum is vehuntur. Si mare impetuosum est subtrahunt eas in terram donec serenitas redeat. Ultra duo miliaria in altum non progrediuntur, sed secus litus pro libitu procul excurrunt.

10. Lawang arboris dictae cortex de Java majore missus Hist. Mus. Reg. Soc. Lond. Grevii.

Probe masticatus eundem planè saporem reddit quem cortex ligni Sassafras; ut arborem ipsam vel Sassafras speciem, vel ei congenerem esse verisimile sit.

SECTIO SECUNDA.

De Lignis Exoticis.

1. Peno absen arbor Americana J. B. Arbor fructu orbiculari venenato C. B.

Thevet.

Corticem est odoris planè admirandi, foliis Potulacae, valde spissis, perpetuo virentibus. Fructus edit magnos, grandioris Pomi magnitudine, orbiculatos pile litorum modo, minime edules, immò venenatos. Singuli senas nuces intus habent. Amygdalis nostris similes, nisi quod latiuscula sunt & magis compressa: in singulis finguli nuclei conduntur. Hi ad fananda vul. Vires. nera mirifice profunt, quibus etiam utuntur Barbari, sagittis icti, aut quovis alio modo in praelis vulnerati. Ex his confectus oleum exprimitur rufum, eoque vulnera illinuntur.

2. Goen arbor Tutia cui nucleus cum putamine J. B. Goan arbor & fructus, de cujus cineribus Tutia Alexandrina conficitur Garcia.

Tutia quâ nos (inquit Garcia) hic in India utimur, &c. de metallicis conflata non est, sed ex eorum est genere quae Dioscoridi *Artemida* appellantur; nam ut reulit mercator quidam, Tutia haec in Quirimon Perlia regione, & Ormuz finitima conflatur ex ciperibus arboris cujusdam isthic nascentis nomine Goan, quae fructum ejusdem nominis profert, cortice & putamine constantem: corticem verò & nucleum putamine clausum edules esse. Hanc Tutiam Alexandrinam vocari, non quod in Alexandria fiat, sed quod è Quirimon Ormuz delata, deinde in Alexandriam exportetur; ex qua tandem ad Italiam & Galliam communicatur. At nos (inquit J. Bauhinus) non vidimus ullam hactenus in Officiis Germaniae, Galliae & Italiae Tutiam præter Cadmiam botryiten.

3. Lignum Moluccense, Pavana dictum, fructu Avellanae J. B. Moluccense, foliis Malvae, fructu Avellanae minore, cortice molliore & nigricante, Pavana incolis Lugd. C. B.

Acosta.

Arbor est domestica, Mali Cotonei magnitudine, cujus folia Malvae vulgaris foliis sunt similia, fructus verò Avellanis, sed minor, molliore cortice & nigricante.

Invenitur in Moluccis. Seritur coliturque in hortis diligenter, nec alibi facile invenias: tanti Locut. enim ab incolis aestimatur, ut peregrinos ne ad ejus quidem conspectum admittant.

Semen ad aucupia utile est. Ejus paucillum cum Oryza cocta mixtum avibus sylvestribus exponunt, quae eo degustato illico decidunt sopite & stupide; quae verò avidius id edunt moriuntur, antequam illis auxilium præberi possit, quod est ut frigida caput perfundatur.

Lignum in pulverem pelle canaliculae marinae aut limae ferreae redactum, intus sumptum aut foris impositum, omnibus venenis resistit. Ad viperarum, regulorum, aliorumque serpentum morsus intro assumitur magno commodo ex aqua rosarum vel vulgari, avidumque jussulo pulveris apta quantitas pro necessitate & natura acri, modò x gr. non excedat: ipsique moribus inpergitur. Eadem ratione usurpatur ad vulnera à sagittis toxico illitis facta.

Robustissimo cuique pulveris dimidium scrupulum summo manè datus (cena autem diei praecedentis parca esse debet) evacuat omnes humores, praeterfuit crassos, lentos, & melancholicos: convenit quartanis diuturnis, febribus continuis, Iliacis colicisque doloribus, flatibus, hydropis, arenulis, renum calculis, urinae difficultatibus, fevissima cholerica passione, articularum & cibarium inveteratis doloribus, scirrhis & scrophulis. Omnis generis lumbicos necat, & appetentiam dejectam revocat. Observavit etiam illius praestantiam Acosta, in inveteratis capitis doloribus, hemerania, apoplexia, aurium tinnitu, arthritide, ventriculi & uteri affectibus & asthma. Si nimia fiat evacuatio bibat aeger dimidium cyathum Camae, h. e. decocti Oryzae, aut aviculam comedat & cito cessabit. * Idem traditur de Ricino Americano Hern. & de Pimpinella Monard.

Accedit, quod neque fectorem, neque tadium, neque merum dum sumitur pariat, possitque sine Dietae observatione, etiam is qui sua negotia foris peragunt propinari. Exhibendus est summo demum cyathus jussuli gallinarum tepide detur, reliquam diatæ observationem vide apud Autorem. Biliosus calidius ventriculus nonnulli molestia parere donec cibum sumunt & nonnullis vomitum viscosi visus est. Hic pulverem nonnunquam dedit Acosta syrupo acetoso aut Carambolis condita exceptum, aut in catapotia cum saccharo rosaceo efformatum. Solet interdum in nonnullis an pruritus & exoriationem excitare, atque in aliquibus, (sed paucis admodum) haemorrhoidas.

4. Lignum

4. *Lignum nephriticum* Park. *nephriticum cereuleum & flavo tingenti* J. B. *pergrinum aquam carnalem reddens* C. B. *Coali seu Aqueus serpens* Hernand.

Hernandez.

Alis *Thalapalati*, seu medicina Anguinis coccinea. Frutex est magnus, stipitem ferens enodum, crassum. Materia Pyri est, foliis Ciceris, minoribus tamen, Rutaceisve sed majoribus; flore luteo, elanguescente, parvo & longiunculo, composito in spicas.

Provenit regionibus moderatè calidis, qualis est Mexicana; & interdum etiam fervidioribus, qualis est Quahuichinacensis.

Ejus usus (inquit Monardes) jamdiu receptus est [in Hispania] ad renum vitia, urinæ difficultates & incommoda: postea experimento compertum est, ejus aquam in jecoris & lienis obstructionibus utilem esse. Fit autem hoc modo, Lignum affilatum & minutum concisum in optima & limpidissima fontana aqua maceratur, atque in ea relinquitur donec aqua à bibentibus assumpta sit: deinde novam aquam ligno affundunt, atque hoc toties repetunt donec lignum nullam amplius tincturam reddat. Dimidia circiter hora post injectum lignum cereuleum aqua colorem dilutiorem contrahit, qui sensim per temporis diuturnitatem intenditur. Adulteratur ligno illi simili, quod aquam croceo colore inficit. Addit Hernandez febres extinguere & colicis mederi; atque hæc potentius præstare si radices *Mel* adiciantur, quamquam ventriculum laxent. Exolecit post quindecim dies virtus. Mirum verò quòd saporem aque non mutat.

Ex nostra observatione lignum hoc aquam cui infunditur flavo & si diutius relinquitur croceo colore tingit. Si aqua fci colorata phiala vitrea excepta inter lucem & oculum collocata per radios refractos spectetur. At verò si oculi tibi sit inter phialam & lucem, & aqua per radios reflexos spectetur cereulea apparet tinctura; ut cuius volenti facile est experiri. Quod idem in vitro croceo colore tincto observatur: quotquot enim radii à vitro ad oculum reflectuntur cereuleum colorem exhibent, quotquot verò per vitrum ad oculum transeunt colorem flavum croceivim repræsentant, ut totum vitrum in hoc situ flavum, in illo cereuleum appareat.

5. De Santalo. Saunders.

Apud antiquiores Græcos nullam Santalorum mentionem invenimus; sed apud Arabes, qui ea nobis ostenderunt, & tria genera fecerunt, *Album, rubrum & citrinum*.

Santalum citrinum Park. J. B. *pallidum* Ger. C. B. *Yellow Saunders*.

J. B.

Decorticata Santali citrini quæ adferuntur fragmenta truncum arguunt satis crassum. Est autem lignum solidum, ponderosum, pectinibus rectis, quo fit ut hand difficulter in rectas assulas findatur: colore ex pallido rufescente, aut verius flavescente, ac nonnihil in citrinum vergente, unde nomen; sapore aromatico, amariante, cum acrimonia totum os implente, & ad caput ulque penetrante, suavi, odore fragranti, molchum nonnihil emulante, aut sane ex eo ad rosarum odorem nonnihil vergente.

Santalum album J. B. C. B. Ger. Park.

Parum colore differt à citrino, magis pallescit, Pyri ligno quod pallidum sit colore satis simile: aliqui eadem substantia, eadem textura, & pectines idem. Sed odore inferius, quippe qui debilis vix percipitur, uti nec fapor.

Scribit Garcias inter utriusque Santali [albi & pallidi] arbores tantam esse affinitatem, ut pallidum à candido discerni non possit, nisi fortè à ipsis incolis qui eas mercatoribus vendunt.

Caterum (inquit) Santalum in Nucis Juglandis magnitudinem attollitur; foliis admodum virentibus, Lenicif æmulis: *flor* ex cereuleo nigrescit: fructus Cerasi magnitudine, primum viridis, deinde niger, infidus & admodum caducus. Inodoram ferunt esse arborem nisi detracta jam cortice exsiccatam.

Nascuntur hæc genera in India ultra Gangem, plurimum verò in Timor insula quæ undique portuosa est: inveniuntur etiam in Verballi portu Javæ, vehementer quidem odoratum, sed brevi fœcescens. *Garc.*

Quantum ex hac Sandali descriptione colligere licet, inquit Clusius, valdè erit dubitandum, an legitimum Sandalum pallidum habeamus; quandoquidem scribit vix in Lusitaniam deferri, quum ejus pretium majus sit apud ipsos Indos quam apud Lusitanos. Fieri igitur poterit, ut aliquod aliud odoratum lignum nobis pro Santalo legitimo obtrudatur.

Ligna hæc epatica sunt ac cardiaca: Ut præcip. in lithomyia, palpitatione cordis, obstructione epatis. Extrinsecus in catarrhis, cephalalgia, vomitu, Epatis intemperie calida (in Epithem.)

Arabes eosque secuti plerique medicis recentiores Santala frigida esse statuunt: Verum J. Bauhinus alius, & quidem rectius ex gustu & effectibus ea calida esse decernunt. Electuarium Diatrion Santalon, quod ab his nomen accepit, præscribi solet à medicis adversus calidam hepatis intemperiem, ejusque obstructionem & iterum, necnon ad ventriculi & vicerum debilitatem.

Garcias magnam Santali albi & citrini quantitatem per universam Indiam absumi scribit, quia omnes fere ejus incolæ, five Mauritanii, five Gentiles illo in mortariis lapideis confuso & aqua macerato sibi universum corpus inungunt; deinde fisciari finunt ad æstus corporis tollendos, & odoris conciliandi causâ. Indi enim plurimum odoribus delectantur.

Invenitur (inquit idem) & in Malabar odorati ligni genus, Santalo albo persimile, quod se in febribus indigene inungunt, lingua Malabarica *Samborana* appellatum. Commendatur ad Erysipelata & inflammationes, atque Santali rubri modo eo utuntur.

Parkinofus

Parkinofus Santalum album in pulverem redactum & vel in ovo forbili sumptum, vel in vino rubro super cineres calidos per noctem infusum & hautum ad spermatis fluxum in utrovis sexu commendat.

Santalum rubrum J. B. C. B. Ger. Park. *Red Sanders*.

Lapideæ ferè duritiei & ponderis sunt & Santali rubri trunci frusta, quæ delibata importantur, colore intensius rubente quam lignum Brasiliæ, ut ferè nigrescant, pectinibus rectis densissimis, interdum crispis rubre aut nodositate vestigia imitantibus. Odorem nullum evidentem spirant, sapore ferè fatuo cum levi adstrictione. Commantur vix modicum salivam rubeo colore tingit, at lineo affricum tingit.

Garcias Santalum rubrum & lignum Brasiliæ eo inter se differre scribit, quòd Santalum rubrum neq. dulce fit, neque inficit; at lignum Brasiliæ utrumque. At verò Santalum rubrum quòd ad nos adfertur rubro colore inficere Botanici pleriq. testantur, & experientia confirmat, quantum aliud magis, aliud minus.

Porro rubrum Santalum non nascitur in Timor, sed loco valdè distant, viz. in India intra Gan- *Locus* gem fluvium, in Tanafarim & maritimis quibusdam Charamandel. Ex his locis omne Santalum rubrum adferri pro certo asserit Garcias.

Hoc genus Santali refrigerat & astringit: unde quicquid virium Arabes aliique adversus ardores *Vires* alioque morbos calidos Santalis attribunt, huic potissimum conveniunt. Rubri Santali (inquit Garcias) apud Indos exiguus est usus & rarus. Utuntur tamen contra fervidas febres eo tempore, frontem & arterias inungentes.

Abelicea Santalis adulterina Cretica J. B. *Pseudosantalum Creticum* C. B. *Pseudosantalum Cretica Abelicea dicta* Park.

Abelicea, autòrè Hön. Bello, arbor est magna, recta, multis ramis prædita, adspèctu pulchra, cui folia Alaterni, sed rotundiora, profundè ferrata [quos flores proferat ignorare se fatetur.] Fructus magnitudinis Riperis, figurâ quali rotundus, colore inter viridem & nigrum medio. Materies ligni dura & paululum odorata: pulvis enim hujus Santala imitatur.

Arbor hæc in solis montibus Leucis, eorumque altissimis jugis provenit: & ex ea trabes fiunt. *Locus* Antiquis ignotum fuisse putat Honor. Belli, ni fit Ulmus montana Theophrasti, lib. 3. c. 14. Sed *Vires* folia neque leviter ferrata sunt, neque magna, ut Pyri, verum longe minora.

6. Ebenus J. B. Ebony.

Hujus duo genera describit J. Bauhinus, Verum seu genuinum, & Sylvestre.

Verum dictum sylvestri ponderosius est, nigrum, alibi interdum colore nucis Juglandis, aut etiam pallidius; quam coloris varietatem in bonitatis notis habent: passim ceus minutis quibusdam segementis scarificatum longè frequentibus, aliis splendentibus nec impressis referunt. Schickardus Architectus aliquando fide rariis hominis craftitudine truncos fide vidisse testatur, sed nullum unquam quod non putredinis aliqua labè alibi fuerit infectum; quale & nos aliud habemus (inquit J. Bauhinus) ac Suerbis quodammodo fungosâ substantiâ in parte quadam; quod ætati & corruptelæ tribuissimus, ni is monuisset aliter.

Sylvestre vocatum prædicto nigredine ac pondere cedit, sed vix elegantia ac splendore: passim quoque lineis, ceus scarificationis quibusdam vestigiis, verum non ut in priori profundius aut incisius, nihilominus tamen splendentibus, conspicuum. Veri portio adolescens flammia non injucundum spirat odorem, ut nobis quidem videtur, non tamen sine odoris quadam gravitate peculiari. Utrumque aque injectum protinus fidit, & vix aliud è lignis invenias ponderosius. Videtur tamen sylvestris nonnihil pinguior & oleaginiosior esse.

C. Bauhinus etiam duo genera habet, ea sunt,

1. Ebenus Thevero in Indiæ insula Palmbotore præstantissima & nigra. Val. Cordus scribit quoddam Guaiacum lignum Ebenum esse continere, & Pena censet Officinarum Ebenum speciem Guaiaci esse. Verum meminimus (inquit J. Bauhinus) ad Autoribus prodi frondes Ebeni Buxo similes; ad Guaiacinas allatas vidimus Comari Laurive facie. Præterea Guaiacum negè nigra mater est, & venas pectinum modo discurrentes habet.

2. Lignum pice ferè nigrius & polito ebore levius: arbor crasso cortice vestita: in cujus intimis Ebenus clauditur. Eiusdem generis ligna rubentia, & ceræ modo flaventia reperiuntur in insula Mauritiana.

Theophrastus Ebenum Indiæ peculiarem esse scribit, cujus duo genera, alterum præstanti pulchroque ligno, alterum vile ac ignobile; ipsa arbor fruticosa est velut Cytisus. Virgilius quoque, *Sola India nigrum Fere ebenum*, inquit. Verum observante Plinio, Herodotus eam Æthiopis intelligi maluit, & in tribu vicem regibus Persidis è materia ejus cætenas phalangas tercio quoque anno pensissimè Æthiopum cum auro & ebore. Et Dioscorides, qui duplicem Ebenum describit, alteram eamque optimam Æthiopicam facit; alteram bonitate inferiorem Indicam.

Plinius duo genera ita distinguit, 1. Rarum id quod melius, arboreum, truncò erodit, materie nigri splendoris, ac vel sine arte protinus succundi; 2. Alterum fruticulosum Cytisi modo, & tota India diffusum.

Ebenum fœsse & lapideum, quòd Geörg. Agricola describit ad septimi libri De nat. Fossilium fere calcem, alia longè res est ab Ebno vulgaris hodie usûs & notitia.

Vulgare Ebenum non esse Æthiopicum Dioscoridis vel his argumentis probatur, quòd gustu non sit mordax, nullam dum manducatur ostendat acrimoniâ, nullum igni injectum emittat odorem, nec ullam pinguedinem, si accendatur, fundat. *Fo. Bod.*

Oooooo

Theophrastus

Theophrastus Ebenum coloris gratiam reconditam & asseveratam non acquirere scribit, sed naturā statim. Verum D. Tavernier insignis peregrinator, de Mauritii insula agens, affirmat, Ebeni arborem quamprimum caesa est in affores fere discandam esse; affores autem illos per biennium, & interdum etiam triennium si lignum densius sit, ad septem aut octo pedum altitudinem in terram humidiorē demersos sepeliendos esse, antequam materia tractabilis & operibus fabriliter idonea evadat, inque assulas fistulas, & polituræ capax fiat. Addit insuper Ebenum discindendi & ad usum preparandi opus valde difficile & laboriosum esse, etiam præ remigatione in trirēmbus, ideoque folis servis & mancipiis à Belgis deputari.

Alia etiam ligna hoc modo in terra defossa diuturnitate temporis & colorem nigrum & duritiem Ebeni pariter contrahunt, ut Ebenum genuinum mentiantur. Ebenus consentiente Veterum testimonio oculis utilis est. Scobem ejus oculis unice mederi dicunt, lignoque ad cotem trito cum pullo caliginem discunt. *Plin.*

Hodie varia opera ex ea fiunt, thecæ, arcule, abaci, cassellæ, speculorum thecæ, pectines, tragematothecæ, fellæ plicatiles, imagines, & alia propemodum infinita, eaque vel per se pura, vel auro, argento aut ebore vario artificio adornata, qualia Venetiis & Augusta Vindelicorum videre licet. *J. B.*

Anglus quidam ex brevibus intervallis convulsione, flatulenta premebatur, post varia auxilia quæ mucolum vacuarent humiorem, & roborent nervos solo Ebene decocto ad 40 dies, quousu copiosus sudor prolicebatur, convaluit. Zacut. prax. Obs. 44. ex Advers. D. Edw. Hulse.

7. Lignum Bresilio simile caruleo tingens J. B. An Logwood nostratum?

Haud ita dissimile Bresilio est, colore & pectinibus iisdem; sapore tamen luculentiore, & cum dulcedine nonnihil acri, & odore grato, quem acquiritum negant: sed lignum esse recensius quo odoratus. Hoc leniter masticatum coeruleo colore tingit, ideo à tinctoribus expecti aiunt ad colorum & telarum tincturam.

8. Lignum candidum fungosum, cotis vicem præbens J. B. Lig. leve fungosum & Java majore.

Hoc, autore Clusio Exot. l. 1. c. 8, valde leve erat, ut nihil nisi Sambuci medulla quodammodo videretur, fungosa materia constans & candida, cortice admodum tenui, & quasi membranacea recta, cineracei coloris, ad cultorum obtusam aciem exacuendam valde commoda.

9. Lignum levissimum J. B. Suberi affine lignum, fomitis vicem præbens C. B.

A Jac. Gareto habitus Cherlerus hujus ligni fragmentum, quod levissimum erat, per transversum secta rotula sui circumferentia majori ex parte rotunda, in quadam parte totum fungosum, quæ superest autem aliquid corticis tenuis, cinerei, totum Suberi simile, flavescens, distinctum circularibus lineis, ignem facile concipiens, odor nidolentus. Describitur idem Clusio Exot. l. 1. c. 8. Utile est ad ignem conservandum fomitibus locis, non secus ac fungus aut ellychnium.

10. Citra India lignum J. B.

Hujus frustulum ad J. Bauhinum misit Coldenbergius, pectinibus contextum Faginis, transversis micis interlucens, odorum, colore subrubente, sapore nonnihil aromatico cum quadam sale-dulci quam accidentariam suspicabatur. J. Bauhinus. Idem Coldenb. disquirendum proposuit num esset Veterum Citrus arbor, ex qua mensa peritolidum parabantur.

II. De Ligno Colubrina.

Lignum colubrinum dictæ sunt hoc genus stirpes quod singulæ mirum in modum utiles sunt adversus colubrorum virulentos idus & morsus. G. Bauhinus Clematicides vocat quia pleræque fatimentia sunt & per arbores repant.

Hoc autem lignum quomodo deprehensum sit serpentium moribus prodesse videtur apud Garciam nobis enim fabulam respondere videtur ea narratio.

Lignum colubrinum I. Garcia J. B. Park. Clematis Indica foliis Persice, fructu Perilymen C. B.

Diffini aut etiam palmarum altitudine assurgit, paucis virgulis, quathor aut quinque dantaxit, tenuibus. Radix, quæ maxime in usum venit, veluti tenuiorum nostrarum Vitiū radices, multis capillis aut nodis se propagans, ita ut semper radix aliqua extra solum se exferat, & radice una exempta alia in ejus locum succedant. Radix hæc candido-cinerea est, solida, admodum amara gustu. Folia Persicæ mali, magis tamen viridia. Flos longe à foliis racematim collater pulcherrimæ colore rubens; Fructus Sambuci, sed rubens, & durus, racematim collater, velut in Perilymeno: in insula Zelandiæ & multis aliis regionibus & in Goæ continentis nasci tradunt.

Tentur primum hæc radix, & ex vino aut aqua cordiali propinatur a serpente percussis; tunc etiam ad cotem Santali modo, & vulneribus inspergitur.

Colubrinum lignum II. Garcia, Clusio candens; J. B. Clematis Indica spinosa foliis luteis C. B.

Arbor est (cum sola provenit nullis vicina arboribus) Malo Punice similis, spinis brevibus & firmis horrida; cortice candido, denso, rimoso & amaro, non tamen veluti prioris cortex: Folia est luteis, aspectu pulcherrimis. Hanc autem (si juxta aliam quampiam arborem proveniat) per summos ejus ramos serpere, atque Cucurbitæ modo amplecti ferunt. Materies Clusii firma, candida, venis quibuldam distincta, non dissimilis Fraxini ligno; cortex candicans & quasi cinereus: utraq, verò degustata amaro sapore esse deprehendebatur.

In insula Goæ nasci ferunt, sed nunquam Garcia videre contigit. Commendatur adversus venena velut primum, & eodem modo usurpatur. Solent ipsum lignum Viris, cum cortice & radice permixtum exhibere: præfertur tamen radix.

Lignum Colubrinum III. Garcia Park. Col. Lign. 3. Garc. foliis Lemiscii J. B. Clematis Indica foliis Lemiscii candida maculis aspersis C. B.

Ramos habet paucos, tenues, quatuor aut quinque digitorum longitudine, qui nisi alligati sustentare se nequeunt, sed per solum sese diffundunt. Folia rara, Lentilcinorum effigie, oblonga, non viridia sed maculosa, live nigricantibus ex candido maculis respersa. Radix tenuis est, dura, nigra & odorata.

Cum Prorex in Jafanapatan insula Zeylan contermina esset, dono data est illi hæc radix, quam misit aduersus venena prædicabant. Similem in Continenti Goæ nasci ferunt.

Colubrinum lignum bederacem foliis Brinie, Acofæ I. J. B. Lign. Col. I. Acofæ Park. Clematis Malabarensis foliis Vitæ, colore Dracunculæ C. B.

Nascitur in Malabar Hedera modo, colore Dracunculæ majoris five Serpentaria. Folia illi sunt Bryonia ferè similia, integra tamen initio, nervoque prædita per longum excurrente, & quinque aut sex ventibus in latera vergentibus. Successu temporis accedunt exigua foramina, quæ paulatim cum foliis incrementum sumunt, donec tandem omnino folia scindant eaque Vitis folia similia reddant. Conspiciuntur etiam interdum in eadem stirpe folia integra, alia exiguis, nonnulla majoribus foraminibus prædita, omniæque adeo inter se dissimilia, ut ejusdem plantæ folia minime esse videantur. Tantum verò habet hoc lignum cum colubro similitudinem, ut (Acofæ tradente) qui non nōrit aut de die non viderit, si ad Lunæ splendorem noctu conspiciat, vivum colubrum esse existimet.

Solo hujus ligni odore serpentes fugari aiunt, ideoque incolæ maxima ex parte illud circumferre solent.

Colubrinum lignum Dudasali Canarinis, Acofæ II. J. B. Lig. colubr. 2. Acofæ Park. Clematis Malabarensis altera, radice serpente C. B.

Planta admodum brevis est & tenuis, triaque solummodo folia habet mollia, lævia, saturatius viridia. Flos aut fructus non conspectus, nec quisquam se vidisse asserit. Radix oblonga & tenuis est, minimo digito minor, hinc inde nonnunquam extuberans & summa tellure serpens: cæterum ejus cortex valde tenuis est, & cinereus, nullo dum gustatur manifesto sapore præditus, deinde tamen gustum in ore relinquens suavem, & uti Moschus odoratum. Fissus est undique hic cortex, & sponte sese expedit ab alio crassiore flavoque cortice subus nascente qui odorem Trivoli odorati vulgaris refert, & saporem Glycyrrhizæ dulciorem: præmanus odore admodum suavi, nec injucunda mordicatione, momentanea tamen præditus esse deprehenditur: ipsa materia lignosa est, candida, dura & infidua. Folia napi saporem referunt. Germen producit radix hæc supra terram, circiter quatuor uncias longum in caput extuberans.

Invenitur in Malabar locis humidis, & inter arbores, præsertim verò circa illas quæ Angelins nunc cupantur, nec procul à mari.

Ad eadem valet ad quæ præcedentia.

Colubrinum ligni tertium genus in Malabar vastæ arboris magnitudine Acofæ C. B. Colubrinum lignum Clusii Pao de Cobra dictum, forte III. Acofæ J. B.

De hac arbore in alio libro (qui tamen nunquam quod cinis editus est) se acturum scribit Acofæ. Pingitur à Clusio notis ad Acofæ fragmentum ligni cum tubere five superiore radice parte in nodum coacta, quod Colubrinum 3. Acofæ idem esse suspiciatur. Similis ferè ligni fragmentum à Jac. Gareto acceptum à Clusio, per medium secundum longitudinem sectum, coloris erat pallidi; ipsum quidem lignum amarum, sed cortice paulo amario, cujus superficies quodammodo flavescit, ipse vero ex candido cineracei coloris est.

Harum omnium stirpium lignum five potius radix, non modo adversus animalium virus ejaculantium morsus iduæ efficax est, sed etiam ejus pulvis lumbricos necare, papulas, exanthemata & impetigines tollere creditur, & cholericam quam vocant passionem (incolæ Mordeis dicunt) sanare. Similiter utile esse medicamentum ferunt adversus febrium circuitus uncias pondere propinatam, prius tamen tritum & aqua maceratam, per vomitus expurgata multa bile: Adde Acofæ, Synopen, ventriculi debilitatem & cordis tremorem. Hinc conjectatur D. Greivus, vel cognata esse hæc ligna arbori ex cujus cortice pulvis Patrum fit, vel ejus in febribus intermittentibus vim experiendi & inveniendi occasionem Indis dare potuisse.

Attendamus experimenta Antonii de Heide in centuria Observ. 7. quæ ad me transiit D. Hulse. Ad febrem quotidianam sedandam Ligni Colubri pulverem affluit Tornator quidam circa vespertinam. Sublequentis nocte sese satis bene habuit, sed mane surgere vel corpus motu fatigans sentiebat tremorem in membris: accersitis exhibui mixturam hypnoticam, & intra paucas horas tremore liberatus æger. Ejusdem ligni 3ss. assumpta à muliere cachectica præter tremorem excitavit & Roporem, ita ut agra nullius rei curam haberet, nesciens (ut mihi retulit) se esse in mundo, vel vivere. Curatur mixtura hypnotica.

Retulit mihi illustris Domina famulum suum ab assumpto hoc ligno instar fati extitisse. Hæc peniculis & confensum cum symptomatis à nucem vomice in casu excitatis Obs. 50. exaratis [quæ nos in Historia Nucis vomice retulimus] libenter subscribo asserenti nucem vomicam esse fructum Ligni Colubri. Hæc mera est conjectura.

12. *Lignum Angolense Tacusa Indigenis dictum R.S. Mus.*

Valde solidum est & ponderosum Ligni Vitæ instar, pectine nigricante:

13. *Lignum Angolense aliud Chicongo dictum R.S. Mus.*

Durissimum est & ponderosum, colore Quercus Hispanicæ: in pulverem redactum saporis amaricantis.

14. *Agallochum Officinarium C.B. Lignum Aloes Park. Lignum Aloes Officinarium & Agallochum perisque putatum J.B.*

Lignum peregrinum, quod Xylodien vel Lignum Aloës vocant Officina pectinibus plerumque dentis & rectis est perextum, quodque transversim sectum Quercui ligni pectines emulatur, partim albicans, durum, grasse, pingue, sapore amaricante cum quadam acrimonia aromatica; prunis injectum bullas agit, totumque sensim colliquefit, suavissimum spirans odorem; tandem vero si sufflando pergas flammescit.

Hujus Ligni frusta raro magna ad nos advehuntur, ut plurimum enim in fragmentis nobis transmittitur, quæ optima censetur nigro-purpurea, venis cinerei coloris intersecta, amara, ponderosa, aquæ tamen supernatantia, liquorem si Prunis candentem ferre imponantur exsulantia, flavem, ac acidulum, fumum si incenduntur præbentia, bullulæque simul post se relinquuntia. Schrod.

Ipse arbor, teste Garcia, Oleæ similis est, interdum major. Vidit enim ramum ejus cum foliis; Fructum autem florem videre non contigit, ob difficlem & periculosam hujus arboris diuturnam observationem, frequenter in illis locis ubi crescit grassantibus Tigribus. Ferunt autem recens dissectum Agallochum nullâ odoris fragrantia gratum esse, nec nisi siccatum odoratum esse, imò cum odorem per universam ligni materiem non diffundi, sed in ipso arboris corde sive matrice coacervari. Crassum enim esse corticem, & ligni materiem odoris expertem.

Sethi & Serapio excisos arboris ramos terra obrui scribunt, ut putredinis interventu corruptatur id quod inodorum, nempe cortex & exterior ligni pars, quod nobis minime videtur verisimile.

Legitimum Agallochum in Malacca & Sumatra insula nascitur, inque Cambaia & Siana. Garcias unicum genus Indicum novit; alii multa distinguunt, præsertim Arabes.

Officina, ex observatione Clusii, demonstrant duo genera Ligni Aloës, præter lignum Rhodium, quod usæ sunt loco Ligni Aloës. 1. Uni diversi colores ex venis fibrivæ albis aut ex luteo pallidis; sive ex nigro rufescentibus simul mixtis, magis in ramis quam trunco. Hoc genus quidam docti Thuiæ lignum existimant, alii Aspalathum Dioscoridis. 2. Lignum Aloës aliud ex nigro rufescit, resinofum, quod usum gratum ex se reddit odorem, ponderosum, & aquæ fundum petens. Hoc quidam putant speciem Ebeni Dioscori.

C. Bauhinus ex autoritate Ludov. Romani & Jo. Lincoltani triplex genus distinguit, 1. Primum vocat Agallochum præstantissimum, quod Calampari vocatur, & solum inter Reges Indiæ distribuitur, cujus fragmentum duarum unciarum contriectatam inenarrabilem odoris suavitatem supra omnia suffimenta spirat. De hoc Scaliger, Agallochum nostrum quod habemus leve est, odoratumque adeo ut solâ tractatione, sine ulla subiecto igni spiritus admodum valide sed jucunde. Hoc genus, tradente Lincoltano, Calamba vocatur, quod sincerum cum auro argenteo persæpe deponatur.

2. Secundum Agallochum Officinarium est, Palo de Aguilla Lincoltano, de quo egimus.

3. Tercium Agallochum sylvestre, Aguilabrava. Ex hoc sphaerula precatoria, odoris jucunditate & pretii magnitudine commendabiles consuevit: magno item in pretio est, quod ex eo Indi fatrapæ & sacerdotibus inde rogum defunctis fruant, pari honore quo apud nos marmorea sepulchra celebrantur.

Cæterum Lignum Aloës calfacit & siccatur: confortativum est omnium viscerum ac præcipue cordis ac uteri. Spiritus vitales ac animales recreat: hinc medetur lithymia; amaritudine sua lumbricos necat. Externe creber ejus usus est in cucuphis & epichematibus cordialibus.

Agallochum Dioscoridis commanducatur, itemque decocto collutum halitum eius commendat, ac toti quoque corpori siccatum tritumque odoris gratia inspergitur: ad suffimenta denique Thuiæ instar adhibetur. Radix vero drachmæ i. pondere pota stomachi superfluos humores imbecillitate ardoremque mitigat: His quoque quo lateris & jecinis dolor exaceruat, ac Dysentericis aut terminosis ex aqua bibita opitulatur.

Agallochum Antiquorum plerique Botanici idem esse putant cum Xylaloe seu Ligno Aloës Officinarium. Xylaloe autem ob amaritudinem dictum voluit. Hermolaus à nonnulla similitudine coloris.

Ligni

Ligni Aloës fructum cum gummi adharens à nobilissimo Viro D. Rob. Boyle Musæo Reg. Societatis donatum meminit * D. Grevius. Erat autem istius gummi sapor Ligni unde exudavit prioris similis, color Aloës purissime lucidæ, Socotrina dictæ, siquidem radiis reflexis spectatum Picem referebat, refractis vero, inter oculum & lucem suspensum Carbunculi instar splendebat; in pulverem redactum fulvum apparebat. Hoc aliud simile gummi aromaticum antiquum Hebræorum Aloëni fuisse assertum prædictis eruditissimus Vir, à cujus similitudine vulgaris Aloë nomen accepit.

Ex relatione D. Philiberti Vernatti lignum hoc lac manat adeo virulentum ut si in oculos incidat cæcitatem causat, si in ullam aliam corporis partem pustulas excitet, cutem inflamet: quod idem de ligno arboris Mancinelli dictæ in India Occidentali traditur. Hoc (inquit D. Grew) neque de ligno interiore neque de albarno accipiendum est, sed de cortice solo, se enim in nullius arboris ligno vasa lactea hæc observare meminisse, sed in cortice tantum.

15. De Aspalatho.

Aspalathus Theocriti Scholiasti dicitur, *δὴ δὲ τὸν ἑστῶτα τὸν δὲ τὸν ἑστῶτα τὸν δὲ τὸν ἑστῶτα*, *ἢ τὸν δὲ τὸν ἑστῶτα*, à percussis difficulter avellitur vel aufertur.

Aspalathum Veterum Officinis incognitum esse Matthiolus aliqui existimant.

Ruellius lignum Rhodium Officin. Aspalathum esse Matthiolus aliqui existimant. Ruellius lignum Rhodium Officin. pro Xylaloe à nonnullis venditum Aspalathum non esse contendit & Ruellii argumenta refutat. Matthiolus etiam Ruellium erroris arguit, qui tamen in tradendo ligno Rhodio Cordus contrarius est, cum ei doneget acrimonia & amaritudinem, quas ei tribuit Cordus, tanta, inquit, est inest amaritudo ut nullius gustum effugere possit, qui adjuncta est cum aliqua adstringendi vi manifesta acrimonia quæ paulatim incipit donec prorsus excalefactas fauces propemodum ut Coccognidum exasperet & fervore detineat; ut demonstret sci. Lignum Rhodium esse Oleam Æthiopicum. Utri (inquit J.B.) credendum.

Matthiolus Ligni Rhodii plantam Oleastri in insula Rhodo nascentis speciem esse ait, cujus etiam descriptionem & historiam dat à Rhodiis sibi communicatam: Anguillara etiam ejus descriptionem tradit à Rhodiensibus quodam pharmacopœo sibi missam. Invenitur in insula Rhodo frutex spinosus, foliis Oleæ sed paulo minoribus, flore albo odoratissimo, cortice albicante & aspero. Reperitur interdum arbutula quadam quæ detracto cortice coloris sunt rufescentes; quo vestitus eo vegetior color. Totum lignum non rubet sed solum partes quæ adhaerent cortici. Non reperitur intota insula Rhodo lignum ullum ibi nascens odoratum excepto hoc, ex quo Turcarum nobiles singulare parant compositionem ad suffumigia, cujus descriptionem vide apud J. Bauhinum.

Honorius Belli Lignum Rhodium *Matth. & Officin.* à plurimis pro legitimo Aspalathum in Theriacis usurpatum, nil aliud esse affirmat quam Cytivi veri à Maranthe descripti lignum, qui in insula Rhodo propinquus & Rhodo ipsa Calcei oritur. Patmi in sphaerularum precariarum usum converturn. Erravit (inquit) Matthiolus credens lignum spinosum esse, & Oleæ speciem: non esse autem Aspalathum recte judicat. Erravit & Anguill. cum suo Rhodiensi pharmacopœo, qui illud suffumigii genus omnivium, &c.

J. Bauhinus pro Aspalatho observavit in quadam Officina Lignum quoddam validissimum & solidissimum durum, grave, tortuosum, nigricans partim, partim albicans, alternatim interdum utriusque hujus coloris venis, alibi flavescens, subinde transversis micis pectines secantibus, odore mullo, sapore amaricante.

Considerandum proponit, an hoc lignum traditum sit à Botanicis nomine ligni Rhodii & Oleastri.

Lignum Rose odore, aliis Lignum Thuriæ, aliis Aspalathus J.B. Aspalathus colore Busi C.B. item Aspalathus albicans torulo citreo ejusdem.

J.B.

Durum & solidum est, Guaiaci ferè texturâ, pectinibus utcumque rectis, secundum quos finditur, ponderosum odore Rosarum: bicolor quemadmodum Guaiacum, in medio fulvum, in ambitu album, cortice adhuc alibi adherente satis crasso, scabro, coloris ex fusco cinerei, sapore paulo acriore nonnihil amaricante. Sapor ligno aromaticus primum amaricans, post acer, ad Scheenanthi saporis quoddammodo accedens. Prunis impositum flammam celeriter satis concipit, & quidem *flammarum*, sed nihil resinosi aut pinguis fundit. Fragmentum brachiali crassitudine habuit J. Bauh. Ruellius Lignum rosaceum dicitur à novo Orbe delatum, qui & bis illud describit. V. J.B. Hb.

Lignum quod descriptissimum (inquit J.B.) optime respondet Aspalatho 1. *Advers.* cui forte congener si non eadem Aspalathus 2. *Lob.* C. Bauhinus eas distinguit & diversas facit, uter rectius. Recte tamen J. B. vel Cherlerus C. B. reprehendit, quod Cordi Lignum Rhodium, sive Rhodium Oleastrum Aspalatho 3. *Lob.* idem fecit, cum hæc albidâ foris, intus subflava: illud venas habeat partim albicantes, partim fuscas & nigras, multumque differat à Santalo albo & citrino: in hac odore Rosæ, in illo nihil tale prædicetur; hæc caret manifesta qualitate, illud amarum sit, &c. ut descriptiones eorum apud Cordum & Lobelium conferenti patebit.

Lob.

Aspalathus rubens C.B. Aspal. Rhodius rubens, odoratiff. J.B.

Hujus apud Nic. Comacum medicum Venetum Rhodo advectum truncum maximum vidit Lob. cortice exutum, rubentem, Taxo concolorem, odore adeo fragrantem, ut quàm latè patebat cœnaculum eximio imbueret odore.

O o o o o o o

Aspalathus

Aspalathi nomine datum lignum graviter olens J. B.

J. B.
A Valerando Dourez Aspalathi nomine nactus est Jo. Bauhinus hoc ligni genus, cuius fragmenta dura, contorta, nodosa, micis per transversos pectines apparentibus, ut in Fagino ligno, colore per medullitum aliquatenus fusco, per reliqua cineraceo exalbido, odore gravi hircoso, quem & per se, & prunis impositum spirat, sapore ingrato. Ex frustis (inquit) nostri consideratione facillè dijudicamus fivè truncum fivè ramum brachialis crassitudinis fuisse.

Aspalathus prima Diosc. Plinii & Galeni, legitima Pona J. B. Aspal. cortice cinereo, ligno purpureo C. B. Alp. primus Dioscoridis odoratus Park.

Pon.

Hæc substantia non est tam compacta, ut injecta in aquam proruat in fundum, sed si confertur cum multis aliis lignis satis compacta & gravis dignoscitur: cortex ipsius superior est colore cinereo nigricante, & quadam acrimonia adstringente præditus. Hoc cortice exempto offert se membrana quadam fibrosa, longè efficacior si degustetur primo cortice, colore rubro ignem imitante, quo dempto ex parte inhærente lignum in superficie ad purpuram vergens detegitur, intus pallidescens, pars verò interna ad nigrum vergens. Lignum hoc totum est qualitatis valde astringentis cum aliqua acrimonia mixte. Odoratum est, validi odoris & qui nares ferit tam citò & profundè quàm Castoreum; istud est fæmentolium, spinis quibusdam ornementum.

Miratur Johan. Bauhinus Ponom non adnotare unde delata sit & ubi observaverit suam Aspalathum.

Aspalathus Cretica Alpini odoris persuasus J. B.

Frutex est densis ramis, spinis albis, duris, horridis; cortice caudicis albo, ad trium plus cubitorum altitudinem in altum affurgens, floribus multis, parvis, croceis, Sparti similibus sed summe odoratis. Hujusarbuti radices duræ, longæ, crassæ, colore flavo atque cortice summe odorato ab Alpino fuere observata.

Prope Frachyæ portum in quodam colle virentem atque florentem sæpe inspexit Autor. Cum tor difficultatibus intricata sit Aspalathi historia tam in Antiquorum quàm in Recentiorum scriptis, rem dignam industrio Botanico præstitisset Alpinus, si diligentius paulò Aspalathum suam Creticam descripsisset, ac demonstrasset, folia, florum formam & totius plantæ saporem. Mirum præterea hunc fruticem tam suavis odoris non observatum in Creta per Bellonium & Honorium Bellum. *J. B.*

Aspalatho adjungit C. B. tria alia Ligni Indici genera.

16. Lignum Americanum album C. B. Candidissimum Lignum Brasiliannum J. B.

In Brasilia scribit Lærius vidisse se lignum candidum ut charta. Thevetus quoque tradit in America nacti arbores ligno candidissimo & tenerissimo, nullius tamen apud Americos pretii.

An populo similis? Tocot-guebit, cui refina thuris candidior? *J. B.* Hanc in India Occidentali inveniri Fragosus refert, Populo similem summi candoris, cujus materies ob candorem, levorem & splendorem summe expetebatur ad idola fabricanda. Sub ejus cortice nascitur gummi seu refina Thuri nostro similis, sed candidior & minoribus fragmentis, quo isthic utuntur ut nos Thure.

17. Lignum Americanum violaceum C. B. Violaceum Brasiliannum J. B. An Lignum colore purpureo Theveti?

18. Lignum Feixo, quod insula Pico promittit Linschot: adeò durum ut ferrum æquet, interius coccinum undulatum expressissimè referens.

19. Lignum ferri duritiem æmulans, nostratibus Iron-Wood dictum. An Lignum de Cochi quod ejusdem cum ferro ponderis ex quo anchoras consuevit, & à Lusitanis Pao di ferro, hoc est Lignum ferreum vocatur C. B.? ex part. 7. Ind. Or. c. 44.

Lignum ferreum dicitur ob extremam duritiem cum gravitate conjunctam, unde ad idicia minus commodum est, & instrumentorum aciem rotundat, ob id operariis & architectis invidium.

A Sole & pluvia nihil patitur, unde ad opera externa & aeris exposita convenit, præcipuè ad dentes Rotarum molendinarium.

20. Arbor Populo similis resinosa C. B. Tocot Guebit Clus. Not. in Monard.

Clus.

Refert Fragosus in India Orientali arborem reperiri, Tocot guebit, i. e. lignum desiderii seu expectatam dictam, Populo similem, summi candoris; cujus materies ob candorem, levorem & splendorem summe expetebatur ad idola fabricanda. Sub ejus cortice nascitur gummi seu refina Thuri nostro similis, sed candidior & minoribus fragmentis quo isthic utuntur ut nos Thure.

21. Lignum nostratibus Fusick Wood dictum ex India Occidentali ad nos transfertur, tinctoribus expetitur ad colorandas lanæ flavæ colore.

Flores

Flores & Folia quedam Exotica.

1. Mogori flores odore florum Mali aureæ J. B. C. B.

Mali aureæ floribus multò odoratioribus esse dicuntur, quorum stillatitius liquor eundem apud Indos usum obtinet, quem apud Hispanos florum Mali aureæ aqua.

Plantam hos flores ferentem depictam exhibet Jac. Breynius, & describit his verbis, Frutex est quinque cubitorum altitudine, ramulosus, foliis binis (partim rotundioribus & obtusioribus, partim longioribus & magis acuminatis) ex adverso sitis, Jafmini Arabici Clusij majoribus, substantia tenuioribus, floribus densioribus ac subtilioribus discurrentibus præditus: Floribus item plurimis in ramulorum cymis, perelegantibus, candidis, admodum suaviter olentibus, Violarum, Jafmini & Malorum Aurantium flores longè superantibus, tubulosos, in decem folia divisos, duplici serie dispositos onustis; & calycibus in tenuissimas, filo similes lacinias diductis, quasi barbatis, exentibus. Hi flosculi magnitudine paululum excedunt Jafmini Arabici memorati, cum quibus planè conveniunt, cui hic frutex, nisi unus idemque ratione tantum loci variat, affinis.

Clus.

Arborifine an herbe flores essent Clusium latebat, color etiam in exsiccatis evanuerat: calyces habebant & quatuor veluti squamis compactos, & brevibus petiolis præditos, in quibus flores quatuor foliis longioribus & calyces superantibus constabant angustioribusquæ quàm calycum squamæ, deussatim compositis, protuberante in medio umbone, ut in Malorum Aureorum & Citriorum floribus: Odor si quem habuerant evanidis, quemadmodum & sapor propter siccitatem. Ab incolis tamen [insule Madagascari] in aliquem usum adservatos fuisse verisimile est.

2. Tiambe flosculi Indici J. B. Clus. Exot. l. 2. c. 15. fr. 16.

3. Arbor violarum Indica J. B.

Arbor est Indica, flores fetens, quibus Pharmacopolæ Violarum loco utuntur, quorum tamen ulum non admittit Garcias, (quia diversæ planè facultatis sunt à nostris Violis) nisi in iis medicamentis quæ foris applicantur.

4. Champacca flos Bontii.

Crescit in arboribus non absimilibus Pæricæ Malo; foliis eodem modo oblongis & in cuspidem pyramidaliter densentibus. Colore flores sunt duplici, viridiori & aureo; forma florum Colchici aut Croci Anglici; odore Rosam cum Viola mixtam emulante. Unde etiam fœmine Indicæ iis in nobili suo unguento Borborii dicto utuntur, ut corpus ad calceni eo inungunt. Nominis convenientia cum Champacæ H. M. & florum gratissimus odor hanc ei eandem esse arguunt, ut in Historia Champacæ diximus, licet descriptio Bontiana imperfecta & vitiosa videatur.

5. Benjoim obvolutum folium maximum J. B.

J. B.

Arborifine an herbe folium esset incertum: apparuit tamen ex fragmento quod habuit J. B. maximum folium, adeoque & Musæ foret folio majus. Erat autem colore rufescente, costa elata posteriori folii partem secundum longitudinem percurrente; à qua nervi elati, & ipsi lapsius oppositi, aliquando inæquali ortu, omnes obliqui prodeunt, inter quos spatium intercedens unciam unam latum est, interdum tres, subinde palmare, æque nervis obliquis ultro citroque discurrent venulæ transverse semenciæ aut paulò plus inter se distantes, aliquando brevioribus intervallis disticæ: quo nomine à Musæ quoque foliis distat, quæ à costa quidem longitudinem percurrente, obliquis illis nervis caret, transversisque ut diximus, venulis destituitur.

6. Nucis Indicæ folium quibusdam J. B.

Debemus (inquit Pen. & Lobel.) Occiduis Indiis istud concavum folium, cui simile aut par latitudine aut crassitie nullum novimus. E Palmæ congenere arbore avulsum videtur: quin ipsa tota texturâ afferem binos cubitos latum, aut potius tegetem quatuordecim aut quinos cubitos longum refert, regulæ modo fornicatum, & mediâ secundum longitudinem costâ semidigitum crassâ carinatum; supernâ aut quasi præsectum esset, margine tenuiore diuore clauditur. Univerisum folium à summo ad irum in villos iis quodammodo similes qui obducunt Nucem Indicam, aut capillitium texendis fimbriis aptum discerpitur, quemadmodum totum est testæ adium & floreis ac commodum.

An Palmæ alijus folium fuerit nescimus: certe Cocci Indici dicti (ut suspicatur J. B.) folium non est.

SECTIO TERTIA.

Fructus stirpium minus cognitarum è Clusii Exot. J. Bauhini Hist. Plant. Grecis Musei Soc. Reg. & aliis.

C A P. I.

*Fructus Officinales.*1. *Cocci Orientales* J. B. Ger. *Cocculus Indus* Park. *Cocculi Officinarum* C. B.

J. B.

Ciccoribus paria sunt aut majora, renis fere figurâ, describente J. Bauhino, [baccarum Lauri magnitudine, sed rotundiores] fusco rugoso cortice exteriori, interiore crassiore, cinereo, itidem rugoso, utroque, lento, nucleo claudente fragilem, obsoleti coloris. Lenticulari apophysi, quam gemina ex umbilico corticis partes emittunt, circumjectum. Cohærent autem cocci interdu bini aut terni, crucculis totidem herentes, ut plurimum singulares. Suffunduntur pediculis uniculis, unico nodo articulatis, qui sanè lignei cum sint arboris fructus esse habent obscurè insinuant. Sapore sunt admodum amaro.

Hi sepe racematim pediculis adhærentes (verba sunt C. B.) hædera corymborum modo ex Alexandria adferuntur. Quidam Solani maniaci, quidam Tithymali alicujus, quidam Clematidis fructum opinantur. Nobis J. Bauhini sententia verisimilior videtur, Arboris alicujus fructum esse.

Vires. De baccarum harum loco natali certi traditum invenio. Quod ad vires attinet certum est earum pulverem capiti inspersum pediculis tradit pulverem harum baccarum etiam in exigua quantitate cum adipe suilla vel pomo decocto & similibus permixtum & capiti appositum egregie pediculos in capite otioso interficere, & felicius quam Staphidem agriam, tutiusque quam hydrargyrum.

Uti. Verum præcipuus earum usus est ad pices capiendi. Compositio Cardani ad pices capiendi experta hæc est. Baccarum Orientalium quadrans uncia, Cymini & aquæ ardens singulorum sextans, casei uncia, farinae uncia tres: Digeruntur confusa in pastillos. Solent alii Cocco Orientis miscere cum veteri caseo, melle & farina tritici, & inde pilulas formare piscibus projiciendas. Alii multo adhuc plura Cocculis admiscunt. Verum non opus est tanto apparatu, nam nostra experientia, simplex pasta ex pulvere baccarum & farina tritici aquâ temperatis facta parvis efficacia est ad pices attonitos reddendos & tandem interiginos. Nam quod nonnulli scribunt pices ex hujusmodi pilularum usu ad tempus duntaxat veriginosos & stupidos reddi; perloquor autem brevi ad se redire & quasi reviviscere, nobis non probatur. Experientia enim nostra piscatorum apud Condronchium opinionis suffragatur, nimirum pices ab isto medicamento brevi etiam temporis circulo necari; an vero (ut illi etiam affirmant) nisi quamprimum capiuntur facillimè putrescant & in partes dividantur nobis incompertum. Et si quis objiciat infest Condronchius, pices per aquam discurrere & volutari assumpto pulvere, & id ratione ebrietatis aut vertiginis evenire, illis dicam ego, non harum ratione sed doloris quem percipiunt à contrario illo sic agitari & volutari, ut unumquodque animal facere & præsertim homines solent cum dolore aliquo torquentur. Ego pices primo velut ebrios & vertiginosos fieri ab assumptis pilulis concesserim, postea nihilominus deleteria earundem qualitate interimi. Nam pices ab acri & amara qualitate baccarum tantum interfici non concesserim, quin potius baccas specifice quadam & in comperta qualitate pices vertigine afficere & tandem enecare crediderim. An vero picesbus fici capitis tuo absque ulla veneni suspitione nos vefci possimus, non facile dixerim, puto tamen cum Condronchio siquum primum capti sunt evincerentur & coquantur absque periculo comesti posse.

Quod verò cocculi hæc calidè sint, & minimè ut Matthiolus contendit frigide, non obstante posiferia earundem vi, à sapore acri & amaro, necnon ab effectis manifestum est, ut luculentè demonstrat Fracastorius.

Baccas hæc nullo pacto facultate deleteria vel venenosa præditas esse, neque hac ratione verum merito primarium qualitatem & suæ amaritiei animalia ista interficere, opinatur idem Condronchius. Verum sententia videt minus firmam probationem habere. Mihi ex Amari experimento contrarium potius colligi videtur, Pædagogus quidam Cubebas possens ex imprudentia Pharmacopœia fructum accepit, quem piscatores vulgo Coccum vocant. Cujus cum quatuor ad summum grana aridissimè comederet, ille in nauseam & singultum & animi angustias incidit: mox ei vomitorium exhibitum, quo vel intra horam ab eo periculo & agone liber est factus.

Cocculi Indici aromatici Musl. R. S.

Rotundi sunt & aromatici, nonnulli Piperis nigri grano non multo majores sunt, alii Cerasi nigri propemodum magnitudine, omnes Caryophyllorum colore.

2. *Anacardium* J. B. C. B. Ger. Park. *Anacardium* & *Malacca beans*.

J. B.

Anacardio fructui nomen dedisse videtur forma avicula cordis amula, compresso, unciam longo, aliquando majori, in obtusum mucronem desinenti, ex pediculo rugoso, totam basin occupante appendice, colore nigro aut fusco splendenti. Inter externum corticem & alterum nucleum immediate ambientem clauditur liquor glutinosus, seu melligis nigricans, cui alii vim causticam, Cordus saporis primum dulcem, mox acrem, deinde vehementissimè adstringentem, adeo ut fauces in angustiam contringat, adscribit.

Garcias Anacardio, inquit, nomen indiderunt recentiores Græci (nam Veteribus incognitum fuit) à cordis [præsertim exciscati C. B.] tum similitudine, tum colore, Arabum veticibus secuti. Lufitanis *Fava Malagana* dicitur, quod viridis & in arbore pendens similis sit majori nostrati Fabæ. Miramur (inquit J. Bauhinus) neque Garciam, neque Acoftam arborem Anacardiorum descripsisse; si modo arbor sit, de quo valde dubito, cum in *Horti Malabar.* nullam ejus inter arbores mentionem inveniam. Et tamen Acofta magnam refert esse copiam horum fructuum in Malabar.

In multis Indiarum provinciis nasci consentiunt Auctores. An verò in Sicilia monte Ætna; v' re Locustiferente J. Bauhino, Paludanus he virides ex arbore pendulos vidisse testatur, vehementer aucto, quantumvis id confirmet Monachi in Meliensi, Serapio, & Curtius, qui in Apulia etiam provenire tradit.

Arabes Anacardia calida & fœca esse usque ad quatuor gr. proinde vim causticam habere, delere *Vires.* verrucas & exulcerare cutem; quod repugnat experientia. Eorum etiam melliginem exulcerare, inflammare, sanguinem & humores adurere statuunt, quod Acofta etiam confirmat, & totâ provinciâ Malabar ejus usum esse caustici vice scribit. Siquis insillat in puridum & cavum dentem utriusque & corruptum facili. Calce addita ad bombycinos pannos obtegandos, & alias res qualibet notandas utuntur. Etenim notam adeo firmam imprimit, ut nulla lotione eximi queat.

Idem Garcias fructum ipsum deleteriam facultatem habere negat, & ad experientiam provocat: siquidem in Indis è lactis fere maceratum asthmaticis dari & adversus lumbricos scribit. Præterea is viridibus (addit) & sale conditis utitur in cibariis, olivorum conditum modo. Causticam tamen vim fœcato inesse concedit. Quinetiam Acofta non tantum viridem fructum edulem esse ait, & ad excitandum appetitum, non solum quidem edi, sed coctæ Orizæ admiscit ad modum *Mangas*, &c. sed & in delicato medullam internam edi ad bibendi appetitum irritandum affirmat, solam melliginem quæ inter duos cortices continetur causticam esse.

Melies Elect. Anacardino has vires attribuit, Ventris totius inferioris, & cerebri affectus frigidos compescit, languinem reddit puriorem, & inde spiritui animali reddito purgatore & tenuiore, sensus omnes, apprehensionem, intellectum & memoriam juvat, coloremque vividum corpori tribuit.

E contra Calp. Hofman. non admittit Anacardios quovis modo præparatos, imò damnat penitus confectiorem Anacardium, quamvis *spicium* dicitur: imò, inquit, est *confectio stultorum*. Habbo enim ab amicis, quosdam ab ejus usu maniaco esse factos, & catenis opus habuisse; & à quodam Joh. Helderlo preceptore suo multa exempla proposita eorum quibus male cesserit. Interim tamen Historiam narrat oppidò mirabilem de quodam ex ordine suo qui alter præceptor confectiorem hanc dedisse ferebatur. Hic enim cum ante sciebant omnes alium fuisse, à sumpto Elect. intra paucos menses eò doctrinæ provectus est, ut J. C. factus ad Professuram Wittebergensem aspiraverit. Sed intra paucos annos ita exsiccatu est, ut cum perpetua sit premeretur, quotidie ad ebrietatem usque biberet, itaque & sibi & suis inutilis factus tandem miser perierit.

Solent interdum Indi nonnulli hunc fructum cupidi cullelli infusum candela ardenti imponere, qui dum uritur mirum quos strepitus edat, quas ignis scintillas quasi fulmina ejiciat variorum colorum, eaque ratione impostores mulierculis & rudioribus imponunt, &c. Vide Acoftam.

3. *Cubeba* J. B. Ger. Park. *Cubeba vulgares*, nec *Arabum Cubeba*, nec *Galenii Carpesium* Matth. C. B. *Cubebæ*.

Cubebæ grana sunt Piperi familia, interdum paulo majora, pediculo longo stili instar donata, cortice fusco, rugoso, interdum erugato extensioque, nucleo subiecto exiguo, rotundo, foris nigricante, intus albo; aliquando casta reperiuntur, æquè efficaci, vel etiam effaciorè sapore prædita quam nucleata, suavi, aromatico acri, sed qui Piperis acrimonia multum cedat, pertinaci tamen.

Arbores earum Pomis nostris haud absimiles sunt, racematim coherens, grana ficut uva vitium, quæque tamen proprio hærent pediculo. Jave incolæ Cubebas coquant antequam vendant, nè & alibi locorum fœmiantur atque proveniant. Crescunt (tradente Linchotano) in Javæ sylvis sua sponte ad ripam Sunda. Fructus autem neque Piperis generis sunt, neque Oxymyrines, neque Carpesium, neque Vitis fœmen, ut facile esset ostendere.

Cubebæ causticæ & exsiccat. Languentem ex pituita ventriculum vel etiam ex flatu roborant, *Vires.* pectus à lentis crassisque humoribus expurgant, lienem juvant, flatus discurrunt, & frigidis utriusque auxiliantur. Diu cum Mastiche manfa pituita à capite trahunt & cerebrum roborant.

Matth.

Cubebarum, inquit Garcias, magnus in vino maceratum esse usus, ad excitandam Venerem, tum etiam in Javæ ad exsiccandum ventriculum.

Cubebæ si ore contineantur claram vocem facere pronuntiandis perhibentur; quin & majorem in coitu voluptatem inde sentiri: quasi verò (inquit J. B.) non sit in ea stillatione mens commota satis, nisi doceamur quemadmodum nos Venus adimiculator & violentior transverfos auferat.

Cubebæ ex autoritate Avicennæ, urinæ vias emendant, areculas exurgent, calculos pellunt tam Renum quam Vesicæ.

4. *Fagara major* J.B. *Cubebis affinis Fagara major* C.B. *Fagara* Ger. *Fagara-Cocculo Indo similis fructus* Park.

Ciceris arietini, desorbente Clusio, magnitudine est, cortice tenui constans ex cinereo nigricante, cui subest putamen, nucleum condens fatis solidum, & tenui nigraque membrana obductum. Interger fructus tum magnitudine, tum forma & colore adeo similis est Cocculo Indo, ut primo aspectu fallere & pro eo sumi possit.

J. Bauhinus à Cortuso sibi missa ait *Fagare* Avicennae nomine putamina Pisis paria, rugosa, fusca, in geminis carinas ad mediam usque dehiscencia, pediculo tenui donata, intrinsecus levia.

Fagara minor J.B. *Cubebis affinis Fagara minor* C.B.

Sunt, inquit, nobis praecedentibus similes cortices, sed minores multo, quales Imperatus pingit pro *Fagara* minore: Cortice quoque sunt bivalvi, hiant, foras aspero, intus pellicula candicante intersepto sapore aromatico, subamaro, linguam calore suo vellicante, non ingrato tamen, simili ferè conam Arantiorum.

Linfchotanus in Java crescere ait.

Vires. Temperamento & viribus cum *Cubebis* fere convenit: ad alvi fluxiones confect & concoctionem adjuvat.

5. *Nux Vomica* Ger. Park. *Vomica in Officinis* C.B. *Vomica vulgò Offic. compressa, hirsuta* J.B.

Nux vomica perperam vocatur hic fructus cum vomitum non moveat. Est ea orbiculata, nummo aureo quem scutatum vocant aequalis, subinde minor, compressa, calamus scriptorium vix crassa, tenera & tactu molli superficie, villum holosericeum imitata, coloris ex casto cinerei, & vario lucis obiectu remittente, umbilico utrinque medium occupante, sed altera facie expressiore. Villus detersus comminuto Adianto similis quodammodo Cordo testis. Fissa in geminas abit crustas, duritiae fere cornea, colorque ex fulvo candicante, sapore insigniter amaro. Ipsa substantia tritu & consensu contumax, adeo solida lentaeque est, nec nisi probe siccata frustula, & ea quidem vix ac ne vix contundi seu in pulverem redigi apta. Cum in duos orbiculos finduntur uterque in orbis circumferentia exiguum foramen habet, quo continetur (ut annotat Cordus) geminatae & ex femine hoc lato exirente plantae rudimentum, exiguo pediculo & veluti parvo Tillagione aut Hederaceo, venoso, duplicique folio constans, tam exquisita perfectaque figura, ut cum veri folii consummata forma de perfectione caret. Ejus nuclei tantum pars, hoc est, pediculum praedicti foramine vel caverna continetur, foliola vero duplicis fructus commissura clauduntur.

Reperitur sed raris forma oblonga.

Nonnulli *Nucem vomica* radicem esse opinati sunt, sed erroneè: at neque fungus est, ut alii videtur: fructum esse ex descriptione patet, verum an arboris an herbae incertum.

Nucem Metel Arabum nonnulli cum *Nuce vomica* eundem esse volunt, verum descriptiones ei non conveniunt.

Nux vomica narcotica est, virulenta, & vel Opio deterior, in pulverem redacta & cum cibo exhibitae canes & feles interimit: exempla habes apud Gesnerum & Jo. Bauhinum, quibus addemus ea quae nobis communicavit D. E. Hullius, excerpta ex *Antonii de Hude Centuria Observationum* Obl. 50. Duas (inquit ille) nuces vomicas, in frusta incisas, pani butyrato mixtas cani appolui, qui ea avidè devorabat; post semihoram ingurgitabat se ossibus & cartilaginibus coctis, sed altera elapsa semihora tremebat totius, de loco in locum discurrens; erectus stare haud potis erat, nisi fulcro iuvantis: Rigore & convulsionibus crura afficiebantur: Tertia semihora finita ut mortuus corruit; brevi postea respirare coepit celeriter, & adjuvus pedibus instabat; ad minimum rurem horrore videbatur, & celeriter respirare. Hoc in statu per quartam semihoram superstes manet canis, & tandem subito moritur. Dissicant mihi canis cadaver hec occurrere phenomena. Stomachus ingurgitatus, quam refoctus erat admixtis nucis Vomicae segmentis, quae nullam mutationem passa videbantur, quam quod molliora essent: idem acciderat segmento per idem temporis spatium in aqua calida decento. Porro stomachus, oesophagus & intestinum naturali constitutione gaudebant: Vasa lactea in melenario turgabant chylis: pulmones solito rubicundiores, & cordis ventriculi ejusque auriculae debito tumidiores erant. Ex dissecto cordis ventriculo dextro, vena cava ascendens & descendens stricta magna sanguinis copia effluebat, in thoracis cavitate statim coagulans. Circa cerebrum nihil praeter naturam notare potui. Felis ab assumpta nuce vomica aliquandiu in aqua macerata, & partium exortaria isdem Symptomatis impetebatur ac praedictus canis, ut & alius canis, qui tantum reliquias a se praetermissas devorabat. Desuit occasio investigandi: dosin hujus nucis Vomicae requisivit ad animal intermedum. Ex observatis patere putem hanc nucem virulentam potissimum incidere studium cerebri nervoque irrigans: Hinc enim inquietudo, rigor, convulsiones, horror, tremor & respiratio inordinata facile derivantur. Praedicta symptomata me ab usu hujus nucis in homine absterrent, licet beatus non hominibus eam noxiam statuam quidam. At statuam illi quid velint, mihi minus dubium est quin eodem in homine habere effectus; Avicenis certe non minus periculosum esse constare quam bestis: nostrates enim ejus pulvere caribibus infero Corvos, cornices, aliaque aves noxias inlecare & perdere solent. Adolphus Ooco in sua Pharm. testatur Julium Alexandrin. ad se scriptisse, Nucem vomicae alegandam, nec ad compositionis ullius usum admittendam, quippe adversaturam semper naturae humanae, nec quicquam tamen interea usum commodi allaturam, quae doctissimi Viri sententia (inquit J. Bauhinus) nobis perplacet: nec quicquam haecenus vidimus, qui suo experimento aliquid laude dignum illorum usu periculisce prodiderit. Hinc non immerito nuperi medici in Pharmacopoeis suis in Elethuarii de ovo (quod olim ingrediebatur) descriptione eam omiserunt.

Si

Si pulverem Nucis vomicae velis ea radula deterenda est, nam in pila tundendo ob corneam sub-Rantiam comminui nequit.

6. *Nux Metel Officinarum oculata* C.B. *Nux peregrina oculata compressa* J.B. *Fructus peregrinus* 6. Clus. Exot. l. 2. c. 30.

J. B.

Major est Nucis Vomicae Offic. dicta, quae hirsuta est, haec vero circumscriptioe haud ita rotunda, sed per ambitum nonnihil sinuata, altera parte in gibbum exuberante, altera compressa. Color cinereus, vel in rufum declinans: Gibbus per declivia ordine positos habet ocellos quinque impressos, compressa pars scrobiculos habet insculptos, in umbilico quidem unum; unde pediculus videtur prodire, in marginibus autem multos incerto numero. Ocellis respondent totidem loculi distincti, in quorum unoquoque (emen unicum, Pomorum aut Pyrorum seminibus simile, sed habitus, substantia pingui, oleosa, sapore Avellanae: circumjecta omnis substantia lapideae est duritiae).

Hic fructus melius respondere videtur Nucis Vomicae Scirapionis quam ejusdem Metel.

7. *Juglandis fere facie fructus exoticus, sulcatus, tuberosus* J. B.

Magnitudo nucis Juglandis majoris habitioris cortice rectus non duro, sed gallarum instar fungoso, quasi recens putamen carneum fuerit: Totus per longitudinem speciosè sulcatus est; sulcos rectos decem in hoc numeravimus, nec sine eminentiis extraordinariis, inaequalibus, tuberosis. Inna parte quae sulci conveniunt scrobiculos est, opposita gibbus. Si acui substantiam ejus confodas interiora dura deprehendes.

Haec alium subiungit fructum J. Bauhinus, quem vocat Nucem Indicam oblongam cortice contractum quem praecedentis speciem videri ait, si non eadem sit: Hist. lib. 3. cap. 205.

8. *Berecinus fructus* Clus. Exot. l. 2. cap. 27. *Laurifolia Terenensis* C.B.

Clus.

Arbores hoc fructus ferentes foliis Laurinis praedix esse dicebantur, crassis, splendentibus, in ambitu minime serratis, oblongisculum fructum, exiguis ligneis glandibus similem ferentes, nullo tamen calyce (ut affirmabant qui inveniebant) inclulm, tenui cortice; cineracei coloris, interdum etiam atrati tinctura, interdumque continenter oblongisculum, candidum, nullo manifesto sapore (quia praeter siccitatem nullam) praeditum; & ut ab incolis Berecinis infelix edocuerant edulem, seu more leguminum elixum, seu in farinam tritum & pulvis instar inspissatum & coctum.

In deserta primum insula, deinde in Berecina dicta, & in Moluccis à Fran. Draci comitibus inventus & relatus est.

Glandis lignae quodammodo similis fructus, cortice fragili J. B.

Ipsò ferente Berecino praecedenti similis videtur.

Nucula Indica cortice tenero, forte Berecinus fructus J. B.

Olivae magnitudine, quae adhaesit latiuscula, altera parte in acumen desinente, sex costis rectis parvis distinctis, forosus. Cortex cedit utique compressis.

CAP. II.

Fructus rotundi & orbiculares C.B. p. 405.

1. *Fructus magnus ex rotunditate compressus cortice rugoso fusco* C.B. *Peripha fructus crassus* Clus. Exot. l. 2. c. 30.

Peripha fructus cr. in quo magnus nucleus J. B.

Valde crassus erat hic fructus, nam genium pugnū magnitudine aequabat, orbiculari panē figura, sed latior fere crassior quam longior, ut cuius circumferentia esset decem unciarum, longitudo vero à pediculo urinae, ad summum fastigium duntaxat novem: crasso rugosoque cortice, illa fusco, cavum orbem umbilici instar circa pediculum habente, superna autem parte tuberculis quibusdam obfusa: Internè magnū continetur nucleum in binas partes sectum, valde rugosum, fusci (quia fuscus) coloris externè, ex atro vero rubentis internè, adtingentis initio saporis, deinde subdulcis. De loco nihil habet.

2. *Fructus rotundus cortice fungoso subpurpureo* C. B. p. 411. *Garcia* Clus. Fr. plian. subpurp. Exot. l. 2. c. 31.

Fructus rotundus cortice fungoso subpurpureo C. B.

Clus. Fructus rotundus cortice fungoso subpurpureo C. B. p. 411. Garcia Clus. Fr. plian. subpurp. Exot. l. 2. c. 31.

Planus erat, & circino ducta fere rotunditatis, quem non singulari, sed plures simul connexos alio fructu inclusos fuisse arbitrabatur Clusius: nam alia aliis quasi incubissent, vestigia in nonnullis adhuc apparebant. Erat vero crasso fungosoque cortice praeditus, subpurpureo coloris, levis, succulentum latus, nucleum condens platum; candicentem, impenitè amarum.

Nullum nec nomen, nec locus adscriptus.

3. *Fructus rotundus cortice fungoso subpurpureo* C. B. p. 411. *Garcia* Clus. Fr. plian. subpurp. Exot. l. 2. c. 31.

Clus. Fructus rotundus cortice fungoso subpurpureo C. B. p. 411. Garcia Clus. Fr. plian. subpurp. Exot. l. 2. c. 31.

*Exot. l. 2. c. 15

3. *Fructus orbicularis spadiceus levis C.B. Fructus miscellaneus 3. * Clus. Fr. orbicularis perpolitus mucrone glandis J.B.*

Clus.

Orbicularis erat formæ, uncias pene tres ambitu comprehensens, levis & perpolitus, spadiceæ coloris, superna parte exiguo mucrone (veluti glandes) præditus, inferna vestigio quodam cui pediculus inhaesisse videbatur, levis & aquæ innatas, tamen nucleum aut pulpa continens, ut ex strepitu deprehendebat Clusius.

*Exot. l. 2. c. 23

4. *Fructus orbicularis fuscus nucleo cinereo C.B. Fr. miscellaneus 4. * Clus. Fr. sublongus cortice duro, fulca rectus epidermide J.B.*

Clus.

Descriptio non valde dissimilis erat, paulo tamen minor & oblongior [interdum aequalis] Corticem verò habebat durum, pene instar putaminis nucis Ponticæ, fulca tectum epidermide, internam autem partem cineracei coloris: aqua mersus non subsidebat, sed innatabat, licet nucleum continere Avellanâ non minore, cinereum, rugosum ob vetustatem, non adeo solidum ut primo intuitu apparebat, sed qui cultello facili secaretur, subflava carne sive substantia, quæ manducata satis acris deprehendebatur.

*Exot. l. 2. c. 29

- Fructus orbicularis flavus, maculâ subfusca notatus C.B. Fr. peregrinus 6. * Clus. Fructus peregrinus tanquam torno elaboratus flavus.*

* Tam corticis
exterioris
quam nuclei
pulpa.

Non alia in re quàm colore * flavo à fructu Lobi *typhalus* Clus. seu Caretti *H. M.* differt. Per extremitatem quæ lobo adhaerens macula subfusca notatus erat.

6. *Fructus orbicularis spadiceus nucleo duro C.B. Fructus exotici 4. Clus. Exot. l. 2. c. 19. Nuci Cypote accedens fructus, orbis. levis, spadiceæ coloris J.B.*

Orbicularis pene erat formæ, quatuor verò unciarum ejus ambitus; cortice sive verius putamine quidem duro, sed non valde crasso tectus, qui superna parte levis & spadiceæ coloris, infernâ rugosus & fuscus, nucis Cypote fere instar, nucleum continens durum, foris fuscum, intus album, non ingrati saporis, æque parva quæ levi putamine tectus fere striatum, altera prorsus rugosum.

7. *Fructus orbicularis ex rubro nigricans C.B. Fr. peregrinus 3. Clus. Exot. l. 2. c. 30. Fr. peregrinus orbiculatus cuspidatus J.B.*

Clus.

Mediocris Avellanæ magnitudinem non excedebat, pene orbiculari erat formæ, nisi inferna pars paulo angustior in triangularem quæ mucronem desinisset; color ex rubro nigricans, & tamen levis nihilominus in aqua subsidebat. Duro crassique putamine constabat, & nucleum candidum tenui fusca membrana tectum continere. Ex Guinea delatus erat.

8. *Fructus orbicularis fuliginosus C.B. Fr. 15. à Jac. Garoto Clus. Exot. l. 2. c. 16.*

Clus.

Orbicularis erat & semuncialis magnitudinis, duro cortice tectus instar fructus Styrcis, duplo tamen major, coloris quæ minus illo splendentis & quasi fuliginosi, nucleum aliquem continens, quia agitatus strepitum edebat.

*Exot. l. 2. c. 13

9. *Fructus orbicularis ater & acidus C.B. Fr. peregrinus acidus saporis * Clus. Pruni parvi magnitudine fructus sonorus acidus J.B.*

Orbicularis fere erat formæ, unciam viz. longus, tantundem latus, paulo tamen planior, utrinque tumens pulvis instar, ater omnino, & tenui curvæ oblongo petiolo pendens, tenui fragilique cortice præditus, qui pressus illico frangebatur, & pulpa continere deprehendebatur fungosam & friabilem, subrubentis coloris, atque valde acidi saporis Tamarindorum pene instar, (propterea valde commodum meo judicio ad sedandam & extinguendam sitim) in cujus medietate semen plantum, fusi, coloris, candicante membrana involutum erat.

De arbore aut loco nihil rescire potuit Clusius.

*Exot. l. 2. c. 15

10. *Fructus orbicularis cinereus ut Chamarrhiphes nucleis C.B. Fr. 12. navigat. Bat. * Clus. Chamarrhiphes officulo non dissimilis, sed major, orbicularis pene J.B.*

Clus.

Orbicularis pene formæ erat, Chamarrhiphes fructus officulo non dissimilis, sed major, levis, cinereo colore præditus, putamine satis tenui, quod fungosâ quadam materia suffutatum, interna, quæ nucleum includebatur læve & fuscum erat: ipse etiam nucleus fere orbicularis formæ; infima tamen parte in mucronem desinens, qui in binas partes dividiuus erat instar glandis & similium. Ejus substantia dulcis ut Amygdalæ fere, subflavi coloris.

*Exot. l. 2. c. 20

11. *Arantii formæ coloris cinereus fructus strepitum edens J.B. Fructus orbicularis Arantii formæ cinereus C.B. Fr. minor 7. Paludani * Clus.*

Clus.

Prorsus orbicularis erat, parvi Mali aut Aurantii formæ, quatuor uncias ambitu continens, levis, coloris fere cinereæ, solidus & durus, pulpa aut nucleum jam resiccatum continens, quoniam commotus strepitum edebat.

12. *Fructus*

12. *Fructus rotundus parvus, putamine spadiceo flavescens, nucleo subacido C.B. Fr. 7. à Jac. Garoto * Clus.*

Clus.

Lobo inclusus fuisse videbatur, aut saltem alio perimento: nam vestigium supina parte retinebat, quo alteri rei inhæserat, alioqui firmo putamine præditus erat, licet valde tenui & praepolita splendente, coloris ex spadiceo flavescens, nucleum putamini non adherentem continente, in binas partes dividiuum, interne candicantem, subacido sapore.

13. *Fructus orbicularis compressus cinereus C.B. Fr. minor 1. Paludani * Clus. Fr. rugosus, parvus, orbiculata pene figura, quasi compressæ J.B.*

Clus.

Gravis erat, orbiculatæ pene formæ, planioris tamen & quasi compressæ, rugosus, cineracei fere coloris, durus & solidus, aqua tamen mersus non subsidebat.

Et nomen & locus Paludani ignotus.

C A P. III.

Fructus orbiculares sulcis nervisque distincti C.B. p. 405. Nucula Tapbet Herc. Saxonie J.B.

J.B.

Magnitudine sua unguem mediæ digiti æquat. Sessilis est modice, in gibbum hemisphaericum pene elata, ita ut per medium factum globum fere præstent. Coricæ murem est duro, cinereo, perinde ac Nux Vomica. In centro partis planæ foramen umbilicale impressum. Substantia interna nigra est, duritie cornæ, sine sapore notabili. Ad nucem vomicam referenda videtur. An granum nucis sequens?

1. *Fructus orbicularis major fuscus striatus C.B. Fr. orbis. peregrinus 1. Clus. Exot. l. 2. c. 9. Fr. orb. peregr. cum granis nucis vomicæ similis J.B.*

Clus.

Orbicularis & sphaericæ prorsus formæ erat. Dimensi, sive per longitudinem linea ducta, sive per transversum, ambitus erat pene uncium novem, nonnihil tamen striatus erat, circa eam partem quæ pediculus adhaerens coloris fusci, levis & intus cava, aliquid tamen continens, ut ex strepitu quem agitatus edebat conjecturam facere licebat. Ex illo petiolo ducta sunt multa grana plana nucis vomicæ formam perbellè referentia, nisi minora fuissent, & oras minus crassas habuissent, saporisque minimè ut illa amarum: olea tamen eorum durities.

2. *Fructus orbicularis minor cinereus striatus C.B. Fr. orbis. peregrinus 2. Clus. Exot. lib. 2. cap. 9.*

Prorsus orbicularis erat etiam hic fructus, sed minor, ut cujus ambitus quatuor duntaxat uncium esset. Pulvinato aliquo tegumento inclusus fuisse videbatur, conjectura factâ è fibrarum, quibus putamen (quo inclusum erat) præditum fuerat vestigiis ipsi impressis. Cineracei coloris erat externa ejus pars, interna cava & nucleum continens, quia strepitum agitatus edebat. Si habuisset ea foraminum vestigia, quæ sunt in magna illa Nuce Indica, parvum Coccum quispian existimare posset.

3. *Fructus orbicularis subniger & splens, sulcis distinctus C.B. Fr. 1. Guil. Parduyn. * Clus. * Exot. l. 2. c. 22.*

Orbicularis pene erat figuræ, una tamen parte sessilis & quodammodo planus, altera in orbem assurgens, creberrimisque subnigra splendencæque quæ tegebatur cute sive membrana, quaquavolunt velut sulci distinctus, verum longè major, nec adeo turbinatus. Gravis erat, cortice fusco præditus eoque quem dixi modo sulcatus: interna pulpa sive substantia dura candicans, salis initio fusa, deinde adstringens. Ex India.

4. *Fructus ater splens, quatuor sulcis distinctus C.B. Fr. 9. à Jac. Garoto * Clus. Fr. ater, quatuor sulcis distinctus J.B.*

Prorsus ater erat, levissimè & splens, quatuor sulcis supernè distinctus, (tanquam in quatuor partes divisus esset) quorum bini ad partis adversæ umbilicum usque ducti, planus aliqui, & orbicularis pene formæ, uncia paulo minor, superna parte aliquantulum tumescens & quasi pulvinata, nisi quæ parte sulci deprimebant: adversa pars vestigium retinebat fuscum, quo fructus sive cortici qui tegebatur firmior inhæsisse videbatur, quæ in Castanea equina conspiciere est, verum non adeo amplum, durum tamen & solidum deprehendebant, adeo ut etiam linam quodammodo respuerit: eam ob causam quem nucleum continere mihi incompertum.

5. *Fructus orbicularis in summo lineâ trigonâ distinctus C.B. Fr. 10. à Jac. Garoto * Clus. * Exot. l. 2. c. 16.*

Clus.

Paulo major erat semuncia, orbicularis pene formæ, fusci coloris, qui an officulum duntaxat aliquis fructus esse ducens dubius eram; mirabilis enim erat ejus forma; nam superna parte in tres æquales partes lineâ trigonâ quodammodo distinguebatur, illa viz. à summo in quo foramen ducta:

P P P P P P

ducta: infima autem parte tres illa lineæ, æqualiter latera secantes ferè ad umbilicum pertingebant, h. e. ad duplicatas alias lineas quæ triangulum constabant, in quarum medio erat umbilicus five foramen magis amplum quàm in superiore parte, non tamen pervium, & interstitium illud duplicatas lineas triangulum efficientes occupans paulo candidioris erat coloris quàm reliquis fructus: an verò nucleum contineret ignorabat Clusius, quia motus aut agitatus nullum strepitum edebat, aqua tamen merfus subsidebat.

* Exot. l. 2.
c. 19.

6. *Fructus orbicularis Arantium sicum referens octo venis distinctus* C. B. Fr. 2. *Jac. Plateau* * Clus. Fr. *Malo Aurantio rescicato similis, levis, auri coloris, octo nervis distinctus* J. B.

Prorsus orbicularis erat formæ, quatuor enim unciarum erat ejus ambitus, sive à pediculo circumferentiam metieris, sive medio corpore, corio five cute tectus coloris ex auro flavescens, ut exiguum aureum Malum rescicatum videretur; octo tamen nervos satis crassos à pediculo ad summum fructum omni ex latere ductos habebat, eorumque nonnullos geminos, alios quaternos simul junctos, alios singulares: valde autem levis erat quia rescicatus: breviter omnes notas habebat Mali Aurantii præter illam nervorum distinctionem.

7. *Fructus orbicularis fuscum senis nervis distinctus ex Guinea* C. B. Fr. *orbicularis peregrinus* 3. Clus. Ex. l. 2. c. 10. Fr. *peregr. orbicularis senis nervis distinctus* J. B.

Clus.

Hic etiam prorsus orbicularis forme erat, sed senis duntaxat nervis distinctus, ab infima sede ad extremum usque per longitudinem rectâ lineâ excurrentibus, sescunciam longus & crassus, fusci coloris, aliqua tamen ex parte cineracei, nucleum vel pulpam à cortice sejunctam & liberam continens: levis tamen erat, & aqua merfus innatabat.

8. *Fructus orbicularis spadiceus novem venis distinctus major* C. B. Fr. *orbic. peregr. nervis distinctus* 1. Clus. Ex. l. 2. c. 10. Fr. *peregr. 9 nervis distinctus* J. B.

Clus.

Non inelegans erat hic fructus, formæ orbicularis, sex uncias in ambitu crassus, tres longus, ductâ à petiolo cui inhærebat ad extremum fructum lineâ, h. e. in toto illo ambitu sex unciarum longitudinem explens, novem nervis à summo ad pediculum, semunciam pæne longis, ductis distinctis; fusci vel spadicei quodammodo coloris, levis, prægnans tamen, & nucleum vel pulpam rescicatum cum seminibus continens, quia agitatus strepitum edebat.

9. *Fructus peregrinus orbicularis novem nervis distinctus minor cum officulo anguloso* J. B. *Fructus orbicularis minor, novem venis, ut & semen, distinctus* C. B. Fr. *orbicularis peregr. nervis distinctus* 2. Clus. Ex. l. 2. c. 10.

Clus.

Orbicularis erat formæ, novem similiter nervis à summo ad petiolum distinctis, minoribus tamen neque adeo eminentibus, longè etiam minor: nam trium duntaxat unciarum quaquaverfum ejus ambitus, nec strepitum ullum edebat agitatus, quia maturitatem forsitan nondum adeptus, & levis ut præcedens: hunc æperiebat Clusius, & in eo multam pulpam cortici adherentem inveniebat cum officulo valde inæquali, & totidem angulis quot fructus nervos habebat ad summum corticem pertingentibus distinctum, cui simile officulum nullum vidisse meminit: qualem vero nucleum continere ignorabat quia confringere noluit.

CAP. IV.

Fructus figurâ oblongâ ovali C. B. pag. 405.

* Exot. l. 2.
c. 13.

1. *Fructus ovi asinerini magnitudine fusco-cinereus* C. B. *Fructus peregrini pulpa* * Clus. *Fructus peregrini nucleus* J. B.

Clus.

Alinerini ovi magnitudinem æquabat, imò superabat, quinque videlicet uncias pæne longus, 7½ crassus, sive totidem ejus ambitus comprehendebat, valde gravis, nucleus five pulpa cuspidiam fructus verius quàm fructus censendus: nam mollis erat, tenui quadam & rugosa membrana ex fusco cineracei coloris tecta, unguibus (si quis premeret) cedens, coloris subflavi, ob vetustatem fortè, & falsi quodammodo saporis, qui an naturâ ipsius pulpe, an arte acquisitus ignoro: sed haud dubie aliquo putamine clausa fuerat: nam membrana eum tegens vestigia adhuc retinebat impressa à crassioribus ipsius nucis internis nervis.

2. *Fructus ovi asinerini formâ* C. B. Fr. *orbicul. peregr. 3^a* Clus. Exot. l. 9. c. 9.

Non valde dissimilis erat Fructui minori orbic. cineraceo striato C. B. sed longior & crassior, ovi Asinerini forma & magnitudine: adservabatur in eo Balsamum Peruvianum.

3. *Fructus ovalis fuscus, nucleo Avellana similis* C. B. *Jac. Gareti* * Clus. Fr. *exotius inæqualis coloris* J. B.

Clus.

Duro, densoque cortice præditus erat, eoque inæquali & fusci coloris, internè læviore & quodammodo cineraceo, media ejus parte fibrosa & firma: nucleum autem continebat Avellanae suo putamine

Putamine inclusa magnitudine, gravem, durum, rugosum (quia rescicatus) in binas partes divitum, solidum, interiore parte albicantem, in quo nullum manifestum saporem deprehendere poterat Clusius, quia omnis vis ob vetustatem fortè evanuerat.

4. *Fructus ovalis putamine crasso fibroso* C. B. Fr. 3. *Jac. Gareti* Clus. l. c.

Officulum verius alicujus fructus quàm fructum dici poterat, idque valde duro & crasso putamine præditum, quod externa parte multis fibris constabat, internè verò nigrum & quodammodo saxeum, nucleum crassum, durum & rugosum continens. Ovali porro erat illud officulum formâ, sescunciam longum, unciam crassum.

5. *Fructus ovalis fuscus* C. B. Fr. *Miscellaneus* 1. Clus. Ex. l. 2. c. 25. Fr. *Indicus ovalis rugosus* J. B.

Sescuncialis erat longitudinis, binas uncias aut amplior ejus ambitus; duro, inæquali, rugosoque cortice constans, fusci coloris, gravidus, h. e. alium fructum vel officulum five pulpam continens, nam agitatus strepitum edebat. Apertum nucleum continere deprehendit Clusius, crassum, ejusdem cum ipso fructu formæ, cavum intus & inanem, substantiâ tamen fusca constantem, & sapore quasi vetuitæ & rancidæ Amygdalæ.

6. *Fructus ovalis lapide Judaico similis ex fusco nigricans* C. B. Fr. *peregrinus ovalis, similis lapidi Judaico* J. B. Fr. 2. cap. 30. l. 2. Clus. Exot.

Clus.

Judaico lapidi magnitudine par erat, & ejus formam exceptis striis pulcherrimè exprimens, ex ruto nigricantis coloris est, ut majores nonnullæ gallæ, levis & aquæ impositus supernatans, duro putamine constans, ac nucleum continens.

E Guinea delatus erat.

Locut.

7. *Fructus olivæ officulum referens* C. B. Fr. *minor* 5. *Paludani* Clus. Exot. l. 2. c. 20. *Baccæ cujusdam prægrandis officulum* J. B.

Baccæ cujusdam prægrandis officulum videbatur, formâ Olivæ officulum utrunque referens, longè tamen majus, utpote sescuncialis longitudinis, uncialis verò latitudinis, rugosum, solidum, nucleum in se continens ut ex agitato strepitum conjecturam facere licebat Clusio.

8. *Fructus ovalis spadiceus* C. B. *Nux peregrina* 2. Clus. Ex. l. 2. c. 13. *Nux orbicularis peregrina, glabra, spadicea* J. B.

Clus.

Nux hæc orbicularis pæne forme erat, paulò tamen longior: nam illius ambitus, sumptâ utrinque per longitudinem mensurâ 5½ uncias continebat, vix autem quinque unciarum erat circumferentia: interna parte nonnihil mucronata, superna verò obtusior, duro & satis glabro putamine constans, spadicei coloris & nucleum continens, ut ex agitato strepitum conjecturam facere poterat Clusius: alio verò involucre tectam fuisse certum est, quale porro id fuerit, aut quali in arbore nata intelligere nequivit Clusius.

9. *Fructus oblongus fuscus striatus* C. B. Fr. *exotius* 3. *Petri Pauau* * Clus. *Fructus fuscus durus* * Exot. l. 2. c. 24. *striatus strepitum edens* J. B.

Paulò longior erat uncia: trium verò unciarum ambitum (qua parte crassior) continebat, colore fusco præditus, durus, striatus, in obtusum mucronem desinens, in quo officulum vel nucleum inclusus, quia agitatus strepitum edebat.

10. *Fructus oblongus arcuatus fuscus* C. B. Fr. 1. *è navigat. Batav.* * Clus. Fr. *exot. prona parte in* * Exot. l. 2. c. 15. *arcum elatus, supina planus, fuscus* J. B.

Binas pæne uncias latus erat, paulò autem longior, prona parte in arcum elatus, supina planus, densio, crassio, duroque cortice præditus, fusci coloris & quando immaturus quodammodo spadicei, materiâ spongiosa, firmâ tamen constans; nucleum verò continebat uncialem, planum, durum, fusci coloris externa parte, subrubentem internâ, in binas partes divisum, quadam adstrictione initio præditum, deinde salivam cientem, tenui spadicea membrana involutum.

Ex Java.

Locut.

11. *Fructus oblongus fuscus splendens* C. B. Fr. 1. cap. 18. l. 2. Clus. Exot. *Coxco Cypote dictus* Nux sive Officulum Cypote, similis Nucis Balsami Peruviani J. B.

Non valde absmilis erat illi, qui Clusio aliquando missus pro fructu ejus arboris, quæ liquore illum Balsami appellatione donatum in insula *Hagi* sive Hispaniola profert, sed minor, nec spadiceæ ut ille coloris, sed fusci prorsus, & præ labore splendens, ventre sive interna parte cineracei coloris, non lævi ut superna, sed scabra. Alio fructu haud dubie inclusus fuerat, nam officulum duntaxat erat alterius fructus: qualis autem fuerat arbor quæ fructum petiit, aut qua in provincia nata, nihil erat adscriptum. Agitata nullum strepitum edebat, nec in aqua subsidebat.

* Exot. l. 2.
c. 16.

* Exot. l. 2. c. 22.

12. *Fructus oblongus cineraceus nervis crassis* C.B. Fr. 3. *Parduni* * Clus. *Cunane nuci similis cinerei coloris* J.B.

Longus erat 2½ uncias, quā parte latissimus unciam aut paulo amplius latus; forma ei nonnihil convexa, dorsum elatum & assurgens, arcus caput, infima pars in mucrone desinens, cineraceus color, crassiores eminentioresque nervi, à summo capite ad infimam partem per dorsum accurrentes, tanta arte expressi ut humanā indoluitra sculptoris qui arbitrari potuisset: Alio autem cortice tectum fuisse verisimile est, qui assidua à fluctibus marinis in litore volutatione attritus fuerit: constabant verò illi nervi ex fibrosa materie, quemadmodum infima pars nonnihil attrita fidem faciebat. Ad nucis porò *Cunane* formam valde accedebat, excepta illa nervorum eminentia, tum etiam colore, quā in *Cunane* per orlus ater erat.

* Exot. l. 2. c. 16. fr. 12.

13. *Fructus oblongus cineraceus acidulus* C.B. *Oregiella ex quo Cacao potionem conficiunt* * Clus.
14. *Fructus oblongus cortice flavo-spadiceo* C.B. Fr. 13. cap. 16. lib. 2. exot. Clus. Fr. *Brasilianum perniciolosum* J.B.

Uncialis longitudinis erat, non tam denso quā lento cortice tectus, spadicea ex flavo coloris, mucrone continens cineraceo colore præditum, & tenui nigerrimæque & splendente membranâ obvolutum, præterquam infima parte, quæ aut candicans, aut (detersâ membranâ) nuda, quantum Clusio observare licebat in fructu imperfecto. *Brasiliani* perniciolosum esse dicebant.

15. *Fructus oblongus lobum referens niger* C.B. Fr. 14. c. 16. l. 2. exot. Clus.

Splendens præ nigredine erat, uncialem fere longitudinem, & minimi digiti crassitudinem æquans vel etiam amplior, parvum quandam lobum formâ referens, mucrone ostellum aviculæ quodammodo repræsentante: exalbidam pulsam continebat, in qua latebant bina aut terna semina spadicea coloris, Malorum vulgariū feminibus pene similia.

CAP. V.

Fructus Pyriformes C.B. p. 406.

1. *Fructus pyriformis major rugosus niger binis cellulari distinctus* C.B. Fr. *exoticus* 1. cap. 24. lib. 2. Clus. exot. *Pyriformis fructus rugosus niger, duro corio tectus* J.B.

Clus.

Turbatus erat, Pyrique formam æmulabatur, 2½ uncias longus, 4½ ambitu, levis tamen, rugosus, prorsus niger, adeo duro & tenaci corio tectus licet non valde denso, ut difficulter cultro nisi malleoli vi adacto aperiri posset Clusius. Apertum binas celas habere deprehendebat, membrana quadam fusca & splendente distincta, in quarum singulis nucleus bifariam divisus, media etiam intercurrente membrana, quemadmodum fere in Nuce Juglandæ. Totus nucleus suum vetustate contraxerat, & initio quidem sapore nullo manifesto præditus videbatur, diutiusculè tamen in ore retentus quandam acrimoniam habere, & tandem fauces quodammodo urere compellebat.

2. *Fructus Pyriform. minor spadiceo-cineraceus* C.B. Fr. exot. 2. Clus. l. c. *Pyriformis fructus levis, spadicea coloris, fragili cortice tectus* J.B.

Clus.

Hic etiam 2½ uncias longus erat, minimus tamen crassus; nam ambitus ejus trium duntaxat unciarum erat, lavis totus & spadiceo cum cinereo mixti coloris in longum mucrone desinens, fragili cortice confans, qui an alio operimento tectus fuerat Clusium latebat: Pulpam autem continebat nigram in qua officulum latebat, uncia magis longum, durum, cineracei ex fusco coloris, obtuso mucrone præditum, & summa parte in uno latere veluti excisum; in quo haud dubie nucleus latebat, licet nullum agitatus sonitum ederet.

CAP. VI.

Fructus orbiculares & rotundi & ovals tuberculis obstiti C.B. p. 406.

* Exot. l. 2. c. 22.

1. *Fructus orbicularis fuscus tuberculis obstiti* C.B. Fr. 2. *Parduni de Guinea* * Clus. *Officulum fructus orbicularis, aliquantulum mucronatum, tuberculis obstitum fuscum* J.B.

Clus.

Uncialis erat longitudinis, sed officulum fructus verius quā fructus, orbiculari pene formâ præditum (nisi qua parte fructus ipse quo continebatur è pediculo penderat, & extrema, quæ aliquantulum mucronata) trium fere unciarum ambitu, fusci coloris, durum & perpetuis tuberculis obstitum, in quo tamen apparent veluti triangularis formæ vestigia in utraque extremitate, solidum, grave, aquæ tamen innatans, nec fidens etiam si eā mergatur.

Lecythi

E Guinea allatus est.

2. *Fructus*

2. *Fructus orbicularis cineraceus tribus foraminibus donatus* C.B. Fr. 8. cap. 16. l. 2. Exot. Clus. Fr. *orbicularis fere cum tribus sulcis & tribus foraminibus* J.B.

Clus.

Formam orbicularem habebat, paulo tamen planior erat superâ & sessili parte, unciam latus, solidus, nec ullum strepitum dum ageretur edens, cineracei coloris, tribus canaliculis sive sulcis distinctus, à summo usque ad tria foramina quæ in lateribus obtinebat, tribus aliis minoribus summa parte præditus.

3. *Fructus rotundus flavus tuberculis obstiti linea eminentiore transversa* C.B. Fr. *peregrinus* 4. Clus. Exot. l. 2. c. 30. Fr. *peregrinus tuberosus major Clusio* J.B.

Clus.

Hic sphaerica fere erat forma, magnitudo pene uncialis, putamen admodum crassum & durum, perpetuis tuberculis undique obstitum, flavescentis coloris, linea eminentiore transversum secantes, quæ ut in Juglandibus putaminis conjunctionem & commissuram esse arbitrabatur Clusius.

4. *Fructus rotundus flavus tuberculis obstiti* C.B. Fr. *peregrinus* 5. Clus. l. c.

Clus.

Sphaerice prorsus erat huic formæ, magnitudo globuli minoris sclopi, putamen ejusdem cum præcedente coloris & perpetuis etiam tuberculis, non adeo tamen crassis, obstitum, nullæque lineæ cinctum.

5. *Fructus ovalis ex fusco subrubens, tuberculis mucronatis obstiti* C.B. Fr. 5. c. 1. lib. 2. Exot. Clus. Fr. Exot. *Sramonia modo tuberculis obstiti* J.B.

Clus.

Sescuncialis erat longitudinis, unciam latus; paulo enim planiore erat formâ, colore ex fusco subrubente, totus tuberculis leviter mucronatis obstiti, perinde fere æque *Sramonia* fructus. Nucleum autem continebat fusca quadam membrana tectum, oblongiusculum, lavem, spadicea coloris, qui albescerem medullam continebat, sed duram quia sicca & quodammodo insipidam.

6. *Fructus Olivæ officulum referens, tuberculis obstiti* C.B. Fr. 6. cap. 20. lib. 2. Exot. Clus. Fr. *Olivæ officulum referens, rugosus cum tribus lineis* J.B.

Unciam crassus erat, sescunciam fere longus, formâ etiam *Olivæ officulum* quodammodo referens, minor tamen, rugosus, & veluti frequentissimis tuberculis obstiti tribus nervis secundum longitudinem distinctus; extrema altera parte obtusa, altera verò mucronata, satis gravis, & nucleum aut tale quidpiam continens, ut ex agitatione concitabam; in aquam injectus non mergebatur. Alterius fructus haud dubie officulum.

7. *Fructus oblongus cineraceus durus tuberculis exasperatus* C.B. Fr. 1. cap. 19. lib. 2. Exot. Clus. Fr. Exot. *cineraceus cum lineis & tuberculis duris* J.B.

Binas uncias cum semisse longus erat, quatuor in ambitu crassus, cineracei coloris, quem aliquo operimento tectum fuisse arbitrabar: in quinque partes dividi posse venæ per longitudinem ductæ indicabant, aliqui eminentibus aliquot tuberculis instar vesicularum obstiti erat, quæ aperta inæquales lacunas ostendebant, spadicea coloris & splendens, quasi semen aliquod continuissent. Valde durus autem erat is fructus & adstringente facultate præditus.

8. *Fructus cordis formam referens, fuscus tuberculis inæqualis* C.B. Fr. *minor* 2. cap. 20. lib. 2. Clus. Exot. Fr. *planus formâ cordis cum multis tuberculis* J.B.

Clus.

Planus erat, binas uncias longus, totidem latus summa parte, cordis, ut vulgo pingitur, formam quodammodo referens, multis tuberculis eminentibus inæqualis, fusci coloris, levis, aliquid tantum cariosus, quia immaturus collectus fuisse videbatur. An aliquo putamine inclusus fuerit me lateat, inquit Clusius: quia nullum petioli à quo pependisset vestigium in eo apparebat.

CAP. VII.

Fructus angulis donati C.B. p. 406.

1. *Fructus orbicularis fuscus trifidus, granis repletus* C.B. Fr. 5. cap. 25. l. 2. Clus. Exot.

Sescunciam longus erat, media parte crassior, extremis gracilioribus, qui è multis fibris contextus videbatur, sed adeo firmus, ut frustra cunctis aperiri tentaret Clusius, coloris fusci, pelle tamen spadicea lavi & splendente tectum fuisse reliquias quas adhuc retinebat indicium faciebant; atque licet non adeo gravis videretur, aquâ tamen meris subsidebat.

P P P P P P P 3

2. *Fructus*

2. *Fructus rotundus inaequalis cineraceus saxeus* C.B. Fr. 6. *Camiri India* Cluf. exot. l. 2. c. 15. Fr. *Juglandis fere magnitudine durissimus, India Camiri, sapore nucis moscatae* J. B.

Cluf.

Uncialis erat magnitudinis, Nuci Juglandi suo illo viridi externo cortice exempta non diffimilis, inaequalis, summa parte latior, infima in obtusum mucronem propemodum desinens, putamine satis crasso laxae duritiei praeditus, nucleum continente album, Amygdala pene sapore. Alio fructu seu externo cortice operitus fuisse videbatur, quo depressioribus putaminis locis cineraceam quandam materiam adhuc inhaerentem retinebat. Ubiorem hujus fructus descriptionem vide apud Clusium Exot. lib. 2. cap. 29. Fr. 2. p. 57. aut J. Bauhinum Hist. lib. 3. cap. 40.

3. *Fructus in gibbum extuberans cortice reticulato villosus* C.B. *Peregrinus fructus reticulato corio* * Cluf. Fr. *reticulato corio peregrinus* J. B.

Cluf.

Duro corio, & multis fibris retis in modum quodammodo inter se intertextis & duris contexto praeditus erat, foris quidem inaequali & rudi, intus vero levi & splendente, coloroque ad spadiceum tendente, 3½ uncias longus, binas & amplius latus, superne in gibbum extuberans, inferne planus fere, nucleum continens crassum, plenum, fuculentum, & qui in navi, quā recens ex Guinea advectus fuerat, jam germinare inciperat.

Asterius ejusdem generis fructus nucleis solidus erat, quia tamen vetustus, rugosus foris. Non est autem hic fructus Nux sed Pruni cuspidam Indici officulum: Ad Mangam det. referri.

4. *Fructus angulosus cineraceus cortice styro* C.B. Fr. *miscellaneus* 2. cap. 25. lib. 2. Cluf. Exot. Fr. *exot. oblongus, angulosus, cineraceus* J. B.

Cluf.

Sesquuncialis erat longitudinis; binas uncias aut amplior ejus ambitus, non in rotunditate oblongus, sed angulosus, cortice inaequali & valde fibroso, cineracei foris coloris, interne fusci, levis, aquae dum ea intergebatur innatans, nucleum continens profus rugosum, (quia forte ante maturitatem lectus) & substantia rufescentis, adstringentique saporis.

5. *Fructus niger in duas partes separabilis acidiusculus* C.B. Fr. 18. cap. 16. lib. 2. Exot. Cluf.

Valde rugosus nigrique coloris nucleis erat, in binas partes separabilis, exilis, substantia, quia reficcatus, dura, acidiusculi saporis, an aliquo officulo aut putamine tectus fuerat Clusium latebat.

6. *Fructus Avellanae magnitudine, putamine velut in duas partes diviso* C.B. Fr. *peregrinus* 4. c. 29. l. 2. Exot. Cluf.

Ponticae nucis magnitudine erat, ejusdem coloris, putamine duro, velut in duas partes diviso, nucleum continens, ut ex strepitu coniciebat Clusius. Nucleus albus, dulcis, quem ad Unguentariae nucis genus aliquod referendum esse censiebat idem.

Ex Africa delatus est.

7. *Fructus subrotundus cineraceus duplici angulo* C.B. Fr. *exoticus* 9. cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *exot. duobus angulis distinctus* J. B.

Unciam longus erat, minus uncia latus, cortice denso constans, cineracei coloris, duobus angulis distinctus, & extrema parte mucronatus, levis & in aqua haud subsidens, tamen ea immergeretur, durus tamen & agitatus strepitum non edebat.

8. *Fructus triangularis fuscus* C.B. Fr. *peregr. minor* 4. cap. 20. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *triangularis fissuras ostendens* J. B.

Triangularis formae erat, eminentibus tribus angulis, & fissuras ostendentibus, ex quibus in ternas partes facile dividi posse intelligere licebat. Levis erat, & aquae innatans, nec innum petens, tamen diuturno tempore in ea haerens; foris fusci coloris, an quicquam interiore parte contineret ignorabat Clusius, arbitrabatur tamen pulpam continere, licet agitatus nullum strepitum ederet.

9. *Fructus pentagonus tuberibus inanibus obtusus* C.B. *Fructus minor* 9. cap. 20. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *pentagonus vel officulum* J. B. Hist. lib. 2. cap. 23.

Pentagonus erat hic, verius fructus officulum dicendus, uncialis longitudinis, quod ex quinque velut longis tessellis compactum, quibus sublevatis longus nucleis in singulis apparebat, sed inanis & membranaceus duntaxat, totum officulum tuberibus inanibus erat obtusum: Illud unicum habebat, & quidem vetustate velut attritum.

10. *Fructus oblongus pentagonus fuscus* C.B. Fr. *exoticus* 2. cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Fr. *exoticus* *Bamia instar angulosus* J. B. Hist. l. 3. c. 108.

Binas fere uncias longus erat, unam crassus, in quinque angulos distinctus, instar pene fructus Bamiae, durus, fusco colore (cui albedo permixta) praeditus, solidus, h. e. nullum strepitum quamvis agigaretur edens, levis & in aqua non subsidens.

11. *Fructus*

11. *Fructus cristatus spadiceo coloris* C.B. Fr. 11. cap. 15. lib. 2. Exot. Cluf.

Cujusdam fructus officulum videbatur, uncialis fere longitudinis, semuncialis crassitudinis, levi spadiceoque coloris putamine rectum, superne quodammodo cristato, & coloris albi, atque paulo infra eum illum ad latus vestigio apparente quo pediculo suo inhaererat.

Inter Aromata repertum fuerat cum feminibus Tamarindorum.

CAP. VIII.

Fructus exotici miscellanei de Clusio, Jo. Bauhino & aliis

1. *Fructus in orbem convolutus fuscus* C.B. Fr. *minor* 11. cap. 20. lib. 2. Exot. Cluf. *Nucleus nucis quodammodo convolutus* J. B.

IN orbem quodammodo convolutus erat, nucleis verius quam fructus, qui putamine aut nucis aliqua conclusus fuisse videbatur; solidus tamen, & fusci exterioris coloris, interne albus, non ingrati quidem saporis, sed acidiusculi, quem tamen vermiculi albi, is non diffimilis qui in Ponticis five Avellanis nucleis generantur sed minores valde appebant, & brevi totum erodebant.

2. *Fructus de 4. membranaceis foliis compositus, nucleis orbiculari* C.B. Fr. 17. cap. 15. lib. 2. Exot. Cluf. *Admirabilis fructus Indus* J. B. Hist. l. 3. c. 15.

Admirabilis erat formae; quatuor enim membranaceis foliis ex adverso inter se oppositis ex eodem tamen pediculo prodeuntibus constabat, quarum suprema & extrema parte velut coeuntia, officulum infima parte ipsi inherens & fragile occultabant, in quo nucleis orbiculari formae, Nucleis moschatae magnitudinis continebatur, foris fusci & fungosa quadam materia obitus, durus, ut qui reficcatus interne albus, & corneae duritiei. Membranacea illa folia multis nervis erant distincta, & rhomboidis formae, atque uncialem longitudinem & latitudinem habebant. Ex India Orientali.

3. *Fructus de multis fibris contextus spadiceus* Fr. 6. cap. 25. lib. 2. Exot. Cluf.

Cluf.

Sesquunciam longus erat, media parte crassior, extremis gracilioribus, qui de multis fibris contextus videbatur, sed adeo firmis ut frustra cunctis aperire tentaretur Clusius, coloris fusci, pelle tamen spadicea, levi & splendente tectum fuisse reliquae quas adhuc retinebat indicium faciebant: atque licet non adeo gravis videretur, aqua tamen meritis subsidebat.

4. *Fructus meta figuram referens cineraceus* C.B. Fr. *minor* 3. cap. 20. lib. 2. Exot. Cluf. pro *Balsami Peruviani fructus missus. Balsami Peruviani fructus meta formae* J. B.

In aquam conjectus non mergebatur, licet satis gravis & nucleum contineret, ut ex strepitu quem agitatus edebat conjectabatur Clusius: uncialem superabat magnitudinem, metae formam quodammodo referens, h. e. ab ampla basi sensim gracilior affurgens, cineracei fere coloris. Ad Paludanum missus est pro fructu Balsami Peruviani & sane convenire videtur cum fructu Balsamiferae arboris Copae dictae apud Pisonem.

5. *Fructus fasciatus quadrangulus, cortice reticulato spadiceo* C.B. Fr. *peregrinus tetragonus* J. B. Cluf. Exot. l. 2. c. 5.

Quadrangularis erat formae, nitido & levi cortice tectus, septem uncias à summo fastigio ad pediculum usque longus, pedem cum semisse crassus, five sesquipedalis ejus ambitus, singuli enim anguli 4½ pene uncias distabant ab invicem. Cortex valde densus, ex multis fibris, retis quodammodo forma contextis constans materiam fungosam intermixtam continebat, corioque ut dixi levi & splendente, spadiceo coloris exteriori parte tectus erat. Tota tamen nux valde levis pro sua magnitudine. Intus officulum continebat [minor ejusdem generis quem aperuit Clusius] ab infima fede latiore in metam affurgens, crassiusculum, molle tamen (quia fructus immaturus) suberbente cute tectum, acidi saporis, hinc etiam nucleis qui in eo continebatur candida membrana tectus.

Prægrandis alioquin Palmæ fructum esse conjectabatur Clusius.

6. *Nux sine officulum fructus ex Palmarum genere* J. B. Fr. 3. tabella 3. cap. 14. lib. 2. Cluf. exot.

Cluf.

Nux aliqua erat five officulum fructus ex Palmarum generibus, qui villi qui illam vestiebant adempti fuerant; nam valde tera & polita erat, multique venis nigris à summo ad innum distincta, praesertim iis quae à tribus veluti umbilicis, aequali propemodum spatio ab invicem discretis, originem ducant, & magnam venustatem nuci adferebant. Alioquin nux binas uncias longa erat, ejus ambitus 3½ continebat; umbilici autem pene unciam ab invicem distabant. Duro cortice nux illa erat praedita, & nucleum continere ex motu strepitum ciente manifestum erat.

7. *Semen*

7. Semen Tamarindi femini simile, una extremitate dentatum J. B. Fr. 20. c. 16. l. 2. Exot. Cluf. Tamarindu simile semen spadiceum.

Cluf. Hoc facit (inquit Clufius) cujus fructus fuerit ignoro, quod quidem Tamarindi semini non valde dissimile erat figurâ; sed magis planum & oris magis compressis, cortice spadiceo coloris tectum, semen continente album, durum & ob vetustatem rancidum. Ipsum semen cum suo cortice ab una extremitate dentatum.

8. Semen fructus exotici, fortè Cucurbitacei J. B. Fr. 19. cap. 16. lib. 2. exot. Cluf.

Non fructus, sed alicujus fructus semen videbatur Clusio, vel Cucurbitacei generis, vel alterius cujuspiam; nam similem, quodammodo formam habebat, licet aliquantulum crassior, nec adeo rugosus, verum levi, colorisque vel spadiceo vel spadiceo flavescentis cortice tegeretur: sed nec hujus generis semina ejusdem erant magnitudinis.

9. Cucurbitacei generis peregrinus fructus à Franc. Peninio Cluf. exot. l. 2. c. 12. Fr. Indicus Pyriformis, gravis intus nigris, Cucurbiti generis J. B.

Quinque pene unciarum longitudine erat à pediculo ad summum mucronem: ambitus quoque crassior fructus 9 s uncias explebat, à pediculo latus crasso sensim tumescens, deinde à medio corpore paulatim in acutum mucronem desinens, fusco duroque cortice constans, cujus interna pars valde levis erat, cineraceique ex fusco coloris, continens pulpam spongiosam nigram mollem, acidi culi saporis, in globum compactam, in qua latebat aliquot grana nigra, pene orbicularia, compressa tamen & magis lata quam longa, in binas partes scissila, quemadmodum Cucurbituram & similia semina, sic ut Cucurbitacei generis alicujus plantæ fructum esse sibi persuaderet Clusius.

10. Peregrina nux 1. Cluf. exot. l. 2. c. 13. Fructus subrotundus rugosus ater C. B. Fr. planus, rugosus, niger, semina continens J. B.

Planus erat, duas uncias longus, paulo plus quam duas latus, semunciam crassus, totus rugosus & ater, densio duroque putamine constans, & semina continens, ut ex strepitu quem agitatus faciebat deprehendere poteram, inquit Clusius. Alio integumento haud dubie tectus fuerat; nam alterius fructus officulum sive nucem esse apparebat.

11. Fructus 2. cap. 14. lib. 2. Cluf. exot. Nux orbicularis cineracei coloris J. B.

Cluf. Fructus hic, seu verius nux, orbicularis erat formæ, varie tamen magnitudinis (plures enim conspicebat Clusius) quorum nonnulli ternas, alii binas duntaxat uncias ambitu comprehendebant, omnes duro sed non crasso præditi cortice, cineracei foris coloris, & qui alio operimento tecti fuisse viderentur. Interna nuxis pars fusca & splendens, atque nonnulla ex parte (qua videlicet nuclei quem continebat fastidium tegebat) fungosa materia plena: nucleus autem inferiore parte crassior erat, deinde in metam quodammodo assurgens, & in nutantem mucronem desinebat, coloris exterius subpiceus, substantia satis molli, & interiore parte flavescente præditus, injuncti odoris, & valde ingrati saporis, ut non mirer eos qui edissent male affectos fuisse, quemadmodum mihi referebant qui observaverant.

12. Fructus primus tabellæ 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Nux Amygdalina pene cortice fructus, rugosus, subruhi ex fusco coloris, una parte planus J. B.

Cluf. Fructus hic five Nux (nam alio operimento tectus fuisse videbatur) 2½ uncias longus erat, semunciam latus aut paulo amplior, Amygdalina pene formâ, rugosus, dorso aliquantulum subulato, supina parte plana, & infima latiore quam ea qua è pediculo pependit, subruhi ex fusco coloris, non valde gravis, licet densissimo corio constans, ut quod semuncialis fere esset crassitudinis, multique fibris oblique & transversim sese secantibus contextum, & adeo durum ut aperire nequiverit Clusius ad conspiciendum quid contineret, nisi cultro magna vi cum malleo adacto: genuinum autem & oblongum nucleum continere deprehendit, nigrâ membranâ septum, interna quidem parte albicantem, dulcisque ut Amygdala saporis, nisi ranciditatem ob vetustatem contraxisset.

13. Fructus secundus tabellæ 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. inferna parte planus membranâ spadiceo coloris tectus J. B.

Cluf. Ejusdem erat longitudinis, minus tamen crassus, inferna parte planus, superna in gibbum assurgens, infima parte qua pediculo adhaeserat latior quam extima, qua in obtusum mucronem desinere videbatur: membrana autem dura & splendens spadiceique coloris fusculum corticem tegebat, continentem nucleum five pulpam quandam cineracei ex albo coloris, qua ore aliquantulum retenta in farinaceam materiam resolvebatur, quadam acrimoniâ præditam.

14. Fructus tertius tabellæ 2. cap. 14. l. 2. Exot. Cluf.

Mespilo Setanio non erat valde dissimilis, ejusdemque pene magnitudinis, capite tamen plano ut illud, sed in angustum contracto; vestitate rugas contraxerat, & satis fragili cortice constabat,

bat, fusco, nullius fere saporis, qui tamen ore retentus nonnulli adstrictioris cum pauca acrimonia conjuncta possidere videbatur. Quina intorsum officula Mespili instar continebat, sed majora & non rugosa ut illa, verum valde levia & splendentia, spadiceique coloris, & nucleum continentia.

15. Fructus quartus tabellæ 2. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. orbicularis fere formæ, fusci coloris J. B.

Cluf. Præcedente minor & fere orbicularis erat figura, uncialis magnitudinis, levis, fusci coloris, brevi quidem subnixum pediculo, sed cortice satis duro, tamen non valde crasso præditus, qui apertus (nam in binas partes dividi posse ex signis apparbat) quatuor grana nigra continere se ostendebat, semunciam lata & longa, cordis humani fortam quodammodo referentia, sed magis plana, binis duris membranâ, ut in nucis Juglandæ, illa separantibus.

16. Fructus primus tabellæ 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fructus officula terna aut quaterna simul juncta continens, &c. J. B.

Hic five fructus, five verius officulum fructus (terna enim aut quaterna simul conjunctim nata fuisse videbatur alio quodam fructu inclusa) binas uncias longum erat, totidem latum, media parte tumente & sele attollente planis & compressis lateribus, quæ fidem faciebant bina minimum alia adjuncta fuisse, cortice non valde duro præditum, externa parte rugosum & scabrum, cineraceique coloris, interna autem leve & candidum, magnum nucleum continens, proflis impletem corticem, solidum quidem, non tamen durum, tenui membranâ tectum: ipsi autem interna materia sive pulpa nuxis unguentaria pene odorem habebat, sed acrisculum saporem, an ob vetustatem ignorabat Clusius.

17. Fructus secundus tabellæ 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. orbicularis crassi corticis, tuberculosis, nigri coloris J. B.

Orbicularis propemodum erat, binas uncias longus, quatuor unciarum ejus ambitus, crasso præditi cortice, inæquali & multis tuberculis obdito, nigri extrinsecus coloris; intrinsecus subruhi, continens nucleum tenui, cineracei coloris membranâ tectum, odoris non insuavis, sed violam quasi referentis, & non ingrati saporis. Crasso pediculo subnixum fuisse videbatur, ut ex vestigio cui inhæserat conjecturam faciebat Clusius.

18. Fructus quartus tabellæ 3. cap. 14. lib. 2. Exot. Cluf. Fr. peregr. exiguum orbicularis cum sex nervis J. B.

Valde exiguis erat, & orbicularis pene formæ, vix semuncialis longitudinis, levi cortice præditus, & sex quasi nervis eminentioribus, à pediculo ad summum caput aequaliter distante fore spatio excurrentibus distinctus, fusci coloris: quid verò contineret ne fugit (inquit Clusius) quia agitatus & commotus nullum strepitum edebat.

19. Fructus quartus cap. 15. lib. 2. Cluf. exot. Lobus orbicularis fusculus, spinosis tuberculis obditus, binos phaeolos nigris continens C. B.

Orbicularis erat fructus five lobus, planus, uncialis magnitudinis, infima parte in mucronem desinente, spinosis subrubentibusque tuberculis undequaque obditus, cultelli dorso non crassior, pediculum ad orbis latus habens, & totius lobi color fusculus. Omnes autem hujus generis quos conspicebat Clusius, in medio perusti erant, ut funiculo trajecti ad commodius & facilius, ut arbitrabatur Clusius, excidendum suspenderentur. Singuli verò lobi five fructus binos phaeolos continebant seminum Anagyridis formâ & magnitudine, proflis nigro, ut conjectaretur Clusius eos lobos ante quam pertunderentur non adeo planos fuisse, sed aliquatenus tumentes. Indi Samparantan appellabant. Quodloquidem autem filo trajecti afferiebantur apud illos in aliquo usu fuisse necesse est, sed quali intelligere nequivit Clusius.

20. Grana Paradisi sive Melegetæ affinis fructus C. B. Fr. 14. sive Melegeta spuria Cluf. exot. l. 2. c. 15.

Elegantis alicujus plantæ hunc fructum fuisse rebatur Clusius, qui fortasse crescat Canne Indice vulgò vocato modo: nam caulis suprema pars capita five siliquis sustinet proflis similis mihi videbatur, lenta ut illius & fibrosa, multisque foliis ceu appendicibus septa. Quæ folia, quem florem proficere nemo Clusio indicare poterat. Erant porro hæc capita binas uncias longa, infima parte crassa, deinde paulatim ad supremam usque partem gracilescientia, quasi triangulari forma prædita, obtusis tamen angulis, cartilaginosa, externe fusci ex rufo coloris, interne veluti in ternas cameras secundum longitudinem membranacea quadam cartilagine divisa, atque plena nigris splendentibusque seminibus, Milio majoribus, densi simul congestis, & tenui membranâ involutis, intus albis & quadam acrimoniâ præditis. Nascuntur autem hæc capita in summo caule, quaterna aut quina, atque veluti ex eodem ortu prodeunt.

A Cardamomo majore sive Melegeta differunt, quòd Melegetæ fructus magna ex parte brevior & crassior sit, hæc verò gracilior & oblongior. Melegetæ cortex etiam minus illius cortice durus aut satis fragilis. Hujus præterea grana non tam numerosa quam in Melegeta, majora tamen, fusca & splendentia, singulari candicante membranâ involuta. Melegetæ verò grana, licet trifaria

trifariam quadam cartilagine distincta sunt, & singula sua peculiari membrana involuta videantur, minora tamen sunt, magis rugosa & dura istius fructus granis; præterea non ita splendent, & subrusti sunt coloris acerrimique saporis.

21. *Fructus quintus cap. 16. lib. 2. Exot. Clus. Fr. totus niger, binis foraminibus insignitus J. B. Clus.*

Uncia major erat, circiter unciam latus, totus niger & satis levis, anteriore parte binis foraminibus insignitus, posteriore vestigium retinens, quo vel petiolo inhæserat vel suo lobo, si aliquo lobo inclusus fuerat. An nucleum contineret ignorabat Clusius, agnatus enim nullum strepitum edebat, & in aquam coniectus non mergebatur.

22. *Fructus undecimus cap. 16. lib. 2. Clus. exot. Fr. pyriformis fuscus, levis, striatus, cum coronula, in quo nucleus J. B.*

Uncialis magnitudinis erat, proflus fuscus, pæne orbicularis, striatus, levis admodum & in aqua supernatans illa merfus, tamen si nucleum continere ex agitatione deprehenderetur, anteriore parte veluti coronulam striatam habens, in qua florem scissile verisimile est, posteriore autem in oblongum pediculum desinens.

23. *Fructus Juli formam quasi exprimens cineraceus grana spadicæa continens C. B. Fr. 8. c. 25. l. 2. Clus. exot.*

Lobi quodammodo formam habebat, & unciale longitudinem, Juli figuram quasi exprimens, gracilis, cineracei coloris, aliquot grana (ut ex involucri ruptura apparebat) satis crassa continens, spadicæi coloris, lœvia, ab altera parte plana, insipida, vieta & vetustate evanida.

24. *Burce fructus primus cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Burce fructus & pluribus nucibus arboris Huræ J. B.*

Admirabilis erat formæ, & in Guyana nasci ferebatur satis celsa arbore Huræ nuncupata. E multis autem veluti nucibus uncialis magnitudinis, mirabili modo simul junctis & connexis constabat, quæ in bina lignosa duricæ putamine dehiscabant, & orbicularem planiusque nucleum continebant, cineraceâ membranâ tectum. Eam verò fructum tot nucibus simul junctis, & velut in unum caput coactis interdum crescere intelligebam, ut tanquam orbicularem clavam geminum pugnum crassitudine æquantem, & in multis angulis desinentem referre videatur. Hujus fructus nucleo incolas uti dicebant ad corpus vomitu & alvi dejectione purgandum.

25. *Arara fructus secundus cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Arara fructus Americanus J. B.*

In Kayana crescit, arboræne an herba non erat descriptum. Erat verò uncialis longitudinis, cute rarius quàm putamine constans, satis durâ tamen nigræque, longiore pediculo & inæquali mrens, ut plures flores inhæsisse viderentur. Incolæ ejus contracti & in aqua elixi decocto maligna ulcera lavant ad ea curandum: aiebant etiam utilem ad alvum emolliendam, quod de nucleo intelligendum arbitror.

26. *Canane fructus 4. cap. 21. lib. 2. Exot. Clus. Can. fructus arboris Morremor, longus vel ovalis, ferè niger. J. B.*

Binis uncias longus erat, unciam summo capite latus, deinde paulatim ad infimum usque gracilior fiebat, dorso paulo elatiore, levis, niger & splendens, tribus foraminibus summo capite præditus, uno supernè, binis infernè. Illum in pumila arbore nasci ferebant, cui nomen Morremor, immaturus autem erat, sed plenam maturitatem adeptam duplo majorem asseriebant, eumque supra prunas tostum manducari ab incolis adversus capitis dolores.

27. *Waricorami fructus 5. cap. 21. lib. 2. Clus. exot. Waricor. rugosa glandi similis fructus J. B.*

Secundum flumen Arrivari crescere adscriptum erat, ad quam tamen rem utilis esset ignorari. E binis quos habebat Clusius unus binas ferè uncias longus erat, alter unciale longitudinem non superabat: uterque tereti & rugosæ glandi similis, adstrictioris facultatis, qui alio cortice five putamine tectus fuisse videretur.

28. *Cropiot rugosus fructus acerrimus, semine simili Piperi Ethiopico J. B. Fr. 6. c. 21. l. 2. Exot. Clus.*

Parvus & rugosus fructus erat, non valde dissimilis singularibus ejus fructus articulis, quem Piper Ethiopicum appellant, magnâ acrimoniâ præditus, nigrumque semen continens ut Piper Ethiopicum. Solere autem incolas eum fructum admiscere Tabaci foliis adscriptum erat, cum illius succum haurire vellent ad capitis dolorem leniendum. Erant autem aliquot ejus fructus funiculo trajecti, quod incolas fecisse arbitror ad eos commodius rescicandum, vel ut in promptu haberent quando illis iudicandum.

29. *Phascolus*

29. *Phascolus orbicularis niger Americanus C. B. Parapar Clus. l. 2. Exot. c. 21.*

Clus.

Phascoli quoddam genus erat, orbiculare, nigrum, splendens, quod lobo inclusum fuisse videbatur, ut ex hilo quo prædictus conjecturam faciebat Clusius. Plures similes fructus per medium peritulos funiculo trajecterant incolæ, ut ornatis grati & collo suspensos sub finistrum brachium admitterent, oblique torquis insister supra pectus recumbentes.

30. *Fructus 4. cap. 22. l. 2. Exot. Clus.*

Clus.

Exilis erat, semunciam magnitudine non superans, exigue & immatûre nuci Fœnel non valde dissimilis, exalbidi coloris, calyce præditus quatuor squamis constante, continens aliquot grana fusca, rotunda instar Piperis nigri, sed valde rugosa quia forsitan immatura, intus alba, acris saporis. An Brahma apud Dioscor. cap. de Piperi.

31. *Cardamomi facie fructus triangul. maligius J. B. Fructus 5. cap. 22. l. 2. Exot. Clus. Bacca est Anomi racemosa C. B. seu veri Pona.*

Clus.

Triangularis erat formæ, semuncialis etiam magnitudinis, exalbidi coloris, tenuique membrana tectus, Cardamomi Officinarum fructum perbellè referens, continensque multa grana rugosa, cineracei foris coloris, intus albi, omnia in globum congesta, satis validi & gravis odoris, & acris saporis, qui brevissimo & vix apparente petiolo plantæ inhæserat, calyce tribus foliis constante inclusus. Qui nitebat (ad Clusium) Consulem suæ urbis unum ex his fructibus edisse scribebat, ex cuius esu morbum contraxisset. Vide Clus. cur. pœp.

32. *Fructus 6. cap. 22. lib. 2. Exot. Clus.*

Nodus omnino & variæ formæ erat, quem lobo inclusum fuisse arbitrabatur Clusius. Etenim nonnulli plani erant & quasi quadranguli, alii oblongiores & altera parte obtusi, eâ verò qua le mutuo contingerant compressi, omnes tamen foris rugosi, nigricantes & candicantibus quibusdam venis distincti, in binas partes dividui, ut reliqua legumina. Substantia autem interior subfusca & solida, & ejus sapor etiam adstringens, perinde ac fructus Colæ.

33. *Fructus 1. cap. 23. lib. 2. Exot. Clus.*

Pruni ferè magnitudinis & forma erat, duas pæne uncias longus, sescunciam latus, infima parte mucronatus; cortice five ipso corpore satis crasso, & veluti fungosa materiâ constante, foris aliquantulum rugoso, & subfusco colore, internè cavo & pulpa quamdam continente in globum convolutam, albicantem, friabilem, insipidam, in qua tenella quadam semina.

34. *Ricino affinis fructus C. B. Exotius fructus 4. lib. 2. cap. 24. Clus. exot.*

Ricini fructum valde æmulabatur, nam triangularis erat, & in tres cellulas distinctus; quarum singulis semen continebatur rugosum, ut ante maturitatem lætus fuisse videretur, nigrum: exterior cortex fuscus & glaber erat, pendebatque inter quinque folia longiuscula & latiuscula (quæ medium fructum tegebant) & pediculo semunciali, satis firmo.

35. *Daturæ semine fructus J. B. Fr. minor 8. cap. 20. l. 2. Clus. exot.*

Orbicularis ferè formæ erat, & tenui veluti membrana constabat, brevi petiolo præditus, pæne cineracei coloris, intus inanis, nisi quadam rugosa granulâ continuisset, is quæ in Stramonio conspicuntur non valde ab similia: inhærebat autem farmentis quibusdam Vitis Viniferæ farmenta referentibus.

J. B.

Figura hepatis quodammodo respondet: Est enim altera parte gibba five convexa, altera sinuata, & concava, figura oblonga, magnitudo Castaneæ majoris, eique concolor, h. e. spadicæus, sed ad pullum accedens: superficie tenus inæqualis, rugosus, nihil corticofi habet, eademque fere substantia interna. An alio cortice fuerit comprehensus nobis incertum. Nobis videtur nucleum fuisse alienius fructus. Bivalvis est, aut geminus potius, fusco tamen satis insigni in ambitu coherentiam designante, nec multa vi dividuus. Substantia tota glandulosa, Quernæ glandis siccæ, durior, præter levem quandam quam præbet adstrictionem, nullo nec gustu, nec odore insigni.

Fructus hoc Indi in obstructionibus hepatis uti dicuntur, referente Robino, qui fructum ad J. B. transmisit.

37. *Fructus 5. cap. 25. lib. 2. Clus. exot.*

Uncias pæne tres ambitu comprehendebat, & sphericæ formæ erat, putamine constans quali Nux Juglans, firmo, fusci externa parte coloris, interna spadicæi, qui in tres æquales partes dividebatur, & interna parte in tres veluti concamerationes vel loculos separabatur, in quibus singularia grana, Malorum vulgarium seminibus non valde dissimilia.

38. *Fructus*

38. *Fructus Ind. rotundus tuberculis asperatus niger J.B.*

J. B.
Adspexit non usque adeo speciosus est, circinata fere rotunditatis, uncias duas paene latus, compressus, sed eo ut unciam mediam crassitie adest, praefertim parte gibbiflore, nam utrinque ceu gibbus quidam eminet. Cortice vestitus nigro, tuberculis quibuldam alperato, duro, superne umbilicatus; sub cortice tunica intermedia albicans substantiam internam nucleatam involvit.
An Nux esset, an de Phaeolorum genere pro certo asserere non potuit J. Bauhinus.

39. *Fructus Guyanensis ovalis cineraceus J. B. Guyanensis fr. 2. Clus. exot. lib. 2. cap. 6. Primo similis nucleo cortice & nucleo cinereo C.B. p. 444.*

Clus.
Valde solidus & gravis erat, ovalis formae, paene binas uncias à pediculo ad extimum mucronem longus, tres cum semisse medii corporis ambitu completens, corio denso, fibroso, cineracei coloris rectus, ambiente putamen crassum admodum, durum & nigricans, quod nucleum continebat, fere orbicularem, durum, cineracei paene coloris. *Ad prima aut potius Myrobalana referri posse.*

40. *Nucleus ex Guyana, spadiceus coloris membrana testis J. B. Nucleus ex Guyana Clus. exot. l. 2. c. 6. Primo similis oblongus, spadiceus, pulpa alba C.B. p. 444.*

Clus.
Paulo longior erat ovali: nam duarum unciarum longitudinem superabat, non adeo tamen crassus ut superior, & magis inaequalis, ut verius dici mereretur nucleus alicujus fructus, quam fructus spadiceus coloris membrana testis, qui haud dubie aliquo fructu aut nucis erat inclusus, medullam fere pulpam continens albam, non ingrati saporis, licet verustate contractior esset, & ejus medicullum in lacunam dehisceret.

41. *Avellana Indica officulo trifido C.B. Avellana Ind. Mehembethene Cortus J. B. Mehembethene Park.*

J. B.
Aequat magnitudine parvam Juglandem, formae fere ovali, in cujus basi triquetrum patet foramen, producens ex singulis angulis costam, ita ut praeter ternas illas costas totidem aliae alterno situ per longum confcendant. Putamen durum, crassum, nonnihil inaequale, ex cinereo flavescit; quo effracto tres cellulae sese ostentant, nucleum continentes oblongum, album ac dulcem.

Matthiolus (si modo hanc intelligit) regumentum [exterius] leve molleque, colore subpallido, nec folio Palmae crassius ei attribuit.

42. *Avellanae praedictae affinis fructus spadiceo velut in binas partes secto C.B. Avellana Indica Mehembethene quidam similis fructus J. B. Fructus miscellaneus 7. Clus. exot. lib. 2. cap. 25.*

Inter Aromatum Tripoli allatorum purgantia inventus est. Erat autem figurâ orbiculata, cortice spadiceus coloris eoque lavi constans, atque veluti in binas partes secto. An verò alio cortice fere involuero tecta fuerit haec nux (ut verisimile est) me latet: alia tamen addita erat minus crassa sed paulo oblongior, neque adeo spadiceus coloris, quae media ex parte tecta erat suo involuero nigro & rugoso, cui petiolus adhuc innexerat quo in ramo firmata fuerat.

43. *Avellana Indica villosa, faraminata J. B.*

Tribus lateribus elatioribus, atque iidem tribus foraminum vestigiis, uti Nux Indica fere Coccus, conspicua, villosa quodam involuero, veluti *Fauvel* fere, tecta, nucleum continens dulcem, tenui candicante membrana inclusum. Hanc Lobelius non separat à Mehembethene ut Clusius, fed eandem facere videtur, varietate tantum distinctam; quocum consentit etiam C. Bauhinus.

44. *Avellanae Mehembethene Cortus species alia nuda & vestita villosa J. B.*

Mehembethene superius descripta speciosior est, & altero tanto crassior, minisque longa. Reliquam descriptionem vide apud *J. B.* Magnitudine praecipue à Mehembethene differe videtur.

45. *Avellana quadridua C.B. Fructus exotici 6. cap. 16. lib. 2. Clus. exot. An Avellana purgativa Oviedo? Fr. Indicus decussatus J. B?*

Clus.
Elegans erat fructus, & velut ex quatuor Avellanis simul connexis constans, levibus, spadiceis coloris, qui alio operimento tectus fuisse videbatur. Nam inter interstitia quibus singulae nubes ab invicem separate restabant adhuc membranaceae, cujusdam fuscae cutis partes, quae uti fuerunt. Constant porro singulae istae Avellanae putamine spadiceo (ut dixi) coloris, firmo quidem sed non valde denso, in quo nucleus continebatur crassus, durus, foris subrufus interna parte candicans, nec ingrati saporis. Vide descriptionem *J. B.* quae alterius fortasse fructus est. Renis ovilli, inquit, formam habet, &c.

46. Nux.

46. *Nux purgatrix C. B. Fructus 17. cap. 16. lib. 2. Clus. exot.*

Non valde dissimilis erat hic fructus officulo Baccæ Saponariae: etenim orbicularem, ut illud, habebat formam, & eandem magnitudinem. Hujus tamen color non adeo niger sed fuscus potius, in quo apparebant subflavescentes quaedam venae. Alio autem fructu comprehensum fuisse, & nucleum duntaxat alicujus fructus esse apparebat; nam sectus verruculose substantiâ consistere deprehendebatur, magnis maculis albis fuscae substantiae & satis molli, (ut quæ cultello sine difficultate indici posset) permixtis.

47. *Avellana Indica major subrufo * Clusii J. B. Avellana Indica 3. genus Matth. Lugd. C. B. * Auct. in Mamay fructibus officulum D. Grevio in Mus. Soc. Reg.**J. B. Clus.*

Tres uncias longus erat, duas fere crassus, inferiore parte sessilis, rugosus scaberrime, & cineracei coloris, superna autem & eminentiore fere protuberante parte lavis, subrufique coloris, ut animalculum duro corio tectum videri possit. Nucleum in se continet.

Hic descriptioni addit J. Bauhinus corticem esse fragilem instar fere testis ovorum, minus tamen cum sit fissior. Continet nucleum magnum, tectum tenui membrana cinerea, in qua saporis insignem non animadvertimus: nucleus autem magnus, rugosus, firmus, Amygdalae modo, sapore non ingrato.

Mammei fructus officulum est, & erronee pro Nucis accipitur à J. Bauhino & Matthiolo. D. Grev.

48. *Balsami Peruviani fructus Clus. J. B. Fr. 1. cap. 29. lib. 2. Exot. Clus. Avellana Indica 3. genus Matth. Lugd. C. B.*

Ex eodem cum praecedente genere est, [nec uti nobis videtur specie diversus] sed longè amplior, utpote qui ternas uncias longitudine superaret, latitudine unam, altitudine paene duas aquaret, aliquo forma & colore eidem planè similis: nempe crasso cortice live putamine constans, inferiore fere supina parte sessili, rugoso scaberrime & cinereo, superna autem fere gibba lavis, subrufo, vel potius spadiceo, ita ut animalculum duro cortice tectum videretur. Nucleum continere deprehendit Clusius binas uncias longum, unam latum, gemellum, fed extrema parte simul coherentem, tenui cineraceaeque membrana tectum, substantiâ firmâ, ut Amygdalae aut Castaneae recentes, subfusca, pingui & oleaginosa, odore satis jucundo praedita, & sapore non ingrato.

Pro fructu Balsami Peruviani accepit Clusius. Verum non convenit cum descriptione Balsami apud Monardem aut G. Pisonem.

Aliam adhuc Avellanam Indicam ab Hercule Saxonia missam pro Balsami Petri de Fries fructu minore, ejusque speciem aliam minorem describit J. Bauhinus, magnitudine digitum fere aequantem, quae si competentem haberet crassitiem atque rotunditatem galeam quodammodo repraesentaret. Testa constat laevi, splendida, ex russo ad spadiceum vergente, crasso satis, substantiâ oleâ. Nucleus intus later Amygdalini facie sed latior, in ceteris proportioni nucamenti respondens, saporis rancido, quippe exoleto.

Minor species concolor erat, sed figurâ nonnihil evariabat, potissimum hili illud vestigium quam in Fabis nostris vulgaris non latius, nec ut in praedicto eminet. Testa tenuior simul nucleum quoque parvum, sibi quoque proportionatum continet.

49. *Nux Indica non biforis Juglandis similis J. B.**Ad.*

Advehitur quidam fructus ex occidentis, adeo Nucis Juglandis similis, ut nondum inspectum sapienti putaverimus nucleum Juglandem esse: sed effracto caro fuit vesca, intus alba, Castaneae sapore, nullâ distincta nucleis, putamine & testa utraque crassiore quam Nucis Juglandis.

50. *Fructus bivalvis Indicus niger J. B.**J. B.*

Levitatis praecipue fructus anonymos bivalvi tegitur cortice, non duro, & uti videtur fragili, hiantibus jam medio tenus valvis, subcabis, figurâ oblongâ, utrinque exacuta, modicè compressa, aliquo ovata relatura; Latitât intus nescio quid nuclei.

51. *Fructus Indicus, vel nucleus luteus parvus, Avellana oblonga facie compressus J. B.**J. B.*

Unciam fere longus erat, flavus, levis, lucidus, Ricino majori aliquo modo accedens, uncia semis angustior, paene compressus, utrinque tamen fere in medio elatior, una parte paulo latior & rotundior, parte autem quâ haesit apparet nonnihil angustior, & non ita rotundus, alperior. Cortex facile acicula perforatur, in eo nucleus; qualis medulla nobis nondum constat. Alius hujus generis fructus, quem apud fratrem C. B. vidi, brevior erat, minus compressus, multo quâ adhuc fere angustior, quasi umbilicus aut oculus, crista item non ita apparet. Repræsentat Staphylo dendron.

52. *Fructus peregrinus Jersay J. B.**J. B.*

Jersay dictus fructus è rationibus quoque esse videtur: Per medium sectus cavus apparet, sed binis cellulis intergerino pariete interveniente distinctus, aut si integer esset quem vidimus (uti non esse conjectamus) quaternis. Extima facie lavis, sed squamata, albicans, pediculo crassiusculo.

Q q q q q q

Rosæ

70. *Nucula Indica ab Hercule Saxonis missa* J.B. Cochiglio de Guigne, dicta.

J. B.
Unciā brevior est, semunciam vix lata, nigra, dura, modicè exterius arcuata, interius sinuata Pha-
seoli modo, multis fissuris seu lineis variè sparsis fuscata; quæ tamen omnes in tuberculum parvum,
umbilici speciem præferens, coeunt.

71. *Fici similis fructus exotici* J.B.

Ficum communem figura & magnitudine quodammodo repræsentaret, si non angulosus esset &
superne cordatus. Cortex exterior subflavus, fragilis, quo decorticato alius subest, crassus, durus, ni-
ger. Concussus non crepitat, aquæ injectus suo pondere fidet.

72. *Fructus peregrinus sulcatus* J.B.

J. B.
Avellanæ domesticæ magnitudine est, oblongus, turgidus, niger, cætera levis & politus, præter-
quam ad latera profundus sulcus, rectus (quem à summo ad imum habet exaratum, lineola in medio
tantillum eminente) ubi nonnihil rugulosus. Parte opposita sulco respondent levia quædam alterius
sulci vestigia impressa. Quem servamus (inquit J. Bauhinus) foramine per longum pervius est, ad
cujus margines in altero sinum apophysis parva est, in medio fissa. Inanis est, & pulsatus resonat,
proculdubio aliquando pulpa plenus.

73. *Lauri bacce similis fructus* J.B.

J. B.
Magnitudine est & forma bacce Lauri majuscula, coloris nigricantis, lavi & nitida superficie, ex
altero surbinato sine stylo remum, quemadmodum in glandibus videre est, proferens, altero au-
tem tanquam ab acicula impressum vestigium habens, durus & lapidi alius cum ionitu resistens. E-
orum uni circa medium insculptus apparet scrobiculus, natura an arte nescio.

74. *Fructus quadrangulus niger cum membrana miniata* J.B.

Offendebat Clusio Exot. l. 2. c. 26. Christ. Porretus fructum unciam longum, quadrangulum,
lateralibus aliquantulum depressis, profusus nigrum, media tamen ex parte testum, tanquam mem-
brana foris miniata fructui firmiter inhaerente.

75. *Officulum fructus Indici tuberculatum* J.B.

Majus erat officulo Cerasi, subrotundum, undique rugosis tuberculis exasperatum, colore pullo.

76. *Avellana compressa facie fructus vel semen* J.B.

Unciam ferè longus erat, vix semunciam latus, modicè compressus, durus, dilutè croceus & splen-
didum, parte angustiore qua adhæsisse putamus saturatius tinctum. Longæ alicujus Avellanæ spe-
ciem quodammodo referre videtur; sed planè exoticum esse & facies & notæ jam scriptæ: facis infi-
nuant. Alii hujus generis aspersi erant longiusculis maculis albicantibus, cortice paulò firmiore quam
Castanæ & renaci, medulla intus alba tenera, acrimoniâ respiciente. Unde commodius (inquit)
forte Ricino subnecterentur.

77. *Fructus Indicus villosus parvus* J.B.

Magnitudine erat Avellanæ vulgaris, constans tunicis villosis, subflavis, cortice tenero, una parte
nigricante.

78. *Castanæ speciei fructus peregrinus* J.B.

Mediocrem Castaneam non tantum magnitudine, sed & totâ formâ refert, ut pro ea primo obtu-
tu possit fallere. Color tamen paulo dilutior ad flavum inclinat: minor & levitas eximia, exceptâ
basî postica oblonga, qua videtur aut arbori aut echino adhæsisse. Cortex extimus admodum
renis fragilisque, cui fungosa substantia adnata subest: ipsa verò cavitas vacua est, quo fit ut infig-
nis totus fructus sit levitas.

79. *Leucoma fructus Castanæ* J.B.

Monard.
Similis est nostrati Castanæ, cum colore, tum magnitudine, tum etiam sessili illa & albicante
parte quam Castanæ obtinet, quæ prægnans videtur. Arboris est vastæ magnitudinis, materięque
firmæ & robustæ, cui folia Arbuti. Fructum edulem gratique saporis esse aiunt, & alvi profluvia si-
stere, quoniam astringit. Temperatum esse asserunt.

80. *Glands Indica* J.B.

J. B.
Glandi Quercinæ figura & magnitudine similis est, intus candida, substantia dura ac propemodum
ossa, nullis saporis manifesti, exterius nigra, lineis ac venulis squamatis corticisque rubis reticu-
latis per superficiem sparsis. Cupula dura, crassa ac lignola fere, exterius plurimorum denticu-
lorum mutuo incubitu imbricatæque asperata, colore cinereo, pediculo semunciam ferè longo, crasso
& lignolo.

81. *Glands*

81. *Glands Indica magna, subrotunda* J.B.

J. B.
Juglandem magnitudine æquabat, cortice constans flavescens, uti Glandis Quercus exsiccatæ,
lavi, crassiusculo, qui tamen à fortiori digitorum compressione facile frangatur ac diffiliat. Per
longitudinem area insignis, inæqualis & scabra subcinerea excurrit, hili imaginem præ se ferens,
quæque parte cortex reliqua firmior est crassior, duriorque eam adhæsisse vel alteri cortici externo
vel arbori verisimile est. Interna facies cortice contracta est rufus, tenui atque fungoso, intercur-
rentibus veluti venulis ut in interiore cortice Castanæ immediate callum completente. In quo ceu
pulvino immerfus jacet, omnem ferè cavitatem adimplens, nucleus, figurâ rotundus, facie Glandis
aut Castanæ nucleo perisimilis, geminus ut in Glandibus, extima facie scabra, rufa cuticula inter-
dus, quæ verò committitur levis, substantiâ durâ, & colore glandis nuclei, sapore dulci, grato.

Pro fructu Balsami à Robino ad Platerum missus erat.

82. *Fructus Amygdaloides nitidus peregrinus*, J.B.

J. B.
Levis & lubricus est superficie, nuclei Amygdalini magnitudine & formâ, nisi quod una parte paulo
est acutior obtusâ Amygdali parte, infraque mucrone alterum lacuna orbiculari insculpta, non
tamen effatu dignæ altitudinis, fortè hinc probat germen. Color est ex flavo ferè cinereus, &
altera quidem parte magis in arcum curvatus, Damasceni pruni nuclei modo, corticisque tegitur
tenui, fragili, nucleus in se continens.

83. *Fructus Peruanus Amygdaloides, sub terra nascens*, J.B.

Pulcher admodum aspectu est, & grati saporis, qui & radice caret, nec aliquam plantam profert,
aut ab ulla planta producit, sed solummodo sub terra enascitur quemadmodum tubera. Dimidi
digiti magnitudinem æquat; rotundus est & contortus & affabrè elaboratus, coloris spadicæ, nucleus
intus continens resonantem dum focus est, Amygdalæ similem, cortice fusco, intus album, & in du-
as partes divisum, ut Amygdalæ, grati saporis, & Avellanæ gustu referentem.

Invenitur apud flumen Marañon, nec ullibi alibi per universam Indiam. Editur recens & Locus &
exsiccatas sed torreris præstat. Adponitur secundis mensis bellariorum loco, quoniam ventriculum
admodum exsiccat & roborat. Sed si liberalius edatur capitis gravitatem generat.

Dari in rerum natura hujusmodi fructum subteraneum mihi sanè non videatur verisimile.
Dubitât Clusius, an hic fructus sit Mandobi Lerii, quem ait sub terra Tuberum modo nasci, tenui-
bus filamentis simul coherere, nucleus non esse majorem domesticæ Avellanæ, ejusdemque saporis,
cinerei coloris, cortice non duriorque quam Pisorum siliquæ. An vero folia semine præferat ignora-
re se faceret, licet fructum sæpius ediderit.

J. Bauhinus Mandobi Lerii fructus arboreus esse videtur; aut fortè Trasi genus aliquod: Trasi enim,
inquit, sunt veluti fructus & nuclei Avellanarum.

84. *Nucula Indica Pyramidalis & sonora* J.B.

Articulo postremo pollicis non major erat, exprimens parvum Pyrum moschatellinum, solidus,
durus, rugulosus, ferè cinereus, lignosus, sonorus, saporem manifestum non sensimus.

85. *Nucula Indica globosa sonora* J.B.

Orbicularis five globosus erat, galle parvæ five parvulo globulo similis, cinerei & maculosi coloris,
costâ pæne totus cinctus, sonorus. Cortex non admodum durus.

86. *Nucula ex Guinea* J.B.

Nucis Myristicæ ferè magnitudine & formâ, levis, concussu sonum edens, cuius alter finis styli
quid simile habet, ex quatuor parvis sulcis five eminentiis procedens; oppositus vero scrobiculus,
unde avulsus videtur pediculus, unde radii recti producantur: cortice mediocriter levi, subrusto te-
tius, quo abralo subest alius durus qualis in nucis Moschata: huic subest alius crassior, spadicæ, fun-
gosis, politus. Nucleum ambit immediate quartus, pertinaciter adherens, pelliculæ tenuis instar ru-
gosus, spadicæus quoque: ipse verò nucleus amplus, candidus, pinguis, gustu dulci cum fastidioso quodam
sapore.

87. *Nux Indica alia* J.B.

Minor est Juglandem, latitudine unciali, pauloque longior, colore pullo obsoleto, sulcis maculis
conspersis. Desinit in brevissimum acumen qua parte quinquepartita esse videtur. Parte opposi-
ta pediculi parus adheret, lignea proflus, firma crassique, unde conjectura arboreum fœtum. Ipse
alioqui fructus levis & minime ponderosus.

88. *Guabam De Laet. Ind. Occid. l. 10. c. 6.*

Fructus est binos palmos longus, cinereo cortice, pulpi candida, durissimis quibusdam nucleis per-
mixta, suavis & refrigerans. Provenit in calidioribus Quitensis præfecturæ regionibus.

Qqqqqqq

89. *Pomum*

89. *Pomum Sucu Sinenfium Martin. Ail. Sin.*

Nascitur in mediocri arbore, & quæ vix ullâ culturâ opus habet. Majus est nostratibus, rotundum, puniceum aut rubicundum. Pulpa intra aliquando exos, plerumque ad superficiem acinos, terunculi mole, planos & rotundos, verticaliterque erectos cortice lignoso quinque vel decem continet. Caro tota rubescit, mollescit Sorbi ipsâ matura & suavissimi saporis est. Siccatur crustam mellis vel sacchari emittit. Est & cortice viridi quod non mollescit, sed cultro vel dentibus detrahatur. Provenit in *Sintuque*, & extra Sinas nullo.

* Ind. Occid.
l. 7. c. 10.

90. *Zizicra Guatimalensium. Capote * De Laet.*

Est instar Pinearum nucum, in quo viginti, aliquando & triginta Amygdala continentur.

91. *Fructus Indicus granulofus vel tuberosus minor. J. B. Fr. Indicus 5. c. 30. l. 2. Exot. Clus.*

Prorsus spherica huic forma erat, magnitudo globuli minoris sclopi: putamen flavescens coloris, & perpetuis tuberculis, at non adeo crassis, oblitum, nullâque lineâ cinctum.

J. Bauhinus formam olivæ ei attribuit, lapideam & inviâ duritiem, colorem rutilum, superficiem granulis omnigenis asperatam, &c.

92. *Fructus dysentericus flavus J. B.*

Monard.

Provenit in India, autore Monarde, fructus Dysenteriam sanans, delatus ex Quito, qui videtur esse vastæ arboris, alterâ parte lavis, flavus, altera asper, coloratissimus ac veluti pullus. Cæterum qualis esset fructus, cuiusvis arboris nunquam pervestigare licuit.

Vires.

In pollinem tenuissimum redactus, & cum aqua capitum rosarum manè & vespere exhibitus dysenterico fluxu miserè afflictum brevi sanavit restituit.

93. *Nicaragua pomum nucæ rotunda J. B.*

In Nicaragua (inquit Benzo) Novi Orbis provincia Pomi quoddam genus peculiare est, neque Hispaniola, neque ulli alteri parti Indiæ concessum, Piri nostri speciei ternè est, ligno interiore rotundo, Nucis crassitudine & dimidio amplius, optimi & jucundissimi saporis. Arbor procerâ, exiguis foliis vestita.

94. *Pruno similis fructus subsfuscus ex Guinea C. B. Pruni facie fructus à Guinea, in qua semina J. B. Fructus Exot. 1. a Clusio. Clus. Exot. l. 2. c. 23.*

Pruni ferè magnitudine & forma erat, duas pene uncias longus, sescunciam latus, infima parte mucronatus, cortice sive ipso corpore satis crasso, & veluti fungosâ materia constante, foris aliquantulum rugoso & subfusco colore, internè cavo & pulpam quandam continente, in globum convolutam, albicantem, friabilem intipidam, in qua tenella quædam semina.

95. *Pruno similis spinosa C. B. Jangomæ Prunis similis J. B.*

Arbor Pruni magnitudine sponte nascitur in agris & etiam in hortis in *Basaim, Chaul & Batequala*, multis spinis horrens, foliis idem Pruni, floribus candidis, fructu Sorbo simili, gustu Pruno-rum adstringente & acerbato.

96. *Nux Ponticæ nuci non valde abfimilis, spaliæ coloris J. B. Nux altera cap. 26. lib. 2. Clus. Exot.*

Spadicei erat coloris, Ponticæ nuci non valde abfimilis, unciam longa, ejus ambitus uncia paulò major, sessili sive infima parte angustior, extimâ crassior, & velut decussatim formata, dura, solida, nec ullo modo streptitum edens. Inter aromata reperta est.

C A P. VIII.

Parvi quidam fructus à J. Bauhino visi apud Ill. Duc. Wirt. & descripti Lib. 3. cap. 80, 81, 82, &c.

1. *Nucula Indica altera, compressa, cortice duro, coloris senora.* Parvi Pruni quodammodo similis erat, sublongus, compressus, lucidus, costis in uno latere confans, lucidus.

2. *Nucula Indica tertia splendidi.* Idem ferè precedenti. Color idem nisi dilutior & splendidi-or, magis etiam compressus & latior, potissimum una parte.

3. *Fr. Indicus ovi parvi fere formâ.* Coloris erat quodammodo Castaneæ, dilutioris, splendens. Circulus ambit ferè totum qui non splendet, utrinque foratus.

4. *Nucula sublonga, vel Oï fructus alienus Indici.* Unciam longa, unciam semis circiter lata, rotunda, fusci coloris, una parte latior, lignosa, cava: in ea nucleos cortice tenui tectus, qui latus, intus filis, durus, albus & sapore manifesto destitutus.

5. *Nucula*

5. *Nucula triangularis Indica, Castanella ferè facie.* Piffo majori haud major erat, inter angulos compressa, ex uno latere commissura nigricante insignita, colore subfusco, in rufum quasi ex cinereo in spadiceum vergit. Concussa non strepitat, sed circulum perelegantem nucleæ concolorem, partim sessili innatum vel potius enatum (nam linea elevatior & nonnihil splendens) intersecat commissuræ lineæ prædictæ: Ex observatione Cherleri.

6. *Nucula Indica ovata fere.* Nisi utrinque acumen quoddam extaret ovate esset figura. Longitudo uncialis, latitudo media, colore inter fuscum & pullum medio, maculis dilutioribus picturatis, costis quibusdam eminentibus quales in Nucæ unguentaria insignita. Nucleus intus lacer albus.

7. *Officulum sulcatum fructus peregrini.* Figura ovata erat, utrinque extremorum acuminatum, per longitudinem profundè fatis sulcatum, colore pullo.

8. *Fructus exotici officulum aliud.* Semunciam longum erat, nucleo Pini ferè figurâ par, ambitu tereti, obtiter turbinato, durum, politum, leve; colore rufescente, maculis quibusdam albicantibus asperum.

9. *Fr. Indicus Corni figurâ.* Diceret Cornum esse si ruber esset, adeo figurâ & proportionem responderet, sed niger est, splendidus, durus, pediculi residuo crasso, concussus non fidit ponderis argumento.

10. *Fructus Indici officulum perelegans.* Magnitudo fere Amygdala: est, sed figura nonnihil diversa. Collo superne donatus angustio, quatuor insignibus per longitudinem lineis notatus, cætera quoque parte nonnihil rugosus, colore pullo.

C A P. IX.

1. *Hibiscus fructus Americæ J. B.*

HIC fructus Daetylo similis est aliquo modo, nec edulis, oleo ejus tumores molestos in pedibus à *vermiculis quibusdam Sironum vulgò dictorum magnitudinem non excedenti. * Tom. dictis. bus, qui in cutim se insinuant excitatos, curant. Eodem oleo affricto corpora labore & lassitudine fracta resocillant: vulnera quoque & ulcera sanant. Oleum istud adervant in vasculis quibusdam ex fructibus excavatis paratis, quos *Caramo* suo idiomate appellant.

2. *Palma sacifera J. B. Ger. Arbor sive Palma sacifera Park. Palma manicam Hippocratis referent C. B.*

In insula quadam Americæ deserta *Coromopez* dicta invenerunt Batavi integras sylvas nulla alia arbore constantes, quàm Palmæ quodam inusitato genere, cui ab involucri saccum seu colum nanciam Hippocratis dictum referente in quo fructus reconditis, *Sacifera* nomen indidit Clusius. Nam creberrimis quibusdam fibris spadicei coloris, transversim & oblique ab infimo ad supremum excurrentibus magno à natura artificio contextum est, idque varia longitudine: unum vidit Clusius 22 uncias longum, & ea parte qua patebat septem latum; alterum 2½ pedes sive 30 uncias longum, paris cum illo latitudinis.

Ista porro involucri (his referentibus qui ab arbore resciderant) plena fuerant fructibus nucem Juglandem cum externo suo pulvino sive vindi cortice magnitudine æquantibus, in quibus orbiculares aliz nukes adeo rotunda ut torno elaboratæ viderentur, atque adeo duræ, ut non nisi ferreo malleo, & cum difficultate confingere quiverim, tamen non valde crasso putamine lin prædictæ: Continebat autem ea orbicularem nucleum, putamini adherentem, medio cavum, & qui siccitate lacunam contraxisset, candidam, sapore intio quasi leguminum, deinde instar Lupini amaro.

Sacci hujus Palmæ texturam exactius describit D. Greivus Mus. Soc. Reg. pag. 185, quem consule. Inter palmas hujus mentionem fecimus.

3. *Zingi fructus stellatus sive Anisum Indicum J. B. Anisum insularum Philippinarum C. B. exotico Philippinarum insularum Park. Paniculum Sinenfè D. Fr. Redi.*

Fr. B.

Fructus hic stella figuram representat, constâtque ex septem nucleis particularibus, radiorum in morem in centro coeuntibus, triangularibus, longis, leviter compressis, eâ parte quâ committuntur impressis, extimâ & convexâ peripheriâ semicircularem ferè describentibus, cortice gemino tectis, exteriori duro & spadiceo, nigricante, rugoso, interiori propemodum oleo, internâ substantiâ cupri diffusi instar lucente, bivalvi atque in fisis & inveteratis nonnihil hiantes. Nucleus vero in singulis nucleis latit singularis, lavis, splendens, colore feminis Lini aut Pomorum, sed dilutior paulo. Odor & sapor Anisi planè est, nihil tamen præterea cum Aniso commune habet. Relinquit tamen nescio quid armonicæ in lingua communis.

De hujus radice, caule, foliis vel etiam floribus se quicquam pronunciare posse negat Clusius: quod seminum & umbellarum tantum partes Londino acceperat Anisi nomine.

SECTIO QUARTA.

De Plantarum quarundam succis in Medicina usitatis.

Notas Gummi, Resine, & Succi inspissati, vide Lib. 1. Hist. nostr. p. 10.

1. *Olibanum, sive Thus* Park. *Thus* J. B. *Arbor thurifera* Ger. C. B. *Frankincense* & *Olibanum*.

J. B.

Sicca ac pinguior est *Thuris* lachryma quam *Mastiche*, statimque in luculentam pertinet cénque flammam exardet, odore multo imbecilliore, sed nihil per incendium stillat, ut *Mastiche*; dentibus statim fratur, verum fratura non cogitur denno, ut *Mastiche*, neque ut ea libere volutari possit, cum dentibus corumque præsepis adhærescat. Sapore est amaro & modice acris, non ingrato tamen, *Cæsalpino* asstringente subamaro. Colore est ex albo fulvescente, minisque pellucet quam *Mastiche*, colore candicante aut subfusco; translucebat guttae, alias singulares, alias gemellæ testiculos aut mammas, prout ex majores minoresve fuerint, imitantur, unde & *Mammoli* & *Masculi* *Thuris* cognomina: interdum quaternæ aut quinz, magnitudine *Ciceris*, *Avellanzæ*, & majores, adherentes nonnunquam suo cortici unde excludantur: fratura vero immundior ex grumorum attritu decussa *Thuris* *Manna* *Græcis* appellatur.

Quod ex eo [*Thure*] inquit *Plinius* rotunditate, gutta pendendi masculum vocamus, cum alias non fere mas vocetur ubi non sit femina. Masculum alii putant à specie testium ducunt. *Calp. Hofmannus* quam ob causam masculum vocabant vel nescire scribit, nec enim aridire quæ *Plinius* dicit lib. 12. cap. 14. Nobis satisfacit *Plinius* ob formam vel præstantiam masculum ducit.

Mammolum *Thus* J. Bod. à *Stapel* à masculo distinguit quod illud oblongis grumis mammarium instar pendulis compositum sit; hoc parvis rotundis candicantibus aut flavis, interdum singulis, interdum testiculorum instar gemellis constare: Alii hoc ab illo non differre volunt.

De Arbore *Thurifera* nihil certi traditur. *Theophrastus* Arborem non magnam esse tradit, quinque fere cubitis atrotli, ramofam esse, folia habere *Pyro* familia, corticem lavem ut *Laurus*. Alii tamen (inquit) similem *Lenitico* esse aiunt, & eisdem fructus subrotulo folio. Alii & cortice & folio etiam *Lauri*. *Diodorus Siculus* *Acaciæ* *Ægyptiacæ* formam Arborei *thurifera* attribuit, *Salicis* folia, *Lenitici* autem folia *Myrrhæ* arbori, in quo *Dioscorides* & *Theophrasto* plane contrariatur; quomodo hæc concilianda non video, nisi sit quædam transpositio. *Garcias* quoque *Thuris* arborem humilem esse & folia habere *Lenitico* familia scribit.

At *Thevetus* Arborem *Thuriferam* *Pinus* resiniferas referre tradit: verum iconi quam proponit cum *Pinis* nulla est similitudo; quamvis se fingat adfate arbori, aut ei adstantem pingat. De vera ergo forma hujus arboris etiamnum incerti manemus, quod neque Veterum quisquam, neque Recentiorum in vastas illas Arabiæ solitudines penetravit quæ *Thus* dant, ut *Calp. Hofmanni* verba usurpem.

Oportet tamen ut *Regio thurifera* satis latè pateat, & arboribus etiam abundet, cum tunc tam vili veniat.

De loco *Thuris* natali magna lis est: nonnulli Arabiam solum *Thus* gignere scribunt, nec tamen eam omnem, sed Sabæam dictam, *Solis* est *Thurea virga Sabæis*, *Virg. Juba*, autore *Plinio*, negat in insulis nasci præter Arabiam ullas. *Thus* quoque præter Arabiam nullis gigni *Theophrastus* & *Plinius* tradunt. Dixerunt tamen postea, quod ex reatu acceptant, id etiam nasci in quibusdam insulis. *Thevetus* etiam multas insulas & regiones hujus feraces esse scribit præter Arabiam, & quibusdam in locis tam vulgare esse quam Aurantiæ Malum: *Thus* tamen quod ex Arabia defertur ut olim ita & nunc omnium præstantissimum haberi.

Dioscorides præter Arabicum *Thus* inveniri & Indicum scribit. At *Garcias* per universam Indiam *Thus* quo nasci certissimum esse ait, cum quicquid *Thuris* ibi consumatur ex Arabia deferatur: & miratur à quo *Dioscorides* id acceperit. Potuit fortè à colore nigro quoddam *Thuris* genus Indicum appellari, quemadmodum *Myrobalani* nigri Indæ denominantur. At * *Bodæus* à *Stapel* Indum *Græcos* vocasse ait hoc genus, non quod in terra ipsa India continente nasceretur, sed in insulis Arabiæ adjacentibus, quæ tum temporis erant sub Indorum potestate, quæ deinde ab Arabibus fere sunt recuperatæ, & hodie sub eorum sunt principatu. Duplicem *Thuris* quotannis mensem esse tradit *Plinius* & confirmat *Thevetus*. *Mai* semel anno solebat, minore occasione vendendi; jam questus alteram vindemiam offert; prior æque naturalis vindemia canis circa ortum flagrantissimi aestu, merdentibus quo maxime videntur esse prægnans, tenuissimisque tendi cortex. Autumno legitur in æstivo parvi. Secunda vindemia est vere, ad eam hyeme corticibus incisus, *Plin.* Quod astate colligitur candicans, purum, nitidum, pellucidum est (inquit *Thevetus*) alterum quod vere rubescens, pondere pretio, bonitate, viribus superiore longe inferioris.

Quod ad vires attinet, *Thus* calliscit, ficit & subastringit. *Ussu* præcip. intinfectus est ad varios capitis & pectoris affectus, ut & ad alvi ueroque profusivam, ad tussim (deglutitur vesperi frustum) vomitum, languinis excretionem, diarrhoeam, dysenteriam mitigandam. Avicenna depravitæ sensibus & abolitæ memoriæ *Thus* opem præstat tradit. *Dioscorides* *Thus* in secunda valeudine haustum infaniam facere, & largius cum vino sumptum interficere ait. Nos ergo (inquit J. B.) consilimus

* Consent. in
Theophr. hist.
lib. 9. c. 4.

consilimus, ut nulli affectui interno præscribatur, nec etiam in suffumigis, si vera scripsit *Dioscorides* de ejus natura. Sunt nobis alia tutiora medicamenta pro roboranda memoria, & adversus alios praves affectus internos.

Extrinsecus inservit suffutibus pro capite roborando, catarrhos discutit, cava ulcera carne replet & ad cicatricem perducit: cruenta vulnera, cephalica imprimis glutinat, perionies (cum sillis adipe aut asnerio) sanat; ulcera cacotheta tum sedis, tum reliquarum partium demulcet (tritum cum lacte lindamentum); oculorum rubedini ac lippitudini medetur (scilicet aqua Rosarum multiplici in extinctione *Thuris* imprægnata, lactique muliebri postmodum commixta pro collyrio liquido); verrucæ incipientes & impetigines abigit (cum pice & aceto impositum) Emplastis, unguentis, Balanitis ad vulnera & ulcera mundanda & carne replenda utiliter admiscetur. Præcipuum usus est in Cranii fracturis.

Olibanum cum albumine ovi tritum & temporibus applicatum hemierianæ & cephalalgie prodest.

Ad aurium dolores, [aures ulcerosas *Matth.*] cum vino dulci [et calido] infunditur. Cortex *thuris* vim habet eandem quam *thus*, efficator tamen est & magis asstringit. Quare potius magis commodat sanguinem spuentibus, & fluidis affectionibus apoplitus. Hodie in usu non est; nec scio an olim importaretur per se, sed duntaxat qui unâ cum *Thure* ab arbore deradebatur, eique adhaerebat.

Alia res est cortex *thuris* nonnullis dictus, vel *Thymiama*, vel *Thus* *Judæorum* quod *Judei* in suffumigis frequenter utantur, est corticolum quod ex India allatum. *Manna* *Thuris* dicta eandem etiam vim habet quam *Thus* ipsum; nec enim aliud est quam micæ *Thuris* concussu eliz, ut *Plinius* scite.

Fuligo etiam *Thuris* olim in usu fuit ad mitigandas oculorum inflammationes, sistendas fluxiones, repurganda ulcera & cava implenda compescendæque carcinomata; verum nunc diem non amplius in usu est. Modum autem faciendi fuliginem vide apud J. B. tom. 1. part. 2. pag. 306.

Ceterum *Thuris* usui antiquissimus & longè celeberrimus erat in sacris; *thure* enim sacrificabant olim, eoque in templis ad suffutis utebantur. Nec rarior ejus usus est nunc diem in templis Christianorum ad suffumigia. Eisdem (inquit *Amatus*) etiam usus est in lustrandis mortuorum cadaveribus. Et mirum dictum ut hic mos per omnes ætates, inter omnes fere gentes & religiones inolevit.

Thuris limpidi solum Lob.

Nobis cum *Parkinsono* nihil aliud esse videtur quam *Limonia* congeneris plantæ *Clusio* dictæ folium. An J. Bauhino eo nomine descriptum diversum sit inquirendum.

Thus, vel *Tus* ut in antiquis codd. abque aspiratione legitur à tendendo dici scripsit *Sofipater*, ut *Tus* dicitur quasi tulum, nempe à glebis tuis, five tunsis. Aliis placet *thus* dici quasi *thos* & *thos*; quod *Vossio* magis placet: nam *thos* *Græcis* idem ac *symplocos* suffutis, sive ut *Recentiores* loquuntur incensum. Quemadmodum *thos* unde *thos* idem ac *symplocos* suffutis, sive ut *Recentiores* loquuntur incensum.

Alcans *Græcis* quidem dictum voluit à juvene *Alysio* ejus nominis in hunc fruticem converso, quem *Deos* studiosissime colentem invidi occiderunt. Hinc *Dis* *Thurs* gratius nihil adferunt. Alii malunt à monte *Libano*: Sed in eo, *Thuris* arborem reperiri Veterum nemo prodidit. Verissimior illorum opinio, qui à *stilo* stillo nomen accepisse scribunt. Officina *Olibanum* vocant à *Græca* voce *Alcans*, *Alcans* arbor *stilo* lachryma. Euripidi vice versa *stilo* arbor, *Alcans* lachryma ut *Recentiores* nonnulli observarunt.

2. De Myrrha.

Myrrha *Græcis* *Myrrha* & *Myssa*. At *Missa* pro *Myrrha* *Æolicum* est, à quibus Latini mutuati sunt. *Myrrha* nomen (ut *Poeta* fabulantur) accepit à *Myrrha* *Cinæ* regis *Cypriorum* filia, quæ nefando patris amore capta, cum aliquot noctes auxilio nutritis cum illo concubisset, tandem illato lumen agnita, cum illum pater occidere vellet, notis beneficio clapsa in Arabiam confugit, ubi in arborem sui nominis est conversa. Vide fab. *Ovid. Metamorph. 10.* Verus *Eryman* est à *Myrrha* unguentum. De *Myrrha* arbore nihil certi traditur, nec à Veteribus neque à Recentioribus. *Theophrastus* *Myrrham* quam *Thuriferam* arborem & minorem & humiliorem esse dicit, fructuosiorēque, caudice duro contortōque juxta terram, castroreūque sura hominis; solum habere *Thuris*, aculeatum tamen & non lave ut illius. *Dioscorides* *Myrrha* arborem spinalem *Spinæ* *Ægyptiacæ* esse dicit. At *Diodorus* *Thuriferam* arborem *Spinæ* *Ægyptiacæ* similem facit; *Myrrham* autem *Lenitico* quæ *Dioscorides* *Thuris* arborem comparat. Quod de *Bellonio* 2. Obs. 8. recentent quidam (inquit *Calp. Hofman*) quod videtur *Rama* in *Palestina* inane esse. *Hariorat* tantum (in *Scali*. * *De Medi.* ger loquitur) ex vicinia cum *Acacia* *Ægyptiaca*, qui comparari audeverat à *Dioscoride* l. 1. c. 78. cum officin. Interim non contemno spinolam arborem *Penz* *Adul.* f. 428. quod & *Acacia* spinas habeat in trunco, licet alio modo. At *Theveti* arborem, quam *Hist. Lugdun.* etiam dat, rideo.

Myrrham sic describit J. Bauhinus. Glebæ *Myrrhæ* alie pinguioræ, alie minus, subinde etiam unguibus extimis albis præditæ: sapore amaro, subacri; odore naris ferit acriter, ubi adoleat, nam flammam concipit. Dentibus attrite friabiliores apparent quam quod pro *Bellio* exhibent, nec aque immerse dissolvuntur ut gummi, sed durius in ea relicta limi instar distillant & hævescunt. Digiti etiam facilius confringuntur terunturque. Quibus notis (inquit) facile distingues ad admixto adulterato gummi, & supposititiis glebis.

Myrrham Officinariam legitimam non esse suspicatur *Fuchsius*, quod notæ *Myrrhæ* apud *Dioscoridem* illi non conveniant. Quin ipsi *Bellii* indicia magis respondere videntur. Concludit autem siquidem *Myrrha* sit eam esse speciem quæ *Caucalis* & *Ergasine* *Dioscoridi* cognominatur.

rendissimi Episcopi culta habet folia Cieri minora aliquantulum, non tamen adeo virentia, sed averfi parte capicantia, & per margines aequalia.

8. *Cannum* J. B. C. B.

Cannum Dioscoridi est lacryma Arabice arboris (folia Myrti habentis Amato) Myrrham quandam referens, virosi gustus, quâ tanquam thymiamate, e. suffimento utuntur: Vires eo additis Myrrha & Sytracae sufficiuntur: datur leniis, comitialibus & suspuriis: menses cum aqua mulla pellit: oculorum cicatrices confestim emendat, ac vino madefactum eorum medetur hebetudinibus, adversus gingivas humore prægnantes non aliud, ut & ad dolores dentium, ac per plures dies terminum obolorum pondere ex aqua aut aceto mullio bibulum obolos extenuat.

Quid sit hodie ignoratur. Alii Laccam esse volunt, sed perperam, cum vires non conveniant: alii Benjoinum, nonnulli gummi Anime, ut Amatus & Garcias.

9. *De Gummi Anime.*

Anime duplex est, Occidentalis & Orientalis.

Occidentalis arboris in Hispania nova crescentis lacryma est seu resina alba, ad Thuris colorem nonnulli vergens [pellucida, ex albo citrinescens] verum Copali magis oleaginosa. Desertur gravis Thuris, fed crassioribus, quæ contracta luteum colorem ostendunt instar resinæ: gratissimi & suavissimi odoris est, & prunis impositum facile consumitur. Differt ab Orientali quod nec tam candidum, neque tam lucidum sit. Orientale item magnis fragmentis adferunt transparentibus.

Orientalis triplex est. 1. Album. 2. Subnigrum, quod Myrrha quodammodo simile, odoratum, quod Dioscorides inter Myrrhæ species tanquam improbam commemorat, & Minæam à terra ubi præcipue nascitur, eam appellat: Serapio Aminæam, quam vocem Lusitani in Anime corrumpunt. Amat. 3. Quod Clusius addit pallidum & refinaceum retorridumque. Anime omnia genera jucundum in suffumigiis spirant odorem. In medicina usus præcipuus externus in capitis & nervorum affectibus frigidis, dolorificis, catarrhosis, flatulentis: in affectibus articularum, paralyti, contractura, laxationibus, contusionibus, &c. Misceatur emplastrum & cerotis, ad usus prædictos.

Gummi Anime quinquæ species describit J. Bauhinus, quæ

1. Anime species ad succinum luteum accedens.
2. Anime similis resina ex albo flavescens.
3. Anime alba perlucida, lapore Verjicii, odore Mastiches.
4. Anime colore Colophonias.
5. Anime species alba, Copal Indis.

10. *Resina Copal*, Schrod. *Copal* J.B. C. B. *Gummi Copal* Park.

Resina est admodum candida & lucida, & transparens, magnis fragmentis Diacitro valde transparen-
tenti haud dissimilibus, satis odoratis, fed non perinde ac Anime. Eâ Indi in suis sacrificiis suffumigi loco utebantur, hæncque ob causam Sacerdotibus suis in templis frequenti in usu erat, adeo ut cum Hispani primum illuc appellerent, hujusmodi sufficitibus naribus eorum admotis exciperentur.

Utilis est ad frigidos capitis morbos, & Thuris aut Anime vicem explet. Cæpit ab annis aliquot (inquit Clusius) ex India Occidentali liquor quidam inferri Olei de Copal-
ya appellatione, quod an ex Resina jam dicta educum sit me latet; valde tamen commendari & perutile esse intelligo ad vulnera recentia curanda.

Copaliferarum arborum octo species enumerat & describit Franc. Hernandez.

Caterum Copal vox, monente Gul. Pisonæ, Indis resinas omnes arborum odoratas & gummi denotat.

11. *Tacamahaca* C. B. Park. *Tecmahaca* Hernand. *Tacamahaca Populi similis fructu colore Pæonia* J. B. Arb. *Populi similis resina* altera C. B.

Colligitur vulnerata arbore magna ut Populus, admodum odorata, cujus fructus ruber est Peonie seminis modo. Monard. Fr. Hernandez folia obrotunda, mediocria & serrata arbori attribuit, fructum parvum obrotundum, sulcum referunt semine nucleo Perfici haud absimili in summis ramorum aggregatis. Color est Galbani (nec desunt qui idem esse putent) unguis albi ut Ammoni-
acum, odore gravi atque etiam sapore Monard. J. Bauhinus plenius describit: Coloris est rutili partim, partim flavi pallidioris, veluti ex unguis diversis compacta, resinæ strobilina concrezione, bullatis tamen tuberculis albeis cava, sub dente in pulverem dissiliit primum, mox rursum recolligitur, len-
tescentique pro arbitrio ducitur, sapore amaricante, haud ingrato & aromatico. Suffita jucundum spirat odorem, Mastiches ferè æmulum, minus vehementem & suaviorem, nulloque relicto crassamento consumitur.

Magni est apud Indos usus in quocunque affectu, præsertim in omnis generis tumoribus in qua-
cunque corporis parte, siquidem mirifice resolvit, maturat & dissipat: tollit etiam omnes dolores ab humoribus frigidis & flatulentis provenientes. Prunis injecta naribusque admota mulieres uteri suffo-
catione laborantes illico liberat: Umbilico emplastrum modo imposita uterum suo loco retinet, ut familiari-
ssimo. Delicatosiores Ambram & Moschum addunt. Deffusiones quascunque à capite repri-
mit (sint excepta & post aurem alteram vel utramque applicata suffutiva attracta) Temporibus ad-
hibita cerati modo deffusionis in oculos aut alias faciei partes revellit: Dolores dentium sedat denti-
bus corruptis indita.

Viret

Ex ea, Sytracae tertia parte & Ambrae momento fit emplastrum stomacho longè utilissimum, liqui-
dem illum roborat, appetitum ciet, concoctionem juvat & flatus difficit, eodem modo cerebri impo-
sita. Magnæ est efficacie in doloribus coxendicis, & omni articularum morbo præsertim si ab hu-
moribus frigidis vel mixtis proveniant. Sola luncturatum aut nervorum vulneribus inposita, ea curat;
nam statim suppurat & spasmus prohibet. Ego (inquit Monard.) tertiam partem cere ad-
jicio, ut facilius inducatur. Hæc omnia Monard. Emplastrum de Tacamahaca ventri applicatum cepha-
lalgiam lenire dicitur; efficax etiam est ad tumores lenis, & durities discutiendæ.

12. *Carama* C. B. Park. & aliorum. *Tlahueliloca Quahuil*. i.e. *Arbor insanie* Fr. Hernandez. *Monard.*

Ex contentis parte interiore per Carthaginem & Nomen Dei deferuntur resina colore Tacamahacæ,
sed splendidiore, liquidior & densior, [foliis involvi solita, ne frusta sibi mumo adhererent, odore enim valde glutinosa] lingua Indica *Carama* dicta, quod nomen etiam apud Hispanos retinet, odore
Tacamahacæ, sed graviore. Pinguis est & oleaginosa, ideoque tenax sine multa adglutinatione &
colliquatione.

Eâ utuntur Indi in tumoribus & omnis generis doloribus. Ad eosdem morbos laudatur quos Ta-
camahaca curare solet, & minore temporis spatio vires suas exerit; sic ut quos Tacamahaca non
curat Caranra sanat.

Sed ex eadem Carthagine allata ad nos est Caranra quadam purior, & Crystalli modo limpida,
superiore multo præstantior, utilior & odoratior.

Preparatur inde Emplastrum antipodagricum insigne. Fr. Hernandez sic arborem describit, Ar-
bor est magna, fulvos stipites fundens, læves, nitidos & odoros: *Folia* oleaginea, in crucis formam
composita, orbicularia. Odora arbor est, gustus acris & nonnulli astringens.

13. *Sarcocolla* C. B. Park. *Officinaria* J. B.

Nominis ratio obvia est: ita enim dicta est quod carnes agglutinet: vim, inquit Dioscorides ha-
bet glutinandi vulnera. Lacryma est arboris in Perside nascentis, thuri tenui similis *Diog. Galen.*
Sarcocolla (inquit J. Bauhinus) grani albicantes sunt, aut ex albo subruhi, spongiosi, micis lu-
centibus subinde mistis; globosarum lacrymarum fragmina Pisi aut parvæ Avellane magnitudi-
ne; tanta est enim fragilitas ut in pulverem crassissimum vel concussu levi fissuræ, lapori avari cum
quadam dulcedine obdura, ingrata. Sub dente lenescit, & candela admodum bullit, post-
modum in claram flammam exardet: Admista reperitur aliquando folia ex candido flavescen-
tia, Tithymali myrsinitis folia sicca egregie referentia. [Granula Papaverinis seminis non multo
majora esse Parkinsonus ait.]

Eligenda recens, colore ad pallorem vergens (veterusta enim rubescit) saporis amari, substantie
porose & quasi spumose, facileque in aqua solubilis. *Schrod.*

In Sarcocolla notis non conveniunt Plinius & Dioscorides: hic enim subflavum seu flavescens
dicit: ille eo meliorem quo candidiorem. Dioscorides laudat gustu amarissimam, Plinius cum a-
crimonia dulcem, in quo ab omnibus deservit.

Schrod. Calc. & fice asstringit, consolidat, glutinat, coquit, maturat. Ufus præcipui in vulneri-
bus consolidandis, cicatrice obducendis, unde & nomen adepta est. Mirifice præstat & in oculorum
fluxionibus, albugine, nubesulis (maceratur in lacte Asinino vel humano, 5v, postea cum aqua
rosarum mixta ciliis imponitur addito si libet tantillo Sacchari. In hæmorrhagiis narium anacolla-
matis admiscetur.

Serapio multum perforativam esse scribit, comedere carnes ulcerum, exulcerare intestina, indu-
cere calvitium & alia. At quomodo quod causticum est glutinabit vulnera? Scribunt purgare pi-
tuitam crassam à remotis partibus veluti oculis, cum quibus tantam habet affinitatem, ut purgandi
gratia in illis data exulceret. Misera affinitas? quam hostibus optem. Mesue dat in subfistula à 5j
ad ij, quod ego nè in pilulis quidem audeam, quantumvis bene correctæ videantur. Costeus suo
more multa exultat: Ego dico, *Abest Sarcocolla cum pil. suis in maximam malam rem.* Calp. Hosi.
Veteres Sarcocolla fors tantum usi sunt: de vi purgatrice nihil dicunt.

14. *Gummi Elemi* Park. *G. Elemi* Officinaria C. B. *Elemi resina* J. B.

J. B.

In massas cylindraceas cogitur quas pollice & medio digito complectaris, duarum palmarum cir-
citer longitudine. Substantia verò est fere uniformi, cere flavæ colore & consistentia simili, facile
flammam accipiens; color alius intensior, substantia resinosa; sub dentibus facillimè lenescit
dealbaturneque, sapore non ingrato, nonnulli acri & subamaro, odore fere Feniculi. Obvolvuntur
interim globoe qui ad nos importantur pulchro folio, cujus nervo medio parallelè oblique ebererime
in margines feruntur venæ, quod Canne Indicæ videtur esse. Funiculis præterea xylinis omnia con-
stringuntur.

Multa habet communia cum resina Gummi Molle arboris à Paludano missa J. B.
Improprie Gummi dicitur cum Resina sit, ut quæ flammam facile concipiat, & oleaginosis di-
luatur.

Oleæ Æthiopice gummi esse multi volunt, siquidem Elemi vox ab Eleæ corrupta videtur. Aft
Elemi Officinarius Dioscoridei notas non habet, nimirum flavum esse & Scammonio utuncque simi-
le & mordax. Negat Matthiolus Oleæ Æthiopice lacrymam esse. Verum C. Bauhinus Oleas &
Oleasros similes fere lacrymam fundere ait. Et apud Calp. Hoffmannum invenio locum ex An-
dree Bacci auctor gravissimi lib. 5. de *Vitis Apulia* adductum, quem huc transcribam, quia hanc rem
illustrat valde, & gummi Elemi originem declarat. Oleum ibi [in Apulia] mira vetustas & mag-
nitude, Quercuum instar procerissima, & quod fecunditatis earum argumentum est, quod in Ti-
burinis

in Symplo Irionis. Affidue utere. E. M. S. D. Page M.D. D. E. Hulst.

Pag. 118. l. 22. adde pro quarta & quinta specibus.

4. *Lenticula palustris major* Commelin. Cat. plant. Holland.

5. *Lenticula palustris bifida*, fructu tetragono Magn. App. ad Botan. Monsp. C. B. Callitriche Plumii Col.

Hanc Neapoli in Sebect palustribus observatam depinxit Columna, aquaticæ Lenticulæ foliis binis in tenuissimis caulibus, fructu juxta alia tetragono. Cum & caulem habebat & semina producat, ad hunc locum propriè non pertinet.

Pag. eadem, Ad Cap. VIII. pro tertia specie adjiciatur

3. *Conserva reticulata* D. Doody.

Pasilla admodum est & tenella, è filamentis tenuissimis in retis formam contextis composita, maculis sæpe pentagonis, interdum hexagonis, aut etiam tetragonis: colore viridi; Quantum diffundere licuit in tubulos non raro contextitur.

In fossis propè Westmonasterium & rivulis in ericeto Hounseiano observavit D. Doody. Herbarum caulibus, foliis & aliis quicquidibus adnascitur.

Addenda LIBRO TERTIO.

Ad finem Cap. I. pag. 119. post lin. ult. adde,

3. *Frutex cineraceus muscosus Capitis bonæ Spei* Breynt.

Breynt.

Frutex arborescens hic, admodum rarus, & mirifice quasi cineribus confusus. Lignum obtinet album; ramos frequentissimos, rigidos, & variè divaricatos; cortice tomentoso, cinereo penitus circumtectos, minutissimeque tenuibus, tomentosis ac cinereis coarservatis, foliis muscosis ornatos. Quæ in ramis rariora, majora, & eâ fere forma, ut Cannabis luteæ sterilis Contantem stolonum summitatibus, stellularum in modum; in ramulis verò densiora, minorâ, magisque crispula, penè instar Abrotani foeminae foliorum collocata sunt.

Pag. 121. post. lin. 21. Capiti II. pro tertia specie addatur

3. *Selago India Orientalis sive Plegmaria admirabilis Zeilanica* Breyntii.

Breynt.

Planta quam descripsit Autor ex Zeilan delata, è vetustæ cujusdam Jacæ arboris caudice ibidem enata, tripedalem obtinebat longitudinem, atque caule olivaceo ferè pennam crasso constabat, rotundo, striato, ex viridi flavo obsoleto, ad Olivarum conditarum colorem accedente, qui parumper ultra ferebatur ad radicem, in ramos duos penè dodrantales dividebatur, atque hi in totidem aliquantulo longiores, quorum quilibet rursus in binos, vix triunciales tenues delinebat. Dictus caulis ab infima (cui quædam adhuc radicem fibræ adharebant) parte usque ad extremum apicem foliis crassiusculis cordis figuram inverfam experimentibus, semunciam in longitudine, & quadrantem uncia in latitudine vix superantibus, ex flavo-viridi ad Olivarum colorem inclinantibus, rigidiusculis & splendens, Tithymali parali ritu, velut squamis densissime obiectus conspicebatur. In unoquoque autem supremorum ramorum apice artificiale plegma, seliquipalmare, tanto studio, tam curiosè & scitè à Natura elaboratum, ut potius artificiale quid quam naturale putandum sese ostentaret. Hoc pediculus perexiguus innixus, in duas ut plurimum partes primùm dividebatur: fingulæ verò deinde plurimis divise tenerimis flexibilibus clavculis (aut ramulis) in divisione bifidum ordinem frequenter observantibus, & tam accuratè tandem terminantibus ac si fornice essent resectæ, quæ in universum cruciformi ferie (ut Cupressi ramifculi) planè connectæ squamulis seu foliolis rotundis, Samamundæ 3. Clus. foliis ex parte respondentibus, sed longè minoribus, eodem quo planta integra ejusque folia colore; quarum singularum in gremio granulum orbiculare, albicans & pelliculosum, Bombycis ovi magnitudine & facie latebat, superiore medietate ex squamula sæpius emicans, intus inane ex denegata forsan maturitate. Reperitur etiam granulis trigonis.

An species *Quamjavati*. Nardi Anton. Recchi Rerum medicarum Novæ Hispaniæ lib. 6. cap. 61. pag. 258? aut genus *Tamacocqui* 7. papau ejusdem pag. 414?

Rarissimè in Zeylan reperitur: frequentior est in *Malabar*, non procul à *Cochin*, quamvis & ibi perarare affuitur.

Mulci clavati species nobis videtur.

Pag. 130. lin. ult. Pro *Equiseti duodecima specie* adjiciatur,

12. *Equisetum junceum nigro-maculatum Capiti bonæ Spei*, An *Arundinis gramineæ aculeatæ* Alpini generi? Breynt.

Hujus ramus à D. Breyntio Breyntio donatus intra binas spithamas substitit, Caulis constans caulami frumentacei crassitudine, nodoso, levi, tereti, in altera tamen parte plano, non adeo ut *Equiseti*

feti vulgaris flexili ac molli, sed magis lignoso *Arundinis* instar, intrinsecus niveo ac concavo, extrinsecus ex obsoleto virore castanei coloris, & quasi punctulis atris infecto [Alius ramulus quem à D. ten *Rhebe* obtinuit, obscurius virefcebat, guttulis nullis interstinctus erat, & nihili penè ad spadicem tendebat] Genicula foliorum vice involutis nigris striatissimè, in acutum definentibus circumvoluta sunt; ex quibus rami graciles, lenti ac obsequiosi, geniculis creberrimis distincti, contrarium situ prorumpunt; qui rursus ab imo successe in frequentia divaricantur vimina, hæcque iterum in alia minora, ramola, tandemque in parvas furculas pari cum caulis, ramorum & vinumum Equilore terminant. Totus ille ramus caudam non male equinam repræsentabat; unde plantam Equiletem denominare placuit.

In ramo à D. ten *Rhebe* transmissio *Congeris* squamularum quædam minutissimarum, in modum ferme utriculorum Junci foliacei capillis triangulis 7. B. se præbuit. Quæ, nisi ab ortu, majorem hujus plantæ cum Juncis vel Graminibus quam Equileto esse cognationem manifestè indicat.

Pag. 135. Post lin. 4. adde,

In Catalogo Horti Acad. Lugduno-Batavi à D. Hermanno editi *Phyllitidis* varietates vel si mavis *Species* sequentes inveniuntur.

1. *Phyllitis polychides*, lacinis singulis cruciatim decussatis, in sylvis Angliæ à Jacobo Bobarto reperta.

2. *Lingua cervina angustifolia* major sua lanugine foliorum lacinias involvente. Hort. Reg. Par.

3. *Lingua cervina medio folii nervo in aculeum desinente*. Eiusdem Hort. Par.

4. *Lingua cervina minima* Anglica Bobarti.

5. *Lingua cervina* seu *Phyllitis minima* undulato folio Hort. Reg. Paris. His addenda

1. *Phyllitis minor* Triumphelli.

E radice crassiori, subrotunda, nigra, longis exilibus ac numerosis fibris capillata numerosum foliorum sobolem sempiternam circiter in senioribus plantis longitudine præditam, & in gryum velut dispositam producit; quorum substantia Phyllitide multo crassior, supernè splendide virefcit, infernè albicat: insuper eorundem forma triangularis instar reliquarum sui generis, geminas tamen ad basin exiguas veluti alas fortitur, uncialis magnitudinis, versus externum limbum acutiores, at in opposito, qui petiolo propior, rotundiores, ubi etiam decussate mutuo superferuntur. Ulterius eadem folia, ut sapius propè apicem dentata cernuntur, ita perpetuè circa reliquum ambitum crispantur, habentque breves petiolorum coloris splendide nigricantes, ac taliter integrum foliorum longitudinem percurrentes, ut sulcata videantur. Denique tota planta tum sapore lubastringenti, tum fungi odore quam manâ reddit perbellè imitatur vulgarem Phyllidem.

2. *Phyllitis parva* saxatilis Virginiana per summitates foliorum prolifera D. Banifer, à quo descriptionem & iconem ejus expectamus.

3. Jac. Bontius Phyllidem quandam Indicam caule foliis pluribus donato depingit & describit suo modo.

Pag. 137. Post lin. 43. adde,

Non incommodum est si recipiatur vinum, cui permisceatur spiritus sulphuris ut acescat. Huic immittit radicalem Polyodii per 24 horas: tunc sicca & utere pro dentificio. Firmat, mundat & candorem dentibus inducit. Emuller præx. cap. de Dentium vitiis. D. E. Hulst.

Pag. 138. post lin. 21. pro quinta specie adde,

Hemionitis parva Antiochiana folio Platani ferè in modum diviso.

Hujus folium nobis communicavit peritiff. Botanicus D. Doody pharmacopœus Londinensis. Pediculus innitebatur tenui nigricanti, & Capilli Veneris in modum splendens quatuor digitos longa.

Folium 2½ uncias longitudine superabat; ima parte tantundem propemodum latum; ad basin duplicem laciniam feu apophyfin habuit velut *Hemionitis* peregrina Clusii, utramque tamen ad latera dentatam seu laciniatam, & in acutiorem mucronem productam. Medium etiam folii segmentum utrinque laciniatum, in acutum cuspidem procurabat. Semina folii marginibus circumcirca reflexis adnascuntur ut in Filice femina vulgari aut Filice peregrina Olmunda facie Bod. à Stapel, non lineolis aut punctis in averfa folii parte.

Pag. 141. Ad Cap. VI. adde,

Filiculam hanc magis perfectam & integram cum omnibus suis partibus vide apud Clariff. Virum D. Plucknet, eandemque mihi communicavit D. Doody. Plurimis autem tenuibus nigris filamentosis oblique incedentibus radiculis variè implexis & cum musco qui intermiscitur velut contextis in superficie ferè per arum quibus innascitur se diffundit ceu velo quodam eas operiens. Filamenta obiter foliola emittunt uncialia aut scelsuncialia, è pinnulis composita hinc inde tribus, quatuor, quingue aut pluribus, alternatim possitis, singulis in tres quatuorve lacinias longas angustas ad pediculum usque divisis. Singulas lacinias seu foliola mavis dicere nervus niger per longitudinem medias dividit.

Pag. 146. Post primam speciem Cap. IV. adde, Ostendit nobis D. Pettiver Filiculæ speciem è

China delatam, quæ plurimum accedere videtur ad Filicem minorem palustrem, verum extremum folium in longiorem mucronem procurabat, & Lonicitidem diviturâ suâ æmulabat.

Pag. 149. Ad finem Capiti VIII. de *Adianto* adde,

4. *Adiantum folius Coriandri ramifolium* Chinesè.

Pediculus nigris splendens cum *Adianto* nigro *Coriandri* foliis convenit: foliis magis accedit ad *Adiantum* Americanum Cornuti. Sunt autem ea nulkquam adverso situ disposita, sed ubique alternò. Cauliculus seu pediculus ramos ad eundem fere modum emittit quo Filix femina vulgaris;

garis; in ramos scil. adeo divaricatur ut verus caulis videatur, non folii compositi seu ramoli pediculis.

Ramulum siccum & China allatum nobis communicavit peritissimus Botanicus D. Petitv. Pharmacopoeus Londinensis, semipedi longitudine, in ramos divisum, atque etiam subdivisum: medius scapus duodecim foliorum seu pinnarum paria adnexa habuit.

Pag. 153. Ad finem Capituli 8. adde,
5. *Adiantum nigrum* seu *Dryopteris Chinensis lanuginosa*.

Huius folia [totalia] longiora & angustiora sunt, magnitudinis ratione habita, quam *Dryopteris nigra* Officin. in ramulos ex adverso plerumque fitos divisa: at pinnulae in ramulos alternatim dispositae sunt; hae autem divisa sua folium Quernum quodammodo imitantur. Plerumque dispositae sunt; hae autem divisa sua folium Quernum quodammodo imitantur. Plerumque dispositae sunt; hae autem divisa sua folium Quernum quodammodo imitantur. Plerumque dispositae sunt; hae autem divisa sua folium Quernum quodammodo imitantur.

Huius etiam folium ex China allatum nobis communicavit superius laudatus D. Jacobus Petitv.

6. *Adiantum nigrum* Chinense tenuiter divisum pinnulis minimis obtusis plerumque bifidis.

Huius cauliculus seu scapus folii medius ramulos emittit alternos, in furculos pariter alternatim positos divisos, & hos demum in pinnulas minimas ab angusto principio paulatim dilatatas, ad summum usque, quod latiusculum & plerumque bifidum est. Pinnularum parvitate & figura ab omnibus nobis cognitis Filicum speciebus diffingitur, adde & frequentia divisa.

Hanc quoque à prædicto D. Petitv. habuimus.

7. *Adiantum album* floridum Cicutae foliis Virginianum D. Plucknet in horto scia.

ADDENDA LIBRO QUARTO.

Pag. 159. l. 18. D. Hermannus in Catalogo Plantarum Horti Med. Lugd. Bat. Banguen pro *Althaeae* [nobis *Aleae*] *Indica* specie habet.

Pag. 159. lin. 41. Pro tertia specie ad finem Capituli secundi adde,
3. *Herba de Bengala* C.B.

De hac herba C. Bauhinus ex Lincot. part. 2. Ind. Orient. 18. Sc. hac habet, In Bengala ex herba quam ad colum instar Lini nent, telam texunt, quae subtilitate sericum antecellit: ex foliis linteamina elaborant, acu pingentes nunc flosculos, nunc historias vario colore, quae lætulis inferuntur.

Obervat Mandelso in Indica sua peregrinatione è globo lanco summo cauli plantae cuspidam *Herba de Bengala* Lusitanis dictæ innascenti, pile parvæ seu fibulae vulgò dictæ majori simili, optimos pannos, aulea & peristomata fieri.

Hanc herbam simili omnino fructificatione gaudere cum Curcuma, Cardamomo, Zedoaria, &c. nos docet D. Paul. Hermannus Catal. Hort. Lugd. Bat. pag. 211. in historia Curcumæ, cui ob hoc aliaque sua observata & inventa plurimas debemus gratias.

Pag. 161. Post lin. 25. adde,

In procidentia uvula gargariserit succus Urticæ.
Ad morbum eorumum [The Stratyfies Anglicæ dictum.] Ex cineribus Urticæ cum aq. font. q. f. hant orbiculi; quibus tempore usûs adde axungie q. f. m. f. ung. pro usu. D. Hulse è MS. cuiusdam Doctoris Page.

Pag. 162. Post lin. 4. pro *Urtica* specie adde,
8. *Urtica Racemosa* Canadensis Morif. præl. Dodart. Mem.

Huius folia multo obscurius virent quam Urticæ nostratilis majoris; ad tactum mollia sunt, non tamen pungentia, pediculis longis teretibus appenda. E foliorum alis & versis summities florum velut racemuli exoriuntur.

Invenio inter plantas meas ficas ante triginta annos Londini collectas huius Urticæ folium. D. Paul. Hermannus in *Appendice ad Cat. Leyd. Pino Martegrov. & Pison.* ad Urticam [intelligitur] puto racemofam Canadensem [refert].

Pag. ibid. Ad finem Capituli de *Spinachia* lib. 2. cap. 17. pag. 162. Plantam quandam spinosam describit & depingit, quam *Spinachiam* frutescentem Americanam vocat; quæ tamen ad hunc locum non videtur pertinere: qui linguam Belgicam callentem certius definire poterunt.

Pag. 164. Post. lin. 23. pro quarta *Mercurialis* specie addatur,

4. *Mercurialis Zeylanica* trioccos cum *Acetabulis* Kupamenia Zeylanensibus Herman. Cat. Leyd.

App.

E radice annua, albente, modicè fibrosa surguntur caules nunc unicis, nunc plures, ramosi, rotundi,

rotundi, pedales, striati; ad quorum genicula hærent folia; ex longis pediculis, *Mercurialis* effigie, subrotunda, glabra, levissimè crenata: Ex horum sinibus verò oriuntur tenera semidigitales alæ, quos alterno ordine cingunt parva, herbacea acetabula, cum parvis è medio prodeuntibus pulchellissimis thyrifolius, multis herbaceis villosis & cirrosis flosculis vestitis, quibus subsunt rotundi, lappacei globuli, terni simul iuncti, singulis continentibus semen parvum, congeneribus fuppar.

In Zeylona & Malabara luxuriat in fimeis. Hinc *Kupamenia*, hoc est stercore aut fimi amans *Locu.* appellatur.

Cum fructus flori subesse dicatur in nostra methodo ad hunc locum non pertinet.

Pag. ibid. Ad finem pagine pro secunda *Ambrosia* specie addatur
2. *Ambrosia foliis Artemisia inodoris elatior* Herman. Cat. Lugd. Bat.

Huius virgultus trium quatuorve pedum altitudine assurgentibus adherent folia * priori ampliora, * *Ambrosia* Artemisia foliis proxima, profundius laciniata, superne viridia, inferne palliscentia, odoris nulli vulgaris. Huius evidentes. Flores in summis spicis apparent minores, foris viridantes, intus nigricantes; quos singulos excipit semen unicum, muricatum, vulgari finissimum.

Ex feminibus Venetiis transmissis prodit.

Pag. 165. Habetur in Horto Hafniensi Lappa quedam minor, aculeata dicta *Bartholin. Aq. med.* Quomodo differat à vulgari *Xanthio*.

Pag. 167. lin. 19. post verba illa, è Syria allati adde,

Hæc *Ricini* species esse videtur quam * *Horis Maala*. Auctores describunt sub titulo *Pandi Awa* * P. 2. p. 60. nacu his verbis.

Pandi Avacacu, quæ secunda species *Avacacu*, ling. Bram. * *Voll Erand* à priore specie, * I. e. *Erandi* (quam pro *Ricino* vulgari habemus) in eo tantum differt, quod altius assurgat, quodque stipitibus & ramis est valde rubris seu miniatis & nitentibus: Foliis, floribus & fructibus paulo majoribus. Semina quoque eadem sed majora & paulo planiora, & inter spadicco-fuscum & nitentem colorem cineris undulis rarioribus confersa.

Rarioris in his, terris quam *Avacacu* reperitur.

Ricinus Africanus maximus caule geniculato rutilante Hort. Reg. Paris. Hort. Lugd. Bat. Herman.

Idem totus ruber *Indicu* Hort. Lugd. Bat. Herman.

Quantum differant à præcedente norunt qui eos coluerunt.

Ricinus Americanus major caule virecente Hort. Reg. Paris. Hort. Lugd. Bat. Herman.

De his, cum nondum eos viderim, nihil amplius dicendum habeo.

Cadel Avacacu H. M. ad finem pag. 167. post verba illa, ad *Cadel-Avacacu* plantam dictam addenda,

Frutex est in arenosis nascens, stipitibus ac fursulis solidis. Folia quæ in pediculis tenuibus, quatuor pollices longis proveniunt, oblongo-rotunda sunt, antennis in cuspidem stricta, ad petiolum latissima, oris rotundis, tenuibus & raris in margine denticulis incisa; superficie plana, glabra & texture tenuis ac subtilis: nervis è costa media lubus eminente oblique antoriorum exeuntibus, & in se invicem arcuati subtili tractu incurventibus, colore viridi-claro, in hac parte. Flores in summis fursulis albicantes, plures; quibus succedunt *Fructus* pedunculis brevibus, rotundis & tenuibus appendi, formâ oblongâ & trilatâ, tribus plano-rotundis lateribus constantes, & in medio singulorum laterum sutura subtili in longum striati, ad petiolum strictiores, in superficie punctis lacunosis effossi, in vertice cum teneriores sunt umbilico trium ruborum foliorum, quæ dein decidunt dotati, cortice exteriori viridi diluto, interiore lignoso ac corneo, ad petiolum calyce parvo, qui cuspidatiorum viridum foliorum est, comprehensi, in terna loculamenta divisi, intersempimentis lignosis, quæ angulis laterum & stylo medio altricata sunt à se mutuo disjuncta; in quorum singulis singula continentur semina, formâ oblongâ in parte interiore, quâ stylo medio fructibus accumbunt, pellicula albicante tenuissimâ obducta, ac in medio, ubi cum teneriora sunt angulo eminente extuberant, sutura flavâ striata; suntque cum sicca parte interiori planiora, in altera rotundiora & magis extuberantia, coloris in totum nigricantis & parum nitentis; in vertice nullo umbilico albicantes sunt, uti quidem semina priorum specierum.

Bis in anno flores & fructus fert, ferme in Januario & Julio.

Folia trita & cum aqua epota purgativa sunt. Pro morbi serpentis dicti *Colra Capella* juvant in pulverem trita vulneri indantur; eadem cum foliis *Pandi Avacacu*, & floribus * *Schem-Pariti* mellis permixta pro capitis pulsillis servantur facta unctione. Unum fructus semen sumptum usum purgandi obtinet si tritum in aqua propinetur.

Hæc frutex fructus trioccos & vi cathartica cum *Ricino* convenit, in reliquis satis differt.

Cæterum *Ricini* vires in Historia omittas placet hic adicere.
Oleum è nucleis expressum non solum Lymphis affunditur, sed omnibus passim incolis [Brasilix] in usu est quotidiano contra affectus frigidos tam internos, quam externos. Resolvit apertemata, & matricis ventrisque tormina ac status illium discutit: prodest tinnitibus aurium; restituit tenos convulsivæ nervos. Tres vel quatuor guttulæ ex conveniente liquore fimbide per os vel anum exhibite sanant frigidos articulozum affectus & simul alvum laxant. Cuius quoque à *AA. Philis* plora reliquisque vitiis vindicat. Umbilico iunctum lumbicos puerorum expugnat. At * *D. Strubis* p. 96. affirmat

affirmat Oleum expressum, quantumvis nuclei ipsi vehementer purgent, nullam omnino vim catharticam obtinere, ne quidem si integri cochlearis mensura una vice deglutiantur, aut trium per anum injiciantur. Pileum attendamus.

Semen purgat validè. Sex septemve nuclei per os intro assumpti humores crudos per superiora & inferiora exturbant cum vehementia. Convenit ergo in spiritu vini optimo loco correctiori semina multa macerare, & tincturam exhibere. *Pisif*.

Folia aqua vel aceto macerata Herpesi aut hujus generis affectibus mederi, præter Dioscoridem testem habeo quotidianam experientiam. *Pisif*. Eadem, teste D. *Stubbs*, unicum sunt apud Indos Cephalalgicæ remedium.

N. Indi ante Europæorum adventum non expressione oleum eliciebant, nullam enim norant, sed coctione; eadem scilicet ratione quam docuit Dioscorides h. e. confuso semine, deinde in aqua cocto, postremum oleo innatante cochlearibus excepto: quæ eliciendorum oleorum ratio è seminibus & fructibus Indis admodum familiaris & usitata est, quomodo facilius etiam quam expressione eliciuntur.

Huicipicelol Huaxacensis seu Ricini Novæ Hispaniæ Hernandez. Qu. an differat à Carca?

Si rectè depictus sit ad hoc genus propriè non pertinet, huc tamen ob similitudinem foliorum & fructus cum Ricino Americano Carca dicto referri potest. Arbuscula est, describitur *Hernandez*, vitium modo serpens, sinuosis ac tricuspibus foliis, floribus coccineis, parvis & aggregatis in comam, unde generatur fructus Nucis pene Ponticæ formæ ac magnitudinis, sed temere includentes Ricini more candicantes nucleos. Toto anno folia, flores ac fructus fert.

Liquor fillatissimus vires elanguescentes instaurat rescitque, ut homines ferè mortuos ferant exsuscitare; idem refrigerat & impinguit, aut ipsa arboris folia oleis vice devorata, nitidumque reddunt colorem. Lachryma stillans è perforatis gemminibus inflammationi oculorum mirum in modum confert. Nuclei quini, aut si robustior homo sit septeni, enundati à quodam illos tegente membrana vacuant egregiè pituitum & bilem per superna & inferna, adeo securo eventum, ut vel levis momenti re ingesta, medicamentum hujus vis si ita expedit coerceatur.

Bengi-eiri * H. M. Ricini Indici Species.

* P. 4. T. 51.
p. 105.

H. M.

Arbor est mediæ magnitudinis, caudice crasso, albicante, cortice obducto nigricante, necnon multis ramulis cinereis, intus fungosis, inodori, saporisque acris donato.

Radix albicans, flavescens ac lactescente cortice recta, inodora, saporis acris & urentis.

Folia alternatim brevibus petiolis circa ramulos proveniunt, oblongo-rotunda acuminata, in ambitu serrata, crassa, densa, glabra, nervis aliquot è media costa albicante & inferne excurrentibus; sapor dulcis & astringens.

Flores exigui & pene invisibiles furculorum extremis racematim proveniunt, calycique viridi-albicanti & exiguo inherenti, tribus *staminibus*, luteis *apicibus* ornatis constantes. At verò folioli hi *foli* potius dicendi sunt, cum ex his fructus non enascantur: sed infra flosculorum analogie dictorum racemose foli potius spicas, gemma observatur oblongo-rotunda, tria emittens reflexa-albicantia, flavescens *apicibus* ornata filamenta; quæ gemma inodora, insipida ipsius fructus rudimentum est.

Fructus rotundi, sex angulis crassioribus sulcati, fructibus *Nilcamaram* haud absimiles, virides, crasso cortice cincti: cui subest putamen ferè corticis lignosis, rufus, bina ternave includens *semina*, albicantia, dulcis, gratique saporis, Ricini seminum formæ æmula. Crassius autem qui fructum hunc ambit cortex, levibus incisuris vulneratus lachrymam fundit lactescentem, acrem, urentem; quamobrem siquis fructus hujus dentibus confringere conetur, mixtæ insigni acrimonia lingua, fauces, cæteræque oris partes villicantur intumescunt, inflammantur, quæ symptomata mors in tempestiva non raro excipit.

Crescit locis arenosis & humidis in *Malabar*, præsertim circa *Cochin*: semper viret; quotannis maturat ferè fructus, mense viz. Decembri.

Folia contrita & pulverisata ulceribus insperguntur ad fungosam luxuriantemque carnem tollendam. Eadem folia concisa, & cum Bubali facibus in modum confusa ac calcifata convulsis & spasmo affectis paribus utiliter imponuntur.

Pag. 180. Species *Acetola* undecima foli scutata repens copiosè provenit juxta scaturigines aquarum in caubus clyosis montis *Snowdon* supra vicum *Llandberis*; necnon ad rivulos in contragosis rupibus montis *Cader Idri* supra lacum quendam nostratibus *Llwyd* Cau dictum.

Pag. 194. ad finem cap. 4. add.

Artiplex maritima Mauritaniae foliis Polygoni argenteis, semine amplo fusco, vasculis rotundis: quam apud D. *Plucknet* exsiccatam vidimus.

Pag. 195. add.

Halimus angustifolius feminibus singularibus, vasculis Bursa pastoris æmulis bicornibus inclusis. D. *Plucknet* in agro Lincolniensti invenit.

Pag. 199. ad finem pagine add.

Pleniorum hujus plantæ descriptionem vide apud D. Hermannum in *Cat. Hort. Lugd. Bat.* sub titulo Amaranti Indici spinosi spicæ herbaceæ, Kathutampala Zeylohenfibus h. e. Pala seu Amarantus spinosus.

Pag. 201. In horto Reverendissimi Episcopi Londinensis, cuius frequens in hac Appendice mentio, Amaranti speciem vidimus maximam, humanam altitudinem superantem, quam arborescam merito appelles, foliis multo pallidioribus quam purpurei vulgaris spicæ erectis: spicis etiam multo quam illas gracilioribus, & brevioribus si modo adultæ fuerint, colore minus saturo, at lutescente, *Quina* Clusii in modum spatis seu deorsum dependentibus. Semen nondum perfecte-

rat

rat Septembris medio. Verum æstas hujus anni supra modum frigida, & feminibus exoticis maturandis minus propicia fuit.

Pag. 203. Post lin. 64. pro septima *Amaranti* specie addatur,

7. *Amarantus minor Indicus folia Tripoli, flore ex aeneo colore & argenteo variegato* Breyn. prod.

Pag. 208. Ad secundam speciem *Asari* not.

Hæc *Afarum Americanum* Parkinsoni esse videtur, descriptiones tamen non in omnibus conveniunt. D. *Banifer* in *Catal. Afarum Americanum* *Park.* Serpentiariam radicem magnam vocat, foliisque ejus maculosa esse asserit Cyclamineorum instar, quibus tamen minora sunt, nec *Alari* nostratis majora, quæquid dicat Parkinsonus. Communicavit nobis D. *Pettiver* folia & radicem ejusdam plantæ è Provincia America *Terra Mariana* dicta allata quam incolæ istius regionis *Serpentiariam nigram* vocant. Radices fibrosæ erant, nigricantes: folia pediculis longis infidebant figuræ & magnitudine foliorum *Chelidonii* minoris, verum circum oras crenata ad modum *Calcæ palustris* quibus & similia nisi quod minora. Eandem plantam siccam vidimus apud Virum insignem D. *Leon. Plucknet*. Fibre è radicis quodam velut trunco exibat. Eandem hanc esse puto cum *Afaro Americano* D. *Banifer*.

Pag. 211. *Kali geniculatum majus* sive alia nova species *Kali perennis* à D. Sloane observatum est præp. insulam Shepey.

Pag. 217. Ad finem Cap. XI. pro tertia *Saxifraga aurea* specie addatur,

3. *Saxifraga aurea Lichenis facie* Moril. Præl.

Satis frequenter, inquit, reperitur in rivulis aquæ dulcis à fontibus jugibus manantibus. Folia gerit oblonga, serrata, hirta, per terram strata; filculos in alis luteos; quin & primo statim incutit à *Saxifraga* aurea montana rotundifolia discernitur à foliorum densa dispositione & forma longa, cum alterius montanae sint rotunda & rariora.

Supplicor illis intelligere primam nostram speciem; verum tum male illam describit floribus in foliorum alis.

Pag. 219. post lin. 40. add. speciem sequentem.

8. *Lactuca latræa maxima Austriaca capitata, variegata, Lactuca Caryophyllacea vulgò* Herman. Hort. Lugd. Bat.

Refert, inquit, variegato colore Caryophyllum hortense.

Viribus *Lactucæ* addo sequentia.

Lactucæ frequens ejus Veneri adversatur ut quod maximè; unde speciem ejus quandam Veteres Eunuchon & Astutida vocant: cavendus ergo is imprimis est qui liberis operam dare vellent. Hanc ejus facultatem quamvis superius leviter attigimus, quoniam non levis momenti res est, iterum inculcandum duximus.

Pag. 222. post lin. 40. add.

Hanc speciem D. *Magnol* in *App. ad Botan. Monsp.* accuratius describit nomine *Lactucæ sylvestris angustifoliae laciniato folio*, & querit An sit *Lactuca sylvestris* altera, angustifolia folio *Hort. Reg. Par.*

In Catalogo Plantarum in *Horto Reg. Paris.* enumeratur necdum editarum à D. *Tancr. Robinson* ad me transmissio invenio,

Lactucam pratensem fol. angustiori & longiori D. Fagon.

Quæ quomodo à precedenti differat inquirendum.

Pag. 229. Ad finem Capituli quarti de *Chondrilla* add.

Chondrilla Tingitana floribus luteis *Papaveris hortenstis* folio D. Hermannii in *Cat. Hort. Lugd. Bat.*

Herman.

Radice nititur digitum crassa, pallida, fibrosa, annua, è qua prodeunt folia *Papaveris hortenstis* nonnihil similia, duos transversos digitos lata, palmam longa, glauca, levia, carnosa, albentibus venis insignita, per ambitum crenata. Intra hæc allurgunt *caules*, cubito longiores, in aliquot alas divaricati, leves, pallide virentes, solidi, circa cacumina verò fistulosi. Horum singulis nodis herent foricati, line ulis petiolis, auriculata, inferioribus latiora, & profundioribus crenis incisa. Apices verò exornant capitula, Sonchi effigie, squamata, quæ Augusto mense explicant florem, congeneribus affinem, ex numerosis petalis, planis, flavis, ad basin purpureiscentibus, radiantem stellam imitantibus congestum, succedentibus *seminibus* oblongis, albis, fungosis, sulcatis, denticulatis, candidissimo sericeo pappo cristatis. Tota planta scæte lacte amaro, ingrato.

Pag. 226. *Hieracium maximum asperum Chondrilla folio* C. B. à D. Newton in *Cania* inventum est.

Pag. 238. *Hieracium fruticosum fol. subrotundo* C. B. in *Parco Edinburgensi*, & *alibi in Westmorlandia observavit idem* D. Newton.

Aliam adhuc *Hieracii* speciem Sonchi vel *Chondrilla* folio hirsuto ad me siccam transmisit diligens & industrius Botanicus D. *Doddy*. Caulis erat semipedalis aut paulo altior, unico folio laciniato donatus ad modum *Pulmonariæ* Gallorum, flores pariter in fastigio gestans non multos nec valde diffusos, luteos, non grandes, calycibus languinis. Semina parva nigra esse videntur *Pulmonariæ* dictæ. Folia laciniis & figura *Cichorium*, Dentem leonis aut Sonchum imitantur.

STTTTTT

Hæc

Hæc planta accedit ad Hierachium maximum asperum Chondrilla folio C.B. Flores antequam aperiantur rubore quodam diluente tinctæ videntur, ut in Myosotide etiam cernere est.

Pag. 239. lin. 9. Speciem Hieracii Pulmonarie sextam sic describit D. Hermannus in Cat. Hort. Leyd. Bat.

Ex fibrosis candidis radicibus quotannis fruticant novi furculi, sesquicubitales, tenues, in viridi albenes lactescentes; foliis concoloribus, longis, angustis, pæne setaceis ab imo ad summum usque dense stipatis; quorum fastigia in complures abinde ramulos, sustinentes è calyce oblongo incano modicè hirsuto & squamato flores luteos, ex multis petalis planis in gyrum dispositis contractos, qui marcesci faciunt in semina atro-rubentia, gracili pappo cristata.

Pag. 251. lin. 57. Ad finem Cap. XII. pro decima septima specie adjiciatur,
17. *Trigonon sive Scorfonera humilis crassifolia* Magnol. App. ad Botan. Monsp.

Radix ei crassa, brevis, fibrosa, quæ in plura capita dividitur; è quibus multa nascuntur folia, longa, angusta, crassa, glabra: inter quæ surgit caulis palmaris, cavus; florem in fastigio ferens flavum, Scorfonera modo squamatum, sed minorem; Semen etiam minus.

In pratis ad lavam Lateræ versus Itagnum Maio mense floret.

Pag. 261. post lin. 23. ad finem capitis II. pro quarta specie addatur,
4. *Petalites Africanus Calthæ palustris folio* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Novum (inquit) hoc Petalidis genus ex palustribus C. Bonæ Spei in hortum translatum foliis est rotundis, rigidis, crenatis, Calthæ palustris facie, radice flavescente crassa, cætera vulgari simile. Hanc plantam cum caule fructu suo racemoso onusto apud D. S. Doodly vidimus, unde eam Petalitem non esse constat, sed anomalam quandam stirpem Petalitis folio, Bliti fructu.

Pag. 264. Conyza 16. seu Melitenis foliis retusis Boccon. in hortis Londinensibus nomine Senecionis arborecentis C. Bonæ Spei innotescit, ut me monuit D. Tancredus Robinson. At D. Hermannus Conyzam Africanam Senecionis flore, foliis retusis à Bocconiana abluere scribit floribus, discoidibus nudis non radiatis Senecionis facie & modo in umbellam dispositis, cætera cum ea convenire.

Pag. 265. Ad finem capitis de Conyza add.
Conyza Africana foliis Stæchadis citrinae Gallicæ Fascic. plant. rar. Breyn.

Suffrutex pedalis est vel altior, Elichryfo II. C. B. similis, sed magis lignosus. Foliis pluribus Stæchadis citrinae Gallicæ sed angustioribus: Flore majore, cujus umbo petalis longis & angustis circumradiatur. Radix lignosa, multis fibris divaricata. Semen pappescens. In Africa juxta Promont. B. Sp. D. Ten Rhyne collegit.

Eadem Pag. add. Conyzam Africanam Urticæ folio Hort. Amstelredam.

Pag. 270. lin. 18. pro 21. Alteris specie interponatur,
21. *After latifolius Tripoli flore* Dodart. memoir. *Tripodium alissimum Americanum, caulibus viridantibus* Herman. Cat.

Ad finem Cap. IV. in eadem pag. addantur species sequentes.

23. *After Africanus latifolius maximus puniceis caulibus* Herman. Cat. Leyd. App.

Alius affurgit quàm Afteres Novæ Angliæ, caulibus robustis, puniceis, in breves, concolores ramos divisus. Folia Tripoli facie, sed rigidioribus, crassioribus, per ambitum nonnihil dentatis, inferioribus palmam æquantibus, superioribus vero brevioribus & angustioribus. Floribus amplis, violaceis, medio disco purpureo flavescente, & in albertem pappum fascicente. Subest radix fibrosa, vivax, numerosa fertilitate se propagans.

24. *After Novæ Belgicæ latifolius, paniculatus, floribus saturatis violaceis* Hort. Leyd. Herman.

Elegantissimus hic After, hūtanam altitudinem longè superans, fundit radicem albam, lignosam, perennantem; innumeris tenuissimis fibris capillatam, ex qua surgunt virgule quamplurimæ, glabræ, purpurascens, Calami crassitie, infirma, circa fastigia in frequentes furculos, quasi in speciem paniculam collectos subdivisa. His stricte adherent folia, abique petioli, digium longa, duotia, triangularia, plana, crassiuscula, mucronata, altera parte glabra, læte viridia, altera ex viridi pallenscentia, numerosis exiguis venulis è media costâ oriundis inscripta, ad extremos limbos purpurascens, & aliquando levissimis, vix conspicuis crenulis exasperata; quæ verò immèdiatè è radice prodeunt superioribus ampliora sunt; fulta petioli digitalibus, alatis, ex viridi rufescentibus. Juxta furculorum fastigia eminent capitula parva, brevib. angustifolius folioli, squamatis dispositis, vestita, quibus singulis infidet stis stellatæ, Afteris Artici facie, inodorus, radiatus, discoides; radis purpureo-violaceis, disco parvo, flavescente, abeunt in semina pappo, cinerea, more congenerum.

25. *After Novæ Belgicæ latifolius umbellatus, floribus dilutè violaceis* Herman. Hort. Leyd.

Forma & crescendi modo cum superiore convenit, ferens radicem longè latèque repentem, albam, parum fibrosam, ex qua prodeunt folia præcedenti haud absumilia, at paulo angustiora, rigidiora,

diora, minus glabra, & quodammodo sinuata. Inter hæc eriguntur caules bicubitales, viridantes, ad radicem nihil aut parum rubentes, striati, superioribus rigidiores, duriores & robustiores, circa summum fastigia in frequentes foliosas alas magis expanas, umbellam mentientes, divisi; sustinentes in capitulis parvis, ex longioribus foliolis squamatis dispositis, flores priori paulo majores ex diluta purpura violaceos, petalis duplici serie sibi invicem incumbentibus, disco luteo, fascicente in semina cinerea pappo, priori simillima.

26. *After Ethiopius, Stæchadis foliis, flore aureo* Herman. Hort. Leyd.

In montosis apud ad Cap. Bon. Sp. reperitur. Constat radice parva, lignosa, fibrosa, fusca: Caulis idem lignosus, dodrantalis, modo simplicis, modo multiplici, candicante, in ramulos divaricato, undique foliis setaceis, tenuissimis, incanis, Stæchadi citrinae amulis, vestito. Horum summis infidet è capitulo oblongo, squamato stis luteus stella instar, cujus medium umbonem palidè flavescens cingunt foliola, radorum instar, aureo colore fulgentia. His senescentibus succedunt semina pappo, velut in congeneribus. Viget & floret per totum annum, dummodo ab ære frigidioris injuriis vindictetur.

27. *After exotius Hysopidis folio minor.*

Siccum nobis ostendit Clariss. Vir D. Leon. Plucknet.

28. *After Africanus Stæchadis folio incano ejusdem.*

Pag. 278. Ad finem cap. 8. adde,

15. *Doronicum maximum Americanum, latissimo anguloso folio, radice transparenti* Herman. Cat. Hort. Leyd.

A Jacobo Boberto habuit. Flores & semina nondum viderat.

16. *Doronicum integro & crasso Hieracii folio* Magnol. App. ad Botan. Monsp. An Doronicum Helveticum incanum C. B. prod?

Radix fibrosa est, è qua oriuntur folia pediculis donata, longa, latiuscula, serrata, crassa, subtus tomentosa, supra viridia: Caulis sesquipedalis folia angusta habens sine pediculis. Florem fert magnum, petalis luteis, in extremitate crenatis umbonem luteum cingentibus, qui in pappos abit. Floris calyx striatus in basi foliis viridibus coronatur.

In herbidis locis montis Sprane frequens est & Junio mense floret.

Pag. 280. Ad finem Cap. IX. pro 12. specie adjiciatur;
12. *Virga aurea Canadensis foliis Scrophulariæ* Dodart. mem.

Item, 13. *Virga aurea Americana foliis serratis angustis subius nervosis* Morif. prælud.

Hujus folia sunt subtus aded nervosa, & eminenter angusta maximèque serrata ut notè inde facilis sit. Quin & radicem habet odoratissimam.

Item, 14. *Virga aurea humilis Alpina* Morif. prælud.

Hæc in omnibus vulgari accedit, sola parvitate discrepans: est enim Virgâ aureâ vulgari triplo minor.

Pag. adden. Capiti X. de Helichryfo seu Stæchade citrina addantur species sequentes:

1. *Helichryson quorundam foliis Abrotani* J. B. *Helichryson foliis Abrotani* C. B. *Helichryson sive Coma aurea* Ger.

Petalis, nonnunquam cubitalis est planta, caulibus rectis, robustis, fruticosis, in multas alas subdivisus: per quos & ramos numerosa folia, Abrotono similia, candicantia, ubi primum erumpit, tenuissime divisa, brevissima, hirsuta, cum gravitate odorata. Flores in summis ramis umbellatim congesti, lutei Agerati floribus formâ & odore persimiles, verum majusculi. Radix lignosa, minimè digiti interdum crassitudine, quæ tamen singulis annis perit.

Læto folio provenit, & copiosè circa Madritum itinere Complutensis, aliisque Hispaniæ locis in lætis, ubi Septembris & Octobri florentem videbat Clusius.

Quod dubium esset quod referenda esset hæc planta, nec ad hunc locum pertinere putarem, commodiorem æquandum ratus, tandiu eam Historiæ inserere distuli donec tandem penitus è memoria exciderit & omisa est. Duo sunt quæ me hæcenus dubium & suspensum tenent. 1. Quod nesciam an pappo sit. 2. Quod mihi nondum plane constat an florem habeat radiatum an verò nudum; quamvis ex descriptionibus quæ ejus extant nudum habere colligitur. A reliquis certè Stæchadis citrinæ seu Helichrysi speciebus foliis multis dissimilis differt. Qui coluerunt & observarunt nos certos de ejus genere facere possunt.

Heliclysum Africanum inodorum glabrum Magnol. App. ad Botan. Monf. *Eliclysum inodorum glabrum Coronopif. folio annuum Magnoli*, Heritiam. Cat. Leyd.

Nobis describitur inferius pag. 464. pro *Agerati* specie titulo *Agerati Africani foliis laciniatis inodori*. Verum si femina papposa obtineat (ut affirmat D. Hermannus, nam in planta quæ nobis succrevit pappum nullum feminibus adhærentem observare potuimus). *Eliclysi* potius quam *Agerati* species censenda esse. Nuper cum Londini essem Botanici Londinenses mihi affirmarunt plantam hanc minime papposam esse, proinde & Hermannum errasse. Quin & ipse (ut video) in Appendice sententiam suam mutat, à *Clasii* certiora edoctus.

Chrysocome Africana flore albo, angustissimis foliis Breyn. in Fascic.

Breyn.

E radice hujus virgæ exeunt multe, pedales, nonnunquam ampliores, lignosæ, firmæ, in multis ramis tomento albo candicantes diductæ, & ab imo ad summum foliis crebris ac angustissimis, Stœchadis citrinæ Italicæ Herbariorum dimidio brevioribus dense stipatæ. Summos verò ramulos corymbi occupant admodum elegantes Gnaphalio Americano *Clasii* valde accedentes, quadruplo minores, & candidulis, infra aliquando rufescentibus ita compositi squamulis, ut umbonem in medio comprehensum duplici & triplici serie notabiliter circumadiant. Semen minus pappaceis, *Chrysocomes* vulgaris feminibus par.

In herbosis juxta Promont. Bonæ spei *D. ten Rhyne* ut & duas sequentes collegit.

Chrysocome Africana flore pheniceo angustifolia Breyn. fascic.

Breyn.

Planta alba & penitus tomentosa. est *Chrysocome* Germanicæ angustifoliæ flore ex aureo rutilante similis, nisi quod folia angustiora & breviora, eorumque ex alis ramulis quamplurimos foliis minoribus vestros mittit. Flores densissime in glomerulum congesti multo sunt minores, squamulis exilioribus minutisque splendens ex igne pheniceo coloris imbricati; quorum medium *fiamina* quadam minutissima in pappos; femine appenso perquam pusillo, abeuntia occupant.

Chrysocome Africana flore pheniceo serratifolia Breyn. Fascic.

Perrariæ hujus plantulæ *caules* etiam candicant, multo tamen infirmiores sunt, inque debiliores, & longiores ramis divisi. Foliis paucioribus multoque brevioribus, latoribus, serratis, nervosis, incanis quidem, minus tamen quam superioris, [Euphrasie latifoliae Italicæ *Col.*] quodammodo amulans septi. Flore & femine cum præcedente convenit.

Chrysocome sive Argyricome Gnaphaloides Africana flore amplissima Breyn. Prod.

Chrysocome Africana Ericoides flore albo Breyn. Prod. Item *fl. sulphureo*.

Chrysocome impii, sive *Filago dicta Cap. B. Sp.* Ten Rhyne apud Breyn. in Fascic. Duæ species. Vidimus apud D. Plucknet.

Eliclyso affinis Africana arborecens, floribus purpureo-violaceis, foliis Salviae, odore Rosmarini Cyn. *za Africana incana arborecens odore Salviae & Rosmarini vulgo Herman* Cat. Leyd.

Herman.

Quamquam hæc arbuscula nomen *Chrysocome* non mereri videatur, quod ejus flores aurea luce non resurgant; Attamen ob florum squamatarum corymbaccam structuram, & feminum papporum dispositionem, seu primariarum plantarum partem, *Chrysocome* haud dissimilem, hinc adjungendam esse existimavi. Sponte nascentem reperi locis saxosis & salebrosis ad radices montis tabulæ Capitis Bonæ spei, unde in Hortum tranlata læta fertilitate gèrminavit. Figit radices longam, obliquam, pallidam, in brachia divaricatam, ex qua virgula affurgunt complura (nonnunquam unum) sex septemve pedum proceritate lignosa, ramosa, candida, incano tomentoso cortice vestita. His adstant *folia*, *Salviae* quadantenus similia, rigida, crassa, perpetua, supra viridia, infra candida, incipita numerosis obliquis nervis, & costa media in margines expositis, saporis acris, amari, aromatici, odoris fragrantissimi ex *Rosmarino* & *Salvia* mixti. Ad ramorum cacumina pullulant multi ramuli, in quibus apparent parvi, squamati tomentosi *folioli*, *Eliclysi* vulgaris effigie; barbulatorum angustissimis purpureo-violaceis cingentibus orbiculatum pallidum, facilentem in tenuissima pappacea femina. Menibus Martio & Aprilifloret in Hyemali, inque Prom. B. Sp. iidem menibus pericrit. Virutibus responder *Rosmarino*. Oleum ex destillatione proleclum præstantissimum esse deopillativum experientia nos docuit.

Eliclyso affinis Peruana frutescens Herm. Append.

Surrexit in horto Beverningiano ex feminibus Peruviana ad altitudinem sex septemve pedum, vicalis lignosis pallidis, lentis, geniculatis, valde ramosis; foliis binis, ex opposito nascentibus, forma & magnitudine nescio quid affinitatis cum foliis *Costi* hortorum, sive etiam *Scabiole* Hispanicæ stellatæ habentibus, per margines tamen creberris serratis, tribusque per longitudinem excurrentibus nervis incipitis; *Floribus* ad foliorum exortus circa ramorum cacumina corymbosis, parvis, ab *Eliclyso* non multum abluentibus, pendulis, herbaceis, discoidibus, modo foliatis, modo tribus quatuorve simul junctis. Seminibus exiguis, ut conjicere potuit, papposis; ad perfectam tamen maturitatem hucusque nondum perductis; sapore & odore nullo evidenti.

Aliam

Aliam adhuc *Eliclyso* affinis frutescentis speciem à præcedente diversam à D. Hermannò ad Reverendiss. Episcopum Londinensem missam plantæ novam & cujus nullam in Catalogo Horti Academiæ Lugd. Bat. mentio, se *Fulhamia* in Horto prædicti Episcopi vidisse literis Aug. 27. ad me datis scripsit D. Tancred. Robin. Folia ejus breviora, crassiora, ipsiora, rotundiora & obscurius viridia sunt quam *Eliclyso* affinis Peruana frutescentis *Herman. Append.* An *Senecio* Arborecens *Atriplicifolius* folio?

Pag. 287. lib. 13. pro undecima *Jacobæa* specie adiciatur, 11. *Jacobæa sapina maritima* Triumfetti.

Ab unciali nervosa radice multas fibrillas emittente & albidæ cure vestita oriuntur terni aut plures *cauleuli*, vix plerumque palmares, supini positus ac veluti in terram reclinati quam recti, intus cavi, externè rotundi, molles ac renues, subrufo vel etiam purpurascente colore infecti: foliis nullo ordine positis, nitide virentibus, & aliquantulum crassis vestiti, caules abique ullo pediculo amplectentibus. Præter folia prædicta habentur insuper pauciora alia ad ramulorum exortus, ejusdem licet cum superioribus substantiæ, attamen conspicuo suffulta pediculo, & femunciale latitudinem, unciam vix longitudine superantia, eaque non purè dentata, sed potius denticulatis laciniis interrupta. Caules prope summum duos trêve ramulos & sinibus foliorum proferunt quorum singuli tres aut plures sustinent *floribus*, singulis longiusculis petiolis inhaerentes, calice & pluribus angustis & subviridibus foliolis, in nigrum autumque apicem desinentibus composito obvallatis, barbulis aureis, oblongis latissime discum medium luteum cingentibus confantes. Semen succedit pappo innascente alatum. Planta odor nullus, at faror inter amarum ac salsum medius.

Martio & Aprilifloret, deinde ex toto perit. Copiosè admodum nascentem observavit Auctor per Tempus & totam oram maritimam, campisque adjacentes, quæ à Centumcellis Cajetam versus iter est.

Donavim me eximus Botanici D. Jac. Pétiver ejusdam plantæ à Terra Mariana missæ ramulo quæ foliorum divitura ad *Erythimum* vulgare & capitulis in summo conglobatis ad Jacobam aut *Senecionem* accedere videbatur. Florem caruleum habere, incolas autem Morsum Diaboli vocare scripsit. Totâ planta hirsuta est, & folia ad margines serrata.

Caecimay Brasiliensis Marteg. Senecio Brasiliensis folio angusto, serrato.

Marteg.

In trimum pedum altitudinem excrevit, caule viridi, intus medullosa; quem ab ipso exortu numerosa ambiunt folia, quatuor dig. longa, angusta, per ambitum incisa, levi hirsute prædita (ut & canos) & molli langvine paulum incana. Caulis superius in quatuor, quinque, sex, aut septem ramulos se spargit, & foliola parva obtinet, foliis *Hyssopi* figurâ similia: in ramulis autem multos tert. *floribus*, florum *Senecionis* similes, pallide flavescetes, qui in pappos desinunt, vento dissipabiles. Folia hujus plantæ acrem & calidum saporem habent, ac cocta, consula atque illita sanant scabiem in quacunque corporis parte.

Pag. 291. post lin. 23. pro quinta *Senecionis* specie addatur, 5. *Senecio Lami folio* D. Fagon.

Quam invenio in Catalogo plantarum Hort. Reg. Paris, nondum editarum à D. Tancred. Robin. son ad me transmissa.

6. *Senecio arborecens Virginiana Atriplicifolius*. Descriptionem vide inter *Arbores & frutes in horto Rev. Episc. Londinensis vides*.

Pag. 292. *Calasie* speciebus vel si *maris Eupatorii Cannabini* add.

Eupatorium Novæ Angliæ Urticæ folio, floribus purpurascens, maculato caule Herman. Cat. App. Herm.

Hoc à præcedente distinguitur quod radices habeat odoratiores, caules humiliores & tenuiores, * *Valeriana* sequicubum raro excedentes, pallide virentes, punctis lineolis incipitis: *Folia* minorâ, profundius crenata, flores purpureos *Eupatorio* Enulæ foliis omnino pares. *urticæ folio* flore violaceo *Cornu*.

Pag. 296. *Gnaphalio* sexti seu minimi descriptioni adde.

Hæc species plus duplo minor est *Gnaphalio* vulgari. Capitula paucioribus floribus [totales intelligi] composita sunt quam in illo, nec in sphaerico figuram adeo exactè conglobatis, ac neque pariter tomentosis. Calices florum singularium [totalium] magnitudine: is non cedunt, sed ventriculosi sunt & angulosi, neque folculi è calycibus tantum eminent vel extant.

Pag. 297. l. 15. add.

Gnaphalium flore sulphureo *Herman*. cujus specimen nobis ostendit insignis Vir D. Leon. Plucknet in Horto suo sicco asserturum.

Pag. 303. post lin. 5. pro tertia *Cnici* specie interponeatur

3. *Cnicus perennis curvulus Unguicularis* Herman. Hort. Leyd.

Herm.

Planta hæc naturâ totòque habitu *Cnicum* præferens radice agit albam, longam, tenuem, abique fibris, modo oblique, modo rectâ in terram descendente, emittente *folia* rigida, crassiuscula; ipsiâ longiora, pollice angustiora, circa margines crenata, & simul exiguis aliquot spinulis obtuncti thera fugientibus armata. Intra hæc prodit *caulis* ut plurimum simplex, aliquando statim à radice in tres ternove ramos subdivisus, sustinens ex capitulo oblongo squamato, & aliquot rigidis brevibus foliis

foliis circumvallato flores cœruleos, fistulosos, oris lacinatis, quos excipiunt semina fusca, barbata, more congenerum. Circa Tingidem Africae collectus erat.

Pag. 307. lin. 50. *add.*
 1. Huic speciei [11.] valde simile est si non idem *Cirsium angustifolium* C. B. *pro* Folia angustiora & raris aculeis prædita esse dicuntur; capitula hispida.

Pag. 310. post lin. 54. *pro* noma *Cardui* speciei adiciatur,
 9. *Carduus pycnophyllus* sive *Triumfetti*.

Triumf.

Radice est perenni, Raphani hortensis formâ, crassitie pollicari, longitudine palmari, circa extremum ramosa, ramis in crassiusculas fibras divisâ, raris quibuldam barbulis, ut & radix ipsa oblitis: Hæc e lignis filamentis fungosâ substantiâ multifolii coloris intermixtis componitur, necnon externo molliori cortice ejusdem coloris obtegitur. *Folia* radice caput multiplicatis cespitibus coronantia brevissimè ipsi adherent pediculo, palmo plerumque minora, latitudine unciali, solidam fortiantur substantiam pronâ parte, quæ densâ lanugine obruitur, candidam, lupinâ verò atrovirentem, sed maculis seu potius lineis quibuldam albis interruptam, ob hirsutiem tum primarium nervum, tum ipsius propagines occupantem, quæ versùs lateralem extremitatem bifurcate literam Y egregie amulanur, & postea in tenuem ac flavescenstem aculeum, longum tamen & satis pungentem, terminantur, imò propè extremum foliorum ambitum ita ordinantur, ut ipsa velut crispatis oris evadant. Cæterum Junio mense satis explicatis jam foliis unus vel plures juxta cespitem numerum eorumque robur oriuntur *caules*, qui Augusto deinde mense duorum fere cubitorum altitudinem adepti, angulosi, alati, aculeisque muniti cernuntur, colore etiam quasi cinereo ob modicam lanuginem præditi, substantia exteriore ligneis fibris constante, diffusâ spongiosâ intus repleti, foliis multis, imis finilibus, sed minoribus ornati, & ad modica intervalla nullo pediculo cauli adnexis, raro in ramos, & tum paucissimos, divisis ac breves, unde in ipsius fastigio, quatuor seu plura notantur *capitula*, cuncta confertim simulque collecta, ac brevissimis innixa petiolis, magnitudine plus minus nuci Avellane, & priusquam florem expandant roncunda, viridia, & multis squamulis in luteum ac pungentem aculeum definitibus composita; *Flos* ex plurimis foliis atro-rubentibus, & ex ipsorum centro album flamen profertentibus densè perpetuè junctis, nec ut in aliis *Carduis* dilatatis donec ficcatis decidunt, constat. *Semen* densa ac alba involutâ lanugine forma, colore ac magnitudine (nisi quod roundius existat) perquam simile est feminibus *Cardui* Leucoti folio. Tota planta reliquorum *Carduorum* odorem obtinet, sapore est initio dulci, post amarorem relinquente.

In umbrosis sylvis ultra Tulfalanos agros extensis quâ præsertim iuxta Lavicano Anagninam, &c. reperit descriptionis auctor Jo. Baptistâ Triumfetti.

Accedit ad *Cardium polyacanthum* secundum Ger. emac. quem nos pro *Carduo acanthoide* J. B. habuimus.

Pag. 314. Post secundam speciem adde,
Carduus Baticus spinosissimus cobino aculeis rigidis armato.

Exsiccatum vidimus apud eruditissimum Virum D. Plucknet.

Pag. 317. l. 24. Pro secunda specie *Cardui* stellati, seu pro prima varietate ponatur
 2. *Carduus stellatus* foliis integris serratis Magnol. App. ad Botan. Monip.

Differt præcipuè à præcedente foliorum formâ quæ in hoc integra sunt, cum in illo sint valde dissecta. Invenit D. Tourneforti juxta rivulum dictum *Vifre*, inter *Candiac* & *Vauvert*.

Pag. 322. Post secundam *Cyani* speciem pro tertia interseratur
 3. *Cyanus Centaureoides* frutescens Lavandula folio cap. B. Sp. Breyn. Fascic. Breyn.

Frutex mihi videtur lignosus quantum ex ramis missis augurari licuit. Hi quadrati, lignosi, necnon incant sunt, binis alternatim ramis. *Foliola* Lavendulae haud dissimilia sed breviora e regione habentibus præditi: quorum summitatibus *capitula* etiam ex adverso bina innata, haud crassa, pollicem transversum longa, latis incanarum squamularum & membranacearum squamulis, Caryophylli spicati Aldini calyculorum de more, imbricata; staminibus resecta Serratule similibus quorum color me læter. *Semen* magnum, oblongum, pilis mollissimis argenteo colore splendens hirsutum, longissimè in modum *Scæbes* Rolmarini foliis Pona, sed ad phœniceum tendentibus coronatum.

Pag. Ibid. Pro tertia *Cyani* specie interponatur
 4. *Cyanus major* Alpini foliis incisâ Triumfetti.

Triumf.

E radice carnosa, cinerea, palmum circiter longa, infra digitum crassitiem, in minores tenuioribus barbulis prædita divisa, gustu subadstringente, manû mucosa. Martio mense plura exeunt *folia*, crassa, densè licet brevi tomento ipsa cooperiente candida, primò excentia ad *Cyani* majoris vulgaris formam accedentia, apice acutiora, digitum circiter longa, vix unciam lata; succedentia: non tantum prædictis (ut plerumque solent) majora, verum etiam tribus, quinque vel septem profundis incisuris distincta. E medio foliorum cespice circa Aprilis initia tenues sed lignosus attollunt *caules*, palmarem circiter longitudinem obtinentes, quandoque ramosos, externè striatos, ac similibus foliis licet angustioribus insignitis, quæ nullo pediculo caulem amplexantes, alatum quodammodo efficiunt, præsertim quæ floribus sunt viciniores, quibus etiam lacinie defunt. In caulis ac ramorum fastigio flores aperiantur magnitudine, forma & colore *Cyani* majoris vulgaris, uti est & semen floribus tabe-

tabefactis subsquens. Radice & foliis perennat, non tamen serpit more *Cyani* vulgaris. Humore nimio corruopitur.

Sapore est amaro, & odorem veluti *Cinagæ* inter manducandum reddit. Folia acie cultelli scari videntur: ficata vulneribus etiam majoribus applicita intra diei spatium eadem ad cicatricem perducunt.

In altissimo alperissimo illo Aprutini monte, (quem vulgus Hortum Centauri nominat) ab Au. Locut. tore primitus reperta est hæc planta.

Pag. 323. Post lin. septimam interseratur

7. *Cyanus Orientalis* alter seu *Constantinopolitanus* flore fistuloso candicante Hort. Reg. Parisi Herman.

Hort. Leyd.

Idem fistuloso purpureo flore eorundem.

Idem flore luteo fistuloso Dodart. Mem. Herman. Cat. Lugd. Bat. *Idem specimen ad me misit* D. Doody.

Pag. 329. Ad finem Cap. XIII. pro 32. specie *Jaceæ* addatur.
 32. *Jacea lutea* Cretica foliis cineraria Dodart. Mem.

Pag. 335. lin. 26. add. *Helium indicum* flore & semine maximis perenne Herm. Cat.

Pag. 336. ad finem Cap. I. pro quinta specie addatur,

5. *Helium indicum* flore & semine maximis perenne Herman. Hort. Leyd.

Pag. 338. post lin. 19. pro tertia & quarta *Calendula* speciebus addatur

3. *Calendula minor arvensis* Hispanica Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Minor arvensis gracilior & humilior est; quotannis ritu congenerum ex semine deciduo propululans.

4. *Calendula humilis* Africana flore intus albo, foris violaceo simplici Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Sequentes potius florum & seminum dispositionem, quam foliorum cæterarumque partium affinitatem Calendulis inferendam censuimus hanc plantam. Mixti ab albente radice cauliculis multos ramolos, dodrantem raro superantes, nunc erectos, nunc reclinales; *Folia* pingua, crassiuscula, glabra, aliquot lacinias incisâ, *Eruca* maritima non adeo disparia. *Flores* in ramulorum summitatibus simplicibus, *Calendula* vulgari longioribus, intus lacteis, extrus violaceis, ad solem radiatè stellatis in modum expansis, cæteroque clausis, ad le collectis, & in gymrum revolutis, medium occupante pedunculo croceo, aliquot purpureo-nigricantibus granulis, in tenuissimos villos fariscentibus inferso. *Semina* nigra; in parvis capitulis disposita, ritu *Calendula*, duplicis speciei; alia orbiculata, membranacea, compressa instar *Oreofelini* Clus. coloris dilute castaneæ; alia quæ his elegantiori ordine interjacent teretia, spadicæ-fusca, superficie granulata. Utraque fecunditatem probant suo partu, quem vel Autumnum decedat, vel Vere studio satis feliciter excludunt.

Alumna est arduorum collum ad Promont. B. ipse, cultura sub nostro climate patientissima. Ejus sapor percipitur fatuus, aliquando subamaricans; odor mediè diffici crocinus debilis.

Hujus planta specimen ad me misit D. Petiver Pharmacopœus Londinensis Rei Botanice apprime gnarus.

Eadem pag. Pro tertia *Chrysanthemi* specie addatur

3. *Chrysanthemum Asteris* facie, foliis ad florem rigidis, flore minore elatius Herm. App.

4. Idem flore minimo humilior Ejusdem.

Herm.

Prius erigit *caules* pedales, aliquando altiores, rigidos, duos, ramosos, tenui tomento obitos, quibus hærent *folia*, Asteri lupino Clusii paria, rigida, deorsum inflexa, medio nervo in brevem aculeum abeunte. *Flores* fert. Bellidis minores, luteos, radiatos, discoides, densis foliis supradictis similibus, um abeunte. Flores fert. Bellidis minores, luteos, radiatos, discoides, densis foliis supradictis similibus, quinque majores, totidemque minoribus circumvallatos. Discus marcescente defuncti semina, exigua, fusca, solida, ex quibus planta renouatur. Huic simile est posterius, alit humilior & omnibus partibus minus.

Pag. 339. l. 66. Pro tertia *Chrysanthemi* specie interseratur

3. *Chrysanthemum Canadense* Rapunculi radice, steruissimum vulgè Herman. Cat. Leyd.

Herm.

Multis firmatur *radicibus*, albis, carnosis, fusiformibus, Rapunculo aut Alphodelo haud disparibus. *Caules* attollunt quamplures, novem decemve pedum altitudine, rotundos, alperos, nonnulli hirsutos & striatos, in numerosos ramos subdivisus. Hos sine ordine cingunt *folia* palmam longa, pollicem & striatos, in acumen desinentia, aspera, atroviridia, per ambitum leviter crenata. *Racemum* & amplius lata, in acumen desinentia, aspera, atroviridia, per ambitum leviter crenata. Racemorum cacumina occupant *flores* lutei corymbosi, *Chrysanthemum* Canadense hamulorum simillimi, nisi quod petala dilutius flavescant, in mucronem bifidum terminentur, & foliola flori substrata longius quod petala dilutius flavescant, in mucronem bifidum terminentur, & foliola flori substrata longius producantur. His fatiscentibus succedunt *semina* angulosa ritu affinium. Radices subamarum, aro-maticum, non ingratum habentes saporem à Canadensibus parantur in fercula, velut ab Europæis Rapunculi, Rape & similes.

Pag. 340. l. 7. Add.

Duc adhuc aliz *Chrysanthemi* segetum species à C. B. proponuntur, nimirum.

1. *Bellis lutea foliis profundè incisè minor* C. B. *Chrysanthemum minus* Cam. ep.

Hanc J. Bauhinus ad *Chrysanthemum* suum majus folio valdè laciniato, flore croceo refert.

2. *Bellis lutea foliis subrotundis* C. B.

Quam D. Hermannus eandem facit cum *Chrysanthemo* folio minùs secto glauco J. B. quod nobis non probatur. Ex synonymis enim & ex descriptione patet, *Chryf.* folio minùs secto, &c. eandem esse plantam cum *Chrysanthemo* segetum nostrate, hoc est, cum *Bellide* lutea fol. profundè incisè majore C. B. quamvis non sim nescius compilatores Hist. Ebrodunens. *Bellidem* illam alio referrè. De his nobis nondum factum est. D. Hermannus in Catalogo Horti Lugd. Bat. tres recenset & distinguit species *Chrysanthemi* folio glauco à *Creticis Chrysanthemis* distinctas.

Pag. 341. *Chrysanthemum* nostrum octavum seu *Alpinum* secundum Clusii ex observatione D. Leonardi Plucknet M. D. Londinensis semina producit pappola, ideòque ad *Asteres* transferendum est.

Pag. 342. Ad finem Cap. IV. de *Chrysanthemis* add.

13. *Chrysanthemum Peruvianum* flore albo Catal. Lipsiensis Amman.

14. *Chrysanth. Virginianum* Platanii folio Hort. Oxon. Utrumque vidimus apud eundem perisissimum Botanicum & insignem medicum D. Plucknet.

15. *Chrysanth. Americanum Scrophulariae* folio Ejusdem.

Pag. 344. Ad finem pagine addatur.

Matricaria Alpina Matricariae foliis Triumfetti.

Hanc plantam *Corymbifera* nostrae *Millefolii umbellæ*, folio alato & laciniato eandem esse mihi pene persuaduit, quamvis nec figura ejus, nec descriptio in omnibus conveniunt plantæ nostræ: nam primum foliorum laciniæ obtusiores sunt, deinde caulis internæ medullulosi, tum folia in nodis, è quibus alter erumpit furculus, communiter majora sunt reliquis inferiorum nodorum è quibus ramuli non exeunt: tandem flores quamvis integri naribus admodum nullum sensibilem odorem exhalant, trici tamen Ageratum redolent, aut potius suaviorem odorem florum *Matricariae* prioris *Matib.* emittunt. Quæ in nostra non observantur: in reliquis convenire videntur.

Nos etiam primo aspectu *Matricariam* folio alato plantam nostram denominavimus: verùm postea animadvertentes eam odore & sapore carere, foliaque proferre alata & laciniata *Matricariae* ferè in modum, sententiam mutavimus.

Pag. 346. lin. 12. post verba illa Hort. Blac. adde Botan. Monsp. *Millef. odoratum minus album* Monspeliensium Dodart. Mem. ubi plenam ejus descriptionem vide.

Pag. 348. lin. 2. adde *Millef. montanum purpureum Tanacetii foliis* Dod. mem.

Frutex corymbiferus Africanus Chrysanthemuli Ericoidis facie, floribus Globulariæ Breyn. fascic. Breyn.

Frutex est lignosus, ramis compluribus, cortice ex obsoleto purpurascens fusci coloris testis: quorum juniores *Chrysanthemuli* *Ericoidis* proximè descripti adeo similes, iidemque stipati foliis ut non facile ab eo distingui possint. Flores ramulorum extremitates lutei occupant Tanacetii instar florum quasi in umbellam dispositi, orbiculares omnino Globulariæ seu *Aphyllantidis* Herbariorum perbellè referentes, minores quidem & ex tubulis minutissimis quinquepartitis densè admodum conflati, sedem suam minutissimo in fructu fixam tenentibus: quem propter immaturitatem excitatè, fortuna exanimare mihi non concessit; an veluti *Capprelo-pini* feminum pericarpia concavus & femine refoctus, aut an ipse Semen illud. Quidquid vero sit, five fructus five semen, certo certius illud eodem pene quo *Abfinthii* semen modo tenerè involutum lanugini observatur.

Pag. 350. Ad finem Cap. I. de *Bellide* minore adde,

Bellis minima annua Triumfetti.

Triumf.

Februarius labente in conspectum se prodens feminali circiter radice nititur, cortice albo tenui induta, & ex paucis fibris tenuiora aliquot capillamenta mittentibus coagmentata, quæ fibræ omnes superne in exilitem ac brevissimum veluti truncum albi coloris definites basin efformant quinque aut pluribus foliolis dilute virentibus, à simul nitidis, succosis, nervum duntaxat medium ostendentibus, ovali formâ, extremo rotundioribus, leviter crenatis, magnitudine unguis minimi digiti, longitudine circiter feminalis inclusio pediculi, pallidioris coloris, brevissimis ac rarioribus pilis donato. Indine circiter feminalis altitudinem affurgit cauleculus erectus, fragilis, licet capillaribus nervulis aliâque substantiâ apparenter cartilaginea compositus, nec vulgari filo crassior, imò interne concavus, externè verò tenuissimâ ac rubrâ quadammodo circumseptus membranâ; ab eodem vero infra sui medietatem quatuor aut plura inordinatè exeunt folia, ab infimis quoad solam parvitatem diversâ: denique in ejusdem summitate nonnihil latiore intra calycem ex duodecim viridantibus squamulis constructum unicus flos aperitur, habita totius plantæ ratione valde insignis, discum ostentans luteum, citam triginta angustissimis albisque petalis circumdatum, quæ ad differentiam *Bellidis* minoris vulgaris non in duplicem, ac unicum disponuntur gyrum, necnon longiora existunt quam in illa. Semen flori succedens minimum, cinerei coloris, oblongioris formæ ac *Bellidis* prædicti min. vulg. simile.

In

In locis Romæ vicinis præsertim aridis & incultis & arvis restitilibus mira fecunditate luxuriat, Februario & Martio florens, brevique ex toto perditur.

Bellis montana graminis foliis Magnol. App.

Radix vivax est, fibrosa, è qua plurima prodeunt folia, longa, angusta & graminea; leviter versis extremum crenata, rigidiuscula. Caulis sunt sesquipedales, in quibus folia sine ordine alis angustiora villos quosdam pro denticulis habent. Flos in quolibet caule unicis cum umbone luteo plurimis petalis albis cincto. Oritur in planitie montis *Serane* & Maio floret.

Pag. 351. lin. 18. adde,

Bellis Alpina major rigido folio breviorè & latiorè Herman. Cat. Leyd.

Præcedente humilior est & tenerior, foliis latioribus, brevioribus, magis reflexis; Floribus minoribus. Floret in hybernaculo tota hyeme.

Bellis montana major foliis Chrysanthemi Cretici angustioribus Magn. App.

Magn.

Radices fibrosæ perennes plurimos caules producant, cubitales, striatos, in ramulos divisos. Folia secundum ramulos in profundas lacinas divisa sunt, & variè dissecta. Extremis ramulis flos magnus infidet, cujus pars inferior ex plurimis foliolis viridibus squamatis dispositis componitur. Ambunt umbonem luteum pluviam triginta petala alba, in extremitate leviter serrata. Semen habet aliarum more. Florentem invenit Julio mense in depressis & ferè inaccessis locis montis *Calcaris* in loco dicto *Barroc* juxta fluvium descriptionis autor P. Magnol.

Locat.

Bellis Americana frutescens ramosa.

Hanc exciccata vidimus apud D. Plucknet. Ejusdemque ramulum ad nos misit D. Doody. Caulis firmo & rigido esse videtur, summa parte ramoso, crebris foliis angustis, oblongis utraque extremitate acutis, denticulis rarioribus ad margines obiter incisè vestito. Ramulum unumquemque, ut & caulem medium terminat foliis albus umbone luteo.

Euphthalmum Alpinum flore candido Triumfetti.

Triumf.

Radix lignosa multis ac gracilibus barbulis capillata, talem etiam scabritiem possidet, ut nodulis indequaque referta videatur, spadice coloris, inodora ac ferè insipida ex seipsa emitte quandam digitalis trunci (ut ita loquar) portionem, in cujus limbo densè germinant foliorum cespites, quorum hi quandoque aliqui terram attingunt facillè productis radicalium fibris eidem implantantur: hoc pacto plantam quadammodo repentem, ipsi, quandam perennitatem reddentes. Folia ipsa forma, colore, odore ac sapore is *Bupthalmi* vulg. *Matib.* omnino similia verùm triplo majora. Adventante Junio è singulis ferè cespitibus prædicti rosti, ramosi ac fragiles affurgunt caules, consimilibus vestiti foliis, sed proportionaliter minoribus: in caulium ac ramuliculorum fastigio capitulum squamosum protuberat, colore præter obscurum squamarum limbum ac totum viridi; quo se apertente flos emicat discum ex luteis staminibus compositum habens, & sepius 24 albis petalis circumdatum: quibus arefactis superest capitulum hilpidum, ut in *Bupthalmio* vulgari, clarioris tamen ac ferè lutescentis coloris: feminis pariter forma cum illo convenit, ac magnitudo minor & magis candida color.

In Alpibus Castillonensibus Autumno observavit Auctor noster caules vix palmo altioribus & minime ramosis: verùm in monte *Carei* prope Albanum ætatis mensibus caulibus cubito altioribus & in quamplurimos ramulos divisi.

Locat.

Pag. 357. lin. 12. Inter varietates *Matricariae* recensenda venit *Matricaria sylvestris* flore toto luteo quæ in Hort. Lugd. Bat. à D. Hermann colitur. In sylvis cadus reperiri scribit Tab.

Pag. 360. Ad finem Cap. I. de *Abrotano* femina addè speciem sequentem.

Abrotanum femina foliis *Cichorii* D. Fagon. Hort. Reg. Paris.

Abrotanum femina foliis *Roris marini* totis viridibus D. Fagon ejusdem. An Abrot. fem. 6. Clusii?

Abrotanum femina degener ex *Abrotani* femina viridis femine flore pallido ejusdem.

Habui à Catalogo M. S. plantarum Horti prædicti nondum editarum à D. Tancrèd. Robinson & à D. Hansl. Sloan communicato.

Abrotanum femina canescens foliis *Stoechadis* citrina Breyn. Prod.

Pag. 361. lin. 34. Ad finem Cap. II. de *Eupatorio* Cannabino adde,

4. *Eupatorium aquaticum Americanum* Park. *Chrysanthemum cannabinum Americanum* Moris. præl.

A nostrate discretè facile est: quippe caules odii quadripedales, subrubentes, firmiores & rectiores. Flosculus ex multis staminibus luteis conflatus habet, & semina bidentia vulgaris *Chrysanthemi* cannabini feminibus multo majora, vestibus pariter adherentia. Addit Parkinsonius caulem ab imo statim ramulos longos crebros emittere. Folia imò quinquepartita esse, superiora in caule tripartita: Caulis ad quinque aut sex pedum altitudinem affurgere.

T t t t t

5. *Chrysanthemum*

Pag. 414. add. *Seseli Pyrenaicum Thapsia folio* D. Plucknet post *Seseli Massiliense*.
Pag. 421. Ad finem Cap. XIII. de *Ferula addantur species sequentes.*

Ferula lucida & *crispo folio* D. Lock Hort. Reg. Paris.
Ferula folio latissimo D. Fagon ejusdem.

E Catalogo Plantarum Hort. Reg. Paris. nondum editarum ad me transmissio à D. Tancred. Robinson.

Pag. 427. Ad finem Cap. II. de *Laserpitio addantur hae species.*
Laserpitium umbellata contracta & D. Fagon Hort. Reg. Paris.
Laserpitium foetidum folio fragili & anguloso D. Fagon ejusdem.
Laserpitium angustifolium non finitum ejusdem.

Habui & Catalogo proxime dicto.

Laserpitio Lobelii similis angustifolia J. B.

In horto Robini Lutetiae vidit J. B. Robinus autem sibi missam affirmabat nomine Dauci montani.

Pag. 429. Ad finem paginae & Cap. IV. de *Cicutaria addit*,
4. *Cicutaria Cassubica Thyselinii folio* Breyn. Prod.

Breyn.

Planta est cubitalis, caule recto, striato: foliis Thyselinii, sed minoribus minutiusque dissectis: Umbella alba & densa, femine striato Cicutariae fatur *Leb. simili*.

Locus.

In Cassubia montibus atque dumetis sylvarumque marginibus ubique ferè nascitur.
Pag. 431. Specierum Myrrhidae quarta & quinta pleniores descriptiones habentur in *Morison*.
Umbellif. p. 66, 67. Ubi posteriores hujus duas tradit varietates, Alteram foliis hirsutioribus, feminibus longioribus; Alteram foliis hirsutissimis, feminibus longis subfuscis.

Pag. 433. Ad finem Capituli de *Meo addit*, Meum latissimum adulterinum longiori folio D. Tournefortii.

Pag. 436. lin. 11. Add. *Angelica Acadiensis flore, luteo Dodart. mem.*

Radix ei nigra est & densa fibris confertis, plures emittens caules, striatos, angulosos, altitudine sesquipedales, inferius vestitus pediculis quibusdam, origine sua membranaceis, progressu triangulis, extremo in tres pediculos subdivisis, quorum medius quinque sustinet folia denticulata, reliqui duo tria tantum. Caulium nonnulli ramulos ex alis foliorum emittunt. Singuli autem caules & ramuli fastigio quo gestant umbellam pluribus fasciculis flosculorum minimorum, luteorum penaeptate in compositum. Petala autem pericarpio viridi aculei capite magnitudine innascuntur. Stamina intus duo vel tria viridia apices luteos sustinent. Flore praeterito perficiuntur semina, per maturitatem brunnea, striata, Cari feminibus satis similia.

Tota planta acris est, amara & aromatica, odore ab Angelica communis multum differente. Vivax est, non cessat semen producere quemadmodum Angelica vulgaris, *Ast. Angelica vulgaris postquam semel semen per se fecerit radicem interit.* Allata est ad nos (inquit) à D. Richer, à Rege missa in Acadiam & Cayennam.

Pag. 445. *Planta in agro Cantabrigiae. si observata, quam pro Pimpinella Saxifraga media J. B. habuimus, eadem videtur Apio petraeo five montano albo J. B. p. 463. descripto, ut ex planta & semine orta & in horto culta didicimus.* Caulis etiam altitudine descriptioni J. Bauhini respondet.

Pag. 446. lin. 26. Ad finem capituli de *Pimpinella Saxifraga addit*,

Haec planta à D. Magnol in Append. ad Botan. Monspeli. sub titulo *Pimpinella Saxifraga maxima Americana* sic describitur,

Radice habet crassam, in plurima capita divisam; folia Pimpinellae, lobata, sed latiora, ad Pasticinacum sylvestrem latissimam accedentia, serrata, supra glauca, subtus leviter pilosa. Caulem circubutalem & tricubutalem, quasi Junceum, in multos ramos divisum; ad quorum articulos orti folia parva, longum. Umbellae conspiciuntur plurimae, parvae pro plantae magnitudine, quas componunt capitula lutea cum flaminibus albis. Succedunt semina, bina simul ut in Pimpinella Saxifraga, sed majora.

Ex insula Tabaco nactus est.

Pag. 448. Pro tertia *Alpii specie* interponatur,

3. *Apium palustre minus cauleculis procumbentibus ad alas floridum* Herman. Cat. Hort. Leyd. Herman.

Hoc praecedenti est conforme; est omnibus partibus minus & gracilius, cauleculis humi procumbentibus, alis quamplurimis donatis: ad quarum finem oriuntur parvae florum albicantium umbellae quos excipiunt semina exigua, striata.

Luxuriat locis undosis & aquis Belgiae: nec dubito quin & Angliae etiam, quamvis à nobis minus curiosè spectantibus nondum fuerit animadvertita.

4. *Apium palustre frutescens flore amplissimo* Barthol. Aët. Hofman.

Pag. 450. Add. 2. *Apium Africanum frutescens* D. Plucknet.

Pag. 451. lin. 35. addit, De noxis Cicutae terrestri vide longam epistolam in Ephem. Germ.

An. 13. Obsev. 115.

Pag. 452. Ad finem paginae addit, *Seseli Pyrenaicum Thapsia folio* D. Fagon. In Catalogo nondum editarum horti Reg. Paris. à D. Tancred. Robinson ad me transmissio.

Pag. 464.

Pag. 464. ad finem Cap. XVIII. add. *Daucus Pyrenaicus odore Citri* D. Fagon. ex eodem Catalogo.

Pag. 469. l. 24. add. *Caucalis elegantissima Pyrenaica* D. Fagon. ex eodem Catalogo.

Pag. 476. lin. 12. addit,

Pastinaca Oenanthes folio Bocconi.

Boccon.

Folia huic Pimpinellae Saxifragae five Oenanthes non absimilia. Caulis pedales, recti, ramosi: Umbellae magnae aliarum Pastinacarum tenuifoliarum more. Flores albi, quibus succedunt semina exigua, alpera folio potius villosa five hispida.

Supra muros Leocatae urbis in Sicilia invenit D. Boccone: neque enim in pratis aut fecus viarum margines cum spontanea sylvestri seu tenuifolia nascitur.

Suspicio hanc eandem esse cum *Dauco secundo Sopbia folia* Zanoni superiore capite descripto, cujus semen à D. Boccone transmissum.

Pag. 478. Ad finem paginae, & capituli I. addit,

6. *Rubia quadrifolia asperima lucida peregrina* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Folia ex nigro virore lucent: flores albicant, quos singulos excipiunt baccae gemellae nigrae, cetera non differunt à vulgari.

7. *Aparine minima vel Rubia saxatilis minima* Magnol App.

Magnol.

Planta est pedalis, radices habens parvas, subrubentes, quae plurimos ramulos proferit, quadratos, subrubentes, asperos, ad quorum articulos folia sex vel septem angusta, brevia & acuminata, radiatim disponuntur: pedicellis insident flosculi herbacei, quibus succedunt bina semina simul juncta, nigricantia, oblonga, ex una parte concava. Aestate florit in asperis circa la Valette & la Colombiere. Satis accedit ad Rubiolum saxatilem C. B. in prod. sed nostra non est incana. Figura prima Rubiaz angulosa alpera J. B. istam optime representat.

Caapo tiragua Brasiliensis Marce. *Rubia Brasiliensis floribus verticillatis albis, maritima.*

Marce.

E radice longa, intorta, exterius fusca, intus candida multi enascuntur caules, quadrati, duorum aut trium digitorum intervallo, geniculati, octodecim, viginti, & interdum plures digit. longi, qui partim terae incumbunt, partim le surgunt. Ad singulos autem nodos adnascuntur duo, tres, vel quatuor folia, figurè & magnitudine Hyssopi, inaequalis tamen magnitudinis. Quidam etiam caules hinc inde ramulos protrudunt ad nodos, eodem modo foliis vestitos. Caulis autem ramuli & folia sunt pilosa, viridia, incana. In summitate caulis & sesquidigitum sub illa, & tali intervallo rursus versus inferiora verticillatim enascuntur flosculi, globuli lufiori magnitudine, plurimi, albi, terapeali; & prope quemlibet verticillum flosculorum bina foliola Hyssopi arnula. Post flosculos caules rotundae striatae sequuntur, magnitudine Myrtillorum, in quibus semen. Planta haec salsi estaporis, & proinde Kali geniculatum seu vitariarum potest appellari.

Frequens est in locis arenosis maritimis, in mediterraneis autem nequaquam reperitur.

Reperitur & alia ejusdem species, caule lignoso, foliis Rosmarini.

Ad Rubiam in nonnullis accedit, non est tamen vera & genuina Rubia species.

Pag. 487. Ad finem partis primae lib. decimi pro secunda Specie Nasturtii Indici addatur

2. *Viola Indica scandens Nasturtii sapore maxima odorata* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Si unquam amoenioris Florae cultoribus tum varietate, tum insigni florum elegantia sese commendavit planta, haec profecto Nasturtii Indici nova species est. Multò feracior, & omnibus suis parvibus amplior est Nasturtio Indico vulgari. Etenim è crassa, pallida, repente, fibrosa radice admirabilis fertilitate luxuriant viciculi longissimi, herbacei, succulentis, glabri, qui vel solo incumbunt vel vicinis stipites bacilliferae complexibus sese involvunt. Horum genicula emittunt tortiles, sesquidrantales pediculos, sustinentes folia orbiculata, pelata, hederæ instar angulosa, vulgari Nasturtio duplo ampliora, medio pallente umbone, cui pediculus insertitur, in aliquot concolores radios ad ambitum usque diducto. Ad singulas foliorum alas prodit arif petiolus brevior & gracilior, qui terminatur in florem amplissimum odoratum extus croceo, intus nunc cinnabarinum, nunc coccineum, nunc simul ex utroque colore pulcherrime variegatopersistentem, quem si sois radiis illustratum inspersis gracili holoserica pube aurato pulvere perfusa dices interpolatum. Flos quinque contextur petalis, sesquipollice lationibus, quorum duo superiora farræda è basi angusta, coccineis fulgentibus virgulis striata sensim in rotundam latitudinem expanduntur: tria inferiora fulcuntur angustissimo crassifusculo crocato cerice & ubi in latum orbem se diffundere incipiunt concoloribus ad margines barbulis capillantur, ungibus holoserica macula, modo coccinea, modo intensius miniatia inscriptis. Medium occupant aliquot brevia, rigida, recurva, miniatia flamma, oblongis striatis concoloribus apicalis ornata. Flori verò subijcitur flavescent calyx, parte antica quae floris petala amplectitur in quinque mucronatis crenas, postica verò in longissimum calcar, purpurascens per longitudinem stris insignitum productus; quo una cum flore delapofo sequuntur vascula subrotunda, & rugosa verrucosa, utplurimum ternaria, rarius bina, praefus in vicem juncta, quibus singulis involvitur semen oblongo-rotundum, fuscum, crassum, solidum, rugosum, striatum seu angulosum, nonnulli incurvatum.

T t t t t t 3

Quamvis

Quamvis radix hyeme perire solet furculi tamen decisi & in terram depacti, radices agunt, & à frigore muniti hyeme tota vernant, & succedente Vere flores & femina numerosa fertilitate largiuntur.

Pag. 497. ad finem pag. add.

In Catal. Hort. Leyd. Herman. pro distincta Anchuse specie positam invenio Anchusam primam Mathioli C. B. Matth.

Pag. 500. Ad finem paginae & capitis de Echio addatur,

Lycopsis Diof. quibusdam J. B. Echium latissimo folio *Lycopsis dictum*, flore dilute purpurascens Herman. Hort. Leyd.

J. B.

Lycopsis Diofcor. apprimè similis planta radice nititur rubra, è qua caulis surgit rectus, cubitalis, ex cuius parte ima plurima prodeunt folia, rugosa, rigidaque Buglossi sylvestris, nullo ordine in ambitu extensa, quae summa versus minora sensim evadunt in cacumen ulque. In viginti aut plures dividuntur ramulos, quibus minora rursus adherent folia, ut in Echio: ex quorum sinu strobili emergunt tenelli, purpurei, inferiori parte integri, in ambitu verò in quinque angusta foliola Caryophyllorum sylvestrium instar dissecti.

Echium Lycopsis facie Africanum perenne Herman. Cat. Hort. Leyd.

Prodeunt cauliculos bipedales, alperos, nonnihil pilulos, ramulos, ex rufis viridantes. Folia pinguius crassifolia, *Lycopsis* vulgaris angustiora, breviora, alpera, hirta, quasque verrucosa & obtusa. Flores in cæruleo purpurascens: Semina triangula, nigricantia. Cætera superiori similia.

Pag. 502. lin. 2. add.

Pro Synonymo *Jacua acanga* Heliotropium Americanum cæruleum foliis Hormini Dodard. mem.

Pag. 509. Pro prima specie *Salvia* ponatur,

1. *Salvia maxima foliis & floribus amplissimis* Herman. Cat. H. L. major peregrina amplissimis floribus Brey. Prod.

Pag. 519. Ad finem capitis de *Satureia* add.

Thymbra Africana foliis spinosis, flore purpureo Bartholin. Act. Med.

Satureia floribus in summitate dispositis Herman. Cat. Hort. Leyd. *Pulegium nostrum quartum* est.

Satureia hirsuta purpurea Libani Dod. mem.

Pag. 526. Ad finem capitis de *Polio* add.

Polio affinis Guacatane C. B. *Guacatane* *Scropularia Indica* Park.

Ex Hispania Nova missa est. Ad hemorrhoides, ejus decocto ex vino (si calor abfit) alioquin ex aqua hemorrhoides abluuntur, deinde blandè ficcantur, postmodum ejusdem plantae pulvere inperguntur.

Dolores ex frigore & flatibus ortos in quacunque corporis parte sedat, si locus refinâ prius inunctus tenuissimo hujus pulvere inpergatur, & linteam superimponatur, &c. Vide.

Pag. 527. Ad finem capitis de *Teucrio* add.

Teucrium regium purpureum Morison. Præuld.

Multò altior est hac species *Chamaedrye* vulgari; humilior *Teucrio* C. B. Flosculi gerit amplos, rubros, galeatos: quibus percrentibus subveniunt femina idem magna. Folia sunt lucida oblique virentia.

Nihil vident in hac descriptione quod non conveniat *Chamaedryi* majori.

Teucrium Americanum procumbens Veronica aquatica foliis subrotundis Herman. Hort. Lugd. Bat. Herm.

Radice firmatur tenui fibrosa pallida, spargente coliculos spithamizos, quadrangulos, humi stratos; quos per intervalla ambiunt folia bina sibi adversa, subrotunda, glabra, pinguia, in ambitu levissimè denticulata, *Veronica aquatica* rotundifolia nonnihil similia. Ad horum exortus prodeunt flores, utrinque unus, parvi, pallidi, labiati, vix galeati, labio trifido, galea simplici, exigua, vix conspicua. Singulis subest utriculus quinquefidus, lufissimè semina subrotunda, sulca, quaternaria.

Pag. 532. lin. 42. add.

In cholera etiam morbo convenit *Mentha* ceu egregium specificum, stomachum nempe suo modo pacificans.

Pag. eadem, *Mentham* angustifoliam spicatum C. B. invenit D. Dale Bockingæ in Essexia, ad ripas fluvii duobus tribusve locis copiosam. Odor tamen vehementior & ingrator huic est quam *Mentha* Romanæ in hortis culta.

Pag. 533. *Mentha* undecima ab eodem ibidem inventa est ad fluvium propè Molendinum Fulonicum.

Pag. 534. Ad quartam speciem add.

Planta hæc Botanici Londinensibus *Satureia Virginiana* florib. in summitate dispositis satis aptè nuncupatur. Siquidem flores in summis duntaxat ramulis confertos gestat velut in umbellulis.

Pag.

Pag. 536. Pro sexta *Verbena* specie add.

6. *Verbena Americana Urtica foliis longioribus, flore caruleo* Herman. Append.

Ad finem pagine add.

8. *Verbena Africana minor flore luteo* Bartholin. Act. Med.

9. *Verbena Indica lanuginosa flore rubente* ejusdem.

Pag. 540. Ad finem capitis de *Origano* & *Majorana* add.

Origano Congener *Zatarendi* C. B. *Zatarendi* herba J. B. *Zatarendi* *Origani Indicum* Velling. Oblierv.

Velling.

Magnitudine pedali adolefcit, caulibus rectis satique firmis: cujus folia Amaraci habitudine, renella, mollique veluti lanugine aspersa tactui blandiuntur. Rotunda quidem illa sunt, in conum tamen leviter coarctata & excurrentibus in longitudinem fibris cum virore pallidula. Flosculi producti quamplurimos, niveo candore lactescens, qui per extrema caulium inter numerosa foliorum capitula prominuli, Onitidis *Origani* umbellam glomerato ambitu propemodum expriment: lingum gustantium aromatica nec ingrata acrimonia perstringens *Creticum* *Origanum* odoris vehementia superat.

In fonticis capitis affectibus, cum sensuum motuque voluntarii nobiles functiones improba medicum vel imminuuntur, vel penitus obruuntur, eximie optulatur. Stomachi vigorem excitat, solutique terro veneno vitæ præsidii gratum & efficax remedium adfert.

Pag. 541. lin. 20. add.

In Catalogo Horti Academiæ Lugduno-Batavi à clarif. Viro D. Paulo Hermano edito, *Ocimum Ægyptium Alpini Ribai* dictum pro specie ab *Ocimo* Caryophyllato majore C. B. distincta positum invenio.

In eodem Catalogo *Ocimi* varietates seu species habentur sequentes:

Ocimum foliis ex nigro virentibus flore albo Cat. Hort. Reg. Paris.

Ocimum violaceo flore ejusdem hort.

Ocimum nigrum majus acuto Rota. edere.

Ocimum medium crispum conglomeratâ brevique spica Cat. H. R. Paris.

Idem bullatis foliis ejusdem.

Ocimum tricolor ejusdem.

Ocimum angustifolium foliis serratis.

Pag. 547. Ad finem capitis de *Hormino* add.

Horminum Pyrenaicum Anguria folio viscosum D. Fagon Hort. Reg. Paris. inter nondum editas.

Item,

Horminum Verbena laciniis angustifolium Triumfetti.

Triumf.

Radix lignosa, alba, vix ultra digitum longa, rarior in alias divisa, semper tamen numerosis fibris referta, ac rugoso obliquo cortice induta uberrimam foliorum sobolem multiplicis sanè formæ super humum effundit: horum enim aliqua altius ex utroque latere incisa *Verbene* vulg. frondibus plurimum affimulantur, præterquam quod in apice magis subrotunda existant; alia verò non tantum incisa, sed etiam dentata spectantur; dum ex adverso nonnulla crenis solummodo per margines distinguntur. Variant præterea penes utranque longitudinis ac latitudinis dimensionem, quamvis nulla latitudine unciam, binas vero longitudine superent, petiolus autem cui innituntur oblongus atque compressus, extenso nervo in adversa foli parte eminente, ac in minores subdiviso totam ipsorum longitudinem percurrit. Hujusmodi porro foliorum substantia haud crassa, attamen glabra, imò si ope microscopii examinetur talem crispitudinem offentat qualem in *Brassicis*, color obscurè virescens, odor nullus, diu mania nescio quid dulcis saporis gustatui exhibent. E foliorum centro attolluntur bini vel plures cauliculi, recti, lignosi, quadrangulares, quorum rarioribus licet nodis bina folia adnascuntur, petiolis prædita (exceptis tamen supremis) interdum latoria, similibus breviora usque ad radicem, interdum verò iis longiora sed angustiora: prope radicem glabri, versis fastigiis pilis exiguis densis donati, præsertim ubi flores erumpunt, qui calyculo, quo prius inclusi erant, hiant, viridèmq; colore obscuri lineis distinctum detegente, se produunt amplius, galeati, in rectam oblongam spicam verticillatim dispositi, coloris saturatè cærulei: quibus deinde spadicem succedit *sema*, minutis reliquis hujusce generis.

Not. Caulium summitates unâ cum floribus eorundemque calycibus fragrantem ferè *Pulegii* odorem exhalant.

2. Planta toto anno, tam hyeme quam æstate, floret in aridioribus ac sabulosis Romanorum arvorum tractibus.

Pag. 551. Ad finem capitis de *Betonica* add.

Betonica purpurea spica longiore molliore & serius florente D. Tournefort. Inter nondum editas Hort. Reg. Paris.

Pag. 552. Ad finem capitis de *Prunella* add.

Prunella Alpina folio angusto integro D. Tournefort. Inter nondum editas Hort. Reg. Paris.

Item, *Brumellum Lusitanicum flore & spica majore* Dodart. Mem. foliis *Scrophulariæ* Herman. Cat. Leyd.

Pag. 555. Capiti de *Stachy* adde,
Stachys Pyrenaica D. Fagon. Inter nondum editas Hort. Reg. Paris.
Stachys Alpina folio Betonica Dodart. Mem.
Stachys Betonica folio subincano Herman. Cat. Leyd.]
Herm.

In altitudinem bicubitalem adolefcit, radice pallida, digitum crassa, carnosa, multis fibris capillata, caulibus tribus quatuorve, ramosis, rectis, solidis, quadrangulis, rigidis, in spicam desinentibus, palmarem; quam undique cingebant densissimâ verticillatâque serie flores dilute purpureoscentibus, galeâ bifidâ erectâ, labio promisso amplo seutellam exprimente, & ad collum angustius utrinque auriculato: singulis verò subijciebantur utriculi longi quinquefidi, nullis vel brevissimis petiolis fulti, continentes semina quaterna, fusca. Insuper caulibus ac ramis adnata erant folia rugosa, serrata, pallide virentia, Betonicae facie, bina adverso cruciatâque situ disposita, saporis subacris, odoris debilis, aromatici quidpiam redolentia.

Semina ex Italia allata sunt.
Pag. eadem. Ad finem capituli de *Stachy* adde,
Stachys Indica procerior Betonicae folio D. Plucknet.

Pag. 560. lin. 34. pro *Septima Lamii* specie adde,
7. *Lamium paludosum Belgicum Melissæ foliis* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herm.
Exilem, albicantem, fibrosam gerit radicem: cauliculum palmarem, aliquando longiorem, quadrangulum, geniculatum, subhirsutum, in ramos divilum, quorum geniculis adsunt folia ex longioribus petiolis, bina ex adverso, Melissæ foliis paria, sed graciliora. Summitates ambiunt vericillata serie *stachys* exigui, pallide purpureascentibus, galea angustiore, minore & integra, labello majore, latiore & trilobato. Hos excipiunt semina fusca quaterna in utriculis foliaceis quinquefidis. Sponte sua luxuriat in paludosis Belgia, foetido & gravi odore ad congeneres species accedens.

Pag. 563. lin. 2. adde,
An *Sideritis Africana* flore aureo oblongo Tho. Bartholin. Aët. Medic.

Pest. lin. 20. pro *Specie Sideritis* tertia adde,
3. *Cardiaca Americana annua, Nepetæ folio & floribus brevibus phoeniceis villosis, Leonurus annuus Americannus vulgo* Herman. Cat. Leyd.

Herm.
Caulis adolefcit tricubitali & altiori, herbaceo, candicante, quadrangulo, striato, solido, albâ nullâ fæcto; quam per remotiora intervalla verticillato ambitu amplectuntur utriculi densa numerosaque congerie invicem incumbentes, tubulosi, quinqueanguli, striati, * superiore longiores, ex latere vix labiati, præcedente Africanâ triplo breviores & graciliores, villosi, phoeniceæ coloris, succedentibus quaternis *seminibus* oblongis, angulosis, spadiceis, superiore itidem brevioribus & angustioribus. Ad singula genicula ab imo caule ad summum usque nascuntur folia bina ex opposito alternatim, Nepetæ haud multum absimilia, ampliora tamen, nonnihil incana, mollia, & in ambitu magis crenata. Radix subest lignosa, albicans, fibrosa, pro plantæ ratione sat parva. Nata est femine ex Surinamæ advecto.

Pag. 568. Tertia nobis Moluccæ species *Melissæ fruticosa* Sicula, &c. dicta non videtur differre à planta quam hæc æstat in hortis circa Londinum Lamii arborei Zanonî, & Teucrii Tingitani nominibus cultam vidimus.

Protertia *Marrubii nigri* (specie Capiti 24. adde,
Marrubium nigrum Creticum Alpin. Exot.

Alpin.

A radicibus multis Primulæ similibus folia complura profert, oblonga, extremis acuta, parvis suis pediculis fursum in orbem acta, nigra & nigra language obfita, Marrubii albi foliis majora, longiora & latiora, magnitudine & figurâ ad *Asiastri* ferè folia accedentia. E quibus sanè duos vel plures caules producit, longos, rectos, quadrangulos, nigros, per intervalla geniculatos, in quibus è singulis geniculis exeunt circum ipsos ex opposito folia complura, numero ferè septena, ac plura etiam, oblonga, prioribus similia, sed longè minorâ, multum nigricantia quæ circa ramum veluti in orbem aguntur. In caulium summitatibus flores utrinque virgas ambiunt, non diffimiles *Marrubii* floribus, itidem nigricantes. Tota planta colore nigricat, ut de industria ab aliquo videatur eo colore obducta. Saporis & odoris expers est.

Hæc planta, si ab Alpino rectè descripta sit, pluribus semper ad singula genicula foliis anomala videtur.

Pag. 583. Addatur Synonymis 11. Speciei,
Ranunculus Alepocornoides Asyugæ foliis P. Boccone; quem consule p. 28. & 29;

Pag. 584. Pro *Ranunculi nemorosii* specie tertia interponatur,
3. *Ranunculus nemorosus Virginianus parvo flore, molliori folio* Herman. Cat. Hort. Leyd.

A superiore haud abhorret, sed flosculis & seminibus valde exiguis est, cæterisque partibus omnino tenior & gracilior.

4. *Ranunculus Cassabicus folio Thoræ* Breyn. Prod.

Apud J. B. (inquit) cum *Ranunculo auricomæ Lob.* confunditur, à quo tamen manifestè differt, altius namque excrefcit, & in omnibus major est. In sylvis Cassabicus oritur.

Pag. 599. adde,

Malva altera repens Betonicae folio Zanoni.

Caulis & foliis *Malvæ Betonicae folio* Bocconi similis est, sed minor, & naturâ reptatrix. Flos pariter similis, verum petalis majoribus.

In plano Grossedæ eundo ad montem Pescalis in Etruria, & locis vicinis oritur.

Pag. 600. Pest. sextam *Malvæ* speciem adde,

7. *Malvam Tingitanam flore caryole* D. Plucknet.

Pag. 602. *Althææ* vulgaris duæ varietates habentur in Cat. Hort. Edinburg. & Hort. Lugd. Bat. Herman. Altera folio rotundiori five minis acuminato: altera folio angustiori.

Ad vires *Althææ* adde,

Pulvis radicum *Althææ* ad 3j. omni mane in lacte epotus in Gonorrhœa est remedium præstantissimum. E MS. Doctoris Page medici, Suffolcensis.

Pag. 603. pro secunda specie *Malvæ frutescentis* interseatur,

2. *Malva Hispanica foliis mollibus undulatis in margine, superius micis sulphureis ad Solem splendens* donatis Moris. Hist.

Moris.

Folia producit mollia, undulata in margine, superius micis sulphureis ad Solem splendens donata. Caulis edit bipedales aut tripedales. Flores & semina alarum *Malvarum* modo. Perennis est planta, quin & perpetua fronde viret, ut *Althæa* *Olbia*. Provenit in Hispania, aliisque Meridionalibus locis.

Pag. 606. Ad finem cap. 10. adde,

10. *Alcea Zeylanica folio latiori cordiformi* Herman. Cat. Leyd.

Huius folia summis marginibus cordis figuram referunt. Caulis rubent: Radix perennat. Cætera cum penultima conveniunt.

11. *Alcea Zeylanica foliis fasciculatim congestis* ejusdem.

Sunt huic flores admodum exigui fasciculatim seu in racemos densissime dispositi. Cætera verò partes ultimæ speciei omnino similes.

Pag. 609. lin. 5. Ad finem capituli de *Caryophyllata* adde,

Huic eadem videtur *Caryophyllata Virginiana albo flore minore, radice inodora* Herman. Cat. Leyd.

Herman.

Huic folia longiuscula sunt, attactu aspera, crenata, inferiora palmam ampla, laciniata, superiora angusta, rarius laciniata, leviter mucronata. Caulis ad duo cubita elevati, nonnihil villosi & asperi, in multiplices furculos divisi. Flores *Caryophyllatæ* vulgaris effigie, petalis pallidis, angustissimis, exiguis staminibus herbaceis cum apiculis pallide flavescens. Semina rara superiorum nuda, in capitulum congesta, brevioribus & minus rigidis filamentis caudata. Radix subest alba, multis capillamentis fibrata, sapore & odore fatua.

Pag. 616. *Pentaphylloides* erectum J. B. invenit D. Lloyd ad latera montis cuiusdam *Craig-Wraibin* dicti in Comit. Montis Gomerici Wallia.

Pag. 633. Ad finem capituli de *Anemone* adde,

Anemone affinis Æthiopica, fibrosa radice flore asperis, Tanacetii foliis subincanis Herman. Cat. Leyd. *Chrysanthemum Stabes foliis latioribus* Breyn. Prod. *Asper Jacobææ foliis latioribus vulgo.*

Eodem foliis angustioribus. *Chrysanthemum Africanum Stabes foliis angustioribus* Breyn. Prod.

Herman.

Prior spargit per terram folia digito longiora, forma inter *Taraxacum* & *Stœben* media, pronâ parte piliâ virentia, supernâ incana & subhirsuta, in aliquot lacinias, situ modò opposito, modò æternò, intercedentibus longioribus intervallis, dissecta. Inter hæc prodeunt caulibus terni, plurifide dodrantales, mollesculi, succo aquoso pleni, angulosi, viridantes, atro-puniceis, laticulis per longitudinem excurrentibus striis inscripti, quæ caules eâ potissimum parte quâ humi procumbant penitus videntur obtiterare, itâ ut nihil aut parum viriditatis in eis appareat. E medio caulibus eriguntur

eriguntur aliquot alae, digito longiores, sustinentes è capitulo rotundo, (quamato *florem* amoenum, amplum, radiatum, discoidem, facie Asteris, radiis interius omnino aureis, exterius pallide puniceis striis inscriptis, medio verò disco ex puniceo nigricante, qui caelo sereno croceum spirat odorem. Post hujus exanthemi sequuntur *capitula* facie Anemomum, rotunda, nuda, tomentosa, pallida, quibus involuntur *semina* parva, spadicea, dura, quae Autumno fata subsecente Vere progerminant. *Radice* fibrosa, alba, tenui, quotannis pereunte.

Locut.

Nascitur aridis montosis apricis ad Promontorium Bonae Spei, unde *semina* ad nos sunt delata. Posteriori iidem locis reperitur, Foliis priore angustioribus. cetera vero simillimis. De viribus nihil certi constat. Turgent succo aquoso, nullo evidenti sapore praedito.

Pag. 641. *Post. lin. 3. pro tertia Peponis specie interponatur*
Pepo Indicus reticulatus seminis nigris minor Herman. Cat. Hort. Leyd.
 Item, *Pepo Indicus reticulatus minor Tittawatha Zeylanensis* ejusdem.

* Luffa.

Hae duae species * praecedenti à Vesslingio descriptae accedunt, sed folia ferunt integra, & fructus triplo minores. Huic *semina* sunt alba, illi nigra.

* Luffa

Arabum Vessling. & Pepo reticulatus minor Tittawatha.

Antequam ad maturitatem pervenerunt * assumuntur in India ad rem culinariam. Dempto enim cortice coquitur interior tenella pulpa in aqua; exempta vel in butyro seu oleo friguit, vel cum lacte, aliisq. jussulis paratur. Hinc in usum conferuntur in hortis. Secunda *seminibus* nigris sylvestris est, in declivibus humidis provenit, & ob immensam suam amaritatem à culinis proscibitur.

Pag. 643. *Historia Melonis aquatici addo.* Hujus fructus duas species in America reperiri, alteram pulpa rubente, alteram alba à D. Banister certiores facti sumus.

Pag. 647. *Ad finem capituli septimi pro secunda Balsamina specie addatur*
Cucumis puniceus Zeylanicus, Maragosa Lusitanus Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Herm.

Fert farmenta longiora & crassiora; folia ampliora, profundius laciniata; fructus pyriformes, ex flavo rubentes, superficie ventricosa. Cetera cum priore conveniunt. Scitur in Zeylan & Malabara ad hortorum spes, quas cinnamini fides implicat. *Folia* amarissimi gustus sunt instar Lupuli, cuius loco à Belgis in Oriente degentibus ad decoquendam Cereviam adhibentur. Indigenae commendant decoctum & expressum succum in morbis chronicis à fale acido adusto, quod subvertit Sal Alcalicum.

Ab hac diversa videtur

Balsamina Cucumerina Indica Poncleij dicta, vel *Bals. mas fetida* D. Doody.

Hujus flagellum cum foliis & floribus exsiccatum ad me misit peritissimus Botanicus D. S. Doody. Folia majora sunt quam in Balsamina vulg. in longiores & acutiores lacinias divisa, & in fica obfcurius viridia videntur. *Flores* minores in medio pediculo foliolum obtinent lunulatum. Dum adhuc virescit foetidissimum odorem exhalat. Fructum apud nos nondum perfecit. *Semina* (quae fica misit) majora quam pro plantae modo, longitudine latitudinem non multum superante, compressa, ab altero latere non raro paululum convexa seu gibba, ab altero concava, colore pallido aut ex luteo albicante, lineis elatis flexuosis varia seu inaequalia, praesertim ad margines utriusque superficiem, tum gibbae tum convexae, ubi limbus duplex denticulatus semen in orbem cingit, annulo intermedio relicto paulo depresso.

In Appendice ad Catalogum D. Hermannus duas distinguit species Cucumeris puniceae Zeylanicae. Prima producit fructus palmam longos, latius Cucumeris crassius, in obtusum mucronem desinentes, cute crassa velut in flavo virescente, spinosis bullis seu tuberculis exasperata, carne pulpola ex flavo rubente, dulci, grata, q. saccharo condita.

Hi per maturitatem finduntur in tres partes, ostendentes *semina* alba, superficie granulata, Momordicae vulgari similia, aut majora.

Secunda omnibus sui partibus minor est, fructibus digiti longitudinem vix excedentibus, in mucronem recurvum terminantibus, *seminibus* Momordicae vulgari minoribus nigris.

Utamque speciem in horto Acad. Leyd. viguisse & *semina* sua perfecisse scribit Hermannus.

Pag. 648. *Ad finem Capituli de Cucumere sylvestri adjiciatur,*

1. *Cucumis sylvestris glaber* Mül. R. S. pag. 231.

2. *Cucumis aspinus folio Anguriae* D. Fagon Hort. Reg. Paris.

In Catalogo nondum editarum ad me transmissio à D. Tancredo Robinson. & D. Hansl. Sloane.

Pag. 650. *Tertia Granadilla seu Muruciae species addo sequentia synonyma.*

Clematis pentaphylla flore roseo clavato Morison. hist. *Clematis passiflora pentaphylla flore ceruleo punctato* Munting. prax. *Cucumis Flos passionis dictus, pentaphyllus, flore clavato* Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Olivae species addo sequentia.

Clematis passiflora flore luteo Munting. An Clem. f. flos Pass. Hederae fol. floribus parvis herbaceis, fructu minimo, quando maturus nigro D. Banist? Cucumis, Flos passionis dictus hederae folio, flore ex luteo viridante Herman. Cat.

Glandiroba

Glandiroba vel Nbandiroba Brasiliensis Marceg. *Granadilla species videtur.*

Hedera scandentis species, more Muruciae seu Granadillae ascendit, sarmentis paulo tenerioribus. Folia habet disposita more Hederae, subrotunda & quasi in tres angulos definita, quatuor digit. longa & totidem lata, viridia, glabra, splendens. *Flagella* fere parvos, ex pallido lutescentibus, tetrapetalos. *Fructus* sequitur rotundus, viridis, splendens, instar Muruciae, Poni majoris magnitudine, superius circulum insculptum quasi continens, & in centro ejus tres lineae, una extremitate ad angulos obfusus fere contingentes. Fructus secundum longitudinem dissectus intus apparet cavus, cortexque illius Muruciae cortici crassitie est aequalis, dupli substantia compositus, exterius minima, crassitie lignosa, reliqua interius spongiosa, fuculentia, alba: Cavitas fructus in medio per interstitia more Juglandis in tres displicatur concamerationes, continetque in qualibet quatuor, [in totum duodecim] ordine disposita corpora subrotunda, clypeata, satis crassa, magnitudine pataci, in extremitate ambus tenuiora, solida versus medium. Quodlibet corpus pellicula primum obductum est uvea, punctulis seu tuberculis nigricantibus, quae distincta, cortex ligneus fulvus apparet, instar testis ovi fragilis, in ambitu dentatus: cortice fracto intus albus apparet, continetque oleaginosis nucleum ex albo flavescens, pellicula includit.

Ex hoc nucleo oleum parant Brasilienses; quo in lucernis utuntur, clarissimum, & optimum, tardè enim confumitur; in cibo non potest usurpari, quia amarum est, quemadmodum & totius fructus.

In hortum Regium ex America nuper inventa est Granadilla quadam species dicta Flos Passionis folio pyriformi, flore candidissimo q. An Muruciae vesicaria lanuginosa odoris gravis Marceg. à D. Tancredo Robinson.

Pag. 660. *lin. 26. Ad finem Capituli de Bryonia alba addo,*
Bryonia Zeylanica foliis profundè laciniatis Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Ingenium catharticum congeneribus haud dissimile probat haec Bryonia, tum gustu suo, acri, amaro & nauseoso, tum etiam usu, Zeylanensibus in hydropoe frequenti, penes quos in parietinis rudibus, aliisque incultis sordidus sua sponte luxuriat. Spargit à radice albicante, fibrola, in modicum ventrem exsuperante flagella tenera, flexibilia, longo variorumque reptatu cinnamini folijs clavicularis vicina quaevis praecedentia. *Folia* atro-viridia, aspericula, quinque vel sex profundis laciniis divisa; *Flores* ad foliorum sinus solitarios, aliquando binos ternosve, parvos ex quinque petalis reflexis pallide flavescens & subhirsutis compositos, *Baccas* Cerati magnitudine, oblongo-rotundas, primum virides, postmodum rubellas, aliquot lacteis stris perbellè inscriptas, continentes in pallido lentoque succo acinos fulcos, duos, alperos, subrotundos, cingulo medio quasi fascia in obtusum apicem protuberante. Radix ad multos annos perennat in Zeylon, sub nostro verò duriori climate facile perit.

Pag. eadem, pro quinta specie Lauri Alexandrinae addo,

5. *Hippoglossum foliis angustissimis, baccis ex oblongis petiolis in extremo ramulorum dependentibus* Bryon. Prod.

Pag. 667. *post lin. 33. addo,*

Ad echymosin [sugillationem] nobilissimum Cataplasma. R. Radicum Sigill. Solom. Ireos Florent. pulverisat. ana partes aequales. Aq. vitæ coch. unum. Ol. Ros. q. f. M.F. Cataplasma applicetur loco affecto.

Pag. 669. *Ad finem paginae add.* Quartam hanc speciem fide describit D. Herman. in *Append.* Multis fruticatis virgibus cubitalibus, flexilibus, obsequiosis, ramosis, quae ornant folia hilari virore luctida, mucronata, ad Myrtina accedentia. Sept. mense exeunt è ramorum cymis *capitula* parva, rotunda, herbacea, ad basin flo. monopetalis, in viridi palliscente, sex exiguis crenis diviso velveta, quae marcescente transiunt capitula in fructus globulos, pulchre rubentes, baccis Asparagi similes, includentes sub pellicula tenui & parca pulpa nucleum unicam rotundum, pallidum, durum. Substantia radices fibrosae, albae, multae, longae, facie Asparagi, ex uno capitulo promissae.

Pag. 672. *post lin. 33. addo,*

Wesphali, quibus Scorbutus valde familiaris est, decocto Glycyypici cum radice pro potu quodiapno utuntur cum successu in hoc morbo.

Pag. 674. *lin. 34. post verba illa hic subiiciam ad finem speciei novae addo,*

Cum in Catalogo Horti Academici Lugduno-Baravi à Clariss. Viro D. Paulo Hermanno editi inveniam Solano Pomifero Indico spinoso, Boraginis flore fructu croceo pro synonymis adjuncta Solanum spinosum fructu rotundo C. B. & Pomum de Hiericho Melongenensis congener J. B. prius sententiam mihi refutandam video: siquidem D. Hermannus non potest non esse probe perfecta haec planta, ut qui eam tum in loco natali crescentem vidit, tum in horto aliquandiu coluit.

Plures ejus species distinguit idem eruditiss. Botanicus, nimirum,

1. Eam cuius Synonyma dedimus, quam *Chinda* simpliciter dicit Hort. Malab. eandem facit.

2. Eandem spinis violaceis.

3. Eandem spinis ex albo viridentibus.

4. Solanum, &c. candicans maxime tomentosum: i. e. Sol. spinosum maxime tomentosum P. Boccone, cuius descriptionem dedimus. Hanc speciem pro Anachunda Hort. Malab. habet, cuius fructus pilis densis longis, surrectis ac nonnihil hirsutis ex albicante flaviculis undique circumdati & subasperis sunt: integram descriptionem si placeat vide.

5. Solanum,

5. Solanum, &c. Americanum floribus ex lacteo & cœruleo mixtis. Hanc speciem pro *Jurepeba* femina Pisonis habet. At D. Commelinus præcedentem.

6. Solanum pomiferum frutescens Africanum, spinosum, nigricans, Boraginis flore. Huic (inquit) Solano suppingitur radix alba, perennis, longo & obliquo reptatu dispersa. Ex hoc fruticat *caulis* lignosus, sesquicubitalis, ramulosi, in viridi nigricans, aculeis mordacibus undique armatus. *Folia* promittit atro-viridia, oblonga profunde lacinata, collis ab utraque parte supparibus spinis obsessis. Flores ad ramorum cacumina pentapetaloides, Boraginis facie, ex cœruleo pallescentes. Baccas Pomi amoris amplitudine & formâ, primum virides, deinde flavas & ex maturitate in nigrum degenerantes colorem, foveas *femina* compressa, orbiculata, in pulpa flavescente, viscida, acri, amara, nauseosa & virida.

Lecus.

Ad foliarum margines locisq; aliis incutis Promontorii bonæ spei sponte provenit. In hortis tam per semina, quam ramorum circumpositionem vel submeritionem commodissime propagatur.

Vires.

Hujus radicem, quam acrem & amarâ deprehendi, exemplo Hottentottorum ad Hydrioporum aquas per urinam educendas ex decocto præscripti magno semper agrotantium levamine: pulparum verò baccarum virulentam reperi, inducentem capitis gravedines, corporis, dolores, furorē denique, ipsamque necem.

Hujus aliam speciem vidimus in Horto reverendiss. Episcopi Londini. foliis minus profunde lacinatis, spinis crebrioribus crassioribus & longioribus de qua alibi diximus.

His addo.

7. *Cereu-Obunda* H.M. *Jurepeba* mas Pison. ex sententia D. Commelini. Solanum Indicum spinosum fructu minime, minime, glabro.

H.M.

Reliquis minor est, altitudine sesqui aut duorum pedum, ramis in latum sparsis, ejus caules non rubescunt: Radix fibrosa & albicans: Stipes cum furculis tenuissimis pilis obiectis & viridis, medulla intus molli. *Folia* multo minora cæteris, pilosa ac aspera nonnulli, paucioribusq; & minus cuspidatis lacinis sinuata. *Flores* omnium minimi, stellati, quinque vel sex cuspidum, coloris cœruleo-dis lacinis sinuata. *Flores* omnium minimi, stellati, quinque vel sex cuspidum, coloris cœruleo-dis lacinis sinuata. *Flores* omnium minimi, stellati, quinque vel sex cuspidum, coloris cœruleo-dis lacinis sinuata. *Flores* omnium minimi, stellati, quinque vel sex cuspidum, coloris cœruleo-dis lacinis sinuata.

Vires.

Radicis decoctum confert in febre calida: idem cum melle prodest catarrhis & gravedini, item stranguria: cum momento Cardamomi flabibus & intestinorum torminibus conducit. Radicis aut foliorum succus decoctus & opus concoctionem promovet: idem cum iaccharo datus uti, & ejus decoctum cum melle servit pro phlegmaticis juvante in pectoris asperitate. Foliorum & fructuum decoctum addito paxillo Sacchari & calcis pro pruritu corporis servit in unctione partis affectæ.

Ploræque hæc vires nobis suspectæ sunt.

An planta spinosissima Virginiana nobis ante 30 annos apud Tradescantium visa, cuiusque folia & flores etiamnum retinemus, sit præcedentium aliqua, an species ab omnibus distincta, mihi non constare fateor: sunt autem folia, quantum in sicca discernere licet, lavia & pilis omnino destituta, utrinque non per mediam tantum costam sed & per nervos laterales spinis acutis flavicantibus recte fuit. In furculo florifero quinque aut sex flores sunt. Spinulae tenues, oblongæ & propemodum rectæ sunt secus quam in Hort. Malab. pinguntur.

Pag. 679. Capit. 23. addo, Solanum peregrinum Bete folio. Folia habet grandia, crassa, succulenta, ad Bete formam accedentia; nec flores nec semina vidimus. Suspiciamus igitur congener esse Solano Americano racemoso: in Horto Chelleano ut & Fulhamensi colitur.

Pag. 681. Ad secundam Solani vesicarii speciem nota. D. Hermannus in Catalogo sæpius laudato Solanum vesicarium Indicum a Sol. Vesic. Americano specie distinctum facit, & hujus Synonyma ponit *Tomati* seu Plantæ acinosa *Hernand. p. 295.* Camuru *Pisonis*; nec nos repugnamus, cum illi (ut qui utramque coluerit) plantæ hæc non possint non esse notiores quam nobis, qui neutram habemus virentem vidimus: unde & Halicacabum Virginianum *Park.* ab Indico diversum esse abique ulla tergiversatione agnoscimus. Deleatur ergo illud Querendum, An species differat à præcedente.

Solanum spinosum D. Pagon in Catal. nondum editarum Hort. Reg. Paris. ad me transmissio quomodo in præcedentibus differt inquirendum.

Solanum Caianense hirsutum, caule & pediculis spinosis Dodart. Mem.

Pag. 682. Quartæ Solani Halicacabi speciei, i. e. Halicacabi five Alkekengi Indici Bontii pleniorē & accuratiorē descriptionem tradit Paul. Hermannus in Catalogo Horti Academiæ Lugd. Bat.

Radicis nititur tenui, alba, fibrosa: Coliculis dodrantalibus, tenuibus, rotundis, glabris, crebris in ramis diductis, media sui parte humi procumbentibus: Folia Solano vulgari similibus, sed multo minoribus, atro-viridibus, acuminatis, in margine aliquando leviter crenatis, sæpius integris. Ad horum sinus prodeunt subinde in calyculis quinquifidis flores parvi, pallide flavescētes, monopetalis, in quinque angulos acutos dissecti, & ad fundum furcis maculis inscripti. Hos excipiunt vasa herbaceæ, angulosa Solano prædicto duplo minores, quibus includitur bacca concolor, repleta feminibus depressis pallidis, in pulpa virenti, acri & amara.

In incultis, sordidis aridis Malabaræ & Zeylonæ collegit D. Hermannus. Ex seminitus deciduis quotannis se renovat. Facie ad Solanum *J. B.* accedit, partibus tamen omnibus tenuius & gracilior est.

Solanum

Solanum pomiferum Americanum non spinosum lacteo flore. Iva Brasiliensis Marograv. Ivabacca Pison.

Pison. Marogr.

Frutex est eodem modo crescens quo *Jurepeba*, similique ligno, sed solet alcinis assurgere. *Candides* spinosus, ac leni hirsute præditus. *Folia* diversæ figuræ, inordinatè posita, pallide viridia, oblonga, non ita lacinata ut *Jurepeba*, levi hirsute seu lanugine infecta.

Flores talem fert ut *Jurepeba*, lacteos, pentapetalos, instar stellæ expansos, in medio autem *staminalia* sunt erecta.

Fructum fert * magnitudine majoris Pomi vulgaris, rotundum, initio saturatè viridem, acbrunna lanugine tectum, per maturitatem citrini coloris ac splendens. Cortex fructus instar restæ ovi *per Pison. Pison.* fragilis, intus continet pulparum succulentam, flavescētem, admodum dulcem & gratam formicis, cæ- *per Pison. Pison.* terum non edulem, quæ copiosa *semina*, Lentium magnitudine, figurâ & colore continet.

Radix plantæ est amara & tenuium partium, atque inter remedia deobstruentia in pretio habita, *Vires.* præsertim in renum viscositatibus abstergendis. Quia radix quibundam nimis amara videtur, decocta exinde parata temperantur cum Liquiritia Americana.

Pag. 675. Pro decima quarta Solani specie interferatur,

Pomum amaris majus fructu rubro Park. parad.

Hæc planta omnibus suis partibus caule, folio, flore, fructu, multo major est ea quam descripsimus in historia, aliis similis. Fructus pomi mediocri magnitudine aquatur, estque striatus seu sulcatus plerumque & inæqualiter hic illic protuberans, cum illis equalis & rotundus sit; magis insuper planus & depressus, non globosus ut illius; ejusdem rubri coloris, quamvis habentur etiam hujus generis colore per maturitatem luteo, aureo, albo.

Parkinsonus, experientia suâ, iterata per aliquot annos in hortis nostris fatione fructum multo minorem evadere asserit.

Hoc genus in Horto Reverendiss. Episcopi Londinensis Fulhamiæ prope Londinam vidimus hoc autumno cum fructu maturo, & specie distinctum putamus à vulgari nobis descripto.

Pag. 684. Ad finem capituli de Asparago addo,

6. Asparagus aculeatus, maximus, sarmentosus zeylanicus Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Huic subsunt radices longæ, fusiformes, plures ex uno capite propendentes, albicantes, carnosæ, pollicem crassæ, sapore subdulci, grato, ad Scorzoneram nostram accedente. Ex hac pullulant aliquot sarmenta longissima, in multas alas divisa, brevibus pungentibus aculeis, modò sursum, modò deorsum spectantibus, armata, vicinas arbores candentia, eaque amplectentia. His adhaerent folia reliquis hujus familiae speciebus omnibus latiora, longiora & robustiora. Ad quorum sinus prodeunt è calyculis exiguis flores parvi, pallidi, hexapetali, filiciti brevibus tenuissimis pediculis. Hos excipiunt bacce rubentes, in quibus continentur ut plurimum terni angulosi, nigricantes acini, velut in speciebus consimilibus.

Sapote nascitur in sylvis insula Zeylonæ, indigenis *Hatawarria*, Europæis verò ibidem degentibus *Lecus.* Scorzonera dicta. Radices vel cum lacte aut brodio carniū, vel sale aceto & pipere conditæ, ab incolis habentur in deliciis.

7. Asparagus aculeatus Africanus ejusdem.

Herman.

A Corrida vulgari nihil discrepat, nisi radicibus crassioribus, rotundioribus bulbillorum instar, ex uno cespite dependentibus, sapore cum Asparago Zeylanico consimili. Ad rivulorum margines circa Promont. Bon. spei luxuriat.

8. Asparagus aculeatus Siculus.

Cauliculos seu flagella multa edit, tenuia, angulosa humi fusa, ramulos hinc inde crebros ad semuncialia interdum intervalla emittentia. Ramuli pariter crebris foliis fusciculis aut longioribus rigidis aculeis angulosi, quæque spinæ verius sunt quam folia, alterno suis vestiuntur. Flores circa foliorum seu spinularum bases exeunt herbacei coloris, Asparagi floribus similes: Fructus non observavimus.

Prope Taormenium in Sicilia invenimus circa finem Maii florentem. An vera & genuina Aspa- *Lecus.* rago species sit nescimus cum fructum non viderimus.

Pag. 685. lin. 25. addo,

Christian. Mentzel. in pugillo rariorum plant. duplex genus distinguit, Alteram vocat *Vitem Idæam palustrem foliis majoribus acutis*; Alteram *Vit. Id. pal. foliis parvis acutis Serpilis instar*.

Eadem pag. Ad finem Lib. 13. in capite scorsim addatur,

CAP. XXVIII.

Sempervivum marinum bacciferum Brasiliæ Marogr.

Marogr.

IN sesquipedalem aut majorem altitudinem assurgunt multi caules, digitum crassi, lignosi, fragiles, teretes, foliis circumcincti eo modo quo Portulacæ, quæ sunt egregiè viridia, crassa, succulenta, figurâ Portulacæ foliis similia, verum longè majora, & magnam Aceolæ æquantia. Inter folia in singularibus pediculis prodeunt *stoculi* quinque foliis constantes, uno latere in ambitu serratis, albi coloris,

U u u u u

loris, figurâ Caryophyllorum. Flores sequuntur *bacca* magnitudine olivæ, nigre, splendentes, succulenta, carnem habentes infar nigrorum. Ceraforum malam, & nucleum in medio infar Pruni. Radix longa, recta, uno latere multa filamenta coæscerata habens, lignosa, albicans, sed inus subflava.

Page 687. Ad finem descriptionis Sedi majoris arborecentis addo,
Hæc planta funiculis & ramis ad terram demissis & radices agentibus se propagat, ad modum Fic-
cus Indica.

Post verba illa Cotelodon altera Dioscoridis addo
Sedum Africanum frutescens incanum, foliis orbiculatis Herman. Cat. arborecens Promont. Bon. Spei
Stapel in Theophr. hist. pag. 335. Brey. Prod.

Herm.
Locis maritimis, aridis, glareosis ad Promont. B. Sp. fruticis altitudine assurgit, radice succola,
longa, brachiata, robusta, rufescente, nonnunquam albida, frequentes fibras emittente: caudice polli-
cem crasso, ramoso, in viridi canescente, qui parte inferna cingitur foliis, densissimo stipatu abq;
petiolis congestis, orbiculatis, crassis, succulentis, aliquando volemanis magnitudine, glaucis, ambitu
nunc rubente, nunc pallescente; parte vero superiore conspicitur nudus, in tenue geniculum pro-
tuberans; quo mediante divaricatur in aliquot ramulos digitales & palmares; quibus ex calyce quin-
quefolio dependunt flores oblongi quinqueanguli, quinque rubentibus incarnatis petalis oris, fursum
reflexis, cum totidem & medio se exserentibus staminibus apiculatis flavescensbus confectis. His
evanidis succedunt more congenerum quinque filiculae corniculatæ, oblongæ, preffus in vicem junctæ,
includentes semina exigua rufa. Tota planta aquoso, viscidique gaudet succo, consimilique virtute
quâ cæteræ species. De facili verò propagatur ramulis abscissis & aridiori solo impactis.

Ad finem ejusdem pag. addantur sequentia.
R. Sempervivi Mj. confutur & coq. in lactis recentis lbj. F. possit. Bibat lbj. bis vel ter in die.
In inflammationibus oculorum est egregium remedium. Ex MS. D. Fisher. D. Hulse Unguentum
egregium ad combustionem, curans sine cicatrice. R. Axungie recentis lbj. Succ. Sempervivi
lbj. M. & parti affectæ inungatur. D. Hulse & MS. prædict.

Fulhamie in Horto Reverendiss. Episcopi Londinensis, monstrante D. Doody, Sedi majoris speciem
vidimus germinibus seu globulis & foliorum sinibus emissis se propagantem, foliorum inquam non
inferiorum & terræ proximorum tantum sed & mediorum in globulis, quod sane mirari sumus.

Sedum vulgare maximum Herman. Cat. Hoc non describit. Alterius præfixus Batavicum esse
indicit.

Sedum vulgari magno simile J. B. Hæc planta non describitur, verum Histor. Ebrodenensis
compilatores pro ea assumunt iconem Sempervivi majoris crenati myrsinifolii Lob. ico. primo in loco
exhibuit. Sulpicatus autem quondam fuit J. Bauhinus Sedum montanum latifolium flore purpureo cul-
ta in hoc maturi.

Page 692. post Seda minoræ in capite proprio addatur

1. Cotelodon vera radice tuberosa J. B. Cor. major C. B. Umbilicus Veneris Ger. Veneris vulgaris
Park. Wall penny-wort, Raubel-wort, Hühney-wort.

J. B.

Ex radice tuberosa, exiguis fibris donatâ pediculi exeunt palmares, in medium peltati circinateque
folii, crassi, succulenti, glauci umbonem infert, saporis viscidî & aquei, indidémque adeo caules pro-
deunt duo aut tres, dodrantes aut altiores, alias simplices, alias ramosi, ab imo ferè ad summum
usque conferis floribus oblongis, herbaceis comosi, floribus Polygonati similibus, concavis, minoribus
tamen: semen exiguum, Portulacæ simile.

Folia quæ in imo caule duo vel tria plerumque sunt non ut reliqua circularia, neque in eorum
centrum seu umbilicum inferuntur pediculis, sed ad laus. Folia interdum supernè concava sunt in-
fundibuli aut acetabuli ferè in modum. In faxis & venis parietibus.

Alterius speciei & Lufitania allatæ a Boeljo meminit Parkinsonus, quam Lusitanicam majorem, fo-
liis pallidius viridentibus vocat.

Superiore estate in Cotelodonis planus, quæ in hortu suo coluit, observavit mihi quæ ostendit
D. S. Dale pro vasculo feminali quinque thecas seu filiquas discretas feminibus refertas singulis foli-
culis succedentes, adeoque de ejus loco omnem mihi scrupulum exemit.

2. Cotelodon radice tuberosa longa repente Moris. Cotelodon flore luteo maxima Herman. Cat. Leyd.
Moris.

Præcedenti quàm proximè accedit, nisi quod folia gerat majora spissiora, nec circulariter scutellam
seu cotelodonem effingentia, sed juxta pediculi insertionem aperta. Quin & radicem non prout
rotundam & tuberosam Rapi instat, sed longitudinaliter porrectam & sub terram repentem, à qua
exeunt fibræ multæ exiles, quibus nutritur radix. Flores & semina vulgaris similia.

Plenior hujus descriptioni occurrat in Dodart. Memoir. Folia, inquit, crenata sunt, intercrens
nonnihil denticulatis, per hyemem vident, Maio marcescunt vestigiis duntaxat nonnullis relictis: inter
quæ caulis assurgit, teres, rubicundus, firmus, foliis aliquot minoribus vestitus, in tres vel quatuor
ramos floribus luteis, pentapetalis, spicatis, calyce longo viridante exceptis nudosus. E medio flore
exoritur quinque theca seu filicula angustæ rectæ, viridantes, seminibus minutissimis rubentibus
repleta, quæ quinque circumstant flamina cirrina, apicibus donata. Junio mense flores.

Cotelodon Galeno 7. Simplic. mixta est facultatis, nempe humida, subfrigida & coisdam
obscure adstringentis, & cum ea leviter amara: valde refrigerat, repercutit, abstergit & discutit,
itaque phlegmonas erysipelatodes & erysipelata phlegmonode curat: & maxime stomachi ardore assu-
antis

Cotelodon
Lusitanica.

Vires

antis utile epiplasma. Putantur folia cum radice manducata calculos confringere & urinam movere.

Dioscoridi Cotelodon flum. r. & c. d. d. d. d. d. succo ejus cum vino circumlitâ inflillatove. Inflam-
mationibus, sacris ignibus, strumis, peritonibus illi auxiliatur, stomachi ardorem refrigerat. Hy-
dropicis folia ex melle dantur. Herba utitur ad amatoria.

Eadem pag. Ad finem Capituli tertii de Seda stellatis addo
Sedum Africanum umbellatum album Herman. Cat.

Herm.

Exlimbo, fibrosam, albam habet radicem: caules complures, ramosos, succosos, spitham altiores:
Folia viridia, angusta, acuminata, caulem ab imo ad summum usque cruciatâ positâ vult in Gen-
tiana ambientia: Flores albos, pentapetalos, in mulcario seu umbella dispositos: semina exigua in fili-
culis quinis invicem junctis.

Eadem pag. Sedum minus ad rupe S. Vincentii Catalog. nostr. plant. Aug. S. Vincentii Scutran.
Hoc ad seda multicaespularia pertinet. Folia dense stipitata.

Page 693. Ad finem Capituli quarti addo,

Plantas halce eruditiss. Paul. Hermannus in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi ad Ficus
Indicas Opuntias dictas refert, & Ficoides seu Ficus aizoides appellat. Etenim (inquit) harum om-
nium floribus subijciuntur fructus ad modum Ficus Indicæ, quicquidque sit magnitudinis ac figure
includit pulsam succosam dulcem Ficus Indicæ similes, quantum ficitate in Fungolam aridam
membranaceam substantiam degenerantem, & varios sensum locos describentem.

Mihi necdum inspecti sunt harum plantarum fructus, ad Aizoa tamen potius quàm ad Ficus
Ind. referendos videntur; aut rectius novum plantæ genus constitunt. Dispersuntur autem à D. Her-
manno in quinquecapulares, quarum due sunt fructu pyriformi majore, quinque fructu pyriformi
minori; tres vero fructu orbiculato: & multicaespulares, quarum altera est fructu majori, altera minori.
Prima inscribitur

Ficus Aizoid. Afric. maj. proximi. triang. fol. fruct. maxime eduli.

Fructum maximum edulem Ficus simillimum profrens, spargit ab radice crassa, fibrosa, repente,
multifide fibrata capillamentis calcibus multis, humi stratos, digitum crassos, duos treve, cubitum
& amplius longos, succosos, ex viridi pallescentes, penes radicem aliquando rubentes, ad quorum ge-
nicula exeunt folia bina ex adverso, digitum longitudine & crassitie, triangularia, viridia, succulenta,
cum totidem ex opposito ramulis, & ex his aliis æque altis, fissilibus in cacuminibus fructuum
radimenta, pyriformia, quinqueangula, quinque trigonis foliis inferioribus multo minoribus circum-
vallata, intra quæ emicat flos stellæ vel Solis effigie radiatus, æstatis flore amplior, ex molliculis,
tenibus numerosis petalis quasi radiis ad Solem auro fulgore insistentibus confectis, cingentibus
multa concolica flamma, farinaceis flavescens, apiculis donatæ, quorum medium occupant septem
octode concolica, ex luteo viridantia, in orbem diffusa. His marcescentibus maturatur fructus, ad-
æquans nonnunquam Ficum vulgarem, viridis, pulpâs granis minutissimis, saporis dulcis, aquosi,
haud ingrati, summo umbilico quinque stellatis decussatis radiis inscripto, pulpa vel circ. pureiscente,
vel intensiori Solis æstu in fungolam substantiam transiente, quæ dissipatur in quinque loculos, in-
cludentes semina exigua, angulosa, fusca.

Luxuriat cum cæteris subsecquentibus hujus fortissimis maris aridis sabulosis ad Promont. Bonæ Spei,
ubi fructus tam à Belgis ibidem hospitantibus quàm ab indigenis Hottentotibus eduntur. Hujus propa-
gatio fit vel per avulsos ramulos terræ commissos, vel per radices quas caulium genicula terræ proxi-
ma demittunt. Toto anno in Belgia viget & viret, aff præservanda est à Brumæ injuriis. Conspi-
citur triplici florum colore, albo, purpureo & flavo.

Eadem folio triangulari enformi.

Priori omnibus notis respondet, exceptis foliis nonnihil brevioribus ensiformi falcatum latiori dorso
imitantibus.

2. Ficus aizoides Africana minor erecta, folio triangulari glauco, flo. luteo. An Chrysanthemum Aizoi-
des Africanum triangulari folio, flore luteo Breyer?

Partium exilitate, nequiquam dispositione & formâ ab ante allatis differt. Frutescit cauliculis cu-
biti altitudine, rectis, tenuibus, lignosis, albenibus: Folia duplo brevioribus, digitum minimi crassitie
vix adæquantibus, glaucis, triangularibus: Floribus intra quinque foliola luteis, ad Solem expansis, su-
perioribus minoribus. His subijciuntur fructus Avellane nuclei magnitudine, pyriformes, quinquean-
guli, succulenti, dulces, venustate fungosi, tenaces quasque coriacei, in summo plani, quinis stellatis
decussatis radiis notati, claudentes in totidem oblongis loculis semina pallide flavescencia, angulosa,
dura, exigua. Idem eadem quæ superius cultura. Foliorum sapor observatur nunc salus, nunc
aquosissimus, prout fert ingenium soli in quo nascitur.

Eadem triangulari folio viridi, flore intus auro, foris purpureo. An Chrysanthemum Africanum
flore carneo Breyer?

Tota æstate floret cum proximè descripta, cujus situm & figuram omnino imitatur, sed videtur
paulo minor & gracilior. Folia edit viridia; flores intus aureos, extus purpureos; eminus colo-
rem quodammodo incarnatum mentientes.

U u u u u u u 2

Eadem

Eadem folio torviti procumbenti flore purpureo. Chrysanth. aizoides Africanum triangulare folio, flore purpureo Breyn.

Cauliculis est infirmis, herbaceis, resupinis, dodrantalibus. Folis viridibus, teretibus, angustis, gracilibus digito longioribus: Floribus purpureis: ceteris antecedenti paribus.

Eadem flore coccineo.

Hæc à modo dicta differt foliis nonnihil longioribus & floribus elegantissimo coccineo colore comantibus.

3. *Ficus aizoides Africana major, flore flavo, folio plano latiori. Chrysanthemum aizoid. Africanum seu latifolium Breyn. Cent. 1.*

Huius flori subijcitur fructus orbicularis, succulentus, dulcis, ex vetustate fungosus, candidus, ima parte convexus, summa planus, medio umbilico barbato; ex quo quinque stellatim decussatæ lineæ ad extremum ambitum ducuntur, dividentes fructum in quatuor cellulas seminibus duris pallidis refertis. Cætera superius vide.

Eadem folio angustiori.

Omnibus partibus minor & gracilior conspicitur.

Eadem minor, multicaulis flore intus rubente, extus incarnato.

Spargit cauliculos numerosos, succulentos, geniculatos, resupinos, ab radice pallida & buxæ. Folia bina ex adverso, superioribus multo minora. Portulacæ inter & Halimi folia media; incana bullatæ, aspergine perfusa: Flores densis in ambitu barbulis radiatis, intus gratè rubentes, extus incarnatos, sero & manè congenerum ritu clausos, medio vero diè sole illustratos expansos, aspectu jucundissimo. Semina pallida, exigua, in fructu superiore minore.

4. *Ficus aizoides Africana, triangulare folio longissimo, fructu multicaulari, flore luteo major. Chrysanthemum aizoides Africanum secundum sive teretifolium Breyn.*

Hanc eandem esse existimat quam Jac. Breynius in Prodr. 25. nomine Chrysanthemum similis Aizoidis Africanæ majoris, triangularifoliz, flore luteo majore descripsit. Etenim pro ratione foli & ætatis, modo amplior & robustior, modo minor & gracilior observatur. Fructus amplitudine nunc Cerasum, nunc Nucem Juglandem, æquat, succulentus, subulcus, in fungum membranaceam substantiam transiens, communiter 17, pluribus vel paucioribus membranaceis loculis, favis apum fimbriam paritibus: ex cæcis summo ambitu eriguntur totidem radii fungosi, fuscii, acuminati, duas trèves uncias longi, effigiem coronulæ exprimentes. Radix perennat, coliturque velut species superiores.

Eadem minor Chrysanthemum aizoides Africanum tertium, sive triangulare folio, flore aereo Breyn. Cent.

Hæc antecedente minor, profert fructus Cerasi magnitudinem vix excedentes, 15 aut 16 membranaceis loculis, totidemque radiis brevioribus, (veluti semina Malvæ) in orbem junctis, & in mucronatum capitulum terminantibus constructis, quibus includuntur semina exigua dura, angulosa, nusecentia. Reliquam descriptionem quæ Breynii est, vide supra.

pag. 699. Ad finem pagine adde
Abutilo Indico Camerarii simile si non idem, Beloe H.M. P. 6. T. 45. p. 77. D. Hermannus Beloe Abutilo Indici interpedi synonymum facit.

H.M.

Altitudinis duorum triumve pedum est, ramorum è spadiceo fuscorum, lenioribus pilis hirsutorum. Radix ejus fibrosa. Folia Verbasci mollitiem reddentia, tenuia equidem, è lato acuminata, quibus incutire sunt crebriores, longis pilosisque adherentia pedunculis, ternas habent costas, frequentius subdivisæ, in superiore duntaxat eminentes parte. Sapor subacris, odor haud planè ingratus. Lutei flores, inflexique supernè petiolis insistentes, qui Catu-aren possent videri nò paululum majores essent, quina habent perala, è longo latiora, venis rectis striata; exurgenti è medio stylo, multa sunt flammula tenuia, flava, ex umbilico autem germinis fructus virides erumpentes. Hicce succedunt capita feminalia, quinque virentibus circumcepta foliis, vertice plana, in frequentes, quæ duo triæve plana continent semina, capsulas feminales, primum rubentes, dein nigricantes, linteæ collaris more complicita seu carinata, pilisque obita.

Vires.

Arenarum amans est, semper frondens & florifera. In Ange-Caimal, uti & in hortis reperitur. Foliorum pulvis intestinis alienus est, hypercatharsin enim excitat facillimè. Radix, quæ olei infusæ aliàs concoctioni, fieri eundem facultatem ei addas herbas, lepræ prodest; contritum & calidè assumptum semen citat alvum.

Katon-Beloeen H.M. P. 6. T. 46. p. 79. *Abutilon Indicum quinque ad singulos flores theci.*

Mox descriptæ Beloeæ stipite, ramis, radice proxima est. Folia densa, mollia, in quinque divisa cupides, per ambitum serrata, petiolis longioribus & pilosis inharrent. Costa, quæ tria præcipue habet

bet brachia, vix nova spargit. Viroi in supina parte obscurus, in prona clarior est. Odor iis ac fapor nullus. Flores pediculis innitentes, quinis constant petalis, è longo rotundis, quæ è viridi diluto nonnihil flavent, uno in latere leviter sinuatis, venis in parte inferiore eminentibus secundum longitudinem striatis, & rugis minoribus crispatis: horum ex umbilico affurgens stylus crassior & longior, coloris purpurei flammulis circumdatur rubris, quæ geminis habent rufas, & in vertice bifariam dividitur in filamenta, colore purpureum, lentitudine lenicem referentia. Calix vero quinque foliorum juxta pedunculum septem, octo, sapissime novem foliolis angustis succingitur. Floribus deciduis è perianthio medio enascuntur capsulæ feminales, numero quina; plana, pilosæ, nigricantes, in vertice eminentes: hæ propolis loculentis semina trilatera, quorum duo plana, tertium convexum, coloris è rubro nigricantis includunt.

Arenolo lætatur solo: neque flores, neque frondes unquam ei deficiunt: in Angecainmal frequens est.

Radix olei butyrique inservit confectioni: item ex ea conficiuntur globuli fonticulis non inutiliter Usus & immittendi: è foliis chirurgi (ut ipsorum utar voce) lavamentum parant ulceribus ac erysipelati con- Vires. venientissimum.

pag. 701. Cap. XI. add. *Huius majorem seu speciem sui varietatem observavit D. Plucknet, nobisque locum ostendit.*

pag. 723. Qu. An Meibocama alba à nigricante seu Gialappa aliter differat quàm ut Radix decorata ab eadem integra seu cortice vestita, quomodo Piper album à nigro differt, non aliter differre conjectura seu suspicio est D. Tancredi Robinson. Et sane non est dissimile veti Mercatoribus compendii causâ viam invenisse unam radicem, pro duabus obtrudendi.

pag. 727. lin. 40. pro Decima septima Convolvuli specie interponatur
17. Convolvulus Indicus villosus Hedera folio tripartito, flore cæruleo Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Gaudet radice exili, pallida, modicè fibrosa; Viticulis longis tenuibus, pilosis, infirmis, quæ vel vicinis stipitibus implicuntur, vel terræ incumbunt, & ex viticulorum nodis novas radicales designant: Folia pariter pilosis, supernè viridibus, subus pallidioribus, in tres lobos Nil Arabum instar divisis, at angustioribus: Floribus monopetalis, campaniformibus, perangustis, pallidè cæruleis, fugacibus, ad solem expansis, cæteroque clausis, tribus quatuorve in hirsutum capitulum congestis, singulis infidentibus calyculis villosis quinquefoliatis. His includuntur vascula rotunda, plana, crassitæ, in quibus quaterna semina triangula, fusca, hirsuta. Madet tenui lacte, subacri, ingrato, suspecto virtutis purgantis.

Locis aridis incultis Indiæ uberrimè provenit.

pag. 728. Descriptioni Battatæ Hispanicæ adde Gul. Pisonem asserere eam Flores ferre externè diluè viridè, internè candido, figurâ Campanulæ.

pag. 730. Post lin. 16. adde pro 29. Convolvuli specie
29. Convolvulum Americanum villosum pentaphyllum & heptaphyllum majorem Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

A radice non adeò magna, albente subrotunda emittit farmenta hirsuta, herbacea, infirma, in ramulos quamplures divaricata, sex aut plurium unarum longitudine, vicinis quibusvis adminiculis multivario complexu se involventia. Folia palmam ampla, hirsuta, digitata, quinque vel septem profundis laciniis incisâ, altera parte viridâ, alterâ subincana, longis pilosis petiolis adherent. Ad horum exortum prodeunt hirsuta capitula: in quibus sunt flores pallidè flavescentes, & post eorum exanthemum præcedenti omnino similia. Lactè quoque dilutior turget, subacri ingrato.

Ex America transmissus est: non multum differt à Convolvulo Ægyptio Vellingii.

Idem Zeylanicus minor Eisdem. Pes Tigrinus dictus * Diwipahuru Zeylanicum Convolvulus Indicus heptaphyllus villosus Breyn. Prod. * à foliis similitudine.

Præcedenti simillimus est, at minor & hirsutior. Foliorum incisuræ sunt latiores & obtusiores, pedem Tigridis exprimentes. Flores candidi quini aut septeni prodeunt alternatim è capitulis hirsutis. Seminum medulla in aquam tepidam injecta peramono spectaculo resolvitur in tenuissima candida folia, plantæ foliis exactè respondentia.

pag. 731. Ad finem Capituli quarti adde sequentes Convolvuli species,
Convolvulus maritimus Zeylanicus folio crasso, cordiformi, Bimamburu Zeylanicum, * Pes Capræ Lufitanis Herman. Catal. Hort. Leyd. * à foliis similitudine.

Herm.

Huius radix, Salsaparillæ non absimilis, in obliquum longè latèque proripit, fusco crassoque cortice tecta, & lactè tenui, in refinam conrescente referta. Ex qua sparguntur farmenta, herbacea, glabra, infirma, humi strata, trium quatuorve unarum longitudine. His alternatim adherent folia subrotunda, carnosa, lucida, glabra, expansa, at complicata quasque bifida, imitantia figuram cordis: Flores prodeunt ex parvis quinquefoliaceis calyculis, monopetalis, ampli, pentanguli, campaniformes, roseo vivaci colore, umbone medio atropurpurecente. Semina sequuntur quaterna, angulosa, hirsuta, locata in vasculis subrotundis, in parvum desinentibus mucronem.

10. *Tithymalus Hibernicus* Mackenboij dictus.

Hunc virentem mihi nondum videre licuit: in sicco folia latiuscula & obtusa sunt, non crenata, nec admodum crebra in caule, qui satis crassus est, dodrantalis aut pedalis fastigio in ramulos aliquot diradato, & foliorum velut corolla cincto, ut in aliis *Tithymalis*.

Semina non observavimus.

Pag. 879. post lineam quartam adde,

Chamaecypar alteram Virginianam, foliis crenatis & maculâ fuscâ eleganter notatis, quam exscatam apud D. Plucknet vidimus.

Pag. eadem, Speciem *Tithymali* 36. P. Hermannus in Catalogo plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi,

Tithymalum Rogusianum flore luteo pentapetalo vocat, & sic describit.

E Radice lignosa, tenui, pallida, cauliculos promit dodrantales, ramosos, quasi fruticosos, graciles tamen, glabros, subrubentes, aliquando exiguus ferrugineis punctis & tuberculis aspersos. His adsunt folia rara, linearia paria, sed triplo breviora, insigni per longitudinem nervo inscripta. Ramorum cymis insident flores, quinque orbiculatis flavescens petalis, totidemque concoloribus flaminulis, singulis duobus apicibus donatis constructi: è quorum medio prominunt vasculum, parvum, trigonum, tripliculare, seu arenularum minutissimarum congestum, ut verrucarum instar asperum, tribus è summo exeuntibus flaminulis bifidis. In singulis capsulis continetur semen rotundum, fulvum. Exactam postulat culturam, inprimis hyeme, cujus rigidiores injurias minime sustinet. In nostrate caelo solummodo semina raro perficiens, per ramulos se propagari patitur. Anomala est planta, nec genuina *Tithymali* species.

Pag. 871. *Tithymalus verrucosus* J. B. à D. Dale alicubi in Essexia aut Suffolcia inventus est & in hortum translatus: locum non meminit.

Pag. 872. lin. 9. adde,

Tithymalus Ranunculi radice D. Fagon. In Cat. Hort. Reg. Parisi. nondum editurum

Pag. 873. pro tertia specie *Euphorbii* adde,

3. *Cerani aliter spinis crebrioribus horridus* D. Watson in horto Chelsiano cultus, angulosior & spinosior Hermann.

4. *Ela-Calli* H. M. P. 2. F. 43. pag. 83.

Frutex est duum hominum altitudinem superans, nascens in arenosis. Radix crassa, se rectâ in terram demittens, ac fibras hinc inde emittens, intus lignosa, cortice exteriori fusco, intus candido & lacteo. Stipes qui ex radice unus affurgit, rotundus, ac ambitu amplexum unius brachii implet, ut & rami, quos hinc rectos, hinc tortuosos emittit, cortice valde lacteo, ac in superficie spinis, binis & binis, transversis, duris & aculeatis, ac in spiribus tractibus ordine sitis in totum muniti, cum teneriores sunt cortice viridi-fusco, ac intus pulvis albus, vetustiores lignosi cortice minus viridi seu cinereo, & intus lignosi. Folia transversim, vel etiam surrectim prodeunt, petiolis rigidis, crassis, brevibus, lacteis, proximè supra spinas stipiti vel ramis coronatim circumdata, suntque oblonga, linguiformia crassa, densa, anterius rotunda, seu etiam rotundo-culpeata, nullis venis seu nervis ad visum conspicuis perexta, in posteriore parte unam costam emittentem in medio habentia, in interiori ejus tractu sulco striata, nullis aliis nervis ad visum conspicuis perexta, intus valde lactea, superficie plana & glabra, colore cum teneriora sunt viridi-fusco, cum vetustiora viridi-claro, ac dein flavescencia decidunt. Folia semper ex summitate ramorum ac furculorum incrementum, qui virides sunt, erumpunt, inferioribus deciduis, nostrisque albicantes & exuberantes relinquuntur.

Flores similes floribus precedentis, ac supra ex nodis prorumpentes. Floribus erumpentibus folia magna ex parte decidunt, ac maxime in superiori parte caulium visuntur. Fructus cum prima speciei idem, cum qua & unâ flore.

Radix cortex tritus & epotus in aqua in qua Oryza cocta & lota est, servit pro hydrope, estque medicamentum valde lene: ejus lac cum butyro in quo decoctum est datum blandè & leniter purgat. Folia ad ignem calefacta urina provocant: eorundem decocti fumus seu vapor exceptus doloribus corporis seu membrorum mitigandis ac depellendis confert. Succus ex foliis calefactis seu parum rostitis expressus & auribus inditus eorum dolores sedat: idemque oculis instillatus eorum nubes tollendis confert: quin & in lotione corporis prodest pro pudendis tumefactis.

Not. De Euphorbii planta dissentire videtur eximio Botanico P. Hermannum & Joan. Commelinum. Hi dissentis verbis negat figuram Dodonaei esse veri Euphorbii; ille pro Euphorbio vero iterum proponit Dodonaei & Lobelii Euphorbium. Uter rectius? Ait Stapelium falsum putò cum affirmaret Cereum Spinolum Ger. non aliter differre ab Euphorbio Dod. quam ut adultam plantam à juvene.

Euphorbia cognata vel Esula Indica Bonitane planta Breyn. Prod.

Pag. 878. pro quinta Rute specie addatur,

5. Rute Chalepensis tenuifolia florum petalis villis sententibus Morison. hist.

Morif.

Hæc cum precedente in omnibus fere quadrat, villis (quod notatu dignum) quatuor petala florum eleganti speculaculo, numerosis villis seu pilis luteis scaent. Capsulas singulas producit e-tragoras, minores, capsulis precedentibus paræ, atque in singulis loculamentis (quæ sunt quaternæ) minutiora semina, angulosa, quam prædictarum specierum capsulis minorâ.

Habetur

Habetur in Horto Acad. Lugd. Bat. hujus generis foliis latis. In Catalogo quodam ad me misso invenio Rute speciem arboream latifoliam dictam.

Pag. 878. post unam Plantaginis speciem adde,

10. *Plantago majoris* seu *trinervia hirsuta* Caroliniana. *Moutte-eat Plantain* from Carolina.

Ex feminibus à Carolina Americæ Septentrionalis provincia delatis industria Hortulano D. Derby Hogdeniæ propè Londinum enata est. Radix fibrosa reliquarum Plantaginum similis. Folia tres plus minus uncias longa, unam lata ex angusto principio sensim dilata aliarum more, hirsuta, tribus tantum nervis [in planta ad nos transmissis folio] per longitudinem decurrentibus. Spicæ brevibus & tenuibus pediculis vix unciam excedentibus hirsutis, ipsæ pariter tenues brevique, adultæ fortè aliquanto longiores sunt, tunc tamen proculdubio tenues & perexiguæ. Communicavit D. Doody.

Pag. 879. pro 12. Plantaginis specie adde,

12. *Plantago indica* C. B. Payson herba Monard. Clus. Exot.

Monard.

Herba ex Peruvia missa, incolis Payson dicta, cujus folia Plantaginis foliis formâ & colore sunt simillima, reficacata valde tenuia, & gustata impensè acia calidèque deprehenduntur.

Ejus pulverem ex vino sumptum nephriticum dolorem à fluxibus aut frigida causâ provenientem tollere ariunt: ipsam verò plantam coctam & emplastri modo dolenti loco impostam, eundem effectum præbere: quod verissimum esse le experientia didicisse affirmat Monardes.

Pag. 880. lin. II. adde,

D. Edv. Hallé in Manuscripto quodam D. Page, M. D. Suffolciensis hujus herbe pulverem adversus morbum canis rabidi commendatum se invenisse scribit. R. inquit, Coronopi (Herbam *Stellam nonnulli vocant) quantum velis, mundatam & in cibano vel aliter leni calore exsiccatam in pulverem subtilissimum comminuas, ejusque quantum folio nostre monetæ incumbat, plus minùve pro ægroti ætate, in convenienti aliquo liquore seu vehiculo propines.

quam in Suffolcia Stellam terre vocant, pro Coronopo quam herbarii nonnulli Herbam Stellam vocant habuimus: siquidem Sclæmides illud adversus morbum canis rabidi valde celebratur.

Pag. 887. pro 21. Phaeoli specie interpretatur,

24. *Phaeolus Africanus* hirsutus, bituminosus, filiquis bullatis, flore flavo Herman. Cat. Hort. Leyd.

Hujus semina (inquit) ex declivibus irriguis montis mensalis seu Tabulati Promontorii Bon. Sp. hac advexit. Proferebant plantam farmentolam circiter trium ulnarum longitudine, more Phaeoli hortenii emittentem ex radice lignosa, alba, fibrosa farmenta tenuia, terna quaternave, valde ramosa, folia subrotunda, obtusè mucronata, hirsutula, glutinosa, bitumen quadantenus redolentia. Flores Papilionaceos flavos, aliquando lineolis purpureis inscriptis: Semina rotunda, nigra, parva, holo albo exiguo, in filiquis parvis, tumidis, villosis. Diligentius custodita viget tota hyeme, multo æquæ annos durat.

Pag. 889. post lin. 21. adde,

Phaeolus Brasiliensis Mucuna Guacu dictus Pison.

Piso.

In tanta Pisorum Fabarumque apud Brasilienses varietate hac species ceteris facile antecellit, tum magnitudine tum pulchritudine. Crescit ex arbore quæ ejusdem est nominis. Faba hæc nigra pelle, lapidis fere duritie, pilis flavis mollior est vestita, manum longa, & tres digitos lata. Vi effracta pulcherrimi globuli, interstitiis divisi exinde prodeunt tres quatuorve puniceæ & rubri coloris, rotundi, leves, magno hilo, qui si in aqua macerantur, vim noxiam ex parte deponunt, & cum Tipica de Mandiboca preparati Brasiliæ edules funt. Itâ ut venenata earum qualitas non usque adeo altè posita à natura videatur quin remundi patiatur à correctorio convenienti. Quippe cum interior fabæ substantia acris sit & mordicans, vitæ vellicet & usque eo turbet corpus, ut vomitus violentus & alvus moveatur, refrigerans & demulcens alimentum hoc medicamentum velut ex Tipica factum ceteris Antidotis præferri solet.

Phaeolus Americanus spinosus folio parvo Rhomboide D. Plucknet.

Phaeolus perennis frutescens Africanus siliquâ triangulâ erectâ Tho. Bartholin. Aët. Med.

Phaeolus alatus Indicus fructu fusco, orbiculato maximo, lobis latissimis & longissimis, Puzosæ Zeylonensis Herman. Cat. Hort. Leyd.

Phaeolus alatus arboreus, fructu orbiculato compresso coccineo Mandabithia seu Mara Zeylonensis. Ejusdem ibidem.

De Phaeolis Brasiliensis Cumanda dictis.

1. Cumanda guacu, i. e. Fabæ magna Pison.

Pollis sunt crassitie, & sicut præstant Europæis magnitudine, itâ etiam sapore & salubritate. Instar funis ad arborum cacumina emittuntur, eaque Hederæ modo complectuntur. Fabæ torrefactæ & contusæ, cumque ovo exhibitæ, contra fluxus ventris in usu sunt. Coctæ vero Plantam ad cataplasmatum modum & ventri impostæ colicis doloribus medentur, ad resolvenda quoque apostemata parti affectæ applicantur.

X x x x x x

Plantam

* Mirum hoc cum lacte acris & caustico planta turgens.

Plantam hanc cum neque describat, neque depingat Pifo, an sit ex descriptis, an nova aliusque indicta nescimus.

2. *Cumanda guira* Marogr. *Pisa*.

Marogr.

Frutex est elegans, toto anno florens & fructifera: cortice viridi, ligno fragili; in ramis autem multos habet ramulos, surrectos, sesquidigitum longos, directe sibi oppositos, sed paria alternatim posita; in quorum uno tria sunt *folia* oblonga, acuminata, foliis *Salviae* acutae similia, inferne albicantia, superne viridiora, & ad tactum instar *Serici* levia, conspicuis venis praedita; in altero flores sex, septem, aut octo, lutei, Pisorum nostratum magnitudine, foliis duobus sursum versis cum suo involucrio, & uno deorsum, quod maximum, inferius rubris venulis per totum insignitum. [Vel male descriptis flores, vel eorum situs in hac specie inveniatur, sunt autem proculdubio tetrapetali & papilionacei] Floribus succedunt *siliquae* compressae & quasi contortae, quarum quaelibet continet quatuor grana Phaeoli, alba, nostris Pisis paulo minora, quae cocta bene sapient, & alvum laxant; ideoque Brasiliensibus atque etiam Lusitanis in frequenti sunt usu.

Florent ac fructus ferunt toto anno.

3. *Cumanda* simpliciter dictae non videntur differre à Phaeolis vulgaribus.

4. *Comanda-miri*, i. e. Fabae parvae, sunt Pisa Europaei magnitudine paria, sed oblonga & non rotunda, albi quoque & leucophaei coloris. An Phaeolus tumidus minimus niveus *f. R?*

5. Phaeolus elegans, *Guanda* dictus, Turcicorum modo scandit, isdemque est foliis & floribus, sed multo minoribus. Jucundè semper vires, perpetuè copulatis siliquis parvis decoratur: ita ut ob ornatum aequè ac usum sativa facta sit planta.

Hoc genus Phaeoli adeo expectiti sunt praeteris, ut non minus ægris quam sanis conducant.

6. *Garambè* dictae Turcicis Phaeolis aliquanto sunt majores, coloris nigerrimi & optimi saporis, sed minus frequentes praecedentibus.

In Horto Reverendissimi Domini Episcopi Londinensis Phaeoli speciem vidimus foliis parvis, mollibus lanuginosis & ferè incanis, brevioribus & rotundioribus quam cujus alii Phaeoli nobis hactenus visi, siliquis pilosis, semine nigro splendente. Eandem hanc putamus Phaeolo Africano hirsuto bituminoso, siliquis bullatis flore flavo *D. Hermann* superius descripto. Folia utique tam formâ quam odore ad Trifol. Phaeolus Horti Francofurtensis folio subrotundo apud *D. Plucknet* visus nescio an idem fuerit praecedentium alium.

Aliam etiam speciem habemus ex eodem Horto à *D. Dody* transmissam foliis magnis glabris, in longos mucrones productis, an descriptum nescimus, nec enim flores, nec fructum vidimus.

Phaeolus Indicus coehleato flore Triumfetti. *Americanus* perennis flore coehleato odorato, seminebus fuscis orbiculatis, *Caracalla* dictus Hermann. Cat. Leyd. *Phaeol. calyce coehleato* D. T. Robinson.

Triumf.

Inicitur radici insigniter crasse, & ad palmi circiter longitudinem tuberosa, quae praeterquam quod in alias miyores adnatas multiplicetur, sensim etiam immittitur, hoc pacto multum similis radici balani myreplicae *Alumi*, omnèque tandem in fibras non omnino rectas absumuntur. Porro hujusmodi radicum substantia carnosa & albicans est, odorem oleraceum referens, extenuè obducat tenui rufescente membrana, nec fibrosis propaginibus, in summo praesertim ubi caulis erumpit, destituitur. *Caules* verò sarmentosi utique ac lentus digitalem ferè crassitiam, potissimum in senioribus, acquirunt infirmis, saturatè purpureis. Circumvolvendo se scandens ad 30 usque cubitorum altitudinem una æstare, in minores alios similiter scandentes divisus & subdivisus, summitatibus subviridibus & herbaceis. *Folia* vulgari Phaeolorum foliis adamussim respondent, nisi quod minus crassa, duriora tamen existant, vicie sapore, odore nullo, pediculis semipalmaribus raro intervallo canaliculis inordinatè inherantia. E quorum sinubus insinante æstate prodeunt palmares cauliculi, teretes, fractu contumaces, nitide virentes, recta sursum spicantes, ac argenteis globulis velut margaritis copiose onusti, qui magis intumescens circa Autumni initia sic in spiralem formam aliquatenus turgidam elongantur, ut coehleam suo putamine exutam egregie repraesentent, colore prius nitide candido janthino, huiusque purpura, praecipue circa spirarum centrum perspicua. Hæc autem florum tum rudimenta. *Flos* ipse ex argenteo calyce (quem sustinet nitide virens periolus) cythium lati Punci quoad formam referente, brevior tamen, pandit exterius quoddam petalum, unciali latitudine, ac longitudine majori in tres spiras circumvolutum, intus ac foris diluore argenteo colore infectum, quia tamen calyci inferior aliquid splendentis purpure admixtum habens. E medio intra spiras exeunt bina breviora & angustiora petala, siliquæ simul veluti coeunt, exterius intensissimè, intus dilute violacea, propè centrum tamen flava remanente portione. Inter hæc duo petala tertium brevissimum (nec primo intuitu satis apparens) excipitur clypeiforme, coloris albi impurius, quod sui extremo in tubulum arctatur argenteum, in crebris annulis circumcinctum, si tamen extendatur petalis duplo longiorem: denique in huiusce posterioris petali sinu quarta occidit membrana potius quam petalum, brevior, argentea, ovalis, angustissima, in fibrâ pariter fistulosam ac priori inclivam degenerans. Sub his omnibus petalis parva fovetur *siliqua*, in fibrâ pariter desinens, ac sui extremitate villosa. Marcescentibus petalis *siliqua* aliquantulum curva ad quatuor uncias elongatur, mediocriter tamen crassa ac rotunda, colore viridi, in qua perfectum semen ad Lentis magnitudinem paulo majorem accedit, minus tamen sphaericum, ac recta in summo donatum lineâ coloris ad rufum tendentis.

Planta est perennis, & Lusitania in Italiam invecta. E qua Indorum regione Lusitaniam hac comparaverint nos latet. Flos odoratus est, ac sub hoc caelo brevi admodum incorruptus servatur, & pro maxima parte semen post se non relinquit.

Pag.

Pag. 894. Ad finem paginae adde,

Pisa nam rotunda, sine adminiculis recta Herman. Cat. Hort. Reg. Paris.

Pag. 898. Ad finem Capituli IV. adde

In Catalogo Hort. Acad. Lugd. Bat. à D. Hermann edito tres sequentes species occurrunt, quae an aliquibus ex superscriptis eadem sunt, an novae & nondum descriptae, me latet,

1. *Lathyrus Narbonensis similis annuus.*

2. *Lath. annuus flore caeruleo, Oebri siliquis.*

3. *Lathyrus Hispanicus flore luteo.*

In Jacobi Breynii Prodr. habentur,

1. *Lathyrus Zeylanicus, flore pulchro rubro, siliquis Pisi.*

2. *Lath. Syriacus minimus, siliquis Vicie.*

Pag. 899. Ad Cap. VI. adiciatur,

Lathyrus Oebrius dicta fructu hispido ex caeruleo nigricante, semine pullo Hort. Reg. Paris. Herman. Cat. Leyd.

Pag. 903. Vicia multiflora speciebus adde sequentes,

1. *Vicia multiflora Cassubica frutescens, Lentis siliquis* Breyn. Prodr.

Breyn.

Caules habet lignosum, erectum, foliis Vicie firmioribus, leviterque incanis vestitus: Flores spicati, ex rubro purpureascentes: quibus succedunt *siliquae* deorsum reclinatae, Lentis majoris effigie, semina verò rotundiora continentes. Ad Sylvarum nonnullarum Cassubiae margines abundè provenit.

2. *Vicia multiflora perennis majori flore ex caeruleo & albo mixto* Magnol. App. *An Vic. nostra multiflora Messanensis?*

Magnol.

Caules habet cubitales; plurima *folia* longa, angusta, in acumen desinentia, villosa, ex articulis nascentia; pediculis palmares & bipalmares, florum Papilionaceorum spicam sustinentes, octo vel decem numero, qui majores sunt quam in aliis Vicarum speciebus à nobis visis. Pars floris superior est caeruleo-violacea, inferior alba, ita ut ex caeruleo & albo sit mixta. *Siliquae* latae sunt; semen maturum non vidimus: Radix serpit. In devexis herbidis montis *Serape* oritur, & Julio mense floret. Si hæc sit (inquit) *Vicia Onobrychidis* flore C. B. Prodr. ejus descriptio valde manca est.

Vicia multiflora spicata caerulea annua procumbens Morison. hist.

Hæc sola partium tenuitate & duratione à vulgari *Vicia multiflora* perenni differt. His subjungantur,

Vicia Benghalensis hirsuta & incana, siliquis Pisi Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Ob elegantem florum purpuram inter hortenses ornatus recepta est exotica hæc *vicia*, constans radice fibrosa, alba, *cauliculis* bicubitalibus aut tricubitalibus, ramosis, viticulosis, angularibus, striatis; & quorum geniculis prodeit costa in tortilem carpeolum desinens, cui à dextris & sinistris adherent *folia*, ceteris vicis longiora, subincana, parte avera modicè pilosa. Ad costarum sinus oritur pediculus digitalis, sustinens aliquot flores Papilionaceos, oblongos, puniceos, extremis ovis nigriori purpura splendentibus. Hæc excipitur *siliqua* Pisi similis, alt brevioris, & compressæ, undique foris incanis pilis obductæ, continentes semina subrotunda, nigro-fusca, gravis Piperis paulo minora.

Passim provenit in tractu Benghalensi.

Vicia minima radice granulosa Breyn. Cat. hort. Amstel. Comelin. Catal. Herm. Cat. Hort. Leyd.

Asteriscus prae fixus Belgiae indigenam esse indicat.

Ostendit nobis *D. Petiver* raræ cujusdam plantae leguminosæ erectæ ramulum, & China, ut puto, acceptum. Totus hirsutus erat praecipue caulis. *Folia* binis pinnarum conjugationibus & impari in extremo folio constabant; erant ea ovata ferè, extremis subrotundis. Spicae florum longe ex alis foliorum exeunt ferrugineæ lanugine hirsutæ, praesertim flosculorum calyces, qui profunde in lacinis quinque diffecti, furculo abique pediculis adnati videntur, cum aperiantur flosculi deorsum nutantes. *Flosculi* quidem parvi sunt, cujus autem coloris in sicca discernere non licuit. *Siliquae* & semina non vidimus.

X x x x x x x

Pag.

Pag. 911. Ad finem Cap. IV. de *Glyceria addatur*,
liracem sive Lysirithia sive Pison.

Familiarissima (inquit) illa radix, quæ Brasiliensis *liracem* (quod dulcedinem exprimit, Lusitanis *Alecan* dicitur, eadem planè habetur quæ Liginrite nomen à Latinis accepit. Majoris fructus est altitudine, caule lignoso, foliis Pyri similibus. Locis aridioribus crescit in sylvis Parnambuci. Glycyrrhizæ, non æquè tamen dulcis si masticetur radix.

Pag. 912. N. Pifo secundam habet Patimoriobæ speciem, quæ à precedenti seu prima specie differt foliorum figura ovali, seminibus rotundo, nigro minuto & multo. Utzæ Senæ species sunt non Orobi, ideoque hinc ad Senam transferenda.

Pag. 915. Speciebz Orobi adde,
Orobium Americannum luteum, siliquis incanis Breyn. Prod.

Pag. 917. Ad finem Capituli II. de Orobis sylvaticis adiciatur, vel si majori pro secunda Orobi specie interponatur,
A. *Orobis sylvaticus nostras* Cat. Ang.

Radice nititur crassa, lignosa, perpetua, unde caules exoriuntur numerosi, pedales aut cubitales, terram versus reclinati, hirsuti, striati, ramosi. Folia Vice vulgaris minor, conjugatim ad eandem costam adnexa, ad septem aut octo paria, nullo in extrema costa neque impari folio, neque clavicula. Flores sex aut septem in eodem furculo seu communi pediculo, è foliorum sinu egresse, conferti, ut in Lathyro luteo dumetorum, purpurei. Siliquæ breves, latæ, glabræ, duo vel tria, rarius plura semina continent.

Ad sepes & in pascuis circa Biggleyby Cumberlandiæ vicum, itinere à Hexham ad Pereth oppidum observavimus copiosam. Tho. Willfoll infra montem Brecknock cundo ad Casdiff Walliæ urbem: item in Comitatu Merionethensi non procul à Bala oppido prope vicum quandam in descensu montis Denbighensis. D. Sutherland in Scotia invenit.

Pag. 927. Post Cap. I. de Nil seu Indico interponatur pro Cap. II.

Polygala Indica minor siliquis recurvis D. Syen i. e. Colmil H.M.

H. M.

E radice intus albicante lignosa, cortice albicante aut ruffo recta amara & subacri, inodora caulem erigit bipedalem aut tripedalem, quatuor digitos crassum, ramos transversos fundentem, ligno duro, cortice subcinerea crusta viridi, amaro & mordaci. Folia alata seu pinnata, pinnulis costæ anguliformi, tenui, viridi petiolis parvis hinc inde annexis parvis oblongo rotundis, à petiolo sensim dilatatis & extremis subrotundis, superne viridia, subus hyalina foli ex viridi subcærulea, laporis subacris & subamari, ac languidi ardoris diutius masticata. Flores parvi, papilionacei, immo petalo unguiformi, clauso ac multum inflexo, viridi-albicantes, duobus lateralibus angustioribus faturo ac roscato rubore persufus, superiore lato & reflexo. Floribus delapsis succedunt siliquæ, angustæ, tenues, planæ & ad unam partem nonnihil inflexæ, duos tréve pollices longæ glabræ, primum virides, deinde rubro fuscescentes. Semina seu Fabe quæ intus fuit à semutuo per ipsam carnem siliquæ sejunctæ, rubro fuscescentes. cum sua longitudine jacentes in longitudine filiquarum, cum umbilico ventri filiquarum affixæ, primum virides, dein nigricantes. Bis in anno fert flores & fructus, tempore pluvioso & æstivo. Præter siliquas fructus notii virides tenuiter pilosi ac duriosi furculis sepe insidere conspiciuntur, qui in vertice sunt foramine perusti & intus cavi. Hi nihil aliud sunt quam tamarici & exescentia ab insectis pungentibus excitata, ut fustigium & alimentum eorum fatibus suppeditent.

Virei.

Succus è planta extractus addito momento mellis servit pro oris pustulis, ore eo peruncto. Radix, trita & decocta in lacte Coqui Indici conducit in morbo sacro, facta perunctione.

Pag. 936. Post quintam Astragalus speciem interferatur
Astragalus Canadensis flore viridi flavescente Dodart. Mem.

Dodart.

Radice est alba, minimi digiti crassitudine, in plures radículas divisa, sapore initio dulci, paulo post subacri, & ad Raphani saporem tendente. Caulis emittit 4 vel 5, bipedales & interdum altiores, teretes, leviter striatos, nodulos, inferius rubentes ut & circa nodos, quorum unusquisque alternatim producit alam foliosam & pluribus foliorum conjugationibus compositam. Ex alarum sinubus emergunt ramuli nodosi pariter & foliosi ad modum caulis. Summos caules & ramulos occupant Spiæ & pluribus foliis leguminosis & viridi flavicantibus compositæ, aliorum Astragalorum similibus. Floribus præteritis efformantur siliquæ plures, dimidium circiter pollicem longæ, glabræ, brunneæ. Unaquæque siliqua intus secundum longitudinem tenui membrana in duas cellulas divisa est, seminibusque parvis, xerampnelinis, planis, glabris, reniformibus, aliorum Astragalorum similibus repleta. Julio fiore, Hyeme perit. Frigoris minus patiens est.

Pag. 940. lin. 24. Plantam à D. Sloane ad me transmissam pro *Glaucæ Hispanica* Clusii cam esse puto quam P. Hermannus in Cat. Hort. Lugd. Bat. describit & depingit pro Astragalo Hispanico, siliqua Epiglotidi simili flore purpureo majori Tournefortii: quam veram Clusii Glaucæ esse afferere non asum, uti nec negare: nonnulla tamen sunt quæ diversam arguunt, ut quod florum spiæ in

in hac specie non extremis cauliculis fastigiis innascuntur, sed è foliorum sinubus exeunt, quodque paucioribus componuntur floribus. Qui ergo receptæ sententiæ adhaeret, & plantam præcedentem pro Glaucæ Hispanica Clusii habet, me volente id faciet.

Planta lequens, *Glaucæ Catalana* dicta, eadem videtur Astragalo Hispanico, siliqua epiglotidi simili, flore albo, minori Tournefortii Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat. Harum descriptiones vide l. c.

Pag. 943. Post lin. 32. pro nonna specie Trifolii præteritis & montani adde
9. *Trifolium Norvegicum majus foliis crenatis, flore luteo non descript.* Bartholin. Act. Med.

Pag. 948. Trifolium Lagopus dicto tertio seu Ebano Creticæ Alpini, addantur Synonyma sequentia, Cytisus incanus Creticus C. B. Cytisus genus nullum, nomine Ebani secundi floribus purpureis J. B. Cytisus Creticus incanus seu Ebenus Cretica Belli & Ponce Park.

Pag. 952. Post decimam Meliloti speciem interferatur,
Melilotus Lusitanica rotundo crenato folio procumbens, corniculis reflexis longis, ex eodem centro ortis Herman. App.

Pag. 954. Pro tertia Fenugraci specie interferatur,
3. *Fenum Græcum sylvestris minus Arabicum* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Exilitate partium à superiore differt.

Pag. 958. Pro septima Anonidis specie interponatur,
Anonia non sinuosa procumbens Lusitanica flore purp. spicato Breyn. Prodr.

Pag. 960. Post penultimam Anonidis speciem adde,
Anonis arboreus flore rubello in Hist. Plant. Belgic. Ab Muntingii lib. 2. cap. 337. depicta & descripta accedere videtur ad præcedentem Cicer sylvestris perenne dictam, forte eadem est, folia vel crenata pinguntur.

Eadem pag. Anonidibus subnectantur Plantæ *Crotalaria* dictæ, quod in India Crepitaculorum usum pueris præbent eorum ramuli siliquis maturis onusti. Harum quinque species in Horto Lugduno-Batavo enutritas describit insignis Botanicus D. Paulus Hermannus in Catalogo plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi.

1. *Crotalaria Asiatica frutescens, trifolia, floribus luteis amplis* Herman. Laburnum Zeylanicum floribus ex luteo & rubro variegatis, siliquis bullatis Breyn. Prodr. Cytisus Zeylanicus foliis Laburni Amman.

In caulem frutescit bipedalem, glaucum, crassitie digiti, varios ad latera spargentem ramos. Folia concoloria, glabra, terna ab uno digitali petiolo, in obtusum mucronem gracilescunt, Anagyridi proxima. Caulium spiæ ornantur floribus luteis papilionaceis, Anagyridi pariter similibus, ingulis ex calyce quinquefariam secto longis gracilibus petiolis dependentibus. Hos spiæ excipiunt bivalves, teretes, membranaceæ, rigide, glabræ, ex basi anguliores in ampliorem quasi ampullam, cum longiore protofilamento caudæ instar terminantes, siliquis Anonidis similes, sed longiores & ampliores, quæ includunt semina parva, compressa, flava, renalia, brevissimis tremulis petiolis affixa, facie & sapore Genistæ æmula. Radix subest lignosa albicans, in aliquot ramos & paucas fibras diducta, virax ad tertium, quartumve annum.

Spontanea reperitur in sylvis Malabar, Zeylan, aliarumque Orientalis Indiæ regionum.

Hactenus nonnisi semibibus propagari potuit. Semina apud Indos in usu non sunt: suspitionem tamen præbent Salis purgantis, quod statim ac ex infuso aquæ calidæ sumpta sunt vomitum minuentur.

Locu.

2. *Crotalaria Asiatica trifolia subfissura* Herman. Append.

Præcedenti non multum dissimilis est, ast tota subfissura, & quoad omnes partes minor & tenerior. Caulis fert herbaceos, quorum cacumina, spiæ & siliquæ strictius ambiunt, facie Crotalaria secundæ & tertie. Hanc in Append. pro quinta specie Crotalaria proponit Hermannus.

3. *Crotalaria Asiatica, folio singulari, verrucoso, floribus carnulis* ejusdem.

Herman.

E radice albente, partim lignosa, raris fibris conspersa, annuatim percurrente caulem tollit herbaceum, cubitalem, aliquando altiore, nodosum, angulosum, in progressu quadrangulum, & prope modum alatum, frequentibus ramis in orbem dispositis ornatum, quibus per uncialia intervalla brevissimis petiolis adherent folia, semidigitum longa, duos ungues lata, in summo obtusa, parte superiore dilute viridia, inferna ex viridi candicante, nervola, modum pro soli & climatis ingenio glabra, modice verrucosa & ad margines undulata. Ramorum apices fastigiantur in spicam, quam ambiunt spiæ papilionaceæ, superiori multo minores, coloris cærulei, vel in cæruleo pallefcunt, numero quinque aut septem, non raro etiam triginta unispice adherentes, qui ex parvis quinquetolis in tenuissimis tremulis petiolis longe instar dependent. His deflexis succedunt siliquæ præcedenti confimiles, ast minus, minus glabræ, sed rarioribus pilis oblitæ cum filamento ad extremum breviori, claudentes semina velut in priore, cum quo & isdem natalibus percipientur. Foliorum sapor est oleraceus, seminum verò subacris & ingratus, quidpiam cathartici portendens.

Xxxxxx 3

4. *Crotalaria*

4. *Crotalaria Asiatica floribus luteis, folio singulari cordiformi ejusdem.*

Herman.

Pares cum superioribus agnoscit natales, faciem, crescendi modum & vires. Ast foliis omnino glabris ex basi angusta sensim in latiore, obtusam & cordiformem aciem desinentibus, & sex septemque per transversum nervis inscriptis; floribus flavis, & seminibus in siliquis glabris ritu congenerum.

5. *Crotalaria Americana hirsuta minor, herbacea, caule ad summum sagittato ejusdem.*

E radice pallida fibrosa *cauliculus* emittit gracilem, nunc simplicem, nunc multiplicem, ramisum, spithameum, hirsutum, ad radicem rotundum, in progressu verò prope singulorum foliorum exortus alatum quaque fimbriatum, alis faciem sagittæ, ut in Chamagenitia peregrina Clusii, ex primæntibus. Folia cæteris speciebus minora, unguem lata, leviter mucronata, hirsuta, crassiuscula, pallide virentia, cauli sine pediculo pressius adherent. Flores ex spica propendunt, papilionacei, dilute flavescentes subhirsuti, Cytisii floribus haud majores, quos sequuntur semina reniformia, in siliquis bullatis, parvis hirsutis.

Pag. 967. Pro Synon. tertie speciei addatur, An Lotus tetragonolobus maritimus flore luteo Danicæ, prope Cruciforam nascenti Bartholin?

Pag. 971. Ad finem Capituli de Loto adde, Lotus incana procumbens quaternis siliquis cruciatim dispositis.

Item,

Lotus parva hirsuta foliis acutis flore luteo. An Trifolium argentatum flore luteo? Quas apud D. Plucknet exsiccatas vidimus, ut & Lotus apertiore fruticosam Africanam, foliis incanis, floribus binis amplis coccineis. Loto Affinis Coryli folio Icon. Robert. Dodard.

Pag. 973. Ad finem Cap. de Cytisio addatur, Cytisius flore primis incarnatis, postmodum rubello Herman. Cat.

Herman.

Pedalis nonnunquam cubitali, assurgit altitudine, virgæ gracilibus, lignosis, foliis glabris, tenuis in brevi pediculo, floribus in spica coarctatis, papilionaceis, ab exortu candidis, post incarnatis, grææ rubellis, siliquis & seminibus ut in Cytisio glabro nigricante C. B.

Pag. 974. Post Fumariam primam speciem adde pro secunda, Fumaria amplexicaulis vesicaria Bartholin. Aët. Med.

Pag. 977. lin. 9. add. Fumaria Canadensis radice tuberosa squamata Dodard. Mem.

Pag. 980. Post quintam speciem *Æschynomene* interseratur pro sexta,

6. Herba casta Americana supina, veluti spinulis exasperata, foliis Acaciae latioribus & brevioribus Brey. Prod.

N. Folia Herbae vivæ in pulverem redacta, & exigua quantitate aliquoties exhibita clam exitum hominibus inferunt, pecoribus alimentalia existunt, idque præsertim de prima specie dictum vult Gul. Piso.

Radices ejus non minus tutum præstant Antidotum quàm folia, pernicioso turgent veneno, si multum & sæpe in usum adhibeantur. Providi autem est medici in hoc & simili casu præter specifica ad generalia quoque confugere Alexipharmaca, vires exotica, sive domestica. Verbis suspecta sunt quæ habet tum de lethifera foliorum vi, tum de salutari radice. Nec enim videtur visum simile pecoribus alimentalia esse quæ hominibus exotica sunt; aut radicem ejus plantæ alexipharmacum esse posse cuius folia venenata. Quin & ipse Piso radices soli non fidendum monet, sed ad generalia confugiendum.

Pag. 983. Ad finem Paginæ adde,

Herba ovata foliis & floribus longis pediculis, uni thyrsi insidentibus Ambronica Rumphii, Ephem. Germ. An. 11. Obf. 32. Herba sentiens & pudica Bontii p. 120. Figura utroque eadem. Bontii descriptio nihil valet: Icon autem longe diversam plantam ostendit ab omnibus à Maregraviio, Brey. no, Zanoni descriptis.

Item,

Æschynomene foliis minimis à D. Plucknet nobis oblata in horto suo fecit.

Pag. 995. Lychnis major noctiflora Dubrensis dicta proximè accedit ad Lychnidem viscosam quintam nostram, id est montanum viscosam albam latissimam C. B. ut eandem suspicer. D. Newton qui utramque contulit inter se, diversam affirmat.

Notandum etiam D. Dale Lychnidem præcedentem noctifloram in Anglia spontaneam invenisse.

Pag. 996. lin. 10. Botanici Londinenses affirmant *Lychnidem sylv. albam* reflexa spica Magnoli in Botan. Monspel. eandem plantam esse cum sequenti seu *Lychnide flore albo minimo* nostræ. Nos tamen nullam in spica nostræ reflexionem hæcenus vidimus: at neque florum petala profunde bifida finit in nostrate, imo vix omnino filia; adeoque parva, ut eorum incurvatio vix fit observabilis. Oportet ergo ut locus in hac planta insignem varietatem efficiat. Sive eadem sit sive minus, Lychnis certe flore albo minimo nobis dicta Angliæ indigena est, à D. Dent in agro Cantabrigiensi dudum observata,

observata, & ad nos transmissa, quam * Lychnidem sylv. annum angustifolium flore purpurecente * In Cat. plantarum Angliæ. denominavimus, & per errorem pro Lychnide sylvestri annua flore minore carneo Morisoni habuimus. Nuper etiam in vicinia nostra inter segetes eandem invenit D. Dale.

Hæc planta adeo similis est decimæ nonæ speciei seu *Lychnidi hirsuta flore eleganter variegato*, ut floribus exceptis vix possint internosci. Et quod ad Lychnidem illam decimam nonam attinet, vix possum mihi persuadere eam specie convenire cum Lychnide hirsuta minima sexta Clusii, & floris dumtaxat colore variare; siquidem non colore tantum sed etiam forma florum differunt; cum Lychnide hirsuta 6. Clusii petala incisim marginibus pingantur, hujus autem integra & subrotunda sunt. Ex semine deciduo se renovans in hortulo nostro nondum produxit plantas vel floris figuræ vel colore à matre diversas.

Pag. 998. Historia Lychnidis maritima repetitur adde,

Hanc plantam à D. Sam. Dale in Horto cultam superiore ætate diligentius observavi & cum Lychnide Behen albo collatam specie diversam esse deprehendi.

Eadem pag. lin. 23. Adde, Alias adhuc seu species seu varietates Lychnidis sylv. seu Ben albi vide in Catalogo Hort. Lugd. Bat. à D. Hermann edito.

Pag. 999. lin. 24. Scribit D. Hermannus in Cat. Hort. Leyd. se in Promontorio Bonæ spei collegisse Lychnidem segetum Nigellastrum minus glabrum dictam, &c. ejusque semina ad D. Morisonem transmississe.

Pag. 1000. Post Lychnidem plumariam sylvestrem simplicem adde

Lychnidem Caryophylleum Virginianum, Gentiana foliis glabris, quatuor ex singulis geniculis caulem amplexantibus flore amplo hmbriato, quam inter ficcas D. Plucknet vidimus.

Pag. 1002. Ad speciem nonam seu Lychnidem viscosam muscosam bifloram adde,

Hæc herba vulgo Sufficiens Stella terræ dicitur, estque in magna existimatione ad morsum Canis rabidi. Grayus in libro suo de Equorum cura & medicina [Hippiatrice] cap. 5. Sect. 9. adversus malum prædictum eam sic præscribit. Herbam integram unâ cum radicibus diligenter mundatam, elotam, & probè contusam in lacte, cerevisia, alâ, aut vino albo Equo à cane rabido commotio exhibe, tribus matutinis successivis, prima vice tres herbas integras cum radicibus scilicet & tota superficie præbendo, secunda quinq; tertia septem, videndo semper ut Equus omnes partes sumat & deglutiat. Quæ si observet, Equus haud dubie sanabitur, & ab omni Hydrophobiae periculo liberabitur. At neceque solum, sed & omnia alia animalia & hominem etiam ipsam curat hoc medicamentum. Generosi ejusdem (inquit Grayus) mihi familiaris filius à cane rabido infelicitate demorsus, licet conquevis morbi progressu esset, ut capite affecto delirare inciperet, hujus medicamenti usum perfectè sanatus est & etiamnum post multos annos sanus persistit. Habui ab amicissimo viro eodemque ingenio & eruditione præstanti D. Edmundo Huske. Potest etiam herba cum butyro recenti contusa & in pilulis efformata exhiberi pari effectu.

In his numerorum imparium observationibus aliquid superstitiosi inesse mihi videtur, ut & in integre plantæ parte omnia sumptione. De medicamenti autem efficacia minime dubito. Vide plura in Philosoph. Transact. N. 187.

Pag. 1005. Post Ledi Alpini secundam speciem addatur pro tertia

Cistus Indicus Ledi Alpini foliis & floribus amplis Herman. Cat. Chamberbodedendron exoticum amplexiculis floribus Liliaceis Brey. Prod.

Herman.

Fruticæ duorum cubitorum altitudine, trunco pollicem crasso, cortice scabro, inæquali, ex fusco cinereo; Ligno duro, solido, pallecente; Ramis brevibus, contortis, inordinatis, circa fastigia foliis Ballamo Alpino non disparibus, sed rigidioribus & villosis densissima feris perperetque vires reseratis. Intra hæc prodeunt flores, quodammodo Liliacei, monopetali, quinquepartiti, structura Ballami Alpini, amplitudine Narcissi Gareti, colore fulgentis dilutioris Cocci. Julio verò & Augusto tantâ ubertate luxuriant, ut superiorem fructus partem quasi elegantissima coccinea veste videantur cooperire. His nisi odor desisset, diceret naturam nihil amabilius, nihilque admirabilius unquam produxisse. Attamen odoris desiderium rependere videatur florum congeries numerosa, amœnissima Liliacea structura, & vivacitas exquisitissimi coloris. Cæterum ex singulis floribus seles exferunt quaterna apiculata stamina, incurvata, pallide coccinea, unico intermedio longiori insidente futuri fructus rudimento. His unâ cum flore defluxis persciscuntur in parvis, oblongis, villosis, quinquidinis utriculis conceptacula villosa veluti in Ledo Alpino, quinque intus carinulas habentia, in quibus semina exigua flavescentia. Quo continuacis est Ballamum Alpini locis puerioribus, in quibus vivere refragatur, tantò sequacior est hic Cistus, qui hortensem cultum admittit. Facilitate ad congeneres Cistos accedere putamus, ex adstringente gustu quem cum illis habet communem.

Pag. 1013. lin. 4. D. Magnol in Appendice ad Botan. Monsp. quæ de identitate utriusque Tuberariæ Myconi habet revocat, majorémq; à minore diversam esse agnoscit; sequè majorem invenisse Maio mense florentem in incultis locis circa Vauvert passum refert. Radix utique vivax plura capitula cum foliis hirsutis producit, quæ caule glabra sunt.

Pag. 1015. lin. 29. Adde, Chamæcistum quandam montanum quem Poli folio vocat invenit D. Plucknet in montibus Brent-Down, dictis, in Somerleseteni Com.

Pag. 1016. Pro duodecima *Helianthemum speciei addatur*.

12. *Cuscuta humilis Aizoides maritimus Africanus flore rubello* Herman. Cat. Hort. Leyd.

Herman.

Radix nititur parva, ex ruffo albescens; Caulis concolori, dodrantali, rotundo, nunc bifido, nunc quadrifido. Folia teretibus glabris, Sedo minori luteo acutifolio annulis, sed crassioribus & quadruplo longioribus. Inter hac erigitur pediculus gracilis, tenuis, nudus, subrubens, femipalmatis, circa fastigium in aliquot ramulos tenuissimos divaricatus, sustinentes flores pentapetalos, parvulum, rubellum, fugacem, qui ad Solem Meridianum expanditur, hoc verò recedente clauditur, vel omnino marcescit, relinquens conceptaculum rotundum, trigonum, in terna foliola carinata diffiliens, fundensq. semina exigua, compressa, nigra. Frequens occurrit maritimis locis ad Promont. Bonæ Spei, inter speciem Fictis aizoidis, & proinde eandem culturam requirit. Solum amat arenosum, ficcum, aeris rigidioris injuriis aegre ferens, progerminans non minus feminibus quam ramulis relectis & in terram depactis, virens toto anno. Sapor percipitur aqueus, odor nullus.

Chamaecistus Friscus foliis Nardi Celtice C.B. *Chamaecistus Friscus* Park. *Hirculus qui Chamaecisti genus* Clus. cur. post.

Clus.

Plantula hæc Celtice Nardo ferè similis foliis & radice, ejusdemque propemodum magnitudinis; Cauliculo tamen dispar est, qui gracilis, sese attollens, quinque aut sexis floribus onustus conspicitur, speciosis, Ranunculorum annulis, sex foliis simplici serie dispositis constantibus, flavi coloris, parvis tamen maculis alterius coloris duplici ferie circa umbilicum orbiculatim distinctis: Is succedunt capitula ex vascula mucrone bifido prædita, paleaceo semine resecta. Tota planta aliquantulum graviter olet.

Nascitur in palustribus siccioribus locis permixta Gramini Parnassi vulgò dicto propè amenissimum quandam pagum in Comitatu Drentia. A Dortmanno habuit Clusius.

Planta est anomala, magis tamen accedit ad Sedum quam ad Chamaecistum. Pag. 1019. In 3. Plantam hæc à Joan. Baptista Trumfetti in Observationibus de Ortu ac vegetatione plantarum descriptam invenio. Liber autem iste non ante ad manus nostras pervenit quam Historia nostra de Herbis penitus absoluta & impressa esset.

Pag. 1034. *Spergula speciosus* adde,

Alpinem Spergula facie minimam Commelin. Catal.

Pag. 1036. Ad finem Cap. XII. quæ est de *Alpine* adde,

Alpine procumbens Gallicæ facie Africana Herman. Cat.

Herman.

Spargit per terram ex tenui capillari radice cauliculos graciles, rotundos, glabros, geniculatos, ramulos; Folia ad genicula sex septemve sessilibus, Gallici modo expansa. Intra hæc exeunt aliquot pedicelli tenuissimi, sustinentes flores nudos, sessiles, exiguos, pentapetalos, foris virefcentes, inus pallidos, subsequebibus feminibus fulvis in capsulis Alfine proximis. Annua est, ex Africa advecta, florens Augusto, propullulans quotannis ex feminibus deciduis. Sapor apparuit muricatus & ingratus.

Alpine litorea graminea Magnol. Append.

Plantula est triuncialis, cauliculos habens plurimos, partim rectos, partim supinos. Folia ad articulos bina, parva angusta; inter quæ oritur pediculus fere uncialis, unicum producens florem Alfine media flore multo minorem, cui succedit capitulum cum involucrio, minutissimo semine plenum. In herbis maritimis cundo ad montem Cetium, ubi stagnum trajicitur, Maio mense copiosè reperitur.

Pag. 1042. Ad finem pagine adde,

Sedi minoris flore albo quadrifido speciem in rupibus circa Volkagium in territorio Genuefii observavimus, nisi error fit in notis nostris.

Pag. 1045. Pro Synonymo prime *Coryledonis speciei* adde,

Sanicula Aizoides foliis longissimis serratis candicans Herman. Cat. Hort. Leyd.

Pag. 1046. Pro Synonymo sextæ *Coryledonis speciei* adde,

An Sanicula Alpina rosea oblongo-rotundo serrato folio, umbilico rubente? Herman. Cat. An potius *Sanicula montana crenata umbilico rubro* Cat. Hort. Reg. Paris?

Pag. 1047. Decimam quartam *Coryledonis speciem* five *Saniculam montanam roseam* flore guttato Hort. Reg. Paris. eandem esse plantam puto cum specie sexta, seu *Sedo serrato latifolio montano guttato flore* Park. Ejus ergo vice substituitur.

14. *Sedum serratum flore albo multiflorum* Dodart. mem. & pro 15. *specie addatur*

15. *Sedum Africanum annuum, Centaurii minoris facie, flore aureo* Herman. Cat.

Altitudinem palmæ vix attingit hæc planta, figens radicula tenuem, fibrosam, albam, ex qua assurgit cauliculus simplex, rotundus, pallidè virefcentis, ad summum ramulosus, cui per intervalla adstant

stant folia crassifolia, succulenta, bina ex adverso, Centaurii minori nonnihil similia: Ramorum summities sustinent perianthium quinquefolium, quod dehiscens excludit florem pentapetalum, stellatè instar expandum, foris purpureo-centeum, inter aureum, flammulis in medio apiculatis flavescens, singulisque petalis ad fundum macula cordiformi fanguinea inscriptis.

Pag. 1055. Duabus illis plantis, 1. *Gratiola angustifolia Ger. emac.* 2. *Ageratum purpureum Dalechampii J. B.* duo capita assignanda sunt; quòd genere sint distincta tum à precedentibus, tum à se mutuo.

Pag. 1056. Pro quinta specie *Geranii Alibæ folio* addatur

Geranium Africanum arborecens, liliæ folio rotundo, Carlinæ odore Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Ad radices montis Tabulati Promontorii *Bonæ Spei* frutescit hoc Geranium, radice lignosa, albente, crassa, fibrosa; caule rotundo, hirsuto, tres & amplius pedes alto, aliquando statim à radice in complures ramos diviso, quibus ex longis, pilosis, crassisque petiolis circumstant folia in ambitu rotunda, leviter crenata, modò plana, modò fimbriata, crassifolia, mollia, hirsuta, liliæ instar, dilutè virentia, odoris fragrantis, Carlinam æmulantis. Castra fastigia prodeunt palmates ramuli, quibus ex oblongis, quinquefidis, subhirsutis calyculis insident flores, ex incarnato rubentes, amplius pentapetali, duobus superioribus petalis amplioribus, galeæ instar erectis, binisque languines in basi liliæ insignitis, tribus inferioribus minoribus, quasi labiatis, prominentibus è medio aliquot flammulis cum stylo longiori, in quinque sanguineas linguas divaricato. His defluxis succedunt more congenerum quinque, capsula membranacea, arcuè sibi invicem annexæ, & in longum acutum mucronem terminantes: ex quibus præ maturitate dehiscenibus profluunt totidem squamis, oblongis, spadicæ, rostrata, contorta, incana lanugine pubescentia, cum fillo intermedio, è cuius apice femina hærent. Tota planta, imprimis folia, subacrem & aromaticum præbent saporem, cum levi visciditate.

Hinc repenti meretur inter carminantia & emollientia. Folia leviter exsiccata non infelici successe Viræ. alij clysteribus contra ventris tormina, passionem Colicam, liacam, Nephriticam, præsertim Calculum, ceteraq. urinæ difficultates.

In Belgio de facili propagatur feminibus, ramulis & virvadicibus.

Pag. Eadem. post septimam speciem.

Geranium Africanum Coriandri folio, floribus incarnatis minus Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Hujus & precedentis [Geranii Æthiopici Myrrhidis folio tertii flore magno striato *Breyn. cent. 1.*] folia prima seminalia sunt subrotunda, breviter, modice laciniata, in progressu verò elongantur & frequentioribus segmentis difsecantur, quæ in hac minori specie apparent tenuiora, angustiora, haudquæquam hirsuta. Flores prodeunt paulo minores; Semina ceteraq. omnia prædicti Geranii similia.

Geranium Africanum Betonica folio laciniato & maculato, floribus incarnatis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Prioribus accedit & hæc species, cujus folia inferiora, radici proxima referunt effigiem foliorum Betonica, quæ verò in progressu cauli aditant, majora sunt, profundioribus lacinis incisa, & medio sinu ex fusco rubente maculâ insignita, aliquando omnino viridita. Cauliculus spargit spitham longos, geniculatos ex viridi nonnihil rubentes, resupinos, sustinentes flores pentapetalos, incarnatos, Geranio Africano Coriandri folio perquam similes; quos excipiunt semina quina, rostellis contortis lanuginosis.

Geranium Africanum Alchimilla hirsuto folio, floribus albidis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.

Herman.

Cauliculos emittit bicubitales, ex viridi rubentes, pilosos, geniculatos, procumbentes, & ex singulis nodis novas radicales demittentes: quibus ex longis pediculis adstant folia rotunda, Alchimilla foliis paria ferè, pilosa, in viridi candicante, media sui parte interdum maculata, in ambitu crenata & laciniata. Flores edit multos, simul junctos, superioribus speciebus minores, albidos, & pro ingenio foli & climatis in pallido vel flavescenibus vel incarnatos, subsequebibus feminibus quinque, dispositione & facie congenerum.

Pag. 1057. Synonymis 10. speciei adde, Geranium Cicutæ folio molchatum C. B. & pro undecima specie, aut octavæ varietate potius adde, *Geranium molchatum folio ad Myrrhidem accedente minus* J. B.

Hæc enim species aliàs odorata est, aliàs inodora.

Pag. 1058. Geranii quarti titulo adde,

Geranium Africanum molle olens tuberosum & nodosum, Aquilegiæ foliis Hort. Lugd. Bat. D. Hermann, è quo & descriptionem suppl.

Herman.

Constat radice longa, tuberosa, crassa, nonnihil lignosa, ex viridi pallidècente, subinde aliquot fibris capillatâ; Caulibus surrectis, bipedalibus, cinereis, glabris, lignosis, ad genicula crassifolentibus. Folia utrinque appositis Aquilegiæ facie, crassifolia, segmentis tamen paucioribus & amplioribus diffectis. Floribus pentapetalis in umbellam congestis nunc sursum, nunc deorsum spectantibus, cordatis, nonnunquam obsolete purpureis, à vespere ad Auroram usque decursum spirantibus.

tribus odorem: Seminibus antecedentium ritu quinis rostratis, candida, sericea, modica lanugine pubescentibus.

Propagatur seminibus, & tuberibus seu geniculis.

Pag. 1062. Geranis Malvae foliis addatur

Geranium Africanum frutescens Malvae folio, laciniato odorato Hort. Lugd. Bat. D. Hermann.
Ger. *Malvae folio odoratum, flore purpurascens* C. Bonae spei Brey. Prod.

Herm.

Fundite radicem crassam, candicantem, fibrosam: *cauliculus* cubitalis, geniculatus, nodosus, repinosus: *folia* digitalibus petiolis, Malvae paria, subrotunda angulosa, crenata, undulata, nonnunquam laciniata, odoris grati & aromatici. *Flores* facie antecedentes, alt paulo minores, sex septemve plures vel pauciores quasi in capitulo seu umbella simul junctis; cui subjungitur quinque, in parte radiata, hirsuta, subrotunda foliola, ambitu rubente & in exiguum molleculum mucronem abeunte: Sequuntur *femina* superiore teneriora.

Tota planta pilosa hirsutaque facie est, gaudens iisdem natalibus cum precedente, eademque cultura & virtute, sed remissiore.

Pag. 1063. Ad finem capitis de Geranio

Geranium Africanum Uvae crispae foliis, cauliculis procumbentibus, floribus exiguis rubellis Hort. Lugd. Bat. D. Herman.

Herm.

Germinavit (inquit) nobis ex seminibus Africis haec pusilla Geranii species, *radice* tenui, fibrosa; *cauliculis* plurimis, ramulis gracilibus, geniculatis, humi jacentibus, prona parte rubicunda, supina viridantibus. Singulis geniculis adstant *folia*, interdum bina è regione, glabra, latè viridia, Uvae crispae foliis similia, sed quadruplo minora & frequentius incisa. Penes horum exortum exit tenuis pedunculus, circiter longitudine digiti, sustinens flosculos, unum, tres, quatuorve, exiguos, pentapetalos, rubellos: quibus singulis subjicitur pediculus tenuis cum calyculo quinquepartito, includente vasculum pentacoccum rostratum, in quo quina *femina* exigua more congenerum.

Pag. 1065. Post lin. quartam adde. Hujus arboris in Hort. Lugd. Bat. duplex habetur species seu varietas, Altera flore purpureo; altera flore flavo. *Lin. 26. adde.* Querendum an fructus à Jo. Bauhino descriptus pro fructu Xyli Brasiliiani non sit potius diversae speciei quam illius quam Margravius describit; quidem in illo semina duplici ordine in loculamentis sita sunt, cum in descriptione Margraviana Xyli Brasiliiani seu *Aminiqui* hujusmodi seminum sitis nulla mentio; alia etiam sunt quae non conveniunt. Oculatissimus Botanice Jac. Zanoni Bononiensis duas dari Xyli Brasiliiani species diversas existimat. Nam primo quae à Margravio describitur pentapetalos esse dicitur, cum à fe scuta & descripta, (referente Fratre Stephano Capucino Ravennate, qui 14 annos continuos Fernambuci commoratus est) florem flavum campanulatum producat, quod & ex Lero confertur, qui eam Flores ferre luteos Campanulis similes instar Cucurbitarum vel Citrullorum tradidit. 2. Nam Xyli Brasiliiani folia in tres lacinas secta esse scribit; cum plantae ejus quam è femine natae coluit Zanoni folia varie admodum formae essent, prima integra & subrotunda, secunda acutiore, sequentia laciniata una, duabus, tribus, quatuor & pluribus lacinis pro plantae aetate magnitudine & statura, ut suprema in ramis ad septem usque lacinas incisa essent. 3. Quod fructum ferat ovatum, & tandem semen Pistaceae magnitudine; cum in suo septem femina conjuncta, ut plerumque sunt, non multum superent molem nucis Pistaceae. Verum his argumentis facile potest responderi. Nam primo mihi verisimilius videtur florem Xyli Brasiliiani quinque petalis compositum esse quam monoetalem, quum reliquae omnes Xyli species pentapetalo flore sint, magisque fidendum est curiosis spectatoribus Pisoni & Margravio, qui plantam ob oculos posita florem descriperunt, quam vel Lero, vel Stephano Capucino; qui minus curiose eum spectarunt & examinarunt, & ut verisimile est, è memoria descriperunt. Denique Margravius folia in tres quidem lacinas secta esse scribit, non tamen semper & omnia: hoc est, plerumque hoc modo facta esse, aut sectionem hanc affectare. Denique non dicit Margravius semina singula seorsim Pistaceae aequalia esse, sed in quolibet flocco contineri septem nigros fructus magnitudine simul Pistaceorum: quod quidem obscurius dictum esse fateor, ut Lactius etiam id de singulis fructibus acceperit. Lero autem auctoritas apud me minoris momenti est, qui fructum etiam quadrupartitum esse scribit prae normam aliarum omnium Xyli specierum quae fructu sunt vel tripartito, vel quinquepartito. Nomen autem commune *Aminiqui* cum eandem plantam intelligere arguit, quam describunt Piso & Margravius.

Meliantbus Africanus. Pimpinella spicata maxima Africana Bartholin. *At. Havn. An. 1653. Vol. 2. p. 58.* Herm. Cat. Hort. Lugd. Bat.

Herm.

Mellifera haec planta *radice* nititur vivaci, lignosa, crassa, pallida, brachiata, longo profundoque reptatu hinc inde diffusa; *Scapo* multiplici supra Viri altitudinem asurgente, viridis & vigoris perenni, pollicem crasso, rotundo, striato, scabro, geniculato, ad radicem lignoso, solido, in progressu ex ruffo virente, & ubi in floriferam spicam fastigiatu punicante, facile ex geniculis in terram demissis se propagante. *Folia* pinnatis, facie Pimpinellae, alt sextuplo, amplioribus, rigentibus, nervosis, per ambitum profundius serratis, colore in glauco virente, Costia media ad summum usque, cui folia ex adverso frictibus adherent, alata & crenata, parte vero ima & prona contracta folio, digito longo, concolori, integro, lata sua carinataque basi, qua ad scapi genicula promissa in mucronem porrecto, & costae instar ligule incumbente. Odore fetido narcotico gravi, sapore herbaceo parum adstringente. *Floribus* in summo numerosis nudis, ex nigro puniceis, in spicam congestis, haerentibus

haerentibus ex petiolis longulis, puniceis, tenui raraque lanugine pubescentibus: quibus singulis subjicitur foliolium, nunc puniceum, nunc ex puniceo virens, unguem aequans, & in delectum effigiem gracilefens. *Flos* plurimum quinque constructu petalis ex floris fundo ampliori, cui arcuè junguntur, in longum protensis, duobus superius latoribus & longioribus, binis lateralibus brevioribus & angustioribus, unico infero brevissimo carinato. Hoc in flore constanter deprehenditur, reliquorum vero numerus & amplitudo variant. Ex his proflunt decem *flamma*, puniceae saturati coloris, quinque longiora & tenuiora, apicibus flavescentibus parvis, totidemque breviora, apicibus robustioribus, levissima concussione deciduis. Inferiori petalo includitur receptaculum cartilagineum carinaeforme, repletum liquore melleo, diluto puniceo, saporis vinosi jucundissimi. Hunc à Belgis ad Prom. B. Sp. degentibus non inepto nomine Meliantibus five Florem mellis appellari ait. Melia vero haec substantia nequitam videtur productum roris flae aeris in flore collecti, sed eo ipso quo flores perficitur incipit ex porulis & villulis interioris floris bascos instar subtilissimi vaporis emanare, & in hiantem hanc carinulam deponi. Sive enim plantam mox flores paritum aeri liberiori expulseris, five in conclavi diligenter custodiveris aquam mellis proportionem observabis, tanta utrobique ubertate ut in subiecta folia fillatim defluat. Melle florum exarefcente sequitur *vasculum* ventriosum, membraneum, facie & magnitudine Nigellae fructu aequans, tetragonum, quateris dissepimentis distinctum, quasi ex totidem vasculis esset compactum, singula continent semen ovale, nigrum, lucidum, semini Pazoniae suppar.

Sponte sua luxuriat locis udis & paludosis ad Prom. B. Sp. Transposita in hortos mirum in modum multiplicat. Brumam rigidissimam quamvis patienter ferat, tamen custodienda est in commodo hybernaculo, ne flores, quos media tunc hyeme suppeditare solet, vitium capiant & praereant. Eo adeo delectantur *Hortensii*, & nunc quoque Belgae, ut Meliantibus nunquam praereant, quin mellae ejus dulcedinem avidè resorbant. Haecenus Hermannus. Plantam in horto Reverendiss. Episcopi Londinensis cultam vidimus.

Pag. 1065. Ad finem Capitis VIII. de Gossipio

5. *Moul Elarou* five *Arbor lanigera spinosa* H. M. P. 3. T. 52. p. 61. *Gossipium arboreum canis spinoso* C. B.

H. M.

Arbor est procera & admiranda, altitudine 50, crassitie 18 pedum mensuram haud raro superans, antequam ullos diffundat ramos. *Lignum* molle, fragile, subrotundum, cortice crasso, molli, cinereo, intus rubicundum ac scabro cinctum, qui squamis numerosis, rigidis, atris, glabris ac nitentibus spinis insuper dotatis undique ornatu: haec autem spinae acutae circa caudicem quorundem demum decidunt, manent tamen in ramis superioribus, quos omni ex parte obducunt; atque haec ratio est quod Simiae nunquam haec scandant arbores.

Radix crassa, fibrata, albicans, cortice subrufo, flavescente ac nodoso obducta: sapor acerbus, odor nullus.

Folia insipida, inodora, manibus conficta unctiosia, *Panjae* foliis haud absimilia, longis itidem, rotundis, glabris, necnon viridi-friatis, ac in exortu nodosis petiolis plura simul juncta, & in orbem expansa inhaerent.

Flores staevolescentes, ac magnitudine palmum aequantes, plures simul juncti ramulorum extremis inhaerent, atque è calyce crasso, denso, intus subviridi, extus flavescente prodeunt, quinque oblongis, crassis, densis, medio colore purpureo nitentibus, extus lanuginosis & reflexis foliis constantes, numerois in medio crassis, densis, longis, ac rubicundis *filamentis*, atris falcatis *apicibus* dotatis, duplici ordine medium floris cavitatem & umbilicum occupantibus: inter quae *stylus* prodiit fissus, qui ipsius fructus rudimentum est. Insuper in floris umbilico subcœruleus ac pellicidus observatur humor, qui dulcissimè gradissimique saporis est.

Fructus cum *Panjae* fructibus in omnibus conveniunt, excepto quod semina in loculamentis non triplici ut in illa, sed duplici ordine locata sint.

Crescit ubique in Malabar, seminibus stata Anno circiter 16 fructus fert, quos dein singulis annis, viz. Februarii & Martio mensibus maturos exhibet, atque ad annum 200 & ultra frugifera manet.

Langug leculis & pulvinaribus faciendis inservit. Arboris cortex pulverizatus, & cum succo Limontum in liminente formam redactus, inflammationes quascunque compescit, & ossium fracturas consolidat: cum adulto verò è nucis Indica vino firmificatur pro linimento ad herpetum usurpatur. E radice verò cortice egregium fit vomitorium. Humor ille dulcis, qui in floris fimo colligitur, cum Tamarindi foliis exhibitus quoscunque aquosos humores per alvum & vesicam poterit educit.

6. *Gossipium Indicum Salicis folio, fructu quinquecapitulato* * *Panja Panjala* H. M. *Arbor lanigera* five *Gossipium* Plinii Bontio. *Gossipium Javanense* Salicis folio C. B. *Lanigera arbor peregrina* J. B. Clus. *Gossipium arboreum Orientale* foliis Salicis dignatis latoribus Hermann. Cat.

H. M.

Arbor est procera, 40 aut 50 pedes alta, ramis decussatim in alios minores divisim in orbem brachiata; ita ut velut alae expansae videantur, ac (uti in Abiere & Pino observare est) fursum versis magis magisque gracilefcent frondes. Lignum albicans, molle, cortice glabro, atro-viridi variegato, inodoro atque insipido obductum.

Radix albicans, cinerea & glabro cortice recta, fibris nullis non latè per terram diffunditur, sed profundius ei inhaeret: sapor viscidus & unctuosus, odor nullus.

Folia longis, rotundis, glabris, necnon rubicundis petiolis plura simul juncta, ac in orbem expansa inhaerent, oblongo-teretia, glabra, densa, longitudine spithamam, latitudine ditos circiter pollices aequantia, virore nitenti.

Flores inodori ac infidpi, plures simul juncti, rufis, rotundis ac hirsutis petiolis, ramis lignosis inherentes, aquae & calyce crasso, viridi, in quinque lacinias secto prodeunt, quinque subrotundis, densis, intus lanuginosis, extus glabris, nrentibus & albicantibus foliis constantes, quinque in medio terebuis, crassis, albicantibus *femina*bus, flavescens, falcatis ac divitis *apicibus* eleganter ornatis, in medio floris cavitatem & umbilicum occupantibus; inter quae *stylus* prodit, flavescens globulo dotatus.

Fructus oblongo-rotundi sunt, quinque angulis levioribus fulcati, cortice primùm viridi, glabro ac niteute, dein rufo, scabro ac duro, obduci, intus in quinque loculamenta, alba ac niteute lacinie, seu gossypio referata, divisi. Intra quam lanuginem, delincent demum fructu, numerosa obvolvuntur *femina* rotunda, glabra, nigricantia. Hujus verò arboris fructibus maturis pleræque ejus decidunt frondes, quo tempore folia fructibus ornata est arbor.

Provenit ubique in *Malabar*. Semel in anno, viz. Januario & Febuario mensibus florum fert. Martio autem & Aprili denud frondefcit & floret; atque lata *femina*bus 40 annos non raro frugifera manet.

Fructuum horum lanugo seu gossypium colligitur, ex eoque lectuli & pulvinaria fiunt quae summam ob molliem pluris æstimantur. Bonius lanuginem hanc propter brevitem caminari non posse ait, ideoque nec lintea inde textuntur: facillime flammam concipit. Flores fructusque teneriores in cataplasmati formam contusi, ac capiti imposti cephalalgiam & vertiginem tollunt.

Hujus arboris fructum esse quem describit *de pinguis* *Chujas* *Exot. l. 1. cap. 14. vimum dubito*. *Folia* tamen arboris à Franc. *Roderiguez* nimis angusta describuntur. Et *Sebaldis* de *Wet apud Clusium* loco citato arboris quas observavit similem fructum gerentes in Guinea maritima ampliora habere folia affirmabat. Forte *Javanensis* foliorum angustia à *Guineensi* differt; imò utraque diversitas habetur in *Hort. Academ. Lugd. Bat.* Herman. Cat.

Pag. 1066. adde, *Bammia* ex *Surinam* *Urtica* foliis *D. Plucknet*.

Pag. 1067. loc. 1. *D. Hermannus* *Quingombo* *l. seu* *Alcea* *muschatam* *Pisonis*, quæ *Alcea* hirsute folio flavo & semine muscato *Margaro*, eadem est, ad speciem nostram tertiam seu *Alcea* *Ægyptiam* villosam *C.B.* refert; & certe ei simillima est, si non planè eadem. Descriptiones per omnia non conveniunt, ut conferenti patebit.

Pag. 1069. pro Synonymo *tertia* *Speciei* *adde*,

Althea *arbores* *Indica* *Populi* folio, flore ephemero *Herman. Cat. Hort. Lugd. Bat.*

Pag. 1070. Pro Synon. *decimaquarta* *Speciei* *adde*,

Althea *arbor* *Indica* *Tilia* folio, flore ephemero *Herman. App. ad Hort. Lugd. Bat.*

Ad finem Capituli 10. de Althea Indica addantur Speciei sequentes.

Althea Indica *flosculis* parvis, folliculatis ramulis affixis *D. Herman. Breyn. Prod.*

Item, *Althea Orientalis* *Pernambucensis* foliis lasioribus & ramulioribus *D. Plucknet.*

Item, *Althea Indica* *Bryonia* folio ejusdem.

Alcea Indica *fruticosa* flore coccineo petalis crispis.

An. Pariti H. M. P. 6. T. 43. p. 73. *An Rosa* *Baravico-Indica* inodora, seu *Malva frutescens* *Bontii*?

Frutex est *Bem-Pariti* planè similis, & nonnisi arte aut culturâ in arborem adolescit. *Flos* tamen simplex, coccineus, intensè rutilantis coloris, in eo differt, quod quinque constat petalis lasioribus, rotundis & crispis, circa unguiculos rubenti macula confpersis. In quinque pusilla, villosa, filamenta, quæ capitulis è fulco gaudent purpureis dispartitur subpurpureus *stylus*, qui in summitate multos *femina*bus, semilunatis *apicibus* exornatis circumtegitur, infra verò, si flos plenus fuerit, petalis interioribus.

Ob florum gratiam per totam *Indiam* in hortis colitur: estque longæva, & ubi octo vel decem annorum complexit ætatem flos è simplici evadit plenus, quo *Echnici* utuntur in cæremenis.

Contrita folia atque ex aqua exhibitâ is qui ex variolis febriçabunt, eorum copiosam inhihent eruptionem, præcordiorum temperant æstum, cum butyro nimum menstruum fluxum; & ex oleo cum foliis *Curumalli* cocta unguentum præstant vulneribus aptum. Ex florum gemmis decoctum mulieres reddit steriles: ipsæ autem oculis illis ophthalmicam tollunt. At flores apert, recentisque ex butyro triti aphidis mederi incolis dicuntur.

Hanc speciem *D. Commelinus* pro *Rosa* *Baravico-Indica* inodora seu *Malva frutescens* *Bontii* lib. 6. cap. 4. habet qui à nobis lib. 12. cap. 9. dubitanter ad *Altheas* refertur.

Bontius in febribus continuis se aquâ ex hujus floribus destillata ad somnum conciliandum pro frontali usum esse scribit.

Althea Indica *Gossypii* folio, *Acetose* sapore *Cat. Lugd. Bat. Herman.* *Alcea acetosa trifido folio* *Indie Orientalis* *Breyn. Prod. 1.*

Herm.

Radice habet fibrosam, albicantem, singulis annis pereuntem: Caulem tripedalem, viridem, glabrum, aliquando angulosum, ramosum, in fila ductilem: Folia trilobata, late viridia, forma & magnitudine ad *Gossypii* folia accedentia, longis innixa petiolis. Ad horum finem prodeunt flores, ex brevissimis pediculis ampli, rosei, incarnati, ex quinque petalis in basi ætè junctis, & interne-dio pistillo racemolo concolore extructis. His subscipit calyculus quinquefolius; ex quo post florum exanthelin prodeit capsula membranacea, oblongo-rotunda, pentagona, quinisintus loculamentis donata, in quibus *femina* compressa, ex rufo spadicæa congenerum more.

Folia

Folia subacidum & leviter viscosum præbent saporem. Caulis non minùs quàm apud nos *Cannabini* in fila ducuntur, & ad funes tendendos ulupantur. Hinc in agris & hortis *Indorum* quamannis feritur. In *Horto Reverendissimi Episcopi Londinensis* cultam vidimus.

Hujus & alia datur species, à *Garcia ab Horto* *Bangue* dicta.

Althea Indica *Vitis* folio, flore amplo flavo pendente *Herman. Hort. Leyd.* *Althea Indica* non *spinosa* flore amplo, pendulo, flavo *Breyn. Prod. 2.*

Ex radice alba lignosa protrudit caules modo unicum, modo plures, bicubitales, lignosos, rectos, glabros, aliquando subhirsutos, imò parte rubentes, summâ viridantes, in multos ramos brachiatos. Cum his simul exurgunt folia longis infidentia petiolis, tribus quinqueve segmentis divisa, foliis *Vitis* haud æstimilia, sed rigidiora, crassiora, aliquot venis ac insignibus nervis donata. Ad horum summitates prodeunt breves, tenuissimi pedicelli, quibus nolarum instar appendunt flores, ampli, rosei minoris magnitudinis, ad Solem aperti, cæteroque clausi, quinque petalis flavescens, unguibus violaceis holosericeis, in fundo junctis constati, prominente è medio pistillo, copiosis apiculis punicis eleganter paniculato. Floris basin regit calyculus parvus, in quinque profundas, acuminatas, viridantes crenas, quasi totidem foliola dissectus. Huic verò incumbunt quina aut septena angustissima stæcea foliola stellatim densata. Floribus emarcidis succedunt capsula membranacea, duricula, subhirsuta, ex quinque foliis vel alis & totidem loculamentis constantia, in quibus continentur *femina* compressa, fusca, reniformia, congenerum more.

Ex *femina*bus in insula *Zeylona* collectis germinavit.

Iisdem in locis ubi hæc provenit invenitur & alia species foliis alperis profundè lacinatis, folio-*Altera* *Spec.* rum *Cannabis* instar, saporis acid; caulibus aduncis hamis undique armatis, cæteris verò partibus superiori similis.

Bontius *l. 6. p. 117.* hanc alteram speciem videtur descripsisse *Acetosa Indica* nomine.

Folia si masticentur, acetosam plañt sapient nisi quod gustui pinguis quidam & glutinosius representent. Quod addit semen ejus instar *femina*bus *Cardui Benedicti* spinosum esse non capio, nisi *femina*bus nomine vasculum femminile intelligat.

Qualitate est è frigida vergente ad ficcam. *Malai* & *Bengalenses* & cæteri *Mauri* eam in edulis *Vitis* & pro olere reponunt. Herba hæc quoque in frequenti usu est pro topico medicamento. Contemunt quippe folia super lapidem marmoreum cum scobe ignis Santalini, & intinctos pannos capiti imponunt mixto oleo *Nucis Indica* & aceto in doloribus capitis biliosis. In febribus ardentibus etiam & phrenitide admodum frequenter in usu est.

Alcea Indica *spinosa* magno flore ex albidio flavescens *D. Comelin. Narinam Poulli H. M.*

P. 6. T. 44. p. 75.

H. M.

Rubi more luxuriat frutex iste, cauliculis rubescens, spinis ejusdem coloris licet interalbicent, perquam acutis obtusis. Folia crassa, oblonga, in tres cuspidatas lacinias, quarum media protenditur, divisa, villosa, alpera, in oris serrata sunt: horum ternæ senticosæ, è viridi rubentes costule in parte supina, ubi quoque protuberant, spinis carentes, in prona magis emident. Novella hæc teneraque folia non inciduntur, aut in cuspidem exeunt, quæ quæ vetustiora è profundius infecantur. Flores ex albidio flavescens, petiolis qui juxta foliaceorum surculorum exortum prodeunt, adhuc ter triuncialibus: quinque constantes petalis, leviter crispatis, venis prominentibus striatis, maculis autem grandiusculis è rubicundo obscuris, quæ circum oras exterius apparent, interstinctis. Exurgens spissus rubicundusque *stylus*, in ambitu staminibus rubris, quæ majuscula è croceo rubra habent capitula circumdatur, & in summitate quinque dividitur. Florem involvens perianthium quinquelacinatum, pilis candidis, oblongis, rigidis asperum est, hoque decem, elongi, angusti, pilosi, cubitali modo inflexi unguiculi coarctant. Olor ipsi nullus. Floribus deciduis capsula succreunt *femina*bus, coricæ, pilis candidis villosæ, perianthii foliis obteçæ, quæ floscentes in quinque conceptacula sejunguntur, quorum in singulo *femina*bus intersempimento mediastino inhaerent. Folis ac floribus nunquam denudatur.

Per univerfum *Malabar* regnum in locis arenosis plurimum est. Folium hujus tritice oculorum prærygo impositum, submovet. At ex foliis hiçe adjectis *Pi-* *Locut.* *Vitis.* pere, *Zinzibere*, *Lactæ*, Nucisque *Indica* succo expressis liquor resistit fluxionibus. Plantæ pedis altus balneo ex radice parato facile discutitur.

Althea Ricini folio *Virginiana* *Herman. Cat. Leyd.*

Herman.

Enata est *femina*bus ex *Virginia* delatis Planta humanam altitudinem multum excedens, ex cuius radice libico simili, pallida, longè latèque repente, perenni, gustus viscosi asurgunt caliculi glabri, viridantes, frequentibus alis subinde divisi. His adstant folia longis inflexa petiolis, *Ricini* æmula, ternis quinqueve, mucronatis & circa marginem crenatis lobis dissecta. Ad horum exortus ab imo caulis ad summum usque prodeunt simul pediculi longiores & graciliores, in aliquot pedicellos tenuissimos dividicati, quorum singuli sustinent ex caliculo viridanti quinquefariam crenato *femina*bus parvum, dancum, quinque carinatis petalis in basi junctis constructum, murem occupante columellâ racemosa, innumerus violaceis apiculis exornata. Flore disculo sequitur capsulum, quod exiguis membranaceis, angulosis, arcuè invicem conjunctis & in acuminatum apicem coeuntibus thecis efformatur; quibus singulis includitur semen unicum, parvum, spadicæum, reniforme.

Y y y y y y

Adambæ

Adamboe H. M. P. 4. T. 20, 21. p. 45. *Alcea Indica arborea pericarpio carnosio in plura loculamenta partito.*

H. M.

Arbustula est humilior, septem circiter pedes alta; caudice albicante, variis ramis in orbem diffusis donato, qui cortice scabro, primum viridi, dein furvo obducti sunt. *Radix* albicans, cinereo cortice tecta, odoris gravis, saporis unduosi. *Folia* oblongo-rotunda, crassa, densa, fine ordine, brevibus ac nodosis petiolis circa teneriores ramulos proveniunt, longitudine spithamam, latitudine palmum superantia, supernè atroviridia, infernè è viridi rufescentia, tactu nonnihil aspera, à media illa crassa, albicante costa plures nervi minores *superiores* versus deferuntur, arcuatum in se invicem coeuntes: odor sylvestris, sapor subastringens. *Flores* elegantes, purpurei, nitentes, rosas haud abimiles, rotundis & hirsutis petiolis, numerosi circa ramulos proveniunt, ac sex septemve, mollibus, subrotundis, expansis, ac nonnihil crispis constant foliis; necnon calyci lato, profundo, crasso, ac rugoso, subviridi, in sex septemve lacinias, acuminatas stellæ in modum sectæ, inhaerent, qui plurima insuper emittit *flamina* surrecta, infernè albicantia, supernè rubicunda, flavescentibus, nitentibus, ac planis apicibus ornata; inter quæ *stylus* prodest acuminatus, infernè rubicundus, supernè viridis: apud subullos & subastringens, odor nullus.

Fructus floribus succedunt inodori, inspidi, rotundi, viridi-fusci, nitentes, in vertice oblongo stylo dotati, ad basin vero calyce plano, crasso, ac viridi excepti, qui cuspides suos late extendens, ac exteriora versus reflectens, itellam quodammodo refert, intus porro carne albicante refert, intra quam numerosa latent *semina* plana, Malvæ semini haud abimilia, sex septemve loculamentis, membranaceis, quibusdam pelliculis à se invicem junctis, conclusa.

Crescit frequenter locis arenosis & petrosis in *Mangatt* & *Craganor*, præsertim circa fluminum ripas, Julio & Augusto mensibus floret, fructiferae fere Novembri & Decembri. Virer tamen perpetuo, ac diu superstes manet.

Ex arboris radice in aqua decocta gargarisma conficitur, quod palati orisque ulcusculis, necnon quibuscunque faucium affectibus medetur. Ex eadem radice decocta & dein confusa cataplasmata, quod tumoribus impositum potenter eos emollit ac maturat. Ex arboris cortice, foliis ac floribus cum aqua communi decocto paratur, quæ pota hepatis, lienis, aliorumque viscerum obstructions aperit, & aquas hydropicorum per alvum & urinam potenter educit. Semen haud secus ac Co-riandri semen capiti insectum est, ac vertiginem, ebrietatem, similisque affectus producit.

Katou-Adamboe H. M. P. 4. T. 22. p. 47. *Alcea Indica arborea elatior pericarpio carnosio sub-aspero.*

H. M.

Præcedentis species est sylvestris & major, altius namque excrevit. Ab ea differt quod folia & rami lanuginosi sunt, ac hirsuti quod florum median cavitate & umbilicum quinquè tantum *flamina* surrecta, candida, rubicundis apicibus ornata occupant, inter quæ *stylus* prodest albicans, cacumine bifido: denique quod fructus pilis tenuissimis subasperi.

Nascitur locis montanis in *Malæ* & *Poiga* provinciis Malabar, Maio, Junio & Julio mensibus floret, Decembri verò maturus fert fructus, vires autem perpetuo.

Ex foliis hujus confusis cum Nucis Indicæ aqua emplastrum conficitur, quod bubonibus Venereis, aliisque glandularum tumoribus impositum medetur.

Pag. 1084. post lin. 6. adde,

Auricula uris minima, folio inferius venoso & incano, flore suave-rubente Clavii Herman. Cat.

Herman.

Dilcriminetur à præcedente foliis longioribus, infernè venosis, nonnihil incanis, supernè viridibus, summis marginibus crenatis: *Floribus* quinis vel septenis, coloris suave-rubentis, quasi in umbella caulis fastigio insidentibus.

Pag. 1089. Nonne Apocyni species adde,

Synonym. & Descript. Apocynum Novæ Angliæ, subirsutum, tuberosa radice, floribus Aurantiis Herman. Append.

Radix constat tuberosa, pugni magnitudine, carnosa, nodosa, paucis fibris vestita, solo aridiori commissa hyssem superante. Ex qua sub æstatis initium assurgunt aliquot *Stolones*, altitudine pedali aut cubitali, rotundi, striati, herbacei, parte qua Sole illustrantur subrubentes. His adherent folia sine ordine, modo bina sibi opposita, modo solitaria, semidigitum longa, unguem lata, ad radicem minima, in progressu verò majora, rigidiuscula, in parvum obtusum mucronem abeuntia, supra è virore nigro splendentia, infra pallida, subhirsuta, venosa. Ramorum fastigia sustinent flores, in umbellam congestos, Apocyno Canadensi Syriaco minor Cornuti formæ & magnitudi-nem similes, elegantissimi Auranti coloris. Hi antequam perficiuntur exigua, oblonga, crocata, angulosque capitula mentiuntur; dehinc verò in decem petala finduntur, quinquè externa longiora, tenuiora, deorsum flexa, totidemque interna breviora, crassiora, erecta: è quorum singulorum basi exit itaminulum concolor, tenuissimum, apiculo destitutum. Medium occupat pallide flavescent capitulum, quinquangulum, structura valde eleganti. Fructum nodum videre contigit. Turget succo viscido, lento, in viridi pallescente, sapore acri, amaro, nauseoso.

10. *Apocynum Americanum foliis Juglandis quod apud D. Plucknet sicum vidimus.*

11. *Apocynum*

11. *Apocynum humile aizoides filiquis erectis Africanum* Herman. Hort. Leyd. *Fritillaria crasse* Promont. bonæ spei Stapel. not. in Theophrast. hist. p. 335.

Herman.

Locis montosis, saxosis, præruptis ad Prom. B. sp. luxuriant è radice exili, alba, fibrosa *cauliculi* modo humi prostrati, modo oblique ascendentes, spithamam & amplius longi, valde ramosi, digitum crassi, apylli, late viridantes, ingruente verò tempestate rigidiori ex livore ad purpureum vergentes, propemodum trigoni, denticulati & circumquaque brevibus, crassis, obtusis quasi aculeis, seu prominentibus dentibus, angulorum præruptorum rupium instar, stipati, succo viscido, acri, amaricanti, virolo & nauseoso urgentes. Ad dentium sinus prodest pediculus digito brevis, tenuis, pallide viridescens, vel ex livido purpurascens, communiter in tres, raro in quinquè foliaceos cuspidis abiens, sustinens *florem* amplum, flavum, monopetalum, crassum, quinquè acuminatis lacinias expansum, foris glabrum, viridantem, quinquè purpurascens per longitudinem striis inscriptum, intus tenacem, coriaceum, rugosum, flavescentem, punctantibus maculis eleganter conspersum, odoris fœtidii, viperini: Ex hoc protuberat umbilicus orbicularis, ejusdem cum flore consistentiæ & coloris, occupans fere median floris partem, cujus centrum concavum regio stellæ, quinquè radius compressis punicis in extremo bifidis lividique constructa: huic insidet brevissima crassiuscula columella, emittens in imo radios quinquè, teretes, rigidos, pallide punicantes, in summo totidem alios, brevissimos, concolores. *Florem* deciduum sequuntur *filiquæ* gemellæ, erectæ, virides, spithamam longæ, crassæ, crassiusculæ, includentes Apocynorum more *semina* orbiculata, compressa, tenuia, marginibus digitatissimis, castaneæ coloris, imbricatis invicem incumbentia, quibus singulis insident flocci sericeæ, candidi, ad solem aureis micis fulgentes.

Culturam exigit quam Opuntia spinosa. Solem auramque calidiorem amat, Septentrionaleni verò & hyemale frigus in tantum reformidat, ut illico liveat, arecat & pereat. Propagatur tam femine quam avulis ramulis in terram depactis.

Virtutem possidere cum Apocynis communem indicant acris, amarus, nauseosus sapor, & virosus odor.

12. *Apocynum Americanum arboreum filiqua maxima* Herman. App.

Herman.

Folii palmum amplis, mucronatis, è regione oppositis, longis pediculis appendis feminibus è Surinam missis prodiit. *Semina* erant membranacea, compressa, fusca, cum alba lanuginosa casarie.

Pag. 1090. Ad Caput de Aclepiade add.

Aclepiadi affinis filiquis foliaceis pappo destituta D. Plucknet.

Pag. 1098. Ad finem Capituli de Blattaria addend.

Blattariam Zeylanicam flore amplo miniato Herman. Cat. Hort. Leyd.

Eadem pag. Oxyi seu Trifolii acetosi species adde,

Trifolium acetosum corniculatum lateum majus rectum Indicum seu Virginianum Morif. hist.

Hujus cauliculi recti sunt, seu rectè ascendunt ad pedalem altitudinem: Folia, flores & cornicula seu filiquæ pentagonas, Oxyos luteæ minoris repentis quoad omnes suas partes multo majore, aliis familia fert.

Pag. 1100. Ad finem Cap. XV. de Nummularia addatur

Nummularia rara Nervægia flore purpureo Bartholin. Aët. Med.

Pag. 1101. Ad Cap. XVII. nota. Nonnulli Violæ aquaticæ duplex genus distinguunt, Alterum folio latiore, quod jam descripsimus; Alterum folio angustiore, Milletolum aequatum equiset folio, caule nudo C. Bauhino dictum; cujus hoc in loco mentionem non fecimus, si non invenissim in Cat. Hort. Lugd. Bat. à P. Hermannio edito.

Pag. 1103. add.

C A P. XXII.

A. 1. *Cuscuta* Park. major C. B. *Cuscuta* sive *Cassutha* Ger. *Cassutha* sive *Cuscuta* J. B. *Dodder*. *Animalis accensis potest, vel monopetalis flore tetrapetaloides.*

T. B.

A Lienæ quadræ affleca nunquam non parasitatur *Cassutha*, ingrata hospes, quippe quæ herbas frutescentes quos semel arripuit longissimis staminibus clavicularibus tam arcto nexu complectitur, ut eorum genium defraudet, flosculoque alimento eos penitus enecat, nullis postquam in altum conscendit nixa radicibus, quibus tamen primulum erumpens haudquaquam destituitur. *Folia* ei omnino nulla. *Flores* ad intervalla glomerati, caules non ambiunt verticillati, sed ad unam duntaxat eorum partem vergunt; singuli autem quatuor foliolis acutis crassis & succulentis constant; intus stamina totidem medium florem occupant: Ad singulos florum glomerulos apponitur foliolum minutum membranaceum, quinetiam è signis illis, ubi flores nascuntur caules ramos fundunt.

Cæterum planta hæc proluxa & verbo sa descriptione non indiget, cum ab aliis quibuscunque abundè distinguatur in eo quod foliis caret, & postquam succreverit etiam radice, longissima tantum filamenta constant, quibus plantas contiguis se circumvolvitis & adhaerescit, alimentum inde exegens. *Semina* rotunda, Papaverinis magnitudine paria.

Yyyyyyy 2

2. *Epithy*

2. *Epithymum* sive *Cuscuta minor* C.B. *Cassutha minor* Dod. *Cuscuta* Park. qui duas species non distinguit.

An hac specie differat à præcedente merito ambigitur: nobis nondum constat. Certe quæ in Officinis habetur *Cuscuta* filamentis constat multo tenuioribus, quàm quæ apud nos passim sponte provenit; & tamen Parkinsonus affirmat eam quæ *Vicia* innaſcitur frequentissimam esse circa Londinum, indeque Pharmacopœia nostra præcipue suppleri. Et fortè tentitas appares exlicitationi debetur; potest etiam planta ipsa pro sterilitate soli, aut plantarum quibus adheret naturâ, vel major vel minor evadere.

Cuscuta è semine in terram deciduo se quotannis renovat: Cùm tamen adoleverit radix penitus marcescere dicitur, plantaque ipsa ex stupibus quibus adnascitur totum suum alimentum exligere. Verùm ex accuratiorè observatione D. Sam. Dale, Radices, quæ longæ sunt & fusci coloris, non ita statim intereunt, imò (ut ei videtur) non intereunt omnino, sed plantam ipsam propagant: quavis verum sic ex Parkinsoni, & nostra observatione si semen in fictili feratur emergere quidem plantulam, sed brevi radicibus perire, si non sint in propinquo stirpes quibus irapat, unde proculdubio aliquam salutem alimentum sui partem inde exigit. Ex eisdem penitil. Botanici observationes Flores *Cuscutæ* monopetalæ sunt in quatuor (rarius quinque) segmenta breviter acuta divisi, colore albo, calyce viridi succulentis in quatuor pariter segmenta diviso excepti: quibus succedunt valcula feminalia rotunda singula quatuor semina oblongo-rotunda [Parkinsonio Papaverinis duplo majora] continentia.

3. *Cuscuta Americana*, super arbores se diffundens; *Cuscuta tricolor* Lendigiosa, arboribus innaſcens ex terra Mariana D. Plucknet.

Hæc super arbores latè se extendit veli instar, tenuibus filamentis, ramosis, variè implexis, & dependentibus. De flore aut semine nihil novimus. Gratum bobus & vaccis pabulum esse ferunt. Vidimus primò apud D. Gul. Courtine, deinde apud D. Leon. Plucknet.

Cuscuta Linum & Legumina in quibus copiosissime sapenumero apud nos provenit, vel stragulam penitus & corruptit, vel certè humi deturbat & alimento fraudat, unde non immerito à nonnullis Orobanchæ dicitur. Hinc in Sullesta & alibi rusticis & agricolæ eam execrantur, odiosis nominibus *Wells-tuch*, id est, Inferni herba, & *Devils guts*, id est, intestina Diaboli eam appellant. Plantarum quibus innaſcitur temperamentum participare aliquatenus creditur. Sic humidior efficit quæ Lino implicatur, quæ Genistam superat urinas potentius movet, adstringendi facultatem admixtum habet quæ Rubiæ infidet. In occidentalis Angliæ, adnotante Lobelio & post eum Parkinsono, endis efficacem experimento suo confirmant inquit. Utiles effi in scabie, itero nigro, obstructionibus hepatis & henis. In fomentis, deſeſſionibus & balneis ladoriis ad quavis melancholicas affectiones Regiungit morbum inveteratum præstantissima habetur.

Pag. 1106. Adde *Lilium Persicum minus* Dodart. Mem.

Pag. 1109. Cap. 4. Ad, *Lilium Americanum Acadienſe flore rubro punctato* D.M.

Pag. 1110. lin. 8. Add.

Alcool Antherarum Liliorum alborum in diuturna urina suppressione unicè olim profuisse recordamur. Hagendorn. Cynosbatol. pag. 48.

Ad dolores post partum. R. Olei Liliorum ʒiv. Lana succidæ eo imbutæ calidè ventriculo supponantur. Est singulare remedium inquit Matth. Cheſneau, Habui à D. Hulſe.

Lin. 19. Post secundam Lili speciem pro tertia adde.

Lilium lato caule multiflorum Cat. Hort. Reg. Paris. *Lilium* album Syriacum Rauwolfii J. B. D. Hermannus diversimodè facit à Lilio albo Constantinopolitano Sultan Zambach dicto Clus. Nobis varietas tantum esse videtur.

Lilium Canadense imperfectis floribus & irregularibus multis albis Moris. hist. anomala & monstrosa planta esse videtur.

Pag. 1117. lin. 4. Incipientem cancrum Cepa sub cineribus cocta & applicata aliquoties sanasse perhibetur.

Contra colicum dolorem remedium insigne.] R. Cep. incif. & rad. Raphani sylv. ʒβ. Zingib. Nucis moschatae ana ʒβ. Coque in vini albi ʒiij. ad ʒj. Cape ʒiij. ineunte paroxysmo, & deinde quando opus fuerit. Habui à D. Ed. Hulſe.

Pag. 1127. Addatur,

Narcissus Zeylanicus flore albo hexagono odorato, Lunala Zeylanensis Hermani. App.

Huic subternitur bulbis oblongo-rotundis pallidis, sub corticibus suis lanuginosis, folia promens Narcissina, aut breviora. Ad horum latera affertur thyrſus levis, crassitudine calami, proceritate dodrantalis, in cuius apice turget vagina membranacea, excludens florem unicuique hexagonum, monopetalum, candidum, odoratissimum, sex foliaceis, deorsum flexis, circinatisque lacinis differtum. Medium occupat calyx 12 per oras venis incisus; ex quo producitur stylus cum sex subulbils filiculis. Stamina in luteos apices desinentibus. Sequuntur semina fusca angulosa in valculo tricapulari, more congenerum. Minor hujus Narcissi species à majori differt partium omnium parvitate, alquando etiam florum lacinis minus contortis, & per oras pallide coeruleâ lineâ virgatis.

Pag.

Pag. 1143. Ad finem Cap. III. adde,

Lilium Africanum humile longissimis foliis polyanthos, saturato colore purpureo Herman. Cat. Append. *Lilium* idem diluto colore purpureo ejusdem.

Bulbus huic rotundus, magnitudine & formâ *Lilium Sphericum* adæquans, cujus duris membranaeis corticibus, ex quibus totus componi videtur, lanosa pallida filamenta intertexta sunt. Folis viget totâ ætate sphericis paribus, sed provenit prolixiori humi jacentibus. Septembri mense erigitur scapus prope palmaris, in viridi puniceus, è cuius bifida membranacea vagina funduntur deni, aliquid vixentes flores, in orbem diradiati, hexapetali, forma & colore Narcisso Liliaceo Ferrarii pares, magnitudine verò inferiores, odore Hyacinthum racemulosum *Muscari* seu *Depadi* dictum æmulante, Alerius flore purpureo saturiore, Alerius verò dilutiore gratissimè rubente. A floribus interius apparent valcula oblonga, trigona, tricapularia foeta seminibus.

Lilium Zeylanicum umbelliferum & bulbiferum, Tolabo Zeylanensis Herman. Cat. App.

Herm.

Ex hujus bulbo, oblongo, albedo, lanuginoso affurgunt folia Narcissina, lata, glabra, plana, carinata & flexuosa; inter quæ attollitur thyrſus nudus, rotundus, bipalmis, cujus summum caput coronatur foliis senis novenis pro ætate plantæ aut foli ubertate, modo paucioribus modo pluribus in umbellam congestis, omnibus simul è vagina membranacea bifida prorumpentibus: Singuli verò sex candidis angustis longis petalis confluentur; in quorum medio prominet stylus cum sex albidis staminibus in versatiles flavescens farinaceos apices desinentibus. His defluxis succedunt in conceptaculis trigonis, tricapularibus semina fusca angulosa, quæ in bulbos grandæscunt, conceptacula dirumpunt & germina protrudunt. Eadem semina bulbacea observantur in Liliis sphericis, Silyrhynchis nonnullis, aliisque hexapetalis bulbosis Indicis Africisque.

Pag. 1151. lin. 6. Succum inspissatum bulborum Tuliparum ferunt inficere nigerrimo colore, qui nulla arte elui potest. An ergo cum in Oriente Tulipe sponte nascantur in massas planas morelliformes cum redactum ita temperare norunt Chineses, ut iis aramenti scriptori vel rubricæ præbrilis loco maderfactus interserviat, aut eodem mappas Gossipinas colorent, aut illius beneficio alia pigmenta ita preparare docet sunt, ut elui nequeant, aut aplicationi expostæ telæ Gossipinæ minime decolorentur. S. Pauli quadr. Bot. Cl. 2. p. 133.

Tulipa serotina ramosa maxima, flore simplici, sinbiato, flavo-vario Herm. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Hujus bulbis emittit caulem pede altiore, robustum, incano madore pubescentem, & in tres, quatuor, pluresve ramos divisum. Singulis infidet folia amplius, in viridi rubro aureoque elegantè variegata, & multiplicibus petalis modo planis, modo fimbriatis, Rosæ vel Pœoniæ in modum dispositis referens. Huic ætate ferventiori succedit aliquid capitulum oblongum trigonum, ceteris Tulipis majus & robustius, quod deficiens in tribus loculis sex feminum series ostendit more congenerum. Cauli verò ac ramis adstant folia lata, firma, erectiora; qualia fert Tulipa serotina *serotina* Clus. cum qua hæc planta folis exceptis floribus omnino convenit.

Pag. 1152. Pro Ornithogalo spicato cæavo interseratur

Ornithogalum indicum spicatum flore lacteo magno, folio Cepæ fistuloso D. Plucknet.

Pag. 1155. Ad finem Capituli de Ornithogalo add.

Ornithogalum Africanum lateum odoratum, foliis Cepæ, radice tuberosa. Herm. Cat. Hort. Leyd.

Herm.

Huic subest radix ampla, tuberosa, nonnulli depressa, sessilis, pugni magnitudine, coloris flavescens, folia promens longa, fistulosa, cepacea; Flores in spicam congestos, hexapetalos, luteos, odoratos, à quibus profluit semina concoloria, lanuginoso tomento oblita. Sequuntur semina more congenerum in valculis tricapularibus.

In udis petrosi Promontorii Bonæ spei provenit.

Locu

Pag. 1164. Ad finem Capituli de Hyacintho add.

Hyacinthus Africanus tuberosus flore cæruleo umbellato Breyn. Prod.

Breyn.

Radice habet tuberosam, ferectè memini, albam vel cineream, fibris crassis & longis imâ basi fistulam. Folia virentia, oblonga, Hyacinthi Orientalis & Lilio-narcissi Indicis Ferrarii mediâ faciem obtinentia. Caulem rotundum, nudum, æquipedalem & altiore haur crassum, in cuius apice 10, 11, nunc plures nunc pauciores flores Hyacinthi Indicis tuberosi & effigie, & magnitudine nascuntur, umbellatum autem dispositi & cærulei pulchri coloris. Fructus forma me læt.

Pag. 1170. *Gladiolus æthiops* flore minato Hort. Reg. Paris. g. an à præcedenti diversus? Ad.

Gladiolus max. Africanus Bartolin. Aët. Med. Hafn.

Pag. 1172. Ad finem pagine adde,

Calcichium biflorum seu vere & autumnum florens an à *Colobis* verno Camer. differens considerandum proponit J. Bauhinus.

Xyyyyyy 3

Pag.

Pag. 1177. Ad finem paginae addatur

22. *Crocus vernus angustifolius serotinus. parvo argenteo versicolore flore* Herm. Cat. Hort. Lugd. Bat.

23. *Crocus vernus junceifolius serotinus caulescens, floribus violaceis, ad Solem aureis micis fulgentibus* Eijkem.

Hic (inquit) adeo similis est Croco verno angustifolio Clusii Rat. l. 2. 207. ut pane idem videatur. Sed debium mover cauliculus feminalis, et cujus apice prodeunt tres quatuorve flores violacei ad Solem expansi, aureisque micis nitentes.

Pag. 1194. l. 20. adde,

Ephemerum Africanum annuum flore dipetalo Herman. Cat. Leyd.

A Marcgravio in Hist. Brasil. pag. 8. depingitur & describitur sine nomine, & a nobis, qui tum plantam ipsam non videramus, lib. 23. p. 1332. inter anomalas disponitur sub titulo Dipetale Brasilianae (sive Gentianae aut Plantaginis). At jam Pseudophalangii speciem esse percipimus. Hermanni a Zanoniario Ephemerum ramoso, &c. distingui tantum radice annua & floribus minoribus duobus petalis constructis adest. Verum si ego verba Zanoni recte intelligo, in florum situ insignis est differentia: nam in Phalangio Virginiano Zanoni flores feminalibus valculis non sunt contigui, quemadmodum in hoc, nec per consequens tres uno calice inclusi sed unus tantum tripetalus tribus valculis feminalibus postea se excurrentibus communis, cum in hoc nullus hujusmodi flos sit, sed tribus valculis sem. ex eodem calyce excurrentibus terni insident flores dipetali, hoc est, singulis valculis singuli.

Luxuriat in cespis & ad margines rivulorum circa Promontor. Bon. Sp. Seminibus deciduis in horto se propagat.

Similem speciem, aut multo minorem, observavit Hermannus in Zeylan & Malabar, quae in locis ubiginosis, aliisque herbis abundabat. A medicis reponebatur inter aquae & refrigerantia medicamentis.

Pag. 1200. Ad finem Cap. de Aloe adde,

Aloe Americana foliolifera Herman. Cat. Leyd.

Herm.

Ex crassa, fibrosa, pallecente radice prodeunt folia facie vulgaris Aloes Americanae junioris, carnosa, fusculenta, modo plana & humi procumbentia, modo canaliculata & arcuatim sursum vergentia, late viridia, in mucrone minus pungentem abeuntia, & in ambitu crebrioribus exiguis, fuscis, rigiduliculis spinulis armata. Ex horum medio quinto aut sexto a latrone anno assurgit caulis, sex septemve pedum altitudine, striatus, compressus, solidus, durus, herbaceus, raris aliquot foliis, inferioribus longe angustioribus & tenuioribus caulem firmiter amplexentibus vestitus, spargens circa fastigium sex septemve, plures vel pauciores ramos, palmares, sustentens ex brevibus crassis petiolis capitula oblonga, triгона, capsularum feminalium rudimenta. E quorum cymis eriguntur flores oblongi, sex luteo-viridantibus crassis, obtusis petalis constructi, prominente stylo flavescente, cum sex brevioribus concoloribus staminibus, longis, transversis apicibus donatis. His emarcidis perficiuntur subiectae capsulae, includentes semina parva, angulosa, fusca, duplici serie in tribus loculentis disposita. Ad singularum capsularum exortus, aliquando etiam ad ramorum & foliorum in caule sinus progerminant novae foboles, quae avulsi & in terram depactae nullo negotio excreverunt.

D. Hermannus Iridem variam Cap. B. Sp. Bod. de Stapel. Aloes speciem facit, vocatque Aloem Africanam folio longissimo, & angustissimo, floribus luteis foetidis.

Pag. 1200. Cannae Indicae plures species distinguunt Herbarti, nimirum,

1. *Cannam Indicam latifoliam maximam* Herman. Cat. Arum. Ind. latissimo folio, flore rutila. Hort. Reg. Paris.

2. *Arundo Indica latifolia flore luteo punctato* C. B.

3. *Canna Americana flore fulgenti cocco splendente* Herman. Cat.

Herm.

Huius femina ex Surinama transmissa fuit. Stipites edit vulgari Canna Indica paulo humiliores: flores tiliari cocco intensissime rubentes; Semina minora, in spadiceo nigricantia; cetera paria.

4. *Canna Indica angustifolia flore flavo.* Albari Pison. l. 5. 21. Herman. Cat.

5. *Canna Africana minor flore suavo-rubente* Bartholin. Aet. Med.

Pag. 1204. *Curcuma synonymis* adde, Curcuma five Terra merita Officinarum radice crocea J. B. qui verum Indicam Cyperum Antiquorum hunc esse statuit. Plante ipsius descriptionem accuratam debemus observationi & industrie Clarissimi Viri & eximii Botanici D. Pauli Hermann, cujus frequens in hac Appendice mentio, qui non hanc tantum plantam descripsit, sed & novum uti stirpem genus in lucem produxit: Noscit de curc, quod antea nescivimus. Simili omnino fructificatione gaudere Bengalam Indorum, Cardamomum majus & minus, Costum Arabum, Galangam utranque

trunque, Zedoariam, Zorumbeth Garcia & Zingiber. Plurimum certe vel hoc solo nomine ei debet Respublica Medica & Botanica, quod tenebras illas quibus involuta essent, simplicia isthac medicamentum passim usitata dispulerit, omnemque de illis disputationes & litigia determinaverit & sustulerit.

Constat (inquit) Curcuma radice tuberosa, tereti, in transversum acta, Zingiberis facie, crassitie digiti, ex multis propaginibus cum circularibus in superficie zonis geniculatim conflat, aliquot crassiusculas fibras & geniculis demittente, ponderosa, foris pallida & modice scabra, intus crocea & tenuiusculas fibras & geniculis inclinate, solida quasi ex condensato croceo succo pressis compacta, poris deorsum in punicum inclinante, folia quasi ex condensato croceo succo pressis compacta, viridibus acris, aromaticis, pinguis, odoris fragrantis. Huius singula genicula protrudunt folia late viridia, plana, spitham longa, unam duave palmas lata, in modicum acumen delincentia, foliis Cannae Indicae junioris adeo similia, ut a rudioribus non facile ab invicem discerni queant. Hoc errore ductum video Bontium, qui Hist. Nat. & Med. Ind. Orient. l. 7. c. 30. loco Curcuma delineavit Cannam Indicam in India frequentem, & hortis nostris familiarem. Ceterum & novellis & robustioribus radicis tuberibus origitur scapus dodrantalis, teres, succulentus, scriptorii calami crassitudine & viridi pallefcens, inferiori parte nudus, a medio vero ad cacumen usque in crassam rotundam spicam fastigatus; quam formant foliola ab exortu pallide viridia, postmodum ex flavo rubentia, vel ex pallido flava, duos ungues lata, sensim in recurvum mucrone abeuntia, squamatum disposita; ex pallido flava, duos ungues lata, sensim in recurvum mucrone abeuntia, squamatum disposita; in super quorum commissuras delitescit tenax & viscosus humor collectus ex nocturno deciduo rore. Insuper ex singulis squamis successive prodeunt flores oblongi, Cannae Indicae facie, aut triplo minores, quatuor ut plurimum pallide flavescentibus aut purpureiscentibus petalis constructi, uno superiore oblique sursum vergente, binis inferioribus recta protentis, intermedio vero quadratenus intorto & ambriato. Quibus excessis succedunt valcula parva, membranacea triplicaria, quae continent semina rotunda; fusca, seminibus Cannae Indicae minora.

Indis adeo familiaris est Curcuma, ut vix horum in Oriente reperire liceat, in quo non colatur. Majorefcit fodiendae radix postquam flores exaruerunt. Propagatur tam seminibus, quam nodulis seu germinibus a radice relictis. Donatur sale oleoso volatili, partibus blandis viscosi immerso. Haecenus Hermannus.

Methonica Malabarorum Herman. hic inferenda. Vide descriptionem inter anomalas inferitis.

Pag. 1207. Cyclamini multae species a nobis omittae habentur in Catal. Hort. Reg. Paris. & Horti Academ. Lugd. Bat. a P. Hermanho editi, quas hic recensere non pigebit.

1. Cyclamen Autumnale orbiculato, circumscro folio, subius rubente, odoratissimo flore; Corycyrum Hort. Reg. Paris. Herm. Cat.

2. Cyclamen Autumnale, folio subrotundo lucido molliore & crenato, suave-rubente flore, Syriacum ejusdem.

3. Cycl. hyemale orbiculatis foliis, inferius rubentibus, purpureiscenti flore, Com Herbatio-rum ejusdem.

4. Cycl. hyeme & vere florens, folio anguloso, amplo flore albo, basi purpurea, Persicum dictum ejusdem.

- Idem carneio flore, basi purpurea ejusdem.

5. Cycl. latifolium auriculatum flore suavo-rubente ejusdem.

6. Cyclamen folio longiore anguloso & linguam Serpentis mentiente, Regium ejusdem.

7. Cycl. folio paulo longiore, vixdum maculato, flore dilute purpureiscenti, Romanum recentiorum ejusdem.

Pag. 1210. post historiam Ari Egyptiaci Colocasia disti adde,

Arum maximum caulea migracombis Zeylanicum Herman. Cat. Leyd.

Item, Arum Album Aethiopicum flore albo odorato, mollem redolente ejusdem.

Item, Dracunculum Indicum caule viridi non maculato Dodart. Mem.

Poss. historiam Dracunculi aquatici adde,

Arisarum Potamogetiti folio Bocc.

Bocc.

Radice & caule maculato cum aliis Arisari speciebus convenit. At Folia unciam lata, duas longiora, sub paululum nervosa & per terram sparsa quadratenus Potamogetiti rotundifolia sunt similia. Flos brevior & radii textoris instar apertus, axilli pistillo piloso praegnans, extremo mucronato & hami instar aduncus. Natales illi Saccæ & Panormi in sylva S. Mariae a Jelu, &c.

Pag. 1211. Ad finem Capituli de Aro adde,

Arisarum angustifolium minimum P. Boccon. p. 80.

Bocc.

Humilis est haec planta, & palmarem altitudinem vix superat, Caule, involuero, pistillo, necnon radice globosa eique candida Arisaro angustifolio vulgari perfimilis, sola omnium praedictarum partium exilitate, atque Folia angustis & longis a vulgari distrepans. Ad Saccæ, medius in faxis atque in laxorum filis mihi obvium factum est, in loco La Pirra dicto.

Pag. 1218. Orchis anthropophora femina Col. a D. Dale inventa est in Essexia juxta Dalington vicum, prope Sudburiam in vetere Sabuleto.

Pag. 1220. Orchis Scarabaeum referens Breyer. Cent. 1. p. 45. ejusdem Orch. myodes fusca Lufitanica est.

Pag. 1240. lin. 20. Ad dolores oculorum vehementes [R] Crustum panis secundarii, torreatur & statim quam maxime calens aquae immergatur, & extracta mox oculis applicetur per noctem relinquendo.

quando. "Excellent est remedium, inquit Liber arcanorum. *Chesneus*, Transmisit *D. Hulpe*.

Ad sudorem provocandum in febribus. R micrum Panis communis q. l. Calefiat in MB. & irroretur vino Hispanico & aqua Theriacali, deinde applicetur suris pedum & post horas septem removeatur. *Idem*.

Pag. 1245. Ad finem paginae addit.

Pulpa Pomorum assistorum comminuta & mixta cum aqua fontana, aut Cerevisia tenui non lupulata, deinde syrupo violarum edulcorata & pota ad stranguriam valet.

Ad ventris nervi aut tendinis lesam, & dolorem in quavis parte. R duas quartas Cerevisiae optima; veteris, ad Oleum aut extracti confitentiam decoque, eoque partem affectam frequenter inunge.

Pag. 1246. Ad finem capiti de Hordeo addit. In Historia nescio quomodo omisum est Hordeum nudum seu Gymnocriton J. B. quod sic describit. Hujus spicae Hordeaceae imitatur horrido aristarum barbitis, at verò grana rufescentia, utrina, acuta, una facie sulcata, ex adversa partis mucrone gemmæ longiusculum ostentans, glumâ simplici obvoluta levi etiam digitorum attritu facilius quam Triticea exsiliunt. Siquis autem verum ordo observari possit quaterni si videri possint, porro folium latum, multum calamos amplectitur.

In Catalogo Horti Edinburgici Sutherlandii, & Horti Acad. Lugd. Bat. habetur Hordeum nudum. Quomodo hoc differat à Gymnocritone five Hordeo nudo J. B. ? Zeopyro seu Tritico-specto C. B. ?

Pag. 1247. post tertiam Mili speciem addit.

Milium Indicum Arundinaceo caule, granis flavescens Herman. Cat. Hort. Leyd. Frumentum Indicum, quod Milium Indicum vocant C. B. Theat.

In septenum pedum altitudinem affurgit culmo Arundineo, digitum crasso, quem à geniculo ad geniculitum involvunt folia frumento Indico angustiora & longiora, lineâ albâ per medium longitudinè striata. In summitate erigitur juba dodrantalis, pugni crassitudine, multis paniculis, strichus invicem junctis coarctata, floris lanugineos pendulos Mili instar flavescens proferens; quibus defluentibus succedunt grana copiosa, rotunda, nitida, dura, pallida, farinacea, magnitudine Orobi; singula insident calyculis bifidis, parvis, nigris, splendebus.

Milium Indicum Arundinaceo caule, granis nigris ejusdem ibid.

Herm.

Hoc cum priore convenit crescendi modo & forma, ita tamen ut grana ferat nigra, lucida, in summo nonnihil tomentosa.

Utrumque Milium quantum in utraque India omnium frugum fertilissimum sit, satum tamen in hortis nostris difficultat ad frugem perducitur.

Pag. 1252. Capiti de Mili Arundinaceo addit.

2. Milium maximum Indicum. Lixibosum Arundinaceum aliud, Toxocitilap xochitl Herman. dec. p. 282. Milium Sili Bonit. p. 152.

Hernand.

Folia fert Arundinacea, fructum initio candidum & gemmantem, tandem nigrum, & nitidum & precariis vocatis globulis persimile. Quamvis calidis maxima ex parte locis nascitur, frigida tamen & temperata non refugit, tranquillum jandem in Hispaniam. Tumores præter naturam repellit. Valeat etiam adversus renem & vesicæ affectus.

Pag. 1263. Graminis Loliacei hac estate speciem in pratis observavimus spicis partialibus totalem componentibus angustioribus teretioribus nec ita compressis, longioribus etiam, quam in vulgari, inferioribus non sessilibus in alâ seu sinu quidam folioli, sed longis pediculis insidentibus; alia adhuc differentia observari possent.

Pag. 1266. Ad finem Capiti VIII. addit.

Gramen Aleopocoides Indicum maximum.

Culmus affurgit bicubitalibus aut tricubitalibus, Spica tres uncias longa, teres, Graminis typhini similis, sed major, non è squamis compactis quemadmodum illius, sed ex feminibus confertis singulis pilorum tenuium congerie velut penicillo quodam ad basin cinctis.

Ex feminibus Indici in horto Reverendiss. Episcopi Londinensis flocerit.

Pag. 1271. lin. 9. addit.

Gramen hirsutum repens spicâ simplici, molli J. B.

J. B.

Importuna luxuries est radicem albertium, nitidarum, geniculatarum, sapore subdulci, quibus in immensum se propagat. Folia longa, hirsuta, mollia, vaginâ longissimâ culmum nodulum tenuem cubitalem obvolvunt. Panicula mollis contractior, palmum circiter longa ex viridi purpurascens.

Abundat in vineis Montebelgardis florens Junio & Julio.

Pag. 1273. Ad finem pag. & Capiti de Gramine Dactylo addit.

Gramen Dactylon maximum Arundinaceum Hort. Reg. Paris. Dactylon Indicum esculentum spica articulata Ambrosin. Phyt. Seseum perenne Indicum Zanoni.

Zanoni.

Semine ex India delato enata est, nihilominus hyemis secura, in horto Jacob. Zanoni ad trium ulnarum altitudinem excrevit, radice simplici alie descendente, è capite multa germina emittente.

* Bononiensis.

& fibras spargente. E majoribus radicis germinibus exeunt culmi, penna scriptoria majores, ad medietatem usque crebris foliis cincti, reliqua parte nudi, ex rotunditate plantæ seu compressi, superne virides, inferius lucidi, foris Arundinum similium, intus spongiosa medulla. Sorghi instar pleni; nodis prægrandibus raris intercepti, ima viz. parte plus quatuor digitis à se invicem distantes, & superius multo adhuc plus, ut suprema internodia aliquoties unam longitudinem excedant; inflexi rumpuntur & contriti succum reddunt aqueum. Folia ad radicem unam aut etiam duas uncias interdum longa; que in caule ordine breviora, fragilia, per longum striata & velut plicatilla, foris viridia, intus albicantia, ad margines aspera, absque ulla tamen serratura, pilola. Singuli culmi singulas, binas, ternasve, interdum etiam quaternas aut quinas gestant spicas. Spichamam longas, triangulares, squamosas; inter squamas [singulas] menle Junio exeunt lingulae duae lanuginosae colore Laccae del Verano, & post hæc eodem menle, atque etiam sequente, per unamquamque spicæ divisionem enascuntur flores staminei apicibus obscure flavis ut in aliis hujus generis, quorum particularem descriptionem apud auctorem nostrum vide. Floribus succedunt semina tegumento pyramidalis, duro, foris colore paleaceo, intus argenteo contenta, æque tribus lateribus glumis coloris paleacei cincta; Teguminibus hilce exitis [emen] membrana ex albo subfloreæ rectum apparuit; quâ detracta nudum pyramidalem retinet figuram, dum recens est Pistacii mundi colore, exarctum ad albedinem inclinandum, valde oleosum. Spicæ scapus medius ex articulis invicem commissis componitur, quorum uniuscuiusque dentis sine radice formam habet. Reliquam descriptionem vide apud Zanonium.

Pag. 1275. lin. 6. addit.

Gramen Filicem paniculis integris Bocconi.

Bocci.

Radice est fibrata, culmo tenui & geniculato, foliis paucis vestito, cujus fastigium obtinent pulchre paniculae, vulgari Gramini Filice pares, si simul essent conjunctæ, & palmam mandis extensis junctisque digitis imitarentur.

In litore S. Erasmi loco li Strazzoni dicto nobis apparuit.

Pag. 1277. post decimam Arundinis speciem addit.

Arundo Indica variegata seu Laconica Cornuti 55. Laconica à Petro Mullerio Stapel 440. Herman. Cat.

Cornuti.

Hujus radix vulgaris more naturâ vivax & geniculata: Singulis annis calamos & folia vere novat, quæ duo hime apud nos hyeme intercidunt. Calamus hominis proceritatem implet ac superat, vix nudus oculis patet. Folia enim, quæ in suo exortu tubulo facta, pediculi vicem præstant, complexu tenues, per ambitum inducunt tunicas atque ita subinde nascentia ab imo ad summum usque calamum operiunt. Inter hæc folia quædam cubitum longitudine superant, latitudine unciam alteram expleant: incana sunt omnia, variè tamen colorantur, excurrentibus lineis latis, quarum alia subflavæ sunt, alia virides, alia subrubæ, quantumvis in robur non omnibus foliis communis sit, sed tantum ad radicem natis. Ejus paniculam videre non licuit.

Pag. 1280. Cap. 4. post tertiam speciem Graminis Arundinacei interferatur, Gramen Arundinaceum aquaticum paniculâ Avenacæ.

Hoc genus à D. Sam. Doody Pharmacopœo Londinensi, Rei Herbarie peritissimo & maxime indutrio ad ripas Themis fluvii inter Londinum & Cheltenham observatum ad nos sicum transmissum est. Ad tricubitalem altitudinem affurgit culmo grandi, Arundineo, geniculato, longis internodiis, in cæcamine longam, non multum sparsam, subinde purpurascens, è spicis squamosis muticis compositam paniculam gestans. Folia angustiora quam pro magnitudine plantæ, longissima.

Pag. 1289. post septimam Gram. Avenacæ speciem interponatur,

Festuca Avenacæ spicis strigosis & glumis glabris compactis.

Ad pedalem aut cubitalem altitudinem affurgit, culmo tenui, tribus aut quatuor articulis intercepto, foliis angustis, oblongis, utrinque hirsutis cincto. Paniculam in fastigio explicat longiorem & angustioram seu minus sparsam, & paucioribus spicis compositam quam præcedens. Sunt etiam spicæ singulares glabræ & strigosiores quam illius, alias similes.

In pratis humidis provenit. D. Dale observavit & attulit.

Gramen Avenaceum glabrum panicula è spicis raris strigosis composita, arvis tenuissimis.

Culmo est cubitali aut etiam longiori, tenui, quatuor aut quinque geniculis intercepto; ad quorum singula folia singularia, ut in omnibus ferè Graminibus, aliquoties eum obvolvunt, modicè latata, viridia, striata, glabra. Fastigium occupat panicula, laxa, è spicis strigosis, paucioribus & rariis fitis composita. Spicarum squamas singulas ariste terminant longiusculæ, capillares ferè tenuitatis. Radices fibrosæ. Fulhamiæ propè Londinum, in aggere inter locum excensionis è cymbis & Episcopale palatium, à D. Doody observatum ostensum & ad nos transmissum est.

Gramen Avenaceum panicula purpureo-argentea splendens D. Doody.

Radix, quantum ex sicca discernere licuit, paucis & brevibus fibris constat, plantam tamen perennem esse conjectatur D. Doody. Culmi cubitales & altiores, tenues, duobus tribusve articulis nati, totidemque foliis vestiti, paniculam in summo gestantes, non multum sparsam, purpureo-argenteam

Capparis Portulaca folio C.B. *fabaginea*, sive *Peplis Laetidinorum* J.B. *Telephium Discoloris* & *Plumii* Col. *Capparis fabago* Gr. *fabago*, sive *leguminosa* Park.

Col.

Radix habet crassam, perennem, longam, aequalem, candidam, tenui cortice obductam, teneram, sed vultute lignosior, capite exuberante obgerminum ventosorum amissionem, & novorum quotannis eruptionem. Plures quidem exeunt ab radice *rami*, firmi, teretes, leves, virentes, geniculati, spontanea Portulacae similes; singulique geniculis *folia* utrinque adherent unciaibus petiolis vel minoribus, crassis, foliatis, Aurantium petiolis quibus *folia* insident similibus, minoribus, atque angustioribus bina ab eodem ortu prodeuntia, carnosa, crassa, laevia, effigie Portulacae, lenta, fuscesca, ad coeruleum quodammodo vergentia, ob candidam asperginem, quā dealbati videntur ex viridi, circa radicem latiora & majora, ut lata sint uncias duas, & longitudine 2½ superent; circa ramos decrefcentia Portula caparia, & in summo minora. E foliorum ortu & caulis geniculis breves bini producuntur petioli, circa summum & medio ramulorum, in quibus primum virides *corymbi*, rotundi, parum oblongi insident, erecti, qui desiccantes alba folia interna exserunt parum, numero longa, sicuti & externa illa continentia calycis vice, corymbum efficiunt, pluribus croceis, oblongis, intermediis, tenuibus *staminibus* capitatis productis, ex eorum centro tantundem excedentibus. Stamina quidem illa primum crasso capite, brevi filamento sunt, cum flos parum hiat & cavus conspicitur; at perfectiore flore producuntur admodum filamento, capitella vix apices minuantur; atque interna foliola floris candida croceum unguem, dimidium folioli occupantem ostendunt. Floribus marcescentibus atque deciduibus petioli remanent, *siliquis* habentes, elatas, parvas staminibus adhuc remanentibus: At perfectiore se siliqua, Raphani siliquam æmulante, *stamina* pereant, petioli intorqueret & siliqua deorsum nutat, virelens, lavis, nitida, circa extremum crassa, atque pilum habens, at quo veluti linea quinque per longum deducuntur, quibus siliqua jam maturitatem & siccitatem adepta dividitur hians, seminibus demittens oblonga, plurima.

Junio & Julio florer, & siliquis profert, Augusto & Septembri mense perficitur. Sapor plantae amarus, parum acrimonia offensus gustui, non multum à Capparis vulgaris sapore alienus, unde & Capparis nomen ei inditum. Quia foliis alatis Fabae folia imitari videretur, ali Fabaginem dixerunt.

Radix sapor acerbior, parum acris, ad amarum inclinans. Folia verò magis amara. Ob amarorem ad vermes necandos apud Syros in usu esse tradunt. In Italia locis ruderalis sponte nasci perhibetur. At nos nullibi in Italia spontaneam observavimus, nec ab alio quoquam hinc digno observatam audivimus.

Pag. 1326. Ad finem Capituli de Alcambo addé,
Acromium exoticum Breyn. Prod.

Leontopetalon capitulum Americanum Muntingio in Hist. Plant. Belg. descriptum & depictum, Lib. 3. pag. 361.

Pag. 1328. Ad finem paginae addé,
Hæc planta umbellifera Chinesis foliis Seselios Æthiopici, radice Pastinacæ, Nisi seu Genfig dicta D. Tancredo Robinson inscribitur. Qui ex accurata plantæ iconē China ad Regiam Societatem missa, foliis longis, angustis, acuminatis, alternatim dispositis eam esse scribit, floribus albis, pentapetalis, umbellatis.

P. 1340. Zedoaria longa bifloria addé,
Celeberrimus Vir D. Paulus Hermannus in Cat. Hort. Leyd. hanc plantam Zingiberis latifolii Sylvestris Zerumbet Garcia nomine, plenè & accurate describit his verbis.

Spontaneo provenit luxuriat in Sylvis locique aliis umbrosis insulae Zeylan, Malabaræ, ceterarumque Orientalium regionum, Malabaræ *Kia*, Zeylanensibus *Walingbora*, hoc est, Sylvestre Zingiber dictum, cujus radix prelonga, brachium crassa, inæqualis, nonnulli depressa, ex crebris prominentibus tuberculis seu apophyibus per genicula jactis compacta, alba, nonnunquam flavescens, carnosa, fuculentula, tenacibus crassioribus filamentis intertexta, modò in folii superficie hærens, modo alius demissa, paucifera albenfibus fibris capillata, gustus acris amaricantis, aromatici, ad Zingiber accedens, sed magis terrestris & minus grati, odoris fragrantis. Ex hujus tuberculis eriguntur caules sesquipedales, crassitudine digitali, herbarici, depressi, viridante medulla pleni, quos æternò ordine ab imò ad summum usque vestiant folia spinham longa, tres, quatuorve transversos digitos lata, in mucronem abeuntia, glabra, polita, altera parte viridia, altera in viridi pallentia, fuita pediculo crasso brevissimo, qui lato ac folioso suo principio Arundinum Graminūve ritu caulem involvit, & in nervum per folii longitudinem excurrentem terminatur. His in caulis flores nulli conspiciuntur, sed ex peculiaribus radicum tuberculis, velut in Curcumæ ceterifque hujus sortis aromaticis, singularis erigitur scapus, prælongis aliquot foliaceis squamis, scapum tridistincte ambiens, contectus, apice in oblongo-rotundum, squamatum rufescens caput, ex multis obtusis foliolis imbricum modo hærentibus constructum, fastigiatum; & cujus squamarum interstitiis profunde flos oblongus, uplarium pentapetalus, Curcumæ aut Zinziberi similis, petalo superiori oblongo, pelliculo, galeæ imitar erecto duobus inferioribus conformibus insitit labii protensis intermedio flavescente, sinuato, ad marginem fimbriato, ex angusta cervice in rotundam latitudinem diffusio. Huic denum ligula inter incumbit petalum crassum albidum, reliquis angustius, crassius tamen & robustius, desinens in parvum, leviter inflexum mucronem. His omnibus marcescentibus succedit valculum panè trigonum, continens in tribus loculentis semina rotunda, fusca, Cannæ Indicæ paulò minora, ceteroqui valde similia. Culturam pollicet eandem quam Curcumæ.

Salé

Salvolatili oleoso aromatico abundare hujus radicem inter alia probat destillatio. Transmittit enim per Alembicum aquam fragrantem cum sufficienti oleo, cui, si recens fuerit destillata innata Sal volatilis paucus, formā nivis aut Camphoræ. Hic in spiritu vini solutus, conditis, electuariis, alvis debite remixtus, acidis ventriculi cruditatibus & ex illis oboribus flatibus ac doloribus mirabiliter conducit. Idem sed cum blanda alvi dejectione præstat succus ex radice recenti expressus. Conficita, flocata & in farinam tria plurimum accedenti amittit, qua ratione conficiuntur ex ea panes, quibus annonâ durior vespertur Indi. Mucilago squamad capitis interstitiis inherens aromatis hujus virtutem nonnulli redolet, & propterea doloroso & debilitato ventriculo censetur utilissima. Hæc omnia Hermannus.

Juncus Floridus minor C.B. Prod.

C.B.

Radix est candida, geniculata, fibris plurimis adherentibus; caule palmari; foliis ternis, juncis, oblongis, acutis, duobus caulem superantibus; cujus summo singulis pediculis, qui quini sunt, alternatim sibi succedentes, flores (quos non vidit C.B.) insident, quos fructus gemini rotundi Orobanchi Cretici magnitudine sequuntur.

In palustribus Helvetiæ circa cenobium Eremitanorum, & in monte Fracto ad lacum Pilati Lucernatum.

Quò pertineat hæc planta ob descriptionis imperfectionem nescimus.

Pag. 1324. Historia Piperis subjungatur,

Betre sive Betelle J.B. Betre sive Tembul C.B. Betre, Betle, Betele sive Betile Park.

Planta est anadendras, arboribus se implicans & circumvolvens, easque scandens Hederae modo. Folium, desiccante Garcia, simile ferè Mali medicæ folio, oblongius tamen & per extremum arduus, venas five costas per longitudinem excurrentes habens, amarum. Fab. Columna, inquit in res medicas Novæ Hispan. Piperis & Betele foliorum differentiam ostendit, Horum folia, notis, quamquam inter se magnitudine vix differant, similitudo modo farmentis arborescens hæreant, effigie atque aliis non parum disjungi videntur. Piperis enim folia, quæ non tribus tantum sed quinque nervis per longum folii ferè Plantaginens diffinguntur, carnosiora & foliolora sunt foliis Betle, magisque ad ovalem figuram accedentia, & inde in acutum desinentia. Betle vero itidem nervis tenuioribus molliora & delicatiora sunt admodum, & circa petiolum latiora, atque in summo sinuosa, ut ipsius non potius quam ullam Ovi effigiem exprimere videntur.

Folia que pro Betle foliis describit J. Bauhinus, circumscriptioe & magnitudine cum Tiliaceis possent conferri, rotunda, nisi in mucrone non sensim sed mox desinerent, glabra, acrovirentia, tenuia, Potamogetonis modo, nervis quinque aut septem, partim rectis, partim sinuatis, ad mucronem usque excurrentibus, pediculo unciali appenda, sapore aromatico, tenui; manifestum quod arenofo lub dentibus esse videtur. Considerandum annon pro Betele foliis Piperis folia describat: nam quod ad figuram eorum, tum descriptionis accuratæ Columnæ, tum figuræ Clusianæ contrarius est.

Folium optimum censetur bene maturum colore fulvescente. Corruptum si recens à planta collectum diutius manibus tractetur.

Fert Betre in Malaccis insulis fructum quandam contortum, Lacertæ cauda similem, quem isthic edunt quò bene illis sapiat. Bontius fructum ferè scribit Piperi albo & oblongo similem fere mavis caudam Glires referentem, quem Malai *Sirui* sua vocant, ètque propter raritatem, in longè majori exultimatione quam ipsum folium Betele. Seritur vitis modo, addunturque stipites & pedamenta, per que repens se sustineat: Quidam majoris quæstus grati Arece arboribus id maritant, atque ita pulcherrima umbracula conficiunt. In omnibus Indiæ provinciis crescit, sed locis maritimis, non mediterraneis & à mari procul remotis, nisi ex illis in hac transferatur humanâ industria.

Vetustiores Botanici plerique Betle cum Malabathro seu Folio Indo confundunt, quæ tamen plantæ sunt diversissime; una enim arbor est succosa, teste Garcia, altera scandens & adminiculis egens. Matutino tempore, pomeridiano, vespertino, imò etiam nocturno Betelam manducant, eamque continuo manibus gestant Indi. Sed nec simpliciter Betela utuntur, nam masticata amara deprehenditur. Ergo ad mitigandam hanc ejus amaritudinem Arcam admiscunt & calicis momeitum, [Arcam & calicem Betele folio involventes] sicque præparatum suavitissimè esse saporis affirmant. Alii Betelæ Lycium admiscunt, diotiores & potentiores Capiharam de Borneo: Alii lignum Aloe, Moschum & Ambarum cinereum. Sic autem paratum adeò suavis efficitur saporis, orisque halicem adeò commendat suâ fragrantia, ut perpetuò ferè illud masticent opulentes, tum etiam alii pro facultatem ratione, tamen non desunt qui Arcam cum Cinnamomo aut Caryophyllis masticent. Hæc Garcia; verum alii qui in Indiam peregrinati sunt & innotiora conscripserunt, Indos tam opulentiores quam pauperiores Arcam solam confectam cum tantillo calicis Betele folio involutam in os injicientes perpetuo manducare scribunt, quod adeo suavem halicem expirat ut totum conclave odore flos replet. Priorem illam succum expuentes (quod tamen nonnulli non faciunt) qui cruentus videtur [color ille Arece debetur non Betelæ] deinde alia atque alia folia simili modo præparata subsequenter sumunt. Hoc ni facerent Indi eorum oris halitus male oleret. At Bontius asserit, quod siquis sine modo (quod sæpe fit) his utatur, corrodunt dentes, imò eos excidere faciunt: novi ego hic juvenes qui 25. annum nondum excessere tamen planè edentuli erant ab usu hujus folii frequentiori.

Solent aliquem dimissuri, aut ipsi ab assistantibus dicentes his foliis præparata plena burulâ ferè abeuntem honorare. Nemo autem discedere sustinet, donec Betre sit donatus. Illud enim dimissionis indicium est.

Ceterum opulentes aliquos adituri hoc Betre masticare pro more habent, ut odore oris animam commendent. Siquidem apud eos summe incivilitatis effe odoratum non habere, anhelitum, ita ut si tenuioris fortune aliquem cum potentiori sermones conferre necesse sit, manu ori apposita loquatur, ne reter aliquis odor alterius nares feriat. Et etiam mulieres cum viris congressura, Betre mandunt antequam colloquantur, exultantque ad lasciviam summam esse illecebam. Inde in

Z z z z z z z

visitationibus

vistationibus & mutuis salutationibus Betella ipsi in manu est, & summa benevolentiae significatione, ubique ea offertur cum calce & Areca in catino ligneo quem ad eum servant ulum. Post prandium præcipue mandunt ad avertendum ciborum fastidium.

Abstineri autem solent ab ejus usu interdum in funere sanguine junctum, & in quibusdam jejuniis definitis diebus, &c.

Vires.

Gingivas confirmat, cor & ventriculum roborat, fluxus discutiit, cerebrum & stomachum purgat cum Cardamomo manè ad jejuniis præmanum, ossique halitum (ut diximus) emendat, dentes tamen denigrat; imo, teste Bontio corrodit & decidere facit.

Lusitanorum mulieres Indos imitantes eundem Betellæ mandenda morem habent, cum sine ea vitam vix sibi constare posse arbitrentur.

Arbusta Brasiliensis Piperis facie julesera. Betis Marcgr. Betis vel Betre Pilo. Piper longum Brasiliense.

Marcgr. Pilo.

Arbustula est quatuor aut quinque tantum pedes alta, caudice recto, nodoso, digitum crasso, pallide viridi, & per totum punctulis albis maculato. Superius ad aliquot nodos ramulos adipiscitur, itidem nodosos, & ejusdem cum caudice coloris; & in his folia, ad quemlibet nodum unum, quinque aut sex digitos longum, linguae figurâ, pallide viride seu flavescens, superius splendens, Laurini folii crassitie; Julum item unum ad quemlibet nodum, unum aut duos digitos longum, pennam Olorini forme crassum, semen ferens oblongum, fuscum, odoris valde fortis instar Zinziberis, [Piperis longi marmor, sed insipidum & nullius usus. Denique Piperis stirpi fermentis, caule & facie externa simillima est hanc arbustula; differt quod folio & fructu sit paulo grandiore. Pilo.] Lignum caudicis intus est spongiosum. Radix aromaticum quid spirat, & Zinziberis præstantiam sapore, colore atque odore æmulatur, præcipue si recens sit, tunc enim dignitate illi vix cedit.

Vires.

Foliorum & radicem decoctum colicum dolorem sedat, dolores membrorum mitigat, ventrem flatibus turgidum componit, pedumque tumores ex frigore natos amolitur. Idem præstant balnea & fomenta inde confecta.

Locus.

Frequens est tum in sylvis, tum in rudibus urbis Olinda. Præter hanc *Beyn* aliæ adhuc, inter quas est *Beyn* femina, in salibus reperiuntur, julis gracilibus & exiguis botrorum modo congestis.

Pag. 1344. post lin. 12. add.

Jaborandi IV. Pisonis. Piperis longi species.

Frutex est arboreus caudice duro & nodoso, saturè viridi Lauri majore, cæterum non diffimili. Fructus five Juli potius Piperis longissimi non qualitates sed tantum formam æmulatur, & caudici adnascuntur, foliis magnis linguae figurâ, acuminatis, nunc alternis, nunc sibi & Julis oppositis. Radice est altorum *Jaborandi* specierum efficaciam simili. Folia pro balneis & fomentis contra affectus frigidos in usu existunt.

Jaborandi III. Pisonis Atriplicis frutescentis species esse videtur.

Pag. eadem. Ad historiam Limonio congeneris Clus. add.

Ex Catalogo Virginianum D. Joan. Banister.

Corpus illud quod pro flore valculo feminali insidente habet Parkinsonus, nihil aliud est quam operculum arcuatum umbellæ aut Conopæi formâ, quod valculo ab injuriis aeris f. cœli defendendo inservit. Valculum sem. quinquecapitulare (quod extrinsecus asperum est) staminibus brevibus numerosis apice flavos gestantibus cingitur. Hæc unâ cum petalis quinque saturatè purpureis Hololeucis S. veluti instat, quæ inter singulos Operculi angulos exsurgunt & inflexi illud operunt (unde resulat figura Ephippii muliebris Sedi similis) brevi decidunt, remanentibus quinque calycis flos floris involucent foliis; unde corpus residuum, i. e. operculum cum calyce & valculo figurâ Parkinsonianâ nonnihil simile, apparet.

In frigidis udis & palustribus spongiosis inter Oxycocco oritur.

Pag. 1345. Ad finem pag. & Capiti septimi add.

Hanc plantam Jac. Breynius in Prodr. Alcamæ Indici Orientalis fructu lappaceo foliis Ribis vocat, & à se in Cent. prima malè sub nomine Trifolio affinis Indici Orientalis descriptam scribit.

Pag. 1346. Cap. IX.

Hujus herbe Jaciacæ nomine plenior descriptionem vide apud Gul. Pisonem l. 4. p. 245. qui & vires ejus adversus venena celebrat.

Ad finem Herbarum anomalorum pag. 1348. addatur.

Planta scandens Hederacæ foliis Zeylanica Breyn. Eph. German. An. 4. & 5. Observ. 137.

Hæc in Zeylan insula sentibus & fruticibus se circumvolvens planta flori passionis Hederæ folio seu Clematidi Passifloræ flore luteo Muntingii (quâ folia, capreolos & caules) perquam respondet: quanquam vitiulis capreolis, multo tenuioribus, atque foliis minus duris, quæ etiam auctiora & quoniamque vitiulis capreolis, multo tenuioribus, atque foliis minus duris, quæ etiam auctiora & quomodo denticulata apparent. Flores oblongos, tubulosos, angulos in quinque foliola exeuntes, quamvis florum æmulos sed niveos, & ob lacinias tenues in fibras plurimas, subtiliores, crispas, divisos, quasi radios aspectu dignissimos ferre aiunt.

Eadem

Eadem pag. Ad finem Anomalorum addantur Kali Egyptianum foliis valde longis birsutis C.B. Kali 3. Alpini. Kali Egyptianum 3. Alpini J.B. Egyptianum Park.

Alpin.

Folius constat paucis, Ajugæ foliis proximis, sed valde longioribus, caule uno, non omnino recto, à quo tres quatuorve cauliculi exoriantur, qui rectâ sursum feruntur, quilibetque ipsorum in acumine scapum quinque aut pluribus foliis Chamæpityos proximis, ac deorsum in arcum recurvatis inclinantibus, conflatum habet; salso atque acri sapore.

Dubitat C. Bauhinus annon hæc planta eadem sit cum *Pysillo minore* à se in Prodroso descripto, cujus idcirco descriptionem, quia in superioribus à nobis omiſſa est, subiiciemus. Radix est tenuis, oblonga, subalbida, fibris paucis capillata. Ramuli semipalmates, rotundi, tenues, rufescentes, in terram reclinati, in summo in minores divisi: foliis brevibus, angustis, bipin fide ex opposito respondentibus, quæ alis subjiciuntur, aliquando ternis, nonnunquam quinis simul junctis. Ramulorum fastigiis capitula squamata insident, quibus utrinque foliolum unum, (aliquando plura & impari longitudine) parvum, recurvum, & per maturitatem rigidum subjicitur. Flores habet pillosos, albos, pedicellis inhaerentes, quibus semen longè vulgari minus, subnigrum, relucens succedit. Augusto florens in horto collegit C.B. & semen Patavio accepit Gussone rubri & albi nomine, Heydelbege *Beyn* rubri appellatione.

Planta laetitia Africana Pini fructuum facie Breyn. Prod.

Beyn.

Planta hæc rarâ atque peregrinâ formâ pro caule magnum facit tuber, cinereum, valde tumidum, rotundum vel turbinatum, Piniforme, magnitudinis pugni & amplioris, quantumque ex aspectu externo colligere sicut carnosum, multis fibris fuscis ab ima sedè angustiore prodeantibus firmatum. Ramos præsertim superne protrudit copiosissimos, densè in orbem comatos, uncias tres, vel ad summum quatuor longos, digitalis fermè crassitudinis, saturæque viridis coloris, qui juxta lumnitates magis crassescunt, atque tuberculis angulosis veluti squamulis per totum ita formati sunt, ut non aliter appareant quam si Pini fructus essent immaturi: in illorum summis latius foliola quadam angusta, digitum transversum pæne longa, crassa, rigida, in superiore parte canaliculata, atro viore picta, Tithymali aphyllis ab Imperato descriptis, simillima conspiciuntur, lactescentia, sicut etiam tota planta lacte ubertim alimoniam diffundit. Et hoc, inquit Br. quantum ex Planta (quæ an adulta vel primum germinans me lateo) atque figura suis depicta coloribus observare potui, namque plura non licuit.

Malabonica Malabarorum, Nienghala Zeylanensium, Lilium Zeylanicum superbum vulgè Herman.

Cat. App.

Sustinetur hac planta radice oblonga, ex rotundo nonnihil compressa, formâ ancoretæ seu literam P. ex duobus quasi brachiis coherentem, referente; foris fusca, intus albâ, carnosâ, gustus amari nauseosi, & ejus medio superiori angulo prodeunt fragmenta herbarum, rotunda, nodosa, ramosa, aliterunde trium quatuorve pedum, quæ vel humi incumbunt, vel viginas arbores scandunt, variæque flexu illas comprehendunt. Cuilibet nodo adheret folium glabrum, planum, politum, latitudine duorum triumve digitorum, longitudine verò propè dodrantali in longum, recurvum capreolatum mucronem definita. Ex summis ramis, aliquando etiam foliorum alis oritur pediculus, sustinens florem nudum, odore quidem vacuum, sed structurâ raritate & coloris pulchritudine flores omnes quos Zeylona & Malabara suppetunt longè superantem. Constat verò sex angustis semidigitum longis, elegantissime fimbriatis petalis, totidem apiculatis staminibus, & stylo intermedio tricuspidato. Primis ab exortu diebus in viridi flavescit, & Frutillaræ ritu propendit, dehinc expanditur, ejusque petala, stamina & stylus florum retrorè vertuntur, & sensim in aureum, tandemque exquiritissimum coccineum colorem faciunt. His omnibus defluxis perficitur *seminarium*, amplitudine Nucis Juglandis, subrotundum, trigonum, tripliculare, quod in tres concavas tenaces membranas dehiscit, reſertum *seminibus* parvis angulosis rubris duplici serie dispositis.

In Hortis Beveringiano & Fageliano luxurat. Herbis bulbosis affinis annumeranda est.

Locus.

Hippophaes Anguillara & Dodonæi fructu Spina purgatrix J.B. Hippophaes quibusdam "Axantha vaxanthæ" i. e. Spina purgatrix Anguill. C.B. Item Ribamus catharticus Oleæ folio ejusdem.

Hippophaes (inquit Anguillara epist. 8.) fabulosis Peloponnesi maritimis, quæ nunc *Morea* dicitur, oritur, cujus radix ob vehementem vim purgandam quibusdam spinæ purgantibus nominatur. Suffrutex est spinis durissimis, spargit se in comam rotundam, albam: folia Oleæ longiora, angustiora & teneriora: nec florem, nec fructum vidi. Radices palmo longiores lactem succum frangendo fundunt amarissimum, odore gravi: Similem plantam in Italia non reperi.

Parkinſonius Glaffirundam Hon. Belli pro Hippophaes Dioicoridis habet. Hippophastrum quorundam Dalechampii ex planta flosca è M. lita insula delineata, quamam stirps sit necisum Echinopos Plutarchi quibusdam J.B. forte Echinopoda Cretica Belli fuerit.

*Pag. 1377. lin. 38. D. Jo. Banister Nacem Regiam Virginianam primam C.B. quæ forma & sapore parum ab Anglicis differt &c. eandem facit cum Nucæ Juglandi Virginienſi alba Park. à ligni colore sic dicta. Harum varietates sunt species forma & putaminis duritie differentes: quemadmodum Europææ. Hæc nunc est quam the *Hickery* seu *Hickory* vocant. Ex hisnucibus lac conficiunt Indi quod vocant *Hickery* *Wish*, non ex majoribus illis, ut vult C. Bauhinus. Ex similitudine quam habet cum suo lacte Juglandium Indi lac nostrum *Hickery* vocant.*

Z z z z z z z z

Autur

Autor descriptionis Carolinæ Indigenæ ex nucleis hîc decoquendo oleum salubre elicere scribit, quod & Anglis ad usus culinæ frequenter infervit. Præstant habetur remedium ad tormina intestinalium. Sapore est jucundo, vârim post semestrem spatium rancescit & corrumpitur.

Idem D. Banister Nucleum Juglandem seu Regiam majorem cortice scabro & duro, nucleo magno & dulci C. B. eandem esse vult cum nigra Virginienſi *Park.* à ligni colore sic dicta. Verum Parkinsonus hanc Nucleum nucleum intus minimum claudere scribit.

Pag. 1379. *lin. 29. Adde,*

Haud generosius contra colicam reperitur remedium quàm Juglandium membranula lutea amara pulveris. & cum vino data Sim. Paul. Quadrip. Botan. p. 99. & p. 565.

Pag. 1388. *lin. 22. Add. Quercus Virginiana Castanæ folio D. Plucknet.*

Pag. 1389. *lin. 11. Add.*

Ad menses albos seu fluxum uteri album] R. Scobem Quercus in tenuissimam pulverem redactum, propina in lacte. Vel R. Decoct. foliorum Quercus 3v. coag. Leporis 3j. octo dierum spatio sapus utentibus curavit veteres fluxus. Idem efficiunt Consolida majoris radices in lacte coctæ & comestæ. *D. Hulse.*

Equi scurellati subalbidii (*bapple-grap*) si verno tempore unum vel alterum pugillum aut manipulum oculorum aut gemmarum Quercus arboris recentium in modum Avenæ conjeceris, aliquid huius pascantur nigricant, ubi pilos veras eiaciant, vel nigriores albidiorum loco renascuntur. Hoc adscribendum Viriolo Quercus. Sim. Paul. Quadripart. Botan. p. 340.

Pag. 1396. *Ad finem paginae add.*

Abies foliis prælongis Pinum simulans.

Huius ramulum ad me misit D. Doody Pharmacopœus Londinensis, Botanices apprime gnarus. Folia Abiegnis multo longiora ut Pinus videri possint, non tamen bina simul ex eadem theca exeunt, sed singulae ramis enascuntur Abietinorum in modum, creberrima, angusta, in mucrones acutas & pungentes exeuntia: quem florem fructumve ferat nobis incomptum. Scribit tantum D. Doody in Horto Edwardi Morgani Westmonasterii pridem enutritam Pinastri nomine.

Pag. 1405. Sabina vulgaris nec sterilis est, neque bacifera, sed ex observatione D. Samuelis Dale Medici & Pharmacopœi Brantienſis, vicini & amici nostri, in plantis indagandis & observandis indutisti admodum & curiosi, verè confiteri. Offendit illi nobis conos virgis adnascentes plurimos, Pluris multo minores, squamosos, & sub singulis squamis ut in aliis hujus generis bina femina occultantes.

Pag. 1408. Arborem vitæ verè coniferam esse hac æstate observavi. Fructus enim squamosos producit, & sub singulis squamis bina vel singula femina membranâ alata occultantes. De flore, an fructui contiguit sed, an ab eodem sejunctus, nobis nondum constat.

Pag. 1414. Cedrus à Goâ malè collocatur inter Juniperos, est enim conifera, & Sabinae species cuius odorem gravem spirat.

Pag. 1421. 1. Nota non unam tantum Salicis speciem corticem abicere; verum duas à nobis observatas nimirum præter hoc loco descriptam Salicem nostram quartam, sive folio auriculato splendente flexilem: quin & Salicem à Tho. Willſello Darkinge in Surreia observatam cum Julo densissimo tomento ceu cotone confecto ab his duabus diversam esse suspicor.

Pag. 1428. *Ad finem paginae add.*

2. *Ostrya Ulmo similis fructu racemoso Lupulo simili.*

Pag. 1433. *lin. 41. adde,* Potus eximius in colica plumbæis expetitus, R. Caricæ arum pinguium lb. 4. Aq. font. lb. xli. coq. ad medias pro potu communi. *D. Hulse* & M. S. D. Fisher.

Pag. 1438. *Historia arboris peregrinae fructum fœci similem generis Clus. Exot. l. 1. c. 11. adde,*

Fructui huic idem esse videtur fructus Lance dictus Bontio l. 6. c. 23. levis, cortice flavo, succum lacteum, aerem Tithymali instar est vulnere inflecto fundens: à quo (inquat) externa tantum facie & nomine distat alter qui *Rampellan* vocatur, quod fructum crinitum denotat, quia filamentis quasi capillis externè sit munitus. Nuclei utriusque intus conditi cum carne sua eundem laporem acidum & vinosum obtinent. Cæterum arbores vâstæ & magnæ sunt, foliis Laurinis, è quibus hi fructus racematim magna quantitate pendunt & pulcherrimo aspectu utriusque fructus ardoribus febrilibus restinguendis eximie conducunt.

Pag. 1446. Ad vires Pomi adde, Potus antinephriticus, R. Pom. dulc. assat. n. ij. Vini albi Aq. font. ana lb. 8. Syrup. de Althæa 3j. M. Bibat omni mane tepide. *Idem.*

Ad dolores acerbis. Ophthalmia, R. Pomi dulcis sub cineribus cocti pulpam ad 3 iij. Camphoræ 3j. Croci 9ß. Aq. Rosarum & lactis muliebri. q. s. Fiat Cataplasma. *Bruel. Chesneau.* Habui ab eodem D. Hulse.

Pag.

Pag. 1459. *lin. 5. Pro quarta & quinta Mespili spinosa specie addatur*

4. *Mespilus spinosa sive Oxyacantha maxima Virginiana* Herman. Cat. Leyd.

5. *Mespilus spinosa sive Oxyacantha Virginiana nigra* ejusdem quatuor in sequente exp. meni. o facta est.

Idem pro tertia specie Sorbi foliis integris interponatur,

3. *Sorbus Aucuparia Virginiana foliis Arbuti* Breyn. Prod. Herman. Cat. Leyd.

Breyn.

Arbutula est Chamamispilo *J. B.* non valde dissimilis, duorum aut trium cubitorum altitudine, aliquando altior, uno plerumque stipite, pollicem crasso, qui in aliquot ramos ex fusco vel spadiceo cinereos dividitur, & hi in alios minores, serratis foliis haud frequentibus eos vestientibus onustos, Arbuti similibus, prona autem parte albicantibus & lanuginosis. Flores in summis ramis pentapetali, candidi, Sorbi Aucupariae simillimi, sed minus conferti, in umbellam dispositi, quos excipiunt supervenientes bacce, colore & formâ etiam Sorbi Aucupariae fructibus planè convenientes, sed minores; in quibus femina quoque minora continentur. Septembri floruit.

Pag. 1460. *Pro tertia specie Sorbo affinium foliis integris addatur,*

Cotonaster J. B. Cotonaster Gelsneri Park. *Cotonaster folio rotundo non serrato* C. B. item *Chamamispilus Cordi* ejusdem. *Chamamispilus* Ger. *Epimela* Lugd. *Stuarti* Wedd.

J. B.

Frutex est ramulosus, cultu tamen arboreo, cui *folia* Mali Cydoniæ, averſa parte candicantia & lanuginosa, averſa verò nervosa & virentia, minime per altitatem serrata sinuata, pediculis brevi appendicula. Flores concavi, herbacei, plures juncti coherant, quibus succedunt fructus in extremis ramulis, velut in Oxyacantha Matthioli five Spina alba, bini, terni, vel plures, parvi, compressi, ex rotundo oblongi, in umbilico quinquepartitis sectionibus insigniti, cortice ubi matureſcunt primò rufo-bescente, cum tamen obducta est lanugo cinerea: Sapor is acerbus. Officula intus continentur, aut quaterna, oblonga, hinc angulosa, illinc plana, duricula, quæ tamen dentibus faciliè conteruntur, medullam claudentes albam. Fructum Clusius dicit colore foris initio subflavescente, deinde rubro, carne intus pallida, fungula, Oxyacanthæ fere sapore, quina officula sive femina continentur.

Nos in montibus Rheno imminentiibus, inque Saleva & Jura observavimus. Frequens oritur in Alpibus, Apennino aliſque montibus, ut videre est apud Clusium & J. Bauhinum.

Gelsnerus, cùm, secuti C. Bauhinus, Parkinsonus, Langdunensis historici auctor & alii, ex hac planta duas faciunt, ut J. Bauhino quem sequimur videtur. Verum C. Bauhinus non fidenter affirmat diversas esse, ut vult Gelsnerus, sed fortè eandem, Cotonastrum Gelsneri & ejusdem Chamamispilum, quamvis illa foliis sit majoribus, nec bacis adeò rotundis. Quid Gelsnero errandi occasiōnem dedisse puter J. Bauhinus apud ipsum vide.

Hortis facile affluſcit hic frutex, quamvis monticola sit.

Pag. 1466. *Ad sextam speciem Opuntie seu Ficus Indicae adde.*

Hanc speciem esse puto quam in Horto Chelſeiano à D. Watſio cultam vidimus, ab insula *Barbados* acceptam, foliis longissimis, triangularibus, profunde canaliculatis, & ad angulos solum spinis stellatim dispositis armatis. In Horto D. Darby primum culta fuit.

Pag. 1467. *Ad finem capituli adde,*

Echinomelocactus lanuginosus tuberculis spinosis undique obſitus, fructu à lateribus sparsim egradiente.

Hanc raram & nondum descriptam speciem in Horto maximè Reverendiss. Episcopi Londinensis vidimus. Figure est globosæ, nullis sulcis exaratus ad modum præcedentis, neque directis neque transversis; plurimis tuberculis acuminatis è quorum summitatibus spinæ egrediuntur, utriam circa longis undique obſitis. Tubercula isthac densa hic illic lanugo intercedit. Fructus è lateribus sparsim exit, Mali granatae floribus nondum expansis non dissimilis, pallidius durtatæ rubens, quem spinæ undique muniunt, ut impunè eum contingere non liceat. Singulis 24 horis novos fructus promittit. Flos Monopetalos summitati fructus insidet. N. Ejusdem omnino figuræ & coloris est Echinomelocactus fulgatus fructus. Hæc D. Tancrède Robinſon, è cujus notis descriptionem nostram confirmavimus.

Pag. 1483. *Ad finem paginae pro Loti secunda specie add.*

2. *Lotus arbor Virginiana fructu rubro,*

Quam olim Jo. Tradescantius in Angliam è Virginia intulit. Huius flores basi fructus coherentes in ramulo à D. Doody in horto reverendissimi D. Crispini collecto, & ad nos transmissio observavimus: Summo autem fructui stylus geminus cornium specie huc illic reflexus insidet; unde nos in dispositione arboris Loti errasse suspicamur.

Pag. 1485. *Ad finem capituli de Grosularia addatur,*

Uva crispa Americana Pison. p. 242.

Pis.

Menſibus potissimum pluvii (quibus magna pars fructuum hic [in Brasilia] vigere solet) fructifera est hæc planta, quæ ex radice alba, longa, flamenosa, caulibus è viridi albicantibus ad ordinem fructus altitudinem assurgit, spinis undequaque armata. Cui hinc inde alterna serio cum longissimis pediculis adnascuntur folia diversæ figuræ & magnitudinis, Juncæ foliis similia, dilutè viridia, ad

Z z z z z z z z

ad tactum mollia, tenera, ac à tergo secundum longitudinem aculeata. In extremitate & medio caulis & ramorum veniunt tres vel quatuor *fofolioli*, ex viridi ad luteum inclinantes, pentapetali, cum multis *flaminibus* erectis. His succedunt *fructus*, Mespili magnitudine, rotundi, laves, coloris è viridi albicantis, frutis viridibus saturatis secundum longitudinem, mox dilute flavescences, folliculo & pulpa constantes, ut Uvae crispae nostrates, saporis acidi grati. *Semina* orbicularia, compressa, flavescencia, figurâ ferè ut Lentis pulpae inperfa, quae simul cum fructibus deglutuntur. Fructus antequam planè maturaverit sanis aequè ac agris ob gratum acorem ad finem sedandam in usu est frequent.

Pag. 1491. Adde, ad finem Cap. V.

Periclymenum humile flore super flore Hort. R. Paris. in Catal. nondum editarum.

Item, *Periclymenum foliis sinuatis variegatis & hirsutis ex horto Fulham. Reverendissimi Episcopi Londinensis.*

Pag. 1522. lin. 8. add.

Amigdalæ Ethiopicae similis foliis binis nervosis Breyn. Prod.

Pag. 1524. Ad vires Nucis moschatae add. Ad Mammulas puellarum quam par est graciliores proficuum est oleum Nucis myristicæ externè usurpatum, unde mammillæ brevi temporis spatio jucundè fororari incipiunt. D. Hulse è quodam MS.

Pag. 1569. Ad finem Capiti de Salsafrae add. D. Banister in Catalogo Plantarum Virginienfium Salsafrae arborem tum florenti modo, tum araneosis filamentis in quæ Scabiosa ad instar folia rupta decidunt, ad Cornum mare accedere sinit, nec fructus aut facultates dispares esse, unde Corni speciem esse non veretur asserere.

Pag. 1574. Ad finem paginae add.

Guaiacana Virginiana Pishamin dicta Park.

A Guaiaco Patavino parum differt; eandem, planè arborem esse vel speciem ejus majorem sibi persuadet Parkinsonus. In magnam utique arborem adolefcit, ligno duro, fragili albicante; cortice tenui obscure viridi tecto, ramis plurimis gracilibus tenuiore canescente cortice vestitis, quossepunt folia multa, lata, pulchra, viridia, per margines aequalia, & Guaiaci Patavini simillima. Fructus formâ & magnitudine Daquylum refert, nigricans cuticula tectus, & in calyce quatuor duris & rigidis foliis constructus confusus, sapore pariter dulci, tribus vel quatuor intus nucleis magnis crassis, planis, prædictæ similibus sed duplo majoribus.

Pag. 1583. lin. antepenult. add. Vili semen Populi albe, perterebato à se cortice, infertum germinale & plantulam edidisse in horto hoc nobis affirmavit ingeniosus Vir & fide dignissimus D. Sam. Doody Pharmacopoeus Londinensis, testèque advocat sane idoneos D. Martinum Lister & D. Leonard, Pluckner, Medicinæ Doctores inprimis celebres. Nobile sanè est hoc experimentum quod longis & diuturnis super hac re controversis & disputationibus finem imponit. Mirum interim maluisse Botanicos & Philosophos argumentis ultro citroque habitis tot annos nè dicam seculâ contendere; quæ naturam consulendi & rem ipsam experiendi laborem, non sanè valde arduum, fumeret.

Pag. 1590. lin. 16. Add.

Thymelæa Africana fructu ruberrimo Herman.

Ramulum hujus sicum vidi apud. D. Pluckner.

Pag. 1593. lin. 23. *Rhamnus Orientalis. Ligustri folia, spinis atro-purpureis recurvis* D. Plucknet.

Pag. 1626. Ad finem capiti de Rhamno add.

Rhamnus Virginiana. Pruni folio fructu nigro, officulo compresso apud eundem Clariss. virum.

Pag. 1642. Ad finem baciferarum arborum add.

Oleander minor frugifer fastidius Creticus Zanoni.

Zan.

A præcedente differt foliis, floribus, & fructibus minoribus.

E. radice longa, perplexa, tortuosa, repente, & in radicalis minores rami in modum bipartitas, crebras divisa, colore extrinsecus cervino, interiori flavo obscuro, odore foetido & acuto raporum; equefoliis emittit plurimos, nullo ordine positos, teretes, tortuosos, inæquales, cortice & ligno Oleandri præcedentis, in multiplicibus ramis divisos, superius in alios ramulos minores bifurcatos; foliis vestitis confusis, interdum etiam binis oppositis, præterquam in summa parte; ubi plura in celitem congesta oriuntur, præcedentis similia, verum angustiora, laciidiora, pallidiora, consistentia: crassa & carnosâ. Polygoni rivei foliis si modo lucida essent similia. E. prædictis foliorum celitibus folia agminulis enalcuntur geminae virides, quæ mense Maio & Junio sece apertentes flores ostendunt, verum pfiores quam in præcedente, nimirum duos tresve aut summum quatuor fimi, colore & figurâ illius similes, sed breviores. Flores decidui fructus totidem redolunt, per maturitatem præcedentis fructibus similes.

Planta

Planta rupta aut contrita ejusmodi odorem foetidum exhalat, unde & ejusdem qualitatis maligne particeps esse videtur.

Perennis est planta, frigoris tamen minus patiens quam superior.

Oleander Creticus fruticosus major fastidius Zanoni.

Zan.

E. radice perenni, farmentosa, fibrosa, satis crassa, tortuosa repente, cauculis super terram surditer, undam flexosâque, spithamam circiter longos, tenues, teretes, lignosos & nodulos, inferne cinerices, nonnihil lucidos, paulo superius flavicantes, summis ramulis viridibus, in gryum circa radices caput terram late occupantes, & si forè eam contingerint radices agenes, ad singulos nodos duos tresve ramulos emittentes, qui in alios mox minores lubiduntur, unde plantâ ipsa foliis & ramulis crebris valde densa apparet. Folia ad nodos brevibus pediculis adnexa, plura etiam simul minora, ex eodem oculo ad nodum, qui crassitie ipsam caulem superat, exeunt, superne obscurius viridia, subne pallidiora, crassa & densa, in medio sulcata, & lineis tenuibus velut scripta, oblonga, medio latiora, versis utramque extremitatem acutiora, Anthyllidis maritimæ Alfine foliis C. B. similia. Propè fummos caules foliorum cespes exit, in quorum medio quædam aliquot viridantes exoriantur, quarum unaquæque multas oblongas fistulas emittit, quæ apertæ foliosulos rubentes ostendunt, summâ parte in quatuor lacinias seu petala divisos, dorsum reflexa, formâ, & colore Nerii vulgaris florum, sed multis (ut patet) numeris minoribus, vulgaris Gelsemii floris valde similes, sed minores, ut iidem planè ut videntur, ni color differentiam ostenderet, ut & lingule quædam in medio rubentes cum quatuor flaminibus albis, apices rubros gestantibus, ut veluti totidem sagittæ sui spicula sanguine tincta apparent. Mediam fistulam stylus permeat, cuius basis receptaculum fructus obteggit, qui mense Augusto ad maturitatem tendit. Semen in quibusdam parvis fructibus occultatur, colore viridante, formâ pyri, cuius apici infidit tenuis quædam cauda: retorta; fructus maturecentes, obscure purpurei & succulentis evadunt velut Myrti radice, & tandem cum perficiuntur nigri. Semen oblongum femini Quamoclit simile, sed minus. Baccæ triplici cortice integitur, exteriori, quæ facile delibatur, nigricante, mediâ tenerâ & flavâ, tertiâ rubrâ velut Erythrodani, cum medulla in medio lignosa flavicante.

Odor totius plantæ fetidus & ingratus velut floris Dracontii vulgaris, unde & capitis dolorem inducit, & oculis nocet non aliter quam Nerium vulgare. Sapor ingratisissimus & amarus: in manu gestata respirationi officit, & Naturam totam perturbat; ut non sine ratione venenosa qualitatis particeps censetur.

Hanc plantam esse existimo quam propè Scælam in Regno Neapolitano inveni, & postea siccam apud insignem Botanicum jam satis junctum Joan. Mariam Ferro Pharmacopœum Venerum vidi, Periclymenum supini pumili appellatione. Flores equidem formâ ad Periclymenum accedit, flos enim summo fructus infidet ut in Periclymeno; qui fructus qualis fuerit in sicca discernere non licet, pyriformis tamen videtur & umbilicatus. Folia in sicca crassa videntur glabra, non utraque extremitate acutiora, & in latiora ut in planta Zanoniâna, sed è lata basi in mucronem sensim angustata & Serpylli foliorum æmula in longiora essent.

Urucatu Brasiliensis Marcegr.

Marcegr.

Planta est quæ super arbore *Urucari-iba* nascitur sine radice, verum quatuor aut quinque folia, inferius lata; bulbum faciunt ovalem, circiter quatuor digitos longum, qui intus continet medullam quandam unguenti facti consistentia & aspectu, pinguem, ad tactum frigidam, ex albo virefcentem, multa adhuc filamenta subtilia albidia in se dispersa habentem. Supra bulbum folia à se invicem difcedunt, funtque ibi angusta, sed in pedalem aut majorem altitudinem excrefcentia, superius latiora, lingule figura, & similia Squillæ, viridia. Quolibet autem folium secundum longitudinem habet tres nervos. Nec florem fert, nec fructum; inmodora est planta, unguentum quoque illius inodorum. Hoc denique frigidum & ad dolores leniendos judicatur aptissimum atque efficacissimum: soporem quoque inducere experientiâ probatum est.

Pag. 1647. Ad finem paginae add. Carandas Bontii alia ab hac arbor esse videtur quamvis ille [Bontius] eandem vellet, & quidem Tamarindum Americanum nostratum aut ei similia arbor. Tamarindum enim illius filique quas apud illustrem Virum D. Gul. Courtine vidimus, breves compressæ & monospermae erant.

Pag. 1681. Ad Cap. de Staphylo dendro add. Abrahamus Muntingius duas Staphylo dendri trifoliatæ Virginianæ species depingit, majorem & minorem.

Pag. 1707. Platanus Occidentalis seu Virginiana] Arborum vestustiorum, docente nos D. Jo. Banister in Catalogo plantarum Virginienfium, non tantum trunci sed & rami cortices suos scabros exant indeque & glabri evadunt & nivre ferè instar candidi. Arbores etiam juniores corticibus abijciunt, virides tamen non albi apparent.

Pag. 1721. Ad finem Cap. de Barba Jovis add. Abraham. Muntingius in Herbar. Belgic. lib. 2. cap. 41. plantam quandam depingit Barbe Jovis Antiquorum appellatione, quæ quo pertinet nescimus, corè hujus loci non est. Icon folia oblonga representant extremitatibus subrotundis, crebra adeo in fureulis ut eos undique occultent.

Pag. 1722. Speciebus Anagrydis seu Laburni add. Laburnum ignifolium Americanum flore rubro ab Abrahamo Muntingio in Herbario suo Belgico descriptum & depictum.

Pag. 1728. Ad finem Capiti de Spartio non ignifolium add. Geniste quædam species ab Abr. Muntingio in Herbario Belgico depingitur & describitur, quam latifoliam flore luteo parvo vocat.

* Pag. 1931

Emendanda.

Emendanda.

Pag. 144. P. Hermannus Filicem mollem seu glabrum vulgari mari non ramosa accedentem *J. B.* & Filicem marem non ramosam pinnulis angustis raris profunde dentatis *Ger. emac.* pro eadem planta habet nec nos repugnans.

Pag. 159. l. 18. D. Hermannus in Catalogo Horti Academici Lugduno-Batavi p. 26. Bangueum Alceae, live, ut ille vocat, Alchææ Indicæ speciem esse nos docuit; hinc ergo ad congeneres Lib. 19. Sect. 2. cap. 9. p. 1065. transferenda est.

Pag. Eadem l. 47. Caput de Urtica ad sequentem primæ Sectionis partem removeatur. Observavi enim in Urtica Romana pilulas feminiferas & fructus racemosos in eadem planta; quod & aliis Urticæ speciebus commune esse puto.

Pag. 203. l. *anteperulæ*. *Amarantus Sciculus* spicatus radice perenni *P. Boccon.* non recte collocatur inter *Amarantus* Sciricos, si modo genuinus *Amarantus* sit, quod non puto: *Amarantus* potius affinis aut similis videtur.

Pag. 213. Kali floridum repens aizoides Neapolitanum *Col.* ad *Chrysanthemum aizoidis* Lib. 14. cap. 4. descripti genus pertinet, ideoque hinc illic transferendum est.

Pag. 244. l. 46. post verba illa primum *Clusii* addi, Imò non accedere tantum, sed eandem plantam esse existimo, siquidem in hortum translatus & cultus a *D. Sam. Dale* unum vel alterum ramulum emisit, & in omnibus descriptionibus Hieracii Pannonici I *Clus.* respondere deprehensus est, ideo hic expungendum, & cum specie septima Capituli VII. conjungendum est.

Pag. 263. l. 40. Species nona, nimirum *Conyza* caulibus rubentibus, flore luteo nudo hoc in loco expungatur, nam repetitur p. 293. ad quem locum in nostra methodo, non obstante gravi *Conyze* odore pertinet.

Pag. 272. Antiquam jam sententiam resumo, speciem quartam seu *Jacobæam* montanam non laciniatam nostratam eandem plantam esse cum secunda seu *Jacobæa* Pannonica folio non lacinato *J. B.* ut ex planta in hortu *D. Dale* culta cum descriptione *Clusii* collata apparuit.

Pag. 299. Quæ de Atzorgati seu Mirabilis Mexicana Hernandez nimis festinanter scripsi revoco, & post secundas cogitationes eam & genere & specie cum admirabili Peruviana convenire agnosco.

Pag. 427. P. Hermannus *Laserpitium* foliis angustioribus, dilute virentibus, conjugatim dispositis *Morisoni* pro eadem planta habet cum *Laserpitio Gallico J. B.*

Pag. 540. Organum montis Sipylî genuina *Dictamnî* species nobis videtur.

Pag. 619. Historiæ Sagittariæ addi, Idem etiam observavit diligentissimus Botanicus *D. Doudy*, qui in omnibus Sagittariæ plantis bulbum seu tuber qualis à Bauhino depingitur infra limbum in ipsam terram solidam delixum inveniri ad me scripsit. Notandum tamen non in hoc tantum planta folia hoc modo variare, sed in aliis etiam aquaticis, ut v. g. *Potamogetone* latifolio, cui pariter folia aqua immerfa graminea sunt, at quæ aquas superant lata & subrotunda, ut in ejus descriptione ostendimus.

Pag. 737. *Rapunculus Creticus* *Petrômarula* dictus hinc removendus, & ad *Rapunculus* galeatos transferendus est.

Pag. 780. P. Hermannus *Leucois* affinem *Tripolium Anguillare* & *Leucoium maritimum Camer.* pro specie distincta à nostro *Leucoio* maritimo latifolio ponit.

Pag. 793. *Rapistrum* flore *Leucoii* maritimum, nescio quo casu in eadem pagina repetitur.

Pag. 818. Descriptio quæ subjicitur titulo *Raphani aquatici* *Ger. Park. &c.* est alterius plantæ, nimirum *Radiculæ sylvestris* live palustris *J. B.* *Rapistri* aquatici *Tab. Raphani* aquatici *Rapistri* folio *C. B.* Ideoque deleantur verba illa. *Proinde Raphanus aquaticus Tab. & ejusdem Rapistrum aquaticum non differunt specie.*

Pag. 830. l. 30. Species illa *Thlaspi ovium* primum *Discozidæ* *Zanonio* dicta ad sequens caput transferatur, siquidem in ejus vasculo membranâ filiquas determinans ad latitudinem filiquæ transversa est. Eadem autem videtur *Thlaspi Alexandrino* *Cortusi J. B.* p. 834. descripto, ideoque cum illo conjungenda.

Pag. 866. spec. 17. *Tithymalum maritimum* seu *Efulam* raram è *Lio Venetorum* insula, flore albo *Cat. Hort. Reg. Paris.* Paul. Hermannus *Apocyni* speciem facit, vocatque *Apocynum maritimum* erectum *Venetum* flore albo: Et certe nobis olim ex ramulis accis (nam plantam virentem nondum videre contigit) species *Tithymali* non esse videbatur, sed plantæ longè diversæ.

Pag. 895. *Chamaelani* leguminosæ vires nescio quo casu ad p. 899. translatae *Lathyro* Viciz-formi subnectuntur, ideoque illinc huc removende sunt.

Pag. 912. *Paiomirobas* duas *Pifonis* *Sennæ* species esse non *Orobi* à *D. Hermann* didici. Hac æstate utraque mihi succrevit ex feminibus ab ornatissimo Viro *D. Spragge* acceptis.

Pag. 922. *Abulus* etiam eodem docente, *Sennæ* speciem esse agnovi. Addi *Synon.* *Abulus* foliis trifoliis *J. B.*

Pag. 996. Species duodecima seu *Lychnis* sylvestris alba spicâ reflexâ *Botan. Monsp.* eadem est proximè sequenti, i. e. *Lychnidi* flore albo minimo nostrati. Vide additamenta. *D. Dale* *Lychnidem* arvensem minorem Anglicam *Park.* in arvis prope *Colcestriam* inventam pro eadem habet, nec nos repugnans. Vide ejus descriptionem p. 1004.

Pag. 1033. *Juncariæ* *Salmanticensis* descriptio repetitur. Habetur superius Lib. 4. cap. 17. p. 211. quò referri debeat nobis nondum constât: hic tamen si placet deleatur.

Pag. 1047. Speciem *Cotyledonis* undecimam, seu *Saniculam* *Alpinam* crenatam umbilico palido eandem esse puto cum sexta, ideoque translato illuc titulo descriptio hic deleatur.

Pag. 1055.

Pag. 1055. *Gratiola* *Hystloporides* & *Ageratum* purpureum *Dalechampi* male adijciuntur capiti de *Releda*; suumque singula proprium caput constituere debent.

Pag. 1073. *Linum* tertium & quartum *Morisoni* descripta non differre putamus à decima specie seu *Linio* sylvestri cæruleo perenni nostrate; nam & hujus etiam hac ætate duas species observavi, alteram caulibus erectis, foliis latoribus capitulis majoribus, alteram caulibus terram versis reclinis, foliis angustioribus, capitulis minoribus.

Pag. 1125. l. *anteperulæ*. *Allium montanum* majus Anglicum *Newtoni*, id est, *Allium Holmense*, ad hunc locum non pertinet, non enim bulbum habet ex multis nucleis compositum, ut nos omisit inter transferendum particulâ [Non] falsò opinati sumus, sed simplicem tunicatum: igitur, ex observatione *D. Sam. Dale*, qui in Horto illud coluit, nihil aliud quàm * *Scorodoprassum* prius * *P. 1121. descriptum.* *Clusii*: ideoque hic expungatur, & cum illo conjungatur. Notandum autem Porrum *Syriacum* *Tab. i. e.* sylvestre folio latissimo *C. B.* plantam esse longè diversam à *Scorodoprasso* primo *Clusii*, non ut suspicabamur eandem.

Pag. 1201. *Yucca Brasiliæ* & *Americana* *Muntingii* stellatæ folio mucronato & obtuso ad hunc locum non pertinent, sed *Mandioca* ex qua panis *Cassavi* fit, species sunt.

Pag. 1443. ad finem Capituli VII. addi, *Ananum* sylvestrem *Acoftæ* eundem fruticem esse cum *Kaida* Horti *Malabarici* à peritissimo Botanico *D. Jacobo Breynio* illud in *Prodomo* igneunte, didici; ideoque historia ejus inter *Anomala* tradita in Capite de *Anana* p. 1333. huc transferatur.

Pag. 1663. *Pequea* five *Pekia* 2. *Pifonis* bis ponitur.

Colinil Hort. *Malab.* bis ponitur p. 1734. & in Appendice p. 1892.

Fructus *Samparantan* dictus bis ponitur p. 1744. & p. 1815.

In descriptione folii *Quinquæ* p. 1797. lin. 38. acutus ponitur pro obtusius.

Libet hic ad Historiam consummandam Stirpium nonnullarum Indicarum, Mexicanarum, Persicarum, Africanarum & Virginienfium nomina à me omitta ex *Hernandez* & *Rechbo*, Indicum *Jacobi Zanonii* Fasciculo rariorum *Jacobi Breynii*, & Catalogo *Johannis Banifer* excerpta adjicere.

EX

INDICIBUS

JACOBI ZANONII BONONIENSIS.

A

A Giran.
Akafa.
Akled, Species Croci Indici.
Akonium seu Akoninum, Manga sylvestris. Huius
figura & descriptio in aliquibus conveniunt cum
Oadlam H. M. in aliis, ut seminum parvitate,
differunt.
Ala, seu Zingiber Chinesse.
Aladar Croci Species.
Aladiul.
Albu, species quae Alou H. M.
Allium Indicum.
Aleo.
Amarkand.
Ambari fagi.
Ambeti.
Ampunri.
Angua.
Angli arbor.
Anicigan.
Anna Varfacha, i. e. Arna Vici Indici, seu Plantae
parasitica species.
Antacca.
Arbor S. Georgii.
Arbor Alta ex qua Aves vidos suos suspendunt.
Arbor Indica max. falso Idolorum cultui dicata vi-
datur esse Atti-muer-Alou H. M. quae Ficus est
species & omnium Arborum Indicarum maxima.
Arbor ferens folia argentea.
Archam arbor, cuius radix Mater Dei dicitur. Fo-
lia habet tripartita, solida ut Myrtus; Florem al-
bum; & cuius medio oritur fructus squamatus fi-
guram piscis habens.
Arti seu Ada arbor.
Arita seu Rita.
Arumba Myrobalani species.
Arufa.
Atta.

B

Bablia.
Bacchion.
Badam arbor.
Babila arbor.
Babinda.
Bar Zambul.
Basilicum Indicum sive.
Bebia.
Bendi.
Biagha arbor.
Biga.
Bil.
Bingha.
Biris species Palmae.
Bokari.
Bogra.
Breum seu Blitum Bengal.
Breum Ambari.
Buelenda.

Buililla, an Behilla H. M.
Buin, Bimbini.

C

Caggis seu Chaggis Arbor.
Carda arbor.
Cardilla arbor.
Carangia.
Cascinda seu Calcunda frutex.
Cava, Tartare.
Cetorxon frutex.
Corafani seu sylvest. Curafen.
Cia thara.
Chiadken.
Ciamba sua.
Ciaraui.
Ciarnans seu Herba Trinit.
Ciekna.
Civri Cucumeris species.
Cicurata seu Rota aut Camma Indica.
Corandi.
Crisia herba.
Crumi.
Crulli musta.

D

Dansi sive Stiphami.
Dudbali.
Duriu.
Fanghela.
Faniculam marinum Syriae.
Flos Pavonis.
Flos Persidis.

F

G

Galgheri.
Gagar Nelli.
Gharfali.
Ghondi arbor.
Giambua.
Giamon, arbor parva.
Gimbe gimbe.
Guburil.
Gulsi.
Gung.

H

Herenda duas species.
Hortulana.

I

Ignis cali Herba.
Igli arbor.

K

Kadi Tumba.
Kaggiari species Palmae Dactyliferae.
Kaggiu arbor, Caggis eadem videtur: v. in C.
Kagnilam.
Kalingi matam.

Kali

P

Kali kardor radix.
Kalumba.
Kampedi Fudeli.
Kanadi.
Kemberi.
Kameferi vel Kara Syriaca radix.
Kannu.
Karante arbor.
Karute arbor protera.
Kata pineka.
Khevan.
Khink.
Kiriata.
Kokus infularum.
Kodria.
Koni vulgo Ralla.
Krididi.
Kudi, Ameko.
Kucil arbor parva.
Kuper kusi Herba repens.
Kumba.
Kurulu.
Kurat arbor parva.
Kureta.
Kura kusa.

L

Lamba vulgo Giacca de Buscio.
Lauu.
Landelal.
Laza Margiada seu Pes caprae an Convolvuli spe-
cies Buntamburu voce ejusdem significati Ley-
lonensis dicta Herman. Cat. Leyd?
Liechia.
Limbera duas species.
Linda arbor.
Limbra, arbor.
Londal.
Luceragga.

M

Mako.
Maconga.
Makoma.
Malkangoni fructus.
Manda Jabo. Her.
Mandara.
Mamekdi.
Marbeth Herba.
Mastiera.
Meluk.
Morus Indica vulgo Celsi.
Munda.
Muri kuk.

N

Nai.
Nagdon.
Nagli seu Nacceni.
Narandi.
Narnbedi.
Narus seu Naral.
Nellisa ut Nilicangaram H. M. prunisera Acacie
folia.
Nid.
Nimbera.

O

Odelbenga.
Ogbi.
Oud Mogre.
Oxalis Persica.

Paberabul.
Pacali arbor parva.
Pagnas.
Paguiera arbor.
Paire arbor.
Panna seu Bethel.
Panna tali.
Panaube seu Giacomma, an Jangomas Garcia?
Paneka.
Panri Kasti.
Paperambal.
Paragb seu Pharangb.
Parangi.
Parcol.
Paringha.
Parni.
Parni kanti arbor.
Pateki seu Pipilli.
Pangtaya.
Pbulu.
Pilu.
Pimbul arbor.
Pipal.
Pinkeni, Pinceni.
Pui phanda.
Putakeri.
Punia.

R

Radix Pelusa & Pelux.
Rad, Ran Varuna seu Daniora.
Rad, Nai.
Rad, Kua.
Raisink.
Rambe Arbor.
Rambulon.
Ranabil radix.
Raugandual.
Ranguri.
Ravendera.
Ratdogal, Arbor.
Rinda.
Ringbini.
Rodali herba.
Roferage, Arbor.
Rodibula.
Kumbera, Rambora.

S

Sabon.
Sabrayna Herba.
Sablon & Samb, Savan item, Antoka.
Sai seu Sairam.
Sakat.
Samba arbor.
Sanderfar & Sander Pal arbor.
Sanderlak frutex.
Sapuri.
Satara.
Savarghi.
Sciruli.
Seivan & Saivan arbor protera.
Siabon.
Suphucaia arbor.
Sivan, Sivandi arbor.
Suwa.

T

Tamberi Pagi.
Tan.
Tangkala.
Tapheri, nidus & ramo suspensus.
Tarara.

Tota

Tota Vari.
Tindelines.
Teti kani.
Toppi, arbor.
Tungur.
Tj, arbor parva.

V.

Vaar seu Vara.
Vanti.
Vuar Panti.
Varua chan, arbor parva.
Vasugha.
Vatel seu Aju, Herba.

Visub Mogri.
Uiba, Herba.
Umbra, arbor magna.
Undari.
Upaljeri.

Z.

Zalanda, Herba.
Zambal, Frutex.
Zambul, arbor.
Zambulen.
Zaffar, bulbosus, An Crocus?
Zajuan vel Chiafu.
Zuni.

Index est Plantarum quarum Icones & Descriptiones ex India misit
Frater Matthaeus S. Iosephi Carmelitanus discalearius ex urbe
Regio in Lombardia.

Nonnullarum ex his Figure & Descriptiones habentur in Historia
Botanica Jacobi Zannonii. Ut v. g.

1. **A** Liadul five Asdalbul Herbae Indicae, quam ita describit praeceps frater Matthaeus.
Folia habet lata & oblonga; flores albos, unico ramo insidentes, in qua sunt aliqua foli-
lucula cordis figura, inter quae nascuntur flosculi, qui habent odorem quasi similem
pomo maturo, & includuntur finibus foliorum, in quibus apparet caput vaccae cum suis cornibus;
unde Gentiles qui vaccas adorant pulmentum tali capite faciunt.
2. **Alhu**, nomen Alou seu Ficus Indicae speciem denotat.
Arbor est grandis, habet folia magna, lata, plana & mollia, odore sylvestri. Flores produ-
cit coloris purpurei. Fructus fert quali ut ficus, sed desuper acutus, colore rubro, sapore acido:
Semen inclusum est valde amarum. Fructus vim habet corroborandi refrigerandique. Folius
utuntur Indi ad inflammationes, &c.
3. **Archam arbor**.
Hujus radix Mater Dei dicitur. Folia habet tripartita, solida ut Myrtus: Flos est albus, & cu-
jus medio oritur fructus squamatus piscis habens, qui in pulverem redactus et cum aqua
bibitus est optimum remedium pro Febribus.
4. **Butua**, S. Brutua. Hujus icon habetur absque descriptione.
5. **Buebenda**,
Cui folia triangularia; flores intus flavi, in basi rubicundissimi, quasi quinas cicatrices continen-
tes, unde flos cicatricum dicitur. Radix trita pro renum dolore adhibetur, flos vero sanguinis
profluxum sistit.
6. **Bulilla** est Bulbus squamosus similis Lilio, & cujus medio oritur *caulis*, qui erigitur ad sex palmos
aculeis circumdatus, in vertice emittens pyramidem Aro nostro similem, rotundis fructibus com-
positam, qui colore & forma videntur Coralli, inter quos exeunt aliqua angusta & undosa folia
Lonchiti asperae familia, colore rosaceo septenarium numerum non excedentia. Fructus du-
rissimi sunt, virtutem habent sistendi sanguinem, solo carnis tactu ubi sunt venae, applicandique
in pulvere ad fluxum sanguinis sedandum, & conferunt illis qui non possunt retinere cibum pro
stomachi imbecillitate.
7. **Cannam** vivam spinosam venenosam & mortiferam pro sigmento habeo. Datur tamen canna
quedam capite squamato in Brasilia *Pao-caninge* dicta.
8. **Carda arbor Indica**,
Est arbor spinosa sicut Limones cujus folia fricata dant odorem sicut folia Cedri, & flores de-
fistillant ad fluxum sedandum, spirantque ambo odorem suavissimum. Fructus est paulo major
Limone, flores similes Cedri. Cortex fructus est durus instar Granatorum. Pulpa inclusa secun-
do cortice durissimo & crasso est viscosa ac sapore insipida; Semen inclusum est sicut Limonis,
sed non tam durum nec amarum. Hoc fructu utuntur Gentiles antequam matureseat ad ap-
petitum excitandum.
9. **Cardilla arbor Indica**,
Folia habet lenia, plana, cordis figura. Radicis decoctio febrim tollit. Folia trita & alio folio
involuta & in cinere calido sepulta pro omnibus animalibus sunt proficua.
10. **Kanadi seu Konade** Indiae Orientalis herba,
Radice est tuberosa, valde crassa & scabrosa, quae plurimas radículas emittit; in vertice vero
multa folia, parva quidem sed longiora, inter quae aliquot assurgunt virgulae, junctorum instar
ad altitudinem quinque, sexve palmarum, quorum in vertice flos eminet lutescens, simplicis coloris
non abfimilis: & cujus medio tria stamina prodeunt, apices in summitate ferentes auri coloris
& figura cordis. Talem vero tri flores spirant odorem ut longe sentiantur.

11. Lamba,

11. Lamba, arbor est valde alta, nasciturque in locis sylvestribus, cujus folia sunt parva, Pricketariae
nostrae familia: Ramos habet longos, aequali proportionem distantes; fructus similes nuci, sapore
Ceraforum, coloris auri: ideoque mulieres eos colligunt ad tingendos capillos; sed clam metu
supplicii: nam id prohibetur, quia reservantur pro Avibus.

E Fasciculo rariorum plantarum Jacobi Breynii.

- A.**
A Benthio Scirphio similis Cap. B. Sp.
Alcea minor Africana, Alchae facie, flore
purpureo parvo.
Arbor rosea prima, seu Arbuti folio, flore flavo.
Secunda, five Styracis folio, Ten Rhyne.
Arbor lucens Halicacabi fructu. An Arbor lu-
cens Jamayensis nostras?
Aphodelus major ramifolius Cap. B. Sp.
- B.**
Bellis Erucae folio incana, C. B. Sp.
Buglossum Africanum Echii folio.
- C.**
Camphoratae similis, longius radicata.
Altera, magis hirsuta.
Chamaenista C. B. Sp.
Chenopodiae similis planta mirabilis Africana,
Echini Alpini facie, sed minimè spinosa.
Chrysanthemum Africanum pumilum, foliis Ab-
sinthii Alpini umbelliferi minoris.
Corruda spinis horrida, foliis Alparagi Sylvestris
Africana.
Corruda Africana Hippuris facie.
Cynoglossum Africanum myrtifolium.
Cynorchis Cap. B. Sp.
- E.**
Elichryson minus Africanum, flore aureo.
Erica Coris folio Aethiopica, flore purpureo te-
trapetalo.
Erica Serpylli folio Aethiopica, flore purpureo
pulchro.
Eupatorio affinis Suffrutex Ericoides capitatus,
Coris seu Juniperi folio Cap. B. Sp.
- F.**
Frutex Aethiopicus foliis Alaterni.
Myrtiformis D. Ten Rhyne.
Visis Idae 1. Clusii foliis.
Africanus foliis Buxi.
Africanus, fruticiterribilis Narbonne-
num foliis, capitulis oblongis squamosis.
Frutex anonymus, foliis Lauri tini minoris.
Folius Chamaenistae Creticae.
Leguminosus Myrtifolius, filiqua hirsuta,
Anemidis montanae praecox purpureae fruti-
cescentis Idaei, facie.
Fucus canis corallicoides C. B. Sp.
- G.**
Geranium Malvae folio odoratum, flore purpu-
reo Cap. B. Sp. D. Ten Rhyne.
Myrtidis fol. Aethiopicum parvum.
Noctua olens Aethiopicum, foliis Myrtidis
angustioribus minus hirsutis.
Noctua olens Aethiopicum lanuginosum,
- foliis Myrtidis latioribus minisque lacinia-
tis, flore rubro vel purpureo perelegant.
Genista Aspalathoides polyanthos major Cap.
B. Sp.
Genista affinis Africana flore caeruleo, alatis &
punctatis foliis asperifolius.
Gladiolus, flore pendulo.
— major ramifolius, flo. caeruleo amplo.
— medius, flo. majore.
— minor gramineus, flo. parvo caeruleo.
— min. gram. flo. parvo pulchro variegato.
Gramen triglochyn bulbosum Monomotapense.
- H.**
Hyacinthi & Coryledonis faciem mediam obli-
quens Planta Africana, floribus luteis longissimis
aque striatis, Gladiolus Imperialis Ten Rhyne.
- M.**
Marrubium album minus Africanum, calyculis
amplis.
Monorchis C. B. Sp.
- O.**
Olus atrum Africanum.
Ornithogalum umbellatum maximum Cap. B. Sp.
- P.**
Perfoliato angustifolio montano Col. similis Plan-
ta umbellifera nova, fructu triplici membrana-
ceo C. B. Sp.
Pimpinella maxima Africana flore purpureo.
Planta Corios folio Africana.
Planta frutescens Africana perrara, foliis Peu-
cedani, floribus conglomeratis, Herbae castae
Americanae nonnulli similibus.
Planta foliis Rutici minoribus C. B. Sp.
- S.**
Sanamunda Africana 1. five foliis angustissimis
candicantibus.
— 2. Sive foliis Serpylli minoribus asperifol-
culis, capitulis Thymi.
— 3. Sive foliis Serpylli majoribus incanis.
— 4. Sive foliis glabris acutis.
— 5. Sive ericoides major.
— 6. Sive ericoides minor, ramulis admo-
dum lanuginosis.
Solanum spinosum arborecens C. B. Sp.
Stechadi Arabicae similis C. B. Sp.
- T.**
Thymelaea Aethiopica foliis Passerinae, minor
C. B. Sp.
- V.**
Virga aurea Africana foliis Ericae bacciferae.
— foliis Linariae minoribus.

A a a a a a a

E Ca-

E Catalogo huc transmissio Anno 1680. quem composuit
eruditissimus Vir & consummatissimus Botanicus
D. Johannes Banister Plantarum à seipso in Virginia
observatarum.

A. Lfne Spergula latifolia reptans.
Becabunga folio.
Althaea lutea Pimpinella majoris folio, floribus
parvis, feminibus rostratis. Folia hujus plantae
pediculis indident.
Althaea magna Aceris folio, cortice Cannabino,
floribus parvis semina totatim in summitate
caulium, singula singulis cuticulis rostratis co-
operata ferens.
Althaea magna quinquecapularis, cortice Can-
nabino, foliis integris subtus albicantibus, flo-
ribus magnis ex fundo saturate rubro albis.
Alth. magna quinquecapularis, cortice Canna-
bino, foliis Marvarum modo divisis, subtus vi-
ridibus.

Ambrosia inodora foliis non divisis.
gigantea inodora foliis asperis trifidis.
Anchusa lutea minor, quam Indi Paccoon vocant
sepius ea pingentes.
Anemone latifolia sylvestris alba.
Apocynum erectum non ramofum folio subrotun-
do, umbellis florum rubris.
Apoc. erect. non ramof. latiore folio, umbellis
florum albicantibus.
Apoc. erect. minus, umbellâ florum candida.
Apoc. erect. non ram. Aesclepiadis folio, umbellis
florum rubentibus.
Apoc. minus non lactescens, caule & foliis hirsu-
tis, floribus saturate luteis.
Apoc. erect. non ram. Roris marini foliis umbel-
lis florum candidis.
Apoc. petraeum ramofum Salicis folio.
Apoc. scandens, capillis brevibus spinis asperis.
Apoc. scand. capillis alatis.
Apoc. scand. capillis planis.

Hac omnia filiquas ferunt tumentes.
Apoc. erect. ramofum, caule rubente, foliis ob-
longis parvis, filiquis [ex Holsulis albis] tenui-
ssimis, binatim ad extremitates conjunctis.
Anslarum triphyllum, pene viridi.
Aris. triph. minus, pene atro-rubente.
Aris. Dracontii foliis pene longo acuminato.
Arum aquaticum, foliis in acumen desinentibus,
fructu viridi.
Arum fluitans, pene nudo.

C. Carduus Jaceoides purp. foliis subtus incanis, ca-
pite viloso.
Caryophyllata flore semper albo.
Cassanea pumila racemosa fructu parvo, in sin-
gulis capillis echinatis unico, The Chinqua-
puc. Autor descriptionis Carolinae ex hac
pne Chocolatam fieri refert non multo inferi-
orem ei quae ex Cacao fit.
Centaurium minus caule quadrato alato, flore
carneo amplo, umbilico luteo.
Centaurium luteum Afcyroides.
Clematis purpurea repens petalis florum coriaceis.
Clem. erecta, humilis non ramofa, foliis subro-
tundis, flore unico ochroleuco.
Cochlearia flore majori In locis udis à falsis
procul remotis.

Conyza cœrulea acris Americana.
Cucumis fructu minimo viridi, ad maturitatem
ducto nigricante. Fructus Bryoniae albae
baccâ non multo major est, cuius primo aspectu
speciem esse putaveram.

D. Dens caninus flore luteo.
Digitalis flore pallido transparenti, foliis & caule
mollis hirsute imbutis.
Digit. rubra minor, labiis florum patulis, foliis
parvis angustis.
Digit. lutea elatior Jaceae nigrae foliis.
lutea altera, foliis tenuissimis diffectis thecis
florum foliaceis.
parva comis coccineis.

E Eryngium campestre Yuccae foliis, spinis tenellis
hinc inde marginibus appofitis.
Evonymus capillis elegantior bullatis.

F. Filix mas foliis integris auriculatis.
mas rachi seu nervo medio alato.
femina foliis per margines pulverulentis,
feminibus fimbriatis.
Fumaria filiquosa lutea.
Siliquosa altera grumosa radice, floribus
gemellis ad labia conjunctis.
Fungus (ex stercore equino) capillaceus capitulo
torido, nigro punctulo in summitate notato.
Ex recenti fumo noctu exoritur cauliculis ere-
ctis, vix digito longis, capillorum instar tenui-
bus nec minus densis seu confertis. Singuli
Cauliculi parvulo globulo aequo coronantur,
qui in summa sui parte macula parva nigra Li-
macis oculo simili insignitur.

G. Gentiana affinis foliis glabris ferratis, floribus Ra-
nae referentibus.
Gladiolus cœruleus hexapetalos, caule etiam gla-
diato.
Gratiola foliis latoribus serratis.

H. Hedera trifolia Canadensis foliis sinuatis.
Helleborine flore rotundo luteo, purpureis venis
striato. The Apocastine Holmer.
Helxine late scandens feminibus majoribus.
Helxine frutescens Bryoniae nigrae foliis, capillis
triquetris amplis Pergamenis.
Hieracium frutescens latifolium foliis punctulis
& venis liguineis notatis.
Hyacinthus Occidentalis flore pallide cœruleo.
Hypericum parvum caule quadrato seu Afcyron
minimum.
Hyper. pumilum semper virens caule compresso
ligno; ad bina latera alato, flore luteo tetra-
petalo, fere Crux S. Andreae.
Hyper. frutescens luteum Phyllirrhæ foliis.

Jacea

Myrrhis minor procumbens, seu potius Cerefoli-
um.

N.

Nux vesicaria Virginiana Park.

O.

Orchis palmata elegans lutea cum longis calcaribus
luteis, palmata lutea minor nullis calcaribus.
Hermaphrodita, flore minore, calcare
longiore.
Origanum floribus amplis luteis, purpureo macu-
latis, cujus caulis sub quovis verticillo decem
vel duodecimo foliis est circumcinctus.
Orig. cujus ramorum summitates floribus dilute
rubris in verticillos congestis coronantur.
Orig. foliis ad summitatem caulium canis, floribus
multis pallide cœruleis in cymis ramorum
dense stipatis.
Ornithogalum luteum parvum foliis gramineis
hirsutis.
Orobanch. radice dentata caule & flore albo.
Flos ejus quem unicum in uno caule Goodyeri
Orobanchis similis est sed major. Conceptacu-
li seminales venter seu pars protuberans non
rotunda est sed canaliculata.

P.

Pepo fructu parvo compresso.
Phalangium ramofum floribus albis, ad fundum
viridibus.
Phalangium album non ramofum floribus albis
ad caulem spicatum sessilibus.
Phyllitis parva laxatilis per summitates folii proli-
fera.
Pisum spontaneum purpureum.
Plantago aquatica latiore folio.
Polygala seu Flos ambarvalis floribus luteis in ca-
put oblongum congestis.
Polyg. rubra spica parva compacta.
Polygala spicata rubra major foliis & caulibus
cœruleis cinctis.
Pol. quadrifolia S. cruciata floribus ex viridi ru-
bentibus, in globum compactis.
Pol. quadrif. minor spica parva rubente.
Polygonatum ramofum capsula prismatica, ra-
mosum perfoliatum flore ochroleuco capsula
trigona.
Polypodium parvum foliis minutim segatis.
Polypodium minus alterum Scolopendriae facie.
Potamogeton Virginianum.

Q.

Quercus variae species, 1. Pumila. 2. Alba. 3. Ru-
bra. 4. Hispanica. 5. Castanea folio. 6. Lini
aut Salicis foliis. 7. Fruticosa. Harum primam
in Historia, quintam in Appendice memini-
mus.

R.

Ranunculus Thalictri folio, radice grumosa; A-
nemone sylv.
Rapuntium minimum glabrum. In uliginosis mi-
nus glabrum flore pallidior.
Rhamnus Prunifolius fructu nigro, officulo com-
presso. The black Haul.
Rhus ramis ex stipite pillulantibus glabris. Hu-
jus truncus carpi crassitiam nunquam superat,
pollicis raro excedit. Baccæ sapore sunt sub-
salso cum pungenti illo acore qui in Tamarin-
dis sentitur mixto.
Rubia parva foliolis ad geniculum unumquodque
binis, flore cœruleo fistuloso.

A a a a a a a 2

Rub.

I. Jacea non ramofa tuberosa radice, foliis plurimis
rigidis perangustis, flores ferens multos parvos
rubentes aculeis in spica ad caulem sessilibus.
Jac. non ram. tub. rad. foliis latoribus flores fe-
rens pauciores, majores, squamis hiantibus ar-
matos & pediculis curvis infidentes.
Jacobaea lanata foliis brevibus subrotundis, lanata
altera foliis longis angustis.
Jasminum arboreum foliis amplis, oblongis, su-
perne virentibus, subtus leni canitie pubescenti-
bus, flores albos in quatuor lacinias longas an-
gustas ad umbilicum ulque partitos racematim
ferens.
Iris aculeata baccifera arborea minus ferax.
Iris cœrulea latifolia & angustifolia.
Chama-Iris verna odoratissima, latifolia cœrulea
repens.

L.

Pseudo-Lathyrus luteus glaber, filiquis tumentibus,
duplicem seminum feriem continetibus.
Pseudo-Lath. luridifolius filiq. tument. continen-
tibus duplicem seminum feriem.
Laurus Tirus floribus albidis eleganter bullatis.
Flos nondum apertus pyxidi S. M. Magdalene
(ut nonnulli pictam vidi) similis est.
Lilio-narcissus humilis albus.
Lilium S. Martagon floribus reflexis ex luteo ru-
bentibus, purpureis maculis elegantior notatis.
Lilium S. Martagon pusillum floribus minutissimis
herbaceis. Caulum habet vix dodrantalem, ver-
ticillo foliorum unico cinctum, cujus summitas
quatuor floribus reflexis Solani lignosi floribus
magnitudine haud aequalibus, pediculis parvis
infidentibus coronantur.
Lilium Squilla foliis, denticellis parvis ad mar-
gines serratis. Caule est alto, nudo, ad cujus
summitatem prodeunt flores in spica sessiles,
petalis pance ad inum (ut loqui amant fe-
cales) quasi eratis; staminibus sex (si non
male memini) purpureo-cœruleis, mole sua a-
liquantulum depressis. Flos quamvis aspectu
non admodum pulcher sit pergratum habet o-
dorem. Radicem habet imbricatam instar Lili,
folia crassa admodum & succulenta, non tamen
Semperparvi species est.

Lopchitis maxima foliis planis i. e. non dentatis,
hac pulverulentis maculis notatis, uno in cespice
foliorum unicum protrudens caulem foliis an-
gustioribus, pulverem seu semina in mem-
branulis quasi in capillis ferentibus compo-
situm.
Lonchitis major Polypodii facie. Hæc atque eti-
am vulgaris simili modo florida est.
Lychnis plumaria alba, foliis ad geniculum quatuor
cruciatim positus, thecis florum tumentibus.
Lythymachia lutea minor, foliis & floribus purpu-
reo punctatis.
Lythymachia filiquosa lutea minor.

M.

Melissa elatior foliis magnis dentatis glabris, ad
geniculum binis: flores odoratos luteos parulos
stamina bina quasi cornua protrudentibus in
summitate caulium racematim ferens.
Mercurialis trioccos hermaphrodita, f. ad folio-
rum juncturas ex foliolis cristatis Julifera simul
ac fructum ferens.
Muscus erectus dense complicatus Cupressi foliis
major & minor. In rupe quadam prope Sabinas
foliis Cupressi.

Cap. 8. *Apocymal* S. *Pharizifrande*, *Cyperus Americanus*, *Radix S. Helena*. Vide Hiflor. noſtræ pag. 1339.

Cap. 9. *Ateopacatl*. *Flora* eſt radiato coccineo: *Folia* Amygdaliniſ, ex adveſſo binis; *radicibus* tuberofis.

Sterilitati à frigida intemperie mederi dicitur, & febres fugare.
Cap. 10. Eſt de Caryophyllo aromatico; de quo noſ in Hiſt. noſtræ l. 26. p. 1508. abundè egimus.
Cap. 11. De Cinnamomo; de quo & noſ prolixè Hiſt. p. 1559. &c.
Cap. 12. De *Copatl* IV. quam noſ cognominibus plaptis in initio libri ſubjūnximus.
Cap. 13. *Cynocati* S. Alarum Mechanicum; Rectius cum Terentio Calaciam Michuacaniam, foliis vitiginis ferratis, floribus luteis dixerim. *Radix* eſt fibroſa, odoratis. *Folia* exſententia Columne ad Cortum Mathioli accedunt.

Temperamento & viribus cum præcedentibus ſerè conveniunt radices, quæ ſolæ in uſu ſunt, & ab incolis magni ſunt ob odorem jucundiffimum, Moſchi æmulum.

Cap. 14. *Huitzilxochitl*, Arbor *Anethina* reſiniſera, *Liquidambaris* plantæ par eſt, *ſtipite* recto, levi, extra exſaturato virore tincto, intus candicante; *foliis* oblongis acuminatis ſerratis, [icon pinnata præſentat, ex pluribus conjugationibus cum impari in extremo compoſita] *floribus* pallidis; *gultu* & odore quavis ſi parte mirè refodit Anethum, ejuſque effectus, & efficacius præſtat.

Fructum ligni ubiqueque infodiat ſtatim radices agit.

Cap. 15. *Tilzoxochitl* ſeu *Paymital*, de hoc egimus Hiſt. l. 2. c. 13. p. 1330.

Cap. 16. *Axiatlacatl*, S. Virga diuretica ab effectu urinas educendi dicta, *Folia* eſt Anchufæ, minoribus ſerratis, hirsutis, per longum venoſis, *radice* Helleboli albi, fibratâ, odora; *floribus* parvis, ex albo pallescentibus, velut coarervatis, odoratis, acricque ſaporis.

Cap. 17. *Huitzilxochitl*, S. Arbor *Lonchifolia*, *Folia* eſt Myrtinis longè majoribus [quinque uncias longis, duas latas] rigido & inſeſto mucrone; *floribus* coccineis, quos ſilo tranſiſſos Indi in emporiis ſuis vendunt, qui & uterini ſunt & cardiaci, inque condiments & dapibus Croci vicem præſtant. [Fructus Pomo ſimilis, colore Amygdalæ, cui florem inſediſſe videtur.]

Cap. 18. *Cichichipatl*, S. *Chamædrys* Mexicana, foliis alperis, floribus luteis, *Flora* circa poſtremos caules coarervati, & calycibus oblongis contecti: *Folia* odorata, amara; *Radix* ſurculoſa, pariter odorata, at amaritudinis ſerè expers, acris, Appetentiam excitat. Duæ aliæ cognomines, at diverſi generis. Vid. p. 364, 365.

Cap. 19. *Huacuro*, *Salviſolia* Mexicana, floribus promiſcè cyaneis atque coccineis, *Folia* longis pediculis appenda, adextorum latorâ, ſubulbicania; *Radix* tenuis, longa; Odor & ſapor Lavendulæ. Externis appoſita medetur dolori ventriculi.

Cap. 20. *Tilzoxochitl* *Ariſtocheya*, Arbor eſt magna, foliis Mali Medicæ, duplo longioribus quæ abſcedentia veſtigia in caule relinquunt. Flores odoratos, polypetalos, externa parte media viroſens, circum oras ex cinereo luteſcens, quatuor digitorum diametro petalis interna parte cavis & purpureo-rubentibus, in extremo luteſcentibus, pinguibus & glutinoſis, ſingulis pollicem æquantibus, umbone medio virente. *Flora* effigies non parum ſimilis ſori *Xochinacatl* cap. 4. deſcripti, & eundem uſum præſtant, præterque admixetur potioni Chocolate. Cardiacus eſt & uterinus, ſterilitatis remedium.

Cap. 21. *Tzactlacocotl* S. Herba *Lonchifolia*, Dodrantes quatuor alta eſt, *foliis* oblongis alperis; *floribus* candidibus, calycibus parvis rectis; *radice* ſurculoſa, fulco corrice, odorata & reſinoſa, doloris ſedante, tuſa & devorata.

Cap. 22. *Cegalic* *Tlacopatl*, S. *Convulvulus* *Cinnamomus*, à radicis ſapore reſinoſo & odorato, Volubilis eſt herba, *foliis* cordiformibus ſed longioribus & magis acuminatis, venoſis, glutinoſis & ſalivoſis, crebris; *Radice* lutea, Rhaphano ſimili, digitem minimum craſſa, ſaporis reſinoſi & odorati. Naſcitur in calidis. Diuretica eſt & febrifuga, hydropicis medetur, & convulſionem emixæ curat.

Cap. 23. *Tocotalli*, S. *Juncus* capillatus, *Radices* fundit capillatas; *caules* teretes, leves, cavis, & in caccine pinnate lutea oblonga: *Radices* dulces, odoratæ. Bechica eſt, cephalica, diuretica, cardiacâ, uterina, aſtringens, unde fluxus omnes curat.

Cap. 24. *Tomahualtla copatl* S. *Ariſtolochia* Mexicana: Hujus deſcriptionem vide in Appendice.

Cap. 25. *Caninga* arbor, Lignum Aromaticum Monardiſ. vid. Hiſt. p. 1801.

Cap. 26. *Tzactlacopatl*, S. *Radix* Caryophyllæ, *Folia* Mali Limonia; ſubtus candicantibus & hirsutis, ſuperne nigricantibus. *Floribus* candicantibus modicis, *fructu* parvo orbiculari: *Radix* candidis, acris, odoratis Caryophyllorum, quorum vicem ſupplere poſſunt in cibo & medicamentis. In calidis *Tilamni* colibus naſcitur.

LIBER TERTIUS. CAP. I.

Copal Quahuil S. Arbor Copallifera I. Copal cabuill Gomare apud Cluſ. Exot. pag. 297.

Copal Indis (ut alibi monuimus) quodlibet gummi genus ſignificat, ſed quod ab hac Arbore ſeu ſponte ſeu ſanctificata ſluit & iſtæ ita dicitur, nobis in Hiſtoria è Monarde deſcriptum. Arbor eſt procera, foliis quernorum tormâ & magnitudine [pinnulis foliorum intellige, folia enim pinnata punguntur è pluribus hujusmodi pinnarum conjugationibus compoſita; media etiam coſta quibus pinnæ adnectuntur membranæ utrinque, foliaceis aucta eſt ut in Lenticlo] Fructu obrotundo & purpuracente Gummi ſapore.

Cap.

Cap. 2. *Copal Quahuil* *Parabacæ*, S. Arbor Copallifera II. ſeu latifolia. Mediocri eſt magnitudine, *foliis* ſerratis, & Rhoi obſoniorum perquam ſimilibus tum formâ, tum magnitudine, tum etiam colore ſqualenti. Gummi ſillat non abſimile præcedenti, ſed parcius.

Cap. 3. *Copal Quahuil*, S. Copallifera III. Leproſa dicta, quod ſci. membranam externam facile exuat; *foliis* eſt parvis oblongis [Icon numeroſiſſimas pinnatam ad unam coſtam annexas præſentat, ad quingentum (ſive conjugationes) fructu acinoſo, ſingulatim dependente: gummi paucio.

Cap. 4. *Copalli* *Totopecoſe*, Copallifera IV. Mali Medicæ foliis ſaturatè viridibus. Arbor eſt magna.

Cap. 5. *Tzopalli* *Quahuil*, S. Copallifera V. montana, Arbor eſt mediocriſ, unedonoſo folio [Hujus etiam folia icon pinnata præſentat] fructu Glandiſ ſimili, quendam veluti Strobilium continente, operum lucidâ & reſinoſâ quadam ſilicâ, atque includente intra ſe nucleum candidum, ad multa utilem. Thus Indicum dicitur.

Cap. 6. *Cuila* *Copalli*, Copallifera VI. leproſa II. Arbor eſt mediocriſ, foliis obrotundis parvis, aciniſque racematis dependentibus, Oxyacanthæ ſimilibus, valde odoratis glutinoſiſque. Folia, adnotante Terentio, ſitu & figurâ ſimilia ſunt foliis ſilique arboris.

Cap. 7. *Tzopalli* *Quahuil* *Pitzahuac* S. Copallifera VII. leptophylla. *Folia* eſt pinnatis, parvis, minime ſerratis; fructu parvo, rotundo, Piperi figurâ non abſimili, ſed coccineo, ſingulis binive acinis per interſtalla ramis appendis.

Cap. 8. *Xochi* *Copalli*, aliis *Xarapizque*, an *Xolocochalli* Gomare apud Cluſium Exot. p. 297? Copallifera VIII. mentha foliis profundius ſerratis. Arbor eſt mediocriſ, ſtipitibus impensè odoris: liquor exſillans fulvus eſt, Limonum odorem valde referens, Thuri Indici generibus annumerandus. Folia adnotante Columna, 55 pollices longa, duas lata, obſcure virentia. Flores ex longis calycibus dilute virentibus, denſis ſtaminiſ luteis compacti. An Ballamum Urticæ folio Indis *Xilo* dictum Monard. cap. 9? de quo Hiſtor. p. 1758.

Cap. 9. *Mixquixochi* *Copalli*, S. Copallifera IX. foliis Mali Medicæ, floribus coccineis. Arbor eſt magna, ſtipite candicantibus punctis diſtincto. Hujus gummi *Animi* nonnullis vocatur.

Cap. 10. *Holguachil* ſeu *Chili* arbor. Arbor Mexicana cortice amaro, fructu in orbiculis ſtellatis ſtipiti adnateſcentibus. Duum eſt generum, Alterum *ſtipite* magno, levi, fulvo, & lentè refero medulla; *Floribus* candicantibus foliis maximis. *Fructus* Ponticis nucibus par eſt, candenti luteâque obductis membrana, & amari ſaporis. Alterum foliis Mali Medicæ ſed majoribus. De hujus gummi quod incilo cortice emanat, *Holi* dicto Chocolate interdum admixeri ſolito nonnulla è Piſonis manuſcripta Aromatica petita vide Hiſt. noſt. 1672. Plura de ejus viribus vide hoc in loco.

Cap. 11. Arbor *Balamifera* I. *Hep. Huitzilxochitl*. De hac vide Hiſtor. p. 1758.

Cap. 12. *Huacocne*, *Balamifera* II. *baccifera* Arbor eſt mediocriſ altitudinis & craſſicie, materie ſirma, incorruptibili, odora; *foliis* luteis denarij amplitudine; *flora* parvo candicante, baccis Lauri. E cortice contraſto, aquâ macerato, demum inſolato & expreſſo liquor balamicus extorquetur. Extrahitur etiam ex foliis ſillatitius liquor ad multa utilis. Surali ad denſiſſima commendantur.

Cap. 13. *Balamifera* III. *Maripendula*. De qua egimus Hiſtor. p. 1759.

Cap. 14. *Balamifera* IV. De Tolu dicta, deſcripta Hiſt. noſt. p. 1758.

Cap. 15. *Melle* arbor, *Lenticlus* *Peruana*, Deſcribitur Hiſtor. noſtræ p. 1582.

Cap. 16. *Tecompacæ*. De qua vide Hiſtor. noſt. p. 1846.

Cap. 17. *Tilzoxochitl* *Quahuil*, S. Caragana, Deſcript. vid. Hiſtor. p. 1847.

Cap. 18. *Xochi* *Copalli* *Quahuil*, S. *Liquidambar* arbor. Hiſt. p. 1848.

Cap. 19. *Tzactlacopatl*, S. *Galiophora*, Arbor eſt mediocriſ, *foliis* obrotundis, ſtipitibus & pediculis rubentibus. Gummi ſillat candidum acris ſaporis, ad dyſenterias utile, quod aquam in qua inſunditur lacteo tingit colore Ballami Antiquorum inſtat.

Cap. 20. *Copatic*, S. Arbor Copallifera cuticulam exuens, Ocymi foliis, fructu Oxyacanthæ. Gummi in ſiltendis dyſentericis celebratur. Hoc etiam aqua inſiltatum in lac ſolvitur.

Cap. 21. *Tzima* *Concuilla* *quahuil*, S. Arbor *Lacifera*. Folia *Acaciz* *Egyptiacæ* ei attribuit, ſtipites purpureos. De Lacca vide Hiſt. noſt. p. 1535.

Cap. 22. *Exquahuil* S. Draco arbor, de qua vide Hiſt. p. 1598.

Cap. 23. *Exquahuil* ſecunda *Quahuil* *baccifera*, Folia eſt magis orbiculatis, hirsutis & aſperis, craſſo cortice, radice ſurculoſa, aqua aquas naſcens, ad eadem uſita ad quæ præcedens.

Cap. 24. *Mizquit* S. *Silicia* *Acaciz*, de *Acacia* vide Hiſtor. noſt. p. 976, 977.

Cap. 25. *Mizquit* *Michuacanenſis*, *Acacia* No. Hiſpanicæ II. Folia eſt exilioris. *Mizquit* vulgari, & ipſis caret.

Cap. 26. *Hucipochitl* *Huacacenſis*, S. *Ricinus* No. Hiſpan. inferitur Hiſt. noſtræ Append. p. 1856.

Cap. 27. *Saffraſ* arbor, de qua nos Hiſt. p. 1688.

Cap. 28. *Tzopatl*, Arbutula Mexic. Rhaphani ſylveſtris foliis, floribus candicantibus. Radix ſurculoſa, acris, odora, Lii venereæ medetur.

Cap. 29. *Huacacne* S. Lignum Sanchum, vid. Hiſt. noſt. p. 1685. Guayacum.

Cap. 30. *Tilzoxochitl*, Arbor noſtiſſima Sambuci foliis & umbellis. At *Folia* ſerrata non ſunt; *ſtipites* orbiculares & pallentes; *acini* racematis dependentes, per maturitatem purpurei. Tumores diſſicant ut maturat, pulvis inſperſus medetur ulceribus inſanab. ſcabiei, lepræ, &c.

Cap. 31. *Cayalcen* S. *Tepexac*, Arbor ſalviſolia, Thus redolens. Mediocri eſt magnitudine, *foliis* & *Salvia* majoribus ſuperne virentibus, ſubtus ſubulbidis, pinguibus, Verbaſci modo hirsutis; *Flora* in extremis ramis medico ac luteo & in Corymborum formam velut compoſita. Diureticum eſt, uterini convenit affectibus. Extrinſecus impoſita radices, cortices aut folia tumores ſolvunt, & ulceribus medentur.

Cap. 32. *Nanahuacuahuil*, S. Morbi Gallici arbor, magna eſt & excelſa, foliis Oleæ, odoratis & amaris. Fructus è trunco enatus racemos longos componit, cujus pediculus rubet, baccæ verò ſunt virides. *Nanahuacuahuil* p. 389. depicta huic eadem eſt.

Cap.

Cap. 33. *Quandalepatis* S. Arbor ignea, Nerion five Rhododendron Mexicanum. A nostrate Nerio, adnotante Columna, magnitudine differt, foliis longitudo pedalis & latitudinis pollicum 3½. & quod nervuli foliorum circa folii oras conjunguntur. Eodem observante, Nerium etiam nostrum non lac, sed copiosum luteum succum Apocyno similem habet, in radice tamen copiosum album lac emittit. Idem observavit in Periplois & vulgari Aesclepiade. vid. Annot. in Recch. p. 868.

Cap. 34. *Quanyay*, Arbor foetida Mali Medice foliis acuminatis. Cortex astringit, & fluxum alvi coarctat. Succus naribus attractus sternutamenta excitat.

Cap. 35. *Xiloxochitl*, Arbor pentaphyllis Mexicana floribus capillaceis coccineis & albis. Flores ante foliorum exortum profert. Tum Descriptio, tum figura, notante Columna, Gossipio Indico Ponce Iral. satis apte conveniunt, ni folia in eodem pediculo septena haberet.

Cap. 36. *Cacapilum*, Baccifera Cerafolia, floribus cœruleis, acinis purpureo-nigricantibus. Folia astringunt, unde diarrheas compescunt, &c.

Cap. 37. *Tequixochitl*, Arbor Mexicana Mali Medice foliis, Cynorrhodi flore, Rosa odore. Toto anno floret. Flos coctionem juvat & commendandi halitus causâ Chocolatæ admiscetur.

Cap. 38. *Tlalamat*, S. Arbor vomitoria, trifolia est foliis Salviae pinguioribus & mollioribus, floribus spicatis, parvis, coccineis, ex quibus acini producuntur. Si Auctor (inquit Columna) pro acinis filiquas posuisset facile ad Anagrin referri possent icon & vires: siquidem vim ei catharticam attribuit. Eisdem nominis est alia planta longè diversâ p. 420. Sed p. 451. adest icon similis sub Synonymo vocabulo *Taxae tlamamat*.

Cap. 39. *Chatalum*, S. Caffia sylvestris. Vid. Hist. noſt. p. 1747. In reliquis cum Caffia fiſt. Braftiliana ſatis convenit, ſloris colore luteo ab eadem differt.

Cap. 40. est de Palma coccifera, de qua nos prolixè p. 1356. & ſequentibus.

Cap. 41. *Achiot*, Medicina tingendo apta, i.e. Uruci. Vid. Hist. p. 1771.

Cap. 42. *Babel Coyotli*, Palma ſpecies, Arcea S. Fanſel dicta nobis videtur.

Cap. 43. *Tegotl* S. Palma montana, Arbor eſt fructuans, duos treſve ab radice ſtipites edens; folia longa, anguſta, craſſa, lridis ſere ſimilia, ſed longè majora, acervatim ab extremis ſtipitibus orientia; flori hexapetalos, albos, odoroſos, racemam dependentes; ex quibus generantur fructus ſtrobiliformes. E foliis eo ſere modo quo Cannabis paratis fila ſunt lineis ſtrobileis tendendis perquam idonea, firmiora iſ quæ ex Metl.

Ex deſcriptione hac Arbor Draconis dictæ ſpecies eſt videtur. Icon *Tegotl* quæ habetur p. 444. non convenit Draconi arbori, at nec huic deſcriptioni. Vide notas Terentii.

Cap. 44. *Noſtil* S. Tunarum genus, de quibus vid. Hist. p. 1464.

Cap. 45. *Nochezapalli* S. Coccus Indicus, *Cocbinde*, Hist. p. 1465.

Cap. 46. *Cacaya-quabuitl* S. Arbor Cacavifera, vid. Hist. p. 1670.

Cap. 47. *Anacotie* S. Papyrus lutea, S. *Tepemaltli* Sycomorus Saxatilis. Dux ſunt ſpecies, Prima arbor eſt magna foliis Hederae amplis, pinguibus; obrotundis cordatis; altera parte ex viridi palmentibus, alterâ ſulis. In iſtis ſtipitibus, qui ficulinei ſunt & lenes in modum Sycomori, fructus ficus parvis ſimilis, ſemine minuto ac ſulvo reſertus. Adhæret faxis non mediocriter ſpectando miraculo. Radices nondum excuſſo lacte cathartice ſunt. Secunda ſpecies eodem nomine & temperamento prædita, virgarum rectarum leviumque ulum tantum præſtat.

Cap. 48. *Copalcachotl* S. Pruniſormis gummoſa, Foliis eſt obrotundis Pruni; fructu Medice Malis ſimili, prædulci, valdè adſtringente, & ſalivam ſtillante impensè glutinoſam, quæ diarrheas & dyſenteris medetur. Materies Operibus intellinis aptiſſima eſt.

Cap. 49. *Copalcachotl* altera, S. Pruniſormis gummoſa II. Foliis eſt majoribus alias ſimilibus: Fructu Pruni aut Nucibus Juglandibus ſimili forma & magnitudine; præcedenti viribus & formâ congener, nimium aſtringens & glutinans, ſapore dulci.

Cap. 50. Tamarindus, De quo vide Hist. p. 1748.

Cap. 51. *Xalxochitl* S. Pomum arenolum i.e. Goyave ſeu Guayava Hist. p. 1435.

Cap. 52. Planta *Cachos* vocata. Vide Hist. p. 1839. Ex aliorum relatu deſcribit.

Cap. 53. *Holizmamaxali* S. Arbor Cornigera, Foliis eſt Tamarindi, floribus luteis, filiquis eſculentis. Cornua Taurinis valdè ſimilia in ſtipite & ramis prodeunt. Folia inſipida, venenis tamen adſeruntur. Generantur intra cornicula Formice morſu noxia. Q. An Cornua hæc ſint excreſcentiæ à Formicis illis excitatæ, an ex aculeorum ſeu ſpinarum genere & natura?

Cap. 54. *Quahayobuati*, Avellane cathartica. De his egimus Hiſtor. p. 1381. Huic tribuit ſipitem magnum, ſulvum & contortum; folia Rhododendri anguſta & longa. Vide etiam Hist. noſtræ p. 1837.

Cap. 55. *Quahayobuati* 2. S. Caffia fiſtula, De qua nos Hist. p. 1746.

Cap. 56. *Quahayobuati* 3. Arbor Cucurbitifera nucleis pineiformibus cathartici. vid. Hist. p. 1830.

Tribuit arbori folia magna, Lappæ ſimilia, anguloſa; fructum Nucis Juglandi ſimilem, ſtrobiles terroſos, totidem ſecretoſos cavitatibus, noſtratribus, Pineis nucibus formâ, magnitudine, cruſtâ & nucleis pares.

Cap. 57. *Quandilatlazin*, Arbor fructu orbiculari, ſtriato, crepitante: Foliis eſt Mori, majoribus, ſerratis, venoſis. Fructus per maturitatem ſecundum ſtrias deſiſcentes magno cum impetu & ſonitu veluti tormenti bellici "rumpitur, duodecim circiter nucleos continens, ex quibus bini membrana nudati blandè purgant. Vid. deſcriptionem.

Cap. 58. *Ahuaca quabuitl*, Arbor Querciformis fructu butyraceo. Folia Mali Medice majora, aſperiora: Fructus ficum præcocium forma & magnitudine, carne butyracea, nucleo ſolido duro. Eſt & Pruniſormis genere. E nucleis per expreſſionem elicitur oleum Amygdalino ſimile.

Cap. 59. *Cochizapoti*, Arbor pruniſera trifolia, fructu Coronæ formâ, offis nucleis deleterio. Hujus fructus idem eſt cum Perſice nuci ſimili fructu, nucleo venenato Monardi, cujus deſcriptionem vide Hiſtor. p. 1552. Poma ingeſta ſomnum conciliant.

Cap. 60. *Quanyapotl* S. Anona, Anon Ovidi eſſe videtur Hist. noſt. p. 1651. deſcripta.

Cap.

Cap. 61. *Quabucitl*, Arbor cucurbitifera trifolia, fructu molchato. Flores cymbalorum habent formam; fructus dulcis eſt & edulis; folia ſpinioſa, in nonnullis tamen ſpinis carent.

Cap. 62. *Cacachamachalli*, à foliorum forma Colubri maxilla ſimili dicta, Arbor ſiliquoſa ſemine Lentiformi folio *Coanenepilli*. Fructus ſpicati ſunt. Arbor eſt magna.

Cap. 63. *Tlapalepatis*, Arbor Mexicana *axayac* Ocyini folio, flore candido racemoſo. Jus decocti corticem urinam evocat, ſanguinem per colem fluentem cohibet.

Cap. 64. *Chichipalepaz quabuitl*, Arbor Sanguiflua Mexicana, flore fructuque cærens. Folia lorica, obſcula, & verſus pediculum ſenſim attenuata: Lac primò candens & tandem rubefcens effundit. Cortex astringit & ſanguinem fiſit.

Cap. 65. *Ahuapatis Tlacensis*, Arbor Indica foliis Illicis, flore luteo parvo, fructu nigricante. Stipites (qui pallidus inus) ramentorum decoctum icterici & bilioſi opitulatur.

Cap. 66. *Avocetl*, Abies Mexicana. Vid. Hist. p. 1397.

Cap. 67. *Biteche*, Arbuſcula trifolia Philippinenſis, radice alexipharmaca.

Cap. 68. *Tzopolthontle comatl*, S. Caput Auzæ. Foliis eſt longis anguſtis, fructu magno oblongo nucleos quodam planis includente, ſapore & viribus Amygdalarum amararum.

Cap. 69. *Quamechitl*, Arbor Punice foliis, ſiliquis rubentibus ſemine nigricante. Capitula in poſtremis viticulis Epithymo ſimilia producit. Semen comestum odore inſuavi halitum inſicit. Cortex astringit, & fluxus cohibet.

Cap. 70. *Cacaloxochitl*, Arbor ſiliquoſa, foliis Mali Medice majoribus, flore pulchro odorato. Florum apud Indos permulſus eſt uſus in manipulis, torquibus & corollis. Arbor lacte manat.

Cap. 71. *Capotl*, S. Ceraſus dulcis Indica 1550. Hist. noſt.

Cap. 72. *Calamio*, Arbuſcula Philippinenſis Laurifolia, radice emplaſtica. Hemorrhoidas curant.

Cap. 73. *Coco Quabuitl*, Arbor cardiaca foliis Leguminis, lucco rubefcente. Floſculi exiles ad foliorum exortum.

Cap. 74. *Cocanam*, Arbor foliis Senæ, floribus albis umbellatis. Tinæ & lichenibus medentur folia.

Cap. 75. *Eguamba*. Hiſtor. p. 1791.

Cap. 76. *Tepexiloxochitl*, S. *Tequixochitl* montana foliis majoribus, floribus candidis in muſcaria compositis, inodoris. Cortex ad gingivas tumentes & laxos dentes firmandos utilis eſt.

Cap. 77. *Tyuxochitl*, Arbor flore pennas avium referente. Folia *Pimahuiceli* S. Arbori verecundæ ſimilia ei attribuit, quia per intervalla prodeuntia; vires etiam eadem amorem conciliandi, &c. quo mirer florem pennas avium referentem ei aſcribere, & non potius folia.

Cap. 78. *Tzicperegua*, Laurus Michuacanenſis, foliis odoratioribus. Semen Coriandro ſimile ſed paulo majus, nigrum quando maturum.

Cap. 79. *Tzilatlam*, S. Arbor urens, quam *Manchinello* dictæ eandem eſſe ſuſpicabamur. Vid. Hist. p. 1647.

Cap. 80. *Tlacacau*, S. Cupreſſus fuſa, Arbor vitæ Hist. p. 1407.

Cap. 81. *Xumal*, S. Sambucus noſtras.

Cap. 82. *Papaya*, Pepo arboreſcens. Hist. p. 1770.

Cap. 83. *Acapali*, Arbuſcula foliis Raphani ſerratis, flore albo, fructu deſtituta. Folia tuſa & impoſita lienem abluere dicuntur.

LIBER QUARTUS.

CAP. 1. *Tlapali*, Frutex Mexicanus radice tuberoſa, floribus oblongis calculatis albis, foliis Amygdalinis. Flores in ſummis ramulis in capitula ſeu potius ſpicas congeſti. Ad aquas naſcitur. Diuretica eſt & carminativa, dolores colicos & à lue Venerea ortos ſedat decocta & pota, icon cum foliorum, p. 429.

Cap. 2. *Chilapatis*, Frutex foliis Roſis; floſculis coccineis, binis unâ è foliorum alis exeuntibus. Thoracica eſt, & ventris dolore ſedat.

Cap. 3. *Copalcachitl*, Frutex odoratus *Copalli* referens; foliis Ocimi ſerratis, baccis rubentibus. Thymi ſapore ſeſert.

Cap. 4. *Holizax-Xilxochitl*, Originaria, floribus galeatis, coccineis. Calore ſuo ſtatu diſcutit, concoctionem juvat, corroborat.

Cap. 5. *Tlacoxiloxochitl*, S. Flos barbatus: Acaciæ foliis, ſiliquoſa, floribus filamentofis coccineis. Siliquæ nodoſe ſunt ſeminibus extuberantibus, luteæ. Siccæ eſt & adſtringens: Aqua in qua flores tuſi macerati fuerint oculis mirè opitulatur.

Cap. 6. *Tlacoxochitl*, S. Capilli rubei. Linifolia floribus in ſummis virgis comitantibus. Folia in virgis terna quaternave ſimul per modica intervalla. Radix amara, odorata: jus decocti ejus medetur dyſenteris, & conſert doloribus articuloſorum. Hujus nominis alia eſt icon latifolia, & alia tenuifolia p. 418. Ex his quæ ſine hiſtoria ſunt.

Cap. 7. *Xomequipatis*, Frutex Mexicanus foliis Salicis anguſtis, floſculis calyculatis pallentibus. Astringit & commanſus guttur urit. Folia externè omnibus penè morbis à frigida cauſa oris mederi dicuntur.

Cap. 8. *Tlalacotie*, Scabioſa fruticoſa Mexicana, flore luteo. Ut facie ſic viribus cum Scabioſa convenit. *Tlacocotie* alterius generis icon habetur, p. 426.

Cap. 9. *Tzaxapatis*, *Tzaxicensis* ſeu *Hoximo*, Foliis pennas avium referentibus, floribus luteis. Cortex radices purgare dicitur & bubones diſſipare.

Cap.

*Flos *Straticis* peris tripliciter cum crepitante aperitur.

Cap. 10. *Acutifol.* S. Volubilis aquatica, Rose Moschate floribus, potius Jalmisi A. Abici seu Sambach Egypti *Alpin.* monente Columna. Duplex est, altera foliis minoribus, floribus candentibus; altera foliis majoribus, floribus pallidis. Flores odoramenti & corollis inservient. Folia flatus dissecunt inius lumpy, foris admodum tumores resolvunt, & contracta membra laxant.

Cap. 11. *Hirtu-tomazum*, Spinachia frutescens America *Momingii* esse videtur. Flore est purpureo, staminibus luteis, fructu candidis Cerasis simili. Videtur esse Solani potius genere ut recte Columna. Radices cortex purgat.

Cap. 12. *Xiniquilisi Pitzabae*, est Anil S. Indigo descripti. Hist. nolt. p. 926.

Cap. 13. *Xiniquilisi Pitzabae* altera, floribus capillaceis, candentibus, foliis Piperis longi majoribus, nervosis. Eadem videtur secundae speciei *Mareg.* Icon precedenti apposita huius est.

Cap. 14. agit de Arundinibus Saccharinis & de Saccharo, de quibus nos fuit p. 1278, 1279.

Cap. 15. *Asiopati Texanabacensis*, S. Volubilis quinquelatera foliis virgineis. Succus diureticus est, & ictericis admodum confert.

Cap. 16. *Ecopati*, S. parva Sambucus. Siliquosa, floribus expansis luteis in summis ramulis, filiquis teretibus tenuibus. Granula Lentibus similia, sed minora. Folia (hoc est pinnae foliorum) Amygdalina. Calida siccaque est & nonnihil asfringens.

Cap. 17. *Huitziqua*, Folia ei longa, serrata, magnitudine Mali Medicae, floribus spicatis. Siccata & asfringit, unde fluxionibus quibuscunque opitulatur, & tumores discutit.

Cap. 18. *Nacacul S. Tolazum*, Datura alba Mexicana. Solanum pomiferum, pomo spinoso rotundo, semine pallido. Fructum spinas demum exuere scribit; Folia mollia & hirsuta.

Cap. 19. *Toton capati*, S. Syringa lutea, floribus pentapetalis stellatis. Folia est Pyri, floribus spicatis, semine nigro exili, stipitibus & ramis cavis. Folia calefaciunt, siccata & asfringunt.

Cap. 20. *Tuciquib*, Chamadryfolia, graviter odorata, floribus oblongis coarcevatibus luteis. Calefacit & exsiccat, externè apposita ventriculo uterinis affectibus convenit. Jus foliorum medetur dysenteris.

Cap. 21. *Tricopati*, Pentaphyllos febrifuga, flore parvo candente, fructu rotundo. Radix crassa, longa, tenera & succulenta, impense refrigerat & adversus febres magno in pretio habetur.

Cap. 22. *Atlat zapilin*, S. Aquofa herba appensa. Althaea Indica, tuberosa radice, foliis virgineis, floribus rubris, capitulis ternis, triangulis. Fructus Corallorum instar rubent, esculentum sunt, & semine nigro pleni. Radix humida & salivosa est natura, unde convenit morbis quibuscunque a calida causa oritur.

Cap. 23. *Cocotramali* seu lutea *ramali*, Urinaria mirabilis. Nos in Hist. p. 727. ad Convulvulum hederaceum trifolium retulimus & folia quidam similia sunt, verum cetera non bene respondent. Radix crassa, flores candidi modici, acini Cerasiferaud abfimiles urinam mire evocat. Confule Hernandez, hoc in loco.

Cap. 24. *Tetac-Coanenepilli*, Convulvulus foliis cordatis, floribus ex albo pallescentibus, S. Volubilis diuretica. Radix urinam provocat. V. Coanenepilli seu Contrayerva.

Cap. 25. *Coatl*, S. Aqueus Serpens. V. Lignum nephriticum Hist. 1804.

Cap. 26. *Caçapipilli-xochitl*, Periclymenum flore coccineo pendente. Frigida & humida censetur temperie contra quam Periclymenum nostratrum.

Cap. 27. *Chupiri S. Charapeti*, aquam rubeo colore tingens seu Arcanum Venerei morbi. Radice est crassa longa, internè ex albo & luteo purpuraceo; foliis Mali Medicae, majoribus; floribus luteis stellatis. Sapore & odore insigni caret. In Lue Venerea profiganda plantas reliquas *Mechuacanen* facile superat, eo modo quo Guaiacum usurpata.

Cap. 28. *Curaqua*, S. Brasiliolum Hispanorum. Frutex est spinosus, furculosis candidisque infestis radicibus, unde proferit stipites extra fulvescentes, ac intra rubeos, contortos, referrosque foliis cordatis fore figurâ, sed nucrone appendentibus, venis frequentibus a medio nervo ad latera procedentibus. Tingunt eius ligno fila coccineo colore. Nascitur in frigidis *Mechuacanen*is campis tribus ac montosis locis. Longè diversâ planta est a Brasilia arbore in Hist. descripta p. 1736.

Cap. 29. *Quamb Tepati*, Ocimifolia serrata floribus & luteo rubentibus, in summis ramulis coarcevatibus. Siccata & asfringit, unde diarrhoeas alioque fluxiones sistit.

Cap. 30. *Quamb Tepati II*, S. Volubilis limonifolia flore candenti, radice fulva. Eruptiones è lue Venerea ortas aliâque cutis infectiones extemit & sanat.

Cap. 31. *Ximb-Cochim*, S. Planta contriviva, foliis raris, unica ab uno latere lacinia, Phascoli florib. Cortex radicis potius asfringit & vomitum sistit.

Cap. 32. *Pinabuhurelli*, S. Herba verecunda. Caeco seu Herba vivae tertia species *Mareg.* nobis videtur, descripte. Hist. p. 979.

Cap. 33. *Mexochitl S. Omexochitl*, Periclyfolia, floribus secundum caules parvis, filiquis Capfici luteis. Flores ex luteo rubescunt. Odor planta gravis. Forte Apocyni species. Vi politer emetica.

Cap. 34. *Arlamam*, S. Frutex iuxta aquas proveniens, foliis Salignis, floribus candentibus, radice crassa, castaneas invereratas respiciente. Folia odorata sunt & vi cathartica pollens.

Cap. 35. *Leontepati*, S. vulniferum medicina, Eula, Ocymifolia non serrata; Lactis garminibus incisis emanans recentes plagas glutinat & ad cicatricem perducit.

Cap. 36. *Buybongo*, Piper longum Philippinense. Hoc in historia ad Piper longum Occidentale Monardi retulimus; verum ex aliâ quem ei assignat. *Berre* seu *Perle*, potius intelligere crediderim.

Cap. 37. *Tlacamende*, S. Piper longum, Huius præter *Buybongo* superiore capite descriptum quatuor species proponit, quas quoniam ex aliorum relatu descripti, omitto.

Cap. 38. *Epipati Ximiquibacensis*, Sanguinis medicina, foliis Verbasci rotundioribus, hirsutis, odore gravi Scedachis. Incisa succum sanguineum manat, unde nomen. Cortex siccata & asfringit. Decoctum radicis medetur dysenteris, succus sanguineus veteribus plagis.

Cap. 39. *Cevalchibitlic*, Vitis Sylvestris seu Labrusca, cujus plures species in Nova Hispania sponte proveniunt, quæ & forma & viribus cum nostratibus conveniunt.

Cap. 40. *Hapabualixpati*, S. Convulsions medicina. Humana est altitudine, stipitibus ac ramis scabris, magna ex parte foliis nudis, (quæ longiuscula & angusta sunt) floribus exilibus, pallidis, calyciformibus. Decoctum totius plantæ propinatur ad motum animum resistendum.

Cap. 41. *Tlamantlanli*, S. Dentes vetula, Folia virgineis, flore pallido, fructu acinoflo, racematim dependente. A spinarum cum dentibus similitudine nomen habuit. Folia virgineis hirsutiora & minora. Acini maturi lutei, multis nucleis parvis candidis repleti. Folia alvum leniter lubbucunt. Admoventur capitibus puerorum refrigerant caupera.

Cap. 42. *Tenancapali*, S. Medicina temperata foliis Portulacæ. Quavis parte incisus fundit liquorem resinofum, sapore & odore Thuris. Radice est crassa, longa, fibrata, cujus pulvis ulcera cacoethenancrolosa sanare dicitur. Liquor firmat dentes & gingivarum dolori medetur.

Cap. 43. *Xiopati*, S. Lepre Medicina, foliis Mori majoribus. Suffrutex est quaternos altus cubitos, stipitibus multis. Tula folia lepram & lichenas curant.

Cap. 44. *Tenamaz Napanolca*, Frutex trifolius, floribus leguminosis, fructu f. siliqua Pontice nucis forma. Radix magna, furculosa, folia Salvie & glaucifolia, odoros, Coriandrum aliquantulum respicit. Thoracicus est & status discutit.

Cap. 45. *Tlacote Xilixpati*, S. Medicina incisæ fudis, stipites multos lignosos fundit: Folia Origani serrata, flores modici candentes. Acris est & glutinoflos, odoros, Coriandrum aliquantulum respicit. Thoracicus est & status discutit.

Cap. 46. *Xalquabuitl*, stipite punctato: odora, foliis Piperis longi, eisque planè congener, & earundem virium.

Cap. 47. *Mixacimzin*, stipitibus est fulvis, foliis Persicæ, floribus albis. Amara est planta & odora, gustu nonnihil acris, calidaque & sicca. Folia tusa atque illita ventri, intestina à viticiis emundant humoribus.

Hæcenus in Arboribus sci. & Fruticibus ordinem Librorum & Capitum Historia Hernandez servavimus; sequentes stirpes, quæ omnes Herbe sunt, Alphabetica serie disponemus.

A.

A Benthinum Mexicanum, *Tzacachyati*. Et formâ & viribus Abinthio Europæo respondet. Repetitur sub litera Y.

Aceogotl, S. Arundo vulpina: ex descriptione eadem videtur Cana Indicæ angustifolia; verum flores non conveniunt.

Acatzan Ayceitl, Equisetum foliis brevibus, S. Polygonum femina Mexic.

Acaxaxa, Julifera Gentianæ foliis.

Acaxaxa, Potamogeto affinis Mexicana florifera: Planta palustris & lenta, quæ statim compimentibus cedat digitis.

Acaxochitl, Lamiois similis vel Echii. Caulis rubet, folia longa bifloræ figurâ, flores rubri, calycis foliola longa; Flos barbâ habet longitratum foliorum.

Acuitze huariaca, Scozonera *Mechuacanen*is Rumicis folio, floribus ex candido rubentibus, orbiculatis.

Acxoyate, S. Herba Nunnii, foliis Abiegnis, floribus spicatis, radice cathartica.

Agies Haytinorum est Chilli S. Piper Indicum siliquosum.

Albation, S. Quercus parva, foliis liliis, flosculis coccineis, acinis nigris. Radix asfringit & exsiccat.

Abuapali, S. Chamadrys Mexicana, floribus luteis parvis.

Abuatapali, Urtica-folia cum Julis Piperi longo similibus, radice apensis.

Alabucapali, S. Lubricum & tenuifolium medicamentum. Folia lani minora, flores candentes, radix alba, pellucida.

Amacpali, Corallium digitatum punctatum.

Amamastli, Expurgans S. Rhabarbarum Monachorum: Differt à nostrate ejus nominis Lapacho, ut nobis videtur.

Amazacubiti, Bulbifera quedam foliis Tulipæ.

Amazacubiti, Baccifera foliis Phillyreæ, latifolia.

Amoli herba, Convulvulus Mexicanus foliis cordatis, floribus albis.

Amozotli, Baccifera, foliis Crithmi spinosi baccis in uvam congestis.

Anonyma *Mechuacanen*is prima. Folia figura & situ cum Chrylogoni foliis conveniunt.

Anonyma alia novem depingunt diversorum generum, p. 351, 352. *Hern.*

Acocoxochitl, fortè Anagallidis, seu Veronice aquaticæ species.

Apaxaloca, An Lychnidis species? Flores similes Plumbagini *Torren.*

Apali seu *Ailmam*, Campanula hirsuta Salvifolia flore pallide rubente, semine fulvo. At folliculum oratum ei attribuit, qualis in Campanulis non cernitur, sed triquetrus.

Aparaqua, Herba Mexicana anadendras, radice tuberosa, flore candido, *exap.*

Aparaz Panzameiti, Herba Ocymifolia, Chamamelis flore, Anisi semine.

Alia species foliis Amygdalinis, floribus luteis papillis, radice Coriandrum olente, *Musela odorata* dicta.

Apizalpati, Herba adstrictoria seu dysenterica, ad Verbenam accedens.

Hoc nomen etiam Battatæ purgativæ tribuitur.

Apizalpati Xcomolotli foliis subrotundis, Chrysanthemum floribus.

Aque gutta, id est *Athychia*. Herba parvula foliis Solani aut Piperis.

* *Aquilella*. Planta volubilis foliis Clematidis. *Aethiopis* eadem est *Ahuatapatli*. Nomen significat Herba nascens iuxta rivum. Alia icon habetur p. 354. foliis Urtice, verum radice rotunda variat. Idem etiam nomen tribuitur *Totomaxo Coyolin*, quae tamen specie diversa videtur.

* *Atensibilli*. Icon representat Herbam trifoliam foliis serratis pediculis longis insidentibus, à radice crebris, Fragariae formae species. At nec caules, nec flores nec fructus pinguntur.

* *Atexcalquahilli*. Frutex marinus *apua*, seu *Co-rallina* species.

Atlancana. S. Herba aquosis locis proveniens, caulibus prociduis, foliis salignis, floribus oblongis.

Aliman circinata v. *Apali*.

Athychia v. Aque gutta.

* *Atzicazilli*. Herba foliis Urtice alternatim positis.

* *Asibuitla papa tlalli*, foliis binis adversis ferratis.

* *Axiocega Huilicpati*. Leguminosa Glycyrrhizae, floribus luteis spicatis filiquis parvis Cicerum. At flores, monente Columna, à leguminosis alieni sunt, nimirum quinquepartiti cum multis in medio flaminibus nigris.

Axiocegabuzibilli. S. Medicina urinae lutea, foliis Hederae, tubus luteis.

Axixipati Quahuahuacensis, Herba Menthae foliis, floribus spicatis purpureis & foliorum alis exarcentibus. Hac inodora est, at datur altera odorata foliis Salignis serratis, flore candente.

Axochilli. S. Flos aquae, ut rectè Columna, valde similis est *Lyfimachiae* luteae Virginianae, si non profert eadem.

Alia species *Axochilli* de *Colan* dicta foliis descriptioni respondet. Florum rudimenta in summis caulibus è viridi pallent: radix fibrosa est, non Raphano similis.

Axochilli altera. S. Narcissiflorion Mexicanum, flore magno. Radix tumores discit, & dysenterias alioque fluxus coerces.

* *Axochilli*, depingitur p. 356. verum icon imperfecta est flore fructuque vidua. Folia cordata fuit, ad margines sinuata, pinnatim disposita.

* *Ayacach quabilli*. Depingitur tantum. Folia Gossipio aut Fici similia, sublutea, in summo munda congesta.

Ayateilli. S. Colocythis Indica tuberosa. Radix orbiculatis, septem aut pluribus minoribus cincta: Ramis & foliis est Cucurbitae hortensis, sed minoribus. Radix urinae evocat & per superiora ac inferiora purgat. Pomum nostrae Colocythis diu magnitudine, forma, atque facultate responderet, sed hac aliquanto minor.

Ayate. Herba similis testudini, Graminifolia radice orbiculata, fructu tricoeco. Radix candida est & lacte manas, purgat per inferiora, vix etiam occasione vomitus ciet.

* *Azaxochilli*. Trifolia est, foliis Urtice similibus, flore Anemones: Folia octone lineae rubrae preperant.

B

* *Banaisitli*, Icon folia representat alata & bicompilata Crisite Pavoninae dictae in modum. Nec flos, nec fructus appingitur.

Baraban Indorum i. e. Turbith, de quo varias sententias v. apud Garciam & Hernandez.

Jo. Terrentius concludit Turbith Indicum inter Convulsivi species numerari debere, quod extra dubium ponit D. Hermannus. Vid. Hist. noft. Append. p. 1882.

C

* *Cacacilli*. Radix longa subnigra; caules foliati Conyzae instar, sine pediculis; in summo botri Oxalidis. Color foliorum dilute viridis.

* *Cacamilochilli*. Huic radix grumosa Thoriae instar; folia in caule bina opposita verbenae similia; flos coccineus in medio luteus, Rosae similis.

Cacachiguit. S. Herba amara flore subrotundo papillo, foliis minimis hirsutis. Succus expressus herbae purgat omnes humores.

Cacalici, Coapitanensis S. Trifolium spicatum Mexicanum, floribus coccineis, filiquosum. Astringit, & diarrhoeam alioque fluxum sistit: inflammationes repellit. Duae dantur species.

Cacemicati *tlanoqualilli*. S. Battata purgativa. Vid. Hist. noft. p. 728.

Cacemacati, Pappoia, foliis oblongis serratis, radice lanuginosa. Flos extrinsecus ex pallido albeo, intrinsecus ruber. Radix acris est & amara, ad multa utilis.

Cacami basti Chullulensis. S. Anagallis Mexicana: nostrati per similes est.

* *Cacapalli*, folia habet Fragariae.

* *Cacatlachochilli* Icon imperfecta, Folia oblonga serrata representat.

Cacalepalli, S. Medicina urens, Asphodelo affinis Mexicana, floribus luteis, calycibus contractis.

Cacavixipalli, S. Medicina pabuli spinosa, cauliculis est in stella formam per terram sparis, ac referis foliis exilibus in sphaerulis aggregatis; longiuscula habet & candidatis juxta umbilicum filamenta, radicem parvam, fibratam.

Cacaxim, foliis est Mali Punice, fructu orbiculari calice excepto, Cicore majore. Cortex pulverulentus alvum leniter subducit.

* *Cachruaqua*, Ad Campanulas pertinere videtur, calix floris luteus; flos ipse ruber.

* *Cabuxatiziqui*, Radix longa rubet instar Rhabarbari. Flores oblongi, tubulosi, carnei in summis caulibus spicatum quasi digesti.

* *Camaratocapalli*, Caulis nigris velut annulis cinctus, folia cordata, nervosa, longitudine quatuor unc. latitudine fere pari. Ter.

* *Camilochilli*, Arbor leguminosa, folia in alas componit. Flos Castae similis, ex rubro flavus in octo partes divisus: Siliqua Pifo similis Ter. Hac in icone non apparent.

* *Campalliti*, Flores in summo mulci simul conjuncti.

Caquixilli, Ocymifolia verticillata, foliis non serratis, floribus cyaneis.

Cayolpati, S. Mulcarum medicina, Lignificum Mexicanum, flore Ferulae, foliis menthae tenuis quinque, semine Piperis nigri simili.

Cayolpati, Vaxacensis mulcarum Medicina, Plantula per terram repens, candidis & stellatis foliis. Decoctum catharticum est.

* *Cecapalli* I. Costi hortorum foliis, radice Raphani fibris cincta.

* *Cecapalli altera*, *Lyfimachiae* luteae foliis, radice tuberosa Pilipendulae.

Cecapalli *Acatanensis*, Glycyrrhizae zmula, radice dulci sed purgatrice.

* *Celipalli*,

* *Celipalli*, foliis Urtice & ex adverso binis.

* *Compalsachilli*, Pappoia Cichorei folio spinoso, radice Raphani, quae amara est & acris.

* *Compalsachilli* I. Flos Africanus dictus.

* *Conanum de Quahuahone*, Baccifera Nerii foliis, baccis in uvam congestis.

* *Cumanum Texacouquilli*. Foliis, flore & fructu ad Periplocam Graecam angustifoliam accedit.

Cumanum Texacouquilli, seu *Mater* spica Mayzii, Periplocae affinis aut Apocyno, Verbalci foliis lanuginosis, floribus in mulcariis.

* *Centzomecail*, Folia rara, trinervia, Plantaginea, radix tumida cum fibris praelongis.

* *Chachalacamel*, Arbor baccifera, Pyri folio, baccis in racemulis Ribium æmulis.

Charapeti, Urtice folia serrata; Flores longi angulati, ex albo rubefcentes; radix fibrata. Vexice cordis figurâ floribus succedunt, in quibus semen. Scabiem curat Radix pota.

* *Charapeti*, Radix rotunda, crassa, fibrosa; Folium Bistortae longum duodecim, latum duos digiti. Terrent. Icon nec caulem nec florem aut fructum representat.

Chianzulli. S. Planta in humore intumescens. Foliis est Hederae; floribus candidis, exilibus in valculis oblongis contentis, in quibus semen generatur candens, lentiforme. Usus ejus est tum in medicina, tum in cibis ad paranda belaria & potiones refrigerantes.

* *Chianzulli*, S. Parmice species flore luteo. At folia serrata non sunt.

Chicalliti, i. e. Papaver spinosum hist. noft. p. 86.

Chichianiti *Centlanensis*, S. China adstringens, foliis est Urtice, floribus purpureis Chinae similibus, radicibus capillatis; adstringens est & fluxus omnes cohibet.

* *Chichica quilli*. Folia bina, ad quorum exortum caules in nodos protuberant, flos oblongo tubo flavus.

Colocythis Indica tuberosa v. *Ayoteilli*.

Chichi mecapalli, S. Chichimice gentis medicina; *Ayos* Mexicana foliis longis angustis in caule stellatis ad intervalla dispositis.

* *Chichic tropatonie* de *Ocopetlayuc*, Vasculis Paronychiæ, foliis binis tenellis; ad Alfinis possit referri.

* *Chichic quabilli*, Planta est trifolia, sed singularis & sui generis.

* *Chichibolochilli*, Folia Chenopodii aut Sramoni similia; Fructus oblongi, alii virides, alii lutei; Flos albus Sramonio similis. Flos summo fructui infidet ut in Cucurbitis.

* *Chichibic Tepetlahuacul*, Bulbosa radice est, foliis latis Tulipe, flore pulcherrimo in uno cauliculo foliis viduo unico. Floris descriptionem vide in notis Terrentii p. 168.

* *Chichibic*, Fructus angulosus esse videtur ex viridi ad rubrum tendens.

* *Chichibilli* *burpalli*, Icon imperfecta: folia Calaminthe aut Alysi Dioscoridis montani Col. caulibus serpit.

Chichibonilli, Atropicis species amara.

* *Chichipilli*, Foliola in caulibus & ramulis disponuntur eo modo quo pinnulae in viclarum foliis.

Chichibval memya, Foliis est Castaneae serratis, flore oblongo vasculis simili. At icon per flore filiquas Capfici similes representat rubras est in extrema parte luteas undique clausas; radices longas & velut nodulas. Cortex evacuando corpus febris curat.

Chilmeacati S. *Yeba*, Folia bina opposita Clematidis Daphnoid, similia, caules volubiles; radices sapor acerrimus, hanc ad Clematidis genus pertinere arguunt ut rectè Terrentius. Radix admodum valde per miraculum dentium dolorem levat.

Chilpan, Facie & viribus ad Digitalem accedit, Coli At flores prout pinguntur & describuntur calicum figura non respondent.

Chilpanlagalli, S. Signum *Rercoris*, Herbulæ est foliis Salignis, floribus longis rubeis & circa extrema pallentibus. Radix acris & adurens supra infraque purgat.

Chilpanochilli, S. Signi instar pendens, Mortuorum medicina. Foliis est Salicis, angustioribus, in caule crebris cubitali, in cupis summa parte flores coccinei rubri, caliculis formæ. Radix parva, fibrata amara, & tamen frigida natura. Epileptici optulari dicitur, unde secundum nomen.

Chilpanochilli, Corymbifera Ocymifolia floribus luteis, acinis Piperis nigri æmulis. Acris est & caustica, purgat vehementer: lac verrucas exedit. Terrentius ad Tichymalum refert.

China 3. Mexicana v. *Coccolmeacati*.

Chipequa S. Herba firma, caulibus tenuibus foliis Lini, floribus luteis ad foliorum exortum.

Cicimacati, Phaeolus floribus racemosis purpureis, filiquis parvis. Flos apertus Convulsivi potius videtur. Neutra icon respondet descriptioni.

Cimati, Legumen trifolium foliis Phaeoli cordatis subus albidis, repens, radice ferruginea.

Civapalli *Tachapichilensis* S. Conyza Mexicana, foliis Salviae glutinosis, floribus purpureis cænicibus.

Civapalli *Hemionitidis* S. Herba uterina, foliis Hemionitidis multifida situ & figurâ, floribus albis umbellatis. Uterina est & thoracica, partum promovet, urinam ac menses ciet. Conyze similis videtur Terrentio.

Civapalli major, S. Foeminarum medicina foliis Ocimi, floribus rubris spicatis, radicibus capillatis.

Coigibuzipalli, S. Dentium medicina, caulibus per terram sparis, foliis tenuissimis pennatis, foliis candidis.

Concivipalli, Auricule uris species esse videtur, floribus è viridi rubentibus; Alisma Columnæ.

Coalquicte, y. *Colubriolus*.

Conenopilli, S. *Contrayerva*. Vid. Hist. noft. p. 65.

Coapalli *Tamocuilanensis*, Ramulis crebris foliis longis, angustis, hirsutis, inferne subulatis, floribus luteis, radice longa tenui. Venenatis potionibus & serpentum ictibus medetur.

Coapalli *Alphodelina*, Radicibus est Alphodelinis foliis prolixis, Porraceis paribus [in icone Polygonati similiora, nervola] floribus in summis caulibus velut spicatis Stoechades.

Coarxante cocochilli, S. Flos *Lyneus*. Radice est squamola, foliis longis latiusculis, floribus Liliæ aut Tulipe, rubris punctis interstitiis candidis & pallentibus.

Coasibilli, S. Herba Colubrina; Foliis est Hypericis minoribus, non pectus, floribus purpureis calycum figurâ, è singulis foliorum alii singulis. Campanula tum figura tum viribus similis est. Terrent. At folia in caule bina opposita.

Coca Peruana, Hippoglossi proculdubio species est. Ter. v. Hist. noft.

Cocobus Panuecilli, Volubilis Persicifolia radice orbiculati, flore & fructu vidua. Radix diuretica.

Bbbbbb

ca,

quatuor vel quinque folia ad geniculata singula subinde appinguntur, folia pictoris incuria.

Turbid Indicum. Convolvuli species est folio I-bito, floribus candidis, interdum ex albo rubentibus, Malayensis. Vid. Historia nostra Appendicem.

Turpalli. Polypodium Mexicanum tuberosa radice fibris cyanis, folio brevi. Impetiginos, panos, furunculos, luem Veneream, aliosque tumores discutit.

Tzahuangueni III. S. Hamorrhoidalis Mexicana. Folis est longis angustis, plerumque quinis, Abinthii Indici; floribus coccineis; radicibus fioratis. Amuletum est appensum brachio ad hamorrhoidas.

Tzahuangueni, *Tzahuangueni*. S. Filipendula Michuancica foliis trifidis serratis, floribus in ambitu coccineis, medio luteis cum alba quadam iride. Callicati & exsiccati.

Tzahuangueni S. Filipendula Mexicana altera. Floribus est circa medium luteis, in ambitu purpureiscentibus, quo ad Asters perferre ostenditur. Folia habet Umbellatarum in modum divisa; radices tuberosas Oenanthes. Convent viribus cum precedente.

Tzauili. S. Gluten, Gladiolus Indicus Asphodeli radice, floribus est luteo purpureiscentibus. Ex radice ficcata fit gluten praestantissimum ad usum pictorum. Ea dyenteriam, aliosque fluxus curat.

Tzicaton Teomati. S. Caput formicae. Folia Lini stellatim per intervalla caules ambiunt, juxta quae florum vice quadam velut verticilla prodeunt lutea. Radix dulcis est & glutinosa; Folia frigida & glutinosa.

Tzicauipalli. Pappiflora foliis Ocimi crenatis & nonnihil spinosis. Odorata est, calefacit & exsiccat.

Tzicauipalli altera foliis majoribus profundius serratis luteis candentibus. Flores orbiculares & pilosi; caules hirsuti & subalbidii. Decoctum ejus motum amissum restituit, naribus attractum hemeritane medetur.

Tzompelii Xibitli, Nectarea. Folia Ocimi in caule binis. Flos candidus parvis oblongisque spondylis similis, in pediculis longiusculis. [Florum unitorum figura spicam vel julum Typhae refert colore ex luteo in rubeum tendente.] Folia Mel ipsum & Saccharum dulcedine longe superant.

Tzompotoni. S. Helichrysum Mexicanum, floribus pallidis, umbilico rubro.

Micui Tzacoilli. S. Picium intestina ad radicis forma dicta. Folia longis angustis, foliis parvis candentibus in fumis caulibus tenuibus. Radix medetur ulceribus etiam cancerosis celerim, tula & pota iteris medetur, & urinam evocat. Fructus aperti pingitur in tres partes divisi, & in earum unaquaque duo semina lutea.

X.

Xararo, Helichryso similis, foliis Salignis serratis subus albentibus. Flores rubescens quarrosi calyculis contiguntur: radices fibris similes nigrae. Rad. amara est, odorata, calida & feca.

Xicama, Phaeolus Mexicanus radice orbiculata foliis per medium velut orbiculariter fectis. Radices eluculentae sunt & menas secundas instrunt: Corpus refrigerant & humectant, sitim, extinguunt.

Xib Totomqui. S. Herba calida Totopceensis. Folius est asperis, serratis Limonis sed. majoribus

floribus purpureis; radice fusculosa, Helleboro simili, lanuginosae aut oleaginosae, Capapae tota similis est ejusque speciei. Decoctum lumbicis interimit.

Xochipalli, Artemisifolia, floribus Floris Africani sed parvis ex luteo rubentibus. Floris tantum utilis est, ad affectus uterinos & ad ulcera; praecipuus vero ad tingendas lanas luteo colore, & ad pingendum, cuius gratia in aqua coquitur adjecto mero, & succus exprimitur.

Xochimacalli. S. Hyacinthoides capillata, foliis Capae, foliis longis luteis pediculis exilibus, & radice statim exeuntibus radice orbiculari. Avellanae magnitudine, capillamentis nigris operata. Purgat blande & leniter omnes humores.

Y.

Yambli. S. Nubifera herba, Umbellifera floribus luteis, foliis integris Salignis serratis, odore & sapore Anisi. Thoracica est, & uterina, diuretica, lithontripica, omniague fassa praestat quae calida & feca.

Yehacacalli. S. Vas Gossipinum. Folia est orbiculata, undulatis, tenuis, subalbidis praeter alia quadam minora & albidiora; cauliculis tenues & breves; & in summa parte exiles foliuculos profert, radices vero capillis similes foliis laxis adheret. Edulis est. Hernandez Lichenis speciem esse vult.

Yehatipalli. Folia est cordatis, inferne hirsutis & albidis, superne viridibus; flores profert virentes in Corymbis; fructus subrotundus; & capillis quodam juxta foliorum exortis. Odor Cydoniorum. Cortex radicum hydropi medetur. Acris est & calida.

Yexachul. S. Flos Yeli. Radice est crassa, tuberosa, aliis ei & funiculis demissis appendentibus radicibus porcinis renibus similibus sed. majoribus; caulibus quaternis canaliculis striatis; foliis Bini, floribus oblongis luteis, fumum oleentibus. Radix dulcis est & edulis, ficcata pulvis in perisulcera oris curat.

Yolimi Quilzapalli. Folia angusta longiuscula; caules prolixi; flores pallidi, radices tenues, amarae, acres, calidae, pituitam & bilem evacuant.

Yolopalli irina a figura foliorum dicta, duae species sunt. Prior foliis Iridis angustis, flore Omixochiel, S. Lili Mexicanis; radice pynformi. Radix cardiaca est insign. & vulnerar. Altera caule, flore & fructu carens; foliis Plantagineis angustioribus, singulis binisve ad eadem radice.

Yzucumipalli seu Canis interfectior, S. Hordeolum, i. e. Hordeum causticum, S. Cevadilla Menardis. An revera Frumentacea herba sit, tum figura, tum descriptio, tum vires mihi dubium faciunt. Caulis minimum digitem crassus. Descriptionem & iconem vide apud Hernandez p. 107. Duae aliae species 1. Radice capae, eidem viribus. 2. Radice orbiculari, foliis angustioribus, sapore nullo, ibidem habentur.

Yzucubal Chapaltepecensis. S. Nepeta Mexicana foliis minoribus & brevioribus cordatis, floribus candidis.

Yzucenxiti. S. Oculi cinerei, foliis Limonis serratis subalbidis, floribus. Chrysanthemum, radice crassa fusculosa, amara acri & urenti, Panos, lepras & lichenas extergit & curat, infuseper *Tzatzayanalitzli* morbum in aqua universum corpus desiccit, illita refina, inspergoque desuper hujus pulvere & gallinarum pennis.

Tzatomium

Tzatomium Xibitli. S. Lanuginosa herba. Folia Anchusa, caules bicubiales; flores candidi, calyculis contenti, in pappos abeuntes. Radices emeticae sunt.

Tzomcui. S. Oculi depictus, Caules exiles geniculati, flores candidi parvi ad foliorum exortus, quae bina in caule: Radix Paeoniae similis, Primo gustatu dulcis, mox guttur urens, evacuat pituitam.

Tzopalli. S. Apios Mexicana foliis tenuibus oblongis. Viribus cum aliis Tithymalis convenit. Radix subrotunda est, Avellanae magnitudinis.

Tzotagallie. S. Herba glutinosa & candens, ad radicis qualitate dicta. Folia est Alliarie, leviter serratis, fructu racemoso uvae acerbe forma & magnitudine; capiteolis candens. Radix anodyna est, humenti & glutinosa natura, frigidique.

Tzotac cibuatli. S. Femina candida, Dens leonis Mexicanus. Calida est & amara, convulsioni & torminibus medetur.

Tzotacibitli. S. Sal amarum, Abinthium Mexicanum, Europae simile forma & viribus.

Tzotac ololizac Chibulensis. S. Scammonium Mexicanum, Radice foliis, floribus cum Scammonaea Syriaca convenit; dantaxat foliorum auriculae

magis falcatae: flores ex albo rubescunt. Radix dulcem saporem praefere videtur, & tamen devorata bilem ac pituitam evocat.

Tzotacalli Tanguilauensis, Lychinis Mexicana angustifolia, flore parvo, coccineo. Radix acris est & glutinosa.

Tzotacalli Tzualapensis, Pappofa Mexicana, Virga aurea floribus, foliis Ocimi longioribus. Radix acris est, amara & calida.

Tzotacalli Otomilensis, Linifolia argentea, floribus candidis, radice purgatrice.

Tzotacalli Tepicaculles, S. Linaria argentea Mexicana. Floribus est oblongis, ex luteo candentibus, in pappos abeuntibus. Calyx floris Senecioni similis. Herba est pappofa ad Elichrysum accedens, non Linariam.

Tzotacibitli. S. Bafium monile, Volubilis species calida & glutinosa infusa, ophthalmica & diuretica. Flos inferiore parte depictus est colore luteo, superiore colore Echii Ter.

Tzel Accotit Chibulensis, S. Rosmarinus ferulaceus. Umbellifera est foliis Foeniculi crassioribus & latoribus, semine candido, rotundo, anguloso & refinaceo, quod in mandendo linguam exurit; radice crassa longa Thus olente. Omnibus notis Rosmarini ferulacei respondet.

Mirum fortasse alicui videri possit tot novas aliisque indicatas herbarum species in hoc opere reperiri. Verum desinit mirari si mecum perpenderit, Herbas medicinales per Novam Hispaniam nascentes a nemine praeter Franciscum Hernandez, dedita opera conquisitas & descriptas: Nec enim alias commemorant Peregrinationum suarum aut Historiae generalis Americae conscripsores, quam quarum vel flores ob pulchritudinem suam aut odoris fragrantiam in pretio sunt: vel fructus, radices, aliaeque partes hominibus in cibum veniunt.

Cum ad Historiam plantarum Franc. Hernandez illustrandam me parum lucis adferre posse viderem, nec ob brevitatem & imperfectionem descriptionum species pleraeque ibidem traditas ad suas classes reducere valerem, eas duntaxat inde excerptae & Historiae nostrae inferere decreveram, quae ab aliis etiam descriptae essent. Verum ab Amico quodam, cui plurimum tribuo, monitis, nonnullis Historiam ad imperfectionem criminatos si tot ei species desceant quod ab Hernandez novae prodite sunt, Epitomen hanc qualemcumque, summa festinatione ne editionem morarer composuim, adieci. Si per otium licuisset plantas singulas cum Americis a Pifone, Marcgravio, aliisque traditis diligenter conferre, longe perfectiorem eam reddere potuissem, multaque forte, quas jam pro novis & nondum editis habeo, ab aliis descriptas invenissem.

Species sequentes ad calcem Catalogi Zanoniani, p. 1927. subjiundas, sed Typothetarum incuria omittas, hinc suppleat Lector benevolus.

12. *Limbra* seu *Baccam* frutex Orientalis folia habet oblonga, aliquantulum inclinata, dentata & aequaliter ducta. Flores producit racematim, ut & fructus rotundos. Utuntur illi ad construendum unguentum pro vulneribus: folia cocta sunt pro unctione, praecipue pulveris tormentorum.

13. *Palma Indica Birli* dicta: icon exhibetur absque descriptione.

14. *Parcel* Arbor sylvestris habet lignum asperum, fructus producit parvulos figuram & gustu nostro Hypomelidi similes, sed parum trigonales & dulciores. Flores emittit pulcherrimos, quatuor folii compositos, & quorum medio exeunt virgae oblongae linaeae.

15. *Paxerivi* est Arbor qui habet folia magna, quasi rotunda, aliquantulum aculeata, plana, non tamen lenia sed parum aspera. *Florenlos* producit parvos: Fructus in racemis sunt Uvae, ex quorum femminibus extrahitur oleum quod est optimum pro interperie frigida.

16. *Ramba* Arbor est procera, folia habens oblonga, nervola, coloris viridis: Fructus vero similes Coriandro, sed in racemis sicuti Uvae, & sunt multum laxiter infirmis: Folia cocta cum sale & sulphure in aqua omnes plagas sanat brevi tempore: Succus vel pulvis de fructibus est valde admirabilis pro plagis, gangranis & fracturis ossium.

17. *Rambora* est Arbor sylvestris, a Lusitanis *Pero de Matto* dicta; haec habet folia satis magna, aspera & dura magis quam nostra Ficis, multum nervola, praeterea in parte inferiore. Fructificat multum non in ramis, sed in trunco, ubi ex omni parte oriuntur, in quibus nascuntur fructus, ut Pomum parvulum, lanuginosum, habentes stellam in medio cum quatuor corniculis. Condiuntur in Aceto sive Aqua salsa pro cibario.

I N D E X.

[illegible]

I N D E X.

Pag.		Pag.	
<i>Bursa pastoris</i> ejusque species 838.	<i>pastoris minor</i> i.	<i>hinc inde, certis intervallis</i> sex, quinque, tria, duo, vel etiam unum folium; Rosmarini ac- minulum, inodorum adspicit: Eadem videtur Cuscuta.	
<i>Nasturtium petraeum</i> 827.	major loculo oblongo		
C. B. 790.	minor loculo oblongo i. <i>Paronychia</i> tulig.		989
<i>Buflinum</i> Plin. i. <i>Petroelinum</i> Creticum C. B.		<i>Camara</i> Marogr. <i>Lychnidis</i> species	2937
<i>Butomos</i> i. <i>Sparganium</i> , ac <i>Clusio</i> <i>Acorus</i> adulteri- nus seu <i>iris palustris</i> lutea	1186	<i>Camara-virga</i> Marogr.	951
<i>Buxus</i> ejusque species	1693, 1694	<i>Camara-tinga</i> 1655. <i>Perichlymeni</i> species.	1347
<i>Buyo</i> <i>Buyo</i> Inf. Philippin. Hartn.	1343	<i>Camarinbaja</i> Marogr. <i>Lysimachia</i> species	862
C		<i>Camarinbais</i> Pilon.	1518
<i>Caa-apia</i> Marogr.	330	<i>Camaru</i> Marogr. i. <i>Solanum</i> balsac.	681
<i>Caa-apia</i> Marogr.	1631	<i>Cambui</i> i. <i>Myrtus Americana</i> Jacq.	1504
<i>Caa-aya</i> Marogr.	1329	<i>Camelia</i> Dod. v. <i>Myagrur</i>	811
<i>Caecia</i> Marogr. i. <i>Cajacia</i> Pilon. <i>Herba</i> colu- brina <i>Lufitanis</i>	1346	<i>Camerii</i> fructus	1822
<i>Caachira</i> 2. Pilon.	1783	<i>Camotes</i> i. <i>Battata</i> v. <i>Convolvulus</i>	728
<i>Caastimay</i>	1861	<i>Cafio</i> Theophrasti, <i>Planta</i> spinosa <i>Scicula</i> , monu- lis cinara.	
<i>Caao</i> Marogr. i. <i>Planta mimosa</i>	979	<i>Campanula</i> ejusque species 731, &c. ad 747. item 1883. <i>hirsuta</i> sive <i>Trachelium</i> 731, 732. glabra <i>Rapunculus</i> dista 737, &c. <i>Perisclifolia</i> 733. <i>pyramidalis</i> ib. <i>Cymbalaria</i> foliis	741
<i>Caagbiyayo</i>	1634	<i>Camporipora</i> arbor	1678
<i>Caagua-cuba</i>	1321	<i>Campora</i>	ibid.
<i>Caapeba</i>	1321	<i>Camporata</i>	210
<i>Caaponga</i> Marogr. 1039. i. Pilon. 1331. II. Pi- lon.	1337	<i>Canacorus</i> Lob. i. <i>Arundo Indica</i> florida	1202
<i>Caapomaga</i>	1334	<i>Canamum</i>	1846
<i>Caapo-tiraguna</i> Marogr.	1869	<i>Candou</i> <i>Purabasi</i>	1791
<i>Caaroba</i> Pilon.	1761	<i>Canela</i> i. <i>Ginnamomum</i> & <i>Cassia</i>	1559, &c.
<i>Cabureiba</i> i. <i>Balsamif.</i> <i>Peruviana</i>	1757	<i>Canela</i> ex arbore C. B. 1801. alba	1802
<i>Caalia</i> ejusque species 201. <i>Americana</i>	292	<i>Caniram</i> H. M.	1661
<i>Caacotie</i> <i>Tlenaguiloni</i> Hern.	728	<i>Canne Indica</i> florida	1202, 1909
<i>Caaco</i> , <i>Caacavate</i>	1670, 1071	<i>Canabina</i> aquatica C. B.	360
<i>Cachi</i> arbor quid.		<i>Canabitis</i> sativa & <i>lylv.</i> 158. spuria i. <i>Lami</i> species	761
<i>Cacbor</i> Monard.	1839	<i>Canabirica</i> <i>Anguillare</i> v. <i>Campanula</i>	350
<i>Cacbrys</i> i. <i>Libanotis</i> <i>Cachryophoros</i>	424	<i>Canibena-pou</i> , <i>Mandauri</i> species	1752
<i>Caebalum</i> Plin. i. <i>Alfine</i> <i>baccifera</i>	682	<i>Capobba</i> Marogr.	1646
<i>Caiahaba</i> S. Mippi	1795	<i>Caous</i> <i>pauis</i> i. <i>Coffee</i>	1691
<i>Cajan</i> arbor	1722	<i>Caup</i>	1793
<i>Cajacia</i> Pilon.	1346, 1914	<i>Capillus</i> <i>Veneris</i> v. <i>Adiantum</i>	147
<i>Cajour</i>	849	<i>Capicatinga</i> Pilon. <i>Acori</i> species	
<i>Cakile</i> <i>Serapiomis</i> i. <i>Eruca</i> <i>marina</i>	1640	<i>Capnos</i> i. <i>Fumaria</i>	404, 405
<i>Calaf</i> Alpini, <i>Salsaf.</i> <i>Rauwolfii</i>	1424	<i>Capolin</i>	1550
<i>Calamagrostis</i> , S. Gram. <i>Arundinaceum</i>	1281,	<i>Capotes</i> fructus v. <i>Cydonia</i> exot. C. B.	1665
<i>Calamintha</i> ejusque species	568, 569	<i>Capparis</i> 1629. <i>Portulaca</i> folio	1912
— <i>arvensis</i> verticillata	512	<i>Capreolata</i> <i>Brionia</i> folio	1345
<i>Calamus</i> <i>aromat.</i> <i>Officin.</i> i. <i>Acorus</i>	1310	<i>Caprificus</i>	1433
<i>Calatropa</i> i. <i>Confolida</i> <i>regalia</i>	707, 708	<i>Caprifolium</i> <i>perfoliatum</i> & non <i>perfol.</i>	1490
<i>Calceolus</i> <i>Marie</i> i. <i>Helioberine</i>	1232	<i>Capficum</i> ejusque species	676, 677, &c.
<i>Calatropa</i> i. <i>Carduus</i> <i>stellatus</i>	317	<i>Capupaba</i>	918
<i>Calcebaster</i> <i>Rochefort</i>	1667	<i>Caput</i> <i>gallinaceum</i> v. <i>Ombrychia</i>	1314
<i>Calcestem</i> H. M.	1597	<i>Cara</i> i. <i>Inlame</i> <i>Marogr.</i>	729
<i>Calendula</i> ejusque species	337, 1803	<i>Caragana</i> i. <i>Alce</i>	1199
<i>Calochiermi</i> <i>Cretica</i> <i>Cardui</i> species	304	<i>Carambolas</i> <i>Acoft.</i>	1449
<i>Caliba</i> ejusque species i. <i>Calendula</i>	337. palu- fris	<i>Carama</i>	1847
<i>Camara</i> <i>apio</i> Pilon. <i>Montastris</i> spec. <i>Adurgit</i> <i>cale</i> um, procer, tereti, hirsuto & ruffo, in bipeda- lem altitudinem; foliis leviter serratis, hirsutis, inferius quicquid incanis, binis sibi oppositis cum par- vulis adjunctis. In superioribus ramulis caule multi flores umbellatis pofiti toto anno Tanca- et fere modo proveniunt, cum flaminibus di- late carulis coloris, quorum odor, ita ut totius plantae eff. <i>Montastris</i> <i>Alpina</i> , <i>saporis</i> <i>american-</i> ae & <i>aromatici</i> . Semine nigro, exili longi, quod maturum pappi evolat. Radice est ten- la, fibris multis predata.	700	<i>Carambu</i> <i>Lysimachia</i> species	1510
<i>Camahaya</i> <i>Brasil.</i> <i>Marogr.</i> <i>Herba</i> <i>filamento-</i> sa, ab aliffimis arboribus dependens, ita ut integros obducant, grysei coloris & quasi lanuginosa, cui		<i>Carandas</i> <i>Garcia</i> <i>1647.</i> <i>Bontii</i>	1749, 1999
		<i>Cara-noff</i> H. M. i. <i></i>	1575
		<i>Caranaba</i> <i>Pic</i> <i>Palme</i> species	1368
		<i>Cara-Schullis</i> H. M.	1755
		<i>Cararu</i> <i>Bliti</i> species	201
		<i>Caracupoli</i>	1661
		<i>Carchiebie</i> <i>Turcarum</i> i. <i>Primula</i> <i>veris</i>	1081
		<i>Cardamine</i> ejusque species 814, 815. <i>puffila</i> <i>la-</i> <i>tilis</i> <i>druseae</i> <i>Col.</i>	826
		<i>Cardamomum</i>	1204
		<i>Cardica</i> 571, 572. <i>Americana</i> <i>annua</i>	1876
		<i>Cardimellus</i> <i>montis</i> <i>Lupi</i>	312
		<i>Cardus</i> ejusque species 308, 309, 310, &c. item 1862. <i>benedictus</i> 303. <i>Cybranthemum</i> 258. <i>Bra-</i> <i>silianus</i> fol. <i>Alees</i> i. <i>Ananas</i> 1332. <i>lanceolatus</i>	216

INDEX.

310. <i>laetens S. Maria</i>	312. <i>mollis</i>	307, 308.	Pag.
<i>tomengolus</i> 311. <i>stellatus</i>	317. <i>Selfioides</i>	ibid.	
<i>Eryngoides capit. spinosus</i>	318. <i>Sphaeroc-</i>		
<i>phalus S. globosus</i>		381	
<i>Caroti H. M. i. Bonduch Indorum</i>		1743	
<i>Carex Calamagrostis, Cypariss aut Sparganium.</i>			
<i>Carispa</i>		1366	
<i>Carlina</i> 268. <i>hyoscyris</i>		288	
<i>Caroba i. Siliqua arbor</i>		1718	
<i>Caros frus Carum & Carvi</i>		446	
<i>Carota ejusque species i. Passiflora</i>		465	
<i>Carpesium i. Piper Atirop. aut Cubebe</i>			
<i>Carpinus arbor v. Betulus & Ostrya</i>	1428, 1916		
<i>Caribanius i. Cnicus</i>	302, 303		
<i>Carpobalanus v. Balsamum & Amomum</i>			
<i>Carua H. M. i. Cinnamomum</i>	1560		
<i>Catou Carua</i>	1562		
<i>Carum seu Caros</i>	446		
<i>Carvisfolia J. B.</i>	415		
<i>Caryocys</i>	1356		
<i>Caryophyllata ejusque species</i>	606, 607, 608, 1873		
<i>Caryophyllus aromaticus</i> 1508. <i>aromat. Spiritus i. Ly-</i>			
<i>simachia Indica species</i>	1510		
<i>Caryophyllus frus ejusque species</i>	987. <i>holosteus</i>		
<i>Alfio 1027. Jasatilis ericafolius, &c. C. B.</i>			
<i>1033. marinus 1037. barbatu i. Armeria</i>			
<i>990. 991. pumilo Tarucus 1003. pumilo Al-</i>			
<i>pinus Ger. 1004. arvensis glaber minimus 1003.</i>			
<i>gramineo folio minimus ibid. pratensis flo. lac-</i>			
<i>niatus</i>	1000		
<i>Caryophyllus Indicus i. Flos Africanus</i>	342		
<i>Cassa Poetica</i>	1489		
<i>Cassia Cinnamomea</i>	1559		
<i>Cassia fistula</i>	1746		
<i>Cassia radix</i>	1683		
<i>Cassutha J. B. i. Cuscuta</i>			
<i>Cassida Col. i. Scutellaria</i>	572		
<i>Castanea ejusque species</i>	1382. <i>equina</i>	1683.	
<i>Indica Florida</i>	1680		
<i>Catananeo Dalechamp. J. B. 257. leguminosa quo-</i>			
<i>rundum J. B.</i>	921		
<i>Cataputia major & minor v. Tubymalus</i>	866		
<i>Cate i. Lycium</i>	1626		
<i>Cattu-gasturi H. M. Alcea Indica</i>			
<i>Cattu-Schiragum</i>	1443		
<i>Cavalam H. M.</i>	1754		
<i>Caucalis ejusque species</i>	466, 467, &c. <i>major Clus.</i>		
<i>412. Peucedani folio C. B. 461. tenuifolia mon-</i>			
<i>tana Park. 462. Syriaca Cam. max. tem. 412</i>			
<i>Caucasum i. Moly Indicum</i>	1123		
<i>Cauda muris</i>	1332		
<i>Cauda equina i. Hippuris</i>	795		
<i>Caulorapa Brassica species</i>	1303		
<i>Cawpa</i>	310		
<i>Ceanothos Col. v. Carduus</i>	1712		
<i>Cebipira Margr.</i>	1415		
<i>Cedrus conferta Libani 1404. Lycia retusa 1415.</i>			
<i>Virginiana 1413. Phœnicia Bellonia J. B. v. Ju-</i>			
<i>niperus</i>	1411		
<i>Cedrus Goa</i>	1798		
<i>Ceiba v. Tixtamotl. 1789. Ceybas arbores maxi-</i>			
<i>ma sunt, in quibus Indi domicilia sua habent, quas</i>			
<i>15 homines completè sequuntur v. C. B. pin. p. 512.</i>			
<i>Calafrus Theophrasti Clus.</i>	1608		
<i>Cembro Pinus species</i>	1398		
<i>Centaurium majus ejusque species</i>	329. <i>folia Ci-</i>		
<i>maræ Cornut. 301. Collinum Gefu. i. Jacea</i>			
<i>major</i>	325		
<i>Centaurium minus ejusque species</i>	1092, 1093		
<i>Centimorpha Gefu. i. Nymularia</i>	1099		
<i>Centimodia J. B. i. Polygonum</i>	184		

INDEX.

<i>Chondrilla ejusque species</i> 227, 1857. <i>viminea</i> 223.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														

I N D E X.

E.	PAGE.	F.	PAGE.
<i>Ebenus</i>	1807	<i>Faba ejusque species</i> 909, 910. <i>purgatrix latifolia</i>	1776.
----- <i>Cretica</i>	948	<i>arborescens</i> 1777. <i>Sylv.</i> fructu rotundo atro	903.
<i>Ebulus</i> , <i>i.</i> <i>Sambucus hamilis</i>	1611	<i>egyptia</i> 1722. <i>purgatrix</i> <i>S. Ricinus</i> <i>Ame-</i>	rie.
<i>Ecapatli altera</i> Hern. v. <i>Sena</i>	1742, 1743		1912
<i>Echinomelocactis</i>	1467, 1917	<i>Fabago</i>	1813
<i>Echinopoda Cretica</i>	1730	<i>Fagara Cubebis affinis</i>	
<i>Echinopus major</i> 383, <i>minor</i>	285	<i>Fagus</i> 1381. <i>Sequim</i> , <i>i.</i> <i>Carpinus</i>	1240, 1242
<i>Echinum ejusque species</i> 498, 499, 1870. <i>pullo flore</i>			239
495. <i>Scorpioides</i>	504	<i>Farfara</i> , <i>i.</i> <i>Tussilago</i>	1363
<i>Ela-calli</i> H.M.	1888	<i>Faufel</i> <i>S. Arce.</i>	181
<i>Elaeagnus Cordi</i>	1707	<i>Fegopyrum Dod.</i> <i>i.</i> <i>Frumetum</i> , <i>Saracen.</i>	
<i>Elaeophobocum</i> , <i>i.</i> <i>Pastinaca Sylv.</i> latif.	409	<i>Ferrum equinum ejusque species</i> 930. <i>Gallium sil-</i>	925
<i>Elaeute ejusque species</i>	759	<i>quis in lumnitate</i> C.B.	420, 1868
<i>Elemi gummi</i>	1847	<i>Fernia ejusque species</i>	ibid.
<i>Elesclafum, Apium palustre</i>	1447	<i>Fervulgo</i>	1289
<i>Elegi proferre</i> H.M.	1564	<i>Fescuca ejusque species</i>	1437.
<i>Elephas</i> , Col. <i>i.</i> <i>Melanopygi species</i>	776	<i>Ficus ejusque species</i> 1431, &c. <i>Indica aculeata</i> 1437.	1463, 1917
<i>Elephryon</i>	283, 281, &c. 1859	1916. <i>Indica Opuntia dicta</i>	692,
<i>Elleborine</i> , <i>v.</i> <i>Helleborine</i>	1210	<i>Ficoides Herman</i> , <i>v.</i> <i>Chrysanthemum Aizoides</i>	1879, 1880
<i>Elloxochit</i>	1475		1211
<i>Endrovia vulgaris</i> , <i>i.</i> <i>Intybus</i>	254, 255	<i>Ficus Sinesis florida</i> 1788. <i>egyptia</i>	846
<i>Embyaembo</i>	1346	<i>Ficus infernalis</i> <i>Italorum</i> , <i>i.</i> <i>Papaver Spinsum</i>	283, 284, &c.
<i>Enguambo</i> 1791. <i>Hernand.</i>	698	<i>Pilago Dod.</i> <i>v.</i> <i>Gnaphalium</i>	771
<i>Eneaphyllum</i> , <i>i.</i> <i>Helleboraster</i>	273	<i>Pilipendula</i> 623. <i>aquatica</i> 441. <i>montana flore</i> <i>Pedi-</i>	cularia C.B.
<i>Emula campana</i>	196		143.
<i>Eupazot</i> ! <i>Hernand.</i> <i>i.</i> <i>Botrys Mexic.</i>	1638	<i>Pilix florida</i> 151. <i>mar-vulgaris</i> 143. <i>femina vulg.</i>	149.
<i>Ephedra</i> , <i>i.</i> <i>Uva marina</i>	1638	<i>Indica Osmunda facie</i> 145. <i>Saxatilis exar-</i>	153. <i>baceifera</i> 145. <i>Saxatilis ramo</i>
<i>Epheperum Virginianum</i> , <i>i.</i> <i>Phalangium Tridactyl-</i>	1330		151
1192. 1906. <i>Mattb.</i> <i>v.</i> <i>Lysimachia</i>	ibid.		140
<i>Epimedium</i>		<i>Pilicula</i>	769
<i>Epimela</i> , <i>v.</i> <i>Maspilus</i>		<i>Pistularia</i> , <i>i.</i> <i>Pedicularis</i>	621
<i>Epithymum</i> , <i>v.</i> <i>Centota</i>		<i>Plammula Toris</i> , <i>i.</i> <i>Clematidis</i>	322
<i>Equisetum ejusque species</i>	127, 128, 129, 1832	<i>-----</i> <i>Ranunculus flammens</i>	642
<i>Eranthemum</i> , <i>v.</i> <i>Adonis</i>	596	<i>Flor Africanus ejusque species</i>	1335
<i>Eranway Claf. Ricini species</i>	166	<i>-----</i> <i>Mexicanus</i> J.B. <i>i.</i> <i>Mirabilis Peruv.</i>	746
<i>Erica ejusque species</i> 1713. <i>maritima Anglica su-</i>		<i>Ambarvialis</i> , <i>i.</i> <i>Polygala</i>	1337
<i>pina</i>		<i>Cardinalis</i> , <i>i.</i> <i>Ranunculus galeat.</i>	816
<i>Erica H.M.</i> <i>i.</i> <i>Apocynum</i>	1088	<i>Cuculi</i> , <i>i.</i> <i>Lychnis</i> 1000. <i>Cardamine</i> 814	
<i>Eriogon</i> , <i>v.</i> <i>Senecio</i> 190. <i>Zeylanicum</i>	294	<i>Constatinopolitana</i> , <i>v.</i> <i>Lychnis</i>	642
<i>Erius Col. v. Campanula</i>	739, 742, 1882	<i>Passiflora</i> , <i>i.</i> <i>Granadilla</i>	999
<i>Eritrionium bifolium</i> , &c. J.B. <i>v.</i> <i>Demi canis</i> 1718	1323	<i>Solis</i>	314
<i>Erova de capitato Lusit.</i>	1323	<i>Notit</i> , <i>Convolvulus car.</i>	797
<i>Erica ejusque species</i> 806, 807, 808, 1880. <i>caru-</i>		<i>Clitorius Bryen.</i>	890
<i>lea in arenosis nascens</i> 793. <i>maritima</i> 840. <i>Monspe-</i>		<i>Indica</i> <i>i.</i> <i>violacea fuscus</i> , &c.	1207
<i>liaca echinata</i> 804. <i>Nasturtio cognata tenuifolia</i>	826		
C.B.	899	<i>Fecor gubis Populi species exot.</i>	675
<i>Erodia Dod.</i>	915	<i>Pechii Solani species Bont.</i>	456
<i>Erocin</i> , <i>v.</i> <i>Orobis</i>		<i>Femium ejusque species</i> 457. <i>toruosum</i> 460. <i>ma-</i>	456
<i>Eryngium ejusque species</i> 384, 385, 386, 1867. <i>tu-</i>		<i>virum</i> <i>i.</i> <i>Critium</i>	1901
<i>rum Narbonne</i> 258. <i>montanum minimum</i> <i>capi-</i>		<i>Femum Gracum ejusque species</i> 954, 955, 1893	1563
<i>tum magno</i> C.B.	216	<i>Femum Burgundicum</i> , <i>v.</i> <i>Medica</i>	188, &c.
<i>Erythraum ejusque species</i> 810, 1886. <i>Cereale</i> , <i>i.</i>		<i>Folium Indicum</i> , <i>i.</i> <i>Malabacitrum</i>	610
<i>Fegopyrum</i>	181	<i>Fontalis</i> , <i>i.</i> <i>Potamogeton</i>	1457
<i>Erythrodanum</i>	480	<i>Frangaria ejusque species</i> 609. <i>Sterilis</i>	1604
<i>Erythra marina</i>	65	<i>Frangula</i> , <i>i.</i> <i>Alnus nigra baceifera</i>	698
<i>Eculus Quercis species</i>	1376	<i>Fraxinella</i>	
<i>Eula ejusque species</i> 868. <i>Indica Bonii</i> 873. <i>rara</i>		<i>Fraxinus</i>	
<i>-----</i> <i>Venecian</i>	866	<i>Fraxinella ejusque species</i>	1106, 1107
<i>Eritaleo Scalig.</i>		<i>-----</i> <i>crasso Prom.</i> B. Sp. <i>Apocynum</i>	
<i>Eucymus ejusque species</i>	1621	<i>Fructus castaneae forma utrinque acumin.</i>	1800
<i>Eupatorium Cannadimum mas</i> <i>S. Avicemae</i>	293,	<i>-----</i> <i>retroygus putamine ligno</i> , &c.	1839
1861. <i>femina</i>	352, 381, 1865, 1866.	<i>-----</i> <i>excois plurimi</i> <i>ad pag. 1812.</i>	ad 1839
<i>Eupat. Peterum</i> <i>i.</i> <i>Agrimonia</i>	400	<i>Flumenum Indicum Mayez dictum</i>	1249
<i>-----</i> <i>Mesle</i> , <i>i.</i> <i>Ageratum</i>	364	<i>-----</i> <i>Saracenicum</i> , <i>i.</i> <i>Fegopyrum</i>	181, 182
<i>Euphorbia</i>	872, 873	<i>Fruites</i> <i>v.</i> <i>Eriobip.</i> <i>baceifer fol.</i> <i>Myrtilli</i>	1636
<i>Euphorbia ejusque species</i>	771, 772	<i>-----</i> <i>citraceus</i> <i>multiflorus</i> <i>Bryen.</i>	1852
<i>Euphrasia affinis Indica Herman.</i>	1885	<i>Indicus baceifer Vitis Idae</i> 2. <i>Clusii</i> <i>fili</i>	ibid.
		<i>Bryen.</i>	ibid.
		<i>-----</i> <i>Muliciformis</i> <i>Ind.</i>	119
		<i>[L.]</i>	Ind.

INDEX.

Ind. baccif. fructu ad singulos flores multi- plic. i. Narum pavel H. M.	pag. ibid.
coronaria Cluf. i. Syringa alba	1764
Pavonis Breyn. i. Crispa Pavonis	981
Corymbifer Africanus, &c. Breyn.	1864
Fucus marinus ejusque species 70, 71, 72, &c. pa- ganides 75. Rocella tinctorum dictus	74
Fumaria (filiqua) 970. lutea fere Split. 974. bulbosa radice cava & non cava	975
Fumaria vulgaris & Offic. &c. 404, 405, 406, 1894	
Fungus ejusque species 85, 86, &c. ad 111. item 1851.	
Moucceron dictus 86. campestris Champignon	
87. Loric. i. Agaricus 107. ophioglossoides 104.	
pericia 106. pipratus 88. pulcrulentus, i. Crepi- tus lopi 104. ramosus 103, 104. calyciformis (e- minifer 105. Sambucinus, Auricula Juda 106.	
Ceraforum coloris varii 109. igniarum 108. Phal- loides 103. Cervinus 111. patens 66. favogi- nosus	102
G.	
Gagel Germanorum, i. Elaeagnus Cordi	1707
Gaiderothyrium, i. Stachys spinosa Cret.	555
Galeortia Scorzmerae species	249
Galanga ejusque species	1337
Gale, i. Myrtus Brabantica	1707
Galbanum	421
Galeata &c. verticillata Persica fol.	566
Galaga 911. nemorosus verna, montana Dalechampi, v. Orob. 912, 913. Aegyptiaca Seiban dicta	917
Galega affinis Sophera dicta C. B.	559
Galeopsis, ejusque species	548
Galluricium ejusque species 543, 544, 545, 546	
Galla Quercus exsercensia	1386, 1389
Gallium ejusque species	481, 482
Gannepetide	1796
Ganglia, i. Staphylinum	1337
Garb Arabum Salicis species	1424
Geboph arbor	1518
Gelsemium Indicum maximum flore phaniceo Kerr.	1769
luteum odoratum Virginianum	1796
Gelsemium ejusque species	1599, &c.
Genipat, i. Janipaba	1666
Genipa ejusque species 1723. spinosa major 1729.	
minor Alpalatoides 1731. tinctoria 1725. bu- milis S. Chamaenopsis ibid. erinacea	1730
Genfing radix	1338, 1912
Geniana ejusque species 716, 717, 718. folio con- voluto Saponaria species	999
Geniainella ejusque species	1718
Geranium ejusque species 1055, &c. ad 1062, 1896.	
Althea folio 1055. Cincta vel Myrrhida fol.	1056
moschatum 1057. triste ibid. Robertia- num 1058. columbinum 1059. batrachoides	1061, 1062. hematodes ibid. molle olens 1057
Gerani S. Caryophyllata	636, 607
Gingidium umbella longa 456. latifolium Ger.	412
Gbandiroba Marogr.	1875
Gineara Pilon. Palma species	1362
Girafol fructus	
Gith, i. Nigella 1070. Githage, i. Nigellastrum	
S. Lycobis fegetum	998
Gladitius ejusque species 1169, 1905. palustris Cor- di 701. Dormantia	1325, 1911
Glanis unguentaria	1738
Glandes terrestris S. Terrae glandes	895
Glossarida Cretens, Belli	1097
Glastrum ejusque species	pag. 842
Glaux vulgaris leguminosa 935. Hispanica Cluf.	939, 940. Dischoridis Ger. ibid. Catalonica 940.
maritima	1102
Globularia Monspeliensium	381
Glycyrrhiza vulgaris 910. capite echinato	914
Gnapthalium ejusque species 283, 284, &c. 294, 295.	
siem 1861. maritimum 295. rosem 297. Tragi,	
v. Gramen tomentosum	1307
Goanconez Ovidi Balsam. Americanum	1758
Goan arbor	1803
Gonandina Marogr.	1783
Gor arbor	1384
Gossypii species	1064, 1065, 1899.
Gramen ejusque species 1255, &c. ad 1310. Alo-	
pecuroides 1265, 1908. aculeatum 1268. amar-	
rettes 1274. aquaticum 1280, 1281. Arundina-	
cum 1281. Avenaceum 1288, 1289, 1909.	
Briza spica 1257. Cyperoides 1293, 1910. cyp-	
polystachion ibid. cyp. Brasilienfe 1317. caninum	
1255. dactyloides 1271, 1908. junceum 1306,	
1307, 1308. Lolium 1262, 1263, 1908. panicu-	
latum pratense & arvense 1284. nemorosum viru-	
tum 1291. molle 1284. Panicum 1261. Secali-	
num 1250. Spartum 1258. Tricicum 1257. Typi-	
num 1267. tremulum 1274. Sorghinum 1283. fleg-	
meum alissimum ibid. bufonium Juncei species, Ho-	
losteum Matthioli 1309. Manna dactyloides spe-	
cies 1271. striatum 1281. phalaroides 1249,	
1274. triglochin Juncei species 1308. tomento-	
sum	1306
Gramen Fuchsi seu Leucanthemum, i. Alpinus species	1027, 1028
Gramen Parnassi	1049
Granadilla, i. Flos passionis	649, 1874
Gramum Kernei	1392
Grana Paradisi Molegata	1205
Gratiola 1885. Alpina	ibid.
Gratiola curulea, i. Lyfimachia galericulata	572
Gratia Dei Germanorum, i. Germanum batrachoides	
	1051
Grossularia ejusque species 1484, 1917. non spinosa,	
i. Ribes	1584
Guabam de Laet	1833
Guacatane	1870
Guaiacum 1685. Patavium 1575. Virgin.	1918
Guajabara	1795
Guajaba S. Guayava	1455
Guajana-timbo Pil.	1330
Guaiha-poca-biba	1740
Guanabano Ovidi	1650
Javanensis Bontii	1651
Africanus Pilon.	ibid.
Scaligeri, i. Baobab Alp.	1371
Guanidina phaseli species Pilon.	
Guaperiba Pil. i. Manglies species	1772
Guaperiba Marogr.	1785
Guarnera Pil. Cucumis filio, Brasl. Cauce sormen-	
tofo humi repit. Folia habet in longis pediculis	
singulatis posita, quodlibet in tres lacunas scissum,	
ac in ambitu dentatum atque hirsutum. Flos ut	
folet flavo, capaci: Fructus magnitudinis ovi	
gallinacei, elliptica figura, tuberculis per ambi-	
tum acutis, qui ubi maturaverit pallescit. Semina	
transversum multa in pulpa nora Cucumerum fra-	
descriptio patris convenit Cucumeri sativo quibus	
filioftri nostrati.	
Guirapariba Marogr.	1783
Guitay arbor	1554
Gummi Arabicum	977
Guvavirap Brasl.	1791
Gummi	

INDEX.

Gummi varia species	pag. 1846, 1647
Gutta Gambia S. Jemou	873
H.	
Hacub Cardui species	310
Halacacabum Solanum	681
Halimus latifolius & angustifolius	194, 195
Haliphaea	1387
Haffula regia, i. Asphodelus	1191
Harmala, i. Ruta Syriaca	874
Hayri Palma species	1263
Hedera ejusque species	1595
— quercifolia Canadensis Corn.	1699
— trifol. Canad. ejusdem	ibid.
— terrestris	566, 567
Hedysmum Monspeliense J. B.	228
Hedysmum, i. Dens Leonis	244, &c.
Hedysmum elyptum 229. triphyllum Canadense Corn.	928
Hedysmum majus & minus, v. Securidaca	
Helentium vulgare 273. Indicum rubrosum, i. Flos	
Solis pyramidalis 334. Indicum maximum, i. Flos	
Solis	ibid.
Helianthemum ejusque species, v. Chamaecistus 1013,	
1014, 1015, 1016	
Helicrysum ejusque species, v. Eliebrif. 280, 281,	
&c. 1859, 1860	
Heliotropium 501. tricolorum	165
Helleborus	698
Helleborus ejusque species	1230
Helleborus albus	168
— niger	697, 698, &c.
— niger Sanicula folio	415
— niger tenuifol. Buphtalmi flores, i. Adonis poren-	
nis	597
Holcine semine triangulo	182
— ciliampelos, v. Corvolvulus	725
Homerocaulis Chalcedonica	1112
Hemeris Quercus species	1387
Hemionitis 135. multifida	142, 1853
Hepatica nobilis ejusque species 580, 581. stellata, i.	
Asperula	483
Hepatica, v. Lieben	124
Hepatorium, v. Eupatorium	406
Heptaphyllum, i. Tormentilla	617
Herba S. Barbara, S. Barbarea 309. Benedicta, i.	
Caryophyllata 606. de Bengala 1854. casta, i. mi-	
mofa 1894. Doris 279. Gerardii, i. Pedagaria	
flore Angelicae erratica 434. impia Plinii 1781.	
Judaea Sideritis species 564. S. Konigsmundii	
i. Eupatorium Canab. 293. S. Jacobi, Jacobaea	
284. mimosa 979, 1894. Paris 670. Sacra 535.	
Malabarica 1781. Sardo, i. Apium risu 584.	
— veni Monspeliensium, i. Sideritis 562. vicia A-	
caste S. mimosa 983. Trinitatis, i. Viola tricolor	
1053. orientalis Cord. i. Pyrola Alpinæ flore 1101.	
laugiosa Disfarni emula	1346
Herbatum Canadensium Cornut.	417
Herba terribilis, i. Alypum Monspeliens.	1444
Herniaria	1172
Hesperis ejusque species 790. Sylva latifolia flo. albo	
purpure 756. Alpina (cu muralis minor repens) 786.	
— fœneae, Leucium melancolicum dicta, 790.	
— agria	791
— satana, i. Ananas	1815
Hibouculum	
Hieracium ejusque species 230, 231, &c. ad 243.	
— item 246, 247, 1857. majus Sonchi folio 226.	
Pulmonaria dictum 238. Fruticosa varia	
species 238, 239, 240. falcatum & stellatum	
256. Hyofris dictum	229
Hierobotana, i. Herba Sacra	535
Hieroy Ovidi	1372, 1667
Hippoglossum, v. Laurus Alexand.	663, 1875
Hippium Gentianellæ species	1718
Hippolapathum, Rhubarbarum Monacorum & Pleu-	
do-rubarbarum	171
Hippomarathrum Sphaerocephalum	459
Hippophaes Anguillæ species	1915
Hippopellinum, v. Smyrnum	438
Hippuris Saxea	68
Hippuris ejusque spec.	127, &c.
Hirculus 392. Friscus	1896
Hirundinaria vulgo, v. Asclepias	1190
Hoaxacan Hern. i. Guaiacum	1683
Hotteloxil Hernand. 1758. Hobus Indor.	1533
Hircourabe Prunus species	
Holi	1672
Holoferum	820
Holofer affinis cauda muris	1332
Hordium ejusque species 1243. murinum 1258, 1908	
Horminum ejusque species 542, 543, &c. 1871	
Huicoboli Hern.	1856
Hummatu H. M. i. Stramonium	749, 1883
Hoxococquacul Cam.	911
Hyacinthus ejusque species 1155, &c. Stellaris 1556,	
1557, 1558. eriochortus 1158. flore oblongo Orientalis 1159. flo. oblong. Anglicus ibid. racemosus	
1161. comosus ibid. Indicus ruberius 1164.	
botryodes, i. racemosus	1161, 1905
Hydroclapathum	175
Hydrociper, i. Perficaria urens	182
Hydrophyllum, i. Dentaria affinis Echii flor. &c.	
Hyofyanus ejusque species	711, 712
Hyofris, v. Hieracium	229
Hypericum	1328
Hypericum ejusque species 1017, 1018, &c.	
— frutescens Americanum flore albo	1782
Hyphaea	1583
Hypochaeris, Porcellia Hieracii spec.	229
Hypocistis, v. Cistus	1228
Hypoglossum S. Hippoglossum	603
Hypopus ejusque species	516, 517
Hypoploides S. Hyploides	1055
I.	
Jaaroba Marogr. Phaseli species	889
Jabatapia Marogr.	1632
Jaborandi	1345, 1914
Jaboticaba	1048
Jaca	1440
Jacapo gramen	1317
Jacapoquia Marogr.	1677
Jacaranda	1648
Jaco Brasilienf. i. Melo aquaticus	643
Jacou ejusque species 323, &c. ad 329, 1863	
— capitulis spinosis	318, 319, 320, 321
Jacou tricolor ejusque species	152
Jacobaea Afer nobis dicta	271, 272
— maritima	286
— vulgaris alie species 284, 285, 286, 1861	
Jacinaa-canga Heliotropii species	552
Jagra	1358
Jamaica, i. Ananas	
Jalapum	724
Jamacaru	1465, 1466
Jamboloms	
[b 2]	

INDEX

	pag.		pag.
<i>Jambolains</i>	1545	<i>Iva umbu Brasl.</i>	1530
<i>Jambos</i>	1478, 1814	<i>Jucacia arbor</i>	1791
<i>Jangomas</i>	1666	<i>Juglans</i>	1377, 1915
<i>Jampaba</i>	1666	<i>Jujuba</i>	1533
<i>Japarandiba</i>	1666	<i>Juncaria 211. Salmanticensis</i>	1033
<i>Jaracatia Pil.</i>	1789	<i>Juncus eijúque species</i>	1303, 1304, &c.
<i>Jaruma</i>	1599, 1600, &c.	<i>Juncus bombycinus, v. Gramen toment.</i>	1306
<i>Jasminum eijúque species</i>	1763	<i>Juncus floridus major 701. minor</i>	1913
— <i>Perficum, i. Syringa</i>	1565	<i>Juncus odoratus, i. Sebastianthus</i>	1666
<i>Jbaccapari Marcgr.</i>	1677	<i>Junipappi cyma</i>	1411
<i>Jba-curu-pari Marcgr.</i>	1556	<i>Juniperus eijúque species</i>	1318
<i>Jba-paranga</i>	827	<i>Jupicari</i>	
<i>Jberis</i>	1500	<i>Juruma Marcgr. i. Pepo Brasl. 641. Furumu</i>	657
<i>Jhibiraba</i>	1540	<i>Jupicanga, i. Radix China</i>	
<i>Jbi-pitanga</i>	1782	<i>Juquerti, v. Herba visca</i>	674
<i>Jbira Marcgr.</i>	1676	<i>Jurepeba Marcgr. i. Salanum spinosum</i>	1794
<i>Jbiraba Marcgr. 1481. alba</i>		<i>Jureb Amazonum Cluf.</i>	
<i>Jbrace, i. Guaiacum</i>	1633		
<i>Jbeisuma</i>	1892		
<i>Jbiracua, i. Liquiritia</i>	1593		
<i>Jbira seu Pindaiba</i>	1715		
<i>Jbira-piterma</i>	1736		
<i>Jbirareno Alliarie Brasiliana species Pisoni, foliis</i>			
— <i>fructibus rotundis, ligno aded duro ut cissa ex eo fiat.</i>	601		
<i>Jbiscus, i. Althaea</i>			
<i>Jbixuma, i. Arbor Saponaria</i>	1546		
<i>Jbicariba Pilon.</i>	1661		
<i>Jlepo Marcgr.</i>	1480		
<i>Jidou-Moulli H. M. Pruni species</i>	1785		
<i>Jecuba Marcgr.</i>	1799		
<i>Jequi tinguaçu Arbor saponifera</i>	1760		
<i>Jetaiba, i. Locusta arbor</i>	1829		
<i>Jerajoy fr.</i>			
<i>Jetica, i. Bottata herba.</i>			
<i>Jetienens, i. Macbocanna</i>	721		
<i>Jglucami</i>	1793		
<i>Jgica & Igtaigica</i>	1792		
<i>Jito Pilon.</i>	1645		
<i>Jlex eijúque species</i>	1391		
<i>Jllecebra minor</i>	1041		
<i>Jmpatiens herba, i. Cardamine</i>	815		
<i>Jmperatoria eijúque species</i>	436		
<i>Jmperatoria affinis umbellifera marit. Scot.</i>	447		
<i>Jnia guacaiba, i. Cocos arbor</i>			
<i>Jndigo, f. Indicum Offic. v. Anil & Nil</i>	926		
<i>Jng-e varia species</i>	1762		
<i>Jnhame Lusitanum & Igname</i>	729		
<i>Jnimboy Marcgr.</i>	1743		
<i>Jnista H. M. i. Acacia Malab.</i>	1739		
<i>Jnybus S. Endivia</i>	254		
<i>Jobalacochiti</i>	1791		
<i>Jontblapi Col.</i>	841		
<i>Jpca-catinga Marcgr.</i>	609		
<i>Jpca coamba Marcgr.</i>	ibid.		
<i>Jrio, i. Erythimum</i>	810		
<i>Jripa H. M.</i>	1675		
<i>Jranda Pilon. Palma species</i>	1301		
<i>Jris eijúque species 1180, &c. palust. lutea</i>	1186		
<i>Jris bulbosa</i>	1228, &c.		
<i>Jris uvaria prom. B. Sp. Stapel</i>	1789		
<i>Jrucaba</i>	705		
<i>Jrypon Dioecaria Col.</i>	842, 1887		
<i>Jstais</i>	1765		
<i>Jlora murra H. M.</i>	1271		
<i>Jlshamon, i. Graven dactylon</i>			
<i>Jlva arbutica, i. Chamæpitys 574. mofchata Monf-</i>			
<i>pelusium ibid. Mofchata Rbata, i. Mellefolium</i>	347		
	1877		
<i>Jvabeba Pilon.</i>			
<i>Jva-pecanga, i. Sarfaparilla</i>			

K.

L.

INDEX

	pag.		pag.
<i>Lañuca montana purpureo-carulea</i>	223	<i>Lignorum varia species</i>	1803, &c.
<i>Lañuca marina 77. agnina 392. vanarum</i>	189	<i>Lignum Aloe 1808. Aromaticum 1801. Brasl-</i>	
<i>leporina, i. Sonchus</i>	224	<i>limum v. Brasilia arbor 1736. Calobrium eijúque</i>	
<i>Ladamum</i>	1008	<i>species 1800. Guaiacum 1686. Molucene 1803.</i>	
<i>Ladamum segetum i. Sideritis</i>	366	<i>Paranum 1803. Nephrum 1804. Rhodium</i>	
<i>Legumale Americane</i>	1668	<i>1809. Sanctum i. Guaiacum 1686. Sapu 1737.</i>	
<i>Lagochymica Belli C. B.</i>	970	<i>Teixo, seu Feixo 1810.</i>	
<i>Lageus eijúque species</i>	948, 949	<i>Ligusticum vulgare 437. quod Sefeli Officinarium</i>	
<i>Lanium eijúque species 559, &c. ad 562. ad Hederam</i>		<i>J. B. 439. fol. Angelica</i>	435
<i>terreftrum accedens 351. montanum Melle folio</i>		<i>Ligustrum eijúque species 1603. foliis laciniatis i.</i>	
<i>561. Pannonicum alterum Cluf. i. Scrophularia</i>		<i>Syringa</i>	1763
<i>lutea 765. paludosum Belgicum</i>	1872	<i>Lilacib i. Syringa</i>	ibid.
<i>Lampiana Dod.</i>	256	<i>Lilasthodetus</i>	1191
<i>Langas</i>		<i>Lilium eijúque species 1110, 1904, 1905, 1915.</i>	
<i>Langera arbor i. Galispium</i>	1064	<i>album 1110. flore reflexo S. Martagon 1112.</i>	
<i>Laniana i. Viburnum</i>	1590	<i>Perficum 1106. convallium</i>	667
<i>Lantor 1359. Palma species</i>		<i>Lilio-Narcissus</i>	1140, &c.
<i>Lapathum eijúque species</i>	169, 170, &c.	<i>Limonium eijúque species</i>	395, 396
<i>Lapathum bortenii semine spinoso C. B. i. Spinachia</i>		<i>Limonio congener Cluf. 1344, 1914. Brasilia 1311</i>	
<i>162. unguis-jovis i. Bonus Henricus</i>	195	<i>Limodorum i. Orobancha</i>	1236
<i>Leppa major 312. minor</i>	165	<i>Limonia Malus</i>	1656
<i>Lepalla canaria J. B. i. Caulalis</i>	467, &c.	<i>Linaria adulter</i>	399
<i>Larix</i>	1405	<i>Linaria eijúque species 742, &c. ad 760, 1884.</i>	
<i>Lascepitum eijúque species</i>	425, 1868	<i>auræ Tragi 292. Scoparia i. Belvedere</i>	210
<i>Latibrys major & minor 866. Indic. frutesc. fr.</i>		<i>Lingua avu i. Semen Fraxini 1703. cervina i.</i>	
<i>— cu echinato i. Cost-Avanacu</i>	1710	<i>Phyllitis</i>	134
<i>Latibrys eijúque species 893, 894, 895, 896, 1891</i>		<i>Linum eijúque species 1072, &c. aquaticum 118.</i>	
<i>Lavendula eijúque species</i>	512	<i>carbaticum</i>	1076
<i>Laureola eijúque species</i>	1887	<i>Linalyris vuperorum Lob. 292. i. linaria aurea.</i>	
<i>Laurefolia Javanensis C. B. i. Mangifera</i>	1662	<i>Liquidambar</i>	1848
<i>Laurus 1688. Indica 1690. Americana</i>	1553	<i>Liquiritia i. Glycyrrhiza</i>	910
<i>Alexandrina 663. Sylvestris S. Tinn.</i>	1690	<i>Lithophytargia</i>	1850
<i>Lauro-cerasus</i>	1349	<i>Lithoreuleucum, Col.</i>	781
<i>Lavang arbor</i>	1803	<i>Lithospermum eijúque species 502, 503, &c. linariae foliis 399. arundinaceum</i>	1252
<i>Lechys fructus.</i>		<i>Lobus echinatus Moluccensis 1744. Ex Wing-ande-</i>	
<i>Ledon eijúque species</i>	1005	<i>caucus Cluf. 1760. Brasiliensis magnus 1773.</i>	
<i>Leguminosa & Ethiopica fol. Rusci</i>	1761	<i>Brasli. alius crassus, &c. ibid. magnus ex Gu-</i>	
<i>Leni eijúque species</i>	904, 905	<i>inea ibid. quadrangularis magnus ibid. cartila-</i>	
<i>Lenicula marina 72. palustris 118. 1852. palu-</i>		<i>giens seu membranaceum 1774, 1775. oblongus</i>	
<i>stris latifolia punctata</i>	1324	<i>aromaticus & alii variis</i>	1775, &c.
<i>Leniscus 1579. Peruana i. Molle</i>	1582	<i>Locos fructus</i>	1792
<i>Leo ferax</i>	315	<i>Lolium</i>	1262
<i>Leontopetalum</i>	1326, 1912	<i>Lonchitis aspera</i>	138
<i>Leontopodium i. Alchimilla</i>	296	<i>Lotus arbor</i>	1483, 1917
<i>Leonturus Breyn.</i>	563	<i>— herba eijúque species 965, 966, 967.</i>	
<i>Lepidium latifolium S. Piperitis 828. glastifolium</i>		<i>1894. bortenii odora i. Melilotus</i>	950
<i>828, 810. Densellaria dictum</i>	394	<i>Loti affinis</i>	922
<i>Leucacantha Mompelienfium Lugd.</i>	1313	<i>Lumacas fructus.</i>	
<i>Leucographis i. Carduus latifolius</i>	312	<i>Luffa Arabum Velling. i. Pepo</i>	640
<i>Leucum bulbosum 1144, 1145. unico & junceco</i>		<i>Lujula i. Trifolium acetolum</i>	1098
<i>folio C. B.</i>	1154	<i>Lnaria eijúque species 126. radiata Robini v.</i>	
<i>Leucos incani varia species 779, 780, 1885,</i>		<i>Astragalus 939. flore luteo i. Leucium 788,</i>	
<i>1886</i>		<i>789. bidentata J. B.</i>	636
<i>Leucosium folio viridi, flore albo</i>	781	<i>Lupinus eijúque species 906, 907, 908. Arabi-</i>	
<i>— luteum eijúque species</i>	782, 783	<i>cus</i>	859
<i>— flore minore varia species</i>	786, 787	<i>Lupulus mas & famina</i>	156, 157
<i>Leucosium siliqua lat 787. melancholicum 790,</i>		<i>Luteola</i>	1054
<i>791. marimum parvum folio virenti crassifolulo</i>		<i>Lychinis Sylvestris Beben album vulgo 998. Chal-</i>	
<i>J. B. 793. Africanum caruleo flore, &c. palustre</i>		<i>cedonica 992. Segatum Vaccaria dicta 999.</i>	
<i>flore subcaruleo C. B.</i>	125	<i>Segatum major, Pseudomelambium dicta 998.</i>	
<i>Leucoma fructu Caltanca Monard.</i>	1832	<i>Lychinis Saponaria dicta 999. viscosa eijúque</i>	
<i>Leuviticum S. Ligusticum</i>	437	<i>species 1000, &c. Alpina glabra minor 1003</i>	
<i>Libanotis coronaria i. Rosmarinum</i>	515	<i>Lychnidium varia species 992, &c. ad 1004. item</i>	
<i>Libanotis Theophrasti major & minor 437. Aqu-</i>		<i>1895, 1896</i>	
<i>legie foliis 438. Ferula folio & semine 421.</i>		<i>Lycium eijúque species</i>	1626
<i>Galemi, seu Cachryphorus 424. nigra Ger. 433.</i>		<i>Lycopodium</i>	130
<i>minor Apis foli. 449. minor umbell. candida</i>		<i>Lycopis v. Echium 698. item</i>	1870
<i>C. B.</i>	454	<i>Lycopersicon guarandam i. Pomum amoris</i>	675
<i>Lichen eijúque species 117. Lichen sive Hepatica</i>		<i>Lysimachia siliquosa eijúque species 860, 861.</i>	
<i>fontana</i>	125	<i>802, &c. Indica non pappi i. Pseudo-Caryo-</i>	
<i>Lisi</i>	1650	<i>phyllus</i>	

Lañuca

I N D E X.

phyllus 1510. lutea Virginia 862. lutea vulg-	PAG.	Mahoeque S. Mangle	PAG.
ris ejusque [specie] 1021. galericulata 572, 573.	1772	Manisapumeram H. M.	1698
purpurea spicata 1036. carulea spicata, v. Per-	1775	Manicongo	1702
onica	845	Manna, v. Fraxinus	77
M.		Mantis marina	1565
Macandou Bontii	1442	Manté Kara, i. Prunus Chinensis	649
Macarandiba	1525	Maracoeck seu Maracoti, i. Flos passiflorae	
Macer vetyrum	1779	Maragoja Lufitanorum, i. Cucumis	1504
Macis	1524	Maranda Zeylan. Myrti species	1670
Matocaculifera arbor	1790	Masotti H. M.	1414
Macock Virginianum Paponis species	641	Marmelat, Marmelada	1784
Macogwar	1669	Maratal abiba Margc.	1759
Macouna	888	Maripendam	
Maquei	1199, 1200, 1201	Marribium aquaticum 535. nigrum S. Balleste 571	
Malachab	1549	album 555, 556, 557. Ahyllon dictum ib. nigrum	
Mail Anjebi H. M. Rhami Malabarici species	1573	Creticum Alib.	1872
Mail-Elou	1557	Martagon S. Lilium montanum flore reflexo, 1112,	1112
Kara-Mail-Elou	1557	1113, &c. Canadense 1109. Chymifarium 1110.	1114
Mail-Ombi	1557	Pomponi	
Majorana ejusque species 537, 538, 539.	1557	Marum vulgare 320. Cortisi	527
vel Cretica, v. Marum,	526, 527.	Malavandiba Pilon.	1525
Ma-La-Elongi	1637	Masloy cortex	1802
Malababrim	1563	Mastice gummi Lentiscin.	1588
Mala-Poena H. M.	1596	Maste fructus	1775
Mallau-Toddadi H. M.	1581	Mator barbarum, i. Artemisia	372
Mallamabe seu Pavate	1581	Matricaria ejusque species 357. foliis Abrotani C. B.	ibid.
Malva sylvestris annua 597, 1873. Sylvestr. peren-		348. Alpin. fol. Chamemeli	1322
ner 599. hortensis seu Rosea 600. arborea ma-		Mazacali Hernand.	482
rima 601. Veneta seu boraria	1067	Mavrisjva	1349
Mala Aethiopica 673. infana	ibid.	Maye Frumentum Indicum	1675
Mals Jylsfruii 1448. domestica seu sativa 1445		Meacacabil	651
Armenica	1513	Meconbena	723, 1881
Alyria	1060	Meconium Zinzaberi affine	
Arantia	1058	Meconium, v. Opium	854
Aurea, i. Cydonia	1452	Medice coelestis spinosa & non spinosa variae	
Citria	1654	[specie] 961, &c. ad 966. festulata 961. dolata	
Cydonia	1452, 1453	962, 963. ciliaria 965. maritima ibid. arbutata	906
Lantonia	1656	962. linata	961
Medica	1654	Medice sativa	732
Perica	1586	Medium fruct Campanula Mariana	1802
Punica S. granata	1461, 1462	Meeru, i. Canina Indica	774, 775
Indica poma angulosa (Carambolas) 1449		Melampyrum ejusque species	623, 709
Indica fructu pentagono (Bilimbi) ibid.		Melandrym Plinii, i. Barba capra	1345
Mamanga frutex Pifon. 183. Frutex ex in Brasilia		Melantibum, i. Nigella 1670. odoratum	1168
arborescens, ubique vagans, Lufitanorum vulgo La		Meleagry, i. Euphilaria	1654
vapratas dictus. Flores fert multos, pendulos & lu-		Melaleuca	1898
centes, & post hos filiquas plurimas oblongas, copulatas,		Melananthus Africanus	1825
primis quidem virides, sed mox nigras & puri-		Melanchia 1205. Spuria	1552
das & frequens semen in illis contentum. Folia		Melica, i. Sargolium	925
habet Citrii habu ejusque, paullo imen longiora		Melilotus ejusque species 950, 951, 1893 quina	
& molliora, "ulneribus atque" ulkeribus medendis		Tragi J. B.	925
Chirurgis expetita. Succus etiam oleosus & Siliquis		Melilla ejusque species 570 fruticosa Sicula acetabulosa	ibid.
expresus ad maturanda apostematata refoveratur.		Molucca 508. Moluccensis	1467
Manny arb.	1665	Molocadus	647
Mambu Arundo	1315	Molococarpus Scalgi.	1793
Mamoeira, i. Pepo arborescens	1370	Molodenga 673, 674, i. Mala infana	
Manaca Margc.	1612	Melo-pepo, v. Pepo	1068
Mancinello	1646	Melochia J. B. v. Corchorus	1516
Mandiboca Mandibba	1663	Melocroceus	382
Mandragora ejusque species	668, 1669	Mentha Corymbifera, v. Cofus hortorum	1890
Mandjardi H. M.	1752	Mentha ejusque species 520, 521, &c. item	531
Mandabi, 1833, v. Mundubi	919	Menthafrum ejusque species	549, 550
Mandaru arb. H. M.	1751	Menthafrum ejusque species	551
Mangaba Margc.	1044	Mercuriatus ejusque species 163. Sylvestr. Noli me	1854
Mangas	1550, 1551	sangere dicta 1328. Zeilanica	
Mangie blanco	1651	Meslin vulgaris 1460. spinosa fruct Oxycanthera	
Mangie	1772	max. Virginiana 1459, 1917. Aronia veterum	
Mangarata, i. Zingiber	1662	1458. humilis Cydonia folio, Cotoneaster J. B.	
Mangofera			

I N D E X.

[illegible]

INDEX.

		pag.			pag.
— <i>Arabum</i> , i. <i>Corvolvulus</i>		722	<i>Opuntia ejúsq[ue] species</i> , i. <i>Ficus Ind.</i> 1463.	<i>marina</i>	77
<i>Nilica marum</i> H. M.		1556			
<i>Nili-Pangolin</i> H. M. 1764.	<i>Nair-Notzül</i>	1573	<i>Orchis ejúsq[ue] species</i> 1212, 1213, &c.	1907, <i>reflu-</i>	
<i>Nimbo Garcia</i> & <i>Acetosa</i>		1545	<i>culata</i> 1212, &c. <i>palmata</i> 1223, <i>aborrica</i> , i. <i>Ni-</i>	<i>cus</i> 1212, &c. <i>Andropogon</i> 1218. <i>Melissita</i> &	
<i>Ninica radix Chinens.</i>	1338,	1912	<i>Sphegodes</i> 1220. <i>Myodes</i> 1219. <i>Fatida</i> <i>ex Tra-</i>	<i>gorchis</i> 1212. <i>Arachnitis</i> 1222. <i>Barachites</i> <i>ibid.</i>	
<i>Nirula</i> H. M.		1644	<i>Ornithophora</i> 1222. <i>hermapbroditica</i>		
<i>Niruri</i> H. M.		1635			
<i>Peris, Niruri</i> H. M.		1558	<i>Oreofelinum</i>		413
<i>Noche-nopalli</i> Hern. i. <i>Ficus Opuntia</i>		1463	<i>Oreogella</i> Cluf.		1671
<i>Nechili</i> Hern.		<i>ibid.</i>	<i>Origanum ejúsq[ue] species</i> 539, 540. <i>fistulosum</i> <i>Ca-</i>		
<i>Nictia-tali</i> , i. <i>Berberis Indica</i> , &c.		1606	<i>naden[sis]</i>		380
<i>Noli me tangere</i> , i. <i>Balsamina</i> , &c.		1216	<i>Origanum congenere</i> <i>Zatarbendi</i>		1871
<i>Nola-ly</i> , i. <i>Bambu Arundinis</i> spec.		1228	<i>Oreana</i> S. <i>Orellana</i> , i. <i>Uruca</i>		1771
<i>Cara-Nof</i> & <i>Bem-Nof</i> H. M.		1575	<i>Ornithogalum ejúsq[ue] species</i>	1150, 1905	
<i>Nactipessa</i>		1516	<i>Ornithopodium ejúsq[ue] species</i>	913, 932	
<i>Nannularia ejúsq[ue] species</i>	1099, 1902	1379	<i>Ornithopodium effusis</i> <i>Stella leguminosa</i>		938
<i>Nix Avellana</i> , v. <i>Corylis</i>		1379	<i>Ortira</i> , i. <i>Fraxinus Sylvestris</i>		1702
<i>infana</i>	1377, 1915	1798	<i>Orbanche ejúsq[ue] species</i>		1226
— <i>Juglans ejúsq[ue] species</i>	<i>ibid.</i> &	1798	— <i>major radice dentata</i>		1229
— <i>Juglans Virginiana nigra</i>		1522	<i>Oreus sativus</i> 915. <i>Sylvestr. filiquis erectis</i> 912,		
— <i>molchata ejúsq[ue] species</i>		1681	913. <i>Sylvestr. filiquis propendens</i> 916, 917, 1892		
— <i>vesicaria</i> , i. <i>Staphylocladon</i>		1814	<i>Orvala</i> Dod. i. <i>Salarca</i>		543
— <i>Vonica</i> <i>Officin.</i>		440	<i>Orucoria fructus</i>		1776
<i>Nucula terrestris</i> , i. <i>Balocastanum</i>		1606	<i>Oryza</i> 1246. <i>germanica</i>		1242
<i>Nyale</i> H. M.		1499	<i>Osmunda regalis</i> , i. <i>Filix florida</i>		151
<i>Nyara</i> H. M.		1319, 1320	<i>Ostrea in arboribus</i>		1772
<i>Nymphaea ejúsq[ue] species</i>			<i>Ostrya Ulmo similis</i> , v. <i>Carpinus</i>		1428
			<i>Olyris frutescens bacifera</i>		1489
			— <i>Gracorum</i>		210
			<i>Qites</i> Tab. i. <i>Salamoides Salamiticum mag.</i> 1002		
			<i>Oxalis ejúsq[ue] species</i> , v. <i>Acetosa</i>	178, 179	
			<i>Oxysiroca</i>		1791
			<i>Oxya Gracorum</i> , i. <i>Fagus</i>		1381
			<i>Oxyacantha</i> 1458. <i>Virginiana</i>	1795, 1799	
			<i>Oxyacanthus Galeni</i> , i. <i>Berberis</i>		1605
			<i>Oxycedrus</i>		1412
			<i>Oxycoelos</i> , i. <i>Vaccinia palustris</i>		685
			<i>Oxyloparatum</i> 173, <i>tuberos.</i> <i>American.</i> <i>Munt.</i>		169
			<i>Oxymyrtilis</i> , i. <i>Ruscus</i>		664
			<i>Oxys S. Trifolium acetosum</i>		1098
				P.	
			<i>Pacal arbor</i>		1802
			<i>Paco-caatinga</i> <i>Maierg.</i> <i>Cama Ind. Sp.</i>		1202
			<i>Paco-caatinga</i> & <i>euldem</i>		1540
			<i>Paco-feroca</i> <i>Cama Ind. species</i>		1203
			<i>Paccorisi</i>		1792
			<i>Paccorisi</i> , i. <i>Musa</i>		1374
			<i>Padi</i> H. M.		1750
			<i>Padius Theophr.</i> i. <i>Cerasus avium</i>		1482
			<i>Paenoe</i>		1549
			<i>Paianelli</i> H. M.		1741
			<i>Palega-Paianelli</i>		1624
			<i>Pai-Paroca</i>		1624
			<i>Palmia ejúsq[ue] species</i>	693, 694, &c.	
			<i>Palmiaria Sena</i> <i>species</i>		912
			<i>Pala</i>		1749
			<i>Paliaria folio Fububino</i>		1708
			<i>Palmia S. Manni marina</i>		77
			— <i>Christi</i> , i. <i>Rienius</i> 166. <i>Orchis palmata</i>		1222
			<i>Palma datylofera</i>	1352, 1353, 1354, &c.	
			— <i>prunifera</i> <i>Japonica</i> , <i>Toddia Panna</i> .		1360
			— <i>coccifera</i> , <i>Tenga</i>		1366
			— <i>lumilis</i> S. <i>Chamarrhipples</i>		1369
			<i>Palmatum variae species</i>	1353, &c. ad 1375	
			<i>Palmatinus</i> Lob.		1082
			<i>Palma sacifera</i> Cluf.		1370
			<i>Paliusara arbor</i>		1789
			<i>Palidapium S. Apium palustre.</i>		447
				Pancu-	

Panem-Palka H. M. i. Nux Myrsifca	pag. 1524	Pes Columbinus, i. Geranium malacoides	pag. 1089
Panaces ~~varius~~ Corn.	661	Pes Leonis, i. Alchimilla	208
Panax Heracleum majus Ger. 410. Pafinacea folio		Petrifra ejufque species	261, 1858
ibid. Sphondylium folio five Heracleum C. B. 409.		Petrifra Cratica, i. Rapunculus	737
Aclepium alterum Dalech. 417. Guilandina ibid.		Petroleum vulgare 448. Macedonico	463
Aclepium Apulum Col. 418. Stielum femine bitu-		Petrum, i. Nicotiana 713. Petume Brasilienfis	
furo Boccon. 464. mofchatum Cornut.	417	Pevetum minus 460. majus	417
Pancratium, i. Narcifcus maritimus 1140. verum, i.		Peucedani H. M.	1632
Peilla	1164	Phagus Gracorum Quercis species	1386
Panja panjala H. M. Goffipii arboris fpec.	1899	Phalangium ejufque species 1192. Virginianum	
Panicum ejufque species	1246	ejufque species	1193
Panitzia marum H. M.	1666	Phalaris 1248. pratensis	1274
Panis parvum, i. Cyclamen	1205	Phalopsis variae species 884, &c. ad 889, 1889. A-	
Papaver ejufque species 853, 854, 1807. Rheaz		thiopicus 887. Zurratenfis ibid. purgatrix 1765.	
855. fimplum 856. corniculatum 857. fimplum,		1777. arborescens Cajan dictus 1722. Aegyptius	
i. Lycium	998	Leblab 888. Orthocaulis, Mungo Col. 955.	
Papaya, i. Pepo arborefcens	1370	alatus Abrus 889. Brasilianus Macoua dictus	
Papryaceae arbores variae	1796	888, 1889	
Paprus Nilotica	1302	Phellandrium, i. Cicutaria	452
Paralyfis, i. Primula veris	1008	Phelladelphus Athenaei	1763
Parapar fructus	1827	Philanthropus Plinii, i. Aparime	484
Parav Pilon. Battata species		Phillyrea ejufque species	1585
Paratara gramin, v. Pijonem		Phlomis Lycianitis Diocoridis Claf. 511. Lycianitis	
Parietaria ejufque species 205. carulea quorundam, i.		Piyyra Ger. emac.	993
Melampyrum	775	Phoenix Lolio fimilis	1263
Parili	1557	Phoebe	1375
Pariri, i. Alcea Indica ejufque species	1070	Phos, i. Valeriana	388
Paronychia vulgaris 789. Hispanica Clufii, i. Poly-		Phyllis ejufque species, i. Alaternus	1608
gonum niveum 185. rutaceo folio	1043	Phyllitis ejufque species	134, 1851
Parthenium, i. Matricaria	337	Phylum reficulatum & fpicatum 163. Thebigonum	
Pafferina Tragi 399. Lob.	1076	Dalechampi J. B.	789
Paffinacea ejufque species tenuifolia 464, &c. 1869.		Phytoma Montpellierenfium, i. Refeda	1033, 1034
latifolia 409. marina, i. Crisibum fpm.	469	Picea Latorum	1396
Peyco	1889	Pila marina	81
Perin-Patzioti H. M. 1428, 1624. Acava-Patzioti		Pilipoc Pilippin, injul.	1792
	1572	Pileifella major repens 242, 243. crefta 241. Pili-	
Patientia	171	quata Tbalii	800
Pavana lignum	1803	Pimpinella ejufque species 401, 402, 1857. fimpia	
Pavonum ligni, i. Paffafrae	1568	1492. Agrimonoides 402. fpicata maf. Africana	
Pavate, Pavuti	1581		1000
Pateba, i. Melo aquat.	647	Pimpinella Paxifraga ejufque species	445, 1868
Peffen Feneris, i. Scandix	428	Pimpinichi	1794
Pedicularis ejufque species	769	Pindova Palma species	1261
Pelou, i. Guayaca	1455	Pindaiba	1593
Penna marina aurea	86	Pinguicula Gefneri	751
Peno abfou arbor	1803	Pino, i. Urtica Brasiliama	159
Pentaphylloides	616	Pinea Indica, i. Ananas	1232
Pentaphyllum ejufque species 610, 611, 612, 613.		Pinei nuclei Malicani, S. purgatorii	1830
Piliquifum	859	Pinguagu Pilon. i. Pepo arborefcens	1370
Pepitas dal Peru	1831	Pinalfer, v. Pimus	1400
Peplus Tithymalis fpecies	869	Pinus ejufque species	1398, 1399
Peplus J. B.	ibid.	Piper ejufque species 1345, 1914. Arthrop. 1778.	
Pepo ejufque species	639, 640, 1874	odoratum Yamacoenf, i. Piper Tarafci Hernand.	
Pepo arborefcens	1370	1507. Indicum ejufque species, v. Polanum &	
Peynea S. Pekia fecunda Pilon.	1663, 1793	Capficum	676, 677
Peragu	1571	Pipa arbor Chinenf.	1788
Percepipier Anglorum	209	Piperitis, i. Lepidium	828
Perfoliat a ejufque fpecies 471, 472, 473. Siliquofa		Pifacia	1682
la Brailice fpecies	797	— Pylveftris C. B. i. Staphylocladon	1081
Perilymenum ejufque species 1490. rectum	1491,	Pifolochia, v. Arifolochia	763, 1884
1918. parvum Prutenicum Cluf.	653	Pifum ejufque fpecies 891, 1891. veficarium corda-	
Perin-Pamel H. M.	1625	tum, i. Cor-Indum	487
Perin-Couiril H. M.	1758	Pitime Anguillara, i. Apaca	389
Persea arbor	1452	Pitoma Marceg.	1663
Periploca, i. Apocynum	1087	Pityufa, i. Tithymalus Pimus	867
Perifcia makus ejufque species	1516	Pix	1402
Periscaria ejufque species 182, 183, &c. Salicis fo-		Planta laetaria Africana	1915
lio Potamogeton dictum 184. Siliquofa	1528	Planta scandens bederacens foliis	1914
Perfonata, i. Lappa major	332	Plamago ejufque species 878, 879, 880, &c. 188	
Pes Anferinum, i. Artriplex		— aquatica	618
Pes Afini Pandellarii, i. Allitaria	797	— aquatica flellata	701

I N D E X.

[illegible]

I N D E X

— maximum monopermen	pag.	840	Sagor, S. Zagor Panis Indicus ex Palma	pag.	1360
— italicum siliquis longiss. i. Erysimum	811	Salicornia, i. Kali genic.			1361
— flore Lencoi marini	ibid.	Salicornia Neapol.			291
Rapum fativum	800, 801	Salix ejusque species	1419, 1421, 1916		
— Genifae	1227	— ejusque species ibid. &	1420, 1421, 1916		
— Brasiliannum alterum C. B. i. Tam Peru 729	729	Salix marina			619
Rapunculaceae ejusque species 743, 744, 745. &c.		Salzparilla			666
— Brasiliensis tuberosus 1334 galeatus ejusque		Salvia ejusque species	509, 510, &c. item 1870.		
— species 745, 747. efulentis 739. pyramidalis, v.		— agrifolia, i. Scorodonia 5765. alba vitæ, i. Adiantum album			146
— Campanula 738. Alopecuroides 743. corniculatus		Sambae, i. Syringa Arabica aut Jasminum			1763
— 744. umbellatus	745	Sambucus ejusque species	1009, 1610, &c. humilis		
— Regina prati, i. Ulmaria	632	— S. Ebulus 1611. Indica Bontii			1606
— Refsola ejusque species	1033	Sambucus aquatica 1586. Rojca			ibid.
— Refsina ejusque species	1401	Samolus Valerandi J. B.			1101
— Reticulum marium	78	Samparantia	1744, 1825		
— Rhubarbarum officinarum 170. Monachorum S. Pa.		Samplicibus, i. Majorana			537
— tientsia 17. laugiosum, &c.	1077	Samifracavadi Jambor sylv. spec.			1479
— Rhaphanus, v. Raphanus		Sanguis Draconis herba, i. Laparibus San.			179
— Rhotenticam angustifolium 331. capitatum fol. Emu-		Sanguis Draconis gummi			1548
— la	ibid.	Sananumda			1588
— Rhamnus ejusque species 1592, 1918. Catharticus		— Sananumda teretia Clus. affinis, &c.			1781
— Rhodiæ radix Telephii species	690	Sanguisorba ejusque species, i. Pimpinella			401
— Rhododendron ejusque species	1767	Sanicula officin.			475
— Rhus folio Ulmi	1490	— Alpina guttata	1047, 1896		
— Myrsifolia Monspeliaca	1698	— Alpina S. Auriculæ urfi	1083, 1084		
— Virginien. Lentifici folio	1799	— Eboracensis Ger.			751
— Myrsifolia Belgica	1707	Santalum ejusque species			1805
— Ribes ejusque species	1584	Santolina vulg. v. Abrotanum 319. flore amplo			208
— Ricinus ejusque species	166, 1855, 1856	Sapinus, Alnetis parti aut Pini species			1394
— Ribes J. B. v. Ocimum	941	Saponaria ejusque species			939
— Robur ejusque species	1386	Sapou lignum			1737
— Rocella Fuci species	74	Saponaria sphaerula			1548
— Rorella, S. Ros Solis	1101	Sarcocolla			1847
— Rosa ejusque species 1467, 1468, 1469, 1470, &c.		Sargaze, i. Lenticula marina ferrata	72, 1820		
— molchata 1474. Pomifera 1472. canina fœ syl-		— Saffir Syrorum			1484
— 1470	1470	Saffilla albarum			252
— Rosa Sinenfis Ferrarii 1069. Alpina Geln.	1005	Saffilla arbor	1668, 1918		
— Hericibontea	1711	Satureia ejusque species			518, 1870
— Rosmarinus ejusque species	515	Satyrion v. Orebis 1212, 1213, 1214, 1215, &c.			
— — Sylvæstris quorundam	1006	Saxifraga Anglica S. Selesi pratensis 453. alba			
— — Stachadis facie Alpini	1335	— 1048, 1049. aurea 207, 1857. palust. Anglica			
— Ros Solis ejusque species	1101	— 1032. Antiquorum 1032. altera Alpini 1035.			
— Rotang Arundo	1316	Ventorum Lob. 412. multifida folio Pannonicum			
— Rubia tinctorum 480. quadrifolia 478, 479, 1869.		461. Anglica Afghaniola			1026
— cymachica 485. spicata ibid. Sylv. aspera Ra-		Saxifraga bircina S. Pimpinella Saxifraga 445,			
— venensis Zan.	486	— 446			
— Rubus ejusque species	1639	Scabiosa ejusque species 374, 375, &c. ad 381.			
— — Idem	1640	— item 1866. Indica arborea 1443. Africana arbo-			
— Rubi facie senticosia planta Lob.	1041	— rea			1444
— Ruema	1831	Scabiosa ovilla dicta, v. Repanculus			744
— Rufus	664	Schageri-Cotam			1552
— Rumpal	1211	Schem-Pariti			1068
— Ruta ejusque species	874, &c. 1888	Sciamonia Syriaca			1022
— Ruta canina, Scrophularia species	766	— Adonipoliaca			1087
— Ruta capraria, i. Galega	911	Scandix			1288
— Ruta sylv. Hypericoides, i. Hyperici sp.	1030	Scavolia, i. Intybus			254
— Ruta muraria, i. Adiantum album	140	Scherianum-cottam H. M.			1623
— Ruta pratensis, i. Thalictrum	403	Schotti H. M.			1573
		Schriegenan H. M. i. Urtica Indica			159
		Schenanthus			1110
		Schenopfrassum			1117
		Schellii H. M. dua species Pana-Schullii & Nir-			
		— Schullii			1766
		Schunda pana H. M.			1365
		— Scilla ejusque species			1164
		Scirpus ejusque species, i. Juncus			1303, 1581
		Scirpus ejusque species, i. Juncus			1303, 1581
		Scirpus ejusque			

INDEX.

	pag. 299	<i>Sigillum B. Maria</i>	pag. 660	
<i>Scelymus ejusque species</i> , i. <i>Cinara</i>	258, 259	<i>Solomonum</i> , v. <i>Polygonatum</i>	664, 665, &c.	
<i>Chrysanthemum</i>	210	<i>Silene Plinii</i>	453	
<i>Scaparia</i> , i. <i>Belvedere</i>	576	<i>Siler montanum</i> 439. <i>Creticum folio</i> <i>Cicuta</i>	464	
<i>Scarditis</i>	ibid.	<i>Siligo</i> , i. <i>florifera</i>	1240	
<i>Scardium</i>	ibid.	<i>Silique arbor ejusque species</i> 1718. <i>Sylvestris spi-</i>	1736	
<i>Securadonia</i>	1121	<i>nosa arbor Indica</i> , i. <i>Coral arbor</i>	676	
<i>Securodaphnum</i>	834	<i>Siliqueastrum</i> , v. <i>Capficum</i>	455	
<i>Securodaphni Aldrovandi</i> J. B.	920, 921	<i>Silphium S. Lajepitum</i>	312	
<i>Scorpioides Bupleuri folio</i>	957	<i>Silphium</i> , i. <i>Carduus leucographis</i>	450	
<i>Scorpioides leguminosa</i> 931. <i>Portulacae folio</i> C. B.	1729	<i>Sinapi ejusque species</i> 802, 803. <i>marinum</i> <i>Aegyptium</i>	793	
<i>Scorpius ejusque species</i>	248, 249, &c.	<i>Sinapistrum Ind.</i>	1887	
<i>Scorzonera ejusque species</i>	764, 765, 1884	<i>Sion ejusque species</i> 443, 444. <i>Erucae folio</i> C. B.	450	
<i>Scrophularia ejusque species</i>	572	<i>Sjounana-Amelpodi</i>	1607	
<i>minor</i> J. B. i. <i>Chelidonium min.</i>	1555	<i>Sisaron</i>	442	
<i>Scutellaria</i>	445	<i>Sison 443. Alpini Exot.</i>	461	
<i>Sebeffen</i>	469	<i>Sisymbrium</i> , i. <i>Nasturtium aquat.</i>	815	
<i>Secacul Arabum</i> Lugd. i. <i>Papilionae Syriac.</i>	1241	<i>— i. Mentha aquatica</i>	533	
<i>Ang. i. Cribbium spinosum</i>	1037	<i>Sisymbrium ejusque species</i>	1166	
<i>Secale</i>	928	<i>Sium Matth. & Italorum</i> 814. <i>minus impatient</i> 814	814	
<i>Securone</i> , i. <i>Apocynum</i>	928	<i>Smilax aspera ejusque species</i> 655. <i>levis</i> , i. <i>Can-</i>	684	
<i>Securidaca lutea major</i> C. B. 921. <i>Pennati</i>	928	<i>volvulus major. & min.</i> 722. <i>kortensis</i> , i. <i>Phaeo-</i>	436, 437	
<i>Scutellaria foliacea</i> 935. <i>lutea minor filiquis</i>	935	<i>lus</i>	212	
<i>recirv</i> 936. <i>filiquis planis utrinque dentatis</i> 939	923	<i>Smyrnum ejusque species</i>	401	
<i>diameter. major, fol. vario filiq. articulatis</i> 939		<i>Soda</i>	672	
<i>Sedum arborescens</i> Bonii 1585. <i>arborescens Stapeli-</i>		<i>Solanifolia Circea dicta</i> , v. <i>Circea</i>	672	
<i>1578. majus arborescens</i> J. B. 687. <i>majus vulgare</i>		<i>Solanum ejusque species</i> 671, &c. <i>lignosum</i> 672.	674	
<i>alique Sedi majores species</i> 687, 688, 1878		<i>frutescens baciferum</i> 673. <i>peniferum</i> ibid.	674	
<i>Sedi minoris vasculo bicorni species</i> variae 1040,		<i>755. item</i> 1876, 1877. <i>spinulosum Indicum</i> 674.	674	
1041, 1042, 1043, 1044		<i>item</i> 1875, 1876. <i>tuberosum</i> 675. <i>vesicularum</i>	681, 1876. <i>Somniferum verticillatum</i> ibid. <i>le-</i>	679
<i>Sedum minus stellatum seu echinatum</i> 691, 692,		<i>thale</i> 679. <i>racemosum Americanum</i> 662. <i>pomo-</i>	679	
1879		<i>spinifol</i> S. <i>Stramonium</i> 747, 748. <i>Mexicanum</i>	747, 748	
<i>Sedum levissimum</i> 1045, 1896. <i>Alpinum quatum</i>		<i>fol. magno, &c.</i> 399. <i>tetraphyllum & triphyllum</i> , i.	670	
<i>Clul. 1085. tridactylites</i> 1043. <i>tridact. rectorum</i>		<i>Herba Paris</i>	726	
ibid. <i>minus frutescens</i> C. B. i. <i>Kali frut.</i>	199	<i>Soldanella ejusque species</i>	930	
<i>Sel Serapium</i>	1831	<i>Solea equina</i> J. B. v. <i>Ferrum equinum</i>	279	
<i>Selago Indica Orient. Breyn.</i>	1852	<i>Solidago Saracenica ejusque species</i>	231	
<i>Sempervivum ejusque species</i> , v. <i>Sedum</i> 687. <i>ma-</i>		<i>Solenus ejusque species</i> 224, 225. <i>lanatus Dalecham-</i>	1624	
<i>rimum baciferum</i>	1877	<i>Spi</i>	911	
<i>Seneio ejusque species</i> 290, 1861. <i>arborescens Vir-</i>		<i>Sondaria H. M.</i>	812	
<i>ginian. Atriplicis folio</i>	1799	<i>Sophia Alpini</i>	370	
<i>Senna Alexandrina</i> 1742. <i>Occidentalis Paimonirha</i>	1743	<i>Sophia Chirurgerum</i>	812	
<i>dicta</i> 912. <i>Orientalis hexaphylla</i>	812	<i>Sorbus ejusque species</i> 1456, 1457, 1458, 1459	1252	
<i>Seriphium v. Absinthium</i>	1208, 1209	<i>Sorghum</i>	1311, 1910	
<i>— Germanicum</i> , i. <i>Sophia Chirurg.</i>	763	<i>Sorganium ejusque species</i>	1736, 1919	
<i>Serpentaria triphylla</i> , v. <i>Arum</i>	544, 1212	<i>Spartium ejusque species</i>	1259, 1260	
<i>— Virginiana</i> , i. <i>Polyrrhiza</i>	186, 187	<i>Spartum</i>	1190	
<i>— item Pulgii species</i>	321, 522	<i>Spartula fatida Iridis species</i> , <i>Xyris</i>	742	
<i>Serpentaria major & minor</i> Lugd. i. <i>Dracorum</i>	331	<i>Speculum Veneris</i>	1242	
<i>1211. femina Fuch. i. Bistorta</i>	1002	<i>Spelta S. Zea</i>	1034	
<i>Serpyllum ejusque species</i>	408, 409	<i>Spergula ejusque species</i>	509	
<i>Serratula</i>		<i>Sphaecelus Theophr. C. B. i. Salvia</i>	408, 409	
<i>Sesamoides parvum</i> Matth. v. <i>Cichorium</i> 257. <i>Sa-</i>		<i>Sphondylium ejusque species</i>	513	
<i>lamanicum magnum</i> , i. <i>Lychnis</i>		<i>Spica Celtica</i> 391. <i>Indica</i>	1336	
<i>Sesamum verum</i> 1227. <i>perenne Indicum Zanoni</i>		<i>Spica</i> , i. <i>Lavendula minor</i>	312	
<i>Graminis lichenis species</i>	927	<i>— trifolia</i> Alp. <i>exot.</i>	1458	
<i>Seiban Alpini v. Galega</i>	1458	<i>Spina alba tomentosa</i> , i. <i>Carduus</i>	ibid.	
<i>Seseli</i> <i>Aethiopicum</i> frut. 476. <i>proense</i> 453. <i>mon-</i>		<i>— alba</i> , i. <i>Oxyacantha</i>	1625	
<i>tanum Cicuta folio glabrum</i> 452. <i>palustre lae-</i>		<i>— appendix</i>	317	
<i>scens</i> i. <i>Thyflidium</i> 413. <i>montanum Feniculi</i> folio		<i>— cervina</i> , i. <i>Rhamnus cathart.</i>	1608	
<i>439. Medifense</i> Ger. 414. <i>Officinatum</i> C. B.		<i>— Solstitialis</i> , i. <i>Jacea</i>	162	
<i>438. Creticum majus & minus</i> , i. <i>Tordylium</i> 411,		<i>— Burgi Monpelien.</i> i. <i>Alaternum</i>	1527	
<i>412. Peloponnesus</i> Matth. v. <i>Cicutaria</i> 451.		<i>Spit v. Fumaria</i>	1669	
<i>2 mont. Pannon.</i>		<i>Spongia ejusque species</i>	974	
<i>Sferro co-callo</i> Geln. i. <i>Ferrum equinum</i>		<i>Squamantium</i> , i. <i>Schannanidium</i>	1310	
<i>Seitiana</i> J. B. i. <i>Androsacum vulgare</i>		<i>Stachys</i>		
<i>Sida</i>				
<i>Sida-pou</i> H. M.				
<i>Sideritis ejusque species</i> 562, &c. ad 566. <i>Alpina</i>				
<i>Hylaeifolia</i>				

INDEX.

<i>Stachys ejusque species</i> 554, 555, 1872. <i>palustris fa-</i>	pag. 563	<i>Tarcon J. B. v. Dracuncul-</i>	pag. 373
<i>tida</i> , i. <i>Panax coloni</i> Ger.	465	<i>Tataria. Brasili.</i> Marogr.	859
<i>Staphylinus Pterum</i>	1685, 1919	<i>Tarocqui</i> Marogr.	912
<i>Staphylocladon</i>	705	<i>Tartou-raire</i>	1188
<i>Staphis agria</i>	1037	<i>Tataiba</i> Marogr.	1639
<i>Statice Dalech.</i>	938	<i>Tataria Ungarica</i>	424
<i>Stella leguminosa</i>	1223	<i>Tatura</i> , S. <i>Datura</i> , i. <i>Stramonia</i>	745
<i>Stellaria aquatica</i>	323	<i>Taxocoquumclit</i> , i. <i>Seiban</i> <i>Aegypt.</i>	979
<i>Stebe ejusque species</i> 322, 324. <i>fruticosa Cretica</i>	323	<i>Taxus</i>	1416
<i>324. capitata Rosmarini folio</i>	513, 514	<i>Tecomaxochil</i>	1768
<i>Stachas Arabica</i>	280, 281, 282	<i>Tellipium ejusque species</i> 689. <i>legitimum Imperati</i> , i.	
<i>— Citrina ejusque species</i>	747, 748, 749	<i>Chamaeciflo affinis</i> 1016. <i>Discordia</i> S. <i>Scor-</i>	956
<i>Stramonium ejusque species</i>	345, 346	<i>pioides</i>	1556
<i>Stratites milefolia</i>	1124	<i>Tenga</i> H. M. i. <i>Palma coccifera</i>	1403
<i>Stratites</i>	673	<i>Terebinthina refusa dicta</i>	1577
<i>Strychnodendron</i> , i. <i>Anomum Plinii</i>	1000	<i>Terebinthus</i>	1425
<i>Struthium S. Lanaria Imper.</i>	1681	<i>Terragena</i>	225
<i>Styrax arbor</i> 1680. <i>liquida Aceris folio</i> 1681. <i>arbor</i>	Officin.	<i>Terra merita</i> Officin. i. <i>Curcuma</i>	1204
<i>Virginiana Aceris folio</i> 1799. <i>rubra</i>	1681	<i>Tertianaria J. B.</i>	572
<i>Saber</i>	1393	<i>Terra glendens</i> , i. <i>Chamaebalanus legumin.</i>	895
<i>Succ Sinensium</i>	1834	<i>Tetraliam Nierenberg</i> <i>Hernand.</i>	1427
<i>Succisa Scabiosa species</i>	380, 1866	<i>Tetypoteriba S. Vitis arbutifera</i> Pilon. p. 250. <i>Ex</i>	
<i>Sumach S. Rhus</i>	1490	<i>stercore Avium</i> <i>Tetyns nasci</i> dicitur ad arbores	
<i>Su-pim Boyum</i>	1645	<i>Avantium</i> , quae maritat, & praenimia luxu-	
<i>Succi exotici</i>	1844	<i>ria tandem cooperit & enecat.</i> <i>Folio est Myrs</i>	
<i>Sultan Zambach</i> , i. <i>Lilium album peregr.</i>	1110	<i>majoris simili.</i> <i>Ex hujus radicibus & ramulis</i>	
<i>Sura liquer</i>	1358	<i>confusit, & oleo communis fraxis emanat infigne</i>	
<i>Syalita H. M.</i>	1707	<i>medicamentum ad ventris & pedum inflationes &</i>	
<i>Sycamaru</i>	1429	<i>frigore orat.</i>	
<i>Symphonium majus</i> S. <i>Consolida</i> ma. 504, 505. <i>macu-</i>		<i>Tetragnonia Theophrasti</i> , i. <i>Eunymus</i>	
<i>calum</i> S. <i>Pulmonaria maculosa</i> 489. <i>minus Bo-</i>		<i>Teurium ejusque species</i>	526, 1870
<i>ragini facie</i> 494. <i>petraeum</i> , i. <i>Prunella</i>	551	<i>Tenoris S. Chamaedryos spuria varia spec.</i>	8.9
<i>Symphonia Dalech. i. Amarantus tricolor</i>	203	<i>Teurium Alpinum Cifti flore</i>	608
<i>Syringa ejusque species</i> 1763, 1764. <i>Malabarica</i>		<i>Toxicifera Mexicana</i>	1792
<i>lactiflora, &c.</i>	1785	<i>Thalidrum ejusque species</i>	403
<i>Syzygineum S. Syzygineum</i>	1166, &c.	<i>Thapsia ejusque species</i>	418, 419, &c.
		<i>Thib Chienium, Thibia Japonicum</i>	1620
		<i>Thoba H. M. i. Kiati S. Quercus Indica Bonii</i>	1565
		<i>Thapsia S. Tappus barbatus</i>	1094
		<i>Thlapi ejusque species</i> 809, 1885. <i>Alyssum dictum</i>	
		ibid. <i>Paccaria folio</i> 830. <i>Draba folio</i> 831. <i>per-</i>	
		<i>foliatum</i> 832. <i>Saxatile</i> 833. <i>umbellatum</i> 835. <i>bi-</i>	
		<i>scutatum</i> 836, 837. <i>fatuum</i> , i. <i>Burja</i> <i>pasp.</i> 838.	
		<i>Alexandrinum</i> <i>Contusii</i> , i. <i>verum Dioscoridis</i> <i>Zano-</i>	
		<i>834. Alpinum minus</i> 821. <i>minus</i> <i>Gef.</i> 825.	
		<i>clypocum</i> <i>Serpylli folio</i> 841. <i>montanum</i> <i>Glafti</i>	
		<i>folio</i> ibid. <i>angustifolium</i> , i. <i>Nasturtium minus</i>	
		<i>825. Raja Hiericoborea dictum</i>	1711
		<i>Thus & arbor thursifera</i>	1840
		<i>Thuya Theophrasti S. Arbor Vitae</i>	1408
		<i>Thymbra Gracorum</i> , i. <i>Satureia</i>	518, 1870
		<i>Thymelaea ejusque species</i>	1589, 1918
		<i>Thymus ejusque species</i> 519, 520, 521. <i>capitatus Cre-</i>	
		<i>ticus</i>	519
		<i>Thysellum</i>	413
		<i>Thiadei</i> , i. <i>Hyacinthus botryodes</i>	1161
		<i>Thyridis fls</i>	1165
		<i>Thia ejusque species</i>	1694, 1695
		<i>Thiabo</i>	1330
		<i>Thucivius fls</i> , i. <i>Genista tinctoria</i>	1735
		<i>Tinda parva</i> H. M.	1569
		<i>Tipus S. Laurus silvestris</i>	
		<i>Tinosa</i>	1684
		<i>Tipi, Alpina Brasili. species frutic. fls. albicans,</i>	
		<i>fructu nigro rotundo Prunorum infus</i> <i>Pil.</i>	216
		<i>Tiva-calli</i> H. M. <i>Thibymali species</i>	1710
		<i>Thymatus ejusque species</i> 863, 864, &c. 1807.	
		<i>Characius</i> 865. <i>dendroides</i> 864. <i>parvulus</i> 865.	
		<i>myrtilites</i> , S. <i>myrsifolius</i> ibid. <i>cyarifolius</i>	867.
		<i>pinus</i>	

INDEX

<i>pinus</i> ibid. <i>helioscopus</i> 869. <i>verrucosus</i> 871. <i>hu-</i> <i>berosus</i> S. Apis 870. <i>Hibernicus</i> 1888. <i>Ragu-</i> <i>bus</i>	pag. 1165
<i>Tlatlacuay</i> Hern.	1343
<i>Tlaolli</i> , i. <i>Frumentum Indicum</i>	1249
<i>Tlapalcagalli</i> Hern. i. <i>Flos Africanus</i>	342
<i>Thibocbit</i> Hern. i. <i>Vaynillas</i>	1330
<i>Tonda-Teregan</i>	1787
<i>Toudda Panna</i> H. M.	1360
<i>Tocot-guebit</i>	1810
<i>Tomabaatli</i> Hern.	1884
<i>Topiaria Cynoglossa</i> J. B.	502
<i>Tordylium spurium</i> 411. <i>geminum</i>	412
<i>Tormentilla ejusque</i> species 617. <i>Alpina folio sericeo,</i> <i>v. Alchimilla</i>	209
<i>Totocifera arbor</i> De Laet.	1678
<i>Trachelis</i> species <i>varia</i> 732, 733, 734, 735	732, 733, 734, 735
<i>Tragacantha</i>	933, 934
<i>Trogiun</i> , v. <i>Hypericum alterum</i> <i>Dischoridis</i> , &c. J.B.	515
<i>Tragopogon ejusque</i> species 251, 252, 253, 1858	251, 252, 253, 1858
<i>Tragopyron</i> Ger.	182
<i>Tragoragnum</i>	523, 527
<i>Tragus</i>	1240
<i>Tragus spinosus</i> Matth. i. <i>Kali spinosum</i>	212
<i>Trasi</i> , i. <i>Cyperus esculentus</i>	1302
<i>Tremas</i> Marcgr.	1783
<i>Tribulus terrestris</i>	1344
—— <i>aquaticus</i> major 1321. <i>minor</i> est	189
—— <i>Potamogeton</i> minus	140
<i>Trichomanes</i> , S. <i>Polytrichum</i>	140
<i>Trifolium ejusque</i> species 940, &c. ad 950. <i>acutum</i> <i>S. Oxys</i> 1098, 1903. <i>binominum</i> 943. <i>Asthal-</i> <i>tion</i> Col. 955. <i>Alpinum Rheticum</i> <i>Astragaloides</i> 956. <i>stellatum</i> 945. <i>fragrans</i> 947. <i>lupulinum</i> 949. <i>Lagopodoides</i> 948, 1893. <i>palustre</i> 1099.	940, &c. ad 950
<i>Hepaticum ejusque</i> species, v. <i>Hepatica nobilis</i> 580. <i>Americianum</i> <i>spicatum</i> 928. <i>spinosum</i> <i>Cret-</i> <i>icum</i> C. B. 1037. <i>Lustanicum</i> <i>corniculatum</i> Park.	940, &c. ad 950
<i>Trifolium cochleatum</i> <i>spinosum</i> & <i>Leve</i> , v. <i>Medica</i> , 961, 962, &c. ad 966	961, 962, &c. ad 966
<i>Trifolio affinis</i> <i>Indica Orientalis</i>	1345, 1914
<i>Trifolium hamoroidale</i> , i. <i>Lotus Lyl.</i>	968
<i>Trincatella Cordi</i> , <i>Chondrilla</i> species	227
<i>Trifolium ejusque</i> species	270
<i>Triorchis</i>	1217
<i>Triticum ejusque</i> species 1236. <i>Indicum</i> , S. <i>Mayx</i> 1249. <i>vaccinum</i> , i. <i>Melampyrum</i> 774. <i>remulen-</i> <i>tum</i> , i. <i>Lolium</i>	1236
<i>Trixago</i> , S. <i>Trifago</i> , i. <i>Chamaedrys</i> 527. <i>Apula uni-</i> <i>caulis</i> Col. i. <i>Crista galli</i>	772
<i>Trollius flos</i> , i. <i>Ranunculus globosus</i>	700
<i>Trojaka</i> H. M. <i>Ficus</i> species	1435
<i>Tsjapangum</i> H. M.	1737
<i>Tsjaka</i> <i>Maram</i> H. M.	1640
<i>Copa-Tjambou</i> 1479. <i>Malla-katou-Tjambou</i>	1480
<i>Tijela</i> H. M. <i>Ficus</i> <i>Indica</i> species	1425
<i>Tijem-Tam</i>	1556
<i>Tijeroe-kara</i> H. M. 1497. <i>Tijeroe-Katou</i>	1556
<i>Tijeroe</i> <i>Poem</i>	1571
<i>Tijerim</i> <i>Cottam</i>	1596
<i>Tjibinka</i> <i>Papua</i> <i>bid</i> , <i>Pifon</i> .	1509
<i>Tjocatti</i>	1573
<i>Tubera terra</i>	110, 111
<i>Tuberaria Myconi</i> , v. <i>Cistus</i>	1012
<i>Tubuli</i> <i>ad Albima</i>	1317
<i>Tucum Pifonis</i> <i>Palma</i> species	1361
<i>Tuinantiiba</i> , i. <i>Coral arbor</i>	1736
<i>Tulipa ejusque</i> species	1146, &c. 1905
<i>Tuna</i>	1463

INDEX

<i>Umbu Pifonis</i>	pag. 1530
<i>Unguaria Lutetianorum</i> <i>Abrotanum</i> <i>femina</i> 358	358
<i>Uredo</i> <i>Plin.</i> i. <i>Arbutus</i>	287
<i>Ungula caballina</i>	259
<i>Umi</i> <i>Chilensum</i>	1791
<i>Unifolium</i> S. <i>Monophyllum</i>	668
<i>Velubilis</i> , i. <i>Cowoculus</i>	159
<i>Urtica ejusque</i> species 159. <i>satua</i> v. <i>Lanum</i> 449, 450, &c. <i>vaccinosa</i> <i>Canadensis</i>	449, 450, &c.
<i>Uruu</i>	1771
<i>Uruuata</i> , i. <i>Tupa-ipi</i>	1919
<i>Uruu-ri-iba</i> <i>Pifon</i> . <i>Palma</i> species	1362
<i>Uru-pariba</i>	1783
<i>Uruumbeba</i> , i. <i>Jamacarum</i> S. <i>Tuna</i> VI. spec. <i>Pifon</i> .	114
<i>Urtica</i> <i>Officinaria</i> C. B.	1241
<i>Urtica</i> C. B. <i>Spei</i>	1374
<i>Uty</i> <i>Braffilensum</i> <i>Acacia</i> species	1739
<i>Uva cava</i>	1793
<i>Uva crispata</i>	1484
<i>Uva marina</i>	1648
<i>Uva-pirup</i>	1793
<i>Uva-utou</i>	ibid.
<i>Uva urfi</i>	1487
<i>Vulneraria ruffica</i> <i>Gefn.</i>	922
<i>Vulvaria</i> , i. <i>Atriplex olida</i>	198
<i>Uvularia</i> , i. <i>Trachelium</i>	732, 733
<i>Uzge</i> <i>Alpini</i>	1628
<i>Waga</i> H. M.	1706
<i>Waricorawori</i> fr.	1826
<i>Watta-tali</i>	1595
<i>Wamcabec</i> <i>De Laet</i> .	1792
<i>Wellia</i> <i>Tagera</i>	1746
<i>Wifanck</i> S. <i>Vincetoxicum</i> <i>Indicum</i> <i>Ger.</i>	1088

X.

<i>Xanthium ejusque</i> species	165

INDEX

<i>Xagua Martyris Arbor</i> <i>Papryfera</i>	pag. 1796
<i>Xeranthemum</i>	287
<i>Xococobit</i> <i>Hern.</i>	1507
<i>Xiphium</i> J. B. v. <i>Gladiolus</i>	1169
<i>Xochicortzo</i> <i>Quaubit</i> <i>Hern.</i>	1848
<i>Xylaloe</i>	1808
<i>Xylolalium</i>	1757
<i>Xylolalium</i> <i>Lob.</i>	
<i>Xylol</i> S. <i>Goffium</i>	1064
<i>Xylolium</i> , i. <i>Periclymenum</i> <i>reclum</i>	1492
<i>Xyris</i> , i. <i>Spasula</i> <i>fatida</i>	1190
Y.	
<i>Yceoti</i> , i. <i>Palma-pinus</i>	1674
<i>Ycam</i> <i>Peru</i>	729
<i>Ytalamol</i>	1789
<i>Yucca</i> S. <i>Mandiboca</i>	1683
—— <i>folius</i> <i>Alato</i>	1201
<i>Yucca</i> <i>calacatl</i>	292
Z.	
<i>Zatarbendi</i> <i>Alpin.</i>	1871
<i>Zacyntha</i> J. B. i. <i>Cieborum verrucarium</i>	255
<i>Zea ejusque</i> species	1242
<i>Zedoaria</i>	1339, 1912
<i>Zerumbet</i>	1340
<i>Zing</i> <i>frve</i> <i>Anifum Indicum</i>	1835
<i>Zizicaria</i> <i>Guatimalensium</i>	1834
<i>Zingiber</i>	1314
<i>Ziziphum ejusque</i> species	1533
—— <i>Cappadocica</i> , <i>Olea</i> <i>Bohemica</i>	1576
<i>Zopal-Nochexilis</i> <i>Hernand.</i> v. <i>Ficus</i>	1463
<i>Zucca</i> , i. <i>Cucurbita</i> S. <i>Pepo</i>	
<i>Zygis</i> <i>Clusio</i> , i. <i>Serpyllum</i>	523
<i>Zufniare</i> , i. <i>Martagon</i> <i>Constantinopolitanum</i>	1112

INDEX

Affectuum & Remediorum.

A.

A *Bortus.*] *Sem.* Plantaginis. *Rad.* Bistorta, Coccus Ilicis, Opoballamum, Sanguis

forba.
Abfurgentia (eu *Exturgentia*).] *Rad.* Arii, Aristoloch. Bryon. Carcum. Gentian. Granin. Rubia, Scylla. *Fol.* Abrotan. Abfynth. Agrimon. Mercurialis. Nalturii. Parietar. Perficar. Sabin. Saponar. Gummi & Lacrymæ variaz. Ambaiba.

Adfringentia.] *Rad.* Acon adulter. Bistorta; Confolida majoris, Filipendula vulg. Geranii cul-jufcunque, Pentaphylli, Tormentilla. *Fol.* Alchimilla, Argemone, Buxia pafforis, Chamacifti vulgaris, Equifeti, Fragaria, Gallii, Geranii, Glaffi, Gnaphalii, Hermaria, Lichenis, Lunaria minoris, Millefoli vulg. Mulci, Nummularia, Quercus cortex & folia, Pilofella, Pimpinella, Plantaginis, Polygoni, Sanicula, Sophia chirurgorum, Telephii, Trachelii, Virgæ aureæ, Ulmariæ, Ulmi cortex & folia. Quin & radices quoque in nonnullis harum plantarum non minus efficares funt in astringendo quam folia. *Fruct.* & *Sem.* Berberis five Oxycanthæ, Caffaneæ limonis membrana interior, Glandium Calices, Lunonii Semen, Pruna Sylv. Pyra Sylv. Mora Rubi immatura, Sorba, Cerafa acidâ.

Cotinus, Tamarifcus, Macer, Coral, Gum. Arabicum, Maftiche, Sanguis Draconis, Thus, Balauftia, Rhubarbarum tostum, Myrtus, Sumach, Gallia, Acacia, Ciftus, Chamaciftus, Hypociftis, Gramen tomentolum, Palma dactylifera, Katou-Indal, Ambaiba, Fagus, Angelina, Ilex, Suber, Cupreffus, Cort. Salicis, Moris, Cydonia, Guayava, Melpilus, Rofa, Lotus Arbor, Groffularia, Ribes, Vaccinia nigra, Caffia poetica, Nux mofchata, Oenophia, Cornus mas, Acaja, Guici-iba, Terebinthus, Lentifcus, Phillyrea, Viburnum, Lycium, Cajou, Tilia fructus, Cortu.

Alexipharmaca.] *omnia* Cardiacâ & Diaphoretica. *Rad.* Allii, Angelica, Bistorta, Carline, Eryngii, Helenii, Pimpinella vulg. & Saxifraga, Succifia, Tormentilla. *Fol.* Abfynthii, Centaurii min. Pimpinella vulg. Quinguefolii vulg. Scabiofa, Scordii, Veronica, Ulmariæ. *Flores* Centaurii min. Croci, Erice, Hyperici, Nymphaeæ, Violæ. *Fruct.* & *Sem.* Acetola, Hyperici, Herbe Paridis. Nux Juglans, Juniperi, Sambuci baccæ. Hæ accenlet *Prævotius* & nofttraci Argemone, Boni Henrici fuccum, Cardiacum, Cruciatam, Cyanum minore, Helleborinem, Iridion femen, Mentaftrum, Perfonate fuccum cum vino haustum, Rapi femen, Sparganii & Valeriane minoris radices.

Carduus Benedictus, Imperatoria, Galega, Acorus, Ninzin, Contrayerva, Serpentaria Virginiana, Zedoaria, Coccus de Maldiva, Coccus Ilicis.

Alopecia.] Abrotanum, Capillus Veneris, Verberna, Ladanum, Cepa.

Amblyfa.] Filicis mucilago, Hyofcyamus, Populi alba cortex, Sambuci cortex interior, Sedi minoris fuccus, Solanum vulgare, Telephium, Tilia folia.

Lilium album, Rofa, Nymphaea, Verbafcum, Linum, Camphora, Cannabis, Cepa, Stramonium.

Angina.] *Emollientia, Anodyna, & Detergentia.* Eragaria, Fungus Sambucinus, Prunella, Ribes nigrum, Papaver Rheas, Scabiofa, Sedum majus, Succifia, Trachelium.

Antipneftientia, v. Adfringentia & Confolidantia. *Anodyna.*] Althæa rad. Chamamel flores, Crocus, Cynogloffa, Malvæ rad. & fol. Meliloti flores, Sambuci fol. Verbafci flores, Violariæ fol. Telephium.

Leucoium luteum, Papaver, Primula veris, Lilium album, Triticum, Secale, Hordeum, Nymphaea, Alcool Rofæ fylv. Liquidambar.

Apertientia,] Attenuantia, & Incidentia. Rufcus, Apium, Petrofeinum, Alparagus, Cappares, Rubia, Capillus Veneris, Ceterach, Fumaria, Cochlearia, Genifta, Centaur. min. Chamamel. Daucus, Sinapis, Juniperus, Laurus, Aloe, Ammoniacum, Myrrha, Opoponax, Sagapenum, Curcuma, Gramen caninum, Lacca.

Apoplexia.] Cerafa dulcia, Crocus, Eruca, Leucoium luteum, Lilium convallium, Peoniae fem. Primula veris, Aqua florum Tilia, Vilcus, Salvia, Rofmarin. & Cephalica omnia, Leucoium luteum, Sinapis, Coccus Ilicis.

Aphæa.] Rapum, Rubus, Genipat. Salvia.

Arthritis.] Barbara, Braffica, Bryonia nigra, Caryophyllata, Centaurium min. Oleum & Nucleis Ceraforum, Chamadrys, Chamapetris, Confolida major, Ebulus, Erica, Genifta femen, Geranium, Helenii rad. Hyofcyamus, Hypericum, Lens paluftris, Pentaphylli rad. Primula veris, Rhamnus catharticus, Scabiofa, Sambucus, Sedum majus, Ulmus.

Solanum Halicacabum, Beticonia, Acacia, Tritic. paluftr. Thé.

Asthma.] Bellis major, Crocus, Eryfimum, Lichen arborum, Marrubium album, Origanum, Periclymenum, Petafites, Pimpinella Saxifraga, Saponaria, Scabiofa, Sonchus, Urtice fem. & quæcunque inter Pneumonica recenfebimus infra.

Balam. Peru, v. *Convolvif.*

Aurum affectus.] Hyffopus, Porrum, Rofa.

C. Calc.

C.

Calculus, v. Lithonriptica.

Cancer, v. Ulcera.] *Detergentia, Anodyna, & Siccantia.* Eryfimum, Solanum, Carduus benedictus.

Cardiaca.] *Rad.* Bistorta, Carline, Caryophyllata, Helenii, Petafididis. *Fol.* Acetofella, Agrimonæ, Calamintha montanæ, Cardiacæ, Pimpinellæ fanguiforbæ. *Flo.* Cordiales 4 dicti, fc. Boraginis, Bugloffii, Rofarum, Violarum, Leucioi lutei, Lili convallium, Ulmariæ : & præter hæc Alexipharmaca pleraque.

Cardialgia.] Cardiacæ.

Catarhus ferinus, v. Tuffis convulfiva.

Catarhus.] *Anodyna, & Adfringentia.* Eryfimum, Fragaria.

Hyofcyamus, Papaver, Nicotiana.

Cautica.] Ranunculi plerique, Ros Solis, Tichymal omnes, Sinapi.

Laureola, Mezereum, Ahovai, Anacardium, Euphorbium, Apocynum, Manchinello, Hordeum cauficum.

Cephalalgia.] Peucedanum, Serpyllum, Solanum vulgare externè adhibitu : *Prævotius* ad Cephalalgiam quæcunque commendat fuccum Verbernæ depuratum.

Hedera tereftr. fuc. & *Hypnotica*, Coffee.

Cephalica.] Lilium Convall. Peonia, Salvia, Rofmarin. Opoballamum, Beticonia, Majorana, Verberna, Thee, Coffee, Tilia, Lavendula, Meliffa, Origanum, Pulegium, Ruta, Satureia, Serpyllum, Primula veris, Adianthum verum, Fumaria Split dicta, Caryophyllus, Cyperus, Ninzin, Cerafa nigra.

Cholera Morbus.] *Anodyna, Adfringentia, Hypnotica.* Vaccinia.

Ligna Colubrina.

Colicus dolor.] *Anodyna, & Hypnotica.* Agrifolii baccæ, folia, aculei : Cerefolium, Chamamelum, Daucus, Erice flores, Filipendula, Geranium, Pimpinella Saxifraga, Veronica.

Buxus, Hedera tereftr. Eryfimum.

Convulfivus motus.] *Cephalica, Hypnotica, & Antipafmodica.* Chamamelum, Cerafa nigra, Helenii rad. Lilium convallium, Phyllitis.

Balamum Peru, Ebenum.

Cofmetica.] Argentine aqua fill. Arum, Dipfaci aqua, Florum Fabæ & Fragariæ aqua deffill. Radix Polygonati, Primula flores, Solanum lethale.

Triticum, Sefamum, Betula, Sabina, Ulmus, Amygdalus, Ag. Limonum, Camphora.

D

Dentium dolor, v. Odontalgia.

Diaphoretica & Sudorifera.] Buxi ligni decoct. & extract. Chamadrys, Chamamel decoct. aqu. Chelidonii ma. decoct. Extract. Cicute, rad. Crocus & ejus Extr. Ebulus, Fraxini cortex & lignum *Prævotius*, Fumaria, Juniperi ligni decoct. & Extract. *Prævotius*, Laureola decoct. *eidem*, Lupuli radicis decoctum *eidem*, Milii decoct. *eidem*, Petafididis rad. Pimpinellæ aqua *eidem*, Polygoni ex vino decoct. Sambuci baccæ, Saponaria, Tormentilla rad. Veronica, Ulmariæ.

Angelica, Card. bened. China, Contrayerva, Sarfaparilla, Zedoaria, Scordium, Scorzopera, Calendula, Guaiacum, Saffrafas, Camphora, Alexipharmaca fere omnia.

INDEX, &c.

Diarrhæa.] Berberis, Farina Fabarum, Lens, Mulcus, Oxylapathi fem. Phyllitis, Plantago, Polygonum, Sorbus, Virga aurea, Ulmariæ, & reliqua fere adfringentia.

Tormentilla, Nil, Pimpinella Spinofa, Coffe, Macer, Papaver.

Digerentia.] Ocimum, Majorana, Ruta murar. Chamamel. Crocus, Lilium album, Bardana, Scrophularia, Napus, Bdelium, Tacamahac, Ammoniacum, Elemi, Opoponax, Pix.

Discutientia.] *Rad.* Althæa, Curcuma, Iridis, Scylla. *Fol.* Chamamel. Mehlort. Verbafr. *Flo.* Sambuci, Croci, *Sem.* Cumin. Fœnugrac. Lini, Lupin. Gummi Ammoniac. Copal. Opoponax, Sagapenum, Tacamahaca, Galbanum, Myrrha, Bdelium.

Diuretica.] Abfynthium, Acorus, Adianthum, Agrifolii fummitates, Anonis, Apium, Aquilegia, Aparagus, Barbara, Beticonia, Bryonia nigra, Calamintha, Cardui quæcunque, Cerefolium, Chamadrys, Chamamel flores, Cichorium, Crocus, Daucus, Eryngii cupifcunq; radix, Eryfimum, Eupatorium Avicennæ, Aqua florum Fabæ, Filipendula, Fœniculæ rad. & fem. Fraxini lignum & fem. Geniftæ flores, Baccæ Juniperi, Linaria, Semen Litholpermi, Hedera tereftris, Hypericum, Kali, Lupulus, Meum, Nafurtium aquat. Percepier, Periclymenum, Perficaria filiquofa, Peucedanum, Pulegium, Plantaginis fuccus, Rhamphanus rufticana, Rubia, Rufcus, Salvia agreftris, Saxifraga alba & pratensis, Sifon, Sium, Solani halicacæ baccæ, Tilia cortex & folia, Valeriana, Urtica fem. & racemuli.

Dysenteria.] Berberis, Clematis daphnoides, Cynogloffum, Lamium rubrum, Lens, Unguentum de Lunaria, Mulcus, Pilofella, Plantago, Polygonum, Sophia chirurgorum, Tilia baccarum pulvis, Verberna, Virga aurea, & pleraque adfringentia.

Papaver, Filipendula, Ciftus, Nymphaea, Faba Egyptiaca, Uva quercina.

Dysuria.] Daucus, Cineres fpongiofa: Rofæ camina, Syrupus mororum Rubi vulgaris.

Malva, Hordeum.

E

Emetica.] Alarum, Atriplicis radix & fem. Beticonia rad. Digitalis flores, Ebuli radices, Eonymi baccæ, Eupatorii cannab. radices, Geniftæ fem. Hedera baccæ, Juli & cortex interior Juglandis, Laureola, Narciffi bulbos, Polygonati baccæ, Sambuci aquat. baccæ autore *Prævotius*, Sedi minimi fuccus, Senecionis herba, Spergula femen.

Nicotiana, Gutta Gemou, Hellebor. alb. Cicuta aquat. Scylla, Cataputia, Cyclamen, Ricinus, Nux vomica, Anaginis fecida, Glans unguentaria.

Emmenagoga, v. Menfis moventia.

Emollientia.] Alcea, Althæa, Atriplex, Beta, Chamamelum, Lapatum, Malva, Mercurialis, Parietaria, Violaria.

Allium, Lilium album, Melilotus, Verbafcum, Gummi & lacrymæ variaz, Bdelium.

Epilepfia.] Cerafa dulcia, Digitalis, Filipendula, Lilium convallium, Paonia rad. & fem. Sinapi, Succifia, Aqua florum Tilia, Valeriane radices, Vilcus.

Mufcus clavatus & *omnia Cephalica*, Bryonia alba, Hellebor. Paffinaca fylv. Bugloffum, Horminum, Ruta, Galega, Ninzin.

[4]

Eryfipelas.]

INDEX

Eryspelar.] Lens palustris, Mali sylv. fuccus, Malva, oracipue hortenfis, Solanum vulgare, Tuf-
filago, Umbilicus Veneris.
Sedum maj. Pomum Amoris, Malva rosea, Se-
cale, Stramonium, Pavate, Sambucus, Cam-
phora.

F.

Febriß & febrilis ardor.] Acetofa, Argentina ex-
terne, Cerafa acida, Cichoreum, Dens leonis,
Geranium, Lichen, Lujula, Papaver Rheas,
Portulaca, Rofa canina fructus, Mora Rubi
Idæi, Vaccinia, Violaria.

Tertiana.] Alfine in Epithem. Caryophyllata,
Centaurium minus, Hypericum, Pentaphyl-
lum, Sinapi in Epithem. ad carpos, Verbena.

Quartana.] Cicuta, Hypericum, Linaria vulg.
Oxyacanthi vici pulvis vino albo infusus,
Pentaphyllum, Rapum, Sambuci bacca, Sedi
minoris fuccus.

Quotidiana.] Lupulus in Epithem.
Febres continue.] Endivia, Lactuca, Berberis, Cy-
nogliffa, Nymphaea, Tamarindus, Aurantia,
Limonia, Myrrhæ, Ribes, Sorbus, Sempervi-
um, Citria Mala.

Febres intermittente.] Myxa pyriformis, Ligna
Colubrina, Fraxinus, Contrayerva, Serpenta-
ria Virginian. Piper, Cortex Peruvianus, Cha-
mamelum, Chamædrys, Gentiana, Sinapis,
Adiantum verum, Bardan. maj. Abfinthium,
Imperatoria, Fœniculum, Prunella.

Flatus.] Cari fœmen, Mei fœmen, Fœniculi fem.
Radices Ari fecate, Tanacetum.
Aurantia, Cardamomum, Caryophylli, Cubeb.
Masis, Nux Moschat. Acorus, Galanga, Zin-
ziber, Anethum, Chamæmel. Cuminum, Ca-
rum, Zedoaria, Anifum, Piper Jamaycenfe,
Bac. Lauri.

Flur albi mulierum.] Filipendula, Flores Lamii
albi, Paronychia folis rutaceis, Rofa canina,
Salvia, Quercus.

Ponticulæ feu Pontanelle.] Hedera, Saponaria.
Fracturas ossu consolidantia.] Confolidat. majoris
& Polygonati radices, Rulfus.
Gummi varii, & vulneraria.

G.

Gangrena.] Absynth. Alliaria, Camphora:
Gargarismus idonea.] Folia Aquilegia, Pericyl-
men, Aqua Fragorum.

Gonorrhœa.] Cichoreum, Cynogliffum, Dens
leonis, Lichen, Millefolium vulg. Nymphaea,
Plantago, Polygonum.
Relinæ, Gummi, & omnia consolidantia. Aparine,
Burfâ Pastoris, Abies, Opoballamum, Santala.

H.

Hæmoptys.] Argentina, Asplenium, Bardana
major, Pes cati, Plantaginis fuccus, Urtice
fuccus & eorundem aqua still. Vinca pervinca.

Hæmorrhagia.] Biftorta, Clematis daphnoides,
Gallium luteum, Geranium sanguineum, Gla-
stium, Gnaphalium, Millefolium, Pentaphyl-
lum vulg. Ros folis, Salix, Pulvis baccharum Ti-
licæ, Urtice, & in genere omnia adstringentia.

Hæmoptys, & Hæmorrhagia.] Omnia consolidantia,
Urtica, Pimpinella vulg. Salvia, Brunella, Burfa
Pastor. Hyocyamus, Papaver, Nigellastrum,
Xylon, Linum.

Hæmorrhoides.] Chamædrys, Chelidonium mi-

nus, Cynogliffa, Fungus Betula, Fungus pul-
verulentus, Galeopsis fuccus, Filipendula, Li-
naria, Scrophularia rad. Seratula, Sideritis,
Verbascum, Vinca pervinca, Genifta. His tri-
bus malis & reliqua fore Adstringentia conve-
niunt. Becabunga, Anonis, Cacao.

Hepatica.] Abfinthium, Acetofella, Agrimonia,
Alperula, Betonica, Centauri minoris flores,
Cichorium, Fragaria, Fumaria, Lichen, Men-
tha.

Hernia.] Alchimilla exiccata pulvis, Confolida
major, Cruciatâ, Dentaria, Filix præcipue flori-
da, Geranium columbinum, Herniaria, Lens
palustris, Lunaria, Nummularia, Perfoliata, Poly-
gonatum, Serratula, Telephium, Valeriana
major.

Anonis, & omnia Adstringentia, Adiantum al-
bum.

Hepes.] Chelidonium majus, Gummi Cerafi &
Pruni sylv. Erica, Pilofella.

Hydrops.] Abfinthium, Alnus nigra, Ebulus, Ge-
nifta sem. & fummitates, Kali, Linaria, Poly-
podium, Pulegium, Ranunculus hederaceus,
Rhamnus catharticus, Solanum lignosum, Soli-
danella.

Bryonia alba, Rulfus, Nasturtium, Sambucus,
Guaiaicum, Semen Fraxini, Alcepias, Trifol.
palustr. Iris, Betula, Cynosbato.

Hypnotica.] Narcotica omnia, Unguentum Po-
puleum, Primulæ maj. flores & conserva co-
rundem.

Hypocendiaci affectus.] Orobanche, Hellebor.
Polypod. Agrimon. Centaur. min. Cort. Auran-
tior. Ammoniac. Galban. Cerafa acida, Cort.
Mali Citri.

Hysterici affectus.] Atriplex olida, Daucus, Meum,
Parthenium, Pastinaca lativa tenuifolia, Peu-
cedanum, Phyllitis, Sphondylium, Xyridis rad.
Crocus, Alfa fecida, Galbanum, Bryonia alba,
Matricaria, Ballote, Cardiaca, Ruta.

I.

Icterus.] Apium, Aquilegia, Asparagi rad. Af-
perula, Berberis cortex interior, Centaurium
minus, Chamædrys, Chelidonium maj. & min.
Crocus, Cyani flores, Eryngium, Eupatorium
Avicennæ, Fragaria, Fraxini fœmen, Fuma-
ria, Genifta sem. Hedera terrestr. Hypericum,
Lens palustris, Lichen, Linaria, Marrubium
album, Mercurialis sem. Organum, Oxyla-
pathi rad. Pulegium, Rulfæ radices, Solani ve-
ficarii bacca, Solani lignosi feu Dulcamara
lign. & folia, Thalictrum, Verbena, Urtica.

*Rad. Curcumæ, Rubiæ. Sem. Cannabin. Nil, Mus-
cus Quercinus, Aquilegia.*

Incrassantia.] Lactuca, Symphytum maj. Cyno-
gliffa, Papaver, Plantago, Solanum, Nym-
phaea, Viola, Gummi Arabicum, Sarcocolla,
Tragacantha.

Ichiadicus dolor.] Artemisia, Asparagi rad. Cen-
taurium min. Confolida maj. Helenium, Jaco-
bæ, Populus alba, Thlapfi, Ulmi cortex &
quæcunque præterea Arthritidi conducunt.

*Rad. Bryon. alb. Fœnum Græcum, Ol. Lauri-
num.*

L.

Lac abfumentia.] Repellentia & Adstringentia. Plan-
tago aquatica.

Lac coagulantia.] Flores Acanthii vulg. Gallium
luteum. Acidia omnia.

Lethargus.

Affectum & Remediorum.

Lethargus.] Sternutatoria, & Cephalica, Sinapi,
Nasturtium hortens.

Lienteria.] Farina Fabarum.

Lithæmptica.] Rad. Acetofæ Prævot. Acori,
Cardui fullonum, Caryophyllata sylv. Prævot.
Eryngii Prævot. Helenii, Filipendulæ vulgaris,
Filicis, Peucedani, Pimpinellæ Saxifragæ, Rha-
phani rufi, Rubi, Rubiæ, Tragopogi, Urticæ.
Fol. Altheæ, ut & radix & sem. Anonidis,
Aparines aqua destill. Argentina, Asparagus,
Avellana sylv. cortex Prævot. Becabunga, Be-
tonica, Brassica, Cardui stellati, Cerefoli,
Chamædrys, Chamæpitys, Nasturtii aquat.
Parietariæ, Parthenii, Percepiæ, Perficariæ,
Pilofellæ, Palogii, Quercis, Salicis, Saxifragæ
albæ & pratensis, Silymbrii, Sum aqua Tanæ-
cei, Thalictri, Veronica, Virgæ past. Virgæ
aureæ, Capillares herbæ. Flores Chamæmeli,
Confolidæ regalæ, Erica, Geniftæ ut & sum-
mitates. Fructus & Sem. Bardanæ maj. & min.
Prævot. Dauci, Ictonis, Juniperi, Lithofperi,
Pimpinellæ, Peucedani, Rofæ sylv. So-
lani halicacabæ, Viola purpureæ. His adde
Gummi Cerafi, nucleos & oleum e nucleis Ce-
ralorum, & Graminis radices.

Sem. Sophiæ Chirurgorum, Refina Terebinthi.
Aperientia, Attenuantia, & Anodyna. Urtica,
Hedera terrestris, Fragaria, Ruta, Cicer fativ.
Nil, Phalaris, Lacryma Jobi, Avena, Gramen
caninum, Gramen Crucis, Perficaria filiquo-
fa, Anana, Pinus, Betula, Melpi officinali,
Nuclei Armeniaci, Theæ, Limoni, Balsama
Indica, Lignum Nephriticum, Cubebe.

Lachnium minus fuccus.] Adstringentia, Confoli-
dantia, & Anodyna. Filipendulæ radices.

Laci Veneris.] Lignum Buxi, Saponaria, Scoro-
donia, Succifi.

Guaiaicum, China, Saraparilla, Santala, Sinilax
alpera, Bardana maj. Saffafras, Tamariscus.

Lumbrici mefiorum.] Abfinthium, Allium,
Cannabis sem. Corallina, Filicis sem. radix,
Centaurium min. Helleboraster maj. Hyper-
ricum, Juniperus Alpina, Marrubium album,
Parthenium, Sabina in hoc genere excellit,
Senecionis fuccus aut decoct. Scordium, Tan-
acetum, Vifcus. His adde & Prævot. Enula
recentis fuccum, Petasididis radicem, Rutam
caprariam.

Ageratum vulg. Cepa, Aloe, Festuca Avenacæ,
Sabina, Fol. & Flor. Mali Perfic. Cort. Au-
rantiorum, Eleagrus, Cordi feu Myrt. Bra-
bant. Ligna Colubrina, Agallochum.

M.

Menis & Melancholia.] Tinctura florum Hy-
perici.

Agrimonia, Fumaria, Meliffa, Anagallis Mas,
Hellebor. Idou-Moulli.

Mammæarum durities & tumores.] Emollientia om-
nia. Althea, Cerefolium, Dulcamara, Malva,
Mentastrum, Farina Fabarum, Senecio, Sum
aquat. Solanum vulgare & lethale.

Mauræntia fua pui generantia.] Althea, Cepa,
Lilium alb. Malva, Chamæmel. Crocus, Fi-
cus, Fœnugræcum, Hordeum, Linum, Tri-
ticum, Colophonia, Elemi, Ladanum, Liqui-
dambra, Mastiche, Pix, Syrax, Tacamahaca,
Thus, Terobinthus.

Melancholia.] Fumaria, Pimpinella:
Menfes moventes.] Abfinthium, Acetofæ radix,

Acorus, Alliaria, Apium, Aquilegia, Artemi-
fia, Arum, Afarum, Asparagi rad. Betonica,
Becabunga, Bryonia rad. Calamintha, Car-
diaca, Cepa, Centaurii min. rad. Chamædrys,
Chamæmelum, Chamæpitys, Conyza, Cro-
cus, Daucus, Eryngii rad. Eupatorium Avi-
cennæ, Hedera terrestr. Filicis rad. Graminis
rad. Helenii rad. Hypericum, Leucioi lutei flo-
res, Maricaria, Meliffa, Mentastrum, Mer-
curialis, Meum, Nasturtium, Phyllitis, Pim-
pinella, Periclymenum, Polychrichum, Pra-
fium, Pulegium, Rulfus, Rubia, Salvia agre-
tis, Saponaria, Serpyllum, Tanacetum, Ur-
tica sem. Præ aliis omnibus Sabina: quin &
diuretica praeque sunt etiam emmenagoga.

Caryophyllata, Aristolochia, Curcuma, Carda-
momum, Cyperus officinar. Schœnanthus,
Acorus, Vaynilla, Coftus, Sabina, Myrrha,
Sagapenum.

Menfes fiftentia.] Mentastrum, Pimpinella, Plan-
tago, Papaver Rheas, Polygonum, Rofa ca-
ninae flores, Vinca pervinca & reliqua ferè
Adstringentia.

Nymphaea.] Millefolium, Hyofcyamus, Papaver,
Acacia, Cinnamonum.

Mifus involuntarius.] Confolidantia omnia, & Ad-
stringentia: Agrimoniz exiccata pulvis, Plan-
tago.

Morfus venenatus.] Ligna Colubrina, Lychnis
sylv. flore mulcofo, Opoballamum, Serpenta-
ria Virginiana, Ruta, Allium, Alexipharmaca.

Rad. Granadilla, feu flor. Passifl. Phyllon
Maritimum, Scorzonera, Pimpinella vulg. Ca-
lamintha, Ballote, Pullailla, Anagallis Mas,
Malum Citrium, Caniram, Laurus, Platanus,
Rofa.

N.

Narcotica.] Croci flores, Cynogliffum, Hyof-
cyamus, Lactuca sylv. Lolium, Papaver, Na-
pellis, & alia Aconita: Stramonium, Nucces
Moschat. recent. Odallam, Cocculus Indus,
Nux Vomica.

O.

Odontalgia.] Argentina, Chelidonium minus,
Clematis daphnoides, Lepidi radices, Primula
veris, Ptarmica. Anodyna & Narcotica: Nico-
tiana, Quercus, Morus.

Optibalmica.] Caryophyllata, Chelidonium maj.
Cichorei & Cyani flores, Diplici aqua, Enula
campana, Erica, Euphrasia, Fumaria, Fœni-
culum, Herminum, Holofteum, Linaria, Ly-
fimachia fpecata, Pomorum agreffium fuccus,
Salicis lachryma, Valeriana, Verbena.

Acacia, Anagallis mas, Ulmus, Camphora,
Arbor trifidis, Ebenum, Sarcocolla.

Ori & Gingivæ Vitiæ.] Arca feu Faulæ,
Cochlearia, Mastiche, Herba Britannica, Fa-
gus, Hondir-Alou, Melpius, Balauftia, Ca-
ryophyll. Ind. Nux Moschatâ, Malabathrum,
Rhus, Agallochum.

P.

Paralyfi.] Cephalica omnia. Cerafa dulcia, Eri-
cæ flores, Leucorum luteum, Lilium convul-
fium, Primula veris, Sinapi, Vifcus.

Paronychia.] Paronychia vulg. Telephium.

Partus difficilis.] Dietamnus, Caltha, Crocus,
Galbanum, Myrrha.

Pediuli.] Cocculus Indus, Staphis agria.
Pellis, v. Alexipharmaca.] Anagallis mas, Arum,
Hedera bacce, Herba Paris, Juniperi bacce,
Petasites, Ranunculus bulbosus, Scordium,
Scorodonia, Thalictrum.

Galega.] Nictotiana, Ruta, Juniperi bac. Opo-
ballanum, Myrrha.

Phlegma.] Bellis maj. Consolida. maj. Crocus,
Dens leonis, Glycyrrhiza, Helenium, Linum,
Tuftilago, Betule fucus & reliqua. Pneumo-
nica.

Chelidoni. maj.] Hedera terrestris, Mulsus pul-
monarius, Papaver, Refina, Balsama, Equi-
setum, Carduus Fullonum, Pulmonaria ma-
culosa, Anagallis mas, Linum, Xylon, Arum,
Acanthus latius, Palma coccifera angulosa,
Rosa, Alcool Cynosbati, Cacao, Balsama In-
dicat.

Flauriti.] Glycyrrhiza, Aqua florum Pruni,
Fraxinifera, Linum, Papaver, Rhus, Scabiola,
Tragopogon rad. Violaria, Vicia, Urtica &
pleraque Pneumonica.

Hordium. pleraque Anodyna.

Pneumonia.] Adiantum album & aureum, Al-
thra, Artemisia, Arum, Calamintha, Crocus,
Filipendula, Glycyrrhiza, Hedera terrestris,
Helenium, Lichen arborum, Marrubium al-
bum, Pes cati, Peucedanum, Pimpinella fa-
bium, Pulegium, Pulmonaria, Scabiola,
Tuftilago, Verbalium album, quod nostrates
Cous Unguot., i. e. Pulmonarium boium,
appellant, Veronica, Trichomanes, Urtica
femen.

Allium. Ficus, Amygdalus, Jujuba, Sebesten,
Perin Nicotri, Torebithus, Bacce Lauri, Opo-
ballanum.

Purgantia.] Alnus nigra seu Frangula, Afarum,
quoniam hoc nondum in Anglia spontaneum
obseruaverunt, Bryonia alba, Cuscuta, Digi-
talis, Dulcamara, Efula, Euonymus Theo-
phasti, Eupatorium Avicennae, Genista se-
men & summitates, Juglandis imatura fac-
charo condita, Oxyacanthae cortex medianus,
Pinguicula, Polygonum, Polygonati bacce, Po-
lypodium, Rhamni cathartici bacce, Sambuci
& Ebuli sem. cortex, fucus, Soldanella, Sor-
bi syl. seu Ancyrae bacce, Thalictrum,
Valerianae radices, Xyridis radices, Kali, Lau-
reola, Linum catharticum, Tichynali omnes,
& siquae praeterea inter Emetica recensimus.

Alipunt five herba terribilis, Agaricum, Aloes,
Cassia, Hedera bac. Psyllium, Colocynthis,
Elatensis, Jalapium, Manna, Mechoacanna,
Helleborus albus & niger, Scammonium, Sen-
na, Tamarindus, Gutta Genou, Euphorbium,
Hermoadicili, Gratiola, Ricinus, Rhabarba-
rum, Eupatorium catharticum, Cnicus, Va-
leriana maj. Thapsia, Thymelaea, Siliqua edu-
lis, Colutea vesicaria, Sagapenum, Ammonia-
cum.

R.

Rachitis.] *Aperientia.* Chamadrys spuria, Filix
praecipue mas & florida, Ruta muraria, Tri-
chomanes.

Resoluentia.] Rosa rubra, Plantago, Portulaca,
Quercus, Balauftia, Berberis, Galla, Biftor-
ta, Tormentilla, Mospus, Prunus syl. Sor-
bus, Sumach, & adstringentia fore omnia;
Gum. Arabicum, Sang. Dracon.

Resoluentia, v. Attenuantia, & Emollientia.] Dul-
camara, Tacamahaca, Liquidambar.

S.

Sanguinem purgantia.] Fumaria, Nasturtium
aquaticum, Urtica urtiones.

Scabiei.] Lapathi rad. & aqua still. Chamadrys,
Conyza, Fumaria, Lichen, Origanum, Sca-
biola, Scrophularia, Veronica.

Anistolochia. Enula Campana, Nicotiana, Cam-
phora, Nasturtium Indicum, Pix, Cedrus,
Larix, Juniperus, Sabina, Alnus nigr. baccif.

Scrophul.] Abies, Aceris lachryma, Becabunga,
Betule lachryma, Radices Arifcitate, Cen-
taurium minus, Chamemorus, Chelidonium
minus, Cochlearia, Fumaria, Nasturtium aqua-
ticum, Nummularia, Oxylapathi radix, Rha-
phanus ruficatus, Pila viridia, Rapa cruda
& cocta, Mora Rubi vulgaris & Idai, Sco-
rodonia, Sorbus syl. Soldanella.

Cortex Winteran. Trifolium Palustre, Vaccinia
nigra, Malum Aurantium, Vermicularis, Cy-
nosbates, Sinapis, Refina Pini, Aquilegia,
Adiantum album, Herba Britannica, Ace-
tola, Carduus Benedictus, Bractea, Pila viridia.

Scrophul.] Apacine, Bardana minor, Bellidis
minoris radices, Chamadrys, Clematis daph-
noides, Cynoglossae radices, Digitalis, Genista,
Lamium album, Malus syl. Paronychia foliis
rutaceis, Perfoliata, Scrophularia, Umbilicus
Veneris, Xyridis rad.

Bryonia alba. Chamamelum, Carduus Fullo-
nium, Chamadrys, Marrubium album, La-
mium album, Chelidonium min. Cupressus.

Siccantia.] Abrotanum, Absinthium, Acacia,
Agrimonia, Aquilegia, Aristolochia, Ar-
temisia, Betonica, Bursa pastoris, Calamintha,
Cardiaca, Chamapic. Debatum, Equisetum,
Erythrum, Filipendula, Hypericum, Majo-
rana, Mentha, Millefol. Myrtus, Quercus,
Rhus, Rorifmarin, Sabina, Salvia, Satureia,
Scordium, Scryllum, Thymus, Ulmaria,
Abies, Pinaster, Tamariscus, Salicifera, Musci
uarii, Cupressus, Juniperus, Laurus, Guai-
acum, Santalum, Bdellium, Sang. Dracon. Sar-
cocol. Benzoin, Caranna, Colophonia, La-
danum, Myrrha, Syrax, Tacamahaca, Thus,
Maltich.

Singulius.] Daucus, Mentha, Papaver, Ane-
thum.

Splenetica.] Ceterach, Cicuta, Fraxini sem. cor-
tex & lignum, Genista, Orobanchae, Poly-
podium.

Sterutatoria.] Parmica, Saponaria, Sinapis,
Thalpoos sem.

Sem. Nigell. Hellebor. Nicotian. Lilium convall.

Horminum. Alliaria, Curcuma.

Stranguria.] Consolida maj. flores, Daucus, Li-
naria, Populus alba, Ruscif. rad. Sonchus.

Flor. Chamemel. sem. Dauci, bac. Juniper. Lauri,
Terebinthina, Alhiza.

Syrmae, v. Scrophul.

Suffusio.] Foeniculum.

T.

Taves, v. Phlegm.] Anagallis, Dens leonis, Ery-
gium, Marrubium album, Parietaria, Pimp-
nella, Tragopogon rad.

Chelidonium maj.

Tinctoria.] Alni cortex, Genista tinctoria, Gla-
stum, Lichen petratus, Luteola, Rubia rad.

Curcuma, Anchusa, Anil, Galla, Nozze, Ligna
varia,

Affectuum & Remediorum.

varia, Brasil. rubrum, Logwood, Fustich, Can-
del, Orellana.

Termina.] *Anodyna & Narcotica:* Meum, Serpyll-
um, Tanacetum, Trifolium prat. purp. flores,
Verbena.

Tumores & Inflammationes.] *Anodyna, Emollientia,*
Dysenterica, Resolentia, vel Maturantia pro re-
nata: Cerefolium, Oleum Chamemelinum,
Cicuta, Cynoglossa, Fagi folia, Galeopsis fici-
cus, Lamium, Oleum Lini, Malva, Orchidum
rad. Parietaria, Rapum, Selinum Sii foli-
is, Spiondyli rad. Urtica.

Tuffis, v. Pneumonia.] Enula campana, Erysi-
mum, Daucus, Glycyrrhiza, Bacce Juniperi,
Linum, Marrubium album, Parietaria, Peri-
cymenium, Petasites, Peucedanum, Scabiola,
Tragopogon radix, Tuftilago, Verbena, Viola-
ria, Urtica radix & semen, Castaneum fa-
rina.

Decoctum pectorale. Papaver, Rapum, Musa,
Avellana, Amygdalus, Siliqua edulis, Bdellium,
Benzoin.

Tuffis conuulsio five Catarrhus ferimus.] *Anti-*
spasmodica omnia: Mulsus pyxidatus, Saccus
Pulegii, Origanum.

Mulsus Quernus. Agallochum, Cubebe, Opo-
ballanum, Balsam. Peru.

V.

Variole & Morbilli.] *Ad praecavendum, v. Alexi-*
pharmaca, ad expellendum Aquilegia, Crocus,
Rapi semen.

Venerem stimulantia.] Asparagus, Avellana, Ca-
stanea, Crocus, Eriugium, Eruca, Dauci sem.
Foeniculum vires, Cannabis, Fabae, Orchis-
des omnes, Opiata quocunque, Pastinaca la-
tifolia, Horminum, Mentha vires, Nastur-
tum, Ononis, Personata rad. Rapi sem. Sina-
pi, Apium dulce, quod *Seleri* dicitur.

Ventriculum roborantia seu Stomachica.] *Aromaticia,*
Amara: Absinthium, Acorus, Acetofa, Agre-
sta, Berberis, Caryophyllata *Provent.* Cerafa
acida, Fraga, Mentastum, Calamintha, Pru-
na sylvestris & eorum succus, Pulegium, Pru-
nella, Sorba, Ranunculus.

Zingiber. Galanga, Contrayerva, Cinnamonum,
Salafra, Piper, Xochocochitl, Caryophyll.
Aromat. Nux Moschat.

Verruca.] Mercurialis, succus in foraminibus Po-

puli collectus, Lac Tichymalorum, precipue
Heliocopi, Diplocus, Galeopsis succus.

Sedum maj. Heliotropium maj. Bractea.

Verrigo.] *Cephalica omnia:* Primula veris, Aqua
florum Tili, Vicius.

Charophyllum. Sinapis.

Ulcera.] Caprifolium, Negundo, Ligustrum,
Lycium, Mandioca, Opobalanum, Myrrha.

Ulcera cancræ.] *Dysenterica, Anodyna, Siccantia:*
Elatine, Gallium, Laureola pulvis.

Heliotropium. Solanum, Symphytum maj. Lada-
num, Schoenanthus.

Vomitaria, v. Emetica.

Vomitum siccantia.] *Hypnotica:* Sal Absinthii,
Mentha aqua stillat. Polygonum, Rubus Idzus,
Vaccinia.

Urina ardo vel acrimonia.] *Sem. a frigida, Emul-*
siones, Anodyna, Emollientia, & Incrassantia:
Castaneum emulsio, Malva, Glycyrrhiza,
Portulaca, quoniam ad acrimoniam urinae mi-
tigandam nihil conducibilis fit quam Lac re-
cens copiose ingestum, aut Lactis defectu Se-
rum vel Cerevita tenuis, nihil enim aliud re-
quiri videtur, quam ut Sanguis sero exhaustus
leni aliquo liquore affatim diluatur.

Urina cruenta, v. Adstringent. & Consolidant.

Uteri procidencia, v. Adstringentia & Vulneraria.

Vulneraria, seu Consolidantia.] Agrimonia, Al-
chimilla, Anagallis, Androsamum, Argen-
tina, Artemisia, Bellis major & minor, Beto-
nica, Bonus Hénricus, Bugula, Centaurium,
Ceterach, Chamadrys, Cicuta, Consolida maj.
Cruciata, Cynoglossum, Equisetum, Eupato-
rium Avicennae, Foeniculum, Geranium, Gla-
stus, Hedera terrestr. Herniaria, Hypericum,
Jacobaea, Lamium, Lilium convallium, Lunaria
minor, Melilotus, Millefolium, Nummularia,
Ophioglossum, Panax coloni, Parietaria,
Pentaphyllum, Perfoliata, Perficaria, Peu-
cedanum, Pilosella, Pimpinella, Pinguicula,
Plantago, Polygonatum, Polygonum, Pru-
nella, Rubia, Salvia agrestis, Sanicula, Scordium,
Serratula, Sophia Chirurgorum, Succisa,
Tanacetum, Telephium, Tormentilla, Vale-
riana, Verbena, Virga aurea, Veronica utraq;
Balsamina mas, Delphinium, Ulmaria, Nux
myristica, Refina & Lacryma variae, Clematis
Daphnoides, Pyrola, Quercus, Pix, Alnus
vulg. Cada Pilava, Ol. Olivarium, Opo-
ballanum, & Balsama Americana, Sarcocolla,
Elemi.

NOMENCLATOR BOTANICUS,

Anglo - Latinus.

A.

THE *Abele-tree*, or *white Poplar*, Populus alba.
Advers-tongue, Ophioglossum.
Adonis flower, or *Pheasant's eye*, Flos Adonis, Eranthemum.
Agarick, Agaricum, five Fungus Laticis.
Agrimony, Agrimonia.
The Alder-tree, Alnus.
Alexanders, Hippocistinum.
Alkanet, Anchusa.
The Almond-tree, Amygdalus.
Aloes, Aloe.
Wood of Aloes, Xylaoe, Agallochum.
Anemomy, or *Wind-flower*: Anemone.
Angelica, Latine pariter Angelica.
Annise, Anisum.
The Apple-tree, Malus.
Apples of Love, Pommum Amoris.
Mad Apples, Mala insana.
The Appricock-tree, Malus Armeniaca.
Archangel, or *Dead Nettle*, Lamium, Galeopsis.
Arck, or *Baukel*, Arca, Palma species.
Arach, or *Orach*, Atriplex.
Arrow-head, Sagittaria.
Artmart, Persicaria acris, Hydriopter.
Artichoke, Cinara, Scolymus.
Arachabacca, Alarum.
The Ash-tree, Fraxinus.
The Aspen-tree, Populus tremula seu Libyca.
Asphodil, Alphonodelus.
Asteng, or *Herb Benner*, Caryophyllata.

B.

The Balsam-tree, Balsamum.
Balsam-apple, Balsamina.
The Bambou cane, Bambou, Arundinis species.
The Barberry, or *Pipperridge-bush*, Berberis.
Barley, Hordeum.
Barren-wort, Epimedium.
Basil, Ocimum.
Wild Basil, Acinos, Ocimum sylvestre, Clinopodium.
Basilum, Melissa & Melissophyllum.
The Bay-tree, Laurus.
The Bead-tree, Azeedarach.
The white Beam-tree, Sorbus Alpina, Aria Theophrasti.
A Bean, Faba.
Bean-treefoil-tree, Anagyris, Laburnum.
Binding Bean-tree, or *Gum-Arabick-tree*, Acacia Egyptiaca.
Bears-byeeth, or *Brankursine*, Acanthus, Branca ursina.
Bears-ear, Auricula ursi.
Bears-foot, Helleborus niger hortensis.
The Beech-tree, Fagus.
Bect, Beta.
Bell-flower, Campanula.
The Benjamin-tree, Benzoin.
Belle, Berber.
Betony, Betonica.
Bilberry, or *Whorle-berry*, Vaccinium, vitis Idæa.
Bindweed, Convolvulus, Smilax levis.

The Birch-tree, Betula.
Birds-foot, Ornithopodium.
Birds-nest, or *abortive Orechis*, Nidus avis, Sarrion abortivum.
Birchwort, Aristolochia.
Bishops-weed, Ammi.
Bistort, or *Snake-root*, Bistorta.
The Bladder-Put-tree, Staphylodendron, Nux velicaria.
Blite, Blitum.
Blow-wort, Lapathum sanguineum, Draco herba.
Blue-bottle, Cyanus.
The Bonana-tree, Bananiera.
Borage, Borago.
The Bor-tree, Buxus.
The Stone Bramble, or *Raspis*, Chamærubus saxatilis.
The Bramble, or *Blackberry-bush*, Rubus sylvestris.
Branle-wood, Brasilia arbor.
Broom-time, Anagallis aquatica, Becabunga.
Broom, Genista.
Broom-rage, Orobanchia.
Bushberry-Broom, or *Knee-billy*, Ruscus, Bruscus, Oxymyrtine.
Spanish-Broom, Genista Hispanica.
Bryony, Bryonia.
Buckler-wort, or *Hart-wort*, Tordylium, Sefeli, Cancellis.
Buck-thorn, Rhamnus.
Bugle, Bugula, Confolida media.
Bugloss, Buglossium.
Viper's Bugloss, Echium.
Burdock, Lappa, Perfonata, Bardana major.
Burnet, Pimpinella.
Bur-red, Sparganium.
Butter-burr, or *Pestilent-wort*, Petasites.
Butter-wort, Pinguicula.

C.

Cabbage, Brassica capitata.
Cabbage-tree, or *Palm-tree-Royal*, Palma nobilis.
The Cacao, or *Chocolate-Tree*, Cacao.
The Calabash-tree, Higuero Ovidi.
Calamint, Calamintha.
Water Caltrop, Tribulus aquaticus.
Calves-head, or *Snake-dragon*, Antichrinum.
Camels-hay, or *sweet smelling Rush*, Schenanthos.
Camomile, Chamæmelum.
The Camphire-tree, Arbor Camphorifera.
Campions, Lychnis.
Canary-grass, Phalaris.
Capers, Capparis.
Carabwaies, Carum.
Cardamums, Cardamomum.
The Carline-thistle, Carlina.
The Carob-tree, Silqua arbor, Ceratia.
Carrot, Pastinaca tenuifolia.
Cassia, Cassia fistula.
Cassidy, or *French Lavender*, Stoechas Arabica.
The Cassia, or *Cajou-tree*, Acajou, Anacardium.
Catchfly, Mulcupula, Lychnis viscaria.
Caterpillars, Scorpoides.

NOMENCLATOR BOTANICUS.

Cats-tail, or *Reed-Mace*, Typha.
The Cedar-tree, Cedrus.
Celandine, Chelidonium.
Centory, Centaurium.
Charlock, or *Wild Mustard*, Rapistrum.
The Chest-tree, Agnus castus, Vite.
The Cherry-tree, Cerasus.
Winter Cherry, Solanum halicacabum, Alkekengi.
Cherbil, Chærophylum, Cerefolium.
The Chestnut-tree, Castanea.
Chick-weed, Alfine.
China-root, China radix.
Cichies, or *Chick-peas*, Cicer sativum.
Herb-Christopher, Christophoriana, Aconitum racemolum.
Christ's Thorn, Paliurus.
Cicely, or *sweet Cherwill*, Myrrhis.
The Cinanon-tree, Arbor Cannellifera.
Cinnamon, Cinnamomum.
Cinquefoil, Pentaphyllum, Quinquæfolium.
The Citron-tree, Malus medica, Citra.
Clees, Schoenoprasum.
Clary, Horminum.
Claver, Medice species.
Cloud-berries, Chamamorus.
Clover-grass, Trifolium purpureum majus pratense.
Cloves, Caryophyllus Aromaticus.
Cockle, Pseudomelanthium, Lychnis segetum.
Cocks-comb, or *Rattle*, Pedicularis, Crista galli.
The Coco, or *Coker-Nut-tree*, Palma coccofera, seu Tenga.
Coffee, Caova, Coffee Frutex, seu Bon vel Ban Arbor.
Colchicot, Brassica.
Colly-flower, Brassica florida.
Colts-foot, Tussilago.
Strange Colts-foot, Cacia.
Columbines, Aquilegia.
Comfrey, Symphytum, Confolida major.
Saracene Comfoud, Solidago Saracenicæ, Virga aurea species.
Coral, Corallum.
Coralline, Corallina.
The Cork-tree, Suber.
Coriander, Coriandrum.
Corn-flag, Gladiolus.
The Cornel-tree, or *Cornelian Cherry*, Cornus mas.
Cosmary, or *Alecock*, Costus hortorum, Balsamita mas.
The Cotton-tree, Gossipium, Xylon.
Courbage, vulgo *Cowitch*, Phasolus Zurrantenfis siliqua hirsuta.
Cow-slips, Verbasculum, Paralyfis.
Crane's-bill, Geranium.
The hoarded Creeper, Crupina.
Cresses, Nasturtium.
Cross-wort, or *Mugweed*, Crucata.
Crotch-wort, or *Butter-Cup*, Ranunculus.
Crown Imperial, Corona Imperialis.
Crow-will, or *bany River-weed*, Conserva Plinii.
Cubeba, Cubeba.
Cuckow-pint, or *Wake-robin*, Arum.
Cucumbers, Cucumis.
Cubweed, Gnaphalium.
Cumin, Cuminum.
Curran-bush, Ribes.
Curraus, Uva Corinthiaca.
The Custard-Apple, Arctium species.
Cyperus, Latine etiam Cyperillus.
The Cypress-tree, Cupressus.

D.

Daffodil, Narcissus.
Daisie, Bellis, Confolida minor.
Dandelion, Dens leonis.
Darnel, Lolium.
The Date-tree, Palma dactylifera.
Devils-bit, Succisa, Morlus Diaboli.
Dill, Anethum.
Dittander, or *Pepper-wort*, Lepidium, Piperites.
Dittany, Dictamnus.
Barbar Dittany, or *Fraxinel*, Fraxinella.
Dock, Lapathum.
Dodder, Cuscuta.
Dogs-bane, Apocynum.
The Dog-berry, or *Gatter-tree*, Cornus femina.
Dogs-fones, Cynolorchis.
Dragons, Dracontium.
The Dragon-tree, Draco arbor.
Drop-wort, Filipendula, Oenanthe.
Ducks-meat, Lenticula palustris.
Dutroy, Sramonii seu Dature Indice species.

E.

Earth-Put, or *Kepper-Nut*, Bulbocastanum, Nucula terrestris.
Pease-Earth-Put, Chamæbalanus.
Ebony, Ebenus.
The Eglantine, or *Sweet-briar-bush*, Eglanteria, Rosa folis odorata.
The Elder-tree, Sambucus.
Elecampane, Helenium, Enula campana.
The Elm-tree, Ulmus.
Endive, Endivia.
Eringio, or *Sea-Holly*, Eryngium.
Eschallottes, or *Scallions*, Cepa Aſcalonica.
Euphobium, Schadida-Calli, Tithymali species.
Epe-bright, Euphrasia.

F.

Fennel, Foeniculum.
Fennel-flower, Nigella.
Fennel-giant, Ferula.
Hog-fennel, Sulphur-wort, or *Harefrong*, Peucedanum.
Scorbing-fennel, Thapsia.
Fenugreek, Foenum Græcum.
Fern, or *Brake*, Filix.
Feverfew, Matricaria, Parnethium.
The Figg-tree, Ficus.
Figwort, or *Broom-wort*, Scrophularia.
The Filberd-tree, Nux avellana, Corylus sativa.
The Fir-tree, Abies.
The Fittick-Put-tree, or *Pistacho*, Pistacia.
The sweet smelling-flag, Acorus, Calamus Aromaticus.
Flax, Linum.
Fleabane, Canyza.
Flea-wort, Pylidium.
Fir-weed, Sophia Chirurgorum, Nasturtii species.
Flower-de-luce, Iris.
Flower-gentle, Amarantus.
Fluellin, or *Speed-well*, Elatine.
For-globe, Digitalis.
For-tail-grass, Alopecurus, Gramen alopecuroides.
Frankincense, Thus, Olibanum.
Herb-Frankincense, Libanotis.
Frers-cowli, Anarum.
Fritillary, Fritillaria, Meleagris.

fumitory,

NOMENCLATOR

Fumitory, Fumaria.
Furze, *Whins* or *Gorse*, Genista spinosa.
Fustick-wood, Lignum Americanum flavum.

G.

Garlick, Allium.
Gentian, or *Felwort*, Gentiana.
Germanander, Chamædrys.
Tree-Germanander, Teucrium.
Water-Germanander, Scordium.
Ginger, Zinziber.
Gladwyn, Xyris, Spatula foetida, Iris species.
Glass-wort, or *Salwort*, Kali, Salicornia.
Goats-beard, Tragopogon.
Goats-rue, Galega.
The Goabo-tree, Guayava, Pola.
Golden-rod, Virga aurea.
Gold of Pleasure, Myagrum.
The Goose-berry-bush, Grossularia.
Goose-grass, or *Cleavers*, Aparine.
Gourd, Cucurbita.
Oil-y Purging Grain, Sesamum.
Grass, Gramen.
Green-weed, or *Wood-waxen*, Genistella tinctoria.
Gromil, or *Gromwel*, Lithospermum.
Ground-pine, Chamæpitys.
Groundsel, Senecio, Erigeron.
Guaiacum, Guaiacum.
Gum, Gummi.

H.

Hares-ear, Bupleurum, Auricula Leporis.
Hares-foot, Lagopus.
Hares-tongue, Lingua Cervina, Phyllitis.
Hartwort, Selsli.
Hawthorn, Hieracium.
The Hawthorn, or *White thorn*, Oxyacantha.
The Hazel-nut-tree, Corylus sylvestris.
Heath, Erica.
Hedge-hogs, Medica echinata.
Hellebore, Helleborus.
Hemlock, Cicuta.
Hemp, Cannabis.
Henbane, Hyocyamus.
Henbit, Morfus Gallinae.
Herb-terrible, Alypum montis Ceti.
Hollyhocks, Malva hortensis.
Holly, Agrifolium, five Aquifolium.
Honey-suckle, Caprifolium, Periclymenum.
Honey-wort, Cerinthe.
Hops, Lupulus.
Hore-hound, Marrubium.
Bele Hore-hound, Stachys.
The Hornbeam-tree, Carpinus, Betulus, Ostrya.
Horse-tail, Equisetum, Hippuris.
Horse-tongue, Hippoglossum, Bilingua.
Hounds-tongue, Cynoglossum.
House-leek, Sedum.
The Humble-plant, Herba mimosa, feu humilis vulgo dicta.
Hyacinth, or *Harebell*, Hyacinthus.
Hyssop, Hyssopus.

I.

The Jack-tree, Jaca.
Jack by the hedge, *Sauce alone*, Alliaria.
Jalap, Jalapinum.
Jellamin, Jalminum, Gelleminum.
The Jesuits-tree, Arbor Peruviana, five febrifuga, Quinquina.
Jews-ear, Auricula Juda, five Fungus Sambucinus.

Indigo, Anil, five Nil.
Job's-tears, Lachryma Jobi.
S. John's-wort, Hypericon.
Jeron-wort, Sidentia.
Judas-tree, Arbor Jude.
The Juniper-tree, Ziziphus, five Joubba.
Quip-flower, or *Carnation*, Caryophyllus.
Juniper, Juniperus.
Jube, Hedera corymbifera.
Ground-Jube, Gill go by the Ground, Ale-hoof or *Tun-hoof*, Hedera terrestris.

K.

Kidney or *French-Bean*, Phaseolus.
Knapweed, Jacea.
Knot-grass, Polygonum, Centinodia.

L.

Ladies-Wedstraw, or *Rennet-wort*, Gallium tureum.
Ladies-Flower, Clematis species.
Ladies-Mantle, Alchimilla.
Ladies-Slipper, Calceolus Mariae, Helleborines species.
Ladies-Smock, or *Cuckoo-flower*, Cardamine.
Lambs-Lettuce, or *Corn-Sallet*, Lactuca agri-naria, Valerianella.
The Larch-tree, Larix.
Larksspur, Delphinium, Consolida regalis.
Laserwort, Lascerpitium.
Lavender, Lavandula.
Lavender-Cotton, Chamæcarypifidus, Abrotanum femina.
Sea-Lavender, Limonium.
The Laurel-tree, or *Cherry-Bay*, Laurocerasus.
Leadwort, Dentellaria, Plumbago Plinii.
Leek, Porrum.
The Lemon-tree, Malus Limonia.
Lentils, Lens.
Leopards-bane, Doronicum.
Lettuce, Lactuca.
The Lilly, Lilium.
The Lime or *Linden-tree*, Tilia.
Liquorice, Glycyrrhiza.
Liverwort, Lichen, Hepatica.
The Lorcus-tree, Jetaiba, feu Lobus ex Wingandecaow.
Loose-strife, or *Willow-herb*, Lyfimachia.
Lotre-trefoil, Lotus Herba.
Lobage, Levisticum.
Lungwort, Pulmonaria.
Lupins, Lupinus.

M.

Mace, Macis.
The Macaw-tree, Urucu, Bixa, Orellana, Achiot.
Madder, Rubia tinctorum, Erythrodanum.
Madwort, Alyffum.
Maiden-hair, Adiantum nigrum, Capillus Veneris.
English black Maiden-hair, Trichomanes.
Maise, or *Indian-Wheat*, Frumentum Indicum.
Mallows, Malva.
Marsh-Mallows, Althæa, Ibisus.
Vervain-Mallows, Alcea.
The Marchinello-tree, Araticu species.
Mandralie, Mandragora.
The Mango-tree, Mangas.
The Mangrove-tree, Mangle.
The Maple-tree, Acer.
Marigold, Calendula, Calcha.

Can-

BOTANICUS.

Corn-Marigold, Chrysanthemum.
Marjoram, Majorana.
Marbel of *Peru*, Mirabilis Peruviana.
Marble-wort, Imperatoria, Astrantia.
Herb-Marshick, or *Mellick-Thyme*, Marum.
The Marshick-tree, Lentiscus.
Marble-weed, German sparteum.
Maudlin, or *Maudlin-Tansie*, Ageratum, Balsamita femina.
Mau-weed, Cotula.
Meadow-Saffron, Colchicum.
Meadow-thwart, Ulmaria, Regina Prati.
Medick, or *Snail-trefoil*, Medica.
The Medick-tree, Mespilus.
Melilot, Melilotus.
Melon, Melo.
Melon-Thistle, Echinomelocactus.
Merrump, Mercurialis.
Milfoil, or *Tarow*, Millefolium.
Milk-wort, Polygala.
Millet, or *Grain*, Milium.
Mint, Mentha.
Horfe-Mint, Mentastrum.
Mistletoe, Viscus.
Moly, Moly, Allii Genus.
Money-wort, Nummularia.
Mosses-hood, Napellus.
Moon-wort, Lunaria.
Moss, Muscus.
Mother-wort, Cardiaea.
Moth-mullein, Blattaria.
Mousse-ear, Pilosella, Auricula muris.
Mousse-tail, Myosuros, Cauda Muris.
Mug-wort, Artemisia.
The Mulberry-tree, Morus.
Mulle-fern, Hemionitis.
Mullein, or *High-taper*, Verbascum.
Mushroom, or *Toad-foot*, Fungus.
Mustard, Sinapi.
Arabian Mustard, Draba.
Tower-Mustard, Turritis.
Mypobalans, Myrobalamus.
Myrrh, Myrrha.
Myrtle-tree, Myrtus.

N.

Nabel-wort, or *Wall penny-wort*, Cotelodon, Umbilicus Veneris.
Nabelu, Napus.
The Nectarine-tree, Nuciperfica.
Nettle, Urtica.
The Nettle-tree, Lotus arbor.
Nightshade, Solanum.
Nipple-wort, Lamplana.
Nut, Nux.
Nutmeg, Nux moschata.

O.

The Oak-tree, Quercus.
The Holm-Oak, Ilex.
The Scarlet-Oak, Ilex coccifera.
Oats, Avena.
The Olive-tree, Oliva.
The Wild-Olive, Oleaster.
One-blade, Monophyllon.
Onions, Cepa.
The Orange-tree, Malus Aurantia.
Orchis, Orchis, feu Satyrion.
Opine, or *Live-long*, Telephium, Crassula.
The Oser, Salix aquatica.
Ore-eye, Buphthalmum.

P.

Palma Christi, Ricinus.
The Palm tree, Palma.
Panick, Panicum.
The Papa-tree, Papaia, Mamoera.
The Paper-reed, Papyrus Nilotica.
Herb Paris, True-love, or *One-berry*, Herba Paris.
Parly, Apium hortensis, Petroselinum.
Barford-Parly, Caulalis.
Parly-piert, Percepie.
Parly, Pastinaca latifolia, Staphylurus, Elaphobolus.
Cow-Parly, Sphondylium.
Pasque-flower, Pulsatilla.
Passion-flower, or *Maracoki*, Granadilla, flos Passions.
The Peach-tree, Malus Persica.
The Pear-tree, Pyrus.
The Prickly Pear-tree, Opuntia, feu Fic Indica.
Pease, Pium.
Petony, Pæonia.
Bellitoy of Spain, Pyrethrum.
Bellitoy of the Wall, Parietaria.
Denny-topal, or *Pudding-Grass*, Pulegium.
Pepper, Piper.
Gummy Pepper, Capicum.
Jamaica-Pepper, or *All-spice*, Caryophyllus fructu rotundo.
Pertwinckle, Vinca pervinca, Clematis Daphnoides.
S. Peters-wort, Alcyrum.
The Physick-nut, Ricini species Americana.
Spanish Pick-tooth, Vithaga, Gingidium.
Pimpernel, Anagallis.
The Pine-tree, Pinus.
The Pine-Apple, Anana.
Ground-Pine, Chamæpitys.
Pinks, or *Carnations*, Caryophyllus.
The Pine-tree, or *Lilach*, Syringa.
The Birch-tree, Picea, i. e. Abies mas.
The Plane-tree, Platanus.
Plantain, Plantago.
The Plantain-tree, Musa arbor.
The Plum-tree, Prunus.
Poleyn mountain, Polium.
Polypody, Polypodium.
The Pomegranate-tree, Malus Punica.
Pond-weed, Potamogeton.
The Poplar-tree, Populus.
Poppy, Papaver.
Rough headed Barford-Poppy, Argemone.
Potatoes, Battatas.
The Prickly Pear-tree, Opuntia, feu Ficus Indica.
Primrose, Primula veris, Verbasculum.
Tree-Primrose, Lyfimachia Virginiana.
Privet, or *Primping*, Ligustrum.
Mock-Privet, Phillyrea.
Ever-green Privet, Alaternus.
Pulse, Legumen.
Pumpion, Pepo.
Purslane, Portulaca.

Q.

Quince-tree, Malus Cydonia.

R.

Radiish, Raphanus.
Horfe-Radiish, Raphanus rusticus, Armoracia.
Ragwort, Seggum or *S. James wort*, Jacobæa.
Rampions, Rapunculus, Rapuntium.
Ramfons,

NOMENCLATOR

Stamens, Allium ursinum.
The Rasp-berry-bush, Rubus Idaeus.
Sted, Arundo.
Stell-bar-row, or *Camrock*, Anonis.
Stice, Oryza.
Stice, Secale.
Sticker, Eruca.
Stole, Rosa.
The Dogs-stole, Wild-Brier or Hep, Rosa sylvestris inodora, Cynobatos, Cynorrhodos.
The Holy-stole, Cistus.
Stole-wort, or *Rose-root*, Rhodia radix, Telephium species.
Stole-bay, or *Oleander*, Nerium, Oleander.
Stole of Jericho, Rosa Hiericantuna.
Stosemary, Rosmarinus.
Rosa folia, Ros folia.
Stinbarb, Rhubarbarum.
Stue, Ruta.
Melastom-stue, Thalictrum.
Stupret-wort, or *Al-feed*, Herniaria Polygona species.
Stush, Juncus.

S
Saffron, Crocus.
Sage, Salvia.
Sage of Jerusalem, Pulmonaria maculosa.
Saint-fount, Medicea species.
Sallow, Salix latifolia.
Sampshire, Cichitum seu Foeniculum maritimum.
Sanicle, Sanicula, Diapensia.
Sarsaparilla, Salsaparilla.
The Sassafras-tree, Sassafras arbor.
Sattin, or *honey*, Viola lunaria five Bulbonach.
Satyrion, Orchis.
Sabine, Sabina.
Saunders, Santalum, Ligni species.
Savoury, Satureia.
Saw-wort, Serratula.
Saxifrage, Saxifraga.
Scabious, Scabiosa.
Scammony, Scammonia Syriaca.
Scurvy-grass, Cochlearia.
The Sebesten-Plant, Myxa, Sebesten.
Self-heal, Brunella seu Prunella.
Sena, Sena Alexandrina.
Halfard Sena, Colutea.
Sengreen, or *House-leek*, Sedum, Sempervivum.
The Sensitive-Plant, Herba viva, Elchynomene.
Sermountain, Siler montanum.
The Service, or *Sorb-tree*, Sorbus.
Shepherds-needle, Scandix, Pecken Veneris.
Shepherds-purle, Bursa Pastoris.
The Silver-bush, Barba Jovis.
Silver-weed, or *wild Tansie*, Argentina, Potentilla.
Sittret, Sitarum.
The Sloe-tree or *Black-thorn*, Prunus sylvestris.
Smallage, Paludapium, Apium palustre, Elcefolium.
Sneez-wort, Ptarmica.
Solomon's Seal, Polygonatum, Sigillum Solomonis.
The Sone tree, Saponaria arbor.
Sopet-wort, Saponaria.
Sorel, Acetola.
Sorghum-wood, Abrotanum mas.

Sotbread, Cyclamen.
The Soler-lop, Araticus species.
Sot-fennel or *Sulphur-wort*, Peucedanum.
Sot-thistle, or *Hares-Lettice*, Sonchus.
Sparagus or *Sperage*, corrupte *Sparrow-grass*. Asparagus.
Spelt, Zea, Spelta.
Spider-wort, Phalangium.
Spiguel, Mau or *Bawd-money*, Meum.
Spinache, Spinachia.
The Spindle-tree or *Trickwood*, Euonymus.
Splen-wort, Asplenium, Scolopendria, Ceterach.
Spunge, Spongia.
Spurge, Tithymalus.
Spurrey, Spargula.
Squills, or *Sea Onion*, Scilla.
Star of Bethlehem, Ornithogalum.
Star-wort, Aster.
Sea-starwort, Tripolium.
Staves-acre or *Lowswort*, Staphis agria.
Stark-gilliflowers, Leucocium incanum.
Stonectroy, Sedum minus, Mlecebra minor.
The Storar-tree, Syrax Arbor.
Strawberry, Fragaria.
The Strawberry-tree, Arbutus.
Succory, Cichoreum.
Gum Succory, Chondrilla.
The Sugar-Cane, Arundo Saccharifera.
Sumach, Rhus.
Sun-bell, Ros folia.
Sun-flower, Flos solis.
Smallow-wort, Asclepias.
Sycamore-tree, Sycamorus.

T
The Talipot-tree, Coddapanna, Palmz species.
Tamarinds, Tamarindus.
The Tamarisk-tree, Myrica, Tamariscus.
Tanfie, Tanacetum.
Tares, or *Vetebes*, Vicia.
Tarragon, Draco herba, Dracunculus hortensis.
The Tea or Thee-Plant, The Sinenfium, Tia Japonensis.
Trafel, Diplacus, Cardus Fullonum.
Tent-wort, or *Wall-Rue*, Adiantum album, Ruta muraria.
Thistle, Carduus.
Torch-Thistle, Cereus.
Melon-Thistle, Echinomelocactos.
Thorn-Apple, Stramonium.
Thorn-wor, Perfoliata.
Throat-wort, or *Canterbury Bell*, Trachelium.
Thyme, Thymus.
Toad-flax, Linaria.
Tobacco, Tabacum, Nicotiana.
The Tobby-tree, Mamay arbor.
Tooth-wort, Dentaria.
Tormentil, Tormentilla.
Traveller's Joy, Viorna, Clematidis species.
Tragacanth, Tragacantha.
Tree of Life, Thuya Theophrasti, Arbor vite five Paradisiaca vulgo dicta.
Trefoil, Trifolium.
Shrub-Trefoil, Cytisus.
Tuberose, Hyacinthus Peruvianus.
Tulip, Tulipa.
The Tulip-tree, Arbor Tulipifera.
Turmeric, Curcuma.
Turnep, Rapum.

Turnsole,

BOTANICUS.

Turnsole, or *Heliotrope*, Heliotropium.
The Turpentine-tree, Terebinthus.
Tutian, Androsamum.
Twop-blade, Ophris bifolia.

V
Valerian, Valeriana.
Danillas, Banillas.
Venus-comb, or *Shepherds-needle*, Pecken Veneris.
Venus-looking-glass, Speculum Veneris, Onobrychis arvensis, Campanula arvensis erecta.
Verbain, Verbena.
Vetch or *Tare*, Vicia.
Cocks-head-Vetch, Onobrychis.
Horse-shoe-Vetch, Ferrum equinum.
The Vine, Vitis Vinifera.
Violet, Viola.
Viper's-grass, or *Scorzonera*, Scorzonera.

W
Wake Robin, or *Cockow-Pint*, Arum.
The Walnut-tree, Nux Juglans.
Wall-flower, Leucocium luteum, Keiri.
Wart-wort, or *Sun-Spurge*, Tithymalus Helioscopius.
Way-faring-tree, Viburnum, Lantana.
Wheat, Triticum.
Black-wheat, Fegopyrum, Fagotriticum.
Cow-wheat, Melampyrum.

The White-beam-tree, Aria Theophrasti, Sorbi species.
Whirlow-grass, Paronychia.
The Whorle-berry, or *Bil-berry*, Vitis Idae, Vaccinium.
Widow-wail, Chamelza triccocos.
Sweet Williams, or *Pride of London*, Armeria.
The Willow-tree, Salix.
Spirked Willows of Theophrastus, Spizra Theophrasti.
Winter's-bark, Cortex Winteranus.
Winter-green, Pyrola.
Wood, Glastum, Ilatis.
Wild-Wood, Diers Wood, Luteola.
Wolfe's-bane, Aconitum.
Wood-roof, Asperula.
Wood-bird, or *Honey-suckle*, Periclymenum, seu Mater fylva.
Wormwood, Absinthium.
Worm-sed, Absinthium Santonicum.
Wjack, or *Sea-weed*, Alga, Fucus.

Y
Yam, Rapum Brasilianum.
Yarrow, or *Milfoil*, Millefolium.
The Yew-tree, Taxus.
Yucca, *Cassava*, or *Indian bread*, Yucca.

Z
Zedoary, Zedoaria.

FINIS.